R. P. BARTHOLOMÆI

MASTRII DE MELDVLA

Ordinis Min. Conuent. Magiſtri

Tomus Quintus

CONTINENS DISPVTATIONES AD MENTEM SCOTI

In duodecim Ariſtotelis Stagiritæ Libros

METAPHYSICORVM.

PARS POSTERIOR.

EDITIO NOVISSIMA A MENDIS INNVMERIS, quibus priores ſcatebant, repurgata.

VENETIIS, MDCLXXXVIII.

Apud Nicolaum Pezzana.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Tomi Poſterioris Metaph.

Numerus Prior Diſputationem, poſterior verò marginalem numerum denotat.

A

Abſolutum.

ABſolutum non includit in ſuo formali conceptu reſpectum 12. 15.

Abſtractio, & Abſtractum.

Abſtractio naturæ à ſingularitate quomodo explicanda 9. 56. *quomodo abſtractio ſtet cum reali identitate naturæ cum ea ibidem, &* 9. 16. *quid requiratur, vt ſine mendacio fiat* 9.81 *quomodo poſſit natura abſtrahi à differentijs ſine falſitate* 9. 189. *in abſtractis à materia idem eſt quod quid eſt cum eo cuius eſt* 10. 78.

Accidens.

Accidens quam admittat compoſitionem 7. 9. *accipitur dupliciter* 7.22 *aliud prædicabile, & aliud prædicamentale* 8. 87. *habet propriam exiſtentiam aliam ab exiſtentia ſubiecti* 8. 166. *&* 12. 8. *eſt forma ſimplex non compoſitum ex materia, & forma* 8. 189. *quænam ſit differentia inter accidens commune, & proprium* 10. 52. *accidens non indiuiduatur per ſubiectum* 10. 112. *non ei conuenit ſubſiſtentia* 11.149. *Accidens duplex* 12.1. *Quid ſit accidens propriè dictum* 12.2. *quo ſenſu dici poſſit ens ſimpliciter, & ſecundum quid* 12. 4. *habet propriam exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia ſubſtantiæ* 12. 8. *eſt ens realiter à ſubſtantia diſtinctum* 12.10. *eſt forma ſimplex phyſicè, eſto ſit metaphyſicè compoſita* 12. 12. *omne accidens abſolutum per Dei potentiam poteſt à ſubiecto ſeparari* 12. 35. *eſt agens principale, & inſtrumentale in ordine ad diuerſas actiones* 12. 176. *cur ſubſtantia cadat in definitionem accidentis* 12.147. *accidens ſupernaturale non eſt perfectius ſubſtantia in genere entis, ſed tantum in genere moris* 12. 249. *nequit naturaliter accidens corporeum recipi in ſubiecto incorporeo, neque è contra* 12. 257. *imo nec etiam ſupernaturaliter* 12. 258. *& ſeq.*

Accidens idem nequit eſſe in pluribus ſubiectis nec ſimul, nec ſucceſſiue naturaliter 12. 264. *non poteſt ſimul eſſe in pluribus etiam ſupernaturaliter ibid. plura accidentia ſolo numero diuerſa in eodem ſubiecto eſſe poſſunt nedum ſupernaturaliter, ſed etiam naturaliter* 12.274. *quænam accidentia ſolo numero diſtincta poſſint ſimul eſſe in eodem ſubiecto* 12. 281.

Actio.

Actio alia phyſica, alia metaphyſica 9. 42. *opus non eſt quamcunque actionem eſſe ſuppoſiti* 11. 128. *actiones ſuppoſito denominatinè conueniunt, & tribuuntur* 11. 129. *&* 140. *ſubſiſtentia creata non habet proprium, & immediatum influxum, nec totalem, nec partialem in actiones ſuppoſiti* 11. 131. *nec tamen ſe habet ad eas merè per accidens, & concomitanter* 11. 136. *imò ſe habet antecedenter, & prius prioritate ſaltim præſuppoſitionis, ſi non cauſalitatis* 11. 137. *in natura ſuppoſitata ſe habet vt conditio ſine qua non* 11. 138.

Actus, & Actualitas.

Actualitas exiſtentiæ alia non eſt ab actualitate eſſentiæ 8.94. *actus ſingularis ſupponit potentiam ſingularem quomodo verificetur* 10.27. *actus vitalis eſt entitas abſoluta, & relatiua ſolum ſecundum dici* 10. 30. *non eſt actio phyſicè, ſed tantum gramaticaliter* 11.147. *actualitas à toto genere eſt maior perfectio, quam ſimplicitas, & independentia* 12.14. *ac etiam quam ſit perennitas* 12. 187. 188.

Actus, & potentia.

Ens in actu, & in potentia ſunt eiuſdem generis, ſpeciei, & indiuidui 8. 48.

Agens.

Agens naturale in omni ſua actione ſubiectum ſupponit 12. 71. *non verò ſupernaturale* 13. 24.

Æqualitas.

Æqualitas, vel inæqualitas benè transfertur ad ſignificandos varios gradus perfectionis eſſentiæ rerum 8.224.225. *alia prædicamentalis, alia tranſcendens ibid. ſunt proprietates ſolum quantitatis, & eſſentiæ finitæ* 8.238.

Analoga, & Analogia.

Analogia inter ſubſtantiam, & accidens in quo conſiſtat 12. 5.

Angelus. vide Intelligentiæ, ſeu ſubſtantiæ ſeparatæ.

Angelus quoque habet ſubſiſtentiam naturæ realiter ſuperadditam 11. 157. *admittit compoſitionem ex natura & ſubſiſtentia, etiamſi non ex materia, & forma* 11. 158. *quid ſit Angelus* 13. 17.

Anima rationalis.

Anima eſt vna ſimplex forma phyſicè, & multiplex metaphyſicè 8. 210. *vnde ſumatur neceſſitas multiplicandi potentias in anima* 8.211 *non indiuiduatur per corpus* 10.18. *vna non eſt indiuidualiter perfectior alia* 10.172 *producitur de nihilo immediatè à Deo* 12.46. *cur dicatur creari, & non educi* 12. 85. 149. 153. *non eſt forma materialis* 12. 154. *quomodo poſſit dici forma ſubſiſtens* 12.157. *præſertim ſeparata poteſt ſic appellari* 12. 160. *non poteſt naturaliter redire ad corpus denuo informandum* 12. 207. *cenſura talis reditus* 12.208. *quomodo ſeparata intelligat* 12.232. *ante corpus non præexiſtit* 12.236. *quomodo ſtatus coniunctionis, & ſeparationis opponantur* 12. 237. 240. *quo pacto exigat neceſſario corpus, in quo fiat* 12.293. 294.

Annihilatio. vide Creatio.

Annihilatio quid ſit 12. 66.

Aptitudo.

Aptitudo naturæ ad eſſendum in multis alia proxima, alia remota 973. *talis aptitudo non eſt in ea nec per modum potentiæ, nec per modum meræ non repugnantiæ* 9.76. *non addit rem diſtinctam ſupra naturam aptam* 12.25. *&* 39. *aptitudo duplex* 12.42.

Auctoritas.

Quanti valeat Ariſt. auctoritas 12.48.49. *non debet adduci ſine ratione ibid. &* 188.

B

Beatitudo.

BEatitudo deſtruitur poſita animarum circulatione 12.

C

Cauſa, & Cauſalitas.

CAuſa alia phyſica, alia metaphyſica 9. 42. *cauſa eſt vtique prior effectu, ſed non cauſalitas* 12. 21. *&* 24. *quo-*

34. quomodo ſe habeat ad effectum quoad cauſalitatem 12.95. quomodo cauſalitas ſit poſterior effectu ibid.

Cognitio.

Cognitio vna poteſt ab alia præciſè diſtingui ex diuerſo modo attingendi idem obiectum. 8.133. cognitio vniuerſalis, ad quid terminetur 9.22.

Compoſitum, & Compoſitio.

Compoſitio multiplex 7.9. componibilitas oſtenditur de creatura per finitatem, & contingentiam 7.10. compoſitio ex eſſe, & eſſentia non eſt propriè realis in creatura 8.123. & 146. qualis ſit declaratur 8.149. an ex actu entitatiuo, & potentia obiectiua fiat compoſitio aliqua 8.148. compoſitio metaphyſica declaratur 8.193. 9.53. eſt aliquo modo realis, ideo Deo repugnat 8.197. diſcrimen inter compoſitionem phyſicam, & Metaphyſicam 9.38.

Communitas, & Communicabilitas.

Communitas conuenit naturæ à parte rei, licet non vniuerſalitas 9.2. & 98. communitas naturæ duplex 9.72.73. communitas non ſemper excludit omnem determinationem 9.84. conuenit naturæ, vt ſupponit ſimpliciter 9.98. quæ communicabilitas per ſuppoſitalitatem excludatur à natura 11.109.

Contradictio.

Contradictio qualem inferat diſtinctionem 8.139. & 200. non ſemper infert realem diſtinctionem 9.33. quid requiratur ad eam euitandam 9.48. 100.

Conceptus.

Quinam dicatur conceptus ſimpliciter ſimplex 7.9. ad vnitatem conceptus vniuerſalis non ſufficit vnitas ſimilitudinis 9.7.

Conuenientia.

Conuenientia fundatur ſuper vnum 8.200. 9.142. non poteſt eſſe eadem omnino ratio conuenientiæ, & diſconuenientiæ ibid. & ſeq. item diſp. 9.45. & ſeq. conuenientia inter plura eiuſdem ſpeciei indiuidua nequit melius explicari, quam per vnitatem, & indifferentiam naturæ in vtroque 9.45. conuenientia melius conuenit conſtitutis, quam conſtitutiuis. 9.62. cur conuenientia inter Deum, & creaturam in ratione entis ſit virtualis, & non actualis 9.48. & 144.

Creatio, & Creatura.

Quid ſit creatura, ſeu ens creatum 7.7. non habuit ab æterno aliquod eſſe reale actuale eſſentiæ 8.4. neque aliquod eſſe diminutum medium inter ens reale, & rationis 8.12. ſed tantum eſſe cognitum, & quid hoc ſit 8.16. quomodo diuinus intellectus dicatur creaturas ab æterno producere in eſſe cognito 8.18. quo pacto creatura cognita ab æterno dici poſſit partim ens reale, & partim rationis 8.21. cur dicatur contingenter exiſtere etiamſi exiſtentia ſit ei realiter identificata 8.123. & 90. non componitur realiter ex eſſe, & eſſentia proprie loquendo 8.123. vnde dicatur limitata 8.124. Creatio, & productio totius entis ex nihilo 12.56. quare ſcriptura cum vocabulo creationis particulam ex nihilo non coniungat 12.63. huius vocabuli acceptiones variæ ibid. ad excludendam creationem ſufficit concurſus cauſæ materialis, ſeu ſubiecti 12.85. creatura nequit creare 12.86. ad ponendam rationem creationis neceſſaria eſt negatio tam partis, quam ſubiecti præexiſtentis, ad eam excludendam ſufficit ſuppoſitio vel partis, vel ſubiecti diſiunctim 12.103. creatio vel ſaltim æterna fuit Ariſt. nota 13.32. quo pacto particula ex ſumatur in definitione creationis, 13.36.

Creatio quo ſenſu dicatur eſſe productio rei de nihilo 8.52. 13.36.

Chriſtus.

Chriſti humanitas propriam habet exiſtentiam in Verbo 8.169. qua ratione eius actiones humanæ dicebantur Dei operationes, etiamſi ſuppoſitum diuinum non phyſice influerit in eas 11.135.

D

Definitio.

DEfinitio conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis 8.178. exprimit naturam rei, vt eſt parte rei, non autem in intellectu noſtro 8.204. quæ definitiones inducant diſtinctionem formalem inter definita 8.205.224. quomodo conſtet ex partibus 8.209. alia eſt quidditatiua, alia per additamentum 9.247.

Dependentia.

Quæ dependentia poſſit impedire ſeparationem realiter diſtinctorum 8.117. dependentia naturæ ad proprium ſuppoſitum non eſt vera, & propria dependentia 11.55. dependentia naturæ ad diuinum ſuppoſitum dicit perfectionem 11.106. dependentia prouenit ex indigentia 12.84. non ſemper dependens eſt imperfectius independenti abſolutè loquendo 12.91.

Determinatio.

Determinatio alia diminuens, alia diſtrahens 8.20. determinatio naturæ ad ſingularitatem eſt & extrinſeca 9.15. non eſt determinata ad aliquod indiuiduum citra ſingularitatem, ſed præciſè per ipſam 9.68.69.

Deus.

Quomodo Deus dicatur cognoſcere res poſſibiles ab æterno 8.57. non admittit compoſitionem metaphyſicam 8.197. eſt ſumme ſimplex, non ſimpliciter ſimplex 7.9. non conuenit cum creaturis in gradu eſſendi actualiter, ſed tantum virtualiter 8.200. 9.48. quomodo dicitur infinitis modis imitabilis. 8.243. eſt multiplicabilis, quia eſſentialiter ſingularis 9.52.78.79. ſub ratione Deitatis non eſt naturali lumine cognoſcibilis, ſed ſub rationibus communibus, vel proprijs ex communibus 13.2. Deum eſſe eſt demonſtrabile naturaliter non à priori, ſed à poſteriori 13.3. quomodo ſit naturaliter cognoſcibilis quo ad quid eſt 13.13. quinam ſit perfectior conceptus de Deo nobis poſſibilis pro ſtatu iſto ibid. triplex via cognoſcendi Deum naturaliter 13.15. potuit perfectius condere vniuerſum 13.20. apud Ariſt. eſt infinitæ virtutis, & naturali lumine notum 13.24. quo ſenſu id ſit intelligendum 13.28.

Differentia.

Differentia eſt quidam gradus metaphyſicus 8.178. ſuperior non includitur quidditatiuè in inferiori 8.213. differentia formalis, & differentia formarum 9.100. differentia indiuidualis alia intrinſeca, alia extrinſeca 10.54. differentia indiuidualis dicitur interdum materia totius 10.74. & 129. declaratur eius natura 10.127. præſertim per comparationem ad ſpecificam 10.128. non eſt ens quidditatiue, ſed identice 10.160. non bene explicatur differentia ſpecifica per hoc præciſè, quod ſit notabilis differentia 10.167.

Diſtinctio.

Diſtinctio realis quæ ſit 8.104. diſtinctio modalis extrinſeca coincidit cum reali 8.93. modalis intrinſeca eſt minima inter omnes anteuertentes opus intellectus 8.141. diſtinctio formalis media inter realem, & rationis 8.187. ſola diſtinctio formalis, vt ſic, non infert compoſitionem inter ſic diſtincta 8.197. quænam ſit diſtinctio formalis 8.204. quænam definitiones hanc inducant inter definita 8.204.205. diſtinctio formalis quomodo extrema ſua ſupponat in eſſe conſtituta 9.64. diſtinctio inter indiuidua alia materialis alia formalis 9.131. diſtinctio quantitatiua in rebus materialibus non debet cum entitatiua confundi 10.64. quo ſenſu diſtinctio indiuidualis dicatur materialis 10.81. & 122. non eſt tanta diſtinctio in conſtitutis, quanta in conſtituentibus 10.141.

Di-

Digitized by Google

Index Rerum Notabilium.

Diuerſitas.

Diuerſitas prædicatorum non ſemper arguit diuerſitatem formarum 8.188. *non ſemper ex diuerſitate operationum licet colligere diuerſitatem formarum* 8.195. *quando id liceat ibid. diuerſitas, ſiue diſconuenientia fundatur ſuper multa* 8.200. *diuerſitas ſpecifica infert inæqualitatem in eſſentia* 8.238. *diuerſitas ſpecifica non eſt idem, quod inæqualitas in perfectione eſſentiali* 8.242. *quomodo intelligi debeat primo diſtinctiua eſſe primò diuerſa* 10.144. *non poteſt dari media diuerſitas ſubſtantialis inter ſpecificam, & numericam* 10.174.

Diuiſio.

Primitas alicuius diuiſionis ex tribus capitibus procedere poteſt 7.51. *diuiſio totius vniuerſalis differt à diuiſione totius integralis* 10.57 & 62.

E

Effectus.

E*Ffectus non indiuiduatur per ordinem ad circumſtantias extrinſecas* 10.53. *effectus formalis quomodo debeat proportionari formæ* 11.79. *nedum dependet à cauſis externis, ſed etiam internis* 12.88. *quomodo dicatur contineri in ſuis cauſis* 12.94. *quidam effectus dependent in conſeruari à ſua cauſa, quidam non* 12.182. *inter cauſas, & effectus non datur progreſſus in infinitum* 13.4.

Ens, & eius diuiſiones.

Qualis ſit diuiſio in ens reale, & rationis 7.2. *coincidit cum diuiſione entis in anima, & extra animam* 7.3. *in ens infinitum. & finitum* 7.4. *in independens, & dependens* 7.6. *quomodo hæc diuiſio coincidat, vel non coincidat cum præcedenti* 7.7. *coincidit cum quibuſdam alijs ibid. in ens neceſſarium, & contingens* 7.8. *in ſimplex, & compoſitum* 7.9. *in ens in actu, & in ens in potentia* 7.11. *in ens per ſe, & in ens per accidens* 7.12. *hæc non eſt vera, & propria diuiſio* 7.13. *in vnum, & multa* 7.14. *quæ tamen non eſt vera, & propria diuiſio* 7.18. *in abſolutum, & reſpectiuum* 7.19. *in ſubſtantiam, & accidens* 7.22. *declaratur hæc diuiſio* 7.24. *aliæ diuiſiones entis realis* 7.25. *Diuiditur præcipuè in quantum, & non quantum* 7.26. *non eſt diuiſio mere theologica* 7.30. *quæ ſint entia non quanta* 7.31. *non eſt propriè vniuoca* 7.34. *quomodo intelligatur ens prius diuidi in quantum, & non quantum, quam in finitum, & infinitum* 7.35. *ens non quantum non eſt perfectionis capax* 7.37. *quænam ſit prima entis diuiſio* 7.55. *quem ordinem ſeruent inter ſe aliæ entis diuiſiones* 7.57. *diuiſio entis in finitum, & infinitum præcedit diuiſionem in vnum, & multa* 7.60.

Ens quodlibet conſiderari poteſt, vt quid, vt quantum, vt quale 8.225.

Ens rationis quid ſit 7.2. *figmentum continetur ſub ente rationis, vt ſic, vt propria eius ſpecies ibid.*

Eſſentia.

Eſſentia poſſibilis dici poteſt verum ens reale, & poſitiuum. 8.46. *quo ſenſu dici poſſit ens potentiale* 8.53. *eſt ens nominaliter dictum, non verbaliter* 8.47. *quo ſenſu rerum eſſentiæ dicantur æternæ* 8.57. & 90. *eſſentia rerum dupliciter ſumi poteſt vel ſub ſtatu poſſibilitatis, vel actualitatis* 8.68. & *ſecundum ſe abſtrahit ab vtroque ſtatu* 8.84. *eſſentia poſſibilis ita reſpicit exiſtentiam poſſibilem, ſicut actualis actualem* 8.88. *non poteſt dari eſſentia in actu, quæ non ſit exiſtens* 6.94. & *ſeqq. nec etiam eſſentia poſſibilis benè dicitur diſtingui ab exiſtentia actuali* 8.129.69. & 70. *non diſtinguitur realiter ab exiſtentia* 8.93. *nec ſola ratione* 8.134. *ſed formaliter modaliter* 8.141. *quo pacto eſſentia dicatur præſcindere ab exiſtentia* 8.143. *eſt perfectior, quam ſit exiſtentia* 8.151. *cuicumque eſſentiæ propria correſpondet exiſtentia* 8.166. *in quo ſignificato ſumenda ſit eſſentia, ad id verificandum* 8.175.218.

Eſſentia rei conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis 8.178. *præcedit quodcunque diuinæ voluntatis decretum* 8.198. *non ſolum eſſe phyſicum, ſed etiam eſſe metaphyſicum eſt à parte rei per identitatem in eo immerſum* 8.218. *prius natura eſt eſſe phyſicum, quam eſſe metaphyſicum, & hoc conſequitur ad illud* 8.220. *eſſentiæ rerum ſunt in perfectione eſſentiali neceſſariò inæquales* 8.227.

Exiſtentia.

Quid ſit exiſtentia quoad quid nominis 8.71. *eſt quid reale intrinſecum rei exiſtenti* 8.72. *quomodo dicitur primus, & vltimus actus cuiuſcumque rei ibidem. accidit eſſentiæ creatæ* 8.63. *dicitur primus, & proprius effectus cauſæ efficientis ibidem eſt quid poſitiuum, nec datur exiſtentia negatiua ibidem. non eſt accidens commune eſſentiæ* 8.78. *neque accidens proprium* 8.81. *immo eſt intimior eſſentiæ quacunque paſſione* 8.82. *eſt modus intrinſecus eſſentiæ* 8.83. *quo ſenſu dici poſſit accidens eſſentiæ* 8.85. & 90. *non debet conſtitui propria coordinatio exiſtentiarum alia à coordinatione eſſentiarum* 8.87. *de nulla creatura quidditatiuè prædicatur ibidem. non ſpectat ad prædicamentum directè, ſed tantum reductiuè* 8.88. *quomodo dicitur actus eſſentiæ, & eſſentiam actuare* 8.89. *quid propriè ſit exiſtentia* 8.94. *cur dicatur creaturę contingere, quamuis ſit ei realiter identificata* 8.123. *non facit realem compoſitionem cum eſſentia* 8.123.146. *non diſtinguitur realiter ab eſſentia* 8.93. *nec ſola ratione* 8.134. *ſed formaliter modaliter* 8.141. *non habet propriam poſſibilitatem obiectiuam aliam à poſſibilitate eſſentiæ* 8.142. *qualem compoſitionem faciat cum eſſentia* 8.149 *non eſt effectus ſolius Dei, ſed etiam cauſę ſecundæ* 8.156. & *quidem tanquam cauſę principalis, non autem inſtrumentalis tantum* 8.158. *quo ſenſu dici poſſit effectus ſolius Dei* 8.61 *quę ſit cauſa formalis exiſtentię* 8.163.

Exiſtentia prius eſſentiæ conuenit, quam ſubſiſtentia in ſubſtantijs, & quam inhærentia in accidentibus 8.164. *non conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis, ſicut eſſentia* 8.179. *exiſtentia per ſe ad prædicamentum non ſpectat ibidem eſt à toto genere poſterior eſſentia ibidem. quinam ſit formalis exiſtentiæ effectus* 8.181. *exiſtentiæ ſunt einſdem rationis etiam in rebus ſpecie diſtinctis* 8.184. *exiſtentia non eſt, niſi rei ſingularis* 9.31. & 32. *nec conuenit naturę, niſi vt ſtat ſub ſingularitate* 8.176. & 964.

F

Forma ſubſtantialis, & accidentalis.

F*Orma dat vnicum eſſe completum, & ſpecificum, & plura incompleta dare poteſt* 8.195. *forma alia partis, alia totius* 10.74. *forma non eſt principium indiuiduationis* 10.97. *non dat eſſe intrinſecum materię.* 10.100. *nec vltima eius realitas eſt princip. indiuid. compoſiti* 10.102. *nulla forma indiuiduatur per ſubiectum* 10.112. *forma ſubſtantialis non differt ab accidentali per dependentiam, & independentiam a ſubiecto, cui innititur* 11.7. *verum inter ea diſcrimen* 11.19. *forma nequit pręſtare effectum formalem ſibi omninò repugnantem* 11.79. *quantum ad factionem, & eductionem de potentia materiæ eſt eadem difficultas de forma ſubſtantiali, & accidentali* 12.47. *Forma non fit ex nihilo ab agente naturali* 12.71. *fit dependenter à materia* 12.76. *forma fit ex materia* 12.82. *dependet in ſuo eſſe à materia* 12.83. *forma dicit relationem ad materiam* 12.93. *non pręeſt in materia ſecundum eſſe actuale, ſed tantum potentiale* 12.94. *non fit per inchoationes* 12.118. *nequit eſſe in materia, niſi per informationem* 12.119. *vna forma ſubſtantialis eſt alteri incompoſſibilis etiam ſi non oppoſita* 12.122. *quantum ad eductionem eadem eſt ratio de ſubſtantiali, & accidentali forma* 12.135. *quomodo forma habeat, vel non habeat propriam productionem diſtinctam à productione compoſiti* 12.141. *quid ſit forma educi de potentia materiæ* 12.149. & 193.

34.quomodo ſe habeat ad effectum quoad cauſalitatem 12.95.quomodo cauſalitas ſit poſterior effectu ibid.

Cognitio.

Cognitio vna poteſt ab alia præciſè diſtingui ex diuerſo modo attingendi idem obiectum. 8.133. cognitio vniuerſalis, ad quid terminetur 9.22.

Compoſitum, & Compoſitio.

Compoſitio multiplex 7.9. componibilitas oſtenditur de creatura per finitatem, & contingentiam 7.10. compoſitio ex eſſe, & eſſentia non eſt propriè realis in creatura 8.123. & 146. qualis ſit declaratur 8.149. an ex actu entitatiuo, & potentia obiectiua fiat compoſitio aliqua 8.148. compoſitio metaphyſica declaratur 8.193. 9.53. eſt aliquo modo realis, ideo Deo repugnat 8.197. diſcrimen inter compoſitionem phyſicam, & Metaphyſicam 9.38.

Communitas, & Communicabilitas.

Communitas conuenit naturæ à parte rei, licet non vniuerſalitas 9.2. & 98. communitas naturæ duplex 9.72.73. communitas non ſemper excludit omnem determinationem 9.84. conuenit naturæ, vt ſupponit ſimpliciter 9.98. quæ communicabilitas per ſuppoſitalitatem excludatur à natura 11.109.

Contradictio.

Contradictio qualem inferat diſtinctionem 8.139. & 200. non ſemper infert realem diſtinctionem 9.33. quid requiratur ad eam euitandam 9.48. 100.

Conceptus.

Quinam dicatur conceptus ſimpliciter ſimplex 7.9. ad vnitatem conceptus vniuerſalis non ſufficit vnitas ſimilitudinis 9.7.

Conuenientia.

Conuenientia fundatur ſuper vnum 8.200. 9.142. non poteſt eſſe eadem omnino ratio conuenientiæ, & diſconuenientiæ ibid. & ſeq. item diſp. 9.45. & ſeq. conuenientia inter plura eiuſdem ſpeciei indiuidua nequit melius explicari, quam per vnitatem, & indifferentiam naturæ in vtroque 9.45. conuenientia melius conuenit conſtitutis, quam conſtitutiuis. 9.62. cur conuenientia inter Deum, & creaturam in ratione entis ſit virtualis, & non actualis 9.48. & 144.

Creatio, & Creatura.

Quid ſit creatura, ſeu ens creatum 7.7. non habuit ab æterno aliquod eſſe reale actuale eſſentiæ 8.4. neque aliquod eſſe diminutum medium inter ens reale, & rationis 8.12. ſed tantum eſſe cognitum, & quid hoc ſit 8.16. quomodo diuinus intellectus dicatur creaturas ab æterno producere in eſſe cognito 8.18. quo pacto creatura cognita ab æterno dici poſſit partim ens reale, & partim rationis 8.21. cur dicatur contingenter exiſtere etiamſi exiſtentia ſit ei realiter identificata 8.123. & 90. non componitur realiter ex eſſe, & eſſentia propriè loquendo 8.123. vnde dicatur limitata 8.124. Creatio, & productio totius entis ex nihilo 12.56. quare ſcriptura cum vocabulo creationis particulam ex nihilo non coniungat 12.63. huius vocabuli acceptiones variæ ibid. ad excludendam creationem ſufficit concurſus cauſæ materialis, ſeu ſubiecti 12.85. creatura nequit creare 12.86. ad ponendam rationem creationis neceſſaria eſt negatio tam partis, quam ſubiecti præexiſtentis, ad eam excludendam ſufficit ſuppoſitio vel partis, vel ſubiecti diſiunctim 12.103. creatio vel ſaltim æterna fuit Ariſt. nota 13.32. quo pacto particula ex ſumatur in definitione creationis, 13.36.

Creatio quo ſenſu dicatur eſſe productio rei de nihilo 8.52. 13.36.

Chriſtus.

Chriſti humanitas propriam habet exiſtentiam in Verbo 8.169. qua ratione eius actiones humanæ dicebantur Dei operationes, etiamſi ſuppoſitum diuinum non phyſicè influerit in eas 11.135.

D

Definitio.

Definitio conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis 8.178. exprimit naturam rei, vt eſt parte rei, non autem in intellectu noſtro 8.204. quæ definitiones inducant diſtinctionem formalem inter definita 8.205.224. quomodo conſtet ex partibus 8.209. alia eſt quidditatiua, alia per additamentum 9.247.

Dependentia.

Quæ dependentia poſſit impedire ſeparationem realiter diſtinctorum 8.117. dependentia naturæ ad proprium ſuppoſitum non eſt vera, & propria dependentia 11.55. dependentia naturæ ad diuinum ſuppoſitum dicit perfectionem 11.106. dependentia prouenit ex indigentia 12.84. non ſemper dependens eſt imperfectius independenti abſolutè loquendo 12.91.

Determinatio.

Determinatio alia diminuens, alia diſtrahens 8.20. determinatio naturæ ad ſingularitatem eſt & extrinſeca 9.15. non eſt determinata ad aliquod indiuiduum citra ſingularitatem, ſed præciſè per ipſam 9.68.69.

Deus.

Quomodo Deus dicatur cognoſcere res poſſibiles ab æterno 8.57. non admittit compoſitionem metaphyſicam 8.197. eſt ſummè ſimplex, non ſimpliciter ſimplex 7.9. non conuenit cum creaturis in gradu eſſendi actualiter, ſed tantum virtualiter 8.200. 9.48. quomodo dicitur infinitis modis imitabilis. 8.243. eſt multiplicabilis, quia eſſentialiter ſingularis 9.52.78.79. ſub ratione Deitatis non eſt naturali lumine cognoſcibilis, ſed ſub rationibus communibus, vel proprijs ex communibus 13.2. Deum eſſe eſt demonſtrabile naturaliter non à priori, ſed à poſteriori 13.3. quomodo ſit naturaliter cognoſcibilis quo ad quid eſt 13.13. quinam ſit perfectior conceptus de Deo nobis poſſibilis pro ſtatu iſto ibid. triplex via cognoſcendi Deum naturaliter 13.15. potuit perfectius condere vniuerſum 13.20. apud Ariſt. eſt infinitæ virtutis, & naturali lumine notum 13.24. quo ſenſu id ſit intelligendum 13.28.

Differentia.

Differentia eſt quidam gradus metaphyſicus 8.178. ſuperior non includitur quidditatiuè in inferiori 8.213. differentia formalis, & differentia formarum 9.100. differentia indiuidualis alia intrinſeca, alia extrinſeca 10.54. differentia indiuidualis dicitur interdum materia totius 10.74. & 129. declaratur eius natura 10.127. præſertim per comparationem ad ſpecificam 10.128. non eſt ens quidditatiuè, ſed identicè 10.160. non bene explicatur differentia ſpecifica per hoc præciſè, quod ſit notabilis differentia 10.167.

Diſtinctio.

Diſtinctio realis quæ ſit 8.104. diſtinctio modalis extrinſeca coincidit cum reali 8.93. modalis intrinſeca eſt minima inter omnes antenertentes opus intellectus 8.141. diſtinctio formalis media inter realem, & rationis 8.187. ſola diſtinctio formalis, vt ſic, non infert compoſitionem inter ſic diſtincta 8.197. quænam ſit diſtinctio formalis 8.204. quænam definitiones hanc inducant inter definita 8.204.205. diſtinctio formalis quomodo extrema ſua ſupponat in eſſe conſtituta 9.64. diſtinctio inter indiuidua alia materialis alia formalis 9.131. diſtinctio quantitatiua in rebus materialibus non debet cum entitatiua confundi 10.64. quo ſenſu diſtinctio indiuidualis dicatur materialis 10.81. & 122. non eſt tanta diſtinctio in conſtitutis, quanta in conſtituentibus 10.141.

Di-

Diuerſitas.

Diuerſitas prædicatorum non ſemper arguit diuerſitatem formarum 8.188. *non ſemper ex diuerſitate operationum licet colligere diuerſitatem formarum* 8.195. *quando id liceat ibid. diuerſitas, ſiue diſconuenientia fundatur ſuper multa* 8. 200. *diuerſitas ſpecifica infert inæqualitatem in eſſentia* 8.238. *diuerſitas ſpecifica non eſt idem, quod inæqualitas in perfectione eſſentiali* 8. 242. *quomodo intelligi debeat primo diſtinctiua eſſe primò diuerſa* 10. 144. *non poteſt dari media diuerſitas ſubſtantialis inter ſpecificam, & numericam* 10.174.

Diuiſio.

Primitas alicuius diuiſionis ex tribus capitibus procedere poteſt 7.51. *diuiſio totius vniuerſalis differt à diuiſione totius integralis* 10.57 & 62.

E

Effectus.

Effectus non indiuiduatur per ordinem ad circumſtantias extrinſecas 10. 53. *effectus formalis quomodo debeat proportionari formæ* 11.79. *nedum dependet à cauſis externis, ſed etiam internis* 12. 88. *quomodo dicatur contineri in ſuis cauſis* 12. 94. *quidam effectus dependent in conſeruari à ſua cauſa, quidam non* 12.182. *inter cauſas, & effectus non datur progreſſus in infinitum* 13. 4.

Ens, & eius diuiſiones.

Qualis ſit diuiſio in ens reale, & rationis 7.2. *coincidit cum diuiſione entis in anima, & extra animam* 7.3. *in ens infinitum. & finitum* 7.4. *in independens, & dependens* 7.6. *quomodo hæc diuiſio coincidat, vel non coincidat cum præcedenti* 7.7. *coincidit cum quibuſdam alijs ibid. in ens neceſſarium, & contingens* 7.8. *in ſimplex, & compoſitum* 7.9. *in ens in actu, & in ens in potentia* 7. 11. *in ens per ſe, & in ens per accidens* 7.12. *hæc non eſt vera, & propria diuiſio* 7.13. *in vnum, & multa* 7.14. *quæ tamen non eſt vera, & propria diuiſio* 7.18. *in abſolutum, & reſpectiuum* 7. 19. *in ſubſtantiam, & accidens* 7.22. *declaratur hæc diuiſio* 7.24. *aliæ diuiſiones entis realis* 7.25. *Diuiditur præcipuè in quantum, & non quantum* 7.26. *non eſt diuiſio mera theologica* 7.30. *quæ ſint entia non quanta* 7.31. *non eſt propriè vniuoca* 7.34. *quomodo intelligatur ens prius diuidi in quantum, & non quantum, quam in finitum, & infinitum* 7. 35. *ens non quantum non eſt perfectionis capax* 7.37. *quænam ſit prima entis diuiſio* 7. 55. *quem ordinem ſeruent inter ſe aliæ entis diuiſiones* 7.57. *diuiſio entis in finitum, & infinitum præcedit diuiſionem in vnum, & multa* 7.60.

Ens quodlibet conſiderari poteſt, vt quid, vt quantum, vt quale 8.225.

Ens rationis quid ſit 7.2. *figmentum continetur ſub ente rationis, vt ſic, vt propria eius ſpecies ibid.*

Eſſentia.

Eſſentia poſſibilis dici poteſt verum ens reale, & poſitiuum. 8. 46. *quo ſenſu dici poſſit ens potentiale* 8. 53. *eſt ens nominaliter dictum, non verbaliter* 8. 47. *quo ſenſu rerum eſſentiæ dicantur æternæ* 8. 57. & 90. *eſſentia rerum dupliciter ſumi poteſt vel ſub ſtatu poſſibilitatis, vel actualitatis* 8.68. & *ſecundum ſe abſtrahit ab vtroque ſtatu* 8. 84. *eſſentia poſſibilis ita reſpicit exiſtentiam poſſibilem, ſicut actualis actualem* 8. 88. *non poteſt dari eſſentia in actu, quæ non ſit exiſtens* 6. 94. & *ſeqq. nec etiam eſſentia poſſibilis benè dicitur diſtingui ab exiſtentia actuali* 8.129. 69. & 70. *non diſtinguitur realiter ab exiſtentia* 8. 93. *nec ſola ratione* 8. 134. *ſed formaliter modaliter* 8. 141. *quo pacto eſſentia dicatur præſcindere ab exiſtentia* 8. 143. *eſt perfectior, quam ſit exiſtentia* 8. 151. *cuicumque eſſentiæ propria correſpondet exiſtentia* 8.166. *in quo ſignificato ſumenda ſit eſſentia, ad id verificandum* 8. 175. 218.

Eſſentia rei conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis 8. 178. *præcedit quodcunque diuinæ voluntatis decretum* 8. 198. *non ſolum eſſe phyſicum, ſed etiam eſſe metaphyſicum eſt à parte rei per identitatem in eo immerſum* 8. 218. *prius natura eſt eſſe phyſicum, quam eſſe metaphyſicum, & hoc conſequitur ad illud* 8. 220. *eſſentiæ rerum ſunt in perfectione eſſentiali neceſſariò inæquales* 8. 227.

Exiſtentia.

Quid ſit exiſtentia quoad quid nominis 8. 71. *eſt quid reale intrinſecum rei exiſtenti* 8. 72. *quomodo dicitur primus, & vltimus actus cuiuſcumque rei ibidem. accidit eſſentiæ creatæ* 8. 63. *dicitur primus, & proprius effectus cauſæ efficientis ibidem eſt quid poſitiuum, nec datur exiſtentia negatiua ibidem. non eſt accidens commune eſſentiæ* 8. 78. *neque accidens proprium* 8. 81. *immo eſt intimior eſſentiæ quacunque paſſione* 8. 82. *eſt modus intrinſecus eſſentiæ* 8. 83. *quo ſenſu dici poſſit accidens eſſentiæ* 8. 85. & 90. *non debet conſtitui propria coordinatio exiſtentiarum alia à coordinatione eſſentiarum* 8. 87. *de nulla creatura quidditatiuè prædicatur ibidem. non ſpectat ad prædicamentum directè, ſed tantum reductiuè* 8. 88. *quomodo dicitur actus eſſentiæ, & eſſentiam actuare* 8. 89. *quid propriè ſit exiſtentia* 8. 94. *cur dicatur creaturæ contingere, quamuis ſit ei realiter identificata* 8. 123. *non facit realem compoſitionem cum eſſentia* 8. 123. 146. *non diſtinguitur realiter ab eſſentia* 8. 93. *nec ſola ratione* 8. 134. *ſed formaliter modaliter* 8. 141. *non habet propriam poſſibilitatem obiectiuam aliam à poſſibilitate eſſentiæ* 8. 142. *qualem compoſitionem faciat cum eſſentia* 8. 149 *non eſt effectus ſolius Dei, ſed etiam cauſæ ſecundæ* 8. 156. & *quidem tanquam cauſæ principalis, non autem inſtrumentalis tantum* 8. 158. *quo ſenſu dici poſſit effectus ſolius Dei* 8. 61 *quæ ſit cauſa formalis exiſtentiæ* 8. 163.

Exiſtentia prius eſſentiæ conuenit, quam ſubſiſtentia in ſubſtantijs, & quam inhærentia in accidentibus 8. 164. *non conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis, ſicut eſſentia* 8. 179. *exiſtentia per ſe ad prædicamentum non ſpectat ibidem eſt à toto genere poſterior eſſentia ibidem. quinam ſit formalis exiſtentiæ effectus* 8. 181. *exiſtentiæ ſunt eiuſdem rationis etiam in rebus ſpecie diſtinctis* 8 184. *exiſtentia non eſt, niſi rei ſingularis* 9. 31. & 32. *nec conuenit naturæ, niſi vt ſtat ſub ſingularitate* 8. 176. & 964.

F

Forma ſubſtantialis, & accidentalis.

Forma dat vnicum eſſe completum, & ſpecificum, & plura incompleta dare poteſt 8. 195. *forma alia partis, alia totius* 10. 74. *forma non eſt principium indiuiduationis* 10. 97. *non dat eſſe intrinſecum materiæ.* 10. 100. *nec vltima eius realitas eſt princip. indiuid. compoſiti* 10. 102. *nulla forma indiuiduatur per ſubiectum* 10. 112. *forma ſubſtantialis non differt ab accidentali per dependentiam, & independentiam à ſubiecto, cui innititur* 11. 7. *verum inter ea diſcrimen* 11. 19. *forma nequit præſtare effectum formalem ſibi omninò repugnantem* 11. 79. *quantum ad factionem, & eductionem de potentia materiæ eſt eadem difficultas de forma ſubſtantiali, & accidentali* 12. 47. *Forma non fit ex nihilo ab agente naturali* 12. 71. *fit dependenter à materia* 12. 76. *forma fit ex materia* 12. 82. *dependet in ſuo eſſe à materia* 12. 83. *forma dicit relationem ad materiam* 12. 93. *non præeſt in materia ſecundum eſſe actuale, ſed tantum potentiale* 12. 94. *non fit per inchoationes* 12. 118. *nequit eſſe in materia, niſi per informationem* 12. 119. *vna forma ſubſtantialis eſt alteri incompoſſibilis etiam ſi non oppoſita* 12. 122. *quantum ad eductionem eadem eſt ratio de ſubſtantiali, & accidentali forma* 12. 135. *quomodo forma habeat, vel non habeat propriam productionem diſtinctam à productione compoſiti* 12. 141. *quid ſit forma educi de potentia materiæ* 12. 149. & 193.

Quid ſit forma materialis, & quomodo ab anima rationali ſeternatur 12.149 *ſignificauit Ariſt. pluries eductionem formarum d materia, nunquam quod ex nihilo fiant* 12.150. *omnis forma eſt generabilis, & corruptibilis ſola anima rationali excepta* 12. 165. *quid ſit formam communicare cum materia in operatione* 12. 177. *forma cur nobilior materiâ* 12. 187. *neceſſitas eſſendi formam in materia indicat dependent iam eius ab illa, tanquam à cauſa* 12.193.

Formalitas.

Formalitas propriam non habet exiſtentiam aliam ab exiſtentia rei, cuius dicitur formalitas 8.174. *quid nomine formalitatis debeat intelligi ibid. quo ſenſu dicatur habere propriam eſſentiam* 8. 175. *formalitates metaphyſicę à rebus phyſicis deriuantur* 8.220. *poteſt dari formalitas à parte rei, quæ nec ſit ſpiritualis, nec materialis, non tamen quę nec ſit creata, nec increata* 9.66.

G

Generatio rei, vel productio.

G*Eneratio, vel productio nonniſi ad rem exiſtentem terminatur* 8.180. *poteſt dupliciter ſumi* 12.72.

Genus.

Genus eſt quidam gradus metaphyſicus 8. 178. *non poteſt dari ſine differentijs* 8. 190. *diſtinguitur ex natura rei à gradu differentiali* 8. 209. *cur non prędicetur de ſpeciebus ſecundum magis, & minus* 8.237. *quomodo per differentias diuidatur* 9. 18. *quo ſenſu dicitur tenuis ſimilitudo ſingularium* 9. 49. *vnitas formalis naturę genericę minor, quam ſpecifica* 9. 91.

Gradus Metaphyſici.

Gradus Metaphyſici proprias non habent exiſtentias, ſed omnes adęquatè exiſtunt per exiſtentiam rei, cuius dicuntur gradus 8.174. *vnde ſic appellati* 8. 177. *alij prędicamentales, alij tranſcendentes* 8.186. *non diſtinguuntur realiter* 8.188. *ſed ex natura rei formaliter* 8. 196. *& inter eos eſt ordo ex natura rei* 8. 198. *quoad hoc non eſt eadem ratio de prędicamentalibus, & tranſcendentalibus* 8.199 *graduum ſeparabilitas abinuicem quomodo accipienda* 8. 207. *gradus ſuperior ſecundum ſe formaliter pręſcindit à contrahentibus* 8.215. *non eſt eodem modo diſcurrendum quantum ad diſtinctionem de gradibus prędicamentalibus, & tranſcendentalibus* 8. 196. 221. *gradus debent eſſe inter ſe perfectione inęquales alioquin gradus non eſſent* 7. 236. *notabile diſcrimen inter gradus ſpecificos & indiuiduales* 8. 244. *cur gradus prędicamentales conuenientiam fundent actualem ex natura rei in inferioribus, non verò tranſcendentales* 9. 48. *aliud notabile diſcrimen inter hos gradus* 9. 66. *cur plures ponantur in re creata* 9. 102. *omnes gradus communes prędicamentales per vnicam hæcceitatem indiuiduantur* 10.135.

Gratia.

An dici debeat creari, vel potius educi 12.163.

H

Habitus.

H*Abitus ſcientifici manent in anima ſeparata* 12.228. *habitus ſupernaturales probabile eſt educi* 12.282.

Hæcceitas. vide ſingularitas, Indiuiduatio.

Vna eſt primò diuerſa ab alia à parte rei, nec actu conueniunt 8. 200. *quo ſenſu dicantur eiuſdem rationis* 9. 40. *quomodo in ratione communi hæcceitatis vniuocè conueniant* 9. 63. *hæcceitas num ſit bonum vocabulum, vel barbarum* 10.125. *eſt propriè indiuiduationis principium* 10. 126. *poteſt dari conceptus communis hæcceitatis, vt ſic,* 10.143. *non tamen adæquatus, & in realitate fundatus* 10. 152. *hæcceitates non ſunt entia quanta* 10. 160.

Hypoſtaſis.

Quid nomen Hypoſtaſis ſignificet 11.37.

I

Idea.

I*Deæ Platonicæ* 9.23. *num ab Ariſt. fideliter relatæ* 9.24.

Identitas.

Identitas formalis dupliciter ſumi poteſt 8.212. *ex non identitate inter aliqua non ritè infertur diſtinctio poſitiua inter illa* 8. 221.

Impoſſibile, & impoſſibilitas. vide Poſſibile.

Impoſſibiles rei vnde ſumatur 8.36.

Incommunicabile, & Incommunicabilitas.

Incommunicabilitas duplex, de ratione perſonę, & ſuppoſiti 11. 39. *incommunicabilitas alteri, vt ſuppoſito, eſt effectus formalis ſubſiſtentiæ* 11.49. *incommunicabilitas triplex* 11.50. *ſola ſuppoſitalis incommunicabilitas eſt de ratione ſuppoſiti* 11.109.

Indifferentia, & Indeterminatio.

Indifferentia naturæ ad hæcceitates diuerſa eſt ab indifferentia materię ad formas 9.36. *indifferentia, vel indeterminatio naturæ duplex, poſitiua, & negatiua* 9.72.73. *indifferentia naturæ quomodo explicanda* 9.100.74 & 75. & 36. *ac* 37.

Indiuiduatio.

Indiuiduatio quomodo ſit eſſentialis, vel accidentalis naturæ 10.11. *non habet rationem* quid, *ſed* quis 10.12. *principium indiuiduationis non eſt quid realiter naturæ ſuperadditum, & ſic ab ea diſtinctum* 10.14. *diſtinguitur ab ea ſaltim ratione* 10.15. *perfectè præſcindit à natura* 10. 16. *diſtinguitur ab ea ex natura rei formaliter* 10. 21. *ab vltimis differentijs abſtrahi poteſt conceptus rationis, & inadæquatus* 10.23. *quo ſenſu vltimæ differentiæ dicantur primò diuerſæ ibidem. quomodo indiuiduationes eiuſdem ſpeciei magis inter ſe conuenire dicantur, quam diuerſarum* 10. 24. *dicit quid poſitiuum, & non ſolam negationem* 10. 31. *exiſtentia non eſt principium indiuiduationis, nec formale, nec radicale* 10.40. *quia indiuiduatio eſt prior exiſtentia* 10. 43. *nec accidentium collectio, aut ordo ad circumſtantias extrinſecas* 10. 48. & 53. *quo ſenſu indiuiduatio ſit differentia ſubſtantialis, vel accidentalis* 10.54. *quantitas non eſt principium indiuiduationis* 10. 56. *materia nudè ſumpta non eſt principium indiuiduationis* 10. 68. *neque ſignata* 10.82. *indiuiduationis principium eſſe debet per ſe primò incommunicabile* 10. 88. *forma non eſt principium indiuiduationis* 10. 97. *neque vltima eius realitas eſt princ. indiuid. compoſiti* 10.102. *neque forma ſimul cum materia ſumpta* 10.105. *differentia indiuidualis eſt principium indiuid. omnium rerum* 10.126.

Indiuiduum.

Inter indiuidua maior eſt conuenientia, quam inter indiuiduantia 9.48. *quid ſit indiuiduum* 10.1. *omne exiſtens eſt indiuiduum* 10.3. *nulla natura creata eſt ex ſe in indiuidua* 10.6. *compoſitus eſt indiuiduum natura ſpecifica* 10.9. *non dicit ſolam negationem in plures partes ſubiectiuas* 10.31. *indiuiduum, vt ſic non eſt incommunicabile, vt quo, ſed vt quod* 10. 70. *indiuiduum in prædicamento contentum abſtrahit ab exiſtentia* 10.107. *indiuiduum genericum non datur à parte rei, ſed tantum apud intellectum inadæquatè concipientem* 10. 130. *non habet definitionem propriè dictam* 10.140. *inter plura eiuſdem ſpeciei indiuidua non datur inæqualitas perfectionis eſſentialis* 10.168. *nec maior ſubſtantialis diſſimilitudo pręter hanc, quod vnum non ſit aliud* 10. 173.

Infinitas.

Infinitas, & independentia non ſunt omninò idem, & per hanc demonſtratur illa 7. 7. *dicit formaliter quid*

poſiti-

Digitized by Google

poſitiuum in re infinita 7. 45. non eſt prædicatum quidditatiuum, ſed modus intrinſecus Dei 13. 14.

Inhærentia.

Quid ſit inhærentia 12. 15. duplex eſt, actualis, & aptitudinalis ibid. quid ſit actualis 12. 16. huiuſmodi inhærentia non alia inhærentia inhæret ibid. non eſt entitas abſoluta, ſed relatiua 12. 19. eſt reſpectus extrinſecus adueniens de prædicamento habitur ibid. eſt accidente poſterior 12. 21. inter formam, & ſubiectum vnica inhærentia non ſufficit, ſed debet eſſe duplex 12. 23. actualis eſt aliquid accidenti abſoluto realiter ſuperadditum 12. 16. aptitudinalis eſt quid ſuperadditum formaliter 12. 25. actualis non eſt de eſſentia accidentis abſoluti 12. 31. eſt tamen de eſſentia accidentis reſpectiui, ac ei realiter identificata 12. 36. aptitudinalis eſt realiter eadem cum accidente abſoluto, non tamen de eius eſſentia, cæterum cum accidente reſpectiuo nedum eſt idem realiter, ſed etiam de eius eſſentia 12. 19.

Intellectus.

Quomodo dicatur intellectus locus ſpecierum 12. 226. quomodo in intelligendo à phantaſmatibus dependeat 12. 233. intellectio quo pacto ſit anima propria, & adhuc dicatur totius 12. 241.

Intelligentiæ.

Spectat earum contemplatio ad Metaph. 13. 1. Vide ſubſtantiæ ſeparatæ.

L

Lumen.

V*Num Lumen non intendit aliud in medio 12. 176. eſt ſpecies lucis, & accidens intentionale ibid.*

M

Materia.

M*Ateria prima radix corruptionis 7. 8. propriam habet exiſtentiam aliam ab exiſtentia formæ 8. 166. qualis ſit indifferentia materiæ ad formas 9. 36. materia nudè ſumptam non eſt principium indiuiduationis 10. 68. eſt pars quidditatis 10. 69. alia eſt materia partis, & alia totius 10. 74. materia totius interdum ſignificat differentiam indiuidualem, interdum ipſum totum 10. 75. materia ſignata non eſt principium indiuiduationis 10. 82. materia non indiuiduatur per formam 10. 100. poteſt dici principium phyſicum indiuiduationis, ſicut etiam forma, non tamen metaph. 10. 101. & 105. & 109. materia non eſt radix multiplicitatis indiuiduorum 10. 188. quomodo contineat formas ex ipſa educibiles 12. 94. reſpectu earum nedum habet rationem potentiæ receptiuæ, ſed etiam ſuſtentatiuæ ibid. aliam cauſalitatem exercet in ordine ad formam, & aliam in ordine ad compoſitum 12. 97. 98. quomodo poſſit explicari cauſalitas materiæ in formam per habitudinem in qua, & ex qua 12. 99. virtus ſuſtentatiua in materia non dicit perfectionem, ſicut informatiua in forma 12. 269. materiam eſſe à Deo creatam videtur naturali lumine notum 13. 35.*

Memoria.

Datur memoria intellectiua præter ſenſitiuam 12. 226. quomodo intelligatur ab Ariſt. non dari ſine phantaſmate memoria 12. 232.

Menſura.

Quomodo menſura debeat eſſe vnigenea menſurato 8. 230. quomodo quidditates menſurentur 8. 229.

Metaphyſica.

Quos attingat de Deo conceptus, ac de ſubſtantijs ſeparatis 13. 1.

Metaphora.

An poſſit metaphora adhiberi in ſcientijs 12. 166.

Modus.

Regula conſtituendi modum extrinſecum ab ipſa re diſtinctum 8. 10. modus etiam intrinſecus non pertinet ad eſſentiam rei 8. 84. ſed eſt gradus intrinſecus eius ibidem modus extrinſecus propriam habet exiſtentiam ſibi proportionatam 8. 172. quo pacto poſſit dici res 10. 123. ita affixus eſt alicui certo ſubiecto, vt ad aliud transferri nequeat 12. 37.

Multitudo.

Multitudinis indiuidualis quænam ſit propria radix 10. 189. quomodo opponatur vnitati. Vide vnitas.

N

Natura communis.

N*Atura communis propriam non habet exiſtentiam aliam ab exiſtentia ſingularis 8. 174. 176. datur à parte rei 95. prædicatio naturæ communis de inferioribus in eius communitate fundatur 9. 8. natura per ſingularitatem extrinſecè determinatur non intrinſece 9. 15. præciſio formalis naturæ ab hacceitate ſtat cum reali coniunctione cum ipſa 9. 16. nedum per intellectum præſcindit a ſingularitate, ſed etiam a parte rei 9. 17. quomodo ſit natura tota in vno indiuiduo, non tamen totaliter 9. 18. veritas prædicationis naturæ de indiuiduis fundatur in ſua communitate per indifferentiam 9. 17. 18. 19. natura communis eſt perpetuo immerſa ſingularibus 9. 25. nedum per coniunctionem, ſed per realem quoque identitatem 9. 30. natura indifferentia ad ſingularitates declaratur 9. 36. 37. diſtinguitur ex natura rei formaliter à ſingularitate 9. 44. nulla natura creata eſt de ſe hæc, & ſingularis 9. 50. natura communis à parte rei cur nequeat dici vniuerſalis in actu 9. 57. natura Petri non diſtinguitur realiter à natura Pauli citra ſingularitates, ſed dicuntur non eædem 9. 60. neque in tali ſtatu ſunt propriè conuenientes 9. 62. non multiplicatur in indiuiduis, niſi per hacceitates 9. 69.*

Naturæ etiam in ſtatu realis exiſtentiæ competit aptitudo remota, ſeu indifferentia negatiua, vt ſit in pluribus diſiunctim 9. 77. eius communitas negatiua eſt realis 9. 78. & ſeq. talis communitas conuenit naturæ ratione ſuæ eſſentiæ, non ratione ſolitudinis 9. 85. indeterminatio naturæ intrinſeca non tollitur per ſingularitatem ſuperuenientem 9. 85. 86. eſt communis per indifferentiam, non per inexiſtentiam 9. 90. quomodo dici poſſit generabilis, & corruptibilis 9. 91. eius indifferentia non eſt phyſica, & ſubiectiua, ſed metaphyſica, & obiectiua 9. 36. & 37. & rurſus num. 74. & 75. & num. 94. quomodo dicatur vna num. ibid. tam in ſtatu actualitatis, quam poſſibilitatis naturæ conuenit indifferentia negatiua 9. 103. eſt tantum communis per indifferentiam, non per inexiſtentiam 9. 109. multiplicatur in indiuiduis etiam in ratione naturæ 9. 113. ratione talis indifferentiæ apta eſt prædicari ſaltim remotè de pluribus 9. 123. duæ naturæ, vt præcedunt ſingularitates, non ſunt realiter diſtinctæ, ſed potius non eædem 9. 60. & 125. triplex naturæ ſtatus 9. 130. in ſtatu eſſentiæ habet propriam vnitatem poſitiuam 9. 133. & hæc dicitur vnitas formalis 9. 138. prædicata conuenientia naturæ in ſtatu eſſentiæ conueniunt quoque in alijs ſtatibus 9. 130. vnitas formalis naturæ eſt realis, & minor vnitate numerali 9. 139. in ſtatu quoque exiſtentiæ hanc formalem retinet vnitatem 9. 163. & talis vnitas non eſt priuatiua, ſed poſitiua 9. 167. multiplicatur cum natura in indiuiduis 9. 168. non importat ſolam ſimilitudinem indiuiduorum 9. 172. diuiſio naturæ per differentias quomodo fiat 9. 178. ſecundum vnitatem vniuerſalem dicitur diuidi, ſecundum formalem verò contrahi, & determinari 9. 181.

Natura ſub vnitate præciſionis eſt poſitiuè communis, & indeterminata ad plura 9. 184. hęc vnitas non conuenit naturę in ſtatu exiſtentię 9. 186. quomodo poſſit natura ab omni differentia præſcindi ſine falſitate 9. 189. conuenit hęc vnitas naturę in ſtatu tantum exiſtentię obiectiuę 9. 140.

qua-

qualis ſit prioritas naturæ ad differentias 9.192.quo ſenſu natura de pluribus prædicari dicatur, vt vniuerſalis 9.207.nulla natura creata eſt ex ſe indiuidua 10.6.natura quomodo ſit tota indiuiduorum quidditas non tamen tota ſubſtantia, ac entitas 10. 11. perfectè præſcindit ab indiuiduatione 10. 16.

Negatio.

Negatio pura nequit eſſe ratio,cur aliquid alicui ſimpliciter repugnet 10.32. Negatio communicabilitatis triplex 10.33. quæ negatio conueniat alicui ratione alicuius poſitiui 11.103. nulla negatio perfectionem importare poteſt 11.101.alia eſt in genere,alia extra genus 12.106.

Nihil.

Quomodo vnum nihil poſſit dici magis nihil alio 8.56. quo ſenſu creatura,antequam producatur dicatur nihil.8. ibid. varias poteſt habere acceptionis 12. 106. latius patet,quam priuatio 12. 110.poteſt ſumi vel genericè,vel ſpecificè 12.111.cum poſſibile ſit exiſtens nihil non tranſit in aliquid 8.56.& 130.item diſput.13. num.vlt.

Numerus.

Numerus eſſentiarum non eſt prædicamentalis , ſed tranſcendentalis 9. 61. numerus prædicamentalis conſtat ex vnitatibus quantitatiuis 10.64. ſola indiuidualis vnitas eſt principium numeri 10.182.numerus non eſt in ſolis rebus materialibus 10.184.

O

Obiectum.

OBiectum quomodo dicatur potentias diſtinguere 8.132.qualis ſit eius vnitas in potentijs ſenſitiuis 9.147. non accipit vnitatem ſuam à conceptu,ſed è contra 9.172.

Operatio.

Quomodo ex diuerſitate operationum liceat arguere diuerſitatem formarum 8.195. quando diuerſitatem ſaltim formalem principiorum 8.211.

Opinio.

Nulla opinio eſt reprobanda ſine ratione 12.188.

Oppoſitio.

Oppoſitionis vnias realis duo ſunt extrema realia 9. 146. diſcrimen inter oppoſita,& diſparata 12.122.conditio contrariè oppoſitorum 12.181.

Ordo.

Ordo quid ſit 8.198.infert diſtinctionem inter ordinata ibid.

Origo.

Quid ſit prioritas originis,Vide prius,& Prioritas.

P

Pars.

PArs non denominatur agere, & operari,ſed totum 11. 140. pars integralis habet propriam ſubſiſtentiam 11.153. non tamen pars eſſentialis 11.154. nec in compoſito, nec extra compoſitum 11.155.

Paſſio.

Paſſio quam neceſſario,& intimè conueniat ſubiecto 8.81. non habet propriam exiſtentiam aliam ab exiſtentia ſubiecti 8.176.

Perfectio.

Quid ſit perfectio entitatiua 7.34.eſt idem realiter,& formaliter cum eſſentia rei,& diſtinguitur modaliter 7.89. quomodo dignoſci poſſit vna perfectio,quod ſit melior alia 12.187.

Perſona, & Perſonalitas.

Perſonalitas quid ſit 11. 37. quid perſona 11. 38. perſona diuina conſtituitur per poſitiuum , non vero creata 11. 68. quod creata quoque conſtituitur per poſitiuum eſt probabile 11. 63. ſed quod per negatiuum eſt probabilius 11. 72. & ſequent. perſona , & perſonalitas eſt inaſſumptibilis 11. 89. perſona de principali ſignificato dicit duplicem negationem , & connotat naturam intellectualem 11.100. cur perſona creata dicatur deficere ab increata in ratione perſonæ 11. 112. quo pacto creata , & increata perſona vniuocentur ibidem, & 68. & 69. natura potuit eſſe perſonata antequam aſſumeretur à Verbo , licet de facto nunquam fuerit perſonata in proprio ſuppoſito 11. 121.

Poſſibile, poſſibilitas, & potentia.

Potentia logica quid ſit 8. 29. quid ſit potentia obiectiua ibid. hæc ſupponit illam ibid. res dicuntur obiectiue poſſibiles à diuina omnipotentia 8. 30. logicè vero ex ſuis rationibus formalibus ibid. poſſibilitas logica rerum conſiſtere poteſt præciſa quacunque potentia actiua 8. 31. dicit poſſibilitatem quandam poſitiuam , & non merè negatiuam 8. 33. & hæc per conditionalem explicari ſolet ibid. poſſibilitas , & impoſſibilitas rerum intrinſecè , & formaliter ſumitur ex formalibus earum rationibus , extrinſecè verò , & principiatiuè ab intellectu diuino 8. 36. non tamen eodem prorſus modo ſumuntur ab intellectu diuino 8. 39. res poſſibilis dici poteſt verum ens reale, & poſitiuum 8. 46. non tamen , quod actu phyſicè ſit , ſed quod poſſit eſſe 8. 33. & 55. cum poſſibile ſit exiſtens non tranſit nihil in aliquid 8. 56. & 130. quid dicat poſſibilitas in effectu 12. 96. potentia obedientialis quomodo diſtinguatur à naturali 12.279.

Præciſio.

Præciſio ex natura rei non eſt neceſſaria ad vniuocationem , vt ſic , ſed ſufficit præciſio rationis per conceptus inadæquatos 8. 206. pr ciſio alia ex parte actus alia ex parte obiecti 9. 4. præciſio formalis naturæ ab hæcceitate ſtat cum reali coniunctione cum ipſa 9. 16. quid ſit vnitas præciſionis 9.184. quænam ſit perfecta præciſio 10.16.

Prædicatio, & prædicatum.

Prædicatorum diuerſitas non ſemper arguit diuerſitatem formarum 8. 188. prædicatio diuerſimodè ſit in gradibus prædicamentalibus , & tranſcendentibus 8. 206. ex prædicationibus in concreto non rectè dignoſcitur diſtinctio , aut identitas formalis 8. 212. prædicatio naturæ communis de inferioribus in eius communitate fundatur 9. 8. ſola ſimilitudo plurium indiuiduorum non ſufficit ad prædicationem eſſentialem naturæ de indiuiduis 9. 18. veritas talis prædicationis in quo fundetur 9. 19. in prædicatione ſignata prædicatur vniuerſalitas in concreto , in exercita vero natura illi ſubſtrata 9.207. quo ſenſu prædicetur vniuerſale prædicatione ſignata , & exercita 9.226. prædicatio in primo modo quænam ſit 10. 140. non datur prædicatum eſſentiale medium inter ſpecificum , & indiuiduale 10. 166.

Prædicamentum.

Prædicamentum eſt veluti ſcala compoſita ex gradibus metaphyſicis ſuperioribus , & inferioribus 8. 177. hi autem ſunt gradus prædicamentales , & limitati , non tranſcendentales 9. 1.

Priuatio.

Priuatio poteſt dici nihil 12. 69. & 107. licet dici poſſit aliquid pro connotato 12. 70. eſt negatio in genere 12. 107. quatenus res fiunt ex priuatione dici poſſunt fieri ex nihilo 12. 107. omnis priuatio eſt nihil , non è contra 12. 110.

Prius, & Prioritas.

Quæ ſit prioritas ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam 9. 198. quo ſenſu prius poſſit eſſe ſine poſteriori 9. 41. prioritas naturæ duplex ibid. talis prioritas non explicatur per verbum eſt *& in quo 9. 42. prioritas ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam non eſt realis , & in eſſendo , ſed logica , & in prædicando 9. 55. prioritas naturæ duplex poſitiua , & priuatiua 11. 120. prius quo pacto ad ſuum eſſe petat poſterius 12. 185. quo pacto prioritas temporis coincidat cum prioritate naturę 12. 253. duplex naturæ prioritas poſitiua , & negatiua 12. 298.*

Pro-

Proportio.

Proportio alia geometrica, alia arithmetica 8.242. diſcrimen inter proportionem, & ſimilitudinem 12.132.

Propoſitio.

Propoſitio neceſſaria quomodo dicatur æternæ veritatis 8.64. in quo fundetur eius veritas 8.65. poteſt hoc etiam applicari ſuo modo entibus rationis 8.65. quænam ſit cauſa veritatis eius 8.66. diuina voluntas eſt cauſa veritatem contingentium, non neceſſariuum ibid.

Proprium, & proprietas.

Non habet aliam exiſtentiam ab exiſtentia ſubiecti 8. 176. quam ſit intima ſubiecto 8. 81. diſcrimen notabile inter proprietates graduum prædicamentalium, & tranſcendentium 9.54.

Q

Quantitas.

QVantitas alia molis, alia virtutis 7.26. quantitas virtutis eſt modus intrinſecus entis 7.73. benè transfertur ad ſignificandam perfectionem eſſentialem rerum 8.224. quantitas dupliciter ſumi poteſt 8. 225. quantitas non eſt principium indiuiduationis 10.56. alia eſt terminata, alia interminata 10. 57. inter ſubſtantiam, & qualitatem mediat in ratione ſubiecti 12.22.

Quidditas, vide eſſentia.

Quidditas an ſit idem, quod eſſentia 8.118. quomodo quidditates menſurentur adinuicem 8.229.

R

Res.

QVædam Rei diſtinctio apud formaliſtas inutilis 7. 40. quid propriè ſignificetur nomine rei 8.174.

Relatio, vel reſpectus.

Relationes originis in diuinis nec ſunt formaliter finitæ, nec infinitę 7.29. probabile eſt non habere propriam entitatem, & exiſtentiam in recto 7.41. cur relatio creata ſit ens quantum, non diuina 7. 43. & habet propriam exiſtentiam aliam ab exiſtentia fundamenti 8.171. non clauditur in conceptu abſoluti 12.31. non poteſt exiſtere ſine ſubiecto, vel fundamento 12.36. affixa eſt alicui certo ſubiecto, ita ut ad aliud transferri nequeat 12.37. non minus eſſentialiter conſtituitur per eſſe in, quàm per eſſe ad 12. 38. nequit natura ſuum terminum præcedere 12.299.

S

Scientia.

SCientia ſimplicis intelligentiæ, & viſionis in Deo quomodo ex parte obiecti diſtinguantur 8.133. ſcientia eſt vniuerſalium, non ſingularium 9.20. quomodo ſtare poſſit cum fide 13.12.

Scotus.

Scotus ab ingenti defenditur calumnia 12.116. & 222.

Simplicitas.

Simplicitas multiplex 7.9. demonſtratur de Deo per infinitatem, & neceſſitatem 7. 10. diuina ſimplicitas excludit compoſitionem metaphyſicam 8.197. non ſic materiæ ſimplicitas 12.14. eſt minor perfectio, quam actualitas ibid.

Singularitas, & Singulare.

Singularitas per ſe ad prædicamentum ſpectat 8. 179. poteſt aliquid dici ſingulare dupliciter 9.16. ſingularitas ex natura rei formaliter diſtinguitur à natura communi 9.44. poteſt aliquid dici ſingulare tripliciter 9. 152. quid ſit ſingulare metaphyſicè ſumptum 10. 1. quicquid exiſtit à parte rei eſt ſingulare, & indiuiduum 10.3.

Species.

Species ſe habent ſicut numeri declaratur 8.178. conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis ibid. inæqualitas ſpecierum non impedit earum conuenientiam in communi genere 8.222. ſpecies rerum neceſſario ſunt inæquales 8.227. non ſunt inæquales in perfectione per diſtantiam à primo ente 8.232. ſpecies eſt adæquatum ſubiectum paſſionis ſpecificę, non indiuiduum 9.11. ſpecies quo ſenſu dicitur athoma, & indiuiſibili 10.12. in ſpecie athoma eſt perfecta inchoatio 10. 18. præter ſpeciem logicam non debet admitti phyſica 10.166.

Species Intelligibiles, & ſenſibiles.

Species intelligibiles ſunt in potentia intellectiua, ſenſibiles in toto coniuncto 12.226. illæ manent poſt hominis interitum, non iſtæ ibid. non habent contrarium 12.228. plures ſenſibiles ſunt in eadem parte organi 12.276. non ſe inuicem intendunt in medio ibid. ſpecies duorum alborum non differant eſſentialiter, ſed numeraliter tantum 12.277.

Spiritus.

Quid nomen ſpiritus principaliter ſignificet 12.131. plura habet ſignificata ibid.

Subſiſtentia.

Subſiſtentia diſtinguitur à per ſe exiſtentia 11. 24. & 27. ſi propriè accipiatur eſt aliquid naturæ ſuperadditum 11.25. poteſt ſumi tripliciter 11.27. non præcedit, ſed ſupponit exiſtentiam in natura 11.28. propria differentia inter per ſe exiſtentiam, & ſubſiſtentiam 11. 38. ſubſiſtentia poteſt à natura ſeparari, non autem per ſe exiſtentia ib. quomodo differat à ſuppoſitalitate, & perſonalitate 11.37. ſubſiſtentiæ formalis effectus eſt negatiuus, non poſitiuus 11.46. & propriè eſt incommunicabilitas ſuppoſitalis, ſeu vt natura ſuppoſito 11. 49. quare natura humana non dicatur in Verbo ſubſiſtere violenter 11.60. quod conſiſtat in poſitiuo eſt opinio probabilis 11.63. quod in negatiuo eſt probabilior 11. 72. non poteſt natura eſſe ſine ſubſiſtentia 11.84.

Difficultates vexantes ſententiam de poſitiuo, prima eſt qualis ſit iſta entitas poſitiua 11.75. ſecunda num hæc entitas ſit res, vel modus 11.78. tertia, an faciat compoſitionem cum natura 11.81. quarta, an natura poſſit eſſe ſine ſubſiſtentia 11.84. quinta de cauſis eius materiali & efficiente 11.87. ſexta, an perſona ipſa creata potuerit aſſumi 11.89.

Subſiſtentia formaliter ſumpta non dicit perfectionem 11.101. ſubſiſtentię nomen plures habet ſignificationes 11.108. quo pacto in natura ſuppoſitata dici poſſit conditio requiſita ad operandum 11. 138.

Subſtantia.

Subſtantia accipitur tripliciter 7.22. item dupliciter 8.225. eſt à toto genere prior omni accidente 10.50. quid ſit ſubſtantia, vt diſtinguitur ab accidente 11.3. & ſeq. perſeitas conſtitutiua ſubſtantiæ non eſt ſimplex negatio 11.4. neque ſimplex reſpectus 11. nec diſtinguitur ab accidente per hoc, quod ipſa ſit res, non autem accidens 11.15. quænam ſit vera ratio diſtinctiua vnius ab alio 11. 22. ſeipſa per ſe exiſtit à ſubiecto independenter, & non per aliquid ſuperadditum 11. 24. per ſe exiſtentia diſtinguitur à ſubſtantia, vt modus intrinſecus eius 11.29. ſubſtantia prima, & ſuppoſitum, an ſint idem 11.99. quomodo ſit prior accidente ratione, ſeu definitione 12.247. quomodo ſit prior cognitione 12.248. quomodo prior tempore 12.253.

Digitized by Google

Subſtantiæ ſeparatæ.

Earum contemplatio ad Metaphyſicam ſpectat 13.1. *quid per ſubſtantias ſeparatas intelligatur* 13. 17. *earum exiſtentia non poteſt demonſtrari à priori lumine naturali* 13.18. *poteſt demonſtrari à poſteriori ratione valde probabili, licet non omninò neceſſaria* 13.21. *aliæ intelligentiæ ſunt à Deo* 13.30.

Suppoſitum.

Suppoſitum quid ſit 11.37. *dicit duplicem negationem communicabilitatis, vt quo, actualis ſcilicet & aptitudinalis* 11.51. *an hæc negatio ſit explicanda per modum ſimplicis negationis, vel potius priuationis ibid. negatiò tantùm dependentiæ actualis, eſt de formali ratione ſuppoſiti* 11. 58. *eſt negatio realis, non rationis* 11. 66. *ſuppoſitum ſignificat naturam, & negationem per modum vnius* 11.96. *an prima ſubſtantia ſit ſuppoſitum* 11.99. *quo ſenſu dicatur vnum per ſe* 11.102. *quare actiones tribuantur ſuppoſitis etiamſi natura ſit principium adęquatum elicitiuum earum* 11.140.

T

Totum, & totalitas.

TOtalitas naturæ non eſt ſuppoſitalitas 11. 77. *totum ſemper operari denominatur, non pars* 11. 129. *totum integrale non diſtinguitur realiter à partibus* 11.153. *quomodo totum dicatur primus terminus generationis* 12. 141. *eſt perfectius ſuis partibus* 12.203.

V

Verbum diuinum.

VErbum quo ſenſu dicatur supplere vices perſonalitatis creatæ in natura aſſumpta 11. 116. *quo ſenſu dicatur conſumpſiſſe perſonalitatem creatam* 11. 117. *natura à Verbo aſſumpta nunquam fuit in ſe perſonata* 11.120. *Verbum diuinum nequit dici creatum* 12.58.

Veritas.

Veritas propoſitionum neceſſariarum 8.64. & 65. *quænam ſit eius cauſa* 8.66. *veritas prædicationis eſſentialis naturæ de indiuiduis, in quo fundetur* 9.19. & 217.

Vnio.

Vnio materiæ cum forma in compoſito phyſico eſt diuerſæ rationis ab vnione naturæ cum differentia in metaphyſico 9.36.37. *vnió non eſt entitas abſoluta, ſed relatiua* 12.19. *eſt reſpectus extrinſecus aduenìens de genere habitus ibidem. non eſt formaliter ſubſtantia, ſed accidens* 12.125. *dicitur tamen ſubſtantialis ibidem.*

Vnitas.

Vnitas non excludit diuiſionem niſi ſibi oppoſitam 9.18. *vnitas triplex* 9.131. *maior vnitas eſt, quæ minorem patitur diuiſionem* 9.132. *Vnitas formalis naturæ eſt realis, & minor vnitate numerali* 9.139. *Vnitas minor numerali vnitate non eſt ſola vnitas ſimilitudinis* 9. 141. *cum omnis vnitas realis eſt numeralis* 9. 147. *Vnitas formalis naturæ diſtinguitur ex natura rei formaliter à ſingulari* 9.149. *gradus vnitatis diuerſi* 9.150. *quomodo dicatur media inter vniuerſalem, & ſingularem* 9. 154. *ſtat cum numerica* 9.163. *multiplicatur cum natura in indiuiduis* 9.168. *eſt vnitas Metaphyſica, non phyſica* 9. 174. *vnitas eſſentialis & metaphyſica naturæ non debet confundi cum phyſica, & entitatiua* 9. 182. *Quid ſit vnitas præciſionis* 9. 184. *vnitas vniuerſalis eſt rationis, non realis* 9.214. *vnitas præciſionis non eſt vnitas vniuerſalis* 9. 219. *vnitas numeralis eſt poſitiua, & omnium maior, ac perfectior* 10. 36. *vnitas entitatiua non debet confundi cum quantitatiua in rebus materialibus* 10. 64. *diſcrimen inter vtramque ibid. ſola vnitas Indiuidualis eſt principium numeri* 10. 182. *vnitas quæ eſt principium numeri in omni ente reperitur* 10.184. *nec eſt aliquid rei numeratæ realiter ſuperadditum* 10. 189. *vnitas quantitatiua negat diuiſionem continui* 10. 186.

Vniuerſale, & Vniuerſalitas.

Vniuerſale non eſt obiectum ſenſus 8. 208. *multiplex eius acceptio* 9. 2. *vniuerſale in eſſendo eſt fundamentum vniuerſalis in prædicando ibid. vniuerſalitas non conuenit naturæ à parte rei, bene tamen communitas ibidem, Vniuerſale in eſſendo non eſt nuda vox, vel conceptus* 9.5. *ſingularia non ſunt immediatum ſignificatum vniuerſalis* 9.6. *ad vnitatem conceptus vniuerſalis non ſufficit vnitas ſimilitudinis* 9. 7. *debet tribui vniuerſalitas cuidam idolo ficto* 9.13. *vniuerſalis cognitio ad quid terminetur* 9.22. *vniuerſale Platonicum non datur* 9.25. *nulla enim eſt eius neceſſitas, aut vtilitas* 9.28. & 29. *an ad naturæ vniuerſalitatem debeat neceſſario abſtrahi à pluribus* 9.195. & *ſeq. Quid ſit vniuerſale in actu* 9.200. *vniuerſale triplex phyſicum, metaphyſicum, & logicum* 9.201. *ſolum vniuerſale logicum eſt verè, & propriè vniuerſale* 9.203. *metaphyſicum non eſt completum ibidem vnitas, & communitas concurrunt ad rationem vniuerſalis* 9.208. *eius communitas non eſt rationis, non realis* 9.208. *vniuerſale debet eſſe proximè de pluribus prædicabile* 9.209. *debet eſſe indifferens, vt ſit in pluribus ſimul, & coniunctim* 9. 210. *indifferentia negatiua eſt ſufficiens fundamentum vniuerſalitatis* 9. 211. *vnitas vniuerſalis non ſtat cum ſingularitate* 9.216. *vnitas vniuerſalis non eſt vnitas ſimilitudinis* 9. 217. *licet ſit vnitas rationis, eſt tamen cum fundamento in re* 9.218. *fundamentum vnitatis vniuerſalis eſt vnitas formalis, quam habet natura à parte rei* 9.218.

Vniuerſale poteſt ſumi tripliciter 9.219. *vnitas vniuerſalis eſt per inexiſtentiam, non per indifferentiam* 9.220. *declaratur eſſentia vnitatis vniuerſalis* 9.221. *vniuerſalitas ſtat cum ſtatu contractionis per intellectum* 9.226. *quærenda eſt cauſa vniuerſalitatis naturæ, non autem communitatis* 10.10.

Vniuocatio.

Vniuocatio metaphyſica minus requirit, quam phyſica 8. 195. *non eſt uia ſufficiens ad conuincendam formalem diſtinctionem inter gradus metaphyſicos* 8.206. *ad uniuocationem prædicamentalem ſufficit unitas naturæ per indifferentiam* 9. 121. *non ſufficit unitas ſimilitudinis* 9. 112. *in ſpecie athoma eſt perfecta uniuocatio* 10. 18.

Digitized by Google

INDEX DISPVTATIONVM, QVÆSTIONVM, ET ARTICVLORVM

Poſterioris Tomi Metaph.

DISPVTATIO VII.

De diuiſionibus entis.

Quæſt. 1. De multiplici entis diuiſione. pag. 1
Quæſt. 2. An benè diuidatur ens reale in quantum, & non quantum. 7
Quæſt. 3. De ordine Diuiſionum entis realis, & quænam ſint omnium prima. 12
Artic. 1. Reſolutio Quæſiti. 13
Artic. 2. Satisfit Obiectionibus. 16

DISPVTATIO VIII.

De Entis finiti eſſentia, & exiſtentia.

Quæſt. 1. An ſtatus eſſentiæ creaturarum, vt ab exiſtentia præſcindit, ſit ſolius poſſibilitatis, an etiam alicuius actualitatis. 19
Artic. 1. Creaturas non ab æterno habuiſſe aliquod eſſe reale actuale eſſentiæ. ibid.
Artic. 2. Creaturas ab æterno non habuiſſe eſſe diminutum medium inter ens reale, & rationis, vbi explicatur quid ſit eſſe cognitum, quod habuerunt. 21
Artic. 3. Eſſentia rerum, vt ab exiſtentia præſcindit, in ſola reali poſſibilitate conſiſtit, vbi explicatur quid ſit, & vndè oriatur eſſe poſſibile rerum. 24
Artic. 4. Soluuntur obiectiones probantes realitatem actualem eſſentiæ creaturarum ab æterno. 30
Quæſt. 2. Quid ſit rerum exiſtentia, & quomodo ab actuali eſſentiali diſtinguatur. 33
Artic. 1. Exiſtentia neque eſt accidens commune, neque proprium actualis eſſentiæ, ſed modus eius intrinſecus. 35
Artic. 2. Exiſtentia non diſtinguitur realiter ab actuali eſſentia, ſed eſt eadem entitas actualis eſſentiæ. 38
Artic. 3. Thomiſtarum argumentis occurritur. 42
Artic. 4. Eſſentia realis, & exiſtentia non diſtinguuntur ſolum per intellectum, ſed formaliter ex natura rei modaliter. 45
Quæſt. 3. Vbi reſoluuntur ex dictis varia quæſita de eſſentia, & exiſtentia. 48
Quæſt. 4. An quæcunque propriam habent eſſentiam peculiarem etiam habeant exiſtentiam. 53
Quæſt. 5. An tam eſſentia, quàm exiſtentia ex gradibus metaphyſicis componantur. 56
Quæſt. 6. Qualis, & quanta diſtinctio verſetur inter gradus metaphyſicos. 58
Artic. 1. Diuerſi gradus eſſentiæ non diſtinguuntur realiter, quia fundentur ſemper in diuerſis formis phyſicis. 58
Artic. 2. Gradus metaphyſici prædicamentales non ſola ratione diſtinguuntur, ſed media diſtinctione inter realem, & rationis. 60
Artic. 3. Thomiſtarum, & Nominalium argumentis ſatisfit. 65
Quæſt. 7. An omnes rerum eſſentiæ ſint inæqualis perfectionis. 70
Artic. 1. Reſolutio Quæſiti. 71
Artic. 2. Obiectionum ſolutio. 74

DISPVTATIO IX.

De natura Communi, ſe Vniuerſali.

Quæſt. 1. An vltrà ſingularia à parte rei dentur naturæ communes, ſeu vniuerſales. 76
Artic. 1. Vltrà ſingularia dantur naturæ communes à parte rei. 77
Artic. 2. Argumenta Nominalium ſoluta. 80
Quæſt. 2. Quomodo natura communis habeat eſſe à parte rei, an ſcilicet, in ſingularibus incluſa, & realiter identificata, vel non. 83
Quæſt. 3. An natura communis ſaltim ex natura rei formaliter diſtinguatur à ſingularibus, ſeu differentijs contrahentibus. 88
Artic. 1. Aſſeritur pars affirmatiua. ibid.
Artic. 2. Argumentum Thomiſtarum, ac Nominalium ſoluta. 91
Quæſt. 4. De communitate, vel aptitudine naturæ, vt ſit in multis, num illi conueniat à parte rei, vel ſolùm per opus intellectus. 96
Artic. 1. Naturam habere quandam communitatem à parte rei. ibid.
Artic. 2. Argumentum contra communitatem naturæ ſolu ta. 100
Quæſt. 5. An natura ſit communis à parte rei per inexiſtentiam, num potius per ſolam indifferentiam. 105
Artic. 1. Reſolutio Quæſiti. 105
Artic. 2. Satisfit Obiectionibus. 108
Quæſt. 6. De Vnitate naturæ communis; An natura in ſtatu eſſentiæ habeat quandam vnitatem minorem vnitate ſingulari, quæ dicitur formalis. 111
Artic. 1. Reſolutio Quæſtionis. 112
Artic. 2. Obiectiones in oppoſitum ſoluuntur. 116
Quæſt. 7. An vnitas formalis conueniat naturæ etiam in ſtatu exiſtentiæ, & quomodo. 119
Artic. 1. Reſolutio Quæſtionis. 120
Artic. 2. Argumenta ad oppoſitum ſoluta. 123
Quæſt. 8. Quid ſit vnitas præciſionis, & in quo ſtatu naturæ conueniat. 126
Quæſt. 9. Quid ſit vnitas vniuerſalis, & in quo ſtatu naturæ conueniat. 130
Artic. 1. Quodnam ſit vniuerſale propriè dictum. ibidem.
Artic. 2. De communitate Vniuerſalis. 132
Artic. 3. De Vnitate Vniuerſalis. 133

DISPVTATIO X.

De Indiuiduatione naturæ, ſe principio Indiuiduationis.

Quæſt. 1. An omnis res exiſtens ſit ſingularis, & debeat principium aſſignari indiuiduationis eius, itaut non ſit ſeipſa ſingularis. 138
Quæſt. 2. Quomodo principium Indiuiduationis ſit naturæ ſuperadditum, & ab ea diſtinctum. 141
Artic. 1. Reſolutio Quæſtionis. ibid.
Artic. 2. Rationes ad oppoſitum ſolutæ. 143
Quæſt. 3. An principium indiuiduationis naturæ ſuperadditum ſit quid poſitiuum, vel negatiuum. 146

Quæſt. 4.

Quæſt.4. An exiſtentiâ ſit principium indiuiduationis. 147
Quæſt.5. An accidentia ſint principium indiuiduationis. 149
Artic.1. Neque collectio accidentium, nec ordo ad circumſtantias extrinſecas eſt principium indiuiduationis. 150
Artic.2. Quantitas non eſt principium indiuiduationis. 152
Quæſt.6. An materia nudè ſumpta, vel ſaltim quantitate ſignata ſit principium indiuiduationis. 154
Artic.1. Materia nude ſumpta non eſt principium indiuiduationis. 155
Artic.2. Materia ſignata non eſt principium indiuiduationis. 159
Quæſt.7. An forma per ſe ſumpta, vel ſaltim cum materia ſit principium indiuiduationis. 163
Quæſt.8. An formæ ſubſtantiales indiuiduentur per materiam, & accidentales per ſubiectum. 167
Quæſt.9. Quodnam re vera ſit principium indiuiduationis cuiuſcunque rei increatis. 171
Artic.1. Differentia indiuidualis hæcceitas appellata eſt principium indiuiduationis omnium rerum. 172
Artic.2. Thomiſtarum argumentis occurritur. 174
Quæſt.10. Nam detur conceptus communis, vel hæcceitatis, vt ſic. 177
Quæſt.11. An inter indiuidua eiuſdem ſpeciei detur inæqualitas perfectionis, ac etiam aliqua diſſimilitudo maior vltrà hanc, quod vnum non ſit aliud. 181
Quæſt.12. An vnitas indiuidualis ſit principium numeri, & hæc in omnibus rebus reperiatur, vbi etiam de radice multiplicationis indiuidualis. 186

D I S P V T A T I O XI.

De ſubſtantia, eiuſque ſubſiſtentia.

Quæſt.1. Quid ſit ſubſtantia prout ab Accidente diſtinguitur. 188
Quæſt.2. An ſubſtantia ſingularis conſtituatur actu per ſe exiſtens, & ſubſiſtens per aliquid realiter ſuperadditum, & ex natura rei diſtinctum. 192
Quæſt.3. Quid ſignificet ſubſiſtentia, quidué ſubſiſtens. 196
Artic.1. Varij modi dicendi referuntur, ac reijciuntur. 196
Artic.2. Ratio formalis ſubſiſtentiæ, eiuſque formalis effectus declaratur. 199
Quæſt.4. An ſubſiſtentia ſit quid poſitiuum, vel negatiuum. 202
Artic.1. Opinio de poſitiuo eſt probabilis. 203
Artic.2. Opinio de negatiuo eſt probabilior. 205
Artic.3. Argumenta Metaphyſica contra opinionem de negatiuo ſoluta. 211
Artic.4. Argumenta Theologica contra eandem opinionem enodata. 215
Quæſt.5. An & quando ſubſiſtentia concurrat ad operationes ſuppoſiti. 219
Quæſt.6. Quibus rebus ſubſiſtentia conueniat. 224

D I S P V T A T I O XII.

De Accidente, eiuſque inhærentia.

Quæſt.1. An accidens ſit ens ſimpliciter propriam habens exiſtentiam, ac proinde à ſubſtantia realiter diſtinctum. 227
Quæſt.2. Quid, & quotuplex ſit inhærentia accidentis. 229
Quæſt.3. An inhærentia ſit de eſſentia accidentis. 233
Quæſt.4. De factione, & origine formarum accidentalium, an ſcilicet, fiant ex nihilo, vel potius ex materia, ſeu præiacente, ſubiecto. 236
Artic.1. An factio ex nihilo ſit creatio, & è contrà. 237
Artic.2. An formæ fiant ex nihilo ab agente naturali immediato. 241
Artic.3. An formæ fiant per inchoationes earum in materia præcedentes. 254
Artic.4. Quomodo formæ materiales fiant per eductionem de potentia materiæ, earumque diſcrimen ab anima rationali. 264
Quæſt.5. De formarum deſitione, vel interitu. 269
Artic.1. An omnis forma Phyſica ſit corruptibilis. ibid.
Artic.2. An forma ſemel corrupta, vel à materia ſeparata denuò redire naturaliter poſſit ad eandem materiam infirmandam. 282
Quæſt.6. De ordine accidentis ad ſubſtantiam. 293
Quæſt.7. An accidens corporeum ſubiectari poſſit in ſubiecto incorporeo, & è contra incorporeum in corporeo. 295
Quæſt.8. An idem numero accidens poſſit ſimul eſſe in diuerſis ſubiectis, & plura numero in eodem. 297
Quæſt.9. De accidentibus, & formis ſupernaturalibus. 300
Quæſt.10. De accidentibus relatiuis. 304

D I S P V T A T I O XIII.

De ſubſtantijs ſpiritualibus, Deo, ac Intelligentijs.

Quæſt.1. An poſſit naturaliter demonſtrari Deum eſſe, & quomodo. 308
Quæſt.2. An Deus ſit cognoſcibilis naturaliter ab intellectu viatoris quoad quid eſt. 311
Quæſt.3. An poſſit naturali ratione probari præter Deum extare alias ſubſtantias ſpirituales in vniuerſo. 318
Quæſt.4. An poſſit naturaliter oſtendi Deum eſſe infinitæ virtutis, & ex Ariſtotele, aliaſque Intelligentias ab ipſo eſſe productas. 376

DISPVTATIONES
In duodecim Ariſtotelis Stagiritæ Libros
METAPHYSICORVM.
PARS POSTERIOR.

DISPVTATIO VII.
De Diuiſionibus Entis.

1 *Poſtquam in ſuperiori tomo, præcedentibuſque diſputationibus de communi conceptu entis, deque eiuſdem principijs, & proprietatibus actum eſt præſcindendo à ſpecialibus rationibus entium: modò in hoc poſteriore ad definitas, peculiareſque entium rationes, quantùm abſtractio huius ſcientiæ, & latitudo obiecti eius nobis permittit, deſcendere opus eſt; quoniam autem talis deſcenſus fieri nequit, quam per varias entis diuiſiones in ſua membra, ideò exordium huius ſecundi Tomi ſumimus à diſputatione de Diuiſionibus entis. Hic autem recolere oportet, quod dicebamus ſuprà diſp. 4. q. 2. num. 29 32 quod quidam modi, vel differentiæ condiuidentes ens in communi, vt finitum & infinitum, neceſſarium, & contingens, &c. capi poſſunt dupliciter, vel ſic ſimul ſumpta circumſcribunt vnicam entis paſſionem, & cum ipſo adæquatè conuertibilem; & in hoc ſenſu de ipſis actum eſt diſp. praced. vel vt diſiunctim important diuerſos modos intrinſecos, quibus ens contrahitur, & diuiditur, & in hoc ſenſu de ipſis agimus in præſenti diſput.*

QVÆSTIO PRIMA.

De multiplici entis diuiſione.

2 Vltis, ac ferè innumeris modis ſolet ens diuidi in varia membra, quarum diuiſionum præcipuas, atque principaliores hic referemus, & examinabimus; tractant de his diuiſionibus entis Formaliſtę noſtri trac. Formalit. art. 1. princ. & præſertim diſputant de ordine illarum inter ſe, & quænam ſit omnium prima; ſed ante huius difficultatis examen, prius ſingulæ diuiſiones in ſe ſunt declarandæ, vndè modò illas promiſcuè proponemus nullo certo ordine ſeruato inter ipſas, poſtea verò de illarum ordine agemus, & quæ ſit omnium prima veſtigabimus, nam ordo inter illas ſeruandus, non niſi ex ipſarum exacta explicatione innoteſcere poteſt.

Prima Diuiſio.

PRimò itaque diuidi ſolet ens in maxima ſua amplitudine ſumptum, ſeu tranſcendentiſſimè in ens reale, quod habet eſſe vel habere poteſt præter opus intellectus, ſeu nullo intellectu conſiderante, & in ens rationis, quod nequit habere eſſe, niſi per conſiderationem intellectus, quæ quidem diuiſio eſt æquiuoci analogi in ſua æquiuocata analogata, vt notauit Auctor Formalit. art. 1. prin. ab initio; & quia huius diuiſionis explicatio ſatis conſtat ea dictis diſp. 2. q. 9. art. 2. vbi diſputatur, an detur ens præſcindens à reali, & rationis, quod ſit vniuocum ad illa, hic vlteriori non indiget examine; deducit autem hanc diuiſionem Vallo art. 1. Formalit. ex Ariſt. 6. Met. tex. com. 8. vbi dicit, cum autem complexio, diuiſioque non in rebus ſit, ſed in mente, id autem quod hoc pacto eſt ens diuerſum ſit ab hiſce, quæ propriè entia ſunt; vult dicere, inquit Vallo, quod complexio, & diuiſio ſunt ab intellectu, & mente, & vocantur entia rationis, & hoc ens rationis illo pacto acceptum diuerſum eſt, & ſeparatum ab his, quæ propriè ſunt entia, ideſt ab ente reali; & hoc itaque loco, ac etiam ex lib. 11. Met. ſum. 3. cap. 2. deducitur præfata diuiſio, nam his locis tradit famoſam illam diuiſionem entis in anima, & extra animam, vbi per ens in anima intelligitur ens rationis, & per ens extra animam ens reale, vt paſſim omnes Interpretes exponunt, quam etiam diuiſionem recepiſſet Scotus 1. d. 36. q. vn. F.

3 Sed hic occurrit difficultas inter Scotiſtas, an diuiſio illa entis in anima, & extrà animam, quam memorat Doct. loc. c. reuera coincidat cum diuiſione entis in ens reale, & rationis. Negat Bargius in 1. d. 36. qu. vn. eius fundamentum eſt, quia poſtquam Doctor ibi diuiſit ens in ens in anima, & extra animam, hoc poſteà ſubdiuidit per ens in actu, & ens in potentia, & ſubdit, quod vtrumque illorum poteſt eſſe in anima, quod profectò non aſſereret, ſi per ens in anima intelligeret ens rationis, quia ens reale nequit fieri ens rationis. Sed planè decipitur Bargius, nam per ens in anima, & extrà animam re vera nil aliud Doctor intelligit, quam ens rationis, & reale, vt ibi notant Licher. & Vigerius, quem immeritò redarguit Bargius, Vulpes tom. 1. p. 1. diſp. 28. a. vl. & alij politiores Scotiſtæ, idque palam ex eius diſcurſu conuincitur, ibi namque Doctor declarare intendit conditionem illius eſſe cogniti, quod ab æterno habuerunt creaturæ in diuina mente, vtq; oſtendat illud non eſſe aliquod eſſe reale, & ſimpliciter, ſed rationis, & ſecundum quid, diuidit ens in ens in anima, & extra animam, & eſſe cognitum creaturarum conſtituit ſub eſſe in anima, & inquit hoc eſſe in anima eſſe omnino diuerſum ab omni eſſe extra animam, ſiue per eſſe extra animam intelligatur ens in actu entitatiuo, ſiue ens in potentia obiectiua; ergo per ens in anima Doctor præciſè intelligit ens rationis, ſeu illud, quod præciſe habet eſſe obiectiuè in intellectu, & nullo modo extra nec actu, nec potentia. Tum quia inquit ibi Doctor illud eſſe in anima eſſe diuerſum ab omni eſſe extra animam, ſiue actuali, ſiue potentiali; ergo illud eſſe in anima excludit omnem realitatem entis realis, quæ conſiſtit in hoc, vt ſit actu in rerum natura, vel ſaltem eſſe poſſit. Tum demum, quia ſi tale eſſe in anima inuoluit aliquid reale, & non eſt purum ens rationis, tunc eſſe cognitum creaturarũ, quod habent ab æterno in diuina mente, erit aliquod eſſe reale, quod eſſe falſum in ſententia Doctoris conſtabit diſp. ſeq. q. 1. art. 1. conſequentia patet, quia Doctor loc. cit. illud eſſe cognitum creaturarum reducit ad eſſe in anima. Nec vrget fundamentum Bargij in oppoſitum, quamuis enim Doctor ſubdiuidat ens extra animam in ens actu, & potentia, & dicat vtrumque illorum poſſe habere eſſe in anima; non ob id confundit ens extra animam cum ente in anima, imo adhuc ſubdit illud eſſe in anima eſſe aliud ab omni eſſe extra animam; tantùm ergo dicit ens extra animam, ſiue actuale, ſiue potentiale poſſe habere eſſe in anima, quatenus intelligi poteſt verum eſſe extra animam illi non repugnare in quo adhuc cum illud eſſe, quod haberet res extra animam potentia, non eſt formaliter idem cum eo eſſe, quod habet in anima, vt ſic cognitum, quia hoc eſſe cognitum eſt eſſe denominationis extrinſecę ab intellectu cognoſcente, & eſſe rationis, non reale.

Dubitabis rurſus, an ens chimæricum ſub hac diuiſione contineatur, nempe ſub altero membro, ſcilicet ente rationis. Audiui olim, cum eram Iuuenis, quendam Scotiſtam iam defunctum id negare ſola fretum auctoritate Scoti quol. 3. ab initio, vbi ait ens chimæricum, & quod contradictionem implicat, eſſe omninò nihil, vt nihil excludit omne eſſe extra intellectum, & in intellectu, quod enim eſt ſic includens contradictionem ſicut non poteſt eſſe extrà animam, ita non poteſt eſſe aliquid intelligibile, vel aliquod ens in anima, quia nunquam contradictorium cum contradictorio conſtituit vnum intelligibile. Oppoſitum tamen debet eſſe omnino certum, vt oſtendi diſput. 3. Log. quæſt. 7. & illum ipſum Scotiſtam iam tenuixi argumento ineluctabili dicendo, tu qui diſputas de ente rationis chimærico, & illud negas, vel concipis, quod dicis, & negas, ſeu hunc terminum *chimæram* apprehendis, quam negas dari poſſe intellectu, vel non apprehendis; ſi concipis, & apprehendis ergo datur tale ens ra-

Digitized by Google

ſionis in intellectu tuo, & dum illud dari negas, iam actu datur; ſi verò hunc terminum non concipis, quomodo de ipſo diſputas? Neque Scotus negare intendit loc. cit. ens chimæricum habere eſſe obiectiuum in intellectu vtcunque; imò quæſt. 3. vniuerſ. in fine concedit figmentum eſſe quandam ſpeciem entis rationis contra diſtinctam ab alia, quæ dicitur ens rationis fundatum, illudque diſtinguit ab ente rationis fundato, ſicut eſt ſecunda intentio, non quia hæc ſola habeat eſſe obiectiuum in intellectu, non verò illud, ſed quia huic correſpondet fundamentum à parte rei, figmento verò nihil correſpondet in re extra, quod etiam quo pacto intelligendum ſit dictum eſt loc. cit. diſput. 3. log. quæſt. 7. vndè ſupponit vtrumque habere eſſe in intellectu, & differre per hoc, quod vni correſpondet aliquid in re extrà, non verò alteri; intendit ergo ſolùm ibi figmentum non habere eſſe in anima, tanquam vnum per ſe intelligibile, ſicut habent cetera entia rationis fundata, vt iam explicui diſp. 3. log. cit. qu. 6. quæ eſt communis expoſitio Scotiſtarum ibidem Tatar. Lichet. & Gadij, vbi iſti expoſitores hanc mouent difficultatem, & aſſignant vnanimiter omnes allatam reſponſionem; ſignum euidens Scotum, non excluſiſſe figmenta à numero entium rationis vt ſic, ſi namque talis fuiſſet mens eius, opus minimè erat eius expoſitores hanc difficultatem excitare, vel vltrò concedere debebant figmenta in Scoti ſententia entia rationis non eſſe, quia nullum poſſunt habere eſſe obiectiuum in intellectu. Vide Gadium ibidem, vbi nonnulla dicit ſatis conſona ijs, quæ diſp. 3. log. cit. dixi de ente rationis tam in ordine ad intellectum creatum, quam diuinum, ex quo conſtabit illam doctrinam nec eſſe Scoto diſſonam, neque veteribus Scotiſtis, vt aliqui ex noſtris muſſitant.

Secunda Diuiſio.

4 SEcundò diuiditur ens per finitum, & infinitum, quæ quidem diuiſio entis realis tranſcendenter capti, vt eſt commune Deo, & creaturæ, vndè per ens finitum intelligitur creatura, & per ens infinitum Deus, & quicquid eſt illi realiter identificatum, ſiue ſit eſſentiale, ſiue notionale, hæc enim omnia ſunt infinita, vel formaliter, vt eſſentialia communia tribus diuinis perſonis, vel ſaltem realiter, & identicè, vt docet Scotus de relationibus originis quol. 5. vbi admittit eſſe infinitas tantùm identicè, & realiter ob realem nempe identitatem cum diuina natura, non autem in ſeipſis formaliter; quod ſufficit, vt præfata diuiſio dicatur enti adæquata in tota ſua latitudine, ſicut enim nil cogitari poteſt in tota entis latitudine, quod non ſit Deus, vel creatura, ſic etiam nil cogitari poteſt quod in ſua perfectione eſſentiali non ſit finitum, & limitatum, vel infinitum & illimitatum altero ex prædictis modis, ſcilicet formaliter, vel identicè, quod adeo vt relationes quoque originis ſub hac diuiſione comprehendi dicantur. Præterea ſuaderi poteſt vlterius diuiſionis huius ſufficientia, quia omne illud, quod habet perfectionem, aut habet perfectionem partialem, aut totalem, ſi habet totalem, ſeu claudit totam perfectionem enti compoſſibilem, ſic eſt ens infinitum, quod eſt Deus, infinitas enim perfectionis enti non repugnat; ſi verò perfectionem duntaxat habet partialem, idest non includit totam entis perfectionem, quæ eſt enti compoſſibilis, ſic eſt ens finitum, & creatura, quæ probatio deducitur ex Scoto quol. 5. vbi licet neget relationes originis in diuinis poſſe dici formaliter finitas, vel infinitas, quia non ſunt entia quanta; admittit tamen poſſe dici infinitas identicè, & realiter ob identitatem cum diuina eſſentia, quod ſufficit vt & ipſæ aliquo pacto ſub hac diuiſione comprehendi poſſint, nam de diuiſione entis in quantum, & non quantum poſteà dicemus quæſt. ſeq.

5 Hic autem notandum eſt hanc diuiſionem entis non eſſe eſſentialem, & quidditatiuam, quia non datur per prædicata eſſentialia, & quidditatiua Dei vel creaturæ, ſed per modos intrinſecos, finitas namque eſt modus intrinſecus creaturæ, & infinitas Dei, vt ſæpius monet Doctor, idque fatetur ipſe quoque Suarez diſput. 28. Met. ſec. 1. num. 3. vbi inquit per hanc diuiſionem ens diuidi in Deum, & creaturam, ſed quia non poſſumus ea, quæ ſunt Dei propria, prout in ſe ſunt, concipere, imò nec per poſitiuos conceptus ſimplices, ac proprios Dei, ideò negatiuis vtimus, vt illud excellentiſſimum ens, quod maximè a cæteris diſtat, minuſque cum illis conuenit, quam ipſa inter ſe ſe, ab eis ſeparemus, & diſtinguamus; atque hoc modo conficimus prædictam diuiſionem ſumendo aliquid, in quo omnes res creatæ, vel creabiles inter ſe conueniunt, & illud à nobiliori quodam ente remouendo, eo quod excellentiorem gradum eſſentiæ, vel entitatis habeat, atque hoc modo totam entis latitudinem ad duo illa membra reuocamus; ita Suarez loc. cit. quod valdè aduertendum eſt, quia hinc poſteà iudicandum erit, an hæc ſit prima omnium diuiſionum entis ſecundum ſe, vt ipſe contendit ibidem. Diſputat etiam ibi Suarez ſec. 3. an hæc diuiſio ſit vniuoca, vel analoga, & quia negat ens eſſe vniuocum ad finitum, & infinitum, atque eſſe purum analogum, conſequenter etiam aſſerit hanc diuiſionem eſſe analogam, non verò vniuocam, nobis autem quia admittimus vniuocationem entis Deo, & creaturæ licet cum analogia permixtam, vt conſtat ex diſput. 2. de natura entis, conſequenter tenendum eſt hanc eſſe diuiſionem vniuocam pariter cum analogia commixtam. Hanc quoque diuiſionem recenſet Magiſter formalit. art. 1. prin. cum cæteris Formaliſtis, ſed eam adducunt, vt ſubdiuiſionem entis quanti, vndè ab ea excludunt relationes originis in diuinis, vt pote entia non quanta ab omni perfectione, & imperfectione eſſentiali præſcindentia, iuxtà quem dicendi modum talis diuiſio non videtur omninò adæquare, & exhaurire totam entis latitudinem. Verùm, quia Doctor 1. d. 3. qu. 2. & 3. dum aſſerit entis vniuocationem ad finitum, & infinitum loquitur vniuerſim de omnibus per ſe intelligibilibus, quæ quomodocumque in Deo reperiuntur, & creaturis, videtur conſequenter velle hac diuiſione totam entis latitudinem adæquare; vndè vt ſaluetur huius diuiſionis ſufficientia, & adæquatio, non hic ſumere debemus finitum, & infinitum præcisè pro eo, quod eſt in ſe, & formaliter tale, ſed pro eo quod quouis modo eſt tale, ſiue formaliter, ſiue identicè tantùm, ſiue ratione ſui, ſiue ratione alterius cui identificatur, hoc enim modo explicando membra diuiſionis iſtius, ſub ea quoque cadunt relationes originis, cum ſint ſaltem realiter, ac identicè infinitæ; neque in hoc ſenſu negat Scot. quol. 5. eas cadere ſub hac diuiſione, ſed tantùm in primo ſenſu, vndè non abſolutè negat Doctor hanc diuiſionem eſſe adæquatam, vt ei tribuit Suarez loc. cit. & ideò in ſenſu iam explicato etiam Meuriſs. ex noſtris lib. 1. ſuæ Met. q. 5. concl. 1. concedit hanc diuiſionem eſſe adæquatam.

Tertia Diuiſio.

6 TErtiò, vt notat Sirect. loc. cit. diuiditur etiam ens in dependens, & independens, & per ens independens intelligitur Deus, & quicquid in ipſo reperitur, quia à nullo eſt nec in genere cauſæ efficientis, nec cauſæ finalis, nec materialis, nec formalis, vt Doctor probat ex profeſſo 5. d. 2. & d. 8. per ens verò dependens intelligitur, quod eſt ab alio in aliquo genere cauſæ, vndè cum omnia alia entia præter Deum ab ipſo dependeant in genere cauſæ efficientis, omnis creatura erit ens dependens, vndè Ariſt. 12. Met. tex. com. 52. ponit omnia habere ordinem eſſentialem adinuicem, & magis ordinem eſſentialem ad vnum primum, ſcilicet Deum; ex quo vult habere, cum hic ordo ſit eſſentialis dependentiæ, omnia eſſentialiter à primo ente pendere, & cum nihil ſit eſſentialiter dependens ab aliquo in ſuo eſſe, niſi in aliquo genere cauſæ, intendit omnia à Deo dependere, tanquam à cauſa efficiente, & finali. Et quamuis multi prædictam Ariſt. ſententiã exponentes dicant ſecundam intelligentiam a prima effectiuè non dependere, vt à cauſa efficiente, ſed tantùm vt à cauſa finali, putantes Ariſt. non admittere ſecundam intelligentiam effectiuè cauſari a prima, nihilominus oppoſitum fusè oſtendimus ſupra d. 6. q. 6. art. 1. Ex quo patet hanc quoque diuiſionem eſſe enti adæquatam in tota ſua latitudine, quia nullum ens excogitari poteſt in rerum natura, quod non ſit dependens, vel independens, cum enim hi termini immediatam includant contradictionem, illud disiunctum oportet cuilibet enti conuenire; ergo hæc diuiſio eſt adæquata, & ſufficiens, cum aſſignari nequeat aliquid contentum ſub toto diuiſo, quod non contineatur ſub altero membrorum diuidentium.

7 Suarez diſp. 28. cit. velle videtur hanc diuiſionem eſſe eandem cum præcedenti, quod cautè accipiendum eſt, ſi enim intelligit eſſe eandem, inquantum ſunt eiuſdem amplitudinis, & quatenus vtrobique diuiſum eſt vnum, & idem, ſcilicet ens, & eadem quoque membra diuidentia, Deus enim eſt ens infinitum, & independens, creatura eſt ens finitum, & dependens, in hoc, inquam, ſenſu verum eſt hanc diuiſionem cum præcedenti coincidere, at non in alio ſenſu verificari poteſt, quaſi rationes quoque & modi diuidentes ſint vtrobique iidem, quamuis enim quod eſt infinitum ſit quoque independens, & è contra, ac pariter quod eſt finitum ſit viciſſim dependens, tamen finitas, & dependentia, infinitas, & independentia ſunt diuerſi modi, & diuerſæ rationes diuidentes, nam vna eſt ratio alterius, ac poteſt demonſtrari per aliam, nempe infinitas per independentiam, & finitas per dependentiam, ita Doctor quol. 5. ſub lit. T. ea independentia in Deo eius infinitatem deducit, quia quod habet à ſe aliquid, habet illud in tota plenitudine; quæ ſibi competere poteſt, nihil enim habetur limitatè in aliquo, niſi habeatur ab aliquo agente illud determinante ad certum gradum perfectionis; non ergo hæc diuiſio eſt omninò eadem cum præcedenti. Bene tamen hæc diuiſio coincidit cum quibuſdam alijs, vt v. gr. cum diuiſione entis in ens à ſe, & ens ab alio, in ens per eſſentiam, & per participationem, in creatum, & increatum, cauſatum, & incauſatum, & ſimilibus; hi namque termini eundem profectò modum important habendi entitatem in membris diuidentibus, nam eſſe ens à ſe, eſt habere entitatem ab alio independentem, & non ab alio communicatam, eſſe ens ab alio eſt habere entitatem ab alio dependentem, & cõmunicatam; pariter ens per eſſentiam dicitur illud, quod ex ſe, & per ſe habet eſſe non receptum, nec participatum ab alio, ens autem per participationem è diuerſo dicitur illud, quod non habet eſſe, niſi communicatum, & participatum ab alio, eandem pariter dependentiam, ac independentiam important termini illi creatum, & increatum, ſolumque differunt, quod alij termini dependens, & independens, à ſe, & ab alio, per eſſentiam, & per participationem, cauſatum, & incauſatum, important habitudinem generalem dependentiæ, vel independentiæ, vt ſic; creatum verò, & increatum addit ſpecialem habitudinem ſumptã ex peculiari actione, quæ dicitur creatio; at quia creatio eſt prima emanatio ab alio cum dependentia ab illo & communis eſt aliquo pacto omnibus entibus ab alio dependentibus, in communi modo loquendi ſumitur præcisè pro habitudine dependentiæ ab alio, vt ſic, præſcindendo à ſpecialibus rationibus dependentiæ, & è contra ſumitur increatum, atque ideò concludendum eſt has, & ſimiles diuiſiones omninò coincidere.

Paſqualig. tom. p. Metaph. diſp. 28. 29. & 32. omnes relatas entis

realis

Digitized by Google

realis diuiſiones inficiatur, quia nullum agnoſcit entis realia conceptum communem Deo, & creaturis, nedum vniuocè, ſed nec etiam analogicè, quod ibi longo ſermone probare conatur, vndè quia non admittit communitatem conceptus entis, vt ſic, niſi ad ſubſtantiam, & accidens, ſicpariter nullam aliam agnoſcit veram, & propteram entis diuiſionem, niſi in illa membra, ſed ſingularem hanc Paſqualig. phantaſiam potius, quam opinionem, iam diſp. 2. de nat. entis quæſt. 2. pluribus inſecuti ſumus, demonſtrando ens eſſe vniuocum nedum ad ſubſtantiam, & accidens, ſed etiam reſpectu Dei, & creaturæ, & mox oſtendam diuiſionem entis in ſubſtantiam, & accidens non eſſet diuiſionem entis, vt ſic, immediatè, ſed diuiſionem entis finiti, hoc enim eſt quod immediatè diuiditur in ſubſtantiam, & accidens.

Quarta Diuiſio.

8 QVartò vlterius ex Sireƈt. cit. diuiditur ens in neceſſarium, & contingens, vbi non ſumitur neceſſitas, & contingentia complexe, quo pacto pertinet ad propoſitiones, neq; pro habitudine effectus ad cauſam naturaliter, vel liberè agentem, vel quæ poteſt, aut non poteſt impediri, quia hoc modo pertinet ad actiones; ſed ſumuntur abſolutè prout important modos intrinſecos eſſendi ſeruto, quo ſenſu ens neceſſarium in eſſendo dicitur illud, quod per quamcunque potentiam non poteſt non eſſe, quia eſt à ſe, & non ab alio, qua de cauſa non poteſt, non eſſe ſimpliciter neceſſarium, quia nec ſeipſum deſtruere poteſt, neque ab alio deſtrui, cum ab alio non pendeat in eſſe, quo gradu neceſſitatis ſolus Deus gaudet, & quidquid cum ipſo identificatur, per oppoſitum verò illud dicitur contingens ſimpliciter in eſſendo, quod poteſt eſſe, & non eſſe, quia ex ſe, & à ſe non habet eſſe, ſed ab alio à ſe in natura diuerſo, vnde cum ex ſe non habeat eſſe, ex hac parte non repugnat ei non eſſe, & quia ab alio pendet in eſſe, poteſt per eius potentiam deſinere non eſſe, & ſic ſe habet omnis creatura reſpectu Dei, etiam ſubſtantiæ ſpirituales, quæ dicuntur ſua ptenatura incorruptibiles, eo quia carēt materia phyſica, quæ eſt primaria radix corruptionis, qua ratione dici ſolent entia neceſſaria ſecundum quid, cum quo tamen ſtat, quod ſint entia contingentia ſimpliciter, quatenus ab intrinſeco illis non repugnat non eſſe, & à Deo annihilari. Ex quo conſtat diuiſionem hanc entis per neceſſarium, & contingens à diuiſione præcedenti pendere in ens à ſe, & ab alio, ſeu dependens, & independens, & per eam probari; nam neceſſitas demōſtratur de Deo per hoc, quod eſt ens à ſe, & independens, ſicut contingentia de creatura per hoc, quod eſt ab alio, & dependens; & nota hic per ens ab alio intelligi, quod ab alio accipit eſſe per veram cauſalitatem, & dependentiam in diuerſitate naturæ, & non tantùm per ſimplicem productionem in vnitate naturæ, quo pacto dicunt Theologi in diuinis Filium à Patre procedere, & Spiritum ſanctum ab vtroque, nam ſolùm in eo ſenſu ens ab alio dicitur ſimpliciter contingens, & opponitur ei, quod eſt ſimpliciter neceſſarium; alia, quæ dici poſſent pro intelligentia iſtius diuiſionis, vberè conſtant ex dictis diſputat. 6. quæſt. 6. art. 1. & 2. vbi tractatur de neceſſario, & contingenti.

Quinta Diuiſio.

9 QVintò præterea ex eodem Sireƈt. ens diuiditur in ſimplex, & compoſitum; pro cuius diuiſionis intelligentia plures aſſignat modos ſimplicitatis, & compoſitionis oppoſitæ. Primo modo aliquid dicitur ſummè ſimplex, & eſt illud quod non eſt nec compoſitum phyſicè, vel metaphyſicè, ideſt ex re, & re, aut realitate, & realitate, nec eſt alteri ſic componibile, & ſic ſolus Deus eſt ſummè ſimplex, cętera verò entia compoſita, vt Doctor declarat, 1. d. 8. q. 1. Secūdo modo aliquid dicitur ſimpliciter ſimplex, quo pacto dicitur ſimplex quicquid habet conceptū ſimpliciter ſimplicem, ideſt non reſolubilem in vlteriores cōceptus, quorū vnus ſit quidditatiuus, & alter qualitatiuus, quo modo ſimplicia dicuntur ens, paſſiones entis, modi intrinſeci, ac omnes vltimæ differentiæ, vt ſatis conſtat ex dictis diſp. 2. q. 7. ar. 1. alia verò, quę habent conceptus vlterius reſolubiles in quidditatiuum, & qualitatiuum, dici poſſunt compoſita compoſitione huic modo ſimplicitatis oppoſita, vndè quia Deus nō habet conceptū ſimpliciter ſimplicem, non dicitur hoc modo ſimplex, quod quidē non inconuenit, quia ſimplicitas huius modi nō dicit perfectionē ſimpliciter, ſed tātū ſimplicitas primi modi ex Sco. cit. Tertio modo dicitur ſimplex, quod non eſt phyſicè cōpoſitū ex re, & re, ideſt ex materia, & forma, & ſic ſimplicia entia dicuntur omnia accidentia, materia, forma, angelus, & anima, hęc enim omnia cenſentur phyſica cōpoſitione expertia, licet Metaph. admittant ex genere, & differētia, & huic modo ſimplicitatis opponitur cōpoſitio phyſica ex materia, & forma. Quarto deniq; modo aliquid dicitur ſimplex, quia non eſt mixtū, in quo ſenſu cęlum, & elemēta dici ſolent corpora ſimplicia, cętera verò compoſita. Quia mixta. Cum ergo ens, vt ſic, diuiditur in ſimplex, & cōpoſitum, vt hęc ſit adæquata diuiſio, & omnem exhauriat entis latitudinem, adeout ſub primo membro contineatur Deus, ſub altero omnis creatura, ſumi debet ſimplicitas primo modo, vt nempe excludit omnem compoſitionem tam Phyſicam, quam Metaphyſicam, ac omnem quoque componibilitatem, tum quia in eo dūtaxat ſenſu dicit perfectionem ſimpliciter ſoli Deo conuenientem, tum quia nullum ens extra Deum excogitari poteſt, quod non ſit aliquo modo in ſe compoſitum Phyſicè, vel Metaphyſicè, vel ſaltim alteri componibile.

10 Hæc quoque diuiſio eſt vera, & propria, ac vniuoci in vniuocata, quia vt conſtat ex dictis diſp. 5. q. 2. etiam ens per ſe vnum vnitate compoſitionis eſt verè, ac propriè ens, non autem impropriè, & metaphoricè; verum tamen eſt eſſe diuiſionem à præcedentibus dependentem, ſimplicitas enim de Deo demonſtratur, & per rationem infinitatis, & per rationem neceſſitatis, ſicut è contra compoſitio, vel componibilitas oſtenditur de creatura ex ratione finitatis, & contingentiæ; ita videre licet apud Doctorem 1. diſt. 8. q. 1. vbi ex hac duplici via demonſtrat ſimplicitatem diuinam, ex neceſſitate quidem, quia quod poteſt venire in alterius compoſitionem, eſt aliquo modo potēciale ad aliam compartem, atq; ita non eſt ex ſe neceſſe eſſe, ac in vltima actualitate; deinde hoc etiam oſtendit via infinitatis, quia omne componibile poteſt eſſe para alicuius totius compoſiti, quod eſt ex ipſo, & alio componibile, at omnis pars poteſt excedi à toto, quod eſt contra rationem infiniti; tum quia omne componibile caret perfectione illius, cum quo componitur, alioquin cum illo non componeretur, ſed infinitum habet in ſe perfectè omnem entitatem, eo modo quo eſt poſſibile omnem in ſeipſo continere, ergo quod eſt infinitum non eſt in ſe compoſitum, nec alteri componibile, ſed eſt ſummè ſimplex, ita quoque diſcurrit Doctor quol. 5. hæc ergo entis diuiſio pendet ex ſecunda, & quarta diuiſione, quia per illas probari, & demonſtrari poteſt. Et ad hanc diuiſionem reducitur, vel potius cum ea coincidit alia quædam entis diuiſio in purum actum, & potentiale, adeout ſub primo membro ſolus contineatur Deus, & ſub alio omnis creatura; dicitur enim purus actus, quod nec eſt in ſe compoſitum, nec alteri componibile, ſed ſummè ſimplex, & dicitur potentiale illud, quod vel eſt in ſe compoſitum, vel ſaltim alteri componibile, vndè patet hanc diuiſionem penitus cum illa coincidere, qua ens diuiditur in ſimplex, & compoſitum.

Sexta Diuiſio.

11 SExtò quoq; diuidi ſolet ens in ens in actu, & in ens in potentia, vbi per ens in actu intelligi non debet illud, quod eſt in ſe ſimplex, & actualiſſimum, & per ens in potentia id, quod eſt compoſitum, vel componibile, nam hęc diuiſio in hoc ſenſu intellecta omninò coincideret cum præcedenti; ſed per ens in actu intelligi debet illud, quod habet actualem exiſtentiam in re, & in effectu, & dicitur ens in actu entitatiuo; & per ens in potentia intelligitur illud, quod non adhuc exiſtit in rerum natura, ſed poteſt eſſe obiectum alicuius potentiæ, & ab ea produci, & dici ſolet ens in potentia obiectiua, quatenus hæc potentia opponitur actui entitatiuo, & in hoc ſenſu hanc diuiſionem tradidit Doctor 2. d. 36. quæſt. vn. F. vbi diuidit ens reale, & extrà animam in ens in actu, & in ens in potentia tam eſſentiæ, quam exiſtentiæ; & quia huius diuiſionis membra ſuperius diſp. 6. quæſt. 2. explicata fuerunt ex profeſſo, hic alia ſuperaddere non oportet. Hanc eandem diuiſionem tradit Magiſter Formalit. loc. cit. ſub alijs tamen terminis, nam in quarta diuiſione principali diuidit ens in ens ſimpliciter, & in ens ſecundum quid, ſiue in ens in potentia ſubiectiua, & in ens in potentia obiectiua, adeout ſimpliciter, & in potentia ſubiectiua ſit illud quod eſt actu exiſtens, ens verò ſecundum quid, & in potentia obiectiua illud eſt, quod licet actu non exiſtat, tamen exiſtere poteſt. Qui modus loquendi non ſatis placet, quia in communi modo loquendi per ens ſimpliciter intelligitur ens reale, & per ens ſecundum quid ens rationis, vt fatetur Sireƈtus loc. cit. atque ita de facto loquitur Doctor loco nunc cit. vbi ens in anima vocat ens ſecundum quid, & ens extrà animam ens ſimpliciter appellat, quod poſteà ſubdiuidit in ens in actu, & in ens in potentia. Diſplicet vlterius, quod ens ſimpliciter, & in actu vocat ens in potentia ſubiectiua, licet enim ad hoc vt aliquid dicatur in potentia ſubiectiua requiratur, quod ſit, & exiſtat in rerum natura, vnde quæ actu non exiſtunt, vt Antichriſtus, vel roſa in hyeme non dicuntur eſſe in potentia ſubiectiua, adhuc tamen vlterius requiritur, quod poſſit aliquid recipere per modum ſubiecti, vt dictum eſt diſput. 6. quæſt. 2. num. 64. potentia namque ſubiectiua eſt potentia paſſiua, & receptiua, vt ex vi nominis conſtat, & ideò Deus cum ſit puriſſimus actus, nec aliquid recipere poſſit, dici nequit ens in potentia ſubiectiua, & tamen benè dicitur ens ſimpliciter, & ens in actu entitatiuo; ergo malè hoc membrum explicatur per eſſe ens in potentia ſubiectiua, vt ergo omnis confuſio tollatur tradi debet hęc diuiſio per ens in actu, & ens in potentia, ideſt in actu entitatiuo, & in potentia obiectiua, ſub quibus terminis tradita fuit à Scoto loc. cit. & 2. diſt. 12. quæſt. 1. & ab Ariſtot. ipſo pluribus in locis, quos allegauimus diſput. 6. cit. quæſt. 2. num. 74. Tum etiam quia ens in potentia ſubiectiua non propriè contrapponitur illi, quod eſt in potentia obiectiua, ſed illi quod habet formam, ſeu eſt in actu formali.

An verò hæc diuiſio ſit bona, et vniuoci in vniuocata, vel potius æquiuoci pendet ex reſolutione difficultatis inferius tractandæ diſp. ſeq. quæſt. 1. art. 3. num. 45. an ens poſſibile, ſeu in potentia obiectiua poſſit verè, et propriè dici ens reale, ſi enim verè, et propriè entis realis rationem non participat, vt tenent quamplures etiam ex Scotiſtis, & Scotus ipſe probabile iudicare videtur 9. Met. q. 2. hæc diuiſio non erit vniuoca, ſed ęquiuoca; ſi autē verè, & propriè rationē talis entis participat, erit diuiſio vniuoca; & quia hanc partem, vt probabiliorem amplectitur Doctor loc. cit. ac etiam 1. d. 36. cit. vbi ipſum

Digitized by Google

ens reale, & extra animam diuidit in ens in actu, & ens in potentia, ideò concludere licet hanc diuiſionem eſſe veram, & vniuocam, quod adhuc magis conſtabit inferius ex reſolutione totali illius difficultatis.

Septima Diuiſio.

12 SEptimò diuiditur ens reale in ens per ſe, & in ens per accidens, quam diuiſionem aſſignauit Ariſtot. 5. Met. cap. 6. pro cuius intelligentia notandum ex Scot. 6. Metaph. quæſt. 2. ens reale duplici modo poſſe appellari per ſe, vel per accidens; vno quidem modo in ratione effectus, & quoad cauſari, quo pacto dicitur per ſe id, quod à determinata cauſa procedit, & ex intentione agentis; per accidens verò illud dicitur, quod nec à determinata cauſa procedit, & præter intentionem agentis, quales ſunt effectus caſuales, & fortuiti; alio autem modo in ratione entis, & quoad eſſe, & hoc quidem dupliciter, vno quidem modo ratione modi eſſendi per ſe, vel in alio, quo pacto ſubſtantia dicitur ens per ſe, reliqua verò dici poſſunt per accidēs, ſeu potiùs ens in alio; alio autem modo aliquid appellatur in ratione entis ens per ſe, vel per accidens non quidem in ordine ad modum eſſendi, ſed in ordine ad vnitatem, ita quod illud dicatur ens per ſe, quod eſt per ſe vnum, illud vero per accidens, quod tantùm per accidens vnum eſt; & in hoc ſenſu in hac diuiſione fit ſermo de per ſe, & per accidens in ratione entis, nam aliquid dicitur ens per ſe, vel per accidens in ordine ad vnitatem, quam habet, ſeu ratione talis vnitatis; priori autem modo per ſe, vel per accidens in ratione entis, vt dicit modos eſſendi, pertinet ad aliam diuiſionem entis, qua diuiditur in ſubſtantiam, & accidens de qua poſtea. Cum ergo ens per ſe, & ens per accidens, vt ſunt membra diuiſionis illius, ex vnitate rei per ſe, vel per accidens deſumatur, videndum eſt quid dicat in entibus vnitas per ſe, & vnitas per accidens, & in quo differant ens per ſe vnum, & ens per accidens vnum, ex hoc enim diſcrimine membra illius diuiſionis manifeſta fient; porrò de hoc tractauimus ex profeſſo diſp. 5. quæſt. 2. explicando vnitatem per ſe, quæ eſt paſſio entis, & n. 24. concluſimus ens per ſe vnum dici illud, quod importat vnicam, & veram eſſentiam, ac in indiuiſibili conſiſtentem, ſiue illud ſit per ſe vnum vnitate ſimplicitatis, ſiue vnitate compoſitionis, è contrà verò ens vnum per accidens dicitur illud, quod non importat vnicam eſſentiā in indiuiſibili conſiſtentem, ſed plures, vndè non tam eſt ens, quam entia plura per ſe, ex quibus coaleſcit; quod rurſus breuiter ſuaderi poteſt, quia vel ens per accidens, vt tale formaliter, ſupra illa entia, ex quibus conſurgit, addit aliquam rationem enti, vel non; non primum, id enim directè repugnat rationi entis per accidens, quod in hoc præſertim diſtinguitur ab ente per ſe vno vnitate compoſitionis, quod non addit aliquid ſupra entia per ſe ex quibus coaleſcit, ſicut illud ex Scot. 3. d. 2. q. 2. ſi non, ergo non tam ens eſt, quam plura entia per ſe.

13 Hinc palam deducitur, hanc non eſſe veram, & propriam diuiſionem, in qua ens reale diuidatur, vt re vera aliquid ſuperius cōmune ad ens per ſe, & ens per accidens, nec eſſe vniuocam, quia ens per accidens veram, & propriam rationem entis, vt ſic, non participat, vnde particula illa *per accidens* eſt omninò diſtractiua. Tum quia in omni vera, & propria diuiſione interueniunt duæ rationes diuidentes vnam rationem communem, illamq; determinantes ad proprios gradus eſſendi; ſi ergo non datur talis vna ratio cōmunis entis ad eos per ſe, & ens per accidens, profectò hęc non erit vera, & propria diuiſio, ſed potius aſſignatio quędam, in qua ex vna parte vnicū ens aſſignatur, ex alia vero aggregatum ex pluribus entibus. Diſputant hic aliqui, an hęc diuiſio coincidat cum illa, qua ens reale diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, reſoluit breuiter dubium Scot. 5. Met. tex. 13. negatiuè, quia diuiſio entis in ſubſtantiam, & accidens datur ſecundùm quod accidens abſolutè conſideratur, ſic enim accidens in ſe conſideratum dicitur ens, & ſimiliter ſubſtantia dicitur ens; ſed diuiſio entis in per ſe, & per accidens eſt ſecundùm quod ens conſideratur in reſpectu, ſcilicet comparando accidens ad ſubſtantiam dicendo homo albus, vel accidens ad accidens, vt dicendo albū muſicum, & ſic eſt ens per accidens; circumſcripta autem iſta comparatione putà accipiēdo hominem ſeorſum, vel albedinē ſeorſum erit ens per ſe, ita Doct. ibidem, ac Alenſis. Negandum igitur eſt abſolutè hanc diuiſionem coincidere cum illa, qua ens diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, quia diuiſio, de qua hic eſt ſermo, eſt æquiuoca, vt dictum eſt, diuiſio autem entis in ſubſtantiam, & accidens eſt vniuoca, vt mox dicemus; Tum quia vt dicebamus, hic non accipitur per ſe, & per accidens ratione modi eſſendi per ſe, vel in alio, quo pacto ſubſtantia dicitur ens per ſe, accidens in alio, ſed ſumitur ens per ſe, & per accidens in ordine ad vnitatem.

Octaua Diuiſio.

14 OCtauò ens diuiditur in vnum, & multa ab Ariſt. 10. Met. tex. 9. circa quam diuiſionem valdè inſudant Expoſitores, & ratio difficultatis eſt, quia vnum eſt paſſio entis, atq; cum ipſo adæquatur, vt dictum eſt diſp. 5. q. 1. & docet Ariſt. ipſe eodem lib. 10. Met. tex. 6. & 8. ergo nequit eſſe membrum diuiſiuum illius contra multa, quia nūquam membrum diuidēns adæquatur cum toto diuiſo ex regulis bonæ diuiſionis. Quidam Expoſitores ad ſaluandam hanc diuiſionem, & euadendam adductam difficultatem dixerunt vnum quod contra multa ens condiuidit, non eſſe vnum tranſcendentale, quod eſt paſſio entis, ſed prædicamentale, quod eſt principium numeri, quam explicationem amplectitur Tatar. 4. Met. q. vn. dub. 1. & Faber ibid. diſp. 7. in fine. Sed facilè reijcitur, quia vnum, & multa in hoc ſenſu ſunt membra diuidentia genus quantitatis, ad quod pertinent, non autem ens in tota ſua latitudine. Tum quia vnum, per quod Ariſt. tex. 9. diuidit ens contra multa, eſt illud idem vnum, de quo locutus erat ſuperius tex. 6. & 8. at vnum, de quo in his textibus loquitur eſt vnum tranſcendentale, non prædicamentale, quia ponit ipſum conuerti cum ente, ergo &c. Alij rem ita explicant ex D. Th. p. 1. q. 11. art. 1. ad 2. & ſequitur Suarez diſp. 4. Met. ſec. 4. quia poteſt quod eſt vno modo diuiſum eſſe alio modo indiuiſum, vt v. g. quod eſt diuiſum numero poteſt eſſe indiuiſum ſpecie, & quod eſt diuiſum ſpecie, poteſt eſſe indiuiſum genere, vndè idem poteſt eſſe vnum, & multiplex, ſi diuerſimodè accipiatur; ſic etiam totum eſt indiuiſum actu, & ſic eſt vnum, eſt diuiſum aptitudine id eſt eſt diuiſibile, & ſic participat rationem multitudinis; ſubiectum eſt vnum ſecundùm ſubſtantiam, & multa ſecundum accidentia, hac igitur ratione inquiunt, ens diuiditur per vnum, & multa, tanquam per vnum ſimpliciter, & multa ſecundum quid. Solet impugnari hic modus, dicendi, quia non ſaluat ſufficientem oppoſitionem inter vnum, & multa, cum concedat idem ens eſſe vnum, & multa, membra autem bonæ diuiſionis opponi debent, & non coincidere; quæ tamen impugnatio friuola eſt, quia non ſemper opus eſt membra bonæ diuiſionis ita opponi, vt neque materialiter coincidere poſſint, nā cauſa diuiditur in efficientem, finalem, materialem, etc. et tamen idem eſſe poteſt efficiens, et finis, poteſt eſſe cauſa materialis, et efficiens reſpectu eiuſdem accidentis; bonum diuiditur in honeſtum, delectabile, et vtile, et tamen idem eſſe poteſt bonum honeſtum, et delectabile, quod et alijs ſimilibus exemplis confirmari poſſet; ſufficit ergo, ſi membra bonæ diuiſionis non coincidant formaliter id eſt ſecundum ſuas rationes formales, et ità dicent Thomiſtæ euenire in propoſito, quod idem eſſe poteſt vnum, et multa, ſed ſub diuerſa ratione, ita quod nunquam coincidant ratio formalis vnitatis, et multitudinis.

15 Alia igitur ratione hic dicendi modus Thomiſtarum impugnari debet. & primò quidem, quia ens ab Ariſt. loc. cit. diuiditur per vnū, & multa, vt ſunt membra oppoſita, vt conſtat ex ipſo contextu; at vnum, & multa non opponuntur, niſi vtrumq; vniformiter accipiatur, nempe vtrumq; ſimpliciter, vel vtrumq; ſecundum quid, ergo benè dicitur ens diuidi per vnūm ſimpliciter, & multa ſecundum quid, quia ſic non opponuntur. Deindè, quia cum dicitur ens diuidi in vnū ſimpliciter, & multa ſecundum quid, vel per hæc multa ſecundū quid importatur aliqua ratio multitudinis, vel aliqua ratio vnitatis, quæ habeat multitudinem annexam; non primum, quia tunc adhuc remanet integra difficultas ab initio tacta, quomodo vnitas, quæ opponitur multitudini, ſit paſſio adequata entis, cum ſit membrum diuidens, quod debet minus patere diuiſo; tum quia ipſemet D. Thom. fatetur loc. cit. illa multa ſecundum quid, vt diuidunt ens, importare aliquā vnitatem, quia ipſa multitudo non contineretur ſub ente, niſi contineretur aliquo modo ſub vno, pro quo affert D. Dionyſ. cap. vlt. de diuinis nominibus, & ita etiam intelligit Suar. l. cit. n. 4. dum ait formaliter, & propriè loquendo ens non diuidi in multa, vt multa ſunt actu, & formaliter, quia huiuſmodi multa, quatenus talia ſunt, re vera non ſunt ens, ſed entia; Si ergo concedunt ſecundum, nempe illa multa diuidere ens, vt important aliquam vnitatem, non verò multitudinē ipſam formaliter; iam hæc diuiſio non erit per vnum, & multa, vt ſic, quo pacto traditur ab Ariſt. & ſunt oppoſita, ſed per vnum, & vnum, ſiue per varios modos vnius, quæ quidem non eſt diuiſio, de qua modo diſputamus, & quam intendit Ariſt. aſſignare loc. cit.

16 Alij proinde aliter explicant, quod cum ens diuiditur in vnū, & multa; per vnum intelligitur illud ens, quod eſt ita vnum, & indiuiſum, vt ſit prorſus ſimplex, ac indiuiſibile in plura; per multa verò intelligitur illud ens, quod eſt cōpoſitum ex multis, & eſt diuiſibile in plura, vt ſeorſus ſit, ens aliud eſt ſimplex, actu indiuiſum, & potētia indiuiſibile; aliud compoſitum, actu indiuiſum, potentia tamen diuiſibile in multa, ex quibus componitur, & hæc verè ſunt duo oppoſita genera entis; quam expoſitionem probabilem cenſet Auerſa in ſua Philoſoph. q. 5. ſec. 1. & nititur probare ex ipſo contextu; cæterum id impugnat Paſqualig. to. 2. Met. diſp. 4. ſec. 3. n. 4. quia adhuc ſic dicendo redit difficultas facta contra præcedentem modum dicendi Thomiſtarum; cum enim dicitur diuiſibile, ſeu multa in potentia opponi indiuiſibili, quod eſt omninò vnum, vrgetur denuò; vel per multa in hoc ſenſu intelligitur ipſa ratio multitudinis formaliter, vel aliqua ratio vnitatis; ſi primum, adhuc reſtat difficultas ab initio tacta, quomodo vnitas, quæ opponitur multitudini, ſit paſſio adæquata entis, cum ſit membrū diuidens, & adęquans ens ſimul cum multitudine; ſi ſecundū, iam ergo hęc diuiſio non erit per vnum, & multa, vt traditur ab Ariſt. ſed per vnū, & vnū, ſeu per talem, & talem vnitatem. Sed facile euadit Auerſa hanc difficultatē, dicit enim in hac diuiſione entis ſic explicata vnitatē, quæ diuidit ens contra multitudinem, nō eſſe illam cōmunem enti adęquatam, ſed eſſe vnitatē propriā enti ſimplici. Alia ergo ratione impugnari debet hęc explicatio, nēpe quia confundit hanc diuiſionem cum quinta iam aſſignata, qua diuidebatur ens in ſimplex, & cōpoſitum, quam tamen vt diſtinctam ab ea, de qua loquimur, tradidit Ariſt. pluribus in locis, vt oſtendit Vallo. tract. formal. in conformatione illius diuiſionis cū Ariſt. Quod ſi etiam velimus vti contra hanc explicationem ratione adhibita contra præcedentem Thomiſtarum, vt facit Paſqualig. impugnari poteſt Auerſæ ſolutio

ex

Digitized by Google

ex ſuperius dictis, vtpotè manifeſtè repugnans Ariſt. qui dum diuidit ens per vnum, & multa, profectò accipit vnum tranſcendentale, vt eſt paſſio adæquata entis.

17 Scotiſtæ ſolent paſſim hanc diuiſionem eaplicare, vnum poſſe accipi dupliciter, vel communiter, largè, & ſimpliciter; vel ſtrictè, determinatè, & ſecundum quid; primo modo eſt paſſio conuertibilis cum ente, ſic quod de quocunque dicitur ens, dicitur etiam vnum, & ſic non diſtinguitur contra multitudinem, nec cum ipſa condiuidit ens, imo in hoc ſenſu multitudo ipſa eſt vna, ſicuti ens; ſecundo autem modo vnum diſtinguitur contra multitudinem, & opponitur ei, atque ita ſecum condiuidit ens; ita Ant. And. 4. Met. q. 3. art. 3. Tromb. 10. Met. q. 5. Faber ibidem diſp. 2. & alij Scotiſtæ paſſim. Verum hæc eaplicatio in primis deficit, quia vt dicebam diſt. 5. qu. 1. num. 5. non eaplicat diſtinctionem terminorum, quid nempe ſignificet vnum communiter, largè, & ſimpliciter ſumptum, & quid ſignificet ſumptum ſtrictè, determinatè, & ſecundum quid. Deinde, quia quomodocunque eaplicentur, ſemper redeunt difficultates factæ contra præcedentes dicendi modos, vt diſcurrenti patebit.

Alij dicunt, quod cum ens diuiditur in vnum, & multa, totum diuiſum eſt ens commune enti per ſe, & enti per accidens, quod abſtrahit ab vtroque & ens per ſe eſſe quidem vnum, ens autem per accidens eſſe multa ſimpliciter; cum autem dicitur vnitatem eſſe paſſionem entis adæquatam, dicunt id intelligi debere quod ſit paſſio entis per ſe, quod eſt verè ens, non autem illius, quod abſtrahit ab ente per ſe, & per accidens. Hoc tamen paſſim, & meritò reijcitur, quia ſic dicendo hæc diuiſio confunditur cum ſeptima, & tamen Ariſt. eas tradidit, vt diſtinctas, vt conſtat ea illius eaplicatione. Tum quia falſum eſt, vt ibidem dictum eſt, dari tale ens ſuperius, & commune ad ens per ſe, & per accidens, ab vtroque præſcindens, & vt ſuperius ad illa. Tum quia ſi daretur talis conceptus communis, ſicut ens per accidens eſt per accidens ens, ita quoque eſſet per accidens vnum, quia ens, & vnum pari paſſu gradiuntur, & cuicunque enti proportionata vnitas correſpondet; ergo huic communi conceptui ad ens per ſe, & per accidens conueniret quoque vnitas procedens ab vnitate per ſe, & vnitate per accidens, & ſic deberet diuidi in ens, & vnum per ſe ex vna parte, & in ens, & vnum per accidens ex alia, non autem in vnum, & multa.

18 Quia ergo nullus inuenitur modus ſaluandi hanc diuiſionem, & ſoluendi difficultatem propoſitam nu. 14. reſtat dicere, hanc reuera noo eſſe veram, & propriam diuiſionem, ſed ſolum quandam aſſignationem, qua ex vna parte aſſignatur ens cum vnitate, & ea alia parte entia cum multitudine, ita quod inuicem opponantur vnum, & multa, ſicut ens, & entia, vnde illa non eſt vera, & propria diuiſio, ſed ſolum habet ſimilitudinem quandam diuiſionis, ita Scotus eapreſſe 4. Met. q. 2. §. *de ſecundo ſic*, vbi inquit, quod hæc diuiſio noo eſt propriè per oppoſita, ſed eſt quaſi diceretur ens aliud ens, aliud entia, pro qua opinione adducit Auicen. 3. Met. c. 6. & ſequuntur Recentiores paſſim Auerſa loc. cit. Paſqualig. tom. 1. Met. diſp. 31. ſect. 1. & tom. 2. diſp. 4. ſect. 3. Meuriſſ. lib. 2. ſuæ Met. cap. 3. quæſt. 8. & alij; & quidem id primo conuincitur ea ratione dubitandi propoſita n. 14. quæ eſt ineluctabilis. Deinde, quia omnis vera diuiſio, io qua aliquid reale, & poſitiuum diuiditur, fieri debet per membra pariter poſitiua; ſed vnum, & multa ita ſe habent, quod alterum eorum eſt membrum negatiuum, vt conſtat ex dictis diſp. 5. q. 4. art. 1. ergo nequit per ipſa eos diuidi vera diuiſione, maior patet; quia ratio communis diuiſa, quamuis non contineatur in rationibus differentialibus contrahentibus, includitur tamen in membris diuidentibus, ſeu in eius ſpeciebus, non poterit autem in eis contineri, & includi ratio communis realis, & poſitiua, niſi illa pariter ſint realia, & poſitiua. Denique id conſtat ea toto Ariſt. proceſſu lib. 10. Met. nullibi enim propoſuit vnquam illam aſſignationem entis in vnum, & multa, tanquam per terminos veræ, & propriæ diuiſionis, & præſertim teat. 9. vnde colligi ſolet hæc diuiſio, oon eaprimit in terminis vnum, & multa ens diuidere, ſed inquit vnum & multa opponi, & ſic etiam loquitur 5. Met. tex. 12. Dici tamen poteſt hæc aſſignatio habere quandam ſimilitudinem diuiſionis, quatenus ens ſub duplici ſtatu conſiderari poteſt tum vnitatis, tum diuiſionis; ſi enim conſideretur io ſeipſo, vt habet proprium eſſe, ſic vnitatem poſſidet, vt adæquatam paſſionem; ſi verò conſideretur cum alterius conſortio, tunc habet alium ſtatum, & ſub multitudine reperitur, vnde vnitas, & multitudo ſicuti hoc pacto diuerſum ſtatum entis conſtituere dicuntur, ita hac ratione dici poſſunt ens diuidere, non autem ſecundùm rationem ipſam entis; & ſic benè ſaluatur vnitatem adæquari cum ente, prout ſecundum rationem entis conſideratur, & adhuc ens diuidere ſimul cum multitudine modo iam explicato.

Dices, ſic explicando videri hæc diuiſio coincidere cum diuiſione entis in ens per ſe, & ens per accidens, quia ens per accidens, vt diximus non eſt propriè ens, ſed entia. Negatur conſequentia, quia ens per accidens, tale dicitur ob aliquam vnitatem, quam habet ſibi proportionatam, nempe aliquam vnitatem per accidens, dicitur verò multa in ordine ad diuiſionem præſcindendo ab omni vnitate, quia multitudo formaliter eſt vnitatis negatio; vnde ens per accidens dupliciter conſiderari poteſt, vel enim conſideratur cum aliqua vnitate per accidens v. g. aggregationis, vel ordinis, vel informationis accidentalis, vt ait Doctor 1. d. 2. q. 7. Hh. & ſic propriè dicitur ens per accidens, vel conſideratur abſque vlla prorſus vnitate, & cum ſola multitudine, & ſic nullo modo dici poteſt ens, ſed entia, & in hoc ſenſu pertinet ad hanc diuiſionem. Solet hic diſputari ab Auctoribus quo genere oppoſitionis opponantur vnum, & multa, de quo Ant. And. 10. Met. q. 1. Faber ib. diſp. 2. & alij Scotiſtæ paſſim, ſed de hoc iam diximus diſp. 5. quæſt. 4. art. 2.

Nona Diuiſio.

19 NOnò diuiditur adhuc ens à Sirect. loc. cit. in abſolutum, & reſpectiuum; abſolutum inquit eſſe, quod non eſt formaliter, ſeu quidditatiuè ad aliud, ſicut eſt Deus, & omnia attributa in diuinis, & tria genera generaliſſima tantùm, ſcilicet ſubſtantis, quantitas, & qualitas, notanter verò dixit non eſſe abſolutū formaliter, & quidditatiuè ad aliud, quia bene poteſt eſſe ad aliud denominatiuè vel per relationem prædicamentalem, quam fundare poteſt, quo pacto ſubſtātia dicitur eadem cum alia, vel diuerſa, quantitas æqualis, vel inæqualis alteri, qualitas ſimilis, vel diſſimilis; vel etiam per relationem tranſcendentalem ſibi realiter identificatam, quo pacto cognitio dicitur conformis eſſentialiter obiecto præſertim neceſſario, creatura eſſentialiter à Deo dependens, materia potens ad formam, &c. Ens verò reſpectiuum è contra dicitur illud, quod eſt formaliter, & quidditatiuè ad aliud, ſicut ſunt in diuinis proprietates notionales, & relationes communes, & ſeptem alia prædicamenta in creatis ſcilicet ad aliquid, actio, paſſio, quando, vbi, ſitus, & habitus, quæ poſtea diuiduntur io relationes, ſeu reſpectus intrinſecus aduenientes, quales ſunt relationes omnes de prędicamento ad aliquid; & in eatrinſecus aduenientes, qualia ſunt vltima ſex prædicamenta. Hinc patet abſolutum, & reſpectiuum, vt ſic, eſſe tranſcendentia; abſolutum enim commune eſt ad finitum, & infinitum formaliter, ſcilicet Deum, & creaturas; ſic etiam reſpectiuum, nam commune eſt relationibus creatis, quæ omnes ſunt formaliter finita; cum ſub ente finito contineantur, quod io decem genera diuiditur, & relationibus diuinis, quarum communes conceduntur eſſe formaliter infinitæ, quia ſunt communes tribus, notionales verò, ſeu relationes originis, eſto non ponantur à Scoto formaliter infinitæ, concedit tamen eſſe ſaltim identicè, & realiter infinitas; important ergo abſolutum, & reſpectiuum ex ſua ratione formali, vt ſic, cōceptus traoſcendentes, omne enim tale, quod de ſe commune eſt Deo, & creaturæ, eſt tranſcendens ex Scoto 1. d. 8. quæſt. 3.

20 Hanc autem diuiſionem dicunt formaliſtę noſtri non ſolum eſſe veram, & propriam, ſed etiam vniuocam, & quidditatiuam, quod probat Tromb. p. 2. ar. 2. formalit. quia ens, vt ſic, quidditatiuè dicitur de abſoluto, & reſpectiuo, prius enim diuiditur ens in abſolutum, & reſpectiuum; quàm diuidatur in decem genera generaliſſima, cum igitur ens quidditatiuè prędicetur de decem illis generibus, vt de primis partibus ſuis ſubiectiuis, conſequens eſt, vt etiam ſic prædicetur de abſoluto, & reſpectiuo, quæ mediant inter ens, & decem genere. Verùm cōtra hoc opponit Tromb. loc. cit. grauem difficultatem, circa cuius ſolutionem, & ipſe, & alij Scotiſtę valde laborant, eſt autem difficultas, quia ſi ens prędicatur in quid de abſoluto, & reſpectiuo, quę mediant inter ens, & decem prędicamenta, igitur prędicamenta oon erunt genera generaliſſima, quod eſt falſum; probatur conſequentia, quia abſolutum, & reſpectiuum prędicātur in quid de differentibus ſpecie, ergo quodlibet prędicamentum habebit genus ſupraueniens. Hęc difficultas ardua priſcis Scotiſtis viſa eſt, quia autumarunt illa decem genera eſſe ſimpliciter, & abſolutè ſuprema, itaquod excogitari nequeat conceptus ſuperior illis, qui habeat rationem generis; ſed nos iam oſtendimus diſp. 9. Log. q. 1. ens finitum eſſe genus ad illa abſolutè loquendo, hoc enim eſt, quod immediatè in illa diuiditur, vt eapreſsè docet Scot. 1. d. 8. q. 3. lit. H. & quol. 5. in fine, & ſupra ſtatuimus diſp. 2. de natura entis q. 6. ar. 2. n. 165. quamobrem dicebamus illa decem genera nō debere poni ſimpliciter, & abſolutè ſuprema, ſed ſecundùm quid tantū, & in aliquo certo ordine, iuxta quem dicendi modum difficultas illa parum vrget; nam concedendum eſt eos vtique prius diuidi io abſolutum, & reſpectiuum, quam in decem genera, quia conceptus illi ſunt priores, & immediatiores illis decem generum; concedendum inſuper eſt abſolutum, quod quidditatiuè prędicatur de tribus primis prædicamentis ſubſtantia, quantitate, & qualitate, eſſe genus ad illa, ac pariter reſpectiuum ad poſteriora ſeptem genera, nam quod in illa prima tria deſcendit eſt conceptus entis abſoluti finiti, & limitati, & qood deſcendit in illa ſeptem eſt pariter conceptus entis reſpectiui finiti, & limitati. Potiorem ergo difficultatem adduco contra propoſitum aſſertum Formaliſtarum, quod hæc diuiſio ſit vniuoca, & quidditatiua, quia ſi quidditatiuè ens, vt ſic, prædicaretur de abſoluto, & reſpectiuo, vt communia ſunt Deo, & creaturis, tunc relationes originis io diuinis entia quidditatiuè forent, quod falſum eſſe patebit quæſt. ſeq. eo. quia ſunt vltimo conſtitutiua diuinarum perſonarum; cum ergo hæc oon ſint entia quidditatiuè, & formaliter, ſed ſolum identicè, & realiter, vt poſtea apparebit, fatendum eſt hanc vtique eſſe diuiſionem alicuius vniuoci noo tamen quidditatiuè dicti de ambobus membris diuidentibus, quoad omnia inferiora contenta ſub ipſis, quod quidem non inconuenit, quia, vt ſæpe dictum eſt, non eſt idem eſſe aliquid vniuocum prædicatum reſpectu inferiorum, & vniuocè de illis prædicari, vt notat ipſe Sirect. art. 5. prin. ex Scot. 1. diſt. 3. qu. 3. & diſt. 8. qu. 3.

21 Sed Paſqual. tom. 2. Met. diſp. 31. ſect. 2. n. 6. ait quod licet tam abſolutum, quam relatiuum veram rationem entis habeant, & quod omne ens aut ſit abſolutum, aut reſpectiuum, ita ut abſolutum, & relatiuum adæquent omnia entia, adhuc tamen ens vt ſic, vera, & propria diuiſione non diuidere; quod probat, quia relatiuum ex natu-

ra ſua fundatur in abſoluto, quod ſatis conſtat de relationibus prædicamentalibus, tranſcendentales verò neceſſario habent admixtum abſolutum; quomodo ergo abſolutum, & relatiuum poſſunt habere oppoſitionem differentialem, qua ſe inuicem excludant ab eodem ſubiecto, & omnino incompoſſibiles ſint? Deinde relatio ſiue tranſcendentalis, ſiue prędicamentalis ex genere ſuo requirit pluralitatem rerum, nam debet eſſe inter terminum, & fundamentum, cum igitur non poſſit dari aliqua pluralitas rerum, niſi facta aliqua entis diuiſione, iam relatio ex genere ſuo ſupponit diuiſiones entis; quomodo ergo poteſt talis ratio eſſe diuiſiua entis, vt ſic?

Cæterum, quamuis illa diuiſio, vt diximus, non ſit quidditatiua, idest alicuius communis vniuocè, & eſſentialiter prędicantis de ſingulis membris diuidentibus ob relationes originis in diuinis, quæ nō ſunt entia quidditatiuè, adhuc tamen negari non debet eſſe veram, & propriam diuiſionem alicuius communis vniuoci membris diuidentibus, quamuis non vniuocè dicti. Ad illam verò doctrinam, qua ſæpius vtitur Auctor iſte ad impugnandas nonnullas diuiſiones, quod nempe vna ſpecies ab alia contradiſtincta nequit fundari in ipſa, quia conſtituitur per oppoſitam differentiam, & habet incompoſſibilitatē ad eſſendum ſimul cum differentia ſpeciei contradiſtinctæ, iam ſupra dictum eſt diſp.5.q.7.n.153. qualis ſit hęc oppoſitio, & incompoſſibilitas ſpecierum adinuicem; dicuntur enim ſpecies incompoſſibiles, & oppoſitæ, quatenus vna nequit cum alia formaliter coincidere, cum per oppoſitas conſtituantur differentias, itaut vnum non concurrat intrinſece ad formalem conſtitutionem alterius, vt ipſe ibid. explicat. nu.11. nil tamen obſtat, quin poſſint interdum coincidere materialiter, quo pacto non opponuntur, quod & ibi manifeſtis exemplis oſtēdimus. Imo argumentum illud poteſt contra ipſum retorqueri, nam ipſe ſuſtinet ibidem diuiſionem entis in ſubſtantiam, & accidens eſſe veram, & propriam diuiſionem; eſt tamen certum, & non minus accidens fundari, & ſubiectari in ſubſtantia, quam relatiuum fundetur in abſoluto; ſi igitur hac ratione abſolutum, & relatiuum non diuidunt ens, vt ſic, vera diuiſione, idem pariter dicendum erit de ſubſtantia, & accidente. Aliud argumentum ad ſummum probaret diuiſionem entis in reſpectiuum, & abſolutum non eſſe primam omnino diuiſionem, ſed aliam ſupponere, non autem probat abſolutè non eſſe bonam diuiſionem; ſed neq; etiam illud bene probat, quia extrema, inter quæ relatio verſatur, ſunt entia abſoluta, vnde ſolum probat vnum membrum diuiſionis ſcilicet relationem ſupponere ens abſolutum, quod nihil obſtat quin adhuc poſſit cum ipſo abſoluto diuidere ens, vt ſic.

Decima Diuiſio.

22 DEcimò; diuiditur ens à Sirecto ar.1.cit. in ſubſtantiam, & accidens, & ait hanc eſſe diuiſionem, non quidem entis, vt ſic, quia hoc pacto eſt tranſcendens commune creaturis, & Deo, in quo nullum reperitur accidens, ſed entis finiti, & creati; pro cuius diuiſionis intelligentia notat ibidem Trombet. cum Sirect. quod ſubſtantia, vt dicitur a ſubſiſtendo, vel per ſe exiſtendo tribus modis capitur; vno modo pro eo quod per ſe exiſtit, ex ſe, & a ſe quo pacto ſolus Deus dicitur ſubſtantia. ſecundo pro eo, quod per ſe exiſtit, & ex ſe ſed non à ſe, quo pacto ſubſtantia dicitur omne illud, quod eſt propriè in prędicamento ſubſtantiæ incipiendo a genere generaliſſimo vſq; ad indiuidua incluſiuè; tertio pro eo, quod non per ſe exiſtit ex ſe nec à ſe, ſed in alio, non quidem per inhærentiam, vt dicitur eſſe accidens in ſubiecto, ſed eo modo quo pars dicitur eſſe in toto, ſiue eſſentialis fuerit, ſiue integralis, vnde valde miror, quod Tromb. cit. dixerit ſubſtantiam tertio illo modo ſumptam non dici de parte integrali, vel eſſentiali; quia partes ſubſtantiæ ſub nullo ex his tribus modis accipiendi ſubſtantiam cadere poſſunt, niſi ſub tertio, & Auctor Formal. vt patet ex contextu, hunc tertium modum addidit pro partibus ſubſtantiæ. Notant inſuper quod accidens capi poteſt dupliciter, vel pro extraneo a quidditate rei, quo pacto etiam propria paſſio dici ſolet accidens ſui ſubiecti, eſto illi conueniat in ſecundo modo dicendi per ſe, & ſic accidens ſumi ſolet à Met. alio modo accipitur pro eo, quod perficit accidentaliter aliquid habens eſſe perfectum, ſic quod aduenit ei in eſſe perfecto, & completo, & ſic accipitur à Porph. cap. de accidente, quando definit accidens commune eſſe illud, quod adeſt, & abeſt &c. applicando itaq; ad propoſitum inquit Tromb. quod quando hic diuiditur ens in ſubſtantiam, & accidens, ſubſtantia non ſumitur primo modo, nec tertio modo, ſed ſecundo modo; & accidens pariter ſumitur ſecundo modo, non primo ex duobus aſſignatis.

23 Hæc tamen doctrina Tromb. non placet, quia ſubſtantia, & accidens in hac diuiſione, vt ait Magiſter Formalit. & concedit ipſe Trōbet. ens finitum, & creatum diuidunt, cū igitur ſubſtantia tertio modo ſumpta ſub accidente non contineatur, opus eſt fateri, quod contineatur ſub ſubſtantia, vt eſt membrum illius diuiſionis, atq; ideo cum ens hic diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, ſubſtantia non tantum ſecundo modo capi debet, ſed etiam tertio, & hęc eſt intentio Magiſtri Form. loc. cit. nam cum ibi aſſignaſſet triplicem illam ſubſtantiæ acceptionem, ſolam primam acceptionem ab hac diuiſione excluſit, non autem ſecundam, nec tertiam; quod autem ſubſtantia tertio modo ſumpta ſub accidente contineri non poſſit, probatur, quia licet ſubſtantia tertio modo ſumpta dicatur eſſe in alio, hoc tamen eſſe in alio valde diuerſum eſt ab eo, quod conuenit accidenti, vt patet ex Ariſt. 4. Phyſ. & Boetio cap. de ſubſt. nam accidens eſt in alio per inhærentiam, & informationē, partes autē ſubſtantiæ, ſi ſunt eſſentiales, in alio eſſe dicuntur per ſimplicē informationem, ſi integrales, vt pars in toto, vt docet Scot. q.15. pręd. & 1.d.8. q.3. & quol.3.S. & quol.8. A. immo & Ariſt. ipſe in prędic. de ſubſtantia, vbi habet hæc verba; nos verò non conturbent ſubſtantiarum partes, quia non ſunt in toto, quaſi in ſubiecto ſint, ne forte cogamur eas non eſſe ſubſtantias confiteri, nō enim in ſubiecto dicuntur eſſe, quæ tamquam partes ſunt in aliquo; dicendum igitur eſt, cum ens finitum hic diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, ſubſtantiā non tantū in ſecunda acceptione ſumi debere, vt aiebat Tromb. ſed etiam in tertia, quia ens finitum quidditatiuè dicitur nedum de ſubſtantijs completis, quæ ſunt directè in prędicamento, ſed etiam de incompletis, quæ ſunt in ipſo reductiuè, vt de materia, & forma ex Scot. 1.d.3.q.3. Verum eſt tamen, quod ſi ens finitum accipiatur pro illo præcisè, quod in decem genera directè deſcendit, tunc ſubſtantia accipi deberet tantùm in ſecunda acceptione, & hoc fortè tantum voluit ſignificare Trombet. ceterum cum ens finitum diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, non in adeò preſſa ſignificatione ſumi ſolet, ſed fuſius pro quocunque ente creato, ſiue ſit directè, ſiue reductiuè ſolum in prædicamento.

Similiter non placet, quod ait Tromb. cum Sirecto accidens, quod hic cum ſubſtantia diuidit ens finitum, accipi pro accidente quinto prædicabili, quod definitur a Porph. adeſſe, & abeſſe, & nam diſput. 5. Log. q. 5. art 2. dictum eſt accidens quintum prædicabile non contraponi ſubſtantiæ, imo poſſe ſubſtantiam dici accidens prædicabile, & fundare intentionem quinti vniuerſalis; non ergo accidens in hac diuiſione pro accidente prædicabili ſumi debet, ſed pro accidente, quod vocant prædicamentale, & vagatur per nouem accidentium genera, definiturq; eſſe illud, cuius proprium eſt inhærere, & facere cum ſubiecto vnum per accidens; hoc enim modo directè opponitur ſubſtantiæ, poteſtque cum ipſa ens finitum condiuidere.

Paſqualig. diſp. 31. cit. nedum tenet hanc eſſe bonam, & propriam diuiſionem, ſed inquit etiam eſſe per membra immediata, & prima entis, vt ſic, primum probat, nam ad bonam diuiſionem duæ pręſertim conditiones requiruntur, prima eſt, vt rationes diuidentes ita ſe habeant, vt vna non ſequatur ex alia, atque ipſam ſupponat, tanquā fundamentum, in quo radicetur; debent enim rationes diuidentes æquè primò ſe habere ad rationem diuiſam, & non vna illi aduenire ratione alterius, alioquin communem rationem non diuiderent; ex quo ſequitur alia conditio, quod rationes diuidentes non ſeruent ordinem adinuicem prioris, & poſterioris, ſed æquè immediatè ſe habeant ad rationem diuiſam, ita verò ſe habent ſubſtantia, & accidens in ordine ad ens, quod diuidunt. Probat ſecundum, quia excogitari non poteſt aliqua ratio, quæ prius adueniat enti, quam ratio ſubſtantiæ, & accidentis, cum enim ens dicat habere eſſentiam, ſi hæc eſſentia determinanda eſt ad aliquem modum eſſendi magis peculiarem, certè ad nullum aliud immediatius contrahi poteſt, quam vel adeſſe per ſe, vel ad eſſe in alio. Confir. quia ſi non eſſent primi modi eſſendi determinantes ens, concedi deberet aliquod ens, quod non eſſet ſubſtantia, aut accidens, illud ſcilicet quod conſtitueretur per modos eſſendi magis immediatos ipſi enti, quod tamen nec cogitari poteſt.

24 Sed quamuis primum ab hoc Auctore aſſertum ſit verum, nempe hanc diuiſionem eſſe veram, & propriam, eius tamen probatio non valet, aſſumit enim tam maiorem, quam minorem falſam, maiorem quidem, quia conditiones bonæ diuiſionis aſſignauimus diſp. 1. Log. q. 5. art. 1. ex cōmuni omnium ſententia, vbi tamen nulla ex illis duabus recenſetur, quia ſæpe contingere poteſt, vt commune diuiſum deſcendat in vnum membrum diuidens dependenter ab alio; ſic prius deſcendit numerus in binarium, quam in ternarium; vitalitas prius ad potentiam vitalem contrahitur, quam ad actum vitalem, quia hic eſt vitalis dependenter ab illa, ens prius in Deum; quam in creaturam, quod & alijs exēplis confirmari poteſt; non ergo duæ illæ conditiones neceſſariæ ſunt ad bonā diuiſionē, ſed tantùm interueniunt, quando commune genus eodem ordine deſcendit in ſuas ſpecies; quod quidem nec in propoſito accidit, quia ſubſtantia a toto genere eſt prior accidente ex 7. Metaph. vbi etiam ab initio lib. 1 accidens dicitur ens, quia taliter entis idest dependenter a ſubſtantia tum in genere cauſæ materialis, tum efficientis, vt Scot. docet 4.d.12.q.1. falſa eſt ergo tam maior quā minor a Paſqual. aſſumpta in probatione primi aſſerti; dicendum ergo eſt eſſe bonam diuiſione, quia illi conueniunt conditiones illæ aſſignatæ in logica, vt diſcurrēti conſtabit, ac etiam quia ens diuiſum in ſubſtantiam, & accidens eſt commune vniuocum ad illa, vt ſatis conſtat ex dictis diſp. 2. de natura entis. Aliud verò aſſertum eiuſdem Auctoris nempe hanc eſſe diuiſionem entis, vt ſic, eſt contra Sirec. loc. cit. qui vult hanc eſſe diuiſionem entis finiti, & creati; ſed pro recta huius dubij reſolutione recolendū ex dictis diſp. 7. Log. q. 1. art. 1 ab initio ſubſtantiam poſſe dupliciter accipi; primò cōmuniſſime prout importat omne ens per ſe, prout perſeitas excludit omnem inhærentiam accidentis, tam actualem, quam aptitudinalem, ſiue tale eſſendi modum à ſe habeat, ſiue ab alio, quo ſenſu cōprehendit Deū, & omnes ſubſtantias creatas, tam ſimplices, quam compoſitas, & partes earum tum eſſentiales, tum integrales; alio modo ſumi poteſt minus amplè, vt dicit ens per ſe, & in ſe exiſtens, & non in alio ad modū accidentis, non tamen à ſe, ſed ab alio, ſi ſubſtantia primo modo ſumatur; ità verum eſt cum accidente immediate diuidere ens, vt ſic, tranſcendenter ſumptum cōmune Deo, & creaturæ, at ſi ſumatur ſecundo modo ſubſtantia cum accidente diuidit ſolum ens finitū, & crea-

tremum, in quo ſenſu locutus eſt Sirectus, non autem ens in communi, & tunc ad rationem eius negandum eſt aſſumptum. Ad Conf. quamuis à parte rei, & in eſſe ſubiectiuo non detur ens, quod non ſit ſubſtantia, vel accidens, datur tamen in eſſe obiectiuo, & apud intellectum abſtrahentem cum fundamento in re, quo ſenſu datur etiam ſubſtantia abſtrahens a corporea, & incorporea, licet à parte rei non detur ſubſtantia, quæ non ſit corporea, vel ſpiritualis.

Sed percontaberis adhuc, an ſumendo ſubſtantiam ſecundo modo, vt ſumit Sirectus, diuiſio illa entis finiti in ſubſtantiam, & accidens ſit immediata, adeò quod præcedat diuiſionem eiuſdem entis finiti in decem genera. Negat Mauritius in margine ad formalitates Sireƈt. loc. cit. quem ſibi ſequitur Vallo, vbi ait, quod meliùs diuiſiſſet Sirectus ens finitum in decem genera immediatè; inquit tamen excuſari poſſe vel ratione breuitatis, quia breuior ſermo eſt dicere ſubſtantiam, & accidens, quam decem genera numerando illa, vel ratione circumlocutionis, quia dicendo accidens circumloquitur nobis omnia nouem genera; Ad diſp. 6. log. qu. 1. ex profeſſo monſtrauimus diuiſionem entis finiti in ſubſtantiam, & accidens re vera ex natura rei priorem eſſe diuiſione eiuſdem in decem genera, quia duo illi conceptus priores ſunt, & immediatiores ſingulis conceptibus decem generum; atque ita re vera ſenſit Magiſter Formalit. dum hanc tradit diuiſionem immediatè per illa duo membra ſubſtantiam, & accidens; & quidem omnino ridiculum eſt reſpondere ita locutum eſſe breuitatis gratia, quæ enim prolixitas fuiſſet dicere, quod ens finitum diuiditur in decem genera, etiamſi noluiſſet illa ſigillatim enumerare? Sed de hoc vide diſp. loc. cit.

25 Poſtremò ens reale diuidi ſolet quibuſdam alijs diuiſionibus minoris momenti, nec adeò frequentibus, nimirum in ens reale poſitiuum, & in ens reale negatiuum, vel priuatiuum, ſub primo membro conſtituunt entitates omnes poſitiuas, ſub altero omnes negationes, & priuationes, quæ à parte rei de ſuis ſubiectis verificantur nullo cogitante intellectu; ſed de hac diuiſione ſatis diximus diſp. 2. de natura entis q. 9. art. 3. vbi concluſum eſt hanc diuiſionem eſſe merè æquiuoci in æquiuocata, quia non datur ratio vna entis præſcindens à poſitiuo, & negatiuo, quandoquidem ens reale, vt ſic, ex ſuo formali conceptu dicit quid poſitiuum, vndè implicat in adiecto dicere ens reale negatiuũ, quod etiam ex inſtituto probauimus diſp. 4. Phyſ. q. 1. art. 1. Solet etiam diuidi ens per poſſibile, & impoſſibile, quæ diuiſio habetur ab Ariſt. 5. Metaph. c. 7. & 9. Metaph. 6. & 7. de qua idem ferendum eſt iudicium, quod de præcedenti, nimirum eſſe æquiuoci in æquiuocata; quia ratio entis realis ab ente impoſſibili omninò excluditur; ens enim reale dicitur illud, quod vel extat in rerum natura, vel ſaltim talis exiſtentia ei non repugnat, vndè eo ipſo, quod alicui talis exiſtentia repugnat, illud nequaquam ens reale appellari poteſt, alioquin chimæra quoq; & hircoceruus ens reale dici poſſent; cum igitur ens impoſſibile dicatur illud, cui ex ſua ratione formali repugnat exiſtentia in rerum natura, fatendum eſt includere non poſſe rationem entis realis, velut eius membrum ab ente poſſibili condiſtinctum, & dici ens ſolummodo merè abuſiuè. Solet quoq; ens diuidi in materiale, & immateriale, ſeu corporeum, & ſpirituale; ſed quamuis vtrũq; huius diuiſionis membrum ſit poſitiuum, & includat rationem entis, vt ſic; atq; ideò dici poſſit diuiſio vera, & vniuoca, adhuc tamen non videtur eſſe diuiſio propria entis, vt ſic, quia ſpiritualitas, & corporeitas ſunt rationes quædam peculiares determinatiuæ ſubſtantiæ, & accidentis, vndè ſubſtantiarum quædam dicuntur materiales, quædam immateriales, accidentium item quædam ſunt corporea, quædam ſpiritualia; non ergo hæ differentiæ diuiſiuæ immediatè conueniunt enti, vt ſic, ſed mediante ſubſtantia, & accidente, atq; ideò diuiſio data per hæc membra non debet enti appropriari in tota ſua latitudine, ſed ſubſtantiæ, & accidenti.

QVÆSTIO II.

An benè diuidatur ens reale in quantum, & non quantum.

26 VLtrà diuiſiones entis hactenus allatas, & explicatas aliam præcipuam aſſignauit Scotus quol. 5. in ſolutione ad primum principale, nempe in ens quantum, & non quantum; pro qua notat ibidem, & quol. 6. quod quantitas dupliciter accipi conſueuit; vno modo pro quantitate molis, ſeu corporea, ſecundum quam corpora extendũtur, quæ eſt in prædicamento quantitatis; alio modo pro quantitate perfectionali, ſeu virtutis, de qua loquitur Auguſt. 6. de Trin. cap. 7. dum ait, in his, quæ mole magna non ſunt, id eſt maius, quod melius, & hæc eſt tranſcendens, reperiturq; tam in rebus corporeis, quam incorporeis, tam in creatis, quam in diuinis; Neq; immeritò ex rebus corporeis vocabulum quantitatis tranſlatũ eſt ad ſignificandum gradum perfectionis rerum; in corporibus enim apprehendimus hoc in corpus eſſe tantæ magnitudinis, & non maioris, quia hunc terminum pertingit, & vlterius non extenditur; & illud diceretur moles infinita, ſeu infinitæ magnitudinis, ſi nullum terminum haberet, ſed in infinitum extenderetur; cum ergo non concipiamus res, niſi per ſenſus ex corporibus, & per proportionem ad illa, ſimili vtimur analogia ad explicandam perfectionem rerum omnium entitatiuam, ſiue corporales ſint, ſiue ſpirituales, apprehendimus namq; in ipſis quandam latitudinem perfectionis entitatiuæ, in qua varij perfectionis gradus contineantur, & vnam dicimus eſſe finitam, & limitatam in perfectione, id eſt eſſe tantæ perfectionis, & non maioris, quia tot gradus perfectionis habet, & non plures nec formaliter, nec eminẽter; aliam verò dicimus infinitam in perfectione, quia continet omnes gradus poſſibiles perfectionis in tota latitudine entis vel formaliter, vel eminenter, eo modo quo poſſibile eſt omnes illos in vno contineri. Cum ergò diuiditur ens in quantum, & non quantum, non accipitur quantitas primo modo pro quantitate molis, ſed ſecundo modo pro quantitate virtutis, & perfectionis; & ex hoc infert Doctor loc. cit. diuiſionem ſuperius traditam entis in finitum, & infinitum ex iſta pendere, & eſſe quandam ſubdiuiſionem alterius membri iſtius, nimirum entis quanti, quod probat, quia finitum, & infinitum quantitati congruunt 1. Phyſ. 15. quod eſt verum de finito, & infinito, & quantitate propriè acceptis; ità ergo pariter extenſiuè loquendo finitum, & infinitum, vt ſunt paſſiones entis conueniunt præcisè enti in ſe habenti quantitatem virtutis id eſt aliquam perfectionem.

27 Tota difficultas circa hanc diuiſionem emergens eſt, quod aſſignari nequit, vel ſaltem valdè difficulter, ſecundum membrum huius diuiſionis, ſcilicet ens non quantum, quia cùm hæc ponatur eſſe diuiſio entis realis, vt eſt commune Deo, & creaturis, profectò implicare videtur, cum non poſſit dari aliquod ens reale, quod non habeat propriam perfectionem ſuam finitam, vel infinitam in toto ordine entium, & per conſequens quantitatem virtutis, aſſumptum probatur, quia bonum de omni ente dicitur, cum ſit eius adæquata paſſio, ergo & perfectum, nam bonum, & perfectum idem ſunt, vt fatetur Scot. 4. d. 31. q. 1. § *ad quæſtionem* ex Ariſt. 5. Met. cap. de perfecto, ſi ergo omne ens eſt bonum, erit etiam perfectum, quantum. Nec ſuffragatur, quod aiunt Scotiſtæ quamplures cum Lieher. 1. diſt. 8. qu. 1. & Vallon. tract. formalit. art. 1. prin. bonum, & perfectum eſſe paſſiones entis quanti, non autem entis communiſſimè ſumpti ad quantum, & non quantũ. Nam contra eſt, quod vnitas, veritas, & bonitas ſunt paſſiones entis realis in tota ſua amplitudine, vt eſt commune Deo, & creaturis, vt eſt obiectum adæquatũ Metaph. & vt opponitur nihilo, & enti rationis, nõ poteſt autem ſumi ens in ampliori, & latiori ſignificatione, in qua adhuc ſit reale: ergo bonum eſt paſſio entis realis in amplitudine maiori de ipſo poſſibili; Tum quia iſtæ paſſiones probantur, & demonſtrantur de ente reali per conceptũ eius quidditatiuũ, quod nempe eſt, id cui non repugnat eſſe in rerum natura, vt conſtat ex diſp. 4. de paſſionibus entis; aut ergo conceptus ille conuenit entis ſuperiori ad ens quantum, & non quantum, aut ei non conuenit; ſi ſecundum, ergo non erit ens reale id quod diuiditur in quantum, & non quantum, quod eſt contra ſuppoſitũ, ſi primum, ergo ei quoq; adæquatè conueniunt vnitas, veritas, & bonitas, & ſic repugnat ipſum diuidi in ens quantum, & non quantum, cum enim ei conueniat bonitas, vt eius adæquata paſſio, conſequenter erit à toto genere ens quantum. Neque etiam iuuat, quod dicunt alij Scotiſtæ, & iudicat Rada contrmicu. 27. p. 1. in ſolutione ad 4. princ. vbi ait aliquid dici poſſe perfectũ bifariam; primò perfectione tranſcendentali, quæ ſolùm excludit negationem entis, vel defectum ſecundùm propriam naturam in qua ſignificatione concedit omne ens eſſe perfectum, & appetibile; ſecundo modo aliquid dicitur perfectum perfectione quantitatiua, ſecũdũ quam aliquid natum eſt eſſe menſuram, vel menſuratũ, excedens, vel exceſſum in ordine ad aliud, & hæc perfectio eſt propria ſolius entis quanti ex Scot. loc. cit. & in hoc ſenſu in præfata diuiſione excluditur perfectio ab ente non quanto; & poteſt dari ens in rerum natura, quod non ſit quantum, & perfectum hoc ſecundo modo. Neq; inquam, iuuat hæc reſponſio, quia perfectio ſecundo ſũpta non diſtinguitur à perfectione priori modo capta, vel ſi diſtinguitur, & non eſt paſſio entis, adhuc tamen eſt modus eius intrinſecus vt diximus ſupra diſp. 5. q. 12. ar. 1. n. 259. ex Scoto quol. 6. § *Contra iſta*, & bonitas, quæ eſt paſſio entis, fundatur in perfectione entis ſic ſumpta; ergo ſi perfectio etiam ſecundo modo capta eſt modus intrinſecus entis realis, vt ſic, iam redit argumentũ, quod nullum ens reale poteſt aſſignari, quod non ſit quantum & perfectum; atque ideo hæc diuiſio entis realis in quantum, & non quantum in terminis implicare videtur; hæc eſt ardua difficultas, quæ hanc diuiſionem omnino labefactare videtur, & qua vtuntur Recentiores paſſim ad eam impugnandam, licet non cum tanta euidentia, & tot replicis; vt modo fuit adducta; ita Suarez diſp. 4. Metaph. ſect. 8. & rurſus diſp. 28. ſect. 2. Paſqualig. tom. 1. Metaph. diſput. 32. ſect. 2. Acerbus lib. 1. quæſt. peripat. quæſt. 1. & paſſim Theologi Recentiores, & veteres tractat. de Trinit. dum diſputant, an relationes originis in diuinis dicant perfectionem.

28 Hoc tamen non obſtante dicendum eſt hanc diuiſionem entis realis in quantum, & non quantum, neceſſariò admitti debere, licet nõ ſit ita vniuoca, & propriè dicta, vt paſſim putatur à Scotiſtis, quaſi conceptus entis cõmunis ad quantũ, & non quantum ſit quidam conceptus diſtinctus à conceptu entis cõmunis ad finitum, & infinitũ, & verè ſuperior ad illum. Hæc concluſio duas habet partes, quoad primam nempe admitti debere huiuſmodi diuiſionem tenetur ab omnibus Scotiſtis, nam manifeſtè ponitur à Scot. l. cit. eam autem probant aſſignando, & declarando membrũ illud, quod difficultatẽ ingerebat, dicunt enim hæc entia non quanta, quæ nec perfectionem, nec imperfectionem dicunt, ſed ab vtroq; præſcindunt, eſſe relationes originis diuinarum perſonarũ conſtitutiuas, ſcilicet Paternitatem, Filiationẽ, & Spirationem paſſiuam; atque ideò gratis concedunt hanc diuiſionem entis non eſſe philoſophicam, vel Metaphyſicam, ſed merè Theologicam, nec aliunde nobis illuxiſſe, quam ex arcano Trinitatis myſterio; atque ideo mirum non eſſe ſi Philoſophi eam non agnoue-

Digitized by Google

runt , atque dixerunt omne ens eſſe quantum quantitate , & in toto ordine entium in ſuo gradu propriam poſſidere perfectionem ; ita Vallo trac. Formalit. cum multis alijs ibid. in declaratione diuiſionis illius , Quod autem relationes originis in diuinis nec perfectionem dicant formaliter , nec imperfectionem , vt à diuina eſſentia ex natura rei diſtinguuntur , probant paſſim Scotiſtæ tum loc. citat. tum trac. de Trinit. rationibus ex Doctore deſumptis quol. 4. vbi id ex profeſsò probat tribus , vel quatuor rationibus fere demonſtratiuis , quæ apud ipſum videri poſſunt , aliosq. Scotiſtas, circa illum locum . At Recentiores nedum rationes illas ſoluere nituntur , verum etiam Scotum , & Scotiſtas inſimulant apertæ petitionis principij in hac re , ac circuli vitioſi , cum enim quæritur ab eis , cur relationes originis in diuinis nec perfectionem formaliter dicant nec imperfectionem , ſeu cur nec ſint formaliter finitæ , nec infinitæ , reſpondent ex Scoto quol. cit. in fine , quia non ſunt etiam quanta quantitate virtutis , quare ſicut finitum , & infinitum in extenſione non conueniunt , niſi quanto quantitate molis , ita finitum , & infinitum in intenſione non niſi quanto quantitate virtutis . Cum rurſus interrogantur , quare relationes originis non ſint entia quanta , reſpondent , quia nec ſunt finitæ , nec infinitæ formaliter , ens verò quantum eſt vel finitum , vel infinitum ; quis autem non videt hanc eſſe manifeſtam principij petitionẽ , & vitioſum circulum , ſiquidẽ vnum probatur per aliud viciſſim .

29 Cæterum ſi attente Scotus , & Scotiſtæ legantur , in hac materia , quiſq ; videbit nec petitionem principij ab eis committi nec circulum ; aſſerunt quidem relationes originis non dicere perfectionem , nec imperfectionem formaliter , ſeu non eſſe formaliter finitas , vel infinitas , quia non ſunt entia quanta , ac poſtea non probant illas nō eſſe entia quanta , quia nec ſunt finitæ , nec infinitæ , nec perfectæ nec imperfectæ formaliter ibi ſiſtendo , ſed alijs rationibus id oſtendūt , nimirum quia ſi dicerēt perfectionem infinitam , tunc in vna perſona eſſet vna infinita perfectio , quæ non eſſet in alia , ſicut eſt vna relatio , quæ non reperitur in alia , atq ; ita nulla ex diuinis perſonis eſſet ſūme perfecta , quia in ſe omnem perfectionem infinitam non adunaret ; tum quia tunc darentur plura formaliter infinita realiter inter ſe diſtincta , cum relationes originis in diuinis abinuicem realiter diſtinguantur ; tum quia omne ens quantum ad aliud comparatum eſt excedens , vel exceſſum , relatio vero diuina neutrum eſſe poteſt , non exceſſa , quia tunc eſſet formaliter finita : non excedens , quia tunc eſſet metrum , & menſura entium , quod eſt falſum , nam menſura omnium prima neceſſariò eſt vna , cum in vno genere ſit tantùm vnum primum , quod eſt aliorum metrum , at relationes diuinæ ſunt plures , & inter ſe realiter diſtinctæ ; his , inquam , & ſimilibus rationibus probant Scotus , & Scotiſtæ relationes diuinas non dicere formaliter nec perfectionem , nec imperfectionem , non autem ſimpliciter , & abſolutè , quia non ſunt entia quanta abſq ; alia ratione , tunc enim vtiq ; committerent petitionem principij , & vitioſum circulum .

30 Fateor tamen non omninò abs re Recentiores inſimulaſſe Scotiſtas petitionis principij in hac materia , dum ſub ente non quanto ſolas relationes originis diuinas comprehendere volunt ; ſic enim aſſerendo videntur Scotiſtæ inſtantiam afferre ſolum in puncto , de quo eſt quæſtio , quod eſt committere principij petitionem , quia aſſumitur , vt verum , ac indubitatum , quod probari deberet , & cadit in controuerſiam ; hoc ita declaro , punctus qui agitatur inter Scotiſtas , ac Thomiſtas eſt hic , an relationes diuinæ præcisè ſumptæ dicant formaliter perfectionem infinitam , negant Scotiſtæ , quia non ſunt entia quanta , inſtant Thomiſtæ omnia , & ſingula entia in ſuo ordine propriam poſſidere perfectionem , ſaltimq ; eſt gradus , & modus intrinſecus entis , & aiunt diuiſionem entis in quantum , & non quantum eſſe mere fictitiam , nec ad aliud adinuentam , quam ad ſaluandum hoc Scoti aſſertum de relationibus diuinis , quia ſub ente non quanto alia entia non aſſignamus præter diuinas relationes , de quibus eſt quæſtio , quod eſt afferre inſtantiam in propoſito , & committere petitionē principij , quam inſtātiam euadere mihi difficile videtur , ſi ſolas relationes originis conſtituamus ſub ente non quanto , dum enim alia entia non quanta præter ipſas non aſſignantur , affertur inſtantia ſolū in puncto , de quo eſt quæſtio . Conſ . quia aſſerere omnia , & ſingula entia creata , etiam ipſas relationes dicere propriam perfectionem in ſuo ordine , ac eſſe entia quanta , idq ; ſolum negare de diuinis relationibus , infinitati diuinæ , perfectionis præiudicare videtur , quia nihil eſſe poteſt in Deo deterius re creata . ne ergo hoc inconueniens ſequatur , nec videamur principij petitionem petere , alia entia non quanta etiā in creatis præter diuinas relationes aſſignare debemus , & dicere hanc diuiſionem entis non quanti non eſſe merè theologicam , ſed philoſophicam , & metaphyſicam adeout ſi per impoſsibile non extarent diuinæ relationes , adhuc darētur in creatis entia nō quāta , & ſubſiſteret diuiſio entis in quantum , & non quantum contra Vallon . & alios Scotiſtas loc. cit.

31 Itaq ; ſtatuendum eſt ſub ente non quanto non ſolas contineri diuinas relationes , ſed entis paſſiones , & modos intrinſecos , vltimas differentias præſertim indiuiduales , & hypoſtaticas , omnes denique vltimas rerum realitates aliquitates entis appellatas , ſicut enim hæ directè , & quidditatiuè rationem formalem entis non includunt ex dictis diſp. 2. q. 7. art. 1. ita neq ; includunt propriam , ac formalem bonitatem , quæ eſt paſſio entis , nec conſequenter propriam quantitatis perfectionem in recto , quæ eſt modus intrinſecus entis , hæc enim eſt fundamentum illius ; & quidem rem ita declarauit Doctor ipſe quol. 19. vbi diſertè docet rationes omnes hypoſtaticas eſſe entia nō quanta , & in fol. lit. D. habet hæc verba , *Et ad propoſitum entitas hypoſtatica non habet prioritatem eſſentialem reſpectu creaturæ , quia ordo eſſentialis eſt per ſe inter eſſentias diſtinguendo eſſentias contra entitatē hypoſtaticam , formæ enim , ideſt quidditates rerū ſe habent ſicut numeri 8. Met. 10. entitas etiam hypoſtatica non eſt ſimpliciter perfecta , vel ſimpliciter perfectio , prout dictum eſt in quæſtione de hoc meta* , per quam quæſtionem intelligit Doctor quod libetalem quintam , vt ibi notatur in margine ; & adhuc clarius loquitur ibidem infra lit. R. dicens . *Et cum additur , quod terminans dependentiam oportet eſſe perfectam licet hic poſſit diſtingui , quod perfectio ſicut & entitas æquiuocè conuenit entitati quidditatiuæ & hypoſtaticæ tamen propriè perfectio non videtur conuenire , niſi entitati quidditatiuæ quia entitas hypoſtatica non eſt ſecundum quam aliquid formaliter perficitur ſed ſecundum quam recipit perfectionem . vel ſaltim determinatur ad perfectionem receptam* , Vnde vera , ac propria ratio a priori , cur relationis originis in diuinis non ſint entia quanta , eſt quia ſunt rationes hypoſtaticæ , ac vltimo conſtitutiuæ , & diſtinctiuæ diuinarum perſonarum ; & hanc ipſam rationem aſſignauit ipſe Doctor quol. 5. in fine , cū ait , *poſſet etiam dici , quod quantitas virtualis non cōuenit , niſi entitati quidditatiuæ vt ſcilicet diſtinguitur ab entitate hypoſtatica & per conſequens nec finitas , nec infinitas , iſta autem entitas licet ſit in ſe quodammodo quidditatiua , tamen vt eſt talis , eſt tantum hypoſtatica* ; & quamuis ſubdat ibidem hanc reſponſionem aſſumere aliqua dubia de entitate hypoſtatica , quod ſcilicet non habeat quantitatem virtualem , hoc non ait , quia illa reſponſio non ſit bona , ſed quia nondum determinauerat hoc punctum , cum entitas hypoſtatica diceret perfectionem , quia hoc reſoluēdum erat quol. 19. Cum igitur poſtea reſoluat ibi aſſertiuè rationes hypoſtaticas nullam formaliter includere perfectionem , conſequenter approbat reſponſionem illam quol. 5. allatam , vt bonam , & præſertim id fecit verbis illis iam relatis *entitas etiam hypoſtatica non eſt ſimpliciter perfecta , vel ſimpliciter perfectio prout dictum eſt in quæſtione de hoc meta* : his enim verbis innuit reſponſionem illam quol. 5. adductam eſſe bonam , quod nempe relationes originis in diuinis ideò non dicunt formaliter perfectionem , quia ſunt entitates hypoſtaticæ .

32 Dices ſpirationem actiuam in diuinis nullam præſeferre perfectionem infinitam , & tamen non eſt relatio vltima conſtitutiua alicuius diuinæ perſonæ , vt paſſim Theologi docent , ergo falſum eſt ideò relationes originis in diuinis non dicere perfectionem infinitam , quia ſint rationes hypoſtaticæ , & vltimo cōſtitutiuæ . Reſp. non deeſſe , qui dicant ſpirationem actiuam eſſe relationē conſtitutiuā filij in eſſe perſonali , vel aliquo modo pertinere ad conſtitutiuum filij vt Aureolus 1. d. 11. q. 1. art. 3. prop. 4. vnde in hac ſententia argumentū propoſitum nullam haberet difficultatem . Verum hic dicendi modus , nedum eſt contra communem Theologorum , atq ; SS. Patrum incunctanter docentium Filium in diuinis vltimò conſtitui in eſſe perſonali per filiationem , ſed etiam contra rationem , quia ratio conſtitutiua , alicuius indiuidui in eſſe indiuiduali , ac perſonali , & ipſius diſtinctiua à quocunq ; alio in tali eſſe , debet eſſe illi propria , & peculiaris , non autem pluribus cōmunis , imò hoc directè repugnat rationi hypoſtaticæ , quæ debet eſſe incommunicabilis , cum igitur actiua ſpiratio in diuinis ſit pluribus cōmunis ſcilicet Patri , & Filio , planè repugnat , quod Filium conſtituat in eſſe perſonali . Tum quia Thomiſtæ , quamuis aſſerant Filium à Spiritu Sancto perſonaliter diſtingui per actiuam ſpirationem , adeo quod ſi Spiritus Sanctus non procederet a Filio , non amplius realiter diſtingueretur ab eo , adhuc tamen dicere non audent , quod Filius per ſpirationem actiuam conſtituatur in eſſe perſonali , quia fatentur & ipſi actiuam ſpirationem eſſe proprietatem veluti aduenticiam Spiritu Sancto iam in ſuo eſſe perſonali cōſtituto ; ergo falſum , ac erroneum eſt aſſerere Filium per ſpirationem actiuam in eſſe perſonali cōſtitui ; quem errorē vlterius ſequi ad Theologū attinet .

Reſpondetur itaque non vnica ratione probare Doctorem quol. 5. relationes originis in diuinis perfectionem infinitam non præſeferre , ſed pluribus ; vt licet igitur ratio allata non valeat pro ſpiratione actiua , quia non eſt ratio vltimò conſtitutiua , & realitas hypoſtatica , adhuc tamen valet pro cæteris relationibus originis , quæ ſunt vltimò conſtitutiuæ ; de ſpiratione autem actiua hoc ipſum probari poterit per alias rationes ſupra inſinuatas nu. 29 , quas Scotus adducit quol. 5. ac probant indifferenter de omnibus , & ſingulis relationibus originis , ſiue ſint vltimo conſtitutiuæ , ſiue non ; Neque ego aſſero ſola vltimo conſtitutiua , & rationes hypoſtaticas eſſe entia non quanta , ſed ſolum dico ſub ente non quanto hæc quoque contineri , nam præter ipſa alia quoque reperiuntur entia non quanta , vt patet ex dictis .

33 Hic eſt modus dicendi valde facilis ad explicandam rationem entis non quanti , quam hactenus non ſatis apertè explicuerunt Scotiſtæ abſq ; periculo petitionis principij , iuxta quem etiam facilè intelligitur , ac defenditur diuiſio entis in quantum , & non quantum , & abſque difficultate aſſignantur quæcunq ; ſub ſecundo membro continētur , quæcunq ; enim non formaliter , & quidditatiuè , ſed denominatiue tantum , & realiter rationem entis includunt , hæc omnia , & ſingula entia non quanta dicūtur , & ſub ente non quanto continentur . Ex qua etiam doctrina facilè occurritur difficultati propoſitæ ſub nu. 27. tam enim luculenter conſtat quodnam ſit ſecundum membrum diuiſionis entis in quantum , & non quantū ; conſtat etiam id quod diuiditur in ens quantum , & non quantū , non eſſe ens reale commune Deo , & creaturis , quod in ea membra diuidatur , veluti propriè inferiora , in quibus eſſentialiter includatur , quia entia non quanta non ſunt entia

realia

Digitized by Google

realis eſſentialiter, & quidditatiuè, ſed identicè tantum, ac denominatiuè, quatenus enti reali realiter identificantur, & ob talem identitatem præciſè ſunt extra nihil; vnde inferre non licet, vt ibi deducebatur, ſingula membra illius diuiſionis propriam debere habere perfectionem finitam, vel infinitam in toto ordine entium, & per conſequens quantitatem virtutis; hoc enim ſolum ſequeretur, ſi ſingula illa membra rationem entis realis formaliter, & quidditatiuè in ſe continerent, quod enti non quanto minimè conuenit, conſtat denique hanc diuiſionem iuxta iſtam explicationem non eſſe merè theologicam, ſed metaphyſicam, & philoſophicam.

34 Hinc probatur altera pars concluſionis poſitæ numer. 28. nempe hanc diuiſionem entis in quantum, & non quantum non eſſe ita vniuocam, vt conceptus entis communis ad quantum, & non quantum ſit quidam conceptus diſtinctus à conceptu entis communis ad finitum, & infinitum, & verè ſuperior ad illum, vt paſſim opinantur Scotiſtæ; Ratio eſt, quia Doctor 1. diſt. 3. q. 3. & alibi frequenter docet ens, quod eſt commune Deo, & creaturæ, finito, & infinito, habere conceptum ſimpliciter ſimplicem, hoc autem data illa hypotheſi eſſet falſum, quia tunc ens reale, quod in finitum, & infinitum, diuiditur, includeret quidditatiuè alium communiorem conceptum nempe entis ſuperioris ad ens quantum, & non quantum, & ſic conceptus entis realis communis finito, & infinito reſolubilis foret in vlteriores conceptus, ſcilicet determinabilem, ac determinantem, & ſic non eſſet ſimpliciter ſimplex. Conf. quia ſi talis conceptus entis, quod diuiditur in quantum, & non quantum, ponitur diſtinctus à conceptu entis diuiſi in infinitum, & infinitum, & reuera ſuperior ad illud, difficultas tacta ab initio quæſt. num. 27. optimè concludit contra diuiſionem entis in quantum, & non quantum, quia vel hic conceptus eſt entis realis, vel rationis, non ſecundum, quia tunc ens quantum, & non quantum forent entia rationis, ſi primum, planè talis diuiſio apparet omnino repugnans, quia, vt ibi arguebatur, impoſſibile eſt dare aliquod ens reale, quod non habeat propriam perfectionem ſuam finitam, vel infinitam in toto ordine entium, & per conſequens quantitatem virtutis, ſicut enim non poteſt dari ens reale omnis bonitatis expers, cum bonitas ſit adæquata paſſio entis realis, vt ſic, ita nec dari poteſt ſine propria perfectione, perfectio namque vel eſt idem quod bonitas, vel ſaltem hæc in perfectione eſſentiali rei fundatur, vt ſæpius dictum eſt, & eſt omnino irrationabile velle vnam ab alia ſeparare, atque diuidere. Præterea adhuc ex alio capite repugnat hanc diuiſionem eſſe propriè vniuocam, ac ſicuti ſuperioris in inferiora, quia quandocunque aliquod ſuperius diuiditur in duo vel plura membra tanquam in ſua inferiora, per varias differentias, vel modos, tunc vnum membrum, vel vna ſpecies conſtituta excedit, vel exceditur ab alia, quia vt habetur 10. Metaph. 16. vna ex differentijs vel modis contrahentibus eſt perfectior, vel imperfectior alia, vnde 8. Metaph. 10. ſpecies dicuntur ſe habere, ſicut numeri, ſi ergo hæc eſt vera, ac propria diuiſio ſuperioris in inferiora, quodlibet ex membris diuidentibus alteri comparatum erit perfectius, vel imperfectius, ſicut perfectior, vel imperfectior alia eſt differentia, vel modus contrahens, atque ita quodlibet membrum diuidens erit ens quantum, probatur hæc conſequentia, quia ens quantum dicitur illud, quod alteri comparatum excedit, vel exceditur ex Scot. quol. 5. Denique ens reale in communiſſima acceptione, iuxta quam ponitur obiectum adæquatum intellectus, & ſubiectum metaphyſicæ, dicitur eſſe illud, quod eſt commune Deo, & creaturis, finito, & infinito, vt conſtat ex Doctore 1. d. 3. q. 3. & vocatur à Scotiſtis ens tranſcendenter ſumptum, ergo nequit dari conceptus ſuperior iſto, qui adhuc eſſe dicatur conceptus entis realis, & dicatur communis, & ſuperior ad ens quantum, & non quantum, quia tunc ens ſub illa communiori acceptione obiectum adæquatum intellectus, ac metaphyſicæ poni deberet, non autem vt eſt commune dumtaxat enti finito, & infinito, ſeu Deo, & creaturis.

35 Quare cum inſinuat Doctor quol. 5. in fine ens prius debere diuidi in quantum, & non quantum, ac deinceps ens quantum, in finitum, & infinitum, quaſi hæc ſit ſubdiuiſio illius, non in tanto rigore debet intelligi adeout ambæ ex æquo ſint veræ, & propriæ diuiſiones ſuperioris vniuoci in inferiora, & conceptus entis communis quanto, & non quanto ſit reuera vniuocus vtrique, & diſtinctus à conceptu entis communis finito, & infinito, ac in re ſuperior illo; ſed ita intelligi debet, vt ens dupliciter conſiderari poſſit vel in ordine ad illa, in quibus eſſentialiter includitur, & de quibus quidditatiuè prædicatur, vel etiam in ordine ad ea, quæ ſub ſe continet realiter tantum, ac identicè, non autem tanquam inferiora, in quibus ſit eſſentialiter incluſum, quales ſunt paſſiones entis, modi intrinſeci, vltimæ rerum differentiæ præſertim indiuiduales ex dictis diſp. 2. qu. 7. art. 1. iuxta duplicem illam primitatem, quam ei Doctor aſſignat 1. diſt. 3. quæſt. 3. §. quantum ad 2. art. 5. communitatis, & virtualitatis; ſecundum priorem conſiderationem diuiditur ens in finitum, & infinitum diuiſione vniuoca (licet cum analogia admixta) & propriè dicta, quia diuiditur, tanquam ſuperius in inferiora, in quibus eſſentialiter includitur, vnde reſpectu illorum eſt prædicatum vniuocum, ac etiam vniuocè dictum, & in quid, ſecundum poſteriorem conſiderationem diuiditur in ea membra non tanquam ſuperius in inferiora, quia non in ſingulis illorum eſſentialiter includitur, & quidditatiuè, vnde licet reſpectu eorum ſit prædicatum vniuocum, non tamen eſt vniuocè dictum, & in quid, vt Doctor monet loc. cit. & fusè declaratum eſt diſp. 2. qu. 6. art. 1. & quia diuiſio entis in quantum, & non quantum cum illa prorſus concidit, ideò probè dictum eſt hanc non eſſe diuiſionem omnino vniuocam, & cum omni proprietate, quaſi conceptus entis communis ad quantum, & non quantum ſit propriè diſtinctus à conceptu entis communis ad finitum, & infinitum, & reuera ſuperior ad ipſum, nam in re eſt idem omnino conceptus entis realis, qui comparatus ad ea, in quibus eſſentialiter includitur, dicitur ens quantum, & diuiditur in finitum, & infinitum, & comparatus ad ea quoque quæ tantum identicè, ac, realiter ſub ſe continet, vt ſunt paſſiones eius, modi, vltimæ differentiæ, dicitur abſtrahere ab ente quanto, & non quanto ac in ea diuidi, veluti, conceptus communior, & ſuperior; & hac præciſè de cauſa diuiſio entis in quantum, & non quantum dicitur præcedere diuiſionem entis in finitum, & infinitum, quia ens maiorem habet latitudinem, & ambitum ſecundum primitatem virtualitatis, iuxta quam reſpicit etiam ſuas paſſiones, modos, ac vltimas differentias, quam ſecundum primitatem communitatis, ſeu prædicationis, iuxta quam reſpicit ſolum inferiora ſua, in quibus eſſentialiter includitur; itaque iuxta hanc explicationem intelligi debet Doctor quol. 5. in fine, cum ait ens prius diuidi in quantum, & non quantum, quam in finitum, & infinitum.

Soluuntur Obiectiones.

36 HAnc diuiſionem entis in quantum, & non quantum tam prisci, quàm Recentiores Thomiſtæ, ac Neutrales multis impugnant. Primò quidem arguit Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 32. ſect. 2. num. 8. probans hanc diuiſionem omnino repugnare, quia ſicut implicat dari ens aliquod reale, quod nullam dicat bonitatem, cum bonitas ſit paſſio entis communiſſimè ſumpti, ita neque dari poteſt ſine ſua perfectione, perfectio namque entitatiua vel eſt ipſa rei bonitas, vel hæc in ea fundatur; tum quia perfectio cuiuſque rei loquendo de perfectione eſſentiali non diſtinguitur ab eſſentia, ſed eſt omnino eadem cum ipſa, vnde quanta eſt eſſentia, tanta etiam eſt perfectio, & ſi eſſentia eſt finita, vel infinita, ita quoque perfectio. Deinde ens non quantum dicere deberet rationem aliquam entis ſuperadditam enti, vt ſic, & in hoc ſeruari deberet proportio inter rationem contrahentem, & contractam, nempe vt quod inchoatur in contracta, perficiatur per contrahentem; ens ergo vt ſic, quemadmodum eſt fundamentum, & inchoatio cuiuſcunque entis realis, ita etiam eſt fundamentum, & inchoatio cuiuſcunque perfectionis, & immo ratio quæcunque ſuperaddita debet aliqualiter ipſum perficere, quia per ipſas contrahitur ad aliquem gradum eſſentiæ. Denique hæc diuiſio ex eo refelli debet, quod datur per differentias contradictoriè oppoſitas, quod eſt impoſſibile, nam ratio poſitiua, quæ diuiditur, per rationes poſitiuas diuidi debet, vt diuerſa membra poſitiua emergant; probatur aſſumptum, quia quantum, & non quantum contradictoriè opponuntur, ſiquidem quod vnum dicit, alterum negat. Neque dicas ens non quantum circumſcribere quid poſitiuum, non tamen dicens aliquam perfectionem. Quia id implicat in terminis, cum non perfectum debeat formaliter dicere negationem illius, quod dicit perfectum, vnde ſi perfectio, vt perfectio dicit quid poſitiuum, oportet quod non perfectio dicat quid negatiuum.

Reſp. hæc & ſimilia argumenta ex eo procedere, quia opinantur Aduerſarij nos aſſerere hanc eſſe veram, & propriam diuiſionem; ac per eam diuidi ens reale in quantum, & non quantum, veluti in inferiora, in quibus eſſentialiter includatur, quo admiſſo vtique vim haberent; at iam patet ex dictis non in hoc ſenſu diuidi ens in quantum, & non quantum, quia quæ continentur ſub ſecundo membro nempe ſub ente non quanto non includunt formaliter, & quidditatiuè ens, ſed realiter tantum ac identicè, & ideò non dicunt nec propriam bonitatem, nec propriam perfectionem diſtinctam a bonitate, & perfectione entis realis, cui realiter identificata ponuntur. Ad aliud patet per idem, quia in argumento ſupponitur in hac diuiſione entis in quantum, & non quantum diuidi ens reale, quod eſt inchoatio cuiuſcunque realitatis in entibus, velut in inferiora per differentias, quod eſt falſum; tum quia ſi hæc poneretur vera, ac propria diuiſio, tunc ens commune diuiſum non deberet poni, vt initium, & inchoatio cuiuſcunque perfectionis, hoc enim pertineret ad ens quantum præciſè, ens verò abſtrahens à quanto, & non quanto eſſet indifferens ad hoc, vt ſit inchoatio perfectionis, vel non ſit, quemadmodum de quocunque communi dicimus in ordine ad ſua contrahentia. Ad vltimum dico non eſſe nouum, vt ſæpius alterum membrum diuiſionis per negationem explicetur, quæ det intelligere gradum eſſendi poſitiuum, & ſic in propoſito ens non quantum importat quid poſitiuum, quod formaliter nullum dicit gradum quantitatis perfectionalis, ſicut cum diuiditur ens in quantum, & non quantum loquendo de quantitate molis, ſeu in corporeum, & incorporeum, vel non corporeum, ſanè per ens non quantum, & non corporeum circumſcribitur quid poſitiuum nempe ens ſpirituale, non autem ſimplex, & pura negatio.

37 Secundò Suarez diſp. 28. Metaph. ſect. 2. probat hanc diuiſionem entis in quantum, & non quantum ex multis capitibus implicare; ſed re vera hic Auctor, vt ſe declarat ibid. à num. 4. impugnat hanc diuiſionem, prout præſertim declaratur à Lichet. non autem abſolutè, vt traditur à Scoto, quare diſcurſus illius me non moleſtat, quia hanc diuiſionem non explico, ſicut Lichet. exponit; alia tamen ratio deduci

poteſt

poteſt ex Suarez loc. cit. & lib. 3. de Trin. cap. 9. & 10. quæ abſolutè oſtendit hanc diuiſionem repugnare; nam ens quantum dicitur illud, cui perfectio debetur in aliquo gradu, ens verò non quantum dicitur, cui ex ſui natura nulla prorſus debetur perfectio, & ideò quantum eſt de ſe ab omni perfectione, & imperfectione præſcindit, ſed eo ipſo quod ita explicatur ens non quantum, iam ponitur non ab omni perfectione, vel imperfectione præſcindere, nam quis non fatebitur ſummam importare imperfectionem eſſe tale ens, cui nulla debeatur perfectio ſecundum propriam rationem? ergo hæc diuiſio ex ſuamet explicatione repugnans apparet.

Reſpondetur faciliè negando minorem cum ſua probatione, quia imperfectio non eſt qualiſcunque carentia, & negatio perfectionis, ſed perfectionis debitæ, & poſſibilis, vnde ſi cuipiam nulla debetur perfectio, illud propriè imperfectum dici non poteſt, quia non caret perfectione ſibi debita, quare cum dicitur, eſſe tale ens, cui nulla debeatur perfectio, eſſe maximam imperfectionem, reſpondetur quod vtique hoc verum eſſet, ſi ſibi poſſibilis foret perfectio, modo ens quod dicitur non quantum, non eſt alicuius perfectionis capax, immo ei eſt impoſſibilis, atque repugnat, inquantum tale, & ideo propriè imperfectum dici non poteſt, ſed tantum negatiuè, vt imperfectum ſonat idem, quod non perfectum.

38 Tertiò arguit Aureol. 1. d. 19. art. 3. omne ens eſt quantum, quia finitum, vel infinitum, ergo repugnat ens non quantum; probat aſſumptum, quia nulla res poteſt poni quin dicat aliquem gradum entitatis, & aliquam actualitatem, illa autem actualitas neceſſariò, vel eſt finita, vel infinita. Conf. licet non omnis res ſit finita, vel infinita dimenſione, quia non angelus, qui abſtrahit ab omni dimenſione, nec etiam virtualiter, & actiuè, quia non omnis res eſt principium agendi, omne tamen, quod eſt finitum, vel infinitum, eſt infinitum quidem ſicuti Deus; finitum verò, & limitatum, vt omnis creatura; & ideò nos quoque ſupra nu. 4. diximus diuiſionem entis per finitum, & infinitum eſſe adæquatam.

Reſp. negando aſſumptum cum probatione, quia in ea falſum ſupponitur nempe ens quantum eſſe rem, & ens formaliter, & quidditatiuè, quod negamus, cum non ſit ens niſi identicè, & realiter, quo etiam ſenſu dici poteſt finitum, & infinitum. Ad Conf. dicendum omne ens eſſe finitum, & infinitum, aut ratione ſui formaliter, & directè, aut ratione alterius, cui realiter eſt idem, & in hoc ſenſu ſupradiximus diuiſionem entis per finitum, & infinitum eſſe adæquatam, & ſub ipſa comprehendi in hoc ſenſu entia non quanta.

39 Quartò vlterius arguunt ex diuinis relationibus, quas ſi ſen el probant dicere perfectionem, putant hanc deſtruxiſſe diuiſionem, quia ens non quantum ponitur pro diuinis relationibus, vt paſſim Scotiſtæ concedunt; probant autem ſic, relationes prout diſtinguuntur ab eſſentia ſunt bonæ, ergo dicunt perfectionem, conſequentia patet ex ſæpius dictis, probatur aſſumptum, ſiue accipias bonitatem pro integritate rei, nam certum eſt relationes habere totum id, quod requiritur ad conceptum earum, ſiue pro conuenientia vnius reſpectu alterius, nam relationes vere conueniunt diuinæ eſſentiæ, ſunt enim terminus ab eius communicabilitate exigitus, ſiue pro appetibilitate, ſunt enim obiectum diuinæ complacentiæ, ſiue pro dignitate aliqua, nam ſunt obiectum adorationis. Dices hæc omnia conuenire relationibus ratione eſſentiæ. Contra, nam ſermo eſt de relationibus prout ab ipſa diſtinguuntur; ſi enim illis, vt ſic, competit quæcunque definitio bonitatis, opus eſt vt & ipſis competat ipſa bonitas. Conf. relationes, vt ab eſſentia diſtinguuntur ſunt intelligibiles, & habent aliquam intelligibilitatem modalem, ergo etiam habere debent aliquam bonitatem conſimilem.

Reſp. in primis argumenta deducta ex diuinis relationibus nos parum vrgere, quia præter diuinas relationes adhuc alia entia non quanta dignoſcimus in creatis, vt conſtat ex dictis, attamen quia famoſa Scoti ſententia eſt, diuinas relationes contineri ſub ente non quanto, argumenta potiora contra ipſam hic tangere, & breuiter diluere non pigebit; itaque ad argumentum propoſitum dico coincidere cum adductis, ſupponit ſiquidem diuinas relationes, vt ab eſſentia diſtinguuntur, eſſe formaliter entia, & conſequenter bonas, quod tamen falſum eſt, cum enim vltimò conſtituant & diſtinguant diuinas perſonas, conſequenter realitatem entis formaliter in ſe non includunt, alioquin daretur proceſſus in infinitum, vt probat Doctor 1. d. 3. quæſt. 3. E. quare nec ſunt bonæ, nec illæ definitiones illis competunt, niſi ratione eſſentiæ, cum qua identificantur, vt inter arguendum dicebatur, & denique hoc argumentum ex bonitate, & intelligibilitate deductum ſolui debet, vt ſuperius dilutum eſt diſp. 2. q. 7. art. 2. dum adducebatur ad probandum paſſiones entis, modos, ac vltimas differentias eſſe formaliter bona, ac intelligibilia, atque ideo formaliter entia.

Sed vrgetur contra hanc doctrinam ex ipſo Doctore pluribus in locis, nam 1. d. 1. quæſt. 2. *§ ad argumenta principalia* reſpondens duobus argumentis habet, quod bonum, quod conuertitur cum ente, ponitur in quolibet genere, & quod vnitas in diuinis ponitur eſſentialiter, & notionaliter; quare ſi relatio eſt formaliter vna, erit etiam formaliter bona, cum non ſit maior ratio de vna paſſione, quam de alia; Et 1. d. 2. q. 7. KK ait, quod ens per ſe, & primo modo prædicatur de talibus relationibus & rurſus d. 11. quæſt. 2. in ſolutione ad p. inquit relationem tam ſecundum quidditatem, quam ſecundum eſſe manere in diuinis, quoniam quocunque modo manet ſecundum quidditatem, manet etiam ſecundum eſſe, per quod inſinuat relationem in diuinis propriam retinere entitatem, & exiſtentiam formaliter à diuina eſſentia diſtinctam, idemque ſignificauit quol. 3. Accedit ſpecialis difficultas de ſpiratione actiua, quando enim de cæteris relationibus concederetur non eſſe entia quidditatiuè, quia ſunt vltimò conſtitutiua diuinarum perſonarum, id tamen de ſpiratione actiua concedi non debet, quia eſt communis duabus perſonis, ergo ſaltim ipſa ſub ente non quanto minimè continebitur.

40 Ad hæc, & ſimilia loca ſolent reſpondere Scotiſtæ ex Magiſtro formal. art. 2. minus prin. ens, & rem dupliciter vſurpari ſolere, primo pro omni poſitiuo, quod ex natura rei eſt extra nihil, & iſto modo modi intrinſeci, & differentiæ vltimæ dicuntur res, & ens; alio modo magis ſtrictè pro illo, quod eſt præcisè ens, vel res quidditatiuè, & ſic ens vel res dicitur præcisè de Deo, & creatura, abſoluto, & reſpectiuo, & de illis quæ ſunt in recta linea prædicamentali, & de materia, & forma, & iſto modo nec paſſiones entis, nec differentiæ vltimæ dicuntur res, vel ens, ſed ſolùm dicuntur aliquid rei, & non res capiendo rem ſecundo modo; in propoſito itaque aiunt Scotum locis citatis relationes diuinas entia, & res appellare iuxta primam ſignificationem, non iuxta ſecundam, & ideo inferre non licet conuenire illis bonitatem, vel perfectionem modalem entitatiuam, quia bonitas eſt affectio entis ſecundo modo ſumpti. Hæc ſolutio non placet, primò quia illa diſtinctio ex Magiſtro formal. deſumpta inutilis eſt, & vana, vt notauit diſp. 2. q. 7. art. 2. num. 21. ens enim reale definitur eſſe illud, quod eſt extra nihil, & citra omne opus intellectus, & per hoc diſtinguitur ab ente rationis, & bonitas eſt adæquata paſſio entis, ſic ſumpti, quare eo ipſo quod aliquid eſt ita ex natura rei extra nihil, dici debet & poteſt formaliter, & quidditatiuè ens, & res, non ergo ens, & res in ſecunda ſignificatione diſtinguitur ab ente in prima ſignificatione, vnde quod eſt ens, & res primo modo, erit quoque ens ſecundo modo, & conſequenter bonum, & perfectum perfectione modali entitatiua, quare ſi ſemel concedatur relationes originis eſſe res, & entia primo modo, euitari nequit quin ſint quoque entia ſecundo modo, & participent formaliter bonitatem, quæ eſt paſſio entis. Deinde admiſſa quoque illa diſtinctione de nomine entis, ac rei, adhuc non benè explicatur ad propoſitum, quia Doct. loc. cit. præſertim 1. d. 2. qu. 2. loquitur de ente, cuius paſſiones ſunt bonitas, & vnitas, vt liquet ex ipſo contextu, ergo loca illa contendunt relationes originis eſſe entia etiam in ſecunda ſignificatione, & non in prima tantùm. Breuiter ad hæc loca dici poſſet Doctorem ita loqui, quia nondum determinauerat, an vltimò conſtitutiua eſſent primò diuerſa, & ſeipſis formaliter differrent, hoc enim inferius determinandum erat d. 3. q. 3. & d. 7. & d. 8. qu. 2. & d. 13. 23. & 26. & hanc ſolutionem puto eſſe omnibus abſolutiorem.

41 Vt tamen etiam ad ſingula quæque loca dicamus aliquid; ad 1. aduertendum eſt, quod licet Doctor in argumentis de relationibus loqui videatur, tamen in reſponſione loquitur de perſonis, vt conſtat dum diſtinguit ens in ens quidditatiuè, & in ens habens quidditatem, aliud autem eſt loqui de perſona, & aliud de ipſa relatione, per quam conſtituitur, quia concedi poſſet ſuppoſitum diuinum, cum ſit formaliter ens, eſſe quoque formaliter vnum, & bonum, at de relatione concedi non poteſt, quia eſt vltimò conſtitutiua diuinæ perſonæ. Ad 2. valde pro eius explicatione laborat Bargius ibidem, & pro reſolutione dubij diſputat, an vltimò conſtitutiua dici poſſint formaliter, & quidditatiuè entia, & affert argumenta plura pro parte affirmatiua; denique oppoſitum tenens cum communi via Scotiſtarum illa diſſoluit, & pro ſolutione ſeptimi, quod in Scoti auctoritate conſiſtebat dicentis ibi ens per ſe, & primo modo de relationibus originis prędicari, inquit quod ly *per ſe primo* non debet exponi in primo modo dicendi per ſe, ſed ſic debet intelligi, quod ſecundum ſuam rationem formalem relatio eſt ens, & non præcisè inquantum realiter idem cum eſſentia, ſicut diceremus quod rationale eſt res per ſe primo, id eſt ſecundum ſuam rationem formalem, & non ſolum inquantum identificatur realiter cum homine, nec realiter ait exponi poſſe locum hunc Doctoris difficillimum, de qua ſolutione valde ſibi plaudens inquit circa hanc difficultatem ſe maximè inſudaſſe, vt eam reſolueret. Sed doleo Bargium incaſſum deſudaſſe circa ſolutionem, quæ nihil omnino valet, nam nec textui quadrat, vbi Doctor ait non per ſe primo ſed in primo modo dicendi per ſe ens de diuina relatione prædicari, nec difficultatem reſoluit, quia ſi paternitas in diuinis v. g. ſecundum ſuam rationem formalem eſt ens, & non præcisè inquantum cum diuina eſſentia identificatur realiter, tam manifeſtè ſequitur ens includi in ratione formali paternitatis; potius ergo dici debet, quod ſignificaui, Doctorem ſic loqui, quia nondum determinauerat, an vltimò conſtitutiua eſſent primò diuerſa. Ad alium locum ex 11. diſt. 1. dicendum eſt Scotum non ſumere ibi eſſe relationis in rigore pro entitate, vel exiſtentia relationis, ſed latè pro quolibet eſſe à parte rei independenter ab intellectu, quo ſenſu eſſe, & exiſtere conuenit etiam vltimò conſtitutiuis, & ſufficit ad fundandam formalem diſtinctionem, quam ibi Doctor ſaluare contendebat inter relationem, & eſſentiam. Ad difficultatem ex ſpiratione actiua deductam dico valde probabile eſſe nullam diuinarum relationum originis habere propriam, & peculiarem entitatem, ac exiſtentiam in recto, ſed omnes, & ſingulas eſſe, & exiſtere in obliquo ratione diuinæ naturæ, cui identificantur, quemadmodum expreſſe ſignificat Doctor 1. d. 5. quæſt. 2. infra lit. Q. vbi inquit, quod eſſentia eſt veluti forma relationis, quia eſt, qua relatio eſt; ergo relatio in diui-

diuinis non per ſe eſt, & exiſtit, ſed eſt, & exiſtit per eſſentiam, veluti per propriam formam; iuxta quem dicendi modum, quem ſequitur, & approbat Vulpes diſput. 53. de Trin. art. 5. cum alijs politioribus Scotiſtis ſpiratio actiua, eſto non ſit vltimò conſtitutiua diuinæ perſonæ, adhuc tamen non eſt quidditatiuè ens, & in recto, atque ideò continetur ſub ente non quanto; quod ſi concedatur ſpirationem actiuam eſſe formaliter ens fateor difficultatem propoſitam vigere, quia vt ſæpius dictum eſt, quantitas virtutis, ſeu entitatiua perfectio, vel eſt ipſamet bonitas paſſio entis realis, vel quidam modus eius intrinſecus, nec vnum ſine alio reperiri poteſt ex Scot. quol. 6. M.

42 Quintò, relatio creata eſt ens quantum, ergo tanto magis relatio diuina, conſequentia patet, quia diuina relatio nobilior eſt relatione creata, probatur aſſumptum ex Doctore quol. 5. in fine, vbi ait relationem creatam ſub ente quanto contineri, & 1. diſt. 28. quæſt. vlt. ait genus relationis diuidi per differentias oppoſitas, quarum vna eſt alia perfectior.

Reſpondet Vulpes diſp. 53. de Trin. art. 9. num. 15. negando aſſumptum cum probatione, numquam enim Doctor quol. 5. docuit relationem creatam formaliter contineri ſub ente quanto, vt ſit ens quidditatiuè; & ſubdit ſolum tria genera eſſe hoc modo entia, vt ens immediatè indifferens ad decem genera ſit vtique præciſe ens finitum, ſed non ex æquo diuiſum in decem genera, quaſi omnia ſint ens quidditatiuè; cum ergo relationes creatæ dicantur ens tantum identicè, & in obliquo, non autem formaliter, & in recto, ſolum formaliter includunt imperfectionem, & ſolum identicè perfectionem ad differentiam diuinarum relationum, quæ identicè includunt infinitam perfectionem diuinæ eſſentiæ. Hæc reſponſio plura falſa, ac repugnantia inuoluit; primò falſum eſt Doctorem quol. 5. in fine relationem creatam ſub ente quanto non ſubijcere, ait enim quod *ens, vt immediatè indifferens ad decem genera eſt præciſe ens finitum*, ſed ens finitum eſt ens quantum, ergo clarè docet Doctor ibi relationem creatam ſub ente quanto contineri, imò id quoque fatetur ipſe Vulpes dum ait ens immediatè deſcendens in decem genera eſſe ens finitum. Deinde falſum eſt ens finitum non ita deſcendere in omnia decem genera, vt ſingula ſint entia quidditatiuè, quamuis enim non omnia, in quæ ens diuiditur, ſint æquè perfecta, adhuc tamen ſingula rationem entis formaliter participant, vt probè docet Scotus 2. d. 1. quæſt. 3. §. *quod ſi adhuc* & ſic etiam loquitur quol. 5. ab initio; Et cum inquit Vulpes num. 16. relationes omnes eſſe habitudines entis, eiuſque circumſtantias, & ideo non eſſe entia quidditatiuè, ſeu formaliter, & in recto, ſed tantum identicè, Hæc verſus eſt falſa deductio, quia vt arguit Doctor in a loc. cit. Licet relatio ſit habitudo entis eiuſque circumſtantia, non tamen eſt omnino nihil, licet enim modus non ſit ita res, ſicut illa cuius eſt modus, non tamen nulla res eſt, ſicut nullum ens, quia omnino quod nulla res eſt, & ita relatio cadit ſub diuiſione entis in ſe ſecundum Philoſophum 5. Metaph. licet ergo relatio dici poſſit modus, & circumſtantia entis, tamen ſi ponatur extra intellectum, & vt aliquid realiter ſuperadditum fundamento, & non modus intrinſecus eius, adhuc dici debet ens formaliter, & quidditatiuè, non autem identicè ſolum, & in obliquo. Deinde vel concedit Vulpes relationem prædicamentalem diſtingui realiter à ſuo fundamento, ac eſſe quid realiter extremis ſuperadditum, vel non; ſi non, iam in Nominaliſmum labitur, & à Scoto recedit; ſi ſic, ergo repugnat relationem identicè dici ens; hoc enim eſt dici ens ob realem identitatem cum fundamento, quod relationi prædicamentali minimè conuenit, quam nos ponimus à fundamento realiter diſtingui ex Doctore loc. cit. vt dictum eſt in logica. Denique repugnat quod ait relationem creatam formaliter includere imperfectionem, repugnat, inquam, ei quod paulò ſupra dixerat, relationem creatam non contineri ſub ente quanto; nam ens quantum eſt quod alteri comparatum eſt perfectius, vel imperfectius excedens, vel exceſſum, ens verò non quantum quod tam à perfectione, quam ab imperfectione præſcindit, ſi ergo relatio creata ſecundum ſe formaliter includit imperfectionem, ob hanc ipſam inclusionem ens quantum dici debebit, non autem ens non quantum, vt contendit Vulpes.

43 Trombeta 1. Met. q. 1. art. 1. & tract. formal. ſuper hanc diuiſionem adducit difficultati propoſitæ reſponſionem quorundam dicentium, quod non fuit de intentione Doctoris remouere à relatione omnem quantitatem virtutis, ſed ſolum illam, quæ ſpectat ad rationem principij actiui volēs quod relatio nequeat eſſe principium actiuum, ſicut nec poteſt terminare per ſe actionem, aut motum ex 5. Phyſ. Quam ſolutionem impugnat Tromb. quia ea data ſequeretur, quod pariformiter negaſſet à quantitate molis, quæ eſt genus, & prædicamentum, quantitatem virtutis, ſicut negauit à relatione, quia æquè benè quantitas molis non eſt de formis actiuis, ſicut nec ipſa relatio. Et ideò aliter ipſe reſpondet, quod relatio in creaturis ideò eſt quanta, quia eſt finita formaliter; relatio autem diuina non eſt quanta, quia nec eſt finita, nec infinita. Sed nec benè impugnat reſponſionem aliorum, nec ipſe benè reſpondet, porrò non benè illam adoritur ſolutionem, quia impugnatio illa ſupponit, quod ſolutio illorum diceret Doctorem negaſſe relationi omnem quantitatem virtutis, eo quia negat illi perfectionem principij actiui, vnde contra illos infert Trombet. quod pariter negaſſet Doctor quantitati molis perfectionem, ſeu quantitatem virtutis ob eandem rationem, quia nempe quantitas molis non eſt de genere actiuorum; at hoc non aſſumit illa reſponſio imò oppoſitum dicit, quod nempe Doctor licet negauerit relationi quantitatem virtutis, quæ ſpectat ad rationem principij actiui, non tamen fuit eius intentio remouere à relatione omnem prorſus quantitatem virtutis, malè ergo deducit Tromb. illam conſequentiam contra relatam ſolutionem; At neque ipſe benè reſpondet, cum enim ait relationem creatam ideò eſſe quantam, quia eſt finita, diuinam verò non eſſe quantam, quia nec finita, nec infinita eſt, planè videtur manifeſta principij petitio, hoc enim eſt quod quæritur, cur ſicut relatio creata eſt finita, pariter increata non ſit formaliter infinita, & quare ſicut relatio creata ponitur ſub ente quanto, cur non etiam diuina, quæ longè nobilior eſt relatione creata, vnde ad euitandam petitionem ſubdit poſtea rationem Aſſignatam à Doctore quol. 5. in fine, ideò nimirum diuinæ relationi finitatem repugnare, quia tunc haberet rationem partis, & eſſet entitas imperfecta, nec eſſe poſſe formaliter in infinitam, quia eſſet formaliter ens primum, quod eſt falſum, finitas vero relationi creatæ non repugnat, quia ei non repugnat eſſe partem, & hinc eſt quod relatio creata eſt quanta, non autem diuina. Breuius dici poſſet ad argumentum propoſitum iuxta doctrinam ſuperius traditam, ideò relationem creatam ſub ente quanto contineri, non diuinam, quia non eſt vltimò conſtitutiua alicuius ſuppoſiti, vel perſonæ, ſicut eſt diuina relatio, quam reſponſionem etiam indicat Doctor quol. 5. cit. in fine.

44 Sextò Intellectus diuinus eſt formaliter infinitus, vt omnes concedunt, alioquin diuinam eſſentiam non comprehenderet, non eſt autem infinitus, niſi quia eſt idem eſſentiæ diuinæ, quæ eſt primò infinita; ſed paternitas eſt eadem illi, ergo paternitas propter eandem rationem eſt formaliter infinita. Ad ſolutionem huius difficultatis, quam mouet Doctor in terminis quol. citat. affert ſub lit. X. notabilem doctrinam, tandem ad formam argumenti negat minorem, quia ſola identitas eſſentiæ non eſt ſola ratio habendi infinitatem formalem, ſed eſt ratio ſufficiens omni ei, cui formaliter non repugnat infinitas, formaliter autem repugnat omni relationi perſonali, vt probatum eſt, & nulli eſſentiali, qualis eſt intellectus. Et ſi quæras, quare compoſſibilis eſt infinitas huic, & non illi; poteſt quæri in oppoſitum (ait Doctor) quare huic repugnat communicabilitas, & non illi, quod omnes concedunt, & eſt eadem reſponſio, quia in ratione principij formalis, quia ſcilicet formaliter hoc eſt hoc, & illud eſt illud. Ad hanc ſolutionem acutè Suarez impugnat diſp. 23. Met. cit. num. 6. quia in relatione diuina illa aptitudo, vt poſſit omninò identificari ſecundum rem eſſentiæ diuinæ, eſt magna quædam perfectio, ergo illa relatio quantumuis formaliter præſcindatur, ſicut intelligitur talis, quæ poſſit identificari diuinæ eſſentiæ, ita intelligitur maximæ perfectionis; probatur aſſumptum, quia in relatione creata illa limitatio entitatis, ratione cuius non poteſt eſſe infinita nec formaliter, neque identicè eſt imperfectio, ergo in relatione diuina aptitudo, vt poſſit identificari diuinæ eſſentiæ ſecundum rem, erit perfectio ex eius illimitatione exoriens.

Reſp. negando aſſumptum, licet enim in diuinis quod includit aliud per identitatem ſit ſumma perfectio, non tamen id quod includitur, quia hoc non arguit perfectionem ex parte incluſi, ſed includentis; at ita eſt in propoſito, quod relatio eſt diuina eſſentia ob ipſius eſſentiæ perfectionem infinitam, propter quam includit identicè eam, ſic autem includi in alio nec eſt perfectionis, nec imperfectionis in incluſo, ſed in includente dumtaxat, vnde ex hoc quod relatio diuina ſit apta identificari eſſentiæ ſolum deduci poteſt, quod de ſe non ſit limitata, neque finita, non autem quod ſit infinita, ac illimitata, ita colligitur ex Scot. loc. citato. Cum probabatur aſſumptum, quod ſicut ineptitudo in relatione creata, vt cum diuina eſſentia identificetur, eſt magna quædam imperfectio, & arguit ipſam eſſe limitatam, ſic è contra in relatione diuina aptitudo ad identitatem cum diuina eſſentia erit magna perfectio, & arguere debet illimitationem in ipſa. Negatur paritas, quia vt ait Dionyſ. bonum, & perfectum eſt ex integra cauſa, malum ex quocunque defectu, vnde plus requiritur ad perfectionem, quam ad imperfectionem inducendam, quia hæc ſubrepit ex quocunque defectu, & ideò licet illa ineptitudo ad identitatem cum diuina eſſentia in relatione creata imperfectionem inducat, non ita è contra aptitudo ad eam in relatione diuina inducit perfectionem, vel arguit illimitationem, nam ad perfectionem ſimpliciter, & infinitam conſtituendam quid plus requiritur, vt nempe ſit quidditas ſuapte natura communicabilis iuxta definitionem Anſel. in Monol. quod in quolibet melior eſt ipſa, quam non ipſa, quod diuinis relationibus non conuenit; itaque ex illa aptitudine in ipſis reperta ad identificari cum diuina eſſentia ad ſummum deduci poteſt, quod non ſunt finitæ, & limitatæ, non autem quod ſint infinitæ.

45 Poſtremò longo diſcurſu probat Rubion. 1. d. 33. q. 1. relationes originis eſſe formaliter infinitas, & eius vnicum fundamentum conſiſtit in hoc, quod infinitas non dicit quid poſitiuum in re infinita aliquo pacto ab ea ex natura rei diſtinctum; ſed tantum dicit puram negationem finitatis, vnde ſicut inuiſibile eſt carens viſibilitate, ita infinitum eſt carens finitate formaliter loquendo; & ſicut inuiſibile materialiter, ſeu fundamentaliter nil aliud eſt, niſi ipſamet res, cui repugnat videri, & in ipſa proximè, & immediatè fundatur negatio viſibilitati, non autem in aliquo poſitiuo ex natura rei ab ea re diſtincto, ita quoque infinitum fundamentaliter nil aliud eſt, niſi res ipſa cui finitas repugnat. Hoc declaratur in Deo, cui propriè conuenit infinitas, nam eo repugnat Deo finitas, quo Deus ipſe vltra omnem

pro-

Digitized by Google

proportionem excedit omne poſſibile finitum , & quò eſt impoſſibile ipſum eſſe finitum , ſed Deus ratione ſuæ Deitatis præciſè circumſcripto omni alio excedit improportionabiliter omnem poſſibile infinitum , & ex ſua ratione formali , non autem per aliquid additum repugnat illi eſſe finitum , ergo &c. Facto hoc ſuppoſito ita deducitur relationes originis eſſe formaliter infinitas; omne non finitum eſt formaliter infinitum , quia infinitum formaliter ſumptum ſolam negationem dicit finitatis , fundamentaliter verò ſolam rem , quam denominat infinitam , non verò gradum aliquem quantitatis perfectionalis, ſed proprietates perſonales diuinæ non ſunt finitæ imò ſunt non finitæ , cum ſint à diuina eſſentia realiter indiſtinctæ, ergo &c. Conf. quia diuina eſſentia non dicitur , nec eſt formaliter infinita , vt infinitum ſupponit pro aliquo ab ipſa diſtincto , ſed tantummodò vt ſupponit pro illo , cui ſeipſo repugnat omne finitum per ipſum infinitum prædicatum negatum ; ſed propter eandem rationem penitus relatio ipſa eſt infinita ; ſcilicet quia non minus ipſi , quam eſſentiæ repugnat omne finitum , cum ſit ab ea non minus, quam ab eſſentia diſtinctum, ergo &c.

Reſp. falſum eſſe ſuppoſitum illud , quod infinitas non dicat quid poſitiuum in re infinita, ſed ſolam negationem limitis, & perfectionis quia tunc talis negatio eſſet extra genus, quæ cũ abſolutè nihil requirat , æqualiter dicitur de ente, & de nõ ente, & ſic Chimæra dici poſſet infinita , quia ei conuenit non eſſe finitum , ſeu negatio finitatis; quamuis ergo iuxta ſignificatum nominis , & ſecundum id, per quod explicatur à nobis , infinitas dicat negationem limitis, & perfectionis , tamen iuxta ſignificatum rei veram rationem poſitiuam importat in re infinita , imò & ab ea aliquo pacto ex natura rei diſtinctam , ſaltim vt modum intrinſecum à re , cuius eſt modus, vt notat Doct. quol. 5. lit.C. & quol. 6 E. & 1.d.31.quæſt.vn.B. & ratio deducitur ex Doctrina ipſius 1.d.25. quæſt.vn. & 3.d.1.q.1. lit.G. & alibi ſæpè negatio , quæ rei conuenit neceſſariò , & cum repugnantia oppoſiti affirmati , opus eſt vt illi conueniat per aliquod poſitiuum, quod ſit ratio fundandi talem negationem , vt ſi negatio ſpiritualitatis ineſt homini , id vtique eſt ratione materialitatis , in qua fundatur , cum igitur perfectioni diuinæ ita conueniat à parte rei negatio limitis , & termini , vt ei omninò repugnet terminum limitem habere, planè neceſſe eſt eiuſmodi negationem per aliquam rationem poſitiuam ei competere , vnde concluditur tandem infinitatem addere aliquam rationem poſitiuam ipſi Deitati. Verum tamen eſt hanc rationem poſitiuam non eſſe quidpiam ab ea realiter diſtinctum, & hoc ſolum ingenuè probant rationes, quas contra noſtram ſententiam congerit Rubion loc.cit. vt conſtat ex his, quæ habet ar.3. inquit enim quod ſi finitas , & infinitas dicerent gradum perfectionalem ab ipſa re diſtinctum , tunc impoſſibile non eſſet hominem non eſſe aſino perfectiorem, quia talis gradus (inquit) eſſet ab homine realiter diſtinctus , & per conſequens poſſet ab eo per diuinam potentiam ſeparari ; ſolum ergo probant rationes Rubion indiſtinctionem realem gradus perfectionalis à re , cuius eſt gradus , non autem indiſtinctionem ex natura rei modalem, quam nos tantum ponimus , & non maiorem . Et in hoc ſenſu verum eſt Deum ſemetipſo præciſè circumſcripto quocunque alio realiter imò etiam formaliter in rigore diſtincto eſſe infinitum , quia infinitas eſt modus eius intrinſecus .

46 Et ſic etiam pariter reſpondendum eſt ad exemplum , quod affert de inuiſibili , quia vt benè notat Smiſing. de Deo vno tract. 2. diſp. 6. num. 15. inuiſibilitas , vt dicit ineptitudinem alicius entis ad terminandam viſionem non eſt pura negatio , ſed modus poſitiuus intrinſecus talis entis fundans negationem , quia etiam illa ineptitudo terminandi prouenit ex certa limitatione , vel illimitatione intrinſeca talis entis . Hinc ad rationes, quibus probat relationes originis eſſe formaliter infinitas , facilè occurritur, ad p. neganda eſt maior , quod omne non finitum ſit formaliter infinitum , quia non finitum eſt negatio extra genus , quæ æqualiter dicitur de ente & non ente , infinitas autem dicit negationem in genere, & fundatam in aliquo poſitiuo , quæ ſit ratio proxima , & immediata fundandi talem negationem , quod toti rei quæ infinita dicitur conuenire non poteſt , vt Rubion contendit ; ſed alicui peculiari eius rationi , ſicut v. g. negatio ſpiritualitatis conuenit homini , non quidem ratione totius humanitatis , ſed ratione materialitatis præciſè , in qua proximè , & immediatè fundatur , & negatio brutalitatis conuenit ei præciſè ratione diſcurſus , & ſic de alijs negationibus , quæ alicui ſubiecto conueniunt non ratione totius entitatis eius , ſed alicuius formalitatis in ipſo contentæ . Ad Conf. verum eſt diuinam eſſentiam non dici formaliter infinitam , vt infinitum ſupponit pro aliquo ab ipſa realiter diſtincto , benè tamen vt ſupponit pro aliqua realitate , quæ eſt modus eius intrinſecus ei realiter identificatus , & prorſus inſeparabilis, quo ſenſu ſeipſa dicitur eſſe infinita , ſed hac ratione nequit relatio originis dici ſeipſa formaliter infinita , quia ipſa non includit talem modum perfectionalem. Dices non minus ipſi , quam eſſentiæ repugnat eſſe finitum . Negari poſſet aſſumptum , quia relationi repugnat eſſe finitam ob realem identitatem , quam habet cum eſſentia , & ideò magis eſſentiæ repugnare videtur ob illam maximam, propter vnumquodq; tale &c. Tum quia eſſentiæ repugnat ob propriam , ac formalem ipſius infinitatem, relationi verò ob finitatem alterius , cui identificatur . Vel dicatur , quod eſto non minus relationi quam eſſentiæ repugnaret eſſe finitum , non tamen id eueniſt eodem modo , quia vni competit merito propriæ infinitatis , alteri verò ratione ſolius realis identitatis cum alio infinito . Alias rationes ibidem Rubion adducit contra noſtram ſententiam , quæ ex modo præmiſſa doctrina facilè diluuntur ; alia quoque argumenta pro infinitate relationum originis ſolent adduci , quæ miſſa facio , quia ad proprium quæſitum tract. de Trin. ſpectant, hic tam allata adducere placuit, quia non paſſim ab alijs afferuntur, & maiorem difficultatem præſeferre videntur .

QVÆSTIO III.

De ordine diuiſionem entis realis , & quanam ſit omnium prima .

47 Ratio difficultatis huius quæſiti tangitur à Mauritio in margine ad Magiſtrum formal. art. 1. prin. vbi agunt formaliſtæ de diuiſionibus entis ſupra declaratis , inquit enim ibi Mauritius , circa has diuiſiones entis ſit cautus lector , quia non poteſt de facili poni ordo in eis , & ſubdiuiſiones , vt in arbore prædicamentali , ſed aliquod membrum vnius continet , & continetur à membris alterius, vnde vna non ſubordinatur alteri, vt eius ſubdiuiſio, ſed aliquæ æquè primò, & immediatè videntur ipſum ens diuidere, ac adæquare ; & ita præſertim ſe habent diuiſiones illæ quibus ens diuidi ſolet in Deum , & creaturam , dependens , & independens , finitum , & infinitum , cauſatum , & incauſatum , & aliæ huiuſmodi , in quibus diuiſum eſt idem , ac membra diuidentia eadem , creatura namque , ens finitum , cauſatum , & dependens idem ſignificant , ſicut è contra Deus ens infinitum , incauſatum , & independens. Imò id etiam contingit in quibuſdam alijs diuiſionibus , quorum membra diuidentia non ſunt eadem, ſed diuerſa, vt diuiſio qua ens diuiditur in Deum , & creaturam , & in abſolutum , ac reſpectiuum , vtraque enim eſt adæquata enti , ac totum ens exhaurit , & vna ſub alia non continetur .

Hinc oritur prima ſententia , quæ vtique plures ac varias , admittit entis diuiſiones , ſed inquit eſſe omnes ex æquo primas , ac immediatas , vt cum diuiditur in Deum, & creaturã, ſubſtantiam, & accidens, abſolutum , & reſpectiuum , ſpirituale , & corporeum , vel alio conſimili modo , nam omnes iſtæ diuiſiones æquè primò , ac immediatè adæquantur enti , non enim vna eſt diuiſio alicuius membri peculiaris in altera diuiſione contenti , ſed ſingulæ totum ens diſtribuunt & ideò omnes ſunt æquè primæ , & immediatæ , ita Auerſa in ſus Philoſoph. quæſt. 57. ſect. 1. fatetur tamen ſect. 2. ſi diuiſiones entis comparentur adinuicem poſſe vnam , vel alteram adhuc dici priorem iuxta varias acceptiones , & explicationes ; ſi enim vnum v.g. ſumatur poſitiuè , & realiter pro ipſo ente , quod vel ſimplex eſt , vel compoſitum , & perfectum ſumatur pro paſſione entis , quæ diuidatur per finitum , & infinitum , ſic planè prior eſt illa diuiſio , ſicut prior eſt ipſa ratio entis , quam eius paſſiones , ſi è conuerſò vnum ſumatur pro negatione, & paſſione , perfectum verò, ac finitum , & infinitum pro ipſa entitate rei , ſic prior erit hæc alia diuiſio ; & ſic componere credit varias , ac diſſentientes de ordine diuiſionum entis opiniones . Neque ab hoc dicendi modo valdè diſtat Zimara in concordantijs Auerrois ſuper 6. Metaph. poſtquam enim fecit Auerr. hac in re dubium, & ancipitem, ac ferè ſibi contrarium , tandem ipſe aſſerit plures eſſe primas entis diuiſiones in ſuo tamen genere , quia prima diuiſio entis in partes ſubiectiuas eſt in decem prædicamenta , diuiſio vero entis prima per modos , ſeu analogas differentias eſt per actum , & potentiam ; prima demum diuiſio entis per paſſiones eſt in vnum , & multa neceſſarium, & contingens .

48 Alia , ac ferè communis ſententia plures vtique ac varias enumerat entium diuiſiones , at non omnes agnoſcit æquè primas , & immediatas , imo concedit dari vnam omnium primam, ac immediatam, ſed quænam ſit iſta, quot capita , tot ſententiæ ; Thomiſtæ aiunt primam entis diuiſionem eſſe in vnum , & multa , ita Soncin. 10. Met. quæſt. 1. Zanard. ibidem, vbi præſertim contendunt hanc eſſe priorem alia diuiſione in infinitum , & finitum, Iauell. tamen tract. 5. de Tranſcend. c. 1. licet & ipſe cum alijs Thomiſtis defendat diuiſionem entis in vnum , & multa eſſe priorem diuiſione in finitum , & infinitum , adhuc tamen alias diuiſiones hac ipſa priores conſtituit , & abſolutè vult ens reale prima ſui diuiſione diuidi in ens per ſe , & ens per accidens, deinde in abſolutum, & reſpectiuum, deinceps in vnum , & multa , rurſus in quinque tranſcendentia , ac denique in finitum , & infinitum . Scotiſtæ è contra docent primam entis diuiſionem eſſe in quantum , & non quantum , nec ſolum contendunt eſſe priorem diuiſione entis in vnum , & multa , quam Thomiſtæ volebant eſſe primam, ſed etiam præcedere diuiſionem illam vniuerſaliſſimam entis in finitum , & infinitum , imò volunt hanc eſſe ſubdiuiſionem illius , quia finitum, & infinitum non diuidunt niſi ens quantum, quod colligunt ex Doctore quol. 5. in fine, ita Trombet. quæſt. 1. Metaph. Magiſter formal. art. 5. prin & alij Formaliſtæ ibid. Sed quia Doctor loc. cit. licet dicat diuiſionem entis in quantum , & non quantum eſſe priorem diuiſione in finitum , & infinitum , tamen non exprimit hanc eſſe abſolutè omnium primam , ideo Scotiſtæ quoque inter ſe diſſentiunt, Vallon. tract. Formal. art. 1. princ. ait quod loquendo de diuiſione entis realis in ſe primò diuiditur in Deum, & creaturam , quam in quantum, & non quantum, aut per finitum , & infinitum , at reſpectu noſtri , & intellectus confusè concipientis ens prima diuiſione diuiditur per finitum , & infinitum , aut per quantum , & non quantum , priuſquam per Deum, & creaturam .

Areti-

Digitized by Google

49 Aretinus tract. formal. art. cit. inquit, quod ſi ſermo fiat de diuiſione ſimpliciter prima, & immediata, reali, & Metaphyſica, prima entis realis diuiſio ſimpliciter conſiderati in ſua maxima communitate eſt per quidditatem, & modum, ſiue per quid, & quale, ad eam namque reducuntur omnes aliæ diuiſiones entis, & ab eiſdem præſupponitur, cum ipſa ſit immediatè contenta ſub diuiſio, per quam ſaluatur diſtinctio quidditatiua omnium entium, & eorundem diſtinctio modalis, & hoc ait eſſe Doctoris placitum 4. Metaph. quæſt. 1. vbi docet quid, & quale eſſe immediatas partes entis, ita quod ens non deſcendit prius in partes alias, quam in illas; ſubdit deinde quod ſi ſermo fiat de diuiſione entis facta per quidditates, prima diuiſio entis eſt in Deum, & creaturam; & denique concludit, quod prima diuiſio entis per modos eſt per quantum, & non quantum. Meuriſſe lib. 1. ſuæ Metaph. quæſt. 5. ait ens prima omnium diuiſione in Deum, & creaturas debere diuidi, quia hæc eſt vniuerſaliſſima, & datur per extrema maximè diſtantia; deinde ſequi poteſt diuiſio in finitum, & infinitum, neceſſarium, & contingens, quia hæ quoque diuiſiones dantur per extrema maximè diſtantia, ſequuntur deinceps aliæ diuiſiones; quæ ſunt æquè vniuerſales, ac prædictæ, extrema tamen ſunt minus diſtantia, cuius rationis eſt illa, qua ens diuiditur in abſolutum, & reſpectiuum, hæc enim eſt vniuerſalis, ſicut prædictæ, cum exhauriat totum entis ambitum non minus quam illæ, eius tamen extrema ſunt minus diſtantia, cum etiam entium creatorum alia ſint abſoluta, alia reſpectiua, vnde hæc membra non infinitè diſtant; tertium denique ac vltimum locum obtinent diuiſiones illæ, quibus ens ſubdiuiditur, vt cum ens diuiditur in finitum, & infinitum, in ſubſtantiam, & accidens. Bargius 1. d. 36. ait quod prima entis diuiſio abſolutè loquendo eſt per ens poſſibile, & ens impoſſibile, quæ habetur 5. Met. 17. ſecunda eſt entis per poſitiuum, & negatiuum, quæ habetur 9. Met. 21. tertia eſt in ens per ſe, & ens per accidens, quæ habetur 5. Met. 13. & quarta eſt per ens in anima, & extra animam, quam inquit non eſſe diuiſionem illam, qua ens diuiditur in ens reale, & ens rationis; varietatem hanc opinionum inter Scotiſtas ſigillatim referre placuit circa primam entis diuiſionem, quia referuntur paſſim ab Auctoribus, ac ſi omnes vnanimiter tenerent eam eſſe diuiſionem entis in quantum, & non quantum.

Alij, & eſt ſatis frequens opinio, aſſerunt primam entis diuiſionem eſſe per quam diuiditur in finitum, & infinitum, quam præcipuè defendit Suarez diſp. 4. Met. ſect. 8. & rurſus diſput. 28. ſect. 2. Bonetus lib. 9. ſuæ Metaph. cap. 1. docet primam entis diuiſionem eſſe in limitatum, & illimitatum, vbi exprimit ſe non intelligere per limitatum, & illimitatum finitatem, & infinitatem, ſed ait ſe inſinuare velle duas differentias per ſe diuiſiuas entis, quarum vna cum ente conſtituat quidditatem primæ Intelligentiæ, ſcilicet illimitatio, alia verò ſcilicet limitatio conſtituat cum ente creaturam, quæ diſtribuitur in decem prædicamenta. Algazel 1. ſuæ Metaph. voluit primam entis diuiſionem eſſe in ſubſtantiam, & accidens; Albertus 1. Metaph. dixit ens primò diuidi in ens à ſeipſo, & ens ab alio. Acerbus lib. 1. qq. perip. q. 1. inquit principes entis diuiſiones eſſe in actum, & potentiam, ſubſtantiam, & accidens, & alij aliter ſentiunt.

50 Tertia tandem, ac vltima ſententia, vt omnes deuitet difficultates; vnicam tantum ponit diuiſionem entis, quæ ſit prima, & immediatè ſe habeat reſpectu ipſius, & hanc ſentiunt quamplures eſſe illam, qua dicunt ens reale immediatè diſtribui in decem prædicamenta, idque aſſerunt, vt ſaluent illa decem eſſe ſumma, & ſuprema genera, ſi enim poſſet prius ens diuidi in gradus ſuperiores, & magis immediatos, vt v.g. in ens finitum, & infinitum, ſubſtantiam, & accidens, abſolutum, & reſpectiuum, tunc vtique illa decem non eſſent ſuprema genera, quia ſupra ſe gradus ſuperiores haberent, quos nil vetat habere rationem generis, nam ſi v.g. ens finitum ad decem genera ſubdiuiditur, nil prohibet quin diuidatur vt genus generaliſſimum in inferiora genera, ſic Gandauens. ſenſiſſe videtur 5. Metaph. quæſt. 13. Paſqualig. quoque eandem tuetur ſententiam vnam ſcilicet tantum eſſe entis diuiſionem, ſed hanc ait eſſe in ſubſtantiam, & accidens, cuius præcipuum fundamentum eſt, quia cum nulla ex diuiſionibus, quæ de ente circumferri ſolent, ſit vera, ac propria diuiſio præter illam, qua ens diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, vt ipſe opinatur, conſequenter concludit hanc eſſe diuiſionem omnium primam; ita diſcurrit præcit. Auctor tom. 1. Metaph. diſp. 32. ſect. 3. & 4. & diſp. 35. ſect. 2. n. 12. Hurtad. autem diſp. 10. Met. ſect. 2. licet plures agnoſcat entis diuiſiones, primam tamen ac immediatam inquit & ipſe eſſe iſtam, ſcilicet in ſubſtantiam, & accidens.

ARTICVLVS I.

Reſolutio quæſiti.

51 PRo reſolutione quæſiti aduertendum eſt hic eſſe ſermonem de ente reali, & de veris, ac proprijs eius diuiſionibus, in quibus nimirum aliquod commune vniuocum, vel ſaltim analogum diuiditur, quod à membris diuidentibus participatur; ex hac enim animaduerſione ſtatim à noſtro propoſito excluduntur omnes illæ, quæ non ſunt veræ, ac propriæ diuiſiones entis, quales ſunt ex dictis in prima q. diuiſio in ens reale, et rationis, in ens per ſe, et ens per accidens, in vnum, et multa, in poſitiuum, et negatiuum, in poſſibile, et impoſſibile, hæ namque et conſimiles ſunt diuiſiones æquiuoci in æquiuocata, quia non datur aliquod commune diuiſum, quod in ea membra diſtribuatur, vnde non tam diuiſiones cenſeri debent, quam æquiuocæ vocis interpretationes. Retinendo itaque diuiſiones alias magis propriè dictas ſuperius adductas, et declaratas, modo veſtigandus eſt ordo inter illas, et quænam illarum ſit prima. Vbi rurſus aduertendum eſt vnam diuiſionem poſſe dici alia priorem dupliciter, vel ſecundum dignitatem, vel ſecundum naturam; primo modo illa dicitur prior, cuius membra diuidentia ſunt alijs nobiliora, illa verò eſt prior ſecundum naturam, cuius membra diuidentia natura præcedunt alia, & hæc eſt prioritas, quæ in propoſito inter membra ens diuidentia propriè exquiritur. Porrò ex triplici capite ſolent Auctores hanc prioritatem diuiſionum entis auſpicari, primò quidem ex vniuerſalitate maiori, vt nimirum illa diuiſio dicatur prior altera, quæ eſt vniuerſalior, & ſuperior, eamque ſub ſe continet, quo ſenſu diuiſio entis in quantum, & non quantum dicitur prior diuiſione in finitum, & infinitum, quia hæc eſt ſubdiuiſio illius, quia ſolum ens quantum diuiditur in finitum, & infinitum; ſecundò ſpectari poteſt hæc prioritas diuiſionum entis ex maiori diſtantia extremorum diuidentium, quia non ſemper illa eſt vniuerſalior, cuius extrema ſunt magis diſtantia, nam contingere poteſt vt extrema vnius diuiſionis minus diſtent extremis alterius, & adhuc ſint æquè vniuerſales, vt conſtat de diuiſionibus, quibus ens diuiditur in abſolutum, & reſpectiuum, ac in Deum, & creaturam, extrema namque illius diuiſionis minus diſtant extremis illius, quia extrema illius nempe Deus, & creatura infinitè diſtant, non autem abſolutum, & reſpectiuum, cum ambo intra ſphæram entium quoque creatorum reperiantur, quorum alia ſunt abſoluta, alia reſpectiua; vnde vbi ex primo capite ambæ diuiſiones illæ eſſent æquè primæ, cum vtraque totum ens exhauriat, nec vna ſub alia contineatur, tamen ex hoc ſecundo capite diuiſio entis in Deum, & creaturam dicitur prior diuiſione entis in abſolutum, & reſpectiuum. Denique ſpectari poteſt prioritas diuiſionum entis ex maiori, vel minori intimitate, vel propinquitate rationum diuidentium cum communi diuiſo, nam quæ prius communi diuiſo adueniunt, prius quoque natura illud diuidunt, & hac via vtebatur Tromb. 1. Met. quæſt. 1. ad veſtigandam primam entis diuiſionem.

52 Et quidem tres iſtæ viæ ſatis aptæ ſunt ad inueniendam prioritatem alicuius diuiſionis reſpectu communis diuiſi, prima quidem ex vniuerſalitate petita, quia magis vniuerſalia natura præcedunt minus vniuerſalia, & ſic diuiſio facta per differentias communiores iure præcedere debet eam, quæ fit per minus communes; ſecunda quoque petita ex maiori diſtantia, ſeu diuerſitate extremorum diuidentium valde idonea eſt, quia quæ magis diſtant magis contraria videntur, cum ergo lex bonæ diuiſionis ſit, vt per membra contraria tradatur, ſequitur quod quæ datur per membra magis diſtantia cenſenda ſit omnium prima ſecundum naturam; tum quia quæ magis diſtant minorem inter ſe conuenientiam habere videntur, diſtantia namque oritur ex diuerſitate, atque ideò pauciores rationes habent ſupra ſe, in quibus conueniant, quam quæ minus diſtant; ergo ſeruato naturæ ordine prius diuidunt communem rationem, cui adueniunt, quam membra minus diſtantia, quia non diuidunt medijs alijs rationibus quas ſupra ſe habeant, ſicut diuidunt membra minus diſtantia. Demum tertia quoque via, qua ſolent vti Scotiſtæ, valde eſt accommoda ad inueniendam prioritatem diuiſionum entis, quia cum aliquod commune diuidi poſſit tanquam per rationes diuidentes per differentias, per modos intrinſecos, & per paſſiones eius, ſicut ex natura rei differentiæ quidditatiuæ præcedunt in re modos intrinſecos, & modi intrinſeci paſſiones, ita pariter diuiſiones factæ per eſſentiales differentias præcedunt eas, quæ per modos fiunt, & factæ per modos priores ſunt ijs, quæ fiunt per paſſiones. Quod ſi in ſerie plurium diuiſionum alicuius communis naturæ, vel conceptus vna diuiſio inueniretur, quæ ex præfatis tribus ſimul capitibus, vel ſaltim ex duobus cæteras præcederet, quod non eſt impoſſibile, vt poſtea patebit, nempe quia vniuerſalior eſſet, & facta per extrema magis diſtantia, quæ proprias, & eſſentiales differentias importent, non autem paſſiones, & modos, planè hæc cenſeri debet omnium prima, & immediata; his prænotatis.

53 Dicendum primò, non dari vnicam tantum entis realis diuiſionem, ſed plures, quæ ſunt veræ, ac propriæ diuiſiones. Concluſio eſt communis contra tertiam ſententiam, & quidem quod dentur plures tales diuiſiones ſatis conſtat ex præcedentibus quæſtionibus præſertim prima, vbi plures entis diuiſiones veras, & proprias aſſignauimus in finitum, & infinitum, Deum, & creaturam, abſolutum, & reſpectiuum, ſimplex, & compoſitum, ſubſtantiam, & accidens, &c. hæ inquam, & conſimiles ſunt veræ, & propriæ diuiſiones, quia in his omnibus diuiditur aliquod commune vniuocum, quod à membris diuidentibus quidditatiuè participatur, vt ibi oſtenſum eſt; & rationes, quibus Paſqualig. quaſdam labefactare tentauit ibidem diluimus, & alias quoque poſtea diſſoluemus.

Probatur vlterius, quia aſſignari nequit, quænam ſit hæc vnica, & immediata entis diuiſio, ſi enim dicatur eam eſſe, qua ens reale immediatè diuiditur in decem genera, hoc ſtatim refellitur ex dictis diſp. 6. log. q. 1. vbi ex inſtituto probatum eſt ens reale poſſe, ac debere diuidi in gradus immediatiores, ac ſuperiores decem generibus, idque varijs modis contingere poſſe, poteſt namque diuidi in infinitum, & finitum, & hoc in abſolutum, & reſpectiuu, & abſolutum deinceps immediatè diſtribui in ſubſtantiam, quantitatem, & qualitatem, reſpecti-

uum

Digitized by Google

uum verò in alia ſeptem genera; vel ſi magis libet poteſt ens finitum immediatè diuidi in ſubſtantiam, & accidens hoc verò in alia nouem genera vel immediatè diſtribui, vel mediante abſoluto, & reſpectiuo, quia accidentium aliud eſt abſolutum; aliud reſpectiuum, vt fusè oſtenſum eſt loc. cit. non ergo opus eſt immediatè, & proximè ens reale in decem genera diuidere, ſed benè diuidi poteſt in gradus ſuperiores, & magis immediatos, qui etiam habeant rationem generis, vnde diſp. 2. de natura entis q. 6. art. ſtatutum eſt ens finitum eſſe genus ad decem prædicamenta. Neq. ex hoc vllum ſequitur abſurdum, quia decem illa genera poni non debent ſimpliciter, & abſolutè ſuprema, ſed ſecundum quid tantum, & in aliquo certo ordine, ac rerum coordinatione, vt ibi dictum eſt. Conf. quia ſi verum eſt Deum in ſerie prædicamentali non concludi, quemadmodum in Logica demonſtratum eſt ex Doctore 1. d. 8. q. 3. præfata diuiſio entis in decem genera, nedum prima non erit, nec immediata, & vnica, ſed nec etiam adæquata, & ſufficiens, quia ens infinitum, & increatum ab ea ſubterfugeret.

Præterea probatur hanc vnicam, & primam, ac adæquatam entis diuiſionem eſſe non poſſe illam, quam ponebat Paſqualig. in ſubſtantiam, & accidens, quia in primis fundamentum, vnde motus eſt hic Auctor ad id aſſerendum, eſt quia nullum agnoſcit entis realis conceptum Deo, & creaturæ communem nedum vniuocè, ſed nec etiam analogicè, ſed ſolum talem agnoſcit communem ad ſubſtantiam, & accidens, vnde poſtea concludit hanc ſolam eſſe veram, ac propriam eius diuiſionem. Sed hoc fundamentum eſt labile prorſus, ac ruinoſum, vt ſatis conſtat ex dictis diſp. 2. de natura entis q. 2 vbi ſolidè demonſtrata eſt vniuocatio entis nedum ad ſubſtantiam, & accidens, ſed etiam ad Deum, & creaturam, ergo hæc non eſt vnica, & prima entis diuiſio. Deinde, cum aſſerit Paſqualig. ens reale præcisè, ac adæquatè diuidi in ſubſtantiam, & accidens, loquitur de ente finito, quia ſolum ens finitum, ſeu creaturam inquit participare verè, ac propriè rationem entis realis, & negat Deum eſſe ens, ait enim eſſe aliquid ſupereminentius ente, ita diſcurrit diſp. 29. to. 1. ſect. 6. ergo hæc diuiſio nedum vnica non erit, ſed nec etiam adæquata, quia ens increatum non complectitur, quod tamen non ſubterfugit rationem entis realis, vt inquit Paſqualig. per hoc enim, quod Deus à SS. Patribus dicatur ſuperens, & ſuperſubſtantia, ſanè excludere noluerunt a Deo rationem veri entis, & ſubſtantiæ, ſed ſolum innuere nobiliori, ac excellentiori modo rationem entis in Deo reperiri, quam in creatura, vt explicui diſp. 2. q. 2. n. 38. Demum neq. hanc diuiſionem eſſe ſimpliciter, & abſolutè primam poſtea oſtendam.

54 Dicendum 2. dari non poſſe plures entis diuiſiones æquè primas ac immediatas ſimpliciter, & abſolutè; ſed tantum ſecundum quid ex aliquo nimirum capite ex tribus aſſignatis n. 51. ac proinde vnam tantum eſſe primam, ac immediatam entis diuiſionem ſimpliciter, & abſolutè loquendo. Concluſio eſt contra primam ſententiam, quatenus ſimpliciter, & abſolutè abſque vlla limitatione admittit plures entis diuiſiones æquè primas, ac immediatas, probatur, & declaratur dictum eſt enim n. 51. ex tribus capitibus primitatem alicuius diuiſionis ſpectari poſſe, nimirum ex maiori vniuerſalitate ex maiori diſtantia extremorum diuidentium, ac denique ex maiori intimitate, ſeu proximitate rationum diuidentium cum communi diuiſo, ſed impoſſibile eſt pluribus diuiſionibus, conſimilibus, quæ ſcilicet habeant omnes, & ſingulas conditiones allatas, ens contrahi, vel diuidi, ergo &c. probatur minor conferendo inuicem omnes, & ſingulas entis diuiſiones, quæ ſolent circumferri, nam facta tali collatione ſtatim apparet nullam vna excepta omnes illas conditiones habere ſimul, & ſemel, nam ſi vnam habet, caret alia, vt ſi conferas ſimul diuiſionem entis in Deum, & creaturam, & in abſolutum, & reſpectiuum, planè vna non eſt vniuerſalior alia, vtraq. enim eſt adæquata enti, & ambit totam eius latitudinem, nec vna eſt ſubdiuiſio alterius, vnde ex hoc capite vtrq. dici poſſunt æquè primæ, ac immediatæ, at deficiunt aliæ duæ conditiones, quia extrema ſecundæ diuiſionis minus abinuicem diſtant extremis primæ diuiſionis, nam tota diuerſitas inter abſolutum, & relatiuum in creaturis ſaluatur abſq. diſtantia infinita, quę tamen reperitur inter Deum, & creaturam; deficit etiam tertia, quia prima diuiſio datur per intimiora, vel proximiora communi diuiſo nimirum per ipſas quidditates immediatè ſub ipſo contentas, vt ſunt Deus, & creatura. Rurſus ſi conferas ſimul diuiſionem entis in Deum, & creaturam cum ea qua diuiditur in infinitum, & finitum intelligendo per finitatem, & infinitatem modos intrinſecos entis contractiuos, & conſtitutiuos, Dei, & creaturæ in ſuo gradu perfectionis entitatiuæ, quamuis ſint æquè vniuerſales, & extrema vtriuſq. eodem modo diſtent, ſcilicet infinitè, adhuc tamen deficit tertia conditio cum prima diuiſio per intimiora datur, quia pro membris eius diuidentibus deſignantur ipſæ rerum quidditates, at altera procedit per modos intrinſecos, quod quidem diſcurrẽdo per alias diuiſionẽs quiſq. poterit experiri, non ergo dari poſſunt plures entis diuiſiones æquè primæ, ac immediatè ſimpliciter, & abſolutè, ſed ſemper ex aliquo capite vna præcedit aliam, & vna ſolum inter omnes dici poterit ſimpliciter, & abſolutè prima, illa nimirum quæ omnibus illis erit prędita conditionibus, vel ſaltim pluribus in comparatione ad cœtera diuiſiones.

Dices nonnullas entis diuiſiones videri æquè primas, & immediatas ex omni capite, cum diuiditur in Deum, et creaturam, infinitum, et finitum, incauſatum, et cauſatum, independens, et dependens a ſe, et ab alio, per eſſentiam, et participationem, etc. nam in his diuiſum eſt vnum, et idem, et membra diuidentia eadem; Deus enim ens infinitum, incauſatum, et independens idem ſignificant, item creatura, ens finitum, cauſatum, et dependens, ergo diuiſiones iſtæ, atq. conſimiles ſunt æquè primæ, ac immediatæ, cum omnino coincidant, vt diximus ab initio quęſtionis. Reſp. in primis falſum eſſe has diuiſiones omnino coincidere, quia rationes diuidentes non ſunt in omnibus ęędem, quamuis enim Deus idem importet, quod ens infinitum materialiter, et quod eſt infinitum ſit quoq. independens, et è contra, et creatura idem importet, quod ens finitum, ac dependens, tamen prima diuiſio aſſignatur per ipſas quidditates immediatas, et puras præciſo quocunq. modo, aliæ verò aſſignantur per modos intrinſecos, qui etiam ſunt diuerſæ rationis, quia alter eſt alterius ratio, poteſt per alium demonſtrari de ipſa quidditate, vt finitas per dependentiam, et infinitas per independentiam, vt notatum eſt ſupra nu. 7. ſolum ergo omnino coincidunt, et quoad totum diuiſum, quoad membra diuidentia, diuiſiones illę entis in cauſatum, et incauſatum, dependens, et indepens, à ſe, et ab alio, per eſſentiã, et per participationem, et huiuſmodi, hi namq. termini eundem plane modum important habendi entitatem in membris diuidentibus, vnde poterunt iſtæ diuiſiones dici ęquè primę, et immediatę in ſuo ordine, quatenus vna nullo modo pręcedit aliam, non tamen ſimpliciter, et abſolutè, quia omnes iſtas pręcedit entis diuiſio in Deum, et creaturam, quę etiam pręcedit ipſam diuiſionem entis in finitum, et infinitum, quia, quoque ipſa infinitas, et finitas de Deo, et creatura demonſtrari poſſunt per ipſas rationes Deitatis, et creaturę, ſicut, et ipſa dependentia, ac independentia.

55 Dicendum 3. primam inter omnes entis diuiſiones, ac immediatiorem eſſe illam, qua diuiditur in Deum, et creaturam. Concluſio hęc eſt meliorum Scotiſtarum, nec eſt cur alij reclament ex quol. 5. primam diuiſionem entis eſſe in quantum, et non quantum, quia id non aſſerit Doctor ibidem, ſed ſolum hanc diuiſionem comparat cum alia diuiſione entis in finitum, et infinitum, quam aliqui primam ponebant, & inquit hanc non eſſe primam entis diuiſionem, quia prius diuidi debet in quantum; & non quantum, non ergo abſolutè dicit diuiſionem entis in quantum, & non quantum eſſe primam, ſed ſolum præcedere illam, qua diuiditur, in finitum, & infinitum; ſic pariter cum aſſerit Tromb. 4. Met. qu. 1. cum alijs Scotiſtis primam diuiſionem entis eſſe inquantum, & non quantum, nec etiam ipſi abſolutè loquuntur, ſed facta comparatione cum diuiſione entis in vnum, & multa, quam prætendebant Thomiſtæ eſſe omnino primam. Probatur primò ex doctrina iam tradita, nam inter diuiſiones entis illa cenſeri debet ſimpliciter, & abſolutè prima, quæ habet illas tres conditiones, vel ſaltim plures in comparatione aliarum, ſed diuiſio ſola entis in Deum & creaturam eſt huiuſmodi comparata ad alias, ergo inter omnes dici debet ſimpliciter, & abſolutè prima, & immediata, maior patet ex dictis, probat minor conferẽdo hanc diuiſionem cum cæteris, vt enim conſtat ex concluſione ſecunda facta tali collatione ſemper hæc diuiſio alijs ſupereminet in aliqua conditione, nam ſi conferatur cum diuiſione entis in abſolutum, & reſpectiuum, vel in ſubſtantiam, & accidens ſumendo ſubſtantiam tranſcendenter, quamuis vna non ſit vniuerſalior alia, quia adæquatè totum ens ambæ exhauriunt, adhuc tamen membra primę diuiſionis magis diſtant membris ſecundæ, quia Deus, & creatura infinitè diſtant non autem abſolutum, & reſpectiuum, ſubſtantia, vel accidens, quia hæc ambo extrema in creaturis reperiuntur, quarum vna eſt abſoluta, & alia relatiua, & idem eſt de ſubſtantia, & accidente, ſi rurſus conferatur cum diuiſione entis in finitum, & infinitum, licet vna non ſit vniuerſalior alia, et membra vtriuſq. æquè diſtent, ſcilicet infinitè, adhuc tamen prima diuiſio data eſt per intimiora, quam ſecũda, quia illa aſſignatur per quidditates illa per modos, et idem apparet diſcurrendo per alias diuiſiones; cum ergo hæc diuiſio entis in Deum, et creaturam cum cœteris comparata ſemper præſtet in aliqua ex conditionibus ſupradictis, fatendum eſt ipſam eſſe ſimpliciter, et abſolutè primam, et immediatam præ cœteris.

56 Confirmatur, quia quodlibet ſuperius diuidi poteſt, et ad ſua inferiora contrahi tribus modis, vel paſſiones, vel per modos intrinſecos, vel per ipſas eſſentiales differentias, aut ſaltim per ipſas quidditates ſuppreſſis modis, vel differentijs, vt cum animal diuiditur in hominem, et brutum ſine formali expreſſione rationalis, et irrationalis, quæ ſunt rationes diuidentes animal, et conſtituentes hominem, et brutum, et ſicut ex natura rei differentiæ eſſentiales pręcedunt modos intrinſecos, et modi paſſiones, ita pariter diuiſiones eundem inter ſe ſeruant ordinem, vt nimirum quę fit per differentias eam pręceuat, quę fit per modos, et facta per modos pręcedat factam per paſſiones. Cum igitur his quoq. tribus modis diuidi poſſit ens in ſua inferiora, nimirum per paſſiones, vt cum diuiditur in vnum, et multa, vel per modos intrinſecos, vt cum diuiditur per quantum, et non quantum, per finitum, et infinitum, vel per differentias, aut ipſaſmet quidditates, vt cum diuiditur in Deum, & creaturam, planè fatendum eſt diuiſionem factam per quidditates omnes alias præcedere. Conf. vlterius, quia ex Scot. 1. d. 19. q. 1. ex 10. Met. ens quodlibet eſt quid, quantum, et quale, et prius eſt quid, quam quantum, priuſque quantum, quam quale, quia eſt quid per ſuam eſſentiam, vel differentiam, quantum per modos intrinſeco pertinentes ad quantitatem virtutis, et quale per paſſiones; ergo pariter prior erit diuiſio facta per quid, quam facta per quantum, aut quale; ſed diuiſio entis in Deum,

Digitized by Google

Deum, & creaturam ſpectat ad quid, cœtera autem ad quantum, vel quale ſecundum quod fiunt per modos, vel paſſiones, ergo hęc diuiſio eſt abſolutè, & ſimpliciter omnium prima, ac immediatior.

57 Iuxta hanc doctrinam veſtigari debet ordo inter cæteras entis diuiſiones, nam quæ præſtabit alteri in aliqua ex dictis conditionibus erit prior illa, ac immediatior, vnde hac ratione diuiſio entis in quantum, & non quantum prior erit diuiſione entis in finitum, & infinitum, quia illa eſt vniuerſalior iſta, cum hæc ſit eius ſubdiuiſio; ens enim quantum eſt illud, quod diuiditur in finitum, & infinitum, vbi nota quod finitum, & infinitum hic non ſumitur pro ipſis extremis diuidentibus, quia ſic coincidit omnino hæc diuiſio cum ea, qua diuiditur in Deum, & creaturam, ſed pro modis intrinſecis entis, quibus ens determinatur, & oppoſita membra conſtituuntur. Deinde ens diuidi debet in abſolutum, & reſpectiuum quia licet hæc diuiſio ſit vniuerſalis, & adęquata enti, non ſecus, ac diuiſio in finitum, & infinitum, tamen quia membra diuiſionis iſtius minus diſtant, cum vtrumq; membrum enti, creato, vel increato conuenire poſſit, ideo præcedere debet diuiſio entis in finitum, & infinitum. Idemq; iudicium de diuiſione entis in ſubſtantiam, & accidens fieri debet, ſi nimirum ſubſtantia tranſcendenter ſumatur, quia adhuc ſic ſumpta minus ab accidente diſtat, quam ens finitum ab infinito, nam tota diuerſitas accidentis, & ſubſtantiæ etiam ſic ſumptæ in creaturis ſaluatur abſque infinita diſtantia, atq; ideò eam præcedere debet diuiſio entis in finitum, & infinitum, vt potè data per membra magis diuerſa, atque diſtantia; dixi ſi ſubſtantia tranſcendenter ſumatur, vt eſt communis Deo, & creaturis, quia ſi prædicamentaliter ſumatur, tunc cum accidente non diuidit ens, vt ſic, ſed ens finitum præciſè, & hoc pacto re vera ſumitur, cum ens in ſubſtantiam, & accidens diuidi ſolet, vt dictum eſt q. 1. huius diſp. n. 52. in huius diuiſionis explicatione, vnde nullo modo hæc eſſe poteſt prima, & immediata entis diuiſio, vt nonnulli ſunt opinati, quocunq; modo ſumatur.

58 Dices diuiſionem entis in finitum, & infinitum hac ratione pręcedere debere quoq; ipſam diuiſionem entis in quantum, & non quantum, cum enim etiam in creatis reperiantur entia non quanta ex dictis q. 2. certè minus diſtabunt ens quantum, & non quantum, quam ens finitum, & infinitum, & ideò ob maiorem diſtantiam extremorũ diuidentium prior erit diuiſio entis in finitum, & infinitum. Reſp. negando paritatem, ratio namq; benè probat de abſoluto, & reſpectiuo, ſubſtantia, & accidente, quod diuidunt ens poſterius, quam finitum, & infinitum, quia hæc magis diſtant, non tamen militat de finito, & infinito comparatione quanti, & non quanti, nam licet magis diſtent finitum, & infinitum, quam quantum, & non quantum, quia tamen vtrumq; tam, ſcilicet finitum, quam infinitum, ſub ente quanto continetur, ideo ens prius diuidi debet in ens quantum, & non quantũ, quam in finitum, & infinitum, quia hęc eſt diuiſio alicuius membri peculiaris in altera diuiſione contenti, quam quidem ſubordinationem diuiſiones entis in abſolutum, & reſpectiuum, ſubſtantiam, & accidens non habent ad diuiſionem in finitum, & infinitum, ſed ſunt prorſus vniuerſales, & eiuſdem amplitudinis, vt illa; vnde ſicut quando duæ diuiſiones ſunt æquè vniuerſales, ſed membra, vel extrema vnius magis diſtant extremis alterius, hæc cenſetur eſſe prior, quia ſtante æqualitate vniuerſalitatis, ſuperat aliam in maiori diſtantia extremorum, ita quando duæ diuiſiones ita ſe habent adinuicem, vt vna præſtet alteri in vniuerſalitate, alia verò in extremorum diſtantia, quæ eſt vniuerſalior præcedit eam, quæ habet extrema magis diſtantia, quia prima conditio, ſcilicet vniuerſalitas maioris virtutis eſt, quam ſecunda ad prioritatem naturæ inter illas inferendam. Poſſet etiam hic ordo diuiſionum entis in quantum, & non quantum, finitum, & infinitum, abſolutum, & reſpectiuum, ſubſtantiam, & accidens confirmari ex tertia via, ſcilicet ex maiori, vel minori intimitate modorum diuidentium, veſtigando an prius enti conueniat eſſe limitatum, vel illimitatum, ad ſe, vel ad aliud, in ſe, & per ſe, vel in alio, quæ enim ſeruant ordinem prioritatis inter ſe inuicem hi modi intrinſeci, hunc quoque ſeruabunt diuiſiones in ipſis fundatæ.

59 Quamuis autem præfata diuiſio entis in finitum, & infinitum multas præcedat, quæ fiunt per modos, vt declaratum eſt, non tamen omnes, nam vt dictum eſt ſupra n. 7. poteſt finitas, vel infinitas demonſtrari per dependentiam, vel independentiam, quare ſicut prius enti conuenit eſſe à ſe, vel ab alio, ſeu independenter, vel dependenter, ſic diuiſio entis in independens, & dependens, à ſe vel ab alio diuiſionem ipſam in finitum, & infinitum præcedere debet; vnde valde hallucinatur Meurſ. loc. cit. concl. 1. in fine, dum ait diuiſionem entis in independens, & dependens, à ſe vel ab alio, & ſimiles eſſe vltimus, & nouiſſimas, quia inquit has eſſe nouiſſimas rationes per quas Deus, & creatura poſſunt ens diuidere, hoc, inquam, falſum eſt, quia ſi iſtæ ſunt nouiſſimæ rationes, non poſſet per eas de Deo, & creatura infinitas, & finitas demonſtrari. Deinde ſicut neceſſitas de Deo demonſtratur per independentiam, & eſſe à ſe, & contingentia de creatura per dependentiam, & eſſe ab alio, ſic etiam diuiſio entis in neceſſarium, & contingens dependet ab illa in ens à ſe, & ab alio, independens, & dependens vt dictum eſt ſupra nu. 8. Denique ſicut ſimplicitas de Deo demonſtratur per rationem infinitatis, & neceſſitatis, & compoſitio vel componibilitas de creatura ratione finitatis, & contingentiæ, ſic quoque fatendum eſt diuiſionem entis in ſimplex, & compoſitum eſſe poſteriorem diuiſionibus entis in finitum, & infinitum, contingens, & neceſſarium, vt dictum eſt n. 10. Vnde neq; ex prima via, neq; ex ſecunda deprehendi poteſt ordo inter iſtas entis diuiſiones nempe dependens, & independens, finitum, & infinitum, contingens, & neceſſarium, ſimplex, & compoſitum, nam omnes, & ſingulæ ſunt æquè vniuerſales, & adæquatæ enti, item ſingularum extrema æquè diſtant, quia nullius diuiſionis vtrumque extremum poteſt in creatura ſimul reperiri; quare ſolum ex tertia via veſtigari poteſt, ſcilicet ex maiori, vel intimitate, ac propinquitate rationum diuidentium ad commune diuiſum.

60 Præterea nedum diuiſionem entis in Deum, & creaturam, ſed etiam in finitum, & infinitum pręcedere diuiſionem entis in vnum, & multa, probatur primò ex generali ratione ſuperius tacta ab initio articuli n. 51. quod hic eſt ſermo de veris, & proprijs diuiſionibus entis, hoc autem non eſt talis, ſed impropria, & ſimilitudinaria, vt dixi q. 1. n. 18. Deinde probatur alia generali ratione, quia ad hoc vt quod ſit bona diuiſio, & quod vnum, & multa ſint veræ paſſiones entis, adhuc fatendum eſt diuiſionem in finitum, & infinitum eſſe priorem, quia hæc eſt diuiſio facta per modos intrinſecos, diuiſio autem quæ fit per modos pręcedit à toto genere diuiſionem factam per paſſiones. Tandem probatur etiam ex illis tribus vijs agnoſcendi prioritatem vnius diuiſionis ad aliam, quamuis, enim concederetur neutram eſſe priorem alia ratione vniuerſalitatis, quia vtraq; exhaurit totam latitudinem entis, nullum enim ens reperiri poteſt, quod non ſit finitum, vel infinitum formaliter, vel ſaltem identicè, & pariter quod non ſit vnũ, & multa, tamen extrema diuiſionis in vnum, & multa minus diſtãt, quam finitum, & infinitum, nam ſub vno membro eius continentur Deus, & creaturæ, quæ ſimpliciter, & in rigore ſunt vnum per ſe, ſub altera verò aliæ tantum creaturæ, quæ non ita in rigore ſunt vnum, magis autem inter ſe diſtant ens finitum, & infinitum, quam quælibet ratio entis creati ab alia ratione etiam creata, ergo ex ſecunda via diuiſio in finitum, & infinitum præcedit diuiſionem in vnum, et multa, ſed etiam id oſtenditur præſertim ex tertia via ex intimitate modorum rationum diuidentium, quia finitas, et infinitas important modos intrinſecos entis, vnitas autem, ac multitudo paſſiones, ſed modi intrinſeci ſunt intimiores paſſionibus, ergo etc. Hanc rationem ex intimitate rationum diuidentium deductam latè proſequitur Tromb. 1. Met. q. 1. et approbat Suarez diſp. 4. Met. ſect. 8. ſed quod in eius diſcurſu mihi diſplicet eſt, quod quantitatem virtutis ait competere rei in eſſe quidditatiuo et eſſentiali, ita enim arguit ibid. initio ar. 2. quod competit rei in eſſe quidditatiuo eſt intimius eo, quod non competit in tali eſſe, ſed ita eſt quod quantitas virtutis cõpetit quidditati, et naturæ in eſſe quidditatiuo vnitas autem et multitudo non, quia ſunt ſolũ paſſiones eius, ergo quantitas virtutis eſt intimior etc. hęc, inquam, doctrina non placet, quia hęc quantitas virtutis eſt differentia entis, ſed gradus, et modus eius intrinſecus vt et ipſe fatetur ibid. modus autem intrinſecus licet aliquo pacto dici poſſit ſpectare ad primum dicẽdi modũ, quatenus eſt intimior paſſione, vt explicui p. 2. Inſtit. n. 15. tamen nõ conſtituit rem in eſſe quidditatiuo, neq; ad tale eſſe pertinet, licet immediatè conſequatur illud, vt dictum eſt ſupra diſp. 2. n. 75. Et certè ad concludendum contra Thomiſtas diuiſionẽ entis in vnum, et multa non eſſe priorem diuiſione entis in quantum, et non quantum, vel in finitum, et infinitũ, opus non erat tantam inuehere intimitatem modi intrinſeci, ſed ſat erat oſtendere, quod quãtitas virtutis, ſeu gradus perfectionis entitatiuæ competit cuicunq; rei in ſuo ordine prius, quam vnitas, et multitudo, quod quidem optimè demonſtratur per diſcurſum ibi factum à Tromb. ad quem remitto lectorem.

61 Denique quod prima omnino entis diuiſio non ſit in quidditatem, et modum, vt aiebat Arct. ſupra cit. nu. 49. exinde probatur, quia hic ſermo eſt de veris, ac proprijs diuiſionibus entis realis, in quibus tanquam commune vniuocum per rationes diuidentes ab inferioribus participatur, et in eis eſſentialiter includitur, at licet quidditas rei entis rationem eſſentialiter includat, non tamen modus, qui eſt tantum ens identicè, et realiter, vt ſæpius dictum eſt cum Doctore; ergo talis diuiſio nedum non eſt prima, ſed nec etiam inter veras, ac proprias entis diuiſiones recenſenda. At reſpondet, quod cum ens ſic primo diuiditur, ſumi non debet pro eo quod eſt præciſe ens formaliter, et quidditatiuè, in hoc enim ſenſu ipſe quoq; concedit concl. ſecunda ens primo diuidi in Deum, et creaturam, ſed ſumi debere latius pro omni illo poſitiuo, quod eſt extra nihil, et in ſuo eſſe ab opere intellectus non dependet, ſic enim ens reale, nedum à Deo, et creatura præſcindit, verum etiam à quidditate, et modo in quibus ſaluatur, quo pacto ſumptum opponitur enti rationis, et primò diuiditur in quidditatem, et modum. Sed diſtinctionem hanc, et duplicem entis acceptionem Scotiſtis valde familiarem reieci ſupra n. 40. quia ens reale vt eſt commune Deo, et creaturis definitur eſſe illud, quod habet eſſe, vel ſaltem habere poteſt extra nihil, & citra omne opus intellectus, vnde quod eſt ita ens, eo ipſo eſt formaliter, ac quidditatiuè ens, ideoq; vna acceptio cum alia coincidit; & falſum eſt hanc duplicem entis acceptionem ſumi ex Doctore quol. 3. ab initio, vt inquit Arct. nam Doctor ibi triplicem aſſignat entis, & rei acceptionem, communiſſimam, communiter, & ſtrictiſſimam, ſub primo membro ait contineri ens rationis, & ens quodcunq; reale ab ente rationis condiſtinctum, ſub ſecundo ens reale, & abſolutum, ſub tertio ens reale, abſolutum, & per ſe, vt eſt ſubſtantia; & quamuis dicat Scotus rem & ens in prima acceptione ſumi, vt eſt commune ad rem, & modum, & in ſecunda vt rei diſtinguitur contra modum, planè Doctor non loquebatur de modo intrinſeco, vt

opi-

opinatur Aret. ſed extrinſeco rei, vt palam ibi ſe declarat, nam in prima acceptione ait rem, & ens dici indifferenter de omnibus decem generibus, & in ſecunda tria tantum prima genera abſoluta rem dici alia verò rei circumſtantias, & modos, non de modis intrinſecis, ſed extrinſecis loquitur, quæ vtique ſunt entia quidditatiuè, & formaliter.

62 Deinde admiſſa etiam prima entis acceptione, vt legitima, adhuc falſum eſt eodem modo ſumptum eſſe quid reale præciſum nedum à Deo, & creatura, verum etiam à quidditate, & modo, in quibus ſaluatur, talem enim præciſionem eſſe omnino h˜ritani ſuperius oſtendi diſp. 2. qu. 7. art. 1. nu. 182. tum quia ſi daretur talis communitas entis cum præciſione ad quidditatem, & modum, tunc iſtis non haberent conceptum ſimpliciter ſimplicem, ſed adhuc reſolui poſſent in vlteriores conceptus, nempe in illum entis vtrique communis, & in determinatiuos illius, cuius oppoſitum aſſerit ibi hic Auctor. Tandem inconſulto prorſus pro hoc ſuo aſſerto adducit Doctorem 4. Met. q. 1. ab initio, cum enim inquit ibi *ens eſt ſtatim quid, & quale &c. quia ſunt immediata partes entis, ita quod non deſcendit ens in alias partes priuſquam in iſtas*, hoc ibi refert vt Ariſt. dictum 4. Met. 4. & lib. 8. 16. & per quid & quale non intelligit quidditatem, & modum, ſed ſubſtantiam, qualitatem, & quantitatem, & cætera prædicamenta, vt patet euidenter ex ipſo contextu, vnde ſolet hæc auctoritas adduci in fauorem opinionis immediatè ens diuidentis in decem prædicamenta, cuius intelligentiam dedi diſput. 2. de natura entis num. 28. & 174.

ARTICVLVS II.

Satisfit Obiectionibus.

63 IN contrarium primò contra primam concluſionem inſtat Paſqualig. tom. 1. Met. diſp. 32. ſect. 3. probans ens vnica tantum diuiſione diuidi poſſe, quæ ſit prima, & immediata; non poteſt ens diuidi pluribus diuiſionibus quæ ſint æquè primæ, & immediatæ, niſi plures rationes diuidentes cadant ſupra rationem entis eſſentialem contradiſtinctam à paſſionibus, ſed hoc eſt impoſſibile, quia ſi rationes diuiſiuæ plures, quam duæ, caderent ſupra rationem entis vel immediatè ipſam afficerent, vel vna mediante alia; ſi primum habetur intentum, quia tunc non erunt plures diuiſiones, ſed vnica tantum facta per plura membra diuidentia, quia tunc ens adæquaretur per omnia illa membra diuidentia, & non per aliqua tantum; ſi ſecundum adhuc etiam habetur intentum, quia tunc vnica tantum eſſet diuiſio prima, & immediata, cætera verò immediatæ, cum vna ratio diuidens afficeret ens mediante alia, vnde etiam hæ rationes ſeruarent inter ſe ordinem prioris, & poſterioris. Tum 2. facta ſemel vna entis diuiſione prima, et immediata, vel remanet vlterius diuiſibile alia conſimili diuiſione, ſcilicet prima, et immediata vel non; ſi ſecundum habetur intentum, primum dici non poteſt, quia per illam primam diuiſionem tam ens eſt adæquatè diuiſum, itaut illa membra diuidentia adæquatè expleant latitudinem ipſius, quia eſt primò contrahibile ad inferiora, vnde non remanet ei aliqua alia capacitas, aut latitudo diuiſibilis, qua æquè primo per alia membra diuidatur. Tum 3. omnis diuiſio debet eſſe per membra oppoſita, et conſequenter extremè diſtantia, vel ſaltem ad talia membra reduci debet; facta ergo aliqua entis diuiſione quæritur, an adhuc diuidi poſſit ens per membra magis diſtantia, atque diuerſa, vel non; ſi ſecundum ergo hæc ipſa erunt extrema maximè diſtantia, quæ adæquant totam eius latitudinem, ſi primum, procedam vlterius in infinitum, vel ſaltem quouſque deueniatur ad extrema maximè oppoſita, diſtantia. Tum 4. primæ rationes contrahentes ens proportionem habere debent cum eius ratione contrahibili, nimirum quod ſicut ipſum importat inchoationem primam cuiuſq. realitatis, ita illæ rationes omnes, et ſingulæ incipiant primò determinare ens; ergo immediatè ſolum coniungi poterit cum illis gradibus eſſendi, quę ſunt primæ determinationes ipſius, vnde cum omnes illæ rationes quæ diuidunt ens immediatè ſint in vno certo genere; ſcilicet intra genus rationum, quæ ſunt primæ determinationes entis, ſequitur tantum vnicam eſſe primam, et immediatam entis diuiſionem. Tum tandem quæ diuidunt aliquam rationem communem non poſſunt deinceps aſſumi ad diuidendum aliquod inferius; ergo non benè diuiditur primò, et immediatè ens per abſolutum, et reſpectiuum; ſpirituale et corporeum, quia hæc quoque diuidunt accidens, quod eſt inferius ad ens. probatur aſſumptum, quia tunc eadem ratio faceret differre primò, et ſimul ſecundario, ſeu remotè, et proximè, et eadem ratio afferret enti primam determinationem eius, et etiam poſteriorem, quod implicat.

64 Reſp. hæc argumenta ſi quid probant, probare ſolum quod in ſecunda concluſione dictum eſt, ſcilicet non poſſe dari plures æquè primas, ac immediatas entis diuiſiones ſimpliciter, et abſolutè, non tamen probat, quod nequeant eſſe plures primæ, et immediatæ ſecundum quid nimirum ex aliquo capite ex aſſignatis numer. 51. modo explicato concluſione ſecunda, vnde opus non eſſet ad illa reſpondere, tamen quia prætendit Paſqualig. per ea probare dari non poſſe plures primas entis diuiſiones ſimpliciter, et abſolutè loquendo, ad ſingula ſigillatim placet reſpondere; Ad 1. neg. min. ad probationem dico, quod in caſu plures illę rationes diuiſiuę afficerent immediatè rationem entis, et quia contraherent illud ſecum diuerſas rationes, eſſent plures diuiſiones ratione diuerſitatis diuidentium, et ſingulę eſſent enti diuiſo adęquatę, quia per ſingulas totum ens exhauriretur, vt ſi ens diuidatur per finitum, et infinitum, abſolutum, et reſpectiuum, ſpirituale, et corporeum, ſubſtantiam, et accidens etc. omnes ſunt ęquè primę, et immediatę ratione vniuerſalitatis, quia vna non eſt vniuerſaliter alia; Deus et creatura, ens finitum, et infinitum ſunt ęquè primę, et immediatę ex duab. conditionibus, ſcilicet ratione vniuerſalitatis, et diſtantię extremorum, quia extrema infinitè diſtant vtrobiq. quod non euenit in alijs diuiſionibus aſſignatis, et ſic patet quomodo, et in quo ſenſu dari poſſunt plures diuiſiones entis ęquè primę, et immediatę ex aliquo tantum capite ex aſſignatis, non tamen ex omnibus quia extrema vnius diuiſionis ſemper pręcedunt alia vel in vniuerſalitate, vel in diſtantia, et diuerſitate, vel in maiori intimitate, aut propinquitate cum communi diuiſo. Ad 2. facta ſemel vna entis diuiſione v. g. per ſubſtantiam, et accidens remanet adhuc ens vlterius diuiſibile alia conſimili diuiſione, ſcilicet prima, et immediata, non tamen per membra eiuſdem rationis, nimirum, per finitum, et infinitum, abſolutum, et reſpectiuum etc. quę rurſus in ſuo ordine exhauriunt adęquatè latitudinem entis, nam licet adęquatè exhauſta foret per primam diuiſionem in vno ordine diuidentium, ſcilicet per ſubſtantiam et accidens, non tamen in alio ordine, vel genere diuidentium. Ad 3. dari poſſunt plures entis diuiſiones per extrema maximè diſtantia, vt cum diuiditur in Deum, et creaturam, finitum, et infinitum, neceſſarium, et contingens, ſimplex, et compoſitum etc. hę inquam, et conſimiles diuiſiones dantur per extrema maximè diſtantia, quia in omnibus, et ſingulis infinitè diſtant, nec vtrumque extremum poteſt reperiri in altero membrorum diuidentium vt contingit de abſoluto, et reſpectiuo, ſubſtantia, et accidente, etc. quę reperiuntur in creatura.

65 Ad 4. poteſt ens primo determinari ad plures gradus eſſendi, ſed diuerſę rationis, puta à ſe vel ab alio, ad ſe vel ad aliud, in ſe vel in alio, et ſimiliter, quęlibet cum combinatio harum rationum conceptũ entis primò determinare poſſunt in ſuo ordine, vnde quamuis omnes illę rationes ſint in vno certo genere, ſcilicet intra genus rationum, quæ ſunt primæ determinationes entis, non tamen ſunt in eodem ordine, quod ſufficit, vt euidentur plures entis diuiſiones ęquè primæ, & immediatę ſecundum quid modo explicato. Ad vltimum, quæ eſt cœteris efficacior, verum eſt aſſumptum, ac etiam conſequentia inde deducta, quod ſi ſemel aſſumantur abſolutum, & reſpectiuum, ſpirituale, & corporeum, ſubſtantia, & accidens ad diuidendum ens, vt ſic, commune Deo, & creaturæ, deinceps ſumi nequeunt rurſus ad diuidendum aliquod inferius, vt propriæ eius differentiæ, vnde cum dicitur accidentium aliud eſſe abſolutum, aliud reſpectiuum, & aliud ſpirituale, aliud vero corporeum, ſolum ſignificare volumus hæc extrema eius diuidentia non adeò diſtare, quin ſub eodem membro diuiſo, ſcilicet ſub accidente ſaluari poſſit eorum diuerſitas, non autem quod propriè diuidant aliquid inferius ad ens; quamuis enim de ratione diuidentium ſit, vt ſint oppoſita, nec coincidere poſſint itaquod ambo intrinſecè concurrant ad idem conſtituendum, non tamen eſt de ratione ipſorum quod ita diſtent, vt amborũ diuerſitas adhuc ſaluari nequeat ſub latitudine alterius membri modo prædeclarato in adductis exemplis de abſoluto, & reſpectiuo, ſpirituali, & corporeo, quæ æquè primò, & adæquatè ens diuidunt perinde, ac finitum, & infinitum, & tamen non adeo diſtant, quin poſſint ſaluari in creatura. Quod ſi oppoſitio diuidentium ens tantam quoq. diſtantiam inter ipſa expoſcat, vt nequeat eorum diuerſitas ſaluari in Deo, & creatura, tunc dicendum eſt ens primò, & immediatè ſolum benè diuidi per Deum, & creaturã, finitum, & infinitum, neceſſarium, & contingens, dependens, & independens, ſimplex, & compoſitum, & ſi quæ alia ſunt extrema infinitè diſtantia, vnde adhuc bene iuxta hunc dicendi modum plures diuiſiones entis admitti debent æque primæ, & immediatæ, quatenus omnes ſunt æquè vniuerſales, & extrema habent æque diſtantia. Verum tamen ait dari non poſſe plures diuiſiones entis æque primas, & immediatas ex omnibus tribus conditionibus aſſignatis, quia dari nequeunt plures rationes diuiſiuæ, quam duæ quæ primo attingant, & immediatè, vt differentiæ eſſentiales rationem communem contrahibilem, vnde hac aſſignata diuiſione per primas intimas differentias, cęteris deinceps deficit tertia conditio primitatis ex intimitate petita, & in hoc ſenſu benè concludunt rationes Paſqualig. quod nequeunt dari plures diuiſiones entis æque primæ, & immediatæ quia ſolum dari poſſunt æquè primæ primitate petita ab vniuerſalitate, & diſtantia diuidentium, non autem ab intimitate.

66 Secundo inſtat Auerſa contra ſecundam concluſionem probans ens æquè primò, & immediatè diuidi poſſe per plures diuiſiones, nam vno modo immediatè diuiditur ens in ſubſtantiam, & accidens, alio modo in Deum, & creaturam, alio modo in abſolutum, & reſpectiuũ, in ſpirituale, & corporeum, & aliæ ſunt ſimiles, quæ omnes æque primò, & immediatè adæquantur ipſi enti, quia omnes exhauriunt totam latitudinem entis, nec vna eſt ſubdiuiſio alterius. Fundamentum eius eſt, quia non inconuenit vnum, et idem prædicatum commune poſſe ſic varijs modis proximè, et adæquatè diuidi, quia neceſſe non eſt, vt prædicatum commune, etiamſi ſumatur genus propriè dictum habeat certas differentias vnu tantum certo modo deſignandas, ſed optimè poteſt per varias differentiarum combinationes contrahi, et determinari ad ſpecies, et ita poteſt varijs modis diuidi, et poſſunt varijs modis eius

Digitized by Google

eius ſpecies deſignari, quod ait probaſſe in log. qu. 13. ſect. 1.

Reſp. ſi intendit hic Auctor admittere plures entis diuiſiones eque primas ſecundum quid tantum, nimirum ex aliquo capite, non autem ex omnibus; vnde ſolet attendi primitas, gratis conceditur totum ex dictis in ſecunda concluſione, & planè nil aliud probant exempla ab ipſa adducta, nam diuiſiones entis quas affert ſunt æquè primæ ſolum ratione vniuerſalitatis, non autem diſtantiæ extremorum, nec ratione intimitatis diuidentium, ſic enim prior eſt diuiſio entis in Deum, & creaturam, imò ſi de ratione diuidentium ens, vt volunt aliqui, eſt talis diſtantis, & diuerſitas extremorum, vt ſaluari nequeat talis diuerſitas in ſola creatura, exempla allata ab Auerſa non erunt ad rem, nam abſolutè negabitur primò, & immediatè diuidi ens in ſubſtantiam, & accidens, abſolutum, & reſpectiuum, ſpirituale, & corporeum, quia hæc extremorum diuerſitas ſaluari poteſt in ſola creatura, vnde ad tuendam ſecundam concluſionem aptiora erunt exempla diuiſionum entis in finitum, & infinitum, neceſſarium, & contingens, dependens, & independens, & ſimiles, in quibus extrema infinitè diſtant. Eius autem fundamentum ex inſtituto, impugnaui diſp. 6. log. q. 4.

67 Tertiò arguitur contra tertiam concluſionem probando diuiſionem entis in Deum, & creaturam non eſſe omnium primam, ſed potius diuiſionem entis in quantum, & non quantum, tum quia ita docet Scot. quol. 5. in fine, tum quia id ſuadet manifeſta ratio, nam diuiſio entis in quantum, & non quantum vtiq; præcedit diuiſionem entis in finitum, ac infinitum, ergo etiam diuiſionem entis in Deum, & creaturam precedere debet, cum hæc diuiſio prorſus cum ea coincidat, præſertim ſi finitum, ac infinitum ſupponant non pro modis entis, ſed potius pro entibus ipſis finito, & infinito, hæc conſequentia patet, aſſumptum verò ſatis patet ex dictis.

Reſp. Doctorem l. c. nunquã dixiſſe diuiſionem entis in quantum omnes alias præcedere, ſed ſolũ ait precedere diuiſionem entis in finitum, & infinitum, quã multi cenſent eſſe omnium primam, ne diuinas relationes ab entium ſerie excludamus. Ad rationem conceſſo antecedente negatur conſequentia, ad probationẽ dico diuiſiones illas entis in Deum, & creaturam, finitum, & infinitum materialiter coincidere, quatenus ens infinitum eſt Deus, & ens finitum creatura, formaliter tamen non coincidunt, quia diuiſio entis per finitum, & infinitum datur per modos, alia verò per quidditates ipſas totales. Vnde fit vt cũ diuiditur ens per finitum, & infinitum ea modo loquendi nomine finiti, & infiniti concipi debeat id cui formaliter, & per ſe competit ratio infinitatis, vel finitatis, cum verò diuiditur in Deum, & creaturam ſignificetur tota quidditas, & ideò nomine Dei poſſit intelligi quicquid eſt in diuinis, ſiue ſit formaliter infinitum, vt eſſentia, & attributa diuina; ſiue identicè tantum, & realiter, vt relationes originis; non ergo eſt omnino par ratio vtriuſq; diuiſionis in rigore loquendo, cum enim ſub nomine Dei etiam relationes originis benè comprehendi poſſint, non item ſub nomine infiniti rigoroſe loquendo, poteſt diuiſio entis in Deum, & creaturam poni omnium prima, non autem diuiſio in finitum, & infinitum. Addo tamen quod ſumendo infinitum, & finitum largè pro eo nempe, quod quouiſmodo in finitum, vel finitum eſt ſiue ratione ſui, ſiue ratione alterius, quo ſenſu vulgariter ſumi ſolet, cum ens diuiditur in finitum, & infinitum, vt dixi ſupra n. 4. in explicatione illius diuiſionis, in hoc, inquam, ſenſu admitti poteſt eſſe diuiſionem omnium primam, neq; illis præmitti debere diuiſionem entis in quantum, & non quantum, quia hanc præmittit Doctor, ne relationes originis in diuinis ab entis latitudine omnino excludantur, non excludũtur autem ſic explicando diuiſionẽ entis in finitum, & infinitum, nam ſub hoc ſecundo membro comprehenduntur, quia ſi non ratione ſui, ſaltim ratione alterius ſunt infinitæ, nempe diuinæ eſſentiæ, cui ſunt realiter identificatæ.

68 Quartò arguit Aret. loc. cit. concl. 1. probando diuiſionem entis omnium primam eſſe in quidditatem, & modum, ſiue per quid, & quale: illa diuidentia prius, & immediatius diuidunt ens reale, quam Deus, & creatura, vel quęlibet alia diuidentia, in quæ reſolubiles sũt tam conceptus Dei, quam creaturæ, & quilibet alter conceptus contentus ſub ente, ſed in quidditatem, & modum, ſeu in quid, & quale reſolubiles ſunt conceptus Dei, & creaturę, ergo quidditas, & modus, quid, & quale, prius diuidunt ens reale, quam Deus, & creatura, maior patet, probatur minor, omnis conceptus reſolubilis prius reſoluitur in conceptũ determinabilẽ, & determinantẽ, ſed conceptus Dei, & creaturæ ſunt reſolubiles, quia non ſimpliciter ſimplices, ergo &c.

Reſp. iam ex dictis n. 61. ſatis conſtare diuiſionem entis in quidditatem, & modum non eſſe veram, & propriè dictam; quia ens reale non includitur in modo, de quo loquitur Aret. ſed quando etiam foret apta diuiſio, ratio illa eſt prorſus inepta ad probandum intentum, quia membra contrahentia aliquod commune, aut illud diuidentia habent rationem qualis, quatenus ſe habent vt differentiæ contrahentes, & qualificantes, & ſolum cõmune diuiſum habet rationem determinabilis, quamuis ergo Dei, & creaturæ conceptus reſolui poſſint in conceptum determinantem, & determinabilem, non ſequitur in eos reſolui, vt in primas rationes diuiſiuas entis, quia omnes rationes diuiſiuæ, quatenus tales, habent rationem determinantis, & non determinabilis. Tum quia conceptus Dei, & creaturæ reſoluuntur in ens, & ſuum determinatiuum, vt in quid, & quale; vnde ſi ratio illa valet, concludit ens eſſe ſui ipſius primum diuiſiuum; neganda eſt itaq; maior, quia ea, in quæ reſoluuntur conceptus Dei, & creaturæ, benè dici poſſunt rationes conſtituentes, & componentes illos conceptus reſolubiles, non tamen rationes diuiſiuæ entis.

69 Quintò arguit Suarez loc. cit. probans diuiſionem entis omnium primam eſſe in infinitum, & finitum, illa eſt prior diuiſio, quæ datur per intimiora, finitas, & infinitas ſunt quid intimius rei quocunq; alio entis attributo, ſiue illud ſit vnitas, ſiue bonitas, ſiue aliquid aliud, nã important perfectionem rei, quæ eſt idem, ac ipſum eſſe rei. Conf. finitas, & infinitas dicitur ſecundum eſſentiam, & conſequenter diuiſio quoq; quæ fit per ipſam, ergo diuiſio hæc pręcedit cęteras omnes, quæ fit per modos, vel paſſiones; quia priora ſunt quæ pertinent ad eſſentiam, quam quæ pertinent ad paſſiones. Demum illa diuiſio eſt prior, quæ datur per membra magis diſtantia, ſed hæc eſt huiuſmodi reſpectu aliarum, nam hæc infinitè diſtant, non autem vnum, & multa, ſubſtantia, & accidens, abſolutum, & reſpectiuum, & alia membra diuidentia, quæ aſſignari ſolent, ergo &c.

Reſp. re vera non fuiſſe mentem Suarez diuiſionẽ entis in finitum, & infinitũ cęteris omnibus abſolutè præferre, ſed tantũ comparatione facit cũ diuiſione in vnum, & multa, quam iactabant Thomiſtæ eſſe priorem, & oppoſitum contendit Suarez allatis rationibus demonſtrare; ne quis tamen ſuſpicetur eas abſolutè probare. Ad 1. dico, quod licet finitas, & infinitas propinquius attingant rationẽ entis, quoniã diuidunt ens ſecundũ rationem perfectionis entitatiuæ, quæ eſt modus intrinſecus eius, non tamen ſunt prædicata eſſentialia Dei, vel creaturæ, adeout diuiſio facta per illas ſit eſſentialis, & quidditatiua, ſed ſunt modi eorum intrinſeci finitas creaturæ, & infinitas Dei; & licet gradus perfectionis entitatiuæ rei ſit idem realiter, & formaliter cum eſſentia rei, adhuc tamẽ diſtinguitur modaliter eo pacto, quo ſolet modus intrinſecus diſtingui à re, cuius eſt modus, & ſemper ſupponit eſſentiam in ſuo eſſe quidditatiuo conſtitutam; quare licet poſſit diuiſio entis in finitum, & infinitum dici prior alijs, quæ dantur per modos, & paſſiones, non tamen prior illa, quæ datur immediatè per ipſas quidditates ſub ente contentas, ſcilicet in Deũ, & creaturam. Imò vt notatũ eſt n. 59. neq; eſt prior omniũ, quæ datur per modos, quia adhuc prior ipſa eſt diuiſio entis in dependens, & independens, ſeu à ſe, & ab alio, quia per dependentiã oſtẽditur à priori finitas de creatura, & per independentiã infinitas de Deo, vt monet Doctor quol. 7. Ad Conf. patet per idẽ, quod finitas, & infinitas non dicuntur ſecundũ eſſentiam, quaſi ſint prędicata quidditatiua rei, quia formaliter loquendo nõ important ipſimet rei eſſentiam, ſed tantũ modum participandi eã, ideoque prę ſupponere debent eſſentiã, quæ participetur in ſuo eſſe conſtitutã, vnde cũ eſſentia ſit prior, quam modus quo participatur, ideo diuiſio facta per gradus eſſentiales vel per ipſas eſſentias, qualis eſt diuiſio entis in Deũ, & creaturã, præcedet diuiſionem factam per finitatẽ, & infinitatẽ. Ad vlt. patet ex dictis non ex ſola diſtantia extremorum argui debere abſolutam prioritatem vnius diuiſionis ad alias, ſed etiã ex alijs conditionibus, imò in hac ipſa conditione diuiſio entis in finitum, & infinitum æquiparatur à multis alijs puta à diuiſione entis in dependens, & independens, à ſe & ab alio, neceſſarium, & contingens, & alijs huiuſmodi, in quibus extrema diuiſionis infinitè diſtant perinde, ac finitum, & infinitum, quare illa ratio concludit ſolum diuiſionem entis in finitum, & infinitum ex maiori extremorum diſtantia præcedere illas, in quibus extrema non infinitè diſtant, quales ſunt enumeratæ in argumento.

70 Sextò arguit Hurt. diſp. 10. Met. ſect. 1. probans immediatã entis diuiſionem eſſe in ſubſtantiã, & accidens, non autem in Deũ, & creaturã, illa diuidentia ſunt immediata diuiſo, ſub quo nullã aliã habent conueniẽtiã eſſentialẽ, & illa diuiſio, quia eſt vniuerſalior, cõtinet ſub vtroq; omnia inferiora in illo ſimilia oppoſita inferioribus alterius diuidentis, at verò diuiſio per conceptus particulares in illis debet cõfundere rationes diuiſi, ergo diuiſio conceptus vniuerſalis debet immediatè dari per diuidentia vniuerſaliora, tunc ſic, ſed ens eſt vniuerſaliſſimus cõceptus, Deus autem ſingulariſſimus, qui magis quam in ratione entis cum alijs conuenit, & multæ particulæ alterius diuidentis ſunt neceſſariò repetendæ in explicatione Dei, nempe conceptus ſubſtantiæ viuentis, &c. quod non contingit in diuiſione ſubſtantiæ, & accidentis, ergo ens non immediatè diuidendum in Deum, & creaturam, ſed in ſubſtantiam, & accidens. Deinde ens eſt idem, quod ratio eſſendi, ergo diuidi debet per immediatas, & oppoſitas rationes eſſendi, ſed eſſe Deum, & creaturas non ſunt modi eſſendi, ergo non benè diuiditur per illas; probatur minor, quia modi eſſendi ſunt perſeitas, & inhærentia, non autem finitudo, & infinitudo, vnde cum ſubſtantia, & accidens ſint modi determinantes ens, per illos debet ens immediatè diuidi, non autem per Deum, & creaturam.

Reſp. negando de ratione bonæ diuiſionis eſſe, quod ait ibi Hurtad. vt nempe partes diuidentes ita conſtituantur; vt in explicatione alterius non includatur altera, ſufficit enim ſolum, quod membra non coincidant, ita quod ratio conſtitutiua vnius non ſit quoq; formaliter conſtitutiua alterius; quod autem interdum in explicatione vnius membri diuidentis miſceantur rationes communes alteri, hoc parum refert, neq; obeſt bonitati diuiſionis, nam id quoq; contingit in ipſa diuiſione entis in ſubſtantiam, & accidens, quam Hurtad. ponit immediatam, & optimam, vt ipſe benè præuidit ibidem, imò in quibuſdam diuiſionibus id euitari non poteſt, ſicut ergo id non tollit bonitatem diuiſionis entis in ſubſtantiam, & accidens, ita neq; bonitatẽ diuiſionis in Deum, & creaturam. Et quamuis conceptus entis ſit vniuerſaliſſimus, Deus autem ſingulariſſimus, adhuc tamen aſſumi poteſt Deus, vt alterum membrũ ad diuidendum ens cum creatura, quia adhuc ſub tali ſingularitate in infinitum diſtat ab altero mẽbro, quod

de ſubſtantia,& accidente dici non poteſt, nam vt ſupra dictũ eſt primitas,& vniuerſalitas alicuius diuiſionis nõ ex vniuerſalitates extremorum duntaxat auſpicari, debet ſed etiam ex eorumdem maiori diſtantia. Ad aliud poſſet argumentum retorqueri, ſicut enim Deus, & creatura non ſunt diuerſi modi eſſendi, ſed diuerſi gradus entis, ita quoq. accidens,& ſubſtantia non ſunt modi determinantes ens,ſed potius determinatæ quædam entitates ſub ente, & ideò ſicut hac ratione non eſt bona noſtra diuiſio entis in Deum,& creaturam, ita nec diuiſio Hurtad. entis in ſubſtantiam,& accidens; dicendum ergo,quod cum ens diuiditur in Deum, & creaturam, non diuiditur vtiq. tanquam in diuerſos modos eſſendi,ſed veluti in ipſa membra per diuiſionem conſtituta,ſicut etiam cum diuiditur in ſubſtantiam,& accidens; ſi verò diuiſio fieri debeat per ipſas rationes diuidendi non autem per ipſa membra ex diuiſione reſultantia, ſicut diuiditur ens in ſubſtantiam & accidens per perſeitatem, & inhærentiam, ita quoque diuidi poteſt in Deum, & creaturam per eſſe à ſe, vel ab alio,aut per infinitatem, & finitatem, tam enim benè eſt modus eſſendi à ſe, vel infinitas, quàm perſeitas,& ab alio,quàm inhærentia; immo ſicut modus eſſendi à ſe, vel cum tota plenitudine perfectionis, vel ab alio citrà talem plenitudinem præcedit natura modum eſſendi in ſe vel per ſe, aut in alio, ita diuiſio ex illis modis deſumpta præcedit eam, quæ ſumitur ex iſtis.

71 Septimò arguit ad idem Paſqualig.citat.diſp.32.ſect.4.duo ſunt, quæ conſtituere debent primam entis diuiſionem, primum eſt, quod rationes diuidentes cadant formaliter ſupra ipſam rationem entis, prout contradiſtinguitur à paſſionibus, alterum quod primò determinent ipſum ens ad aliquem certum modum eſſendi, ſed hæc duo ſaluantur in ratione accidentis, & ſubſtantiæ, ergo hæc eſt prima, & immediata diuiſio, minor quoad primam partem patet, quia eſſe per ſe,& eſse in alio,quæ ſunt rationes ſubſtantiæ, & accidentis, non diuidunt eos ſecundum quod vnum, verum, vel bonum, ſed ſecundum quod eſt prima ratio eſſendi, & fundamentum omnis realitatis; quoad ſecundam probatur,tum quia eſſe per ſe, & eſſe in alio, vnumquodq. in ſuo genere eſt prima ratio,itaut in tali genere nõ habeat aliquid prius, ergo oportet quod ſint primæ rationes determinantes ens ſecundum modum eſſendi,& conſequenter illud primò,& immediatè diuidentes. Tum 2. eſſe per ſe,& eſſe in alio ſunt rationes immediatè oppoſitæ & fundantes contradictionem; ergo etiam ſunt rationes primo contrahentes, & diuidentes ens ſecundum determinatum eſſendi modum,patet aſſumptum,& cõſequentia probatur, quia dum immediatè opponuntur in ratione eſſendi, oportet quod ſupra ſe nullam habeant rationem, quæ determinatum modum eſſendi importet, ſi enim illam haberent, iam in ea ratione eſſendi conuenirent,& ſic non eſſent rationes totaliter,ac immediatè oppoſitæ. Tum 3. Vnumquodq. debet habere proprium modum participationis,quo ſuum eſſe participet, vel ergo ita participat eſſe in ſe, vt ad illud habendum non indigeat adminiculo alterius,ſed per ſe ſubſiſtat,& tunc erit ſubſtantia,vel indiget adminiculo alterius,itaut ad hoc quod poſſideat ſuum eſſe debeat ab alio ſuſtentari, & tunc erit accidens; cum ergo alij modi nequeant excogitari, quibus entia ſuum eſſe contineant, dicendum eſt per hos modos ens primò, ac immediatè diuidi. Tum tandem quia ſi illi non ſunt primi modi eſſendi determinantes ens, ſed darentur alij ſuperiores,& communiores illis reperiretur aliquod ens, quod haberet eſſe,& non per aliquem ex illis duobus modis, & proinde neq; eſſet accidens,neque ſubſtantia,quod eſt impoſſibile.

Reſp.negando minorem quoad ſecundam partem,ad primam probationem conceſſo antecedente negatur conſequentia, quia cum hoc quod eſſe per ſe, ac eſſe in alio ſint primæ rationes eſſendi vnaquæq. in ſuo genere, adhuc benè ſtat quod dentur aliæ rationes eſſendi priores, & communiores ſupra illa genera,vt v.g.eſſe à ſe,vel ab alio,habere eſſe cum plenitudine perfectionis,& illimitatè,vel limitato modo per eſſentiam, vel per participationem &c. Ad 2. negatur conſequentia cum probatione, quia cum hoc quod perſeitas, & inhærentia immediatè, & totaliter opponantur, adhuc ſtat, quod habeant rationem ſuperiorem,quę determinatum modum eſſendi importet(eſtò non ita determinatum,ſicut important illa)puta eſſe à ſe, vel ab alio, quia non ob id illi duo modi eſſendi conueniunt eſſentialiter in iſto, ſicut enim differentia inferior quidditatiuè ſuperiorem nunquam includit, ita quoq.dicendum de modis, vnde nec perſeitas,nec inhærentia dicuntur eſſe à ſe,vel ab alio propriè loquendo, ſed res quæ per ſe eſt,vel in alio,quæ adhuc immediatè opponuntur in talibus modis eſſendi per ſe,vel in alio. Ad 3. conceditur ens vnumquoq. habere proprium modum participationis, quo ſuum eſſe participet,ſed negatur hos eſſe dumtaxat perſeitatem,& inhærentiam, nam alij dantur modi eſſendi preter hos, & priores iſtis,ſcilicet eſſe à ſe,vel ab alio, habere eſſe limitatè, vel illimitatè,defectibiliter,vel indefectibiliter,& ſimiles prius namq.cogitatur,vel cogitari debet aliquod ens habere eſſe à ſe, vel ab alio,quam eſſe in ſe,vel in alio. Ad vlt.alias dictum eſt in ſimili, quod licet à parte rei,ac in eſſe ſubiectiuo nullum ens reperiatur,quod non ſit ſubſtantia,vel accidens, datur tamen in eſſe obiectiuo,& apud intellectum abſtrahentem cum fundamento, in re,quod a ſimili probari poſſet in quocunq.genere,vt in genere ſubſtantię datur ſubſtantia præſcindens à materiali, & ſpirituali, & tamen à parte rei nulla reperitur ſubſtantia,quæ non ſit corporea,vel ſpiritualis; in genere accidentis datur accidens abſtrahens ab abſoluto, & reſpectiuo, licet à parte rei nullum ſit accidens,quod ſit abſolutum, vel reſpectiuum; de quo vide rurſus ſupr.q.1.no.24.

72 Poſtremò vrgent Thomiſtæ probantes diuiſionem entis in vnũ, & multa præcedere diuiſionem entis in quantum, & non quantum, finitum,ac infinitum,ens ex natura rei,prius eſt vnum, quam finitum, vel infinitum,ergo prius diuiditur in vnum,& multa,quam in finitũ, & infinitum.Conſequentia patet,quia diuiſiones ſeruant ordinem eorum,à quibus deſumuntur; probatur aſſumptum, ens per Scotum ſecernitur ex natura rei ſaltim modaliter à finito,& infinito, ſed quodcunque diſtinguitur ab alio prius eſt vnum in ſe, quia vnumquodq. per propriam vnitatem eſt indiſtinctum à ſe,& diſtinctum à quolibet alio, cum diſtinctio ſuper vnitatem fundetur ex 5.Met.ergo ens prius eſt vnum, quam ſit infinitum, vel finitum, probatur hæc conſequentia,in eo ſigno,in quo ens intelligitur eſſe diſtinctum à finito, & infinito, non intelligitur ei competere finitas,vel infinitas, alioquin non diſtingueretur ab ipſis,& in tali ſigno eſt vnum,ergo intimior eſt vnitas enti, quam finitas, vel infinitas.

Reſpondent Scotiſtæ negando antecedens,ad probationem reſpondent cum Tromb.5.Met.q.1.a.1.diſtinctionem poſſe accipi dupliciter, vel poſitiuè, vt eſt paſſio entis, vel negatiuè, vt coincidit cum non identitate,quæ quidem eſt communis enti, & non enti, atq. alicui in aliquo ſigno competere poteſt, pro quo ei non competit diſtinctio, hinc reſpondent finitum, & infinitum priuà enti conuenire,quam vnitas,vel multitudo,quia modi intrinſeci præcedunt paſſiones,& in tali ſtatu adhuc ab infinito,& finito diſtingui non quidem poſitiuè,ſed negatiuè,quatenus eſt non idem. Dices, quod non eſt idem alteri prius eſt idem ſibi ipſi, ſed quolibet, quod eſt idem ſibi ipſi prius eſt vnum in ſe,quoniam identitas per Ariſt.ex 5.Met.ſuper vnitatem fundatur, ergo ſequitur,quod illud eſt ſic non idem, prius eſt vnum in ſe, & ſic habetur propoſitum,quod ens in iſta præciſione prius eſt vnum,quam finitum, vel infinitum. Rurſus occurrit Tromb.loc.cit. quod identitas poteſt dupliciter ſumi formaliter, vel fundamentaliter, identitas primo modo ſumpta eſt relatio actualis pręſupponens extrema ſecundum propriam rationem vnitatis,ſecũdo modo identitas nil aliud eſt, quam fundamentum ipſum, cui non eſt idem alteri, eſt idem ſibi ipſi fundamentaliter,hoc eſt,eſt aliquod fundamentum, cui non repugnat vnitas,& identitas ad ſe,quod nihil aliud eſt, quam ipſum eſſe ipſum.

73 Hæc communia Scotiſtarum ſolutio non placet, quamuis enim verum ſit,quod infinitas in Deo,& finitas in creatura præcedunt diuinam,& creatam vnitatem, ac bonitatem, quia ſunt modi intrinſeci, quibus eſſe ab vnoquoq. participatur intrinſecè imbibiti in eſſentia cuiuſcunq.rei antecedenter ad paſſiones,tamen ſi comparentur ad ens, vt ſic,præſcindens à finito,& infinito, falſum eſt, quod in ente præcedant vnitatem tranſcendentalem eius, ſic enim vnum prius enti conuenit,quam finitum,& infinitum, alijq. modi contrahentes ipſum, ſicut à ſimili in omnibus generibus prius vtiq.conuenit generi adæquata eius proprietas,quam differentiæ contrahentes,quia differentia cõtrahens conuenit ei ratione inferioris, at talis proprietas conuenit ei ſecundum ſe præcisè abſtrahendo ab inferioribus; hac ergo pariter ratione prius enti conuenit eſſe vnum, quam finitum, vel infinitum, quia eſt formaliter vnum ſecundum ſe præcisè abſtrahendo ab inferioribus,ſed non eſt formaliter finitum,vel infinitum niſi ratione inferiorum. Itaque dicendum aliud eſſe loqui de finitate,& infinitate, & aliud loqui de quantitate virtutis, vt ab vtraq. præſcindit, quamuis vnitas prius enti conueniat; quam finitas,& infinitas,attamen quantitas virtutis ab vtraq. præſcindens prius enti conuenit ipſa vnitate, quia hęc eſt modus intrinſecus ipſius entis, vt ſic, ſicut enim quamcunque eſſentiam ſequitur quantitas perfectionalis in gradu determinato,ſic eſſentiam in communi, vt ſic, comitatur quantitas perfectionalis,vt ſic, ab omni gradu determinato præſcindens,eſtò igitur ens, vt ſic, prius ſit vnum,quam finitum, & infinitum, tamen quia diuidi per finitum,& infinitum,conuenit ei non vt vnum, ſed vt quantum, hinc eſt,quod diuiſio facta per finitum,& infinitum dicitur præcedere diuiſionem,quæ ſit per vnum,& multa.

74 Accedit,quod vt diuiſio per vnum, & multa ſpeciem aliquam bonæ diuiſionis inducat explicari non debet per vnitatem tranſcendentalem communiſſimè ſumptam, quaſi ipſa ſit membrum diuidens ipſum ens contra multa, cum enim ſit paſſio cum ente conuertibilis repugnat eſſe differentiam ipſius diuiſiuam vt conſtat ex dictis nu. 54. in explicatione illius diuiſionis; debet ergo intelligi de aliqua vnitate magis determinata, quæ ſcilicet ſit quidam gradus vnitati tranſcendenti ſuperadditus,& quamuis etiam ſic explicando hanc diuiſionem adhuc ſemper a conditionibus veræ diuiſionis aliquo modo deficiat, tamen admiſſo, quod ſic explicata ſit bona, hoc tamen non concludunt eſſe abſolutè primam inter omnes quia talis diuiſio caderet ſupra ens, non ſecundum rationem ſuam eſſentialem, vt à paſſionibus condiſtinctam,quod ad primitatem diuiſionis requiritur,ſed prout diceret vnitatem, quæ eſt paſſio eius, ex quo ſtatim ſequitur non eſſe omninò primam entis diuiſionem,ſed aliam ſupponere,quæ fieret ſecundum primam rationem entis, & pertineret ad ens,vt quid,non autem vt quale,& hæc eſt diuiſio eius in Deum,& creaturam;imò aliam quoq.ſupponeret,quæ ad ens pertinet, vt quantum, quæ eſt diuiſio in finitum,& infinitum,quia ens adhuc eſt prius quantum, quam quale, quãtificatur autem per modos,& qualificatur per paſſiones;quocunq; ergo modo explicetur hæc diuiſio Thomiſtarum in vnum,& multa, nedum ſtatui nequit omnium prima, ſed nec etiam præcedere poteſt diuiſionem entis in quantum, & non quantum,aut in finitum, vel infinitum; alia Thomiſtarum argumenta contra hoc punctum vide ſoluta apud Tromb.loc.cit.

Google

DISPVTATIO VIII.

De Entis finiti eſſentia, ac exiſtentia.

1 *QVoniam in præcedenti diſp. diximus præcipuam entis diuiſionem eſſe in finitum, & infinitum, eius membra deinceps declaranda proponentur. Et quamuis ordini naturæ inſiſtendo prius de ente infinito agere deberemus, vt primo, ac præcipuo membro, ac principali analogato, quod proinde diſp. 1. ſtatuimus Metaph. primarium obiectum, quod principalitatis, appellant; ordo tamen doctrinæ, qui incipit à notioribus nobis, & facilioribus, poſtulat, vt prius agamus de ente finito, quod nobis eſt obuium, & proximum ſenſibus, quam de ente infinito, quod eſt remotiſſimum, iuxta illud Apoſt. ad Corint. 1. inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur.*

QVÆSTIO PRIMA.

An ſtatus eſſentiæ creaturarum, vt ab exiſtentia præſcindit ſit ſolius poſſibilitatis, an etiam alicuius actualitatis.

2 APud omnes exploratum eſt creaturas, antequam fiant in actu, ſuum ſtatum poſſibilitatis habere, de quo ex vi productionis transferuntur ad ſtatum actualitatis, quia ſi res non eſſet poſſibilis, nequaquam fieri poſſet, ac in rerum naturа produci, per hoc enim res poſſibiles ab impoſſibilibus ſecernuntur, quales ſunt Chimeræ, quibus nulla præſupponitur poſſibilitas; quia rerum eſſentiæ per rationem poſſibilitatis, ac non repugnantiæ explicari ſolent, vt diximus diſp. 3. ab initio, quia ſtatim, ac ab exiſtentia præſcindunt, intelliguntur eſſe in ſtatu poſſibilitatis, difficultas eſt, quid dicant ſub tali ſtatu, & an hic ſtatus ſit meræ poſſibilitatis, vel an etiam alicuius actualitatis, in qua talis poſſibilitas fundetur. Et prima opinio, cuius Auctor cenſetur Henricus in ſum. art. 2. qu. 2. & 25. & quol. 3. q. 9. & quol. 9. q. 1. & 2. & quol. 11. q. 3. tenet creaturas, ſiue rerum eſſentias ſecundum ſtatum poſſibilitatis præciſe ſumptas præſcindentem ab exiſtentia non eſſe merum nihil, neq. habere ſolum eſſe potentiale in cauſa, in qua virtualiter continetur, ſed vlterius habere in ſeipſis ab æterno eſſe intrinſecum actuale quidditatiuum ſuæ eſſentiæ, quod quidem eſt à parte rei extra intellectum diuinum, ſecundum quod eſſe ſunt obiectum diuinæ ſcientiæ, quæ vocatur ſimplicis intelligentiæ, ita quod quando poſtea in tempore producuntur, acquirant ſolum eſſe actuale exiſtentiæ; pro qua ſententia citatur etiam Ægid. opuſc. de ente, & eſſentia, Capreol. 2. d. 1. q. 2. ad 4. & ex Recentioribus ſequitur Albertinus tom. 2. princip. 1. Philoſoph. diſp. 1. q. 1. concl. 1. Vbi addit creaturas habere hoc eſſe actuale independenter à Deo, tanquam à cauſa efficiente, dependent enim ab eo in hoc eſſe duntaxat, tanquam à cauſa exemplari, quod antea docuerat Capreol. loc. cit. ex ipſo Henrico.

Alia quoq. in hac quæſtione ſolet referri opinio, quæ quidē licet nō attribuat eſſentijs rerum ab æterno eſſe quoddam actuale verum, & reale, vt faciebat Henricus, admitti tamen quoddam eſſe diminutum medium quodammodo inter eſſe reale & rationis, quam opinionem Scoto impingere ſolet Thomiſtæ p. 1. qu. 14. art. 5. & 6. quia Scotum non intelligentes exiſtimant illud eſſe cognitum, quod Doctor tribuit creaturis ab æterno in mente diuina, eſſe aliquod eſſe reale diſtinctum ab eſſe Dei, ideoq. acriter ipſum redarguunt, vt turpiter lapſum in errorem Vuicleffi aſſerentis creaturas in mente diuina habuiſſe aliquod eſſe reale diſtinctum ab eſſe Dei ſicut refert Vualdenſis lib. 1. doctrin. fidei antiq. c. 8. à qua grauiſſima calumnia nedum Scotiſtæ omnes Magiſtrum ſuum incunctanter defendunt, & vindicant, ſed etiam alij extra ſcholam noſtram melius, quam Thomiſtæ Scotum intelligentes, nam duo Societatis proceres Vaſquez p. 1. diſp. 70. c. 2. num. 8. diſput. 104. c. 5. num. 9. inquit nec per ſomnium id Scotum vnquam cogitaſſe, & Suarez ait diſp. 31. Met. ſect. 2. num. 2. tantum abeſſe, vt hoc Scotus aſſeruerit, quod potius ſeriò, & ex profeſſo impugnauerit Henricum, eò quia varijs in locis dixerit eſſentias rerum ex ſe habere quoddam eſſe eſſentiæ, quod vocat eſſe reale, æternum, & improductum conueniens creaturis independenter à Deo, quodq. in eis ſupponit non ſolum ante efficientiam, ſed etiam ante ſcientiam Dei, vt ratione illius poſſint eſſe obiecta ſcientiæ diuinæ, quam Theologi vocant ſimplicis intelligentiæ.

3 Sed quod vehementer doleo, eſt, quod cum Scotiſtæ, & alij Doctores Scoto non infenſi à tanta calumnia eum vindicare conantur Poncius tom. 3. ſui curſus Scotici diſp. 18. q. 5. loquens de eſſe creaturarum ab æterno fauens mendacijs Bannes Caiet. & aliorum Thomiſtarum Scoto relatam opinionem tribuentium eam tenet, vt de mente Doctoris, ait enim concl. 4. num. 52. illud eſſe quod habent creaturæ ab æterno, eſt eſſe quoddam diminutum quaſi medium inter eſſe rationis, & eſſe ſimpliciter reale, & ait hanc concluſionem eſſe Scoti cum ſuis omnibus, cum tamen nec Scotus, nec vllus ex eius diſcipulis, quem viderim, hoc vnquam aſſeruerint, imò acriter damnent, vt calumniam Scoto impoſitam à Thomiſtis, vt infra videbimus. Sed quod magis admireris eſt, quod peiorem adhuc, & perniciosiorem opinionem ibi tribuit Scoto, quam fecerint Thomiſtæ citati, illi namq. Scoto adſcribunt, quod dixerit creaturas ab æterno habuiſſe aliquod eſſe diminutum medium inter eſſe reale, & rationis dependenter à cognitione Dei, at Ponc. concl. 5. nu. 53. & ſeq. ait creaturas ab æterno tale eſſe habere à ſeipſis independenter à Deo, & ab operatione diuini intellectus, ex quo patet peiorem errorem Scoto tribuere, & velut eius opinionem defendere quam fecerint Thomiſtæ, & Franciſcus Herrera 1. ſent. diſp. 16. q. 3. vbi licet & ipſe hunc dicendi modum amplectatur, vt Scoticum, non tamen ponit illud eſſe prorſus à Deo independens, vt Poncius.

Communis ſententia docet ſtatim eſſentiæ creaturarum ab æterno eſſe meræ poſſibilitatis itaut nullum eſſe reale actuale habeant ſecluſa exiſtentia, nec medium inter eſſe reale, & rationis, ita paſſim tenent Thomiſtæ, Scotiſtæ, & Neutrales omnes; Scotus autem addit, quod ſi aliquod eſſe actuale habent creaturæ poſſibiles ab æterno, hoc nequit eſſe aliud, quam eſſe rationis, ſeu eſſe cognitum, quod ab intellectu diuino recipiunt eo ipſo, quod cognoſcuntur, vt poſſibiles, vt magis infra explicabitur.

ARTICVLVS I.

Creaturas non ab æterno habuiſſe aliquod eſſe reale actuale eſſentiæ.

4 HAnc concluſionem docet, & probat Doctor ex profeſſo 1. d. 36. q. vn. contra Henricum, quam omnes paſſim amplectuntur tam veteres, quam Recentiores, Suarez diſp. 31. Met. ſect. 2 Auerſa qu. 8. Philoſoph. ſect. 2. Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 76. Hurtad. diſp. 8. Met. ſect. 2. Arriag. diſp. 2. Met. ſect. 1. Ouied. controu. 2. Met. punct. 1. Fonſec. 5. Met. c. 3. q. 1. ex noſtris Rada p. 1. controuerſ. 29. art. 3. Faber 9. Metaph. diſputat. 1. Canou. 2. Phyſ. quæſt. 1. Meuriſſe libr. 1. ſuæ Met. q. 15. Smiſinch. tract. 2. de Deo vno diſp. 2. q. 3. Vulp. tom. 1. p. 1. diſp. 28. art. 8. Nolano in ſua Pinac. quæſt. 13. Sannus in ſua Cataſtros. tom. 1. diſp. 14. quæſt. prim. & denique omnes Scoti interpretes in loc. cit. 1. d. 36. vbi eam probat efficaciſſimis rationibus, & planè demonſtratiuis.

Primò itaq. probat quia ex oppoſita ſententia ſequitur nullam creaturam poſſe verè, & propriè creari, nec etiam annihilari, probatur conſequentia, quia creatio eſt productio de nihilo, ſed ſi lapis præhabuit verum eſſe reale, ab æterno, igitur quando producitur ab efficiente non producitur de nihilo, & eodem modo probatur non poſſe annihilari, ſicut enim producitur de ente ſecundum eſſentiam, ita videtur redire in ens ſecundum eſſentiam, & non in nihil. Reſpondent creari eſſe fieri ex nihilo exiſtentiæ, non autem eſſentiæ, & ſic pariter annihilari eſſe reſolui in nihilum exiſtentiæ, & hoc ſufficere ad ſaluandam rerum creationem, & annihilationem. Sed hæc ſolutio meritò ab omnibus reijcitur, vt inſufficiens ex ipſo Doctore loc. citat. quia tunc aliquid re vera creatur, cum ex nihilo ſui prorſus producitur, quia creatio eſt productio totius entis ex nihilo, & hoc patet per differentiam ipſius creationis ab alijs productionibus, quæ aliquid præſupponunt, licet primo terminentur ad totum, alioquin generatio compoſiti poſſet dici creatio, quia ſi non fit ex nihilo materiæ ſaltem fit ex nihilo formæ, ſed ſi res prius haberet eſſe eſſentiæ verum, & reale, quam crearetur, non eſſet productio totalis, ergo non eſſet creatio, probatur minor, quia plus ei præſupponeretur, vel ſaltem non minus, quam generationi, generationi ſiquidem ſola præſupponitur materia, ſed illi productioni tota præſupponeretur eſſentia rei. Conſ. quia ſi res dum creatur fit ex nihilo exiſtentiæ tantum, & non eſſentiæ, tunc ſola exiſtentia crearetur, nō autem tota ipſa res exiſtens. Conſequentia patet quia ſola exiſtentia fieret ex nihilo, non autem tota res. Imò neq; ipſa exiſtētia propriè crearetur, quia tūc exiſtētia fieret, & reciperetur in eſſentia, tamquam modus in re, & forma in

præſuppoſito ſubiecto,at forma quæ fit in præſuppoſito ſubiecto non creatur, ergo ſi pariter exiſtentia non fit ex nihilo eſſentiæ , tanquam ex nihilo ſubiecti, non diceretur verè creari, quia etiamſi fieret ex nihilo ſui,non tamen fieret ex nihilo ſubiecti. Denique eandem ſolutionem confutat Suarez loc.cit.& Vulpes noſter cum ipſo, aut enim quod nihil habet exiſtentiæ eſt ſimpliciter, & omnino nihil, vel non:ſi non ergo productio rerum a Deo ab initio temporis non fuiſſet creatio , quia non ex omnino nihilo; ſi ſic, ergo illud eſſe eſſentiæ, quod eis dicitur præſupponi, non eſt verum eſſe, & reale, vt dicebatur . Sed hæc inſtantia facilè eluderetur per illam eandem ſolutionem dicendo , quod nihil habet exiſtentiæ non eſſe ſimpliciter, & omnino nihil, ſed habere verum eſſe eſſentiæ,nec inde ſequi productionem rerum à Deo non fuiſſe creationem,quia ad creationem ſufficit, vt res producantur ex nihilo exiſtentiæ;& ideò ſolutio illa melius euertitur per replicas à nobis factas.

5 Secundò probat Doctor, quia productio illa rerum ſecundum eſſe eſſentiæ veriſſimè eſſet creatio, ipſa enim eſt merè de nihilo , vt de termino à quo,& ad verum eos,vt ad terminum ad quem, & cum tale eſſe res habuerant ab æterno , ſequitur res fuiſſe ab æterno creatas , & non in tempore, quod fidei aduerſatur, qua docemur Genes. 1. in principio temporis Deum creaſſe Cęlum , & Terram . Reſpondent aliqui talem productionem nequaquam dici poſſe creationem , quia creatio propriè loquendo eſt productio rei in eſſe exiſtentiæ , non autem ſolius eſſentiæ . Contra hoc vtique verum eſt , quia eſſe verum , & reale eſſentiæ ſeparari nequit ab eſſe exiſtentiæ , cum ſint prorſus realiter idem , ſed ex hypotheſi quod res habeant ab æterno verum eſſe eſſentiæ, iam eſſe reale eſſentiæ ſeparatur ab eſſe exiſtentię, atque ideò ex hypotheſi ſequitur eſſe eſſentiæ terminum ſufficientem eſſe creationis abſque eſſe exiſtentiæ cum enim nihil exeat de potentia cauſæ efficientis , niſi per productionem, conſequenter aſſerendum erit eſſentiam fuiſſe terminum productionis,ex vi cuius facta ſit actualis,& extracta à poſſibilitate ſua,& rurſus cum illa productio facta ſit ex nihilo, nihil ei deficiet ad rationem creationis . Deinde falſum eſt res ex vi exiſtentiæ tantum creationem terminare, & non ex vi eſſentiæ, quia quando Deus hominem creauit , eius creatio nedum ad exiſtentiam hominis,ſed,& ad eius eſſentiam terminata eſt,quatenus per talem productionem illi communicauit eſſe eſſentiale,quo conſtituitur in eſſe hominis; tum quia res petunt diuerſimodè produci , quædam nempe per creationem,vt Angeli,quædam per generationem,vt compoſita,non vtique ex diuerſitate exiſtentiarum,quæ ſimiles videntur,ſed ex diuerſitate eſſentiarum, quia modus productionis non proportionatur cum exiſtentia rei, ſed cum eſſentia , vnde , & videmus, quod productiones non ſpecificantur à rebus , quatenus dicunt exiſtentiam,ſed quatenus dicunt eſſentiam, ergo eſſentia ſecundum ſe eſt aptus terminus productionis , & creationis , vnde ſi ſemel ponitur ſeparabilis ab exiſtentia, vt aiebat Henricus , ſtatim ſequitur poſſe ſeipſa , abſque exiſtentia terminare creationem .

Deinde abſolutè loquendo, & non ex hypotheſi , omnis vera effectio attingit eſſentiam rei ſimul cum eius exiſtentia , quia re vera non poteſt poni eſſentia actu extra cauſas , niſi ponatur exiſtens ; ergo eo ipſo quod eſſentia rerum ponitur extra Deum , & extracta eſt à virtute primæ cauſæ ad actum, ſtatim cenſetur exiſtens, ex vero principio , quod infra docebimus eſſentiam non eſſe ab exiſtentia reipſa diſtinctam, quare ſi rerum eſſentia ab æterno habet aliquod eſſe verum, ratum, & reale in ſeipſa extra Deum, & à Deo diſtinctum , ſequitur creaturas ab æterno productas eſſe etiam quoad exiſtentiam,quia exiſtentia non eſt niſi eſſentia creaturæ extra cauſas . Dices creaturas ab æterno eſſe extra Deum quoad eſſe eſſentiæ non exiſtentię . Contra , quia exiſtere , vt etiam conſtat ex vi nominis eſt extra cauſas ſtare, ſi ergo habent creaturæ ab ęterno ſuam eſſentiam,extra Deum,& ſuum eſſe eſſentiæ diſtinctum ab eſſe diuino, iam habebunt quoque eſſe exiſtentiæ,quia eſſe eſſentiæ extra cauſas eſt ipſum eſſe exiſtentiæ.Rurſus actualitas ex vi ſuę rationis formalis facit rem in actu , hic enim eſt ſuus effectus formalis, ſi ergo actualitas , cadit ſuper eſſentiam rerum ab æterno, vtique illi ſuum effectum formalem præſtabit ,qui eſt ponere in actu à parte rei extrahendo illam à cauſis ſuis , & à ſtatu ſuæ poſſibilitatis,quare eſſentia tale habens eſſe actuale ab æterno non erit amplius ſub ſtatu poſſibilitatis, neque amplius ab exiſtentia præſcindet, ſed re vera erit exiſtens. Deinde ex vi eſſentiæ poſitę in eſſe, & extra cauſas profluunt omnes eius modi connaturales , atque paſſiones, vt poſito Sole ſtatim ab ipſo lux dimanaret , calor ab igne ; ſed maiorem longè connexionem habet exiſtentia cum eſſentia poſita in actu, & extra cauſas,quam habeat lux cum Sole,calor cum igne, ergo ſi eſſentia haberet actuale ſuum eſſe ab æterno extra Deum , & a diuino eſſe diſtinctum, ſanè neceſſariò dimanaret ſtatim ab ea modus exiſtentiæ,qui eam formaliter redderet exiſtentem,ergo à primo ad vltimum in oppoſita ſententia res eſſent ab ęterno productæ . Denique ſiue illa productio ęterna rerum in eſſe eſſentię dicatur creatio,ſiue non,parum refert, ſufficit quod ſit vera productio , cum enim hęc , vt diximus in Phyſicis,qualiſcunque ſit,ad exiſtentiam terminetur ,vnde actiones dicuntur eſſe ſingularium , requiritur res ab æterno nedum eſſe eſſentiæ,ſed etiam exiſtentię poſſidere.Imò rurſus quæri poteſt,num illa rerum ab ęterno in eſſe eſſentiæ productio à Deo ſit libera, vel neceſſaria,hoc ſecundum dici non poteſt,quia Deus ad extra eſt agens liberum; ſi primum , ergo potuit non producere ab æterno eſſe eſſentiæ rerum , quo dato caſu non potuiſſet mundum deinceps in tempore creare quod eſt falſum. Et rurſus ſi illud eſſe eſſentię eſt à Deo productum,quæri poteſt an prius ſaltem prioritate rationis eſſet poſſibile produci,nec enim dici poteſt,quod eſſet impoſſibile;& ſi illa ſola poſſibilitas ſufficiens erat, vt produceretur ab æterno quoad eſſe eſſentiæ, pariter dici poteſt,ac debebit illam ſolam ſufficere ab æterno, vt poſſint res in tempore produci.

7 Reſpondent proinde illi negando rerum eſſentias ab æterno eſſe re vera productas, quia eſſentiæ rerum ſunt ingenerabiles, & incorruptibiles, ſed tales eſſe ex ſeipſis , & à ſeipſis & in tali eſſe non dependere a Deo,tanquam à cauſa efficiente;neque ex hoc ſequitur non eſſe creaturam, quia ad hoc ſufficit , vt in eſſe exiſtentiæ pendeant a Deo, nec exiſtere poſſint,niſi dependenter à Deo. Contra eſt, quia illud eſſe actuale eſſentiæ, quod ex ſeipſis poſſiderent ab æterno, foret eſſe exiſtentiæ,vt probatum eſt,quia rem exiſtere aliud non eſt, quam actu in rerum natura reperiri, & extra nihil. Tum quia de eſſentia, & quidditate ipſius creaturę, vt ſic, eſt à Deo dependere , & eſſe ens participatum,ergo debet à Deo dependere nedum quoad eſſe exiſtentiæ,ſed etiam eſſentiæ . Tum quia gloriari poſſent creaturæ,quod aliquod eſſe ex ſeipſis haberent , independenter a Deo , imò melius & perfectius ſuum eſſe, quale eſt eſſe eſſentiæ , quod valde excedit eſſe exiſtentiæ, quæ eſt purus modus,& ſic creaturæ eſſent quidam Semidij, quia portionem potiorem ſui eſſe haberent a ſeipſis . Dices forte eſſe a ſe quoad exiſtentiam eſſe proprium Dei, non autem quoad eſſentiam præciſè, ſicut conuenit creaturis ab æterno . Contra , quia nedum eſſe a ſe quoad exiſtentiam eſt Dei proprium, qua Deus eſt , ſed etiam quoad eſſentiam, Deus enim eſſentialiter eſt natura intellectualis imparticipata,ac independens,ergo eſſe à ſe quoad eſſentiam nequit competere creaturæ . Tum quia implicat aliquid eſſe à ſe quoad eſſentiam, & non eſſe etiam à ſe quoad exiſtentiam , exiſtentia namque debet proportionari eſſentiæ,& ſic eſſentiam neceſſariam,ac independentem concomitatur exiſtentia neceſſaria,ac independens,vt conſtat de Deo, qui cum ſit ens neceſſarium , & independens quoad eſſentiam, ex hoc veluti à priori infertur , quod ſit ens quoque independens quoad exiſtentiam . Demum eadem prædicata eſſentialia dicit homo ab æterno in ſtatu poſſibilitatis, & in tempore in ſtatu actualitatis , vt ſatis de ſe conſtat alioquin non eſſet eadem hominis eſſentia quę nunc exiſtit , & quę poſſibilis erat , ſed eſſentia hominis quę modò extat eſt eſſentialiter dependens, & participat, ergo ſic etiam erat ab æterno, ſi quid reale in ſeipſa importabat .

8 Albertinus loc. cit. non audens aſſerere illud eſſe imparticipatum, & à Deo independens , ait quod licet non dependeat a Deo, tanquam à cauſa efficiente , adhuc tamen dependet ab eo , velut a cauſa exemplari,quod ſufficit, vt ſit ens participatum, ac a Deo dependens, quæ erat reſponſio Henrici, & Capreoli . Sed optime reijcitur a Scoto loc.cit.quia ſecundum Ariſt. 2.Phyſ.49. cauſa exemplaris , ſeu idealis non eſt diuerſa cauſa ab efficiente , cum non ſit niſi cauſa efficiens per intellectum,& rationabiliter ,vnde idem eſt effectus cauſę exemplaris, ac efficientis , ergo quod dependet a Deo in genere cauſę exemplaris, dependet quoque in genere cauſæ efficientis. Conſ.quia idea ex natura ſua ordinatur ad operationem, & effectionem , ſuum enim munus eſt efficienti repræſentare quod debet producere,& quomodo, & ideo exemplar definitur eſſe illud, ad quod aſpiciens agens operatur , ergo implicat effectum dependere ab aliquo in genere cauſæ exemplaris,& non efficientis . Tandem illud eſſe eſſentiæ creaturarum qualecunque ſit finitum erit , ſed de ratione entis finiti eſt a Deo dependere nedum in genere cauſæ exemplaris, ſed etiam efficientis, qua media cauſalitate phyſice ab eo recipiat eſſe , ergo &c. prob. minor , tum quia dependentia creaturarum à Deo eſt dependentia præſertim in genere cauſæ efficientis,quia quicquid eſt in creatura, ſit, & dependet a Deo, tum quia cauſa exemplaris , vt ſic pręciſe , non influit phyſicè in effectum,ſed tantum moraliter,& directiuè,vnde meritò SS.Patres dicere ſolent quod non eſt productum ab alio , vel eſſe Deum , vel nihil , quo loquendi modo docent dependentiam creaturarum a Deo , in genere cauſę efficientis eſſe debere , ita D. Aug. lib. 1. de Trin. cap. 6. Cyrillus lib. 1. in Ioan. cap. 6. Iuſtinus in expoſitione fidei , & alij paſſim.

9 Tertiò principaliter arguit Doctor deſtruendo pręcipuum Henrici fundamentum , tribuit enim hoc eſſe eſſentię actuale creaturis ab ęterno,vt ſecundum hoc eſſe ſint obiecta diuinę ſcientię,quę vocatur ſimplicis intelligentiæ;at inſtat Scotus §.*concedo concluſionem iſtarum*, quia Deus ab ęterno non minus cognouit rerum exiſtentias , quam eſſentias , ſecundum enim Auguſt. 5. ſuper Geneſ. cap. 7. non aliter Deus nouit facta , quam fienda , pręcognouit igitur eſſe exiſtentię , ſicut eſſe eſſentiæ , & tamen propter illam relationem fundatam non concedit aliquis eſſe exiſtentiæ creaturæ fuiſſe verum reale eſſe ab ęterno ; ergo pari ratione non eſt concludendum de eſſe eſſentię , atque ita ſicut ex eo quod cognoſcit per ſcientiam , quam viſionis appellant Theologi , rerum exiſtentias ab ęterno , non dicuntur res habere eſſe reale exiſtentiæ ab ęterno , ſic nec eo quod cognoſcit rerum eſſentias ab æterno per ſcientiam ſimplicis intelligentię , dici non debet , quod res habeant eſſe reale eſſentiæ ab æterno . Fortè dices cum Albertino cit. nedum ratione diuinę ſcientię , ſeu pręſertim ratione poſſibilitatis rerum , ac non repugnantię præcedere debere eſſe actuale eſſentiæ ab æterno , in quo talis poſſibilitas, ſeu non repugnantia fundetur , quod quidem minimè neceſſarium eſt dicere de eſſentia ipſius exiſtentiæ , quia eſſentia , v. g. exiſtentiæ

lapidis

Digitized by Google

lapidis ex eo præciſè, quod ſupponit eſſe actuale eſſentiæ lapidis, intelligitur non repugnans ad exiſtendum, quia per illud eſſe formaliter conſtituitur lapis non repugnans ad exiſtendum, quod eſt conſtitui non repugnantem exiſtentiam lapidis, & ita opus non eſt exiſtentiam lapidis ſupponere eſſe actuale propriæ eſſentiæ, vt ſupponatur formaliter non repugnans. Contra, quia inferius oſtendam benè ſaluari poſſibilitatem rerum ab æterno abſque actuali eſſe eſſentię præcedente. Tum quia ſi tale eſſe ſupponi deberet, id etiam de eſſentia ipſiuſmet exiſtentię aſſerendum foret, quia eſſentia talis modi per ſeipſam à chimęra diſtinguitur, & per ſeipſam eſt non repugnans, & non per aliquid ab ipſo realiter diſtinctum, quælibet enim entitas per propria prędicata eſſentialia in ſe conſtituitur, & ab omni alio diſtinguitur; cum ergo in hac ſententia exiſtentia diſtinguatur realiter ab eſſentia, ſane nequibit exiſtentia conſtitui non repugnans, & a chimęra diſtincta per ſolam non repugnantiam eſſentię, ſeu per eſſe actuale ipſius eſſentię ab ęterno pręcedens, vt Albertin. aiebat.

10 Aliter ad hoc argumentum ab exiſtentia deductum occurrit Mairon. 1. d. 42. quæſt. 1. vbi huic ſententiæ fauere videtur, dicens non currere paritatem de eſſentia, & exiſtentia, quia nihil ponitur eſſe in potentia, niſi quod eſt producibile, exiſtentia autem, & actualitas non eſt, quod producitur, ſed quo, aut ad quod productum deducitur, & per conſequens ſibi competere non poteſt eſſe in potentia obiectiua; quod declarari poteſt a ſimili in conſimilibus modis, quia ſubſtantia dicitur per quantitatem extendi, ſed ipſa quantitas per ſeipſam, corpus dicitur eſſe in loco per præſentiam, nec præſentia indiget alia præſentia, & ſic de alijs modis, cuius vniuerſalis ratio eſt, vt alibi dictum eſt, quia quod eſt alicui ratio eſſendi tale, illud ſeipſo eſt tale, ne detur proceſſus in infinitum. Contra, imò potius Auctores huius opinionis dicere ſolent eſſentiam rerum eſſe ingenerabilem, & incorruptibilem, & ſolam exiſtentiam produci, ergo exiſtentia non eſt tantum quo, ſed etiam quod producitur. Tum quia hæc eſt regula conſtituendi modum ab ipſa re diſtinctum, cum nimirum eam rem videmus indifferentem ad ſuſcipiendum, vel non ſuſcipiendum effectum formalem illius modi, hac enim de cauſa in allatis exemplis diſtinguimus quantitatem à ſubſtantia, præſentiam à corpore, quia ſubſtantia poteſt eſſe extenſa, & non extenſa, impenetrabiliter, & corpus poteſt eſſe, & non eſſe in hoc loco; cum ergo exiſtentia poſſit eſſe, & non eſſe actu in rerum natura, dici debebit eius quoque eſſentiam realem præcedere ab æterno, ſi hæc neceſſaria eſt in alijs rebus ad fundandam earum poſſibilitatem, vel ſicut neceſſe non eſt exiſtentiam habuiſſe aliquod eſſe reale ſui ab æterno, vt eſſe poſſit in tempore, idipſum quoque dici debebit, & poterit de cæteris rerum eſſentijs.

11 Quartò tandem inquit Doctor poſſe contra hanc opinionem vrgere rationes omnes, quas ipſe vrgebat 1. d. 8. quæſt. 5. contra Auic. probantes nil aliud à Deo poni poſſe formaliter neceſſarium, immutabile, ac æternum de facto, quia rationes illę (inquit Doctor) ita concludunt de eſſe quidditatiuo, ſi ſit verum eſſe, ſicut de eſſe exiſtentiæ, non enim voluntas magis neceſſariò vult aliud à ſe eſſe in eſſe quidditatiuo, quam velit aliud à ſe eſſe in eſſe exiſtentiæ, quia eadem eſt ratio vtrobique & ita de alijs medijs, quæ ibi adducit contra Auic. Conatur tamen adhuc ad iſta reſpondere Mair. loc. cit. dicendo eſſentias rerum ab æterno non eſſe neceſſe eſſe, ſed abſtrahere à neceſſitate, & contingentia, quandocunque enim ſubiectum abſtrahit à duobus, ſi vnum accedit, & aliud ſimiliter accidit, & ideò cum contingentia conueniat creaturis per accidens, pariter & neceſſitas; ſic etiam ad illud de æternitate occurrit, quod ſicut quidditas abſtrahit ab exiſtentia, ita abſtrahit a duratione, duratio enim non eſt, niſi exiſtentis, æternitas autem eſt menſura durationis, & ideo ita abſtrahit ab æternitate, ſicut à tempore. Sed Contrà, quia falſum eſt contingentiam per accidens conuenire creaturæ, & creaturam eſſe indifferentem ad contingentiam, & neceſſitatem, quia iſti duo modi ita diuidunt ens in communi, vt neceſſitas per ſe competat enti infinito, & contingentia finito, quia de ratione creaturæ eſt, vt poſſit eſſe, & non eſſe, alioquin creatura non eſſet, tum quia tunc neceſſarium, & contingens, non ſufficienter diuiderent ens in communi ad finitum, & infinitum, quia eſſentia creaturæ ſecundum ſe nec eſſet neceſſaria, nec contingens. Nec etiam ſatisfacit, quod de æternitate dicit, cum enim dicitur æternitatem eſſe durationem rei exiſtentis, & durationem conuenire rei exiſtenti, ita intelligi debet, vt conueniat rei, quæ actu ſit in rerum natura, & actu ſuum eſſe habeat extra nihil, ex quo ſequitur quod ſi ſemel conceditur creaturas habere verum, & actuale eſſe eſſentiæ ab æterno diſtinctum ab eſſe diuino, propria quoque duratione durabunt per totam æternitatem, quia per totam æternitatem perſeuerant in illo ſuo eſſe reali; ſolet autem regulariter duratio aſſignari exiſtentiæ rei, non autem eſſentiæ ab exiſtentia præciſę, quia eſſentia ab exiſtentia præciſa non eſt realis, & actualis entitas in rerum natura perſeuerans; at ſi eſſentia quoque præciſa exiſtentia ponatur in rerum natura perſeuerans, & creaturis ab æterno conueniens, debebit conſequenter eſſentiæ, non minus quam exiſtentiæ propria aſſignari duratio, nam quęlibet entitas actualiter in rerum natura perſeuerans propriam habet durationem. Obiectiones pro oppoſita ſententia, quia facilè diſſolui non poſſunt, niſi poſt exactam Scoticę ſententię explicationem mox habendam ar. 3. non adducimus in hoc articulo, ſed inferius commodius afferemus, & diluemus ar. 4.

ARTICVLVS II.

Creaturas ab æterno non habuiſſe eſſe diminutum medium inter ens reale, & rationis, vbi explicatur quid ſit eſſe cognitum, quod habuerunt.

12 Concluſio eſt Scoti locis mox citandis, & eſt communis inter Scotiſtas contra Poncium, & Herreram ſupracitatos, qui vnici in ſchola noſtra calumniam hanc à Thomiſtis Scoto impoſitam approbarunt, imo vt Scoticam opinionem defendunt, hanc tenet Rada 1. part. controuerſ. 27. art. 3. vbi vocat Scoti magiſtros, qui hanc opinionem Doctori ſubtili adſcribunt, Nolanus in ſua Pinacoth. q. 13. Vulpes tom. 1. part. 1. diſput. 28. art. vlt. vbi ait hoc figmentum Scoto tribui ex imperitia doctrinæ eius. Smiſinch. trac. 3. de Deo vno diſp. 2. q. 3. Saxius tom. 1. ſuæ Caſtaſtros. diſp. 14. art. 2. vbi ait Scotum non intelligentes ſtultitiam hanc ei imponere, Poſnanienſis in 1. ſent. diſt. 35. diſp. 2. & omnes denique antiquiores Scotiſtæ, & pręſertim Expoſitores in 1. d. 35. & 36. & in 2. d. 1. q. 1. ſolum reperio Maironem, qui 1. d. 42. qu. 2. in fine dicit quidditates rerum ab æterno non eſſe entia rationis nec etiam realia, quod etiam in bono ſenſu poteſt intelligi, vt poſteà explicabimus.

Primo itaque probatur hoc eſſe diminutum, medium inter ens reale, & rationis, quod Poncius, ex Thomiſtarum ſuggeſtione tribuit creaturis ab æterno in Scoti ſententia, eſſe omninò chimæricum, & fictitium, prę ſertim quia illud ponit medium inter ens reale, & rationis, veluti per extremorum participationem, ait enim diſp. cit. 18. num. 52. eſſe medium inter eſſe reale ſimpliciter, & eſſe rationis, quatenus partim cum vno conuenit, partim cum alio; conuenit cum eſſe rationis in hoc, quod non repugnet ipſi exiſtere; probatur, inquam, id eſſe purum figmentum, quia implicat dari medium hoc modo inter contradictoria, ſed ens reale, & rationis in ſuis conceptibus, ac rationibus formalibus contradicunt, ergo &c. patet maior, probatur minor, quia ens reale dicitur illud, quod extat, vel ſaltem extare non repugnat in rerum natura nullo cogitante intellectu, vt conſtat ex communi omnium conceptu, quem habent de ente reali, ens autem rationis dicitur illud, quod nec extat, nec extare poteſt, niſi per ſolam intellectus cogitationem: ergo in ſuis rationibus formalibus inuicem contradicunt, ergo nequit dari medium inter ea per participationem extremorum. Tum quia ens prima ſui diuiſione æquiuoca diuiditur in ens in anima, & ens extrà animam, ſeu in ens reale, & rationis, vt docet Doct. 1. d. 36. qu. vn. lit. F. ergo omne ens, vel eſt in anima, & ſic eſt ens rationis, vel extrà animam, & ſic eſt reale, & non datur medium in vtrumque, ergo hoc eſſe diminutum creaturarum ab æterno partim reale, partim rationis eſt omninò fictitium, & chimæricum.

13 Dices cum Herrera 1. ſent. diſp. 16. quæſt. 5. à quo fortè Poncius occaſionem ſui erroris deſumpſit, eſſe illud diminutum poni poſſe medium inter ens reale, & rationis ſaltim per abnegationem extremorum, & indifferentiam ad vtrumque quo pacto animal mediare dicitur inter hominem, & leonem. Sed rationes allatæ, ſi benè perpendantur, vtrumque medium excludunt tam per participationem extremorum, quam per indifferentiam, ſiquidem contradictoria neutrum medium admittunt. Tum quia admiſſo tali medio inter ens reale, & rationis, tunc dari poſſet ens tranſcendentiſſimè ſumptum commune vniuocum illis, cuius oppoſitum docet Doctor 1. d. 29. q. vn. & nos cum ipſo diſp. 2. quęſt. hoc enim magis propriè diceretur medium per abnegationem extremorum, ac indifferentiam ad vtrumque, quam illud eſſe diminutum creaturarum ab æterno. Tum quia talis mediatio per indifferentiam conuenire ſolet cuicunque vniuerſali, prout præſcindit a differentijs contrahentibus, ratione quarum deſcendit ad hanc, & illam ſpeciem conſtituendam; at eſſe diminutum rerum ab æterno non eſt eſſe vniuerſale, ſed eſſe particulare cuiuſcunque creaturę poſſibilis, quomodo ergo dici poteſt mediare inter ens reale, & rationis per indifferentiam, quemadmodum mediat animal inter hominem, & leonem? planè ſi ita foret, dicendum eſſet, quod ſicut animal per diuerſas differentias contrahentes poteſt eſſe homo, & leo, ita illud eſſe diminutum modò eſſe poſſet ens reale, modò rationis, quod nec mente concipi poteſt; quare concludendum eſt neutro modo dici poſſe ens medium inter ens reale, & rationis, nec per participationem extremorum, vt Poncius aiebat, nec per indifferentiam ad vtrumque vt aſſerebat Herrera.

14 Secundò adhuc minus rationabiliter tribuitur hoc eſſe diminutum creaturis a Poncio omninò independenter à Deo, & ab operatione diuini intellectus, vel voluntatis, quia vt arguebamus contra Henricum, & Albertin. art. præcedenti gloriari vtique poſſent creaturæ quod aliquod eſſe ſaltim diminutum haberent à ſeipſis omninò independenter à Deo. Tum quia de ratione creaturę, vt ſic, eſt quod in quocunque ſuo eſſe, quo recedit a nihilo, ſiue ſit eſſe diminutum, ſiue completum dependeat a Deo, nam totum eſſe creaturæ eſt participatum. Tum quia, quod ſemel eſt imparticipatum, ſemper deinceps eſt tale, quia tale cenſetur ab intrinſeco ſuo, & eſſentialiter; ergo ſi ſemel ab æterno hoc eſſe diminutum creaturarum eſt imparticipatum, & à Deo independens, quando poſtea completur in tempore, participatum eſſe non poterit, quia tunc mutaretur eſſentia rei, & non foret eadem eſſentialiter res quæ modò producitur, & quæ poſſibilis erat. Tum,

Digitized by Google

quia hic dicendi modus adhuc abſurdior eſt, quam opinio Henrici ſiquidem ipſe quamuis ponere videretur res à ſeipſis ab æterno habere eſſe eſſentiæ independenter à Deo in genere efficientis cauſæ, tamen admittebat dependentiam in genere cauſæ exemplaris, & idealis; verùm Poncius ponit hoc eſſe creaturarum diminutum etiam independens à Deo in genere cauſæ exemplaris, quia ait num. 13. illud eſſe diminutum non produci per actum diuini intellectus. Tum tandem quia hoc eſt directè contrà mentem Doctoris, qui 1. d. 36. & 39. & d. 43. ex profeſſo probat creaturas ab æterno habere illud eſſe formaliter, ex ſe ipſis, & principiatiuè ab intellectu diuino.

55 Reſpondet Poncius eſſe de ratione creaturæ duntaxat, quod ſit ab alio quantum ad eſſe reale ſimpliciter, quod eſt eſſe realis exiſtentiæ, non autem quantum ad eſſe poſſibile, & diminutum; & ait quod nulla eſt ratio, cur ad eſſe creaturæ requiretur maior dependentia, quam talis ratione cuius non poſſet habere eſſe reale ſimpliciter abſque Deo; talis autem dependentia adhuc eſſet in creatura poſſibilis, quamuis à Deo non acciperet eſſe ſuum poſſibile per operationem intellectus diuini; & tandem inquit id non eſſe contra Scotum, quia cum inquit eſſe poſſibile creaturis, conuenire ex ſe formaliter, & principiatiuè ab intellectu diuino, ait hoc intelligi debere de eſſe poſſibili proximo, non autem remoto, quia hoc prorſus habent a ſeipſis, & independenter à Deo. Hæc ſolutio reijcitur ex dictis quia de ratione creaturæ eſt quod à Deo dependeant quantum ad omne ſuum eſſe, quod habet extra Deum, & a Deo realiter diſtinctum, ſiue ſit eſſe eſſentiæ, ſiue exiſtentiæ, ſiue completum, ſiue diminutum. Tum quia vt dicebamus, eſſe imparticipatum reddit rem omnino independentem à quocumque alio, & excludit ab eſſentia rei quamcumque dependentiam, ergo ſi ſemel creatura eſſet ab æterno independens à Deo in illo eſſe ſuo diminuto, talis quoque eſſet in tempore quoad eſſe exiſtentiæ. Tum quia, vt ſupra arguebamus num. 7. exiſtentia rei proportionatur eſſentiæ, quia eſſentia exigit exiſtentiam tanquam vltimum complementum, & vltimum actum; ergo ſi eſſentia creaturæ, quæ vtique in illo eſſe diminuto, quod haberet ab æterno, conſiſteret, foret independens, talis etiam eſſe deberet eius exiſtentia. Tum quia cum res producitur in tempore in eſſe realis exiſtentiæ, vel adhuc retinet illud eſſe diminutum, quod ab æterno habuit, vel non; non ſecundum, quia exiſtentia eſt complementum eius & illud velut inchoatio illius, ſed creatura quæ nunc producta exiſtit, quoad omne ſuum eſſe quantumuis minimum à Deo dependet; ergo etiam ab æterno illud eſſe diminutum, quod dicebatur habere, erat participatum, alioquin non eadem eſſentia foret rei exiſtentis, & poſſibilis. Tum quia Deus vtique Deus non eſſet, ſi haberet eſſe independens quoad exiſtentiam, & dependens, quoad eſſentiam, quia ex ratione Deitatis petit vt ſit independens in omni ſuo eſſe; ergo è contra creatura non erit creatura ſi ponatur dependens ſolum quoad eſſe exiſtentiæ, non autem quoad eſſe eſſentiæ, vel eſſe diminutum, quod ab æterno habere dicebatur, quia ex ſua ratione petit, vt ſit dependens in omni ſuo eſſe reali, quantumuis minimo. Denique dubio procul hic dicendi modus valdè accedit ad errorem Vuicleffi tribuentis creaturis ab æterno aliquod eſſe reale diſtinctum ab eſſe Dei, imò in hoc excedit, quod hoc eſſe diminutum adſcribit creaturis ab æterno independenter prorſus à Deo, quod Vuicleff. aſſerere non videtur.

Quod autem ait Poncius hunc dicendi modum non eſſe contra Scotum, quia dum Doctor aſſerit res habere eſſe poſſibile principiatiuè ab intellectu diuino, loquitur, de eſſe poſſibili proximo non remoto; eſt etiam prorſus falſum, ac voluntariè dictum, quia vt latè explicamus art. ſequenti id præſertim aſſerit de eſſe poſſibili remoto, quod eſt eſſe poſſibile logicum, eſſe autem poſſibile proximum, quod dicitur poſſibile obiectiuum non auſpicatur Doctor ab intellectu diuino, ſed in ordine ad diuinam voluntatem, ſi quidem ex ordine ad diuinam omnipotentiam creaturæ habent, quod dicantur poſſibiles obiectiuè, vt dicemus art. ſequenti. Denique Doctor illud eſſe diminutum ait eſſe ſuo modo participatum 1. d. 30. quæſt. 2. lit. O.

56 Tertiò ad rectè intelligendum quid ſit illud eſſe cognitum, quod Scotus tribuit creaturis ab æterno in mente diuina, adeò Thomiſtis infenſum, & abominabile, ſtatuendum eſt omnes fateri debere, vt certum nedum in fide noſtra, ſed etiam in vera Philoſophia, diuinum intellectum omnes creaturas poſſibiles cognoſcere ab æterno quod earum poſſibilitatem ſcientia, quam dicunt ſimplicis intelligentiæ, quare ſi ex cognitione diuina res ab æterno cognitæ denominantur, planè vt inquit Suarez diſp. 31. Met. ſec. 2. num. 2. eadem neceſſitate fatendum eſt hoc eſſe conuenire creaturis ab æterno, qua conuenit ipſi Deo ſcire creaturas, quare ſicut prorſus irrationabile foret concedere oculum parietem videre, & deinde negare parietem eſſe viſum, ita in propoſito mera dementia foret concedere Deum ab æterno ſcientia ſimplicis intelligentiæ cognoſcere creaturas poſſibiles, & negare illas habere eſſe cognitum ab æterno in diuina mente. Cum igitur hoc ſolùm ſonet illud eſſe cognitum, quod Scotus tribuit creaturis ab æterno, quodque appellat diminutum, ſecundum quid, & ab intellectu diuino productum, vt illud diſtingueret ab eſſe reale ſimpliciter, quod poſteà in tempore à voluntate diuina accipiunt per veram, & phyſicam productionem, conſequenter omnes fateri tenentur res ab æterno habuiſſe in diuina mente tale eſſe cognitum, ſecundum quid, & diminutum, vt benè Vaſquez adnotauit 1. par. q. 15. diſp. 70. num. 5. vbi etiam ſubdit Voaldenſ. lib. 1. de antiquit. fidei cap. 1. 2. & 3. tale eſſe diminutum creaturis ab æterno concedere cum Scoto ex D. Aug. v. ſuper Geneſ. ad lit. cap. 14. atque ideò fruſtra laborare Thomiſtas, vt contra Scotum probent res ab æterno non habuiſſe illud eſſe diminutum, intelligentes illud eſſe aliquid reale extrà cauſas exiſtens, vel ſaltim aliquod medium inter eſſe reale, & rationis, quod Scotus nec quidem ſomniauit, ſiquidem per tale eſſe cognitum, ac diminutum, quod tribuit creaturis ab æterno in mente diuina, ſolùm intelligit illud eſſe poſſibile creaturarum, ſecundum quod ab æterno obijciatur intellectui diuino virtute ſuæ intellectionis, ratione cuius dicuntur ab ipſo diuino intellectu ſecundum quid produci, hoc eſt, repræſentari, ita Doctorem explicat, ac intelligit Vaſq. loc. c. & benè ad intentionem eius.

57 Quartò ad maiorem adhuc intelligentiam iſtius eſſe cogniti, quod habent res ab æterno in diuina mente, maximè notandum eſt, quod acutiſſimè Lichetus aduertit 1. d. 36. & Vulpes cit. cum ipſo omninò diſtinguendum eſſe illud eſſe cognitum, quod creaturæ poſſibiles accipiunt formaliter in intellectu diuino cognoſcente, ab illo eſſe, quod attingitur per diuinam cognitionem eis non repugnare, penes quod dicuntur eſſe in potentia logica, ac etiam in potentia obiectiua ipſius Dei, à quo realiter produci poſſunt; quamuis enim hoc eſſe, quod eis cognoſcitur non repugnare, & eſt terminus diuinæ cognitionis, velut obiectum ſecondarium eius, ſit eſſe reale potentiale, quod appellari ſolet ens reale nominaliter, vt latè explicabimus art. ſequenti; tamen illud eſſe cognitum prius quod in creaturas poſſibiles deriuatur ex terminatione diuinæ cognitionis non eſt aliquod eſſe reale, vel medium inter eſſe reale, & rationis, vt Thomiſtæ Scoticum idioma non intelligentes comminiſcuntur, ſed eſt purum eſſe rationis, qualis eſt eſſe viſum in pariete, & eſſe intellectum in obiecto intellectui repreſentato, non quidem eſſe rationis formale, & fabricatum, ſed materiale, & derelictum, quemadmodum iam explicauimus diſp. 1. logicæ quæſt. 2. art. 1. concl. 4. in fine concluſionis. Hoc autem ex pleriſque locis ipſius Doctoris manifeſtè colligitur, quæ hic afferre iuuabit, vt conſtet quam immeritò Thomiſtæ in hoc contra ipſum oblatrent; nam in 3. d. 5. q. 5. § *contra iſtam concluſionem in fine lit.* N. explicans hoc eſſe cognitum rerum ab æterno ſic loquitur, *intellectum eſſe reſpectu alicuius obiecti non ponit illud eſſe aliquid in entitate reali aliud à primo obiecto quia eſſe cognitum ab intellectu diuino non ponit illud eſſe in ſe ſed in intellectu præſentialiter* & d. 13. q. vn. § *aliter ponitur*, ſic loquitur, *ens rationis tantum habet eſſe in intellectu, quia ens rationis non cauſatur ab obiecto, niſi in quantum cognitum, & vt ſic non habet eſſe niſi in intellectu, quod eſt ens diminutum ex 6. Met. nihil autem ſecundum quod ens diminutum eſt, eſt propria ratio entis veri*, ſed hoc expreſſius habet 1. d. 36. q. vn. per totum, vbi ex profeſſo de hoc eſſe cognito loquitur, & in primis §. *contra iſtud obijcitur* ſub lit. E. ait eſſe cognitum creaturarum eſſe eiuſdem rationis cum eſſe exemplato, & repræſentato Homeri dum eſt in opinione, quod eſſe opinatum ſatis de ſe conſtat eſſe purum ens rationis. Deindè lit. F. ens prima ſui diuiſione æquiuoca diuidit in ens in anima, & ens extrà animam id eſt reale, & rationis, vt ibi explicat, & illud eſſe in anima, ſub quo conſtituit eſſe cognitum creaturarum, ait omninò eſſe diuerſum ab omni eſſe extra animam. Item lit. G. in reſp. ad 2. inquit, quod productio iſta creaturarum in eſſe cognito in eſſe alterius rationis ab omni eſſe ſimpliciter, & tale eſſe inquit eſſe omninò eiuſdem rationis cum eſſe Cæſaris repræſentato in ſtatua, ſi foret ſimpliciter annihilatus. Et ibidem paulopòſt, vt excluderet omnem dubitationem de iſto eſſe cognito, an eſſet aliquo modo eſſe reale, vel purum ens rationis ſubdit hæc verba. *& ſi velis quærere aliquod eſſe verum huius obiecti, vt ſic, nullum eſt quærere, niſi ſecundum quid, niſi dicatur, quod iſtud eſſe ſecundum quid reducitur ad aliquod eſſe ſimpliciter, quod eſt eſſe ipſius intellectionis, ſed iſtud eſſe ſimpliciter non eſt eſſe formaliter eius quod dicitur eſſe ſecundum quid, ſed eſt eius terminatiuè, vel principiatiuè*, ſcilicet tanquam cogniti in cognoſcente, quam doctrinam etiam docet in 4. d. 1. q. 5. lit. Q. Rurſus ſub lit. M. inquit hominem ab æterno ex quo habuit eſſe cognitum à Deo non magis habere eſſe, quam chimæram, ſed tam eſſe nihil, quam iſtam, Et tandem in 2. d. 1. qu. 1. lit. H. eſſe cognitum creaturarum comparat Doctor illi eſſe, quod habent ſecundæ intentiones in intellectu noſtro, quod nulli dubium eſt eſſe ens rationis.

58 Quintò adhuc magis declarandum eſt, quo pacto dixerit Scotus creaturas ab æterno eſſe productas in eſſe cognito, ſecundum quid, & diminuto 1. d. 35. 36. & 39. & 2. d. 1. q. 1. ex quol. 14. art. 2. & alibi ſæpè; & hoc ad excludendum calumnias Thomiſtarum, qui mentem Doctoris non aſſecuti, vt ait Vaſquez loc. cit. acerbius, quam par ſit, damnant hunc loquendi modum, vnde Caiet. p. 1. qu. 14. art. 3. hanc productionem creaturarum in eſſe cognito vocat chimericam, & periculoſam; ait itaque Doctor 1. d. 36. q. vn. §. *concedo concluſionem iſtarum*, non tantùm diuino intellectui conuenire, cum res intelligit, & cognoſcit, in eſſe quodam cognito, & intellecto producere, ſed hoc ei commune eſſe cum intellectu creato, qui etiam ſuo modo cum obiecta intelligit, dicitur ea in eſſe quodam cognito, & intentionali producere; ſicut enim ait Doctor, quia eſſe album non eſt, niſi eſſe qualitatiuum, ideò producere in eſſe albo, non eſt producere in eſſe ſubſtantiæ, vel ſimpliciter, ſed tantùm in illo eſſe qualitatiuo, quia productio à termino, ſeu forma producta denominatur, iuxtà eſſe ſimpliciter, vel ſecundum quid quod ipſa tribuit; ita in propoſito cum denominatio cogniti, & intellecti obiecto, cui aduenit, non tribuat eſſe aliquod ſimpliciter, & certa

aoi-

animam, ſed tantum ſecundum quid, & anima, ac intentionale, conſequenter talis productio rerum in eſſe cognito ab intellectu diuino ab æterno non eſt, niſi productio in eſſe ſecundum, quid, ac diminuto. Cæterum aduertit Doctor ibidem hoc verſari diſcrimen inter diuinum intellectum, & creatum quoad productionem rerum in eſſe cognito, quod cum intellectus creatus res intelligit, non præſtat eis per talem intellectionem primum omninò earum eſſe, quia in proprio eſſe ſupponuntur eius intellectioni, quia reſpectu intellectus creati res ſunt prius intelligibiles, quam intellectæ, at intellectus diuinus cum res intelligit producit eas in primo eſſe intelligibili, vel intellecto, res enim nequeunt habere eſſe intelligibile proprium, & formale priuſquam ab intellectu diuino intelligantur, ſed tantùm virtuale in diuina eſſentia; cuius ratio eſt, vt dicitur in tractatu de ſcientia Dei, eſſentia diuina, vt prior intellectione præcisè ſecundùm rationem eſſentiæ non eſt exemplar actuale, & formale creaturarum, nec in ea veluti in ſpeculo res ipſæ relucent, ſed tantùm virtuale, & eminentiale, vt declarat Baſſolius 1.d.36.q.1.art.2. vndè ante actum diuini intellectus creatura nullum eſſe formale proprium habet in Deo nec cognitum, nec poſſibile, nec intelligibile, licet hæc quaſi virtualiter habeat in diuina eſſentia, vt diſertè Doctor ipſe docet 2.d.1.qu.1. §. *ſequitur ſecundum inſtans naturæ*, vbi proindè comparat productionem hanc creaturarum in eſſe cognito effectioni ſecundarum intentionum in intellectu noſtro, in quo non dicuntur habere prius eſſe intelligibile, quam intellectum. Hinc deducitur quod eſſe cognitum ab intellectu noſtro rebus tributum, non eſt primum omnino earum eſſe (niſi in entibus rationis, ac ſecundis intentionibus) ſed ſecundarium, ſed eſſe cognitum, quod eis tribuitur ab intellectu diuino eſt primum omninò earum eſſe, ante quod nullum eſt prius per quod res formaliter eſſe dicantur, & hæc eſt ratio, cur eas dicatur diuinus intellectus potius producere in eſſe cognito, quam intellectus creatus, non quia ex vi intellectionis diuinæ res ab æterno accipiant aliquod eſſe reale ſimpliciter, vel diminutum medium inter eſſe reale, & rationis, vt Thomiſtæ perperam intellexerunt, ſed quia primum eſſe formale, quod habent, eſt hoc eſſe cognitum, & diminutum; per quod ruunt omnia argumenta à Nominalibus congeſta præſertim à Rubion.1.d.43.contra hanc productionem in eſſe cognito.

19 Hinc tandem reſolui poteſt illud quæſitum, quod hic proponi ſolet, an hoc eſſe cognitum poſitum à Scoto dicatur tale per extrinſecam, vel potius per intrinſecam denominationem; volunt enim Scotiſtæ quamplures creaturis conuenire per extrinſecam duntaxat denominationem, & ita loqui, ac ſupponere videtur Vulpes loc.cit.contra quos acriter agit Nolan.cit.qu.53. vbi contendit eis conuenire per denominationem intrinſecam; ſed eſt ferè contentio de nomine, nam certum eſt ex vna parte, eſſe cognitum diuinum non conuenire rebus per denominationem adeò extrinſecam, ſicut eis conuenit eſſe cognitum per intellectum creatum, quia cum eſſe cognitum à noſtro intellectu rebus tributum non ſit primum earum eſſe, ſed ſecundarium, vt dicebamus, ſequitur eſſe illis omninò extrinſecum, & aduentitium, & meram denominationem extrinſecam duntaxat in illis ponere, & è contra cum eſſe cognitum à diuino intellectu rebus tributum ſit omninò primum earum eſſe formale, ante quod nullum eſt prius, per quod res formaliter eſſe dicantur, ſequitur eſſe illis aliquo pacto intrinſecum, quatenus eſt id, quo primò, & formaliter habent eſſe, licet diminutum, & ſecundùm quid, vt optimè adnotauit Rada loc.cit. notab. 4. vndè ſicut hac ratione eſſe quod nobis intellectus ſecundis tribuit intentionibus, non eſt eis extrinſecum, nec eis omninò conuenit per extrinſecam denominationem, quæ rem ſupponere ſolet, cui aduenit, in proprio eſſe, ſed eſt eis intrinſecum, & formale, licet ſecundum quid, ac diminutum, eſt tamen extrinſecum primis intentionibus; ita eſſe cognitum, in quo producuntur creaturæ à Deo, eſt intrinſecum, proprium, & formale ipſis creaturis, licet diminutum, & ſecundùm quid. Sed ex alia parte certum quoque eſſe debet, eſſe illud cognitum rebus tributum ab intellectu diuino non eſſe ita intrinſecum, vt ponat aliquid in creaturis, ratione cuius dici queant eſſe in ſeipſis abſolutè loquendo, quemadmodum velle videtur Nolan. loc. cit. quia concedi nequit in rigore loquendo, quod res in eſſe cognito ſit in ſeipſa abſolutè, quia cum illud eſſe ſit omninò diminutum, & ſecundum quid nullo modo concedi debet abſolutè per ipſum in ſeipſa eſſe, vt etiam notauit Rada cit.concl.4. ſed tantùm in mente diuina, vt cognitum in cognoſcente.

20 Sexto tandem, vt pateat qua ratione Doctor 1. d. 39. vocet hoc eſſe cognitum creaturarum eſſe diminutum, & eſſe rationis abſolutum, notandum ex eodem ibid. ſub.lit.E. duplicem eſſe determinationem, vnam diminuentem, alteram prorſus diſtrahentem, prima dicitur, quæ non tollit omnimodam ſignificationem termini, cui additur, minuit tamen maiorem, & principaliorem partem eius, vt cum dicimus aliquem eſſe album ſecundum dentes, ly *ſecundum dentes* dicitur determinatio diminuens, quia non aufert omnimodam albedinis ſignificationem, ſed minuit, at determinatio diſtrahens dicitur quæ tollit omnimodam ſignificationem termini cui additur, & oppoſitum eius inducit, diſtrahere namque eſt propriam termini ſignificationem tollere, & oppoſitam inducere, vt cum dicitur homo mortuus, ly *mortuus* eſt determinatio diſtrahens, quia non ſolùm tollit proprium hominis ſignificatum, ſed etiam oppoſitum inducit, ſcilicet humanitatis priuationem. Itaque in propoſito eſſe cognitum creaturarum, quod habent ab æterno in mente diuina vocat Doctor ſecundum quid, & diminutum, quia ly *cognitum* eſtò non ſit determinatio diſtrahens, quia non tollit ſignificationem creaturæ, nec oppoſitum inducit, ſcilicet priuationem omnimodam poſſibilitatis; eſt nihilominus determinatio diminuens, quia minuit eſſe creaturarum, & conſtituit illud in eſſe ſecundum quid, & diminuto. Quare autem hoc eſſe cognitum appellet Doctor eſſe rationis abſolutum, quod reſpectum rationis fundat ad diuinam cognitionem, veluti per eam ſecundum quid productum, pendet ex dictis diſp. 3. log. quæſt.7. vbi docuimus ens rationis diuidi in abſolutum, & reſpectiuum ad inſtar entis realis, ad modum cuius & concipitur, & diuiditur; abſolutum nempe eſt, quod concipitur, vel concipi poteſt ad modum entis ad ſe, reſpectiuum verò quod concipitur per modum entis ad aliud, ſicut ſunt omnes ſecundæ intentiones; cum igitur eſſe cognitum creaturarum poſſit concipi per modum fundamenti reſpectum rationis fundantis ad diuinam cognitionem, ſeu diuinum intellectum, veluti ad cauſam producentem ſecundum quid, hac ratione optimè appellatur ens rationis abſolutum, nam propriè munus abſoluti eſt fundare reſpectum. Addo Scotum in illa quæſt. per illud eſſe abſolutum creaturarum ab æterno ſæpius intelligere eſſe poſſibile logicum, quia poſſibilitas logica, vt diſtinguitur à poſſibilitate obiectiua, quæ præcisè attenditur penes ordinem ad diuinam omnipotentiam, ſolet dici poſſibilitas abſoluta vt ſeq.art.conſtabit, per illud ergo eſſe abſolutum intelligit eſſe poſſibile logicum, quod propriè conſtituit fundamentum relationis ad ipſum Deum cognoſcentem; vocat autem illud eſſe rationis, non quidem præcisè, & nudè conſideratum, quia ſic eſt ens reale potentiale, vt videbimus art.ſeq. ſed vt cognitum reduplicatiuè; vt enim ſubſtat illi determinationi diminuenti dicitur eſſe rationis, quemadmodum lapis, vt cognitus, dicitur in mente noſtra habere tantùm eſſe rationis, & obiectiuum.

Ex hactenus dictis facilè dilui poſſunt quæcunque obiecta ſolent conglomerare Thomiſtæ contra hoc eſſe cognitum creaturarum; cum enim probant eſſe medium inter eſſe reale, & rationis; quia vel id eſſe cognitum eſt ens reale, vel rationis, non primum, vt Scotus ipſe concedit, neque ſecundum, quia id etiam conuenit chimæris, ergo eſt quid medium inter vtrumque. Deinde quia creaturæ ab æterno cognitæ à Deo ſunt verè effectibiles, atque creabiles, ergo non ſunt pura entia rationis, alioquin etiam chimeræ forent producibiles, cum ergo ex alia parte non ſint entia realia ſimpliciter habebunt eſſe medium inter eſſe reale, & rationis. Demum hoc eſſe cognitum, quod habent creaturæ ab æterno non eſt eſſe ſimpliciter reale, vt de ſe patet, neque eſſe ſimpliciter rationis, cum non habeant repugnantiam eſt autem aliquod eſſe conueniens cum eſſe rationis in hoc, quod non ſit eſſe reale ſimpliciter, & cum eſſe reale ſimpliciter in hoc, quod non repugnet ipſi exiſtere; eſt magis perfectum, quam eſſe rationis propter non repugnantiam, & minus perfectum, quam eſſe ſimpliciter, ergo eſt medium inter eſſe rationis, & ſimpliciter.

Reſp. Thomiſtas quoque teneri ad ſolutionem difficultatis propoſitæ, quia & ipſi fateri tenentur Deum cognoſcere ab æterno creaturas poſſibiles, quod idem eſt ac eas eſſe à Deo cognitas in ſua poſſibilitate per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ cumque cognoſcantur à Deo, vt poſſibiles, ac producibiles, non erunt pura entia rationis, quia hæc non ſunt producibilia ad extra, at neque ſunt entia ſimpliciter realia, vt ipſi vltrò concedunt, erunt ergo quid medium inter eſſe reale, & rationis; quare dicendum eſt aliud eſſe loqui de creaturis ab æterno cognitis, aliud de eſſe poſſibili; quod à diuino intellectu noſcitur eis non repugnare, & aliud tandem de ſimplici denominatione cogniti, quam ſuſcipiunt ex eo quod terminant diuinam cognitionem, nam hoc eſſe ſimplicis denominationis eſt purum eſſe rationis, vt diximus eſſe verò poſſibile creaturarum quod à diuina cognitione attingitur, eſt eſſe reale potentiale, ſeu nominaliter vt dicemus art. ſeq. creatura tandem ſi præcisè accipitur ſecundum illud eſſe poſſibile eſt ens reale potentiale, ſi verò reduplicatiuè, vt ſubſtat denominationi cogniti eſt ens rationis, & ſic creaturæ ipſæ hac ratione partim entia realia, partim entia rationis dici poſſunt, entia quidem realia ſecundum illud eſſe, quod à diuino intellectu noſcitur eis non repugnare, entia verò rationis, prout ſecũdum illud eſſe ſubſtant denominationi cogniti, quia ſic conſiderantur ſolum, vt habent eſſe obiectiuum in diuina mente; at illud eſſe cognitum pro ſimplici denominatione acceptum eſt omninò eſſe rationis, vndè inconſultò confundunt Thomiſtæ hoc eſſe cognitũ, cũ ipſis creaturis cognitis, vt illud oſtendãt eſſe ens partim reale, partim rationis. Quod ſi præcisè ſermo fiat de eſſe poſſibili creaturarum, vt procedere videtur vltima confirmatio, hoc abſolutè, & in rigore loquendo eſt ens reale, quia per hoc eſſe ſecernitur creatura ab æterno ab entibus rationis, & chimæris, attamen dici quoque poſſet quodammodo medium inter ens reale, & rationis, ſi per eſſe reale intelligatur eſſe realis exiſtentiæ, ſic enim vtique mediat inter ens rationis, & ens reale verbaliter ſumptum, id eſt exiſtens, verum quia ſimpliciter, & abſolutè loquendo nomine entis realis nõ ſolum intelligendũ venit, quod eſt exiſtens rerum natura extra cauſas, vt confirmatio illa ſupponere videtur, ſed etiã id cui nõ repugnat eſſe ſic in rerũ natura, hinc eſt quod ſimpliciter, & abſolutè loquendo nõ debet dici medium inter ens reale, & rationis, ſed potius eſſe reale, vt videbimus art. ſeq.

22 Secundò obijcies cum Herrera probando, quod hoc eſſe cognitum ſit ſaltim medium per indifferentiam inter ens reale, & rationis, quia tam vni, quam alteri conuenire poteſt, dum ab intellectum concipiuntur, tunc enim vtrumq; habet eſſe cognitum in intellectu, ergo

Digitized by Google

hoc eſſe cognitum nec eſt ens reale formaliter, nec rationis, ſed quid medium per indifferentiam, & vtrique commune. Conf. quia in plus ſe habet, quam eſſe reale, & rationis, conuenit enim etiam chimæris, & impoſſibilibus, quæ æquè habent eſſe cognitum in Deo, ac ipſæ creaturæ poſſibiles. Demum minorem habet entitatem, quam ens reale, vt ſatis de ſe conſtat, & maiorem ente rationis; cum enim concipitur ab intellectu per intelligentiam reflexam, recipit eſſe minus eo, quod habet in ſe, nam res accepta inquantum cognita ſemper ab eſſe proprio diminuitur, hoc autem eſt eſſe formale rationis.

Reſp. ſuppoſita diſtinctione data in logica de ente rationis materiali, & formali, ſeu fabricato, & derelicto, negando eſſe cognitum præciſè acceptum pro denominatione cogniti à potentia cognoſcente in obiectum deriuata eſſe quid commune ad ens reale, & ens rationis, vt comprehendit tam ens rationis formale, quàm materiale, quia continetur ſub ente rationis ſic accepto. Ad Conf. pariter reſpondetur falſum eſſe aſſumptum, quia eſſe cognitum pro ſimplici denominatione acceptum continetur ſub ente rationis in ea generalitate accepto, quatenus ſub ſe comprehendit tam ens rationis formale, quàm materiale. Ad vltimum negatur aſſumptum quoad 2. partem cum ſua probatione, quia cum eſſe cognitum in obiecto concipitur per intelligentiam reflexam accipit maius eſſe intrà latitudinem entis rationis, quia vbi prius erat ens rationis materiale duntaxat, & derelictum, acquirit per intelligentiam reflexam formale eſſe rationis; cum autem dicebatur rem inquantum cognitam ſemper ab eſſe proprio diminui, vel hoc duntaxat de entibus realibus intelligi debet, vel ſi hoc quoque ad entia rationis extendere placet, id debet intelligi intra ſolam latitudinem entis rationis, vndè ſolum ſequitur eſſe cognitum eſſe minus ente rationis ſpecificè ſumpto, ſcilicet pro ente formali rationis, non autem genericè, prout, ſcilicet comprehendit tam materiale, quam formale; pro quorum recta intelligentia recurras ad diſp. de ente rationis in Logica.

23 Tertiò arguitur ex Caiet. Bannes, Zumel, & alijs Thomiſtis p. 1. q. 14. quia argumenta ſumpſerunt à Nominalibus 1. d. 43. productio creaturarum in eſſe cognito ab æterno eſt chimærica, & periculoſa, quia ſequitur ex ea Deum eſſe non poſſe abſque illo eſſe cognito & diminuto, quod dicere ſcandaloſum eſt. Tum 2. quia tunc res eſſent ab æterno creatæ, nam hoc eſſe diminutum eſſet ens participatum, & omne tale eſt à Deo creatum. Tum 3. quia creaturæ in illo eſſe intelligibili forent in ſeipſis, ſed non eſſent creator, ergo creaturæ. Tum 4. eſſe cognitum, & repræſentatum non ponit aliquid in re cognita præter ſolam extrinſecam denominationem; ergo eſſe cognitum in creaturis nil ponit præter extrinſecam denominationem à diuina cognitione deſumptam. Tum 5. quia ſi Angelus cognoſceret modo rem aliquam poſſibilem, vel impoſſibilem, per hoc quod cognoſceret eam, non produceret illam extra ſe in aliquo eſſe intelligibili, ac diminuto, ergo ſi Deus intelligit aliquid abſque actu voluntatis quo velit illud eſſe, nihil extra ſe producit. Tum. 6. quia hinc ſequeretur Deum naturali neceſſitate, & non liberè producere extrà ſe creaturas in tali eſſe cognito, & diminuto. Tum 7. cum Deus producit creaturas in eſſe cognito, vel eas producit intelligens, vel non, ſi primum ergo fruſtrà ponitur hæc noua productio in eſſe cognito, quia anteà erant cognitæ, ſi ſecundum ergo merè naturaliter eas producit, velut ignis ignem. Tum 8. vel eas producit mediantibus idæis, vel ſine illis, non ſecundum quia nil Deus extrà ſe producit, niſi medijs Idæis, ſed neque primum, quia ideæ non præcedunt niſi productionem creaturarum in eſſe reali. Tum tandem, quia creaturæ in tali eſſe diminuto productæ eſſent æternæ, & poſteà quando producuntur in tempore non fierent ex nihilo, ſed ex tali eſſe cognito, ac diminuto.

24 Reſp. hæc, & ſimilia argumenta Thomiſtis congeſta procedere ex falſa ſententiæ Scoti intelligentia; ſicut ergò nec periculoſum, nec ſcandaloſum eſt, imò prorſus neceſſarium aſſerere, quod Deus ſcientia ſimplicis intelligentiæ cognoſcat creaturas poſſibiles, ità nec ponere iſtas eſſe intellectui diuino ab æterno obiectiuè præſentes, hoc enim & non aliud vult innuere Doctor per illam productionem rerum in eſſe cognito in diuina mente, quia apud Scotum res intelligere eſt formaliter eas in eſſe cognito producere. Et ſicut abſurdum non eſt apud Thomiſtas Deum ab æterno eſſe non poſſe ſine reſpectibus imitabilitatis, & participabilitatis ad creaturas, per quos diuina eſſentia conſtituitur in ratione Ideæ; ità apud Scotum inconueniens non eſt ſine eſſe cognito creaturarum eſſe non poſſe, tum quia hoc non eſt eſſe aliquod creaturarum in ſeipſis, ſed tantùm in diuina mente; tum quia vt notat Doctor quol. 5. S. propriè loquendo hoc eſſe nec præexigitur, nec coexigitur ad eſſe Dei, ſed potius ad eius ſummam perfectionem neceſſario ſequitur, virtute cuius res omnes poſſibiles neceſſariò intelligens dicitur conſequenter eas producere in eſſe cognito, quod nullam arguit dependentiam Dei a creaturis in ſuo eſſe, ſed potius è contra. Ad 2. negatur conſeq. quia creatio terminatur ad verum eſſe ſimpliciter, non autem ad eſſe ſecundum quid, & diminutum, quale duntaxat eſt eſſe creaturarum ab æterno, quod proindè nequit etiam participatum dici, niſi ſecundum quid. Ad 3. negatur creaturas in eſſe cognito propriè dici poſſe eſſe in ſeipſis, quaſi res reales habentes eſſe eſſentiæ, vel exiſtentiæ extra Deum, ſed ſunt obiectiuè tantùm in diuino intellectu ſecundum eſſe reale, quod nouit eis non repugnare, & ideò nec ſunt creator, nec creaturæ, quia hæc ſoli enti reali competunt. Ad 4. ſatis conſtat ex dictis num. 19. Ad 5. etiam conſtat ex dictis num. 18. quale interueniat diſcrimen inter productionem rerum in eſſe cognito factam ab intellectu diuino, & ab intellectu creato, & quomodo Deus producendo res in eſſe cognito non propriè dicatur illas ponere extrà ſeipſum, quia nullum eſſe reale actuale illis confert per talem productionem. Ad 6. concedit Doctor conſequentiam ſine vlla abſurditate 1. d. 8. q. 5. lit. N. vbi ait, quod non ſe habet diuinus intellectus ad intelligibilia alia à ſe, ſicut voluntas ad alia volibilia, quia ille intellectus poteſt eſſe neceſſariò omnium intelligibilium, quatenus ſunt ſibi præſentia; productiuus in eſſe cognito, quia per hoc non ponitur aliud à Deo formaliter neceſſarium in eſſe reali, voluntas autem non poteſt eſſe neceſſario aliquorum aliorum volibilium, niſi illa eſſent aliquando neceſſaria in aliquo eſſe reali alio ab eſſe diuino; ita Doctor, quod intelligendum eſt de voluntate efficaci, non autem ſimplicis complacentiæ, nam loquendo de tali amore nullum foret abſurdum concedere, quod neceſſariò diligat creaturas in eſſe cognito, ac earum poſſibilitatem, nam paſſim hoc admittunt omnes Theologi, ſaltim neceſſitate libertatem ſpecificationis excludente, ſi non exercitij.

25 Ad 7. quod eſt argumentum ab ipſo Doctore confectum contra Henricum 1. d. 36. lit. B. dico minimè cogitandum eſſe in productione rerum in eſſe cognito ab intellectu diuino duos quaſi actus diſtinctos interuenire, vt Aduerſarij imaginantur, alterum producendi, alterum intelligendi creaturas nec proindè diuinum intellectum prius producere, quam intelligere, vel è contrà, ſed potius eſt vnus, & idem actus formaliſſimus, quo verè intelligendo, ſecundum quid producit, & ſecundum quid producendo, verè intelligit, nam eas intelligere eſt formaliter producere in eſſe cognito, & è conuerſo. Ad 8. cum Idæa ſit ratio in mente diuina, ſecundum quam aliquid eſt formabile ad extra, vt Doctor docet 1. d. 35. ex Aug. & eſſe cognitum, vt ſic, nec ſit formatum, nec ſit formabile ad extra, conſequenter in ſui productione nulla indiget idæa, ſed potius eſt ipſamet idæa creaturæ poſſibilis ad extrà, & cum dicitur Deum, nihil ad extrà producere ſine idæis, verum eſt in eſſe realis exiſtentiæ, præterquamquod, vt ſæpè dictum eſt, per productionem rerum in eſſe cognito nihil propriè loquendo extrà ſe ponit, quia per eam nullum eſſe reale actuale illis confert. Ad vlt. creaturæ in illo ſtatu, ſcilicet in eſſe cognito dicuntur tantùm æternæ ſecundum quid, & in eſſe obiectiuo, quod nullum eſt inconueniens, alioquin in eſſe realis eſſentiæ, & exiſtentiæ ſunt ſimpliciter contingentes, & quamuis autem hoc eſſe cognitum præcedat in æternitate, falſum tamen eſt creaturam ex ipſo produci in eſſe reali, tanquam ex aliquo poſitiuo, ſed potius ex eo producitur tanquam ex exemplari, ad quod aſpiciens ſupremus opifex dicitur creaturam extrà producere in eſſe reali, vt docet Doctor 2. d. 1. quæſt. 1.

Poſtremò hic nota, quod Meuriſſe loc. cit. aduertit, tantùm abeſſe, vt Scotus hanc opinionem teneat, quam ei impingunt Thomiſtæ, vt potius ipſi in eam incidere cogantur, ſi conſequenter loqui volunt ad ſua principia de diſtinctione reali exiſtentiæ ab eſſentia, & quod eſſentiæ rerum ſecundum eſſe reale eſſentiæ ſunt æternæ, ex hoc enim præſertim deducunt diſtinctionem realem exiſtentiæ ab eſſentia, quia res ſecundum eſſe eſſentiæ ſunt æternæ, non autem ſecundum eſſe exiſtentiæ, vt infrà videbimus in proprio quæſito; ergo potius ad eorum principia ſequitur iſta opinio, quam ex principijs Doctoris ſubtilis, qui ſemper conſtantiſſimè negauit realem diſtinctionem exiſtentiæ ab eſſentia.

ARTICVLVS III.

Eſſentia rerum, vt ab exiſtentiam præſcindit, in ſola reali poſſibilitate conſiſtit, vbi explicatur quid ſit, & vndè oriatur eſſe poſſibile rerum.

26 CONcluſio huius articuli communis eſt tam apud Veteres, quam apud Recentiores, & ſequitur manifeſtè ex determinatis in præcedentibus articulis; ſi enim creaturæ ab æterno non habent aliquod eſſe reale actuale eſſentiæ vt aſſerebat prima opinio à quæſtionis initio citata, nec aliquod eſſe diminutum medium inter eſſe reale, & eſſe rationis, vt aiebat ſecunda opinio citata ibidem, & tandem aliud eſſe actuale ab æterno non habent, niſi purum eſſe cognitum, & obiectiuum, quod eſt eſſe rationis in eas deriuatum ab intellectu diuino, dum ſcientia ſimplicis intelligentiæ eas attingit ſecundum illud eſſe, quod nouit ex earum natura illis non repugnare, vt dictum eſt art. præced. planè, inquam, ex hoc ſequitur nil remanere, per quod poſſit explicari rerum eſſentia ab æterno, vt ab exiſtentia præſcindit, niſi ſola realis poſſibilitas, per quam præciſæ creaturæ ab æterno diſtinguuntur à chimæris, & alijs impoſſibilibus. Tres tamen arduæ difficultates occurrunt circa rectam huius concluſionis intelligentiam. Prima eſt quo pacto ſit explicanda hæc rerum poſſibilitas; ſecunda an habeat cauſas, & quæ ſint; tertia an ſit in tali gradu realis, vt eſſentia rei poſſibilis ſecluſa exiſtentia poſſit dici verè ens reale.

27 Circa primam difficultatem Hurtad. diſp. 8. Met. ſec. 1. explicat poſſibilitatem rerum per denominationem poſſibilis ſumptam à diuina omnipotentia, quæ eo ipſo quod aliquem effectum producere poteſt, illum poſſibilem denominat, quæ videtur fuiſſe ſententia Henrici quol. 6. q. 3. & Gabriel. 1. d. 43. qu. 2. & Canonici 2. Phyſ. q. 1. art. 2. Quem dicendi modum ſic abſolutè prolatum reijcit Doctor pluribus

in

Digitized by Google

in locis, & in primis 1.d.36.ad 2.prin. quia circumſcripta omni potentia actiua in rerum natura, adhuc multa dicerentur poſſibilia potentia logica, id eſt multa non repugnarent in rerum natura, vt quod homo ſit animal rationale, equus irrationalis, &c. cum hæc prædicata adinuicem non repugnent; ac etiam alia quamplura eſſent impoſſibilia, vt homo irrationalis, equus rationalis, quia tales enunciationes ſunt implicatoriæ, ergo rei non habent, vt dicantur poſſibiles, vel impoſſibiles logicè per reſpectum ad diuinam omnipotentiam, ſed potius ex ſuis rationibus formalibus. Deindè arguit Doctor 1.d.43. nihil eſt ſimpliciter impoſſibile, niſi quia ſimpliciter repugnat ſibi eſſe, cui autem repugnat eſſe, repugnat ei ex ſe primò, & non propter reſpectum aliquem affirmatiuum, vel negatiuum eius ad aliquid aliud, repugnantia enim quæcunque extremorum eſt ex ratione ſua formali, & per ſe eſſentiali circumſcripto quocunque alio reſpectu vtriuſque extremi poſitiuo, vel negatiuo ad quodcunque aliud, ſicut album, & nigrum per ſe ex ſuis rationibus formalibus contrariantur, & habent repugnantiam formalem circumſcribendo per impoſſibile omnem reſpectu ad quodcunque aliud; illud igitur eſt ſimpliciter impoſſibile, cui per ſe repugnat eſſe, & quod ex ſe primò eſt tale, quod ſibi omninò repugnat eſſe, & non propter aliquem reſpectum ad diuinam omnipotentiam affirmatiuum, vel negatiuum, imò ſibi repugnaret eſſe, ſi per impoſſibile Deus non eſſet. Conf. quia ſi chimæra eſt impoſſibilis, ſanè ex parte diuinæ omnipotentiæ talis impoſſibilitas attendi nequit, quia diuina omnipotentia, quantum eſt ex ſe eſt virtus infinita, ac proindè æquè valens ad producendum hominem, ac chimæram quantum eſt ex parte ſui; defectus ergo procedit ex parte chimeræ, quatenus in ſe aliquam habet repugnantiam ad produci, quam non habet homo, atque ideò hic dicitur poſſibilis, illa impoſſibilis, ergo talis poſſibilitas, vel impoſſibilitas logica non eſt mera denominatio extrinſeca ex omnipotentia Dei deſumenda, ſed ex rationibus formalibus hominis, & chimeræ.

28 Fortè dices hoc probare dumtaxat impoſſibilitatem rerum vtique ex parte diuinæ omnipotentiæ attendi non poſſe, quia hoc in ea imperfectionem argueret, benè tamen attendi poſſe poſſibilitatem, quia hæc nullam infert imperfectionem, imò magis maximam perfectionem in diuina omnipotentia. Contra hoc inſtat Doctor cit. 1.d.43. quia in cauſis præciſis ſi affirmatio eſt cauſa affirmationis, ità negatio eſt cauſa negationis ex 1.poſt. tex. com. 30. vbi ait Ariſtot. quod ſi habere pulmonem eſt cauſa reſpirandi, non habere pulmonem eſt cauſa non reſpirandi; ergo ſi potentia actiua, quæ eſt omnipotentia in Deo, eſt præciſa ratio poſſibilitatis in creatura, negatio potentiæ actiuæ in Deo erit cauſa negationis poſſibilitatis in creatura. Tum quia ſicut iſta propoſitio falſa eſt, quia Deus chimæram producere nequit, ideò chimæra repugnat, nam potius oppoſita eſt vera, ideò Deus chimæram producere nequit, quia chimæra eſt in ſe repugnans; ſic à pari iſta propoſitio erit falſa quia Deus poteſt producere hominem, homo non repugnat, & potius oppoſita erit vera; quia homo non eſt in ſe repugnans, ideò poteſt à Deo produci, ergo nedum impoſſibilitas, ſed etiam poſſibilitas ex rationibus formalibus rerum attendenda erit, & non ex parte diuinæ omnipotentiæ. Tandem nouit Deus aliquam rationem in lapide, ratione cuius ſit poſſibilis, & poſſit habere denominationem poſſibilis à diuina omnipotentia, quam non cognoſcit in chimæra; ergo aliquam repugnantiam habet in ſe chimæra, quam non habet lapis, ratione cuius dicitur impoſſibilis, & aliquam non repugnantiam habet lapis, ob quam poſſibilis dicitur, quæ non reperitur in chimæra, independenter ab omnipotentia diuina.

29 Itaque dicendum eſt aliquid poſſe dici poſſibile dupliciter, vel logicè, vel etiam obiectiuè, non enim idem ſunt præſertim apud Scotum, & Ariſt. potentia logica, & obiectiua, vt ſuperius ſuo loco diximus diſp.6. qu.2. nam logica potentia, vt explicat Doctor 1.d.7. qu.vn.§. *ad quæſtionem* dicit modum compoſitionis factæ ab intellectu, & illa notat non repugnantiam extremorum, de qua ait Philoſophus 5. Met. cap. de potentia, *illud eſt poſſibile, cuius contrarium non eſt de neceſſitate verum*, vndè ſubdit Doctor, quod ſi antè mundi creationem mundus non ſolum non fuiſſet, ſed nec etiam per impoſſibile Deus, fuiſſet tamen aliquis intellectus, tunc antè mundi creationem hanc componens propoſitionem, mundus poterit eſſe, mundus eſſet poſſibilis potentia logica, quia termini non repugnarent. Potentia verò obiectiua, vt Scotus idem docet 2.d.12.q.1.§. *eſt igitur videndum*, eſt illa, per quam aliquid dicitur poſſibile, vt terminus potentiæ actiuæ agentis, vndè hoc modo dicitur res eſſe in potentia, quando non eſt, niſi in virtute productiua ſuæ cauſæ, quo pacto roſa in hyeme dicitur eſſe in potentia obiectiua, albedo enim ait Doctor, eſt in potentia obiectiua, quando non eſt, quæ tamen ſecundum quid eſt, quia eſt in virtute cauſæ, vel cauſarum ſuarum. Ex quo fit nec potentiam logicam, nec obiectiuam aliquid in re ponere eius, quod eſt ſic in potentia, nec aliquid reale in rebus ipſis præſeferre, quia vna attenditur pænes ordinem ad intellectum connectentem inter ſe extrema non repugnantia, vt quod homo ſit animal rationale, altera verò penes ordinem ad potentiam agentis productiuam. Ex quo rurſus ſequitur potentiam obiectiuam ſupponere logicam, veluti fundamentum eius adeoquod res prius dicitur poſſibilis logicè, quam obiectiuè, ſi enim aliquid in ſe implicaret ſanè terminus potentiæ agentis eſſe non poſſet, vt Doctor ſignificat 1. d.36. M. vbi ait, quod poſſibilitatem logicam conſequitur poſſibilitas obiectiua, & hoc ſuppoſita omnipotentia Dei, quæ reſpicit omne poſſibile aliud à ſe.

30 Vt ergo propoſitæ difficultati reſpondeamus, dicendum eſt, aliud eſſe loqui de poſſibilitate rerum logica, aliud de obiectiua; nam ſi de illa ſit ſermo, verùm eſt, quod relata aſſerebat ſententia res dici poſſibiles à diuina omnipotentia, poſſibiles, inquam, extrinſecè, & obiectiuè, vt conſtat ex allata poſſibilitatis obiectiuæ explicatione, ſiquidem rem eſſe in potentia obiectiua eſt obijci virtuti alicuius agentis eam producere valentis, ſed prima omnium potentia actiua eſt diuina omnipotentia, ergo prima poſſibilitas obiectiua rerum à diuina omnipotentia auſpicanda eſt, adeout ſi per impoſſibile illa in Deo non eſſet, non amplius res dicerentur obiectiuè poſſibiles, ſed impoſſibiles. Conſ. quia hoc vniuerſaliter contingit in quocumque effectu ad ſuam cauſam comparato, ex hoc enim quod cauſa dicitur potens ſuum effectum producere, ſtatim in effectu reſultat denominatio quædam extrinſeca producibilis à tali cauſa, ergo pariter idem dicendum eſt de effectibus omnibus creatis reſpectu diuinæ omnipotentiæ. At loquendo de poſſibilitate logica, quam Recentiores intrinſecam appellant, falſum eſt hanc denominationem ſumi ab omnipotentia diuina, potius enim deſumenda eſt ex rationibus formalibus ipſarum rerum poſſibilium, vt euidenter oſtendunt rationes factæ contra relatam opinionem, & probat Doctor cit. 1.d.36. M. veluti à priori, quicquid enim repugnat alicui formaliter, ex ſe repugnat ei, & quod non repugnat formaliter, ex ſe non repugnat, nec eſt hoc fingendum, quod homini non repugnat, quia eſt ens in potentia, & chimeræ repugnat, quia non eſt ens in potentia, imò magis è conuerſo, quia homini non repugnat, ideò poſſibile eſt potentia logica, & quia chimeræ repugnat, ideò eſt impoſſibile impoſſibilitate oppoſita; vndè tandem concludit, quod prima omninò ratio, & non reducibilis ad aliam, quare homini non repugnet eſſe, eſt, quia homo formaliter eſt homo, & hoc ſiue in ſe realiter, ſiue in intellectu conceptibiliter, & prima ratio quare chimeræ repugnet eſſe, eſt chimæra inquantum chimæra; quem dicendi modum præter omnes Scotiſtas amplectuntur paſſim Recentiores & præſertim Arriag. diſputat. 2. Metaph. ſec. 1. ſubſec. 1. & Ouied. controuerſ. 2. Metaph. punct. 1.

Sed obijcies, non poſſunt concipi creaturæ poſſibiles priuſquam Deus concipiatur eas producere poſſe, ergo illa non repugnantia rerum, ſeu earum intrinſeca poſſibilitas non anteuertit omnipotentiam Dei, probatur aſſumptum, quia aptitudo creaturæ ad exiſtendum non eſt niſi ad exiſtendum cum dependentia ab alio, alioquin creatura non eſſet. Conf. quia creaturæ poſſibiles, vt ſic, dicunt ordinem eſſentialem ad Deum, ergo nequeunt eſſe poſſibiles antequam intelligatur omnipotentia Dei, quia relatiuum intelligi nequit ante ſuum correlatiuum. Rurſus ſi res ſupponerentur diuinæ omnipotentiæ poſſibiles, adenus ſit verum dicere, ideò poteſt hoc à Deo fieri, quia non repugnat, iam omnipotentia Dei penderet à creaturis, ità vt ſi illæ poſſibiles non forent, Deus non eſſet omnipotens. Demum cuicunque potentiæ paſſiuæ correſpondet aliqua actiua, ergo nequeunt concipi res paſſiuè poſſibiles ſine potentia actiua correſpondente.

31 Reſpondetur hæc, & ſimilia argumenta concludere tantum de potentia obiectiua, extrinſeca, & proxima, quia hæc reuera conſtituitur per reſpectum ad potentiam actiuam agentis non autem de logica, intrinſeca, & remota, quæ à tali reſpectu præſcindit, & ideo dici ſolet poſſibilitas abſoluta, quia conſiſtit in ſola non repugnantia rei præſcindendo ab eo, quod illa res ſit ab alio producibilis, vel à ſeipſa exiſtat, qua de cauſa etiam ipſe Deus dicitur poſſibilis logicè, quod vtique dici non poſſet, ſi hæc poſſibilitas imbiberet reſpectum ad potentiam actiuam agentis; quapropter inquit Doctor loc. cit. poſſibilitatem logicam poſſe conſiſtere, licet per impoſſibile nulla potentia eam reſpiceret, ità loquitur 1.d.7.q. vn. L. & d.36. M. Vndè ad 1. negatur aſſumptum de poſſibili logico cum eius probatione, quia licet creatura non ſit poſſibilis obiectiuè, niſi cum dependentia ab alio, quia talis poſſibilitas eſt eius propria, eſt tamen poſſibilis logicè præſcindendo à tali dependentia, ſiquidem talis poſſibilitas eſt ei communis cum Deo, & ideo talem dependentiam in ſuo conceptu non includit. Ad 2. reſpondetur per idem, & falſum eſt poſſibilitatem logicam eſſe poſſibilitatem relatiuam, cuius correlatiuum ſit potentia actiua, potius enim eſt poſſibilitas abſoluta ab omni potentia actiua præſcindens, ac in ſola & pura non repugnantia rei conſiſtens. Ad 3. negatur ſequela, nam illa particula *quia* dicit potius notam concomitantiæ, quam propriæ cauſalitatis, tum quia Deus non dicitur à parte rei omnipotens per aliquam relationem tranſcendentalem, quam ex natura rei dicat ad creaturas poſſibiles, ſed ab intrinſeca perfectione abſoluta nata fundare reſpectum rationis ad illas ſi ſunt poſſibiles, vndè ſi homo eſſet impoſſibilis, & quælibet alia creatura, adhuc Deus eſſet omnipotens quantum ad intrinſecam perfectionem, quam dicit omnipotentia in ipſo, qua ſolutione paſſim vtuntur omnes Auctores, qui negant relationes tranſcendentales Dei ad creaturas, quæ eſt familiaris doctrina Scoti 1.d.35. & 36. & 43. & alibi ſæpè, de quo diximus diſput. 8. log. qu. 5. art. 1. in fine. Ad vlt. valet illud famigeratum aſſumptum de potentia paſſiua ſubiectiua, vel obiectiua, non autem de potentia paſſiua logica ob rationem allatam, quia, ſcilicet hæc etiam Deo conuenit, qui dicitur poſſibi-

lis

Digitized by Google

præciſè ex eo quod cognoſcitur ab intellectu diuino virtute cognitionis huius accipit eſſe poſſibile, tunc etiam chimera poſſibilis eſſet, quia æquè Deus poſſibilia, ac impoſſibilia nouit, non ergo præciſè ex cognito in primo ſigno naturæ reſultat eſſe poſſibile in rebus in ſecundo ſigno naturæ, neque in hoc ſenſu intelligendus eſt Doctor 1. diſp. 43. §. *aliter dico*, quemadmodum eum intellexit Vaſquez cit. & nonnulli Nominales præſertim Rubion. 1. d. 43. ex qua falſa intelligentia multa contra ipſum obijciunt; non, inquam, eſt ita intelligendus Doctor, quia vt aiebam ſi præciſe ratione eſſe cogniti vt ſic, acciperent res eſſe poſſibile, hoc quoque acciperet chimæra, cum & ipſa habeat eſſe cognitum in mente diuina; ſed ſenſus eius eſt, quemadmodum ibi explicat Lichetus, quod lapis v. gr. habet eſſe poſſibile ex ſe formaliter, quia per rationem ſuam intrinſecam, ſi enim quæratur, quare lapis poteſt verè exiſtere, reſpondetur quia eſt talis entitas, cui non repugnant formaliter exiſtere; & ſic quidditas lapidis eſt ratio formalis, quare lapidi non repugnat formalis exiſtentia, & per ipſam quidditatem poteſt a priori demonſtrari aptitudo exiſtendi, vt patet a Doctore 2. d. 1. quæſt. 1. reducendo tamen illud quaſi ad primum principium extrinſecum, intellectus diuinus erit illud, a quo eſt prima ratio poſſibilitatis in lapide, ita quod loquendo de ratione extrinſeca, ſiue originatiua, ſiue productiua dante eſſe tale, vel tale, intellectus diuinus, ſiue actus intellectus diuini eſt ille, qui producit lapidem in tali eſſe poſſibili. Vnde ſicut diuina voluntas ad extra in tempore res producit in eſſe ſimpliciter, & actuali, vt ſunt ſuapte natura producibiles cum his, ſcilicet vel illis prædicatis, quæ eis ex ſuis rationibus formalibus conueniunt, ità intellectus diuinus ab æterno res producit in eſſe cognito cum poſſibilitate, vel impoſſibilitate annexa, vt petunt naturæ rerum; quod explicari poteſt exemplo Solis per eandem virtutem calefactiuam liquantis ceram, & lutum indurantis, ſic intellectus diuinus eodem ſuo actu attingens lapidem ei principiatiuè poſſibilitatem illam communicat, quam lapis ex ſua ratione formali poſtulat & attingens chimæram eodem actu communicat illi impoſſibilitatem ex ſua ratione formali illi competentem; non ergo ex ſolo eſſe cognito redundat poſſibilitas in rebus, ſed etiam ex ſuis rationibus formalibus.

38 Demum quod poſſibilitas, & impoſſibilitas rerum principiatiuè & extrinſecè ſumi debeat ab intellectu diuino, formaliter vero, & intrinſecè ex rationibus formalibus earundem, quæ eſt ſententia Doctoris, probatur primò ex ipſa ratione ſuperius aſſignata potentiæ logicæ, nam potentia logica, ex ipſo Doctore 1. d. 7. lit. K. eſt modus quidam compoſitionis factæ ab intellectu iudicante prædicatum in aliqua propoſitione conuenire ſubiecto, & nullam eſſe repugnantiam inter ea ex ſuis rationibus formalibus ſubortam; ergo poſſibilitas logica in rebus conſurgit ex rationibus earum formalibus interueniente iudicio intellectus & vnum abſque alio non ſufficit. Conf. quia ſi nullus daretur intellectus potens iudicare aliqua extrema eſſe inter ſe compoſſibilia, vel incompoſſibilia, nulla daretur poſſibilitas, vel impoſſibilitas logica, quia hæc attenditur in ordine ad intellectum ſic, vel ſic iudicantem, nulla etiam daretur, ſi non darentur termini inuicem ex ſuis rationibus formalibus conuenientes, vel repugnantes, ergo vtrumque in ſolidum concurrit ad conſtituendam poſſibilitatem, vel impoſſibilitatem logicam. Præterea hoc intereſt ex ſuperius dictis inter potentiam logicam, & obiectiuam, quod vna attenditur ex ordine ad intellectum iudicantem extremorum poſſibilitatem, altera verò in ordine ad potentiam actiuam agentis, ſicut ergo prima rerum obiectiuas poſſibilitas deſumitur à prima voluntate, quæ eſt diuina omnipotentia, ita valdè conſectaneum eſt, vt prima rerum poſſibilitas logica, nedum ex rationibus intrinſecis rerum attendatur, ſed etiam principiatiuè ab intellectu diuino, qui eſt omnium primus. Rurſus à quo res prius habent, vt ſint in aliquo eſſe, etiam ab eodem habent, vt tale ſint, vel tales, at res à diuino intellectu primum eſſe recipiunt, cum cognoſcuntur ſecundum verum eſſe, quod eis non repugnat, vt dictum eſt num. 18. & 19. ergo ab eodem principiatiuè habent, & extrinſecè rationes ſuas formales, penes quas ſunt compoſſibiles, vel incompoſſibiles, conuenientes, vel repugnantes. Tandem calor, & frigus a quo agente producuntur, ab eodem etiam effectiuè, & principiatiuè habere dicuntur ſuas rationes formales, quibus inuicem formaliter repugnant, ſi ergo rerum quidditates primum omninò eſſe qualecunque ſit illud, à diuino intellectu recipiunt, qui primum circa eas operatur, quam diuina voluntas; ſanè rationes formales, quibus inuicem repugnant, vel conueniunt, ab eodem diuino intellectu cenſendum eſt habere principiatiuè; & hunc dicendi modum amplectitur quoque Paſqual. loc. cit. quamuis enim ſec. 2. dicat rerum poſſibilitatem ſumi debere ab intellectu diuino principiatiuè mediantibus diuinis Idæis, fatetur tamen poſteà ſec. 3. etiam a rationibus formalibus earum debere attendi intrinſecè, & formaliter, quæ eſt ipſa Scoti ſententia.

39 Addit tamen Doctor 1. d. 43. non eodem prorſus modo res dici principiatiuè impoſſibiles ab intellectu diuino, ſicut dicunt poſſibiles, poſſibilitas enim procedit ab intellectu diuino proximè, & immediatè, impoſſibilitas verò remotè, & mediatè, quod ſub lit. E. his verbis ita declarat. Sicut Deus ſuo intellectu producit poſſibile in eſſe poſſibili, ità producit duo entia formaliter vtrumque eſſe poſſibili, & illa producta ſeipſi formaliter ſunt incompoſſibilia, vt non poſſint ſimul eſſe vnum, neque aliquid tertium ex eis, hanc autem incompoſſibilitatem, quam habent formaliter, habent ex ſe, & principiatiuè ab eo quodammodo, qui produxit ea, id eſt quaſi mediatè, & remotè. Et hinc paulò infra deducit vanum eſſe quærere impoſſibilitatem aliquorum, quaſi in aliquo vno, quia omne impoſſibile, qua tale, includit rationes plurium inuicem repugnantium, ita quod ipſum non eſt primo nihil ratione ſui, ſed ex rationibus illorum, quæ intelligitur includere propter formalem repugnantiam illorum incluſorum plurium. Et ex hoc dicto Doctoris Baſſolius, Bargius, & alij Scotiſtæ explicant, quare Doctor in ea quæſtione dixerit ex eſse cognito creaturarum reſultare in ipſis eſſe poſſibile; negant enim chimeram, & quodcunque aliud impoſſibile obijci diuino intellectui, veluti vnum per ſe obiectum primarium, vel ſecundarium, & ab eo intelligi immediatè, ſed intantum dicitur cognoſci, inquantum cognoſcit illa plura poſſibilia, quæ inuicem repugnant; & ideò ſicuti non habet vnam naturam ſibi propriam, ita nec dici debet habere eſſe proprium intelligibile, in quo producatur intentionaliter ab intellectu diuino, quemadmodum produci dicuntur poſſibilia.

In oppoſitum inſtat 1. Poncius loc. cit. probans creaturas non habere eſse poſſibile principiatiuè ab intellectu diuino, ſed præciſè à ſeipſis, quia obiectum ſcientiæ ſpeculatiuè non fit per illam, ſed potius præſupponitur ipſi, ſed ſcientia, qua nouit Deus creaturas ad æterno eſt ſpeculatiua, ergo non dat creaturis eſse illud, ſecundum quod cognoſcit illas. Tum 2. quia prius natura terminatur ſcientia diuina ad obiectum primarium, quam ſecundarium, ſed in illo priori creaturæ habent eſse poſſibile ſaltim remotum, & fundamentale, non enim repugnabant, ergo non recipiunt illud eſse a ſcientia Dei, qua cognoſcuntur. Tum 3. quia ſi per impoſſibile Deus non cognoſceret creaturas, & tamen poſset eas, tanquam cauſa naturaliter agens, producere in tempore, haberent eſse poſſibile ab æterno; & quod non poſſint ſic produci, non oritur ex natura ipſorum ſed ex modo agendi, & perfectione Dei, ergo non habent eſse ſuum poſſibile à ſcientia Dei neque à diuino intellectu. Tum 4. quia illud eſse, quod tunc haberent eſſet eſse diſtinctæ rationis ab eſse chimeræ, ſed nihil aliud volumus, quam quod creaturæ ab æterno habeant aliquod eſse diſtinctæ rationis ab eſse chimræ, & hoc independenter ab operatione diuini intellectus. Tum 5. quia niſi creaturæ haberent eſse aliquod poſſibile à ſeipſis independenter ab actu intellectus diuini, non eſset ratio, quare homo potius eſset poſſibilis, quam chimæra, nam intellectus diuinus intelligit vtrumque tanquam obiectum ſecundarium, nec eſset vlla ratio, cur tribuere poſſibilitatem vni potius, quam alteri. Tum tandem quia non haberet creatura eſse creaturæ ex eo quod haberet eſse ab intellectu diuino, ergo ex eo quod ſit creatura, non ſequitur quod ſit ab intellectu diuino, probatur ſequela, quia filius diuinus habet eſse ab intellectu diuino, & tamen non eſt creatura, ergo ex eo præciſè quod habet aliquod eſse ab intellectu diuino, non ſequitur quod ſit creatura.

40 Ad 1. quod eſt argumentum deſumptum à Vaſquez, maior eſt vera duntaxat de obiecto primario diuini intellectus, quod eſt diuina eſsentia, non autem de obiecto ſecundario, quale eſt omne ens creatum, hoc enim non præſupponitur diuinæ cognitioni, ſed potius per ipſam recipit eſse, quia vt docet Doctor 2. d. 1. quæſt. 1. creaturæ apud diuinum intellectum non ſunt prius intelligibiles, quam intellectæ, cum non prius ſint formaliter in memoria, quam in Dei intelligentia, & ideo dicuntur obiectum ſecundarium eius, & purè terminatiuum; & ratio eſt, quia ſi creaturæ eſsent prius ex ſeipſis formaliter poſſibiles, & actu intelligibiles, & non potius id eſse reciperent per actionem diuini intellectus per motionem diuinæ eſsentiæ, tunc non eſſent amplius ſecundarium obiectum, ſed primarium, ſicut diuina eſsentia, æqualem ſiquidem cum ea haberent habitudinem ad diuinum intellectum, vnde nec diuina eſsentia eſset ſimpliciter prima in genere intelligibilium. Quod ſi etiam concederetur cum Lichet. 1. diſ. 43. creaturas etiam apud diuinum intellectum eſse in aliquo ſigno prius formaliter intelligibiles, quam actu intellectæ (quod non arbitror ſatis Scoticè dictum, quia eſse cognitum eſt primum omninò eſse, quod accipiunt creaturæ a Deo, vnde eas aſſimilat Doctor ſecundis intentionibus quæ per actum intellectus ſimul accipiunt eſse intelligibile, & intellectum, & ideo arguitur a Nolan. cit. quæſt. 13. vt parum Scoticè locutus) ſi inquam id concederetur, non adhuc argumentum vrget, quia tunc diceretur cum Lichet. quod in illo actu intelligendi prius creatura producitur in eſse intelligibili, quam actus eius terminetur ad ipſam, ita quod in aliquo ſigno priori producitur in eſse intelligibili, & in alio ſigno poſteriori producitur in eſse cognito, & ſic ſemper ſaluatur quod recipit eſse poſſibile, ac intelligibile è diuino intellectu. Cum verò inſtat Vaſquez intellectum diuinum apud Scotum eſse merè ſpeculatiuum, atque ideò non operatiuum rerum; hoc non obſtat, quominus ſit earum operatiuus, & productiuus in eſse cognito, ſed tantùm quia nequeat dictare voluntati diuinæ res extra faciendas per modum regulæ, & luculenter declarat Doctor 3. d. 38. ad 1.

41 Ad 2. quod eſt argumentum à Rubion. loc. cit. deſumptum, vbi quærit an in eo priori ſigno, antequam producatur creatura in eſse cognito, ſit poſſibilis vel impoſſibilis; ſi primum habetur intentum; ſi ſecundum ergo ſibi repugnat produci, & potius in eſse poſſibili; huic, inquam, argumento Bargius 1. diſ. 43. dat

varias reſponſiones, & potior tandem ſibi videtur, quod tunc in illo priori habeat eſſe poſſibile logicum, non autem obiectiuum; quæ ſanè ſolutio totum concedit, quòd argumentum prætendit, cum hic ſermo ſit de eſſe poſſibili logico, non obiectiuo; & falſa eſt, quia res non accipiunt à diuino intellectu, cum producuntur in eſſe cognito, eſſe poſſibile obiectiuum, ſed logicum; obiectiuum verò ſuſcipiunt deinceps, cum comparantur ad diuinam voluntatem, vt potentiam earum productiuam in eſſe ſimpliciter, quam doctrinam ex ipſo Scoto alibi millies docet Batgius ipſe. Quare dicendum eſt vt in ſuperioribus diximus, creaturam ante actum diuini intellectus eam attingentis per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ nullum eſſe formale proprium habere in Deo, nec cognitum, nec poſſibile, nec intelligibile, ſed hæc habere duntaxat virtualiter, & radicaliter in diuina eſſentia ob eius virtualem, & eminentialem continentiam omnium rerum quoad entitatem, & intelligibilitatem. Nec dicat Poncius hoc ei ſufficere, vt creaturæ dicantur poſſibiles logicè, & non repugnantes. Quia hoc non ſufficit, non eſſe rei virtuale, & radicale in cauſa non eſt eſſe formale, & proprium eius, cuius dicitur eſſe, ſed eſt eſſe ipſius cauſæ effectum producere valentis, vnde eſſe caloris in Sole non eſt eſſe aliquod formale, & proprium ipſius caloris, ſed formaliſſimè eſt eſſe ipſius Solis calorem producere potentis, & eſſe lapidis in Deo, vt cauſa, nil aliud eſt, quam eſſe ipſius Dei potentis lapidem producere; in præſenti autem ſermo eſt de eſſe creaturæ proprio, ac formali diſtincto ab eſſe cauſæ, quod primò accipere dicimus ab actu diuini intellectus ſecundum quid, & intentionaliter; & poſteà ab actu efficaci diuinæ voluntatis ſimpliciter, & realiter, cum extrà producitur.

42 Ad 3. quod fuit etiam argumentum Vaſquez loc. cit. vbi ait, quod ſi alias Deus eſſet, etiamſi non cognoſceret, per locum tamen intrinſecum creaturæ eſſent poſſibiles, hoc eſt ex ſe non implicarent contradictionem, poſſentque in tempore produci, ſi alio modo quam cognitione, & voluntate Deus eſſet omnipotens; ad hoc itaque dicimus, quod dato vno impoſſibili multa ſequuntur, atque ideò ex caſu impoſſibili à Vaſquez adducto hoc aliud impoſſibile ſequitur in ſententia noſtra, quod res forent obiectiuè poſſibiles, ſed non logicè, quia hæc prima poſſibilitas in rebus attenditur originatiuè à primo intellectu, qui eſt diuinus intellectus. Neque dicas implicare dari poſſibile obiectiuum, quod non ſit logicè poſſibile, quia etiam ſecundum Scotum poſſibilitas obiectiua fundatur in logica 1. diſ. 36. M. Non, inquam, id dicas; quia pariter impoſſibile eſt Deum eſſe omnipotentem, & non eſſe omniſcientem, & tamen Vaſquez hunc caſum admittit, vt ſuum probet intentum; ergo & pariter noſter admittendus erit eo vel maximè, quia ſicut ablata omni ſcientia a Deo non auferretur per locum intrinſecum omnipotentia, ita neque per locũ intrinſecũ ſequitur auferri poſſibile obiectiuũ ablato poſſibili logico, vt benè notauit Vulp. l.c. Ad 4. ſi ly *tunc* referatur ad caſũ præcedentis argumenti conceditur aſſumptum, quia dato vno impoſſibili multa ſequuntur, vt dicebam, ſed negatur quod modò res ita ſe habuerit ab æterno, cum ſimus extra caſum; ſi verò ly *tunc* referatur ad illud prius ſignum in quo ſcientia diuina terminatur ad obiectum primarium, negatur tunc creaturas habere in ſe eſſe diſtinctæ rationis ab eſſe chimeræ, quia tunc non habent aliud eſſe, quam eſſe ſuæ cauſæ, vnde non niſi virtualiter poſſunt dici diſtinctæ a chimæris, inquantum continentur in virtute ſuæ cauſæ eas producere valentis, non ita chimeræ. Ad 5. quod eſt commune argumentum Nominalium conſtat ex dictis num. 37. & 39. quare ex eadem cognitione diuina accipiant extrinſecè creaturæ ſuam poſſibilitatem logicam, non ita chimeræ. Ad vlt. ſicut creatura a voluntate diuina accipit eſſe ſimpliciter creaturæ per actum eius efficacem, ità accipit eſſe creaturæ ſecundum quid ab actu diuini intellectus; & cum ait ex eo quod aliquid habeat eſſe ab intellectu diuino non ſequi quod ſit creatura, quia filius diuinus habet eſſe a diuino intellectu, & tamen non eſt creatura, poterat eodem modo arguere de voluntate, non ſufficere quod aliquid habeat eſſe a voluntate diuina, vt dicatur eſſe creatura, quia Spiritus ſanctus habet eſſe a diuina voluntate, ſicut Filius ab intellectu, & tamen non eſt creatura; inſpiciendum itaq; eſt eſſe, quod à diuino intellectu vel voluntate tribuitur producto, vt inde arguamus an productum ſit Deus, vel creatura, ſi enim eſt eſſe prorſus neceſſarium, tunc productum eſt Deus, at ſi eſt eſſe compoſſibile cum contingentia, tunc non eſt Deus, ſed creatura; tale autem eſt eſſe poſſibile logicum, quod ab actu diuini intellectus ſuſcipiunt creaturæ, quia eſt non repugnantia compoſſibilis cum contingentia, creatura enim ab æterno in illo eſſe producta ab intellectu diuino ita dicitur poſſibilis eſſe, vt etiam ſit poſſibilis non eſſe, quale non eſt poſſibile logicum Dei, quo ità poteſt eſſe, vt nequeat non eſſe.

43 Secundò arguit Vaſquez, quia ſicut res non dicuntur fore, aut eſſe talis naturæ, quia cognoſcuntur a Deo, quia potius ideò ſciuntur futuræ, aut talis eſſe naturæ, quia ſunt futuræ; ſic etiam res non ſunt poſſibiles, quia cognoſcuntur, ſed ideò cognoſcuntur quia ſunt poſſibiles, hoc eſt, ideo cognoſcuntur poſſe eſſe, & nullam implicare contradictionem, quia re vera poſſunt eſſe. Accedit, quod aliqua peccata non ideò ſunt mala, quia cognoſcuntur eſſe mala, aut quia prohibita ſunt à Deo, ſed potius è contrà, ita in propoſito res erunt poſſibiles, vel impoſſibiles, non quia cognoſcuntur a Deo, ſed quia ſuapte natura ſunt tales. Reſpond. quod ſi per hæc argumenta intendit probare Vaſquez res non habere totaliter ſuam poſſibilitatem, vel impoſſibilitatem à diuino intellectu, ſicut Scotum tenuiſſe putauit, nobis non aduerſantur, quia nos non aſſerimus res totaliter à diuino intellectu ſuam recipere poſſibilitatem, neque hęc fuit Doctoris ſententia, ſed quia quid plus probare videntur nimirum res eſſe præcisè poſſibiles, vel impoſſibiles à ſeipſis independenter omnino à diuino intellectu; ideò reſpondetur diſparem prorſus eſſe rationem de ſcientia ſimplicis intelligentiæ, & viſionis in ordine ad poſſibilia, & futura, quia res non accipiunt futuritionem, ſeu eſſe futurum a ſcientia viſionis, ſed à decreto diuinæ voluntatis, vt docet Doctor 1. diſ. 39. cui poſteà ſuccedit ſcientia viſionis, & libera, at benè accipiunt à ſcientia naturali, ſeu ſimplicis intelligentiæ ſuam poſſibilitatem, qua etiam ratione dici ſolet cauſa rerum, quod vtique intelligi non debet quoad exiſtentiam, quia ſic earum cauſa eſt diuina voluntas, ſed quoad poſſibilitatem quatenus, ſcilicet in ſuo genere quaſi efficientis cauſæ rebus poſſibilitatem communicat modo ſuperius explicato. Ad Confirmat. tranſeat aliqua eſſe mala ex obiecto, & non præcisè quia prohibita, cum hoc tamen quod ex ſeipſis ſint mala formaliter, ſtat etiam quod ſint principiatiuè talia ab intellectu diuino, à quo intentionaliter originantur primæ rationes formales eorum.

44 Tertiò arguunt alij, quia poſſibilitas ita videtur intrinſeca vnicuique eſſentiæ poſſibili, vt non eam aliunde recipiat, ſed omninò ex ſe habeat, ſi enim inquiramus, cur chimæra habeat repugnantiam ad exiſtendum, homo verò non habeat, optimè reſpondetur, quia chimæra inuoluit intrinſecam impoſſibilitatem, homo verò non, ergo rerum eſſentiæ habent ex ſe præcisè ſuam poſſibilitatem, & non ab aliqua cauſa extrinſeca. Conſ. quia ſi tam poſſibilitas, quam impoſſibilitas non attendatur præcisè ex parte ipſarum rerum, ſed etiam ex parte diuini intellectus, tunc defectus producendi chimæram, etiam in Deum redundabit, quod eſt contra communem loquendi modum, quo aſſignatur defectus ex parte rei, non ex parte Dei.

Reſp. concedendo formalem, & intrinſecam rationem poſſibilitatis, vel impoſſibilitatis ſpectandam eſſe ex parte rerum neque id negat Scotus; ſed negat hanc rationem ad aliquod primum principium extrinſecum non eſſe reducendam, cum omne eſſe creaturæ ſiue poſſibile, ſiue actuale ſuo modo participatum atque dependens eſſe debeat; tum quia repugnantia, vel non repugnantia terminorum non eſt abſolutè, & ſimpliciter prima ratio poſſibilitatis, vel impoſſibilitatis in omni genere, ſed prima duntaxat in genere cauſæ formalis, intellectus verò diuinus eſt prima ratio in genere cauſæ quaſi efficientis. Ad Conſ. negatur ſequela, quia vt dictum eſt nu. 39. diuinus intellectus proximè, & immediatè non niſi noſcibilia producit; quæ poſtea inuicem comparata cum inter ſe repugnare inueniuntur ex proprijs rationibus formalibus ex eorum combinatione conſurgit impoſſibile, qua de cauſa inquit Doctor 1. diſ. 43. non eodem modo res dici poſſibiles, & impoſſibiles principiatiuè ab intellectu diuino, poſſibilitas enim ab eo trahit originem proximè, & immediatè, impoſſibilitas verò non niſi mediatè, & remotè, & hinc eſt quod defectus producendi chimæram propriè loquendo aſſignari debet ex parte rei, & non ex parte Dei; alia argumenta ad hoc ſolent adduci, quæ quia ſolùm probant poſſibilitatem, & impoſſibilitatem rerum ex earum rationibus intrinſecè, & formaliter peti debere, quod nos negamus, ideò miſſa facimus.

Tertia Difficultas.

45 CIrca tertiam difficultatem num. 26. propoſitam, an eſſentia rei poſſibilis ſecluſa exiſtentia poſſit dici verè ens reale, ſeu veram rationem entis poſſidere, etiam apud negantes eſſe reale actuale eſſentiæ rerum ab æterno (nam in opinione admittente tale eſſe actuale rerum ab æterno nulla eſt dubitatio, quin dici debeat verum ens reale) ſunt varij modi dicendi quidam enim abſolutè negant poſſe dici ens reale, ſed potius non ens & nihil debere dici, ita contendit Hurtad. diſp. 8. Met. ſec. 2. Faber theor. 32. c. 3. ab initio ac etiam Suarez ita loqui videtur diſp. 31. Met. ſec. 2. vbi ait eſſentiam ſecluſo eſſe exiſtentiæ non eſſe rem aliquam, ſed omninò eſſe nihil, cui modo dicendi etiam Scotus fauere videtur 1. d. 36. M. vbi ait hominem ab æterno tam eſſe nihil, quam chimæram, cujus verba ſunt iſta, *homini in æternitate ineſt non eſſe aliquid, & chimera non eſſe aliquid, & chimera non eſſe aliquid, ſed homini non repugnat affirmatio, quæ eſt eſſe aliquid, ſed tantùm ineſt negatio propter negationem actus vel cauſa non potentis in eſſe, chimera autem repugnat, quia nulla cauſa poteſt in ea cauſare eſſe aliquid*, & hunc dicendi modum ſequuntur Auctores cit. num. 32. qui poſſibilitatem rerum ab æterno negant eſſe poſitiuam, & dicunt importare meram negationem repugnantiæ, & ſolam realitatem priuatiuam, omnes, inquam, iſti dicunt rerum eſſentias eſſe merum nihil, nec vllo pacto ijs conuenire rationem entis, prout a nihilo contradiſtinguitur, ità Smiſinch. loc. cit. & trac. 1. diſput. 2. num. 46. ad 3. 50. & 54. Canon. 1. Phyſ. q. 9. art. 1. vbi ait, quod nulla res in potentia obiectiua dicit aliquam entitatem, ſed eſt purum nihil Meurìs. lib. 2. ſuæ Met. cap. 3. part. 6. q. 1. pro ſe Doctorem adducens nedum 1. d. 36. ſed etiam 5. Metaph. cap. 7. vbi negat ens in potentia dici poſſe ſimpliciter, & abſolutè ens, quia illa particula *in potentia* eſt diſtractiua, nam potẽtia diſtrahit ab ente.

46 Di-

Digitized by Google

46 Dicendum tamen eſt eſſentiæ rei poſſibilis etiam ſecluſa exiſtentia conuenire veram rationem entis, prout ab omninò nihilo contradiſtinguitur, atque ideò in hoc ſenſu dici poſſe, ac debere verum ens reale, & poſitiuum; ita manifeſtè colligi ut ex Scoto 1.d.36. vt mox videbimus, & 9.Metaph.q.2. vbi in terminis hoc dubium mouet, & ad hanc partem declinat, licet oppoſitam quoque vt probabilem admittere videatur, ſequuntur Auerſa qu.8.cit. ſect.1. Paſqualig.diſp.76.cit.ſect.5. Arriaga diſp.2.Met.ſect.1. ſubſec.2. vbi ait non rectè conſtitui poſſibilitatem rerum in ſola non repugnantia negatiua ad exiſtendum, Ouied. controuerſ.2. Met. punct.1.nu.14. vbi ait hoc prędicatum *poſſibile* non deſtruere, imò nec minuere veram rationem ſignificatam per nomen entis realis, & alij paſſim; ipſum quoque Caiet.docuiſſe videtur cap.4. de ente, & eſſentia q.6. vbi monet ens reale dupliciter accipi, & prout diſtinguitur à nihilo, & ente rationis, & prout contradiſtinguitur ab ente exiſtente; & hoc tandem admittere tenentur quicunque admittunt famigeratam illam in ſcholis diſtinctionem de ente nominaliter, & verbaliter ſumpto, ſeu participaliter, quam declarauimus diſp.2.de natura entis ab initio nu.1. non enim aliud per hanc concluſionem ſtatuere intendimus, niſi in eſſentia rei poſſibilis, vt ab actuali exiſtentia præſcindit, optimè ſaluari rationem entis nominaliter ſumpti, quæ apud Metaph. eſt potiſſima eius acceptio, vt ad ſcientias magis accommodata, poſſeque in hoc ſenſu rem poſſibilem ens reale dici, & appellari; & hoc etiam concedit Suarez loc.cit.n.10.

47 Probatur, itaque, & explicatur ex ipſo Doctore loc.cit.1.d.36. nam §.*ad 1. principale*, loquit, quod ens ratum aut appellatur illud, quod habet eſſe firmum, & verum eſſe ſiue eſſentiæ, ſiue exiſtentiæ, quia vnum non eſt ſine altero, qualitercumque diſtinguantur, aut ens ratum dicitur illud, quod primo diſtinguitur à figmentis, cui, ſcilicet non repugnat eſſe verum eſſentiæ, vel exiſtentiæ; ſi primo modo accipiatur ens ratum ait, quod homo non eſt ex ſe ens ratum, ſed ab efficiente, à quo habet eſſe verum & eſſentiæ, & exiſtentiæ; ſi ſecundo modo intelligatur ens ratum ait, quod homo poſſibilis eſt ex ſe ens ratum, quia formaliter ex ſe non repugnat ſibi eſſe, ita Doctor, adeout creatura omnis ens præcisè dicitur, quatenus eſt capax eſſe per virtutem actiuam ſuæ cauſæ, & qualis eſt exiſtentia, quam dicitur habere, talem etiam entis rationem ſibi vendicare cenſenda eſt, ſi exiſtentia eſt actualis, ens verbaliter dicitur, ſi verò exiſtentia eſt tantùm potentialis, dicetur ens reale nominaliter duntaxat, quatenus ei verum eſſe exiſtentiæ non repugnat, & quia ens propriè dictum, vt diſtinguitur à nihilo, & ab ente rationis definitur eſſe illud, *quod habet, vel habere poteſt entitatem extra animam*, vt ipſe docet quol.3. ab initio lit.A. hinc eſt, quod in eſſentia creaturæ poſſibilis tota ſaluatur ratio veri entis, vt diſtinguitur à nihilo, quia ſi non habet propriam entitatem, & exiſtentiam extrà cauſas, ſaltim eam habere poteſt, quod non conuenit nihilo, nihil enim propriè dictum dicitur illud ex Doctore *quod nec eſt, nec eſſe poteſt aliquod ens extra animam*, & ſic expreſsè loquitur 9.Metaph.q.2. dicens, quod in eſſentia poſſibili admitti debet aliqua realitas, qualis non eſt in chimęra, quia hæc repugnat, & illa non repugnat. Rurſus eadem diſt.36. lit.F. ait ens prima ſui diuiſione æquiuocè diuidi in ens extra animã, & ens in anima, & illud extra animam poteſt diſtingui in actum, & potentiam eſſentiæ, & exiſtentiæ; quibus verbis iuxtà Licher. expoſitionem per ens actu extra animam intelligit ens verbaliter ſumptum, idest ens reale actu exiſtens extra ſuas cauſas, & per ens potentia extra animam intelligit Doctor ens in potentia obiectiua, ſeu ens nominaliter ſumptum, cum ergo ens reale, vt diſtinguitur à nihilo, & ab ente rationis, quod eſt ens in anima ſit vel id, quod actu verum, & reale eſſe habet, quod vocat Doctor ens extra animam actu, vel id cui verum eſſe non repugnat, quod vocat ens extra animam potentiale, ſanè in eſſentia creaturæ poſſibilis propria ratio entis ſaluabitur, vt diſtinguitur ab ente rationis, & à nihilo, quia neutrum dici poteſt ens extrà animam nec actu, nec potentia. Denique ibidem reſpondendo ad 2. princ. concedit intellectionem lapidis ab æterno fuiſſe Metaphyſicam, & realem ex parte obiecti, non autem logicam; ergo lapis poſſibilis, etiam vt ab exiſtentia præſcindit, poteſt & debet dici ens reale, alioquin cognitio diuina lapidem attingens ab æterno non poſſet dici realis obiectiuè, quod negat Doctor ibidem.

48 Dices cum aliquibus poſſibilitatem rei non eſſe niſi meram non repugnantiam negatiuam ad exiſtendum, ac proinde minimè ſufficere, vt res poſſibilis dicatur ens reale, prout à nihilo contradiſtinguitur. Contra, quia oppoſitum oſtendi ſupra num.32. tum quia oſtendo modo, quod ibi ſum pollicitus, ens poſſibile ſignificare formaliter, & in recto illud ens poſitiuum, quod poſteà in tempore exiſteret, ſi produceretur, nam vt docet Doctor 2.d.16.quæſt.vn.§.*rationes iſtæ* ens in actu, & ens in potentia ex 9.Met.tex.com.13. non ſunt tantùm eiuſdem generis, & ſpeciei, ſed etiam eiuſdem numeri, illud enim indiuiduum, quod nunc eſt in actu, illud idem fuit in potentia, cuius rei manifeſtum indicium eſt, quia eundem prorſus formamus eſſentialem conceptum de homine exiſtente, & non exiſtente, & hominem poſſibilem prędicamus in recto de ipſo iam exiſtente, vt hic homo exiſtens eſt qui fuit poſſibilis; ſed homo, qui nunc exiſtit, eſt verum ens reale, & per poſitiuum conceptum explicatur, ergo etiam antea ens reale erat, & per conceptum poſitiuum explicari debebat. Fortè dices opus non eſſe, vt ſint poſitiuè idem, ad hoc vt poſſint inuicem prædicari, ſeu ſufficere quòd ſint idem negatiuè, ideſt quod non ſint duo poſitiua diſtincta. Contrà, quia cum dicimus, homo hic, & nunc exiſtens, eſt, qui fuit poſſibilis, copula *eſt*, nedum negat realem diſtinctionem, ſed vlterius ponit realem identitatem, hæc autem inter extremum poſitiuum, & negatiuum verſari nequit. Præterea contra hanc ſolutionem inſtat Arriag. quia homo, & non ens ſunt indiſtincta in hoc ſenſu, ideſt non ſunt duæ entitates poſitiuæ diſtinctæ, & tamen non poſſunt inuicem prædicari, ergo nec poſſibile poſſet de actuali affirmari præcisè, quia realiter eſſet indiſtincta negatiuè. Verùm hæc inſtantia non admodum vrget, quia ſic reſpondentes per identitatem negatiuam non intelligunt præfatam indiſtinctionem, quæ verſatur etiam inter hominem, & non ens, ſed meram, & puram non diuerſitatem, quæ non item inter ea reperitur, falſum enim eſt hominem, ac non ens non eſſe diuerſa, & è contra, verum eſt hominem nunc exiſtentem non eſſe diuerſum ab eo, qui poſſibilis erat. Potius ergo ex eu inſtandum eſt, quod copula *eſt*, nedum negat diuerſitatem, ſed vlterius affirmat realem identitatem, vt poſteà arguit ipſe Arriaga quoque.

49 Dices cum alijs hoc prædicatum *poſſibile* deſtruere, vel ſaltim minuere vim ſignificationis ipſius entis. Contra, quia licet hoc prędicatum, quod eſt eſſe *cognitum* minuat ſignificatum ipſius entis, vt dictum eſt num.20. ex Scoto 1.d.36.lit.E. hoc tamen non minuitur per prædicatum poſſibile, quia cum hoc prædicato tota adhuc, & integra ſeruatur ratio intrinſeca entis, ſed ſolùm per hoc prędicatum minuitur in propoſitione vis ſignificationis ipſius copulæ *eſt*, quæ ſimpliciter, & abſolutè ſumpta ex ſe ſignificat eſſe actuale, & exiſtentiæ, vnde non valet dicere, lapis eſt poſſibilis, ſeu eſt ens poſſibile, ergo eſt, ſed eſt fallacia à ſecundùm quid ad ſimpliciter, & hæc eſt doctrina Scoti in terminis 9. Met. qu.2. vbi in ſolutione ad 4. ait quod licet ens in potentia non ſit ens ita ſimpliciter, ſicut ens in actu, ac ſic ratio poſſibilis diminuat ens, non tamen omninò deſtruit rationem entis, vt ſic, cum ergo dicitur lapis eſt ens poſſibile, prædicatum *poſſibile* non deſtruit, nec minuit rationem intrinſecam entis, cui additur, quaſi ſenſus ſit, quod lapis non ſit ens, vel ſit ens ſecundum quid, deſtruendo, vel minuendo realitatem entis; ſed tantum deſtruit in copula vim, & modum ſignificandi eius, itaut ex vi huius prædicati *poſſibile* non ſignificetur rem ſimpliciter, & abſolutè eſſe, ſeu exiſtere, ſed præſcindatur ab hoc rigoroſo modo eſſendi, & relinquatur ſubiectum indifferens, vt ſalua veritate propoſitione poſſit ſimpliciter eſſe, quod eſt exiſtere, & non eſſe ſimpliciter, ſeu exiſtere, & in hoc ſenſu intelligendus eſt Doctor cit.5.Met.c.7. cum ait, ens in potentia non poſſe dici ſimpliciter ens.

50 Confirmatur tandem totus iſte diſcurſus, quia nihil, & non ens prout opponitur enti reali propriè dicto ſignificatur illud, quod nec eſt, nec realiter, & poſitiuè eſſe poteſt à parte rei, & extra animam, vt docet Doctor quol.3. cit. ab initio, ergo ad hoc vt quidpiam non dicatur nihil, ſicut ſunt negationes, ac entia ficta, non abſolutè opus eſt, vt exiſtat in rerum natura, ſed ſufficit vt ſic exiſtere poſſit, quia per ſolam talem potentiam logicam, vel obiectiuam ſufficienter ſecernitur ens reale à nihilo, & ab ente rationis, hæc enim quoque pertinet ad oppoſitionem, quæ verſatur inter ens, & non ens, ſeu inter rem, & nihil; quando ergo fit ſermo de eſſentia alicuius entis realis, quamuis non exiſtentis v.g. Antichriſti, vel alterius mundi poſſibilis, non debet dici abſolutè loquendo, talis eſſentia eſt nihil, eſt non ens, vt volebat Hurtad. quia per talem loquendi modum non ſolùm ſignificaretur Antichriſtum, vel alium mundum non actu exiſtere à parte rei extrà cauſas, ſed vlterius denotaretur nec poſſe exiſtere, & eſſe veluti negationem, vel purum ens rationis; potius ergo abſolutè loquendo dici debet eſſe ens reale, & veram rem, quia per hoc non ſignificatur, quod Antichriſtus, vel alter mundus actu realiter exiſtat, ſed quod ſaltim poſſit realiter exiſtere, vel ſi mauis, ne contingat amphibologia in vocabulo, addere potes, quod eſt ens reale potentiale; & hæc probatio ſufficiat pro concluſione, quia hæc quæſtio potius eſt de modo loquendi, quam de re. Auctoritas verò Scoti adducta nu.45. pro oppoſito modo dicendi ſeipſam declarat, dum enim ait hominem poſſibilem eſſe nihil, non eſſe aliquid, conſtat ex ipſis verbis quod loquitur de aliquitate reali actuali, & de nihilo, vt excludit eſſe reale exiſtentiæ, & in hoc ſenſu ait hominem ab æterno tam eſſe nihil, quam chimęram; ſubdit tamen, quod homini non repugnat affirmatio, quæ eſt eſſe aliquid, chimeræ autem repugnat, quod quidem diſcrimen à Doctore poſitum inter chimæram, & hominem poſſibilem ſufficit, vt abſolutè loquendo chimæra nihil dicatur, & non ens, non autem homo poſſibilis.

51 In oppoſitum objicit Hurtad. cit. auctoritates Ariſt. & D. Anſelmi; ille namque 9. Met. cap.3. inter non entia conſtituit ea quæ cum poſſint exiſtere, non exiſtunt, & ratio, ob quam dicit ea eſſe non entia, & non eſſe, eſt, quia actu non ſunt, ità enim loquitur *non entium enim quædam potentia ſunt, non autem ſunt quoniam endelechia (ideſt actu, non ſunt* idem docet D. Anſel.in Monolog.c.8. his verbis *vniuerſa facta ſunt de nihilo, ideſt quæ prius nihil erant, nunc ſunt aliquid*. Cont. quia potentia excludit actum, vnde poſſe eſſe excludit eſſe, ergo cum poſſibile poſſit eſſe, non habet eſſe. Demum prædicata quæ conueniunt alicui in potentia, dicuntur ei conuenire tantùm ſecundum quid, & non ſimpliciter, ſed poſſibilibus actu non exiſtentibus hoc prædicatum *eſſe* conuenit tantùm in

po-

potentia, ergo vel ſunt non entia, vel entia tantum ſecundum quid, & non ſimpliciter.

Reſpond. has, & ſimiles auctoritates exponendas eſſe, vt auctoritatem Scoti modò exponebam, quod poſſibilia dicuntur non entia ſumendo ens verbaliter, vt ſenſus ſit, quod non ſunt exiſtentia, at ſumendo ens nominaliter, & eſſentialiter falſum eſt, quod negari poſſit de poſſibilibus, verè enim de homine ſine exiſtente, ſiue non enunciatur quod ſit ens, ſubſtantia, animal rationale &c. Ad Confirm. poſſe eſſe excludit eſſe, prout eſſe eſt actus potentiæ ad eſſendum, eſt autem actus talis potentiæ ſolùm, vt dicit actualitatem eſſendi, & eſſe aliquid in ſeipſo, atque ideò ſolùm in hoc ſenſu poſſibile excludit eſſe, id eſt eſſe realiter actualiter extra cauſas, ex quo non ſequitur quod excludat veram rationem entis prout ſecernitur à nihilo, in qua acceptione non ſolum comprehendit ens actuale, & rem exiſtentem, ſed etiam poſſibilia. Ad aliud pariter dicitur eſſe actuale conuenire vtique enti poſſibili ſecundum quid tantum, & non ſimpliciter, id eſt in potentia, & non in actu, atque ideò dici non poſſe ens actuale ſimpliciter; at prædicata eſſentialia, vt diximus, æquè conueniunt rebus exiſtentibus, & poſſibilibus, & ideò ſumendo ens nominaliter, & vt eſt prædicatum eſſentiale, dici non debet conuenire iis, quæ actu non ſunt, in potentia & ſecundum quid, ſed eſſentialiter, & ſimpliciter.

52 Dices, ſi ens poſſibile etiam in præfato ſenſu poteſt dici aliquid, ſequeretur Deum nullam rem creare poſſe, nec annihilare, quia ante eius productionem præcederet illud aliquid, ex quo produceretur, & poſt eius deſtructionem ſemper illa aliquitas remaneret, vt art. 1. contra Henricum cum Scoto arguebamus. Et rurſus ſi enti poſſibili eſſentialia prædicata conueniunt, eius eſſentiam exprimentia, ſequitur non poſſe cognoſcere quid res ſit, ignorando an ſit, cuius oppoſitum Ariſt. docet 1. Poſt. vbi vult præcognitionem, an ſit, priorem eſſe præcognitione quid ſit. Reſp. negando primam ſequelam, nam ad ſaluandam creationem, & annihilationem, ſufficit, vt nullum rei eſſe reale, & actuale præcedat eius productionem, nec poſt eius deſtructionem remaneat, in hoc enim ſenſu creatio dicitur eſſe productio de nihilo, & annihilatio reſolutio rei in nihilum, & in hoc denique ſenſu arguebat Doctor contra Henricum, qui admittebat præcedere in æternitate eſſe reale actuale eſſentiæ rerum. Negatur item altera conſequentia, cum enim Ariſtot. ait de re prius cognoſci debere, quod ſit, deinde quid ſit, non eſt intelligendum de eſſe exiſtentiæ, id eſt quod exiſtat, ſed quemadmodum in logica diximus intelligi debet de eius poſſibilitate, nimirum quod rei non repugnet exiſtere, quia vt ibi dicebamus ſcientiæ præſcindunt ab actuali exiſtentia rerum, quas contemplantur.

53 Auerſa licet in hac quæſtione nobiſcum ſentiat, tamen ſec. illa 3. eit. concl. 2. ait, quod eſſentia rerum ſecundum ſe, & ſecluſa exiſtentia, ſicut dici non debet ens actuale, quia non actu exiſtit, ſic pariter nec dici debet ens potentiale, eius ratio eſt, quia ens potentiale, prout ab actuali differt, intelligitur negatiuè, quod, ſcilicet actu non exiſtit, ſed eſſentia verè eſt eſſentia, & eſt eſſentialiter ens etiam quando actu exiſtit, nec de ratione ipſius eſſentiæ eſt ipſa negatio exiſtendi, ergo eſſentia ſecundum ſe, non debet dici ens potentiale, ſed abſolutè debet dici ens abſtrahendo tam ab actualitate, quàm à potentialitate. Sed hoc videtur contra ipſum ibidem, quia immediatè ſupra conclul. 2. contendit eſſentiam ſecluſa exiſtentia ſimpliciter, & abſolute dici debere eſſe veram rem, eſſe ens reale, quia per hoc non ſignificatur, quod actu realiter exiſtat, ſed quod ſaltim poſſit realiter exiſtere; ſi ergo ità eſt, iam eſſentia ſecluſa exiſtentia, & ſecundum ſe conſiderata dici poterit ens potentiale, quatenus poteſt realiter exiſtere, tum quia eſſentia præciſa exiſtentia ſecundum ipſum participat rationem entis nominaliter, at ens nominaliter ſumptum dicitur illud, quod eſto non exiſtat, ei tamen exiſtere non repugnat, ergo dici poteſt ens potentiale. Quamuis ergo nequeat dici ens potentiale potentia obiectiua, quia hæc re vera opponitur actui, ac in ſua ratione inuoluit negationem exiſtentiæ, benè tamen dici poteſt ens potentiale potentia logica, quia hæc non deſtruitur, ſed potius perficitur per actum, à quo ad hanc potentiam valet conſequentia affirmatiuè, nam ſemper Deus exiſtit, & habet potentiam logicam exiſtendi, neque hæc potentia in ſua ratione dicit negationem exiſtentiæ, ſed quantum eſt de ſe tam ab exiſtentia præſcindit, quam ab eius negatione, & cum vtraque disiunctim eſt compoſſibilis.

ARTICVLVS IV.

Soluuntur obiectiones probantes realitatem actualem eſſentiæ creaturarum ab æterno.

54 AD hunc vſque articulum diſtulimus ſolutionem rationum probantium creaturas ab æterno habuiſſe aliquod eſſe reale actuale, quod dicatur eſſe eſſentiæ, vt diſtinguitur ab eſſe exiſtentiæ, quia vt diximus artic. 1. in fine, non poterat eis exactè ſatisfieri, niſi præhabita notitia ſtatus poſſibilitatis creaturarum ab æterno, quem præcedentibus articulis fusè explicuimus, ex qua explicatione modo non erit difficile occurrere omnibus, & ſingulis rationibus, quæ pro ſententia Henrici ſolent adduci.

Primò itaque ſolent argumenta deduci ex poſſibilitate creaturarum, quia creatura antequam creetur eſt poſſibilis, aliàs impoſſibile crearetur, ſed omne poſſibile eſt ens verum reale, quia ens reale diuiditur per actum, & potentiam, ergo &c. Tum 2. quia ſi creatura eſt ens poſſibile, hæc potentia cogitari nequit, niſi fundata in aliqua entitate creaturæ, per eam enim eſſentialiter diſtinguitur ens reale ab ente ficto, hoc autem eſſe nequit niſi reale eſſe eſſentiæ, vt exiſtentiam præcedit, ergo &c. Tum 3. quia creatura vt ab æterno poſſibilis vel eſt ens reale, vel rationis, non ſecundum, quia ens rationis non eſt ad extrà producibile, ergo primum. Tum 4. quia ſi creatura non haberet hoc eſſe eſſentiæ actuale ab æterno, vnum nihil eſſet magis nihil, quam aliud, quia cum creaturæ non repugnet exiſtere, repugnet autem chimæræ, chimæra eſſet magis nihil, quam creatura poſſibilis. Tum 5. quia ſi nullum prorſus habet eſſe reale actuale, ſed eſt nihil, dum poſtea in tempore eſſentia ſit exiſtens, quod eſſet nihil, fieret ens, quod eſt abſurdum, quia non ens conuerteretur in ens, & nihil in aliquid. Denique argumentum inducunt à permutata proportione, ſicut ſe habet ens ad non ens, ità poſſibile ad impoſſibile, ergo permutatim ſicut ens ad poſſibile, ita non ens ad impoſſibile, ſed omne ens eſt poſſibile, ergo omne quod eſt purum non ens eſt impoſſibile.

55 Reſp. hæc argumenta ex poſſibilitate creaturæ deducta retorqueri poſſe contra exiſtentiam ipſam, quia non eſt minus poſſibilis exiſtentia, quam eſſentia, vt oſtendi artic. 1. num. 9. ſicut igitur ex hoc, quod rerum exiſtentia fuerit poſſibilis ab æterno non rectè deducitur, quod habuerint aliquod eſſe reale exiſtentiæ ab æterno, ita pariter dicendum eſt de eſſe eſſentiæ. Itaque ad 1. reſpondet Rada cit. controuerſ. 29. negando minorem, ad cuius probationem ait quod potentia obiectiua, & actus ſibi oppoſitus vt dicit Commentator 1. de anim. ſunt differentiæ oppoſitæ, & diuidunt ens, ſicut viuum, & mortuum diuidunt hominem, vnde ſicut homo mortuus non eſt homo ſimpliciter, ita nec homo in potentia obiectiua, quocirca non ſequitur, quod ſi creatura eſt poſſibilis, quod ſit verum ens reale, imò ſequitur oppoſitum, nam ſicut homo in potentia non eſt homo, ità ens in potentia non eſt ſimpliciter ens, ſed ens in potentia. Sed falſitas huius ſolutionis conſtat ex dictis à num. 49. & ſeq. vbi oſtendimus hoc prædicatum poſſibile nec deſtruere, nec minuere rationem intrinſecam entis, cui additur, & quod homo etiamſi non exiſtat, dicitur ſimpliciter homo, animal rationale, ſubſtantia, ens, &c. Quapropter ex ibi dictis concedenda eſt minor, quod res poſſibilis eſt verum ens reale, non quidem ens verbaliter dictum, ſeu actuale, ſed tantùm nominaliter dictum, & potentiale, quod quidem nullam ponit realem actualitatem eſſentiæ, vt volebat Henricus. Ad 2. aiunt Thomiſtæ quos ſequitur Auerſa q. 8. cit. ſect. 2. creaturam antequam ſit denominari poſſibilem, ſeu potentem exiſtere non per potentiam poſitiuam inuentam in ipſa creatura, vel eſſentia eius, ſed denominari extrinſecè per potentiam effectiuam agentis, & ideò non ſequi ante exiſtentiam præcedere aliquam potentiam, aut entitatem poſitiuam creaturæ. Sed præterquam quod hæc doctrina eſt falſa, vt liquet ex dictis num. 27. & inde, & num. 32. & rurſus num. 48. adhuc difficultatem non euitat, quia nulla eſt denominatio extrinſeca abſque denominato; & denominatio extrinſeca ſupponit ſubiectum, quod denominare debet, ſi ergo eſſe poſſibile in creatura ab æterno dicit extrinſecam denominationem à diuina omnipotentia deſumptam, debebit aliquid importare, quod per ipſam denominetur poſſibile. Conceſſo igitur quod poſſibilitas creaturæ ad exiſtendum ſit poſitiua, ac etiam extrinſeca, negatur adhuc talem potentiam fundari debere in aliqua entitate actuali creaturæ, quam habeat ab æterno, quia vt conſtat ex dictis num. 33. & ſeq. rem eſſe poſſibilem non dicit aliquid, quod phyſicè actu ſit, ſed quod actu eſt obiectiuè in mente diuina, & phyſicè eſſet abſque vlla contradictione, ſi Deus vellet illud producere, vndè per hoc præcisè Petrus in mente diuina conſtitutus eſt poſſibilis ab æterno, quia terminauit notitiam huius complexi, *ſi volo Petrum producere, Petrus exiſtet abſque vlla contradictione*; ſicut ergo poteſt actu terminare cognitionem obiectum, quod non eſt, ſed eſſet, ſic dici poteſt creatura actu poſſibilis, quæ actu non eſt, ſed eſſet; ſolent tamen dicere Scotiſtæ ex Doctore 1. d. 36. M. & d. 43. D. poſſibilitatem creaturæ fundari in eſſe cognito, quod habet ab intellectu diuino, quod quidem intelligendum eſt, vt ſupra explicuimus num. 32. quatenus extrinſecè, & principiatiuè illam poſſibilitatem habet à diuina cognitione, quam terminat. Ad 3. conſtat ex num. 46. creaturam poſſibilem ab æterno eſſe ens reale nominaliter, licet non verbaliter, conſtat etiam ex dictis num. 21. poſſe quoque dici ens rationis, quatenus ſubſtat diuinæ cognitioni, & habet eſſe obiectiuum in diuina mente, licet non ſecundum hanc rationem dicatur creabilis, ſed ſecundum priorem.

56 Ad 4. Doctor 1. d. 36. lit. L. negat conſequentiam, inde enim ſolùm ſequitur negationem eſſendi aliter creaturis, & aliter chimæræ conuenire; creaturis namque inquit negationem exiſtentiæ conuenire ob ſolam negationem actus, vel cauſæ non ponentis illas in eſſe, chimæris vero conuenit non tantùm ex hoc capite, ſed præſertim quia exiſtentia eis formaliter, & ab intrinſeco repugnat. Poſſet etiam ex dictis num. 50. negari, quod creatura poſſibilis ſit purum nihil, quia purum nihil dicitur illud ex quol. 3. ab initio, quod nec eſt, nec eſſe poteſt aliquid extra animam, & ideo cum creatura poſſibilis poſſit eſſe aliquid in rerum natura, poterit dici ens reale no-

Digitized by Google

minaliter, nec poteſt dici nihil ſimpliciter, & abſolutè, ſed ſolùm quatenus excludit eſſe actuale, & exiſtentiæ, quo ſenſu dici poteſt minus nihil, quam ſit chimæra, quæ eſt omninò nihil, quia à ſua ratione excludit tam eſſe actuale, quàm eſſe poſſibile, quo pacto non inconuenit vnum nihil eſſe magis nihil alio, neque id voluit negare Doctor loc. cit. Ad 5. quod aliquibus magnum faceſſit negorium, faciliter occurritur ex eadem doctrina, quamuis enim impoſſibile ſit nihilum ſimpliciter, & omninò ſicut eſt chimæra, fieri aliquid, quia tale nihilum eſt omninò impoſſibile, nec vllam ad exiſtendum potentiam habet, tamen quod eſt aliquid in potentia, & nihil ſolùm in actu, quatenus excludit eſſe actuale, & exiſtentiæ, ſicut eſt creatura poſſibilis, benè per creationem fieri poteſt aliquid actuale traoſeundo de potentia ad actum; vbi notandum eſt ad tollendam omnem, quæ in argumento fieri poſſet, cauillationem, quod monet Baſſolius a.d.1. quæſt.4. ad 6. creaturam antequam producatur, non dici nihil intrinſecè, & quidditatiuè quaſi ſit ipſa negatio entitatis actualis, & exiſtentiæ, ſed dici duntaxat nihil denominatiuè, & coonotatiuè, quatenus aotequam creetur cum illa negatione coexiſtit, quæ poſt creationem recedit; vndè nunqoam ſequitur in creatione non ens conuerti in ens, & nihil in aliquid hoc eſt, negationem exiſtentiæ in ipſam actualem exiſtentiam, id namque prorſus repugnat, ſed ſolùm ſequitur incipere eſſe, quod antea non erat, & exiſtere, quod anteà non exiſtebat, nec aliud myſterium maiori reflexione dignom in hoc argumeoto reperio. Ad vlt. optime reſpondet ipſe Doctor lit. K. vbi eleganter ex Euclide demonſtrat legitimum arguendi modum ex permutata proportione, qui minimè obſeruatur in argumento, vt videri poteſt in textu, oos breuiter dicamus illum arguendi modum valere in terminis conuertibilibus, quorum, ſcilicet duo, & duo conuertuntur, & contradicunt, quod in caſu propoſito non contingit, quia non ens, & impoſſibile non conuertuntur, quæ ſi conuerti contendas, tandem negandum eſt iuxta doctrinam articul. præcedent. traditam negando creaturam poſſibilem eſſe noo ens ſimpliciter, & abſolutè loquendo, quia eſt ens reale nominaliter.

57 Secundò, argumenta deducunt ex diuina cognitione, nam eſſentia creaturæ antequam exiſtat terminat ſcientiã Dei, quæ dicitur ſimplicia intelligentiæ, vt autem terminet talem notitiam, & fundet relationem ad intellectum diuinum ſcientem requirit aliquod eſſe reale. Conſ. quia ſcientia, qua diuinus intellectus cognoſcit lapidem poſſibilem eſt realis ab æterno, vt aiuot Theologi, ergo obiectum cognitum eſt reale. Denique ſcientiæ ſunt de rebus realibus, & æternis, ſed ſcientiæ ſunt de eſſentijs, & quidditatibus, ergo eſſentiæ rerum ſuot æternæ, & reales.

Reſp. pariter hæc argumenta retorqueri cootra exiſtentiam ipſam, vt conſtat ex dictis n. 9. quia non minus Deus cognouit rerum eſſentias ab æteroo, quam exiſtentias, & tamen ex hoc non iofertur res habere eſſe reale exiſtentiæ ab æterno, ergo neque ex eo, quod cognoſcat rerum eſſenrias ab æterno ritè deducitur, quod habeaot ab æterno eſſe reale eſſentiæ ſimpliciter. Ad 1. itaque dicendum ex tractatu theologico de ſcientia Dei, Deum non cognoſcere res poſſibiles ab æterno in ſeipſia, quaſi in ſeipſis aliquod eſſe haberent, per quod moucant diuioum intellectum, vel eius actum primariò terminent, ſed Deus illa attingit per modum obiecti ſecundarij, & purè terminatiui, illaque cognoſcit in ſeipſis eſſe nihil, & ſolum poſſe eſſe aliquid, ſi illis communicet eſſe, quod præſtare poteſt; & ſecundum hoc eſſe reale, quod eis non repugnare cognoſcit fundant relationem cogniti ad cognoſceotem, & diuinam cognitionem terminant; quod etiam in nobis experimur, cum intellectui noſtro obuerſatur obiectum aliquod non actu exiſtens, ſed tamen exiſtere potens, ſicut roſa in hyeme, tunc enim nobis objjcitur verum eſſe reale, non quidem quod actu exiſtat in effectu, ſed quod exiſtere poteſt. Ad Confirm. patet per idem nempe ſcieotiam poſſibilium in Deo eſſe realem, non quia terminetur ad eſſe reale aliquod, quod actu poſſideant creaturæ ab æterno, ſed quatenus terminatur ad eſſe reale, quod eis oon repugnat, quod ſufficit ad denominaodam diuinam ſcientiam realem etiam & ex parte obiecti ſecundarij; vt notat Doctor 1.d.36. ad 2 princ. lit. K. & Baſſol. cit. ad 5. vbi etiam notat realitatem diuinæ ſcientiæ præſertim ex parte obiecti primarij, & motiui attendi debere, quod eſt diuina eſſentia. Ad vlt. pariter ſcientiæ dicuntur eſſe de entibua realibus, & non rationis, quia rerum quidditates conſiderant, non ſecundum eſſe obiectiuum, quem habent in intellectu, ſed ſecundum ſe, vel quatenus aptæ ſunt ad exiſtendum à parte rei cum talibus naturis, ac proprietatibus, dicuotur etiam eſſe de rebus æterois, quatenus abſtrahunt ab exiſtentia rerum hic, & nunc, quæ ſunt conditiones contingentiam inducentes; ſolent autem rerum eſſentiæ dici æternæ non quidem ſimpliciter, & incomplexè, quia ſolus Deus ſic eſt æternus, ſed ſecundum quid, & complexè, vt monet Doctor 1. d. 3, q.4. §. *ad quæſtionem* quateous dum de illis propria ac eſſentialia enunciamus prędicata, propoſitiones æternę veritatis efformamus, vt mox explicabimus; dicuntur etiam æteroæ, vt notat Doctor 3.d.22. qu. vo lit. G. quatenus non ſunt proximè corruptibiles, ignis enim ooo eſt in potentia propinqua ad corruptionem, niſi ſit in eſſe exiſtentiæ.

58 Tertiò, argumenta deducunt ex æterna veritate, ac immutabili propoſitionum neceſſariarum, quia propoſitiones eſſentiales primi, & ſecundi modi dicendi per ſe ſunt ſemper veræ & neceſſariæ etiam antè exiſtentiam, ergo & ipſæ rerum eſſentiæ, de quibus verificantur, reales erunt antè exiſtentiam, conſequentia patet, quia omnis veritas realis in aliquo eſſe vero fundatur. Confirm. quia ab æterno verum erat dicere quod homo erat animal rationale, & hinc propoſitio illa dicitur æternæ veritatis, & non dependere ab actuali exiſtentia hominis, noo videtur autem quo pacto poſſit eſſe vera, oiſi homo haberet aliquod eſſe reale ab æterno.

Reſpond. hoc argumentum re vera nihil concludere, retorqueri namque poteſt in non entibus ac entibus rationis, in quibus ſimilis oeceſſitas propoſitiooum eſſentialium reperitur, cæcitas enim eſt priuatio, chimæra eſt ens rationis, non ens eſt non ens, &c. poteſt etiam retorqueri in ipſis exiſtentijs, quia noo minus fuit verum dicere ab æterno hominem eſſe animal rationale, quam exiſtentiam eſſe modum eſſentiæ, & diſtingui realiter, aut non realiter ab eſſentia diſtingui; ſicut ergo ex his propoſitionibus non rectè deducitur exiſtentiam ab æterno fuiſſe, nec in entibus rationis, vel priuationibua arguunt aliquod eſſe eſſentiæ reale, in quibus fundetur, ita neque in propoſito, & hoc ſolum ſufficeret pro exacta argumenti ſolutione cum ſua confirmatione. Verùm ad vberiorem doctrinam, & dubij ſolutionem, hic explicare iuuabit, vnde pendet oeceſſitas veritatis earum propoſitionum, & quo pacto etiam ab æterno veræ dicebantur, quamuis nullum eſſe eſſentiæ reale præcederet, in quo earum veritas fundaretur; varios in hac re dicendi modo refert Mauronus 1. d. 3. quæſt. 5. & rurſus 1. diſ. 41. quæſt. 6.

59 Primus dicendia modus aſſerit veritates neceſſarias ſuam incommutabilitatem habere ex natura terminorom neceſſaria, ideſt ex eo quod termini, de quibua formantur, ſint in ſe neceſſarij, & ideò dicit tales veritates formari non poſſe, niſi de obiecto incommutabili, ſcilicet Deo, & circa obiecta creata nullam eſſe veritatem ſic neceſſariam, vode omnibus hominibus annihilatis inquit hanc eſſe falſam, omois homo eſt animal; quæ fuit opinio Ocham quol. 3. quæſt. 5. & quol. 4. quæſt. 37. idem indicauit Heruæus quol. 1. quæſt. 10. & ità defendit Iandun. 4. Metaph. quæſt. 15. vbi docet tunc tantum verum eſſe dicere, Sortes eſt homo, donec Sortes actu viuit, eo autem mortuo noo vere dici, Sortes eſt homo; quod etiam ſignificauit Auerr. cum 1. Phyſic. com. 63. dixit rem in corruptione ſubſtantiali nomen perdere, ac definitionem. Hunc tamen dicendi modum meritò refellit Mairo 1. ibidem, quia ex eo ſequitur omnem ſcientiam præter Theologiam eſſe de contingentibus, vel oullam ſcientiam reperiri præter Theologiam, quia omnis alia ſcientia habet extrema propoſitionum contingentia, & conſequenter omnes illæ propoſitiones eſſent contingentes, & non verè ſcibiles. Tum quia tunc impoſſibile foret accipere aliquod principium neceſſarium, quod verificetur in Deo, & in creaturis, cuius oppoſitum docet Aug. 1. de Trin. c. 1. vbi docet, quod hoc principium, nulla res ſeipſam gignit, verificatur neceſſario tam in Deo, quàm in creaturis, ergo &c. & ideò meritò inquit Suarex diſp. 31. Metaph. ſec. 12. præfatam opinionem nedum Philoſophis contrariam eſſe, ſed etiam Eccleſię Patribus, vt ibi manifeſtè demonſtrat. Tum tandem quia, vt conſtat ex dictis, verè dicitur de homine ſiue exiſtat, ſiue non, quod ſit eoa, ſubſtantia, animal rationale, & alia prædicata eſſentialia illi cum veritate attribuuotur in communi modo loquendi apud Philoſophos.

60 Sed objjcies, Ariſt. 2. Poſt. 32. & 39. ait non poſſe cognoſci quid res ſit, niſi prius cognoſcatur an ſit, ergo nequeunt prædicata eſſentialia de re non exiſtente affirmari; & 2. Perih. cap. 2. inquit hominem mortuum non verè homioem dici; & in prædicam. ſubſtantiæ ait ex eo quod res eſt, vel non eſt, orationem dici veram, vel falſam. Deinde arguitur ratione, homo importat animam corpori vnitam, ſed Sorte corrupto corrumpitur talis vnio, ergo Sorte mortuo noo amplius verum eſt dicere, Sortes eſt homo. Tandem cum verum eſt dicere Sortes eſt homo, inde quoque inferri valet, Sortes eſt, ſed hęc noo eſt vera, niſi Sorte exiſtente, ergo nec illa.

Reſp. iam explicatum eſſe num. 52. Ariſt. per *an ſit* non intelligere eſſe actuale, & exiſtentiæ, ſed eſſe poſſibile, nimirum quod obiectum ſcibile noo ſit ens prohibitum, nec ei repugnet exiſtere; in 2. loco loquitur de homine mortuo, vt ſic, reduplicatiuè ſumpto, quia ly mortuum eſt additum diſtrahens, non autem de homine ſecundum ſe, & quoad ſua eſſentialia conſiderato; in 3. loco re vera loquitur Ariſt. de ſolis propoſitiooibus contingentibus, vt patet ex ipſo contextu, ſed verificatur etiam illud dictum etiam io oeceſſarijs, ſi ly *eſt* ſumatur prout ſignificat, non quidem exiſtentiam actualem ſubiecti, ſed eſſentialem identitatem eius cum prædicato, quo ſenſu verum eſt dicere hominem eſſe animal rationale, ideſt idem eſſe, quod animal rationale, quod conſtat verificari etiam homine non exiſtente, quia tam homo exiſtens identificatur cum rationali exiſtenti, quam homo poſſibilis cum rationali poſſibili. Ad rationem neg. ſequela homo enim ſecundum ſua prædicata eſſentialia conſideratus dicit compoſitum ex anima, & corpore abſtrahendo ab actuali exiſtentia partium, & vnionis, quare deſtructa actuali vnione illarum, adhuc verum eſt dicere, quod Sortes eſt homo, licet dici nequeat, eſt homo actualiter viuens, quia ad hoc neceſſaria eſt exiſtentia partium, & actualis earum vnio. Ad aliud, in propoſitionibus neceſſarijs inquiunt logici conſequentiam non valere à propoſitione de tertio adiacente ad propoſitionem de ſecundo adiacente, quia ſubiectum talium propoſitionum non habet ſtatum, & abſtrahit ab hic, & nunc; benè tamen valet in contingentibus quia earum ſubiectum habet ſtatum, nec abſtrahit ab hic, & nunc, vt diximus par. 1. Inſt. Logic. tract. 1. c. 11. ita ſignificat Doctor 1. Perier. q. 8. ad 3.

61 Se-

Digitized by Google

61 Secundus dicendi modus fatetur has veritates non eſſe incommutabiles quantum ad eſſe, quod habent rea in ſe, ſed quantum ad eſſe, quod habent in intellectu noſtro obiectiuè, & in eſſe diminuto, nam de quidditatibus, vt concipiuntur à nobis, formantur illæ veritates neceſſariæ; ita ſentire videntur nonnulli Scotiſtæ, vt Canon. 2. Phyſ. qu. 1. art. 2. cum aiunt veritates neceſſarias non vtique fundari in eſſe reali rerum, de quibus formantur, ſed in eſſe cognito, ac diminuto, quod habere dicuntur in intellectu noſtro obiectiuè. At hoc etiam benè reijcitur à Mairon. nam accidit quidditatibus, quod à nobis concipiantur, vnde ſublato tali eſſe cognito, tueret veritas illarum propoſitionum. Rurſus non magis eſt incommutabile aliquod ens in eſſe diminuto, quam ſit illud eſſe reale, & ſimplex, ad quod reducitur, ſed tam conceptio, ſiue actus concipiendi, quam etiam intellectus ſunt commutabiles, ergo & eſſe conceptum terminorum, ergo in tali eſſe cognito fundari nequit neceſſitas, & immutabilitas illarum propoſitionum.

62 Tertius proindè dicendi modus ait has veritates eſſe incommutabiles quantum ad eſſe, quod habent in intellectu diuino tantùm, quia earum extrema ſemper ſunt incommutabilia ibi, & in nullo intellectu ſunt incommutabilia præterquam in illo; ità ſignificat S. Thom. part. 1. quæſt. 10. articul. 3. ad 3. quæſt. 26. articul. 7. ad 1. & quæſt. 1. de veritate articul. 5. ad 11. & articul. 6. ad 2. & 3. vbi ait deſtructa creaturarum exiſtentia has enunciationes eſſe veras, non in ſe, ſed in intellectu diuino, & non fuiſſe veras ab æterno, niſi quatenus erant obiectiuè in mente diuina. Sed & hic quoque dicendi modus meritò reijcitur ab omnibus quia non ſolum enunciationes, in quibus eſſentialia prædicata de ſubiectis affirmantur, ſed etiam propoſitiones omnes contingentes hoc pacto veritatem habent in intellectu diuino perpetuam, quia non minus Deus illas nouit ab æterno; quam illas. Tum quia cum dicitur has propoſitiones eſſe neceſſarias, ſemper veras, non ſolum hoc dicitur in ordine ad intellectum diuinum, ſed in ordine ad quemcunque intellectum tam creatum, quam diuinum, nam euidentia harum propoſitionum oritur formaliter ex terminis præſertim in per ſe notis, ſed termini illarum v.gr. illius omne totum eſt maius ſua parte, ſunt etiam in intellectu creato, ergo etiam apud ipſum erit incommutabilis veritatis.

63 Quartus dicendi modus aſſeuerat perpetuam veritatem earum propoſitionum procedere ex incommutabilitate terminorum in eſſe eſſe quidditatiuo qualitercumque ponantur, nam quidditates, & eſſe quidditatiuum ab omni eſſe in anima, & reali ſunt abſtractæ, aliquæ enim habitudines conueniunt terminis ex rationibus formalibus terminorum, vt illa, homo eſt animal, aliquæ autem non; ſicut quod homo ſit albus, primæ autem conſequuntur eſſe quidditatiuum, ſecundæ autem non, ſed fortè eſſe reale, vel in anima; quem dicendi modum Mairon. ipſe amplecti videtur. Sed hic etiam dicendi modus non ſatisfacit, quia coincidit omninò cum opinione Henrici fundantis has veritates in eſſe eſſentiæ, & quidditatiuo, vt diſtinguitur ab eſſe exiſtentiæ, vt notat Bargius 1. d. 3. quæſt. 4. & facile reijcitur per ipſammet inſtantiam a Mairon. adductam, quam non benè ſoluit. Eſt autem illa, quia termini harum complexionum, ſiue ſumantur ſecundum eſſe exiſtentiæ, ſiue ſecundum eſſe eſſentiæ ſemper ſunt contingentes, ac deſinere poſſunt vel per creationem, vel per annihilationem. Tum quia vel illa habitudo conuenit eis, vt ſunt in anima, vel vt ſunt extra animam, & quocumque dato ſequitur, quod ſit contingens, niſi aliter explicetur. Reſpondet Mairon. rationes formales terminorum ab his abſtrahere prædicatis, ſcilicet à creari, vel annihilari, & ideò ſecundum tale eſſe poteſt eſſe incommutabilis habitudo inter illos. Ad aliud pariter ait euidentiam, vel habitudinem non eis conuenire, vt ſunt in anima, vel extra animam, ſed ſecundum eſſe quidditatiuum, quod abſtrahit ab eſſe in anima, vel extra animam. Verùm vt aduertit Lichet. 1. d. 36. hæc doctrina de quidditatibus rerum, quam ſemper Mairon. habet in ore, quod ſint ab æterno, & tamen non ſint quid productum, vel improductum, non aliquid in anima, vel extra animam, ſed ab his abſtrahant, eſt omninò voluntaria, & irrationabilis; hæc enim eſt manifeſta implicatoria, quod tale eſſe quidditatiuum ſit verum eſſe eſſentiæ ab exiſtentia diſtinctum, & non ſit nec reale, nec rationis, nec productum, nec improductum, cum omne aliud à Deo eo modo quo eſt aliud, ſit etiam productum, ita quod ſi habet eſſe ſecundum quid, eſt productum ſecundum quid, à fortiori ergo quando habet eſſe eſſentiæ, quod eſt eſſe ſimpliciter erit productum; & ſic vanum eſt dicere (ait Lichet.) quod tale eſſe nec erit productum, nec improductum; implicat etiam dari aliquod eſſe medium inter eſſe reale, & rationis ex dictis artic. 2. ergo hęc Mairon. ſolutio eſt mera fuga.

64 Vltimus dicendi modus docet has propoſitiones eſſe neceſſariæ, ac immutabilis veritatis, quia ſuppoſitis terminis, & per intellectum apprehenſis, ſiue creatum, ſiue increatum, impoſſibile eſt quin habitudo conſurgat, & connexio inter illa per quamcunquè potentiam; & hic eſt modus dicendi Doctoris, vt notat Bargius cit. quem docuit 1. Perther. quæſt. 8. & 1. d. 3. quæſt. 4. artic. 3. vbi ait duplicem eſſe neceſſitatem, & immutabilitatem connexionis, vnam ſimpliciter, quæ competit extremis deſitioni non obnoxijs, alteram ſecundum quid, quæ cadit inter extrema, quæ licet in ſe ſint corruptibilia, habitudo tamen inter ea nunquam mutari poteſt in falſam, quotieſcunque ab intellectu apprehenduntur, & hanc ait eſſe neceſſitatem, quæ pertinet ad ſcientiam, vt etiam nos diximus diſp. 15. log. quæſt. 1. explicando quartam ſcientiæ conditionem, nam prima neceſſitas ſoli Deo competit. Dicendum itaque eſt propoſitiones neceſſarias dici æternæ veritatis veluti ſub conditione, id eſt ſunt tales vt quandocunque vel interius ab intellectu apprehendantur, vel exterius proferantur, ſemper ſint veræ, ac neceſſariæ, etiam ſi ab æterno prolatæ fuiſſent; & ſic ab æterno fuit verum dicere, homo eſt animal, non quia ab æterno cum animalitate extiterit, ſed quia in quocunque æternitatis inſtanti vera eſt hæc conditionalis, *ſi hic, & nunc homo exiſteret, animal eſſet*, quæ quidem non verificatur de propoſitionibus contingentibus, non enim verum eſt, quod ſi homo hic, & nunc exiſteret, albus eſſet, quia poteſt in aliquo inſtanti exiſtere, in quo non ſit albus; & hunc modum explicandi veritatem propoſitionum neceſſariarum amplexi ſunt Recentiores omnes Suarez diſput. 31. ſec. 12. num. 45. Auerſa quæſt. 8. cit. quæſt. 4. Ouuied. controuerſ. 2. Metaph. punct. 1. nu. 12.

65 Ex quo conſtat benè ſaluari veritatem earum propoſitionum in rebus etiamſi in ſeipſis non exiſtant nec quoad eſſe exiſtentię, nec quoad eſſe eſſentiæ dicendo per eas propoſitiones non exprimi actualitatem aliquam eſſendi, ſed tantùm connexionem prædicatorum præſcindendo ab actualitate, adeout ſenſus huius propoſitionis, homo eſt animal, ſit ille, homo exiſtens eſt animal exiſtens, homo poſſibilis eſt animal poſſibile, quod ſi eam explicare velimus in ordine ad actualitatem, oportebit eam explicare, veluti ſub conditione, quod in quocunque inſtanti homo, erit talis eſſe debebit, ſicut enunciatur, nimirum animal; ex quo etiam dicendi modo optimè declaratur quo pacto hęc propoſitionum neceſſitas transferri ſuo modo poteſt ad entia rationis ipſaſque priuationes, ens enim quoque rationis adeo neceſſariò ſua eſſentialia prædicata reſpicit, quod ſi hic, & nunc per intellectum exiſtat, exiſtere omninò debeat cum talibus vel talibus prædicatis. Hinc tandem infertur quod veritas propoſitionum neceſſariarum licet non fundentur in aliquo eſſe reali actuali, quod extrema poſſideant, fundatur tamen in eſſe reali potentiali, cum enim dicimus, ſi hic, & nunc homo exiſteret, animal eſſet, iam per hanc conditionalem ſupponimus hominem, atque animal poſſibilia eſſe in rerum natura, & in tali poſſibilitate ac eorum poſſibili identitate veritas illius conditionalis fundatur; quod etiam ſuo modo entibus rationis applicari debebit, quia veritas propoſitionum neceſſariarum in ipſis fundabitur in eo, quod ipſa eſſentia entis rationis poſſibilis ſit, vt actu ſit, & actu ponatur in eſſe per intellectum; quicquid enim ſimpliciter, & verè dicimus de ente reali, hoc totum per propoſitionem dicendum de ente rationis, vt in ſuo tractatu dictum eſt in Logica.

Contra hunc dicendi modum inſtat Mairon. cit. quia ſi veritas, & neceſſitas propoſitionum eſſentialium reducitur ad ſenſum conditionalem modo explicato, ſequitur nullam veritatem in creaturis eſſe abſolutam, ſed omnem eſſe conditionatam, & cum illa non ſufficiat ad ſcientiæ certitudinē, ſequitur nullam ſcientiam eſſe de creaturis. Secundò, nullum poſterius poteſt eſſe magis neceſſarium, quam prius, ſed habitudo illa eſt poſterior extremis, & ipſa extrema ſunt contingentia, ergo & ipſa quoque habitudo erit contingens. Tertiò, ipſa connexio extremorum habet cauſam a qua fiat, ergo non poteſt enunciari, niſi quando actu ſit, & ſi ab extremis reſultat, nequibit enunciari, niſi quando extrema ſunt actu. Quartò per illam propoſitionem, homo eſt animal, non exprimitur ſolùm, hominem poſſe eſſe animal rationale, ſed actualiter, & neceſſariò eſſe animal rationale, ergo ſola identitas potentialis illorum extremorum non videtur ſufficiens fundamentum veritatis eius, vt dicebatur. Tandem neque illa conditionalis ſufficiens videtur ad exprimendam neceſſitatem propoſitionum eſſentialium, tunc enim hæc quoque propoſitio, homo eſt exiſtens, neceſſaria foret, quia ad illam conditionalem reducitur, ſi homo eſt, exiſtit, & non poteſt fieri homo, quin ſit exiſtens.

66 Reſp. negando veritatem propoſitionum eſſentialium non eſſe abſolutam, aliud enim eſt dicere, quod non ſit abſoluta veritas earum, ſed conditionata; aliud quod per conditionalem explicetur, hoc ſecundum aſſerimus non primum, cum quo ſtat adhuc quod veritas earum in ſe, & a parte rei ſit abſoluta; eſt igitur abſoluta veritas earum, quia conſiſtit in abſoluta identitate extremorum vel obiectiua, & poſſibili, vel actuali, ſi extrema cum proportione ſumantur, ſcilicet hominis exiſtentis cum animali exiſtenti & hominis poſſibilis cum animali poſſibili; verum tamen eſt hanc abſolutam veritatem optimè explicari per eam conditionalem in ordine ad actualitatem eſſendi; deinde negandum quoque eſt veritatem conditionalium ad certitudinem ſcientiæ non ſufficere, hæc enim conditionalis eſt perpetuæ veritatis ſi homo eſt, eſt animal, vel ſi currit mouetur, & in veritate, ac neceſſitate æquiualet illis abſolutis homo eſt animal, curſus eſt motus. Ad 2. libenter fateor, quod ſicut extrema ſunt corruptibilia, ita quoq; habitudo inter illa deſinere poteſt quoad actualitatem eſſendi, qua de cauſa dixit Doctor illam connexionem non eſſe neceſſariam ſimpliciter, ſed ſecundum quid, & ex ſuppoſitione nimirum quod ſint extrema à parte rei, vel ſaltim in intellectu obiectiuè; accedit veritatem earum propoſitionum fundari præſertim in eſſe poſſibili extremorum, quod non eſt contingens, ſed neceſſarium; vide Bargiū loc. cit. minus tamen clare has duas Mairon. obiectiones ſoluentem. Ad 3.

ob

ob illud arg. negant quamplures Auctores veritates neceſſarias habere cauſam ſui, quia licèt detur cauſa, quæ faciat actu exiſtere hominem eum animalitate ſua, nulla tamen cauſa aſſignari poteſt, quæ faciat vt verum ſit hominem eſſe eſſentialiter animal, animal eſſe de eſſentia hominis, ita docuit Soncin. 4. met. q. 10. & lib. 5. quæſt. 20. & ſequitur Auerſa loc. cit. qua ratione veritates illas appellant perpetuas ac æternas, quia non habent cauſam ſui; ſed breuiter dicendum eſt, quod ſicut creaturæ omnes ab æterno intrinſecè, & ex ſeipſis formaliter habuerunt, quod eſſent poſſibiles talis, vel talis naturæ, ac conditionis, extrinſecè verò, & principiatiuè ab intellectu diuino eas ſecundum quid producente in eſſe cognito, vt declaratum eſt à n. 38. ex Scoto p. d. 43. ità veritates neceſſariæ, quæ de ipſis formantur, ea earum natura deriuantur quaſi in genere cauſæ formalis, & ab intellectu diuino quaſi in genere cauſæ efficientis, & in hoc ſenſu dicuntur habere cauſam ſui, ita rem eleganter explicat Doctor. p. d. 3. q. 4. §. ad quæſtionem illis verbis; ad intellectum primi dico, quod omnia intelligibilia actu intellectus diuini habent eſſe intelligibile, & in eis omnes veritates de ſe relucent, ita quod intellectus intelligens ea, & virtute eorum intelligens neceſſarias veritates de eis, videt in eis ſicut in obiectis iſtas veritates neceſſarias, illa autem inquantum ſunt obiecta ſecundaria intellectus diuini, ſunt veritates, quia conformes ſuo exemplari intellectui, ſcilicet diuino, & ſunt immutabiles ibi, & neceſſariæ ſed æternæ ſunt ſecundum quid, quia æternitas eſt conditio exiſtentis, & illa non habent exiſtentiam, niſi ſecundum quid, hæc Doctor, ex quibus deducitur veritates neceſſarias cauſari, & ex ipſis rerum naturis, & ab intellectu diuino modo iam explicato; vnde concedo in propoſitione neceſſaria connexionem extremorum habere cauſam, & ab ipſis extremis veluti in genere cauſæ formalis reſultare, at quia non reſultat ab eis, vt ſunt ſub actuali exiſtentia, ſed ſub eſſe poſſibili, ideo de eis verificari poteſt etiam quando non ſunt in rerum natura, ſed tantum poſſibilia. Hinc collige ineptè Fabrum 9. Met. d. p. c. 3. ad 6. aſſignare pro cauſa veritatis propoſitionum neceſſariarum diuinam voluntatem, hæc enim eſt cauſa veritatum contingentium: & rurſus falſum eſt, quod ibi ait veritates contingentes differre à neceſſarijs, quia iſtæ pendent ſolum a voluntate diuina, illæ verò etiam à creata, nam hæc Antichriſtus erit, eſt contingens, nec pendet a voluntate creata.

67 Ad 4. omnis veritas propoſitionis affirmatiuæ in aliqua extremorum identitate fundatur, ſicut è contra veritas negatiuæ fundatur in eorundem diuerſitate, identitas autem, & diuerſitas cum ſint entis affectiones in omni ente, ac in omni entis ſtatu reperiuntur, vndè ſicut homo eſt idem ioſe cum animali exiſtenti, ita homo poſſibilis identitatem habet cum animali poſſibili, & quidem ſuo modo actualem, quatenus hoc extremum poſſibile animal eſt actualiter de ratione huius extremi poſſibilis, ſcilicet hominis, quia homo poſſibilis intrinſecè, & quidditatiuè eſt poſſibile animal, atq; ideo hæc identitas ſufficiens eſt fundamentum veritatis illius propoſitionis, homo eſt animal, quia licèt extrema ſint merè poſſibilia, identitas tamen inter ea in eſſe obiectiuo eſt actualis. Ad vltimum ſi prædicatum *exiſtens* cum proportione ſumatur vel in actu, vel in potentia, poſſet admitti illa propoſitio, homo eſt exiſtens, veluti neceſſaria, verùm quia prædicatum illud ſimpliciter dictum ex vi ſuæ ſignificationis non ſignificat potentiam exiſtendi, ſed exercitium, & actualitatem eſſendi, ideo propoſitio illa abſolutè prolata non debet admitti, quia non reddit ſenſum conditionalem, ſed abſolutum, vnde ſi admitteretur, vt neceſſaria, abſolutè ſignificaret exiſtentiam, & actualitatem eſſendi neceſſario homini conuenire, quod eſt falſum, vt bene notauit Suarez loc. cit.

68 Quartò tandem principaliter argumenta deducunt ex ipſo conceptu eſſentiæ, quia in creaturis diſtingui ſolet eſſe eſſentiæ, & eſſe exiſtentiæ, & illud ſe habere dicitur vt prius, hoc verò vt poſterius, ergo ſecluſa exiſtentia adhuc creaturæ retinent eſſe eſſentiæ. Conf. quia eſſentiæ rerum in prædicamento diſponuntur, vt ab exiſtentia præſcindunt, ſed quæ in prædicamento diſponuntur ſunt entia realia, ergo eſſentia realis conuenit creaturis independenter ab exiſtentia. Reſp. quia eſſentia ex vi ſuæ ſignificationis non denotat actualitatem eſſendi, ſicut facit exiſtentia, ideò dupliciter ſumi ſolet, vel pro eſſe poſſibili rerū, quo pacto incōmuni modo loquendi attribui ſolet creaturis etiam non exiſtentibus, & in hoc ſenſu non eſt aliquod verum eſſe reale, & actuale in creatura, vt contendebat Henricus, ſed eſt purum eſſe poſſibile, quod nullum habet eſſe actuale, niſi cognitū, & obiectiuum in diuino intellectu, vt ſupra oſtenſum eſt alio modo accipitur eſſe eſſentiæ, vt actu conuenit creaturis iam exiſtentibus, & hoc quidem eſt eſſe reale, & actuale (quomodocumq; ab exiſtentia diſtinguatur, de quo q. ſeq.) ſed non conuenit eis, niſi per creationem, & productionem agentis, & per realem coniunctionem cum exiſtentia, atq; ideò ſecluſa exiſtentia non retinent creaturæ eſſe eſſentiæ, niſi primo modo inſpectum, quo pacto non eſt eſſe aliquod reale actuale, quod habeant in ſeipſis ab æterno, ſed tantum eſſe poſſibile, quod habent in ſuis cauſis modo ſuprà explicato. Cum autem dicebatur eſſentiam eſſe priorem exiſtentia, ſi ſermo ſit de prioritate durationis, hoc verificari nequit, niſi de eſſentia primo modo ſumpta, hac enim prioritate certum eſt eſſe poſſibile creaturarum præcedere eſſe reale actuale earundem, quod habent in tempore, at eſſentia ſecundo modo ſumpta non hac prioritate præcedit exiſtentiam, ſed tantum prioritate illa naturæ, quæ apud Doctorem dicitur naturalis præſuppoſitionis, & verſatur inter duo, quæ licèt ſint inſeparabilia, vnū tamen præſupponitur alteri neceſſariò, cum intelligitur, non è contrà, quo pacto ſubiectum dicitur prius natura paſſione, & intellectus prior voluntate, de qua prioritate ſatis diximus diſp. 9. Log. quæſt. 2. artic. 1.

69 Ad Conf. conceſſa maiori dicimus ad minorem res in prædicamento diſpoſitas, vt ab actuali exiſtentia præſcindunt, dici entia realia accipiendo ens reale nominaliter pro eo nimirum, cui verum eſſe non repugnat extra cauſas, non autem verbaliter pro eo, quod actu exiſtit extra cauſas, & ideo non ſequitur creaturas poſſidere poſſe eſſe reale, & actuale eſſentiæ independenter ab exiſtentia. Dices, res vt poſſibilis, & vt facta eſt prorſus eiuſdem ſpeciei, & numeri, eiuſdem namq; ſpeciei eſt roſa in vere, & in hyeme, & eadem numero eſſentia humanitas Petri creati, & creabilis, ſed dum roſa exiſtit, & Petrus exiſtit, eorum eſſentia aliquam realem, & actualem entitatem importat, ergo etiam antequam exiſtat. Nec valet vulgata reſponſio, quæ ad hoc adduci ſolet, nimirum rem producibilem, & productam eſſe eiuſdem ſpeciei, & numeri, duntaxat negatiuè, quatenus non ſunt diuerſæ, quia iam n. 48. diximus intercedere veram identitatem poſitiuam. Reſp. ita ibi diximus, non ad indicandum eſſentiam etiam ab exiſtentia præciſam importare actualem aliquam entitatem, ſed vt oſtenderemus non importare conceptum merè negatiuum per ſimplicem nō repugnantiam negatiuam explicatum, vt quidam contendebant, quia eundem prorſus eſſentialem conceptum formamus de homine exiſtente, & non exiſtente; ex hoc tamen non rectè deducitur, quod ſi humanitas Petri, dum exiſtit, importat realitatem aliquam actualem, ita etiam dum non exiſtit, quia eſt vna, & eadē res, non (inquam) hoc ſequitur, alioquin etiam deduci poſſet, quod ante productionem haberet realitatem exiſtentiæ, quam poſſidet poſt productionem, quia Petrus producibilis eſt idem cum ſeipſo producto. Ex hoc ergo, quod eſt eadem res, quæ nunc eſt producta, & quæ iam producibilis erat, ſolum ſequitur quod in vtroque ſtatu eundem retineat prorſus eſſentialem conceptum; idem enim concipitur, quando dicitur hoc eſt poſſibile, & quando dicitur, hoc exiſtit, licèt ſub diuerſo ſtatu, & in hoc ſenſu ſolum dici poſſunt idem poſitiuè, non autem quia in vtroq; ſtatu aliquam eandem retineant realitatem actualem, conceptus namque eſſentialis vtrique ſtatui communis ab omni tali actualitate præſcindit.

70 Dices ergo res poſſibilis erit aliquo pacto realiter diuerſa à ſeipſa iam producta, & exiſtente, quia exiſtens includit aliquam realitatem actualem, quam non includit in eſſe poſſibili. Concedunt aliqui diſtingui aliquo pacto realiter, non quidem poſitiuè, quaſi habeant duas ſpecies, aut eſſentias, ſed negatiuè, id eſt non ſunt idem realiter, quod ſic probant, quia nihil, & aliquid non ſunt idem realiter, ſed eſſentia poſſibilis, & in eſſe obiectiuo eſt nihil, exiſtentia autem realis eſt aliquid, ergo non ſunt idem realiter; ita Meuriſſe lib. 1. ſuæ Met. quæſt. 11. concl. 1. quod quidem dictum familiare quoque eſſe ſolet alijs quibuſdam Scotiſtis. Hæc tamen doctrina mihi nunquam placere potuit, quia tunc inter eundem Petrum, vt poſſibilem, & vt exiſtentem maior differentia inueniretur, quam inter ipſum, & lapidem. Conſequentia patet, quia differret, vt ens, & non ens, vt nihil & aliquid, quæ vtique inter ſe magis differunt, quam Petrus, & lapis, quæ in multis quidditatiuè conueniunt. Accedit quod falſo etiam nititur fundamento, vt enim conſtat ex n. 46. & 56. falſum eſt eſſentiam poſſibilem eſſe abſolutè nihil; aliud namque eſt creaturam purè poſſibilem nondum productam non eſſe, ſeu non exiſtere, aliud eſſe nihil, ſeu negationem exiſtentiæ; primum vtiq; verum eſt, at ſecundum eſt prorſus falſum, quia creatura poſſibilis non eſt illa negatio; ſed illi negationi coexiſtit, quamdiu producta nō eſt, ſecundùm ſe autem eſt verum ens reale, & poſitiuum, non quidem actuale, ſed poſſibile; vndè in ſtatu poſſibilitatis, & exiſtentiæ conſiderata non ſe habet, veluti ens, & non ens, ſeu vt nihil, & aliquid, vt aiebat Meuriſſe, ſed vt ens anteà poſſibile, & poſteà exiſtens; certum autem eſt eſſe omninò idem ens, quod prius erat poſſibile, & poſtea exiſtit, nam ſi illud quod exiſtit & ponitur in actu, non eſt illud idem quod erat in potentia, percunctari licebit, omnquid quod erat in potentia, poſſit illud ipſum ad actum deduci, ſi non, ergo non erat in potentia, ſed potius impoſſibile; ſi ſic, habetur intentum; ſunt ergo prorſus idem ens poſſibile, & ipſum in actu poſitum, ſeu exiſtēs, & eodem prorſus conceptu eſſentiali explicatur, & ſolum aſſignari poteſt diuerſitas ſtatus, quia antequam producatur, ſub ſtatu poſſibilitatis concipitur, cum deindè eſt productum, ſub ſtatu actualitatis reperitur: hoc totum elegantiſſimè declarauit noſter Alenſes 7. Metaph. tex. 22. quæſtiuncula vltima his verbis, *hoc autem ens non prohibitum, ſeu ens poſſibile, & ens in actu non ſunt duo entia, ſed vnum, & idem ſub alio, & alio modo, qui tamen alius, & alius modus non eſt alia, & alia res, & poteſt ſaluari iſtud fieri, quia ad iſtud fieri non plus requiritur, niſi quod eadem realitas tota primò ſit ſub natura poſſibilis, & tota poſtea fiat in actu.*

QVÆSTIO II.

Quid ſit rerum exiſtentia, & quomodo ab actuali eſſentia diſtinguatur.

71 HActenus de eſſentia creaturarum actum eſt in ſtatu poſſibilitatis, antequam, ſcilicet a Deo extra producerentur,

Digitized by Google

nunc de eadem ſub ſtatu actualitatis, quem poſſident, cum ſunt extra productæ, agendum eſt; & quia in tali ſtatu eſt actualiter exiſtens, & exiſtentiæ reipſa coniuncta, videndum eſt in hac quæſtione quid ſit hæc exiſtentia, cuius beneficio eſſentia poſſibilis de ſtatu poſſibilitatis deducitur ad actum exiſtendi extra cauſas, & quo pacto ab eſſentia ſic extra cauſas poſita diſtinguatur; quo enim modo diſtinguatur ab ea ſub ſtatu poſſibilitatis conſiderata, ſatis liquet ex dictis præcedenti quæſtione præſertim a num. 69. & 70. Quantum ergo ad quid nominis attinet, ſicut exiſtere, eſt quaſi extra ſiſtere, ſic exiſtentia in abſtracto eſt quaſi extra ſiſtentia, quatenus quod exiſtit, ſiſtit extra nihil ſui, cum antea nihil actu eſſet, ſiſtit extra potentialitatem eſſendi, cum antea ſolum in potentia eſſet, ſiſtit denique extra cauſas, in quarum virtute antea continebatur; & ideò quantum ad quid rei exiſtentia apud omnes dicitur eſſe ipſa ratio, *qua eſſentia conſtituitur formaliter actu, & extra cauſas*, quæ definitio colligitur ex Ariſt. 9. Metaph. text. 11. dum exiſtentiam definiens dixit, *eſt autem actu exiſtere rem non ita ſicut diximus in potentia*.

72 Hinc primò deducitur exiſtentiam eſſe quid reale intrinſecum rei exiſtenti, quia res non dicitur exiſtere per extrinſecam denominationem, ſed per ſuum eſſe intrinſecum, ſeu per aliquid ſibi intrinſecum, cuius ratio eſt, quia exiſtentia exercere debet affectum realem, qualis eſt conſtituere rem extra cauſas; & quia hunc effectum exercere debet in genere cauſæ quaſi formalis, hunc præſtare debet per intrinſecam ſui rei exhibitionem rei exiſtenti, quod quidem omnibus cauſis formalibus commune eſt, quando exhibent realem effectum, & non denominant tantum; nam cauſa formalis, vt dictum eſt in Phyſicis ſuum præſtat effectum ſeipſam exhibendo. Deducitur ſecundò, quod ſit veluti quidam actus eſſentiæ, quo ipſa conſtituatur in eſſe actuali, ſeu a parte rei; nihil enim aliud eſt rem exiſtere, quam actu eſſe, cum antea eſſet ſolum in potentia, vnde dicitur actus, quia correſpondet potentiæ obiectiuæ, & totaliter actuat id quod antea totum, & totaliter poſſibile fuerat; dici autem ſolet primus, & vltimus actus, ſeu prima, & vltima actualitas, quod varijs modis explicatur a Thomiſtis, ſed breuiter, vt docet Scot. 2. d. 3. q. 3. in fine dicitur vltimus actus reſpectu omnium prædicatorum eſſentialium, quæ ſupponit, quia ſupponit totum eſſe eſſentiæ completum, & in ſeipſo conſtitutum, non quidem ſecundum eſſe reale, vt enim conſtat ex præcedenti quæſtione creaturæ ante productionem non ſunt aliquid in ſeipſis, ſed ſecundum eſſe obiectiuum, quia dum intellectui res exiſtens obijcitur, eſſentiam abſtrahit ab exiſtentia, conſiderando illam, vt priorem, hanc verò, vt poſteriorem, ac veluti vltimum illius actum; dicitur vero primus actus, tum quia eſt primus reſpectu omnium operationum, & attributorum accidentalium, quæ rem exiſtentem ſupponunt, tum quia primò conuenit eſſentiæ ſtatim, vt ponitur extra cauſas, imò eſt formaliter id, quo eſſentia ipſa ponitur à parte rei, & in rerum natura.

73 Rurſus hinc tertiò deducitur exiſtentiam, prout importat exercitium exiſtendi, quo ſenſu de ea loquimur in hac quæſtione, contingenter ſe habere ad eſſentiam, & non eſſe partem eſſentiæ, aut prædicatorum quidditatiuum eius, quia vt diximus exiſtentia ſupponit totum eſſe eſſentiæ iam completum, & conſtitutum, & in rebus creatis integrâ poſſumus earum eſſentiam concipere nihil interim cogitando de exiſtentia, & ſolius Dei proprium eſt, quod ex vi ſuæ eſſentiæ exiſtat, vnde fieri nequit, vt Deus eſſentialiter concipiatur, niſi etiam concipiatur exiſtens, vt ſuo loco dicemus. Deducitur quartò exiſtentiam eſſe aliquid rebus creatis ex vi productionis conueniens, cum enim ſit actus rem de potentia obiectiua ad eſſe actuale reducens, & potentia obiectiua attendatur in ordine ad agens, ſequitur actum huiuſmodi rebus communicari per actionem agentis, vnde dici ſolet, quod exiſtentia eſt primus, & proprius effectus efficientis cauſæ, vt notat Doctor 4. d. 1. q. 1. §. *Sed iſta ratione*, quia dum cauſæ efficiens operatur, rei poſſibili exiſtentiam communicat cauſando totum eſſe actuale, quod in ſeipſa deinceps poſſidet. Ex dictis tandem deducitur exiſtentiam ex vi ſuæ formalitatis quid poſitiuum præſeferre, ſic enim indicant munera iam relata ei conuenientia, atque ideò non dari illam negatiuam exiſtentiam, quam Recentiores quidam comminiſcuntur, vt oſtendant quo pacto materia prima ex ſe ſit extra cauſas, & tamen propriam non habeat exiſtentiam; & dicunt in hoc differre ab exiſtentia poſitiua; quod res per exiſtentiam poſitiuâ ſunt poſitiuè extra cauſas, per exiſtentiam vero negatiuam hoc duntaxat habent, quod non ſunt amplius in cauſis: Hæc inquam, negatiua exiſtentia eſt merè chimærica, & fictitia, quia munus exiſtentiæ, vt exiſtentia eſt rem extrahere de potentia cauſarum, & eam reddere actu exiſtentem à parte rei, ſed hic effectus eſt omnino poſitiuus, vt ſatis de ſe conſtat, ergo omnis exiſtentia ex ſuo genere eſt poſitiua, & conſequenter nequit exiſtentia negatiua; tum quia vt diximus, eſt primus, & proprius effectus efficientis cauſæ, at talis effectus eſt omnino poſitiuus, ergo &c. Nec minus inanis eſt illa diſtinctio allata de eſſe extra cauſas, & non eſſe in cauſis, nam eo ipſo quod res non eſt in cauſis, ſtatim eſt extra cauſas, nam rem non eſſe amplius in cauſis formaliſſimè aliud non eſt, quam à cauſis egreſſam eſſe, & ab ipſis extractam virtute alicuius agentis; tum quia rem eſſe extra cauſas, & non extra cauſas, ſeu eſſe intra cauſas, & non intra cauſas ſunt contradictoria, quorum alterum tantum verificari debet; ergo ſi res non eſt intra cauſas, iam erit extra illas, & ſi non eſt extra cauſas, adhuc erit in cauſis, & hoc eſt adeò certum, & exploratum vt vlteriori probatione non egeat; fuſius contra hoc nouum commentum agit Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 81. ſect. 3.

74 His itaque præacceptis, veluti in omni ſchola conceſſis, ſcilicet exiſtentiam eſſe quid reale, & poſitiuum, ac rei exiſtenti intrinſecum, ſe habens reſpectu eſſentiæ ad modum actus, ac veluti contingenter eam reſpiciens, dubium eſt quidnam ſit iſte actus, an ſcilicet ſit accidens aliquod commune ipſius eſſentiæ actualis, & ab ea ſeparabile, an accidens proprium, vel potius quidam modus eius intrinſecus; & in quo prædicamento ponatur. Prima opinio aſſerit eſſe quoddam accidens rebus creatis ſuperadditum, ac in ipſa eſſentia receptũ, cui formaliter hoc præſtet, quod ſiat extra nihil, ita docuerunt olim quidam Arabes, vt Auic. & Alpharab. vt refert D. Thom. 4. Metaph. lect. 2. quos multi Latinorum ſecuti ſunt, exiſtentiam ab eſſentia realiter diſtinguentium, licet non eodem modo omnes rem explicent, ac in eodem prædicamento conſtituant. Molina namque par. 1. qu. 3. art. 4. diſp. 2. ſignificat eſſe accidens abſolutum ad aliquod certum ex nouem prædicamentis accidentium directè ſpectans à duratione non diſtinctum, quia duratio, & exiſtentia idem ſunt, vnde in eo prædicamento reponitur, in quo duratio collocatur. Henricus verò, vt refert Doctor 1. d. 36. docebat quol. 9. & 10. exiſtentiam eſſe reſpectum ad cauſam productiuam eſſentiæ ſuperadditum, quo ordinetur ad cauſam efficientem, tanquam ad principium, à quo eſſe recepit: quem dicendi modum inconſultò prorſus Paſqualig. cit. ſect. 1. nu. 6. adſcribit Scoto, quia illum ex profeſſo ibi Doctor impugnat. Alia opinio aſſerit, quod licet non ſit accidens commune, & prædicamentale, eſt tamen accidens proprium, comitatur namq; eſſentiam creatam, vt propria eius paſſio, & ex principijs intrinſecis eſſentiæ dimanat ad inſtar proprietatis, ita docet Ferrar. 2. contra gentes cap. 55. licet ſpeciatim ibi loquatur de exiſtentia Angelorum, & animæ rationalis, quo etiam modo loqui videtur Sanch. in Log. q. 74.

75 Alij verò Thomiſtæ communiter etiamſi realiter exiſtentiam ab eſſentia diſtinguant, adhuc tamen negant eſſe accidens prædicamentale rei exiſtentis, & aiunt quantum eſt de ſe, neq; ſubſtantiam eſſe, neque accidens, ſed exiſtentiam ſubſtantiæ eſſe ſubſtantiam, & exiſtentiam accidentis eſſe accidens, vt loquitur Caiet. lib. de Ente, & eſſentia cap. 5. q. 11. ad 8. itaut exiſtentia ſecundum ſe ad nullum prædicamentum directè pertineat; ſed tantum reductiuè ad illud cuius eſt exiſtentia, vnde exiſtentia ſubſtantiæ ſpectabit ad prædicamentum ſubſtantiæ, & exiſtentia accidentis pariter ad prædicamentum accidentis, illius nimirum, cuius eſt exiſtentia, & ſic fatentur exiſtentiam eſſe quidem accidens (vt aiunt) prædicabile, non tamen prædicamentale; ita veteres paſſim, & Recentiores Thomiſtæ ex D. Thoma qu. 5. de potent. art. 4. ad 3. Caiet. loc. citat. Soncin. 4. Met. qu. 2. Flandria ibid. q. 3. art. 7. Bannes p. 1. qu. 3. art. 4. dub. 1. Ledeſma de perfect. diuin. q. 12. art. 3. Nauaret. p. 1. controuer. 14. §. 1. Iauellus, & Maſius tract. de tranſcendent. Nazarius p. 1. qu. 3. ar. 4. controu. 1. concl. 9. Blaſius a Conceptione diſp. 6. Met. qu. 2. Manca 1. Phyſ. qu. 5. dub. 1. & 2. qui alios citant. Quæ autem fuerit mens Scoti in hoc puncto poſtea dicam.

76 Quoad aliam quæſiti partem de diſtinctione, ſcilicet exiſtentiæ ab eſſentia Thomiſtæ omnes ſupracit. circa eadem loca incunctanter affirmant diſtingui realiter cum omni proprietate, ſcilicet realiter entitatiuè, & vt rem à re, cuius ſententiæ præcipuus habetur Auctor D. Thomas p. 1. quæſt. 3. art. 4. & 2. contra gentes cap. 52. & de Ente, & eſſentia cap. 5. & adeò in eius ſchola inualuit, vt principium ſit apud Thomiſtas indubitatum eſſe realiter ab eſſentia diſtingui; ſequuntur nonnulli Auerroiſtæ, & omnes præſertim qui dicebant exiſtentiam eſſe accidens prædicamentale ipſius eſſentiæ, etſi nonnulli eam diſtinctionem nolint vocare realem, ſed modalem, quos infra referam. Oppoſita ex diametro ſententia affirmat nullo prorſus modo a parte rei diſtingui, ſed ſolum per intellectum, itaut exiſtentia a parte rei ſit eadem omnino entitas actualis eſſentiæ, & eſt communiſſima, & paſſim recepta apud Nominales, & Neutrales, quam docuit Alenſis 4. Metaph. tex. 4. & lib. 7. tex. 22. Aureol. 1. d. 8. quæſt. 1. Durand. ibid. quæſt. 2. Greg. 2. d. 6. quæſt. 1. Gabriel. 3. d. 6. quæſt. 2. art. 1. & ſequuntur Neoterici paſſim, Pererius lib. 6. ſuæ Philoſoph. cap. 4. Suar. diſp. 31. Metaph. per totam. Vaſq. 3. p. to. 1. diſp. 72. & 3. par. diſputatione 79. Valentia tom. 1. diſp. 1. q. 3. punct. 4. Ruuius 1. Phyſ. tract. 5. de materia q. 4. Auerſa q. 8. cit. ſect. 6. 7. & 2. Paſqualig. cit. diſput. 82. ſect. 3. & ſeq. Hurtad. diſp. 2. Metaph. ſect. 4. Arriag. diſp. 2. Metaph. ſect. 3. Ouiued. controu. 2. Metaph. punct. 2. & 3. hi omnes (inquam) & alij quamplures extra ſcholam, S. Thomæ aiunt eſſentiam, & exiſtentiam ſola ratione diſtingui; verum tamen eſt non omnes conuenire in explicanda hac diſtinctione rationis, aliqui enim volunt eſſe diſtinctionem rationis cum fundamento in re, & ex parte obiecti, quam appellare ſolent diſtinctionem rationis ratiocinatæ, & ita videtur ſentire Suar. dicens diſp. 31. citat. ſect. 6. nu. 23. eſſentiam, & exiſtentiam ratione diſtingui, vt duas formalitates in eadem re inuentas; alij verò declarant hanc rationis diſtinctionem nullum fundamentum habere ex parte obiecti, ſed ſolum diſtingui ex parte modi concipiendi, adeout ſit ſola diſtinctio rationis ratiocinantis, & ita loquuntur Moderniores Suarto poſteriores, vt Paſqualig. diſput. cit. ſect. 6. nu. 5. Auerſa ſect. 2. Arriag. ſect. 4. Ouiued. punct. 3. imò Hurtad. diſp. cit. §. 53. ait eſſentiam, & exiſtentiam nec re, nec ratione diſtingui dicens non eſſe duas formalitates ratione diſtinctas, ſed vnam diuerſimodè conceptam, quæ fuit opinio Aureoli loc. cit.

77 Me-

77 Media ſententia eſt Scoti locis infra citandis, & Scotiſtarum, qui admittentes mediam diſtinctionem inter diſtinctionem ſimpliciter realem, & ſimpliciter rationis, quam vocare ſolent formalem ex natura rei actualem, vt oſtendant anteuertere omne opus intellectus, eam conſequenter admittunt inter eſſentiam, & exiſtentiam, & quia exiſtentia ſe habet, vt modus intrinſecus eſſentiæ, vt mox dicemus ſumpta denominatione ex parte modi eam vocant formalem modalem. Vnde falſum eſt cum hac Scotiſtarum ſententia coincidere ſecundam iam relatam, vt aiunt Smiſinch. tract. 1. de Deo vno diſp. 2. quæſt. 1. num. 42. & Poſnanienſ. 2. d. 36. diſput. vn. concluſ. 3. eo quia putant diſtinctionem rationis ratiocinatæ, quam ſecundæ ſententiæ Auctores inter eſſentiam, & exiſtentiam agnoſcunt, cum diſtinctione formali Scotica coincidere; falſum, inquam, eſt, quia licet quidam ex illis Auctoribus diſtinctionem rationis ratiocinatæ agnoſcant inter illa, maior tamen eorum pars eam negant, ſolamque ad ſummum admittunt diſtinctionem rationis ratiocinantis, vt vidimus, tum quia quando etiam omnes inter illa admitterent diſtinctionem prioris generis nempe rationis ratiocinatæ, ac cum fundamento in re, falſum adhuc eſt hanc coincidere cum diſtinctione formali Scotica, quæ omne opus intellectus anteuertit, vt oſtenſum eſt diſp. 1. Log. quæſt. 3. art. 2. in declaratione diſtinctionis rationis, & rurſus ſupra diſp. 6. quæſt. 11. Toto inſuper, vt aiunt, aberrant Cœlo, qui cum hac noſtra ſententia coincidere dicunt opinionem quorundam Thomiſtarum ponentium inter eſſentiam, & exiſtentiam diſtinctionem modalem non autem realem, vt loquitur Soto 2. Phyſic. qu. 2. Molin. loc. cit. Fonſec. 4. Metaph. cap. 2. quæſt. 4. Albertin. tom. 2. princ. 1. Philoſoph. diſp. 2. quæſt. 1. & alij nonnulli, quia iſti non loquuntur de diſtinctione modali, vt ſolet accipi in Schola Scotiſtarum, qualis aſſignari ſolet ab eis inter rem, ac modum eius intrinſecum, quam locis nuper citatis explicuimus, & ſupra diſp. 2. quæſt. 6. art. 1. nu. 150. Sed loquuntur de diſtinctione illa modali, quam Moderni aſſignare conſueuerunt inter rem, & modum eius extrinſecum, qualis eſt vnio reſpectu materiæ, ſeſſio reſpectu ſedentis &c. quæ quidem diſtinctio, vt dictum eſt locis citatis in Schola noſtra eſt diſtinctio realis: & ideò horum opinio valdè diſtat à Scoti ſententia, quia nec Doctor exiſtentiam appellauit modum in hoc ſenſu reſpectu eſſentiæ, nec in hoc ſenſu eorum diſtinctionem Scotiſtæ appellant modalem; quo circa eorum opinionem ad primam, & communem Thomiſtarum ſententiam pertinere diximus, quantumuis exiſtentiam appellent modum eſſentiæ, ac eorum diſtinctionem modalem. Hanc igitur tertiam ſententiam mediam, vt a nobis declaratam, tenent paſſim Scotiſtæ omnes, & Formaliſtæ paſſim in tract. Formalit. Licher. 2. d. 3. quæſt. 1. Tatar. ibid. & 4. Metaph. 9. de ente, & vno dub. 2. Smiſinch. & Poſnanienſ. loc. citat. Faber theor. 32. Meuriſſe libr. 1. ſuæ Metaph. quæſt. 21. Poncius diſput. 18. de ente quæſt. 4. Trombet. 5. Metaph. qu. 6. ex Scoto 2. d. 36. qu. vn. & 2. d. 1. qu. 2. & d. 16. qu. vn. §. *rationes iſta* & 3. d. 6. qu. 1. & 4. d. 11. quæſt. 3. §. *ad rationes* & d. 23. quæſt. 1. art. 3. verſicul. *ad argumenta*.

ARTICVLVS I.

Exiſtentia neque eſt accidens commune, neque proprium actualis eſſentiæ, ſed modus eius intrinſecus.

78 Conclusio huius articuli eſt Scoti Scotiſtarum locis iam citatis, probatur, ac declaratur quoad omnes, & ſingulas partes, & quidem quoad primam partem, quod exiſtentia non ſit accidens commune, ſeu prædicamentale actualis eſſentiæ & communis etiam in Schola Thomiſtarum melioris notæ, & probatur euidenti ratione, quia accidens commune, vt idem eſt quod prædicamentale à ſubſtantia contradiſtinctum, dicitur eſſe illud, quod aduenit enti iam exiſtenti in actu, illique inhæret, & ab eo ſuſtentatur, cum ab eo dependeat tanquam a cauſa materiali quoad receptionem, & ſuſtentationem, rurſus dicitur adeſſe, & abeſſe præter ſubiecti corruptionem, ſed hæc exiſtentiæ minime competere poteſt comparatæ ad eſſentiam, ergo non eſt accidens reſpectu illius, maior patet ex communi conceptu accidentis prædicamentalis, probatur minor, quia ſiue loquamur de exiſtentia ſubſtantiæ, ſiue accidentis, falſum eſt poſſe adeſſe, & abeſſe præter actualis eſſentiæ corruptionem, quamuis cum exiſtentia abeunte dici poſſit eſſentiam ſubſtantiæ, vel accidentis remanere in eſſe poſſibili, tamen actualis eſſentia ad eius interitum deſtruitur; rurſus falſum eſt exiſtentiam in ſubſtantia, ſiue in accidente aduenire eſſentiæ, velut enti in actu iam exiſtenti, quia potius per ipſam eſſentia conſtituitur ens in actu, & redditur exiſtens, ergo non ſolum reſpectu eſſentiæ ſubſtantialis, ſed nec etiam reſpectu eſſentiæ accidentalis poteſt exiſtentia dici accidens commune, ſeu prædicamentale, ſed ſolum dicetur accidens per identitatem, aut proportionem quæ inter eſſentiam, & exiſtentiam debet intercedere, quatenus omnium eſt exiſtentis eſſentiæ, quæ eſt accidens. Conf. quia exiſtentia non facit cum eſſentia vnum per accidens, ſed vnum per ſe, etiamſi ponatur ab ea realiter diſtincta, & hoc verum eſt tam de ſubſtantia, quam de accidente, tam enim per ſe vnum eſt homo exiſtens, quam quantitas, vel qualitas exiſtens, ſed accidens commune, & prædicamentale cum ſubiecto, cui aduenit, facit aggregatum per accidens, ergo &c.

79 Secundò, exiſtentia eſt eiuſdem ambitus, & latitudinis cum ipſo ente, quolibet enim ens reale ex poſſibilitate, quam habet ex ſuis intrinſecis principijs ad exiſtentiam ordinatur, & quidem ſibi proportionatam, ſubſtantia nimirum poſſibilis ad exiſtentiam ſubſtantialem, & accidens poſſibile pariter ad exiſtentiam accidentalem, ſed ens, vt ſic, ad certum genus non pertinet, ſed omnia prædicamenta tranſcendit, & per ſingula vagatur, ergo pariter exiſtentia non erit ad aliquod peculiare prædicamentum coarctata, ſed per omnia, & ſingula vagabitur, itaquod eiuſdem prædicamenti ſit exiſtentia, cuius eſt eſſentia cuiuſque rei. Conf. quia ſi exiſtentia ad aliquod prædicamentum coarctari deberet, vel hoc eſſet prædicamentum, in quo ponitur rerum duratio, à qua non diſtinguitur, vt quidam Auctores huius opinionis dicebant, nempe prædicamentum quantitatis pro duratione, & exiſtentia rerum ſucceſſiuarum, & prædicamentum quando pro duratione, & exiſtentia permanentium, vel ſaltem poneretur in prædicamento relationis, quatenus relationem dicit ad cauſam efficientem, vt erat Henrici placitum, ſed neutrum rectè aſſeritur, ergo &c. probatur minor quoad primam partem, quia vt viſum eſt diſp. 14. Phyſic. negant quamplures durationem, & exiſtentiam identificari realiter, & qui talem identitatem concedunt, vt probabilius ibi indicauimus, negant durationem in ſe ſpectatam eſſe accidens, ſed dicunt durationem ſubſtantiarum eſſe ſubſtantiam, vel ſubſtantialem, & durationem accidentium eſſe accidentalem, quemadmodum nunc dicimus de exiſtentia; immo ſi duratio ab exiſtentia diſtinguitur, potius duratio trahi debet ad prædicamentum per exiſtentiam, vt ibi dictum eſt, quam exiſtentia per durationem, probatur etiam minor quoad aliam partem, quia vt probat Doctor d. 36. §. *contra iſtas* aduerſus Henricum falſum eſt exiſtentiam conſiſtere in ſimplici illo reſpectu ad cauſam efficientem, quia ſi creatura non producitur in eſſe exiſtentiæ, niſi ſecundum reſpectum tantum nouum ad efficiens, non videtur eſſe productio ad eſſe ſimpliciter, ſed tantum ad eſſe ſecundum quid, & minus erit creatio productio ſimpliciter, quam ſit alteratio, vbi eſt productio ſaltem alicuius quantum ad eſſe abſolutum. Tum quia in fundamento eodem, & termino immutabili non poteſt eſſe reſpectus nouus, ſed hoc fundamentum idem eſt, ſcilicet, eſſe eſſentiæ, & terminus eſt immutabilis, ſcilicet Deus, ergo nullus reſpectus nouus poteſt eſſe ad talem terminum, qualis reſpectus ponitur importari per exiſtentiam. Tum quia quamuis res, dum producitur, exiſtentiam recipiat a cauſa efficiente, & reſpectum fundet ad illam producti ad producens, hæc tamen relatio non importat formaliter ipſam exiſtentiam, ſed potius in ipſa exiſtentia iam producta fundatur, ſeu in ipſo effectu iam exiſtente. Tum tandem quia exiſtentia ex vi formalis ſui conceptus habet ſolum, quod rem in ſeipſa conſtituat, ſeu in eſſe actuali, relatio verò quod rem ordinet, & referat ad aliud, quæ ſunt rationes formales diuerſæ: vt ſatis de ſe conſtat, & vna alteram ſupponit, quia prius ſupponi debet res in ſe conſtituta, vt poſtea dicatur ad aliud ordinari.

80 Tertiò, tandem adhuc magis euidenter oſtenditur exiſtentiam ſubſtantiæ non poſſe eſſe accidens, quia eſſe & exiſtere ſubſtantiæ eſt eſſe ſimpliciter, & per ſe, ac ſubſtantialiter exiſtere, ergo nequit exiſtere beneficio accidentis, quod tantum eſſe ſecundum quid præſtare poteſt. Tum quia exiſtentia debet eſſe proportionata eſſentiæ, quam actuare dicitur, ſed exiſtentia accidentalis, qualis eſt quæ ab accidente haberi poteſt, non eſt proportionata eſſentiæ ſubſtantiæ. Tum quia generatio ſubſtantiæ tunc non eſſet productio ſimpliciter, vt docet Ariſt. 5. Phyſic. cap. 1. ſed ſecundum quid, exiſtentia namque vel eſt terminus generationis, vel ſaltim in eo per ſe includitur, eſſentia ſiquidem præciſè, quatenus eſſentia non producitur, ſed eſſentia cum exiſtentia, ſeu eſſentia actualiter exiſtens. Tum tandem quia omnis derogat perfectioni ſubſtantiæ, quam obtinet ſupra accidens, quod ſuum eſſe, ſuumq. exiſtere ab accidente debeat emendicare, & quod intra genus proprium habeat accidens exiſtentiam, qua exiſtat, non autem ſubſtantia.

81 Quoad ſecundam partem, quod ſcilicet exiſtentia neq; ſit accidens proprium eſſentiæ probat Suarez diſp. 31. cit. ſec. 7. num. 2. quia proprium conſequitur, & reſultat ex re iam exiſtente, & ideò non per ſe primò ſit per generationem, vel creationem, ſed reſultat ex re producta per generationem, vel creationem. Hæc tamen ratio non abſolutè probat, quia negare poſſet Aduerſarius aſſumptum, nam riſibilitas v.g. conuenit per ſe homini ſiue exiſtat, ſiue non exiſtat, vnde dici ſolet propoſitiones ſecundi modi, in quo paſſiones de proprijs enunciantur ſubiectis, eſſe neceſſarias, & abſtrahere ab exiſtentia actuali, nam ſi ab ea penderent, ſicut exiſtentia ſubiecti contingens eſt, ita quoq. connexio propriæ paſſionis cum ſubiecto contingens eſſet, & non neceſſaria. Idcirco Paſqualig. diſp. 81. cit. ſect. 4. aliter probat, quia nimirum paſſio ſimpliciter conuenit ſubiecto præſcindendo ab eo, quod exiſtat, vel non exiſtat, at exiſtentia nulli rei creatæ conuenit ſimpliciter, ſed tunc ſolum, quando exiſtunt, vnde neque per ſe conuenit, ſed contingenter, & conſequenter quando exiſtentia prædicatur de his rebus, propoſitio eſt contingens, at paſſio quando prædicatur de ſubiecto facit propoſitionem neceſſariam, quæ vocari ſolet æternæ veritatis, eo quod ſemper vera ſit independenter a quacunq. differentia téporis, & ideo paſſio poteſt verè de ſuo ſubiecto demonſtrari, at non exiſtentia de re creata. At in primis hic Auctor ſibi conſtare non videtur, quia in eadem diſp. ſect. 2. n. 2. ad hoc ipſum

probandum vtebatur ratione Suarez, ait enim quod accidentia propria emanant a ſubiecto, non poteſt autem intelligi talis emanatio, niſi ſubiectum concipiatur exiſtens; hinc etiam paſſiones dicuntur poſteriores natura ſuo ſubiecto, quare concludit, exiſtentiam non poſſe ſe habere vt accidens proprium eſſentiæ. Deinde ex illa probatione ſequeretur paſſiones eſſe rebus intimiores propria exiſtentia, quod eſt falſum, quia exiſtentia in omni re creata eſt modus eius intrinſecus, qui a toto genere eſt intimior paſſionibus, vt dictum eſt diſput. 2. numer. 548. declarando naturam modi intrinſeci. Quare illa ratio ſolui debet dicendo, quod licet paſſio conueniat ſubiecto præſcindendo ab exiſtentia eius actuali, non tamen ab exiſtentia aptitudinali, quia vt docet Ariſtot. 2. Poſt. cap. 2. de ſubiecto præcognoſci debet an ſit, id eſt quod ſit poſſibile, nec in rerum natura repugnet, antequam de ipſo demonſtretur paſſio; & rurſus quod licet exiſtentia accidat eſſentiæ poſſibili, ſeu eſſentiæ ſecundum ſe conſideratę, quę vt ſic abſtrahit a ſtatu poſſibilitatis, & actualitatis, vt dictum eſt nu. 53. non tamen protinus accidit eſſentiæ actuali, quia eſt modus intrinſecus eius, eique realiter identificatus non minus, quam paſſio; quod tamen non impedit, quin adhuc creatura contingenter exiſtere dicatur, vt infra conſtabit n. 90.

82 Hunc itaque in modum illa ratio, quam tangit Suarez confici debet, vt intentum probet, quia in quocunque ſtatu eſſentia rei conſideretur, ſiue poſſibilitatis, ſiue actualitatis, prius natura intelligitur ei conuenire exiſtentia, quam alia quæcunque paſſio quantumuis intrinſeca, ergo exiſtentia non eſt eius paſſio, probatur aſſumptum, quia vt dicebamus ex Ariſt. antequam paſſio demonſtretur de ſubiecto, præſupponitur, an ſit; tum quia ſi natura v. g. humana conſideratur in ſtatu actualitatis, certum eſt exiſtentiam riſibilitatis pendere ab exiſtentia humanitatis, & hæc cauſalis eſt vera, quia humanitas exiſtit, ideò riſibilitas exiſtit, & non e contra; ſi conſideretur in ſtatu poſſibilitatis rurſus verum eſt dicere, quia humanitas eſt poſſibilis, ſeu apta eſt exiſtere, ideo riſibilitas quoque eſt poſſibilis, ergo ſeruata proportione, & vniformiter loquendo de ſubiecto, & paſſione, ſcilicet vel in ſtatu poſſibilitatis, vel actualitatis, ſemper verum eſt exiſtentiam rei precedere quamcunque eius paſſionem. Aliam quoque rationem ad hoc Paſqualig. adducit, quę poteſt admitti, quia paſſio conſequitur ex principijs intrinſecis ſui ſubiecti, adeout ſi ſuę naturę relinquatur, ſtatim ab eo paſſio dimanat etiam nullo intrinſeco agente concurrente, vt conſtat de frigore reſpectu aquę calidę, quę ab igne remota ſtatim ſe reducit ad priſtinam frigiditatem (quamuis frigiditas non ſit paſſio logica, ſed phyſica, vt aiunt reſpectu aquę) at exiſtentia non ita conſequitur rem ex principijs eius intrinſecis, ſed potius eſt effectus cauſę efficientis, quę dum communicat eſſe effectui, communicat ſimul exiſtentiam, nam actio efficientis tendit ad conſtituendam rem in actu, quod preſtare nequit niſi exiſtentiam communicando.

83 Quoad tertiam partem, quod, ſcilicet exiſtentia ſit modus intrinſecus eſſentię actualis, ſicut exiſtentia poſſibilis eſt modus intrinſecus ſeruata proportione eſſentię poſſibilis, ſequitur & probatur ex dictis, cum enim exiſtentia in creaturis non ſit rei quidditas, ſed aliquid poſterius, nec de quidditate rei, cum nec ſit genus, nec differentia, nec materia, nec forma; rurſus cum non ſit accidens commune, neque proprium, vt probatum eſt, ſupereſt, vt dicatur eſſe modus quidam eſſentię intrinſecus, quo formaliter res dicitur eſſe actu, ſiue extra cauſas, antequam enim exiſteret, dicebatur eſſe poteſtate ſolum, & quaſi in ſuis cauſis latere, cum autem foras erumpit virtute cauſarum, tunc incipit exiſtere, cum autem modus ſequatur rem cuius eſt modus, hinc fit vt ſi eſſentia ſit ſubſtantialis, eius quoque exiſtentia ſit modus ſubſtantialis, ſi verò eſſentia ſit accidentalis, eius quoque exiſtentia ſit modus accidentalis. Deinde probari poteſt, veluti à priori, ratione deducta ex definitione modi intrinſeci, qua vtuntur Matron. 1. d. 2. qu. 1. Trombet. 5. Metaph. qu. 6. & paſſim alij Scotiſtæ, exiſtentia non variat rationem formalem eſſentiæ, cui coniungitur; ergo eſt modus intrinſecus eius, Conſequentia patet per locum a definitione ad definitum, illa enim eſt definitio modi intrinſeci, quam aſſignauimus, & explicauimus diſput. 2. à num. 151. Probatur aſſumptum, quia homo in potentia, & poſt in actu eſt idem homo formaliter, ergo exiſtentia non variat rationem eius formalem. At Vigerius 1. d. 2. q. 2. hanc rationem à Matron. adductam inficiatur, quia ſi valeret, probaret etiam, quod accidens eſſet modus intrinſecus, & ſimiliter paſſio, quia non variat rationem formalem ſui ſubiecti. Sed hæc inſtantia procedit ex intelligentia praua illius definitionis modi intrinſeci, quæ ſi rectè intelligatur, ceſſant omnes huiuſmodi obiectiones, vt loc. citato oſtendimus.

84 Conf. quia ex ibi dictis modus intrinſecus dicitur, modus, quia propriè non pertinet ad eſſentiam rei, ſed potius ad complementum eius; dicitur verò intrinſecus, quia eſt veluti gradus internus illius quidditatis, quatenus illam intra ſeipſam perficit, nam ſi concipi debet cum perfectione, quam poſſidet in toto ordine entium, neceſſario concipi debet cum ſuo modo intrinſeco, vt ibi fusè explicatum eſt num. 148. ſed exiſtentia ita adamuſſim ſe habet ad eſſentiam comparata, ergo eſt modus intrinſecus eius. Probatur minor, quamuis enim eſſentia ſecluſa exiſtentia concipi poſſit quoad omnia ſua prædicata quidditatiua, nunquam tamen dicitur adæquatè, & perfectè concipi, niſi concipiatur cum grado perfectionali ſibi debito in toto ordine entium, talis autem gradus intrinſecus eſt exiſtentia, omnis enim res poſſibilis ex ſuis principijs intrinſecis habet, quod poſſit perduci vſque ad ſuum perfectum ſtatum, & vltimum complementum, itaut in ſuo proprio genere hunc ſtatum perfectum habeat, ſubſtantia quidem in genere ſubſtantiæ, & accidens in genere accidentis; ergo exiſtentia pertinet ad complementum rei, cuius eſt exiſtentia, vt gradus eius intrinſecus, quia eam internè perficit, & veluti intra ſe pſam, vnde exiſtentia ſubſtantię eſt quoddam complementum eius in genere ſubſtantiæ, per ipſam enim ſubſtantia ad eſſe actuale reducitur, ad quod ex vi ſuæ poſſibilitatis ordinatur, quia ſubſtantia in ſtatu poſſibilitatis, etiamſi omnia ſua quidditatiua prædicata retineat, non eſt tamen ſubſtantialiter completa, neque perfectum ſtatum habet in genere ſubſtantiæ, ſed ſecundum proprium eſſe poteſt vlterius promoueri, nimirum vſque ad actualitatem, quod fit formaliter per exiſtentiam, atque ideò nunquam adæquatè, & perfectè concipitur, niſi cum exiſtentia, vel in ordine ad exiſtentiam. Denique eſſentia ſecundum prædicata ſua quidditatiua præcisè conſiderata abſtrahit a poſſibilitate, & actualitate, tanquam a diuerſis modis, ſub quibus conſiderari poteſt, ſi magis perfectè, & adæquatè attingi velit, ſcilicet cum gradu perfectionali ſibi debito in toto ordine entium, qui enim concipit hominem v. g. exiſtere, non tantum humanam naturam concipit, ſed quendam modum adhibet, ſub quo concipiatur, puta extra cauſas ſuas, ergo propriè loquendo exiſtentia reſpectu eſſentiæ eſt modus, quia eſt extra totum eſſe quidditatiuum rei, vt docet Scot. 2. d. 3. quæſt. 3. in fine, & ex alia parte eſt gradus intimior omni paſſione, vt probatum eſt, quæ eſt propria, & peculiaris conditio modi intrinſeci, ita etiam ſignificata Alenſ. 7. Metaph. tex. 22. quæſtiuncula vltima.

85 Hinc colligitur quo ſenſu poſſit exiſtentia dici accidens eſſentiæ, & actus accidentalis eius, accidens enim, ſeu accidentale poteſt ſumi dupliciter, vt notat Doct. 1. d. 2. quæſt. 7. Li, vel enim accipitur propriè pro eo quod contradiſtinguitur a ſubſtantia, & aduenit ſubiecto iam exiſtenti, & in ſuo eſſe completè conſtituto, & in hoc ſenſu certum eſt exiſtentiam non eſſe accidens eſſentiæ, vel actum accidentalem eius, vt probatum eſt; vel ſumitur pro extraneo, ſeu pro eo quod eſt extra eſſentiam rei, quo pacto forma ſubſtantialis dici ſolet accidens materiæ, & differentia ſubſtantialis accidens generis, & id omne quod extra rationem quidditatiuam alterius dicitur aliquo modo accidens ipſi, & in hoc ſenſu quia exiſtentia in creaturis non eſt de ratione quidditatiua eius, cuius eſt exiſtentia, ſed tantum modus intrinſecus, ideò dici poteſt accidens eſſentiæ, & actus accidentalis eius; ita docet Doctor 2. d. 3. quæſt. 3. in fine, vbi ait quod actualis exiſtentia eſt vltimus actus poſterior tota coordinatione prædicamentali, & quod vltimate diſtinguit, ſed diſtinctione, quæ eſt extra totam per ſe coordinationem prædicamentalem, quæ diſtinctio eſt aliquo modo accidentalis, licet non ſit verè accidentalis, tamen ſequitur totam diſtinctionem ſecundum eſſe quidditatiuum. Quod etiam ſub alijs terminis ſolent docere Thomiſtæ, dum inquiunt exiſtentiam eſſe accidens prædicabile reſpectu eſſentiæ, non autem prædicamentale, nam accidens prędicamentale eſt illud, quod contra ſubſtantiam diſtinguitur, & ad aliquod ex nouem prędicamentis pertinet; prędicabile verò eſt illud, quod de eſſentia rei non eſt, ſiue illud ſit quid ſubſtantiale, ſiue quid accidentale, quę doctrina traditur luculenter a D. Thom. quæſt. 5. de potentia articul. 4. ad 3. vbi ſic ait, Ad tertium dicendum, quod eſſe non dicitur accidens, quod ſit in genere accidentis, ſi loquamur de eſſe ſubſtantię, eſt enim actus eſſentię, ſed per quandam ſimilitudinem, quia non eſt pars eſſentiæ, nec accidens.

86 Poſtremò, quia nequit exiſtentia ad vnum prædicamentum reſtringi, ſed per omnia vagari debet, vt ipſa eſſentia, determinandum eſt quo pacto exiſtentia reponatur in prædicamento, & quomodo poſſit per omnia, & ſingula diſtribui. Auerſa ſect. 5. cit. ait exiſtentiam conſiderari poſſe, vel vt poſſibilem in actu ſignato, vel vt poſitam in actu, & exercitam, & vtroque modo ſumptam per ſe, & directè ad prædicamentum ſpectare, & per ſingula prædicamenta ita diſtribui poſſe, nam primo modo conſiderata, vt ſic ſe habet, tanquam eſſentia. Secundo autem modo ſumpta, licet ad prædicamenta non pertineat, ſi hæc ſumantur precisè quoad eſſentiam, nec directe, nec reductiuè, tamen ſi ſumantur etiam quoad exiſtentiam, poterit in eis directe collocari; vnde aduertendum eſt, inquit, quod ſicut prędicamenta coordinantur per eſſentias rerum, & ſumitur ſubſtantia quoad eſſentiam, corpus quoad eſſentiam, & ſic de omnibus prędicamentis ſub ea acceptione entis, in qua ens ſecundum eſſentiam diuiditur in omnia prędicamenta, ita pariter prędicamenta poſſunt coordinari ſecundum exiſtentiam, itaut ſumatur ſubſtantia exiſtens, corpus exiſtens, & vſque ad indiuidua Petrus exiſtens; & hoc modo exiſtentię rerum, ſeu res quatenus exiſtentes in prędicamentis directè conſtituuntur, quod prius in Logica docuerat q. 16 ſect. 5.

87 Hęc tamen doctrina falſa eſt, quia vt docet Scot. 2. d. 3. quęſt. 3. §. *Contra iſtud*, non poteſt, nec debet conſtitui propria coordinatio exiſtentiarum alia à coordinatione eſſentiarum, vt facit Auerſa, quod probatur primo ratione à poſteriori, quia in prędicamentis ponuntur ſuperiora, tanquam eſſentialia prędicata inferiorum, & hęc vt quidditatiuè includentia illa, exiſtentia autem de nulla creatura quidditatiuè prędicatur, ergo apta non eſt, vt directè in prędicamento collocetur; deinde probatur ratione à priori, quam tangit Doctor ibidem, quia eſſe exiſtentię non habet proprias

diffe-

Digitized by Google

differentias alias à differentijs eſſe eſſentiæ, ergo nequit conſtituere propriam coordinationem aliam à coordinatione eſſentiarum. Conſequentia patet, quia prædicamentum integratur ex gradibus genericis, & ſpecificis per varias differentias conſtitutis, & ideò quæ proprijs carent differentijs, nequeunt peculiare prædicamentum conſtituere. Probatur aſſumptum, quia cum animal exiſtens contrahitur ad hominem exiſtentem, vel contrahitur per eandem differentiam, qua natura animalis in prædicamento eſſentiarum contrahebatur ad naturam ſpecificam hominis, ſcilicet per rationalitatem, vel per aliam diuerſam. non ſecundum quia tunc homo exiſtens, ſeu in eſſe exiſtentiæ eſſet ſpecies diuerſa à ſeipſo in eſſe eſſentiæ conſiderato, quia in tali eſſe conſtitueretur per diuerſam differentiam ſpecificam; ſi primum, ergo exiſtentia non conſtituit diuerſum prædicamentum ab eſſentia, ſed ad prædicamentum eſſentiæ reducitur, cui identificatur. Tum quia ſi daretur vna differentia contractiua animalis ad ſpeciem hominis, vt ſic; & alia contractiua animalis exiſtentis ad hominem exiſtentem, vt ſic, itaut detur coordinatio prædicamentalis exiſtentiarum diuerſa à coordinatione eſſentiarum, ita pariter dari deberet coordinatio paſſionum, vt arguit Lichet.2.d.3.qu.3.diſtincta à coordinatione eſſentiarum, & naturarum, cuius ſunt paſſiones. Conſequentia patet, quia paſſio eſt magis ab eſſentia diſtincta, quam modus intrinſecus, qualis eſt exiſtentia, quæ veritas adhuc magis conſtabit ex infra dicendis qu.4.

88 Itaque dicendum exiſtentiam propriam coordinationem prædicamentalem non conſtituere, neque ad prædicamentalem ſeriem directè ſpectare, ſed tantum reductiuè ad illud idem prædicamentum, ad quod directè ſpectat eſſentia, cuius eſt exiſtentia, vt aliquid illi realiter identificatum, eo modo quo dicere ſolemus paſſionem reduci ad prædicamentum, in quo eius ſubiectum collocatur, cui realiter identificatur, & ſic exiſtentia ſubſtantiæ reducetur ad prædicamentum ſubſtantiæ, exiſtentia quantitatis ad prædicamentum quantitatis, & ſic de cœteris; neque exiſtentias habere diuerſas differentias ab eſſentia; vnde vt ait Lichet. citat. natura humana reſpectu vnius indiuidui præciſè contrahitur ad eſſe indiuiduale per vnam differentiam indiuidualem, & per eandem concomitanter contrahitur quicquid ad hominem pertinet, ſiue vt eſſe eſſentiale, ſiue vt paſſio, ſiue vt gradus intrinſecus, nunquam enim natura in quocunque ſit, poteſt ſeparari à ſuo gradu intrinſeco, nec à ſuis paſſionibus, ideò eadem differentia, quæ primò, & immediatè contrahit naturam ad eſſe indiuidui, ea conſequenter, & concomitanter contrahit omne, quod per realem identitatem includitur in ipſa natura; idem etiam docuit Baſſol. 3.d.6.quæſt.vn.art.1. dum ait, quod eſſe actualis exiſtentiæ ſemper ad idem genus, & prædicamentum pertinet cum eſſentia, aliter tamen, quia eſſentia per ſe, exiſtentia autem per reductionem pertinet. Et quod dico de exiſtentia actuali idem dicendum ſeruata proportione de exiſtentia poſſibili in actu ſignato, quod nempe reductiuè tantum eſt in eo prædicamento, in quo collocatur eſſentia poſſibilis, falſum enim eſt, quod aiebat Auerſa exiſtentiam poſſibilem ſe habere, tanquam eſſentiam poſſibilem, quia vt notat Lichet.2.d.3.quæſt.1.§.*ad quæſtionem* ſicut exiſtentia actualis, & in actu exercito eſt modus intrinſecus eſſentiæ actualis, ita pariter ſeruata proportione exiſtentia poſſibilis, & in eſſe ſignato eſt modus intrinſecus eſſentiæ poſſibilis, & ideò eodem modo ſeruata proportione loqui debemus de exiſtentia poſſibili in ordine ad eſſentiam poſſibilem, ſicut loquimur de exiſtentia actuali in ordine ad eſſentiam actualem, quæ doctrina clarè traditur à Doctore prim. diſtinct. 36. quæſt. vn.

89 In oppoſitum arguitur, quod exiſtentia ſit accidens eſſentiæ, quia in ea recipitur vt actus in potentia actuabili, qua ratione dicitur actus eſſentiæ, & eſſentiam actuare, ergo eſt accidens. Neque dicas eſſe quidem actum eſſentiæ, non tamen in ea receptum, ſicut accidens; non ſimplicat, quod eſſentia exiſtat per exiſtentiam, quæ non eſt recepta in ipſa, alioquin vnum poſſet exiſtere per exiſtentiam alterius. Conf. quia exiſtentia aduenit eſſentiæ rei iam in ſuo eſſe quidditatiuo conſtitutæ, & de ea prædicatur contingenter, & accidentaliter, ergo verè eſt accidens. Denique in creaturis adeſt, & abeſt præter eſſentiæ corruptionem, deſtructo namque eſſe exiſtentiæ adhuc remanet eſſe eſſentiæ, ergo eſt accidens.

Reſp. etiam admiſſo antecedente conſequentiam negari poſſe, non enim eo ipſo quod aliquid in alio recipitur, eſt accidens, nam forma ſubſtantialis recipitur in materia, & tamen non eſt accidens, ſic ergo poſſet exiſtentia ſubſtantiæ recipi in eius eſſentia, vt quidam modus ſubſtantialis, non verò, vt accidens, & ita paſſim reſpondent Thomiſtæ diſtinguentes exiſtentiam ab eſſentia realiter. Verum apud nos talem diſtinctionem negantes non ſolum eſt neganda ſequela, ſed etiam aſſumptum; cum enim exiſtentia dicitur actus eſſentiæ, id vtique intelligi non debet phyſicè, quaſi eſſentia ſit quædam entitas paſſiua per modum materiæ recipiens in ſeipſa entitatem exiſtentiæ ſuperuenientem per modum formæ, vt intelligunt Thomiſtæ; vnde poſteà deducunt realem diſtinctionem vnius ab alio, ſicut formæ receptæ à ſubiecto recipiente, ſed metaphyſicè tantum id debet intelligi comparando exiſtentiam ad eſſentiam, prout habet eſſe obiectiuum, ſeu prout concipitur eſſe in potentia obiectiua, vt diſertè declarat Alenſ. 7. Metaph. tex. 22. quæſt. vnic. vlt. vbi dicit, quod res antequam producatur non habet aliquod eſſe eſſentiæ actuale, ſed tantum poſſibile, & non prohibitum; cum autem eſt producta, eadem res, quæ dicebatur eſſe in potentia, poſt modum dicitur eſſe in actu, & exiſtere, ex quo deducit Alenſ. exiſtentiam non eſſe aliquem actum partialem, ſicut eſt forma phyſica, quæ ſupponit materiam, in qua recipiatur, vel vt differentia, quæ ſupponit genus, quod actuet, ſed eſt quidam actus totalis, per quem tota res, quæ prius erat in potentia obiectiua in ſuis cauſis, fit actu, & ponitur extra cauſas ſuas: eandem doctrinam tradidit Scot. 2.d.12. qu.1. & alibi ſæpè, dum ait exiſtentiam non eſſe aliquem actum formalem alicui potentiæ ſubiectiuæ correſpondentem, vt imaginantur Thomiſtæ, ſed eſſe actum entitatiuum correſpondentem potentiæ obiectiuæ, ſeu rei tali potentia poſſibili, quarè concluſimus exiſtentiam verè, & propriè non poſſe dici actum eſſentiæ, niſi quatenus poſſibilis, & ſub potentia obiectiua latentis modo explicato; quo autem pacto dici etiam poſſit actus eſſentiæ actualis dicam infra n.147.

90 Ad conf. exiſtentia dicitur aduenire eſſentiæ iam conſtitutæ, ac de ea contingenter prædicari, quatenus præciſè non eſt pars eſſentiæ, aut prædicatum quidditatiuum eius, vt dictum eſt numer.73. quarè ſolum deduci poteſt eſſe accidens prædicabile, ſeu ſumptum pro extraneo, non autem accidens prædicamentale, alioquin idipſum inferri poſſet de omnibus paſſionibus, ac modis intrinſecis, quia hæc omnia quoque adueniunt eſſentiæ iam conſtitutæ, & de ea contingenter prædicantur præfato modo. Addit Tromb.5.Metaph.quæſt.6. ad 2.princ. exiſtentiam nedum dici accidens pro extraneo, ſed etiam in alio ſignificato capiendo nimirum accidens pro eſſe mutabili, & contingenti, nam in hoc ſenſu etiam exiſtentia in creaturis eſt accidens, & contingens, quatenus tale eſſe eſt mutabile; contingentia verò exiſtentiæ creaturæ non ex eo procedit, quia contingenter vnitur cum eius eſſentia, ſed quia dependet à cauſis efficientibus, & conſeruantibus ipſam, ſine quibus exiſtere non valet, vnde fit quod quamuis creatura habeat exiſtentiam ſibi realiter identificatam, adhuc tamen contingenter exiſtat. Ad vltimum patet quid dicendum ex num.78. nam actualis eſſentia ad interitum exiſtentiæ quoque deſtruitur, & ſolum remanere dicitur quantum ad eſſe poſſibile, & obiectiuum, quod abſtrahit ab hic, & nunc, id eſt ab exiſtentia, & quacunque temporis differentia. Dices eſſentiæ rerum dicuntur æternæ, neceſſariæ, & incorruptibiles. Reſp. ex dictis num.57. & 58. tales dici non ſecundum eſſe actuale, quod contingenter habent à cauſa efficiente, ſed ſecundum eſſe poſſibile, & obiectiuum, quod ex ſeipſis formaliter habent, & principiatiuè ab intellectu diuino, ſecundum quod eſſe fundant propoſitiones æternæ veritatis, vt ibi fusè explicatum eſt, quam quidem æternitatem, & neceſſitatem ait Tromb.cit. 5.Metaph. qu.6. in fine eſſe negatiuam, non poſitiuam, quia æternitas poſitiuè eſt conditio exiſtentis, & illius, quod habet coexiſtentiam ad quamlibet temporis differentiam ex ſe formaliter, eſſentia verò dicitur æterna tantum, quatenus abſtrahit à quacunque temporis differentia, quod eſt eſſe æternum negatiuè dumtaxat; ſic etiam neceſſarium poſitiuè dicitur illud, quod de ſe habet exiſtentiam indeſectibilem, quod non competit eſſentiæ, & quidditati creatæ, ſed tantum negatiuè dicitur neceſſaria, quia non eſt poſſibile aliter ſe habere in ſua ratione formali; denique eſſentia dicitur ingenerabilis, & incorruptibilis, quatenus propriè, ac in actu exercito non generatur, & corrumpitur, niſi coniuncta cum exiſtentia, vt declarat Doctor loc. cit. 3. d.22. quæſt. vn. G. de quo vide eundem Doctorem 1.d.3. quæſt.4. §. *ad quæſtionem*.

91 Secundò, duratio, & exiſtentia ſunt idem, durare ſiquidem aliud non eſt, quam rem exiſtere, at duratio eſt accidens vel de prædicamento quantitatis, vel quando, ergo exiſtentia eſt accidens. Conf. quia exiſtentia ſubſtantiæ non eſt ſubſtantia, nam à ſufficienti eius diuiſione vel eſſet materia, vel forma, vel compoſitum, & neutrum eſt dicendum, quia compoſitum eſt eſſentia tota, materia verò & forma partes eſſentiales eius, ergo erit accidens. Reſp. ex dictis num.39. vel durationem, & exiſtentiam non eſſe omnino idem, quia durare eſt rem manere, & perſeuerare in eſſe, vnde præſupponit rem exiſtere, aut coexiſtere ad differentias temporis realis, ſeu imaginarij; vel ſi ſunt idem, ſicut exiſtentia identificatur cum re exiſtente, ita & duratio cum re durante, atque ita in ſubſtantijs duratio erit ſubſtantia, aut ſubſtantialis, & in accidentibus accidens; neque ſpectabit ad prædicamentum quando, niſi ratione coexiſtentiæ ad differentias temporis, vt diſp.14. Phyſic. declaratum eſt. Ad Conf. dicendum exiſtentiam ſubſtantiæ eſſe triplicem illam ſubſtantiam identicè, & realiter, quatenus exiſtentia vniuſcuiuſque illarum eſt modus ſubſtantialis intrinſecus ſingulis realiter identificatus.

92 Tertiò, probat Suarez diſp. 31. citat. ſect.7. num.4. exiſtentiam nec etiam reductiuè in prædicamento collocari, quando aliquid reducitur ad prædicamentum aliquod, tanquam actus conſtituens, ſaltem neceſſe eſt, vt ipſum conſtitutum directè collocetur in tali prædicamento ſed res exiſtens, vt exiſtens, non collocatur in aliquo prædicamento, quia ſeries prædicamentalis ab actuali exiſtentia, nam in prædicamento ſolum collocantur res ſecundum ea prædicata, quæ neceſſario, ſeu eſſentialiter eis conueniunt, ergo exiſtentia nec reductiuè poteſt ad prædicamentum pertinere. Reſp. cum dicimus exiſtentiam reductiuè pertinere ad prædicamentum, in quo directè collocatur eſſentia, cuius eſt exiſtentia, non hoc aſſerimus, quia cum res exiſtens, vt ſic, ſit aliquod ens prædicamentale, vt enim dicimus ex Doctore 2. d. quæſt. 3. antequam vlla concipiatur exiſtentia, tota coordinatio prædicamentalis eſt completa, quia talis coordinatio vtique ex ſolis gradibus quidditatiuis eſt conſtituta, qualis non eſt

exiſtentia, ſed tantum id aſſerimus, inquantum ea, ex quibus prædicamentum conſtituitur, exiſtere debent, vel ſaltim exiſtere poſſunt, quia ex impoſſibilibus, & repugnantibus conſtitui non poteſt; vnde cum dicitur rem exiſtentem, vt ſic, in prædicamento non reponi, id verum eſt accipiendo ly *vt* reduplicatiuè, quia ſub ratione exiſtentiæ res ad prædicamentum non pertinet, at non obſtat, quo minus ſint prædicamento ſumendo ly *vt* ſpecificatiuè, ſic enim ſenſus eſt, rem, quæ exiſtit, vel ſaltim exiſtere poteſt, in prædicamento collocari, quod ſufficit, vt exiſtentia quoque dicatur ad prædicamentum pertinere ſaltim reductiuè.

Quartò, tandem probat Paſqualig. diſputat. 82. ſect. 4. num. 6. exiſtentiam non eſſe modum eſſentiæ, quia nequit eſſe modus extrinſecus, quia hic ſupponit rem exiſtentem, neque intrinſecus, quia hic eſt de eſſentia rei, quam modificat, ſed exiſtentia non intrat conceptum eſſentiæ. Reſp. eſſe modum intrinſecum, & falſum eſſe hunc intrare conceptum rei, vt diximus diſputat. 2. à num. 151. explicando eius definitionem.

ARTICVLVS II.

Exiſtentia non diſtinguitur realiter ab actuali eſſentia, ſed eſt eadem entitas actualis eſſentiæ.

93 CONcluſio huius articuli eſt Scoti, & Scotiſtarum loc. cit. n. 77. eſt communis apud omnes tam veteres, quam Recentiores extra Scholam D. Thomæ, per quam intendimus excludere omnem diſtinctionem realem inter exiſtentiam, & actualem eſſentiam, non ſolum illam, quam vocant realem entitatiuam, quia eſt inter rem, & rem, ſeu inter duas entitates, ſed illam quoque quam Recentiores vocant realem modalem, quæ poni ſolet inter rem, & modum eius extrinſecum, quatenus licet modus eſſe nequeat ſine re, cuius eſt modus, res tamen eſſe poteſt ſine illo, quæ quidem diſtinctio in noſtra Schola coincidit omnino cum diſtinctione reali propriè dicta, vt ſecernitur à diſtinctione rationis, & formali ex natura rei, quæ omnem prorſus ſeparabilitatem excludit ab extremis ita diſtinctis tam mutuam, quam non mutuam; probatur autem hæc concluſio varijs argumentis & quidem meo videri demonſtrantibus, quæ hìc proſequar, quia res eſt magni momenti, cum agatur contra fundamentum maximæ partis doctrinæ S. Thomæ, & quoddam vniuerſale principium in ea, vt teſtatur Soncin. 4. Metaph. quæſt. 12.

Primò, probatur argumento deducto ex ipſa ratione exiſtentiæ, aſſignata ab initio huius quæſtionis num. 71. illud, quo ponitur res extra nihil, & extra ſuas cauſas eſt exiſtentia, vt conſtat ex ibi dictis, ſed res ponitur per ſuam actualem eſſentiam extra nihil & extra ſuas cauſas, ergo eſſentia actualis cuiuslibet rei eſt realiter exiſtentia ipſius, & conſequenter exiſtentia non erit quid realiter diſtinctum ab eſſentia in actu poſita, nec vt res à re, nec vt modalis entitas in ſenſu, quo Thomiſtæ contenduot; breue quidem argumentum, ſed omnino conuincens: quod quidem fuit argumentum Tromb. 5. Met. q. 6. art. 1. licet ſub alijs terminis, dum ex quarto medio ſic arguebat, eſſe, & eſſentia habent eandem contradictionem (vbi per eſſe intelligit exiſtere) nihil enim priuat eſſe, quod non priuet eſſentiam, nec eſt aliud nihil, quod priuet eſſentiam à nihilo priuante eſſe, quare & affirmatio erit eadem, ergo eſt idem eſſe, & eſſentia.

94 Reſpondet Manca 5. Phyſic. quæſt. 5. dub. 10. ex Caiet. c. 5. de ente, & eſſentia in reſponſione ad hoc argumentum Tromb. quod ſicut ens accipitur pro actu eſſentiæ, & exiſtentiæ, ita nihil pro nihilo quidditatiuè, & opponitur actui eſſentiæ, & pro nihilo exiſtentialiter, & opponitur actui exiſtentiæ, & ſic in propoſito ait, quod per actum eſſentiæ res extrahitur a primo nihilo, & per actum exiſtentiæ à ſecundo, & ideo falſum eſt, quod per ſuam actualem eſſentiam præciſè ſecluſa exiſtentia res ponatur totaliter extra nihil, nam ſolum ponitur partialiter extra nihil, ſcilicet extra nihil eſſentiæ ex doctrina Caietan. adducta. Contra, quia hæc diſtinctio deſtruit definitionem illam exiſtentiæ paſſim ab omnibus receptam, quod ſit id, quo ponitur res extra nihil, probatur ſequela, quia tota hæc definitio ex integro ita conueniret eſſentiæ actuali, ſicut exiſtentiæ, quia per vtramque res aliquo pacto extrahitur à nihilo; vt ergo ſaluetur illa definitio ita intelligi debet, vt per exiſtentiam res ponatur extra nihil totaliter, quod quidem non ſit duplex, ſed vnum, vna nimirum negatio totius entitatis effectus, quæ ſibi communicatur, dum ab agente producitur, vt Tromb. dicebat. Deinde cum res intelligitur poſita extra nihil eſſentiæ per ſuam actualem eſſentiam, aut eſt aliquid in rerum natura, aut omnino nihil, aut aliquid medium inter nihil, & aliquid, non ſecundum, vt ipſi concedunt, non tertium, quia inter nihil, & aliquid non datur medium, cum ſint contradictoria, ergo primum, ſed eo ipſo quod intelligitur aliquid productum à cauſa efficiente intelligitur exiſtens, quia exiſtentia eſt terminus actionis cauſæ efficientis, vt diximus numer. 73. ergo &c.

Dices, cum res intelligitur poſita extra nihil eſſentiæ eſſe vtique aliquid actu in rerum natura non actualitate exiſtentiæ, ſed ſola actualitate eſſentiæ, & ideò vlterius deſiderari exiſtentiam, vt non ſolum dicatur eſſe actu actualitate eſſentiæ, ſed etiam exiſtentiæ. Contra hæc eſt mera nugatio, & petitio principij, hoc enim eſt quod quæritur, quid addat eſſe actuale quoad exiſtentiam vltra eſſe actuale quoad eſſentiam, nos enim dicimus nihil aliud ſuperaddere, & quod eo ipſo, quod res eſt extra nihil eſſentialiter, eſt etiam extra nihil exiſtentialiter, & quod eſſe actuale exiſtentiæ aliud non eſt, quam eſſe extractum à ſtatu puræ poſſibilitatis, cum ipſamet exiſtentia ſit actus potentiæ obiectiuæ oppoſitus, & quod tu appellas eſſe actuale eſſentiæ, nos appellamus ipſammet exiſtentiam; quia tunc res formaliter concipitur exiſtere, cum intelligitur poſita extra cauſas, & educta de nihilo; & ſic ſemper vrgebimus, quouſque aſſignes, & declares quid addat actualitas exiſtentiæ ſupra actualitatem eſſentiæ extra cauſas poſitæ, quid aliud præſtet, & ad quid aliud deſeruiat. Si enim ſolum dicas ludendo & vim faciendo in ſolis verbis, deſeruire, vt res dicatur eſſe actu actualitate exiſtentiæ, & non ſolius eſſentiæ, poterit quis ſeipſum illudere dicendo præter entitatem eſſentiæ, & exiſtentiæ (vt bene vrget Auerſa) dari aliam entitatem, quæ dicatur conſiſtentiæ, vel perſiſtentiæ, aut alio modo, qui ſi interrogatur quid præſtet, & ad quid requiratur; reſpondebit neceſſarium eſſe, vt res perſiſtat, vel conſiſtat, nec poterit ab hac pertinacia remoueri, nec aliter impugnari, niſi eo prorſus modo, quo nunc à nobis impugnatur exiſtentia ab eſſentia diſtincta. Conf. quia entitati rei eo ipſo, quod intelligitur poſita extra illud nihil, quod tù dicis eſſentiæ omnia munera, & attributa conueniunt, quæ ſolent exiſtentiæ attribui; ergo illa entitas ſic poſita extra nihil, erit ipſamet exiſtentia, & ſic dicenda erit eſſe etiam extra nihil exiſtentiæ. Probatur aſſumptum, nam per hanc entitatem res terminat actionem agentis, ponitur actu extra cauſas, eſt contingenter in rerum natura, & poteſt exercere operationes ſibi competentes, hæc autem ſunt munera, & attributa, quæ ſolent adſcribi exiſtentiæ, vel rei exiſtenti, ergo &c. quod adhuc fuſius, ac euidenter probat Suarez diſp. 31. ſect. 4. num. 5.

95 P. Blaſius à Conceptione in ſupplemento Mer. Compl. diſp. 6. q. 1. § x. videns præfatam reſponſionem ſolis ludere verbis, reſpondet, quod exiſtentia non eſt id, per quod quocunque modo ponitur res extra nihil, ſed id quo tanquam vltimo termino, vltimoque complemento ponitur res extra nihil completè, & perfectè in ordine entis, vnde licet res ponatur extra nihil ſecundum gradus eſſentiales per actualitatem eſſentiæ, quia tamen non ponitur res per eam extra nihil ſecundum illos gradus, tanquam per vltimum terminum, vltimumque complementum, ſed tanquam per aliquod terminabile ab vltimo termino, vltimoque complemento in ordine entis; ideò fit quod eſſentia actualis non petit vlla ratione realiter cum exiſtentia identificari, ſed è conuerſò exigit potius ab ea realiter diſtingui, tanquam terminabile à ſuo termino, & tanquam potentia a ſuo actu. Sed & hæc quoque ſolutio vel in ſolis verbis conſiſtit, vel certè argumentum non ſoluit, cum enim ait vltra actualem rei eſſentiam, qua ponitur res extra nihil eſſentiæ, eſſe neceſſariam exiſtentiam, tanquam vltimum terminum, vltimumque complementum quo ponatur res extra nihil completè, & perfectè in ordine entis; vel ita intelligit, vt exiſtentia ſit purus terminus eſſentiæ actualis extra cauſas poſitæ, ſicut ſubſiſtentia dicitur eſſe purus terminus naturæ ſubſtantialis, & indiuiſibilia in quantitate continua ſunt puri termini, ſine quibus naturaliter fieri nequit, vt natura ſubſtantialis, vel quantitas exiſtat in rerum natura; vel ita intelligit, vt res per actualem eſſentiam dicatur exiſtere, ſeu extra cauſas eſſe incompletè ſolum, & inchoatè, & per ſuperuenientem exiſtentiam dicatur poſtea exiſtere extra cauſas completè, & perfectè. Et quocunque modo intelligatur incurrit omnes difficultates præcedentis reſponſionis, & maiores; nam ſi primo modo intelligatur, iam formalitas exiſtentiæ non amplius conſiſtet in actualitate eſſendi, & in eo quod ſit id, per quod res ponitur extra cauſas, vt eius definitio ſignificat, ſed in hoc quod ſit terminus, & complementum talis actualitatis eſſendi, quod cum nec a longe in definitione exiſtentiæ aſſignata inſinuetur, illa definitio communi calculo recepta non erit bona. Tum quia entitates, quæ ita ſunt puri termini rerum ſupponunt illas iam exiſtentes, ſubſiſtentia omnino ſupponit exiſtentiam naturæ ſubſtantialis, ſimiliter indiuiſibilia ſupponunt exiſtentiam partium continui, ſi ergo exiſtentia ſolum munus termini exercet circa eſſentiam rerum actualem; non amplius erit id, quo illa formaliter exiſtit, ſed eſſentia actualis ſeipſa erit formaliter exiſtens. Tum quia ſi iam eſſentia actualis ſeipſa formaliter exiſtit, ſuperuacanea erit alia entitas exiſtentiæ, quæ ſit eius complementum, nam ſufficienter complert dicetur ſubſtantialiter per ſubſiſtentiam, & accidentaliter per præſentiam, durationem, cæteraque accidentia. Et rurſus quis dicere poterit exiſtentiam non eſſe vltimum terminum, & complementum eſſentiæ actualis, ſed aliam quandam entitatem, quæ dicatur conſiſtentia, vel perſiſtentia.

96 Si verò ſecundo modo intelligatur, vt Manca citat. explicare videtur, cum ait eſſentiam actualem conſideratam, vt terminat actionem agentis, & priuſquam exiſtentiam in ſe recipiat, non perfectè exiſtere, ſed eſſe in via ad exiſtendum, neque eſſe perfectè extra cauſas, quia licet ſit extra cauſam efficientem, adhuc tamen non terminauit cauſalitatem exiſtentiæ, per quam vltimate completur, & formaliter extrahitur extra nihil exiſtentiæ, vnde tunc tantum intelligitur eſſe extra omnes cauſas, & conſequenter perfectè, & completè exiſtere, cum exiſtentiam in ſe recepit, quo etiam ſenſu non videtur eſſentiã actualem appellare quid medium inter aliquid, & nihil. Contra hoc recurrunt rurſus priores difficultates, & adhuc vlterius arguitur, quia eſſentia illa actualis poſita extra nihil, vt ait, eſſentiæ, eſt ens reale, vel igitur eſt ens reale nominaliter tantum, & hoc non, quia tale dicitur,

quod

quod ſolum eſt in ſtatu poſſibilitatis citrà omnem actualitatem, vel eſt etiam ens verbaliter, & ſic erit exiſtens. Tum quia talis eſſentia intuitiuè videtur à Deo producta in rerum natura hic, & nunc, ergo eſt exiſtens. Conſequentia patet, quia viſio intuitiua terminatur ad rem exiſtentem, & res exiſtit, cum ab hinc, & nunc non abſtrahit. Demum tunc eſt extra potentiam logicam, quia non eſt ſub ſola non repugnantia, eſt extra potentiam obiectiuam, quia non eſt amplius in ſola potentia actiua agentis, ergo eſt perfectè, & completè extra cauſas; dicere autem, quod non intelligitur adhuc terminaſſe cauſalitatem exiſtentiæ, per quam extrahitur penitus extra nihil, eſt manifeſta petitio principij, hoc enim eſt, quod impugnatur, talem cauſalitatem minimè eſſe neceſſariam, vt eſſentia actualis dicatur perfectè, & completè exiſtere, ſed ſeipſa formaliter, & completè exiſtere eo ipſo quod poſita eſt extra cauſas cum ſuis prædicatis quidditatiuis.

97 Reſpondent alij ex Capreolo 1. d. 8. quæſt. 1. art. 1. eſſentiam eſſe extra nihil formaliter per exiſtentiam prout ly *nihil* opponitur illi enti, quod actu exiſtit, nihilominus adhuc cum hoc ſtare, quod eſſentia ſeipſa ſit extra nihil, prout nihil opponitur enti, quod dicit eſſentiam alicuius prædicati. Hæc diſtinctio eſt eadem prorſus, cum illa Caiet. adducta, ac ideò eodem modo reijcienda, quia vel eſſentia realis abſque exiſtentia eſt in actu, vel in potentia obiectiua, ſi in actu, ergo exiſtit, ſi in potentia, ergo nullo pacto eſt extra nihil. Tum quia quod eſt extra cauſas in actu ſecundum ſuam eſſentiam, eo ipſo cenſetur eſſe extra illas etiam ſecundum ſuam exiſtentiam, non enim aliud eſt rem exiſtere, quam eſſe in actu, non ita ſicut in potentia, vt habetur 9. Metaph. 11. Tum tandem quia, vt ſæpè inculcatum eſt, fruſtra ponitur alia actualitas exiſtentiæ, ſi ſemel eſſentia poteſt eſſe in actu extra cauſas abſque illa actualitate exiſtentiæ, quia ipſamet actualitas eſſentiæ erit formaliter exiſtentia, illud namque eſt formaliter exiſtentia, quo formaliter res eſt in actu oppoſito potentiæ obiectiuæ, cum ipſa exiſtentia ſit actus tali potentiæ oppoſitus; ſi ergo actualitas eſſentiæ facit rem in actu, non ſicut in potentia, vt loquitur Ariſt. citat. & in actu oppoſito potentiæ obiectiuæ, ſane illa actualitas eſſentiæ erit formaliſſimè ipſa exiſtentia, & hoc argumentum eſt adeò euidens, vt nullo modo diſſimulari queat; verba autem Ariſt. loc. citat. 9. Metaph. text. 11. ſunt illa, *eſt autem actu exiſtere rem non ita ſicut dicimus in potentia:* hinc quoque dicebat Doct. quol. 9. L. per eſſe intelligi illud, quo primò formaliter aliquid recedit à non eſſe, primò autem recedit à non eſſe per illud, per quod eſt extra intellectum, & potentiam ſuæ cauſæ, hoc autem modo eſſentia non eſt extra nihil per exiſtentiam, ſed per propriam actualitatem.

98 Secundò, principaliter, eſſentia actualis, vt eſt res diſtincta ab exiſtentia, vel eſt quid pendens, & producta à Deo, vel non; ſi pendens, & producta, ergo exiſtens, quia formaliter exiſtere tantum importat rem eſſe conſtitutam extra cauſas, quia ad nihil aliud ponitur exiſtentia, niſi vt per ipſam formaliter res ſit extra cauſas ſuas; ſi independens, ergo datur entitas actualis in rerum natura independens à Deo. Reſpondet Manca loc. citat. eſſentiam actualem ante aduentum exiſtentiæ inadæquatè ſolum, ac veluti inchoatiuè dici effectum agentis, completè verò in ratione effectus, & dependentiæ, ac in ſuo eſſe, per receptionem exiſtentiæ, quam recipit ab agente, quia per ipſam totaliter deducitur extra nihil. Contra, quia eſſentia, prout condiſtincta ab exiſtentia, ex conceſſis ponitur per actionem efficienter extra cauſas, & formaliter per ſuam entitatem, ergo adæquatè, & completè eo ipſo intelligitur eſſe, & exiſtere, & non inchoatiuè tantum. Prob. conſeq. quia per actionem agentis terminatam ad ſeipſam, vt ab exiſtentia condiſtinctam, tota eius entitas extrahitur à nihilo, nil enim aliud remanere extrahendum, ergo perfectè, & adæquatè dependet in ſuo eſſe à cauſa efficiente. Dices eſſe totaliter extractam à nihilo in genere cauſæ efficientis, ſed nondum in genere cauſæ formalis, quia in tali genere ſolum extrahitur per exiſtentiam in ſe receptam. Contra, ergo iam perfectè, & adequatè dependet in ſuo eſſe à b efficiente etiam ante aduentum exiſtentiæ, & non inchoatè ſolum, vt dicebatur; ſed probo vlterius tunc etiam intelligi extractam à nihilo in genere cauſæ formalis, tunc enim per ſuam formalem entitatem terminat productionem, & extrahitur ab eſſe poſſibili ad actuale, ergo etiam in genere cauſæ formalis intelligitur extra nihil extracta per ſuammet entitatem, nec indiget forma extrinſeca, & realiter diſtincta, per quam ita denominetur.

99 Reſpondet proinde Io. de S. Thom. quæſt. 7. Phyſic. art. 4. non poſſe concipi eſſentiam, vt productam, niſi cum exiſtentia, quia exiſtentia eſt ratio formalis, quia dicitur res extra cauſas poſita, & extra nihil, & ſic ſi concipitur res aliqua, vt producta in facto eſſe, hoc ipſo concipitur extra cauſas, atque adeò cum exiſtentia, ſed tamen tunc non concipitur ſola eſſentia quidditatiuè, ſed etiam cum aliquo accidentali, ſcilicet cum illa exiſtentia, ſeu productione paſſiua, qua de facto eſt extra cauſas, & hoc accidentaliter ſibi conuenit. Contra, quando ſunt duæ entitates abinuicem realiter diſtinctæ, etiamſi ob aliquam earum affinitatem petant ſimul produci, adhuc tamen diſtinctis actionibus producuntur, quia actiones diſtinguuntur per terminos, cum ergo eſſentia, & exiſtentia ſint res realiter diſtinctæ, planè diſtinctis actionibus producentur, atque ideò cogitari poterit eſſentia in ſe producta, & extra cauſas poſita præſcindendo ab exiſtentia. Tum quia efficaciter inſtatur contra hanc ſolutionem exemplo humanitatis Chriſti, quam dicunt Thomiſtæ eſſe propria exiſtentia deſtitutam, & exiſtere exiſtentia Verbi, nam ex hac reſponſione ſequitur non poſſe dici creatam, & dependentem à Deo, tanquam à cauſa efficiente, probatur ſequela, quia exiſtentia Verbi, per quam exiſtit Chriſti humanitas, eſt increata, ac independens, ergo non poteſt eſſe ratio formalis, qua Chriſti humanitas dicatur extra cauſas poſita, atque dependens, ergo ſi humanitas Chriſti ſecundum ſuam eſſentiam non dependet, neque ſecundum exiſtentiam, quam habet in Verbo, ſequitur eſſe omnino independentem à Deo in genere cauſæ efficientis.

Reſpondent aliqui humanitatem Chriſti produci de nouo, & dependere, quia vnitur exiſtentiæ Verbi, ſeu quia producitur vnio eius cum Verbo. Contra ergo modus vnionis erit ratio formalis, qua Chriſti humanitas dicitur extra cauſas poſita, non autem ipſa exiſtentia Verbi. Deinde vt benè notauit Arriag. idem argumentum fieri poterit de vnione, quod vrgebatur de Chriſti humanitate, nam quæro de productione illius vnionis, num ſola eſſentia eius terminet productionem, vel terminet ſimul cum exiſtentia, ſi ſe ſola terminat, ergo concipi poteſt, imo de facto datur eſſentia vnionis producta ſine exiſtentia, quod ſi hoc verum eſt in eſſentia vnionis, idem quoque dicendum erit de alijs, ſi verò terminat ſimul cum exiſtentia, ergo qua ratione aſſerunt vnionem hypoſtaticam habere in Verbo propriam exiſtentiam, idipſum de ipſa humanitate Chriſti dici poterit, ac debebit.

100 Tertiò, ſi eſſentia realiter diſtinguitur ab exiſtentia, ergo non eſſet in ſe intrinſecè, & formaliter ens, & exiſtens, neque ſecundum ſuum eſſe intrinſecum eſſet formaliter extra cauſas, vnde illud compoſitum, quod Thomiſtæ conſtituunt ex eſſe, & eſſentia, non haberet omnes ſuas partes intrinſecè exiſtentes. Conſeq. prob. quia non poteſt aliquid conſtitui intrinſecè, & formaliter in ratione entis per aliquid ab ipſo realiter diuerſum, nam quicquid eſt, ſeipſo realiter, & formaliter eſt quicquid eſt, alias ſeipſo eſſet nihil, ſi alio à ſe diſtincto eſſet id, quod eſt.

Reſp. Manca cit. eſſentiam non conſtitui per exiſtentiam in ratione entis realis actualis poſitiui, ſed per ſuam realem quidditatem, & actualitatem, per exiſtentiam verò conſtitui in ratione entis exiſtentis, quando illam in ſe recipit. Contra, ſi eſſentia per ſuam realem quidditatem, & actualitatem conſtituitur in ratione entis realis actualis poſitiui, ergo etiam in ratione exiſtentis. Prob. conſeq. quia apud Philoſophos per ens exiſtens aliud non intelligitur, quam ens reale actuale poſitiuum, non enim quid plus præſtare poſſet exiſtentia ſuperueniens eſſentiæ, quam illam reddere ens reale actuale poſitiuum, quod ſi id habet ex ſeipſa formaliter, nulla alia indigebit exiſtentia diſtincta, ſed ipſammet eius actualitas erit formaliſſimè ipſius exiſtentia. Deinde quantumuis ſuperueniat exiſtentia, eamque in ſe eſſentia recipiat, atque ſubiectet, nunquam reddetur intrinſecè, & formaliter exiſtens, ergo dicendum eſt ſeipſa eſſe talem per propriam actualitatem. Probatur aſſumptum, quia ex eo quod recipit exiſtentiam, non ponitur, neque imbibitur intrinſecè in ipſa eſſentia ratio exiſtendi, quia ſemper ſe habet vt quid contradiſtinctum ab ea, vnde intrinſecè non exiſteret, ſed tantum denominatiuè, ſicut paries tantum denominatiuè dicitur albus per albedinem. Conſ. quia vel intrinſecè, & formaliter eſſentia eſt extra cauſas, & in actu oppoſito potentiæ obiectiuæ; vel denominatiuè tantum, & per aliud, ſi primum, ergo erit intrinſecè, & formaliter exiſtens per propriam actualitatem, quia vt ſæpè dictum eſt actualitas excludens potentiam obiectiuam formaliſſimè eſt ipſa exiſtentia, ſi ſecundum, ergo intrinſecè, & formaliter erit poſſibilis, & in potentia obiectiua, & quamuis ei ab extrinſeco vniatur exiſtentia, adhuc intrinſecè ipſam relinquet in ſua poſſibilitate, vt conſtat de forma, quæ quantumuis materiæ vniatur, nihil illius eſſe immutat intrinſecè, ſed eam adhuc relinquit in ſua potentialitate. Demum quando ſunt duæ entitates poſſibiles inter ſe diuerſæ, non ex poſitione vnius in rerum natura ponitur formaliter altera; nam ſicut habent diſtinctas poſſibilitates, ita per diuerſas actualitates tolli debent poſſibilitates illæ; ſi ergo eſſentia, & exiſtentia ſunt diuerſæ entitates, ex actualitate vnius tolli non poteſt poſſibilitas alterius, ſed vnaquæque per peculiarem actualitatem oppoſitam tolli debet, ergo eſſentia realis educetur de potentia obiectiua ſibi correſpondente per propriam actualitatem, non autem per actualitatem exiſtentiæ, quæ ponitur ab ipſa realiter diſtincta. Quod etiam confirmari poteſt ex eo, quod ex Doctore retulimus quol. 9. lit. L. illud cenſeri eſſe proprium alicuius, quo primò formaliter recedit à non eſſe, eſſentia autem realis primò recedit à non eſſe per propriam, ac intrinſecam actualitatem, non autem per quidpiam aduentitium à ſeipſa realiter diſtinctum.

101 Quartò, probatur vlterius ad hominem ex muneribus, quæ dicunt Aduerſarij ab eſſentia exerceri circa exiſtentiam, aiunt enim quod exiſtentia vnitur eſſentiæ, & in eſſentia recipitur, vt actus in potentia ſubiectiua, atque ideo eſſentiam exercere veram cauſalitatem materialem erga exiſtentiam, forma enim verè cauſatur à ſubiecto, in quo recipitur, & ſuſtentatur, & modus à re, cuius eſt modus, ſed exiſtentia non poſſet eſſentiæ vniri, aut in ea recipi, ac ſuſtentari, nec phyſice cauſari, niſi eſſentia ſupponeretur exiſtens ſaltem pro aliquo naturæ ſigno, nam quod vnitur alteri ſupponit illud exiſtens, alioquin vnietur nihilo; quod recipitur & ſuſtentatur in alio, ſupponit illud exiſtens, alioquin in nihilo reciperetur; & denique quod cauſatur ab alio, ſupponit illud exiſtens, quia exiſtentia eſt ratio, vel ſaltem conditio prærequiſita ad exercitium phyſicæ cauſalitatis. Conſ.

Digitized by Google

quia ſanè prorſus incapibile eſt ſubiectum actuale formæ ab eadem forma quam recipit, & ſuſtentat exiſtentiam accipere; & cauſam accipere exiſtentiam ab effectu, quem producit, cum ergo eſſentia ſit ſubiectum in ſe recipiens, & ſuſtentans modum exiſtentiæ, & hic ab ea dimanet, & producatur ſaltim in genere materialis cauſæ, dici non debet eſſentia à tali modo exiſtentiam ſumere, ſed potius è contra: & hæc eſt vna ex præcipius rationibus, qua concluſum eſt diſp. 2. Phyſ. qu. 2. art. 1. contra Thomiſtas materiam non accipere exiſtentiam ſuam à forma.

102 Reſpondet Io. de S. Thoma ad recipiendum non prærequiri exiſtentiam in recipiente, ſed ſufficere, quod in re numquam inueniatur ſine exiſtentia, & ita non inconuenit, quod reddatur exiſtens per id, quod recipit, & inſtantiam adducit de relatione dependentiæ à Deo, quæ eſt aliquod receptum in creatura, cum diſtinguatur à parte rei à ſubiecto, ſaltim vt modus, & tamen ſubiectum ante illam dependentiam actualem à Deo nihil eſt, ergo benè ſtat recipere aliquid, ſine quo ſubiectum ipſum non eſt aliquid reale. Ad illud de cauſalitate ait, quod cum illa prioritas ſit tantum à quo, non in quo, non eſt neceſſe quod pro illa prioritate explicetur exiſtentia cauſæ. Contra, quia aliud eſt dicere non prærequiri exiſtentiam in recipiente ad receptum aliud quod ab ipſo recipiente exiſtentiam recipiat, quamuis enim primum concederetur, quod, ſcilicet ſimultanea amborum exiſtentia ſufficeret, vt vnum in alio dicatur recipi; ſecundum tamen eſt prorſus incapibile, quod enim recipitur in aliquo recipi debet, quod ſit exiſtens independenter ab ipſo. Et præſertim hoc verum eſt, ſi ſubiectum recipiens non eſt ſolum recipiens, ſed etiam ſuſtentans receptum, quod & ipſe concedit q. 3. Phyſ. art. 2. vbi ait, quod quando receptio non eſt purè potentialis, ſed etiam ſuſtentatiua, ſupponit in cauſa materiali exiſtentiam; ſic autem eſt in propoſito, quia modus exiſtentiæ non ſolum recipitur, ſed etiam ſuſtentatur in eſſentia, hoc enim commune eſt omnibus formis materialibus è ſubiecto educibilibus, neque inſtantia de relatione dependentiæ creaturæ ad Deum aliquid valet, quia cum talis relatio ſit tranſcendentalis eſt idem cum creatura, & ideò non dicitur recepta in creatura, ſed illi identificata. Parum etiam refert quod prioritas cauſalitatis ſit à quo, vel in quo, nam conceſſo etiam quod ſit ſola prioritas à quo, & quod pro illa prioritate non oporteat explicare exiſtentiam cauſæ, hinc tamen non infertur, quin verè à parte rei pro illo ſigno cauſæ exiſtat, nam ſi effectus eſſet coæuus cauſæ efficienti, vtique in nullo ſigno exiſteret cauſa, in quo non exiſtere effectus, & tamen in eo genere cauſæ concedunt etiam ipſi Thomiſtæ cauſam ſupponi exiſtentem ad effectum; ac idipſum concedit ille Auctor loc. cit. in cauſa materiali ſuſtentante; vt ergo eſſentia cauſaret materialiter modum exiſtentiæ, ipſumque ſuſtentaret, deberet ſupponi exiſtens, in omni autem genere cauſæ exiſtentiam neceſſariò ſupponi ad exercitium phyſicæ cauſalitatis fusè probatum eſt diſp. 7. Phyſ. qu. 4. art. 1. etiam ſi pro illo priori naturæ opus non ſit explicare exiſtentiam cauſæ, quia exiſtentia explicari ſolet per inſtans temporis, non naturæ, & per prioritatem in quo, non à quo, ex quo etiam reijcitur ſolutio Blaſij à Conceptione loc. cit. num. 5. quæ cum iſta coincidit.

103 Reſpondet proindè Manca cit. eſſentiam eſſe receptiuam exiſtentiæ, prout habet actualitatem eſſentiæ, & intelligitur in via ad exiſtentiam, & ſic pro illo priori intelligimus independentem eſſentiam ab exiſtentia, ſed ſolum extra nihil eſſentiæ ab agente eductam, cum in hoc differat cauſa efficiens à materiali, quod efficiens cauſat vt perfecta, & ordinata ad aliud perficiendum per aliquod à ſe diſtinctum, nempe per actionem, cauſa verò materialis imò & formalis cauſat vel conſtituendo compoſitum, vel recipiendo exiſtentiam, & ſic ſufficit illas intelligere cum ſua eſſentia partiali, & non requiritur exiſtentia, quæ eſt doctrina Complutenſium 1. Phyſic. diſp. q. 5. quam poſtea recipit etiam Io. de S. Thoma cit. in fine articuli, dum ait, quod eſſentia ſuſcipiens exiſtentiam non eſt nihil, quia nihil non eſt capax exiſtentiæ, nec ſuſceptiuum eius, ſed contradictoriè illi opponitur, ſed de ſe ſolum habet ſubiectiuè, ſeu per modum capacitatis eſſe extra nihil, formaliter autem per exiſtentiam, & in hoc ſenſu concedit eſſe quid medium inter nihil, & aliquid, licet enim inter iſta abſolutè ſumpta non ſit dare medium, tamen inter aliquid, vt formaliter exiſtens, & nihil illi oppoſitum datur aliquid medium, ſcilicet capacitas, & entitas ſubijciens ſe illi formalitati exiſtendi, quod etiam concedit Manca ibidem, & eiſdem verbis.

Sed hæc Thomiſtica doctrina iam refutata eſt diſp. 2. Phyſ. q. 2. art. 1. & nunc denuò reijcitur ex dictis, quia ſi eſſentia in illo priori, in quo intelligitur recipere, & cauſare modum exiſtentiæ, eſt extra cauſam efficientem ſecundum propriam actualitatem, & eſt extra nihil, iam apud nos erit exiſtens, quia per eſſe exiſtentiæ aliud non intelligimus, quam eſſe eſſentiæ extra cauſas poſitum; & parum refert dicere, quod de ſe ſolum ſit extra nihil ſubiectiuè, & per modum capacitatis, formaliter verò per exiſtentiam ſuperuenientem dumtaxat; hæc namque ſunt pura verba, quibus nihil ſoliditatis ſubeſt, imò petitio principij, eo enim ipſo quod aliquid eſt extra nihil, & non amplius in potentia obiectiua dicimus eſſe formaliter exiſtens, vt nos Ariſt. docuit 9. Met. tex. 11. abſque eo quod aliquod extrinſecum expectet, atque realiter diſtinctum, a quo dicatur formaliter exiſtens. Tum quia potentia obiectiua connotans negationem exiſtentiæ rei denominat formaliter rem poſſibilem, & non exiſtentem, ergo actus tali potentiæ oppoſitus denominabit rem formaliter exiſtentem; ſed eſſentia actualis eo ipſo quod intelligitur eſſe extra potentiam obiectiuam habet actum tali potentiæ oppoſitum citra aduentum cuiuſcunque realiter diſtincti, ergo per talem actum, ſeu per propriam actualitatem ſuam extra nihil dicetur formaliter exiſtens, nam actus potentiæ obiectiuæ oppoſitus eſt qui denominat, & facit rem formaliter exiſtentem.

104 Quintò, arguitur ex natura diſtinctionis realis, nam illa præſertim, quæ eſt rei à re, poſcit extrema realia, & ambo exiſtentia à parte rei, nam importat relationem realem, quæ neceſſariò debet eſſe inter duo extrema realia realiter exiſtentia; & non diſtinguuntur à parte rei actu, niſi quæ ſunt actu à parte rei, & conſequenter exiſtunt; ergo eſſentia non diſtinguitur realiter ab exiſtentia, quia ad hoc opus eſſet eſſentiam per ſe ſumptam, & vt ab exiſtentia condiſtinctam exiſtere actu, quod implicat manifeſtè.

Reſpondet Manca, talem realem diſtinctionem ex parte eſſentiæ fundari in quidditate potentiali, & ex parte exiſtentiæ in actualitate, & quando dicitur, quod extrema debent eſſe realiter exiſtentia, intelligitur vel pluribus, vel vna exiſtentia, ſolum enim exiſtentia requiritur, vt conditio, & id quod eſt conditio in vno, eſt ratio formalis in alio; ſic etiam reſpondet Bannes 1. p. quæſt. 3. art. 4. dub. 2. vbi ait, quod ipſamet eſſentia actualiter eſt à parte rei, actuata tamen per exiſtentiam à ſe realiter diſtinctam eo pacto, quo materia, & forma realiter diſtinguuntur, & inter illas eſt relatio realis. Contra, cum aiunt diſtinctionem realem ex parte eſſentiæ fundari in quidditate potentiali, vel intelligunt de poſſibilitate obiectiua, vel ſubiectiua, & reſpectiua, ſecundum quam ponunt illam à parte rei extra nihil, non primum, quia tunc illa non eſſet diſtinctio realis actualis ex parte eſſentiæ, nam quod eſt in potentia obiectiua nihil eſt de facto, nec diſtinctionem realem actualem fundare poteſt; tum quia vt diximus ab initio quæſtionis, cum quæritur an eſſentia diſtinguatur ab exiſtentia, ſermo hic eſt de eſſentia actuali, quæ actu eſt à parte rei, non de eſſentia poſſibili; ſi ſecundum, ergo vt contradiſtinguitur ab exiſtentia eſt ens reale actuale extra nihil, quod apud nos eſt eſſe exiſtens. Conf. quia diſtinctio realis actualis, quam fundat eſſentia, habet propriam exiſtentiam, ergo etiam eſſentia, in qua fundatur alioquin fundatum eſſet maioris entitatis, quam fundamentum. Dices cum Bannes fundari in eſſentia, quatenus actuata ab exiſtentia, quo ſenſu eſt exiſtens. Contra, quia eſſentia, vt actuata per exiſtentiam, non diſtinguitur ab exiſtentia, alioquin diſtingueretur à ſeipſa exiſtente, ergo relatio diſtinctionis realis non fundatur in ea ſic actuata, ſed fundatur in vtroque extremo ſeorſim ſumpto, & cùm vt ſic debeat actu reperiri à parte rei vtrumque diſtinctionis extremum, ſequitur ambo exiſtere debere. Deinde in opinione quamplurium Thomiſtarum talis eſt iſta diſtinctio realis inter eſſentiam, & exiſtentiam vertens, vt inferat ſeparabilitatem inter ea, ſic quod ſaltim eſſentia poſſit per diuinam potentiam eſſe ſine illo modo exiſtentiæ, à quo ponitur realiter diſtincta; ſi ergo poteſt ſic ſeparata manere ex vi talis diſtinctionis, ſignum eſt quod habet intrinſecam exiſtentiam, cuius ope poteſt ſe ſola manere, ſic enim manere non poſſet, ſi de ſe talem exiſtentiam non haberet. Dices diſtinctionem realem ex parte eſſentiæ fundari in reali actualitate ſuæ quidditatis, quam habet, vt condiſtincta ab exiſtentia. Contra, quia talem actualitatem nos contendimus eſſe propriam, ac intrinſecam eius exiſtentiam, eique realiter identificatam.

105 Sextò adhuc ex eadem via diſtinctionis realis ſolent argumentari Scotiſtæ noſtri, quia ſi eſſentia, & exiſtentia realiter diſtinguuntur, ſaltim per Dei potentiam poterunt abinuicem ſeparari, & ſeparata conſeruari, ſi ponantur diſtingui vt res, & res, vel ſaltim eſſentia poterit conſeruari ſine exiſtentia, ſi diſtinguantur, vt res & modus; ita enim banc realem diſtinctionem, quam vocant modalem, explicare ſolent Scholæ, vt quamuis modus nequeat à re, cuius eſt modus ſeparari, res tamen poteſt ſeparari à modo. Conſequens autem eſt falſum, quia ſi exiſtentia v.g. lapidis poſſet ab eius eſſentia ſeparari, tunc lapis exiſteret, & non eſſet lapis, quia non haberet prædicata quidditatiua lapidis, quæ eius eſſentiam conſtituunt; vel ſi è contra eſſentia lapidis ſeparata maneret ab eius exiſtentia, exiſteret, & non exiſteret; exiſteret quidem, quia actu maneret in rerum natura extra cauſas, ſicut aliæ res à Deo productæ, non exiſteret verò, quia ſupponitur deſtituta eſſe, & ſpoliata omni exiſtentia. Conſequentia prima, quod nempe ex reali diſtinctione eſſentiæ, & exiſtentiæ ſequitur talis ſeparabilitas, Probatur, quia quidam præſertim Thomiſtæ ſicut pro ſufficienti, & adæquato ſigno, & fundamento realis identitatis aſſignare ſolent inſeparationem actualem, & potentialem, ita è contra pro adæquato ſigno realis diſtinctionis aſſignare tenentur ſeparationem in eſſe actualem, vel potentialem, adeout quæ ſunt realiter diſtinctæ, ſint actu abinuicem ſeparata, vel ſaltim ſeparari poſſint per diuinam potentiam. Tum quia, vt arguit Scot. 2. d. 12. qu. 2. §. *Reſpondeo ad quæſtionem*, omne abſolutum prius alio abſoluto, & ab eo realiter diſtinctum poteſt ſaltim per diuinam potentiam ab eo ſeparari; & ſi aliquod abſolutum prius nequit ſeparari à poſteriori, & talis impoſſibilitas ſit ab intrinſeco, hoc prouenire nequit, niſi ex identitate reali poſterioris cum ipſo, vt conſtat de ſubiecto, & paſſione, quemadmodum ipſemet Doctor. monet 2. d. 2. qu. 2. §. *Contra iſtud*; cum igitur eſſentia ſit aliquid abſolutum prius ipſa exiſtentia, ſanè ſi ponatur ab ipſa realiter diſtingui, ſequitur neceſſariò eſſentiam poſſe ab illa ſeparari, & ſeparatam conſeruari; & ſi ſeparari non poteſt, idque illi ab intrinſeco repugnat, hoc certè erit ratione identitatis realis exiſtentiæ cum ipſa.

106 Reſpondet Bannes loc. cit. neg. conſeq. cum probatione, quia etiamſi

etiamſi

Digitized by Google

etiamſi aliqua duo diſtinguantur tanquam res à re, ſi tamen alterum illorum intrinſecè dependentiæ ordinem habeat ab altero, quantum ad rationem eſſendi, non poteſt ſine illo conſeruari, & quia eſſentia in ratione eſſendi dependet ab eſſe recepto in illa, implicat contradictionem, quod exiſtat ſine exiſtentia. Deinde Io. de S. Th. negat abſolute quicquid realiter diſtinguitur ab alio, poſſe ſeparari ab illo, & inſtat tum in relatiuis, quia relatio nequit exiſtere ſine termino, nec vnum relatiuum ſine alio; tum in abſolutis, quia materia non poteſt eſſe ſine omni forma, & totum non poteſt eſſe ſine partibus, etiamſi ponatur realiter diſtingui ab illis ſimul ſumptis, & idem eſt de eſſentia, & exiſtentia, quia cum exiſtentia ſit terminus productionis, quo agens relinquit rem extra cauſas, implicat quod eſſentia intelligatur extra illas ſine tali termino, quo formaliter extra cauſas ponitur. Contra, quamuis verum ſit eſſentialem dependentiam interdum impedire ſeparationem duorum, etiam realiter diſtinctorum, vt conſtat de toto, & partibus, & de actu vitali reſpectu potentiæ vitalis, quod exemplum adducit Bannes, ratione enim talis dependentiæ nec totum poteſt eſſe ſine partibus, nec actus vitalis ſeparari poteſt a potentia vitali apud Thomiſtas, etſi hæc ſint abinuicem realiter diſtincta; falſum tamen eſt in propoſito ſimilem dependentiam interuenire eſſentiæ ab exiſtentia, quia omnis dependentia ſimpliciter, vt ſæpius inquit Doctor, eſt ad aliquid prius, nam prius dat eſſe poſteriori, non è contra, vt conſtat in ipſo exemplo actus vitalis à Bannes adducto, ſed eſſentia eſt prior, exiſtentia poſterior, ergo quantum ad rationem eſſendi nequit eſſentia dependere ſimpliciter ab exiſtentia. Conſ. quia explicari nequit in quo genere cauſæ eſſentia dependeat ab exiſtentia quantum ad rationem eſſendi; non in genere cauſæ efficientis, quia eſſentia realis communicatur effectui ab agente, non ab exiſtentia; non finalis, quia potius exiſtentia eſt propter eſſentiam, quam è contra; non materialis, quia eſſentia ponitur à Thomiſtis ſubiectum exiſtentiæ, non è contra; non deniq; in genere cauſæ formalis, quia dici nequit exiſtentiam formaliter, & intrinſecè conſtituere actualitatem eſſentiæ, cum nihil intrinſecè conſtituatur in propria, ac intrinſeca actualitate per rem à ſe diſtinctam ex dictis n. 100.

117 Ex hoc igitur, quod eſſentiæ actuali repugnat ab intrinſeco ſine exiſtentia manere, & ab ea ſeparari; deduci debet talem impoſſibilitatem potius arguere realem identitatem eſſentiæ cum exiſtentia quam dependentiam illius ad iſta; quod probatur per regulam, quam Doctor aſſignat 2. d. 1. qu. 5. M. vbi ait, quod intrinſeca impoſſibilitas ſeparationis duorum ex triplici capite prouenire poteſt, vel quia ſunt ſimul natura, vt eſt de duobus relatiuis, vel quia vnum eſt prius, à quo eſſentialiter dependet poſterius, vel quia ſunt idem realiter; vnde poſtea infert in eodem 2. d. 2. quæſ. 2. §. *Contra iſtud*, quod illud quod ſi eſſet diſtinctum ab aliquo, eſſet poſterius eo naturaliter, neceſſariò eſt idem illi, ſi impoſſibile eſt illud aliud eſſe ſine iſto; cum ergo in caſu noſtro repugnet ab intrinſeco eſſentiam realem ab exiſtentia ſeparari, & talis impoſſibilitas non proueniat ex eo, quod ſint ſimul natura, quia eſſentia eſt prior naturaliter exiſtentia, vt res eſt prior ſuo modo intrinſeco, neq; ex eo quod eſſentia dependeat in eſſe ab exiſtentia; quia prius non dependet à poſteriori in eſſe, reſtat à ſufficienti diuiſione, quod talis impoſſibilitas proueniat ex reali amborum identitate, vt nos dicimus. Inſtantiæ verò, quas adducit Ioan. de S. Thom. ad labefactandam Scoticam illam maximam, omne abſolutum prius alio abſoluto, & realiter ab eo diſtinctum poteſt eſſe ſine eo, friuolæ ſunt, nam inſtantia de relatiuis non officit maximæ Scoticæ, quæ loquitur de abſolutis, præterquam quod etiamſi vnus ex relatiuis permanere non poſſit in tali eſſe correlatiuo deſtructo, adhuc tamen ſeparata exiſtunt actualiter, quatenus non ſunt neceſſariò inuicem coniuncta, & connexa, vt conſtat de Patre, & Filio, ac duobus ſimilibus; inſtantia quoq; de materia, & forma nulla eſt apud nos docentes materiam poſſe à Deo expoliari omni forma, imò ad hoc probandum illa maxima inducitur à Scoto 2. d. 12. quæſt. 2. inſtantia tandem de toto, & partibus etiam deficit, quia totum eſt poſterius ſuis partibus, & maxima Scotica loquitur de abſoluto priori.

118 Reſpondent proinde alij concedendo conſequentiam, quod, ſcilicet eſſentia ſeparari poteſt ab exiſtentia; verùm ad vitandam conſequentis abſurditatem nempe contradictionem illam, quod ſimul exiſteret, & non exiſteret, dicunt poſſe quidem eſſentiam ſine exiſtentia hac vel illa determinatè conſeruari, quod ſufficit ad oſtendendam realem earum diſtinctionem, non tamen ſine omni, quemadmodum dicimus corpus eſſe poſſe ſine hac, vel illa præſentia locali, quantitatem ſine hac vel illa figura, non tamen ſine omni, idq; ſufficit ad indicandam realem diſtinctionem figuræ à quantitate, vbicationis à corpore, realem, inquam, modalem; licet enim res ſeparetur à modo, tamen aliqui modi ſunt, à quibus res non poteſt omninò ſeparari, quia neceſſariam habet connexionem cum aliquo, quamuis non cum iſto, vel illo determinatè, ſicut conſtat in exemplis allatis; quam ſolutionem etiam recipit Io. de S. Thoma loc. citat. vbi vlterius addit ex Caiet. c. 5. de ente, & eſſentia q. 11. conſumi poſſe exiſtentiam creatam, & ſubrogari diuinam; vt de facto eueniſſe dicunt de humanitate Chriſti, quæ exiſtit exiſtentia Verbi ex D. Tho. 3. part. quæſt. 17. art. 2.

Verùm neq; hæc ſolutio ſufficiens eſt, ſi enim ſemel conceditur poſſe eſſentiam ſeparari ab hac, vel illa exiſtentia diſtributiuè, conſequenter concedi debebit poſſe etiam ſeparari ab omni per potentiam ſaltim diuinam, nec adeò neceſſaria erit earum connexio, vt à Deo impediri non poſſit; modi namq; res naturaliter conſequentes ſunt duplicis ordinis, quidam res inſequuntur per naturalem dimanationem ab ipſis abſq; actione extrinſeci agentis, vt figura reſpectu quantitatis, intenſio, & remiſſio reſpectu qualitatis, alij verò non ita dimanant a rebus, ſed eis conueniunt media agentis actione, vt vnio reſpectu materiæ, præſentia reſpectu corporis, ſubſiſtentia reſpectu ſubſtantiæ, inhærentia accidentis &c. quamuis ergo res expoliari nequeat quocunq; modo primi generis ob intimam, ac neceſſariam rei connexionem cum illis, videtur tamen poſſe à Deo priuari omnibus modis ſecundi generis, vtpotè qui ab extrinſeco illis conueniunt per actionem agentis, nec tantam connexionem habent cum re, ſicut modi primi generis, qua ratione poteſt à Deo ſubſtantia omni ſubſiſtentia priuari, accidens omni inhærentia, & corpus omni præſentia, vt multi probabiliter opinantur, cum igitur exiſtentia reſpectu eſſentiæ ſit modus ſecundi generis, quia non immediatè dimanat ab ipſa eſſentia per neceſſariam connexionem, ſed ei communicatur ab agente in productione totius effectus, vt Auctor ille concedit ibidem, gratis negari videtur, quod res nequeat à Deo ſpoliari omni exiſtentia etiam collectiuè. Sed dato etiam id fieri non poſſe, niſi diſtributiuè, ſic argumentor, vel eſſentia dum hanc, & illam mutat, ac mutuat exiſtentiam, eadem perſeuerat ſecundum aliquod eſſe ſibi intrinſecum ſub illis exiſtentijs, quas ſucceſſiuè acquirit, vt de materia dicitur, dum ab vna tranſit ad aliam formam, vel non; ſed noua continuò eſſentia generatur; ſi primum, tunc illud eſſe, quod ſemper perſeuerat in rerum natura, erit eſſe exiſtentiæ ipſius, non autem illud aduentitium, quod ſucceſſiuè acquirit; ſi ſecundum, hoc ideò erit, quia eſſentia identificatur cum ſua exiſtentia, & ideo ſimul oriuntur, ac intereunt. Tum quia adhuc ſic dicendo contradictoria ſequuntur, quia Sortes v. g. mutando exiſtentiam eſſet idem ens actuale, quod antea, & non eſſet; eſſet quidem quia ſupponitur manere eadem numero actualis eſſentia in rerum natura, non eſſet idem ens actuale, quia exiſtentiam mutat. Deniq; illud, quod ex Caiet. addebatur de conſumatione exiſtentiæ creatæ in Chriſti humanitate, & ſubrogatione diuinæ, nihil vrget, quia falſum eſt, & ab omnibus negatur extra ſcholam D. Thomæ humanitatem Chriſti carere in Verbo propria exiſtentia, vt fuſius in materia de Incarnatione.

119 Poſtremò arguitur vrgentiſſimè ex Tromb. loc. cit. Tat. 2. d. 3. q. 3. alijſq; Scotiſtis paſſim, deſtruendo præcipuum fundamentum Aduerſariorum, ex eo enim præcipuè ipſi diſtinguunt eſſentiam ab exiſtentia in creaturis, quia ipſa rei eſſentia poteſt exiſtere, & non exiſtere, vnde deducitur, quod cum exiſtit, aliquid habet à ſe realiter diſtinctum, quod non habebat quando non exiſtebat. Sed eadem prorſus indifferentia cernitur in ipſa rei exiſtentia, nam nec ipſa neceſſariò exiſtit, ſed aliquando quidem exiſtit, & aliquando non exiſtit, vt patet de exiſtentia Antichriſti, quæ nunc non habetur, ſed aliquando habebitur; vnde ſi valet fundamentum illud Aduerſariorum, nedum eſſentiæ, ſed etiam ipſi exiſtentiæ poſſibili aſſignari debebit alia exiſtentia realiter diſtincta, qua poſtea exiſtat, quod nullum Thomiſtarum opinor conceſſurum, ſicut ergo exiſtentia poſſibilis conſtituitur ſecundum Thomiſtas actu exiſtens abſq; vllo realiter ſuperaddito per hoc ſolum quod terminat ſeipſa actionem cauſæ producentis, ita pariter dicendum de eſſentia; quod actu conſtituatur exiſtens in rerum natura ex hoc præciſe, quod terminat talem productionem, nullo ſibi realiter ſuperaddito.

Reſp. Caiet. cit. negando exiſtentiam eſſe indifferentem, vt ſic, quia nequit concipi niſi exiſtens, ſicut homo nec poteſt concipi, nec exiſtere, niſi ſit animal; nihil enim eſt indifferens ad aliqua duo, quorum alterum ſibi determinat in ſua definitione, quia ergo de conceptu exiſtentiæ eſt actu exiſtere, ideò repugnat exiſtentiam indifferentem concipere ad eſse, & non eſse. Addit Sonc. quod exiſtentia non eſt in potentia ad exiſtentiam, ſicut albedo non eſt in potentia ad albedinem, ſed eſsentia propriè loquendo eſt illa, quæ eſt in potentia ad exiſtentiam, vnde valde impropriè dicitur, quod exiſtentia Antichriſti modò non eſt, nam propriè loquendo dici debet, quod ipſe Antichriſtus modò non eſt. Contra nam mea exiſtentia, qua nunc gaudeo, non fuit ab æterno, & tamen potuit ab æterno produci, & antequam Deus eam produceret, cognouit eam poſſibilem, & poſse produci, ergo mea exiſtentia non minus ab æterno poſſibilis fuit, quam mea eſſentia; & non minus exiſtens. Dices exiſtentiam non exiſtentem non eſſe exiſtentiam, quia de conceptu exiſtentiæ eſt actu exiſtere. Contra, quia pariter ego dicam eſſentiam non exiſtentem non eſſe ſimpliciter eſſentiam; recurrendum ergo eſt ad doctrinam traditam num. 88. pari ſemper proportione de eſſentia, & exiſtentia eſſe loquendum, vt eſſentiæ poſſibili correſpondeat exiſtentia poſſibilis, velut modus eius intrinſecus in tali ſtatu, & eſſentiæ actuali, ſeu in actu poſitæ exiſtentia actualis; nec aliter poſſibilem eſſe eſſentiam, & à Deo, vt poſſibilem cognoſci, quam ipſam exiſtentiam. Neque ex hoc ſequitur, quod ſi exiſtentia concipiatur, vt poſſibilis, concipiatur ſine exiſtentia, ſed ſolum id quod concipitur per nomen exiſtentiæ, poſſe aliquando in ſe verè eſſe à parte rei, aliquando tantùm in eſſe obiectiuo, ſicut & homo licet nec poſſit concipi, nec exiſtere, niſi ſit animal, aliquando tamen poteſt in ſe à parte rei eſſe animal, & aliquando tantùm in eſſe obiectiuo,

vt

Digitized by Google

vt quando non eſt adhuc productus. Poteſt etiam negari quod de conceptu exiſtentiæ ſit actu exiſtere abſolutè loquendo, ſed de conceptu exiſtentiæ potentialis eſt, vt ſit ratio, qua eſſentia poteſt exiſtere, & de ratione exiſtentiæ actualis eſt, quod ſit ratio, qua eſſentia actualiter exiſtat in rerum natura. Et ex hoc refellitur etiam, quod addebat Soncin. quia cum exiſtentia non minus, quam eſſentia, habeat ſuam realitatem per participationem, cum non ſit ens per eſſentiam, intelligitur prius in eſſe poſſibili, quam actuali, quia tam res, quam modus rei prius dicitur eſſe in potentia, quam in actu, & hoc ipſe concedit q. 13. immediatè ſequenti ad 2. princ. hæc autem exiſtentiæ poſſibilitas non ita debet explicari, vt exiſtentia dicatur in potentia ad exiſtentiam, alioquin & ego dicam eſſentiam eſſe in potentia ad eſſentiam quantum ad actualitatem eſſentię, & ſuorum prædicatorum quidditatiuorum, quam ei concedunt Thomiſtæ condiſtinctam ab actualitate exiſtentiæ; ſed ita explicari debet, vt exiſtentia quæ priua erat poſſibilia, poſteà ſit in actu, ſicut albedo prius poſſibilis poſtea ſit in actu, nec propterea dicitur eſſe in potentia ad ſeipſam; non ergo explicari debet poſſibilitas rerum, antequam fiant, per modum potentię ſubiectiuæ, ſicut facit Sonc. vt occaſionem ſumat cauillandi, ſed per modum potentiæ obiectiuæ.

120 Albertinus in prædicam. ſubſtan. diſp. 1. qu. 1. num. 43. ait exiſtentiam eſſe poſſibilem, & non repugnantem, non aliqua poſſibilitate ſibi propria, qua dicatur poſſibilis ab æterno, ſed ex ſola poſſibilitate, & non repugnantia eſſentiæ, cuius ponitur modus, vnde exiſtentia lapidis, ex eo præciſè, quod ſupponit lapidis eſſentiam poſſibilem, dicitur non repugnans. Hanc ſolutionem reieci ſupra nu. 9. quia licet hæc doctrina admitti poſſet in noſtra ſententia non diſtinguente realiter exiſtentiam ab eſſentia, in oppoſita tamen nequaquam ſubſiſtere poteſt, quia vt ibi arguebatur, ſicut nihil in propria, intrinſeca actuali entitate ſua conſtituitur per entitatem alterius realiter diſtincti, ita neq. aliquid conſtituitur poſſibile, vel non repugnans per non repugnantiam alterius realiter diſtincti, ſed vnicuiq. entitati producibili propria correſpondet obiectiua poſſibilitas, cum ergo in oppoſita ſententia exiſtentia realiter diſtinguatur ab eſſentia, nequaquam poteſt exiſtentia dici poſſibilis, & non repugnans per ſolam eſſentiæ non repugnantiam, ſed propria potentia obiectiua ſibi correſpondere debebit non minus, quam eſſentiæ; vnde vides argumentum hoc ad hominem concludere.

Reſpondent proinde alij Thomiſtæ, quos ſequitur Io. de S. Thom. concedendo quidem exiſtentiam poſſe eſſe, & non eſſe; tamen ad hoc, vt ſit, & exiſtat, non indigere alio modo ſuperaddito, neque alia exiſtentia diſtincta, quia ipſa eſt formalis ratio exiſtendi, & ita *quo*, vt non poſſit eſſe *quod*, ſicut præſentiam dicimus non indigere alia præſentia, vt ſit præſens, nec albedinem alia albedine, vt ſit alba; homo verò; & reliquæ entitates, ac eſſentiæ non ſunt rationes exiſtendi, ac proinde indigent alio modo. Sed hæc quoq. ſolutio ibi impugnata eſt ſupr. n. 9. quia ſi ex differentia, quam habet eſſentia ad exiſtendum, & non exiſtendum benè deducitur, quod indigeat modo ſuperaddito ad exiſtendum, cum eandem quoq. indifferentiam oſtendamus in exiſtentia idem quoq. de ipſa concludi debebit; ſicut à pari ſi de præſentia, & vnione oſtendere poſſemus indifferentes eſſe ad vniri, & non vniri, locari, & non locari, pariter concludi deberet vnionem alia vnione indigere, & præſentiam alia præſentia.

Deniq. reſpondent alij, quod exiſtentiam poſſe eſſe, & non eſſe, poteſt dupliciter intelligi, vel ita vt poſſit eſſe producta, & non producta, & in hoc ſenſu verum eſt; vel ita vt poſſit habere, & non habere exiſtentiam, & ſic eſt falſum, quia exiſtentia nunquam dicitur habere exiſtentiam, ſed ſemper eſt exiſtentia, vnde dicunt noſtro argumento probari ſolum productionem exiſtentiæ eſſe ab ea diſtinctam, non autem dari aliam exiſtentiam diſtinctam, qua ipſa exiſtat. Contra, quia hæc reſponſio concedit, quod exiſtere contendit, & ex hoc quod exiſtentia poſſit eſſe, & non eſſe in primo ſenſu, ſequitur neceſſario poſſe eſſe, & non eſſe etiam in ſecundo ſenſu, dum enim exiſtentia de nouo producitur, vtiq. talis productio ad actuale eſſe exiſtentiæ terminatur, quod poſtea remanet tranſeunte actione productiua, ergo non ſolum poteſt eſſe in primo ſenſu, id eſt produci, & non produci, ſed etiam in ſecundo, id eſt habere exiſtentiam, quæ eſt terminus talis productionis, & ita ſequitur ad hominem eſſe exiſtentiæ, diſtingui debere a quidditate ipſius exiſtentiæ, adeout ipſa exiſtentia ab eſſe actuali præciſa ſit exiſtentiæ eſſentia, & eſſe actuale in rerum natura ſit eiuſdem exiſtentiæ exiſtentia.

ARTICVLVS III.

Thomiſtarum argumentis occurritur.

121 PRimò arguunt Thomiſtæ, quia ſine reali diſtinctione eſſentiæ, & exiſtentiæ creatæ non ſubſiſtunt præcipua quædam diſcrimina, quæ poni ſolent inter Deum, & creaturam. Primum quidem diſcrimen eſſe ſolet, quod Deus eſt ſuum eſſe, & ſuum exiſtere, & exiſtit per eſſentiam ſuam, non alia ratione, niſi, quia in ipſo eſſentia non diſtinguitur ab exiſtentia; ſed hoc etiam in creaturis verificabitur ſi earum eſſentia non realiter diſtinguitur ab exiſtentia. Secundum diſcrimen eſt, quod Deus dicitur ens imparticipatum, creatura verò participatum, quatenus eius eſſentia participat exiſtentiam, at hæc participatio exiſtentiæ in creatura ſubſiſtere nequit ſine eius reali diſtinctione ab eſſentia, quia participans differt realiter à participato, cum nihil ſeipſum participet, ergo &c. Tertium diſcrimen eſt, quod Deus eſt ſummè ſimplex, & omnis creatura verè compoſita, at hoc quoque diſcrimen concedit, niſi eſſentia, & exiſtentia realiter diſtinguantur, & faciant in creaturis veram compoſitionem, quia nonnullæ ſunt creaturæ, quæ aliam compoſitionem non admittunt præter iſtam, vt ſunt materia prima, formæ rerum ſubſtantiales, & accidentales, ac vltimi rerum termini. Quartum diſcrimen eſt, quod creatura habet eſſe receptum, Deus verò eſſe irreceptum, ſi enim creatura non haberet eſſe receptum, eius eſſe foret illimitatum, cum non haberet vnde limitaretur; at ſi eſſentia creaturæ eſt idem cum exiſtentia, nequit illam recipere, cum nihil ſeipſum recipiat.

122 Ad 1. Recentiores in primis argumentum retorquent contra Thomiſtas in ipſa exiſtentia, quæ eſt creatura, & adhuc eſt ſuum eſſe, & exiſtere, quia non exiſtit per aliud realiter diſtinctum, deinde dicunt de Deo verificari quod ſit ſuum eſſe, & ſuum exiſtere, & ens per eſſentiam, non autem de creatura; non quia eſſentia, & exiſtentia identificentur realiter in Deo, non autem in creatura; ſed quia Deus exiſtit independenter ab omni cauſa efficiente, creatura verò dependenter; & ratione huius dependentiæ, ac independentiæ in eſſe, prædicationes illæ valent in Deo, non in creatura, etiamſi hic, & ibi eſſentiæ identificetur cum exiſtentia; ita ſignificauit Suarez diſput. 31. ſect. 6. num. 14. quem paſſim alij ſequuntur. Argumenti conuerſionem contra Thomiſtas approbo, ſed ſolutionem eius non omnino; quamuis enim verum cenſeam, quod cum Patres vocant Deum ens per eſsentiam, intelligant quod habeat eſse à ſe, & non ab aliqua cauſa communicatum, quia non eſt ens per participationem; non tamen credo veritatem illarum prædicationum, aut falſitatem præcisè attendi debere ex dependentia, vel independentia, adeò vt eſse in Deo ſit eius prædicatum quidditatiuum, quia in eo reperitur cum independentia, non autem in creatura, quia in ea habetur cum dependentia; nam ſi ita foret, nullum prædicatum quidditatiuum poſset aſſignari in creatura, quia habet omnia ſua prædicata dependenter à Deo, & è contra in Deo omnia prædicata etiam attributalia eſsent quidditatiua, quia ſunt in eo ſine vlla dependentia à cauſa extrinſeca; ergo dependere à Deo non tollit rationem, prædicati quidditatiui, dummodo inter illud, & ſubiectum ſit formalis identitas, ſicut homo eſt ens per participationem a Deo, & tamen hæc propoſitio eſt eſsentialis, & quidditatiua, homo eſt ens; ſi ergo inter eſsentiam, & exiſtentiam nedum eſt realis, ſed etiam formalis identitas, vt volunt Recentiores, exiſtentia erit etiam eſsentiæ creatæ prædicatum quidditatiuum, neque per dependentiam id poterit impediri; Dicendum igitur eſt quoad illarum propoſitionum veritatem hoc verſari inter Deum, & creaturam diſcrimen, quod propoſitiones illæ verificantur in Deo non ſolum in ſenſu identico, ſed etiam formali, quia actualiter exiſtere eſt de eſsentia Dei; in creaturis autem verificari poſsunt in ſenſu tantum identico, quia actualiter exiſtere non eſt eſsentiale, & neceſſarium creaturæ.

123 Dices, nec etiam in ſenſu identico de creatura verificari poſse quod ſit ſuū eſse, quia talis identitas ſola ſufficeret ad impediendam contingentiam in ſuo eſse, ac etiam ſufficeret, vt exiſtentia diceretur conuenire creaturæ per ſuam eſsentiam, ac per ſuammet entitatem. Negatur aſsumptum cum eius probatione, quia vt dixi num. 90. contingentia in eſse creaturæ non procedit ex reali diſtinctione eſsentiæ, & exiſtentiæ, & ex eo quod contingenter hæc coniugatur illi, vt actus potentiæ, quemadmodum volunt Thomiſtæ; ſed quia creatura dependet in ſuo eſse actuari a cauſa extrinſeca potente illam conſeruare, & deſtruere in quolibet inſtanti, & hinc eſt quod ſemper eſt contingens, & ſemper poteſt non exiſtere, quantumuis habeat exiſtentiam ſibi realiter identificatam; neq. etiam hæc realis identitas ſufficit, vt exiſtentia dicatur creaturę conuenire per ſuam eſſentiam, ac entitatem, quia talis locutio ex communi modo loquendi Patrum, & Theologorum ſignificat habere exiſtentiam a ſe, & independenter ab alio, quod ſoli Deo competit; quod ſi per talem loquendi modum ſolum indicaretur exiſtentiam conuenire creaturæ intrinſece, ac immediatè per ſuam eſsentiam, ac entitatem actualem, non verò per aliquod aduentitium ab ea realiter diſtinctum, & in hoc ſenſu vtique concedi poſset exiſtentiam competere etiam creaturis per ſuam eſſentiam, ac propriam entitatem.

Ad 2. eſsentia creata dicitur participare exiſtentiam, non quia illam ſibi non identificet, ſed quia illam non habet a ſe, ſed a cauſa efficiente extrinſeca; & cum dicebatur participans realiter differt à participato, reſpondeo eſsentiam creatam non dici participantem reſpectu ſuæ exiſtentiæ, ſed reſpectu cauſæ efficientis, de cuius eſse aliquid participat, ex quo ſequitur tantum inter Deum, & creaturam eſse realem diſtinctionem, non autem inter eſsentiam, & exiſtentiam. Ad 3. retorquetur argumentum cum Scot. 1. d. 8. qu. 2. A. quia talis compoſitio, quam dicunt eſse vniuerſalem in omni creatura, non conuenit ipſi eſsentiæ, & ipſi exiſtentiæ ſecundum ſe; negatur itaq. creaturam eſse realiter compoſitam ex eſse, & eſsentia, ad diſtinguendam enim creaturæ ſimplicitatem à ſimplicitate diuina ſufficit, quod ſi non quælibet creatura eſt verè ex rebus compoſita, ſit ſaltim compoſita ex realitatibus generis, & differentiæ, vel ſaltem cum alia componibilis, quod omni creaturæ conuenire poteſt, vt docet Scot. loc. cit. ſufficit etiam, quod compoſitio ex eſse, & eſſentia,

Digitized by Google

ſentia, quamuis in creaturis non ſit realis, & propria compoſitio, eſt tamen formalis compoſitio, vel quaſi compoſitio, quatenus exiſtentia non eſt ita omnimodè identificata cum eſſentia creata, ſicut cum diuina, vt poſtea dicemus; præterquamquod aliæ quoque formales compoſitiones inueniuntur in creaturis, per quas à diuina ſimplicitate valde diſtant, vt conſtat eſt Doctore cit. 1. d. 8. q. 2.

524 Ad 4. Si per eſse receptum intelligatur eſſe acceptum ab alio, vt idem ſonat, quod participatum, vtique eſſe creaturæ eſt neceſſariò eſſe receptum, quia ab alio dependent, at ſi per eſſe receptum intelligatur eſſe receptum in alio realiter diſtincto velut in ſubiecto, vt denotat via vocabuli, negatur eſse creaturæ debere eſſe receptum, neque ex hoc ſequitur illud eſſe futurum illimitatum, quia ipſum eſſe eſſentiæ, ſecundum Thomiſtas non recipitur in alio, & tamen non eſt illimitatum; falſum igitur eſt vt aliquid ſit limitatum, debere habere ſubiectum, in quo recipiatur, vnde eius limitatio attendatur, quia & de illo ipſo ſubiecto quæri poterit, vnde habeat eſse limitatum; & ſi habet eſse illimitatum, quo pacto formas in ſe receptas limitare poſſit; itaq. creatura quælibet ex ſeipſa formaliter eſt limitata, & efficienter à cauſis ſuis, & quidem limitatio exiſtentiæ creatæ in hoc conſiſtit, quod non neceſſariò exiſtat, nec faciat eſsentiam ſibi correſpondentem neceſſariò exiſtentem, quod quidem euidenter conſtat habere ex hoc, quod producitur à cauſa efficiente potentem illam conſeruare, & deſtruere pro quolibet inſtanti, non autem ex eo, quod recipiatur in eſſentia realiter diſtincta; vnde hoc argumentum, quod adeò Thomiſtæ magnificare ſolent, nihil prorſus concludit, & cum dicitur eſſe irreceptum eſse infinitum, & illimitatum, eodem modo diſtinguendum eſt, quod ſi per eſse receptum intelligatur eſse non ab alio acceptum, vtique omne tale eſt illimitatum, & in hoc ſenſu eſse Dei dicitur irreceptum, at ſi per eſse irreceptum intelligatur eſse, quod non in alio recipitur velut in ſubiecto, negatur omne tale illimitatum eſse, nam rationalitas non eſt aliquid receptum in alio realiter diſtincto in homine, & tamen non eſt illimitatum quid, neq. animalitas, aliiq. gradus metaphyſici ſubſtantiales. Caiet. cit. conatur oppoſitum probare, quia albedo ſeparata includeret totam perfectionem poſſibilem competere albedini, & eſſet infinita in tali natura, & ſimile ferè argumentum conficit Soncin. de calore ſeparato, ergo limitatio talis formæ ſumitur à ſubiecto, in quo recipitur, non ab agente, à quo producitur. Hoc etiam argumentum eſt prorſus inualidum quia vel ponitur caſus, quod albedo ſeparetur à ſubiecto, vel quod Deus eam de nouo producat extra ſubiectum; ſi primum, cum ea ſola ſeparatione nihil accreſcat albedini, quod non præfuerit, ſicut antea non erat infinita, ita nec poſt ſeparationem; ſi ſecundum, non video quo pacto cogatur Deus producere albedinem infinitam ex eo præciſè, quod non producit illam in ſubiecto.

Inſtat adhuc Blaſius à Conceptione, quia filius æternus habet eſse à Patre, & tamen non habet eſse finitum, & limitatum ergo non infertur finitas, & limitatio creaturæ ex eo, quod accipiat eſse à Deo, quinimò ex eo quod aliquid accipiat eſse ab aliquo infinito, potius videretur colligendum illud eſse infinitum, quam finitum, ergo ſi non detur aliquid intrinſecum in creatura, vnde limitetur, atq. finiatur exiſtentia, potius colligetur ex eo habere infinitatem, quam finitatem, & limitationem. Reſp. negando paritatem, nam Filius in diuinis neceſsariò producitur à Patre, itaut nequit non produci, & non procedit ab eo in alietate naturæ, ſed tantum in alietate perſonæ, at creatura non producitur à Deo neceſsariò, quia poteſt produci, & non produci; & cum producitur, procedit, & exit ab eo in alietate naturæ, fruſtra ergo ad indagandam limitationem exiſtentiæ creatæ recurrunt Thomiſtæ ad aliquam potentiam realiter diſtinctam, in qua ipſa recipiatur cum ſufficienter eius limitatio colligatur ex eo, quod non producitur neceſsariò ab vlla cauſa, neq. ex ſe petit neceſsariò exiſtere, nec neceſsariò facit aliud exiſtens.

525 Secundò, arguunt ex hoc, quod multa tribuuntur eſsentiis creaturarum, quæ non tribuuntur exiſtentiæ earum, atq. adeò inter illa indicant realem diſtinctionem. Primò namq. exiſtentia competit rei dependenter à cauſa efficiente, eſsentia verò independenter, ſiquidem prædicata eſsentialia rebus conueniunt ſecluſa omni cauſalitate effectiua, datur enim vtiq. cauſa, quod homo eſt, ſed non quod homo ſit animal. Secundò, propoſitiones formatæ de rei eſsentia ſunt neceſsariæ, & æternæ veritatis, at quæ formantur de exiſtentia ſunt contingentes. Tertiò, exiſtentia eſt terminus generationis, & corruptionis, non autem eſsentia, quæ dicitur ingenerabilis, & incorruptibilis, & ab æterno eſse, vnde mortuo homine interit exiſtentia, non eſsentia. Quartò, res dicuntur prius in potentia, quam in actu, quoad eſsentiam, non verò quoad exiſtentiam; eſsentia quoq. dicitur eſse in potentia ad exiſtentiam nil autem dicitur in potentia ad ſeipſum. Quintò, ſecundùm eſse eſsentiæ cadunt res ſub ſcientiam, & coordinationem prædicamentalem, nõ autem ſecundum eſse exiſtentiæ. Sextò reſoluuntur per ipſas diuerſæ quæſitiones, nempe per exiſtentiam quæſtio an ſit, per eſsentiam quæſtio quid ſit. Septimò, eſſentia dicitur neceſsaria, exiſtētia contingens, illa dicitur abſtrahere à loco, & tempore, hæc verò minimè. Tandem eſsentia per ſe conuenit rei, exiſtentia per accidens, at ablata diſtinctione reali etiam exiſtentia per ſe conuenit creaturæ, non enim poteſt aliquis actus eſse idem realiter cum aliqua re, & non conuenire illi per ſe.

126 Reſpondetur non ſolum diſtinctionem realem, ſed interdum quoq. ſolam formalem ex natura rei, quæ eſt minor illa, ſufficere ad verificanda contradictoria de eadem re ſecundum diuerſas formalitates à parte rei, atq. ideo non quælibet contradictio à parte rei ſemper infert diſtinctionem realem, vt dictum eſt diſp. 1. Log. q. 5. art. 2. declarando naturam diſtinctionis formalis, & rurſus ſupra diſp. 6. nu. 530. vnde in propoſito etiam ſi aliqua verificentur contradictoria de eſſentia, & exiſtentia, non ſtatim ex illis inferri debet realis diſtinctio inter illa, ſed attendenda eſt natura contradictoriorum illorum, an ſcilicet ſint ſufficientia ad inducendam realem diſtinctionem, nec ne; tamen pro maiori claritate ad ſingula reſpondere libet. Ad 1. negatur eſſentiam non conuenire rebus dependenter a cauſa efficiente, prout actu illam participant, quia re vera illam habent a cauſa efficiente communicatam, non minus quam exiſtentiam; & hoc vltro concedit Soncin. cit. cuius eſt argumentum, ſed inſtat quod nulla detur efficiens cauſa connexionis prædicatorum eſſentialium; quod quidem parum nobis obeſt in propoſito, quia veritas talium propoſitionum non fundatur in eſſentia rerum actuali, vt hic de ea loquimur, ſed poſſibili, vt diximus ſupra num. 66. vbi etiam declaratum eſt quo pacto diuinus intellectus dici queat cauſa efficiens veritatis illarum propoſitionum. Ad 2. propoſitiones neceſſariæ formantur de eſſentia in eſſe poſſibili, & obiectiuo conſiderata, vt ibidem dictum eſt, non autem in eſſe actuali, quo pacto non abſtrahit ab exiſtentia, & cum ea eſt realiter idem. Ad 3. negatur eſſentiam actualem, & vt eſt à parte rei, non eſſe terminum generationis, & corruptionis, quia terminus adæquatus generationis eſt tota res, quæ producitur tam ſecundùm eſſentiam, quam exiſtentiam, & eadem eſt terminus corruptionis, cum interit, ſecundum vtrumque eſſe, quo autem pacto dici poſſit eſsentia ingenerabilis, incorruptibilis, & æterna, iam ſupra declaratum eſt n. 90. Ad 4. conſtat ex dictis nu. 119. quo pacto etiam exiſtentia ſuo modo poteſt eſſe, & non eſſe in actu, ſicut eſſentia; & ideò ſicut res dicuntur in potentia antequam fiant, ad actualem eſſentiam, ſic pariter dici debent in potentia ad exiſtentiam in exercito; & quando eſſentia dicitur eſſe in potentia ad exiſtentiam, non vtiq. intelligi debet, quod præcedat vt quid reale in potentia ſubiectiua ad ipſam recipiendam, tanquam aliquid à ſe realiter diſtinctum, vt receptum à recipiente, ſed dicitur eſse in potentia obiectiua, quatenus eſt id quod de eſse potentiali ad eſse actuale tranſire poteſt, non quidem aliquid recipiendo in ſeipſo, ſed egrediendo de virtute cauſæ. Ad 5. non ponuntur res in prædicamento ſecundùm eſse actuale eſſe eſsentiæ, de quo hic eſt ſermo, ſed ſecundùm eſſe poſſibile, & obiectiuum, iuxta quod ab exiſtentia, & actualitate præſcindunt, vt conſtat ex dictis num. 69. & 88. Ad 6. negatur diuerſitatem illarum quæſtionum inferre realem diſtinctionem inter eſſentiam, & exiſtentiam, nam etiam in Deo aſſignantur illæ quæſtiones diſtinctæ, vbi tamen eſſentia, & exiſtentia realiter non diſtinguuntur, ad diſtinguendas ergo quæſtiones illas ſufficit minor diſtinctio, cui accedit quæſtionem, an ſit, non quærere ſemper exiſtentiam rei actualem, de qua hic loquimur ſed interdum potentialem tantùm. Ad 7. eſsentia dicitur neceſsaria, & à tempore, locoq. abſtrahere ſecundùm eſse poſſibile, & obiectiuum, at ſecundum eſſe actuale, quod habet à parte rei, tam contingens eſt, locumq; & tempus connotat, ac ipſa exiſtentia.

127 Ad vltimum dicitur eſsentia per ſe conuenire creaturæ, & exiſtentia per accidens, non quia exiſtentia realiter diſtinguatur ab eſsentia, ſed quia non intrat conceptum eius quidditatiuum, neque ex eo quod identificetur cum eſsentia creaturæ ſequitur, quod ei per ſe conueniat, & non per accidens, nam rationale in homine identificatur cum animali, & adhuc rationale per accidens conuenit animali. Dices ad minus ſequi, quod creatura neceſsariò exiſtat, quia exiſtit per exiſtentiam ſibi realiter identificatam, & conſequenter per ſuam intrinſecam entitatem. Reſp. ex num. 123. nec minus id ſequi, quia contingentia creaturæ in eſsendo non fundatur connexione exiſtentiæ cum eſsentia, vt opinātur Thomiſtæ, ſed in eo quod habet eſse communicatum à cauſa efficiente, in quo eſse ita communicato inuoluitur tam exiſtentia, quam eſsentia creaturæ, & ſicut totum eſse communicatur creaturæ contingenter, ita etiam actualis eſsentia, & hac de cauſa dicitur creatura contingenter exiſtere, etiamſi exiſtentia ponatur ſibi realiter identificata. Itaq. hæc & ſimilia argumenta non rectè concludunt, quia vt ſæpè dictum eſt, creatura conſiderari poteſt ſecundùm duplicem ſtatum, ſcilicet actualitatis, & poſſibilitatis, & cum exiſtentia ſit gradus intrinſecus eſſentiæ in quocunq. ſtatu, vt diximus num. 88. atque ideo ſemper cum ea neceſsariò connexa, conſequenter ipſa quoque exiſtentia ſub eodem duplici ſtatu conſiderari poteſt, & ſic datur exiſtentia actualis correſpondens, vt gradus intrinſecus eſsendi, eſsentiæ actuali, & exiſtentia poſſibilis correſpondens eſsentiæ poſſibili, vnde cum quærimus an exiſtentia realiter ab eſsentia diſtinguatur, vel illi identificetur, vniformiter loqui debemus de eſsentia, & exiſtentia, nempe vel de ſingulis in ſtatu potentialitatis, vel de ſingulis in ſtatu actualitatis, ſic enim vniformiter loquendo ſemper exiſtentia inuenietur identificata cum eſsentia, vt gradus eius intrinſecus, at argumenta facta concludunt de exiſtentia actuali, ſeu in eſse exercito comparata ad eſsentiam, non quidem actualem, ſed ſub eſse poſſibili, & ideò non rectè procedunt; quomodo autem neque verum ſit eſsentiam ipſam poſſibilem realiter diſtingui ab exiſtentia actuali iam diximus nu. 70.

128 Tertiò, illa realiter diſtinguuntur, quorum vnum manet altero non manente, at eſsentia poteſt manere deſtructa propria exiſtentia naturali, ergo &c. Probatur minor, quia humanitas Chriſti exiſtit in verbo, & non per propriam, & connaturalem exiſtentiam,

ſed

Digitized by Google

ſed per exiſtentiam Verbi; accidentia quoque panis, & vini in Euchariſtiæ Sacramento noua, & ſupernaturali exiſtentia exiſtunt extra ſubiectum, destructa priori naturali, qua exiſtebant in ſubiecto; ſi ergo exiſtentia accidentis poteſt ab accidente ſeparari, & exiſtentia ſubſtantiæ à ſubſtantia, vt in præfatis myſterijs conſtat, ſanè concludendum eſt omnem exiſtentiam creaturæ ab eius eſſentia diſtingui.

Reſp. neg. mio. cum ſuis probationibus, quia tam Chriſti humanitas, quam accidentia euchariſtica, propria & connaturali exiſtentia exiſtunt, licet careant aliquo connaturali exiſtentiæ modo, nouo ſuccedente modo vel poſitiuo, qualis eſt modus vnionis hypoſtaticæ humanitatis Chriſti cum Verbo, vel negatiuo, qualis eſt priuatio vnionis accidentium Sacramentalium cum ſubſtantia panis, & vini. Vnde ſic arguentes confundunt exiſtentiam ſubſtantiæ cum ſubſiſtentia, & exiſtentiam accidentis cum inhærentia, quod minimè agendum eſt, quia nomine exiſtentiæ intelligitur id, quo formaliter eos poſſibile conſtituitur extra cauſas ſuas in ratione entis in actu, ſiue hoc ſit ſubſtantia, ſiue accidens, nam in ratione entis in actu, ſeu in ratione exiſtentis, vt ſic, ſubſtantia, & accidens non differunt; ſed peculiaribus exiſtendi modis, nam ſubſtantia exiſtit per ſe, & accidens exiſtit in alio; & primus exiſtendi modus dicitur ſubſiſtentia, vel per ſe exiſtentia proprius ſubſtantiarum, alter verò inhærentia proprius accidentium, quorum effectus formalis longè diuerſus eſt ab effectu formali exiſtentiæ, vt ſic, non enim ponitur ſubſiſtentia, vt conſtituat naturam ſubſtantialem extra cauſas, & in ratione entis in actu, ſed vt reddat illam ita in ſe, & per ſe exiſtentem, vt ſuſtentari in alio non indigeat ad inſtar accidentis; neque pariter ponitur inhærentia, vt naturam accidentalem conſtituat extra cauſas in ratione entis in actu, ſed vt illam alicui vniat, vt ſubiecto à quo ſuſtentetur; exactius autem declarare, quomodo modus ſubſiſtentiæ in ſubſtantia, & inhærentiæ in accidente ab eorum exiſtentia differant, non eſt præſentis negotij, ſed id inferius præſtabimus in proprijs Diſputationibus; interim pro ſolutione argumenti ſufficiat accidentia in Sacramento Euchariſtiæ retinere ſuam naturalem exiſtentiam, & carere modo inhærentiæ, & humanitatem Chriſti pariter in Incarnatione ſuam naturalem exiſtentiam retinere, ſolumque carere modo propriæ ſubſiſtentiæ, vt hoc ſuppono cum communi Scotiſtarum, & Scoti 3.d.6. quem paſſim ſequuntur Neoterici omnes extra Scholam D. Thomæ. Dices ſubſiſtentia diſtinguitur realiter à ſubſtantia, & inhærentia ab accidente, ergo etiam exiſtentia à re exiſtente. Negatur conſequ. iam enim oſtenſum eſt exiſtentiam à re exiſtente, non poſſe realiter diſtingui, at infra in proprijs Diſputat. oſtendetur neceſſitas diſtinctionis ſubſiſtentiæ à ſubſtantia, & inhærentiæ ab accidente; tum quia falſum eſt ſubſiſtentiam ſumptam pro per ſe exiſtentia, vt hic de ea loquimur, diſtingui à ſubſtantia, & ſolum verificatur de ſubſiſtentia ſumpta pro incommunicabili exiſtentia, vt patet infra diſput. 11. quæſt. 2.

Quartò, eſſentia eſt indifferens ad eſſe, & non eſſe, quia aliquando eſt, & aliquando non eſt, ergo realiter diſtinguitur ab eſſe. Probatur conſequentia, illud quod ſucceſſiuè ſubijcitur oppoſitis, diſtinguitur à quolibet illorum, & per hanc rationem probat Ariſtot. 1. Phyſic. 60. materiam eſſe realiter diſtinctam à forma, & priuatione. Conf. nulla res poteſt intelligi ſub oppoſito eius, quod ſibi realiter identificatur, non enim poteſt intelligi, quod homo non ſit animal, ſed eſſentia poteſt intelligi ſub oppoſito exiſtentiæ, intelligo enim in hyeme eſſentiam roſæ non exiſtere, ergo &c. ita arguit Soncin. loc. cit.

129 Reſp. hoc argumentum iam ſupra num. 119. fuiſſe retortum in ipſa exiſtentia, quæ etiam poteſt dari in actu, & non dari in actu, & tamen quando ponitur actu, non ſuperadditur illi aliqua actualitas eſſendi diſtincta, qua dicatur exiſtere; vt igitur argumentum concluderet, & procederet, ſicut argumentum Ariſt. loc. citat. opus eſſet eſſentiam præcedere, vt quid poſitiuum exiſtentiam, vt eſſe in potentia ſubiectiua, & receptiua reſpectu illius, quemadmodum dicimus de materia reſpectu formæ, at hoc de eſſentia actuali minimè verificari poteſt, tunc enim eſt determinata ad eſſe, vnde ſolum dici poteſt indifferens ad eſſe, & non eſſe, quando concipitur ſub ſtatu poſſibilitatis, in quo ſenſu de ea hic non eſt ſermo; imò etiam in eo ſtatu conſiderata nequit dici ab exiſtentia actuali realiter diſtingui, quia tunc non eſt in potentia ſubiectiua, quæ ſupponit eſſe ens reale à parte rei, quod ſic denominat poſſibile, ſed tantùm in potentia obiectiua, quæ nihil reale ponit à parte rei, quod ab alio poſſis realiter diſtingui. Vel abſolute negandum eſt aſſumptum, quod eſſentia modò ſit ſub exiſtentia, modò ſub negatione illius, nam vniformiter loquendo ſemper eſſentia reperitur cum exiſtentia ſibi proportionata, nempe eſſentia actualis cum exiſtentia actuali, & eſſentia poſſibilis cum exiſtentia poſſibili, vnde quando fit mutatio ſecundum exiſtentiam, fit etiam ſecundum eſſentiam eadem mutatio, quatenus modò eſt potentialis, modò actualis; quare eſſentia dici ſolum poteſt non exiſtere loquendo de ipſa in eſſe poſſibili, & de actuali exercitio exiſtentiæ. Ad Conf. patet per idem, falſum enim eſt eſſentiam dari vnquam, aut intelligi ſine exiſtentia ſibi proportionata, nempe eſſentiam realem ſine exiſtentia actuali, & eſſentiam poſſibilem pariter ſine exiſtentia poſſibili, poteſt quidem eſſentia poſſibilis cogitari ſine exiſtentia actuali, quo pacto procedit illa probatio de roſa in hyeme, ſed tunc argumentum non concludit propoſitum, cum enim in hac quæſtione quæritur an eſſentia diſtinguatur ab exiſtentia, de vtraque loquimur vniformiter nempe de eſſentia actuali reſpectu exiſtentiæ actualis, & de poſſibili reſpectu poſſibilis; vbi etiam aduerte hanc confirmationem retorqueri poſſe contra Thomiſtas in ipſa exiſtentia, quia & ipſa exiſtentia poteſt intelligi non exiſtere actu, & ſic intelligi cum negatione exiſtentiæ, & tamen non diſtinguitur realiter à ſeipſa.

Inſtabis contra ſolutiones allatas eſſentiam quoque actualem indifferentem dici ad eſſe, & non eſſe, alioquin neceſſariò exiſteret, & non contingenter; ergo falſum eſt eſſentiam tantùm in ſtatu poſſibilitatis ſic indifferenter poſſe dici, & cum actualiter exiſtens ſit, adhuc indifferens ad eſſe, & non eſſe; poterit etiam in tali ſtatu intelligi ſub oppoſito exiſtentiæ, atq; ideò allata argumenta probant realem diſtinctionem eſſentiæ actualis, & non tantùm poſſibilis, ab exiſtentia. Reſp. nequaquam cogitandum eſſe, quod eſſentia realis, & à parte rei ſe habeat, vt quid tertium indifferens ad eſſe, & non eſſe quemadmodum imaginantur Thomiſtæ, ſed ipſa habens eſſe ex eo poteſt non eſſe (non quidem in ſenſu compoſito, quia ſic omne quod eſt, quando eſt, neceſſe eſt eſſe, vt ait Ariſtot.) quia in ſuo eſſe, & conſeruari dependet à cauſa efficiente pro quolibet inſtanti potente eam deſtruere. Poteſt etiam ex hac indifferentia, & contingentia rerum intellectus intelligere eſſentiam citrà exiſtentiam, non quidem diuiſiuè, quia tunc falleretur, cogitando eſſentiam actualem, & extra cauſas ſine exiſtentia, ſed abſtractiuè, & præciſiuè, ad quod interdum ſufficit ſola rationis diſtinctio.

130 Quintò, plura accidentia recipiuntur in creatura, nequeunt autem recipi in exiſtentia, cum hæc ſit vltimus actus, ergo recipiuntur in eſſentia ſimul cum exiſtentia, & conſequenter eſſentia, & exiſtentia diſtinguuntur, vt recipiens, & receptum. Deinde in compoſitis ex materia, & forma exiſtentia non eſt compoſita, ſed ſimplex, & indiuiſibilis, cadens ſuper vtramq; partem, alioquin materia non eſſet pura potentia, ſi propriam haberet exiſtentiam, ergo nequit identificari cum materia, & forma, quæ realiter inter ſe diſtinguuntur. Rurſus ego non habeo eandem exiſtentiam hodie, quam cras habebo, quia hodierna exiſtentia præſens eſt, craſtina vero eſt futura, & tamen habeo eandem eſſentiam, ergo non ſolum realiter diſtinguuntur, ſed etiam de facto ſeparantur. Tandem eſſentia Petri exiſtentis eſt eadem cum eſſentia ipſius poſſibili, eſt enim eadem res, quæ nunc producitur, & quæ ab æterno producibilis erat, ſed exiſtentia Petri diſtinguitur ab eius eſſentia, quæ fuit ab æterno, ergo &c.

Reſp. negando minorem, omnia namq; accidentia dici poſſunt recipi in exiſtentia, quatenus omnia recipiuntur in ſubiecto exiſtente, ſiquidem vna ex præcipuis conditionibus, vt accidentia in aliquo recipi poſſint, velut in ſubiecto, eſt exiſtentia ipſius; dicitur autem exiſtentia vltimus actus, vt ab initio quæſtionis innuimus, non quidem reſpectu accidentium, imo reſpectu iſtorum dicitur primus actus, quatenus cætera accidentia rei aduenientia ipſam iam ſupponunt exiſtentem, ſed in ordine ad prædicata eſſentialia, quæ ſupponit. Ad 2. negatur aſſumptum ex Sco. 4. d. 11. q. 3. §. *Ad rationes*, vt enim conſtat ex dictis in Phyſica partes componentes ſubſtantiam materialem habent vnaquæque propriam exiſtentiam, vbi etiam oſtendimus materiam non eſſe adeò puram potentiam, vt propria careat exiſtentia, & actu entitatiuo. Ad 3. negatur quoque aſſumptum, eadem enim prorſus eſt exiſtentia intrinſecè, & formaliter, qua hodie exiſto, & qua exiſtam cras; & exiſtentia hodierna, & craſtina non niſi extrinſecè diſtingui poſſunt ratione coexiſtentiæ ad diuerſa tempora, vnde ad ſummum inferri poteſt diſtinctio in duratione hodierna, & craſtina, non autem in ipſa exiſtentia, ſed quo pacto nec etiam in ipſa duratione inferatur diſtinctio intrinſece, & formaliter, ſed extrinſecè tantum, & ratione connotati declaratum eſt diſput. 13. Phyſic. quæſt. 1. Sic à pari exiſtere Petri Romæ, & exiſtere Venetijs intrinſece non differunt, quaſi ſit alia, & alia Petri exiſtentia hic, & ibi, ſed ſolum extrinſece differunt ex coexiſtentia ad diuerſa loca. Ad 4. negatur minor, vt enim conſtat ex dictis num. 69. & 70. etiam comparando eſſentiam poſſibilem cum exiſtentia actuali non diſtinguuntur realiter, quaſi illa ab æterno ſit quid poſitiuum, & in potentia ſubiectiua ad exiſtentiam, quam deinde recipiat in tempore, ſed eadem res prorſus quæ poſſibilis erat, fit poſtea in actu, & idem prorſus argumentum fieri poteſt de ipſa exiſtentia, antequam producatur, & percontari quo pacto fiat in eſſe exercito.

At hic vrget Soncin. aut lapide non exiſtente debet eius eſſentiæ aliquid ſuperaddi, vt dicatur exiſtens, vel non; ſi primum habetur intentum, ſi ſecundum ergo vnum contradictorium mutatur in aliud, ſcilicet non exiſtens mutatur in exiſtens. Ad hoc ſatis conſtat ex dictis num. 56. cum enim ens poſſibile fit exiſtens, non tranſit vnum contradictorium in aliud, neque nihil fit aliquid, ſed quod erat in virtute cauſæ, egreditur ab ipſa, & fit in actu, & ratione huius egreſſus verificatur aliud contradictorium; vnde eadem rei eſſentia ſub diuerſis ſtatibus fundare poteſt contradictionem, cum enim eſt extra cauſas dicitur exiſtens, cum vero erat tantum in cauſis, dicebatur non exiſtens, ſed ad exactiorem ſolutionem vide dicta num. 56. vbi ſolide hic cauillus euellitur.

135 Sexto arguit Blaſius à Conceptione ex D. Thoma, illud cuius quidditas eſt ſuum eſſe, non poteſt eſſe niſi vnicum tantùm, ergo implicat quod creaturæ ſint ſuum eſſe, Conſeq. patet, probatur antece-

Digitized by Google

tecedens, in illa re, cuius quidditas eſt ſuum eſſe non poteſt dari cauſa, ſeu ratio multiplicationis, ergo non poteſt eſſe niſi vnum. Conſeq. patet, prob. antecedens, quia quod vnum plurificetur, hoc ſolum poteſt fieri duobus modis, primo per additionem alicuius differentiæ, ſicut multiplicatur natura generis in ſpecies, & hoc modo res, cuius eſſentia eſt ſuum eſſe ſubſiſtens, & in potentia non receptum, non poteſt multiplicari; quia cum exiſtentia ſit vltima actualitas, non poterit conſequenter tanquam potentia generica per vlteriores actualitates contrahi, & multiplicari, ſicut deberet fieri, ſi per modum potentiæ genericæ in diuerſis ſpeciebus multiplicaretur. Secundo poteſt res aliter multiplicari, numero, ſcilicet per receptionem formæ in diuerſis partibus materiæ, ſicut multiplicatur natura ſpecifica in diuerſis indiuiduis, & hoc etiam modo eſſe ſubſiſtens, & irreceptum non eſt multiplicabile, quia nihil ſic multiplicatur, niſi quod in alio recipitur, tanquam actus in potentia, ergo eſſe irreceptum in eſſentia, tanquam in propria potentia, nullo modo eſt multiplicabile, ſed vnicum tantùm.

Reſp. verum eſſe antecedens cum eius probatione in eo, cuius quidditas eſt ſuum eſſe, nedum realiter, ſed etiam formaliter, & quidditatiuè, adeout exiſtentia ſit de illius quidditate, ſicut eſt in Deo, non autem in eo, cuius quidditas eſt ſuum eſſe realiter tantum, & identicè, ſicut eſt in creatura; nam cum tali identitate, ac irreceptione exiſtentiæ in eſſentia adhuc benè ſtat ratio multiplicationis, tam ſpecifica, quàm numerica in natura creata; neque huic obſtat, quod exiſtentia dicatur vltima actualitas, dicitur enim talis dumtaxat reſpectu omnium prædicatorum eſſentialium, quæ ſupponit in natura, quod non impedit ne ſit quoque actuabilis, & contrahibilis per poſteriores differentias, neq; exiſtentia ratione ſuæ actualitatis tollit ea, quæ ſunt eſſentiæ, nam quod ex vi ſui eſſe eſt in potentia ad aliquod, remanet etiam, quando exiſtit in eadem potentia; atque ideo benè poterit natura v. g. animalis multiplicari per differentias eſſentiales contrahentes, etiamſi exiſtentia non recipiatur in eſſentia; falſum inſuper eſt naturam numero multiplicari per receptionem formæ in diuerſis partibus materiæ, vt oſtendemus infra diſputat. 10. potius enim multiplicatur, & plurificatur per varias differentias indiuiduales, quæ dici ſolent rerum hæcceitates, atq; idem natura ſpecifica benè intelligitur plurificari per aduentum differentiarum indiuidualium, etiamſi eius exiſtentia non recipiatur in eſſentia; quod magis infra conſtabit ex diſputationibus de natura communi, & ſingulari.

132 Poſtremò illa quæ diuerſis potentijs cognitiuis apprehenduntur, quarum vna eſt intellectiua, & alia ſenſitiua, realiter diſtinguuntur, quia realis diſtinctio potentiarum ſumitur ex diſtinctione reali obiectorum, ſed eſſentia vel quidditas creaturæ apprehenditur ab intellectu, quia quidditas eſt obiectum intellectus, & ſuum eſſe, vel exiſtere apprehenditur à ſenſu, qui eſt cognitiuus particularium, & actu exiſtentium tantùm, ergo &c. Conf. etiam in Deo ſcientia ſimplicis intelligentiæ, quæ dicitur rerum poſſibilium, diſtinguitur à ſcientia viſionis, quæ eſt futurorum, ſed non poteſt ſaluari hæc differentia, niſi dicatur exiſtentiam ab eſſentia diſtingui, & per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ cognoſci ſolam rerum eſſentiam, & per ſcientiam viſionis attingi exiſtentiam, ergo exiſtentia diſtinguenda eſt ab eſſentia.

Reſp. ex Scoto 1. d. 3. quæſt. 3. par. 2. §. *ad rationes* & quol. 13. §. *circa ſecundum* maiorem valere de potentijs cognitiuis diſparatis, vt ſunt quinque ſenſus exteriores inuicem comparati, non autem de potentijs ſubordinatis, quales ſunt intellectus, & ſenſus, quia idem obiectum poteſt ab vtroque percipi, idem enim quod ſentitur, intelligi poteſt, cum intellectus circa totum ens verſetur, poteſt etiam negari minor, quia vt notat Baſſol. citat. eſſentia præſertim actualis poteſt intelligi, & poteſt ſentiri; idipſum, enim quod ſenſus videt, intellectus cognoſcit, vnde tam viſus, quam intellectus cognoſcit eſſentiam coloris, differenter tamen, quia intellectus poteſt eam cognoſcere quidditatiue diffiniendo ipſam, & abſtrahendo ab eſſe, vel etiam à ſuo ſingulari, non autem viſus, & ideo quidditas dicitur appropriari intellectui per modum obiecti. Demum hoc etiam conceſſo, quod intellectus eſſentiam cognoſcat, & ſenſus exiſtentiam, non idcircò hinc neceſſariò infertur diſtinctio realis inter vtramque, ſicut neque ob id, quod intellectus ſit vniuerſalium, & ſenſus ſingularium benè deduceretur naturam à ſuo ſingulari, ſeu ſingularitate realiter diſtingui. Ad conf. Recentiores primò argumentum retorquent, quia de ipſa exiſtentia, etiam vt ab eſſentia conuiſtincta, Deus habet ſcientiam viſionis, cum intuitum eam cognoſcit determinate futuram cum ordine ad certum tempus, & ſimplicis intelligentiæ, cum eam præciſe cognoſcit, vt poſſibilem; deinde varias afferunt ſolutiones, quas accurate refert, & refellit Ouied. loc. citat. punct. 4. vbi ait hanc difficultatem de diſtinctione obiecti ſcientiæ ſimplicis intelligentiæ, & viſionis Dei eſſe maiorem, quæ modo in Scholis Societatis controuertatur, & adeò arduam, vt à quibuſdam putetur inſolubilis; vnde tandem cum Arriag. concludit ſcientias illas in Deo non per obiecta diſtingui, ſed potius ex diuerſo modo cognoſcendi idem obiectum, Ratio autem a priori (inquit Arriag.) cur hæ ſcientiæ non poſſunt per obiecta diſtingui eſt quia nulla eſſe poteſt entitas, vel ſtatus entitatis, aut conditio, quæ non ſit poſſibilis, neq; è contrariò nihil poſſibile, quod non poſſit eſſe exiſtens, ergo nihil poteſt videri per ſcientiam viſionis, quod per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ fuerit cognitum, non eſt ergo differentia inter has ſcientias ex parte obiecti, ſed ex parte modi cognoſcendi, quia intellectus diuinus per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ apprehendit eſſentiam, & exiſtentiam rei non tamen eam iudicando nec affirmatiuè, nec negatiuè, ſed per actum, qui explicatur per hæc verba, *ſi eſſet talis eſſentia, non inde ſequerentur contradictoria*, quo actu res attinguntur præciſe ſub ratione poſſibilitatis; at per ſcientiam viſionis affirmat non ſolum non ſequi duo contradictoria, ſi ſit talis res, ſed omnino affirmat illam eſſe pro tali, vel tali temporis differentia.

133 Ego tamen aut rei myſterium non percipio, aut tantam difficultatem in hoc puncto non inuenio, vt hi Recentiores iactitant; fateor diſtinctionem earum ſcientiarum in diuino intellectu ſaluari poſſe, vt ipſi dicunt, ex diuerſo dumtaxat modo attingendi idem obiectum, ſi quidem hoc etiam pacto oſtendi apud Scotum inter ſe diſtingui notitiam abſtractiuam, & intuitiuam diſp. 6. de Anim. q. 11. nam nulla formalitas ex parte obiecti exprimitur per vnam, quæ etiam per aliam exprimi non poſſit, vnde non remanet, vnde diſtingui poſſint, niſi diuerſitas modi exprimendi idem obiectum, vt ibi fuſe explicatum eſt, attamen in propoſito etiam ex parte obiecti aliquid remanere videtur, vnde diſtinguantur ſcientia naturalis, & libera, quia res licet ante omnem actum diuinæ voluntatis habeant eſſe poſſibile, tamen eſſe futurum non accipiunt, niſi ex decretis liberis diuinæ voluntatis, vt notat Doct. 1. d. 39. N. & quol. 14. art. 2. & omnes concedunt; & ideò benè poteſt diuinus intellectus ante decreta libera rerum omnium cognoſcere, & eſſentias, & exiſtentias poſſibiles in ordine ad omnes temporis differentias, nunquam tamen attingere poteſt futuritionem rei, ſeu rem eſſe futuram, niſi poſt decretum diuinæ voluntatis de illa re producenda in determinata temporis differentia; vnde manifeſtè deducitur, vt benè aduertit Smiſiuch. tract. 3. de Deo Vno diſp. 5. q. 1. in fine, etiam ex parte obiecti aliquid in re diuinum intellectum attingere in poſteriori ſigno poſt decreta diuinæ voluntatis per ſcientiam viſionis, quod ante illa in priori ſigno non attingebat per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ; ſolum enim intelligit pro illo ſigno rei exiſtentiam poſſibilem, & cum omni ordine poſſibili ad quamcumque temporis differentiam, ſed non cum ordine actuali, qui pendet ex decreto diuinæ voluntatis, & poſtea attingitur per ſcientiam viſionis. Io. de S. Tho. pro ſua opinione obſcuram quandam conficit rationem, quæ vel nihil probat, vel ad ſummum diſtinctionem ex natura rei formalem, non vero realem.

ARTICVLVS IV.

Eſſentia realis, & exiſtentia non diſtinguuntur ſolum per intellectum, ſed formaliter ex natura rei modaliter.

134 STatuitur hæc concluſio contra ſecundam ſententiam relatam n. 76. quæ inter eſſentiam, & exiſtentiam creatam, ſolam & puram agnoſcebat diſtinctionem rationis, vel ratiocinantis, vel ad ſummum ratiocinatæ. Et Scoti, & Scotiſtarum loc. cit. nu. 77. & colligitur ex omnibus locis, vbi Doctor exiſtentiam creatam appellat modum intrinſecum eſſentiæ ad differentiam exiſtentiæ diuinæ, quæ intrat conceptum quidditatiuum Dei, vt expreſsè docet quol. 1. art. 1. hinc enim conſequenter deducitur inter eſſentiam, & exiſtentiam creatam talem debere poni diſtinctionem in ſententia Doctoris, qualis poni ſolet in eius ſchola inter quidditatem, & eius modum intrinſecum, quæ quidem diſtinctio licet minima ſit inter omnes diſtinctiones citra opus intellectus, vt conſtat ex diſp. 1. log. q. 5. art. 2. & diſp. 6. Met. q. 10. certum tamen eſt ex ibi dictis actualiter anteuertere omne opus intellectus, atque ideò potius contineri ſub diſtinctione ex natura rei, quam ſub diſtinctione rationis, quæ fit opus intellectus. Nec quemquam conturbare debet, quod Scotus dixerit 2. d. 6. q. 1. §. *reſpondeo certum eſſe de eſſentia, quod tantum differt ab eſſentia in modo concipiendi*, quæ eſt pura diſtinctio rationis, nam ibi accipit *eſſe* non quidem pro eſſe exiſtentiæ, vt diſtinguitur ab eſſentia, ſed prout eſt concretum huius nominis *eſſentia* vultque hæc duo differre ſolum ſicut concretum, & abſtractum, quæ diſtinctio eſt vtique rationis, quia eſt tantum penes diuerſos modos concipiendi logicales eandem quidditatem; ita cum interpretantur Trombet. lib. 5. Metaph. quæſt. 6. §. *dimiſſa ergo* Tatar. 2. d. 3. quæſt. 5. Poſnanien. 1. d. 26. diſput. vn. & omnes eius expoſitores in eum locum, quod ſatis conſtat ex verbis ipſius Doctoris, nam ibi diſtinguit inter eſſe eſſentiæ, eſſe ſubſiſtentiæ, & eſſe actualis exiſtentiæ, & de eſſe eſſentiæ pronunciat, quod tantum differt ab eſſentia in modo concipiendi; vnde conantur in vanum Recentiores quidam ex hoc dicto Scoti ab ipſis non intellecto Doctorem trahere inuitum in ſuam ſententiam; & adhuc immerito Suarez diſput. 31. ſec. 6. num. 19. & Paſqualig. diſput. 82. ſec. 6. num. 3. hunc dicendi modum Lichero noſtro 2. d. 1. quæſt. 2. adſcribunt, quod nempe ibidem docuerit eſſentiam, & exiſtentiam non alia ratione diſtingui, niſi quia vnum concipitur per modum concreti, aliud per modum abſtracti; nunquam enim acutiſſimus Scoti interpres hac protulit ineptiam, ſed vel legitur tantùm in nota quadam marginali ibidem ab aliquo rudi adiecta, & cum Suar. id fateatur loc. cit. neſcio qua ratione hanc dicat fuiſſe mentem Licheti, & gloſsá eius

cum

Digitized by Google

cum in eius litera ibidem legatur tantùm eſſe eſſentię, & eſſe exiſtentię eſſe idem, & omninò inſeparabilia, non autem quod differant, vt concretum, & abſtractum; quod etiam adnotauit Faber 9. Met. diſp. 2. cap. 1. vbi etiam hanc concluſionem deducit ex Doctore 2. d. 3. queſt. 3. quo loco quędam diſcrimina ponit Scot. inter eſſentiam, & exiſtentiam indicantia pręfatam diſtinctionem ex natura rei.

135 Verùm cum hęc ſit communis, & receptiſſima in noſtra ſchola concluſio, mirum eſt quàm leuiter à Scotiſtis probetur, & ſicco pede pręrereatur, putantibus ſatis feciſſe, & de hac controuerſia victoriam retuliſſe, ſi contra Thomiſtas oſtenderint eſſentiam, & exiſtentiam realiter non diſtingui; at non vident difficilioris adhuc eſſe probationis, quod aliquo pacto ex natura rei diſtinguantur, & non pręciſè per intellectum; ſi enim volumus ipſas diſtinguere ſaltim tanquam duas realitates, vel formalitates in re exiſtente repertas ex natura rei, aut ſaltim ab intellectu inuentas cum fundamento in re, vt dicunt, qui eas diſtinguunt ratione ratiocinata, ſtatim Recentiores citati Auerſa, Arriaga, Hurtad. Paſqualig. Ouuied. & alij contra nos retorquent rationes factas contra Thomiſtas, oſtendentes ſeruata proportione ſequi eadem abſurda in ſententia Scotica eas diſtinguente, velut duas formalitates quę ſequebantur in Thomiſtica eas, velut duas res, diſtinguente; quia ſicut ibi ſequebatur proceſſus in infinitum in rebus; ita hic ſequitur in ipſis formalitatibus obiectiuis; probatur ſequela, quia illa obiectiua formalitas exiſtentię, quę correſpondet vt condiſtincta à formalitate eſſentię eſt apta ad non exiſtendum, & poteſt habere duos ſtatus purę poſſibilitatis, & actualitatis, ergo in illa rurſus duę formalitates diſtinguuntur, vna quę ſit eſſentia, alia quę ſit exiſtentia, & de hac rurſus idem redibit argumentum vſque in infinitum; probanda igitur nobis eſt ſolidè ſtatuta concluſio, & deinde oſtendendum quomodo admiſſa inter eſſentiam & exiſtentiam diſtinctione modali noſtrę ſcholæ (quod addo ad excludendam diſtinctionem modalem iuxta vſum Recentiorum) non ſequitur proceſſus ille in infinitum in formalitatibus obiectiuis.

136 Primò itaque probatur inter exiſtentiam, & eſſentiam creatam non ſufficere ſolam diſtinctionem rationis ratiocinantis, & non preciſè diſtingui ex parte modi concipiendi, quia compertum eſt apud omnes ea magis diſtingui in creaturis, quam in Deo exiſtentia, cum in Deo ſit prędicatum eius quidditatiuum, vt ſuo loco oſtendetur, non autem in creaturis; ſed in Deo benè diſtingui poſſunt eo genere diſtinctionis rationis, & ex parte modi concipiendi; ergo maiori adhuc diſtinctione diſtinguuntur in creaturis, maior patet, probatur minor, accipiendo explicationem, qua vti ſolent Recentiores ad oſtendendam diſtinctionem vertentem ſecundum ipſos inter eſſentiam, & exiſtentiam creatam, eamque applicando etiam eſſentię, & exiſtentiæ diuinę, ſi enim cum Arriag. & Ouuied. ita explicetur hæc diſtinctio rationis ſumpta ex parte modi cognoſcendi, vt eadem formalitas obiectiua cognita ſolùm conditionatè dicatur eſſentia, eadem verò abſolutè affirmata dicatur exiſtentia planè talis diſtinctio rationis aſſignari etiam poteſt in Deo, non enim repugnat concipere diuinam eſſentiam conditionatè, non eam abſolutè affirmando, vt ſi dicatur, *ſi Deus exiſtat, non ſequentur duo contradictoria*, & hoc ipſum concedit Arriag. ibidem. Rurſus ſi explicetur hęc diſtinctio rationis cum Auerſa, vt eadem formalitas, obiectiua cognita ſolum vt poſſibilis, & non repugnans dicatur eſſentia; cognita verò vlterius vt actu poſita in rerum natura ſit exiſtentia etiam ſic aſſignari poteſt in Deo, quia antequam Deus concipiatur actu exiſtens, concipi poteſt non repugnans exiſtere, ſeu vt poſſibilis, logicè. Tum denique quia cum diſtinctio rationis ſumpta omnino extrinſece ex parte modi concipiendi nullam ponat partitionem, vel imperfectionem in obiecto ſic concepto, nullum ſequitur abſurdum, ſi ponatur in Deo.

137 Reſpondebit fortè Auerſa ex his, quæ habet ſect. illa 8. ab initio talem diſtinctionem rationis in Deo non rectè cogitari, quia non reperitur in eo fundamentum a parte rei fabricandi eam diſtinctionem inter eſſentiam, & exiſtentiam, vt reperitur in creaturis fundamentum eiuſmodi diſtinctionis in creaturis, inquit Auerſa, eſt quia cum creatura realiter ſit contingens, poſſitque exiſtere, & non exiſtere, ſequitur poſſe concipi ipſam entitatem creaturæ, quæ poteſt eſſe, & non eſſe, abſque eo quod determinatè concipiamus eam actu eſſe, quia vel re vera actu non eſt, vel etiam ſi actu eſt, hoc actu eſſe eſt illi contingens, & non eſt de neceſſitate eius, oppoſitum autem eſt in Deo & ideò aſſignari nequit in eo talis diſtinctio. Contra, ſi ita eſt, vt inquit Auerſa, quod datur fundamentum in creaturis diſtinctionis rationis eſſentiæ ab exiſtentia, ergo ſaltem eſt diſtingui pręciſè ex parte modi concipiendi, & non ex parte obiecti, vt poſtea ipſe docet; probatur conſequentia, quia in hoc differunt diſtinctio rationis penes formalitates obiectiuas a parte rei inter ſe identificatas, & ea quæ pręciſè attenditur penes diuerſum concipiendi modum, quod illa ſit cum fundamento in re, iſta verò ſine fundamento; illa infert diuerſas formalitates obiectiuas in eadem re repertas, iſta verò tantum infert diuerſum modum concipiendi eandem formalitatem, & ideo illa dicitur diſtinctio mera rationis ratiocinatæ, vel ratiocinabilis, iſta verò dicitur diſtinctio mera rationis ratiocinantis. Tum quia ex eo, quod tale datur fundamentum a parte rei in creaturis oſtendam poſtea nedum hanc diſtinctionem inter eſſentiam, & exiſtentiam inuentam eſſe rationis ratiocinatæ, ſed etiam aliquo pacto eſſe ex natura rei, & non expectare opus intellectus, vt ea actualiter diſtinguat.

138 Reſpondet Arriag. gratis concedendo talem diſtinctionem rationis ex parte modi concipiendi ſubortam etiam inter diuinam eſſentiam, eiuſque exiſtentiam admitti poſſe, ac debere, & nullum hinc ſequi abſurdum, quia adhuc ſine præciſione obiectiua eſſentiæ ab exiſtentia in creaturis, benè ſaluatur differentia creaturæ à Deo, quæ conſiſtit in eo, quod formalitas exiſtentiæ creatæ poſſit corrumpi, non verò exiſtentia Dei, ad hoc autem non requiritur ea diſtinctio obiectiua, inquit Arriag. Contra, quia ſi non maior reperitur diſtinctio inter eſſentiam, & exiſtentiam creaturæ, quam Dei, vt concedit hic Auctor, ergo erit eadem vtriuſque identitas hic, & ibi; atque ideò ſi eſt idem eſſentialiter, & quidditatiuè exiſtentia cum Deo, erit etiam quidditatiuè, & eſſentialiter eadem cum creatura; ex quo poſtea conſequenter deducetur exiſtentiam creaturæ eſſe neceſſariam, ſicut in Deo, non autem contingentem, quia eſſet eius prædicatum quidditatiuum, ſicut in Deo. Patet ergo, quod ſi non admittitur maior diſtinctio inter eſſentiam creatam, eiuſque exiſtentiam, quam in Deo, perit differentia creaturæ a Deo, quoad neceſſitatem exiſtendi. Deinde ea verſatur diſtinctio inter eſſentiam, & exiſtentiam creatam, vt ſecundum diuerſos earum conceptus, quædam formantur propoſitiones contingentes, & quædam neceſſariæ, nam ſecundum conceptum eſſentiæ formantur propoſitiones neceſſariæ, ſecundum conceptum verò exiſtentiæ formantur contingentes; at hoc non verificatur in Deo, quia tam neceſſariæ ſunt propoſitiones extractæ à conceptu exiſtentiæ, quam eſſentię, ergo maior diſtinctio admittenda eſt inter eſſentiam, & exiſtentiam creaturæ, quam Dei; cum igitur in Deo benè diſtingui poſſint ex diuerſo modo concipiendi, maior diſtinctio inter ea aſtrui debebit in creatura. Fortè dices, hoc tantum inducere poſſe inter eſſentiam, & exiſtentiam creatam diſtinctionem rationis ratiocinatę, non autem omnino ex natura rei. Hoc mihi nunc ſufficeret, quia num. 136. non aliud probare propoſui, niſi inter eſſentiam, & exiſtentiam creatam non ſufficere ſolam diſtinctionem rationis ratiocinantis, & ex parte modi concipiendi præciſè deſumptam.

139 Sed iam probo neque ſufficere diſtinctionem rationis ratiocinatæ, vt explicatur à Recentioribus, ſed diſtingui formaliter ex natura rei; adeout opus non ſit expectare intellectus operationem, vt ea actualiter diſtinguat; ad hoc autem probandum recolenda eſt via, & methodus, quam tradidimus diſp. 1. Log. qu. 5. art. 2. ad inueniendam diſtinctionem formalem ex natura rei actualem mediam inter diſtinctionem realem ſimpliciter, & inter diſtinctionem rationis, quam diximus eſſe contradictionem; contradictio namque infert diſtinctionem, implicat ſiquidem de eodem ſecundum idem contradictoria verificari, & quidem talem infert diſtinctionem, qualis ipſa eſt, ſi eſt contradictio rationis infert diſtinctionem tantum ſecundum diuerſum eſſe rationis, vt cum de Petro poſito à parte ſubiecti in propoſitione identica affirmamus eſſe ſubiectum, & de eodem negamus eſſe ſubiectum, vt ſtat à parte prædicati; ſi eſt contradictio ſecundum eſſe reale infert diſtinctionem realem, vt ſi dicamus quod Petrus eſt, Antichriſtus non eſt, talis contradictio infert inter illa extrema realem diſtinctionem; & tandem ſi eſt contradiſtinctio ſecundum eſſe formale, diſtinctionem infert formalem, ſeu in formalitatibus eiuſdem rei, quia multæ propoſitiones veræ ſunt in ſenſu reali, & identico, quæ non admittuntur in ſenſu formali, vt in diuinis hæc propoſitio paternitas eſt communicabilis, vera eſt in ſenſu identico, quatenus eſt eadem res cum eſſentia, quæ eſt communicabilis, at falſa eſt in ſenſu formali, qui explicat rationem præciſam rei, quæ per ſe primò ſignificatur, & per paternitatem in diuinis per ſe primò importatur realitas incommunicabilis. Rurſus dicebamus ibidem contradictionem ſecundum eſſe formale, & ex natura rei ita inferre diſtinctionem ex natura rei ſicut ipſa verificatur à parte rei, ſi enim verificatur formaliter, & actualiter a parte rei, & non virtualiter tantum, aut fundamentaliter, infert diſtinctionem ex natura rei actualem ſecundum eſſe formale inter ea, de quibus verificatur, citrà quodcunque opus intellectus, vt cum dicimus hominem à parte rei actu conuenire cum aſino per animalitatem, & actu diſconuenire per rationalitatem; quia hæc contradictio verificatur actualiter à parte rei, infert pariter actualem diſtinctionem ex natura rei ſecundum diuerſas formalitates inter animalitatem, & rationalitatem; ſi vero fundamentaliter tantum verificaretur contradictio, tunc ea ea inferre nequit, niſi diſtinctio fundamentalis, & virtualis, quæ poſteà ſit actualis accedente opere intellectus, vnde poſtea ſumit nomen diſtinctionis rationis ratiocinatæ.

140 Hac ſtante doctrina ibi tradita oſtendo nunc diſtinctionem, quæ verſatur inter eſſentiam, ac exiſtentiam creatam non eſſe rationis ratiocinatæ, ſeu virtualem, ſed eſſe formalem ex natura rei actualē; de eſſentia, & exiſtentia creata verificantur contradictoria à parte rei actualiter, nulloq; cogitante intellectu, niſi inquantum enunciat contradictionem a parte rei inter ea repertam; ergo talis contradictio infert inter ea diſtinctionē ex natura rei actualem, & cum hęc diſtinctio eſſe nequeat ex natura rei realis, vt probatum eſt art. 1. remanet, vt ſit diſtinctio ex natura rei formalis; tum quia contradictio nō verificatur ſecundum diuerſum eſſe reale, vt mox probabitur, ſed tantum ſecundū diuerſum eſſe formale, ergo nequit inducere inter eſſentiam, & exiſtentiam, niſi formalem diſtinctionem. Probatur primum aſſumptum, quia ex 7. Met. 53. eſſentia eſt quidditas rei, exiſtētia verò nec eſt quidditas nec de quidditate rei; eſſentia eſt reponibilis in prædicamen-

to,

Digitized by Google

to, exiſtentia minimè, in eſſentia fundantur propoſitiones neceſſariæ, in exiſtentia contingentes; & quidem hæc contradictoria verificantur à parte rei de eſſentia, & exiſtentia, non autem per opus intellectus, non enim intellectus per ſuam operationem attributa illa appingit illis, ſeu fingit in illis, ſed illas rationes diuerſas reperit à parte rei in eſſentia, & exiſtentia, & nullo operante intellectu verum eſt dicere humanitatem eſſe eſſentiam hominis, exiſtentiam verò non eſſe de eius quidditate, cum ergo hæc contradictio ſit actualis à parte rei, vtique diſtinctio, ſuper quam fundatur, non erit tantum rationis ratiocinatæ, ſed ex natura rei actualis, & anteuertens opus intellectus.

Dices hæc prædicata non verificari niſi de eſſentia nudè ſumpta, & quatenus præciſa ab exiſtentia, quo pacto non extat à parte rei, ſed tantum habet eſſe obiectiuum; atque ideò falſum eſſe illa contradictoria à parte rei verificari. Contra, licet à parte rei non inueniatur eſſentia præciſa realiter ab exiſtentia, ideſt ab ea ſeparata, ſed ſemper illi coniuncta, ac realiter identificata, inuenitur tamen præciſa formaliter, quatenus à parte rei ſuum habet conceptum quidditatiuum, quem non intrat exiſtentia, ſicut à parte rei non datur humanitas præciſa realiter à riſibilitate, bene tamen formaliter quatenus à parte rei non inuenitur riſibilitas in eſſentia hominis, ſeu conceptu eius quidditatiuo incluſa, ergo prædicata illa verificantur de eſſentia à parte rei, & non tantum vt ſubeſt noſtris conceptibus obiectiuis, & verificantur de eſſentia exiſtente, licet non quatenus exiſtens reduplicatiuè. Ita pariter diſput. ſequenti dicemus multa contradictoria verificari de natura, & ſingularitate, ratione quorum concludemus inter ea diſtinctionem formalem ex natura rei actualem; quamuis enim non detur à parte rei natura cōmunis præciſa à ſingularitate realiter, datur tamen præciſa formaliter, quatenus in eius conceptu quidditatiuo non intrat ſingularitas, neque talis obiectiua præciſio fit ab intellectu, quia non ea prædicata ipſe fingit in natura, quibus à ſingularitate diſcernitur, ſed ea reperit incluſa in eſſentia, & quidditate naturæ citra quācumque eius operationē; ità igitur dicendū eſt in propoſito, quod datur à parte rei eſſentia præciſa formaliter ab exiſtentia, quatenus hæc non intrat conceptum eius quidditatiuum, & de ea verificantur prædicata, quæ non verificantur de exiſtentia, atque ideò inter ea ex tali contradictione reperta in re, concludi pariter debere aliquam diſtinctionem citra opus intellectus, quæ ſit minor diſtinctione reali, & maior diſtinctione rationis.

141 Verumtamen eſt hanc diſtinctionem eſſe minimam inter omnes diſtinctiones ex natura rei, ſiquidem non eſt diſtinctio formalis ex natura rei abſolutè dicta, ſed formalis modalis, cum exiſtentia ſit modus eſſentiæ, quæ eſt conditio diminuens, quia vt docent Formaliſtæ noſtri, & nos declarauimus diſp. 2. num. 150. modus intrinſecus propriè non poteſt dici formalitas; nam formalitas apud Formaliſtas ſignificat rationem obiectiuam ex ſe adæquatè cōceptibilem ſine alia, modus autem intrinſecus nullatenus poteſt quidditatiuè concipi ſine re, cuius eſt modus, cum dicat ordinem tranſcendentalem ad illam, vndè ſuaptè natura petit concipi cum re, cuius eſt modus; atque ideo ſicut diſtinctio rei, & modi eius extrinſeci ſeu phyſici dicitur quidem diſtinctio realis imperfecta tamen ratione alterius extremi deficientis à ratione rei; ita in propoſito diſtinctio rei, & modi eius intrinſeci ſeu metaphyſici eſt quidem formalis ex natura rei, imperfecta tamen ratione alterius extremi deficientis à ratione rei; ita in propoſito diſtinctio rei, & modi eius intrinſeci, ſeu metaphyſici eſt quidem formalis ex natura rei, imperfecta tamen ratione alterius extremi deficientis à ratione veræ formalitatis, & ideo ad indicandum quod eſt minima inter omnes diſtinctiones ex natura rei, diſtinctio rei, diſtinctio & modi non dicitur abſolutè formalis, ſed formalis modalis, quæ eſt determinatio diminuens, vndè à quibuſdam dici ſolet diſtinctio formalis negatiua. Cum igitur in propoſito ratio exiſtentiæ non ſit ratio quidditicans eſſentiam, quia in eius conceptu non inuoluitur, ſed tantum modificans, quia nimirum eſſentia eſt in ſua quidditate completa ante exiſtentiam, & ab ea tantum mutuat modificationem ſuæ actualitatis, ideo diſtinctio eſſentiæ, & exiſtentiæ dicitur formalis modalis.

142 Hinc patet argumenta ſuperius facta contra Thomiſtas art. 2. non poſſe retorqueri contra Scotiſtas, quia omnia illa argumenta directè procedunt contra diſtinctionem realem, aut modalem in ſenſu Recentiorum, vt conſtabit per ſingula diſcurrenti, non autem contra noſtram diſtinctionem modalem, quæ minima eſt inter omnes diſtinctiones ex natura rei; & præcipuè ita etiam procedit argumentum illud vltimum de proceſſu in infinitum poſitum nu. 119. quod præſertim Recentiores contra nos retorquere ſolent, quia ſicut ſequeretur proceſſus in infinitum in rebus, ſi eſſentia realiter diſtinguatur ab exiſtentia, ita ſequeretur proceſſus in infinitum in formalitatibus ſi ponantur diſtingui formaliter, quoniam ipſa formalitas exiſtentiæ poteſt eſſe, & non eſſe, vndè & in ipſa geminari debebit duplex alia formalitas, quarum vna dicatur eſſentia, & alia exiſtentia, & ſic in infinitum, vt arguebatur ſupra num. 135. Hoc, inquam, argumentum non benè retorquetur contra formalitates, quia vt dicebamus num. 120. argumentum illud contra Thomiſtas non abſolutè concludit, ſed ad hominem ex ſuppoſitione nimirum, quod eſſentia, & exiſtentia realiter diſtinguatur, facta enim tali ſuppoſitione vtique & ipſa exiſtentia propriam habebit poſſibilitatem obiectiuam à poſſibilitate obiectiua eſſentiæ diſtinctam, & vnicuique propria & diſtincta conſequenter correſpondebit actualitas, qua ponantur in eſſe, & ſic exiſtentiæ poſſibili alia correſpondebit exiſtentia actualis in infinitum, at ſuppoſita identitate reali exiſtentiæ cum eſſentia iam diximus ibi argumentum non concludere, quia exiſtentia poſſibilis erit, ac non repugnans per ſolam poſſibilitatem, & non repugnantiam eſſentiæ, cuius ponitur modus, ſicut etiam cum exiſtentia producitur, non alia productione producitur, ſed eadem prorſus actione ponitur in eſſe, qua ponitur eſſentia, cui identificatur, quo etiam modò loquimur de paſſione in ordine ad ſubiectum, cui identificatur; non enim habet propriam poſſibilitatem obiectiuam, niſi quod propria productione ad extrà produci poteſt; hoc verò eſt proprium rerum, non autem formalitatum, quæ per ſe primò nō producūtur, ſed concomitanter tantùm eſſe recipiunt per productionē rei, cui identificantur, de quo iterū vide n. 150. Accedit in eo argumento n. 135. ſupponi ſemper vnū falſum, quod exiſtentia formaliter poſitiuè ab eſſentia diſtinguatur, & adæquatè, habeatq; propriam formalitatem à formalitate eſſentiæ diſtinctā, quod falſum eſſe conſtat ex dictis, quia modus rei, qualis eſt exiſtentia reſpectu eſſentiæ, non habet diſtinctam formalitatem à re, cuius eſt modus.

143 Sed adhuc inſtat Arriag. (& eſt primum argumentum factum contra Thomiſtas nu. 93.) eſſentia actualis, quantumcunq; præciſa obiectiuè ab exiſtentia, eo ipſo quod actualis concipiatur, concipitur exiſtens, quia eſſe actuale formaliter eſt eſſe exiſtens, ergo nec exiſtentia ab eſſentia, nec è contrario poſſunt obiectiuè præſcindi. Ratio à priori eſt (ait Arriag.) quia eſſentia poſſibilis etiam dicit exiſtentiam poſſibilem, & eſſentia actualis exiſtentiam actualem; vnde ex parte eſſentiæ eo modo, quo concipitur, debet correſpondere exiſtentia poſſibilis, ſi concipitur eſſentia poſſibilis, vel actualis ſi concipitur eſſentia actualis, ergo non poteſt vna obiectiuè ſine alia correſpondere. Reſpondetur, quod cum dicimus eſſentiam, & exiſtentiam abinuicem ex natura rei modaliter diſtingui, id vtique non debet intelligi de eſſentia actuali, cum totam ſuam actualitatem eſſentia habeat ab exiſtentia, & libenter fatemur exiſtentiam ab actuali eſſentia non diſtingui ex natura rei, imò dici poſſe de eius quidditate in hoc ſenſu, ſicut albedo in hoc ſenſu diceretur de eſſentia parietis albi, vt ſic; nam eſſentia actualis, vt ſic reduplicatiuè, inuoluit in ſuo cōceptu & quidditatē prædicatorū, & exiſtentiam illorū extra cauſas: cum ergo dicimus eſſentiam ex natura rei ab exiſtentia præſcindere, non debet intelligi de eſſentia actuali ſed de eſſentia nudè ſumpta, & in ſe præciſè ſpectata ſecundum ſua prædicata quidditatiua, vel ſi intelligitur de eſſētia quoq; actuali, non debet accipi eſſentia ſub actualitate reduplicatiuè, ſed ſpecificatiuè tantū. Dices eſſentiā ab exiſtentia præciſam non amplius extare à parte rei, atq; ideò in tali ſtatu præciſionis nequaquā dici poſſe diſtinctam ex natura rei ab exiſtentia. Iam nu. 140. negatum eſt aſſumptum, quia præciſio formalis eſſentiæ ab exiſtentia non impedit, quin adhuc in tali ſtatu præciſionis dicatur exiſtens à parte rei ob realem identitatem ipſius cum exiſtētia; quod manifeſto declaratur exemplo, cum enim humanitatem v.g. à riſibilitate præſcindimus ea præciſè conſiderando ſecundū ſua prædicata quidditatiua, nō valet dicere tunc humanitatem non eſſe riſibilem, quia tunc fieret abſtractio diuiſiua, & non præciſiua tantum, ſed ſolū dicere valet humanitatē nō intelligi riſibilē; ſic ergo in propoſito cum intellectus præſcindit eſſētiā ab exiſtentia, non valet dicere tunc eſſentiam non exiſtere à parte rei, ſed tantùm non intelligi tunc exiſtere; & quamuis tunc non obijciatur eſſentia intellectui, vt reduplicatiuè exiſtens, obijcitur tamen exiſtens ſpecificatiuè. Dices ſi talis præciſio obiectiua fit per intellectum, ergo erit actualis à parte rei. Nego eam præciſionem eſſentiæ ab exiſtentia propriè fieri per intellectum, quia eſſentia à parte rei excludit à ſuo conceptu quidditatiuo exiſtentiam, quod eſt ab ea à parte rei formaliter præſcindere, vnde talis præciſio non fingitur, nec fabricatur ab intellectu, ſed eam reperit factam à parte rei, inueniens exiſtentiam excludi à quidditate eſſentiæ.

144 Neque ratio, quam addit Arriag. inquit à priori, impoſſibilitatem talis præciſionis oſtendit, ſed ſolùm probat exiſtentiam ab eſſentia præſcindi non poſſe, quia modus non habet propriam, & diſtinctam conceptibilitatem, ita vt concipi poſſit ſine re, cuius eſt modus non tamen è contra probat eſſentiam non poſſe ab exiſtentia præſcindi, vel ſi hoc etiam probat, certè id ſolùm probat de præciſione omninò perfecta, & adæquata, quatenus ſi rem volumus omninò perfectè, & adæquatè concipere, non ſufficit eam concipere cum ſuis omnibus prædicatis eſſentialibus, ſed etiam concipi debet cum ſuo modo intrinſeco, & gradu perfectionali ſibi debito ex dictis diſp. 2. nu. 148. Sed adhuc pro maiori elucidatione difficultati poteſt aſſignari modus diſtinguendi exiſtentiam aliquo pacto etiam ab actuali eſſentia, vt nimirum per hoc diſtinguantur, quod eſſentia actualis dicat principaliter, & de per ſe ſignificata rationem quidditatiuam rei, & connotat exiſtentiam; exiſtentia verò è contra principaliter dicit actualitatem eſſendi, connotatiuè verò quidditatem rei exiſtentis; ſuppoſito namque quod alia ſit ratio formalis eſſentiæ, & alia exiſtentiæ, dum dicimus eſſentiam actualem, vtramque rationem inuoluimus, ita tamen vt ex modo ſuo ſignificandi ipſa ratio eſſentiæ principalius importetur, & veluti connotatiuè ratio exiſtentiæ; & idem ſeruata proportione dicendum eſt de eſſentia, & exiſtentia poſſibili, vt enim ſæpè dictum eſt, quemadmodum exiſtentia actualis eſſentiæ actuali correſpondet, vt eius modus intrinſecus, ita quoque exiſtentia poſſibilis correſpondent eſſentiæ poſſibili.

Præ-

Digitized by Google

145 Præterea Paſqualig.diſp.cit.35.ſec.4.arguit retorquendo argumentum factum ſuprà num.104. contra Thomiſtas, ſi eſſentia citrà opus intellectus diſtinguitur ab exiſtentia, vtique ſumi debet ſecundum quod eſt à parte rei non autem in intellectu, alioquin talem diſtinctionem ex natura rei fundare non poſſet, at eo ipſo quod ſumitur ſecundum quod eſt à parte rei ſumitur cum exiſtentia, ergo implicat eſſentiam ex natura rei ab exiſtentia diſtingui. Confirm. quia non poteſt eſſentia formaliter ab exiſtentia diſtingui, niſi eam excludendo à ſuo conceptu formali, at eſſentia excluſa exiſtentia nihil remanet à parte rei, ergo nequit ſic ab ea diſtingui. Reſpond.argumentum illud factum contra Thomiſtas num.104. ineptè contra nos retorqueri, ſiquidem vim ſumebat ex natura diſtinctionis realis, quæ cum ſit relatio realis, & verſetur inter rem, & rem, vtique ſupponit extrema diſtinctis exiſtentijs exiſtentia, vt ibi deducebatur, at ille diſcurſus hic locum non habet, quia nec diſtinctio formalis importat relationem realem poſitiuam, vt dictum eſt diſput. 1.log.quæſ.5.articul.2.neque verſatur inter rem, & rem, ſed inter formalitatem, & formalitatem, quæ diſtinctas non habent exiſtentias, ſed ambæ eadem exiſtunt exiſtentia nempe illius rei, cui identificantur realiter; itaque ad argumentum conceſſa maiori dico ad minorem, eo ipſo quod eſſentia ſumitur ſecundum quod eſt a parte rei ſumi cum exiſtentia per realem identitatem, quam habet cum ea, non autem per formalem, quia ſumpta eſſentia cum exiſtentia adhuc verum eſt dicere hanc non eſſe de conceptu eius quidditatiuo, & ideò negatur conſequentia. Ad Confirm. reſpondetur eodem modo conceſſa maiori diſtinguendo minorem, nam ſi intelligatur de excluſione reali verum eſt eſſentiam ſecluſa exiſtentia nihil remanere à parte rei, at falſum eſt ſi intelligatur de ſola excluſione formali, quia talis excluſio formalis exiſtentiæ à conceptu eſſentiæ benè ſtat cum identitate & incluſione reali, quæ ſufficit vt eſſentia dicatur à parte rei. Ratio à priori huius ſolutionis eſt, quia eſſentia non cenſetur exiſtens ob formalem identitatem eius cum exiſtentia, ſed ob identitatem realem, & ideò quamdiu iſta manet, quantumuis eſſentia præſcindatur formaliter ab exiſtentia, ſemper dicitur eſſe à parte rei, quia talis præciſio formalis non præiudicat identitati reali. Poteſt etiam dici, quod cum aſſerimus eſſentiam ex natura rei modaliter ab exiſtentia diſtingui, ſumitur eſſentiam ſecundum quod eſt a parte rei, non quidem duplicatiuè, ſed ſpecificatiuè, vt ſenſus ſit eſſentiam exiſtentem, id eſt quę exiſtit, formaliter diſtingui ab exiſtentia, per quam exiſtit, in quo nulla cernitur implicantia; ſed ſolùm implicantia eſſet, ſi aſſereretur eſſentiam exiſtentem reduplicatiuè ſumptam ab exiſtentia diſtingui.

Hic aduertas Trombet. 5.Metaph. queſ.6. duplici ratione probare diſtinctionem ex natura rei eſſentię ab exiſtentia, prima eſt, illa non ſunt penitus idem, quorum vnum eſt indifferens ad alterum, & oppoſitum eius circumſcripto omni opere intellectus, ſed eſſentia eſt indifferens ad exiſtere, & non exiſtere, ergo &c. altera eſt, quod potentia obiectiua repugnat exiſtentiæ reali, & non eſſentiæ, ergo diſtinguuntur ex natura rei. Neutra ratio concludet, hoc enim eſt motiuum Thomiſtarum, iam ſolutum n.129. quo volebant concludere realem diſtinctionem; & ipſe Trombet. ibid. retorquendo hoc argumentum Thomiſtarum, concedit etiam exiſtentiam ipſam indifferentem eſſe, vt poſſit actu exiſtere, & non exiſtere. Neque etiam placet quædam diſtinctio Fabri 9.Met. diſp 2. cap.1. in fine, quod per eſſe eſſentiæ res ſunt extrà nihil realiter; per eſſe exiſtentiæ ſunt extrà nihil formaliter. Hoc prorſus falſum eſt, quia per exiſtentiam omnes intelligunt illam actualitatem, qua res eſt extra nihil, itaque alia actualitas neceſſaria eſt, vt ſuprà contra Thomiſtas arguebatur, qui admittebant eſſentiam extra cauſas aliquo pacto ante actualitatem exiſtentiæ.

QVÆSTIO III.

Vbi reſoluuntur ex dictis varia quæſita de eſſentia, & exiſtentia.

146 PRimum quæſitum eſt, *an in rebus creatis ex eſſentia, & exiſtentia aliqua fiat compoſitio, & qualis.* Thomiſtæ realiter diſtinguentes eſſentiam ab exiſtentia, illamque exiſtimantes potentiam verè receptiuam, hanc autem actum verè in ea receptum, conſequenter opinantur ex eis vnitis veram, ac realem reſultare compoſitionem, quam aliqui volunt eſſe compoſitionem *cum his*, vt tradidit Caiet. de ente & eſſentia cap.5.quæſt.15.ad 10. & alij vlterius concedunt eſſe compoſitionem *his* vt Blaſius à Concep. diſput. 8. Metaph. quæſt.3. §.3. & Cabrer. 3.par. quæſt.2. artic.4. dub.6. Quæ opinio ex præcedentibus ſatis remanet impugnata, vbi determinatum eſt nec eſſentiam eſſe realiter ab exiſtentia diſtinctam, neque eſſe potentiam verè, ac propriè illius receptiuam in eo rigore, quo contendunt Thomiſtę, atque ideò in præſenti vlteriori non indiget confutatione. Recentiores è contra nullam prorſus agnoſcentes differentiam inter eſſentiam, & exiſtentiam, niſi in modo concipiendi, non ſolùm negant efficere compoſitionem realem, ſed vlterius negant efficere compoſitionem rationis, quamuis enim poſſint per rationem diſtingui, & inuicem comparari ſecundum rationem ad modum potentię, & actus, talis tamen diſtinctio, & comparatio nec etiam ſufficit ad compoſitionem rationis, quoniam non eſt diſtinctio, tanquam duarum rationum ex parte obiecti, quæ concipiantur inter ſe coniungi, & conſtituere rem, ſed ſolùm eſt diſtinctio in modo concipiendi, dum eadem prorſus entitas vel ſimpliciter concipitur, vel affirmatur in actu eſſe, ita diſcurrit Auerſa quæſt. 8.cit.ſec.10. Sed nec etiam hic dicendi modus eſt admittendus, quia aliquam differentiam etiam ex parte obiecti ſpectandam verſari demonſtrauimus inter eſſentiam, & exiſtentiam; neque tantam reperiri inter ipſa identitatem in creaturis, quanta in diuinis, ex quo deducitur aliqualem facere poſſe compoſitionem in creaturis, quæ non reperitur in Deo. Suarez denique inter has opiniones quodammodo mediat, dicit enim diſp. 31.Met.ſec.13. num.7.& 8. eſſentiam, & exiſtentiam in creatis facere compoſitionem rationis cum fundamento in re, quam vocat compoſitionem analogicam, quia non eſt realis, ſed cum ſimilitudine ad realem concipitur.

147 Dicendum eſt pro reſolutione quæſiti eſſentiam dupliciter ad exiſtentiam comparari poſſe, vel quatenus eſt adhuc in potentia obiectiua, vel quatenus iam actu eſt à parte rei in rerum natura; ſi comparentur adinuicem primo modo nulla inter eas interuenit realis compoſitio, quaſi eſſentia ſit potentia verè receptiua exiſtentiæ, velut proprii actus, ita docet Doctor 1.d.36. quæſt.vn. infrà B. & probat aduerſus Henricum, quia nihil videtur eſſe ibi, quod cum alio componatur, ſi enim tota albedo præexiſtat in potentia, vt terminus potentię, & poſteà ipſamet ſit in actu, non eſt propter hoc aliqua compoſitio rei, & rei, quia illudmet numero, quod eſt in potentia obiectiua eſt poſtmodum in actu entitatiuo, idem autem cum ſeipſo compoſitionem non facit. Tum quia potentia obiectiua, & actus entitatiuus ſibi correſpondens, qui dicitur exiſtentia, ſunt incompoſſibilia, & vnum excludit alterum, ergo compoſitionem facere nequaquam poſſunt, neque per rationem, quia cum fundamento in re cogitari non poſſunt ſimul manere, nam potentia obiectiua eſt omninò diuerſa à potentia ſubiectiua, & ideò fingi non poteſt ad modum potentiæ receptiuæ reſpectu exiſtentiæ; hanc eandem doctrinam disertè tradidit Alenſis 7.Met. quæſtione. vlt. in tex.22. vt dixi num.89. eiuſque verba retuli num.70. quærit enim ibi, quæ diſtinctio interſit inter eſſentiam, & exiſtentiam, & quomodo illa dicatur eſſe in potentia ad iſtam, & quæſitum reſoluitur dicendo eſſentiam dici in potentia ad exiſtentiam, quatenus tota natura rei primò fuit tota ſub natura potentiali, & tota poſtea fit in actu, non quod nos imaginemur, quod tota res præceſſerit, & fuerit ſub natura potentiali, quæ poſteà ſuſcipiat actum, ſed quod tota res quæ præceſſit, & fuit ſub natura potentiali, modò tota eſt ſub actu; vnde tandem concludit imaginandum non eſſe, quod eſſentia recipiat exiſtentiam, velut quoddam diuerſum re, ſed ex hoc quod illa eadem realitas, quæ primò cecidit ſub conceptu faciendi ſit terminus einſdem actionis, & obiectum; cum igitur eſſentia in ſtatu poſſibilitatis dicatur tantum in potentia obiectiua ad exiſtentiam, non verò ſubiectiua, & receptiua falſum eſt ex ipſis fieri aliquam veram, & realem compoſitionem, vt contendunt Thomiſtæ.

148 Inſtabis, aſſertum Doctoris eſſe 1.d.8.qu.2.omnem creaturam ex actu, & potentia obiectiua eſſe compoſitam, quatenus habet iam actum entitatiuum, per quem eſt ens, & aliquid, & eſt in potentia obiectiua reſpectu illius perfectionis poſſibilis, cuius eſt capax, quatenus eſt ens. Ad hoc reſpondet Meuriſſe lib. 5.ſuæ Met. qu.23. non obſtare id Doctorem ſibimet aduerſari, quia cum negat ex eſſentia in potentia obiectiua, & exiſtentia compoſitionem fieri, hoc negat quaſi vtrumque ſit poſitiuum, & vnum in potentia receptiua reſpectu alterius, vt volebant Henricus, & Thomiſtę, & cum poſtmodum docet omnem creaturam eſſe compoſitam ex potentia obiectiua, & actu entitatiuo, non vult hoc vtrumque eſſe poſitiuum, imò docet expreſsè vnum eſſe poſitiuum, & aliud priuatiuum. Sed hæc reſponſio, quamuis etiam à Lichet. inſinuata, non valet, quia actus entitatiuus, & potentia obiectiua ſunt incompoſſibilia, vt ſæpè monet Doctor præſertim 2. diſ. 12. quæſ. 1. ergo nedum facere nequeunt compoſitionem, vt ex poſitiuo, & poſitiuo, ſed nec etiam tanquam ex poſitiuo, & priuatiuo; & ideò dicendum nunquam compoſitionem fieri ex actu entitatiuo, & potentia obiectiua illi actui correſpondente, quia ſic ſunt incompoſſibilia, ſed ex actu, & potentia obiectiua illius gradus entitatis, quo creatura caret, vel ratione ſui, vel ſaltim in ratione entis, vt ſic, quia hoc pacto poſſunt actus entitatiuus, & potentia obiectiua ſtare ſimul, & in hoc ſenſu intelligendus eſt Doctor, cum ait 1. d.8.q.2.ex hoc actu, & potentia omnem creaturam ſupponi, vt conſtat ex expreſſis eius verbis.

149 Si autem exiſtentia conferatur cum eſſentia iam actuali, & actu poſita in rerum natura, in hoc ſenſu fit ex ipſis aliqua compoſitio ſaltim modalis, quæ eſt minima inter omnes compoſitiones ex natura rei, quam proinde alij vocant compoſitionem rationis cum fundamento in re, alij verò appellant *quaſi compoſitionem*, eo quod hæc compoſitio ſit imperfecta, cum componentia non ſint adæquatè condiſtincta, quia licet quidditas creata aliqua ratione poſſit concipi ſine eſſe, vel exiſtentia, tamen exiſtentia nequit concipi ſine quidditate. Hæc autem compoſitio primò ſic declarari poteſt ex generali ratione modi, & rei, in omni namque re modificata per modum aliquem intrinſecum duo ſecerni poſſunt aliquo pacto ex natura rei, ſcilicet modus ipſe, & res modificata per modum, quæ quidem licet à parte rei non ſint duo entia, ſed vna & eadem res alio tantùm vel alio modo ſe habens, nihilo tamen minus res ipſa modificata, & ratio formalis, qua modificatur ſunt duo conceptus obiectiui (licet inadæquatè diſtincti) quorum vnus habet rationem quaſi potentiæ, & ſubiecti

affecti,

Digitized by Google

affecti, aliud verò rationem actus afficientis, ergo res & modus in creatis aliqualem faciunt compoſitionem, quia inter ea interuenit aliqualis diſtinctio, & aliqualis comparatio actus, & potentiæ, quæ duo ſufficiunt ad rationem compoſitionis. Deindè declarari poteſt ex ſpeciali ratione eſſentiæ, & exiſtentiæ, quia eſſentia habet ſuam propriam quidditatem, quæ mediante exiſtentia eſſe poteſt à parte rei; exiſtentia quoq; ſuam peculiarem habet quidditatem in eo conſiſtentem, quod ſit ratio quędam formalis, quæ faciat rem in actu, ex his autem duabus quidditatibus vna res integra conſurgit, quæ vel exiſtit à parte rei, ſi hæ quidditates ſunt actuales, vel ſaltem exiſtere poteſt, ſi tantùm ſint in virtute cauſarum; ergo inuicem coniunctæ aliqualé faciunt compoſitionem ex natura rei, pręſertim quando ſumuntur vt ſunt à parte rei. Probatur conſequentia, quia illæ rationes ſunt ita diſtinctæ à parte rei, vt vna aliquid ſuperaddat alteri, non quidem realiter, ſed formaliter diſtinctum, ſiquidem exiſtentia ſuperaddit eſſentiæ rationem, per quam poteſt eſſe in actu, & vna ſe habet, vt actus, altera verò vt potentia, quia eſſentia ſubſternitur exiſtentiæ, ex vi cuius formaliter exiſtere dicitur, tanquam per formam, cui totum eſſe rei ſubijcitur. Deinque eſſentia exiſtens plus importare videtur, quàm eſſentia ſola ſimpliciter dicta, ergo conceptus eſſentiæ, vt ſic, ſimplicior eſt conceptu eiuſdem eſſentiæ, vt exiſtentis, atque ideò eſſentia cum exiſtentia aliqualem facit compoſitionem.

Hoc igitur modo admitti debet in qualibet creatura compoſitio ex eſſe, & eſſentia, quæ ſit compoſitio aliquo pacto ex natura rei, vel ſi dicatur rationis, habet tamen reale fundamentum in ipſa creatura; & eſt finita, ac limitata eiuſdem perfectio; nam ex eo quod eſt limitatæ perfectionis, non habet eſſendi neceſſitatem, ſed poteſt eſſe, & non eſſe, qua de cauſa eatin exiſtentiæ concipitur accidere eſſentiæ. In Deo autem talis compoſitio admitti non poteſt, quia non adeſt in eo fundamentum concipiendi rationem exiſtentiæ accidere eſſentiæ, & eſſe extrà rationem formalem eius, non enim Deus eſt indifferens, vt ſit vel non ſit, cum neceſſariò exiſtat, & ideò eius eſſentia concipi nequit, vt ſubiectum, quod per exiſtentiam determinetur, tanquam per formam.

150 Sed impugnat Arriag. cit. diſp. 2. Met. num. 71. hunc modum explicandi compoſitionem ex eſſentia, & exiſtentia; quia ſi intellectus eſſentiam eo quod indifferens eſt ad exiſtendum, & non exiſtendum, apprehendat per modum ſubiecti, ipſam autem exiſtentiam per modum actus; nam & ipſa exiſtentia ſub conceptu exiſtentiæ apprehenditur, vt indifferens ad exiſtendum, & non exiſtendum, ergo illam deberet apprehendere per modum ſubiecti, & ſic in infinitum. Hæc inſtantia apud Auerſam nullius momenti foret, nam ipſe docet ſect. illa 2. quod quando eſſentia concipitur, vt actualis, iam concipitur, vt exiſtentia; & è contra cum exiſtentia concipitur, vt potentialis, & non exercita actu, concipitur vt eſſentia, vndè negaret exiſtentiam ſub conceptu exiſtentiæ apprehendi, vt indifferentem ad exiſtendum, & non exiſtendum, ſic enim concipitur ſub ratione eſſentiæ. Verùm neſcio qua coherentia hoc dicat, nam ſuperius ſect. 6. in octauo argumento contra Thomiſtas probat exiſtentiam ſub conceptu exiſtentiæ eſſe indifferentem ad exiſtendum, & non exiſtendum, & contingens, ac variabile eſſe, quod ſit vel non ſit, & exiſtentiam poſſe eſſe, & non eſſe actu non minus, quam eſſentiam. Potius ergò occurrendum eſt ex dictis num. 142. quod licet in opinione diſtinguente exiſtentiam realiter ab eſſentia, admitti debeat exiſtentiam ſeipſa ſumptam eſſe indifferentem ad exiſtendum, & non exiſtendum, quia vnicuiq; rei propria correſpondet exiſtentia, & propria potentia obiectiua, à qua per eam extrahitur, in noſtra tamen ſententia eam realiter identificante cum eſſentia, hoc admittendum non eſt; ſed potius dici debet exiſtentiam eonſtitui poſſibilem, & non repugnantem per ipſam eſſentiæ poſſibilitatem, cui tam in ſtatu poſſibilitatis, quam actualitatis ſemper ſeruata proportione correſpondet, vt modus intrinſecus ei realiter identificatus ex dictis nu. 147. vnde ſicut in recto non dicitur exiſtentia actualis exiſtere, ſed eſſe id, quo formaliter eſſentia exiſtit, ita neq; exiſtentia potentialis dici poteſt in recto poſſe eſſe, & non eſſe, ſed eſſe id quo eſſentia poteſt eſſe, & non eſſe.

Arguunt Thomiſtæ compoſitionem ex eſſe, & eſſentia debere eſſe realem, ne creatura videatur adæquare ſimplicitatem Dei, ſed conſtat ſolutio ex ſupradictis nu. 143. vbi diximus alias non deeſſe compoſitiones in creatura, ratione quarum ſimplicitatem Dei nunquam adęquare poteſt, vt monet Doctor 1. d. 8. q. 2. & per hanc ipſam quoque qualemcumq; compoſitionem poſſe creaturam à Deo diſcerni, quatenus exiſtentia in creaturis non eſt ita ſummè identificata cum eſſentia, vt in Deo, quia ibi eſt prędicatum quidditatiuum eius, hic verò modus tantùm intrinſecus potens aliqualem facere compoſitionem cum re modificata. Arguunt alij è contra nullam ex eis compoſitionem fieri poſſe nec realem, nec rationis, quia membra componentia excludunt ſe mutuò, at eſſentia & exiſtentia non ſe excludunt, nam eſſentia excluſa exiſtentia nihil remanet. Sed ad hoc quoque conſtat ſolutio ex dictis nu. 145. nam faciunt compoſitionem eo modo, quo ſe excludunt, quamuis autem non ſe excludant realiter, quia eſſentia ſine exiſtentia nihil remaneret, ſe tamen excludunt formaliter, quatenus exiſtentia excluditur à conceptu formali eſſentiæ, & hoc pacto efficit cum ea compoſitionem aliquam ex natura rei ſaltem modalem.

Quæſitum ſecundum.

151 SEcundum quæſitum eſt, *vtrùm ſit perfectior eſſentia ne, vel exiſtentia*; quæ quidem comparatio licet fieri nequeat in ſententia nullatenus eas diſtinguente; poteſt tamen habere locum in opinione eas realiter diſtinguente, vel ſaltem aliquo pacto ex natura rei, aut per rationem cum fundamento in re; exiſtentiam eſſe ſimpliciter, & abſolutè perfectiorem eſſentia tuentur Thomiſtæ paſſim, Bannes 1. p. q. 3. art. 4. dub. 3. Nauarret. controu. 14. §. 7. 8. 9. Ledeſm. de perfectionibus diuinis q. 12. Blaſius a Concept. diſp. 6. Met. quæſ. 4. Manca 1. Phyſ. q. 5. dub. 4.

Oppoſitum rationabiliùs ſolent propugnare Scotiſtæ Tromb. 5. Met. q. 6. Mair. 1. d. 42. qu. 5. Meuriſſe lib. 1. Met. qu. 24. & ſequuntur nonnulli etiam ex Thomiſtis, vt Soncin. 4. Met. qu. 15. & Ferrarien. 3. contra gentes cap. 28. Probatur, quia perfectio vel imperfectio rerum, ſeu nobilitas, & ignobilitas entium attenditur penes eſſentiam, non verò penes exiſtentiam earum, ergo eſſentia eſt nobilior exiſtentia. Conſequentia patet, & probatur aſſumptum; nam homo ideò eſt perfectior aſino, quia nobiliorem habet differentiam eſſentialem, quam ſit differentia aſini, non autem quia perfectiorem habeat exiſtentiam, tam enim extra cauſas eſt aſinus, quam homo poſt eorum productionem. Confir. hac enim ratione diximus hominem exiſtentem perfectiorem eſſe aſino exiſtente, quia homo ſecundum eſſentiam ſuam eſt perfectior aſino, etiam ſecundum eſſentiam ſuam; at hoc non diceretur ſi exiſtentia perfectior foret eſſentia. Ratio a priori huius concluſionis ea eſſe videtur, quia ratione eſſentiæ varij gradus entium conſtituuntur, & non ratione exiſtentiæ, nam exiſtentia ſolum præſtat, vt eius beneficio res extare dicantur actu à parte rei, at in eſſendo ſic à parte rei non datur gradus, non enim magis extat à parte rei ſubſtantia, quam accidens, licet vnum nobiliori modo exiſtat, quam aliud, quia ſubſtantia exiſtit per ſe, & in ſe, accidens in alio, quod propriè non infert nobiliorem exiſtentiam, ſed nobiliorem modum exiſtentiæ, quia ſubſtantia exiſtit in rerum natura ſubſiſtendo, accidens autem exiſtit inhærendo; ergo perfectio rerum non attenditur penes exiſtentiam, ſed pænes eſſentiam earum. Deniq; quando etiam oſtenderent Thomiſtæ perfectionem rerum attendi quoque penes exiſtentiam, & hoc eis concederetur, non ob id intentum haberet, quia non adhuc per hoc probaretur magis attendi debere rerum perfectionem penes exiſtentiam, quam penes eſſentiam, vt nos aſſerimus. Hinc poſtea fit quod rerum eſſentiæ directè ponuntur in prędicamento, non exiſtentiæ; & quod illæ ſunt obiecta ſcientiarum, non illæ, & quod illæ neceſſarias, ac æternas fundant veritates, non illæ, quæ omnia palam indicant eſſentiam à toto genere præcellere exiſtentiæ in perfectione.

152 Reſpondent Thomiſtæ, & præcipuè Bannes negando aſſumptum, quia omnino negari non poteſt exiſtentiam, v. g. ſubſtantiæ perfectiorem eſſe exiſtentia accidentis, atq; ideo penes exiſtentiam principaliter menſurantur res in perfectione; & licèt etiam menſurari ſoleant penes eſſentiam, vt innuit probatio aſſumpti, hoc tamen ſit dependenter ab exiſtentia, quia nulla perfectio competit homini, etiam quod ſit animal rationale, niſi intelligatur intrinſecus ordo ad eſſe, ſicut potentiæ ad actum, vndè inquiunt eſſentiam nullam importaturam perfectionem, ſi non haberet exiſtentiam, per quam eſſet. Contrà, quia ſi exiſtentia ſubſtantiæ v. g. dicitur perfectior exiſtentia accidentis, hoc non eſt, niſi per ordinem intrinſecum, quem exiſtentia importat ad eſſentiam, vt modus ad rem, quilibet enim modus proportionari debet rei modificatæ, ergo ex hoc potius colligitur oppoſitum nempe eſſentiam eſſe perfectiorem exiſtentia, quia maior vel minor exiſtentiæ perfectio ex maiori vel minori perfectione eſſentiæ, quam afficit deriuatur. Deindè quamuis exiſtentia ponat eſſentiam in actu, & ſit ratio, cur vnaquæque res propriam eſſentialem participet perfectionem, non tamen eſt formaliter ipſamet perfectio, ſicut quamuis approximatio corporis ad ignem ſit ratio cur caleſiat, non tamen illa approximatio eſt ipſa calefactio, aut ipſe calor; ergo falſum eſt res menſurari in perfectione dependenter ab exiſtentia, quaſi ſit metrum, & menſura perfectionis earum, licet ſit ratio cur res actu participent talem perfectionem. Prætereà exiſtentia facit tantùm res eſſe actu in rerum natura, vt ſic, ratio verò eſſentiæ facit eſſe in tali, vel tali actu v. g. ſubſtantiæ, viuentis, rationalis, &c. Sed nobilior, & perfectior eſt actus determinatiua, quam actus, vt ſic, ergo &c. Tandem argumentum propoſitum vrget, & allata reſponſio non habet locum, ſi ſumatur ratio formalis, & obiectiua tum eſſentiæ, tum exiſtentiæ præſcindendo ab actualitate, ita quod exiſtentia ſumatur non pro exercitio exiſtendi, ſed in actu ſignato, prout tale munus exercere poteſt; ſanè hoc pacto ſumptæ, & inuicem comparatæ habent rationes ſuas formales diſtinctas, & vnaquæque peculiarem ſuam obtinet perfectionem, neque dici poteſt eſſentiam obtinere illam dependenter ab exiſtentia, quia loquimur de eſſentia in eſſe obiectiuo, & ab actualitate præciſa.

Deindè principaliter, eſſentia eſt primum principium ſubſtantiale operationum; eſt radix paſſionum, & proprietatum rem conſequentium, ergo eſt nobilior, & perfectior, quam exiſtentia. Conſequentia patet, probatur aſſumptum, quia eſſentia v. g. Angeli eſt intellectualis, volitiua, capax diuinæ viſionis; humanitas eſt rationalis, diſcurſiua, &c. quod non habet exiſtentia, quæ tantùm eſt conditio, vt

eſſentia has efficiat operationes. Reſpondent Thomiſtæ negando conſequentiam, quia tam operationes, quam proprietates non conueniunt eſſentiæ, niſi per exiſtentiam, quia eſſentiæ non exiſtenti nulla competit operatio, nullaq; proprietas. Sed hoc, vt dixi, probat ſolùm exiſtentiam eſſe conditionem ad operandum, ſicut eſt approximatio ad agendum in paſſum, quod in ea maiorem non arguit perfectionem, alioquin etiam deducere poſſemus applicationem agentis ad paſſum eſſe nobiliorem, & perfectiorem ipſa natura operante, quia operari non poteſt, niſi per talem applicationem.

153 Demum arguitur ex Tromb. certum eſt, quod homo, vt ſic, plus excedit aſinum in perfectione, quam homo in actu hominem in potentia, ſed ita eſt quod homo excedit aſinum per eſſentiam, & homo in actu excedit hominem in potentia per exiſtentiam, ergo eſſentia eſt quid perfectius exiſtentia. Minor patet, probatur maior, quia homo in potentia, & homo in actu ſunt eiuſdem ſpeciei, cum habeant eandem definitionem, homo autem & aſinus ſunt alterius ſpeciei, ſed illa quæ ſunt diuerſarum ſpecierum habent maiorem diſſimilitudinem in perfectione, & inæqualitate, quam illa, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei. Reſpondent Manca, & Blaſius à Concep. inter hominem exiſtentem, & non exiſtentem eſſe diſtantiam infinitam, veluti inter nihil, & aliquid, qualis non eſt inter hominem, & aſinum, atque ideò negant maiorem, ad cuius probationem aiunt hominem exiſtentem, & non exiſtentem eſſe eiuſdem ſpeciei, & eſſentiæ negatiue duntaxat, & per aliquam non repugnantiam, non verò poſitiue. Contra, Primò, quia falſum eſt inter nihil, & aliquid eſſe diſtantiam infinitam abſolutè loquendo, vt docet Doctor 4.d.1.qu.1. Secundo, quia falſum eſt hominem poſſibilem eſſe penitus nihil, quamuis enim ſit nihil actuale, eſt tamen aliquid poſſibile, & eſt ens reale nominaliter ex num.46. Tertiò, falſum eſt hominem poſſibilem, & exiſtentem eſſe eiuſdem ſpeciei, & eſſentiæ duntaxat negatiue, quia eundem prorſus eſſentialem conceptum formamus de homine exiſtente, & non exiſtente ex num. 32. & 48. Tandem de homine exiſtente, & non exiſtente poſſumus eaſdem formare propoſitiones, ac eaſdem ſpecificas oſtendere paſſiones, non autem de homine, & aſino, ergo de ſe euidens eſt minorem eſſe diſtantiam inter hominem exiſtentem, & non exiſtentem, quam inter aſinum, & hominem, & ratio eſt quia illa maior, vel minor diſtantia non fundatur in exiſtentia, vel non exiſtentia, ſed in communitate, ac identitate prædicatorum eſſentialium.

Obijciunt Thomiſtæ, Primò quia actus à toto genere eſt nobilior potentia, quam actuat; ſed exiſtentia eſt actus eſſentiæ, quia eſſensia per ipſam ponitur in actu, ergo eſt nobilior, & perfectior. Nec valet communis reſponſio, non omnem actum eſſe ſimpliciter perfectiorem potentia actuabili, ſed tantùm ſecundum quid; vt patet de accidentibus reſpectum ſubſtantiæ, quam perficiunt. Non valet, ait Blaſius à Concep. quia accidentia non comparantur ſolum ad ſubjectum, tanquam ad potentiam eorum receptiuam, ſed etiam tanquā ad cauſam finalem, & vt plurimum efficientem, ſiue dimanatiuam, exiſtentia verò ſolùm comparatur ad eſſentiam, ſicut actus ad potentiam ſuam, & ideò licet ſubiectum ſit ſimpliciter perfectius accidentibus, hoc non obſtat quin exiſtentia ſit perfectior eſſentia, cui accedit, quod ſubiectum comparatur ſolùm ad accidentia, tanquam ad actus ſuos ſecundarios, ſed exiſtentia eſt actus, ad quem primariò ordinatur eſſentia. Confirm. quia exiſtentia eſt actualitas omnium rerum, ac realitatum, quæ ſunt in creatura, ergo eſt omnium perfectiſſimum, & præſtantiſſimum, vndè etiam in Deo ratio omnium perfectiſſima, quam in eo intelligimus, eſt quod ſit ipſum eſſe ſubſiſtens. Demùm actualitas radix eſt perfectionis, & quo aliquid eſt actualius etiam perfectius eſt, ſed eſſe eſt ſummè actuale, ergo ſummè perfectum, Probatur minor, quia omnia in ordine ad eſſe ſe habent, vt potentia, omnia per ipſum reducuntur ad actum, & deniq; exiſtentia eſt talis actus, vt intra genus illius eſſentiæ, quam terminat, & actuat, non ſit amplius receptiua vlterioris actus, a quo perficiatur, cum ſit vltimus terminus, in quo vltimò eſſentia rei conquieſcit.

154 Ad 1. reſpondetur, vt ibi, neque valet illa replica de diſparitate accidentium in ordine ad ſubiectum, & exiſtentiæ in ordine ad eſſentiam, licet enim ita ſe habeant in ordine ad ſubiectum accidentia quædam illi connaturalia, quod ab eo dimanant, & fluunt in genere efficientis cauſæ, vt conſtat de frigore aquæ calidæ ſe ad priſtinum ſtatum reducentis, tamen in alijs accidentibus merè communibus, & aduenitijs id non verificatur, nam albedo v.g. reſpicit ſuperficiem, vt potentiam merè paſſiuam, & in ea ab agente extrinſeco producitur; & quando non placeat exemplum de accidentibus in ordine ad ſubiectum ad oſtendendam maiorem illam non eſſe ſimpliciter veram; afferatur exemplum de vnione, ſubſiſtentia, & alijs modis quibuſdam ſubſtantialibus, qui res actuant, & modificant, & tamen ſunt illi ſimpliciter imperfectiores, vt conſtat de ſubſiſtentia, quæ intra idem genus ſubſtantiæ eſt actus Angelicæ naturæ, & eſt longè imperfectior ipſa, & ſimiliter vnio ſubſtantialis reſpectu materiæ, & formæ, quæ ab agente extrinſeco inter ea producitur. Ad Confirm. quamuis exiſtẽtia faciat eſſe in actu eſſentiam, & ſit ratio cur vnaquęque res propriam eſſentialem perfectionem participet, hinc tamen non rectè deducitur hæc omnia in perfectione ſuperare, alioquin pari ratione actionem productiuam Angeli aſſerere poſſemus eſſe angelica ſubſtantia perfectiorem, quia per ipſam actuatur, & ponitur extrà cauſas; neque eſt eadem ratio de exiſtentia Dei, & creaturæ, quia exiſtentia in Deo non facit eſſe in actu, ſed facit eſſe id, quod eſt, & eſt de eſſentia ipſius, quod non contingit in creatura. Ad vltimum negatur minor, alioquin exiſtentia eſſet puriſſimus actus, ſicut Deus, ad probationem conſtat ex modò dictis intantum exiſtentiam dici actum omnium realitatum, quatenus eius beneficio formaliter dicuntur extra cauſas poni, & de potentia obiectiua ad actum exiſtentialē reduci, ex quo tamen non ſequitur quod ſit ipſa formalis perfectio omnium illarum realitatum; conſtat etiam ex dictis n.72. dici actum vltimum reſpectu duntaxat omnium prædicatorum eſſentialium, non verò quia non ſit receptiua vlterioris actus abſolutè loquendo, nam exiſtentia ſimul cum eſſentia in genere ſubſtantiæ adęquatè conſtituit potentiam receptiuam accidentium, quia ipſa ſubſtantia exiſtens eſt ſubiectum accidentium, vndè cum exiſtentia non minus, quam eſſentia in genere ſubſtantiæ ſit accidentium ſuſceptiua, non apparet quomodo ex hoc capite exiſtentia ſit actualior eſſentia.

Deindè arguitur, quia Dionyſ. de diuin.nomin.cap.5. aſſerit, quod inter omnes perfectiones, quas à Deo ſuſcepimus, eſſe eſt quid maius; & Ariſt.8. Ethic, cap.13. ait, quod maximum beneficium nobis à Deo præſtitum eſt, quod ſimus. Tum 2. illud quod habet rationem finis in productione effectus, debet eſſe id, quod eſt perfectius in effectu, ſed eſſe eſt terminus & finis illius actionis, quā producitur effectus, ergo &c. Tum 3. in eſſentialiter ordinatis eiuſdem generis ſemper poſterius eſt perfectius, cum ergo exiſtentia ſit in eodem genere cum eſſentia, & ſit poſterior, erit etiam perfectior. Tum 4. quod dat alteri formaliter, vt ſit extra nihil, eſt nobilius eo, ſed exiſtentia dat eſſentiæ formaliter, vt ſit extrà nihil, ergo &c. Tum 5. illud cui non repugnat non exiſtere eſt perfectius eo, cui id non repugnat, ſed exiſtentiæ repugnat non exiſtere, cum ex vi nominis ſignificet exercitium exiſtendi, non autem repugnat eſſentiæ, ergo &c. Tum 6. prima actualitas rei eſt ea nobilior, vndè per hoc probatur, quod forma ſubſtantialis eſt perfectior materia, ſed eſſe eſt prima actualitas eſſentiæ, quia eſſentia antequam ſit nullam habet actualitatem. Tum denique dat regulam Caiet. cap.6. de Ente, & eſſentia, ad dignoſcendum quodnam prædicatum ſit perfectius in creatis, & ait inter prędicata quidditatiua illud eſſe perfectius, & actualius, quod magis appropinquat ad eſſe, illud verò potentialius, & per conſequens imperfectius, quod magis diſtat ab eſſe; ſit exemplum, Petrus vt ſubſtantia maximè elongatur a ſua exiſtentia, vt enim exiſtat non ſufficit quod ſit ſubſtantia, ſed opus eſt, quod ſit corpus, & dum conſideratur in ratione corporis magis appropinquat ad eſſe, & magis ſi ſit viuens, & adhuc magis ſi ſit animal, ergo perfectio entium menſuratur penes exiſtentiam.

155 Reſpond. illas, & alias ſimiles auctoritates intelligi debere de eſſe prout inuoluit ſimul eſſentiam, & exiſtentiam, & illud comparatur ad cęteras perfectiones, & beneficia, quæ deinceps accidentaliter ſuperueniunt. Ad 2. reſpondetur ſimiliter, non enim ſola exiſtentia eſt terminus actionis agentis, ſed eſſe vt inuoluit eſſentiam, & exiſtentiam. Ad 3. verum eſt aſſumptum quoad quidditatiuas perfectiones ſubordinatas, ſicut differentia ſpecifica eſt poſtrema, & nobilior, non tamen eſt vera quantum ad modos intrinſecos, cum differentia vltima ſit nobilior hæcceitate ipſa, ità Mairon loc.cit. Ad 4. negatur maior abſolutè intellecta, alioquin actio productiua Angeli, quia ponit eum extrà nihil in ſuo genere, eſſet perfectior ipſa ſubſtantia angelica, quod nemo concedit, ſolum ergo concedi poteſt eſſe perfectiorem exiſtentiam ex hoc capite, quam ſit eſſentia, quod eſt eſſe perfectiorem ſecundum quid. Ad 5. negatur minor, quia in ſententia præſertim realiter exiſtentiam diſtinguente ab eſſentia, non minus exiſtentia poni debet indifferens ad eſſe, & non eſſe, quam eſſentia ipſa, nam ante productionem roſæ, ſicut eſſentia roſæ non erat in rerum natura, ita nec exiſtentia, quam ſolutionem affert Soncin. cit. ad 2. cum tamen quæſtione immediatè præcedenti id mordicus negaſſet in corpore quæſiti; quo autem pacto in noſtra ſententia poſſit exiſtentia dici poſſibilis, & non repugnans dictum eſt nu. 142. & 150. Ad 6. ſępius dictum eſt exiſtentiam eſſe primam eſſentię actualitatem, non quia ipſam actuet, & informet, velut forma materiam, ſed quia eſt id, quo formaliter eſſentia dicitur actu poni in rerum natura, quod non infert, ipſam eſſe perfectiorem ſimpliciter eſſentia, vt in illa in actione Angeli productiua. Ad vltimum falſa eſt illa regula Caiet. quia potius prędicata omnia quidditatiua, vt ſic, abſtrahunt ab eſſe, ſicut & tota ſeries prædicamentalis, & ſi illa regula valeret, tunc eſſe hunc hominem eſſet perfectius prædicatum omnibus, quia magis accedit ad eſſe, cum tamen certum ſit hæcceitatem nullam dicere quidditatiuam perfectionem; regula igitur ad dignoſcenda perfectiora prædicata in ſerie prædicamentali, & quare inferiora ſint perfectiora ſuperioribus, & minus communibus, eſt quia includunt totam ſuperiorum perfectionem, & aliam quam illis ſuperaddunt, & ſic patet ex perfectiori, vel imperfectiori differentia ſpecifica menſurari ſpecierum perfectionem, non autem ex exiſtentia.

Quæſitum tertium.

Tertium quæſitum eſt, *quænam ſit cauſa proxima effectiua exiſtentia*, quidam enim ex Thomiſtis ſolum Deum dicunt eſſe cauſam effectiuam ipſius eſſe, nullatenus verò creaturam, aut certè non niſi inſtrumentalem, ità Bannes part.1.qu.43.dub.4. Fland.4.Met.q.3. art.6.

Digitized by Google

art. 6. Blaſius à Concep. diſp. 7. Met. qu. 2. licet oppoſitum quoque iudicet probabile in Schola D. Thomæ.

156 Dicendum tamen eſt etiam cauſas ſecundas verè & propriè cauſare exiſtentiam ſuorum effectuum per modum cauſæ principalis, non autem ſolùm Deum; ita Scotus 4. d. 1. qu. 1. & eſt communis extrà Scholam D. Thomæ, imò, & quamplures defendunt ex eiſdem Thomiſtis hanc etiam fuiſſe mentem S. Thomæ, & præcipuè duo illius Scholę proceres Caiet. p. 1. q. 45. art. 5. & Ferrarienſ. 2. contra gentes c. 21. & nuper Manca 1 Phyſ. q. 5. dub. 7. qui citat Ledeſ. & manifeſtè deducitur ex noſtris principijs iam poſitis, nam ſi eſſentia, & exiſtentia ſunt prorſus realiter idem, conſequenter dicendum eſt exiſtentiam eaſdem prorſus cauſas habere, quas habet eſſentia, & ideò ſi cauſa ſecunda verè, & propriè producit eſſentiam ſui effectus, vt equus eſſentiam equi, fateri etiam oportet, quod eodem modo cauſet exiſtentiam. Quamuis autem hoc ſolum ſufficeret ad concluſionis huius probationem, quia vt ait Suarez diſp. 31. ſec. 9. num. 18. hæc eſt ratio maximè à priori, libet tamen vlterius adducere integrum diſcurſum, quem facit Doctor loc. cit. §. *ſed iſta rationes* vbi ita probat etiam cauſam ſecundam cauſare exiſtentiam, vel eſſe ſui effectus; a quocunque efficiente generatur compoſitum ab eodem effectiuè eſt eſſe compoſiti, ſed aliquod compoſitum generatur ab aliqua cauſa creata, niſi tollatur omnis actio creaturæ, ergo &c. probatio maioris, tum quia ſecundùm Philoſophum t. & 5. Phyſ. & 1. de gen. & cor. & 20. Metaph. generatio eſt ad eſſe, ergo cauſa efficiens generationis eſt cauſa efficiens eſſe, ad quod terminatur ipſa generatio. Tum per rationem, quia à quocunque generatur compoſitum, per eius actionem forma eſt in materia, formam autem eſſe in materia eſt compoſitum habere eſſe, quia ſi non, aut ergo eſſe ſequitur naturaliter ipſum compoſitum, quod eſt terminus generationis, aut præcedit naturaliter; ſi præcedit, ergo prius eſt eſſe compoſiti, quam ipſum compoſitum, quod non eſt intelligibile; ſi ſequatur, ergo ſine contradictione poſſet compoſitum produci ab agente abſque hoc, quod Deus daret illi compoſito producto eſſe, imò ſimpliciter poſſet Deus non dare eſſe illi compoſito producto, cum non agat extra ſe niſi contingenter, & liberè. Nec valet dicere (ait Doctor) quod eſſe non eſt à generante compoſitum, & tamen neceſſario concomitatur ipſum; quia per reſponſionem non concomitatur, vt terminus actionis generantis, ſi ergo vt terminus agentis primi, & non præcedens compoſitum, ergo ſequens & ita ſine contradictione poteſt non ſequi. Si dicas diſtinguendum eſſe in quolibet producto eſſe huiuſmodi, & eſſe ſimpliciter, & ſecundo modo eſt effectus Dei, vel cauſæ vniuerſaliſſimæ, primo autem modo eſt effectus cauſæ particularis, quæ videtur reſponſio Bannes loc. cit. vbi concl. 4. ait cauſas particulares non cauſare exiſtentiam, vt ſic, ſed determinationem exiſtentiæ, id eſt eſſe tale. Hoc non ſoluit ſubdit Doctor lit. D. quia eſſe ſimpliciter in iſto, & eſſe huius non ſic diſtinguitur, quod ab alia cauſa eſſe poſſit eſſe huiuſmodi; quin ab eadem ſit eſſe ſimpliciter, quod eſt in iſto; qua ſiue ſit diſtinctio rationis in intellectu, vel qualitercunque quod dat ſibi eſſe huius dat ſibi eſſe ſimpliciter, quod eſt in iſto; & ratio eſt, quia actio phyſica non attingit modum, ſeu differentiam aliquam Metaphyſicam in ſe præciſè, ſed rem ipſam totam, cui talis differentia identificatur.

157 Dices non in hoc ſenſu intelligere Bannes, quod cauſa particularis effectiuè cauſet determinationem exiſtentiæ, ſed in hoc ſenſu, quod ipſa præparat eſſentiam, velut ſubiectum ſuſceptiuum talis exiſtentiæ, & non alterius; inquit enim in productione effectus creati a cauſa ſecundas interuenire actiones, vnam quæ eſt à cauſa ſecunda inducente formam in materiam ſolùm ſecundum eſſe eſſentiæ; aliam ſolius Dei conferentis exiſtentiam. Contra, quia ſuperflua omninò eſt actio ſpecialis Dei, qua producatur exiſtentia, vltra actionem cauſæ ſecundæ, qua producitur eſſentia effectus, ergo &c. probatur aſſumptum, quia conſiderando præciſe actionem cauſæ ſecundæ, vt præintelligitur actioni Dei exiſtentiam præbenti, res per illam immediatè facta educitur extrà cauſas, ergo per eam nedum acquirit eſſentiam realem, ſed etiam exiſtentiam, cum hæc non ſit aliud, quam eſſentia extrà cauſas producta. Dices in eodem inſtanti, in quo eſt actio creaturæ tendens ad eſſentiam, dari etiam actionem Dei attingentem exiſtentiam, & in illo priori naturæ entitatem à creatura productam intelligi ſolum in via ad eſſe, quod in eodem inſtanti per diuinam actionem communicatur. Contra, quia tunc non ſaluatur in creatura ratio actionis realis, quæ eſt id, quo res accipit eſſe reale; cum ergo in effectu inueniatur eſſe aliquod reale a cauſa ſecunda illi communicatum vel hoc erit eſſe exiſtentiæ, & habetur intentum, vel eſſe eſſentiæ, quod cum non poſſit eſſe, vt conſideratur in potentia, vt ſic enim nihil eſt in re facta, erit eſſe eſſentiæ extrà cauſas, & per conſequens cum exiſtentia; & hoc quidem modo, ac eiſdem ferè verbis præallegatas ſuorum Thomiſtarum reſponſiones impugnat Manca loc. cit. ſed qua cohærentia non video, cum inferius poſtea dub. 10. eiſdem ipſe vtatur ſolutionibus ad argumenta probantia realem identitatem exiſtentiæ cum eſſentia. Deindè contra eandem ſolutionem benè vrget Suarez inquirendo, an actio quæ progreditur à cauſa ſecunda ſit exiſtens nec ne, hoc ſecundum dici non poteſt, quia cum ſit actio egreſſa ab agente, & extrà cauſas, proportionatam actualitatem habebit, ſicut habent alia accidentia; ſi primum, rurſus quæritur, an illam exiſtentiam habeat ab ipſa cauſa ſecunda, vel ab alia actione ſpeciali ipſius Dei; ſi primum ergo aliqua exiſtentia ſit à cauſa ſecunda; ſi ſecundum, ergo datur proceſſus in infinitum. Et denique de hac ipſa actione ſpeciali diuina, qua producitur exiſtentia quæritur an ſit creatio, vel eductio, ſi primum, ergo omnis exiſtentia creata eſſe ſubſiſtens, & independens in eſſe, & fieri ab omni ſuſceptiuo, quod falſum eſſe patet in exiſtentia omnium formarum materialium; ſi 2. ſine cauſa tribuitur ſoli Deo, & negatur cauſæ ſecundæ, quia talis modus agendi dependenter a ſubiecto non excedit vires cauſæ creatæ, neque effectus producendus excedit perfectionem agentis creati, falſum enim apparet ex dictis quæſito præced. quod Thomiſtæ comminiſcuntur de ſua & maxima perfectione exiſtentiæ creatæ; & hanc rurſus impugnationem contra ſuos Thomiſtas adhibet Manca loc. citat. cum tamen in eadem quæſt. ſuperius dub. 4. cum eis conueniat in his quæ aſſerunt de perfectione exiſtentiæ ſuprà eſſentiam.

158 Reſpondent alij Thomiſtæ, quod licet cauſa ſecunda non efficiat exiſtentiam, efficit tamen, vt exiſtentia eſſentiæ vniatur, quia vltimo diſponit, & determinat eſſentiam ad receptionem talis exiſtentiæ, vnde quamuis non efficiat exiſtentiam, efficit rem exiſtentem, ſicut homo generat hominem, licet non efficiat animam, quia vnit illam, & ſic inquiunt allatam Scoti rationem non concludere, ita Blaſius a Concep. cit. §. 2. Sed hoc facilè reijcitur, quia tunc de ipſa vnione producta a cauſa ſecunda redeunt eadem argumenta, cum enim & ipſa propriam habeat exiſtentiam, quærendum eſt an ea producatur a cauſa ipſa ſecunda, nec ne, ſi primum habetur intentum quod aliqua exiſtentia eſt à cauſa ſecunda, & cum non ſit maior ratio de vna, quam de alia, idem dici poterit de alijs, ſi ſecundum, ergo dabitur proceſſus in infinitum in vnionibus exiſtentiæ cum eſſentia, & ſpecialibus Dei actionibus exiſtentiæ productiuis. Accedit falſum eſſe hominem ideò alium generare hominem, quia animam rationalem vnit materiæ, ſiquidem vnionem illam non attingit ex dictis diſput. 8. de gen. & cor. num. 35 & ſi eam attingeret, vnio illa licet ſit ſubſtantialis, quatenus inter extrema ſubſtantialia verſatur, in ſe tamen conſiderata eſt accidens vt dicebamus diſp. 5. Phyſ. quæſt. 9. non poteſt autem accidens eſſe terminus ſubſtantialis generationis, inde potius homo dicitur generare hominem, quia producit formam miſtionis, quæ eſt proxima, & immediata diſpoſitio ad animæ rationalis infuſionem, & eius actio terminatur ad corpus animæ vnitum, quatenus in eodem inſtanti, in quo vltimò ſit corpus, animatur, vt dictum eſt diſp. 8. cit. de gen. & cor. n. 35.

Deinde verò, quod cauſa ſecunda non ſit cauſa inſtrumentalis tantum exiſtentiæ ſuorum effectuum, ſed verè, & propriè principalis, facilè probatur ex notione cauſæ principalis, & inſtrumentalis; nam ſi per hoc diſtinguuntur, vt fert communis opinio, quod cauſa principalis ea ſit, quæ agit propria virtute accommodata, & proportionata effectui, ita vt effectus non excedat virtutem cauſæ, neque in ſe, neque in modo, quo ab agente ſit, iam conſtat cauſam ſecundam ita ſe habere reſpectu ſuorum effectuum, ignem v. g. generantem reſpectu ignis geniti, quia ignis genitus non excedit virtutem ignis generantis, cum vterque ſit eiuſdem naturæ, nec etiam in modo quo producitur, quia producitur naturaliter, & dependenter à ſubiecto; ſi etiam per hoc diſtinguuntur cauſa principalis, & inſtrumentalis, quod hæc nunquam attingit terminum principaliter intentum, vt illa, qui modus dicendi verior eſt, & Doctori conformior ex dictis diſp. 7. Phyſ. quæſt. 5. adhuc patet ignem v. g. eſſe cauſam principalem alterius ignis geniti, & non inſtrumentalem tantùm, quia non attingit ſolam diſpoſitionem ad formam principaliter intentam, ſed verè ipſam formam ſubſtantialem ignis, vt extrà cauſas poſitam, ergo eſt cauſa principalis exiſtentiæ ſui effectus, & non inſtrumentalis tantùm.

159 Reſpondent quidam Thomiſtæ apud Manc. cit. quod nulla cauſa creata poteſt efficienter phyſicè principaliter tribuere alicui participationem alicuius naturæ, niſi haberet eam per eſſentiam, vt nihil poteſt principaliter ignire, niſi ignis; cum igitur eſſe ſoli Deo principaliter conueniat, conſequens eſt quod ſolus Deus poteſt principaliter phyſicè cauſare ipſum eſſe. Contra, quia ex hac reſponſione ſequitur cauſam ſecundam effectum et connaturalem producere non poſſe nedum quoad exiſtentiam, ſed nec etiam quoad eſſentiam, quia ſolus Deus eſt ſua realis eſſentia per eſſentiam, omnes verò creaturæ habent eſſentiam à Deo participatam, atque ita ſolus Deus omnem eſſentiam efficere poterit; falſum ergo eſt, quod cauſa vt dicatur principalis reſpectu eſſe, quod effectui communicat, debeat poſſidere illud eſſe per eſſentiam, & non ſufficere, quod illud habeat per participationem ab ipſo Deo.

In oppoſitum arguit Bannes, nulla creatura ex ſe, & ex natura ſua habet eſſe, ſed illud communicatur, & conſeruatur à Deo, ergo nulla creatura per ſe eſt cauſa exiſtentiæ, nec in communi, nec in particulari, ſed illa à ſolo Deo eſt. Antecedens patet, & conſequentia probatur, nam virtus cauſatiua exiſtentiæ ſupponit ipſum eſſe in cauſa agente, ergo ſi eſſe ipſius cauſæ prouenit, & communicatur ab extrinſeco, non habet virtutem per ſe operatiuam exiſtentiæ; vel ſaltem non habet, niſi per modum inſtrumenti, ſicut aqua quia per ſe non eſt calida, non eſt etiam per ſe, & principaliter calefactiua, ſed tantum per accidens, & inſtrumentaliter. Tum 2. omnis creatura in ſua actione ſupponit aliquid à ſolo Deo productum, quia non poteſt agere ex nihilo, ſed ex præſuppoſito ſubiecto, ergo actio creaturæ ſupponit eſſe, & per conſequens non eſt cauſa ipſius eſſe. Tum 3. materia prima eſt ingenerabilis, & incorruptibilis, quę à ſolo Deo conſeruatur, ergo ſolus Deus dat exiſtentiam materiæ primæ, ſed materia non

eat illit niſi per exiſtentiam totius, ergo cauſa ſecunda non producit exiſtentiam compoſiti. Tum tandem, quia non alia ratione poſſumus explicare Deum eſſe cauſam totius entis, niſi quia ipſe ſolus cauſat eſſe tam formæ, quam materiæ, & totius, vel ſi creaturæ hoc ipſum efficiunt, dicentur etiam cauſæ totius entis.

160 Reſpond. neg. conſequentiam, quia ex hoc quod cauſa ſecunda non habeat à ſe, & ex ſe exiſtentiam, ſed à Deo, non benè deducitur, quod exiſtentiam ſui effectus attingere non poſſit, alioquin nec etiam eſſentiam attingere poſſet, vt dicebamus, quia & hanc ex ſe non habet, ſed à Deo; & ad probationem conſequentiæ rurſus negatur ſequela, quia vt cauſa poſſit effectui præſtare aliquod eſſe, ſufficit quod illud habeat in ſe, & minimè opus eſt, quod habeat à ſe, niſi de prima cauſa ſit ſermo; nec etiam ſequitur eſſe cauſam inſtrumentalem duntaxat, & per accidens ipſius exiſtentiæ, ſicut aqua eſt cauſa caloris, nam calor nedum ab extrinſeco competit aquæ, ſed etiam omninò per accidens, quia nullo pacto ad eius ſpectat conſtitutionem, ſed exiſtentia licet ab extrinſeco creaturæ communicetur, attamen intrinſecè, & per ſe illi conuenit, quia vt actu creatura ſit, indiget exiſtentia, nec poteſt dici accidens eius, niſi prædicabile, quatenus non eſt eius prædicatum quidditatiuum. Ad 2. probat ſolùm argumentum creaturam non efficere exiſtentiam materiæ primæ, quæ eius actioni ſupponitur, & eſt à ſolo Deo producta, at non probat quin efficere poſſit exiſtentiam formæ, vel compoſiti, quod eſt terminus actionis eius. Ad 3. negatur ſubſumpta minor, quia vt conſtat ex dictis diſp. 2. Phyſ. materia prima propriam habet exiſtentiam incompletam diſtinctam ab exiſtentia formæ, atque compoſiti, quia ſupponitur omni actioni agentis naturalis; vt habens ſuum proprium eſſe eſſentiæ in ſe, & entia cauſam ſuam efficientem, quod ſine eſſe exiſtentiæ intelligi non poteſt. Ad 4. Deus dicitur eſſe cauſa totius entis, non autem creatura, quia Deus efficit totum, & totaliter, ideſt quoad omnes, & ſingulas eius partes nullam præſupponendo, quod nequit facere creatura, vnde ſolum deduci poteſt cauſam ſecundam efficere non poſſe totam ſui effectus exiſtentiam quoad omnes, & ſingulas eius partes, quod certè non obſtat, quominus dicatur efficere exiſtentiam propriam totius cathegorematicè ſumpti, ſicut enim agens naturale dicitur generare totum, licet materiam non generet, quia ad hoc ſufficit, vt producat formam in materia ex quibus vnitis totum reſultat; ſic ad hoc vt dicatur producere exiſtentiam totius, ſufficit vt formam faciat exiſtere in materia, quia vt ait Doctor 4. d. 1. quæſ. 1. B. formam eſſe in materia eſt compoſitum habere eſſe.

Secundò, arguitur ratione, quæ dicitur eſſe D. Thomæ 1. p. qu. 45. art. 5. effectus vniuerſaliores debent reduci in cauſas vniuerſaliſſimas; ſed inter omnes effectus ipſum eſſe eſt vniuerſaliſſima effectus, ergo debet reduci in cauſam vniuerſaliſſimam, qui eſt Deus, & per conſequens eſt proprius eius effectus. Confirmat hoc Blaſius à Concep. quia dicitur Sap. 1. creauit Deus, vt eſſent omnia, & in pluribus, ſcripturæ locis, dicitur quod Deus omnia facit, & plerique Sancti Patres appellant eſſe effectum proprium Dei; alias etiam quinque rationes adducit hic Auctor ex D. Thom. 3. contra gentes cap. 66. quas non adduco, tum quia ferè omnes recidunt in rationem nunc allatam, tum quia ex dictis facillimè diluuntur; tum tandem quia ipſemet Auctor illas ſoluit ſuſtinendo probabiliter oppoſitam ſententiam.

161 Reſpondet Doctor 4. d. 1. qu. 1. lit. C. rationem illam nihil concludere, niſi vniuerſalitas cauſæ, & effectus ſumantur difformiter; dupliciter enim poteſt intelligi cauſa vniuerſalior, ſcilicet ſecundum virtutem, ſeu perfectionem, vel ſecundum prædicationem, & ſimiliter effectus poteſt dici vniuerſalior dupliciter, ſcilicet prædicatione, & virtute, ſeu perfectione; vniuerſalius prædicatione dicitur illud, cuius ratio dicitur de pluribus; vniuerſalius autem perfectione, cuius perfectio eſt maior in ſe, & perfectionum plurium contentiuum; ſi ergo vniuerſalitas cauſæ, & effectus vniformiter ſumantur, itaut effectus vniuerſaliſſimus in prædicatione, ſicut eſt ens, reuocari debeat in cauſam ſic vniuerſaliſſimam, quæ ſit Deus, falſa eſt maior, quia Deus non eſt cauſa vniuerſaliſſima in prædicando; ſi verò intelligatur de vniuerſalitate in perfectione, & virtute, ita verum eſt Deum eſſe vniuerſaliſſimam cauſa, ſed falſum eſt in hoc ſenſu ens eſſe vniuerſaliſſimum effectum, quia prædicata quò ſunt communiora, eò ſunt imperfectiora; ſi verò ſumantur difformiter itaut ſenſus ſit effectum vniuerſaliſſimum in prædicando, quale eſt ens, reduci debere in cauſam vniuerſaliſſimam in perfectione, qualis eſt Deus; aliquid vtique concludet in propoſito ratio D. Thomæ, nimirum ipſum eſſe vniuerſum, vt comprehendit quodcumque factibile eſſe proprium effectum ipſius Dei, quia non poteſt niſi cauſa perfectiſſima producere quodcunque factibile, non tamen concludit quodcunque etiam eſſe particulare eſſe proprium effectum Dei, ſicut ratio deberet inferre, vt contra nos concluderet. Ad Confirm. ſi Patres, vel Scriptura id vnquam dicunt, explicari debent in eodem ſenſu, vt ſcilicet loquantur de eſſe in tota ſua latitudine, vt comprehendit omne factibile, & cauſabile, nam ſi aliqua cauſa ſecunda poſſet in omne ens creabile, & producibile ſecundum totam ſuam latitudinem poſſet in ſeipſam, cum & ipſa ſit ens quoddam creabile, & producibile; dici etiam ſolet eſſe effectus proprius Dei, quia ſolus Deus producit totum eſſe rei, & totaliter nullam præſupponendo partem; tum quia ipſe ſolus in omni re ponit fundamentum exiſtentiæ, ſine quo creatura non poteſt aliquid exiſtentiæ efficere, cum ſemper agat in præſuppoſitum ſubiectum.

162 Denique probatur, quod cauſa ſecunda non ſit cauſa principalis, ſed tantùm inſtrumentalis ipſius eſſe, nam lib. de cauſis dicitur, quod nec intelligentia, nec anima rationalis dat eſſe, niſi inquantum operatur operatione diuina, ex quo ſic arguit Blaſius à Concept. quod agit in virtute alterius, & non in virtute propria, non agit per modum cauſæ principalis, ſed inſtrumentalis, ſed cauſa ſecunda non producit exiſtentiam in virtute propria, ſed in virtute Dei, ergo &c. Conſ. quia ſi entitas exiſtentiæ produceretur à cauſa ſecunda, tanquam a cauſa principali, deberet dari in creatura potentia operatiua, quæ dimanaret a ſubſtantiæ exiſtentia, quia cum ſubſtantia non ſit immediatè operatiua, & exiſtentia ſubſtantiæ ſit ſubſtantialis, deberet neceſſariò dimanare ex ſe aliquam potentiam actiuam, media qua ordinaretur ad productionem exiſtentiæ, ergo cum non detur talis potentia in creatura, vt patet, nulla creatura producet per modum cauſæ principalis entitatem exiſtentiæ.

Reſp. quod cauſa ſecunda dicitur dare eſſe, inquantum operatur operatione diuina, ac in virtute Dei, quia operatur dependenter à Deo, & cum ſubordinatione ad Deum tam in eſſendo, quàm in operando, vt potè quæ totam agendi virtutem accepit à Deo, eamque exercet dependenter à concurſu diuino, non vero quia ſit purum Dei inſtrumentum propriè loquendo de inſtrumento. Ad Confirm. poſſet negari maior, quia in noſtra ſententia ſubſtantia eſt immediatè operatiua, vt conſtat ex dictis diſput. 8. Phyſ. quæſt. 6. artic. 2. poſſet etiam negari minor, quæ non probatur; cui accedit, quod idem prorſus argumentum fieri poſſet ad probandum, quod cauſa ſecunda nequit producere effectum, nedum quoad exiſtentiam, ſed nec etiam quoad eſſentiam, & quicquid dicetur ad illud factum contra productionem eſſentiæ, dicetur quoque ad idem factum contra productionem exiſtentiæ.

163 Solet etiam hic quæri de cauſa formali exiſtentiæ; & Thomiſtæ paſſim aſſerunt in rebus materialibus formam eſſe cauſam formalem omnis exiſtentiæ, dicunt enim materiam, & formam prius inter ſe vniri ad faciendum totum, & deinde ipſi toti aduenire exiſtentiam in virtute formæ, & ſic tam materiam, quam formam accipere exiſtentiam, & quidem non ſemel Ariſt. ſignificauit omne eſſe ſubſtantiale à forma ſubſtantiali proficiſci in genere formalis cauſæ, nam 2. Phyſ. tex. 12. ait res per materiam eſſe in potentia, & per formam eſſe in actu, & 2. de Anim. 36. ait animam eſſe cauſam ipſius eſſe, ſeu cur ſit animal, & 5. Met. 15. ait alia eſt ſubſtantia in rebus, quæ eſt cauſa exiſtentiæ, vt anima in animali; vnde Conimbric. 1. Phyſ. quæſt. 9. teſtantur eſſe commune axioma inter Peripateticos exiſtentiam eſſe vltimam actualitatem omnis formæ. Cœterum iam diſp. 2. Phyſ. q. 1. art. 2. determinatum eſt materiam habere propriam, & intrinſecam exiſtentiam ex ſuis meritis, & non beneficio formæ præciſè, vt opinantur Thomiſtæ, vbi etiam explicatæ ſunt prælegatæ auctoritates, quod nimirum non fiat in eis ſermo de eſſe, & exiſtere entitatiuo, ſeu tranſcendenti, quod eſt commune omnibus rebus, vt entia ſunt, ſed de eſſe ſpecifico, & completo in determinata ſpecie prædicamentali, hoc enim tam materia, quam compoſitum obtinent beneficio formæ, & in genere cauſæ formalis, compoſitum quidem in genere cauſæ formalis intrinſecæ, quia ad eius conſtitutionem concurrit, vt eius pars formalis intrinſeca, materia vero in genere cauſæ formalis extrinſecæ, quatenus in ſe recipiendo formam trahitur per illam ad hanc, vel illam ſpeciem in prędicamento, cum ipſa quantum eſt de ſe ad omnes ſit indifferens ratione ſuæ indeterminatæ potentiæ. Hic autem addo, quod etiam loquendo de ipſo eſſe entitatiuo, ac tranſcendentaliter ſumpto dici poteſt in bono ſenſu omne eſſe vel eſſe formæ, vel à forma in ſuo genere cauſæ pendere; nam ſi loquamur de eſſe, ſeu exiſtentia compoſiti, certum eſt hanc pendere à forma in genere cauſæ formalis intrinſecæ, vt potè quæ eſt præcipua, & principalior pars quidditatis, & in hoc ſenſu prællegatas Ariſt. auctoritates, & alias conſimiles explicauimus diſputat. 5. Phyſ. q. 12. art. 1. qua de cauſa hoc peculiariter tribuitur formæ, etiāſi compoſitum eſſe ſuum habeat quoque à materia, quæ eſt pars altera eius intrinſeca. Quamuis autem hoc modo nequeat forma præſtare exiſtentiam intrinſecam materiæ, quia non eſt pars ipſius materiæ, neque illam intrinſecè componit in ſua entitate, nihilominus adhuc dici poteſt propriam, & intrinſecam materiæ exiſtentiam à forma pendere in genere cauſæ formalis extrinſecè, quia vt materia ſit, & exiſtat in rerum natura indiget informatione formæ, vt dictū eſt diſput. 2. Phyſ. q. 3. art. 1. atq; ita conſtat verum eſſe, quod diximus, nullū eſſe exiſtentiæ in compoſito reperiri, nec integrum, nec partiale, quod vel non ſit eſſe ipſius formæ, vel à forma aliquo modo pendeat.

164 Poſtremum quæſitum eſt, *an exiſtentia ſit actus immediatus eſſentiæ*. Thomiſtæ quamplures, quibus præiuit Caiet. 3. p. quæſt. 17. art. 2. aſſerunt exiſtentiam non conuenire immediatè naturæ ſubſtantiali, ſed ſubſiſtentiam prius, ac deinde exiſtentiam, itaut exiſtentia per ſe primò ſuperueniat toti ſuppoſito ex natura, & ſubſiſtentia conſtituto. Nihilominus cœteri omnes tam Philoſophi, quam Theologi pro comperto habent exiſtentiam eſſe immediatam eſſentiæ actualitatem, nihilque extraneum illi competere antecedenter ad exiſtentiam; verum quidem eſt naturam ante exiſtentiam ſupponi debere ſingularem, cum enim exiſtentia faciat in actu, opor-

tet

tet vt præſupponatur totum integrum eſſe rei, & debet exiſtere, tum quia natura non immediatè in ſe exiſtit, ſed in ſingularibus, quibus identificatur; at opus non eſt, vt ante exiſtentiam ſuppoſitata intelligatur; & hoc præſertim in ſententia noſtra aſſeri debet realiter diſtinguente ſubſiſtentiam ab eſſentia, non tamen exiſtentiam: ſi enim exiſtentia eſt cum eſſentia realiter identificata, & ſubſiſtentia è contra eſt realiter diſtincta, & ſeparabilis à natura, conſequens eſt, vt exiſtentia prius eſſentiæ conueniat, quàm ſubſiſtentia, vt illi conſubſtantialis, ac realiter identificata. Immò id etiam aſſeri debet in ſententia Thomiſtica realiter exiſtentiam diſtinguente ab eſſentia, quia ſubſiſtentia vel fluit ab ipſa natura, vel in ea recipitur, ſi primum, ergo natura ſupponitur exiſtens, cum res prius debeat eſſe in actu, quàm aliquid ab ipſa fluat, & dimanet; idem etiam ſequitur, ſi dicatur ſecundum, quod enim exiſtens non eſt, vtique aliud reale à ſe diſtinctum recipere nequit; maneat ergo exiſtentiam eſſe immediatam actualitatem eſſentiæ, & eſſentiam prius intelligi debere exiſtentem, quàm ſubſiſtentem in ſubſtantijs, vel inhærentem in accidentibus. Solet etiam hic à quibuſdam diſputari, quomodo exiſtentia requiratur ad operandum, an vt virtus cauſatiua; an tantum vt conditio, de quo iam diximus diſp. 8. Phyſ. quæſt. 4. artic. 1.

QVÆSTIO IV.

An quæcunque propriam habens eſſentiam, peculiarem etiam habeant exiſtentiam.

165 MOuetur hæc quæſtio, ad dignoſcendum quibus rebus propria competat exiſtentia. Thomiſtæ namq; realiter diſtinguentes eſſentiam ab exiſtentia, multis rebus propriam adſcribunt eſſentiam, ſed non propriam concedunt exiſtentiam, ſed aliena exiſtentia dicunt illas exiſtere; ita diſcurrere ſolent de materia in ordine ad formam, de accidente reſpectu ſubiecti, & de humanitate aſſumpta à Verbo, volunt enim hæc omnia propriam habere eſſentiam, ſed non propriam exiſtentiam, vnde aſſerunt materiam exiſtere per exiſtentiã formæ, accidens per exiſtentiam ſubiecti, & Chriſti humanitatem per exiſtentiam Verbi; quod etiam à fortiori de relationibus aſſerunt, quamuis enim habeant diſtinctam eſſentiam à ſuis fundamentis, non tamen habent diuerſam exiſtentiam, ſed eorundem exiſtentia exiſtunt. Et hoc ipſum aſſerunt nonnulli Recentiores de modis reſpectu rerum, quod nempe propriam eſſentiam poſſideant, verùm non exiſtant, niſi per exiſtentiam rerum, quarum ſunt modi, quia ſi modus, propriam haberet exiſtentiam, non amplius eſſet modus, ſed entitas.

Alij verò è contra non diſtinguentes eſſentiam actualem ab exiſtentia aſſerunt omnem eſſentiam habere debere ſuam propriam exiſtentiam, nec vnam rem per exiſtentiam alterius exiſtere poſſe, nec plures res per vnicam exiſtentiam, ſed ſicut diſtinguuntur ipſæ res, & earum eſſentiæ, ità multiplicari, & diſtingui earum exiſtentias, vndè conſequenter volunt materiam propriam habere exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia formæ, accidentia item nedum abſoluta, ſed etiam reſpectiua habere ſuammet exiſtentiam diuerſam ab exiſtentia ſubiecti, & fundamenti; & rurſus humanitatem Chriſti propriam habere exiſtentiam creatam diſtinctam ab exiſtentia Verbi, ita Suar. diſput. 31. Metaph. ſect. 11. Auerſa quæſt. 8. Phyſ. ſec. 10. Arriag. diſput. 2. Metaph. ſec. 5. Paſqualig. diſput. 83. ſec. 5. Meuriſſe lib. 1. ſuæ Metaph. quæſt. 20. de modis verò reſpectu rerum aiunt, quod ſicut habent propriam eſſentiam ab eſſentia ſubiecti modaliter diſtinctam, ita etiam habent propriam modalem exiſtentiam, ratione cuius poſſunt produci, & deſtrui abſque eo quod producatur, & deſtruatur ſubiectum; ita Suarez, Auerſa & Arriag. citat. Vel ſi negatur habere modos propriam exiſtentiam, negare quoq; debet habere propriam eſſentiam, vt defendit Paſqualig. loc. cit.

166 Hæc poſterior opinio vera eſt, nobiſq; tuenda, ſequiturq; neceſſariò ex principio iam poſito de identitate eſſentiæ cum exiſtentia, & probatur primò in generali cuicunq; eſſentiæ propriam correſpondere exiſtentiam, nec aliena exiſtentia exiſtere poſſe, ſi enim exiſtentia realiter loquendo non eſt aliud, quam eſſentia prout eſt in actu, ſequitur manifeſtè non poſſe, niſi per propriam exiſtentiam exiſtere; & ſicut impoſſibile eſt, quod aliqua res ſit ens per alienum, eſſe, ita etiam impoſſibile eſt, quod ſit actualis, vel actu ens per alienam actualitatem, probatur conſequentia, quia non minus intrinſecè quælibet res in ſe eſt actualis, quam ſit ens, quia eſſe actuale nihil aliud dicit, quam reperiri à parte rei ſecundum proprium eſſe.

Secundo, Deindè vlterius probatur in ſpeciali diſcurrendo per ſingula, quibus Thomiſtæ propriam concedunt eſſentiam, & negant exiſtentiam, & quidem materiam primam nedum propriam habere eſſentiam, ſed etiam exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia formæ, & compoſiti ex profeſſo probatum eſt diſp. 2. Phyſ. q. 2. ar. 1. propriam, inquam, exiſtentiam partialem, & incompletam, ibiq; ſufficienter factum eſt ſatis omnibus, quæ ſolent in oppoſitum conglomerare Thomiſtæ. Quod etiam accidentia propriam habeant exiſtentiam ab exiſtentia ſubſtantiæ diſtinctam non ſolùm docet Scotus 4. d. 12. q. 1. §. *Hic dicitur*, ſed etiam ſanior pars Thomiſtarum, quos refert, & ſequitur Blaſius à Concept. diſp. 6. Met. q. 3. immò Bannes 1. p. q. 3. a. 4. dub. 5. inquit ſe aliquando cũ Magiſtro Soto 1. Phyſ. qu. 6. ſenſiſſe oppoſitum, verum re melius perfecta agnouiſſe eſſe contrà mentẽ S. Thomæ, hoc autem probat Doctor loc. cit. hac ratione; vnumquodq; quod eſt extrà cauſam ſuam, & intellectum, ſicut habet entitatem propriam, ita & proprium eſſe, ergo ſi accidens habet propriam entitatem eſſentialẽ extrà ſubiectum, & intellectum, habet, & proprium eſſe, & ita non exiſtit formaliter per eſſe ſubiecti. Aſſumptum patet ex ſuperioribus, vbi probatum eſt exiſtentiam aliud non eſſe quam rei eſſentiam, & entitatem actu extrà cauſas poſitam; alia verò propoſitio ſubſumpta à Doctore, quod accidentia propriam habeant entitatem, & eſſentiam ab eſſentia ſubiecti diſtinctam facilè probatur, quia accidentia de nouo producuntur in ſubiectis, & corrumpuntur permanentibus ſubiectis, ergo propriam entitatem habent diuerſam realiter ab entitate ſubiecti, & per conſequens diſtinctam quoq; exiſtentiam, & ratio eſt, quia omnis productio ad aliquam terminatur exiſtentiam, & per omnem corruptionem aliqua deperditur exiſtentia. Confirmatur hoc ineluctabiliter ex myſterio Euchariſtiæ, in quo eadem numero accidentia conſeruantur ſine ſubſtantia, certum autem eſt non conſeruari ſine exiſtentia; quæ ratio vt benè Suarez adnotauit, procedit etiam in opinione Thomiſtica diſtinguente realiter eſſentiam ab exiſtentia; quod enim aliqui dixerunt ex Thomiſtis, quod quamuis poſt conſecrationem euchariſticam non maneat eſſentia panis, manet tamen exiſtentia ſubſtantialis panis, cuius beneficio quantitas, & alia accidentia ſeparata exiſtunt, eſt erronea, quia juxtà doctrinam Conciliorum, & Patrum prẹter accidentia panis poſt eius conſecrationem nihil prorſus remanet, quod ſpectaret ad ſubſtantiam panis.

167 Reſpondet quidam Thomiſta Deum in Euchariſtia creare nouum quoddam eſſe, per quod accidentia ipſa extrà ſubiectum conſeruantur. Hanc ſolutionem iamdudum impugnauit ex profeſſo diſp. 3. Phyſ. q. 4. art. 2. ac etiam reijcit ipſe Doctor cit. quia cum illud eſſe nouum non ſit eſſe diuinum, ſed creatum vel eſt ſubſtantia, vel accidens, ſi illud eſſe nouum eſt in genere ſubſtantiæ, erit independens, & per conſequens non erit formaliter eſſe alicuius accidentis, quia nullum accidens poteſt eſſe formaliter independens, vel per ſe eſſe, tum quia ſecundum fidem in Euchariſtia alia ſubſtantia non reperitur prẹter corpus Chriſti; ſi verò ſit accidens, ſeu in genere accidentis erit æquè dependens, ſicut forma cuius eſt, & per conſequens per illud eſſe formaliter non erit accidens ſeparatum independens, vt ipſi aſſerunt, dum dicunt virtute talis nouæ exiſtentiæ accidens ſeparatum independenter exiſtere; tum quia ſi talis noua exiſtentia eſt accidentalis, iam conceditur vltrò, quod hic contendimus, dari nimirum exiſtentiam inferioris ordinis ad exiſtentiam ſubſtantialem proportionatam accidentibus; & hac admiſſa præſtabit magis hanc ponere accidentibus connaturalem, & congenitam, quam nouam, & miraculoſam. Rurſus hæc ſolutio omnia illa incurrit incommoda, quibus ſubiacent dicentes poſſe eandem numero eſſentiam conſeruari variata exiſtentia, quod impugnatum eſt, vt impoſſibile prorſus nu. 128. quia ſi manet eadem numero actualis entitas, manebit etiam illud eſſe, à quo intrinſecè res habet talem actualitatem, quod eſt eſſe exiſtentiæ.

168 Sed obijcies, quod accidentis eſſe eſt ineſſe, & 7. Met. 2. dicitur ens, quia entis ens, idest quod nec eſt ens, nec habet eſſe, niſi quatenus participat eſſe ſui ſubiecti. Deindè quia ſi propriam haberet exiſtentiam, ad exiſtentiam ſubſtantiæ vlterius non ordinaretur, quia exiſtentia eſt vltimus terminus eſſentiæ. Demum ſi propriam habet exiſtentiam, vel hæc eſt eius inhærentia actualis, vel aptitudinalis, aliud enim in accidente non reperitur, ſed neutrum horũ, quia actualẽ amittit in Euchariſtia, & aptitudinalis eſt eius eſſentia, non exiſtẽtia, ergo &c. Reſp. Ad 1. ex Doctore loc. cit. accidentis eſſe dici in eſſe, non quia in ratione entis intrinſecè conſtituatur per eſſe ſui ſubiecti, ita quod ſit vnum eſſe, vel entitas accidentis, & ſubiecti, quia tunc ex ipſis non fieret vnũ per accidens, ſed quia ob debilitatẽ, & imperfectionem ſui eſſe dicit tranſcendentalem habitudinẽ ad ſubiectum, adeout naturaliter nequeat niſi in alio ſuſtentari; talis autem dependentia in exiſtendo vnius ab alio non arguit carentiam propriæ exiſtentiæ in re ſic dependenter alioquin compoſitum propriam non haberet exiſtentiam, cum nequeat ſine partibus conſiſtere, imò & ſubſtantia ipſa ſine quibuſdam accidentibus conſeruari non poteſt, ſed arguit debile exiſtentiam, & imperfectam, vt in propoſito de accidente, aut aliqua alia ratione dependentem. Et enim ab Ariſt. accidentia dicuntur entia, quia entis, ait Doctor ibid. lit. G. ly *quia* non dicere notam cauſæ formalis, ſed alicuius cauſalitatis extrinſecæ, quam ſubiectum exercet reſpectu accidentis illud ſuſtentando, ac interdum efficiendo, de quo videatur Alenſ. 7. Met. tex. 5. q. 1. Ad 2. quicquid hic dicat Blaſius à Concep. negandum eſt exiſtentiam vt ſic eſſe vltimum terminum eſſentiæ, hoc enim potius conuenit ſubſiſtentiæ, vt notat Scotus quol. 9. §. *de ſecundo*, vbi ait ſubſiſtentiam eſſe actualitatem vltimatam eſſentiæ, ita quod ſubſiſtens non eſt per ſe ordinabile ad aliquem actum ſimpliciter vltrà iſtum, quem habet, qui quidem actus vlterior poſſit eſſe actus eius per ſe. Ad 3. concedunt Bannes, & Blaſius à Concep. exiſtentiam accidentis eſſe formaliter eius inhærentiam, & accidens à ſua exiſtentia dici formaliter inhærens, ſeu exiſtens; verum tamen vt dictum eſt nu. 128. ſicut in ſubſtantia diſtinguitur eius exiſtentia à ſubſiſtentia, ita pariter in accidente diſtingui debet ab eius inhærentia tam actuali, quam aptitudinali, ab actuali quidem realiter, quia deſtructa eius inhæſione ad ſubiectum conſeruari poteſt ſupra rerum naturam per potentiam Dei abſolutam, vt patet in Sacramento Altaris; ab aptitudinali autem formaliter, quia inhærentia aptitudinalis importat formaliter ordinem ad ſubiectum, exiſtẽtia

autem omninò à tali ordine præſcindit, & dicit præciſè modum, quo formaliter, & intrinſecè accidens conſtituitur ens in actu, vt ſic, quod quidem exprimi poteſt conceptu abſoluto, aut ſaltim præſcindente ab omni ordine ad ſubiectum, quod quidem inhærentia neceſſariò concernit vel actualiter, vel ſaltim aptitudinaliter; falſum igitur eſt nil aliud in accidente reperiri à parte rei præter inhærentiam actualem, ac aptitudinalem, reperitur enim modus, cui pertinet ad rationem exiſtendi abſolutè, vt ſic, inhærentia verò non ſpectat ad rationem exiſtendi abſolutè, ſed ad determinationem, & modificationem ipſius exiſtentiæ.

169 Tertiò, humanitatem Chriſti non exiſtere per Verbi exiſtentiam, ſed per propriam, & intrinſecam docet, & probat Doctor, quem omnes ſequuntur extrà ſcholam D. Thomæ, 3. d. 6. qu. 1. quia Chriſtus quatenus homo fuit terminus generationis temporalis ex Matre, ſed terminus generationis ex 5. Phyſ. 7. eſt eſſe exiſtentiæ, vel aliquod habens eſſe tale, ergo aliquod eſſe tale fuit terminus generationis temporalis Chriſti, hoc autem non eſt eſſe increatum Verbi, tum quia hoc eſſe non eſt effectum per generationem temporalem, tum quia non pertinet ad ipſum, quatenus homo eſt, ergo fuit eſſe proprium, & creatum humanitatis Chriſti, quia ipſa exiſtebat. Confirm. illam naturam, quam Verbum perſonauit tota Trinitas produxit in ratione cauſæ efficientis, & conſeruauit cauſalitas autem cauſæ efficientis, & conſeruantis non terminabatur, niſi ad aliquod exiſtere, non increatum, quia nihil efficit ſe ergo &c. Dices pro Thomiſtis opus non eſſe ſemper, quod exiſtentia ſit terminus per generationem productus, ſeu per generationem producatur, ſed ſufficere quod producatur res exiſtens, ſic autem euenit in generatione temporali Chriſti, quod B. Virgo, licet non produxerit exiſtentiam humanitatis Chriſti, quia exiſtit per exiſtentiam Verbi, produxit nihilominus hominem exiſtentem, quatenus produxit vnionem, qua humanitas vnita eſt exiſtentiæ Verbi, ſicut homo dicitur hominem generare, licet non attingat animam, non alia ratione, niſi quia vnit illam. Hæc ſolutio iam impugnata eſt ſupra num. 158. quia vnio, cum ſit quidam reſpectus, nequit eſſe terminus formalis generationis ſubſtantialis, tum quia falſum eſt B. Virginem produxiſſe vnionem humanitatis cum Verbo, Deus enim ſolus immediatè copulauit humanitatem cum Verbo; tum quia vnio præſupponit extrema vnibilia iam exiſtentia, non verò per ipſam exiſtentia fiunt; tum quia etiam concedendo B. Virginem vnionem hypoſtaticam attigiſſe, adhuc redit argumentum de ipſa vnione, an à Virgine producta fuerit cum propria exiſtentia, nec ne; ſi primum, idem dici poterat quoque de ipſa humanitate, quod fuerit producta, vt exiſtens; ſi verò dicatur exiſtens per exiſtentiam Verbi, tunc dabitur proceſſus in infinitum, quia hoc vtique erit per aliam vnionem ad exiſtentiam Verbi. Et deníque contra eſſentiam vnionis fieri poſſunt omnia argumenta, quæ fiunt contra eſſentiam humanitatis aſſumptæ ſine exiſtentia.

170 Objicies, Patres plerunque dicere humanitatem Chriſti exiſtere in Verbo; & rurſus humanitatem non exiſtere, niſi vna exiſtentia cum Verbo, quo pacto loquitur Sophronius in 6. Synodo artic. 11. Quod etiam probatur ratione, quia conceduot omnes, & eſt de Fide humanitatem Chriſti ſubſiſtere per ſubſiſtentiam Verbi diuini, ergo pariter eiuſdem exiſtentia poterit exiſtere. Reſp. etiam accidentia in ſubiecto exiſtere, & formam in materia, & tamen hinc non deducitur formam ſubſtantialem exiſtere exiſtentia materiæ, & accidens per exiſtentiam ſubiecti, imò potius oppoſitum, quia hoc quod eſt exiſtere in alio requirit propriam vtriuſque extremi exiſtentiam, ſi enim exiſteret in alio per exiſtentiam alterius formaliter, ſignum eſſet & illud alterum in alio exiſtere, quia ſi in ſe exiſteret, non poſſet eius exiſtentia denominare formaliter aliquid in alio exiſtere, vndè repugnat dicere, quod accidentia ſint in alio per exiſtentiam ipſius ſubſtantiæ, quia exiſtentia ſubſtantiæ nequit talem effectum formalem præſtare. Cum autem Patres dicunt humanitatem Chriſti non exiſtere niſi vna exiſtentia cum Verbo, vel exiſtentiam ſumunt pro ſubſiſtentia, quæ vtique vnica eſt in Chriſto, aut ſolum inſinuare volunt non extitiſſe prius tempore, quam exiſteret in Verbo. Ad rationem negatur paritas, quia ſubſiſtentia eſt modus realiter diſtinctus ab actuali eſſentia, vt dicemus diſp. 11. & ab ea ſeparabilis, quia non pertinet ad rationem exiſtendi abſolutè, ſed ad rationem ſic, vel ſic eſſendi, vndè etiamſi ſeparetur actualis eſſentia à ſubſiſtentia, adhuc intelligi poteſt, quod maneat eadem actualis eſſentia, licet ſub alio modo eſſendi; at exiſtentia pertinet ad rationem eſſendi abſolutè extra cauſas, & conſtituit eſſentiam in ratione entis in actu, & illud primò, & formaliter diſtinguit ab ente in potentia obiectiua, atque ideò in re non diſtinguitur ab ipſa actuali eſſentia rei; ſed quia hæc controuerſia eſt merè Theologica, ad Theologiam remittatur, vt fuſius tractanda; quam tamen hic obiter tangere libuit, quia pendet ex principijs Metaphyſicis.

171 Quartò vlterius relationes quoque reales propriam habere exiſtentiam ab exiſtentia fundamenti diſtinctam, & ſuæ eſſentiæ proportionatam docet Scot. quol. 3. lit. C. & probatur in primis ex generali ratione, quia nec Deus facere poteſt, vt aliqua eſſentia creata ſit actualis eſſentia, ſeu actu ens extrà nihil per actualitatem extraneam, & diſtinctam ab ipſa; ergo ſi ſemel conceditur relationibus, quod ſint entitates realiter ab extremis diſtinctæ, vt hic ſupponimus, conſequenter earum entitati extrà cauſas propria correſpondebit exiſtentia diſtincta ab exiſtentia extremorum. Deindè etiam ipſæ relationes de nouo producuntur in ſuis fundamentis, & corrumpuntur ipſis permanentibus, ergo propria gaudent exiſtentia, quia omnis productio ad aliquam terminatur exiſtentiam, & per omnem corruptionem aliqua deperditur exiſtentia. Tum quia, vt ſupra dictum eſt, vt aliqua entitas propriam exiſtentiam habere intelligatur, opus non eſt, vt ſit apta exiſtere ſolitariè, multa namque ſine alterius conſortio exiſtere nequeunt, quæ tamen palam eſt propriam poſſidere exiſtentiam, vt conſtat de creatura, quæ nequit exiſtere ſine Deo, nec vnum relatiuum ſine alio, nec compoſitum ſine partibus, ſed ſufficit, quod ſit terminus actionis phyſicæ, & realis, quia per hanc ſit res exiſtens, & exiſtentia communicatur effectui; non ergo quia relatio ſine fundamento exiſtere nequit, debet illi propria, & peculiaris denegari exiſtentia, ſed tantum deducere licet eſſe exiſtentiam ſatis debilem, & ab exiſtentia alterius dependentem.

Dices, relationes non habere propriam nouitatem, nec per ſe acquiri, qua de cauſa Ariſt. negat dari motum ad relationem 5. Phyſ. 10. ſed eadem omninò actione generantur, & corrumpuntur cum ſuis extremis, ergo non habent exiſtentiam diſtinctam ab illis. Reſpond. hoc argumento probari ſolere à Nominalibus relationem nihil reale extremis ſuperaddere vndè non ſolum concludit (ſi quid probat) relationem non habere exiſtentiam, ſed nec etiam eſſentiam diſtinctam ab extremis; hic autem ſupponimus relationes habere entitatem propriam diſtinctam ab entitate extremorum, & ex hoc contendimus eis quoque deberi propriam exiſtentiam, cum non ſit niſi actualis entitas rei; argumento autem in ſe ſatisfactum eſt diſp. 8. log. quæſt. 5. art. 2. ab initio, vbi diximus Ariſt. loc. cit. non loqui de relationibus in vniuerſum, quia concedit ibi motum ab Vbi, quod tamen eſt de genere reſpectuum, ſed loquitur de relationibus quarti prædicamenti, quæ in noſtra ſchola dicuntur intrinſecus aduenientes, & negat motum ad illas, non quia & ipſæ propriam non habeant productionem diſtinctam à productione extremorum, ſed quia non per ſe primò acquiruntur, ſed neceſſariò conſequuntur extrema iam poſita, & ideò ait ibidem non acquiri, nec modum terminare, niſi per accidens, quatenus ſupponunt acquiſitionem alterius. Deníque licet non appareat tales relationes generari, & corrumpi manentibus extremis, apparet tamen generari, & corrumpi, ſi ad ſolum fundamentum comparentur, quia in eodem fundamento modò incipiunt, modò deſinunt, quod nobis ſufficit ad conuincendum Aduerſarios, qui dicebant relationem non habere diſtinctam exiſtentiam ab exiſtentia ſui fundamenti, non autem loquebantur de exiſtentia amborum extremorum.

172 Quintò tandem modos quoque habere propriam exiſtentiam probatur, quia ij modi, de quibus loquuntur Recentiores, & Aduerſarij, ſunt modi rerum Phyſici, ac extrinſeci, vt figura reſpectu quantitatis, præſentia, vnio, ſeſſio, &c. at illi ſunt verè, & propriè res capiendo rem, vt conuertitur cum ente reali, ergo nedum propriam eſſentiam habebunt, ſed propriam quoque exiſtentiam, minor probatur à Scoto 2. d. 1. q. 5. §. *quod ſi adhuc* vbi loquens de prædictis entitatibus modalibus alias res determinantibus, & quærens num dici poſſint res, reſpondet quod licet dicantur modi, quia non ſunt ita res, ſicut illa, quam modificant, poſſunt tamen dici res quatenus eſſentialiter cadunt ſub diuiſione entis realis. Confirmatur etiam ratione communi ſuperius adducta pro ceteris, quia etiam huius generis modi (quod dico ad excludendos modos intrinſecos, de quibus poſtea) producuntur in ſubiectis, & corrumpuntur permanentibus ſubiectis, vt conſtat de præſentia reſpectu corporis, figura reſpectu quantitatis; ergo nedum habent propriam eſſentiam, ſed etiam propriam exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia ſuorum ſubiectorum.

Sed objicies modum non eſſe propriè entitatem, ſed entitatis modum, & eius munus eſſe, non quidem nouam entitatem afferre, ſed præexiſtentem duntaxat modificare, ergo non requirit nouam exiſtentiam, noua enim exiſtentia eſt tantùm propter nouum eſſe. Reſp. quicquid in propoſito dicant Recentiores, qui non videntur conſequenter loqui, dum declarando naturam horum modorum pleno ore fatentur non eſſe res, non eſſe entitates, ſed rerum, ac entitatum modificationes, ac determinationes, & hic poſtea nedum illis propriam tribuunt entitatem, ſed etiam propriam, ac peculiarem exiſtentiam; quicquid, inquam, illi dicant, nos breuiter occurrimus ex Scoto loc. cit. 2. d. 1. quæſt. 5. D. quod licet modus non ſit ita res, ſicut illa, cuius eſt modus, non tamen nulla res eſt, ſicut nec vllum ens, quia tunc nihil eſſet, adhuc tamen eſt res cadens ſub diuiſione entis realis, atque ideò in ſuo genere habens propriam eſſentiam, & propriam exiſtentiam correſpondentem nempe modalem.

173 Sed grauior adhuc remanet difficultas de naturis communibus, de modis intrinſecis, de proprietatibus, & alijs rerum formalitatibus in eadem re ex natura rei repertis, num illis propria correſpondeat exiſtentia, & ratio dubitandi eſt, quia hæc omnia propriam habent eſſentiam quæ, & per diſtinctam definitionem exprimitur; ergo ſi verum eſt principium ſupra poſitum, quod cuicunque eſſentiæ propria debet in ſuo genere exiſtentia correſpondere, ſingulæ formalitates propriam habebunt exiſtentiam, & hoc præſertim aſſerendum videtur in ſententia noſtra admittente diſtinctionem formalem ex natura rei, & actualem inter illas. Arriag. diſput. 12. Metaph. ſec. 5. num. 75. illo principio nixus ait omnibus illis,

Digitized by Google

ſis, quibus conuenit entitas diſtincta, aſſignari etiam debere propriam exiſtentiam, quantumuis modalis, vel minimæ entitatis ſiot, vndè deducit etiam gradibus ſuperioribus, eo modo quo ab inferioribus diſtinguuntur, propriam conuenire exiſtentiam, & vno verbo eodem omninò modo philoſophandum eſſe in omnibus de exiſtentia, quo de eſſentia, propter rationem ſæpè dictam, quia ſcilicet hæc duo omninò indiſtincta ſunt inter ſe, ſic etiam diſcurrit Auerſa qu. 8. ſec. 8 *§. ſequitur ſecundò*. Inſuper Meuriſſe, ex noſtris lib. 1. Met. q. 20. concl. 5. ait propriis paſſionibus correſpondere propriam exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia ſubiecti, quia fluere dicuntur à ſuis ſubiectis, & dimanare, cum ergo fluxus ille terminetur ad aliquid actuale conſequens naturam, terminatur quoque ad aliquid ſuo modo exiſtens. Subdit etiam idipſum aſſeri debere de naturis communibus ſuppoſita diſtinctione formali gradium ſuperiorum ab inferioribus gradus enim viuentis v. g. eſt actu in Petro, ergo exiſtit in Petro, & cum ſit gradus diſtinctus formaliter a Petro vel tanquam incluſum ab includente, vel aliter, eius quoque exiſtentia erit formaliter diſtincta ab exiſtentia Petri; quare concludit gradus ſuperiores, & inferiores ſicut habens diuerſas eſſentias, ita quoque diuerſas habere exiſtentias, ſed ſicut eorum eſſentiæ non ſunt niſi formaliter diſtinctæ, non verò realiter ita quoque dicendum de exiſtentiis, & hanc ſententiam colligit ex Scoto 2. d. 3. q. 3. vbi dicit naturam communem habere exiſtentiam in indiuiduis, & ex Baſſolio 1. d. 8. qu. 1. art. 2. & 3. d. 6. qu. vn. artic. 2. idem tenet Smiſinch. tract. 1. de Deo vno diſp. 2. num. 36. Faber. 9. Met. diſp. 2. cap. 2.

174 Oppoſitum tamen mihi probabilius videtur, non ſingulis gradibus rerum, ac earum formalitatibus, quas in eadem re multiplicatas concedimus, ac ex natura rei formaliter diſtinctas, proprias correſpondere exiſtentias, ſed omnes adæquatè exiſtere per eandem exiſtentiam illius rei, cui identificantur, ad cuius integritatem ſpectant, quem dicendi modum docuit Trom. 5. Met. qu. 6. & trac. formalit. ab initio, vbi exiſtentiam ponit correſpondere rebus, non autem formalitatibus, rem autem ipſe appellat entitatem potentem ſe ſola exiſtere, & quia formalitates ſe ſolis exiſtere nequeunt; ideo illis negat propriam exiſtentiam; in qua explicatione diſcrepamus ab ipſo, quia tunc relationes reales, & multa alia, quæ ex naturali connexione cum aliis nequeunt ſeipſis exiſtere, propria carerent exiſtentia, hinc dicebamus diſput. 1. log. quæſt. 5. art. 2. & in ſuperioribus diſput. 6. nu. 60. nomine rei, quæ nata eſt fundare diſtinctionem realem, neduro intelligendum eſſe, quod per ſe primò, immediatè exiſtit, vel ſic exiſtere poteſt, ſed omne id, quod per veram efficientiam, & phyſicam cauſalitatem accipit eſſe, ſiue ſolitariè exiſtere poſſit, ſiue non, & ita ſe habent omnes phyſicæ entitates, omnes nimirum ſubſtantiæ ſiue completæ, ſiue incompletæ, vt materia, & forma, omnia item accidentia ſiue abſoluta, ſiue reſpectiua, hæc enim omnia verè ſunt entia in recto propriam eſſentiam, & exiſtentiam habentia, & ſi non omnia ſolitariè exiſtere nata. Per realitatem verò, ſeu formalitatem, quæ nata eſt fundare duntaxat diſtinctionem ex natura rei formalem intelligitur id, quod eſt aliquid rei in præfato ſenſu explicatæ, non quocunq; modo, ſed per identitatem realem, atque ita per realitatem omne id intelligendum venit, quod per ſe non recipit eſſe, ac immediatè a ſua proxima cauſa per verum influxum phyſicum, ſed per ſimplicem dimanationem Metaphyſicam. Itaque non eſt immediate, & formaliter capax exiſtentiæ, niſi id quod eſſe poteſt terminus, & effectus phyſicæ cauſalitatis, quandoquidem per talem cauſalitatem communicatur effectui entitas actualis, quæ eſt exiſtentia; quia ergo formalitates non ſunt effectus accipientes eſſe per aliquam phyſicam cauſalitatem, ſed per ſimplicem metaphyſicam dimanationem, hinc eſt quod propria exiſtentia carere dicuntur ſed omnes adæquatè exiſtunt per vnicam exiſtentiam, ſcilicet illius rei, cui identificantur, & ad cuius ſpectant integritatem, idem tenet Vulp. diſput. 63. de Trin. artic. 8. vide dicta ſuperius diſput. 6. quæſt. 7. art. 2. num. 160. & ſeq.

175 Dices vtiq; exiſtere omnes formalitates, & gradus eiuſdem rei per vnicam realem exiſtentiam, multiplicari tamen exiſtentias formales, & formaliter diſtinctas, quia multiplicantur eſſentiæ formaliter diſtinctæ, & cuicunque eſſentiæ propria correſpondet exiſtentia ex principio iam poſito. Contra, quia dictum eſt, exiſtentiam non correſpondere formalitatibus, ſed rebus, nec dari poſſe plures exiſtentias, quæ ſolùm formaliter diſtinguantur, cum enim id quod exiſtit, vt ſic, ſit terminus phyſicæ cauſalitatis, ſecundum ſuam exiſtentiam natum eſt fundare realem diſtinctionem à quolibet alio diſtincta exiſtentia exiſtente. Cum autem dicitur ſingulas illas formalitates propriam præſeferre eſſentiam, ac diſtincta definitione explicabilem per conceptus adæquatos negat Trombet. hoc aſſumptum, quia licet dici poſſit ſingulas importare proprias quidditates, non tamen important proprias eſſentias, in hoc enim (ait) differunt quidditas, & eſſentia, quod eſſentia dicitur entitas illa, cui non repugnat eſſe, & habere eſſe ſine altero, ſed quidditas eſt id, quod exprimitur per definitionem; quæ diſtinctio non placet, quia nimis coarctat eſſentiæ nomen, relationes ſiquidem, & alia multa propriam habent eſſentiam, quæ tamen ſolitariè exiſtere non poſſunt. Potius ergo iuxta allatam explicationem dicendum eſſentiæ nomen dupliciter ſumi poſſe nimirum vel pro re, cui non repugnat exiſtere, & poteſt eſſe terminus actionis agentis, & phyſicæ cauſalitatis, & in hoc ſenſu verum eſt cuilibet eſſentiæ propriam correſpondere exiſtentiam, hanc enim accipit ab agente, dum producitur; & hoc modo negatur formalitates propriam eſſentiam præſeferre, quia nequeunt eſſe terminus immediatus phyſicæ cauſalitatis; alio modo ſumi poteſt eſſentia latius pro quacunque ratione eſſentiali, quomodo dicimus quicquid eſt, eo modo quo eſt habere ſuam eſſentiam, quia nihil eſſe poteſt abſque ſua propria, & intrinſeca ratione eſſentiali, & ſic vtique verum eſt etiam formalitates, & varios gradus entitatis rei propriam habere eſſentiam, ſed falſum eſt eſſentiæ ſic ſumptæ propriam, & adæquatam correſpondere exiſtentiam, nam omnes adæquatè exiſtunt per vnicam exiſtentiam illius rei, ad cuius integritatem pertinent. Vide ſupra diſput. 6. num. 180. vbi explicatum eſt, quænam ſit eſſentia, cui correſpondet propria exiſtentia. Et hunc dicendi modum, quem Scoticum eſſe opinior, non obſcurè inſinuat Paſqualig. diſp. cit. 83. ſec. 5. num. 1. explicans dictum illud, quod cuicunque eſſentiæ propria correſpondere debet exiſtentia, ait ita accipiendum eſſe, vt ſolum procedat de iis eſſentiis, quæ conſtituunt vnam integram entitatem, non autem de qualibet quidditate, quamuis ſuo modo etiam quælibet ratio formalis habeat propriam exiſtentiam, quatenus exiſtentia cuiuslibet rei adæquat omnes formalitates ipſius faciendo ſingulas exiſtere.

176 Et hac eadem ratione negandum eſt naturis communibus, vt à ſingularibus præciſis, propriam correſpondere exiſtentiam, quia in tali ſtatu natura, vt bene Suarez adnotauit diſp. 31. cit. ſec. 11. num. 2. non eſt exiſtentiæ capax, nec poſt eſſe immediatus terminus productionis, & phyſicæ cauſalitatis, cum ergo non ſit capax exiſtentiæ, niſi vt eſt ſub ſingularitate, & non niſi ſub tali ſtatu poſſit eſſe terminus generationis, conſequenter dici debet exiſtentiam non correſpondere adæquatè, niſi naturæ ſingulari, ſeu ſub ſingularitate conceptæ, & hoc expreſſe docet Scot. loc. cit. à Meuriſſe pro parte oppoſita 2. d. 3. quæſt. 3. vbi ait exiſtentiam ſequi naturam etiam ſingularitatem. Nec valet, quod ait Meuriſſ. per hoc probari tantùm naturam non eſſe capacem in tali ſtatu exiſtentiæ, qua ſe ſola exiſtere poſſit extra ſingularia, non autem quod non ſit capax exiſtentiæ in ſingularibus. Imò hæc reſponſio potius nobis fauet, ſi enim non eſt exiſtentiæ capax, niſi vt in ſingularibus concipitur; ergo quando concipitur, vt communis præciſa ſingularitate non eſt proximè capax exiſtentiæ, quia ſecundum eum ſtatum repugnat ei actualis exiſtentia, ergo concipiendo exiſtentiam, vt actum eſſentiæ, non debet immediatè referri ad naturam, vt communem, ſed vt ſingularem; & ad communem, vt facta eſt ſingularis in re indiuidua. Neque tandem oppoſitum probat ratio Meuriſſ. relata num. 173. conceditur enim gradum viuentis v. gr. eſſe actu in Petro, & exiſtere in Petro, ſed nego quod exiſtat exiſtentia diſtincta etiam formaliter ab illa qua Petrus exiſtit, non enim diſtingui poſſunt in Petro ex natura rei duæ exiſtentiæ, quarum vna ſit Petri, & alia hominis, ſed eſt vna duntaxat, qua immediatè Petrus exiſtit, & mediatè homo, & hoc ipſum ſignificauit Doctor vbicunque dixit naturam communem non exiſtere immediatè, ſed mediatè in ſingularibus, nam ſi propriam haberet exiſtentiam ſaltim formaliter diſtinctam ab exiſtentia ſingularium tunc non mediatè tantùm, ſed etiam immediatè per propriam exiſtentiam diceretur exiſtere. Nec minus concludit ratio, qua probare conatur propriæ paſſioni, vt à ſubiecto diſtinguitur, propriam correſpondere eſſentiam, quia fluxus paſſionis à ſubiecto non ſit per veram, & propriam cauſalitatem phyſicam, ſed per ſolam dimanationem Metaphyſicam, quarenus ſubiectum ſi non eſt cauſa phyſicè illius productiua, eſt tamen ratio cur ei conueniat, & ideo paſſio reſpectu ſubiecti talem eſſentiam non habet, quæ fundare queat exiſtentiam propriam ab exiſtentia ſubiecti diſtinctam.

Inſtat Faber loc. cit. natura communis, vt homo, & equus ex parte rei ſunt entia realia poſitiua diſtincta ab entitate ſingulari, ſed exiſtentia eſt modus intrinſecus cuiuslibet entis realis poſitiui, ergo etiam natura communis propriam debet poſſidere exiſtentiam; maior minor paſſim conceduntur in noſtra ſchola. Reſpondet. quod ſi natura communis eſſet entitas realiter ab indiuiduo diſtincta, vtique argumentum concluderet, quia quælibet entitas realiter diſtincta ab alia habet propriam exiſtentiam ab exiſtentia illius diſtinctam at natura communis eſt eadem realis entitas cum indiuiduo, & quia vnicæ entitati vnica correſpondet exiſtentia, ideo humanitati & Petro vnica ſufficit exiſtentia, qua ambo exiſtant Petrus immediatè, & natura mediatè, & illa eadem exiſtentia dicitur modus intrinſecus vtriuſque, quia vtrumque importat vnam ſolam entitatem, & eſſentiam; quamuis natura abſtracta à ſingularitate poſſit adhuc concipi vt apta ad exiſtendum, non tamen vt immediatè, & ſecundum ſe habens talem ordinem ad eſſe, ſed mediante indiuiduo, in quo exiſtit, & hic dicendi modus clarè colligitur ex Doctore 2. d. 22. quæſt. vn. F. & G. vbi non tribuit eſſe exiſtentiæ naturæ immediatè, ſed indiuiduo. Verum adhuc tamen eſt, quod infra dicam num. 185. oppoſitam quoque ſententiam eſſe valde probabilem, & ſæpè Scotum in eam inclinare, quam proinde, ſit communiorem in ſchola noſtra ſum amplexus diſput. 6. de anim. quæſt. 7. art. 2. vbi & locum ex 4. d. 45. qu. 3. ad 2. prin. pro ea valde clarum adduxi, immo & eandem in Met. tradere ſum pollicitus; at re maturius conſiderata promiſſis omnino ſtare non potui; hoc tibi ſufficiat, quod oppoſitam non inficior, imo adeo probabilem cenſeo, vt queat pro libito quiſque Scotiſta vnam, vel alteram ſequi.

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

An tam eſſentia, quàm exiſtentia ex gradibus Metaphyſicis componantur.

177 QVia tota linea prædicamentalis à ſummo genere ad ſingularis videtur ſcala quędam conſtans ex varijs generibus, ſpeciebus, & differentijs ſecundum ſub, & ſupra ordinatis, quibus aſcenditur ab indiuiduis ad ſupremum genus, & indè ad ſingularia deſcenditur, hinc (inquam) ſumpta metaphora conceptus illi ſuperiores, & inferiores dicuntur gradus metaphyſici, quia ad Metaph. ſpectant compoſitionem. Prima ſententia tam in eſſentia, quam in exiſtentia graduum pluralitatem, ac diuerſitatem aſſignat, adeout ſicut rerum eſſentiæ ex varijs gradibus prædicamentalibus genericis, differentialibus, ac indiuidualibus coaleſcunt, ita quoque earum exiſtentiæ; vndè quot gradus eſſentiæ reperiuntur in re, totidem etiam erunt exiſtentiæ, quæ opinio tribui ſolet Henrico quol. 2. quæſt. 8. & defenditur à Recentioribus quibuſdam Ouued. controuerſ. 2. Met. punct. 5. in fine, Auerſa quæſt. 8. ſuæ Philoſoph. ſec. 8. §. *ſequitur ſecundò*. Alia opinio extrema tam eſſentiam, quam exiſtentiam ait in indiuiſibili conſiſtere; eſſentiam quidem quia Ariſ. 8. Met. 10. apertis verbis ſanciuit rerum eſſentias in indiuiſibili conſiſtere, nec graduum latitudinem habere, exiſtentiam verò, quia ſi ſemel rei eſſentia tali latitudine caret, conſequenter idipſum de exiſtentia quoque affirmari debebit, quia ſi in exiſtentia talis latitudo daretur, non niſi ex eſſentia in eam redundare poſſet; ita nonnulli Recentes. Communis, & vera ſententia mediat inter iſtas, & quidem in eſſentia agnoſcit graduum Metaphyſicorum pluralitatem, quos tamen negat in exiſtentia affirmans per vnicum gradum exiſtentiæ totam eſſentiam exiſtere; ita Scot. expreſsè 2. diſt. 3. quæſt. 3. Alenſis 5. Met. tex. 7. D. Th. 2. contra gentes cap. 52. vbi Ferrar. Heruæus de vnitate Formarum qu. 5. Suarez diſp. 31. Met. ſec. 13. num. 2. Albertio. tom. 2. princip. 3. Philoſoph. diſp. 2. qu. 4. Paſqualig. tom. 3. Met. diſp. 84. vbi id optimè probat omnibus fundamentis ex Scot. deſumptis, quamuis grati animi cauſa eum non memoret, vt Recentiorum mos eſt, dum furtis ex Veterum pœnu intendunt.

178 Dicendum itaque eſt cum hac vltima ſententia eſſentiam rerum equidem habere pluralitatem graduum, ex quibus componitur, & coaleſcit, non tamen exiſtentiam, ſed eſſe vnicam, & ſimplicem rationem indiuiſibiliter omnes gradus eſſentiæ afficientem. Ita Doctor loc. cit. 2. d. 3. qu. 3. & quidem quoad eſſentiam res adeò explorata eſt, quod ex pluribus gradibus Metaphyſicis coaleſcit, vt nullus remaneat ambigendi locus, videmus enim ſpecies conſtare ex gradu generico, & differentiali, ex gradibus ſuperioribus, & inferioribus in linea prædicamentali coaleſcere, & denique definitionem, per quam rerum eſſentia ſolet exprimi conſtare ex genere, & differentia, ergo eſſentia creata neceſſariò componitur ex pluribus gradibus metaphyſicis. Neque oppoſitum docuit Ariſt. loc. cit. 8. Met. tex. 10. immo ex illo textu disertè colligitur compoſitio eſſentiæ ex gradibus Metaphyſicis, comparatque ad hoc declarandum rerum quidditates numeris, & quatuor facit comparationes, vt ibidem eleganter exponit Doctor; prima eſt, quod ſicut numerus diuiſionem in infinitum non recipit, ſed ad indiuiſibiles vnitates deueniendum eſt, ità eſſentia in diuiſione ſtatum agnoſcit, primò enim in partes ipſam exprimentes diuiditur, quæ ſunt partes definitionis, mox in vltima differentia terminus eſt; quæ vlterius diuidi nequit; & ex hac prima comparatione clarè colligitur quo pacto eſſentia ex pluribus gradibus Metaphyſicis componatur, & quomodo adhuc in indiuiſibili conſiſtere dicatur ratione vltimæ differentiæ. Secunda comparatio eſt, quemadmodum ſi pars aliqua quantumuis modica addatur, vel ſubtrahatur à numero ſtatim variatur ſpecies numeri, addita, enim vnitate, quæ eſt minimum in numero ipſi ternario, ſtatim fit quaternarius, & ſublata fit binarius, quæ ſunt aliæ ſpecies à numero ternario, ſicut, inquam, eſt in numero, ſic eſt in quidditate, & definitione rerum, nam ſi à ſubſtantia animata ſenſibili, quæ eſt quidditas animalis, ſenſibile ſubtrahatur ſtatim conſtituitur quidditas, & definitio plantæ; ſi addatur rationale, ſtatim fit quidditas hominis; ex qua rurſus comparatione liquet quomodo rerum eſſentiæ conſtet ex pluribus gradibus Metaphyſicis, ſicut numerus conſtat ex pluribus vnitatibus, & quo ſenſu in indiuiſibili conſiſtere dicantur. Tertia comparatio eſt, quod ſicut numerus non eſt ſola vnitatum aggregatio, ſed præter illas vnitates materiales, habet etiam vnitatem formalem, qua dicitur vnus, vt numerus ternarius non eſt ſola trium vnitatum aggregatio, ſed præter illas tres materiales vnitates habet aliam quandam vnitatem formalem, quæ cum illis non ponit in numerum, ſed eſt forma ſpecifica conſequens numerum ternarium à qua dicitur formaliter vnus; ita rei eſſentia non conſiſtit in ſola compoſitione generis cum differentia, ſicut potentiæ cum actu, ſed ex illis ſimul iunctis tertia quædam vnitas formalis oritur, à qua rei eſſentia dicitur per ſe, & formaliter vna, non quidem vnitate ſimplicitatis, ſed compoſitionis. Ex hac comparatione iterum conſtat quomodo rerum eſſentiæ ex gradibus Metaphyſicis componantur; & ſolùm dici poſſe in indiuiſibili conſiſtere quatenus ex compoſitione illorum graduum fit per ſe vnum, & non aggregatum per accidens. Quarta tandem comparatio eſt, quod ſicut numerus non ſuſcipit magis, & minus, ita nec rei eſſentia, quia non magis participatur humanitas verb. grat. à Petro, quam à Paulo, quia ſecundum omnia ſua prædicata quidditatiua ita reperitur in vno indiuiduo, ſicut in alio, quę quidem indiuiſibilitas non excludit compoſitionem ex gradibus Metaphyſicis.

179 Quod autem exiſtentia non habeat graduum pluralitatem, ſicut habet eſſentia, ſed ſit ſimplex quędam actualitas indiuiſibiliter afficiens omnes, & ſingulos ipſius eſſentiæ gradus tradit expreſsè Doctor loc. cit. ait enim ibi, quod exiſtentia eſt natura ſua poſterior tota eſſentia, & quoad omnes gradus ſuos, & in hoc ſenſu inquit, quod eſt actus vltimus poſterior tota coordinatione prædicamentali ex gradibus eſſentialibus contexta, & quod adæquatè concipere poſſumus eſſentiam quoad omnes gradus ſuos etiam indiuiduales abſque eo quod concipiamus exiſtentiam, quia hic homo (ait Doctor) non plus includit formaliter exiſtentiam actualem, quam homo; ſi ergo exiſtentia ità ſe habet ad eſſentiam, vt à toto genere, illam ſupponat completam, & integram in ordine ſuo, planè nequibit exiſtentia immediatè afficere aliquem gradum antecedenter ad infimum, itaut prius concipiatur animal exiſtens, aut homo exiſtens, quam hic homo exiſtens, patet conſequentia, quia in ſerie formalitatum, quæ in vna, & eadem entitate identificantur, ſed vna ſuapte natura eſt prior altera ex natura rei, non poteſt poſterior formalitas coniungi cum priori, niſi præſupponat omnes formalitates, quæ ſunt priores ipſa. Confirm. quia cum ille ordo, quem ſeruant illi gradus inter ſe ſit eſſentialis, & per ſe, nequit inuerti, ſed ſemper eſt inuariabilis, ergo nequit exiſtentia concipi afficere eſſentiam, niſi prius ſupponatur completa, & indiuidua, neque ſinguli gradus eſſentię concipi poterunt cum propria exiſtentia, ſed omnes, & ſinguli eadem exiſtentia exiſtent indiuiſibili omnibus, & ſingulis ſimul ſumptis ſuperueniente. Quod autem exiſtentia ſit immediatus actus naturæ ſingularis, itaut concipi nequeat immediatè coniuncta cum natura communi, vt ſic, iam oſtendimus ſupra n. 174. Dices id probare tantùm de exiſtentia totali, & completa, non autem partiali, & completa huius, vel illius gradus; & quod ſicut in gradibus ipſis eſſentialibus inuerti poteſt ordo ſaltim ab intellectu inadæquatè concipiente, prius contrahendo genus per differentias indiuiduales, quam per ſpecificas, vt cum dicitur hoc ens, hoc corpus, hoc animal, vt etiam nos concedimus diſp. 5. log. qu. 1. art. 1. ita etiam in propoſito poterit ordo inuerti, vt exiſtentia prius concipiatur coniuncta cum natura generica, quam cum ſpecifica, & prius cum iſta, quam cum indiuiduali dicendo animal exiſtens, homo exiſtens, Petrus exiſtens. Contra hoc arguitur ex Doctore loc. cit. quod eſt per ſe à toto genere præcedit illud, quod eſt per accidens, ſed ſingularitas per ſe pertinet ad coordinationem, & ſeriem prædicamentalem, vt fundamentum illius, ac veluti radix arboris prædicamentalis, vt dictum eſt diſp. 6. Log. q. 3. art. 1. exiſtentia verò ad prædicamentum ſpectat omninò per accidens, ergo non ſolùm ſeruata proportione exiſtentia partialis eſt poſterior eſſentia partiali, & exiſtentia totalis eſſentia totali, ſed à toto genere exiſtentia eſt poſterior eſſentia, tam partiali, quam totali. Deinde non valet aſſumpta illa paritas de indiuiduis genericis, & incompletis cum re, de qua loquimur, quia illa indiuidua fiunt ab intellectu inadæquatè concipiente, vt loc. cit. in Log. explicatum eſt, at cum exiſtentia intelligatur aduenire eſſentiæ iam in ſuo eſſe integro, & completo conſtitutæ, coniungi debet cum eſſentia ab intellectu rem adæquatè concipiente. Tandem etiam illa paritate conceſſa non ſequitur ab intellectu inadæquatè concipiente poſſe exiſtentiam cum natura communi, vt ſic, immediatè coniungi, ſed tantùm cum indiuiduo generico, itaut dicatur hoc corpus exiſtens, hoc animal exiſtens, ergo ſemper verum eſt exiſtentiam non aduenire naturæ niſi completè, vel ſaltim incompletè indiuiduatæ; oppoſitum autem contingeret, ſi darentur diuerſi gradus exiſtentiæ, tunc enim concipere poſſemus quemlibet gradum eſſentiæ cum gradu exiſtentiæ ſibi correſpondenti præcisa quacunque indiuiduali differentia.

180 Confirmatur adhuc totus præcedens diſcurſus ex dictis à num. 174. non eſt immediatè, & formaliter exiſtentiæ capax, niſi id quod poteſt eſſe terminus, & effectus productionis, & phyſicæ cauſalitatis, tum quia ſolùm per talem cauſalitatem communicatur effectui entitas actualis, quæ eſt exiſtentia, tum quia eſſe actuale eſt in ordine ad productionem, & terminos ipſius, tum tandem quia non poteſt res habere exiſtentiam, niſi prout terminare poteſt actionem producentis; ſed vt aliquid ſit terminus productionis opus eſt quod ſit indiuiduum, quia gradus vniuerſales ſeorſim ſumpti non ſunt per ſe producibiles, ſed tantum, vt ſunt in ſingularibus, qua de cauſa dicebat Ariſtot. 1. Met. in prohem. actiones eſſe duntaxat ſingularium, & ad ſingularia tendere; ergo nequit exiſtentia coniungi ſecundum diuerſos gradus diuerſis gradibus eſſentiæ, ſed neceſſariò ſupponit eſſentiam ita in ſe completè conſtitutam, vt includat omnes gradus ſubordinatos à gradu entis inchoando vſque ad infimum indiuidualem. Et hæc quidem ratio nedum concludit de eſſentia comparata ad exiſtentiam actualem, ſed etiam poſſibilem, quia ſicut nequit aliquid concipi in ſe actu exiſtens, niſi prout actu terminauit actionem agentis, virtute cuius exiſtentiam accepit in rerum natura; ita ſeruata proportione nequit res concipi, vt potens exiſtere, niſi prout potens in ſe, & immediatè terminare actionem producentis.

Præterea probatur idipſum ex eo quod docet Doctor loc. cit. 2. d. 3. q. 3.

Digitized by Google

q.3. nempe non dari propriam coordinationem exiſtentiarum aliam à coordinatione eſſentiarum, quia exiſtentia non habet proprias differentias, qua ſit contrahibilis ad conſtituendos varios gradus prædicamentales, quod etiam nos ſupra docuimus n.87. ex hoc, inquam, manifeſtè deducitur non poſſe in exiſtentia diſtingui varios gradus prædicamentales, quia illi gradus tantùm diſtinguuntur in eſſentia, inquantum conſtant rationibus communibus, & differentialibus, ſi ergo exiſtentia non habet differentias contractiuas, conſequenter neque habebit gradus, qui per illas conſtituuntur. Quod autem exiſtentia non habeat ſuas differentias contractiuas præter Doctoris auctoritatem ſuadetur etiam euidenti ratione, quia pluralitas graduum in eſſentia multiplicat prædicata eſſentialia, nam ex differentia perſeitatis v.g. ſumitur gradus ſubſtantiæ, ex differentia corporeitatis gradus corporis, ex differentia ſenſibilitatis ſumitur gradus animalis, & ex differentia rationalitatis ſumitur gradus hominis, cum ergo in exiſtentia non fundetur talis prædicatorum multiplicitas, hinc clarè deduci debet ipſam carere differentijs contractiuis; quod autem in exiſtentia non fundetur prædicatorum multiplicitas, euidens eſt, quia de re exiſtente ratione exiſtentiæ aliud prædicari nequit, niſi ipſa eſſendi actualitas, ſeu quod actu ſit in rerum natura; ſed vbi non eſt diuerſitas prædicatorum non eſt diuerſitas graduum, vt patet in rationalitate, quæ quia non fundat niſi vnum prædicatum, ideò eſt ſimplex ratio, & in alios gradus indiuiſibilis, ergo idem eſt de exiſtentia dicendum.

181 Denique res omnes adeò conueniunt in eo, quod exiſtunt, vt in ipſo eſſe nullo modo differant, quia ſtatim ac ſunt in actu à parte rei, habent totum id, quod ratione exiſtentiæ habere poſſunt; ergo non poteſt exiſtentia importare diuerſos gradus, ſed vnicam tantùm ſimplicem rationem formalem, quæ ſit ratio ponens in actu eſſentiam. Confir. quia etiamſi concipiamus exiſtentiam afficere diuerſos eſſentiæ gradus v.g. animalitatem, & humanitatem Petri, tamen eodem modo ſe habet reſpectu omnium, & eundem omnibus præſtat effectum formalem faciendo nimirum eos exiſtere, ergo non diuerſificantur gradus exiſtentiæ iuxtà diuerſitatem graduum eſſentiæ, ſi enim darentur diuerſi gradus exiſtentiæ, deberet vnuſquiſque ſecundum ſuum eſſe formale eſſe diuerſus ab alio, & diuerſum effectum formalem exhibere, quemadmodum contingit in gradibus eſſentiæ. Tandem adæquatus exiſtentiæ formalis effectus eſt facere eſſentiam, & omnes eius gradus in actu, nec ad aliud ſe extendit, nec aliquid amplius fingi poteſt, quod exiſtentia præſtet eſſentiæ, ſtatim enim ac intelligitur in actu, intelligitur completè exhibitus, & conſummatus exiſtentiæ effectus, ergo non poſſunt in ipſa diſtingui varij gradus iuxtà varietatem graduum eſſentiæ.

Reſpondet Ouuied. cit. rationem conſtituendi rem extra cauſas, qualis eſt exiſtentia, eſſe indiuiſibilem intenſiuè, quia eademmet formalitas non poteſt magis extra cauſas conſtitui; ſed extenſiuè eſt diuiſibilis, quia gradus diſtincti formaliter habens rationes formaliter diſtinctas inter ſe, per quas extrà cauſas conſtituuntur, in quas eſt diuiſibilis exiſtentia adæquata, ſeu ratio conſtituendi extrà cauſas indiuiduum adæquatum inuoluens rationes ſuperiores, & inferiores. Contra, Quia in hac reſponſione manifeſta committitur petitio principij, hoc enim eſt, quod impugnatur exiſtentiam nempe non eſſe diuiſibilem in plures rationes extenſiuè, iuxta pluralitatem graduum eſſentiæ. Tum quia ſi non eſt diuiſibilis in plures rationes exiſtendi intenſiuè, ſed ſolùm extenſiuè, tunc non eſt maior ratio cur gradus genericus exiſtentiæ correſpondeat gradui generico eſſentiæ, & ſpecificus ſpecifico, vt ipſe defendit, quam è contra, nempe genericus ſpecifico, & ſpecificus generico. Probatur conſequentia, quia omnes, & ſinguli exiſtentiæ gradus præſtant eundem prorſus formalem effectum eſſendi extrà cauſas, cum non niſi extenſiuè inter ſe differant, ergo ſi nulla alia inter eos differentia reperitur, poterit promiſcuè gradus genericus exiſtentiæ afficere ſpecificum eſſentiæ, & ſpecificus exiſtentiæ genericum eſſentiæ, quia eundem effectum formalem præſtant. Immò quia omnes, & ſinguli exiſtentiæ gradus eundem prorſus præſtant formalem effectum, ex hoc deduci debet non dari hanc graduum diuerſitatem in exiſtentia, vbi enim non eſt diuerſitas effectus formalis, neque etiam poteſt eſſe diuerſitas cauſæ, cum ergo omnes gradus eſſentiæ eodem modo ponantur extra cauſas, neq; quoad hoc in eis vlla cernatur diuerſitas, planè ex hoc ſequitur exiſtentiam eſſe prorſus indiuiſibilem etiam extenſiuè, quia ſi talis diuerſibilitas in ea daretur, itaut importaret diuerſas formalitates iuxta diuerſitatem graduum eſſentiæ, haberetur etiam diuerſitas in effectu formali exiſtentiæ.

182 In oppoſitum arguit Ouuied. probans exiſtentiam diuiſibilem eſſe in gradus diſtinctos correſpondentes diuerſis gradibus eſſentiæ, quando concipio animal à parte rei, vt ens actuale diſtinctum à rationali, quod etiam eſt ens actuale, concipio eandem diſtinctionem inter actualitates animalis, & rationalis, ac inter animal, & rationale, ergo ſicut diuido per rationem hominem in animal, & rationale, ſic diuido actualitatem hominis in actualitatem animalis, & rationalis, atque ita dabitur actualitas animalis præciſa ab actualitate rationalis, & è contra, nec vna includet aliam. Confirmat. ens non præſcinditur ex parte obiecti à ratione exiſtendi, ergo ea ratione, qua apprehenditur ens, apprehenditur ſaltim ex parte obiecti exiſtentia, quæ ab illo ex parte obiecti formaliter non diſtinguitur, ergo gradui entis propria correſpondet exiſtentia.

Reſp. verè quidem eſſentiam ſecundum omnes ſuos gradus eſſe in actu, ita tamen vt exiſtentiæ ſubijciatur, vt quid completum ex omnibus ſuis gradibus vſque ad ſingularitatem incluſiuè, ſolum enim in tali ſtatu concipi poteſt, vt immediatè capax exiſtentiæ, & idoneus terminus phyſicæ cauſalitatis; dixi *immediatè*, quia natura vt à ſingularitate præciſa vtique adhuc concipi poteſt, vt apta ad exiſtendum, non tamen immediatè, ſed mediante indiuiduo in quo exiſtit; negatur itaque aſſumptum in argumento, gradus eſſentiæ poſſe ſeorſim concipi, vt actuales, & actu exiſtentes, ſicut enim ſeorſim ſumpti nequeunt terminare productionem, ità nec habere propriam actualitatem, nec cum propria actualitate concipi; & hæc reſponſio confirmatur, quia formalitates illæ animalis, & rationalis non concipiuntur vllo pacto diſtingui, vt exiſtentes, immò ſub hac ratione omninò conueniunt, tamen enim actu à parte rei datur animalitas in Petro, ſicut rationalitas, ſed ſolum diſtinctæ concipiuntur ſub ſpecialibus rationibus animalis, & rationalis, & ideò falſum eſt ita bene diuidi poſſe actualitatem hominis in actualitatem animalis, & rationalis, ſicut homo diuiditur in animal, & rationale, & ita benè concipi diſtinctas actualitates animalis, & rationalis, ſicut diſtinctæ concipiuntur animal, & rationale. Ad Confir. falſum eſt ens præſcindere non poſſe aliquo pacto à ratione exiſtentiæ, quia licet modus concipi nequeat ſine re, cuius eſt modus, res tamen concipi poteſt non concepto modo; verùm quia ad exactam, & perfectam rei conceptionem exigitur etiam quod concipiatur cum modo, dico quod cum ens concipitur vt potens exiſtere, non vtique concipitur, vt immediatè, & ſecundum ſe habens talem ordinem ad eſſe, ſed mediante indiuiduo, in quo exiſtere poteſt.

183 Secundò, Deinde arguit Auerſa loc. cit. quia ſicut concipimus omnes gradus intrinſecos indiuidui non exiſtentis v. gr. Antichriſti, eoſque ratione diſtinguimus, ita diſtinctè concipimus eoſdem gradus, quatenus actu exiſtentes in indiuiduo iam producto, ergo non ſolum ipſi gradus eſſentiæ inter ſe diſtinguuntur, ſed etiam eorum actualitates. Conſ. quia nedum eſt verum dicere, Petrus habet ſuam ſingularitatem actu poſitam, ſed etiam habet humanitatem actu poſitam, hoc eſt actualem entitatem ipſius humanitatis, ergo actualitas eſſendi in Petro non eſt veluti quædam forma ſimplex per rationem, ſed quot ſunt gradus eſſentiales, tot entitates actuales ratione diſtinguimus. Probatur conſequentia, quia omnem hanc actualitatem intelligimus ſuperuenire omnibus gradibus eſſentialibus, & ſingulos à peculiari exiſtentia affici, alioquin omnes non exiſterent. Demum poteſt quis affirmare, & ſcitè hominem v.gr. exiſtere, animal exiſtere abſtrahendo ab hoc, vel illo homine, ab hac vel illa animalis ſpecie, ergo ratione diſtinguitur exiſtentia hominis ab exiſtentia ſingularitatis, & exiſtentia animalis ab exiſtentia ſpecificæ differentiæ contrahentis.

Reſp. vt ad argumentum Ouuied. negando gradus eſſentiæ, quatenus exiſtentes reduplicatiuè concipi vt diſtinctos, quia ſub ratione exiſtentiæ non fundant diuerſa prædicata, ſed omnino conueniunt. Ad Conſ. conceſſo antecedente negatur conſequentia, ad probationem dicimus vtique omnes, & ſingulos eſſentiæ gradus ab exiſtentia affici, non tamen ſeorſim ſumptos, ſed prout omnes ſunt coniuncti in eadem eſſentia, quia ſic ſumpti vnum quid tertium conſtituunt includens omnes illos, quod eſt aptum ſuſceptiuum exiſtentiæ, & poteſt eſſe terminus immediatus productionis; quod ſi gradus eſſentiæ ſeorſim conſiderentur, tunc non habent proximam aptitudinem, vt producantur, & media productione exiſtentiam recipiant, & ideò non poteſt cum veritate, & fundamento in re concipi, quod aliquis gradus ſit actualis, & exiſtens præciſus ab alijs. Ad vltimum neque in illo caſu coniungeretur immediatè exiſtentia cum ſola natura communi animalitatis, vel humanitatis, ſed cum aliquo indiuiduo vago, & indeterminato hominis, vel animalis, conciperet enim aliquod indiuiduum exiſtens in ſpecie hominis, vel in aliqua alia ſpecie animalis, quia intellectus ſcit nihil poſſe eſſe à parte rei, quod non ſit indiuiduum, vel ſingulare.

184 Tertiò arguitur, quia plures res nequeunt per vnam exiſtentiam exiſtere, vndè in compoſito phyſico præter exiſtentiam totalem compoſiti, admittimus etiam exiſtentias partiales materiæ, & formæ; ergo ſic etiam in propoſito nequibunt plures formalitates, & gradus metaphyſici per vnicam exiſtentiam naturæ ſingularis exiſtere, ſed gradus exiſtentiæ multiplicari debebunt iuxtà multiplicationem graduum eſſentiæ etiam in compoſito metaphyſico. Confirmat. ſi non aſſignatur hæc graduum varietas etiam in exiſtentia, ſed eſt vna ſimplex ratio, & indiuiſibilis, tunc exiſtentiæ rerum omnium creaturarum eiuſdem forent rationis, & ſpeciei, quod eſt falſum, quia exiſtentia ſequitur conditionem eſſentiæ, & ideò ſi eſſentiæ ſunt diuerſæ, erunt etiam & exiſtentiæ. Demum aliqua videmus per ſe exiſtere, vt ſubſtantias, alia verò inexiſtere alteri, vt accidentia, ergo dari debent diuerſæ ſpecies exiſtentiæ, ac proindè gradus communes, & differentiales correſpondentes gradibus eſſentiæ.

Reſp. negando paritatem de rebus, & formalitatibus, & de compoſito phyſico, ac metaphyſico, quia vt conſtat ex n.174. res propriè dicitur illa, quæ talem habet eſſentiam, vt propria debeat ei correſpondere exiſtentia, quia in ſe, & immediatè terminare poteſt phyſicam actionem, & ideo quia in compoſito phyſico plures reperiuntur res, plures etiam debent multiplicari exiſtentiæ illis adaptatæ; at

nun

non ità eſt de formalitatibus, cum enim non habeant eſſe per phyſicam cauſalitatem, ſed per ſimplicem, & metaphyſicam dimanationem, non ſunt ſufficiens ſubiectum peculiaris exiſtentiæ, ſed omnes adæquatè exiſtunt per ſolam exiſtentiam illius rei, cui identificantur, & ad cuius integritatem ſpectant. Ad Confirm. cum ratione exiſtentiæ præciſè inſpectæ res inter ſe non differant, nam æqualiter omnes per exiſtentiam ſunt extra cauſas, nullum inconueniens eſt dicere exiſtentias rerum eſſe eiuſdem rationis, neque ſpecie multiplicari, aut diuerſificari ad diuerſitatem eſſentiarum, qua ratione etiam dictum eſt in Phyſ. diſput. 13. durationem rerum, quam ab exiſtentia ibi non diſtinximus, eſſe eiuſdem rationis etiam in rebus ſpecie inter ſe differentibus, dummodo eundem habeant permanendi modum cum Scot. 2. diſt. 2. quæſt. 2. itaque exiſtentiæ rerum ſpecie diuerſarum materialiter ſolùm, & fundamentaliter differunt ſpecie, ratione ſcilicet eſſentiarum, quas afficiunt, non verò formaliter. Ad vltimum negatur prima conſequentia, quia ſubſiſtentia, & inexiſtentia propriè loquendo non ſunt differentiæ exiſtentiæ, ſed potius ipſius eſſentiæ, quod enim res inexiſtat, vel ſubſiſtat non prouenit ratione exiſtentiæ præciſè ſumptæ, ſed ratione eſſentiæ, quia ſcilicet eſt talis, vel talis eſſentia, vnde eſſe talis naturæ, vt petat eſſe in alio eſt conſtitutiuum accidentis, ſicut petere eſſe per ſe eſt conſtitutiuum proprium, & eſſentiale ſubſtantiæ; ſed conceſſa etiam prima conſequentia adhuc poteſt negari ſecunda, ex hoc enim quod ſubſiſtentia, & inexiſtentia ſint duæ ſpecies exiſtentiæ, vt ſic, non ſequitur eſſe diuiſibilem in gradus correſpondentes eſſentiæ, quam afficit, ſed ſolùm diuiſibilem eſſe in gradus illarum ſpecierum conſtitutiuos.

185 Quartò, tandem arguitur hoc non eſſe de mente Scoti loc. cit. 2. d. 3. q. 3. primo quia licet ibi dicat exiſtentiam non habere proprias differentias alias à differentijs eſſentiæ, quia tunc oporteret ponere propriam ſeriem eſſentiarum aliam à ſerie eſſentiarum, affirmat tamen habere eaſdem, quas habet eſſentia, & determinari ad determinationem illius, ergo habere poteſt gradus correſpondentes gradibus eſſentiæ; vnde motus Lichet. ibidem tenet de mente Doctoris oppoſitam partem, & diſtinguit gradus exiſtentiæ iuxta diſtinctionem graduum eſſentiæ, & naturæ communi etiam vt ſingularitatem præcedit, propriam tribuit exiſtentiam. Confirmat. quia Scot. ibidem lit. B. negat exiſtentiam eſſe indiuiduationis principium, quia eadem quæſtio eſt de exiſtentia, quo, & vnde contrahitur, vt ſit hæc, quæ eſt de natura, nam ſi natura ſpecifica eadem ſit in pluribus indiuiduis habet exiſtentiam eiuſdem rationis in eis.

Reſpond. Doctorem loc. cit. in fine quæſtionis concludere exiſtentiam eſſe actum vltimum eſſentiæ, & eſſe poſteriorem illa etiam indiuiduata, & ſingularizata, quia hic homo non plus includit formaliter exiſtentiam actualem, quam homo, atque ideo expreſsè ſtare pro nobis, ne autem contradictorius appareat in eadem quæſtione, dico Doctorem illa non aſſerere abſolutè loquendo, ſed ex hypoteſi, ait enim exiſtentiam non habere proprias differentias, & ſi aliquas habet, alias eſſe non poſſe quam differentias ipſius eſſentiæ, ſi enim animal exiſtens, vt ſic, contrah. poteſt ad hominem exiſtentem, planè non alia differentia contrahetur, quam per rationalitatem quæ eſt differentia contractiua animalitatis ad humanitatem, ſic etiam naturæ communi exiſtentiam tribuit communem ex hypoteſi, quod ſit vna, & eadem in ſingularibus per inexiſtentiam, quæ hypoteſis non eſt vera, vt ſeq. diſput. conſtabit, quia non eſt eadem, niſi per indifferentiam, neque aliter ita explicabitur Doctor, ſi eum attentè conſideres; nam præcipua ratio qua ibi negat exiſtentiam eſſe indiuiduationis principium eſt illa, quia natura præſupponitur iam indiuiduata ante aduentum actualis eſſentiæ, quia hæc eſt actus vltimus poſterior tota coordinatione prædicamentali etiam vſque ad indiuidua incluſiuè, non ergo ſentit ibidem gradus partiales exiſtentiæ gradibus partialibus eſſentiæ viciſſim correſpondere, alioquin hæc ſua ratio nihil concluderet, & manifeſtè ſibi contradiceret. Fateor tamen oppoſitam ſententiam non carere probabilitate, ac etiam fundamento in doctrina Scotica, qua de cauſa præclari Scotiſtæ eam amplexi ſunt, quos qui voluerit imitari, ſuæ relinquitur libertati, dummodo prius curet rationibus noſtris ſatisfacere.

QVÆSTIO VI.

Qualis, ac quanta diſtinctio verſetur inter gradus metaphyſicos eiuſdem eſſentiæ.

186 QVia rerum eſſentiæ conſtant ex diuerſis gradibus Metaphyſicis, vt præcedenti quæſtione ſtatutum eſt; cum enim aliquam naturam integram important, & connexionem diuerſorum prædicatorum eſſentialium, diuerſos quoque habent gradus genericos, ſpecificos & differentiales, quibus inter ſe conueniunt, vel differunt; videndum eſt qualis, & quanta diſtinctio inter eos verſetur; quæſtio autem eſt non de gradibus Metaphyſicis tranſcendentibus, qualis & conceptus entis, veri, boni &c. cum enim huiuſmodi conceptus non ſint omnino ex natura rei præciſi à ſuis inferioribus, ſuiſque contrahentibus, conſequenter fundare nequeunt diſtinctionem aliquam ex natura rei, quæ actu anteuertat omnem operationem intellectus, vt oſtenſum eſt diſp. 2. quæſt. 4. & 5. ex profeſſo, vnde in hoc puncto præſens difficultas non conſiſtit, ſed ſolùm procedit de gradibus in ſerie prædicamentali contentis genericis, ſpecificis, & differentialibus; cum enim in hac diſputatione ſermo ſit de eſſentia entis finiti, locum hic non habent gradus tranſcendentes, qui tam communes ſunt enti finito, quam infinito; inſtituitur etiam quæſtio de gradibus eiuſdem eſſentiæ, idest qui in eodem indiuiduo reperiuntur, quia ſi comparetur gradus rationalitatis, qui eſt in homine, cum gradu animalitatis, qui eſt in equo, certum eſt apud omnes non inter ſe realiter identificari, ſed omninò ante operationem intellectus abinuicem diſtingui.

187 Hac igitur præmiſſa quæſtionis intelligentia tres opiniones famoſæ circumferuntur, duæ extremæ, & vna media; prima opinio extrema gradus eſſentiales diſtinguit realiter, quia putat illos fundari in diuerſis formis phyſicis, ita vt debeant formæ phyſicæ multiplicari ad multiplicationem graduum, & prædicatorum eſſentialium, quæ ſententia apud Auerroiſtas ſatis recepta eſt, tribuitur enim Auer. in lib. 53. Met. & 1. Met. tex. 17. & proinde ſequuntur Auerroiſtæ paſſim Iandun. 1. de anim. qu. 8. & 2. Met. q. 9. Venet. 7. Met. Burleus in proœm. Phyſ. & 1. Phyſ. tex. 5. & pro ea refert D. Thom. 1. par. q. 50. art. 2. Auicembron. in libro fontis vitæ. Alia opinio extrema inter hos gradus nullam prorſus admittit diſtinctionem realem, vel ex natura rei citra opus intellectus, ſed ſolam diſtinctionem rationis, & per opus intellectus, quam aliqui volunt eſſe rationis ratiocinantis duntaxat, & fieri ab intellectu per ſolas præciſiones formales, adeout diſtinctio attendi debeat potius ex parte modi concipiendi, quam ex parte obiecti concepti, vt Nominales, & Neutrales eorum aſſeclæ; alij volunt eſſe rationis ratiocinatæ, & cum fundamento in re, ita quod fiat ab intellectu per præciſiones etiam obiectiuas, adeout diſtinctio non præciſè attendi debeat ex diuerſitate modi concipiendi, ſed etiam ex diuerſitate formalitatum conceptarum, & ſic paſſim loquuntur Thomiſtæ, & hæc opinio vno, vel alio modo explicata plauſibilis eſt in ſcholis Thomiſtarum, & Nominalium, vnde pro ea Auctores ſunt penè innumeri D. Th. loc. cit. & opuſc. 42. & de ente, & eſſentia cap. 3. & 4. vbi Caiet. Ferrar. 1. contra gentes cap. 24. Capreol. 1. diſt. 8. quæſt. 2. art. 2. Heruæus quol. 1. quæſt. 9. Durand. 1. d. 2. q. 2. Iauell. 7. Met. quæſt. 18. Soncin. ibid. quæſt. 36. Bannes 1. de generatione, & cor. quæſt. 8. art. 1. Areſius ibid. quæſt. 8. artic. 1. Aueroa quæſt. 13. log. ſec. 4. Suarez diſput. 6. Met. ſec. 9. Hurtad. diſp. 5. Met. ſect. 3. Morisan. diſputat. 1. log. quæſt. 9. Io. de Sanct. Thom. quæſt. 3. vniuerſ. artic. 6. Paſqualig. tom. 1. Metaphyſ. diſputat. 79. Arriag. diſputat. 5. log. ſec. 1. ſubſec. 2. Ouuied. controuerſ. 4. Met. punc. 3. & alij quamplures. Tertia tandem ſententia eſt Scoti, & Scotiſtarum quæ mediat inter relatas, quatenus inter gradus eſſentiales ponit diſtinctionem formalem ex natura rei, quæ mediat inter diſtinctionem realem propriè dictam, & diſtinctionem rationis, eſt enim maior diſtinctione rationis, quatenus non fit ab intellectu, ſed actualiter anteuertit omne opus intellectus, eſt autem minor diſtinctione reali, quatenus ea quæ diſtinguuntur formaliter identificantur adhuc in eadem re, ac entitate, vt explicatum eſt diſp. 1. log. q. 5. art. 2. ac etiam ſuperius diſp. 6. q. 11. ex quibus locis nunc ſupponimus dari talem diſtinctionem mediam inter diſtinctionem realem, & rationis, & adhuc ex dicendis in hac qu. neceſſitas talis mediæ diſtinctionis magis conſtabit; & hanc ſententiam defendunt Scotiſtæ paſſim Ant. And. 7. Met. q. 7. & 14. Trumb. ibid. q. 4. Faber. theor. 73. cap. 4. Canon. 1. Phyſ. q. 7. & alij ex Scoto 2. d. 3. q. 1. & ſeq. & 7. Metaph. q. 19.

ARTICVLVS I.

Diuerſi gradus eſſentiæ non diſtinguuntur realiter, quia fundantur ſemper in diuerſis formis phyſicis.

188 COncluſio huius articuli colligitur ex Scoto vbicunque docet in quolibet viuente vnam tantùm animam reperiri cæteras inferiores continentem 2. d. 1. qu. 5. O. & d. 15. q. vn. ad 1. prin. & 4. d. 11. q. 3. R. & d. 44. qu. 1. A. quibus in locis negat in homine tres animas reperiri, vnam à qua dicatur viuens, aliam à qua dicatur ſentiens, vel animal, & tertiam à qua dicatur rationalis, & homo, quia ab eadem anima rationali cæteras inferiores vnitiuè, & realiter continente ſumi poſſunt illa omnia prædicata ſecundum diuerſas realitates, vt explicatum eſt diſp. 1. de anim. q. 8. non ergo in ſententia Doctoris diuerſitas, & multiplicitas prædicatorum arguit neceſſariò diuerſitatem, & pluralitatem formarum phyſicarum, ſumi enim poſſunt ab eadem forma ſecundum varios gradus, & realitates eiuſdem, vt ibi explicatum eſt, & adhuc magis explicabitur hic, & art. ſeq. Et quamuis Doctor 4. d. 11. q. 3. in viuentibus præter animam admittat formam mixtionis, ſeu corporeitatis, non tamen ex hoc capite deducit neceſſitatem formæ mixtionis, ſed ex contradictione, quæ eſt immediata ratio diſtinguendi plura ſub ente, quatenus, ſcilicet abeunte anima adhuc remanet corpus, ergo viuens non eſt corpus per animam, ita ſe declarat ibidem lit. Hh. appoſitè verò dixi gradus eſſentiæ non diſtingui realiter, quia fundentur ſemper in diuerſis formis phyſicis, quia non inficior hoc interdum accidere poſſe; ſic enim accidit ponendo in viuente formam corporeitatis præter animam, quia viuens dicitur corpus per formam corporeitatis, viuens autem per animam, vt notat Scot. 1. diſt. 3. quæſt. 2. O. & vt afferatur exemplum ab omnibus admiſſum, in homine conceduntur ab omnibus hæc duo prædicata, ſcilicet eſſe ſuſceptiuum quantitatis, & intellectiuum,

quo-

quorum primum ſumitur à materia, ſecundum à forma, & eandem inter ſe ſeruant diſtinctionem illa duo prædicata, quam habent materia, & forma hominis, ſcilicet realem, & ſicut illæ partes ſunt realiter ſeparabiles, ita & illa prædicata; & in hoc nulla poteſt eſſe dubitatio, vt etiam concedit Auerſa loc. cit.

189 Probandą eſt itaque concluſio ex ea parte, quà vrget difficultas, nimirum ad plurificationem graduum eſſentiæ, & prædicatorum eſſentialium non neceſſariò formas phyſicas plurificari debere, quia tunc in angelo, & qualibet forma accidentali erunt tot entitates diſtinctæ, & formæ phyſicæ, quot prædicata de eis dicuntur in quid, conſequens autem eſt falſum, quia tunc in Michaele v.g. eſſet vna forma phyſica per quam eſt ſubſtantia, & alia per quam eſt ſpiritus, & alia per quam eſt Michael, & ſic eſſet multipliciter compoſitus ſubſtantialiter in æ ordine eſſet vna entitas per quam eſt qualitas, & alia per quam eſt color, & alia per quam eſt albedo, vndè non eſſet forma ſimplex, vt communiter dicitur; ergo dicendum eſt per eandem entitatem phyſicam albedinem eſſe accidens, qualitatem, colorem, & albedinem, & pariter Michaelem per eandem phyſicam entitatem eſſe ſubſtantiam, ſpiritum, & Michaelem. Dices concluſionem habere veritatem in ſolis ſubſtantijs, non in accidentibus, & rurſus in ſubſtantijs compoſitis, non ſimplicibus. Contra, non minus eſſentialiter, & in quid color, & qualitas de albedine, ſubſtantia, & ſpiritus de Michaele prædicantur, quam ſubſtantia, & corpus de igne, & aqua, alijſq; compoſitis materialibus; ſi ergo in angelo, & albedine plura illa prædicata ſumi poſſunt ab eadem forma, & in eadem phyſica entitate fundari, quæ ſit illimitata ad illa plura prædicata communicanda, idipſum dici poterit, & debebit in compoſitis materialibus, quæ licet imperfectiora ſint angelis, adhuc tamen ſunt perfectiora accidentibus, quod addo ad excludendam tacitam reſponſionem, quæ dari poſſet dicendo in angelis ab eadem phyſica entitate ſumi poſſe plura prædicata, quia ſubſtantia angelica perfectior eſt ſubſtantia compoſita. Dices fortè etiam in accidentibus multiplicari formas ad multiplicationem gradus eſſentiæ. Hæc ſolutio ab omnibus reijcitur, quia de ipſa albedine quæritur præciſa quacunque alia entitate realiter diſtincta, an tribuat eſſe coloris, nec ne, ſi tribuit eſſe coloris, ergo iam plures gradus ad entitate ſumuntur, ſi verò non tribuit eſſe coloris, ſequitur quod albedo non ſit color, & quod non poſſit color in recto de albedine prædicari. Tum quia de eadem albedine præciſe ſumpta quæritur, an dicat intrinſecam dependentiam ad ſubiectum, in quo ſuſtentetur, nec ne, non ſecundum, quia tunc eſſet ſubſtantia, non accidens, ſi primum ergo intrinſecè, & ſecundum propriam entitatem erit accidens, & ſic ab eadem entitate ſumetur gradus genericus, & ſpecificus. Verùm licet hæc impugnatio rectè procedat in ſententia negante in vniuerſum pluralitatem formarum in compoſito, tamen in noſtra eam admittente in viuentibus patitur inſtantiam, quia ſic etiam argui poſſet, quod homo non ſit eſſentialiter, ac quidditatiuè corpus, ſi non eſt corpus per eandem prorſus formam, per quam eſt homo, ſed per aliam diuerſam; atque ideò illa reſponſio potius impugnari debet probando, quod accidens non ſit ens compoſitum ex materia, & forma, ſed forma ſimplex ex Doct. 8. Met. quæſt. 1. & Ant. And. ibidem q. 5. adhuc tamen in propoſito impugnari poteſt inſtantia adducta de pluralitate formarum in viuentibus, quia ibi diſtincta productione, & à diſtinctis actionibus in homine producitur corpus, & anima; & rurſus diſtinctis interitu corrumpuntur, & deſinunt, & anima recedente, adhuc remanet corpus, vndè à poſteriori concludimus ibi pluralitatem formarum in compoſitis animatis; quod quidem in accidentibus non cernitur, quoniam vnica productione ponuntur in eſſe accidentis ſecundum omnia ſua prædicata, & pariter vnico interitu dilabuntur, & ideò oppoſitum in ipſis concludere debemus.

190 Secundò principaliter contra hanc opinionem militant argumenta, quæ contra nos facit Aureolus, quia ſi gradus genericus eſſet realiter diſtinctus à differentijs, tunc tranſmutari poſſet de vna differentia ſpecifica in aliam, quia quando res potentialis, & prior reſpicit plures actualitates oppoſitas, poteſt illam ſaltem Deus de vna tranſmutare in aliam, vt conſtat de materia habente potentiam ad oppoſitas formas, non enim alia ratione materia ſub formis tranſmutari poteſt, niſi quia reſpectu illarum ſe habet vt potentia, & ab eiſdem realiter diſtinguitur, vt ſatis de ſe patet, & ratio huius eſt, quia omnis realitas abſoluta prior alia, & ab ea realiter diſtincta, poteſt ſeparari ab illa, quia non dependet ab illa, vt Doctor ipſe concedit 2. d. 12. q. 2. at dari genus ſine differentijs prorſus implicat 2. Met. cap. 16. & 3. Met. cap. 3. tum quia ſequeretur, quod animalitas hominis poteſt fieri animalitas leonis, & poſſet perire rationalitas abſque eo, quod periret animalitas; ſic etiam eadem prorſus entitas generica accidentis modò fieret calor, modò frigus recipiendo ſucceſſiuè hanc vel illam differentiam, & ſic etiam poſſet corrompi ratio albedinis remanente ratione coloris; & quidem hæc conſequentia patet, poſita enim reali diſtinctione inter hos gradus ſequitur vnum gradum eſſentialem poſſe produci, & corrumpi ſine alio, quemadmodum deſtrui poteſt forma, ſeu figura non deſtructa materia, ſeu quantitate, & in noſtra ſententia deſtruitur anima remanente corpore pro altera parte compoſiti. Tum quia tunc vnuſquiſq; gradus diſtincta actione ab alio produceretur, ſicut formæ à quibus deſumuntur, & ſic accidens, anima rationalis, & angelus pluribus actionibus producerentur, & ſimiliter diſtinctis corruptionibus deſinerent, vt conſtat de anima, & forma corporeitatis. Tum tandem quia quicquid eſt à parte rei ab alio realiter diſtinctum debet eſſe in aliqua ſpecie determinata completa, vel ſaltim incompleta, quemadmodum nos aſſerimus de corpore pro altera parte compoſiti in animatis, ſed hoc dici nequit de gradibus prædicamentalibus ſuperioribus, & inferioribus, ſiquidem gradus genericus nequit eſſe in ſpecie infima.

191 Tertiò, Deindè oſtendo etiam Aduerſarios plura prædicata Metaphyſica ab eadem entitate phyſica auſpicari, nam ſi iuxta diuerſitatem prædicatorum, quæ igni v.g. conueniunt, multiplicari debent entitates, & formæ; certum eſt huiuſmodi formas debere eſſe ſubinuicem ſubordinatas per modum actus, & potentiæ, vt conſtituant eſſentiam ignis per ſe vnam, alioquin ex eis non fieret vnum per ſe; ergo in materia ignis forma quæ dat primum gradum genericum v.gr. ſubſtantiæ eſt actus ſubſtantialis reſpectu materiæ, quam informat; quia verò vniri debet cum alia forma, quæ dat gradum inferiorem, ſcilicet corporis, opus eſt vt reſpectu illius habeat rationem potentiæ, alioquin cum ea non faceret vnum per ſe, ergo iam in eadem forma, ac phyſica entitate geminantur, & plurificantur gradus eſſentiæ, nempe ratio ſubſtantiæ, ratio actus, & ratio potentiæ. Quod ſi dicas etiam iuxta hos gradus formas phyſicas plurificari debere; planè vel dabitur proceſſus in infinitum, vel tandem ad aliquam entitatem deueniendum, quæ ſimul ſit actus, & potentia. Imò hoc idem argumentum de materia prima ipſius ignis vrgeri poterit, quia ipſa eſt ens, eſt ſubſtantia, & eſſentialiter potentia, hæcque omnia prædicata includit, vt eſt ſubiectum primum illarum formarum; ergo iam plura prædicata in ipſa materia prima ſumuntur ab eadem phyſica entitate. Quod ſi rurſus dicas etiam iuxta hos gradus formas phyſicas plurificari debere, ergo illa entitas non erit materia prima, primumque ſubiectum omnium formarum, ſed alia anterior entitas de qua rurſus idem poterit fieri argumentum, & ſic vel in infinitum abibimus, vel tandem erit in aliqua entitate ſiſtendum, quę ſecundum ſe ſit ens, & ſubſtantia, & primum ſubiectum omnium formarum.

192 Quartò tandem, & eſt quaſi ratio à priori, non repugnat plura prædicata in vnam integram entitatem coadunari, & identificari, ergo non neceſſariò diuerſitas prædicatorum arguit diuerſitatem formarum, vndè ſumantur. Probatur aſſumptum, quia in Deo plures perfectiones in vnam ſimpliciſſimam entitatem coadunantur, & ab eadem plura, ac diuerſa prædicata ſumuntur. Dices ibi coadunari in eandem entitatem ob eius infinitam perfectionem, ratione cuius habet Deus, vt realiter, ac identicè includat quicquid ſibi conuenit, vt Scot. oſtendit quol. 5. quare in creaturis ratione limitationis ad fundanda plura, ac diuerſa prædicata, neceſſaria erit formarum pluralitas. Contrà, quia non eſt repugnantia ex parte prædicatorum, vt important diuerſas, perfectiones, neque ex eo quod ſint rationes limitatæ, ergo ex nullo capite eſt repugnantia. Probatur aſſumptum quoad ſecundam partem, nam quoad primam ſatis de ſe patet, quia vt notat Doctor 1. d. 8. q. 4. ad 1. prin. & 2. d. 3. q. 6. ſub L. quamuis limitatio impediat ne gradus ſuperior, & inferior in vnam coeant entitatem, ſi ſecundum ſe præciſè ſpectentur; non tamen obſtat, quin poſſint conuenire ſimul in aliquo tertio conſtituto eſſentialiter per ipſos, & ſic ratione tertij inter ſe realiter identificari iuxtà illam regulam, quæ ſunt eadem vni tertio ſunt eadem inter ſe ratione illius tertij; quod autem hoc ſit poſſibile probatur, hæc enim prædicata, quæ ſe habent, vt ſuperius, & inferius, ſunt inter ſe ſubordinata in ordine ad vnam eſſentiam, & habent inter ſe eſſentialem connexionem, itaquod vnum eſt contractiuum alterius intrà idem genus, vt ambo ſimul tertium quoddam conſtituant, ergo omnia iſta prædicata identificantur in eadem entitate, quam integrant, & conſtituunt. Probatur conſequentia, quia vt ex Doctore colligitur 2. d. 12. q. 2. ad 1. hoc intereſt inter compoſitionem phyſicam, & metaphyſicam, quod partes phyſicæ cum ſint res, & res, & veræ, ac propriæ cauſæ reſpectu compoſiti phyſici, non identificantur cum ipſo, atque ideò non vniuntur ad eius conſtitutionem vnitate identitatis, ſed ſola vnitate vnionis; ſed gradus metaphyſici actualis, & potentialis, quia non important res, ſed eiſdem rei realitates, neque per phyſicam cauſalitatem totum conſtituunt, ſed metaphyſicam, vniuntur adinuicem ad eius conſtitutionem non ſolum vnitate vnionis, ſed etiam vnitate identitatis, vt loquitur Doctor; quam etiam diſparitatem inter partes phyſicas, & partes metaphyſicas in ordine ad ſua tota conſtituenda notauit Tatar. 2. d. 3. qu. 6. in ſolutione primi principalis in quadam dubitatione, quam in eius fine proponit.

193 Confirmatur adhuc, declaratur totus iſte diſcurſus ex mirabili doctrina, quam docet Scot. cit. 2. d. 3. q. 6. lit. K. & L. ad declarandam compoſitionem metaphyſicam, ait enim, quod quodlibet commune, & tamen determinabile adhuc poteſt diſtingui quantumcunq; ſit vna res in plures realitates formaliter diſtinctas, quarum hæc formaliter non eſt illa, ſed hæc eſt formaliter entitas ſingularis (loquitur enim de differentia indiuiduali, quam inibi veſtigare conatur) & illa eſt entitas naturæ formaliter, nec poſſunt iſtæ duæ realitates eſſe res, & res, ſicut poſſunt eſſe realitas, vndè accipitur genus, & realitas vndè accipitur differētia, ſed ſemper ſunt realitates eiuſdē rei formaliter diſtinctæ; & iſtę realitates ſimul vnitę faciunt cōpoſitionē, quia illa realitas a qua accipitur differentia ſpecifica potētialis eſt reſpectu huius realitatis, a qua accipitur differētia indiuidualis, ſicut ſi eſſent res, & res, nō enim

Digitized by Google

enim realitas ſpecifica ex ſe habet, vndè per identitatem includat realitatem indiuidualem, ſed tantùm aliquod tertium includit ambo illa per identitatem. Et hæc eſt talis compoſitio, qualis non poteſt ſtare cum ſimplicitate diuina, illa enim non tantùm non compatitur compoſitionem rei, & rei actualis, & potentialis, ſed nec realitatis actualis cum realitate potentiali, comparando enim quodcunque eſſentiale ad quodcunque eſſentiale in diuinis eſt formaliter infinitum, & ideò ex ſe habet, vndè per identitatem includat quodcunque quod poteſt ſecum eſſe, & non ſunt præciſè illa extrema eadem perfectè, quia aliquid tertium includit vtrumque perfectè, ſed in propoſito nec entitas ſpecifica includit per identitatem entitatem indiuidualem, nec è conuerſo, ſed aliquid tertium tantùm cuius illa ambo quaſi ſunt primò per ſe partes, includit ambo iſta per identitatem, & ità tollitur compoſitio perfectiſſima, quæ eſt ex re, & re, non tamen omnis, vniuerſaliter enim quæcunque natura non eſt de ſe hæc, ſed determinabilis ad eſſendum hæc, ſiue determinetur per aliam rem. quod eſt impoſſibile in quocunque, ſiue per aliam realitatem, non eſt ſimpliciter ſimplex; ita diſcurrit Doctor loc. cit. quibus verbis innuit poſſe plura prædicata metaphyſica deſumi ab eadem re, ac entitate phyſica, licèt ſecundum aliam, & aliam realitatem in eadem phyſica entitate per identitatem imbibitas, & immerſas, quarum vna eſt potentialis, & alia actualis, & à prima ſumitur ratio generis, ab alia verò ratio differentiæ; itaque eadem phyſica entitas, & natura v.gr. humanitas, licet ſit vna entitas phyſicè, eſt tamen metaphyſicè multiplex, quia vnitiuè, & identicè plures in ſe continet realitates, & ratione huius multiplicitatis poſſunt plura, ac diuerſa deſumi prædicata. operoſius fortè, quam res exigeret, hanc concluſionem probaui, cum ab omnibus ſit recepta; at tota hæc doctrina neceſſaria fuit, quia licet ab omnibus recipiatur, non tamen eodem modo ab omnibus probatur, & explicatur, quia Thomiſtæ prædicata eſſentialia nec penes multitudinem rerum, nec penes pluralitatem realitatum, quas putant figmenta Scoti, attendere volunt; ſed illa deſumunt ex eadem penitus ſimplici entitate phyſica rei, ſolùm fundamentaliter, & virtualiter multiplici; tum etiam quia ex Thomiſtis quam plures, imò & ex noſtris ad hanc concluſionem probandam inducunt rationes quaſdam, quæ faciunt etiam contra pluralitatem formarum in viuentibus, & ideò opus fuit tales adducere rationes, quę concluſionem noſtram ſtabilirent, & pluralitatem formarum in compoſito minimè infirmarent. Alias rationes ad idem vide infrà diſp. 9. quæſt. 2. num. 50. vbi ſpecialiter probatur naturam communem à ſingularitate non diſtingui realiter.

194 In oppoſitum obijcitur, Primò auctoritate Ariſt. qui 2. Met. cap. 2. ex eo oſtendit non dari proceſſum in infinitum in cauſis formalibus, quia non datur in prædicatis quidditatiuis, ergo iuxta hæc prædicata multiplicantur formæ. Item 7. Met. cap. de definitione inquit parte definitionis nempe genus, & differentiam correſpondere ſemper partibus definiti igitur generi reſpondet alia pars definiti ab ea, quæ reſpondet differentiæ. Denique 7. & 8. Met. non ſemel docet genus ſumi à materia, & differentiam à forma, ergo ſumuntur ſemper à diuerſis partibus.

Reſpond. ad 1. negando conſequentiam, quia vt ibi exponit Auer. intentio Ariſt. eſt probare, quod ſi darentur infinitæ formæ, infinita quoque forent prædicata quidditatiua, quia ad minus ex quacunque forma vnum ſumeretur prædicatum, atque ideo excludendo infinitatem prædicatorum, excludit conſequenter infinitatem formarum, non autem intendit, quod tot ſint formæ, quot prædicata quidditatiua. Vel ſi cum alijs dicatur argumentum Ariſtot. ibi procedere à maiori ad minus, probans quod ſi non datur proceſſus in infinitum in prædicatis quidditatiuis, quæ multò plura ſunt, quàm formæ phyſicæ, multò minus dabitur in cauſis formalibus, quarum vnaquæque plura continet prædicata, quo pacto explicata auctoritas potius eſt pro nobis. Ad 2. minimè opus eſſe genus & differentiam ſumi ſemper ex diuerſis partibus phyſicis, quia non omne definitum tales habet, vt conſtat de Angelo; & accidente, vndè auctoritas illa accommodatè intelligi debet, quod ſi definitio eſt phyſica, correſpondeant partes phyſicæ definiti, vt cum homo dicitur eſſe ens compoſitum ex anima, & corpore; ſi vero eſt metaphyſica correſpondeant partes metaphyſicæ nempe realitas potentialis, vndè ſumatur genus; & realitas actualis eiuſdem naturæ, vndè ſumatur differentia, ita explicat Doctor q. 16. vniuerſ. & 7. Met. quæſt. 19. & 1. d. 3. quæſt. 3. O. & 2. d. 3. quæſt. 6. G. & alibi ſæpè. Ad 3. eodem modo reſpondet Doctor genus ſumi à materia, & differentiam à forma, non quidem propriè, quia id nequit habere locum in rebus materia, & forma carentibus, ſed per quandam proportionem compoſiti metaphyſici, vt nos ex profeſſo explicuimus diſputat. 5. log. quæſt. 3. articul. 2. §. *Sed ad maiorem compoſitionis metaphyſicæ notitiam*.

195 Deinde inſtant rationibus quia idem nequit eſſe ſimile, & diſſimile alicui ſecundum eandem formam, ſed homo ſecundum eſſe animalis eſt ſimilis brutis, & diſſimilis ſecundum eſſe rationale, ergo &c. Tum 2. quia ſi per eandem formam homo eſt homo, & eſt animal, tunc quodlibet brutum erit riſibile, quia riſibilitas conuenit homini per eandem formam, per quam eſt animal, & quod ineſt homini, quatenus animal, conuenit etiam omnibus brutis. Tum 3. diuerſa quod quid eſt ſunt diuerſæ formæ, nam quod quid eſt forma 7. Metaph. ſed in quolibet conuento ſuo genere ſunt diuerſa quod quid eſt, ergo &c. Tum 4. ſi in homine non ponitur forma phyſica, ſcilicet anima ſenſitiua, à qua dicatur animal, diſtincta ab illa, à qua dicitur homo, deſtruitur vniuocatio hominis cum brutis in eſſe animalis. Tum 5. ex diuerſitate operationum colligimus diuerſitatem formarum, ſed diuerſis gradibus eſſentialibus correſpondent diuerſæ paſſiones, aut operationes v. g. Petro quatenus eſt ſubſtantia conuenit per ſe exiſtere, quatenus eſt corpus conuenit extendi, quatenus eſt viuens conuenit vegetare, quatenus animal conuenit ſentire, & quatenus homo conuenit diſcurrere, ergo diſtinctæ ſunt formæ ſubſtantiales, iuxta diſtinctos gradus eſſentiales. Tum tandem, quia vnica forma dat vnicum eſſe, ergo plura eſſe à pluribus formis.

Reſp. hæc & ſimilia argumenta vel non concludere, vel pariter concludere in angelis, & accidentibus alijſque formis ſimplicibus, nam etiam albedo ſecundum eſſe albedinis differt à nigredine, & iam ipſa conuenit ſecundum eſſe coloris; dicendum igitur in eadem phyſica entitate fundari poſſe plurium conuenientiam, & diſconuenientiam ſecundum plures realitates in ea identificatas, quarum vna eſt communior altera, & ſic homo per ipſam animam rationalem conuenit cum brutis ſecundum gradum ſenſitiuum, differt ab eis ſecundum gradum intellectiuum, vt dictum eſt diſputat. 1. de anim. qu. 8. vbi declaratum eſt, quo pacto anima rationalis in ſe contineat vegetatiuam, & ſenſitiuam. Ad 2. poſſet per idem probari nigredini competere eſſe diſgregatiuum viſus, ſi per eandem formam albedo eſt albedo, & color, itaque negatur conſeq. quia licet riſibilitas conueniat homini per eandem formam, per quam eſt animal, non tamen per eandem eiuſdem formæ realitatem, ſed formaliter diuerſam, nam anima rationalis dat eſſe animal ſecundum gradum ſenſitiuum, dat eſſe riſibile ſecundum intellectiuum. Ad 3. quod quid eſt non ſemper importat diuerſas formas phyſicas, ſed vel diuerſas formas, vel diuerſas formalitates eiuſdem formæ, & in hoc ſenſu diuerſa prædicata quidditatiua dicunt diuerſa quodquideſt. Ad 4. negatur conſequentia, quia ad vniuocationem metaphyſicam, qualis eſt vniuocatio animalis ad hominem, & bruta, opus non eſt dari aliquam formam realem phyſicè, & realiter participatam ab omnibus; hoc enim eſt proprium phyſicè vniuocationis; ſed ſufficit vt homo habeat aliquam formam, diuerſos gradus habentem genericum, ſcilicet, & ſpecificum, & ſecundum gradum genericum valeat fundare vniuocationem, & conuenientiam cum brutis, nempe ſecundum gradum ſenſitiuum in anima rationali identicè contentum. Ad 5. diximus diſput. 1. de anim. num. 90. falſum eſt ex diuerſitate operationum colligi ſemper diuerſitatem formarum, quia eadem anima per diuerſas facultates intelligit, & vult, eadem voluntas amat, & odio habet, non ergo ex diuerſitate operationum benè deducitur diuerſitas formarum, niſi diuerſitas operationum talis ſit, quod arguat diuerſitatem integri eſſe phyſici, quo aliqua completa forma conſtituatur; quod tunc euenit, quando operationes illæ fundantur in gradibus ita diuerſis, vt ſint in eadem entitate phyſica incompoſſibiles; itaque hæc regula ſeruari poterit, vt bene ex diuerſitate operationum deducatur diuerſitas formarum; quando operationes ſunt diſparatæ, & in diuerſis ſubiectis, vt diſcurrere in homine, hinnire in equo, calefacere in igne, tunc arguendum iſtas, & alias huiuſmodi operationes à diuerſis ſubſtantialibus formis prodire; ſed quando paſſiones, & operationes ſunt in vno, & eodem ſubiecto, ac inter ſe connexæ, & ſubordinatæ iuxta coordinationem generum, ſpecierum, ac differentiarum, tunc non oportet multiplicare formas, ſed ab eadem forma prodire poſſunt ſecundum diuerſos gradus, vel facultates. Ad vlt. ait Doct. 4. d. 11. q. 3. §. *Ad rationes*, quod vnica forma dat vnicum eſſe completum, ſpecificum, & vltimatum; ſed adhuc dare poteſt plura eſſe incompleta, generica, & inuicem ſubordinata ſecundum diuerſos gradus.

ARTICVLVS II.

Gradus metaphyſici prædicamentales non ſola ratione diſtinguuntur, ſed media diſtinctione inter realem, & rationis.

196 CONcluſio huius articuli eſt Scoti 1. d. 8. quæſt. 3. §. *teneo opinionem meam mediam*, & 2. d. 3. quæſt. 1. & 6. vbi omnes eius expoſitores, & 7. Metaph. quæſt. 13. & 16. & 19. quem ſequuntur Scotiſtæ omnes ſupracit. ex cœteris verò Amicus tract. 4. log. quæſt. 3. dub. 4. art. 3. Fonſec. 4. Metaph. cap. 2. quæſt. 4. ſect. 2. & 5. Metaph. cap. 7. quæſt. 3. ſect. 3. & Ferrar. 1. contra gentes cap. 24. & 42. cæterum ad probationem huius concluſionis ſobriè, & cautè procedendum eſt, ſicut enim in probanda concluſione præcedentis articuli periculum erat, ne inducerentur rationes informantes pluralitatem formarum etiam in viuentibus, in quibus eam admittit Doctor, ita periculum eſt in probanda hac concluſione, ne rationes afferantur, quæ diſtinctionem formalem ex natura rei mediam inter realem, & rationis aſtruant, nedum inter gradus metaphyſicos prædicamentales, vt hic probare intendimus, ſed etiam inter tranſcendentales; licet igitur à Scotiſtis ſoleat diuerſis vijs hæc concluſio demonſtrari; non tamen omnibus vtar, ſed illis tantum quæ id præciſè valeant demonſtrare de gradibus prædicamentalibus; alias vero quæ promiſcue de omnibus probare videntur, tam prædicamentalibus, quam tranſcendentibus reijciam, vt ineptas, & inutiles, quia tran-

ſcendentes non tanta diſtinctione diſtinguuntur, nec ſunt abinuicem præciſiæ ex natura rei actualiter in ratione actualis, & potentialis ob eorum maximam tranſcendentiam ex dictis diſputat. 2. quæſt. 4. & 5.

197 Primò itaque probatur concluſio ex via metaphyſicę compoſitionis, quæ reſultat ex gradu generico, & differentiali, quæ talis eſt quod Deo repugnat, ob eius ſummam ſimplicitatem, atque ideò eſt aliquo modo realis, & non rationis tantùm; ergo gradus illi pluſquam ratione diſtinguuntur, conſequentia patet, quia ſine diſtinctione ſaltim ex natura rei compoſitio vera, & à parte rei intelligi nequit, quia compoſitio nil aliud eſt, quam diſtinctorum vnio per modum actus, & potentiæ; aſſumptum verò probatum eſt ex profeſſo diſput. 5. log. quæſt. 3. art. 2. Reſpondet Suarez diſput. 6. Metaph. ſect. 9. num. 21. & cum eo cæteri Recentiores repugnare quidem Deo hanc compoſitionem ob ſummam eius ſimplicitatem, quia genus ſe habet, vt quid potentiale, & perfectibile cum fundamento in re, differentia, vt quid actuale, & perfectiuum, & genus eſt determinatæ perfectionis, ideoque potens à differentia vlteriorem perfectionem recipere; addit tamen Suarez non propter ſolam ſimplicitatem compoſitionem hanc Deo repugnare, ſed etiam ratione illimitationis, & eminentiæ diuinæ, nam in primis, ob hanc cauſam non poteſt habere conuenientiam vniuocam cum creatura, & conſequenter nec genericam; deinde non poteſt in Deo aliqua ratio communis ita abſtrahi, & præſcindi, vt non includatur in qualibet ratione propria, & particulari propter ſummam Dei illimitationem, & ſimplicitatem, quod etiam repugnat compoſitioni generis, & differentiæ. Addit Arriag. etiam in Deo iuxta Scoti mentem debere admitti hanc compoſitionem, quia etiam in Deo ſunt prædicata communia, & particularia. Et tandem addit Ouuied. Scotiſtas hic non conſequenter loqui, quia aſſerunt ſpeciem realiter componi ex genere, & differentia propter diſtinctionem formalem, & negant dari in Deo realem compoſitionem eſſentiæ, ac attributorum, etiamſi hæc ab eſſentia ex natura rei formaliter diſtinguantur, ſi enim diſtinctio illa formalis ſufficiens eſt in ſpecie ad realem compoſitionem, cur eadem diſtinctio formalis ad ſimilem compoſitionem in Deo ſufficiens non erit?

Hæc tamen ſolutio loc. cit. in logica fusè eſt impugnata, & nunc denuò reijcitur oſtendendo compoſitionem metaphyſicam ex genere & differentia Deo præſertim repugnare ob ſummam eius ſimplicitatem; non enim repugnat, quia Deus conuenientiam vniuocam cum creatura habere nequeat, nam talem conuenientiam habere poſſe cum ea in prædicatis tranſcendentibus oſtenſum eſt diſp. 2. neque quia in Deo præſcindi nequeat ratio communis, quæ non includatur in qualibet ratione propria, & particulari, quia oppoſitum quoque ibi oſtenſum eſt, tum quia ſi talis incluſio, vt ait Suarez, repugnat compoſitioni generis, & differentiæ, ergo hæc non erit compoſitio ex ſolis conceptibus, ſed aliquo modo etiam à parte rei alioquin Deo non repugnaret; remanet ergo quod Deo repugnet ob ſummam eius ſimplicitatem, ex quo conſequenter deducitur eſſe compoſitionem aliquo pacto realem, vel ex natura rei, quia ſi eſſet ſola compoſitio rationis non repugnaret Deo, quia hæc non lædit ſummam ſimplicitatem. Dices compoſitionem rationis, quando eſt cum fundamento in re, non ſtare cum ſumma ſimplicitate, talem autem eſſe iſtam. Contra, quia vt fatetur Suarez, compoſitio etiam rationis cum fundamento in re talis eſt compoſitio propriè ſit tantum in conceptibus obiectiuis, in re verò ſolum per extrinſecam denominationem à conceptibus mentis, ergo à parte rei, & in re remanet ſimplicitas, & nulla ponitur compoſitio, ergo ſi compoſitio ex genere, & differentia non ponitur ex natura rei actualis, ſed rationis cum fundamento in re poterit etiam in Deo reponi. Tum quia etiam Deus reſolui poteſt in conceptum communem, & proprium ſaltim ab intellectu rem inadæquatè concipiente cum fundamento in re, ergo vel compoſitio metaphyſica ex genere, & differentia Deo non repugnat, vel ſi repugnat, vtique maior erit, quam compoſitio rationis cum fundamento in re; aſſumptum probatum eſt diſputat. 2. & Suarez ipſe quoque tenetur admittere, qui admittit vnitatem, & communitatem conceptus entis ad Deum, & creaturam, licet minus conſequenter neget vniuocationem, vt ibi oſtenſum eſt. Neque verum eſt, quod dicebat Arriag. iuxta Scoti mentem admitti debere in Deo hanc compoſitionem, quia etiamſi in Deo admittat prædicata communia, & particularia, non tamen cum præciſione, & diſtinctione ex natura rei, vt ſunt in creaturis, vt oſtenſum eſt diſput. 2. quæſt. 4. & 5. benè tamen inſtantia tenet contra Scotiſtas tenentes præciſionem conceptus entis ex natura rei, imò ex hoc capite contra eos loc. cit. arguebamus, quod ſi ens in Deo diceret realitatem per vnum adæquatum conceptum expreſſibilem ſequeretur compoſitio in Deo. Nec etiam verum eſt, quod dicebat Ouuied. Scotiſtas aſſerere compoſitionem ex genere, & differentia eſſe quoquo modo realem ob diſtinctionem formalem generis, & differentiæ, quia ſi hæc eſſet ratio præciſa ſanè valeret inſtantia; ſeu ratio eſt, quia licet realitates generis, & differentiæ ſint idem realiter, & ſolum diſtinctæ ex natura rei formaliter, tamen earum realis identitas non eſt ſumma, & perfecta, qualis eſt identitas eſſentiæ cum attributis in diuinis, ſed eſt identitas redundans in ea ex vnione earum in tertio, à quo ſi abſtrahantur, non ſunt idem realiter, vt notat Doctor 1. d. 8. quæſt. 3. infra I. & 2. d. 3. quæſt. 6. propè finem; ex quo ſit realitatem genericam, vt præcedit differentialem eſſe verè potentialem ad illam, & perfectibilem per illam, & conſequenter facere cum ea veram compoſitionem metaphyſicam, & talem quæ nullo pacto reperiri poteſt in Deo, vbi quamuis cumque eſſentia diſtinguatur ex natura rei formaliter attributis, ac attributa inter ſe, vnum tamen dici nequit potentiale ad aliud ob ſummam realem identitatem eorum ex infinitate diuinæ eſſentię, ac etiam ipſorum originatam, vnde nullus relinquitur potentialitati locus, quia nihil eſt in potentia ad ſeipſum; pro quo vide dicta diſp. 5. cit. logic. qu. 3. art. 2. ſoluendo ſecundum argumentum, quod erat Ocham, et totam illam quæſtionem, vbi ex profeſſo actum eſt de compoſitione metaphyſica ex genere, ac differentia.

198 Secunda ratio deducitur ex ordine ſeruato inter hos gradus metaphyſicos, & ſic arguitur, inter quæ eſt ordo ex natura rei, inter ea eſt diſtinctio ex natura rei, ſed inter gradus Metaphyſicos ſuperiorem, & inferiorem eſt ordo ex natura rei, ergo etiam conſimilis diſtinctio. Maior probatur ex Scoto quol. 1. art. 2. quia ordo requirit diſtinctionem inter extrema, nihil enim ad ſeipſum ordinatur, & qualis eſt ordo, talis eſt diſtinctio, ſi ordo eſt rationis, diſtinctio quoque rationis erit, ſi ordo eſt à parte rei, pariter, & diſtinctio; probatur minor, quia eſſentialiter ſubordinantur gradus ſuperior, et inferior in ratione determinatiui, et determinabilis, et inter illos eſt prioritas nedum ſecundum ordinem, ſed etiam ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam, nam ab inferiori ad ſuperius conſequentia tenet affirmatiuè, ſi homo eſt, animal eſt, ſed non è contra. Reſpondent aliqui negando minorem cum ſua probatione, quia ſubordinatio in ſerie prædicamētali inter gradum ſuperiorem, et inferiorem non eſt, niſi per intellectum, nam à parte rei Petrus v. g. eſt vna ſimplex entitas, in quo plures concipiuntur gradus ſuperiores, vel inferiores ſecundum quod conuenit eſſentialiter cum pluribus, vel paucioribus. Contra, quia in hac ſolutione, ſi benè perpendatur committitur manifeſta petitio principij, quia in ea ſine vlla probatione aſſeritur, quod controuertitur, entitatem ſcilicet Petri eſſe omninò ſimplicem à parte rei ſine graduum diſtinctione, et multiplicitate ex natura rei; tum quia in entitate Petri includitur gradus ſubſtantiæ corporis, animalis hominis, et Petreitatis, qui gradus ita ſe habent, vt priores ſemper eſſe poſſint ſine poſterioribus non è contra, et hoc quidem ex natura ſua, et abſque vlla intellectus fictione, nam poteſt eſſe ſubſtantia ſine animalitate, et hæc ſine humanitate, et rurſus hæc ſine Petreitate, non è contra, ergo re vera inter eos eſt eſſentialis ſubordinatio, et prioritas ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam.

Reſpondent alij vtique talem ordinem prioris, et poſterioris de facto inter gradus prædicamentales reperiri citrà omnem intellectus operationem, non tamen hunc ordinem eis ex eorum natura conuenire, ſed omninò ab extrinſeco ex decreto diuinæ volūtatis, quæ modò res ita diſpoſuit, quia diſpoſitione ſublata vnus non eſt prior, aut poſterior alio, neque hic eſt magis vnibilis cum iſto, quam cum illo, ſed omninò indifferēter ſe habent ad varias prædicatorum combinationes conſtituendas. Sed præterquamquod etiamſi ita dicatur hic ordo inter gradus eſſe à parte rei, et citra operationem intellectus ſufficit ad inducendam inter eos diſtinctionem ex natura rei, quam prætendimus; adhuc tamen omninò falſum eſt hunc ordinem inter gradus prædicamentales ſeruatum prioris, et poſterioris, determinabilis, et determinatiui ab extrinſeco prorſus oriri, & non potius ex intrinſeca eorum natura, & exigentia, vt benè probat Paſqualig. citat. ſect. 3. (etiamſi poſtea neget hinc rectè deduci diſtinctionem inter gradus ex natura rei (quidem res adeò clara eſt, vt ferè probatione non egeat, quamuis enim rerum exiſtentiæ vtique à decreto diuinæ voluntatis pendeant, quæ eſt prima regula contingentium, vt docet Doctor 1. d. 38. & 39. eſſentiæ tamen rerum quoad ſuorum prædicatorum combinationes præcedunt quodcunque diuinæ voluntatis decretum, & talem, vel talem habent prædicatorum connexionem ex ſeipſis in genere cauſæ formalis, & principatiuè ab intellectu diuino, ſeu ex diuinis idæis, quæ ſunt eſſentiarum modoli, & menſuræ, vt dictum eſt ſupra numer. 38. & 66. ex eodem Doctore 1. d. 43. neque enim homo eſt animal rationale, angelus ſubſtantia incorporea, quia ſic Deo placuit, & diuina voluntas ita determinauit, ſed quia talis eſt earum naturarum exigentia, atque ita poſtulat diuinarum idearum exemplar, ad quarum imitationem poſtea efformantur in tempore. Tū quia ablato hoc rerum ordine, quem Deus de facto inſtituit, vel rerum gradus propriam retinerent formalitatem, vel non; animalitas nempe, & rationalitas; ſi non, non amplius datur propoſitæ quæſtioni locus, quæ mouetur de iſtis gradibus, quæ modò humanitatem conſtituunt; ſi ſic, ergo data hypoteſi eundem adhuc retinebunt ordinem prioris, & poſterioris, determinatiui, & determinabilis, quia talis ordo ex earum procedit formalitatibus ſic inter ſe ſe habentibus. Tum quia vnus gradus dicitur prior vel poſterior alio, quia vel ſe habet per modum partis potentialis, vel actualis, talis enim ordo prioris, & poſterioris fundatur in ratione actus, & potentiæ; ſed data quacunque hypotheſi nequit ab his gradibus tolli ratio actualis, & potentialis, ergo &c. probatur minor, quia ex intrinſeca eorum natura habent, quod vnus ſit actus, alter verò potentia, & ideò vnus dicitur per ſe actus, alter per ſe potētia, quod ſi ab extrinſeco præciſè hanc conditionē haberent actus & potentiæ, tūc eſſent per accidens actus, & per accidens potentia, & ita non fieret ex eis per ſe vnū. Tum tandè quia ſi ordo præfatus gradibus non cōuenit ex intrinſeca eorum exigentia, ſed omninò ab extrinſeco, & per accidens, ſcientia non erit amplius certa, & de rebus neceſſa-

Digitized by Google

ceſſarijs, quæ aliter ſe habere non poſſunt, probatur conſequentia, quia certitudo, & neceſſitas ſcientificæ cognitionis fundatur in neceſſaria prædicatorum connexione, hæc autem ſaluari nequit, niſi gradus eſſentiæ inter ſe connectantur ab intrinſeco, & ex natura ſua; videatur Paſqualig. citatus, vbi id fusè probat, & nonnulla ſoluit argumenta in oppoſitum.

199 Reſpondent proinde alij, quibus ſubſcribit ipſe Paſqualig. vtique præfatum ordinem prioris, & poſterioris gradibus conuenire ex natura rei, & non mere ab extrinſeco, & ex diuinæ voluntatis decreto, hinc tamen deduci non poſſe diſtinctionem inter eos ex natura rei actualem, ſed tantum virtualem, quia nec ille ordo omninò eſt actualis à parte rei, ſed fundamentalis, quatenus fundamentum habet in re, ratione cuius debet intellectus hunc gradum, qui eſt principium conueniendi cum pluribus, vt potentialem, illum verò, qui eſt principium differendi, vt actualem, & determinantem concipere. Sed Contra, nam ſtante tali fundamento, & exigentia à parte rei, vt animalitas concipiatur per modum gradus potentialis, & rationalitas per modum actualis, ac determinantis, peto an intellectus poſſit talem inuertere ordinem, nec ne; ſi primum ergo talis ordo non eſt cum fundamento in re, quia per fundamentum in re intelligitur motiuum, ſeu occaſio neceſſitans intellectum ad ſic, vel ſic concipiendum, & non alio modo; ſi ſecundum, ergo illi conceptus ſupponunt realitates à parte rei formaliter diſtinctas, & ſic inter ſe ordinabiles, & non vnam tantùm inadæquate conceptam, quia ordo requirit diſtinctionem inter extrema inuicem ordinata, nihil enim ad ſeipſum omninò ordinatur, & qualis eſt ordo, talis eſt diſtinctio, cum igitur ordo ſit ex rei ipſius exigentia præfixus; non immutabilis ab intellectu, diſtinctio quoque erit ex natura rei actualis, & non virtualis tantum. Dices, hinc ſequi etiam in Deo dari hanc graduum diſtinctionem, quia ibi quoque datur hæc ſubordinatio, & prioritas, ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam, nam valet dicere, Deus eſt, ergo ens eſt, non tamen è contra, eſt ens, ergo Deus. Contra, quia prioritas graduum communium prædicamentalium ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam reſpectu inferiorum non eſt mera prioritas logica, ſicut in Deo, ſed vera, & propria naturæ prioritas, quia habent rationem partis potentialis compoſiti metaphyſici, & pars conſtitutiua præcedit ſaltem natura ſuum conſtitutum, Deus autem eſt ſimpliciſſima omninò entitas, & omnium prorſus prima; tum quia gradus communis in creatura importat veram potentialitatem, & communitatem in ordine ad plura, at non ita eſt de prædicatis tranſcendentibus etiam Deo communibus, qui nec communitatem, nec potentialitatem important, niſi per noſtrum concipiendi modum cum aliquo fundamento in re, vt plenè probatum eſt diſputat. 2. aſſumptum verò plenè etiam oſtendetur diſputat. ſequenti.

200 Tertia ratio deducitur ex via contradictionis, quæ ſemper aliquam infert diſtinctionem, iuxta gradum, & conditionem ſuam, vt explicatum eſt ſupra num. 139. & fuſius adhuc diſputat. 1. Log. quæſt. 5. artic. 2. ſiquidem impoſſibile eſt de eodem ſecundum idem contradictoria verificari; ex hac, inquam, via ſic arguitur, animalitas in homine eſt ratio conueniendi cum equo à parte rei, & rationalitas eſt ratio diſconueniendi, ſed impoſſibile eſt plura ſecundum vnam, & eandem rationem à parte rei ſimul conuenire, & diſconuenire, ergo &c. Conf. animal in homine fundat realem ſimilitudinem cum equo, rationale fundat realem diſſimilitudinem cum eodem equo, ſed idem reſpectu eiuſdem non poteſt fundare realem ſimilitudinem, & diſſimilitudinem, ergo &c. Conf. tandem totus iſte diſcurſus ex Ariſt. 5. Met. text. 50. vbi hac ratione dixit ſimilitudinem, & conuenientiam fundari ſuper vnum, diſtinctionem verò, & diſſimilitudinem ſuper multa, id eſt ſuper diuerſas rationes; vt oſtenderet plura non poſſe ſimul conuenire, & diſconuenire ſecundum eandem omninò rationem.

Reſpondent Recentiores paſſim poſſe plura per eandem ſimplicem entitatem, dummodò inadæquatè conceptam, conuenire, & diſconuenire, ſic enim Deus, & creatura conueniunt, & diſconueniunt, nec tamen in Deo diſtinguuntur plures gradus ex natura rei, quibus conueniant, & diſconueniant, quia gradus entis, & ſubſtantiæ in Deo, quo conuenit cum creaturis, non eſt natura rei præciſus ab alijs particularibus, quibus differt; ſic etiam hæcceitas Petri ſimilis eſt, ac diſſimilis hæcceitati Pauli, ſimilis quidem, quia ambæ faciunt ſuum indiuiduum vltimò differre ab alio, diſſimilis verò, quia hæc non eſt illa, vnde dicuntur primò diuerſa, & tamen in eadem ſimplici hæcceitate non diſtinguuntur varij gradus, qui fundent ſimilitudinem, & diſſimilitudinem, quare concludunt ſolam ſufficere diſtinctionem rationis inter rationem conueniendi, & diſconueniendi, aſſimilandi, & diſſimilandi. At hæc ſolutio facilè reijcitur, quia hæc conuenientia, & diſconuenientia inter hominem, & equum ratione animalitatis, & rationalitatis non eſt per intellectum, ſed prorſus à parte rei nullo cogitante intellectu, quia in gradu ſentiendi conueniunt brutum, & homo actu à parte rei, & eodem modo differunt per gradum ratiocinandi, per quod excluduntur inſtantiæ in argumento allatæ; falſum enim eſt ita actu à parte rei Deum, & creaturam conuenire in gradu eſſendi, ſic enim conueniunt fundamentaliter tantùm, & virtualiter, non autem actualiter, vt explicatum eſt diſput. 2. à num. 87. & ſic etiam dicendum de vltimis differentijs, quod à parte rei, & actu ſunt primò diuerſæ; & non actu conueniunt, niſi per intellectum eas inadæquatè concipientem, vt dictum eſt diſp. 5. Log. quæſt. 2. artic. 4. & rurſus infra dicetur diſp. ſequ. pariter etiam ſimilitudo reperta inter hominem, & equum in ratione ſentiendi eſt actualis, & poſitiua, talis autem non eſt ſimilitudo, quæ inuenitur inter Deum, & creaturam in ratione entis, & inter vltimas differentias in ratione faciendi vltimò differre, vt ex eiſdem locis ſatis conſtat, ergo illæ inſtantiæ vim argumenti non labefactant.

201 Reſpondent alij ad contradictoria verificanda ſufficere diſtinctionem virtualem, & ſimilitudinem, ac diſſimilitudinem fundari poſſe in vna entitate ſimplici, dummodo fundamentaliter, & virtualiter multiplici, quia prædicata contradictoria enunciantur de illa re, non quatenus vna, ſed vt virtualiter multiplici. Hæc etiam reſponſio latis impugnata diſput. 1. Log. quæſt. 5. art. 2. *§ altera quoque ſolutio*, & diſp. 9. Log. q. 1. art. 2. *§ quoad tertium*, cum enim prædicata illa contradictoria actu verificentur à parte rei de animalitate, & rationalitate, & non virtualiter, vel fundamentaliter tantum, ſanè oportet earum diſtinctionem eſſe ex natura rei actualem, non autem virtualem, aut fundamentalem tantum; vt enim ibi probauimus, contradictio ſemper infert diſtinctionem eiuſdem gradus, & conditionis cum ipſa, ſi eſt contradictio facta per intellectum infert ſolam diſtinctionem rationis; ſi verificatur à parte rei, infert pariter diſtinctionem à parte rei eo prorſus modo, quo ipſa verificatur à parte rei. Item illa ſimilitudo, & diſſimilitudo ſunt relationes reales à parte rei, & actuales, ergo pariter earum fundamenta, vel rationes fundandi dari debent à parte rei, & actu ex natura rei formaliter diſtingui, ſicut relationes quas fundant. Tum quia res illa, de qua enunciantur contradictoria, licet ſit virtualiter multiplex, tamen adhuc à parte rei eſt vna ſimplex entitas, & formalitas actualiter, ſed contradictoria verificantur ſecundum id, quod actu eſt, & actu habet à parte rei, ergo de ipſa verificari nequeunt, vt eſt tantum virtualiter multiplex, ſed actualiter etiam, & formaliter ſecundum diuerſas formalitates in ipſa eadem re realiter identificatas. Dices rem illam vnicam, & ſimplicem fieri etiam actualiter, & formaliter multiplicem in eſſe obiectiuo, cum intellectus ex fundamento in re reperto conſiderat ex vna parte rationem conuenientiæ, & ex alia rationem diſconuenientiæ, atque ita illam partitur quaſi in duas formalitates obiectiuas. At contra eſt, quia veritas, & falſitas propoſitionum non eſt conuenientia, vel diſconuenientia ipſarum cum re, vt habet eſſe obiectiuum, ſed vt habet eſſe reale, & actuale à parte rei, ergo licet in eſſe obiectiuo res illa ſit multiplex, ſi in eſſe reali eſt vna, iam de eodem contradictoria verificarentur. Et per hoc impugnatur etiam, quod ait Ouuied. ſupra cit. num. 17. conuenientiam, & diſconuenientiam inter hominem, & equum inuentam non eſſe realem, ſed rationis, atque ideò ſolam rationis diſtinctionem ſufficere inter animal, & rationale, vt fundent in ratione prædicati conuenientiam, & diſconuenientiam hominis ab equo. Sed certè tam verum puto à parte rei, quod homo eſt diuerſus ab equo, & citra quamcumque intellectus operationem, quam quod Sol eſt lucidus, & nix alba; imo eſt verius, quia propoſitio illa eſt in maiori gradu neceſſitatis, ergo falſum eſt animal, & rationale in ratione prædicati fundare duntaxat conuenientiam, & diſconuenientiam rationis.

202 Reſpondent alij apud Ouuied. hominem ſecundum ſe non eſſe ſimilem, aut diſſimilem equo, ſed ratione operationum, quas habet, quibus immediatè ſimilitudo, aut diſſimilitudo conuenit, vnde ſolum ſequitur operationes ipſas eſſe inter ſe ſimiles, vel diſſimiles, non autem hominem, & equum; quam ſolutionem etiam confirmat Ouuied. quia Ariſt. 5. Metaph. ait ſimilitudinem, & diſſimilitudinem fundari in qualitate, ſicut æqualitatem, ac inæqualitatem in quantitate. Hæc ſolutio friuola eſt, quia homo ſecundum ſe, & immediatè præſcindendo etiam ab actuali operatione eſt ſimilis equo in hoc quod eſt poſſe ſentire, & diſſimilis in hoc, quod eſt poſſe ratiocinari, ergo non tantùm in ipſis operationibus eſt ſimilitudo, & diſſimilitudo, ſed etiam in ipſis principijs operatiuis. Tum quia idem prorſus argumentum fieri poteſt de ipſis operationibus, nam ſenſatio v.g. hominis, & equi in ratione ſenſationis, vt ſic, conueniunt, & aſſimilantur; differunt verò, & ſunt diſſimiles in ratione talium, ergo varios habent gradus ex natura rei diſtinctos, per quos ſunt ſimiles, & diſſimiles inter ſe illæ operationes. Nec viget, quod dicebatur ſimilitudinem, & diſſimilitudinem fundari tantum in qualitatibus, hoc enim vtique verum eſt loquendo de ſimilitudine, & diſſimilitudine accidentali, non autem de ſubſtantiali, quæ conſiſtit in vniformitate, vel difformitate naturæ, & alicuius prædicati ſubſtantialis, & propterea loquendo dicitur ab Ariſtot. 5. Metaph. capit. 15. identitas, & diuerſitas, vbi ait vnitatem in ſubſtantia facere identitatem, ſicut in qualitate facit ſimilitudinem, & in quantitate, æqualitatem, & hæ relationes fundantur immediatè in ſubſtantia ſicut illæ in quantitate, & qualitate ex dictis diſputat. 5. Logic. quæſt. 5. articul. 5.

203 Reſpondet Arriag. cit. ſubſec. 4. non repugnare in eadem phyſica entitate ſimplici, & indiuiſibili fundari ſimilitudinem, & diſſimilitudinem vtriuſque, ſed omnimodam ſimilitudinem cum omnimoda diſſimilitudine, ſic enim eſſe ſimile excludit eſſe diſſimile ab eodem ſubiecto, ſed aliqualis ſimilitudo ſtat cum aliquali diſſimilitudine, quod exemplo declarat, quia non opponitur calor non ſummus cum frigiditate non ſumma, componuntur cum calor vt quatuor, & frigus vt quatuor in eodem ſubiecto, non tamen calor ſummus cum aliquo frigoris gradu; ſic igitur homo ſecundum eandem prorſus entitatem humanitatis phyſicè, & indiuiſibiliter dicitur ſimilis, & diſſimilis equo,

equo, quia non eſt ſummè ſimilis equo, ſed aliquo modo ſimilis, cum quo componi poteſt etiam aliqua diſſimilitudo, quæ tantùm dicit homini non eſſe ſummè ſimilem. Hæc quoque ſolutio in ſolis verbis conſiſtit, & contra eam ſic argumentor, etiam aliqualis ſimilitudo, & diſſimilitudo in eodem ſubiecto requirunt diſtinctas ex natura rei rationes fundandi; ergo ſolutio non ſatisfacit. Probatur aſſumptum, tum quia rationes ſuperius allatæ ita concludunt de partiali, ſicut de totali ſimilitudine, aut diſſimilitudine, tum quia aqua tepida dicitur aliqualiter ſimilis, & aliqualiter diſſimilis aquæ in ſummo frigidæ, non tamen ſecundum eoſdem gradus, ſed ſecundum alios, & alios, nam dicitur ſimilis ſecundum grados frigoris, & diſſimilis ſecundum gradus caloris, quos habet cum illis permixtos; vndè benè notauit Ouuied. hoc ipſum exemplum ab Arriag. adductum ſuam reſponſionem deſtruere, quia in ſubiecto calido, vt quatuor, & frigido, vt quatuor dantur calor, & frigiditas qualitates diſtinctæ, à quibus ſubiectum calidum, & frigidum denominatur, & non poteſt idem ſubiectum ſecundum eandem formam ab alia indiſtinctam conſtitui ſecundum quid calidũ, & ſecundũ quid frigidum; ſic ergo erit in propoſito dicẽdũ, quod in eodẽ ſubiecto ſimili, ac diſſimili ratio fundandi ſimilitudinem ſit ex natura rei diſtincta à ratione fundandi diſſimilitudinẽ.

Reſpondet denique Ouuied. eandem entitatem, ſcilicet hominis reſpectu eiuſdem termini, nimirum equi dici ſimilem in ordine ad aliquas operationes, quas in ſe continet eiuſdem rationis cum operationibus equi, & diſſimilem in ordine ad alias operationes alterius rationis, vnde ſimilitudo, & diſſimilitudo deſumitur in ordine ad operationes tanquam ad rationes fundandi, præciſis enim operationibus, & accidentibus ſimilitudo in ſubſtantiis non reperitur. Hæc reſponſio coincidit cum allata, & impugnata num. 202. vnde ex ibi dictis ſatis conſtat eius falſitas; & falſum prorſus eſt, quod modo additur, operationes ipſas eſſe rationes fundandi ſimilitudinem, & diſſimilitudinem quæ inter hominem, & equum reperitur quoad poſſe ſic, vel ſi operari; nam aliud eſt loqui de ſimilitudine, & diſſimilitudine, quæ verſantur inter ipſas operationes, & aliud eſt loqui de illa quæ verſantur inter principia earum operationum, operationes ſunt vtique rationes fundandi illas relationes, prout ipſæ ſunt inter ſe ſimiles, vt ſenſatio equi, & hominis, vel diſſimiles; vt equi hinnitus, & hominis diſcurſus; non tamen ſunt rationes fundandi illas relationes, prout principia, denominant, ſed ratio fundandi tales relationes in ipſis principijs operatiuis inter ſe ſimilibus, vel diuerſis intrinſecè reperitur; quare ad ſummum ſequitur, ſolum extrinſecè & à poſteriori ſimilitudinem, & diſſimilitudinem principiorum dignoſci poſſe ab operationibus vt nobis notioribus.

204 Quarta ratio deducitur ex ipſa natura diſtinctionis ex natura rei formalis, quæ talis eſt, quod verſatur inter formalitates, quæ licet ſecundum eſſe ſubiectiuum, & materiale in eadem re ſint realiter identificatæ, adhuc tamen varijs definitionibus, & conceptibus quidditatiuis exprimuntur, vel vnum non includitur quidditatiuè in conceptu alterius, vt ſatis conſtat ex diſp. ſæpè cit. de Identitatibus, & diſtinctionibus tum in Logica, tum hic in Metaph. vbi ſic explicuimus naturam, & conditionem huius mediæ diſtinctionis, prout ſecernitur à diſtinctione reali, & rationis propriè dictis; ſed gradus metaphyſici ita ſe habent in eadem re, & ita diſtinguuntur, ergo &c. probatur minor, nam ſi loquamur de gradu generico, & differentiali conſtat eos habere diuerſas prorſus definitiones, imò & oppoſitas, nec vnus quidditatiuè includit alterum, ſed formaliter mutuò ſe excludunt, vt exprofeſſo probauimus diſp. 5. log. quæſt. 3. art. 3. ſi verò ſit ſermo de gradu generico, & ſpecifico ſatis etiam conſtat diuerſas habere definitiones, alia enim eſt hominis definitio, & alia animalis, & quamuis gradus ſuperior, ſcilicet genericus quidditatiuè includatur in ſpecifico, non tamen è contra, ergo omnes illi gradus diſtinguuntur inter ſe ex natura rei formaliter.

Reſpondent Recentiores definitione, cum fiat per actum intellectus, non explicare res ſecundum eſſe reale, & ſubiectiuum, quod habent à parte rei, ſed tantum ſecundum eſſe obiectiuum, quod habent in intellectu, qui dum ſua virtute præciſiua vnam formalitatem præſcindit ab alia, quæ tamen in re non eſt præciſa, multiplicat formalitates obiectiuas in eadem re, & cauſat diſtinctionem formalem; & ita dicunt animal quod à parte rei eſt in homine, eſſe rationale, & in rationalitate includi, & è contra, & ſolum per intellectum diſtingui in ſuis conceptibus obiectiuis; & tandem inquiunt hanc ſolutionem à nobis quoq. amplecti debere, alioquin propoſitum argumentum æquè probaret de gradibus tranſcendentibus ſicut de prædicamentalibus quia & illi diſtinctis conceptibus obiectiuis exprimuntur non ſecus, ac prædicamentales. Contra hoc eſt, quia vt dictum eſt in Logica, definitio exprimit naturam rei, prout eſt, non enim eſſe in intellectu dat rei rationem quidditatiuam, vt ait Doctor quol. 5. Q. & res diuerſimodè definiuntur, quia diuerſas habent naturas in ſeipſis, & non quia ab intellectu diuerſimodè concipiantur, & per definitionem exprimitur eſſe rei quidditatiuum, & formale, non autem eſſe quod accipit per apprehenſionem intellectus, & hoc præſertim verum eſt quando definitio datur per conceptum adæquatum, cui ſcilicet correſpondet à parte rei propria realitas adæquatè per ipſum expreſſibilis, vt in propoſito eſt de gradibus prædicamentalibus, qui proprias ſinguli important realitates per conceptus adæquatos expreſſibiles, per quod excluditur inſtantia de gradibus tranſcendentibus qui cum talem realitatem, non important, hoc genere definitionis exprimi non poſſunt, quæ explicat totum id quod eſt à parte rei, ſed tantum per conceptus inadæquatos, vt conſtat ex dictis diſpu. 2. ergo falſum eſt per definitionem datam per conceptum adæquatum non explicari eſſe ſubiectiuum rei, quod habet extra, ſed tantum obiectiuum, quod habet in intellectu; & licet definitio fiat per actum intellectus, non hinc rectè deducitur, quod explicet formaliter aliquid intentionale, ſed verè explicat id quod eſt à parte rei. Deinde falſum etiam omninò eſt animal, quod eſt in homine includi quidditatiuè in rationalitate, & è contra, quamuis enim animal, quod eſt in homine, vt eſt in homine, ſit realiter coniunctum, & identificatum cum rationali, & è contra, non tamen eſt formaliter, & quidditatiuè rationale, itaque animal quod eſt in homine, eſt ſolum rationale per identitatem, & realem eius vnionem cum illa differentia in illo tertio, non autem per formalem incluſionem vnius in alio, nam ſi in conceptu eſſentiæ animalis includeretur rationale, non poſſet abſtrahi ab illo. Tum quia ſi à parte rei in homine per eandem rationem conſtitueretur animal in eſſe animalis, & rationalis, tunc vbicunque eſſet animal, eſſet etiam rationale, quia à parte rei eſt eadem prorſus ratio formalis vtriuſque conſtitutiua. Sed Dices in homine conſtitui per eandem rationem animal, qua conſtituitur rationale, at in equo non conſtitui per eam, per quam conſtituitur in homine, ſed per eandem, qua conſtituitur equus, & ſic de alijs animalibus. Contra, quia tunc ratio animalis concipi non poſſet, vt communis equo, & homini magis, quam rationalitas; probatur conſequentia, quia per eandem prorſus rationem conſtituitur animal in homine, qua conſtituitur rationale, ſed rationale conſtituitur per talem rationem, cui repugnat concipi communis homini, & equo ergo &c. Tum quia conceptus animalis eſt ex natura ſua multiplicabilis in plures eſſentias vel ſpecies rationalitas verò eſt immultiplicabilis, ergo non per eandem rationem conſtituuntur. Tum denique quæreo dum eſt, quo formaliter conſtituatur conceptus animalis, vt abſtractus, quod ſi aſſignabitur, ſtatim vrgebo per eandem quoque rationem in homine, vel equo conſtitui, quia dum ad inferiora contrahitur non mutat ſuum conſtitutiuum.

205 Reſpondet aliter Ouuied. citat. ex ſententia Nominalium eandem entitatem phyſicam poſſe diuerſis definitionibus etiam eſſentialibus definiri, & per diuerſos conceptus eſſentiales explicari, qui omnes eandem phyſicam eſſentiam important, ſignificatam in ordine ad diuerſa connotata; ex quo tamen non ſequitur entitatem definitam duplici definitione eſſentiali, habere duplicem eſſentiam, ſeu vnam duplici modo explicatam, quia vtraque definitio ex parte conceptus obiectiui directi, & ex parte definiti in nullo differunt, ſed tantum connotatis diuerſis, vel in diuerſo modo ſignificandi eadem connotata, vnde ſi homo qui eſt vna ſimplex entitas metaphyſicè loquendo conſideratur in ordine ad ſenſationes, induit animalis nomen, & definitur quod ſit ſubſtantia animata ſenſibilis; ſi in ordine ad diſcurſus, induit nomen hominis, & definitur quod ſit animal rationale, quamuis in rei veritate ſit eadem omninò res ſine vlla in ſe diſtinctione, quæ explicetur, & ſignificetur vtroque nomine, & definitione, quatenus tamen reſpicit effectus diuerſos, qui poſſunt ab illa prouenire. Verùm licet hæc Nominalium doctrina multis recentioribus arrideat, pluribus tamen etiam diſplicet, quia etiam res quamplures, quæ non ponuntur operatiuæ, neque de genere actiuorum variè poſſunt definiri, cum poſſunt definiri, cum poſſint genere conuenire, & ſpecie differre, vt qualitates non actiuæ, quantitates, relationes, modi &c. malè ergo generaliter loquendo pluralitas definitionum eiuſdem rei attenditur præcisè penes pluralitatem effectuum ab eadem re poſſibilium. Tum quia idem argumentum fieri poteſt de ipſiſmet operationibus, quia & ipſæ inter ſe poſſunt genere conuenire, & ſpecie differre, & tamen ipſæ non ſunt operatiuæ, nec in ordine ad alias operationes variè definiri poſſunt, niſi in infinitum abire velimus, vt benè vrget Arriag. Tum quia gratis etiam cõcedimus nonnullas definitiones, vel potius deſcriptiones, quæ de eadem re aſſignantur in ordine ad varias operationes, quas exercere poteſt, non ſemper inducere formalem diſtinctionem in principijs earum, vt manifeſte conſtat de intellectu, qui ſecundum eandem formalitatem à parte rei, & per eandem prorſus virtutem facultatem eſt principium ſimplicis apprehenſionis, iudicij, & diſcurſus, & quatenus conſideratur in ordine ad diſcurſum non habet eandem definitionem, quam habet vt conſideratur in ordine ad iudicium, vel ſimplicem apprehenſionem. Falſum id tamen eſt de definitionibus eſſentialibus, & quidditatiuis, quæ de rebus traduntur ſecundum ſe conſideratis, & ſecundum ſua prædicata eſſentialia præſcindendo à quacunque poſſibili operatione, nam tales definitiones ſemper inducunt diſtinctionem ſaltim formalem in rebus, ſeu formalitatibus definitis, & de iſtis vtique definitionibus loquuntur Scotus & Scotiſtæ cum penes earum pluralitatem plurificant etiam rerum formalitates, & gradus entitatis earum. Dices nullam rem aliter poſſe definiri, niſi in ordine ad propriam operationem. Contra, quia vt diximus, nonnulla ſunt definibilia, quæ non ſunt de genere actiuorum. Tum quia tunc nullam haberemus eſſentialem, & quidditatiuam definitionem per genus, & differentiam, ſed omnes eſſent definitiones à poſteriori. Tum quia vt ait Doctor 2. d. 1. qu. 6. §. *Dico tunc ad quæſtionem*, quicquid eſt potens agere eſt aliquod ens habens actum primum, & prior eſt ibi ſecundum naturam ratio actus primi ſecundum ſe; quam in comparatione ad actum ſecundum, cuius poteſt eſſe principium, ita quod licet illud, quo tale ens eſt principium actus ſecundi,

non

Digitized by Google

non ſit aliud à natura ſua, non tamen prima entitas ſua eſt natura ſua, vt eſt principium talis actus ſecundi, ſed natura ſua, vt in ſe eſt hæc, & ita prima diſtinctio entis non eſt per naturam ſuam inquantum eſt principium talis operationis, ſed per naturam ſuam, vt hæc natura; & ita diſtinctio prima eſt, ad quam ſequitur illa diſtinctio principiorum operandi, quia enim eſt hæc natura, ideò eſt principium talis operationis, & non è conuerſo; ex quo Doctoris diſcurſu manifeſtè conſtat aliter rem definiri poſſe, quam in ordine ad propriam operationem, & definitionem, quæ ſic aſſignantur, ſcilicet in ordine ad operationem, non eſſe eſſentiales, & quidditatiuas, de quibus eſt ſermo in argumento. Tandem arguit Canon. citatus quæ diſtinguuntur ſecundum ſuos primos conceptus, & quidditatiuè non diſtinguuntur pænes ea, quæ ſunt extra illos conceptus; ſed conceptus generis, & differentiæ diſtinguuntur, quia genus nequit de differentia quidditatiuè prædicari, ergo non per operationes, quæ ſunt extra eorum conceptus.

Reſpondet tandem Arriag. inſiſtens ſolutioni, quam dedit ad præcedentem rationem num. 203. ad diuerſas definitiones ſufficere, ſi in eadem re ſit ſimilitudo, & diſſimilitudo cum alio, vt inquantum ſimilis vna definitione, & inquantum diſſimilis alia definiatur. Quæ ſolutio iam impugnata eſt num. citat. quia eadem res nequit dici alteri ſimilis, & diſſimilis ſecundum eandem rationem ad contradictionem euitandam.

206 Quinta ratio deducitur ex via prædicationis, quia ſi animalitas, & rationalitas eſſent idem, de quocunque prædicaretur animalitas, prædicaretur etiam & rationalitas, ac proinde equus etiam dici poſſet rationalis. Negat ſequelam Arriaga, quia de equo non prædicatur eadem animalitas, quæ eſt idem cum rationalitate, ſed alia diuerſa, vnde non ſequitur rationalitatem etiam prędicandam. Fateor hanc rationem non eſſe efficacem ad concludendam diſtinctionem ex natura rei formalem inter gradus prædicamentales, non tamen ob ſolutionem datam ab Arriag. falſum enim eſt, quod habetur in ea, de equo non prędicari animalitatem, quæ conuenit homini, ſed aliam diuerſam, quia ſi ita eſt, ergo eſſe animal non erit prædicatum vtrique commune, vel ſi eſt prædicatum vtrique commune, ergo animal quod dicitur de equo eſt illud idem, quod prædicatur de homine. Hæc igitur ratio vtique benè probat gradum communem habere vnitatem, & præciſionem conceptus à ſuis inferioribus, & contrahentibus ſecundum quam poſſit de illis prædicari per modum vniuerſalis, non tamen probat hanc præciſionem eſſe debere ex natura rei citrà quamcumque intellectus operationem, quia ad rationem vniuerſalis talis præciſio ex natura rei minimè neceſſaria eſt, cum vniuerſale per intellectum fiat, & per operationem intellectus habeat eſſe, non autem per talem præciſionem; tum quia ſi hęc ratio talem pręciſionem probaret ſufficienter in gradibus prædicamentalibus æque etiam probaret de tranſcendentibus, ſiquidem etiam in illis non de quocunque prædicatur gradus ſuperior, prædicatur inferior, & tamen gradus ille non eſt ex natura rei præciſus ab illo; ratio huius aſſignata eſt ſupra diſputat. 2. numer. 94. ad 3. quia prædicatio in tranſcendentibus non fit per id quod importatur à parte rei integrè, & adæquatè ſumptum, ſed per præciſiones obiectiuas factas ab intellectu inadęquatè concipiente cum fundamento in re, & ideò cum ad prædicationem ſimpliciter, & abſolutè ſumptam ſufficiat præciſio obiectiua intellectus inadæquatè concipientis, nec ſemper neceſſaria ſit præciſio ex natura rei, ideò argumentum ex ea deductum non eſt ſufficiens ad conuincendum propoſitum.

Sexta ratio deducitur ex vniuocatione graduum prædicamentalium, ablata namque tali diſtinctione ex natura rei inter illa, tolli videtur omnis vniuocatio, nam omnia prędicata communia eſſent analoga proportionis, quia præciſa eorum diſtinctione à parte rei, nullum poſſet aſſignari diſcrimen inter vniuoca, & analoga proportionis. Huius tamen rationis infirmitas ſatis conſtat ex diſput. 2. Log. quæſt. 4. art. 2. dub. 2. vbi oſtenſum eſt, quod licet ad vniuocationem perfectam, & puram neceſſaria ſit illa præciſio ex natura rei gradus ſuperioris ab inferioribus, & contrahentibus, attamen ad vniuocationem imperfectam, & cum analogia mixtam minimè neceſſariam eſſe, ſed ſufficere præciſionem per conceptus inadæquatos cum fundamento in re, & diſtinctionem virtualem, ſeu rationis ratiocinatæ inter gradum ſuperiorem, & inferiorem; vnde conſequenter loquendo diſputat. 2. ſtatuimus vniuocationem entis, aliorumque prædicatorum tranſcendentium, etiamſi ab inferioribus ex natura rei non ſint diſtincta, & præciſa, neque ergo hoc argumentum ex vniuocatione ſimpliciter, & abſolutè ſumpta deductum benè concludit propoſitum, ſcilicet diſtinctionem formalem ex natura rei inter gradus prædicamentales, quia tunc æque benè concluderet de pręďicatis tranſcendentibus; ſed tantum concludere poteſt de gradu ſpecifico infimo, ſeu ſpecie athoma, quæ ſola inter omnes gradus prædicamentales eſt perfectè vniuoca.

207 Septima ratio deducitur ex via ſeparabilitatis, qua nullum euidentius datur ſignum diſtinctionis ex natura rei inter aliqua duo; gradus ſuperiores paſſim ſeparantur ab inferioribus, nam animal poteſt eſſe ſine rationali, immo de facto inuenitur, vbi non eſt rationale, ſcilicet in equo, ergo inter ſe diſtinguuntur à parte rei. Reſpondet Ouuied. falſum eſſe, quod animal hominis poſſit vnquam ſeparari à rationali, & animal equi ab hinnibili, verum tamen eſſe animal hominis ſeparari ab hinnibili, & animal equi à rationali, & ſic tantum ſequitur animal equi diſtingui ex natura rei à rationali, & non tamen animal hominis; & ſic pariter animal hominis ex natura rei diſtingui ab hinnibili, non tamen à rationali. Hæc ſolutio non ſatisfacit, quia videtur negare omnem communitatem animalis ad hominem, & equum; ita enim inter ſe diſtincta ponit animal equi, & animal hominis, ſicut hinnibile equi & rationale hominis, quod tamen conſtat euidenter falſum eſſe, quia homo, & equus aliquo pacto conueniunt in prædicato animalis, ſed nullo modo in prædicatis hinnibilis, & rationalis. Clarius proinde, ac magis ad rem reſpondet Suarez diſput. 5. ſect. 2. num. 15. & diſputat. 6. ſect. 9. num. 25. animal contractum ad rationale non poſſe à rationali ſeparari, nec contractum ad irrationale ſeparari ab irrationali, ſed animal dumtaxat, vt concipitur per intellectum vtriſque commune, poſſe ſeparari ab hac, vel illa determinata differentia; cum ergo illa communitas non ſit realis, ita quod ſit vnum, & idem animal entitatiuè in homine, & brutis, ſed tantum idem ratione, & abſtractione, hinc concludi nequit, niſi diſtinctio rationis, cuius in re ipſa poteſt eſſe aliquod fundamentum, nimirum ſimilitudo aliqua diuerſarum naturarum incompleta, & imperfecta, quæ eſſe poteſt in re abſque actuali diſtinctione. Hæc quoque ſolutio inualida eſt, quia falſum eſt naturam animalis, & cuiuſcunque alterius gradus prædicamentalis generici, vel ſpecifici habere tantum vnitatem obiectiuam in intellectu, & non habere propriam vnitatem formalem à parte rei, quæ ſit minor vnitate numerali ſecundum quod magis recedit ad vnitate numerali; ſed quia de hac re agendum eſt ex profeſſo diſput. ſequ. ideò hic ſuperſedeo. Et dico hanc rationem ex eo tantum capite ad propoſitum probandum non valere, quia eodem modo concluderet de prædicatis, & gradibus tranſcendentibus, & ideò ſoluta eſt diſputat. 2. numer. 92. tum quia niſi rectè intelligatur vis illius rationis, planè ex illo ſeparationis modo rationum communium, & propriarum poſſet inferri inter illas nedum diſtinctio ex natura rei formalis, ſed etiam realis, quia vna inueniri poteſt, vbi non eſt alia, quæ ſeparatio ſufficiens inditium eſt realis diſtinctionis. Poſſet tamen concludere in propoſito etiam, ſi per ſeparabilitatem intelligatur indifferentia quædam realis, quam habet ab intrinſeco quæcunque natura communis prædicamentalis, ſecundum quam quantum eſt ex ratione ſua ei non repugnat magis ſub hac differentia contrahente reperiri, quàm ſub alia in quo gradus communes prædicamentales diſcrepant à tranſcendentibus qui à parte rei talem indifferentiam non habent ſed tantum obiectiuè in intellectu abſtrahente, vt oſtenſum eſt diſput. 2. quare cum differentiæ contrahentes talem à parte rei non poſſideant indifferentiam, ſignum eſt ipſas ex natura rei diſtingui à gradu communi per eas contrahibili, & ad eas indifferente, quæ indifferentia fusè diſp. ſeq. explicabitur.

208 Octaua ratio ex experientia deducitur, nam à remotis videmus rem eſſe coloratam, vel animal, non tamen quo colore, vel quodnam animal, ergo ratio coloris ex natura rei diſtinguitur à tali ſpecie coloris v. g. albedine, & animal, vt ſic, à tali ſpecie animalis. Hæc quoque ratio non placet, & magis probat, quam opus ſit, nimirum diſtinctionem realem inter gradus metaphyſicos, quia ſenſu viſus non poteſt idem actualiter videri, & non videri magis, quam ſenſu tactus ſentiri, & non ſentiri; ſed ex eo quod per tactum dum percipitur calor non percipitur frigus, vel è contra, deducitur diſtinctio realis caloris à frigore, & è contra, ergo idem pariter dicendum de colore, & albedine. Facilè autem ſoluitur ratio ex dictis diſputat. 6. de anim. quæſt. 8. numer. 255. vbi diximus vniuerſale non mouere ſenſum à longè, ſed ſpecialiſſimum, & de longè, & de prope agere, cum enim ratio ſpecifica ſit perfectior, & actualior generica, videtur etiam eſſe magis actiua, & hoc ſatis de ſe conſtat in alijs ſenſibus, cum enim calor manum adurit, non agit ſecundum rationem qualitatis ſenſibilis, vel tangibilis in communi, vel primæ qualitatis, tunc enim omnes qualitates eiuſdem rationis vrerent, ſed vrit ſecundum propriam rationem ſpecialiſſimam, ita ergo dicendum videtur de alijs ſenſibilibus in ordine ad proprios ſenſus, quod nimirum cum album videtur à longè, vt coloratum, quod terminat viſum eſſe ipſam albedinem, non verò gradum genericum coloris, quia vniuerſale non videtur, nec eſſe poteſt obiectum ſenſus; ratio autem quare obiectum de longè viſum non repreſentat ſecundum gradum ſpecificum, eſt quia ad tantam diſtantiam effundere nequit ſpeciem perfectè ſibi ſimilem, & ſic tantum ſe repræſentat imperfecto modo, at cum fuerit in perfecta diſtantia ſe manifeſtat in conceptu ſpecifico, vt Scot. aduertit quæſt. 16. de Anim. ad vlt. & 3. d. 3. quæſt. 2. lit. O. ſicut etiam ignis de longè ob improportionatam diſtantiam imperfectè, & remiſsè calefacit; & ſic dum album magis ad oculum propinquatur, non videt oculus alium colorem, ſed eundem magis diſtinctè videt ob perfectiorem ſpeciem, alioquin ſi ibi eſſent duo obiecta, & ſingula ex ſua parte mouentia, ſcilicet color, & albedo, dum è propinquo videtur album, vtique adhuc diſtingueret illa duo obiecta colorem, ſcilicet, & hanc albedinem, quia ex propinquitate hic color non ſit minus viſibilis; quam antea cum à remotis proſpiciebatur, ſed magis.

209 Vltima ratio eſt iſta, quia natura ſecundum ſe, idest ſecundum prædicata eſſentialia, neque eſt ſingularis, neque vniuerſalis, ergo ſecundum ſe, & ex natura rei diſtinguitur à ſingularitate, quia nulla natura creata ſecundum ſe eſt ſingularis, & de ſe hæc. Hæc ratio equidem optima eſt, & valida ſatis, ſed ſpecialiter probat diſtinctionem

ex

ex natura rei inter naturam ſpecificam, & hæcceitatem eius, de qua re quia inſtituitur ſpecialis diſputatio, quæ erit ſequens, non vlterius proſequor vim illius rationis, ſed in ſequentem Diſput. remitto. Denique probatur concluſio ex Ariſtot. 5. Metaph. cap. 8. text. 11. vbi negat dari poſſe proceſſum in infinitum in prædicatis eſſentialibus, quia ſi ſola cogitatione diſtinguerentur nullum eſſet inconueniens dari ſic in eis proceſſum in infinitum, & 7. Metaph. cap. 10. text. 33 cum dixiſſet definitionem debere conſtare ex partibus, nimirum genere, & differentia ſubdit, *ſicut ſe habet definitio ad totam rem, ita partes definitionis ad partes rei*, ergo inter eas verſatur aliqua vera diſtinctio proportionaliter ad illam, quæ reperitur inter partes rei. Reſp. Suar. cita. num. 22. partes definitionis non propriè dici ſignificare partes rei, ſed habere quandam proportionem cum partibus rei, quia ſe habent genus, & differentia ad modum materiæ, & formæ, quæ ſunt partes rei, à quibus propterea genus, & differentia ſumi dicuntur, quam ait eſſe explicationem D. Thom. 7. Metaph. ſect. 9. Hæc tamen reſponſio non ſatisfacit, quia neque nos per hanc auctoritatem contendimus partes definitionis eſſe partes rei, ſcilicet materiam, & formam, ſed aliquid eis proportione reſpondens per modum partis actualis, & potentialis, ſicut ſe habent genus, ac differentia; atque ideò, vt teneat proportio, aliquam etiam diſtinctionem ex natura rei inter partes definitionis verſari debere, licet non in eo gradu realitatis, ſicut verſatur inter materiam, & formam. Tum quia, ſicut ibi exponit Comment. hæc eſt proportio definitionis ad definitum, quod ſicut tota definitio ſignificat totam rei quidditatem, ita pars definitionis partem quidditatis rei, ergo genus ſeu genericus gradus aliquo pacto ex natura rei diſtingui debet à differentiali, alioquin genus eſſe tota quidditas, & tota realitas ſpeciei à parte rei, quo autem pacto genus dicatur ſumi à materia, & differentia à forma, vt inibi Ariſt. ſignificauit iam declarauimus diſp. 5. log. q. 3. art. 2. § *ſed ad maiorem*.

ARTICVLVS III.

Thomiſtarum, & Nominalium argumentis ſatisfit.

PRimò arguunt antiquiores Nominales Ocham Aureol. & alij, quia ſi gradus eſſentiales diſtinguuntur abinuicem, ex natura rei, vt v. g. genus à differentijs, tunc poſſet illud de vna differentia ſpecifica in aliam tranſire, & tranſmutari, quemadmodum materia de vna forma tranſit ad aliam, quod in Philoſophia inauditum eſt, probatur ſequela, quia omnis realitas abſoluta prior alia, & ab ea diſtincta à parte rei poteſt ab illa ſeparari, quia non dependet ab illa, vt Scotus concedit 2. d. 12. quæſt. 2. Tum 2. quia hinc rurſus ſequeretur, quod vnus gradus eſſentialis poſſet corrumpi, & produci ſine alio, quemadmodum deſtrui poteſt forma, ſeu figura non deſtructa materia, ſeu quantitate, & de facto vnuſquiſque gradus produceretur diſtincta actione ab alio, vnde anima rationalis pluribus actionibus crearetur, quod eſt pariter abſurdum. Tum 3. quia daretur vniuerſale à parte rei, nam ſi animal v. g. ex natura rei diſtinguitur à rationalitate, diſtingueretur etiam ab irrationalitate, atque adeo vt diſtinctum ab illis habebit vnitatem; ergo etiam communitatem conſtitutiuam naturæ vniuerſalis, quia habebit vnitatem, vt poſſit eſſe ſub multis differentijs, & in multis ſpeciebus, quod eſt eſſe vniuerſale. Tum 4. quicquid eſt à parte rei ab alio diſtinctum debet eſſe in aliqua ſpecie determinata, quod dici non poteſt de iſtis gradibus, ſiquidem genericus non poteſt eſſe in ſpecie infima, vt per ſe notum eſt. Tum 5. quia omne quod ab alio diſtinguitur à parte rei eſt indiuiduum ex vi ſui eſſe, ergo gradus genericus, vt ſic, eſſet indiuiduus. Tum 6. quia animalitas hominis v. gr. adhuc diſtincta à rationalitate eſt diuerſa ſpecie ab animalitate equi, quia adhuc diſtincta dicit ordinem eſſentialem ad rationalitatem, quem non dicit animalitas equi, hæc enim dicit ordinem ad hinnibilitatem; ergo non rectè diſtinguitur animalitas à rationalitate, eo quod in illa conueniat cum equo, & in iſta differat, quia in ipſa etiam animalitate differunt. Tum tandem, quia gradus vnus eſſentiæ non poteſt magis diſtingui ab alio, quam diſtinguatur gradus eſſentiæ ab indiuiduatione; ſed gradus eſſentiæ non diſtinguitur à parte rei ab indiuiduatione, ergo neque alij, maior patet, quia eadem videtur ratio de omnibus, probatur minor quia adhuc natura, vt præciſa à ſingularitate eſt ſingularis, adhuc enim ſub tali præciſione eſt indiuiſa in ſe, & diuiſa à qualibet alia natura, ergo non diſtinguitur à ſingularitate.

209 Reſp. etiam Aduerſarios ipſos, vt Paſqualig. & Arriag. loc. cit. vltro fateri hæc argumenta non conuincere, procedunt enim ex falſa intelligentia diſtinctionis formalis, vt ponitur à Scotiſtis, quia enim illam appellare ſolent diſtinctionem ex natura rei, illam prorſus confundunt cum diſtinctione rigoroſè reali, quæ etiam infert ſeparabilitatem inter extrema ſic diſtincta. Ad 1. itaque Doctor 7. Metaph. quæſt. 13. numer. 20. negat ſequelam, quia eſtò inter genus, & differentiam admittamus diſtinctionem formalem, non tamen realem, & ideo propter identitatem realem, ac entitatiuam, ait Doctor, realitates generis, & differentiæ eſſe inſeparabiles, in mutatione autem oportet ſubiectum realiter differre ab vtroque termino, & quidem realiter ſeparabiliter, vt poſſit de vno in alium tranſire, Scotus autem 2. d. 12. quæſt. 2. loquitur de entitatibus realiter diſtinctis, vt ſunt materia, & forma. Ad 2. negatur pariter ſequela ob eandem rationem, ob realem enim identitatem vnus gradus nequit produci, vel corrumpi ſine alio, aut ſaltim diſtincta actione produci, qui hi ſunt effectus realis diſtinctionis, & productio tendit ad eſſe entitatiuum, & ideò ſolum vbi ſunt diſtinctæ entitates, & res, interueniunt diſtinctæ productiones. Ad 3. negatur rurſus ſequela, quamuis enim natura habeat à parte rei vnitatem formalem, & communitatem negatiuam, hæc tamen non ſufficit ad vniuerſalitatem propriè dictam, ſed debet eſſe communitas poſitiua, vt nimirum actu ſit in multis, vel ſaltim in potentia proxima ad ſic eſſendum, & non ſolum tantum maior communitas, ſed etiam maior vnitas requiritur ad vniuerſale, quam habeat natura à parte rei, vt conſtat ex dictis diſp. 4. Log. q. 2. & adhuc conſtabit ex dicendis diſp. ſeq. Ad 4. valet aſſumptum de illo, quod per ſe, ac immediatè exiſtit, & eſt ab alio realiter ac entitatiuè diſtinctum, omne enim tale eſt in aliqua ſpecie infima; non autem de illo quod exiſtit ſolum ad exiſtentiam alterius, cui realiter identificatur, ſicut ſe habent gradus eſſentiales in ordine ad ſpeciem, vel indiuiduum, quod conſtituunt mediante metaphyſica compoſitione. Ad 5. patet per idem, nullus enim gradus ſuperior eſt indiuiduus ex ſe, ſed indiuiduatur ſimul cum alijs gradibus ab vltimo gradu, qui ſuperuenit, nempe indiuiduatione ipſa, vel hæcceitate, neque enim placet, quod quidam Scotizantes aiunt, quamlibet formalitatem habere propriam indiuiduationem partialem, & incompletam, quia pro omnibus gradibus eſſentiæ ſufficit vnica indiuiduatio à parte rei, vt potè quia coaleſcunt omnes in vnam, & eandem indiuiduam entitatem, vt infra conſtabit diſput. 10. Ad 6. negatur aſſumptum cum probatione, nam animalitas hominis, vt diſtincta à rationalitate, nullum dicit ordinem determinatum ad rationalitatem, imò ſub tali præciſione ab ea eſt indifferens prorſus, vt ſit in homine, vel in equo; & in ſingulis animalibus animalitates prout diſtinctæ à ſuis differentijs contrahentibus, ſunt omninò eiuſdem rationis, vt dicetur diſputat. ſequ. Ad vlt. inquit Arriag. poſſe Scotiſtas faciliter reſpondere per diſtinctionem de ſingularitate completa, & incompleta, & naturam vt diſtinctam à ſingularitate eſſe ſingulare incompletè, non verò completè, & ad hoc egere ſingularitate diſtincta. Sed illæ ſingularitates partiales, & incompletæ, quas excogitauit Albertin. tom. 2. princ. 1. Philoſoph. diſputat. 1. q. 10. dub. 2. ad oſtendendam probabilitatem noſtræ ſententiæ, non benè ſonant in Schola noſtra, neque opinionis noſtræ probabilitas tam debilibus indiget fulcris; gratias igitur Albert. de bono in Scotum & Scotiſtas animo, ſed ſuas ſingularitates partiales, & incompletas non recipio, quia vnica differentia indiuiduali omnes poſſunt indiuiduari, vt infra ſuo loco oſtendam; tum quia argumenta noſtra, quæ probarent diſtinctionem naturæ à ſingularitatibus completis, probarent idem de incompletis, itaque ad arg. negatur minor cum eius probatione, ex hoc enim quod natura etiam vt præciſa à ſingularitate ſit indiuiſa à ſe, & diuiſa à qualibet alia, non ſequitur quod habeat vnitatem ſingularem, ſed ſolum entitatiuam, vel formalem.

Secundo, arguit Suarez diſputat. 6. Metaph. ſect. 9. omnes gradus metaphyſici in vno, ac eodem indiuiduo vnica differentia ſingulari indiuiduantur, à qua ſola ratione diſtinguuntur, ergo nequeunt inter ſe diſtingui ex natura rei, probatur conſequentia, quæ ſunt omninò idem ex natura rei cum eadem differentia indiuiduali, & indiuiſibili, non poſſunt inter ſe indiuidualiter diſtingui, ergo nullo modo diſtinguuntur ex natura rei, quia diſtinctio ex natura rei non poteſt intercedere, niſi inter res indiuiduas, & ſingulares, et ſic. Deinde omnes iſti gradus v. g. huius animalis, huius viuentis huius hominis in Petro fundatur in vna ſimplici radice phyſica, ſcilicet anima; ſed in anima eſſe rationale, ſenſitiuum, & vegetatiuum non ſunt gradus diſtincti ex natura rei, ergo nec gradus hominis, & animalis; probatur minor, quia anima eſt ſimplex entitas phyſica nullas includens partes, aut entitates diſtinctas, nec vllum eſt ſufficiens inditium diſtinctionis actualis inter illos gradus. Neque enim quia eſt principium efficiens omnium operationum hominis, oportet in ea fingere varias entitates, aut modos reales ex natura rei diſtinctos, per quos ſit principale, & radicale principium talium operationum, alioquin etiam in forma, vel luce Solis deberent fingi varij modi entitatis propter varias operationes illuminandi, calefaciendi, exſiccandi &c. tum quia ſenſus communis percipit colorem, ſaporem, ſonum, & tamen ratione harum operationum non diſtinguuntur formaliter varij modi entitatis, ſed ſufficit vna potentia formaliter, ergo eodem modo eadem anima in genere cauſæ formalis confert homini omnes gradus viuentis, animalis, & hominis ſecundum eandem omnino realitatem abſq; vlla diſtinctione actuali, patet conſequentia, tum quia eadē eſt ratio de anima in vno, & alio genere cauſæ conſiderata; tum etiam quia per idem eſt anima principium radicale operationum, per quod eſt principium formaliter conſtituens operantem, immò non aliter diſtinguuntur à nobis in anima illi gradus, quā in ordine ad operationes, vnde ſi in ordine ad illas nō eſt neceſſaria diſtinctio ex natura rei in earum principio, neque in ratione informandi erit neceſſaria. Denique arguit, velut à priori, quia hæc abſtractio generum, & ſpecierum, vt per intellectum fiat habet ſufficiens fundamentum tum in ipſo, tum in rebus abſque vlla diſtinctione actuali, quæ in ipſis rebus antecedat, ergo talis diſtinctio non eſt ponenda, conſequentia patet, quia occaſio introducendi hanc diſtinctionem ſumpta fuit ex modo concipiendi noſtro, & cōſequenter ex modo loquendi in modo concipiendi fundato; probatur aſſumptum, quia vt intellectus illos conceptus formet, atque præſcindat, ex parte rerum ſuffi-

Digitized by Google

cit conuenientia, & ſimilitudo earum inter ſe magis, vel minus perfecta cum aliqua diſſimilitudine, & diſconuenientia; ex parte verò intellectus ſufficit quod poſſit id, in quo res conueniunt, concipere per modum vnius præciſè illud concipiendo; ſed hoc totum fieri poteſt abſque actuali diſtinctione graduum, quæ in reipſa ſit, nam duo homines conueniunt inter ſe ratione hominis, & diſtinguuntur, vt indiuidua, abſque diſtinctione in re inter rationem communem, ac indiuidualem differentiam; item Deus, & creatura conueniunt in ratione entis realis, & differrunt in ratione talis entis abſque diſtinctione inter rationem communem, & propriam, alioquin ſequeretur compoſitio in Deo, quod etiam probat ibi Suar. alijs ex oplis.

210 Reſp. ad 1. negando aſſumptum quoad ſecundam partem (nam quoad primam conceditur) cuius probationes ſicut ipſe remittit ad diſput. de principio indiuiduationis, ita nos quoque earundem ſolutiones; hinc etiam negatur conſequentia, ad cuius probationem conceſſo antecedente iterum negatur conſequentia cum eius probatione, nam falſum eſt diſtinctionem ex natura rei intercedere tantum inter res indiuiduas, & ſingulares, hoc enim tantum verificatur de diſtinctione ex natura rei reali, non autem ex natura rei formali, quæ eſt diſtinctio media inter realem propriè dictam, & rationis, imò neque verificatur de omni diſtinctione reali, quia non de diſtinctione reali naturarum, cuius meminit Doctor 1. d. 2. quæſt. 7. FF. & coincidit cum diſtinctione eſſentiali, natura namque Petri etiam præciſa à propria ſingularitate eſt realiter diuerſa à natura Bucefali, & è contra, diſtinctione reali naturarum, etſi non ſuppoſitum, de quo exactius diſput. ſequ. Ad 2. negatur minor loquendo de diſtinctione ex natura rei in eodem ſenſu, ad probationem dicendum, quod licet anima ſit vna ſimplex forma phyſicè loquendo, quia non compoſita ex partibus propriè dictis, eſt tamen multiplex metaphyſicè per multiplicitatem graduum, & potentiarum formaliter diſtinctarum. Vndè autem ſumenda ſit iſta multiplicitas (in quo conſiſtit punctus difficultatis) ait Amic. loc. citat. non eſſe attendendam ex quacunque ratione operationum, ſed ex illis operationibus, quæ arguunt potentias ſeparabiles connaturaliter, nam ex potentijs connaturaliter ſeparabilibus arguitur diſtinctio ex natura rei in principio radicali, ſicut enim ex operationibus, quæ ſunt circa eandem formalem rationem obiecti, etiamſi ſint plures, colligitur vnitas ſpecifica potentiæ, ita ex potentijs tanquam ex paſſionibus, arguitur vnitas, vel diſtinctio principij radicalis, nam vbi videmus ex aliquo principio oriri varias potentias, & deinde videmus in aliquo ſuppoſito illas potentias vnitas, in aliquo verò illas omnes non reperiri, rectè arguimus eas, vbi reperiuntur vnitæ, non oriri ex eodem principio formaliter, ſed materialiter, vt v.g. in homine reperiuntur intellectus, & potentiæ ſenſitiuæ, in bruto autem reperiuntur potentiæ ſenſitiuæ, & non intellectus, rectè arguitur intellectum oriri ex alio principio formaliter, quam potentias ſenſitiuas; ſimiliter inter potentias ſenſitiuas, quia in aliquo animali non reperiuntur omnes ſenſus, nam reperitur v.g. tactus, non tamen viſus, rectè arguitur ex alio principio formaliter oriri tactum, & viſum, & ſic de alijs.

Hanc tamen ſolutionem impugnat Ouiied. cit. controu. 4. Metaph. punct. 3. numer. 10. quia ſeparatio arguit tantum diſtinctionem in his, in quibus reperitur; ergo etiamſi ſenſitiuum animalis non rationalis v.g. ſenſitiuum equi diſtinguatur à rationali, à quo ſeparatur, non infertur ſenſitiuum hominis diſtingui à rationali, à quo nunquam ſeparatur, ſicuti virtus productiua caloris in igne, & virtus productiua frigoris in aqua, in quibus hæ virtutes ſeparantur, diſtinguuntur realiter, in Deo autem potente producere calorem, & frigiditatem, in quo hæ potentiæ non ſeparantur, nullo modo diſtinguuntur, ſed eadem omnipotentia indiuiſibiliter ſumpta eſt virtus productiua caloris, & frigiditatis. Hæc impugnatio inualida redditur ex dictis ſupra numer. 207. contra eundem Auctorem, quia falſæ innititur imaginationi, quod ita ex natura rei diſtinguantur ſenſitiuum hominis, & ſenſitiuum equi, ſicut rationale hominis, & irrationale equi, quod prorſus falſum eſt, quia à parte rei conueniunt equus, & homo in eſſe ſenſitiuo, & differunt per rationalitatem, & irrationalitatem, & idem omninò eſt conceptus obiectiuus ſenſitiui vtriuſque per quem exprimitur id quod importat à parte rei in homine & equo abſque vlla fictione intellectus noſtri, quamuis ergo verum ſit, quod ſenſitiuum hominis nunquam realiter, ac entitatiuè ſeparatur à rationali, quia in homine realiter identificatur cum ipſo, dici tamen poteſt ſeparari obiectiuè, & formaliter, quia ſecundum ſuam rationem formalem conſideratum non coarctatur ad ſolum hominem, in quo inuenitur rationalitas, ſed etiam ad brutum extenditur in quo non inuenitur, & in hoc ſenſu dici poteſt ſeparari, quæ ſeparatio ſufficit ad inducendam diſtinctionem formalem, de qua hic loquimur, inter ſenſitiuum, & intellectiuum. Neque exemplum ab ipſo adductum de omnipotentia Dei, quæ eſt productiua frigoris, & caloris ſecundum eandem indiuiſibilem entitatem probat ſufficienter propoſitum, quia in Deo non reperitur potentia formaliter calefactiua, vel frigefactiua, vt ſunt calor, & frigus, ſicut in homine reperitur potentia formaliter ſenſitiua, à qua in genere cauſæ formalis dicitur ſentiens, & intellectiua, à qua formaliter conſtituitur intellectiuus, & ideò nulla eſt ibi neceſſaria diſtinctio inter potentiam calefactiuam, & frigefactiuam, benè tamen in homine inter potentiam ſenſitiuam, & intellectiuam.

211 Quamuis ergo allata reſponſio quibuſdam Scotiſtis ſufficiens videatur pro ſolutione argumenti; mihi tamen omnino non probatur, nam ſi multiplicitas potentiarum in anima ſumi debet ex eo capite aſſignato ab Amico, nempe quia ſint connaturaliter ſeparabiles, vt conſtat de ſenſitiuo, quod in brutis inuenitur ſeparatum ab intellectiuo, ſanè ex tali ſeparatione inducenda videtur inter ſenſitiuum, & intellectiuum, nedum diſtinctio formalis ex natura rei, ſed etiam diſtinctio realis, quia ſeparatio eſt maximum inditium talis diſtinctionis. Tum quia, vt dictum eſt num. 207. ex hoc capite poni deberet diſtinctio formalis ex natura rei, nedum inter gradus prædicamentalis magis, & minus commune, ſed etiam inter tranſcendentes, quia ens v. g. reperitur in creatura, vbi non inuenitur ratio infinitatis, & dependentiæ, & ſic importaret in Deo realitatem ex natura rei diſtinctam à proprijs rationibus Dei, Tum quia talis ſeparabilitas non inuenitur inter intellectiuum, & volitiuum, & adhuc tamen in homine potentia intellectiua, & volitiua diſtinguuntur ex natura rei formaliter, non ergò regula illa ſeparabilitatis eſt vniuerſalis, & adæquata ad inueniendam diſtinctionem, ac multiplicitatem formalem potentiarum. Melius ergo reſpondetur ex dictis diſputat. 8. de Anim. quæſt. 1. art. 2. num. 19. & 20. non vtique quamcumque operationum diuerſitatem ſemper arguere diuerſitatem realem, aut ſaltim formalem in principijs, vt benè probant exempla in argumento adducta, ſed tunc tantum debere multiplicari ſaltim formaliter principia agendi in aliqua re, quando operationes ab illa prouenientes requirunt ex ſuis rationibus aliquam priorem diſtinctionem in principijs, vt docet Doctor prim. d. 13. reſpondendo ad argumenta Adami, & loc. citat. explicatum eſt; itaque ab eodem principio radicali, (excepto prædicto caſu) in genere efficientis cauſæ poſſunt operationes etiam ſpecie diuerſæ procedere, quia ex diuerſis cauſis ſecum concurrentibus poteſt illius actio determinari, vt patet in exemplo de Sole ceram liquefaciente, & lutum indurante; hoc tamen eſſe nequit in genere cauſæ formalis, quia non eſt vnde determinetur ad varios ſpecie effectus; niſi in ſe habeat determinata, & diſtincta principia, quia forma dans eſſe per informationem dat illud eſſe, quod in ſe formaliter habet ſecundùm ſubſtantiam, per quod patet ad exemplum de Sole, quod Suarez adducit, in cuius forma opus non eſt aſſignare diuerſa principia realiter, vel formaliter diſtincta calefaciendi, deſiccandi, humectandi &c. quia tales effectus procedunt ab ipſo in genere cauſæ efficientis, non autem formalis, non enim dicitur formaliter calidus, vel ſiccus, & quia effectum illuminandi nedum in genere cauſæ efficientis exercet, quatenus medium illuminat, ſed etiam in genere cauſæ formalis, nam ipſe quoque denominatur formaliter lucidus, hinc eſt quod lucem formaliter in ipſo reponimus. Quia igitur in propoſito anima rationali in homine nedum exerceret munera vegetantis, ſentientis, & intelligentis in genere cauſæ efficientis, ſed etiam formalis, quia per animam rationalem homo dicitur formaliter viuens, ſentiens, & intelligens, hac de cauſa multiplicamus in ipſa formaliter potentiam vegetatiuam, ſenſitiuam, & intellectiuam, vt diximus diſp. 1. de Anim. qu. 8. vnde falſum eſt, quod dicebat Suarez eandem eſſe rationem de vno, ac de alio genere cauſæ, & quod ſi non eſt neceſſaria diſtinctio in principijs effectiuis reſpectu diuerſarum operationum, nec etiam neceſſaria ſit in principijs formalibus reſpectu diuerſarum informationum.

Dices, ſi multiplicantur potentiæ vegetatiua, ſenſitiua, & intellectiua in anima rationali formaliter, vel principium, vnde fluit vna ex ipſis, eſt diſtinctum formaliter à principio, à quo profluit altera, vel non; ſi non eſt diſtinctum, ſed idem formaliter, ergo ſimiliter poſſet dici de ipſiſmet potentijs, quæ profluunt; ſi eſt diſtinctum formaliter, ergo dabitur proceſſus in infinitum. Reſp. ex dictis diſp. cit. de Anim. omnes, & ſingulas eius potentias fluere ab eſſentia eiuſdem animæ, in genere veluti cauſæ efficientis, vt proprietates vnius, & eiuſdem principij radicalis, & remoti, & in ordine ad illas illimitatè, neque rationabiliter poteſt idem aſſeri de ipſiſmet potentijs, quod ſint vna, & eadem formaliter, quia mediantibus illis exercet anima varios, ac diuerſos ſpecie effectus, nedum in genere cauſæ efficientis, ſed etiam formalis, atque ideo ipſi animæ ſubſtantiæ, veluti inſitæ poni debent ſecundum proprias formalitates, per quas denominetur homo formaliter viuens, ſentiens, ac intelligens. Ad vlt. argumentum Suarez negatur aſſumptum, ad probationem negatur minor cum eius probatione quoad primam partem, cum enim ſimilitudo, ac diſſimilitudo duorum genere conuenientium, & ſpecie differentium, aut ſpecie conuenientium, & numero à parte rei differentium ſit realis, actualis, & poſitiua, non autem virtualis, & fundamentalis tantum, qualis eſt conuenientia inter Deum, & creaturam in gradu eſſendi, vt dictum eſt ſupra num. 201. ideò fundari nequeunt ſuper vnam & eandem ſimplicem formalitatem, ſed debent eſſe diuerſæ rationes fundandi ſaltim formaliter, quia implicat à parte rei duo inter ſe conuenire, & differre actualiter, & formaliter per eandem prorſus formalitatem, & realitatem, vt loc. cit. explicatum eſt, vnde longè diuerſa eſt ratio de conuenientia Petri, & Pauli in ratione hominis, & de conuenientia Dei, & creaturæ in ratione entis; non enim differunt iſtæ duæ conuenientiæ ſolum in ratione maioris, vel minoris, ſeu ſimilitudinis plus, minuſuè perfectæ, ſed præcipuè vlterius differunt, quia vna conuenientia eſt actualis, & poſitiua, illa nimirum, quæ verſatur inter Petrum, & Paulum in ratione hominis, altera verò inter Deum, & creaturam in ratione entis eſt ſolum fundamentalis, ac veluti negatiua.

Tertiò,

Tertiò, arguit Hurtad. diſputat. 5. Metaph. ſect. 3. ſi animal, & rationale diſtinguuntur ex natura rei formaliter, ergo falſa erit hæc propoſitio, homo eſt animal formaliter, quia quæ non ſunt idem ex natura rei non poſſunt prædicari inuicem, vt realiter idem, nam prædicato ſignificat identitatem ſubiecti cum prædicato; neque dicas eſſe veram prædicationem propter identitatem realem, nam diſtinctio formalis eſt etiam realis, inquit Hurtad. quia extat à parte rei citra intellectus operationem. Deinde aliquæ rationes communes nequeunt à ſuis inferioribus diſtingui ex natura rei formaliter, ergo nulla ratio communis, eo quod ſit communis, diſtinguitur ab inferioribus, quia ſi id oritur ex communitate, debet poni vbicunque reperitur talis communitas; antecedens probatur de conceptu communiſſimo entis, qui non diſtinguitur ex natura rei à gradu conſtitutiuo ſubſtantiæ cum hic ſit eſſentialiter ens. Neque dicas conceptum entis eſſe tranſcendentem, & ideò non poſſe ex natura rei ab inferioribus diſtingui. Quia ſi ſemel conceditur aliquam rationem communem non diſtingui, idem dicendum de omni, nam in omnibus eſt eadem ratio. Tum quia conceptus ſubſtantiæ prædicamentalis nequit diſtingui formaliter à differentia conſtitutiua hominis, nam illa differentia eſt ens determinatum, & cum non ſit accidens, quia hoc nequit eſſe conſtitutiuum ſubſtantiæ, reſtat vt ſit ſubſtantia; ſic etiam argui poteſt de conceptu corporis, quod non diſtinguatur à ſuis differentijs, nam lapidis differentia eſt ſubſtantia, aut ergo indiuiſibilis, aut diuiſibilis, non primum, quia tunc lapis, vt lapis eſſet ſpiritualis, ſi ſecundum, ergo erit corporea vel corpus, non ſubſtantia diuiſibilis eſt corporea. Rurſus fundamentum ponendi hanc diſtinctionē inter gradus metaphyſicos ſumitur ex diuerſis definitionibus, & conceptibus eorum formalibus, ſed eadem res indiuiſibilis à parte rei poteſt ſortiri diuerſas definitiones, vt v.g. eadem ſimpliciſſima entitas hominis, vt eſt principium ſenſationis ſortitur definitionem animalis, & vocatur animal; vt eſt principium intellectionis vocatur homo, & ſortitur definitionem hominis, quod ſit animal rationale, intellectus ſecundum eandem formalitatem eſt principium ſimplicis apprehenſionis, iudicij, & diſcurſus, & ex diuerſitate harum operationum diuerſas ſortitur definitiones, & tamen eſt vna formalitas, inſufficienter ergo colligitur diſtinctio formalis inter aliqua ex diuerſis definitionibus, cum eadem res ſimpliciſſima poſſit habere diuerſas definitiones ſecundum quod reſpicit diuerſa. Denique ſi etiam ex conuenientia, vel diſconuenientia rerum velimus multiplicare formalitates, & inducere diſtinctionem formalem inter gradus metaphyſicos, dabitur proceſſus in infinitum nam Petreitas, & Pauleitas, vt diſtinctæ ab humanitate conueniunt in ratione differentiæ, quia hic conceptus poteſt abſtrahi ab vtraq. ergo ratio differentiæ diſtinguitur in illis à ratione talis differentiæ; de qua rurſus idem argumentum formari poterit in infinitum abeundo. Neq. dicas eas ſingularitates non conuenire vniuocè, ſed tantum proportionaliter, & analogicè. Tum quia Petreitas, & Pauleitas eodem modo conueniunt in ratione differentiæ, & alijs, quo Petrus, & Paulus in ratione hominis, quia in conceptu analogo, eſt eadem difficultas.

212 Reſp. propoſitionem illam, homo eſt animal, nedum eſſe veram ob identitatem realem prædicati cum ſubiecto, ſed etiam in aliquo ſenſu ob identitatem formalem, nam identitas formalis ex dictis diſp. 1. Log. qu. 5. art. 2. declarando naturam talis identitatis duplicem habet acceptionem, nam regulariter illa cenſentur formaliter eadem, quæ communicant in eadem prorſus conceptibilitate, & ratione obiectiua, ſicut è contra illa dicuntur formaliter diſtincta, quæ habent diuerſas ex natura rei conceptibilitates; interdum etiam illud dicitur eſſe idem formaliter alicui, quod includitur in conceptu formali illius, quo ſenſu ſuperius dicitur eſſe idem formaliter inferiori, quia eſt de integritate conceptus formalis illius; quando igitur dicitur, homo eſt animal formaliter, eſt vera propoſitio non in primo ſenſu identitatis, quaſi ratio formalis conſtitutiua hominis ſit etiam conſtitutiua animalis ſed in ſecundo ſenſu, quatenus animal eſt de conceptu formali hominis; notandum tamen eſt diſtinctionem, & identitatem formalem ex prædicationibus in concreto non rectè dignoſci, ſed in in abſtracto, nam termini in abſtracto ſumpti purè ſignificant rationes ſuas formales, ſed quando ſumuntur in concreto, prædicatio interdum eſt merè materialis, nec valet niſi ratione ſubiecti, vt cum dicimus, album eſt dulce; quod autem ait Hurtad. diſtinctionem formalem eſſe quoque realem, quia exiſtit citrà opus intellectus, eſt penitus falſum, & error ex eo procedit quod non benè capit, aut capere recuſat Hurtad. quid per diſtinctionem realem intelligunt Scotiſtæ vt ſecernitur à formali. Ad 2. reſpondet Amic. cit. eo argumento non tam impugnari diſtinctionem graduum, quam eorum vniuocationem, concedit itaque ea prædicata, quæ non ſunt vniuoca, non eſſe diſtincta, & ita ſe habere ens, & alia tranſcendentia, & ad inſtantiam allatam ex conceptu ſubſtantiæ, & corporis ait hos conceptus ſumi dupliciter, primò completè, & non prædicantur, niſi de his, quæ ponuntur in recta linea, & vniuocè, atq. adeo ſunt diſtincta ab inferioribus, ſecundo incompletè, & prædicantur de omnibus, quæ participant rationem ſubſtantiæ corporeæ, vt de materia, forma, ac differentijs, & non prædicantur vniuocè, ſed analogicè, & ſecundum hanc rationem non ſunt diſtincta. Hæc ſolutio in multis à veritate deuiat, falſum inprimis eſt hoc argumento impugnari vniuocationem graduum, quia quando etiam concederemus gradus ſuperiores non perfectè præcindere, ſeu ex natura rei ab inferioribus, non hinc deſtruitur, & tollitur ab eis omnimoda vniuocatio, vt dictum eſt n. 206 examinando ſextam rationem; deinde malè negat à tranſcendentibus vniuocationem, & vocat illa prædicata merè analoga, quia talia non dantur ex dictis diſp. 2. Item ſi talia dantur, & habent vnitatem conceptus, vt ipſe velle videtur, aliqualem etiam habebunt diſtinctionem in ſuo conceptu à ſuis inferioribus, & ideò malè negat ſecundum talem rationem non eſſe ab eis aliquo pacto diſtincta. Tandem quicquid ſit de illa diſtinctione ſubſtantiæ completæ, & incompletæ, de qua alias diximus, adhuc admiſſa non ſuffragatur, nam vt dictum eſt diſput. 5. Logic. quæſt. 3. articul. 3. § *Reſpondere ſolet*, eadem difficultas fieri poteſt de illo conceptu ſubſtantiæ incompletæ, nam & ſubſtantia, vt ſic, diuidi poteſt per ſpiritualem, vt eſt anima, & corpoream, vt alia quælibet forma ſubſtantialis, reſpectu quarum non ita analoga eſſet, vt excluderet rationem generis vniuoci, vt dictum eſt diſput. 7. Logic. quæſt. prim.

213 Ad 2. itaque cum aſſumit Hurtad. aliquas rationes communes à ſuis inferioribus diſtingui non poſſe, ſi ſermo eſt de diſtinctione, & præciſione ex natura rei in rigore, qualis verſari ſolet inter realitates, & realitates, & de ente vt eſt prædicatum tranſcendens commune Deo, & creaturæ, ita verum eſt aſſumptum cum eius probatione, quia tranſcendentia non dicunt conceptum ex natura rei præciſum ab inferioribus, vt conſtat ex diſput. 2. quæſt. 4. ſi autem ſermo eſt de ente finito commune ad ſubſtantiam, & accidens, aut de ente tranſcendente, ſed non de præciſione ex natura rei in omni rigore, ita negandum eſt aſſumptum cum probatione, quia ens finitum formaliter ſecernitur à gradu conſtitutiuo tam ſubſtantiæ, quam accidentis, ſicut genus excludi, ac diſtingui ſolet à rationibus differentialibus, cum ens finitum verè, & propriè habeat rationem generis reſpectu ſubſtantiæ, & accidentis; ens autem commune Deo, & creaturæ, licet non habeat rationem generis, ideoque ex natura rei à conſtitutiuis Dei, & creaturæ diſtingui nequeat, adhuc tamen habet ſuum conceptum perfectè vnum, atque ideò in hoc ſenſu perfectè præciſum à ſuis inferioribus, quo quidem modo ſtatuendum eſt omne ſuperius, ſiue prædicamentale, ſiue tranſcendens, ratione ſuæ ſuperioritatis, & communitatis à ſuis inferioribus diſtingui, & perfectè præſcindi, quatenus illa non actu inuoluit in ſuo conceptu nec explicitè, nec implicitè; vbi etiam nota illud aſſumptum non benè probari ab Hurta. ens non diſtingui à ſubſtantia, quia ſubſtantia includit eſſentialiter ens, ſic enim argumentari valeret de quocunque conceptu generico reſpectu ſuorum inferiorum, quia in eorum conceptu includitur, vel ergo per inferius intelligitur contractiuum ſuperius, & ſic inter ea eſt mutua præciſio, quia neutrum includitur in conceptu formali alterius, nam contrahens ſemper excluditur à ratione formali contrahibilis; & è contra, alioquin idem prorſus eſſet contractiuum ſui ipſius, vel per inferius magis propriè loquendo intelligitur illud, quod eſt pars aliqua ſubiectiua ſuperioris, & tunc verum eſt vtique inferius in hoc ſenſu includere ſemper ſuperius in ſuo conceptu formali, ſed hoc ſequitur inferius non præſcindere à ſuperiori, non tamen è contra, vt deducit Hurtad. & ſic licet ſubſtantia non præſcindat ab ente, quia includit illud in ſuo formali conceptu, ens tamen perfectè præſcindit, & diſtinguitur à ſubſtantia, & quolibet alio ſuo inferiori, cum nullum eorum actu includat in ſuo formali conceptu nec explicitè, nec implicitè. Verum tamen eſt nec conceptum entis, nec alterius cuiuſcunque tranſcendentis diſtingui à ſuis inferioribus ex natura rei, non quidem ob rationem ab Hurtad. in illa reſponſione allatam, quia nimirum cum ſiue conceptus tranſcendentes includuntur eſſentialiter in omni re; hoc enim eſt abſolutè falſum, quia non ſic includuntur in ſuis contractiuis, & quando etiam concederetur, non impedit præciſionem conceptus ſuperioris à quocunque inferiori; ſed ratio cur conceptus tranſcendentes nequeant ex natura rei à realitatibus inferiorum diſtingui, eſt quia non ſunt conceptus adæquati, & adæquatè importantes vnam communem realitatem, ſed important ſolum ipſaſmet realitates inferiorum inadæquatè conceptas, quæ omnia conſtant ex dictis diſp. 2. de conceptu entis, cuius exactam intelligentiam tota hæc reſponſio ſupponit.

Cum deinde arguit eodem modo de alijs gradibus communibus prædicamentalibus, nimirum ſubſtantiæ, & corporis, quod non diſtinguantur ex natura rei à gradibus inferioribus, quam eſſentialiter includitur ſubſtantia indifferentia eius contractiua ad eſſe hominis, & ſic etiam corpus in ſuis differentijs contractiuis, hoc in primis falſum eſt, quia nec genus, nec differentia ſuperior includitur eſſentialiter in inferiori ex dictis diſp. 5. log. qu. 3. art. 3. & tenet etiam Hurtad. ipſe diſp. 6. logic. ſect. 3. vnde differentiæ generis ſubſtantiæ nec ſunt formaliter ſubſtantia, nec accides, ſed aliquid ſubſtantiæ per identitatē, quatenus ſunt determinationes illius, nec poſſunt dici ſubſtātia, niſi realiter, & identicè, vnde & in communi modo loquendi differentiæ illius prædicamenti dicuntur ſubſtantiales, non autem ſubſtantiæ, & ſic proportionaliter loquendum eſt de differentijs cuiuſcunque alterius generis, & prædicamenti, vt differentiæ relationis erunt relatiuæ non formaliter, & eſſentialiter, ſed identicè tantum, & realiter, quia non ſunt formaliter relationes, ſed talitates relationum, vt loco cit. fusè explicatum eſt. Sed concedendo etiam gradus illos communes includi eſſentialiter in ſuis contractiuis, non adhuc benè deducitur non diſtingui, nec præſcindere ex natura rei ab illis, ſed tantum ſequitur inferiora non diſtingui formaliter à gradibus ſuperioribus, quia illos

includunt in ſuis formalibus conceptibus. Dices implicat ſuperius ex natura rei diſtingui ab inferiori, & non è contra; quia diſtinctio eſt ſemper mutua inter quæcunque extrema intercedat, eo enim ipſo, quod hoc non eſt illud, implicat illud eſſe hoc, & per locum intrinſecum implicat diſtingui hoc ab illo, & non diſtingui illud ab iſto, ſicut implicat hoc eſſe idem cum illo, & illud non eſſe idem cum iſto. Reſp. loquendo de diſtinctione propriè pro alietate ita eſſe, quod ſemper eſt mutua, nam ſi hoc eſt aliud ab iſto, iſtod quoque viceuerſa erit aliud ab illo ſiue realiter, ſiue formaliter, ſiue ratione, cœterum ſumendo diſtinctionem pro præciſione vnius ab alio in ſuo conceptu, & identitatem pro incluſione illius, in hoc, inquam, ſenſu opus non eſt identitatem, & diſtinctionem ſemper eſſe mutuas, quia non eſt neceſſe, quod ſi hoc includitur in conceptu formali iſtius, iſtud quoque viceuerſa includatur in conceptu illius, quia ergo ſuperius ſemper includitur in conceptu formali ſui inferioris, quod eſt eius pars ſubiectiua non è contra, dicimus ſuperius diſtingui ab inferiori, idest ab eo præſcindere; non è contra; iuxta quam ſignificationem poſſet etiam e diuerſo ſuperius dici idem formaliter cum ſuo inferiori quatenus ingreditur conceptum formalem eius, non autem è contra, hic enim eſt vnus modus identitatis formalis; quo interdum vti ſolent Formaliſtæ noſtri, vt ſuo loco dictum eſt, quod annotare volui, ne contingat confuſio, & ambiguitas in modo loquendi, dummodo conſtet de re, ſiue dicamus ſuperius diſtingui formaliter ab inferiori, quia non includit illud in ſuo conceptu formali, ſiue dicamus eſſe idem formaliter cum inferiori, quatenus includitur in conceptu illius, ſemper verum dicimus iuxta variam acceptionem identitatis, & diſtinctionis formalis aſſignatam in diſp. 1. log. q. 5. art. 2. declarando illam diſtinctionem in ſolut. ad vltimum.

214 Ad 3. reſpondetur ex dictis num. 205. gratis concedendo non ex quibuſcunq. definitionibus, & deſcriptionibus rerum colligendam eſſe diſtinctionem formalem, & præſertim quando rei definitiones aſſignantur in ordine ad operationes, plerunque enim tales definitiones dantur potius ad inſinuanda varia eiuſdem rei munera, quam ad explicandam eius eſſentiam, & formalitatem, vt benè probat argumentum; negatur tamen diſtinctionem formalem non colligi ſufficienter ex definitionibus rerum; quibus res ſecundum ſe definiuntur, & non in ordine ad extrinſeca, tunc enim propriè definitio explicat conceptum eſſentialem, & quidditatiuum rei. Sed dices quomodo dignoſci poſſit rem aliquam ſecundum ſe, & per eſſentialia deſcribi, & non in ordine ad operationes, aut alia extrinſeca connotata. Reſp. quia propriæ rerum differentiæ, nos latent, hoc eſſe difficile cognitu, ſufficiens tamen ſignum eſſe poteſt, quando ex pluribus definitionibus de eadem re traditis vna poteſt alicui competere, cui nequit altera conuenire vt v. g. quia definitio tradita de animali, quod eſt ſubſtantia animata ſenſitiua poteſt competere alicui, cui nequit conuenire definitio tradita de rationalitate, nimirum bruto, hinc deduci poteſt non eſſe eandem formalitatem, quæ vtraque definitione definitur, ſed diuerſam. Ad vltimum, quo contenditur præcludere viam ex conuenientia, & diſconuenientia eiuſdem rei cum alijs deductam ad multiplicandas eiuſdem rei formalitates, inquit Amicus conuenientiam Petreitatis, & Pauleitatis non eſſe vniuocam ſed proportionalem, & ideò vitari proceſſum in infinitum, quia conceptus analogus non eſt diſtinctus ab inferioribus, & negat eandem eſſe difficultatem de conceptu analogo, quæ eſt de vniuoco. Sed ſanè debebat, & tenebatur Amicus reddere rationem illius negationis, quia Hurtad. nunquam ceſſabit inſtare, quod eodem modo conueniant Petreitas, & Pauleitas in ratione differentiæ, quo Petrus, & Paulus in ratione hominis, quouſq. aſſignetur diſparitas, & aſſignetur ratio negationis. Tum quia docere tenetur Amicus cur Petrus, & Paulus vniuocè conueniant in ratione hominis, & non Petreitas, & Pauleitas in ratione differentiæ, ſed tantum proportionaliter, inſtabitur enim quouſque aſſignetur diſcrimen, vel vtramque conuenientiam eſſe vniuocam, vel vtramque analogam. Tum quia ſi conuenientia analoga, & proportionalis importat & ipſa vnitatem conceptus, vt velle videtur Amic. optimè vrget Hurtad. eandem eſſe difficultatem de conceptu analogo, ac de vniuoco. Tum tandem quia illam quoq. conuenientiam Petreitatis, & Pauleitatis in ratione differentiæ probauimus eſſe vniuocam diſp. 3. log. q. 2. art. 4.

Reſpondent paſſim Scotiſtæ vniuocam non eſſe, quia differentiæ indiuiduales ſunt primò diuerſæ, non eſſent autem primò diuerſæ, ſi in aliquo quidditatiuè conuenirent. Sed neque hoc ſatisfacit, immo committi videtur petitio principij, hoc enim ipſo probatur non eſſe primò diuerſas, quia quidditatiuè conueniunt in conceptu differentiæ Petreitas, & Pauleitas, ſicut Petrus, & Paulus in ratione humanitatis. Concedendum itaq. eſt conuenire vniuocè Petreitatem, & Pauleitatem in ratione differentiæ, non tamen ſicut Petrus, & Paulus conueniunt in ratione hominis, quia conuenientia Petri, & Pauli in ratione hominis eſt conuenientia realis, & actualis à parte rei fundata in communi realitate humanitatis, ac conuenientia Petreitatis, & Pauleitatis eſt fundamentalis dumtaxat, & actuatur per intellectum ipſas inadæquatè concipientem à parte rei autem ſunt primò diuerſa, & per hoc euitatur ſufficiēter proceſſus in infinitum, vt explicui diſp. 5. log. cit. q. 2. art. 4. in ſol. ad 1. & ideò via deducta ex conuenientia, & diſconuenientia eiuſdem rei cum alijs formali, & actuali à parte rei ſufficiens eſt ad multiplicandas eiuſdem rei formalitates, vt explicatum eſt art. præced. num. 200. & ſeq.

Quartò arguit Arriag. diſp. 5. log. ſec. 1. ſubſec. 5. quia ſi ratio ſuperior ex ſe eſt indifferēs vt hac, vel illa differentia ſpecifica determinetur, ergo ratio entis, & ſubſtantiæ, quæ reperitur in Angelo, & in anima rationali poteſt eſſe de ſe in lapide; ergo neq. angelus, neque anima rationalis ſunt omnino ſpirituales, quod eſt abſurdum; patet conſequentia, quia nihil ſpirituale poteſt reperiri in lapide, ſed in eo poteſt reperiri eadem numero ratio ſubſtantiæ, quæ eſt in Angelo, ergo hæc non eſt ſpiritualis, ergo neq. Angelus compoſitus ex illa erit omnino ſpiritualis. Præterea ergo in Deo eſt aliqua ratio communis v. g entis, & ſubſtantiæ, in qua ſiue vniuocè, ſiue analogicè Deus conuenit cum creaturis, quæ de ſe ſit indifferens, vt eadem numero ſit in creaturis, & è contrario in creatura aliqua ratio de ſe indifferens, vt ſit realiter in Deo, quod eſt erroneum, quia poneretur in rerum natura aliquid, quod nec ſit creatum, nec increatum; non creatum, quia poteſt eſſe in Deo, in quo nihil poteſt eſse creatum; non increatum, quia poterat eſse in creatura, in qua nihil poteſt eſse non creatum. Deinde arguit (inquit) à priori, quia repugnat rationem ſubſtantiæ diſtingui à ratione entis, idemq. eſt de alijs gradibus inferioribus reſpectu ſuperiorum, quos eſsentialiter includunt, quæ erat ſecunda ratio Hurtad. iam ſoluta.

215 Reſp. diſtinguendo primum conſequens, ſi ratio entis, vel ſubſtantiæ, quæ reperitur in Angelo conſideretur in ſe, & cum præciſione à differentia, per quam iam eſt contracta ad cōſtituendum eſſe angelicum, ita verum eſt eandem rationem ſubſtantiæ (eandem, inquam, formaliter non numericè, vt malè loquitur Arriag. quia naturæ communi ſub præciſione à differentia indiuiduali non conuenit vnitas numerica, ſed formalis dumtaxat, quæ eſt vnitas minor vnitate numerali, vt patebit diſp. ſeq. quæ eſt in Angelo, poſse quoq. reperiri in lapide, id enim conuenit naturæ genericæ ob indifferentiam, quam intrinſecè habet de ſe ad conſtituendam hanc, vel illam ſpeciem; ſi verò conſideretur reduplicatiuè, quatenus eſt in Angelo, & vt de facto ſtat ſub contractione angelicæ differentiæ, ſic nequit eſſe in lapide quia per talem contractionem identificata eſt cum differentia angelica, ratione cuius identitatis ſunt inſeparabilia; cum verò infertur alia conſequentia, quod tunc angelus, vel anima non eſsent omninò ſpirituales, negatur conſequentia, quia ex hoc quod ratio ſubſtantiæ, eſt in Angelo, poterat quantum eſt ex ſe eſse in lapide, non ſequitur illam rationem eſse corpoream, & non ſpiritualem, ſed quantum eſt de ſe præſcindere à materialitate, & ſpiritualitate, & neutrum eſse formaliter, vtrumque permiſſiuè ratione differentiarum contrahentium, vt paſſim in omni ſchola dicitur de quocunque conceptu generico reſpectu ſuarum differentiarum; ex quo fit quod cum contrahitur ad Angelum totus angelus dicitur ſpiritualis, quia ſubſtantia quæ erat indifferens ad materiale, & ſpirituale, per contractionem differentiæ angelicæ facta eſt ſpiritualis per identitatem; & per contractionem materialitatum ad lapidem è diuerſo fit materialis per identitatem, & in hoc ſenſu totus lapis dici poteſt materialis, licet verum ſit, & angelum dici ſpiritualem formaliter, & lapidem materialem ratione differentiæ contrahentis, non autem ratione ſubſtantiæ, quæ quantum eſt de ſe ad vtrumque eſt indifferens, quod totum poteſt declarari exemplo hominis, qui totus dicitur rationalis, & intellectiuus, quia animal per rationalitatem contractum, quatenus in ipſo, factum eſt intellectiuum per identitatem, alioquin formaliter loquendo conſtituitur homo in eſse intellectiuo per ſolam rationalitatem, gradus autem ſuperior animalitatis, quantum eſt de ſe, tam a rationalitate, quam ab irrationalitate præſcindit, & de ſe formaliter neutrum eſt, nimirum nec rationale, nec irrationale, vtrumque tamen eſt permiſſiuè ex hoc, quod contrahitur ad hominem, vel brutum. Ad Conf. Ponc. tom. 3. ſui Curſus diſp. 20. nu. 63. gratis concedit dari in rerum natura aliquam realitatem, vel formalitatem, quę ſecūdum ſuum conceptum formalem nec eſt quid creatum, nec increatum, & inquit id eſse tam verum, & tam vulgariter admiſsum in noſtra ſchola, vt non debeat videri mirum, niſi ignoranti noſtra principia. Sed falſitatem huius ſolutionis ſatis oſtendo diſp. 2. q. 4. ar. 1. n. 77. quam neq. admittunt inſigniores Auctores Scoti ſectatores, vnde omnis audacter ait hoc non debere videri mirum, niſi ignoranti noſtra principia, quare conſequenter ad ibi dicta, negatur conſequentia, nam ſæpè dictum eſt diuerſam eſse rationem de gradibus prædicamentalibus, & tranſcendentibus, quia cum hi ſint communes Deo, & creaturis nequeunt aliquam præſeferre realitatem communem, alioquin ſequeretur inconueniens in argumento illatum dari aliquid in rerum natura, quod nec eſset creatum, nec increatum, quod inconueniens non ſequitur de naturis prædicamentalibus, vt fuſe declaratum eſt loco nuper citato. Ad aliud patet ex dictis ad Hurtad. n. 213. & quamuis gradus inferiores in ſuo cōceptu includant ſuperiores, vt gradus ſpecificus genericū (differentialis enim illū nō includit, & potius eſt gradus lateralis, quam inferior) nō propterea ſequitur identificari formaliter quaſi ratio cōſtitutiua hominis ſit ratio cōſtitutiua animalis, ſed ſolū ſequitur ſuperius identificari formaliter inferiori, quatenus eſt de cōceptu eſsentiali illius, qui eſt alius ſenſus identitatis formalis ab ea, de qua hic loquimur, & quā excludimus à gradibus prædicamentalibus (& propriè pertinet ad identitatē eſsentialē, vt dictū eſt diſput. 1. log. quæſt. 5. art. 2. in declaratione diſtinctionis, ac identitatis formalis in fine, & ſupra diſput. 6. quæſt. 9.) cum qua identitate ſtat adhuc diſtinctio formalis importans alietatem formalitatum, & conce-

ptuum

Digitized by Google

ceptum gradus ſuperioris, & inferioris, prout hic de ea loquimur.

216 Quintò arguit Ouied. controu. 4. Met. punct. 5. probans concluſ. 1. differentiam indiuidualem nullo modo diſtingui à natura ſpecifica, quia vel natura à differentia indiuiduali diſtincta habetet vnitatem multis communem, vel non; ſi ſecundum habetur intentum, quia ſi non eſt natura communis, erit de ſe ſingularis, & indiuidualis; ſi primum, ergo dabitur vniuerſale à parte rei. Deinde ſi natura ſpecifica à parte rei diſtinguitur à differentia indiuiduali, ſecluſa differentia indiuiduali intelligeretur conſtituta in ſuo eſſe, nihil enim conſtituitur per illud, à quo diſtinguitur, & ſic etiam intelligeretur exiſtens ante aduentum differentiæ indiuidualis; ergo vt ſic exiſtens tam eſſet de ſe indiuidua, & ſingularis, nec opus eſſet addere aliam formalitatem, qua redderur talis, conſequentia probatur, natura vt ſic exiſtens terminaret per ſe actionem cauſarum, actiones autem ſunt ſingularium tam principatiuè, quàm terminatiuè, nihil enim per ſe producitur in natura, niſi ſit ſingulare, ergo &c. Rurſus ſi natura ſpecifica ex natura rei diſtinguitur à differentia indiuiduali, non poſſet natura humana in Petro differre à natura humana Ioannis per differentiam indiuidualem, ſed per ſeipſam, & cum non differat ſpecie ab illa, differret ſolo numero, & ſic habetur intentum, quod per ſeipſam ſit indiuidua abſque additione alterius formalitatis diſtinctæ; ſi dicas nullo modo diſtingui, citra indiuidualem differentiam, ergo intrinſecè eadem erit entitatiuè natura Petri, & Ioannis, & ſic pereunte Petro periret tantum differentia eius indiuidualis, illiuſq; natura ſpecifica eadem omninò permaneret in Ioanne ſuperſtite. Tandem concluſione ſecunda poſtmodum probat prædicata ſuperiora, quæ in eodem indiuiduo reperiuntur, ante intellectus operationem nullam inter ſe ſortiri diſtinctionem, ſed quia vtitur rationibus Suarez iam adductis, & ſolutis, eſtò aliqualiter immutatis, non oportet ſub alijs verbis eas hic repetere.

Reſp. hæc argumenta pro exacta eorum ſolutione petere diſcuſſionem ſequentis diſputationis, quæ erit de natura communi, ſufficiat nunc eis perfunctoria ſolutio; Ad 1. natura vt ſic diſtincta formaliter ab indiuiduali differentia habet vnitatem communem, ſed quia talis communitas, & indifferentia, vt ſit in multis, non eſt poſitiua, ſed negatiua quatenus à parte rei reperitur, nec ſit poſitiua niſi per intellectum, ideò non habet vniuerſalitatem à parte rei, ſed tantum per intellectum, vt dictum eſt diſp. 4. log. q. 2. & 3. Ad 2. negatur conſequentia, quia vt dictum eſt ſupra in hac diſput. nu. 176. naturæ communi, vt à ſingularitate præciſæ non conuenit exiſtentia, ſed tantum prout eſt cum ea coniuncta, & identificata, & ſub tali ſtatu duntaxat terminat actionem agentis, vt benè probat argumentum. Ad 3. reſpondet Doctor 7. Met. q. 13. nu. 20. vbi quærit an natura Sortis realiter diſtinguatur à natura Platonis ſecluſis hæcceitatibus, & inquit, quod natura Sortis ſicut differentia numerali, circumſcripta, non manet vna maxima vnitate in ſe, ſed tantum illa vnitate minori, quæ eſt communis, ſic nec eſt diuiſa ab humanitate Platonis diuiſione numerica, nec aliqua, quia non ſpecifica, ita Doctor ibi; & ſic ſequitur eandem eſſe naturam humanam in Petro, & Ioanne, non quidem numeraliter, & per inexiſtentiam, ſeu entitatiuè, ſed eandem formaliter, eſſentialiter, & per indifferentiam, quæ vnitas & identitas naturæ non impedit, quin pereunte Petro pereat etiam cum eius differentia indiuiduali natura humana Petri, imò hoc eſt neceſſarium ob realem identitatem vnius cum alia, nec facit quod pereunte natura Petri pereat pariter natura Ioannis, vt magis declarabitur diſput. ſequ. num. 59. & inde.

219 Secundò, arguit Paſqualig. to. prim. Met. diſp. 79. ſec. 2. nequit poni diſtinctio ex natura rei inter aliqua duo, niſi adſit diſtinctiuum proportionatum, ſed hoc non reperitur in gradibus eſſentiæ ſeorſim ſumptis, ergo &c. probatur minor, eſſe entitatiuum eſt illud, quod res conſtituit à parte rei, ſolum enim ex vi ipſius poteſt res poni à parte rei; ergo ſolum eſt illud, quod rem diſtinguit à parte rei; ſed gradus metaphyſici ſeorſim ſumpti non important tale eſſe entitatiuum, quia ſeorſim ſumpti nequeunt terminare cauſalitatē agentis, ergo nequeunt inter ſe fundare diſtinctionem ex natura rei. Tum 2. ſi gradus eſſentiæ diſtinguerentur à parte rei vera diſtinctione, talis diſtinctio eſſet eſſentialis, caderet enim ſupra eſſe eſſentiale vniuſcuiuſque gradus, vnde ſolum differret à diſtinctione eſſentiarum completarum, quod non eſſet diſtinctio ſecundum aliquod eſſe completum, quemadmodum eſt illa, ſed ſolum ſecundum aliquod eſſe incompletum; hoc autem dici non poteſt, quia ſi haberent tantam diſtinctionem, non poſſent identificari in eadem entitate, quemadmodum nequeunt identificari gradus illi differentiales, qui conſtituunt diuerſas eſſentias. Tum 3. gradus metaphyſici ſunt inter ſe ſubordinati ad eandem integram eſſentiam conſtituendam, ergo nequeunt diſtingui inter ſe ex natura rei, quoniam gradus qui à parte rei petunt diſtinctionem, talem habent diuerſitatem, vt ſeinuicem excludant, vt opponantur inter ſe, potius quam ſubordinentur. Tum 4. quæ ea natura ſua petunt à parte rei diſtingui ita ſe habent, vt vnum non ſit aliquid de altero, diſtinctio enim facit, vt vnum non ſit aliud, ſed gradus ſuperior eſt aliquid de inferiori, quia includitur in conceptu eius, & eſt veluti inchoatio illius, & è diuerſo inferior eſt aliquid de ſuperiori, quia proſequitur talem inchoationem, & complet ſuperiorem, ergo &c. Tum 5. ſi ex natura rei diſtinguuntur, non ſe haberent, vt ſuperius, & inferius in eandem eſſentia coaleſcentia, ſed tanquam duæ oppoſitæ differentiæ idem genus condiuidentes, probatur conſequentia, quia data tali diſtinctione ſeinuicem excluderent in proprijs rationibus formalibus, & ſic ratio vnius gradus opponeretur cum alio, non enim rerum eſſentiæ diuiduntur, ſeu ſeparantur, niſi per oppoſitionem, quam habent ratione differentiarum. Tum 6. quando aliqua diſtinguuntur ſecundum ſuum eſſe, diſtinguuntur etiam ſecundum ea, quæ ad ipſum conſequuntur, ſed eſſe entitatiuum in rebus conſequitur ad eſſe formale, nam rationes formales priores ſunt ea natura ſua eſſe entitatiuo, quia concipi poteſt eſſe formale non concipiendo eſſe entitatiuum, non tamen è contra; cum ergo gradus eiuſdem eſſentiæ ſimplicis non diſtinguantur ſecundum eſſe entitatiuum, neq; etiam diſtinguentur à parte rei ſecundum eſſe formale. Tum demum, quia gradus metaphyſici non diſtinguuntur inter ſe realiter, & entitatiuè, ergo tanto minus formaliter ex natura rei, probatur conſequentia quia hæc diſtinctio eſt maior illa, maior enim eſt diſtinctio quæ eſt ſecundum eſſe quidditatiuum, quam illa, quæ eſt ſecundum eſſe entitatiuum, tum quia eſt intimior rei, tum quia eſt formalis diſtinctio verò ſecundum eſſe entitatiuum eſt materialis; tum quia ſecundum eſſe entitatiuum eſt tantum indiuidualis, ſecundum verò eſſe quidditatiuum eſt eſſentialis, & conſequenter vel generica, vel ſpecifica.

218 Reſp. hæc argumenta ferè coincidere cum alijs eiuſdem Auctoris iam ſolutis diſput. 1. Log. q. 5. art. 2. quibus impugnat tom. 2. Metaph. diſput. 59. & 60. diſtinctionem formalem actualem noſtræ Scholæ, vnde ex ibi dictis negatur minor, ad probationem dicendum, eſſe entitatiuum, cum non ſit niſi ipſum eſſe exiſtentiale rerum, non eſſe proportionatum diſtinctiuum inſeruiens diſtinctioni formali, prout hic de ea loquimur, ſed diſtinctioni reali, quæ potiſſimum attenditur pœnes diuerſam exiſtentiam rerum, proportionatum verò diſtinctiuum pro diſtinctione formali eſt diuerſitas conceptus eſſentialis, ac definitionis, quæ optimè reperitur in gradibus eſſentiæ ſeorſim ſumptis, quamuis enim omnes gradus eiuſdem eſſentiæ v. g. hominis vna, & eadem exiſtentia exiſtant, non tamen eadem definitione notificantur, ſed diuerſis quod ſufficit ad formalem diſtinctionem inferendam inter ipſos, cum autem dicitur ſolum ex vi eſſe entitatiui rem poni a parte rei, atque ideò in ipſo ſolo fundari omnem diſtinctionem a parte rei, dicendum hoc verificari ſolum de diſtinctione reali, ac entitatiua, & de eo quod à parte rei per ſe, & immediatè exiſtit, vel ſaltem ſic exiſtere poteſt, & in recto, non autem de illo, quod a parte rei exiſtit in obliquo, & ratione alterius, cuius eſt aliquid per identitatem, quo pacto à parte rei exiſtere dicuntur plures formalitates metaphyſicæ in vna, & eadem phyſica entitate, cuius dicuntur aliquitates; in hoc ergò ſenſu non ſolum eſſe phyſicum eſt a parte rei, ſed etiam eſſe metaphyſicum, quod in eo fundatur, & eſt illi immerſum per identitatem realem, vnde à parte rei dicimus in homine nedum animam, & corpus reperiri, ſed etiam animalitatem, & rationabilitatem, quæ ſunt realitates, vel formalitates metaphyſicæ. Ad 2. ſignificat Tromb. 5. Metaph. quæſt. 6. diſtinctionem formalem, quæ cadit inter gradus metaphyſicos eſſentialem propriè dici non poſſe, quia licet ſinguli important proprias quidditates, non tamen proprias eſſentias, in hoc enim differunt eſſentia, & quidditas (inquit ipſe) quod eſſentia dicitur entitas illa, cui non repugnat eſſe ſine altero, ſed quidditas eſt id, quod exprimitur per definitionem, quam doctrinam non ſine cenſura diuiſi ſupra num. 175. quia totum in ſententia noſtra, relationes, & alia plura propriam habent eſſentiam, quæ tamen nequeunt ſolitariè exiſtere; dicendum ergo, vt ibi, nomen eſſentiæ ſumi poſſe propriè, & in rigore pro re ſcilicet cui non repugnat exiſtere, & poteſt eſſe terminus actionis agentis, quo pacto cuicunque eſſentiæ propria correſpondet exiſtentia, & quæ ſic eſſentialiter diſtinguuntur, ſeu diuerſas important eſſentias in hoc ſenſu, vtique identificari non poſſunt in eadem entitate; alio modo nomen eſſentiæ latius ſumi poteſt pro quacunque ratione eſſentiali, & ſuo modo eſſentialiter conceptibili, & ſic concedi poteſt formalitates, & gradus metaphyſicos eiuſdem rei propriam habere eſſentiam, at talium eſt eſſentiæ ſic ſumptæ propriam, & adæquatam correſpondere exiſtentiam, & ideò benè poſſunt plures formalitates in eadem entitate identificari, quia non niſi vnica exiſtentia omnes, & ſingulæ exiſtunt adæquatè, per exiſtentiam nimirum illius rei, cuius ſunt aliquitates, & ad cuius ſpectant integritatem; quæ doctrina etiam ab ipſo Paſqualig. recipitur tom. 1. Metaphyſic. diſput. 83. ſect. 5. num. 1. explicans enim ibi dictum illud, quod cuicunque eſſentiæ propria correſpondet exiſtentia, ait hoc ſolum de illis eſſentijs intelligi debere, quæ conſtituunt vnam integram entitatem, non autem de qualibet quidditate.

219 Ad 3. negatur conſequentia cum eius probatione, nam in compoſito phyſico materia ſubordinatur formæ ad idem totum conſtituendum, & tamen ſunt partes inter ſe diſtinctæ, excludunt etiam ſeinuicem, immo & quoquomodo opponuntur in ratione actus, & potentiæ phyſicæ, & nihilominus in eandem phyſicam entitatem coaleſcunt per vnionem; ita ergo ſeruata proportione dicendum de gradibus metaphyſicis generico præſertim, & differentiali; imò ex hac ſubordinatione vnius gradus ad alium (præſertim cum ſit ex natura rei, & non merè arbitraria, vt etiam tenet ipſe Paſqualig. diſputat. 79. citat. ſect. 3.) potius deducitur diſtinctio inter hos gradus, quam vnitas, & identitas, vt conſtat ex dictis ſupra n. 198. quia ordo ex natura rei talem quoque diſtinctionem inter ordinata poſtulat,

ſtulat, nihil enim ſibi ipſi ſubordinari poteſt. Ad 4. licet de ratione diſtinctionis formalis in vno ſenſu ſit; quod diſtinctum non ſit de conceptu alterius, à quo ponitur diſtingui, ſicut è contra illud dicitur eſſe idem formaliter alicui, quod eſt de conceptu illius, quo ſenſu ſæpè diximus identitatem, & diſtinctionem formalem coincidere cum eſſentiali; tamen propriè loquendo de diſtinctione formali, vt hic de ea loquimur, non eſt de ratione illius, quod quæ ſic diſtincta cenſentur, vnum non ſit aliquid de altero, ſed ſolum quod ratio obiectiua, ſiue conceptibilitas vnius ſit alia à ratione obiectiua alterius, quo ſenſu ſuperius, & inferius ſunt formaliter ex natura rei diſtincta, etiamſi ſuperius ſit de conceptu inferioris, quia ratio humanitatis alia eſt à ratione animalitatis, quatenus addit aliquid ſuper illam, nec eadem definitione not ficantur. Ad 5. negatur conſequentia, non enim quæcunque ſe excludunt ſecundum proprias rationes eo ipſo opponuntur in rigore, ſicut impoſſibilia, veluti duæ differentiæ idem genus condiuidentes, patet de re & modo, de ſubiecto, & paſſione de ſubſtantia, & accidente, quæ ſe excludunt ſecundum proprias rationes, & tamen ſimul componuntur, nec dicuntur opponi; & adhuc magis ad propoſitum patet de materia, & forma, quæ ſe excludunt nedum formaliter, ſed etiam realiter, & tamen coaleſcunt per vnionem in eandem eſſentiam phyſicè compoſitam, ſic itaque in propoſito realitas ſuperior, & inferior, licet ſe excludant formaliter per diuerſitatem conceptuum, adhuc tamen coaleſcere poſſunt per identitatem in eandem eſſentiam metaphyſicè compoſitam.

220 Ad 5. negatur minor, nam eſſe entitatiuum eſt eſſe phyſicum & eſſe formale eſt eſſe metaphyſicum, prius autem natura eſt eſſe phyſicum, quam eſſe metaphyſicum, quia hoc abſtrahitur ab illo, & in eo fundatur, & formalitates metaphyſicæ a formis phyſicis deſumantur, vt patet in homine præſertim in ſententia admittente in eo formarum pluralitatem, quia à forma mixti ſumitur formalitas corporeitatis, ab anima ſenſitiua formalitas animalitatis, ab intellectiua formalitas rationalitatis; falſum igitur omnino eſt, quod eſſe entitatiuum ſequatur eſſe formale; ſi tamen per eſſe entitatiuum intelligatur etiam eſſe exiſtentiale, in hoc vtiq. ſenſu verum eſt, quod eſſe entitatiuum ſequitur eſſe formale, quia eſſe formale pertinet ad eſſentiam rei metaphyſicè ſumptam, & in hoc ſenſu procedit probatio minoris, ſed hoc pacto minimè opus eſt, quod ſi gradus metaphyſici diſtinguuntur ſecundùm eſſe formale, diſtinguantur etiam ſecundum eſſe entitatiuum, quia exiſtentia non ſequitur ad eſſe formale cuiuſcunq. gradus ſeorſim ſumpti, ſed ad eſſe formale integræ, & completæ eſſentiæ, quam conſtituunt, vt exiſtentia hominis ſequitur ad eſſe formale humanitatis, & hac vnica exiſtentia exiſtunt omnes, & ſingulæ formalitates metaphyſicæ in humanitate immerſæ per identitatem, vt animalitas, rationalitas, &c. Ad vlt. negatur conſequentia cum eius probatione, quia vt conſtat ex tract. Formalit. diſtinctio formalis in ſchola Scotiſtarum eſt minor à toto genere diſtinctione reali, & ad probationes in oppoſitum ſatisfactum eſt ſuperius diſp. 5. q. 1 t. art. 2.

221 Septimò arguit Auerſa q. 1 t. Log. ſec. 4. probans præſertim genus, & differentiam in conſtitutione ſpeciei non diſtingui à parte rei, ſed tantum ratione, cuius rationes opus non eſt hic adducere, quædam enim ſolutæ ſunt diſput. 5. Log. qu. 3. art. 2. & aliæ minores momenti ſoluuntur ex dictis; nota tamen Auerſam ibi falsò imponere Scoto, quod eam diſtinctionem, quam poſuit in eſſentijs ſpecificis inter genus, & differentiam, poſuerit etiam in ſummis generibus inter ipſum ens, & differentias contractiuas entis. Falsò, inquam, id adſcribitur Scoto, quia frequenter monui ad mentem Doctoris non eodem modo diſcurrendum eſſe de gradibus prędicamentalibus, & tranſcendentibus, quia prædicamentales important realitates communes à parte rei, non autem tranſcendentales, ſed ſolos conceptus inadæquatos, vt conſtat ex tota diſp. 2. quod autem gradus prædicamentales generici, ac ſpecifici veras importent realitates, ac naturas communes pluribus, non quidem per inexiſtentiam, ſed per indifferentiam iam iam probabitur diſp. ſequenti. Quod ſi per ens ad ſumma genera contractum intelligat ens finitum, quia hoc in principijs noſtris propriè habet rationem generis, & conſtitutiuum cuiuslibet prædicamenti habet rationem differentiæ contractiuæ illius, in hoc vtique ſenſu verum eſt diſtinctionem eiuſdem rationem nempe formalem ex natura rei verſari inter ens, ac differentias eius contractiuas.

Sed hic emergit difficultas, quod inter realitates generis, & differentiæ in principijs Doctoris maior adhuc diſtinctio, quam formalis ex natura rei intercedere debeat, ſiquidem ipſe 1. d. 8. q. 4. ad 1. prin. & 2. d. 3. qu. 6. infra K. ait realitatem generis, & differentiæ habere ſolum identitatem cum tertio, à quo ſi abſtrahantur non remanet amplius ratio identitatis; ergo ſi vna realitas non poſtulat ex propria natura identificari cum alia, ſed ſolum ea exigentia tertij, iam diſtinctio vertens inter illas non ſolum erit formalis, ſed etiam realis in eo gradu, vt per Dei potentiam poſſit abinuicem ſeparari. Reſp. aliqua poſſe vniri in tertio dupliciter ex Doctore 2. d. 12. qu. 2. ad ad 1. prin.; vel per modum rei & rei, ac vnitate vnionis, vel per modum realitatis, & realitatis, ac vnitate identitatis; quæ primo modo vniuntur vtique realiter abinuicem diſtinguuntur, ac etiam poſſunt abinuicem realiter ſeparari, quia vtrumque extremum ſicut eſt propriè res, ita propriam poſſidet exiſtentiam, quæ autem vniuntur ſecundo modo poſſunt vtique ſeparari obiectiuè, & præciſiuè, quia vnum non includitur in conceptu quidditatiuo alterius, nequeunt tamen realiter ſeparari, quia non habent in ſe propriam exiſtentiam, ſed exiſtunt tantum exiſtentia tertij, cui identificantur. Inſtabis rurſus, ſi ergo illæ realitates in tertio duntaxat realem ſuſcipiunt identitatem, ergo in ſeipſis realem habent diſtinctionem, & ſeparabilitatem. Negatur ſequela ex Scoto 1. d. 2. quæſt. 7. ſub H h dicente non ſequi A, & B, non ſunt idem realiter, ergo ſunt diſtincta realiter, quia realitas in antecedente negatur, in conſequentia affirmatur, ita quoque in propoſito non valet dicere, realitates generis, & differentiæ non habent in ſeipſis identitatem realem, ergo habent diſtinctionem realem, ſicut enim realis identitas ordinem dicit ad vnicam exiſtentiam aliquorum, ita diſtinctio realis habitudinem dicit ad diſtinctam extremorum exiſtentiam, cum ergo realitates generis, & differentiæ proprias in ſeipſis non habeant exiſtentias, quia non ſunt aptæ in recto exiſtere, ſed ſunt aliquitates exiſtentis in recto, & ideo quantum eſt ex ſeipſis neque ſunt realiter identificatæ, nec realiter diſtinctæ ſed ex ſeipſis non ſunt realiter eædem, & fiunt idem in tertio, quod conſtituunt.

Poſtremò arguit Io. de S. Th. loc. cit. q. 3. vniuer. art. 6. ex duplici capite, primò ex deſtructione diſtinctionis ex natura rei formalis generaliter loquendo, cuius rationi iam feci ſatis diſput. 1. Log. qu. 5. art. 2. ſoluendo eius argumenta contra formalem diſtinctionem. Deinde ex peculiari ratione prædicatorum eſſentialium, quæ ab eadem forma proueniunt; quæ quidem ratio coincidit cum ſecundo argumento Suarez iam ſoluto nu. 210.

ARTICVLVS VII.

An omnes rerum eſſentiæ ſint inæqualis perfectionis.

222 QVo pacto rerum eſſentiæ conſtituantur hactenus declaratum eſt, reſtat vt in hac vltima quæſtione eas conferamus adinuicem, & quia vnaquæque eſſentia peculiarem ſuam dicit perfectionem eſſentialem, quæ tanta eſt, & non maior vel minor (nam, vt ſæpè dictum eſt, hic eſt ſermo de eſſentia rerum creatarum) videamus an omnes in tali perfectione inæquales eſſe debeant, vel potius etiam eſſe poſſint æquales. Concedunt omnes de facto dari ſub eodem genere ſpecies diuerſas, quarum vna eſt eſſentialiter perfectior alia, atque ideò ſunt perfectionis inæqualis, & hoc eſt adeò exploratum, vt nemo ſanæ mentis id negare queat, nam ſub genere animalis ſpecies humana irrationalibus omnibus præſtat, ſub genere ſubſtantiæ perfectior eſt ſubſtantia ſpiritualis, quam corporea, ſub genere qualitatis potentia quam habitus, & ſic in multis alijs. Et ratio eſt, quia talis inæqualitas in perfectione eſſentiali non repugnat in ſpeciebus, cum non impediat, quin minus poſſit alioqui in aliqua ratione communi conuenire, & communicare, quia cum in ipſis aſſignentur gradus genericus, & differentialis ex ſupradictis, ex diuerſitate differentiarum poterit attendi earum inæqualitas in eſſentiali perfectione, conuenientia vero, & ſimilitudo ex gradu generico, in quo communicant, præſcindendo a differentijs.

223 Itaque tota difficultas eſt, an etiam de facto dentur, vel ſaltim dari poſſint per potentiam naturalem, vel diuinam ſpecies diuerſæ ſub eodem genere, quæ adhuc ſint æqualis perfectionis eſſentialis; in qua celebri controuerſia duæ ſunt oppoſitæ ſententiæ, altera Antiquiorum, altera Recentiorum, Antiquiores enim ferè omnes incunctanter docuerunt eſſentias omnes ſpecificas eſſe neceſſario inæqualis perfectionis, & nedum aliqui de facto negarunt inueniri duas ſpecies perfectione æquales, verum etiam de poſſibili etiam loquendo de potentia Dei abſoluta, quia de ratione ſpecierum aiunt eſſe, vt vna ſit ſemper eſſentialiter perfectior alia, ita Aureol. 1. d. 3. articul. 1. prop. 2. D. Thom. quol. 3. articul. 6. & quæſt. de ſpiritualibus creaturis art. 8. Soncin. 12. Metaph. quæſt. 4. Fonſec. 5. Met. ph. cap. 28. quæſt. 16. ſect. 2. Albertin. tom. 1. princ. 6. philoſoph. punct. 7. difficul. 1. Suarez diſput. 29. Metaph. ſect. 2. num. 16. Vaſqu. 1. part. diſput. 122. num. 12. Et Scotus ipſe fauere videtur pluribus in locis, ac quamplures Ariſtot. Expoſitores libr. 10. Metaphyſicorum. At verò Recentiores paſſim oppoſitum docent nimirum nedum hoc non repugnare de potentia Dei abſoluta quin etiam ſatis veriſimile eſſe, quod de facto dentur aliquæ ſpecies, quæ cum diuerſitate eſſentiali ſeruent æqualitatem in eſſentiali perfectione, adeout vna ſit quidditatiuè perfectior alia; ita Auerſa qu. 11. Log. ſect. 5. Ponc. diſp. 5. Log. qu. 3. Arriaga diſp. 1. de Anima ſect. 3. Ouiied. controuerſ. 1. de Anim. punct. 8. §. 5. & quamplures alij moderni. Paſqualig. tandem tom. 1. Met. diſp. 80. ſect. 2. inquit propriè loquendo, & in rigore eſſentias rerum nec æquales in perfectione nec inæquales dici debere, quaſi quoad perfectionem inter ſe commenſurari poſſint, quia eſſe quantum, & commenſurabile non propriè dicitur de rerum eſſentijs, & perfectione ſubſtantiali, ſed ſolum de magnitudine, & mole, ac cæteris rebus, quæ aliquo modo quantæ ſunt; ſubdit tamen eum ſecunda concluſione, quod quia æqualitas, & inæqualitas nedum accipi poteſt commenſuratiuè, ſed etiam proportionaliter, hoc eſt nedum poteſt haberi æqualitas, vel inæqualitas ex eo, quod aliqua inuicem cōmenſurentur, ſed etiam quia attendatur quantitas vniuſcuiuſq. cū quadā proportione, quæ proportio ab aliquo tertio extrinſeco ponderāte

men-

Digitized by Google

menſuretur, ſubdit (inquam) in rerum eſſentijs poſſe dari æqualitatem ſecundum proportionem, licet hæc ſecundum proportionem non ſit adeò propriè æqualitas, aut inæqualitas; & in hoc ſenſu ſecundæ adhæret ſententiæ, cui etiam fauere videtur Scotus quol. 6. *Contra iſta*, vbi hæc verba habet, *eſt enim vna ſpecies entium quantumcunque immaterialis alteri ſpeciei immateriali æqualis, vel inæqualis ſecundum perfectionem*, quibus verbis æqualitatem perinde, ac inæqualitatem eſſe inter ſpecies poſſibilem aſſerere videtur.

ARTICVLVS I.

Reſolutio quæſiti.

224 PRo reſolutione quæſiti ſupponendum eſt cum communi contra Paſqualig. cit. id quod notatum eſt diſp. 7. quæſt. 2. ab initio num. 26. non immeritò ex rebus corporeis translatum eſſe quantitatis nomen ad ſignificandum gradus perfectionis cuiuſcunque rei in ſuo genere, & ideò dicitur quantitas virtutis, ſeu perfectionalis, quæ per omnia genera vagatur, qua ratione dicitur quantitas tranſcendens ad differentiam quantitatis molis, quæ propriè in quantitatis prædicamento recluditur, cuius metaphoricæ translationis fundamentum ibi explicui, & hoc ipſum concedit Paſqualig. loc. cit. Sed cum hoc negat æquè benè ad eſſentias rerum transferri æqualitatem, & inæqualitatem, quod nec puto verum, nec ſatis conſequenter dictum, eo enim ipſo quod ſobiectum, vel eius ſignificatio ad aliqua extranea metaphoricè transfertur, idem quoque iudicium de eius proprietatibus ferendum eſt v.g. ſi riſus, vel ridere ad luxuriem prati virentia ſignificandam transferatur, pariter eodem modo proprietates riſus ad pratum transferuntur, vt eſſe hominis lætificatiuum &c. cum ergo ſit proprium quantitatis ſecundum eam æquale, & inæquale dici, concedendum eſt ad translationem quantitatis ad rerum perfectionem ſignificandam, etiam ipſam æqualitatem, ac inæqualitatem transferri poſſe. Confirmatur hæc doctrina, quia ſicut quod eſt propriè quantum poteſt etiam cum omni proprietate æqualitatem, vel inæqualitatem fundare, ita quod eſt ſolum metaphoricè quantum, & per quandam analogiam poteſt eodem modo dici æquale, vel inæquale, ſi ergo quantitas transfertur per quandam analogiam ad eſſentias rerum, earumque perfectionem eſſentialem ſignificandum, poterit eodem modo transferri æqualitas, vel inæqualitas.

225 Hinc docet Scot. 1. d. 19. qo. 1. quod ſicut præter quantitatem prædicamentalem, quæ eſt propria corporum, admittitur quantitas tranſcendens, quæ eſt quantitas virtutis propria eſſentiarum, ita quoque præter æqualitatem, & inæqualitatem prædicamentalem, quæ eſt proprietas quantitatis prædicamentalis, admitti debet æqualitas, ac inæqualitas tranſcendens; ideò inquit de æqualitate ſimilitudine, ac identitate bifariam nos poſſe loqui, primo modo propriè, & ſtrictè, & ſic ſunt relationes diuerſis generibus appropriatæ, vt identitas ſubſtantiæ, æqualitas quantitati, & ſimilitudo qualitati, alio modo communiter, & largè, & ſic in omni genere, ac etiam extra genus reperiuntur, ad cuius rei intelligentiam notat ibi Doctor §. *de ſecundo*, hæc tria nempe ſubſtantiam ſeu eſſentiam, qualitatem, & quantitatem bifariam accipi poſſe, ſtrictè, & propriè, quo pacto tria conſtituunt prædicamenta, deinde communiter, & impropriè, quo pacto in omni ente reperiuntur; quod quidem de ſubſtantia patet, quia ſæpè pro eſſentia ſumi ſolet, quæ in omni ente reperitur, quodlibet enim ens habet neceſſariò ſuum quid, ideſt ſuam eſſentiam, qualitas pariter in ea ſignificatione per omnia vagatur genera, quia in hoc ſenſu ſumitur pro differentia eſſentiali, de quo modo qualitatis ait Doctor loqui Philoſophum, ſcilicet Metaphyſic. cap. de qualitate, vbi eſſentialem differentiam qualitatem appellat, qua phraſi vtitur quoque Porph. dum ait prædicari in quale quid; Quantitas tandem, vt dicebamus, per analogiam ad omnia genera transfertur, ac etiam extra genus reperitur, quatenus ſignificat magnitudinem perfectionis, quæ dicitur quantitas virtutis, de qua dicit Aug. 6. de Trin. c. 7. quod in his, quæ non mole magna ſunt, idem eſt melius eſſe, quod maius eſſe. Ex hoc infert Doctor cum Ariſtot. quodlibet ens tribus modis conſiderari poſſe, primò vt quid, ideſt per modum habentis quidditatem, & eſſentiam, ſecundò vt quantum, ideſt per modum habentis propriam perfectionem, tertiò deniq; vt quale, & ſecundum hanc triplicem conſiderationem poteſt ſuper ipſum ens fundari triplex relatio communiter ſumpta, identitas fundatur ſuper quodcunque ens inquantum eſt quid, æqualitas, & inæqualitas, quatenus quodlibet ens reale eſt quantum quantitate perfectionis, ſimilitudo tandem, & diſſimilitudo, inquantum eſt quale, ſicut ergo ſubſtantia, qualitas, & quantitas, quæ ſunt fundamenta identitatis, ſimilitudinis, & æqualitatis in omni genere, ac ente reperiri poſſunt, ita & præfatæ relationes poſſunt in quolibet ente fundari modo iam declarato.

226 Sed, & hoc rurſus declarat Doctor peculiariter de æqualitate, & inæqualitate quol. 6. § *de primo*, his verbis, Philoſophus 5. Met. c. de quant. dicit, ſunt autem magnum, & paruum, & maius, & minus, & ſecundum ſe, & ad inuicem dicta, quanti paſſiones ſecundum ſe, transferuntur etiam & ad alia hęc nomina; vult dicere (inquit Doctor) quod magnum, & paruum ſiue accipiantur abſolutè, & ſecundum ſe, ſiue reſpectiuè, ſecundum ſe conueniunt quantitati propriè dictæ translatiuè autem alijs. Et hoc apparet ſatis per rationem, quod non negaret Philoſophus æqualitatem eſſe indiuiduorum eiuſdem ſpeciei in quolibet genere, & inæqualitatem ſpecierum, & per conſequens, cum ſecundum ipſum æquale, & inæquale non dicantur, niſi ſecundum quantitatem, quantitas aliquo modo conuenit omni enti cuiuſcunq; generis, & per conſequens licet magnum, & paruum ſecundùm eum ſint paſſiones propriæ quantitatis, tamen translatiuè accepta ſunt tranſcendentia, & paſſiones totius entis. Aug. autem 6. de Trin. c. 8. iſtam magnitudinem, quam Philoſophus dicit translatiuè dictam, dicit eſſe magnitudinem non molis ſed bonitatis, & perfectionis, in his (inquit) quæ non mole magna ſunt, idem eſt maius eſſe, quam melius eſſe. Patet ergo, (concludit Doctor,) quod magnum primo modo ſecundum Ariſt. propriè dictum, & ſecundum Aug. magnum mole non eſt in Deo nec in aliquo ſpirituali, ſed magnum translatiuè ſecundum Philoſophum, & magnum bonitate, & virtute vel perfectione poteſt poni ibi, quia illud eſt tranſcendens conueniens ſuo modo omni enti; ita diſcurrit Doctor loc. cit. ex quibus euidenter deducitur contra Paſqualig. ad eſſentialem rerum perfectionem dignoſcendam, & tantitatem, ſeu gradum cuiuſcunq; non ſolum quantitatem ipſam ad rerum eſſentias transferri poſſe, ac debere verum etiam æqualitatem, & inæqualitatem per quandam analogiam.

227 His itaque ſuppoſitis, vt communiter ab omnibus conceſſis, mihi videtur dicendum cum priori ſententia eſſentias omnes ſpecificas neceſſariò eſſe debere in perfectione eſſentiali inæquales, itaut implicet duas reperiri eiuſdem omninò perfectionis. Concluſionem hanc plures inſinuat Doctor, licet ex profeſſo dubium hoc non reſoluat in terminis, ſed potius eam ſupponere videatur, nam in 1. d. 2. qo. 1. X. & ſequ. & in 2. d. 3. quæſt. 10. proponendo illam ſuam maximam, vbi pluralitas requirit maiorem perfectionem, infinita pluralitas requirit infinitam, ſupponit quod effectus ſolo numero diſtincti ſunt æqualis perfectionis eſſentialis, at effectus ſpecie diſtincti ſemper inæquales, & vnus alio eſſentialiter perfectior; & in 4. d. 12. q. 3. P. & G. ait cauſam vniuocam, quæ ſcilicet eſt eiuſdem rationis, & ſpeciei cum effectu producto, eſſe ęquè perfectam cum effectu producto, cauſam vero æquiuocam, quæ ſcilicet eſt alterius ſpeciei ab effectu; eſſe perfectiorem; & quol. 6. §. *de primo*, ait quod æqualitas perfectionis eſſentialis ita eſt propria indiuiduorum ſub eadem ſpecie, ſicut inæqualitas eſt propria ſpecierum ſub eodem genere, & alibi frequenter eodem modo loquitur; nec obſtat quod quolib. eodem inferius, §. *contra iſta*, ait, quod ſcilicet, vna ſpecies entium quantumcunque immaterialis eſt alteri ſpeciei immateriali æqualis, vel inæqualis ſecundum perfectionem; per hoc enim aſſerere noluit poſſe plures ſpecies eſſe inter ſe æquales, quia de hoc non erat ibi diſputatio, ſed ſolum ſonuere voluit vnamquamque ſpeciem propriam poſſidere perfectionem, ſecundum quam alteri comparata dicatur illi æqualis, vel inæqualis, vnde non loquitur aliquid aſſerendo de æqualitate, aut inæqualitate ſpecierum, ſed potius præſcindendo ab iſta quæſtione; eandem tenent Scotiſtæ quamplures, ſed præſertim præſtantiſſimus inter omnes Tromb. 11. Metaph. quæſt. 1. art. 1. ſed quia pluribus rationibus, & auctoritatibus Ariſto. probari ſolet, quæ non conuincunt omnimodam huius concluſionis veritatem, antequam verum fundamentum proponatur, ne in eius probatione quiſpiam decipiatur, eas examinare iuuabit.

228 Primò probari ſolet, quia omnes differentiæ ſpecificæ ſunt inter ſe inæquales in perfectione, ergo & ipſæ eſſentiæ ſpecificæ ex ipſis conſtitutæ, conſequentia patet, probatur aſſumptum ex Ariſt. 10. Met. 17. vbi ait ſemper vnam differentiam ſe habere, vt formam, alteram vt priuationem, neque nomine priuationis ſimplicem intelligit negationem, ſed intelligit imperfectiorem differentiam, quatenus minus altera participat de perfectione, & ideò eſt quodammodo priuatio, quatenus priuat ſpeciem conſtitutam per ipſam maiori aliqua perfectione, vt ibi Commentator exponit; ita arguit Aureol. cit. & Sonc. 12. Met. qu. 4. qui hanc rationem appellat demonſtrationem in doctrina Ariſt. & Comment. fundatam. Hæc ratio non probat, quia Aduerſarij ſtatim negabunt aſſumptum, quod non ſufficienter ex Ariſtot. auctoritate adducta probatur, tum quia Ariſtot. re vera ibi nec de diuerſis differentijs genus contrahentibus loquitur, nec de omnibus ſpeciebus diuerſis, ſed tantum contrarijs, & ibi ſolum oſtendere intendit habitum, & priuationem eſſe principium contrarietatis, quatenus vnum contrarium ſemper habet priuationem alterius, licet non in omnibus ſimiliter, vt ibi grauiter exponunt Scotus, & Alenſis. Tum quia etiamſi Ariſt. loqueretur ibi ex inſtituto de omnibus differentijs generum diuiſiuis, falſum eſt, quod accipiat priuationem pro ignobiliori forma, quia ſæpè contingit ex vocabulorum inopia differentiam nobiliorem per modum priuationis explicari, vt v.g. immaterialitas eſt nobilior materialitate, & immortalitas mortalitate, & tamen explicantur per modum priuationis. Denique quando etiam Philoſophus ita explicaretur, vt ibi pro contrarijs accipere differentias generum diuiſiuas, & priuationem ſumeret pro ignobiliori differentia, adhuc ratio non conuincit, quia dicetur Ariſt. loqui vt in plurimum, & ſecundum communem naturę curſum, non autem ſimpliciter, & abſolutè.

Secundò probatur, quia ſpecies rerum ſe habent, ſicut numeri ex Ariſt. 8. Met. 10. ſicut ergo implicat dari duas numerorum ſpecies, quæ ſint æquales in quantitate diſcreta, ſic implicat dari duas eſſentias ſpecificas ęquales in quantitate virtutis, ſeu perfectionali, & hac auctoritate vtitur Tromb. loc. cit. Conf. quia 3. Met. 11. habetur in ſpeciebus

Digitized by Google

inueniri prius, & poſterius, ideſt melius, & deterius, ergo ſpecies debent eſſe inæqualis perfectionis. Sed neque auctoritates iſtæ ſunt efficaciores præcedenti, non prima, quia Ariſt. ibi certè non comparat ſpecies ad numeros ſimpliciter, & abſolutè loquendo, & quoad omnem proprietatem, ſed quoad iſtam præcipuè, & patet ex ipſo contextu, & explicat ibi Doctor, & in 1.d.17.q.3. §. *ad iſtam quæſtionem* 20. quod ſicut numerus quilibet additus numero numerum variat, ita quilibet gradus eſſentialis in forma additus variat ſpeciem; non ergo docere intendit Ariſt. quod ratione inæqualitatis ſpecies rerum ſint ſicut numeri, quaſi debeant neceſſariò inter ſe inæquales eſſe, ſicut illi, ſed tantum quoad hoc, quod quælibet additio, vel detractio illas eſſentialiter variat, ſicut variat numeros, & ideò ait illas conſiſtere in indiuiſibili. In alio loco aſſerit quidem in ſpeciebus inueniri illud prius, & poſterius, ſeu melius, & deterius, quod in indiuiduis eiuſdem infimæ ſpeciei non reperitur, non tamen dicit hunc ordinem eſſentialem in omnibus prorſus ſpeciebus inuenire, & neceſſario, vnde bene explicari poteſt, ac ſine violentia textus, quod loquatur vt in pluribus, & ſecundum id, quod regulariter contingit, cum quo ſtat, vt oppoſitum accidere poſſit abſolutè loquendo.

229 Tertio probat Vaſquez ſpecie diſtincta non poſſe eſſe æqualia in perfectione, quia quæ æqualia ſunt commenſurari poſſunt, ſed quæ ſunt diuerſæ rationis nequeunt inuicem commenſurari, namque commenſurantur debent neceſſario eſſe eiuſdem rationis, ergo nequeunt eſſe æqualia; minor fundatur in eo, quod Ariſt. docet 10. Met. 4. quod menſura ſemper eſſe debet homogenea cum menſurato, ideſt eiuſdem rationis, & ordinis, vnde menſura quantitatis debet eſſe quantitas, & ſic de alijs. Cæterum Aduerſarij defectum rationis huius optime adnotarunt præſertim Ouuied. & Auerſ. ſi enim quid probaret, conuinceret quoque res ſpecie diſtinctas non eſſe inter ſe nec æquales, nec inæquales; quia commenſuratio eſt vnicum fundamentum ad deprehendendam inæqualitatem non minus, quam æqualitatem inter aliqua duo nec minus eſſentialiter inæqualitas, quam æqualitas commenſurationem connotat. Tum quia ſicut diximus quantitatem permanentem, & ſucceſſiuam non eſſe inuicem commenſurabiles, quia ſunt diuerſæ rationis, ideſt non poſſe vnum palmum, vel vlnam eſſe æqualem, aut maiorem, vel minorem vna hora; eadem ratione quia homo, & aſinus ſunt diuerſæ rationis, nec homo dici poſſet perfectior eſſentialiter aſino, nec aſinus imperfectior homine. Fatendum igitur eſt tam quantitates æquales, quam inæquales inuicem commenſurari poſſe, pro quo notat Doctor 1. d. 2. qu. 2. §. *ad 2. partem quæſtionis*, quod menſurare eſt quantitatem ignotam certificare per quantitatem magis notam, hæc autem certificatio de quantitate quantitatis ignotæ poteſt fieri tripliciter, vel per quantitatem excedentem, & tunc certificatur intellectus de quantitate minori per acceſſum eius ad quantitatem maiorem, vel receſſum ab ea, alio modo menſuratur per quantitatem exceſſam, quia quantitas nota minor eſt, pars quantitatis maioris, quæ magis ignota eſt, & tunc illa quantitas minor per ſui replicationem menſurat ipſum totum quantum maius; tertio modo menſuratur quantitas ignota per aliquam quantitatem notam, & diſtinctam, & æqualem ſibi, & hoc fit per applicationem ſiue ſuppoſitionem & inquit quod menſura ponitur in quidditatibus rerum primo modo, & menſura eſt perfectior menſurato, quæ dicitur eſſe notior ipſo menſurato, ſicut albedo ponitur menſura in genere colorum, & in quolibet genere eſt vnum primum, quod eſt metrum, & menſura omnium aliorum, ex 10. Metaphyſic 2. & Deus dicitur prima menſura omnium, quæ ſunt in quocunque genere, ita Doctor citat. ex quo rurſus colligitur non poſſe in eius ſententia dari plures quidditates in perfectione æquales, quia inquit iſtas menſurari ſolum primo modo nimirum per acceſſum in perfectione quidditatis exceſſæ ad excedentem, ſi autem eſſent æquales poſſent etiam menſurari per applicationem, quod Doctor negat.

230 Ex hac itaque doctrina conſtat tam æqualia, quam inæqualia commenſurari poſſe, æqualia quidem per applicationem adinuicem, inæqualia verò per acceſſum, vel receſſum, aut per replicationem modo iam explicato; vnde ad argumentum vel abſolutè debet negari maior, vel explicanda eſt de commenſuratione, quæ fit per applicationem menſurati ad menſuram, non autem quæ fit alijs modis, nempe per acceſſum, vel receſſum, aut replicationem; minor etiam vel explicari poteſt eodem modo, vt nimirum ſit ſolum vera de commenſuratione facta per applicationem, vel debet abſolutè negari, & ad probationem dicendum illam Ariſt. propoſitionem 10. Met. text. 4. quod menſura eſſe debet vnigenea menſurato, præcipuè, & propriè ſuam habet veritatem in quantitatibus molis, in quibus quia commenſuratio fit vel per contactum corporum adinuicem, vt in quantitate continua, vel per continentiam vnius in alio, vt in diſcreta, vel per impulſum, vt in pondere, menſura, & menſuratum debent eſſe eiuſdem rationis, non enim palmus ligni benè dimetiri poteſt cum libra ferri, ſed pondus pondere, numerus cum numero, & extenſio cum extenſione debent conferri, idque conſtat ex ipſiſmet exemplis ab Ariſtot. adductis, cum inquit ſemper autem menſura eiuſdem generis eſt, magnitudinum namque magnitudo, longitudinis longitudo, latitudinis latitudo, vocum vox, grauitatis grauitas, vnitas vnitatum; cum autem ratio menſuræ à genere quantitatis ad alia genera transfertur, opus non eſt, quod tanta intercedat vnigeneitas inter menſuram, & menſuratum, ſed ſufficit, quod ſit vnitas quædam analogiæ, & ordinis per attributionem vnius ad aliud, vt ibi explicat Alenſis, vbi ex profeſſo mouet hoc dubium, quomodo menſura debeat eſſe vnigenea menſurato, & inquit inter menſuram, & menſuratum non vtique attendi debere vniformitatem in omnibus, & vniuocationem in omni modo, qualis eſt ſpecifica, quia albedo eſt menſura omnium colorum, & tamen non eſt eiuſdem rationis ſpecificæ cum alijs, ſed ſufficit, quod ſit vnitas generis, vel analogiæ, malè ergo aſſumit Vaſquez in ſuo argumento quæ commenſurantur eſſe debere eiuſdem rationis ſpecificæ, quia Ariſtot. ait ſufficere, quod ſint eiuſdem generis, imo inquit ibi Alenſis citat. vnitatem ſpecificam ad hoc eſſe omnino ineptam, quia quæ ſunt ſic vnius rationis non eſt maior ratio, quod vnum ſit menſura alterius quam è conuerſo, ex quo enim vnam rationem participant, ſi vni conuenit ratio menſuræ, & reliquis, & ſimiliter ſi vni conuenit ratio menſurati, etiam & alteri, vnde concludit vnigeneitatem, quæ eſt inter menſuram, & menſuratum, non eſſe vnitatem vniuocationis omni modo.

231 Quartò, probat Suarez ſpecies nequeunt inter ſe diſtingui, niſi per differentias inæquales, ergo nequeunt æquari in perfectione eſſentiali, Conſequentia patet, probatur aſſumptum, nam ſi differentiæ ſunt æquales, æqualiter diſtant à primo ente, & non ente, & ſic non haberent, vnde diſtinguerentur ſpecies illæ, quia nec per acceſſum ad perfectionem primi entis, nec per receſſum ab imperfectione non entis; & hæc fuit quoque ratio Sonc. loc. citat. Negant Aduerſarij aſſumptum, & eius probationem, nam inquit Ouuied. quod ſicut in rebus, quas poſſumus materialiter metiri, duos terminos reperimus æquè diſtantes ab eodem tertio, vel ab eodem centro, & inter ſe oppoſitos, & diſtinctos v.g. villam diſtantem ab hac domo per vnam leucam linea recta verſus Orientem, & aliam diſtantem per aliam leucam linea recta verſus Occidentem ab eadem domo, in quibus reperimus duos terminos diſtinctos, & oppoſitos cum æquali diſtantia ab eodem centro; ſic in ſpeciebus poſitiuis poſſunt duæ reperiri diſtinctæ, & oppoſitæ, & æqualiter a primo ente, & non ente diſtantes vnaquæque per ſuam peculiarem entitatem, & perfectionem; ſic etiam reſpondet Paſqualig. eodem vſus exemplo, cui tota nititur reſponſio. Sed hoc exemplum ad rem eſſe non puto, quia vt notat Scot. 1. d. 2. quæſt. 2. lit. Z. & 4. d. 1. quæſt. 1. §. *ratio ſecunda*, quando inter extrema nulla eſt diſtantia media, ſed ipſa dicuntur præciſè diſtare ratione ipſorum extremorum inter ſe, tanta eſt diſtantia, quantum eſt maius extremum, ſic autem in propoſito diſtant Deus, & creatura, ens & non ens, quia detur creatura quantumcumque perfecta, etiam ſuprema ſi poſſibilis foret, adhuc Deus ab ea in infinitum diſtaret, non propter aliquam diſtantiam mediam inter extrema, ſed propter infinitatem vnius extremi; ſic etiam contradictoria, vt ens, & non ens non diſtant per aliqua media, quia immediate opponuntur ex 1. Poſt. ita quod quantumcunque parum recedit aliquid ab vno extremo, ſtatim eſt ſub altero, ſed diſtant propter ipſa extrema inter ſe, & tanta eſt diſtantia, quantum eſt illud extremum, quod eſt perfectius; in quantitatibus autem vt patet in exemplo adducto, eſt diſtantia propter aliquod medium interiacens, & ideò ſecundum quantitatem ſpatij interiacentis eſt diſtantia illa quanta; ex quo patet exemplum non eſſe ad rem quare cum inter Deum, & creaturam, ens & non ens nullum ſit medium interiacens, diſtantia non erit quanta, niſi ſecundum quantitatem alterius extremi, & perfectioris, quod etiam Doctor ſuadet ratione, quia nihil aliud eſt diſtantia hæc, niſi exceſſus vnius ſuper alterum, quando autem excedens eſt immediatum exceſſo, vt eſt in propoſito, quantitas exceſſus erit ſecundum quantitatem excedentis.

232 Ex hac doctrina patet, in quo re vera argumentum deficiat, ſit enim in ipſo fallacia aſſumendo non cauſam pro cauſa, quia eſſentiæ creatæ non diſtinguuntur abinuicem propriè per diſtantiam a primo ente, & non ente, vt in argumento aſſumitur, quandoquidem omnes a primo ente in infinitum diſtant, vt conſtat ex allata doctrina, vnde ſiue ſint æquales inter ſe, ſiue inæquales ſemper eodem modo diſtant a primo ente, ſcilicet, infinitè, ideoque ex tali diſtantia earū diſcrimen abinuicē non benè diſcernitur, idem etiam ſequitur loquendo de diſtantia a non ente, ſi enim eſt verum commune dictum, quod inter nihil, & ens, & vniuerſaliter inter contradictoria eſt diſtantia infinita, tunc omnes ſpecies quoque æquè diſtabunt a non ente, ſcilicet infinitè, quod quidem dictum licet Doctor non recipiat ſimpliciter, & abſolutè prolatum, recipit tamen ſi accipiatur infinitè pro indeterminatè, vt explicat 4. d. 1. qu. 1. G. Accedit, quod benè aduertit Ouuied. data duarum ſpecierum æqualitate v.g. leonis, & vrſi, adhuc falſum eſſe, quod eodem modo diſtarent, & recederent a non ente, quia leo recedit a non ente per excluſionem negationis leonis, non autem per excluſionem negationis vrſi, quandoquidem per poſitionem, & exiſtentiam leonis deuenitur non eſſe leonis ſub non ente contentum, non verò non eſſe vrſi, & è contra vrſus ob eandem rationem recedit à nō ente per excluſionē negationis vrſi, non verò leonis, & ſic non eodem modo diſtant a non ente. Poſſet tamen hoc argumentum vrgeri ad hominem, quia ex Aduerſarijs quamplures tenent cum D. Thom. 1. par. quæſt. 15. art. 2. & 3. ideas creaturarum in diuina eſſentia multiplicari per diuerſos reſpectus imitabilitatis & participabilitatis, vnde eadem eſſentia diuina quatenus participabilis in tot gradibus perfectionis, eſt idea leonis, quatenus

tenus

tenus imitabilis in pluribus eſt idea hominis &c. ex hac doctrina poteſt præfatum argumentum ſic vrgeri; ſi duæ ſpecies eſſent æquales in perfectione eſſentiali, tunc eodem modo diſtarent ab infinita perfectione diuinæ eſſentiæ; ergo non haberent, vnde diſtinguerentur abinuicem, probatur conſequentia, quia entia ideata principiatiuè per ſuas ideas diſtinguuntur, nam vnicuique enti reali, & ab alio realiter diſtincto propria in Deo correſpondet idea, ad cuius inſtar efformatum eſt, ſed illæ duæ ſpecies proprias, & diſtinctas in Deo non haberent ideas, ergo non eſſent abinuicem diſtinctæ, & diuerſæ, maior patet per Auguſt. lib. 83. quæſt. q. à Scoto relatum 1. d. 35. vbi ait alia ratione conditum eſſe hominem, alia equum, &c. adeoquod optimè ex diuerſitate idearum diuerſitas ideatorum arguitur, probatur minor, quia ex hypotheſi, quod æqualem obtineant illæ duæ ſpecies perfectionis gradum in ordine entium, ſequitur quod diuinam reſpiciant eſſentiam ſub eodem prorſus reſpectu imitabilitatis, & participabilitatis, ideoque vnam ac eandem habere formaliter ideam, quia ex D. Th. loc. cit. multiplicatio idearum in diuina eſſentia non niſi ex multiplicatione reſpectuum imitabilitatis in ea attendi poteſt.

233 Quintò probat Trombet. citat. impoſſibile eſt reperire duas differentias eſſentiales æquè perfectas; ergo & duas eſſentias æquè perfectas, probatur aſſumptum, quia eſſentiales differentiæ diuidunt aliquod vnum genus commune, & quæcunque ſunt diuidentia aliquod vnum commune ſunt oppoſita, & ordinata eſſentialiter inter ſe, ergo de neceſſitate vna eſt nobilior alia. Conf. cum genus diuiſum ſe habeat in potentia reſpectu differentiarum eſſentialium, & eadem potentia non poſſit æquè primò ad aliquos actus eſſentiales ſine tali ordine, & cum potentia ipſa generis prius nata ſit perfici per vnum actum eſſentialiter, quam per alium, ſequitur quod ipſum genus æquè primò non reſpiciat ipſas differentias eſſentiales, vt perfectibile per ipſas. Conf. vlterius, quia vbi eſt maior inclinatio potentiæ ad actum, ibi potentia prius eſt nata perfici per talem actum, ad quem magis inclinatur, quam per alium; ſed certum eſt, quod maior eſt inclinatio potentiæ generis ad vnum actum eſſentialem quam ad alium, ergo prius genus natum eſt perfici per ipſum, quam per alium; ex quibus tandem infert Trombet. quod eſt ordo eſſentialis perfectionis inter actus importatos per differentias eſſentiales ſecundum ſe, & in ordine ad potentiam generis, quæ perficitur per ipſos actus. Neque hæc ratio concludit, quia Aduerſarius ſtatim negabit aſſumptum cum eius probatione, nempe eſſe indiſpenſabiliter opus, vt diuidentia aliquod commune ſint inuicem eſſentialiter ordinata; & eadem facilitate negabit totum, quod aſſumitur in prima confirmatione, nam aſſumitur, vt verum, & conceſſum, quod eſſe in controuerſia, ſcilicet potentiam generis non poſſe, æquè primò ſine vllo ordine plures actus eſſentiales reſpicere, & prius perfici debere per vnum quam per alium. Ad vlt. Conf. pariter negabitur minor, nam ex hypotheſi, quod eſſent plures differentiæ æqualis perfectionis, non erit maior inclinatio generis ad vnam quam ad aliam.

234 Sextò, itaque probari debet cum acutiſſimo Aureolo, quæ conueniunt in eodem gradu perfectionis ſpecificæ, neceſſariò ſunt eiuſdem ſpeciei, ergo implicat dari duas eſſentias in perfectione eſſentiali æquales, quæ adhuc ſint diuerſæ ſpeciei; conſequentia de ſe patet, probatur aſſumptum, quandocunque enim aliqua ſunt idem realiter, & formaliter, ac etiam ratione, quæ in vno illorum conueniunt, conueniunt & in reliquo; ſed gradus perfectionis ſpecificæ, & eſſentialis, & ipſa eſſentia ſpecifica ſunt vnum, & idem, realiter, & formaliter, & ſecundum aliquos præſertim ex Aduerſarijs etiam ratione, ergo quæcunque conueniunt in eodem gradu ſpecificæ perfectionis; conueniunt etiam in ratione ſpecifica; maior patet, quia ſi illæ duæ ſpecies in vno conuenirent, & in alio differrent, iam palam conſtat illa non eſſe idem, quia eadem omninò realitas, & formalitas nequit eſſe ratio conueniendi, & differendi; probatur minor, quia ſecundùm communem omnium ſententiam perfectio eſſentialis rei non eſt quid reipſa diſtinctum ab ipſa re cuius eſt perfectio, quia hæc perfectio eſſentialis vel ponitur eſſe ipſa eſſentia, quatenus talem gradum obtinet in toto ordine entium, vel modus intrinſecus eius, vel ſaltim ipſa bonitas, quæ eſt paſſio cuiuſcunque entis ſecundum varietatem opinionum, conſtat autem hæc non diſtingui realiter à re, ſiue ab eſſentia rei, quia paſſio identificatur realiter cum eſſentia rei, & modus adhuc eſt illi intimior, vt patet ex ſupradictis, ergo &c. hæc eſt ratio mihi quidem euidentiſſima, quam tamen Aduerſarij, in terminis non adducunt, ſed ſub alijs verbis eam inſinuant fortè vt eius efficaciam diſſimulent. Neque dicas eſſentiam, & perfectionem eſſentialem ſaltim diſtingui, vt rem, & modum; quia in primis hoc falſum eſt in Aduerſariorum ſententia, qui nec etiam ratione illa diſtinguunt. Deinde hoc etiam conceſſo hæc modalis diſtinctio non ſufficit, cum ſit minima inter omnes ex natura rei; vt mox conſtabit in ſolutione obiectionum art. ſeq.

Reſpondet Ponc. cit. num. 31. primò negando aſſumptum, & dando inſtantiam in attributis, ac relationibus diuinis, quæ ſunt æqualis perfectionis, & tamen ſunt veluti diuerſæ ſpeciei, ac alterius rationis; ſed interim ad probationem aſſumpti non reſpondet, quam non adducit, cum tamen in ea præcipuè conſiſtat totum robur rationis; illarum autem inſtantiarum inanitatem oſtendam art. ſeq. in ſolutione obiectionum. Deinde ſubdit poſſe dici, quod illa conuenirent in eadem differentia quantum ad hoc, quod vtraq; principiaret tantam perfectionem itaut perfectio principiata ab vna non ſit maior, ac minor, quam illa quæ principiatur ab altera; ſed quod diſconuenirent in eadem differentia, quatenus perfectio tanta cauſata ab vna eſſet diuerſæ rationis à perfectione tanta cauſata ab altera. Sed hæc ſolutio noſtram potius rationem conſolidat, quam eneruet, quia differentia ſpecifica ideò hanc ſpeciem conſtituit cum genere, & non aliam, quia eſt principium tantæ perfectionis non maioris, nec minoris, ſeu quia conſtituit eſſentiam in tali gradu perfectionis, & non maiori, vel minore; ergo ſi illa duo conuenirent in eadem differentia quantum ad hoc, quod vtraq; principiaret tantam perfectionem, etiam conuenirent in ea quoad hoc, quod vtraq; eandem conſtitueret eſſentiam, & ſpeciem. Conf. quia eſſentia, vel differentia ſpecifica ita eſt principium perfectionis entitatiuæ, quæ eſt gradus eius intrinſecus, vel paſſio, vt talis perfectio illi omninò commenſuretur, adeout ex ſimili, vel æquali perfectione eſſentiali duorum poſſit inter ipſa argui identitas eſſentialis, & ſpecifica, vt conſtat in indiuiduis eiuſdem ſpeciei, & ex inæqualitate diuerſitas, ergo repugnat omninò eſſe duas ſpecies diuerſas, & ſimul æquales in perfectione.

235 Dices cum Ouied. cit. n. 41. albedo intenſa, vt octo, & nigredo intenſa, vt octo, habent æqualem intenſionem, & perfectionem gradualem, etiamſi illarum naturæ ſint diuerſæ ac ſpecie diſtinctæ. Contra, quia exemplum eſt omninò abs re, nam hic eſt ſermo de perfectione eſſentiali, quæ eſt omninò idem cum ipſamet re eſſentia, exemplum verò loquitur de accidentali, quæ realiter diſtinguitur ab eſſentia cum poſſit ab ea ſeparari, nam gradus intenſionis in albedine, ſcilicet vt duo, vel tria, aut quatuor ſeparantur à natura albedinis, vt experientia conſtat, quia igitur ob talem realem diſtinctionem, ac ſeparabilitatem tantæ v. g. intenſionis ab albedine, & nigredine poteſt albedo cum nigredine in intenſione conuenire, & adhuc in natura differre, ita per oppoſitum ob omnimodam identitatem perfectionis eſſentialis cum natura ſpecifica impoſſibile eſt dari duas eſſentias, quæ ſint æqualis perfectionis eſſentialis, & adhuc diſcrepent in natura. Robur itaque illius argumenti, quod meo iudicio eſt ineluctabile, conſiſtit in hoc, quod perfectio eſſentialis eſt idem omninò cum eſſentia ſpecifica ex natura rei, quomodo ergo duæ ſpecies in perfectione eſſentiali conuenire poſſunt, & non in eſſentia? Et rurſus, cum ratio differentiæ ſpecificæ per hoc explicetur, quod eſt principium tantæ perfectionis eſſentialis, non maioris, vel minoris, quomodo dari poteſt alia differentia ſpecifica, quæ pariter ſit principium tantæ perfectionis, & adhuc non ſit eadem cum illa, ſed diuerſa?

236 Septimò, & eſt confirmatio præcedentis argumenti, ratio præciſa, & à priori, cur indiuidua ſub eadem ſpecie ſint æqualis perfectionis eſſentialis eſt, quia ſunt eiuſdem ſpeciei; & eiuſdem rationis, cum ſpecies totam dicat quidditatem indiuiduorum; ergo quæ ſunt diuerſæ ſpeciei, erunt neceſſariò quoque inæqualis perfectionis eſſentialis, aſſumptum patet, quia cum eandem habeant eſſentiam ſpecificam, eadem quoq; vel æqualis erit eſſentialis perfectio in illis, conſequentia deducitur per illam maximam, in cauſis præciſis ſicut affirmatio eſt cauſa affirmationis, ita negatio negationis; ſi ergo cauſa præciſa, cur indiuidua ſint perfectione paria, eſt identitas ſpeciei, ita ex oppoſito cauſa præciſa, cur ſpecies ſint perfectione inæquales, erit eſſentiarum diuerſitas; ergo quæ ſunt æqualis perfectionis ſunt omninò ſimilia in eſſentia, & quæ inæquales ſunt diſſimilia. Confirm. quia indè colligimus à poſteriori Petrum, & Paulum eſſe eiuſdem ſpeciei, quia ſunt æqualis perfectionis eſſentialis, ergò illa omnia ſunt eiuſdem ſpeciei, quæ ſunt æqualis perfectionis. Negat Poncius aſſumptum huius confirm. & inquit potius inde colligi Petrum, & Paulum eiuſdem eſſe ſpeciei, quia nullam videmus diſſimilitudinem inter prædicata eſſentialia eorum, ſed potius ſummam ſimilitudinem. Contrà, quia licet ita benè colligatur à priori, tamen etiam benè talis identitas ſpecifica inter plura eiuſdem ſpeciei indiuidua colligitur ex æqualitate perfectionis inter ea à poſteriori, de qua collectione loquitur argumentum. Deindè ex hoc quod duo indiuidua ſimilia habent prædicata eſſentialia non ſolùm benè deducitur, quod ſint eiuſdem ſpeciei, ſed etiam quod ſint æqualis perfectionis eſſentialis; ergo à poſteriori ex hoc quod ſint æqualis perfectionis pariter deduci poteſt, quod ſint eiuſdem ſpeciei.

Denique concipiens gradum intrinſecum entitatis alicuius naturæ ſpecificæ non concipit circa illam naturam aliquid realiter ſuperadditum, aut formaliter, ſed ipſammet naturam in tali, vel tanto gradu, vndè intellectus diuidens genus per differentias, rationes illas diuiſiuas concipit, vt quoſdam gradus, qua de cauſa dicuntur gradus metaphyſici; ſed impoſſibile eſt duos gradus concipere; quin vnus concipiatur ſuperior altero, alias non eſſent gradus, & ideò neceſſe eſt concipi vnam ex differentijs per modum perfectionis, & aliam per modum gradus inferioris, ita diſcurrit Aureol. loc. citat. Conf. quia gradus perfectionis ſpecificæ eſt intrà conceptum rationis ſpecificæ, aut ſaltim non eſt extrà ipſum ſecundum noſtram ſententiam, quia modus intrinſecus aliquo pacto de eſſentia prædicatur in primo modo dicendi per ſe ex dictis par. 2. Iuſt. log. ergo eo ipſo quod aliqua duo conueniunt in gradu perfectionis eſſentialis conueniunt etiam in ratione ſpecifica, & eo ipſo quod diſconueniunt in eſ-

Digitized by Google

eſſentiæ, diſconueniunt quoq; in perfectione eſſentiali, quæ eam conſequitur, & illi omninò commenſuratur.

ARTICVLVS II.

Obiectionum Solutio.

237 IN oppoſitum. Primò conatur Paſqualig. diſp. 80. cit. ſec. 2. ſuppoſitum factum ſupra num. 224. deſtruere probans æqualitatem, & inæqualitatem ad ſignificandum gradus eſſentiarum, ac earum varietatem transferri non poſſe, quia æquale, & inæquale, ideò quantitati conueniunt, quia quantitates ſunt inuicem commenſurabiles, vndè ſi vna aliam non excedit, dicuntur æquales, ſi excedit, inæquales; ſed eſſentiæ rerum inuicem commenſurari non poſſunt, ergo nec æquales in perfectione, nec inæquales dici poſſunt, ſi propriè loqui velimus, quia quæ non ſunt inuicem commenſurabilia, nec etiam inter ſe ſe æqualia, vel inæqualia dici poſſunt. maior patet, probatur minor, nam duæ ſpecies inuicem commenſurari non poſſunt in ratione generica, quia ſecundum illam ſunt idem, neque ſecundum rationes ſpecificas, quia ſunt ſecundum illas diuerſæ rationis, menſura autem, & menſuratum debent eſſe eiuſdem rationis ex 10. Met. tex. 4. Conſ. quia æquale, & inæquale dicuntur ſecundum magis, & minus, nimirum quia vnum de aliqua eadem ratione magis participat quam aliud, vel æquè ac illud, ſed eſſentiæ rerum conſiſtunt in indiuiſibili, ſicut numeri 8. Met. 10. ergo re vera æquale, & inæquale eis conuenire nequit, ſed tantùm idem, & diuerſum.

Reſp. ex dictis ſuprà, quod ſi hic Auctor intendit æquale, & inæquale eſſentijs rerum propriè conuenire non poſſe, ſed in hunc modum conuenire quantitatibus ſolum, concedimus totum, at ſi intendit nec etiam metaphoricè, ac translatiuè poſſe competere, vt velle videtur, diſſentimus ab eo, nam ſi quantitas ad perfectionem eſſentiarum ſignificandum transfertur, vt ipſe concedit, idipſum de æqualitate, & inæqualitate eodem modo concedere debet, non enim eſt maior ratio de vno, quam de alio. Ad rationem patet ex dictis num. 229. & 230. in examine rationis Vaſquez pro noſtra concluſione, nam ſicut ſolæ quantitates ſunt propriè inuicem commenſurabiles, ſic propriè illis tantum æquale, & inæquale conueniunt, ſed quia rerum eſſentiæ ſunt metaphoricè commenſurabiles per acceſſum, vel receſſum vnius ab alia in perfectione, iuxtà illud Ariſt. 10. Met. 2. quod in vnoquoq; genere vnum eſt metrum, & menſura omnium aliorum, ſic etiam metaphoricè dici poſſunt æquales, ac inæquales; quo autem ſenſu menſura, & menſuratum eiuſdem rationis eſſe debeant iam explicatum eſt num. 230. Ad Confirm. fatendum eſt æqualitatem, & inæqualitatem ex naturis rerum non deſumi, quatenus hanc, vel illam conſtituunt ſpeciem, quia maior perfectio in hac ſpecie, vel differentia ſicut minor in alia, dicit rationem quandam perfectionem indiuiſibilem, quæ non conſtat gradibus perfectionis, quia tamen non habemus voces, quibus explicemus perfectionem illam ſimplicem, & indiuiſibilem excedentem aliam etiam ſimplicem, loquimur de illa ad explicandum hunc exceſſum, tanquam ſi haberet latitudinem graduum, vt duo, vt tria &c. & ſic æqualitas, vel inæqualitas eſſentiarum attenditur in illis ſecundum quod apprehenduntur cum tot gradibus perfectionis, quod ſolum probat propriè, & in rigore loquendo eſſentijs rerum non conuenire, non autem quod ſaltem metaphoricè non conueniant; cur autem genus non prædicetur de ſpeciebus ſecundum magis, & minus dicendo albedo eſt magis color nigredine, & tamen adhuc dici poſſit, albedo eſt nobilior color nigredine, ratio eſt, inquit Aureol. cit. quia nulla res eſt imperfectiori modo ſua eſſentia, quantumcunque ſit diminuta, quam quæcunque alia, quantumcunque ſit perfecta, & perfectiori modo, ſeu per differentiam perfectiorem genus participet.

Secundo arguit Auerſa ex diuinis relationibus ad probandum poſſe duas eſſentias æqualis eſſe perfectionis, nam relationes originis ſunt alterius rationis, ac veluti ſpecie diſtinguuntur, & tamen vna non eſt perfectior alia, ſed prorſus æquales, vt habetur in ſymbolo Athanaſij in hac trinitate, *nihil maius, aut minus, ſed tota tres perſonæ ſibi ſunt coæquales*, ergò benè ſtat diuerſitas ſpecifica, ſeu eſſentiarum diſſimilitudo ſine inæqualitate perfectionis. Deindè arguit etiam ex creatis, nam præſentia localis conſtitutiua in hoc ſpatio, & alia conſtitutiua in alio ſpatio ſunt ſpecie diuerſæ, & tamen ſunt æqualis perfectionis.

238 Reſp. hoc argumentum fundamento dubio niti, quia controuerſia eſt inter Theologos, an relationes originis in diuinis, vt ſunt ab eſſentia contradiſtinctæ, dicant aliquam perfectionem, negant Scotiſtæ, affirmant Thomiſtæ, & in quacunque ſententia argumentum non vrget, nam ſi dicantur importare perfectionem infinitam cum Thomiſtis ſtatim corruit argumentum, quia cum infinitæ ſint, ſunt inæqualitatis incapaces, quandoquidem æqualitas, & inæqualitas ſunt proprietates duntaxat quantitatis, & eſſentiæ finitæ, vt monet Doctor 2. d. 1. quæſt. 3. K. vndè diuerſa eſt ratio diuinarum relationum, ac attributorum à ſpeciebus rerum creatarum, de quibus hic eſt ſermo, & in hac materia de æqualitate, & inæqualitate perfectionis ſpecificæ malè deducitur argumentum ex rebus diuinis ad res creatas. Sed adhuc minus vrget argumentum in alia ſententia aſſerente diuinas relationes non importare nec perfectionem, nec imperfectionem, quia cum non ſint entia quanta, nec æqualitatis, nec inæqualitatis ſunt capaces, cum hæ ſint proprietates ſolum entis quanti, vndè miror, quod hic ait Poncius, hoc argumentum efficaciter concludere ex ſuppoſitione noſtræ ſententiæ, quod relationes diuinæ nullam dicant perfectionem. Sed inſtat Poncius contra vtramq; reſponſionem, contrà datam in opinione Thomiſtarum quidem, quia iuxtà illam ex diuerſitate ſpecifica, vt ſic, non benè infertur inæqualitas, & quatenus hoc ſuppoſito ipſi oſtendere non poſſunt, cur diuerſitas ſpecifica creata, vt ſic, neceſſariò inferat illam inæqualitatem; contrà reſponſionem verò datam in opinione Scotiſtarum vrget eodem ferè modo, quia ſi diuerſitas ſpecifica non inferat inæqualitatem perfectionis in aliquo caſu, non eſt vlla ratio, cur inferat illam ex ſe præciſè in omni caſu. Et prætereà ſicut poſſunt dari differentiæ eſſentiales contractiuæ, ac conſtitutiuæ diſſimiles entitatiuè, & tamen conuenientes in non habenda perfectione; ergo ſimiliter dari poſſunt differentiæ conſtitutiuæ diſſimiles entitatiuè, & tamen conuenientes in tanta, vel tanta perfectione, & conſequenter æquales in perfectione. Reſpond. ex diuerſitate ſpecifica, vt ſic, in rebus creatis benè deduci inæqualitatem perfectionis, quia ſunt entia finita, & conſequenter capacia æqualitatis, & inæqualitatis, non ſic in diuinis, vbi omnia ſunt infinita, ſic reſponderent Thomiſtæ; nec etiam hæc replica Scotiſtas vrget, quia in caſu argumenti diuerſitas ſpecifica ideo non infert inæqualitatem, quia reperitur in rebus non quantis, quales ſunt relationes diuinæ, in alijs verò caſibus vniuerſaliter infert illam, quia reperitur in rebus quantis, vndè diuerſitas ſpecifica, vt ſic, quantum eſt de ſe, niſi in materia ſubiecta obex occurrat, ſemper infert inæqualitatem perfectionis, & quando non infert, non ex parte eius id prouenit, ſed ab extrinſeco, quia ſcilicet reperitur in rebus non quantis, vel in rebus infinitis, quæ ſunt inæqualitatis capaces. Ad aliud negatur conſequentia, quam non probat, ob rationes allatas.

Ad 2. argumentum Auerſæ de præſentijs localibus concedo omnes eſſe æqualis perfectionis, ſed nego eſſe ſpecie diuerſas, quia vt dixi diſp. 15. Phyſ. q. 7. art. 1. omnia vbi ſunt eiuſdem rationis, & ſpeciei eſſentialis, & ſolùm accidentaliter differunt ob differentias poſitionum vniuerſi, vt docet Doctor 2. d. 2. quæſt. 7. T. Quod ſi etiam concederetur eſſe diuerſæ ſpeciei, tunc negari deberet eſſe æqualis perfectionis, cum non adſint rationes vrgentes, vndè oppoſitum conuincatur. Tum quia negant quamplures præſentiam localem eſſe rei locatæ quid ſuperadditum, vndè hoc etiam ſecundum argumentum dubio nititur fundamento.

239 Tertiò, arguit Poncius ad idem, quia ſi eſſet aliqua ratio, vndè colligeretur certò, quod omnes ſpecies diuerſæ debeant eſſe inæqualis perfectionis, maximè ex eo, quod eſſent diuerſæ ſpeciei, ſed hæc ratio non probat, quia benè poteſt aliquis habere conceptum de albedine, & dulcedine v.g. quod ſint diuerſæ rationis ob diſſimilitudinem maximam, quam habent, & tamen ignorare, vtra altera ſit perfectior; & ſane de facto non colligitur hominem eſſe perfectiorem equo ex eo, quod ſit diuerſæ ſpeciei ab illo, quia hoc principium non magis probaret hominem eſſe perfectiorem, quam equum, cum alter ab altero ſit æquè diuerſæ ſpeciei, ergo ex diuerſitate ſpecifica non colligitur inæqualitas perfectionis. Neque dicas ad ſaltem poſſe colligi indeterminatè, quamuis determinatè aſſignari nequeat, quænam ſit perfectior ex illis. Quia benè poteſt quis habere conceptum de diuerſitate ſpecifica rerum nullo modo conſiderando aliquid de perfectione earum. Deindè viſio ocularis vnius albedinis numero diſtinctæ ab alia albedine non eſt maioris, aut minoris perfectionis, quam viſio ocularis eiuſdem oculi terminata ad aliam albedinem eiuſdem omninò rationis, vt patet, ſed probabile eſt illas viſiones eſſe diſtinctæ ſpeciei, quia magis ſunt inter ſe diſſimiles intrinſecè, & per ſe, quam duæ viſiones eiuſdem oculi terminatæ ad eandem numero albedinem, quandoquidem hæ duæ conueniunt in omnibus, in quibus conueniunt duæ viſiones diuerſarum albedinum, & prætereà conueniunt in hoc, quod eſt eſſe viſiones eiuſdem numero albedinis, in quo non conueniunt illæ viſiones diuerſarum albedinum, quandoquidem per vnam nequeat videri illud ipſum obiectum, quod videtur per alteram. Nec dici poteſt, quod illa diuerſitas oriatur ex hæcceitate, quia propter illam diuerſitatem illæ duæ viſiones diſtinguuntur pluſquam numero, & quia in hæcceitate omnes illæ albedines conueniunt proportionaliter abſque vlla prorſus differentia.

Reſp. primò vnicum fundamentum & præcipuum, vndè colligitur eſſentias ſpecie diuerſas eſſe inæqualis etiam perfectionis, eſt quia perfectio eſſentialis eſt eadem prorſus realiter, & formaliter cum eſſentia rei, ex hac enim maxima identitate colligitur euidenter, quod ſi eſſentiæ ſunt ſpecie diuerſæ, ſint etiam in perfectione inæquales, quando enim aliqua ſunt adeo inter ſe identificata prorſus repugnat, vt quæ in vno illorum conueniunt, diſconueniant in reliquo, quemadmodum per ſextam rationem deductum eſt. Deindè concedi etiam poteſt maioris aſſumptum, ſicut enim ex hoc quod duo indiuidua ſunt eiuſdem ſpeciei ſequitur ſtatim, quod etiam ſint perfectione paria, ita è contra ex hoc, quod ſunt diuerſæ ſpeciei colligitur, quod ſint perfectione imparia, vt deductum eſt ratione ſeptima, vnde conceſſa maiori negatur minor, ad cuius probationem reſponderi poteſt, vt ibi. Vel dicendum quod aut perfectio eſſentialis rei ponitur cum

Ad-

Digitized by Google

Aduerſarijs, & Aureol. penitus identificata cum eſſentia, adeoquod iret rationem eius formalem, & tunc negari poteſt aſſumptum in probatione, ſi enim cognita hominis v.g. & equi ſpecifica diuerſitate, ſtatim cognoſcitur quoque inæqualitas earum ſpecierum, & determinatè ſcitur quænam illarum ſit perfectior; ſi vero identificatur ſolùm cum eſſentia, vt modus cum re, vt dicunt noſtrates, cognita eſſentiarum diuerſitate ſpecifica colligitur indeterminatè, quod aliqua illarum eſt perfectior; imò ſi eſſentiæ illæ perfectè, & diſtinctè conciperentur, cum eſſentia nequeat ita concipi ſine modo, vt notat Doctor 1.d.8.quæſt.3, ad 1.princ. cognoſceretur etiam quænam illarum determinatè ſit nobilior, & perfectior, & non indeterminatè tantum; vnde in hoc ſenſu negatur poſſe quempiam habere conceptum de diuerſitate rerum ſpecifica, nullo modo conſiderando aliquid de perfectione earum.

240 Ad aliud reſpond. primò negando minorem conceſſa maiori, ſicut enim illæ duæ albedines ſolo numero inter ſe diſtinguuntur, ſic etiam ambæ illæ viſiones; & cum dicitur illas ſpecie differre, quia differunt pluſquam duæ viſiones eiuſdem oculi ad eandem numero albedinem terminatæ, cum ergo illæ numero differant, illas ſpecie differre oportuerit, eo quia omnis differentia, quæ eſt maior numerica, eſt ſpecifica; negatur rurſus aſſumptum cum ſua probatione, quandoquidem hæc maior differentia eſt ſolum accidentalis, non eſſentialis, & ideo ſphæram non egreditur diſtinctionis numericæ; ſic linea decem palmorum à linea bipalmari plus differt, quam alia bipalmaris linea, quæ ſolo numero differt ab ea, & tamen talis differentia non eſt ſpecifica, ſed adhuc eſt numerica, quia magis differt à bipalmari, quam duæ bipalmares inter ſe, accidentaliter tantum, quod & multis alijs exemplis poteſt oſtendi. Quod ſi quis concedere vellet illas viſiones eſſe diuerſæ ſpeciei, tunc poſtea maiorem negare deberet, quod nempe vna viſio non ſit perfectior alia, quia non datur conueniens ratio probans oppoſitum, vt & Poncius ipſe fatetur. Sed inſtat rurſus contra hanc ſolutionem, ſi diſſimilitudo aliqua poteſt dari inter duo numero diſtincta ratione hæcceitatum abſque inæqualitate perfectionis, cur non poteſt dari diſſimilitudo inter aliqua ratione differentiarum eſſentialium abſque inæqualitate perfectionis? ſed ſi illa diſſimilitudo quæ eſt inter duas viſiones duarum albedinum, proueniret ab hæcceitatibus, quandoquidem non habeat inæqualitatem perfectionis, diſſimilitudo aliqua poteſt prouenire ab hæcceitatibus abſque inæqualitate perfectionis, ergo, & à differentijs eſſentialibus. Reſpond. negando paritatem, poteſt namque inter duo indiuidua eſſe aliqua diſſimilitudo ratione hæcceitatum abſque inæqualitate perfectionis eſſentialis, quia illa diſſimilitudo eſt accidentalis, non verò eſſentialis, & in prædicatis quidditatiuis, at omnis diſſimilitudo, quæ inter aliqua verſatur ratione differentiarum eſſentialium, eſt eſſentialis, & quidditatiua, & ideò compoſſibilis non eſt cum æqualitate perfectionis inter illa, ſed neceſſariò exigit inæqualitatem perfectionis, quia cum hæc duo ſint prorſus idem, ſcilicet eſſentia, & perfectio, repugnat quod quæ diſconueniunt in vno eorum, non item diſconueniant, & in altero.

241 Quartò, arguit Ouied. non repugnant duo animalia, quæ habeant operationes ita notabiliter differentes, ac illas habent equus, & leo, & ſint æqualia inter ſe tam principia operationum, quam operationes, de his ergo inquiro, an ſpecie diſtinguerentur, vel non; ſi ſpecie diſtinguuntur, non requiritur inæqualitas ad ſpecificam diſtinctionem, ſi non diſtinguuntur, poterunt dari indiuidua, quorum operationes notabiliter differant, non ſpecie differentia, & nullum argumentum erit ad affirmandum equum, & taurum ſpecie differre, quia licet habeant operationes differentes notabiliter, non poteſt nobis certo conſtare has operationes eſſe inæquales in perfectione. Si dicas ad diſtinctionem ſpecificam requiri inæqualitatem perfectionis, & ideò caſum poſitum repugnare, quia indiuidua illa ſpecie diſtinguerentur propter operationes notabiliter differentes, & non diſtinguerentur propter æqualitatem perfectionis. Contrà inſtat, præciſe ex ſola notabili operationum differentia ſufficienter ſpecies diſtinguuntur, ergo non eſt neceſſaria inæqualitas ad hanc diſtinctionem conſtituendam, antecedens probat communis omnium ſenſus, qui agentes de æqualitate, aut inæqualitate rerum, illa indiuidua dicunt ſpecie diſtingui, quæ operationes habent notabiliter differentes nulla alia ratione ducti.

Reſp. negando aſſumptum, cum enim aliqua indiuidua ſpecie inter ſe differre deprehendantur præſertim ex operationibus totam ſpeciem conſequentibus, & notabiliter inter ſe differentibus, planè repugnant duo animalia, quæ habeant operationes notabiliter differentes, vt habent equus, & leo, & adhuc inter ſe ſint æqualia in perfectione ob rationem ſæpius inculcatam, quia nempe cum perfectio entitatiua ſit prorſus idem cum rei eſſentia, repugnat omninò quod quæ in vno conueniant, & in alio, neque nos dicimus ad diſtinctionem ſpecificam inæqualitatem perfectionis eſſentialiter requiri, quaſi per ipſam formaliter conſtituatur; ſed potius ipſam inſequi, & comitari, ſicut enim vnamquamque eſſentiam peculiaris, & ſibi commenſurata inſequitur entitatiua perfectio, ſic pariter duas eſſentias diuerſas diuerſæ quoque ac inæquales conſequuntur perfectiones eſſentiales; & quamuis ex notabili operationum diuerſitate differentia ſpecifica ſufficienter colligatur, adhuc tamen colligi etiam poteſt ex inæqualitate perfectionis, quia tamen operationes magis nobis innoteſcunt, quam perfectio entitatiua rerum, hinc eſt quod diſtinctionem ſpecificam earum magis ex diuerſitate operationum colligimus, quam ex varietate, & inæqualitate perfectionis eſſentialis; an verò ex notabili differentia ſit ſemper colligenda ſpecifica patebit infrà diſp. 50. q. 1 t.

242 Quintò arguit Arriag. nam duæ cognitiones æquè intenſæ, ac claræ vna de Petro, altera de Paulo ſunt aliqualiter diſſimiles, nec tamen vllo modo ſunt inæquales, perfectio enim, quam in vna dicit eſſe repræſentatiuam Petri, dicit in altera eſſe repræſentatiuam Pauli, ergo diſſimilitudo non dicit formaliter inæqualitatem, ergo poſſunt duæ ſpecies diuerſæ æquales eſſe intenſè. Conf. quia ex ipſis terminis videtur manifeſtum aliud eſſe diuerſitatem, aliud inæqualitatem, ideoque in moralibus quantumuis videamus res ſpecie diuerſas, adhuc ſæpè tanti vnam, ac alteram æſtimamus; item in phyſicis æqualem ſolent afferre voluptatem duo bona, quantumuis ſpecie diuerſa, ergo diuerſitas ſpecifica non arguit neceſſario inæqualitatem. Conf. denium, nam videmus ipſis oculis colorem viridem, & rubrum eſſe notabiliter diuerſos, eos autem eſſe inæquales, & vnum perfectionem alio non videmus, vbi enim vides exceſſum? & in quo eſt? experientia enim nulla illum nobis oſtendit, nec ad illa vlla ratio conuincens ſuppetit, cur ergo dicere cogimur neceſſario eos eſſe inæquales? Quod ſi diuerſitas ea notabilis eſſet formaliter inæqualitas, videre eos colores eſſe diuerſos, ac videre eſſe inæquales, eſſet idem, quod eſt falſiſſimum.

Reſp. vt conſtat ex his vltimis verbis ſuſpicatur hic Auctor nos aſſerere diuerſitatem ſpecificam eſſe formaliter idem cum inæqualitate, immo diuerſitatem ſpecificam per ipſam inæqualitatem perfectionis eſſentialis formaliter, ac intrinſecè conſtitui, quod minimè aſſerimus, quia cum Scoto quol.6. optimè in eſſentijs rerum diſtinguimus relationem identitatis à relatione æqualitatis, & relationem diuerſitatis à relatione inæqualitatis, & dicimus quod ſicut in indiuiduis non eſt idem in eis, ſeu non eſt eadem relatio identitas ſpecifica, & æqualitas in perfectione eſſentiali, ſed hæc ſequitur ad illam, ſic etiam in ſpeciebus non eandem important relationem diuerſitas ſpecifica, & inæqualitas in perfectione eſſentiali, ſed hæc ſequitur ex illa, & vbi identitas, & diuerſitas immediatè fundatur ſuper eſſentias rerum, æqualitas, & inæqualitas fundantur ſupra modos intrinſecos earum, vel in ipſis, vt eſſentialiter modificatis; & per hoc patet ad argumentum quoad hoc punctum; quoad alia reſpondendum eſt, vt ad 2. Poncij de pluribus viſionibus cum quo omnino coincidit. Ad Conf. negatur conſequentia, quæ non benè deducitur ex antecedente, ſicut enim non tenet hæc conſequentia, aliud eſt in homine formaliter rationalitas, aliud riſibilitas, ergo rationalitas non arguit neceſſariò riſibilitatem, quia licet hæc ſint diſtincta in ſuis conceptibus, imò & realiter ſecundum Thomiſtas, tamen quia inter ea connexio neceſſaria reperitur, vnum neceſſariò arguit aliud; ita dicendum in propoſito, quod eſtò diuerſitas, & inæqualitas non important formaliter eandem prorſus relationem, tamen quia diuerſitas fundatur immediatè in eſſentijs, & inæqualitas in modis earum, cum modi ſint cum eſſentijs prorſus ex natura rei identificati, ſequitur quod neceſſariò inæqualitas ſequatur eſſentiarum diuerſitatem, & æqualitas earum identitatem, quia quando ſunt aliqua realiter, & formaliter identificata, quæ in vno eorum conueniunt, conueniunt & in reliquo, & quæ diſconueniunt in vno, in alio quoque diſconueniunt, vt ſæpè dictum eſt; exempla verò illa ex moralibus, & phyſicis deducta non ſunt ad rem, quia æqualitas, vel inæqualitas æſtimationis in eis non fundatur in aliqua eſſentiali perfectione rebus illis identificata, ſed potius in perfectione quadam accidentali. Ad aliam Conf. conceditur aſſumptum, & negatur conſequentia, quia neque etiam rubri, & viridis coloris eſſentiales differentias attingimus, ſed ſolas operationes notabiliter diuerſas, & tamen ex his arguimus illas, ſic ergo in propoſito quamuis non attingamus gradum determinatum perfectionis illorum colorum, quia cum hic ſit modus intrinſecus eſſentiarum, nos æquè latet ferè, ac ipſæ intrinſecæ differentiæ, tamen ſicut ex notabili operationum, ac affectuum diuerſitate illorum colorum, licet inter eos arguere diuerſitatem ſpecificam, ita quoque licebit arguere inæqualitatem eſſentialem, quæ ſolet talem diuerſitatem comitari.

243 Sextò, arguit Paſqualig. non implicat, quod tanta perfectio ſit in vna eſſentia, quanta eſt in alia ſeruata proportione, quia tunc non obſtat diuerſitas, nam cum hæc non ſit æqualitas commenſurationis, ſed ſolùm proportionis, optimè poteſt ſtare cum ipſa diuerſitate eſſentiarum, quia proportio non eſt ſecundum eandem rationem, ſed diuerſa. Confirm. exemplo duarum quantitatum, quæ habeant diuerſam figuram itaut vna ſit circularis, & altera quadrata, tunc enim impoſſibile eſt, quod huiuſmodi quantitates poſſint commenſurari ſeruata tali figura, & tamen proportione ſeruata poſſunt eſſe æquales in mole, itaut tanta moles includatur in quantitate circulari, quanta in quadrata, vel triangulari; pariter ergo fieri poteſt, vt idem contingat in eſſentijs, quod ſcilicet tanta perfectio includatur in vna ſeruata diuerſitate eſſentiæ, quanta includitur in alia, & proindè ſint æquales in perfectione proportionaliter, licet non ſint adinuicem commenſurabiles propter diuerſitatem eſſentialem. Rurſus eſſentia diuina eſt in infinitum varijs modis imitabilis à creatura, ponatur ergo vna aliqua eſſentia iam producta, deinde incipiat Deus producere alias, & alias eſſentias, ita tamen vt incipiat ab aliqua imperfectiori, & progrediatur ad magis perfectas continuando hanc productionem quouſque producatur aliqua creatura perfectior illa, quam ſupponimus reperiri ante hanc continuatam productionem, tunc neceſſariò concedenda

eſt

Digitized by Google

eſt aliqua creatura æqualis perfectionis cum illa, quia antequam creaturam perfectionem producat, prius per gradum illum inferiorem tranſire debet, in quo reperitur creatura illa iam ab initio producta. Tandem ſi non poſſet Deus communicare alicui creaturæ tantam perfectionem infra ſuum eſſe, quantam communicauit alteri, non eſſet infinitis modis imitabilis.

Reſpond. diſtinguendo de duplici proportione geometrica nempe, & aritmetica ex Ariſt. 5. Ethic. cap. 7. & tunc concedo aſſumptum de prima proportione, quæ tunc contingit, quando vna res in ſuo genere v. g. aſinus aliquis eſt ita perfectus, ſicut aliquis equus in genere ſuo, in hoc, inquam, ſenſu verum eſt, quod tanta perfectio eſſe poteſt vnius rei in ſuo genere, quanta eſt alterius in ſuo ſeruata proportione, nec huic proportioni diuerſitatem eſſentiarum obſtare; ſed negatur de proportione aritmetica, quam alij appellant æqualitatem ad pondus, nam iſta contingit, quando nulla habita ratione perfectionis, quam hæc, vel illa res requirit in ſuo ordine, tanta perfectio eſt in vna eſſentia, quanta eſt in alia ſimpliciter, & abſolutè loquendo, huic autem æqualitati ad pondus, ſeu proportioni aritmeticæ obſtat diuerſitas eſſentiarum ob rationes iam aſſignatas. Ad Conf. reſpondetur per eandem diſtinctionem proportionis, quod ſi maiorem proportionem, ac æqualitatem per illud exemplum inter duas ſpecies intendit Paſqualig. inducere, neganda eſt paritas. Ad aliud conſtat ex dictis ſupra num. 132. argumentum illud ex diuinis Idæis deductum magis oppoſitam vexare ſententiam, quam noſtram, quia ſi duæ crearentur eſſentiæ adamuſſim æquales in perfectione, quæuè diuinam eſſentiam in eodem gradu imitarentur, vnam & eandem haberent ideam præſertim ſecundum Aduerſarium, ſcilicet diuinam eſſentiam in tali gradu imitabilem, & ſic non eſſent illæ eſſentiæ eſſentialiter diuerſæ, quia diuerſis eſſentijs diuerſæ quoque correſpondent Ideæ, & diuina eſſentia ſub diuerſis reſpectibus imitabilitatis, vndè caſus iſte de illa continuata productione admitti non debet eo modo, quo ponitur in argumento, vt nimirum poſſit denuò alia produci creatura æqualis in perfectione illi, quæ ab initio ſupponitur antè alias fuiſſe productam, quia tunc ambabus vna correſponderet idea, ſcilicet eſſentia diuina ſub vno, & eodem reſpectu imitabilitatis. Et ad vltimum cum dicitur, quod hoc negato non eſſet Deus infinitis modis imitabilis, negatur hæc conſequentia, quia ſatis oſtenditur Deus infinitis modis imitabilis eo ipſo, quod poteſt diuerſas entium ſpecies producere in infinitum, & ſemper inæquales, vnam, ſcilicet altera perfectiorem, & ſub eadem ſpecie infinita indiuidua ſemper æqualia in eadem eſſentiali perfectione.

144 Poſtremò arguitur, ſicut ſe habent ea, quæ ſunt eiuſdem rationis ſpecificæ ad gradualitatem illius rationis, ſic ea quæ ſunt alterius rationis ad gradualitatem communis rationis, ſed duæ albedines participant rationem albedinis aliquando in vno gradu, & aliquando in alio, & alio, vt patet, ergo & formæ alterius rationis poterunt entitatem participare, & nobilitatem in eodem gradu. Præterea, quandocunque aliqua diſtinguuntur non eſt inconueniens, ſi accidat diuerſitas in vno, non facta diuerſitate in alio, ſed in forma ſpecifica aliud eſt ſua ratio quidditatiua, & alius eſt gradus perfectionis, alioquin quæcumque ſunt eiuſdem ſpeciei eſſent æquè perfecta, quod eſt falſum, cum vna anima intellectiua ſit nobilior alia, ergo aliqua poſſunt eſſe diſtincta ſpecie, & habere eundem gradum nobilitatis.

Reſp. ambas has rationes ab Aureol. & Soncin. in terminis propoſui, atque diſſolui, ſed quia non ſoluuntur iuxta noſtra principia, aliter reſpondeo ad 1. negando paritatem maioris, quia diuerſo modo contrahitur genus ad ſpecies, & ſpecies ad indiuidua; nam differentiæ ſpecificæ pertinent ad quidditatem conſtituti, & ſunt adinuicem oppoſitæ, & contrariæ. & perfectionem addunt rationi contractæ, non ſic differentiæ indiuiduales, quia nec pertinent ad quidditatem ſui conſtituti, quandoquidem non explicant quid ſit indiuiduum v. g. quid ſit Petrus, ſed potius quis ſit, nec ſunt inter ſe oppoſitæ, & contrariæ ſed diſparatæ, nec perfectionem addunt ſpeciei contractæ, cum non ſint entia quanta, vt fuſius conſtabit diſp. 10. de principio indiuiduationis; hinc eſt, quod omnia indiuidua ſunt eiuſdem rationis eſſentialis, & perfectionem eſſentialem ſemper in eodem gradu participant, cum vnum non ſit eſſentialiter perfectius alio, quicquid modo ſit de gradibus indiuidualibus, nam quoad illos concedunt aliqui vnum indiuiduum eſſe perfectius alio, quod in accidentibus magis, & minus ſuſcipientibus planè negari nequit, vnus enim calor eſt alio intenſior, & albedo vt ſex perfectior eſt albedine vt tria, quoad illos gradus indiuiduales, tamen quoad ſpecificum, & eſſentialem albedinis vna non eſt perfectior alia, quia ille conſiſtit in indiuiſibili, & æqualiter participatur ab omnibus, ex qua doctrina patet etiam quid ſit dicendum ad minorem, nam ſolùm verificatur de participatione ſecundum gradus indiuiduales, ſpecificus ſiquidem ab omnibus indiuiduis æqualiter, & indiuiſibiliter participatur; eſt etiam aliud diſcrimen valdè notandum inter gradus indiuiduales, & ſpecificos, vt notat Trombet. 1. Met. q. 1. art. 2. quod ſpecificus identificatur realiter, & formaliter cum eſſentia, at non ſic indiuiduales gradus, & ideò ab iſtis poteſt albedo ſeparari, & interdum cum vno reperiri, & aliquando cum alio, at nunquam ſeparari poteſt à gradu eſſentiali, & ſpecifico, vndè conſtat paritatem in maiori aſſumptam minimè valere, quæ etiam doctrina traditur à Scoto 1. d. 57. q. 5. Ad aliud negatur minor, eſſentia namque ac eius eſſentialis perfectio ſunt omninò idem realiter, & formaliter, & ad ſummum dici poſſunt diſtincta modaliter, quæ diſtinctio cum ſit minima non ſufficit ad verificandum, quod duæ ſpecies in eſſentia diuerſificentur, & in perfectione eſſentiali conueniant; tum quia hæc ita commenſurantur eſſentiæ, vt cum quo eſſentia non conuenit, nec etiam perfectio eſſentialis conuenire poſſit; negatur inquam, minor, & gratia conceditur quæcunque ſunt eiuſdem ſpeciei eſſe quoque eiuſdem perfectionis eſſentialis, vndè falſum eſt, quod vna anima intellectiua ſit eſſentialiter nobilior alia, an verò dici poſſit perfectior quoad gradus indiuiduales inferius declarabitur diſp. 10. q. 11.

DISPVTATIO IX.

De natura communi, ſeu vniuerſali.

1 *Poſtquam de eſſentia, & exiſtentia entis finiti, vt ſic, tractatum eſt in præcedentibus, quia hoc diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, vt dictum eſt diſp. 7. q. 1. de his partibus ſubiectiuis mox eſſet agendum. Verum quia ſubſtantia, & accidens per varia diſtribuuntur prædicamenta, & prædicamentalis linea ex varijs entium gradibus contexitur, ſcilicet vniuerſalibus, qui fundantes varias intentiones logicas dicuntur genera, & ſpecies, vel ſingularibus, quæ dicuntur indiuidua, antequam de ſubſtantia, & accidente agamus, vtile viſum eſt prius de his gradibus diſſerere, qui vtriſque conueniunt, nam genera, ſpecies, & ſingularia in prædicamentis accidentium reperiuntur perindè ac in cathegoria ſubſtantiæ. Ex quo fit hic per naturas communes, & vniuerſales intelligi debere, non quidem gradus tranſcendentes Deo, & creaturis communis, vt benè notat Baſſol. 2. d. 12. q. 4. art. 2. quia huiuſmodi conceptus non fundantur in aliqua natura, vel realitate, quæ verè ſit communis Deo, & creaturis, vt conſtat ex dictis diſp. 2. de natura entis; ſed ſolum prædicamentales, & limitatos, tam genericos, quam ſpecificos, cum enim iſti importent naturam, ſeu realitatem à parte rei pluribus communem, vt poſteà conſtabit, meritò nomen communium naturarum ſibi vendicant. Et quia vniuerſalia ſolent ſingularia natura præcedere, prius de natura communi, & vniuerſali ſermonem inſtituemus, poſteà de ſingulari, quarè præſens diſputatio erit de natura communi, ſequens verò de Indiuiduo, & ſingulari.*

QVÆSTIO PRIMA.

An vltrà ſingularia à parte rei dentur naturæ communes, ſeu vniuerſales.

Plures, ac varias Vniuerſalis acceptiones tradidi in logica in prælatione diſp. 4. vt enim alias omittam, quæ modò ad rem non faciunt, aliud dicitur vniuerſale in ſignificando, & eſt nomen multa ſignificans, vt hoc nomen homo, animal, quæ omnes homines ſignificant, & omnia animalia; aliud in repræſentando, vt cognitio quam intellectus habet de homine, vel de animali, hæc enim aliquo modo omnes homines repræſentat, ac omnia animalia ſaltem quantum ad id, in quo conueniunt; aliud dicitur vniuerſale in eſſendo, quod ſcilicet eſt in multis, vt natura animalis, quæ in omnibus animalibus reperitur, & natura hominis, quæ eſt in omnibus hominibus, & hoc etiam appellari ſolet vniuerſale metaphyſicum; aliud tandem dicitur vniuerſale in prædicando, ſeu logicum, & eſt illud quod prædicatur de multis instar cuiuſdam ſecundæ intentionis logicæ

gicæ per intellectum applicatæ illi naturæ communi, quæ dicitur vniuerſalis in eſſendo, vt cum animal de omnibus animalibus prædicatur per modum generis, & homo de pluribus hominibus per modum ſpeciei; vnde patet vniuerſale in eſſendo fundamentum eſſe vniuerſalis in prædicando, ex eo enim quod natura humana eſt in Petro, & Paulo, ideò prædicatur de illis prædicatione dicente, hoc eſt hoc, Petrus eſt homo, Paulus eſt homo. Vniuerſale itaque quod ad præſens pertinet inſtitutum, eſt vniuerſale in eſſendo, quod abſolutè loquendo ſub nomine vniuerſalis intelligitur ad differentiam ſingularis, & indiuidui, quod pluribus communicari non poteſt, vt Petrus, & hic equus, nam de vniuerſali in prædicando ſatis dictum eſt in logica diſp. 4. log. cit. quæſt. 1. & obiter ſolum aliqua de vniuerſali in eſſendo diximus, pro quanto neceſſaria erant ad cognitionem fundamenti Vniuerſalis logici, eius integrum reſeruando tractatum ad hunc locum. Potius autem ſub titulo de natura communi, quam de Vniuerſali in eſſendo, vt fieri ſolet, hanc diſputationem propoſui, & quæſtionem præſentem (quæ ſub hoc alio titulo ſolet inſtitui, an vniuerſalia in eſſendo ſint naturæ reales, an verò nudæ voces, & conceptus) quia vniuerſalitas propriè loquendo nequit à parte rei conuenire naturæ, & eſſentiæ, benè tamen communitas, vt docet Doctor 2. d. 3. quæſt. 1. vbi §. *ad quæſtionem*, inquit naturam de ſe nec eſſe vniuerſalem, neque particularem, ſed ad vtrumque indifferentem, & in fine quæſt. aſſ. communitatem ex ſe conuenire naturæ, non tamen vniuerſalitatem; quare cum hic quæritur, an dentur naturæ communes, ſeu vniuerſales à parte rei, ſeu ſub alio titulo, an vniuerſalia in eſſendo ſint naturæ reales, vel nudæ voces, & conceptus, non accipitur vniuerſale in rigore, ſed fusè prout ſe extendit ad omne id, quod ex ſe ſingulare non eſt, & aliquo modo commune multis; vndè natura prout à ſingularitate condiſtinguitur, rectius dicitur natura communis, quam vniuerſalis, licet hæc dici poſſit controuerſia de nomine. Quamuis autem quæſitum hoc fuerit iam diſp. 4. log. ab initio propoſitum, & reſolutum, placuit tamen rurſus hic illud proponere, tum quia hic eſt eius proprius locus, & ibi obiter tantum de eo actum eſt, tùm quia his temporibus apud Recentiores valdè inualuit Nominalium opinio naturas communes negantium, ſeu vniuerſalia in eſſendo, & ideo longiori adhuc diſcuſſione materia præſens indiget.

3 Duplex itaque ſententia eſt in hac materia, vna Realium, & alia Nominalium, Reales enim aſſerunt prædicatis quibuſdam, quæ ſunt intrinſeca rebus ſingularibus, & in quibus ſingularia ipſa eſſentialiter conueniunt, conuenire à parte rei communitatem, & vniuerſalitatem quandam, ac etiam quandam vnitatem ſibi intrinſecam diſtinctam ab vnitate, quam habet cognitio, quæ circa illas naturas, vel prædicata verſatur, atque adeò naturas illas v. g. hominis, & animalis immediatè concipi, & ſignificari conceptibus, & nominibus vniuerſalibus; ita fert tota ſchola Realium, qui & hoc nomen ab hujus quæſiti deciſione ſibi mutuarunt aſſerentes vniuerſalia in eſſendo eſſe naturas reales, non verò nudas voces, & conceptus, vt aſſerunt Nominales, à quo aſſerto, & ipſi quoque Nominalium cognomen traxerunt; verum tamen eſt neque ipſos Reales poſtea inter ſe conuenire in explicanda communitate, & vnitate naturæ realis, quæ eſt pluribus communicabilis, Thomiſtæ namque nolunt ullam communitatem conuenire naturæ, niſi per opus intellectus, Scotiſtæ verò eam conuenire contendunt aliquo modo etiam præter opus intellectus, vt fuſius infrà explicabitur, vbi de hac vnitate, & communitate naturæ propria quæſita proponentur.

Nominales verò negant vniuerſalitatem, vel communitatem re vera conuenire alicui prædicato, quod ſit ſingularibus intrinſecum, aſſerentes nullam rem dari poſſe in rerum natura, quæ ſit vniuerſalis in eſſendo, ſiue exiſtens in ſingularibus, ſiue ſeparata ab illis, vt aiebat Plato, quia quælibet res exiſtens, vel quæ exiſtere poteſt, eſt ſingularis; ſed dari ſolùm vniuerſale in ſignificando, vel in repræſentando, quod non diſtinguitur in re à ſingulari in eſſendo, ſed tantum in ratione ſigni; vndè conſequenter aſſerunt ex parte obiecti nullam vnitatem conuenire conceptui vniuerſalis, ſed omnia à parte rei eſſe ſingularia, vt etiam hinc deducant vnitatem vniuerſalis deſumendam eſſe ex actu intellectus, quo confusè concipiuntur omnia ſingularia, vt ſimilia, non quidem ſimilitudine formaliter relatiua, ſed fundamentaliter, atque adeò ex parte obiecti non eſſe aliam vnitatem, niſi ſimilitudinis, ſimilitudo autem neceſſariò dicit plura, quæ tamen plura diſtinctè non concipiuntur, ſed confusè, in quo Nominales conueniunt cum quibuſdam antiquis, quos memorat, ac refellit Ariſtot. 4. Met. 22. qui vniuerſalia vndequaque negabant, nec aliud præter ſingularia in rerum natura agnoſcebant; ita Ocham p. 1. log. à capit. 14. & 1. d. 2. q. 4. & quol. 12. & 13. Adam 1. d. 33. quæſt. 8. Gabriel 1. d. 2. quæſt. 2. Greg. 1. d. 3. Rubion ibid. quæſt. 7. & ſequuntur modò Recentiores Auctores ex Societ. Ieſu Hurtad. diſput. 5. Met. ſec. 4. & 10. Arriag. diſp. 6. log. ſec. 4. Ouuied. controu. 1. log. punc. 4. & 5. & alij.

4 Falſum verò mihi videtur, quod hic aiunt quamplures vt Suarez diſp. 6. Met. ſec. 2. Moriſan. diſp. 1. log. quæſt. 5. Poncius diſp. 3. log. quæſt. 5. Nominales in hac materia verbis ſolum, & in modo loquendi à ſententia Realium diſſidere, id inquam falſum eſt, vt conſtat ex relatione iam facta ambarum opinionum, quia maiorem ſæpè vnitatem, & communitatem à parte rei tribuunt naturæ Reales, quam Nominales, iſti namque volunt vocibus, & conceptibus vniuerſalibus ipſa ſingularia immediatè ſignificari, vt ſimilia, at illi aiunt immediatè ſignificari naturam inferioribus communem, ipſa verò inferiora, non niſi mediatè, cum quia circa rerum vniuerſalitatem Nominales præſcindunt tantum ex parte actus modo iam explicato, ſed Reales præſcindunt etiam ex parte obiecti, certum autem eſt obiectiuè præſcindentes reipſa diſtare à ſententia præſcindentium formaliter tantum, præſertim loquendo de præciſionibus obiectiuis, quas admittunt Scotiſtæ; ex dictis diſp. 6. q. 16. cum quia Nominales nullam intrinſecam vnitatem, & communitatem agnoſcunt in natura, quæ denominationem vniuerſalis induere poteſt, benè tamen Reales, aut formalem, & actualem ex natura rei citrà quodcunque opus intellectus, aut ſaltim virtualem, & fundamentalem. Verum eſt tamen nonnullos Thomiſtas adeò tenuem, & exilem naturæ tribuere vnitatem ante opus intellectus, ac ita ſuam explicare ſententiam, vt non niſi verbis à Nominalibus diſſentiant, quam de cauſa Caietanus inſignior, & præcipuus D. Thomæ diſcipulus, ne cum cæteris Thomiſtis in Nominaliſmum abire videretur, vnitatem, & communitatem naturæ explicat iuxtà phraſim Scoti, vt videre eſt cap. 4. de ente, & eſſentia quæſt. 6. & inferius magis conſtabit. Sed adhuc minus placet, quod ait Poncius loc. cit. eatenus Nominales negaſſe dari vllam naturam vniuerſalem in eſſendo, quatenus intellexerunt per naturam vniuerſalem in eſſendo aliquam vnam poſitiuè naturam, quæ eadem poſitiuè ſecundum ſe formaliter poſſet verè, & poſitiuè inexiſtere multis, vndè concludit non tam abſurdam eſſe eorum ſententiam, quam communiter exiſtimatur, nec inter Nominales aliam eſſe cum alijs Doctoribus, quam de nomine controuerſiam. Hoc, inquam, valdè inconſultò dicitur, quia Nominales naturæ nedum negant vnitatem poſitiuam, ſed etiam negatiuam, & nedum negant antè opus intellectus eſſe pluribus communem per inexiſtentiam, ſed etiam per indifferentiam, vt eſt videre apud Arriag. Ouuied. & Hurtad. loc. cit. qui præſertim inter alios Recentiores ſententiam Nominalium in genuino eorum ſenſu intellexit, ac tenuit. Poſſem in huius rei confirmationem plura ex Ocham & Rubion. cit. afferre teſtimonia, ſed ſufficiant Hurtadi verba, quibus explicat Nominalium opinionem ſec. 10. §. 97. & ſequ. ait enim apud Nominales talem eſſe communitatem naturæ, vt conceptui vniuerſali non reſpondeat vnum obiectum vnitate ſe tenente ex parte ipſius, ſed vnum vnitate ſimilitudinis, quæ non eſt vnitas ſimpliciter, ſed ſecundum quid, cum dicat multiplicitatem plurium ſimilium, vndè illa multa habent vnitatem ex actu intellectus, à quo etiā habent vniuerſalitatem formaliter, atq; adeò ſicut vnitas proueniens ex actu eſt extrinſeca obiecto, ita & vniuerſalitas; nullam ergo intrinſecam, & realem naturæ vnitatem tribuunt Nominales ex parte obiecti ſe tenentem, ſed tantùm extrinſecam, & rationis prouenientem ex parte actus, nullum immediatum vocis, aut conceptus vniuerſalis ſignificatum agnoſcunt, ſed ſola ſingularia, vt ſimilia; Reales verò intrinſecam, & realem tribuunt naturæ vnitatem ex parte obiecti præcedentem opus intellectus actualiter, vel ſaltim virtualiter, & hanc vnam naturam ſingularibus communem dicunt eſſe immediatum ſignificatum vocis, & conceptus vniuerſalis, non ergo ſolo nomine, aut in modo loquendi tantum diſtant Nominales à Realibus, ſed etiam in re, vt adhuc magis ex dicendis conſtabit.

ARTICVLVS I.

Vltrà ſingularia dantur naturæ communes à parte rei.

5 Dicendum eſt vltrà ſingularia à parte rei dari naturas reales illis communes, in quibus realiter aſſimilantur, atque adeò vniuerſalia in eſſendo non eſſe nudas voces, aut conceptus, ſed reales quaſdam naturas, quæ in rebus ipſis verè exiſtunt. Concluſio hæc in ſchola Realium indubitata eſt, per quam ſolùm intendimus imaginationem deſtruere Nominalium, & ſtatuere realitatem naturarum communium in vniuerſo, parum curando nunc de modo, quo debeant admitti, num extra ſingularia, aut ſolùm in illis, num ab illis realiter diſtinctæ, vel tantùm formaliter, aut ratione, & qualis ſit hæc eius vnitas, & communitas, an ſit vnitas poſitiua, vel negatiua tantùm, an communitas per inexiſtentiam, vel ſolùm per indifferentiam; ab his, inquam, & ſimilibus quæſtionibus modò abſtineo, & ſolum aſſero in rerum natura præter ſingularia dari debere naturas communes, in quibus ipſa à parte rei conueniunt, quomodocunque id contingat. Eſt abſque dubio Ariſt. cit. 4. Met. 22. vbi eos carpit Philoſophos, qui tantùm ſingularia agnoſcebant in rerum natura, & 2. Met. 51. ait rationem animalis communem eandem eſſe in omnibus ſpeciebus, & 7. Met. docet definitionem non eſſe ſingularium, ſed vniuerſalium, quod etiam de ſcientia dixerat 1. Poſt. cap. 5. & 11. & 7. Met. à tex. 51. vbi ex inſtituto contrà Platonem diſputat de Vniuerſalibus, & naturis communibus, concedit vltrò hæc eſſe veras res, neque in hoc Platonem reprehendit, ſed tantùm in eo, quod ea per ſe primò putauerit extra ſingularia ſubſiſtere, quod inter omnia magnam fidem facit Ariſt. à nobis ſtare.

Hanc concluſionem probat Poncius loc. cit. hac vnica ratione, quia per naturam, quæ verè poſſit denominari vniuerſalis, nil aliud intelligimus, quam naturam per ſe vnam, quæ poſſit eſſe in pluribus indiuiduis cum ſui multiplicatione, quatenus poteſt habere plures naturas ſibi ſimiles in prædicatis eſſentialibus; ſed certum eſt non

im-

Digitized by Google

implicare huiuſmodi naturam, imo in quolibet indiuiduo creato ſaltim materiali dari de facto huiuſmodi naturam, & nominatim in Petro, & Paulo, Bucephalo &c. ergo dantur naturæ communes, quæ denominari poſſunt vniuerſales. Hæc ratio bona eſt, ſed nequit Nominales conuincere, niſi probetur minor, cuius probatio pendet ex inferius dicendis in hac diſp. de vnitate, & communitate naturæ, hoc enim eſt quod aiunt Nominales implicare, dari talem naturam, quæ in ſe ſit vna, & adhuc ſit in ſuis ſingularibus multiplicata, nam multitudo, & vnitas inuicem pugnant, & ideo hanc rationem contrà ipſos vrgere non poſſumus, niſi prius explicemus qualis ſit hæc vnitas naturæ, & quomodo cum ipſa ſit compoſſibilis multiplicatio eiuſdem in ſingularibus; in hoc ergo principio rationes adhibere debemus contrà Nominales, quæ abſolutè probent dari in vniuerſo naturas quaſdam communes, & reales præter ſingularia, quæ non ſunt puræ voces, & conceptus, præſcindendo nunc à modo, quo exiſtant in vniuerſo, an in ſingularibus, vel extrà, an ab ipſis realiter, vel tantùm formaliter, aut ratione ſint diſtinctæ.

6 Primò, itaque probanda eſt concluſio ex ſignificatione vocum, & conceptuum vniuerſalium, quia hæc vox animal non immediatè ſignificat hominem, & leonem, & hæc vox homo non immediatè ſignificat Petrum, & Ioannem, ſed aliquam naturam communem, in qua à parte rei citra quodcunque opus intellectus illa plura inferiora, & ſingularia conueniunt, & aſſimilantur. Item cognitio vniuerſalis v.g. animalis, & hominis non immediatè terminatur ad omnia particularia ſub illo contenta, vt aiunt Nominales, ergo immediatum obiectum talis conceptus formalis vniuerſalis erit aliqua vna natura ita communis illis, vt à parte rei in ipſa illa plura conueniant, ergo à parte rei præter ſingularia naturæ etiam communes concedi debent, probatur aſſumptum, quia tam voces, quam conceptus communes non immediatè ſignificant, niſi res ſecundum rationem, qua concipiuntur, ſed per tales voces, & conceptus vniuerſales inferiora, & ſingularia non concipiuntur ſecundum rationem ſingularitatum, aut rationum differentialium; ergo immediatè ſignificant naturam aliquam realem illis communem. Hanc rationem ad id probandum adhibui diſp. 4. Log. 1. art. 1. vbi, & reieci ſolutiones Hurt. & Arriag. ac etiam priori tom. Met. diſp. 6. quæſt. 56. num. 296. ad probandas præciſiones obiectiuas, vbi vlterius reijcio ſolutiones Ouied. Communis tamen ſolutio eorum in hoc conſiſtit, quod voces, & conceptus communes immediatè ſignificant omnia ipſa ſingularia in confuſo, & abſque vlla diſtinctione. Sed hoc reijcitur ex ipſa aſſumpti probatione. Tum quia ſi ex vi conceptus, vel vocis vniuerſalis illa plura confuſè ſignificantur, ſeu prout confunduntur in vnum, quærendum eſt quænam ſit hæc vna ratio, in qua confundi, & communicare dicantur, & hæc nequit eſſe niſi aliqua natura communis, quæ ſit immediatum ſignificatum vocis vniuerſalis, & immediatum obiectum illius actus confuſiui plurium in vnum.

Reſpondent Nominales illa plura confundi in vnitatem ſimilitudinis, & obiectum immediatum per cognitionem vniuerſalem repræſentatum eſſe, non aliquid vnum, ſed illa plura, non vt plura, & diſſimilia, ſed vt vnum, & ſimilia. Contra, quia ex 5. Met. fundamentum proximum ſimilitudinis non dicit pluralitatem, ſed vnitatem, id nempe, in quo plura ſunt vnum; ergo dicit aliquid vnum, & hoc eſt, cui immediatè tribuitur vniuerſalitas, quod argumentum latè proſequor infra cum Doctore a.d.3. quæſt. 1. Tum quia eſſe obiectum alicuius cognitionis eſt exprimi per ipſam, & repræſentari intellectui, cum ergo per cognitionem vniuerſalis ſingularia non repræſententur intellectui ſecundum proprias hæcceitates, aut alias rationes indiuiduales, quia tunc attingerentur non vt ſimilia, ſed vt diuerſa, & diſſimilia; ſatendum eſt per intellectionem vniuerſalis exprimi, & repræſentari vnam rationem communem omnibus, & hanc ſolam ab intellectu attingi, & concipi. Tum quia per cognitionem vniuerſalis ſingularia non attinguntur, ergo ſola natura communis, in qua fundatur vniuerſalitas. Probatur aſſumptum, quia ſingulare nequit cognoſci ſine ſingularitate, aut aliqua indiuiduali ratione, ſicut album nequit cognoſci ſine albedine, ſed ſic eſt quod per cognitionem vniuerſalis non exprimuntur, aut repræſentantur hæcceitates ſingularium; ergo nec ipſa ſingularia. Dices repræſentari ſaltim confuſè, & indiſtinctè, ac implicitè. Contra, quia hoc eſt repræſentari in aliquo prædicato vtriſque communi, hoc igitur prædicatum commune erit obiectum immediatum illius actus, tum quia hæc cognitio nedum habet ſignificatum implicitum, ſed etiam explicitum, non enim eſſe poteſt cognitio, niſi aliquod obiectum ſecundum aliquam rationem obijciatur intellectui explicitè cognoſcendum, illud ergo erit immediatum ſignificatum, ratione cuius confuſè, & implicitè ſingularia ſignificantur. Dices iterum cum alijs cognoſci quidem ſingularia per cognitionem vniuerſalis non formaliter, ſed materialiter, quatenus cognoſcitur ſimilitudo ipſorum, quæ cum ſingularibus identificatur. Contra, quia cognoſci materialiter non eſt cognoſci immediatè, ſed mediatè, quia eſt cognoſci ratione alterius immediatè cogniti, cum quo identificatur; imò hoc non ſufficit, vt aliquod obiectum propriè dicatur cognoſci, alioquin viſus dici poſſet attingere qualitates identificatas cum albedine etiam quæ ſunt extra ſphæram ſui obiecti, vt v.g. dulcedinem in lacte, quia materialiter cognoſcuntur, quatenus cognoſcitur id, cum quo illæ identificantur, vel vniuntur.

7 Deindè poteſt reijci ſolutio hæc, & probari quoad vnitatem conceptus vniuerſalis, de quo hic loquimur, non ſufficit vnitas ſimilitudinis, quam ſemper Aduerſarij habent in ore, quia conceptus naturarum prædicamentalium, de quibus in hac Diſp. ſolùm eſt ſermo, vt ab initio eius dictum eſt, ſunt vniuoci, quod & ipſi concedunt; ergo debet eis aliqua vna ratio præter ſingularia reſpondere, in qua illa plura vniuocentur, neque ſufficit vnitas ſimilitudinis, ideſt quod habeant plures rationes ſimiles, quia talis vnitas ſufficit quidem ad analogum proportionalitatis conſtituendum, non tamen ad conceptum vniuocum ſecundum doctrinam ipſorum. Conſ. quia ſi per cognitionem vniuerſalis plura cognoſcerentur, vt ſimilia, iam actus terminaretur formaliter aliquo modo ad pluralitatem, at conſtat per illum actum nullo modo cognoſci explicitè, & repræſentari pluralitatem, ergo plura, vt ſimilia, non poſſunt immediatè ſignificari. Probatur maior, quia ſi indiuidua, cognoſcuntur vt ſimilia, ergo vt extrema diſtincta, relatio enim ſimilitudinis non poteſt eſſe, niſi inter extrema ſimilia; probatur etiam minor, quia actus ille ob ſui confuſionem non attingit ſingularitates omnium indiuiduorum, ergo neque pluralitatem eorum, quæ non niſi ex illis prouenire poteſt. Reſpondet Ouied. controuer. 3. Log. punct. 5. in fine in vniuerſali non ſignificari indiuidua, vt ſimilia formaliter, & poſitiuè, ſed materialiter, & negatiuè, quia tantùm ſignificantur non differentia inter ſe propter ſimilitudinem fundamentalem, quam habent, quæ apparet veluti quædam identitas, cum propter illam nequeat intellectus vnum indiuiduum ab alio diſcernere. Contra, quia ſi non cognoſcitur ſimilitudo formaliter, ſed materialiter, ſeu fundamentum duntaxat ſimilitudinis habetur intentum, quia id eſt cognoſci vnam naturam, in qua omnia indiuidua aſſimilantur, cum vnitas ſit fundamentum ſimilitudinis, ſicut pluralitas diſſimilitudinis, ex 5. Met.

Secundo, probatur ex veritate prædicationis, in qua natura communis enunciatur de aliquo particulari, vt cum dicimus, Petrus eſt homo, hic namque proprium, & immediatum hominis ſignificatum prædicatur de Petro, & tamen tota indiuiduorum collectio neque de illo verificari, alioquin nedum Petrus eſſet, ſed Paulus, Ioannes &c. ergo id quod prædicatur eſt vna natura aliquo pacto communis omnibus. Ouied. loc. cit. num. 14. ait argumentum procedere etiam contrà ſententiam obiectiuè præſcindentium, iuxta quam vniuerſale quoque continet plures rationes abſtractas inter ſe diſtinctas, quarum collectio de nullo inferiori poteſt prædicari; deindè reſpondet vniuerſale prædicari de omnibus indiuiduis, non ſecundum ſe totum, ſed ſecundum aliquam ſui partem, quæ apparet inſtar totius, quia intellectus non decernit inter partem, & totum propter confuſionem partium vniuerſalis, ſcilicet ſingulorum indiuiduorum cum toto vniuerſali, ſeu cum tota collectione indiuiduorum, vndè concludit quod collectio eſt prædicabilis de quolibet indiuiduo ſeorſim ſumpto ſecundum rationem abſtractam ab illo indiuiduo, quæ in illa collectione includitur; quam reſponſionem tutius ad idem argumentum adhibet, & adhuc magis declarat controuerſ. 4. Met. punct. 8. num. 32. vbi ait ſi obiectum ſignificatum per hanc vocem *homo* quod prædicatur de Petro, & Ioanne, non verificari de Petro, quatenus verificatur de Ioanne, quia de Petro verificatur, quatenus in illo obiecto, quod continet collationem indiuiduorum, continetur Petrus, ad quem tanquam ad ſubiectum verificationis totum prædicatum contrahitur, cum dicimus, Petrus eſt homo; & idem proportionaliter dicendum eſt, cum de Ioanne prædicatur. Hoc etiam argumentum adhibui locis ſupracit. in Log. & Met. vbi quoq. varias Hurtad. & Arriag. ſolutiones confutaui; & ex ibi dictis faciliter etiam reſponſio Ouied. reijcitur, quæ parum diſtat ab ijs, nec niſi verbis differt ait enim Arriag. diſp. 7. Log. num. 31. naturam humanam confuſè conceptam eſſe prædicabilem de quolibet indiuiduo inadæquatè ideſt vnam de vno, & aliam de alio, cum qua, vt patet, propius coincidit reſponſio Ouied.

8 Hæc igitur reſponſio refutanda eſt, vt ibi diſp. 4. Log. q. 1. artic. 1. quia tunc prædicatio eſſet nugatoria, & eiuſdem de ſeipſo, vt benè vrget Lychet. contra Ocham 1. d. 3. q. 1. §. *Ad reſponſionem*, quandoquidem ſimul eodem modo conceptum de ſeipſo prædicaretur, nihil enim conciperetur ſub ly *Homo*, quod non eſſet conceptum ſub ly *Petrus*, quia nullum ſignificatum illi reſpondet, quod magis explicitè diceretur de Petro, cum ſecundum doctrinam ipſorum non detur aliud ſignificatum immediatum nominum communium, niſi ipſa indiuidua, & ſic non eſſet prædicatio ſuperioris de inferiori, aut vniuerſalis de ſingulari, quia prædicatum non haberet maiorem latitudinem ſubiecto, quam inſtantiam adhuc magis proſequor contra Ouied. diſp. 6. Met. q. 16. art. 1. nu. 296. Et falſum eſt, quod aiebat idem Auctor idem quoq; argumentum procedere contra præſcindentes obiectiuè, quia etiam ſecundum illam ſententiam vniuerſale continet plures rationes abſtractas inter ſe diſtinctas, quarum collectio de nullo inferiori poteſt prædicari, Id, inquam, falſum eſt, nam in noſtra ſententia Vniuerſale continet vnam tantùm rationem abſtractam, quæ de omnibus, & ſingulis inferioribus prædicatur, & importat immediatum ſignificatum nominis vniuerſalis, vt animal naturam communem animalis, & homo hominis, vt magis conſtabit ex inferius dicendis.

At reſpondet Ouied. loc. cit. in Logica num. 15. in prædicatione naturæ vniuerſalis de inferiori ſub illa contento prædicatum vtiq.

non

Digitized by Google

non retinere vniuerſalitatem, quam antea habebat, ſed contrahi ad rationem illam inferiorem, qua ſubiectum circumſcribitur, dicitur autem prædicatio naturæ vniuerſalis, quia eſt prædicatum cuiuſdam naturæ, quæ continebatur in illo vniuerſali, quod per aggregationem inferiorum erat conſtitutum, & quia eodem modo ſignificatur iam contracta in actuali prædicatione, quo ſignificabatur aggregatum, in quo continebatur; in hac enim prædicatione *Petrus eſt homo*, ratio hominis identificata cum Petro, quæ tantùm ſe tenet ex parte ſubiecti, eodem modo ſignificatur, quo ſignificabatur tota collectio hominum in hoc vniuerſali ſpecifico *homo*; & eſt id, quod antiqui Nominales dicebant in prædicatione naturæ vniuerſalis de inferiori, licet non prædicetur natura de quolibet inferiori ſecundum totam latitudinem ſuam quantum ad rem, prædicatur tamen quantum ad modum in ſenſu explicato. Contrà, quia hæc ſolutio adamuſſim concedit totum, quod argumentum prætendebat, nimirum hanc prædicationem *Petrus eſt homo*, non eſſe propriè loquendo ſuperioris de inferiori, vel vniuerſalis de particulari, ſed potius eiuſdem de ſeipſo, concedit enim illud prædicatum *homo* non retinere vniuerſalitatem, ſed contrahi ad rationem illam inferiorem, qua ſubiectum circumſcribitur adeoquod non habeat maiorem latitudinem in re, quàm ipſum ſubiectum, ſed tantùm in modo loquendi, quatenus etiam contractum in actuali prædicatione adhuc, eodem modo ſignificatur, quo ſignificabatur aggregatum, in quo continebatur; ergo à parte rei illa prædicatio non eſt vniuerſalis de particulari, ſeu ſuperioris de inferiori, ſed tantum ſecundum vocem, & quoad modum loquendi, & in re eſt prædicatio nugatoria, ac eiuſdem de ſeipſo; quia nihil concipitur ſub ly *Homo* quod non ſit conceptum ſub ly *Petrus*, nec patet latius *homo*, quam *Petrus*, niſi ſecundum vocem. Conf. quia ſi in hac prædicatione *Petrus eſt homo* tantùm ſe tenet ex parte prædicati ratio hominis identificata cum Petro, ita quod non habeat ſignificatum latius, & communius Petro; ergo hæc prædicatio æquiualet illis Petrus eſt Petrus, Petrus eſt quidam homo, Petrus eſt hic homo, quia illarum quælibet idem prorſus dicit ex parte prædicati, ac dicit propoſitio illa *Petrus eſt homo*, quarè ſicut illæ non ſunt prædicationes naturæ vniuerſalis, aut ſuperioris de inferiori, ita neque illa, aut & ipſæ quoque erunt prædicationes naturæ vniuerſalis, quod nemo concedit.

9 Reſpondet rurſus Ouuied. prædictas propoſitiones non eſſe naturæ vniuerſalis, quia non dicunt ex parte prædicati naturam identificatam cum Petro, quæ in vniuerſali continetur, eodem modo ſignificatam, quo ſignificatur totum vniuerſale, *homo* ſed affectam ſigno particulari, aut demonſtratiuo, quibus non afficitur prædicatum huius propoſitionis naturæ vniuerſalis *Petrus eſt homo*. Contrà, eandem vrgeo replicam, quia hoc eſt diſcrimen ſolùm in voce, & quoad modum loquendi, alioquin in re id totum ſignificat homo cum prædicatur de Petro dicendo Petrus eſt homo, quod ſignificat affectum ſignis particulari, vel demonſtratiuo ſecundum eorum doctrinam; ergo in re omnes illę propoſitiones æquiualent, & ſic vel omnes & ſingulæ ſunt prædicationes ſuperioris de inferiori, vel nullæ quorum vtrumque falſum eſt. Deindè cum dicitur, Petrus eſt homo, aut ille conceptus hominis eſt tantùm natus verificari de Petro, aut etiam de Petro, & de Ioanne; ſi primum, ergo illa prædicatio non erit naturæ vniuerſalis, quæ poteſt ſecundum eandem rationem prædicari de pluribus, ſed erit eiuſdem de ſeipſo, & omninò æquiualens illis Petrus eſt Petrus, eſt hic homo &c. ſi ſecundum, ergo prædicatum illud *homo* latius patebit, quam ſubiectum, & habebit aliquam vnitatem, & communitatem, quam Petrus non habet, & ſecundum quam à Petreitate præſcindit; quod tandem veritate coactus aliquo pacto concedit Ouuied. loc. cit. dum inquit, quod in hac propoſitione *Petrus eſt homo* prædicatum hominis præcisè, quatenus ſignificatur ex parte prędicati præſcindere à differentia Petri, in alijs verò non præſcindere, quia ſignum particulare, & demonſtratiuum illas important; vide plura apud Lichet. citat. 2. diſt. 1. quæſt. 1. contra hanc Nominalium doctrinam ſoluendo rationes Ocham.

Dices, hanc difficultatem de prædicatione naturæ communis de indiuiduo noſtram pariter vrgere ſententiam, ac Nominalium, quia nec in noſtra ſententia ipſa prędicatur de Petro, niſi quatenus ad ipſum contracta, & cum ipſo identificata, imò ſupra talem identitatem fundatur veritas illius prędicationis, Petrus eſt homo, neque enim prędicatur de Petro humanitas Pauli vel Ioannis, ſed illa quę cum eo identificatur; ſi ergo prędicatur vt contracta ad ipſum, & cum ipſo identificata, ergo non vt indifferens, & determinata ad alia, & ſic nō prędicatur per modum vniuerſalis naturę, quia prędicatum non latius patet ſubiecto, & dum contrahitur, vniuerſalitatem amittit. Reſp. negando aſſumptum, quia vt conſtabit ex infrà dicendis, natura etiam contracta retinet quandam indifferentiam negatiuam, ſeu non repugnantiam, vt poſſit eſſe in alio indiuiduo quare ſicut in ſtatu contractionis talem retinet indifferentiam, & communitatem, quia non niſi extrinſecè ſingularizatur, ita etiam fundare poteſt vniuerſalitatem, quia ob talem indifferentiam ſaluatur, quod etſi prædicatum ſit realiter cum ſubiecto identificatum, adhuc tamen ſecundum ſuam rationem formalem latius pateat ſubiecto, vndè cum dicitur *Petrus eſt homo*, in hac prædicatione homo vniuerſalitatem non amittit, vt enim eam amitteret opus eſſet quod conceptus communis in ſingularem verteretur, de quo vide diſp. 4. Log. quæſt. 2. art. 3. quod quidem aſſerere nequeunt Nominales, quia nullam talem indifferentiam, & communitatem nec poſitiuam, nec negatiuam admittunt in natura communi, & præſertim in ſtatu contractionis.

10 Tertiò probatur vlterius concluſio ex ipſa vniuerſalitate, & communitate naturæ, nam vniuerſale prædicatur de ſingulis inferioribus, at ſi non importat vnam naturam, ſed immediatè collectionem, & aggregatum omnium indiuiduorum non poteſt de ſingulis prædicari, ergo vniuerſale non dicit immediatè omnia indiuidua ſimul ſumpta, ſed aliquam vnam naturam illis communem; Probatur minor, quia illa tota collectio indiuiduorum, in qua ſtatuunt Nominales vniuerſalitatem v. g. naturæ humanæ, explicatur per hoc complexum *omnis homo*, hoc complexum non poteſt de Petro prædicari, ſed falſum enim eſt, quod Petrus ſit omnis homo. Confirm. quia vniuerſale non ſolùm ad ſingula inferiora ſuperius eſſe debet, & de ſingulis prædicari, ſed etiam de omnibus indiuiduis collectiuè ſumptis, ſed hoc fieri non poſſet, ſi vniuerſale aliud non eſt, quam omnia indiuidua collectiuè ſumpta, quia tunc ſenſus illius propoſitionis *omnes homines ſunt homo*, eſſet hic *omnes homines ſunt omnes homines*. Reſpondet Ouied. loc. cit. negando, quod vniuerſale benè explicetur per illud complexum *omnis homo*, quia per nomen vniuerſale ſignificantur ſingularia omnia in confuſo, in illo verò complexo ſignificantur ſingularia diſtincta inter ſe, quia complexum illud ratione ſigni *omnis* reſoluitur formaliter in illud *hic homo, & hic homo, & hic homo*. Alij conceſſo etiam, quod vniuerſale benè per illud complexum *omnis homo* explicetur, adhuc ad conf. negant aſſumptum, quia diuiſum adæquatur ab omnibus membris diuidentibus collectiuè ſumptis, atque adeò vniuerſale nequit eſſe ſuperius ad omnia inferiora ſimul ſumpta, ſed ad ſingula tantùm. Contrà, quia ſecundum Aduerſarios vniuerſale non importat aliquam vnam naturam ſed immediatè omnia indiuidua ſimul ſumpta, ſed talis collectio benè explicatur per illud complexum *omnis homo*, ergo ſi vniuerſale in tali collectione præcisè conſiſtit optimè per illud complexum explicabitur vniuerſale, vel potius dicendum vniuerſale non præcisè in tali collectione conſiſtere; imò ex hoc ſolo fateri deberent vniuerſale importare vnam naturam, quæ eſt eius immediatum ſignificatum, & in qua indiuidua confunduntur, nam ponendo illud conſiſtere in collectione, debet neceſſariò concedi, quod benè explicetur per illud complexum, ſicut per illud benè explicatur illa collectio, & reſpondere, quod non benè explicetur vniuerſale per illud complexum *omnis homo*, quia in illo complexo ſignificantur ſingularia diſtincta inter ſe, eſt palam negare quod vniuerſale ſufficienter explicetur per illam collectionem, quia illa collectio ſufficienter explicatur per illud complexum & conſequenter etiam vniuerſale, ſi vniuerſale nil aliud præter illam collectionem importat. Confirm. hæc replica, quia vtique verum eſt vniuerſale non benè explicari per illud complexum *omnis homo*, ſed ratio huius eſt, quia vniuerſale non importat omnia immediatè indiuidua ſimul ſumpta, nam adhuc in tali collectione ſignificari poſſūt, vt diſtincta inter ſe, ſed importat vnam naturam omnibus communem, & à differentijs præſcindentem, in qua proindè omnia indiuidua prorſus confunduntur. Conf. vlterius, quia de ratione prædicati eſt, vt de ſubiecto verificetur ſecundum omnia ea, quæ actu continet, ſed illa collectio actu continet omnia inferiora etiam vt inter ſe diſtincta, ergo ſi vniuerſale in tali collectione conſiſtit, benè explicabitur per illud complexum, & ſecundum illā complexionē de quolibet inferiori prædicabitur, quod eſt falſum.

11 Sed neque valet reſponſio aliorum ad conf. nam vniuerſale definitur, vt ſuperius reſpectu inferiorum, alioquin vniuerſale non eſſet, ſed definitur in ordine ad inferiora omnia non diſiunctiuè ſolum, ſed etiam collectiuè ſumpta ergo non ad ſingula ſolùm eſt ſuperius, ſed etiam ad omnia ſimul. Confirm. quia hæc prędicatio *omnes homines ſunt homo* eſt vera ex cap. de ſpecie, at non eſt prædicatio niſi ſpeciei de indiuiduis, vt patet ex ſufficienti enumeratione modorum prædicandi. Neque per hoc, quod omnia membra diuiſum adæquent, tollitur eius ſuperioritas reſpectu illorum, hæc enim conſiſtit in communitate quadam reſpectu illorum, quæ adhuc conſiſtit etiamſi cum illis adæquetur, ſicut cauſa dicitur vniuerſalis, & communis non tantùm in ordine ad vnum, vel alterum effectum ab ipſa productum, ſed etiam reſpectu omnium, quibus eius potentia dicitur adæquari.

Denique probatur concluſio ex obiecto ſcientiæ cum Baſſol. 2. diſtinct. 12. qu. 4. art. 2. nam ſcientia eſt de vniuerſalibus ex 1. Poſt. 21. & 2. de anim. 60. non autem de ſingularibus tum ob eorum contingentiam, tum ob eorum infinitatem; ergo vltrà ſingularia dari debet natura communis, vt immediatum ſcientiæ obiectum. Nec reſpondere valet, ſcientiam quidem eſſe de vniuerſalibus, non tamen de rebus; ſed de nominibus, & conceptibus vniuerſalibus, in quibus ſingularia habent vnitatem. Quia res, non nomina definimus, & rerum proprietates ex realibus eſſentijs demonſtramus, ergo ſcientiæ de rebus ſunt, non de nominibus, vel conceptibus. Si dicas eſſe de nominibus, & conceptibus, vt tamen ſupponunt pro rebus. Contrà, quia vel res, pro quibus ſupponunt, ſunt ipſa plura ſingularia, vel aliqua natura vna illis communis, ſi ſecundum habetur intentum, ſi primum redit idem argumentum, quod ſingularia non cadunt ſub ſcientia. Tum quia idem quoq; argumentum de nominibus, & conceptibus fieri poteſt, non enim eſt ſcientia de omnibus, & ſingulis, quia conceptus, & nomina penè ſunt

in-

Digitized by Google

infinita, ergo eſt de illis, vt in aliquo communi conueniunt, quod quidem non eſt illis commune, vt ſignum, ſed vt res, alioqui daretur proceſſus in infinitum, ergo erit de aliquo, quod eſt intrinſecum illis, & ſic idem dicendum de ſcientia rerum in ſeipſis. Conf. ex ſubiecto primo, & adæquato paſſionis realis in qualibet ſpecie, hoc enim nequit eſſe indiuiduum, paſſio ſiquidem ſpecifica cum nullo ſingulari conuertitur ſub eadem ſpecie, quandoquidem ſi cum vno conuerteretur, non poſſet de alio prædicari, quæ eſt doctrina Ariſtot. 1. Poſt. tex. 12. ſic riſibile dicitur prædicatum primum, & immediatum humanitatis, non Petri, & Ioannis, his enim conuenit ſolùm mediatè, & ſecundariò: ergo in qualibet ſpecie natura communis eſt primum, & immediatum ſubiectum paſſionis ſpecificæ, non indiuidua ipſa, ſiue ſimul, ſiue diſiunctim ſumpta. Et idem argumentum fieri poteſt de definitione, definitio namq; primò de definito prædicari debet, id eſt primitate adæquationis, ſed non poteſt ſic prædicari de aliquo indiuiduo, quia tunc alijs indiuiduis ſub eadem ſpecie contentis conuenire non poſſet; nec etiam ſic prædicari poteſt de aliquo extrinſeco ipſis indiuiduis v. g. de nomine, vel conceptu hominis, vt ſatis de ſe patet, ergo per ſe primò prædicatur de illo, quod nec eſt indiuiduum, nec indiuiduis extrinſecum, ſed de aliquo, quod eſt eis intrinſecum, & commune, qualis eſt natura humana, vt ſic.

12 Recentiores quidam ſecuti Gregorium 1. d. 3. q. 1. artic. 2. §. *pro quarto dubio* ne concedant obiectum per conceptum, ſeù cognitionem vniuerſalem immediatè repræſentatum eſſe aliquod exiſtens in indiuiduis, dicetunt obiectum talis actus eſſe idolum quoddam, vel ſimulacrum ab intellectu confictum, atque adeò nullo modo per ſe in indiuiduis exiſtens, ſed bene indiuiduorum repræſentatiuum, ratione cuius repræſentationis poteſt ſupponere pro indiuiduis, & per hoc aiunt fieri prædicationes neceſſarias, & de ipſo ſcientiam immediatè haberi, ac ipſo mediante de indiuiduis, nam ſimulacrum illud habet in eſſe apprehenſo, & obiectiuo quicquid habet res exiſtens à parte rei, cuius eſt imago, v. g. quando ego concipio hominem, meo conceptui formali reſpondet quidam homo fictus, in quo conſidero prædicata ſimilia ijs, quæ realiter video in Petro, & Paulo, qui remotè cognoſcuntur in eo idolo, quatenus intellectus noſter ex cognitione illius ducitur ad cognoſcendum Petrum, & Paulũ, atque ille homo fictus æqualiter eſt in Petro, ac in Paulo non quidem intrinſecè, & realiter, ſed extrinſecè, & intentionaliter per ſimilitudinem prototypi cum exemplari, vt imago Cæſaris reperitur in Cæſare extrinſecè, & in eſſe repræſentato. Et alij ad hanc imaginationem magis declarandam aiunt ab intellectu noſtro ſpectra quædam produci, quæ loco obiectorum ſubſtituuntur, & in illis tanquam in imaginibus iſta cognoſci, itaut intellectus eatenus dicatur animal cognoſcere, quatenus ſpeculatur ſpectrum quoddam, quod loco animalis ſubſtituitur, & eatenus dicatur rationale percipere, quatenus percipit ſpectrum aliud ab ipſo productum, & loco rationalis ſubrogatum, ita referunt Hurtad. diſputat. 5. Metaphyſ. ſect. 11. Arriag. diſput. 6. log. ſect. 1. Ouiued. controu. 3. log. punct. 4. Amic. tract. 4. log. q. 2. dub. 1. quam imaginationem ibi vnanimiter late reijciunt.

13 Errat in pluribus hic dicendi modus, & primo quidem quia vt conſtat ex dictis in lib. de anim. in intellectu noſtro duplex tantum eſt imago, vna virtualis, & impreſſa, quæ eſt ipſa ſpecies intelligibilis, alia formalis, & expreſſa, quæ eſt ipſa cognitio, & verbum mentis, per quam intellectus noſter immediatè obiecta ipſa realia cognoſcit nullo idolo producto, quod immediatè attingat, ſeu in quo cognoſcat obiectum, tanquam in ipſius ſubſtituto; ergo falſum eſt in rerum cognitione ab intellectu noſtro ſpectra illa produci loco obiectorum ſubſtituta. Tum quia ſcientia tunc non eſſet de ente reali, ac neceſſario, vt ait Ariſt. 1. Poſt. capit. 2. ſed de ente rationis, & conficto, & prædicationes forent inter ſubiectum, & prædicatum conficta, nam homo correſpondens cognitioni vniuerſali hominis eſt homo fictus per hos Auctores, & pariter rationalitas de ipſo immediatè enunciata eſt conficta. Tum quia vniuerſale debet cum ſuis inferioribus identificari, & de illis eſſentialiter prædicari, quod ſine identitate fieri nequit, at idolum animalis v. g. non identificatur cum ſuis inferioribus, ſcilicet equo, & homine, neque hominis idolum cum Petro, & Paulo, quia ens rationis non identificatur cum ente reali, inepte igitur idolis huiuſmodi vniuerſalitas tribuitur. Tum quia falſum eſt illi ſimulacro conuenire prædicata ſimilia ijs, quæ realiter conueniunt obiecto à parte rei, nam homini ficto non niſi ficta, & chimerica tribuitur rationalitas, hæc autem veræ rationalitati ſimilis non eſt. Neq; dicere ſufficit eſſe prædicata ſimilia intentionaliter, non realiter; non inquam, ſufficit, quia prædicata ſuperiora, & inferioris non tantùm debent eſſe ſimilia; ſed prorſus eadem, nam eadem eſt rationalitas, quæ conuenit homini in communi & in particulari, ergo non ſufficit inter ea ſimilitudo præſertim intentionalis. Tum tandem à priori, quia vt arguit Lichet. cum Doctore diſtinct. 3. quæſt. 1. propè finem, omnia quæ ſunt in linea prædicamentali ſunt veræ res, & non tantùm entia rationis, & rationes communes v. gr. prædicamenti ſubſtantiæ ſunt eſſentiales homini, & Petro, quia homo eſt eſſentialiter animal rationale cum animal ſit genus, quod prædicatur in quid, & rationale differentia, quæ prædicatur in quale quid, ergo illæ rationes non ſunt fictæ; & hanc rationem affert quoque Hurtad. citat. §. 194. quam immeritò inefficacem cenſet Arriag. dicens poſſe faciliter reſponderi eſſe quidem eſſentiales inferioribus eas rationes, quæ fundamentaliter ſunt vniuerſales, quæ verò ſunt formaliter vniuerſales, ſolum ſimilitudine eſſe eſſentiales, quatenus, quæ aliæ ſimiles eis vniuerſalibus fictis, ſunt à parte rei eſſentiales Petro, & Paulo. Sed hæc ſolutio parum valet, quia vt ſuprà arguebatur falſum eſt idolo illi ficto conuenire prædicata ſimilia ijs, quæ conueniunt obiecto à parte rei, tum quia vniuerſale, vt ſic, debet cum ſuis inferioribus identificari, ac eſſentialiter de illis prædicari, & non per ſimilitudinem tantùm; tum tandem quia ſi dicatur id conuenire rationibus formaliter vniuerſalibus ob rationes fundamentaliter vniuerſales, iam ex hoc habemus intentum, quod debeant admitti à parte rei naturæ pluribus communes per indifferentiam, quæ ob talem realem communitatem aptæ ſint fundare vniuerſalitatem formalem, & logicam.

ARTICVLVS II.

Argumenta Nominalium ſoluta.

14 OBijciunt Primò nonnullas Ariſt. auctoritates, nam 7. Met. tex. 45. & indè quærens, an vniuerſale ſit ſubſtantia concludit *impoſſibile eſſe ſubſtantiam eſſe quodcunque eorum, quæ vniuerſaliter dicuntur*, & 10. Met. tex. 6. inquit, *ſi autem nihil vniuerſalium poſſibile eſt ſubſtantiam eſſe, nec hoc ipſum, vt vnum quid præter multa, ſubſtantiam eſſe poſſibile eſt (commune namque) ſed vt prædicatio ſolùm* ſentit ergo Ariſtotel. vniuerſalia eſſe non res, ſed ſolùm nomina communia, vel communes conceptus, quibus conuenit prædicari.

Reſpond. ad 1. Doctor ibidem in expoſitione textus non intendere Philoſophum ibi ſimpliciter negare ſubſtantias vniuerſales, quia contradiceret ſibimet, nam genera, & ſpecies in prædicamento ſubſtantiæ ponit eſſe ſubſtantias ſecundas, vt patet in prædicamentis, ſed negat eſſe ſubſtantias vniuerſales eo modo, quo Platonici ponebant, ſcilicet eſſe aliqua vniuerſalia, quæ erant ſubſtantia, & quodquid eſt ſingularium, & ab eis realiter ſeparata, hoc enim eſt impoſſibile, nam quidditas, & ſubſtantia cuiuslibet eſt propria ſibi, & ſibi realiter inexiſtens, vt probat prima ratio Philoſophi ibidem; & ſic exponit quoque noſter Alenſis ibid. Ad 2 ait Doctor in eundem textum intentum Ariſt. eſſe quod nec ens, nec vnum eſt ſubſtantia per ſe exiſtens, & ſubſiſtens, quod probat ex eo quia nullum vniuerſale eſt ſubſtantia per ſe exiſtens, quemadmodum ait ſe dixiſſe 7. Metaph. 45. ſed ens, & vnum ſunt maximè vniuerſalia dicta de omnibus, ergo ens, vel vnum non eſt ſubſtantia per ſe exiſtens, aut ſubſiſtens; ex quo patet in eodem ſenſu Ariſtot. hic negare ens, & vnum eſſe ſubſtantiam, quia ſunt vniuerſalia, quo negat 7. Metaph. 45. vbi ſeipſum citat, vniuerſalia eſſe ſubſtantias, nemp. in ſenſu Platonis; vnde neſcio, ex quo capite Mergo Scoti ad hunc textum dixerit non eſſe hanc expoſitionem textui conformem; cum Ariſtot. ipſe ſeipſum explicet, cum dicit ens, & vnum non eſſe ſubſtantias eo modo, quo 7. Metaph. negauit vniuerſaliter contra Platonem vniuerſalia eſſe ſubſtantias. Verum quidem eſt Alenſem ex hoc textu colligere vniuerſalia eſſe tantùm in conceptu, quod Nominalibus fauet, cæterum hoc fortè dixit de vniuerſali formaliter ſumpto, nam ſub tali denominatione formaliter eſt tantùm in intellectu, vt dictum eſt ab initio quæſt. initio, vel potius id dixit, quia ens, & vnum cum ſint gradus tranſcendentes, non autem prædicamentales, non aliquam præſeferunt à parte rei realitatem, aut naturam communem, cui adæquatè conceptus eorum obiectiui imitantur, ſed ſolos conceptus inadæquatos à pluribus realitatibus abſtractos, vt diſput. 2. de natura entis dictum eſt, vnde verum eſt ens, & vnum non importare naturas communes, de quibus in hac diſputatione eſt ſermo.

Secundo naturæ, vt præciſæ à conditionibus indiuiduantibus repugnat exiſtentia, quia ad exiſtentiam ſequitur ſingularitas, vnde ſi præſcinditur à ſingularitate, præſcinditur quoque à potentia ad exiſtendum; ergo natura communis, vel vniuerſalis quia reale eſſe non poteſt, vel ergo erit quid fictum, vel ſola nomina, & conceptus communes eas ipſas ſingulares ſignificantes. Deinde quicquid eſt in ſingulari v. g. Petro eſt ita determinatum ad Petreitatem, vt nequeat eſſe in Paulo, ac alijs indiuiduis, at id quod eſt vniuerſale, eſt ita indeterminatum, vt poſſit eſſe in Petro, Paulo, & alijs. Nec iuuat dicere humanitati Petri repugnare indeterminationem ratione ſingularitatis naturam determinantis, non autem ratione ipſius naturæ; nam vndecunq; proueniat repugnantia ad eſſendum in multis, tam contrat impedit vniuerſalitatem, ac naturæ communiæ. Tandem omnibus prædicatis in ſingulari repertis conuenit ſingularitas, cum ſint ſingularia; ergo nullum poteſt in eis aſſignari prædicatum intrinſecum, quod de ſe ſit commune, & vniuerſale, antecedens patet, conſequentia probatur, vniuerſalitas ſiquidem, & ſingularitas eidem conuenire non poſſunt, cum oppoſitas habeant conditiones; vniuerſalitas namque dicit aptitudinem ad eſſendum in multis, ſingularitas verò repugnantiam.

15 Reſp. neq; nos aſſerere vniuerſalitatem naturæ dari à parte rei, ſed ſolum naturam, quæ talem vniuerſalitatem fundare poteſt accedente opere intellectus, vnde aliud eſt loqui de vniuerſalitate pro formali, aliud de ſubſtrato vniuerſalitatis, vniuerſaliter vtique ens

reale

Digitized by Google

reale non eſt, benè tamen natura, quæ vniuerſalis denominatur, & quamuis naturæ, vt præſcindit à conditionibus indiuiduantibus exiſtentia repugnet, tamen ad hoc, vt ens reale dici poſſit, ſufficit, quod poſſit exiſtere in ſingularibus, ſiue coniuncta ſingularitatibus multa enim dantur, quę ſunt entia realia, quæ tamen ſeipſis immediatè exiſtere nequeunt, ſed cum alterius conſortio, vt conſtat de accidentibus præcipuè reſpectiuis. Ad 2. reſpondetur, vt ibi, vndè ex communi Scotiſtarum doctrina cum Doctore 2. diſt. 3. quæſt. 1. & ſeq. aliquid eſſe ſingulare poteſt bifariam contingere, vno modò intrinſecè, ſeu per incluſionem ſingularitatis, & hoc modo negatur omnia, quæ ſunt in ſingularibus, eſſe ſingularia, quia ſic ſolum indiuiduum per ſingularitatem conſtitutum eſt ſingulare; alio modo poteſt aliquid dici ſingulare extrinſecè, ſeu per coniunctionem cum ſingularitate, & hoc vtroque modo verum eſt quicquid eſt in ſingulari eſſe ſingulare, ex quo ſequitur pari modo quicquid eſt in ſingulari eſſe determinatum vel intrinſecè, vel extrinſecè ſolùm, quo pacto natura dicitur à ſingularitate determinari ad vnum, cum quo adhuc ſtat, quod ei non repugnet ab intrinſeco multis communicari cum ſuis tamē diuiſione indiuiduali, quia extrinſeca determinatio cum indeterminatione negatiua ab intrinſeco non repugnat, & illud impedimentum non eſt intrinſecum, ſed extrinſecum, & per accidens, per quod patet ad inſtantiam factam contrà ſolutionem inter arguendum datam. Ad vltimum patet per idem, nam omnia prædicata, quæ ſunt in ſingulari, ſunt ſingularia, vel intrinſecè, vt ipſa indiuidualis differentia, vel ſaltim extrinſecè, vt ipſa natura, ſed indè negatur conſequentia, quia licet quod eſt intrinſecè, & de ſe ſingulare nullo pacto fieri poſſit commune, & vniuerſale, nihilominus quod extrinſecè ſolum, & per accidens, ſeu per ſolam identitatem in tertio eſt ſingulare, poteſt eſſe vniuerſale, & commune per ſe, & intrinſecè, & ſic dicimus euenire de natura communi. Cum autem dicebatur vniuerſalitatem, & ſingularitatem eidem conuenire non poſſe, quia ſunt prædicata oppoſita, reſpondendum eſt quod licet oppoſita prædicata nequeant eidem conuenire reſpectu eiuſdem, & eodem modo, benè tamen reſpectu diuerſorum, & diuerſo modo, idem enim album dicitur alteri albo ſimile, & diſſimile nigro; ſic in propoſito natura in indiuiduo exiſtens dici poteſt vniuerſalis, & ſingularis, vniuerſalis formaliter per intellectum, & fundamentaliter ex ſe, ſingularis verò per hæcceitatem; communis, & indeterminata intrinſecè, particularis, & determinata extrinſecè.

16 Sed Dices natura abſtracta, & præciſa ab inferioribus non eſt exiſtens à parte rei, ſed tantùm per intellectum, ſed non habet communitatem, niſi beneficio talis abſtractionis, vel præciſionis, ergo à parte rei non eſt communis ſed tantùm per intellectum. Reſpond. negando maiorem, quia res attentè conſideretur, videbimus abſtractionem non tollere coniunctionem, quam habet natura cum ſingularitatibus ſecundum rem, poteſt enim natura dupliciter ab hæcceitatibus præſcindere, vel ſecundum ſe, quatenus nimirum à parte rei natura nunquam intrinſecè, & eſſentialiter hæcceitatem includit, licet ſit cum ea coniuncta; vel per intellectum, quatenus intellectus naturam in ſe cognoſcit non attingendo hæcceitatem; prima abſtractio quidem non tollit coniunctionem naturæ cum hæcceitate, imò ſemper manet etiamſi natura coniuncta ſit cum illa, quia aliud non importat, quam naturam ex ſe non habere hæcceitatem, cum quo non repugnat, quod illam habeat ab alio ſimiliter nec altera abſtractio, ſcilicet per intellectum tollit realiter coniunctionem realem naturæ cum hæcceitatibus, quia hic abſtrahendi modus importat ſolùm, vt dixi, quod intellectus actu ſuo naturam attingit tantum non attingendo ſingularitatem, & hæc ſecunda abſtractio originem ducit à prima, quia enim natura in ſe non includit ſingularitatem à parte rei, ideò reperto in re hoc fundamento naturam concipit non concepta ſingularitate; patet ergo quomodo cum vtraque abſtractione ſtat coniunctio realis naturæ cum hęcceitatibus qui eſt punctus valdè conſiderandus in hac materia.

Tertiò arguit Arria. diſp. 6. log. ſec. 2. nedum natura exiſtens à parte rei, ſed nec etiam obiectiuè præciſa poteſt intrinſecè prædicari de quolibet indiuiduo, ergo non eſt vniuerſalis; conſequentia patet, probatur aſſumptum, quia natura illa eſt natura realis omnium hominum, ſed natura omnium hominum non poteſt intrinſecè tota de Petro prædicari, ergo nec de quolibet indiuiduo; maior patet, probatur minor, quia Petrus realiter, & adæquatè diſtinguitur à reliquis hominibus, ergo natura aliquorum non poteſt eadem numero intrinſecè de Petro verè prædicari, alias Petrus haberet naturas omnium hominum ſecum identificatas, eſſetque verè, & realiter omnes homines. Confirm. implicat idem realiter intrinſecè prædicari de Petro, & Paulo, & tamen Petrum, & Paulum non conuenire realiter identicè cum illo, quod enim realiter intrinſecè de aliquo prædicatur, realiter identificatur cum illo; ergo ſi idem omninò de Petro, & Paulo realiter intrinſecè prædicatur realiter identificatur vna, eademque res Petro, & Paulo, ergo ſunt realiter, & intrinſecè idē inter ſe, quod eſt apertè falſum. Denique repugnat aliquid eſſe vnum in ſe realiter, & diuidi realiter, ac intrinſecè in plura, quæ ſint adæquatè idem cum ipſo, diſtincta tamen inter ſe; ergo repugnat illam naturam obiectiuè eſſe intrinſecè vna, & diuidi realiter in plura, quæ ſint adæquatè idem cum ipſa, conſequentia patet, quia implicat inter duas partes totum aliquod diuidentes quamlibet earum eſſe idem adæquatè cum toto, quia pars adæquaretur toti.

17 Reſp. vt ſæpius dictum eſt, neque noſtræ intentionis eſſe dari à parte rei naturas vniuerſales formaliter, & completè, vt dictum eſt diſp. 4. log. quæſt. 1. art. 2. ſed tantum dari naturas communes per indifferentiam, quæ quidem communitas licet ſufficiēs ſit ad fundandā vniuerſalitatem propriè dictam, non tamē eſt ipſa propriè vniuerſalitas, quia hæc & maiorem naturæ vnitatem, & ſtrictiorem communitatem expoſcit, quia petit vnitatem, & communitatem per inexiſtentiam, vt loc. cit. explicatum eſt; vndè quia hæc argumenta de logica vniuerſalitate loquuntur, quæ propriè per prędicari de pluribus ſolet explicari, non autem de vniuerſitate metaphyſica, de qua hic eſt ſermo, concedi poſſent ex ea parte, de qua concludunt non dari naturam vniuerſalem à parte rei; attamen quia vt vniuerſale logicum actu, vel ſaltem potentia proxima de pluribus prædicetur, opus eſt vt vniuerſale metaphſicum, ſuper quod fundatur, poſſit ſaltim remotè de pluribus prædicari, & hoc præſertim naturæ obiectiuè præciſè à ſingularibus conuenire poteſt, reſpondetur ad 1. quod licet natura exiſtens à parte rei, & vt præciſa à ſingularitate (nam vt ſuprà dicebamus numer. 16. nedum natura per intellectum à ſingularitate præſcindit, ſed etiam ſecundum ſe, & à parte rei, quatenus eam intrinſecè, & eſſentialiter non includit) nequeat de quolibet indiuiduo proximè prædicari prædicatione dicente hoc eſt hoc, benè tamen remotè, & ſic ſequitur quod licet in tali ſtatu dici nequeat vniuerſalis logicè, & completè, quia ad hoc requiritur prædicari poſſe de pluribus, vel actu, vel ſaltim potentia proxima, poteſt tamen dici vniuerſalis metaphyſicè, & remotè, ſeu fundamentaliter; poteſt autem remotè ita prædicari, quia eſt indifferens, quantum eſt de ſe, vt non minus hoc indiuiduum conſtituat v. g. Petrum, quæ de facto conſtituit, quam aliud, ſcilicet Paulum non quidem coniunctim, ſed diuiſim; cum verò probatur illud aſſumptum, quia natura illa obiectiuè præciſa eſt natura realis omnium hominum, & natura omnium hominum nequit intrinſecè tota de Petro prædicari, dico illam eſſe à parte rei naturam realem omnium hominum non quidem per inexiſtentiam, quia ſoli Petro inexiſtit, ſed benè per indifferentiam modo iam explicato, & magis infrà explicando, & in hoc ſenſu natura omnium hominum, ſcilicet per indifferentiam poteſt intrinſecè tota de ſolo Petro prędicari; & cum probatur oppoſitum, quia Petrus adæquatè diſtinguitur à reliquis hominibus, ergo natura aliquorum non poteſt eadem numero intrinſecè de Petro prædicari, hoc probat ſolùm non poſſe eandem per inexiſtentiam de pluribus prędicari, quod non obſtat, vt nequeat de pluribus prædicari eadem per differentiam, quia cum hoc ſtat adhuc, quod Petrus à reliquis diſtinguatur, quatenus cum hoc adhuc ſtat, vt alia ſit humanitas Petri, & alia Pauli. Dices argumentum ſaltim concludere de natura obiectiuè pręciſa per intellectū, quia ſub tali pręciſione poteſt per opus intellectus fieri eadem omnium per inexiſtentiam, vt loc. cit. in logica dictum eſt. Negatur aſſumptum, quia tunc non concipitur eſſe vna, & eadem omnium indiuiduorum natura numero, ſed vna vnitate formali, quæ eſt vnitas minor numerali, & ideò ſtat cum multiplicitate numerali, vndè adhuc benè ſtant ſimul, quod ſit vna, & eadem omnium natura per inexiſtentiam, & quod tota prędicetur de Petro, & adhuc Petrus diſtinguatur cęteris indiuiduis, quia licet tota prędicetur de Petro, non tamen totaliter, & adęquatè, ideſt tota prædicatur ſecundum totalitatem eſſentialem, non tamen tota ſecundum totalitatem potentialem, vt mox magis explicabitur.

18 Ad Conf. negat Poncius diſp. 3. log. nu. 45. vt aliquid intrinſecè prædicetur de pluribus opus eſſe, vt illis pluribus idētificetur, ſed ait ſufficere, vt vel idipſum, vel quidpiā ſibi ſimile, & repręſentabile eodē cōceptu ſit in illis pluribus, & ſic ait naturam Petri poſſe de Paulo, & Ioanne intrinſecè prędicari, quia aliquid ſimile reperitur in illis, vndè vult prędicationem naturę communis de pluribus non fundari ſuprà identitatem illius naturę cum eis, ſed in illorum ſimilitudine. Cęterum hęc doctrina eſt omninò falſa quia in omni ſchola veritas prędicationis pręſertim eſſentialis fundatur in identitate reali prędicati cum ſubiecto, ſi enim prędicatum non eſt idem cum ſubiecto, quomodo poterit de illo intrinſecè, & eſſentialiter prędicari? Confir. quia cum naturam Petri prędicamus de Paulo prędicatione dicente, hoc eſt hoc, ſcilicet Paulus eſt homo, vtique ſenſus non eſt pręciſè naturam Petri eſſe ſimilem naturę Pauli, ſed eandem eſſe naturam amborum; ergo non ſufficit ſola ſimilitudo vnius indiuidui cum alio, vt natura vnius poſſit de alio prędicari, quia tunc non eſſet prędicatio dicens, hoc eſt hoc, ſed potius hoc eſt ſimile illi, vel habet naturam ſimilem cum illo, & falſitas huius doctrinę adhuc magis conſtabit ex infrà dicendis. Itaq; ad illam confir. ob rationem dictam conceditur aſſumptum, ac etiam prima conſequentia in hoc ſenſu, quod ſcilicet Petrus, & Paulus identificantur in vna, & eadem re, ſeu natura, non quidem vna numeraliter, & per inexiſtentiam, ſed vna formaliter, ſeu eſſentialiter, & per indifferentiam, quo etiam ſenſu concedenda eſt ſecunda conſequentia, quod Petrus, & Paulus ſunt idem realiter, & intrinſecè inter ſe, non quidem ſimpliciter, & abſolutè loquendo, ſed eadem identitate, qua ſunt eadem illi tertio, nempe eſſentiali, & formali, nam verum eſt Petrum, & Paulum ſpecie non differre; ſed eſſe idem. Ad vltimum iam ex profeſſo diſp. 5. log. q. 3. ar. 1. declaraui quomodo vnitas ſuperioris benè conſiſtat cum multiplicitate ſuorum inferiorum quia generaliter loquendo vnitas non excludit, niſi diuiſionē ſibi oppoſitam, vnde videmus vnitatem ſpecificam ſtare cum multitudine numerali, & vnitatē genericā cū multitudine ſpecifica, & cū

animal v. gr. diuiditur à parte rei per differentias, etſi ſit realis diuiſio, non tamen fit eo modo, quo continuum in ſuas partes diuiditur, vt quoddam totum actuale, quaſi animal antè aduentum differentiarum eſſet vna entitas realis, quæ poſteà per aduentum ipſarum in diuerſas partes ſcindatur, & diſcerpatur, quia animalitas à parte rei non habet rationem totius actualis reſpectu ſpecierum, ſed potius partis materialis, & contrahibilis, ac re verâ determinabilis per differentias, vndè ſolùm dicitur diuidi, quatenus vna, ac eadem manens ita contrahitur per hanc differentiam, ſcilicet rationale ad conſtitutionem hominis, vt eadem quantum eſt de ſe contrahi poſſit per oppoſitam differentiam ad conſtituendum equum, vel leonum. Vndè cum hæc diuiſio ſuperioris in inferiora ſit, non tanquam totius actualis in ſuas partes, vt loqui videtur Arriag. ſed totius potentialis in partes ſubiectiuas, benè patet quomodo poſſit quodlibet inferiorum dici adæquatè idem cum ipſo, & tota natura animalis v. g. poſſit de equo prædicari, & ſimul de homine, quia diuiditur ſolùm ſecundum totalitatem potentialem, non verò actualem, & eſſentialem, & ſic tota, & adæquatè eſt in quolibet inferiori quoad totalitatem eſſentialem, quatenus omnibus, & ſingulis conuenit ſecundum omnia ſua prædicata intrinſeca, & eſſentialia, at non eſt tota, & adæquatè in ſingulis quoad totalitatem potentialem, quia à nullo inferiorum adæquatur totalitas eius, ſeu latitudo potentialis.

19 Quartò, ad idem arguit Ouied. controu. 3. Log. puo. 3. num. 3. nihil eſt in Petro, quod realiter ſit in Paulo, ergo implicat conceptus quidam obiectiuus, qui ſecundum totum id, quod importat poſſit prædicari de Petro, ac etiam de Paulo, antecedens patet, quia omnia quæ ſunt in Petro ſunt identificata cum differentijs indiuidualibus Petri, conſequentia probatur conceptus obiectiuus potens prædicari de Petro, & Paulo debet eſſe in Petro, & Paulo, ſed nullus conceptus qui eſt in Petro, eſt in Paulo, ergo nullus conceptus qui prædicatur de Petro, & eſt in Petro, eſt in Paulo, vel poteſt prædicari de Paulo. Dices poſita abſtractione reſultare rationem omninò eandem, & communem Petro, & Paulo. Contrà inſtat, nam poſita abſtractione non reſultat in obiecto identitas aliqua realis, quia abſtractio non immutat obiectum realiter, ergo tantùm reſultat identitas intentionalis, vel rationis, ſed hæc non poteſt deſeruire, vt verificentur de eodem ſubiecto illa, quæ ſoluta hac vnitate rationis non habebant phyſicam identitatem, ergo vnitas rationis non poteſt deſeruire, vt rationes quæ illa ſecluſa realiter non identificantur cum ſubiecto, de illo identificentur. Conf. quia nihil eſt Petro, aut in Paulo, quando datur ratio hominis abſtracta ab illis, quod non ſit, quando deficit abſtractio; ſed quando deficit abſtractio nihil eſt in Petro, quod ſit cõmune Paulo, aut realiter identificatum cum Paulo, ergo neque quando abſtractio adeſt; ergo adhuc poſita abſtractione nihil datur, quod ſecundum eandem indiuiſibilem rationem poſſit de indiuiduis diſtinctis prædicari. Tandem ſi eadem natura quæ eſt in Petro, eſt etiam in Paulo, quodlibet indiuiduum in quocunq; alio ſuam agnoſceret naturam, quam ab ipſo repetere poſſet, & aliud reddere non debere, quia eodem iure illi competebat, vndè illa natura eſſet vtriuſq; propria, quatenus proprium cum alieno opponitur, & neutrius propria diceretur, quatenus proprium opponitur communi, illa enim natura communis eſſet vtriq; indiuiduo.

Reſpond. hæc argumenta coincidere cum allatis ex Arriag. atque ideò eandem admittere ſolutionem, vndè ad 1. conceſſo aſſumpto nego conſequentiam cum eius probatione, nam licet nihil ſit in Petro modò, quod realiter ſit in Paulo, aliquid tamen Petrus habet, quod de ſe eſt indifferens, vt cum Paulo identificaretur perindè ac cum Petro, & hoc ſufficit vt conceptus à tali realitate abſtractus poſſit ſecundum totum id, quod importat, de Petro prædicari, ſicut de Paulo, nam prædicatio ſequitur identificationem, quare ſicut natura Petri poteſt quantum de ſe eſt identificari cum Paulo, ita etiam prædicari prædicatione dicente, hoc eſt hoc, licet de facto non identificetur cum eo, id enim ſolum impedit actualitatem prædicationis, non verò poſſibilitatem proximam, vel ſaltim remotam, & talem identitatem aptitudinalem, ſeu communitatem per indifferentiam gratis concedo non reſultare ex abſtractione facta per intellectum, ſed eam præcedere, ex ea vero reſultare, vel potius ad eam ſequi identitatem, & communitatem per inexiſtentiam, vt loc. citat. Log. dictum eſt, quæ vtique identitas eſt rationis, ſeu intentionalis, & licet non deſeruiat præcisè ſecundum ſe conſiderata veritati propoſitionum, deſeruit tamen ad complendam vniuerſalitatem naturæ. Ad Confirm. poſſet negari maior, quia facta abſtractione naturæ per intellectum euadit communis poſitiuè, & per inexiſtentiam, vbi antè abſtractionem communis erat duntaxat negatiuè, & per indifferentiam, ſed quia in maiori loqui videtur arguens de inexiſtentia à parte, rei concedatur maior, & diſtinguatur minor, deficiente abſtractione nihil eſt in Petro, quod ſit commune Paulo, per inexiſtentiam concedo, per indifferentiam nego, & hoc ſufficit, vt natura Petri poſſit de alijs indiuiduis prædicari ſaltem remotè. Ad vltimum procedit argumentum contra ponentes naturas communes per inexiſtentiam, non autem per ſolam indifferentiam, vt nos ponimus, fatemur namque, vt infra magis declarabitur, humanitatem Petri eſſe aliam ab humanitate Pauli, ſed quia quantum eſt de ſe æquè benè poterat Paulum in eſſe hominis conſtituere, vt modò conſtituit Petrum, ideò dicitur vtrique communis, & vnicuique propria, communis quidem per indifferentiam, propria verò per inexiſtentiam.

20 Quintò, multis inſtat Hurtad. diſput. 5. Metaph. ſect. 10. ſubſec. 3. & indè probans cognitionem vniuerſalis immediatè terminari ad omnia ſingularia, vt in aliqua ratione ſimilia, & ratio præcipua eſt, quia non poteſt præſcindi homo à Petro, cum non dentur præciſiones obiectiuæ, ſed tantùm formales, vt ipſe oſtendit infrà diſput. 6. Metaph. ſect. 4. probato autem ex parte obiecti non abſtrahi vnam formalitatem ab alia, euidenter infertur obiectum, quod vniuerſale dicitur, non poſſe eſſe vnam rationem obiectiuam à ſingularibus præciſam. Tum ſecundò quia actus vniuerſalis eſt vnitas, per quam homo conſtituitur in ſe indiuiſus ratione, & ſic videtur Ariſtot. docere 10. Metaph. cap. 1. cum ait *quædam autem* (ſupple vnũ ſunt) *quorum vna ratio eſt, talia verò quorum intellectio vna*, ſed hic actus immediatè attingit omnia ſingularia, v. g. ſub ſpecie humana, ergo &c. Minor probatur, quia homo v. g. qui conſtituitur formaliter indiuiſus per ſe per illum actum, non eſt aliud, quam Petrus, & Paulus, & cæteri ſingulares, ergo Petrus, & Paulus, aliaque ſingularia conſtituuntur in ratione vnius vniuerſalis per illum actum, Tum tertiò quia fundamentum vniuerſalitatis, vt tale eſt, cognoſcitur immediatè per actum vniuerſalem; ſed illud fundamentum ſunt formaliter ipſa ſingularia, vt ſimilia, nam omnes dicunt fundari immediatè in ſimilitudine plurium, ergo plura ſingularia, vt ſimilia, cognoſcuntur immediate per actum vniuerſalem, Tum quartò diuiſio, & indiuiſio circa eandem rem immediatè verſantur, quia ſe habent, vt habitus, & priuatio, ſed diuiſio hominis immediatè verſatur circa Petrum, & Paulum, ergo etiam indiuiſio. Probatur minor, diuiſio namque vniuerſalis aliud non eſt, quam clara cognitio inferiorum, vel partium diuidentium, vndè indiuiſio erit confuſa cognitio inferiorum. Tum quintò diuiſum, & partes diuidentes ſimul ſumptæ ſunt omninò æqualia, ſolumque differunt penes claritatem, & confuſionem actus; ſed actus diuidens immediatè afficit membra diuidentia, eaque denominat diuiſa, ergo diuiſum immediatè attingitur ab actu confuſo, quia idem eſt obiectum cognitionis explicitè diuidentis, & cognitionis confuſæ attingentis diuiſum, ſicut actus cognoſcens definitum immediatè attingit idem obiectum confuſè, quod attingit definitio clarè. Tum ſextò immediatum obiectum actus vniuerſalis, ſcilicet homo verè prædicatur de Petro, & Paulo, quia idem eſt aliquid eſſe commune, & prædicabile, ſed de illis nihil eſt immediatè, & in recto prædicabile, niſi ipſamet inferiora, ergo &c. Probatur minor, quia omne immediatè, & verè prædicabile de Petro, & Paulo eſt neceſſariò Petrus, & Paulus, cum quibus nihil eſt idem præter ipſos, & rurſus immediato obiecto, vt eſt immediatum, repugnat prædicatio adæquata cum Petro, ergo vt eſt immediatum includit aliquid, per quod illi repugnat, ſed id per quod ei repugnat eſt Paulus, ergo quod includit eſt Paulus, atq; ideò eſt pars obiecti, vt eſt immediatum obiectum actus vniuerſalis. Tum deniq; cognitio vniuerſalis immediatè terminatur ad plura, vt ſimilia, ergo immediatum eius obiectum ſunt plura, vt ſimilia. Probatur aſſumptum, vel enim quod immediatè reſpõdet ex parte obiecti eſt tantùm ſingulare, vt ſic, & hoc non, quia repugnaret eſſe obiectum actus vniuerſalis, vel plura vt diſſimilia; & non, quia vt ſic non habent vnitatem ad vniuerſale requiſitam, vel natura vt à ſingularibus præciſa, & neq; hoc, quia cum præciſio ſit ipſa cognitio, natura præciſa idem eſt, ac natura cognita ſinè ſingularitate, vt hic quæritur ratio obiecti, quæ cognitioni reſpondet ex parte obiecti, non autem illa, quæ reſpondet obiecto, vt denominatur à cognitione; reſtat ergo vt reſpondeant ſola ſingularia, vt ſimilia.

21 Reſp. ad 1. negando aſſumptum, fusè enim oſtendi diſp. 6. Met. qu. 16. art. 1. præter formales neceſſarias eſſe obiectiuas quoq; præciſiones, & præcipue rationum vniuerſalium à ſingularibus. Ad 2. negatur imprimis maior, ſi ita intelligatur vt natura communis aliam non habeat propriam vnitatem intrinſecam præter eam, quæ ſibi obuenit à cognitione vniuerſali, neq; Ariſt. 10. Met. cap. 1. id ſignificare voluit, ſed potius oppoſitũ inquit enim illa eſſe vnum eſſentialiter, quorum eſt ratio vna idest vna definitio, ſeu conceptus obiectiuus, & cũ ſubdit *talia verò eſſe, quorum intellectio vna*, dat ſignum à poſteriori, vndè dignoſcere poſſimus quænam ſint quæ habeant rationẽ vnã, aitenim eſſe illa, quæ vnico conceptu formali ſunt repræſentabilia, ex hoc enim a poſteriori arguitur omnia talia habere rationem vnã. Deindè negatur minor cum eius probatione, quod enim immediatè attingitur eſt ratio illa vna, in qua plura illa ſingularia cognoſcãtur, vt ſimilia, & in qua mediatè, & remotè vniri dicuntur. Ad 3. fundamentum vniuerſalitatis, quod in indiuiduis a parte rei præcedit, non ſunt indiuidua ipſa, vt ſic, ſed formaliter ipſa naturæ, quæ in ipſis reperitur, quod & Hurt. ipſe fatetur, dum ait eſſe ſingularia, vt ſimilia, quia hæc non ſunt ſimilia, niſi in ratione communi naturæ. Ad 4. negatur minor, quod enim immediatè diuiditur eſt ratio ipſa communis, dum per varias differentias contrahitur ad diuerſas ſpecies conſtituendas, vel diuerſa indiuidua, ita enim explicari debet diuiſio naturæ cõmunis, vt ſit à parte rei, quemadmodum dixi num. 2. & ex profeſſo declaraui diſp. 5. log. quæſt. 3. art. 1. vndè falſum eſt, quod ſubdebatur in probationem minoris diuiſionem naturæ cõmunis à parte rei benè explicari per claram inferiorum cognitionem, & indiuiſionem per cõfuſam, fit enim formaliter à parte rei per proprias formalitates graduum contrahentium, & contracti, tamen per intellectũ concedi poteſt fieri per clarã inferiorum cognitionem. Ad quintum negatur maior, in toto namq; potentiali, quale eſt ſuperius reſpectu inferiorum,

com-

commune diuiſum, & partes diuidentes non ſolùm differunt penes claritatem, & confuſionem actus, ſed etiam penes diuerſitatem conceptuum obiectiuorum, quatenus aliquid amplius includitur in conceptu inferiorum, quam in conceptu ſuperioris, vndè licet verum ſit ſuperius, ſeu commune diuiſum habere æqualitatem conuertibilitatis cum omnibus inferioribus, non tamen habet æqualitatem in actualibus prædicatis, quod eſt dicere in ratione totius potentialis ſuperius adæquari cum inferioribus ſimul ſumptis, quia cum ipſis conuertitur, non tamen in ratione totius actualis, quia in inferiori includitur differentia, quæ non includitur in communi diuiſo; ad minorem poſteà dico diuiſionem poſſe denominare tam totum, quam partes diuerſimodè tamen, paſſiuè enim denominat totum, actiuè partes, ſeu membra diuidentia; quod ſi etiam paſſiuè denominat partes adhuc diuerſimodè contingit à toto, nam totum denominatur diuiſum, vt aliquid continens partes, & ideò dicitur diuidi in partes, at partes denominantur diuiſæ, vt membra, quibus propriè conuenit diuiſio ab alijs, non verò diuiſio in alia, quæ eſt propria totius.

22 Ad 6. quod putat Hurtad. efficaciſſimum, vt benè notauit Amic. facit difficultatem quoque in opinione Nominalium, nam cùm vniuerſale prædicabile ſecundum ipſos ſit aggregatum totum ex omnibus, & ſingulis indiuiduis, non poteſt vagè ſumptum prædicari, quia de ratione prædicati eſt, vt verificetur de ſubiecto ſecundum omnes partes, quas continet actu, alioquin de equo poſſet prædicari homo, quia verificaretur ratione partis, ſcilicet animalitatis, quæ eſt in homine; ſi ergo Paulus includitur actu in immediato hominis ſignificato, etiam vt prædicatur de Petro, vt inquit Hurtad. opus eſt fateri etiam Paulum, & Ioannem prædicari de Petro, quia ſecundum ipſum immediatum hominis ſignificatum conſtat actu ex omnibus ſingularibus ſicut exercitus ex pluribus hominibus, quandoquidem, vt dicebam, de ratione prædicati eſt, vt verificetur de ſubiecto ſecundum omnes partes, quas continet actu. Itaque ad argumentum in ſe negatur minor, nam quod immediatè prædicatur de inferioribus non ſunt ipſa inferiora, ſed ratio quædam communis illis, alioquin eſſet identica, & nugatoria prædicatio, non autem ſuperioris de inferioribus; ad primam probationem concedo, quod eſt prædicabile de Petro, & Paulo in ratione ſuperioris debere eſſe aliquid identificatum cum ipſis, ſed falſum eſt nihil eſſe illis idem præter ſemetipſos, quia tunc omnis prędicatio vniuerſalis eſſet identica, non autem ſuperioris de inferiori; ad aliam eiuſdem minoris probationem concedo immediatum hominis ſignificatum aliquid includere, per quod ei repugnat adæquatè prædicari de Petro, ſed negatur id eſſe Paulum, vel Ioannem, vt inferebat Hurtad. & dico eſſe communitatem indifferentiæ, quam in ſe habet natura humana ſecundum quam indifferens eſt ad conſtituendum Paulum, & Ioannem perindè ac modò conſtituit Petrum, & ob id nequit ſecundum ſe adæquatè prædicari de Petro, vel quolibet alio indiuiduo, quia licet modò ſolùm identificetur cum eo, adhuc quantum eſt ex ſe poterat identificari cum alijs, & eſt communis alijs per indifferentiam. Ad vltimum negatur aſſumptum, ad cuius probationem dico cognitionem vniuerſalis terminari ad naturam, vt à ſingularitatibus præciſam, cui vt ſic correſpondet propria ſua vnitas formalis; & cum infertur, quod præciſio eſt ipſa cognitio naturam à ſingularitate præſcindens, & natura præciſa eſt natura cognita abſque ſingularitate, reſpondeo ex dictis num. 16. naturam poſſe dupliciter ab hæcceitate præſcindere, vel ex natura rei, quatenus à parte rei in ſua ratione formali ſingularitatem non includit, vel per intellectum, quatenus intellectus per ſuum actum talem præciſionem naturæ ab hæcceitate agnoſcit, & contemplatur; quamuis igitur concedi poſſit, quod præciſio naturæ facta per intellectum ſit ipſa cognitio, id tamen omnino falſum eſt de præciſione naturæ à ſingularitate reperta in re. Et quidem cognitionem vniuerſalis immediatè terminari ad naturam pręciſam fatetur Hurtad. ipſe cum cęteris Nominalibus eo ipſo quod aiunt illam terminari ad plura ſingularia, vt ſimilia, nam proteſtantur & ipſi ſe non loqui de ſimilitudine formali, & relatiua, quia hæc formaliter pluralitatem includit, & petit extrema diſtincta, cognitio autem vniuerſalis non attingit plura, vt plura, & vt diſtincta, ſed inquiunt ſermonem eſſe de ſimilitudine fundamentali, quam aiunt eſſe quandam vnitatem, & identitatem, ſupra quam fundatur poſteà formalis ſimilitudo, & ob quam nequit intellectus vnum indiuiduum ab alio diſcernere, hæc autem eſt vnitas naturæ communis, quam dicimus dari ex natura rei, vt magis patebit in ſequentibus.

QVÆSTIO II.

Quomodo natura communis habet eſſe à parte rei, an ſcilicet in ſingularibus incluſa, & realiter identificata, vel non.

23 CONſtituto vltrà ſingularia dari naturam communem à parte rei, nunc diſputandum eſt de modo, quo ſcilicet pacto admitti debeat, an ſcilicet in ſingularibus ipſis inuoluta, & complicata, num potius ab eis ſeparata, atque diſcreta. Et quidem famoſa ſatis, ac peruulgata opinio eſt, quam tribuit Ariſt. Platoni pluribus in locis, vniuerſalia eſſe naturas rerum à ſingularibus ſeparatas, per ſe exiſtentes, materiæ expertes, omnibus indiuiduis communes, eiſque ſuum eſſe tribuentes, vel in genere cauſæ efficientis, vel exemplaris; vndè ſenſit Plato (ſi tamen Ariſt. fides eſt adhibenda) eſſentiam v.g. hominis in communi extrà homines particulares exiſtere, eamque ipſiſſimum hominem appellauit, homines verò particulares, non abſolutè homines, ſed hos homines dixit, & addidit harum rerum eſſentias, quas vocauit Ideas, eſſe omninò ingenerabiles, incorruptibiles, immutabiles, ac æternas, itaut corruptis ſingularibus non ideò ipſæ deficerent Ideæ, ſicut per impreſſionem vnius ſigilli in multis ceris plures efficiuntur ſigillationes, quibus corruptis adhuc ſigillum remanet ſeparatum; & ex vno igne multæ accenduntur candelę, quæ ſi extinguantur non ideò extinguitur ignis ille, & ad hunc ſenſum ſæpiſſimè refert, & improbat acerrimè Platonis ideas Ariſt. 1. lib. Met. & lib. 7. & 13. & 1. Ethic. cap. 6. & 1. Poſt. tex. 149. vbi eas vocat ſpecies, & alij vocant vniuerſalia Platonis a ſingularibus ſeparata, quæ etiam ferunt Platonem poſuiſſe in ſublimi quodam ac remoto loco ſuprà elementorum ſphæras in concauo Lunæ; & in hunc quoque modum refert Scot. 2. diſt. 3. quęſt. 6. §. *iſta poſitio* opinionem Platonis, vt ab Ariſt. recitatam.

24 An autem hæc fuerit vera, ac germana Platonis, ſententia, & fideliter ab Ariſt. relata, negant quamplures aſſerentes Platonem poſuiſſe tantum ideas rerum omnium in mente diuina, nihilque in hac poſitione idearum erraſſe, quos longo catalogo refert, & ſequitur Paſqualig. tom. 2. Metaphiſ. diſput. 11. ſec. 3. vbi & plura loca in huius rei fidem ex ipſo Platone adducit; ſed teſtem huius veritatis omni exceptione maiorem adducit Scotus 1. diſt. 35. quæſt. vn. §. *ad iſtu* D. Auguſt. lib. 83. quæſt. q. 46. vbi ait *in diuina mente ſunt omnium rerum creandarum, creatarumue rationes neque diuina mente quicquam, niſi æternum, atque incommutabile poteſt eſſe, atque has rerum rationes principales appellat ideas Plato, quarum participatione fit, vt ſit quicquid eſt, quo quomodo eſt* & lib. 1. retrac. cap. 4. vbi rurſus loquens de Ideis, & mundo intelligibili ait *nec Plato quidem in hoc errauit, quia eſſe mundum intelligibilem dixit* & ideò Scotus loc. cit. ait Platonem, quando ideas poſuit a rebus ſenſibilibus ſeparatas, eas poſuiſſe in mente diuina; & de mundo intelligibili loculum eſſe, imò Auguſtinum nomen Idęæ accepiſſe à Platone, qui poſuit ideas ipſas rerum quidditates non quidem per ſe exiſtentes, vt ei imponit malè Ariſt. ſed in mente diuina, vt benè interpretatur Auguſtinus; ita Doctor ibi, ita etiam pro Platone loquitur Alenſis noſter 7. Metaph. tex. 52. quæſtiunc. 2. vbi quærens, num dari poſſint Ideæ ſeparatæ Platonis ſic quæſitum reſoluit; dicendum eſt, quod dare ideam ſeparatam extra mentem primi intellectus, ita quod ſit dare per ſe hominem, qui ſit extra hunc hominem particularem, hoc eſt impoſſibile, quia natura hominis habet, quod ſit exiſtens in hoc homine; ſi autem intelligatur, quod dentur ideæ rerum in mente primi, hoc eſt neceſſarium, cuius ratio eſt, quia omnia quæ ſunt infrà naturam, & infrà eſſentias creatas procedunt à Deo, non autem procedunt per modum naturæ, reſtat ergo quod procedant per modum artis, omne autem quod procedit ab aliquo per modum artis, procedit per modum exemplaris, omne autem quod procedit à Deo per modum exemplaris habet exemplar in mente artificis; ſi ergo omnia procedunt à Deo per modum exemplatorum concludit Alenſis, omnia habent exemplar in intellectu primi, & tale exemplar voco ideam, & has ideas (inquit) ſecundum rationes exteriores in intellectu primi poſuit Plato non autem in ſe ſubſiſtentes extra illum, ſicut imponit ſibi Philoſophus; in cuius rei confirmationem Alenſis adducit etiam Comment. Euſtratium 1. Ethic. dicentem ideas non eſſe a Platone poſitas, ſicut ei imponit Ariſt. extra mentem primi artificis, ſed in mente diuina; quicquid ergò dicant Ariſt. fautores, cum Scotus, & Alexander ſtene pro Platone debemus & nos in hac re tantis Doctoribus ſubſcribere; de quo qui plura deſiderat conſultat Aueiſ. qu. 8. log. ſect. 2. & Contarin. iunior. tom. 3. q. q. per ip. qu. 1. a cap. 8. & inde.

Alij verò communiter in ſchola Peripat. docent nec dari à parte rei imò nec poſſe dari per diuinam potentiam naturam vniuerſalem ab indiuiduis ſeparatam, ſed ſemper, ac indiſpenſabiliter immerſam eſſe ſingularibus, ac in eis eſſentialiter incluſam; Sed quidam illorum etiſi non ponant naturas vniuerſales à ſingularibus ſeiunctas, & ſeparatas, adhuc tamen eas realiter a ſingularibus diſtinguunt, ſaltem vt incluſum ab includente, quia gradus inferior includit ſuperiorem, non tamen ſuperior inferiorem; ita videtur ſignificare Iandun. 2. Met. q. 9. & ſic diſcurrere debent, vt conſequenter loquantur. Auctores illi, qui diſp. præced. quęſt. 6. gradus ſuperiores, & inferiores deſumi dicebant à formis realiter diuerſis, vt v.g. corpus à forma corporis, viuens ab anima vegetanti, ſentiens ab anima ſentienti, & intelligens ab intelligenti, quas formas realiter diuerſas exiſtimant illi eſſe in eodem ſingulari.

Dicendum eſt naturam communem dari non poſſe, niſi ſingularibus perpetuò immerſam, imnò realiter, ac eſſentialiter identificatam ita quod omninò fabuloſa ſint vniuerſalia in eſſendo à ſingularibus ſeparata, vt Platonem poſuiſſe narrat Ariſtot. Et quidem id impoſſibile eſſe, ac omninò implicare euidentiſſimis conuincitur rationibus ex ipſo Ariſt. deductis 7. Metaph. nil enim magis implicatorium eſt, quam eſſentiam, vel eſſentię partem eſſe extra rem, cuius eſt eſſentia, quandoquidem nil rei magis intrinſecum datur, quam propria eſſentia, ſed natura communis, ſeu vniuerſalia in eſſendo ſunt de eſſentia ſingularium, vt animal de eſſentia hominis, homo de eſſentia Petri, ergo impoſſibile eſt talia vniuerſalia eſſe extra ſingularia, vel ab ipſis ſeparata, Bonet lib. 7. ſuæ Met. cap. 2. & 5. nititur ſoluere hanc ratio-

nem ex Ariſt.7.Met.deductam, quia etiam ſaluare contendit opinionem Platonis de Idæis ea parte, vt ei tribuitur ab Ariſtot. vndè cap.2. decem dicta ponit iuxtà mentem Platonis, quorum primum eſt, quod vniuerſalia extrà intellectum ſimpliciter exiſtunt,& per ſe ſubſiſtunt, in tertio dicto aſſerit, quod homo ſimpliciter exiſtens excludit realitatem omnium hominum ſingularium, & adhuc eſt idem cum illis, & prædicatur de ipſis; quomodo autem hoc ſit poſſibile, quod vniuerſale ſit ſeparatum à ſingularibus, & adhuc ſit idem illis,& prædicetur de ipſis explicat deinceps capit.3. dicens, quod homo ſimpliciter eſt omnis homo eminenter, & æquipollenter, non autem omnis homo quidditatiuè, & formaliter, ſicut exemplar omnium hominum; ſicut diximus quod prima Intelligentia eſt exemplar eminens omnium, & idæa omnium repræſentatiua. vndè & lapis non eſt formaliter ſed repræſentatiuè, & exemplariter omnis lapis, & homo ſimpliciter omnis homo eminenter, & roſa ſimpliciter omnis roſa eminenter, & exemplariter, ideò non prædicatur de roſis particularibus prædicatione eſſentiali dicente, hoc eſt hoc, ſicut nec exemplar ita prædicatur de exemplato, nec prima intelligentia, quæ eſt exemplar eminens omnium ſic prædicatur de illis, quorum eſt exemplar. Et ſi dicas Platonem poſuiſſe vtique prædicationem aliquam hominis ſimpliciter de ſingularibus hominibus, qualis igitur eſt illa prædicatio, & qualis eſt identitas, vel conſubſtantialitas hominis ſimpliciter ad homines particulares, ſiquidem implicare videtur id, quod eſt idem cum omnibus ſingularibus eſſe extrà illa, & ab illis ſeparatum, quia tunc idem eſſet, & non eſſet. Reſpondet de mente Platonis, quod illa prædicatio non eſt eſſentialis, ſed eſt repræſentatiui de repræſentato, & exemplaris eminentis de exemplato, ſicut diximus, quod domus in anima, & domus extra ſunt eadem domus, quod verum eſt repræſentatiuè, & exemplariter, rei namque & ſuæ ſimilitudini poteſt idem nomen imponi, & poteſt fieri talis prædicatio, ſicut dicitur, quod prima intelligentia eſt leo, lapis &c. quod verum eſt repræſentatiuè, & eminenter, nec intendebat Plato aliam prædicationem, nec identitatem, & qui aliter ei imponit, non loquitur Platonicè, & inquit Bonetus.

26 Hæc opinionis Platonis expoſitio ex parte coincidit cum explicatione relata D. Aug. nam talis Idæa præciſè conſiderata erit quid ſingulare in ſeipſa quoad eſſe, & ſolùm poteſt eſſe vniuerſalis in repræſentando, non erit autem vniuerſale in eſſendo, & à ſingularibus ſeparatum, in quo ſenſu tantum hic impugnatur; ſed adhuc iſta expoſitio, vt ponitur à Boneto, in multis deficere videtur, nam ſi vult ad mentem Platonis hominem ſimpliciter v.g. non eſſe, niſi exemplar, & Idæam omnium hominum, illud reponere debeat in mente diuina, non autem aliquod ens ſeparatum à ſingularibus, & per ſe ſubſiſtens, ſi enim per ſe in vniuerſo exiſtit extrà omnem intellectum, vtique locum illi aſſignare debebat, nec erat maior ratione de vno, quam de alio. Deindè ſi ita explicetur hoc vniuerſale Platonicum, nedum non erit vniuerſale in eſſendo, ſed nec etiam in repræſentando, inquit enim Bonet. quod vniuerſale hominis v.g. excludit realitates omnium hominum ſingularium, & ſolam repræſentat naturam humanam excluſa indiuiduatione; ergo iam ſolam humanam naturam repræſentaret, non verò indiuidua illius naturæ, atque ideò neque in repræſentando vniuerſalis erit, vnde neque vera erit prædicatio vniuerſalis de particulari, vt exemplaris eminentis de exemplato, quia vt talis prædicatio ſit vera, exemplar debet in ſe exprimere quicquid in exemplato reperitur, & è contrà, & in tali conformitate veritas huius prædicationis fundatur, & ideò cum vniuerſale ſecundum hunc dicendi modum ſit exemplar diminutum ſingularium, quia hæcceitates non exprimit, nequit de illis prædicari cum veritate exemplariter, & repræſentatiuè. Deindè ideæ Platonis ſic explicatæ, vt explicat Bonetus (quam tamen explicationem contendit Auerſa loc.cit. eſſe veram, & genuinam ad Platonis mentem) adhuc inutiles ſunt, nec vlli agenti deſeruire poſſunt, non quidem agenti increato, quia Deus habet in mente ſua omnium rerum idæas, & ſeipſo eſt rerum idæa, nec aliquo externo exemplari indiget, quod imitetur; nec minus agenti creato, quia hoc quoque in mente ſua idæam rerum agendarum ſibi efformat, & cum ſolùm artificiali modo operetur, non ei opus eſt idæis rerum naturalium. Denique ratio ex Ariſt. allata ad improbandas Platonis idæas valida eſt, quia eas impugnamus, ac ſi eſſent vniuerſalia in eſſendo ſeparata à ſingularibus quemadmodum ei imponit Ariſt. non autem tanquam ſint vniuerſalia tantùm in repræſentando. Accedit quod etiam in hoc ſenſu patitur difficultates nuper allatas, niſi opinio Platonis explicetur de idæis in mente diuina, vt Scotus, & Alenſis exponunt cum D. Aug. cit.

27 Deindè principaliter probatur concluſio, & impugnatur vniuerſale Platonicum, vt ab Ariſtot. refertur, quia omnis res, quæ ſolitariè exiſtit, & per ſe immediatè ſubſiſtit in vniuerſo eſt ſingularis, ac indiuidua iuxta illud Boetij *omne quod eſt ideò eſt, quia vnum numero eſt*, ergo implicat in terminis vniuerſale in eſſendo per ſe exiſtens, & ſubſiſtens à ſingularibus ſeparatum. Si rurſus cum Boneto dicas illud vniuerſale dicere tantùm naturam particularium, non verò ipſorum indiuiduationem, & ideò cum dicat tantùm eſſentialia naturæ, exiſtit per ſe ſine ſingularitate, ſicut natura in intellectu, ſi conſideretur vt ab indiuiduatione abſtracta, vniuerſalis eſt. Contra, quia exiſtentia ſupponit ſingularitatem rei, cui conuenit, vt ſuprà diſput.8. demonſtratum eſt, ergo implicat quidpiam per ſe exiſtere præſertim immediatè, & ſolitariè ſine ſingularitate, eo enim ipſo, quod aliquid exiſtit in ſe, & per ſe ab omni alio ſeparatum, eſt in ſe vnum numero, & ſingulare nam ſingulare dicitur, quod non dicit diuiſionem in ſe in plura ſingularia. Tum quia vel illud vniuerſale ſeparatum,& per ſe exiſtens eſt productum, vel improductum, non improductum, quia eſſet Deus, ſi verò eſt productum; ergo non amplius eſt vniuerſale, ſed ſingulare, vel vniuerſale, & ſingulare ſimul, quia actiones terminantur ad ſingularia, & omne quod productionem terminat immediatè, & in ſe, eſt ſingulare. Nec valet aſſumpta paritas de natura obiectiuè præciſa ab intellectu, aliud enim eſt loqui de natura ſic præciſa per intellectum, aliud de aliqua re in rerum natura exiſtente extra intellectum, quando namque natura per intellectum vniuerſalizatur, & in eſſe obiectiuo accipitur, planè non conſideratur ſecundum totum ſuum eſſe, quod habet à parte rei, quia à parte rei reperitur identificata cum ſingularitate, à qua per intellectum præſcindit; at ſi daretur vniuerſale à ſingularibus ſeparatum in rerum natura certè totam ſuam entitatem actualem haberet, per quam eſſet in ſe indiuiſum, & à quocunque alio diuiſum ſecundum eſſe reale phyſicum, ac entitatiuum, atque ideò indiuiduum eſſe, & ſingulare.

28 Demum probatur concluſio quoad hanc partem diſcurrendo per ſingula capita, ex quibus Plato refertur idæas introduxiſſe, ac vniuerſalia ſeparata, & oſtendendo omnium inutilitatem. In primis non ſunt ponendæ propter ſcientias, quia vt arguit Ariſt. 7. Met. 20. & 21. tunc res perfectè ſcitur, cum ſcitur eius quodquideſt, ſeu propria ſubſtantia, nec opus eſt recurrere ad ſubſtantiam illi prorſus extrinſecam, quale ponitur vniuerſale Platonicum; tum quia cum hominem definimus, quod ſit animal rationale, & demonſtramus quod ſit riſibilis, certè non de aliquo homine ſeparato, & nobis ignoto, aut aliqua Idæa id facimus, ſed de homine nobis noto; tum quia de accidentibus datur ſcientia, & tamen illorum Idæas Plato non poſuit, ſed tantùm ſubſtantiarum, ergo non ſunt abſolutè neceſſariæ ad ſcientiam rerum; tum tandem quia adhuc ſine tali vniuerſali Platonico benè ſtat, quod ſcientia ſit de obiecto immutabili, incorruptibili, & æterno, quia non eſt de ratione obiecti ſcientiæ neceſſitas, & immutabilitas quoad exiſtentiam, ſed tantùm quoad connexionem prædicati cum ſubiecto, vt enim docet Scot. 1. diſt. 3. quæſt. 4. I. & K. ad ſcientiam ſufficit neceſſitas complexa, & propoſitionum, nec opus eſt neceſſitate incomplexa, & terminorum, de quo ſatis dixi ſuprà diſp.8. quæſt. 1. art. 4. à num. 58. vbi etiam declaraui, quo pacto nullo exiſtente homine particulari adhuc daretur ſcientia de homine in communi, & verum eſſet dicere, quod ſit animal rationale, riſibile &c. Et quo ſenſu eſſentiæ rerum dicantur æternæ abſq; vlla neceſſitate vniuerſalis Platonici. Neque neceſſariæ ſunt Platonis Ideæ, vt omnis generatio ſit ab vniuoco, & omne ſimile generetur à ſimili, cum enim multa videamus à cauſis particularibus diſſimilibus generari, vt ignem ex ferro, & lapide, ranam ex pluuia, & puluere, hinc Plato inferebat dari debere aliquam cauſam vniuerſalem, rebus genitis ſimilitudinem ſuam imprimentem. Non, inquam, ex hoc capite ſunt ideæ Platonicæ introducendæ; tum quia ſaltim in effectibus vniuocis ſuperuacaneę forent, tum quia abſolutè loquendo non eſt ſemper neceſſaria formalis, & vniuoca ſimilitudo inter cauſam, & effectum, ſed ſępius ſufficit ſola virtualis, vt patet in effectibus æquiuocis; tum tandem quia quando etiam talis ſimilitudo neceſſaria foret, adhuc ad rem non facit vniuerſale Platonicum, hoc enim ponitur ab ipſo omnis materię expers ingenerabile, & incorruptibile, effectus autem iſti ſenſibiles componuntur ex materia, & forma, ſunt generabiles, & corruptibiles, & ideò vniuerſale Platonicum nequit poni eiuſdem rationis, & ſpeciei cum illis.

29 Neque rurſus ſunt neceſſariæ propter conſeruationem rerum inferiorum, quia cum hæc ſint corruptibilia, atque caduca non indigent perpetuo conſeruante; tum quia pro toto eo tempore, quo durant, etiam præciſis ideis habent cauſas naturales ad earum conſeruationem ſufficientes, & denique nunquam deeſt influxus cauſarum vniuerſalium, & nempe Dei, & cælorum, vt ſuo loco dictum eſt. Neque poni debent, vt inferiora ſuas operationes exercere poſſint, nam inferiora ex parte ſui habent principia ſufficientia illarum, propriæ namque formæ ſunt principia prima, & radicalia, accidentia verò principia proxima, & inſtrumentalia, & ex parte Dei cauſæ primæ, & vniuerſalis ſemper præſtò eſt generalis concurſus. Nec tandem poni debent, vt poſſit intellectus ſine falſitate cognoſcere vniuerſale non cognitis ſingularibus; ad hoc enim ſufficit, vt notat Doctor 2. diſt. 3. quæſt. 1. Quod detur natura communis immerſa quidem in ſingularibus per identitatem realem, quę tamen non includat ſingularitatem in ſua ratione formali, imò quantum eſt de ſe ſit indifferẽs, vt non magis hoc ſingulare cõſtituat, quã aliud; talis enim indifferentia, ac diſtinctio formalis naturę à ſingularitate ſufficiens fundamentum eſt, vt cogitari poſſit natura vniuerſalis nil interim cogitando de ſingularitate, per quam à parte rei contracta eſt, ac determinata ad hoc indiuiduum, neque hic vlla interuenit falſitas, tum quia præcedit fundamentum in re, tum quia dum intellectus, ita naturam contemplatur, non eam ſeparat, aut diuidit ab indiuiduis, ſed ſolum præſcindit, & abſtrahit conſiderando vnum; & non conſiderando aliud, quę ex 2. Phyſ. 12. dicitur abſtractio præciſiua, non diuiſiua.

30 Altera quoque concluſionis pars, ſcilicet naturam communem nedum eſſe ſemper ſingularibus coniunctam, & immerſam, verum etiam realiter identificatam, eſt communis omnium ſenſus, &

in

in omni ſchola receptiſſima, idque Ariſt. docuit 7. Met. 31. & alibi frequenter, dum inquit vniuerſalia nihil eſſe præter ſingularia, & genus nihil eſſe præter eas, quæ ſunt generis ſpecies, iuxtà enim grauium Interpretum expoſitionem nedum his verbis indicare voluit non dari vniuerſalia à ſingularibus ſeparata, verum etiam non dari, vt res ab ipſis realiter diſtinctas; poteſt probari primò omnibus illis rationibus quibus diſput. præced. quæſt. 6. art. 1. probatur diuerſos gradus metaphyſicos eiuſdem eſſentiæ non admittere inter ſe realem diſtinctionem, ſed omnes in eadē eſſentia, ac entitate realiter identificari. Deindè quia vniuerſalia eſſentialia (de quibus hic eſt ſermo) vt ſunt genera, & ſpecies eſſentialiter, & quidditatiuè de ſuis inferioribus prædicatur, vel tanquam tota eorum eſſentia, vel tanquam pars eſſentiæ; ergo ſupponunt naturas communes, in quibus fundantur eorū intentiones, eſſe ſuis inferioribus realiter identificatas, nam veritas huiuſmodi prædicationum eſſentialium in tali reali identitate fundatur, vt dictum eſt diſp. 4. log. Vlterius probatur ex regulis diſtinctionis realis iam aſſignatis diſput. 6. quæſt. 8. nam diſtinctio realis attenditur penes diuerſitatem exiſtentiarum præſertim in creatis ex ibi dictis nu. 182. & propriè verſatur inter rem, & rem, ſed naturæ communi, vt à ſingularitate præciſæ non conuenit exiſtentia, ſed tantum prout eſt cum ea coniuncta, ac identificata; ergo cum exiſtentiam non habeat diuerſam ab exiſtentia ſingularis, ſed eiuſmet exiſtentia exiſtat, nequit ab eo realiter diſtingui, minor patet ex diſput. præced. num. 176. & mox adhuc probabitur.

31 Confirm. quia quando aliqua diſtinguuntur, vt duæ res, quæ eſt conditio requiſita inter ea quæ realiter diſtinguuntur, quodlibet eorum habere debet propriam entitatem realem exiſtentem, per quam vnum ſecernatur ab alio; ſed omnis entitas propria exiſtentia exiſtens eſt ſingularis, quia per hanc conſtituitur immediatus, & per ſe terminus actionis agentis, quæ ad ſingulare terminatur, ergo vniuerſale, & ſingulare, vt duæ res nequaquam diſtingui poſſunt. Confirm. adhuc ex regulis identitatis realis, ſicut enim realis diſtinctio fundatur ſuper pluralitatem rerum exiſtentium, ſeu ſuprà diuerſitatem exiſtentiarum, ita realis identitas fundatur ſuper vnitatem eſſentiæ, & exiſtentiæ, vt dictum eſt loc. cit. diſput. 6. num. 189. vndè quæ reantur, ſiue realizantur per vnicam eſſentiam, & per vnicam pariter exiſtentiam exiſtunt, dici debent, eadem realiter; ſed omnes gradus metaphyſici ita ſe habent in communi conſtituto, ergo nequeunt inter ſe realiter diſtingui; probatur minor, quia eſſentia ex ibidem dictis ex propria ſua ſignificatione dicit naturam integram ordinatam ad exiſtentiam, formalitates verò, vt ſunt gradus metaphyſici, ſunt tantùm conſtitutiui eſſentiæ, nec ex ſe immediatè ſunt capaces exiſtentiæ, ſed adæquatè exiſtunt per exiſtentiam totius entitatis conflatæ ex ipſis. Sed adhuc ſpecialiter probatur de natura communi in ordine ad ſingularitatem, quia exiſtentia non aduenit, niſi rei ſingulari, communicatur enim rei per actionem, cum ſit terminus realis productionis, quæ ad ſola ſingularia terminatur ex 5. Metaph. cap. 1. & lib. 7. cap. 15. ſed ſic eſt, quod in quolibet indiuiduo à parte rei eſt vna duntaxat indiuidualis differentia, per quam natura ſpecifica in eo exiſtens eſt ſingularis, & meritò eius cæteri gradus ſuperiores, vndè per eandem differentiam indiuidualem Petrus ſit hæc ſubſtantia, hoc corpus, hoc viuens, hoc animal, & hic homo, vt magis patebit diſp. ſeq. ergo pariter vna tantum dabitur exiſtentia, ſcilicet indiuidui, per quam omnes gradus prædicamentales exiſtunt, atque ideò nullum eorum poteſt à communi conſtituto realiter diſtingui.

32 Rurſus ſi natura humana v. g. in Ioanne realiter diſtingueretur ab ipſo pariter ab eius indiuiduali differentia diſtingui deberet, ſed hoc dici non poteſt, ergo &c. Patet ſequela maioris, quia cum ex humanitate, & ſingularitate Ioannis conſtituatur vnum compoſitum, quod eſt Ioannes, nequit humanitas realiter à Ioanne diſtingui, quin etiam diſtinguatur ab altera parte, ſcilicet ſingularitate eiuſdem. Probatur minor ex dictis, quia ad diſtinctionem realem exigitur propria entitas, & exiſtentia in vtroq; extremo, ſed antè ſingularitatem in Ioanne humanitas non poſſidet vllam actualem exiſtentiam, ſed tantùm poſtquam ſingularizata eſt intelligitur exiſtere ad exiſtentiam ſingularis, non enim poteſt exiſtere extrà cauſas, niſi per productionem, & nequit produci niſi cum ſingularitate, quia omnis productio cum ſit ſingularis; ad rem quoque ſingularem, & indiuiduam neceſſariò terminatur ex Ariſt. modò cit. ergo &c. Præterea probari poteſt ex via generationis, & corruptionis, quæ licet non ſit ſignum adæquatum, vt diuerſitas exiſtentiarum, eſt tamen ſufficiens diſtinctionis realis, aut identitatis oppoſitæ ex dictis diſp. 6. q. 8. nu. 185. ſignum namq; ſufficiens cognoſcendi realem identitatem inter aliqua duo eſt quando ad generationem vnius generatur & aliud & eadem actione, & ad eius interitum aliud quoque interit, ita vero ſe habent ſingulare, & natura communis, generatur enim ad generationem ſingularis, & ad eius corruptionem corrumpitur ſecundariò, & remotè, vt Scot. docet 3. diſt. 22. quæſt. vn. H. Tandem poteſt probari ratione à poſteriori, qua vtitur Aureol. apud Canon. 1. Phyſ. q. 6. & 7. nam ſi natura communis realiter à ſingularibus eorumq; hæcceitatibus diſtingueretur, tunc tranſmutari poſſet de vna differentia in aliam, quando namq; res potentialis, & prior reſpicit plures actualitates oppoſitas, vt realiter diſtinctas, poteſt ſaltim Deus illam tranſmutare de vna in aliam, ac etiam omnibus ſimul expoliare, vt conſtat de materia reſpectu formarum, quia enim reſpectu illarum eſt potentia, & ab eis realiter diſtincta, poteſt de vna tranſmutari in aliam, imò & à Deo omnibus expoliari, nam vt arguit Doctor 2. diſt. 12. quæſt. 2. omnis realitas abſoluta prior alia, & ab ea realiter diſtincta poteſt ſeparari ab ea, cum non dependeat ab illa; & ſic animalitas hominis poſſet fieri animalitas leonis, imò dari animal in rerum natura, quod nec ſit rationale, nec irrationale, & ab omnibus differentijs denudatum, quod planè monſtruoſius eſt, quam Vniuerſale Platonicum ſeparatum, quam rationem adhuc magis proſequor ſuprà diſp. præced. n. 190.

Obiectiones ſolutæ.

33 IN oppoſitum arguitur, Primò, quod natura communis realiter diſtinguatur à ſingularibus, & eorum hæcceitatibus, nam de ipſis contradictoria verificantur à parte rei natura namque à parte rei dicitur communicabilis pluribus indiuiduum verò incommunicabile, natura à parte rei dicitur communis, & contrahibilis, differentia verò indiuidualis dicitur propria, & contrahens; at illa de quibus à parte rei contradictoria verificantur, realiter diſtincta cenſentur, nam ſaltim in creatis nequeunt oppoſita de eadem re affirmari, & negari, ergo natura diſtinguitur realiter à ſingularibus, & eorum hæcceitatibus.

Reſp. contradictionem ex natura rei eſſe vtique ſufficiens ſignum ad veſtigandam diſtinctionem ex natura rei, vt eſt genus ad omnes diſtinctiones præter opus intellectus, non autem ad indagandam diſtinctionem ſimpliciter realem, vt dictum eſt diſp. 6. num. 168. & 181. aliqua enim ſunt contradictoria, quæ toti rei abſolutè conueniunt, & non præciſè ratione alicuius formalitatis incluſæ, ſpectantque ad eſſe identicum, ac entitatiuum rei, ſeu phyſicum, vt exiſtere, & non exiſtere, produci, & non produci, & contradictio in ipſis fundata vtique veram, & propriam infert diſtinctionem realem præſertim in creatis, quia hæc ſunt extrema primæ contradictionis, de quolibet verum eſt dicere quod eſt, vel non eſt; alia ſunt contradictoria minoris momenti, quæ nempe reſpiciunt eſſe formale rei, nec abſolutè, & ſimpliciter toti rei conueniunt, ſed ratione alicuius formalitatis, & cum reduplicatione iſtius, vt eſſe ſenſitiuum, & diſcurſiuum, in homine, dicitur enim ſenſitiuus, quatenus animal, & diſcurſiuus quatenus homo, non quatenus animal, vndè ad hæc contradictoria componenda ſufficit ſola diuerſitas formalitatum in eadē re, quæ doctrina habetur ſuprà fuſius declarata diſput. 6. nu. 227. 299. & 310. ita autem ſe habet res in propoſito, quod contradictoria de natura, & hæcceitate verificata non ſunt contradictoria primi generis, ſed ſecundi, & ideo non inferunt, niſi diſtinctionem ex natura rei formalem, non autem realem; & ſic etiam reſpondet Lichet. ad hoc argumentum, quod facit Ocham, & Rubion 2. d. 3. quæſt. 8. contrà Doctorem 2. diſt. 2. quæſt. 1. qua etiam doctrina pluries vtitur pro ſaluanda formali diſtinctione, ne cum reali coincidat, 1. diſt. 2. quæſt. 1. & 2. d. 1. quæſt. 5. & alibi ſæpè. Dices inter contradictoria eſt æqualis repugnantia, quatenus de eodem, & ſecundum idem nunquam verificari poſſunt, ergo & æqualem ſemper inferunt diſtinctionem. Reſpond. ex dictis loc. cit. omnia contradictoria ſiue realia, ſiue rationis vtique æquè repugnare quoad veritatem, cum enim affirmationem, & negationem puram importent planè de eodem reſpectu eiuſdem, & ſecundum idem verificari nequeunt, attamen quoad diſtinctionem inferendam non æquè repugnant, nam quædam inferunt diſtinctionem ſimpliciter realem, vt prima contradictoria; alia ex natura rei formalem, & alia tandem diſtinctionem tantùm rationis iuxtà conditionem contradictionis, diſtinctio ſiquidem ſemper contradictioni commenſuratur.

34 Secundò, nihil poteſt identificare ſibi realiter illud, ſine quo aliquando potuit eſſe, imò abſolutè poteſt eſſe, ſed iuxtà doctrinam Scoti 2. d. 3. quæſt. 1. humanitas in Petro potuit eſſe ſine illa differentia indiuiduali, nam ſicut contracta fuit per Petreitatem, ita poterat contrahi per Pauleitatem, imò intrinſecè conſiderata adhuc retinet illam indifferentiam priuatiuam, in qua Scotus ponit totam naturæ communitatem ob quam adhuc in ſenſu diuiſo poteſt ab alia ſingularitate determinari. Conf. ita ſe habet natura ſpecifica ad indiuiduum, vt generica ad ſpecificam; ſed generica realiter diſtinguitur à ſpecifica, quia animalitas reperiri poteſt, imò de facto reperitur, vbi non eſt humanitas, ergo &c. Tandem humanitas, quæ eſt in Petro realiter diſtinguitur a ſingularitate Pauli, ergo etiam à ſingularitate Petri, quia quod diſtinguitur à pluribus eiuſdem rationis diſtinguitur à quolibet alio eiuſdem rationis, cum non ſit maior ratio de vno, quam de alio.

Reſpond. paſſim Scotiſtæ argumentum cum confirmatione non concludere, niſi quod natura, & differentia contrahens non abſolutè inter ſe identificantur, ſed tantùm ratione tertij, in quo vniuntur per identitatem, à quo ſi abſtrahantur, non remanet inter illa ſufficiens cauſa identitatis, vndè licet humanitas Petri ſit animalitas Petri in Petro, tamen extrà Petrum abſolutè loquendo humanitas non eſt animalitas, quam doctrinam disertè tradidit Doctor 1. d. 8. quæſt. 4. ad 1. princ. & omnes amplectuntur Scotiſtæ, imò ipſa in terminis huic occurrit difficultati 7. Metaph. quæſt. 18. nu. 20. vbi ait, quod ſi conſideretur natura communis, vt prior naturaliter ipſa differentia contrahente, nihil in ipſa inuenitur per quod ei repugnet eſſe ſub alia, ſi tamen conſideratur vt coniuncta cum differentia in tertio, implicat ſeparari poſſe ab illa ob realem identitatem acquiſitam ex combinatione amborū in tertio, cui identificantur, vndè concludit quædā nō repugnare

Digitized by Google

naturæ in ſe, repugnare tamen naturæ poſitæ in eſſe vel factæ, Quam doctrinam pro ſolutione præſentis difficultatis adhuc magis explicat Lichet. 2.d.3.q.1.§. *Reſpondeo ad hanc rationem*, dicens id quod habet Doctor ibid. cit. H. ſcilicet naturam quantum eſt de ſe indifferentem eſſe ad omnes hæcceitates, nec repugnare ſibi eſſe ſine hac differentia, ſub qua eſt, poſſe dupliciter intelligi, vel enim intelligitur, quod non repugnat naturæ, quantum eſt de ſe, vt prior eſt ſingularitate iſta, eſſe ſine iſta, quia poteſt eſſe cum alia, nec ſibi hanc neceſſario determinat, & in hoc ſenſu verum eſt, quia nullam determinate differentiam reſpicit natura, ſed æqualiter omnes diſiunctiuè; vel ita intelligitur vt natura poſſit eſſe ſine iſta, dum eſt ſub illa, & in hoc ſenſu falſum eſt, quia dum eſt ſub iſta eam ſibi identificat, nec ſub alia eſſe poteſt in ſenſu compoſito; neq; id euenit ex parte ſui, quantum enim eſt ex ſe omnes ſibi identificaret, cum æqualiter reſpiciat omnes, & omnes natę ſint oriri a principijs illius naturę, ſed id ſibi obuenit ex parte differentiæ contrahentia, quia vt actu eſt ſub vna, ſibi repugnat eſſe ſub alia, & dum vna oritur, alia non poteſt oriri ſtante illa prima, dum enim actu habet vnam ſingularitatem, repugnat ſibi habere aliam.

35 Hæc eſt potiſſima difficultas in hac materia, quia indifferentia illa negatiua, quam Scot. aſſignat naturæ communi in ordine ad differentias contrahentes, & in qua ſaluat totam naturæ communitatem, planè inducere videtur diſtinctionem realem inter naturam, & ſingularitatem, cum poſſit natura quantum eſt de ſe, vel ſaltim potuerit eſſe ſine illa ſingularitate ſub qua de facto reperitur. Neque communis illa Scotiſtarum ſolutio ſatisfacere videtur etiamſi a Doctore indicata, niſi melius explicetur; ſi enim natura, & differentia extra tertium non ſunt idem realiter, non videtur quomodo idem fieri poſſunt per coniunctionem amborum in tertio, nec enim tantam vim habet vnio, quantumcunque ſit ſubſtantialis, vt poſſit identificare in tertio, quæ vniuntur, ſi antea erant realiter diſtincta, vt conſtat de materia, & forma in compoſito, quæ adhuc vnitæ in ipſo realiter abinuicem diſtinguuntur, quia ſic antea diſtinguebantur. Nec etiam ſatisfacit doctrina, quam addit Lichet. nam neque materia prima, dum eſt ſub hac forma, poteſt eſſe ſub alia in ſenſu compoſito, nec ex hoc ritè argui poteſt realis identitas inter illa, quia abſolutè loquendo, & ſecundum ſe poteſt eſſe ſine illa, & eſt æqualiter ad omnes indifferens, ſicut igitur ex tali indifferentia materię ad formas rectè deducitur realis diſtinctio ipſius ab eis, ita in propoſito ex tali indifferentia naturæ ad omnes hæcceitates videtur poſſe, ac debere deduci realis diſtinctio illius ab iſtis. Nec valet Lichet. occurſus, qui paritatem negat, quia ibi comparatur materia ad formas realiter diſtinctas, hic autem comparatur materia ad formas realiter diſtinctas, hic autem comparatur natura ad hæcceitates, quæ non ſunt realiter diſtinctæ. Non valet, quia quantum eſt ex parte materiæ, & naturæ communis ſimilis eſt ambarum indifferentia, & indeterminatio ad formas, & hæcceitates; ergo ſicut ex tali indifferentia arguitur materiæ diſtinctio realis à formis, ita videtur poſſe concludi de natura communi reſpectu differentiarum ad quas indifferens; & negare paritatem, quia materia realiter diſtinguitur a formis, non ſic natura ab hæcceitatibus, eſt manifeſta principij petitio, hoc enim eſt quod modo probare contendit argumentum, aut naturam non eſſe indifferentem ad hæcceitates, ſed omninò determinatam ad illam ſub qua eſt, aut ſi eſt indifferens ad illas ſicut materia ad formas debere pariter ab illis diſtingui ſicut materia diſtinguitur a formis ob talem indifferentiam.

36 Itaque pro exacta huius difficultatis ſolutione aduertendum eſt nec conſimilem eſſe indifferentiam materiæ ad formas, & naturæ communis ad hæcceitates, nec conſimilem vnionis modum materię cum forma in compoſito phyſico, & naturæ communis cum differentia in metaphyſico; indifferentia enim materiæ ad formas eſt alicuius ſubiecti præexiſtentis ad ipſas, tanquam ad perfectiones illi omninò extrinſecas, quas proinde non habet per naturalem reſultantiam, vel emanationem ipſarum in ea, ſed quia illi imprimuntur ab extrinſeco agente ope diſpoſitionum præcedentium, vndè ſi agens formas in materia non induceret, ipſa ſemper informis permaneret; at non ita ſe habet natura communis in ordine ad hæcceitates, nam antè hæcceitatem ipſa non ſupponitur exiſtens, & hæcceitas neceſſariò pullulat, & dimanat ab ipſa abſque vllo concurſu extrinſeci agentis, & neceſſitate adeò indiſpenſabili, vt neque per diuinam potentiam poni poſſit in rerum natura, quin ſtatim aliqua hæcceitas dimanat ab ipſa, tanquam vltima, & poſtrema eius realitas, à qua determinari dicatur vt reddatur incommunicabilis, vt quod, & ex hac neceſſaria adeò connexione, & indiſpenſabili arguimus identitatem eorum realem, quando enim aliqua ita ſe habent, quod vnum eſſe nequit ſine alio, itaquod talis impoſſibilitas ſit ab intrinſeco, talia realiter identificantur, vt dictum eſt diſp. 6. q. 5. num. 189. ex Doctore 2. d. 1. q. 5. N. in propoſito autem impoſſibilitas ſeparationis naturæ à ſingularitate non eſt ab extrinſeco, & per accidens, ſed ab intrinſeco, quatenus de neceſſitate naturæ hæcceitas oritur, & dimanat a principijs intrinſecis naturæ communis, vt benè explicat Lichet. cit. quia tamen cum tali neceſſaria dimanatione hæcceitatis à natura adhuc ſtat, quod ipſa non includat ſingularitatem in ſua eſſentiali ratione, & quod non magis vna nata eſt oriri à principijs eius, quam alia, quia omnes quantum ad hoc ſunt eiuſdem rationis, hac inquam, ratione dicitur natura communis eſſe intrinſecè indifferens ad omnes, & ſingulas, itaquod quantum eſt ex ſe ita poſſit ſibi vnam identificare, ſicut aliam. Declarat id Licet. exemplo ſatis apto, ponendo omnes dependentias creaturæ ad Deum eſſe eiuſdem rationis, quia ſunt ad eundem terminum, tunc benè diceretur, quod naturæ lapidis, vt ſic, non repugnat eſſe ſine dependentia, quam habet, repugnat tamen concomitanter, quia illa dependentia lapidis oritur de neceſſitate naturæ a natura intrinſeca lapidis; & ſi lapis actu eſſet ſub dependentia, quam habet homo, illa ſimpliciter eodem modo oriretur à natura lapidis, nec repugnaret lapidi poſſe eſſe ſub dependentia hominis ſupponendo quod tales dependentiæ ſint eiuſdem rationis; ſic dicendum in propoſito, quod poſita natura in eſſe reali actuali ab ipſa de neceſſitate naturæ, & in ipſa pullulat tantum vna hæcceitas, quæ ſibi realiter identificatur, & ſi illa non pullularet, in qua eſſet, non identificaretur ſibi realiter, ſed cum alia, quæ ab ipſa pullularet; ex quibus patet quàm ſit valdè diuerſa indifferentia naturæ communis ad differentias ab illa, quam habet materia ad formas, & quomodo ex indifferentia materiæ ad formas benè deduci poteſt diſtinctio realis inter ipſas, non ſic ex indifferentia naturæ ad hæcceitates; & in hoc ſenſu doctrina Licheti intellecta ſufficit ad ſolutionem propoſitæ difficultatis deductæ ex indifferentia naturæ.

37 Poſſet etiam alio pacto explicari indifferentia naturæ, & dici naturam eſſe indifferentem vt per hanc, vel illam hæcceitatem contrahatur non quidem in ſtatu exiſtentiæ, ſed in ſtatu eſſentiæ in illo nempe priori, in quo eſt indifferens, vt producatur, vel non producatur, & in illo priori in quo Deus eſt indifferens ad producendum hoc indiuiduum, vel illud, nam in illo priori ſicut Deus eſt actiuè indifferens, vt naturam humanam producat in Petro, & Paulo, ita quoque natura humana eſt paſſiuè indifferens, vt per hanc indiuiduationem contrahatur, vel per illam, & ſic patet quomodo hæc indifferentia naturæ ad varias indiuiduationes non eſt phyſica, & ſubiectiua, qualis eſt indifferentia materiæ ad formas, ſed tantum eſt obiectiua, & ideò nequaquam inferre licet diſtinctionem realem inter naturam, & hæcceitatem, ſub qua poſtea producitur; quia tamen eadem eſſentialia prædicata, quæ naturæ conueniunt in ſtatu eſſentiæ ſiue in primo, ſiue in ſecundo modo, retinet quoque natura in ſtatu actualis exiſtentiæ, hinc eſt quod etiam in ſtatu exiſtentiæ, & quando ſub illa indiuiduatione reperitur, adhuc dicimus naturam aliquo pacto indifferentem eſſe ad indiuiduationes, quatenus nullam includit in ſua ratione formali, & quantum eſt ex ſe non magis petit determinari per iſtam, ſub qua de facto reperitur, quã per aliam. Deniq. explicari poteſt hæc indifferentia paſſiua naturæ exemplo theologico, ſicut nimirum explicari ſolet indifferentia actiua diuinæ voluntatis ad actus liberos, nam iſti realiter identificantur cũ entitate neceſſaria diuinæ volitionis, vt omnes fatentur, & tamen ſecundum ſuam rationem formalem deſinere poſſunt non deſinente entitate diuinæ volitionis, ſicut ergo diuina voluntas ita voluit ab ęterno hunc mundum fore, vt potuerit non velle ob eius indifferentiam ad oppoſita liberè, & tamen tali indifferentia non obſtante hoc decretum de mundi exiſtentia cum entitate diuinæ voluntatis, vel volitionis penitus identificatur; ita ſeruata proportione in creatis poteſt admitti natura communis ita indifferens paſſiuè ad indiuiduationes, vt quando producta eſt ſub iſta, quam de facto habet, potuerit pariter in illo priori æquè benè produci cum alia abſque eo quod ex tali indifferentia deduci poſſit talis diſtinctio naturę ab indiuiduatione, ſub qua de facto reperitur, vndè propoſitio aſſumpta in argumento ſub nu. 34. nihil poteſt identificare ſibi illud, ſine quo aliquando potuit eſſe, habet manifeſtam inſtantiam in actibus liberis diuinę voluntatis; & hęc explicatio indifferentiæ naturę communis ad indiuiduationes benè notanda eſt, quia in iſta indifferentia conſiſtit tota naturę communitas apud Scotum ex vna parte, & ex alia valdè difficile videtur cum hac indifferentia componere realem identitatem naturę cum ſingularitate, nec vllum adhuc Scotiſtam reperi, qui hunc nodum ritè diſſoluat.

38 Sicut autem non eſt conſimilis indifferentia naturę ad indiuiduationes, & materię ad formas, ita quoque non eſt conſimilis modus, quo vniuntur materia, & forma in compoſito phyſico, & natura ac differentia contrahens in metaphyſico, vt enim notat Doctor 3. d. 12. q. 4. ad 1. princ. materia, & forma in compoſito phyſico vniuntur ſola vnitate vnionis, quę vtique non tollit realem diſtinctionem inter vnita, at natura, & differentia in compoſito metaphyſico vniuntur vnitate identitatis tranſeundo nimirum in realem identitatem ipſius, quę poſteà redundat inter ipſa, quatenus quæ ſunt eadem vni tertio ſunt etiam eadem inter ſe, vt in illo tertio vnita; ratio diſcriminis eſt, quia inter compoſitionem phyſicam, & metaphyſicam hoc intereſt, quod partes phyſicæ cum ſint res, & res, ac verę, & proprię cauſę reſpectu compoſiti phyſici, conſtituunt illud per veram cauſalitatem, atque ideo nequeunt ſeipſas realiter identificare cum illo, ſed natura, & differentia, quandoquidem non ſunt verę res, ſed realitates vnica exiſtentia exiſtentes in eadem re, nec verę, & proprię cauſę non conſtituunt totum metaphyſicum per veram & propriam cauſalitatem, ſed per ſimplicem influxum metaphyſicum ſemet illi realiter identificando, atq. ita vniuntur in eo non ſola vnitate vnionis, vt faciunt partes phyſicę, ſed etiam vnitate identitatis, vt loquitur Doctor loco citato, quod etiam diſcrimen inter vnionem partium phyſicarum, & metaphyſicarum in communi conſtitutio benè ſignificat Tat. 2. d. 3. qu. 6. ad 1. priu. & in hoc ſenſu intelligenda eſt communis illa Scotiſtarum doctrina a Doctore deſumpta in pluribus locis, & in hoc ſenſu explicata valdè iuuat ad ſolutionem pręſentis difficultatis.

ad

Digitized by Google

Ad argumentum igitur poſitum num. 34. primò inſtari poteſt contra maiorem illam, nihil poteſt ſibi identificare illud, ſine quo aliquando potuit eſſe, vt enim dicebam num. præced. habet manifeſtam inſtantiam in actibus liberis ad extra diuinę voluntatis; deinde poteſt diſtingui, nihil poteſt ſibi identificare illud, ſine quo aliquando potuit eſſe, poſt eius productionem, concedo, nam talis ſeparatio alicuius ab aliqua re iam producta, & exiſtenti abſque ipſius deſtructione manifeſtam indicat realem diſtinctionem inter illas; ante eius productionem, nego, quia cum hoc ſtare poteſt, quod in actuali eius productione ſibi illud identificet, cum antea indifferens eſſet ad illud ſibi identificandum, vel non; & tunc ad minorem dicendum humanitatem in Petro potuiſſe eſſe ſine tali differentia ante eius productionem modo explicato num. 37. minimè verò poſt eius productionem, vnde natura iam exiſtens dicitur illam indifferentiam retinere modo tantum negatiuo, quatenus quantum eſt de ſe poſſet eſſe ſine illa non quidem potentia naturali, & ad actum reducibili, ſed logica, quatenus ſi conſideretur vt prius naturaliter differentia contrahente, nihil in ipſo inuenitur per quod ei repugnet eſſe ſub alia; vel explicetur indifferentia naturę iuxta modum ex Lichet. adductum num. 36. nam adhuc ex tali indifferentia deduci nequit realis diſtinctio inter naturam, & indiuiduationem, vt ibi dictum eſt; vel tandem explicetur indifferentia naturę ad indiuiduationes vt explicatur à Theologia indifferentia diuinę voluntatis ad actus liberos, ſine quibus aliquando exiſtere potuit, & tamen adhuc identificantur cum ipſa.

39 Ad Conf. eiuſdem argumenti negatur minor, ita enim in homine animalitas cum rationalitate identificatur, ſicut in Petro humanitas cum Petreitate, & cum dicitur animal realiter diſtingui à rationali imò, & ſeparari, quia reperitur in bruto in quo non eſt rationale; primò hic debet aduerti, quod cum dicimus naturam communem cum differentia contrahente realiter identificari, ſermo eſt de gradibus eiuſdem eſſentię, ideſt qui in eodem reperiuntur conſtituto, ſiue ſit ſpecies, ſiue indiuiduũ, comparando enim animalitatem bruti ad gradum rationalitatis, qui eſt in homine, certum eſt apud omnes inter ſe realiter non identificari, quia talis identitas non obuenit illis, vt ſupra dicebam, niſi quia coeunt in eodem communi conſtituto, & identificantur cum tertio. Deinde, quod adhuc maiori eſt dignum animaduerſione, ex hoc quod gradus animalitatis reperitur in bruto, vbi non eſt gradus rationalitatis, non benè infertur in rigore loquendo realis diſtinctio, vel ſeparatio animalitatis à rationalitate, vel humanitate, ſed ſolum deduci poteſt, quod animal à parte rei non eſt idem cum ſolo homine, vel cum ſolo bruto ob eius amplitudinem, quia cum ſit gradus communis latitudinem hominis, & bruti excedens, ita petit eſſe in homine, & non diſtingui ab eo realiter, vt eodem modo petat eſſe in bruto cum ſimili identitate; non igitur ex eo quod eſt in homine ſeparatur à bruto, neque è contra, cum perſeueret in ambobus ratione ſuæ latitudinis, & inadæquatè identitatis, vnde natura quantum eſt ex ſe omnes ſibi identificat differentias, per quas contrahitur, inadæquatè tamen, ita enim vnam ſibi identificat in illo, vt aliam quoq; ſibi identificet in alio, adeout eius vnitas, & identitas ſit illimitata, & inadæquata reſpectu ſingularum. Poteſt id exemplo declarari, nam anima ratione ſuæ illimitationis, & virtualis diuiſibilitatis ita eſt in pede, vt etiam ſit vna, & eadem in capite, & tamen ex hoc, quod eſt in pede, non valet inferre, quod ſeparetur à capite, quia ex hoc quod eſt in pede, non ob id ceſſat eſſe in capite, ſic in propoſito ex hoc, quod animalitas non ſolum in homine reperitur, ſed etiam in Leone, non ſequitur quod ab homine ſeparetur, vt eſt in Leone vel è contra, quia non per hoc quod eſt in vno, ceſſat eſſe in alio, quod ad ſeparationem neceſſarium vtiq; foret. Quæ rurſus doctrina iuuare poteſt ad declarandam naturæ communis indifferentiam ad hæcceitates, & quomodo ex hoc, quod ita eſt ſub iſta, vt potuerat eſſe ſub alia, minimè ſequatur, quod vel ſeparari poſſit, vel ſaltim realiter diſtingui ab illa, quam habet, quia non ob id, quod eſt ſub vna ceſſat eſſe ſub alia, ſed ſolum inde inferri poteſt, quod non tantum cum hac differentia identificatur in hoc indiuiduo, ſed etiam cum qualibet alia in quocunq; alio ob eius indifferentiam ad omnes; verum tamen eſt hanc doctrinam potius facere pro communitate naturæ per inexiſtentiam, quam per indifferentiam, vt conſtabit ex dicendis infra qu. 5. licet etiam poſſit nobis inſeruire, vt patebit infra num. 121.

40 Ad vltimum ex eadem doctrina reſpondetur cum Lich. loc. cit. quod natura, vt prior ſingularitate, non diſtinguitur realiter ab aliqua ſingularitate, ſed tantum formaliter, quia nata eſt ita eſſe ſub vna, ſicut ſub alia, ſed vt actu eſt ſub vna ſingularitate ratione illius realiter diſtinguitur à quolibet alio, & ſic natura, vt actu eſt in Sorte realiter diſtinguitur à qualibet alia ſingularitate, ſed hoc non eſt præciſè ex ratione naturæ, ſed ratione ſingularitatis, quam actu habet, quam realiter ſibi identificat, cum illa de neceſſitate naturæ oriatur à principijs illius naturæ. Si dicatur, ergo & quamlibet aliam ſibi identificat, quia ex quo omnes ſunt eiuſdem rationis, ita vna nata eſt oriri à principijs naturæ, ſicut, & alia. Dico, quod quantum eſt ex parte ſua omnes ſibi realiter identificat, & ſi realiter non identificat, hoc non eſt ratione naturæ, ſed quia vt actu eſt ſub vna ſingularitate, repugnat ſibi eſſe ſub alia; & concedo quod omnes natæ ſunt oriri à principijs illius naturæ, ſed dum oritur, alia non poteſt oriri ſtante illa prima, quia dum natura actu habet vnam ſingularitatem, repugnat ſibi habere aliam; ita Lichet. loc. citat. Vbi tamen nota, quod in propoſito in tantum differentię omnes indiuiduales dicuntur eſſe eiuſdem rationis, in quantum omnes natæ ſunt oriri ab eadem natura, nec vna magis nata eſt ab illa promanare, quam alia; alioquin propriè loquendo differentiæ indiuiduales ſunt inter ſe primò diuerſæ, vt docet Doctor 1. d. 3. quæſt. 3. *§ ad quæſtionem iſtam*; vnde ipſemet Doctor 7. Metaphyſic. quæſt. 13. § *contra prædicta*, quærens an omnes differentiæ indiuiduales ſint eiuſdem ſpeciei, vel rationis inter ſe, aut alterius, reſpondet ſub numer. 21. quod ſi intelligatur ſpeciei, ideſt ſicut contentum ſub ſpecie, neutrum membrum eſt dandum, ſicut rationale nec eſt eiuſdem generis cum irrationali, nec alterius, vt contentum per ſe ſub genere, differentiæ enim oppoſitæ ſunt primò diuerſæ ob infinitatem vitandam; ſi autem intelligatur eiuſdem ſpeciei, vt diuiſiuum, & conſtitutiuum aliquorum eiuſdem ſpeciei, ſic ſunt eiuſdem, ſicut differentiæ ſpeciei in hoc ſenſu ſunt eiuſdem generis.

41 Tertiò principaliter obijcitur ad probandum naturam nedum à ſingularibus realiter diſtingui, ſed etiam à ſingularitate ſeparari poſſe, nam ipſa præcedit indiuiduationem prioritate naturæ; ergo non repugnat ſeparari poſſe à ſingularitate, quam habet, ſaltim per potentiam Dei abſolutam, quia priori natura non repugnat eſſe ſine poſteriori, vt ſæpius vult Scotus ipſe, & docet Ariſtot. 5. Metaph. 16. dum, inquit, priora natura dici illa, quæ poſſent eſſe ſine alijs, non alia ſine ipſis. Deinde ſi natura non eſſet poteſt ſine ſingularitate, iam dependeret ab illa, atque ita eſſe poſterior ea, quod ſi non dependet, ergo eſſe ſine illa poterit. Rurſus quicquid eſt in aliquo inſtanti, in quo non eſt aliud, poteſt à Deo conſeruari ſine illo pro quocunque alio inſtanti, ſed natura eſt in aliquo priori ſigno, in quo non eſt ſingularitas, ergo &c. Demum cauſa, & cauſatum diſtinguuntur realiter, quia nil cauſat ſeipſum, ſed natura eſt cauſa, à qua producitur indiuiduatio, quia vt dictum eſt, oritur ex intrinſecis naturæ principijs, ergo ſunt realiter diſtincta, & ſi ſunt talia, nihil etiam impedit quin poſſint ſeparari, quia ſi eam cauſat natura, non vtique in alio genere, quam cauſæ efficientis, quam Deus impedire poteſt.

Reſp. ad 1. Lichet. citat. naturæ, vt ſic, ideſt vt priori non repugnare eſſe ſine ſingularitate, repugnare tamen ex aliquo concomitanti, quia ipſa natura, vt ſic, vt cauſa intrinſeca de neceſſitate naturæ quaſi originat illam hæcceitatem, quam actu habet. & ex hoc eſt impoſſibile ipſam eſſe ſine tali hæcceitate, ſicut dicimus, quod homini conſiderato in eſſe quidditatiuo præciſè non repugnat eſſe ſine riſibilitate, repugnat tamen ex aliquo concomitante, quia producit ipſam de neceſſitate naturæ in ſe. Breuius, & clarius ad formam argumenti negatur conſequentia, ad probationem dico illam propoſitionem eſſe veram, cum prius eſt realiter diſtinctum à poſteriori, vt notat Doctor 2. d. 12. quæſt. 2. A. ac etiam reduplicatiuè loquendo, quia prius in quantum prius à poſteriori non dependet, & ita in quantum prius poteſt eſſe ſine alio, ſed impedimentum ex alio capite oriri poteſt, ſcilicet ex identitate reali, & ſic eſt in propoſito, quod naturæ non repugnat eſſe ſine ſingularitate ex ea parte, qua prius eſt illa, ſed quia eſt idem realiter cum illa, quod declarari poteſt exemplo paſſionis, & ſubiecti. Pro explicatione verò dicti Ariſt. notandum ex dictis diſput. 9. log. quæſt. 2. duplicem eſſe naturæ prioritatem, vnam eſſendi, quæ explicatur per poſſe eſſe prius ſine poſteriori, alteram intelligendi, quæ non rectè ſic explicatur, etiamſi habeat fundamentum in re, ſed tantum per poſſe vnum abſq; alio, aut prius alio intelligi, quia non includit illud in ſuo conceptu, vt declarat Scot. 3. d. 3. q. 1. G. loquitur ergo Ariſt. cit. de prioritate naturæ eſſendi; natura autem præcedit ſingularitatem prioritate naturæ intelligendi, præſertim ſi conſideretur, vt eſt contracta per ſingularitatem, nam ſi conſideratur, vt indifferens ad illam, adhuc dici poſſet prior ea etiam in eſſendo, quatenus quantum eſt de ſe poterat eſſe ſine illa.

42 Ad 2. concedi poteſt naturam pendere à ſingularitate dependentia, quam vocant à poſteriori, quæ rectius dicitur coexigentia, quæ quidem dari poteſt abſque dependentia, vt notat Doctor quol. 8. S. ſic videmus cauſam formalem ſine ſuo effectu formali eſſe non poſſe, & tamen hinc non inferimus, quod dependeat ab illo, ſed tantum quod neceſſario coexigat illum. Ad 3. negatur minor, nam ſola prioritas durationis ritè explicatur per verbum *eſt*, & *in quo*, ſed prioritas naturæ explicatur ſolum per verbum *poteſt eſſe*, & *in quo*, ſi eſt prioritas naturæ eſſendi, vel per verbum *intelligitur*, & *in quo*, ſi eſt intelligendi, vt dictum eſt diſput. 9. log. quæſt. 2. citat. Ad vlt. valet maior de cauſa phyſica per verum, & realem influxum agente, non autem de metaphyſica, qualis eſt in propoſito natura reſpectu ſingularitatis exorientis ab ea, vnde propriè loquendo dici non debet hæcceitatem à natura effici, vel cauſari, ſed tantum ab ea pullulare, & dimanare, quo etiam loquendi modo vti ſolemus ad declarandam cauſalitatem ſubiecti, ergo proprias paſſiones, hæc enim vocabula actionem metaphyſicam inſinuant per ſimplicem emanationem, illa verò phyſicam, & realem; quæ autem ſit hæc metaphyſica actio, & ſimplex emanatio, vt ab actione phyſica diſtinguitur, iam declaratum eſt diſp. 4. num. 14. & 61.

Quartò tandem argui poſſet pro Platonicis probando naturam communem nedum eſſe à ſingularibus ſuis realiter diſtinctam, verumetiam ſeparatam eo modo quo Ariſtot. impoſuit Platoni; quæ argumenta relata ſunt, atque ſoluta diſputat. 4. log. quæſt. 1. articul. 1. § *Tertiò arguitur*, & ibi videri poſſunt.

QVÆSTIO III.

An natura communis ſaltim ex natura rei formaliter diſtinguatur à ſingularibus, ſeu differentijs contrahentibus:

43 Statutum eſt quæſt. præced. naturam communem, vel vniuerſalem non ſolum non eſſe ſeparatam à ſingularibus, ſed neque etiam realiter diſtinctam, immo potius perpetuo illis immerſam, & realiter identificatam; nunc videndum eſt an ſaltim poſſit, ac debeat ab eis diſtingui ex natura rei formaliter, quæ eſt diſtinctio illa media inter diſtinctionem ſimpliciter realem, & diſtinctionem rationis, ſiue ratiocinantis, ſiue etiam ratiocinatæ, & adeo famigerata, ac familiaris in Scotiſtarum ſchola, quam late declarauimus, ac eius neceſſitatem oſtendi diſputat. 6. Metaphyſic. quæſt. 11. ex inſtituto; & obiter in logica diſput. 1. quæſt. 5. art. 2. Negant communiter Thomiſtæ, & Recentiores omnes aſſerentes naturam communem habere quidem eſſe reale in ſingularibus, ſed nullo pacto ab eſſe ſingularium, aut differentia contrahente a parte rei diſtinctum, ſed tantum ratione, & per intellectum concipientem cum fundamento in re naturam communem à differentijs indiuidualibus abſtractam, itaut ad ſummum inter naturam communem, & ſingularitatem diſtinctio rationis ratiocinatæ, ſeu ex natura rei virtualis, vel fundamentalis, non autem formalis, & actualis poni poſſit, ita Caiet. de ente, & eſſentia quæſt. 5. & p. 1. quæſt. 5. art. 6. Soncin. 7. Metaph. quæſt. 3. Suarez diſput. 5. Metaph. ſect. 2. nu. 6. Auerſa quæſt. 9. ſuæ Phil. ſect. 10. & ſeq. Ruuius in log. quæſt. 8. vniuerſal. Sanchez ibid. quæſt. 32. Mor. ſac. diſput. 1 log. quæſt. 5. art. 2. Blanc. diſput. 2. log. ſect. 4. Ouiied. controuerſ. 4. Metaphyſic. punct. 3. Hurtad. diſput. 5. Metaph. ſect. 2. & 3. Arriag. diſp. 5. log. ſect. 1. ſubſec. 2. Complut. diſput. 3. log. quæſt. 4. Ioan. de S. Thom. quæſt. 3. vniuerſ. articul. 6. Conimb. iunior tomo 3. quæſt. perip. quæſt. 1 Paſqualig. tom. 2. Metaph. diſput. 40. ſect. 3. & alij paſſim.

Oppoſita ſententia eſt Scoti 2. d. 3. quæſt. 1. & ſequ. quol. 2. & 7. Met. quæſt. 26. vbi docet naturam communem à parte rei formaliter, & actualiter diſtingui tum a ſingulari, tum a differentia indiuiduali, per quam contrahitur, quem omnes Scotiſtæ ſequuntur Tatar. quæſt. 1. prædic. dub. 2. & 3. & 2. d. 3. quæſt. 1. vbi Lichet. & alij expoſitores Canon. 1. Phyſic. quæſt. 6. Baſſol. 2. d. 12. quæſt. 4. Ant. And. 7. Metaph. quæſt. 16. Tromb. ibid. quæſt. 8. & 9. Zerbius lib. 7. Metaph. quæſt. 17. Bonet. 1. Metaph. cap. 2. Poncius diſput. 3. log. quæſt. 5. Rada part. 2. contro. 3. ar. 2. Meuriſſ. lib. 2. ſuæ Metaph. p. 1. cap. 1. quæſt. 3. Fonſeca 5. Metaph. cap. 6. quæſt. 3. & ſect. 2. & q. 5. per totum Ragul. diſp. vlt. peripat. Amicus tract. 4. log. quæſt. 3. dub. 3. ar. 2. Piccolom. lib. 1. de anim. comm. 8. Monlor. opuſc. de vniuerſ. cap. 6. Saxius tom. 2. ſuæ eatalt. diſput. 3. quæſt. 2. Faber 4. Metaph. diſp. 9. & in Philoſoph. theor. 93. Mairon. 2. d. 3. quæſt. 4. Vener. quæſt. 4. de vniuerſ. ac denique Formaliſtæ omnes tractat. Formalitatum.

ARTICVLVS I.

Aſſeritur pars affirmatiua.

44 Dicendum ex Naturam communem ex natura rei formaliter a ſingularitate diſtingui. Hæc eſt communis in ſchola Scotiſtarum, & apud omnes qui aliquam agnoſcunt diſtinctionem inter gradus metaphyſicos anteuenientem opus intellectus; vnde poteſt in primis hæc concluſio probari omnibus illis rationibus diſput. præced. quæſt. 6. art. 2. oſtenſum eſt inter gradus Metaphyſicos prædicamentales verſari diſtinctionem ex natura formalem actualem, nam gradus metaphyſici prædicamentales præſertim ſunt realitas generica, & differentia ſpecifica, ac pariter natura ſpecifica, & differentia indiuidualis, imò tertia ratio ibi nu. 200. deducta ex via contradictionis directe hanc concluſionem probat, quia non poteſt eſſe omnino eadem a parte rei, ratio ſecundum quam plura inter ſe ita conueniant, & differant, quia impoſſibile eſt de eodem, & ſecundum idem contradictoria a parte rei verificari; ſed ſic eſt quod natura communis animalitas v.g. vel humanitas eſt ratio, ſecundum quam plura eius inferiora a parte rei inter ſe conueniunt, & aſſimilantur, ſecundum autem realitatem differentialem, ſiue ſpecifica ſit, ſiue indiuidualis ſunt diſſimilia, ergo natura communis ſiue ſit generica, ſiue ſpecifica differt ex natura rei formaliter à differentia ſpecifica, vel indiuiduali; quam rationem late proſequor vbi ſupra, ac tueor à varijs occurſibus Aduerſariorum.

Reſpondent tamen adhuc hic communiter duo à parte rei per eandem ſimplicem entitatem poſſe conuenire, idest aſſimilari, & differre, idest diſtingui, itaut ſe totis conueniant, quia ſunt ſimilia, & eſſentiæ eiuſdem rationis, & ſe totis differant, quia re vera eſſentiæ illæ ſunt diuiſæ; quare conuenire & differre, vt idem ſunt, quod aſſimilari, & eſſe diſſimilia, vtique contradicunt; ſed conuenire, & differre prout idem eſt, quod aſſimilari, ac eſſe diſtincta, ſeu diuiſa, non contradicunt, quia ſimilitudo non excludit diſtinctionem, & diuiſionem, imo in terminis inuoluit diſtinctio ſimiliorum, quæ ſunt ſimilia, quæ eſt communis doctrina Nominalium Ocham, Aureoli, & Rubion 2. d. 3. quæſt. 1 & 2. Contra probo, quod conuenire, & diſtingui, vt competit indiuidu ſeiuſdem ſpeciei, contradicunt, & ideò illis competere ne queat per eandem ſimplicem entitatem, Petrus, & Paulus dicuntur ſubſtantialiter conuenire, quia natura vtriuſque eſt eiuſdem rationis, adeo quod natura Petri, ſicut modo conſtituit Petrum, ita quantum eſt de ſe poterat eadem conſtituere Paulum, & è contra, Petrus autem, & Buceſalus ſubſtantialiter differunt, quia natura quæ eſt in Buceſalo, non poteſt conſtituere Petrum, vel Petro conuenire, neque è contra; ex alia verò parte dicuntur etiam aliquo modo ſubſtantialiter differre Petrus, & Paulus, quia aliquid ſubſtantiale eſt in vno, quod repugnat eſſe in alio; ſed implicat eandem omnino entitatem, vel realitatem Petri poſſe eſſe in Paulo, & non poſſe, eſſe de ſe intrinſecè indifferentem, & non eſſe; ergo implicat Petrum, & Paulum per eandem prorſus entitatem inter ſe ſubſtantialiter conuenire, & differre. Conſ. quia conuenire in hoc ſenſu, & differre; ſeu eſſe diuiſa idē eſt, quod eſſe ſimilia, & diſſimilia, ergo contradicunt; & hoc præſertim patet de diuerſis ſpeciebus, vel indiuiduis diuerſæ ſpeciei, vt Petro, & Buceſalo, cum enim hæc indiuidua conueniant in eodem prædicato generico animalis, hac, inquam, ratione dicuntur aſſimilari, quia verò diuerſa habent prædicata ſpecifica, & eſſentialia, ex hac parte dicuntur eſſentialiter diſſimilia, ſiquidem diuiſio in prædicatis eſſentialibus dicit eſſentialem diſſimilitudinem, ergo argumentum ſaltim concludit de natura generica, quod ex natura rei a ſuis contrahentibus differentijs debeat diſtingui, quia tales differentiæ inter ſua conſtituta inferunt non tantum diuiſionem entitatiuam, ſed etiam eſſentialem diſſimilitudinem.

45 Reſpondent negando maiorem, quia nec conuenientia nec ſimilitudo ſignificat vnitatem, ſed tantum commenſurationem duorum in eo, in quo ſunt ſimilia, quod etiam diuiſum eſſe debet in duobus illis, quia nihil eſt ſibi ſimile; poſſunt autem in hoc ſenſu duo ſe totis conuenire, quia commenſurantur omnino in entitate, & diſtingui ſe totis, quia ſunt duæ entitates totales, non vna. Contra, quia Ariſtot. 5. Metaph. 20. ait conuenientiam, & ſimilitudinem eſſentialem duorum fundari ſuper aliquam vnitatem naturæ, quæ nempe ſit eiuſdem rationis in ipſis, & maior vnitate numerali; & falſum eſt, quod communiter aiunt Aduerſarij, Ariſtot. ibi ſumere vnitatem pro ſimilitudine, & conuenientia, nam ait has fundari ſuper illam, ergo hæc duo non confunduntur apud Ariſt. nec vnum accipit pro alio, vt adhuc magis patebit quæſt. ſeq. Tum quia maior illa manifeſtam habet veritatem in his, quæ ſunt ſub diuerſis ſpeciebus, cum ibi diuiſio entitatiua ſit quoq. eſſentialis, ergo ſaltim illa nequeunt per eandē prorſus realitatem inter ſe conuenire, & differre, ſeu diſtingui, quia contradicunt. Tum quia licet verum ſit conuenientiam, & ſimilitudinem inter duo indiuidua eiuſdem ſpeciei non ſupponere in illis vnam, & eandem naturam realiter, quia quod realiter eſt in vno, illud idem non eſt realiter in alio tamen ſupponit in illis duas entitates ita omnino eiuſdem rationis, vt quæ modo conſtituit vnum, poterat quantum eſt ex ſe conſtituere aliud in eodem eſſe ſpecifico, & in hoc fundatur conuenientia eſſentialis, quæ eſt inter Petrum, & Paulum, quod ſi in Petro nulla talis entitas reperitur, quæ eadem realiter poſſet conſtituere Paulum in eodem eſſe hominis, cur magis conuenit cum Paulo, quam cum Bucephalo? & ſi æquè repugnat naturam Petri conſtituere Paulum, ac Bucephalum, vt ipſi aiunt, cur magis conuenit Petrus cum Paulo, quam cum Bucephalo? & cur magis naturę illorum dicuntur eiuſdem rationis? Aiunt magis conuenire, quia aliquid eſt in Petro, cui ſimile aliquid, & commenſuratum eſt in Paulo. Sed explicent, quid dicat, quidue præſeferat hæc naturarum commenſuratio, & in quo fundetur; nos dicimus fundari in differentia, ac vnitate naturæ, quatenus natura conſtituens Petrum indifferens eſt de ſe conſtituere Paulum, nec alio modo explicari poteſt. Dicunt eſſe commenſuratas, quia participant eadem prędicata eſſentialia; ſed rurſus quęro, in quo conſiſtat hæc identitas eſſentialium prędicatorum Petri, & Pauli; ſi dicas conſiſtere in vnitate quadam naturę communis vtriuſque indiuidui, habetur intentum; ſi dicas conſiſtere in ſimilitudine, & vniformitate prędicatorum eſſentialium, hic eſt circulus vitioſus, quia modo dicebas eſſe ſimilia, quandoquidem eadem prędicata eſſentialia participant, & nunc dicis eadem prędicata participare, quia tunc ſimilia, & vniformia eſſentialiter, vnde a primo ad vltimum conuenientia, & ſimilitudo maior, quę eſt inter Petrum, & Paulum reperitur; quam inter Petrum, & Bucephalum, explicari nequit, niſi per vnitatem, & indifferentiam naturę in vtroque.

46 Deinde ſtante opinione Aduerſariorum, quod Petrus, & Paulus ſe totis differant, ſequitur tantam eſſe diſtinctionem, ac differentiam inter Petrum, & Paulum, quanta eſt inter Petrum, & Solem, quia non poſſunt magis diſtingui Sol, & Petrus, quam ſe totis. Sed reſpondent negando conſequentiam, licet enim Petrus, & Paulus ſint duo ſingularia inter ſe diſtincta, & à ſe mutuò totaliter independentia, ſicut Petrus, & Sol, tamen Petrus, & Paulus ſunt entitates, & ſimiles, & eſſentię plures, Petrus verò, & Sol ſunt eſſentię diſſimiles, & non tantum plures eſſentię, ſed inſuper diuerſę. Contra; nam ex hoc, quod non eſt tanta diſtinctio inter Petrum, & Paulum, quanta eſt inter Petrum, & Solem, quia illa duo ſunt entia magis inter ſe ſimilia, quam illa, ſequitur Petrum, & Paulum non ſe totis differre, ſed in aliquo conuenire, in quo Petrus, & Sol non conueniunt. Probatur conſequentia, quia aliqua duo non magis inter ſe differre poſſunt, quam ſe totis; ergo ſi Petrus, & Paulus minus differunt ab inuicem, quam Petrus, & Sol, iam non ſe totis poſſunt differre, ſed aliquo ſui dumtaxat, tum quia ſi Petrus, & Paulus in aliquo aſſimilantur, in quo

Petrus,

Digitized by Google

Petrus, & Sol ſimilia non ſunt, hoc vnum eſſe nequit niſi natura vnius, & eiuſdem rationis in ambobus, quæ erit fundamentum talis ſimilitudinis.

Reſpondent proinde alij, quod licet plura non poſſint inuicem conuenire, & differre per eandem ſimplicem entitatem adæquatè conceptam, quaſi ſe totis ſimul differant, & conueniant, aiunt tamen poſſe conuenire, & diſconuenire per eam inadæquatè conceptam, in cuius reſponſionis confirmationem plures afferunt inſtantias, nam differentiæ quoque indiuiduales inter ſe ſe conueniunt, & differunt, nam Petreitas, & Pauleitas diſtinguuntur, vt duæ realitates, & tamen etiam conueniunt, nam ſimiliores ſunt inter ſe, quam differentiæ indiuiduales Petri, & Bucephali; conueniunt etiam omnes differentiæ indiuiduales inter ſe vniuocè in communi ratione indiuidualis differentiæ non minus, quam Petrus, & Paulus in communi ratione hominis, & tamen in his differentijs non diſtinguuntur varij gradus realitatum, quarum vna fundet ſimilitudinem, & alia diſſimilitudinem, quia tunc daretur proceſſus in infinitum, ſed per eandem ſimplicem entitatem inadæquatè conceptam conueniunt, & differunt, vnde concludunt ſolam diſtinctionem rationis ſufficere inter rationes conuenientiæ, & diſconuenientiæ. Afferunt alij aliam inſtantiam de Deo, & creatura, quæ item inter ſe conueniunt, & diſconueniunt, nec tamen in Deo diſtinguuntur plures realitates ex natura rei, quarum vna ſit ratio conuenientiæ, & diſconuenientiæ, quia gradus tranſcendentes in Deo, quibus conuenit cum creaturis, vt ſunt gradus entis, & ſubſtantiæ, non ſunt ex natura rei præciſi à particularibus, in quibus Deus, & creatura diſcrepant,

47 Fonſeca, quem ſequitur Amic. loc. citat. ex eo hanc ſolutionem reijciunt, quia inſtantiæ adductæ non faciunt ad rem, aliud enim eſt loqui de conuenientia vniuoca, & aliud de analogica, vbi enim eſt conuenientia vniuoca, planè opus eſt diſtinguere rationes conuenientiæ, & diſconuenientiæ, nam impoſſibile eſt à parte rei plura vniuocè conuenire, ac pariter differre per eandem rationem; non ſic eſt de conuenientia analogica, quia cum hæc ſit imperfecta poteſt ab eadem ratione, vel realitate deſumi, à qua ſumitur diſconuenientia; in propoſito autem noſtro ſermo eſt de conuenientia vniuoca, talis enim eſt, quæ conuenit gradibus prædicamentalibus communibus, de quibus hæc diſputatio inſtituta eſt, at inter differentias ſimplices, & Deum, & creaturam eſt conuenientia tantùm analogica; & ideò inſtantiæ illæ non ſunt ad rem. Fateor hanc ſolutionem iuxta Aduerſariorum principia eſſe optimam, imò hinc validum argumentum ad hominem deſumi, quia ſi volunt conuenientiam vniuocam poſſe ab eadem attendi ratione, à qua attenditur diſconuenientia, itaut per eandem ſimplicem entitatem plura vniuocè conueniant, & diſconueniant, ſequitur iuxta eorum doctrinam vniuocationem ab analogia proportionis diſtingui non poſſe, nam vtrobique reſponderet ſimplex entitas in re, & per idem in re conuenirent indiuidua, & diſtinguerentur. Cœterum hæc ſolutio non eſt iuxta noſtra principia, nam nec nos damus analogiam proportionis ita ab vniuocatione diſtinctam, vt re vera mediet analogum inter vniuocum, & æquiuocum, vt conſtat ex dictis diſputat. 2. Logic. quæſt. 5. articul. 3. nec dicimus Deum, & creaturam adinuicem analogicè tantùm conuenire, imò cum analogia admittimus quoque conuenientiam vniuocam, vt conſtat ex dictis diſputat. 2. quod etiam quidam admittunt de ipſis vltimis differentijs quoad rationem communem hæcceitatis, quos citaui diſputat. 5. logic. quæſt. 2. articul. 4.

Scotiſtæ verò paſſim negant, quod in adductis inſtantijs aſſeritur, negant enim vltimas differentias aliquo pacto inter ſe conuenire, cum ſint omninò primò diuerſæ, vnde dicunt hæcceitates eiuſdem ſpeciei, vt ſunt Petreitas, & Pauleitas, magis conuenire adinuicem, quam hæcceitates diuerſæ ſpeciei, vt ſunt Petreitas, & Bucephaleitas, non quidem quidditatiuè per ſe, & directè, ſed concomitanter ſolum, & per identitatem ſolam realem, vt ſenſus ſit eſſe maiorem conuenientiam inter Petreitatem, & Pauleitatem ex vna parte, quam ſit inter Petreitatem, & Bucephaleitatem ex alia, quia Petrus, & Paulus conſtituti per eas magis inter ſe conueniunt, quam idem Petrus cum Bucephalo, alioqui directè, & formaliter loquendo tam ſunt, primò diuerſæ inter ſe Petreitas, & Pauleitas, ſicut Petreitas, & Bucephaleitas, quia nulla earum quidditatiuè aliquid includit, in quo conueniat cum alia, hinc deducunt non eſſe conſimilem conuenientiæ rationem inter indiuidua inuicem comparata, ac ipſa indiuiduantia, nam duo indiuidua eiuſdem ſpeciei magis conueniunt inter ſe directè, per ſe, & quidditatiuè, quam vnum indiuiduum vnius ſpeciei cum indiuiduo alterius, non ſic indiuiduantia, niſi concomitanter. Negant pariter, quod in ſecunda aſſumitur inſtantia, ſcilicet hæcceitates vniuocè conuenire in communi ratione indiuidualis differentiæ, & dicunt hanc conuenientiam in illa communi ratione eſſe duntaxat analogicam, & proportionalem, quatenus ſicut vna facit ſuum conſtitutum vltimò differre, ſic & proportionaliter alia. Et tandem negant aſſumptum in vltima inſtantia de conceptu entis, quod non ſit ex natura rei præciſus à modis, vel differentijs, quibus ad Deum, & creaturam contrahitur, volunt enim eſſe ita præciſum, ſicut alij gradus Prædicamentales. Sed quamuis ad primam inſtantiam benè occurratur ex hoc communi dicto Scotiſtarum, gratis tamen negatur, quod in ſecunda, & tertia aſſumebatur inſtantia ab Aduerſarijs, vt enim conſtat ex dictis diſputat. 3. Log. quæſt. 2. art. 4. & magis adhuc patebit ex dicendis diſput. ſequ. verum eſt hæcceitates omnes per ſe, & quidditatiuè conuenire in communi ratione indiuidualis differentiæ, nedum proportionaliter, ſed etiam vniuocè; ac præterea verum eſt entis conceptum non eſſe ita ex natura rei præciſum à ſuis contrahentibus, quemadmodum gradus alij prædicamentales, vt conſtat ex dictis diſput. 2. de natura entis per totum.

48 Aptius itaque reijcitur allata ſolutio cum ſuis inſtantijs, quia conuenientia, & diſconuenientia inter Petrum, & Paulum ratione humanitatis, ac ſuarum hæcceitatum, & pariter differentia hominis, & equi per rationalitatem, & conuenientia per animalitatem ſanè non eſt per intellectum, aut virtualis ſolum à parte rei, ſed eſt prorſus actualis citra quodcunque opus intellectus, nam actu à parte rei homo, & brutum differunt per gradum ratiocinandi, & eodem modo conueniunt in gradu ſentiendi, & ſic pariter diſcurrendum eſt de quacunque differentia, & conuenientia reperta in rebus merito graduum prædicamentalium, nam omnes nati ſunt fundare differentiam, & conuenientiam in rebus actualem, & omne opus intellectus anteuertentem, & ideò non ſufficit ſola rationis diſtinctio inter rationes conuenientiæ talis, & diſconuenientiæ, & per hoc excluduntur inſtantiæ factæ de vltimis differentijs, & de conuenientia Dei, & creaturæ quoad conceptum entis; falſum enim eſt abſolutè loquendo Deum, & creaturam à parte rei actualiter conuenire in gradu eſſendi, quemadmodum homo, & brutum in gradu ſentiendi, nam ob maximam talis gradus tranſcendentiam, non conueniunt in eo à parte rei actualiter, ſed tantùm virtualiter, & fundamentaliter, vt liquet ex dictis diſput. 2. à numer. 87. ſic etiam hæcceitates omnes ſunt inter ſe à parte rei primò diuerſæ, neque actu conueniunt, niſi per intellectum eas inadæquatè concipientem ex dictis diſput. cit. log. & poſtea diſp. ſeq. Hinc patet, quomodo neque inſtantiæ allatæ contra noſtram ſententiam quidpiam concludere poſſint, vel noſtrum argumentum ex conuenientia vel diſconuenientia deductum inter duo indiuidua eiuſdem ſpeciei labefactare, etiam admiſſa vniuoca conuenientia, hæcceitatum in communi ratione indiuidualis differentiæ, adhuc enim non eſt talis, & tanta conuenientia, vel ſimilitudo inter Petreitatem, & Pauleitatem, quanta eſt inter Petrum, & Paulum, conuenientia ſiquidem inter Petrum, & Paulum eſt in communi realitate, cum ſit poſitiua, & actualis à parte rei, at conuenientia inter differentias vltimas non eſt, niſi in conceptu, quo ſecluſo talis conuenientia non eſt actualis, ſed virtualis, & fundamentalis, non poſitiua, ſed negatiua, cum potius ſit quædam negatio diſſimilitudinis inter illas reperta in modo faciendi differre. Poteſt autem vnum à parte rei ab alio actualiter differre, & per eandem entitatem cum eodem conuenire virtualiter, quia hæc non eſt contradictio, quæ eſſe debet de eodem per idem, & eodem modo, quod hic non contingit; at non poteſt vnum ab alio actualiter differre, & cum eodem actualiter conuenire per eandem omnino entitatem, quia hæc eſt manifeſta contradictio, talis autem eſt diſtinctio, & conuenientia, quæ à parte rei reperitur inter duo indiuidua eiuſdem ſpeciei, vel inter duas ſpecies ſub eodem genere, ob eandem rationem, neque valet inſtantia toties ab Aduerſarijs inculcata de conuenientia & diſconuenientia inter Deum, & creaturam in ratione entis, quia licet Deus, & creatura ſecundum idem conueniant, & differant à parte rei, non tamen eodem modo, per proprias enim rationes differunt actualiter à parte rei, & per eaſdem non conueniunt niſi virtualiter, & fundamentaliter, quæ non eſt contradictio, hæc enim eſt de eodem reſpectu eiuſdem, & eodem modo, at in propoſito duo indiuidua eiuſdem ſpeciei conueniunt actualiter, & etiam actu differunt à parte rei, ſi igitur hoc euenit ſecundum idem, iam ſequitur manifeſta contradictio; cur autem gradus prædicamentales conuenientiam fundent actualem ex natura rei inter ſpecies ſub eodem genere, & indiuidua ſub eadem ſpecie, gradus verò tranſcendentes ſolam conuenientiam virtualem, aut fundamentalem dictum eſt diſput. 2. n. 85. quia, ſcilicet ſpecies, & indiuidua ex 5. Met. & 10. non ſunt primò diuerſa, ſed aliquid idem, entia, ideſt in aliqua realitate conuenientia generica, vel ſpecifica, non ſic Deus, & creatura; & ratio à priori eſt, quia quo magis aliqua inter ſe diſtant, minus inter ſe conueniunt, & quo minus diſtant, magis conueniunt; hinc Auerr. & Themiſtius, ac Boetius apud Scotum q. 4. vniuerſ. ad rem noſtram explicant illud Ariſtot. dictum, quod vniuocatio eſt ſolum in ſpecie athoma, & in genere latent æquiuocationes, quia inquiunt, genus eſt quædam tenuis ſingularium ſimilitudo, adeo quod inferiora, & ſingularia in rationibus communibus tanto magis aſſimilantur, quanto ſunt minus communes, & tanto minus aſſimilantur, quanto ſunt magis communes, vnde ſtando intra lineam prædicamentalem conuenientia inferiorum in rationibus communibus fundatur in realitatibus, ſed quando ab ea egredimur ad rationes, & gradus tranſcendentes, tunc conuenientia fundatur ſolum in conceptibus inadæquatis, vt diſp. 2. cit. fusè explicatum eſt.

Reſpondet inſuper Aureol. ad hoc ſecundum argumentum 2. d. 9. q. 2. art. 1. in fine, quod cum dicitur vnum, & idem non poſſe à parte rei per idem cum alio conuenire, & differre, aut eſt ſermo de conuenientia, & differentia formaliter, & ſic verum eſt, quia ſic conueniunt per relationem conuenientiæ, & differunt per relationem diſconuenientiæ, quæ vtique ſunt relationes diuerſæ; ſi verò loquimur non formaliter, ſed fundamentaliter, ita falſum eſt, quia albedo per eandem prorſus albedinis realitatem conuenit cum alia albedine, & differt à nigredine. Hæc ſolutio magis aperit vim argumenti noſtri ex contradictione deſumpti, contradictio enim non fit, niſi de

eodem,

Digitized by Google

eodem, reſpectu eiuſdem, ac eodem modo, vnde ſi aliquid horum deficiat, tollitur contradictio; in caſu inſtantiæ adductæ ab Aureolo vtique conuenientia, & diſconuenientia ſuper eandem omnino realitatem fundatur, quia non ſit comparatio reſpectu eiuſdem termini, ſed diuerſorum, ſcilicet in ordine ad albedinem, & nigredinem, vnde tollitur contradictio, quia affirmatio, & negatio non eſt de eodem reſpectu eiuſdem; cœterum in caſu argumenti noſtri affirmatio eſt de eodem, & reſpectu eiuſdem, nam homo per animalitatem conuenit cum equo, & ab eo differt per rationalitatem, cum ergo affirmatio, & negatio in hoc caſu ſit de eodem, & reſpectu eiuſdem, ad tollendam contradictionem opus eſt dicere, quòd conuenientia, & diſconuenientia non ſit per idem, ſeu per eandem formalitatem à parte rei, alioquin ſequitur manifeſta contradictio, quia erit de eodem, reſpectu eiuſdem, & per idem.

49 Reſpondent tandem alij ex Ocham concedendo idem non poſſe eſſe cauſam conuenientiæ, & diſconuenientiæ oppoſitæ illi conuenientiæ, in propoſito autem nulla eſt oppoſitio inter conuenientiam ſpecificam, & differentiam numeralem, & ideò quòd aliqua conueniant ſpecificè, & differant numeraliter per eandem formalitatem non eſt inconueniens, idq; poſſibile eſſe oſtendit Ocham exemplo ex noſtra doctrina deducto, quia certum eſt, quod natura contracta conuenit realiter cum differentia indiuiduali, quia eſt eadem res realiter cum differentia, & tamen natura differt aliquo modo à contrahente, tunc quærit, an eodem conueniat, & differat, aut alio, & alio; ſi eodem, habetur propoſitum quod idem eodem indiſtincto conuenit realiter cum eodem, & diſtinguitur formaliter, & eadem facilitate dicetur, quod Sortes eodem ſpecie conuenit cum Platone, & diſtinguuntur numeraliter; ſi autem alio, & alio diſtinguitur, quæritur rurſus de illis, quia illa aliquo modo diſtinguuntur, & conueniunt, & ſic vel dabitur proceſſus in infinitum, vel ad aliqua deueniendum erit, quæ ſeipſis conueniant, & differant.

Sed neque hæc ſolutio vim argumenti delumbat, quamuis enim conuenientia ſpecifica, & diuerſitas numeralis non immediatè inuicem opponantur, quaſi eidem reſpectu eiuſdem conuenire nequeant, opponuntur tamen in ſuis fundamentis, quatenus diuerſa formaliter, & oppoſita fundamenta requirunt, nam id per quod conueniunt aliqua ſpecificè debet eſſe quod communicabile, & id in quo differunt numeraliter debet eſſe incommunicabile; alioquin ſi argumentum valeret, poſſemus probare in diuinis Patrem à parte rei per ſolam formalitatem diuinæ eſſentiæ eſſentialiter conuenire cum Filio, & per eandem prorſus ab eo differre perſonaliter, quia talis conuenientia & diſconuenientia non opponuntur, cum ſint diuerſæ rationis. Neque exemplum adductum ab Ocham quidpiam momenti contra nos molitur, licet enim diſtinctio formalis cum identitate reali ſtare poſſit, ſicut diuerſitas numeralis cum identitate ſpecifica, tamen in ſuis fundamentis conditiones oppoſitas non expoſcunt, ſicut identitas ſpecifica, & diuerſitas numeralis, vnde eadem naturæ formalitas dicitur cum ſua differentia contrahente conuenire realiter, quatenus eandem participant exiſtentiam, & vnica eſt vtriuſq; exiſtentia, & dicitur ab ea formaliter ex natura rei differre, quatenus conceptus obiectiuus vnius diuerſus eſt a conceptu obiectiuo alterius; ex quo patet quomodo reipſa poſſit natura cum ſua differentia realiter identificari, & ſeipſa formaliter ab eadem diſtingui, non autem ſic Sortes poſſit ſeipſo cum Platone ſpecie conuenire, & ſeipſo ab eodem numero differre, alias adhuc huius ineluctabilis argumenti exagitationes, & impugnationes vide diſputat. præced. a num. 200. & inde.

50 Secundò, principaliter probatur concluſio, nulla natura creata eſt de ſe hæc, & ſingularis, ergo ſit talis per aliquam realitatem ſuperadditam, & a ſeipſa ex natura rei formaliter diſtinctam, & per conſequens neceſſariò ex natura rei formaliter diſtinguitur a differentia indiuiduali, per quam ſingulariʒatur; probatur aſſumptum, quia ſi natura eſt de ſe hæc, tunc non poſſet cum veritate intelligi ſub ratione vniuerſalis, quod eſt falſum, quia ſic omnes ſcientiæ tollerentur de medio, cum ſint vniuerſalium, probatur ſequela, quia tunc fallitur intellectus, cum rem concipit aliter, quam eſt in ſe, & modo ei repugnanti, quod quidem in caſu eueniet, da enim, quod quælibet natura creata ſit ſingularis ſeipſa, iam cuilibet repugnat communicari, vnde cum intelligitur, vt communicabilis, & vt indifferens, quod vtique neceſſarium eſt, vt intelligatur ſub ratione vniuerſalis, intelligeretur ſub modo oppoſito, & ſibi repugnanti, ideoque cum falſitate. Confirmatur, quia non alia ratione dicimus cum falſitate naturam diuinam intelligi communem, & indifferentem ad plures Deo, niſi quia eſt de ſe hæc, & ſingularis; ita arguit Doctor 2. d. 3. quæſt. 1. §. *Contra iſtud*, & quæſt. 7. ſub A. & contra adhuc, quia ſi a parte rei humanitas eſſet eſſentialiter ſingularis, ſicut Deitas, non poſſet humanitas multiplicari, niſi fieret alia eſſentia diuerſæ rationis, ſicut quia Deus eſt eſſentialiter ſingularis, non poteſt dari alius Deus ſecundum gradum vltimum eſſentiæ illi ſimilis.

Reſpondent Nominales negantes præciſiones obiectiuas, quod modus vniuerſalitatis non conuenit ſingulari, neq; alicui naturæ cõmuni à parte rei, a ſingulari diſtinctæ, ſed tantum alicui conceptui, qui dicatur vniuerſalis. Hæc ſolutio ſatis confutata manet ex dictis contra Nominales quæſt. 1. huius diſput. & adhuc vlterius reijcitur, quia vt arguit Lichet. 2. d. 3. quæſt. 1. ab initio, & inferius confutando reſponſiones Ocham, §. *Nunc reſtat*, conceptus ille, cui tribuitur intentio vniuerſalitatis, aut eſt intellectio, qua natura ipſa ſingularis attingitur, aut natura ſic concepta, aut eſt quoddam idolum ab intellectu fabricatum; non primum, tum quia cum intellectio illa ad naturam ſingularem terminetur, potius intentio ſingularis ſibi deberet attribui, quam Vniuerſalis, tum quia hæc ipſa intellectio aut de ſua ratione formali eſt hæc, & ſingularis, aut non; ſi ſecundùm habetur intentum, ſi primum, iam redit argumentum principale a capite, quod non poſſet ſibi attribui intentio vniuerſalis, quia tunc intelligeretur ſub modo ſibi repugnanti. Neque dici poteſt talem conceptum, cui attribuitur intentio vniuerſalitatis, eſſe ipſam naturam conceptam, quia talis natura ſecundum ipſos eſt ſingularis, & ſic tunc ſingulare eſſet vniuerſale per intentionem vniuerſalis ſibi applicatam, quod eſt impoſſibile. Nec tandem dici poteſt ſubiectum vniuerſalitatis eſſe illud idolum, quod ſibi fingunt aliqui, quia illud idolum non prædicatur de inferioribus quidditatiuè, vt patet, tum quia ſicut idolum fabricatur commune Petro, & Paulo, vt dicatur ſpecies ſpecialiſſima, ita fabricari poſſet idolum, quod dicatur ſpecies ſpecialiſſima reſpectu Petri, & Bucephali. Si ergo aliquid intelligitur ſub modo vniuerſali præciſè, & adæquatè, & aliquid ſub modo ſingulari præciſè, cum iſti modi ſint omnino repugnantes, ſequitur quod cum natura humana intelligitur ſub modo vniuerſali, & natura Franciſci, vt Franciſci ſub modo ſingulari, ipſa vt ſic in ſe conſiderata non includit ſingularitatem, quam rationem contra Ocham adhuc magis proſequitur Lich. cit. paulò infra, dum reijcit ſolutiones Ocham ad argumenta Doctoris; vide dicta q. 1. huius diſp. pro pleniori, & planiori ſolutionis huius confutatione.

51 Thomiſtæ verò, qui præciſiones obiectiua admittunt negant ad argumentum poſitum conſequentiam, quia eſtò quælibet natura in ſe ſingularis ſit, & nulla vna ſit te communis multis, tamen quia inter ſe ſimilitudinem realem habent, poterit intellectus ab illis multis communem vnam rationem abſtrahere, quæ ſicut non includit differentias indiuiduantes, ſed ſic abſtracta ab omnibus præſcindit, ita indeterminata ſit reſpectu illorum; ſimilitudo enim realis multorum benè poteſt eſſe in cauſa, vt ab illis ratio vna communis abſtrahitur, in qua confusè intelligantur, ſic ob ſimilitudinem aliqualem, quam habent Deus, & creaturæ in eſſendo, abſtrahimus ab eis rationem communem entis, licet huic rationi nulla realitas correſpondeat à parte rei, diſtincta à realitatibus Dei, & creaturæ, vt etiam tenent Scotiſtæ politiores, quibus ſubſcripſi diſp. 2. de natura entis. Hæc ſolutio reijcitur ex dictis in reſponſione ad præcedens, nam vel in ea ſit ſermo de ſimilitudine reali actuali, & poſitiua, qualis eſt illa quæ habetur merito graduum prædicamentalium, & verſatur vel inter plura indiuidua eiuſdem ſpeciei, vel inter plures eiuſdem generis ſpecies, aut de ſimilitudine quadam virtuali, & negatiua, qualis eſt illa, quæ reperitur inter Deum, & creaturam, quatenus in ratione eſſendi non ſunt diſſimiles; ſi de prima fiat ſermo, hæc certè ſaluare nequit inter aliqua duo ſine vnitate fundamenti communis in re, vt patebit quæſt. ſequ. ex Ariſtot. 5. Metaphyſ. text. 20. ſi verò de ſecunda, eſto hæc ſufficiens ſit fundamentum in ordine ad intellectum inadæquatè concipientem abſtrahendi illam rationem communem, in qua illa ſic ſimilia inadæquatè, & confusè repræſententur, ſicut dicimus de ratione entis in Deo, & creatura, non eſt tamen ſufficiens ratio abſtrahendi apud intellectum diſtinctè, & adæquatè concipientem; ergo ſi natura quælibet creata de ſe ſingularis eſt, & non per aliquid ex natura rei additum, repugnabit intellectui diſtinctè, & adæquatè concipienti naturam pluribus indiuiduis communem, quod tamen eſt falſum, nam Deus nedum Franciſcum, & Petrum intelligit, ſed etiam naturam hominis ipſis communem.

52 Ad Conf. argumenti de immultiplicatione Dei, quia eſt hic eſſentialiter, inquit Suarez loco ſupra cit. immultiplicationem Dei non oriri ex identitate hæcceitatis cum eſſentia diuina, ſed ob infinitam eius perfectionem, cui repugnat multiplicatio. Contra, quia intantum infinitas obſtat multiplicitati Dei, quatenus facit hæcceitatem non eſſe aliquid extra eſſentiam Dei, eo quod ob eius infinitatem omnem perfectionem entitatiuam in ſe continet; ergo Dei immultiplicabilitas oritur ex identitate hæcceitatis cum eſſentia proximè, & formaliter, ex infinitate verò ſolum remotè, & radicaliter. Conf. quia dato per impoſſibile, quod Deus eſſet infinitus, non tamen eſſentialiter ſingularis, tunc illi non repugnaret multiplicari; & è contra ſi in aliquibus eſſet finitas, & indiuiduatio per principium eſſentiale, tunc ibi eſſe non poſſet multiplicatio, niſi ſecundum eſſentiam, vt de Angelis de facto Thomiſtæ opinantur; ergo ratio proxima, & immediata multiplicabilitatis, vel immultiplicabilitatis non eſt finitas, vel infinitas, ſed identitas formalis hæcceitatis cum eſſentia, vel diuerſitas, vnde tandem concluditur, quod ſi natura creata eſt eſſentialiter hæc, erit immultiplicabilis, nec ſine falſitate ſub ratione vniuerſalis concipi poterit. Sed rurſus reſpondent Aduerſ. quod quamuis natura creata ſit de ſe hæc, concipi tamen poteſt ſine falſitate ſub ratione vniuerſalis, quia ob ſui eminentiam correſpondere poteſt pluribus conceptibus inadæquatis noſtri intellectus illam imperfectè concipientis. Contra inſtatur, nam hinc ſequitur tanto magis ſine falſitate poſſe diuinam naturam concipi ſub ratione vniuerſalis ad tres diuinas perſonas, cum eminentior ſit, & in infinitum ſit natura diuina, quam creata, conſequens eſt falſum, ergo, & an-

tandum

Digitized by Google

& antecedens ; oportet ergo dicere naturam diuinam non poſſe concipi ſub ratione vniuerſalis, quia eſt de ſe hæc, naturam verò creatam poſſe ſic concipi abſque falſitate, non ob aliquam ſuam eminentiam, ſed quia de ſe communis eſt, & ad plura indiuidua indifferens.

Paſqualig.tom.2.Metaph.diſp.40. ſect.4. num.6. concedit naturam independenter ab intellectu non eſſe de ſe hanc, imò de ſe habere communicabilitatem, qua poſſit eſſe in pluribus, & per indiuiduationem habere incommunicabilitatem; quia tamen (inquit) modus huius communicabilitatis non eſt per modum alicuius rei, quæ habeat ex ſe ſola eſſe completum, ſed per modum gradus ſuperioris, qui ita alteri communicatur, vt ſimul ab ipſo recipiat complementum, ideò eſt communicabilitas per identificationem, & coadunationem in idem eſſe illius, quod communicatur, & illius cui communicatur, & & proinde ſtante tali modo communicabilitatis, non debet quod communicabile eſt diſtingui à parte rei ab eo, cui communicatur, alioquin deſtrueretur talis modus communicabilitatis. Contra, quia licet diſtinctio realis propriè dicta ſtare nequeat cum iſto modo communicabilitatis naturæ cum ſingularibus, quia communicatur eis per identificationem realem, ex Scot. quol.19. falſum tamen eſt hunc modum communicabilitatis non eſſe compoſſibilem cum diſtinctione formali inter rationem contrahentem, & contractam, imò talis diſtinctio neceſſaria eſt inter illos gradus, ſiquidem communicabile, & incommunicabile à parte rei contradicunt; ſi ergo natura à parte rei de ſe communicabilis eſt, & principium indiuiduationis incommunicabile, vt concedit hic Auctor, planè diſtinctionem ex natura rei formalem inter illa debet admittere; neque ex hoc vllum ſequitur abſurdum, nam ſicut diſtinctio formalis ſtat cum reali identitate, ita quoque ſtare poterit cum modo communicabilitatis per identificationem in aliquo tertio, modo iam ſupra explicato num. 34. & ſequ. alias ſolutiones Thomiſtarum, & impugnationes circa hanc rationem vide diſputat. 4. Logic. quæſt. 4.

53 Tertiò, probatur ex via metaphyſicæ compoſitionis, quæ fit ex natura, & differentia contrahente, licet enim hæc compoſitio non ſit realis ex re, & re, vt phyſica ex materia, & forma, eſt tamen ex natura rei ex realitate, & realitate, non autem ſolum rationis ex diuerſis conceptibus obiectiuis, ergo inter naturam, & differentiam contrahentem neceſſariò maior diſtinctio reperitur, quam ſolius rationis, cumque hæc nequeat eſſe realis, vt conſtat ex dictis quæſt. præced. ſequitur quod ſit formalis media inter diſtinctionem ſimpliciter realem, & rationis. Conſequentia patet, quia compoſitio ſequitur tenorem diſtinctionis partium componentium, vnde ſi partes componentes diſtinguuntur realiter, ex illis fit compoſitio realis & phyſica, ſi diſtinguuntur ſolum ex natura rei formaliter, reſultat ex eis compoſitio formalis, & metaphyſica: ſi tandem ſola diſtinguuntur ratione, ſola quoque rationis compoſitio coaleſcit, aſſumptum verò, quod compoſitio metaphyſica ex natura, & differentia contrahente non ſit ſolius rationis fusè probatum eſt ex profeſſo diſputat. 5. Logic. quæſtio. 3. articul. 2. & diſputat. præced. quæſt. 6. articul. 2. numer. 197. & indè, vbi & variæ ſolutiones reijciuntur Aduerſariorum.

54 Quartò, probatur ex immediatione ſubiecti accidentium communium, & propriorum, ſubiectum enim immediatum proprietatum, quæ per ſe inſunt rebus, eſt ipſa rerum eſſentia, & ipſa mediante conueniunt ſingularibus, vt patet ex iſta cauſali, Petrus eſt riſibilis, quia homo eſt riſibilis; & è contra ſubiectum immediatum accidentium communium ſunt ipſa ſingularia, quibus mediantibus naturis quoque communibus conueniunt, vt patet ex iſta cauſali, *ideò homo currit, quia Petrus currit*, hæc autem mediatio, & immediatio aliquam indicant diſtinctionem ex natura rei ſaltim formalem inter naturam communem, & indiuiduum. Reſpondet Suarez diſp. 5. ſect. 2. num. 29. ex hac mediatione, vel immediatione ſubiecti accidentium tam propriorum, quam communium ſolam diſtinctionem virtualem, vel rationis ratiocinatæ inter naturam, & indiuiduationem induci poſſe, & hanc eandem ſufficere diſtinctionem ad illas cauſales locutiones, *quia homo eſt riſibilis*, *Petrus eſt riſibilis*, quia in eis non ſignificatur cauſalitas realis, & phyſica, quæ intercedat inter Petrum, & riſibilitatem, ſed explicatur adæquata ratio, & origo illius proprietatis, qua ratione quoque Deus dicitur immenſus, quia infinitus, cum tamen inter infinitatem, & immenſitatem diuinam diſtinctio vlla ex natura rei non intercedat. Sed hæc ſolutio facilè euertitur, nam diſtinctio ſequitur tenorem illius mediationis, & immediationis; cum ergo illa mediatio, & immediatio detur à parte rei, & non per intellectum tantum, diſtinctio quoque erit ex natura rei; verum tamen eſt non eſſe diſtinctionem ex natura rei realem ſimpliciter, ſicut neque per illas cauſales re vera indicatur cauſalitas aliqua realis, & phyſica, ſed tantum ex natura rei formalem, cum ſola inter ea indicetur metaphyſica cauſalitas; quod verò illa mediatio, & immediatio detur à parte rei, probatur, nam à parte rei alia ratione conuenit naturæ curſus, vel albedo, quam proprietas, hæc enim ablata eſſentia etiam manentibus indiuiduis per impoſſibile, illis conuenire non poteſt ſecundum indiuiduationem, è contra verò ablata indiuiduatione curſus, aut albedo eſſentiæ non conuenit, & tamen illi conuenit proprietas, ergo hæc mediatio, & immediatio datur ex natura rei, & non per intellectum tantùm. Ad illud de immenſitate, quæ Deo conuenire dicitur, quia infinitus, ſi hæc duo attributa in Deo formaliter ex natura rei diſtinguantur, vel ſaltim vt duo modi intrinſeci diuinæ naturæ, concedi poteſt paritas, quod ſi talis diſtinctio non ponatur inter illa, ſed tantùm virtualis, ſeu rationis ratiocinatæ cum Thomiſtis, tunc neganda eſt paritas, & dicendum illam cauſalem non eſſe veram actualiter à parte rei, ſed tantum ſecundùm noſtrum modum intelligendi cum fundamento in re, quatenus ſi à parte rei immenſitas in Deo cauſaretur, planè non niſi ab infinitate oriretur.

Dices hoc argumentum æquè benè probare præciſionem entis, & cuiuſcunque alterius gradus tranſcendentis ex natura rei à ſuis inferioribus, & contrahentibus, cuius oppoſitum determinatum eſt diſput. 2. de natura entis quæſt. 4. probatur aſſumptum, quia hæc etiam mediatio, vel immediatio ſubiecti datur in tranſcendentibus in ordine ad accidentia propria, & communia, & ſimiles cauſales verificantur, v.g. Petrus eſt vnus quia ens, ens mouetur, quia Petrus mouetur, & tamen certum eſt ex dictis inter ens, & ſua inferiora, vel contrahentia non intercedere diſtinctionem ex natura rei actualem, ſed tantum virtualem, vel rationis ratiocinatæ. Fateor hoc argumentum non eſſe validum, ſicut præcedentia, ad concluſionem noſtram probandam, ad quam induci debent rationes, quæ præcisè probent diſtinctionem ex natura rei ab inferioribus, & contrahentibus in gradibus prædicamentalibus, non vero tranſcendentibus; adhuc tamen dici poteſt non eſſe omnino ſimilem mediationem, vel immediationem ſubiecti in ordine ad accidentia propria, vel communia in gradibus tranſcendentibus, ſicut in prædicamentalibus, nec eodem modo omnino hic, & ibi cauſales illas verificari, quia gradus prædicamentales important proprias realitates fundantes conceptus ſibi adæquatos, non verò tranſcendentes, & ideò cauſales ibi, quamuis non indicent cauſalitatem realem, & phyſicam, indicant tamen formalem, & metaphyſicam, in tranſcendentibus, verò important ſolam, & ſimplicem rationem, ob quam vnum conuenit alteri, nec vllam dicunt originem vnius ab alio, in qua poſſit fundari aliqua diſtinctio ex natura rei inter dimanans, & id à quo dimanat; & ideò illa mediatio, vel immediatio ſubiecti non eſt omnino actualis ante opus intellectus in ipſis, ſed tantum virtualis, & fundamentalis, at in gradibus prædicamentalibus realitates præſeferentibus datur à parte rei nullo operante intellectu.

55 Quintò probari ſolet etiam ex prioritate ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam, quæ eſt propria vniuerſalium, vt à ſingularibus diſtinguuntur, valet enim dicere Petrus eſt, ergo homo eſt, non tamen è contra, homo eſt, ergo Petrus eſt; cum ergo hæc prioritas ſit ex natura rei, & non per rationem tantum, conſequenter inter naturam communem, & particulares entium rationes diſtinctionem pluſquam rationis inducere valet. Verum hæc ratio idem incommodum patitur, quod præcedens, nam perinde probat de gradibus tranſcendentibus ſicut de prædicamentalibus, nam etiam in ente datur talis prioritas, reſpectu Dei, & creaturæ, valet enim dicere Deus eſt, ergo ens eſt, non è contra, eſt ens, ergo Deus, & tamen ens nullam dicit realitatem ex natura rei præciſam à particularibus entium rationibus. Vnde ſoluendo hoc argumentum diſput. 2. de natura entis num. 76. dictum eſt hanc prioritatem inconuertentiæ non eſſe prioritatem realem, & in eſſendo, quantum eſt de ſe, ſed tantum logicam, & in prædicando. Quia tamen etiam diximus diſputatio. præced. num. 199. hanc ipſam inconuertentiæ prioritatem in gradibus prædicamentalibus eſſe realem, vel ex natura rei actualem, quia reſpectu ſuorum contrahentium, cum quibus veram efficiunt compoſitionem metaphyſicam, habent rationem potentialis propriè loquendo, & ex natura rei, & non tantum per noſtrum concipiendi modum, & potentia ex natura rei præcedit actum; ideò dicendum eſt hoc argumentum tenere in propoſito, non quidem gratia formæ, quia abſolutè loquendo talis prioritas inconuertentiæ, non eſt realis, & in eſſendo, ſed gratia materiæ, quatenus intra coordinationem graduum prædicamentalium iſta prioritas non eſt ſolius rationis, ſed etiam ex natura rei, quatenus inter gradus metaphyſicos ſuperiorem, & inferiorem eſt ordo prioris, & poſterioris ex natura rei, & non per intellectum tantum, ex quo capite etiam deducta eſt inter eos diſtinctio formalis ex natura rei diſp. præced. qu. 6. art. 2. num. 198. vide dicta ibidem, quia inde ſumit robur hoc quintum argumentum ex prioritate inconuertentiæ deductum.

56 Sextò quidam probare ſolent ex vniuocatione ſpecierum reſpectu indiuiduorum, quia deſtrui videtur vniuocatio naturæ communis, ſi à parte rei non ſit ita vna, vt à differentijs diſtinguatur, per hoc namque vniuoca ab analogis ſecernuntur, quandoquidem in analogis etiam naturam communem inueniri non repugnat, & differentias contrahentes cum ſola diſtinctione rationis; quod argumentum promouet Amic. cit. numer. 6. Hæc ratio tamen non eſt ad propoſitum noſtrum idonea, quamuis enim ad hominem contra quoſdam ex Aduerſarijs concedentibus etiam analogis vnitatem quandam rationis obiectiuam valere poſſit, vt ſupra dictum eſt, tamen abſolutè loquendo non concludit, & præſertim iuxta noſtra principia; per quæ etiam gradibus tranſcendentibus vniuocationem tribuimus, non tamen diſtinctionem, ſeu præciſionem ex natura rei à particularibus entium rationibus; vnde falſum eſt ex opinione oppoſita vniuocationem deſtrui, quia ad eam ſufficit in natura communi vnitas rationis, & præſertim quando hæc abſtrahitur ab inferioribus cum fundamento in re, neque opus eſt vt ſemper conceptus vniuocus fundetur in realitate ex natura rei præſcindente ab inferioribus, vt dictum eſt diſput. 2. log.

quæſt.

Digitized by Google

quæſt.4.art.2.§.*Secundò dubitatur*, Et falſum eſt per hoc vniuoca ab analogis eſſe diſcreta, quandoquidem analoga vnitatem conceptus nullam participant ex vi analogiæ, ſed tantum quatenus cum vniuocis coincidere poſſunt, vt dictum eſt ead.diſp.log.q.5.art.2. dimittatur ergo, vt prorſus inutilis hæc ratio ex vniuocatione deducta, ſicut & qualibet alia, quæ æquè militet de gradibus tranſcendentibus, & illæ tantum adhibeantur, quæ probant præciſè de gradibus prædicamentalibus.

Poſtremò probari poteſt concluſio detegendo errorem, & æquiuocationem, in qua verſatur oppoſita ſententia, confundit enim abſtractionem vnius ab alio per identitatem, & per coniunctionem, vt benè notauit Amic. loc. citat. & abſtractionem præciſiuam cum negatiua, & diuiſiua; cum enim dicunt hominem exiſtentem non abſtrahere ab hæcceitate, poteſt id duplicem habere ſenſum, vel enim intelligunt de abſtractione diuiſiua, & per coniunctionem, & ita verum eſt, quia nihil exiſtere poteſt, niſi habeat hæcceitatem, vel ſibi intrinſecam, vt Petrus, vel ſaltim extrinſecè ſibi coniunctam, vt humanitas quæ eſt in Petro reſpectu Petreitatis, vel intelligunt de abſtractione præciſiua, & per identitatem, & in hoc ſenſu planè falſum eſt hominem exiſtentem non abſtrahere ab hæcceitate, ſiquidem humanitas ſiue ſit exiſtens, ſiue non, ſemper abſtrahit ab hæcceitate per identitatem, quatenus nunquam eſt formaliter idem cum hæcceitate, nec illam includit in ſua ratione formali. Hinc tamen non rectè infertur rem, quæ abſtrahere nequit ab hæcceitate per coniunctionem, nec etiam ab ea abſtrahere per identitatem, quia vt dictum eſt ſupra in hac diſp. n.16. abſtractio per identitatem formalem non tollit coniunctionem, quam habet natura cum ſingularitatibus ſecundum rem, vnde benè ſtant ſimul naturam exiſtentem abſtrahere per identitatem ab hæcceitate, non autem per coniunctionem; & ita ſecundum ipſos Aduerſarios figura nequit à quantitate abſtrahere ſecundum coniunctionem, quia ſemper in quantitate immerſa eſt, benè tamen abſtrahit ſecundum identitatem, quatenus diſtinguitur ab illa.

ARTICVLVS II.

Argumenta Thomiſtarum, ac Nominalium ſoluta.

57 IN oppoſitum Primò arguit Suarez citat. diſputat. 5. Metaphyſic. ſect.2, numer.10. ſi natura quæ eſt in Petro ex natura rei formaliter diſtinguitur ab eſſe ſingulari Petri, vel vt ſic eſt communicabilis pluribus, vel incommunicabilis; ſi ſecundum, ergo erit adhuc de ſe ſingularis, nec erit à Petro diſtincta, ſi primum, ergo erit actu vniuerſalis accipiendo vniuerſale propriè, prout actu eſt commune multis, & in illis exiſtit, quod tamen neque Scotus ipſe vult admittere, vt dictum eſt diſputatin. quarta, log. quæſt. 1. articul. 2.

Reſp. eſſe communicabilem naturam, prout à ſingularitate præſcindit, negatur tamen adhuc ob id dici poſſe vniuerſalem actu, quia vt conſtat ex dictis diſputat.4.logic.quæſt.2.articul.1. vnitas, ac indifferentia ad vniuerſalitatem logicam requiſita (hæc enim eſt quæ vniuerſale propriè dictum conſtituit) maior vtique eſt vnitate, ac indifferentia, quam habet natura à parte rei, nam vnitas quam habet à parte rei, eſt ſolum vnitas per indifferentiam, quæ non ſtat cum multitudine numerali actuali, quia multiplicatur in indiuiduis ſecundum propriam cuiuſque naturam; vnitas verò quam habet per intellectum, quando vniuerſalizatur, eſt per inexiſtentiam, & ſtat cum multitudine numerali indiuiduorum, quatenus vna per inexiſtentiam concipitur in omnibus, & ſingulis, vt ibi fuſe explicatum eſt; indifferentia quoque ſeu aptitudo ad eſſendum in pluribus maior eſt, quando fit vniuerſa, quàm habeat à parte rei, quia à parte rei eius indifferentia eſt negatiua, & aptitudo remota ad eſſendum in pluribus diſiunctim, vt magis explicabitur inferius, at ſub vniuerſalitate concipitur indifferens poſitiuè, & proximè apta ad eſſendum in multis, nedum diſiunctim, ſed etiam ſimul, & coniunctim, vnde tam vnitas, quam aptitudo ad vniuerſalitatem requiſitæ non ſunt reales, ſed rationis, & ideò nunquam natura dici poteſt vniuerſalis, prout eſt a parte rei. Tum quia licet vniuerſalitas non repugnet naturæ ſecundum ſe, tamen quamdiù ſub ſingularitate exiſtit, cenſetur impedimentum habere, ne illi ſub tali ſtatu competere poſſit vniuerſalitas, quæ omnem proſus determinationem renuit in natura tam intrinſecam, quam extrinſecam. Neque ex hoc, quod eſt ab hæcceitate ex natura rei diſtincta, rectè deducitur, quod non ſit a parte rei ſingularizata, ſed vniuerſalis; quia hoc, quod eſt à ſingularitate diſtincta formaliter ſtat adhuc, quod poſſit eſſe coniuncta cum ipſa realiter, quæ eſt cauſa formalis determinationis, vt conſtat ex doctrina tradita ſupra n.16. quod declarari poteſt exemplo quantitatis, nam ipſa ſecundum ſe indifferens eſt ad figuram rectam, & curuam, tamen dum eſt ſub figura recta non eſt ad curuam indifferens, quia illæ figuræ in eadem linea ſimul eſſe nequeunt.

Secundò arguit ibid. natura quæ eſt in Petro, vt diſtincta à differentia indiuiduali Petri, vel eſt eadem realiter cum natura, quæ eſt in Paulo, vt etiam à differentia indiuiduali Pauli ſecernitur, vel alia, & alia realiter, ſi primum, ergo eadem natura erit actu a parte rei communicata Petro, & Paulo, & ſic vniuerſalis a parte rei; ſi ſecundum, ergo illæ naturæ ſingulares erunt, quia quæ realiter diſtinguuntur in eadem ſpecie indiuidua ſunt illius ſpeciei, ſi ergo illæ naturæ reales diſtinguuntur, & ſunt eiuſdem ſpeciei, & rationis, ergo erunt indiuidua. Neque dicas ab inuicem diſtingui per differentias reales ſuperadditas; nam hic loquimur de illis naturis, vt præſcindunt a proprijs hæcceitatibus, implicat autem aliquid ab alio diſtingui, niſi per entitatem ſibi intrinſecam, cum res per id diſtinguatur, per quod formaliter conſtituitur.

58 Reſpond. hoc eſſe ſatis moleſtum argumentum, quod tamen plerique noſtratum paruipendunt putantes adamuſſim illi ſatisfeciſſe, cum dixerint naturam Petri, & Pauli non differre, niſi extrinſecè, nec eſſe aliam, & aliam, niſi ratione differentiarum indiuidualium; immò ſi quæras ab eis, an Petro intereunte deſinat quoque in eo natura communis, dicunt deſinere, & corrumpi ſolùm extrinſecè. Quæ planè reſponſio eſtò ſit Scotiſtarum non parui nominis, ſemper irrationabilis mihi viſa eſt, verè enim natura, quæ eſt in Petro, non eſt realiter illa natura, quæ eſt in Paulo, quia natura Pauli corrumpitur ad corruptionem Pauli, & Petrus cum ſua natura remanet; nec valet dicere, quod ſolùm corrumpitur extrinſecè; quia intrinſecè, & in ſe non remanet, non enim ſolùm deſinit differentia, ſed etiam natura, cum qua erat identificata; ergo etiam intrinſecè corrumpitur, ergo natura Petri eſt alia realiter à natura Pauli, non ſolùm extrinſecè, ſed etiam intrinſecè, & in ſe; quod enim diſtinguitur realiter ab alio certè vel ſeipſo, vel per aliquid ſibi intrinſecum diſtinguitur ab illo, & non tantùm per aliquod extrinſecum, quia vt dixi res diſtinguitur per id, quo intrinſecè conſtituitur. Tum quia hæc ſolutio palam concedit aliud membrum argumenti, ſcilicet dari vniuerſale actu à parte rei, quia iuxtà hunc dicendi modum natura nedum eſſet in omnibus, vna per indifferentiam, ſed etiam per inexiſtentiam, quia dicunt naturam Petri ſecundum ſe conſideratam, vt à differentia præſcindit, non diſtingui realiter à natura Pauli, ſed eſſe eandem entitatem cum ipſa; iam ergo admittitur vna, & eadem entitas à parte rei in pluribus, cuius vnitas benè ſtat cum multitudine numerali, ergo iuxta hunc dicendi modum datur vniuerſale in actu cum omnibus conditionibus requiſitis. Sed hæc opinio de vnitate naturæ in pluribus per inexiſtentiam ex profeſſo reprobabitur infra q.5.art.1.

Poncius recens Scotiſta diſput.5.log.quæſt.2.numer.35 inquit, quod natura Petri, vt ſic diſtincta formaliter à ſua hæcceitate, neque eſt vna poſitiuè cum alia natura, neque poſitiuè diſtincta ab illa, nam vt ſic præciſè habet prædicata ſua eſſentialia inter quæ non eſt nec vnitas, nec diſtinctio, quod probat ex dicto Auicennæ relato à Doctore 2.d.3. quæſt.1. quod equinitas ſecundum ſe formaliter eſt tantùm equinitas, & vt ſic nec eſt vna, nec plures. Hæc ſolutio non ſatisfacit, & falſam continet doctrinam, naturæ namque communi in ſtatu eſſentiæ conſideratæ, prout diſtinguitur à ſtatu exiſtentiæ, non ſolum conueniunt prædicata eſſentialia primi modi, ſed etiam ſecundi modi, id eſt prædicata, quæ vel ſunt de eius quidditate, vel eius neceſſariæ paſſiones, vt homo in ſtatu eſſentiæ eſt animal rationale, eſt ſenſitiuus, eſt diſcurſiuus, eſt riſibilis; cum igitur in propoſito vnitas, & diſtinctio ſint paſſiones naturæ, ſicut & cuiuslibet entis, etiamſi à ſingularitate præſcindatur, hoc eſt, à ſtatu exiſtentiæ, poterunt illi competere adhuc ſub tali præciſione, & quæri poterit, an ſit poſitiuè diſtincta ab alia natura, vel potius vna cum ipſa loquendo præſertim de illa vnitate formali, quæ ſolet poni paſſio naturæ, & eſt minor vnitate numerali. Neque Auicennæ dictum, quod ex Scoto adducit facit ad rem, quia cum Scotus, & Auicennas ita loquuntur, intelligunt quod natura ſecundum ſe conſiderata, & in ſtatu eſſentiæ neque eſt vna, neque multiplex vnitate, vel multiplicitate numerica, quia ſicut ex ſe nullam habet indiuiduationem, ita neque ex ſe habet vllam vnitatem, vel multiplicitatem numeralem; ita declarat Doctor citat.2.d.3. quæſt.1. §.*ad quæſtionem*, cum ait equinitas eſt tantum equinitas nec ex ſe vna, nec plures, intellige (inquit) non ex ſe vna vnitate numerali, nec plures pluralitate oppoſita illi vnitati.

Reſpondet proinde aliter Lichet.cit.2.d.3.qu.1.& 6. quem ſequitur Rada tom.2.controu.3.art.4.concluſ.9. illas duas naturas, vt à ſingularitatibus præciſas, eſſe ab inuicem realiter diſtinctas, negatur tamen inde ſequi, quod ſint indiuiduæ, & ſingulares, ac numero differant, & cum id probatur, negatur minor, quia illæ duæ naturæ non dicuntur eiuſdem rationis, eo quia ſint eiuſdem ſpeciei, & detur natura ſpecifica illis ex natura rei communis, cum vnaquæque ſit communis, & apta nata, ſi inferioribus comparetur, ad quæ eſt indifferens, fundare ſecundam intentionem ſpeciei, ſed dicitur eiuſdem rationis, quia natura Petri, vt prior hæcceitate Petri, ita nata eſt contrahi ab hæcceitate Franciſci, & illam ſibi identificare, vt modo contracta ad Petrum identificat ſibi hæcceitatem, Petri, & vt ſic ſunt rationes, quibus Petrus, & Franciſcus conueniunt in homine quidditatiuè. Dices, differunt realiter, ergo vel ſpecie, vel genere, vel numero; non ſpecie, vel genere, ergo numero. Negatur conſequentia, nec tenet a ſufficienti diuiſione (inquit Lichet.) in multis enim datur inſtantia, nam animal, & rationale, natura, & hæcceitas diſtinguuntur, & tamen nec ſpecie, nec numero, nec genere, ſic dico quod illæ duæ naturæ realiter diſtinguuntur, quia vna poteſt eſſe ſine alia, & tamen nec numero, nec ſpecie differunt, ſed velut duæ naturæ abſolutæ eiuſdem rationis. Nec ſequitur, vt ſic non differunt nec ſpecie, nec numero, ergo ſunt idem numero, vel ſpecie, patet inſtantia de animali, & rationali, quæ nec ſunt idem ſpecie, nec ſpecie differunt, nec ſunt idem numero, nec numero differunt, illæ ergo duæ naturæ, vt ſic, & ſi realiter diſtinguantur, tamen

numero

Digitized by Google

numero non differunt, niſi reductiuè, & per accidens, prout ſuis entitatibus ſingularibus, ideſt hecceitatibus identificantur, quæ ſunt immediata principia diſtinctionis numeralis.

59 Fateor hanc ſolutionem meliorem eſſe præcedentibus, quatenus fatetur præſcindendo à differentijs indiuidualibus Petri, & Pauli, humanitatem Petri adhuc eſſe aliam entitatem ab humanitate Pauli, eſtò eiuſdem rationis, id enim fateri neceſſe eſt, tum ob rationem vrgentem, quia interire poteſt natura Petri cum ſua differentia indiuiduali remanente adhuc ſuperſtite natura Pauli cum ſua hæcceitate; tum quia id manifeſtè ſignificat Doctor 7. Metaph. quæſt. 13. §. *contra prædicta*, in ſolutione ad 2. vbi hanc proponit difficultatem in terminis; an natura Petri differat à natura Pauli ſeclus hæcceitatibus; & reſpondet his verbis; ſi loquamur realiter, humanitas quæ eſt in Sorte non eſt humanitas, quæ eſt in Platone; ſubdit tamen, quod hæc realis differentia eſt ea differentijs indiuidualibus vnitiuè contentis inſeparabilibus hinc inde, ſi autem circumſcribamus hinc inde, ſicut nec natura intelligitur vna maxima vnitate in ſe, ſed tantum illa vnitate minori, quæ eſt communis, ſic nec eſt diuerſa ab humanitate Platonis diuiſione numerali, nec aliqua, quia non ſpecifica; patet, ſicut non ponendo aliam formam generis aliam ſpeciei, diceretur de natura generis in vna ſpecie, & alia circumſcriptis differentijs hinc inde; ita diſcurrit Doctor loc. citat. vbi, vt vides, fatetur quidem humanitatem, quę eſt in Sorte non eſſe humanitatem quæ eſt in Platone, addit tamen dici non poſſe poſitiuè diuerſam, ac realiter diſtinctam ab illas ſecluſis hæcceitatibus, & ratio eſſe poteſt, quia diſtinctio realis non attenditur penes formalitates, ſed penes entitates, vt ſunt capaces exiſtentię, ſiquidem realis diſtinctio ſupponit exiſtentiarum diuerſitatem in ſic diſtinctis, vt dictum eſt diſput. 6. quæſt. 8. ex quo ſequitur realem diſtinctionem non conuenire naturis, niſi vt includunt ſingularitates, quia entitas non eſt capax exiſtentiæ, niſi ſit ſingularis, vt patet ex diſputat. præced. numer. 176. at verò diſtinctio formalis ex natura rei attenditur ſolùm penes formalitates, quæ licet ſimul conſtituant integram entitatem rei, ſingulæ tamen per ſe ſumptæ non dicunt totam rei entitatem, & ideò etiamſi natura diſtinguatur formaliter ex natura rei ab hæcceitate, tamen vt natura fundat realem diſtinctionem ab alia natura, non dicit præcisè naturam, ſed totam, & integram entitatem, quia ſolùm ſecundum totam entitatem eſt capax exiſtentiæ; & hoc eſt quod Doctor dicebat loc. citat. talem diſtinctionem procedere ex differentijs indiuidualibus vnitiuè contentis, quibus circumſcriptis dici nequeunt propriè illę duę naturæ realiter diſtinctę, quia vt ſic non concipiuntur ſub exiſtentia, quæ neceſſariò exigitur in fundamento realis diſtinctionis; patet ergo in quo deficiat reſponſio Lichet. ad argumentum, quia concedit illas naturas ſecluſis hæcceitatibus, adhuc eſſe realiter diſtinctas, quod tamen fortè ipſe concedit, quia ibidem etiam admittit naturam eſſe exiſtentiæ capacem antecedenter ad ſingularitatem, etiamſi à parte rei hanc propriam exiſtentiam non niſi in ſingularibus poſſidere poſſit.

60 Et cum in argumento dicebatur nullam rem ab alia realiter ſecerni per extrinſeca ſibi, ſed per intrinſeca, atque ideò illas naturas non poſſe abinuicem realiter ſecerni per differentias ſuperadditas; reſpondeo hanc realem naturarum illarum diſtinctionem adhuc fieri per intrinſeca ſibi proportionata tamen diſtinctioni, quam fundant, etenim diſtinguuntur per intrinſecas exiſtentias, & ſibi realiter identificatas, à quibus realis diſtinctio præſcindere nequit, cum ſupra earum diuerſitatem fundetur. Dices natura quæ eſt in Petro, & vt à Petreitate diſtincta, vel eſt illa natura, quæ eſt in Paulo, vt à Pauleitate diſtincta, vel non eſt, ſi non eſt realiter idem cum ea, ergo eſt realiter diſtincta, etiam vt à ſingularitate præſcindit. Negatur conſequentia, quia vt dictum eſt diſp. 6. quæſt. 7. numer. 146. licet omnis diſtinctio ſit non identitas, non tamen è contra, quia non identitas latius patet diſtinctione, cum etiam conueniat non enti, & non identitas multis conuenire poteſt, quibus non poteſt conuenire diſtinctio, ſic igitur in propoſito natura quæ eſt in Petro, vt à ſingularitate præſcindit, licet non ſit eadem cum natura Pauli realiter; non tamen dici poteſt ſub tali præciſione realiter diſtincta; quia vt à ſingularitate præciſa, non eſt exiſtentiæ capax, & ſic fundare nequit realem diſtinctionem, quæ non verſatur niſi inter extrema diuerſas exiſtentias habentia, ſic in ſimili ait Scot. 1. d. 2. quæſt. 7. ſub Hh. non ſequi A, & B, non ſunt idem realiter, ergo ſunt diſtincta realiter, quia realitas in antecedente negatur, in conſequente affirmatur, vide Diſputat. 8. n. 221.

Sed contra has ſolutiones inſtat Auerſa quæſt. 19. ſect. 10. probans illas naturas ſecluſis hæcceitatibus realiter, & numero diſtingui, vt indiuidua ſub eadem ſpecie. Nam in primis negari nequit, quin realiter diſtinguantur, quia ſunt realiter ſeparatæ, & vna ſine alia exiſtere poteſt, ex actuali autem, vel potentiali ſeparatione realis diſtinctio benè deducitur. Deinde ſi realiter diſtinguuntur negari nequit, quin etiam diſtinguantur numero, quia valet dicere hæc, & illa natura, igitur ſunt ſingulares, & indiuiduæ. Demum diſtinctio quocunque nomine appelletur; inter duas illas naturas non habetur ex vi naturæ humanæ in ſpecie ſumptæ, ſed diuiſæ in plura, atque contractæ, ergo naturæ illæ eo ipſo, quo ſunt diſtinctæ, atque diuiſæ ſunt ſingulares, & indiuiduæ, & in Petro alia entitas ponenda non eſt ab iſta, qua diſtinguatur à Paulo, quia per iſtam ab alia quacunque præciſam adhuc Petrus diſtinguitur à Paulo, qui non iſtam, ſed aliam eiuſdem rationis ponitur habere naturam.

61 Reſp. ad 1. quod illæ naturæ ſunt realiter ſeparatæ, & vna ſine alia exiſtere poteſt, non quidem immediatè ſeipſis, ſed merito hæcceitatum, quibus ſunt coniunctæ, ac identificatæ, vnde natura Petri poteſt exiſtere ſine natura Pauli, quia Petrus deſtrui poteſt ſuperſtite Paulo, non autem quia natura Petri poſſit ſe ſola immediatè exiſtere; vnde negatur conſequentia hinc benè deduci realem diſtinctionem inter illas ſecluſis hæcceitatibus, quia ſine illis cenſentur exiſtentiæ incapaces, & conſequenter etiam realis diſtinctionis, quæ non niſi in diuerſis fundatur exiſtentijs. Ad 2. abuſiuè ſolum diceretur de illis naturis hæc, & illa natura, eo ſenſu quo dicere ſolemus, humanitas, & equinitas ſunt duæ naturæ ſpecificę applicando numerum rebus communibus, vnde benè dicunt aliqui numerum illum, quo numerantur eſſentiæ gradus, non eſſe prædicamentalem, ſed tranſcendentalem, nam cum dicuntur quatuor humanitates, vel ſex, ille numerus conſtat ex vnitatibus formalibus graduum illorum, quorum quilibet ſuam habet vnitatem formalem, quæ quidem quatenus afficit vnum ex illis gradibus, licet dicatur vna numero, id tamen eſt abuſiuè, quia non reddit gradum illum incommunicabilem, & diſtinctum ſpecie, vel numero ab alio. Ad 3. dico ſuppoſitum antecedentis, nempe naturam Petri eſſe realiter diſtinctam à natura Pauli, vt abſtrahunt ab hęcceitatibus eſſe falſum, vt conſtat ex dictis.

62 Tertiò, poteſt hoc idem argumentum de natura Petri, & Pauli, vt ſunt ab hæcceitatibus præciſæ adhuc ex alio capite vrgeri, nam tales naturæ ſunt inter ſe realiter diſtinctæ, & realiter conueniunt, quæritur ergo quomodo inter ſe conueniant, & differant, vel enim ſe totis conueniunt, & differunt, vel aliquo ſui; non ſecundum quia tunc deberet poni alia natura communis illis naturis communibus & ſic daretur proceſſus in infinitum, & illæ duæ naturæ Petri, & Pauli re vera eſſent duo indiuidua eiuſdem ſpeciei, quia præter differentiam indiuidualem, qua differunt, adhuc haberent realitatem communem, in qua conuenirent; ſi primum, ergo duo ſecundum eandem omnino entitatem conueniunt, & differunt, & ſic ruit præcipuum Scoti fundamentum pro diſtinctione formali naturæ communis à ſingularitate. Idem argumentum conficit Suarez ex parte differentiarum indiuidualium, quæ ſunt in Petro, & Paulo, quæ inter ſe realiter diſtinguuntur, vt patet, & nihilominus habent inter ſe ſimilitudinem, & conuenientiam, quia ſunt ſimiliores inter ſe, quam cum differentia equi, vel leonis nec ob id in eis diſtinguere oportet aliquid, in quo ſint ſimiles, & in quo diſtinguantur, alioquin procederetur in infinitum, ergo idem dici poterit de Petro, & Paulo, quod licet inter ſe diſtinguantur, & ſimiles ſint opus non eſt in eis diſtinguere ex natura rei id, in quo conueniunt, & in quo diſtinguuntur.

Reſpondere ſolent Scotiſtæ, quod ſicut illæ duæ naturæ, vt præciſæ à ſingularitatibus Petri, & Pauli nequeunt dici inter ſe realiter diſtinctæ, ita nec etiam dici poſſunt conuenientes, quia in tali ſtatu conſiderantur tantum ſecundum ſua prædicata eſſentialia, inter quæ ſicut non connumeratur diſtinctio, quia hæc eſt paſſio naturæ, ita neque conuenientia; quare in tali ſtatu purè quidditatiuo nec dici poſſunt diſtinctæ, nec conuenientes quæ ſolutio bona eſſet, niſi pateretur inſtantiam ſupra factam contra Poncium num. 58. quare melius puto poſſe argumento ſatisfieri ea regula generali, quam tradit Doctor de conſtitutiuis quol. 4. §. *contra illud* lit. L. vbi ait, quod generaliter loquendo conſtitutiuum eſt conſtituto ratio differendi vel conueniendi, non autem ipſum vt conueniens, vel differens, ſed ſecundum ſe, conſtituit, ſicut rationale ſecundum ſe, non vt conueniens, nec vt differens conſtituit hominem, licet homo conſtitutus per rationale per ipſum diſtinguatur formaliter, vel conueniat; vnde concludit quod diſtinctio, vel conuenientia conuenit conſtituto per rationem formalem conſtitutiuam, non autem includitur in ipſa ratione conſtitutiua; vnde propriè, & in rigore loquendo duæ humanitates nequeunt dici ſpecificè, & eſſentialiter conuenire in recto, ſed tantum in obliquo, quia non ſunt res conuenientes in vna natura communi ſpecifica, ſed ſunt quibus plura indiuidua inter ſe conueniunt eſſentialiter, & quidditatiuè, eſt autem regula generalis in omni ſchola, quod quando aliquid eſt alicui ratio eſſendi tale, illud in recto nequaquam dici poteſt tale, ſed ita eſt quo, vt nequeat eſſe quod, ſic non dicimus albedinem eſſe albam, vel ſimilitudinem ſimilem, ſed eſſe id, quo aliquid eſt album, vel ſimile, ſic igitur in propoſito duæ humanitates præciſis ſingularitatibus nequeunt dici ſimiles, niſi vt quo, quatenus ſunt rationes aſſimilandi indiuidua ſub eadem ſpecie. Dices, ſunt entitates eiuſdem rationis, ergo poſſunt dici ſimiles Negatur conſequentia, non enim dicuntur eiuſdem rationis, vt notat Lichet. vt quia conueniant in aliqua natura ſpecifica, ſed quia natura Petri, vt prior hæcceitate nata eſt ita contrahi ab hæcceitate Pauli, & illam ſibi identificare ſicut modo ſibi identificat illam Petri ſub qua eſt. Dices, cur igitur abſque multiplicatione entium, quod dicimus de naturis Petri, & Pauli non dicimus potius de ipſiſmet indiuiduis, quòd ſcilicet ſe totis differant, & ſe totis conueniant. Reſpond. ex regula iam tradita ex Scoto, quod aliud eſt loqui de conſtitutis, & aliud de conſtitutiuis, diſtinctio namque vel conuenientia propriè conuenit conſtitutis per rationes formales conſtitutiuas, non autem includitur in ipſis rationibus conſtitutiuis.

63 Ad idem argumentum factum de differentijs indiuidualibus reſpondet Amic. tract. 4. log. q. 3. dub. 4. art. 2. hæcceitates omnes cum neceſſario dicant conceptum ſimpliciſſimum, ne procedatur in infinitum, non conuenire vniuocè, ſed analogicè tantum in ratione hecceitatis, at non ita Petrus, & Paulus in ratione hominis, quia conueniunt

vniuo-

Digitized by Google

vniuocè,& ſine ratione. Suarez cum Caiet. de ente, & eſſentia q. 5. putat eſſe difficile creditu, quod hæc non conueniant vniuocè. Sed re vera concedendum eſt hæcceitates omnes in communi ratione hæcceitatis eſſentialiter conuenire, non analogicè tantum, ſed etiam vniuocè, vt conſtat ex dictis diſp. 5. log. q. 2. art. 4. & iterum dicetur diſp. ſeq. & concedendum eſt talem conceptum ab vltimis differentijs abſtrahi poſſe, qui de ipſis dicatur in quid, vt Doctor expreſsè tenet 1. d. 26. q. vn. y. & Lich. ibidem & Smiſinc. trac. 1. de Deo vno diſp. 2. n. 64. nec ob id ſequitur quod non ſint vltimæ differentiæ, & quod alijs differentijs differre debebunt. & ſic dabitur proceſſus in infinitum, quia conceptus ille communis abſtractus erit inadæquatus, nec ſibi correſpondebit vlterior realitas, quæ ſit potentialis ad aliam, ſed ſolæ vltimæ realitates Petri, & Pauli inadæquatè conceptæ, & ſic intelligi debet propoſitio Philoſophi 5. Met. & 10. quod omnis differentia differentium reduci debet ab aliqua primo diuerſa, & quod conceptus eius, quod eſt ratio differendi præcisè eſt ſimpliciter ſimplex, ideſt non reſolubilis in vlteriores conceptus, quibus propriè correſpondeant realitates, tunc enim illa realitas nec eſſet ratio differendi præcisè, nec eſſet primò diuerſa ab alia in re, nec re vera haberet conceptum ſimpliciter, ſimplicem, & tandem in hoc ſenſu negat Scot. pluries poſſe ab vltimis conſtitutiuis abſtrahi conceptum de ipſis dictum in quid; quomodo autem adhuc non obſtante tali conuenientia vniuoca hæcceitatum in communi ratione indiuidualis differentiæ, velut in communi conceptu inadæquato, argumentum iam factum non vrgeat dictum eſt ſupra n. 48. vbi adducta fuit eadem inſtantia de conuenientia, & differentia hæcceitatum adinuicem.

Quartò, arguit Suarez natura communis non diſtinguitur à differentia indiuiduali nec vt res à re, nec vt res à modo, ergo nullatenus diſtinguitur ab ipſa ex natura rei, conſequentia patet, quia præter iſtas non datur alia diſtinctio ex natura rei; antecedens pro prima parte etiam à Scotiſtis conceditur, probatur pro ſecunda parte, quia ad huiuſmodi diſtinctionem requiritur, vt entitas illa à qua aliud diſtinguitur, tanquam modus ſecluſo ac præciſo illo modo habeat in ſeipſo veram, & realem entitatem, aliter enim non poteſt intelligi, qua ratione diſtinguantur ex natura rei, nam ad talem diſtinctionem oportet vtrumque extremum eſſe actuale & actu in rerum natura, alioquin talis diſtinctio non eſſet actualis ex natura rei, ſed potius virtualis, ſed ſi præciſo modo differentiæ indiuidualis natura habet entitatem realem, & actualem, ergo habet exiſtentiam, nihil enim habet eſſe reale, & actuale, niſi exiſtat, ergo etiam habet ſingularitatem; probatur hæc altera conſequentia, quia omne id, quod exiſtit in rerum natura, habet determinatam entitatem, per quam terminat actionem ſingularem, ſed omnis talis entitas determinata habet adiunctam negationem diuiſionis, aut communicabilitatis in plures alias, qualis eſt ipſa, ergo & habet ſingularitatem.

64 *Reſp.* In primis falsò ſupponi in argumento dari tantum illa duo genera diſtinctionis ex natura, & præſertim in ſenſu, quo ab ipſo explicatur diſtinctio modi à re, nam datur quoque diſtinctio ex natura rei formalis media inter ſimpliciter realem, & rationis, vt conſtat ex dictis diſp. 6 quæſt. 12. & quamuis hæc diſtinctio ſupponat vtramque entitatem, inter quas verſatur, conſtitutam in ratione entitatis, non tamen ſupponit vtramque exiſtentem propria exiſtentia, ſed potius ſupponit eas eſſe aliquid exiſtentis, & aliquid alicuius, quod propriam, & veram habet exiſtentiam in recto, & ideò nunquam illa diſtinctio verſatur inter plures exiſtentias. Vnde quamuis quælibet diſtinctio ex natura rei ſupponat extrema in ſe conſtituta, non tamen ſemper ſecundum omnem perfectionem, quam poſſunt habere, ſed vnaquæque ſua ſupponit extrema in ſe conſtituta, vt petit tale genus diſtinctionis, & ſecundum propriam rationem, ſecundum quam diſtinguuntur, vnde diſtinctio formalis ſupponit extrema conſtituta in ſua ratione eſſentiali dumtaxat præciſa exiſtentia, diſtinctio verò realis, quia maior eſt, ſupponit illa conſtituta etiam in propria exiſtentia. Neque verum eſt naturam prius exiſtere, quam illi conueniat ſingularitas, quia exiſtentia non intelligitur illi conuenire, niſi vt ſtat ſub ſingularitate, nam conuenit illi per ſingularitatem, & ſub tali ſtatu dumtaxat terminat actionem agentis, vt dictum eſt diſp. præced. num. 276. Dices, natura eſt prior à parte rei ſingularitate ſecundum nos, & quantum eſt ex ſe poteſt eſſe ſine illa; ergo eſt per ſe exiſtens præciſa ſingularitate, atque adeò de ſe ſingularis abſque alia formalitate ſuperaddita ex natura rei. *Reſp.* prioritatem naturæ reſpectu ſingularitatis non eſſe prioritatem naturæ eſſendi, ſed potius intelligendi, quatenus natura præintelligitur illi, nec eam includit in ſuo conceptu eſſentiali, vt dictum eſt ſupra numer. 41. eſt etiam prioritas inconuenientiæ ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam, quæ eſt prioritas logica, & quoad prædicationem, vt dictum eſt diſput. 9. Log. quæſt. 2. vel ſi intelligitur, quod ſit etiam prioritas in eſſendo, ſeu quoad exiſtentiam hoc non debet intelligi de eadem numero entitate reſpectu ſuæ ſingularitatis, ſed de natura abſolutè ſumpta reſpectu cuiuslibet indiuidui determinati, vt benè notauit Amic. cit. eo quod non valeat conſequentia ab exiſtentia naturæ ad exiſtentiam indiuidui determinati, cum non teneat argumentum à ſuperiori ad inferius affirmatiuè, vt inquiunt Dialectici, non quia natura poſſit ſe ſola exiſtere extra quodcunque ſingulare, ſed quia cum ſit ad omnia indifferens, & æquè benè poſſit exiſtere per exiſtentiam vnius, ſicut alterius, ex eius poſitione non licet colligere exiſtentiam alicuius indiuidui determinate ſumpti, ſed tantum vagè.

65 Scio nonnullos Scotiſtas, vt Lich. cit. & Fabrum theor. 99. cap. 3. tribuere naturæ propriam exiſtentiam, quæ etiam ſibi competat in aliquo priori ſigno naturæ, quam ſingularitas, atque ideo volunt hanc naturæ prioritatem eſſe omninò realem, & eſſendi, non verò intelligendi. Sed iſti ægrè valent euadere vim argumenti, & difficulter ſaluant diſtinctionem ex natura rei verſantem inter naturam, & indiuiduum, eſſe formalem dumtaxat, & non realem, quia ſi hæc duo diuerſas habent exiſtentias, & non potius vnam, & eandem, quæ primò, & directè ſit ſolius indiuidui, tam illa diſtinctio erit realis, & non formalis tantum, quia diuerſitas exiſtentiarum infert diſtinctionem realem. Nec valet dicere exiſtentiam naturæ eſſe ſolum formaliter diſtinctam ab exiſtentia ſingularis, imò hæc eſt implicantia in adiecto, quia formale conſtitutiuum diſtinctionis realis propriè dictæ eſt diuerſitas exiſtentiarum, ex diſputat. 6. quæſt. 11. numer. 5. Si ergo alia eſt exiſtentia naturæ, & alia ſingularis, hinc ſtatim infertur per locum ab intrinſecis realis diſtinctio naturæ à ſingularibus.

Dices, natura vt diſtincta, & prior ſingularitate eſt ens reale independenter à ſingularitate, quia eſt prior; ergo eſt vna, quia vnitas conſequitur ens, & hæc eſt vnitas numerica, quia adhuc ſub tali præciſione à ſingularitate eſt indiuiſa in ſe, & diuiſa à qualibet alia natura, neque diuidi poteſt in plures, quæ tales ſint, qualis ipſa eſt, alioquin eſſet ſimul vna, & plures entitatiuè, quod omnino repugnat. Reſpondent quidam naturam, vt à ſingularitate diſtinctam, non habere vnitatem ſingularem completam, ſed vnitatem numericam incompletam, quæ omnino ſit independens à ſingularitate ſuperaddita, vt patet in materia prima, quæ habet in ſe vnitatem entis incompleti potentialis etiam præciſa forma, & tamen non habet vnitatem completam, niſi ſit coniuncta cum forma, quæ dat materiæ eſſe ſpecificum, & completum, vnde materia non eget forma, vt ſit hæc materia, ſed vt ſit hic homo, vel hic equus, ita reſpondet Albertin. tom. 2. princip. 1. Philoſoph. diſp. 1. quæſt. 10. dub. 2. quam etiam ſolutionem ex parte approbat Arriag. diſputat. 5. Log. ſect. 1. ſubſect. 2. Cœterum hæc ſolutio non eſt approbanda, quia natura præciſa ſingularitate eſt communicabilis, & indifferens ad quodlibet indiuiduum diſtinctum ſaltem conſtituendum, ergo ſub tali præciſione nullam habet vnitatem numericam nec completam, nec incompletam, quia talis vnitas reddit naturam incommunicabilem pluribus. Tum quia argumenta ſuperius allata pro diſtinctione naturæ à ſingularitatibus completis pariter militarent de ſingularitatibus incompletis, ſi darentur, vt diſcurrenti per ſingula apparebit. Nec exemplum materiæ eſt ad rem, ſicut enim ipſa eſt entitas realiter diſtincta ab entitate formæ, ita quoque propriam poſſidet exiſtentiam, & ſingularitatem etiam præciſa forma, & ſicut per formam completur in ratione ſpecifica prædicamentali, ita etiam in ratione indiuiduali in illa ſpecie, at in propoſito natura non diſtinguitur realiter à ſingularitate, nec diuerſa eſt eius exiſtentia ab exiſtentia ſingularis, ſed prorſus eadem, & ideo nullam de ſe habet vnitatem numericam diſtinctam ab vnitate ſingularis nec completam, nec incompletam.

Reſp. itaque naturam, vt à ſingularitate præciſam, non eſſe realiter ab ea diſtinctam, ſed tantum formaliter, vnde à parte rei ſemper eſt coniuncta cum ſingularitate per identitatem realem, quæ ſtat cum diſtinctione formali: & ſic vt formaliter diſtincta ab hæcceitate, cui eſt coniuncta, habet vnitatem ſuam formalem, quæ eſt vnitas communicabilis; & vt realiter identificata cum ea habet quoque vnitatem numericam, & ſic eſt vna formaliter intrinſecè, & per ſe ob intrinſecam communitatem, quam de ſe habet, quia quantum eſt de ſe poteſt pluribus communicari diſiunctim, & vna indiuidualiter extrinſecè, & per accidens ob realem identitatem cum ſingularitate. Dices ſecundum Scotum natura nedum per intellectum, ſed etiam à parte rei, & ſub reali exiſtentia à ſingularitate præſcindit, quatenus non eſt de eius eſſentia, & quidditate; ergo de ſe eſt ſingularis, ac exiſtens. *Reſp.* hanc præciſionem naturæ à ſingularitate à parte rei eſſe formalem, quia nullo conſiderante intellectu diuerſa eſt naturæ formalitas à formalitate ſingularitatis, non tamen realem, quia vtraque formalitas coeunt in vnam, & eandem rem; itaque natura ſub reali exiſtentia ſemper eſt ſingularis ob realem identitatem cum ſingularitate, quantumcunque ſit formaliter ab ea diſtincta, conſiderata verò vt diſtincta formaliter à ſingularitate ſolam habet vnitatem formalem.

66 Quintò, arguit Arriag. diſp. 11. Log. num. 7. probans eandem currere paritatem de gradibus tranſcendentibus, & prædicamentalibus, quoad præciſionem obiectiuam à ſuis inferioribus, & contrahentibus ex natura rei, & ideo aut in omnibus eſſe negandam, aut in omnibus concedendam, probat autem ſic, nam ſicut eſt certum in creatura nullam eſſe formalitatem, quæ non ſit creata realiter, ideoque infertur non poſſe ab illa creatura abſtrahi rationem entis præſcindentem à creata, & increata, vt nos quoque arguebamus diſputa. 2. de natura entis q. 4. art. 2. à num. 77. ita certum eſt in anima rationali nullam dari formalitatem, quæ non ſit ſpiritualis, & immortalis; ergo etiam pari ratione inferri debet non poſſe ab illa abſtrahi rationem animalis præſcindentem à mortali, & immortali, ſpirituali, & materiali, vt præſcindit animal, quod de ſe eſt indifferens, vt contrahatur vel ad equum omninò materialem, & corruptibilem etiam quoad animam, vel ad hominem ſpiritualem, & immortalem quoad animam, ergo prædictum argumentum eodem modo probat non poſſe præſcindi animal ab homine, & equo, ac ens à Deo, & creaturis. Reſpondetur,

eſtò

eſtò illis Scotiſtæ, qui etiam conceptus tranſcendentes Deo, & creaturis communes tenent eſſe fundatos in proprijs realitatibus a parte rei in eis exiſtentibus, quas adæquate explicant, concedant paritatem; nobis tamen oppoſitum ſentientibus neganda eſt omninò paritas de gradibus prædicamentalibus & tranſcendentibus, quia cum hi ſunt communes Deo, & creaturis, ſequeretur dari aliquid in rerum natura, quod ſecundum ſe formaliter nec creatum, nec increatum eſſet, nec dependens, nec independens, vt vrgebamus diſp. 2. cit. à num. 77. & inde, quod quidem inconueniens non ſequitur de gradibus prædicamentalibus, vt ibi demonſtramus; differentiæ namque prædicamentales non ſunt ſupremæ, & vniuerſaliſſimæ, vt modi entis dependens, & independens, participatum, & imparticipatum &c. & ideò dari poteſt aliqua communis realitas, quæ de ſe formaliter ab illis abſtrahat, & præſcindat ex natura rei, & talis erit animalitas communis homini, & equo, vt ſecundum ſuam rationem formalem à parte rei nec ſit mortalis, nec immortalis, nec ſpiritualis, nec materialis, niſi materialiter, & identicè ſecundum quod inuenitur in homine, & brutis at non ita à parte rei aſſignari poteſt in Deo, & creatura formalitas exiſtens, quæ nec ſit creata, nec increata, nec dependens, nec independens, nec a ſe, nec ab alio, nam quicquid eſt à parte rei in creatura, totum eſt illi à Deo participatum, & habet ab alio, & è contra quicquid eſt in Deo, totum à ſeipſo habet, & non ab alio, cum enim ij ſint modi ſupremi, & vniuerſaliſſimi ipſius entis, nequit in rerum natura, & toto entium ordine aliqua aſſignari realitas, quæ ſub eis directè, & formaliter non cadat, quæ neceſſitas non militat in gradibus prędicamentalibus reſpectu ſuorum contrahentium, alia argumenta Arriag. quibus probat diſput. 5. Log. ſect. 1. ſubſec. 2. generatim non dari diſtinctionem formalem ex natura rei inter gradus metaphyſicos ſoluta ſunt diſput. 8. q. 6. art. 3. num. 215.

67 Sextò, Paſqualig. t. 2. diſp. 40. ſec. 3. inquit noſtram ſententiam poſſe habere duplicem ſenſum, quorum primus eſt, vt ratio indiuidualis ſit ſolum quidam gradus entis, quo vltimo natura compleatur, ita tamen vt ſit realiter identificatus cum natura, & vna ſola entitas phyſica coaleſcat ex ipſo, & natura, & proinde ſit tantum quædam realitas metaphyſica, ſolum metaphyſica diſtinctione diſtincta, quem ſenſum magis Scotum ait intendere; alter vero ſenſus eſt, qui & magis eſt ad mentem Scotiſtarum, vt indiuiduatio ſit, quid à parte rei diſtinctum à re indiuidua, nec ſit ſola formalitas, ſiue realitas metaphyſica, ſed vel aliquid phyſicum, vel ſaltim accedens ad eſſe phyſicum, eo quod habet proprium ſuum eſſe a parte rei contradiſtinctum ab eſſe rei indiuiduæ, ipſique realiter ſuperadditum, quo præmiſſo opinionem noſtram impugnat in ſecundo ſenſu, qui ſenſus nedum à Scoto, ſed nec etiam à Scotiſtis fuit vnquam intentus, & ideò eius argumenta ſolutione non egent, tum quia probant dumtaxat realem indiſtinctionem naturæ ab indiuiduatione, quam non negamus, tum quia omnia ferè coincidunt cum iam adductis; vnum tamen vel alterum adducere debet, quia nedum realem identitatem probare videtur, ſed etiam formalem. Itaque ſic arguit, ſi natura à parte rei in quolibet indiuiduo à propria indiuiduatione diſtinguitur, vtique talem indiuiduationem ſibi appropriare deberet, & tunc quæritur per quid ſibi eam appropriet, cumque eam ſibi natura appropriare non queat, quia ſecundum ſuum eſſe indifferenter ſe habet ad quamlibet indiuiduationem, oporteret concedere aliquod determinatiuum, quo determinaretur ad appropriandam ſibi hanc hæcceitatem, quo conſequenter diuideretur, & multiplicaretur, & ſic ante indiuiduationem eſſet indiuidua; ergo tenendum eſt naturam nullatenus a parte rei ab indiuiduatione diſtingui, quia tunc non eſt neceſſaria huiuſmodi appropriatio, ſed per indiuiduationem ſibi identificatam ita eſſet huius indiuidui, vt nequeat eſſe alterius.

Conſ. natura Petri eſt incommunicabilis de ſe alteri indiuiduo per modum ſuperioris, ergo eſt de ſe indiuidua abſque aliquo ex natura rei ſuperaddito, conſequentia patet, & probatur aſſumptum, quia natura ex vi productionis ſuæ eſt determinata, vt ſit tantum illius indiuidui, & non alterius, nec eſt ſeparabilis a propria indiuiduatione; ſi autem eſſet communicabilis pluribus indiuiduis, eſſet ſeparabilis à propria indiuiduatione. Demum natura multiplicatur in indiuiduis etiam ſecundum eſſe intrinſecum, quod ponitur habere ab hæcceitate contradiſtinctum, nam alia eſt natura, quæ cum ſua hæcceitate producitur in Paulo, & alia quæ producitur in Petro; ex tali verò multiplicatione ſequitur, quod natura ſit ſeipſa indiuidua, & non per aliquid ſuperadditum à parte rei ab ipſa diſtinctum, nam cum habeat multiplicationem etiam ſecundum illud eſſe, quod ponitur ab indiuiduatione diſtinctum, hæc multiplicatio erit extra multiplicationem illarum indiuiduationum diſtinctarum.

68 Reſp. hæc quoque argumenta impugnare noſtram ſententiam tantum in ſecundo ſenſu intellectam, nempe naturam non diſtingui realiter ab indiuiduatione, quod gratis concedimus; non tamen impugnant diſtinctionem formalem, vel ſi eam impugnant, impugnant pariter diſtinctionem rationis, quam ſaltim Aduerſarij non negant inter naturam, & hæcceitatem, nam benè concedunt naturam indiuiduari per additum rationis, ſiue ratione ſola ab ipſa contradiſtinctum; hoc ſtante accipio naturam, vt ab hæcceitate ratione contradiſtinctam, & quæro cur magis ſibi appropriet natura, vt ſic conſiderata, Petreitatem, quam Pauleitatem, nam opus erit concedere aliquod aliud determinatiuum naturæ adhuc ratione ab ipſa diſtinctum, de quo rurſus idem poteſt fieri argumentum, & ſic vel dabitur proceſſus in infinitum, vel dicendum eſt naturam ſeipſa penitus eſſe ſingularem, & non per aliquod ei ſuperadditum etiam ratione; & quicquid dicetur ad argumentum ita confectum contra diſtinctionem rationis, dici quoque poterit ad argumentum confectum contra diſtinctionem ex natura rei formalem inter naturam, & indiuiduationem. Sic pariter contra diſtinctionem rationis alia duo argumenta retorqueri poſſunt, & præſertim vltimum, nam admiſſa diſtinctione rationis inter naturam, & indiuiduationem, adhuc probari poteſt naturam in indiuiduis multiplicari etiam ſecundum ſuum eſſe, quod ponitur ratione à ſingularitate ſecerni, & cum talis multiplicatio ſit extra multiplicationem hæcceitatum, concludetur naturam ſeipſa pro ſua multiplicari abſque aliquo ſuperaddito nec ex natura rei, nec ratione ab ipſa diſtincto; & quicquid dicetur ad argumentum, vt procedit contra diſtinctionem rationis, dicetur pariter, vt procedit contra formalem ex natura rei.

69 Ad primum itaque dicendum procedere tantum contra diſtinctionem realem, ac entitatiuam naturæ ab hæcceitate, tunc enim neceſſaria foret talis appropriatio per aliquod determinatiuum extrinſecum, vt conſtat in exemplo de materia, quod ipſe Paſqualig. adducit, cum enim realiter à forma diſtinguatur, ac eius indifferentia ad formas ſit propriè realis, & phyſica, indiget extrinſeco determinatiuo, ſcilicet diſpoſitionibus, vt hanc formam magis ſibi appropriet, quam illam; at non ita ſe habet res in propoſito, quia nec natura realiter diſtinguitur ab indiuiduatione, nec naturæ indifferentia ad hæcceitates eſt phyſica, & realis, ſed tantùm metaphyſica, & obiectiua, vt explicatum eſt ſupra in hac diſput. num. 36. & ideò non eget extrinſeco determinatiuo, ſed ab agente, & ex vi talis productionis determinatur, vt ſit in Petro, & non in alio, in genere cauſæ efficientis, & per indiuiduationem ſibi identificatam in genere cauſæ formalis. Ad Conſ. negatur aſſumptum, quia natura quantum eſt ex ſe ita eſt communicabilis huic indiuiduo, ſicut illi, licet in ſenſu compoſito, idest, vt ſtat ſub tali hæcceitate, ſit incommunicabilis alteri; ad probationem dico naturam ex vi productionis ſuæ eſſe determinatam, vt ſit in Petro potius, quam in Paulo, extrinſecè, & per accidens, non intrinſecè, & per ſe, ſic enim eſt ad vtrumque indifferens; neque ex tali indifferentia, vel communicabilitate ſequitur naturam eſſe ſeparabilem ab indiuiduatione, ſub qua de facto eſt producta, quia vt dictum eſt ſuprà num. 36. & inde hæc non eſt indifferentia, & communitas realis, & phyſica, qualis eſt materiæ ad formas, ſed metaphyſica, & obiectiua modo ibi explicato; Tum quia per talem indifferentiam, & communicabilitatem naturæ nequaquam intendimus, quod poſſit tranſire ab iſta hæcceitate, ſub qua eſt ad aliam, vt tranſit materia de vna forma in aliam, ſed ſolùm quod non in ſua eſſentia includit hæcceitatem, & quod repugnantia, vt ſit ſub alia ſingularitate, non prouenit ex eius formali ratione, ſed aliunde, qui quidem communicabilitatis modus bene poteſt conuenire naturæ abſque quod ſit ſeparabilis ab eius indiuiduali differentia. Ad vlt. occurrendum eſt, vt ad 2. num. 59. naturam non multiplicari in indiuiduis, niſi per hæcceitates, quibus à natura abſtractis, ipſa dici nequit nec vna, nec plures, cum in tali abſtractione conſideretur tantùm ſecundum ſuam prædicata eſſentialia; & in tali abſtractione ſi aliquod horum attributorum ſuſcipere poteſt, potius vna dici debet, quam plures, vna, inquam, vnitate formali, quæ eſt vnitas minor numerali, vt patebit q. ſeq. nam vnitas, licet non ſit eius prædicatus quidditatiuum, ſaltim eſt eius paſſio, ſed pluralitas, & multiplicatio numeralis eſt ei prorſus extrinſeca, & adue ntitia, nec procedit ex principijs eius intrinſecis, & formalibus, ſed extrinſecis, & indiuidualibus, vnde implicat prorſus naturam multiplicari ſine indiuiduationibus, vnde licet concedatur eſſe quoque intrinſecum, ac entitatiuum naturæ multiplicari, nunquam tamen concedi debet talem multiplicationem fieri ſine hæcceitatibus. Alia argumenta, quæ congerit loc. cit. Paſqualig. ad oppugnandam noſtram ſententiam facilè ſoluuntur ex dictis, quia re vera non probant niſi indiſtinctionem realem naturæ, & hæcceitatis; & ad hoc ſolum probandum ab ipſo inducuntur, vt proteſtatur ab initio ſec. illius tertiæ; alia verò argumenta, quibus idem Auctor generatim probat inter gradus metaphyſicos nullam reperiri diſtinctionem ex natura rei t. 1. diſp. 79. ſect. 2. iam fuere ſoluta diſp. præced. q. 6. art. 3. a num. 255.

70 Poſtremò contra noſtram ſententiam arguunt Hurtad. diſp. 5. Met. ſect. 3. & Ouuied. controu. 4. Metaph. punct. 3. quorum argumenta quoque fuere ſoluta loc. cit. q. 6. diſp. præced. art. 3. illius quidem num. 212. & ſeq. illius verò num. 216. & inde, & alia rurſus ad huc pertinentia diluemus diſp. ſeq. q. 2. & nota omnia argumenta ſupra adducta ex Recentioribus contra noſtram concluſionem non eſſe nouas difficultates ab ipſis excitatas, ſed ſunt argumenta Nominalium, præſertim Ocham, Aureol. & Rubion, d. 3. q. 3. millies in Scholis decantata, eſto non adhuc penitus delumbata ob magnam eorum euidentiam, quæ videri poſſunt apud Lichet. loc. cit. imò ſecundum argumentum, quod cæteris difficilius videtur, quomodo, ſcilicet diſtinguantur inter ſe duæ humanitates præciſis hæcceitatibus, valde vrgetur à Rubion cit. 2. d. 3. art. 1. & cum maiori euidentia quam faciant Suarez, Paſqualig. Auerſa, ac cæteri Recentiores; art. 2. vrget inſtantiam de conuenientia, & diſconuenientia duarum hæcceitatum, quas ait ſi ponantur; opus eſſe fateri, quod ſeipſis conueniant, ac diſconueniant, atque idem dicendum de Petro, & Paulo. Aureolus 2. d. 9. q. 2. art. 1. arguit, quod ſi natura hominis, vt ſic, diſtinguitur

ex

ex natura rei formaliter à natura huius hominis, tunc Petrus eſſet duo homines, quia haberet humanitatem in communi, & aliam quoq; humanitatem particularem, & in Petro eſſent duæ animæ intellectiuæ, vna correſpondens humanitati in communi, altera huic humanitati in particulari. Hoc tamen, ſicut & alia argumenta Aureoli ibid. opinionem Scoti impugnant, tanquam ſi natura cõmunis Scotica concideret cum Vniuerſali Platonico, vt & Aureolus ipſe proteſtatur ab initio illius articuli, quod tamen omnino falſum eſt, quia eſto Doctor naturam communem à ſingularibus, vel hæcceitatibus formaliter diſtinguat, non tamen realiter; & ideò non ſequitur inconueniens illatum in argumento contra Scotum, ſicut contra Platonem, quia hæc anima, & hæc humanitas addunt ſupra animam, & humanitatem in communi ſolam differentiam indiuidualem, ratione cuius dicuntur ſecerni inter ſe, non realiter, ſed formaliter tantum. Tum quia communia cum ſingularibus non ponunt in numerum eo quia omnes gradus communes per eandem hæcceitatem indiuiduantur, & ideo omnes ſimul ſumpti vnum tantum indiniduum conſtituunt; alia argumenta Aureol. ſoluentur inferius, vide interim pro hoc argumento Tromb. 7. Met. q. 8. ad 1. prin.

QVÆSTIO IV.

De communitate, vel aptitudine naturæ, vt ſit in multis, vtrùm illi conueniat à parte rei, vel ſolùm per opus intellectus.

71 PRius ſolent Auctores tractare de vnitate naturæ, quam de eius communitate, quia ad vnitatem naturæ ſequitur aptitudo, & ex conditione vnitatis conditio quoque aptitudinis dignoſcitur; ego tamen ob hanc eandem rationem ordinem inuertens, prius ago de communitate naturæ, & poſtea de eius vnitate; cum enim conſtauerit, qualis & quanta ſit naturæ communitas in indiuiduis, num ſcilicet ſit realis, vel rationis, & ſi realis fuerit, num ſit per inexiſtentiam eiuſdem naturæ in pluribus, vel potius per ſolam indifferentiam, facile erit inde dignoſcere quæ, & qualis ſit vnitas formalis naturæ, quam dicunt eſſe minorem vnitate numerali, an ſcilicet ſit realis, vel rationis, an per inexiſtentiam, vel per indifferentiam. Difficultas ergo eſt in præſenti quid ſit, & in quo conſiſtat naturæ communitas, & aptitudo ad eſſendum in multis, & in quo ſtatu naturæ conueniat, an ſcilicet prout exiſtit à parte rei in indiuiduis; vel tantum per opus rationis; communitatem non conuenire naturæ à parte rei, ſed tantum per opus intellectus fert communis Thomiſtarum ſententia cum D. Thoma opuſc. 55. & de Ente, & eſſentia cap. 4. vbi Caiet. q. 6. & 7. Capreol. 2. d. 5. q. 3. art. 3. Sonc. in 7. Met. qu. 40. Suar. diſputat. 6. Metaph. ſect. 4. Auerſa q. 8. Log. ſect. 9. Morilan. diſput. 1. Log. q. 7. art. 2. Hurtad. diſp. 5. Metaph. ſect. 2. Ouied. controuerſ. 3. Log. punct. 3. Arriag. ibid. Complut. diſp. 3. Log. qu. 5. Io. de S. Thom. part. 2. log. q. 9. ar. 4. & alij paſſim.

Oppoſitum tenet Scotus 1. d. 3. quæſt. 1. & 7. Met. quæſt. 18. quem omnes eius ſequuntur diſcipuli citati ab initio quæſt. præced. vno excepto Poncio, qui in hac materia de natura communi Præceptorem ſuum Scotum dereliquit, & Thomiſtis adhæſit diſput. 3. log. & ideò ſicut ibi quæſt. 2. concluſ. 4. nullam veram vnitatem ponit in natura communi, ſed ſolam agnoſcit vnitatem ponit in natura communi, ſed ſolam agnoſcit vnitatem ſimilitudinis vnius indiuidui cum alio ſub eadem ſpecie, ita conſequenter loquens q. 3. cum Thomiſtis, & Suarez diſp. 6 Met. ſect. 4. ait naturam communem à parte rei aliam aptitudinem non habere ad exiſtendum in multis, quam quod poſſit dari alia natura ſibi ſimilis potens repræſentari per eandem ſpeciem, qua repræſentatur ipſa, atque ita negat omnem communitatem, ac aptitudinem propriè dictam in natura ad exiſtendum in multis à parte rei; ſed contra Poncium alioſq; Recentiores agemus infra q. 7. interim Scotum nedum eius diſcipuli, ſed ſequuntur alij grauiſſimi Auctores extra ſcholam noſtram, nimirum Raguſeus diſput. vlt. peripat. Paſqualig. to. 2. Metaph. diſput. 17. ſect. 3. Amicus tractat. 4. Log. qu. 3. dub. 7. & alij citati quæſt. præced. ab initio.

ARTICVLVS I.

Naturam habere quandam communitatem à parte rei.

72 PRo reſolutione quæſiti, & intelligentia noſtræ concluſionis recolenda eſt diſtinctio illa de duplici communitate, aut indifferentia, vel indeterminatione naturæ ad eſſendum in multis, quæ eſt valde familiaris omnibus Scotiſtis in hac materia, & colligitur ex Doctore loc. cit. 2. d. 3. q. 1. & 7. Met. quæſt. 18. & iam inſinuata fuit diſput. 4. log. quæſt. 3. art. 2. ab initio; alia enim eſt poſitiua, alia priuatiua, vel negatiua; poſitiua dicitur illa, ſecundum quam natura concipitur in ſe indiuiſa, & ab omnibus differentijs indiuidualibus abſtracta æqualiter reſpiciens omnes, & ſingulas, qua ratione ſolet etiam appellari indifferentia, ſeu indeterminatio contraria, quatenus poſitiuè contrariatur determinationi actuali per differentiam, & per eam penitus excludit, ſi namq; ſecum illam admitteret, iam non æqualiter omnes reſpiceret, nec ab omnibus ſeparata, & abſtracta foret, & hoc modo indifferentia, & communitas poſitiua naturæ explicatur ab omnibus Scotiſtis. Indifferentiam verò, ſeu indeterminationem negatiuam non eodem modo explicant, frequentior explicandi modus hanc indifferentiam negatiuam, vt videre eſt apud Tromb. 7. Met. q. 8. art. 1. notab. 3. Lich. 2. d. 3. q. 1. §. *ibi ſed contra*, Radam to. 2. controu. 3. art. 1. notab. 2. & alios eſt, quod ſit illa ſecundum quam natura non eſt determinata, ſed eſt apta nata determinari per differentias, & de ſe indifferens ad inferiora, quæ explicatio non ſatis placet, quia nullam ponit oppoſitionem iſtius communitatis negatiuè, vel priuatiuè cum poſitiua, quandoquidem etiam natura in priori ſtatu, ſeu ſub indifferentia poſitiua, & quando eſt abſtracta à differentijs, non eſt determinata per illas, ſed apta determinari, cum ergo tota hæc explicatio conueniat etiam naturæ poſitiuè indifferenti non eſt ſatis idonea, nam debet eſſe talis, vt aliquo pacto diſtinguat vnam indeterminationem ab alia, ſic quod aliquid habeat natura ſub indifferentia ſecundi modi, quod non habet ſub indifferentia primi modi. Tum quia hæc etiam explicatio non inſinuat rationem, cur indeterminatio ſecundi generis dicatur priuatiua, vel negatiua. Hinc alij Scotiſtæ aliter explicant, nempè indifferentiam priuatiuam, vel negatiuam eſſe illam, quam adhuc natura in ſe retinet, quando contracta eſt, quia enim etiam ſub ſtatu contractionis diſtinguitur formaliter à differentia, per quam contrahitur, hinc retinet adhuc quandam non repugnantiam ex ſua ratione formali procedentem, vt poſſit eſſe quantum eſt de ſe ſub alia ſingularitate ab ea, ſub qua eſt, & dicitur priuatiua, vel negatiua, quia cum ſimili indifferentia naturæ ſtat exterioſeca determinatio eiuſdem per aliquam differentiam indiuidualem, quam explicationem ego quoq; adhibui diſp. 4. Log. loc. cit. & eſt ſatis idonea, quia per hanc inſinuatur naturam in ſecundo ſtatu eſſe coniunctam cum differentia, quam coniunctionem non habet in primo ſtatu, & explicatur etiam cur ſecunda communitas, vel indifferentia dicatur negatiua, vel priuatiua, nempe quia in hoc ſecundo ſtatu priuatur omnimoda illa indeterminatione, qua gaudebat in primo ſtatu, quandoquidê hic ſecũdus eſt ſtatus contractionis.

73 Sed breuius explicari poteſt vtraque indifferentia naturæ, & communitas, vt poſitiua dicatur, quam habet natura ita ad plura indiuidua indeterminata per abſtractionem à differentijs indiuidualibus, vt eadem vt ſit proxime potens, vt de illis prædicetur; communitas verò negatiua dicitur illa, quam habet natura etiam quando eſt à parte rei per differentiam contracta; quia in tali ſtatu licet dici non poſſit abſolutè, & poſitiuè communis, ac indifferens, quia eſt ad vnum indiuiduum applicata, & appropriata, adhuc tamen dici poteſt talis negatiuè, quatenus licet ſit hæc, & ſingularis, id tamen ex ſe non habet, vel ex ſuis intrinſecis principijs, ſed id ſibi obuenit à differentia, & ſic adhuc in tali ſtatu non eſt de ſe hæc, non eſt de ſe ſingularis, quod eſt eſſe negatiuè commune. Quæ quidem diſtinctio adhuc commodius, & aptius datur ſub nomine aptitudinis, ita quod duplex ſit aptitudo naturæ ad eſſendum in multis, vna proxima, altera remota, proxima eſt capacitas naturæ ad hanc, vel illam differentiam ſibi copulandam, vel identificandam ſine vllo impedimento, & conuenit naturæ in ſtatu abſtractionis, remota eſt eadem naturæ capacitas impedita tamen per contractionem vnius differentiæ, ne ſit libera, & expedita ad aliam, propter quod impedimentum talis potentia nequit reduci ad actum; ſicut materia ſecundum ſe dicit potentiam proximam recipiendi formas omnes diſiunctim, ita vt habeat ſimultatem potentiæ, non potentiam ſimultatis, ſed affecta aliqua forma eſt in potentia remota ad recipiendas alias, vt dictum eſt in phyſicis; ſic in propoſito de natura, humanitas namq; Petri, quamdiu eſt ſub Petreitate, aptitudinem habet remotam, vt ſit in pluribus, dum verò cum nulla hæcceitate eſt coniuncta habet proximam ad plura, quæ aptitudines non ſunt diuerſæ, ſed vna, & eadem diuerſo modo ſcilicet impedita in ſtatu contractionis, expedita in ſtatu abſtractionis. Ne decipiatis tamen hoc exemplo materiæ primæ, quemadmodum decepti ſunt Aduerſarij, quia adhuc eſt longè diuerſa indifferentia materiæ primæ ad formas, & naturæ cõmunis ad indiuiduales differentias, ſiquidem indifferentia materiæ primæ eſt phyſica, & ſubiectiua nêpè alicuius ſubiecti præexiſtentis ad res realiter diſtinctas, quas in ſe recipere poteſt, ſed indifferentia naturæ ad hæcceitates eſt metaphyſica tantum, & obiectiua, vt explicui ſupra n. 36. & 37. & hinc eſt, quod materia ob ſuam indifferentiam bene poteſt tranſire etiam naturaliter ob vna forma in aliam, non ſic natura communis ab vna differentia ad aliam, & ideò nec Aureolus 2. d. 9. q. 2. ar. 1. & 2. nec Rubion 2. d. 3. qu. 2. nec Ocham, nec vllus Nominalium indifferentiam naturæ communis Scoticæ ritè perceperunt, & ad intentionem Doctoris.

74 Et quia tota Doctoris ſententia de communitate naturæ conſiſtit in ritè percipienda hac naturæ indifferentia præter dicta ſuperius n. 36. & 37. notandum, quod hęc aptitudo naturæ, vt ſit in pluribus, non eſt ad plura coniunctim, quia in creatis nec reperitur, nec reperiri poteſt à parte rei vna, & eadê phyſica entitas in pluribus indiuiduis, vel ſuppoſitis realiter diſtinctis, vt magis conſtabit q. ſeq. ſed eſt ad plura diſiunctim, quatenus ſcilicet natura, quæ eſt in Petro talis eſt conditionis, vt quantum eſt de ſe potuerit conſtituere Paulum, & cum eo identificari, & ideo vocatur communitas, non per inexiſtentiam quaſi eadem entitas naturæ extra cauſas producta ſit in Petro, & Paulo, ſed per indifferentiam, & hæc aptitudo ita conuenit naturæ, vt modus, quo exercetur, ſit per identificationem cum ſingulari, quod conſtituit, ex quo fit vt exercitium illius aptitudinis, vel indifferentiæ

na-

Digitized by Google

naturæ habeat annexam determinationem; qua natura ita determinetur, vt quatenus eſt in vno, nequeat eſſe in alio, quia ineſt illi per realem identitatem; quia tamen natura de ſe non eſt indiuidua, ſed per extrinſecam differentiam ab ipſa formaliter diſtinctam, ita ſe habet, quantum eſt de ſe, vt abſolutè loquendo potuerit eſſe cum hac, & cum alia hæcceitate. Ratio huius eſt, vt etiam benè notauit Paſqualig. citat. diſputat. 17. ſect. 2. quia determinatio effectus quoad hæcceitatem à Deo pendet, & non ex natura rei, vt dictum eſt diſputat. 8. Phyſic. quæſt. 2. art. 3. nam Deus ab inſtanti æternitatis determinauit, vt effectus in tempore producendus eſſet hic, vel ille, & dum determinat, vt ſit hic, ita determinat, vt potuerit etiam determinare, quod ſit alter; & conſequenter natura, prout a tali cauſa communicatur inferioribus, ita recipit hanc indiuiduationem, vt nulla mutatione in ea ſobſecuta, aliam recipere potuerit, & hoc totum ex eo prouenit, quia natura de ſe non eſt indiuidua; natura ergo eſt indifferens, vt contrahatur per hanc, vel illam indiuiduationem in illo priori, in quo eſt indifferens, vt producatur, vel non producatur, quia tunc produci poteſt cum hac, vel illa ſingularitate, quia talis determinatio effectus ad hecceitatem à Deo pendet, & id concedunt etiam Complut. diſp. 3. log. quæſt. 5. vbi aiunt naturam in eſſe poſſibili habere aptitudinem ad vnam ſingulariratem vagè ſumptam, ideſt hanc, vel illam.

75 Inſtabis cum Ouuied. controu. 3. log. punct. 2. num. 6. antequam res formaliter ſit exiſtens nihil illius eſt, neque poſſibilitas rei importat aliquid diſtinctum formaliter ex parte obiecti ab ipſa re exiſtente, ac proinde hæc indifferentia ad exiſtendum tantum eſt obiectiua, quia id quod phyſicè non eſt, non poteſt eſſe phyſicè indifferens, ſed natura antequam ſit exiſtens, & producta phyſicè non eſt, ergo non poteſt eſſe phyſicè indifferens, ſed tantum habet obiectiuam indifferentiam. Tum quia ita ſe habet natura poſſibilis cum hæcceitate poſſibili, ſicut natura actualis extra cauſas cum hæcceitate actuali, quia idem eſt ens poſſibile, & actuale, ideſt non eſt diuerſa res producibilis à ſeipſa iam producta, & extra cauſas poſita; ſed natura actualis identificatur cum hæcceitate actuali, ergo & poſſibilis cum poſſibili, ergo dum natura producitur neceſſario producitur cum iſta hæcceitate, adeò quod non poteſt cum alia produci, & eſt argumentum Suarez diſp. 6. Metaphyſic. ſect. 3. Reſpond. gratis concedendo illam naturæ indifferentiam non eſſe phyſicam, & ſubiectiuam, ſed metaphyſicam, & obiectiuam, vt ſupra dictum eſt. Et cum dicimus naturam poſſibilem ita potuiſſe produci ſub vna hęcceitate, ac cum alia, non ita intelligendum eſt, quaſi in ſtatu poſſibilitatis realiter differat à differentia indiuiduali, cum qua poſtea identificetur in ſtatu actualitatis, quia cum poſſibilitas rerum attendatur in ordine ad exiſtentiam, ſicut natura exiſtere nequit, niſi cum ſingularitate, ita cogitari nequit poſſibilis niſi cum ſingularitate, vnde in ſtatu poſſibilitatis habet cum ſingularitate identitatem realem ſecundum quid, quam habet ſimpliciter in ſtatu actualitatis. Verum quia, quod cum hac ſingularitate identificetur ſiue in ſtatu poſſibilitatis, ſiue actualitatis, non habet ex ſuis principijs intrinſecis, ſeu ex ſua formali ratione, quia quantum eſt ex ſe ita poteſt produci cum vna, ſicut cum alia, & quantum eſt ex ſe non magis ſibi vnam identificat, quam aliam, quia non eſt ex ſe indiuidua, hac ratione dicimus ipſam eſſe poſſibilem potius cum hac differentia, quam cum illa, & produci identificatam cum iſta, non cum illa, ex mero Dei beneplacito, à cuius voluntate pendet determinatio effectus in indiuiduo, pro quo vide Lich. 2. d. 3. quæſt. 1. §. *Reſpondeo ad hanc rationem*. Vel ad ampliandam magis hanc indifferentiam naturæ dicatur cum Amic. cit. tractat. 4. log. quæſt. 3. dub. 7. art. 4. in eo ſtatu naturam habere quidem rationem poſſibilis, non tamen indiuidui, nam ad rationem entis poſſibilis ſicut ſufficit habere ordinem ad exiſtentiam, ita ſufficit habere ordinem ad indiuiduationem, quod autem habet ordinem ad indiuiduationem, non eſt in ſe indiuiduum, ſed poteſt eſſe indiuiduum, & hoc habet natura in eo ſtatu reſpiciendo ſingularitatem vagè, ideſt non magis hanc, quam illam.

76 Hinc deducitur hanc non repugnantiam, vel aptitudinem naturæ, vt ſit in multis, non eſſe cogitandam in natura per modum potentiæ, quæ conueniat naturæ, ſicut conuenit potentia materiæ ad recipiendas formas, vt Nominales Scoto impingunt, nam ſiue natura v. g. humanitas conſideretur in cauſis, vel in eſſe potentiali, ſiue extra cauſas, vel in eſſe actualis exiſtentiæ, in nullo ſtatu poteſt ei competere hæc aptitudo per modum potentiæ; non in primo ſtatu, quia ſic nihil importat entitatis, ſecundum quam talem potentiam fundare poſſit, quandoquidem non contineatur in cauſis ſuis modo formali, ſed virtuali tantum, & ideò nullum eſſe reale dicit præter eſſe cauſæ; neque in ſecundo ſtatu talem potentiam fundare poteſt, quia ſic eſt realiter identificata cum ſua hæcceitate, atque ideò per nullam potentiam eam dimittere poteſt, vt aliam ſuſcipiat. Sed neque ex alia parte ponenda eſt mera negatio repugnantiæ, vt voluit Caiet. de ente, & eſſentia cap. 4. cum enim hæc aptitudo, & communicabilitas ponetur paſſio naturæ, & fluens à principijs eius, vt à ſingularitate diſtinguitur, melius in poſitiuo ſtatuitur, quam in negatiuo. Tum quia talis communicabilitas in creatis exercetur per contrahibilitatem, quatenus natura ex ſua eſſentia eſt contrahibilis per differentias, cum quibus componit vnum per ſe metaphyſica compoſitione, quæ eſt compoſitio realis in ſuo ordine, ergo nequit conſiſtere in ſimplici negatione. Neque obſtat, quod natura determinetur ab hæcceitate, & hoc indiuiduum; quia hinc non tollitur aptitudo poſitiua, quam habet ex ſe, ſed tantum extrinſecè impeditur, ne eius aptitudo poſſit exire in actum, vt poſtea ſit in alio, ſicut dicitur de potentia materiæ, quando eſt informata per actum. Nec etiam obſtat, quod talis aptitudo explicetur per negationem repugnantiæ, frequenter enim per negationem rationem poſitiuam indicare ſolemus, vt quando per negationem rationalis exprimitur differentia poſitiua brutalis. Tum quia negatio quælibet ſolet in poſitiuo fundari, præſertim quando eſt neceſſariò in ſubiecto, & non contingenter, vt notat Doctor 3. d. 1. quæſt. 1. ex 1. Poſter. text. 40. & 2. Cœli text. 8. vnde ſi quæratur, cur naturæ humanæ non repugnet eſſe in multis cum ſui diuiſione, & multiplicatione, benè tamen naturæ diuinæ, ratio reddi debet ex aliquo poſitiuo, quod eſt in natura humana, & alio poſitiuo, quod eſt in natura diuina. Dices repugnantia, & ineptitudo ad eſſendum in multis eſt aliquid poſitiuum, ſcilicet differentia poſitiuè determinans naturam, ergo aptitudo quæ illi opponitur eſt aliquid negatiuum, quia poſitiuum opponitur negatiuo. Reſpond. negando aſſumptum, nam potius formaliter loquendo repugnantia in negatione conſiſtit, dicit enim impoſſibilitatem eſſendi in multis, impoſſibilitas verò eſt quid negatiuum; tum quia etiam ſi concederetur aſſumptum, nempe repugnantiam ad eſſendum in multis formaliter conſiſtere in ſingularitate poſitiua, non adhuc benè deducitur conſequentia, quia non ſolum datur oppoſitio contradictoria, & priuatiua, ſed etiam contraria, & repugnantia quoque diſparata, quæ inter formas diſparatas reperitur.

77 His præacceptis dico hanc aptitudinem remotam, ac indifferentiam negatiuam conuenire naturæ etiam in ſtatu exiſtentiæ realis, non quidem reduplicatiuè, ſed ſpecificatiuè, nam natura exiſtens habet duo ſcilicet ſua eſſentialia, & ſingularitatem cum exiſtentia, vnde licet ratione ſingularitatis, & exiſtentiæ ſit ad vnum determinata, atque adeò vt ſic nequeat eſſe in pluribus, tamen ſecundum ſua eſſentialia non habet determinationem, & ideò natura, quæ eſt exiſtens, eſt determinata, non vt exiſtens, ſed vt natura, quia talis præciſio naturæ à ſingularitate non ſit tantum per intellectum, ſed datur à parte rei, cum eam non includat in ſua eſſentia. Concluſio ſic declarata poteſt probari primò ex poſtea dicendis de vnitate formali naturæ, quæ eſt minor numerali, nam indiuidua ex principijs eſſentialibus naturæ inter ſe non diſtinguuntur, ſed potius in ea adunantur, & communicant; ergo natura habet communitatem realem in indiuiduis ſaltim per indifferentiam, antecedens patet; & fusè probabitur infra, conſequentia tenet, nil enim aliud eſt naturam habere communitatem in indiuiduis, quam indiuidua non diuidi in natura, ſed tantum per hæcceitates, atque in ea communicare à parte rei, & non per intellectum tantum; vt Ariſtot. docuit 5. Metaph. 11. & 10. Metaph. ab initio, vbi indiuidua dicit eſſe vnum eſſentia, quia vnum ratione, & definitione; vbi per ly *ratione*, non intelligit præciſè conceptum mentis, vt Aduerſarij explicant, ſed definitionem obiectiuam, quæ ſuam vnitatem habet à parte rei ſumptam ex vnitate definiti, vt exponit Doctor in eis locis. Quod ſi etiam Ariſtot. communitatem illam, ac vnitatem in eſſentia explicaſſet in ordine ad intellectum noſtrum; non eſſet dicendum id feciſſe, quia talis communitas, & vnitas non detur à parte rei, ſed quia per actum intellectus præſcindentis naturam ab indiuiduis illa communitas, & vnitas percipi ſolet; & hoc argumentum ex vnitate naturæ deductum latius proſequar quæſtione ſexta.

78 Secundò principaliter, natura quæ à parte rei in aliquo indiuiduo reperitur, quantum eſt ex ſe, & ab intrinſeco vel eſt communicabilis alteri ab illo, in quo eſt, vel non, vel eſt apta alteri ineſſe per identitatem, vel non; ſi primum, habetur intentum; ſi ſecundum, ergo quando concipitur ſub ratione communicabilis, quod toties ſit, quoties concipitur ſub ratione vniuerſalis, concipitur ſub modo ſuæ eſſentiæ repugnanti, quia de ſe non eſt communicabilis, nec vllam penitus ſecundum ſe habent aptitudinem, vel indifferentiam à parte rei vt ſit in pluribus. Reſpondent concedendo ſecundum membrum, & negando, quod inde deducitur, quia licet natura ex ſe, & ab intrinſeco non ſit communicabilis, non idcircò ex ſe incommunicabilis eſt, ita vt ab intrinſeco ſibi communicabilitas repugnet, tunc enim concluderet argumentum; ſed natura, vt natura neutrum includit in ſuo quidditatiuo conceptu, ita vt ex ſe neque communicabilis eſt, neque incommunicabilis, poteſt tamen ab extrinſeco vtrumque ſibi conuenire, incommunicabilitas quidem per differentiam indiuidualem, communicabilitas verò per intellectum præſcindentem illam à differentia.

Sed contra hanc communem Aduerſariorum ſolutionem argumentor, nos etiam concedimus neutrum includi in conceptu quidditatiuo naturæ, concedimus etiam indifferentiam poſitiuam, & præſertim illam, qua poteſt eſſe in pluribus ſimul, & ſemel, & non vagè in hoc, aut illo, conuenire naturæ tantum per intellectum, quia per talem indifferentiam poſitiuam conſtituitur natura in eſſe vniuerſalis actualis, & completi; ſed quærimus an tali indifferentiæ poſitiuę correſpondeat aliqua communitas naturę à parte rei inchoata, & remota, quę ſibi conueniat in ſecundo modo dicendi per ſe, velut eius innata proprietas, & dicimus quod ſic, quia quod natura concipi poſſit ſub non repugnantia, vt in pluribus multiplicetur, & communicetur, oritur ex principijs realibus ipſius naturę, ergo pręcedit in ipſa aliqua communitas negatiua, & inchoata, probatur antecedens tum à contrario, quia quod natura diuina non poſſit concipi ſub non repugnantia tali, fundatur in hoc, quia eſt de ſe eſſentialiter hęc, tum quia ſi talis communitas non oritur in natura creata ex principijs

Digitized by Google

eius intrinſecis, non erit illi conueniens, ſed repugnans. Reſpondent id oriri ex limitatione, & finita perfectione naturæ creatæ, ratione cuius non repugnat, vt ſint plura indiuidua talis naturæ, & plures conſimiles naturæ coexiſtant, ſed talis non repugnantia non eſt aliqua naturæ communicabilitas intellectum præcedens, è contra verò naturæ diuinæ repugnat talis communicabilitas ratione ſuæ infinitæ perfectionis, quæ vetat, vt plures conſimiles naturæ coexiſtant. Contra, natura diuina non poteſt concipi ſub non repugnantia, vt pluribus hoc modo communicetur ratione ſuæ infinitæ perfectionis, quæ petit, vt ſit de ſe hæc, vt dictum eſt ſupra numer. 50. ergo quod poſſit ſub tali non repugnantia concipi natura creata erit quia ratione ſuæ finitę, & limitatæ perfectionis non eſt de ſe hęc, ergo talis non repugnantia fundatur in aliqua communitate naturæ. Accedit, quod impoſſibile eſt intelligere conſimilem naturam poſſe eſſe in alio indiuiduo, niſi natura ex ſe intrinſecè habeat, vt ad nullum ſit intrinſecè determinata, ſed cuilibet de ſe compoſſibilis ſaltem diſiunctim, quia ſimilitudo hæc fundatur in vnitate formali naturæ, quę arguit in ipſa communitatem negatiuam; vnde patet communitatem naturæ, eiuſque aptitudinem eſſendi in pluribus non benè explicari ab Aduerſarijs per hoc, quod ſimul coexiſtere poſſint plures naturę conſimiles, quia ſemper quærendum manet, quodnam ſit fundamentum talis ſimilitudinis, & vnde oriatur, quod poſſint eſſe plures naturæ conſimiles in creatis, non autem in diuinis. Conſ. quod natura diuina non ſit numero multiplicabilis, nec poſſint eſſe plures conſimiles pendet ex aliqua intrinſeca proprietate ipſius diuinæ naturæ; ergo è conuerſo, quod natura creata ſit multiplicabilis numero, & poſſint eſſe plures conſimiles, non eſt aliquid merè excogitatum à ratione, ſed ab aliqua proprietate intrinſeca naturæ creatæ pendebit, quæ non erit, niſi indifferentia negatiua naturæ, ſicut radix multiplicitatis naturæ diuinæ eſt ſua ſumma ſingularitas. Præterea ſecundum Aduerſarios natura quælibet creata ſeipſa eſt ſingularis à parte rei, & non per realitatem ſuperadditam, vt conſtat ex præcedenti quæſtione; ergo ſecundum ſe, & non tantum per accidens erit implurificabilis, & incommunicabilis, & ſic abſque contradictione ſub ratione vniuerſalis concipi nequibit, ſicut dicimus de natura diuina, quod erat intentum argumenti principalis.

79 Reſpondent negando paritatem, quia natura diuina includit in ſuo conceptu ſingularitatem, non ſic natura creata. Contra, ideò natura diuina includit in ſuo conceptu ſingularitatem, quia non fit ſingularis per realitatem ſuperadditam, ad quam ſit in potentia, ſed ſeipſa in ſua ſimpliciſſima entitate ſingularis eſt, ergo pariter, quia natura creata ſecundum ipſos non fit ſingularis per realitatem ſuperadditam, ſed ſeipſa, includet in ſuo conceptu ſingularitatem. Reſpondent non includere, quia ſingularitas ſaltem virtualiter, vel ratione diſtinguitur à natura creata, ratione cuius diſtinctionis poteſt inadæquatè concipi natura creata, & ſic concepta induere rationem vniuerſalis, quod non conuenit diuinæ naturę. Contra, quia tenentur Aduerſarij aſſignare rationem, cur ſingularitas virtualiter diſtinguatur à natura creata, vel ratione, & non à natura diuina; quod ſi concedant etiam virtualiter diſtingui à natura diuina, tenentur rurſus aſſignare diſparitatem, quare ratione huius diſtinctionis poſſit natura creata præſcindi à differentia, non ſic natura diuina. Demum natura exiſtens à parte rei adhuc retinet eſſentiam ſuam, & quidditatem, & includit prædicata primi, & ſecundi modi, exiſtentia enim non deſtruit eſſentiam, & quidditatem rei, ergo aſſignari debet paſſio realis naturæ ſecundum ſe, & non poteſt aſſignari, niſi præfata communitas negatiua.

Aliter reſpondet Ouuied. controuerſ. 3. logic. punct. 3. numer. 8. & primò retorquet argumentum, quia in opinione Scotiſtarum natura non habet communicabilitatem poſitiuam à parte rei, ſed tantum negatiuam, & tamen intellectus apprehendit in natura communicabilitatem poſitiuam contradictoriè oppoſitam cum negatione communicabilitatis poſitiuæ, quam habet natura à parte rei; ergo etiamſi natura habeat incommunicabilitatem poſitiuam poterit intellectus apprehendere in natura poſitiuam communicabilitatem, non enim poteſt reperiri maior repugnantia in eo, quod natura apprehendatur cum aliquo prędicato contrario, quam cum contradictorio illi, quod naturę ineſt. Deinde ad argumentum reſpondet naturam ex ſe eſſe incommunicabilem, & intellectum vi abſtractionis poſſe illam apprehendere ſine incommunicabilitate, præciſa incommunicabilitate ex parte obiecti, ſi pręciſiones obiectiuę ſunt poſſibiles, vel tantum ex parte actus, ſi tantum formales pręciſiones ſunt admittendę, cui apprehenſioni nulla ſubeſt falſitas, quia abſtrahentium non eſt mendacium, ex vi enim illius cognitionis non dicit intellectus naturam non eſſe poſitiuè incommunicabilem, ſed pręciſè incommunicabilitatem omittit, & de ea nihil agit.

80 Hęc tamen ſolutio peior eſt pręcedenti, quia hęc concedit naturam ex ſe eſſe incommunicabilem, quod illa non admittebat, & cum hoc concedit ex vi abſtractionis poſſe ab intellectu apprehendi ſine incommunicabilitate, quod planè implicat manifeſtè, nec ſine falſitate fieri poteſt, ſiquidem nequit aliquid concipi quidditatiuè, & diſtinctè ſine pręedicato, quod eſt de eius ratione formali, quia enim v. g. homo eſt de ſe rationalis, implicat illum conceptu quidditatiuo, & diſtincto ſine rationalitate concipere; ſi ergo natura eſt de ſe incommunicabilis, ita quod ſingularitas ſit de eius ratione, planè nequibit intellectus concipere naturam quidditatiuè ſine incommunicabilitate; tum quia res concipi nequit, ſalua eius natura, ab his denudata, quę ſunt de eius ratione formali, ergo nec natura poterit concipi ſalua eius eſſentia abſq. ſingularitate, ſi ſingularitas eſt de eius conceptu quidditatiuo, tum quia hac pręciſè de cauſa dicimus diuinam naturam ſine ſingularitate concipi non poſſe, & ſub ratione vniuerſalis, quia eſt de ſe hęc; ergo idem pariter dicendum de natura creata, ſi eſt de ſe ſingularis; non ergo ſine mendacio talis abſtractio fieri poteſt. Nec valet, quod ait Ouuied. talem abſtractionem ſine mendacio fieri, quia ex vi illius non dicit intellectus naturam non eſſe poſitiuè incommunicabilem, ſed pręciſè incommunicabilitatem omittit non valet, inquam, quia ad fabricandum vniuerſale non ſufficit concipere naturam ſine incommunicabilitate, ſed debet concipi, vt poſitiuè communicabilis multis, talis enim communicabilitas conſtituit rationem vniuerſalis; ergo concipiendo naturam ſub ratione vniuerſalis, dum dicit eam eſſe poſitiuè communicabilem, dicit etiam non eſſe poſitiuè incommunicabilem, quia poſitiua communicabilitas directè excludit incommunicabilitatem poſitiuam, & conſequenter eſt conceptio mendax, & falſa; Tum quia, ſi natura eſt de ſe incommunicabilis, & ſingularis; iam concipit ſine vllo fundamento pręcedente in re communicabilitatem in natura, imò cum repugnantia ex parte rei. Nec rurſus iuuat, quod ait ibid. num. 7. ſingularitatem, & incommunicabilitatem eſſe de conceptu naturę ſumendo ipſam phyſicè, prout exiſtit à parte rei, ſic enim Petrus eſt vna ſimplex entitas à parte rei, tamen non eſſe de conceptu naturę, ſi ſumatur metaphyſicè in ordine ad conceptus noſtros, quorum ope intellectus illam ſimplicem entitatem Petri à parte rei exiſtentem partitur in duas formalitates, quarum vnam appellat naturam, & concipit inſtar alicuius communis multis, & aliam vocat differentiam indiuidualem, cui incommunicabilitatem tribuit.

81 Non, inquam, hęc ſolutio iuuat, cum tota fundetur in falſa Nominalium doctrina, quod formalitates metaphyſicę non dentur à parte rei immerſę per realem identitatem in entitatibus phyſicis, cuius oppoſitum oſtendi diſputat. 6. Met. quæſt. 16. & quod iſtę nullam admittant diſtinctionem formalem inter ſe ex natura rei, cuius oppoſitum determinatum eſt diſputat. pręced. quęſt. 6. artic. 2. ac etiam quęſt. pręced. item quod metaphyſica compoſitio ſit omninò rationis, quaſi eſſentia angeli v. g. ęquiualeat in ſimplicitate ſaltim quoad compoſitionem eſſentialem ſimplicitati diuinę, nec diſcrepet niſi in compoſitione accidentalis, cuius oppoſitum aſſero diſputat. 5. log. 3. artic. 2. vbi doceo compoſitionem metaphyſicam eſſe compoſitionem ex natura rei in genere ſuo; item quod definitio non exprimat naturam rerum ſecundum quod ſunt à parte rei, ſed ſecundum quod à nobis apprehenduntur, cuius oppoſitum docui diſput. pręced. num. 204. Deinde pręciſiones metaphyſicę vnius formalitatis ab alia, ne ſint falſæ, & mendaces, debent fieri cum aliquo fundamento, vel non repugnantia à parte rei formali, vel ſaltim virtuali, ergo ſi ſingularitas à parte rei eſt de quidditate naturæ, nequibit intellectus ſine falſitate concipere naturam abſque ſingularitate, quia non ſolùm habet à parte rei intellectus fundamentum, vel occaſionem talis conceptus, ſed potius omnimodam repugnantiam. Denique ſi à parte rei competit naturæ talis repugnantia, vt ſit in pluribus planè ex ſola intellectus cognitione non poterit natura tali repugnantia exui, & oppoſita aptitudine ſuperindui, abſque fictione, alioquin & indiuiduo, & diuinæ naturæ poſſet applicari intentio vniuerſalis, vt arguit Doctor 2. diſputat. 1. quæſt. 7. A. vbi concludit huiuſmodi conceptionem eſſe mendacem, & implicatoriam, quia ratio intelligendi repugnat omninò ſuo obiecto intellecto. Neque inſtantia, quam facit Ouuied. de communicabilitate poſitiua, quæ conuenit naturæ per intellectum ſine fictione non obſtante negatione talis communicabilitatis poſitiuæ, quam nos tribuimus naturæ à parte rei, eſt ad rem, quia nullum argumentum vrget, quod nequeat ſine falſitate natura ab intellectu concipi ſub oppoſito illius prædicati, quod eſt ſibi eſſentiale, & intrinſecum à parte rei, quia tunc conciperetur ſub oppoſito ſuæ eſſentiæ; negatio autem communicabilitatis poſitiuæ, licet à nobis tribuatur naturæ exiſtenti à parte rei ſub differentia, non tamen ponitur à nobis eius prædicatum intrinſecum, & eſſentiale, ſed potius contingens, & aduentitium, quia talis negatio ſibi conuenit ratione hæcceitatis impedientis indifferentiam ſuam intrinſecam, quam de ſe habet æqualiter ad omnia indiuidua; vnde benè ſine fictione poteſt natura concipi ſine tali negatione eo ipſo, quod à ſingularitate præſcinditur, quia non ob id concipitur modo repugnanti ſuæ naturæ intrinſecè, & eſſentialiter; conciperetur autem ſic, ſi ſingularitas à parte rei conueniret illi intrinſecè, & eſſentialiter, vt contendit Ouuied.

82 Tertiò, principaliter probatur concluſio, natura à parte rei exiſtens ex ſe, ſiue ex eſſentia ſua non eſt incommunicabilis, & ſingularis, ſed illud habet à differentia indiuiduali, quæ eſt eſſentiæ extrinſeca; ergo ex ſe erit indifferens, & communicabilis ſaltim negatiuè, id eſt non de ſe hæc, nec ex ſe ſingularis. Reſpondet Ouuied. loc. citat. ſingularitatem eſſe de conceptu quidditatiuo naturæ ſi phyſicè ſumatur & quatenus exiſtens à parte rei, licet non ſit de eius conceptu metaphyſicè ſumptæ, vt nimirum exiſtit in intellectu præciſa à differentia. Sed hæc reſponſio euerſa eſt paulò ſuprà, vt continens falſam doctrinam; tum quia exiſtentia non ſpectat ad quidditatem rei creatæ, vnde rerum quidditates ab exiſtentia præſcindere dicuntur, fruſtrà ergo comminiſcitur Auctor ille conceptus quid-

ditatiuos

ditationes conuenientes rebus, vt exiſtentiam inuoluunt, cum rebus non conueniant, niſi quatenus ab exiſtentia præſcindunt; vt ergo natura non dicatur de ſe hæc, & ſingularis, ſufficit vt non intret conceptum eius metaphyſicè conſideratæ, quia talis conceptus præſcindit à quocunque extraneo, & explicat puram rei quidditatem etiam conditionibus materialibus ſubſtratam, quia adhuc in tali ſtatu ex natura rei præſcindit ab ipſo; nam natura exiſtens dicit iam principia eſſentialia, quam ſingularitatem, & adhuc verum eſt dicere, quod ſecundum principia eſſentialia non eſt determinata, & id eſt quod explicatur per eius conceptum, ergò verum eſt, quod in eius conceptu, qui eam quidditatiuè explicat à parte rei, non includitur ſingularitas. Confirm. quia adhuc de natura in indiuiduis exiſtente verè dicitur, quod non eſt determinata, & facta alicuius propria ex principijs eſſentiæ, ſed aliundè ex principijs eſſentiæ extrinſecis, ergo etiam natura exiſtens eſt indeterminata negatiuè, non quidem vt exiſtens redoplicatiuè, ſed vt natura, quæ præciſio datur etiam à parte rei; ergo ſingularitas à parte rei non eſt de conceptu naturæ, non autem ſolùm in ordine ad conceptus noſtros, vt aiebat Ouied.

83 Moriſanus loc. citat. conceſſo antecedente adhuc negat conſequentiam, quia licet eſſentia ex vi intrinſeca non ſit incommunicabilis, eſt tamen omnino neceſſariò talis, idque in virtute vnitatis numericæ, cui identificatur, itaut abſolutè, & ſimpliciter ſit inepta, vt à multis participetur, eique poſitiuè repugnet in tali ſtatu eſſe in multis: quæ repugnantia ſolo intellectu poteſt tolli, cum, ſcilicet ſeparando eſſentiam à differentia numerica concipit illam ſine repugnantia. Contra, quia licet repugnet naturæ communicari poſſe alteri, vt eſt ſub hac differentia, & in ſenſu compoſito, id tamen ex ſe illi non repugnat, & ex principijs eius, vt arguens ipſe fatetur, ergo adhuc ex ſe & intrinſecè inepta non erit ad eſſendum in pluribus. Tum quia hæc intrinſeca indifferentia non tollitur à ſingularitate coniuncta, nam cum tali coniunctione, & identitate reali adhuc ſtat præciſio ex natura rei, & diſtinctio formalis inter naturam, et ſingularitatem; Tum quia vt notat Amic. citat. ſingularitas nequit tollere, niſi conceptum, cui opponitur, quia hoc fit per repugnantiam formalem, ſed determinatio per ſingularitatem non opponitur indeterminationi per principia eſſentialia, quia oppoſitio eſt eiuſdem reſpectu eiuſdem, ſeu ſecundùm idem, hæc autem non ſunt idem, non eſſe determinatum per eſſentialia includit alium terminum, quam eſſe determinatum per ſingularitatem; Tum tandem, quia ſi per ſingularitatem omnis indeterminatio naturæ tollitur, et redditur abſolutè, et ſimpliciter inepta ad eſſendum in pluribus, tunc talis ineptitudo, et repugnantia non poſſet tolli per ſolam præciſionem intellectus ſine falſitate, quia nullum extaret fundamentum à parte rei talis præciſionis.

Dices, communitas aufert omnem determinationem, dicit namque negationem determinationis, et negatio diſtribuit terminum quem afficit; ſed natura exiſtens, licet non habeat determinationem ex principijs eſſentialibus, neque ex vi illorum ſit appropriata alicui, tamen ſit appropriata, et determinata ex principio extrinſeco, ergo ex hoc ſolum tollitur omnimoda communitas naturæ, quia ad deſtruendum ſufficit vnum. Conf. vt aliquis ager communis non ſit amplius talis, ſufficit, quod fiat Petro proprius, ſiue ex ſe illum ſibi approprietet, ſiue ab alio; ergo pariter in propoſito natura iam facta propria Petro totam communitatem amittit, etiamſi non ſit illi ex ſe appropriata, ſed per ſingularitatem, cum enim communitas dicat negationem determinationis ſiue ex principijs eſſentiæ, ſiue aliundè, vndecunque determinatio prouenia, auſertur communitas.

84 Ob hanc replicam Amicus loc. cit. putat opinionem oppoſitam probabilem, licet fateatur ob hanc rationem à noſtra non eſſe recedendum, quam tamen ipſe non ſoluit; dicendum tamen eſt communitatem etiam in communi modo loquendi non omnem excludere determinationem abſolutè loquendo, nam materia in naturalibus etſi ſit affecta aliqua forma particulari, adhuc cenſetur commune ſubiectum omnium formarum, et ad omnes formas indifferens, quia forma adueniens non ipſam penitus trahit extra ſuam connaturalem indifferentiam; et etiam aliqua opinio dicitur communis, non quia teneatur ab omnibus, ſed quia à maiori parte; non ergo quia natura cōtracta eſt per aliquam differentiam, cenſeri debet amiſiſſe totaliter nomen, et rationem ſuæ communitatis; et cum dicitur negationem diſtribuere terminum, quem afficit, hoc vtiq; verum eſt in rigore logico, et ideò cum natura eſt contracta per aliquam differentiam, non benè diceretur non eſſe determinatam ſimpliciter, & abſolutè loquendo, quia per talem loquendi modum ſignificatur nullam habere determinationem nec intrinſecam, neq; extrinſecam, ſed dici deberet non determinata cum additione, ſcilicet non determinata eſſentialiter, & intrinſecè, non de ſe hæc, & ſingularis, & ſic ſemper loquitur Doctor; hinc tamen non benè deducitur, quod natura ſub ſingularitate nequeat vllo pacto dici communis, quia communitas ex vi vocabuli non dicit negationem, ſed potius indifferentiam, & poſitiuam aptitudinem ad eſſendum in multis; per quod etiam patet ad confirmationem.

Caiet. de ente & eſſentia loc. cit. ait in antecedente noſtri argumenti contineri implicantiam in adiecto, natura enim *ex ſe*, ſonat naturam ſolitariè ſumptam, & à ſingularitate præciſam; naturam verò à parte rei exiſtens ſonat naturam ſingularitati coniunctam, quia non eſt natura à parte rei ſine ſingularitate, licet igitur natura, quantum eſt ex ſe, ideſt ſolitariè ſit communis negatiuè, ipſa tamen exiſtens extra non eſt communis quia talis communitas competit ſibi ratione ſolitudinis, & præciſionis, quam non habet, niſi per intellectum, & amittit eo ipſo, quod eſt in alio.

85 Sed hæc reſponſio ex falſa imaginatione procedit, falſum enim eſt hanc communitatem negatiuam non conuenire naturæ ratione ſuæ eſſentiæ, ſed præcisè ratione ſolitudinis, quam non habet, niſi per intellectum, quia vt patet ex dictis radix talis communitatis eſt ipſa eſſentia naturæ, & non aliquid extrinſecum, ergo non precisè ex illa ſolitudine conuenit ſibi talis communitas, ſed ex proprijs principijs extrinſecis. Tum quia etiam Caiet. lo. cit. concedit naturam à parte rei exiſtentem incommunicabilem non eſſe ratione ſui, ſed ratione differentiæ, ergo ex ſua ratione etiam exiſtens in ſingulari, ſingularis non eſt intrinſecè, & eſſentialiter, quod eſt eſſe negatiuè commune. Tum quia natura adhuc exiſtens à parte rei non amittit ſuam rationem, & quidditatem, ergo etiam à parte rei exiſtens includit prædicata tam primi, quam ſecundi modi, & communitatem hanc dicimus eſſe prædicatum ſecundi modi fluens ab eius ratione, & quidditate. Tum quia non ſumit Doctor ly *ex ſe* negatiuè pro eodem quod ſolitariè, & non cum alijs, vt perperam concedit Faber theor. 93. c. 2. ad 1. Caiet. quia tunc vtiq; implicantia foret, & ſibi in tali ſtatu conuenit communitas nedum negatiua, ſed etiam poſitiua, ſed ſumit ly *ex ſe* poſitiuè, vt dicit omnem rationem eſſentialem tam primi, quam ſecundi modi, quam includit natura etiam exiſtens à parte rei; & dum dicimus naturam exiſtentem à parte rei ex ſe non eſſe incommunicabilem, non eſt locutio reduplicans exiſtentiam, quaſi ſenſus ſit naturam exiſtentem cum differentia indiuiduali, vt ſic, non eſſe incommunicabilem, ſed eſt ſpecificatiua, & ideò non eſt implicantia in adiecto, quia eſt ſermo de natura exiſtente cum differentia indiuiduali non in ſenſu compoſito, ſed diuiſo, vt dictum eſt in declaratione ipſius concluſionis.

Quartò, natura ſecundum ſe non ſit propria alicuius, ergo ex ſe eſt communis, & indifferens negatiuè, conſequentia tenet per regulam Ariſt. 2. Perіher. quod à negatiua de prædicato finito conſequentia tenet ad affirmatiuam de prædicato infinito virtute illius primi principij à quo remouetur vnum cōtradictorium, de eodem dicitur & reliquum; ſicut ergo valet inferre virtute huius regulæ, materia ſecundum ſe non eſt determinata ad formam, ergo ſecundum ſe eſt indeterminata ad formam, ita valebit inferre, natura ſecundum ſe non eſt determinata, & de ſe hæc, ergo de ſe eſt indeterminata ad quamcunque ſingularitatem. Reſpondet Caiet. non valere proceſſum à propoſitione negatiua ad affirmatiuam de prædicato infinito cum reduplicatione, vt ſi dicatur, homo in eo quod homo non eſt albus, ad hoc non ſequitur, ergo homo in eo quod homo non eſt albus, quia tunc facit ſenſum, quod negatio coniunctionis albedinis cum homine eſt de eſſentia hominis, quod patet eſſe falſum, quia ſequeretur hominem non poſſe coniungi cum albedine; ſimilis autem eſt conſequentia, quam facit Scotus in ſupradictis terminis, natura, vt natura eſt de ſe hæc, ergo natura, vt natura, communis eſt, & non propria, natura enim communis idem eſt, quod non propria.

86 Faber theor. 93. c. 3. reijcit hanc Caiet. ſolutionem, quia Doctor non arguit à propoſitione negatiua ad affirmatiuam de prædicato infinito, ſed à negatione vnius contrarij ad affirmationem alterius, quæ conſequentia ex Ariſt. cap. de oppoſitis eſt validiſſima, quando cōtraria non habent medium, vt ſi dicatur numerus binarius nō eſt impar, ergo eſt par, eſt bona conſequentia, quia inter hęc cōtraria non datur medium; ita pariter ſi dicatur, natura nō eſt de ſe hęc, & particularis, ergo eſt cōmunis, eſt bona conſequentia, quia inter eſſe particulare, & vniuerſale nullum eſt medium, & hoc pacto ait tenere conſequentiā Scoti. Hæc confutatio non placet, quicquid enim ſit modò de conſequentia Doctoris, de qua poſtea, malè confundit Faber cōmunitatem naturæ cum vniuerſalitate, quia vt docet Doctor cit. 2. d. 3. q. 1. præſertim, in fine cōmunitas conuenit naturæ à parte rei, & ex ſe, vniuerſalitas verò per intellectum tantum; & in corpore quæſiti inquit, quod licet natura de ſe ſit cōmunis, tamen de ſe nec eſt vniuerſalis, nec particularis, quia vtrumq; ſibi conuenit ab extrinſeco, vniuerſalitas per intellectum, particularitas per differentiam contrahentem; ſit ergo inter particulare, & vniuerſale hoc pacto datur medium, non benè teneret conſequentia Doctoris per locum ab oppoſitis, vt Faber contendit. Sed quicquid ſit de replica Fabri ad Caiet. non videtur argumentum adductum, cui reſpondet Caiet. haberi in terminis apud Doctorem, & præſertim in illa 3. d. ſecundi q. 1. ſolùm ibi ab initio quęſtionis ad oppoſitum ſic arguit, cui de ſe conuenit vnum oppoſitum, ei de ſe repugnat aliud oppoſitum; igitur ſi natura de ſe ſit vna numero, ex ſe repugnat ei multitudo numeralis; implicitè igitur tantum habetur conſequentia illa à Caiet. impugnata apud Doctorem, explicitè tamen apud alios Scotiſtas, qui planè ex vi illius noluerunt affirmare, quod naturæ poſitiuè conueniat negatio hæcceitatis, atq; ideò de ſe habere repugnantiam ad hæcceitates, vt arguit Caiet. quia ſic argumentum potius concluderet oppoſitum intenti eorum; ſed ſolùm concludere voluerunt, non eſſe repugnantiam in natura, vt ab hæcceitate ſeparetur, quia cum ex ſe non ſit hæc, ideſt eſſentialiter ſingularis, illi ex ſe non repugnat eſſe non hanc, ideſt non coniunctam cum hac hæcceitate, quia quantum eſt de ſe poteſt eſſe cum alia hęcceitate, & hoc etiam eſt, quod Doctor probare contendit loc. cit.

87 Sed quantum attinet ad argumentum in ſe non benè ſolui-

tur a Caietan. quamuis enim concederetur regulam illam non valere cum reduplicatione in prædicatis accidentalibus, in quibus ipſe exemplificat, vt notat Doctor 3. diſtinct. 3. quæſt. 1. G. vniuerſaliter tamen valere videtur in prædicatis eſſentialibus primi, & ſecundi modi, vnde valet dicere, Deus inquantum Deus non eſt viſibilis, ergo Deus inquantum Deus eſt inuiſibilis; Deus inquantum Deus non eſt finitus, ergo Deus inquantum Deus eſt infinitus; materia inquantum materia non eſt determinata, ergo materia inquantum materia eſt indeterminata, cum ergo hoc prædicatum communitatis conueniat naturæ in ſecundo modo dicendi per ſe, vt propria eius paſſio, & ſolum vniuerſalitas, & ſingularitas ſint prædicata accidentalia, conſequentia in argumento illata optimè tenet. Accedit quod propriè loquendo in prædicatis accidentalibus ly *inquantum* non tenetur reduplicatiue, reduplicatio enim vt dictum eſt prima parte Inſtit. Logic. denotat id, quod immediate ſequitur, eſſe cauſam præciſam, & formalem inhærentiæ prædicati ad ſubiectum in primo, vel ſecundo modo, aut diuiſionis ab eo; cum autem dicimus, homo inquantum homo non eſt albus, non eſt ſenſus, quod humanitas ſit cauſa formalis, & præciſa, cur homo non ſit albus, quia tunc homo nunquam eſſe poſſet albus, benè tamen cum dicimus, quod homo, quatenus homo, non eſt rudibilis. Denium aliud eſt loqui de negatione ſingularitatis, aliud de negatione coniunctionis cum ſingularitate, per illud argumentum à negatiua de prædicato finito ad affirmatiuam de infinito natura non eſt ſe hæc, ergo de ſe eſt non hæc, vtique concluditur negationem ſingularitatis ſecundum ſuam eſſentiam conuenire naturæ, ſicut negatio lapidis ſecundum eſſentiam ſuam ſequitur humanitatem, non tamen concluditur negatio coniunctionis ſingularitatis cum natura, & ideò falſum eſt, quod aiebat Caiet. conſequens illud facere ſenſum, quod negatio coniunctionis cum ſingularitate eſt de eſſentia naturæ, ſolùm enim facit hunc ſenſum, quod naturæ conuenit eſſentialiter negatio albedinis, quatenus nunquam affirmari poteſt cum veritate naturam eſſe formaliter & eſſentialiter ſingularitatem, nam & negationes prædicatorum ſimpliciter repugnantium alicuius, quamuis conſtitutiuè non pertineant ad eſſentiam rei, conſecutiuè tamen ſpectant, quatenus neceſſariò conſequuntur ad prædicata propria eſſentialia, vt negatio brutalitatis conſequitur in homine ad rationalitatem vt explicatum eſt part. 2. Inſt. tract. 1. cap. 3.

88 Quintò, & vltimò, quod natura humana non ſit ex ſe intrinſecè determinata ad hæcceitatem Petri, ſed omninò indifferens, determinata vero ſolùm extrinſecè, conuenit naturæ a parte rei, & non per operationem intellectus, & conſtat ex dictis, & Aduerſarij concedunt, ergo verè à parte rei natura humana exiſtens in ſingularibus habet ex ſe talem communitatem negatiuam. Conſequentia probatur nil enim aliud eſt naturam exiſtentem eſſe ex ſe communem negatiuè, niſi ipſam etiam ſub exiſtentia non eſſe intrinſecè determinatam ad aliquam indiuidualem differentiam, ſed tantùm extrinſecè, & per accidens; & naturam eſſe indeterminatam negatiuè apud Scotiſtas non eſt aliud, quam naturam ex ſe non habere principium illam determinans, quo fiat propria vnius.

Reſpondent Aduerſarij id conuenire quidem naturæ ſecundum ſe, ſed ly *ſecundum ſe* dicit præciſionem, & ſolitudinem, vndè hanc indeterminationem non habet in indiuiduis in ſtatu exiſtentiæ, quia hic non eſt ſtatus præciſionis, & ſolitudinis. Contrà, quia vt dictum eſt num. 85. falſum eſt ly *ſecundum ſe* ſumi negatiue ita ut ſignificet ſtatum ſolitudinis, & idem quod ſolitariè, ſed ſumitur poſitiuè, vt dicit prædicata eſſentialia naturæ primi, & ſecundi modi, quæ adhuc natura includit exiſtens à parte rei. Tum quia falſum eſt naturam tantùm per intellectum præſcindere ab hæcceitate, nam præſcindit etiam ex natura rei, vt conſtat ex quæſt. præced. cum eam non includat in ſua eſſentia, quæ quidem præciſio optimè ſtat cum coniunctione naturæ cum hæcceitate, nec eam tollit, quia aliud non importat, quam naturam ex ſe non habere hæcceitatem, ſed ab alio, vt dictum eſt ſupra nu. 16. Tum quia vt ſæpius inculcatum eſt hæc indeterminatio negatiua naturæ non tollitur a ſingularitate ſuperueniente, quia determinatio per ſingularitatem non opponitur indeterminationi per principia eſſentialia ex dictis nu. 83. Tum præterea, quia nulla eſt repugnantia, quod idem ſit determinatum extrinſecè, & indeterminatum intrinſecè, ſic enim dicimus materiam ſub hac forma ſuperficiem ſub hoc colore eſſe extrinſecè determinatam, ſed adhuc intrinſecè determinatam ad hominem; ſic futurum contingens dicitur determinatum ad alteram partem extrinſecè, & adhuc intrinſecè ad vtramque indeterminatum. Tum tandem quia de natura etiam exiſtente in indiuiduis verum eſt dicere non eſſe determinatam ex ſe, ſed aliundè, ergo etiam in illis retinet ſuam indeterminationem.

ARTICVLVS II.

Argumenta contrà communitatem naturæ ſoluta.

89 AVreolus 2. d. 9. quæſt. 2. art. 1. putans opinionem Scoti de communitate naturæ coincidere cum opinione Platonis ſic eam impugnat, nam data tali vnitate naturæ communis in indiuiduis non poſſet Deus ſub vna ſpecie vnum creare, vel annihilare indiuiduum, quin omnia crearet, vel deſtrueret; conſequentia probatur, quia ſi annihilaret totum indiuiduum, aut tollit totam ſuam realitatem, & tunc cum realitas illa ſpecifica ſit in alijs indiuiduis, quibus eſt communis, oportet eam in alijs annihilari, quod ſi non, ergo tota entitas indiuidui non eſt annihilata, & ſic proportione ſeruata idem probatur de creatione. Tum 2. quia hinc ſequitur vnum hominem eſſe duos homines, quia haberet humanitatem in communi, & aliam quoque peculiarem ſibi. Quod ſi dicas naturam communem non eſſe à particulari diſtinctam, ſed fieri propriam Petro v. g. per Petreitatem, quæ ipſam trahit ad eſſe indiuiduum, nec ſuper ipſam addit aliam humanitatem, ſed proprietatem illam contrahentem. Inſtat Aureol. quia vel poſt illam propriationem factam verum eſt dicere, quod aliqua res ſit communis Sorti, & Platoni, vel non, ſi ſic; cum illa humanitas appropriata ſit communis, adhuc ſequitur indiuidua non differre ſubſtantialiter inter ſe, ſed ſolùm hypoſtaticè, ſicut diſtinguuntur diuinæ perſonæ, ſi non, tunc ſequitur quod nulla realitas erit communis, vel ſi aliqua ſit communis alia ab illa propria humanitate, tunc vnus homo erit duo homines, vt prius. Tum 3. quia per eandem rationem, qua ponitur natura communis ſpecifica, ſic etiam poni debebit generica, vt patet, quod tamen eſt falſum, quia ſic eſſent multæ ſubſtantiæ diſcretæ in vna ſubſtantia, impoſſibile autem eſt vnam ſubſtantiam ex pluribus ſubſtantijs per ſe conſtitui. Tum 4. vel illa realitas communis v. gr. humanitas in prædicatur identicè, & formaliter de inferioribus Sorte, ſcilicet, & Platone, quod verum ſit dicere, hæc humanitas eſt Sorteitas, & è conuerſo, aut non; ſi primum tunc vna res prædicaretur identicè de pluribus realiter differentibus, & eſſet quaſi vna res communis pluribus realiter, ſicut eſt in diuinis; ſi ſecundum, tunc cognoſcendo humanitatem nihil omnino cognoſceretur de Sorte, quia aliud omninò eſt. Tum demum, quia ſi natura eſt ſic communis, tunc quando Sortes generat Platonem, vel non generaret totum Platonem, vel idem generaret ſe, niſi dicatur, quod generatio non eſt aliud, quam communicatio eſſentiæ per tranſmutationem in alio, ſicut dicimus de eſſentia in diuinis.

Deindè in corpore articuli probat opinionem Scoti eſſe opinionem Platonis, quia inquit non fuiſſe opinionem Platonis, vt paſſim ei tribuitur, quod Ideæ eſſent ſeparatæ à ſingularibus loco, & ſubiecto, ſed erant ſeparatæ ſeparatione reali, quia erant realiter aliud ab indiuiduis, quibus erant communes, & erant omninò ingenerabiles, & incorruptibiles, & iſtæ, & illæ erant homines, & ſic de indiuiduis aliarum ſpecierum, & hunc intellectum tangit Philoſophus 7. Met. qui dicit, quod apud illos generatio fiebat per ingreſſum, & egreſſum, itaquod mens Platonicorum erat, quod Idea erat realitas intra indiuiduum, ſed tamen extrà, non per ſeparationem localem, ſed entitatiuam, quia erat realiter diſtincta ab indiuiduo, & realitas iſtius Ideæ communis fiebat hæc, & illa particularis per materiam contrahentem, & hoc modo Callias, & Sortes non differunt, niſi per materiam, & in hoc ſenſu arguit Ariſt. contra illam opinionem 7. Met.

90 Reſpondeo hæc argumenta militare contrà communitatem naturæ per inexiſtentiam, vt patebit quæſt. ſeq. quaſi vna, & eadem entitas ſit adæquate in pluribus, cum aliqua vnitate, quæ ſit minor numerali, non autem contra communitatem naturæ per indifferentiam, nam ſic opinantes multiplicant naturam in indiuiduis cum ſua vnitate formali, vt infra dicemus, & hoc fatetur etiam ipſe Aureol. cit. art. 2. quia ergo nos quoque tenemus naturam eſſe pluribus communem ſolùm per indifferentiam, quatenus natura quæ eſt in Petro quantum eſt ex ſe poterat etiam eſſe in Paulo, hinc primum argumentum nos minimè premit, nam Petro deſtructo deſtruitur quælibet eius realitas tam communis, quam particularis, nec aliquid entitatis eius adhuc ſuperſtes manet in Paulo, quia natura eius erat communis Paulo per indifferentiam ſolùm, non verò per inexiſtentiam, quaſi natura Petri, & natura Pauli ſint vna, & eadem entitas. Ad 2. reſpondetur, vt ibi, ex dictis n. 70. ad replicam dico poſt appropriationem naturæ iam factam extrinſecè, adhuc intrinſecè remanere communem; non quidem per inexiſtentiam, quaſi vna, & eadem natura ſit in pluribus indiuiduis, ſed per indifferentiam, quatenus licet alia ſit natura Petri a natura Pauli, tamen quæ Petrum conſtituit ita benè poterat conſtituere Paulum, & è contra, & ideo non ſequitur Petrum, & Paulum diſtingui præciſè hypoſtaticè, vt perſonas diuinas, cum vnitate naturæ, quia non eſt vna natura in Petro, & Paulo, ſed alia, & alia; benè tamen verum eſt, quod licet natura Petri, & Pauli non ſint vna, & eadem entitas, ſed diuerſæ, tamen illa indiuidua non diſtinguunt per ſe ſumptæ; & ab hæcceitatibus præciſæ, cum quia vt ſic ab exiſtentia præſcindunt, atque ideò diuerſitatem realem indiuiduorum fundare nequeunt quia hæc petit extrema exiſtentia vnumquodque per propriam exiſtentiam, tum quia cum ſint realitates communes per indifferentiam, ſunt rationes potius aſſimilandi indiuidua ſub eadem ſpecie, non verò diſcernendi vnum ab alio, ſed hoc eſt munus hæcceitatum, vt dictum eſt ſupra num. 59. & ſeq.

91 Ad 3. conceditur totum, cum enim tam conceptus generici, quam ſpecifici ſint prædicamentales, fundatur quilibet in vna realitate communi, quæ habet propriam vnitatem formalem, cum hoc ſolùm diſcrimine, quod vnitas formalis naturæ genericæ minor adhuc erit vnitate ſpecifica, vt potè quæ magis recedit ab vnitate omnium maxima, quæ eſt numeralis; nec inconueniens in vna numero ſubſtantia plures ſuperiores includi inter ſe etiam diſcretas non quidem numero, quia omnes per eandem hæcceitatem indiuiduantur, ſed diſtinctione formali, quæ nata eſt inter ſolas verſari formalitates, & benè poteſt vna per ſe ſubſtantia conſtitui ex pluribus, quarum

quarum vna ſit per ſe actus, & alia per ſe potentia metaphyſicè, ſicut phyſicè conſtituitur vnum per ſe compoſitum ex materia, & forma, quia vnum eſt per ſe actus, & aliud per ſe potentia. Dices id videri contrà Doctorem 2.d.3. quæſt.1.§ *contra iſtud*, nam ibi in ſecunda ratione vnitatem formalem, quæ eſt minor numerali, & in qua fundatur naturæ communitas, ſoli ſpeciei attribuere videtur, non autem generi. Reſp. non ſolùm in illa ſecunda ratione, ſed etiam in alijs ferè omnibus loqui de vnitate formali naturæ ſpecificæ, quia hæc eſt manifeſtior, & numerali proximior, non autem quia natura quoque generica ſuam non habeat proportionatam formalem vnitatem, & communitatem ex natura rei, cum eadem ratio militet vtrobique, & de omnibus gradibus prædicamentalibus. Ad 4. humanitas, vt ad Sortem contracta, non niſi de Sorte prædicari poteſt formaliter, & eſſentialiter, quia in ipſo quidditatiuè includitur, & de Sorteitate identicè tantùm, quatenus identificatur realiter illi, non tamen in ea quidditatiuè includitur, quoniam contrahibile nunquam ſic includitur in contrahente, ſed in communi conſtituto ex vtroque. Quia tamen adhuc humanitas Sortis eſt intrinſecè communis per indifferentiam, potentiam quandam habet remotam, vt poſſit quoque de alijs indiuiduis prædicari, ſi per intellectum à Sorteitate præſcindatur, ac illi tribuatur indifferentia poſitiua merito cuius poteſt de omnibus, & ſingulis prædicari per modum vniuerſalis prædicatione dicente, hoc eſt hoc, vt dictum eſt diſp.4.log.q.2.art.3. explicando naturam vniuerſalis, & ſic patet quomodo ex hoc non admittitur vna res communis pluribus, ſicut eſt in diuinis. Ad quintum procedit ſimiliter contrà communitatem naturæ per coexiſtentiam, non autem per indifferentiam, nam ſecundum hanc poſitionem benè ſtat, & intelligitur, quomodo Sortes totum Platonem generet, & non ſeipſum, quia non eſt vna, & eadem natura in Sorte, & Platone realiter, ac entitatiuè, ſed ſolum per indifferentiam, quatenus natura conſtitutiua vnius poterat quantum eſt de ſe etiam aliud conſtituere diſiunctim.

Ad illud de opinione Platonis, ſatis de mente illius dictum eſt q. 2. & qualis ſit eius ſententia, prout illi imponitur ab Ariſt. ſecundum communiorem Peripat. ſententiam; ſed ſi etiam talis fuerit, qualem refert Aureol. adhuc falſum eſt cum ea coincidere noſtram ſententiam de communitate naturæ, quod ex multis capitibus oſtendi poteſt, nam Plato ex relatione Aureol. ponebat naturam ab indiuiduis realiter diſtinctam Scotus autem ponit eam realiter identificatam, vt dictum eſt quæſt.2. & ſolum formaliter diſtinctam, vt conſtat ex quæſt.3. Plato eam poſuit ingenerabilem, & incorruptibilem, Scotus verò generabilem, & corruptibilem ſaltim mediatè, & remotè, vt expreſsè docet 3.d.22.q.vn.H. tandem Plato ponebat naturam communem per inexiſtentiam, Scotus verò ponit eam communem per indifferentiam tantùm, vt conſtabit q. ſeq. ex quo patet magnum adhuc intereſſe diſcrimen inter opinionem Scoti, & Platonis, etiamſi talis fuerit, ſicut eam refert Aureolus, nec ipſum ſatis percepiſſe mentem Doctoris noſtri in hac materia.

92 Secundò idem Aureol. cit. art. 2. probat naturam nec eſſe communem per indifferentiam, licet ingenuè fateatur hunc modum tuendi communitatem naturæ eſſe valdè pulchrum, & ſubtilem, & ceteris præſtantiorem; primò quia etiamſi ponatur communis tantùm per indifferentiam, adhuc ſequitur, quod Sortes, & Plato non differunt quidditatiuè, & realiter, ſed per ſolas proprietates hypoſtaticas, vt perſonæ diuinæ, probatur conſequentia, quia adhuc ſecundum hanc viam eſt vna natura in Sorte, & Platone, ergo non differunt in natura, ſed tantùm in perſonis, vt euenit in diuinis. Deindè omnem realitatem indifferentem ad plura poteſt Deus transferre ab vno eorum in aliud, vt patet de materia prima reſpectu formarum; ſi ergo natura eſt de ſe ad plures hæcceitates indifferens, poterit ſaltim à Deo transferri de vna in aliam. Si dicas id fieri non poſſe, quia natura identificatur cum hæcceitate, ſub qua iam eſt producta, & pro tanto dicitur ad eam indifferens, quatenus eam non includit in ſua formali ratione. Contra, quæris per quid humanitas Sortis ſibi appropriat Sorteitatem, non ex ſe, quia de ſe ponitur indifferens, ergo per aliquod additum, quod tollit ab ea indifferentiam, & ſic per illud additum ante aduentum Sorteitatis natura erit indiuidua. Item in eodem genere ſunt actus, & potentia, ergo in eodem genere debet poni vnitas potentialis ad recipiendum actum, in quo eſt potentia ad illum actum, ſed potentia ad plurificari, qua humanitas dicitur poſſibilis concipi vniuerſalis non eſt in re, ſed tantùm in intellectu; ergo humanitas, vt indifferens hoc eſt, vt poſſibilis eſt plurificari, non eſt in re, ſed tantùm in intellectu. Demum omne quod eſt vnum numero eſt ex Boetio, ergo omnis entitas eo ipſo, quod eſt extrà intellectum eſt ſingularis de ſe, nec debet quæri alia cauſa ſuæ ſingularitatis.

93 Reſp. negando conſequentiam cum probatione, quia ſecundum hanc viam eſt quidem vna natura in Sorte, & Platone non per inexiſtentiam, ſed per indifferentiam tantum, vnde abſolutè loquendo alia eſt natura in Sorte, & alia in Platone, & ideò longè diuerſa eſt communitas naturæ creatæ indiuiduis à communitate diuinæ naturæ tribus diuinis ſuppoſitis, quia illa communicatur ipſis per ſui diuiſionem, & multiplicationem, non ſic natura diuina, quæ eſt eadem numero in tribus. Ad 2. Canonicus 1. Phyſ. qu.6. art.1. in fine & Tromb. 7. Met. q.8. in fine dicunt illud aſſumptum non eſſe vniuerſaliter, & abſolutè verum, ſed tantùm quibuſdam ſeruatis conditionibus, quarum prima eſt, quod illud, quod eſt ens mutabile, ſit ſingulare, cum motus, & operatio dicantur eſſe ſingularium ex 1. Metaph. Secunda eſt, quod illa ſecundum quæ fit tranſmutatio, non ſint compoſſibilia, lac enim eſt indeterminatum ad albedinem, & dulcedinem, & tamen non realiter tranſmutatur ab vno in reliquum, qui ambo ſimul ſunt compoſſibilia, tertia eſt, quod illud quod eſt indifferens, & tranſmutabile non neceſſariò determinet ſibi aliquod vnum illorum, nam ſi aliquod ſibi neceſſariò determinat, non tranſmutabitur ab vno in reliquum; vltima conditio eſt, quod ex ipſo indifferenti, & illo ad quod eſt indifferens, non fiat aliquod vnum identicè, & realiter. Ex quo ſequitur, quod cum natura indifferens ad ſingularia non ſit quoddam ſingulare exiſtens, eſtò exiſtat in ſingularibus, & cum ipſa ſingularia ſint compoſſibilia in eadem natura, & vltimò cum ea natura, & ſingularitate fiat aliquod vnum identicè, & realiter non ſequitur ipſam, ſcilicet naturam poſſe realiter tranſmutari ab vno in reliquum. Hæc tamen ſolutio non placet, nam omnes conditiones, quę adducuntur pro veritate illius propoſitionis videntur principium petere, & inſtantiam in propoſito adducere, vel ſaltim naturæ non deficere; cum enim dicitur primam conditionem deficere naturæ, quia ipſa non eſt ſingularis de ſe, ſed vniuerſalis, & communis, hic petitur principium, quia id eſt quod controuertitur, & intendit argumentum concludere, ſecunda conditio non videtur naturæ deficere, quia plures ſingularitates non afficiunt vnam naturam, nam ipſa eſt indifferens ad omnes diſiunctim, non coniunctim, & ideò non ſunt ſimul compoſſibiles cum ea; tertia quoque vel conuenit naturæ, vel nil obſtat veritati propoſitionis, nam ſi aliquam differentiam ex ſe neceſſariò ſibi natura determinat, iam de ſe non erit indifferens, quod ſi nullam ſignatè ſibi determinat, ſed tantùm aliquam vagè, hoc non obſtat quin poſſit natura de vna mutari in aliam, ſic enim materia quoque aliquam formam vagè ſibi neceſſariò determinat, ſed quia nullam ſignatè, ideò de vna in aliam tranſmutari poteſt; vltima demum palam principium petit, ex hoc enim quod natura eſt indifferens ad ſingularitatem prætendit argumentum probare non poſſe ex ipſa, & differentia fieri vnum identicè, & realiter, ſiue non poſſe cum differentia identificari, alioquin non eſſet ad eam indifferens, cum indifferentia directè opponatur tali identitati.

94 Potius ergò ex alijs inſtantijs extrà propoſitum oſtendi debet aſſumptum ab Aureolo non eſſe vniuerſaliter verum, futuram namque contingentia intrinſecè indifferentia ſunt ad vtramque contradictionis partem, & ſolùm extrinſecè determinata ad alteram à diuina voluntate, & tamen ob hanc determinationem extrinſecam non poſſunt tranſire ad alteram partem contradictionis, imò in opinione probabili multorum veritas futurorum eſt cum ipſis realiter identificata, eſtò intrinſecè ſint indifferentia ad vtramque partem; ſic etiam diuina voluntas, vt notat Doctor 1.d.39.G. & L. eſt indifferens ad oppoſita obiecta pro quacunque certa temporis differentia, & tamen ipſa non poteſt modò tranſire ſuprà vnum, modò ſuprà aliud ob eius immutabilitatem, imò poſtquam tranſiſſe intelligitur ſuprà vnam partem contradictionis v.g. quod mundus ſit futurus, non obſtante intrinſeca eius indifferentia ad oppoſitum ſecundum omnes Theologos decretum de mundi exiſtentia cum entitate neceſſaria diuinæ voluntatis, vel volitionis realiter identificatur; ſic igitur in propoſito admitti poteſt & debet natura communis ita paſſiuè indifferens ad indiuiduationes, vt quando producta eſt ſub iſta, quam de facto habet, potuerit pariter in illo priori æquè benè produci cum alia, nec adhuc ex tali indifferentia deducere liceat realem diſtinctionem naturæ à differentia, & liberum tranſitum ab vna in aliam, tum quia talis tranſitus omninò impeditur ab vnione earum, quæ fit per realem identitatem, tum quia talis indifferentia naturæ ad indiuiduationes non eſt phyſica, & ſubiectiua, qualis eſt indifferentia materiæ ad formas, ſed metaphyſica, & obiectiua modo iam explicato n.36. & 37. rurſus n.74. & 75. Cum autem Aureol. contrà hanc ſolutionem replicat quærens per quid humanitas Sortis ſibi Sorteitatem appropriet, iam ſufficienter huic quæſito ſatisfactum eſt ſuprà n. 69.

Ad 3. aſſumptum negatur à Scoto 2.d.16. quæſt. vn. § *rationes iſtæ*, & alibi frequenter, quia accidens immediatè in ſubſtantia recipitur; ſed quicquid ſit de illo aſſumpto, negatur modò ſubſumpta minor, nempe quod potentia naturæ ad plurificari ſit tantùm in intellectu, & non in re, ſi ſermo ſit de potentia remota, conceditur tamen de potentia proxima, & ſic ſequitur tantùm naturam non habere in re indifferentiam poſitiuam, per quam dicitur vniuerſalis, ſed tantùm in intellectu, quod tamen non obſtat, quin adhuc habeat in re indifferentiam negatiuam. Ad 4. dicitur ex Scot. 2.d.3.q.6.lit.E. omne quod exiſtit in rerum natura eſſe vnum numero, & ſingulare, vel intrinſecè, & eſſentialiter, vt omnia indiuidua, vel extrinſecè, & denominatiuè, vt naturæ communes in ipſis incluſæ, quæ denominantur ſingulares, quia ſunt per ſingularitatem contractæ, eo modo quo corpus pro altera parte compoſiti dicitur animatum, non quidem intrinſecè, & eſſentialiter, ſic enim homo ſolùm dicitur animatus, quia eſſentialiter animam includit, ſed extrinſecè, & denominatiuè, quia eſt cum anima coniunctum, & ab ipſa informatum; de quo vide dicta diſp.4. log.q.1.art.1. ad 1. princ. ſoluendo rationes pro Heraclito, & Cratilo.

95 Tertiò, arguit Rubion. 2.d.3. qu.3. quia ſi humanitas eſt aliquid exiſtens in Sorte, & Platone, in quo à parte rei conueniant, aut eſt vna numero in vtroque vel vna in vno, & alia in alio; non primum, quia hoc tantum conuenit diuinæ eſſentiæ; ſi ſecundum, non plus indiuidua conueniunt in aliqua humanitate exiſtente in re extra, quam conuenientia in aliqua cuiuslibet eorũ propria differentia indiuiduali.

Tum 2. quia Sortes, & Plato ſunt plures homines, ergo plures habent humanitates realiter differentes, ſed plures humanitates diſtinctæ realiter nequeunt eſſe vna communis humanitas. Tum 3. humanitas Sortis eſt vna numero, ergo non de ſe communis. Neq; dicas eſſe vnam numero tantum extrinſecè per hæcceitatem ſibi coniunctam; quia nihil eſt vnum numero per illud, à quo diſtinguitur numero, ſed humanitas Sortis numero diſtinguitur à ſua differentia indiuiduali, ſi ſunt duo diſtincta in re extra, quodlibet enim duorum diſtinguitur numero ab alio. Tum 4. omne realiter productum eſt numero vnum, & a quacunque alia re diſtinctum, ſed ſi Sortes eſt aliquid ex hæcceitate, & natura conſtitutum, tam Sorteitas, quam humanitas ipſa eſt productum aliquid in re extra, nullum enim productum, quale eſt indiuiduum, eſt niſi ex rebus realiter productis conſtructum, ergo &c. Tum 5. diuina natura eſt vna res communis pluribus ſuppoſitis inter ſe realiter diſtinctis ob ſuam infinitatem; ergo natura creata ob ſuam finitatem non poteſt ſic eſſe communis pluribus. Tum tandem, quia Sortes non magis differt a Platone per differentiam indiuidualem, quam per humanitatem, quia quodlibet diſtinctum ab alio æqualiter diſtinguitur ab eo per ea, quæ æqualiter ſunt ſibi propria, & alteri, à quo diſtinguitur, repugnantia. ſed Sorti æquè propria eſt ſua humanitas, ſicut eius indiuidualis differentia, nec Platoni magis conuenit, nec conuenire poteſt ſua humanitas, quam ſua indiuidualis differentia, ergo &c.

96 Reſp. concedendo ſecundum membrum, & negando conſequentiam indè deductam, quia hæcceitas v. g. Sorteitas eſt ita de ſe propria Sortis, vt nullatenus poſſit conuenire Platoni, & ideò eſt ratio per ſe diſtinctiua indiuidualiter vnius ab alio, at humanitas non ita, quia quantum eſt ex ſe ita eſt indifferens ad conſtituendum Sortē, ſicut Platonem, & ideò nequit eſſe ratio diſtinctiua vnius ab alio, ſed tantum aſſimilatiua, vnde ſimilitudo, quæ inter Sortem, & Platonem reperitur, fundatur in tali vnitate naturæ, quæ non eſt vnitas per inexiſtentiam, ſed per indifferentiam. Ad 2. concedo Sortem, & Platonem habere plures humanitates realiter differentes, verum tamen eſt illas non fundare inter ſe realem diſtinctionem, niſi vt coniunctas ſuis hæcceitatibus, & quia humanitas Sortis ita Sortem conſtituit, vt quantum eſt de ſe poſſet æquè conſtituere Platonem, hoc pacto dicuntur habere humanitatem communem, ideſt eiuſdem rationis, cōmunem, inquam, per indifferentiam, non per inexiſtentiam; & in eodem ſenſu dicitur vna communis humanitas amborum, cum quo benè ſtat adhuc, quod alia ſit realiter, ac entitatiuè natura Sortis, & alia Platonis. Ad 3. reſpondetur vt ibi, ad impugnationem negatur humanitatem Sortis, numero diſtingui ab hæcceitate, quia ratio ſuperior cum inferiori non ponit numerum, cum omnes, & ſingulæ per eandem indiuiduentur hæcceitatē, neq; propriè dici poſſunt duo, vel duæ res, ſed vna, & ad ſummum dicentur duæ formalitates, qui numerus eſt tranſcendentalis, non prædicamentalis. Ad 4. omne realiter productum eſt vnum numero eo modo, quo productionem terminat; ſi terminat illam immediatè formaliter, & in ſeipſo, eſt ſingulare, & vnum numero intrinſecè, & eſſentialiter, vt Sortes, ſi verò illam mediatè tantum, & concomitanter terminat, & per identitatem cum eo quod per ſe primò terminat, eſt ſingulare, & vnum numero extrinſecè tantum, & denominatiuè, & quia gradus omnes metaphyſici, ſcilicet ſubſtantiæ, corporis, viuentis, animalis, & hominis ita producuntur in Sorte, vt docet Doctor 3. d. 22. q. vn. G. hoc ſecundo modo tantùm ſingulares dicuntur. Dices, quod concomitanter tantùm dicit produci, quatenus eſt idem cum eo, quod per ſe primò, & immediatè producitur, vel intimè attingitur ab actione producentis, vel non; ſi primum, ergo re vera eſt res ſingularis in ſeipſa formaliter, quia ſeipſa eſt terminus actionis ſingularis; ſi ſecundum, nihil erit, vel aliquid improductum. Reſp. concedendo intimè attingi, & negando cōſequentiam indè illatam, ad probationem dico, quod ſi per ly *ſeipſa* intelligis immediatè, & ſe ſola, negatur vllum gradum metaphyſicum, aut formalitatem ſic ſeipſa produci, quia non ſe ſola, & formaliter terminat actionem agentis, cum non habeat propriam exiſtentiā, ſed ſolùm concomitanter, & quatenus identificatur cum eo, cuius exiſtentia exiſtit. Ad 5. probat ſolùm in creatis non poſſe naturam eſſe pluribus communem per inexiſtentiam, & præſertim cum vnitate numerali, quia hoc eſt ſpeciale priuilegium diuinæ naturæ. Ad vlt. negatur aſſumptum, ad probationem conceſſa maiori, negatur minor, quia Sorti magis propria eſt Sorteitas, quam humanitas, quia Sorteitas eſt ei propria de ſe, ac eſſentialiter, itaut repugnet illi intrinſecè eſſe poſſe alterius, ſed humanitas eſt ei propria tantùm extrinſecè, & ob identitatem realem cum Sorteitate, alioquin ſecundum ſe, & ex principiis eſſentialibus, ita poteſt conuenire Platoni, vt modò cōuenit Sorti, & ideo nequit eſſe ratio illorū diſtinctiua, ſed tantū aſſimilatiua.

94 Quartò, arguitur ex Caiet. nullum particulare poteſt eſſe commune, quia eſſe particulare dicit eſſe proprium, at commune dicit eſſe non proprium, ſed omne exiſtens extra animā eſt particulare, ergo no poteſt eſſe cōmune. Tum 2. vt aliquid ſit commune in creaturis debet eſſe denudatum a principiis indiuidualibus, ſed nullum tale dari poteſt extra animam, ſed ſolum in intellectu, dum naturam præſcindit a differentiis, ergo &c. Tum 3. vnaquæq; natura ita eſt ad hoc indiuiduum determinata, vt non habeat aptitudinem ad eſſendum in alio, ergo &c. Probatur aſſumptum, quia nulla potentia, & aptitudo datur ad id, quod repugnat, ſed repugnat, vt quod eſt in vno realiter, & eſſentialiter, poſſit quoq; eſſe in alio ſiue coniunctim, ſiue diſiunctim, ergo &c.

Tum tandem, quia omne quod prædicatur de natura eſſentialiter, prædicatur quoq; & conuenit indiuiduis illius naturæ per primam regulam antepredicamentalem; ſi ergo indifferentia, indeterminatio, & communitas conuenit eſſentialiter naturæ, conuenit etiam indiuiduis, & de illis prædicabitur.

Reſp. idem eſſe poſſe particulare, & cōmune ſecundum diuerſas rationes, & ſic eſt de natura, quod intrinſecè, & ex ſuis principiis eſt cōmunis, ſed extrinſecè, & per differentiā additam ſit particularis, & ad hoc vt aliquid exiſtat in rerum natura, & extrà cauſas ſufficit, vt ſit vno, vel alio modo particulare. Dices, cui conuenit vnum oppoſitorum, reliquum cōuenire non poteſt, ergo nequit natura à parte rei eſſe ſimul cōmunis, & particularis, quia hæc opponuntur. Reſp. hæc opponi, ſi eodem modo ſumantur, non diuerſo, oppoſitio namq; attendi debet circa idem, reſpectu eiuſdem, ac eodem modo, quod non euenit in propoſito de natura, quia eſt cōmunis intrinſecè, & per ſe, ſingularis verò extrinſecè, & per accidens. Inſtabis adhuc, quando vnum oppoſitorum per ſe, & eſſentialiter competit alicui, oppoſitum aliud nec per ſe, nec per accidens illi competere poteſt, quia enim homo eſt rationalis, & riſibilis per ſe, non poteſt eſſe per accidens irrationalis, & irriſibilis, ergo ſi natura per ſe cōmunis eſt, non poteſt eſſe ſingularis per accidens, & extrinſecè. Reſp. ex Scot. q. 4. prolog. 10. concedendo aſſumptum de oppoſitis verè, & abſolutè, non de oppoſitis tantùm ſecundum quid, ſicut homini ſimpliciter nigro, & ſecundum totum, opponitur ſimpliciter album, & ſecundum totum, opponitur verò ſecundum quid album ſecundum dentes; & licet primum oppoſitum ſibi repugnet, non tamen ſecundum, ſed poteſt illi conuenire per accidens; ſic in propoſito cōmune per ſe, & intrinſecè opponitur ſingulari eodem modo ſumpto, non autem ſingulari extrinſecè tantùm, & per accidens, quia ergo natura per ſe, & intrinſecè communis eſt, ideò eodem modo nequit eſſe ſingularis nec per ſe, nec per accidens, quod tamen non obſtat, ne ſaltem eſſe poſſit ſingularis extrinſecè, & denominatiuè, quia hoc opponitur illi non ſimpliciter, ſed ſecundum quid. Ad 2. denudatio naturæ ab hæcceitatibus ſumi poteſt dupliciter; vel vt dicit ſeparationem ab illis, & ponit ſolitudinem in natura, vel vt dicit ſolam diſtinctionem formalem ab eis, ſeu excluſionem earum a ſuo conceptu formali; ſi primo modo ſumatur, vera quidem eſt minor, maior verò verificatur tantùm de communitate poſitiua, quæ conuenit naturæ per opus intellectus, non autem de cōmunitate negatiua, quia hæc non competit naturæ ratione ſolitudinis, vt ſuprà dixi, ſed ratione ſuæ eſſentiæ, & eſſentialis conditionis, vnde cum eſſentiā ſuam exiſtens in ſingularibus non amittat, neq; etiam amittit communitatem negatiuam; ſi verò denudatio ſumatur ſecundo modo, ſcilicet pro excluſione differentiarum ab eſſentia naturæ, vera eſt maior abſolutè loquendo, ſed falſa minor, quia inter naturam, & ſingularitatem datur præciſio ex natura rei, quatenus hæc re vera non inuoluitur in eſſentia illius, & non per intellectum tantùm.

98 Ad 3. negatur aſſumptum, ſi fiat ſermo de aptitudine remota, licet concedatur de proxima, ad cuius probationem concedo maiorē, cum repugnantia prouenit ab intrinſeco, nego cum venit ab extrinſeco, vt contingit in propoſito, nam talis repugnantia prouenit à differentia indiuiduali, non a ratione formali naturæ. Dices, ergo ſaltem per potentiam Dei abſolutam poterit natura eſſe ſine differentia indiuiduali, quia poteſt ſupplere omnem repugnantiam ab extrinſeco prouenientem. Reſp. poſſe ſupplere, non tamen in hoc ſenſu, quod cum ſemel habuit differentiam indiuidualem, poſſit per Dei potentiā deinceps illam amittere, & aliam acquirere, ſicut nec facere poteſt, quod propoſitio contingens iam determinata ad vnam partem, tranſeat deinde ad aliam, etiamſi repugnantia huius tranſitus ſit ſolùm ab extrinſeco; ſed ſicut dicitur ſupplere poſſe, quod Antichriſtus non ſit futurus, quatenus ſicut ab æterno decreuit eſſe futurum, ita potuit oppoſitum decernere, ſic poteſt ſupplere hanc repugnantiam extrinſecam naturæ, quia in eodem inſtanti, quo fuit à generante producta, & coniuncta cum hac indiuiduali differentia, poterat æquè benè, quantum eſt de ſe ſub alia produci, & cum alia coniungi modo explicato n. 74. & 75. Ad vlt. Faber. theor. 93. cap. 3. ait argumentum peccare per fallaciam, quia fit tranſitus a prædicatis primæ intentionis ad prædicata ſecundæ intentionis, putat enim quod cōmunitas naturæ ſit prædicatum ſecundæ intentionis, & propoſitio aſſumpta verificatur ſolùm de prædicatis primæ intentionis. Verùm error huius ſolutionis inde procedit, quia hic Auctor confundit ſæpè loc. cit. vniuerſalitatem cum communitate, & è contrà, quod fieri non debet, nam vniuerſalitas eſt quidem prædicatum ſecundæ intentionis, quæ naturæ conuenit a parte rei, ſed tantùm per intellectum, ſed non ſic communitas, vt notat Doctor 2. d. 3. qu. 1. præſertim in fine, nam hæc conuenit naturæ præter quodcunq; opus intellectus, ſicut & vnitas minor numerali ſuper quam fundatur, natura enim communis ſicut eſt a parte rei, ſic habet propriam vnitatem, & communitatem nullo intellectu conſiderante, & propterea vnitas, & communitas, de quibus hic loquimur, ſunt prædicata primæ intentionis.

Aliter ergo dicendum ex dictis diſp. 6. log. q. 4. in declaratione illius regulæ antepredic. ex Scot. 1. d. 4. quæſt. 2. prædicata, vel attributa alicuius naturæ duplicis eſſe generis, quædam ipſi competunt, vt ſupponit ſimpliciter pro ſuo, ſcilicet immediato ſignificato præciſè ſumpto, & ipſi conueniunt, vt diſtinguitur ab inferioribus ſuis; quædam vero illi competunt, prout ſuppoait abſolutè, vel perſonaliter, & hæc prædicata non ponunt differentiam inter naturam, & ſuppoſitum;

Digitized by Google

tum; illa ergo propoſitio, & regula anteprædicamentalis vera eſt de prædicatis, quæ competunt naturæ ſupponenti abſolutè, vel perſonaliter, non autem ſupponenti ſimpliciter, communitas autem eſt prædicatum primi generis, non ſecundi. Dices, vnitas formalis propria naturæ dicitur etiam de indiuiduis, verum enim eſt dicere, quod Petrus eſt formaliter vnus, ergo etiam communitas. Negatur paritas, quia communitas eſt attributum primi generis, at vnitas formalis eſt attributum ſecundi generis. Inſtabis iterum, ſi vnitas formalis naturæ poteſt de ſuppoſito enunciari, ergo etiam communitas. Reſp. vnitatem formalem bifariam conſiderari poſſe, vel quatenus eſt indiuiſio quædam per eſſentiales differentias; & quatenus communis eſt, ac minor vnitate numerali; primo modo poteſt etiam dici de ſuppoſito, quia vt ſic non eſt prędicatum ponens differentiam inter naturam, & ſuppoſitum, at ſecundo modo minimè, quia ſic eſt prædicatum ponens talem differentiam, & ideò negatur conſequentia.

99 Quintò, arguit Ouuied. controuerſ. 3. log. punct. 2. & 3. vbi non eſt diſtinctio à parte rei nec etiam poteſt eſſe contractio, ac indifferentia, nil enim ad ſeipſum contrahitur, neq; ad ſeipſum eſt indifferens, ſed natura nullo pacto à parte rei ſecernitur à differentia indiuiduali cum qua eſt coniuncta, ergo, &c. Tum 2. admiſſa etiam diſtinctione formali inter illa, adhuc tamen identificantur realiter, ſed ſic identificata neq; de potentia Dei poſſunt ſeparari, ergo nullus poteſt aſſignari ſtatus, in quo natura Petri talem habeat indifferentiam ad Petreitatem, vt poſſit ab ea ſeparari, & per conſequens nullus; in quo poſſit contrahi. Tum 3. quia admiſſi tali indifferentia adhuc non poſſet natura ad plura indiuidua coniunctim contrahi, ſed tantùm diſiunctim; ergo adhuc entitas illa per plures hæcceitates contrahibilis ſub diſiunctione à parte rei non eſſet vniuerſalis. Tum 4. hæc cōmunitas non conuenit differentiæ indiuiduali Petri; ergo neque naturæ cum ipſa identificatæ, conſequentia patet, implicat enim aliquod prędicatum conuenire alicui formalitati, & non alteri cum ipſa idētificatæ, alioquin de eadem re contradictoria verificarentur. Tum 5. ante operationem intellectus non datur natura non ſingularis neque negatiuè, neq; præciſiuè, ergo neque datur communis negatiuè; probatur aſſumptum, quod nequeat dari natura non ſingularis negatiuè, vel priuatiuè, quia nihil intelligi poteſt carens illo, cum quo eſt identificatum; ſed quod neq; præciſiuè ex eo oſtenditur, quia in his, quæ realiter identificantur, non niſi intellectus beneficio poteſt reperiri pręciſio. Tum tandem, quia cōtradictio in his terminis reperitur, natura ante operationem intellectus non eſt ſingularis ex ſe, ſed ratione differentiarū, cum quibus identificatur, quia ante operationē intellectus nihil magis ex ſe poteſt conuenire rei, quam illud quod conuenit ratione formalitatis, cum qua eſt identificata, ſeu quæ eſt idem cum ipſa, quid enim magis realiter, & phyſicè poteſt conuenire entitati, quam illud, quod phyſicè, & realiter per ſeipſum illi competit?

100 Reſpond. negando minorem, vt ſatis conſtat ex quæſt. præc. Ad 2. fateor nullum dari ſtatum, in quo poſſit natura ſeparari à differentia, cum qua ſemel eſt producta, quia tamen in ſtatu poſſibilitatis non reſpicit determinatè ſingularitatem hanc vel illam, ſed vnam vagè, vt etiam Complut. fatentur diſp. 3. log. q. 5. num. 46. in eo ſtatu maximè elucet eius indifferentia modo ſuprà explicato nu. 36. & 37. & rurſus n. 74. & 75. vbi etiam quandam replicam Ouuied. contrà hanc ſolutionem excludo; deindè cum hæc indifferentia naturæ ad ſingularitates non ſit phyſica, & ſubiectiua, ſed tantùm obiectiua, & metaphyſica, opus non eſt eam explicare per poſſibilitatem ſeparationis naturæ à differentia, ſed ſufficit ſi explicetur per excluſionem differentiæ, conceptu quidditatiuo naturæ, vt ſcilicet dicatur indifferens etiā ad hæcceitatem, cum qua eſt producta, quatenus eam non includit in ſua formali ratione; in quo ſenſu adhuc magis liquet quomodo etiam in ſtatu contractionis ſuam retineat indifferentiam ſaltim negatiuam; & contrà ſimiles argumentationes, quas magno feruore ſolent in hac materia Aduerſarij vrgere, debent afferri inſtantiæ allatæ ſuprà num. 94. de indifferentia futurorum contingentium, quam adhuc ipſa retinent etiam poſt determinationem diuinæ voluntatis, & pariter de indifferentia diuinæ voluntatis, quam retinet cum identitate diuinorum decretorum. Ad 3. concedo totum, non enim ait Scotus dari naturam vniuerſalem à parte rei, ſed communem negatiuè, quia ad hanc ſufficit indifferentia negatiua, & aptitudo remota, vt poſſit eſſe in pluribus diſiunctim; ad vniuerſalitatem verò requiritur in natura indifferentia poſitiua, & aptitudo proxima, vt poſſit eſſe in pluribus coniunctim, quam vtique indifferentiam nequit natura habere, niſi per opus intellectus. Ad 4. negatur conſequentia cum eius probatione, quia de eadem re ob ſolam formalitatum diuerſitatem à parte rei poſſunt prædicata contradictoria enunciari abſque contradictione; quomodo autem hoc ſit poſſibile, & quænam ſint huiuſmodi prædicata contradictoria declaratum eſt ſuprà diſp. 6. nu. 227. & 240. & 310. & rurſus in hac ipſa diſp. num. 55. vbi hoc argumentum de contradictoria ſolutum eſt, quod etiam affertur à Rubion. loc. cit. Dices, ergo ex contradictione nunquam inferre poſſemus diſtinctionem realem inter aliqua duo, quia diceretur ſufficere diſtinctionem formalem ex natura rei pro euitanda contradictione. Negatur conſequentia, tunc enim contradictio infert etiam realem diſtinctionem propriè dictam, quando aliquid verificatur ſimpliciter de vno, quod de alio realiter verificari non poteſt, ſicut exiſtentia verificatur de Paulo realiter, ſed non verificatur vllo modo de Petro iam defuncto, talis, inquam, contradictio infert diſtinctionem realem inter illa, de quibus verificatur; quando autem vnum contradictorium verificatur de vno extremo, vt ex natura rei diſtinguitur ab alio, cum quo eſt realiter idem, tunc non repugnat alteri extremo realiter, ſed tantum formaliter, ſicut realiter eſt verum dicere, quod intellectus vult, voluntas intelligit, & ſenſus eſt, quod eſt eadem res, quæ intelligit, & vult, non tamen eſt verum formaliter, quia non ſit hoc per eandem formalitatem.

101 Ad 5. negatur aſſumptum cum eius probatione quoad vtramque partem, quamuis enim ante operationem intellectus non detur natura non ſingularis ſimpliciter & abſolutè loquendo nec negatiuè, nec præciſiuè, datur tamen non de ſe ſingularis, non de ſe hæc, quod eſt eſſe negatiuè commune, quatenus in ſua ratione formali non includit ſingularitatem; vnde ad 1. probationem dico adhoc vt detur à parte rei natura ſic communis, minimè opus eſt, vt intelligatur carent ſingularitate, quia id eſſet diuidere, non præſcindere, ſed ſufficit, quod etſi cognoſcatur eſſe ſingularem à parte rei, intelligatur tamen non eſſe de ſe ſingularem, & ex principijs eius intrinſecis, ſed extrinſecè merito differentiæ ſuperadditæ; ad aliam probationem negatur in his quæ realiter identificantur, dari tantùm præciſionem per opus intellectus, quandoquidem cum iuxtà principia noſtra poſſint quæ realiter identificãtur adhuc diſtingui ex natura rei formaliter ob pluralitatem formalitatum in ea re imbibitarum, dari poſſunt inter illas præciſiones obiectiuæ ex natura rei iuxtà dicta diſp. 6. q. 56. Ad vlt. negatur contradictionem reperiri in his terminis, natura ante operationem intellectus non eſt ſingularis ex ſe, ſed ratione differentiarum, cum quibus identificatur, nam vt ipſe Ouuied. benè præuidit reſponſum iuxtà principia noſtra, magis ex ſe formalitati conuenit, quod ratione eiuſdem formalitatis conuenit, quam id quod ei conuenit ratione alius formalitatis, cum qua identificatur, vt v.g. magis conuenit intellectui eſſe principium intellectionis, quod ſibi conuenit ratione ſuæmet formalitatis, quam eſſe principium volendi, quod ei cōuenit ratione voluntatis, quæ eſt formalitas cum ipſo intellectu identificata realiter; item magis conuenit animali identificato cum rationali eſſe principium ſentiendi, quod conuenit ratione eiuſdem formalitatis animalis, quam eſſe principium ratiocinandi, quod illi conuenit non ratione formalitatis animalis, ſed ratione formalitatis rationalis, quæ identificatur cum formalitate animalis.

102 Præuidit Ouuied. hanc ſolutionem, & ait hanc doctrinam nos fefelliſſe, & eſſe cauſam noſtræ deceptionis, nam in re phyſicè eadem ante operationem intellectus non eſt hæc, & illa formalitas, quia has tantùm intellectus acies partitur in obiecto phyſicè, & realiter impartibili, & omnino ſimplici, ergo ante operationem intellectus non poteſt aliquid alicui entitati conuenire ratione vnius formalitatis, & non ratione alterius cum ea identificatæ, cum ante operationem intellectus non ſit vna formalitas, & altera, ſed ſimplex quedā, & indiuiſibilis entitas, ratione cuius conueniunt omnia, quæ entitati conueniunt intrinſecè per ſeipſam. Reſp. potius in hoc puncto Aduerſarios decipi, quia res creatæ non ſunt adeò ſimplices entitates, vt ipſi opinantur, metaphyſicè loquendo, nam in rerum eſſentijs variæ ſunt formalitates à parte rei imbibitæ, quæ ſunt varij gradus eſſentiæ eiuſdem rei, qui nec propriam poſſident exiſtentiam, nec phyſicam cauſalitatem terminare poſſunt, ſed omnes, & ſinguli exiſtunt exiſtentia illius integræ eſſentiæ, quam conſtituunt, & cuius ſunt gradus eſſendi, & ad eius productionem conſequi intelliguntur ſequela quadam, ſiue emanatione metaphyſica, vt ex inſtituto declaratum eſt diſp. 6. q. 11. art. 1. & diſput. 8. q. 6. art. 3. & hoc præſertim neceſſarium eſt ad ſaluãdam realitatem compoſitionis metaphyſicæ, & ſic in propoſito ante operationem intellectus reperiuntur in Petro natura, & differentia indiuidualis, quæ ſunt quidem vna ſimplex res, ac entitas phyſica, ſed ſunt plures realitates metaphyſicæ, quarum vna ſuapte natura communicabilis eſt, alia verò ex ſe incommunicabilis, ex quo ſit nullam eſſe contradictionem in his terminis, vt aiebat arguens, natura ante operationem intellectus non eſt ſingularis ex ſe, ſed ratione differentiæ, cum qua identificatur.

Sexto Suarez diſp. 6. Met. ſec. 4. fusè impugnat hanc naturę communitatem, & aptitudinem ad eſſendum in multis, à parte rei, eius tamen rationes coincidunt cum argumentis Caiet. & aliorum, & omnes poſſunt ad hæc reduci; vel enim hæc indifferentia naturæ conuenit illi in ſtatu exiſtentiæ, cum nimirum eſt producta cum hac ſingularitate, vel in ſtatu poſſibilitatis, eo, ſcilicet quia in eo priori, antequam produceretur ad extra, de ſe non magis reſpiciebat vnam hæcceitatem, quam aliam, & ideò æquè benè poterat ſub vna produci, ac ſub alia, quantum erat ex ſua ratione formali; Sed primum dici non poteſt. Tum quia eo ipſo, quod natura contrahitur ſit hæc, & indiuidua, at in re indiuidua non eſt talis aptitudo, vel non repugnantia ad eſſendum in multis etiam diſiunctim, ſed potius repugnantia oppoſita; Tum quia fieri nequit, vt contracta amittat indiuiduationem, quā acquirit, & ad aliam tranſeat, cum talis contractio fiat per realem identitatem, & ideò vt in re exiſtens nec proximam, nec remotam aptitudinem habet, vt ſit in alijs; Tum quia contradicunt eſſe determinatū ad vnū, & eſſe indeterminatū ad plura, ſed vt exiſtens à parte rei eſt determinata ad vnum; Nec valet reſponſio Scotiſtarū non implicare naturam eſſe de ſe indifferentem, determinatam verò per differentiam indiuidualem; Ex hoc enim, inquit Suarez, colligitur ſolum naturam non habere determinationem ſine differentia indiuiduali, quod licet ita ſit, nihilominus poſtquam naturæ adiungitur talis differentia in-

Digitized by Google

diuidualis, non poteſt natura ſic contracta manere actu indifferens; ſed ad ſummum dici poteſt, quod ſi non haberet illam contractionem, eſſet indifferens, quia tamen de facto nunquam eſt ſine tali contractione, ideò de facto nunquam exiſtit indifferens. Si verò aſſeratur ſecundum, ſcilicet talem indifferentiam, vel aptitudinem ad eſſendum in multis conuenire naturæ in ſtatu poſſibilitatis, ex hoc ſequitur eam non retinere in ſtatu actualitatis, quia actualitas excludit poſſibilitatem obiectiuam, vnde adhuc habetur intentum, quod natura in ſtatu exiſtentiæ, ſeu à parte rei nullam habet communitatem, vel aptitudinem ad eſſendum in multis, ſed omnimodam determinationem, & repugnantiam.

103 Reſp. indifferentiam negatiuam conuenire naturæ tam in ſtatu poſſibilitatis, quam actualis exiſtentiæ, cum enim oriatur ex ſua eſſentia, & hanc quoque retineat in ſtatu exiſtentiæ conſequens eſt, vt etiam retineat ſuam proprietatem, & ſolum hoc videtur interuenire diſcrimen in his ſtatibus, quod ſub ſtatu poſſibilitatis reſpicere videtur vnam ſingularitatem vagè, idest non magis hanc, quam illam, at in ſtatu exiſtentiæ reſpicit vnam ſignatè, quia tamen in neutro ſtatu nullam includit in ſua ratione formali ideò in vtroque ſtatu dicitur in hoc ſenſu remanere indifferens; negatur ergo ad argumentum in forma naturam non retinere ſuam indifferentiam negatiuam etiam in ſtatu exiſtentiæ, & ad primam impugnationem dico naturam in ſtatu exiſtentiæ fieri indiuiduam ſolùm extrinſecè, & per accidens ex aduentu differentiæ, quam non includit in ſua ratione formali, & ideò adhuc intrinſecè remanere alijs communicabilem. Ad 2. iam ſæpè dictum eſt, quod cum indifferentia naturæ ad ſingularitatem, non ſit phyſica, & obiectiua, ſed metaphyſica, & obiectiua, non debet explicari per poſſibilitatem ſeparationis ab ea; ſed per excluſionem eius à ſua ratione formali; ob quam remanet intrinſecè indifferens etiam ſub actuali hæcceitate. Ad 3. dicitur, vt ibi, non contradicere, quod natura ſit extrinſecè determinata per differentiam, & cum hoc retineat adhuc ſuam intrinſecam communitatem, quia vt ſæpè dictum eſt, hæc indeterminatio non tollitur à ſingularitate; quia ſingularitas non poteſt tollere, niſi conceptum, cui opponitur, quia hoc ſit per formalem repugnantiam, ſed determinatio per ſingularitatem non opponitur indeterminationi per principia eſſentialia, quia oppoſitio eſt eiuſdem, & ſecundum idem, hæc autem non ſunt ſecundum idem, eſſe determinatum per ſingularitatem, & eſſe indeterminatum per principia eſſentialia. Nec ſuffragatur, quod ait Suarez, ex hoc colligi ſolùm naturam non habere determinationem ſine differentia indiuiduali, non autem, quod adhuc indifferentiam retineat, poſtquam illam habet; & ex hoc ſolùm dici poſſe, quod ſi non haberet illam contractionem, eſſet indifferens, non autem quod adhuc maneat indifferens. Non, inquam, hoc iuuat, quia cum ſingularitas non opponatur indeterminationi per principia eſſentialia, vt aiebam, non eam aufert, & ideò natura talem indeterminationem adhuc retinet cum determinatione ad ſingularitatem; alioquin pariter dicendum eſſet idem de futuro contingenti, quod cum determinatum eſt à diuina voluntate ad alteram partem, non amplius retineat ſuam intrinſecam indifferentiam ad vtrumlibet, ſed ad ſummum dici poſſit, quod ſi non haberet illam determinationem, eſſet indifferens, quod tamen concedendum non eſt, quia tunc futura veram non haberet contingentiam, quæ propriè conſiſtit in illa indifferentia ad vtrumlibet, nec tollitur per determinationem extrinſecam diuinæ voluntatis ad alteram partem, quia vt aiunt logici, determinatio de ineſſe ſtat cum indeterminatione de poſſibili ob intrinſecam indifferentiam futuri contingentis; quæ quidem doctrina ab omnibus Theologis paſſim recipitur in omni ſchola, & propoſito noſtro mirabiliter inſeruit ad oſtendendum non repugnare hæc duo, quod natura v. gr. humanitas Petri ſit determinata per Petreitatem extrinſecè, & adhuc poſſit quantum eſt de ſe eſſe in alijs ob ſuam indifferentiam intrinſecam, quia etiam hic ſuo modo determinatio de ineſſe ſtat cum indeterminatione de poſſibili.

Et quidem Suarez ipſe ibid. diſp. 6. ſec. 4. num. 10. totum hoc apertè concedit, vbi ait quod accipiendo indifferentiam negatiuè; concedi poteſt naturam etiam à parte rei eſſe indifferentem, quatenus natura ex vi vnitatis ſuæ formalis præcisè ſumpta non habet repugnantiam, vt ſit in multis, nam talis repugnantia ſic explicata fundatur in vnitate formali naturæ, quæ ex ſe indiuidua non eſt, & hoc modo dici poteſt natura etiam in re exiſtens habere hanc non repugnantiam, quia etiam in reipſa non eſt incommunicabilis ex vi vnitatis formalis ſuæ, ſed ex vi vnitatis indiuidualis, quamquam enim tota natura, & vnitas formalis, quæ eſt in indiuiduo, incommunicabilis ſit, eique repugnet eſſe in multis, nihilominus id non habet ex vi vnitatis formalis naturæ, ſed ex indiuiduatione; ita Suarez cit. quibus verbis volens nolens ſe ſubſcribit Scoticæ ſententiæ de indifferentia naturæ, talem enim indifferentiam dumtaxat intendit Scotus attruere in natura à parte rei, quam præfato diſcurſu approbat Suarez, & non maiorem.

104 Septimò, obijcit Moriſan diſput. 1. Log. quæſt. 7. art. 2. natura ſecundum ſe exiſtit à parte rei, & non tantùm eius hæcceitas, quicquid iſta ſit, ergo natura etiam ſecundum ſe habet certam, & determinatam entitatem; ſed talis entitas ſeipſa includit negationes diuiſionis in plures, qualis ipſa eſt, ergo & intrinſecè ſeipſa nullo ſuperaddito habet ſingularitatem, ac incommunicabilem vnitatem, neque indiget modo aliquo extrinſeco; minor ſubſumpta probatur, quia hoc ipſo quod natura ſecundum ſe exiſtit, & eſt determinata entitas, non poteſt diuidi à ſeipſa, ergo non poteſt diuidi in plures, quæ tales ſint, qualis ipſa eſt, alioquin eſſet ſimul vna, & plures entitatiuè, quod repugnat.

Reſpond. vtique naturam à parte rei exiſtere, non tamen exiſtentia, quæ ſit ei propria, ſed per exiſtentiam indiuidui, quod ex ipſo, & hæcceitate conſtituitur; & cum dicitur ſecundum ſe habere certam, & determinatam entitatem, ſi loquitur de determinatione ad ſingularitatem nego, ſi de determinatione quoad certum gradum entis vtcunque concedo, & in eodem ſenſu concedo minorem ſubſumptam, quia ſicut in toto ordine certum obtinet quendam gradum entis, ſcilicet genericum, vel ſpecificum, ita quoque obtinet vnitatem formalem ſibi proportionatam, quæ eſt ſemper minor vnitate numerali; ſed cum infertur, ergo ſecundum ſe incommunicabilis eſt, diſtinguo, prout excludit communicabilitatem poſitiuam, concedo, quia talem habet ab intellectu, prout excludit negatiuam, nego, & ratio negationis eſt, quia ad hoc, vt aliqua entitas dicatur communis ſolùm negatiuè, non requiritur, quod ſit diuiſibilis in plures, qualis ipſa eſt, hoc enim ſolùm exigitur ad communitatem poſitiuam, ſeu vniuerſalem, ſed ſufficit ſi illa entitas ſit talis, quod de ſe non magis petat hac ſingularitate terminari, quam alia, cum æquè ſit contrahibilis ab omnibus diſiunctim, hoc enim ſufficit vt talis entitas non ſit de ſe hæc, & ſingularis, quia talis indifferentia, & indeterminatio directè ſingularitati repugnat, quæ ita de ſe determinata eſt ad hoc indiuiduum conſtituendum, vt aliud omninò nequeat conſtituere etiam diſiunctim. Dices talis communitas, qualem nos tribuimus naturæ à parte rei, non excludit ab ea intrinſecam ſingularitatem, natura enim diuina etiam eſt hoc modo communis, communicatur namque pluribus ſubſiſtentijs, à quibus terminatur, & tamen eſt intrinſecè ſingularis; ergo ſi natura creata non eſt à parte rei alio modo communis, ita ſcilicet quod ſit diuiſibilis in plures, qualis ipſa eſt, non benè ex hoc concluditur, quod non ſit intrinſecè ſingularis. Accedit, quod ſingulare illud eſt, quod eſt indiuiſibile in plura, quale ipſum eſt, ergo commune, quod opponitur ſingulari, tale eſſe debet, quod ſit diuiſibile in plura eodem modo, ſi ergo natura non eſt hoc modo communis, non euitatur quin ſit ſingularis.

105 Reſp. negando aſſumptum, & eius probationem, natura enim creata potentialis eſt, & contrahibilis per ſingularitatem, ac propterea per eam extrinſecè ſingularizatur, & incommunicabilis redditur, vt quod; at natura diuina nullo modo contrahitur, & actuatur per perſonalitatem, vndè arguimus ipſam ex ſe habere vltimam vnitatem, & actualitatem, vt Doctor notat 1. d. 2. q. 2. l. Ad Conſ. dico, quod ſingulare illud eſt, quod excludit omnimodam communitatem, & indifferentiam, tam poſitiuam, quam negatiuam, quare non ſolùm eſt indiuiſibile in plura, quale ipſum eſt, quo ſenſu excludit communitatem poſitiuam, ſed etiam eſt indiuiſibile, idest incontrahibile, quatenus non eſt indifferens, vt poſſit eſſe aliud numero, vel aliud numero conſtituere, quo ſenſu excludit communitatem etiam negatiuam, quæ eſt proprietas naturæ à parte rei, & ideò negatur vltima conſequentia, & ſaltem in creatis hoc verum eſt, quod ſingularitas ab eo, cui conuenit intrinſecè excludit omnimodam communicabilitatem, ac indifferentiam, vt benè notat Tromb. 7. Met. qu. 8. art. 1. not. 1. vbi ait ſingulare eſſe illud, quod eſt incommunicabile pluribus, & indiuiſibile in illa, & maximè ait hoc eſſe verum in creatis, ratio enim communis indiuidui tam creati, quam increati eſt, quod ſit impluriſicabile, & indiuiſibile in plura, ratio enim incommunicabilitatis competit tantùm indiuiduo creato, ex quo ſequitur quod indiuiduum creatum, & eſt incommunicabile, & indiuiſibile in plura, & quia tale indiuiduum eſt incommunicabile, oportet, vt conſtituatur in tali eſſe per aliquam realitatem incommunicabilem, & ſimpliciter indiuiſibilem, quam nos appellamus hæcceitatem. Dices, eadem numero materia eſt hoc modo indifferens, & communis ad plures formas diſiunctim; ergo talis communitas, & indifferentia non excludit ab eo, quod eſt ſic commune, ſingularitatem. Reſp. negando paritatem, alia enim eſt indifferentia naturæ, alia materiæ; indifferentia enim materiæ eſt ad hanc, & illam formam, non verò ad hanc, & illam ſingularitatem, quia iam ſupponitur ſingularis antequam hanc, vel illam formam recipiat, ſed indifferentia naturæ eſt ad hanc, & illam ſingularitatem, implicat autem aliquid eſſe indifferens ad id, quod ſibi conuenit intrinſecè, & eſſentialiter, & ideò hæc indifferentia excludit ſingularitatem à conceptu eius, quod ſic dicitur indifferens; & ſingularitas adueniens non deſtruit eam, ſed tantùm impedit, & eam extrinſecè determinat.

106 Dices rurſus, natura de ſe nec eſt vniuerſalis, nec ſingularis, ſed vtrumque ſibi ab extrinſeco obuenit, vniuerſalitas per intellectum, ſingularitas per differentiam indiuidualem, ſed ſi à parte rei eſſet ſingularis de ſe, inquit Scotus, quod non poſſet fieri vniuerſalis per intellectum, quia conciperet illam modo ſibi repugnanti ex natura rei, ergo pariter, ſi eſt à parte rei ſecundum ſe communis, eadem ratione nec etiam extrinſecè poterit reddi ſingularis, & incommunicabilis per differentiam additam. Negatur paritas, benè enim ſequitur, ſi natura à parte rei ſingularis eſt, non poteſt concipi, vt vniuerſalis, niſi concipiatur modo repugnanti ſibi ex natura rei, at non ſequitur, quod ſi ex natura rei per ſe communis eſt, non poſſit etiam per accidens fieri ſingularis, ſicut materia de ſe indifferẽs eſt ad omnes formas, tamen per accidens poteſt ad hanc, vel illam determinari; & ne vtamur

exemplo

Digitized by Google

e exemplo ſuſpecto, quod ſecum affert aliquam diſparitatem, afferri poteſt exemplum de futuro contingenti, quod intrinſecè, & per ſe eſt ad vtrumlibet indifferens, abſque læſione tamen talis indifferentiæ poteſt extrinſecè ad aliam partem determinari, quia determinatio de ineſſe ſtat cum indeterminatione de poſſibili; aliud argumentum vrget Moriſa o.cit. deductum ex varijs abſurdis, quæ ad noſtram ſequantur ſententiam; verùm in eo argumento plura falſa ſupponit, & præſertim duo, primum eſt quod natura, & hæcceitas apud nos diſtinguantur realiter, adeò quod ſeparì poſſint; alterum eſt, quod natura ſit communis pluribus per inexiſtentiam, & non per indifferentiam; falſitas primi dicti conſtat ex iam dictis, falſitas ſecundi item mox patebit ex dicendis ſeq. quæſt.

QVÆSTIO V.

An natura ſit communis à parte rei per inexiſtentiam, num potius per ſolam indifferentiam.

107 TRibuentes naturæ aliquam communitatem à parte rei in indiuiduis, non ſatis conueniunt in explicanda tali communitate, nam vt referunt Trombet. 7. Met. quæſt. 8. art. in fine, & Tatar. qu. 1. prædicab. dub. 3. Canonicus 1. Phyſ. q. 6. & Aureol. 2. d. 9. qu. 2. art. 2. aliqui ponunt naturas creatas eſſe communes indiuiduis per inexiſtentiam, itaquod vna, & eadem humanitas v. gr. reperiatur in omnibus, & ſingulis hominibus ſimul, & ſemel, nec humanitas vnius differat ab humanitate alterius, niſi extrinſecè, & ratione differentiarum adiunctarum. Ne autem per hunc dicendi modum videantur concedere in naturalibus id, quod tantùm euenit in myſterio ineffabilis Trinitatis, vbi vna & eadem numero natura reperitur in tribus, addunt, quod cum aiunt vnam communem eſſe naturam in ſingularibus, id planè intelligendum non eſſe de vnitate numerica, quaſi vna, & eadem numero natura ſit in omnibus, & ſigulis, quia hoc eſt proprium duntaxat myſterij Trinitatis, ſed debet intelligi de vnitate illa propria naturarum, quæ importat indiuiſionem per principia eſſentialia, vndè & dici ſolet vnitas formalis, & eſſentialis, qua ratione dicitur etiam vnitas minor numerali; in hoc itaque ſenſu dicunt vnam, & eandem naturam eſſe ſuis inferioribus communem per inexiſtentiam, & hanc ſententiam ſequuntur Scotiſtarum plurimi, & quidem non inferioris notæ, Boner. lib. 1. ſuæ Met. cap. 2. Canon. 1. Phyſ. quæſt. 6. ſic etiam loqui videntur Meuriſſe lib. 2. Met. cap. 3. q. 4. Faber in Philoſoph. theor. 93. & 4. Met. diſput. 9. & fusè defendit Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 15.

108 Alij verò Scotiſtæ paſſim admittunt naturae communes, non per inexiſtentiam, ſed per ſolam, & puram indifferentiam illarum ad eſſendum in pluribus diſiunctim modo iam explicato in præced. quæſt. itaquod re vera multiplicetur natura communis indiuiduis, adeout cum veritate dici poſſit, quod alia ſit humanitas in Petro, & alia in Paulo, licet talis alietas nequeat cogitari per modum realis diſtinctionis inter illas, niſi prout cogitantur coniunctæ cum hæcceitatibus ſuis; adhuc tamen vnaquæque illarum naturarum dicatur communis quia quantumuis ſit extrinſecè determinata per differentiam ad hoc vel illud indiuiduum, intrinſecè tamen ſemper manet indifferens, vt ſit in hoc vel illo, nam ſicut modò conſtituit vnum, ita pariter quantum eſt de ſe poterat conſtituere aliud ſi illi generante communicata fuiſſet, & in hoc ſenſu appellatur naturæ communis per indifferentiam, & hanc ſententiam ſequuntur politiores Scotiſtæ Tatar. & Trombet. loc. cit. Lichet. 2. d. 3. qu. 1. vbi curſus Tatar. & alij Expoſitores Sacræ tom. 2. cataſtroſis diſp. 3. q. 1. art. 1. Meriner. cap. 1. de vniuerſal. diſp. 2. qu. 1. Formaliſtæ paſſim tract. Formalit. & præſertim Vallon. in explicatione diuiſionis entis rationis, Rada part. 2. controu. 3. art. 1. imò Canonic. etſi priorem ſequatur opinionem, fatetur tamen hanc ſecundam eſſe magis ſubtilem, & Scoticæ doctrinæ conſonam, & Aureol. loc. cit. eſto nullam ex his teneat, inquit tamen hunc ſecundum modum tuendi communitatem naturæ realem eſſe valdè pulchrum, & ſubtilem, & rationes, quæ fieri ſolent contra naturæ communitatem, præſertim procedere contrà communitatem naturæ per inexiſtentiam, non autem per indifferentiam.

ARTICVLVS I.

Reſolutio Quæſiti.

109 DIcendum eſt naturam creatam, & prædicamentalem (de his namque eſt ſermo in præſenti diſp.) eſſe communem pluribus per indifferentiam, non autem per inexiſtentiam. Concluſio eſt Doctris ferè vbicunque loquitur communitate naturæ; & quidem in 2. d. 3. qu. 1. vbi ex profeſſo loquitur de communitate naturæ eam explicat per indifferentiam, non per inexiſtentiam, & ita præſertim docet apertè §. *Sed contra*, dum inquit lit. H. naturæ exiſtenti in re non repugnat eſſe in alia ſingularitate ab ea, in qua eſt, quod eſt eam agnoſcere communem per indifferentiam, non autem per inexiſtentiam; ſic etiam loquitur ibid. lit. K. dicens, in creaturis eſſe aliquod commune vſum vnitate reali minori vnitate numerali, & illud quidē commune non eſt ita commune, quod ſit prædicabile, de multis, licet ſit ita commune, quod non repugnet ſibi eſſe in alio quam in eo, in quo eſt, ſi autem natura communis eſſet per inexiſtentiam eſſet quoque proximè prædicabilis de omnibus illis, quia ad eſſe actu in multis ſequitur immediatè dici de multis; ponit ergo eam communem ſolùm per indifferentiam. Dices, ad inſtantiam ibi factam ex Damaſcen. de ſola diuina natura, quæ eſt communis pluribus à parte rei, reſpondet Doctor per hoc diſtingui communitatem naturæ creatæ à communitate diuinæ naturæ, quia ibi commune eſt vnum ſingulare, & indiuiduum, non ſic creaturis; non ergo negat naturam creatam eſſe communem per inexiſtentiam, ſed tantùm non communicari pluribus vnam numero. Sed contrà, imò id ibi apertè negat, dum ſubdit, dupliciter igitur patet, quomodo auctoritas Damaſc. non eſt contra me primò quia loquitur de vnitate ſingularitatis in diuinis, & hoc modo non ſolùm vniuerſale creatum non eſt vnum, ſed nec commune in creaturis; ſecundo quia loquitur de communi prædicabili, non præcisè de communi, quod determinatum eſt de facto, licet non repugnet ſibi eſſe in alio, quale commune præcisè poteſt poni in creatura realiter; ita Doctor, non ergo ex primo capite tantùm ſecernit communitatem naturæ à diuina, quod ſcilicet hæc communicatur vna numero pluribus non illa, ſed etiam ex alio, quod iſta eſt proximè prædicabilis de pluribus, quibus actu inexiſtit, non illa, ſcilicet creata, quia tantùm reperitur in vno determinata, licet ita ſit in ipſo, vt ei non repugnet eſſe in alio; ergo natura creata per Scotum eſt tantùm communis per indifferentiam, non autem per inexiſtentiam, quia de facto reperitur tantùm in vno, non in pluribus.

Deindè eadem d. 3. q. 6. in corpore quæſiti, §. *Ad quæſtionem*, proponit in terminis hoc dubium, quod præ manibus habemus, an vnitas naturæ communis ſit alicuius entitatis in vno tantùm indiuiduo exiſtentis, an verò alicuius, quod ſimul ſit in duobus, reſpondet his verbis, *concedo ergo quod vnitas realis non eſt alicuius entitatis exiſtentis in duobus indiuiduis ſed in vno*, quibus verbis innuit, vt ibi Lichet. exponit, naturam creatam eſſe communem non per inexiſtentiam, ſed per puram indifferentiam, quam retinet etiam ad vnum determinata modo ſuprà explicato. Neque ſatisfacit, quod ad hoc ait Meuriſſe cit. per hoc tantùm innuere Doctorem vnitatem naturæ non eſſe alicuius entitatis exiſtentis in duobus indiuiduis cum ſui diuiſione heterogenea, benè tamen cum ſui diuiſione homogenea. Nam ſemel admiſſo, quod natura ſit à parte rei diuiſa in ſingularia, vt totum homogeneum in ſuas partes per differentias eiuſdem rationis, hinc ſequitur non eſſe vnam, & eandem entitatem naturas Petri, & Pauli, ſed aliam eſſe humanitatem Petri, & aliam Pauli, eſtò omnes ſint homogeneæ, hoc enim non infert, quod ſint vna natura per inexiſtentiam in omnibus, ſed tantùm per indifferentiam, quatenus quæ Petrum conſtituit poterat æquè benè conſtituere Paulum; præterquamquod eſtò ibi exemplificet Doctor de natura ſpecifica, illa tamen doctrina, quam ibi tradit de vnitate communitate naturæ, debet generatim intelligi de natura tam ſpecifica, quam generica, de quibus promiſcue Doctor loquitur in illis quæſtionibus.

110 Rurſus eadem d. 3. q. 7. ad primam rationem in oppoſitum dicit non eſſe idem aliqua duo differre in forma, & differre formaliter, nam plures homines differunt in forma ſeu, eſt inter eos diuerſitas formarum, quia alia eſt humanitas Petri, & alia Franciſci, non tamen eſt inter eos diuerſitas formalis, ſeu eſſentialis, nec differunt in humanitate, quia hæc eſt ratio aſſimilandi plura indiuidua ſub eadem ſpecie, non autem ratio diſtinguendi, aut ratio diſtincta; ex quibus deducitur ſecundum Doctorem non eſſe vnam realiter, ac entitatiuè naturam in indiuiduis, ſed aliam, & aliam, & ſolùm dici vnam omnium eſſe naturam per indifferentiam; & deniq; in 3. d. 8. quæſt. vn. in fine docet in ſingulis indiuiduis naturam communem plurificari ad pluralitatem eorum cum plurificatione etiam formalis vnitatis naturæ, vndè ait aliam eſſe formalem vnitatem humanitatis Chriſti, & aliam humanitatis Mariæ; ſignum euidens non eſſe intentionis eius, quod detur natura communis per inexiſtentiam, ſed ſolùm per indifferentiam; nam qui ponunt naturam eſſe communem per inexiſtentiam non multiplicant vnitatem eius formalem in quolibet indiuiduo, ſed aiunt hanc vnitatem illi correſpondere, vt eſt in omnibus indiuiduis adæquatè. Idem etiam colligi poteſt ex 7. Met. q. 18. vbi communitatem naturæ explicat per negatiuam indifferentiam, quatenus de ſe non eſt hæc, & alibi frequenter hæc igitur eſt vera, ac germana ſententia Doctoris de communitate naturæ, vt benè notauit Rada cit. controuerſ. 3. art. 1. in fine, vbi poſt exactam ponderationem verborum Doctoris 2. d. 3. q. 1. §. *Sed contra*, in explicanda communitate à parte rei, concludit his verbis. Habet ergo Scotus pro inconueniente dari aliquam entitatem realem vnam, & eandem in pluribus, & ideò ſecundum ipſum non datur aliquod reale, quod ſit actu vnum in multis, ſed ſolùm ait dari aliquod commune ſic, quod ſibi non repugnat ex ſua ratione eſſe in alio ab eo, in quo eſt. Nec hoc ita intelligas, vt alicui entitati vnicæ à parte rei poſſit non repugnare eſſe ſimul in duobus ſuppoſitis, quia hoc cuicunq; naturæ creatæ à parte rei exiſtenti omninò repugnat, ſed ſic quod diuiſim non repugnat eſſe in alio, hoc eſt, quod ſicut per hanc ſingularitatem determinatur ad eſſe Petri, ita non repugnabit ei, vt prior ſingularitate Petri determinari per ſingularitatem Pauli, vel aliam quamcunque ex eo quod nullam in ſua ratione formali ſibi determinat, ſed nullatenus poteſt non repugnare ſibi eſſe ſimul in duobus ſingularibus, quicquid ergo eſt in creatis commune reale, eſt de

facto

Digitized by Google

facto determinatum, & in vno ſecundum Scotum, non autem in pluribus ſimul, & coniunctim, vt dicere tenentur, qui explicant communitatem naturæ per inexiſtentiam in pluribus.

111 Primò, præcipuum, & conſuetum fundamentum ad impugnandam communitatem naturæ per inexiſtentiam eſt, quia ſi in omnibus indiuiduis datur vna, & eadem omninò natura humana v. g. ergo eadem omninò natura erit in Chriſto Domino, & Iuda proditore, & ſic eadem humanitas erit in Cœlo ſimul, & ſemel, ac in Inferno erit ſimul miſera, & beata. Tum quia iuxtà hanc ſententiam admittitur in creatis myſterium Trinitatis, nam eadem omninò natura eſt idem realiter cum pluribus ſingularitatibus, quin ſingularitates ſint idem realiter inter ſe, ſicut eadem natura diuina cum tribus perſonis, quin ipſæ perſonæ ſint idem inter ſe realiter. Cæterum, niſi aliud addatur, facilè euadunt Auctores primæ opinionis hæc, & ſimilia argumenta dicendo, quod procedunt ex hypoteſi, quod hæc vnitas naturæ in pluribus ſit numeralis, quod quidem ipſi non aſſerunt, nam hæc eſt vnitas formalis, quę eſt propria naturæ, & eſt minor vnitate numerica, & de ſe pluribus communis ſicut natura ipſa, & inadæquatè ſaluatur in hoc, vel illo indiuiduo, adæquatè verò in omnibus, ſicut ipſa natura; cum igitur natura Chriſti ſit numero diuerſa à natura Iudæ, & ſolum eadem ſpecie, planè nullum inconueniens hinc ſequitur, quia non inconuenit aliquam naturam eiuſdem ſpeciei cum natura Chriſti eſſe miſeram, ac in Inferno torqueri. Neque pariter ſequitur in creatis reperiri myſterium Trinitatis, quia in diuinis eadem numero natura reperitur in tribus, non ſic in creatis, vbi eſt tantum vna ſpecie, vel genere; & in hunc modum reſpondet præſertim Paſqualig. to. 2. Met. diſp. 15. ſect. 3. vbi mordicus oppoſitam tuetur ſententiam, quæ innumeris ab hinc annis abſoleta manebat.

Ad euertendam funditus hanc ſolutionem, quæ magis promptè datur, quam refelli poſſit, inquirenda eſt ratio, cur diuina natura in tribus diuinis ſuppoſitis non dicatur diuidi, nec numero multiplicari, quamtumuis diuinis perſonalitatibus terminetur, benè tamen natura humana in Petro, & Paulo eo ipſo, quod ab eorum indiuidualibus differentijs contracta intelligitur, adeoquod cum veritate dici poſſint duo homines, non ſic Pater, & Filius duo Dij, vel enim id eſt, quia multiplicantur differentiæ indiuiduales in natura creata, & cum ipſa identificantur realiter, & ob hanc identitatem natura quoque in ſeipſa ſuſcipit diuiſionem, & hoc eſſe non poteſt, quia etiam in diuinis plurificantur perſonalitates in natura, & cum ipſa ſummè identificantur, & non ob id plurificatur natura adeoquod dici poſſint diuinæ perſonæ plures Dij. Vel id eſt, quia natura in creatis contrahitur, & actuatur per hæcceitates, non ſic diuina natura per perſonalitates, cum ſit in vltima actualitate; & neque hoc dici poteſt, quia intelligi nequit aliquid diuidi, & multiplicari per aduentum alterius, ſi in ſe manet vnum ſicut anteà, vt conſtat ex ipſis terminis; ſed natura humana ſecundum Aduerſarios ita in ſe manet vna formaliter, & poſitiuè poſt aduentum ſingularitatum, ſicut antea, ergo per ipſas nullo modo diuiditur aut multiplicatur, etiamſi per ipſas contrahatur, vel actuetur; tum quia per hoc præcisè diuina natura non dicitur multiplicari per diuinas perſonalitates, quia ita terminatur per illas, vt eodem modo maneat in ſe vna, ſicut antè terminationem. Dices diuiſionem numericam redundare in naturam humanam ab illis varijs hæcceitatibus quibus contrahitur ad illa indiuidua, quia per ipſas redditur incommunicabilis, cum anteà communicabilis eſſet. Contrà, nam extrinſecè eandem, & per accidens redditur incommunicabilis ob coniunctionem cum hæcceitate, intrinſecè tamen, & in ſe remanet vna, & communicabilis, ſicut anteà, quia adhuc ſub ſingularitate ſuam retinet indifferentiam intrinſecam, ergo re vera in ſeipſa nec diuiditur, nec multiplicatur. Dices, quatenus eſt ſub ipſa ſingularitate communicari non poſſe, & ideò vt ſic fieri vnam numero, & omne tale in creaturis eſt incommunicabile. Contra, hoc eſt perinde, ac ſi dicatur quod natura ſimul cum ſingularitate nequeat communicari, quod vtique verum eſt, ſed hoc non ponit propriam multiplicationem, aut vnitatem indiuidualem in natura, ſed in conſtitutis ex natura, & indiuiduatione; & ſic etiam pariter dici poſſet de natura diuina, quod ſumpta cum paternitate, vel filiatione ſit incommunicabilis.

112 Ex præfatis ergo capitibus nulla poteſt colligi ratio, cur natura in diuinis non dicatur diuidi, & multiplicari per multiplicitatem perſonalitatum in ipſa, ſed benè natura creata per plurificationem hæcceitatum, ſemper enim ex ipſis eadem currit paritas vtrobique. Quare remanet, vt dicamus rationem huius vnicam, & adæquatam eſſe, quia in diuinis perſonalitates ita identificantur cum natura diuina, vt tamen ex vi talis identitatis non fiat multiplex natura in ratione naturæ, ſed tantum perſonaliter; in creatis verò natura ita identificatur cum hæcceitatibus, vt per ipſas multiplicetur etiam in ratione naturæ, vnde quia in Petro, & Paulo à parte rei non ſolùm reperiuntur diuerſæ hæcceitates, ſed etiam plures humanitates, ideo dicuntur plures homines, non ſic Pater, & Filius plures Dij ob oppoſitam rationem. Conf. hæc ratio, quia vt dictum eſt diſp. 2. log. quæſt. 6. art. 2. concretum ſubſtantiale multiplicari nequit ſine multiplicatione formæ, & hæc eſt ratio præciſa, cur tres diuinæ perſonæ non ſint tres Dij, quia vna tantùm in ipſis reperitur diuinitas; cum ergo Petrus, & Paulus dicantur plures homines id eſt quia in ipſis ſunt plures naturæ, & humanitates, quæ ſunt in ipſis plurificatæ etiam in ratione naturæ, adeo vt ſit in ipſis duplex natura, & duplex humanitas. Conf. adhuc, quia vel Petrus, & Paulus hypoſtaticè tantùm differunt, & per hæcceitates, vel etiam aliquo modo ſubſtantialiter, & per naturam, itaut alia ſit humanitas in vno, & alia in alio; ſi ſecundum, habetur intentum, quod non ſit vna, & eadem humanitas in Petro, & Paulo; ſi primum, ergo differunt, ſicut perſonæ diuinæ, ita quod non poterunt dici duo homines, ſed vnus homo ſub pluribus hæcceitatibus ſicut dicitur vnus Deus ſub pluribus perſonalitatibus. Dices, Petrum, & Paulum eſſe duos homines, quia habent plures humanitates numero differentes, non ſic tres diuinę perſonæ. Contrà, redit rurſus argumentum a capite, quæro enim cur humanitates Petri, & Pauli dicantur numero plures, non ſic diuina natura in tribus perſonis; ſi dicas, id accidere, quia humanitas in Petro, & Paulo identificatur cum ſingularitatibus realiter diſtinctis, idipſum dicetur in diuinis, quia ibi quoque natura identificatur perſonalitatibus realiter diſtinctis; ſi dicas id eſſe, quia in creatis natura contrahitur, & determinatur à differentijs, hoc etiam ſuprà confutatum eſt, quia etiam in diuinis eſſentia terminatur ſuo modo à tribus ſubſiſtentijs, tum quia hæc contractio, & determinatio in creatis eſt extrinſeca, nec deſtruit intrinſecam naturæ vnitatem; reſtat ergo Petrum, & Paulum dici duos homines, quia multiplicantur in ipſis humanitates non præcisè ſecundum eſſe indiuiduale, ſed etiam ſecundum eſſe reale naturæ.

113 Et quidem, quod humanitas in ſuis indiuiduis, ſicut & quælibet alia natura creata in ſuis multiplicetur aliquo pacto etiam ſecundum eſſe reale naturæ ſuadetur euidenti ratione, ita enim in indiuiduis multiplicatur, vt quamuis multiplicatio non ſit ſecundum eſſe eſſentiale naturæ, ſit tamen ſecundum eſſe reale phyſicum, quod à parte rei recipit, & huiuſmodi multiplicatio eſt intrinſeca naturæ, quia eſt ſecundum eſſe intrinſecum eiuſdem naturæ; hoc, inquam, probatur quia ſi natura creata non ita plurificatur in ſuis indiuiduis, tam illi communicabitur, ſicut natura diuina tribus perſonis, & ſic Petrus, & Paulus benè dici poterunt duæ perſonæ humanæ, non tamen duo homines; tum quia quælibet actio indiuidui productiua communicat illi eſſe diſtinctum entitatiuè ab eſſe alterius indiuidui; per ipſam autem non producitur ſola indiuiduatio, ſed etiam ipſum eſſe naturæ intrinſecum licèt ſub indiuiduatione vndè natura ipſa in ſe ponitur terminus formalis generationis vniuocæ; cum ergo productio terminetur ad eſſe reale naturæ, quod ponitur formaliter ab indiuiduatione diſtinctum licèt non niſi ve ei coniunctum, fatendum eſt naturam creatam in indiuiduis plurificari etiam in ratione naturæ, non quidem ſecundum eſſe eſſentiale, quod de ſe abſtrahit ab exiſtentia, ſed ſecundum eſſe reale; phyſicum, ac entitatiuum, quod exiſtentiam concernit. Conf. cum natura ſecundum eſſe ſibi intrinſecum ab indiuiduatione diſtinctum ſit terminus formalis vniuocæ generationis, quæro cum Petrus producitur à generante, nam producatur in ipſo eadem realiter humanitas, quæ eſt in Paulo, nec ne; ſi ſecundum, habetur intentum quod natura in indiuiduis multiplicatur etiam ſecundum rationem naturæ; ſi primum, ergo idem bis, imo millies producitur, nam toties eadem humanitas reproducetur, quod producuntur indiuidua humanæ naturæ. Dices, produci in productione Petri diuerſam numero humanitatem à Pauli humanitate, & eandem ſpecie. Contrà, nam quæro de termino formali generationis vniuocæ, qui eſt ſola natura, ad quem concurrit hęcceitas, vt ſimplex, & pura conditio terminantis generationem, non autem vt ratio terminandi, hæc enim eſt præcisè natura ſub ratione naturæ; ſi hic terminus formalis productionis Petri eſt diuerſus à termino formali productionis Pauli, ergo natura plurificatur in ipſis etiam ſecundum eſſe naturæ non quidem eſſentiale, quod ab exiſtentiam abſtrahit, ſed phyſicum, & entitatiuum; ſi verò eſt idem terminus, ergo idem bis producitur. Tum quia parum refert, quod dicatur eſſe eundem terminum ſpecie, quia dummodo hæc vnitas, & communitas naturæ ſit realis, idem ſequitur inconueniens, tam enim abſurdum eſt eandem entitatem communem pluries reproduci perindè, ac ſingularem; tum quia caſu, quo non multiplicetur natura in indiuiduis etiam ſecundum eſſe naturæ tunc eſſe *vnam ſpecie* tantùm ſignificat eandem prorſus entitatem v. gr. humanitatem affici pluribus hæcceitatibus vt Petreitate, & Pauleitate, ſingulas autem hæcceitates non poſſe alijs affici, quod quidem non obſtat quin adhuc talis naturæ vnitas ſit numeralis, neque enim quia natura diuina eadem afficitur pluribus perſonalitatibus aut anima rationalis pluribus vnionibus in corpore in diuerſis partibus numero multiplicantur; imo cum hoc adhuc ſaluatur, quod eadem numero natura eſt in tribus perſonis, & eadem numero anima rationalis in pluribus partibus corporis.

114 Ex hac itaque doctrina patet robur huius primi argumenti propoſiti nu. 111. quia ſi nullo pacto natura creata multiplicatur in indiuiduis ſecundum eſſe naturę, tunc ipſis communicabitur in omnimoda vnitate naturæ, quæ eſt numeralis, & ſic in creatis introducitur myſterium Trinitatis. Tum quia etiam conceſſo hinc non ſequi eandem naturam numero in creatis pluribus communicari, ſed vnam, & eandem vnitate minori, quæ dicitur vnitas formalis, adhuc miraculum habebimus in creatis ſimillimum myſterio Trinitatis, nam miraculum Trinitatis præſertim in hoc conſiſtit, quod plures perſonalitates inter ſe realiter diſtinctæ realiter identificentur cum tertio, ſcilicet cum diuina eſſentia, nec tamen identificentur inter ſe, id enim directè repugnat illi naturali principio, *quæ ſunt eadem vni tertio, ſunt eadem inter ſe*, & hoc in diuinis priuilegium aiunt oriri ex infinitate diuinæ naturæ. Sed oppoſita ſententia totum hoc contingeret in creatis, nam hæcceitates inter ſe realiter diſtinctæ identificarentur realiter in tertio

Digitized by Google

tertio abſque quod inter ſe identificari dicantur; & parum refert, quod in creatis hoc tertium, in quo realiter diſtincta identificantur, ſit aliquod commune, & non particulare, ſicut eſt in diuinis. Quia etiamſi diuina natura ſit ſingularis, adhuc tamen etiam eſt communis tribus, quia ibi nec ſingularitas communitatem excludit, nec è contrà, vt in creatis contingit; tum quia hoc priuilegium conceditur diuinæ naturæ, vt realiter diſtincta identificentur in ipſa, non ob ſuam ſingularitatem, vel communitatem, ſed præciſè ob eius infinitatem; ergo etiamſi vnitas naturæ communis non ſit vnitas numeralis, ſed maior, id non ſufficit, vt hæcceitates inter ſe realiter diſtinctæ identificentur in natura, niſi etiam ponatur infinita ſicut natura diuina. Et ex hac pariter doctrina reijcitur ſolutio ad argumentum pro alia parte, quod hinc ſequeretur eandem humanitatem eſſe miſeram, & beatam. Non enim ſufficit dicere, quod non eſt eadem numero, ſed ſpecie, nam ex dictis conuincitur futuram eſſe eandem numero, ſi natura nullo modo in indiuiduis multiplicatur etiam ſecundum eſſe naturæ, non quidem eſſentiale, ſed phyſicum, & entitatiuum, quod exiſtentiam concernit. Tum quia conceſſo etiam non futuram eandem numero naturam, ſed ſpecie, tenentur reddere rationem, cur hæc ſint abſurda de eadem numero natura, non de eadem ſpecie; ſi dicant rationem eſſe, quia natura plurificatur in indiuiduis, vnde de ea verificatur eſſe miſeram, & beatam, ſed ſecundum diuerſas eius proportiones. Contra, nam vel hæc diuiſio naturæ in plures portiones ponit multiplicationem naturæ ſecundum eſſe ſibi intrinſecum, vel ſolam multiplicationem hæcceitatis in ipſa; ſi primum, ergo non eſt eadem natura in omnibus per inexiſtentiam; ſi ſecundum, ergo tota natura, ac entitas humanitatis Chriſti, præter eius ſingularitatem eſt damnata, & integra humanitas Iudæ præter hæcceitatem eſt beata, quod neſcio quo ſtomacho conceſſuri ſint Aduerſarij.

115 Secundò, principaliter probatur concluſio, nam ex oppoſita ſententia ſequitur Deum non poſſe verè creare vnum hominem v. g. Petrum, nec eum verè annihilare; probatur conſequentia, quia creatio eſt productio totius entis, & ſecundum omnem eius formalitatem ex nihilo, & annihilatio pariter eſt reductio totius entis in nihilum; at in oppoſita ſententia & ſemper præexiſteret eadem natura Petri in alijs indiuiduis antè eius creationem, & ſemper remaneret poſt eius deſtructionem, ergo nec verè creari poſſet, nec verè annihilari. Reſp. Canon. cit. ad creationem ſufficere, ſi nihil præexiſtat ſingulare, & ad annihilationem pariter, quod nihil remaneat ſingulare, nam ſingularia ſunt quæ terminant quamlibet productionem, vel deſtructionem; ſubdit etiam ad annihilationem ſufficere, quod deſtruatur tota eius entitas cathegorematicè ſumpta quantum ad illam tertiam entitatem, quæ reſultat ex partibus, certum eſt enim, quod quando res corrumpitur, remanet eius materia, cum ſit incorruptibilis. Contra, quia ad veram creationem, vt à generatione ſecernitur, exigitur vt nihil præexiſtat entitatis intrinſecè componentis rem creatam, & pariter ad annihilationem propriè dictam, vt ſecernatur è corruptione, requiritur vt nihil remaneat in rerum natura entitatis actualis, quę intrinſecè rem annihilatam componebat; ergo ſolutio Canonici non ſufficit. Tum quia quando aliquid creatur, non ſolum producitur ſecundum vltimum gradum indiuidualem, vt Bonet. aſſerere videtur, ſed etiam ſecundum omnem realitatem, quæ in ipſo exiſtit à parte rei vſq; ad ſupremam in prædicamento poſitam, alioquin aliqua realitas daretur in ipſo improducta, & ſic etiam cum annihilatur, omnis talis deſtruitur, ergo ad creationem non ſufficit, quod nihil ſingulare præexiſtat, & ad annihilationem, quod nihil ſingulare remaneat, ſed nihil prorſus ſiue ſingulare, ſiue commune debet in creatione præcedere, & nihil pariter in annihilatione remanere. Vel certè ſi aliquod commune omnino idem ante creationem Petri præexiſtebat, fatendum eſt idem bis produci.

116 Reſpondet Paſqualig. cit. quod creatio tendit ad ponendam actualitatem rei, & annihilatio ad eam tollendam, tollunt autem vel ponunt actualitatem ſecundum eſſe naturæ inadæquatum, quod natura poteſt habere in tali indiuiduo, quia ſecundum totam ſuam latitudinem non eſt adæquate in vnoquoque, hoc autem eſſe inadæquatum naturæ eſt eſſe adæquatum illius indiuidui, & ideò illo poſito, vel ablato tollitur, vel ponitur indiuiduum; & vt indiuiduum fiat ex nihilo ſufficit, quod nihil præceſſerit de hoc eſſe inadæquato, & ſi totum hoc eſſe inadæquatum tollatur, deſinet in nihilum. At quamuis Paſqualig. de hac ſolutione glorietur, vt ab omni inſtantia immuni, tamen ſi benè perpendatur, non eſt alijs melior, nam quæro de illo eſſe inadæquato naturę in Petro, quod eſt eſſe adæquatum ipſius Petri, an ſit idem omnino cum eſſe inadæquato eiuſdem naturæ in Paulo, quod eſt adęquatum ipſius Pauli, vel non; ſi primum, currit argumentum, vt prius, quod Petrus non poſſit creari, quia idem eſſe præcedit in Paulo, nec annihilari, quia poſt eius deſtructionem remanet in Paulo; ſi ſecundum ergo non eſt vna, & eadem natura in omnibus ſingularibus per inexiſtentiam, ſed tantùm per indifferentiam.

Reſpondent alij Petrum annihilari quia licèt eadem humanitatis realitas maneat adhuc in Paulo, non tamen remanet vt humanitas Petri, ſed Pauli. Contra, redit à capite argumentum; quia de ratione annihilationis eſt, vt res ſimpliciter, & totaliter deſinat eſſe, non verò vt eſt huius, vel illius, quandoquidem hæc deceſſio & ſecundum quid; tum quia ſtante hac ſolutione, ſi Deus transferret albedinem Petri in Paulum, dici poſſet ipſam annihilari, quia licet in ſe non deſinat, deſinet tamen eſſe illius cuius antea dicebatur, quod ſufficit ad annihilationem ex ſolutione iam data; tum quia corruptis primis ſubſtantijs impoſſibile eſt aliquid aliorum remanere ex Ariſ. cap. de ſubſtantia, ergo deſtructo Petro deſtruitur omnis realitas tam particularis, quam communis quæ erat in eo, ergo non eſt vna, & eadem poſitiuè humanitas Petri, & Pauli, quaſi ſint aliquo pacto vna, & eadem phyſica entitas, & per conſequens eius communitas non eſt per inexiſtentiam, ſed per puram indifferentiam, vel fatendum eſt ad corruptionem humanitatis Petri, deberi quoq; corrumpi humanitatem aliorum indiuiduorum, quod ad ſenſum cernitur eſſe falſum.

117 Tertiò hinc deducitur alia ineluctabilis ratio pro noſtra ſententia, quia ad ſenſum videmus incipere naturam ſecundum ſuũ eſſe formale, ac entitatiuum in Petro, vel deſinere non autem in Paulo; ergo non eſt vna, & eadem natura poſitiuè in Petro, & Paulo per inexiſtentiam, conſequentia patet, quia euidens ſignum diſtinctionis realis inter aliqua duo eſt ſeparatio realis quoad exiſtentiam, vndè implicat quæ ſunt à parte rei identificata vnum poſſe exiſtere ſine alio, vt dictum eſt diſp. 6. q. 3. num. & 187. imò ob hanc difficultatem ibidem dixi ſententiam de communitate naturæ per inexiſtentiam non poſſe ſuſtineri, ſed tantùm admitti debere vnam, & communem per indifferentiam, quia cum tali vnitate, & communitate indifferentiæ ſtat realis, ac entitatiua diſtinctio naturæ Petri, & Pauli.

Reſpondet Paſq. quod natura ex intrinſeca ſua ratione petit eſſe in indiuiduis per identificationem, nec alio pacto poſſibilis eſt, vnde eſt poſſibilis tantùm cum diſtinctione entitatiua, ac materiali, hinc fit quod poſita hac diſtinctione entitatiua, ſeu materiali naturæ Petri, & Pauli, poſſit benè produci natura in vno, vel corrumpi, non autem in alio merito huius entitatiuæ diſtinctionis, quam habet in diuerſis indiuiduis ratione eſſe indiuidualis, & tunc incipit, & deſinit inadæquatè, non autem adæquatè, quia ſecundum totam latitudinem ſuam reſpicit totam indiuiduorum collectionem. Contra, nam vel eiuſmodi diſtinctio materialis, & entitatiua naturę Petri, & Pauli verſatur ſolùm inter hæcceitates ipſorum; vel etiam inter ipſas naturas, adeoquod humanitas vnius, & alterius non ſit quædam communis phyſica entitas in vtroq; ſed plures, & diuerſæ, ſi ſecundum habetur intentum, quod non ſit vna, & eadem per indifferentiam; ſi primum, iam ex integro redit argumentum, quomodo ſit eadem entitas natura Petri cum natura Pauli, & vna corrumpatur, non autem alia, & quomodo à parte rei poſſit eſſe cum Petreitate, non autem cum Pauleitate, cum tamen vtramq; ſibi identificet. Reſp. Paſqual. vnitatem formalem, ſeu eſſentialem naturæ concipiendam non eſſe per modum indiuiſionis entitatiuæ, ſed eſſentialis, non enim eſt vna natura in omnibus entitatiuè, ſed ſolùm ſecundum eſſe eſſentiale, neq; vt ſit vna ſecundum eſſe eſſentiale, requiritur vnitas in entitate. Et quia inadæquatè tantum conſeruatur in hoc, vel illo indiuiduo, ob hanc illimitationem poteſt in vno corrumpi, & non in alio, ac eſſe ſine Petreitate, non ſine Pauleitate. Contrà, quia ſi de eſſentia actuali ſit ſermo, quo pacto exiſtentiam concernit eſſentia rei aliud non eſt, quam eius phyſica entitas à parte rei exiſtens, & hoc pacto ſicut dari nequit à parte rei eſſentia, quæ non ſit exiſtens, ita neque vnitas quæ non ſit entitatiua; vt ergo natura à parte rei ſit vna ſecundum eſſe eſſentiale, requiritur etiam vt ſit in vna entitate, & ſic implicat dari in creatis naturam, quæ ſit vna in omnibus, & ſingulis poſitiuè ſecundum eſſentiam, & non ſit pariter vna ſecundum entitatem; ſi ergo concedit Paſqual. naturas Petri, & Pauli eſſe realiter, ac entitatiuè diuiſas, iam in noſtram venit ſententiam, non dari naturam communem per inexiſtentiam, id eſt vnam communem entitatem in pluribus, ſed tantùm vnam per indifferentiam, quatenus licet natura vnius ſit entitas phyſicè, & realiter alia à natura alterius, quia tamen ſunt homogeneæ, & natura quę Petrum conſtituit in eſſe hominis, poterat æquè benè conſtituere Paulum, & è contrà, hac de cauſa natura vnius dicitur de ſe communis alteri per indifferentiam; & nota benè hoc punctum, quia hinc pendet tota reſolutio quæſiti, concedimus enim nos eſſe vnam omnium indiuiduorum naturam, non quod ſit eadem phyſica entitas naturæ communis in omnibus, & ſingulis per inexiſtentiam, ſed per indifferentiam, quia natura, quæ eſt vnius, poterat eſſe alterius, & dicimus vnitatem realem, & poſitiuam naturæ in indiuiduis cum diuiſione entitatiua vnius naturæ ab alia conſiſtere non poſſe, niſi explicetur per indifferentiam; ſic enim benè capitur, quomodo ſit vna communis omnium indiuiduorum natura, & adhuc quomodo ſit in ipſis diuiſa, & plurificata nedum ſecundum eſſe indiuiduale, ſed etiam aliquo pacto ſecundum eſſe reale, & intrinſecum in ratione naturæ.

118 Deindè impugnatur vlterius, quod Paſqualig. aiebat poſſe naturam deſinere in Petro, ſeu eſſe ſine Petreitate, & adhuc cum Pauleitate remanere coniunctam ratione ſuæ latitudinis, & extenſionis, quã habet in indiuiduis. Nam Aduerſarij, vt hanc ſuam tueantur ſententiam de communitate naturæ per inexiſtentiam, duo negant prima principia, nam primò negant illud, *quæ ſunt realiter idem vni, tertio, ſunt idem inter ſe* nam per ipſas Petreitas, & Pauleitas identificantur realiter in humanitate, cum tamen inter ſe realiter diſtinguantur;

dein-

Digitized by Google

deindè negant aliud, *quæ ſunt realiter identificata, vnum eſſe nequit ſine alio*, nam dicunt humanitatem ob ſuam illimitationem, & latitudinem poſſe eſſe ſine Petreitate, & non ſine Pauleitate; neutrum autem incommodum ſequitur ex ſententia noſtra explicante communitatem naturæ per indifferentiam; ſic enim humanitas tantùm ponitur actu identificare ſibi Petreitatem, cum actu conſtituit Petrum, non autem Pauleitatem, niſi aptitudine, quatenus ita poterat quantum eſt de ſe ſibi illam identificare, ſi per ipſam contracta fuiſſet ſicut modò identificat ſibi Petreitatem, ſub qua eſt à actu autem, & de facto eſt realiter diſtincta ab ea, & ideò benè poteſt deſtrui, & deſinere cum Petreitate abſque eo, quod deſinat cum Pauleitate abſque vllo inconuenienti; & hoc ſolum punctum ſententiam de communitate naturæ per indifferentiam facit mihi longè probabiliorem, quam ſit oppoſita de communitate naturæ per inexiſtentiam; etiamſi aliæ deficerent rationes. Reſpondet Paſqualig. hoc argumentum ſolui debere eodem pacto proportione ſeruata, quo ſimilia argumenta ſolent ſolui in materia de Trinitate, cum enim dicitur, quod ſi perſonæ identificantur in eſſentia, debent etiam inter ſe identificari, quia quæ ſunt eadem vni tertio ſunt eadem inter ſe, ſolet reſponderi, quod eſſentia non identificatur adæquatè cum vnaquaq; perſona, ſed inadæquatè, & ideò non ſequi, quod debeant inter ſe identificari; ſi ergo dicere debemus in propoſito, quod natura communis non identificatur adæquatè cum Petreitate, & ideo ex hoc quod Petreitas identificetur cum eſſentia, non ſequi identitatem pariter Petreitatis cum Pauleitate.

Hæc planè reſponſio impellit Aduerſarios in illud abſurdum, quod in præſenti materia euitare contendunt, nos enim redarguimus ipſos, quod abſque neceſſitate myſterium Trinitatis introducant in creatis, negant pedibus iunctis id ſequi ex eorum ſententia; ſed quando poſtea argumenta ſoluere nequeunt niſi vt ſolent diſſolui in materia de Trinitate, iam factis fatentur, quod negant verbis, ipſos introducere in creatis myſterium Trinitatis. Accedit deindè doctrinam illam traditam in materia de Trinitate ad ſoluendum argumentum illud non ritè adduci ad propoſitum, quia identificatio inadæquata diuinæ eſſentiæ cum perſonis inter ſe realiter diſtinctis ex eius infinitate trahit originem, ſed nulla natura creata eſt infinita, ergo quantumcunque ponatur communis nequit identificare ſibi res inter ſe realiter diſtinctas, niſi etiam ponatur infinita. Tum quia etiamſi diuina infinitas ſufficiat ad hoc, vt diuina eſſentia poſſit identificare ſibi res inter ſe realiter diſtinctas, nequaquam tamen ſufficit, vt poſſit diuina eſſentia exiſtere ſine aliqua ex illis rebus, quas ſibi realiter identificat; ergo tantò minus poterit natura creata exiſtere ſine aliqua hæcceitate, ſi illas actu, & poſitiuè ſibi identificat, velut vna omnium natura per inexiſtentiam; vel ſi poteſt ſic exiſtere, planè mirabilior eſt ſaltem ex hoc capite, quam ipſa natura diuina. Reſpondent alij illam oppoſitionem, eorum quæ ſunt realiter identificata, vnum non poteſt à parte rei exiſtere ſine alio, eſſe veram loquendo de rebus ſingularibus, non verò loquendo de re communi, & vniuerſali in ordine ad rem ſingularem. Contra, quia hæc eſt manifeſta petitio principij, ex hoc enim vniuerſaliſſimo principio quod quæ ſunt realiter identificata vnum nequit eſſe ſine alio à parte rei, ergo infero dari non poſſe naturam communem à parte rei per inexiſtentiam; dum ergo tu dicis propoſitionem illam eſſe veram in omnibus præterquam in propoſito de natura communi, iam addecis inſtantiam in propoſito, & in re, de qua eſt quæſtio, quod eſt palam principium petere. Tum quia de duobus malis minus eſt eligendum, quando vtrumq; vitari non poteſt, ſed in caſu minus malum eſt negare naturam ſic communem, ſcilicet per inexiſtentiam, quam negare principium illud, ſcilicet quæ ſunt idem ſeparari non poſſe, nam hoc principium in omni Schola eſt acceptiſſimum, vbi communitas realis naturæ per inexiſtentiam ab omni Schola abigitur, nec etiam libenter recipitur in Schola Scotiſtarum.

119 Quartò, probari ſolet, quia ex oppoſita ſententia ſequitur dari à parte rei vniuerſale in actu, quod præſertim in Peripato monſtrum ſapit, conſequentia probatur, quia vniuerſale in actu ex Scoto 2.d.3.q.1. § *Sed contra*, eſt illud, quod habet vnitatem indifferentem, ſecundum quam ipſum idem eſt in potentia proxima, vt dicatur de quolibet ſuppoſito, quia ex lib. Poſter. vniuerſale dicitur, quod eſt vnum in multis, & de multis, nam ad *eſſe in*, ſequitur *dici de*; ſi igitur natura à parte rei eſt vna formaliter poſitiuè in omnibus indiuiduis, iam habet talem indifferentiam poſitiuam reſpectu eorum, vt de omnibus, & ſingulis prædicari poſſit prædicatione dicente, hoc eſt hoc, & conſequenter eſt actu vniuerſalis.

Reſpondent multi ex Aduerſarijs concedendo gratis id quod re vera negare nequeunt, ſecundum eorum opinionem dari debere vniuerſale in actu, neque id habent pro abſurdo, quia non ob id admittitur vniuerſale Platonicum. Contrà, probo ex hoc ſequi vniuerſale Platonicum, vel quaſi Platonicum, quod ſcilicet quamuis non ſit à ſingularibus ſeparatum eſt tamen ab eis realiter diſtinctum, hoc autem in hac opinione admitti debere oſtendo, quia natura humana ità eſt à parte rei in Petro, & Paulo vna, & eadem poſitiuè, vt poſſit exiſtere à parte rei & ſine Petreitate, & abſq; Pauleitate, ergo eſſet quoddam vniuerſale Platonicum à ſuis ſingularibus realiter diſtinctum, conſequentia patet quia ſæpe dictum eſt ſeparationem in re eſſe ſignum euidentiſſimum diſtinctionis realis inter aliqua duo. Dices, naturam non diſtingui realiter à ſingularitatibus, quia debet neceſſario identificari alicui indiuiduo vagè, & cum non ſit maior ratio de vno, quàm de alio conſequenter poni debet identificata cum omnibus. Contrà, quia quamuis aliquid eſſe nequeat ſine multis indeterminatè, ſi tamen eſſe poteſt ſine quocunq; determinato ex illis, hoc eſt ſufficiens ſignum diſtinctionis realis ab omnibus, & ſingulis, de quo adduci poſſunt exempla mille, de materia quæ nequit exiſtere denudata nec fortè per Dei potentiam omni priuatione, & tamen quia poteſt eſſe ſine hac, & illa ſignatè, ponitur ab omnibus realiter diſtincta, quantitas nequit eſſe ſine omni figura, quia tamen eſſe poteſt ſine hac, & illa determinata, ponitur reipſa diſtincta ab illa; ſic de qualitate reſpectu graduum intenſiuorum, de continuo reſpectu indiuiſibilium &c. ſic igitur in propoſito de natura, ſi poteſt eſſe ſine hac, & illa ſingularitate, ex hoc ſufficienter colligitur, quod ab omni realiter diſtinguatur. Dices, hoc idem argumentum militare contra communitatem naturæ per indifferentiam, ex vi cuius ponitur natura indeterminatè reſpicere ſingularitates omnes, ita quod non magis de ſe aſſocietur vni, quàm alteri. Contrà, quia inconueniens adducere non eſt ſoluere, & per hoc quod militet contra communitatem naturæ per indifferentiam hoc argumentum, non tollitur, quin magis militet contrà communitatem per inexiſtentiam. Deinde falſum eſt militare argumentum contra communitatem per indifferentiam, quia iuxtà hanc viam quælibet humanitas v.g. ponitur cum ſua hæcceitate identificata, & realiter cum ipſa incipit, & cum ipſa deſinit, & humanitas Petri non ponitur actu identificata, & vna cum humanitate Pauli, vt ait oppoſita ſententia, ſed tantùm aptitudine, quatenus ita ſibi poterat ab initio hæcceitatem Pauli ſibi identificare, ſi per ipſam contracta fuiſſet, ſicut modò identificata ſibi Petreitatem; tum quia indifferentia naturæ ad ſingularitates, cum ſit metaphyſica, & obiectiua, non verò phyſica, & obiectiua explicari non debet per ſeparabilitatem in ſingulis, ſed potius per excluſionem ſingularum à formali eius conceptu, ob quam remanet intrinſecè indifferens etiam ſub actuali hæcceitate, vt dictum eſt ſupra num. 100.

Poſtremò mirum eſt, quomodo Paſqualig. præſertim inter Recentiores oppoſitam tueatur ſententiam de reali communitate naturæ per inexiſtentiam cum tanta alacritate, & in tanto rigore, cum tamen in alijs principijs de hac materia conueniat ipſe cum Thomiſtis, & præſertim in omnimoda indiſtinctione naturæ à parte rei à ſingularibus; ſiquidem Scotus, & Scotiſtæ ea præſertim ratione aſtruunt in natura aliquam communitatem ex natura rei, quia diſtinctionem formalem agnoſcunt ex natura rei inter naturam, & ſingularitatem, & ideò dicunt naturam non eſſe de ſe hanc, ſed ſaltem negatiue communem; cum ergo Paſqualig. iunctis pedibus hanc diſtinctionem formalem neget, & præſertim inter naturam, & ſingularitatem, quomodo coherenter loquatur ad ſua principia non video; ſi enim ſunt omnino idem à parte rei, tam realiter, quam formaliter, quo pacto verificari poteſt de natura, quod ſit de ſe communis, & indifferens, differentia verò de ſe hæc, & incommunicabilis? Tum quia etiamſi Thomiſtæ tribuant propriam vnitatem formalem naturæ diſtinctam à numerali, negant tamen hanc vnitatem eſſe communem, & minorem numerali à parte rei, quia non eſt vllo pacto à parte rei actualiter ab ea diſtincta, ſed tantùm per intellectum; cum ergo & ipſe Paſqualig. non alio modo diſtinguat naturam à ſingularitate, & vnitatem eius formalem ab vnitate indiuiduali, niſi per rationem, vt faciunt Thomiſtæ, planè ad conſequenter loquendum talem naturæ communitatem realem defendere nequit, & cum tanto rigore, vt nec ipſi Scotiſtæ admittentes diſtinctionem formalem ex natura rei inter naturam, & ſingularitatem audeant eam ſic communem aſſerere.

ARTICVLVS II.

Satisfit obiectionibus.

120 IN oppoſitum obijciunt Primò, quicunque tenent naturam ſpecificam v. gr. humanam ſecundum quod à ſingularitate diſtinguatur, eſſe vnam formaliter poſitiue in omnibus indiuiduis, vnitas eſt carentia diuiſionis 5. Metaph. 11. ſed natura humana, quæ eſt in Petro, & Paulo à parte rei caret diuiſione formali, & eſſentiali, ergo à parte rei, vt eſt in pluribus eſt vna formaliter, & communis per inexiſtentiam. Probatur minor multipliciter, primò quia Petrus, & Paulus non differunt in natura, & eſſentia, & natura vnius non eſt formaliter diſtincta à natura alterius. Tum deinde, quia ſi Petrus non eſt eſſentialiter vnum cum Paulo à parte rei, non magis differret à Brunello, quàm ab ipſo Paulo. Tum 3. quia Petrus, & Paulus in ratione hominis non ſunt plura à parte rei. Tum 4. quia habent eandem rationem, & definitionem; ergo ſunt formaliter, & eſſentialiter vnum. Tum 5. quia ſi non haberent vnam communem rationem omnibus, non daretur vniuocatio nec in genere, nec in ſpecie; & hoc eſt præcipuum fundamentum Bonets 1. Met. cap. 2.

Reſpondent Recentiores indiuidua eiuſdem ſpeciei non diſtingui abinuicem formaliter, & eſſentialiter, ſed eſſe eiuſdem eſſentiæ, & naturæ propter maximam ſimilitudinem, quam habent in ſuis eſſentijs, ſicut etiam dici ſolet de duobus aliquibus indiuiduis hominum, ſi valdè magnam ſimilitudinem habeant quod non videantur eſſe diſtincta, ſed videantur eſſe vnus, & idem homo. Sed hæc ſolutio

non

Google

non ſatisfacit, vt magis conſtabit quæſt. ſeq. quia pura vnitas ſimilitudinis inter plura indiuidua non ſufficit ad conſtituendam communitatem realem naturæ, niſi à parte rei aliqua naturæ vnitas concedatur, in qua talis ſimilitudo fundetur, vt vult Philoſophus 5. Metaph. nam ſi aliqua ſunt ſimilia, vtique in aliquo debent eſſe ſimilia, & conuenire. Reſpondendum igitur ex dicendis quæſt. ſeq. ea omnia, quæ in argumento habentur, verificari ob vnitatem formalem naturæ in Petro, & Paulo, non quidem per inexiſtentiam, ſed per indifferentiam, quia enim eadem natura, quæ eſt in Petro, poteſt eſſe in Paulo, & è contrà, itaut illæ naturæ ſint omninò eiuſdem rationis, ideò Petrus, & Paulus dicuntur habere eandem naturam, dicuntur vnum in natura, non autem quia vna, & eadem natura ſit ſimul realiter, ac entitatiuè in vtroque vt benè explicat Lichet. 2. diſt. 3. q. 6. §. *Ad quæſtionem*, itaque ad argumentum conceditur maior, diſtinguitur minor, ſi enim natura quæ eſt in Petro, & natura, quæ eſt in Paulo carere dicantur diuiſione formali, & eſſentiali, quia ſunt eiuſdem rationis, & eſt vna, & eadem amborum natura per indifferentiam, ſic vera eſt minor, ſi verò carere dicantur diuiſione, quia ſit vna, & eadem amborum natura per inexiſtentiam, quaſi ſit eadem à parte rei entitas natura Petri, & Pauli in hoc ſenſu minor eſt falſa.

121 Ad primam illius minoris probationem diſtinguo aſſumptum, Petrus, & Paulus non differunt in natura, ideſt non habent naturas entitatiuè diuiſas, & ſecundum rem, nego, non differunt in natura, ideſt non habent naturas eſſentialiter diuerſas, quæ nempe ſint alterius, & alterius rationis, & ſic concedo; ſed ex tali indiuiſione naturarum eſſentiali non benè arguitur à parte rei vna, & eadem natura in ambobus entitatiuè, & ſecundum rem, & duo indiuidua diſtingui formaliter, non eſt tantùm habere diſtinctam formam, ſed etiam habere formam alterius rationis, quare licèt Petrus, & Paulus, diſtinctas habeant naturas, quia tamen hæ ſunt eiuſdem rationis, ideò non dicuntur diſtingui formaliter, ex quo tamen inferre non licet, quod habeant eandem naturam entitatiuè. Ad 2. quamuis Petri natura diſtincta ſit, & diuiſa à natura Pauli, itaut ambo non habeant eandem naturam realiter, ac entitatiuè, tamen adhuc magis differt à Brunello, quam à Paulo, quia natura Petri, & Brunelli non ſolùm ſunt plures, ſed etiam diuerſæ rationis, quia natura vnius, ſcilicet Petri non poteſt de ſe conſtituere Brunellum, nec è contrà. Ad 3. imò dico, quod à parte rei Petrus, & Paulus nequeunt dici vnus homo, ſed neceſſariò ſunt plures homines, quod argumento eſt non eſſe vnam, & eandem humanitatem realiter, ac entitatiuè in vtroque ſed plures, eiuſdem tamen rationis. Ad 4. intantùm indiuidua eiuſdem ſpeciei eandem rationem habere dicuntur, ac definitionem, inquantùm habent naturas eiuſdem omninò rationis, à quibus etiam prædicata quidditatiua eiuſdem omninò rationis deſumi nata ſunt, vndè poſteà intellectus vnam conficit definitionem, quæ competit omnibus indiuiduis eiuſdem ſpeciei. Ad vltimum negatur conſequentia, quia ad vniuocationem prædicamentalem genericam, vel ſpecificam minimè oportet eſſe vnam, & eandem naturam phyſicè, ac realiter in vniuocatis reperiri, ſed ſufficit ſi ſit vna, & eadem natura per indifferentiam, nam talis vnitas ſufficit, vt poſſit ab illis abſtrahi vna, & eadem ratio communis omnibus, & ſingulis, quantùm ſat eſt ad vniuocationem prædicamentalem, vt conſtat ex dictis diſp. 2. Log. q. 4. ar. 2. imò ad vniuocationem tranſcendentalem adhuc minus requiritur, vt patet ex dictis ibid. & diſp. 1. Met. q. 5. art. 2.

122 Nititur hanc ſolutionem euertere Paſqualig. cit. diſp. 15. ſect. 2. num. 12. nam cum dicitur naturam non eſſe vnam in omnibus *ſecundum rem*, poteſt ly *ſecundum rem*, intelligi vel ſecundum entitatem phyſicam, vel ſecundum illud eſſe, quod dicitur natura; ſi primo modo intelligatur, certum eſt, inquit, naturam non eſſe eandem ſecundum phyſicam entitatem in omnibus, ſi verò intelligatur ſecundo modo, argumentum factum efficaciter concludit, quod natura ſit vna in omnibus ſecundum rem, hoc eſt, ſecundum ſuum eſſe, quod dicit in ſtatu abſoluto, vndè fit quod natura ſtante ſuamet vnitate poſſit habere diuiſionem entitatiuam, neque hoc aliquid officiat vnitati communitatis, quia hæc vnitas de ſe apta eſt, vt ſit in pluribus, atque adeò cum diuiſione entitatis. Sed ex hac ſolutione conſtat hanc non eſſe, niſi concertationem de nomine præſertim cum Paſqualig. nam ipſe concedit totum, quod nos intendimus, nempe naturam non eſſe vnam, ac eandem ſecundum rem, ideſt ſecundum phyſicam entitatem, ſed tantum ſecundum eſſe eſſentiæ, quod dicit natura in ſtatu abſoluto; hoc autem eſt id, quod nos docemus; ſed talem communitatem dicimus eſſe per ſolam indifferentiam modo iam explicato, non autem per inexiſtentiam; quod vt adhuc magis declaretur recolendum eſt, quod diximus diſput. 4. Log. quæſt. 1. art. 2. ens dupliciter accipi poſſe primò formaliter, ſeu nominaliter, quo ſenſu puram ſignificat eſſentiam abſtrahendo ab omni differentia, indiuiduali exiſtentia, loco, & tempore; ſecundò materialiter, ſeu participaliter, & ſignificat exiſtentiam, ideſt entitatem determinatam non ſolùm quoad ſingularitatem, ſed etiam locum, & tempus, quia non poteſt eſſe res exiſtens, niſi in aliquo loco, & tempore; cum ergo dicitur vnam, & eandem naturam, ſeu entitatem communem eſſe in omnibus indiuiduis eiuſdem ſpeciei, non eſt intelligendum de entitate in ſecundo ſenſu, ſic enim verum eſt nihil entitatis, quæ eſt in Petro, reperiri ſimul in Paulo ſiue adæquatè, ſiue inadæquatè, omnia enim ſunt realiter, ac entitatiuè diuiſa; at in primo ſenſu eadem entitas communis; quæ eſt in Petro, etiam reperitur in Paulo, quia vna formaliter eſt vtriuſque eſſentia, ſiquidem entitas, vt dicit eſſentiam, nullam dicit determinationem nec indiuiduationis, nec temporis, aut loci; vndè ſi in hoc tantum ſenſu concedit Paſqualig. vnam, & eandem eſſe omnium indiuiduorum naturam, planè non ab eo diſcrepamus, niſi in verbis; ſed certè Auctores oppoſitæ ſententiæ, quam ipſe profitetur, dum aiunt naturam eſſe communem per inexiſtentiam, velle videntur eſſe vnam, & eandem communem entitatem in omnibus, & ſingulis etiam in primo ſenſu, in ſingulis quidem inadæquatè, & ſecundum partem, in omnibus verò totaliter, & adæquatè. Et eorum hallucinatio inde videtur ortum duxiſſe, quia ſunt arbitrati non poſſe à parte rei dari aliquam indiuiſionem, quæ non ſit entitatiua, eo quia omnes vnitates concipimus per ſpeciem vnitatis entitatiuè, cum proprias non habeamus; hoc tamen falſum eſt, quandoquidem cum detur aliquis gradus in ordine entium ab indiuiduali diuerſus, & vnitas, ac indiuiſio ſit paſſio ipſius, conſequenter dari debet alia vnitas, & indiuiſio, quæ non ſit entitatiua, & per inexiſtentiam ſed per ſolam indifferentiam.

Secundò, arguit Paſqualig. cit. n. 17. eſſe naturæ eſſentiale, quod reperitur in vno indiuiduo, reperitur etiam in alio, & prædicata quæ tribuuntur vni, tribuuntur non ſimilia, ſed eadem alteri, itaut illud idem prædicatum, quod prædicatur de vno, prædicetur etiam de altero, ergo non ſimilis natura, ſeu eiuſdem rationis eſt in pluribus indiuiduis, ſed eadem, & conſequenter eandem habens vnitatem formalem communitatis, conſequentia patet, & probatur aſſumptum, nam ſi de Petro profertur quod eſt *animal rationale*, hoc idem prædicatum poteſt ſingulis indiuiduis naturæ humanæ applicari. Si dicatur prædicationem non fieri ſine opere intellectus, & ideò quando eadem prædicata pluribus tribuuntur indiuiduis, tunc de ipſis prædicari naturam, quatenus habet vnitatem per intellectum abſtrahentem natura ab indiuiduis. Contrà, inſtat Paſqualig. quia quando natura prædicatur de inferiori, non prædicatur ſecundum aliquid, quod acquirat de nouo per abſtractionem, ſed tantum ſecundum id quod dicit, prout eſt in indiuiduis, quia ſi prædicaretur ſecundum aliquid aliud, quod non diceret prout eſt in indiuiduis, ex vi prædicationis aliquid tribueretur indiuiduis, quod non eſſet in ipſis, & conſequenter prædicatio eſt falſa. Conf. prædicatio ſuperioris de inferiori fundatur in identitate cum ſuo inferiori, nam intantùm prædicatur, inquantum identificatur, cum ergo idem eſſe naturæ, quod prædicatur de vno, prædicetur etiam de alio, natura à parte rei erit vna in omnibus per inexiſtentiam, & non tantùm per indifferentiam.

123 Reſpondet ad hoc Poncius diſp. 3. n. 45. vnitatem ſimilitudinis in natura ſufficere, vt eadem natura poſſit de pluribus prædicari prædicatione dicente hoc eſt hoc, quæ ſolutio ſuperius excluſa eſt nu. 18. quare melius occurritur ex doctrina Lichet. 2. d. 3. q. 1. reſpondendo ad rationes Ocham, vbi docet, quod cum Franciſcus dicitur homo, non intelligitur de humanitate diſtincta à Franciſco, ſed præcisè de illa, quæ reperitur in ipſo, quæ ideò prædicatur in quid de Franciſco, quia de facto illud conſtituit, & præſtat illi totum eſſe quidditatiuum, & vt contracta in Franciſco actu non eſt apta nata prædicari de alio in quid, ſed vt contrahibilis ab omni alia hæcceitate eſt nata facere per ſe aliud indiuiduum cum alia, & alia hæcceitate, & in hoc ſenſu dicitur apta nata prædicari de illis prædicatione dicente *hoc eſt hoc*, adeòquod prædicatio actualis fundatur in actuali identitate naturæ cum indiuiduo, de quo prædicatur, aptitudinalis verò prædicatio de alijs in identitate aptitudinali, quatenus ad illa contrahi poteſt ex ſui natura à parte rei diſiunctim, vel per intellectum coniunctim, quo pacto fit vniuerſalis. Itaque ad argumentum ex hac doctrina occurrendum eſt eandem naturam per indifferentiam poſſe prædicari de pluribus prædicatione aptitudinali à parte rei, & in potentia remota, quatenus natura quæ eſt in Petro, æquè benè poterat de ſe conſtituere Paulum, & talis prædicatio aptitudinalis fundatur in aptitudinali identitate; poteſt verò eadem natura per inexiſtentiam prædicari de pluribus proximè ſolùm per intellectum, cum eam concipit per modum vniuerſalis, quam actualem prædicationem, vel aptitudinalem proximam acquirit natura ex operatione intellectus, vt declaratum eſt diſp. 4. Log. quæſt. 1. & talis prædicatio adhuc vera dicitur ob fundamentum, quod præcedit in re, nimirum ratione communitatis naturæ per indifferentiam, quam ipſa poſſidet citrà fictionem quamcumque intellectus, ex qua occaſione poſteà reperta in re aſtruit intellectus in natura etiam communitatem per inexiſtentiam, & facit eam actu vniuerſalem, vt loc. cit. dictum eſt, & adhuc magis infrà conſtabit.

124 Dices ex hoc ſequi, quod tunc mille naturæ poſſent prædicari in quid de Franciſco, quia quælibet illarum, vt prior ſua indiuiduatione eſt communis, & quantum eſt de ſe poterat conſtituere Franciſcum. Reſp. Lichet. cit. quod tantùm illa natura, quæ actu eſt in Franciſco, dicit quidditatem illius, & nulla alia, ſed vt contrahibilis, & nata per ſe facere vnum cum hæcceitate Franciſci dicitur prædicari in quid, & ſic concedit, quod quælibet, vt ſic, nata eſt prædicari in quid de Franciſco, ſed vt contracta eſt in Franciſco, & dicit totam quidditatem illius, tunc de illo conſtituto nulla alia natura prædicatur in quid, cum prædicari in quid nil aliud ſit, niſi naturam natam facere cum hæcceitate contrahente illud indiuiduum, de quo prædicatur; non ergo de eodem indiuiduo conſtituto ex natura, & hæcceitate alia, & alia natura prædicatur, imò vt ſic nulla natura prædicatur de illo, niſi vt conſiderata in eſſe contrahibili, & vt nata facere per ſe vnum cum tali hæcceitate.

Dices, quod explicando communitatem naturæ per indifferentiam,

&

Digitized by Google

& non per inexiſtentiam, videmur coincidere in opinionem Thomiſtarum, nam ipſi quoq; dicunt duo indiuidua eiuſdem ſpeciei eſſe eſſentialiter indiuiſa, & vnum, non quia vna, & eadem natura communis ſit in ambobus, ſed quia licèt ſint plures naturæ, ac eſſentiæ, quia tamen ſunt conſimiles, poſſunt concipi, vt vnum. Reſpond. negando aſſumptum, ratio enim cur natura Petri, & natura Pauli ſecundum nos ſint conſimiles, & eiuſdem rationis eſt, quia natura vnius quantum eſt de ſe poteſt eſſe conſtitutiua alterius, hac enim ratione verè dicuntur ſimiles in ſpecie; quia vnus includit entitatem quandam, quæ abſolutè poteſt eſſe in alio, & eſt vtriq; communis per indifferentiam; at Thomiſtæ dicunt Petrum eſſe ſimilem Paulo ſe toto, quamuis quicquid eſt in Petro ita repugnet eſſe in Paulo, ac in Bucephalo, quod impoſſibile eſt, cum non explicent, in quo fundetur iſta ſimilitudo, & cur Petrus ſit magis ſimilis Paulo, quam Bucephalo. Dices ſaltim nos id ipſum cogi dicere cum Thomiſtis, quando comparamus naturā Petri cum natura Pauli, quia vel iſtæ naturæ ſunt ſimiles, vel diſſimiles, & non poſſumus dicere, quod ſint ſimiles, niſi ſeipſis, & non quia includant aliquam entitatem communem, quia tunc procederetur in infinitum. Reſpond. negando adhuc aſſumptum, quia Petrus, & Paulus propriè loquendo ſunt ſimiles in natura, ſed naturę eorum nequeunt dici ſimiles niſi inquantum ſunt rationes aſſimilandi ea in quibus ſunt, vt docet Lichet. loc. cit. & Doctor quol. 4. L. & ratio eſt quia vniuerſaliter loquendo. Quo non poteſt eſſe quod, vt dictum eſt ſupra nu. 32.

Tertiò, ſi in ſingularibus aliud non eſſet, quàm natura, vtique non poſſent eſſe diſtincta, quia munus diſtinguendi ſpectat ad differentias indiuiduales, ſed eſſent vnum, & idem omninò à parte rei, quia indiuidua per naturā conueniunt, non diſtinguuntur, vt ait Doctor 2. d. 3. q. 6. ergo de facto vna, & eadem eſt natura realiter in omnibus entitatiuè indiuiſa in ſe, ſed ſolùm per indifferentias extrinſecè alioquin ſi diuiſa eſſet, poſſet etiam ipſa natura diſtinguere indiuidua. Conf. quia ſi natura Petri, & natura Pauli, vt priores ſuis hæcceitatibus non ſunt vna, & eadem natura poſitiuè, & per inexiſtentiam, ſed realiter, ac entitatiuè diuerſæ nulla eſſet neceſſitas ſuperaddendi ſingularitates, quia per ipſas naturas indiuidua ſufficientes diſtinguerentur. Conf. adhuc, quia ſi natura Petri, vt prior ſua hæcceitate, eſt realiter diſtincta à natura Pauli etiā ſic conſiderata, ergo debet habere aliquod principium illius diſtinctionis, hoc autem eſt falſum, quia natura Petri, vt à Petreitate diſtincta, non habet niſi ſua prædicata eſſentialia, & proprietates illa conſequentes, in quibus omninò conuenit cum natura Pauli. Hoc argumentum cum ſuis confirmationibus tangitur à Boneto cit. 7. Met. cap. 2. latè proſequitur illud Paſqualig. cit. ſect. 2. per totam cum alijs confirmationibus, quę in idem recidūt.

125 Reſpondet Poncius diſp. 3. log. q. 2 nu. 35. quod natura Petri, vt diſtincta formaliter à Petreitate, neque eſt vna poſitiuè cum alia natura, neq; poſitiuè diſtincta ab illa nam vt ſic præcisè habet ſua prædicata eſſentialia, inter quæ non eſt nec vnitas illa, neq; diſtinctio, quam ſolutionem ſupra rejeci nu. 53. Lichet. autem 2. d. 3. qu. 6. §. *Ad quæſtionem*, concedit duo indiuidua de facto diſtingui realiter inter ſe non tantum per hæcceitates, ſed etiam per naturas, licèt non numeraliter, & indiuidualiter, quia natura vt eſt prior ſingularitate non eſt vna numero. Quando autem Doctor dixit indiuidua non differre realiter per naturam, ſed per hæcceitatem, aut locutus eſt ſolùm de diſtinctione reali numerali non autem de diſtinctione reali abſolutè, vt explicat Licher. aut ſi etiam de diſtinctione reali abſolutè locutus eſt, hoc tantum dixit, inquantum per naturam non diſtinguuntur realiter duo indiuidua per ſe, quia per ſe loquendo natura vnius poteſt eſſe natura alterius, & per accidens eſt, quod natura Petri ſit Petri conſtitutiua, & non Pauli, quia per ſe indifferens eſt ad vtrumque conſtituendum diſiunctim, benè tamen per ſe realiter diſtinguuntur per hæcceitates, quia hæcceitati Petri omninò repugnat eſſe hæcceitatem Pauli, & hinc eſt, quod abſolutè dicuntur indiuidua per naturam conuenire, & per hæcceitates differre, quia licet alias, & alias habeant naturas, ac entitatiuè diuiſas, quia tamen ſunt eiuſdem rationis, non ſunt rationes, cur indiuidua inter ſe differunt, ſed potius per quas conueniunt. Sed inhærendo doctrinæ traditæ num. 59. ex Scoto 7. Metaph. quæſt. 13. §. *contra prædicta* dicendum eſt, quod licèt natura Petri, vt Petreitatem præcedit, non ſit vna, & eadem poſitiuè entitas cum natura Pauli, nequeunt tamen dici inter ſe realiter diſtinctæ hæcceitatibus ob rationem ibi adductam, quia ſcilicet realis diſtinctio fundatur in diuerſis entitatibus propriæ exiſtentiæ capacibus, vndè cū natura fundare nequeat exiſtentiam, niſi vt ſubſtat ſingularitati, ideò conſequenter fundare nequit realem diſtinctionem ab alia natura, niſi vt ſingularis, vt ibi declaratum eſt, vndè ad ſummum illæ naturæ, vt ſingularitates præcedunt, dici poſſunt non idem inter ſe, non tamen realiter, & poſitiuè diſtinctæ ex dictis ibidem num. 60. per quod patet ad argumentum cum ſuis confirmationibus; quamuis enim natura, quæ eſt in Petro non ſit eadem, quæ eſt in Paulo etiam antè ſingularitatem, non tamen poteſt realiter diſtinguere Petrum à Paulo, tum quia eſt entitas communicabilis, & quantum eſt de ſe ita Petrum conſtituit, vt pariter Paulum conſtituere potuerit, tum quia antecedenter ad ſingularitatem non eſt exiſtentiæ capax, nec conſequenter realem diſtinctionem fundare poteſt.

126 Quartò, ſi natura in pluribus indiuiduis eſt in ſe, ac entitatiuè diuiſa, & non potius actualiter vna in omnibus, & ſolùm extrinſecè diuiſa, ſequitur ſingulare cuiuſcunque ſpeciei eſſe imperfectum in illa ſpecie, quia Petrus v. gr. non haberet completè totam naturam communem, ſed tantum partem eius. Reſp. negando conſequentiam, eo enim ipſo, quod ſingulare v. g. Petrus habet naturam communem cum ſua vnitate formali dicitur habere totam naturam communem, ideſt quicquid eſt de ratione naturæ communis iſta tamen totalis naturæ non dicit negationem naturę humanæ ſimilis, ſeu eiuſdem rationis in alio indiuiduo, quia hæc eſt totalitas eſſentialis, non autem totitatiua, cum nulla ſit repugnantia, cur pręter naturam Petri alia eiuſdem rationis entitas reperiatur in Paulo, imò argumentum concludit potius contra oppoſitam ſententiam, quæ aſſerit eandem eſſe naturam in omnibus, & ſingulis indiuiduis ſuamque vnitatem formalem habere adæquatè in omnibus ſimul ſumptis, in ſingulis verò partialiter, & inadæquatè tantùm, vndè ex hoc concludi videtur non integram naturam in quolibet indiuiduo reperiri cum ſua vnitate formali, ſed tantùm partem naturæ cum parte vnitatis formalis, & ſic potius in oppoſita ſententia ſequitur Petrum non habere completè totam naturam communem, ſed tantùm partem eius.

Quintò, natura Petri, & natura Pauli ſunt idem formaliter antecedenter ad ſingularitates, ergo ſunt idem etiam realiter, quia maior identitas infert minorem, probatur aſſumptum, quia humanitas Petri, & humanitas Pauli ſunt indiuiſæ formaliter, hoc eſt per principia formalia, & eſſentialia. Confirm. quia vt arguit Bonet. ſi humanitas Petri, & humanitas Pauli ſunt realiter diſtinctæ, ergo prædicata priora non erunt communia, ſed propria, loquendo de communitate extra animam, & per conſequens non habebunt eandem definitionem Petrus, & Paulus, cum hæc detur per prædicata communia, & priora.

127 Reſp. patere ex dictis num. 121. quo ſenſu natura Petri, & Pauli dicantur eſſe formaliter indiuiſæ, quia ſcilicet non diſtinguuntur per principia formalia, & eſſentialia, & ſic dicuntur idem formaliter, vt formalis identitas coincidit cum eſſentiali, non autem ſumendo propriè identitatem formalem, hoc autem ſenſu conceſſo antecedente negatur conſequentia, ad cuius probationem dico, quod identitas formalis in hoc ſenſu, vt ſcilicet coincidit cum identitate eſſentiali benè ſtat cum diſtinctione reali, duo enim indiuidua ſub eadem ſpecie diſtinguuntur realiter, & ſunt idem eſſentialiter, vndè in hoc ſenſu non eſt maior identitas. Ad Conf. negatur conſequentia, cum hoc enim, quod humanitas Petri non ſit humanitas Pauli, adhuc ſtat quod ambo ſint prædicata communia, & non propria, quia illud dicitur prædicatum proprium alicuius, quod illi eſt ita addictum, vt alteri nullatenus conuenire queat, qualis eſt in Petro Petreitas, & in Paulo Pauleitas, vndè quia humanitas Petri non ita ſe habet, quia quantum eſt de ſe poterat etiam contrahi à Pauleitate, ideo nequit dici prædicatum eius proprium, ſed ad ſummum appropriatum, intrinſecè verò, & per ſe commune. Ad illud de definitione ait Mag. go ad margines Boneti pro Scoto, quod prædicata ſunt communia per intellectum, & non extra intellectum, & ſic etiam, quod indiuidua habent vnum conceptum in mentem communem. Sed eſt inepta ſolutio, & à mente Scoti prorſus aliena, quia Doctor in gradibus prædicamentalibus agnoſcit communitatem nedùm in intellectu, ſed etiam extrà intellectum vt patet 2. d. 3. qu. 1. vbi id ex profeſſo probat, & vult definitionem, quando præſertim datur per conceptus adæquatos, exprimere rerum eſſentias, vt ſunt à parte rei non autem ſecundum eſſe, quod habent in intellectu, non enim eſſe in intellectu dat rei rationem quidditatiuam, vt ait quol. 5. Q. Poncius diſp. 3. log. q. 2. num. 52. loquendo de definitione obiectiua concedit aliam eſſe definitionem Petri, & aliam Pauli, ſicut alia eſt eſſentia vnius ab eſſentia alterius quamuis propter ſummam ſimilitudinem, quam habent, cenſeantur habere vt vnam eſſentiam, ita etiam vnam definitionem. Sed iam conſtat ex dictis diſp. 1. log. qu. 4. art. 3. in fine indiuidua non habere propriam definitionem niſi ſpeciei, vt monet quoque Doctor 2. d. 3. qu. 6. lit. M. & ideò falſum eſt aliam eſſe definitionem Petri, & aliam Pauli; ſicuti etiam falſum eſt aliam eſſe eſſentiam vnius ab eſſentia alterius, quamuis enim dici poſſit humanitatem Petri eſſe aliam ab humanitate Pauli tamen cum veritate dici non poteſt eſſentiam Petri eſſe aliam ab eſſentia Pauli, & inter ſe differre eſſentialiter, quia cum illæ humanitates ſint entitates omninò eiuſdem rationis, poſſunt quidem dici plures entitates, ac etiam diſtinctæ, vel diuerſæ entitates, non tamen eſſentiæ diuerſæ, quia habent eadem principia formalia, & eſſentialia conſtitutiua. Quare dicendum eſt ad argumentum, quod ſicut indiuidua eiuſdem ſpeciei habent prædicata priora communia, non autem propria, ita quoque habent eandem definitionem omnibus, & ſingulis communem, vt explicatum eſt ſuprà nu. 121.

128 Sextò arguitur ex auctoritate, Ariſt. enim 7. Met. c. 1. ait, *animal eſſe vnum, & idem in homine, & equo, ſicut tu tibi ipſi*, & Porphirius in cap. de ſpecie inquit, *plures homines participatione ſpeciei ſunt vnus homo*, qui quidem loquendi modus, tam Ariſtot. quàm Porphyrij innuit naturam eſſe vnam, & eandem in omnibus indiuiduis non tantùm per indifferentiam, ſed etiam per inexiſtentiam, ſeu per indiuiſionem entitatiuam. Reſp. primam auctoritatem plus probare, quam velint Aduerſarij, qui vtique volunt vnam, & eandem natura eſſe omnium indiuiduorum, non tamen vnam vnitate indiuiduali, & numerica, ſed minori, quam appellant formalem, auctoritas verò

rò

Digitized by Google

rò allata ſignificat vnum, & idem animal numero eſſe in homine, & equo, dum ait eſſe idem *ſicut tu tibi ipſi*; itaq; dicendum eſt, vt ibi exponit Doctor. & Alenſis, Ariſt. probare contrà Platonem genus, & ſpecies poni non poſſe ſubſtantias à ſingularibus ſeparatas, & per ſe ſubſiſtentes, quia cum ſit vnum, & idem animal in homine, & equo, nam ſi definiantur homo, & equus, vt animalia, dabitur in vtroq; eadem definitio, ſequitur idem numero eſſe in pluribus rebus ſeparatim exiſtentibus, quod eſt impoſſibile, vult igitur animal eſſe vnum, & idem in homine, & in equo, vel vnitate rationis, vt dicitur communiter, vel vnitate, & identitate reali, non quidem per inexiſtentiam, quia id eſt impoſſibile, ſed per ſolam indifferentiam. Ad Porphirium dicendum eſt ibi loqui de natura ſpecifica pro ſecunda intentione, & ſub ratione vniuerſalis, atq; ideò loqui non de vnitate reali, quam habet natura à parte rei, ſed de vnitate rationis, quam habet per intellectum ſub ratione vniuerſalis, quam vnitatem vtiq; concedo non eſſe per ſolam indifferentiam, ſed etiam per inexiſtentiam, vt dictum eſt diſp.4.log.q.2. art. 3. explicando vnitatem naturę vniuerſalis, eo quia dum natura vniuerſalizatur concipitur vnâ per inexiſtẽtiã in omnibus, & ſingulis, vt adhuc magis explicabitur infrà.

Poſtremò inſtat Hurtad. diſp.5. Met. ſec.2. vbi probat naturam, nedum non eſſe communem per inexiſtentiam, ſed neq; etiam per indifferentiam, nam conceptus ſpecificus hominis quidditatiuè prædicatur de multis hominibus, ſed humanitas exiſtens in ſolo Petro non prædicatur quidditatiuè de multis hominibus, quia non eſt in illis, ergo illa non eſt conceptus vniuerſalis. Si dicas eam poſſe eſſe diuiſiuè. Contrà inſtat, quia id tantùm eſt poſſe eſſe in vno, non tamen neceſſariò in hoc potius, quam in illo, hoc autem non ſufficit ad vniuerſalitatem, cui conuenit poſſe prædicari ſimul, & eſſe in pluribus. Tum 2. quia licèt anima diuiſiuè poſſit animare multa corpora, tamen non poteſt prædicari actu in concreto de illis, quia actu non exiſtit, niſi in vno, & de meo corpore tantùm poteſt prædicari anima mea in concreto. Tum 3. quia ſic etiam Petreitas poteſt dici vniuerſalis, quia ſicut per te natura Petri poterat contrahi Pauleitate, ità Petreitas poterat contrahi per naturam Pauli. Tum 4. quia tot forent vniuerſalia ſpecifica hominis, quot ſunt naturæ contractæ per ſingularitates, quia per te natura cuiuſcunque hominis eſt vniuerſalis. Tum 5. quia eſſet in Deo aliqua ratio communis indifferens ad ſingularitatem Dei, & humanam, quod eſt falſum, conſequentia probatur, quia in Deo dantur rationes communes, quibus cum illo creaturæ conueniunt, & in ſententia Scoti conueniunt vniuocè, falſitas conſequentiæ patet, nam quicquid eſt in Deo, eſt neceſſario Deus, ergo implicat à parte rei, quod poſſit eſſe creatura. Tum tandem affert rationem à priori, quia humanitas Petri v.gr. de ſe eſt ſingularis, quia non habet a Petreitate vel alio extrinſeco, quod diuidi nequeat in plures humanitates, quæ ſint ſecum realiter idem, ſed id habet à ſeipſa, quamuis enim omni careret hæcceitate, adhuc non poſſet ita diuidi.

129 Reſp. hæc argumenta, ſi quid probant, probare ſolùm, quod natura non eſt vniuerſalis à parte rei formaliter, & completè, itaquod actu, vel ſaltim potentia proxima poſſit de multis prędicari, quod quidem gratis concedimus, non verò, quod non ſit cõmunis per indifferentiam modo explicato, non enim vt natura ſic cõmunis dicatur, requiritur quod actu, vel potentia proxima poſſit prædicari de multis, & coniunctim, ſed ſufficit quod poſſit de illis multis prędicari in potentia remota, & diuiſim, & hoc gratis concedimus ad vniuerſalitatem non ſufficere, per quod patet ad primum cum ſua inſtantia. Ad 2. licet exemplum de anima reſpectu corporis non ſit ſatis ad rem, quia ipſa eſt communicabilis corpori tantùm, vt quo, natura verò eſt communicabilis inferioribus, vt quo, & vt quod; tamen reſpondetur per idem concedendo, quod ſicut anima nequit denominatiuè prędicari, niſi de corpore, quod actu informat, non autem de alijs, quæ informare poteſt diuiſiuè, niſi potentia remota, ſic etiam humanitas nequit actu quidditatiuè prædicari, niſi de indiuiduo, quod actu conſtituit, de alijs autem, quæ actu non conſtituit, ſed tantùm conſtituere poteſt, non niſi potentia remota, quod licèt non ſufficiat ad vniuerſalitatem propriè dictam ſufficit tamen ad conſtituendam cõmunitatem naturæ per indifferentiam. Ad 3. negatur conſequentia, quia per illud probatur ſolùm Petreitatem eſſe indifferentem ad contrahere, non autem ad contrahi, & communicari, quia ex ſe, & intrinſecis principijs determinata eſt cum natura ad conſtituendum Petrum, itaquod non poteſt conſtituere Paulum, imò idei intrinſecè repugnat, quod de natura Petri nequit aſſeri. Ad 4. negatur conſequentia, quia licet tot ſint humanitas, quot homines, adhuc tamen vna tantum eſt ſpecies humana, quia vnaquæq; non eſt nata fundare, niſi ſecundam intentionem eiuſdem ſpeciei, vt potè entitates eiuſdem rationis, vt poſtea magis explicabitur, & falſum eſt per Scotum naturam cuiuſcunq; hominis eſſe vniuerſalem formaliter, & propriè, licèt ſit communis per indifferentiam, quia ad vniuerſalitatem requiritur communitas per inexiſtentiam ex dictis diſp.4. Log.q.1. artic.2. Ad quintum concludit argumentum contrà Scotiſtas tenentes conceptus tranſcendentes Deo, & creaturis communes fundari in proprijs, & adæquatis realitatibus à parte rei in eis exiſtentibus, quod nos non concedimus, niſi de gradibus prædicamentalibus, vt conſtat ex dictis diſp.2. Met. à nu. 77. & ideò neganda eſt paritas, vt etiam ſuperius negaui in hac diſp. nu.66. Ad vltimum patet ex dictis ad ſimile argumentum ſuprà n.104.

ARTICVLVS VI.

An natura in ſtatu eſſentiæ habeat quandam vnitatem minorem vnitate ſingulari, quæ dicitur formalis.

130 Diuerſos naturæ ſtatus, varioſque vnitatis gradus aſſignant Auctores pro recta huius quæſiti intelligentia, vt appareat quæ vnitas in quocunq; ſtatu conueniat naturæ, itaque in triplici ſtatu poteſt conſiderari natura, vt ex Auic. docet Scotus 7. Metaphyſ. quæſt.18. & 2. diſtinct.3. quæſt.1. & 6. & D.Thom. quol.8. q.1. artic.1. & de ente, & eſſentia cap.4. primò conſideratur ſecundum ſe, & abſolutè in ſua propria ratione, & dicitur ſtatus eſſentiæ, in quo naturæ conueniunt prædicata eſſentialia, & quæ neceſſario conſequuntur eſſentiam, ideſt prædicata tam primi quàm ſecundi modi; ſecundo prout eſt in ſingularibus à parte rei, & dicitur ſtatus exiſtentiæ realis in quo natura eſt per hæcceitates neceſſariò contracta, quia non poteſt à parte rei exiſtere, niſi ſingularis, & indiuidua. Tertiò tandem conſideratur prout eſt obiectiuè in intellectu, & hic dicitur ſtatus exiſtentiæ obiectiuæ, in quo naturæ ea prædicata conueniunt, quæ illi tribuuntur per virtutem præciſiuam, vel comparatiuam intellectus; primus ſtatus ordine ſaltim naturæ præcedit ſecundum, nam prius natura intelligitur in ſe, & deindè coniungit cum hæcceitatibus, vltimò ſequitur ſtatus exiſtentiæ obiectiuæ, quatenus varijs modis poteſt natura ab intellectu præſcindi, & comparari. Præterea inter ſe ſic ſe habent huiuſmodi ſtatus, quod prædicata quæ cõueniunt naturæ in primo ſtatu, cum ille ſit ſtatus quidditatiuus, & prædicata identidem quidditatiua, conueniunt naturæ in quocunque alio ſtatu, nam homo vel humanitas tam in ſingularibus, quàm in intellectu eſt eſſentialiter rationalis, & eſt riſibilis; quæ verò naturæ conueniunt ratione aliorum ſtatuum, nequeunt de natura dici in ſtatu eſſentiæ, quia alij duo ſtatus accidunt naturæ, & conſtituitur in eis per aliquid ſuperadditum, in ſtatu quidem exiſtentiæ realis per hæcceitatem ſuperadditam, & in ſtatu exiſtentiæ obiectiuæ per operationem intellectus, & aliquam ſecundam intentionem, vndè dicere non poſſumus naturam in ſua eſſentia eſſe ſingularem, vel vniuerſalem, quia vtrumque prædicatum accidit naturæ; vndè ſi hęc, & alia huiuſmodi prædicata comparatur ad naturam abſolutè ſumptam, denominatiuè ſe habent, quia denominant tantum naturam, non verò conſtituunt; itaque in hac quæſtione naturam conſideramus in primo ſtatu, non conſiderandam ſub alijs ſtatibus in ſequentibus.

131 Quod gradus vnitatis dimiſſa in præſenti vnitate tranſcendentali, tum quia ſatis in ſuperioribus de ea dictum, tum quia ad hanc diſputationem non pertinet, vbi tantum eſt ſermo de gradibus prædicamentalibus, ac eorum vnitate, triplicem aſſignat vnitatem Ariſt.5. Metaph.cap.6. numericam, ſpecificam, & genericam; ratio huius aſſignationis eſt, quia vna res poteſt ab alia diſtingui vel per ſua principia materialia, ac indiuidualia tantùm, vel per per principia quoq; formalia, & eſſentialia, & hoc dupliciter vel proximiora, vel remotiora; primo modo diſtinguuntur Petrus, & Paulus, quia diſtinguuntur præcisè per ſuas hæcceitates, quæ etiam dici ſolet diſtinctio materialis, quia ſumitur à differentia indiuiduali, quæ ſolet appellari materia totius vt patebit diſp. ſequ. ſecundo modo diſtinguitur Petrus à Brunello, quia non diſtinguuntur per differentias tantum indiuiduales, ſed etiam per differentias ſpecificas proximas, ſcilicet per rationalitatem, & irrationalitatem; tertio tandem modo diſtinguuntur Petrus, & lapis, quia non ſecernuntur tantùm per differentias indiuiduales, aut ſpecificas proximas, ſed etiam remotas, quæ ſunt genericæ; & hæc diſtinctio per differentias ſpecificas proximas, vel remotas ſolet appellari communi nomine diſtinctio formalis, ſeu facta per principia formalia, quia ſumitur à differentia eſſentiali, quæ dici ſolet forma rei. Quia igitur ex multiplicitate diuiſionis oritur multiplicitas vnitatis, quæ per negationem diuiſionis explicari ſolet, quæ enim non habent diuiſionem, quatenus non habent, eatenus vnum dicuntur, vt docet Ariſt. 5. Met.11. ſicut triplex aſſignatur diuerſitas, vel diſtinctio numerica, ſpecifica, & generica, ſic etiam triplex aſſignari debet vnitas, vnum numero dicitur Petrus in ſeipſo, quia eſt in ſe indiuiſus per principia indiuidualia, & à quocunq; alio diuiſus, vnum ſpecie dicitur Petrus cum Paulo, quia in principijs ſpecificis ſunt indiuiſa, vnum genere tandem dicuntur Petrus, & Bucephalus, quia ſunt indiuiſa in principijs genericis; vnitas competens rebus ratione indiuidualis differentiæ dicitur materialis, ſicut oppoſita diſtinctio materialis dicebatur, & vnitas competens rebus ratione eſſentiæ dicitur vnitas formalis, ſicut oppoſita diſtinctio, vel diuerſitas formalis dicebatur.

132 Iſtæ verò vnitates ita inter ſe comparantur, vt præſertim notarunt Lichet. & Mairon. vt vna dicatur maior alia, & illa dicitur maior vnitas, quæ minorem ſecum patitur diuiſionem, cum enim eius ratio in negatione diuiſionis conſiſtat, vel eam connotet, quantò vnitas eſt maior, tantò magis recedit à ſuo oppoſito; ex quo fit vnitatem numericam eſſe omniũ maximã, quia nullam ſecum compatitur diuiſionem, quod enim eſt vnum numero eſt ita in ſe indiuiſum, vt amplius in alia ſimilia diuidi non poſſit. Vnitas formalis ſpecifica dicitur minor numerali, quia compatitur ſecum diuiſionem per hæcceitates,

Digitized by Google

tates, vndè vnum ſpecie poteſt eſse numero multiplicatum; adhuc tamen hæc vnitas dicitur maior vnitate formali generica quia hæc ſecù admittit nedùm diuiſionem per hæcceitates, ſeu principia materialia, ſed etiam per formalia, & eſſentialia; & ideò vnitas formalis generica intrà coordinationem prædicamentalem cenſetur omnium minima, quia admittit diuiſionem per differentias eſſentiales; his præacceptis, vt communiter conceſſis pro intelligentia tituli quæſtionis proponendæ ſunt primo loco aliorum opiniones.

Prima opinio negat hanc vnitatem formalem numerali minorem vllo modo competere naturæ à parte rei, nec in ſtatu eſſentiæ, nec in ſtatu exiſtentiæ, ſed ait competere tantùm per intellectum, ita Nominales qui dicunt naturam eſſe per ſeipſam indiuiduam, & per propriam eſſentiam, vt Ocham 1. part. 2. Log. cap. 16. in fine, & cap. 17. & 1. d. 2. quæſt. 6. vbi Gabriel Adam 1. d. 33. quæſt. 2. art. 1. Aureol. 2. d. 9. quæſt. 2. art. 1. 2. & 3. Toletan. 1 de anim. quæſt. 17. art. 1. & ſequitur Hurtad. diſp. 5. Met. ſect. 9. vbi pluribus contendit non dari vnitatem formalem mediam inter vnitatem ſingularem, & vniuerſalem, ſicut non datur natura habens ſtatum medium inter ſingularem, & vniuerſalem. Secunda opinio, quæ ſolet tribui Fonſecæ 5. Met. cap. 28. quæſt. 3. aſſerit naturam in ſtatu eſſentiæ ſeu ſecundum ſuum ſtatum abſolutum conſideratam habere quandam vnitatem veluti mixtam ex formali, & numerali, & inquit naturam ſecundum hanc vnitatem ad inferiora non deſcendere, ſeu illam inferioribus non communicare, quia ex eo, quod natura in inferioribus multiplicatur, tollitur huiuſmodi vnitas; & tandem concludit hanc vnitatem non eſſe illam, quam dicunt formalem, quia ſecundum talem vnitatem natura ad inferiora deſcendit, nec etiam eſſe propriè numeralem, quia hæc tantum indiuiduis conuenit, vt talia ſunt, & ideo potius dici debet (inquit Fonſec.) quaſi numeralis, ſeu numeralis naturæ communis, quatenus per ipſam naturæ communes numerantur. Tertia opinio negat naturę in ſtatu eſſentię quamlibet vnitatem poſitiuam ſiue formalem, ſiue numeralem, ſiue mixtam, & inquit dici poſſe tantùm negatiuè vnam, quatenus non eſt diuiſa, natura enim ſecundum ſe conſiderata nec eſt poſitiuè vna, neque multiplex, quoniam equinitas ſecundum Auicen. eſt tantum equinitas nec, vna nec multiplex, ita Auerſa quæſt. 8. Log. ſect. 7. Serna diſp. 1. Log. ſec. 4. q. 6. art. 2. Io. de S. Tho. p. 2 Log. q. 3. art. 3. & nonnulli alij Thomiſtæ, vt refert Suarez diſp. 6. Metaph. ſect. 1. Quarta tandem, & vltima ſententia communis docet naturam ſecundum ſtatum eſſentiæ, ſeu abſolutè conſideratam habere vnitatem formalem, quæ eſt formaliter, & poſitiuè vnitas, vnde in tali ſtatu eſt poſitiuè vna vnitate formali, quæ eſt minor numerali, ita Scot. loco cit. cum omnibus Scotiſtis D. Thom. de ente, & eſſentia c. 4 q. 2. vbi Caiet. & Ripa art. 4. Complut. diſp. 3. Log. quæſt. 2. Amic. tract. 4. Log. quæſt. 3 dub. 5. art. 3. Suarez cit. Paſqualig. tom. 2. Metaph. diſp. 14. ſect. 3. & alij paſſim.

ARTICVLVS I.

Reſolutio Quæſtionis.

133 Dico Primò naturam abſolutè acceptam, ſeu in ſtatu eſſentiæ habere propriam vnitatem poſitiuam, quæ ipſam conſequitur, veluti propria paſſio. Ita docet Doctor cit. 2. d. 3. qu. 1. §. *Ad quæſtionem*, in fine lit. G. vbi ſic loquitur; natura ſecundum illam entitatem habet verum eſſe extra animam realem, & ſecundum illam entitatem habet vnitatem ſibi proportionabilem, quæ eſt indifferens ad ſingularitatem, ita quod non repugnat illi vnitati de ſe quod cum quacunque vnitate ſingularitatis ponatur; hoc ergo modo intelligo naturam habere vnitatem realem minorem vnitate numerali, & licet non eam habeat de ſe, itaquod ſit intrà rationem naturę, quia equinitas eſt tantùm equinitas ſecundum Auic. 5. Met. tamen illa vnitas eſt paſſio propria naturæ ſecundum ſuam entitatem primam, & per conſequens nec eſt ex ſe hæc intraneè, nec ſecundum entitatem propriam neceſſariò incluſam in ipſa natura ſecundum primam entitatem ſuam; ita Scot. ibid. & paulò ſupra iam declarauerat, quo ſenſu intelligatur Auic. dictum, quod equinitas eſt tantùm equinitas, nec ex ſe vna, nec plures, nec vniuerſalis, nec particularis, hoc enim non ideò dixit, quia natura ſecundum ſuam eſſentiam non ſit poſitiuè vna, nam cum ita loquuntur Auicen. & alij Auctores intelligunt (inquit Doctor quod non eſt ex ſe vna vnitate numerali, nec plures pluralitate oppoſita illi vnitati, ſicut enim ex ſe nullam habet indiuiduationem, ita neque ex ſe vllam habet vnitatem ſingularem, aut multiplicitatem &c. Probatur primò ratione ex Doctore deducta, quia vnitas eſt adæquata paſſio entis, ita quod quolibet ens, in quocunque gradu ſumatur, eſt ex ſua eſſentia vnum, vnitatemque habet ſibi proportionatam, ſed natura habet propriam eſſentiam, ac entitatem a ſingularitate diſtinctam ex natura rei ex dictis ſupra, ergo, & propriam vnitatem.

Reſpondet Auerſa loc. cit. vnitatem, quę eſt paſſio entis poſſe ſaluari mere negatiuè, quia ſcilicet non ſit de eſſentia naturę diuiſio, poſſe etiam ſaluari per rationem cum fundamento in re, quo pacto natura in intellectu eſt vna; deindè ſumi poteſt vnitas tranſcendens, quæ eſt paſſio entis, pro vnitate numerali, & indiuiduali, non quidem determinatè ſumpta, ſed indeterminatè vt præſcindit, & abſtrahit ab hac, vel illa vnitate indiuiduali, vt ſic, & ſic naturæ abſolutè ſumptæ, conuenret vnitas indiuidualis in communi ſumpta. Hæc ſolutio impugnatur tum abſolutè, tum ad hominem, abſolutè quidem, quia paſſiones entis ſunt proprietates verè, reales, & poſitiuæ ex dictis diſp. 4. quæſt. 1. & præſertim vnitas tranſcendentalis reddit ſuum ſubiectum verè, & poſitiuè vnum, ex dictis diſp. 5. ergo nequit vnitas ſaluari merè negatiuè, & per rationem; impugnatur etiam ad hominem, quia ſecundum Aduerſarios vnitas formaliter conſiſtit in negatione diuiſionis; ergo nihil poteſt eſse poſitiuè vnum formaliter ſecundum ipſos, ſed tantum negatiuè; ſi ergo habet natura negationem diuiſionis per principia formalia, & eſſentialia, erit vna in ſuo ordine, ſicut quodlibet aliud ens, quia nullum per ipſos poteſt vnum formaliter conſtitui, niſi per negationem diuiſionis. Tum quia ſecundum ipſos nihil dici poteſt poſitiuè vnum niſi ratione fundamenti, cui ex ſe, & intrinſecè conuenit negatio diuiſionis, ſed in natura ſecundum ſe, vt ab indiuiduatione diſtincta, inuenitur entitas poſitiua, & inuenitur negatio diuiſionis quoad principia formalia; ergo inuenitur plena, & perfecta vnitas, quia hæc ſecundum ipſos conſiſtit in entitate cum negatione diuiſionis, & conſequenter natura erit vna poſitiuè, quantum id poteſt ei conuenire ratione fundamenti.

134 Reſpondet Io. de S. Th. non inueniri in natura negationem diuiſionis abſolutè, & ex omni parte, ſed ſolùm ſub illa reduplicatione quantum eſt ex principijs formalibus, & quia relinquit indifferentiam, vt habet pluralitatem, vel vnitatem abſolutè, & per principia materialia, ideò perfectè, & ſimpliciter non manet vna, ſed ſolùm negatiuè, & ſub illa reduplicatione dicta. Contrà, quia id tantùm probat naturam non eſſe ſimpliciter, & abſolutè, ſeu maximè vnam, ideſt numericè, quia ſecum aliquam admittit diuiſionem nempè per principia materialia, ac indiuidualia, non autem probat quod non ſit poſitiuè vna in ſuo ordine, ideſt aliqua vnitate minori, quam ſit indiuidualis. Tum quia vnitas non deſtruitur per quamcunque pluralitatem, ſed tantùm per pluralitatem ſibi oppoſitam, vt v. gr. vnitas formalis non deſtruitur per pluralitatem indiuidualem, ſed tantùm per formalem; ergo ex hoc quod natura eſt vna ſub illa reduplicatione, quantum eſt ex principijs formalibus, quamuis ſit indifferens ad vnitatem, vel pluralitatem per principia indiuidualia, minimè læditur eius vnitas formalis, ergo hoc non tollit, quin ſit poſitiuè vna in ſuo ordine; & ſic nulla eſt allata reſponſio. Denique alia reſponſio quam ſubdit Auerſa de vnitate indiuiduali, quod poſſit aſſignari pro paſſione entis, non quidem determinatè ſumpta, ſed vt abſtrahit ab hac vnitate indiuiduali, & illa, eſt prorſus falſa, vt oſtenſum eſt diſp. 5. qu. 3. ex profeſſo. Tum quia ſicut hæc indiuidualis conſequitur hoc indiuiduum ſignatè, ita vnitas indiuidualis in communi vt præcindit determinatè ab hac, & illa ſequitur eſse indiuiduale in communi, vt eius paſſio, non autem ens in communi, aut naturam in ſtatu eſsentiæ conſideratam. Tum quia vnitas indiuidualis ſiue determinatè accepta, ſiue in communi ſemper eſt incommunicabilis ſecundum ſuam rationem formalem, redditque ſubiectum quod afficit incommunicabile, at natura in ſtatu eſsentiæ præſertim conſiderata eſt de ſe incommunicabilis, ergo vnitas, quæ ipſam conſequitur, vt paſſio, nequit eſse indiuidualis ſiue determinatè, ſiue in communi ſumpta.

135 Secundo probat Doctor, quia natura in ſtatu eſsentiæ conſiderata, & vt præcedit ſingularitatem, eſt quod quid eſt re, & per ſe obiectum intellectus, & per ſe, vt ſic, conſideratur a metaphyſico, & exprimitur per definitionem; ſed nihil poteſt verè; & propriè definiri, niſi ſit per ſe vnum, vt docet Ariſt. 4. Met. 10. & lib. 7. tex. 13. ergo natura in ſe, & eſsentialiter eſt verè, & poſitiuè vna.

Reſpondet rurſus Auerſa, vt natura poſſit vno nomine ſignificari, & vna definitione explicari, ſufficere quod ſit vna negatiuè, ideſt non dicat eſsentialiter diuiſionem, & poſſit etiam concipi ab intellectu, vt vna, & eſt ſolutio Aureoli 2. d. 9. q. 2. art. 1. Cōtrà, quod habet vnum nomen, & vnam definitionem poteſt eſſe vniuocum, itaquod vniuocatio ſumitur ex vnitate nominis, & definitionis, ſed vniuocatio in vnitate poſitiua fundatur eiuſdem nominis, & rationis, vt patet ex definitione vniuocorum, ergo quod eſt definibile debet eſſet vnum poſitiuè, & non negatiuè tantùm. Deindè falſa quoque eſt alia reſponſio, vt natura definiri poſſit ſufficere, quod poſſit, vt vna ab intellectu concipi, quia vt ait Doctor quol. 1. Q. natura non habet ab intellectu, ſed ex ſe, quod ſit definibilis, & definitio exprimit eſſentiam rei, vt eſt in re, non vt eſt in intellectu; ergo quod verè, & propriè definitur, ex ſe debet habere vnitatem illam, & à parte rei, non autem præcisè per opus intellectus. Tum quia ſi foret ita, quod ad definitionem ſufficeret vnitas tributa per intellectum, entia quoque per accidens definiri poſſent, quia poſſent ab intellectu apprehendi per modum vnius.

136 Tertiò, paſſio per ſe primò conuenit naturæ, non ſingularibus, ſed ſubiectum vniua paſſionis debet eſſe per ſe, & poſitiuè vnum; ergo natura ſecundum ſe, & vt ſingularitatem præcedit eſt verè, & poſitiuè vna, maior eſt Ariſt. 1. Poſt. tex. 12. vbi riſibile dicitur primum, & immediatum humanitatis pṛdicatum, non Sortis, vel Platonis. Probatur minor, quia vnitas paſſionis pendet ex vnitate ſubiecti. Reſpondent Nominales ſubiectum paſſionis eſſe conceptum mentis, ſicut etiā & ipſa paſſio, ſi pro vera paſſione ſumatur, quod ſi paſſio impropriè accipiatur pro vera re, quod eſt accidens alterius, tunc negatur maior, quia ſubiectum eius ſunt ſingularia. Contrà, quia ſi adæquatum ſubiectum paſſionis, v. g. riſibilitatis eſt conceptus cōmunis huius, & illius hominis, & adæquata paſſio conceptus cōmunis huius, & illius riſibilitatis; ergo dū paſſio prædicabitur de ſubiecto, nō pṛdicabitur res de

res

re, ſed conceptus de conceptâ, & erit prædicatio falſa, quia nec conceptus formalis, nec obiectiuus paſſionis eſt conceptus formalis, vel obiectiuus ſubiecti. Deindè ſi ſingularia ipſa ſimul ſumpta ſunt adæquatum ſubiectum paſſionis, vel ſunt ſecundum propriam cuiuſque ſingularitatem, & hoc non, quia in tali paſſione communicant, vel ſecundum naturam, & ſic habetur intentum, ſicut enim paſſio eſt vnius rationis, ita quoque ſubiectum adæquatum vnius rationis habere debet, alioquin vnum non eſſet, niſi collectiuè, & per aggregationem, quod minimè ſufficit ad vnitatem ſubiecti ſcientiæ, de quo paſſiones in ſcientia demonſtrantur.

137 Quartò, Vnitas in indiuiſione conſiſtit, ſed natura v.g. humana ex ſe habet indiuiſionem formalem, ſeu per principia formalia, ergo ex ſe habet formalem vnitatem. Dices hinc tantum ſequi naturam ex ſe eſſe negatiuè vnam, & indiuiſam, quia ex ſe non eſt diuiſa, non tamen eſſe ex ſe poſitiuè vnam. Contrà, quia cum vnitas formaliter in negatione conſiſtat, vel ſaltem per eam explicetur, ſi natura ex ſe habet negationem diuiſionis formalis, iam habet formalem vnitatem; tum quia vt dictum eſt ſuprà malè diſtinguunt Aduerſarij de vno poſitiuè, & negatiuè, quia ſecundum ipſos vnitas formaliter in negatione conſiſtit, & ſolum fundamentaliter eſt ens poſitiuum, cum igitur in propoſito natura, vt ab indiuiduatione diſtincta, habeat propriam entitatem cum negatione diuiſionis formalis, cur non dicetur vna formaliter etiam poſitiuè, quantum id ei conuenire poteſt ratione fundamenti?

Reſpondet Auerſa, quod illa propoſitio, natura ex ſe habet indiuiſionem formalem, ſeu in ſtatu eſſentiæ, non eſt formaliter diuiſa, ſi reddat ſenſum affirmatiuum, ideſt de ſua eſſentia habet, vt non ſit diuiſa, eſt falſa; ſi autem reddat ſenſum negatiuum hoc modo, non ex ſua eſſentia natura habet, vt ſit diuiſa, ſic eſt vera, ex qua non ſequitur poſitiuè loquendo vnitatem ſeu indiuiſionem conuenire naturæ in ſtatu eſſentiæ. Contra, nam etiam in primo ſenſu eſt vera illa propoſitio ſiquidem natura ita ex ſe habet negationem diuiſionis formalis, vt omninò repugnet illi diuiſio formalis, quia formaliter diuidi, nil aliud eſt, quam diuidi eſſentialiter, ſeu per differentias eſſentiales, homo autem ſic diuidi non poteſt, ſed tantùm materialiter, & per differentias indiuiduales. Ex quo etiam ſequitur poſſe in ſtatu eſſentiæ dici vnam poſitiuè, quia in tali ſtatu non habet per quid pluraficetur poſitiuè; ergo eſt vna poſitiuè. Probatur conſequentia, nam vnum & multa in ente immediatè opponuntur, & ſeinuicem tollunt, ita vt quocunque ente alterum ex his ineſſe debeat, vt ſit, ſcilicet vel vnum poſitiuè, vel poſitiuè multa; ergo ſi à natura ex vi ſuæ eſſentiæ tollitur poſitiua pluralitas, hoc vtique erit per poſitiuam vnitatem, quam de ſe habet. Denique probari poteſt ex paritate vnitatis indiuidualis, nam ita repugnat naturæ diuidi formaliter, ſicut indiuiduo diuidi materialiter, ſed illa eſt poſitiua, ergo &c.

Reſpondet Serna loc. cit. naturam ſecundum ſe ſumptam, ſeu in ſtatu eſſentiæ abſtrahere ab vnitate, & multitudine; cum qua coincidit reſponſio aliorum naturæ ex ſe nec diuiſionem, nec indiuiſionem formalem conuenire, ſed eſſe indifferentem ad vtrumq; ſicut ſuperficies ex ſe indifferens eſt, vt ſit alba, vel non alba, vndè dici poteſt in hoc ſenſu negatiuè non alba. Contra primam reſponſionem inſtatur, quia ſi natura abſtrahit ab vnitate, ergo etiam debebit ab ente abſtrahere, ad quod conſequitur vnitas, vndè verum eſt vtique naturam in ſtatu eſſentiæ abſtrahere ab vnitate ſingulari, non tamen à quacunq; vnitate alioquin abſtraheret à ratione entis. Deindè reijcitur ex dictis alia reſponſio, quia negatio diuiſionis formalis ita conuenit ex ſe naturæ, vt omninò illi repugnet diuiſio formalis; ergo falſum eſt eſſe ex ſe indifferentem ad diuiſionem, & indiuiſionem formalem, ſicut eſt ſuperficies ad eſſe albam, & non albam; eſt vtique indifferens ad vnitatem, vel multiplicitatem indiuidualem, quatenus per vnam, vel plures ſingularitates ſaltem diſiunctim contrahi poteſt non tamen eſt indifferens ad vnitatem, & multiplicitatem formalem, quia repugnat ei formaliter diuidi.

138 Dico ſecundò vnitatem, quæ naturam conſequitur in ſtatu eſſentiæ, non eſſe numeralem, aut mixtam quodammodo ex formali, & numerali, ſed eſſe præcisè vnitatem formalem, quæ eſt propria naturarum. Concluſio eſt Scoti loc. cit. contra primam, & ſecundam opinionem, & quidem quoad primam partem, quod vnitas naturæ in ſtatu eſſentiæ non ſit numeralis ex eo patet, quod vnitas numerica nullam permittit diuiſionem in alias partes ſubiectiuas, vnitas autem naturæ permittit, vnitas numerica eſt incommunicabilis prorſus, non ita vnitas naturæ; denique nulla natura creata eſt de ſe hæc, ſed ſolum natura diuina, vt oſtenſum eſt in ſuperioribus; ergo vnitas naturæ creatæ ſecundum ſe conſideratæ non eſt vnitas numerica, ſeu ſingularis; tum quia principium vnitatis ſingularis eſt ſingularitas, ſed natura ſecundum ſuam eſſentiam à ſingularitate præſcindit, eamque conuenit tantùm in ſtatu exiſtentiæ, ergo, &c.

Deindè probatur non eſſe vnitatem quandam ex formali, & numerali mixtam, quia talis mixtio omninò repugnat, ſiquidem vnitas ſingularis eſt propria indiuiduorum, vnitas formalis naturarum, & ideò hæc ponitur communicabilis, illa verò incommunicabilis, vna ſecum, patitur, aliquam diuiſionem, alia nullam prorſus, ergo tale mixtum omninò repugnat; ſi dicas cum Fonſec. hanc naturæ vnitatem eſſe quodammodo mixtam ex vnitate formali, & numerali, quia quatenus conuenit naturis ſolis; participat rationem vnitatis formalis; quatenus autem conficit numerum ipſarum naturarum communium, quia humanitas v.g. & equinitas ſunt duæ naturæ ſpecificæ, habet rationem vnitatis numeralis, vnde vult eam eſſe appellandam vnitatem numeralem, non quæ eſt propria ſingularium, ſed vniuerſalium. Contra, quia vnitas numerica ab omnibus ponitur propria ſingularium, malè ergo tribuitur hæc vnitas naturis communibus. Neque quia numerari ſolent gradus metaphyſici, & naturæ communes, ritè tribuitur illis vnitas numeralis, ſiquidem numerus quidditatum non eſt numerus prædicamentalis, ſed tranſcendentalis qui conſtare poteſt ex vnitatibus etiam formalibus, nam quilibet gradus ſuam habet vnitatem formalem. Rurſus hic dicendi modus impugnatur ex ſui explicatione, ait enim Fonſeca naturam ſecundum hanc vnitatem ad inferiora non deſcendere, quia eo ipſo quod natura in inferioribus multiplicatur, hæc vnitas tollitur; planè hoc repugnat regulæ iam traditæ ſupra ab initio quæſtionis nu. 130. quod quæcunque prædicata, quæ competunt naturæ in ſtatu eſſentiæ, conueniunt ei quoque in alijs ſtatibus, cum ſint prædicata primi, vel ſecundi modi; ergo ſi talis vnitas conuenit naturæ in ſtatu eſſentię, etiam in ſtatu exiſtentiæ, ſeu vt ad inferiora deſcendit, competere debebit; tum quia hæc vnitas conuenit naturæ in primo, vel ſecundo modo dicendi per ſe, cum ei conueniat in ſtatu eſſentiæ; ergo eſt prædicatum illi realiter identificatum, atque ideò implicat naturam, cum ad inferiora deſcendit, ac in eius multiplicatur, talem vnitatem amittere; alia plura contra hunc dicendi modum videri poſſunt apud Suarez diſp. 6. Metaphyſic. ſect. 1. & Paſqualig. diſput. 14. ſect. 3. num. 4. & ſeq. Denique ex his probata manet vltima pars concluſionis, cum enim naturæ aliqua vnitas competere debeat in ſtatu eſſentiæ, & hæc neque ſit numeralis, neque mixta ex formali, & numerali, remanet vt ſit pura vnitas formalis, quæ eſt propria naturarum.

139 Dico tertiò, Vnitas formalis naturæ eſt vnitas realis, ſeu à parte rei conueniens naturæ & minor vnitate numerali. Hæc concluſio eſt Doctoris loc. citat. quam etiam tenet præcipua Thomiſtarum pars cum Caiet. de ente, & eſſentia cap. 4. quæſt. 6. vbi aſſerit hanc concluſionem eſſe adeò manifeſtam, vt nemo ſanæ mentis eam negare poſſit, Complut. diſputat. 5. log. quæſt. 2. Suarez diſput. 6. Metaphyſic. ſect. 1. Blanc. diſputat. 2. log. ſect. 5. vbi aſſerunt à parte rei, & ante omnem operationem intellectus dari vnitatem formalem in natura, & ſic paſſim loquuntur alij Recentiores, quod valdè notandum eſt, quia plerique noſtratum in hac quæſtione, vt eſt videre apud Fabrum in Philoſoph. theor. quæſt. 3. & in Metaphyſic. libr. 4. diſputat. 9. citant paſſim Thomiſtas pro oppoſita ſententia, quaſi negent vnitatem formalem naturæ minorem vnitate numerali eſſe veram, ac realem vnitatem, & aſſerant eſſe ſolam vnitatem rationis, quod quidem falſum eſt, fatentur enim & ipſe eſſe veram vnitatem à parte rei in natura repertam, vt ab indiuiduatione ſecernitur, & ideò benè dixit Rada 2. p. controuerſ. 3. D. Thomam cum Scoto quoad hoc conuenire; quoad hoc ergo non eſt diſſenſio inter Scotiſtas, & Thomiſtas, ſed ſolum quoad communitatem talis vnitatis formalis, eiuſque diſtinctionem ab vnitate ſingulari, negant enim eſſe ab ea diſtinctam formaliter ex natura rei, eiuſque communitatem dicunt eſſe rationis, non realem, cuius oppoſitum docent Scotiſtæ, & hoc totum benè notauit Suarez loc. citat. peritiores itaque Thomiſtæ, & præſertim Caietaniſtæ nobiſcum in hac concluſione conueniunt; ad quam adducit Doctor 2. diſt. 3. quæſt. 1. plures rationes, quæ ſimul probant vnitatem formalem naturę eſſe vnitatem realem, & minorem vnitate numerali contra Nominales, & eius communitatem eſſe realem contra Thomiſtas, non quidem per inexiſtentiam, ſed per ſolam indifferentiam, vt dictum eſt quæſt. præced. & adhuc quæſt. ſequ. magis explicabitur; & quidem hanc vnitatem formalem eſſe minorem vnitatem numerali vltrò concedunt & ipſi Thomiſtæ eam admittentes, & euincitur euidenter, quia vnitas numerica nullam permittit diuiſionem in alias partes ſubiectiuas, vnitas autem formalis eam permittit; ſed præterea probat Doctor hanc vnitatem minorem numerali eſſe realem, & à parte rei conuenire naturæ contra Nominales id negantes, idque probat pluribus rationibus, quas etiam adducunt Canon. 1. Phyſic. quæſt. 6. & Trombet. 7. Metaphyſic. quæſt. octaua art. 2. & alij Scotiſtæ paſſim, ego efficaciores hic referam, & defendam.

140 Primò, relationes primi modi idem, ſimile, & æquale, cum ſint æquiparantiæ fundantur ſuper vnum, ſiue ſuper vnitatem; ergo cum ſint reales, vnitas, in qua fundantur, & eſt ratio proxima fundamentum reale, & rationem proximam fundandi realem, tunc ſubſumo cum Scoto, illa vnitas non poteſt eſſe numeralis, quia nihil vnum, & idem eſt ſimile ſibi ipſi, ergo erit vnitas minor ipſa; hæc ratio licet non valdè concludat contra Nominales negantes huiuſmodi relationes eſſe reales, valet tamen contra quoſdam veteres Thomiſtas Heruæiſtas qui cum Heruæo admittunt inter plura indiuidua eiuſdem ſpeciei relationem realem ſimilitudinis, ſeu identitatis eſſentialis, & negant talem relationem fundari in aliqua vnitate naturæ minori, quam ſit numeralis, ſed volunt fundari in vnitate ſingulari vnius indiuidui, & terminari ad vnitatem alterius, & aiunt opus non eſſe ponere vnitatem naturæ in vtroque extremo ſimili, quia illa extrema ſunt ſeipſis, & per ſuam entitatem ſimilia. Hæc, inquam, ratio mirabiliter illos conuincit, quia duo indiuidua in ſingularitatibus ſunt omninò diſſimilia, ideoque vnitates ſingulares ſunt rationes fundandi diſſimilitudinem, non verò ſimilitudinem, vt benè vrgent Lichet. & Trombet. tum quia tunc ſimilitudo non fundare-

tur ſuper vno, ſed ſuper duobus contra Ariſtot. ſtatuit; tum quia in diuinis eſt perfectiſſima ſimilitudo ob perfectiſſimam naturæ vnitatem non ſolum formalem, ſed etiam numeralem, cum ergo in creaturis talis vnitas numeralis naturæ non poſſit poni in pluribus, ſaltem poni debet vnitas naturæ formalis, quæ ſit minor numerali. Poteſt etiam hæc ratio aliquo pacto Nominales vrgere; quamuis enim dicant has eſſe relationes rationis, quia tamen non dicunt eſſe temerè fabricatas ab intellectu, ſed cum fundamento in re, planè aliud fundamentum ſufficiens ad id poteſt aſſignari, niſi vnitas naturæ minor numerali, nam vt probatum eſt vnitas ſingularitatis eſt potius fundamentum diſſimilitudinis, quam ſimilitudinis.

Reſpondent Recentiores præſertim verò Moriſanus, & Auerſa ex Suarez falſum eſſe huiuſmodi relationes fundari ſuper aliquam vnitatem, quæ in rebus exiſtat, quia ſimilitudo non dicit vnitatem, ſed potius in terminis inuoluit diſtinctionem eorum, quæ ſunt ſimilia, & etiam illius entitatis, in qua aſſimilantur, quia idem non eſt ſibi ipſi ſimile; imò addunt neque apud Grammaticos nomina conuenientiæ ſimilitudinis, & æqualitatis ſignificare vnitatem, ſed tantum commenſurationem duorum inter ſe, quatenus in vno indiuiduo eſt aliquid, vt in Petro, cui ſimile aliquid, & commenſuratum non eſt in Paulo, atque ita dicunt Ariſtot. 5. Metaphyſ. 20 accepiſſe vnitatem fundamentaliter, ſcilicet pro conuenientia illa, quæ a parte rei reperitur inter indiuidua ſpeciei eiuſdem, hæc enim eſt fundamentum, vnde poſtea intellectus fabricat vnitatem illam formalem plurium naturarum inter ſe ſimilium vnico conceptu ſibi repreſentando illas; & cum dicitur Petrum, & Paulum eſſe eiuſdem naturæ, aiunt illum modum loquendi accipi ex modo noſtro concipiendi, quo duas eſſentias diſtinctas ſimiles tamen, vno conceptu formali nobis repræſentamus, non quaſi a parte rei ſit inter illas aliqua realis vnitas, aut identitas, quia ſimili ratione diſtincta numero vocamus eadem numero; ex quo tamen non ſequitur verè eſſe eadem numero v.g. dum dico in officina Typographi exiſtens illum librum habeo in meo Muſæo, vel hunc florem habeo in horto meo id eſt ſimilem, licet numero diſtinctum. Et ad corrigendum imaginationis errorem fundatum in hoc vulgari modo loquendi oſtendunt apertis exemplis dari ſimilitudinem, & realem conuenientiam ſine vnitate reali; primò duæ ſingularitates v.g. humanæ naturæ ſunt ſimiles, nam vtraque ſecundum Scotum eſt modus extrinſecè determinans naturam communem, eamque reddens incommunicabilem, nulla tamen eſt realis vnitas inter illas, cum ſint modi omninò ſimplices; ſecundò Deus conuenit cum creatura in aliqua ratione entis realis, quæ conſiſtit in eo, quod aliquid ſit extra nihil, nulla tamen eſt realis vnitas inter Deum, & creaturam, ſed ſe totis diſtinguuntur; tertiò tres perſonæ diuinæ ſunt ſimiles in ratione perſonæ, ſeu ſuppoſiti naturæ rationalis, realiter tamen ſe totis ſua ſimpliciſſima entitate diſtinguuntur.

141 Hæc eſt doctrina, qua prætendunt Recentiores ſoluere omnia argumenta Doctoris, quibus intendit loc. citat. probare dari vnitatem naturæ realem, quæ ſit minor numerali, aiuntque illa non probare, niſi hanc puram vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis, quæ a parte rei reperitur inter plura indiuidua eiuſdem ſpeciei, non autem aliquam naturæ vnitatem communem antecedentem, quæ ſit fundamentum talis ſimilitudinis, & conformitatis, vt Scotus contendere videtur; quam doctrinam, & ſolutionem vndequaque approbat, & recipit Poncius Scotiſta diſputat. 3. log. quæſt. 2. concluſ. 4. vbi dicit naturam humanam, quæ reperitur in Paulo non habere aliam vnitatem à parte rei cum natura, quæ eſt in Petro, & alijs indiuiduis eiuſdem naturæ, quam vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis, aut repræſentabilitatis per eundem conceptum formalem, & numer. 42. in fine concludit iuxta hoc intelligendam eſſe vnitatem formalem, & minorem numerica, quam aſſerit Doctor in 2. d. 3. quæſt. 1. nec aliam vnitatem probare argumenta Doctoris. Cæterum hoc eſt recedere à communi ſententia Scoti, & Scotiſtarum tam Veterum, quam Recentiorum, & pedibus iunctis ire in ſententiam Nominalium, vel Thomiſtarum Hæruæiſtarum, qui aliam vnitatem non agnoſcunt naturæ communis in indiuiduis, quam puram vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis; & certè Doctor loc. cit. aliquid amplius probare voluit, quam ſolam vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis, quia hanc gratis admittebant Aduerſarij, cum quibus diſputabat, nam ex hac ſimilitudine, & conformitate reperta à parte rei inter plura indiuidua eiuſdem ſpeciei contendit deducere vnitatem quandam in natura minorem vnitate numerali in qua fundatur, non ergo hæc vnitas minor numerali eſt pura vnitas ſimilitudinis, ſed alia vnitas eam antecedens. Imò Poncius conſentiendo Recentioribus in hoc puncto non ſolum à Præceptore, ac condiſcipulis recedit, verum etiam à ſeipſo, ſiquidem par. 2. ſui Curſus diſput. 12. num. 11. nedum ſuſtinet gradus prædicamentales, ſed etiam tranſcendentes præſeferre realitatem à parte rei communem inferioribus; ergo vt conſequenter loqueretur cum ſeipſo aſſerere debebat vnitatem naturæ non eſſe puram vnitatem ſimilitudinis inter indiuidua, ſed aliquid amplius importare; vel ſi volebat eam conſiſtere præcisè in tali vnitate ſimilitudinis cum Recentioribus extra Scholam Scoti, non debebat poſtea cum Schola Scotiſtarum admittere realitates, & naturas communes, quas benè negant Recentiores, vt conſequenter loquantur, vnde in hoc ſuo aſſerto nec conſequenter loquitur in Schola Scotiſtarum, nec in Schola Recentiorum.

142 Sed hæc communis doctrina, & ſolutio Recentiorum iam ſupra reiecta eſt in hac diſputat. num. 45. & rurſus hic reijcitur quia in primis directè militat contra intentionem textus, ibi enim aſſignat fundamentum proximum relationum primi modi, & ait illas fundari ſupra vnitatem; ſi igitur hæc vnitas non eſt niſi conuenientiæ, & ſimilitudinis, vt ipſi volunt, perinde eſt, ac ſi dixiſſet ſimilia fundari ſuper ſimilitudinem, æqualia ſuper æqualitatem. Tum quia ſi re vera ſimilitudo, & conuenientia duorum ſunt fundamentum vnitatis formalis, quæ inter illa duo ſumpta inde occaſione concipi poteſt, potius vnitas fundabitur ſuper ſimilitudinem, & conuenientiam, cuius tamen oppoſitum docet Ariſtot. Tum quia comparatio ſupponit aliquam ſimilitudinem inter extrema comparata, quia comparatio fit in ſpecie athoma ex 7. Phyſ. 29. ſed comparatio re vera ſupponit aliquam vnitatem realem formæ, in qua extrema comparantur, ergo etiam ſimilitudo; probatur minor, nam ſi dicamus A, eſt albius B, certum eſt quod A, & B, participant albedinem, & in albedine conueniunt, tunc quæro in qua albedine conueniant; non in albedine ſingulari, quia tunc duo ſingularia participarent vnum, & idem accidens ſecundum magis, & minus, ergo in albedine vtrique communi habente vnitatem ſpecificam, & minorem vnitate numerali, quod confirmatur ex Grammaticis docentibus ad bonam comparationem tria concurrere, rem comparatam, cui comparatur, & id in quo comparatur, cuius conditionis defectu aiunt hanc non eſſe bonam comparationem, nix eſt albior Coruo, quia extrema non participant eandem ſpecie formam; ergo conuenientia apud Grammaticos, & ſimilitudo quæ ſupponitur ad comparationem, ſignificat vnitatem. Tum quia, dum A, & B, dicuntur ſimilia, quæro quo ſunt ſimilia, quia in relationibus præter fundamentum remotum dari etiam debet proximum, ſeu ratio fundandi, ſed non poteſt aſſignari, niſi hæc vnitas ſpecifica albedinis, in qua illa duo alba realiter conueniunt.

Reſpondent A, ſeipſo eſſe ſimile B, & è contra. At rurſus redit argumentum à capite, quia tunc ſimilitudo fundaretur non ſupra vnum, ſed ſupra duobus, & vnitas ſingularis A, quæ eſt ratio ipſum diſcriminandi a B, eſſet ratio aſſimilandi, & conuenientiæ inter vtrumque quod repugnat. Deinde quæro quare vnum album potius aſſimiletur alteri albo, quam vnum viride, ſi dicatur, quia hoc album eſt talis naturæ, & hoc viride alterius. Contra, quia ratio cur vnum album ſit ſimilius alteri, quam viride, eſt, quia vtrumque participat albedinem in communi, & album magis participat, quam viride ex Ariſtot. 7. Metaphyſic. 29. docente, quod comparatio fit in ſpecie athoma, & non quia hoc eſt tale, & illud tale. Tum quia nequeunt duo comparari ſecundum magis, & minus, niſi ſupponatur aliquod commune reale, in quo magis, & minus conueniunt per participationem illius maiorem, & minorem à parte rei. Tum deinde, ſi ſimilitudo, & conuenientia non arguit aliquam vnitatem realem in ſimilibus ſed potius omnimodam diſtinctionem, ſequitur quod quantò magis aliqua duo ſunt ſimilia, & ſic cognoſcuntur, tanto magis diſtincta cognoſcentur, quod repugnat ſenſui, experimur enim, quod quanto magis aliqua ſunt ſimilia, tanto minus a nobis diſcernuntur, & diſtinguuntur, ergo arguit aliquam vnitatem realem inter illa, non numeralem, ergo vnitatem minorem illa. Tum etiam, quia ſi ſuis entitatibus aſſimilantur A, & B, ergo quanto magis vt ſimilia noſcuntur, tanto magis cognoſcerentur ſecundum proprias entitates, & ita tanto magis vt diſtincta, & diuerſa cognoſcerentur, & non vt vnum.

143 Præterea cum aiunt nomina conuenientiæ, & ſimilitudinis non ſignificare vnitatem, ſed duorum commenſurationem adinuicem &c. quæro quid intelligant per commenſurationem duorum inter ſe, & quid dicat entitatem vnius eſſe commenſuratam entitati alterius, vel enim intelligunt ipſamnet conuenientiam, & ſimilitudinem duorum, & eſt petitio principij, vel intelligunt rationem fundamentalem ſimilitudinis, & tunc explicare debent, quid dicat hæc ratio fundamentalis, ſi dicant, quod eſt ipſamet entitas Petri v.g. quæro cur entitas Petri eſt ratio fundandi ſimilitudinem cum Paulo magis, quam cum Brunello, & nunquam poterunt aſſignare diſparitatem, niſi quia in Petro eſt aliqua entitas, quæ poteſt eſſe in Paulo, & nullo modo in Brunello. Vlterius abſolutè probo conuenientiam duorum indiuiduorum debere in vnitate aliqua reali fundari, & explico qualis eſſe debeat iſta realis vnitas; ſi Petrus, & Paulus ita ſe totis diſtinguuntur, vt non ſolum quicquid eſt in vno non eſt id, quod eſt in alio, ſed omnino repugnat, quod aliquid vnius ſit in alio, & in eſſe eiuſdem rationis illud conſtituat, ergo re vera inter ſe ſpecificè non conueniunt, nec conceptum magis vnum poſſet intellectus abſtrahere à Petro, & Paulo, quam à Petro, & Brunello; probatur conſequentia à pari, lignum bipalmare æquale dicitur alteri ligno bipalmari, & ſecum conuenire in quantitate, quia ſi Deus auferret quantitatem vnius, & in alio reponeret, & è contra, adhuc æqualia forent in quantitate; album A, dicitur ſimile albo B, quia ſi Deus albedinem A, poneret in B, aut è contra, adhuc ſimilia realiter forent; ergo pariter duo indiuidua eiuſdem ſpeciei ſimilia ſubſtantialiter inter ſe dicuntur, quia eſt aliqua entitas in vno, quæ quantum eſt de ſe poſſet eſſe in alio, illudque in eſſe eiuſdem rationis conſtituere, & è contra; quod ſi nulla talis entitas reperitur in vno, & in altero, certè non videtur ex quo capite attendi debeat conuenientia vnius cum alio, quam cum altero quantumuis diſparato; ergo conuenientia, & ſimilitudo ſupponit neceſſariò vnitatem aliquam realem, in qua fundetur, non qui-

dem

em talem, quod vna entitas realis ſit eadem in duobus indiuiduis, hoc enim eſt falſum, & impoſſibile in creatis, quia quod realiter eſt in vno illud idem non eſt realiter in alio, ſed talem quod in duobus illis indiuiduis ſint entitates aliquæ vtique inter ſe realiter diſtinctæ, & diuiſæ, ita tamen omnino eiuſdem rationis, vt quæ modo conſtituit vnum, poteſt quantum eſt ex ſe conſtituere illud in eodem eſſe ſpecifico, & hæc eſt illa vnitas indifferentiæ, & formalis, quam dicit Scotus concomitari naturam, velut eius propriam paſſionem, & in hoc ſenſu Petrus, & Paulus poſſunt dici vnum, non quia ſit vna, & eadem natura realiter in vtroq; & per inexiſtentiam, ſed eadem per indifferentiam, quatenus quæ modò eſt in vno poſſet quantum eſt ex ſua formali ratione eſſe in alio, licet modo impediatur ab identitate reali cum hac ſingularitate, vel illa.

144 Imò idipſum poteſt aliqualiter oſtendi ex illo eodem exemplo, quod Aduerſarij adducunt, cum enim deſignando librum in officina Typographi exiſtentem dico, habeo hunc librum in meo Muſæo, vel hunc florem in horto meo, ſenſus eſt vtiq; quem ipſi dicunt, habeo ſimilem librum vel florem, ſed talis ſimilitudo fundatur ſuper aliquam vnitatem, nimirum ſimilitudo libri ſupra vnitatem Auctoris, & ſimilitudo floris ſupra vnitatem ſpecificam accidentium figuræ, ſcilicet coloris, odoris, &c. ergo pariter in propoſito ſimilitudo ſubſtantialis duorum indiuiduorum ſuper aliquam vnitatem realem naturæ fundari debet, quæ ſaltim ſit vnitas indifferentiæ. Neque inſtantiæ illæ faciunt ad rem (quibus etiam ſatisfactum eſt ſuprà n. 48.) loquimur enim hic de ſimilitudine reali actuali, & poſitiua, qualis eſt illa, quæ inter duo indiuidua eiuſdem ſpeciei verſatur, talis autem non eſt ſimilitudo, quæ inter Deum, & creaturam inuenitur in ratione entis, inter Patrem, & Filium in diuinis in ratione perſonæ, & inter duas ſingularitates in ratione determinantis naturam; ſed eſt ſimilitudo ſolum fundamentalis, & virtualis, ratione cuius ab illis abſtrahi poteſt conceptus inadæquatus, in quo confusè repræſententur, & actu à parte rei non inuenitur, niſi negatio negationis realis diſſimilitudinis inter Deum, & creaturā in ratione eſſendi, inter hęcceitates in ratione determinandi naturam &c. Dices, quare ſimilitudo inter Deum, & creaturam in ratione eſſendi non eſt actualis, & poſitiua, benè tamen ſimilitudo inter bouem, & hominem in ratione ſentiendi, cum tamen nullo operante intellectu eodem modo conuenire videantur Deus, & creatura in ratione eſſendi, ac bos, & homo, in ratione ſentiendi? Reſp. adeſſe rationem in promptu, quia ſpecies, & indiuidua non ſunt primò diuerſa, ſed aliquid idem entia, id eſt in aliquo realiter conuenientia, & ideò fundant inter ſe ſimilitudinem poſitiuam, at Deus, & creatura, duæ hæcceitates, & diuinæ perſonalitates, cum ſint vltimò conſtitutiua ſunt inter ſe primò diuerſa in realitate, atq; ideò fundare nequeunt realem, & poſitiuam ſimilitudinem, ſed ad ſummum puram negationem diſſimilitudinis. Dices iterum, quare Deus, & creatura, duo item hęcceitates ſunt inter ſe primò diuerſa, non ſic bos, & homo, Petrus, & Paulus? Reſp. quia Deus ſimpliciſſimus eſt omni prorſus compoſitione carens, ideoq; in nulla realitate cōmuni poteſt cum creatura conuenire; hęcceitates ſunt vltimi modi determinantes naturam, ideoque non amplius reſolubiles in vlteriores modos, & realitates, omnis ſiquidem differentia differentium debet tandem reduci ad aliqua primò diuerſa ex 5. Metaph. 10. non autem ſic ſe habent bos, & homo, Petrus, & Paulus, cum enim inter ſe propriè differant, conſequenter etiam in aliqua realitate conuenire debent, quia differentia ſunt aliquid idem entia ex 5. Metaph. loc. cit. hanc rationem ex ſimilitudine, & conformitate indiuiduorum deductam plus cæteris ampliaui, vt oſtenderem vnitatem formalem naturæ non benè explicari à Recentioribus per puram vnitatem ſimilitudinis, ſed conſiſtere in aliqua vnitate præcedenti, quæ eſt fundamentum eius.

145 Secundò, principaliter generans vniuocè realiter conuenit in natura cum genito, vt patet de igne generante ignem, & certum eſt, quod non conueniunt in aliquo vno numero, ergo conueniunt realiter in aliqua forma cōmuni, quæ eſt ratio realis conuenientiæ in vtroque, ergo datur vnitas naturæ minor vnitate numerali. Reſpondent eodem modo, quod quando dicitur generans, & genitum vniuocè habere vnitatem naturæ, debet intelligi de vnitate conformitatis, ita vt ſint naturæ conſimiles, non autem de vnitate indiuiſionis; quaſi in vtroque ſit eadem realiter natura.

Sed hoc requiritur ex proximè dictis. Accedit, quod neque nos dicimus generans, & genitum ita conuenire in natura, quaſi eadem realiter entitas ſit in vtroque nec per vnitatem formalem naturę intelligit Doctor vnitatem huiuſmodi indiuiſionis, imò vult naturam generantis, & geniti eſſe in ſe realiter, ac entitatiuè diſtinctas; quia tamen quęlibet formaliter in ſe indiuiſa poteſt eſſe ſecundum ſe in pluribus indiuiduis diſiunctim, & hoc vel illud indifferenter conſtituere in eodem eſſe ſpecifico, ideò naturam appellat in ſe vnam quadam vnitate minori, quam ſit numeralis, & hac etiam ratione duo indiuidua eiuſdem ſpeciei dicuntur vnum in natura, quia natura vnius quantum eſt de ſe poteſt aliud conſtituere, & è contra, non autem quia natura vtriuſque ſit vna, & eadem indiuiſa entitas. Et hęc ingenuè eſt vnitas formalis, quam Scotus intendit tribuere naturę ſecundum ſuam eſſentiam, vt benè notauit Aureolus a. d. 9. artic. 2. vbi ſub his verbis ſententiam Scoti refert; quidam Doctores moderni diſtinguunt de triplici vnitate, quędam enim eſt vnitas ſingularis, cui repugnat contradictoriè plurificari, & concipi vniuerſaliter, alia eſt vnitas vniuerſalis, quia dicitur quod vniuerſale eſt vnum in multis, & hęc vnitas non eſt alicuius rei, quia ſecundum Damaſcenum nulla res eſt, quę ſit eadem in pluribus pręter eſſentiam diuinam, & rediret etiam opinio Platonis, & ideò illa vnitas non eſt prima, nec fundatur immediatè ſuper vnitatem ſingularitatis, quia illi repugnat concipi vniuerſaliter, ergo requirit aliam vnitatem in re, quam ſingularis, & illa eſt vnitas, quę dicitur vnitas cuiuſdam indifferentię, id eſt naturę indifferentis ad hanc vnitatem numeralem, & illam, & ſuper illam fundat intellectus vnitatem vniuerſalitatis, quando concipit vnum in multis, & pro tanto etiam vnitas iſtius dicitur vnitas indifferentiæ, quia poteſt eſſe vniuerſalis in conceptu, & poteſt eſſe hæc ſignata per intellectum, ſed neutrum horum habet per eſſentiam propriam nam vniuerſalitatem habet per actum intellectus, quod autem ſit hæc ſignata, habet per differentiam indiuidualem, quæ facit eam hanc, & hæc eſt ſecundum illos vnitas quæ eſt minor vnitate numerali, & maior vnitate rationis; ita Aureolus, ex quibus patet Recentiores non ſatis percepiſſe Scoti mentē de vnitate formali naturæ.

146 Tertiò, vnius oppoſitionis realis ſunt duo extrema realia, contrarietas eſt oppoſitio realis, vt patet, quia vnum realiter deſtruit, & corrumpit aliud circumſcripto omni opere intellectus, & non niſi quia ſunt contraria, igitur vtrumque primum extremum huius oppoſitionis realis, vt eſt extremum, eſt vnum aliqua vnitate reali, non autem vnitate numerali, quia tunc præcisè hoc album eſſet primum contrarium huic nigro, vel præcisè aliud album, quod eſt inconueniens, quia tunc eſſent tot contrarietates primæ, quot indiuidua contraria.

Reſpondent Nominales cum Ocham, quod loquendo de oppoſitione reali in re, non ſunt duo tantum extrema oppoſitionis realis, ſed ſunt multa, vnde hæc albedo, & hęc nigredo opponuntur realiter, ſimiliter illa albedo, & illa nigredo opponuntur realiter, & de illis eſt præcisè verum, quod vnum contrariorum corrumpit reliquum, & vtrumq; illorum eſt vnum numero. Contra, non per id euacuatur difficultas, quæ procedit de primis extremis, certum vtiq; hanc, & illam albedinem oppoſi huic, & illi nigredini, & ſemutuo corrumpere, ſed falſum eſt hęc eſſe prima extrema oppoſitionis, non enim albedo contrariatur nigredini, quia hæc albedo contrariatur illi nigredini, ſed è contra, ergo albedo, vt ſic contrariatur nigredini, vt ſic, non autem hæc albedo illi nigredini. Conſ. certum eſt omnes, & ſingulos calores omnibus, & ſingulis frigoribus opponi, quęritur tunc quæ ſit ratio talis oppoſitionis in ipſis, vel enim eſt ſingularitas in calore, vel natura caloris, vt ſic non primum, quia vel ſingularitates ſunt eiuſdem rationis, & ſic contrariari non poſſent, vel diuerſæ rationis, & ſic contrarietas, quæ conuenit huic calori in ordine ad hoc frigus, non conueniret alteri calori in ordine ad aliud frigus; ſi primum habetur intentum, quia ipſa natura caloris, quæ in omni calore includitur, erit vna ex natura rei vnitate ſpecifica. Demum quicunq; calor cuicunq; frigori opponitur, & è contra; vel ergo id illis per ſe conuenit, vel per accidens, non ſecundum, quia tunc nullum contrarium per ſe opponeretur alteri; ſi primum, habetur propoſitum, quod enim conuenit pluribus ſingularibus per ſe ex natura rei, conuenit eis per rationem alicuius communis ex natura rei ex 1. Poſterior. cap. 5.

147 Quartò, vnius actionis ſenſitiuæ, v.g. viſus eſt vnum obiectū ſecundum aliquam vnitatem realem, ſed non ſecundum numeralem, ergo datur aliqua vnitas minor numerali; maior patet, quia actio ſenſus terminatur ad aliquod vnum exiſtens à parte rei. Probatur minor, quia potentia cognoſcens obiectum, vt vnum vnitate numerali, cognoſcit ipſum in quantum diſtinctum à quolibet, quod non eſt eadem vnitate numerali vnum, quia ſi ponerentur duo quanta, quæ eſſent omnino ſimilia, & æqualia in albedine, & quantitate, vt duo oua, viſus neſciret illa diſtinguere; ergo illud cognoſcit, vt vnum alia vnitate minori, quam ſit vnitas numeralis. Meuriſſe lib. 2. ſuæ Metaphyſic. cap. 3. quæſt. 4. cenſet per hanc rationem non probari efficaciter vnitatem formalem naturæ, ſed tantum vnitatem ſimilitudinis, & confuſionis, licet enim ſenſus hæc duo obiecta non diſtinguat, non ſequitur tamen eſſe diſtincta; quare licet habeant etiam illam vnitatem realem minorem vnitate numerica, non videtur tamen ſatis probata talis vnitas ex illa vnica actione ſenſus, quia illa duo obiecta propter omnimodam ſimilitudinem, ac ſi eſſent vnum, confusè percipit. Immeritò tamen carpit Meuriſſe hanc rationem, vt ineptam ad probandam vnitatem naturæ minorem numerali, illa enim duo obiecta, quæ à ſenſu percipiuntur, vt indiſtincta, vtique ſunt à parte rei diſtincta quoad conditiones indiuiduales, quas ſenſus non attingit, non tamen quoad naturam ſpecificam, quæ eſt ratio motiua ipſius; ſequitur ergo benè, quod ſi ſenſus illa duo obiecta non diſtinguit, non ſunt diſtincta à parte rei ſecundum rationem ſpecificam, per quam mouent, licet ſint diſtincta ſecundum rationes indiuiduales, & ideò argumentum benè probat vnitatem naturæ minorem numerali. Tum quia ſi probat inter illa duo obiecta vnitatem ſimilitudinis, & confuſionis, probat conſequenter vnitatem formalem naturæ, quia ſimilitudo duorum indiuiduorum præcisè in tali vnitate fundatur, vt conſtat ex deductione primæ rationis, quæ enim aſſimilantur vtique in aliquo communi aſſimilari debent, & quæ confunduntur debent confundi in aliquo tertio omnibus communicato, ſi enim in aliquo non communicant, non videtur quo pacto poſſint apparere confuſa.

Digitized by Google

vnitas, nec iſta deſtruitur per pluralitatem indiuidualem, vt magis conſtabit art. ſeq. Ad vltimum conſtat ex dictis num. 134. probare tantum naturam non eſſe ſimpliciter, & abſolutè, ſeu maximè vnam, ſcilicet numericè, quia ſecum aliquam admittit diuiſionem in ſingularibus per principia nempe materialia, non tamen probat, quod non ſit poſitiuè vna in ſuo ordine, nimirum aliqua vnitate minori, quam ſit indiuidualis.

155 Secundò contra 2. concluſionem inſtat Fonſec. citat. probans vnitatem naturæ poſſe dici numeralem, vnitas, quæ conuenit naturæ communi, eſt incommunicabilis pluribus, quia ſiſtit in ipſa natura, ergo dici debet numeralis, nam vnitas numeralis conſtituitur per incommunicabilitatem ad differentiam vnitatis formalis, quæ communicabilis eſt. Conf. quia vbicunque conceditur numerus debet concedi vnitas numeralis, ex his enim vnitatibus conſurgit numerus, ſed in naturis communibus datur numerus, dantur enim tot ſpecies, decem genera, ergo vnitas naturæ communis dici debet numeralis.

Reſpondet Auerſa cit. naturæ in ſtatu eſſentiæ non conuenire aliquam vnitatem, quæ non communicetur ſingularibus, quia apertè repugnat dicere aliquod prædicatum conuenire naturæ in ſtatu eſſentiæ, & non communicari ſingularibus. Cæterum eſtò verum ſit vnitatem formalem naturæ aliquo etiam modo indiuiduis communicari, nam Petrus v.g. non ſolum dicitur in ſe indiuidualiter vnus, ſed etiam formaliter, & eſſentialiter, quatenus per principia eſſentialia eſt in ſe indiuiſus; tamen non eſt vniuerſaliter vera illa doctrina, quod repugnet aliquod prædicatum conuenire naturæ in ſtatu eſſentiæ, & non communicari ſingularibus; quandoquidem ſunt quædam prædicata, quæ ponunt differentiam inter naturam, & ſingularia, & præcisè conueniunt naturæ, vt ſupponit ſimpliciter; vt v.g. communitas realis naturæ, hoc enim prædicatum, & alia ſimilia ſingularibus non communicantur, neque enim Petrus dicitur communis pluribus, vnde etiam vnitas ipſa formalis licet ſingularibus communicetur, quatenus indiuiſio quædam per principia eſſentialia, non tamen communicatur illis, quatenus communis, & minor vnitate numerali, vt dictum eſt ſupra numer. 98. Tamen quicquid ſit de hoc pro ſolutione argumenti ſufficit negare aſſumptum, quia vnitas formalis naturæ aliquo modo communicatur ſingularibus. Ad Conf. iam ſupra dictum eſt nu. 138. numerum naturarum non eſſe prædicamentalem, qui propriè ex vnitatibus numericis conſurgere ſolet, ſed tranſcendentalem, qui ex vnitatibus etiam formalibus conſurgere poteſt.

Tertiò contra 3. concluſionem ſolent multa à Nominalibus objici contra vnitatem formalem naturæ, ſed quia potius faciunt contra vnitatem formalem naturæ in ſtatu exiſtentiæ, & vt reperitur in ſingularibus diuiſa, quam in ſtatu eſſentiæ, ideò pertinent ad quæſtionem ſequentem, vbi quæritur, num natura etiam in inferioribus diuiſa ſuã retineat formalem vnitatem; vnde hic tantum illa adducemus argumenta, quæ eius vnitatem formalem euertere videntur abſolutè tam in ſtatu eſſentiæ, quam exiſtentiæ, omnia entitas extra intellectum eſt ſingularis, quia vniuerſale datur tantum in intellectu. ergo nulla datur à parte rei vnitas formalis minor numerali; conſequentia patet, quia ſicut res ſe habet ad entitatem, ita quoque ad vnitatem. Tum 2. quia ſi natura ſpecifica ſuam habet vnitatem formalem numerali minorem, etiam & generica ob eandem rationem, quod tamen falſum eſt, quia in genere latent æquiuocationes 7. Phyſic. 29. & hoc ipſum Doctor expreſsè negat a d 3. q. 1. lit. B. vbi ait genus non habere talem vnitatem. Tum 3. quia talis vnitas eſſet communis pluribus, & ſic natura ſecundum hanc vnitatem poſſet pluribus communicari, quod in natura creata eſt impoſſibile, cum hoc tantùm ſit proprium naturę diuinæ, quæ vna, & eadem in pluribus ſuppoſitis reperitur. Tum 4. ſi eſt aliqua vnitas realis minor vnitate numerali, aut eſt alicuius in eodē vno numeraliter, aut in aliquo alio; non primum, quia quicquid eſt in eodem numero eſt vnum numero; nec eſt in duobus, quia in eis nihil eſt vnum numero realiter, cum hoc ſit proprium ſuppoſitis diuinis. Demum vrget Hurtad. diſput. 5. Met. ſect. 9. non poſſe dari vnitatem formalem mediam inter vnitatem ſingularem, & vniuerſalem, ſicut non datur natura habens ſtatum medium inter ſingularem, & vniuerſalem, nam vel ſpectatur, vt ſingularis, & ſic vtique datur à parte rei, ſed cum ſola vnitate ſingulari, vel concipitur confusè, & vt vniuerſalis, & ſic vtique habet vnitatem vniuerſalem, ſed tantùm in intellectu.

152 Reſp. ex Scoto a.d. 3. q. 6. §. *Ad quæſtionem*, lit. E. aliquid poſſe dici ſingulare, & vnum numero tripliciter primò, & per ſe, vt differentia indiuidualis; per ſe, ſed non primò, vt ipſum indiuiduum, denique per accidens, & denominatiuè, vt ipſa natura communis in indiuiduo exiſtens, quæ ſecundum ſe conſiderata, & ſecundum propriam eſſentiam vt ab indiuiduatione diſtincta, non eſt de ſe hæc, ſed communis per indifferentiam, quatenus de ſe repugnantiam non habet, vt ſit ſub alia ſingularitate, & ſic habet vnitatem minorem vnitate numerali, quia rei, quæ per ſe eſt vna vnitate numerica, omninò repugnat eſſe ſub alia ſingularitate. Sed inſtat, quia ly *ſecundum ſe*, vel dicit naturam ſolitariè conſideratam, & ita non eſt à parte rei, ſed per intellectum, atque adeò habet vnitatem per intellectum; vel ly *ſecundum ſe* non negat aſſociationem cùm indiuiduis, atque adeò non dicit ſolitudinem, & ſic erit ſingularis. Reſp. ex dictis ſupra num. 85. vtique ly *ſecundum ſe* non accipi debere negatiuè pro eo, quod ſolitariè, & non cum alijs, quia ſic vtique non exiſtit natura à parte, rei ſed tantum in intellectu; ſed ſumi debet poſitiuè, vt dicit prędicata eſſentialia tam primi, quàm ſecundi modi, quæ prædicata adhuc includit exiſtens à parte rei, & cum ſingularitate coniuncta; vnde cum ſub his prædicatis etiam exiſtat à parte rei, & ſecundum illa diſtinguatur ex natura rei formaliter ab indiuiduatione, in hoc ſtatu adhuc eſt ens reale, quia licèt ſub his prædicatis diſtinguatur formaliter ab indiuiduatione, adhuc tamen eſt cum ea à parte rei realiter coniuncta, ac identificata. Tum quia vt ſępius dictum eſt apud nos admittentes diſtinctionem formalem ex natura rei inter naturam, & hæcceitatem non datur tantùm in intellectu præciſio naturæ ab hæcceitate, ſed etiam à parte rei, quia nil aliud ſignificas niſi formalem impermixtionem conceptus vnius cum conceptu alterius eſtò ſint realiter, & identicè permixta, vnde quando intellectus conſiderat naturam præciſam à ſingularitate, non facit ipſe præciſionem, ſed potius præciſionem iam ex natura rei factam reperit, ac intelligit; & hic ſtatus præciſionis poteſt dici ſtatus eſſentiæ realis naturæ, quia ſub tali ſtatu objicitur intellectui conſideranda ſolùm quoad ſua prædicata eſſentialia; Quod ſi per ſtatum eſſentiæ naturæ realis intelligeret non ſtatum actualitatis, ſed ſolius potentialitatis ad exiſtentiam, adhuc in hoc ſtatu ens reale dici poteſt, quia vt conſtat ex dictis diſp. 8. num. 45. ad eſſe reale ſatis eſt, vt eſſentia poſſit indiuiduari, & exiſtere per contractionem, non autem opus eſt, vt actu ſit ſub exiſtentia, & de facto cum indiuiduatione coniugatur, & identificetur.

153 Ad 2. conceditur ſequela, vt enim conſtat ex dictis ſupra n. 91. natura generica, cum ſit prædicamentalis, habet ſuam vnitatem formalem ſibi proportionatam, ſicut habet ſpecifica, & dum Ariſt. ait in genere latere æquiuocationes, non abſolutè locutus eſt, quaſi vellet omnem prorſus vnitatem à conceptu generis ablegare, ſed comparatiuè in ordine ad ſpeciem, quæ cum per ſolas differentias vltimas diuidatur, longè maiorem habet vnitatem, quam habet genus; & ſic etiam loquitur Doctor loc. cit. cum ait genus talem non habere vnitatem, non talem vnitatem formalem abſolutè, ſed talem qualem habet ſpecies nimirum athomam. Dices videtur ſibi concedere Doctor vnitatem formalem in genere non eſſe realem, ſed rationis, & eſſe tantùm realem in ſpecie. Reſp. Doctorem ibi argumentari tantùm ex conceſſis ab Aduerſarijs de vnitate rationis conceptus generis, vt inde demonſtraret vnitatem illam formalem eſſe realem ſaltim in ſpecie athoma, in qua facilius erat demonſtrare illam vnitatem eſſe realem, quam in natura generica; in qua vnitas illa formalis eſt longè minor, vt bene notauit Meuriſſe lib. 2. ſuæ Met. cap. 3. q. 3. Ad 3. dicendum eſt ex quęſt. pręced. quod ſicut non eſt inconueniens dari in creatis naturam pluribus communem per indifferentiam, & diſiunctim à parte rei, ſed tantum per inexiſtentiam, & coniunctim, quia hoc ſolum diuinæ naturæ reſeruatur, ita quoque concedenda eſt illi vnitas communis, vt eius propria paſſio, communis, inquam, non per inexiſtentiam ſed per ſolam indifferentiam ad plura diſiunctim. Ad 4. reſpondet Rada 2. p. controu. 3. art. 1. ad 2. habere naturam vnam vnitatem in pluribus indiuiduis, nec ob id aſſimilari diuinæ naturæ, quia natura diuina eſt vna numero, & ſingularis in pluribus ſuppoſitis non ſic natura creata, quia hæc eius vnitas in omnibus eſt minor vnitate numerali, & ſic etiam ex eodem Rada reſpondet Saxius tom. 2. curſ. diſput. 3. quęſt. 1. art. 3. ad 2. Sed illi Scotiſtę minus conſequenter loquuntur ad ſua dicta in eadem quæſt. nam ſupra in corpore quæſiti concedens naturam in creatis non dici communem per inexiſtentiam, ſed tantum per ſimplicem indifferentiam modo explicato præced. quæſt. hoc autem conceſſo, quod ſcilicet natura non ſit communis pluribus per inexiſtentiam, conſequenter concedi debet non habere vnam vnitatem in omnibus indiuiduis, ſed in ſingulis multiplicari cum ſua vnitate, vt conſtabit quæſt. ſeq.

154 Itaque reſpondendum eſt cum Scoto ſecunda diſt. 3. quæſtione 6. ſub litter. D. vbi argumentum in terminis adducit, quod natura eſt prior naturaliter, quam hæc natura, & vnitas propria conſequens naturam, vt natura, prior eſt naturaliter vnitate eius, vt hæc natura, & ſub illa ratione eſt de ea conſideratio metaphyſica, & aſſignatur definitio eius, & ſunt propoſitiones per ſe primo modo; in eodem ergo, quod eſt idem numero eſt aliqua entitas, quam conſequitur minor vnitas, quam ſit vnitas numeralis, & eſt realis, & illud cuius eſt vnitas talis formaliter, non eſt de ſe vnum vnitate numerali, vnde concedit quod hæc vnitas realis non eſt alicuius entitatis exiſtentis in duobus indiuiduis, ſed in vno, per quod manifeſtè ſignificat non eſſe vnam eius vnitatem in pluribus indiuiduis, ſed in ſingulis multiplicari. Et cum objicitur quicquid eſt in eodem indiuiduo eſt vnum numero, reſpondet eſſe vnum numero, vel primò, vt hæcceitas, vel per ſe, ſed non primò, vt indiuiduum ipſum, vel tandem per accidens ſolum, ac denominatiuè, vt ipſa natura; quod declarat exemplo vnitatis genericæ, nam à pari poteſt argui, quicquid eſt in vna ſpecie eſt vnum ſpecie, color ergo in albedine eſt vnum ſpecie, quod argumentum eodem modo ſoluendum eſt, nempe colorem in ſpecie eſſe vnum ſpecie, non quidem per ſe, & formaliter, ſed tantum denominatiuè, & per accidens. Ad vltimum ait Saxius loc. cit. diſput. 3. quæſt. 2. art. 4. ad 3. naturam communem eſſe per ſe vnam per vnitatē vniuerſalem licet per accidens & determinatiuè ſit etiam vna per vnitatem numeralem; & inquit falſum eſſe, quod vnitas vniuerſalis non detur à parte rei diſtincta ab vnitate ſingulari, licet verum ſit naturam communem nunquam à parte rei poſſe dari à ſingularibus ſeiunctam, & ſeparatam. Sed malè confundit hic Auctor vniuerſalitatem cum communitate, & vnitatem vniuerſale cum vnitate formali, nam Doctor

2. d. 3. quæſt. 1. concedit communitatem per ſe à parte rei conuenire naturæ, vt ab indiuiduatione ſecernitur, vniuerſalitatem verò minimè, ſed tantum per intellectum; & vnitatem, quam dicit ſequi naturam, vt communem, ſecernit omninò ab vnitate vniuerſalitatis, quam vult eſſe rationis, nec conuenire naturæ, niſi per intellectum, illam verò dicit eſſe vnitatem realem minorem vnitate numerali, vnde re vera concedit vnitatem formalem mediare quodammodo inter vnitatem vniuerſalem, & ſingularem, quia formalis conuenit ei de ſe, & ab intrinſeco, aliæ verò per accidens, & ab extrinſeco, nimirum vnitas ſingularis per hæcceitatem ſuperadditam, & vnitas vniuerſalitatis per opus intellectus eam concipientis vnam in omnibus per inexiſtentiam; vnde patet in quo ſenſu dici poſſit natura ſecundum ſuam eſſentiam ſtatum quendam medium poſſidere inter vniuerſalem, & ſingularem, quia licet inueniri non poſſit, niſi vel ſub ſtatu ſingularitatis à parte rei, vel vniuerſalitatis in intellectu, quia tamen in vtroque ſtatu ſuam retinet eſſentiam, quæ de ſe nec vniuerſalis eſt, nec particularis, ſed ad vtrumque indifferens, hoc pacto dici poteſt natura ſecundum ſuam eſſentiam ſtatum quendam medium obtinere inter vniuerſalem, & ſingularem, quia neutrum illorum eſt illi eſſentiale, & in tali ſtatu conuenit ei vnitas formalis, quæ in eodem ſenſu mediare dici poteſt inter vnitatem vniuerſalem, & ſingularem, vt benè explicat Aureolus cit. num. 145. referens opinionem Doctoris ſuppreſſo nomine de vnitate formali.

155 Quod autem in hoc ſenſu poſſit dici natura obtinere ſtatum medium inter ſingularem, & vniuerſalem, & pariter vnitas formalis poſſit dici media inter vnitatem ſingularem, & vniuerſalem propriè dictam benè probat Amic. tract. 4. logic. quæſt. 3. dub. 6. art. 2. ex Maiſon. 2. d. 34. quæſt. 2. nam illud dicitur medium reſpectu aliquorum, quod ſecundum ſe neutrum ſibi determinat, ſed cum vtroque poteſt ſtare, ſic hac ratione ſuperficies ſecundum ſe dicitur habere ſtatum medium inter album, & non album, ſed natura ſecundum ſe formaliter vna, & cum vnitate ſingulari ſtare poteſt, vt cum vnitate vniuerſali, quia vtraque ſibi accidit, ergo verè dici poteſt mediare cum ſua vnitate formali inter vtramque. Conſ. quia ſtatus vniuerſalitatis non opponitur contradictoriè ſtatui ſingularitatis, ſed contrariè, nam ſtatus vniuerſalitatis dicit indifferentiam, & indeterminationem poſitiuam ad plura, ſtatus verò ſingularitatis determinationem ad vnum poſitiuam; ſed licet inter contradictoria non detur medium, benè tamen eſſe poteſt inter contraria non ſolum per participationem vtriuſque extremi, ſed etiam per negationem vtriuſque & hoc modo dicimus naturam ſecundum ſe habere vnitatem formalem, & ſecundum hanc habere ſtatum medium inter ſtatum vniuerſalitatis, cui repugnat determinatio præciſè ad vnum, & ſtatum ſingularitatis, cui repugnat multiplicatio, nam naturæ ſub vnitate formali nec repugnat multiplicatio, nec determinatio præciſè ad vnum. Sed inſtabis pro Hurtad. quia licet in hoc ſenſu dici poſſit natura ſecundum ſe habere ſtatum medium, quia poteſt eſſe nunc vniuerſalis, nunc particularis, non tamen poſſe abſtrahere ab vtroque ſtatu, ſed alterutrum neceſſariò habere debere. Reſp. vt ſupra imò neceſſariò ſecundum, eſſentiam ſuam abſtrahere ab vtroque nam natura ſecundum ſe habet ſtatum realem, vt diſtinguitur ab ente rationis, & tamen in eo ſtatu non neceſſariò exigit ſingularitatem, aut vniuerſalitatem, quia vterque ſtatus illi per accidens conuenit, vnde licet neceſſariò neceſſitate phyſica ſit ſub vno, vel altero ſtatu, non tamen neceſſitate metaphyſica.

Quartò, Contra 4. concluſionem vrgent Suarez cit. Ruuius quæſtione 3. vniuerſ. & alij probando vnitatem formalem naturæ non eſſe formaliter ex natura rei ab indiuiduali diſtinctam, quia natura communis non habet eſſe reale, niſi in indiuiduis; ergo nec vnitatem veram, & realem, niſi in indiuiduis, ergo non habet illam ex natura rei diſtinctam ab vnitate numerali, probatur vltima conſequentia, quia quicquid eſt in re indiuidua intrinſecum, & eſſentiale illi, non diſtinguitur ex natura rei ab illa; & ſi natura non eſt ens reale, niſi in ordine ad indiuiduationem, aliam vnitatem habere non poteſt in re ab indiuiduali diſtinctam. Tum 2. arguit Ruuius, idem eſt ex natura rei in Petro eſſe hominem, & eſſe hunc hominem, quia non eſt homo, niſi inquantum hæc humanitas veram habet humanitatis eſſentiam; ſed per hanc humanitatem eſt vnus homo formaliter; ergo vtraque vnitas formalis, & numerica eſt eadem res. Tum 3. quia eſſentia non diſtinguitur ab eo, cuius eſt, ſed humanitas Petri, à qua Petrus habet formalem vnitatem vnius hominis, eſt eſſentia realis ipſius; ergo vnitas eſſentiæ non diſtinguitur à numerali. Tum 4. quia ſi daretur in Petro talis vnitas formalis ex natura rei diſtincta ab vnitate numerica, ſequitur quod Petrus eſſet duo, quia duæ vnitates faciunt dualitatem, & eſſent in ipſo duæ humanitates, vna communis, altera particularis. Tum 5. omne quod eſt in ſingulari, eſt ſingulare, ergo opus non eſt, imò eſt impoſſibile, quod habeat vnitatem ex natura rei diſtinctam ab vnitate ſingularis. Demum vrgetur, quia alioqui tot vnitates ex natura rei diſtinctas ponere deberemus in aliquo, quot ſunt eius prædicata quidditatiua magis & minus communia.

156 Reſp. concedendo non poſſe naturam exiſtere, niſi in indiuiduis, ſed negatur vltima conſequentia, quod in ipſis nequeat habere vnitatem propriam ab indiuiduali diſtinctam formaliter, ſicut habet propriam entitatem formaliter diſtinctam ab hæcceitate; ad primam probationem negatur aſſumptum, eſto namque natura ſit intrinſeca, & eſſentialis ipſi indiuiduo, verè tamen ex natura rei ab ipſa ſingularitate diſtinguitur, ſicut determinabile à determinante, & ab ipſo indiuiduo conſtituto ratione hæcceitatis, quam ſupra ipſam addit indiuiduum, nec vniuerſaliter verum eſt quicquid eſt indiuiduo intrinſecum, eſſe quoque illi ex natura rei identificatum, nam materia eſt intrinſeca, & eſſentialis compoſito phyſico, à quo adhuc realiter diſtinguitur; ad aliam probationem verum eſt naturam non eſſe ens reale niſi per ordinem ad indiuiduationem, cum qua debet per identitatem coniungi, non tamen opus eſt hanc eſſe identitatem formalem, ſed ſufficit eſſe realem. Ad 2. vera eſt maior de identitate reali, non de formali, quia eſſe hominem, & eſſe hunc hominem differunt ſicut includens, & incluſum, ſiquidem hic homo præter humanitatem includit quoque hæcceitatem, & ideo vnitas quæ conuenit ratione humanitatis diſtinguitur ab vnitate, quæ conuenit ratione hæcceitatis, poſſet etiam negari minor, quia per hanc humanitatem falſum eſt Petrum dici vnum formaliter hominem, potius enim dicitur talis per humanitatem, vt ſic, & per hanc humanitatem dicitur hic homo, ſeu vnus indiuidualiter homo. Ad 3. plus probat quam velint Aduerſarij, quia eſſentia neque ratione præſertim ratiocinata diſtinguitur ab eo, cuius eſt eſſentia, negatur itaque minor, quod humanitas ſit tota eſſentia Petri ſumendo eſſentiam pro integra eius entitate, non autem pro quidditate communicabili, quo pacto ſpecies dicitur à Porph. tota indiuiduorum eſſentia, in hoc ſiquidem ſenſu humanitas eſt tantum altera pars eſſentiæ, ſeu entitas Petri, & altera compars eſt hæcceitas, & ideo Petrus, & eius humanitas diſtinguuntur, ſicut includens, & incluſum.

Ad 4. negatur vtraque conſequentia, tum quia natura, & hæc natura non diſtinguuntur realiter; tum quia gradus communes cum ſingularibus non ponunt in numerum, cum per eandem hæcceitatem indiuiduentur, vt ſupra dictum eſt nu. 70. tum quia, vt notat Tromb. 7. Metaphyſic. quæſt. 8. art. 4. ad 2. princip. illæ duæ vnitates non ſunt eiuſdem ordinis, neque inter ſe conſimiles, ideoque facere nequeunt numerum rerum, ſed tantum numerum realitatum eiuſdem rei, ad hoc enim, quod pluralitas ſit fundamentum diuerſitatis aliquorum in aliqua vna ratione, oportet, quod pluralitas illa accipiatur, & conſtituatur ex vnitatibus conſimilibus, vnde non dicitur conuenienter, quod homo, & animal dicantur eſſe plura genera, aut plures ſpecies ſpecialiſſimæ, eo quia illa multitudo, quæ eſt hominis, & animalis, non accipitur in vnitatibus conſimilibus, ad hoc enim, vt ſint plura genera, vel ſpecies, oportet vtrobique accipere vnitates genericas, vel ſpecificas; ita Trombet. loc. citat. vbi pro ſolutione huius argumenti plura dicit, quam ſit neceſſarium. Ad 5. iam paulo ſupra dictum eſt ex Scot. quicquid eſt in ſingulari eſſe ſingulare aut per ſe primo, aut per ſe; licet non primò, aut denominatiuè tantum, & per accidens, & ita ſingularis eſt natura per indiuiduationem contracta; tamen quod eſt per accidens ſingulare, atque ideo ſit vnum vnitate ſingulari, poteſt bene ſecundum ſe eſſe commune, & vnum vnitate quadam minori vnitate numerali vt de natura contingit in propoſito Dices, ſingularitas non conuenit homini per accidens, ergo per ſe, & ſic etiam vnitas ſingularis. Reſp. quod non conuenit per accidens, ſicut accidens ſubiecto, ſed ſicut inferius ſuo ſuperiori, & differentia dicitur accidere generi, ſumendo nimirum accidens pro extraneo, vt ait Doctor primo diſtinct. 2. quæſtione 7. l. l. Ad vltimum dicendum illud non eſſe inconueniens, ſi loquamur de quidditatibus potentialibus, quæ verè potentiales, & contrahibiles ſunt, immo hoc eſt neceſſarium aſſerere, ſi ſaluare velimus veram, & realem compoſitionem metaphyſicam.

157 Quintò arguunt Complut. ad idem diſput. 3. Log. q. 4. natura, & indiuidualis differentia non diſtinguuntur actualiter ante intellectum; ergo neque vnitas inde conſurgentes, conſequentia tenet, probatur aſſumptum, quia ex oppoſito antecedentis ſequitur naturam habere à parte rei vnitatem oppoſitiuè communem pluribus, immo dari debere vniuerſale ſeparatum Platonis; probatur prima conſequentia, quia ſi natura eſſet à parte rei diſtincta à ſingularitate, haberet propriam vnitatem realem, & hæc eſſe deberet vna in omnibus indiuiduis, tum quia debet talis vnitas eſſe communis, vt ſit naturæ communi proportionata, tum quia natura intra ſeipſam nil habet, vnde poſſit multiplicari, tum tandem quia per vnionem cum indiuiduis non amittere illam ſuam vnitatem; probatur altera conſequentia; nam quamuis natura eſſet vnita cum ſingularitatibus, tamen ratione illius vnitatis verè eſſet entitas in ſe actu vniuerſalis, & ſaltim de potentia abſoluta poſſet eſſe ſine ſingularitatibus, ac proindè dari poſſet vniuerſale Platonis ſeparatum.

Reſp. negando aſſumptum, ſi per diſtinctionem actualem ante intellectum intelligatur diſtinctio formalis ex natura rei minor diſtinctione reali, & maior diſtinctione rationis, vt conſtat ex dictis quæſt. 3. ad probationem primæ negatur talem vnitatem naturæ propriam eſſe debere vnam in omnibus indiuiduis, imò ſicut natura in ſingulis indiuiduis multiplicatur, ſic quoque & vnitas eius formalis, vt conſtabit quæſt. ſeq. & hæc eſt vnitas ſatis proportionata eius communitati, ſicut enim communitas naturæ non eſt per inexiſtentiam, ſed per ſolam indifferentiam, vt liquet ex quæſt. præc. ſic & eius vnitas non eſt vnitas inexiſtentiæ, ſed indifferentiæ, quatenus vnitas quæ naturam hanc comitatur in Petro, poſſet eadē comitari in Paulo, & in hoc ſenſu natura communis retinet ſuam vnionē etiam in indiuiduis, vt q. ſequ.

ſequ. declarabitur. Ad probationem alterius conſequentię negatur rurſus vtraque conſequentia, prima quidem, quia cum illa vnitas naturę non ſit vnitas inexiſtentię, ſed ſolius indifferentię ad plura diuunctim, non ſufficit ad conſtituendum vniuerſale in actu, quod debet eſſe in pluribus, vel ſaltim poſſe eſſe proximè in pluribus, & coniunctim, vt poſtea patebit; altera etiam conſequentia negatur, quia licet ponatur à Scoto natura communis diſtincta formaliter à ſingularitatibus, ponitur adhuc tamen identificata realiter, & ideo prorſus implicat etiam de potentia Dei abſoluta ab ipſis ſeparari.

Sextò, tandem arguit Ocham ad idem apud Lichet. 2. d. 3. q. 1. ſi natura eſſet à parte rei diſtincta à ſingularitate, & vt ſic haberet ſuam vnitatem, poſſet intuitiuè videri ſine hæcceitate, & ſic illa vnitas non eſſet alia vnitas diſtincta à numerali, ſed ipſa numeralis vnitas; conſequentia prima probatur, quia hac ratione ponitur à Doctore poſſe diuina eſſentia videri intuitiuè ſine perſonis; probatur altera conſequentia, quia ſi ita viderentur humanitas Petri, & humanitas Pauli, viderentur, vt diſtinctæ loco, & ſubiecto, ergo viderentur vt diſtinctæ numericæ, quia illæ ſunt conditiones indiuiduales.

158 Reſpondet Lichet. loco citat. ad 6. negando primam conſequentiam, quod ſcilicet poſſit à parte rei intuitiuè cognoſci etiam ab intellectu ſeparato natura, prout à ſingularitate diſtincta, quia cognitio intuitiua terminatur ad per ſe exiſtens in propria exiſtentia, modò impoſſibile eſt naturam habere eſſe exiſtentiæ, niſi in indiuiduis, cum ſit idem realiter cum ſua ſingularitate; quod ſi etiam naturæ propria tribuatur exiſtentia diſtincta ſaltim formaliter ab exiſtentia ſingularis, vel ſingularitatis, adhuc negat poſſe ſic intuitiuè videri, quia intuitiua cognitio non terminatur propriè ad rem exiſtentem abſolutè, niſi talis res actu ſit ſingularis, quia talis notitia intuitiua non videtur poſſe eſſe alicuius communis in ſe; & ad probationem illius primæ conſequentiæ, quod ſcilicet ſecundum Scotum poteſt videri diuina eſſentia non viſa perſonalitate, etiamſi ſint idem realiter, negat paritatem, quia eſſentia diuina eſt obiectum, ſeu ſpeculum voluntarium, & natura diuina eſt ex ſe ſingularis, & exiſtens; at exiſtentia naturæ creatæ eſt obiectum naturale, & neceſſariò mouens, nec eſt exiſtentia ſingularis, ſed communis; licèt hęc reſponſio poſſet ſuſtineri, tamen non videtur ad mentem Doctoris, qui 3. d. 14. quæſt. 3. §. *Ad quæſtionem*, docet de natura etiam, vt abſtrahit à ſingularitate, poſſe notitiam intuitiuam haberi, & idem clarius habet 4. d. 45. quæſt. 3. ad 2. principale, vbi hanc difficultatem in terminis adducit, & ſoluit his verbis; ſi obijcias, potentia non cognoſcens ſingulare, vt ſingulare, non recordatur, quia recordans cognoſcit aliquid, vt hic & nunc, quod eſt proprium ſingulari. Reſpondeo, exiſtentia actualis primò conuenit naturæ, vnde hæc natura non eſt exiſtens formaliter, quia hæc, ſed per naturam, illam autem naturam, vt exiſtentem intuitiuè cognoſcit intellectus, & iſta cognitio exiſtentis, vt exiſtentis ſufficit ad hoc, quod eius poſſit eſſe recordatio. Cum ergo dicis potentia recordatiua cognoſcit hoc, vt hoc, nego; tu probas, cognoſcit aliquid, vt hic, & nunc, ſi intelligas per *nunc* exiſtens, & per *hic* in ſe præſens, concedo quod cognoſcit aliquid, vt in ſe præſentialiter exiſtens, & ſic vltra, hic & nunc ſunt propria ſingulari, ita quod non poſſunt eſſe naturæ, non vt ſingulariter, licet enim non ſint alicuius, niſi quod eſt in ſingulari ſingularitate intrinſeca, vel adiuncta, tamen non includunt formaliter, nec præſuppoſitiuè ſingularitatem, tanquam præciſam rationem, ſecundum quam illa inſunt, ita Doct. loc. citat.

Itaque pro ſolutione argumenti ſciendum problema eſſe apud Doctorem, num naturæ, vt diſtinguitur ab indiuiduatione, propria competat exiſtentia formaliter diſtincta ab exiſtentia ipſius ſingularis, vel ſingularitatis, variè enim loquitur de hac re, vt dictum eſt ſupra diſp. 8. quæſt. 4. à numer. 173. ſi pars affirmatiua teneatur, tunc ad argumentum adhibenda eſt ſolutio Doctoris iam allata, quam etiam iuxta hanc viam ad idem dubium iam ego dedi, & amplius declaraui diſp. 6. de Anim. quæſt. 7. art. 2. numer. 215. ſi verò teneatur pars negatiua, quam cenſui probabiliorem diſput. 8. cit. numer. 174. tunc adhibenda eſt reſponſio, quam dedi ad eandem ferè difficultatem de notitia intuitiua ſupra diſputat. 6. Metaphyſic. quæſt. 17. num. 324. vbi ex profeſſo de hac re diſputatur; alia argumenta ad hanc rem ſpectantia iam ſoluta ſunt ſuperius quæſt. 3. dum tueor diſtinctionem formalem naturæ ab hæcceitate.

Hanc quoque ſententiam de reali communitate, & vnitate naturæ Seraphicus Doctor S. Bon. approbaſſe videtur 2. d. 18. art. 1. quæſt. 5. ad argumenta, & ex eodem motiuo, quo motus eſt Doctor ſubtilis, nimirum ex reali, & actuali ſimilitudine, quæ cernitur inter ſpecies, & indiuidua; inquit enim ſoluens quoddam argumentum propè finem quæſtionis. Ad illud, quod obijcitur quod conſiderationi phyſicæ aliquid reſpondet in re, dicendum quod verum eſt, vera enim, & realis eſt ſimilitudo inter Petrum, & Paulum, & ita neceſſe eſt ponere aliquod tertium, in quo aſſimilantur; ſimiliter inter hominem, & aſinum realis eſt ſimilitudo, & ideò conſideratio phyſica non eſt vana; ita S. Doctor, ne quis autem putaret naturam communem, in quo fundatur ſimilitudo plurium indiuiduorum, vel ſpecierum, eſſe communem per inexiſtentiam, ſed per ſolam indifferentiam, ſubdit hæc alia verba, nec tamen oportet ita eſſentias debere produci, ſicut habent cognoſci, ſufficit enim quod ſic ſe habeant ad eſſe, ſicut ſe habent ad cognitionem, ſed non oportet, quod ſic ſe habeant ad productionem, quibus verbis indicat non eſſe eandem in omnibus naturam per inexiſtentiam, ſed per ſolam indifferentiam, quia in diuerſis indiuiduis ſunt termini diuerſarum productionum.

QVÆSTIO VII.

An vnitas formalis conueniat naturæ etiam in ſtatu exiſtentiæ, & quomodo.

159 Prima ſententia eſt negatiua, quam tenent nedum Auctores, qui in præced. quæſt. negabant vnitatem naturæ in ſtatu eſſentiæ, ſed etiam quamplures ex iis, qui aliquam vnitatem concedebant naturæ in eo ſtatu; quia enim exiſtere nequit, niſi indiuiduata, nec in pluribus indiuiduis poteſt exiſtere, niſi diuidatur per hæcceitates, ideò in tali ſtatu dicunt vnitatem formalem amittere, qua in priori ſtatu gaudebat, ita Auerſa quæſt. 8. Log. ſect. 6. Io. de S. Thom. 2. part. Log. quæſt. 3. art. 5. Capreolus 3. d. 5. quæſt. 3. art. 3. & quidam alij Thomiſtæ Herueiſtæ, qui tamen licet negent naturam à parte rei in indiuiduis eſſe formaliter vnam ſumendo vnitatem propriè pro indiuiſione, illi tamen concedunt vnitatem impropriè ſumptam, nimirum pro conuenientia excludente diſſimilitudinem rerum, quatenus natura quælibet creata in ſuis indiuiduis eſt à parte rei conſimilis, & conformis, quæ fuit communis opinio veterum Thomiſtarum, vt teſtantur Complut. diſp. 3. Log. quæſt. 3. num. 27. & Zerbius 7. Metaph. quæſt. 17. §. *Propter ſecundum*, & ſequitur ex noſtris Poncius diſputat. 3. Log. quæſt. 5. concluſ. 4. vbi naturæ in indiuiduis ſolam vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis concedit, & in hoc ſenſu explicat vnitatem formalem, quam Doctor tribuit naturæ communi minorem numerali 2. diſt. 3. quæſt. 1. à qua etiam ſententia non multum diſtat Suarez citat. diſputat. 6. ſect. 1. quamuis enim ibi in ſingulis indiuiduis à parte rei vnitatem formalem naturæ admittat aliquo modo à numerali diſtinctam, eam tamen non admittit per modum indiuiſionis naturæ in pluribus, ſed per modum cuiuſdam ſimilitudinis, & conformitatis, vt explicat ſub numer. 12. adeout in virtute talis vnitatis formalis vnumquodque indiuiduum poſſit in ſe dici formaliter vnum, & indiuiſum, non tamen vnum formaliter cum alio, ſed tantum conueniens cum eo, vel conſimile illi.

160 Huic quoque opinioni accedit ſententia nonnullorum Scotiſtarum, quam ſequitur Canon. cum Franciſco de Marchia 1. Phyſ. q. 6. art. 3. §. *Quantum ad* 2. & probabilem cenſent Tromb. 7. Met. q. 8. art. 1. in fine, & Rada contro. 5. cit. art. 5. ab initio, & aſſerit naturam habere ſuam vnitatem formalem in omnibus indiuiduis, non quidem poſitiuam, ſed priuatiuam, vocant vnitatem poſitiuam, qua aliquid eſt in ſe poſitiuè vnum; priuatiuam verò vocant illam, qua aliquid non habet vnitatem ſibi conuenientem ratione aliquorum extrinſecorum diuidentium, quibus præciſis remaneret cum ſua vnitate conuenienti, quo pacto materia prima 1. Phyſ. & 1. de Generat. dicitur vna numero omnium generabilium, & corruptibilium, non quidem vna numero poſitiuè; ſed priuatiuè, quia circumſcriptis formis diſtinguentibus ipſam, haberet materiam vnitatem propriam ſibi conuenientem; ſic igitur in propoſito natura habet in indiuiduis hanc vnitatem priuatiuam, quia ob conditiones indiuiduantes non habet vnitatem ſibi conuenientem; ſi tamen ipſæ præſcindantur, habebit vnitatem poſitiuam ſibi propriam; accedit, inquam, hæc Scotiſtarum opinio ad hanc primam ſententiam, quatenus & ipſa negat in natura à parte rei ſic in indiuiduis inueniri plenam, & perfectam vnitatem, qualem habebat in ſtatu eſſentiæ, & præciſionis, ſed tantum vult eſſe imperfectam, & diminutam, ſcilicet priuatiuam ob differentias contrahentes, ſub quibus reperitur in ſtatu contractionis, & exiſtentiæ.

161 Oppoſita ſententia affirmat naturam in ſtatu exiſtentiæ eandem ſuam vnitatem formalem retinere, adhuc in indiuiduis, quam habebat in ſtatu eſſentiæ, quam docent Scotus, & Scotiſtæ, D. Th. de ente, & eſſentia c. 4. q. 2. & cum eo Caietan, ibidem, & Ripa, vbi de mente vtriuſque dicit, non ex hoc quod naturæ merito ſingularium, in quibus inuenitur, aduenit vnitas ſingularis, amittit aliam vnitatem, quam ſibi vt ſic, in ſua natura vindicat, adhuc enim in ſingulari exiſtens id ei ineſt, quod de eius intellectu abſolutè eſt, quoniam quod alicui in eo, quod tale conuenit, in quocunque ponatur, ei conuenit. Verùm duplex eſt modus explicandi hanc ſententiam, primus aſſerit, quod hæc vnitas minor vnitate numerali eſt vna, & eadem poſitiuè in omnibus indiuiduis, quia non eſt inconueniens, quod hæc vnitas ſtet cum pluriſicatione indiuiduali, cum hæc pluriſicatio tali vnitati non opponatur, vnde iuxta hunc dicendi modum vnitas formalis naturæ non multiplicatur in inferioribus, ſed eſt eadem in omnibus, & ex hoc capite dicitur minor numerali, quia numeralis vnitas reperitur tantum in vno, formalis autem in pluribus, & eſt quædam vnitas communis, & hic refertur vt communis modus dicendi Scoti, & Scotiſtarum, vt eſt videre apud Suar. Auerſ. Compl. loc. cit. & Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 15. ſect. 1. vbi eum amplectitur, & enixè defendit. Alter dicendi modus negat eſſe eandem ſimplicem vnitatem communem omnibus indiuiduis, ſiue quæ ſit eadem ratione alicuius entitatis, quæ vna, & eadem ſit in omnibus indiuiduis, ſed in quolibet ſingulari docet eſſe ſuam vnitatem formalem ratione propriæ ſuæ naturę diſtinctam ab vnitate numerali eiuſdem indiuidui, at-

Digitized by Google

que à ſimili vnitate formali alterius indiuidui ; & hic refertur velut communis modus dicendi Thomiſtarum, quem proinde docent Caietan. & Ripa loc. citat. de ente, & eſſentia, & Complut. citat. vt de mente D. Thom. & Suarez ipſe profitetur loc. citat. cum cæteris Recentioribus, ex quo fit quodlibet indiuiduum duplicem vnitatem habere, alteram formalem, & alteram indiuidualem, formalis ſequitur naturam; indiuidualia verò eſſe indiuiduale. Caiet. tamen ait vnitatem formalem non importare quid poſitiuum; ſed ſolam negationem diuiſionis per principia eſſentialia, quam inquit non eſſe vnam, & eandem in omnibus indiuiduis, ſed tot, quot ſunt indiuidua,

Cœterum antequam pergamus ad reſolutionem quæſiti, notandum eſt primum modum explicandi hanc ſecundam ſententiam perperam referri a Recentioribus, vt genuinum Scoti, & Scotiſtarum, Scotus ſiquidem expreſſe oppoſitum docet loc. citat. & præſertim a, d.3.q.6.§. *Ad quæſtionem*, lit.E. vbi in terminis proponit hoc dubium, num ſcilicet iſta vnitas ſit alicuius in vno tantum indiuiduo exiſtentis, an verò alicuius, quod ſimul eſt in duobus & reſpondet dicens, *concedo ergo, quod hæc vnitas formalis non eſt alicuius vnitatis exiſtentis in duobus indiuiduis, ſed in vno tantum*, & in 3.d.8.qu.vn. in fine diſerte docet in ſingulis indiuiduis naturam communem plurificari ad pluralitatem eorum cum plurificatione etiam formalis vnitatis naturæ, vnde ait aliam eſſe formalem vnitatem humanitatis Chriſti, & aliam humanitatis Mariæ; tum quia vt conſtat ex dictis qu. 5. Doctor non admittit naturam à parte rei communem communitate inexiſtentiæ, ſed tantum indifferentiæ; ergo nequit tenere vnitatem formalem naturæ eſſe vnam, & eandem in omnibus indiuiduis, ſed potius in ſingulis multiplicatam, ſicut in ſingulis eſt multiplicata natura modo ibi declarato, conſequentia patet, quia vnitas formalis naturæ proportionari debet eius communitati, adeoquod ſi eſt vna & eadem natura in omnibus indiuiduis per inexiſtentiam, habeat etiam vnam ſolam vnitatem adęquatè in omnibus; & ſi eſt eadem in omnibus ſolum per indifferentiam, multiplicetur in ſingulis cum ſua vnitate cum indifferentia, vt quæ natura modo exiſtit in Petro cum ſua vnitate, potuerit quantum eſt de ſe eſſe in Paulo, & quod hæc ſit germana Doctoris opinio vide alia loca ad hoc citata qu. 5. art. 1. num. 109. & 110.

162 Hæc etiam eſt communis opinio Scotiſtarum, paucis quibuſdam exceptis, ita enim docet Lichet. a.d.3.quæſt.1. vbi etiam Tatar. & quæſt. 1. prædicab. dub.3. Tromb. 7. Metaph. q. 8. & Rada loc. citat. vbi cum duos relatos dicendi modos recitaſſent, hunc dumtaxat ſecundum approbant, vt magis de mente Scoti, licet Rada in eadem controuerſ. art. 1, in ſol. ad 2. non ſatis conſequenter ad dicta concedat naturam vnam dumtaxat vnitatem habere in omnibus indiuiduis, in quem errorem quoque lapſus eſt Saxius ipſum imitatus, quandoquidem tom. 2. catall. diſput. 3. quæſt. 1. art. 1. docet communitatem naturæ in creatis eſſe per ſolam indifferentiam, non verò per inexiſtentiam, & poſtea art. 3. in ſol. ad 2. concedit, & ipſe habere vnam vnitatem in omnibus indiuiduis; Meuriſſe quoq; ita ſentit lib. 2. ſuæ Metaph. c. 3. quæſt. 3. vbi etiam meritò Suarez reprehendit, cum dicit in hoc differre Scotum à Thomiſtis, quod Scotus non cenſeat vnitatem hanc multiplicari numero in ipſis indiuiduis, Thomiſtæ verò exiſtiment multiplicari, eſto nec ipſe poſtea conſequenter loquatur, cum quæſt. 4. admittit naturam eſſe communem pluribus, nedum per indifferentiam, ſed etiam per inexiſtentiam, quæ duo vt dixi, inter ſe non cohærent, qui enim declarat communitatem naturæ per indifferentiam, cum ipſa natura multiplicat vnitatem formalem in ſingulis indiuiduis, & qui eam declarat per inexiſtentiam, ſicut ponit vnam, & eandem naturam in omnibus, ita conſequenter vnam dumtaxat vnitatem debet ei adſcribere, quæ in omnibus ſibi correſpondeat adæquatè. Itaq; ſecundus ille modus explicandi hanc ſecundam ſententiam communis eſt Thomiſtarum, & Scotiſtarum, qui ſolum differunt in explicanda communitate huius vnitatis formalis, & diſtinctione eius ab vnitate indiuiduali, quandoquidem Thomiſtæ hæc duo illi adſcribunt per opus dumtaxat intellectus, Scotiſtæ verò à parte rei, & præter quodcunque opus intellectus, vt conſtat ex præced. quæſtione, vbi actum eſt de communitate talis vnitatis, eiuſque diſtinctione ab vnitate numerica.

ARTICVLVS I.

Reſolutio Quæſtionis.

163 DIco Primò naturam etiam in ſtatu exiſtentiæ, ſeu ad indiuidua contractam adhuc ſuam retinere vnitatem formalem, quam habebat in ſtatu eſſentiæ. Concluſio eſt Scoti, & Scotiſtarum loc. cit. & primò probatur ratione à priori deducta ex compoſſibilitate vnitatis formalis cum numerica, nam vnitas formalis non tollitur per numericam, cum illi non opponatur, ergo permanet adhuc in natura in ſtatu exiſtentiæ; conſequentia patet, probat Tromb. antecedens multipliciter, nulla vnitas realis amouetur ab aliquibus, niſi illa aliquam diuerſitatem includant oppoſitam tali vnitati; ſed indiuidua eiuſdem ſpeciei non includunt aliquam diuerſitatem extra intellectum oppoſitam vnitati naturæ ſpecificæ, quia diuerſitas eorum eſt ſolum numeralis, ergo &c. Tum quia quæ non ſunt diſtincta, neq; diuiſa extra intellectum neceſſariò ſunt ſic indiſtincta, & indiuiſa, ſed indiuidua eiuſdem ſpeciei ſunt indiuiſa, & indiſtincta extra intellectum in eadem ſpecie, quia circumſcripto omni opere intellectus Sortes non diſtinguitur ſpecie à Platone, ergo &c. Tum quia, quæ diſtinguuntur inter ſe realiter, & non ſecundum omnem rationem incluſam in eis, habent aliquam vnitatem realem, nimirum in illa ratione, in qua non differunt; ſed indiuidua eiuſdem ſpeciei diſtinguuntur realiter, & non ſecundum omnem rationem incluſam in eis, quia non ſecundum rationem ſpecificam, ſed tantum indiuidualem, ergo &c.

Reſp. Auerſa, quod ſi differentia capiatur pro diuiſione naturæ falſum eſt duo indiuidua eiuſdem ſpeciei non differre in natura, quia ſic eſt verè diuiſa natura vnius à natura alterius, ſi verò differentia capiatur pro diſconuenientia, ſic verum eſt duo indiuidua non differre in natura, quia non ſunt diſſimiles in natura, & ſic argumentum concludit tantum reperiri inter illa vnitatem naturæ non quidem propriè ſumptam pro indiuiſione naturæ, ſed pro conuenientia excludente diſſimilitudinem naturarum. Hæc tamen ſolutio Aduerſarijs ſatis familiaria, & obuia in hac materia efficaciter impugnata eſt ſupra n. 45. & 142. quia eſtò verum ſit, vt ibi dictum eſt, conuenientiam, & ſimilitudinem inter duo indiuidua eiuſdem ſpeciei non ſupponere in illis vnam, & eandem naturam vnitate inexiſtentiæ, ac entitatiua, quia quod realiter eſt in vno, illud idem non eſt realiter in alio, tamen ſupponit in illis vnam naturam vnitate indifferentiæ; hoc eſt, plures quidem naturas, ita tamen omnino eiuſdem rationis, vt quæ modò conſtituit vnum, poterat quantum eſt de ſe conſtituere aliud in eodem eſſe ſpecifico, & in hoc fundatur conuenientia eſſentialis, quæ eſt inter Sortem, & Platonem, vt ibi probatum eſt; vnde cum dicimus Petrum, & Paulum eſſe vnum in humanitate, non eſt accipienda humanitas, vt aliquid tertium exiſtens, in quo conueniant ſingularia, ſed præcisè vt aliquod vnum vnitate indifferentiæ, merito cuius vnitatis verum eſt dicere, quod humanitas Petri de ſe indifferens eſt ad conſtituendum Paulum in eſſe hominis, & è contra, & quod non ſunt diſtincti eſſentialiter, ſed in principio eſſentiæ eſt vna humanitas amborum, vna, inquam, vnitate differentiæ, non inexiſtentiæ.

164 Reſpondent aliter Nominales ex Ocham, quod licet vnitas formalis, & numeralis non habeant inter ſe repugnantiam formalem, habent tamen virtualem, cum enim ſint inter ſe realiter identificata, merito talis identitatis quicquid vni conuenit, alteri quoque conuenit, & quod vni repugnat, repugnat & alteri; vnde ſi poteſt numero natura multiplicari, vel alteri communicari, poterit etiam indiuidualis differentia, vel ſi id illi repugnat, repugnabit quoque naturæ, quæ eſt realiter idem cum differentia immultiplicabili, & incommunicabili. Hanc ſolutionem infringit Amic. tract. 4. cit. quæſt. 2. dub. 5. nam Petrus v.g. eſt immultiplicabilis, quia eſt adæquatè ſingulare, at natura ſecundum ſe non eſt identificata adæquatè cũ ſingularitate, & ideò ſecũdũ eam rationem, quæ inadęquatè identificatur vni ſingulari, poteſt multiplicari nõ multiplicato ſingulari; vnde illa propoſitio, quando aliqua ſunt idẽ realiter multiplicato vno multiplicatur, & aliud, vera eſt, quando adæquatè identificantur, vt patet in diuinis, vbi hac ratione multiplicantur perſonæ non multiplicata eſſentia, quia nimirum hæc ſingulis inadæquatè tantum identificatur. Hæc tamen impugnatio non placet, quia procedit iuxta principia defendentium vnitatem, & communitatem naturæ in indiuiduis per inexiſtentiam, non autem per ſimplicem indifferentiam, vnde modum illum occurrendi ad inſtantiam Ocham reieci ſupra nu. 118. cœterum quo pacto etiam in hac ſententia poſſit illa impugnatio procedere patebit infra nu. 181. Lichet. loc. cit. ad 3. Ocham plura dicit, negat primò, quod differentia indiuidualis nequeat eſſe plura numero diſtincta; deinde concedit, quod ſicut multiplicantur realiter naturæ, ita & ſingularitates, nam tot ſunt ſingularitates realiter diſtinctæ, quot ſunt naturæ contractæ realiter diſtinctæ. *Sed in* primis omnino falſum eſt, quod poſſit indiuidualis differentia communicari pluribus realiter diſtinctis, hoc enim eſt proprium naturæ, non hæcceitatis, Petreitas enim eſt de ſe neceſſariò ſic huic indiuiduo alligata, vt nequeat alteri conuenire; neque concedendo, quod realiter multiplicantur naturæ, ſicut ſingularitates, ob id ſatisfit inſtantiæ Ocham, cuius robur conſiſtit in hoc, quod natura eſt de ſe multiplicabilis, id eſt indifferens ad conſtituenda plura diſtincta in eodem eſſe ſpecifico, non ſic hæcceitas ad plura conſtituenda in eſſe indiuiduali. Itaque reſponſio Ocham impugnanda eſt, eiuſque inſtantia expugnanda ex dictis ſupra n. 33. & nu. 100. quia ad componenda ea contradictoria de communicari, & non communicari ſufficit diſtinctio formalis ex natura rei, vt patet in diuinis, vbi meritò iſtius formalis diſtinctionis eſſentia dicitur communicabilis, & perſonalitas incommunicabilis, eſto ſint omninò realiter identificata; & falſum eſt vniuerſaliter loquendo omnia contradictoria à parte rei verificata inferre diſtinctionem realem inter ea, de quibus verificantur, plura ſi quidem inferunt ſolam formalem, quæ nempe de eadem re verificantur ratione diuerſarum formalitatum præcisè, quæ autem ſint iſta declaratum eſt diſput. 6. Metaph. nu. 227. 290. & 310.

165 Deinde probatur ratione à poſteriori, quia magis à parte rei conueniunt inter ſe indiuidua eiuſdem ſpeciei, quam cum indiuiduis alterius; ergo habent aliquam vnitatem, quam non habent illa, & hæc eſt formalis vnitas naturæ ſpecificæ. Neque dicas indiuidua

uidua eiuſdem ſpeciei magis conuenire non formaliter, ſed fundamentaliter. Hoc enim potius corroborat argumentum noſtrum, quandoquidem fundamentum huius conuenientiæ, vt ſæpè dictum eſt, non poteſt eſſe, niſi vnitas in natura humana. Reſpondent Nominales, & Heruæus eſſe quidem conuenientiam inter indiuidua eiuſdem ſpeciei, ſed non eſſe vnitatem à parte rei, quia ſeipſis totis conueniunt, & differunt magis, & minus. At hæc ſolutio fusè impugnata eſt ſupra num. 45. & 142. quia ſi conuenientia eſt realis, debet præcedere vnitas realis naturæ ſupra quam fundetur. Tum quia implicat dicere tam Petrum, & Paulum, quam Petrum, & Bucephalum ſe totis diſtingui magis & minus, quia aliqua duo non magis inter ſe differre poſſunt, quam ſe totis, ſic enim in nullo conueniunt. Tum quia indiuidua eiuſdem ſpeciei diſtinguuntur realiter, & non ſecundum omnem rationem incluſam in eis; ergo falſum eſt diſtingui ſe totis, probatur aſſumptum, quia Petrus inquantum homo non diſtinguitur à Paulo, quia ſi ſic, ergo omnis homo diſtingueretur à Paulo, nam ly *inquantum*, reduplicatiuè tantum infert vniuerſale; tum quia nulla ratio eſt diſtinctiua alicuius ab alio, quod non cadit ſub contradictorio illius, ſicut albedo non diſtinguit album, niſi ab eo, quod cadit ſub non albo, ergo humanitas in Petro non diſtinguit ipſum ab aliquo, niſi cadat ſub contradictorio hominis, ſcilicet ſub non homine, ſed Paulus non cadit ſub non homine, nec enim verum eſt dicere, quod ſit non homo, ergo humanitas in Petro non diſtinguit ipſum à Paulo, atque ideò ſunt idem eſſentialiter in humanitate.

166 Reſpondet Suarez dari quidem in ſingulis indiuiduis vnitatem formalem naturæ aliquo modo ab vnitate numerali diſtinctam, ſed eius virtute non poſſe dici, Petrum v. g. eſſe vnum formaliter cum Paulo, ſed tantum eſſe vnum formaliter, & indiuiſum in ſeipſo, quatenus in ſe à parte rei caret nedum diuiſione numerali, ſed etiam diuiſione eſſentiali. Contra, hæc etiam ſolutio reijcitur ex proximè dictis, tum quia eadem ratione, qua inquit Suarez Petrum dici in ſe formaliter vnum, quia nimirum eſt in ſe indiuiſus per principia eſſentialia, poterit etiam dici formaliter vnus cum Paulo, quatenus non eſt ab eo diuiſus, & diſtinctus per principia eſſentialia, ſed tantum indiuidualia.

Denique probatur ex regula iam tradita qu. 6. ab initio num. 130. quod prædicata, quæ conueniunt naturæ in ſtatu eſſentiæ, conueniunt illi etiam in ſtatu exiſtentiæ, & ratio eſt, quia illa prædicata ſunt illi eſſentialia in primo, vel ſecundo modo dicendi per ſe, ac proinde realiter identificata; cum ergo vnitas formalis ſit paſſio conſequens naturam in ſtatu eſſentiæ, vt eius propria paſſio, eam conſequenter etiam in ſtatu exiſtentiæ retinebit, nec poteſt vllo pacto illam amittere cum ſit illi realiter identificata. Tum quia quod alicui in eo, quod tale conuenit, in quocunque ponatur, ei conuenit; cum ergo vnitas formalis conueniat naturæ ſecundum quod talis eſt, etiamſi ponatur in indiuiduis adhuc illi conueniet. Tum quia ſicut exiſtentia non deſtruit eſſentiam, ſed potius perficit, & modificat, ita neque deſtruit eius prædicata eſſentialia primi, vel ſecundi modi; cum igitur vnitas formalis ſit paſſio naturæ ſecundum eſſentiam ſuam conſideratæ, ſicut natura in ſtatu exiſtentiæ ſuam retinet eſſentiam, ita etiam ſuam propriam paſſionem.

167 Dico 2. formalis naturæ vnitas non eſt priuatiua in ſtatu contractionis, & exiſtentiæ, ſed poſitiua. Concluſio eſt contra Scotiſtas dicentes vnitatem formalem naturæ in indiuiduis eſſe dumtaxat priuatiuam, & clarè deducitur ex Scoto loc. cit. vbi docet hanc vnitatē formalem eſſe paſſionem ipſius naturæ, & eſſe vnitatem in re realem citrà omne opus intellectus naturam ſecundum hanc vnitatem eſſe principium formale agendi, & terminandi actiones reales, eſſe rationem proximam fundandi relationes reales ſimilitudinis, & æqualitatis, & alia huiuſmodi, quæ verificari nequeunt de vnitate ſolum priuatiua, quod explorata manet Caui reſponſio loc. cit. cum inquit rationes Doctoris, quibus probat dari à parte rei vnitatem numerali, probare tantum dari vnitatem priuatiuam. Nam vt conſtat ex prædictis muneribus, quæ naturæ conueniunt ſecundum ſuam vnitatem, clarè deducitur per eas probari talem vnitatem eſſe debere poſitiuam quia illa munera ſunt poſitiua. Conf. ex modo loquendi Scoti, nedum enim inquit naturam non eſſe vnam vnitate numerali, neq. plura pluralitate oppoſita tali vnitati, ſed inſuper addit eſſe vnam formaliter, quia ſecundum ſuam rationem non compatitur diuiſionem per principia eſſentialia; ergo ſecundum ipſum nedum eſt vna priuatiuè, ſed etiam poſitiuè, quia vt eſſet vna priuatiuè, ſufficere ipſam non eſſe vnam vnitate numerali, nec plures pluralitate tali vnitati oppoſita. Conf. demum ex paritate vnitatis indiuidualis, quia non magis rei ſingulari debetur in ſe numeraliter indiuiſam eſſe poſitiuè, quam naturæ eſſe in ſe formaliter indiuiſam poſitiuè; ergo ſicut vnitas numeralis vera, & poſitiua vnitas eſt, ita quoque vnitas formalis.

Reſpondent aliqui Scotiſtæ hunc dicendi modum defendentes, quod cum dicunt naturam in ſtatu exiſtentiæ habere vnitatem dumtaxat priuatiuam, nolunt omnem rationem poſitiuam à tali vnitate excludere, ſed tantum intendunt, quod in ſtatu contractionis ſit priuata per ſingularitates aliqua vnitate, quam haberet, niſi aduenirent ſingularitates, quia diuiſio tollit aliquam vnitatem, nec diuiſum poſt diuiſionem manet indiuiſum, ſicut antea; in hoc ſenſu igitur intelligitur natura habere ſuam vnitatem priuatiuam in eſſe exiſtentiæ, id eſt diminutam, & imperfectam. Contra, quia per vnitatem, quam natura habere intelligitur ante aduentum differentiarum, vel intelligitur vnitas formalis, quæ ponitur eius proprietas, & falſum eſt hanc deperdi in aduentu differentiarum, vel vllo pacto diminui, tum quia multitudo numeralis tali vnitati opponitur, tum quia cum talis vnitas ſit paſſio realiter identificata naturæ, tolli nequit per quodcunq. poſterius adueniens; vel intelligitur vnitas quædam numeralis rationis, quam natura acquirere concipitur eo ipſo, quod à differentijs indiuidualibus abſtrahitur, & hæc vtique deperditur, cum in ſtatu contractionis intelligitur, ſed hæc non eſt vnitas formalis, quæ ponitur propria paſſio naturæ, neque quia talem vnitatem amittit per contractionem differentiarum, ob id vnitas formalis vllo pacto diminuitur, vt priuatiua dici debeatur. Eiſdem rationibus reijci debet modus dicendi Caiet. c. 4. de ente & eſſentia q. 2. vbi ait vnitatem naturæ in indiuiduis non importare quid poſitiuum commune ipſis, ſed ſolam negationem diuiſionis formalis vnius ab alio, quæ etiam non eſt vna communis omnibus ſed in ſingulis multiplicata; eiſdem inquam, rationibus reijcitur, quia ratione talis vnitatis competunt indiuiduis nonnullæ paſſiones, & operationes communes totius ſpeciei, & talis vnitas eſt fundamentum realis conuenientiæ, & ſimilitudinis inter illa, quæ etiam ſecundum Thomiſtas eſt relatio realis, & poſitiua; ergo nequit eſſe ſimplex, & pura negatio, quia fundatum non eſt maioris entitatis ſuo fundamento. Tum quia negatio vniuerſaliter eſt affirmatione poſterior, & ſuper ipſam fundatur, & negationes eiuſdem rationis, præſertim cum ſunt negationes in genere, ſequuntur ad affirmationes eiuſdem rationis; ergo ſi in ſingulis indiuiduis multiplicantur negationes eiuſdē rationis, ideò erit quia multiplicantur affirmationes eiuſdem rationis, nēpe natura, quæ eſt eiuſdē rationis in omnibus, & ideò vocatur à nobis cōmunis per indifferētiā. Hac de cauſa Ruuius q. 3. vniuerſ. quamuis ſententiam Thomiſtarum ſequatur de vnitate formali naturæ, fundamentum conuenientiæ realis, quæ inter plura indiuidua eiuſdem ſpeciei reperitur, non vult eſſe puram negationem, ſed vnitatem virtualem poſitiuam. Quod tamen non ſufficit, quia ſi relatio conuenientiæ eſt actualis, ergo pariter eius fundamentum actuale eſſe debet, & non virtuale tantum, quia vt dixi, fundatum non eſt maioris entitatis fundamento, ergo vnitas, quæ eſt fundamentum conuenientiæ inter indiuidua eiuſdem ſpeciei, eſſe debet realis, actualis, & poſitiua, qualis eſt illa conuenientia.

168 Dico 3. vnitas formalis, dum multiplicatur natura in indiuiduis, non manet vna indiuiſa in omnibus, ſed ipſa etiam cum natura multiplicatur. Hæc concluſio eſt Scoti loc. citato n. 171. quam etiam tenent poſteriores Scotiſtæ, & Thomiſtæ, quam tamen nec omnes rectè probant, neque ex eiſdem principijs, Suarez cit. Compl. Blanc. Ruuius & alij Recentiores ſic probare ſolent; vnitas formalis nullo pacto diſtinguitur à parte rei ab vnitate indiuiduali, ſicut natura non diſtinguitur ab hæcceitate; ſed in diuerſis ſingularibus non eſt vna realiter differentia indiuidualis, neque eadem vnitas numerica, cum ſint diuerſa indiuidua propter vnitates numericas diuerſas; ergo neque in diuerſis ſingularibus dabitur eadem vnitas formalis communis illis. Confirmatur, quia licet detur à parte rei vnitas formalis naturæ, hæc tamen vnitas non habet communitatem realem reſpectu plurium, niſi per intellectum; ſi enim illam haberet à parte rei, ſicut à parte rei Petrus dicitur formaliter vnus, ſic etiam diceretur communis pluribus quandoquidem omnes proprietates reales, quæ prædicantur de aliqua natura prædicantur etiam de indiuiduis illius. Hæc ratio cum ſua confirmatione non abſolutè probant, quia procedunt ex duobus principijs apud nos falſis; primum eſt, quod vnitas formalis nullo pacto diſtinguatur à parte rei ab vnitate numerica, quamuis enim non diſtinguatur realiter ac entitatiuè, adhuc tamen diſtinguitur ex natura rei formaliter, quare ſi illa ratio nititur identitati reali vnitatis formalis cum numerica, virtute cuius ſi vna multiplicatur à parte rei realiter, debet pariter, & alia ſic multiplicari poteſt admitti; at ſi nititur identitati formali vnius cum alia non debet admitti, quia falſum eſt huiuſmodi vnitates eſſe inuicem formaliter identificatas, vt conſtat ex dictis num. 149.

Aliud falſum principium, cui nititur confirmatio, eſt, quod nec natura, nec eius vnitas aliquam habeant communitatem à parte rei, quod quidem falſum eſt, licet enim nullam habeant communitatem poſitiuam, ac veluti per inexiſtentiam, habent tamen communitatem quandam negatiuam, ac per indifferentiam, quatenus natura Petri cum tota ſua vnitate formali non eſt de ſe hæc, ſeu huic indiuiduo alligata, ſed quantum eſt de ſe indifferens eſt ad aliud indiuiduum conſtituendum, quod de Petreitate dici non poteſt, vt conſtat ex dictis qu. 4. art. 1. & qu. præc. concl. 3. quare autem poſſit de indiuiduis prædicari natura, & ſua vnitas, non verò communitas dictum eſt ſupra nu. 98. & 161. itaq. ſi confirmatio nititur negationi communitatis poſitiuæ, & per inexiſtentiam poteſt admitti, quia re vera nec natura, nec vnitas eſt ita communis à parte rei; ſi verò nititur negationi communitatis cuiuſcunque etiam per indifferentiam, non benè procedit, ſiquidem natura talem habet communitatem à parte rei ex dictis q. 5. tum quia etiam tali communitate admiſſa adhuc benè defenditur naturam in ſingulis indiuiduis cum ſua vnitate formali multiplicari, quia talis vnitas non arguit vnam, & eandem naturam in omnibus entitatiuè, adeoquod ſecluſis hæcceitatibus eadem prorſus poſitiuè eſſet natura Petri, & Pauli, ſeu eadem omnino phyſica

tu-

Digitized by Google

entitas; ſed ſolum arguit illas plures naturas eſſe eiuſdem rationis.

169 Rurſus probat Suar. num. 51. quia hæc vnitas formalis concomitantur naturam ſecundum ſe, ſed in re non eſt aliqua natura cõmunis, quia tot multiplicantur naturæ, & eſſentiæ, quot ſunt indiuidua, ergo idem eſt dicendum de vnitate formali, quæ eſt intrinſeca proprietas naturæ, & ideò mutuo ſe conſequuntur. Sed hoc argumentum aſſumit minorem dubiam, & eandem patitur difficultatem, quam præcedens; quia vel in eo ſit ſermo de communitate naturæ per inexiſtentiam, & ſic argumentum poteſt admitti; vel de quacunque communitate reali etiam per indifferentiam, & ſic argumentum non benè deducitur, quia in hoc ſenſu eſt falſa minor, & admiſſa tali communitate in natura adhuc defenditur naturam communem multiplicari cum ſua vnitate in ſingulis indiuiduis, quia talis non eſt communitas actualis, quaſi ſit eadem natura pluribus actu communicata, ſed aptitudinalis quatenus natura eſt de ſe indifferens ad plura disiunctim.

Ripa de ente, & eſſentia c. 4. qu. 2. art. 4. in fine probat cum Caietano, quæ ſunt conuertibiliter idem realiter multiplicato vno multiplicatur aliud, quia vna eſt exiſtentia vtriuſq; ſicut & entitas, ſed natura, ac eius vnitas conuertibiliter idem realiter, ergo multiplicata natura per hæcceitates, multiplicabitur & eius vnitas. Neque hæc ratio eſt valdè vrgens, quia Scotiſtæ oppoſitum modum dicendi ſuſtinentes ſtatim negant naturam intrinſecè, & per ſe multiplicari per hæcceitates, voluntq; extrinſecè ſolum, ac veluti per accidens naturam plurificari; intrinſecè autem eandem eſſe formaliter naturam in omnibus indiuiduis, & in illis ſimul ſumptis habere ſuam vnitatem adæquatam. Quod ſi pro Caiet. rurſus vrgeas, quod natura identificatur realiter cum ſingularitate, atq; ideo multiplicatis ſingularitatibus debere quoq; naturam multiplicari. Reſpondebunt ſtatim ex ipſamet doctrina Caiet. in argumento allata propoſitionem illam, quando aliqua duo ſunt realiter idem multiplicato vno debere multiplicari, & aliud, eſſe veram, quando illa identificantur inter ſe adæquatè, & conuertibiliter, quo ſenſu natura communis non identificatur cum hoc vel illo ſingulari, ſed inadæquatè tantum, & inconuertibiliter, qua etiam reſponſione poſſet eludi primum argumentum Recentioribus familiare deductum ſupra nu. 178. ex identitate reali vnitatis formalis cum numerica, vnde conſequenter contendunt ad illius pluralitatem debere quoque illam plurificari.

170 Recta igitur, ac fundamentalis probatio huius concluſionis peti debet ex dictis qu. 5. de communitate naturæ, qualis enim erit naturæ communitas, talis erit communitas vnitatis eius, cumque ibi probatum ſit naturam non eſſe communem per inexiſtentiam, itaquod ſit vna, & eadem natura in omnibus idest eadem phyſica entitas ſub diuerſis differentijs indiuidualibus ſed re vera in ſe eſſe multiplicatam in quolibet ſingulari adeo vt dicatur ſolum communis per indifferentiam, quatenus quæ vnum conſtituit indiuiduum in eſſe ſpecifico, poteſt æque benè quantum eſt de ſe aliud quoque conſtituere, ita conſequenter dicendum eſt vnitatem formalem, dum natura multiplicatur in indiuiduis, non manere vnam in omnibus, & indiuiduam, ſed ipſam quoque cum natura multiplicari; ſi enim vnitas formalis naturæ poneretur vna in omnibus adæquatè, & non potiùs in ſingulis multiplicata, hæc vtiq; eſſet vna, & inmultiplicata ratione entitatis naturæ, quæ vna, & eadem ſit in omnibus indiuiduis, hac enim ratione Scotiſtæ oppoſitæ ſententiæ tuentur vnitatem naturæ eſſe vnam in omnibus, & ſingulis indiuiduis; cum igitur natura non ita ſit vna, & eadem in omnibus, imò potius in ſingulis multiplicata, ſic etiam dicendum eſt de eius vnitate, quod in ſingulis multiplicetur indiuiduis cum ipſa natura adeoquod alia ſit vnitas formalis naturæ Petri, & alia vnitas formalis naturæ Pauli, ſicut alia eſt entitatiuè, & phyſicè humanitas vnius ab humanitate alterius, dix. *phyſicè*, quia cum metaphyſicus conſideret eſſentiam naturæ præſcindendo ab exiſtentia, non eſt alia natura Petri à natura Pauli metaphyſicè loquendo, quia illæ naturæ ſunt eiuſdem eſſentiæ, & rationis, cum nullo pacto differant in ſuis principijs conſtitutiuis. Neq; ſufficit dicere cum Scotiſtis oppoſitæ ſententiæ aliam eſſe vnitatem formalem humanitatis Petri, & aliam humanitatis Pauli ſolum extrinſecè, & materialiter, intrinſecè verò, & formaliter eſſe vnam, & eandem vnitatem in omnibus, ſicut eſt vna, & eadem entitas naturæ intrinſecè, & formaliter loquendo. Non inquam hæc communis eorum euaſio iuuat, quia vnitas naturæ multiplicari debet, ſicut natura, cui identificatur vt pro propria paſſio; cum igitur natura in indiuiduis nedum materialiter, & merè extrinſecè multiplicetur ratione hæcceitatum, ſed etiam aliquo pacto intrinſecè, & in ratione naturæ, vt loc. cit. probatum eſt à n. 112. conſequens eſt, vt etiam eodem modo vnitas formalis, naturæ multiplicetur in indiuiduis, non autem merè extrinſecè, & materialiter nempè præcisè ratione multiplicationis numericæ vnitatis, ſic enim dicendo ſola vnitas numerica multiplicatur non autem formalis in ſe conſiderata, vt ſic.

171 Sed hic rurſus eſt aduertendum, quod etiam declarando communitatem realem naturæ & vnitatis eius per ſimpliciter indifferentiam, & non per inexiſtentiam, adhuc argumentum, quo vtuntur Thomiſtæ paſſim pro hac concluſione, quod nimirum debeat multiplicari vnitas formalis naturæ, quia eſt eadem cum vnitate numerali, quæ multiplicatur, non benè concludere, & ratio eſt, quia natura ratione talis communitatis non eſt de ſe limitata, vt ſit in vno tantum indiuiduo, ſed reſpicit plura indiuidua, & ad plura extenditur, non quidem actu, & coniunctim, ſed aptitudine ſolum, & disiunctim, ex quo fit, quod quando ad vnum contrahitur indiuiduum, non habeat ſuum actum adæquatum, ſed adhuc eſſe poſſit in alijs; ex hac autem latitudine fit, quod eſtò actu non identificetur cum pluribus ſingularitatibus, poteſt tamen ſic cum eis identificari disiunctim; ex quo tandem fit cum nulla adæquatè identificari, nam ita identificatur cum vna, vt quoque poſſit identificari cum alia; hoc autem admiſſo ſtatim argumentum præfatum delumbatur fundatum in identitate vnitatis formalis cum numerali, quia illa propoſitio, quod quæ identificantur realiter multiplicato vno, multiplicatur & aliud, valet, vt dixi, quando illa identificantur realiter adæquatè, & conuertibiliter, quo pacto natura non identificatur cum ſingularitate, nec vnitas formalis cum numerali; vnde argumentum illud non vrget eo ipſo, quod aſſeritur naturam eſſe communem à parte rei, ſiue id ſit per inexiſtentiam, ſiue per ſimplicem indifferentiam, teneatur ergo concluſio cum Thomiſtis de multiplicatione vnitatis formalis, ſed eorum rationes dimittantur.

Dices, vel vnitas formalis humanitatis, in Petro eſt communis, vel indiuidua, & ſingularis; ſi primum, ergo non eſt multiplicata in Petro, & Paulo, ſed eſt vna, & eadem communis vtriq; & non ipſis diuiſa; ſi ſecundum, ergo argumentum Thomiſtarum tenet, quod ſcilicet multiplicari debeat cum vnitate ſingulari, a quo nullo modo differt à parte rei. Reſp. eſſe communem, & indiuiduam ſimul, & ſemel, ſed diuerſimodè, communem, ſcilicet intrinſecè, & eſſentialiter, indiuiduam verò extrinſecè, & accidentaliter; ſeu vt alij loquuntur eſt ſingularis, ac indiuidua, vt Quod; eſt formalis, & communis, vt Quo, quia naturam, quæ eſt in ſingulari afficiens, facit illam vnam formaliter; eſt autem communis non quidem per inexiſtentiam, ſic enim ſequeretur conſequentia deducta, quod eſſet vna in omnibus, & non diuiſa, ſed eſt communis per ſolam, & ſimplicem indifferentiam, vnde & dicitur vnitas indifferentiæ, cum qua benè ſtat multiplicatio naturæ, ac vnitatis eius in omnibus, & ſingulis indiuiduis, quia hæc non requirit eſſe vnam, ac eandem naturam in omnibus indiuiduis realiter, & phyſicè indiuiſam, ſed ſolum metaphyſicè itaquod plures ſint entitates phyſicæ natura Petri & Pauli, ſed omnino eiuſdem rationis, adeout, quæ Petrum conſtituit ſit quantum eſt de ſe indifferens ad conſtituendum Paulum, & è contra, quod de eorum hæcceitatibus dici non poteſt.

172 Dico 4. vnitatem formalem naturæ in indiuiduis non importare ſolam, & nudam ſimilitudinem, quæ inter illa à parte rei reperitur, ſed vnitatem indifferentiæ antecedentem, quæ eſt fundamentum proximum talis ſimilitudinis, & conformitatis. Concluſio eſt contra Auerſam qu. 8. ſect. 6. & contra alios Recentiores, qui aliam vnitatem naturæ in indiuiduis non agnoſcunt, & præſertim contra Ponc. diſp. 3. log. qu. 2. vbi n. 42. vlterius affirmat hanc fuiſſe mentem Scoti, nec aliam maiorem vnitatem concludere argumenta, quæ facit a. d. 3. qu. 1. quod tamen nullus Scotiſtarum, nec Thomiſtarum hactenus aſſerit, nam Scotiſtæ omnes vnanimiter per illa argumenta concludere intendunt naturam in indiuiduis à parte rei maiorem habere vnitatem, quam ſimilitudinis tantum, & conformitatis, & Thomiſtæ omnes etiam Scotum in hoc ſenſu intelligunt; contraque ipſum diſputant, nam ſi aliam vnitatem non poneret Scotus in natura præter ſimilitudinis, & conformitatis, nulla eſſet diſſenſio inter Scotum, & S. Thom. quia Thomiſtæ illam gratis concedunt, & eſt adeò obuia, vt fruſtra Scotus laboraſſet ad eam probandam tot vijs loc. cit. Et quidem argumentum præcipuè quod Doctor adducit de ſimilitudine, & conuenientia, euidenter oſtendit maiorem eſſe vnitatem naturæ in indiuiduis, quam ſimilitudinis, & conformitatis, vt oſtendi quæſt. præc. à n. 140. & inde, quia ſimilitudo potius diſtinctionem inuoluit eorum, quæ ſunt ſimilia, natura verò quoad ſua prædicata eſſentialia conſiſtit in indiuiſibile, vt docet Ariſtot. 8. Met. tex. 10. tum quia ex eodem 5. Met. 20. relationes æquiparantiæ fundantur ſuper vnitatem naturæ, quæ dicitur vnitas indifferentiæ, vt ibi deduxi, quo loco num. 141. & ſeq. varias Aduerſariorum euaſiones præcluſi. Vnde non ſolum reſtat reijcere reſponſionem Poncij loc. cit. num. 41. vbi poſt datam communem Recentiorum ſolutionem, & extorſionem ad textum Ariſt. 5. Metaph. cap. ad aliquid, reſpondet ſecundò, quod ſi requiritur aliqua vnitas antecedens ſimilitudinem inter naturam Petri, & Pauli, illam non eſſe aliam, quam repræſentabilitatem per eandem ſpeciem, aut conceptum formalē, ita, ſcilicet vt quæcunque duo ſunt repræſentabilia per eandem ſpeciem, aut conceptum formalem, ſeu cognitionem, illa debeant dici vna, & conſequenter ſimilia; & hanc vnitatem ait optimè vocari poſſe vnitatem formalem, & eſſentialem, quia eſt vnitas correſpondens rebus ratione eſſentiæ; eſt etiam minor quam ſit vnitas numerica, quia quæ ſunt vnum numero identificantur realiter, & vnum nequit eſſe ſine altero; quæ verò ſunt vnum hoc modo non identificantur realiter, & ideò vnum ex ipſis poteſt eſſe ſine alio; & hæc ipſa vnitas benè dicitur naturæ proprietas, nam proprietas ipſius eſt, quod poſſit repræſentari per talem conceptum, qui conceptus poſſit repræſentare formaliter aliam naturam.

Sed neque hæc ſolutio vim argumenti euacuat, quia vt dictum eſt

diſp. 2,

diſp.2.de Anim. q.4.obiectum non accipit vnitatem ſuam a conceptu, ſed potius è contra conceptus ab obiecto, quia potentiæ ſpecificantur per actus, & actus per obiecta ex 2. de anim.33.ergo male dicitur Petrum, & Paulum eſſe vnum eſſentialiter, quia ſunt per eundem conceptum formalem repræſentabiles,quaſi vnitatem accipiant ab illo actu confuſo, & ab vnitate illius actus, cum potius res è contra ſe habeat, quod potius vnitas illius conceptus pendet ea vnitate naturæ in illis reperta. Tum quia vt etiam ipſe fatetur, ideò conceptus formalis explicatiuus eſſentiæ Petri, & Pauli eſt vnus, quia ipſi ſunt per eundem conceptum repręſentabiles, tunc quæro cur illis hęc eadem repręſentabilitas competat, vel enim eſt, quia habent aliquo pacto à parte rei vnam, & eandem eſſentiam, & habetur intentum; vel quia habent eſſentias ſimiles, & conformes, & tunc vnitas hęc repręſentabilitatis non erit antecedens ſimilitudinem inter naturam Petri, & Pauli, vt dicebatur in reſponſione, ſed potius ſubſequens, vel committitur circulus vitioſus, dum explicatur vnitas ſimilitudinis per vnitatem repręſentabilitatis, & è contra. Tum quia talis conceptus formalis Petri, & Pauli eſſentialiter repręſentatiuus eſt vniuocus; ergo illi correſpondere debet in Petro, & Paulo vna ratio naturæ ſaltim per indifferentiam, vel vnus conceptus obiectiuus, ſuper quem fundetur vniuocatio conceptus formalis, neque enim ad fundandam vniuocationem ſufficit ſola vnitas ſimilitudinis, ideſt quod habeant plures rationes ſimiles, nam talis vnitas ſolam analogiam inducere ſolet, non propriam vniuocationem.

173 Rurſos probo cum Zeib.7. Met.qo.17. §. *propter ſecundum*, vnitatem formalem naturæ in indiuiduis non importare puram, & nudam vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis, quęritur enim quid eſt illud, in quo omnia ſingularia alicuius ſpeciei ſunt eſſentialiter conformia, vel enim eſt ens reale, vel rationis, hoc ſecundum dici non poteſt, quia ſimilitudo eſt realis; ſi eſt quid reale, hoc nequit eſſe natura aliqua ſingularis pluribus communicabilis, quia hoc tantum reperitur in diuinis, ergo erit aliqua vna natura communis per indifferentiam. Dices cum Herueiſtis, & antiquorum Thomiſtis fundamentum talis ſimilitudinis eſſe omnia ſingularia, vt conformia. Contra, nam omnia ſingularia, vt conformia, vel dicunt aliquid pręter ea abſolutè conſiderata, vel non; ſi ſecundum, cum omnia ſingularia abſolutè conſiderata ſint plura, vt plura, ergo omnia ſingularia, vt conformia, erunt plura, vt plura, & cum per reſponſionem allatam hoc ſit illud, in quo ſunt conformia, iam ratio pluralitatis, inquantum talis; eſſet formalis ratio conformitatis, & vnitatis, quod eſt impoſſibile; ſi verò omnia ſingularia, vt conformia ſunt, dicunt vel important aliquid pręter ea abſolutè conſiderata; vel ergo aliquid accidentale, & hoc non; quia aliàs ſequeretur, quod omnes homines per aliquod accidentale eſſentialiter eſſent conformes, quod eſt oppoſitum in adiecto; vel ſubſtantiale, et cum illud ſit reale, quia iam pręſcindimus omnem operationem intellectus, nihil autem vnum eſt reale pręter ſingulare apud ſic opinantes, ergo omnes homines, vt conformes, eſſentialiter includunt aliquod ſingulare, ſeu aliquod vnum numero pręter eos abſolutè ſumptos, quod eſt abſurdum, quia tunc aliquod ſingulare in creatis eſſet pluribus communicabile, quod ſolum diuinis perſonis reſeruatur; reſtat ergo, quod illud, in quo conueniunt omnes homines realiter, et eſſentialiter eſt natura in omnibus vna vnitate indifferentię, et omnibus communis communitate eiuſdem rationis, ſcilicet indifferentię.

Deinde Nominales, & Thomiſtæ hanc ſolam vnitatem ſimilitudinis concedentes naturæ in indiuiduis non ſatis conueniunt in ea explicanda; nam Nominales negant eſſe relationē extremis ſuperadditam, & volunt importare ſolam coexiſtentiam, vel combinationem duorum indiuiduorum in eadem ſpecie. Thomiſtæ verò concedunt eſſe veram, & propriam relationem extremis realiter ſuperadditam de quarto prædicamento; & ſinguli patiuntur anguſtias, nam à Nominalibus petendum eſt quid dicat illa coexiſtentia duorum indiuiduorum in eadem ſpecie, vel enim aliquid ſuperaddit entitatibus abſolutis extremorum, & hoc ipſum dicere poterant de ipſa ſimilitudine, nam vtiq; hæc erit aliqua relatio; vel præcisè dicit ipſas entitates abſolutas Petri v.g. & Pauli, & tunc ſequitur hæc indiuidua eſſe inter ſe ſimilia etiam ſecundum proprias indiuiduales differentias, quod eſt falſiſſimum; ſi verò cum Thomiſtis dicatur ſimilitudinem ſuperaddere extremis relationem realem de quarto prædicamento, cum hæc ſit accidens, ſequitur Petrum, & Paulum per aliquod accidens inter ſe eſſentialiter conuenire, & hoc accidens eſſe proprietatem naturæ; ſatius ergo eſt dicere id in quo conueniunt, eſſe vnam naturam communem ambobus per indifferentiam, in qua fundatur ſimilitudo.

Quidam Thomiſtæ ne concedant hanc vnitatem à parte rei communem per indifferentiam reſpondent ex Caiet.cap.4. de ente, & eſſentia conuenientiam, & ſimilitudinem inter indiuidua eiuſdem ſpeciei repertam fundari in negatione diuiſionis formalis, quæ in illis reperitur, non quidem vna communis omnibus, ſed in ſingulis multiplicata. Sed hoc ſupra impugnatum eſt n. 167. quia cum conuenientia, & ſimilitudo indiuiduorum eiuſdem ſpeciei ſit realis, & poſitiua, debet quoq; habere fundamentum reale, & poſitiuum; non ergo fundari poteſt ſupra puram, & ſimplicem negationem, & alias rationes ibi adieci hanc ſolutionem deſtruentes.

ARTICVLVS II.

Argumenta ad oppoſitum ſoluta.

174 PRimò Contra primam concluſionem arguit Auerſa q. 8. cit. ſect.6. probans naturam à parte rei in indiuiduis non eſſe formaliter vnam, ſeu indiuiſam; non poteſt dari vnitas, quæ ſit indiuiſio, niſi ratione entitatis indiuiſæ, quæ ſit vna, ſed non datur in indiuiduis entitas naturæ indiuiſæ, quinimò verè eſt multiplex, & diuiſa, ergo non datur talis vnitas formalis naturæ à parte rei in pluribus indiuiduis. Nec dici poteſt indiuidua, ſiue naturam in indiuiduis diſtingui quidem materialiter, & realiter, non tamen formaliter. Nam ſtante diuiſione reali non poteſt intelligi quęnam ſit iſta indiuiſio, & vnitas formalis à parte rei, neq; apparet qualiter vno modo poſſit natura eſſe diuiſa, alio modo indiuiſa etiam à parte rei; ſed tantum ſimul cum diuiſione reali ſtare poterit conuenientia, & ſimilitudo. Conf. nam aliqua eſſe formaliter, ſeu eſſentialiter vnum eſt habere vnam formam, vnam eſſentiam, ſed ſic eſt quod forma ipſa, & eſſentia, quæ eſt natura, non eſt vna, ſed multiplex, & diuiſa, ergo non poteſt indiuiduis inter ſe attribui vnitas formalis, & eſſentialis ſumendo vnitatem pro indiuiſione ſuppoſita diuiſione reali. Conf. demum quicquid eſt in vno indiuiduo eſt realiter diuiſum; atq; diſcretum ab eo, quod eſt in alio indiuiduo, & etiam ipſa prædicata eſſentialia ſuperiora ſunt in illis diuiſa, vt humanitas, animalitas, corporeitas &c. ergo quæ ſic adæquatè ſunt realiter diuiſa, & diſcreta, non poſſunt inter ſe à parte rei habere aliquam vnitatem, & indiuiſionem, quaſi in aliqua ratione ſint diuiſa, & in aliqua ſint indiuiſa, & idem à parte rei.

Reſp. hęc, & ſimilia argumenta procedere contra ponentes vnam, & eandem naturam in pluribus indiuiduis per inexiſtentiam, non contra ponentes eam vnam in indiuiduis dumtaxat per indifferentiã, quia vt declaratum eſt concluſ. 3. cum tali vnitate, & communitate naturæ per ſolam indifferentiam benè ſtat multiplicatio eiuſdem in ſingulis indiuiduis; & vnitas indifferentiæ eſt vnitas naturę metaphyſica, quæ reſpicit eſſentiam realem naturæ, vt abſtrahit à conditionibus indiuiduantibus; vnitas verò inexiſtentiæ, ſeu entitatiua eſt vnitas phyſica, quæ reſpicit eſſentiam, vt exiſtentem, & determinatam ad ſingularitatem, vnde hæc vnitas benè importat indiuiſionem in entitate à parte rei exiſtente, illa verò ſolum importat indiuiſionem in eſſentia, vt abſtrahit ab exiſtentia, vnde falſum eſt, quod dari nequeat à parte rei aliqua indiuiſio, quæ non ſit entitatiua, quia dari poteſt indiuiſio eſſentialis, quæ ſpectat ad eſſentiam, vt ab exiſtentia præſcindit. Dices, ſi ſpectat ad eſſentiam, vt ab exiſtentia præſcindit, ergo non eſt indiuiſio, vel vnitas conueniens naturæ à parte rei, ſeu exiſtenti, in quo ſenſu hic agitatur quæſtio de vnitate naturæ. Reſp. per eſſentiam ab exiſtentia præſcindentem non ſolum intelligi debere eſſentiam naturæ in ſtatu potentialitatis, antequam producatur, aut in eſſe obiectiuo apud intellectum abſtrahentem, ſed etiam in ſtatu actualitatis, quatenus ſub exiſtentia manens adhuc ex natura rei formaliter, vel ſaltim modaliter ab ea ſecernitur, quo pacto appellatur nomine eſſentiæ, nam ſub nomine entitatis ſignificatur, veluti inuoluta cum exiſtentia, in hoc itaque ſenſu indiuiſio eſſentialis indiuiduorum dicitur ſpectare ad eſſentiam, vt ab exiſtentia præſcindit, quatenus, ſcilicet conuenit eſſentiæ, ſiue exiſtat, ſiue non; quo etiam ſenſu ſcientia dicitur abſtrahere ab exiſtentia, non quia de rebus exiſtentibus haberi nequeat, ſed quia indifferenter habetur, ſiue exiſtant, ſiue non; ſic igitur in propoſito talis vnitas, & indiuiſio adhuc dici poteſt realis, & realitèr naturæ conuenire etiam exiſtenti, non quidem reduplicatiuè, vt tali, ſed ſpecificatiuè, per quod facilè occurritur argumento propoſito cum confirmationibus, eſto prima facie magnam habeat apparentiam.

Ad primum negatur maior, quod ſcilicet dari nequeat à parte rei aliqua indiuiſio, quæ non ſit entitatiua, & phyſica; cum enim detur aliquis gradus entis diuerſus ab indiuiduali, & minor eo, debet quoque admitti gradus vnitatis ei correſpondens, quæ appellatur vnitas eſſentialis, quæ cum pręcisè ſequatur eſſentiam, vt ab exiſtentia diſtinguitur, non fundatur in indiuiſione alicuius entitatis, ſed ſtare poteſt cum diuiſione entitatiua, ideſt plurium entitatum, quæ ſint omnino eiuſdem rationis, in diuerſis indiuiduis, itaquod quæ modo in eſſe ſpecifico conſtituit vnum, ſit de ſe indifferens ad conſtituendũ quodcunque aliud in eodem eſſe, ideoq; dicitur vnitas indifferentiæ, per quod patet etiam ad replicam, quomodo ſcilicet humanitas Petri ſit realiter indiuidualiter diuiſa ab humanitate Pauli, & adhuc indiuiſa eſſentialiter, quæ vnitas eſt tantum indifferentiæ, non verò inexiſtentiæ, & ideò benè ſtat cum multiplicatione, & diuiſione entitatiua naturæ. Ad Conf. diſtinguo maiorem, aliqua eſſe formaliter, & eſſentialiter vnum, eſt habere vnam formam, vnam eſſentiam, vnitate entitatiua, & inexiſtentiæ, nego, vnitate indifferentię concedo, & ſic pariter diſtinguo minorem, & nego conſequentiam, ſi vnitas eſſentialis ſumatur pro indiuiſione eſſentię, & conceditur, ſi ſumatur pro indiuiſione entitatiua, & phyſica, quia ſic verum eſt non dari vnam naturam in omnibus indiuiduis. Ad vltim. verum eſt aſſumptum phyſicè, ac entitatiuè, non verò metaphyſicè, quia illa prędicata phyſicè diſcreta, & diuiſa adhuc ſunt eiuſdem rationis, & ſic diſtinguendum eſt conſequens, non poſſunt habere aliquã vnitatẽ, &

in-

Digitized by Google

indiuiſionem, quæ ſunt ſic diuiſa, phyſicam, & entitatiuam concedo, ſeu per inexiſtentiam, metaphyſicam, & per indifferentiam, nego; poſſunt ergo quæ ſunt à parte rei diuiſa phyſicè, eſſe indiuiſa metaphyſicè, & quæ ſunt plura per inexiſtentiam, vnum eſſe per indifferentiam.

175 Secundò, arguit, quia Scotus fundauit hanc vnitatem formalem in diſtinctione ex natura rei, quam ſtatuit inter naturam, & ſingularitatem, ſed hæc diſtinctio inter ea non datur, & ſi datetur, malè infertur inde naturam Petri non diſtingui à natura Pauli, immo potius oppoſitum inferri deberet, quod qua ratione natura Petri diſtinguitur à Petreitate, ita etiam diſtinguitur à natura, quæ eſt in Paulo. Quod ſi deinde videatur non poſſe diſtingui naturam à natura, niſi per ſingularitatem, inde potius inferri debebit non poſſe naturam à parte rei à ſingularitate diſtingui. Deinde ſi datur talis vnitas formalis à parte rei, vel eſt vna in omnibus, & ſingulis indiuiduis quod neque nos concedimus, vel in ſingulis ſingulæ vnitates, & tunc dici non poteſt ratione talis vnitatis hoc indiuiduum eſſe vnum cum illo, ideſt indiuiſum, indiſtinctum, quinimò ſi ſunt diſtinctæ vnitates, ergo res ipſæ per illas ſunt verè diuiſæ, atque diſtinctæ; hic enim eſt modus, quo res inter ſe diſtinguuntur, ſingulæ per ſuas peculiares, ac proprias vnitates; & repugnat in terminis dicere, quod res habeat in ſe vnitatem diſtinctam ab alia re, eiuſque vnitate, & per illam vnitatem ſit vnum, & idem cum tali re. Conſ. magis, vnum dicitur indiuiſum in ſe, & à quocunque alio diuiſum, & vnitas indiuiſio in ſe, & diuiſio à quocunque alio, per vnitatem ergo ipſam res eſt formaliter diuiſa a quacunque alia re; repugnat ergo dicere rem per ſuam vnitatem eſſe vnum, & idem cum alia re habente aliam vnitatem diſtinctam.

Reſp. negando minorem quoad primam partem, vt ſatis conſtat ex dictis q. 3. quoad aliam falſum eſt Doctorem ex diſtinctione formali reperta inter naturam, & hæcceitatem, inferre non diſtingui naturam vnius indiuidui à natura alterius, ſeu vnum indiuiduum ab alio non diſtingui ratione naturæ, hoc enim potius infert ex communitate per indifferentiam, quam vtraque illarum naturarum de ſe poſſidet, quia enim natura vnius de ſe indifferens eſt ad conſtituendum aliud in eodem eſſe ſpecifico, & è contra, ideò illa indiuidua inter ſe diſtingui nequeunt per naturas, nec naturæ inter ſe, quia cum ſint omninò eiuſdem rationis non ſunt rationes diſtinguendi, ſed aſſimilandi. Neque etiam ex hoc quod natura v.g. Petri diſtinguitur à Petreitate benè inferretur ſic etiam debere diſtingui à natura, quæ eſt in Paulo, nam natura, & Petreitas in Petro ſunt entitates alterius omninò rationis, vna enim eſt communicabilis, alia incommunicabilis, vna contrahens, alia contrahibilis, vna eſt ratio aſſimilandi, alia eſt ratio diſtinguendi, natura verò Petri, & Pauli inter ſe comparatæ ita ſunt omnino eiuſdem rationis, vt inter ſe nequeant diſcerni, niſi accipiantur, vt coniunctæ cum ſingularitatibus, & hoc præſertim quia diſtinctio realis fundatur in diuerſitate exiſtentiarum, & exiſtentia non conuenit naturæ, niſi mediante ſingularitate, & hinc eſt quod vna natura nequit fundare realem diſtinctionem ab alia præciſis ſingularitatibus, vt dictum eſt ſupra. Ad 2. dico in ſingulis indiuiduis cum natura multiplicari quoque formales vnitates, quæ quidem vnitates non diſtinguunt eſſentialiter illa indiuidua inter ſe, ſed ab indiuiduis alterius ſpeciei, vt v.g. Petrus per vnitatem ſuæ humanitatis non diſtinguitur a Paolo, quia eſt vnitas communis per indifferentiam, ſed diſtinguitur à Bucephalo, & à quocunque alio, quod non conſtituitur per eadem principia eſſentialia; vnde argumentum ſecum affert ſolutionem, dum inquit, quod hic eſt modus, quo res inter ſe diſtinguuntur, ſingulæ per ſuas peculiares, ac proprias vnitates, vnde quia vnitas formalis humanitatis Petri non eſt propria Petro, ſed ſibi communis cum Paulo per indifferentiam, ſicut & ipſa natura, ideò non eſt ratio diſtinguendi Petrum à Paulo, ſed potius aſſimilandi, ſed ratio diſtinguendi Petrum a Paulo, eſt eius vnitas indiuidualis, quia hæc eſt ſibi propria, & peculiaris. Ad vlt. reſpondetur per idem, alioquin per vnitatem tranſcendentalem, vt ſic, vna res diſtingueretur ab alia, vnitas ergo communis non diuidit ab inuicem inferiora contenta ſub eadem natura communi generica, vel ſpecifica, ſed ab alijs inferioribus contentis ſub diuerſa natura, quibus non eſt communis; per vnitatem ergo propriam, & peculiarem verum eſt rem diſtingui à quacunque alia, ſed per vnitatem communem, qualis eſt vnitas naturę, non diſtinguitur niſi ab inferioribus contentis ſub diuerſa natura, quibus non eſt communis, vt explicatum eſt, & ſic Petrus per ſuam vnitatem indiuidualem diuiditur à Paulo, ſed per formalem ſuæ humanitatis non ab eo diuiditur, cum ſit vtrique communis per indifferentiam, ſed à Bucephalo.

176 Tertiò, vrgent alij Recentiores, vnum illud dicitur, quod eſt indiuiſum in ſe, & à quocunque alio diuiſum, ſed natura habet ſolum huiuſmodi indiuiſionem, quando concipitur præciſa à differentijs diuidentibus, at eo ipſo, quod eſt à parte rei in indiuiduis iam concipitur, immo eſt verè diuiſa in ſe, ideſt in plura eiuſdem rationis, ergo vt eſt in indiuiduis non habet aliquam vnitatem, alioquin poſſet eſſe ſimul vna, & plures entitatiuè, quod adeò implicat, vt ne quidem in diuinis id fieri poſſit, nam licet natura diuina pluribus ſuppoſitis communicetur, in illis tamen neque ipſa ab ipſis, neque a ſeipſa diuiditur, quia tota eſt in ſingulis, & omnibus ſimul, ac proinde indiuiduum, & ſingulare.

Reſp. maiorem eſſe veram in eo ordine, quo aliquid dicitur vnum, & indiuiſum, quia non datur ſolum vnitas indiuidualis ſed etiam formalis, & tranſcendens; quare negatur minor, ſi in ea ſermo fiat de vnitate formali, negatur inquam, quod natura talem vnitatem habeat ſolum quando concipitur præciſa à differentijs, & quod eam amittat, eo ipſo, quod per ipſas diuiditur, nam hæc ſibi competit in ſtatu eſſentiæ, velut eius propria paſſio, ideoque eam retinet etiam in ſtatu exiſtentiæ, cum ſit prædicatum ei realiter identificatum; neque hæcceitates tollunt talem vnitatem, quia multitudo numeralis non opponitur vnitati formali, ſed tantum indiuiduali; & ſic non eſt inconueniens naturam eſſe ſimul vnam, & plures ſumendo vnitatem, & pluralitatem difformiter, nempe vnam vnitate formali, & ſpecifica, plures autem pluralitate numerali. Dices, licet diuiſio indiuidualis cum indiuiſione formali directè non repugnet, repugnat tamen indirectè, quia omnis diuiſio tollit aliquam vnitatem, at à natura nulla alia vnitas tolli poteſt præter formalem, quam habebat in ſtatu eſſentiæ. Reſp. naturam in ſtatu eſſentiæ dicere negationem diuiſionis per principia formalia, & negationem diuiſionis per principia materialia, ſeu indiuidualia; cum igitur hæcceitates adueniunt in ſtatu exiſtentiæ, non tollunt à natura primam indiuiſionem, quia hæc non tollitur niſi per diuiſionem factam per principia formalia, ſed ſolum ſecundam, quia non manet indiuiſa, vt prius erat ea principijs indiuidualibus; vnde prius habebat in ſtatu eſſentiæ præter formalem poſitiuam vnitatem quandam indiuidualem negatiuam, quatenus non erat indiuidualiter multiplicata, quam deperdit in ſtatu exiſtentiæ per aduentum hæcceitatum, vt mox magis explicabitur ſoluendo argumenta Canoni contra ſecundam concluſionem.

177 Quartò, arguit ad idem Io. de S. Thom. hoc ipſo, quod natura ponitur extra intellectum accipit ſtatum ſingularitatis, cum nequeat inueniri natura exiſtens ſine ſingularitate, poſita autem ſingularitate non ſolum remouetur communitas poſitiua, quam in intellecto habebat natura, ſed etiam communitas negatiua. Tum quia non manet vna negatio in illis naturis ſingularizatis, ſicut enim multiplicatur ipſa natura ſpecifica, ita & negatio diuiſionis formalis, quæ naturam comitatur. Tum etiam quia eſſe communem negatiuè eſt non eſſe diuiſam in multis, ſed poſita ſingularitate manet diuiſa in multis, cum verè, & poſitiuè natura ſit multiplicata, quod eſt habere oppoſitum illius negationis, qua negatiuè eſt communis, ideſt non diuiſa, ergo in ſtatu exiſtentiæ nec manet vna, nec communis negatiuè.

Reſp. negando minorem, quod ſcilicet poſita natura in ſtatu ſingularitatis remoueatur ab ea communitas negatiua, vt probatum eſt q. 4. art. 1. cum enim ſingularitas ſibi accidat, & ab extrinſeco conueniat, adhuc ſub ſingularitate remanet communis negatiuè, quatenus adhuc verum eſt dicere, quod non eſt de ſe hęc, neque determinata ex principijs ſuis eſſentialibus; & ad 1. probationem dico, quod eſtò non habeat natura in indiuiduis negationem vnam communem diuiſionis formalis, ſed ſingula habeant ſuam negationem importatam per vnitatem formalem, quia tamen in virtute talis negationis, vel vnitatis dicuntur a parte rei indiuidua eiuſdem ſpeciei inter ſe realiter conuenire, & aſſimilari talis negatio, vel vnitas, licet in ſingulis multiplicata, poteſt & debet dici communis per indifferentiam, quandoquidem talis communitas per indifferentiam multiplicitatem non excludat vnitatis in ſingulis indiuiduis. Ad aliam probationem negatur, vel potius explicatur maior, naturam eſſe communem negatiuè eſt non eſſe de ſe hanc, neque ab intrinſeco habere vnitatem, vel multiplicitatem numeralem, ſed omninò ab extrinſeco, & ideò adhuc in ſtatu ſingularitatis manet communis negatiuè, & conuenit illi vnitas formalis eodem modo communis nempe negatiuè, quia ſtatus ſingularitatis eſt illi accidentalis, & poſterius non variat rationem prioris, vt fusè explicatum eſt qu. 4. cit. Sed inſtat Io. de S. Tho. quod non ſufficit aliquam naturam non habere ex ſe aliquam formam, vel prædicatum accidentale, vt dicatur ſimpliciter non habere illud, quando illi re vera conuenit abſolutè, licet ex proprijs, & intrinſecis non conueniat, ſicut homini ex proprijs non conuenit eſſe album, neque aer eſſe lucidum, & tamen quando actu homo eſt albus, & aer illuminatus, non poſſumus dicere, quod abſolutè non ſit talis, quia ab intrinſeco id non habet; ſic natura licet ſecundum ſe non ſit pluribficata, & diuiſa, & conſequenter negatiuè communis, ideſt non ſingularis; ſi tamen actu ſit ſingularizata, & multiplicata, non manet amplius negatiuè communis, licet ex proprijs neque ſit communis, neque ſingularis; atque ita nunquam debet concedi abſolutè, quod natura ſecundum ſe eſt communis negatiuè in re.

Reſp. nunquam Scotum naturam ſingularizatam appellaſſe communem ſimpliciter, & abſolutè, ſeu non ſingularem, non indiuiduam, ſed ſemper cum addito, ſcilicet negatiuè communem, non de ſe hanc, non ea ſe ſingularem, per quem loquendi modum non abſolutè innuitur natura carere ſingularitate, vt vrget arguens, ſed eam non habere ex proprijs, & ex ſuis principijs intrinſecis, quod etiam cum veritate dici poſſet de homine albo a parte rei, quamuis enim nequeat dici ſimpliciter, & abſolutè non albus, quia negatio ſimpliciter dicta diſtribuit terminum, quem afficit, dici tamen poteſt non de ſe albus, neque ex ſuis intrinſecis principijs habere albedinem; vnde quando natura ſingularizata dicitur non de ſe hæc, nec ex ſe ſingularis, ly *ex ſe* non negat coniunctionem ſingularitatis cum natura, ſed innuit modum habendi eam, ſcilicet ab extrinſeco, vt explicatum eſt q. 4. cit. n. 84.

178 Quin-

178 Quintò arguit Canon. cit. contra ſecundam concluſionem probans vnitatem naturæ in indiuiduis eſſe priuatiuam, nullum diuiſum in aliqua plura ſecundum aliquam eius vnitatem remanet peracta diuiſione vnum illa vnitate, ſecundum quam diuiſum eſt, omnis enim diuiſio tollit vnitatem aliquam à diuiſis, ſed natura ſpecifica diuiditur in indiuidua ſecundum vnitatem ſpecificam; ergo natura ipſa ſpecifica in indiuiduis diuiſa non remanet vna ſpecie in eis, probatur minor, quia nullam aliam habet vnitatem ſpecies, ſecundum quam diuidatur, quam ſpecificam. Conf. impoſſibile eſt naturam genericam aliter diuidi, quam per differentias ſpecificas, aut ſpecificam aliter diuidi, quam per indiuiduales, ſed per diuiſionem ſcinditur diuiſum, nec remanet vnum, vt ante diuiſionem; ergo diuiſio per differentias indiuiduales tollit vnitatem ſpecificam, nec aliter tolli poteſt, cum non ſit diuiſibilis per differentias eſſentiales. Per quod argumentum impugnatur communis illa ſolutio Scotiſtarum quod ſcilicet cum multitudine numerali ſtat vnitas ſpecifica, quia multitudo numeralis ſolum opponitur vnitati numerali, non autem vnitati ſpecificæ, argumentum enim directè probat per diuiſionem numeralem tolli etiam vnitatem ſpecificam, imo impoſſibile eſſe, quod alio modo tollatur; aut dicendum eſſet vnitates huiuſmodi nunquam poſſe diſcindi, quod falſum videtur, quia genus ſcinditur per differentias eſſentiales, ſpecies per differentias indiuiduales. Demum vnitas, quæ reſpicit indifferenter ſua ſuppoſita ſecundum quamcunque ipſorum diſtantiam ſiue finitam, ſiue infinitam eſt infinita, ſed vnitas ſpecifica reſpicit ſua indiuidua ſecundum quamlibet diſtantiam, natura enim ſpecifica ſemper neceſſariò eſt in ſuis indiuiduis quantumcunque etiam in infinitum diſtantibus, ergo ſi huiuſmodi vnitas ſit realis, erit actu infinita.

Reſp. conceſſa maiori negando minorem cum probatione, quia vt nuper dictum eſt, cum natura ſpecifica diuiditur per hæcceitates, diuiditur ſecundum indiuiſionem numeralem, quam prius habebat, naturam namque ſecundum ſe duo habet, ſcilicet nec eſſe diuiſam, nec diuiſibilem per principia formalia, & non eſſe diuiſam, ſed diuiſibilem per principia indiuidualia, vnde diuiſio per hæcceitates ſecundam indiuiſionem aufert à natura, non primam, quæ tolli non poteſt, niſi diuiſione facta per principia eſſentialia, cui ſpecies infima ſubiacere non poteſt, & ideò in indiuiduis remanet adhuc vna formaliter, licèt ſit diuiſa indiuidualiter. Ad conf. reſpondetur naturam per coniunctionem cum differentijs ſpecificis, vel indiuiduantibus vtique determinari, & diuidi, & vt ſic non habere vnitatem, cui illa diuiſio opponitur, ſed quia diuiſiones huiuſmodi adueniunt ab extrinſeco, non repugnant vnitati formali, quæ conuenit naturæ ſecundum ſe, & ab intrinſeco, ita paſſim Scotiſtæ omnes, quos ad verbum ſequitur Amicus tractat. 4. Log. quæſt. 3. dub. 6. articul. 4. vbi etiam bene notat falſum eſſe, quod in argumento aſſumitur, quod, ſcilicet differentiæ eſſentiales ſcindat vnitatem genericam, & indiuiduales ſpecificam, quia hæ diuiſiones adueniunt ab extrinſeco, & fiunt per differentias, quæ ſunt poſteriores diuiſo, quæ proinde non ea omni parte tollunt vnitatem prioris, ſed ſolum ex ea parte, qua illi opponuntur, vt declaratum eſt, vnde tandem concludit hoc argumento probari ſolum, quod diuiſio per differentias intantum cadit ſupra vnitatem quoque formalem naturæ, inquantum ipſam ſimul cum natura multiplicat in indiuiduis, non autem quia eius vnitatem totaliter deſtruat, vnde peracta diuiſione natura remanet vna formaliter in indiuiduis ſolum per indifferentiam, cum qua vnitate ſæpè dixi ſtare multiplicationem eius numeralem in ſingulis indiuiduis, & ideò communis illa reſponſio Scotiſtarum optima eſt, & inconcuſſa. Ad vlt. probat ſolum, quod hæc vnitas non ſit poſitiuè communis per inexiſtentiam, quaſi quod eadem realis, & formalis vnitas competat naturæ, vt ſimul exiſtit in omnibus indiuiduis, tunc enim videretur eſſe quaſi infinitæ perfectionis, & omnino ſimilis naturæ diuinæ, quæ vna numero exiſtit in tribus; nos autem talem infinitatem, aut illimitationem non tribuimus naturæ, quia non ponimus illam in omnibus, vnam per inexiſtentiam, ſed per ſimplicem indifferentiam, quam etiam habet ad plura conſtituendam eodem eſſe ſpecifico, non coniunctim, ſed diſiunctim, idest habet ſimultatem potentiæ, non verò potentiam ſimultatis, in quo agnoſcitur limitatio.

179 Sextò, Arguitur contra tertiam concluſionem probando vnitatem formalem naturæ nequaquam in indiuiduis multiplicari, ſed vnam adæquatè in omnibus reperiri; natura quæ eſt in indiuiduis, ſecundum ſe conſiderata, ſiue ſecundum ſuam eſſentiam verè habet à parte rei carentiam diuiſionis eſſentialis, ergo etiam vnitatem realem ſibi propriam habet in omnibus adæquatè; conſequentia patet, & aſſumptum probatur multipliciter. Tum quia natura ſecundum ſe conſiderata non eſt diuiſa in plures diuerſas eſſentias, & diſtinguitur ab omni alia eſſentia. Tum 2. quia natura communis ſecundum ſe eſt ens reale, ergo habet vnitatem realem ſibi proportionatam, cum vnitas ſit paſſio entis. Tum 3. natura humana, & equina ſecundum ſe ſunt plures, & realiter diſtinctæ, ac eſſentialiter; ergo vnaquæque illarum eſt ex ſe vna formaliter, multitudo enim, ſiue pluralitas ſupponit vnitates. Tum demum natura communis ſecundum ſe vel eſt vna, vel plures, non ſecundum, quia ſit plures ſolùm per differentias indiuiduales; ergo ſecundum ſe eſt vna formaliter vnitate illa minori.

Reſpond. hæc, & ſimilia argumenta probare ſolum, quod natura etiam in indiuiduis retineat vnitatem formalem per indifferentiam, non autem quod hæc talis vnitas ſit vna in omnibus, & non potius in ſingulis multiplicata indiuidualiter, ſicut ipſa natura, quare ad argumentum diſtinguo antecedens, vel enim per carentiam diuiſionis eſſentialis intelligis indiuiſionem phyſicam, ac entitatiuam naturæ, quæ pertinet ad exiſtentiam potius, quam ad eſſentiam, vel intelligis indiuiſionem metaphyſicam, & propriè eſſentialem, quæ conſiſtit in connexione prædicatorum eſſentialium; in primo ſenſu negatur aſſumptum, quia tunc eſſet vna & eadem natura in omnibus per inexiſtentiam, quod eſt impoſſibile in creatis, cum quia ad oculum videmus naturam vnius indiui ſui eſſe loco, & ſubiecto à natura alterius ſeparatam; in ſecundo ſenſu conceditur aſſumptum, ſed negatur conſequentia inde deducta, quia cum tali indiuiſione naturæ metaphyſica, & eſſentiali ſtat diuiſio eius phyſica, & entitatiua, & conſequenter multiplicatio formalis vnitatis indiuidualiter ſimul cum natura, ad 1. probationem aſſumpti in ſenſu negato dico quod eſſentia ſub tali nomine ſignificatur, vt præciſa ex natura rei, vel ſaltim per intellectum ab exiſtentia, & vt dicit connexionem prædicatorum eſſentialium rei, & ideò in tali ſenſu dicit indiuiſionem in plures eſſentias, at quando conſideratur vt inuoluta cum exiſtentia ſub nomine entitatis, tunc planè diuiditur in plures eſſentias indiuidualiter, & eodem modo multiplicatur eius formalis vnitas in ſingulis indiuiduis. Ad 2. natura communis ſecundum ſe, & ſub nomine eſſentiæ eſt ens reale nominaliter, & habet vnitatem eſſentialem ſibi correſpondentem abſque vlla diuiſione phyſica, & entitatiua quia hæc non comitatur naturam, niſi in ſtatu exiſtentiæ, ratione differentiarum indiuidualium, atque ideò in ſtatu exiſtentiæ vnitas naturæ eſt ſolùm per indifferentiam, non per inexiſtentiam, quia eſt in ſingulis indiuiduis ſimul cum natura indiuidualiter multiplicata. Ad 3. probat ſolùm vnamquamque naturam, ſcilicet humanam, vel equinam ſecundum ſe conſideratam habere propriam vnitatem eſſentialem, & metaphyſicam, non tamen probat, quod ad exiſtentiam contracta ſit etiam vna phyſicè, ac entitatiuè in omnibus, quia ob differentias indiuiduales multiplicatur in ſingulis indiuidualiter cum ipſamet formali vnitate. Ad vlt. reſpondetur eodem modo, quod natura ſecundum ſe eſt vna formaliter, ſed quando per ſingularitates adiunctas fit plura numeraliter, multiplicatur cum ipſa hæc vnitas formalis, quæ cum ſit vnitas per indifferentiam benè ſtat cum multiplicitate numerali, quare argumentum totum cum ſuis confirmationibus probat ſolùm naturam, vt quamcunque ſingularitatem præcedit à parte rei eſſe vnam formaliter, & eſſentialiter, & per talem vnitatem diſtingui ab alijs naturis diuerſis; nequaquam tamen probat naturam humanam eſſe vnam realiter, ac entitatiuè in omnibus, quia pluralitas entitatiua, & phyſica humanitatum non repugnat vnitati eſſentiali naturæ humanæ ſecundum ſe conſideratæ.

180 Septimò, arguitur ex abſurdis, nam ſi in ſingulis indiuiduis aſſignari debet vnitas formalis conſequens naturam vniuſcuiuſque diſtincta à formali vnitate alterius indiuidui, ſequitur primò tot eſſe ſpecies naturæ humanæ, quot ſunt indiuidua eiuſdem, quia in quolibet indiuiduo reperitur alia, & alia natura cum ſua vnitate formali, & ſpecifica, vt vrget Ocham. Sequitur 2. vt vrget Bonet. lib. 1. Met. cap. 1. Petrum, & Ioannem inter ſe ſpecie diſtingui, quia in vnoquoque non eſt tantùm diuerſa vnitas numeralis, ſed etiam ſpecifica, immò & diſtingui genere, quia eadem ratione, qua in ipſis geminatur vnitas formalis ſpeciei, geminari quoque debent vnitates generis generaliſſimi, & ſubalterni. Sequitur 3. hanc vnitatem formalem non eſſe minorem numerali vt vult Doctor, intantum enim vocat eam Doctor numerali minorem, quia poteſt ſtare cum multitudine numerali, ac non ſtat cum multitudine numerali, ſi ad multitudinem indiuiduorum ponatur multiplicari; ſed ſolùm ſi vna duntaxat ponatur communis omnibus. Sequitur 4. naturam prius in ſe diuidi, quam per indiuiduales differentias; quod eſt falſum, quia immediata diuiſio ſpeciei eſt per hæcceitates probatur ſequela, quia vnitas formalis in natura præcedit indiuidualem, ergo ſi ſunt diſtinctæ vnitates formales naturæ in ſingulis indiuiduis, intelligitur diuiſa natura antè ſingularitates. Sequitur demum Petrum, & Ioannem diſtingui per ſua priora, quia non tantùm diſtinguentur in hæcceitatibus, imò in humanitate, animalitate, ſubſtantia &c. quia ſinguli illi gradus proprias habent vnitates formales in ſingulis indiuiduis multiplicatas.

Reſp. negando ſequi vllum ex præfatis abſurdis; primum non ſequitur, quia quælibet natura in ſuo indiuiduo ratione ſuæ vnitatis formalis quantum eſt de ſe nata eſt conuenire ſingulis indiuiduis eiuſdem ſpeciei, vndè ex hoc non ſequitur in ſingulis indiuiduis eſſe diuerſas naturas ſpecificas, ſed potius quod omnes ſunt eiuſdem rationis, & quod omnes natæ ſunt fundare ſecundam intentionem eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſimæ quia intellectus comparans vnam ad omnia ſingularia, ad quæ eſt indifferens, cauſat in illa ſecundam intentionem ſpeciei ſpecialiſſimæ, & ſimiliter cauſat comparando aliam ad eadem ſingularia, & ſic de alijs, quæ tamen intentiones ſecundæ, vt fundantur in illis naturis præciſè, non dicuntur differre ſpecie, quia nec fundamenta, nec termini ſic differunt, quælibet tamen ſecunda intentio fundata in illis naturis differt ſpecie ab alia ſecunda intentione fundata in natura ſpecie diſtincta, ita Lichet. loc. cit. ad 4. Ocham, quæ ſolutio longè præſtat illi, quam affert Meuriſſe lib. 2. ſuæ Met. cap. 3. q. 3. vbi ex multiplicitate vnitatis formalis naturæ in inferioribus negat ſequi tot fore ſpecies, quot indiuidua, quia per aduentum differen-

tia

Digitized by Google

tiarum indiuidualium à natura cuioſcunque indiuidui aufertur aptitudo proxima eſſendi in multis numero diſtinctis, quæ requiritur ad rationem ſpeciei. Quæ ſolutio non eſt admittenda, quia cum ſaltim remaneat aptitudo remota, poterit quælibet natura ſaltim remotè fundare diuerſas ſpecies, quod eſt falſum; vt enim poſſent fundare ſecundas intentiones diuerſarum ſpecierum opus eſſet, vt natura vnius indiuidui, ſcilicet Petri poſſet eſſe in multis pluſquam numero diſtinctis, à Paulo, & Ioanne, vndè cum nequeat eſſe niſi in multis indiuiduis ſpeciei humanæ, nequit fundare niſi intentionem illius ſpeciei, & non alterius.

Neque ſequitur ſecundum abſurdum, ſcilicet Paulum, & Ioannem inter ſe ſpecie diſtingui, quia vt notat Tromb. cit. cum alijs Scotiſtis aliquid habere vnitatem formalem diſtinctam ab vnitate formali alterius dupliciter contingere poteſt, vno modo in ſe, & intrinſecè, vt accidit in homine, & equo, qui intrinſecè etiam per principia eſſentialia propria ſunt diſtincta; alio modo per accidens, & extrinſecè, vt accidit in natura humana Pauli, & natura Ioannis, quæ ſolum habent diſtinctas vnitates formales extrinſecè, & numeraliter, & ex principijs indiuidualibus non autem intrinſecis & eſſentialibus; multitudo igitur vnitatum formalium, quæ arguit diſtinctionem ſpecificam, eſt ea ſolùm, quæ intrinſecè naturis conuenit, & per principia eſſentialia, non verò quæ conueni extrinſecè ſolum, & per principia indiuidualia, & ideò Paulus, & Bucephalus ſpecie inter ſe diſtinguuntur, non verò Paulus, & Ioannes, ſed tantùm numero. Vel dicas, & in idem recidit, quod licèt vnitas formalis à parte rei multiplicetur in indiuiduis modo iam explicato, tamen vnitas formalis vnius non diſtinguitur formaliter, ſeu eſſentialiter ab vnitate formali alterius, ſed tantùm materialiter, & numericè, & ideo inquit Doctor 2. diſt. 3. quæſt. 7. D. & 1. diſt. 17. quæſt. 5. Y. inter indiuidua eiuſdem ſpeciei reperiri vtique diſtinctionem formarum, non tamen formalem, quod alij dicunt reperiri diſtinctionem, ſeu pluralitatem eſſentiarum, non tamen eſſentialem.

181 Nec etiam ſequitur tertium abſurdum, quia licet vnitas formalis naturæ multiplicetur in indiuiduis cum vnitate numerali, adhuc tamen dicitur minor ea, quia cum ſit vnitas communis ſaltim per indifferentiam poteſt quantum eſt de ſe eſſe in alio indiuiduo, & ſic dici poteſt ſtare cum multitudine numerali ſaltim aptitudinaliter, quia eſt indifferens ad plura numero conſtituenda diſiunctim, & ſpecificatiuè quod de hæcceitate verificari nequit, quæ ita affixa eſt huic indiuiduo, vt aliud ſibi repugnet ab intrinſeco conſtituere. Verum equidem eſt, quod dum poſtea per intellectum natura, quæ eſt a parte rei communis per ſolam indifferentiam, fit quoque communis omnibus per inexiſtentiam, quo actu fit vniuerſalis, eius vnitatem dici tunc minorem numerali, quia ſtat actu cum multitudine numerali, attamen hæc vnitas non eſt realis, ſed rationis, & non eſt vnitas formalis, ſed vniuerſalis, quæ conuenit naturæ per intellectum, vt poſtea dicemus.

Neque adhuc ſequitur quartum abſurdum, quandoquidem licet vnitates formales humanitatum Petri v. g. & Pauli præcedant indiuiduales, ſecundum ſe conſideratæ, tamen non præcedunt, vt diſtinctæ, quia vt dixi non diſtinguuntur abinuicem intrinſecè, & ex proprijs principijs eſſentialibus, ſed extrinſecè dumtaxat, & concomitanter per coniunctionem ad differentias indiuiduales; & ideò nunquam ſequitur naturam prius eſſe in ſe diuiſam, quam per indiuiduales differentias, vbi tamen notandum eſt naturam ſecundum vnitatem formalem non dici propriè diuidi, ſed potius ſecundum vnitatem vniuerſalem, quia vt ſic concipitur per modum totius vniuerſalis in partes eiuſdem rationis diuiſibilis, vnde ſecundum vnitatem formalem dicitur potius contrahi, & determinari, quia vt ſic non habet rationem totius, ſed potius partis potentialis ad plura numero conſtituenda diſiunctim indifferentis; & natura communis ſecundum hanc vnitatem adhuc in iſto ſenſu dici debet diuidi immediatè per differentiam, quatenus per ipſam contrahitur, & determinatur ad incommunicabiliter exiſtendum. Nec tandem ſequitur vltimum abſurdum, quia prædicata priora ſunt communia per indifferentiam, & ideò nequeunt eſſe rationes diſtinguendi vnum indiuiduum ab alio ſed potius aſſimilandi: nec refert quod ſinguli illi gradus habeant ſuas vnitates formales, quia vt dixi vnitates illæ non ſunt abinuicẽ diſtinctæ formaliter, & eſſentialiter, ſed tantum materialiter, & entitatiuè.

Septimò arguit multipliciter Paſqual. tom. 2. Metaph. diſp. 15. ſect. 2. indiuiduatio eſt extra naturam ſecundum ſe conſideratam, itaut indiuiduatio Petri ſit extra naturam, quæ eſt in Petro, & indiuiduatio Pauli extra naturam, quæ eſt in Paulo, ergo non poteſt ponere multitudinem in ipſa natura, quia nihil ponit multitudinem in eo, cui eſt extrinſecum, & conſequenter cum non ſit in indiuiduis alia multitudo, niſi quę prouenit ab eſſe indiuiduali, non tollet hæc diuiſio vnitatem, quæ ex ſe conuenit naturæ, etiamſi natura in pluribus ponatur, ſed adhuc remanebit vna in omnibus ſua vnitate formali. Conf. natura in indiuiduis eſt omnino eadem in ſe, ac ſit præciſa indiuiduatione, & ſolum dicit eſſe indiuiduale ſuper additum, ſed hoc eſſe indiuiduale tantum ponit diuiſionem naturæ materialem non verò immutat eſſe intrinſecum naturæ; igitur natura cum hoc eſſe indiuiduali retinet ſuam vnitatem formalem communitatis prorſus vnam in omnibus. Demum, vel natura eſt vna, & eadem in omnibus indiuiduis ſecluſis ſingularitatibus, & ſibi correſpondet vna ſola adæquata vnitas in omnibus, vel non; ſi primum, habetur intentum; ſi ſecundum, ergo erit diuiſa ante ſingularitates, nec prima eius diuiſio erit per differentias, imò opus non erit ſuperaddere ſingularitatẽ, quia per ipſas naturas ſufficienter indiuidua diſtinguerentur; alia argumenta loc. cit. congerit Paſqualig. quæ tamen omnia ad hæc tria reducuntur.

182 Reſp. vt ſæpè dictum eſt, non eſſe confundendam vnitatem eſſentialem, & metaphyſicam naturæ cum vnitate phyſica, & entitatiua, illa namque reſpicit eſſentiam, vt ſic, ſiue exiſtat, ſiue non; hæc verò reſpicit eſſentiam, vt inuolutam cum exiſtentia; indiuiduatio igitur vtique non ponit in natura multitudinem eſſentialem, quia eſt extra eius eſſentiam, & ideò in indiuiduis adhuc eam retinet, cum non importet, niſi connexionem prædicatorum eſſentialium, in quibus indiuidua non diſtinguuntur, benè tamen ponit multitudinem entitatiuam, cum hæcceitati ſit realiter identificata natura, atque ideò ad eius plurificationem debet quoque natura realiter, ac entitatiuè plurificari, quo etiam pacto plurificatur vnitas identificata cum natura; nec benè ex vnitate eſſentiali, & metaphyſica naturæ deducitur vnitas phyſica, & entitatiua eiuſdem in pluribus indiuiduis, quia talis vnitas naturæ in creatis dari nequit in pluribus indiuiduis, cum videamus naturam perſeuerare in vno ſingulari, alio intereunte, & ideò natura in creatis nequit dici à parte rei vna in pluribus, niſi per indifferentiam. Ad Conf. pariter dicitur probare ſolum, quod hæcceitates non immutant vnitatem eſſentialem naturæ, quæ conſiſtit in connexione prædicatorum, & competit eſſentiæ, quatenus abſtrahit ab exiſtentia, quia illi conuenit ſiue exiſtat, ſiue non; non tamen probat, quin ponant multitudinem realem, ac entitatiuam in ipſa, cum realiter ipſi identificentur, vnde & opus eſt ſic multiplicari naturam ad multiplicationem illarum, & cum ipſa natura multiplicari eodem modo formalem vnitatem nimirum entitatiuè, & realiter, non verò formaliter, & eſſentialiter. Ad vltim. ſecluſis ſingularitatibus eſt vna natura in omnibus vnitate eſſentiali, & per indifferentiam, & adiunctis ſingularitatibus hæc vtique intrinſecè non variatur, & formaliter, variatur tamen realiter, & extrinſecè, quia multiplicatur extrinſecè ad multiplicationem ſingularitatum cum quibus identificatur realiter, atque ideò ante aduentum differentiarum neque diuiſa intelligitur natura, neque ſuperfluunt hæcceitates, ſed ſunt neceſſariæ ad diſtinguendam vnam naturam ab alia, ſeu vnum indiuiduum ab alio indiuiduo materialiter, ac entitatiuè; ſed pro huius difficultatis exactiori intelligentia vide dicta quæſt. 5. n. 125. vbi art. 2. ſoluta ſunt alia argumenta facientia contra tertiam hanc concluſionem poſitam art. præced.

183 Poſtremò contra 4. concluſionem nullam habent Nominales, & Heruæiſtæ ſolidam rationem, qua probent vnitatem formalem, quam habet natura in indiuiduis, importare ſolam ſimilitudinem, & conformitatem indiuiduorum adinuicem; id tamen nititur Auerſa probare primò ratione, quia talis ſimilitudinem, & conformitatem indiuiduorum adinuicem; id tamen nititur Auerſa probare primò ratione, quia talis ſimilitudo datur à parte rei inter Petrum, & Paulum, quia vterq. dicitur homo, vterq. animal &c. cum ergo à parte rei ratione talis ſimilitudinis, hæc prædicata ſint ipſis communia, meritò appellari poteſt vnitas formalis naturæ, quia ipſius ope dicuntur reſconuenire, ideſt quaſi in vnum venire, ideſt in vnam proportionem, & ſimilitudinem. Conf. auctoritate Ariſt. qui 5. Met. c. 5. huiuſmodi relationem æquiparantiæ vocat nomine vnitatis, inquit enim, *eadem ſunt quorum ſubſtantia vna, ſimilia quorum qualitas, vna æqualia quorum quantitas vna*; ergo ſimilitudo, & conformitas plurium indiuiduorum ſub eadem ſpecie rectè dicitur formalis vnitas naturæ, & talis vnitas rectè per talem conformitatem explicatur.

Reſp. in primis ex doctrina ipſorum ſimilitudinem non dicere vnitatem, ſed potius in terminis inuoluere diſtinctionem eorum, quæ ſunt ſimilia, & quamuis per ſimilitudinem, & proportionem dicantur plura conuenire, ideſt quaſi in vnum venire, tamen non ſemper talis ſimilitudo ducit nos in vnitatem vniuocationis, ſed interdum ſolius proportionis, & analogiæ, vt ipſi fatentur; & ideò vnitas formalis naturæ, in qua fundatur præſertim vniuocatio ſpeciei athomæ, non benè explicatur per puram vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis, niſi præcedat vnitas indifferentiæ, ſuper quam fundetur eſſentialis conuenientia plurium indiuiduorum ſub eadem ſpecie. Ad Conf. ex Ariſt. iam ſupra num. 45. & 142. oſtendi locum illum de relationibus æquiparantiæ eſſe pro nobis, nam ait Philoſophus huiuſmodi relatiua dici ſecundum vnum, & fundari tales relationes ſupra vnitatem ſubſtantiæ, vel quantitatis, vel qualitatis, vnde non ipſam ſimilitudinem, aut æqualitatem vocat vnitatem Ariſt. ſed fundamentum proximum ipſorum.

QVÆSTIO VIII.

Quid ſit vnitas præciſionis, & in quo ſtatu natura conueniat.

184 VNitas præciſionis dicitur eſſe illa, ſecundùm quam natura abſtrahit ab indiuiduatione quacunque ſub qua abſtractione dicitur communis poſitiuè, & poſitiuè indeterminata ad plura, quæ etiam dici ſolet indeterminatio contraria, quatenus poſitiuè contrariatur determinationi actuali per differentiam, & eam penitus excludit, ſi enim aliquam admitteret, non diceretur æquè ab omnibus

nibus præciſa; itaq; vnitas præciſionis, de qua hic eſt ſermo coincidit prorſus cum vnitate indeterminationis poſitiuæ, quam explicui ſupra qu.4.art.1.num.72.& 73. Cum igitur conſtet ex hactenus dictis naturam exiſtentem in rebus ratione ſui vnitatem quandam habere formalem, eo quia nec in ſe, nec in indiuiduis eſt per eſſentialia principia diuiſa, & hanc eſſe minorem vnitate numerali, eò quia compatitur aptitudinem ad eſſendum in multis diſiunctim, & communitatem quandam habet negatiuam ſibi intrinſecam. Et cum etiam conſtet ex dictis diſp.4 log.qu. 5. & 2. naturam habentem talem eſſe abſtractum ab indiuiduis, ſeu indeterminatum indeterminatione poſitiua eſſe aut vniuerſalem actu, aut ſaltim fundamentum proximum vniuerſalitatis, propterea quod ipſa ſic manens eſt in potentia proxima, vt de quolibet ſuppoſito dicatur prædicatione dicente, hoc eſt hoc, vt docet Doctor 2.d.3.q.5. in præſenti priuſquam declaremus q.ſeq. vnitatem vniuerſalem naturæ, examinandum eſt, an natura communis talem vnitatem præciſionis, ſeu indeterminationis poſitiuæ ſibi vendicet ante quamcumque intellectus operationem, vel ſolum in ſtatu exiſtentiæ obiectiuæ.

Prima opinio affirmat hanc vnionem eſſe realem, & conuenire naturæ in ſtatu reali, quod tamen non omnes eodem modo explicant, Fonſeca 5.Met.cap.28.q.3. ſect.4. dicit hanc vnitatem conuenire naturæ in ſtatu eſſentiæ, & ſecundum ſe conſideratæ, vt præcedit natura omnes differentias indiuiduales, qui ſtatus dicitur anteceſſionis reſpectu contractionis per differentias; & quia talis anteceſſio, & prioritas naturæ ad differentias eſt realis, ideò vult talem vnitatem præciſionis eſſe realem, & naturæ conuenire in ſtatu reali; addit tamen hanc vnitatem eſſe ſeparabilem à natura, quia conuenit naturæ ſecundum ſe, ideſt abſolutè ſumptæ, vt non deſcendit ad indiuidua, nam dum contrahitur ad inferiora, ſtatus anteceſſionis amittitur, & conſequenter vnitas, quæ ipſam comitabatur in tali ſtatu. Amicus tract.4.log.quæſt.4 dub.2. art.2. loquit, quod poſita diſtinctione graduum à parte rei (vt ipſe tenet cum Scotiſtis) vnitas præciſionis poteſt conuenire naturæ ante quamcumque operationem intellectus, nedum in ſtatu eſſentiæ, & anteceſſionis (vt volebat Fonſec. ſed etiam in ſtatu exiſtentiæ, & contractionis licet non reduplicatiuè, & ratio eſt, quia præciſio, vel eſt idem, quod diſtinctio, vel ſaltim in diſtinctione fundatur, ſi ergo etiam in ſtatu exiſtentiæ, & contractionis, adhuc natura diſtinguitur formaliter à parte rei ab indiuiduatione, ratione talis diſtinctionis poteſt dici natura præciſa a differentia contrahente, non quidem præciſa realiter, & ſeparata, ſed formaliter, quatenus non includit eam in ſuo conceptu formali; poteſt ergo in hoc ſenſu etiam in ſtatu exiſtentiæ gaudere natura vnitate præciſionis, quia ſub tali præciſione non conueniunt naturæ prædicata poſitiua, niſi ſint eſſentialia, vel ex eſſentia neceſſariò profluentia, coniunctio autem cum hæcceitatibus non eſt naturæ eſſentialis, neque ex eſſentia profluens, quia poteſt carere vtraque.

185 Trombeta tandem eandem ſuſtinens opinionem aliter declarat in quo ſenſu natura ſecundum aliquod eſſe reale exiſtens extra animam verè talem vnitatem præciſionis poſſit obtinere, pro quo duas præmittit propoſitiones 7.Metaph.q.8.artic.2. concluſ.2. prima eſt, quod aliquid habet eſſe duobus modis, vno modo extra intellectum omnino, alio modo in intellectu, in intellectu autem duobus modis, vno modo ſubiectiuè, alio modo obiectiuè; ſubiectiuè ſicut actus intelligendi, habitus, ſpecies intelligibilis; obiectiuè autem adhuc duobus modis: vno modo habitualiter, & primò, alio modo actualiter, & ſecundariò; primo modo ſicut obiectum in ſpecie, quæ non actualiter mouet intellectum, ſed eſt in potentia proxima ad mouendum, ſecundo modo quando ipſa ſpecies actu mouet intellectum, obiectum in ſpecie dicitur habere eſſe actualiter in intellectu obiectiuè; ſed iſte ſecundus modus adhuc ſubdiuiditur, quoniam aliquid habet eſſe obiectiuum actualiter in intellectu ante actum intelligendi ſaltim ordine naturæ; aliquid habet eſſe poſt actum intelligendi accipiens eſſe per ipſum, aut per actum comparatiuum intellectus; primo modo natura vniuerſalis in actu indeterminata poſitiuè habet eſſe in intellectu per ſpeciem repræſentantem ipſam; ſecundo modo ſecundæ intentiones ſic habent eſſe in intellectu, quæ intentiones ſecundæ cauſantur per actum collatiuum intellectus, & tamdiu manent in intellectu, quamdiu manet actus intelligendi. Secunda propoſitio, quam accipit, eſt quod Ariſtot. diſtinguens ens in anima contra ens extra animam, non accipiens in anima ſubiectiuè, neque etiam in anima obiectiuè, ſiue habitualiter, ſiue actualiter ante actum intelligendi, quia ſpecies intelligibilis, habitus, & actus intelligendi ſunt entia in anima ſubiectiuè, & adhuc ſunt entia extra animam, quia ſunt veræ, & reales qualitates: item genera, & ſpecies ſecundum ipſum; ſi pro prima intentione ſumantur, ſunt in anima obiectiuè, & adhuc ſunt entia extra animam, quia ſunt per ſe in genere. Ex quo ſequitur, quod ens in anima diſtinctum contra ens extra animam eſt præciſè ens obiectiuè in anima actualiter poſt actum intelligendi, vel accipiens eſſe per aliquem actum collatiuum intellectus. Ex hoc tandem probat ſuam concluſionem, quia ſiue capiatur natura, vt habet eſſe obiectiuum in anima habitualiter, ſiue actualiter ante actum intelligendi, natura iſto modo accepta eſt ens ex natura rei, ergo ſibi correſpondet aliqua vnitas ex natura rei, quia cuicunque enti correſpondet ſua propria vnitas, & talis eſſe nequit, niſi vnitas præciſionis, & poſitiuæ indeterminationis, ita diſcurrit Trombet. loc. cit.

186 Oppoſita ſententia communis inter Scotiſtas, & Thomiſtas aſſerit, quod naturæ exiſtenti extra animam nulla alia vnitas conuenit, niſi formalis, cum communitate reali negatiua præſertim ſecundum Scotiſtas, cœterum vnitas præciſionis ab indiuiduis, ſeu indeterminationis poſitiuæ non conuenit naturæ, niſi dum per intellectum abſtracta eſt ab indiuiduis, & per abſtractionem redditur indeterminata poſitiuè ad illa; & hanc expreſsè docet Doct. loc. ſæpè cit. 2.d.3.q.1. nam ibi ſolam vnitatem formalem, & cõmunitatem negatiuam tribuit naturæ extra animam, cetera verò in anima ſunt quia vnitas præciſionis, vt dictum eſt ab initio quæſtionis, coincidit cum vnitate indeterminationis poſitiuæ, ſecundum quam natura conſtituitur in potentia proxima, vt poſſit de pluribus prædicari prædicatione dicente, hoc eſt hoc, ſed hæc vnitas non competit naturæ extra intellectum, vt Doct. notat § *ſed contra*, lit. H. his verbis, *nihil enim ſecundum quamlibet vnitatem in re eſt tale, quod ſecundum ipſam vnitatem præciſam ſit in potentia proxima, vt dicatur de quolibet ſuppoſito*, &c. nota illa duo verba *vnitatem præciſam*, ideſt vnitatem præciſionis, quam ait non cõuenire naturæ in re, & extra intellectum. Rurſus vnitatem abſtractionis non eſſe vnitatẽ realem expreſsè docet in eadem q. § *contra iſtud*, in quinto argumento pro vnitate reali, quæ ſit minor numerali, ibi enim aſſumens vnius actionis ſenſus eſſe vnum obiectum ſecũdum aliquam vnitatem realem, ſubdit ſub lit. D. quod ſi ratio illa aſſumeret primum obiectum ſenſus debere eſſe vnum vnitate reali, non probaret ſicut præcedens, quia poſſet poni aliquod obiectum primum, vt eſt adæquatum potentiæ, eſſe aliquod commune abſtractum ab omnibus obiectis particularibus, idem que non habere vnitatem realem, ſed ſolam vnitatem communitatis & abſtractionis; non ergo hanc vnitatem putauit eſſe realem in natura.

187 Sed quamuis hæc ſententia communis ſit Scotiſtis, & Thomiſtis non tamen probatur ab eis ex eiſdem principijs, Thomiſtæ ſiquidem probare ſolent ex identitate omnimoda à parte rei reperta naturæ cum differentia contrahente, quia vbi non eſt diſtinctio, non eſt negatio coniunctionis duorum, ſed inter grados naturæ, & indiuiduationis nulla eſt diſtinctio à parte rei; ergo neq; negatio coniunctionis, in qua fundatur vnitas præciſionis, quæ conſiſtit in negatione diuiſionis naturæ per differentias contrahentes. Sed hæc probatio falſo nititur fundamento, nam ſupra probatum eſt inter gradus prædicamentales dari diſtinctionem ex natura rei formalem, & præſertim inter naturam, & differentiam contrahentem, vndè potius ex oppoſito fundamento oppoſita concluſio deduci poſſet, ſicuti deducebat Amic. loc. cit. Tum quia aſſertores oppoſitæ ſententiæ dicerent vnitatem præciſionis non fundari in negatione qualiſcunq; coniunctionis naturæ cum differentia indiuiduali, ſed præciſè in negatione coniunctionis per formalem identitatem, cum qua ſtare poteſt coniunctio per realem identitatem, atque ideo etiam à parte rei, & ſub ſtatu contractionis poſſe conuenire naturæ eiuſmodi vnitatem, licèt non reduplicatiuè ſub tali ſtatu.

Secundò probat Suarez diſp.6.Metaph.ſec.3.num.5. ex nomine, & ratione illius vnitatis, quam dicunt præciſionis; ſi ergo præciſio non eſt in re, neque conuenit naturæ ſecundum ſe, ſed per intellectum tantùm neque etiam vnitas conuenire poteſt naturæ ſecundum ſe, ſecludendo intellectum. Imo hoc ipſo, quod dicitur *ſecundum ſe*, inuoluitur operatio intellectus, quia natura non præſcinditur, aut ſeparatur ab omnibus differentijs indiuidualibus, niſi opere intellectus, vndè quicquid conuenit naturæ *ſecundum ſe*, ſumptæ propriè, & peculiariter ratione illius conditionis, ſeu ſtatus, qui explicatur per illam particulam *ſecundum ſe*, conuenit illi per intellectum, huiuſmodi autem eſt prædicta vnitas, ergo &c. Sed hæc quoq; ratio eneruatur, vt præcedens, admiſſa cum Scotiſtis diſtinctione formali naturæ ab hæcceitate citra quodcunque opus intellectus, tunc enim diceretur dari præciſionem in re, & non tantum per intellectum, à quacunque indiuiduali differentia; quamuis enim à parte rei ſit cum Petreitate v.g. coniuncta, adhuc tamen dicitur ex natura rei ab ea præſcindere, quatenus ita eam excludit à ſua formali ratione, ſicut aliam quamcunque cum qua non eſt realiter coniuncta. Et ad Conf. diceretur iuxta doctrinam datam ſupra num.85.& 162. ly *ſecundum ſe*, non debere accipi negatiuè pro eo, quod ſolitariè, & non cum alijs, quo pacto importat perſeitatem tertij modi dicendi per ſe, ſed accipi debet poſitiuè, vt ſignificat neceſſariam connexionem prædicati cum ſubiecto, tanquam de eius eſſentia exiſtentis, & ab illo intrinſecè manantis, quo pacto importat perſeitatem primi, & ſecundi modi dicendi per ſe.

188 Tertiò probat idem Suarez cit. numer.3. quia ſi dicatur hanc vnitatem conuenire naturæ, non quidem in ſtatu exiſtentiæ, ſed eſſentiæ poſſibilis (nam ſtatus eſſentiæ ſolet interdum ſumi pro ſtatu poſſibilitatis, vt conſtat ex dictis diſput.8.) hoc non videtur intelligibile, quia eſſe eſſentiæ non poteſt concipi, vt reale, niſi ſaltim aptitudine per ordinem ad exiſtentiam; ergo ſi hæc vnitas non poteſt conuenire eſſentiæ, vt exiſtenti, neque conuenit illi, vt aptæ ad exiſtendum, quia ſicut non exiſtit, vt indiuidua, ita neque eſt apta ad exiſtendum, niſi vt indiuidua; ergo nullo modo illi realiter conuenit. Conf. quia nullum prædicatum eſſentiale conuenit naturæ, quod nequeat indiuiduis conuenire per ſecundam regulam antepraedicamentalem, ſed natura cum hac vnitate nequit ad indiuidua deſcendere ſine implicatione; ergo realiter, & eſſentialiter naturæ non conuenit. Sed neque hæc ratio cum ſua conf. conuincit, quia ad hanc benè occurrit Amic.

Digitized by Google

Amic. cit. ab æterno tam naturam, quam hæcceitatem habere conceptum realem, non tamen inter illa ab æterno eſſe vnionem actualem, quia hæc non neceſſariò conuenit, ſed eſſe poſſibilem vnionem inter illa, atque adeò poſſe conſtitui indiuiduam ſecundum conceptum eſſentiæ, quomodo natura non dicitur contracta, ſed poſſe contrahi, & hac ratione indiuidua dicuntur ab æterno poſſibilia, quia ab æterno natura, & hæcceitas habent poſſibilitatem vnionis, quam doctrinam approbaui ſupra in hac diſp. num. 75. Ad Conf. occurri poteſt ea dictis ſupra num. 98. in ſimili de communitate naturæ negatiua, vbi explicatum eſt, quo pacto prædicata quædam eſſentialia naturæ conuenire poſſint etiam à parte rei, & non indiuiduis.

Quartò fortius probari poteſt, excludendo omnes ſolutiones quæ dari poſſent admiſſa formali diſtinctione inter naturam, & hęcceitatem, quia etiamſi in opinione Scoti ita diſtinguantur, non tamen diſtinguuntur realiter; ergo a parte rei nequit obtinere natura vnitatem præciſionis ab hæcceitate etiam admiſſa formali diſtinctione inter ipſas, probatur conſequentia, quia identitas realis adhuc ſufficiens eſt ad impediendam hanc præciſionem, cum enim præciſio ſit negatio quædam, & hæc ſit malignantis naturæ, debet diſtributiue negare quamcunque coniunctionem naturæ cum differentia, nedùm per identitatem formalem, ſed etiam per realem. Amicus loc. cit. eſtò fateatur hoc argumentum difficulter ſolui, reſpondet tamen hic non conſiderari, quæ conueniunt rebus, vt habent identitatem realem, ſed vt habent diſtinctionem formalem præſcindendo ab identitate, vel diſtinctione reali, atque ita dicimus naturam in ſtatu eſſentiæ, ſeu ſolitudinis, vt eſt diſtincta à differentijs, habere vnitatem pręciſionis, quatenus, vt ſic, non habet coniunctionem cum eis; quod neceſſariò ait quoque concedendum eſſe in ſententia concedente vnitatem præciſionis naturæ ſolum ea vi intellectus, nam ſicut cognitio non tollit ab obiecto identitatem realem, ita neque tollit contractionem, quam habet à parte rei, & tamen cum illa contractione ſtare poteſt præciſio per intellectum, quia cum identitate a parte rei ſtare poteſt diſtinctio rationis. Contrà, quia vnitas præciſionis in hoc differt ab vnitate formali, quod hæc vtique competit naturæ ſecundum ſe conſideratæ, vt ly *ſecundum ſe*, dicit perſeitatem primi, & ſecundi modi, & ideò poteſt quoque conuenire naturæ in ſtatu exiſtentiæ, præſertim, vt diſtinguitur formaliter a differentia, quia ſub tali diſtinctione includit ſolum, quæ ei conueniunt in primo, & ſecundo modo; verùm vnitas præciſionis conuenit illi *ſecundum ſe*, vt dicit perſeitatem tertij modi, & ſtatum ſolitudinis, vt etiam fatetur Amic. loc. cit. ſed ſtatus ſolitudinis dicit denudationem naturæ ab omni prorſus differentia, & ſeiunctionem ab ea nedùm per negationem identitatis formalis, ſed etiam realis, ergo reſponſio allata non ſufficit.

189 Conſ. quia natura ſub vnitate præciſionis habet indeterminationem poſitiuam, & contrariam determinationi ſingularitatis, ſecundum quam natura non ſolùm non eſt determinata per ſingularitatem, verum etiam habet eſſe abſtractum ab omni ſingularitate, ſecundum quod indifferenter ſe habet ad quodcunque ſingulare, & omnia æquè reſpicit, vt docet Scot. loc. cit. dicitur autem hæc determinatio poſitiua, & contraria, quia non dicit negationem quomodocunque ſingularitatis, cum hanc negationem habeat etiam natura ſecundum ſe, vt formaliter ab hæcceitate ſecernitur, ſed dicit tali modo negationem coniunctionis cum ſingularitate, vt neget omnimodam coniunctionem, adeout illi repugnet ſine deſtructione illius ſtatus habere aliquo modo ſingularitatem coniunctam. Confirmatur adhuc, quia natura ſub vnitate præciſionis nedum dicitur non hæc, ſed poſitiuè communis, & ad plura indifferens ſaltem aptitudine, ſed merito diſtinctionis formalis ſolum dici poteſt non de ſe hęc, non de ſe ſingularis, ergo diſtinctio eius formalis ab hæcceitate non ſufficit, vt à parte rei dicatur habere vnitatem præciſionis. Inſtantiam verò, quam facit Amicus, nos quoque eius ſolutionem acceptare debere, quia cognitio abſtractiua naturæ à differentijs non tollit identitatem naturę cum illis à parte rei, & ideò ſicut identitas realis naturæ à parte rei cum differentia non impedit præciſionem per intellectum, ita neque impediet præciſionem factam ex vi diſtinctionis formalis, quia cum identitate reali tam benè ſtat diſtinctio formalis, quam diſtinctio rationis, fateor vrgere, nihilominus adhuc retundi poteſt oſtendendo diſparitatem, quia ea vi diſtinctionis formalis poteſt fieri abſtractio naturæ à differentia ſolùm præciſiua, non diuiſiua, quia in virtute talis diſtinctionis ſolùm intelligitur non eſſe de ſe hanc, ſed quando intellectus concipit naturam ſub vnitate præciſionis, vt eam faciat vniuerſalem, non ſolùm facit abſtractionem præciſiuam intelligendo nempe naturam non intellecta ſingularitate, ſed etiam diuiſiuam, quia intelligit eam ſine ſingularitate, immò ſub oppoſito ſingularitatis nempe ſub communitate, & indifferentia poſitiua, vnde apud intellectum illa natura perindè ſe habet, ac ſi à parte rei eſſet omni indiuiduatione expoliata.

Dices, ergo iſta præciſio naturæ a differentia facta per intellectum potius erit diuiſio, quam præciſio, & ſic intellectus falletur per talem intellectionem, quia non ſolum ſic intelligendo intelligit rem ac ſit à parte rei, ſed etiam ſub oppoſito, quia à parte rei eſt cum ſingularitate, & intellectus nedum eam intelligit ſine ſingularitate, ſed cum communitate poſitiua ei oppoſita. Reſpond. hunc modum Aduerſarijs quoque eſſe diſſoluendum, quia & ipſi concedunt poſſe naturam concipi ſub vniuerſalitate, quę repugnat ſingularitati, quam habet à parte rei; dicendum itaque cum Scoto 2. d. 3. q. 1. & 7. ab initio, quod licèt hæc conceptio naturę ſub communitate poſitiua habeat potius modum diuiſionis, & ſeparationis intentionalis, quam pręciſionis, & ſimplicis abſtractionis, attamen adhuc ſit ſine fallacia, ac deceptione, primò quia habet fundamentum in re, & reperit non repugnantiam in natura, imò aptitudinem à parte rei ad ſic concipi, nam eſtò ſit à parte rei ſingularis, hæc tamen non eſt de eius eſſentia nec in primo, nec in ſecundo modo, immo de ſe eſt communis, & indifferens; deindè quia quando intellectus dicit naturam eſſe vniuerſalem, & poſitiuè communem, hoc non affirmat de natura ſecundum eſſe reale, quod habet à parte rei, ſed ſecundum eſſe intentionale, quod habet in intellectu. Dices, quomodo ergo ſtat vnitas communis illius axiomatis ex 2. Phyſ. 18. deſumpti, quod abſtrahentium non eſt mendacium, quod paſſim interpretantur de abſtractione pręciſiua, non diuiſiua, quia hęc, inquiunt, contingere nequit ſine mendacio? Reſp. hoc eſſe intelligendum de prędicatis, quę conueniunt rei in primo, vel ſecundo modo dicendi per ſe, quamuis enim poſſimus v.g. concipere hominem non concepta riſibilitate ſine vlla falſitate, nequaquam tamen poſſumus ipſum concipere ſine riſibilitate, vel ſub oppoſito riſibilitatis abſque pręiudicio eſſentiæ hominis; non autem intelligi debet de prędicatis merè accidentalibus etiamſi à parte rei inſeparabilibus, quia vt aiebat Porphirius cap. de accidente, quamuis nigredo ſit a coruo inſeparabilis, vel Æthiope à parte rei, adhuc tamen, quia hoc eſt accidens commune, nedum poteſt coruus, vel Æthiops intelligi pręciſiuè non intellecta nigredine, ſed etiam abſque vlla falſitate, ac pręiudicio eſſentię eius intelligi poteſt ſine nigredine diuiſiuè, immò ſub oppoſito illius nempe ſub albedine, quia hoc prędicatum non eſt de eius eſſentia nec in primo, nec in ſecundo modo, ſic igitur in oppoſito, quamuis natura à parte rei ſit realiter coniuncta cum ſingularitate, quia tamen hęc non eſt de eſſentia naturę nec in primo, nec in ſecundo modo, ſed merè accidit naturę, ideò natura abſque vlla falſitate poteſt concipi ſine ea etiam diuiſiuè, imò ſub oppoſito illius.

190 Quintò, Vlterius probari poteſt excludendo ſingulos modos, quibus conantur Aduerſarij oppoſitum noſtrę concluſionis defendere; & quidem quod aiebat Amicus poſſe vnitatem pręciſionis conuenire naturę à parte rei merito diſtinctionis formalis eius ab hęcceitate ſatis impugnatum manet ex proximè dictis, quia ea vi diſtinctionis formalis natura ſolùm dicitur non de ſe hęc, nec de ſe ſingularis, cum quo ſtat quod aliundè, & ab extrinſeco ſit ſingularis, ſed ex vi vnitatis pręciſionis dicitur poſitiuè communis, quę communitas petit, vt ſub tali conceptu natura nec ab intrinſeco, nec ab extrinſeco ſit ſingularis, ſed omnem prorſus ſingularitatem excludat, & omni modo; ergo in ſtatu exiſtentiæ talis vnitas præciſionis nequit conuenire naturæ. Sed quod neque poſſit conuenire naturæ in ſtatu eſſentiæ, vt volebat Fonſ. probatur, quia vel per ſtatum illum prioritatis, & anteceſſionis naturæ ad contractionem factam per differentias, intelligis ſolam prioritatem naturæ, quatenus hæc præſupponitur illis, vel antecedentiam durationis in æternitate, in qua erat præcisè ſub ſtatu poſſibilitatis; ſed prioritas naturæ non ſufficit, quia hæc non dicit prioritatem temporis, in qua ſit natura, & non ſit contracta, ſed dicit ſolùm independentiam eſſentiæ à differentijs, non enim attenditur quoad durationem exiſtentiæ, ſed quoad independentiam vnius ab alio, ſiue ſit per cauſalitatem vnius ab alio, ſiue per ſimplicem præſuppoſitionem, vndè explicari non poteſt per hoc, quod ſit prius in aliquo ſigno, in quo non ſit poſterius, ſed tantùm per hoc, quod prius poteſt intelligi in aliquo ſigno, in quo non intelligatur poſterius, vt dictum eſt diſp. 9. Log. quæſt. 2. art. 1. ſed ad vnitatem præciſionis requiritur, vt natura præcedat duratione ſuam contractionem, quia negatio, & forma in eodem inſtanti durationis eſſe non poſſunt in eodem ſubiecto, etiamſi inſtans durationis diuidatur in diuerſa inſtantia naturæ, vt dictum eſt diſp. 4. Phyſ. qu. 2. Sed neque etiam ad hoc ſufficit prioritas æternitatis ad tempus, in qua erat natura præcisè ſub ſtatu poſſibilitatis, nam eodem modo diſtinguitur humanitas poſſibilis à Petro poſſibilis, ſicut humanitas exiſtens a Petro exiſtenti, non enim alia res ſit exiſtens, vt dictum eſt diſp. præced. niſi illamet, quę erat poſſibilis, ergo ſuo modo proportionato ita repugnat vnitas pręciſionis naturę in ſtatu poſſibilitatis, ſicut in ſtatu exiſtentię, quia vt notat Lichet. 2. d. 3. quęſt. 1. §. *Reſpondeo*, ità ſuo modo identificatur natura poſſibilis cum hęcceitate poſſibili, ſicut natura exiſtens cum hęcceitate exiſtenti. Tum quia quando etiam nolimus dicere naturam eſſe in ęternitate contractam, ſed tantùm poſſe contrahi à differentia indiuiduali, & hac ratione indiuidua dici ab ęterno poſſibilia, vt ſuprà dictum eſt num. 138. ſoluendo rationem Suarez; adhuc tamen in illo ſtatu non eſt libera a differentijs contrahentibus, ſicut in ſtatu exiſtentię obiectiuę, quia illas concernit ſaltem in aptitudine; ea qua argumentatione colligitur hanc vnitatem pręciſionis non poſſe eſſe realem in natura, quia nec in ſtatu actualitatis, nec in ſtatu poſſibilitatis benè illi accommodatur, ſed tantùm in ſtatu exiſtentię obiectiuę.

191 Poſtremò probatur refellendo quoque modum dicendi Tromb. cit. num. 135. quia ex conceſſis ab ipſo vnitas pręciſionis, ſeu abſtractionis non conuenit naturę prout ipſa exiſtit a parte rei, ſed tantum quatenus per intellectum agentem, vel poſſibilem ipſa recipit illud eſſe abſtractum ab indiuiduis, & hoc aut in ſpecie intelligibili vniuerſalis, quatenus accipit illud eſſe repręſentatum vniuerſale, &

ſecluſum

Digitized by Google

ſecluſum ab omni differentia indiuiduali, aut in notitia ipſa naturæ communis, quatenus accipit illud eſſe expreſſatum vniuerſalem, & ſecluſum ab omni differentia indiuiduali; ſed natura communis, vt ſic, aut repræſentata vniuerſaliter, aut expreſſata vniuerſaliter nullum habet eſſe reale realis exiſtentiæ, aut eſſentiæ, ſed ſolùm eſſe extrinſecę denominationis, quod eſt eſſe ſecundum quid, & rationis, vt docet Doctor 1. d. 3. q. 6. §. *Dicitur quod terminus actionis intellectus agentis* &c. & cum eo Lichet. Bargius, & alij Interpretes ibidem; ergo vnitas præciſionis, quę competit naturæ, vt ſic, non poteſt eſſe vnitas realis, & competens naturæ habenti eſſe extrà animam. Confirm. quia natura non abſtrahit ab indiuiduatione, niſi per opus intellectus agentis, vel poſſibilis, vt admittit ipſe Tromb. ergo ab intellectu habet, quod ſit vna vnitate iſta præciſionis, & ſic non illam ſibi vendicat, quatenus eſt extrà animam. Confirm. adhuc, quia natura, quatenus abſtracta, nullum eſſe habet extrà animam, quia extrà non eſt abſtracta; igitur vnitas iſta præciſionis, quæ illi conuenit, vt abſtracta eſt, nequit ſibi accomodari extrà animam.

Reſp. pro Tromb. hoc argumentum conuincere ſolùm naturam abſtractam non habere omninò eſſe extrà animam, & reale ſubiectiuum, non autem quod non habeat eſſe reale obiectiuum in anima, ac etiam extrà animam, prout ly *extra animam* opponitur enti rationis. Sed contrà, quia eſſe obiectiuum rerum non eſt aliquod verum eſſe reale, quod ſit formale eſſe ipſarum, quaſi de nouo productum in anima, vt ipſe ſupponit, ſed aut eſſe extrinſecæ denominationis, quod res extrà habent ex eo, quod ſpecies intelligibilis, aut notitia producta ad ipſas habet habitudinem quandam, aut eſſe ſpeciei intelligibilis, vel notitiæ, in quibus ipſæ res repręſentantur, & exprimuntur, vndè nullo modo ſaluari poteſt naturam, quatenus habet eſſe abſtractum formaliter habere eſſe reale. Tum quia non eſt neceſſe, quod ſi natura, quę animæ objicitur, realis eſt, & reale eſſe habet extrà animam, modus pariter, & conditio, quo nobis objicitur, realis ſit, & extrà animam, ſed ope ipſius animę conſurgere poteſt, vt conſtat ex ipſo nomine abſtractionis, & præciſionis.

Diluuntur obiecta.

192 PRimò. Contra prædicta objicies pro Fonſec. natura communis præcedit ſaltim natura indiuidualem differentiam; ergo in illo priori erit natura non adhuc exiſtente differentia, aut ſaltim non intellecta exiſtere, & ſic in illo priori habebit vnitatem pręciſionis ab omni differentia. Confirm. quia ſi natura à parte rei exiſteret ſine contractione ad indiuidua hanc vnitatem haberet; ergo cum natura communis ante quamcunque intellectus operationem præcedat indiuidua omnia, in eo ſtatu antecedentiæ hanc vnitatem habebit.

Reſpond. negando vtranque conſequentiam, quia vt ſupra dictum eſt prioritas naturæ non eſt antecedentia durationis, tanquam in aliquo ſigno natura exiſtat, vel ſaltim exiſtere poſſit ſine differentia indiuiduali (non enim per inſtantia naturæ menſuratur exiſtentia rei, ſed durationis) ſed eſt ſolùm prioritas independentię, vel naturalis præſuppoſitionis, vel pręintelligentiæ cum fundamento in re, ideoque ſicut in re nunquam eſt, vel eſſe poteſt ſine talibus differentijs, ità nunquam poterit ſibi à parte rei vendicare vnitatem hanc realem præciſionis. Ad Conf. conceſſo aſſumpto, negatur conſequentia, quia ſi natura à parte rei exiſteret ſine contractione, tunc præcederet differentias nedum prioritate naturæ, ſed etiam durationis, at modò non præcedit niſi prioritate naturæ, vel naturalis intelligentiæ.

193 Secundò, objicies fundamentum Amici ſupra relatum ab initio quæſtionis, nam admiſſa diſtinctione graduum inter ſe, vt admittunt Scotiſtæ, actualiter à parte rei, non videtur poſſe denegari vnitas præciſionis naturę à parte rei, natura ſiquidem eo modo præſcindit à differentia contrahente, quo pacto diſtinguitur; ſed diſtinguitur à parte rei formaliter, & non tantùm per intellectum; ergo vnitas præciſionis conuenit illi ex natura rei, & non tantùm per intellectum.

Reſp. licèt ob hanc rationem videatur à Scotiſtis poſſe probabiliter defendi oppoſita opinio, præſtat tamen dicere, quod natura, quatenus eſt ex natura rei diſtincta ab indiuiduatione, eamque præcedit ordine naturę, nullam aliam vnitatem ſibi vendicat, niſi formalem cum communitate negatiua, cum vnitas formalis, & communitas negatiua eam inſequantur, velut paſſiones; vnitas ergo, quæ conuenit naturæ ratione diſtinctionis, eſt formalis pura, non autem vnitas præciſionis, quia ad hanc non ſufficit diſtinctio naturæ ab hæcceitate, ſed requiritur etiam negatio connectionis cum ipſa, quæ cum non haberi poſſit à parte rei, ſed tantùm per intellectum ſeparantem, & diuidentem naturam à differentia, conſequenter vnitas præciſionis ex tali negatione reſultans non niſi per opus intellectus poteſt haberi; & ſic etiam ſentit Meuriſſe lib. 2. Met. c. 3. quæſt. 5. concl. 2. vbi ait præciſionem à differentia conuenientem naturæ à parte rei merito formalis diſtinctionis eſſe tantùm negatiuam, & conſiſtere in eo, quod natura non includat differentiam; præciſio autem poſitiua addit actum intellectus deferentem, & abjicientem conditiones contrahentes, & quaſi extrahentem, & ſeparantem naturam ab illis, vndè concludit vnitatem conſiſtentem in ea eſſe tantùm rationis.

194 Tertiò, objicies fundamentum Tromb. ex num. 135. quod natura abſtracta à ſingularibus ſiue opere intellectus agentis, ſiue poſſibilis verè præcedit tempore, & natura actum intelligendi, & eſt in intellectu obiectiuè nedùm actualiter antè actum intelligendi, ſed etiam habitualiter; ergo verè habet exiſtentiam adhuc realem, & non intentionalem acceptam per actum intelligendi; ergo & vnitatem quoque realem ſibi proportionatam in tali ſtatu, quæ eſſe nequit, niſi vnitas præciſionis, vt arguebat ſuperius loc. cit.

Reſp. en argumento probari tantùm, quod natura ipſa, quæ abſtrahitur, verè eſſe reale habet extrà animam, quod nos concedimus, ſed quod ipſa, vt habens eſſe abſtractum, aliquod eſſe reale ſibi formaliter vendicet, hoc non probat ſufficienter; nam eſtò ipſa habens eſſe abſtractum præcedat actum, quo ipſa intelligitur extrinſecè denominari abſtracta, & intellecta, non præcedit tamen omnem actum intellectus agentis, vel poſſibilis, cuius ope ipſa abſtrahitur, & denominatur extrinſecè abſtracta; vndè ſicut non ſequitur, paries dicitur viſus, antequam intellectus conſideret, ergo eſſe viſum parietis eſt eſſe reale parietis, cum ſit ſolùm eſſe denominationis extrinſecæ, ita neque in propoſito. Cum autem dicebat Tromb. cit. num. 135. quod genera, & ſpecies ponuntur in recta linea prædicamentali, hoc verum eſt quoad naturas generum, & ſpecierum, quę in rebus extra ſunt, non quoad conditionem illam abſtractionis, & modum quo præcisè à nobis vniuerſaliter repræſentatur in illa linea; etenim vt Scot. docet modus ille vniuerſalitatis eſt modus intelligendi rerum realium, non autem eſt modus intellectus, aut pars conceptus primi earum, quia non conceptus metaphyſici.

195 Suppoſito itaque hanc vnitatem præciſionis non relucere in natura, niſi per opus intellectus eam ab indiuiduatione præſcindentis, quæri ſolet, an ad habendam hanc vnitatem, quæ poſteà inſeruire debeat pro vniuerſalitate naturæ, ſufficiat abſtrahere naturam ab vno indiuiduo, vel potius opus ſit abſtrahere à pluribus inuicem comparatis, vt ſimilibus; ſufficere abſtractionem ab vno tenent Hurtad. diſp. 5. Met. ſect. 9. Smigletius diſp. 4. quæſt. 4. Amic. tract. 4. Log. quæſt. 2. dub. 5. in fine. Auerſa quæſt. 8. Phil. ſec. 11. Paſqualig. tom. 2. Metaph. diſp. 20. non ſufficere, ſed neceſſariam eſſe abſtractionem à pluribus aſſerit Ouiued. controu. 3. Log. punct. 7. duplici ratione ſolet probari prima ſententia, quas affert, & ſoluit Ouiued. cit. prima eſt, quia natura abſtracta ab vno indiuiduo cognoſcitur ſine ſingularitate, ſed natura cognita ſine omni ſingularitate abſtrahitur ab omnibus, quia abſtrahere eſt vnum ſine alio cognoſci, ergo natura abſtracta ab vno indiuiduo perindè ſe habet, ac ſi ab omnibus abſtraheretur, & eodem modo deſeruire poteſt ad vniuerſalitatem naturæ vel formaliter conſtituendam, vel ſaltim proximè fundandam. Reſpond. Ouiued. hos Auctores non attentè inſpexiſſe, quid ſit intellectum vnum prædicatum ab alio abſtrahere, non enim abſtractio dicit tantùm vnum ſine alio cognoſci, quando enim cognoſco animal non cognito lapide, non dicor abſtrahere animal à lapide; eſt ergo abſtrahere cognoſcere vnum ſine alio, quod cum ipſo eſt identificatum, vndè ab illo dicitur prædicatum abſtractum, ſine quo cognoſcitur, & cum quo identificatur: ex hac doctrina nedùm ſoluit, ſed etiam argumentum retorquet, ſoluit concedendo naturam abſtractam ab vno indiuiduo cognoſci ſine omni differentia, & negando abſtrahi per intellectum ab omni, ſed tantum ab ea, cum qua eſt identificata, abſtraheretur autem ab omnibus, ſi cum omnibus eſſet identificata. Retorquet deindè argumentum, quia de illo tantùm poteſt prædicari natura, quæ ſine differentijs indiuidualibus cognoſcitur, cum quo realiter, & phyſicè identificatur; ſed natura quæ eſt in Petro, quantumuis cognoſcatur ſine differentijs indiuidualibus realiter, & phyſicè tantùm identificatur cum Petro, quia abſtractio per intellectum non illi tribuit identitatem realem, quam in ſe non habet; ergo natura, quæ eſt in Petro, quantumuis cognoſcatur ſine omnibus differentijs, tantùm poteſt prædicari de Petro, & conſequenter deſeruire non poteſt pro vniuerſalitate naturæ quæ debet prædicari de omnibus, & ſingulis.

196 Sed quamuis relatum argumentum pro prima ſententia rectius confici poſſet, quam ab Hurtad. fiat, adhuc tamen ita confectum defendi poteſt à ſolutione, & impugnatione Ouiued. cum enim Auctores primę ſent. aiunt naturam ab vno indiuiduo abſtractam abſtrahi etiam ab omnibus, non hoc abſolutè aſſerunt, ſed cum quadam limitatione, quod nempe ita ſe habet, ac ſi pręſcinderetur ab omnibus, quia, vt explicat Paſqualig. cit. ſect. 2. num. 12. eo ipſo quod natura abſtrahitur explicitè ab vno indiuiduo, implicitè quoque abſtrahitur à cæteris propter vnitatem naturæ in omnibus inferioribus, ſiquidem natura quoad prædicata eſſentialia eſt vna, & indiuiſibilis eſſentia reſpectu omnium, vndè cum ab vno indiuiduo abſtrahitur tota eſſentia naturæ, abſtrahitur etiam totum id, quod dicunt cetera indiuidua in ratione talis eſſentiæ relictis indiuiduationibus; in hoc igitur ſenſu dicitur natura abſtracta ab vno tantùm indiuiduo à cæteris etiam abſtrahi implicitè, quia eſt vna, & eadem omnium natura ſaltim per indifferentiam. Quod amplius poteſt ſic declarari, natura dum ab vno tantùm indiuiduo abſtrahitur, dicit totum eſſe formale naturæ ſecundum ſe, & totum illud inuoluit perindè, ac ſi abſtraheretur ab omnibus ſimul, quia dato quod ab omnibus ſimul abſtraheretur, nihil amplius abſtraheretur ſpectans ad eſſentiale eſſe naturæ, quam quod ſit abſtractum ab vno ſolo; ergo abſtractio naturæ ab vno ſolo æquiualet abſtractione eiuſdem ab omnibus ſimul; & in hoc ſenſu procedit argumentum adductum pro prima ſententia. Ex qua etiam doctrina reſponderi poteſt ad argumentum retortum, quia natura præciſa ab vno indiuiduo poſt factam abſtractionem nedùm aptitudinem

Digitized by Google

tudinem habet, vt ſit per identificationem in illo indiuiduo, à quo eſt abſtracta, ſed etiam vt ſit in alijs ſaltim diſiunctim, & hæc aptitudo non eſt remota, ſicut erat in ſtatu contractionis, vbi aderat impedimentum differentiæ contrahentis, ſed proxima, quia ablatum eſt impedimentum indiuiduationis per abſtractionem; & ideò natura ſic abſtracta prædicari poteſt ſaltim aptitudinaliter, nedum de indiuiduo, à quo abſtracta fuit, ſed etiam de alijs. Confirm. ſolutio, quia natura abſtracta ab vno indiuiduo caret omni indiuiduatione, & conſequenter ſe habet per modum metaphyſicæ potentię proximè contrahibilis, & cum non habeat aliquam determinationem, ſe habebit etiam vt quid proximè indifferens, nec magis determinatum ad vnum indiuiduum, quam ad aliud, ſicut ergo proximè contrahi poteſt per identitatem ad hoc, & illud, ſic etiam poterit de illis prædicari ſaltim aptitudinaliter.

179 Aliud argumentum pro prima opinione eſt hoc; natura abſtracta ab vno indiuiduo eſt prædicabilis de illo indiuiduo, à quo fuit abſtracta; ergo de reliquis etiam indiuiduis illi ſimilibus, & ſic non eſt magis prædicabilis de vno, quam de omnibus; ergo præciſio naturæ ab vno indiuiduo ſufficiens eſt ad conſtituendam, vel ſaltim fundandam vniuerſalitatem naturę; probatur prima conſequentia, quia natura ſic abſtracta eſt poſitiuè indifferens ad omnia indiuidua, ad eaque applicabilis, nam poſt abſtractionem ab hoc indiuiduo non plus eſt illius, quam aliorum quorumcunque ſimilium, alioquin non eſſet abſtracta. Reſp. Ouuied. cognitionem pręſcindentem naturam ab vno indiuiduo tantum attingere vnum indiuiduum, à cuius differentia dicitur naturam abſtrahere, & reliqua omnia nullo modo per ſeipſam reſpicere, & ideò de illis prædicari non poſſe, ſed tantùm de indiuiduo, a quo abſtracta eſt. Sed hæc ſolutio reijcitur ex confutatione ſolutionis primi argumenti, imò ex ipſo ſecundo argumento, quia natura ab vno indiuiduo ſemel abſtracta eſt, poſtea indifferens poſitiuè ad cętera omnia, & per alias differentias proximè contrahibilis per identificationem cum illis; ergo de omnibus eſt proximè prędicabilis, prædicatio namque aptitudinalis ſuper talem aptitudinalem identificationem fondatur. Confirmat. quia ſi natura abſtracta a Petro eſt tantùm prędicabilis de Petro, ergo natura abſtracta tantùm à Petro, & Ioanne, tantùm de Petro, & Ioanne poterit prædicari; ergo vt natura poſſit prædicari de omnibus indiuiduis debet ab omnibus abſtrahi. Reſp. Ouuied. has omnes conſequentias eſſe legitimas, & vera omnia conſequentia, & abſque formidine admittenda. Sed ſi Ouuied. abſurdum hoc non formidat, neſcio quodnam aliud formidare poſſit, quia vt intellectus poſſit vnum abſtrahere ab alio, nedum formalitatem abſtractam cognoſcere debet, verum etiam id à quo abſtrahit, vt terminum à quo; vt ergo naturam abſtrahat ab omnibus indiuiduis, nedum omnia indiuidua ſub aliqua ſpecie exiſtentia cognoſcere debet, ſed etiam omnia poſſibilia, quod intellectui creato eſt planè impoſſibile.

198 Vt tamen quid ſentiam in hac dubitatione aperiam, arbitror hanc concertationem eſſe non poſſe, niſi de ſolo nomine, quia vtraque pars aſſeri poteſt, nempe naturam quæ fieri debet vniuerſalis, & ab vno ſolo indiuiduo abſtrahi poſſe, & à pluribus, ſi res citrà confuſionem declaratur; ſi enim ſermo ſit de indiuiduis actu exiſtentibus certum eſt neceſſariam non eſſe indiuiduorum pluralitatem, vt ab illis natura abſtrahatur, & æquè benè poſſe ab vno ſolo abſtrahi, ſicut à pluribus, vt dixi diſp. 4. Log. quæſt. 2. art. 5. in ſolutione primi argumenti ad vlt. Confirm. alioquin natura ſolaris vniuerſalitatem fundare non poſſet, cum non niſi vnum exiſtat indiuiduum in tali natura; at ſi de indiuiduis non tantùm exiſtentibus ſed etiam poſſibilibus ſit ſermo, tunc vtique neceſſaria eſt ad abſtractionem naturæ indiuiduorum pluralitas, quod euidenti conuincitur ratione, vt enim intellectus naturam abſtrahat ab indiuiduatione, opus eſt vt præcognoſcat diſtinctionem formalem, vel ſaltim virtualem naturæ ab illa, quia vt dictum eſt, præciſio vel eſt idem quod diſtinctio, vel ſaltim in diſtinctione fundatur, ideò autem talis diſtinctio inter naturam, & indiuiduationem percipitur ab intellectu, quia nouit eandem naturam, quæ reperitur in vno indiuiduo reperiri etiam in alio, aut ſaltim reperiri poſſe, non verò idem eſſe indiuiduale; cum igitur talem diſtinctionem percipere nequeat intellectus, niſi facta collatione plurium indiuiduorum adinuicem, vel actu exiſtentium, vel ſaltim poſſibilium, & ſine cognitione ſimilitudinis inter ea verſantis, ſequitur à primo ad vltimum in hoc ſenſu ad abſtractionem naturę, in qua plura conueniunt indiuidua neceſſariam eſſe indiuiduorum pluralitatem, ſimilitudo ſiquidem ſiue actualis, ſiue poſſibilis non niſi inter plura verſari poteſt, quia nihil eſt ſimile ſibi ipſi. Conf. quia intellectus noſter ſaltim pro ſtatu iſto nequit colligere communicabilitatem naturæ, & iſtam ab eſſe indiuiduali ſecernere ratione huius communicabilitatis niſi facta comparatione inter indiuidua quoad eorum ſimilitudinem, & conformitatem, ergo pluralitas indiuiduorum in hoc ſenſu præire debet abſtractioni naturæ, vt eius fundamentum.

199 Denique facta comparatione plurium indiuiduorum adinuicem in ſimilitudine naturæ cuius ductu percipiat intellectus diſtinctionem verſantem à parte rei formaliter, vel ſaltim fundamentaliter inter naturam, & indiuiduationem poteſt intellectus ad libitum naturam abſtrahere ab illis pluribus, vel ab vno duntaxat illorum non concipiendo eius indiuiduationem, & natura ſic abſtracta poterit vniuerſalizari, quia vt ſic habet vnitatem præciſionis, & in tali ſtatu gaudet indifferentia poſitiua ad eſſendum in pluribus, & conſequenter eſt apta nata prædicari de pluribus, vndè in tali ſtatu vel eſt actu vniuerſalis, vel ſaltim proximum fundamentum vniuerſalitatis iuxtà varietatem opinionum de vniuerſalitate naturę, de qua quæſt. ſeq. patet igitur quomodo iſta concertatio inter Recentiores ſit de nomine magna ex parte, & quod in vno, vel altero ſenſu poteſt vtraque pars problematis ſuſtineri. Et cum hęc omnia concedat quoque Paſqual. loc. cit. ſect. 2. & vltrò fateatur nullo modo abſtrahi poſſe naturam nec ab vno, nec à pluribus indiuiduis, niſi pręceſſerit comparatio, qua fuerint indiuidua inter ſe collata, vbi & meritò reprehendit Suarez oppoſitum docentem diſp. 6. ſect. 6. num. 5 t. non video cur poſteà hac pręmiſſa doctrina aſſertiuè teneat alteram problematis partem, nempe opus non eſſe, quod abſtrahatur natura à pluribus indiuiduis, ſed ſufficere quod abſtrahatur ab vno tantùm, potius enim ad conſequenter loquendum dicere debebat vtramque problematis partem in alio, & alio ſenſu poſſe defendi, vt nos ſtatuimus.

QVÆSTIO IX.

Quid ſit vnitas vniuerſalis, & in quo ſtatu natura conueniat.

200 VT videamos quid re vera ſit vnitas vniuerſalis, & an ſit vnitas realis, vel rationis, videndum eſt quod ſit vniuerſale in actu, & formaliter, quod apud omnes cenſetur vniuerſale verè, & propriè dictum; & quidem ab omnibus, & in omni Schola accepta videtur definitio, quam de vniuerſali in hoc rigore Doctor indicauit 1. Met. qu. 6. n. 6. & lib. 7. quæſt. 13. num. 9. & clariſſimè expreſſit 2. diſt. 3. q. q. 1. §. *Sed contrà* lit. H. *Vniuerſale in actu eſt illud, quod habet vnitatem indifferentem, ſecundum quam ipſum idem eſt in potentia proxima, vt dicatur de quolibet ſuppoſito prædicatione dicente hoc eſt hoc*, quam deducit ex Ariſt. 1. Poſt. 25. dum ait vniuerſale eſſe, *quod eſt vnum in multis, & de multis* quod expoſitores paſſim interpretantur de eſſe in, & dici de, vel in actu, vel ſaltim in aptitudine proxima, & potentia propinqua, ſiquidem potentia remota ad eſſe in multis, & dici de multis non ſufficit ad conſtituendum vniuerſale in actu, & formaliter, vt hic de eo eſt ſermo, ſed in potentia tantùm, & fundamentaliter, quod cum ex profeſſo declaratum ſit diſp. 4. Log. qu. 1. art. 2. alia ad hoc propoſitum hic ſuperaddere non oportet.

201 Præterea diſtingui ſolet apud omnes vniuerſale in phyſicum, metaphyſicum, & logicum, per vniuerſale phyſicum intelligunt naturam in ſingularibus exiſtentem cum ſua vnitate formali, quæ eſt minor numerali; per metaphyſicum intelligunt naturam, cum per opus intellectus abſtrahitur, & exuitur differentijs, & induitur vnitate præciſionis; denique per vniuerſale logicum intelligunt eandem naturam affectam ſecundam intentione vniuerſalitatis, per quam ad inferiora refertur in ratione ſuperioris, & prædicabilis; verum eſt tamen antiquiores primum membrum omiſiſſe, & ſolùm diſtinxiſſe vniuerſale in logicum, & metaphyſicum, illud appellabant vniuerſale formale, hoc autem fundamentale quod proindè rurſus diſtinguebant in fundamentum vniuerſalitatis proximum, & remotum, remotum appellabant naturam in ſtatu contractionis per differentiam à parte rei, proximum appellabant eandem naturam in ſtatu abſtractionis per intellectum à conditionibus indiuiduantibus, vt videre eſt apud noſtros Pariſienſes tract. vniuerſ. quæſt. 5. Barg. & Viger. 1. d. 3. quæſt. 6. Ant. Andr. 7. Met. quæſt. 18. & Scotum ipſum ibid. Tromb. quæſt. 2. & 9. Zerb. quæſt. 17. vndè vniuerſale phyſicum comprehendebant ſub vniuerſali metaphyſico remoto, & quidem ſatis rationabiliter, vt dixi diſp. 4. Log. cit. quæſt. 1. art. 2. in fin. quia apud veteres per vniuerſale, & genus phyſicum materia prima conſueuit intelligi; vndè magis errant quidam Recentiores, qui in præfata vniuerſalis diuiſione tertium omittunt membrum, quod eſt principalius inter omnes, ſcilicet logicum, aſſignantes ſolùm vniuerſale phyſicum, & metaphyſicum, vt eſt videre apud Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 52. ſect. 3.

ARTICVLVS I.

Quodnam ſit vniuerſale propriè dictum.

202 MOdò eſt difficultas, cui nam vniuerſali conueniat aſſignata ratio vniuerſalis propriè, & formaliter dicti; Paſqual. loc. cit. affirmat conuenire vniuerſali metaphyſico, vndè definitionem vniuerſalis in actu à Scoto allatam ipſe applicat vniuerſali metaphyſico, idque aſſerit, tanquam de mente Doctoris. Alij, & eſt communis opinio, affirmant conuenire duntaxat vniuerſali logico, & de hoc locutum eſſe Doctorem loc. cit. quem dicendi modum ergo quoque tradidi diſput. 4. Log. cit. quæſt. 5. art. 2. Meuriſſe lib. 2. ſuæ Met. cap. 3. q. 5. inquit eam definitionem nec conuenire vniuerſali metaphyſico, nec logico, ſed cuidam vniuerſali ex vtroque mixto, quod vocat metaphyſilogicum, & inuoluit tam materiale, quàm formale vniuerſalitatis, eſtque natura vt præciſa per intellectum à conditionibus indiuiduantibus, & vt affecta ſecunda intentione vniuerſalitatis, per quam refertur ad inferiora in ratione ſuperioris, & prædicabilis; & hoc ait eſſe vniuerſale propriè, & formaliter dictum, de quo loquitur Doctor, & ſubdit neminem imaginari debere vniuerſale illud actuale, quod ſit per actionem comparatiuam intellectus eſſe vniuer-

Digitized by Google

ſale ſimpliciter pro formali ex mente Scoti, quia ex doctrina eius vniuerſale illud actuale ita debet eſſe in multis, & dici de multis, vt quodlibet ſit ipſum, quomodo quodlibet indiuiduum naturæ humanæ eſt homo; at vniuerſale pro formali non ita ſe habet ad multa, vt quodlibet ſit ipſum, non enim quodlibet indiuiduum naturæ humanæ eſt ſpecies ſed homo. Alij tandem Scotiſtæ fatentur quidem ſolum vniuerſale logicum eſſe vniuerſale propriè, & formaliter dictum, ſed diſtinguunt duplex vniuerſale logicum vnum per ſe, & aliud per accidens; vniuerſale logicum per ſe eſt tantùm ſecunda intentio fundata in natura communi, ipſa verò natura communis illi ſubſtrata eſt tantùm vniuerſale logicum per accidens, & ratio eſt, quia ſola ſecunda intentio per ſe conſideratur à logico, & per accidens ſolùm res intentioni ſubſtrata; & quia vident definitionem vniuerſalis in actu allatam à Scoto potius conuenire naturæ, vt ſubſternitur ſecundæ intentioni vniuerſalitatis, quã ipſi intentioni, ob rationem allatam à Meuriſſe, ideò dicunt Doctorem ibi non definire vniuerſale per ſe logicum, cum hoc ſit tantùm ſecunda intentio, ſed vniuerſale logicum per accidens nempe naturam vniuerſalitati ſubſtratam.

203 Dicendum tamen eſt ſolum vniuerſale logicum eſſe vniuerſale verè, & propriè dictum, eiq; præfatam definitionem conuenire non metaphyſico, & de ipſo loqui Doctorem loc. cit. & ſub nomine vniuerſalis per ſe logici comprehendi nedùm ſecundam intentionem vniuerſalitatis in concreto ſumptam, idest vt denominat naturam ſumptam pro prima intentione, ſed ipſam naturam ſubſtratam, vt denominatur ab ea. Probantur, & explicantur ſingula, & quidem in primis, quod vniuerſale logicum ſit vniuerſale verè, & propriè dictum probatur, quia apud Philoſophos analogum, quale eſt vniuerſale, vt ſic, ad logicum, phyſicum, & metaphyſicum ſtat ſemper pro principali analogato; ſed in communi modo loquendi ad prolationem huius nominis *vniuerſalis*, venit in mentem vniuerſale logicum, quod ad inferiora refertur in ratione ſuperioris, & proximè prędicabilis. Tum quia vniuerſale verè, & propriè dictum cenſetur id, quod eſt vniuerſale in prędicando, ſed per id intelligitur vniuerſale logicum, cuius proprium eſt prædicari, non verò metaphyſicum, quod dicitur ſolum vniuerſale in eſſendo, nec habet rationem totius potentialis in ordine ad inferiora, ſed potius partis contrahibilis per differentiam ad faciendam compoſitionem metaphyſicam. Tum quia vniuerſale propriè dictum apud omnes cenſetur illud, quod eſt vniuerſale in actu, & non tantùm in potentia, quod eſt completum, non verò incompletum, & inchoatum, & proindè habet ſuum eſſe perfectum ſolùm per operationẽ intellectus, vt Doctor notat 7.Met. q.13. n.19.& loc.cit.2.d.3. q.1. H. ſed ſolum vniuerſale logicum gaudet inter omnia his conditionibus; metaphyſicum enim eſt incompletum, non completum, quia eius vniuerſalitas compleri poteſt per intentionem logicam adhuc ſuperuenientem; item habet aliquo modo eſſe à parte rei, & non præcisè per operationem intellectus, ergo ſolùm vniuerſale logicum eſt vniuerſale verè, & propriè dictum.

204 Secundò quod ei ſolùm competat allata definitio poteſt eiſdem probari rationibus, nam in omni Schola per vniuerſale in prædicando intelligi ſolet vniuerſale logicum, non metaphyſicum, ſiquidem prędicari proprium eſt ſecundarum intentionum non primarum. Tum quia vniuerſale metaphyſicum etiamſi conſideretur ſub vnitate pręciſionis, quando nimirum natura eſt abſtracta per intellectum à ſingularitate, non adhuc habet rationem vniuerſalis in actu, ſeu proximè prędicabilis de inferioribus, quia vel in eo ſtatu concipitur ſolùm per modum partis potentialis, & contrahibilis, & ſic non habet rationem vniuerſalis, quia non reſpicit differentiam, vt inferius de quo prædicari poſſit, ſed vt aliam compartem, à qua poſſit determinari; vel ſi in eo ſtatu concipitur, vt totum quoddam, planè non concipitur, vt totum poteſtatiuum diuiſibile in plures partes ſubiectiuas, de quibus eſt prædicabile, ſed potius vt totum quoddam actuale, idest in ordine tantùm ad ea attributa, quæ actu continet, & quoad ſua prędicata eſſentialia, & ſic potius concipitur, vt natura ſubijcibilis, quam vt prædicabilis. Tum quia id totum concedit Paſqualig. cit. nu.4. nimirum naturam etiam ab indiuiduatione abſtractam tunc habere rationem partis contrahibilis, & potentiæ metaphyſicæ per differentiam actuabilis ergo in tali ſtatu non habet rationem vniuerſalis in actu, nec ſuperioris in ordine ad inferiora, vt ipſe contendit ibidem. Tum quia in quæſtionibus quæ pertinent ad modum loquendi tenendus eſt communior, ac magis receptus loquendi modus, ne excitetur quæſtio de nomine, vt notat Doctor 9.Met.q.6.*contra hanc opinionem*, & 3.d.1.qu.1.M.& 4.d.2. qu.1. & alibi frequenter; ſed per vniuerſale in actu, formale, & completum; quod eſt prędicabile de pluribus vel actu, vel potentia proxima, in omni ſchola intelligitur vniuerſale logicum, non metaphyſicum, vt teſtantur Complut. diſput.3. log. q.6. in fine, ergo &c. Tum quia etiamſi vniuerſale metaphyſicum, vt ſignificat naturam à ſingularibus abſtractam, & ſub vnitate præciſionis conſideratam, habeat ſolùm eſſe per actum intellectus, vt contendit Paſqualig. hoc tamen habet per actum abſtractiuum intellectus, non verò collatiuum; ſed vniuerſale in actu, & completum, quod eſt actu, vel potentia proxima de inferioribus prędicabile accepit eſſe per actum collatiuum, non verò abſtractiuum, vt probatum eſt diſp.4. cit. log. quæſt.3. ergo huiuſmodi vniuerſale non eſt metaphyſicum, ſed logicum.

205 Tertiò quod Doctor loc.cit. loquatur de vniuerſali logico, & non metaphyſico, cum inquit vniuerſale in actu eſſe illud, quod habet vnitatem indifferentem, ſecundum quam ipſum idem eſt in potentia proxima, vt dicatur de quolibet ſuppoſito, probatur ex ipſo Scoti diſcurſo in ea quæſtione, nam §. *ad quæſtionem*, lit.E. loquitur de vniuerſali metaphyſico, cum ait naturam de ſe nec vniuerſalẽ eſſe actu, nec particularem, & licèt realiter nunquam ſit ſine aliquo iſtorum, non tamen eſt de ſe aliquod iſtorũ, ſed eſt prius naturaliter omnibus iſtis, & ſecundum iſtam prioritatem naturalem eſt quodquid eſt, & per ſe obiectum intellectus, & per ſe, vt ſic conſideratur à Metaphyſico, quibus verbis expreſsè docet vniuerſale metaphyſicum eſſe naturam ſecundũ ſe conſideratã, vt præſcindit à ſingularitate, & vniuerſalitate actuali, non ergo de mente Doctoris vniuerſale metaphyſicum eſt vniuerſale in actu, ſed tantũ in potẽtia, quando ergo poſtea § *ſed contrà*, lit.H. definit vniuerſale in actu, & cõpletum, non loquitur de vniuerſali metaphyſico, quia de hoc ſupra locutus erat, & dixerat non eſſe vniuerſale in actu, ſed loquitur de vniuerſali logico deducens eius definitionem ex libris logicalibus Poſteriorum.

Dices Scotum ibi appellare vniuerſale in actu, & potentia proxima, dicibile de pluribus, quod eſt abſtractum à ſingularibus, & habet vnitatem præciſionis, ſed hoc eſt vniuerſale metaphyſicum, quod per hoc diſtinguitur à phyſico, quia hoc dicit naturam cum differentia concretam à parte rei, illud verò dicit naturam à quacunque differentia abſtractam, & præciſam per opus intellectus ſiue agentis, ſiue poſſibilis iuxtà varietatem opinionum; ergo ibi loquitur de vniuerſali metaphyſico, & illud ibi definit. Reſpond. Scotum ibi appellare vniuerſale in actu naturam abſtractam à ſingularibus, tanquam fundamentum proximum vniuerſalitatis in actu, non verò quod ipſa, vt ſic pręcisè conſiderata ſub tali abſtractione, & vnitate præciſionis, ſit vniuerſale in actu, completum, & formale, quia ibi diſertè docet naturam in tali complemento cõſtitui, & formaliter, & actu vniuerſalizari non per abſtractionem à ſingularibus, ſed potius illã concernendo per modum ſuperioris, & prędicabilis, qui quidẽ reſpectus rationis prædicabilitatis ſicut ad logicum ſpectat, & non ad metaphyſicũ, ita facit quod vniuerſale in actu, & potentia proxima prædicabile de pluribus ſit vniuerſale logicum, & non metaphyſicum; & cum è contra ad metaphyſicum ſolùm ſpectet conſiderare naturam, vel negatiuè præciſam à ſingularitate, quo pacto ſe habet à parte rei, quatenus adhuc in tali ſtatu natura non includit eam in ſua ratione formali, vel etiam poſitiuè, quatenus per intellectum abſtrahentem accipit poſitiuam indifferentiam, & poſitiuè denudatur à conditionibus indiuiduantibus, ideò natura ſub hoc vtroq; ſtatu vniuerſalis ſolùm metaphyſicè dici poteſt, & ſolùm vniuerſalis in potentia, remota quidem ſub ſtatu præciſionis negatiuæ à parte rei, proxima verò ſub ſtatu præciſionis poſitiuæ apud intellectum; & hoc eſt, quod vult dicere Doctor, cum ait ſub lit. I. quod etiamſi concederetur abſtractionem naturæ à conditionibus indiuiduantibus fieri per opus intellectus agentis, & nõ poſſibilis, vt pleriq; volunt, adhuc tamen nõ eſt verũ intellectũ agentem facere vniuerſalitatem in rebus, quia natura nunquã eſt vniuerſalis in actu, & in potentia proxima, vt dicatur de quolibet ſuppoſito, niſi vt eſt in intellectu poſſibili, eam ad inferiora conferente per modum ſuperioris, & prædicabilis; per quod manifeſtè ſignificat Doctor naturam pręcisè conſideratam, vt abſtractam à ſingularibus, & ſub vnitate præciſionis eſſe vniuerſalem tantùm metaphyſicè, ac in potentia, non verò in actu, & completè.

Benè tamen verum eſt naturam ſub tali abſtractione conſideratam à conditionibus indiuiduantibus, & ſub vnitate pręciſionis eſſe in potentia proxima ad recipiendam relationem vniuerſalitatis formalis, & actualis, quia in tali ſtatu intelligitur habere indifferentiam poſitiuam, quatenus ad nullum indiuiduum intelligitur determinata, vbi in ſtatu contractionis ob differentiam adiunctam dicebatur tantùm in potentia remota ad fundandam relationem vniuerſalitatis, eo quia in tali ſtatu non habet, niſi indifferentiam priuatiuam; in quo puncto hallucinati ſunt aliqui, & præſertim Paſqualig. loc.cit. aliud enim eſt naturam in ſtatu pręciſionis obiectiuæ eſſe in potentia proxima ad prędicari de pluribus prędicatione dicente, hoc eſt hoc, & aliud eſſe in potentia proxima ad recipiendam, & fundandam vniuerſalitatem formalem, & actualem, hoc ſecundum vtiq; verum eſt, & gratis concedimus, ſed non primum; & hoc eſt, quod Paſqualig. fefellit, quia vnum ab alio non diſtinxit, idemq; putauit eſſe naturam eſſe in potentia proxima ad prædicari de pluribus, & eſſe in potentia proxima ad fundandam relationem vniuerſalitatis formalis, & actualis quæ duo confundi minimè debent, quia primum facit naturam actu vniuerſalem, ſecundum verò efficit, quod ſit, vel eſſe poſſit fundamentum proximum vniuerſalitatis formalis, & actualis.

206 Quartò vlterius probatur nedum intentionem ſecundam vniuerſalitatis in natura communi fundatam, ſed etiam naturam ipſam, vt ſubſtat tali intentioni, poſſe, ac debere dici vniuerſale per ſe logicum, & non tantùm per accidens, vt dicebant illi Scotiſtæ moti auctoritate Doctoris q.3. vniuerſ. in fine, vbi naturam intentioni ſubſtratam vocat ens per accidens, quatenus eſt aggregatum ex diuerſis naturis. Id autẽ declaratur ex Lichet. 2.d.3.q.1.§. *ibi ſed contra*, vbi ait, quod natura ſub ratione relationis ad inferiora per ſe prędicatur de illis, nõ quidẽ quatenus eſt ens per accidẽs ex natura & relatione cõſtitutũ, ſed tantũ per rationẽ naturæ, quod eſt vnũ ens per ſe, quæ tamen prædicari non poteſt, niſi actu ſit ſub tali relatione rationis; adeout natura ipſa prædicatur, vt ſubſtat intentioni, non quidem tanquam rationi formali prędicandi, ſed veluti conditioni eam ponẽti in ſtatu

Digitized by Google

vniuerſalitatis, iuxtà quam doctrinam poſteà diſp. 5. log. q. 8. art. 8 dixi in definitione generis à Porph. tradita non definiri quidem aggregatum ex vtroque, ſcilicet ex re, & intentione, ſed vel definiri rem, vt ſubeſt intentioni, vel intentionem, vt applicatam rei, itaquod vnum eorum ſit directè, & principaliter definitum, aliud autem vt connatum, & intrans definitionem per additamentum. Quod ibi fusè declaratum eſt, diſtinguendo de duplici prædicatione exercita, & ſignata, quamuis enim in prædicatione ſignata non ſit propriè natura, quæ prædicatur, ſed vniuerſalitas ipſa in concreto ſumpta, ideſt vt applicata naturæ prædicanti de pluribus, quia prædicatio huiuſmodi fit per terminos ſecundæ intentionis, vt applicatur primis; tamen loquendo de prædicatione exercita, quæ fit per terminos primæ intentionis, natura eſt, quæ propriè prædicatur non intentio, illud enim prędicatur de ſubiecto exercitè, quod eſt in eo, natura autem propriè eſt in rebus vniuerſali ſubiectis, non intentio; ergo natura erit, quæ propriè prædicatur de illis, & vniuerſalitas erit tantum conditio, quæ facit naturam in potentia proxima de illis prædicabilem, quam doctrinam eſſe de mente Scoti teſtatur Lichet. loc. cit.

Ex qua doctrina colligitur, quod natura communis, vt fundat intentionem vniuerſalis concepta nimirum cum indeterminatione poſitiua, & aptitudine proxima, vt ſit in multis, quamuis dici poſſit vniuerſale logicum per accidens, quoad prædicari ſignatè, quia hoc conuenit tantum ſecundis intentionibus, tamen quoad prædicari exercitè eſt vniuerſale logicum per ſe, & per ſe conſideratur à logico; ratio eſt, quia omne vniuerſale in prædicando per ſe conſideratur à logico, ſed non tantum datur vniuerſale in prędicando ſignatè, ſed etiam exercitè, ergo id quoque ad logicum pertinere debet, ergo naturam vt prędicabilem exercitè de pluribus non per accidens conſiderat, ſed per ſe, & ipſa, vt ſic, eſt vniuerſale logicum per ſe. Tum quia omne per accidens reducitur ad per ſe, quæro igitur de natura in tali ſtatu, vt ſcilicet ſubſtat relationi vniuerſalitatis actualis, quę vniuerſalitas ei per ſe competat, vel eſt metaphyſica, vel logica; non primum, quia vniuerſalitas metaphyſica non conſtituitur per prædicabilitatem in ordine ad inferiora, ſed per ordinabilitatem ad actum per modum potentię metaphyſicę; ergo erit vniuerſalitas logica. Dices naturam in tali ſtatu eſſe per ſe vniuerſale metaphyſicum, per accidens logicum, quatenus accidit illi logica vniuerſalitas. Contrà, quia licèt quando natura conſideratur à parte rei, vt vna formaliter, & ex natura rei diſtincta à differentia, vel vt vna per abſtractionem factam ab intellectu, in quo pura relucet naturę quidditas cum vnitate præciſionis, dici poſſit illi accidere vniuerſalitatem logicam; tamen quando concipitur vna in omnibus per inexiſtentiam actu, vel aptitudine, & indifferens ad omnia indiuidua proximè, & coniunctim, & ſic fundat relationem vniuerſalis ad inferiora, tunc non accidit ei vniuerſalitas logica, quia talis vnitas, & communitas non fundant, ſed eſſentialiter conſtituunt ipſam logicam vniuerſalitatem.

207 Dices, quamuis natura ſub relatione vniuerſalitatis logicæ concepta per ſe exercitè prędicetur de inferioribus, non proindè dici vniuerſale per ſe logicum, & per ſe à logico conſideratum, quia talis prædicatio fit in terminis primarum intentionum, quæ per ſe non pertinent ad logicum, ſed tantùm per accidens. Contrà, quia id non obſtat, quin adhuc talis prędicatio per ſe ad logicum pertineat; nam adhuc verum eſt talem prędicationem non competere naturę nudè ſumptæ, & in ſtatu reali, ſed contentę ſub ſecunda intentione vniuerſalitatis, tanquam ſub conditione eam ponente in proxima potentia, vt poſſit prędicari de multis, & ſic ad logicam pertinet, ad quem tam per ſe ſpectat conſiderare ſecundas intentiones applicatas primis, quam primas ſub ſecundis conceptas, vt dictum eſt diſp. 5. log. quæſt. 8. art. 1. in ſol. ad 3, ita tamen inter ſe diſpoſitas, vt non importent aggregatum per accidens, hoc enim modo excluduntur nedum à conſideratione logici, ſed etiam cuiuſcunque artificis, vt docet Doctor cit. quæſt. 8. vniuerſ. in fine, quia ens per accidens, vt ſic, nec eſt ſcibile, nec definibile. Tum quia quando natura communis conſideratur ſub tali relatione vniuerſalitatis, & vt ſic prædicatur de pluribus in quid non ſumitur tanquam ens per accidens conſtitutum ex natura, & relatione rationis, ac veluti reduplicatiuè, ſed potius ſpecificatiuè, vt ſenſus ſit, quod de pluribus prædicatur natura, quæ ſubſtat intentioni vniuerſalitatis, veluti conditioni eam ponenti in ſtatu vniuerſalitatis, vt dicebat Lich. loc. cit. Imò Meuriſſe loc. cit. n. 152. adeò tenaciter huic Lichet. doctrinę adhæſit, vt naturam ſub relatione vniuerſalitatis conſideratam ſolum agnoſcat pro vniuerſali logico, verè & propriè dicto, non autem ipſam vniuerſalitatis relationem, quia vniuerſale ſic ſumptum, nempe omninò pro formali non ita ſe habet ad multa, vt quodlibet ſit ipſum, non enim quodlibet indiuiduum naturæ humanę v. g. eſt ſpecies. Sed iam diſp. 4. log. q. 2. art. 1. in fine oſtendi, quomodo in prædicatione ſignata nec natura propriè loquendo, nec aggregatum ex natura, & vniuerſalitate, ſed vniuerſalitas ipſa in concreto tamen ſumpta prędicatur de pluribus, vndè in prædicatione ſignata vniuerſalitas prædicatur de pluribus, in exercita verò natura vniuerſalitati ſubſtrata modo explicato, & in vtroque ſenſu dici debet vniuerſale logicum per ſe. Nec etiam probandus eſt modus loquendi Meuriſſe ſupra relatus, quod vniuerſale in actu verè, & propriè dictum ſit illud vniuerſale mixtum ex logico, & metaphyſico, quod ipſe comminiſcitur, ac proindè appellat metaphyſilogicum, quaſi ex vtroque coaleſcens; ſic enim vniuerſale ſumptum propriè ſignificat aggregatum per accidens, ſcilicet ex natura, & intentione ſecunda, quia hoc pacto vtrumque datur ſignificari ex æquo, non autem vnum principaliter, & aliud de connotato, quo tantùm modo concretum accidentale definiri poteſt definitione quidditatiua per additamentum data, quia id, quod concernit principale ſignificatum non cadit in intellectu eius, veluti pars, ſed vt terminans reſpectum illius, & ideò non deſtruit vnitatem eius, vt notat Doctor 4. d. 1. q. 2. & q. 8. vniuerſ. propè finem, & fusè explicatum eſt diſp. 5. Log. q. 1. art. 1.

ARTICVLVS II.

De Communitate Vniuerſalis.

208 His iam prædeclaratis, vt ferè communiter ab omnibus conceſſis, nunc accedendum eſt ad punctum principale quæſtionis, & declarandum quænam ſit, & qualis vnitas, & communitas conſtitutiua vniuerſalis in actu, formalis, & completi; vt enim conſtat eius Ariſtotelica definitione, *quod eſt vnum in multis* hęc duo concurrunt ad eius adæquatum conceptum conſtituendum, ſcilicet vnitas, & communitas; & quidem de communitate non admodum variant Doctores; paucis enim quibuſdam exceptis, qui contendunt dari vniuerſale, & in actu à parte rei, & reijciuntur abundè à nobis diſp. 4. Log. quæſt. 1. cęteri vnanimiter tam Scotiſtę, quam Thomiſtę fatentur communitatem conſtitutiuam vniuerſalis in actu non eſſe realem, ſed rationis. Et ratio eſt in promptu, quia vt inquit Doctor loc. cit. communitas, & indifferentia, quę in natura deſideratur, vt dicatur vniuerſalis, in actu, & completè, talis eſſe debet, vt ſit in potentia proxima quod ſecundum ipſam de quolibet ſuppoſito prædicetur prædicatione dicente, hoc eſt hoc, ſed nihil datur ſic commune pluribus à parte rei, quia licèt alicui exiſtenti in re non repugnet eſſe in alia ſingularitate ab ea, in qua eſt, non tamen illud verè dici poteſt de quolibet inferiori, quod quodlibet ſit ipſum ſaltim in potentia proxima, nam veritas prædicationis fundatur in identitate naturæ cum ſubiecto de quo prędicatur, at humanitas Petri v. g. à parte rei identificatur tantùm cum Petro, non verò cum Paulo, & Ioanne, ergo nequit, de omnibus, & ſingulis prędicari natura à parte rei prædicatione dicente hoc eſt hoc; vndè concludit Doctor hoc ſolùm eſſe poſſibile de obiecto eodem indifferenti actu conſiderato ab intellectu, quod quidem vt intellectum habet vnitatem etiam numeralem obiecti, ſecundum quam ipſum idem eſt prædicabile de omni ſingulari dicendo, hoc eſt hoc. Confirm. quia vt aliqua natura ſic poſſit proximè prędicari de pluribus, opus eſt vt eadem reperiatur in illis multis per inexiſtentiam, ſed non datur natura communis pluribus à parte rei per inexiſtentiam, ſed tantùm per indifferentiam, vt ſatis conſtat ex dictis qu. 5. ergo communitas conſtituens naturam in ſtatu vniuerſalitatis non eſt communitas realis, ſed rationis. Confir. adhuc, quia etiamſi ſufficeret communitas per ſolam indifferentiam ad conſtituendum vniuerſale in actu, non tamen ſufficit indifferentia negatiua, vel priuatiua, ſed debet eſſe poſitiua, & expedita, & à quocunque impedimento libera differentiæ contrahentis, alioquin non eſſet in potentia proximè ad prædicandum de pluribus; ſed natura à parte rei non eſt ſic ad multa indifferens, ſed tantùm negatiuè, & priuatiuè ob impedimentum hæcceitatis adiunctæ; ergo communitas ad vniuerſalitatem requiſita eſt rationis, non realis. Confirm. tandem, nam quando etiam poneretur natura poſitiuè indifferens à parte rei, vt ſit in pluribus (quod tamen eſt impoſſibile ſtante impedimento differentiæ adiunctæ) ſucceſſiuè, & diſiunctim, adhuc talis indifferentia non ſufficeret ad eam conſtituendam vniuerſalem in actu, quia indifferentia naturæ vniuerſalis debet eſſe ad plura ſimul, & coniunctim, cum de ratione vniuerſalis ſit, vt ſic etiam de ſuis inferioribus prædicari poſſit, vt docet Doctor 4. diſt. 43. qu. 2. F. tum quia alioquin eadem forma, ſi ſucceſſiuè à Deo poneretur per replicationem in pluribus ſubiectis, poſſet dici vniuerſalis, ergo ex omnibus his capitibus communitas naturæ vniuerſalis in actu nequit eſſe realis, ſed tantùm rationis, & per operationem intellectus fabricata cum fundamento in re, quæ omnia fusè declarata ſunt diſput. 4. Log. qu. 1. & 2. neque hic ſunt repetenda.

Sed quamuis hæc ratio cum ſuis confirmationibus ſit Scoti expreſſè loc. cit. 2. d. 3. q. 1. & communi Scotiſtarum, immo & Thomiſtarum calculo recepta, eam tamen non abſolutè approbat Poncius diſp. 3. Log. qu. 6. concl. 2. & impugnat eo quia gratis ſupponatur in deſcriptione vniuerſalis per aptitudinem prædicandi debere intelligi aptitudinem proximam, ſeu prædicabilitatem proximam, quemadmodum enim, quando deſcribitur albedo eſſe diſgregatiua viſus, non intelligitur quod ſit proximè diſgregatiua, quia aliàs ex ſe non eſſet diſgregatiua, ſed haberet eſſe diſgregatiuam formaliter ab applicatione ad potentiam viſiuam capacem diſgregationis, quia non poſſet diſgregare proximè abſque tali applicatione, ita quando dicitur quod natura vniuerſalis logicè ſit prædicabilis de multis, non debet hoc intelligi de prædicabilitate proxima. Conf. quia etiam diuina natura habet ab intellectu conſiderante illam in pluribus prędicabilitatem proximam de pluribus, neque enim magis poſſet ab intellectu prædicari de pluribus, niſi conſideraretur in pluribus, quam natura vniuerſalis, & tamen certum eſt aliam prædicabilitatem recipere vniuerſale ab intellectu, quam non recipit ab eo diuina eſſentia. Quod ſi dicas prædicabilitatem vniuerſalis debere eſſe proximam ex eo colligi, quod remota non ſufficit, cum hanc habeat natura à parte rei, vniuerſale autē logicum non haberi à parte rei, ſed fieri per intellectum. Contra

inſtat,

Digitized by Google

inſtat, hoc etiam gratis aſſumi, quod non detur vniuerſale logicum à parte rei, nam ſi datur prędicabilitas remota à parte rei, ſequitur etiam dari vniuerſale logicum à parte rei, nec hoc eſt magis abſurdum, quam illud.

209 Reſpondetur negando aſſumptum, quod ſcilicet gratis aſſumatur in deſcriptione vniuerſalis, quod debeat eſſe proximè de pluribus prædicabile, hoc enim accipitur ex communi Metaphyſicorum auctoritate, qui ſic loquuntur de vniuerſali, & ſic interpretantur definitionem Ariſ. de vniuerſali logico, & completo datam, vt illud diſtinguant ab vniuerſali metaphyſico quod eſt de pluribus prędicabile potentia tantùm remota; & probatur etiam euidenti ratione, quia vniuerſalitas actualis, completa, & ſimpliciter dicta excludit omnimodam ſingularitatem, quia importat cõmunitatem, & indifferentiam poſitiuam, & contrariam, & ideò ad ipſam non ſufficit prædicabilitas remota. quia hæc ſtat cum ſingularitate à parte rei, ſed debet eſſe prędicabilitas proxima, & impedita, & natura cum ſingularitate coniuncta non debet dici abſolutè, & ſimpliciter vniuerſalis, ſed potius particularis; & quamuis talis proximitas non pertineat per ſe ad albedinem, vt eſt diſgregatiua viſus, quatenus hoc arguitur ex ſpeciali ratione albedinis, hinc tamen deduci non debet, quin talis proximitas poſſit ad alia per ſe pertinere pro ſpeciali conditione rerum, nam cauſa libera v.gr. per hoc eſſentialiter diſtinguitur à naturali, quod hæc applicata ad paſſum, & poſitis omnibus neceſſariò prærequiſitis ad agendum, neceſſariò agit, illa verò minimè, ſed illis adhuc poſitis poteſt operari, & non operari, vt libet, vndè illa proximitas, & applicatio prærequiſitorum ad agendum eſſentialiter ſpectat ad diſcrimen vtriuſq; cauſæ, deficientibus ſiquidem neceſſariò prærequiſitis ad agendum cauſa etiam libera neceſſariò non operatur, ſicut & naturalis; ſic igitur in propoſito vniuerſale ex ſua intrinſeca ratione, & conſtitutione petit talem prędicabilitatem proximam. Neque etiam valet inſtantia, quam affert de prędicabilitate proxima eſſentiæ diuinæ de tribus diuinis perſonis, falſum ſiquidem eſt hanc proximam prædicationem pendere ex apprehenſione diuinæ naturæ in tribus, ſicut pendet prædicatio proxima vniuerſalis ex apprehenſione eius in pluribus; nam diuina natura à parte rei vna, & eadem numero exiſtit in illis tribus, nec intellectus per ſuam apprehenſionẽ ſic eam facit vnam in tribus, vndè proximè à parte rei eſt prędicabilis de illis tribus nec intellectus per ſuam operationem dicitur illi appingere talem proximitatem, adhuc tamen non prædicatur per modum vniuerſalis, quia non eſt in illis tribus cum ſui diuiſione, & multiplicatione; ſecus eſt in creatis, vbi cum nulla natura ſit vna, & eadem per inexiſtentiam in pluribus, ſed tantùm per indifferentiam, nequit eam intellectus prædicari proximè de illis pluribus, niſi illam conſideret, vt vnam & eandem per inexiſtentiam in illis multis aut actualiter, aut ſaltim poſſibiliter.

210 Quidam alij Scotiſtæ negant communitatem naturæ vniuerſalis in actu talem eſſe debere, vt ſit, vel ſaltim eſſe poſſit vna, & eadem per inexiſtentiam in pluribus ſimul, quia id omninò repugnat etiam per opus intellectus, nam tunc intellectus rem aliter intelligeret, quam eſſet, & res ſimul haberet aptitudinem cum repugnantia ad eſſe in pluribus, & aiunt falſum eſſe, quod Doctor id vnquam aſſeruerit. Cæterum id quoq; non obſcurè ſignificauit Doctor loc. cit. lit. H. dum ait, quod licèt habeat natura à parte rei aliquam communitatem, & indifferentiam, vt ſit in pluribus, per hanc tamen non conſtitui talem, vt ſit proximè de pluribus prædicabilis prædicatione dicente, hoc eſt hoc, quia licèt alicui exiſtenti in re non repugnet eſſe in alia ſingularitate ab illa in qua eſt, non tamen illud verè dici poteſt de quolibet inferiori, quod quodlibet ſit ipſum, hoc enim ſolùm poſſibile eſt de obiecto eodem indifferenti actu conſiderato ab intellectu; alia ergo eſt indifferentia, quam habet natura a parte rei, alia quam habet per intellectum, & hæc vtiq; eſt maior illa, quæ maioritas præſertim conſiſtit in hoc, quod natura in intellectu ſit apta eſſe in pluribus ſimul, & coniunctim; quod enim poſſit eſſe in pluribus diſiunctim, id etiam competit illi à parte rei, ſi ſecundum ſuam formalem rationem conſideretur, & ſecundum ſuam vnitatem formalem, quam habet à parte rei minorem vnitate numerali; ergo maiorem habet indifferentiam in intellectu, quam à parte rei, quia per opus intellectus ſecundum vnitatem vniuerſalitatis poteſt eſſe vna in pluribus ſimul, & coniunctim. Conf. quia de ratione vniuerſalis eſt, vt ſit dicibile de pluribus predicatione dicente hoc eſt hoc, non ſolum diſiunctim, & ſucceſſiuè, ſed etiam ſimul, & coniunctim iuxtà illud Porphirij *participatione ſpeciei plures homines ſunt vnus homo* idque etiam notauit ipſius Doctor 4. d. 43. qu. 2. lit. F. his verbis *adhuc vniuerſale cognoſcitur ſub tanta indifferentia, ſub quanta ipſum ſit cognitum eſt ſimul dicibile, eſt autem ſimul dicibile de omnibus ſingularibus, in quibus ſaluatur*, ergo ſic etiam debet eſſe poſſe per intellectum in pluribus, quia in vniuerſali *eſſe in*, & *dici de* adæquatè cõmenſurantur, nec vnum patet latius alio; ex quo fit poſteà, vt quando concipitur natura vniuerſalis actu in ſuis inferioribus, concipiatur in eis vna per inexiſtentiam, quamuis enim talis vnitas repugnet naturæ, vt exiſtit à parte rei in ſingularibus, non tamen ei repugnat, vt concipitur in eis per intellectum per modum vniuerſalis.

211 Neque ex hoc ſequitur, vt vrgebant illi Scotiſtæ, quod intellectus rem conciperet aliter, quam ſit, intantum vt falleretur, & quod natura ſimul haberet aptitudinem, & repugnantiam ad eſſe in pluribus, id enim ſolùm ſequeretur, ſi poneremus naturam de ſe hanc, & poſteà conciperemus eam ſub ratione vniuerſalis, tunc enim vtique conciperetur ſub ratione oppoſita ſuæ rationi, & ſic intellectus falleretur. quia intelligeretur ſub ratione vniuerſalis, cum tamen ſecundum ſe eſſet hęc, & ſingularis, vt docet Doctor 2. d. 3. q. 1. §. *Sed contrà iſtud* & q. 7. lit. H. eo modo quo loquuntur Thomiſtæ de naturis angelicis; in propoſito autem argumentum contra nos non militat, quia non ponimus naturam de ſe hanc, ſed de ſe cõmunem, & indifferentem negatiuè. Tum quia alioquin etiam dicere poſſemus intellectum falli, cum præſcindendo naturam à differentijs ipſam cogitat eſſe communem, & indifferentem poſitiuè, ac proximè aptam ad eſſendum in multis, quia ita non ſe habet natura à parte rei; ne ergo dicatur intellectus falli in conceptione vniuerſalis ſufficit, vt præcedat in re cõmunitas, & indifferentia naturæ negatiua, & remota. Et denique nullam repugnantiam in hoc video, quod natura habeat aptitudinem proximam per intellectum ad eſſendum in multis etiam coniunctim, & illam non habeat à parte rei, imò potius repugnantiam, quia in hoc ſenſu aptitudo, & repugnantia ad eſſe in pluribus non contradicunt, cum non ſint eiuſdem ordinis, nam repugnantia eſt realis, & aptitudo rationis; aliæ difficultates contrà hanc doctrinam ſolutè ſunt diſp. 4. Log. q. 2. & ſeq. vbi ex profeſſo agitur de hac re.

Contrà communitatem vniuerſalis, quod non ſit rationis, ſed realis, poſſunt obijci argumenta, quibus probari ſolet dari actu vniuerſale à parte rei, quæ iam ſoluta ſunt diſp. 4. Log. qu. 1. art. 1. & re vera quæ magis vrgent, probant ſolam communitatem negatiuam à parte rei iam declaratam q. 1. & 3. arguitur etiam, quod vniuerſale cadat ſub ſenſu, nam ſępè apprehenditur res diſtans ſine cognitione differentiæ contrahentis, vt cum videtur aliquod eſſe animal, & non cognoſcitur cuius ſpeciei, vel eſſe hominem, nec ſcitur quale indiuiduum. Cæterum ait Doctor 4. diſt. 8. quæſt. 2. O. quod cum à remotis prius videtur corpus, quam animal, & animal quam homo, non eſt intelligendum de vniuerſali, quia viſus non videt vniuerſale, ſed de ſingulari vniuerſaliori; itaque in eo caſu videtur aliquod ſingulare, ſed indeterminatè, ſeu vagè, nam conſtat videri animal, vel hominem ambulantem cum differentia loci, & temporis.

ARTICVLVS III.

De Vnitate Vniuerſalis.

212 Circa vnitatem vniuerſalis maior eſt difficultas, quàm circa communitatem, nam nonnulli etiam ex Auctoribus vniuerſale in actu à parte rei negantibus, quamuis vltrò admittant eius communitatem non eſſe niſi rationis, vt art. præced. dictum eſt, adhuc tamen volunt eius vnitatem eſſe realem, & non habere eſſe rationis, niſi prout ſubſtat communitati, ita Blancus diſp. 2. Log. ſect. 5. & 7. vbi ait vnitatem, quam habet natura vniuerſalis eſſe vnitatem realem, communitatem verò eſſe communitatem rationis, vnitatẽq; illam prout ſtat ſub communitate ſolummodò habere eſſe per intellectum, licèt vnitas ſecundum ſe ſit à parte rei, atq; adeò naturam non eſſe vniuerſam à parte rei non ob defectum vnitatis, ſed ob defectum communitatis ad plura, vndè non exiſtimat vnitatem quam habet natura abſtracta, & relata ad multa eſſe vnitatem rationis, vnitatem verò, quam habet à parte rei eſſe vnitatem realem, vt paſſim dicitur, ſed putat eandem vnitatem, quam habet natura à parte rei, habere per intellectum, ſolùm variatis accidentibus; cõmunitas enim ad plura, & ſingularitas ſunt accidentia illius vnitatis, atq; ita à parte rei ſtare vnitatem illam ſub ſingularitate, at verò in intellectu ipſa concipiente in ordine ad multa ſtare ſub cõmunitate. Poncius verò diſp. 3. Log. q. 2. tenet & ipſe concl. 1. naturã non recipere vllam vnitatem ab intellectu, quæ ſufficiat pro vniuerſalitate, aut ſecundum quã natura verè poſſit prędicari de multis; & poſteà concl. 4. inquit naturã, quæ denominatur vniuerſalis, v.g. naturam Pauli non habere aliam vnitatem à parte rei cum natura, quæ eſt in Petro, quam vnitatem ſimilitudinis, & conformitatis, & addit aliam vnitatem non requiri, ad hoc, vt ſit formaliter vna illa vnitate, quæ requiritur ad hoc, vt ſit formaliter vniuerſalis. Paſqualig. etiam diſp. 19. ſec. 9. tenet vnitatem vniuerſalem non eſſe rationis, ſed realem, & vult eſſe ipſam formalem, quæ adæquatè correſpondet naturæ in omnibus indiuiduis.

213 Alij volunt non vnitatem formalem, ſed vnitatem præciſionis declaratam q. præced. conſtituere formaliter vniuerſale, & hanc vniuerſaliter docent quicunque tenent vniuerſale in actu fieri per actum abſtractiuum intellectus naturæ ab inferioribus, immo, & aliqui, qui docent fieri per actum collatiuum, quatenus natura facta vna per abſtractionẽ, & à conditionibus indiuiduantibus denudata, poſtea per actum collatiuum cogitatur pluribus ineſſe cum tali vnitate, vel ſaltim ſic apta ad ineſſendum, adeout vnitatem habeat ab actu abſtractiuo, cõmunitatem ab actu collatiuo, de quarum diuerſitate opinionum egimus diſp. 4. Log. q. 3. ita Amicus tract. 4. Log. q. 4. dub. 1. artic. 3. Auerſa q. 8. ſect. 8. & ex noſtris Meuriſſe lib. 2. ſuæ Met. cap. 3. q. 5. concl. 1. & 2. vbi id magis declarando inquit vnitatem vniuerſalem nondum eſſe completam, & actualem, niſi poſtquam intellectus comparauit naturam communem cum ſuis inferioribus, quatenus nimirum ſic illam conferendo, apprehendit eam ſecundum illam vnitatem, ſeu vnicam rationem, quam habet, poſſe eſſe in multis, & de multis prædicari; itaut licèt in ipſa præciſione, & abſtractione intelligi poſſit vnitas, nondum tamen intelligitur, vt vnitas vniuerſalis,

Digitized by Google

quia nondum concipitur reſpectus ad multa, ratione cuius vnitatis illa ſit vniuerſalis, & completur perfectè in ratione vnitatis vniuerſalit. Suarez diſp. 6. Met. ſect. 2. fatetur & ipſe vnitatem vniuerſalem non eſſe realem, ſed rationis, & ad eam magis declarandam ait n. 11. eſſe vnitatem quandam à formali, & numerali diſtinctam habentem proprium nomen, propriamque rationem, dicitur enim hæc vnitas vniuerſalis, eiuſque ratio conſiſtere in indiuiſione alicuius naturę in plures naturas ſimiles ſub eodem nomine, & ratione cum aptitudine, vt in eas diuidatur, qua de cauſa inquit non eſſe vnitatem realem, ſed rationis, quia talis indiuiſio non competit naturę in ſtatu realis exiſtentię, vbi per varias indiuiduales differentias diuiſa manet, ſed ſolùm in ſtatu pręciſionis obiectiuæ, & vt ſubſtat conceptui mentis, hoc enim modo omnes homines in ratione ſpeciei dicuntur vnus homo; vndè & ipſe conſentire videtur, quod vnitas vniuerſalis ſit ipſa vnitas pręciſionis obiectiuę.

214 Dico Primò. Vnitatem vniuerſalem in actu non eſſe vnitatem realem, ſed rationis, & per operationem intellectus cum fundamento tamen in re. Colligitur ex Sco. loc. cit. lit. H. & ponitur in terminis à Tromb. 7. Met q. 2. art. 2. concl. 3. & eſt communis ferè in omni Schola, quam docent D. Thom. de ente, & eſſentia cap. 4. vbi Caiet. & Ripa Compl. diſp. 3. Log. qu. 5. Sot. q. 2. vniuerſ. Tolet. ib. q. 2. & 3. Conimb. q. 3. Maſius q. 4. de vniuerſ. qu. 3. Suar. Amic. Auerſ. cit. Alenſis noſter 5. Met. 10. & lib. 7. tex. 52. ac etiam omnes ferè Ariſt. Interpretes, dum explicant eius dictum 1. Poſt. tex. 149. quod vniuerſale poſterius eſt ſingularibus, quatenus ab eis abſtrahitur per intellectum, ac etiam 5. Met. tex. 11. & lib. 10. tex. 1. dum inter varios vnitatis modos recenſet vnum ratione, & intelligentia, vnitatem huiuſmodi tribuens vniuerſali, & eſt expreſſe D. Damaſc. lib. 1. Fidei, cap. 11. vbi ait naturas duorum ſingularium in creatis ſola ratione vnam eſſe, quem refert Doctor loc. cit. Probatur, quia vnitas ad vniuerſalitatem naturę requiſita, debet ei in aliquo ſtatu conuenire, nempe in eo ſtatu, in quo ipſa natura eſt vniuerſalis; ſed duplex eſt ſtatus exiſtentię naturę, ſcilicet realis, & obiectiuę, & duplex rurſus eſt vnitas realis ex dictis, ſcilicet numeralis, vel formalis, quia omnis diuiſio aut formalis eſt, aut materialis; cum ergo vnitas vniuerſalis non ei competat in ſtatu exiſtentię realis, quia natura non eſt vniuerſalis à parte rei formaliter, & in actu, competet ei tantùm in ſtatu exiſtentię obiectiuæ, cumque talis vnitas nequeat eſſe numerica, vel formalis, ſequitur non eſſe vnitatem realem, ſed rationis, quæ propriè ſit proportionata ſtatui exiſtentiæ obiectiuę. Quod vnitas vniuerſalis nequeat eſſe vnitas numeralis exploratum eſt de ſe ſatis, quia vnitas numerica eſt propria rerum ſingularium, & eſt incompatibilis omninò cum numerali multitudine tum actu, tum aptitudine, quia facit rem omninò indiuiſibilem in inferiora. Et quamuis Doctor naturæ vniuerſali in ſtatu ſub lit. H. quandam videatur tribuere numeralem vnitatem, certum tamen eſt ibi non loqui de vnitate numerali reali, ſed obiectiua, ſeu in ratione obiecti intellecti, quatenus ſicut conceptus formalis naturæ humanæ v. g. eſt vnus numero, ita obiectum eius in ratione obiecti vnum numero dici poteſt per denominationem extrinſecam à conceptu mentis, quia natura humana, vt ſic, cum tota ſua communitate eſt vnum de numero intelligibilium, vt eruditiſſimè ibi Lichet. exponit.

215 Quod verò vnitas vniuerſalis non ſit ipſa vnitas formalis naturæ minor vnitate numerali probatur; quia licèt hæc formalis vnitas vtique requiratur, vt præciſum vniuerſalitatis actualis fundamentum, non tamen ſufficit ad illud formaliter conſtituendum, ſed exigitur aliqua vnitas maior; probat hoc Suarez diſp. 6. cit. ſect. 2. n. 10. tribus rationibus. Prima eſt, quia vnitas vniuerſalis nequit vllo pacto conuenire, & communicari ſingularibus, benè tamen vnitas formalis; nam Petrus nedum dicitur indiuidualiter, ſed etiam formaliter vnus homo, non tamen vnus vniuerſaliter, ergo vnitas formalis non eſt vniuerſalis. Sed hanc rationem facilè euaderet Blanc. dicendo vnitatem formalem benè communicari indiuiduis ſub ratione vnitatis, vt ſic, ſed non vt ſubſtat communitati rationis quemadmodum, & nos ſupra diximus non eis communicari, vt eſt aliquo modo communis à parte rei. Secunda eſt, quia vnitas formalis multiplicatur in inferioribus, vt dictum eſt q. 7. art. 1. concl. 3. ſed vnitas vniuerſalis non poteſt multiplicari in inferioribus, quia ſic tot eſſent genera, quot ſpecies, & tot ſpecies quot indiuidua, quod eſt abſurdum. Sed hæc quoque ratio quamuis eam vtcumque admiſerim diſp. 4. Log. q. 2. ar. 1. eandem ferre poteſt ſolutionem, quam ſupra adhibui n. 130. cum fieret contra multiplicitatem vnitatis formalis in indiuiduis. Tertia ratio, quam affert, coincidit cum prima, & ſic eandem poteſt admittere ſolutionem. Poteſt itaque probari melius ex noſtris principijs Scoticis, quæ iecimus in ſuperioribus; natura, vt ſit vniuerſalis in actu, non ſufficit quod ſit indeterminata negatiuè, ſed etiam poſitiuè, & contrariè, quia vniuerſale opponitur ſingulari non negatiuè tantùm, vel priuatiuè, ſed contrariè, vndè iſti ſtatus in natura oppoſitas exigunt conditiones, ſingulare dicit vnitatem, cui poſitiuè multiplicatio repugnat, vniuerſale verò dicit vnitatem, cui poſitiuè conuenit aptitudo eſſendi in multis; hac ſtante maiori, ſubinfero minorem, ſed ſic eſt quod natura, vt ſtat ſub vnitate formali non eſt indeterminata poſitiuè, & contrariè, ſed tantùm negatiuè licèt ex vi vnitatis formalis non habeat determinationem, habet tamen illam ab extrinſeco ex coniunctione cum differentia indiuiduali à parte rei, ergo vnitas formalis non eſt vnitas vniuerſalis, nec apta eſt ad conſtituendum vniuerſale in actu. Conf. quia vnitas formalis eſt compoſſibilis cum ſingulari in eadem natura, vt patet de humanitate Petri, quę ſimul & ſemel eſt vna formaliter, & ſingulariter, ſed non poteſt eadem natura eſſe ſimul ſingularis, & vniuerſalis in actu, quia hæc vniuerſalitas omnem prorſus determinationem excludit tam intrinſecè, quam extrinſecè, alioquin in multis proximè eſſe non poſſet, vt exigit vniuerſale in actu, ergo &c.

216 Et per hanc doctrinam reijcitur reſponſio, quam Blanc. cit. nu. 162. ſignificabat, nempe naturam eandem vnitatem realem, quam habet à parte rei, habere quoque per intellectum ſolùm variatis accidentibus, quia communitas ad plura, & ſingularitas ſunt accidentia illius vnitatis, atque ita à parte rei poteſt illa vnitas reperiri cum ſingularitate, & in intellectu cum communitate. Reijcitur, inquam, quia hæc reſponſio ſaluat tantùm quod ſicut eadem natura poteſt ab extrinſeco ſuſcipere modò vniuerſalitatem ab intellectu, modò ſingularitatem à differentia, quia vterque ſtatus ſibi accidit, ita & vnitas quæ ponitur eius propria paſſio; & ſic ſaluat quod vnitas formalis eſſe poteſt fundamentum vnitatis vniuerſalis, at non ſaluat quod ſit formaliter ipſa vniuerſalis vnitas, & quod formaliter ipſum vniuerſale conſtituat, quia vnitas formalis, vt ſic, poteſt ſtare cum ſingularitate coniuncta, nequaquam tamen vnitas vniuerſalis. Dices coniunctionem ſingularitatis non repugnare vnitati vniuerſali, vt vnitas formalis eſt, ſed quatenus in intellectu habet vniuerſalitatem adiunctam, nam vtrobique eſt vna, & eadem realis vnitas ſolis accidentibus variatis. Contra, probo id ipſi repugnare etiam ex ratione ipſius vnitatis, quæ dicitur vniuerſalis, nam vnitas formalis minor numerali, quæ conuenit naturæ à parte rei eſt diuiſa à parte rei in ſingulis inferioribus, & in ſingulis multiplicata, ideoque dicitur vnitas formalis per indifferentiam, vnitas autem formalis (ſi eam ſic appellare placet, quatenus eſt minor numerali, & ipſa quoque dicit indiuiſionem eſſentialem) quæ competit naturæ in intellectu, cum eſt facta vniuerſalis, non eſt diuiſa, & multiplicata in ſingulis indiuiduis, ſed vna, & eadem concipitur indiuiſa in omnibus, quia in ratione ſpeciei omnes homines dicuntur vnus homo, & ideo dicitur vnitas formalis naturæ per inexiſtentiam; ergo vnitates iſtæ formales inter ſe diſtinguuntur etiam in ratione vnitatis, & vna vnitas eſt maior alia, nimirum vnitas formalis conueniens naturæ per intellectum eſt maior vnitate formali conuenienti naturæ extrà intellectum à parte rei; & ratio eſt, quia vnitas formalis quam habet à parte rei, eſt vnitas per indifferentiam, quæ non ſtat cum multitudine numerali actuali, quia multiplicatur in indiuiduis ſecundum propriam cuiuſque naturam; vnitas verò formalis, quam habet per intellectum, quando vniuerſalizatur, eſt per inexiſtentiam, itaquod eius vnitas ſtat cum multitudine numerali indiuiduorum, eo quia vna in omnibus, & ſingulis per inexiſtentiam concipitur.

Conf. adhuc ſolutio, & probatur concluſio, nam vniuerſale in actu eſt quid per ſe vnum in ſuo ordine, & habet conceptum per ſe vnum, qui vt & ipſe Blanc. fatetur adæquatè integratur ea vnitate, & communitate, ergo vnitas, quæ ipſum eſſentialiter cum communitate conſtituit, nequit eſſe vnitas realis, ſed rationis ſicut eſt ipſam communitas, probatur conſequentia, quia ſicut ex rebus diuerſorum prædicamentorum vnum per ſe non coaleſcit, tanto magis ex omninò diuerſis, ſicut eſt ens reale, & ens rationis; ſicut ergo ens eſſentialiter reale non poteſt per ſe conſtitui ex ente rationis, ita e contra ens rationis, ſicut eſt vniuerſale, non poteſt eſſentialiter conſtitui per ens reale, ergo vnitas ipſum conſtituens eſt vnitas rationis non realis. Conf. præterea, quia poteſt vtique eadem natura eſſe vna à parte rei in pluribus per indifferentiam, non tamen per inexiſtentiam, vt dictum eſt; ſed vt fiat natura vniuerſalis in actu, & formaliter, concipi debet vna in omnibus per inexiſtentiam, & non tantum per indifferentiam ex dictis diſp. 4. Log. q. 2. ergo vnitas vniuerſalis nequit eſſe vnitas realis, ſed rationis etiam in ratione ipſius vnitatis, quia in creatis à parte rei nequit vna, & eadem entitas in pluribus reperiri.

217 Deinde probatur contra Poncium vnitatem vniuerſalis non eſſe vnitatem ſimilitudinis inter plura indiuidua eiuſdem ſpeciei, neque hanc ſufficere ad vnitatem, quam requirit natura vniuerſalis, vt ſic; nam ipſe quoque Suar. loc. cit. n. 14. eſtò non aliam vnitatem naturæ à parte rei inter indiuidua concedat præter vnitatem ſimilitudinis, cui Poncius adhæſit, ingenuè fatetur hanc vnitatem ad rationem vniuerſalis nec ſufficientem eſſe, nec neceſſariam, ſi enim ſermo eſt de ſimilitudine actuali, planum eſt neceſſariam non eſſe, quia non eſt de ratione vniuerſalis, vt actu ſit in multis; ſi autem ſermo eſt de ſimilitudine in potentia, licèt hæc ſit aliquo pacto neceſſaria ad abſtrahendam naturam ab indiuiduis, & vniuerſalitatem fundandam modo explicato n. 198. tamen non eſt apta ad conſtituendam formaliter rationem vniuerſalis, quia ex vi illius ſimilitudinis præciſe (inquit Suarez) ſiue in actu, ſiue in potentia ſumptæ, non concipitur aliquid, vt vnum commune multis, ſed concipiuntur multa, vt ſimilia inter ſe, vniuerſale autem, vt ſic, debet concipi, vt vnum. Tum quia vniuerſale, vt vniuerſale concipitur vt indiuiſum actu, quatenus tale eſt, & diuiſibile, & communicabile aptitudine, res autem prout ſunt à parte rei ſimilea in natura, potius ſunt actu diuiſæ, & aptitudine ſeu fundamentaliter vnibiles in vna natura vniuerſè concepta; ergo ex confeſſione ipſius Auctoris, quem Poncius ſequitur, vnitas ſimilitudinis non ſufficit pro eſſentiali conſtitutione vniuerſalis. Tum quia vnitas vniuerſalis debet eſſe talis, vt ſecundum eam poſſit vniuerſale proximè prædicari de pluribus prædicatione dicente, hoc eſt hoc, ſed vnitas ſimilitudinis ad hoc non ſufficit, quia ex vi illius tantùm dici poteſt

hoc

Digitized by Google

hoc eſt ſimile illi, non autem, hoc eſt hoc, ergo &c. Reſp. Poncius nu. 45. vt aliquid ſic prædicetur de pluribus minimè opus eſſe vt vnum, & idem intrinſecè includatur in illis, ſed ait ſufficere, quod vel ſecundum ſe, vel ſecundum aliquid ſibi ſimile ſit in multis, & de multis prędicabile. Sed hęc reſponſio iam fuit exploſa ſuprà n. 18. quia apud omnes veritas prædicationis eſſentialis fundatur in incluſione eſſentiali, ac identitate reali prædicati cum ſubiecto; ergo ſi natura Petri dum à Petro abſtrahitur, & de Paulo prædicatur dicendo *Paulus eſt homo*, non eſt eadem in ipſo, & cum ipſo non erit vera prædicatio eſſentialis, quia non eadem eſſentialiter humanitas in vtroque reperitur, ſed tantùm conſimilis. Tum quia illæ prædicationes ſunt eſſentiales, Petrus eſt homo, Paulus eſt homo, ſed iſtæ ſunt accidentales, Petrus eſt ſimilis Paulo in humanitate, & è contra, Paulus eſt ſimilis Petro, quia licèt ſimilitudo ſit eſſentialis, ideſt in eſſentialibus, tamen in ſe eſt accidens cum ſit relatio, & ſecundum actualem exiſtentiam illis accidit, ergo iſtæ non ſunt prædicationes vniuerſales de inferioribus. Tum quia vniuerſale dicitur vnum in multis, & de multis, non autem ſimile in multis, & ex hoc quod Paulus habeat ſimilem humanitatem cum ea, quæ reperitur in Petro, non ob id propriè diceretur eadem natura prædicabilis eſſe in vtroque ſicut requiritur ad prædicationem vniuerſalis.

Prætereà, hæc vnitas ſimilitudinis eſt à parte rei, ergò vnitas vniuerſalis eſt à parte rei, quod eſt contra communem, & præſertim Doctorem loc. cit. Reſp. Poncius hinc tantum probat dari à parte rei vniuerſale metaphyſicum, & fundamentale, non autem logicum, & formale. Contra, ea vi huius vnitatis ſimilitudinis, quam habet natura à parte rei, poteſt de pluribus proximè prædicari prædicatione dicente, hoc eſt hoc vt ipſe concedit in ſolutione ad argumentum præcedens; ergo ex vi talis vnitatis datur vniuerſale nedum fundamentale, ſed etiam formale, & actuale à parte rei, quandoquidem ad vniuerſale in actu nil aliud præter hoc deſideratur. Reſp. rurſus, vt natura dicatur vniuerſalis in actu præter vnitatem vniuerſalem vlterius requiri, quod ſit abſtracta à ſingularitatibus, quia ſi conſideretur v.g. natura Petri, vt affecta ſingularitate, videbitur vt diſtincta à natura Pauli, & conſequenter non videbitur, vt indifferens ſecundum ſe formaliter ad hoc, vt prædicetur de Paulo. Contra, nam ex hac vltima ſolutione habeo totum, quod volo, nempe non ſufficere vnitatem ſimilitudinis, vt natura Petri poſſit proximè prædicari de Paulo prędicatione dicente, hoc eſt hoc, quia cum tali vnitate adhuc ſtat, vt natura Petri cognoſcatur quoque vt diſtincta à natura Pauli, nam ſimilitudo non tollit diſtinctionem ſimilium; ſed vlterius requiri vnitatem indifferentiæ poſitiuæ, quæ maximè elucet, cum natura eſt abſtracta à ſingularitatibus; ergo iam ipſe fatetur ad rationem vniuerſalis non ſufficere vnitatem ſimilitudinis, ſed vlterius requiri vnitatem indifferentiæ.

218 Alta pars concluſionis, quod ſcilicet hæc vnitas vniuerſalis ſit rationis cum fundamento in re eſt communis, & probatur à Scoto 2. d. 3. q. 1. & 7. ab initio, quia alioquin vniuerſale logicum eſſet omnino confictum; non enim eſſet ratio, cur etiam non poſſet intellectus ad libitum concipere ſub ratione vniuerſalis & naturam diuinam, & omnia ſingularia; ratio ergo quæ obſtat, ne Petrus poſſit concipi ſub ratione vniuerſalis, quia nimirum de ſe eſt incommunicabilis, & nequit eſſe in multis, illa eadem præſtat, vt natura humana in Petro poſſit concipi ſub ratione vniuerſalis, quia nimirum de ſe eſt communicabilis, cum in ſua eſſentia hæcceitatem non includat, & quantum eſt de ſe, poteſt eſſe in multis. Verum non conueniunt Auctores in aſſignando hoc fundamento vniuerſalis à parte rei, Auerſa qu. 8. ait eſſe vnitatem ſimilitudinis, cum enim intellectus percipiat Petrum, & Paulum conuenire in hoc, quod vterque eſt homo, format conceptum humanæ naturæ vtrique communem. Hoc tamen non ſufficit, quia adhuc quærendum manet, quodnam ſit fundamentum talis ſimilitudinis, nam vnitas quæ eſt fundamentum huius ſimilitudinis, erit quoque verum, & proprium fundamentum vniuerſalitatis, præſertim quia hic inquiritur fundamentum remotum, & omnino primum vniuerſalitatis. Caiet. de ente, & eſſentia cap. 4. vbi & Ripa qu. 2. art. 6. aiunt vnitatem naturæ in indiuiduis, quæ eſt fundamentum ſimilitudinis eorum non importare quid poſitiuum commune ipſis, ſed ſolam negationem diuiſionis formalis vnius ab alio, quæ etiam non eſt communis omnibus, ſed in ſingulis multiplicata. Sed hoc impugnatum eſt ſuprà numer. 167. quia cum talis ſimilitudo ſit realis, & poſitiua, etiam fundamentum eius eſſe debet reale, & poſitiuum, & alias huius dicti impugnationes vide ibi. Suarez cit. ait fundamentum vniuerſalitatis eſſe vnitates formales indiuiduas, quatenus ſunt inter ſe ſimiles, quia à parte rei non datur vnitas formalis præciſa, ſed in ſingulis indiuiduis eſt contracta, ergo vniuerſalitas aliud fundamentum à parte rei habere nequit, niſi vnitates formales contractas, & ſic etiam diſcurrit Hurtad. At neque hoc benè dicitur, quia vnitas formalis contracta, & indiuidua eſt ſingularis, ſicut ipſa natura ſingularizata, ſicut ergo naturæ ſingulari repugnat eſſe in pluribus, ſic & vnitati formali contractæ, vt ſic, repugnat eſſe fundamentum aptitudinis ad eſſendum in multis, quam vniuerſalitas importat, quia per ſingularitatem ſit incommunicabilis multis, & vnum oppoſitum nequit eſſe fundamentum alterius oppoſiti. Rurius proinde inquit fundamentum vniuerſalitatis eſſe vtique vnitatem formalem, quam habet natura à parte rei, non tamen quatenus contractam, ſed ſecundum ſe præciſè conſideratam, quatenus facit naturam in ſe formaliter vnam, nam ſi conſideretur non conſideratis indiuidualibus conditionibus, per quas ſit incommunicabilis, nullam habet repugnantiam vt pluribus communicetur, vnde ratione talis vnitatis formalis ſic abſtractæ dicetur formaliter apta ad exiſtendum in multis; & ſic erit proportionatum fundamentum vniuerſalitatis. At neque hoc placet, quia hic quæritur fundamentum vniuerſalitatis à parte rei, natura verò ſic abſtracta à ſingularibus non datur à parte rei, ſed tantum per intellectum; tum quia hæc vnitas, quæ ponit naturam in tali ſtatu ſolitudinis, non eſt vnitas formalis, ſed vnitas præciſionis, quæ eſt fundamentum proximum non remotum, & omnino remotum, quale hic quæritur. Tum quia ſecundum iſtos Auctores, & præſertim Suarez beneficio vnitatis formalis, quam habet natura à parte rei non valet dicere hoc indiuiduum eſſe vnum formaliter cum illo, ſed tantum eſſe vnum formaliter, & indiuiſum in ſe; ergo vnitas formalis ſecundum ipſos nequit poni fundamentum vniuerſalitatis, quia hæc vnitas à parte rei talis eſſe debet, vt aliquo modo à parte rei verum ſit dicere ſaltim inchoatè hoc eſſe vnum cum illo, vel ſaltim non eſſe eſſentialiter diuerſum ab illo.

Igitur fundamentum remotum vnitatis vniuerſalis eſt vnitas formalis, quam habet natura à parte rei, & eſt minor vnitate numerali, merito cuius natura dicitur à parte rei communis per indifferentiam, quatenus quantum eſt ea ſua ratione formali non magis addicta eſt ad conſtituendum hoc indiuiduum in tali ſpecie, quam aliud, & ratione talis indifferentiæ diſtinguitur ex natura rei formaliter ab hæcceitate, per quam eſt contracta in ſtatu exiſtentiæ; Et quia ſuper talem vnitatem fundatur ſimilitudo, & eſſentialis conuenientia indiuiduorum, & ex natura ſic vna promanant communes proprietates totius ſpeciei, hinc intellectus videns talem ſimilitudinem ex natura rei repertam inter indiuidua, & indiuidua à parte rei habere communes proprietates identitatem eſſentiæ arguentes, concipit eſſentiam non conceptis differentijs contrahentibus, atque adeò concipit illam eſſentiam carentem, & diuiſione eſſentiali, & diuiſione numerali, & quia quamuis à parte rei ſit ſingularis, tamen illam non habet ſingularitatem ex ſuis principijs intrinſecis, ſed ab extrinſeco, ideò intellectus ſeparat eam ab hæcceitate modo quodam intentionali, eamque concipit amoto impedimento differentiæ, vt poſitiuè pluribus communicabilem, & ſic facit eam vniuerſalem cum fundamento in re.

219 Dico 2. vnitatem vniuerſalem non eſſe ipſam vnitatem præciſionis, etiamſi hæc ponatur eſſe rationis. Concluſio eſt contra Auctores ſecundæ ſententiæ, & videtur contra communem, conſonat tamen ijs, quæ diximus de vnitate vniuerſali diſp. 4. log. qu. 2. & quæ docet Doctor 7. Met. quæſt. 18. §. *circa huius quæſtionis*, vbi ait vniuerſale ſumi poſſe tripliciter, primò pro intentione ſecunda, quæ eſt quædam relatio rationis in prædicabili ad inferiora de quibus prędicatur, & hunc reſpectum ſignificat hoc nomen vniuerſale in concreto, ſicut vniuerſalitas in abſtracto: alio modo accipitur vniuerſale pro illo, quod denominatur ab illa intentione, quod eſt aliqua res primæ intentionis, nam ſecundę intentiones applicantur primis, & ſic accipi poteſt dupliciter: vno modo pro illo, quod quaſi vt ſubiectum remotum denominatur iſta intentione; alio modo pro ſubiecto propinquo; primo modo dicitur natura abſolutè ſumpta vniuerſale, quia non eſt de ſe hæc, & ita non repugnat ſibi ex ſe dici de multis; & hoc modo non eſt vniuerſale completum, quia licèt habeat indeterminationem priuatiuè, vel contradictoriè, non tamen habet indeterminationem poſitiuam, & contrariam, vt requiritur ad vniuerſale; ſecundo modo dicitur naturam vniuerſalis, quando habet actu indeterminationem contrariè, & eſt quando natura eſt vnum numero intelligibile, & dicibile de omni ſuppoſito; & ſubdit Doctor, quod neque hoc modo eſt vniuerſale omnino completum, nam indeterminatio contraria, qua homo eſt ſic indeterminatum, vt vnica intellectione conceptum quidditatiuè inſit omni, præcedit naturaliter illam intentionem ſecundam, quæ eſt vniuerſalitas logica, ſiue habitudo de multis; ita Doct. loc. cit. ex quo primò ſic argumentor, vnitas præciſionis habetur ante illam relationem naturæ, vt prædicabilis ad inferiora, primò enim conſideratur vt abſtrahibilis, vel abſtracta à ſingularibus, & poſtmodum vt prædicabilis de illis, in quo præciſè ſtatu ait Doctor eſſe vniuerſale completum, & in actu; ergo vnitas præciſionis non eſt ipſa vnitas vniuerſalis, ſed potius proximum eius fundamentum.

Secundò arguitur ex eadem doctrina, vnitas conſtitutiua vniuerſalis in actu non eſt illa, qua natura eſt in ſe vna, ſed per quam eſt vna reſpectu aliorum, ſeu per quam eſt vna in multis, vt conſtat ex definitione ipſius vniuerſalis, ſed vnitas præciſionis conſtituit naturam in ſe præciſè vnam, non autem in ordine ad multa; Per quam rationem præcluditur tacita reſponſio Meuriſſe cit. n. 213. vnitatem præciſionis non eſſe completam, & actualem, niſi poſtquam intellectus comparat naturam cum inferioribus, nam ratione huius comparationis completur vnitas præciſionis in ratione vnitatis vniuerſalis; Præcluditur, inquam, hæc ſolutio, quia ea prædicta ratione conuincitur vnitatem præciſionis, & vnitatem vniuerſalem non ſolum inter ſe differre ratione vniuerſalitatis additæ, vel non, ſed etiam ratione ipſarum vnitatum, quæ in ſe ſunt alterius rationis, nam vnitas præciſionis eſt vnitas abſoluta, qua natura dicitur vna in ſeipſa, ſed vnitas vniuerſalis eſt eſſentialiter vnitas relatiua, ſicut ſimilitudo, ſimile, & æquale habent vnitatem, non per quam ad ſe, vel in ſe ſunt vnum, ſed per quam ſunt ad alterum.

220 Tertiò vnitas præciſionis ponit repugnantiam in natura, vt ſit

in multis, quia ponit eam in ſtatu ſolitudinis cui repugnat conſortium differentiarum contrahentium; ſed vnitas vniuerſalis è contrà ponit naturam in multis actu, vel ſaltim aptitudine, & tollit ſtatum ſolitudinis, ergo vnitas præciſionis non eſt formaliter vnitas vniuerſalis, nec ad vniuerſalitatem ſufficiens. Conf. quia cum natura abſtracta à ſingularibus poſtmodum per actum collatiuum ſimplicem conferetur cum inferioribus, vt dicatur eſſe in ipſis, & de ipſis per modum ſuperioris, & vniuerſalis, amittit vnitatem præciſionis, & ſolitudinis, quam per actum abſtractiuum anteà acquiſierat, & adhuc remanet vniuerſaliter vna, ergo vnitas vniuerſalis non eſt ipſa vnitas præciſionis. Reſpondent cum vnitate præciſionis repugnare actum eſſendi in multis, non verò aptitudinem, quia non implicat naturam eſſe præciſam à pluribus, & ſimul aptitudinem retinere ad eſſendum in illis pluribus; & argumentum nos quoq; tangere, quia etiam ſi nolimus vnitatem præciſionis eſſe vnitatem vniuerſalem, admittimus tamen eſſe ſaltim eius proximum fundamentum, ergo ſaltim per modum fundamenti, & ſubſtrati permanere debet cum ipſa vnitate vniuerſali. Contrà, quia vnitas vniuerſalis non ſolùm ſtat cum aptitudine eſſendi in multis, ſed etiam cum ipſo actu eſſendi in multis, non quidem reali, ſed per rationem, qui quidem omninò repugnat vnitati præciſionis, ergo hæc vnitas non eſt illa; antecedens latè probaui diſp. 4. log. q. 2. art. 5. & iterum probo, nam *dici de*, ſupponit, *eſſe in*, ideò enim hoc prædicatur de illo, quia illi inexiſtit, vel ſaltim concipitur ineſſe, & ita illi commenſuratur, vt prædicatio actualis ſupponat inexiſtentiam actualem prædicati in ſubiecto, & aptitudinalis aptitudinalem, cum igitur vniuerſale nedum aptitudinaliter, ſed etiam actualiter prædicetur de multis, opus eſt quoq; vt prius concipiatur eſſe in illis nedum aptitudine, ſed etiam actu ſuper illis te adhuc ſua formali vnitate, quæ ei adæquatè correſpondet in omnibus, ergo vnitas vniuerſalis permanet cum actuali communicatione naturæ multis. Tū quia cum natura vniuerſalis diuiditur in plura eiuſdem nominis, & rationis per intellectum, diuiditur ſolum ſecundum eſſe materiale, & numericum, non verò ſecundum eſſe proprium formale, quandoquidem cum tali diuiſione adhuc vna, & eadem ſibi correſpondet formalis vnitas, vt eſt in omnibus inferioribus adæquatè, & ideò dicitur vnitas per inexiſtentiam, non autem per ſimplicem indifferentiam, quo pacto vna dicitur eſſe à parte rei in pluribus, ergo vnitas vniuerſalis nedum ſtat cum aptitudine eſſendi in pluribus, ſed etiam cum actu ſaltim per intellectum, quod vnitati præciſionis omnino repugnat, ergo non eſt eadem vnitas cum illa, ſed etiam differunt in ratione vnitatis; Ad illam verò inſtantiam, quod ſtante hac doctrina vnitas præciſionis nō poſſet eſſe proximum fundamentū vnitatis vniuerſalis, quia per actum diuiſionis, & cōtractionis etiam per intellectum factæ illa deſtruitur, reſpondendum eſt, ſicut Doctor reſpondet ad illud quod dici ſolet ex 5. Met. de relationibus ſecundi modi, quod fundantur per actionem, & paſſionem, quod tamen difficile videtur, quia relationes permanent, vt paternitas, & filiatio, tranſacta generatione actiua, reſpondet, inquam, Doctor quol. 15. circa finem, & 4. d. 6. qu. 10. I. & d. 13. qu. 1. V. & quol. 22. C. hoc non debere intelligi in rigore, quaſi actio, & paſſio ſint propriè fundamentum illarum relationum, ſed itaut ſint ſolum conditiones, ſiue diſpoſitiones neceſſario prærequiſitæ, fundamentum vero potentia ad actum reducta; ſic in propoſito vnitas præciſionis dicitur proximum fundamentum vniuerſalitatis, quia abſtractio eſt veluti præuia diſpoſitio in natura ad fundandam vniuerſalitatem, quia exuenda eſt ſingularitas, quam habet natura à parte rei vt poſſit vniuerſalitatem inducere, quod fieri nequit, niſi mediante, & præuia actione abſtractiua intellectus.

221 Dices, ſi ergo hæc vnitas vniuerſalis non eſt vnitas numeralis, nec formalis, nec præciſionis, quænam, & qualis vnitas erit? Reſpondeo eſſe quandam vnitatem ab his diſtinctam habentem propriū nomen, propriamque rationem, habere tamen magis ſimilitudinem cum vnitate formali, quam cum alijs, vnde cum ens rationis in vniuerſum efformetur ab intellectu ad modum entis realis, quod imitatur, ita in propoſito vnitas vniuerſalis, cum ſit rationis, efformatur ab intellectu ad modum vnitatis formalis, ſuprà quā fundatur, nimirū ad modum vnitatis communicabilis pluribus, & quæ ſtare poſſit cum multitudine numerali, & id quod intellectus ex opere ſuo ſuperaddit negotiando vnitati formali, eſt, quod vbi vnitas formalis à parte rei eſt vnitas cōmunis pluribus per indifferentiam, ipſe facit communem per inexiſtentiam, & vbi vnitas formalis à parte rei eſt multiplicata in indiuiduis ad multiplicationem vnitatis indiuidualis ex dictis nu. 168. intellectus eam concipit vnam, & indiuiſam in omnibus concipiendo vnam naturam adæquatè in omnibus; vnde hæc vnitas vniuerſalis explicari debet eodem prorſus modo, quo explicabant q. 5. Auctores illi, qui a parte rei agnoſcebant in omnibus indiuiduis vnam, & eandem naturam per inexiſtentiam, non quidem vnam vnitate numerali, cum id repugnet in creatis, ſed vnitate formali, & eſſentiali, quæ eſt minor vnitate numerali, nec aliud intereſt inter nos, & illos Auctores, niſi quod eam vnitatem naturę per inexiſtentiam cēſent eſſe realem, nos autem dicimus eſſe rationis, & eſſe illam, quæ propriè dicitur vnitas vniuerſalis; quod ſi illis licet abſq; implicantia talem admittere vnitatem in natura à parte rei, tantò magis licebit nobis abſq; vlla repugnantia eam concipere in natura per opus intellectus dum fit vniuerſalis. Et poteſt rurſus hęc vnitas naturæ vniuerſalis explicari exemplo quaſi diuinæ naturæ, nam diuina natura dicitur actu communis poſitiuè pluribus perſonis, non poteſt autem dici vniuerſalis, non quia de illis non prædicetur prædicatione dicente, hoc eſt hoc, ſed ſolum quia eſt vna numero in illis abſq; vlla ſui diuiſione, contractione, & multiplicatione; quod ſi eſſet in illis numeraliter ſaltim diuiſa, nil obſtaret quin re vera diceretur cum omni proprietate vniuerſalis; vt ergo natura humana v. g. concipiatur cum vnitate, quæ eam reddat vniuerſalem in actu, non ſufficit eam intelligere vnā formaliter in omnibus per indifferentiam, vt modò eſt, quia ſicut non conciperetur vna, & eadem natura cōmunis inadæquatè identificata cum ſingulis, vt opus eſt ad vniuerſalitatem in actu, & vt proximè poſſit prædicari de ſingulis prædicatione dicente, hoc eſt hoc, ſed debet concipi vna in omnibus per inexiſtentiam, ideſt vna, & eadem entitas naturæ omnibus communicata, & identificata, ita tamen vt eius vnitas non ſit numeralis (nam ſic ſe haberet omninò, vt natura diuina, nec eſſet numeraliter diuiſa in indiuiduis) ſed ſit vnitas quædā minor vnitate numerali, maior tamen vnitate formali, quā habet à parte rei, quia vnitas formalis naturæ à parte rei eſt multiplicata in indiuiduis, ſicut & ipſa natura, ſed dum eſt facta vniuerſalis eius vnitas formalis non intelligitur multiplicata, ſed vna, & eadē in omnibus, & ſingulis.

Sed Dices, etiam natura dum intelligitur facta vniuerſalis, ſi intelligitur cum actu eſſendi in pluribus, intelligitur diuiſa, & multiplicata numeraliter extrinſecè per differentias indiuiduales per intellectum adiunctas; ſed eodem etiam modo ſe habet à parte rei, quia eius vnitas formalis realis non multiplicatur in indiuiduis, niſi extrinſecè, & denominatiuè, intrinſecè autem manet vna, & eadem, ſicut ipſa natura. Reſpondetur, quod natura à parte rei etiam aliquo pacto plurificatur intrinſecè, & in ratione naturæ in indiuiduis, vt conſtat ex dictis quæſt. 5. artic. 1. adeout à parte rei tot homines dici debeant, quot ſunt indiuidua naturæ humanæ, nec dici poſſint cum veritate vnus homo, ſicut in diuinis tres perſonę dicuntur vnus Deus; at dum fit vniuerſalis per intellectum, & intentionaliter ad indiuidua plura contrahitur, ſolùm merè extrinſecè multiplicatur, & indiuidualiter, & nullo pacto in ratione naturæ, quo fit vt in tali ſtatu vniuerſalitatis plura humana indiuidua dici poſſint vnus homo in ratione naturæ, vt dicebat Porphirius; & hinc eſt quod vnitas formalis, quam habet natura per intellectum, cum ſit vniuerſalis, maior eſt vnitate formali, quam habet à parte rei; fateor rem eſſe explicatu difficilem, quia hæc vnitas vniuerſalis eſt quædam media vnitas inter vnitatem ſingularem, quam habet diuina natura in tribus perſonis, & vnitatem formalem, quam habet natura creata à parte rei in ſingularibus.

Soluuntur Obiectiones.

222 IN oppoſitum arguit Primò contra 5. concluſionem Poncius loc. cit. probando vnitatem vniuerſalem non eſſe rationis, ſed realem, nam hæc vnitas vniuerſalis talis eſſe debet, vt eius beneficio poſſit natura de pluribus prædicari cum veritate prædicationē dicente, hoc eſt hoc; ergo non eſt quid rationis, & ab intellectu fictum, qui ob vnitatem fictam, quam haberet natura humana in Petro, & Paulo, non poteſt verè prædicari, neq; verè ineſſe Petro, & Paulo, non poteſt verè prædicari, neq; verè ineſſe Petro, & Paulo per modum vnius. Conf. quia ille conceptus obiectiuus, quem intellectus prædicat, vt vnū, de Petro, & Paulo, vel eſt verè, & realiter in illis indiuiduis, vel non eſt; ſi non eſt, non poterit de illis prædicari prædicatione dicente, hoc eſt hoc, ſi verò eſt in illis, ergo natura prædicata non recipit talem vnitatem ab intellectu. Conſ. rurſus, quia illa ipſa natura, quę conſideratur in pluribus, vel eſt vna in multis à parte rei, aut ſaltim apta eſſe in pluribus, vel non eſt ſic vna, aut apta; ſi eſt vna, & apta à parte rei, ergo nullam accipit vnitatem, aut cōmunitatē ab intellectu; ſi non eſt, certum per hoc quod ſic intelligatur, nequit eſſe talis. Conf. demū, quia vel intelligitur, vt eſt, & ſic niſi ſit vna, non poteſt, vt talis intelligi, vel vt non eſt, & ſic prætérquamquod conceptus ſit falſus, adhuc natura non propterea ſit vna, quod ſic intelligeretur, ſicut non propterea homo eſſet equus, quod intelligeretur, vt equus; alia argumēta ad idē congerit ib. Poncius, quæ ſunt eiuſdem texturæ.

Reſp. hunc arguendi modum nedum deſtruere vniuerſalitatem in naturis, ſed omnes prorſus diſtinctiones rationis, ac entia rationis, quæ ab intellectu fieri dicuntur cum fundamento in re, itaq; ad 1. conceſſo antecedente concedo quoq; conſequentiam, vnitatem vniuerſalia non eſſe fictam ab intellectu, quia ficta ab intellectu dicuntur, quæ moliuntur ab ipſo ſine fundamento in re, vnitas autem vniuerſalis fit ab intellectu cum fundamento in re, quod explicatum eſt n. 215. & ratione talis fundamenti prædicationes vniuerſalium de inferioribus dicuntur veræ, & in veritate rei fundatæ, non temerè, & ad libitum machinatæ. Ad 2. cōceptus ille obiectiuus eſt vnus à parte rei fundamentaliter, & incompletè, non formaliter, & completè, nam complementum vnitatis vniuerſalis accipit ab intellectu, ſeu eſt vnus à parte rei cōmunis Petro, & Paulo per indifferentiā, & fit vnus ab intellectu per inexiſtentiam, & licèt non ſit ſic vnus à parte rei, hęc tamen non debet dici vnitas ficta, quia habet fundamētū in re, & eſt occaſionata ab vnitate reali reperta in natura. Ad 3. reſpondetur per idem, illa natura eſt vna à parte rei per indifferentiā, & apta ad eſſe in pluribus remotè, quo fundamento intellectus nixus tribuit ei vnitatē per inexiſtentiā, & aptitudinem proximā. Ad vlt. intelligitur natura, vt eſt à parte rei fundamentaliter, non eſt vt formaliter, vel vt alij dicere ſolent, intelligitur vt non eſt, vel aliter quā ſit à parte rei præciſiuè nō verò diuiſiue, & ideò cōceptus nō eſt falſus, quia nō cōcipitur natura ſub ratione

ſibi

Digitized by Google

ſibi intrinſecè repugnante à parte rei, quandoquidem vniuerſalitas repugnat naturæ exiſtenti à parte rei ſolùm extrinſecè, & ratione adiuncti nempe indiuidualis differentiæ, qua per intellectum ſeparata redditur natura proximè capax vniuerſalitatis.

223 Secundò, ad idem arguit Paſqual. diſp. 19. cit. ſect. 9. quando concipitur natura abſtracta ab indiuiduis concipitur vna ex eo, quod ſe habet, vt indiuiſa in ſuo eſſe, atque adeò ſecundum ſuum eſſe eſt vna cum ergo vnitas non ſit diſtincta ab eſſe vniuſcuiuſq; quod eſt vnum, natura quoq; ſic abſtracta erit vna ex vi ſui eſſe formalis in ſe indiuiſi. Tum 2. vnumquodque eſt tantùm capax illius vnitatis, quę ad ipſum conſequitur, vt propria paſſio; cum ergo vnitas formalis naturam conſequatur, vt propria paſſio, non erit natura capax alterius vnitatis, & hæc ſufficiet ad vniuerſalitatem. Tum 3. hæc vnitas formalis, quæ conuenit naturæ à parte rei, nō eſt incommunicabilis, quia non eſt indiuidualis, ſed poteſt ſtare cum aptitudine ad eſſendum in multis, cur ergo non ſufficiet ad vniuerſale? Deniq; natura ſecūdum ſuum eſſe intrinſecum communicatur pluribus, & venit in compoſitionem cum pluribus indiuiduationibus ad conſtituenda indiuidua; ergo ſecundum ſuum eſſe reale metaphyſicum participare debet rationem vniuerſalis.

Reſp. Paſqualigum non videri in hac re ſatis ſibi conſtare, nam hic diſp. 19. ſect. 9. vniuerſalitatem actualem, & completam, quam ipſe appellat metaphyſicam, vult eſſe realem, & tamen diſp. 18. ſect. 3. tenet vniuerſale metaphyſicum ſolùm haberi per opus intellectus, nec dari à parte rei niſi vniuerſale fundamentaliter, & phyſicum; ſed quicquid ſit de eius ſenſu. Ad 1. concedo conceptum vnitatis vniuerſalis fundari in vnitate formali, quam habet natura à parte rei, & ex vi talis vnitatis realis concipi ſic vnam intentionaliter ab intellectu, hinc tamen non probatur vnitatem vniuerſalem eſſe prorſus eandem cum vnitate formali, quam habet natura à parte rei, nec ei aliquid rationis ſuperaddere. Ad 2. verum eſt aſſumptum intrinſecè, & eſſentialiter, & ſic natura non eſt intrinſecè capax niſi vnitatis formalis, cum hoc tamen ſtat, vt intrinſecè, & per accidens ſit etiam capax tum vnitatis ſingularis à parte rei, tum vniuerſalis per intellectum, quod & ipſe Paſqualig. negare non poteſt. Ad 3. qui conſtituunt naturam vniuerſalem per ſolam aptitudinem proximam eſſendi in multis, & negant vniuerſalitatem coexiſtere cum exercitio talis aptitudinis, ſcilicet cum actu eſſendi in multis, facilè reſpondent vnitatem formalem compoſſibilem quidem aptitudinem eſſendi in multis, ſed cum ſui diuiſione, atque eſt propria vniuerſalis logici compatitur illam ſiue ſui diuiſione, ſed admittendo etiam poſſe vniuerſalitatem conſiſtere cum actu eſſendi in multis dicendum eſt vnitatem formalem, quam habet natura à parte rei, eſſe communicabilem ſolùm negatiuè, & aptam ad eſſendum in multis remotè, non autem poſitiuè, & proximè; ſicut eſt de ratione vniuerſalis. Ad vlt. reſpondetur per idem negando aſſumptum ſi intelligatur de actuali, vel aptitudinali, & proxima communicatione, quia à parte rei non eſt communicabilis pluribus, niſi negatiuè, & remotè, ob impedimentum differentiæ adiunctæ, & ſolùm per intellectum cum fundamento in re ſit communicabilis poſitiuè, & proximè.

224 Tertiò, arguit Blanc. ad idem, ex eo quod intellectus concipiat naturam humanam v. gr. non conſideratis differentijs indiuidualibus Petri, & Pauli, non variatur entitas naturæ, ſed eadem quæ eſt à parte rei concipitur, licèt diuerſo modo, quo eſt à parte rei; ergo neq; variatur eius vnitas formalis, quam à parte rei habebat, ſed ſolummodo ei ſuperadditur communitas. Conf. quia vnitas formalis, quam habet natura à parte rei ex ſe, & ſecundum ſe non eſt incommunicabilis, & vltimò contracta, ſed ſolùm hoc habet à differentia indiuiduali, cum qua realiter eſt identificata; atque adeo eo ipſo, quod ab intellectu abſq; differentia indiuiduali concipitur, eadem vnitas, quæ ratione differentiæ indiuidualis erat contracta, redditur abſque additione nouæ vnitatis referibilis, & communicabilis pluribus, atq; ita ex vnitate formali reali, & ex communitate rationis conſtituitur adæquatè vniuerſum.

Reſp. ſicut in ſtatu exiſtentiæ obiectiuè non variatur entitas naturæ realiter, & eſſentialiter, quia operatio intellectus non immutat realiter obiectum ſuum, ita neq; vnitas naturæ variatur realiter, & ſicut natura variatur intentionaliter, quia concipitur vniuerſalis, cum antea non ſic conciperetur, ita quoque vnitas & quidem non ſolùm in ratione magis, vel minus communis, ſed etiam in ratione vnitatis, quia ipſa vnitas formalis talem habet diuiſionem, & multiplicationem in indiuiduis à parte rei, qualem non habet in intellectu, vt dictum eſt num. 221. & ideò eſt maior illa formalis vnitas in intellectu quam à parte rei, & ſic variatur intentionaliter etiam in ratione vnitatis. Ad Conf. reſpondetur per idem, probat enim ſolum eſſe eandem vnitatem naturæ à parte rei, & per intellectum, fundamentaliter, non formaliter; imò ex ipſo argumento deducitur ſaltim intentionaliter vnitatem illam variari, nam vnitas formalis naturæ eſt à parte rei in indiuiduis multiplicata in ratione vnitatis, & indiuiduis diuiſa, quam diuiſionem amittit eo ipſo, quod ab eis abſtrahitur; cum ergo aliquam acquirat indiuiſionem, quam non habebat à parte rei, ſequitur vt etiam in ratione vnitatis aliquo pacto varietur, & ſit maior per intellectum, quam à parte rei, & ſic additur noua vnitas rationis; & denique iam dictum eſt non poſſe ex vnitate reali, & communitate rationis adæquatè vniuerſum conſtitui, quia conceptus eius eſt per ſe vnus, talis autem conceptus ex ente reali, & rationis coaleſcere nequit.

225 Quartò, arguunt Suar. Amic. & alij Recentiores contra 2. concluſionem probantes vnitatem vniuerſalem eſſe ipſam vnitatem præciſionis, nam vnitas propria vniuerſalis eſt negatio diuiſionis in plura eiuſdem nominis, & rationis coniuncta cum aptitudine ad talem diuiſionem, nam à negatione diuiſionis habet vnitatem ſimpliciter, quod non præſtat vnitas formalis, quæ licèt afficiat vnum eſſentia, & ratione, tamen abſolutè relinquit in re naturam multiplicem; quatenus verò dicit aptitudinem, repugnat hæc vnitas ſingularibus, quia ſingularia etiamſi habeant vnitatem, qua non diuiduntur in ſimilia, tamen illa eſt negatiua, non priuatiua, quia nec dicit diuiſionem, at vnitas vniuerſalis dicit hanc aptitudinem, & ideò dicitur priuatiua. Conf. quia vnitas propria vniuerſalis eſt, quæ dicit negationem vnitatis numericæ, non ſolùm negatiuè, ſed etiam contrariè, ſed hanc non habet, niſi ratione præciſionis, quia per præciſionem ſeparatur natura à ſingularibus.

Reſp. illam Suarez doctrinam iam me reieciſſe diſp. 4. Log. q. 2. ar. 1. §. *hæc doctrina*, vbi oſtendo vnitatem vniuerſalis nedum cum aptitudine, ſed etiam cum actu eſſendi in multis conſiſtere, & ideò eſſentialiter non dicere indiuiſionem in plura eiuſdem nominis, & rationis, namque vniuerſale diuiſum in ſuas partes ſubiectiuas retinet ſuam integritatem, & totalitatem eſſentialem, ſecundum quam prædicatur de ſingulis licèt non totaliter, & adæquatè, & licèt vnitas formalis realis multiplicetur à parte rei ſimul cū natura in indiuiduis, tamen vnitas formalis intentionalis concipitur indiuiſa in omnibus, ſicut concipitur vna natura in ſingulis per inexiſtentiam. Ad Conf. vnitas vniuerſalis vtiq; excludit ſtatum contractionis à parte rei, quia per talem contractionem amittit natura indifferentiam poſitiuam & ita ſit propria vnius, vt nequeat eſſe ſimul natura conſtitutiua alterius; at non excludit ſtatum contractionis per intellectum, quia per talem contractionem non tollitur eius indifferentia poſitiua, & aptitudo proxima ad eſſendum in multis, ſed potius talis potentia proxima exercetur, & ponitur in actu ſecundo, in ſingulis quidem indiuiduis ſigillatim ſumptis inadæquatè, & in omnibus ſimul adæquatè; non tollitur inquam, eius indifferentia poſitiua per contractionem intentionalem, quia ſic cogitatur vna natura per inexiſtentiam contrahi ad omnia ſimul, vnde vt concipitur in Petro, non ita illi appropriatur, vt eadem etiam non ſit in Paulo, & vna formaliter in omnibus, quia licèt repugnet à parte rei eſſe vnam, & eandem entitatem naturæ (etiam loquendo de vnitate minori, quam ſit numeralis) in omnibus indiuiduis in creatis, non repugnat tamen concipi ſic vnam in omnibus per intellectum, vndè aliud eſt loqui de ſtatu contractionis à parte rei, aliud de ſtatu contractionis per intellectum; primus vtiq; repugnat vniuerſalitati, quia tollit indifferentiam poſitiuam, non tamen ſecundus, vt explicatum eſt loc. cit. in Logica.

226 Dices, vnitas vniuerſalis, vt ſic, cum ſit totum quoddam poteſtatiuum conſiſtit propriè in indiuiſione in plures partes ſubiectiuas, & facta hac diuiſione deſtruitur talis vnitas, vt etiam nos diximus diſp. 5. Met. nu. 112. ergo propriè conſiſtit in vnitate præciſionis, nec vllo pacto conſeruari poteſt in ſtatu contractionis ſiue realis, ſiue per intellectum; & parum refert, quod facta contractione intentionali cogitetur adhuc manere vna & eadem natura in omnibus per vnitatem formalem inexiſtentiæ, quatenus ſingula indiuidua includunt eadem prædicata eſſentialia, quia id pertinet ad totalitatem eſſentialem & actualē, non verò ad potentialē; vniuerſale verò, vt ſic, nō eſt totū actuale, ſed potentiale. Fateor hāc eſſe bonā inſtantiā, & qui vellet in rigore logico loqui, vtiq; argumento cedere deberet, quia vnitas vniuerſalis in ratione totius poteſtatiui re vera cōſiſtit in indiuiſione eius in partes ſubiectiuas cū aptitudine ad ſic diuidi; verū notādū eſt vniuerſali duplicē habere prædicationē de ſuis inferioribus vnā ſignatā, aliā exercitā, cū hac differētia, quod in prædicatione ſignata prædicatur ſub ratione totius poteſtatiui, vt v.g. genus de pluribus ſpeciebus, vel ſpecie differentibus, in exercita verò per modum totius eſſentialis, & actualis, vt v.g. homo eſt animal, equus, eſt animal, non enim ex hoc quod aliquod cōmune cōcipitur per modū totius potentialis, amittit rationem totius actualis & eſſentialis, quia adhuc ſub tali poteſtate includit ſua prædicata quidditatiua, ſecundum quæ poteſt enunciari de inferioribus prædicatione exercita dicente, hoc eſt hoc; & quia vniuerſale in actu à metaphyſico præſertim definitur, & conſideratur, vt prædicabile de inferioribus prædicatione exercita, dicitur enim eſſe illud, quod eſt in potentia proxima ad dici de multis prædicatione dicente, hoc eſt hoc; ideò in ordine ad talem prædicationem dicimus eius vnitatem vniuerſalem melius explicari per vnitatem inexiſtentiæ, & indiuiſionem prædicatorum eſſentialium, quam per indiuiſionem in partes ſubiectiuas, quæ doctrina in hoc puncto valdè notanda eſt; & pro maiori intelligentia vnitatis vniuerſalis ſic à nobis explicatæ recolenda ſunt, quæ diximus diſp. 4. Log. q. 2. de vniuerſali logico, & diſp. 5. qu. 3. art. 1. de diuiſione generis per differentias, quomodo exerceatur tum in ſtatu realis exiſtentiæ, tum obiectiuæ.

DI-

DISPVTATIO X.

De Indiuiduatione naturæ, ſeu principio Indiuiduationis.

1 *Actum eſt de natura communi in præcedenti diſputatione, nunc in præſenti de eius indiuiduatione agendum eſt, ſeu principio indiuiduationis eius, ratione cuius conſtituitur hæc, ſingularis, & indiuidua, id-eſt in alias partes ſubiectiuas indiuiſa, ac indiuiſibilis, quibus communicari poſſit per modum naturæ communis, & ſuperioris; vndè in hac diſputatione non accipitur ſingulare, vel indiuiduum logicè, ſcilicet pro ſecunda intentione, & quatenus eſt correlatiuum ſpeciei, vt benè notat Doctor 2.d 3.q.2. §.* Contra iſta primò, *ſic enim indiuiduatio eius conſiſtit in relatione ſubijcibilitatis ad ſpeciem, quæ eſt quædam ſecunda intentio facta per opus intellectus; ſed accipitur metaphyſicè pro eo, ſcilicet quod eſt indiuiſibile in partes ſubiectiuas, hoc eſt cui formaliter repugnat diuidi in plura, quorum quodlibet ſit ipſum. Neque hic quæritur de principio effectiuo, quia hoc eſt cauſa efficiens, ſed de formali. Neque hic quæritur vt ſubdit Doctor ibidem, de principio formali indiuiduationis quod dici ſolet principium formale denominandi, quo nimirum natura formaliter denominatur indiuidua, & indiuiduum ipſum formaliter vnum numero & ſingulare; ſic enim facile eſſet reſpondere; ipſam eſſe formaliter indiuiduam per indiuiduationem, & illud eſſe vnum numero per ſuam vnitatem numericam; ſed quæritur, quodnam ſit fundamentum, & radix talis indiuiduationis, & vnitatis, & quid ſit illud, ad quod immediatè conſequitur vnitas numeralis. Demum non eſt hic ſermo de indiuiduo vago, & indeterminato, ſed determinato, & ſignato, hoc enim eſt, quod propriè, & ſimpliciter dicitur in plures partes ſubiectiuas indiuiſum, & indiuiſibile, & ſimpliciter incommunicabile increatis rebus, de quarum indiuiduatione tantùm præſens inſtituitur diſputatio, ita notauit Doctor 2.d.3.q.4. §.* Contrà iſtam, *qui tractat de hac materia fusè prædicta diſt. & 7. Met. qu. 13. eodem idiomate.*

QVÆSTIO I.

An omnis res exiſtens ſit ſingularis, & debeat principium aſſignari indiuiduationis eius, itaut non ſit ſeipſa ſingularis.

2 DVas continet partes quæſitum hoc, & quia quoad vtramque difficultatem vacat, vtramque in hac quæſtione reſoluam. Quoad primam partem nonnulli Thomiſtæ, & præſertim Caiet. in 3. part. qu. 4. art. 4. docere videntur, quod eſtò res omnis materialis, quæ exiſtit, ſingularis eſſe debeat, ſpiritualis tamen natura, & vniuerſaliter quæ perfecta eſt, exiſtit abſtracta in ſola veluti ſpecifica eſſentia, & perfectione abſq; propria indiuiduali contractione; & hoc quia in his naturis perfectis ſpecifica eſſentia nedum natura eſt, ſed etiam habens naturam, quod in naturis materialibus verificari non poteſt. Suar. diſp. 5. Met. ſec. 1. cum cæteris omnibus inquit quicquid per ſe, & immediatè exiſtit, id-eſt in ſe, & per ſe, & non alio eſſe indiuiduum, & ſingulare, quod addit ad excludendas communes rationes entium, quæ vt ſic non poſſunt immediatè exiſtere, neq; habent actualem entitatem, niſi in entibus ſingularibus, & indiuiduis, quibus ſublatis impoſſibile eſt aliquid reale remanere, ſicut de primis ſubſtantijs dixit Ariſt. in prædic. cap. de ſubſtantia, & eſt communiſſima, & receptiſſima ſententia in omni ſchola etiam apud eos, qui admittunt vniuerſale in actu à parte rei, quia hoc non admittunt ſeparatum, ſed in ſingularibus immerſum, & exiſtens, atque ita volunt eſſe ſingulare, vt quod.

3 Dicendum igitur eſt quicquid exiſtit à parte rei, ac in rerum natura eſſe ſingulare, & indiuiduum. Concluſio eſt Ariſt. 1. Met cap. 6. & lib. 7. tex. 26. & 27. vbi contrà Platonem oſtendit nihil exiſtere, niſi indiuiduum, & in prædic. cap. cit. de ſubſtantia, cum ait deſtructis prioribus ſubſtantijs impoſſibile eſſe aliquid aliorum remanere. Probatur inductione, quia Deus eſt ſingulariſſimus, ſic etiam quilibet angelus exiſtens, quilibet homo, quilibet lapis &c. quia nec Gabriel v.gr. diuidi poteſt in plures angelos, nec Petrus in plures homines, nec lapis in plures lapides, vndè quamuis poſſit lapis diuidi in plures partes ſimilares, ſicut & quodlibet aliud totum homogeneum, de quarum qualibet etiam dici poſſit, hæc eſt lapis, tamen vt notat Doct. 2.d.3.q.4. G. hæc eſt diuiſio totius integralis in ſuas partes integrantes, non vniuerſalis in ſingularia, & ideò nullum fruſtum lapidis erit ille lapis, qui diuiſus eſt, ſed pars integralis eius; quicquid exiſtit in rerum natura eſt ſingulare, & indiuiduum. Probatur etiam euidenti ratione, omne quod in rerum natura exiſtat, vel eſt creatum, vel increatum, ſeu vel eſt à ſe, vel ab alio; ſi eſt a ſe, hic eſt Deus ſingulariſſimus; ſi eſt ab alio, planè nequit exiſtere, niſi ſit productum, hoc enim eſt exiſtere in creaturis, quod extrà cauſas ſtare, omnis autem productio cum ſit ſingularis, neceſſariò etiam tendit in rem ſingularem, ex Ariſt. 1. Met. cap. 1. & 7. Met. cap. 15. Tum quia quælibet natura creata, vel eſt de ſe ſingularis, vt quidam volunt infra citandi, vel eſt de ſe communis, vt dictum eſt præced. diſp. & fere tenent omnes; ſed quodcunque dicatur, habetur propoſitum, quia licèt naturæ communes dentur in rerum natura, & vniuerſalia quæ dicunt in eſſendo, nihilominus hæc non dantur ſeparata à ſingularibus, ſed omninò in illis incluſa, & per identitatem ſaltim realem immerſa, vt dictum eſt præced. diſputat. quæſt. 2. vndè licèt huiuſmodi naturæ communes non ſint ſingulares, & indiuiduæ intrinſecè, id eſt per incluſionem ſingularitatis in ſua quidditate, quomodo Deus dicitur eſſe ſingularis, ſunt tamen ſingulares extrinſecè nempè per coniunctionem cum ſingularitate, cum qua identificantur, vt docet Doctor 2.d.3.q.6. E. adeout quicquid eſt in rerum natura ſit ſingulare vel immediatè, vel mediatè, vel per ſe, & formaliter, vt indiuidua ipſa, vel identicè, concomitanter, ac denominatiuè, vt naturæ communes indiuiduatæ, & contractæ.

Ex qua etiam ratione deducitur concluſionem hanc nedum de rebus actu exiſtentibus intelligi debere, ſed etiam poſſibilibus, & aliquando futuris; non enim ſunt poſſibiles, & futuræ, niſi per poſſibilem, vel futuram productionem, & ideò cum productio ſit ſingularis, & ad rem ſingularem debeat terminari, ſequitur nullam rem eſſe poſſibilem, & nullam eſſentiam, niſi in ordine ad ſingularitatem. Et rurſus ſequitur concluſionem eſſe intelligendam, nedum de potentia ordinaria, & iuxtà ordinem naturæ iam conſtitutum, ſed etiam de potentia Dei abſoluta, eo quod neque Deus facere poteſt aliquam naturam communem exiſtere ſine ſingularitate; & ratio eſt, quia natura communis non diſtinguitur realiter à ſingulari, vel ſingularitate, ſed realiter illi identificatur; ergo nec poterit de potentia abſoluta ſeparari a ſingulari, & ſine ſingularitate exiſtere, quia nequit Deus ſeparare quæ ſunt realiter identificata, vt apud omnes eſt in confeſſo, ſed quid moror in re notiſſima, & à nemine controuerſa?

4 Sed obijcies pro Thomiſtis citatis ab initio quæſtionis; quia vnitas indiuidualis intelligitur aliquid addere ſupra rationem formalem, ſeu rationem eſſentialem, ratione cuius ipſa eſſentialis ratio poteſt in plura indiuidua diuidi, ſed in natura ſpirituali, vt in angelo, nulla eſt hæc additio, ſed in eo eſt tota eſſentia quaſi præciſa, & abſtracta, ob quam rationem nequit ſecundum numerum multiplicari, ſicut ſi homo prout abſtractè concipitur, ſic exiſteret, non poſſet multiplicari, ergo &c. Confirmatur quia homo in reipſa exiſtit in Petro, & Paulo, & vt ſic non eſt quid indiuiduum, & ſingulare; ergo non omnis res exiſtens in vniuerſo eſt indiuidua, & ſingularis.

Reſpond. negando minorem quoad omnes partes, tenet enim Doctor naturam communem etiam in Angelis reperiri, quæ quantum eſt ex ſe ſit indifferens indifferentia priuatiua ad plura ſingularia, ideoque propter differentiam indiuidualem ſuperadditam etiam angelica ipſa natura indiuiduatur; ſed quando etiam hæc ſententia non admittatur à Thomiſtis, teneatusque multiplicationem indiuiduorum repugnare tali naturæ, non ob id tamen negandum eſt ipſos Angelos eſſe ſingulares, cum ratio ſingularis declarata conueniat illis, & ratio naturæ communis repugnet, imò maximè ſingulares dici deberent, propterea quod ſeipſis ſingulares eſſent, & ex propria ratione, & ſicut & eſſentiam diuinam ſingulariſſimam eſſe dicimus, eſtò per nullam additionem differentiæ poſitiuæ indiuidualis ſingularizetur. Ad Conf. patet ex probatione concluſionis, quod humanitas in Petrò, & Paulo licèt non ſit ſingularis intrinſecè, & formaliter per incluſionem ſingularitatis in ſua quidditate, adhuc tamē ſingularis eſt extrinſecè per coniunctionem cum ſingularitate, & identitatem cum indiuiduo, quod cum ſingularitate conſtituit.

5 Quoad alteram quæſiti partem, an ſcilicet quæri debeat, & admittit principium indiuiduationis rerum, refertur vt communis ſententia Nominalium, quod ipſi aſſerant ſingularitatem nihil eſſe præter eſſentiam ipſius naturæ, vt enim natura eſt ex ſe formaliter natura, ita ex ſe eſt ſingularis, nec eſt vniuerſalis, & communis niſi per intellectum, vndè inferunt potius quærendum eſſe quodnam ſit principium

cipium

Digitized by Google

cipium communitatis, & vniuerſitatis naturæ, quam quod ſit principium ſingularitatis einſdem; pro qua opinione citantur Adam 1. diſt. 13. quæſt. 1. art. 1. Ocham 1. diſt. 2. quæſt. 4. & 6. Gabriel quæſt. 6. & 7. Durand. 2. diſt. 3. quæſt. 2. Aureol. 2. diſt. 9. quæſt. 3. artic. 3. quam etiam ſententiam videntur ſequi Thomiſtæ in ſubſtantijs ſpiritualibus, in quibus ſicut negant materiam, quam vnicè agnoſcunt indiuiduationis cauſam, & radicem, ita quoque omne indiuiduationis principium Cæterum Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 41. ſect. 1. negat hunc fuiſſe Nominalium ſenſum, neque enim volunt naturam, vt natura eſt, eſſe ſe ipſa indiuiduam, quemadmodum nonnullis ipſis adſcribunt (inquit) imò ferè communiter, ſed quod vnaquæque res, quæ eſt à parte rei ſit indiuidua, & quod aliundè non habeat ſuam indiuiduationem, quam à proprio eſſe phyſico, quod participat, ita vt illud eſſe phyſicum ſit ſeipſo indiuiduum, & non per aliquid ſuperadditum, & hanc eſſe ait legitimam eorum ſententiam, vt vnicuique eos legenti palam fiet.

Sanè ſi hæc ſententia Nominalium in hac re non diſcrepant à communi, imò neque ab opinione Scotiſtarum, nam & ipſa concedunt rem quamcunque in hoc ſenſu indiuiduari ſeipſa, ideſt non per aliquid phyſicè ipſi ſuperadditum, & realiter ab ea diſtinctum, ſed tantùm ex natura rei formaliter, & metaphyſicè, vt conſtat ex dictis diſp. præced. q. 2. & 3. arbitror tamen quid amplius voluiſſe Nominales vt conſtat ex diſp. præc. q. 1. vbi negant omnimodam communitatem naturæ à parte rei, & ſola agnoſcunt ſingularia, & in intellectu ſolam agnoſcunt communitatem conceptus formalis mentis, non autem conceptus obiectiui; ſed præſertim Aureolus noſter hunc ſenſum recipere, non poteſt, nam loc. cit. 2. d. 9. q. 3. art. 3. proponit hanc quæſtionem, quodnam ſit principium indiuiduationis, & ſtatim ab initio in hæc verba reſpondet; quod realiter loquendo quæſtio nulla eſt, cum quæritur quid addat indiuiduum ad rationem ſpeciei, quoniam omnis res eo quod eſt, ſingularis eſt, & eo ipſo, quod eſt indifferens, & communis ratio, eſt concepta; ideò quærere aliquid, per quod res quæ extrà intellectum eſt, eſt ſingularis, nihil eſt quærere; hoc enim quærere, eſt, an ſi res extra intellectum vniuerſalis, & adueniat ſibi aliquid, quod faciat eam particularem, quod nihil eſt, quia omnis res eo ipſo, quod eſt res, non includens conceptum, illa eo ipſo eſt ſingularis; tunc cum quæritur, per quid res eſt ſingularis; tunc cum quæritur, per quid res eſt ſiggularis, dico quod omnis res eſt ſeipſa ſingularis, & per nihil aliud, ſed per illam. Tamen difficultas eſt, verùm addat aliquid in conceptum v. gr. concipio hominem nec concipio hunc hominem quod addat aliquid conceptui, quo contraham hominem ad hunc hominem; hæc Aureolus, ex quibus colligitur adeò in rigore ipſum velle, quod res quælibet ſeipſa ſint ſingularis, vt nec ſingularitatem velit eſſe quid additum ſupra naturam per intellectum, & ideò ſententiam Nominalium illam eſſe puto, quæ communiter ei tribuitur. Accedit, quod eiſdem ferè verbis refert hanc ſententiam Scotus ipſe 2. d. 3. q. 1. ab initio, §. *Hic dicitur*, pro qua Margo ad marginem refert Adam, Ocham, alioſque Nominales, ergo ambigendum non eſt hanc fuiſſe Nominalium opinionem.

6 Dicendum eſt, quod licèt omnis res creata exiſtens ſit ſingularis, vt dictum eſt, nulla tamen natura creata eſt ea ſe indiuidua, & ſingularis, ideſt ex principijs ſibi intrinſecis, & ideò meritò quæritur quodnam ſit principium indiuiduationis eius. Hæc eſt communis Realium contrà Nominales, quam ponit Doctor loc. cit. & probat omnibus rationibus, quibus diſp. præc. qu. 3. & 4. probata eſt communitas realis naturæ, eiuſq; formalis diſtinctio ab indiuiduatione, & q. 6. vnitas eius formalis minor vnitate numerali. Verum quia rationes illæ nedum probant diſtinctionem rationis ratiocinatæ inter naturam, & indiuiduationem, vt communiter ponunt Recentiores, ſed etiam diſtinctionem ex natura rei formalem; tunc præſcindendo ab ea diſtinctione; quia de ipſa iterum infrà redibit ſermo, hic ſolum rationem adducam, quæ tantam diſtinctionem conuincat, quanta ſufficit ad oſtendendum contra Nominales nullam naturam creatam eſſe ſeipſa, ideſt ex ſua formali ratione ſingularem, & conſequenter quæſtionem de veſtigatione principij indiuiduationis rerum non eſſe vanam, & irrationabilem.

Probatur itaq; primò ex indeterminatione, & indifferentia naturæ in ſua eſſentia, quandoquidem licèt ſecundum ſe conſiderata determinata ſit ad ſua prædicata, & principia eſſentialia v. g. humanitas ad animalitatem, & rationalitatem, non tamen eſt determinata ad principia indiuidualia, nam quantum eſt de ſe humanitas non eſt magis natura Petri, quam Ioannis, ſed indifferenter ad vtrumq; ſe habet; cum ergo à parte rei ſit natura Petri, vel Ioannis, hoc nequit habere ex ſua ratione formali, ſed opus eſt concedere determinatiuum aliquod, quo determinetur, vt ſit huius, vel illius; probat conſequentiam Doctor 2. d. 3. qu. 5. F. ex paritate generis, quia enim videmus naturam genericam de ſe indeterminatam ad plures ſpecies, tribuimus ei differentiam ſpecificam, per quam determinetur ad vnam potius ſpeciem, quam ad aliam, vt animali rationalitatem, vt ad humanam ſpeciem determinetur, ergo idem de ſpecie dicendum reſpectu indiuiduorum. Tum quia ſi in conceptu eſſentiali naturæ v. gr. humanæ includerentur eſſentialiter principia indiuiduantia v. gr. Petreitas, & Pauleitas, cum huiuſmodi naturæ conceptus ſit communis omnibus indiuiduis humanæ naturæ, ſequeretur quod de Ioanne, & Franciſco nedum prædicaretur eſſentialiter animal rationale, ſed etiam Petreitas, & Pauleitas, & aliæ quæcunque differentiæ indiuiduales humanæ, vndè ſingula indiuidua ſeinuicem eſſentialiter includerent. Probat conſequentiam Doctor 2. d. 3. qu. 1. ab initio quia quicquid ineſt alicui ex natura ſua, per ſe ineſt ei in quocunque ponatur, vndè ſi natura lapidis de ſe eſt hæc, in quocunque eſt lapidis natura, illa natura eſſet hic lapis; ergo falſum eſt naturam in ſua eſſentia includere indiuiduationem, & aſſignari debent indiuiduales differentiæ, quæ non ſint de conceptu eſſentiali naturæ. Tum quia experimur nos habere conceptum eſſentialem cuiuſcunque naturæ præſcindendo omninò à differentijs indiuidualibus, nam concepta v. g. humanitate, & rationalitate, & præſcindendo à Petreitate, & Pauleitate habetur conceptus adæquatus eſſentialis hominis; ergo quilibet gradus indiuidualis eſt extra eſſentiam naturæ, illique ſuperadditus.

7 Deindè non minus euidenter probatur ex diſtinctione, & differentia numerica, quæ à parte rei verſatur inter indiuidua, videmus enim illa in aliquo conceptu cõuenire, ſcilicet in conceptu naturæ, & in alio differre puta hujus, & illius indiuidui, ergo ſaltim per intellectum cum aliquo fundamento in re debemus aſſignare conceptum, in quo conueniunt, & alicui in quo differunt, & hic eſt conceptus ſingularitatum, quibus illa indiuidua in ſuo eſſe vltimo, & determinato conſtituuntur, ſuperadditus conceptui naturæ, in quo conueniunt, quorum vnus habet rationem determinabilis, & alter determinatiui. Et quidem immeritò negat id Aureolus loc. cit. dicens hos non eſſe conceptus ſubordinatos, quorum vnus includat alium, ſed prorſus diſparatos, quorum vnus ſe habeat per modum ſimilitudinis, ſcilicet ſpecificus, & alter per modum diſſimilitudinis, Hoc planè eſt intelligibile, niſi enim admittere velimus vniuerſalia ſeparata Platonis, vt benè vrget Auerſa q. 9. ſect. 2. euidens eſt conceptum ſpecificum eſſentialiter includi in conceptu indiuiduorum, & nequaquam eſſe diſparatum, & extraneum ab eo, & in linea recta prædicamentali videmus vnum alteri ſubordinari ſecundum ordinem ſuperioris, & inferioris; tum quia ſi conceptus ſpecificus, & indiuidualis ſunt diſparati ſecundum Aureolum per modum ſimilitudinis, & diſſimilitudinis, iam eo ipſo fatetur differentiam indiuidualem non includi in conceptu eſſentiali naturæ, atque ita natura non erit ſeipſa, & ex ſua ratione formali ſingularis, & indiuidua; & nota has rationes æquè de naturis materialibus, & ſpiritualibus vrgere, vt ea pertractanti patebit, nam & Angeli in aliquo conceptu eſſentiali eis communi conueniunt, & proprijs conceptibus differunt.

Ex his probat Canon. 1. Phyſ. qu. 6. art. 1. quæſtionem motam de principio indiuiduationis eſſe bonam, & rationabilem, omnis quæſtio aliquod verum ſupponens, & aliquid dubium quærens eſt bona, & rationabilis, hæc de principio indiuiduationis eſt hujuſmodi, ergo &c. probat maiorem ex 7. Met. vbi dicit Philoſophus, quod quærere, quare homo eſt homo, nihil eſt quærere, quia nullum dubium quærit, & quærere, quare homo eſt aſinus, nihil eſt quærere, quia ſupponit falſum. Probat minorem, cum enim quæro, quid eſt cauſa indiuiduationis ſuppono quod aliqua res ſit indiuiſa, & hoc eſt verum, vt patet ex præced. diſput. ſed vltrà hoc quæro quid ſit cauſa hujus indiuiduationis, & hoc eſt dubium, nam quomodo tot valentes Doctores (inquit Canon.) hoc quæſiuiſſent, niſi dubitaſſent? vide Soncin. 7. Met. q. 31. vbi pluribus probat debere aſſignari principium indiuiduationis in rebus præſertim materialibus, & ſequitur Bannes 1. de Gener. & Cor. qu. de principio indiuiduationis ar. 1.

8 In oppoſitum arguit Aureolus apud Canon. cit. illa quæſtio, quæ quærit, per quid res eſt res, eſt nulla, ſed quærere per quid res eſt ſingularis, eſt quærere per quid res eſt res, ergo eſt nulla, nam in eo, quod res eſt, eſt ſingularis, nulla enim res, vt ſic, eſt vniuerſalis, quia omne quod eſt extrà animam ideò eſt, quia vnum numero eſt, vt dicit Boetius lib. de Vnitate, & Vno. Confir. omnis quæſtio ſupponens falſum eſt nulla, hæc eſt huiuſmodi, quia ſupponit in rerum natura eſſe aliquod indifferens ad hoc, & illud, quod contrahi indigeat per differentias indiuiduales, quod eſt falſum, quia omnis res exiſtens à parte rei eſt determinata.

Reſpondet Canon. negando minorem, cum probatur, quia omne quod eſt &c. ait ex Scoto aliquid eſſe vnum numero, vel ſingulare dupliciter contingere, vno modo de ſe intrinſecè, & eſſentialiter, alio modo extrinſecè, & denominatiuè, & altero ex his duobus modis quicquid eſt à parte rei eſt vnum numero, & ſingulare; indiuiduum primo modo eſt vnum numero, natura communis ipſum conſtituens eſt vna numero ſecundo modo, nempè per coniunctionem cum ſingularitate, quam licèt non includat in ſua ratione formali, cum ea tamen identificatur realiter, atque ideò identicè, & denominatiuè dicitur ſingularis, eo ferè modo quo corpus pro altera parte compoſiti dicitur animatum, non quidem intrinſecè, & eſſentialiter, ſed extrinſecè per coniunctionem cum anima, à qua informatur. Ad Conf. negatur minor, quia re vera datur in ſingularibus natura ex ſe, & intrinſecè habens indifferentiam priuatiuam ad omnia, & ſingula diſiunctim, licèt ſit extrinſecè determinata per indiuiduationem; & verum eſt quicquid à parte rei exiſtit debere eſſe determinatum in ſua entitate quoad certa principia eſſentialia, non tamen quoad indiuidualia, niſi extrinſecè, & per accidens.

9 Secundò, arguit rurſus Aureolus dupliciter apud Raguſeium diſput. 24. peripat. cap. 3. quamuis hæc argumenta in Aureolo non

ſepe-

Digitized by Google

reperiam; primum eſt, Vnitas numeralis eſt vnitas realis, quod enim eſt vnum numero eſt vnum reipſa, & non per intellectum, ſed natura per ſe eſt vna vnitate reali, ergo eſt per ſe vna vnitate numerali; alterum eſt, eadem ſunt principia vnitatis, & indiuiduationis, illud enim eſt indiuiduum, quod eſt vnum, ſed natura per propriam entitatem eſt vna, quia per ſe eſt ens formaliter loquendo, & vnitas eſt paſſio entis, ergo per propriam entitatem eſt indiuidua, & non per aliquod additum.

Reſpondet Raguſeius ad 1. quoſdam Scotiſtas negare maiorem, quod vnitas numeralis ſit realis, quia vnitas realis eſt vnitas naturæ, quam reſponſionem meritò reiicit, quia apud omnes vnitas numeralis eſt vnitas realis, & nemo affirmare audet id quod eſt vnum numero, eiuſmodi eſſe per operationem intellectus; quare ipſe reſpondet argumentum nihil concludere, quia procedit ex indefinitis propoſitionibus in ſecunda figura. Sed planè nullum vnquam Scotiſtam vidi, aut audiui negare vnitatem numeralem eſſe vnitatem realem, vnde credo potius Scotiſtas illos negaſſe ſolam vnitatem numeralem eſſe realem, quia etiam vnitas formalis naturæ minor numerali eſt realis, non autem abſolutè negaſſe vnitatem numeralem eſſe realem, & hæc eſt vera ſolutio ad materiam argumenti, in quo etiam eſt error in forma notatus à Raguſeio. Ad alterum benè reſpondet maiorem non eſſe intelligendam de vnitate ſimpliciter, & abſolutè ſumpta, ſed de vnitate numerali, ita quod ſenſus ſit eadem eſſe principia vnitatis numeralis, & indiuiduationis; & tunc ad minorem dicendum vtique naturam per ſuam entitatem eſſe vnam, non tamen vnitate numerali, ſed vnitate formali, quæ eſt minor numerali, & eſt propria naturæ.

10 Tertiò, Scot. 2.d.3.q.1.ab initio §. *Hic dicitur*, refert fundamentum Nominalium, quod eſt tale, ſicut natura habet ex ſe verum eſſe extra animam, non autem habet eſſe in anima, niſi ab alio, ideſt ab ipſamet anima, & ratio eſt, quia eſſe verum conuenit ei ſimpliciter, eſſe autem in anima eſt eſſe eius ſecundum quid, ita vniuerſalitas non conuenit rei, niſi ſecundum quod habet eſſe ſecundum quid, ideſt in anima, ſingularitas autem conuenit rei ſecundum verum eſſe, & ita ex ſe, & ſimpliciter.

Reſpondet Doctor ibidem in fine quæſtionis, quod non ita ſe habet communitas, & ſingularitas ad naturam, ſicut eſſe in intellectu, & eſſe verum extra animam, quia communitas conuenit ex ſe naturæ, ſingularitas autem conuenit naturæ per aliquid in re contrahens ipſam, ſed vniuerſalitas non conuenit naturæ ex ſe; & ideò concedo, inquit Doctor, quod quærenda eſt cauſa vniuerſalitatis, non tamen quærenda eſt cauſa communitatis alia ab ipſa natura, & poſita communitate in ipſa natura ſecundum propriam entitatem, & vnitatem neceſſariò oportet quærere cauſam ſingularitatis, quæ ſuperaddit aliquid illi naturæ, cuius eſt.

11 Quartò, Aureolus 2.d.9.citat.quæſt.3. artic.1. alia affert argumenta, quibus directè naturam ſpecificam ſeipſa indiuiduari, & non per aliquod additum puræ naturæ nec re, nec ratione; quia vel id quod additur eſt eſſentiale, vel accidentale; ſi eſſentiale ſequitur ſpeciem diuidi poſſe per eſſentiales differentias contra Porphirium cap. de ſpecie, vnde vlterius ſequeretur indiuidua eſſentialiter differre; item ſpeciem non dicere totam eſſentiam indiuiduorum; ſi eſt accidentale, igitur indiuiduum eſt ens per accidens, & ſic ſpecies de ipſo per ſe prædicari nequibit, & accidens non adueniet ſubiecto indiuiduo, ſed illud conſtituet, quod eſt impoſſibile.

Reſp. quod ſi per ly *eſſentiale* intelligatur entitas aliqua quidditatiua, & per ly *accidentale* intelligatur omne id, quod non præſefert entitatem quidditatiuam, ſic dico quod illud additum ſupra naturam communem eſt accidentale, quia vt docet Scot. 2.d.3. q.6. littera O, & eſt doctrina communis aliorum, quod indiuiduum addit ſupra naturam non eſt entitas quidditatiua, ſed natura ipſa communis eſt tota quidditas indiuiduorum, & ſi ſic accipiatur accidentale, non ſequitur inde, ergo indiuiduum eſt vnum per accidens, quia entitas quidditatiua naturæ verè contrahibilis, & diuiſibilis numero cum entitate non quidditatiua, ſed per ſe contrahente, vnum indiuiduum per ſe conſtituere poſſunt alicuius vnius prædicamenti, de quo ſpecies per ſe prædicetur; ſi verò ly *eſſentiale* ſumatur pro omni entitate intrinſeca alicuius, & ly *accidentale* pro omni entitate extrinſeca, ſic differentia indiuidualis, quam indiuiduum addit ſupra naturam, non dicitur accidentalis, ſed eſſentialis, quia vt docet Scotus differentia indiuidualis intrinſecè conſtituit indiuiduum, nec tamen ob id licet inde inferre, quod natura communis ſpecifica ſit contrahibilis per differentias eſſentiales, quia tunc ly *eſſentiale* ſumitur, quatenus denotat differentiam aliquam eſsentialem dicentem quidditatem. Sed dices, ideò ſpecies dicitur tota indiuiduorum eſsentia, quia non eſt vlterius diuiſibilis, nam ſi eſset vlterius diuiſibilis, & contrahibilis per alias differentias, quæ dicantur indiuiduales, tunc non diceret totam eſsentiam eorum, ſed partem eſsentiæ, quia differentia indiuidualis eſset gradus intrinſecus indiuiduo, & pertinens ad eius entitatem, & conceptum proprium, non minus, quam differentia ſpecifica pertineat ad conceptum ſpeciei; immo etiam talis differentia indiuidualis deberet dici eſsentialis, quia ſpecifica diuidens genus dicitur eſsentialis ſpeciei, quia intrat conceptum eius intrinſecum; cum ergo indiuidualis quoque ſit de conceptu intrinſeco indiuidui, hæc quoque in ſuo ordine eſsentialis differentia dici debebit.

Reſp. ſpeciem dici totam indiuiduorum eſsentiam, quia non eſt vlterius diuiſibilis per alias differentias, quę dicantur eſsentiales, vt enim Doctor ait loco citat. licet gradus indiuidualis ſpectet ad integritatem entitatis indiuidui, non tamen ſpectare dicitur ad eius quidditatem; & ratio eſt, quam aſſignaui diſputat.4. Log. quæſt.5. quia eſsentia, & quidditas eſt illa, per quam reſpondetur ad quæſtionem *quid eſt*, & ad hanc de indiuiduis motam reſpondetur per naturam ſpecificam, ſi enim quæratur, quid eſt Petrus? reſpondetur eſt homo, at per differentiam indiuidualem reſpondetur ſolum ad quæſtionem *quis eſt*, nam ſi quęratur quis eſt ille, reſpondetur eſt Petrus; hac ergo de cauſa ſpecies dicit totam eſſentiam indiuidui, licet non totam ſubſtantiam, & entitatem, & etiam hac de cauſa differentiæ ſpecificæ dicuntur eſsentiales, non autem indiuiduales, quia ſi quæratur quid eſt Petrus, reſpondetur eſse animal rationale; poteſt etiam dici ex Scoto quol.19.art.2. D. & K. quod ſpecies dicitur tota indiuiduorum eſsentia eo, quia eſsentia diſtingui ſolet à Philoſophis contra entitatem hypoſtaticam, vt entitas communicabilis ab incommunicabili, & ſic etiam differentiæ indiuiduales, eſto pertineant ad integritatem entitatis indiuidui, non tamen dicuntur eſsentiales, quia non ſunt vlterius communicabiles.

Quintò, arguit ad idem, quia ſi natura ſpecifica non eſt ſeipſa indiuidua, ſed per differentias vlteriores ſuperadditas, ergo ſpecies ſpecialiſſima non eſſet athoma, quia tunc eius ratio eſſet poſſibilis reſpectu differentiarum. Tum etiam quia vt refert Porph. deſcendentibus nobis per diuiſionem à generaliſſimis ad ſpecialiſſima iubet Plato quieſcere, ſed ſi poſſibilis eſſet vlterius diuiſio, non eſſet quieſcendum. Deinde illa differentia contrahens ſpeciem eſſet aliquid communicabile; ergo per eam nequit natura ſpecifica indiuiduari; probat aſſumptum, tum quia poteſt Deus duas albedines producere in eodem gradu, tum quia de ratione quidditatis eſt communicabilitas, ſed illa differentia haberet verè rationem quid; tum quia differentia Petri eſſet indiuiduatio, ſic etiam & differentia Pauli, ergo conuenirent in conceptu communi indiuiduationis, & tunc quærendum eſt, an indiuiduatio in communi indiuiduetur ſeipſa, aut aliquo alio. Demum nunquam aliqua realitas contrahens aliquid poteſt ſibi dare, quod ſit hoc aliquid, quia illud contrahens, ex quo inuenit realitatem priorem eſſe extra intellectum, inuenit eam ſingularem, & hoc aliquid.

12 Reſp. Doctor 2.d.3.q.6. §. *ad argumenta*, quod ſpecies dicitur athoma, ideſt indiuiſibilis in plures ſpecies, non eſt tamen purè athoma, hoc eſt ſimpliciter indiuiſibilis; indiuiſibilitas enim in plures ſpecies compatitur ſecum diuiſibilitatem in plura eiuſdem ſpecies compatitur ſecum diuiſibilitatem in plura eiuſdem ſpecies; & ad illud Porphyrii ait quod iubebat Plato quieſcere, quia diuiſio artificialis ſtatum habet ad ſpeciem ſpecialiſſimã, quia vlterius procedere, & procedere in infinita, quę ſunt ab arte relinquenda; vide Doct. ibi explicantem quoque quandam Boetii auctoritatem, in lib. diuiſion. non aſſignantis diuiſionem ſpeciei in indiuidua. Ad 2. negatur aſſumptum, ad 1. probationem negatur tot gradus intentionis in albedine eſſe differentiam indiuidualem conſtituentem hanc albedinem, quod etiam ſi concedatur adhuc non ſequitur eundem gradum eſſe vtrique albedini communicatum, ſed tantum illas albedines eſſe ſimiles in gradibus. Ad 2. negatur differentiam indiuidualem habere rationem quid; cum ſit entitas hypoſtatica, & habeat potius rationem *quis* quàm *quid*; Ad 3. videbitur inferius an ab hæcceitatibus in particulari poſſit abſtrahi conceptus indiuiduationis in communi. Ad vlt. poſſet idem argumentum fieri de differentia ſpecifica in ordine ad genus probando, quod nullo modo determinet illud, ſed inueniat ſic determinatum; dico itaque falſum eſſe, quod differentia indiuidualis inueniat naturam exiſtentem in aliquo priori naturæ, vel temporis, nam in eodem inſtanti, quo natura ſingularizatur, exiſtit, & ponitur extra cauſas.

Demum arguit, quia Ariſtot. 10. Metaph. 26. circa finem ait, quod vltima diuiſio, quæ eſt per ſe, & eſſentialis ſit per differentias ſpecificas; ergo non datur vlterior diuiſio. Conf. quia nulla diuiſio per ſe poteſt in infinitum procedere, rationes enim per ſe, & eſſentiales non procedunt in infinitum, ſed ſi ſpecies diuideretur per indiuiduationes procederetur in infinitum, ergo, &c.

Reſp. Trombet. 5. Metaph. quæſt. 5. art. 4. Ariſtot. ibi inquirere, quæ ſint vltimæ differentiæ, & eſsentiales, quæ faciunt ſpecificam contrarietatem, & dicit quod ſunt differentiæ ſpecificæ; & ſi quæ ſit vlterior diuiſio, illa eſt quaſi per accidens non pertinens aliquo modo ad contrarietatem ſpecificam, vnde non negat fieri diuiſionem ſpeciei in indiuidua, cum indiuiduum in linea prædicamentali ſit infra ſpeciem, ſed tantum vult talem diuiſionem eſse per accidens, eo modo quo diuidens eſt extra rationem formalem illius, quod diuidit, neque pertinens ad eſse quidditatiuum conſtituti per tale diuidens, ac etiam eo modo vt diuiſio per accidens diſtinguitur contra diuiſionem quidditatiuam, & eſsentialem in illa, quæ habent ordinem eſsentialem inter ſe, qualiter non eſt in propoſito, quia ſpecies non diuiditur diuiſione quidditatiua hoc eſt in aliqua conſtituta in eſse quidditatiuo per ipſa diuidentia, neque in aliqua habentia ordinem eſsentialem, ſicut ſunt indiui-

dua

Digitized by Google

dua ex 5. Metaph. Ad Conſ. patet per idem, quod diuiſio ſpeciei non eſt per ſe in præfato ſenſu, quia eſt in indiuidua, inter quæ non eſt eſſentialis ordo, de qua diuiſione Ariſtot. non curauit, ſed ſolum de diuidentibus quæ cum diuiſo faciunt eſſentialem prædicationem de his, in quæ diuiduntur, & dicunt cauſam propter quid reſpectu paſſionis ſcibilis, & demonſtrabilis de ſubiecto, nam ad duo attendebat Ariſtot. ſcilicet ad prædicationem eſſentialem, & ad prædicata eſſentialia, quæ dicunt propter quid reſpectu paſſionis, quia omnia iſta ordinabat ad ſcientiam libr. Poſterior. alia quædam argumenta adducit Trombet. quæſtione citat. quæ faciunt ad hoc propoſitum, ab initio quæſtionis, & ſoluit in fine; videantur ibi.

QVÆSTIO II.

Quomodo principium Indiuiduationis ſit naturæ ſuperadditum, & ab ea diſtinctum.

13 QVicunque ritè volunt diſputationem hanc de principio indiuiduationis rerum inſtituere fatentur ad omnes contra Nominales quæſt. preced. citatos hoc principium eſſe quidpiam puræ naturæ ſuperadditum, & aliquo pacto ab ea diſtinctum re vel ratione; ſi enim id non concederent, iam Nominalibus manus darent res omnes eſſe ſeipſis indiuiduas, & non per aliquid ſuperadditum, verum de modo diſtinctionis non conueniunt, aliqui enim volunt eſſe aliquid realiter, & phyſicè naturæ ſuperadditum, & reipſa ab ea diſtinctum, ita omnes qui aſſerunt res indiuiduari per accidentia quædam, quos inferius referemus q. q. ſequ. alij volunt eſſe quidem à parte rei actualiter à natura diſtinctum, non tamen realiter in rigore, & tanquam rem à re, ſed formaliter, tanquam vnam formalitatem, ſeu realitatem ab alia, ita Doctor loc. citat. cum vniuerſa Scotiſtarum familia, & ſequuntur Fonſec. 7. Metaph. cap. 12. quæſt. vn. ſect. 11. & ſeq. Amic. tractat. 4. Log. quæſt. 3. dub. 3. Raguſ. diſp. 24. peripat. Piccol. de anim. com. 8. Alij verò non admittentes diſtinctionem formalem ex natura rei dicunt principium indiuiduationis diſtingui à natura diſtinctione rationis ratiocinatæ cum fundamento in re, & quidem perfecta præciſione rationis, itaut per intellectum poſſit concipi natura abſque eo quod vllo modo concipiatur indiuiduatio nec explicitè, nec implicitè, & è contra indiuiduatio abſque natura, ita Suarez diſput. 5. Metaph. ſect. 2. Paſqualig. tom. 2. Metaph. diſput. 42. ſect. 1. & 3. & paſſim ſequuntur alij Recentiores. Alij tandem nec volunt ita diſtingui, ſed tantum imperfecta præciſione rationis, itaut nequeat concipi natura, niſi ſaltim implicitè concipiatur indiuiduatio, & è contra, ita Auerſa q. 9. Log. ſect. 12. pro reſolutione quæſiti pono ſequentes concluſiones.

ARTICVLVS I.

Reſolutio Quæſtionis,

14 DIco primò principium indiuiduationis non eſſe quidpiam realiter, ſeu phyſicè ſuperadditum naturæ, & ab ea eodem modo diſtinctum. Concluſio hæc eſt communis in omni ſchola, ac ſufficienter probata eſt diſput. præc. quæſt. 2. à num. 30. & pluribus abſurdis, quæ inde ſequerentur, & præcipua ratio à priori eſt, quia diſtinctio realis, ac entitatiua propriè dicta verſatur inter rem, & rem, & attenditur penes diſtinctas rerum exiſtentias, vnde ſi ita diſtinguerentur natura, & hæcceitas, opus eſſet naturam propriam habere exiſtentiam antecedenter ad ſuum indiuiduationis principium & cum omne exiſtens extra intellectum ſit ſingulare, quia exiſtentia ſingularitatem ſequitur, tunc natura foret ſingularis ante ſingularitatem, vel non indigeret principio indiuiduationis ſuperaddito. Sed neque etiam hæc diſtinctio poteſt poni realis realitate modi, vt videtur innuere Amic. citat. concluſ. 4. diſtinctio modalis, quæ ponitur à Recentioribus inter rem, eiuſque modum extrinſecum talis eſt, vt quamuis modus eſſe nequeat ſine re, cuius eſt modus etiam per potentiam Dei abſolutam, poteſt tamen res eſſe ſine modo; ſed ſic eſt quod Deus nequit ſeparare naturam à ſingularitate, quia tunc eſſet ſingularis, & exiſtens ſine ſingularitate, quod implicat, ergo nequit natura diſtingui à principio indiuiduationis nec realitate rei, nec realitate modi. Et ita in hoc ſenſu dici poteſt res omnes ſeipſis eſſe indiuiduas, quatenus indiuiduantur per aliquid ab eis realiter diſtinctum.

Et quidem hæc fuit perpetua ſemper, & conſtans Scoti, & Scotiſtarum ſententia, vnde immeritò Paſqual. tom. 2. Metaph. diſput. 40. oppoſitum huius concluſionis Scotiſtis impingit; etenim ibi ſect. 2. cum retuliſſet opinionem Doctoris ex 2. d. 3. qu. 2. dixiſſetq. per hanc entitatem, qua natura indiuiduatur intelligere ſolum quandam realitatem, quæ non ſit propriè res, nec realiter diſtincta à natura, ſed ſolum formaliter, ideoque per eam hæcceitatem non poſſe intelligere aliquam entitatem phyſicam, ſed ſolum quendam gradum entis, quo natura compleatur; cum, inquam, ſic retuliſſet Doctoris ſententiam, ſubdit deinde, Scotiſtas, vt plurimum, eam aliter interpretari; quia volunt indiuiduationem importare aliquid ſuper additum rei indiuiduæ, quod vocant hæcceitatem, quam ponunt ex natura rei diſtinctam ab ipſa re indiuidua, atque per ipſos hæc diſtinctio formalis ex natura rei præcedit omnem operationem intellectus, & reperitur in rebus ex natura ipſarum proueniens, quemadmodum reperitur entitatiua inter entitatem, & entitatem, & eſt realis non ſecus, ac entitatiua, pro qua ſententia ſic explicata adducit omnes ferè Scotiſtas Ant. And. Baſſol. Lich. Tat. Rad. Meuriſſ. Raguſ. ſed legantur quæſò Auctores iſti, & videbit quiſq. ipſos nec latum quidem vnguem ab opinione Doctoris recedere, illamq. tueri eodem prorſus modo, quo ipſe Paſqual. eam recitat, & intelligit; & falſum omnino eſſe, quod cum ipſi dicunt hæcceitatem ex natura rei formaliter à natura diſtingui, intelligant eſſe diſtinctionem entitatiuam, & realem, qualis eſt illa quæ reperitur inter entitatem, & entitatem, ſeu rem, & rem; nam non intelligunt niſi illam diſtinctionem, quam ipſi mediam agnoſcunt inter diſtinctionem ſimpliciter realem, & ſimpliciter rationis, & ego fusè explicui diſp. 6. Met. 9.

15 Dico 2. indiuiduationem addere ſaltim aliquid rationis ſupra naturam, ac eodem modo ab ipſa diſtinctum. Hæc etiam concluſio communis eſt, quam etiam concedit ipſe Durand. loc. cit. & probari poteſt ex dictis q. præc. num. 6. argumenta namq. illa talem diſtinctionem rationis, vt nimirum conuincant. Et adhuc probatur vlterius, quia natura de ſe eſt indifferens ad plura, indiuiduatio de ſe determinata ad vnum, & ideò illa concipitur, vt determinabilis, hæc verò vt determinans, ergo hæc ſuperaddit illi aliquid ſaltim per intellectum, ſiquidem determinatiuum in determinabili nequit includi, alioquin determinabile non eſſet, ſed determinatum. Tum quia natura eſt ratio de ſe communicabilis, indiuiduatio autem incommunicabilis, & natura per indiuiduationem trahitur ad eſſe incommunicabile; ergo neceſſariò ſuperaddit naturæ aliquid ſaltim ratione diſtinctum, & ſpecialem gradum entis, alioquin nulla eſſet ratio, cur poſt contractionem dici nequeat communicabilis, ſicut ante, ſi nihil intelligitur ſuperadditum. Tum quia, ſi indiuidua comparando ſimul concipimus in eis præcisè naturam, percipimus inter ſe conuenire, & eſſe ſimilia; ſi præterea concipimus ſingularitatem, percipimus eorum differentiam, ac eſſe diſſimilia; ergo indiuiduatio ſuperaddit quendam ſpecialem gradum ſupra naturam; ſi enim nihil ſuperadderet, nulla eſſet ratio, cur prius indiuidua noſcerentur ſimilia; & non etiam poſtea. Tum quia cum dicimus, Sortes eſt homo, ſubiectum in hac prædicatione dicit quid amplius, quam prædicatum, quia quod importatur per prædicatū poteſt quoque de Platone enunciari, & alijs indiuiduis, nō verò quod importatur per ſubiectū ſed Sortes præter humanitatē non importat, niſi Sorteitatē, quæ eſt indiuiduatio, ergo hæc addit aliquid ſupra naturam ſaltim ratione diſtinctum. Tum quia in quolibet indiuiduo v. gr. Petro nedum reperitur vnitas formalis, per quam dicitur vnus homo, & vnum eſſentialiter cum Paulo, ſed etiam reperitur vnitas numeralis, per quam dicitur hic homo, & numeraliter diſtinctus à Paulo; cum ergo vnitas ſit adæquata entis paſſio cuilibet vnitati proportionata entitas correſpondere debet, à qua fluat, ſed talis reſpectu vnitatis numeralis non eſt entitas naturæ, quia ſicut natura de ſe communicabilis eſt, ita, & vnitas ab ea dimanans, ergo erit alius gradus entis ſuperadditus naturæ. Tum demum, quis in recta linea prædicamentali, dum deſcenditur à generaliſſimo ad ſpecialiſſimum, ac indiuiduum, ſemper deſcenditur per varios gradus à magis communicabili ad minus communicabile quouſque perueniamus ad incommunicabile prorſus; ergo ſingulare, quod eſt primum ſubiectum in linea prædicamentali, ideoque dicitur prima ſubſtantia, importat ſpecialem gradum entis naturæ ſuperadditum, in quo fundetur incommunicabilitas.

16 Dico 3. diſtinctionem naturæ ab Indiuiduatione nedum eſſe rationis ratiocinantis cum imperfecta præciſione vnius ab alia ſed rationis ratiocinatæ, & cum mutua præciſione perfecta, adeoquod concipi poſſit natura ſine indiuiduatione; ſeu hac non concepta, & è contra. Concluſio eſt contra Auerſam, & probatur quia tunc diſtinctio perfecta, & præciſio adæquata rationis contingit, quando in eodem obiecto plures partitur intellectus formalitates, & vnam concipit nullo modo alteram concipiendo, vt dictum eſt diſp. 2. de natura entis q. 8. num. 47. declarando quid interſit inter perfectam præciſionem rationis; ſed ita eſt in propoſito, quod poteſt intellectus concipere naturam abſq; eo quod in tali conceptu inueniatur indiuiduatio, & è contra poteſt concipere indiuiduationem abſq; eo quod in eo inueniatur natura; ergo vna perfectè, & adæquatè ab alia præſcindit; maior patet, probatur minor, quia concipiendo præcisè prædicata, in quibus indiuidua conueniunt, habetur adæquatus conceptus naturæ, vt ſola animalitate, & rationalitate concepta habetur adæquatus conceptus hominis, vt ſic; & concipiendo præcisè prędicata, in quibus differunt, vt Petreitate, & Pauleitate, habetur adæquatus conceptus indiuiduationis, nec in illo conceptu vllo pacto inuoluitur natura, nec in illo conceptus indiuiduationis, quia ſi ſic, tunc Petrus, & Paulus nec in prædicatis eſſentialibus præcisè conuenirent, quin etiam differrent; nec in indiuidualibus, ita differrent, quin etiam conuenirent.

Reſpondet Auerſa per id tantùm probari nec naturam explicitè includi in conceptu obiectiuo indiuiduationis, nec indiuiduationem explicitè in conceptu naturæ, implicitè tamen ſe inuicem includunt, & ideò non perfectè ab inuicem præſcindunt. Contra quia hanc ſolutio-

Digitized by Google

lutionem directè infringit argumentum, quia ſi ita eſt tunc indiuidua in prædicatis eſſentialibus perfectè non conuenirent, nec in indiuidualibus perfectè differrent, quod quidam de ſpecie ſpecialiſſima præſertim dici non poteſt, quandoquidem in ea nullæ latent æquiuocationes, & in ea indiuidua perfectè vniuocantur ex 7. Phyſ. 20. vnde quamuis de prædicatis tranſcendentibus hanc ſolutionem afferre ſoleat Auerſa, quod non perfectè præſcindant, quia in eis inferiora partim conueniunt, partim differunt, hæc tamen ſolutio in præſenti non habet locum, quia loquimur de ſpecie athoma, & ſpecialiſſima, in qua reperitur perfecta vniuocatio, & omnis abeſt analogia. Conf. noſtrum argumentum ex ipſo Auerſa eadem q.9.art.2. vbi ex eo probat conceptum naturæ præſcindere à conceptu indiuiduationis, quia conceptus naturæ humanæ v.g. eſſentialiter prædicatur de Petro, & Paulo, & ſingulis hominibus, ergo non includit eſſentialiter indiuiduationem, nam ſi eſſentialiter includeret, eam ſecum ferret vbicunque eſſentialiter reperitur, atque de vnoquoque indiuiduo diceretur ſecundum omnes conceptus proprios aliorum indiuiduorum, vnde omnia indiuidua includerentur in ſingulis, & ſic ſequeretur non eſſe inter ſe diſtincta; quo etiam argumento probatur indiuiduationem è contra perfectè à natura præſcindere, quia ſi illam in ſuo conceptu eſſentialiter includeret, tunc poſſet Petreitas quoque de Paulo prædicari, & Pauleitas de Petro.

17 Reſpondebis rurſus & ſimilia probare tantùm imperfectam præciſionem neque hinc illata abſurda ſequi ſcilicet in conceptu hominis, vt ſic, indiuidua partim conuenire, partim differre, & vnum indiuiduum poſſe de alio prædicari, quia quod explicitè cognoſcitur, tantùm prædicatur, & facit conuenire, non verò quod implicitè, & quia in conceptu naturæ tantum explicitè cognoſco animal, & rationale, non autem indiuiduationem, quæ in eo tantùm inuoluitur implicitè, ideò ſequitur in natura conuenire tantùm indiuidua, non verò differre, & naturam tantùm prædicari de pluribus, non indiuiduationem; & ſic è contra, quia in conceptu indiuiduationis v.gr. Petreitatis, cognoſco tantum id quod mihi explicitè repræſentatur, non verò quod implicitè, & ideò cognoſco tantum eam formalitatem, per quam differunt indiuidua, non per quam conueniunt. Contra, id tantùm habet eſſe obiectiuum in intellectu, quod ab ipſo attingitur, & id tantùm intellectui repræſentatur, quod ab ipſo intelligitur; ſi ergo dum intelligit indiuidua conuenire, habet tantùm conceptum naturæ, non indiuiduationis, & dum intelligit ea differre, habet tantum conceptum indiuiduationis, non naturæ, ſignum eſt in conceptu naturæ nullo pacto inuolui indiuiduationem, nec in conceptu indiuiduationis naturam nec explicitè, nec implicitè. Tum quia, vt fusè probaui diſp. 2. Met. q. 3. hæc implicita conceptio vnius formalitatis cum alia eſt adeò implicita, vt nullo modo declarari poſſit, vel enim dum humanitatem Petri præcisè concipio, exprimit mihi conceptus formalis Petreitatem vel non; ſi exprimit, iam non erit implicita, ſed explicita, & expreſſa conceptio Petreitatis in humanitate; ſi non exprimit, ergo nec erit explicita, nec implicita. Quod ſi contendas implicitè exprimi, præterquamquod hæc videtur contradictio in adiecto, quia implicita conceptio non ſtat cum expreſſione reſpectu eiuſdem obiecti, rurſus argumentor, dum mihi in conceptu humanitatis exprimitur implicitè etiam indiuiduatio, aut eam concipio, & attingo ſimul cum humanitate, vel non; non primum, vt etiam Aduerſarius concedit, nam tunc eſſet explicita conceptio, & non implicita tantùm; ſi ſecundum, hoc ſufficit, vt dicatur humanitas perfectè præſcindere à Petreitate, & è contra, quia tunc perfecta præciſio habetur, quando vna formalitas attingitur in eodem reali obiecto alia non attacta. Tum tandem, quia hæc implicita conceptio vel continentia indiuiduationis in natura, vel è contra aut neceſſitatem trahit à reali identitate vnius cum alia, aut etiam ab identitate eſſentiali, quia nimirum vna eſt de conceptu alterius; non primum quia phyſica, & entitatiua identitas plurium formalitatum non obſtat, quin poſſit eas intellectus intentionaliter & metaphyſico modo ſeiungere concipiendo vnam ſine alia; neque ſecundum, quia falſum eſt etiam ex ipſis Aduerſarijs naturam eſſe de conceptu eſſentiali indiuiduationis, aut è contra; tum quia hoc conceſſo tunc concipiendo naturam non deberet indiuiduatio implicitè tantùm concipi, ſed etiam explicitè, & è contra; nam in conceptu quidditatiuo rei explicitè debent attingi omnia, & ſingula eius prædicata eſſentialia, ſi adæquatè concipiatur.

18 Secundò, principaliter argumentor, quod hic non eſt ſermo de aliquo conceptu tranſcendenti, neq; de generico, in quibus latere ſolent æquiuocationes, quæ ad minus analogiam inducant, vt ait Ariſt. 7. Phyſ. 29. ſed de conceptu ſpeciei ſpecialiſſimæ, in qua perfecta vniuocatio reperitur, ac proindè indiuidua perfectè conueniunt; ergo talis conceptus perfectè præſcindit à differentijs inferiorum, nec vllo pacto eas inuoluit nec explicitè, nec implicitè, quia ſi ſaltem implicitè eas contineret, tunc in ſpecie athoma non eſſet perfecta vniuocatio nec in ea perfectè conuenirent indiuidua, nam ratione talis implicitæ continentiæ, cum continentia in natura ſpecifica includeretur quoq; aliqua diuerſitas, quæ ab inferioribus rationibus ortum ducit. Conf. quia ideò Auerſa cum alijs negat conceptui entis aliorumq; tranſcendentium perfectam vnitatem, & præciſionem à ſuis inferioribus, & modis contrahentibus, quia ob eorum tranſcendentiam imbibunt, & imbibuntur in illis, atq; ideò inferiora in eis partim conueniunt, partim diſcrepant; cum ergo conceptus ſpecificus non ſit tranſcendens, ſitque perfectè vnus, quia perfectè vniuocus, & nulli analogiæ permixtus, hinc ſequitur nec explicitè, nec implicitè vllam in ſe continere indiuiduationem, ſed perfectè à quacumq; præſcindere, & è contra.

19 Tertiò genus, & differentia ſpecifica perfectè præſcindunt abinuicem, vt probaui diſp. 5. Log. qu. 3. art. 3. & in pluribus concedit Auerſa; ergo tanto magis ſpecies, & differentia indiuidualis. Probatur conſequentia, quia ſpecies maiorem, & perfectiorem habet vnitatem in ſuo conceptu, quam genus, ergo etiam perfectiorem præciſionem; Probatur rurſus hæc conſequentia, quia imperfectio vnitatis conceptus ex imperfecta præciſione ortum ducit, vt patet in tranſcendentibus, quibus Aduerſarij negant perfectam vnitatem conceptiua, quatenùs aſſeruntur non perfectè præſcindere ab inferioribus. Tum quia ideò Aduerſarij ſaluant in ſpecie vtcunq; compoſitionem metaphyſicam e genere, & differentia, ob diſtinctionem rationis cum perfecta præciſione inter naturam generis, & differentiæ; ergo tanto magis in indiuiduo talem perfectam præciſionem admittere debent inter naturam ſpecificam, & indiuiduationem; Probatur conſequentia, quia etiam in indiuiduo talis metaphyſica compoſitio reperitur, imò vt notat Doct. 2. d. 3. qu. 6. L. compoſitius eſt indiuiduum ipſa natura ſpecifica, quia illa realitas, à qua accipitur ſpecifica differentia potentialis reſpectu illius realitatis, à qua accipitur differentia indiuidualis.

Reſpondet Auerſa, quod etiam in ſpecie talis admittatur compoſitio, & diſtinctio, eſt adhuc neganda in indiuiduis, nam poterunt quidem reperiri gradus eſſentiales, quorum vnus formaliter non includat alium, qui poſſunt eſſe gradus determinati & præciſi; ſed ratio ſingularitatis neceſſariò ineſt omni gradui, eſtque per omnia tranſcendens, atque ita in omnibus imbibitur, vt diſtingui non poſſit ſingularitas humana ab humanitate, ſubſtatialis à ſubſtantia, & ſic de omnibus, & ideò hæc præciſio ſpeciei eſt tantùm imperfecta per confuſam conceptionem indiuiduorum per modum vnius. Hæc tamen reſponſio directè infringitur ex ipſo argumento, quo oſtenditur ſpeciem habere maiorem vnitatem in ſuo conceptu, quam habeat genus, & indiuiduum eſſe compoſitius ipſa natura ſpecifica, quæ ſi vera ſunt, vt argumentum vrget, nulla eſt reſponſio. Tum quia falſum eſt ſingularitatem eſſe per omnes gradus ſuperiores in linea prædicamentali tranſcendentem, & in omnibus imbibi nam quilibet gradus prædicamentalis ſingularitatis ſuperior habet propriam vnitatem formalem, & eſſentialem ab indiuiduali ſaltim ratione diſtinctam, nec vllus dicitur intrinſecè ſingularis, ac indiuiduus, ſed tantum extrinſecè, ac denominatiuè per coniunctionem cum ſingularitate in eodem indiuiduo.

20 Quartò, principaliter argumentor pro concluſione, & contra reſponſionem proximè allatam, genus perfectè præſcindit à differentia, & è contra, non præcisè quia faciant compoſitionem metaphyſicam, ſed præſertim quia ſe habent, vt determinabile, & determinatiuum, contrahibile, & contrahens de quorum ratione eſt vt contrahens, ac determinans ſit extra rationem contrahibilis, & determinabilis, & è contra, alioquin non eſſet determinabile, ſed determinatum; ſed ſic eſt quod natura ſpecifica, & indiuidualis differentia non minus ſe habent, vt determinabile, & determinatiuum, quam natura generica, ac differentia ſpecifica; ergo ſicut illa perfectè præſcindunt, & ita iſta. Maior patet, minor probatur, quia ideò natura generica dicitur contrahibilis, & determinabilis à differentia ſpecifica, quia genus eſt maioris ambitus, & latitudinis, quam differentia ſpecifica, nam genus eſt pluribus ſpeciebus communicabile, ſed differentia ſpecifica in vna tantum ſpecie reperitur, at ſic etiam ſe habent natura ſpecifica, & indiuiduatio in ſuo ordine, quod illa eſt maioris latitudinis extenſiuæ, quatenus eſt pluribus indiuiduis communicabilis, indiuiduatio verò v.g. Petreitas eſt propria tantùm illius indiuidui, in quo reperitur; ergo pari modo ſeruata proportione illa quoq; ſe habent, vt contrahens, & contrahibile in ſuo ordine. Et hinc etiam colligitur ratio, cur quoque vice verſa debeat contractiuum excludere contrahibile à ſua ratione formali, quia contractiuum debet minus latè petere, quam contrahibile, illudque coarctare debet ad eſſe magis determinatum, quod facere non poſſet, niſi illud à ſuo conceptu prorſus excluderet, illique ſuperadderet gradum entis magis determinatum.

Denique poteſt hæc concluſio probari rationibus adductis pro concluſione præcedenti, ſi quidem illæ ſi rectè perpendantur non probant tantum diſtinctionem rationis ratiocinantis, & imperfectam præciſionem vnius ab alia, ſed diſtinctionem quoque rationis ratiocinatæ, & præciſionem perfectam, ſiquidem fundantur in oppoſitione rationum formalium naturæ, & indiuiduationis, natura enim ex ſua ratione formali eſt communicabilis, indiuiduatio incommunicabilis; natura eſt determinabilis, & contrahibilis, indiuiduatio contractiua, ac determinatiua; natura facit à parte rei indiuidua inter ſe ſimilia, & conuenientia, indiuiduatio diſſimilia, & diſconuenientia; natura eſt radix vnitatis formalis, indiuiduatio vnitatis numeralis; natura eſt principium operationum, & paſſionum toti ſpeciei communium, non autem indiuiduatio; ex oppoſitio igitur, quam habent natura, & indiuiduatio in ſuis rationibus formalibus, palam oſtendunt ſeſe mutuò excludere in ſuis conceptibus obiectiuis, & vnam ab altera eſſe perfectè præciſam; vide diſputat. 2. Metaphyſicos.

Digitized by Google

ſicor. quæſtion. 3. de perfecta precifione conceptiua entis, vbi multa habebis ad hoc propoſitum.

21 Dico tandem naturam, & indiuiduationem nedum ratione ratiocinata inter ſe diſtingui, & cum perfecta præciſione vnius ab alia, ſed etiam ex natura rei formaliter, quæ eſt noſtra diſtinctio media inter diſtinctionem ſimpliciter realem, & rationis, vnde in hoc ſenſu dici poteſt, & debet naturas creatas non ſeipſis indiuiduari, ſed per aliquid ex natura rei formaliter ſuperadditum. Concluſio eſt contra Thomiſtas omnes, ac Recentiores, eſt Scoti 2.d.3.q.6. & Scotiſtarum Lich. Tatar. & Gratian. ibid. Canon. 1. Phyſicor. quæſt. 6. Trombet. 5. Metaph quæſt. 5. Baſſol. 2.d.12. quæſt. 4. Ant. Andr. 7. Metaph. qu. 16. Rada 2. part. controuerſ. 3. art. 4. Faber theor. 90. Meuriſſe 2. Metaph. cap. 2. quæſt. 6. Poncij diſputat. 6. Log. quæſt. 9. Sarnan. ad finem vniuerſ. tractatu ſpeciali de Indiuid. principio. Raguſ. diſpur. 24. peripat. Probatur autem eiſdem omnino rationibus, quibus diſputat. præc. quæſt. 4. probata eſt diſtinctio formalis naturæ à ſingularitate, probant enim reciprocè diſtinctionem naturæ ab indiuiduatione, & è contra. Deinde probari quoque poteſt rationibus illis, quibus diſput. præced. quæſt. 3. oſtendi naturam habere communitatem quandam negatiuam à parte rei, cum enim ex alia parte indiuiduatio ſit entitas de ſe omnino incommunicabilis, & ad hoc indiuiduum de ſe addicta, & alligata, ſequitur manifeſtè naturam, & indiuiduationem pluſquam ratione differre, quia hanc oppoſitionem habent à parte rei in ſuis rationibus formalibus, & non per intellectum tantum, vt in ſuperioribus deductum eſt; ex quo etiam capite inſeruire poſſunt ad hanc concluſionem rationes adductæ pro ſecunda, & tertia concluſione, oſtendendo quod oppoſitio quam habent in ſuis rationibus formalibus natura, & indiuiduatio ex diuerſis, & oppoſitis eorum muneribus deprehenſa, non eſt oppoſitio rationis, & per intellectum facta, ſed ex natura rei, nam a parte rei natura facit indiuidua ſimilia, indiuiduatio diſſimilia, & non tantum virtualiter, & fundamentaliter, ſed etiam actualiter nullo cogitante intellectu; natura eſt communicabilis ſaltim negatiuè, indiuiduatio incommunicabilis; natura eſt determinabilis, indiuiduatio determinatiua &c.

Rurſus probant hanc concluſionem rationes adductæ q. 6. pro vnitate formali, ſi enim datur vnitas formalis à parte rei minor vnitate numerali, ſicut vnitas indiuidualis ab ea vnitate formali naturæ aliquo pacto ſecernitur à parte rei, ita quoque indiuiduatio, ad quam conſequitur vnitas numeralis, debebit aliquo modo a parte rei ſecerni ab entitate naturæ, ad quam conſequitur vnitas formalis. Denique probatur rationibus illis, quibus diſputat. 8. Metaph. qu. 6. art. 2. probata eſt in vniuerſum diſtinctio formalis ex natura rei inter omnes gradus prędicamentales; & ratio à priori pro omnibus eſt, quam tangit Baſſol. 6.d. 12. quæſt. 4. art. 2. §. *Dico igitur*, vbi ait quod huiuſmodi rationes de ſe communicabili, & incommunicabili, determinabili, & determinante, aſſimilandi, & diſcernendi, &c. ideò in gradibus prędicamentalibus inferunt indiſtinctionem formalem ex natura rei, & non virtualem tantum, aut rationis ratiocinatæ, vt faciunt in tranſcendentibus, quia gradus prædicamentales communis, & proprius efficiunt in creaturis compoſitionem metaphyſicam, quæ cum in ſuo ordine ſit realis nimirum ex realitate, & realitate, vt ſæpius docet Doctor, conſequenter important, non tantum puros conceptus, vt gradus tranſcendentes, ſed etiam veras realitates in eadem phyſica entitate per identitatem realem immerſas, & imbibitas; adhuc tamen formaliter inter ſe diſcretas ex ſuis rationibus formalibus. Solet etiam à Scotiſtis probari ex quibuſdam Ariſtot. locis, nam 3. de Anim. 9. ait, quod aliud eſt magnitudo, & aliud magnitudinis eſſe, & 7. Metaphyſic 20. 21. & 41. ait in concretis cum materia, ſcilicet totius, quæ eſt hæcceitas, vt explicat Scot. 2. diſt. 3. quæſt. 6. in fine non eſſe idem quodquid eſt cum eo, cuius eſt, volens per hoc innuere diſtinctionem pluſquam rationis inter naturam, & hæcceitatem, quas auctoritates adduxi diſput. 6. Metaphyſic. quæſt. 11. num. 219. ad probandum ex Ariſtot. dari formalem diſtinctionem.

ARTICVLVS II.

Rationes ad oppoſitum ſolutæ.

22 Contra tertiam concluſionem arguit Auerſ. cit. qu. 9. ſect. 10. probans differentiam indiuidualem nec etiam per intellectum perfecta præciſione rationis, à natura diſtingui, quaſi nec explicitè, nec implicitè ſingularitas naturam, & natura ſingularitates includat; probat autem primò ex Ariſtot. 4. Metaph. tex. 3. dicente *Idem enim vnus homo, & ens homo, ac homo, & non ſignificat diuerſum aliquid ſecundum dictionem repetitam, id eſt homo, & homo, & vnus homo*, per quod plane ſignificat (inquit) nihil plus denotari, nec quicquam diſtinctum addi dicendo homo, & homo ſingularis, humanitas, & humanitas ſingularis.

Reſp. Ariſtot. ibi non loqui de indiuiduatione, & natura, nec quęrere an ſingularitas ſit quid naturæ ſuperadditum, ſed loquitur de vno, & ente, & probat vnum non dicere diuerſam naturam ab ente, quaſi vnum ſit quædam res diuerſa ab ente, quia ſunt idem prorſus realiter, & conuertuntur, vt ſubiectum, & paſſio, vt ibi explicant Scotus, & Alenſis, non ergo loquitur de indiuiduatione in ordine ad naturam, ſed de vnitate in ordine ad ens, quam etiam eſtò affirmet identificare cum ente realiter, adhuc tamen ſignificat non eſſe idem formaliter, vel ratione illis verbis *ſi itaque ens, & vnum idem, ac vna natura ſunt propterea quòd ſeinuicem conſequuntur, quemadmodum principium, & cauſa, ſed non quòd vna ratione ſignificantur*, vnde quando etiam de indiuiduatione Ariſt. loqueretur, inde Auerſa non concludit intentum.

23 Secundò arguit, ſi natura perfectè præſcinderet ab indiuiduatione, indiuiduatio quoque vt ſic deberet perfectè præſcindere ab hac, & illa hæcceitate, conſequens eſt falſum, ergo etiam id, ex quo ſequitur; conſequentia probatur, quia non minus conueniunt ſingulæ hæcceitates, in ratione hæcceitatis, vt ſic, quam indiuidua in ratione naturæ; probatur etiam falſitas conſequentis, nam alioquin deberent dari aliæ differentiæ indiuiduales, quæ contraherent rationem indiuiduationis, vt ſic, quæ rurſus conuenirent in ratione indiuiduationis, quæ perfectè præſcinderet, & ſic daretur proceſſus in infinitum. Nec valet, inquit, reſponſio Scoti 2.d.3. quæſt. 6. differentias indiuiduales eſſe inter ſe primò diuerſas, nec in aliquo communi conceptu conuenire. Nam datur iſte conceptus, qui exprimitur nomine hæcceitatis, & indiuiduationis, non enim hæc ſunt pura nomina ſine re ſignificata; ſed in illo conceptu communi ſingularitatis conueniunt hæc, & illa ſingularitas, nam ſingularitas Petri eſt ſingularitas, ſic etiam ſingularitas Pauli; immo quantum conueniunt naturæ rerum in conceptu naturæ communis, nihil minus conuenire videntur hæc, & illa ſingularitas in conceptu communi ſingularitatis; alias quoque tres ſolutiones affert vnam ex Rada, aliam ex Fonſeca, & tertiam ex Suarez, quas optimè, & efficaciter refellit, quia re vera difficultatem non euacuant.

Reſp. de hac difficultate, quia non eſt leuis momenti, integram quæſtionem inferius inſtituendam eſſe; ſed ne in præſenti quoque argumentum ſine ſufficienti ſolutione dimittatur, interim reſpondendum eſt ex dictis diſput. 1. log. quæſt. 2. ar. 4. concedendo conſequentiam, nempe abſtrahi poſſe ab vltimis differentijs conceptum indiuiduationis, vt ſic, in quo omnes, & ſingulæ quidditatiuè conueniant, vt benè probat argumentum, & concedit Doctor 1. diſt. 25. quæſt. vn. in fine, & clarius d. 26. q. vn. litt. Y. vbi etiam Lichet. & alij Scotiſtæ; cæterum iſte conceptus non eſſet realis, & adæquatus, quaſi fundatus eſſet in aliqua realitate communi omnibus hæcceitatibus, quo pacto realis, & adæquatus eſt conceptus humanitatis indiuiduis humanæ naturæ, quia nempe fundatur in natura à parte rei communi omnibus illis, ſed eſſet conceptus rationis, & inadæquatus eo ferè modo, quo eſt conceptus entis, & aliorum tranſcendentium reſpectu Dei, & creaturæ, quibus nulla eſt communis natura, vel realitas à parte rei, vnde falſum eſt quod dicebat Auerſa tantum conuenire Pauleitatem, & Petreitatem in communi ratione hæcceitatis, quantum conueniunt Petrus, & Paulus in conceptu communi humanitatis, quia horum conuenientia eſt realis, & actualis à parte rei, vt potè quæ fundatur in natura reali illis communi, at conuenientia Petreitatis, & Pauleitatis in communi conceptu hæcceitatis non eſt realis, & actualis à parte rei, quia vltimæ differentiæ à parte rei ſunt primò diuerſæ, & in nulla conueniunt realitate, aut naturæ communi, ſiquidem omnis differentia differentium debet tandem reduci ad aliqua primò diuerſa ex 5. Metaph. 20. Neque Doctor ſibi contradicit, dum in loc. citat. in argumento, ac etiam in 2. d. 3. quæſt. 5. ait vltimas differentias in nullo quidditatiuè conuenire, ſed eſſe primò diuerſas, & in locis in ſolutione citatis ait in aliquo quidditatiuè conuenire, nam vt explicat Lichet. in illis locis ex verbis ipſius Doctoris 1. d. 26. quæſt. vn. lit. Y. vult eſſe primò diuerſas in realitate, in iſtis verò poſſe conuenire in aliquo conceptu rationis, & inadæquato. Et per hoc benè euitatur proceſſus in infinitum, quoniam quamuis conueniant in conceptu apud intellectum inadæquatè concipientem, quia tamen à parte rei non conueniunt in aliqua realitate eis communi, vt indiuidua conueniunt in natura, ideò in vltimis differentijs datur ſtatus, quia ipſæ ſunt realitates vltimò determinantes naturam in linea prædicamentali, & in hoc ſenſu tenent rationes illæ, quibus Doctor probat 1. d. 3. quæſt. 3. §. *ad quæſtionem*, vltimas differentias eſſe primò diuerſas, quia nimirum in nullo conceptu reali, & adæquato, ſeu in aliqua communi realitate conueniunt. Quomodo autem neque adhuc in conceptibus rationis, & inadęquatis dari poſſit proceſſus in infinitum, benè quoque declaratum eſt diſp. 5. log. citat. q. 2. artic. 4. quæ reſponſio adhuc magis enucleabitur inferius in proprio quęſito de hac re, interim quoq; vide de hoc dicta ſuperius in pręced. diſp. n. 48. & n. 144. & dicenda infra q. 10.

24 Tertiò arguit, quia rurſus concedenda eſſet diſtincta coordinatio indiuiduationum, ſicuti conceditur graduum eſſentiæ, nam hæcceitates vnius ſpeciei non conueniunt ſolum in ratione indiuiduationis, vt ſic, ſed etiam in ratione indiuiduationis talis naturæ v.g. indiuiduationes humanæ naturæ in eo, quod ſint indiuiduationes humanæ naturæ, in quo differunt ab indiuiduationibus naturæ brutorum; ſimiliter etiam omnes indiuiduationes eorum, quæ conueniunt in aliquo genere, habent etiam inter ſe conuenientiam genericam, vnde omnes indiuiduationes ſubſtantiæ ſunt ſubſtantiales, accidentium ſunt accidentales, omnes indiuiduationes rerum materialium ſunt materiales, & omnes indiuiduationes rerum ſpiritualium ſunt ſpirituales; & ideò ratione harum conuenientiarum

rum

Digitized by Google

rum concedenda eſſet propria coordinatio indiuiduationum in qua darentur gradus ſuperiores intermedij, & infimi, quod non videtur concedendum, quia rurſus daretur proceſſus in infinitum, quia quælibet coordinatio prædicamentalis, ſicut habet genera, ſpecies, & indiuidua in recta linea collocata, ita habet differentias à latere generum diuiſiuas, & ſpecierum conſtitutiuas.

Reſp. hoc eſſe argumentum Caiet. lib. de ente, & eſſentia c. 2. cui paſſim, & benè reſpondent Scotiſtæ, & Lichet. 2.d.3.q.6. indiuiduationes eiuſdem generis, vel ſpeciei magis inter ſe conuenire, quam indiuiduationes rerū diuerſorum generum, vel ſpecierū poſſe dupliciter intelligi, vno modo per ſe, quidditatiuè, & directè, alio modo cōcomitanter ſolum, indirectè, & per identitatem realem, quā habent cum aliquo, quod per ſe, quidditatiuè, & directè continetur ſub aliquo genere, vel ſpecie; primo modo negatur, quod differentia indiuidualis Petri cum differentia indiuiduali Pauli magis conueniat, quam cum indiuiduali Bucephali quia omnes ſunt primò diuerſæ; ſecundo autem modo vtique magis conueniunt, ſed ex hoc inferre non licet dari debere diſtinctas coordinationes indiuiduationum, ſicut dantur graduum eſſentiæ, & naturarum, quia non reperitur in indiuiduis, & indiuiduantibus conſimilis ratio conuenientiæ, ſiquidem duo indiuidua eiuſdem ſpeciei magis conueniunt per ſe, directè, & quidditatiuè, quam indiuiduum vnius ſpeciei, cum indiuiduo alterius, non ſic vero magis conueniunt indiuiduantia, niſi concomitanter, alioquin directè, & formaliter loquendo tam ſunt primò diuerſæ inter ſe Petreitas, & Pauleitas, quam Petreitas, & Bucephaleitas, quia quidditatiuè, & formaliter tam excluditur humanitas à Petreitate, & Pauleitate, quam à Bucephaleitate. Reductiuè ergo tantum differentiæ indiuiduales Petri, & Pauli ſunt ſub eadem ſpecie, ſicut differentiæ ſpecificæ ſub diuerſis ſpeciebus, & ſub eodem genere, ſed non per ſe, & quidditatiuè de ſuis enunciatur differentijs, nec ſpecies de differentijs indiuidualibus vt dictum eſt in logica; hæc itaque, communis Scotiſtarum reſponſio optimè hoc argumentum diſſoluit licet malè applicetur ab ipſis ad diſſoluendum quoque argumentum præcedens, nam aliud eſt comparare indiuiduationis ad naturam, quam contrahunt aliud ad communem rationem indiuiduationis, vt ſic; nam primo modo comparantur, vt contrahentia ad contrahibile, & ideò non includunt rationem eius quidditatiuè, alio modo comparantur vt inferiora ad ſuum ſuperius, ac ideò debent illud quidditatiuè includere, & ideò benè valet hæc ſolutio ad ſoluendum hoc argumentum, non autem præcedens, vt notaui diſp. præced. num. 47. & nota hoc argumentum æquè benè fieri poſſe de differentijs ſpecificis in ordine ad genus, ſicut fit de indiuidualibus in ordine ad ſpeciem, nam omnes differentiæ ſpecificæ vnius generis magis inter ſe conueniunt, quam differentiæ ſpecificæ alterius generis, vnde cum Auerſa in quibuſdam generibus admittat præciſionem perfectam à differentijs ſaltim in ijs tenetur, & ipſe argumentum diſſoluere.

25 Quartò, arguit, ſicut conſideratur homo communis ſingulis hominibus, ita conſiderari, & nominari poteſt homo ſingularis vtique conueniens omnibus hominibus ſingularibus, quia nedum dicitur Petrus eſſe homo, ſed etiam ſingularis homo, & ſic quoque Paulus; vel ergo per ly *ſingularis* intelligitur addi aliqua formalitas ratione diſtincta à natura humana, vel potius non plus dicit ſingularis homo, quam dicebat homo abſolutè; non primum, quia homo realiter poſſibilis non eſt, niſi ſingularis, & nulla ratio eſt, quæ cogat dicere hominem ſingularem addere aliquam formalitatem in communi ſupra ipſam naturam humanam, vt dicatur homo ſingularis in communi. Deinde indiuiduum determinatum deberet addere aliam formalitatem, qua determinaret ſingularem hominem, vt ſic, quod tamen fieri non poteſt, quia non poteſt addi ſingularitas ſupra ſingularitatem; quare fatendum eſt ſingularitatem non addere ſupra naturam aliquam formalitatem perfectè præciſam.

Reſpondet Paſqual. cita. per ſingularem hominem in communi intelligi debere hominem, vt ſic, cum ſingularitate ſuperaddita, non tamen in communi ſumpta, quia non datur, ſed cum determinata hac vel illa disiunctiuè, & ideò non eſt concedenda alia ratio ſingularitatis, quæ ſingularitati ſuperaddatur, quia intantum eſſet concedenda, inquantum daretur ſingularitas, vt ſic præciſa; neceſſitas autem ponendi hanc, vel illam ſingularitatem ſupperadditam naturæ, eſt, vt natura, quæ de ſe non eſt ſingularis, fiat ſingularis, & licet homo ſit ſingularis, ideò eſt ſingularis, quia habet ſingularitatem ſuperadditam. Hæc tamen ſolutio non ſatisfacit, nam præterquam, quod gratis negat conceptum ſingularitatis, vt ſic, in communi, male accipit ſingularem hominem, vt ſic, pro indiuiduo vago, vt idem ſignificet, quod *aliquis homo* cum disiunctione, quo pacto explicari ſolet indiuiduum vagum nam homo ſingularis, vt ſic, idem ſignificat quod indiuiduum humanum abſolutè ſumptum abſtrahendo ab hoc, & illo indiuiduum autem humanum ita ſumptum non ſignificat idem quod quidam homo, aut aliquis homo ſub disiunctione, quia indiuiduo vago, vt aiunt Summuliſtæ, nullum apponi poteſt ſignum particularitatis, aut vniuerſitatis, non enim dicimus *omnis quidam homo, aliquis quidam in homo*, quæ tamen ſigna paſſim apponuntur indiuiduo humano, & homini ſingulari, vt ſic, dum dicimus Petrus eſt aliquod indiuiduum humanum, eſt aliquis homo ſingularis, item omne indiuiduum humanum eſt riſibile, eſt incommunicabile, omnis homo ſingularis eſt incommunicabilis &c. Quare potius reſpondendum eſt, vt ad ſimile argumentum diximus diſp. 5. Log. citat. quæſt. 2. art. 4. quod natura humana concepta cum indiuiduatione illa communi non efficeret compoſitum aliquod vnum in intellectu noſtro, quia indiuiduatio non concipitur in tali ſtatu per modum contrahentis, & determinantis, ſed potius per modum contrahibilis, & determinabilis, quia vt ſic, concipitur in communi; tum quia, ſi vnum per ſe conceptum efficit apud intellectum, tunc ly *indiuiduum* determinatur per ly *humanum*, non è contra vt diſtinguatur ab indiuiduo brutali, & alijs, non autem humanitas determinatur per indiuiduationem, niſi hæc determinatè ſumatur pro Petreitate, & Pauleitate. Et tandem ſi contendas ſingularitatem adhuc in tali caſu determinare aliquo modo humanitatem apud intellectum, & vt ſic cum ea efficere conceptum per ſe vnum, benè adhuc poterit per ſingularitatem certam, & determinatam determinari vlterius homo ſingularis in communi, vt fiat hic homo, & indiuiduum ſignatum, nec ob id ſingularitas determinaret ſingularitatem vt talem, quia tunc non accipitur, vt ſingularis, ſed vt communia per intellectum abſtrahentem; quæ reſponſio adhuc magis infra patebit, dum videbitur, an dari poſſit conceptus communis indiuiduationis, vt ſic.

26 Quintò, arguitur contra 4. concluſionem, quod indiuiduatio non diſtinguatur ex natura rei formaliter ante operationem intellectus, quia ſi eſt ita diſtincta à natura communi, vel aduenit naturæ communi, vel ipſam conſtituit in eſſe naturæ communis, hoc ſecundum dici non poteſt, vt patet, ſi primum, iam ſequitur naturam communem eſſe ex ſe ſingularem, quia quod aduenit alicui ſupponit illud in proprio eſſe conſtitutum, & quod in ſuo eſſe conſtitutum, & perfectum eſt, iam ſingulare eſt, non ergo poteſt indiuiduatio ex natura rei à natura diſtingui. Conf. ex Caietan. lib. de ente, & eſſentia cap. 2. q. 4. nam ſi hæcceitas aduenit naturæ, vt verè in re componant indiuiduum, & ſingulare, certum eſt quod alterum illorum, ſcilicet natura communis habebit rationem potentiæ, aliud vero, ſcilicet differentia rationem actus merito diſtinctionis ex natura rei inter ea verſantis, & actus ſingularis ſupponit potentiam ſingularem ex 2. Phyſic. 38. ergo natura communis ex ſe ſingularis erit ante aduentum differentiæ indiuidualis. Si dicas minorem eſſe veram, vbi actus, & potentia diſtinguuntur realiter, vt contingit in compoſitione phyſica, quia tunc potentia realiter recipit actum. Contra, quia ſecundùm Scotum quol. 1. quando aliqua duo adunantur realiter, ſed adhuc formalem retinent diſtinctionem, eundem ordinem quoque ex natura rei retinent, quem haberent ſi forent diſtincta realiter; ſed ſi hæcceitas realiter diſtingueretur à natura præſupponeret eam, vt potentiam ſingularem, ergo etiam modo cùm ſit ſolum ab ea diſtinctus ex natura rei formaliter. Si rurſus dicas actum ſingularem ſupponere potentiam ſingularem, quando non confert eidem potentiæ ſingularitatem, indiuiduationem autem conferre, ideò non ſupponere. Contra, quia hic videtur committi manifeſta petitio principij, hoc enim eſt; quod argumentum directè probat, ſcilicet non poſſe hæcceitatem ſingulariꝫare naturam per modum actus, ſi ab ea ex natura rei diſtinguitur, quia huiuſmodi actus ſupponit potentiam ſibi proportionatam, & commenſuratam, vnde cum ipſe ſit ſingularis, talis quoque debet eſſe potentia correſpondens, quia ſolum actus particularis cum potentia particulari proportionatur, non autem cum potentia vniuerſali.

27 Reſp. concedendo differentiam indiuidualem aduenire naturæ, & negatur quod inde deducitur, ſcilicet naturam ante aduentum hæcceitatis futuram eſſe ſingularē, nam illud ſolum ſingulare eſt, quod in ſuo eſſe ita conſtitutum eſt, & perfectum, vt amplius determinari nequeat; modo natura communis, cui indiuiduatio aduenit, eſto in eſſe naturæ ſit perfectè conſtituta in ſuis prædicatis eſſentialibus, non tamen eſt vltimatè determinata, ideoque non ſingularis, ſed verè communicabilis erit, & determinabilis per illam ad hoc indiuiduū. Ad Conf. dico argumentum eſſe quoque ſoluendum ab Aduerſarijs ſola ratione indiuiduationem a natura diſtinguentibus, quia ob talem diſtinctionem rationis cum fundamento in re ſaluare prætendunt compoſitionem metaphyſicam in indiuiduis ex per ſe actu, & potentia metaphyſica, vnde & ipſi explicare tenentur, qualiter differentia concepta per modum actus ſingularis determinet potentiam communem, & ſingularizabilem, & adhuc ſit actus tali potentiæ proportionatus. Itaque dico illam propoſitionem, actus ſingularis ſupponit potentiam ſingularem, non eſſe formaliter, & abſolutè veram, non enim formaliter ſequitur, quod quanta vnitas eſt in actum, tanta ſit in potentia, quæ actuatur per illum actum, alias genus tantam vnitatem haberet, quantam habet differentia diuidens illud, quod eſt manifeſtè falſum, quia contrahibile, & determinabile ſemper eſt maioris latitudinis, quam contrahens, & determinans; itaque dicendum illam propoſitionem intelligi de actu phyſico, qui ſupponit potentiam phyſicam præexiſtentem, non autem de actu, & potentia metaphyſica, nam actus metaphyſicus non ſupponit potentiam præexiſtentem, atq; ideò nec ſupponit ſingularem; rurſus intelligitur de actu, & potentia phyſica, quę realiter diſtinguuntur, non de actu, & potentia metaphyſica, quę ſunt realiter idem, & ſolum formaliter diſtincta. Neque proportio requiſita inter actum huiuſmodi & potentiam petit, vt ſi actus eſt ſingularis, potentia quoque ſit ſingularis, & particularis, vt argumentum vrget, nam proportio inter actum, & potentiam

ſtiam tali eſſe debet, vt non deſtruat rationem ipſorũ, deſtrueret autẽ rationẽ ipſorum, ſi in potentia præexigeretur effectus, qui expectatur ab actu, quia tunc actus talem potẽtiam actuare non poſſet, vnde cũ vnitas indiuidualis ſit effectus indiuiduationis non poteſt in natura ſupponi ante ſingularitatem, ſed ab ipſa ſingularitatẽ formaliter præſtatur; proportio itaq; inter naturam, & indiuiduationem requiſita eſt ſingularitatis, & communitatis, & quod actu ſit ſingularis, vt quo, natura verò communicabilis pluribus, neque hoc mirum eſſe debet, quia vt ſæpius aduertit Doctor, proportio non requirit ſimilitudinem in proportionatis, ſed potius diſſimilitudinem; per quam doctrinam ſatisfit etiam replicis factis contra ſolutionex inter arguendum datas, quatenus ad hanc reſponſionem pertinent. Aliam quoque ſolutionem ad idem argumentum ſolent adhibere Scotiſtæ, quæ in noſtram recidit, dicentes illam propoſitionem, actus ſingularis ſupponit potentiam ſingularem, valere de actu ſingulari, vt quod, ſicut eſt pars compoſiti materialis ſiue per ſe, ſiue per accidens, hæc enim anima ſupponit hoc corpus, hoc accidens ſupponit hoc ſubiectum, & in hoc ſenſu profertur à Philoſopho, non autem valet de actu ſingulari, vt quo, qui primò rem in eſſe ſingulari conſtituit, qualis eſt differentia indiuidualis, quia tunc eſſet proceſſus in infinitum; quam ſolutionem dedit, & fusè declarauit Lichet. 2. d. 3. q. 6. & ſequitur ad verbum Rada controu. cit. licet ipſum non memoret, quod non ſemel deprehendes in Auctore illo.

28 Sextò; arguit Paſqualig. diſp. 40. ſect. 3. indiuiduatio nedum vnum indiuiduum realiter ab alio diſtinguit, & ſecernit, ſed etiam naturam vnius a natura alterius, nam diſtinguit vnum indiuiduum ab alio adæquatè ſecundùm totum eſſe phyſicum, & reale, quod reperitur in ipſis etiam ſecundum eſſe naturæ, quia ex vi talis diſtinctionis videmus vnum corrumpi alio ſuperſtite, ergo nequit eſſe ex natura rei formaliter diſtincta à natura, adeout ſit extra eſſe naturæ formaliter, conſequentia probatur, quia nihil diſtinguitur realiter, & ſecundum ſuum eſſe ab alio, per illud quod eſt ſibi extrinſecum, nam eadem ſunt principia diſtinctiua, & conſtitutiua. Reſp. conceſſo antecedente nempe tam ſingularitates, quam naturas ipſas contractas in indiuiduis inter ſe diſtingui realiter, adhuc negando conſequentiam; nam licet Indiuiduatio in Petro formaliter diſtinguatur à natura, tamen in Petro realiter cum ipſa identificatur, & ratione talis identitatis realis ſufficiens eſt ad diſtinguendam realiter naturam Petri à natura Pauli, quia diſtinctio realis non attenditur penes formalitates, ſed ſecundum entitates, vt ſunt exiſtentiæ capaces, & cum in Petro ſit vna tantum phyſica entitas ex illis duabus formalitatibus metaphyſicis conſtituta, & conſequenter vna tantum exiſtentia, ideo totus Petrus, & ſecundum totum eſſe phyſicum ratione indiuiduationis identificatæ cum natura diſtinguitur à Paulo; neque ob id natura Petri diſtingui à natura Pauli per aliquid ſibi omninò extrinſecum, quia licet diſtinguatur indiuiduatio à natura formaliter, adhuc tamen ſunt idem realiter, & in hoc ſenſu dicitur diſtingui per aliquid ſibi intrinſecum; immò indiuiduatio dici debet pertinere ad eſſe intrinſecum naturæ, quatenus realiter diſtincta, vel diſtinguibilis ab alia natura, quia cum nequeant realiter diſtingui, niſi quæ diuerſas habent exiſtentias, & cum exiſtentia ſingularitatem comitetur, non poteſt natura Petri fundare realem diſtinctionem à natura Pauli, niſi vt coniuncta, vel coniungibilis cum Petreitate. Conf. hæc ſolutio, quia natura Petri non diſtinguitur realiter à natura Pauli ſecundum ſuum eſſe formale, quaſi talis diſtinctio in eius formalitate fundetur, ſecundum quam ab indiuiduatione diſtinguitur, ſed ſecundum ſuum eſſe reale, phyſicum, ac entitatiuum, in quo realiter imbibitur etiam indiuiduatio; ergo diſtinguitur realiter natura Petri à natura Pauli per indiuiduationem, vt ſibi intrinſecam, quatenus realiter diſtinguibilis; licet ſit extrinſeca, quatenus eſt diſtinguibilis formaliter, & ſecundum eſſe formale conſiderata.

At inſtat Paſqualig. quod ſi dicatur naturam, & indiuiduationem identificari realiter in eadem entitate, tunc ſequitur indiuiduationem non eſſe aliquid realiter ſuperadditum naturæ, nec a parte rei interuenire aliquam actualem diſtinctionem, & formali modo ſe habentem; nam identificatio realis coadunat omnes formalitates metaphyſicas in vnum, atq; idem eſſe phyſicum, atq; adeo in vnicam exiſtentiam, ex quo fit, quod vna, & eadem productione, atq; corruptione debeant produci, & corrumpi, ergo poſita identificatione naturæ cum indiuiduatione non poteſt à parte rei interuenire diſtinctio. Probatur hæc conſequentia, quia data tali aliqua diſtinctione inter naturam, & indiuiduationem, poſſet in productione, qua res producitur, intelligi diſtinctio, itaut ex vi productionis intelligeretur poni hoc eſſe rei indiuiduæ diſtinctum ab indiuiduatione, quod tamen eſt impoſſibile, quia implicat intelligi ex vi productionis communicari aliquod eſſe, quod non ſit in ſe certum, determinatum, & deſignabile, atq; adeo indiuiduum. Reſp. conceſſo toto antecedente negando conſequentiam, ſicut namq; realis identitas, vel diſtinctio rerum attenditur penes identitatem, vel diuerſitatem exiſtentiarum, ita quoque quia productio, & corruptio exiſtentiam rerum reſpiciunt, vt terminum ad quem, vel a quo immediatè, formalitates verò non niſi mediatè, & concomitanter, ideò identitas, vel diuerſitas earum ſunt ſigna tantum idonea identitatis, vel diſtinctionis realis, non autem formalis, vt dictum eſt ſupra diſput. 6. q. 8. art. 2. n. 185. Ex quo fit impoſſibile eſſe ex vi diſtinctionis formalis ex natura rei præcisè poſſe intelligi produci naturam, vt ab indiuiduatione diſtinctam, quia ſufficiens, ac idoneus terminus phyſicæ productionis eſt ſolum phyſica entitas capax propriæ exiſtentiæ, qualis nequit eſſe pura, & nuda formalitas metaphyſica, quæ dari nequit in rerum natura, niſi immerſa per identitatem in entitate phyſica; congerit alia plura argumenta Paſqualig. loc. citat. quæ probant ſolum realem diſtinctionem indiuiduationis à natura, quam perperam, putat negare Scotiſtas, vt dixi diſputat. præced. qu. 3. articul. 2. numer. 69. & alia quædam, quæ etiam diſtinctionem formalem inter illa labefactare videntur, ibidem ſoluta ſunt.

29 Septimò, natura exiſtens præſcindendo ab omni alia formalitate ſuperaddita includit quicquid perfectionis diceret ſingularitas, ſi diſtingueretur à natura, ergo non eſt ponenda ſingularitas à natura diſtincta. Conſequentia patet, quia ſi natura in ſe, & intrinſecè ſingularitatem continet, ſicut non diſtinguitur à ſeipſa, ita neq; à perfectione ſingularitatis, quam in ſe continet. Antecedens probatur, nam natura extrinſecè eſt determinata non ſolum in ratione ſpecifica, ſed etiam indiuiduali, quia exiſtentia ſupponit ſingularitatem. Reſp. argumentum vrgere tribuentes naturæ exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia ſingularis, vel ſingularitatis, quod nos non concedimus agnoſcentes vnicam dumtaxat exiſtentiam in ſingulari, quæ eſt propria ipſius ſingularis, per quam exiſtere dicuntur formalitates omnes metaphyſicæ incluſæ in ipſo per identitatem, iuxta quem dicendi modum implicat intelligere naturam exiſtentem præſcindendo ab omni formalitate ſuperaddita, cum enim exiſtentia actualis non ſit modus cuiuslibet entitatis quoquo modo acceptæ, ſed determinatæ indiuidualiter, ſequitur naturam intelligi non poſſe exiſtentem ſine ſingularitate. Quod ſi teneretur naturam, & ſingularitatem diuerſas habere exiſtentias formaliter diſtinctas, licet realiter identificatas, tunc negandum eſſet antecedens, quia exiſtentia vt ſic, dat tantum eſſentiæ extra cauſas ſtare, & de potentia in actum exire, non autem eam determinat vltimatè in rerum natura, nec ponit in vltimo eſſe ſubijcibili, quia hoc eſt munus ſingularitatis, & indiuiduationis; & ad probationem illius antecedentis vel eſſet negandum aſſumptum, vel concedendum de exiſtentia incommunicabili, non autem de exiſtentia communicabili, qualis poneretur exiſtentia naturæ, ſi eam haberet formaliter diſtinctam ab exiſtentia ſingularis.

Octauò, Adhuc magis euidenter vrgetur de entitatibus reſpectiuis, & modalibus rerum, quas admittunt Reales in ſua Schola, eſtò à Nominalibus negentur, nam modi rerum ſunt ſeipſis ſingulares, ideò enim ſeſſio Petri per nullam potentiam poteſt poni in Paulo, quia eſſentialiter reſpicit determinatè Petrum, & hoc non ratione hæcceitatis ab eſſentia diſtinctæ, nam reſpicere ſubiectum eſt eſſentiale ſeſſioni, quod autem eſt eſſentiale rei non poteſt illi conuenire per aliquid a ſe diſtinctum; & idem eſt de cauſalitate, qua producitur Petrus, quia eſt eſſentialiter productio Petri, & non per aliquid diſtinctum determinatur ad Petrum. Conf. quia eſſentiæ reſpectiuæ, præſertim quæ reſpiciunt terminos actuales, ſunt ſingulares ſeipſis, vt patet in viſione albi, vt ſic, nam reſpicit eſſentialiter talem terminum, itavt non poſſit reſpicere alium, vt viſio intuitiua huius albi non poteſt eſſe alterius albi, hoc autem non habet ex ſingularitate ſuperaddita, ſed ex ſua eſſentia, quæ ſpecificatur in ordine ad tale obiectum, non enim eſſentia viſionis poteſt reſpicere obiectum per aliquid à ſe diſtinctum, quia tunc haberet eſſentiam a ſe diſtinctam, cum eſſentia viſionis conſiſtat in reſpicientia obiecti.

30 Reſp. nullam maiorem vrgere difficultatem in entitatibus modalibus, & reſpectiuis; quam in abſolutis, quoad earum indiuiduationes, nam pari proportione debet de vtriſq; diſcurri, & ſicut in entibus abſolutis tres gradus prædicamentales admittimus genericum, ſpecificum, & indiuidualem, totidem quoque admitti debent in relatiuis, & quomodo diſtinguuntur in abſolutis, ſic quoq; diſtingui debent in relatiuis; ſic vnio ſi conſideretur ſecundum ſuum gradum genericum reſpicit partes, vt ſic, ſi ſecundum ſpecificum, reſpicit partes talis ſpeciei, ſi deniq; ſecundum indiuidualem, reſpicit partes taliter indiuiduas, vt optimè adnotauit Amic. loc. cit. & ideò hæc vnio inter has partes nequit eſſe, niſi inter has partes, non quidem ratione ſuæ eſſentiæ præcisè ſumptæ, quia vt ſic, indifferens eſt vt inter alias partes, ſed ratione hæcceitatis, virtute cuius ita reſpicit has partes, vt nequeat reſpicere alias, ſic etiam ſeſſio Petri ita determinatè reſpicit Petrum, vt nequeat poni in Paulo, non in ratione ſeſſionis, vt ſic, nam ſic indifferens, vt ſit etiam in Paulo, ſed in ratione talis ſeſſionis, ſub qua ratione eſſentialiter includit hæcceitatem, & ſic ratione hæcceitatis, non verò ſpecificæ quidditatis, repugnat ei, quod in Paulo ponatur, & ſic etiam dicendum de productione effectuum, quod ſcilicet ideo productio huius numero effectus terminari nequit ad alium numero effectum, non quia ſit ad illũ determinata ex principijs eſſentialibus, ſed ex indiuidualibus. Ad Conf. ſic pariter dicendũ eſſet cum Amic. cit. ſi teneatur actus vitales eſſe eſſentialiter entia relatiua, quod ſcilicet ſicut in obiecto eſt v. g. ratio communis, & ratio particularis, ita in cognitione illius obiecti eſt ratio communis, & ratio particularis enim eſt albedo, & hæc albedo, ita in viſione diſtinguuntur gradus; quibus illa viſio dicitur terminari ad album, vt ſic, & ad hoc album; attamen Scotus docet quol. 13. actus vitales eſſe potius eſſentialiter entitates abſolutas de genere qualitatis, & ſolum relatiuas ſecundũ dici, quatenus includunt relationes prædicamẽtales, vel tranſcẽdentales ad ſua obiecta, & ideò inquit eos habere intrinſecas ſuas differentias abſolutas tam ſpecificas, quam indiui-

duas citrà referentiam ad obiecta, & tales differentias ſolum per obiecta extrinſecè manifeſtari, non autem conſtitui, de quo dictum eſt in lib. de anima.

Poſtremò quamplura alia congerunt argumenta etiam hactenus relatis vrgentiora contra diſtinctionem formalem indiuiduationis à natura Suarez diſputat. 5. ſect. 3. Auerſa quæſt. 19. Philoſoph. ſect. 10. Arriag diſputat. 11. log. Hurtad. diſputat. 5. Metaphyſicor. ſect. 3. Ouuied. controuerſ. 4. Metaphyſicor. punct. 3. quæ iam fuere ſoluta diſputat. præced. quæſt. 3. art. 2. & diſput. 8. quæſt. 6. art. 3. ſunt enim tot numero, vt opus fuerit ad temperandum Lectoris tædium illa in plures quæſtiones diſpertiri.

QVÆSTIO III.

An principium indiuiduationis naturæ ſuperadditum ſit quid poſitiuum, vel potius negatiuum.

31 DOctor 2. diſt. 3. poſtea quam in prima quæſtione determinauit naturam nullam creatam eſſe ſeipſa formaliter indiuiduam, ſed per aliquod ex natura rei ſuperadditum, ſtatim in ſecunda quæſtione eiuſdem diſtinctionis quærit, quidnam ſit hoc naturæ ſuperadditum, quo formaliter importat indiuiduatio, an ſit aliquid poſitiuum, vel potius negatiuum. Et ratio dubitandi eſt, quia in omni opinione indiuiduum eſt illud, quod eſt indiuiſum, & indiuiſibile in plura eiuſdem, quorum quodlibet ſit ipſum, & incommunicabile illis per modum ſuperioris, itaut nequeat de illis pluribus prædicari prædicatione exercita dicente, hoc eſt hoc, ex quo conſtat apud omnes ſupra naturam dicere indiuiduum negationem diuiſionis, & diuiſibilitatis in plures ſimiles, quod ſatis conſtat ex vi ipſius nominis, indiuiduum enim ſonat idem, quod non diuiduum, vel diuiſibile in plura ſimilia, ſicut eſt vniuerſale, cui opponitur, cum ergo certum ſit indiuiduum talem dicere negationem ſupra naturam, quæſtio eſt an indiuiduatio in tali negatione præciſè conſiſtat, itaquod ſupra naturam nil addat præter hanc puram negationem, num potius antecedenter ad negationem addat ſupra naturam formalitatem quandam poſitiuam de ſe incommunicabilem, ad quam tanquam ad proximum fundamentum illa negatio conſequatur. Henricus referente Doctore loc. cit. aſſerit quol. 5. qu. 8. ſingulare formaliter indiuiduari per negationem, & indiuiduationem ſolam, & præciſam negationem addere ſupra naturam ſpecificam, vt determinetur in eſſe indiuiduo, & ait hanc negationem eſſe duplicem, vna eſt negatio diuiſionis in ſe, ſiue in plura ſimilia, & alia eſt negatio identitatis cum quolibet alio ente; vnde hæc opinio nullum principium poſitiuum indiuiduationis agnoſcit in genere cauſæ formalis, ſed tantum in genere cauſæ efficientis, nempe efficientem cauſa, a qua res producitur in ſua entitate.

Dicendum eſt breuiter pro reſolutione quæſiti dari quidem præfatam negationem in indiuiduo, non tamen per eam formaliter, & præciſè in tali eſſe conſtitui, ita quod ipſa ſola naturæ ſit ſuperaddita, ſed inſuper indiuiduationem addere formalitatem quandam poſitiuam de ſe incommunicabilem, ad quam velut ad proximum fundamentum talis negatio conſequitur. Concluſio eſt Scoti loc. cit. & Scotiſtarum omnium, & paſſim eam recipiunt alij Auctores Suarez diſputar. 5. ſect. 2. Auerſa quæſt. 9. cit. ſect. 3. Paſqualig. diſputat. 40. ſect. 1. Mercen. diſput. ſpeciali de hac re cap. 3. Raguſeius diſput. 24. peripat. cap. 9. Contaren. diſputat. de princip. indiuid. cap. 2. Amic. tractat. 4. log. quæſt. 5. dub. 2. artic. 2. quam etiam probant ijſdem omnino rationibus, quas protulit Doctor; & quidem quoad primam partem res eſt de ſe explorata, nam veriſſimum eſt indiuiduum eſſe indiuiſum, ac indiuiſibile in plura ſimilia, ſiue in plures partes ſubiectiuas, quarum quælibet ſit ipſum, & licet aquæ poculum in plures aquæ portiones diuidi poſſit, quarum quælibet ſit aqua ſumendo aquam pro toto vniuerſali, nulla tamen illarum dici poteſt illa aqua, quæ diuiſa fuit vnde illa diuiſio non fuit totius vniuerſalis in partes ſubiectiuas, ſed totius integralis in partes integrales, vt ait Doct. 2. d. 3. q. 4. G. ergo dubitari non poteſt, quod indiuiduum talem negationem non inuoluat.

32 Quoad alteram partem, in qua conſiſtit difficultas, probat Doctor, pluribus rationibus, & primò ſic, nihil ſimpliciter repugnat alicui enti per ſolam negationem in eo poſitam, ſed per aliquid poſitiuum ad quod conſequitur illa negatio, hæc eſt propoſitio maior, quam aſſumit Doctor, & probari poteſt inductione, nam negatio corporeitatis conuenit angelo per aliquam formalitatem poſitiuam, cui repugnat eſſe corporeum, quam dicimus ſpiritualitatem, negatio brutalitatis conuenit homini per rationalitatem, cui directè repugnat oppoſita affirmatio, ſcilicet brutalitas, & ſic de alijs; tunc ſubinfero hanc minorem, ſed ſingulari v. g. lapidi repugnat diuiſio in plures ſingulares lapides, qui ſint tales, qualis eſt diuiſus lapis; ergo debet poni aliquid poſitiuum, ratione cuius radicaliter conueniat hæc repugnantia. Dices, etiam per ſolam, & nudam negationem in ſubiecto exiſtentem poſſe illi repugnare oppoſitam affirmationem, nam cæco ratione cæcitatis, quæ eſt pura priuatio, repugnat viſus, & ſubſtantiæ materiali, ſi à Deo quantitate priuaretur, repugnaret diuidi in plures partes integrales per ſolam priuationem quantitatis. Contra replicat Doctor, quia negatio, vel priuatio, vt cæcitas in homine negat vtique potentiam proximam ad actum videndi, non tamen ponit repugnantiam ſimpliciter ad videndum, aliter non poſſet Deus illuminare cæcum; ſic etiam expoliatio quantitatis à ſubſtantia materiali, tollit vtique potentiam proximam ad diuidi in eas partes, quia ſine quantitate ſubſtantia materialis non eſt proximè diuiſibilis, cæterum non ponit in ea repugnantiam ſimpliciter ad diuidi, nam poteſt Deus illi ſubſtantiæ dare quantitatem, qua ſibi tributa potentia proxima eſſet diuiſibilis; licet ergo ſubiecto ratione negationis repugnet ex ſuppoſitione ſecundum quid oppoſita affirmatio, non tamen repugnat abſolutè, & ſimpliciter, quia per negationem tollitur à ſubiecto potentia proxima ad agere, & pati, non tamen potentia ſimpliciter, quia idem ſubiectum, quod eſt ſub negatione, eſt ſecundum ſe ſimpliciter capax potentiæ, & actus, quæ negantur per negationem; cum igitur negatio diuiſionis, vel diuiſibilitatis in plura ſimilia repugnet indiuiduo, non ſecundum quid, & ex ſuppoſitione, ſed abſolutè, & ſimpliciter, ſequitur hanc negationem, vel repugnantiam ad diuidi ei conuenire ob aliquam cauſam poſitiuam.

33 Conf. à pari de natura ſpecifica, ipſi enim repugnat diuidi in plures ſpecies, & quia talis repugnantia conuenit ei ſimpliciter, & abſolutè, & non tantum ſecundum quid, quaſi ſit ſeparabilis ab ea, ideò dicimus conuenire illi non per ſimplicem negationem, ſed per aliquid poſitiuum, ratione ſcilicet vltimæ differentiæ eſſentialis, per quam conſtituitur; ergo pariter de natura indiuiduali ſic dici debet, quod cum ei repugnet diuidi in plura ſimilia, & hoc ſimpliciter, & abſolutè; quia talis repugnantia nequit ab ea tolli, talis repugnantia ei conuenit non per puram negationem, ſed per quandam differentiam omninò vltimam, & incommunicabilem, per quam conſtituitur, & ad quam conſequitur illa negatio. Dices rurſus, etiam per ſimplicem negationem poſſe aliquid repugnare alicui ſimpliciter, & indiſpenſabiliter, quia perſonæ creatæ repugnat omninò communicari alteri, vt quo, & vt quod & non niſi per duplicem negationem, quia ſecundum Doctorem 3. d. 1. qu. 1. litt. E. perſona creata conſtituitur in eſſe perſonæ per negationem communicationis actualis, & aptitudinalis; ergo per ſolam negationem poteſt ſecundũ Scotum aliquid ſimpliciter repugnare. Sed hanc inſtantiam optimè excludit Rada controu. 2. cit. ar. 2. aduertendo ex Doctore ibid. 3. d. 1. q. 1. G. quod negatio communicabilitatis eſt triplex, alia quæ eſt præciſè negatio actualis communicationis, quam habet anima ſeparata, alia quæ negat aptitudinem ad communicari, tertia verò quæ repugnantiam includit ad communicari alteri, vt quo, & vt quod; tunc dicitur quod negatio prima, & ſecunda poſſunt alicui ineſſe abſq; aliquo poſitiuo intrinſeco, per quas etiam non repugnat aliquid alicui ſimpliciter, ſed tantum ſecundum quid, at verò tertia negatio non poteſt alicui conuenire, niſi per aliquam entitatem poſitiuam, ac proinde non conuenit perſonæ creatæ ſecundum Doctorem ibidem, ſed ſolum perſonæ diuinæ, cui per entitatem hypoſtaticam, quam habet omnino, ac ſimpliciter repugnat alteri communicari, vt quo, & vt quod; non tamen eſt ſic incommunicabilis perſona creata, quia non repugnat ſibi abſolutè communicari alteri, ſed tantum ſecundum quid, quia talis repugnantia eſt ab eo ſeparabilis auferendo illam duplicem negationem, quare remanet propoſitionẽ illam ab initio aſſumptam eſſe omnino veram, quod nunquam alicui repugnat aliquid ſimpliciter, & abſolutè per ſolam negationem, ſed per quid abſolutum, ad quod illa negatio conſequitur.

Reſpondebis fortè hanc negationem diuiſionis, vel diuiſibilitatis in plura ſimilia conuenire vtiq; indiuiduo per aliquod poſitiuum, hoc tamen non eſſe quidpiam naturæ ſuperadditum, ſed naturam ipſam, cui vt eſt in Petro v. g. repugnat communicari, & in eſſe Paulo. Contra, quia tantum abeſt, vt natura petat hanc negationem, quod potius de ſe petit oppoſitam affirmationem, ſcilicet communicari, & multiplicari in pluribus ſimilibus, quia de ſe etiam vt in Petro eſt negatiuè indifferens, vel priuatiuè, quatenus non eſt de ſe hæc; ergo nequit talis negatio fundari ſupra ipſum, & formale eſſe naturæ; atq; ideo addenda eſt alia formalitas de ſe incommunicabilis, ſupra quam fundetur, & hæc erit indiuidualis differentia; cum autem dicebatur naturæ, vt in Petro, repugnare communicabilitatem, reduplicatiuè verum eſt, quia ſic conſideratur identificatio realis naturæ cum Petreitate; ſpecificatiuè tamen falſum eſt, quia ſic datur locus diſtinctioni formali, qua natura ſecernitur ab hæcceitate. Immo ex hoc argumentum noſtrum principale ſic confirmari poteſt, nam communis natura de ſe non poſtulat talem negationem, & tamen illi naturæ, vt in re exiſtit, & facta eſt hæc, per ſe & intrinſecè conuenit talis negatio, ergo additum eſt ei aliquid, ratione cuius nunc ei conuenit illa negatio, quæ prius non conueniebat. Conf. quia non fit tranſitus a contradictorio in contradictorium nec re, nec ratione, niſi per aliquam mutationem in tranſeunte factam intrinſecè, vel extrinſecè, per quam aliter dicatur ſe habere nunc quam antea; cum ergo natura poſt indiuiduationem factam dicatur incommunicabilis, & immultiplicabilis, non autem antea, opus eſt fateri per indiuiduationem aliquid eſſe illi adiunctum, & ſuperadditum, à quo talis denominatio in ipſam deriuetur, & hæc erit indiuidualis differentia. Conf. tandem, quia ſi talis negatio fundaretur ſupra ipſum purum, & nudum eſſe naturæ, etiam ante indiuiduationem illi talis conueniret negatio, & non poſtea tantum, quia etiam ante indiuiduationem tale ſuum eſſe habet.

34 Secundò principaliter probat Doct. negatione non conſtituitur

ali-

Digitized by Google

aliquid formaliter in entitate perfectiori, quam ſit illa entitas præſuppoſita negationi, quia negatio, vt negatio, nullam dicit perfectionem; ſed prima ſubſtantia per Ariſt. in prædicamento ſubſtantiæ eſt maximè ſubſtantia, & etiam magis ſubſtantia, quam ſecunda; ergo non formaliter conſtituitur in entitate primæ ſubſtantiæ per negationem, inquantum diſtinguitur à ſecunda. Conf. hæc ratio ex muneribus, quę ab Ariſt. tribuuntur primæ ſubſtantiæ, quia prima ſubſtantia eſt, de qua ſecunda per ſe prędicatur; non autem ita prędicaretur, ſi prima ſubſtantia non adderet ſupra ſecundam niſi ſolam negationem, quia ex poſitiuo, & negatiuo non fit per ſe vnum, ſed per accidens, nihil autem per ſe prædicatur de vno per accidens. Neque valet dicere, quod recipit prędicationem per ſe ſecundæ ſubſtantię non ratione negationis, ſed ratione naturæ incluſę, quia tunc eſſet tantum prædicatio eiuſdem de ſeipſo. Item primę ſubſtantię per ſe primò conuenit generari, & exiſtere 2. Metaph. text. 34. & 35. & per ſe primò operari in proęmio Metaph. & ſimilia, conſtituta item hæc eſſe munera poſitiua, quę exerceri non poſſunt per puram, & ſimplicem negationem.

35 Tertiò probatur ea Tromb. 5. Met. q. 5. §. *impugnata opinione* ita poſitiuè differt ſub eadem ſpecie vnum indiuiduum ab alio, ſicut vna ſpecies ab alia ſub eodem genere, ſed vna ſpecies ab alia non differt per ſimplicem negationem, ſed per aliquam differentiam ſui conſtitutiuam, ergo idem dicendum de indiuiduis. Conf. quia Franciſcus differt à Ioanne, non quidem per ſimplicem negationem, quaſi ſolum negatio quædam ſit in vno, quæ non eſt in alio, ſed omnino differt aliqua entitate poſitiua, quatenus eſt quædam entitas in vno, quæ non eſt in alio, & in hac entitate fundatur illa negatio. Conf. adhuc quia cum non poſſe diuidi in plures partes ſubiectiuas ſit eiuſdem rationis in Franciſco, & Ioanne, adhuc quærendum reſtat, vnde habeat vna illarum negationum, quod ſit negatio Franciſci, & Ioannis, nec ſatisfieri poteſt, niſi aſſignando aliquam realitatem poſitiuam ſeipſa primò hanc, & ab alia realitate poſitiua, quę eſt in Ioanne, primò diuerſam, vt ait Doct. loc. cit. lit. C.

36 Quartò, probat idem, illud per quod ſpecies eſt athoma, & indiuiſibilis eſt ens poſitiuum, ergo multo magis id, per quod indiuiduum eſt indiuiduum; probatur conſequentia, quia vnitas numeralis eſt maior, & perfectior, quam ſit vnitas ſpecifica ergo ſicut vnitas ſpecifica eſt poſitiua, & paſſio entis poſitiui, ita vnitas indiuidualis erit poſitiua, & conſequitur aliquod poſitiuum. Conf. quia vnitas, vt ſic, eſt paſſio entis, ſiue formaliter in poſitiuo conſiſtat, ſiue in negatiuo; ergo quotieſcunque ponitur noua vnitas, etiam ſuperaddi debet nouus entitatis gradus, ad quem talis vnitas conſequatur, velut eius propria paſſio, neque enim ex eodem gradu entis diuerſi gradus vnitatis promanare poſſunt, ſed vnaquæque a ſuo gradu proportionato, nimirum vnitas tranſcendens ab ente, vt ſic, generica à gradu entis generico, & ſpecifica à ſpecifico; cum igitur vnitas indiuidualis importet nouum gradum vnitatis, ſiquidem alię ſunt vnitates communicabiles, illa verò incommunicabilis, planè concedi debet peculiaris gradus entis naturæ ſuperadditus, ad quem vnitas indiuidualis conſequatur, ſiue hæc formaliter in poſitiuo conſiſtat, ſiue in negatiuo, de quo modo non eſt quæſtio.

Demum probat Doctor per opinionem oppoſitam non reſponderi quæſito, ſed ad idem reſponderi per idem, quę eſt manifeſta petitio principij; dato namque quod per illam duplicem negationem conſtituatur indiuiduum formaliter in tali eſſe, quæro quare illa negatio conueniat indiuiduo, ſeu cur ei repugnet diuidi in plures partes ſubiectiuas. Si dicas propter illam duplicem negationem, petis principium idem aſſignando cauſam ſui ipſius, eſt enim perinde, ac ſi diceres non poteſt diuidi, quia non poteſt diuidi. Quod amplius explicatur exemplo, ſi enim quæratur cur animal non ſit lapis, & reſpondeas per negationem lapidis, non ſatisfacis quęſito, ſed principium petis idem aſſignando pro cauſa ſui ipſius, nam reſpondendo illi quęſito per negationem lapidis perinde eſt ac ſi dicas, animal non eſt lapis, quia non eſt lapis; ſic ergo etiam in propoſito petitur principium, dum quæſtioni, propter quid indiuiduum non ſit diuiſibile in plures partes ſubiectiuas, reſpondetur per illam negationem ab Henrico aſſignatam, vide Mercen. diſp. de princ. indiuiduationis, vbi etiam id probat auctoritatibus Ariſt.

37 In oppoſitum arguebat Henricus, vt refert Doctor, quia vnitas tranſcendens adæquatè conuenit enti, & ſolum addit ſupra ens negationem diuiſionis in ſe, & identitatis cum alio; ergo proportionaliter vnitas indiuidualis erit negatio diuiſionis in plura indiuidua, & identitatis cum quolibet alio indiuiduo; cum ergo indiuiduum formaliter aliud non dicat, quam vnitatem indiuidualem, conſequens eſt, vt formaliter conſtituatur per illam duplicem negationem, quam vnitas indiuidualis importat. Deinde non poteſt facilè aſſignari quodnam ſit hoc indiuiduationis principium, quod ſit poſitiuum, non enim benè aſſignatur forma, nec materia, nec aliquod accidens; ergo melius, & facilius aſſignatur præfata negatio.

Reſpondet Doctor in primis aſſumptum eſſe falſum, quia vnitas tranſcendens ſuperaddit enti quid poſitiuum, vt dictum eſt diſp. 5. Met. q. 4. art. 1. deinde dato aſſumptum adhuc non ſequitur ait Doctor, quod non habeat indiuiduum aliquam rationem poſitiuam, per quam inſit ei duplex negatio, nam & vnitas ſpecifica pari ratione ſignificat duplicem negationem & tamen nullus negat entitatem poſitiuam eſſe rationem vnitatis ſpecificæ, à qua entitate poſitiua ſumitur ratio differentiæ ſpecificæ; immo hinc ſumitur argumentum pro noſtra opinione, cum in qualibet vnitate minore vnitate numerali ſi dare entitatem poſitiuam, quæ ſit ratio per ſe illius vnitatis, & illius repugnantiæ ad multitudinem oppoſitam, maximè vel æqualiter erit hoc dare in vnitate perfectiſſima, quæ eſt vnitas numeralis. Deinde etiam falſa eſt ſubſumpta minor, quod indiuiduum formaliter conſtituatur per vnitatem indiuidualem, hæc enim non eſt eius formale conſtitutiuum, ſed potius paſſio conſequens gradum entitatis indiuidualis per quam formaliter indiuiduum conſtituitur in eſſe indiuidui, ſicut à pari neque natura ſpecifica formaliter conſtituitur per negationem diuiſionis in plures ſpecies, ſed per differentiam ſpecificam, ad quam talis vnitas conſequitur, vt eius paſſio. Ad aliud ſatisfiet in ſequentibus veſtigando verum, & genuinum indiuiduationis principium.

38 Secundò arguitur, nihil poteſt intelligi habere conceptum realem, quod non intelligatur includere ſingularitatem, quia nihil poteſt exiſtere extra cauſas, niſi ſit ſingulare, cum ergo natura habeat conceptum realem obiectiuum, erit ſeipſa ſingularis per ſolam illam duplicem negationem abſque alio poſitiuo ſuperaddito.

Reſp. ſæpius dictum eſſe vtique quicquid à parte rei reperitur eſſe ſingulare, ſed non eodem modo, quædam enim ſunt intrinſecè, & quidditatiuè talia per incluſionem hæcceitatis in ſuo intrinſeco conceptu, & talia ſunt indiuidua ipſa; quædam verò ſunt ſingularia tantum extrinſecè per coniunctionem & identitatem cum ſingularitate, & ſic ſe habent naturæ communes ſingularibus immerſę per realem identitatem, vnde gratis concedo conceptum obiectiuum naturæ communis eſſe realem, & eſſe in re, & non tantum in intellectu, licet cum coniunctione cum ſingularitate, quod non facit ipſum eſſe ſingularem intrinſecè, ſed extrinſecè tantum.

Tertiò indiuiduum eſt formaliter tale per indiuiſionem, vt ex ipſo nomine conſtat; ſed indiuiſio non eſt aliud formaliter quam negatio diuiſionis, ergo &c. Reſp. indiuiduum poſſe conſiderari dupliciter, vel vt indiuiduum, idest vt ens per infimum gradum prædicamentalem conſtitutum in recta linea, vel vt vnum; hoc ſecundo modo vtique eſt formaliter tale per diuiſionem, quia per talem negationem ſolet explicari vnitas, ſed primo modo eſt formaliter tale per gradum infimum entis vltimò naturę communis determinatiuum, ad quem vnitas indiuidualis conſequitur, velut eius propria paſſio; quæ etiamſi explicetur per negationem, ſecundum quod à nobis concipitur, adhuc tamen quod poſitiuum importat, vt dictum eſt diſput. 5. eit. q. 4. art. 1. & quando etiam ſolam negationem importaret, adhuc concedendus eſt gradus entis poſitiuus, qui ſit radix talis vnitatis, & fundamentum huiuſmodi negationis, vt probatum eſt.

Poſtremò ſi natura per aliquid poſitiuum ſuperadditum indiuiduatur; ergo in vnoquoque indiuiduo erit duplex entitas; Quod ſi dicatur cum Scoto hæcceitatem non formaliter entitatem, ſed potius talitatem entis, quia cum ſit vltima differentia non includit ens formaliter, & quidditatiuè, tunc adhuc magis habetur intentum, quod hæcceitas non ſit entitas poſitiua; ſed potius negatio quædam. Reſp. vt dictum eſt, & negatur conſequentia inde deducta, quamuis enim dicat Doctor hæcceitatem non eſſe formaliter ens, non tamen dicit, quod ſit formaliter non ens, imò vult eſſe ens realiter, & identicè, quod ſufficit vt ſit in ſe conceptus poſitiuus, & non mera negatio.

QVÆSTIO IV.

An exiſtencia ſit principium indiuiduationis.

39 Refert Doctor 2. d. 3. qu. 3. vt veterem quorundam opinionem exiſtimantium exiſtentiam actualem (nam de actuali propriè hic eſt ſermo, non de poſſibili) eſſe principium indiuiduationis rerum, & proindè non eſſe quærendum aliud quoddam principium, quia eo ipſo, quod habent res exiſtentiam, habet etiam formaliter per ipſam ſuam indiuiduationem, quam opinionem Scoti Margiottæ aſcribunt Bonet. 5. lib. Met. & Rogerio de Paccons. Hanc opinionem iamdudum collapſam denuò erigere tentarunt Recentiores quidam apud Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 39. ſect. 5. præmiſſa diſtinctione, quod exiſtentiam eſſe principium indiuiduationis poteſt dupliciter intelligi, primò quidem tanquam principium formale conſtitutiuum indiuidui, ita vt ſit ratio formalis, per quam res indiuiduetur, alio modo tanquam principium radicale, ita vt ſit proxima radix, ex qua conſequatur indiuiduatio, & in hoc ſecundo ſenſu hanc ſententiam tuentur, non autem in primo, in quo ſenſu videntur illi Veteres eſſe locuti.

Pro reſolutione, & recta intelligentia quæſtionis propoſitæ aduertendum eſt hic non ſumi exiſtentiam, prout ab aliquibus vocabulis abutentibus ſolet vſurpari, pro ſubſiſtentia naturæ ſubſtantialis, qua vltimo terminatur, & conſtituitur in ratione ſuppoſiti quam ideò vocant exiſtentiam, quia facit naturam exiſtere in ſe, & non in alio (ex quo capite tamen adhuc melius vocaretur ſubſiſtentia) & dicunt exiſtentiam in hoc ſenſu ſumptam eſſe principium indiuiduationis accipiendo indiuiduum pro ſuppoſito, ſcilicet prout dicit primam ſubſtantiam omnino completam, & terminatam in ſe ſubſtantiali, ac in eſſe ſuppoſiti conſtitutam, adeout ſit incommunicabilis alteri tam vt quo, quam vt quod, idest per modum formæ ſubiecto, & per

Digitized by Google

nit rem ſic extra cauſas conſtituendam completam quoad omnem gradum eſſendi prædicamentalem etiam vltimum; qui eſt indiuidualis, non enim poteſt fieri exiſtens ſola animalitas abſque rationalitate, aut ſola humanitas abſque indiuiduatione; ergo vt res dicatur poſſibilis exiſtere prius intelligitur indiuidua, vel indiuiduabilis, quia inter alios gradus neceſſarios pro complemento cuiuſcunque entitatis præſertim requiritur indiuidualis. Verum eſt vtiq; quod ſicut exiſtentia actualis identificatur cum eſſentia actuali, vt modus eius intrinſecus, ita quoq; exiſtentia poſſibilis cum poſſibili, vt dictum eſt diſp. 8. q. 5. attamen in ſtatu actualitatis, quam poſſibilitatis indiuiduatio intelligitur natura præcedere exiſtentiam, ſicut vniuerſaliter differentia in qualibet re conſtituta præcedit modum intrinſecum, vnde ex hoc noua ratio deduci poteſt ad conuincendum propoſitum; ſingularitas conſtituit indiuiduum, vt differentia vltimò contrahens, & determinans naturam, exiſtentia verò ad illud ſe habet, vt modus intrinſecus, ſed à toto genere differentia præcedit in conſtituto modum intrinſecum; ergo à toto genere indiuiduatio in eſſentia præcedit exiſtentiam tam in eſſe actualitatis, quam poſſibilitatis, & ſic ſequitur non poſſe exiſtentiam poni indiuiduationis principium nec formale, nec radicale.

Deniq; probat Doctor per oppoſitam opinionem non ſatisfieri quæſito de principio indiuiduationis naturæ, eſt enim eadem quæſtio de exiſtentia, quo contrahatur, & fiat hæc, perinde ac de natura; & ratio eſt, quia exiſtentia quantum eſt ex ſe eſt quid commune pluribus, reperitur enim in ſingulis indiuiduis, neq; ea vi ſuæ rationis formalis eſt ratio diſtinguendi indiuidua, conueniunt enim in hoc, quod omnia habeant exiſtentiam; ac proinde in ipſamet exiſtentia conſiderari poteſt ratio communis exiſtentiæ, vt ſic, & ratio peculiaris huius exiſtentiæ, vel illius; ergo de ipſa exiſtentia adhuc inquirendum ſupereſt, per quid contrahatur, & fiat hæc, ac ideò bene Doctor concludit opinionem oppoſitam non ſatisfacere quæſito.

45 In oppoſitum adducit Baſſ. loc. cit. & ſoluit nonnulla argumenta non ſpernenda, quæ etiam affert Meuriſ. cit. concl. 8. ſed Baſſolium non memorat; illud eſt principium indiuiduationis, ad quod generatio primò terminatur, quia ad indiuiduum, vt ſingulare eſt, & hoc, primò terminatur generatio; ſed hoc eſt eſſe exiſtentiæ actualis, generatio enim ad eſſe in actu terminatur, ergo &c. Tum 2. vltima vnitas rei debet conuenire per vltimum actum, tanquam per proximum, & immediatum fundamentum, ſed vnitas indiuidualis eſt vltima vnitas rei, & perfecta, eſſe autem exiſtentiæ eſt vltimatus actus, ergo &c. Tum 3. eſſe in actu, quod eſt eſſe exiſtentiæ, & eſſe in intellectu ſunt oppoſita, & vniuerſale, & ſingulare, vel indiuiduum ſunt oppoſita; ſed per eſſe in intellectu eſt natura vniuerſalis, ergo per exiſtere in effectu eſt res, & natura particularis. Tum 4. illud eſt principium indiuiduationis; quo exiſtente vnito res eſt vna, & quo multiplicato res multiplicatur, ſed eſſe exiſtentiæ eſt huiuſmodi, quia vnius rei vnicum eſt eſſe, ergo &c. Tum tandem, quia per eſſe exiſtentiæ vnum indiuiduum diſtinguitur realiter, & numeraliter ab alio, ergo &c.

Reſp. ex eodem Baſſolio vtiq; indiuiduum actu exiſtens terminare generationem primò, hinc tamen non neceſſariò ſequi exiſtentiam eſſe ipſummet indiuiduationis principium, ſed ad veritatem illius propoſitionis ſufficere, quod exiſtentia concomitetur principium indiuiduationis; vnde ſi exiſtentia ponatur terminus generationis, tunc licèt generatio ſit ſingularis, & exiſtentis, non tamen vt ſingularis, ſed vt exiſtentis; ſi autem non ſit terminus generationis, ſed magis totum indiuiduum exiſtens, vt verius eſt, tunc debet negari minor. Ad 2. Doct. ipſe reſpondet exiſtentiam eſſe vltimum actum poſteriorem tota coordinatione prædicamentali, non autem per ſe pertinentem ad talem ſeriem, actus autem vltimus, quem ſequitur vnitas indiuidualis, ſpectare debet ad ſeriem prædicamentalem; vnde conceditur, inquit Doct. quod exiſtentia diſtinguit vltimatè, ſed diſtinctione, quæ eſt extra totam per ſe coordinationem prædicamentalem, quę diſtinctio eſt aliquo modo accidentalis, licet non in rigore, quia exiſtentia non eſt purum accidens phyſicum indiuidui, ſed modus intrinſecus; ſed etiam reſpondet Baſſol. ſed vnum addit, quod approbare non poſſum ſcilicet rem non eſſe in genere metaphyſico in actu, niſi exiſtat in actu, cuius oppoſitum expreſsè docet Doctor in hac quæſtione, & omnes Peripatetici, quia res, vt ſunt in prædicamento, ab actuali abſtrahunt exiſtentia. Ad 3. opus non eſt, quod res eſt vniuerſalis per eſſe in intellectu, quod ob id ſingularis eſſe debeat per eſſe in re, ſed ſufficit, quod ſingularitatem in re comitetur actualis exiſtentia, & in hoc ſenſu verificatur, quod ſicut res eſt vniuerſalis in intellectu, ita eſt ſingularis in re, & in effectu, ſiue exiſtentia ipſum in tali eſſe conſtituat, ſiue ipſum comitetur in tali eſſe, immo in rigore loquendo negandum eſt rem fieri vniuerſalem præcisè per eſſe in intellectu, nam alia requiruntur ex dictis diſp. præced. q. vlt. nempè præciſio à ſingularibus, aptitudo eſſendi in illis &c. ſicut ergo dicere non valet, natura eſt in intellectu, ergo hoc ipſo formaliter eſt vniuerſalis in actu, quia adhuc alia deſiderantur; ita dicere non valet, natura eſt a parte rei, ſiue actualiter exiſtit, ergo hoc ipſo, id eſt per ipſam exiſtentiam eſt ſingularis, ſed conſequentia valet tantum materialiter, ob neceſſariam connexionem ſingularitatis cum exiſtentia. Ad 4. illud eſt principium formale indiuiduationis, quo multiplicato res primò multiplicantur, ſicut principio formali, non concomitatiuo, vel conſecutiuo, & quo vnico res primò eſt vna ſingulariter, hoc autem non eſt actualis exiſtentia, vt probatum eſt, ſed aliquid prius. Ad vlt. vnum indiuiduum non primò diſtinguitur ſingulariter ab alio per ſuam actualem exiſtentiam, ſed per aliquid prius; verum tamen eſt quod ad conſtituendum integrum, & totale fundamentum diſtinctionis realis propriè dictæ, quæ dicitur entitatiua, & rei à re, requiritur ſingularitas ſimul cùm exiſtentia iuxta dicta de tali diſtinctione diſp. 6. Met. q. 8. nu. 182. quæ etiam ſolutio adhuc magis verificatur in communi ſententia, quæ aſſerit diuerſitatem exiſtentiarum eſſe tantum ſignum à poſteriori realis diſtinctionis, non autem formale conſtitutiuum, nam ſic dicendo innuitur diſtinctionem realem inter aliqua duo fieri per ſingularitates eorum, quæ poſtea à poſteriori manifeſtatur per diuerſas eorum exiſtentias.

46 Deinde arguitur vlterius probando exiſtentiam eſſe ſaltim radicale principium indiuiduationis; omnia exiſtentia ſunt indiuidua, & quod non eſt indiuiduum nequit exiſtere, & productio, quę communicat eſſe actuale, & facit exiſtens, eo ipſo communicat eſſe indiuiduum, non alia ratione, niſi quia eo ipſo, quod res determinat ad exiſtentiam, determinatur etiam ad eſſe indiuiduum, ergo exiſtentia eſt proxima indiuiduationis radix. Tum 2. quia vnitas indiuidualis fundatur in eſſe rei, tanquam in radice, itaut ex eo quod res habeat eſſe, ſit etiam indiuidua, ſed exiſtentia eſt vltima ratio conſtitutiua rei in ſuo eſſe; ergo fundatur proximè, & immediatè in ipſa. Tum 3. quia ſi conſideratur natura ſolum ſecundum eſſentialia præciſa exiſtentia, præſcindit ab indiuiduatione, & eſt communicabilis multis, poſita autem exiſtentia fit incommunicabilis, & ita in ſe indiuiſa, vt ſit etiam diuiſa a quocunq; alio; ergo exiſtentia eſt proxima radix indiuiduationis, ſiquidem ex vi illius immediatè ſequitur, quod ſit indiuidua. Denium indiuiduatio non ingreditur eſſe rei, ſed eſt extra ipſum, tanquam quid conſequens, exiſtentia verò ingreditur eſſe rei, & vltimò complet, & proindè rei vnaquæq; ratione exiſtentiæ poſſibilis ſubſternitur potentiæ agentis, & ratione exiſtentiæ actualis conſtituitur terminus illius; ergo exiſtentia eſt immediata radix indiuiduationis, indiuiduatio enim poſſibilis conſequitur rem potentem exiſtere, & indiuiduatio actualis rem actualem; hæc argumenta refert Paſqualig. loc. cit. pro illa ſecunda ſententia ab initio relata.

Reſp. ex dictis omne exiſtens eſſe indiuiduum, & nihil exiſtere poſſe quin ſit indiuiduum, non quia exiſtentia ſit ipſa formalis indiuiduatio, ſed quia neceſſariò, & indiſpenſabiliter exiſtentia ſequitur eſſe indiuiduale, ac in eſſe indiuiduali fundatur, vnde ſicut ex hoc quod homo eſt riſibilis, colligitur à poſteriori eſſe rationalem, ita ex hoc quod aliquid eſt exiſtens, vel exiſtere potens colligitur, quod ſit indiuiduum actualiter, vel potentialiter, & ideò falſum eſt, quod aſſumebatur in argumento, determinationem fieri prius ad eſſe exiſtens, quam ad eſſe indiuiduale, cum res potius è contra ſe habeat, vt ſupra probatum eſt. Ad 2. vt benè notauit Paſqual. falſa eſt maior, & minor, maior quidem, quia vnitas indiuidualis fundatur in eſſe indiuiduali, non autem in eſſe exiſtentiæ, quia paſſiones quæ per ſe alicui conueniunt, ei conueniunt independenter ab exiſtentia, eſt quoq; falſa minor, quia exiſtentia non conſtituit rem in ſuo eſſe, quaſi conferat ipſi nouum gradum intrinſecum eſſendi, ſed tantum idem eſſe modificat, quatenus facit illam eſſe in actu, ſi de exiſtentia loquamur actuali, aut eſſe poſſibilem ſi ſermo ſit de poſſibili. Ad 3. ideò conſiderando naturam quoad eſſentialia dicitur præſcindi ab exiſtentia, & indiuiduatione, non quia hę ſint formaliter idem, ſed quia vtrumq; eſt extra eſſentiam rei; abſolutè tamen loquendo, vt rurſus benè aduertit Paſqu. ex doctrina Scoti, poteſt fieri in natura pręciſio à ſola exiſtentia non facta præciſione ab indiuiduatione præſertim loquendo de exiſtentia actuali, tale enim eſt indiuiduum, vt ponitur in prędicamento, & ſic indiuiduum dicitur Petrus modò poſſibilis; ideò autem poſita exiſtentia dicitur etiam natura eſſe indiuidua, non quia exiſtentia ſit ipſa indiuiduatio, aut ad eam conſequatur, vt in argumento deducitur, ſed potius quia exiſtentia ſemper indiuiduationem ſupponit, & ideò natura nunquam eſſe poteſt exiſtens, quin ſit indiuidua. Ad vlt. negatur aſſumptum, nam potius res è contra ſe habet, quia indiuiduatio licet non pertineat ad eſſe quidditatiuum indiuidui, quod in ſolis prædicatis ſpecificis dicitur conſiſtere, pertinet tamen ad eſſe intrinſecum, ac entitatiuum eius, quia eſt differentia conſtituens indiuidua cum natura ſpecifica in vltimo eſſe determinabili intra ſeriem prædicamentalem; exiſtentia verò non eſt differentia conſtituens indiuiduum, nec pertinens ad intrinſecum eius conceptum, ſed tantum modus eius intrinſecus, & ſolum pertinet ad eſſe rei, non quia conferat nouum gradum eſſendi, ſed quia facit illud in actu; & ideò negatur conſequentia inde deducta.

QVÆSTIO V.

An accidentia ſint principium indiuiduationis.

47 DE hac quæſtione agit diſertè, & vberrimè Doct. a. d. 3. qu. 4. quæ dupliciter ventilari poteſt, vt ipſe notat ibidem, primò de tota collectione accidentium in vniuerſum, quæ in ſingulis ſubſtantijs reperitur, cui etiam quædam extrinſeca ſunt annexa, vt locus, tempus &c. an ſcilicet tota illa accidentium collectio ſit principium formale indiuiduationis illius rei, in qua reperitur, & in hoc ſenſu quæſtio nedum habet locum in ſubſtantijs materialibus, ſed etiam ad ſpirituales creatas extenditur, quandoquidem & ipſæ ſua

habent accidentia ſpiritualia ; imò in hoc ſenſu etiam extendi poteſt ad indiuidua accidentium , ſiquidem tenent nonnulli mox citandi res omnes in vniuerſum etiam accidentia comprehendendo , vt qualitates , actus intellectus , voluntatis &c. indiuiduari ex ordine ad has numero cauſas , & circumſtantias temporis , & loci , in quibus primò producitur ; ſecundò tractari poteſt ſpecialiter de aliquo accidente , ſcilicet de quantitate quam nonnulli putarunt eſſe principium indiuiduationis ſubſtantiæ , & in hoc ſenſu quæſtio habet locum dumtaxat in ſubſtantijs materialibus , ſiquidem in his ſolum quantitas reperitur , & non in alijs ; & iuxta hunc duplicem quæſtionis ſenſum duplex quoque eſt affirmatiua opinio. Prima opinio aſſerit totam accidentium collectionem eſſe principium formale indiuiduationis ſubſtantiarum in quibus reperitur , cui fauere videntur nonnulli SS. Patres Boetius, Damaſcenus, Baſilius infra citandi, item Auicen. & Porphyrius c. de ſpecie , dum indiuiduum deſcripſit per ordinem ad huiuſmodi collectionem ; ac etiam ſubſcribere videntur Recentiores quidam , quatenus aſſerunt quamlibet rem indiuiduari per ordinem ad has numero cauſas, & circumſtantias temporis, & loci, in quibus primo producitur , vt Vaſquez tom. 1. in tertiam partem diſp. 94. c. 7. & Suar. tom. 2. in 3. part. diſput. 44. ſect. 6. licet poſtea diſp. 5. Met. ſect. 6. & lib. 1. de concurſu Dei c. 7. nu. 4. oppoſitum doceat . Secunda opinio aſſerit quantitatem ſpecialiter eſſe principium indiuiduationis ſubſtantię materialis, pro qua citatur in margine Scoti Gotfred. quol. 6. q. 16. & quol. 7. qu. 5. cui etiam ex parte fauent Thomiſtæ , dum docent materiam quantitate ſignatam eſſe principium indiuiduationis ſubſtantiarum materialium , de quo queſt. ſequ.

ARTICVLVS I.

Neque collectio accidentium , nec ordo ad circumſtantias extrinſecas eſt principium indiuiduationis .

48 Concluſio huius articuli ponitur à Doctore loc. cit. & communiter recipitur in omni Schola , quam tenent Raguſ. & Contar. loc. cit. Paſqual. diſp. 36. ſect. 2. Auerſ. q. 19. ſect. 4. Faber ; Rada , Meuriſſe , Tromb. Lich. Tar. Baſſol. & omnes denique Scotiſtæ loc. cit. verum tamen eſt Auctores iſtos non ponere concluſionem in terminis , niſi quoad primam partem , non autem quoad ſecundam , de qua tamen eſt maior controuerſia cum Recentioribus præſertim ; & quidem per hoc ſolum ſufficienter probaretur concluſio , quod Deus facere poteſt ſubſtantiam ſine omni accidente , non tamen ſine ſingularitate , ſed alij rationibus etiam libet eam probare quoad vtramque partem . Quoad primam partem probat concluſionem Doctor , §. *contra iſtam* , tribus vijs , primò ex identitate rationis numeralis , ſiue indiuiduationis , vel ſingularitatis ; ſecundò ex ordine ſubſtantiæ ad accidentia ; tertiò ex ratione coordinationis prędicamentalis, quas ergo ad faciliorem captum inuerſo ordine proponam inchoando ad vltima .

Primò igitur probatur ex ratione coordinationis prædicamentalis , ſic , in quacunque coordinatione prędicamentali ſunt omnia pertinentia ad illam coordinationem circumſcripto quocunque alio , quod non eſt aliquid illius coordinationis eſſentialiter, quia duæ coordinationes ſunt primò diuerſæ , vel ſaltim impermixtæ , & ita nihil vnius eſt tale per aliquid coordinationis alterius ; ſed ad ſeriem ſubſtantię in ſurſum, & deorſum, ſicut pertinet aliquod primum prędicatum , de quo nihil prædicatur , ita pertinet infimum ſubiectum , cui nihil ſubijcitur ex 1. Poſt. 34. ergo ſingulare , vel indiuiduum eſt in qualibet coordinatione per nihil alterius coordinationis . Conſ. in qualibet coordinatione circumſcripto quocunque alterius coordinationis eſt ratio ſpeciei , nam ſpeciem nulla opinio fingit in aliquo genere eſſe per rationem alterius generis preſertim loquendo de abſolutis, ſed de ratione ſpeciei eſt, quod ſit de pluribus differentibus numero prędicabilis ; ergo in qualibet coordinatione poteſt inueniri aliquid intrinſecè indiuiduum, & ſingulare, de quo ſpecies prædicatur . Conſ. adhuc infimum ſubijcibile , & ſubiectum recipit per ſe prædicationem cuiuslibet prædicabilis , ſicut primum prædicatum prædicatur per ſe de quolibet illius coordinationis ; ſed ens per accidens inquantum ens per accidens nullius recipit prædicationem per ſe ; igitur infimum ſubijcibile non poteſt eſſe ens per accidens, & conſequenter ſubſtantia ſingularis non conſtituitur formaliter in eſſe indiuiduo per vnum, vel plura accidentia, quia tunc eſſet ens per accidens aggregatum ex rebus diuerſorum prædicamentorum, ſed intrinſecè conſtituitur per indiuiduationem ſubſtantialem . Dices indiuiduum ſubſtantiæ eſſe incompletum . Contra , vt ſit completum ſufficit , vt ſit vlterius indiuiſibile , & incommunicabile vt quod ; eſt autem tale citra quodcunque accidens . Tum quia tale complementum, cum ſit ſubſtantiale, nequit haberi ab accidente, ergo habet illud in ſuo genere .

49 Reſpondet Caiet. de ente, & eſſentia c. 2. quod aliud eſt loqui de his , quæ ponuntur in prædicamento , & de ratione reponendi ea in illis , aliud verò de conditione , ſine qua non reponuntur ; res quidem repoſita in prædicamento ſubſtantiæ , & ratio reponendi eam eſt neceſſariò ſubſtantia , conditio autem ſine qua non , qualis eſt indiuiduatio , non inconuenit , quod coexigat aliquod accidens, vt quantitatem, ratio autem reponendi primam ſubſtantiam in prædicamento ſubſtantiæ non eſt ſingularitas, ſed ſubſtantia . Hæc tamen ſolutio eſt voluntaria prorſus. quia, vt infra patebit, differentia indiuidualis ſubſtantiæ primæ non eſt tantum conditio reponendi eam in genere ſubſtantiæ , ſed eſt differentia per ſe primò illius conſtitutiua , atque ideo eſt quædam ſubſtantialis realitas ad idem genus pertinens cum ipſa ſubſtantia, cuius eſt differentia, vt docet Doctor 2. d. 3. qu. 6. Quod etiam confirmari poteſt ex paritate de ſpecie , ita namque ſe habet differentia ſpecifica ſubſtantialis ad ſpeciem conſtituendam , ſicut ſe habet indiuidualis ad primam ſubſtantiam , & indiuiduum ſubſtantiale ; ſed differentia ſpecifica non ſe habet tantum velut conditio ſine qua non in conſtitutione ſpeciei in genere , ſed eſt pars metaphyſica ſimul cum genere eam conſtituens , & ratio reponendi eam in tali genere , ergo idem pariter dicendum de indiuiduali differentia in ordine ad primam ſubſtantiam . Minor patet , probatur maior , quia differentia indiuidualis primæ ſubſtantiæ ita eſt ei intrinſeca , ac de eius conceptu , ſicut ſpecifica eſt de conceptu ſpeciei . Deinde prima ſubſtantia , vt talis , neque eſt in ſubiecto , neque dicitur de ſubiecto ; ergo eius indiuiduatio non eſt aliquod accidens , nec vllo pacto coexigit accidens , quia ſi eſſet accidens , tunc ratione indiuiduationis peteret eſſe in ſubiecto . Præterea ſubſtantia prima , vt talis , eſt fundamentum cœterorum , quia deſtructis primis ſubſtantijs impoſſibile eſt aliquid aliorum remanere ; ergo vt talis non includit accidens , aut coexigit accidens , cui repugnat omninò eſſe primum fundamentum cœterorum .

50 Secundò , Probatur ex prioritate ſubſtantiæ reſpectu accidentium , nam ex 7. Met. cap. 4. ſubſtantia à toto genere eſt naturaliter prior omni accidente , vnde inter ea non conuertitur ſubſiſtendi conſequentia , benè enim tenet , eſt accidens , ergo eſt ſubſtantia , non tamen è contra , eſt ſubſtantia, ergo eſt accidens , quia ſubſtantia non dependet in ſuo eſſe , & fieri ab accidente , ſed è contra ; ſi ergo ſubſtantia ſecundum totum ſuum genus eſt prior accidente , etiam quoad indiuiduum præcedit accidens , nec vt fiat indiuidua egebit accidente . Si dicas ſubſtantiam in communi eſſe priorem quolibet accidente , non tamen ſubſtantiam primam . Contra , quia ſubſtantia , vt dictum eſt , præcedit accidens a toto genere , vt oſtendit Doct. ex intentione Ariſt. loc. ci. ergo ſi ſubſtantia in communi præcedit accidens in communi , etiam ſubſtantia in particulari , præcedet quodlibet accidens in particulari, eandem namque proportionem prioritatis , & poſterioritatis ſeruat indiuidua ſubſtantia ad ſua accidentia indiuidua , quam ſeruat ſubſtantia vt ſic , ad accidens , vt ſic. Tum quia, vt inſtat Doctor , quandocunque aliquid eſt prius altero , maximè primum illius eſt prius ipſo , ſed maximè primum ſubſtantiæ in communi eſt ſubſtantia prima ; igitur ſubſtantia prima eſt prior ſimpliciter omni accidente . Si rurſus dicas ſubſtantiam eſſe priorem accidente in eſſendo, non tamen in diuidendo, & indiuiduando . Contra inſtat Doctor , quia hæc reſponſio ſeipſam deſtruit, nam ſi prima ſubſtantia eſt prior naturaliter omni accidente , & non poteſt intelligi prima ſubſtantia in ſuo eſſe , niſi inquantum hæc , ergo non erit hæc per aliquod accidens . Conſ. eodem modo ſubſtantia eſt prior naturaliter omni accidente , quo eſt ſubiectum , & cauſa omnium accidentium , inquantum enim ſubiectum probatur eſſe prius definitione omni accidente , quia ſic ponitur in eius definitione per additamentum ; ſed vt eſt ſubiectum , & cauſa eorum eſt hęc ſubſtantia , quia ſecundum Philoſophum 12. Met. ſingularium effectuum ſunt cauſæ ſingulares in quocunque genere cauſæ ; igitur ſingularis accidentis ſingulare ſubiectum eſt cauſa ; & hoc maximè verificatur de accidente per accidens , quia illud primò ineſt ſingulari ſecundum Philoſoph. 5. Met. ca. de eodem ; quod etiam euidenti ratione probatur , quia vt patet ex Phyſicis cauſa cauſare nequit , niſi actu exiſtat , & conſequenter , niſi ſit indiuidua , quod præcipuè elucet in cauſa materiali ex modo cauſandi eius , quia cauſat exhibendo ſeipſam tanquam ſubiectum recipiens , & proinde habere debet ſuum eſſe entitatiuum ſubſtantialiter determinatum in indiuiduo . Demum ratione talis prioritatis potius accidentia indiuiduari deberent per ordinem ad ſubſtantiam, vt ſolent dicere Thomiſtæ, quam è contra, licet neque illud cum veritate cohæreat, vt inferius patebit , ergo omnino abs re ponitur ſubſtantia indiuiduari per accidentia .

Reſpondet Caiet. loc. cit. quod licet id , quod eſt in prædicamento ſubſtantiæ ſit prius ſimpliciter in quolibet alio prædicamento , & præſertim in genere cauſæ materialis , quia ſubſtantia eſt primum ſubiectum accidentium ; tamen aliqua conditio , ſine qua indiuiduum vt ſic , non eſt in prędicamento ; poteſt eſſe prior ſubſtantia , vt ſingularizata , in genere cauſæ formalis , eſtò ſit alterius prædicamenti ; materia enim ſignata eſt cauſa quantitatis in genere cauſæ materialis , ac indiuiduationis eius , & quantitas eſt cauſa materiæ ſignatæ , ac eius indiuiduationis in genere cauſæ formalis ; nec eſt inconueniens (inquit) cauſam in cauſando dependere à cauſato , non vt cauſato, ſed vt cauſa eſt ſecundum aliud genus cauſæ ; neque implicat cauſatum eſſe cauſam ſuæ cauſæ , dummodo id contingat in diuerſo genere cauſæ . Sed iam probatum eſt ſingularitatem non eſſe ſolam conditionem , ſed veram & propriam rationem reponendi primam ſubſtantiam in genere ſubſtantiæ , quia eſt differentia conſtitutiua eius in eſſe ſubſtantiæ primæ , vt ſic . Deinde hoc etiam admiſſo , adhuc ſolutio non ſubſiſtit , quod enim eſt effectus alicuius non dat illi conditionem neceſſariò requiſitam ad cauſandum ſeipſum , quia tunc idem dependeret a ſeipſo, & eſſet prius, & poſterius ſeipſo , cum ergo accidens ſit effectus ſubſtantiæ in genere cauſę materialis, nequit

præſtare

Digitized by Google

præſtare ſubſtantiæ conditionem requiſitam ad cauſandum, qualis eſt ſingularitas. Quod autem ait Caiet. id conueniens non eſſe in diuerſo genere cauſæ iamdudum reieci vberrimè diſp.8.Phyſ.q.1.artic.1.o.6. quia tunc idem eſſet realiter, & eſſentialiter prius, & poſterius reſpectu eiuſdem, ſi enim A, eſt cauſa materialis B, erit realiter prius ipſo, & ſi B eſt cauſa formalis A, erit realiter prius ipſo A cauſato, & ſic eidem reſpectu eiuſdem erit realiter, & eſſentialiter prius, & poſterius.

51 Tertiò probatur ea identitate ſingularitatis, & ſeparabilitate accidentium, impoſſibile eſt, quod ſubſtantia non mutata ſubſtantialiter de hac ſubſtantia fiat non hæc, vel è conuerſo, de non hac fiat hæc, ſed ſi eſſet aliquod accidens principium indiuiduationis ſubſtantiæ hoc eſſet poſſibile, ergo &c. maior videtur ex terminis nota, implicat enim Petrum fieri non Petrum, vel fieri Paulum nihilo prorſus de eius ſubſtantia immutato, probatur minor, quia ſubſtantia ſine contradictione poteſt fieri, & eſſe ſine quocunque accidente, quia eſt prior naturaliter illo, igitur ipſa non mutata ſubſtantialiter de hac fieret non hæc per ſolam accidentium variationem ſimiliter non hæc ſubſtantia poſſet fieri hæc, quia vnam ſubſtantiam panis poteſt Deus facere ſub accidentibus alterius, ſicut patet. Forte dices hanc rationem procedere per miraculum, & ideò non concludere contra rationem naturalem. Contra, hoc vtique verum eſt, ſed miraculum non eſt reſpectu contradictoriorum, quia tunc miraculum non eſſet, ſed ſimpliciter impoſſibile, includit autem contradictionem quod aliquid ſubſtantialiter non mutatum de non hoc fiat hoc, vel è conuerſo; procedit ergo per miraculum ratio ex eo capite, quo ſupponit poſſe ſubſtantiam expoliari à Deo quocunque accidente, hoc enim eſt ſupra naturæ curſum, & viribus naturalibus impoſſibile; ſed quod aliqua ſubſtantia de non hac fiat hæc; vel è contra penitus ſubſtantialiter immutata, id nunquam, neque miraculoſè fieri poteſt, quia hoc implicat contradictionem, atque ideò diuinam quoque omnipotentiam ſubterfugit; quod etiam oſtendi poteſt à ſimili de natura ſpecifica quia implicat hominem v. gr. ſubſtantialiter non immutatum in ſuis principijs ſpecificis fieri non hominem, vel brutum, ergo pariter in propoſito implicat hanc ſubſtantiam ſubſtantialiter immutatam fieri non hanc, vel aliam per ſolam accidentium variationem. Confirm. quia etiam de facto mutantur accidentia in vno, eodemque indiuiduo, atque ideò fit diuerſa accidentium collectio, & tamen ſemper cenſetur idem ſubſtantiæ indiuiduum. Neq; dicas nunquam variari poſſe omnia accidentia ſimul, ſed aliqua remanere alijs variatis, ideoque cenſeri idem indiuiduum. Nam ſi accidentia variata ſunt ex maiori parte planè non eſt amplius eadem accidentium collectio, & conſequenter variata eſt indiuidualis differentia, ſi in tali accidentium collectione indiuiſibiliter conſiſtebat. Vel ſi naturaliter id contingere non poteſt, tamen fieri poteſt per diuinam potentiam, & tamen in tali adhuc caſu manet idem ſubſtantiæ indiuiduum, quia nulla eſt facta intrinſecè mutatio in ſubſtantia illius indiuidui.

52 Demum omne accidens commune, quod dicitur accidens, per accidens, ſupponit rem, cui debet inexiſtere ſingularem; ergo nihil poteſt indiuiduari per id, quod ſibi accidit conſequentia patet, probatur aſſumptum, quia in hoc differunt accidentia propria, & communia, quod propria primò inſunt naturis communibus, vt riſibilitas humanitati, & per hæc non poteſt res indiuiduari, quia ſunt æquè communicabilia, ſicut naturæ communes; communia verò accidentia inſunt primò indiuiduis, & per indiuidua naturis, vnde ideo dicimus hominem eſſe album, quia hic homo eſt albus, ſupponunt igitur accidentia res, quibus inſunt, ſingulares. Dices, quod quando aſſignatur pro principio indiuiduationis collectio accidentium, intelligi non debet de accidentibus abſolutis ſolummodo, ſed præcipuè de relatiuis, vt ſunt forma, figura, reſpectus ad tempus, & locum, nam talis collectio nequit reperiri aut abſq; illa natura ſingulari, in qua ſemel exiſtit, aut in pluribus naturis ſingularibus. Contra, nam hæc quoq; accidentia etiamſi alligata forent neceſſario, & indiſpenſabiliter huic naturæ ſingulari, non tamen eam efficiunt ſingularem, ſed eam ſupponunt talem ex vi huius vltimi argumenti; tum quia falſum eſt hæc quoque accidentia eſſe neceſſario huic naturæ alligata, nam forma, & figura accidentalis ſeparatur à pane in Euchariſtia, & poſſet eadem numero in alio pane reponi nouiter ſub ipſa producto, poteſt etiam vna ſubſtantia ſimul cum alia in eodem tempore produci, ac etiam in eodem loco exiſtere ſucceſſiuè naturaliter, & ſimul ſupernaturaliter, non ergo illa accidentia ſunt adeò huic naturæ ſingulari alligata, quin poſſint in alijs reperiri. Dices reſpectum huius ſingularis ſubſtantiæ ad hunc locum, & tempus non poſſe reperiri in alia ſubſtantia. Hoc nihil ad propoſitum refert, quia non ob id ſequitur hanc ſubſtantiam per talem reſpectum indiuiduari, quia potuiſſet illa ſubſtantia abſolutè loquendo in alio loco, & tempore produci, ac etiam alia ſubſtantia potuit produci in eodem loco, & tempore, quo illa producta fuit, quod ſufficit ne dicatur illa ſubſtantia per reſpectum ad hunc numero locum, & tempus indiuiduari, vt nunc magis patebit probando concluſionem quoad alteram partem.

53 Altera pars concluſionis effectum nempe non indiuiduari per ordinem ad has numero circumſtantias extrinſecas agentis ſubiecti, loci, temporis &c. latè probatum eſt diſput.8. Phyſ. q.2. artic.3. & nunc rurſus oſtenditur ex ibi dictis, quia indiuiduatio v. g. caloris hodie producti in mea manu hic Meldulæ nequit referri in agens quia agens naturale, eſt indifferens ad hoc, vel illud indiuiduum producendum, non ergo penes ipſum determinatio talis effectus poteſt attendi, neq; attendi poteſt ex parte ſubiecti ob eandem rationem, quia & ipſum indifferens eſt paſſiuè ad recipiendum hunc, vel illum numero calorem; neq; ex parte loci, quia calor in mea manu exiſtens indifferens eſt, vt ſit hic in cella, vel ſchola, vel templo, quocunque enim vado, ipſum mecum defero quamdiu in manu mea conſeruatur, & è contra in eodem loco producuntur ab igne diuerſi numero calores. Neq; attendi poteſt ex parte temporis eadem de cauſa, quia indifferens eſt hic calor, vt hodie, vel cras producatur, aut duret in manu mea, nam pluribus partibus temporis idem numero coexiſtere poteſt, & in eodem tempore alius diuerſus numero calor potuit produci; non ergo poteſt effectus indiuiduari per ordinem ad has circumſtantias. Confirm. quia ſi hic calor de facto ab igne procedens ex natura ſua determinatè hunc ignem reſpiceret, & qui procedit à Sole Solem, tunc ſequitur contra communem hos eſſe calores ſpecie diuerſos, quia determinatè reſpicerent cauſas ſpecie diuerſas, vt producantur; & idem argumentum fieri poteſt de eodem calore in ordine ad ſubiectum, nam ſi productus ab igne in manu mea ita determinatè reſpicit pro ſubiecto manum meam, vt non potuerit eſſe in aqua; ergo erit ſpecie diuerſus à calore, quem ignis producit in aqua, quia petunt ſubiecta ſpecie diuerſa.

Reſpondent, quod licet indiuiduatio effectus attendi nequeat penes vllam ex dictis circumſtantijs per ſe ſumptam, quia vnaquæque ſeiunctim indifferens eſt ad hunc, vel illum effectum attamen attendi poteſt penes omnes ſimul ſumptas, quia tota collectio illarum petit determinatum effectum. Contra, nam hanc ſolutionem refello diſput.8.Phyſ.cit.nu.44. & nunc rurſus impugno, nam quæro de illis circumſtantijs, ex quarum collectione effectus indiuiduatur, vel ſunt ſingulares per proprias differentias indiuiduales, vel indiuiduantur præcisè ex illa collectione, & combinatione adinuicem; hoc ſecundum dici non poteſt, quia tunc ante talem combinationem nec agens, nec ſubiectum, nec locus, nec tempus fuiſſent ſingularia, ſed communia, qua de cauſa etiam conueniendo in vnum in ipſa actuali combinatione nequibit vnum determinare aliud, quandoquidem nullum commune alteri communi additum, illud cui additur ſingulare facere poteſt, quia nemo dat, quod non habet; ſi primum admittatur, quod nempe illæ circumſtantiæ ſint ſingulares per proprias differentias indiuiduales, idem quoque de ipſis effectibus dici poterit, ac debebit, quod nempe ſicut ipſæ circumſtantiæ temporis, & loci, & cauſæ indiuiduantur per proprias differentias ſine ordine ad alias circumſtantias temporis &c. ſic etiam & ipſi effectus per proprias hæcceitates indiuiduantur independenter a circumſtantijs. Conf. tandem hæc ſecunda pars concluſionis euidenter, nam quando etiam daremus aliquem effectum neceſſariò huic cauſæ alligatum v.g. hunc numero modum huic numero ſubiecto, vt hanc ſeſſionem cum Petro ſedente, & etiam his circumſtantijs loci, & temporis, ſcilicet hic, & nunc, adhuc tamen non benè poneretur indiuiduari adæquatè per ordinem ad hoc numero ſubiectum, & circumſtantias, & ratio eſt, quia licet eſſentialiter penderet ab hoc numero ſubiecto, & circumſtantijs adhuc eſſent poſſibiles plures formæ ſolo numero diſtinctæ ſub eiſdem numero circumſtantijs diuiſiuè v.g. in hoc eodem tempore, loco, ſubiecto &c. poſſibiles ſunt hæc vel illa vnio, aut calor, aut ſeſſio, aut actio &c. quod ſufficit ne diſtinctio eorum numerica adæquatè attendatur penes illas circumſtantias, quandoquidem intra illas eaſdem poſſunt eſſe indiuidua numero diſtincta, vt optimè aduertit Arriag. diſp.1. Metaph. ſect.3. ſubſect. 9. quod autem hoc ſit poſſibile ſatis luculenter deducitur ex diſcurſu ſupra facto de indifferentia agentis ad producendum hanc, vel illam numero formam, hunc vel illum modum, item de differentia ſubiecti ad hunc, vel illum recipiendum, & tandem de indifferentia loci, & temporis, in quibus ſunt.

In oppoſitum arguitur Primò varijs auctoritatibus probando indiuidua ex varia accidentium collectione inter ſe diſtingui; ita enim ſignificat Porphyrius c.de ſpecie, dum ait quod indiuidua differunt ſuis accidentibus, quorum multitudinem in vno repertam impoſſibile eſt in alio reperiri. Auicen.5. Metaph. cap. 3. ait, naturæ, quæ eget materia ad eius eſſe, aduenium accidentia, & diſpoſitiones extrinſecæ, per quas indiuiduantur. Damaſcenus in ſua Dialectica cap.30.& 42 ait accidentia eſſe characteriſticas proprietates, quibus tanquam certis notis hypoſtaſis exprimitur, & lib.3. ſent. cap.6. vt refert Baſſol. dicit, quod hypoſtaſes non differunt ſecundum ſubſtantiam, ſed tantum ſecundum accidens, idem habet libr.primarum Inſtitut. cap.3.& 4. & alijs in locis, vt referunt Paſqualig. & Auerſ. Boetius de Trin.libr.1.cap.5. in numero differentiam varietas accidentium facit, nam tres homines nec ſpecie, nec genere differunt, ſed ſuis accidentibus, nam ſi animo cuncta his accidentia ſeparemus, locus tamen cunctis diuerſus eſt, quem vnum fingere duobus minimè poſſumus. Tandem habent idem Baſilius epiſt. de different. natur. & hypoſt. & Niſſen. libr. de differentia eſſentiæ, & hypoſt.

Reſp. ad has, & ſimiles auctoritates ex Scoto loc.cit. duplicem eſſe differentiam indiuidualem, vnam intrinſecam, & in ſe, aliam extrinſecam, & quoad nos, illa eſt primaria, iſta eſt ſecundaria, cum igi-

tur SS. Patres, & alij Philoſophi aiunt indiuidua inter ſe diſtingui ex accidentium collectione, & per ſua accidentia, intelligunt de diſtinctione indiuiduali extrinſeca, ſecundaria, & quoad nos, quandoquidem cum vltimæ differentiæ nos lateant, regulariter vnum indiuiduum ab alio diſcernimus ex differentia ſuorum accidentium. Poteſt etiam dici cum Doctore cit. quod cum Philoſophi aiunt indiuidua abinuicem per accidentia diſtingui, non per ſubſtantiam, nomine accidentium non intelligunt accidentia communia, quæ pertinent ad alia prædicamenta, ſed intelligunt ipſas differentias ſubſtantiales indiuiduales, quæ accidentia dicuntur ſumendo accidens pro extraneo iuxta dicta ſuperius nu. 18. quatenus ſunt extra conceptum naturæ, & quidditatis, & illi accidunt, ſicut differentia ſpecifica dicitur accidere generi; primam expoſitionem fert Porphyrius, vt eum paſſim explicant expoſitores, ſecundam expoſitionem petit Auic. vt explicat Doctor cit. in fine quæſtionis, eodem modo ibidem explicat Doctor Damaſc. quod per accidens intelligit propriam, & intrinſecam indiuidualem differentiam, quam vocat accidens, quia eſt extra rationem per ſe ipſius naturæ ſpecificæ, hoc enim modo quicquid ponitur indiuiduans eſt accidens. Ad Boetium concedit Doctor varietatem accidentium facere diſtinctionem numeralem in diuiduis, ait tamen hanc non eſſe primariam, & intrinſecam, ſed ſecundariam, & concomitantem, immo quia omnem diſtinctionē numeralem concomitatur diſtinctio accidentium, propterea vbi nulla poteſt eſſe accidentium varietas, ibi nulla poteſt eſſe diſtinctio numeralis, & per hoc ait tenere argumentum Boetij, quod ibi facit, quod cum non poſſit in diuinis eſſe accidens aliquod, nec accidentiū varietas, ibi non poteſt eſſe diſtinctio numeralis, vel differentia materialis, non ſicut a cauſa præcisa negata ad negationem illius, cuius eſt cauſa, ſed tanquam a neceſſario concomitante negato ad negationem illius, quod neceſſario concomitatur; cum vero ait impoſſibile eſſe fingere duobus corporibus eundem locum, benignè interpretandus eſt, quod loquitur in ordine ad potentiam naturalem, & quod quamuis ſupernaturaliter poſſit amborum eſſe vnus, & idem locus, tamen non neceſſariò eſt amborum idem locus, ſicut eſſet, ſi forent idem corpus. Vel tandem dicendum cum alijs, quod prædicti Patres ita loquentes non ſunt locuti de indiuiduo præciſè, ſed de hypoſtaſi, & ſuppoſito ſumentes ſuppoſitum, vel indiuiduum ſubſtantiæ pro concreto ex ſubſtantia, & accidente, vt importat quoddam totum incommunicabile omnino ſubſiſtens, quo pacto benè dicentur indiuidua differre indiuidualiter per ſua accidentia, ſicut benè dicerentur Petrus albus, & Paulus niger, vt ſic, differre inter ſe per albedinem, & nigredinem.

Dices, indiuidua ſubſtantiæ nequeunt inter ſe diſtingui ſubſtantialibus differentijs, quia tunc differrent eſſentialiter inter ſe; remanet ergo, vt ſolum per accidentales diſtingui poſſint. Reſponſio patet ex dictis ſupra n. 11. ex Scot. 2. d. 3. qu. 6. M. ſubſtantia namque conſiderari poteſt, vel ſecundum eſſe formale tantum, vt importat quidditatem ſubſtantialis naturæ, ſecundum rationem genericam, & ſpecificam; vel etiam ſecundum eſſe materiale, quo pacto imbibit etiam differentiam indiuidualem, quæ licet ſit realiter identificata cum natura, eſt tamen extra rationem eius formalem; ſi ergo ſumatur differentia ſubſtantialis, vt dicitur à ſubſtantia primo modo ſumpta, ſic verum eſt quæcunque differunt differentia ſubſtantiali differre eſſentialiter, & in hoc ſenſu differentia indiuidualis non eſt differentia ſubſtantialis; ſi verò ſumatur differentia ſubſtantialis, vt dicitur a ſubſtantia ſecundo modo ſumpta, ſic differentia indiuidualis eſt planè ſubſtantialis, ſed falſum eſt in hoc ſenſu quæcunque differunt differentia ſubſtantiali differre quoque eſſentialiter, ſic enim differentia indiuidualis eſt differentia ſubſtantialis, & diuerſæ rationis à differentia eſſentiali, & quidditatiua.

55 Secundò arguitur probando quamlibet rem indiuiduari ex ordine ad has numero cauſas, & circumſtantias temporis, & loci, in quibus primò producitur; quia ſi in hoc inſtanti, & cum illis circumſtantijs eſſent poſſibiles plures actus voluntatis ſolo numero diſtincti v. g. plura odia Dei, ſequeretur Deum determinari quoad indiuiduum peccati. Accedit, quod niſi hic effectus v. g. hæc numero forma ſit alligata huic tempori, non poteſt aſſignari ratio, cur naturaliter nequeat reproduci forma corrupta; ergo dicendum eſt eam alligari huic numero tempori, quod cum nequeat poſtea iterum exiſtere nequit forma reproduci.

Reſp. Deum determinare actum illum odij in indiuiduo quoad entitatem, non quoad malitiam, nam in ordine ad illam permiſſiue ſe habet, vt dixi diſp. 8. Phyſ. cit. q. 2. art. 3. n. 47. quare autem non obſtante adhuc tali determinatione ad entitatem actus in indiuiduo non dicatur Deus cauſa peccati fusè diſſerui diſp. 5. Met. q. vlt. per totam, quæ neceſſariò videnda eſt pro ſolutione difficultatis. Ad 2. non poteſt reproduci à cauſa ſecunda effectus iam præteritus, quia decreuit Deus non concurrere ad vnum, & eundem effectum, niſi ſemel, vt continuetur varietas indiuiduorum in vniuerſo, vnde repugnantia non eſt intrinſeca ex cauſarum, & effectuum naturis exorta, ſed ex decreto Dei extrinſeco, vt dictum eſt diſp. Phyſ. cit. & colligitur ex Scoto 2. d. 43. §. *De ſecundo articulo*; Quod ſi etiam concederetur hunc numero effectum eſſe alligatum huic numero tempori, & teneretur cum aliquibus poſſe quidem idem ens permanens ſemel corruptum a Deo reproduci, non tamen idem ens ſucceſſiuum, tunc ſequeretur tamen effectum, neq; etiam per potentiam Dei abſolutam poſſe reproduci, immo abſolutè nullum effectum, quia quilibet in hac opinione ponitur alligari determinato tempori, quod tamen rationabiliter diuinæ omnipotentiæ denegari non poteſt.

ARTICVLVS II.

Quantitas non eſt principium indiuiduationis.

56 Concluſio huius articuli quoq; eſt ferè communis in omnis ſchola, quamuis enim Thomiſtæ velint materiam quantitate ſignatam eſſe indiuiduationis principium, id tamen non aſſerunt de ſola quantitate per ſe ſumpta, vt aſſeruit Gotifred. loc. cit. ab initio q. cui ex parte videtur adhærere Aureol. 7. d. 9. qu. 3. art. 3. & quamuis ex præcedenti articulo ſufficienter probata maneat, cum enim ibi probatum ſit nullum accidens in vniuerſum eſſe idoneum indiuiduationis ſubſtantiæ ſubiectum, nec per quamcumque collectionem eorum ſufficienter indiuiduari poſſe, id ipſum conſequenter illa argumenta probant de quantitate, ſuppoſito contra Nominales, quod ſic ſpeciale accidens habens propriam entitatem à ſubſtantia condiſtinctam, vt concluſum eſt in phyſicis diſp. de continuo qu. 2. Attamen Doctor rationibus illis generalibus non acquieſcens adhuc ſpeciales depromit de quantitate tam phyſicas, quam theologicas; quibus etiā alias nonnullas addunt alij Scotiſtæ, & Thomiſtæ, qui nobiſcum in hac concluſione conueniunt, vt Bannes p. de gener. & cor. q. 10. ar. 3. vbi plures congerit ad hoc probandum, quarum tamen nonnullæ vel non concludunt, vel ſolum iuxta ſua principia, vt quod quantitas, ſicut & alia accidentia indiuiduantur per ſubiectum atq; ideò illud ſingulare ſupponunt; illud enim aſſumptum eſt verum dumtaxat in principijs Thomiſtarum; probat etiam: quia vnitas numeralis eſt ſubſtantialis, & ideò nequit à quantitate deriuari; ſed neq; hoc aſſumptum eſt vniuerſaliter verum, quia vnitas numeralis etiam reperitur in accidentibus, cum in illis prædicamentis etiam propria dentur indiuidua; ſolum ergo in prædicamento ſubſtantiæ id verum eſt, quod vnitas indiuidui ſubſtantialis eſt ſubſtantialis, & de hac benè argui poteſt, quod nequeat haberi à quantitate, probat tandem, quia differentia indiuidualis Petri eſt ſubſtantialis, quia ſpecies ſubſtantiæ non contrahitur ad aliquod indiuiduum per accidens aliquod, & ideo nequit eſſe quantitas, quæ ratio admitti poteſt, probemus nos efficacius rationibus ex Doctore, noſtriſq; principijs deductis.

Primo itaq; probatur, quia ſubſtantia prima, vt ſic, non habet ſuam entitatem indiuidualem a quantitate, ergo neq; vnitatem quæ ipſam concomitatur, conſequentia patet, probatur antecedens, quia etiam infimus gradus ſubſtantiæ eſt ſubſtantialis ergo à quantitate præſtari non poteſt, quæ eſt merum accidens, & inferioris ordinis. Reſpond. Thomiſtæ, qui volunt quantitatem aliquo pacto concurrere ad indiuiduationem ſubſtantiæ, quod de ratione indiuidui ſunt duo; primū, & principale eſt, quod ſit incommunicabile multis; ſecundum eſt, quod ſit ab alijs numeraliter diſtinctum, dicunt ergo Capreol. 2. d. 3. q. 1. Sonc. 7. Met. 34. & Ferrar. 1. contra Gentes, quod quantitas eſt principium indiuiduationis quantum ad hunc ſecundum effectum, ita quod indiuiduum eſſe actu diſtinctum ab alijs habet à quantitate, & ſic dum dicitur quantitas eſſe principium indiuiduationis ſubſtantiæ, hoc non debet ita intelligi, quaſi tribuat illi eſſe intrinſecum indiuiduale, quia id habet ex vi proprij eſſe, ſed ſolum quia diſtinguit indiuidua, quæ exiſtunt, cum enim ſint omnia eiuſdem rationis, non poſſunt diſtingui, niſi ratione quantitatis.

Hæc ſolutio futilis omninò eſt, quia ſi ſubſtantia indiuidua per aliquid peculiare de genere ſubſtantiæ conſtituitur in tali eſſe nempè indiuiduali; ergo per idem etiam indiuidualiter diſtinguitur à qualibet alia ſubſtantia indiuidua, ſi quidem eadem ſunt principia rei conſtitutiua, & diſtinctiua. Tum quia conſiderata ſubſtantia, prout ſub diuerſis quantitatibus reperitur, verè ſubſtantialis entitas vnius ſecundum eſſe intrinſecum non eſt ſubſtantialis entitas alterius, nec cōmunicat cum alia ſecundum proprium eſſe intrinſecum ſubſtantiale, & ablata quantitate per diuinam potentiam non ob id vna ſubſtantia tranſiret per identitatem in aliam, vt v. g. Petrus in Paulum, aut è contra; ergo citrà quantitatem oportet concedere differentias intrinſecas indiuiduales ſubſtantialiter diſtinguentes Petrum a Paulo, nihil enim poteſt ab alio realiter diſtingui per aliquid ſibi omninò extrinſecum, & ab ipſo realiter diſtinctum. Tum quia per quantitatem nequit ſubſtantia differre ſubſtantialiter, cum non poſſit quantitas effectum præſtare perfectiorem ſe, & vltra ſuam ſpeciem, at hic non de diſtinctione accidentali, ſed ſubſtantiali fit ſermo, qua vnum indiuiduum ſubſtantiæ ab alio differt citra quodcunq; accidens. Hinc lepidè deducit Bannes loc. cit. ſuos Con-Thomiſtas præcitatos non reſpondere propoſitæ quæſtioni, nam ipſi concedunt, quod quantitas non facit differre, niſi differentia quantitatiua, & accidentali, & tamen in hac quæſtione non ſolum de illa, ſed etiam de principio differentiæ ſubſtantialis quærimus intrà eandem ſpeciem; non ergo propoſitæ quæſtioni reſpondent, quia non explicant per quid indiuiduum ſubſtantiæ ſit vnum indiuiſum in ſe, & a quolibet alio diuiſum ſubſtantialiter.

57 Secundò probat Doctor quantitatem nedum in genere ſubſtantiæ, ſed etiam in ipſo genere quantitatis eſſe omninò ineptam ad faciendam diſtinctionem indiuidualem plurium ſub eadem ſpecie quia eſſe diuiſibile in plures partes ſubiectiuas non conuenit naturæ communi per quantitatem, quod ita probat, quia quod eſt ratio diuiſibili-

Digitized by Google

ſibilitatis ineſt formaliter illi, quod eſt diuiſibile tali diuiſione, ſed quantitas non ineſt formaliter ſpeciei, ſeu toti vniuerſali, inquantum eſt diuiſibile in partes ſubiectiuas, igitur ipſa non eſt ratio diuiſibilitatis talis totius in partes tales; maior patet, probatur minor, quia totum vniuerſale, quod diuiditur in indiuidua, & in partes ſubiectiuas prædicatur de qualibet illarum partium ſubiectiuarum, ita quod quælibet pars ſubiectiua eſt ipſum, partes autem quantitatiuæ, in quas fit diuiſio totius continui, nunquam recipiunt prædicationem totius diuiſi in ipſas.

Dices, aqua eſt totum quantum, & tamen dum diuiditur, prædicatur de ſingulis partibus diuidentibus, nam hęc aqua eſt aqua, & pariter illa; ergo quoad hoc inter partes quanti ſaltem homogenei, & partes ſubiectiuas vniuerſalis non eſt diſcrimen. At ſubtiliter occurrit Doctor huic obiectioni loc. cit. lit. H. quod interdum in eadem diuiſione totius in ſuas partes duplex interuenit diuiſio, alia totius quanti in ſuas partes integrales, & alia totius communis, & vniuerſalis in ſuas partes ſubiectiuas, vt in diuiſione cuiuſcunque homogenei, ſed in prima diuiſione diuiſum eſt ipſum totum quantum integrale, vt ſic, & ideò de partibus diuidentibus non enuntiatur in recto, non enim aqua eſt tota illa aqua, quæ diuiſa fuit, quod adhuc magis patet in diuiſione totius heterogenei, quod pars diuiſa non recipit prædicationem totius; in ſecunda verò diuiſione diuiſum eſt totum vniuerſale, membra verò diuidentia ſunt partes ſubiectiuæ, in quibus tota natura diuiſi continetur, ac proinde de ipſis in recto enunciatur, nam animal diuiditur in hominem, & brutum, quorum ſingula ſunt animal, ex his ſequitur (infert Doctor) diuiſionem totius quanti in ſuas partes integrales eſſe alterius rationis à diuiſione totius vniuerſalis in ſuas partes ſubiectiuas, & per conſequens diuiſum primæ diuiſionis, vt ſic, eſſe alterius rationis à diuiſo ſecundę diuiſionis, & ſic etiam de partibus diuidentibus, licet per accidens coincidant, quando ambæ diuiſiones in eodem concurrunt.

58 Tertiò probat Doctor, ſi quantitas eſt principium indiuiduationis ſubſtantię, vel illa eſſet quantitas terminata, vel interminata (de qua diſtinctione dictum eſt in Phyſ. diſp. 2. q. & art. vlt.) non primum, quia illa ſequitur eſſe formæ in materia, & per conſequens ſingularitatem ſubſtantiæ, quia ſicut ſubſtantia eſt cauſa eius, vt eſt terminata, ita hæc ſubſtantia eſt cauſa eius, vt eſt hęc terminata; ſi autem quantitas interminata ſit cauſa quare ſubſtantia eſt hęc; Contra, inquit Doct. quia hęc eſt indiſtincta, & confuſa in materia & ideò nullam diſtinctionem afferre poteſt; tum quia ſecundum ipſos hæc manet eadem in genito, & corrupto, ergo non eſt cauſa alicuius ſingularitatis determinatæ, & ſi dicatur, quod non ſequitur, quia quantitas non ponitur cauſa ſingularitatis, niſi pręſuppoſita vnitate ſpecifica, generatum autem, & corruptum non ſunt eiuſdem ſpeciei; Contra, rurſus inſtat ſupponendo quod ex aqua primò generetur ignis, ſecundò ex igne generetur aqua, in prima aqua corrupta, & in ſecunda generata eſt eadem quantitas, & non ſolum quantitas interminata, ſed etiam terminata, quia poteſt habere eundem terminum à forma, vel ſaltim ſufficit eadem interminata, & illa per te eſt cauſa ſingularitatis pręſuppoſita vnitate ſpecifica; ergo prima aqua, & ſecunda aqua ſunt hæc aqua eadem numero, quod videtur impoſſibile, quia idem indiuiduum numero non redit naturali actione ex 2. de gener. & 5. Phyſ.

59 Quartò generans inquantum generans circumſcripto omni alio diſtinguitur à genito, quia non eſt intelligibile, quod idem generet ſe, nam etiam in diuinis eadem perſona non ſe generat, ſed generans inquantum generans non includit quantitatem, ſicut proprium principium generatiuum; nec genitum, vt genitum includit quantitatem, vt per ſe formalem terminum generationis; ergo circumſcripta vtraque quantitate ſcilicet generantis, & geniti hæc ſubſtantia diſtinguitur numero ab illa. Conf. nam generatio ſubſtantialis terminatur ad ſubſtantiam, at ſi quantitas conſtitueret indiuiduum ſubſtantiale in tali eſſe, tunc generatio terminatur per ſe ad quantitatem, quod eſt abſurdum. Conf. adhuc, quia terminus generationis ſubſtantialis eſt per ſe vnus, ſed ſi quantitas eſſet principium indiuiduationis, hoc aliquid, & indiuiduum ſubſtantiæ, quod eſt per ſe terminus generationis, non eſſet per ſe vnum, quia ex ſubſtantia, & quantitate non fit aliquid per ſe vnum, ergo &c. quæ ratio facit etiam pro alijs accidentibus.

Quintò illa conditio quæ eſt neceſſaria ſimpliciter in terminante dependentiam realem non eſt ab ipſo dependente, ſed quantitas eſt ens reale dependens realiter, & eſſentialiter à ſubſtantia materiali, & conditio in ſubſtantia materiali ad terminandam talem dependentiam eſt ratio ſingularitatis, & hæcceitas, ergo quantitas non poteſt eſſe ratio indiuiduandi talem ſubſtantiam; maior patet quia tunc ipſum dependens eſſet cauſa, qua terminans ſui dependentiam terminaret, ideoque ad ſeipſum dependeret, & terminans dependentiam in virtute dependentis terminarent, quæ implicant; minor probatur, quia nihil poteſt terminare dependentiam realem, niſi reale, & ſingulare ſit, ergo ſingularitas eſt conditio in ſubſtantia materiali ad terminandam dependentiam realem quam accidens omne, & in primis quantitas ad ſubſtantiam habent; Tum quia prima ſubſtantia vt indiuidua, dicitur fundamentum aliorum per hæc alia intelligenda tam ſecundas ſubſtantias, quam accidentia, quo fundamento deſtructo impoſſibile eſt aliquid illorum remanere; ergo ſingularitas eſt ratio terminandi dependentiam accidentium ad ſubſtantiam in ratione ſubiecti.

60 Sextò arguit Doctor argumento theologico ex inconuenientibus quæ ex hac opinione ſequerentur in myſterio Euchariſtiæ; ſi ſubſtantia materialis indiuiduaretur quantitate, ſequeretur, quod nullus panis ſingularis in Euchariſtia tranſubſtantiatus eſſet in corpus Chriſti, quod eſt hæreticum, probatur conſequentia, quia certum eſt quod nullum ſingulare tranſubſtantiatur in aliud, niſi ſingularitas vnius tranſubſtantietur in ſingularitatem alterius, quia ſicut ſubſtantia non tranſubſtantiatur in ſubſtantiam, niſi cuius deſitionis ſuccedit eſſe alterius, ſic ſingulare non tranſubſtantiatur in ſingulare, niſi cuius deſitioni ſingularitatis ſuccedit alia ſingularitas; ſed ita eſt quod cum panis tranſubſtantiatur in Euchariſtia maneret ſingularitas illius panis, ſeu ratio ſingularitatis, quæ eſt eius quantitas per hanc opinionem; ergo &c. ſequeretur etiam, quod ex vi verborum conſecrationis poneretur ſub hoſtia quantitas corporis Chriſti, quod eſt communem Theologorum, & verba Conciliorum, conſequentia patet, quia ex vi verborum ponitur corpus Chriſti ſub hoſtia, ergo & ſua ſingularitas, quæ eſt ſua quantitas. Item ſequeretur in Euchariſtia ſingularitatem ſeparari a natura, quam indiuiduat, quod eſt impoſſibile, quia quæ realiter identificantur neque per Dei potentiam ſeparari poſſunt, natura autem, & ſingularitas non diſtinguuntur realiter, vt patet ex qu. 2. huius diſp. art. 1. n. 14. tum quia ſicut poſſet Deus conſeruare ſingularitatem ſine natura panis, quam indiuiduabat, ita poſſet è contra, ac etiam maiori facilitate naturam panis conſeruare ſine ſua ſingularitate, nam facilius eſt conſeruare prius ſine poſteriori, quam poſterius ſine priori, & in eo caſu daretur natura communis panis exiſtens in vniuerſo ſine ſingularitate, quod eſt per quamcunque potentiam impoſſibile, & hæc ratio vniuerſaliter probat naturam indiuiduari non poſſe per aliquid a ſe realiter diſtinctum, ſed neceſſario indiuiduari per quidpiam ſibi realiter identificatum, & inſeparabile.

61 Denique arguit Doctor, quod ſi quantitas eſſet principium indiuiduationis ſubſtantiæ, opus eſt quod ipſa primo ſit de ſe hæc, & indiuidua, & de ſe diſtincta numeraliter ab alia, quod enim eſt vnum ſpecie nequit alteri eſſe ratio eſſendi vnum numero, ſed falſum eſt quantitatem eſſe de ſe hanc, & vnam numero quia ità in quantitate ſicut in alijs rebus, conſideratur natura communis, nam ratio lineæ de ſe communis eſt lineæ curuæ, & rectæ, nec magis implicat intelligere lineam ſub ratione communi lineæ, quam hominem, & leonem; ergo oportet aſſignare per quid indiuiduetur natura communis quantitatis & in tali ſingulari contrahatur. Quod ſi dicatur quantitatem abſolutè ſpectatam non eſſe de ſe hanc, & vnam numero, ſed vt habet ſitum aliquem determinatum. Contrà, inquit Doctor, quæro de quo ſitu loqueris, aut de ſitu, qui eſt prædicamentum, & iſte eſt naturaliter poſterior quantitate, aut de ſitu qui eſt differentia quantitatis, prout quantitas dicitur conſtare ex partibus habentibus poſitionem, & tunc eadem quæſtio eſt de hoc ſitu, atque de ipſa quantitate quantum ad diſtinctionem, & ſic principium petis aſſignans idem pro ratione ſui ipſius; non enim notius eſt partes permanentes, & continuas in ipſo toto ſeipſis diſtingui à partibus permanentibus & continuatis in illo toto, quæ dico, ſcilicet continuationem, & permanentiam includit poſitio, vt eſt differentia quantitatis, quam quod hæc quantitas differat ſeipſa ab illa. Deinde dato etiam, quod hæc reſponſio ſit bona, cur ſi quantitati intra propriam coordinationem aſſignatur principium indiuiduationis, non aſſignatur quoque ſubſtantiæ in ſuo genere, ſed ab alijs generibus hoc mendicare debebit; ſanè ſi aliquod genus ſibi ſufficit, & habet in ſe omnes gradus prædicamentales ſupremos, medios, & infimos, id præſertim generi ſubſtantiæ, quod eſt omnium perfectiſſimum, eſt tribuendum.

Ob efficaciam harum rationum inquit Doctor loc. citat. §. *propter argumenta* Ægidium in margine citatum quol. 1. q. 5. at. 1. alio modo tueri ſubſtantiam indiuiduari per quantitatem, nam ad euitanda hæc argumenta fatentur vtique ſubſtantiam non immediatè per quantitatem indiuiduari, ſed per aliquid à quantitate cauſatum in materia, quam ipſe Ægidius vocat ſignationem ſubſtantiæ. Sed Doctor ibidem probat neque hoc modo ſubſtantiam indiuiduari per quantitatem mediatè, id eſt per ſignationem à quantitate cauſatam in ſubſtantia, eique realiter identificatam, vt aſſerit Ægid. quem ſequitur Caiet. lib. de ente, & eſſentia cap. 2. quia ſi quantitas ipſa, quæ eſt prior naturaliter ipſo cauſato non eſt eadem ſubſtantiæ, ipſum quoque quod ſic cauſabitur a quantitate, minus erit idem ipſi ſubſtantiæ, quando enim aliqua duo recipiunt vnum tertium, quorum vnum eſt naturaliter prius altero, ſi prius non eſt idem realiter illi tertio, neque minus poſterius cauſatum ab illo priori identificabitur illi tertio; vndè à primo ad vltimum tam benè hęc ſignatio à quantitate cauſata in ſubſtantia realiter diſtinguitur à ſubſtantia, quam ipſa quantitas, quare ſi ſubſtantia ob realem diſtinctionem à quantitate, & naturalem prioritatem ad illam poteſt eſſe ſine illa, tanto magis poterit eſſe abſque eo quod derelictum eſt, vel cauſatum ab ea in ſemetipſa, & ſic omnia argumenta, quæ hactenus vſimus contra quantitatem æquè benè vrgeri poſſunt contra ſignationem à quantitate cauſatam in materia; ſed de iſta ſignatione materiæ quæſt. ſeq. ex profeſſo diſſeremus.

62 In oppoſitum tria argumenta adducit Doctor in textu pro parte oppoſita; primum eſt, quod primò, & per ſe competit alicui, cuilibet alteri competit per rationem ipſius, ſed diuidi in partes eiuſdem rationis per ſe primo conuenit quantitati ex 5. Metaph. ergo cum hæc diuiſio conueniat ſubſtantiæ, vt ſpeciei in indiuidua, conueniet ei per rationem quantitatis, & ſic quantitas erit ratio diſtinguendi plura indiuidua ſub eadem ſpecie, & conſequenter erit principium indiuiduationis eorum. Deindè hic ignis non differt ab illo igne, niſi quia

forma

Digitized by Google

forma differt à forma, nec forma differt à forma, niſi quia recipitur in alia, & alia parte materiæ, nec pars materię eſt alia ab alia parte, niſi quia eſt ſub alia, & alia parte quantitatis; ergo tota diſtinctio huius ignis ab illo à primo ad vltimum reducitur ad quantitatem, ſicuti ad primum diſtinctiuum, ergo quantitas eſt principium indiuiduationis ſubſtantiæ materialis. Denum generans generat aliud propter diuerſitatem materiæ 7. Mat. tex. 28. non eſt autem diuerſa materia generantis à materia geniti, niſi quia habet materiam ab a quantitate affectam, ergo &c.

Reſp. ad 1. ex doctrina allata ax Doctore ſupra num. 37. quod duplex eſt diuiſio, alia eſt diuiſio totius vniuerſalis in ſuas partes, quarum quælibet eſt ipſum, alia eſt totius integralis, vel quantitatiui in ſuas partes, quarum quælibet eſt hoc aliquid, non tamen eſt ipſum diuiſum; diuiſio in partes integrantes, & quantitatiuas vtique competit alicui beneficio quantitatis, & de hac diuiſione loquitur Ariſt. 3. Metaph. non tamen diuiſio in partes ſubiectiuas, ex qua tamen poſteriori diuiſione oritur multiplicatio, & diſtinctio indiuiduorum per differentia contrahentes; & ſicut hæc diuiſio conuenit generi per differentias ſpecificas, ſic conuenit ſpeciei per omninò vltimas, ac indiuiduales. Ad 2. ait ambas propoſitiones aſſumptas eſſe falſas, licèt enim alia forma ſit in alia materia, non tamen propter alietatem materiæ eſt alia forma, nam forma potius affert diſtinctionem materiæ, quam ipſa recipiat, ſed ſicut entitas formæ eſt diſtincta ab entitate materiæ, ita quoque ſua alietas, vndè formæ per aliqua ſibi intrinſeca multiplicantur priua natura, quam in alia, & alia parte materiæ recipiantur; ſimiliter alia præmiſſa, ſcilicet quod eſt alia pars materiæ propter aliam partem quantitatis falſa eſt; quia ſiue ſit diſtinctio partium materiæ in ſe præter quantitatem (vti re vera eſt quæ dicitur entitatiua) ſiue non, prior eſt diſtinctio partium materiæ, quam quantitatis, quia huius accidentis ſubiectum eſt hoc aliquid; itaque licet verum ſit in alio, & alio igne eſſe aliam, & aliam formam numero, præciſa tamen, & prima ratio diſtinctionis huius ignis ab illo deſumitur à differentia numarica huius ignis alia à differentia numarica illius. Ad vltimum materiam generantis, & geniti diſtingui per quantitatem poteſt dupliciter intelligi, vel intrinſecè, & primariò & ita falſum eſt, nam ſic diſtinguuntur proprijs hæcceitatibus, vel extrinſecè, & concomitanter, & ita verum eſt, quia ad aliam, & aliam materiam ſequitur alia, & alia quantitas, & in rebus materialibus ex diſtinctione quantitatiua ſubſtantiarum ſolamus à poſteriori deprehendere quoque entitatiuam; quo autem ſenſu dixerit Ariſtot. 7. Metaph. generans generat aliud propter diuerſitatem materiæ quæſt. ſeq. explicabitur.

63 Secundò, argunnt alij, diuidatur lignum in decem partes, conſtat quod illæ partes ſunt indiuidua eiuſdem ſpeciei, ſunt enim decem ligna, conſtat item non per aliud abinuicem diſtingui, & diuidi, quam per proprias quantitatas; ergo re vera quantitas eſt principium indiuiduationis, & diſtinctionis in ſubſtantijs materialibus. Conf. quia diſtinctio numeralis, & indiuidualis coincidunt, ſed principium numeri, ſeu multitudinis numeralis eſt multiplicatio quantitaria, vndè 6. Phyſ. dicitur numerus reſultare ex diuiſione quantitatis continuæ, ergo &c. Tandem Ariſt. pluribus in locis ſignificat indiuiduum eſſe vnum per quantitatem, nam 3. Mat. 11. ait, *vnum eſt, quod indiuiſibile eſt, omne verò indiuiſibile aut ſecundum quantum, aut ſecundum ſpeciem*, indiuiſibile ſecundum ſpeciem intelligit ipſam ſpeciem, indiuiſibile ſecundum quantum intelligit indiuiduum, quod non eſt in ſua quantitate diuiſum; & 5. Met. cap. 6. vnitatem indiuidualem conſtituere videtur in vnitate continuatiua per quantitatem, & diſtinctionem in diſtinctione quantitatis.

Reſp. ad 1. ex doctrina allata num. 57. quod cum lignum diuiditur in decem partes ibi concurrit duplex diuiſio nempe diuiſio ligni, vt totius integralis in ſuas partes integrantes, & quantitatiuas, & vt totius vniuerſalis in ſuas partes ſubiectiuas, quarum vnaquæque recipit prædicationem ligni in communi, prima diuiſio fit per quantitatem, non tamen ſecunda, ſed hæc fit per proprias hæcceitates cuiuſcunque fruſti ligni diuiſi; & quamuis vnum ligni fruſtum diſtinguatur ab alio per quantitatem, non tamen præcisè diſtinguitur per illam, ſed per propriam entitatem, quia etiam quantitate ſublata non ob id illa duo ligna fierent vnum entitatiuè lignum, ſed adhuc vna ſubſtantia eſſet diuerſa ab alia per propriam hæcceitatem, vndè non eſt confundenda diuiſio quantitatiua, & entitatiua ſubſtantialis materialium, quia licèt iſtæ diuiſiones in huiuſmodi ſubſtantijs ſint conneæ, attamen vna non eſt alia, & vna eſt ſubſtantiarum, & alia merè accidentalis; imò interdum poſſunt illæ diſtinctiones non eſſe conneæ, & vna ſeparari ab alia, nam ſi aqua in decem partes diuidatur, vna aqua eſt ab alia diſtincta tam entitatiuè, quam quantitatiuè, ſi rurſus reuniantur tunc deſtruitur diſtinctio quantitatiua, quæ ſit per diſcontinuationem vnius partis ab alia, nam ſingulæ aquæ fiunt vna aqua quantitatiuè, quia integrant vnum quantum vnitate continuitatis, non tamen fiunt vna aqua entitatiuè, nam adhuc ſub continuitate retinent ſuas hæcceitates, & verè ſunt plures partes, & portiones aquæ entitatiuè, & rurſus diuiſibiles, ac ſeparabiles abinuicem. Ad confirm. ait Baſſol. cit. quod in rebus materialibus, & quantis quantitas in ſubſtantia non pertinet ad genus quantitatis, ſed ad genus ſubſtantiæ, vndè & in ſeparatis à quanto continuo inuenitur etiam multitudo numeralis, vel indiuidualis, quæ ſicut non pertinet ad genus quantitatis diſcretæ, ita neque ad genus quantitatis ſimplicitèr; vndè concludit, quod nec vnitas, nec multitudo indiuidualis aliorum generum à quantitate pertinent ad quantitatem pluſquam pertineat quantitas ad illa genera, vel prædicamenta.

64 Hæc tamen ſolutio non placet, quamuis enim verum ſit multitudinem v. gr. plurium angelorum non ſpectare ad prædicamentum quantitatis, tamen multitudo quæ conſurgit ex rebus quantitatis, etiamſi iſtæ ſint ſubſtantiæ, ad prædicamentum quantitatis pertinere dicitur ſecundum communem, vt dictum eſt diſp. 7. Log. q. 2. art. 1. Quare ſicut in ſolutione præcedentis argumenti diximus non debere confundi diſtinctionem entitatiuam cum quantitatiua in rebus materialibus, ita tunc dico confundendam non eſſe vnitatem entitatiuam cum quantitatiua; vnitas entitatiua, & ſubſtantialis conſiſtit in indiuiſione alicuius in plura ſeipſa, & diſtinctione ſuæ entitatis ab omnia aliare; vnitas verò quantitatiua conſiſtit in indiuiſione rei quantæ in plures partes, ſeu in continuatione omnium partium adinuicem, ſicut oppoſita multitudo in earum diuiſione, & diſcontinuatione, de qua vnitate locutus eſt Ariſ. 5. Met. tex. 8. & 11. itaque numerus prædicamentalis, qui reſultat ex diuiſione continui, conſtat ex pluribus vnitatibus numeralibus quantitatiuis, & numerus tranſcendens ex pluribus entitatiuis, & concedi poteſt ſingulare ſubſtantiæ in vnitate quantitiua indiuiduari per quantitatem, quia quantitates ſunt, quæ conſtituunt vnitates, ex quibus conſurgit numerus prædicamentalis, ſed in ſua vnitate entitatiua minimè per quantitatem indiuiduatur, quia hæc eſt vnitas ſubſtantialis, & intrinſeca, quæ ſolùm habetur ab alio intrinſeco, à propria nimirum hæcceitate, igitur ad argumentum dicitur multiplicationem, vel diuiſionem quantitatis in rebus materialibus cauſare numerum prædicamentalem, & diſtinctionem numericam quantitatiuam, quæ eſt extrinſeca ſubſtantiæ, non tamen intrinſecam, ac entitatiuam. Ad loca Ariſt. ex eadem doctrina reſpondere poteſt, ipſum declaraſſe interdum vnitatem, & diſtinctionem entitatiuam rerum materialium per vnitatem & diſtinctionem quantitatiuam, vt potè quæ nobis eſt notior, & magis familiaris, vndè quando partes aquæ ſunt abinuicem diuiſæ, ac diſcontinuatæ optimè deprehendimus ex diſtinctione earum quantitatiua diſtinctionem quoque entitatiuam, & ſubſtantialem, quam non ita benè deprehendimus, cum ſunt coniunctæ, & continuatæ; non ob id tamen intendit Ariſt. in eiſdem rebus materialibus negare vnitatem, & diſtinctionem entitatiuam vltrà quantitatiuam, nec dicit diſtinctionem numeralem inter ſubſtantias materiales præcisè haberi per diſtinctionem quantitatis.

QVÆSTIO VI.

An materia nudè ſumpta, vel ſaltem quantitate ſignata ſit principium indiuiduationis.

65 QVæſtio, vt conſtat ex titulo, ſolùm habet locum in ſubſtantijs materialibus, & corporeis, in quibus quantitas reperitur. Quidam antiquiores Thomiſtæ dixerunt materiam nudè inſpectam citrà quamcunque quantitatis ſigillationem eſſe principium indiuiduationis ſubſtantiarum materialium, & hunc dicendi modum Flandria 7. Met. qu. 22. art. 1. etiam tribuit Alberto, & quidem Scotus ipſe 2. d. 3. q. 5. hāc refert, vt Thomiſtarum ſententiam, nullam memorando quantitatis ſigillationem, & non immeritò, quia D. Th. p. 1. q. 3. art. 2. ad 3. & q. 50. art. 4. in corpore, dici abſolutè materiam eſſe principium indiuiduationis non exprimendo, an ſit materia ſignata, vel non ſignata. Verum quia difficillimum eſt id tueri de materia per ſe, & abſolutè ſumpta, ideò communiter dicunt non quidem materiam nudè ſumptam eſſe principium indiuiduationis, ſed materiam ſignatam, ſeu quantitate ſigillatam; ſed quid dicat hæc ſignatio, & ſigillatio quantitatis in materia, & quomodo explicari debeat magna inter Thomiſtas diſtinctio, & diſcrepantia. Quidam volunt eſſe materiam quantitate formali affectam, & ex his duobus principium indiuiduationis conſtitui ſubſtantiarum materialium, itaut materia det incommunicabilitatem, & quantitas diſtinctionem ita Capreol. 2. d. 3. quæſt. 1. art. 1. Ferrar. contra Gentes lib. 1. c. 21. Soncin. 7. Metaph. quæſt. 34. Nazar. 1. p. quæſt. 3. ar. 2. & in hoc eodem ſenſu eam recepiſſe videntur Mercenatius diſp. de hac re cap. 11. vt conſtat ex exemplis ab ipſo adductis, & Bonamicus lib. 6. de motu cap. 18. Alij verò per materiam ſignatam volunt intelligi materiam includentem quantitatem, ſed ſolam materiam capacem huius, & non alterius quantitatis, quia, vt inquiunt, eſtò ipſa ad omnem quantitatem ſit indifferens, prævijs tamen diſpoſitionibus ab agente ita appropriatur huic quantitati, quod non alterius ſit proximè capax, vndè putandum eſt, quod in primò inſtanti generationis compoſiti, quod eſt primum eſſe illius, materia ita eſt capax quantitatis illius, quod nullo modo alterius, nam omnium natura conſtantium determinata eſt ratio magnitudinis, & augmenti, vt dicitur 2. de Anima, materia igitur vt capax huius, & non alterius quantitatis materia ſignata dicitur, & eſt principium indiuiduationis, ita Caiet. lib. de Ente, & eſſentia cap. 2. quæſt. 5. Thomiſticam materiam ſignatam explicat, & ait hanc capacitatem, & ſignationem non addere aliquid reale ſuprà materiam in recto, quod ab ipſa ſit realiter diſtinctum, ſed ordinem duntaxat, & reſpectum ad talem, vel talem quantitatem, qui ordo, & reſpectus eſt quid reale vtique ſed ratione ſolùm à materia diſtinctum, & hunc dicendi modum amplexi ſunt Iauel 5.

Mat.

Digitized by Google

Met.q.15. Bannes 1.p. qu.3. art. 2. Zumel ibid. & alij quamplures ex Thomiſtis.

66 Alius dicendi modus traditur ab eodem Caiet.1.p.qu.29. art.1. vbi notat materiam dupliciter comparari poſſe ad quantitatem, vel vt cauſam materialem, & receptiuam illius, vel vt principium, & radicem eius quaſi ipſam, quantitatem virtute continentem; primo modo ait non poſſe eſſe principium indiuiduationis, quia potentia illa materiæ ad quantitatem non eſt genere ſubſtantiæ, ſed de genere quantitatis, quia actus; & potentia ſunt in eodem genere 12.Met.26. & ideò nequit eſſe principium indiuiduationis rei ſubſtantialis; ſed eſt principium indiuiduationis ſecundo modo, vt eſt radix; & principium quantitatis, quia diſtinctio numeralis, qua vnum indiuiduum ſubſtantiale diſtinguitur ab alio non eſt diſtinctio quantitatiua, ſed fundamentum quantitatiuæ diſtinctionis, vnde etiam principium diſtinctionis, & indiuiduationis debet eſſe fundamentum, & radix quantitatis; atque ita Caiet. in ſumma reſpuit ſuam explicationem materiæ ſignatæ, quam dederat lib.de Ente, & eſſentia, & hunc ſecundum dicendi modum Caiet. magis approbat Ripa de Ente, & eſſentia cap. 2.q.4.art.5.& paſſim alij Thomiſtæ Recentiores, vt Gonzales 1.p.q. 11.diſp. 23.Salmaticenſes tract. de principio indiuiduationis diſp. 1. dub.3.Blaſius Concep.diſp.3.q.4. imò Bannes quamuis in Summ. loc. cit.primam prætulerit Caiet. explicationem, tamen lib.1.de Gen. & Cor.q.20.art. 8. præfert hanc ſecundam, vt valdè ſubtilem, ac de mente D.Thomæ, quia per eam aperte, & clarè intelligitur, quomodò prædicamentum ſubſtantiæ in ſua ratione non includat aliquod accidens, in quo tota huius quæſtionis difficultas conſiſtit. Io. da S. Th.quæſt.9.de Gen.& Cor. art. 4. dicit materiam ſignatam eſſe materiam, vt dicit ordinem non actualem, ſed aptitudinalem ad quantitatem, vt diuidentem, & ſeparantem, & adeò ambiguè loquitur, vt diſcerni non poſſit quem dicendi modum Caietani vel amplectatur, num primum, an potius ſecundum. Et quamuis Suarez diſp.5.Met.ſect. 3. num.18.& alij dicant hunc ſecundum modum explicandi Caiet. coincidere cum primo, quia materia non eſt fundamentum, & radix quantitatis, & eam veluti in virtute continens, niſi quatenus eſt in potentia paſſiua ad quantitatem. Thomiſtæ tamen ex Dominicana familia contendunt eſſe omninò diuerſum, quia iuxta hunc ſecundum dicendi modum materia eſt quantitatis principium, ſicut eſt eſſentia paſſionum, & forma aliorum accidentium, & non ſolùm eſt ſubiectum quantitatem recipiens, ſed etiam radix ratione cuius quantitas conuenit, & debetur rebus materialibus, ità explicat Bannes lib.1. de Gen. q.20 cit.ar.8.diſcrimen inter duos dicendi modos traditos à Caiet. pro explicatione materiæ ſignatæ.

67 Alij tandem per materiam ſignatam intelligunt materiam determinatam, & appropriatam, quaſi ſigillatam ad hanc formam ſubſtantialem, quia, vt inquiunt, eſtò in inſtanti generationis diſpoſitiones omnes præciſæ deſinant, & euaneſcant ad corruptione compoſiti præcedentis, in earum tamen virtute manet materia per ſeipſam determinata ad hanc formam, quam recipit immediatè in eodem inſtanti, ita nonnulli Recentiores in 1. part.D. Thomæ q.3.art.2. quorum etiam aliqui ad explicandam magis hanc materiæ ſigillationem dicunt, vt refert Suarez diſp.5.Met.ſect.3. num.22. addi materiæ in illo inſtanti quendam modum realem, & ex natura rei diſtinctum à materia præuium ad introductionem formæ ſubſtantialis cum ſua quantitate, & alijs diſpoſitionibus, & per hunc modum ſigillari materiam, & nonnulli vocant modum illum ſubſtantialem, alij accidentalem. Hi ſunt varij modi dicendi, quibus Thomiſtæ explicare conantur hanc eorum implicatiſſimam ſententiam de materia ſignata, ex qua varietate, & obſcuritate in ea explicanda ſatis aperte deducitur, vt aduertit Rada, parum veritatis continere, veritas namque de ſe rutilans, nequaquam fineret ad eis aſpectum ingenia tot eruditiſſimorum virorum cæcutire. Et quidem conſideratione dignum eſt, quod Caietanus vir doctiſſimus, & ſolertiſſimus in excogitandis probabilioribus modis ad tuenda D. Thomæ placita, tamen in hac materia nedum Aduerſarijs, ſed nec etiam ſibi ſatisfacere potuit, reprobans in ſumma modum explicandi materiam ſignatam, quem dederat in lib.de ente, & eſſentia.

ARTICVLVS I.

Materia nudè ſumpta non eſt principium indiuiduationis.

68 CONcluſio eſt Scoti 2. d. 3. qu. 5. quam etiam tenent omnes Thomiſtæ, qui eam ponunt principium indiuiduationis tantummodo, vt ſignatam, non verò nudè ſumptam, vndè eam tradit in terminis Bannes 1.de gen.quæſt.20.art.4. probat Doctor primò expreſſis Ariſt. auctoritatibus, nam 7.Metaph.35.& 39.& 12.Metaph. 27.docet materiam non eſſe de ſe primo indiuiduam, ſed ipſam diſtingui in vniuerſalem, & particularem, ſicut in vniuerſum forma, & compoſitum, ſic enim loquitur 7.Metaph. 36. in calce, Palam autem quod anima quædam ſubſtantia eſt, corpus verò materia, homo verò, aut animal, quod eſt ex vtriſque vt vniuerſale, ſed Socrates, aut Coriſcus, vt ſingulariter; ergo materia in ſe eſt quædam natura communis contrahibilis ad hanc, & illam ſingularem materiam per differentias indiuiduales, & ideò eſſe non poteſt principium indiuiduationis, cum hoc per ſe primò incommunicabile eſſe debeat, vt indiuiduum conſtituat in eſſe incommunicabili. Quod ſi dicatur ea hoc tantum ſequi, quod materia in vniuerſali non ſit principium indiuiduationis, quod non obſtat quin materia particularis ſit tale principium, & quod Thomiſtæ non dicunt materiam quomodocunq; ſumptam indiuiduare compoſitum, ſed prout eſt hæc, & vna numero. Hæc ſolutio friuola eſt, quia cum Thomiſtæ dicant materiam indiuiduare, & dare eſſe incommunicabile, vt eſt primum irreceptibile, quod non conuenit formæ, cum materia in ſua eſſentia talem irreceptibilitatem includat, oportet quod ſecundum ipſos indiuiduet ratione ſuæ eſſentiæ. Tum quia neque etiam hæc irreceptibilitas ſaluat, quod materia eſſe poſſit radix prima indiuiduationis, quia in communi ſumpta includit iſtam irreceptibilitatem, & ſimul communicabilitatem, quia vt ſic ſumpta eſt pluribus communis; ergo ſicut forma ſecundum ipſos nequit eſſe indiuiduationis principium, quia de ſe pluribus eſt communicabilis, eadem ratione neque poterit eſſe materia, eſtò ſit primum irreceptibile. Tum quia ſi materia, vt eſt hæc numero, eſt principium indiuiduationis, quia ſic eſt incommunicabilis, eadem ratione & forma, vt hæc numero, poterit eſſe principium indiuiduationis, quod ipſi negant & meritò. Tum tandem, quia ſi datur materia in communi, vt ipſi concedunt conuicti præallegatis auctoritatibus; ergo materiæ in communi debet aliquod principium indiuiduationis aſſignari, quo ſingularizetur, ſed illud principium non poteſt eſſe materia, vt patet, ergo materia non eſt principium indiuiduationis, ſed potius illud per quod ipſa materia in communi ſumpta indiuiduatur.

69 Secundò probat Tromb.5.Met.qu.5.art.2.auctoritate famoſiſſimæ Vniuerſitatis Pariſienſis, quæ duobus articulis hanc opinionem damnauit; primus eſt, ſi quis dixerit Deum non poſſe multiplicare formas ſine materia error, alter eſt, qui dixerit formam non recipere diuiſionem ſine materia, error. Nec ſuffragatur Thomiſtis dicere, quod illi articuli ſint Pariſijs damnati, non vbique. Nam replicat Tromb. quod ſententia damnata alicubi per Vniuerſitatem famoſam, vbique eſt damnata, aut ſuſpecta de hæreſi, non ſolum auctoritate Diæceſani Epiſcopi, ſed etiam Domini Papæ, vt patet Extra Orbis Vniuerſitates primum ſemper locum obtinuit, & obtinet Vniuerſitas Pariſienſis, vt potè in qua floruerunt ſemper litteratorum Proceres, & tot Scholarum Fundatores.

Tertiò probatur ratione, materia eſt pars quidditatis compoſiti non ſolùm ſecundum Scotum 3.diſt.22.quæſt.vn.ſed etiam ſecundum D. Thomam pluribus in locis, ſed quod eſt de quidditate, & eſſentia naturæ ſpecificæ non poteſt eſſe principium indiuiduationis, quia hoc eſt extrà eſſentiam naturæ, vt patet ex dictis, ergo materia nequit eſſe principium indiuiduationis. Reſpondent quidam apud Tromb. loc. citat. quod materia ſecundum ſuum eſſe poteſt comparari vel ad formam, à qua habet eſſe, vel ad ipſum generans, a quo producitur forma dans eſſe materiæ, & ſecundum hoc materia habet duos gradus in eſſe, qui licèt ſint vnum, & idem in re, diſtinguuntur tamen ratione, & ita eſſe materiæ poteſt conſiderari ſecundum gradum, qui eſt à forma, vel ſecundum gradum, qui eſt à generante; ſecundum gradum qui eſt à forma eſſe materiæ eſt communicabile, ſecundum gradum qui eſt à generante eius eſſe eſt incommunicabile; ſecundum priorem gradum conſtituit ſpeciem, & ſecundum alium gradum conſtituit indiuiduum. Hanc ſolutionem fusè refellit Tromb. cit. ſed quia non eſt modò multum a Thomiſtis vſitata, circa eius impugnationem non immoror, ſolùm aduerto, quod in ea videtur vnum valdè falſum aſſumi, quod nempe ſuum eſſe intrinſecum, & eſſentiale, ſecundum quod ſimul cum forma compoſitum conſtituit, recipiat à generante ſaltim ſecundum aliquem gradum, quod eſt ab omni Philoſophia alienum, quæ docet materiam ſecundum ſuum eſſe intrinſecum, & eſſentiale eſſe ingenerabilem, & incorruptibilem.

70 Quartò probatur vlterius quod ex ſe eſt diſtinctum, & confuſum nequit eſſe principium indiuiduationis quæ diſtinguit vnum indiuiduum ab alio; materia eſt huiuſmodi, cum in fundamento naturæ, qualis eſt materia, nihil ſit diſtinctum ex 5. Metaph. tex. 17. ergo &c. Reſpondent Thomiſtæ duo eſſe in indiuiduo, primum eſt, quod ſit indiuiſum in ſe vltima diuiſione, ſeu quod ſit incommunicabile eo communicationis modo, quo ſuperius communicatur inferiori; alterum eſt, quod ſit diuiſum à quolibet alio, quod non eſt ipſum, primum dicitur à materia prouenire ratione ſuæ irreceptibilitatis, nam ratione materiæ indiuiduum non poteſt in alio recipi, & illi communicari, ſecundum verò habet à quantitate; & Ferrarienſis addit in primo duntaxat conſiſtere rationem eſſentialem indiuidui, & ſecundum eſſe ſolum eius proprietatem, quare concludunt materiam nudè ſumptam non eſſe principium indiuiduationis quoad ad omnem rationem indiuiduationis, ſed tantùm quoad incommunicabilitatem, quæ eſt prima, & præcipua ratio.

Sed hæc ſolutio reijcitur ex hactenus dictis, quibus probatum eſt materiam eſſe de ſe communicabilem, quia eſt pars quidditatis ſpecificæ, & nedum datur hæc materia, ſed etiam materia in communi correſpondens formæ, & compoſito in communi; tum quia materiæ ſecundum ſuam eſſentiam non repugnat diuidi in plura numero diſtincta, non enim eſt omnium vna numero materia, ſed vna ſpecie ex dictis in Phyſica; ergo nequit eſſe principium indiuiduationis quoad incommunicabilitatem, & indiuiſionem in ſe, quaſi id habeat indiuiduum

præ-

Digitized by Google

præciſè ratione materiæ. Confirm. quia indiuiduatio ſtat cum receptibilitate in ſubiecto, & communicabilitas indiuiduationi oppoſita ſtat cũ irreceptibilitate; ergo falſum eſt materiã ratione irreceptibilitatis, quæ ei primò, & eſſentialiter conuenit, eſſe radicem incommunicabilitatis formæ, & compoſiti, conſequentia patet, aſſumptum quoad primam partem liquet in accidentibus Euchariſticis, quæ ſunt extrà ſubiectum, & illi communicari poſſunt, ac in eo recipi, & adhuc ſunt indiuidua; quoad ſecundam probatur, quia materia prima ſecundum ſuam eſſentiam preciſè conſiderata eſt primò, & eſſentialiter irreceptibilis, cum ſic importet rationem primi ſubiecti, & tamen adhuc eſt communicabilis pluribus inferioribus etiam ſecundum ipſam rationem irreceptibilitatis, nempe huic, & illi materiæ numero differentibus. Confirm. amplius adducendo rationem à priori, incommunicabilitas, qua aliquid non poteſt alteri communicari, tanquam ſubiecto, aut per vnionem aliquo alio modo ſecundum eſſe entitatiuum, non eſt incommunicabilitas propria indiuidui, quæ ipſum conſtituit in tali eſſe, ſed ſolùm illa, qua nequit alteri communicari, tanquam ſuperius inferiori, & ideò indiuiduum dicitur incommunicabile, non vt quo, ſic enim eſt communicabile, ſed vt quod, & per hoc diſtinguitur à ſuppoſito, quod eſt vtroque modo incommunicabile; cum igitur irreceptibilitas non faciat irreceptibile, vt ſic, incommunicabile, vt quod, ſeu vt ſuperius inferiori, ſed tantum vt quo, & vt forma ſubiecto, etiamſi materia ſit cauſa irreceptibilitatis, non hinc ſequitur eſſe radicem incommunicabilitatis, quæ eſt propria indiuidui, conſequentia patet, probatur aſſumptum, quia incommunicabilitas indiuidualis eſt illa, quæ directè opponitur incommunicabilitati vniuerſalis, & naturæ communis, at communicabilitas, naturæ communis reſpicit plura, vt inferiora, non vt ſubiecta, & ipſis communicatur per identificationem realem, & eſſentialem, non autem per aliquam aliam vnionem magis extrinſecam, ergo incommunicabilitas indiuidualis eſt illa præciſè, qua indiuiduum redditur incommunicabile pluribus, vt ſuperius ſuis inferioribus quorum quodlibet ſit ipſum.

71 Reſpondent quidam Thomiſtæ incommunicabilitatem ſingularis nedum eſſe per modum ſuperioris inferioribus ſuis, ſed etiam per modum formæ reſpectu ſubiecti, & hoc ea ratione, quam nos nunc innuimus, quia eius incommunicabilitas debet adæquatè opponi communicabilitati vniuerſalis, vniuerſale autem nedum eſt communicabile per modum ſuperioris ſuis inferioribus, ſed etiam per modum actus ſuo ſubiecto, vnde dicuntur ſecundæ ſubſtantiæ, & eſſe in ſubiecto, & dici de ſubiecto. Sed hæc reſponſio ex proximè dictis falſitatis conuincitur, quia indiuidua accidentium, vt hæc albedo, hic ſapor ſunt verè, & propriè indiuidua, & tamen ſunt alteri communicabilia, vt ſubiecto, ſimiliter humanitas à Verbo aſſumpta ſingularis erat, & tamen communicata fuit diuino ſuppoſito; ergo incommunicabilitas indiuidui ſolam excludit communicabilitatem per modum ſuperioris ſuis inferioribus, quæ ſola, & præciſè conſtituit vniuerſale; neque verum eſt vniuerſale, & præſertim ſecundas ſubſtantias eſſe in alio, velut in ſubiecto, & oppoſitum habetur in prædicamentis c. 2. &c. ſubſtantia, vbi habetur ſecundam ſubſtantiam dici quidem de ſubiecto ſcilicet de inferiori, nequaquam tamen eſſe in ſubiecto, quia licet humanitas ſit in Petro, & Paulo, nequaquam tamen vt forma in ſubiecto per inhæſionem, ſed tanquam natura in ſuis inferioribus per identitatem realem, & eſſentialem, qua de cauſa poteſt de illis quidditatiuè prædicari; & quamuis vniuerſalia accidentium dicantur etiam eſſe in ſubiecto, vt color, & ſapor, id tamen eis non conuenit, qua ratione vniuerſalia ſunt, ſed quia talia vniuerſalia nempe accidentalia; quod ſi tandem inueniatur vniuerſalia eſſe in ſuis inferioribus, vt ſubiecto, id eſt intelligendum de ſubiecto prædicationis, non inhæſionis, vel receptionis.

72 Quintò, ad concedendum magis hoc fundamentum Thomiſtarum, quod materia nudè ſumpta de indiuiduo incommunicabilitatem, licet non diſtinctionem eius ab alio, probo quod ſi dat primum, debeat quoque dare ſecundum, & cum hoc non præſtet ex eorum confeſſione, neque præſtabit primum, quod eſt noſtrum intentum probatur autem ſic, id quod facit, vt vnum indiuiduum cum alio non communicet, diuidit, & diſtinguit hoc ab illo ſecundum illud eſſe, in quo non communicant; ſed quod tribuit incommunicabilitatem indiuiduo, eo ipſo facit vt cum alio non communicet in eſſe indiuiduali, ergo diſtinguit indiuidualiter illud à quocunque alio, & quod tribuit incommunicabilitatem, tribuit etiam indiuidualem diſtinctionem; ſi ergo materia tribuit incommunicabilitatem nudè ſumpta, & citrà ſignationem quantitatis, diſtinctionem quoque indiuidualem præſtare debebit Conf. quia eadem ſunt principia rei conſtitutiua, & diſtinctiua, & eo modo, quo conſtituunt ſic etiam diſtinguunt, & in eodem gradu; ſi ergo per materiam nudè ſumptam indiuiduum conſtituatur intrinſecè in eſſe incommunicabili, pariter per eam indiuidualiter a quocunq; alio diſtinctum erit, nec opus erit hanc diſtinctionem à quantitate expectare. Conf. adhuc, quia ſi materia conſtituit indiuiduum in eſſe incommunicabili, ergo etiam in vnitate numerali, quia nihil poteſt conſtituere aliquod in aliquo eſſe niſi conſtituat illud in aliqua vnitate conſequente illud eſſe, & illi proportionata, cum vnitas ſit paſſio adæquata entis ſed per vnitatem vnumquodque eſt indiſtinctum à ſe, & diſtinctum à quolibet alio, ergo indiuiduum per vnitatem, quam habet à materia, diſtingueretur a quolibet alio, cum ergo nolint Thomiſtæ materiam nudè ſumptam eſſe principium indiuiduationis quoad diſtinctionem, nam hanc dicunt prouenire à quantitate, vel quantitaria ſignatione conſequenter nec ponere debent eſſe principium eius quoad incommunicabilitatem, & debent aut vtrumq; affirmare, vel melius vtrumque negare; videatur Tromb. loc. cit. vbi latè hoc medium proſequitur contra Thomiſtas.

Poſtremò arguit Doctor cit. in fine quæſtionis, principium indiuiduationis debet eſſe maximè proprium rei ſingulari, & indiuiduæ, ita quod nec ſimul, nec ſucceſſiuè ſit multis indiuiduis commune, ſed materia non eſt huiuſmodi, quia vna, & eadem numero manens eſt communis ſucceſſiuè multis indiuiduis nimirum genito, & corrupto, ergo ipſa non eſt indiuiduationis principium. Reſpondent per hoc tantum probari, quod materia nudè ſumpta non ſit principium indiuiduationis, quia ſic poteſt eſſe communis pluribus, tamen vt intelligitur ſignata, id eſt ita capax huius quantitatis, quod non alterius, eſt ita propria vni indiuiduo, quod nequit eſſe communis pluribus nec ſimul, nec ſucceſſiuè. Hæc reſponſio concedit quantum in præſenti contendimus, neque enim in hoc articulo aliud probare intendimus, quam materiam nudè ſumptam principium indiuiduationis eſſe non poſſe, mox articulo ſequenti probaturi neque poni poſſe, vt ſignatam; Imò Doctor loc. cit. directè hanc ſolutionem impugnat, hunc modum, ſupponatur ex aqua generari ignem, & deindè ex igne rurſus aquam generari, in tali caſu licèt in aqua corrupta, & igne genito ſit materia cum eadem quantitate, vel ſignatione, tamen videtur eſſe in prima aqua corrupta, & alia deinceps ex igne generata, & non ſolum eadem quantitas interminata, ſed etiam terminata, quia poteſt habere eundem terminum à forma, ergo eadem materia cum eadem ſignatione poteſt eſſe in genito, & corrupto, & ideò neque cum ſignatione poteſt eſſe indiuiduationis principium; ſed de hoc art. ſeq.

Obiectiones Solutæ.

73 IN oppoſitum. Primò vrgent Thomiſtæ pro ſua Materia ſignata plures Ariſt. auctoritates innuentes eſſe principium indiuiduationis; ſed quia auctoritates illæ abſolutè de materia loquuntur, potius fauere videntur ponentibus materiam principium indiuiduationis abſolutè inſpectam quam ſignatã, atque ideo in hoc articulo ſunt ſoluendæ; Prima habetur 5. met. 12. vbi ait Ariſt. ea eſſe vnum numero, quorum materia eſt vna; Secunda 1. Cœli 92. Cœlum vt ſic ait eſſe formam, hoc vero Cœlum inquit eſſe formam in materia, & deinceps 93. & 94. negat eſſe plures mundos, quia nequeunt multiplicari per materiam, cum tota ſit in hoc mundo. Tertia 12. met. tex. 49. docet quæcunque ſub eadem ſpecie plura numero ſunt, ea neceſſario materiam includere, vnde deducit plures numero primos motores reperiri non poſſe, quoniam primus motor materia caret. Quarta 7. Met. 28. habet quod generans generat aliud propter materiam, Callias, inquit, & Sortes ſunt diuerſa propter materiam. Quinta in eodem lib. tex. 35. cum docuiſſet vniuerſalem hominem ex forma, communique materia conſtare, poſtea ſubdit, ſingulare autem ex vltima materia iam Socrates eſt. Sexta 7. Met. 41. & lib. 8. tex 8. ait in rebus materialibus quidditatem eſſe idem cum re, cuius eſt quidditas id eſt cum ſingulari, in rebus autem materialibus eſſe diſtinctam, quod dicere videtur propter ſingularitatem, quæ ſumitur à materia. Quas auctoritates non retuli per ordinem librorum Ariſt. ſed eo ferè ordine, quo eas adducit, & ſoluit Doct. 2. d. 3. q. 6. §. *ad quæſtionem quintam*, vt ſimul ponantur, quæ eandem ſortiunt explicationem.

Reſp. his auctoritatibus non benè fundari Thomiſtarum ſententiã, tum quia Doctor his opponit alias auctoritates ex 7. & 12. Met. ab initio articuli relatas, quibus palam conuincitur non eſſe Ariſt. mentem, quod materia phyſica ſit principium indiuiduationis; tum quia dum ſæpè Philoſophus rerum vnitatem ex vnitate materiæ auſpicatur certum eſt non ſemper loqui de materia partis, ſeu materia phyſica, vt conſtat ex 5. Met. tex. 10. vbi ait quod homo, equus, & canis ſunt vnum, ſicut illa ſunt vnum, quorum materia eſt vna & capit materiam pro genere; tum quia ſecundum veriora Philoſophi, & Commentatoris principia Cælum eſt corpus ſimplex materia forma carens, vt Doct. oſtendit 2. d. 14. q. 1. & ideo dum per Cœlum intelligit formam, & per hoc Cœlum materiam 2. Cœli 92. ſtante illa ſententia loqui non poteſt de materia phyſica, ſed in alia acceptione, tum quia ſi loqueretur de materia partis, & phyſica, non minus nos læderet, quam Thomiſtas admittentes in Cœlo compoſitionem materiæ, & formæ, quia inquit, Cœlum, vt ſic, & ſimpliciter ſumptum, dicere formam ſolam, cum tamen in communi ſumptum ſecundum eorum opinionem materiam quoque in communi includere deberet; tum quia vltima auctoritas, quæ in concretis cum materia videtur materiam excludere a quidditate, & eſſentia compoſiti, non minus contra nos militat, quam contra Thomiſtas, qui nobiſcum ſentiunt, quod materia ſit pars quidditatis compoſiti materialis; ad concilianda ergo hæc Ariſt. loca, itaut non ſibi inuicem contradicant, nec veritati tenebras offendant, varias excogitarunt Expoſitores acceptiones materiæ, & formæ ab Ariſt. vſitatas.

74 Itaque Doctor ad hæc loca Ariſt. inter ſe cõponenda inquit loc. cit.

Digitized by Google

cit. & quol.2. art.2. lit.M. propè finem, Ariſt. in diuerſis locis diuerſimodè materiam accipere, materiam enim quandoq; vocat principium receptiuum faciens compoſitionem cum actu, ſiue cum forma, quo modo dicit materiam, & formam eſſe duo principia 1. Phyſ. & multis alijs locis; alio modo forma dicitur quidditas ſecundum ipſum multis locis; & per oppoſitum materia dicitur quicquid habet rationem contrahentis, vel determinantis ipſam quidditatem, & hoc modo differentia indiuidualis quæcunque ſit, ipſa dicitur materia reſpectu quidditatis ſpecificè, dicitur ergo materia quandoque illud, quod recipit formam informantem, quandoque illud quod contrahit, vel determinat quidditatem indifferentem; ita Doctor loc.cit. quol.2. & quia ipſemet 2.d.3. qu.2. & diſt.22. q. vn. formam præcisè pro quidditate ſumptam vocat formam totius, vt eam diſcerneret à forma in altera acceptione nimirum pro forma partis, hinc Scotiſtæ differentiam indiuidualem, quæ dicitur materia oppoſita formæ totius, conſueuere appellare materiam totius, vt eam diſcernerent à materia partis, quæ correſpondet formæ partis. Et hanc duplicem materiæ, & formæ acceptionem alij ferè omnes poſt Scotum approbarunt, vt eſt videre apud Raguſ. diſp.24. cit. cap. 25. & Paſqualig. diſp.27. ſec.3. vbi ad explicanda varia Ariſt. loca iam citata notat nomine formæ interdum Ariſtot. intelligere quidditatem rei in communi præcisè ſumptam, & conſideratam, quo ſenſu ait accipere formam 7.Met.tex.28. & clarius tex.35. vbi partes definitionis appellat partes formæ, & tamen conſtat materiam quoque eſſe partem definitionis, & eſſentiæ, & ideò per formam ibi nequit intelligere formam partis, ſed formam totius ſumptam pro quidditate, vt etiam Doctor explicat 3.d.22.q.vn. nomine autem materiæ intelligit entitatem rei, in qua inuoluitur quidditas, dicitur autem quidditas forma, tum quia importat eſſe formale rei, tum etiam quia reſpectu illius entitatis, in qua inuoluitur, ſe habet veluti forma, nam illi tribuit eſſe formale, & conſtituit in tali, vel tali eſſe; entitas autem dicitur materia, tum quia veluti ſubijcitur eſſe formali, quod in ipſa imbibitur, tum etiam quia importat eſſe materiale rei; hanc quoque duplicem acceptionem materiæ, & formæ apud Ariſt. tradiderunt Io. Baccon. 3. diſtinct. 12, Franciſcus Piccol. lib. 3. de materia cap. 18. & Zabarella lib. de natura cœleſti cap. 8. vbi etiam eam applicat prȩallegatæ auctoritati ex 1. de Cœlo tex. 92. dum Ariſt. Cœlum abſolutè ſumptum vocat formam, & hoc Cœlum materiam, nam Cœlum abſolutè ſumptum ſignificat ipſam Cœli quidditatem veluti in abſtracto, quando autem dicimus hoc Cœlum, dicimus rem ſenſibilem, ac demonſtratam, proindè quidditatem in materia, ideſt in habente quidditatem. Hæc, inquam, eſt illa duplex materiæ, & formæ acceptio à Scoto animaduerſa in Ariſt. nec aliud eſt diſcrimen, niſi in explicatione materiæ, prout reſpondet formæ acceptæ pro natura, & quidditate, nam Scotus, & Scotiſtæ dicunt illam eſſe differentiam indiuidualem, illi verò Auctores dicunt eſſe ipſum totum concretum ex natura, & differentia contrahente, quod dicitur habens naturam.

75 Hæc tamen eſt diſſenſio de nomine, & vtrumque dici poteſt de mente Doctoris, nam quol.2. cit. & d.3. quæſt. 6. §. *ad quæſtionem quintam*, differentiam indiuidualem vocat materiam comparatione quidditatis, vt eſt forma totius, quia ipſam conſtituit in vltimo eſſe ſubijcibili, & rem conſtituit in eſſe materiali; non vero formali, prout quidditas dicitur forma, quia iſta entitas non eſt quidditatiua; & in eadem q.6. lit.H. ipſum totum habens quidditatem vocat materiam reſpectu quidditatis, vt eſt forma totius his verbis; & quia apud Philoſophum quidditas dicitur forma frequenter vt patet 5.Met.cap. de cauſa, & lib.7. cap. de partibus definitionis, quod in quibuſcunque non eſt materia, idem eſt quodquid eſt cum eo cuius eſt, ſicut exponit loquendo de materia, & forma, quia materia apud eum vocatur quodlibet habens quidditatem contractam &c. idem habet 3. d.2.q.2.art.3. vbi cum probaſſet ex Ariſt.5. Met. cap. de cauſa, quod natura, & quidditas poteſt dici forma, ſubindè quærit, ſed reſpectu cuius eſt forma? & reſpondet, quod reſpectu totius compoſiti, non quidem forma informans, ſed forma qua compoſitum eſt ens quidditatiuè, & hoc modo totum eſt ens formaliter forma totius, ſicut album dicitur album albedine. Et per hoc ceſſat inutilis contentio, quam habet Faber cum Scotiſtis theor.21.cap.1. & theor.90. cap.4. in fine, vbi acriter omnes reprehendit Scotiſtas, quod dicant Scotum appellaſſe differentiam indiuidualem materiam totius, quia apud Doctorem ſolum habens quidditatem dicitur materia totius, per quod faciliter euadere putat argumentum, quod Mercenarius vrget diſp. cit. de principio indiuiduationis cap.5. vbi ait hanc materiam totius eſſe purum figmentum Scoti, & Scotiſtarum, quia apud Ariſt. materia ſemper eſt potentialis, & paſſiua, & apud Scotiſtas materia totius eſt actus naturam communem contrahens, ac determinans; euadit hanc difficultatem Faber quia inquit falſum eſſe, quod apud Scotum materia totius ſit indiuidualis differentia, ſi quidem eſt totum habens naturam, quod vtique potentialiter, & paſſiuè ſe habet ad naturam. Hæc, inquam, eſt inutilis contentio, quia vtrumque apud Doctorem habetur; & quod differentia indiuidualis ſit materia reſpectu formæ totius, & ipſum habens naturam, ſiue concretum ex differentia, & natura; & parum officit inſtantia Mercenarij, quia benè explicat Doctor, in quo ſenſu differentia indiuidualis dicatur materia, quatenus nimirum conſtituit rem in eſſe vltimo ſubijcibili, & materiali, non autem in eſſe formali, quia non pertinet ad quidditatem rei; vndè quamuis ex eo capite, quo naturam contrahit; & determinat poſſit dici actus, id tamen non obſtat, quin adhuc in ſenſu declarato dici poſſit materia, atque potentia.

76 Hoc ſtante reſpondet Doctor cit. §. *ad quæſtionem quintam* tres primas auctoritates non loqui de materia partis, ſed de materia ſumpta pro indiuiduali differentia, & hanc gloſſam ait quadrare primo loco ex 5. Met. tex.12. quia poſtquam dixit ea eſſe vnum numero, quorum eſt materia vna, ſtatim addit, ſpecie verò vnum ſunt, quæcunque rationem vnam habent, ideſt quidditatem vnam, ratio enim ibi ſumitur pro quidditate, quæ dicitur forma reſpectu eſſe indiuidualis; ſic etiam exponit alium locum ex 1. de Cœlo 92. quod per Cœlum ſimpliciter, & abſolutè dictum intelligit ipſam Cœli quidditatem, & naturam, veluti in abſtracto, per hoc verò Cœlum intelligit eandem naturam veluti in concreto nempe contractam per indiuidualem differentiam, & præſertim ait ſic explicari debere ab his, qui Cœlo negant compoſitionem materiæ, & formæ in Ariſt. ſententia; tex. 93. & 94. videtur quidem loqui de materia partis, nam probat alium mundum eſſe non poſſe, quia putauit hunc mundum (licèt perperam) conſtare ex tota materia tam actuali, quàm poſſibili, vndè ſicut dari non poteſt phyſicum compoſitum, quod ex ſua non conſtet materia, ita neque dari poteſt alius mundus, ſi alia materia non eſt poſſibilis; ex hac autem Ariſtot. ratiocinatione non benè deducitur materiam eſſe indiuiduationis principium, ſed tantùm quod requiratur, & neceſſaria ſit pro conſtitutione alterius mundi, vt eſſentialis pars compoſiti phyſici, quæ ſolutio innuitur à Doctore 2.d.3. q.7. in fine. Locum etiam ex 12.Met.49. exponit Doctor de materia, non partis, & phyſica, ſed de materia ſumpta pro indiuiduali differentia, quam alijs metaphyſicam appellare placet, probat enim quod non poſſunt eſſe plures primi motores, quia in primo motore non eſt materia, hoc eſt, non eſt in eo aliquid contrahens, vt materia, vel aliquid aliud, ſed eſt de ſe hoc ſine alio contrahente, nam talis contractio non ſtat cum perfecta ſimplicitate, & ideò quidditas Dei eſt de ſe hæc, quam expoſitionem recipiunt Paſqual.cit. & Raguſeius optimus Peripateticus ex ipſo contextu deducit, quicquid reclament cum Caiet. Thomiſtæ.

77 Quartam auctoritatem ex 7. Met. 28. deductam quidam Scotiſtæ eodem modo exponunt, quod accipiat Ariſ. formam pro quidditate, & materiam pro indiuiduali differentia, quos ſequitur Paſqualig. loc.cit. cæterum Doctor 2.d.3.q.6. in fine fatetur ingenuè ibi ſermonem eſſe de materia, & forma phyſica, quem ſequitur Raguſ.cit. non tamen indè colligi, materiam eſſe principium formale, & proximum indiuiduationis, de quo eſt quæſtio, ſed tantum quoad eſſe phyſicum magis quodammodo generans, & genitum abinuicem diſtingui per materiam, quam per formam, ſiquidem ratio diſtinctiui appropriatur potius materiæ, quam formæ, quia forma non ſolum eſt diſtinctiua, ſed etiam aſſimilatiua, materia autem nullo modo eſt aſſimilatiua, quia generans non aſſimilat ſibi genitum ratione materiæ; diſputat enim ibi Ariſt. contra Platonem, & probat quod ideæ non ſunt neceſſariæ quoad generationem, quia tam diſtinctio generantis à genito, quam aſſimilatio geniti cum generante, quæ duo requiruntur ad generationem vniuocam, poſſunt haberi ſine eis, agens enim particulare ex forma ſua habet, vndè aſſimilet ſibi paſſum, & generans genitum, & ex materia habet, quod ſit diſtinctum à genito, nam dùm generans exit in actum generationis, tunc formam producit, materiamque perficit non quidem ſuam, illa namque iam per propriam formam eſt perfecta, ſed materiam alterius, ſcilicet rei genitæ; itaque loquitur de principijs phyſicis, & declarat quodnam illorum ſit aſſimilatiuum; & quodnam diſtinctiuum generantis à genito, non autem loquitur de principio indiuiduationis metaphyſico, quo res vna vltimatè diſtinguitur ab alia, adeout non ſit amplius opus recurrere ad vlterius principium, hoc ſiquidem principijs phyſicis conuenire non poteſt, quamuis enim in genere phyſico dicere habeat, quod Petrus eſt hic homo, quia ex hac anima conſtituitur, & ex hoc corpore, tamen adhuc vlterius quærendum manet, à quonam primò hæc materia, & hæc forma fuerint ſingularizata, & hoc erit vltimatum indiuiduationis principium, de quo hic eſt ſermo. Quinta etiam auctoritas loquitur de materia partis, & ſecum fert ſolutionem, non enim ibi loquitur de diſtinctione vnius indiuidui ab alio, ſed de differentia inter compoſitum in communi, & in particulari, dicens compoſitum in communi eſſe illud, quod conſtat ex materia, & forma in communi, & ſingulare illud, quod conſtat ex hac materia, & ſubintelligitur etiam ex hac forma, nam in genere phyſico ad conſtituendum vnum numero compoſitum ita neceſſariò exigitur hæc forma, ſicut hæc materia, at quia de ipſis quoque quærendum adhuc remanet, per quid facta ſint hæc, & ſingularia, ideò neutrum eorum poteſt conſtitui principium per ſe primum indiuiduationis, quod hic veſtigamus.

78 Sexta, & vltima auctoritas ex 7.Met.41. & lib.8. tex.8. explicatur à Scoto in vtroq; ſenſu tam ſcilicet de materia partis, quam de materia totius, vndè in 2.d.3.q.6. lit. R. ait, quod ſi loquitur Philoſophus de materia totius, ſenſus eſt, in abſtractis à materia, ideſt à differentia indiuiduali quidquid eſt, ideſt ipſa quidditas eſt idem cum eo, cuius eſt, ideſt eſt idem per ſe, & primò cum eo, cuius eſt, quia cuius eſt, eſt ipſamet quidditas; in conceptis verò cum materia, ideſt cum differentia indiuiduali, quæ eſt extrà rationem quidditatis, quodquid eſt non eſt idem cum eo, cuius eſt, ideſt non eſt idem primò,

& ad-

Digitized by Google

& adæquatè, quia includit materiam, ideſt differentiam indiuidualem; v.gr. in homine humanitas dicitur quodquideſt hominis, quia eſt quidditas eius, & eſt idem per ſe primò cum homine, quia homo, & humanitas ſunt idem omninò, & differunt ſolùm in modo ſignificandi, vt concretum, & abſtractum; humanitas verò, & Petrus, qui eſt ſingulare hominis non ſunt idem omnibus modis, quia præter quidditatem, ideſt præter humanitatem in Petro eſt aliquod, quod non pertinet ad eius quidditatem, ſcilicet differentia indiuidualis; ſi autem dicatur Ariſt. ibi loqui de materia partis, ita explicat Doctor 3.d.22. q.vn.lit.I. in abſtractis à materia, ideſt à materia non quidem in communi, ſed ſingulari, & contracta, idem eſt per ſe primò quodquideſt cum eo cuius eſt; in concretis verò cum materia, ideſt cum materia ſingulari quidditas ſuperioris non eſt idem per ſe primò cum inferiori, ſed tantùm per ſe ſecundò, vt dictum eſt diſp.5.Phyſ.quæſt. 12.art.1.nu.142. & pro maiori adhuc intelligentia harum auctoritatum vide Doctorem in metaphyſica in expoſitione textus ſingulos namque allegatos textus exponit conformiter ad dicta ab ipſo in lib. ſent. & adhuc magis ad rem noſtram dilucidat Ant.And. in annotationibus ad illos; alias expoſitiones quoque ad hæc loca aſſignat Poncius diſp.6.Log.q.6. quæ tamen prorſus voluntariæ videntur, & ab intentione Philoſophi alienæ.

Poſt explicationem huius vltimæ auctoritatis Doctor a.d.3.quæſt. 6. in fine mouet hoc dubium, an carentia materiæ, quæ eſt altera pars inferat carentiam huius entitatis indiuidualis ſecundum intentionem Philoſophi, ex cuius dubij reſolutione manifeſtum fiet, quo ſenſu Ariſt. ex carentia materiæ phyſicæ in ſubſtantijs abſtractis deduxerit earum immultiplicitatem numericam ſub eadē ſpecie. Reſoluit hoc dubium Doctor non ibi, ſed immediatè in quæſt. ſeq. in ſolutione ad primum principale, & ait veriſſimum eſſe apud Ariſt. quod omne non habet materiam partem ſui poſuit formaliter neceſſarium, quicquid autem poteſt eſſe in natura formaliter neceſſaria eſt ea, ſiquidem in iſtis potentia non diſtat ab actu ex 9.Met.17. ergo quodlibet quod poteſt habere illam quidditatem habet eam, & ſic omnem poſſibilitatem quam poſuit in tali natura ſuppoſita poſuit in actu; ſi autem ibi eſſet poſſibilitas ad plura indiuidua, eſſet poſſibilitas ad infinita, igitur eſſent infinita in actu; quarè cum infinitas ſit impoſſibilis in aliqua natura, igitur & in hac natura ſecundum ipſum eſt impoſſibilitas ad infinitatem, & ideò vnamquamque naturam à materia partis abſtractam poſuit de ſe hanc, & conſequenter immunem quoque à materia pro differentia indiuiduali ſumpta. Non ergo ex eo immediatè, & formaliter deduxit Ariſt. ſubſtantias abſtractas eſſe numero immultiplicabiles quia carent materia, quaſi hæc ſit principium indiuiduationis, & præciſa cauſa multitudinis, & diſtinctionis numeralis, ſed quia ob carentiam materiæ ſunt formaliter neceſſariæ, & ſi ſunt neceſſariæ, ſunt de ſe hæc, & non numero multiplicatæ per differentias contrahentes, quia tunc in vnaquaq; ſpecie illarum eſſent indiuidua infinita.

79 Secundò, principaliter arguunt rationibus, quæ fundantur in antedictis auctoritatibus, illud eſt principium indiuiduationis, quod eſt principium multiplicationis, & diſtinctionis indiuiduorum, eiſdem namque principijs entia conſtituuntur, quibus multiplicantur, & diſtinguuntur; ſed materia eſt huiuſmodi diſtinctionis, & multiplicationis principium, ergo &c. Maior patet, probatur minor, eſt quidem principium diſtinctionis, quia generans non generat aliud, niſi propter materiam ex 7. Met. eſt etiam principium multiplicationis numeralis, quia quæ materiam non habent, non poſſunt ſolo numero multiplicari, qua de cauſa Ariſt. ſubſtantias abſtractas poſuit ſpecie inter ſe diſtingui, non autem numero. Confirm. quia quando negatio eſt cauſa negationis, affirmatio quoque eſt cauſa affirmationis, ſi ergo carentia materiæ eſt cauſa indiſtinctionis, & immultiplicitatis numeralis, poſitio materiæ erit cauſa huiuſmodi diſtinctionis, itaque multiplicitatis.

Reſp. maiorem intelligi debere, non de quocunque principio diſtinctionis, & multiplicationis, ſed de principio formali, proximo, & primo, ita ut ad aliud prius non ſit recurrendum, in quo ſenſu negatur minor, ſic enim materia nec eſt principium formale, nec radicale proximum diſtinctionis, & multiplicitatis numeralis; & ad primam probationem de diſtinctione patet ex iam dictis in explicanda quarta auctoritate; quod abſolutè loquendo tam diſtinguitur generans à genito per formam, quam per materiam, quia vtrumque habet aliam materiam, & aliam formam, appropriatè tamen, & comparatiue loquendo potius dicitur generans à genito diſtingui per materiam, quam per formam, quia forma nedum eſt diſtinctiua, ſed etiam aſſimilatiua, vbi materia eſt ſolùm diſtinctiua, non verò aſſimilatiua; ex hoc tamen non ſequitur, vt dicebamus ſuprà, & notat Baſſol. cit. materiam eſſe ſimpliciter, & omninò primum indiuiduationis principium, quale hic quærimus, nam adhuc vltrà quærendum reſtat per quid materia eſt alia, & alia, ſicut per quid eſt hæc, vel hæc; licèt ergo materia benè concurrat ad indiuiduationem ſubſtantiæ materialis, ſicut cauſa intrinſeca illius rei, non tamen eſt principium formale, vel radicale proximum indiuiduationis eius; ad probationem de multiplicitate patet ex explicatione vltimæ auctoritatis, quomodo in ſubſtantijs abſtractis Ariſt. non immediatè, & præcisè ex ſola materiæ carentia ſtatim arguit immultiplicabilitatem earum numeralem, ſed mediatè, & conſecutiuè ex alijs multis, quia nempè ſunt neceſſariæ ob carentiam materiæ, & ſub nulla ſpecie eſſe poteſt multitudo indiuiduorum infinita, & in neceſſarijs actus à potentia non diſtat, ex quo tandem deducit ſubſtantias abſtractas poni debere de ſe has, & ſingulares. Ex quo etiam facilè occurritur confirmationi, nam maior valet in cauſis præciſis, quo ſenſu negatur carentiam materiæ eſſe cauſam indiſtinctionis, & immultiplicitatis numeralis, quia ad hoc multa alia concurrunt, vt declaratum eſt; imò extra ſcholam Philoſophi, & abſolutè loquendo falſum eſt carentiam materiæ pro altera parte eſſe cauſam immultiplicitatis numeralis, quia extra ſcholam D. Thomæ apud cæteros Theologos Angeli carentes materia adhuc ſub eadem ſpecie numero multiplicantur, vt docet Doctor a.d.3.q.7.

80 Tertiò, id eſt principium indiuiduationis per quod conuenit indiuiduo ſubijci omnibus ſui generis, & repugnat communicari, ſicut vniuerſale communicatur particularis; ſed hoc præcisè conuenit ei per materiam, ergo &c. Maior patet, probatur minor, quia materia eſt primum omnium ſubiectum, & receptibile quarumcunque formarum, & non receptibile in alio, ergo talis ſubijcibilitas ad omnia prædicata ſuperiora conuenit indiuiduo per ipſam, ac etiam incommunicabilitas, quia per materiam tam forma, quam compoſitum fiunt irreceptibilia in alio, & conſequenter incommunicabilia, hæc vltima conſequentia patet, quia primum in vnoquoque genere eſt cauſa cæterorum 10. Metaph. tex. 2. & ideò cum materia ſit primum ſubijcibile alijs, & primum non receptibile in alio, erit cauſa in cæteris, cur in alio recipi nequeant, & omnibus ſubijciantur.

Reſp. negando minorem, ad primam probationem de ſubijcibilitate dico cum Baſſol. æquiuocè conuenire materiæ ſubijci omnibus ſui generis, & indiuiduo, quia indiuiduo ſubſtantiæ conuenit ſubijci omnibus ſui generis in furſum, tanquam prædicabilibus de ipſo, non ſic autem materiæ conuenit ſubijci formis ſui generis, ſed ſicut actuantibus, & perficientibus ipſam, vt partem ad conſtitutionem compoſitorum eiuſdem generis, & ideò non oportet, quod conueniat illud indiuiduo per materiam, nec quod materia ſit principium indiuiduationis ex hoc capite. Ad aliam probationem de incommunicabilitate patet ex dictis num.70. & 71. incommunicabilitatem conuenientem indiuiduo ratione principij indiuiduationis excludere communicabilitatem per modum ſuperioris inferiori per realem, & eſſentialem identificationem, non autem per modum formæ ſubiecto per interminationem, aut aliam vnionem, nam forma licèt ſit indiuidua, adhuc poteſt communicari ſubiecto, & humanitas Chriſti domini, quamuis indiuidua, communicata eſt Verbo; vnde quando etiam talis incommunicabilitas alteri per modum formæ ſubiecto conuenire indiuiduo, non ob id materia principium indiuiduationis poni debet, quia hæc non eſt incommunicabilitas propria indiuidui, quod ſolùm eſt incommunicabile, vt quod, ſed ſuppoſiti, quod eſt incommunicabile, vt quod, & vt quo; ſed adhuc falſum eſt quod in argumento aſſumebatur in probationem vltimæ conſequentiæ, quod materia ſit primum irreceptibile ſimpliciter, ideoq; cauſa cur alia nequeant in ſubiecto recipi, nam ſubſtantiæ ſeparatæ nequeunt in ſubiecto recipi, nec tamen id ipſis conuenit ratione materiæ, ſed quia per ſe ſubſiſtunt, nec ſunt actus vlterius ordinabiles ad aliquid ſubſtantialiter perficiendum, ideoq; id eis conuenit ratione propriæ ſubſiſtentiæ, vt benè notauit Doctor quol.9.

81 Quartò oppoſitorum oppoſita ſunt principia, cum ergo forma ſit principium naturæ vniuerſalis, materia quæ opponitur formæ erit principium naturæ particularis. Conf. quia diſtinctio numeralis, ſeu indiuidualis, non eſt formalis, ſed ſolum materialis; ergo à ſola materia deſumitur. Demum illud eſt principium indiuiduationis, quod ab indiuiduo tollit ne ſit definibile, quia indiuiduum, vt ſic, non eſt definibile; ſed hoc tollit materia ab indiuiduo, quia partes materiales ad definitionem non pertinent ex 7. Met. ergo &c. Reſp. ſi ſermo ſit de materia, & forma phyſica, & vtraque conſideretur ſecundum eſſentiam, & in communi, vtraque poteſt eſſe principium phyſicum naturæ vniuerſalis compoſitæ, ſeu compoſiti in communi; & ſi vtraq; conſideretur vt contracta, poteſt eſſe principium conſtitutiuum compoſiti in particulari, vnde in hoc ſenſu falſum eſt magis formæ competere, quod ſit principium naturæ vniuerſalis, quam materiæ, & plus materiæ conuenire eſſe conſtitutiuam naturæ particularis, quam formæ, vt docet Scot. 3.d.22.qu.vn. non ergo poſſunt opponi materia, & forma, ita quod hæc ſit principium naturæ vniuerſalis, & illa particularis, niſi in alia acceptione ſumendo, ſcilicet formam pro forma totius, & materiam pro indiuiduali differentia. Ad Conf. dicitur cum Scot. a.d.3.qu.6. H. quando diſtinctio per differentias indiuiduales dicitur materialis, & per ſpecificas formalis, non ſumi materiale, & formale phyſicè, vt nempe denominantur à materia, & forma parti, ſed metaphyſicè, vt denominantur à materia, & forma totius, vel logicaliter, iuxta quod ſignificatum illa dicitur entitas materialis, quæ rem conſtituit in eſſe ſubijcibilis, & illa formalis, quę conſtituit in ratione prædicabilis præcisè, prædicatū enim formale habet rationem formæ, & ſubijcibile habet rationem materiæ. Ad vltimum negatur minor ſi ſermo ſit de materia partis, quia ſicut eſt pars quidditatis, ità etiam eſt pars definitionis, & indiuiduum immateriale eſt perindè indefinibile, ſicut materiale, quare minor eſt tantum vera de materia totius ſumpta, ſcilicet pro indiuiduali differentia, vel de materia partis contracta; & in hoc tantū ſenſu dixit Ariſt. 7. Met. partes materiales ad definitionē non pertinere, ità Doct. 3.d.22.q.vn. ad 3. pro opinione

Digitized by Google

ARTICVLVS II.

Materia ſignata non eſt principium indiuiduationis.

82 CONcluſio huius articuli eſt Scoti 2.d.3.q.4.§.*contra, iſta poſitio*, quam præter Scotiſtas tenent alij omnes extrà ſcholam D. Th. Suarez diſp. 5. met. ſec. 3. Paſqualig. diſp. 37. ſec. 2. Zabarel. lib. de conſtit. indiuidui cap. 4. Ragoſ. diſp. 24. cap. 20. & ſeq. Contar. diſp. de princip. ind. cap. 6. & ſeq. Piccol. lib. 3. de materia prima cap. 12. & ſeq. Fonſec. 5. met. c. 6. q. 4. ſec. 2. & 3. Pererius lib. 6. cap. 11. Auerſa qu. 9. log. ſec. 5. & 6. & alij paſſim; duplici verò via hanc concluſionem firmabo, primo ſigillatim refutando omnes dicendi modos ab initio quæſtionis relatos n. 65. ex Thomiſtis, quibus hactenus vſi ſunt ad tuendam ſuam materiam ſignatam, deinde tandem ratione generali omnes in ſimul reijciendo.

Primò itaque probatur materiam ſignatam non eſſe principium indiuiduationis ſubſtantiæ materialis, vt importat ſubſtantiam actuali quantitate affectam, qui erat primus dicendi modus, nam hic etiam ab ipſis Thomiſtis paſſim ſpernitur, vt omnino irrationabilis, vt videre licet apud Ripam Bannes Blaſium à Concep. Salmatic. & alios Recentiores Thomiſtas ſupracit. & quidem meritò nam vel illi loquuntur de principio indiuiduationis ſubſtantiæ materialis interno, per ſe, & principali, quod nempe ſubſtantialiter, ac entitatiuè vnum indiuiduum ab alio ſecernit, vel de principio quodam externo, & ſecundariò, quod accidentaliter tantum, & a poſteriori illa diſcriminat; non ſecundum, quia non de tali principio hic veſtigatur, ſed de principio interno, per ſe, ac præcipuo, neque primam, quia indiuiduum ſubſtantiæ quoad omnes gradus in prædicamento ſubſtantiæ contentos etiam vltimum eſt ſubſtantia, ergo nequit in eſſe tali conſtitui ab accidente. Tum quia, vt etiam illi Thomiſtę fatentur, nequit quantitas afferre, niſi vnitatem, & diſtinctionem accidentalem, & quantitatiuam, ſed vnitas, & diſtinctio, quam affert principium indiuiduationis eſt ſubſtantialis. Tum quia ſubſtantia à toto genere, ideſt quoad omnes gradus genericum, ſpecificum, & indiuidualem pręcedit accidens, vt ſupra dictum eſt num. 50. ergo quantitate non indiget, vt indiuiduetur per quod excluditur reſponſio Mercenarij, quod ſubſtantia, vt ſubſtantia pręcedit accidens, non vt indiuidua, ſicut paries pręcedit albedinem abſolutè, ſed paries albus eſt poſterior albedine, vt effectus formalis eſt poſterior cauſa formali. Excluditur (inquam) quia ex ibi dictis ſubſtantia etiam, vt indiuidua, pręcedit omne accidens, quia illa pręcedit, vt eſt eorum ſubiectum, non eſt autem eorum primum, & vltimatum ſubiectum, niſi vt prima, & ſingularis; tum quia ſi ſubſtantia, vt ſic, eſt prior accidente, vt concedit Mercenarius, ergo etiam vt hęc ſubſtantia, quia differentia addita non deſtruit naturam generis, vel ſpeciei, vnde ſi vt ſubſtantia eſt prior accidente, non erit poſterior, vt hęc; & exemplum illud de eſſe albo in pariete eſt penitus abs re, quia eſſe album reſpectu parietis eſt prorſus eſſe accidentale, at non ſic eſſe indiuiduale reſpectu Petri, tum quia albedo non ſupponit parietem album, ſed accidens ſupponit ſubſtantiam indiuiduam, vt eius proportionatum ſubiectum, non enim in ſubſtantia vniuerſali fundatur, ſed ſingulari, & particulari, vnde prima ſubſtantia eſt quæ cæteris ſubſtare dicitur.

Reſpondens aliqui Thomiſtæ per hoc benè probari quantitatem cum materia non eſſe propriam rationem indiuiduandi ſubſtantiam, concurrere tamen vt conditionem ſine qua non, & ſic præſertim ait Bannes in fauorem iſtorum; Contra, quia hoc eſt recedere palam ab iſto modo dicendi, qui iuxta eum aſſerit quantitatem concurrere cum materia ad indiuiduandam ſubſtantiam, quia duo ſunt de eſſentia, & ratione indiuidui ſcilicet incommunicabilitas, & diſtinctio a quocunque alio, & quia hoc ſecundum à materia haberi non poteſt, aiunt neceſſarium eſſe quantitatem, non ergo hęc ſuperadditur materiæ iuxta hunc dicendi modum, vt mera conditio ſine qua non, ſed vt ratio per ſe ad indiuiduationem pertinens; Tum quia hac ſolutione data, iam ſola materia erit per ſe radix, & principium indiuiduationis, quantitas verò per accidens & vt quædam extrinſeca conditio, quod ad rem non facit, quia hic quęritur principium internum, & per ſe indiuiduationis, non autem principium extrinſecum, & quod concurrit ſolum per modum conditionis. Tum quia cum dicunt concurrere quantitatem, vt meram conditionem ſine qua non indiuiduatet materia compoſitum, vel intelligunt quod ſit præuia ad indiuiduationem compoſiti, & hoc dicere non poſſunt quia etiam in eorum ſententia immediatum ſubiectum quantitatis, & aliorum accidentium non eſt materia prima, ſed compoſitum; ſi vero per conditionem ſine qua non intelligunt naturalem diſpoſitionem concomitantem materialem ſubſtantiam indiuiduam, eo modo quo dicimus calorem, & ſiccitatem in igne eſſe conditiones, ſine quibus ignis non eſſet, hoc nihil refert, quia tales conditiones ſupponunt ſubiectum, cui inhærent, ſingulare, & indiuiduum.

83 Deindè principaliter, cum aiunt materiam formali quantitate affectam eſſe principium indiuiduationis, quaſi ſit per ipſam ſigillata, vel intelligunt de quantitate interminata, vel terminata; non primum, quia præterquam hæc non datur coęua materiæ, vt nobiſcum tenent Thomiſtæ contra Auerroiſtas, adhuc admiſſa non eſſet idonea ad materiam ſigillandam, quia ſigillatio determinationem importat, non poteſt autem determinatio procedere ab eo, quod eſt de ſe indeterminatum, tum quia ab admittentibus hanc indeterminatam quantitatem in materia admittitur etiam eandem numero materiam cum eadem quantitate interminata poſſe ſucceſſiuè in pluribus reperiri, ſi verò intelligunt de quantitate terminata, tunc vlterius arguitur, vel hæc ſubiectatur in materia prima, vel in compoſito, ſi ſecundum, vt ipſi dicere tenentur, ergo ſupponit ſubſtantiam compoſitam ſingularem, ſicut omne accidens ſuum ſubiectum ſupponit ſingulare; tum quia compoſitum ſubſtantiale, vt ſic natura præcedens quantitatem, quæ in ipſo eſt tanquam in ſubiecto, verè ponitur adæquatus terminus generationis ſubſtantialis; ergo verè ſingulare erit priuſquam quantitas compoſito aduenìat, nam generatio ad ſingulare terminatur; ſi verò dicatur proximè, & immediatè in materia prima ſubiectari, neque adhuc ſufficiens eſt ad ſigillandam materiam ita pro hoc compoſito, vt nequeat eſſe alterius, quia nedum per Dei potentiam, ſed etiam naturaliter contingere poteſt, vt eadem materiæ portio, quæ cum tanta quātitate fuit in hoc compoſito, ſucceſſiuè ponatur in alio cum eadem quantitate, vt patet in eadem virga prius viridi, & poſteà arida.

Reſp. Mercenarius diſp. cit. cap. 18. per quantitatem terminatam, qua ſigillatur materia, non debere intelligi ſolam quantitatem certis dimenſionibus longitudinis, vel latitudinis conſtantem, ſed quantitatem affectam certis diſpoſitionibus, vt tali raritate, aut denſitate, vel alijs qualitatibus, quibus materia ad hanc formam potius, quam ad illam determinatur; ſic enim materia incommunicabilis redditur cæteris indiuiduis, & huic ſolo addicta manet. Suarez ſec. 3. cit. n. 12. inquit admitti poſſe in hoc ſenſu materiam quantitate ſignatam; ideſt ſic proximè diſpoſitam ita eſſe propriam huius indiuidui, vt nequeat eſſe in alio; attamen ſic reſpondentes non ſibi conſtare, quia tunc materia non quantitate, ſed qualitatibus ſignata eſſet principium indiuiduationis, tum quia ſequeretur qualitates illas per ſe, & eſſentialiter includi in principio indiuiduationis ſubſtantię, quod ſupra refutatum eſt. At eſtò inſtantiæ, & replicæ huiuſmodi benè allatam ſolutionem infringant, falſum tamen eſt, quod dicebat Suarez materiam ſic affectam, & proximè diſpoſitam ita huic formæ, & compoſito addictam eſſe, vt alteri conuenire nequeat; nam fortè etiam naturaliter eſt poſſibile, vt Doctor notat loc. c. 2. d. 3. q. 4. infrà G. in illa generatione circulari ignis ex aqua, & rurſus aquę ex igne, nam in ſubſtantijs homogeneis poteſt benè contingere, quod plures formæ numero diſtinctę cum ſint eiuſdem rationis materiam informandam requirant ſub eiſdem dimenſionibus, & diſpoſitionibus in eodem gradum; vel ſaltim ſi hoc eſſe nequit naturaliter, ſaltim ſupernaturaliter contingere poteſt, ſicut ſi v.g. nunc ſub accidentibus Euchariſtiæ eiſdem numero permanentibus poneret aliam ſubſtantiam panis, in quo nulla apparet implicantia, nam in tali caſu quantitas terminata etiam in hoc ſenſu eſſe poſſet cum diuerſis indiuiduis, quod ſatis eſſet, ne materia ſic ſignata ita dicatur propria vnius indiuidui, vt nequeat eſſe alterius. Quod ſi dicas id euenire per miraculum. Dico id ſufficere ad oſtendendum indiuiduationem compoſiti a materia ſic ſignata dependere non poſſe, quia ſi ita eſſet, cum indiuiduatio ſit inſeparabilis à proprio indiuiduo, vt potè realiter identificata cum ipſo, tunc non poſſet materia ſic ſignata, & terminata in alio indiuiduo reperiri etiam per Dei potentiam quia ſicut materiæ tribueret ſigillationem eandem, ita quoque eandem ſemper indiuiduationem efficeret.

84 Demum vrget ſemper argumentum Scoti ſuperius allatum q. 5. quo paſſim vtuntur Thomiſtæ contra hunc primum modum explicandi materiam ſignatam, quod prima ſubſtantia, ſeu indiuiduum ſubſtantiale eſt ens per ſe directè in prædicamento reponibile; atque ideò ex aggregato per accidens, ſicut eſt materia cum quantitate conſtitui non poſſe. Reſp. Capreolus, & Sonein. indiuiduum non eſſe ob id ens per accidens, quia id dicitur, quod importat res diuerſorum generum ex æquo, & æquè principaliter, quod in propoſito non contingit, nam indiuiduum ſubſtantiæ non includit accidens in recto, ſed in obliquo, nec tanquam partem ſuę eſſentiæ, ſed vt determinatiuum eius, neque ex principali ſignificato, ſed ſecundariò; addit Bannes cit. in fauorem iſtorum quantitatem non pertinere ad indiuiduationem ſubſtantiæ, vt propriam rationem determinatiuam eius, ſed vt conditionem ſine qua non. Hoc vltimum, dictum ſupra refutatum eſt, ſed neque ſubſiſtit alia ſolutio, quia ita pertinet differentia indiuidualis ad conceptum intrinſecum indiuidui, vt ſic ſeruata proportione, ſicut differentia ſpecifica ad conceptum intrinſecum ſpeciei, nec video aliam diſparitatem afferri poſſe, niſi quod illa eſt differentia vltima, & incommunicabilis, non autem iſta, quod certè ad rem nil attinet, ſed differentia ſpecifica non pertinet in obliquo, & ſecundariò ad conceptum ſpeciei, ſed ęquè primò, & principaliter, ſicut genus, & ambo ex æquo concurrunt ad conſtituendum vnum per ſe conceptum, vt plures realitates ad idem genus pertinentes, & adinuicem ordinatæ per modum actus, & potentiæ; ergo idem ſeruata proportione dicendum de differentia indiuiduali in ordine ad indiuiduum, quare ad euitandum, ne indiuiduum ſubſtantiale ſit ens per accidens, abigendum eſt omne accidens a ratione differentiali eius.

85 Secundò probatur materiam ſignatam non eſſe principium indiuiduationis in ſenſu tradito à Caiet. de ente, & eſſentia cap. 2. qu. 5. nimirum, quatenus eſt in potentia proxima ad hanc quantitatem recipiendam, & ita eſt capax iſtius, quod non alterius; putatur autem validum argumentum ad hoc probandum illud ipſum, quo Caiet. ipſe 3. p. q. 2. art. 2. illam ſuam ſententiam retractauit, quoniam ſcilicet potētia materię ad quantitatē eſt etiā accidens pertinens ad idem prædicamē-

tum

Digitized by Google

tem quantitatis, quia actus & potentia pertinent ad idem prædicamentum ex lib. 10. & 12. metaph. vndè & ea hoc modo dicendi ſequuntur omnia illa incommoda, quæ contra priorem vrgebantur, quod nimirum indiuiduum ſubſtantiæ eſſet ens per accidens, & quod indiuiduum conſtitueretur per aliquid alterius prædicamenti, quæ omnia ſunt abſurda; & hæc conſequentia probatur quia potentia materiæ ad recipiendam quantitatem, non minus eſt accidens, quam ipſa quantitas cum ſit in eodem prædicamento. Hanc rationem conantur ſoluere Iauellus, & Bannes dicentes propoſitionem illam, potentia eſt in eodem genere, in quo eſt actus, non eſſe veram, niſi de eo actu intelligatur, quem potentia per ſe, & primò reſpicit, non autem ſecundariò, quo pacto materia reſpicit formas accidentales. Quam ſolutione conantur infringere Fonſec. & Raguſ. cōtendentes actum, & potentiam in eodem eſſe prædicamento, ſiue potentia talem actum reſpiciat primariò, ſiue ſecundariò. Re vera argumentum Caietani infirmum eſt, non quidem ob ſolutione allatam a Iauello, & Bannes quæ nulla eſt, quia diceret Caiet. vt notat Ripa ar. 5. quod licèt materia ſecundum ſuam potentiam, vt ſic, reſpiciat primò formam ſubſtantialem, & ſecundariò accidentalem, tamen vt ſignata reſpicit primò hanc quantitatem; ſed de eo præſertim, quia propoſitio illa, cui innitur, quod potentia paſſiua ſit in prædicamento ſui actus, cuius eſt receptiua, eſt omnino falſa, ſiue actum illum reſpiciat primariò, ſiue ſecundariò, nec de actu, & potentia paſſiua, ſiue actiua illam pronunciauit Ariſt. ſed de actu entitatiuo, & potentia obiectiua, vt explicat Doctor 2. d. 16. qu. vn. lit. A. §. *rationes iſtæ*, qua de cauſa potentiam ſubſtantiæ paſſiuam ad recipienda accidentia ſiue hæc immediatè recipiantur in materia prima, ſiue in compoſito, dictum eſt diſp. 3. Phyſ. q. 2. eſſe de prædicamento ſubſtantiæ, & ſubſtantiæ realiter identificatam, cum non ſit, niſi quædam aptitudo, vel capacitas in ſubſtantia ad illa recipienda, vt ibi latè probatum eſt, per quod etiam refellitur replica Raguſei, quia nititur probare illam propoſitionem eſſe vniuerſaliter veram in quocunque prædicamento.

86 Itaq; motiuum Caiet. bonum eſt, nempe ſuſtineri non poſſe illum ſecundum dicendi modum, quia etiam potentia proxima materiæ ad hanc quantitatem eſt accidens; ſed ex alio capite probanda eſt hæc accidentalitas, quam ex identitate prædicamenti potentiæ, & actus, probari autem poteſt ſic; quod potentia materiæ non ſit proxima, niſi ex præuijs diſpoſitionibus ab agente introductis, quæ materiam de ſe indifferentem ad omnes determinant ad hanc formam, & hoc ipſum fatetur Caiet. loc. cit. dum ait materiam eſſe ſua natura capacem quantitatis, ſed vt ſic non poſſe eſſe completum indiuiduationis principium, quia eſt indifferens ad quamcunque quantitatem, ſicut ad quamuis formam, per actionem autem agentis præuiam ad generationem determinatur, vt ſit capax huius quantitatis & non alterius, & ſic dicitur eſſe indiuiduationis principium, vndè per quantitatem ait intelligi debere non ſolam mathematicam quantitatem, ſed phyſicam, id eſt phyſicis qualitatibus & diſpoſitionibus affectam; ſi ergo materia non intelligitur ſigillata, & proximè capax huius quantitatis, niſi ſub his diſpoſitionibus accepta, iam conſtat eſſe principium indiuiduationis, quatenus eſt aggregatum per accidens, & non tam eſſe principium indiuiduationis, vt ſignata quantitate; quam vt ſignata qualitatibus, & ſic ad hunc dicendi modum ſequuntur eadem incommoda, quæ ad primum. Deindè, vt benè arguit Suarez, in Thomiſtarum ſententia potentia materiæ, vel nullo pacto reſpicit formas accidentales, quia in ipſa non recipiuntur, ſed in compoſito, vel ſi illas reſpicit, & recipit, hoc non eſt niſi ſecundariò, & mediatè, mediante nimirum forma ſubſtantiali; ergo prius etiam determinatur eius potentia ad hanc formam ſubſtantialem, quam ad hanc quantitatem, ergo non ſignatur, ſeu determinatur ad hanc formam per potentiam ad hanc quantitatem, ſed potius è contra per determinationem ad hanc formam determinatur ad hanc quantitatem; vndè materia potius cum habitudine ad hanc formam, quam ad hanc quantitatem, conſtituenda eſſet indiuiduationis principium.

87 Præterea difficile eſt declarare à quo determinetur vniuerſalis capacitas quam de ſe habet materia ad omnes formas, & quantitates itaut ſit capax huius numero præcisè quantitatis, & non alterius; hæc enim determinatio ab ipſa quantitate procedere nequit, quia tunc effectum ſuum formalem materiæ præſtaret priuſquam intelligatur illi inhærere, nam hæc capacitas intelligitur eſſe determinata ante quantitatis aduentum, tum quia in eadem materia ſecundum ſuam capacitatem conſiderata non magis hæc quam illa quantitas poteſt recipi; ſi dicas determinari ab agente, quatenus materiam diſponit ad hanc numero formam, planè illæ diſpoſitiones nequibunt ſic materiam determinare ad hanc formam numero recipiendam, niſi & ipſæ ſint ſingulares, & indiuiduæ; quod ſi tales ponantur, petendum erit an ſint ſingulares de ſe, & per aliquid ſibi intrinſecum, vel extrinſecum; ſi primum hoc ipſum de materia hac ſingulari poterit dici, quod ſit vna numero per quid ſibi intrinſecum, & non per extrinſecam ſignationem à quantitate, vel qualitatibus mendicatam; ſi ſecundum, rurſus declarandum erit, quid ſit hoc. Conf. quia abſolutè loquendo eadem numero quantitas ſaltim de potentia Dei abſoluta poteſt eſſe in diuerſis materijs, ac etiam eadem numero diſpoſitiones, & è contrà eadem numero materia ſub diuerſis quantitatibus & diſpoſitionibus; ergo nec per quantitatem, nec per diſpoſitiones ita huic numero formæ, vel compoſito alligatur materia, vt principium indiuiduationis eius poni poſſit. Tum quia ſi ita eſſet, ſequeretur, quod cum præparata eſſet materia ligni ad formam ignis, & ad quantitatem propriam illius formæ, & vniuerſaliter ad ea, quæ eam formam conſequuntur, non poſſet Deus in eo inſtanti, quod eſt primum non eſſe formæ ligni, introducere in ea formam aquæ, illudq; idem inſtans primum eſſe aquæ, & huius aquæ, conſequens eſt falſum & contrà omnipotentiam diuinam, ergo & antecedens; conſequentia probatur, quia implicat ponere in aliquo principium conſtitutiuum huius indiuidui, & facere vt illud conſtituat aliud indiuiduum. Dices, negari non poſſe quod materia non determinetur ab agente, & præuijs diſpoſitionibus ad hanc potius formam, quam ad illam, quia omnes Philoſophi id concedunt. Reſp. materiam ex præuijs diſpoſitionibus determinari, ad certam formam in ſpecie, non autem numero, quia vt adhuc ſtat ſub diſpoſitionibus ad ignem, indifferens eſt, vt educatur ab ea potius hæc numero forma ignis quam illa ſicut cum aqua eſt igni approximata adhuc indifferens eſt, vt ab ea educatur hic, vel ille numero calor; vndè diſp. 2. Phyſ. qu. 2. art. 3. dixi determinationem effectus cuiuslibet in indiuiduo immediatè à cauſa prima pendere etiam in cauſis liberis.

88 Ruſus materia etiam cum hac proxima potentia ad talem quantitatem eſt communicabilis pluribus diuidi poteſt in vniuerſalem, & particularem; ergo etiam cum tali capacitate proxima principium indiuiduationis eſſe non poteſt, cum indiuiduationis principium per ſe primò, vt quo incommunicabile eſſe debeat, & indiuiſibile in plura vnitati numericæ oppoſita; probatur aſſumptum, quia dati poteſt hæc materia in tali potentia proxima ad talem quantitatem, & hæc alia materia in alia potentia proxima ad talem quantitatē, cum ab igne hoc non ſolùm materia huius ligni diſponi poſſit ad hanc formam ignis, & quantitatem conſequentem, ſed alia quoque materia alterius ligni; quarè neceſſariò fatendum eſt materiam, vt ſic affectam diſpoſitione proxima ad talem quantitatem non poſſe eſſe principium indiuiduationis, niſi recurratur ad hanc materiam tali diſpoſitione affectam ad talem quantitatem, quod tamen dici non poteſt, niſi ponatur aliud indiuiduationis principium reſpectu materiæ huius, & quantitatis huius, quod eſſe nequit, niſi aliquid ipſis intrinſecum, in quo detur ſtatus, vt nos infrà dicemus. Demum, vt benè defenderetur modus ille ſecundus explicandi, quomodo materia ſignata ſit indiuiduationis principium, vt nempe proximè capax huius quantitatis, opus eſſet defendere illam capacitatem huius quantitatis nihil realiter diſtinctum ab ipſa materia in ea ponere vt dixit Caiet. loc. cit. de ente & eſſentia, alioquin ſi poneretur realiter diſtincta, & accidens ſuperadditum, redeunt eadem incommoda, quæ prius vrgebantur contra priorem dicendi modum, at impoſſibile eſt ſaluare huiuſmodi proximam capacitatem eſſe realiter materiæ identificatam & non potius eſſe accidens ſuperadditum, quia aduenit materiæ, & ab ea recedit abſque illius interitu, ergo re vera eſt accidens ſuperadditum. Tentauit quidem Caiet. loc. cit. de ente & eſſentia illum dicendi modum defendere dicendo cum Ægidio quol. 1. quæſt. 5. art. 1. hanc ſignationem in materia præcedere quantitatem, eſſe quid ab ipſa quantitate realiter cauſatum, & adhuc cum ipſa materia realiter identificatum. Sed hanc defenſionem oſtendit Doctor 2. d. 3. q. 4. §. *contra iſta poſsitio*, eſſe omninò fictitiam, & chimericam, quandoquidem percipi nequit, quomodo illa ſignatio præcedat quantitatem in materia, & ſit realiter cauſata à quantitate, quæ tamen ſupponitur iuxta hunc dicendi modum non eſſe in materia, & adhuc magis incapibile eſt; quomodo ſit identificata realiter cum materia, quandoquidem materia poteſt eſſe ſine tali ſignatione, cum nimirum intelligitur in potentia tantùm remota ad hanc quantitatem, non verò proxima, tum quia, vt arguit Doctor ibid. quotieſcunque duo reſpiciunt aliquod tertium, quorum vnum eſt naturaliter prius alio, ſi illud prius non ſit realiter idem ipſi tertio, poſterius erit minus realiter idem; ſi ergo quantitas, quæ eſt prior hac ſignatione ab ipſa realiter cauſata in materia, non eſt realiter idem cum materia, tanto minus erit idem cum ea ſignatio cauſata à quantitate; nititur Caiet. hæc & alia argumenta eludere loc. cit. quæ Doctor contra Ægidij poſitionem intorquet, ſed quia modus iſte dicendi à Recentioribus Thomiſtis non recipitur, eum vlterius inſectari non operæ pretium duxi; qui tamen hunc quoq; impugnatum videre cupit, Fabrum legat, & Radam loc. cit. vbi plura circa hoc contra Caiet. diſp.

89 Tertiò principaliter reprobatur tertius dicendi modus à Caiet. excogitatus 1. par. q. 29. art. 1. & modò à Recentioribus Thomiſtis paſſim receptus, nimirum materiam, quatenus virtualiter, & radicaliter hanc potius quantitatem præcontinet, quam illam, eſſe indiuiduationis radicem, itaquod materia ſignata, prout talis, nihil aliud dicit, quam eſſe radicem huius numero quantitatis determinatæ. Et quia hic dicendi modus eſt valde confuſus, nec benè adhuc Thomiſtæ explicuerunt, quod ſibi velint per illa verba, materia vt præhabet, & præcontinet virtualiter, & radicaliter hanc quantitatem eſt indiuiduationis principium, petendum eſt quomodo intelligant materiam eſſe radicem, & principium quantitatis; Suarez diſp. 5. ſect. 3. n. 18. putat eos intelligere quod ſit radix, & origo quantitatis in genere cauſæ materialis, quia materia præſertim Thomiſtarum ſententia non præhabet quantitatem in genere cauſæ efficientis, ſed ab extrinſeco agente fit, vel reſultat à forma, hoc autem nil aliud eſt, quam quantitatem

vel

Digitized by Google

hanc præcontinere, velut eius ſubiectum, ex quo educi poteſt talis quantitas, & habere capacitatem ad hanc numero quantitatem; ſi autem ſic intelligunt, ſtatim patet tertium hunc dicendi modum prorſus coincidere cum ſecundo, vt benè vrget Suarez, atque ideò eodem modo refutari debere; ſi autem hoc intelliguot in genere cauſæ efficientis, vt Bannes velle videtur lib. 1 de gen. & cor. quæſt. 20. artic. 8. contra eorum principia omoinò loquuntur, quia ipſi volunt materiam eſſe potentiam omninò paſſiuam, ac ſi dicendo faciunt eam quoque actiuam; tum quia ipſi voluot quantitatem à toto compoſito manare; & non à ſola materia, vt potè in quo adæquatè ſubiectatur; ſi dicant compoſitum eſſe vtique ſubiectum quod, & adæquatum quantitatis, materiam tamen eſſe ſubiectum quo, & inadæquatum. Contrà, quia vt dixi diſp. 3. Phyſ. quæſt. 1. eſtò verum ſit materiam quoque eſſe ſubiectum quo, & inadæquatum accidentium, attamen eſt ſubiectum quo indeterminatum, & ſola forma eſt ſubiectum quo determinatum, ideſt determinatè recipiendi talem quantitatem, & qualitatem, quia ad talem formam ſequitur hæc, & illa qualitas, talis & tanta quantitas, & ſic potius forma eſt radix determinatæ quantitatis, quam materia, vndè hac ratione potius forma, quam materia eſſet ponenda principium indiuiduationis compoſiti.

90 Deindè vel ille ordo virtualis, & radicalis continentiæ reſpectu talis quantitatis aliquid ſuperaddit eſſentiæ materiæ, vel non, ſi ponit aliquid ſuperadditum, recurrunt difficultates factæ contra alios dicendi modos; ſi non, ergo ſola materia, & ſecundum ſuam eſſentiam conſiderata erit indiuiduationis principium, quod ſatis eſt impugnatum præcedenti articulo, quia materia ſecundum proprium eſſe poteſt eſſe cum hac & illa forma, & in hoc, aut illo compoſito, vnde niſi aliquid ſuperaddatur, non poteſt eſſe huic formæ, vel indiuiduo alligata. Conf. quia vel materia prima ex ſe, & ſua ratione formali habet hanc radicalem continentiam talis quantitatis, vel ab alio, & per aliquid ſuperadditum, non primum, quia tunc omnes materiæ haberent eandem ſignationem, cum omnes ſint eiuſdem ſpeciei, neque ſecundum, quia redirent difficultates iam factæ. Conf. vlterius ex Suarez, quia materia virtute non continet quantitatem, niſi quia virtute continet formam, quam ipſa quantitas conſequitur, ergo prius materia eſt fundamentum, radix, & origo huius formæ, quam huius quantitatis, atq; ita potius materia, vt virtute continet formam, quam vt virtute continet quantitatem indiuiduationis erit principium. Negat Blaſius à Concep. diſp. 3. Met. q. 4. prius contineri in materia hanc formam, quam hanc quantitatem, quia eſtò prius à materia cauſetur forma ſubſtantialis, quam quantitas, tamen opus non eſt materiam eodem ordine ſuos continere effectus, quo illos cauſat, quod declarat exemplo cauſæ efficientis certum enim eſt, quod qualitates, quæ diſponunt ad introductionem formæ ſubſtantialis, prius procedunt a generante, quam introducatur forma ſubſtantialis in agente, quam diſpoſitiones illæ. Contra, ſicut materia ideò quantitatem actu cauſare dicitur, quia actu cauſat formam, ad quam illa conſequitur, ita quoq; ideò dicitur cauſatiua quantitatis, ſiue potens cauſare quantitatem, quia potens eſt cauſare formã ſubſtantialem, ad quam conſequitur, ſicut enim ſe habet effectus in actu ad cauſam in actu, ita effectus in potentia ad cauſam in potentia ex 2. Phyſ. ergo quo ordine cauſat materia ſuos effectus in actu, ſcilicet formam, & quantitatem, ſic etiam illos continet in potentia & in virtute. Conf. quia ſi materia non contineret virtualiter formam ſubſtantialem, non contineret virtualiter quantitatem, & alia accidentia ad formam conſequentia; ergo materia eodem ordine illos effectus continet virtualiter, quo actu cauſat. Neq; exemplum allatum de diſpoſitionibus eſt ad propoſitum, imò potius ad oppoſitum, aliud enim eſt loqui de diſpoſitionibus quæ præcedunt formam in materia, & aliud de illis, quæ ſubſequuntur eam; illæ enim quæ ſubſequuntur, ab agente dimanant eodem ordine prorſus, quo cum forma continentur in illo, & ſicut forma prius continetur, quam illæ, ita quoq; prius producitur illis, & ſic pariter erit in propoſito de quantitate dicendum reſpectu formæ ſubſtantialis, quam conſequitur, quod prius forma continetur in materia quam quantitas.

91 Prætereà cum dicunt materiam eſſe principium indiuiduationis, vt virtualiter, & radicaliter continet hanc numero quantitatem, vel intelligunt de quantitate terminata, vel interminata: & quidem Blaſius a Concep. ſupra cit. fatetur id non poſſe intelligi de quantitate terminata, tum quia ita expreſsè aſſerit D. Thomas opuſc. 30. q. 4. artic. 2. tum quia quantitas non terminatur, niſi per figuram, nam figura eſt terminus quantitatis; cum ergo quantitas, vt continetur in materia virtualiter, non ſit ibi ſecundum ſuum eſſe formale in tali ſtatu, conſequenter non eſt ibi ſub eſſe figurato, & conſequenter intelligitur eſſe in materia, vt interminata; at ſuprà num. 83. oſtenſum eſt quantitatem interminatam eſſe prorſus ineptam ad ſigillandam materiam, quia ſigillatio dicit determinationem, & determinatio nequit haberi per id, quod eſt omoinò indeterminatum. Reſpondet prædictus Author, non eſſe idem quantitatem eſſe terminatam, & determinatam, poteſt namq; eſſe determinata, eſtò non ſit terminata; & ſic hæc quantitas, vt virtualiter contenta in materia, licèt ſecundum tale eſſe non ſit terminata, quia non eſt figuræ capax niſi cum habet in materia ſuum eſſe formale, adhuc tamen eſt determinata, quia res non ſolum in ſeipſa, ſed etiam in ſuo principio poteſt habere eſſe determinatum. Contrà, quia quantitas non determinatur, niſi per figuram ſub qua actu exiſtit, & hanc eſſe quantitatem determinatam eſt eſſe ſic, vel ſic figuratam, at eo ipſo, quod quantitas eſt figurata, eſt quoque terminata, ergo idem eſt in quantitate eſſe terminatam, & determinatam; tum quia idem eſt quantitatem eſſe indeterminatam, & interminatam, ergo idem erit è contrà eſſe terminatam, & determinatam, tum quia conceſſo etiam, vt contendit reſpondens, quod poſſit eſſe quantitas interminata cum determinatione, adhuc tamen talis determinatio non eſt talis, vt materia virtute ipſius ſit ſigillata ad hanc formam, & compoſitum, quia omnes concedunt materiam cum quantitate interminata poſſe eſſe ſub diuerſis formis, & cum diuerſis indiuiduis; ergo quantumcunque determinata ponatur, vt continetur virtualiter in materia, ſi tamen adhuc eſt interminata, poteſt eſſe ſub diuerſis formis ſimul cum materia, quod ſufficit ne materia cum ipſa ſit principium indiuiduationis. Accedit, quod admittentes quantitatem interminatam, faciunt eam perpetuò connexam ſecundum ſuum eſſe formale cum materia nec vnquam admittunt materiam eſſe in potentia ad ipſam.

Tandem materia etiam ſic conſiderata, vt virtualiter præcontinet hanc quantitatem, adhuc eſt realiter diſtincta à ſubſtantia compoſita materiali; ergo nequit eſſe principium metaphyſicum indiuiduationis eius, nam hoc cum re indiuiduata debet realiter identificari. Accedit, quod Deus poteſt eandem materiam conſeruare cum eadem numero quantitate, ideoque quæ non habent proximè ordinem virtualis continentiæ, niſi reſpectu talis quantitatis, & tamen poteſt ſaltim ſucceſſiuè ponere diuerſas formas in ipſa, ad quarum variationem variarentur quoque indiuidua conſtituta; ergo malè ponitur materia, etiam vt virtualiter contentiua talis quantitatis, principium indiuiduationis, patet antecedens, quia hoc non ſubterfugit diuinam omnipotentiam, ita enim de facto in Euchariſtia conſeruat eandem quantitatem, quæ antea erat in ſubſtantia panis, & ſi modò illam conſeruat ſe ſola, tantò magis poſſet conſeruare in materia, conſequentia probatur, quia non poteſt Deus multiplicare, & variare indiuidua manente eodem principio indiuiduationis; & quidem hæc ratio mihi videtur euidentiſſima.

92 Quartò principaliter reijcitur quartus dicendi modus relatus ſupra ab initio quæſtionis num. 67. eorum nempe, qui dicebant per materiam ſignatam intelligi materiam quaſi ſigillatam ad talem formam, quod illi prouenit ex præcedentibus diſpoſitionibus, & præcipuè per quantitatem, nam præterquamquod contra hunc dicendi modum recurrunt difficultates factæ contra alios. cum quibus reipſa coincidit, nunc rurſus percunctor, quid ſit iſta ſigillatio materiæ ad formam ſubſtantialem facta per quantitatem, & præuias diſpoſitiones, vel enim eſt accidens aliquod ſuperadditum, vel modus aliquis materiæ, vel nihil, ſi nihil pro nihilo reputetur, vel per nihil conſtituetur materia principium indiuiduationis; ſi accidens, redeunt omnia argumenta ſuperius facta contra primum modum explicandi materiam ſignatam, parum enim refert, an accidens materiæ coniunctū ad indiuiduandam ſubſtantiam materialem ſit quantitas, vel qualitas, vel relatio quędam. Si verò dicatur, quod ſit modus quidam materiæ, rurſus quæritur, an ſit cum ipſa materia realiter identificatus, ita quod materia ſine ipſo nunquam exiſtere poſſit, vel poteſt ſine ipſo exiſtere; ſi dicatur hoc ſecundum, ergo erit verè accidens ſuperadditum, nam poteſt adeſſe, & abeſſe præter materiæ corruptionem, & parum refert, an ſit entitas abſoluta, vel modalis, dummodo ſit aliquid materiæ ſuperadditum, ſine quo ipſa poteſt exiſtere. Si dicatur primum, præterquam quod redeunt argumenta à Scoto facta contra Ægidium 2. d. 3. q. 4. ponentem talem ſignationem in materia eſſe aliquid verè à quantitate cauſatum, ſicut illi ponunt eſſe cauſatū a diſpoſitionibus pręcedẽtibus, & adhuc eſſe cum ipſa realiter identificatum, aliud etiã ingens ſequitur abſurdum, nempe materiam de facto conſeruari in eſſe modo iſto ſibi identificato deſtructo, nam conſtat materiam non ſemper ſub eadem ſigillatione manere, ſicut non ſemper ſtat ſub eadem forma, ſed ſucceſſiuè ad alias formas, & nouas ſigillationes tranſire eadem ſemper numero perſeuerans ſub omnibus, & ſubſtantialiter inuariata. Conf. quia huiuſmodi ſigillatio ſiue dicatur haberi in materia per quantitatem, ſiue per præuias diſpoſitiones, aut eſt quid omninò fictum, vel ſi eſt quod reale, nequit eſſe ratio indiuiduandi ſubſtantiam, ſi enim eſt quid reale ſuperadditum, hoc eſſe nequit, niſi quidpiam accidentale, quod non ſufficit pro indiuiduatione ſubſtantiæ, vt ſuprà probatum eſt; ſi eſt quid fictum, vel reſpectus rationis, patet etiam non eſſe idoneum pro indiuiduatione entitatis realis. Dices cum Thomiſtis vtique hanc ſigillationem importare quid reale in materia, non tamen à materia realiter diſtinctum. Contrà, quia materia poteſt eſſe ſine tali ſigillatione, cum eadem numero poſſit de vna in aliam formam tranſire, atque ita nouam ſigillationem acquirere; ergo non eſt realiter identificata cum ipſa; tum quia ſi eſt identificata realiter cum ipſa, ergo erit aliquid ſpectans ad entitatem ipſam materiæ intrinſecè, & ſubſtantialiter, ſed materia ſecundum totum ſuum eſſe ſubſtantiale adæquatè ſumptum etiam in indiuiduo eſt indifferens, vt ſit ſub hac, vel illa forma, & conſequenter vt hoc, vel illud conſtituat compoſitum; ergo materia etiam cum tali ſigillatione eſſe nequit principium indiuiduationis.

93 Poſtremò ratione quadam generali arguitur contra omnes relatos modos ponendi materiã ſignatam indiuiduationis principiũ, nam iſta ſignatio materiæ vel eſt ipſa quantitas iam in materia recepta, vt dicebant veteres Thomiſtæ, vel ſaltim ordo materiæ ad quantitatẽ

Digitized by Google

recipiendam, vel principiandam, vt dixerunt alij Recentiores poſt Caiet. ſed quicquid dicatur, ſemper idem incurritur abſurdum, quod indiuiduum ſubſtantiæ intrinſecè conſtituatur in tali eſſe per accidens; parum enim refert, quod tale accidens ſit reſpectiuum, vel abſolutum, imò magis abſurdum eſt ponere illud reſpectiuum, quam abſolutum, quia accidens abſolutum licèt in ratione accidentis opponatur ſubſtantiæ, tamen cum ea conuenit in ratione abſoluti, at relatio in vtraque ratione opponitur cum ea. Quod ſi dicatur talem ordinem materiæ ad quantitatem non eſſe prædicamentalem, ſed tranſcendentalem, & materiæ realiter identificatum. Hoc nuper impugnatum eſt, quia materia eſſe poteſt ſine tali ſignatione, & ordine; ergo non eſt tranſcendentalis, ſed prædicamentalis, tum quia ſi eſt tranſcendentalis, & pertinet ad eſſe ſubſtantiale materiæ, omnes materiæ habebunt eandem ſignationem, cum omnes ſint eiuſdem ſpeciei; vel ſi ſpectat ad eſſe indiuiduale materiæ, cum hæc indiuidua materia poſſit eadem numero reperiri ſub diuerſis formis, & in pluribus compoſitis, non poterit ita ſigillare materiam, vt ſit principium indiuiduationis. Conf. per rationem Scoti contra Ægidium 2.d. 3.q.4. nam ſiue iſta ſigillatio in materia habeatur per quantitatem, ſiue per prævias diſpoſitiones, ſemper erit quantitate poſterior, atque ideò ſicut quantitas inepta eſt ad indiuiduandam ſubſtantiam ratione talis poſterioritatis, vt ſupra probatum eſt q. 5. quia prius vnius prædicamenti non indiuiduatur per poſterius alterius prædicamenti, ſic etiam illa ſigillatio à quantitate dependens. Dices iſtam ſignationem non peti à quantitate actuali, & exiſtente, talis enim ſignatio vtique eſſet poſterior materia, & compoſito, ſicut & ipſa actualis quantitas, ſed peti à quantitate poſſibili, quo pacto poteſt in materia præcedere ſubſtantiam compoſitam. Contra, quia ſicut quantitas actualis, & exiſtens eſt poſterior materia, vel compoſito exiſtentibus, ita quantitas poſſibilis eſt poſterior materia, aut compoſito poſſibili, nam ſemper eadem proportio prioritatis, & poſterioritatis ſeruari debet tam in eſſe exiſtentiæ, quam in eſſe poſſibili, quia non datur poſſibilitas rei, niſi in ordine ad exiſtentiam, nec res eſt poſſibilis, niſi eo modo, quo poteſt exiſtere. Tum quia, ſicut materia, & compoſitum in eſſe exiſtentiæ non dependent à quantitate, & ceteris accidentibus ſimpliciter, ſed tantum ſecundum quid, vnde abſolutè, & per diuinam potentiam poteſt conſeruari ſubſtantia ſine quocunque accidente, ita quoque poſſibilitas ſubſtantiæ etiam in indiuiduo non dependet à poſſibilitate accidentis, vnde ſi impoſſibilia forent accidentia omnia, adhuc poſſibilis foret quæcunque ſubſtantia, tam ſimplex, quam compoſita; ergo nec ad exiſtentiam, nec ad poſſibilitatem ſubſtantiæ etiam in indiuiduo exigitur ſignatio aliqua ab accidentibus emendicata; ſiue dicatur peti ab illis actu exiſtentibus, ſiue poſſibilibus. Demum ſecundum Thomiſtas proprium ſubiectum accidentium non eſt materia, ſed compoſitum; ergo nequit ab illis vllam ſignationem recipere, cum ea accidentia immediatè in ſe recipere nequeat. Conſequentia patet, quia ſigillum ſigillationem relinquere nequit in ſubiecto, cui immediatè imprimi non poteſt, & hæc ſola ratio ſufficit ad eos conuincendos in ſuis principijs.

Occurritur obiectis.

94 IN oppoſitum inſtant Thomiſtæ paſſim, illud eſt principium indiuiduationis, cui per ſe primò repugnat communicari pluribus eo modo, quo vniuerſale communicatur inferioribus; ſed materia ſignata eſt huiuſmodi quia ita eſt propria vnius, vt licèt abſolutè loquendo poſſit eſſe alterius, non tamen cum illa ſignatione, ergo &c. Maior patet, probatur minor, nam ex 2. de Anima 41. omnium natura conſtantium determinata eſt ratio magnitudinis, & augmenti. Tum 2. repugnat materiam ſignatam concipi vt vniuerſalem; ergo eſt per ſe primò ſingularis, & conſequenter eſt principium indiuiduationis. Tum 3. illud eſt principium indiuiduationis, quo poſito, alijſque ſublatis ponitur indiuiduum, & quo ſublato alijs poſitis non ponitur, ſed materia ſignata eſt huiuſmodi, ergo &c. Maior patet, probatur minor, nam ſi à materiali indiuiduo præter materiam ſignatam quodcunque aliud remoueas, adhuc incommunicabilis ſubſtantia remanebit, non autem ſi auferatur materia ſignata. Tum demum, quia in ſubſtantia compoſita aſſignari debet aliquid quod ſit radix, vel principium indiuiduationis, & in ea non reperitur niſi materia, & forma, talis radix nequit poni forma, quæ de ſe communicabilis eſt, neque materia nudè ſumpta, quia vt ſic poteſt ſucceſſiuè in pluribus indiuiduis reperiri, ergo &c.

Reſp. multipliciter ad hanc rationem, quam Thomiſtæ iactant, vt demonſtrationem primò negando min. quia vt conſtat ex dictis n. 89. materia etiam cum eadem ſignatione poteſt eſſe ſucceſſiuè ſub diuerſis formis ac plura indiuidua conſtituere ſaltim numero diuerſa, quamuis enim diceretur indiuidua ſpecie diuerſa diuerſam ſignationem in ſua materia requirere, nulla tamen cogit ratio, vt id etiam aſſeri debeat de indiuiduis homogeneis, & eiuſdem ſpeciei, vt de duabus aquæ portionibus, nec ad rem facit authoritas illa ex 2. de Anima, ſolum enim ibi docere voluit Ariſt. viuentia determinare ſibi certam menſuram, & magnitudinem quantitatis, quam non poſſint excedere, & quidem toti ſpeciei debitam, & non ſoli indiuiduo. Deinde ſi hoc argumentum valeret, poſſet quoque probari ipſam naturam communem, vt v.g. humanitatem in Petro, quatenus eſt ſignata, & ſigillata per Petreitatem, quæ eſt indiuidualis differentia, eſſe principium indiuiduationis, quia ſub tali ſignatione ita eſt propria Petri, vt alterius eſſe nequeat; & tamen ſic arguere non valet, quia per ſignationem, & contractionem factam per Petreitatem, non appropriatur Petro, niſi extrinſecè, intrinſecè autem, & eſſentialiter remanet cõmunis pluribus, ſic pariter in propoſito etiamſi concederetur materiã ſub iſta ſignatione ita eſſe propriam vnius, vt nequeat eſſe alterius, quia tamen hoc ſibi extrinſecè conuenit, non autem ex ratione ſua intrinſeca colligi nequit ipſam eſſe per ſe primò propriam huius indiuidui, vt non ſit alterius, ſed tantùm ex conſortio ſignationis, & ſic ſignatio ipſa eſſet re vera indiuiduationis principium, non autem materia ſignata. Itaque ad argumentum negandum eſt abſolutè materiam ſignatam eſſe per ſe primam rationem incommunicabiliter eſſendi compoſito, quia hæc materia ſignata eſt indiuidua, & ſingularis, vt quod, & de ea adhuc quærendum reſtat, quo ſit incommunicabilis facta, & indiuidua; tum quia alia ſunt indiuidua & ſingularia, quæ materiam non habent, vt patet de Angelis, accidentibus, & formis ſimplicibus; tum quia eſto hoc compoſitum exigat hanc materiam, quia compoſitum ſingulare non niſi ex principijs ſingularibus componitur, adhuc tamen certum eſt ipſum non eſſe primò hoc per materiam ſed ſua differentia indiuiduali; vnde ad ſummum ea ratio probat, quod hæc materia habet ſuam ſingularitatem non aliunde ſed ſibi internam, & quod ipſa eſt principium phyſicum indiuidui compoſiti, non verò indiuiduationis eius.

95 Ad 2. negatur conſequentia, nam Petrum quoque repugnat concipi vt vniuerſalem, & pluribus communicabilem, nec tamen hinc infertur eſſe per ſe primò ſingulare, & principium indiuiduationis, ſed tantum eſſe ſingulare, vt quod, & ipſum indiuiduum; vndè non quod eſt ſingulare, vt quod, ſed tantum quod eſt ſingulare, vt quo, eſt principium indiuiduationis; ex illo autem antecedenti ſolum deduci poteſt materiam ſignatam eſſe ſingularem, vt quod. Ad 3. etiam ſi hæc forma ab hoc compoſito remoueatur, non amplius ſubſiſtit illa ſubſtantia incommunicabilis, non quia eius incommunicabilitas ab hac forma attenderetur, vt à principio eius formali, vel radicali proximo, ſed quia hæc forma eſt principium phyſicum huius compoſiti, & ablata vna parte compoſiti opus eſt totum compoſitum diſſolui, eodem igitur modo verificatur, quod ablata materia ſignata non amplius erit ſubſtantia illa compoſita incommunicabilis, vnde ratio identidem probat materiam ſignatam eſſe principium phyſicum ſubſtantiæ compoſitæ indiuiduæ, non verò indiuiduationis eius. Ad vltimum concedo in vnaquaque re aſſignari debere radicem, vel principium indiuiduationis eius, non tamen realiter diſtinctum à re indiuiduata, & ideò nec forma, nec materia etiam ſignata bene ſtatuitur principium indiuiduationis eius, vnde ratio illa nil aliud ad ſummum probat, niſi quod materia cum forma ſint phyſica principia rei compoſitæ indiuiduæ, non tamen quod ſubſtantia compoſita ſit primò hæc per materiam ſignatam, nam ſicut ſubſtantia compoſita dicit entitatem realiter diſtinctam à materia, & forma ſaltim ſigillatim ſumptis, ita quoque habet ſuum intrinſecum principium indiuiduationis diuerſum à principio indiuiduationis materiæ, & formæ.

Deinde arguit Blaſius à Conceptione diſputat. 3. Metaph. quæſt. 2. illud, per quod radicaliter conſtituitur ſubſtantia prima in ratione ſubſtantiæ primæ, eſt radix indiuiduationis, ſed ſubſtantia prima conſtituitur radicaliter in ratione ſubſtantiæ primæ per materiam primam, vt quantitate ſignatam, ergo &c. Probat minorem, quia ſubſtantia prima dicitur illa, quæ nec eſt in ſubiecto, nec dicitur de ſubiecto, hoc autem per ſe primò conuenit materiæ ſignatæ, quia vt talis nec poteſt eſſe in ſubiecto, neque dici de ſubiecto, licet enim conſiderata ſecundùm ſe præcisè, & vt habet indifferentiam eſſendi in pluribus compoſitis, poſſit de hac & illa materia prædicari, tamen vt ſignata nequit de alia prædicari. Reſpond. negando minorem, quandoquidem etiam Michael eſt prima ſubſtantia, & directè in prædicamento poſita, & tamen materiam ſignatam non habet; ad probationem verum eſt in ſubſtantijs materialibus priùs conuenire materiæ ſignatæ, & ſingulari nec eſſe in ſubiecto, nec dici de ſubiecto, non quia ſit principium indiuiduationis, ſed quia ipſa quoque eſt quædam prima ſubſtantia incompleta, quæ concurrit phyſicè ad conſtitutionem ſubſtantiæ compoſitæ completæ; & valde hallucinatur hic Auctor, dum putat materiam poſſe de hac, & illa materia prædicari, quia eſt indifferens vt eſſe poſſit ſub hac, & illa forma, in hoc & illo compoſito, non enim hæc indifferentia eſt quæ ipſam conſtituit vniuerſalem, & de pluribus prædicabilem, quandoquidem hæc eſt indifferentia phyſica, quæ ipſi competit etiam indiuiduæ, ex eo enim quod eſt commune ſubiectum omnium transmutationum habet, vt vna numero poſſit ſucceſſiuè reperiri in pluribus compoſitis; ſed eſt indifferentia metaphyſica, quæ ſibi conuenit, vt abſtrahit à quacunque hæcceitate in ſuo ordine, nam in tali ſtatu eſt proximè indifferens, vt poſſit ab hac, & illa hæcceitate contrahi, & de hac, & illa materia prædicari; alia argumenta Thomiſtarum ſoluta ſunt art. præced.

QVÆ

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

An forma per ſe ſumpta, vel ſaltim cum materia ſit principium indiuiduationis.

96 INter Philoſophos Auerroiſtas frequens eſt, ac ſatis recepta opinio formam abſolutè ſumptam eſſe indiuiduationis principium in rebus materialibus, ita enim ſenſiſſe videtur Auerroes pluribus in locis, & præſertim 3. Phyſ. com. 60. & lib. 4 com. 38. & 1. de Anim. com. 7. & 2. lib. com. 2. pluſquam Commentator in 2. artis paruæ Galen. librum ab Achill. lib. 1. de elementis, Gandouenſ. de ſubſtantia Orbis qu. 7. Baccon. 3. ſent. diſt. 11. quæſt. 2. artic. 2. & alij nonnulli Auerroiſtæ, qui dicunt ſolam formam eſſe per ſe indiuiduationis principium, materiam verò non niſi per accidens, quatenus eſt ſubiectum formæ, quæ per ſe indiuiduationis cauſa eſt. Alij verò coniungunt formam cum materia, itaquod vtraque integrum ſint indiuiduationis principium, formam tamen eſſe principium præcipuum, & principale, materia verò minus principale, ac veluti conditionem ſine qua non, ita Zabarella lib. de conſtitutione indiuidui c. 5. 6. & 7. Zimar. theor. 97. Pererius lib. 6. cap. 12. Piccol. lib. 2. de prima rerum materia cap. 17. Niphus 5. Met. q. 5. Durand. 1. d. 44. q. 5. & 2. d. 3. q. 2. Contaren. quæſt. de princ. ind. cap. 10. & ſeqq. quibus etiam ex parte ſubſcribere videntur Suarez diſp. 5. Met. ſect. 4. Auerſa qu. 9. Log. ſect. 7. Qui etiam relati Authores, vt plurimum, aſſerere videntur formam nedum indiuiduare compoſitum, ſed etiam materiam, quam informat.

Faber noſter theor. 90. cap. 10. ait opinionem aſſerentem ſolam formam eſſe principium indiuiduationis eſſe veram, ſi benè intelligatur, pro quo notat ibidem formam habere varias realitates, per quas eſt contrahibilis, & communicabilis pluribus, vnde forma ſpecifica eſt communis, quia habet realitates diuerſas, per quas communicari poteſt, rationalitas enim eſt forma realis communis, ſed in ea clauduntur multæ realitates, quas nomine proprio ignoramus, & iſtæ ſunt, quæ dant eſſe indiuiduis, vna enim realitas dat eſſe huic indiuiduo Socrati, quam poſſumus appellare Sorteitatem, alia dat eſſe Platoni, & hanc dicemus Platoneitatem, & ſic de alijs; adeoquod ſicut hæc forma, animal, eſt communicabilis per varias realitates, quas includit, vt eſt rationalitas, & aliæ differentiæ conſtituentes alias ſpecies animalis, ita rationalitas eſt contrahibilis per Sorteitatem, Platoneitatem, &c. quæ dicuntur differentiæ indiuiduales, iſtæ autem realitates non diſtinguuntur per alias differentias, ſed ſunt primò diuerſæ, & iſtæ ſunt, quæ appellantur formæ particulares, realitas enim qua Sortes eſt homo, dicitur forma particularis Sortis, ſed non eſt forma diſtincta realiter à rationalitate in cōmuni, ſed eſt eadem realiter cum forma, quæ dat eſſe reale ſpeciei, & ſolùm formaliter ab ea diſtinguitur; vndè forma partis duobus modis accipi poteſt, vno modo pro forma communi, alio modo pro vltima realitate formæ, in primo ſenſu falſa eſt opinio ponens formam principium indiuiduationis, ſed in ſecundo ſenſu eſt vera. Vndè concludit cap. 2. quod quia Doctor 2. diſt. 3. quæſt. 6. non determinat, quænam ſit realitas illa, à qua ſumitur indiuidualis differentia, an ſcilicet ſit realitas materiæ, formæ vel compoſiti, veroſimilius eſt eſſe vltimam realitatem formæ ob rationem ea eo inferius referendam; quem etiam dicendi modum, vt de mente Scoti amplexus eſt Brunduſienſis, qui ſcripſit in 2. ſent. d. 3. quæſt. 8. quos Scotiſtas cum vidiſſet Contarenus q. cit. cap. 2. & non alios, cenſet hanc eſſe opinionem Scoti, & Scotiſtarum, & ideo ex hac parte eam approbat; ac etiam Zabarel. loc. cit. cap. 2. putat Scotum ab hac opinione non diſtare, cuius rei ait ſignum eſſe, quia in ſua tam prolixa de hac re diſputatione, in qua alias omnes ſententias diligenter impugnat, hanc opinionem de forma non impugnauit.

97 Dicendum eſt, Nec formam, nec vltimam realitatem formæ eſſe abſolute principium indiuiduationis, & nec etiam ſi ſimul cum materia ſumatur. Concluſio tres habet partes, vt patet, & quidem quoad primam ſtatuitur contra primum modum dicendi Auerroiſtarum, qui formam ſolam faciebant principium indiuiduationis, & quamuis Scotus 2. diſtinct. 3. non tractet hanc quæſtionem in terminis, an forma ſit principium indiuiduationis, tantùm abeſt, quod ob id in eam conſenſerit opinionem, vt arbitretur Zabarel. cuius iudicio Faber adhæſit, quod potius eam non tractauit ex profeſſo, quia vt communem ſententiam, & ab omnibus receptam putauit, quod forma non ſit indiuiduationis principium, & ideo tanquam verum apud omnes, & extrà controuerſiam ſuppoſuit, vt conſtat ex his, quæ habet diſt. 3. cit. quæſt. 5. vbi probat materiam non eſſe indiuiduationis principium, quia diuiditur in vniuerſalem, & particularem ſicut forma, & eſt pars quidditatis ſpecificæ cum illa; & ideò non eſſe principium indiuiduationis, ſicut ob eandem rationem forma tale principium non ponitur; & ideò hanc concluſionem, vt de mente Scoti tenent Scotiſtæ omnes ſupracit. Canon. Tromb. Baſſol. Rada, Poncius, Tatar. Lichet. Meuriſſe, & alij paſſim; vbi tamen hic vltimus Auctor eam probat ratione falſum aſſumente, & nihil concludente; probat enim ſic quæſt. cit. concluſ. 5. forma dat ſolùm eſſe ſpecificum, ergo non dat eſſe indiuiduale. Probat antecedens, dare eſſe ſpecificum eſt adæquata ratio formæ, quatenus forma eſt conſtitutiua gradus, non enim loquimur de forma prout eſt informatiua materiæ, & conſtitutiua compoſiti; ergo forma dat ſolum eſſe ſpecificum. Probat rurſus antecedens, adæquata ratio formæ, vt eſt conſtitutiua gradus, eſt collocare rem ſub determinato genere, & efficere, vt conueniat cum multis alijs, quæ ſub eodem genere continentur, quemadmodum enim forma diſtinguit ſpecificè, ita aſſimilat numero diſtincta, ſed hoc eſt eſſe ſpecificum, ergo adæquata ratio formæ eſt dare eſſe ſpecificum. Hæc ratio nil valet, aut certè vim eius non capio, falſum ſiquidem aſſumit, quod forma det ſolùm eſſe ſpecificum, cum etiam det indiuiduale, vt innuit Doctor 2. d. 3. q. vn. ſub C. & 4. d. p. 11. quæſt. 3. Hb. clarius 3. diſt. 2. q. vn. vbi rationem aſſignat, quia ſicut forma, & materia in communi conſtituunt compoſitum in communi, ita hæc materia, & hæc forma conſtituunt compoſitum in particulari, vt principia phyſica particulari eius, non ergo negari poteſt quod forma hoc pacto, ſicut materia, det partialiter eſſe particulare compoſito; vndè etiam falſa eſt probatio antecedentis, quod dare eſſe ſpecificum ſit adæquata ratio formæ, ſi in hoc ſenſu intelligat, vt verba præſeferunt, quod ſola forma det adæquatè eſſe ſpecificum, quia tunc ſola forma eſſet tota quidditas compoſiti, nec materia daret ſuo modo eſſe ſpecificum, quod expreſsè contradicit Doctori loc. citat. & veritati; neque ſatis capio, quod ait Meuriſſe ſe in præſenti loqui de forma prout eſt conſtitutiua gradus, non autem prout eſt informatiua materiæ, & conſtitutiua compoſiti; quia certum eſt ipſam intantum eſſe conſtitutiuam gradus ſpecifici, inquantum conſtitutiua eſt compoſiti ſpecifici, & in communi, nec concipi poteſt eſſe vllo modo conſtitutiuam gradus, niſi ſimul concipiatur conſtituere compoſitum in aliquo gradu.

98 Primò itaque melius probatur vel enim forma phyſica eſt entitas de ſe communis, & vniuerſalis, vel particularis, vel ad vtrumque indifferens, ſi primum, iam clarum erit principium indiuiduationis eſſe non poſſe, cui directè, & per ſe primò communitas repugnat; ſi ſecundum, ergo forma nequibit conſtituere rem in eſſe ſpecifico, nec erit pars quidditatis, vt ſic, & tanto minus tota quidditas, vt illi Auerroiſtæ volunt; ſi tertium, vt re vera dici debet, ſequitur adhuc principium indiuiduationis eſſe non poſſe, ſed indigere aliquo alio, quo determinetur ad eſſe indiuiduum, cum de ſe ſit indifferens ad vniuerſalitatem, & ſingularitatem; varias ſolutiones, & euaſiones Aduerſariorum refert, & fusè confutat Faber loc. cit. quas hic breuiter ſtringo. Reſpondet Zimara, quod duplex eſt forma, alia vniuerſalis, alia particularis, illa conſtituit ſpeciem, ſiue eſſe ſpecificum, & hæc indiuiduum. Contrà, quia tunc in quolibet compoſito eſſent plures formæ ſubſtantiales, & realiter diuerſæ, vna qua eſſet homo v. g. & alia, qua hic homo, quod eſt falſum, quia ad multiplicationem graduum prædicamentalium non debent pluriſicari formæ ſubſtantiales in compoſito, vt probatum eſt diſp. 8. Met. q. 6. art. 1. contra cōmunem Auerroiſtarum multiplicantium in compoſitis formas phyſicas ad multiplicationem graduum metaphyſicorum, vndè minus rectè ait Faber cit. omnes iſtos Aduerſarios vbique concedere, quod eſt eadem forma, qua Sortes eſt corpus, animal, homo, & hic homo.

Reſpondet proinde aliter Zabarel. formam duobus modis conſiderari poſſe, vel vt dat eſſe eſſentiæ, & ſic eſt vniuerſalis, & dat eſſe ſpecificum, vel vt dat eſſe exiſtentiæ, & ſic eſt particularis, & principium indiuiduationis. Reijcit hanc ſolutionem Faber, quia vna forma nequit dare duos modos eſſendi oppoſitos, ſed eſſe vniuerſale, & eſſe ſingulare ſunt duo modi eſſendi oppoſiti, quia eſſe vniuerſale eſt eſſe communicabile, eſſe verò ſingulare eſt eſſe incommunicabile, ergo vna forma non poteſt dare iſtos modos eſſendi oppoſitos. Hæc inſtantia nulla eſt, quia & ipſe in confutatione ſolutionis Zimaræ immediatè anteà docet Sortem per eandem formam eſſe hominem, & hunc hominem, imò & ipſe tenetur ad ſolutionem argumenti, quia vult ab eadem forma peti eſſe ſpecificum, & indiuiduale, quod ſi dicat hoc fieri per diuerſas eius realitates, nempe formam per ſuam realitatem non vltimam dare eſſe ſpecificum, & per vltimam eſſe indiuiduale, ſic etiam reſpondebit Zabarel. quod vtiq; eadem forma dat eſſe vniuerſale, & ſingulare, ſed non ſecundum eandem rationem, ſecundum quod dat eſſe eſſentiæ confert eſſe ſpecificum, ſecundum quod dat eſſe exiſtentiæ, confert eſſe indiuiduale. Melius proinde refellitur hæc ſolutio, quod ſi forma eſt principium indiuiduationis, vt dat eſſe exiſtentiæ, ergo forma non ſe ſola, ſed cum exiſtentia erit principium indiuiduationis, vel potius ipſa præcisè exiſtentia, vt poſtea & ipſe Faber argumentatur; at ſuperius probatum eſt neque exiſtentiam eſſe principium indiuiduationis præſertim quia exiſtentia ſupponit naturam ſingularizatam. Reſpondet denique Pererius, quod forma quantum eſt ex ſe eſt indifferens ad vniuerſalitatem, & ſingularitatem, per abſtractionem autem intellectus fit vniuerſalis; quatenus verò producitur ab agente per diſpoſitiones ſingulares fit ſingularis, & vt ſic eſt principium indiuiduationis. Sed neque hæc reſponſio eſt ad rem, quia hic quærimus principium indiuiduationis intrinſecum, non verò extrinſecum, quale eſt agens; quod ſi dicat formam fieri ſingularem per ordinem ad ſingulares diſpoſitiones. Hoc nil iuuat, quia diſpoſitiones illæ ſunt accidentia, quæ nequeunt eſſe principia indiuiduandi ſubſtantiam; tum quia adhuc de ipſis diſpoſitionibus quærendum manet, per quid ſint ſingulares, tùm quia etiam ſi forma fieret eo modo ſingularis, non indè ſequitur eſſe poſſe principium indiuiduationis, ſed potius eſſe quoddam indiuiduum incompletum, & ſingulare, vt quod.

Digitized by Google

99 Secundò probatur eiſdem omninò rationibus, quibus probatum eſt q. præc. art. 1. materiam non eſſe indiuiduationis principium, nam forma eſt diuiſibilis in vniuerſalem, & particularem, non eſt primò incõmunicabilis in ratione formæ, ſed communicabilis huic, & illi formæ. Tum quia eſtò hæc forma ſit incommunicabilis, tamen neque ipſa eſt per ſe primò incommunicabilis, & vt quo, ſed vt quod, & per aliquid ſuperadditum, principium autem indiuiduationis debet eſſe ſolum incommunicabile primò, & vt quo. Tum quia forma realiter diſtinguitur à ſubſtantia materiali compoſita; ergo nequit metaphyſicè conſtituere ſubſtantiam materialem indiuiduam, nam tale principium eſt cum re indiuiduata realiter identificatum. Tum quia ſequeretur, quod multiplicata materia, & conſeruata in ſingulis eadem forma, compoſitum eſſet omninò idem, quod eſt falſum. Tum deniq; quia non ſola forma eſt principium intrinſecum conſtituens totam rei compoſitæ entitatem, ſed etiam concurrit materia, & ſicut compoſitum in communi non ſolam formam includit, ſed etiam materiam, ita hoc compoſitum, nedum eſſentialiter intrinſecè hanc formam includit, ſed etiam hanc materiam, non ergo ſola forma dicitur indiuiduationis principium. Reſpondent formam nedum habere vim indiuiduandi compoſitum, ſed etiam materiam ipſam, quia forma non tantùm dat eſſe compoſito, ſed etiam materiæ; ex quo fit, vt hoc ipſo, quod materia iungitur eidem formæ numero, ſit ipſa eadem numero, & reſultet idem numero compoſitum, atque ita præſertim ſentire Durandum 4. d. 44. quæſt. 1. refert Suarez diſp. 5. ſec. 4. licèt alij referant Durandum aſſerere ſolùm quod eſtò materia in communi ſit de eſſentia compoſiti in communi, tamen materia particularis, non eſt de eſſentia compoſiti particularis, vndè conſequenter inquit, quod in reſurrectione quamuis animæ non daretur idem numero corpus, quod antea habuit, ſed ex alia materia confectum, eſſet idem numero homo, qui anteà fuerat, ſed quicquid ſit de mente Durandi certum eſt multos ex præcitatis Auctoribus tenere, quod forma nedùm indiuiduat compoſitum, ſed etiam materiam, quam informat; cuius dicti falſitatem ad hanc infringendam ſolutionem nunc oſtendo.

100 Tertiò itaque probatur materiam non indiuiduari per formã, in primis quia falſum eſt, quod Aduerſarij dicunt formam dare eſſe intrinſecum, & eſſentiale materiæ, ſicut dat compoſito, nam potius res è contra ſe habet, quod materia eſt cauſa formæ, quatenus de illius gremio educitur, & illi præſupponitur ſaltim prioritate naturæ, vt eius ſubiectum, & ſicut forma in communi præſupponit materiam in communi, ita forma in particulari ſupponit materiam in particulari, & ſingularem. Tum quia ſi ſuum eſſe proprium, & intrinſecum à forma reciperet, tunc generaretur, & corrumperetur ad eius generationem, & interitum, quæ omnia conſtant ex dictis in phyſicis. Tum quia, vt arguit Doctor 2. d. 12. qu. 1. materia peculiarem terminauit productionem à productione formæ diſtinctam nempe creationem, actio autem, & productio, vt apud omnes eſt in confeſſo, immediatè terminatur ad rem ſingularem certum, ac deſignatum eſſe habentem. Tum quia eadem materia ſingularis poteſt ſucceſſiuè informari pluribus formis, cum ſit commune ſubiectum omnium tranſmutationum naturalium, alias materia geniti, & corrupti eadem numero non eſſet. Tum quia ſequeretur, quod materia vna ab alia realiter, & numeraliter diſtincta poſſet illi numero identificari, ſi formam illius reciperet, quod eſt impoſſibile; concludendum igitur eſt materiam non indiuiduari per formam, quia nihil indiuiduatur, vt ſæpius dictum eſt, per aliquid à ſe realiter diſtinctum, & præſertim quia materia per Dei potentiam poteſt eſſe ſine forma.

Dices materiam vtique non indiuiduari per formam in ſe, ſed per ordinem ad certam formam, quia ſicut materia in communi reſpicit formam in communi, ita materia in particulari reſpicit hanc formam in particulari, & indiuiduatur per habitudinem ad eam. At hæc ſolutio ſubſiſtere nequit, quia nedum materia, vt ſic, reſpicit indifferenter quamcunque formam, ſed etiam materia hæc, & ſingularis ad ſingulas formas indifferenter ſe habet, itaut diſiunctim poſſit ſingulas recipere, & hæc indifferentia illi conuenit, quatenus eſt primum, & commune ſubiectum formarum omnium. Tum quia ſi hæc materia determinaret ſibi hanc numero formam, tunc eadem materia in genito, & corrupto eſſe non poſſet, nec poſſet eſſe ſubiectum commune omnium tranſmutationum naturalium, de cuius ratione eſt, vt idem numero permaneat ſub vtroque termino mutationis.

101 Quartò præterea probatur concluſio oſtendendo falſitatem alterius dicti Durandi, quod ad vnitatem numeralem compoſiti ſeruandam ſola ſufficit vnitas formæ, atque adeò, quod ſi non daretur animæ in reſurrectione idem numero corpus, quod anteà habuit, ſed ex alia materia confectum erit idem numero homo, qui anteà fuerat; hoc inquam omninò falſum eſt, & communi Theologorum calculo reiectum, quia ad vnitatem numeralem compoſiti præter eandem numero formam requiritur etiam identitas numeralis materiæ, vt notat Doctor 2. d. 30. q. 2. lit. B. & ad reſurrectionem eiuſdem hominis opus eſt eandem animam eidem corpori vniri, vt idē Doctor docet 4. d. 44. q. 1. *§. de ſecundo*, & §. *ad argumenta*, quæ eſt communis opinio Theologorum hoc autem probari poteſt ex conceſſis ab ipſo Durando, concedit enim ipſe materiam in cõmuni eſſe de eſſentia cõpoſiti in cõmuni, ex hoc autem ſequitur materiam quoq; in particulari eſſe de integritate, & eſſentia indiuidui in particulari, conſequentia probatur; quia ſicut tota eſſentia indiuiduari debet, & non tantum pars eſſentiæ in compoſito, ita etiam indiuiduatio ſupra totam eſſentiam cadere debet; ergo indiuiduatio, quam in genere phyſico dat forma compoſito, totam eſſentiam compoſiti indiuiduare nequit, ſeu pro tota eſſentia eius non ſufficit quandoquidem tota compoſiti eſſentia non ex ſola coaleſcit forma, ſed etiam ex materia. Conf. quia indiuiduatio à forma proueniens nequit eſſentiam compoſiti totam adæquare in indiuiduando, ſed tantum pro ea parte, quam præſtat forma; ergo pro alia parte à materia indiuiduari debebit, ergo ad perfectã numeralem vnitatē compoſiti phyſici requiritur vnitas numeralis nedũ formæ, ſed etiam materiæ. Conf. tandem, quia vnitas ſeruari proportione ſequitur eſſe, ſed eſſe indiuiduale compoſiti non tantum ex hac forma coaleſcit, ſed etiam ex hac materia; ergo etiam vnitas numeralis eius ex vnitate tantum formæ nequit attendi, ſed etiam poſtulat vnitatem materiæ, loquendo tamen ſemper de modo indiuiduandi phyſico, quo tantum pacto materia, & forma indiuiduare compoſitum dici poſſunt, quatenus ſunt principia intrinſeca eius conſtitutiua etiã in particulari, non autem de modo indiuiduandi metaphyſico, quia hic tantùm competit differentiæ indiuiduali contrahenti, & determinanti naturam ſpecificam ad eſſe hanc, vt infrà explicabitur.

102 Quintò probatur ſecunda pars concluſionis, quod nempè neq; vltima realitas formæ ſit principium indiuiduationis compoſiti materialis, neq; ipſius materiæ, vt aſſerebat Faber, quamuis enim vltima realitas formæ benè ponatur eſſe principium indiuiduationis ipſius formæ, quia eſt ſibimet realiter identificata; & quia eſt vltima poteſt naturam & eſſentiam formæ, vt ſic, contrahere, & determinare ad eſſe hanc, ipſamq; incõmunicabilem facere, vt quod, & vt ſuperius inferiori; attamen reſpectu compoſiti, & materiæ hoc munus obire nequit, cum ſit ab vnoquoq; realiter diſtincta, nihil autem indiuiduatur per aliquid à ſeipſo realiter diſtinctum, vt toties dictum eſt; Quod ſi neget Faber totum phyſicum realiter à partibus diſtingui, quia inquit partes vnitas in toto tranſire in illud per realem identitatem; præterquamquod hoc eius principium diſp. 5. Phyſ. q. 11. art. 2. latè conuulſum eſt, attamen negare nequit, quin ipſa forma realiter diſtinguatur à materia, ac etiam à compoſito per ſe, & ſingillatim ſumpta, vnde & materia ſaltim de potentia Dei abſoluta poteſt eſſe ſine forma, & forma ſine compoſito, vt conſtat de anima ſeparata; at principium indiuiduationis ſeparari nequit à re per ipſum indiuiduata, nec res indiuiduata ab illo principio; ergo ſicut forma ob hanc rationem nequit poni principium indiuiduationis nec materiæ, nec compoſiti, vt ſupra deductum eſt, ita etiam vltima formæ realitas, nam eadem ratio, quoad hanc partem militat tam de forma ipſa, quam de vltima eius realitate. Conf. quia duo indiuidua per idem indiuiduationis principium nequeunt indiuiduari, vt de ſe conſtat, quia vel tunc principium indiuiduationis eſſet cõmune pluribus, quod eius rationi directè repugnat, vel illa non eſſent plura indiuidua, ſed vnum, & idem; ergo cũ forma, vt natura quędam, per vltimam ſui realitatem indiuiduetur, illa realitas nullo modo poterit eſſe principiũ indiuiduationis compoſiti. Quod ſi dicat id valere de duobus indiuiduis completis, non autē de vno completo, & alio incompleto, quod concurrit ad conſtitutionem illius completi. Hoc minimè iuuat, quamuis enim hoc indiuiduum incompletum ad conſtitutionem illius completi concurrat, adhuc tamen realiter diſtinguitur ab illo, & abſolutè eſſe poteſt ſine illo, vt patet de anima ſeparata reſpectu hominis; ergo non erat idem principium indiuiduationis vtriuſq; Conf. adhoc, quia eadem forma poteſt ſaltim per potentiam Dei abſolutam ſucceſſiuè plures informare materias; non enim repugnat, quod anima quæ eſt in hoc corpore, ſit etiam in alio eiuſdem rationis, nec tamen eſſet omninò idem numero compoſitum, quia ad perfectam eius identitatem requiritur etiam identitas materiæ, vt ſupra probatum eſt; ergo forma per ſuã vltimam realitatem non eſt præciſa, & adæquata ratio indiuiduandi compoſitum. Tum quia etiam de facto eadem numero rationalis anima informat plures eiuſdem corporis partes, vt caput, & pedes, quæ & numero, & pluſquam numero diſtinguuntur, ergo &c. Quod ſi dicat in ſingulis adhuc reperiri in noſtra ſententia diuerſas miſtionis formas. Hoc ſolum ſufficeret ad ſaluandum, quod ſint plura indiuidua incompleta conſtituta in eſſe indiuiduali per vltimas realitates illarum formarum partialium; ſed quia in eſſe vltimato, & completo conſtituuntur per eandem animam, adhuc ſequeretur quod partes illæ verbi gratia, caput, & pedes in eſſe indiuidui completi, & corporis animati non diſtinguerentur numero, quod tamen falſum eſt, quia caput eſt diuerſa pars animata à pede, &c.

103 Deindè diſcurſus ille Fabri relatus ab initio quæſtionis nu. 96. multa falſa continet; nam explicare volens, quomodo vltima realitas formæ partis ſit principium indiuiduationis compoſiti affert exemplum de rationalitate, in qua ait claudi, & contineri plures vltimas realitates, ſcilicet Sorteitatem, & Platoneitatem, & procuidubio loquitur de actuali incluſione, & continentia, ſic enim vltima realitas formæ continetur in forma, cum ſit ei realiter identificata; at falſum eſt quod rationalitas ſit forma partis, quamuis enim ſit differentia ſumpta à forma partis aliquo pacto, attamen non eſt ipſa forma partis, & rurſus falſum eſt Sorteitatem, & Platoneitatem eſſe vltimas realitates rationalitatis, ſunt enim potius vltimæ realitates humanitatis, & totius naturæ ſpecificæ, quia

totam

Digitized by Google

totam naturam contrahunt, & non partem, & hoc ipſum conuincitur ex eo, quod in huius aſſerti probationem adducit, inquit enim, quod ſicut hæc forma, animal eſt communicabilis per varias realitates, quas includit, vt eſt rationalitas, & aliæ differentiæ conſtituentes alias ſpecies animalis; ita rationalitas eſt contrahibilis per realitates Sorteitatis; & Platoneitatis; ſicut ergo animal per ipſum eſt, quod communicatur, & contrahitur per differentias ſpecificas, non autem ſenſibilitas, quæ eſt differentia animalis conſtitutiua; ita pariter dicere debebat, quod humanitas, & tota natura ſpecifica eſt, quæ communicatur, & contrahitur per indiuiduales differentias, non verò rationalitas, quæ eſt differentia humanitatis conſtitutiua; Tum quia quando id etiam de rationalitate concederetur, falſum eſt Sorteitatem, & Platoneitatem in ipſa actualiter includi, quia differentiæ inferiores non actu continentur in ſuperioribus, ſed ad ſummum in potentia, vt liquet de differentijs vltimis ſpecificis in ordine ad geneticas neque enim rationalitatis actu continetur, & includitur in ſenſibilitate, quia tunc brutum ex parte eſſet rationale, & homo ex parte irrationalis, quandoquidem tam rationalitas, quam irrationalitas actu includerentur in ſenſibilitate.

104 Rurſus falſum eſt, quod vltimò addebat Faber cit. c. 5. Doctorem illa quæſt. 6. non determinare, quænam ſit vltima realitas, à qua ſumitur differentia indiuidualis, an ſcilicet ſit realitas materiæ, vel formæ, vel compoſiti, quod fortè Faber inde deduxit, quia Doctorem vidit loquentem cum particula diſiunctiua, & veluti dubitatiuè: at abſit vt defectum adeò notabilem Doctori tribuamus in reſolutione huius quæſiti de indiuiduationis principio, vt tam exactè, & diligenter aliorum placita expenderit, & reiecerit, & tandem quæſtionem irreſolutam relinquerit, imò diſertè, id Doctor reſoluit ibidem lit. K cum inquit, *& ſi quæras, quæ eſt iſta entitas indiuidualis, à qua ſumitur differentia indiuidualis eſt ne materia, vel forma, vel compoſitum?* Reſpondet, *quod eſt vltima realitas entis, quod eſt materia, vel quod eſt forma, vel quod eſt compoſitum*, vbi particula, *vel*, non eſt dubitatiua, ſed potius diſtributiua, ac in ſenſu (vt aiunt) accõmodo intelligenda, vt aut principium indiuiduans materiam, vt ſic, & vt eſt quædam natura communis, ſit vltima realitas eius principium indiuiduans formam, vt ſic, ſit vltima realitas eius, & denique principium indiuiduans formam, vt ſic vltima realitas eius, & denique principium indiuiduans compoſitum ſit pariter vltima eius realitas, vnde Scotus ibi nedum aſſignat principium indiuiduationis ſubſtantiæ materialis compoſitæ, quæ eſt natura completa, ſed etiam principium indiuiduationis materiæ, & formæ, quæ ſunt naturæ communes incompletæ, & dicit vnamquamque harum naturarum poſſe dupliciter conſiderari, vel vt naturam, vel vt hanc naturam, & ſic quamlibet diuidi in duas realitates, quarum vna non eſt formaliter alia, & vna formaliter eſt ſingularitas, alia vero formaliter eſt entitas naturæ, & tales plures realitates, inquit, nedum inueniri in naturæ completa compoſiti, ſed & in naturis quoque incompletis partium; & tandem ſubdit, *nec poſſunt iſtæ duæ realitates eſſe res & res ſicut poſſunt eſſe realitas, vnde accipitur genus, & realitas, vnde accipitur differentia ſpecifica ſed ſemper in eodem ſiue parte, ſiue toto ſunt realitates eiuſdem res formaliter diſtinctæ, ſiue parte ſiue toto &c.* expreſsè indicat totum non indiuiduari per vltimam ſui realitatem ſibi realiter identificatam. Accedit, quod Scotus in ea quæſtione, nedum aſſignat principium indiuiduationis ſubſtantiæ materialis (licet de hoc principaliter ibi quæreret) ſed cuiuſcunque naturæ createæ in vniuerſum, etiam ſubſtantiarum ſpiritualium, ſeu angelorum, in quarum gratiam omnes illas quæſtiones etiam de ſubſtantijs materialibus tractauit, vndè poſteà quæſt. 7. ſequenti docet quamlibet naturam angelicam indiuiduari per vltimam ſui realitatem; non ergo per hanc vltimam realitatem quam ſtatuit principium indiuiduationis ſubſtantiarum materialium voluit intelligere vltimam realitatem formæ, ſed vltimam realitatem cuiuſcunque naturæ indiuiduabilis, ſiue ſit materialis, ſiue materialis, ſiue completa, ſiue incompleta, vt magis infrà explicabitur, dum in vnaquaque re principium indiuiduationis aſſignabitur.

105 Poſtremò probatur vltima concluſionis pars, quod neque forma ſimul cum materia ſint adæquatum indiuiduationis principium, vt hic de eo loquimur; probatur, quia materia & forma ſunt partes quidditatis, & eſſentiæ ſpecificæ, & ſunt principia eſſentialia, in quibus omnia indiuidua compoſita conueniunt, vt omnes concedunt & præſertim docet Doctor 3. d. 22. quæſt. vn. ergo non ſunt principia indiuiduationis, ſed potius, & ipſæ ſunt naturæ indiuiduabiles, conſequentia patet, quia principium indiuiduationis eſt extra eſſentiam rerum, nec eſt principiũ conuenientiæ inter indiuidua, ſed omnimodæ differentiæ; Conf. quia licet materia, & forma ſint cauſæ intrinſecæ compoſiti, tamen compoſitum præſertim in noſtra ſententia dicit entitatem realiter diſtinctam à materia, & forma; ergo nequit indiuiduari per formam ſimul etiam cum materia; conſequentia patet quia nihil indiuiduatur per aliquid, à quo realiter diſtinguitur; Tum quia eſto compoſitum (vt tacitè occurram ſolutioni) nequeat conſiſtere à ſuis partibus ſeparatum, tamen partes poſſunt à toto diuelli, & ſeorſim ſeparatæ exiſtere ſine toto compoſito; ergo nequeunt eſſe principia illud indiuiduantia; probatur conſequentia, quia ob realem identitatem principij indiuiduationis cum re indiuiduata implicat æquè indiuiduum ſine principio indiuiduationis exiſtere, ac ipſum principium ſine re indiuiduata per ipſum.

Reſpondet rationem probare ſolum de materia, & forma in communi, quo pacto ſunt partes ſpecificæ quidditatis in rebus materialibus, non autem de materia, & forma ſingulari, quæ quidem ſicut principia conſtitutiua indiuidui, ita quoque indiuiduationis eius. Et ſic etiam confirmationem aiunt valere de principio formali metaphyſico, non autem de principio radicali phyſico. Contrà, quia ſi materia, & forma, vt ſic, non ſunt ſingulares, ſed naturæ de ſe communes per differentiam pluribus materijs, & pluribus formis particularibus, ſicut ſuperius dicitur commune ſuis inferioribus; ergo fieri debet ſingulares per aliquid naturæ communi ipſarum ſuperadditum & ita neque hæc materia neque hæc forma erunt per ſe primò ſingulares, & vt quo, ſed vt quod, & per aliquid aliud ſuperadditum, & hoc erit verum, & proprium indiuiduationis principium, quod hic veſtigamus, & de quo non amplius quærendum reſtat, per quid ſit hoc, cum ſit tale per ſe primò, & vt quo. Et per hoc etiam refellitur reſponſio ad confirmationem data, quæ potius facit pro nobis, quia vt ſæpè dictum eſt hic non quærimus principium indiuiduationis phyſicũ rerum materialium, nemo enim dubitare poteſt materiam, & formã eſſe huiuſmodi principia, cum cõpoſitum in tantũm ſit hoc, aut aliud, inquantum conſtat ex hac, & illa forma, & materia; non inquam, tale principium indiuiduationis quærimus, quia vt notat Baſſ. cit. 2. d. 12. q. 4. verum & proprium indiuiduationis principium eſt illud, quod eſt per ſe primò ſingulare, & de quo non amplius quærendum reſtat per quid ſit factum ſingulare, & per quid fuerit tranſactum hoc autem ſolùm verificari poteſt de differentia indiuiduali contrahente naturam ſpecificam, quæ dicitur principium indiuiduationis metaphyſicum, non autem de materia, & forma etiam ſingularibus, quandoquidem adhuc de ipſis quærendum reſtat, per quid ſint factæ ſingulares; & hinc eſt quod apud Philoſophos ſolum principium indiuiduationis metaphyſicum dicitur verè, & propriè huiuſmodi principium, non vero principium phyſicum; quod etiam libenter fatentur illi ipſi Auctores ab initio citati, qui dicebant compoſitum indiuiduari per materiam, & formam ſingularem, vndè Auerſa q. 9. ſec. 7. poſt quam id aſſeruit concl. 2. ſtatim ſubdit, Ceterum non per hæc dico eſſe ſufficienter aſſignatum principium indiuiduationis in ipſo compoſito, quoniam hoc modo tantum phyſice aſſignatur, non autem per modum differentiæ contrahentis, & determinantis naturam ſpecificam, quod tamen hic præcipuè quæritur; & in eodem etiam ſenſu loquitur Suarez cum ait materiam, & formam ſingulares eſſe principium indiuiduationis compoſiti phyſici; quod ſi ſenſum hunc intendant alij quoque Sectatores huius opinionis, vt Zabarel. & Contaren. non illis repugno, ſed quia aliud poſtea principium indiuiduationis metaphyſicum, & vltimatum non aſſignant, videntur velle quod materia, & forma ſingulares ſint adæquatum principium indiuiduationis compoſiti ita vt aliud non ſit quærendum, & ideo non benè philoſophantur.

Obiectiones Soluuntur.

106 IN contrarium obijcitur primo probando ſolam formam eſſe principium indiuiduationis, iam Ariſt. 1. Phyſ. 69. formam appellauit hoc aliquid, & 2. de anima tex. 2. ait per formam fieri hoc aliquid, ſed hoc aliquid non eſt aliud quam indiuiduum, vt conſtat ex c. de ſubſtantia; & alias plures auctoritates ex Comment. ad hoc Baſſolius adducit loc. cit. Itẽ 7. met. 49. ait formam eſſe actum, quæ ab inuicẽ indiuidua ſeparat, & diſtinguit; ergo ipſa eſt principiũ indiuiduationis. Item 2. Phyſ. 91. diſtinctio materiæ eſt propter diſtinctionem formæ, & 1. de anima tex. com. 53. membra cerui non differunt à membris Leonis, niſi quia anima Cerui differt ab anima Leonis, vt præſertim ibi explicat Commentator; ergo ſola forma eſt indiuiduationis principium.

Reſpondet Auerſa loc. cit. quem etiam imitatur Paſqualig. his, & conſimilibus auctoritatibus & rationibus indè deductis non probari ſolam formam eſſe principium indiuiduationis, ſed tantùm eſſe principium & principale non excludendo materiam; quæ reſponſio bona eſſet, ſi hoc intelligerent de principio phyſico indiuiduationis, non autem de metaphyſico, ſed quia abſolute loquuntur minus rectè reſpondent; vndè melius eſt dicere cum Baſſolio, quod per formam eſt aliquid vnum numero vel indiuiduum, non ſicut per immediatum, & proximum fundamentum repugnantiæ ad diuiſionem, ſed ſicut per cauſam, intrinſecam, & principaliorem eius, quod eſt vnum numero, vel indiuiduum, ſicut eſt pars principalior, quam potentia alicuius compoſiti; vndè, vt vides, explicat Baſſol. has auctoritates de principio phyſico, non autem metaphyſico, de quo propriè hic eſt quæſtio. Adhuc tamen reſpondere libet ad ſingulas auctoritates, eaſque ad intentionem Ariſt. exponere. Ad primam falſum eſt *hoc aliquid* illis in locis ſumi, vt in cap. de ſubſtantia, ſcilicet pro indiuiduo, & vno numero, ſed ſumitur pro eo quod eſt perfectum, & completum, & in certa, ac determinata ſpecie conſtitutum, vndè ipſa dicitur eſſe hoc aliquid, vt quo, & dare eſſe hoc aliquid compoſito, quia ipſum conſtituit in certa, ac determinata ſpecie, & hæc eſt communis expoſitio omnium Interpretum Ariſt. ibid. & præſertim 2. de anima tex. 2. per non eſſe hoc aliquid intelligit illud, quod non eſt in actu, ſed in potentia, & per eſſe hoc aliquid intelligit eſſe in actu, vt Mercenarius aduertit; ſed quia per eſſe in actu contradiſtinctum ab eſſe in potentia nõ intelligit eſſe in actu exiſtentiæ, ſed intelligit de actu formali, & ſpecifico, ideò hæc expoſitio recidit in primã. Ad 2. reſpõ-

detur eodem modo, quod ſicut forma res conſtituit in certa, ac determinata ſpecie, non autem materia, quæ de ſe indeterminata eſt ad omnes, ita res ab inuicem ſecernit diſtinctione eſſentiali, & ſpecifica; non ergo loquitur ibi de diſtinctione numerica, & indiuiduali, ſed ſpecifica, & eſſentiali, vt ex ipſo contextu colligitur. Ad 3. pariter reſpondetur ſermonem ibi eſſe de diſtinctione ſpecifica non verò numerali, nam anima Cerui ſpecie differt ab anima Leonis vt explicat Doctor 2.d.3.q.6. §. *ſed qua*.

Secundò obijcitur rationibus, vna materia communi eſt omnibus formis, & compoſitis, non autem forma, ſed determinata forma eſt vnius tantùm materiæ; ergo ipſa eſt principium indiuiduationis, cum alteri compoſito communicari non poſſit, ſicut materia, quæ eſt eadem in genito, & corrupto. Tum 2. quia materia non tribuit compoſito nec vnitatem, nec diſtinctionem ſpecificam, ſiquidem diuerſa ſpecie compoſita habent eandem ſpecie materiam; ergo neque tribuere poteſt vnitatem, & diſtinctionem indiuidualem, quod enim nequit eſſe principium vnitatis ſpecificæ, nec etiam erit numericæ, cum hęc ſit maior vnitas. Tum 3, quia materia nullam habet actualitatem, vnde poſſit terminare, & actuare naturam, ſed ſola forma; ergo ſola forma eſt principium indiuiduationis, quia indiuiduare nil aliud eſt, quam actuare, & terminare naturam. Tum 4. niſi vnitas numeralis compoſiti totaliter a forma deſumatur, ſequitur, animal quod nutritur, non eſſe idem poſt, & ante nutritionem, quia per nutritionem nouam acquirit materiam, imo progreſſu temporis per actionem caloris naturalis totam mutat materiam, & dicitur vnum numero perſeuerare ob ſolam vnitatem formę. Tum 5. ſi Deus annihilaret animam Petri, & aliam crearet in eodem corpore organico Petri, tunc tale compoſitum eſſet diſtinctum numero à priori, & non niſi ratione animæ. Tum 6. eodem eſt aliquid indiuiduum, & terminus generationis, quia generatio terminatur ad ſingulare, & indiuidum, ſed forma eſt terminus generationis, ergo &c. Tum demum ab eo tribuitur ſingularitas, à quo tribuitur exiſtentia, cum nihil exiſtat, niſi ſit ſingulare; ſed exiſtentia tribuitur a forma, ergo &c. alia argumenta congerunt Aduerſarij, quæ reducuntur ad iſta.

107 Reſp. quod licet eadem materia numero poſſit eſſe ſucceſſiuè ſub pluribus formis, eo quia eſt commune ſubiectum omnium tranſmutationum, tamen non implicat etiam formam eandem numero ſucceſſiuè diuerſas informare materias immo de facto in homine eadem anima informat plures ſucceſſiuè portiones materiæ fluentes, & refluentes per actionem caloris naturalis, & ideò falſum eſt abſolutè loquendo, quod forma ſit vnius tantum materiæ; tum quia hoc etiam conceſſo, non inde ſequitur formam eſſe principium metaphyſicum, & vltimatum indiuiduationis compoſiti, quia adhuc quærendum reſtat, per quid forma ſit facta hæc, & appropriata huic materiæ, vnde non eſt per ſe, & primò incommunicabilis, atq. ideò argumentum ad ſummum probat poſſe formam conſtitui principium phyſicum indiuiduationis compoſiti, non autem metaphyſicum, quod hic quærimus. Ad 2. negari nequit materiam quoque ſuo modo concurrere ad vnitatem ſpecificam conſtituendam, cum ipſa quoque ſit pars ſpeciei, & quidditatis; quia tamen concurrit, vt pars potentialis, ac indeterminata, ideò non concurrit ad diſtinctionem vnius ſpeciei ab alia, ſicut à pari genus quidem cum differentia conſtituit ſpeciem vnam tamen quia conſtituit per modum partis potentialis, ac indeterminatæ, non diſtinguit vnam ſpeciem ab alia, vnde tribuit vnitatem, ex ea parte, qua facit ſpeciem in ſe indiuiſam, non autem ex ea qua reddit ſpeciem à quacunque alia diuiſam; ſed quicquid ſit de hoc negari poteſt conſequentia, quia cum materia eſt facta ſingularis, & hæc, ita eſt mea materia, quod non ſit tua, & ideò ratione ſingularitatis ſuperadditæ poteſt ipſa quoque ſuo modo diſtinguere hoc compoſitum ab illo, licet minus principaliter, quam forma, quia etiam ſingularis exiſtens poteſt eſſe plurium ſucceſſiuè, quod non contingit de forma, hinc tamen non deducitur aut formam, aut materiam eſſe principium indiuiduationis metaphyſicum, quod eſt propriè, & ſimpliciter tale, ſed tantum phyſicum modo iam explicato. Ad 3. verum eſt, quod indiuiduare eſt propriè vltimò terminare, & actuare naturam, itaut non ſit vlterius communicabilis, vt quod, ſed negatur id conuenire formæ, ſiquidem forma terminat, & actuat materiam in genere phyſico, & ſola indiuidualis differentia eſt, quæ naturam ſpecificam terminat, & actuat in genere metaphyſico. Ad 4. eadem difficultas vrget in brutis habentibus formam materialem, & diuiſibilem, quæ proinde fluit & refluit cum carne, vndè probaret ſaltem in ipſis vnitatem numeralem compoſiti, nec etiam ex parte formæ attendi poſſe; quare negandum eſt iuxta quæ dixi lib. de gen. & cor. diſp. 8. qu. 7. in continuata nutritione variari totam animalis materiam, quamuis enim varietur quoad aliquas partes impuriores, & fluxibiliores, ſemper tamen remanet eadem numero quoad ſolidiores, & puriores, in quibus fundatur identitas indiuidui; hoc tamen totum intelligendum eſt de vnitate, & identitate numerali phyſica compoſiti, & eius principijs phyſicis, non autem de vnitate, & identitate metaphyſica, cuius principium hic veſtigamus.

Ad 5. pariter probat, quod loquendo de principijs phyſicis indiuiduationis forma eſt principium præcipuum & principale, & materia minus principale, at loquendo de principio indiuiduationis metaphyſico, quo res interne, & primò ſit hæc metaphyſice, hoc nullo modo eſt forma, aut vltima realitas formæ, ſed vltima realitas compoſiti, quę rationem communem ipſius ad eſſe hoc contrahit. Ad 6. dicitur cum Baſſol. quod forma eſt terminus *quo* generationis, & totum compoſitum eſt terminus *quod*, ex quo concludit nequit formam eſſe principium vltimatum indiuiduationis compoſiti, quia forma etiam ipſa de ſe non eſt hæc, ſed per ſingularitatem ſuperadditam, quia de ſe eſt communicabilis pluribus, ſicut ſpecies, & quælibet alia natura ſpecifica; & quando etiã concederetur eſſe de ſe hanc, adhuc eſſe non poſſet proprium principium indiuiduationis compoſiti, quia ſicut compoſitum aliam habet entitatem à partibus, ita & aliam debet habere hæcceitatem. Ad vltimum falſa eſt maior, & minor, maior quidem, quia licet verum ſit nihil exiſtere poſſe, niſi ſit ſingulare, tamen non eodem compoſitum eſt ſingulare, & exiſtens, quia vt ſæpè dictum eſt, indiuiduum prius eſt ſingulare, quam exiſtens, & indiuiduũ continetur in ſerie prædicamentali ab exiſtentia actuali præſcindens, vt notat Doctor 2.d.3. qu. 3. Eſt etiam falſa minor, tum quia indiuidum materiale in prædicamento contentum conſtat ex materia, & forma, & adhuc præſcindit ab exiſtentia, tum quia quando actu exiſtit in rerum natura, non dicitur formaliter exiſtere per exiſtentiam formæ, ſed per propriam exiſtentiam, quia ſicut compoſitum aliam dicit entitatem a partibus, ita quoq; aliam exiſtentiam, quia tamen entitas, & exiſtentia compoſiti cauſatur à forma, & materia, dici poteſt cauſaliter exiſtere per ipſas.

Tertiò probat Faber theoremate 90. capitul. 2. vltimam realitatem formæ eſſe principium indiuiduationis compoſiti, nam forma eſt, quæ conſtituit rem in eſſe, quod autem dat eſſe, dat quoque diſtinctionem a quocunq; alio, quod non eſt ipſum; cum ergo forma ſpecifica conſtituat naturam in eſſe ſpecifico, & actuet materiam, & compoſitum reſultet ex ea, & materia, ita dicendum eſt, quod realitas vltima formæ ſit ea, quæ conſtituat in eſſe indiuiduali, & actu vltimam realitatem materiæ, ex qua realitate materiæ, & realitate formæ reſultet indiuiduum; cum enim materia non habeat rationem conſtitutiui, ſed potius conſtituti realitas vltima materiæ non poteſt eſſe tale principium indiuiduationis; neque vltima realitas compoſiti poteſt eſſe tale principium, quia illa eſt, quæ reſultat, & habet eſſe à conſtituente, & ideò non poteſt eſſe conſtituens; erit ergo principium indiuiduationis vltima realitas formæ ſpecificæ; ita arguit Faber pro ſua opinione loc. cit. cui ego adijcio duas expreſſas Scoti auctoritates, prima eſt 2.d.3.q.6. lit. G. vbi habet, quod indiuidualis differentia ſumitur præciſè ab vltima realitate formæ; altera habetur 1.d.3.q. 5. lit. O. vbi diſtinguit differentias in vltimas, & non vltimas, & ait, quod differentiæ non vltimæ ſunt, quę ſumuntur a parte eſſentiali, & a tota forma, vt potè ab anima intellectiua deſumitur rationale, & ait, quod de illis prędicatur ens in quid, vnde illa eſt in quid, rationale eſt ens; differentię autem vltimę ſunt quę ſumuntur ab vltima realitate formę, & de illis non prędicatur ens in quid, quia ſunt ſimpliciter ſimplices, & huiuſmodi ſunt differentię indiuiduales; ergo differentia indiuidualis ſumitur ab vltima realitate formę.

108 Reſp. negando paritatem in argumento aſſumptam, quod ſcilicet ſicut forma actuat materiam, & compoſitum conſtituit in eſſe ſpecifico, & quidditatiuo, ſic etiam vltima realitas formę debeat actuare vltimam realitatem materię, & conſtituere compoſitum in eſſe indiuiduali; primò quia actuatio, quam habet differentia indiuidualis, reſpicit totam naturam ſpecificam, non autem alteram partem eius; deindè quia poteſt vtique aliquid conſtitui in eſſe ſpecifico, & quidditatiuo ab aliquo a ſe realiter diſtincto, ſicut eſt de cõpoſito phyſico reſpectu ſuarũ partium, non tamen poteſt conſtitui in eſſe indiuiduali quia principium indiuiduationis cum re indiuiduata realiter identificatur, & quia vltima realitas formę realiter diſtinguitur à materia, & compoſito perindè ac tota ipſa forma, ideò nec materiam, nec compoſitum in eſſe indiuiduali conſtituere poteſt. Et cum dicit vltimam materię realitatem principium indiuiduationis compoſiti eſſe non poſſe, gratis concedo, non quidem ob rationem à Fabro allegatam, quia materia non habeat rationem conſtitutiui, ſed potius conſtituti, hoc enim falſum eſt, quandoquidem ita concurrit ſuo modo materia ad compoſitum conſtituendum, ſicut ipſa forma; ſed ob rationem nunc a nobis allatam, quia tam materia, quàm vltima eius realitas realiter diſtinguitur à compoſito; & tandem negatur omnino quod ait principium indiuiduationis eſſe non poſſe vltimam realitatem compoſiti, & cum id probat, quia ipſa reſultat, & habet eſſe a conſtituente hoc vtique verum eſt in genere phyſico, ſiquidem & ipſa cauſatur concomitanter à cauſis phyſicis ad cauſationem compoſiti, ſed in genere metaphyſico actuando, & determinando naturam ſpecificam compoſiti exercet munus principij indiuidualis metaphyſici. Ad illas auctoritates cum Scotus diuidit differentiam in vltimam, & non vltimam, per differentiam vltimam non intelligit differentiam indiuidualem, ſed differentiam ſpecificam, quæ ſumitur ab vltima realitate eiuſdem phyſicæ formæ, a qua ſecundum aliam realitatem potentialem ſumitur genus; ſicut è contra per differentiam non vltimam intelligit differentiam ſpecificam, quæ ſumitur à forma phyſica diuerſa quidem ab ea, à qua ſumitur genus, non tamen à tota illa forma, ſeu ab omni realitate illius formæ, vt intelleate Suar. diſp. 2. Met. ſect. 5. vt ſupra declaraui diſp. 2. de natura entis num. 153. & 184. & rurſus nu. 213. & illa differentia ſpecifica, quam vocat Doctor vltimam, non ideò eam ſic vocat, quia vltimò ſpecificet,

Digitized by Google

cet, & determinet naturam, nam in hoc ſenſu ſola indiuidualia differentia dicitur vltima, ſed eam vocat vltimam, quia ſumitur ab vna realitate ſimplici, quæ vlteriores non continet realitates, & ideo habet conceptum ſimpliciter ſimplicem, vt loc. cit. declaratum eſt; & cum inquit Doctor 2.d.3.q.6.ſub lit.G. in hoc differentiam indiuidualem a ſpecifica diſſidere, quod indiuidualis *numquam ſumitur à forma addita, ſed præcisè ab vltima realitate formæ*, re vera per formam ibi non intelligit formam partis, ſed formam totius, ideſt naturam ſpecificam, quæ per ſui vltimam realitatem indiuiduatur; differentia verò ſpecifica ſumitur à forma partis, quia ipſa conſtituit rem in eſſe quidditatiuo, non ſic differentia indiuidualia, quæ tantum conſtituit in eſſe materiali, quæ expoſitio colligitur ex ipſo contextu.

109 Quartò probatur formam ſimul cum materia eſſe integrum, & adæquatum indiuiduationis principium compoſiti materialis, quia Ariſt.2. Phyſ.38. effectibus in genere aſſignat cauſas in genere effectibus ſingularibus ſingulares cauſas; quod etiam ſuadet ratio, cum enim compoſitum phyſicè ex materia, & forma conſiſtat, in tantum compoſitum eſt hoc, & illud in quantum conſtat ex hac illa forma, & materia. Conf. quia principia eſſendi ſunt quoque principia vnitatis rei, ſed hæc materia, & hæc forma ſunt principia eſſendi indiuiduo; ergo ſunt quoque principia vnitatis indiuidualis eius.

Reſp. per id probari tantùm materiam, & formam eſſe principia phyſica indiuiduationis compoſiti & phyſico modo indiuiduare illud, non autem metaphyſicè, quia realiter à compoſito diſtinguuntur, & ipſa quoque ſunt ſingularia per aliquid ſuperadditum, cum eorum natura ſit æquè communicabilis, & ſpecificabilis, ſicut ipſa natura compoſiti; & ob id eſſe nequeunt omninò primum, & vltimatum indiuiduationis principium, vndè inquit Baſſol. compoſitum indiuiduari per materiam, & formam cauſaliter, ſed non formaliter, & tanquam immediato, & proximo fundamento repugnantiæ ad diuiſionem, ſic enim indiuiduatur, per vltimam ſui realitatem, & hæcceitatem; & per hoc etiam patet ad confirmationem. Contarenus cit. cap. 18. nititur hanc ſolutionem infringere, quia hæc hæcceitas, ſi datur, eſt effectus indiuiduationis factæ per materiam, & formam, non ergo eſt eius principium: Tum quia materia, & forma ſunt ſimpliciſſimæ ſubſtantiæ, nec admittitur in eis realis compoſitio ex aliquo determinante, ſeu diſtinguente, & ea parte determinabili realiter diſtincta; ergo materia, & forma huius compoſiti ſunt ſeipſis ſingulares, & compoſitum eſt ſingulare per ipſas. Reſp. negando hæcceitatem eſſe effectum indiuiduationis, nam potius eſt indiuiduatio ipſa, quæ quamuis dici poſſit in genere phyſico ſaltim concomitanter ad cauſationem totius à partibus phyſicis totum conſtituentibus cauſata, tamen in genere metaphyſico actuando, & determinando totam naturam compoſiti exercet munus principij indiuiduationis illius, quamuis materia, & forma ſint ſubſtantiæ ſimplices phyſicè loquendo, quatenus non admittant compoſitionem ex materia, & forma, ſeu actu, & potentia realiter diſtinctis; ſunt tamen compoſitæ metaphyſicè ex realitate determinabili, & determinante, nec ſunt ſeipſis ſingulares, ſeu ex propria ratione formali, quia tunc dari non poſſet materia, & forma in communi reſpondentes compoſito in communi, nec materia de ſe eſſet in plures numero materias diuiſibilis, nec forma in plures formas, quod nemo negat; & quando id etiam concederetur, non adhuc concedi deberet compoſitum indiuiduari per ipſas, quia ſicut præſertim in ſententia noſtra aliam dicit entitatem ob entitatem partium, ita quoque diſtinctam, & aliam petit ſingularitatem.

110 Quintò probatur tandem materiam ipſam indiuiduari per formam, quia materia nullam habet actualitatem, imò nullum eſſe, niſi per formam; ſed ab eodem habet res eſſe, & vnitatem in ſe, ac diſtinctionem ab alijs rebus, quandoquidem eadem ſunt principia eſſendi, & diſtinguendi; ergo materia ſuam habet vnitatem, ac diſtinctionem indiuidualem a forma. Conf. quia materia in ſuo eſſe eſſentiali conſtituitur per habitudinem ad formam, ergo etiam in ſuo eſſe indiuiduali, probatur conſequentia, quia ſicut materia, vt ſic, conſtituitur in ſuo eſſe eſſentiali per habitudinem ad formam, vt ſic, ita hæc materia per ordinem ad hanc formam.

Reſp. negando maiorem vniuerſaliter prolatam, vt conſtat ex dictis diſp.2.Phyſ.qu.1.& 2. nam ſicut eſt entitas diſtincta realiter a forma, & prior naturaliter, ipſa ita etiam habet propriam actualitatem entitatiuam, & exiſtentiam propriam, licèt incompletam, ſecundum quam fuit terminus creationis, & ſic pariformiter loquendo habet propriam vnitatem, & diſtinctionem entitatiuam, & ratione diuiſionis entitatiuæ poterit vna materia eſſe diuerſa indiuidualiter ab alia præciſa forma, vt conſtat ex Doctore 2.d.12.q.1. Ad Conf. ait Auerſa loc. cit. dupliciter poſſe intelligi materiam poſſe indiuiduari per habitudinem ad formam, vel per habitudinem ad certam formam, & hoc falſum eſt, quia potius conſtat quamlibet ſingularem materiam dicere habitudinem indifferentem ad omnem formam; vel indiuiduari per certam habitudinem ad formam, ideſt hanc materiam per hanc habitudinem, & hoc verum eſt, quia cum materia dicat eſſentialiter habitudinem ad formam hæc materia dicit hanc habitudinem, illa ad illam, & ſic indiuiduatur. Hæc ſolutio ſeipſam deſtruit, ſi enim hæc materia indiuiduatur per hanc certam habitudinem, indiuiduabitur conſequenter etiam per hanc formam, quia hæc habitudo eſt ad hanc formam; negatur itaque aſſumptum, quia vt dictum eſt diſp. 2. Phyſ.q.5.art.5. nec habitudo actualis nec aptitudinalis eſt de eſſentia materiæ in primo modo dicendi per ſe, ſed tantùm in ſecundo modo loquendo de aptitudinali, nam materia in ſe eſt quædam entitas abſoluta per ſua eſſentialia prædicata intrinſecè conſtituta præſindendo à quocunque reſpectu; & ideò ſicut materia, vt ſic non conſtituitur in ſuo eſſe eſſentiali per habitudinē ad formam, ita neque hæc materia per ordinem ad hanc formam, nec minus per hanc habitudinem, vt dicebat Auerſa, nam vt dictum eſt ſupra num.100. etiam hæc ſingularis materia eſt indifferens ad hanc, & illam ſingularem formam, vt commune omnium ſubiectum, & ſicut indifferenter reſpicit hanc, & illam formam, ita pariter reſpicit indifferenter hanc, & illam habitudinem; quare dicendum remanet materiam indiuiduari per ſuam vltimam realitatem & propriam hæcceitatem, non autem per formam, quæ ab ipſa realiter diſtinguitur, aut per habitudinem ad formam, quæ eſt poſterior ipſa, ſicut in vniuerſum reſpectus poſterior eſt ſuo fundamento, ſiue ſit reſpectus prædicamentalis, ſiue tranſcendentalis, ſaltem natura, & entitas relatiua entitate abſoluta.

QVÆSTIO VIII.

An formæ ſubſtantiales indiuiduentur per materiam, & accidentales per ſubiectum.

111 PArtem affirmatiuam docet S. Th. 1.p.q.29.art.1. vbi ait accidentia indiuiduari per ſubiectum, dicitur enim hæc albedo, in quantùm eſt in hoc ſubiecto, & q.39.art.3. ait, accidentia ſicut eſſe habent in ſubiecto, ita ex ſubiecto ſuſcipiunt vnitatem, & multitudinem, & opuſc.29. ſed aduertendum eſt, inquit, quod accidentia non indiuiduantur per materiam primam ſed per ſubiectum propriū, quod eſt ens in actu, ſicut formæ ſubſtantiales per materiam primam, quæ eſt in earum ſubiectum; ſequuntur paſſim Thomiſtæ Caiet. & alij Expoſitores eius circa ea loca, Salmaticenſes trac. de princip. indiuid. diſp.2.dub.1. Blaſius a Concep. diſp.4. Met.quæſt.1. Bannes 1.de Gen.quæſt.20.art.9.10.de S.Tho.quæſt.9. de Gen. & Cor. art.5. qui alios vetuſtiores citant Thomiſtas, hoc tamen paſſim aſſerunt de omnibus accidentibus præter quantitatem, quam velle videntur indiuiduari ſeipſa, quam limitationem ipſe S. Thomas aſſignaſſe videtur quol.7. artic.19. ſola itaque quantitate excepta omnia alia accidentia in vniuerſum, ſiue ſint materialia, ſiue ſpiritualia indiuiduari docent per proprium ſubiectum; cui ſententiæ fauet ex parte Auerſa quæſt. 19. ſect. 8. vbi probabile cenſet accidentia quædam indiuiduari per ſubiectum, illa nimirum quæ ſunt inſeparabilia, & ſe habent ab ſubiectum, vt propriæ paſſiones; idem tenet Paſq.diſp.42. ſect. 2. vbi ait accidentia modalia, & relatiua ex ſubiecto indiuiduari.

Oppoſita ſententia docet nullum prorſus accidens, ſiue materiale, ſiue ſpirituale, ſiue abſolutum, ſiue reſpectiuum indiuiduari per ſubiectum, ſed per propriam differentiam intrinſecam, idemque docet de formis ſubſtantialibus in ordine ad materiam primam; ita Scotus 4. d. 12. qu. 2. §. *hic ſunt duæ opiniones*, & 3. d. 8. qu. vn. vbi eius Expoſitores Rada cont. cit. art. 3. Faber theor. 90. cap. vlt. & 92. vbi ſpecialiter loquitur de anima rationali, Poncius diſp. 6. Log. qu. 8. Meuriſſe quæſt. cit. concl.7. Suarez diſp. 5. Met. ſect.7. & alij paſſim extra ſcholam D. Thomæ, & hæc eſt ſententia vera, & abſque vlla trepidatione tenenda, quæ quidem primò probabitur in generali de omnibus formis, ac deindè in ſpeciali de illis, de quibus maior eſſe videtur difficultas.

112 Primò, itaque probat Doctor loc. cit. quia nullum ens eſt ſingulare formaliter per aliquid alterius generis, ſicut enim in quolibet genere eſt inuenire ſupremum in coordinatione illius generis, & omnia media genera, & ſpecies, ita eſt inuenire aliquod infimum per ſe in illa coordinatione, de quo omnia ſuperiora per ſe prædicantur, & ipſum non de alio, cuius ratio eſt, quia prædicamenta ſunt impermixta; ergo accidentia non indiuiduantur per ſubiectum, quod eſt res alterius prædicamenti. Conf. quia accidens ſingulare cuiuſcunque prædicamenti, vt hæc quantitas, hæc albedo, ſecundum ſe conſideratum eſt vnum per ſe, non per accidens, ergo ſubſtantia non conſtituit illud in eſſe indiuiduali, quia tunc foret ens per accidens. Conf. adhuc quia differentia indiuidualis debet eſſe intrinſeca indiuiduo, immo ei realiter identificata, ſed ſubiectum non eſt intrinſecum accidenti huic, nec materia huic formæ, ergo &c. Reſpondent Thomiſtæ paſſim, quod cum dicunt accidentia indiuiduari per ſubiectum, formas per materiam, non eſt ita intelligendum, quod ipſum ſubiectum ſit principium intrinſecum indiuiduationis eorum, ſed quod indiuiduentur per ordinem, & habitudinem ad ipſum, vndè Bannes loc. cit. concl. 2. inquit formas omnes indiuiduari per ſubiectum extrinſecè, & per ordinem ad tale ſubiectum intrinſecè. Contrà, quia vel intelligunt de ordine, & habitudine actuali, vel de ordine tantùm aptitudinali; ſi primum, redeunt eadem argumenta, quia actualis vnio, vel inhærentia qualitatis ad ſubſtantiā v.g. diſtinguitur realiter ſaltem modaliter, vt aiunt Recentiores, ab ipſa qualitate, & eſt alterius prædicamēti, cū quia accidētia in Euchariſtia permanent eadē numero poſt conſecrationē quę anteà, tali inhęſione deſtructa; ergo talis ordo actualis ad ſubiectū nō eſt principiū formale indiuiduationis eorū. Conſequentia patet, quia res nequit eſſe indiuiduata, ac eadē numero permanere non permanente eodem principio indiuiduationis. Tum quia adhuc de

illo reſpectu, cum ſit accidens, quærendum manet, per quid indiuiduetur.

Reſpondent debere intelligi de ordine aptitudinali, qui eſt reſpectus tranſcendentalis identificatus realiter, & eſſentialiter cum ipſa forma, neque inconueniens eſt (ait Bannes) talem reſpectum eſſe formæ abſolutæ intrinſecum, vt oſtendi poteſt multis exemplis, per quod euitare prætendunt argumentum cum ſuis confirmationibus. Sed hæc ſolutio, vt faciliter datur, ita facilè impugnatur, nam falſum eſt hoc accidens dicere determinatum ordinem ad hoc ſubiectum, quaſi aptum non ſit, vt poſſit poni in alio ſubiecto eiuſdem rationis; immo omne accidens ſingulare quantum eſt de ſe, æquè indifferenter reſpicit quodcunque ſubiectum in ſua ſpecie ſibi proportionatum; & nulli dubium eſt, quod ſi vellet Deus accidentibus panis in Euchariſtia rurſus ſubſtantiam panis dare pro ſubiecto, non cogitur dare illam eandem numero, quæ in corpus Chriſti eſt tranſubſtantiata, ſed poteſt dare aliam numero, & ſimilis diſcurſus fieri poteſt de forma ſubſtantiali reſpectu materiæ, & de anima reſpectu corporis, nam eadem forma ſubſtantialis poteſt ſaltim ſucceſſiuè poni in diuerſis materijs, & eadem anima in pluribus; immo de facto eadem anima rationalis informat ſucceſſiuè diuerſas materiæ partes in nutritione viuentis, quæ per actionem naturalis agentis continuò fluunt, & refluunt. Deinde diuerſæ aptitudines diuerſis conueniunt ob eorum diuerſitatem, non autem per aliquid commune ipſis, alioquin omnibus, & ſingulis eadem aptitudo conueniret; ergo diuerſæ aptitudines nequeunt eſſe primò diſtinctiua aliquorum. Tum quia aptitudo non eſt ens abſolutum, ſed reſpectiuum, & abſolutum à toto genere eſt prius reſpectiuo ſaltim natura, quia reſpectus fundatur in abſoluto, ſiue ſit prædicamentalis, ſiue tranſcendentalis, indiuiduatio autem aut eſt prius natura, aut ſaltim ſimul natura cum re indiuidua, & ſingulari; ergo forma abſoluta nequit indiuiduari per aptitudinem ad hoc ſubiectum. Denique quamuis reſpectus tranſcendentalis realiter cum abſoluto identificetur, non tamen formaliter, & eſſentialiter, quia nunquam reſpectus poteſt eſſe de eſſentia abſoluti ex diſp. 8. Log. quæſt. 2. at differentia indiuidualis, licet ad quidditatem indiuidui non pertineat, quæ tota conſiſtit in natura ſpecifica, tamen eſt de intrinſeco conceptu indiuidui, vt indiuiduum eſt; ergo nullus reſpectus quantumuis tranſcendens conſtitui poteſt differentia conſtituens abſolutum in eſſe indiuiduali; atque ideò ex hoc capite concludit argumentum principale, quod nequeat forma abſoluta conſtitui indiuidua per ordinem ad ſubiectum etiam aptitudinalem, quia tunc indiuiduum nō diceret conceptum per ſe vnum, neque indiuidualis differentia eſſet intrinſeca indiuiduo, id eſt de intrinſeco, & formali eius conceptu, quia reſpectus cum abſoluto non integrat conceptum per ſe vnum, nec eſt de conceptu eius eſſentiali, & intrinſeco, etiamſi ſit tranſcendentalis.

113 Secundò, probatur ratione, qua ſolent vti Thomiſtæ contra Scotum ad probandum hæcceitatem non poſſe ſingularizare naturam, ſed eam ſupponere talem, quia actus ſingularis ſupponit potentiam, quam actuare debet, ſingularem 2. Phyſic. 38. quamuis enim hæc ratio parum, & nihil concludat de actu, & potentia metaphyſica, quia non ſunt realiter diſtincta, vt ſupra diximus numer. 27. tamen in propoſito de materia, & forma, ſubiecto, & accidente, quæ ſe habent, vt actus, & potentia phyſicè, & ſunt ab inuicem realiter diſtincta, concludit mirabiliter. Dices, ex hoc tantum ſequi, quod accidens ſupponat ſubiectum ſingulare, & pariter forma ſubſtantialis ſingularem materiam, non tamen è conuerſo. Contra, quia proportio illa actua, & potentiæ fundatur ſupra commenſurationem, quæ verſatur inter ea in ratione receptibilis, & receptiui, & cum hæc ſit relatio mutua, vt patet in quantitatibus, petit, quod ſicut actus ſingularis ſupponit potentiam ſingularem, ita etiam è conuerſo potentia ſingularis ſupponat actum ſingularem. Conf. quia ideò actus ſingularis ſupponit potentiam, quā actuat, ſingularem, quia ſi eſſet potentia vniuerſalis non ei commenſuraretur, nec eam adæquaret; ergo è conuerſo eadem ratione potentia ſingularis requirit actum ſingularem, quia ſi eſſet actua vniuerſalis, non eſſet illi commenſurata, & proportionata; ergo antequam accidens recipiatur in ſubiecto, debet intelligi indiuiduum, & pariter forma, antequam recipiatur in materia, & anima in corpore. Conf. adhuc, quia & forma in materia, & accidens in ſubiecto recipiuntur ſecundum proprium eſſe entitatiuum, ac indiuiduum, ità quod ſaltim in aliquo priori naturæ præſupponantur ſecundum tale eſſe ad receptionem; ergo ſunt indiuiduæ independenter à ſubiecto. Conſequentia patet, & probatur aſſumptum, quia recipiuntur per modum actus informantis phyſico modo, ſed hæc informatio non fit, niſi ſecundum eſſe phyſicum, & entitatiuum, omne autem tale eſſe eſt indiuiduum. Si dicas id probare tantum, quod forma non indiuiduetur per receptionem actualem in ſubiecto, non autem quod non indiuiduetur per ordinem aptitudinalem, & receptibilitatem in illo.

Contra, quia hæc ſolutio iam in præcedenti ratione manet confutata, ac etiam ex proximè dictis ex commenſuratione, quæ inter actum, & potentiam verſari debet, ac inter ipſa attendi nedum in actuali receptione, ſed etiam aptitudinali, adeoquod ſicut potentia non eſt capax actus ſingularis, niſi ipſa ſit ſingularis, ita neque actus ſit receptibilis in potentia ſingulari, niſi ſit in ſe ſingularis, vnde niſi forma eſſet in ſe ſingularis, non haberet aptitudinem, vt in ſingulari ſubiecto reciperetur; ergo ille ordo aptitudinalis in forma ad ſingulare ſubiectum ſupponit ipſam formam ſingularem, & in eius ſingularitate fundatur; nam ſi forma ſingularis non eſſet, conſequenter nec eſſet proportionata, vt in ſingulari ſubiecto reciperetur. Sed nunc vlterius probo (qui punctus eſt valde notandus) quod cum Thomiſtæ dicunt accidens indiuiduari per ordinem ad ſubiectum, aut formam per ordinem ad materiam, non poſſe hoc intelligere de ordine aptitudinali, ſed neceſſariò ſecundum eorum principia debere intelligere de actuali receptione in ſubiecto; nam ideo tantum ipſi dicunt formam quamlibet per ſubiectum indiuiduari, quia per ipſum fit irreceptibilis in alio, & conſequenter redditur incommunicabilis per modum formæ, vel actus cuicunque alteri ſubiecto, vt mox patebit ex eorum obiectionibus; ſed hanc irreceptibilitatem non acquirit forma à ſubiecto per ordinem aptitudinalem ad illud, ſed per actualem, ſeu per actualem receptionem, nam antecedenter ad illam ſemper eſt receptibilis, quantum eſt de ſe in quocunque ſubiecto eiuſdem rationis, ergo ponere debent iuxta eorum principia formam indiuiduari per actualem ordinem ad ſubiectum. Tum quia eſſe receptum facit eam irreceptibilem, & conſequenter incommunicabilem, non verò eſſe receptibile, ergo in eorum principijs fit indiuidua forma per actualem receptionem in ſubiecto, non per aptitudinalem.

114 Tertiò, poſſunt plura, & diſtincta numero accidentia ſucceſſiuè ſaltim in eodem ſubiecto reperiri, vt modò abſtrahamus ab alia quæſtione, de qua infra diſputat. 12. an plura talia accidentia poſſint ſimul reperiri in eodem ſubiecto; ergo non indiuiduatur accidens per ordinem ad ſubiectum, quia ſi ita foret, nec etiam ſucceſſiuè poſſent plura accidentia numero diſtingui in eodem ſubiecto, quia ſicut ſemper eſt idem ſubiectum, ita quoque ſemper eandem daret indiuiduationem, aſſumptum patet experientia, nam aqua v. g. ſæpius frigeſcit, & incaleſcit, aer ſæpius illuminatur, & tamen non eſt idem lumen, quod redit, non idem frigus, nec idem calor. Reſpondet Bannes, quod ſicut ad vnitatem numericam motus ex 5. Phyſic. non ſolum requiritur vnitas termini, & mobilis, ſeu ſubiecti, ſed etiam temporis, ita etiam dicendum, quod ad vnitatem numericam cuiuslibet alterius accidentis non ſolum requiritur, quod ſit in hoc ſubiecto ſingulari, ſed etiam quod ſit in hoc tempore, vnde diuerſitas temporis ſufficit ad diſtinguenda numero plura accidentia eiuſdem ſpeciei, quæ ſucceſſiuè in eodem ſubiecto recipiuntur. Contra, quia ſic dicendo iam accidentia à circumſtantia temporis indiuiduarentur, & non à ſubiecto. Tum quia ex eorum principijs non benè reſpondent, quia fundamentum eorum præcipuum, cur accidens indiuiduetur per ſubiectum, & forma per materiam, eſt quia ab ipſis in eſſe dependent, & ſuum eſſe recipiunt, ſed accidentia non accipiunt ſuum eſſe à tempore, ſed tantum in tempore. Tum quia iam ſupra probatum eſt quæſt. 5. art. 2. num. 53. ineptam eſſe temporis circumſtantiam ad indiuiduandum aliquem effectum, quia hic calor, hæc albedo æquè benè poteſt hodie produci, ſicut cras, & calor modò in manu mea productus poteſt in ea per quadrantem v. g. durare, ac idem numero diuerſis partibus temporis coexiſtere. Tum quia poteſt Deus formam antea corruptam in eodem numero ſubiecto modò reproducere, ergo identitas eius non pendet ex identitate temporis.

Rurſus fieri poteſt, quod duo calores numero diſtincti ſubiectum reſpiciant, prout connotat eandem temporis differentiam, nam eadem manus v. g. poteſt quantum eſt ex ſe calefieri pro tempore præſenti disiunctim ſaltim, vel ab isto igne, vel ab illo, ergo cum calor, qui procedit ab isto igne ſit numero diſtinctus ab illo, qui procedit ab alio, poterunt duo calores numero diſtincti reſpicere idem ſubiectum pro eodem temporis inſtanti. Hoc argumentum adducit Blaſius à Concept. diſputat. 4. Met. quæſt. 2. in fine, & reſpondet, quod ſubiectum non habet ſolum indiuiduare diuerſa accidentia eiuſdem ſpeciei per connotationem ad diuerſum tempus, ſed etiam per connotationem ad diuerſum agens, diuerſamque actionem, & vna ex prædictis connotationibus ſufficit in ſubiecto, vt numericè, & indiuidualiter accidentia diſtinguat, vnde non mirum, quod illi duo calores, de quibus fit mentio in argumento, numero diſtinguantur, quia licet connotarent idem tempus, in quo poſſunt fieri, connotant tamen diuerſum agens; diuerſaſque actiones, per quas poſſunt fieri. Contra, ex hac ipſa reſponſione patet infirmitas doctrinæ Thomiſtarum de indiuiduatione accidentium, primò enim abſolutè dicunt indiuiduari per ſubiectum; deinde quia negare nequeunt plura accidentia eiuſdem ſpeciei recipi ſaltim ſucceſſiuè in eodem ſubiecto, recurrant pro indiuiduatione accidentis ad circumſtantiam temporis; & tandem quia negare etiam nequeunt non poſſe in eodem tempore idem ſubiectum disiunctim ſaltim recipere duos calores numero diſtinctos, recurrunt ad diuerſitatem agentium, & actionum, vnde tandem infertur, quod accidens ſecundum ipſos, non ex ſubiecto indiuiduetur, quod fatentur eſſe de ſe indifferens ad recipiendum hoc, vel illud numero accidens, ſed ex diuerſis circumſtantijs, in quibus reperitur, quod iam refutatum eſt ſupra q. 5. art. 2. n. 53. & præſertim circumſtantiam agentis non poſſe eſſe indiuiduationis principium iam probatum eſt diſp. 8. Phyſic. quæſt. 3. art. 1. vbi oſtendo eundem numero effectum poſſe disiunctim produci à pluribus agentibus eiuſdem rationis. Demum falſum eſt, quod dicebat Bannes ad vnitatem entitatiuam motus requiri vnitatem temporis, ſolum enim requiritur ad vnitatem eius continuatiuam, non verò entitatiuam, vt oſtendi diſput. 15. Phyſ. qu. 7. art. 2. & diſp. 5. de Gen. & Cor. quæſt. 7. art. 1. & quando id etiam concederetur de motu, non inde ſequitur

tur

Digitized by Google

tur etiam de quocunque alio accidente debere concedi, quia motus eſt accidens ſucceſſiuum, quod tempore menſuratur, & ſucceſſiuè ſecundum diuerſas ſui partes diuerſis partibus temporis coexiſtit, at calor, albedo, dulcedo, &c. ſunt accidentia permanentia, quæ ſecundum totam ſuam entitatem eandem numero coexiſtunt diuerſis partibus temporis ſuccedentibus.

115 Quartò, ſi accidentia numero differrent per ſubiectum tunc nedum duo accidentia numero diſtincta in eodem ſubiecto repugnarent, ſed etiam duo accidentia diuerſæ ſpeciei, quod eſt contra experientiam, nam in eodem primo v.g. videmus albedinem, & dulcedinem. Probatur conſequentia, quia idem indiuiduationis principium nequit plura numero indiuiduare, quia eſt proprium illius, quod indiuiduat; ſi ergo idem ſubiectum plura accidentia ſpecie diſtincta indiuiduare poteſt, poterit etiam indiuiduare plura accidentia ſolo numero diſtincta.

Reſpondet Bannes cit. negando paritatem, quia accidentia ſpecie diſtincta dicuntur eſſe in eodem numero ſubiecto ſolum materialiter, formaliter verò dici poſſunt in diuerſis ſubiectis, nam illæ formæ ſicut ſunt diuerſarum ſpecierum, ita quoque diuerſas potentias in eodem ſubiecto reſpiciunt, vnde pomum ſecundum aliam potentiam recipit in ſe albedinem, & ſecundum aliam dulcedinem, quia albedo ineſt ei ſecundum quod participat de natura diaphani, dulcedo autem ſecundum naturam humidi; quam reſponſionem amplectuntur, & magis declarant Salmaticenſes tractat. de princip. indiuid. diſputat. 5. dub. 3. §. *ad vltimum*, dicentes, quod reſpectu accidentium ſpecie diſtinctorum dantur ſimul in vnico ſubiecto plures potentiæ ſaltim virtualiter diſtinctæ, ſecundum quas illa recipiuntur, at reſpectu accidentium eiuſdem ſpeciei vnica tantum datur potentia receptiua, vnde eo ipſo, quod vnum tale accidens recipitur in ſubiecto, eo ipſo complet totam potentiam illius, adeò quod non eſt capax alterius eiuſdem rationis, benè autem aliorum accidentium ſpecie diſtinctorum quia ſicut non recipitur in ſubiecto ſecundum potentias alijs accidentibus ſpecie diſtinctis conuenientes, ita non complet ſubiectum ſecundum prædictas potentias. Hæc tamen ſolutio multa continet difficilia, & fortaſſe voluntariè dicta, nam in primis non aſſignatur ratio, cur in ſubiecto multiplicentur potentiæ ad multitudinem formarum ſpecie diſtinctarum, & non etiam ad multitudinem formarum eiuſdem ſpeciei, cum relationes ad pluríficationem terminorum multiplicari debeant tam ſpecie, quam numero. Deinde conceſſo, quod detur in ſubiecto vna tantum potentia ad omnes & ſingulas formas eiuſdem ſpeciei, falſum eſt hanc potentiam compleri, & exhauriri per receptionem vnius dumtaxat formæ, quia licet hæc potentia ſit vna, non tamen eſt determinata ad talem formam, ſed ad omnes & ſingulas indifferens, ac indeterminata, cum ergo vnaquæq; forma in ſe ſit terminus talis potentiæ inadæquatus, conſequenter adæquare nequit, & complere illam potentiam, adeout ſit alterius formæ incapax ſaltim ſucceſſiuè, & diſiunctim, quod ſufficit ne illa accidentia dicantur indiuiduari, & numero diſtingui per ſubiectum, vt patet ex ratione præcedenti. Tandem potentia receptiua accidentium ſecundum Thomiſtas eſt accidens, & ad idem pertinens genus, ad quod ſpectat forma receptibilis, ergo de tali adhuc potentia quærendum reſtat per quid indiuiduetur; an rurſus per ſubiectum, vel per ſeipſam, aut ſuam differentiam realiter ſibi identificatam; ſi primum recurrunt difficultates eædem, quæ prius de alijs accidentibus vrgebantur & dabitur proceſſus in infinitum; ſi ſecundum, idem quoque de alijs accidentibus dici poterit, quod ſeipſis indiuiduentur, & per proprias indiuiduales differentias, & nequaquam per ſubiectum.

116 Quintò probatur idem de accidentibus reſpectiuis, quæ à Recentioribus entitates modales vocari ſolent; probatur, inquam, neque iſta, de quibus magis videtur, per ſua indiuiduari ſubiecta; ſed per proprias hæcceitates, pertractando præcedentes rationes, nam plures paternitates in ſententia probabili Scoti ſunt in eodem Patre ad plures filios, vel ſaltim eſſe poſſunt ſucceſſiuè, quod & Thomiſtæ non negabunt; poſſunt etiam & modi ſucceſſiuè variari in eadem re, vt ſi Petrus nunc ſedet, poſtea ſurgit, & denuò ſedet, non eſt ratio cogens, quod dicatur ſedere poſtea per eandem ſeſſionem, qua prius ſedebat, ſed per aliam denuò productam ſedere dicendus eſt. Tum quia, vt benè notat Suarez diſp. 5. Met. ſec. 6. num. 15. licèt modus vnionis in indiuiduo huius formæ ad hoc ſubiectum non poſſit eſſe in alia forma, ſed neceſſario ſit huic alligata, tamen forma eadem poteſt eſſe vnita eidem ſubiecto per aliam numero vnionem, non enim eſt neceſſe, ſi diſſoluatur hæc vnio, & pereat, & velit Deus rurſus hanc formam cum hoc ſubiecto vnire, eandem vnionem reproduci quæ anteà, ſed poteſt ea vnire per aliam vnionem eiuſdem rationis, quia forma de ſe eſt indifferens, vt per hanc vniatur, vel per illam; & licèt ſit poſſibile eandem redire vnionem, quando eadem redeunt extrema, vt notat Doctor 4. d. 43. qu. 1. in fine, tamen hoc non eſt neceſſarium, quia in alijs modis figuræ ſeſſionis, aut ſimilibus, non eſt neceſſe eoſdem numero reproduci, cum ergo poſſint illæ vniones in eadem forma numero multiplicari ſucceſſiuè reſpectu eiuſdem ſubiecti, ſignum eſt nec entia reſpectiua ſufficienter per ſubiectum indiuiduari, ſed potius intrinſecè per proprias indiuiduales differentias, & extrinſecè, per ſubiectum, & terminum. Quandoquidem ſi relationum indiuiduatio ab aliquo extrinſeco peti debet manifeſtatiuè ſaltim, nulla eſt ratio cur eam ex ſolo ſubiecto, vel fundamento attendere debeamus excludendo terminum; ſicut enim eſſentia relationis magis per ordinem ad terminum explicari ſolet, quam ad ſubiectum, vel fundamentum, ita quoq; de eius indiuiduatione philoſophari debemus.

Reſpondet Paſqualig. diſp. 42. cit. ſec. 2. num. 9. quod ſicut huiuſmodi accidentia modalia non habent proprium eſſe ſed ſunt ens entitate ſubiecti, ita etiam per entitatem ſubiecti indiuiduari debent; quia verò huiuſmodi accidentia conſurgent in ſubiecto, eo quod tali vel tali modo ſe habeat, nec poteſt tali, & tali modo ſe habere, niſi concurrant aliquæ extrinſecæ circumſtantiæ, ideò eorum indiuiduatio vtique dependet à ſubiecto, non tamen ſimpliciter, & abſolutè ſumpto, ſed ſic, vel ſic circumſtantionato, vnde ex variatione circumſtantiarum ſit, vt poſſit idem numero ſubiectum varias præſtare indiuiduationes huiuſmodi accidentibus. Hæc reſponſio fundatur in falſo principio, quod huiuſmodi entitates, quam Recentiores appellant modales, non habeant propriam entitatem aliam in re ab entitate ſubiecti, quod modificant, quamuis non habeant entitatem perfectam in eo gradu, ſicut habet eorum ſubiectum, tamen ſunt in ſe aliquid, & habent propriam entitatem in ſuo ordine, licet ita exilem, & imperfectam, vt per ſe conſiſtere nequeant à ſubiecto ſeparatæ, vt notauit Doctor 2. d. 1. q. 5. §. *Quod ſi adhuc*; & ideò ſicut in ſe habent propriam entitatem aliam ab entitate ſubiecti, ita quoque propriam habere debent indiuiduationem. Quod verò inquit poſſe idem ſubiectum his accidentibus varias præbere indiuiduationes per varietatem circumſtantiarum, coincidit cum reſponſione Thomiſtarum allata num. 114. atque ideò eodem modo eſt impugnanda.

117 Sextò probat hoc idem de accidentibus inſeparabilibus Poncius diſp. 6. log. q. 8. concl. 2. quia ſicut cætera accidentia non indiuiduantur per ſubiectum, ita hæc non dici debent indiuiduari, niſi ſit ſpecialis ratio, quæ ad hoc cogat; ſed non eſt, ergo &c. probatur minor, quia non eſt alia ratio præter inſeparabilitatem ipſorum, ſed hæc ratio nulla eſt, quia ſi ex inſeparabilitate vnius ab alio deberet, indiuiduari per illud, Deus eſſet principium indiuiduationis omnium creaturarum; quia nulla creatura poteſt eſſe ſine Deo. Sed hęc ratio Aduerſarijs non multum faceſſit negotij; nam inſeparabilitas accidentis à ſubiecto, vnde deducunt indiuiduari per illud, non eſt ſola inſeparabilitas quoad exiſtentiam, quo pacto creatura eſt inſeparabilis à Deo, quia nequit ſine Deo exiſtere, ſed etiam quoad vnionem, ex eo enim quod videmus aliquod accidens eſſe neceſſariò connexum cum ſuo ſubiecto deducimus indiuiduari per illud, hoc autem pacto creatura nedum eſt ſeparabilis à Deo, ſed etiam de facto ſeparata, quia non eſt vnita per inhærentiam cum ipſo, ſicut forma ſubiecto; melius ergo concluſio quoad hanc partem probabitur, quia vel per accidentia inſeparabilia intelliguntur illa, quæ talia dicuntur, non quia ſubiectum ſine ipſis exiſtere nequeat, ſed quia ipſa nequeunt à ſubiecto ſeparata conſiſtere, & inſeparabilitas in hoc ſenſu non facit, quod accidentia ſic inſeparabilia debeant indiuiduari per ſubiectum, vt conſtat de accidentibus modalibus; vel per accidentia inſeparabilia intelliguntur, ſine quibus ſubiectum naturaliter exiſtere nequit, & ideò dici ſolent paſſiones ipſius, vt calor reſpectu ignis, & neq; inſeparabilitas in hoc ſenſu facit, quod accidens ſic inſeparabile per ſubiectum indiuiduari debeat, quia ſaltim per Dei potentiam poteſt ſubiectum ſine tali accidente conſiſtere, vel illo deſtructo alio conſimili informari; vel denique per accidens inſeparabile intelligitur accidens proprium, & paſſio propriè dicta alicuius; & vtiq; inſeparabilitas in hoc ſenſu poteſt eſſe in cauſa, vt accidens indiuiduetur per ſubiectum, quia talis inſeparabilitas oritur, ex identitate reali accidentis proprij cum ſubiecto, vnde cum accidens proprium non dicat entitatem aliam realiter ab entitate ſubiecti, conſequenter per eius entitatem indiuiduari poteſt, ſed hoc non militat contra concluſionem, in qua eſt ſermo de formis reipſa diſtinctis à ſubiecto, quod informant.

118 Deniq; probatur id ſpecialiter de anima rationali, quod non indiuiduetur per corpus ex Scoto quol. 2. ab initio lit. B. & 2. d. 3. q. 7. lit. A. anima intellectiua prius natura eſt terminus creationis, quam infundatur corpori, quia actio eſt ſingularis, & ad ſingulare terminatur ex 1. Metaph. ſed in eo priori eſt hæc, & ſingularis; ergo non per corpus. Quod ſi dicatur, vt re vera reſpondent Thomiſtæ, animam non indiuiduari per actualem vnionem ad corpus, ſed per aptitudinalem. Contra, inſtat Doctor multipliciter, quia natura ac entitas animæ eſt abſoluta, illa verò aptitudo eſt relatio quædam aptitudinalis, quia ſine termino intelligi nequit, ſed abſolutum nequit per reſpectum intrinſecè conſtitui, & ſemper eſt prius reſpectiuo, cum hoc fundetur in illo. Tum quia inclinatio non eſt entitas abſoluta, ſiquidem nequit aliquid inclinari ad ſe, ergo præſupponit aliquam entitatem abſolutam, & diſtinctam, quia enim eſt hæc anima, ideò habet talem inclinationem, & non è contra; ergo inclinatio non eſt ratio eſſendi hanc animam, ſed præſupponit eam. Tum quia, quod conuenit huic, & repugnat alij eiuſdem ſpeciei, non conuenit huic per ſe ſecundum illud, quod eſt commune illis; ſed neceſſariò præexigit diſtinctionem illorum, alioquin ambobus conueniret; ſed ita eſt, quod aptitudo ad hoc corpus conuenit huic animæ, & repugnat illi; ergo hæc anima diſtinguitur ab illa diſtinctione præcedente aptitudinem; quæ argumenta ſuperius tacta ſunt refutando ſolutionem Thomiſtarum ad primum argumentum

mentum

mentum pro noſtra ſententia ſub num. 112.

Reſpondet Caiet. de ente, & eſſentia cap. 6. & cum eo cæteri Thomiſtæ concedendo animam non indiuiduari per vnionem actualem ad corpus, ſed per aptitudinalem; ad primam, & ſecundam impugnationem ait procedere de aptitudine formaliter ſumpta, quo pacto vtique eſt relatio, & eſt poſterior anima, nec per tales aptitudines diſtinguuntur animæ ſubſtantialiter adinuicem, ſed tantum accidentaliter; non tamen procedere de aptitudine fundamentaliter ſumpta, ideſt pro ipſa commenſuratione ſubſtantiali animæ ad ſuum corpus, ſic enim aptitudo animæ ad hoc corpus non eſt poſterior anima, cum ſit ipſamet animæ ſubſtantia, & ſic etiam reſpondet Ferrar. contra Gentes cap. 81. & quamuis Caiet. loc. citat. non vtatur terminis, *formaliter*, & *fundamentaliter*, nam ſub his terminis datur à Ferrar. tamen vt notauit Ripa de ente, & eſſentia ad caput 6. q. 3. coincidunt, nam aptitudinem formaliter ſumptam Caiet. appellat relationem, & fundamentaliter ſumptam vocat commenſurationem ſubſtantialem; ad tertiam impugnationem negat maiorem, ſcilicet quod vni conuenit, & non alteri ſemper ſupponere diſtinctionem illorum, interdum enim ſecum fert, & parit diſtinctionem, vt patet de rationali, & irrationali, irrationale ſiquidem homini repugnat, & bruto conuenit, & tamen non præexigit aliquod diſtinctiuum, ſed ipſa eſt differentia diſtinctiua; immo retorquet argumentum in Scotum, quoniam hæcceitas, ſeu ſingularitas animæ Sortis conuenit ſibi, & repugnat animæ Platonis; ergo hæcceitates præſupponunt ipſas animas diſtinctas, quod vtique Scot. non concederet.

119 Vt hæc ſolutio, & doctrina Thomiſtica plenius impugnetur, declarandum eſt quid intelligant per hanc commenſurationem ſubſtantialem in anima, quæ eſt fundamentum commenſurationis formalis, & accidentalis, quæ eſt relatio, vel namque eſt entitas relatiua, vel abſoluta, abſoluta eſſe non poteſt, quia nequit intelligi ſine ordine ad aliud, ſi verò eſt entitas relatiua, redeunt argumenta iam facta, quod ſubſtantia animæ cum ſit entitas abſoluta erit prior ea, & non poterit intrinſecè, & ſubſtantialiter conſtitui per ipſam. Reſpondet Caiet. eſſe entitatem abſolutam, quia licet aliud reſpiciat, non tamen reſpicit, tanquam terminum, ſed tanquam ſubiectum, & receptiuum, vnde hoc non impedit, quin anima ſit entitas abſoluta, quia licet reſpiciat corpus, non tamen illud reſpicit, vt terminum, ſed vt ſubiectum, & receptiuum. Contra, hæc doctrina impugnata eſt diſp. 8. log. qu. 1. dum reijciebam diſcrimen poſitum à Thomiſtis inter relationem prædicamentalem, & tranſcendentalem, parum enim refert, quod hoc reſpiciatur ab alio ſub hac, vel illa ratione, id enim non excludit, quin propriè ſit terminus talis reſpicientiæ, ſed ſolum facit, quod ſit terminus eius ſub hac ratione, quamuis ergo anima per talem commenſurationem referatur ad corpus, vt ad ſubiectum, vel receptiuum, id non impedit, quin etiam referatur ad ipſum, vt ad terminum talis dependentiæ, & inclinationis, nec munus recipiendi animam excludit à corpore munus terminandi talem receptibilitatem: ergo hæc commenſuratio re vera erit relatio, ac entitas relatiua; tum quia alioquin pari ratione negare poſſemus creationem eſſe relationem dependentiæ creaturæ ad Deum, nam dici poſſet creatura ad Deum referri per creationem, tanquam ad primum efficiens, non tanquam ad terminum, quod vt patet eſt ludere verbis. Quare cæteris Thomiſtæ, vt Bannes art. 9. cit. & alij relinquendo Caietanicas ambages, vltrò fatentur talem commenſurationem, & coaptationem ſubſtantialem eſſe relationem, non quidem prędicamentalem, ſed tranſcendentalem, & ideò dici ſubſtantialem, quia non eſt accidens de genere relationis, ſed intrinſeca & eſſentialis ſubſtantiæ, nullum autem eſt inconueniens, inquit Bannes, quod talis reſpectus ſit intrinſecus, & eſſentialis abſoluto, immo per hoc diſtinguitur à relatione prædicamentali, quæ rebus accidit. Sed hæc quoque doctrina loc. cit. diſp. 2. log. q. 1. & 2. fusè reijcitur, quamuis enim verum vtique ſit relationem tranſcendentalem realiter, ac entitatiuè cum abſoluto identificari, & per hoc à prædicamentali differre, falſum tamen eſt poſſe identificari formaliter, & eſſentialiter, quia tunc idem ſecundum ſuam eſſentiam, & ex principijs eius intrinſecis eſſet ad ſe & non ad ſe, ad aliud, & non ad aliud, quæ eſt manifeſta implicantia, vt ibi deductum eſt. Tum quia etiam relatio tranſcendentalis quamuis ſit realiter identificata cum re abſoluta, adhuc intelligitur poſterior ea, vt potè quæ fundatur, & radicatur in ipſa, eo modo quo paſſio licet ſit identificata cum ſuo ſubiecto, adhuc tamen cenſetur eſſe poſterior eo, quia in ipſo radicatur, & ab ipſo dimanat; & ratio eſt, quia abſolutum eſto per relationem tranſcendentalem ſibi identificatam referatur ad aliud, tamen ſemper prius intelligitur eſſe ad ſe, quam ad aliud; ergo per diſtinctionem allatam de commenſuratione, vel coaptatione accidentali, & ſubſtantiali animæ ad corpus non ſoluuntur argumenta Doctoris, quia etiam concludunt de coaptatione ſubſtantiali, & realiter cum anima identificata.

Ex ea hoc reijcitur etiam ſolutio Caietani ad vltimam Scoti impugnationem, quando enim aſſumit Doctor illam maiorem, quod conuenit vni, & alteri repugnat, non loquitur de eo, quod illis conuenit per modum differentiæ primò conſtituentis, ſed de eo, quod conuenit per modum paſſionis conſequentis, loquitur enim de aptitudinibus quæ res ipſas conſequuntur, vt propriè paſſiones, vt conſtat ex ipſo argumento, vnde inſtantia, quam affert Caietan. de differentijs ſpecificis, ſcilicet rationali, & irrationali, & de indiuidualibus reſpectu huius, & illius indiuidui, non eſt ad rem, quia hæc non ſunt aptitudines ab eſſentia priori dimanantes, ſed ſunt ipſę differentiæ, & principia conſtitutiua in eſſe ſpecifico, vel indiuiduali. Quod ſi illam maiorem reputat Caietan. abſolutè falſam, miror cur poſtea adeò libenter eam accepit, vt veram, eodem lib. de ente, & eſſentia cap. 2. quæſt. 4. & per eam adeò alacriter impugnauit, quod hæcceitates vltimæ nequeant eſſe principia omnino prima indiuiduationis, quia hæcceitas Sortis ita conuenit Sorti, vt repugnat Platoni, quicquid autem conuenit vni indiuiduo, & repugnat alteri eiuſdem ſpeciei, ſupponit illorum diſtinctionem; niſi fortè velit eandem propoſitionem in ore ſuo eſſe veram, & in ore Scoti falſam.

Diluuntur obiectiones Thomiſtarum.

120 In oppoſitum adducit Caiet. p. 1. quæſt. 29. art. 1. primum, & præcipuum Thomiſtarum fundamentum quod eſt tale; accidens dependet à ſubſtantia in eſſe; ergo à ſubſtantia quoque indiuiduatur, à quo enim res habet eſſe, ab eo quoque habet indiuiduationem, Conſ. à quo res habet entitatem, habet & vnitatem, ſed accidens habet ſuam entitatem à ſubiecto, quia eſt entis ens ex 7. Metaph. ergo, & vnitatem & qualis erit vnitas in ſubiecto, talis erit vnitas in accidente.

Reſpondet Doctor 4. d. 12. quæſt. 1. lit. G. aſſumptum eſſe verum extrinſecè tantum, in genere, ſcilicet cauſæ efficientis, & materialis ſubiectiuæ, non verò intrinſecè in genere cauſæ formalis; hic autem, vt ſæpè dictum eſt, non quæritur quodcunque principium indiuiduationis, & quomodocunque, nam phyſicè loquendo quot ſunt cauſæ rei, totidem poni poſſunt principia phyſica indiuiduationis eius, ſed quæritur principium metaphyſicum, quod ſcilicet intrinſecè, & formaliter dat indiuiduo eſſe tale, ſcilicet incommunicabile pluribus; ex hoc verò, quod accidens ita dependeat à ſubiecto, minimè ſequitur vt debeat indiuiduari per illud, vel per ordinem ad illud, quia ſtanta vnitate in cauſa efficiente, ac etiam materiali extrinſeca, poteſt eſſe pluralitas in effectibus, nam ab eodem efficiente prodire poſſunt plures effectus numero diſtincti, & in eodem ſubiecto inueniuntur plura accidentia ſaltem ſpecie diſtincta; at ſi argumentum concluderet ęquè probaret repugnare in eodem ſubiecto plura accidentia numero perinde, ac ſpecie diſtincta, à quo enim res habet eſſe, ab eodem habet vnitatem tam indiuidualem, quam ſpecificam, & ſic argumentum probaret, accidens nedum indiuiduari, ſed etiam ſpecificari à ſubiecto, nec poſſe eſſe in eodem ſubiecto plura accidentia ſpecie diſtincta; deinde quando etiam argumentum aliquo pacto concluderet de formis materialibus nequaquam tamen concludit de anima rationali, quia hæc non habet talem dependentiam à ſubiecto, cum non educatur de potentia materiæ. Ad Conſ. reſpondetur eodem modo, & quòd non minus probat accidentia habere ſuam vnitatem, & diſtinctionem ſpecificam à ſubiectis, quam numericam; & planè ſi Thomiſtæ concedunt accidentia ex ſeipſis habere ſuam diſtinctionem, ac vnitatem ſpecificam, vel per aliquam formalitatem ipſis identificatam non autem à ſubiecto, non video cur id poſtea negent de vnitate, & diſtinctione numerica; cum vtrobique eadem currat paritas.

Quod ſi dicant id concedere de vnitate, ac diſtinctione ſpecifica, non verò numerica, quia de facto plura accidentia ſpecie diſtincta reperiuntur in eodem ſubiecto, non autem plura numero diſtincta. Hęc non eſt ſufficiens diſparitas, quia falſum eſt in eodem ſubiecto non reperiri plura accidentia numero diſtincta, nam multæ ſunt ſpecies intentionales ſolo numero differentes in eodem oculo, plures paternitates in eodem patre plures filios habente, vt habet Doctor 3. diſt. 8. qu. vn. quod ſi quædam plura numero repugnant in eodem ſubiecto, hoc non eſt quia indiuiduentur à ſubiecto, ſed quia vel educuntur e ſubiecto per motum, vt innuit Doctor 5. Met. qu. 7. §. *ad quæſtionem ergo*, vel quia ad idem omnino munus ſunt deſtinata, vel alia de cauſa inferius explicanda diſp. 12. in proprio quęſito, tum quia eſto huiuſmodi accidentia nequeant eſſe ſimul in eodem ſubiecto, poſſunt tamen eſſe ſucceſſiuè, quod ſufficit ne dicantur per ſubiectum indiuiduari, vt ſupra probatum eſt.

121 Secundò vrget Io. de S. Th. cit. aliud præcipuum Thomiſtarum fundamentum; nulla forma receptibilis eſt de ſe indiuidua, & ſingularis, niſi per ordinem ad ſubiectum recipiens; ergo indiuiduatur per ſubiectum; probatur aſſumptum, quia omnis forma eſt communicabilis, niſi per ſubiectum detineatur, & limitetur, atque irreceptibilis reddatur in alio ſubiecto; ergo non eſt indiuidua, & ſingularis, niſi per ordinem ad ſubiectum.

Reſp. hoc quoque fundamentum infirmum eſſe, vt conſtat ex dictis ſupra quæſt. 6. art. 1. num. 70. vbi oſtendi incommunicabilitatem propriam indiuidui non eſſe irreceptibilitatem in alio per modum formæ in ſubiecto, nam materia ſecundum ſuam eſſentiam conſiderata eſt ſic irreceptibilis nec tamen eſt indiuidua, & accidentia euchariſtica ſunt indiuidua, & tamen ſunt receptibilia, ſed incommunicabilitas indiuidui eſt illa, quæ excludit communicabilitatem vniuerſalis, quod eſt commune pluribus inferioribus, & ideò dicitur incommunicabile, vt quod, etiamſi ex alia parte eſſet communicabile, vt quo, & ſicut forma ſubiecto, vt contingit de indiuiduis accidentium. Tum, quia et ſupra arguebam numer. 113. ſi accidentia indiuiduantur per ordinem ad ſubiectum, quatenus per ipſum limitantur, & redduntur irreceptibilia in alio ſubiecto, tunc deberent indiuiduari per ordinem,

&

Digitized by Google

& receptionem actualem in ſubiecto, non autem aptitudinalem tantum, quia accidens accipit eſſe irreceptibile in alio ſubiecto, quando actu recipitur in illo, nam antecedenter ad actualem receptionem ſemper habet eſſe receptibile, non autem irreceptibile, vnde accidentia euchariſtica extra ſubiectum dicuntur receptibilia, non irreceptibilia, cum igitur ſubiectum non præbeat accidenti incommunicabilitatem oppoſitam communicabilitati vniuerſalis, ſed ſola eius indiuidualis differentia, nequit accidens indiuiduari per ordinem ad ipſum.

122 Tertiò arguit Blaſius à Concept. loc. citat. diſtinctio indiuidualis, & numerica eſt materialis, & non formalis; ergo debet in accidente peti, tanquam à prima radice ab eo, quod ipſum materializat, ergo cum ſubiectum accidentis materializet ipſum, reddatque illud incommunicabile per modum formæ, vel actus cuicumque alteri ſubiecto. debet ab eo peti radix indiuiduationis ipſius. Conf. quia omnis actus limitatur formaliter in ratione actus per potentiam, in qua recipitur; ergo cum potentia propria actui, vel formæ accidentali correſpondens ſit ſubiectum, in quo recipitur, illud vnde accidens limitabitur, & reſtringetur in ratione actus, & formæ erit ſubiectum, in quo recipitur, & conſequenter erit id, vnde petetur radix indiuiduationis accidentis. Demum vel radix indiuiduationis debet in accidente deſumi ab ipſa forma accidentali, vel à ſubiecto, in quo ſuſtentatur, non primum, ergo ſecundum; probatur minor, quia de ratione indiuidui, & ſingularis eſt, quod nec ſit in ſubiecto, nec de ſubiecto aliquo prędicetur, at illa ratio non poteſt peti ab ipſa forma accidentali, quia forma accidentalis, quantum ex ſe, petit eſſe in ſubiecto, & de eo prædicari; ergo debet talis ratio peti, tanquam à prima radice ab eius ſubiecto, per quod accidens redditur incommunicabile cuicunque alteri ſubiecto, tum in eſſendo, tum in prædicando.

Reſp. ſæpius dictum eſſe, quod diſtinctio indiuidualis, & numerica dicitur materialis, & non formalis, vt eſſe materiale diſtinguitur contra eſſe quidditatiuum, quod dicitur formale à forma totius, vt monet Doctor 2.d.3. quæſt.6. H. & hoc eſſe materiale ſumitur à materia totius, quæ eſt differentia indiuidualis, non autem à materia partis, vel ſubiecto; & quod ita materializat accidens non eſt ſubiectum, ſed indiuidualis eius differentia, & conceſſo quod ſubiectum reddat accidens incommunicabile alteri per modum formæ, vel actus, negatur hinc ſequi, quod ſit radix indiuiduationis eius, quia hoc non eſt eſſe incommunicabile, quod eſt proprium indiuidui, vt ſic, non enim de ratione indiuidui, vt ſic, eſt quod ſit incommunicabile, vt quo, & per modum formæ, vel actus, ſed vt quod, per modum ſuperioris ſuis inferioribus. Ad Conf. patet per idem, nam conceſſo antecedente cum prima conſequentia, negatur altera conſequentia ob candem rationem, quia non eſt de ratione indiuidui, quod ſit incommunicabile, vt quo, & per modum formæ, vel actus, ſed vt quod, & per modum vniuerſalis inferioribus ſuis. Ad vltimum negatur minor, nam etiam in accidente indiuiduatio ſumi debet ab vltima realitate eiuſdem formæ accidentalis; cum autem probatur, quod debeat à ſubiecto deſumi, & non à forma, quia de ratione indiuidui eſt, quod nec ſit in ſubiecto, nec de ſubiecto dicatur, reſpondeo id eſſe verum de ſubiecto prædicationis, quia ſingulare non habet inferius, de quo prædicari poſſit per modum ſuperioris prædicatione dicente, hoc eſt hoc, non autem eſt verum de ſubiecto inhæſionis, quia non eſt de eius ratione, quod ſit incommunicabile, vt quo; vnde etiamſi per ſubiectum forma reddatur incommunicabilis, vt quo, quia tamen per illud non redditur incommunicabilis, vt quod, quæ eſt incommunicabilitas propria indiuidui, ſed tantum per propriam differentiam indiuidualem, ideò hæc præcisè eſt radix indiuiduationis eius, vel ipſa formalis indiuiduatio, non verò ſubiectum, aut ordo ad illud.

123 Quartò arguit Paſqualig. pro accidentibus modalibus, & reſpectiuis, nam huiuſmodi accidentia non habent aliquod eſſe proprium contradiſtinctum ab eſſe ſubiecti; ergo nec habent propriam indiuiduationem aliam ab indiuiduatione ſubiecti; conſequentia patet, quia ideò nos ponimus accidens propriam habere indiuiduationem, quia propriam habent entitatem aliam ab entitate ſubiecti; probatur aſſumptum, quia ſi huiuſmodi accidentia propriam haberent entitatem, iam dicerentur res, & non modi, neque ex ſua ratione peterent non eſſe neceſſariò affixa rebus, quas modificant, hæc autem indigentia ex eo oritur, quod non habeant propriam entitatem. Deinde arguit Auerſa pro accidentibus inſeparabilibus, quia propria paſſio ita eſt cum hoc ſubiecto connexa, vt nequeat alteri ineſſe; & potentiæ animæ ita ſe habent, vt hic numero intellectus, hæc numero voluntas, non niſi huic animæ poſſint ineſſe, & huic animæ non alius intellectus, aliaue voluntas poſſit ineſſe.

Reſp. ex dictis ſupra nu. 116. negando huiuſmodi accidentia non habere propriam entitatem, immo & exiſtentiam aliam ab entitate ſubiecti, dicunt enim aliquam entitatem ita diſtinctam ab entitate ſubiecti, quod modificant, vt quamuis ipſa ſine tali ſubiecto conſiſtere nequeant ob imperfectionem propriæ entitatis, tamen ſubiectum poteſt exiſtere ſine ipſis, quod eſt ſignum ſufficiens ad aſſerendum entitatem modi eſſe aliam reipſa ab entitate ſubiecti modificati, nam ſi non eſſet, niſi præcisè entitas ipſa ſubiecti, tunc implicaret ſubiectum eſſe ſine tali entitate, ſicut implicat eſſe ſine entitate ſua propria; neq; inſeparabilitas vnius ab alio ſufficiens ſignum eſt ad arguendam identitatem realem inter aliqua duo, quaſi ſit eadem entitas phyſica amborum, vt dictum eſt diſp.6. Met. q.5. art.2. nam talis inſeparabilitas, & neceſſaria connexio vnius cum alio ex alijs capitibus prodire poteſt, & præſertim in propoſito prouenit ex imperfectione modi, qui cum ſit entitas relatiua, non poteſt exiſtere ſine adminiculo fundamenti; ideò autem modus, quamuis propriam habeat entitatem aliam ab entitate ſubiecti, non dicitur res, ſed pręcisè modus, quia per rem intelligimus, quæ ſe ſola conſiſtere poteſt abſq; neceſſaria connexione cum alio, in quo ſenſu accidens modale vtiq; res dici non poteſt, at ſi res accipiatur in ampliori ſignificato pro eo, ſcilicet quod propriam habet entitatem, ſiue ſe ſolo conſiſtere poſſit ſiue non; etiam modus poteſt dici res, vt monet Doctor loc. ſupra cit. 2.d.1.q.5. §. *quod ſi adhuc*, Ad argumentum Auerſæ concedo totum diſcurſum, quia vt conſtat ex dictis n.117. talis inſeparabilitas prouenit ex identitate reali paſſionis cum ſubiecto, & potentiarum cum anima, quæ hac de cauſa non poſſunt in rigore dici accidentia, vt notat Doctor 2.d.16. q. vn. quia accidens non identificatur realiter cum ſubſtantia, ſed dicuntur accidentia accipiendo accidens pro extraneo quatenus nec potentiæ ſunt prædicata quidditatiua animæ, ſed eius innatæ facultates, nec paſſio reſpectu ſubiecti.

124 Vltimò arguit Caiet. probans animam intellectiuam quoque indiuiduari per ordinem ad corpus; ſicut de eſſentia animæ humanæ in communi eſt, quod ſit proportionata corpori phyſico organico, quod ponitur in eius definitione, ita hæc anima eſt perfectiua, & proportionata ita huic corpori, quod non illi, & ſicuti commenſuratio ad corpus humanum non ſequitur animam iam humanam, ſed facit ipſam animam eſſe humanam, & conſtituit illam in eſſe humano, ita ſubſtantialis commenſuratio animæ ad hoc corpus non ſequitur eſſentiam huius animæ, ſed conſtituit illam animam hanc; probatur antecedens, quod ſcilicet anima humana conſtituatur in eſſe per illam compoſitionem ad corpus humanum, quia per hanc primò diſtinguitur ab anima bouina, quia illa eſt actus corporis bouini, hæc autem eſt actus corporis humani.

Reſp. negando antecedens in ſenſu accepto à Caiet. quia vt notat Scot. 4. d.12. q.1. lit. L. particula *actus*, vt ponitur in definitione animæ non accipitur neq; pro relatione actuali, neq; aptitudinali formaliter commenſurationis animæ ad corpus, ſed tantum fundamentaliter, & radicaliter, quatenus ſcilicet anima eſt principium exigitiuum talis proportionis, & commenſurationis ad corpus, vnde anima eſt actus corporis formaliter ſolum in ſecundo modo dicendi per ſe, exigitiuè verò, & radicaliter in primo; & ſic etiam reſpondetur ad probationem antecedentis, quod anima humana primò diſtinguitur à bouina per hoc, quod hæc eſt actus corporis bouini, & illa humani, accipiendo actum fundamentaliter non formaliter, ſic enim diſtinguuntur per actum concomitanter tantum, & à poſteriori, veluti per proprias paſſiones; atq; ideò negatur conſequentia inde deducta, vel in eodem ſenſu conceditur, quod hæc & illa anima humana diſtinguuntur per commenſurationem ad hoc, & illud corpus à poſteriori tantum, & concomitanter, velut per proprias paſſiones, ſi talis commenſuratio formaliter ſumatur pro ordine, & reſpectu tranſcendentali ad corpus; primò vero, & per ſe diſtinguuntur proprijs hæcceitatibus. Deinde adhuc dato, & non conceſſo antecedente, non benè conſequentia deducitur, immo potius oppoſitum, nam ſi talis ordo commenſurationis ad corpus eſt de eſſentia animæ, vt ſic, & conuenit animæ ex vi ſuæ eſſentiæ; ergo nequit poni formale principium indiuiduationis, quia indiuiduatio ex natura ſua eſt extra rationem eſſentiæ in quacunque re creata; & hæc ratio vniuerſaliter probat de omni forma, quod nequeat indiuiduari per ordinem ad ſubiectum, ſi talis ordo de eius eſſentia ponitur; tum quia adhuc quærendum manet de tali ordine per quid fiat hic, cum ſit de eſſentia formæ, vt ſic. Vide diſputat. 5. de Gen. q.5. art.2. n. 139. vbi dico aſſerere animam petere informare tale corpus, ſcilicet gibbum vel rectum aliud non eſſe, vt ait Hurtad. quam conſtituere animas alias gibbas, alias ſimas, alias coclites, vbi etiam ſoluo communem obiectionem, quod pigmei à pigmeis, & nigri à nigris naſcuntur.

QVÆSTIO IX.

Quodnam re vera ſit principium indiuiduationis cuiuſcunque rei in creatis.

125 DOctor 2.d.3. examinatis, & reiectis aliorum opinionibus per quinque quæſtiones de principio indiuiduationis rerum in creatis, tandem q.6. exactiſſimè ſuam aperit ſententiam, & dicit in corpore quæſiti, quod natura contrahibilis ad indiuiduum indiuiduatur per aliquid reale poſitiuum ſui generis ſibi additum aliquo modo, & illud reale poſitiuum, ſeu realitas poſitiua addita naturæ dicitur indiuidualis differentia contrahens naturam ad eſſe hàc, & dans formaliter indiuiduo eſſe indiuiſibile in plura, de quibus prędicetur prædicatione dicente hoc eſt hoc; & eſt illud, quod eſt immediatum fundamentum, & proximum repugnantiæ talis diuiſionis in partes ſubiectiuas; vnde ſicut differentia ſpecifica genus contrahit ad speciē ſpecialiſſimam, & athomam, & indiuiſibile in ſpecies, ita hęc differentia indiuidualis contrahit naturam ad indiuiduum, & dat formaliter ſingulari, vel indiuiduo, quod ſit diuiſibile in plura numero,

tan-

tanquam in partes ſubiectiuas, & eſt indiuiduationis principium, & aliquid reale extra intellectum, nec præſupponit naturam eſſe hanc, vel indiuiduum hoc, ſed eſt ipſum formale principium conſtituendi hoc. Hæc verò indiuidualis differentia vocari ſolet communi nomine apud omnes ſingularitas, vel indiuiduatio, quatenus conſtituit rem, in qua eſt, ſingularem, indiuiduam, & incommunicabilem; ſolet etiam præſertim in Schola Scotiſtarum *hæcceitas* appellari, quia facit rem determinatam, & hanc; nec eſt cur quidam Metaphyſici Grammatici hoc vocabulum adhorreant, vt barbarum, quia Philoſophi non venuſtatem, aut leporem in dicendo attendunt, & quærunt, ſed rei veritatem, ad quam explicandam vocabula adhibent etiamſi non vſitata; dummodo intimius rei conceptum exprimant. Eſt autem dubitatio quiſnam fuerit vocabuli huius primus inuentor, communiter enim Scotum faciunt inuentorem, ſed perperam, quia tale vocabulum apud Scotum non legitur quamuis Scotiſtæ eo paſſim vtantur; Sueſſanus 5. Metaph. diſp. 5. c. 2. ait Varronem Scoti præceptorem hoc vocabulo primum vſum eſſe, cui fidem præſtat Raguſeius diſp. 24. cit. c. 33. de quo ſatis dubito, quia ſcriptum ſentent. Varronis adhuc Typis datum non eſt (quod viderim) ſed manuſcriptum habetur in quibuſdam ex noſtris bibliothecis, vnde difficile eſt Sueſſanum Auctorem hunc in fonte vidiſſe; Meuriſſe ait Baſſolium Scoti diſcipulum hoc hęcceitatis vocabulum primum adhibuiſſe 2. d. 12. quæſt. 4. ſed ego vocabulum huiuſmodi apud Baſſolium non reperio, aut patienter non legi, benè tamen apud Canonicum antiquitate cum illo contendentem, ſed quicquid ſit de hoc, certum eſſe hoc vocabulum modo frequens eſſe, nedum in Schola Scotiſtarum, verumetiam in alijs, vt potè apprimè expreſſiuum indiuidualis differentię, hęc eſt ſententia Doctoris qu. 6. cit. & 7. Metaph. quęſt. 13. mox fuſius explicanda.

ARTICVLVS I.

Differentia indiuidualis hæcceitas appellata eſt principium indiuiduationis omnium rerum.

126 HÆc eſt ſententia Scoti loc. cit. quam omnes ferè Reales extra Scholam D. Th. paſſim amplectuntur cum hoc ſolum diſcrimine, quod Scotus differentiam indiuidualem diſtinguit à natura contracta vel contrahibili diſtinctione ſua formali omne opus intellectus antecedente, at alij eam tantum diſtinguunt diſtinctione rationis ratiocinantis, vel ad ſummum ratiocinatę; ſequuntur Raguſeius diſp. 24. cit. Suarez diſp. 5. Met. ſect. 2. Auerſa qu. 9. ſect. 9. vbi notat hanc ſententiam etiam à quibuſdam Thomiſtis approbari, & præſertim à Caiet. 1. p. q. 85. art. 7. §. *Ad hoc argumenta*, vbi fatetur dari indifferentiam indiuidualem ita intrinſecam rei ſingularis, ſicut eſt differentia ſpecifica ſpeciei, Raguſeius etiam & Sueſſanus dicunt hanc ſententiam de differentijs indiuiduantibus vltimatè res conſtituentibus, & diſtinguentibus non eſſe nouam, ſed antiquitus fuiſſe Auicen. 5. Met. Plotini, & Procli veterum Philoſophorum; hoc idem contendit Fonſec. 5. Met. cap. 6. qu. 5. & tandem Canon. loc. cit. inquit hanc Scoti opinionem à D. Damaſceno in ſua Logica originem traxiſſe, vbi expreſsè concedit quoſdam gradus vltimos ſub natura ſpecifica, tanquam vltimo determinatiua, & contractiua illius; Dixi autem in concluſione hæcceitatem huiuſmodi eſſe principium proximum, & formale indiuiduationis in omnibus rebus in vniuerſum in creaturis, quia hic eſt modus communis, & adæquatus pro aſſignando indiuiduationis principio in omnibus rebus, ita vt in varijs rerum generibus opus non ſit aſſignare ſemper varia indiuiduationis principia, vt faciunt Thomiſtæ, ſed in vnaquaque re, & natura creata aſſignare ſufficiat pro formali indiuiduationis principio vltimam eius realitatem omninò incommunicabilem, & indiuiſibilem, quæ dicitur hæcceitas, ſiue natura ſit ſubſtantialis, ſiue accidentalis, ſiue materialis, ſiue ſpiritualis, ſiue totalis, ſiue partialis; vnde neque nos admodum ſolliciti erimus in inueſtigando principium indiuiduationis ſubſtantiarum immaterialium, nam ex deciſione huius quæſitis ſatis ſufficienter apparebit.

157 Primò itaque antequam probetur declaranda eſt Doctoris ſententia in hunc modum, certum eſt in vnaquaque re creata tam ſimplici, quam phyſicè compoſita, dari compoſitionem metaphyſicam quæ coaleſcit ex gradibus prædicamentalibus genericis, ſpecificis, & differentialibus, & vt hæc compoſitio ſit aliquo modo realis, & non omnino per intellectum, alioquin etiam poni poſſet in Deo, iuxta pluralitatem graduum prædicamentalium multiplicandæ ſunt in vnaquaque re variæ realitates metaphyſicæ, quarum aliæ ſint magis communes, aliæ minus communes, & aliæ tandem ita huius naturæ, quam conſtituunt, peculiares, vt alij nequaquam conuenire poſſint, priores realitates ſunt quidditatiuæ & determinabiles, & ſecundum quod ſunt magis, vel minus communes, dicuntur genericæ, vel ſpecificæ, poſteriores ſunt realitates indiuiduales, & vltimo determinatiuæ illarum; quare vltima realitas in prædicamento, quæ vltimo contrahit omnes gradus prædicamentales in recta linea contentos genericos, & ſpecificos, & cum illis omnibus indiuiduum conſtituit, hæc dicitur indiuidualis differentia primo, & per ſe incommunicabilis, atque ideò principium indiuiduationis; Et vt exemplo rem manifeſtemus, in Sorte v. g. omnes gradus prædicamentales habentur à ſupremo vſque ad infimum, nimirum gradus ſubſtantiæ, corporis, animalis, hominis, & Sorteitas ipſa, hoc vltimo excepto, qui eſt gradus indiuidualis, omnes priores gradus ſunt quidditatiui, generici, vel ſpecifici, ſecundum quod ſunt magis, vel minus communes multis, & ſola Sorteitas, quæ eſt vltimus gradus in prædicamento, eſt per ſe primò ſingularis, & incommunicabilis, & cum prioribus omnibus gradibus Sortem conſtituit in ratione huius indiuidui ſignati, atque ideò merito dicitur principium indiuiduationis eius; Itaque iuxta hanc doctrinam, inquit Doctor, vltima realitas cuiuſcunque rei eſt principium indiuiduationis eius ſiue fuerit ſimplex, ſiue compoſita, ſiue completa, ſiue incompleta, ſiue totalis, ſiue partialis, ſiue ſubſtantialis, ſiue accidentalis, & ſic principium indiuiduationis materiæ eſt vltima realitas eius, principium indiuiduationis formæ vltima realitas formę, principium indiuiduationis compoſiti vltima eius realitas, principium indiuiduationis Michaelis vltima eius realitas, & tandem principium indiuiduationis accidentis vltima realitas eius.

128 Secundò, pro maiori notitia huius indiuidualis differentię, quę ponitur indiuiduationis principium in omnibus rebus, eam declarat elegantiſſimè Doctor cit. lit. F. per comparationem ad differentiam ſpecificam; ſicut enim differentia ſpecifica ad tria comparari poteſt, ſcilicet ad id, quod eſt infra ſe, ad id quod eſt ſupra ſe, & ad id quod eſt iuxta ſe, ſic etiam indiuidualis differentia; ſi differentia ſpecifica comparetur ad id, quod eſt infrà ſe, ſic ipſi per ſe primò repugnat diuidi in plura, quę eſſentialiter, & ſpecie diſtinguantur, & conſequenter per ipſam repugnabit ſpeciei in plura ſpecie diſtincta poſſe diuidi; & ſimiliter ſi differentia indiuidualis ad ea, quę infra ſe ſunt, comparetur, ſic illi per ſe primò repugnat diuidi in plura, quę numero differant, & conſequenter per ipſam indiuiduo repugnabit in plura numero diſtincta diuidi; Cęterum quia vnitas naturę ſpecificę minor eſt hac vnitate numerica, ac indiuiduali, hinc differentia ſpecifica, & numeralis in hoc differunt, quod illi non repugnat ſimpliciter omnis diuiſio, quia non diuiſio numerica, huic verò omnis diuiſio repugnat, cum vnitas numerica maxima ſit vnitatum. Si verò differentia ſpecifica comparetur ad id, quod eſt ſupra ſe ſcilicet ad genus, tunc comparatur, ſicut actus ad potentiam determinans ipſam, quia realitas, à qua ſumitur genus potentialis eſt ad illam, à qua ſumitur differentia ſpecifica, differentia namque in compoſitione ſpeciei ſe habet, vt actus, & genus ſicut potentia, & realitas differentię ſpecificę formaliter non includitur in realitate generis, aut è contra, quia tunc in definitione alterum ſuperflueret, cum per vnum indicaretur ſufficienter tota rei quidditas, vel ſaltim committeretur nugatio, quia idem bis diceretur tum in genere, & rurſus in differentia, ſic à pari ſi differentia indiuidualis comparetur ad id, quod eſt ſupra ſe nimirum ad naturam ſpecificam, quam contrahit ad eſſe indiuidui, tunc ſe habet ad eam, vt actus determinans ad entitatem potentialem, & determinabilem, ſicut enim differentia ſpecifica contrahit, & determinat realitatem generis ad ſpeciem, ita differentia indiuidualis naturam contrahit ſpecificam ad indiuiduum; adhuc tamen inter vtramque differentiam etiam ex hoc capite eſt diſcrimen, quod differentia ſpecifica conſtituit in eſſe ſpecifico, & quidditatiuo, indiuidualis verò in eſſe numerico, & materiali, & ratio eſt, quia realitas, à qua ſumitur differentia ſpecifica, eſt realitas communis, & compoſitum conſtituit in eſſe quidditatiuo, at realitas à qua ſumitur differentia indiuidualis, vel quæ per differentiam indiuidualem intelligitur, eſt omninò diuerſa ab entitate quidditatiua, quia eſt de ſe ſingularis. Tandem ſi differentia ſpecifica comparetur ad id, quod eſt iuxta ſe puta ad differentiam ſpecificam oppoſitam, ſic ipſa primò diuerſa eſt ab illa; & ſimiliter ſi differentia indiuidualis vna ad aliam comparetur, primò diuerſa eſt ab illa, nec realitatem communem habent, aut conceptum quidditatiuum in tali realitate fundatum, in quo conueniant; cęterum quia differentiæ ſpecificæ poſſunt eſſe vltimæ, & non vltimæ vltimatæ ſimplicitatis, hinc ex differentiæ ſpecificæ ſolum ſunt primo diuerſæ, quæ vltimæ ſunt, differentiæ verò indiuiduales, quia omnes vltimæ ſunt vltimatæ ſimplicitatis, hoc omnes abſolutè primò diuerſæ ſunt.

129 Tertiò, vlterius naturam adhuc huius indiuidualis differentiæ declarat Baſſolius 2. d. 12. q. 4. art. 3. ex analogia rurſus ad differentiam ſpecificam ad imitationem Doctoris, quod ſicut differentia ſpecifica ſuo modo eſt quædam realitas, vel formalitas realis diſtincta ab ipſo genere, non quidem realiter, ſed formaliter, & ipſo generi ſuperaddita, vt cum ipſo ſpeciem conſtituat, ita differentia indiuidualis eſt quędam realitas naturæ ſpecificæ ſuperaddita, & ab ea formaliter diſtincta, quę ponitur ipſi aduenire, vt eam contrahat, & determinet, & cum ea indiuiduum conſtituat in eſſe indiuiduali, vt principium formale indiuiduationis eius; nec oportet, quod ſit aliqua res diſtincta ab ipſa natura in tali indiuiduo, ſicut etiam nec differentia ſpecifica eſt quid realiter diſtinctum à genere, alioquin omne illud, quod eſt per ſe in genere, eſſet per ſe compoſitum ex diuerſis rebus, & pariter omne per ſe indiuiduum, quorum vtrumque eſt falſum, vt patet in angelis, & accidentibus nouem generum; Adhuc tamen eſt duplex præcipuum diſſimilitudo inter differentiam ſpecificam, & indiuidualem, prima eſt, quia illa pertinet ad eſſe quidditatiuum ſpeciei, & conſtituit eam in eſſe quidditatiuo, ſcilicet in eſſe, quod exprimitur per definitionem, ſed differentia indiualis nec pertinet ad quidditatem indiuidui, nec illud in eſſe quidditatiuo conſtituit, licet ad entitatem eius intrinſecè pertineat, entitas enim, & quidditas, vt accipitur in propoſito, non ſunt idem, ſicut innuit Philoſophus 7. Met. vbi dicit, quod ſimul totum, & quodquid eſt in habentibus non ſunt idem, quia in quibuſcunque ſingulare differt à natura, differt quidditas, vel quidquid eſt ab eo cuius eſt,

Digitized by Google

eſt, ita quod natura ſpecifica, licet dicat totam quidditatem indiuidui, non tamen dicit totam entitatem. Alia diſſimilitudo eſt, quia differentia contrahit genus, tanquam aliqua realitas perfectior, & completior, vel nobilior, quam ſit genus ſecundum ſe, ſed differentia indiuidualis non contrahit naturam ſpecificam, tanquam differentia formalis nobilior, ac perfectior ipſa natura contracta, ſed potius, ſicut differentia materialis, non quia ſit materia, quæ eſt altera pars compoſiti, ſed quia dat indiuiduo eſſe vltimum ſubijcibile omnibus gradibus eiuſdem generis de ipſo prædicabilibus, in quo aſſimilatur materiæ, quæ omnibus ſubijcitur, vel quia contrahit naturam ad eſſe indiuiduale, quod non pertinet ad conceptum quidditatiuum, nec ad quidditatem alicuius, quam quidem quidditatem Ariſt. frequenter vocat formam, indiuiduum verò, vel differentiam indiuidualem vocat materiam, vt ſupra viſum eſt. Quod autem differentia indiuidualis ad quidditatem non pertineat patet, quia omnis quidditas creata eſt communicabilis, & plurificabilis ſecundum ſe numeraliter; illud verò ad quod intrinſecè pertinet indiuidualis differentia, eſt intrinſecè incommunicabile, & implurificabile, ſicut ipſa indiuidualis differentia, & per conſequens oportet, quod indiuidualis differentia ſit alterius rationis ab ipſa quidditate, quam contrahit, & omnino extra ipſam; tum quia differentia indiuidualis ſe habet ad naturam ſpecificam, ſicut actus ad potentiam, actus autem ſemper eſt alterius rationis à potentia ſubiectiua, vel contrahibili per ipſam; hanc totam doctrinam, tranſcribit ad verbum etiam Rada tom. 2. controuerſ. 3. articul. 4. notab. 2. pro explanatione ſententiæ Scoti ex Baſſol. loc. citat. quem tamen, vt ſui moris eſt, non memorat, quod mihi non placet, nam citrà notam furti, vel ſaltim ingratitudinis tacere non licet Auctores, quorum doctrinam ſumimus præſertim ad verbum.

130 Quartò, ex his facile reijcitur doctrinam quorundam Thomiſtarum, qui admittentes cum Scoto differentias indiuiduales, vt gradus infimos vltimò contrahentes naturam, negant tamen illos ſe habere per modum actus reſpectu naturæ, immo inquiunt rem è contra ſe habere, quod cum natura ſpecifica per gradum indiuidualem contrahitur, non contrahitur per eum, tanquam potentia per actum ſicut accidit in ratione generica, quando per differentiam ſpecificam contrahitur, ſed potius contrahitur, ſicut actus per ſuam potentiam, & propterea quando natura ſpecifica ad gradum indiuidualem deſcendit, tantum abeſt, quod perficiatur, quod potius imperficitur, & limitatur ab eo: huius rei rationem reddit Blaſius à Concept. diſputat. 3. Metaph. quæſt. 1. num. 3. quia ſi natura ſpecifica ad gradum indiuidualem deſcenderet per modum potentiæ ab eo perfectibilis, tunc non diceret eſſentiam omnino completam, & perfectam, hac enim præcisè de cauſa genus dicit eſſentiam incompletam, quia deſcendit ad gradum ſpecificum per modum potentiæ perfectibilis ab eis. Tum quia ſpecies athoma dicitur talis, quia per differentiam ſpecificam eſt in vltimo gradu conſtituta; ergo quando poſtea deſcendit ad gradum indiuidualem, non deſcendit per modum potentiæ ab eo perfectibilis, alioquin non eſſet athoma præciſa à gradu indiuiduali. Hæc, inquam, Thomiſtica doctrina mihi videtur falſa, vt conſtat ex proximè dictis, quia re vera differentia indiuidualis comparatur ad naturam ſpecificam, vt actus ad potentiam, quod euidenti oſtenditur ratione, nam ſe habent adinuicem, vt contrahens, & contrahibile, determinans, & determinabile, at quando aliqua duo ita ad ſeinuicem comparantur, planè ſe habent, vt actus, & potentia, quia contrahibile, & determinabile habet rationem potentiæ, contrahens, & determinans habet rationem actus, ergo &c. Ex hoc tamen, quod ſe habeant, vt actus, & potentia, non ſequitur, quod differentia indiuidualis ſit ſimpliciter nobilior, & perfectior ipſa, vt benè notauit Baſſol. loc. citat. ſed tantum ſecundum quid, non enim actus ſemper eſt nobilior, & perfectior potentia, quam actuat, vt patet de accidente, quod quidem actuat, & aliquo modo perficit ſubſtantiam, & tamen non eſt ſimpliciter ea perfectior, quia illi affert perfectionem tantum ſecundum quid, nec illam perficit, & actuat ſubſtantialiter, ſed tantum accidentaliter; vnde actus eſt perfectior potentia ſibi correſpondente cœteris paribus, & præſertim quando eam perficit in eodem ordine, quo pacto differentia indiuidualis non perficit naturam ſpecificam ſicut differentia ſpecifica perficit genericam, nam differentia ſpecifica pertinet ad rei quidditatem, ſicut realitas generica, atque ideò in eodem ordine eſſentiali, & quidditatiuo ipſam perficit, & propterea eſt perfectior ipſa, at differentia indiuidualis eſt extra ordinem quidditatum, & eſt differentia materialis, non formalis, vnde quia non perficit naturam in eodem ordine, ſeu intra eundem ordinem quidditatum, ideò non ſequitur, quod ſit ſimpliciter perfectior, ſed tantum ſecundum quid; & ſic etiam huic difficultati occurrit Trombet. 5. Metaphyſic. art. 4.

Ex quo patet ad rationem Blaſij à Concept. in contrarium, negatur enim conſequentia cum eius probatione, non enim ideò genus dicit eſſentiam incompletam, quia deſcendit ad gradum ſpecificum per modum potentiæ ab eo perfectibilis quomodocunque, ſed quia eſt perfectibile ab ea intra eundem ordinem, & modo quidditatiuo, vnde ratio generica præciſa à ſpecifica dicitur incompleta, & imperfecta eſſentialiter, quia adhuc eſt perfectibilis eſſentialiter, & in ratione quidditatis à differentia ſpecifica; ſic etiam ſpecies athoma dicitur talis, quia eſt in vltimo gradu quidditatiuo conſtituta, nec eſt vlterius in eodem ordine perfectibilis, id eſt quidditatiuè per differentiam indiuidualem, ſed tantum hypoſtaticè, ac veluti accidentaliter. Deinde prima ſubſtantia perfectior eſt, quam ſecunda, vnde dicitur maximè ſubſtantia, ſed non ſuperaddit ſubſtantiæ ſecundæ, niſi indiuidualem differentiam; ergo re vera negari nequit, quia hæc aliquam perfectionem in genere ſuo addat naturæ ſpecificæ; dixi in genere ſuo, quia re vera talis perfectio nequit eſſe quidditatiua, & eſſentialis, ſed potius hypoſtatica, quæ non tam eſt perfectio, quam perfectionis quidditatiuæ vltima determinatio. Præterea Thomiſtæ quamplures tenent vnam animam alia ſubſtantialiter eſſe perfectiorem quoad gradus indiuiduales, quod aſſeri nequit, niſi dicatur differentia indiuidualis addere aliquam perfectionem ſupra ſpecificam, ratione cuius vnum indiuiduum dicatur aliud excedere in perfectione indiuiduali, de quo dicemus infra; ergo differentia indiuidualis re vera eſt actus in ordine ad naturam ſpecificam, & aliquo pacto eam perficit per modum potentiæ.

131 Quintò ex his vlterius probatur directè concluſio cum Doctore quæſt. 6. cit. in corpore § *ad quæſtionem* nempe differentiam indiuidualem prædeclaratam eſſe indiuiduationis principium formale, & proximum quod hic veſtigamus, nam ſi natura ſingularis aliquod poſitiuum addit naturæ, & ex natura rei ab ipſa diſtinctum, quod ob id differentia indiuidualis vocatur, quia naturam contrahit ad eſſe hoc, certè indiuiduationis principium aliud non erit, niſi hoc additum quod differentia indiuidualis vocatur, nam hoc ita ad indiuiduum ſe habet, ſicut differentia ſpecifica ad ſuam ſpeciem, ſed differentia ſpecifica, quia genus determinat ad certam ſpeciem dicitur principium ſpecificationis, ergo & differentia indiuidualis vere dicitur, & eſt principium indiuiduationis. Tum quia illud poni debet principium indiuiduationis, quod vnitas numerica conſequitur, tanquam propriam entitatem, nam quælibet vnitas realis propriam ſequitur entitatem, vt eius paſſio; ſed hoc non eſt aliud, niſi differentia indiuidualis prædeclarata, neque enim ſequi poteſt entitatem naturæ ſpecificæ, quia hæc habet vnitatem propriam minorem vnitate numerali, ergo &c. Tum etiam, quia illud eſt principium indiuiduationis naturæ, quod eam vltimatè determinat, & ponit in gradu vltimato indeterminabili, & incommunicabili, ſed hoc facit ſolum differentia indiuidualis. Tum præterea illud eſt indiuiduationis principium, per quod indiuidua intrinſecè diſtinguuntur, cum idem ſit principium conſtitutiuum, & diſtinctiuum, ſed indiuidua non niſi differentijs indiuidualibus intrinſece diſtinguuntur, quia non per entitatem naturæ, cum in ipſa conueniant. Tum tandem, quia principium indiuiduationis illud eſt, quo indiuiduum excedit naturam, ſed hoc non eſt, niſi iam declarata indiuidualis differentia, vt de ſe patet, hanc enim indiuiduum ſuperaddit naturæ, ergo &c.

Bannes 1. de gen. & cor. q. 20. art. 2. reſpondet re vera huiuſmodi indiuiduales differentias, quibus ſpecifica natura contrahatur, vt generica per ſpecificas, negari non poſſe, & admitti à Caiet. Iauello, & alijs politioribus Thomiſtis, imò hoc eſſe verum, proprium, & formale indiuiduationis principium, vt ibi ſtatuit, & probat concluſione tertia, neque in hoc eſſe controuerſiam inter Scotum, ſcilicet & D. Thomam, ſed ſolum diſcrimen eſſe in aſſignanda radice, & fundamento, vnde ſumitur talis differentia indiuidualis, quæ dicitur hæcceitas, nam Scotus imaginatur, quod differentia indiuidualis ſumatur ex parte formæ, D. autem Thomas ex parte materiæ ſignatæ, vnde ſicut neſciremus contrahere animal ad hominem, & brutum, niſi eſſent formæ partium, ſcilicet anima intellectiua, & ſenſitiua leonis, è quibus ſumuntur differentiæ ſpecificæ, ſic neſciremus contrahere naturam hominis ad hunc, & illum hominem, niſi eſſent materiæ ſignatæ, à quibus ſumuntur diuerſæ indiuiduales differentiæ, quibus vnumquodque indiuiduum conſtituitur in prædicamento ſub ſpecie ſua, & à quolibet alio diſtinguitur; quare concludit, quod ſicut anima intellectiua non eſt ipſa differentia ſpecifica, ſcilicet rationale, ſed id vnde ſumitur, ita materia ſignata non eſt ipſa indiuidualis differentia, ſed radix illius, & fundamentum, vnde ſumitur, vnde aduertit; quod quando in ſequentibus articulis quærit, an quantitas ſit principium indiuiduationis, aut forma, aut materia &c. non quæritur, verum ipſa quantitas, vel forma, aut materia ſint principium indiuiduationis formale, nam hoc certum eſt eſſe ſolam indiuidualem differentiam, ſed verum ſit id, vnde talis differentia originatur; ſic etiam loquitur Ripa lib. de ente, & eſſentia c. 2. q. 4. art. 2. ab initio, ex quo deducit Scotum non benè ſatisfeciſſe huic quæſito de indiuiduationis principio, nam ipſemet 2. d. 3. quæſt. 2. non multum à principio dicebat ſe non inueſtigare, quo formaliter repugnet naturæ, vt ſit communicabilis, quoniam hoc modo per repugnantiam ſibi repugnat, ſed quo tamquam fundamento proximo, & intrinſeco hæc repugnantia ei inſit, quod ſanè non aſſignat, dum ait quæſt. 6. naturam eſſe hanc, & ſingularem entitate illa poſitiua, hæc enim eſt ſua ſingularitas, quare videtur dicere naturam eſſe ſingularem ſua ſingularitate, de quo nullus dubitat, vnde incipiendum adhuc manet, à quo velut à fundamento proximo, & intrinſeco obtineat hanc ſingularitatem, & hanc ipſi dicunt eſſe materiam ſignatam.

132 Ex hac reſponſione patet, quomodo tandem Thomiſtæ nec etiam inuiti in noſtram deſcendant ſententiam de indiuiduationis principio propriè, & ſimpliciter dicto, quod ſit vniuſcuiuſque indiuidualis differentia, & hæcceitas, quod certè quando vidi, non potui non vehementer exhilarari, cum viderim inter nos remanere fere quæſtionem de ſolo nomine; eo præſertim quia quod dicunt radicem talis differentiæ indiuidualis eſſe materiam ſignatam, iam ſupra

abunde

Digitized by Google

abundè impugnatum eſt, quandoquidem materia præcipuè in ipſorum ſententia eſt prorſus incapax quantitatis, ergo nullo modo per eam ſignari poteſt, conſequentia patet, quia ſigillum ſignationem relinquere nequit in ſubiecto, cui immediatè imprimi nequit. Neque verum eſt, quod ait Bannes Scotum imaginari, quod differentia indiuidualis ſumatur ex parte formæ, ſi per hanc formam partis intelligat, vt re vera intelligere videtur, nam tales differentias indiuiduales etiam in accidentibus agnoſcit, & ſubſtantijs ſeparatis, quæ carent materia, & forma; ſed dum ait Doctor differentiam huiuſmodi ſumi ex parte formæ, per formam intelligit formam totius, ſeu naturam totam indiuiduatam, quam dicit indiuiduari per quandam eius vltimam realitatem ab ipſa formaliter diſtinctam, vnde ſicut in ſpecie duas diſtinguimus realitates vnam potentialem, & aliam actualem, & à tota natura ſpecifica dicimus ſumi rationem generis, & differentiæ, ſecundum tamen diuerſas ſui realitates, nempe rationem generis à realitate potentiali, & rationem differentiæ à realitate actuali, vt dictum eſt diſput. 5. log. quæſt. 3. art. 2. prope finem; ſic pariter in propoſito à tota natura indiuiduata dicimus ſumi rationem ſpeciei, & differentiæ indiuidualis diſtinguendo in ipſa duas realitates vnam potentialem, & aliam actualem, à quarum prima ſumitur ratio ſpeciei, & ab alia ratio indiuidualis differentiæ. Falſum quoque eſt, quod aiebat Ripa Doctorem per hanc ſuam poſitionem non ſatisfacere quæſtioni, immo ipſe ſubtilius, & accuratius præ cęteris in indiuiduis radicem proximam, & immediatum fundamentum aſſignauit repugnantiæ communicabilitatis, & diuiſibilitatis in vlteriores partes ſubiectiuas, dum dixit eſſe vltima realitatem indiuiduo repertam, quæ dicitur hæcceitas, ratione namque talis realitatis pręcisè repugnat indiuiduo plures partes ſubiectiuas habere, quandoquidem omnes aliæ realitates ſunt communicabiles, & vlterius determinabiles; neque reſoluendo hanc quæſtionem dixit ſolummodo Scotus naturam eſſe ſingularem ſua propria ſingularitate, ſed declarauit quæ & qualis ſit iſta entitas, quæ dicitur ſingularitas, & ideò optimè ſatisfecit quæſito.

ARTICVLVS II.

Thomiſtarum argumentis occurritur.

133 Quamplura obijciunt Thomiſtę contra Scoticam hæcceitatem, ſed cum & ipſi eam admittant, ſi tamen à materia ſignata ſumi dicatur, multa argumenta, quæ vigent contra nos, non minus ipſis aduerſantur, quandoquidem hæcceitatem abſolutè ſumptam impugnat, ſiue ſumatur ab vltima realitate indiuiduatæ naturæ vt docet Scotus, ſiue materiæ ſignatæ, vt contendunt Thomiſtæ; referemus ergo prius veterum Thomiſtarum argumenta, & ſoluemus, ac Recentiorem deinceps.

Primò arguit Heruæus quol. 3. q. 9. apud Flandriam 7. Met. q. 22. art. 7. iſta hæcceitas aut eſt aliquid diuerſum à materia, & forma ſignatis, aut non; ſi non, iam Scotus eſt cum Thomiſtis; ſi ſic, aut erit ſubſtantia, aut materia, aut forma, aut compoſitum, non materia, & forma, vt ſupra probatum eſt; ſi compoſitum, ergo id erit ſeipſo indiuiduum, quod Scotus non concedit, ſi accidens aut eſt accidens reſpectiuum, aut abſolutum, non primum quia accidens reſpectiuum eſt poſterius omni abſoluto, ſi verò abſolutum, hoc potiſſimum erit quantitas, quod etiam ſupra eſt impugnatum, aut ergo hæc opinio nulla eſt, aut coincidit cum alijs iam refutatis.

Reſp. argumentum hoc magnificum eſſe ſolum in apparatu verborum, re autem ipſa inane, cui etiam reſpondere tenentur Thomiſtæ admittentes nobiſcum hæcceitatē, & differentias indiuiduales, & facillime ſolui ea doctrina Trom. 5. Met. qu. 5. art. 4. nam differentia indiuidualis formaliter nec eſt ſubſtantia, nec accidens, ſicut enim non includit ens formaliter, quia habet conceptum ſimpliciter ſimplicem, vt docet Scot. 1. d. 3. qu. 3. § *contra iſtam*, ita neq. includit formaliter partes ſubiectiuas entis, ſicut ſunt ſubſtantia, & accidens, quamuis autem non ſit quidditatiuè hoc, vel illud, tamen realiter, ac identicè eſt vnum, vel alterum, vnde illa hęcceitas, quę ſubſtantiam determinat ad eſſe indiuiduale eſt realiter, & identicè ſubſtantia, & illa quę determinat accidens eſt realiter, ac identicè accidens, adeòquod differentia, indiuidualis eſt talis identicè, qualis eſt natura, quam contrahit, & determinat; & ſic etiam in accidentibus relatiuis eſt identicè relatiua, & in abſolutis abſoluta; & ſic etiam in prædicamento ſubſtantiæ, ſi ſubſtantia accipiatur, non quidem vt natura, & quidditas, nam ſic ab omni abſtrahit hęcceitate, ſed vt ens in vltima actualitate, tunc differentia indiuidualis eſt identicè ſubſtantia, quę eſt forma & ſubſtantia, quę eſt materia, & ſubſtantia, quę eſt compoſitum, ita quod cum quodlibet iſtorum, vt natura, ſi determinabile per aliquas vltimas realitates actuales, quę ſunt eedem naturę determinabilis realiter, ſequitur, quod indiuidualis differentia, quę eſt talis realitas vltima, eſt identicè forma, identicè materia, & etiam compoſitum, quod concedimus eſſe ſeipſo realiter indiuiduum, non tamen ſeipſo formaliter, & per ſuam eſſentiam, ſed per aliquam realitatem ſibi ſuperadditam, quę eſt per ſe primò incommunicabilis; ſic etiam occurrit huic argumento Baſſ. cit. 2. d. 12. q. 4. art. 3. ad 5.

134 Secundò arguit Sonc. 7. Met. qu. 32. ſi res quęlibet indiuiduatur per propriam hęcceitatem, ſequitur in compoſito phyſico tres eſſe hęcceitates, ſcilicet materiæ, formę, atque ipſius compoſiti, atque adeò tria indiuidua, hoc autem eſt abſurdum, ergo &c. probat minorem, quia primò ex hoc ſequitur dari in compoſito plures exiſtentias, quia vnumquodque indiuiduum propriam poſſidet exiſtentiam ſecundò ſequitur formam non vniri immediatè materiæ, ſed mediante illa realitate, qua forma ſit hæc, vt potè, quæ eſt intimior formæ, quam ipſa vnio; tertiò ſequitur quod materia ſeparata ab omni forma non tantum eſſet in actu entitatiuo, ſed etiam formali, quia materia ſic ſeparata haberet propriam hæcceitatem, quæ illam determinaret, determinare autem eſt proprium actus formalis, quia omne ſic determinans habet modum cuiuſdam qualificantis.

Reſp. ſi totum diſtinguatur realiter à partibus, vt tenet ſchola noſtra, gratis conceditur in compoſito tres reperiri hæcceitates, ſicut tres ſunt entitates, duas partiales, & incompletas nempe materiæ, & formæ, & alteram totalem, & completam, quæ eſt compoſiti; quod ſi totum à partibus non diſtinguatur ſimul ſumptis, tunc non egebit totum hæcceitate diſtincta ab hæcceitatibus partium, ſed erit hoc per hæcceitates partium ſimul ſumptas; & ſic pariter concedi debebit eſſe tria indiuidua in compoſito, duo incompleta, ſcilicet hanc materiam, & hanc formam, & aliud completum, & perfectum ex illis duobus incompletis conſtitutum, quod eſt ipſum compoſitum, & negatur ex hoc vllum ſequi abſurdum; primum enim quod inde deducitur, ſcilicet pluralitas exiſtentiarum, nedum eſt abſurdum, immo potius neceſſarium, cum enim tam materia quàm forma proprias habeant eſſentias & exiſtentias partiales & incompletas in compoſito, vt dictum eſt in phyſicis, nullum abſurdum eſt præter eſſentiam, & exiſtentiam completam compoſiti, admittere pro partibus alias duas partiales, quarum vna ſit potentialis ad aliam, ac proindè poſſint vnum tertium per ſe exiſtens conſtituere, nec pariter vllum eſt abſurdum formam vniri materiæ mediante ſua hæcceitate, cum materiæ vniri nequeat niſi forma ſingularis, & exiſtens, neq. ob id dicitur vniri mediatè, quia nil mediat realiter ab ipſa forma diſtinctum, quandoquidem talis hæcceitas ſit ipſi formæ realiter identificata; nec tandem tertium ſequitur abſurdum, quia hæcceitas non eſt actus phyſicus, ſed metaphyſicus, & determinatio, quæ eſt propria formæ, ſeu actus formalis phyſici, non eſt determinatio quoad eſſe indiuiduale, ſed quoad eſſe ſpecificum, forma enim eſt, quæ phyſicè conſtituit compoſitum in certa, ac determinata ſpecie. Neque omnis actus ſubſtantialis eſt forma ſubſtantialis, quæ eſt altera pars compoſiti, vt bene aduertit Baſſol. loc. cit. art. 3. ad 1. ſimili argumento reſpondens, ſed eſt dare actum ſubſtantialem, vel actum, qui eſt ſubſtantia, qui tamen non eſt talis forma, ſicut patet de differentia ſpecifica, quæ eſt actus reſpectu generis; & ſicut differentia ſpecifica non eſt per ſe, & directè in genere, ſed per reductionem, quatenus includitur in eo, quod eſt per ſe, & directè in genere, ſic etiam dicendum de differentia indiuiduali.

At contra hanc ſolutionem inſtat Mercenarius diſputat. de principio indiuiduationis fruſtra tot hęcceitates multiplicari in compoſito, cum vna totius compoſiti ſatis ſit ad indiuiduandum omnia, quæ ad ipſum indiuiduum intimè pertinent. Negatur aſſumptum, quælibet enim entitas phyſica, ſicut propriam habet quidditatem pluribus communicabilem, ita etiam propriam debet habere indiuiduationem qua illa quidditas communis ad eſſe indiuiduale contrahatur, & ideò cum in compoſito phyſico plures phyſicæ entitates reperiantur, ſic etiam & plures hæcceitates; verum tamen eſt, quod ſicut plures entitates partiales in vnicam totalem coaleſcunt, ſic etiam & ipſæ hęcceitates incompletæ, & partiales in vnum totale indiuiduum coaleſcunt; atque ita ſicut in compoſito phyſico vna tantum totalis entitas reperitur, ita etiam vna totalis hęcceitas, verum ſicut illa conſurgit ex duabus entitatibus partialibus ſimul iunctis, ſic etiam hæcceitas totius ex partium hęcceitatibus conſurgit.

135 Tertiò arguitur, & eſt veluti replica contra modò allatam ſolutionem, quia ſi ad multiplicationem entitatum phyſicarum plurificantur hęcceitates in compoſito phyſico, ita quoque ad multiplicationem formalitatum metaphyſicarum erunt multiplicandæ, & ſic cum in Petro ſint plures naturæ communes indiuiduabiles nempe gradus hominis, animalis, viuentis, corporis, ſubſtantię, conſequenter tot hęcceitates aſſignare oportebit, quibus illę naturę communes indiuiduentur; ex quo tandem ſequitur in eodem indiuiduo eſſe plura indiuidua nēpe hoc animal, hoc corpus, hāc ſubſtantiā &c.

Reſp. non deeſſe Auctores, qui paritatem concedant, & dicant ſingulis gradibus communibus in prędicamento exiſtentibus proprias correſpondere hæcceitates; quorum pręcipua ratio eſt, quia dantur indiuidua generica à ſpecificis diſtincta, de quibus etiam genus ipſum immediatè prædicatur, nimirum hoc corpus, hęc ſubſtantia; hoc ens, quę proinde dici ſolent indiuidua incompleta, quam ſententiam ego quoque tradidi diſputat. 5. log. quęſt. 1. art. 3. vt de mente Doctoris 1. d. 3. quæſt. 6. verſ. *item vltimo*, & d. 8. q. 3. propè finem, & clarius 4. d. 8. q. 2. lit. O. hac igitur rationem partem hanc tuentur Albertin. tom. 2. princip. 1. Philoſoph. quęſt. 10. dub. 2. concluſ. 1. Hurtad. diſputat. 4. Metaph. ſect. 5. Poncius diſputat. 6. log. d. 9. num. 75. & alij nonnulli. Verumtamen oppoſitum probabilius puto nimirum per vnicam hęcceitatem indiuiduari omnes gradus communes, qui ſunt in prędicamento, illo eodem ordine ſeruato, quo inter ſe ordinatur à parte rei in prędicamento vt nimirum per Petreitatem in Petro prius indiuiduetur homo primitate, inquam immediationis, poſtea animal, deinde viuens, &c. quamuis enim abſolutè loquendo illis gradibus, vt

ſunt

Digitized by Google

ſunt naturę, & quidditates, Petrus prius dicatur ſubſtantia, deinde corpus, poſtea viuens &c. non tamen prius dicitur hęc ſubſtantia, hoc corpus, ſed prius hic homo, & ratio eſt, quia natura generica non coniungitur indiuiduationi niſi mediante natura ſpecifica; & quia in hoc ſtat punctus difficultatis, oſtenditur hac euidenti ratione, quę deſumitur ex dictis art. pręced. nam differentia indiuidualis comparatur cum natura, quam contrahit, & determinat, ſicut actus cum potentia in ordine ad compoſitionem metaphyſicam, hęc autem debent eſſe inter ſe proportionata, adeout potentia ſit proportionatum perfectibile actus; at ſolus gradus ſpecificus proportionatur cum hęcceitate, vt perfectibilis immediatè per ipſam, & per ipſam determinabilis, genericus verò minimè, ſed ſolum mediante ſpecifico, ergo &c. maior patet, probatur minor, quia differentia indiuidualis, cũ non niſi materialiter perficiat, ac ad eſſe indiuiduale contrahat, ſupponit naturam, quam contrahit, & determinat eſſe eſſentialiter completam ſeu habere vltimũ complemẽtũ eſſentiale, ſed gradus ſolum ſpecificus eſt ita eſſentialiter completus, non autem genericus, ergo ſolus gradus ſpecificus eſt immediatè actuabilis, & contrahibilis per differentiam indiuidualem, genericus verò non niſi mediatè ordine ſupradicto. Conſ. quia differentia indiuidualis ideò dicitur vltimus gradus in prędicamento, quia omnino complet naturam prędicamentalem cui aduenit; ergo ſupponit in ea natura omnes differentias ſuperiores eſſentiales, etiam ſpecificam, merito cuius illa natura dicatur eſſentialiter completa, ergo ſolam naturam ſpecificam actuat immediatè, alias verò ſuperiores mediatè. Demum probatur à pari de ſpecifica differentia nam ſola rationalitas v.g. quę immediatè afficit animal, ſufficit vt mediatè ita ſpecificet omnes gradus ſuperiores nempe gradum viuentis, corporis, ſubſtantię, neq. diſtinguuntur varij gradus rationalitatis vnus pro contrahenda animalitate, alter pro corporeitate &c. ſed vnus ſufficit pro omnibus; ſi ergo pro omnibus gradibus prædicamentalibus vnum ſufficit ſpecificationis principium, ſic etiã & vnum principium indiuiduationis ſufficere poterit, & hęc eſt ratio Doctoris ad hoc aſſertum probandum 7. Met. q. 13. nu. 21. ad 4.

135 Neque ratio in oppoſitum allata, quod dentur indiuidua generica, & incompleta, huic aſſerto obſtat, immo potius confirmat, quia diſp. cit. log. q. 1. art. 3. explicando, quo pacto admitti poſſint eiuſmodi indiuidua generica, & incompleta, dixi id minimè intelligendum eſſe à parte rei, quia ſic nullum datur, aut dari poteſt indiuiduum immediatè ſub genere contentum, quia omne tale continetur immediatè ſub aliqua ſpecie infima, vt enim inquit Doctor 2. d. 12. q. 2. lit. B. quod determinat ſibi genus, determinat ſibi ſpeciem in genere illo & omne quod determinat ſibi ſpeciem, de neceſſitate ſibi determinat eſſe in aliquo vno indiuiduo illius ſpeciei; non ergo dari poſſunt à parte rei talia indiuidua generica, ſed tantum apud intellectum res interdum inadęquatè, & confuſè concipientem, cum v.g. conſiderat aliquid exiſtens in rerum natura illudq. immediatè concipit ſub gradu naturę ſuperioris non conſiderato gradu ſpecifico, quem re vera à parte rei participat, vt conſtat in exemplo de veniente à longe, quem ex motu apprehendo eſſe aliquod animal, immo & hoc ſignatum animal, ſed non diſcerno, num ſit equus, vel aſinus; hic autem dum de principio indiuiduationis loquimur, loquimur de naturis rerum prout exiſtunt, ac indiuiduantur à parte rei, non autem apud intellectum inadęquatè concipientem. Nec tandem valet paritas, quę in argumento principali aſſumebatur de entitatibus phyſicis, vtique enim ad harum multiplicationem in compoſito multiplicari etiam debent hæcceitates pro ſingulis, quia ſingulæ ſunt res propriam eſſentiam, & exiſtentiam habentes, vt conſtat de materia, & forma, & vna poteſt ab alia ſeparari, & ſine illa exiſtere, & ideò non eadem ſingularitate indiuiduari poſſunt; at formalitates metaphyſicæ, vt pluries dictum eſt, non ſunt abinuicem realiter diſtinctæ, neque propriam habent eſſentiam in rigore dictam, ac exiſtentiam, ſed in eadem re phyſica ſunt omnes, & ſingulæ per identitatem immerſæ, ad cuius exiſtentiam exiſtunt, atque ideò ſicut in eodem indiuiduo pro omnibus gradibus prædicamentalibus vna ſufficit exiſtentia, ita etiam & vnica hæcceitas, quem dicendi modum ſequuntur etiam Fonſec. 5. Metaphyſic. cap. 6. quæſt. 5. ſect. 3. ad 4. Suarez diſputat. 6. Metaphyſic. ſect. 9. numer. 15. & 16. Paſqualig. diſputat. 43. ſect. 4. verum iſti Auctores etſi nobiſcum in hoc puncto conueniant, attamen abſolutè negant indiuidua generica, & incompleta, quaſi hæc duo aſſerat ſint inter ſe connexa, quod tamen verum eſt, niſi ſit ſermo de indiuiduis genericis, & incompletis à parte rei; quod ſi præciſè per intellectum admittantur inadæquatè concipientem, hoc nihil obſtat aſſertioni noſtræ.

173 Quartò arguit Caiet. de ente, & eſſentia cap. 2. quæſt. 4. actus ſingularis ſupponit potentiam ſingularem 2. Phyſ. 38. hæcceitas eſt actus ſingularis, ergo ſupponit naturam, vt potentiam ſingularem, nec eam reddit talem. Deinde quicquid conuenit vni indiuiduo & repugnat alteri eiuſdem ſpeciei, ſupponit eorum diſtinctionem per Scotum quol. 2. aliàs non magis vni repugnaret, quam alteri, ſed Petreitas Petro conuenit, & Paulo repugnat ergo ſupponit ea indiuidualiter diſtincta, & ſic non eſt indiuiduationis principium. Demum non ſolũ indiuiduationes conueniunt in ratione indiuiduationis, vt ſic, ſed indiuiduationes vnius ſpeciei conueniunt cum indiuiduationibus eiuſdem ſpeciei magis quam cum indiuiduationibus alterius ratione naturæ indiuiduatæ; ergo non ſunt principia indiuiduationis, quandoquidem per Scotum hæc debent eſſe primò diuerſa, & in nullo quidditatiuè conuenientia, ne detur proceſſus in infinitum; ſcias tamen hæc argumenta tangi quoque ab Aureolo 2. d. 9. & primum præſertim adducitur à Baſſol. cit. 2. d. 12. q. 4. art. 1. in terminis, & optime ſoluit.

Reſp. vt dixi ab initio quæſtionis hæc, & ſimilia argumenta pariter vrgere Thomiſtas præſertim admittentes nobiſcum indiuiduales differentias; primum quidem vrget, quia quicquid ipſi ponant indiuiduationis principium, certum eſt id eſſe debere actum ſingularem, atque ita naturam quam indiuiduare deberet, ſupponeret ſingularem; ſecundum pariter vrget eodem, nam quicquid ponant principium indiuiduationis Sortis, ita Sorti conuenit, vt repugnet Platoni, atque ita non conſtituit, ſed ſupponit illa diſtincta, tertium tandem denique vrget ipſos, quia etiam vna materia ſignata, vt ſic, conuenit cum alia in ratione ſignationis, vt ſic, eſto non in ratione talis ſignationis, & materiæ ſignatę pro indiuiduis vnius ſpeciei magis inter ſe conueniunt, & aſſimilantur, quam materię ſignatę pro indiuiduis diuerſę ſpeciei atque ideò etiam Thomiſtis incumbit horum argumentorum ſolutio; Ad 1. itaque patet ex dictis ſuprà n. 27. illam propoſitionem valere de actu, & potentia phyſicis, ac realiter diſtinctis, non metaphyſicis, & realiter indiſtinctis, vt ſe habẽt indiuiduatio, & natura. Ad 2. maior eſt abſolutè falſa, vt à Caiet. aſſumitur, alioquin poſſet etiam aſſumi ad probandum rationale, & irrationale non eſſe differentias ſpecificas ſic arguendo, rationale conuenit homini, & repugnat equo, ergo non facit, ſed ſupponit diſtinctionem hominis ab equo; Scotus autem quol. cit. loquebatur de aptitudine animæ ad corpus, quam ait non eſſe primam rationem animę conſtitutiuam in eſſe indiuiduo, quia conuenit illi per modum paſſionis conſequentis, quod autem in hoc pacto conuenit vni indiuiduo, & alteri repugnat vtiq; non illa conſtituit in eſſe tali, ſed ſupponit, at ſi illud quod conuenit vni indiuiduo, vel ſpeciei, & repugnat alteri, vt prima ratio conſtitutiua illius, vt in propoſito eſt de hęcceitatibus, nullo modo poteſt eorum diſtinctionem pręſupponere, ſed eam formaliter afficit, vnde patet Caiet. non ſumere propoſitionem illam in eo ſenſu, quo aſſumitur à Scoto quol. cit. & ideò aſſumpta à Scoto valet, aſſumpta à Caiet. non valet, vide dicta circa hoc idem argumentum ſupra nu. 119. Ad vlt. patet ex dictis ſupra nu. 24. indiuiduationes naturarum eiuſdem ſpeciei magis inter ſe conuenire, & aſſimilari, quam diuerſarum concomitanter ſolum, & indirectè, quatenus nempe naturę, quibus identificantur, ſunt eiuſdem rationis, non autem formaliter, & directè, quaſi illas naturas quidditatiuè includant, neq; talis conuenientia tollit p. imò diuerſitatem ab ipſis, quia non ob id conuenire dicuntur in aliqua ratione communi de illis quidditatiuè dicta; nam formaliter, & quidditatiuè loquendo tam excluditur humanitas à Petreitate, & Pauleitate, quam ab ipſa Bucephaleitate, an verò indiuiduationes omnes conueniant quidditatiuè in ratione indiuiduationis, vt ſic, & num talis conuenientia primò diuerſitatem tollit ab eis, dicemus ſtatim, quia hęc eſt maior omnium difficultas.

138 Quintò arguit Ripa de ente, & eſſentia c. 3. qu. 4. art. 2. ſi natura per vltimam ſui hęcceitatem indiuiduatur, vt vult Scotus, cum hęc non diſtinguatur realiter ab ipſa natura, ſequitur naturam ſeipſa indiuiduari, quod tamen acriter impugnat ipſe 2. d. 3. q. 1. Quod ſi dicatur Scotum impugnaſse naturam eſſe de ſe hanc formaliter, non realiter poterit Aureolus, Adam, & alij, qui cenſent naturam eſſe de ſe hanc reſpondere, quod id acceperint identicè, licet non formaliter, & ita vanus deprehenderur labor in illa prima quęſtione. Prętereà ait in illa 6. q. talem poſitiuam entitatem eſſe vltimam realitatem entis, quod eſt materia, quod eſt forma, quod eſt compoſitum, ergo iam alię realitates ſunt in materia, in forma, in compoſito alioquin vanè vocaretur realitas vltima; quæritur ergo an realitates illæ, quæ præſupponuntur huic vltimæ ſint ſingulares, nec ne; ſi primum, ergo fruſtra additur hæc vltima ſingularitas ad eas indiuiduandas; ſi ſecundum, ergo materia ex ſe non erit vna numero, non erit hæc, ſed determinabitur ad hac vltima realitate, quæ cum determinet erit præſtans munera formæ, & ſic materia abſque forma habebit actum formalem. Tandem talis hæcceitas in compoſito ſequitur vnionem formę in compoſito; ergo forma vniuerſalis vnietur materiæ vniuerſali in eo priori, quia nondum intelligitur adeſſe hæcceitas, quæ eſt principium indiuiduationis earum.

Reſp. gratis concedendo quamlibet rem ſeipſa realiter indiuiduari, quatenus non indiuiduatur per aliquid ab ipſa realiter diſtinctum, nõ tamen ſeipſa indiuiduatur formaliter, ideſt per ſuam rationem formalem, & in hoc ſenſu probat Doctor quęſt. illa prima naturam creatam non ſeipſa indiuiduari, ſed per aliquid ſuperadditum, vt explicatum eſt ſupra quęſt. 2. huius Diſp. neque poſſunt Aureolus, Adam, & alij Nominales dicere, quod in hoc ſenſu loquantur, nam ipſi volunt naturam quamlibet eſſe de ſe hanc, & per conſequens eſſe ſeipſa ſingularem, nedum realiter, & identicè, vt loquitur Scotus, ſed etiam formaliter. Ad 2. concedo conſequentiam alias nimirum realitates præter illam vltimam reperiri in materia, forma, & compoſito, tot nimirum quot ſunt gradus prędicamentales generici, & ſpecifici, & vlterius dico illas non eſſe de ſe ſingulares, ſed fieri tales per vltimam realitatẽ ſuperuenientem, quę dum determinat illas non gerit munus formę phyſicę in materia, ſed metaphyſicę, vt dicitur de differentia ſpecifica reſpectu generis. Ad vlt. verum eſt aſſumptum de hæcceitate perfecta, completa, & totali, quæ eſt hæcceitas compoſiti, non autem de hæcceitatibus incompletis, & partialibus, quæ præcedunt vnionem, in materia, & forma, & ideò negatur conſequentia.

Sextò

Digitized by Google

139 Sextò arguunt alij, ſi indiuiduum vltra naturam ſpecificam habet eam peculiarem entitatem, quam dicimus differentiam indiuidualem, diuiſa aqua in guttas tot nouæ naſcerentur entitates, quot fuerint guttæ, totque rurſus peribunt, ſi eædem rurſus guttæ coadunentur, quod non eſt facile creditu, præſertim cum nulla aqua generetur, aut corrumpatur per eam diuiſionem, aut coniunctionem, iſto enim modo eadem aqua nec corrupta, nec annihilata poterit modo accipere, modo amittere eandem differentiam indiuidualem, quod fieri nullo modo poteſt, alioquin eadem res, dum eadem permaneret, modo eſſet hæc, modo non eſſet hæc, quod implicat.

Reſp. hanc quoque difficultatem de toto homogeneo, eiuſque partibus adduci à Baſſol. cit. optimeque diſſolui, breuiter tamen dicendum eſt, quod ſicut ibi nulla interuenit generatio, & corruptio ſubſtantialis aquarum, ſed ſolum noua diuiſio, aut compoſitio totiua alicuius integralis, quod neque eſſe realiter à ſuis partibus diſtinctum dixi diſp. 5. Phyſ. q. 13. art. 2. ad ſummum petit argumentum, an partes illæ diuiſæ integrantes ſint eædem, quæ prius erant; & dicendum eſt, quod ſic, quia partes aquæ ſiue ſint vnitæ, ſiue diuiſæ ſemper ſuam ſeruant vnitatem, & diſtinctionem entitatiuam, & conſequenter ſuas quoque intrinſecas hæcceitates, ſolumque mutatur vnitas, vel diſtinctio quantitatiua, quæ conſiſtit in acquiſitione, vel deperditione indiuiſibilium terminantium, vel copulantium illas partes adinuicem vt notat Doctor 4. d. 12. q. 4. lit. I. vnde concludendum eſt partes vnitas aquæ adhuc eſſe abinuicem entitatiue diſtinctas, licet quantitatiuè & integraliter vnam conſtituant aquam, & quando ſeparantur, eaſdem remanere, quę prius in toto, nec nouas acquirere hæcceitates entitatiuas, ſed ſolum quantitatiuas nempe noua indiuiſibilia terminantia, ſingulis enim partibus totius homogenei, ſiue in toto exiſtant, ſiue ſint à toto ſeparatæ, ſingulæ reſpondent hæcceitates vtrobique ſemper diſtinctæ, ſed non vtrobique diuiſæ, & talis eſt natura compoſitionis continui, vt fusè declaraui diſputat. 9. quæſtion. 2. art. præſertim 6.

140 Septimò arguit multipliciter Sueſſanus contra Scoti opinionem 5. Met. diſp. 5. cuius rationes ad hoc præſertim tendunt, vt oſtendat admiſſis differentijs indiuidualibus indiuidua eiuſdem quoque ſpeciei eſſentialiter, & ſpecificè abinuicem fore diſtinguenda, hoc autem oſtendi poteſt his rationibus, quæ in hanc formam reductæ, robuſtiores apparent, quam vt ab ipſo adducantur; huiuſmodi differentiæ ponuntur à Scoto intrinſecæ, & ſubſtantiales indiuiduis, ſed quæ ſic differunt eſſentialiter, & ſubſtantialiter differunt, ergo &c. Deinde omnis differentia aliquorum pluſquam proprijs, & ſpecialibus accidentibus eorum eſt eſſentialis, & ſpecifica, ſed ſi indiuidua differunt hæcceitatibus differunt pluſquam proprijs, & ſpecialibus accidentibus eorum, ergo &c. probatur maior, ex Porph. c. de differentia, vbi eam diſtinguit in communem, quæ ſcilicet ſumitur ex accidentibus communibus, propriam, quæ ſumitur ex proprijs ſpectantibus ad ſecundum modum dicendi per ſe, & propriiſſimam, quæ ſumitur ex prædicatis intrinſecis in primo modo, quæ eſt eſſentialis, & ſpecifica. Sed hæcceitates ſecundum Scotum præcedunt tam communia, quam propria indiuiduorum accidentia, ergo &c. Tandem ſi hæcceitas conſtituit indiuiduum, aut illud conſtituit per ſe, ſic quod per ſe ei competat, aut per accidens; ſi ſecundum, ergo poſſet ſeparari hæcceitas ab indiuiduo adhuc ipſo indiuiduo remanente, quod implicat; ſi autem competit ei per ſe, aut per ſe primo modo, aut ſecundo modo, non ſecundum, quia tunc hæcceitas eſſet paſſio ſingularis, non autem differentia ipſum in eſſe tali conſtituens, ſi primum, ergo de ipſo eſſentialiter, & quidditatiuè prædicatur, & eodem modo ab omni alio diſtinguit.

Reſp. ad hæc, & ſimilia patere ex dictis ſupra in hac diſp. n. 11. & 54. adhuc tamen ad 1. reſpondet in forma Baſſol. quod quæcunque differunt differentijs ſubſtantialibus eſſentialibus vtique ſpecificè differunt, non tamen quæ differunt differentijs ſubſtantialibus indiuidualibus, quia licet iſtæ comparentur ad naturam, vt actus ad potentiam, tamen non ſunt differentiæ formales, ſed materiales, quia ad quidditatem ſpeciei non pertinent, intelliguntur enim aduenire, vel quaſi aduenire naturæ poſt eſſe ſpecificum completum, & ita variare nequeunt tale eſſe ſpecificum. Ad 2. negatur maior abſolutè ſumpta, nec eius probatio valet, quia Porph. loc. cit. per differentiam propriiſſimam re vera intelligit differentiam eſſentialem, & ſpecificam, quia ibi agit de differentia, quæ eſt pars ſpeciei, & quæ ſimul cum genere conſtituit ſpeciem, neque ſub illa triplici diuiſione differentiæ voluit Porph. comprehendere differentiam indiuidualem, quia agere intendebat de illis ſolummodo differentijs, quæ vniuerſalitatem fundare poſſunt, & de pluribus prædicari, attamen vt ibi notaui diſputat. 3. log. quæſt. 3. poteſt indiuidualis differentia reduci ad ſecundum membrum, & dici quod faciat indiuidua accidentaliter differre, non quidem accidentalitate prædicamentali, quia eſt gradus ſubſtantialis penetrans per realem identitatem totam ſubſtantiam, ac eſſentiam rei, ſed accidentalitate prædicabili, quatenus indiuidua differre facit non ſpecificè, ſed indiuidualiter. Ad vlt. dicitur cum Trombet. differentiam indiuidualem competere ſingulari per ſe in primo modo, cum autem infertur, quod quidditatiuè competit, & quidditatiuè diſtinguit, negat conſequentiam, quia eſt prædicatio in primo modo, non ſolum quando prædicatum importat quidditatem ſubiecti, vel partem quidditatis, verum etiam, quando ratio prædicati includitur intrinſecè, & formaliter in ratione ſubiecti, ſicut pars eſſentialis ipſius, vel quaſi pars, & hoc ſiue illud prædicatum ſit quidditas, idest eſſentia pluribus communicabilis, vel primò diuerſum à quiditate, ſicut eſt entitas indiuidualis. Quod ſi inſtes, primum modum eſſe, quando definitio prædicatur de definito, vel pars definitionis ex Ariſt. 1. Poſt. Reſp. quod extendendo nomen definitionis ad quamcumque rationem exprimentem eſſentialia, intrinſeca rei, propoſitio Ariſt. habet veritatem; ſed ſi accipiatur definitio ſolum pro ratione quidditatiua exprimente quidditatem definiti, vel partem quidditatis non eſt verum, quod ſolum illa prædicatio ſit per ſe primi modi, in qua ſic prædicatur definitio, vel pars definiti; pro quo notandum quod ſi aliqua ratio poſſit exprimere, quicquid conſtituit, & conuenit ad entitatem indiuidui, non tamen illa ratio erit perfecta, & rigoroſa definitio, quia non exprimit quod quid erat eſſe, definitio enim propriè dicta ex Philoſopho 1. Top. exprimit quidditatem rei, & ideò conceditur, quod loquendo de definitione propriè dicta ſingulare non eſt definibile definitione alia à definitione ſpeciei, & tamen per ſe includit aliquam entitatem additam entitati ſpeciei, ſed illa per ſe entitas, quam addit, non eſt entitas quidditatiua, & ſicut non habet ſingulare propriam definitionem eo modo, quo dictum eſt, ita non habet aliquam propriam paſſionem, ſed tantum paſſiones ſpeciei, & ita eius non eſt demonſtratio, neque ſcientia alia à ſcientia ſpeciei, ita Doctor ad verbum 2. d. 3. q. 6. lit. M.

141 Octauò, inſtat idem Sueſſanus; ſi indiuidua hæcceitatibus inter ſe differunt, ſequitur ita inter ſe differre duo indiuidua eiuſdem ſpeciei, vt Petrum, & Paulum, ſicut duo diuerſarum ſpecierum, vt Petrum & Brunellum, quod eſt falſum. Probatur conſequentia, quia huiuſmodi hæcceitates ſunt inter ſe primò diuerſæ, cum in nullo quidditatiuè conueniant, ne detur proceſſus in infinitum, quæcunque verò differunt, quæ primò diuerſa ſunt, æquè differunt, quia primò diuerſa inuicem maximè diſtant.

Reſp. Raguſeius diſputat. citat. cap. 41. concedendo æquè differre per hæcceitates indiuidua eiuſdem, & diuerſæ ſpeciei, quia omnes ſunt primò diuerſę; hoc tamen falſum eſt, quia indiuidua non per ſolas hæcceitates conſtituuntur, ſed etiam per naturam, & ideò non omnia æquè differre poſſunt, quia indiuidua eiuſdem ſpeciei inter ſe conueniunt ratione eiuſdem naturæ ſpecificæ, & indiuidua diuerſarum ſpecierum nedum indiuidualibus differunt differentijs, ſed etiam ſpecificis; itaque ad hoc argumentum, quod in terminis Doctor adducit 2. d. 3. quæſt. 6. litter. I. neganda eſt conſequentia cum eius probatione, quia non tanta debet eſſe diſtinctio in conſtitutis, quanta eſt in conſtituentibus, poſſunt enim benè principia indiuiduantia eſſe primò diuerſa, & adhuc indiuidua conuenire in communi aliqua ratione quidditatiua, eo quod cum differentiam indiuiduali naturam communem continent, quæ eſt communis omnibus indiuiduis; aliqua enim æqualiter diſtingui (inquit Doctor) poteſt dupliciter intelligi, vel quia æqualiter incompoſſibilia ſunt, quia non poſſunt ineſſe eidem, vel quia æqualiter in nullo conueniunt, & primò modo verum eſt, quod diſtincta ſunt æquè diuerſa, ſicut ipſa diſtinguentia, non enim poſſunt diſtinguentia eſſe incompoſſibilia, quin etiam diſtincta ſint incompoſſibilia; ſecundo modo vniuerſaliter eſt impoſſibile, quia diſtincta non ſolum includunt diſtinguentia, ſed etiam aliquid, quod eſt quaſi potentiale reſpectu diſtinguentium, & tamen diſtinguentia in eo non conueniunt.

142 Nonò, arguunt alij, quia indiuiduum eſt per ſe vnum, non apparet autem, quomodo ex natura ſpecifica, & hæcceitate poſſit fieri quid per ſe vnum, quia cum ſe habeant, vt actus, & potentia, non videtur ex eis fieri poſſe quid per ſe vnum, niſi per compoſitionem, at ex alia parte compoſitio eſt reſpectus quidam realis vnionis inter componentia, modo non videtur eſſe aliquis reſpectus realis naturę ad differentiam indiuidualem, neque è conuerſo, quia non videtur poſſe aſſignari, quinam reſpectus ſit ille, præſertim cum reſpectus realis ſit inter extrema realiter abinuicem diſtincta, quo pacto natura, & indiuidualis differentia non diſtinguuntur.

Reſp. Doct. 2. d. 3. q. 6. lit. L. hanc eſſe compoſitionem metaphyſicam ex realitate, & realitate, qualis eſt compoſitio ex genere, & differentia, nec maior eſt difficultas de vna, quam de alia; & compoſitio oritur ex eo, quia realitas ſpecifica ex ſe non habet, vnde per identitatem includat realitatem indiuidualem, ſed tantum aliquod tertium includit ambo illa per identitatem; & hæc eſt talis compoſitio, qualis non poteſt ſtare cum ſimplicitate diuina, illa enim non tantum non compatitur compoſitionem rei, & rei actualis, & potentialis, ſed nec realitatis actualis cum realitate potentiali, comparando enim quodcunque eſſentiale ad quodcunque eſſentiale in diuinis eſt formaliter infinitum & ideò ex ſe habet, vnde per identitatem includat quodcunque quod poteſt ſecum eſſe, & non ſunt præcisè illa extrema eadem perfectè, quia aliquod tertium includit vtrumque, ſed in propoſito, nec entitas ſpecifica includit per identitatem indiuidualem, nec è conuerſò, ſed aliquod tertium tantum, & ita inter ſe identificari dicuntur, quatenus in illo tertio identificantur, & vt vno verbo dicam, iſta compoſitio explicari debet eo prorſus modo, quo explicata eſt compoſitio ex genere, & differentia diſp. 5. Log. qu. 3. art. 2. Verum tamen eſt, quod hæc compoſitio metaphyſica inter materiam, & formam, vel ſubiectum, & accidens, vt benè aduertit Baſſol. cit. art. 4. ad 1. quia extrema huius compoſitionis ſunt inter ſe idem realiter ſaltim in tertio, & ideò nequeunt à tali compoſitione ſeparari, quaſi poſſint eſſe ambo extrema in rerum natura ſine tali compoſitione, vt contingit de materia, & forma, ſubiecto, & accidēte, ſed dici poteſt reſpectus

con-

Digitized by Google

conſubſtantialis vtrique, ſiue cum vtroque realiter identificatus, cum vtrumque ſit ab altero inſeparabile per quamcumque virtutem.

Poſtremò obijcitur ratio omnium efficaciſſima, qua ſola vtitur Bannes ad totalem deſtructionem noſtræ opinionis; natura non poteſt fieri indiuidua per aliquod commune, ex hoc enim medio ſemper impugnat Scotus opiniones aliorum, ſed hæcceitas eſt quid commune, ergo &c. Probatur minor, nam omnes hæcceitates particulares v. g. hæcceitas Petri, & hæcceitas Pauli conueniunt quidditatiuè in ratione communi hæcceitatis, nam hæ ſunt veræ, hæcceitas Petri eſt hæcceitas, & hæcceitas Pauli eſt hæcceitas; ergo hæcceitas de ſe eſt quid commune non minus, quam quælibet alia natura contrahibilis; ergo nequit eſſe principium indiuiduationis. Eſto autem hoc argumentum adeò valenter vrgeant Thomiſtæ, tamen argumentum fuit Aureoli, & tanquam Aureoli adducitur à Canonico 1. Phyſic. quæſt. 6. immo ipſius Scoti, qui illud affert in terminis in hac ipſa quæſtione ſub litt. I. pro cuius ſolutione neceſſaria eſt deciſio ſequentis quæſtionis, ſcias interim hoc argumentum etiam vrgere Thomiſtas, concedentes hæcceitatem eſſe indiuiduationis principium, dummodo ſumatur a materia ſignata, immo vrget omnes quodcunque poſuerint indiuiduationis principium, nam quæcunque talia indiuiduationis principia erunt ſimilia in ratione indiuiduandi.

QVÆSTIO X.

Num detur conceptus communis indiuiduationis, vel hæcceitatis, vt ſic.

143 NEgant communiter Scotiſtæ eo quod paſſim doceat Doct. 1. d. 3. q. 3. F. & 2. diſt. 3. qu. 6. §. *Ad quæſtionem*, differentias indiuiduales eſſe primò diuerſas, & in nullo conceptu per ſe vno quidditatiuè conuenientes, nec quidem in conceptu tranſcendentiſſimo entis, quam ſententiam amplexus eſt Fonſec. 5. Metaph. cap. 6. qu. 5. ſect. 5. & ex Recentioribus mordicus tuentur Paſqual. to. 2. Met. diſp. 43. ſect. 5. & Ponc. diſput. 6. log. q. 2. ac etiam ex parte profitentur Suar. diſp. 5. Met. ſect. 2. n. 20. & Auerſa q. 9. log. ſect. 11. quatenus ille, eſtò concedat conuenientiam vnius indiuiduationis cum alia, quia tamen differentia indiuidualis eſt omnino ſimplex, & in vlteriores conceptus irreſolubilis, negat poſſe intellectum concipere rationem communem indiuiduationis præciſam ab hac, vel illa indiuiduatione; iſte verò eſtò concedat conceptum indiuiduationis poſſe præſcindi, adhuc tamen negat poſſe perfectè præſcindi; vnde licet in hac quæſtione partem affirmatiuam profiteatur, re tamen vera magis fauet parti negatiuæ, quia ratio dubitandi propoſita in calce præcedentis quæſtionis aut nil probat, aut probat perfectam præciſionem huiuſmodi conceptus, vt mox videbimus.

Affirmatiuam docui partem iam diſp. 5. log. qu. 2. art. 4. vt de mente Scoti, & meliorum Scotiſtarum pluribus in locis ibi citatis, inter quos luculentiſſimus eſt, qui habetur 1. d. 23. qu. vn. vbi poſtquam pro vtraq. parte diſputaſſet, tandem in fine quæſtionis dubium reſoluit his verbis, iſta igitur via ſuppoſita, ſicut certa, quod à perſonis poteſt abſtrahi aliquis conceptus negatiuus negationis in genere, & hoc non ſolum a perſonis quaſi conſtitutis, ſed etiam à formalibus conſtitutiuis earum; eſt dubitatio vlterior, vtrum tale commune ſolummodo negatiuum ſit abſtrahibile ab eis, vel aliquid commune poſitiuum, & videtur, quod oporteat ponere aliquod poſitiuum poſſibile abſtrahi ab eis propter verbum Aug. de doctrina Chriſtiana, & verbum Magiſtri in littera d. 25. quæ adducta ſunt contra opinionem; poteſt dici quod ab indiuiduis non tantum poteſt abſtrahi ſpecies, quæ dicit quidditatem indiuiduorum, ſed etiam aliquid quaſi proprium; hæc Doctor, ex quibus verbis patet ipſum non loqui dubitatiuè, vt ipſum explicare conatur Ponc. loc. cit. (vbi hunc locum citat 1. d. 26. ſed forte per errorem Amanuenſis, vel Tipographi, aut inaduertentiam) ſed aſſertiue, nam ibi reſoluere intendit, quod antea pro vtraque parte diſputauerat. Nec etiam valet, quod ait Ponc. Doctorem ibi non dicere illud proprium indiuiduis eſſe ſingularitatem, aut conſtitutiuum indiuidui, vt ſic, immo hoc reijcitur ex ipſis verbis Poncij, quæ immediate ſubdit ad refellendam quorundam Scotiſtarum expoſitionem per illud proprium intelligentium proprietatem aliquam quarti prædicabilis; nam ait ipſe Doctorem ibi omnino loqui de aliquo proprio, hoc eſt, particulariter competente indiuiduis, qua talia ſunt, ſiue illud proprium ſit proprietas quarti prædicabilis, ſiue non ſit, ſed aliquid eſſentiale, vnde paucis verbis videtur ſibi contradicere, nam his vltimis verbis reuocat, quod immediatè antea dixerat; vide Lichet ibi eodem modo Doctorem exponentem.

144 Sed adhuc clarior, & notabilior eſt locus, qui habetur 1. d. 26. q. vn. infra 15. hic enim nedum docet poſſe dari talem conceptum præciſum ab vltimò conſtitutiuis, ſed etiam explicat modum, & ſenſum, quo debet id aſſeri, ne ſibi contradicat in alijs locis; vbi dixit hæc eſſe primò diuerſa, audiamus verba Doctoris. Ad aliud dico, quod licet aliquis conceptus communis poſſit haberi, qui dicatur in quid de generatione diuina, & ſpiratione diuina, immo fortè qui dicatur in quid de paternitate diuina, & creata, tamen nulla realitas poteſt eſſe in diuinis aliquo modo diſtincta ex parte rei, à qua ſumatur ille conceptus dictus in quid, quæ realitas ſit determinabilis per aliam realitatem, ſicut conceptus communis eſt determinabilis in intellectu per alium conceptum; & impoſſibilitas huius, & ratio ſatis dicta eſt; dico igitur, quod paternitas, & filiatio non ſunt duo primò diuerſa quantum ad intellectum, quin poſſit intellectus abſtrahere ab eis aliquem conceptum realem communem; ſed ſunt primò diuerſa quantum ad realitatem, & realitatem, ita quod nullum vnum gradum realitatis includunt, qui ſit quaſi potentialis, & determinabilis per proprias differentias, vel quaſi proprias, ſicut albedo, & nigredo includunt realitatem aliquam eiuſdem rationis determinabilem per proprias differentias ſpecificas earum, ſiue realitates, à quibus ſumuntur earum differentiæ ſpecificæ, & tunc illa propoſitio maior, quod primò diſtinctiua ſunt primò diuerſa, debet intelligi de ipſis realitatibus, quæ primò conſtituunt, quantum ad non conuenientiam in aliqua realitate vna formali, quam formaliter includant ambo; hæc Doctor loc. citat. vbi vt vides, diſertè explicat, quo ſenſu ſit intelligendum, quod alibi dixerat, primò diſtinctiua eſſe primò diuerſa, hoc enim debet intelligi quantum ad realitatem, non quantum ad conceptum, vt mox magis explicabitur; videatur Lichet, in vtroq; loco pro hac parte Doctorem exponens, licet ſit adeo clarus, ſicut conſtat ex allegatis verbis, vt nulla egeat expoſitione; inclinat etiam Bargius ibid. licet id velit ſolum verificari de vltimò conſtitutiuis, in diuinis, non verò in creatis, quia, inquit, hæc faciunt vnum per ſe, non illa, & ideò non ſunt primò diuerſa, non illa; quæ eſt quędam ratio Logica nullius momenti, quia quantum ad hoc eadem prorſus eſt ratio de vltimò conſtitutiuis in diuinis, & creatis, tum quia illa ratio non quadrat loco ex 1. d. 26. quæſt. vn. vbi Doctor ait poſſe probabiliter defendi diuinas perſonas poſſe per abſoluta conſtitui, iuxta quam viam perſona diuina dicit conceptum per ſe vnum logicè; pro hac ſententia etiam ſtant multi Recentiores, Rubius cap. de ſpecie quæſt. 6. Complut. diſput. 6. log. quæſt. 6. Hurtad. diſput. 5. ſect. 7. Arriag. diſputat. 7. num. 55. Fuent. quæſt. 8. num. 33. Serna diſput. 3. ſect. 2. quæſt. 3. art. 2. & alij quamplures ex noſtris, vt Aretinus 3. d. 1. quæſt. 1. art. 13.

145 In huius ſententiæ confirmationem plures adduxi rationes in logica loc. cit. hic vnam tantum adducam rationem, ſcilicet dubitandi propoſitam in fine præcedentis quæſtionis, illa enim ſola benè intellecta hanc veritatem mirabiliter euincit, eam itaq. promoueo eiuſque robur oſtendo refellendo ſingulas ſolutiones Aduerſariorum, omnes indiuiduationes, & hæcceitates nedum conueniunt in cōmuni nomine, ſed etiam in ipſa ratione hęcceitatis, itaut aſſignata ratione quid ſit hęcceitas, ita intrinſecè, & quidditatiuè hanc rationem participabunt Petreitas, & Pauleitas, ſicut ipſe Petrus, & Paulus participant ipſam rationem humanitatis; ergo negari nequit conceptus indiuiduationis, vt ſic. Reſpondent in primis Scotiſtæ ex Scoto 1. d. 3. q. 3. F. & 2. d. 3. qu. 6. I. differentias indiuiduales eſſe primò diuerſas, & ſeipſis primò differre, & non per alias differentias, atque ideò in nullo conceptu communi conuenire. Hæc tamen ſolutio non ſatisfacit, immo talem conuenientiam directè probat argumentum, cui nihil reſpondetur, nec explicatur qualis ſit illa conuenientia; quod ſi dicatur eſſe conuenientia in ſolo nomine, hoc etiam improbat argumentum, quia hęc & illa ſingularitas non tantum conueniunt in communi nomine ſingularitatis, ſed etiam in ipſa communi ratione faciendi vlti nò differre, non minus quam Petrus, & Paulus in ratione humanitatis.

Secundò, alij Scotiſtæ ad euitandam vim argumenti concedunt inter hęcceitates quandam conuenientiam analogam, quæ non importet conceptum communem præciſum, ſed ſolum quandam proportionem, quam hæcceitates ſeruant inter ſe in modo conſtituendi, & faciendi differre, incommunicabiliter nimirum, & vltimate; vnde ſicut hoc indiuiduum eſt tale per ſuam indiuiduationem, ita vnumquodq. eſt tale per ſuam; quam ſolutionem amplectitur Fonſec. loc. cit. Neq. hæc ſolutio valet, nam argumentum directè probat, nedum conuenientiam analogicam, & proportionalem, ſed etiam vniuocam in communi conceptu hęcceitatis, vt ſic, ſingularum hæcceitatum. Et ſi quis proteruè propugnare velit ex eo argumento deduci non poſſe, niſi conuenientiam proportionalem inter hęcceitates, nullam verò vnitatem conceptus; ſic à pari poterit vnitas conceptus nedum in conceptibus tranſcendentibus aboleri, ſed etiam in ipſis prædicamentalibus; dicitur enim omnia entia conuenire tantum proportionaliter in ratione entis, & pariter omnes homines proportionaliter tantum in ratione humanitatis conuenire, quia ſicut Petrus per ſuam humanitatem eſt animal rationale, ita Paulus per ſuam; & quicquid afferretur ad probandam conuenientiam vniuocam inter hominem, & brutum in ratione animalis, inter Petrum, & Paulum in ratione hominis, hoc totum pariter poterit adhiberi in ipſis differentijs indiuidualibus vt oſtendantur, & ipſæ in ratione communi hæcceitatis pariter vniuocè conuenire. Denique hic reſpondendi modus, vt vno verbo dicam, viam præbet negandi præciſiones obiectiuas quorumcunque graduum metaphyſicorum tam prædicamentalium, quam tranſcendentium.

146 Tertiò, alij Scotiſtæ dicunt per illum conceptum communem hæcceitatis non exprimi aliquam rationem cōmunem indiuiduationis, vt ſic, ſed immediatè, & indeterminatè omnes, pro quo aduertunt per aliquem conceptum explicari interdum rationem vnam obiectiuam, vt cum dicitur quod homo eſt animal rationale; aliquando verò plura etiam explicitè, ſed indeterminatè, vt ſi quis explicare vellet

hunc conceptum, quem haberet de aliquo animali, quod deberet eſſe vel rationale, vel irrationale dicendo, quod deberet eſſe vel potens diſcurrere, vel impotens; conuenientia in conceptu primi generis infert vniuocationem, ſeu conuenientiam vniuocam inter plura, quia ille conceptus fundatur in vna, & determinata ratione; non autem conuenientia in conceptu ſecundi generis, quia hic non fundatur in vna, & determinata ratione, ſed pluribus immediatè, ac indeterminatè, nam licet verum ſit, quod hoc animal aſſignando hominem ſit rationale, vel irrationale, & illud alterum animal aſſignando Bucephalum ſit etiam rationale, vel irrationale, tamen certum eſt, quod non conueniunt illa animalia in aliquo conceptu vno poſitiuo, & determinato ſignificato per illud prædicatum *rationale, vel irrationale*. Hanc ſolutionem refert, vt communiorem Scotiſtarum Poncius loc. citat. & inquit ſibi ſemper viſam eſſe difficilem. Et quidem meritò, quia hic quoque dicendi modus viam ſternit, vt inquit ipſe, ad negandam præciſionem obiectiuam aliorum graduum communium, nam pariter dici poteſt per hoc, quod eſt hominem eſſe animal rationale, non explicari aliquid determinatum, ſed immediatè, ac indeterminatè plura, nec omnes homines conuenire in aliqua ratione communi hominis. Tum quia licet quando in explicatione ponitur coniunctio *vel*, ſiue *aut*, facilè poſſit deduci, quod explicentur plura indeterminatè, vt conſtat in exemplo ab ipſis adducto, quando tamen in explicatione talis particula non apponitur, tunc ſignum eſt per illum conceptum exprimi vnum determinatum ſignificatum immediatè, & non plura immediatè, ac indeterminatè; talis autem eſt conceptus, quo explicatur indiuiduum, vel indiuiduatio, vt ſic, ergo talis conceptus exprimit vnum determinatum ſignificatum.

147 Quartò, proinde reſpondet Poncius ipſe concedendo, quod ſingularitates, ac indiuidua omnia, quà talia ſint conceptibilia conceptu tam determinato, quam omnes homines, quà homines, & quod etiam ſint tam ſimilia inter ſe, & definibilia vna definitione vniuocè competente ipſis, quia eſt eadem ratio de omnibus quoad hoc; adhuc tamen negat conſequentiam, quæ inde deducebatur, quod conueniant in aliqua ratione abſtracta ab ipſis, & præciſa; ſicut nec omnes humanitates, vt abſtrahunt à ſingularitatibus, conueniunt in aliqua vna humanitate abſtracta ab ipſis; cuius ratio eſt, quia quotieſcunq; datur vna ratio abſtracta, & præciſa ab aliquibus, debet eſſe alia ratio diſtincta, à qua præſcindatur, & per quam contrahatur ad illa, à quibus præſcinditur, in humanitatibus autem, vt præſcindunt à ſingularitatibus non datur aliqua ratio, vel quam ad ipſas contrahatur humanitas, vt ſic abſtracta ab illis, & idem eſt de ſingularitatibus, vnde ſicut de humanitatibus, vt ſic, melius diceretur, quod omnes, vt ſic, ſunt vna ratio quam quod in vna ratione conueniant, ſic pariter in propoſito de ſingularitatibus eſt dicendum.

Hæc tamen ſolutio multa continet falſa, & implicatoria; concedit enim omnes ſingularitates & omnia indiuidua, quę talia, eſſe conceptibilia conceptu tam determinato, quam omnes homines in ratione hominis, & quod etiam ſint tam ſimiles inter ſe, & definibiles vna definitione vniuocè competente ipſis, quemadmodum omnes humanitates, vt præſcindunt à ſingularitatibus, & negat hinc deduci, quod conueniant in aliqua ratione abſtracta ab ipſis, & præciſa; quod planè implicare videtur, nam vniuocatio fundatur in vnitate rationis præciſè, & abſtractæ ab vniuocatis, vt conſtat ex definitione vniuocorum, & ex communi omnium ſenſu; ſi ergo indiuiduationes omnes ſunt vnica definitione definibiles, & hæc eis vniuocè competit; ergo hæc definitio dicit vnam rationem ab ipſis abſtractam, & præciſam, & negata hac vnitate præciſionis pariter negatur vniuocatio, quæ in ea fundatur, & conſiſtit. Deinde exemplum, quod affert de pluribus humanitatibus à ſingularitate præciſis non poteſt admitti etiam in eius ſententia, nam & ipſe quoq; ſuperius diſp. 8. de vniuerſali, vt ſic, q. 2. qu. 35. & 44. negat humanitates præciſis ſingularitatibus poſſe dici plures, nam nequeunt dici plures ſpecificè, vt ſatis de ſe patet, ſed nec etiam plures numero, quia talis pluralitas in hæcceitatibus fundatur, ſicut & realis, ac entitatiua diſtinctio, quæ exiſtentiam ſupponit in extremis diſtinctis, & hæc non conuenit humanitatibus præciſis. Et quando etiam aliquam pluralitatem, & realem diſtinctionē vellemus admittere inter humanitates ab hæcceitatibus præciſas, vt Lich. admittit 2. d. 3. q. 1. & 6. illæ intantum dicerentur eiuſdem rationis, vt ipſe ibi explicat, quia cum qualibet ſit natura de ſe communis tam contrahi poteſt ad conſtituendum Petrum, ſicut & Paulum; at hoc de hæcceitatibus minimè dici poteſt, quia vna hæcceitas v. g. Petreitas ab humanitate præciſa non eſt de ſe indifferens ad conſtituendum Petrum, & Paulum, ſed non niſi Petrum conſtituere poteſt, & ſic etiam eſt de Pauleitate, ergo falſum eſt ſingularitates ab humanitatibus præciſas ita eſſe inter ſe eiuſdem rationis, ſicut ſunt humanitates ab ipſis præciſè, quia ſingularitates etiam, vt ab humanitatibus præciſè, ſunt ita abinuicem primò diuerſæ, vt quæ hoc nata eſt conſtituere indiuiduum, nequeat aliud conſtituere.

148 Quintò dicunt alij Scotiſtæ magis vtique adinuicem conuenire Petreitatem, & Pauleitatem, quam Petreitatem, & Bucephaleitatem, quia tamen hæc conuenientia non eſt, niſi concomitanter, & per reductionem, ſcilicet per identitatem realem, quam habent cum natura contracta, quæ eſt eiuſdem rationis in indiuiduis per ipſas cōſtitutis, ideò hæc non infert quod quidditatiuè, & vniuocè conueniāt in aliquo conceptu communi, quia ratio formalis humanitatis, quam contrahunt, non in ipſis includitur quidditatiuè, & formaliter, ſed ſolum in indiuiduis per ipſas conſtitutis, & ſic ſolum de ipſis indiuiduis dicere valebit, quod non ſunt primò diuerſa, ſed in aliquo quidditatiuè conuenientia, non autem de vltimis differentijs, nam ipſæ adhuc remanent primò diuerſæ, ad quod ſufficit, vt quæ ſic dicuntur primò diuerſa, in nullo quidditatiuè, & directè conueniant, licet poſſint conuenire concomitanter, & ratione alterius, cui identificantur. Sed vt ſuperius dixi n. 24. non videntur hi Scotiſtæ ſufficienter vim argumenti percipere; aliud enim eſt comparare hæcceitates ad naturam quam contrahunt, aliud ad communem rationem indiuiduationis, vt ſic, de qua comparatione loquitur argumentum; primo enim modo comparantur, vt contrahentia ad ſuum contrahibile, & ideo re vera non includunt formaliter, & quidditatiuè naturam contractā, quia determinabile debet eſſe extra rationem determinantis, & è contra, at ſecundo modo hæcceitates comparantur ad indiuiduationem, vt ſic, vt inferiora ad ſuum ſuperius, ac ideò debent quidditatiuè, & formaliter illud includere; licet ergo hæc reſponſio ſit bona, ad ſoluendum argumentum factum, de maiori conuenientia duarum hæcceitatum eiuſdem ſpeciei, quam diuerſarum, vt dictum eſt prædicto num. 24. tamen minimè valet, dum in argumento vrgetur conuenientia, & ſimilitudo omnium hæcceitatum in ratione indiuiduationis, vt ſic, ſic autem vrget argumentum ſupra propoſitum.

149 Sextò reſpondet Paſqual. diſp. 43. cit. ſect. 8. nu. 15. conuenientiam illam, qua vna indiuiduatio conuenit cum alia in eo, quod ſit indiuiduatio, non eſſe conuenientiam fundatam in ratione communi, ſed eſſe tantum conuenientiam æquiualentiæ, qua vnaquæque indiuiduatio eſt eiuſdem rationis cum alia æquiualenter, quatenus vnaquæq; habet ab intrinſeco ſuo, quod conſtituat tale numero determinatum indiuiduum. At neq; hæc reſponſio eſt melior alijs, nec niſi verbis differt à ſecunda reſponſione, quam enim Scotiſtæ illi vocabant proportionem vnius hæcceitatis cum alia, hic Auctor vocat æquiualentiam, vt aliquid noui, ſaltim in vocabulis afferre videatur; vnde hæc quoque ſolutio ex eodem capite confutari debet, vt illa, vtpotè quæ viam parat ad abolendam præciſionem obiectiuam in quibuſcunque gradibus prædicamentalibus, quando enim quis probare tentabit conuenientiam vniuocam inter hominem, & brutū in ratione communi animalis, aut inter Petrum, & Paulum in ratione communi hominis, ſtatim reſpondebitur hanc non eſſe conuenientiam fundatam in ratione communi, ſed eſſe tantum conuenientiam æquiualentiæ; & quicquid afferetur ad probandam vnitatem vniuocationis inter Petrum, & Paulum in ratione humanitatis, hoc totum poterit adhiberi æquè bene ad probandam ſimilem conuenientiam inter Petreitatem, & Pauleitatem in ratione humanitatis. Conf. quia effectus eiuſdem rationis quando ſunt vniuoci, ſeu vniuocè à cauſa procedunt, arguunt cauſas ſuas eſſe eiuſdem rationis, nedum virtualiter, & æquiualenter, ſed etiam formaliter, & quoad vnitatem ſpecificam; ſed effectus formales Petreitatis, & Pauleitatis quoad ſingularizandam, & diſtinguendam naturam ſunt eiuſdem rationis, & vniuocè procedunt ab hæcceitatibus, quia procedunt ab ipſis in genere cauſæ formalis; ergo arguunt illas cauſas eſſe eiuſdem rationis ſpecificæ inter ſe, nedum æquiualenter, ſed etiam formaliter; non ergo ſufficit conuenientia illa æquiualentiæ à Paſqual. confeſſa ad tollendum argumenti robur.

150 Septimò Suarez loc. cit. conuictus argumento concedit conuenientiam nedum æquiualentiæ, ſed etiam eiuſdem rationis ſpecificæ vnius hæcceitatis cum alia, ſubdit tamen illas non habere in ſe alias differentias ratione diſtinctas ab illo conceptu, in quo conueniunt, quia ſunt ſimpliciter ſimplices, & in vlteriores conceptus irreſolubiles, ſed in ſeipſis determinari, non per aliquam nouam additionem, ſed ſolum per maiorem expreſſionem illius conceptus, & ideò non poteſt intellectus concipere rationem communem indiuiduationis ab hac, & illa indiuiduatione præciſam; & ſic concedit hic Auctor rationem communem indiuiduationis abſq; eo, quod poſſit præſcindi. Hæc ſolutio implicatoria concedit, quod nempe differentiæ indiuiduales inter ſe conueniant, & differant, & quod nequeat intellectus præſcindere rationem conuenientiæ à ratione differentiæ, quæ duo inter ſe pugnant, nam quando duo ita ſe habent adinuicem, vt partim conueniant, & partim differant, poteſt intellectus vti virtute ſua præciſiua, & illa duo contemplari ex ea parte, qua conueniunt, non conſiderando ex alia parte, qua differunt. Conf. quia non alia ratione intellectus in ipſis indiuiduis v. g. Petro, & Paulo præſcindit rationem humanitatis à differentijs indiuidualibus niſi quia videt illa ratione naturæ inter ſe conuenire, & ratione differentiarum differre, ex quo motiuo fundamentum ſumit cogitandi rationem, per quam conueniunt nil cogitando de rationibus quibus differunt; ergo ſi hæc eſt cauſa ſufficiens, vt poſſit naturam præſcindere ab indiuiduis, erit quoque ſufficiens in propoſito, vt à Petreitate, & Pauleitate præſcindi poſſit communis conceptus hæcceitatis.

151 Octauò Auerſa loc. cit. eſto in virtute propoſiti argumenti concedat à differentijs indiuidualibus præſcindi poſſe communem rationem indiuiduationis, in qua conueniunt, non cogitando rationes peculiares quibus differunt; negat tamen poſſe perfectè præſcindi, quia ſemper tales rationes peculiares inuolutæ inueniuntur in illa ratione communi, & iſtæ nihil addunt illi nec etiam ratione diſtinctum; Sed hic modus imperfectæ præciſionis in gradibus metaphyſicis pluries impugnatus eſt ſupra diſput. 2. quæſt. 3. & diſp. præſenti q. 2. à num. 16.

Dein-

Digitized by Google

Deinde licet inter indiuiduationem, vt ſic, & peculiares hęcceitates ex alia parte perfecta præciſio intercedere nequeat, qualis eſt quę verſatur inter naturam ſpecificam, eiuſque differentias contrahentes, quia determinans, & determinabile ſe inuicem formaliter excludunt perfectè, adhuc tamen intercedere poteſt illa pręciſio, quę ſolet verſari inter ſuperius, & inferius, quę ita ſe habent, vt licet inferius includat quidditatiuè rationem ſuperioris, non tamen è contra, quia inferiora dicuntur accidere ſuperioribus; cum igitur indiuiduatio in communi reſpiciat Petreitatem, & Baiarditatem, vt propriè inferiora, perfectè præſcindent ab illis. Tum quia fatetur hic Auctor ita Petreitatem, & Baiarditatem vniuocè conuenire in ratione communi indiuiduationis, ſicut Petrum, & Paulum in ratione communi hominis, & quælibet alia indiuidua in ratione communi naturæ ſpecificæ, ſed conceptus ſpecificus eſt perfectè vnus, & præciſus ab inferioribus, ergo &c. probatur minor ex 7. Metaphyſ. 31. vbi hac de cauſa ſpeciem vocat athomam, ideſt perfectè vnam, quia perfectè præſcindit ab inferioribus, ac differentijs contrahentibus, quando vero conceptus eſt imperfectè præciſus, non eſt perfectè vnus, quia non omninò excludit inferiora, à quibus prouenit multiplicitas, cum ea ſaltim implicitè includat iuxta explicationem imperfectæ præciſionis, quam aſſignant Moderni imperfectè præſcindentes.

152 Demum alij Scotiſtæ argumenti robore preſſi concedunt talem conceptum indiuiduationis eſſe Petreitate, & Pauleitate abſtrahibilem, & eſſe conceptum perfectè vnum, & præciſum ab inferioribus, ac etiam perfectè vniuocum, non tamen vniuocè dictum de illis, ſed tantum accidentaliter, & denominatiuè, quo etiam modo inquit Doctor 1. d. 3. quæſt. 3. §. *ad quæſtionem igitur*, ens reſpectu ſuarum paſſionum, & modorum contrahentium eſſe quidem vniuocum quia prædicatur de illis ſecundum vnitatem nominis, & rationis, non tamen vniuocè dictum, quia non includitur in eis eſſentialiter, & quidditatiuè, vt dictum, eſt ſupra diſputat. 2. qu. 7. nu. 193. vnde conſequenter dicunt prædicationes illas Petreitas eſt hęcceitas, Pauleitas eſt hæcceitas, non eſſe prædicationes eſſentiales, & quidditatiuas, ſed identicas, & denominatiuas, eo modo quod dicuntur eſſe ena; quæ fuit ſolutio Cannonici 1. Phyſ. qu. 4. Mairon. 1. d. 23. qu. 3. quam amplectitur Raguſ. diſp. cit. cap. 39. ac etiam in hunc modum Vigerius explicat loca ſuperius adducta ab initio quæſt. pro noſtra ſententia, quando enim ait Doctor poſſe aliquem conceptum per ſe vnum abſtrahi ab vltimo conſtitutiuis, & diſtinctiuis, inquit intelligi debere de conceptu quidem per ſe vno, imò & vniuoco, non tamen vniuocè dicto. Verùm hæc quoque reſponſio directè ex ipſo principali argumento excluditur, quod quidem probat peculiares hęcceitates in ratione communis indiuiduationis non quomodocunque conuenire, ſed intrinſecè, & quidditatiuè, ita enim Petreitas eſt eſſentialiter indiuiduatio, ſicut Petrus eſſentialiter homo, & hoc adeò clarum eſt, ac exploratum, vt alia probatione non egeat; neque etiam hæc explicatio bene quadrat locis è Scoto allegatis quia nedum ait ab vltimò conſtitutiuis poſſe abſtrahi conceptum vtcumque vnum, vel vniuocum, ſed etiam vniuocè dictum, & in quid, vt textum legenti patebit; præſertim 1. d. 26. Neque ad rem facit paritas, quam aſſumebant illi Scotiſtæ de conceptu entis, quia aliud eſt conferre differentias indiuiduales ad conceptum entis, & aliud ad conceptum indiuiduationis, vt ſic, etenim ad illum comparantur, vt vltimo contrahentia ad primum contrahibilem, ad iſtum vero, vt indiuidua ad ſuum ſuperius, quamuis autem prædicatio contrahibilis de contrahente ſit denominatiua, vt cum dicimus rationale eſt animal, quia contrahibile eſt extra rationem contrahentis, attamen prædicatio ſuperioris de inferiori ſemper eſt quidditatiua, talis autem eſt illa prædicatio, Petreitas eſt hæcceitas, vel eſt indiuiduatio. Concludendum igitur eſt poſſe dari conceptum communem indiuiduationis, vt ſic, non tamen in aliqua communi realitate fundatum, quæ ſit per aliam realitatem contrahibilis, vt notat Doctor cit. 1. d. 26. qu. vn. & quæ per ipſum adæquatè exprimatur, ſicut per conceptum animalis adæquatè exprimitur vna realitas, quæ eſt per aliam contrahibilis; ſed conceptus indiuiduationis fundatur vel in pluribus differentijs indiuidualibus inadæquatè conceptis vel in vna puta Petreitate, inadæquatè concepta, adeout conceptus adæquatè Petreitatis vt ſic, ſit vtique ſimplex quoad realitates, compoſitus tamen apud intellectum ex conceptu communi, & proprio, vt ex ſolutione obiectionum magis patebit.

Obiectiones dilutæ.

153 IN oppoſitum Primò arguit Paſqosl. cit. in hæcceitate diſtingui nequit ratio contrahibilis, & contractiua; ergo nequit dari conceptus indiuiduationis, vt ſic qui poſtea veloti per contractiua deſcendat ad Petreitatem, & Pauleitatem, conſequentia patet, probatur aſſumptum, indiuiduatio namq; ſecundum rationem formalem indiuiduationis eſt eſſentialiter vltimum contractiuum, & proindè vt tale non poteſt amplius contrahi.

Reſp. quod ſicut vniuerſalitas, quamuis ſecundum rationem formalem vniuerſalitatis ſit eſſentialiter contrahibilis, & vt quid, adhuc tamen eſſe poteſt contractiua, vt modus, quemadmodum apparet, quando vniuerſale, quod eſt genus ad quinque vniuerſalia per diuerſas, & particulares vniuerſalitates contrahitur ad illa conſtituenda, ſic è contra ſingularitas, eſto ſecundum ſe, & vt quid, ſit contractiua, tamen per operationem intellectus inadæquatè Petreitatem v. gr. concipientis poteſt fieri vniuerſalis, vt modus, ſeu concipi ſub ratione vniuerſalis abſq; vlla repugnantia, eo pacto quo dicit Doctor 1. d. 2. quæſt. 3. §. *Ad illa*, hanc propoſitionem eſſe concedendam *ſingulare eſt vniuerſale*, quia licet quo concipitur ſit ſingularitas, modus tamen, ſub quo concipitur eſt vniuerſalitas, quia quod concipitur, vt concipitur, habet indifferentiam ad plura; itaque argumentum probat ſolum à parte rei non dari naturam communem indiuiduationis ad plura indiuidua contrahibilem per alias differentias vt datur natura humana, quod vtique verum eſt, quia hæcceitas à parte rei eſt tantum contractiua, nec aliud reale munus exercet, quam contrahendi, & ſingularizandi, tamen illa realitas contractiua à parte rei quæ dicitur hæcceitas, poteſt inadæquatè concipi, vt conuenit cum alia hæcceitate in munere faciendi vltimatè differre, & tunc induit modum contrahibilis; & ſic per intellectum inadæquatè concipientem eadem prorſus realitas à parte rei diuidi poteſt, & partiri in duos conceptus, quorum vnus ſit communis, & contrahibilis, alter proprius, & contractiuus.

154 Secundo contrahibile, & contractiuum important diuerſas formalitates, & vnum eſſe debet extra formalem rationem alterius, ergo nequit dari conceptus indiuiduationis, vt ſic, communis; patet antecedens, & probatur conſequentia, quia contractiua illius non habebunt rationem indiuiduationis, ſed quod non habet rationem indiuiduationis nequit eſſe determinatiuum alicuius communis. Reſp. contrahibile, & contractiuum dicere diuerſas formalitates eo modo, quo ſit contractio, ſi ſit à parte rei, dicunt pariter formalitates diuerſas à parte rei; ſi eſt contractio per intellectum, ſic pariter ratione tantum ſecernuntur, & vnum eſt extra rationem alterius, & ſic contingit in propoſito, nam Petreitas v. gr. apud intellectum inadæquatè concipientem in duas formalitates obiectiuas partitur, quarum vna per rationem eſt extra aliam, & indiuiduatio vt ſic, licet, vt quid, ſit indiuiduatio, tamen ex modo concipiendi non eſt indiuiduatio, ſed potius quid ad multa indifferens, vt modus; & formalitas contractiua propriè concipitur per modum indiuiduationis, & ſingularitatis incommunicabilis.

Tertiò indiuidua ſecundùm totum eſſe indiuiduale diſtinguuntur, & ſolum conueniunt in ratione naturæ, ergo nequit dari conceptus communis indiuiduationis, in quo omnes indiuiduationes, conueniant; antecedens patet, probatur conſequentia, quia ſi in ratione quoq. indiuiduationis conuenirent, iam non diſtinguerentur ſecundum totum eſſe indiuiduale, nec indiuiduatio eſſet tantum ratio diſtinguendi, ſed etiam conueniendi. Reſp. negando conſequentiam, quia non dicimus indiuidua v.g. naturæ humanæ conuenire in ratione indiuiduationis, vt ſic, ſed potius totum indiuiduationes Petreitatem nempe & Pauleitatem, & indiuiduatio v.g. Petreitas à parte rei eſt tantum ratio diſtinguendi, at conſute, & inadæquatè concepta eſſe poteſt ratio conueniendi.

155 Quartò de ratione indiuiduationis eſt, vt ſit hæc, & vna numero, ergo directè repugnat dari conceptum communem indiuiduationis, qui tanquam aliquid commune deſcendat ad hanc, & illam indiuiduationem; aſſumptum patet, & conſequentia probatur, quia tunc conciperetur tale obiectum ſub modo ſibi omnino repugnanti à parte rei. Quod etiam confirmari poteſt argumento quo vtitur Scot. 2. d. 3. qu. 7. ad probandum plures angelos eſſe poſſe ſub eadem ſpecie, ita enim arguit ab initio ſit. A. quælibet quidditas creaturæ poteſt intelligi ſub ratione vniuerſalis abſque contradictione, ſi autem ipſa eſſet de ſe hæc, contradictio eſſet intelligere eam ſub ratione vniuerſalis, ſicut eſt contradictio intelligere diuinam eſſentiam ſub ratione vniuerſalis, quia ratio intelligendi repugnat omnino ſuo obiecto intellecto, at in propoſito ſingularitas, eſt de ſe hæc, & incommunicabilis omnino, ergo nequit concipi ſub ratione vniuerſalis. Neque dicas aſſumptum verificari ſolum de indiuiduatione ſignata, & hæc vna numero, non verò de indiuiduatione, vt ſic. Nam primò ſic reſpondendo committeretur petitio principij, cum in hac reſponſione aſſumatur indiuiduatio, vt ſic, tanquam poſſibilis ita concipi, quod hic modo impugnatur; deinde non videtur vllam aliam aſſignari poſſe rationem formalem indiuiduationis, niſi illam, quod eſt ratio per ſe primò hæc, & incommunicabilis, & apta reddere naturam, quam contrahit ſic incommunicabilem.

Reſp. hoc argumento probari tantum indiuiduationem, vt ſic, dici non poſſe vniuerſalem, & communem eſſentialiter, & vt quid, ſicuti dicitur natura humana, bouina, &c. quæ re vera præſeferunt realitates pluribus communicabiles; non tamen probat, quin poſſit dici, & concipi ſub ratione vniuerſalis denominatiuè, & vt modus. Neque nouum eſt vnum oppoſitum poſſe ſic denominari à ſuo oppoſito per ſuperuenientem intentionem, vt ſæpius docet Doctor in quęſtionibus vniuerſalium, ſic enim genus dicitur ſpecies vniuerſalis ob peculiarem intentionem ſpeciei ſuperuenientem, ſic etiam æquiuoca, quatenus definiuntur, dicuntur vniuoca determinatiuè, & vt modus, quatenus fundant intentionem vniuocationis, & ſic in propoſito realitas, quę eſt indiuiduatio, & ſingularitas, & eſſentialiter, & vt quid dici, poteſt vniuerſalis denominatiuè, & vt modus, vnde quod modo dicat, intelligi debet de realitate, quâ dicit hæcceitas à parte rei, quia ſi ſermo ſit de conceptu cõmuni, quẽ illa realitas fundat inadequatè cõceptaille conceptus communis eſt eſſentialiter cõmunis, & vt quid

Digitized by Google

& non denominatiuè tantum, ac vt modus. Ad Conſ. Doctor ibi loquitur de vniuerſalitate, quæ fundatur in natura verè communicabili pluribus à parte rei, atque multiplicabili, quam vniuerſalitatem ſicut nequit fundare natura diuina, quia eſt de ſe hæc, ita neque indiuiduatio ob eandem rationem, vt benè concludit argumentum. Dices, ergo natura quoque diuina poterit ſaltim iſtam fundare vniuerſalitatem, quam poteſt fundare indiuiduatio, neque enim maius motiuum hic haberi videtur, vt poſſit concipi indiuiduatio in communi quam ibi, vel falſo, & ſine vllo prorſus fundamento concipitur indiuiduatio, vt vniuerſalis, & communis. Reſp. quamuis tam diuina eſſentia, quam indiuiduatio ſit à parte rei de ſe hæc, adhuc tamen cum maiori fundamento poſſe concipi indiuiduationem ſub ratione vniuerſalis, quia indiuiduationes ſunt plures à parte rei, & vlterius quandam inter ſe habent ſimilitudinem, & conuenientiam à parte rei ſaltim virtualem, & fundamentalem in modo conſtituendi, & diſtinguendi indiuidua, quod non habet diuina eſſentia, quæ eſt vnica à parte rei, nec aliam naturam conſimilem formaliter, aut ſaltim fundamentaliter à parte rei habere poteſt, quo fit vt ei omnino repugnet concipi ſub ratione vniuerſalis; fateor tamen hoc argumentum ob allatam confirmationem ex Scoto maiorem cæteris euidentiam habere.

156 Quintò, indiuiduatio ex vi ſuæ rationis formalis habet, quod diſtinguat, atque multiplicet, at ſi indiuiduationes conuenirent in conceptu communi indiuiduationis, vt ſic, non diſtinguerent, ſed ponerent vnitatem, & conuenientiam. Conſ. quia differentiæ diuidentes rationem communem, quatenus diuidunt, non poſſunt conuenire inter ſe, vt conſtat de differentijs ſpecificis; ergo ſicut nequeunt ſpecificæ hac ratione conuenire in aliquo conceptu communi, ita nec etiã indiuiduales. Reſp. maiorem eſſe veram de indiuiduatione vt eſt à parte rei, & prout adæquatè concipitur, ſeu eſt talis eſſentialiter, & vt quid; tamen inadæquatè, ſeu confusè conſiderata, ac vt modus, poteſt eſſe ratio conueniendi, non quidem à parte rei, ſed per intellectum inadæquatè concipientem, neque indiuiduis à parte rei per ipſam conſtitutis, ſed indiuiduationibus ipſis, quibus conſtituuntur. Ad conſ. reſpondetur eodem modo, differentias non diſtinguere conſtituta per ipſas, niſi à parte rei, vel vt adæquatè conceptas, ſed apud intellectum præſertim inadæquatè concipientem poſſunt etiam eſſe ratione conueniendi; & hoc ipſum etiam aſſeri poteſt de ipſis differentijs ſpecificis inuicem comparatis, quia licet ſecundum ſe non conueniant in aliquo illorum generum, quæ diuidunt, conueniunt tamen in hoc, quod habent ſimilem modum diuidendi genus, & conſtituendi ſpeciem, quam rationem communem deſcripſit ipſe Porph. cap. de differentia, cum ait differentiam eſſe diuiſiuam generis, & conſtitutiuam ſpeciei.

157 Sextò indiuiduatio in linea prædicamentali importat vltimum gradum entis, quo natura, & omnes gradus illius coordinationis prædicamentalis vltimò terminantur; ergo nequit dari ratio communis indiuiduationis, vt ſic, quæ ad omnes indiuiduationes deſcendat, alioquin non eſſet ipſa vltimum complementum, ſed poſſet cõpleri ab alijs, quibus contrahitur. Conf. quia enim eſt vltimus gradus in prædicamentali coordinatione, ſequitur etiam quod ſit vltimum diſtinctiuum; igitur impoſſibile eſt vnam indiuiduationem conuenire cum alia in ratione indiuiduationis, quia tunc non eſſet vltimum diſtinctiuum. Reſp. ita eſſe à parte rei, quia ſicut indiuiduatio eſt vltima realitas prædicamentalis, ita etiam eſt vltimò conſtitutiuum, & diſtinctiuum rerum; verum adhuc ab intellectu inadæquatè concipiente poteſt ipſa quoq; intentionaliter partiri in duos conceptus obiectiuos, quorum vnus ſit communis, & alter proprius, & ſecundum priorem poterit adhuc vlterius contrahi, & ſecari. Dices, ergo dari poterit proceſſus in infinitum. Negatur conſequentia, nam à parte rei datur ſtatus in ipſis differentijs indiuidualibus, cum ſint ſimplices realitates, & in vlteriores irreſolubiles; quomodo autem neq; adhuc in conceptibus rationis fiat progreſſus in infinitum, iam dixi diſp. 5. log. cit. q. 2. art. 4. vbi etiam declaraui tres Scoti rationes, quibus probauit 1. d. 3. q. 3. §. *ad quæſtionem*, differentias indiuiduales eſſe primò diuerſas, nec in aliquo quidditatiuè conuenire, loquitur enim de conuenientia quoad realitatem, non quoad conceptum inadæquatum, & rationis.

158 Septimò, arguit Ponc. loc. cit. quia ſi indiuiduatio poteſt eſſe ratio communis omnibus indiuiduis, vel indiuiduationibus, tunc conſtitutum per ipſum non eſſet ſingulare, ſed vniuerſale. Tum 2. quia natura humana v.g. ideò eſt vniuerſale metaphyſicum, quia eſt ſic communis; ergo idem de indiuiduatione dicendum foret, ſi ſic communis eſſet. Tum 3. quia ideò Petrus eſt ſingulare, & non vniuerſale, quia non eſt commune pluribus; ergo ſi indiuiduatio eſt ſic communis, nequit eſſe de ſe hæc, nec indiuiduum poterit per ipſam conſtitui in eſſe tali. Tum 4. quia illa ratio ſic abſtracta deberet per alias differentias ad hanc, & illam indiuiduationem contrahi, ſicut animal in communi contrahitur ad hominem, & brutum per rationalitatem, & irrationalitatem, & ſic daretur proceſſus in infinitum. Tum 5. quia nequit aſſignari quænam eſſet iſta natura communis, nec vllus effectus aſſignari in rerum natura ad quem deſeruiret, nec quodnam munus reale, & phyſicum exerceret, quemadmodum humanitas dicitur eſſe principium operationum rationalium, animalitas ſenſitiuarum, & ſic de alijs. Tum 6. quia ſingularitas ſic abſtracta deberet habere aliquam naturam communem ſibi correſpondentem, quam faceret ſingularem, ſed hæc aſſignari non poteſt, ergo &c. Tum demum, quia ſi Petreitas non conueniat in tali communi conceptu cum Pauleitate, adhuc naturam Petri ſingularizaret, & conſtitueret ipſum Petrum formaliter ſingularem, ergo fruſtrà aſſignatur talis conuenientia ipſius cum Pauleitate in aliquo communi.

Reſp. hæc argumenta eò tendere, vt probent hæcceitatem non poſſe habere talem communitatem à parte rei, qualem habent aliæ naturæ communes, vt humana, equina, &c. quod veriſſimum eſt, quia non tribuimus ei communitatem, niſi per opus intellectus eam inadæquatè concipientis, alioquin à parte rei dicimus eſſe de ſe hanc, & per ſe primò ſingularem; ad 1. itaq; gratis concedo nullum conſtitui ſingulare ſignatum per indiuiduationem, vt ſic, quia ſub tali abſtractione non conſtituit ſingulare, ſed vt eſt à parte rei, quo pacto eſt de ſe hæc, & incõmunicabilis. Ad 2. indiuiduatio nequit dici vniuerſale metaphyſicũ, quia nullam habet cõmunitatem à parte rei nec poſitiuam, nec negatiuam, immo vt exiſtit à parte rei eſt de ſe hæc, & ſolum per intellectum inadæquatè concipientem poteſt habere cõmunitatẽ. Ad 3. pariter reſpondetur non eſſe indiuiduationem de ſe cõmunem à parte rei, ſicut eſt humanitas, vel animalitas, ſed tantùm per intellectum inadæquatè concipientem. Ad 4. non datur proceſſus in infinitum à parte rei, quia ipſa indiuiduatio, vt Petreitas, eſt realitas vltimò conſtitutiua, & diſtinctiua à parte rei; & quomodo nec etiam detur talis proceſſus in infinitum apud intellectum inadæquatè concipientem dictum eſt diſp. cit. Log. q. 2. art. 4. Ad 5. gratis concedo non poſſe aſſignari aliquem effectum, vel operationem realem, cuius indiuiduatio in communi ſit principium, quia non eſt aliqua natura communis vera, & realis à parte rei, ſicut eſt humanitas, & animalitas, ſed tantùm per intellectum habet cõmunitatem, & effectus formalis ei correſpondens in tali ſtatu eſſet reddere naturas cõmunes reales ſingulares, & indiuiduas, non quidem in eſſe exercito, quia tale munus gerit à parte rei, ſed veluti in eſſe ſignato. Ad 6. indiuiduatio, vt ſic, nullam reſpicit naturam, vt per ipſam ſingularizabilem, quia in eo ſtatu potius habet rationem contrahibilis per intellectum, quam contractiui; quod ſi habet rationem contractiui, hoc habet in eſſe veluti ſignato, non exercito, & ſic reſpicit omnes naturas communes reales indeterminatè, vt contrahibiles, non autem certam, ac determinatam. Ad vlt. conceſſo aſſumpto negatur conſequentia, quia non aſſignatur conuenientia Petreitatis cum Pauleitate in cõmuni conceptu indiuiduationis, vt ſic, ex eo quia Petrum conſtituat in eſſe ſingulari, ſed ob rationem allatam pro probatione concluſionis.

159 Demum, ſi poſſunt vltimæ differentiæ indiuiduales in conceptu indiuiduationis, vt ſic, quidditatiuè conuenire; ergo pariter poterunt conuenire in conceptu entis, præſertim quia neque ipſe entis conceptus fundatur in aliqua realitate contrahibili, vt dictum eſt ſuprà diſp. 2. de natura entis; ſed hoc expreſsè negat Doctor 1. d. 3. q. 2. §. *Ad quæſtionem*, ergo &c.

Reſp. non deeſſe inſignes Scotiſtas, qui ob hanc rationem admiſerint etiã vltimas differentias includere quidditatiuè conceptum entis; ita videtur ſentire Baſſol. d. 12. q. 4. art. 3. vbi ait per hoc non tolli, quin ſint adhuc primò diuerſæ, quia vniuocatio entis non eſt realis, idest fundata in realitate à parte rei cõtrahibili per aliã actualẽ, qualis ſunt gradus prędicamentales, ſed eſt ſecundum conceptũ rationis vndè cũ hoc adhuc benè ſtat, quod vltimæ differentiæ ſint inter ſe primò diuerſæ à parte rei, quia in nullo conceptu reali à parte rei conueniunt; ſic etiam diſcurrit Lichet. 1. d. 26. q. vn. § *Sed contra*, vbi ait, dico, quod ens eodem modo prędicatur in quid de Deo, & vltimis differẽtijs, licet de decem prædicamentis alio modo prędicentur in quid, nam de Deo, & vltimis differentijs prędicatur in quid, vt dicit conceptum non acceptum à realitate perfectibili ab alio, ſed vt prędicatur de decẽ prædicamentis, ſic prędicatum dicit cõceptum abſtractũ à realitate, vt perfectibili ab alia realitate. Et quidem hic modus dicendi magnum videtur habere fundamẽtum in Doctore 2. d. 3. q. 6. §. *Ad quæſtionem*, vbi ait, quod vnitas ſimpliciter, quæ eſt vnitas numeralis per ſe conſequitur entitatẽ indiuidualẽ, ſeu hæcceitatem, velut propria eius paſſio, ex quo Scoti aſſerto ſic arguere licet, omne illud, quod proximè conſequitur vnitas, eſt verè, & formaliter ens, cum vnitas ſit affectio entis, ſed hęcceitatẽ proximè conſequitur vnitas numeralis, quæ eſt maxima inter omnes, ergo hæcceitas eſt formaliter, & quidditatiuè ens.

160 Cæterum longè probabilius eſt ens non includi quidditatiuè in vltimis differentijs, etiamſi non dicat realitatem, ſed conceptum rationis, hæc eſt expreſſa mens Doctoris 1. d. 3. q. 3. vt probatum eſt diſp. 2. de natura entis qu. 7. art. 1. quia contrahibile, & determinabile ſemper eſt extrà rationem contractiui, & determinatiui, quare cum ens ſit primum omninò contrahibile, & determinabile, & indiuiduales differentiæ vltimò contractiuæ, ſequitur neceſſariò ens non in eis formaliter, & quidditatiuè includi; & hæc eſt præcipua ratio, qua vtitur Doctor loc. cit. ad probandum ens non includi quidditatiuè in vltimis differentijs, vndè parum refert, quod data incluſione quidditatiua entis in ipſis non ob id tollitur primò diuerſitas earum, quia etiam hoc admiſſo adhuc vrget illa ratio, quod ſe habent ad ens, vt vltimò contractiua, & ideò debent illud neceſſariò excludere à ſuo concepto formali; ex quo etiam patet non eodem modo comparari vltimas differentias ad ens, vt ſic, & indiuiduationem, vt ſic, quia ens reſpiciunt, vt conceptum per ipſas contrahibilem, & ideò illud excludunt à ſua ratione formali, at conceptum communem indiuiduationis reſpiciunt vt ſuum ſuperius, & ideò illum in ſua ratio-

ne

Digitized by Google

ne formali neceſſariò includunt. Quod autem in oppoſitum adducebatur ex Scoto 2.d.3.q.6. §. *Ad quæſtionem*, rectè intelligendum eſt, non enim propriè intendit ibi Doctor, quod vnitas indiuidualis ſequatur hæcceitatem, velut eius propria paſſio, ſed inquit quod ſequitur indiuiduum, ſeu totum conſtitutum ex ipſa, & natura, vt eius propria paſſio, & quod hæcceitas eſt ratio, cur talis paſſio conſequatur ad ipſum, ſicut à pari vnitas formalis, quæ eſt minor numerali, non conſequitur differentiam ſpecificam, vt eius propria paſſio, ſed totam ſpeciem, & à tota natura ſpecifica fluit, licèt differentia ſit principium *quo*, & determinatum talis conſecutionis; ſic igitur in propoſito dicendum vnitatem indiuidualem verè, & propriè totum indiuiduum conſequi, vt eius adæquatum ſubiectum, & à tota natura indiuiduali fluere, hæcceitatem verò eſſe ſolum rationem determinatam quidem, ſed inadæquatam talis conſecutionis, & ideò ex hoc inferri non valet, quod ſit formaliter ens, & quidditatiuè.

161 Ex reſolutione huius quæſiti reſoluitur tandem difficultas adducta à Thomiſtis in fine præcedentis quæſtionis nu. 142. contra principium indiuiduationis à nobis ſtatutum, natura enim (dicebant) nequit fieri indiuidua per aliquid commune, per hoc enim medium ſemper impugnat Doctor opiniones aliorum, ſed hæcceitas vt quod commune pluribus hecceitatibus v.g. Petreitati, & Pauleitati, non minus communis eſt, quàm ſit ipſa humanitas Petro, & Paulo, ſicut enim valet dicere Petrus eſt homo, Paulus eſt homo, & eſt prædicatio ſuperioris de inferiori, ita quoque dicere valet, Petreitas eſt hęcceitas, Pauleitas eſt hæcceitas, ergo &c. Reſoluitur, inquam, hæc difficultas, quia quando Scotus inquit naturam per aliquod commune indiuiduari non poſſe, loquitur de eo, quod eſt de ſe commune, vel non de ſe hoc à parte rei, non autem per intellectum, vt conſtat ex 2. q. illius 6. diſt. inculcat enim ibi nullam naturam creatam eſſe poſſe ſeipſa formaliter indiuiduam, quia quælibet eſt de ſe communis à parte rei, & ideò indiget aliquo contractiuo, quod à parte rei ſit de ſe hoc, & per ſe primò ſingulare, & talem ait eſſe hæcceitatem cuiuſcunque rei creatæ, quæ eſt vltima omninò eius realitas in linea prædicamentali; quod autem talis realitas poſſit inadæquatè concipi, & per conſiderationem intellectus aliquam communitatem rationis induere, non obſtat quin adhuc poſſit poni principium indiuiduationis, nam ad hoc ſufficit, quod non ſit quid commune à parte rei, etiam ſi poſſit intellectua beneficio aliquam rationis communitatem induere; patet igitur quomodo à Scoto intelligatur illa maior, vndè neganda eſt minor, cum eius probatione, quod nempe hæcceitas ſit communis Petreitati, & Pauleitati, ſicut humanitas Petro, & Paulo, quia humanitas eſt communis à parte rei per indifferentiam modo explicato præced. diſp. ad Petrum, & Paulum, non ſic hæcceitas Petreitati, & Pauleitati, ſed tamen per intellectum.

162 Sed Dices, ex reali conuenientia, & ſimilitudine Petri, & Pauli in natura humana arguimus communitatem realem talis naturæ, ſed ita aſſimilantur, & conueniunt Petreitas, & Pauleitas in natura hæcceitatis, vt Petrus, & Paulus in natura humana; ergo ita communis erit à parte rei hæcceitas Petreitati, & Pauleitati, ſicut humanitas Petro, & Paulo. Reſpond. negando minorem, quia conuenientia, & ſimilitudo Petri, & Pauli in natura humana, eiuſque operationibus eſt realis actualis à parte rei, & ideò requirit fundamentum reale, & actuale, ſcilicet realem vnitatem, & communitatem naturæ in ambobus per indifferentiam; ſimilitudo vero, & conuenientia Petreitatis, & Pauleitatis in natura hæcceitatis, vt ſic, non eſt realis, & actualis, ſed tantùm virtualis, & fundamentalis. vndè à parte rei illæ duæ hæcceitates ſunt omninò alterius rationis, & ab inuicem primò diuerſæ. Sed dices rurſus, cum in prædicatis quidditatiuis communibus ad hæcceitatem ſpectantibus ita conueniant Petreitas, & Pauleitas ſicut Petrus, & Paulus in prædicatis ad humanitatem ſpectantibus cur non vtrobique conuenientia erit realis, & actualis, vel vtrobique fundamentalis ſolùm, & virtualis? Reſpond. ex Doctore 2.d.3.quæſt.6.§. *Ad quæſtionem*, quia nunquam eſt tanta conuenientia in conſtituentibus quanta in conſtitutis, & omnis differentia differentium debet reduci ad aliqua primò diuerſa, id eſt in nullo à parte rei quidditatiuè conuenientia, ne detur proceſſus in infinitum, vt docet Ariſt. 7. Met. cap. de eodem, iſta verò primò diuerſa, ad quæ tandem opus eſt peruenire in linea prædicamentali, ſunt vltimæ differentiæ indiuiduales, & ideo conuenientia earum in ratione communi hæcceitatis nequit poni formalis, & actualis, ſed tantum virtualis, & fundamentalis, nec alia immediatior ratio reddi poteſt huius difficillimæ petitionis.

ARTICVLVS XI.

An inter indiuidua eiuſdem ſpeciei detur inæqualitas perfectionis, ac etiam aliqua diſſimilitudo maior vltrà hanc, quod vnum non ſit aliud.

163 HÆc quæſtio duas habet partes, in prima quæritur, an differentia indiuidualis ſecum ferat aliquam inæqualitatem perfectionis itaut vnum indiuiduum ſit perfectius alio in ſuo eſſe indiuiduali, quamuis autem hæc quæſtio tractari ſoleat ſpecialiter ab Auctoribus de animabus rationalibus, quærendo an omnes ſint in perfectione indiuiduali æquales, vel inæquales, ſuppoſito, quod omnes ſint eiuſdem ſpeciei, quia tamen hæc difficultas communis eſt ad indiuidua cuiuſcunque ſpeciei etiam inanimatæ, ita etiam de omnibus in vniuerſum tractanda eſt hoc loco, ſicut enim rationabiliter de animabus proponitur, quia videmus vnam animam melius, & perfectius altera operari, ſic etiam proponi, & quæri debet de cæteris indiuiduis, quia vnus ignis eſt altero calidior, vnum vinum vehementius agit, & eſt altero generoſius, vna caro ſuauior altera, & ſic de alijs; atque ideò recta ratione non hanc quæſtionem in lib. de anima tractaui, vt ſit ab alijs, ſed data opera huc eam diſtuli ad communem diſputationem ſed omnibus indiuiduis, vt etiam in communi de omnibus ſimul, & ſemel pateret quid ſit dicendum. Vt verò ſenſus quæſiti quoad hanc partem pateat, notandum eſt hic quæſtionem non eſſe de æqualitate, vel inæqualitate in perfectione accidentali, & extrinſeca, nec etiam intenſiua, aut extenſiua indiuiduorum, ſic enim apud omnes eſt exploratum vnum indiuiduum eſſe perfectius alio, quia habet perfectiora accidentia, ſic vnus eſt melioris complexionis, pulchrioris formæ, & acutioris ingenij, quam ſit alter, ſic etiam in indiuiduis quantitatis, vel qualitatis extenſionem, vel intenſionem admittentibus vna linea eſt altera longior, calor vt quattuor intenſior eſt calore vt duo, atque ideò perfectior intrà eandem ſpeciem; ſed neque etiam quæſtio eſt de æqualitate, vel inæqualitate in perfectione eſſentiali, & quidditatiua, quia ſic etiam apud omnes certum eſt indiuidua cuiuſcunque ſpeciei eſſe hoc pacto perfectione omninò æqualia, quia differentiæ indiuiduales non ſunt differentiæ formales, & ad quidditatem ſpectantes, & ideò nullam ſecum perfectionem huius ordinis ferunt, & ideò difficultas eſt ſolum de perfectione intrinſeca entitatiua, quæ in ſingulis indiuiduis variari non poteſt, & præcisè conſiſtit in differentijs indiuiduantibus ipſorum ſingularium conſtitutiuis.

164 Pariter explicandus eſt titulus quæſiti quoad ſecundam partem de diſſimilitudine, præſertim quia in hoc ſenſu tractatur ſolùm hæc quæſtio à Recentioribus, cum igitur certum ſit apud omnes differentias indiuiduales inducere inter indiuidua tale diſcrimen, vt vnum non ſit aliud; quæritur an tantùm hoc diſcrimen importent, vt vnum non ſit aliud, an potius poſſint inducere aliquam adhuc maiorem diſconuenientiam intrà eandem ſpeciem, & hic ſimiliter non eſt difficultas de diſſimilitudine accidentali, nam hanc omnes concedunt inter indiuidua eiuſdem ſpeciei, ſed intrinſeca, ac entitatiua, quæ nimirum indiſpenſabiliter ſpectet ad eſſe intrinſecum, & indiuiduale rei.

In hac controuerſia duæ ſunt ſententiæ extremæ, & vna quaſi media, prima extrema docet differentias indiuiduales nedum ſecum ferre indiuiduorum diſtinctionem, ſed etiam inæqualitatem in perfectione indiuiduali, itaut ratione indiuidualis differentiæ non ſolum hoc indiuiduum, non ſit illud, ſed etiam perfectius illo in eſſe entitatiuo; pro qua citantur Magiſter 2.d.32. D.Bon. & Riccard. ibid. q.4. art.1. Ægid. q.3. D.Thom. p.1. q.85 art.7. vbi Caiet. & Bannes Ferrar. 2. contra Gent. cap.81. Iauell. 8. Met. q.6. Ruuius 2. de anim. cap.3. q.3. & alij complures ex Recentioribus, præſertim verò Arria. diſp.1. de Anim. ſec.7. ſubſec. 2. Ouied. controu. 1. de anim. punc. 8. §.4. an autem indiuidualis differentia importet ſemper neceſſariò hanc inæqualitatem perfectionis vniuerſaliter in omnibus indiuiduis, an verò ſolum in aliquibus, aliqui primum affirmant, vt Fonſec. 5. Met. c.28. q.16. alij ſecundū, vt Arriag. modò cit. & Auerſa q.9. ſec.14. argumenta verò, quæ afferunt, probant præſertim de animabus rationalibus, vt pote de quibus ſpecialiter quæſtionem hanc tractant. Sic etiam conſequenter affirmatiuè reſpondent ad ſecundam partem quæſiti de diſſimilitudine nempe reperiri poſſe, imò & de facto dari differentiam indiuidualem, quæ præter eſſe hoc, & eſſe illud importet aliquam aliam maiorem diſconuenientiam intra eandem ſpeciem, quod probant præſertim ex actu viſionis, quo conſpicitur vna albedo, comparato cum actu viſionis, quo conſpicitur alia albedo numero, hi namque actus non ſolum differunt, eo quod ſint hæc, & illa viſio, ſed etiam quia ordinantur ad diuerſa obiecta, & hic ordo eſt intrinſecus, & ſubſtantialis illis, non accidentalis, & idē contingit in relationibus, quæ ſunt ad terminos eiuſdem rationis, in omnibus actibus cognitionis, & appetitus, in motu, atque præſentia locali, in actionibus, quibus producuntur termini eiuſdem rationis, & alijs huiuſmodi accidentibus; & ita ſentire videntur Fonſec. 5. Met. cap.10. q.7. ſec.3. & 4. & Suar. diſp.5. Met. ſec.8. n.15.

Hoc autem ſic declarat Arriag. cit. quia illa tantùm ſpecie differre dicuntur, quæ inter ſe notabiliter differunt, & ſunt notabiliter diſſimilia, ſic enim dici poſſunt ex hoc capite eſſentialiter diſſimilia, vnde ſi aliqua duo inueniantur differre etiam in prædicatis intrinſecis, ſi tamen per talia prædicata non ſunt notabiliter diſſimilia, non debent dici ſpecie differre; ſed tantum numero, & adhuc dici debet talis diſſimilitudo illi conuenire ratione differentiarum indiuidualium, quia non conueniit eis ratione differentiarum, quæ faciant notabiliter differre, quales ſunt ſolùm differentiæ eſſentiales, & ſpecificæ; ex quo inferr, quod licèt plus intrinſecè differant duæ viſiones ad diuerſas numero albedines terminatæ, quam plures terminatæ ad eandem albedinem, quia tamen non notabiliter differunt, non debent cenſeri ſpecie diſtinctæ, ſed tantùm numero ratione differentiarum indiuidualium. Ouied. autem loc. cit. licèt cum Arriag. conueniat, quod ſola differentia notabilis eſt differentia ſpecifica, & ideò prædictas viſiones ſpecie non differre, non tamen vult eas differre tantùm numero, nec ratione differentiarum indiuidualium præcisè, ſed ratione alicuius prædicati communis illis omnibus, quæ terminantur ad eandem albedinem, quod non conuenit illis, quæ terminantur ad diuerſas, quod quidem quia non facit illas notabiliter diſſimiles non facit ſpecie differre, eſto faciat differre pluſquam numero, vnde conſequenter admittit dari

debere aliquam differentiam intrinſecam, & communem pluribus, quæ illa ab alijs pluſquam numero diſtinguat, non tamen ſpecificè, quia non diſtinguit notabiliter, & prædicatum illud commune, quod eſt cauſa talis differentiæ mediæ inter ſpecificam, & indiuidualem, vult conſequenter dicendum eſſe medium inter ſpecificum, & indiuiduale, ſcilicet minus vniuerſale ſpecifico, & latius patens indiuiduali.

165 Alia ſententia extrema omninò negat hanc inæqualitatem perfectionis inter indiuidua ex differentijs indiuidualibus procedentem, & aſſerit totum munus differentiæ indiuidualis in eo conſiſtere, quod hoc ſit hoc, & illud; & ſic etiam pariter reſpondet ad alteram quæſiti partem quod differentiæ indiuiduales nullam maiorem diſconuenientiam, & diſſimilitudinem inducunt inter indiuidua eiuſdem ſpeciei præter illam, quod vnum non ſit alterum, & ſic conſequenter dicit quod viſiones ad diuerſas numero albedines terminatæ ab alijs pluribus ad eandem numero albedinem terminatis differunt ſpecie, vel ſi numero tantùm differunt, diſconuenientiam maiorem inter has, vel illas repertam non eſſe intrinſecam, ſed accidentalem, & extrinſecam, quatenus licet ſit inſeparabilis ab eis, tamen non eſt de earum ratione formali, quia talis inſeparabilitas procedit tantùm ex identitate reali cum ipſis illius determinati ordinis ad hanc numero albedinem, vel illam, non autem ex identitate formali, & eſſentiali, pro qua citantur Henric. quol. 5. qu. 9. Durand. 2. diſt. 32. quæſt. 3 Argent. ibid. qu. 1. art. 2. Soncin. 8. Met. qu. 27. Sotus in log. cap. de ſubſtant. qu. 2. art. 5. Zimar. theor. 44. Tolet. 3. de anim. q. 18. Paſqualig. tom. 2. Met. diſp. 44. & hæc eſt Scoti, & Scotiſtarum locis non citandis.

Tertia ſententia media eſt Auerſæ loc. cit. ſect. 13. vbi notat ſpeciem dupliciter ſumi poſſe, vno modo logicè, alio modo phyſicè, primo modo ſumitur pro ſpecie infima prædicabili, quæ ita de pluribus numero differentibus prædicatur, vt ſit primum, ac proximum prædicatum intrinſecum, in quo ipſa indiuidua conueniunt, nullaque alia dentur prædicata media inter talem ſpeciem, & vltima indiuidua; ſpecies vero phyſica eſt, quæ pro vna aliqua ſpecie vſurpari ſolet, quamuis re vera non importet vnum aliquod prædicatum, quod immediatè ſe habeat ad indiuidua eo modo quo importat ſpecies logica, ſed aliqua alia intermedia inter illud, & indiuidua qua præmiſſa diſtinctione concordat relatas duas extremas opiniones, nam ſi ſermo ſit de ſpecie logica, planè verum eſt indiuidua nec eſſe, nec eſſe poſſe inæqualis perfectionis, nec maiorem admittere poſſe diſſimilitudinem præter hanc, quod vnum non ſit aliud adeout in omnibus prorſus conueniant intrinſecis prædicatis excepta indiuiduatione, & in hoc ſenſu vera eſt ſecunda ſententia; at ſi ſpecies phyſicè ſumatur, ratione illius prædicati intermedij reperiri poſſunt indiuidua in perfectione intrinſeca, & ſubſtantiali inæqualia, & quæ differant pluſquam per eſſe hoc, & eſſe illud, quod oſtendit illis iiſdem exemplis quibus vtuntur prima ſententia; in qua parte ſimul concordant Auerſa, & Ouuied. quia & ipſe admittit tale prædicatum medium inter ſpecificum, & indiuiduale, in quo plura indiuidua conuenire poſſunt, & per illud ab alijs indiuiduis eiuſdem ſpeciei diſcerni differentia quadam media inter indiuidualem, & ſpecificam.

166 Dico Primò ſententiam hanc mediam eſſe prorſus irrationabilem, ac inutilem. Probatur, quia ſi per ſpeciem phyſicam illud prædicatum intelligitur, quod non immediatè per indiuiduationem contrahitur, ſed per aliud prædicatum intermedium inter ipſum, & indiuiduationem, vt ipſa explicat, tunc planè conſtat hanc non eſſe ſpeciem ſed re vera genus, vt benè arguit Paſqualig. ſect. 2. probatur conſequentia quia omne prædicatum medians inter genus, & indiuiduales differentias eſt prædicatum eſſentiale, & ſpectans ad conſtitutionem naturæ, atque ita erit prædicatum ſpecificum, & ſic indiuidua tale prædicatum participantia ſpecie diſtinguentur ab alijs indiuiduis illud non participantibus non autem numero tantum, aut pluſquam numero intra eandem ſpeciem. Conf. quia hoc prædicatum commune, per quod duæ viſiones eiuſdem albi differunt à duabus viſionibus duorum alborum eſt prædicatum ſpecificum; ergo illud, quod immediatè contrahit, eſt genericum, & quæ per ipſum diſtinguuntur, erunt ſpecificè diſtincta, probatur aſſumptum, quia illud prædicatum prædicatur per ipſos eſſentialiter de pluribus numero differentibus, hæc autem eſt ratio eſſentialis prædicati ſpecifici, vt patet cap. de ſpecie. Conf. rurſus, quia hoc prædicatum non eſt indiuiduale, quia nihil indiuiduale eſt multis commune, neque eſt genericum, quia eſt commune pluribus ſolo numero differentibus, ergo erit ſpecificum.

Reſpondet Ouuied. tale prædicatum quod conuenit duabus viſionibus ab eadem potentia procedentibus, & in idem album tendentibus non eſſe indiuiduale, quia conuenit pluribus nec etiam eſſe ſpecificum, quia non notabiliter diſcriminat iſtas duas viſiones ab alijs viſionibus ad aliud album terminatis, atque adeò tale prædicatum eſſe medium inter ſpecificum, ac indiuiduale, ac etiam differentiam in ipſa radicatam, quia nec eſt purè indiuiſibilis, cum conueniat pluribus, nec purè ſpecifica, quia non eſt notabilis. Sed iſta reſponſio inuertit principia logica, & metaphyſica, nam ex ea ſequitur ſpecialiſſimam non eſſe athomam, nec immediatè per indiuiduales differentias contrahi ad ſua indiuidua in linea prædicamentali. Reſpondet rurſus tale prædicatum medium inter ſpecificum, & indiuiduale non pertinere ad lineam prædicamentalem, neque de illo agere metaphyſicos, vel Dialecticos, cum rationem ſupremam prædicamenti vſque ad vltimam rationem partiuntur, quia parum de natura horum prædicatorum cognoſcenda curarunt, cum non notabiliter ex illorum diuerſitate conſtitutum ex illorum aliquo differat. Sed contra, quia hoc prædicatum pertinet ad conſtitutionem intrinſecam illorum indiuiduorum, quibus eſt commune, ergo debet, & ipſum pertinere ad lineam prædicamentalem, ſicut cæteri gradus metaphyſici. Tum quia gradus indiuiduales minus notabiliter differre faciunt, quam hæc prædicata intermedia ab his Auctoribus inuentas; ergo ſi non ſunt ficitia, debebant de illis curare Dialectici, ſicut curarunt de alijs; Et præterea admiſſis his etiam prædicatis intermedijs, ſi maior diuerſitas quam numeralis habetur ratione ipſorum, non autem ipſarum indiuiduationum, iam non reſpondetur quæſito propoſito, quod ſolum procedit de diuerſitate ab indiuiduationibus prouenient, non autem ex alio capite. Tum quia hæc maior diuerſitas, quam numeralis, ſi fit per prædicatum eſſentiale aliquo modo, & intrinſecum, erit diuerſitas ſpecifica.

167 Reſpondet rurſus non eſſe diuerſitatem ſpecificam, quia non eſt notabilis, vnde infert in duabus actionibus reſpicientibus ignem A. v.g. prædicatum commune reſpiciendo hoc principium non facere illas ſpecie differre ab actionibus, quæ non poſſunt hoc principium attingere, ſed aliud diuerſum debent reſpicere, quia per illud hæ actiones non notabiliter ſunt diſſimiles, reſpicere enim magis hunc ignem, quam illum prudenti æſtimatione parui fit, ac proindè non ſufficit ad differentiam eſſentialem conſtituendam, & ſpecificam. Contra, quia vt benè arguit Poncius diſp. 6. log. qu. 10. in fine valdè notabilis differentia eſt, quod hæc actio nequeat etiam de potentia Dei abſoluta procedere ab illo principio, à quo procedit illa, neque hæc viſio poſſit ſe extendere ad album, quod eſt obiectum alterius, & certè etiam ex prudenti hominum æſtimatione multa cenſentur ſpecie diſtingui, in quibus non apparet tam notabilis differentia, qualis verſatur inter prædictas actiones, & viſiones, vt conſtat de multis herbis, piſcibus, atq; lapidibus. Deinde vanum omninò eſt eſſentialem, & ſpecificam rerum differentiam velle auſpicari ex morali hominum æſtimatione, quia quælibet res habet ex ſe independenter ab illa ſua prædicata intrinſeca, & eſſentialia; tum quia apud morales parua differentia duorum poteſt paruipendi, vt ipſe fatetur Ouuied. quæ apud Phyſicos poſſet eſſe eſſentialis differentia. Tum quia cum dicitur ſpecificam differentiam inter ea tantum verſari, quæ notabiliter differunt, vel id intelligunt de notabilitate ſe tenente ex parte rei, vel ex parte noſtri, itaut nos deprehendamus tale notabile diſcrimen inter illa, ideoque ſpecie diſtingui dicantur, non ſecundum, quia non deprehenſo à nobis tali diſcrimine notabili inter leonem, & ouem, adhuc ſpecie diſtinguuntur; ſi primum, ergo dicam differentiam pluſquam numericam, ſi fiat per prædicata eſſentialia, & intrinſeca, non verò per accidentia, eſſe notabilem differentiam, quantum ſufficit, vt dicatur ſpecifica.

168 Dico 2. non dari inæqualitatem perfectionis entitatiuæ inter plura indiuidua eiuſdem ſpeciei. Hanc dixi eſſe ſententiam Scoti diſput. 5. de gen. & cor. q. 5. art. 2. quamuis enim 8. Met. q. 1. videatur in hac re problematicè procedere, dum diſputat, an ſubſtantia ſuſcipiat magis, & minus, tamen in libr. ſent. pluries fauet huic concluſioni negatiuæ, vt videre eſt 102. d. 16. qu. vn. in fine, vbi negat potentias animæ in vno eſſe perfectiores, quam in alio, & d. 20. q. 2. vbi tenet indiuidua ſpeciei humanæ poſſe eſſe indifferenter à quolibet parente, ſicut & in alijs ſpeciebus, quod fieri non poſſet, ſi indiuidua in genere ſubſtantiæ eſſent inæqualis perfectionis indiuidualia, quia imperfectius non poteſt producere perfectius, idem colligitur ex 4. d. 44. q. 1. ſuprà F. vt ibi deduco num. 134. vbi etiam pro hac concluſione adduxi Tatar. cap. de ſubſtantia q. 2. dub. 2. Bargium 1. d. 8. q. 2. §. *ad aliud de attributione*, Maſtriu. paſſu 17. in pr. edic. Cauell. diſp. 1. de anim. ſec. 10. & optimè defendit Poncius loc. cit. vide ad hoc alia loca Scot. ſuprà diſp. 8. q. 7. n. 227. vbi ſicut Doctor petit in ſpeciebus inæqualitatẽ, ita æqualitatẽ in indiuiduis. Hanc vero concluſionem loc. cit. de generat. probaui ſpecialiter de ſubſtantijs materialibus, vt oſtenderem eas non ſuſcipere magis, nec minus, nedũ diuiſibiliter, & ſucceſſiuè, vt aſſerebant Auerroiſtæ, ſed neq; etiam indiuiſibiliter, & ſimul, vt tenẽt Thomiſtæ, cum quibus in hoc puncto concordant nonnulli Scotiſtæ, vt ibi dixi, & probationem deduxi à priori n. 135. ex eo, quod importat ſuſcipere magis, & minus in formis materialibus, vt communiter explicatur, hoc enim aliud non eſt, quam plures portiones eiuſdem formæ ſpecificæ inuicem vniri, & compenetrari ad conſtituendam vnam formam perfectiorem, vndè cum talis vnio gradualis, ſeu graduum indiuidualium ſubſtantiæ repugnet, vt ibi probatur, concluſio nullam formam ſubſtantialem materialem magis, & minus ſuſcipere in indiuiduo, nec vnam eſſe indiuidualiter alia perfectiorem; ex quo deinde deduco num. 136. hac de cauſa neque in animis rationalibus talem inæqualitatem admitti poſſe, quia cum anima ſit ſubſtantia indiuiſibilis tam extenſiuè, quam intenſiuè, vt angelus, non poteſt talem vnionem, vel compenetrationem plurium graduum indiuidualium in ſe admittere, vel certè alio modo explicanda erit hæc inæqualitas perfectionis in ſubſtantijs ſpiritualibus.

Quod ſi dicatur in ſubſtantijs ſpiritualibus indiuidualẽ perfectionẽ importare, non quidem illam graduum pluralitatem, ſed modũ quendam ſubſtantialem, per quem natura determinatur ad hoc, & illud indiuiduum, atque ita vnum indiuiduum eſſe altero perfectius, eſt

habere

Digitized by Google

habere vnum modum ſubſtantialem perfectiorem, quo conſtituitur in eſſe talis indiuidui ſic perfecti, qui ſubſtantialis modus reipſa a differentia indiuiduali non differt. Hæc reſponſio ibi reiecta eſt num. 137. quia ſi in rebus materialibus hęc maioritas, vel minoritas perfectionis indiuidualis explicatur per latitudinem gradualem, ſeu pluralitatem graduum indiuidualium eiuſdem formæ, ſic pariformiter deberet explicari in formis immaterialibus, vel ſi in iſtis talis inæqualitas explicatur per varietatem modi cuiuſdam ſubſtantialis, ſic etiam deberet explicari in materialibus, vel in omnibus negari. Tum quia vel hic modus ſubſtantialis à natura dimanat, vel à differentia indiuiduali, ſi primum, iam non erit hic modus perfectior in vno indiuiduo, quam in alio, cum natura in omnibus ſit eiuſdem rationis; ſi ſecundum aſſeratur, adhuc idem ſequitur, quia differentiæ indiuiduales antecedenter ad talem modum ponuntur in perfectione indiuiduali omninò æquales; vide hanc rationem loc. cit. fuſius deductam.

169 Secundò probatur concluſio rurſus ratione à priori, & generali pro omnibus indiuiduis differentiis; namque indiuiduales, & vltimò conſtitutiua non ſunt entia quanta, quæ ſcilicet dicant perfectionem, & quantitatem virtutis, vt oſtendi diſp. 7. met. q. 2. n. 31. ex Doctore quol. 5. in fine, & quol. 19. art. 2. infra lit. D. & clarius ibidem infra lit. R. vbi ait *propriè perfectio non videtur conuenire, niſi entitati quidditatiuè. quia entitas hypoſtatica non eſt ſecundum quam aliquid perficitur, ſed ſecundum quam aliquid recipit perfectionem, vel ſaltim determinatur ad perfectionem receptam*, adeò quod ſecundum Doctorem differentia indiuidualis non tam eſt perfectio, quam perfectionis determinatio; & huius ratio eſt, quia ſicut ipſa non includit formaliter, & directè rationem entis ex dictis diſp. 2 de natura entis q. 7. art. 8. ita neque includit propriam, & formalem bonitatem, nec conſequenter propriam quantitatiuam perfectionem, quæ eſt modus intrinſecus entis, hæc enim eſt fundamentum illius; ſi ergo differentiæ indiuiduales non ſunt entia quanta, conſequenter æqualitas, vel inæqualitas in perfectione ipſis competere nequit, quia iſtæ ſunt paſſiones ſolius entis quanti, vt loc. cit. dictum eſt; vnde quando dicimus omnia indiuidua eiuſdem ſpeciei infimæ eſſe æqualia in perfectione entitatiua, hoc non debet accipi in rigore, & poſitiuè quaſi parem gradum perfectionis includant ſingula, quia nullum talem formaliter includunt, ſed debet potius intelligi negatiuè, quatenus nullum indiuiduum, vt ſic, aliquem gradum perfectionalem includit, & hæc apud Scotiſtas eſſe debet ratio a priori, cur in quacunque ſpecie nullum indiuiduum poſſit eſſe perfectius alios neque aliter reſponderi poteſt, quam negando differentias indiuiduales non includere formaliter rationem entis, quod ſatis ſuperque loc. cit. probatum eſt: Conf. quia fatentur omnes indiuidua eiuſdem ſpeciei eſſe æqualia in perfectione eſſentiali, & ſpecifica, eo quia omnia, & ſingula naturam eiuſdem rationis participant, in qua talis æqualitas fundatur; ergo cum dicimus indiuidua eiuſdem ſpeciei eſſe æqualia in perfectione indiuiduali, ac entitatiua, non debet id accipi poſitiuè, quia tunc ſequeretur indiuidua vt talia, participare aliquam entitatem eiuſdem rationis, in qua talis æqualitas fundaretur, quod omninò repugnat, quia indiuidua ratione indiuiduationum ſunt primo diuerſa, nec aliquam entitatem eiuſdem rationis participant præter naturam ſpecificam; debet ergo intelligi ſolum negatiuè, quatenus nullum indiuiduum, vt tale nullam formaliter perfectionem includit ratione indiuiduationis.

170 Tertiò quia ratio modò allata concludit ſolum in principijs Scotiſt. prob. vlterius quod conceſſo etiam vnamquamque indiuiduationem peculiarem perfectionem afferre ſuo indiuiduo, non adhuc poteſt dici, quod vna maiorem perfectionem afferat, quam alia, idque probo ex effectu formali indiuiduationis, qui eſt terminare naturam incommunicabiliter, reddereque indiuiduum vnum quid certum, deſignabilem, & incommunicabile, cum enim hic effectus formalis indiuiduationis ſit æqualis in omnibus, æqualis etiam erit cauſa formalis eius, quæ eſt indiuiduatio, quoad conferendam hanc indiuidualem perfectionem, conſequentia patet ex proportione effectus formalis cum ſua cauſa, quo enim cauſa formalis eſt perfectior, perfectior quoque effectus formalis ab ea dimanat; probatur aſſumptum, non enim magis incommunicabiliter terminatur natura per vnam indiuiduationem, quam per aliam, neque per Petreitatem magis quid certum, deſignabile, ac incommunicabile redditur Petrus, quam Paulus per Pauleitatem; ergo effectus formalis indiuiduationis non eſt perfectior in vno indiuiduo, quam in alio, ſed æqualis. Conf. vt enim vnum indiuiduum diceretur perfectius alio in eſſe indiuiduali, opus eſſet, vt per ſuam indiuiduationem magis compleretur, & terminaretur in eſſe certo, deſignato, & incommunicabili, quam aliud indiuiduum per ſuam; ſed hoc eſt impoſſibile, quia vnumquodque indiuiduum eſt æqualiter incommunicabile, vlterius quia indiuiduatio in vnoquoque eſt vltimum complementum, & vltimus terminus quoad communicabilitatem, vt quod; cum ergo vnum indiuiduum non poſſit perfectiori modo ſe habere, quam aliud, quoad eſſe incommunicabile, planè nequibit vnum eſſe perfectius alio quoad indiuidualem perfectionem. Hæc ratio adducitur etiam à Paſqual. loc. cit. ſed poſſet infirmari ex paritate aſſumpta de ſpeciebus quoad communicabilitatem, nam omnes ſunt æquè communicabiles, nec vna eſt communicabilior alia, & tamen adhuc in perfectione quidditatiua, & eſſentiali ſunt inæquales; ergo pariter dicendum eſt de perfectione indiuiduali quod licèt vnum indiuiduum non ſit incommunicabilius alio, adhuc poteſt eſſe perfectius indiuidualiter. Verùm hæc inſtantia facilè præcluditur, quia non eſt eadem ratio quoad hoc de differentia ſpecifica in ordine ad ſpeciem, & indiuiduali quoad indiuiduum, ſpecifica namque non ſolùm confert ſpeciei eſſe communicabile, ſed etiam gradum eſſentiæ, qui poteſt eſſe nobilior, & perfectior gradu eſſentiæ collato per aliam vt patet de rationali & irrationali; hoc autem aſſerere nequit de differentijs indiuidualibus, nam iſtæ dant præcisè eſſe hoc determinatum, & incommunicabile, quod ab omnibus & ſingulis eodem prorſus modo præſtatur, & ideò ex ipſis nulla poteſt attendi inæqualitas perfectionis indiuidualis.

171 Quartò hinc poteſt alia ratio deduci, quia munus differentiæ indiuidualis vt ſic aliud non eſt quam facere naturam hanc, & indiuiduam, & facere quod hoc indiuiduum non ſit illud, neque eius munus vlterius extenditur, & tota hęc diſtinctio inter indiuidua habetur virtute ipſius abſque exceſſu perfectionis vnius ſuper aliud, ergo talis exceſſus penes differentias indiuiduales attendi nequit, quia tota virtus hæcceitatis exhauritur in hoc, quod faciat hoc indiuiduum non eſſe illud, non autem quod faciat hoc indiuiduum perfectius alio. Conf. quia quicunque perfectionis exceſſus admittatur inter indiuidua inducit inter ea maiorem diſtinctionem, quam numericam, & indiuidualem, vt de ſe patet & Aduerſarij concedunt, dum dicunt diſtinctionem indiuidualem ſaluari abſque exceſſu perfectionis, ſed differentiæ indiuiduales, quantum eſt ex natura ipſarum, nequeunt maiorem diſtinctionem cauſare, quam indiuidualem, ſcilicet quod hoc non ſit illud, vt concluſione ſequenti probabitur, ergo per eas nequit inter indiuidua haberi inæqualitas perfectionis.

Reſpondent aliqui verum quidem eſſe ex vi indiuiduationis, vt ſic, haberi ſolam diſtinctionem indiuidualem, quæ faciat eſſe hoc, & illud, ſed ratione talis indiuiduationis poſſe haberi aliquam maiorem diſtinctionem. Sed hæc ſolutio reijcitur ex dictis quæſtione præcedenti, vbi concluſum eſt omnes differentias indiuiduales eſſe à parte rei primò diuerſas, nec dari conceptum indiuiduationis realem (ſed ad ſummum per intellectum) qui contrahatur ad talem, & talem indiuiduationem; ergo nequit à parte rei diſtingui indiuiduatio vt ſic, ab indiuiduatione tali; tum quia ſi tot formalitates poſſent in eadem hęcceitate diſtingui, vt ſecundum vnam daret diſtinctionem indiuidualem, & ſecundum aliam diſtinctionem maiorem, tunc dici poſſet quod etiam daret diſtinctionem ſpecificam, imo & genericam multiplicando in ea formalitates. Ideò Ouuied. loc. cit. ait, quod exceſſus perfectionis fundaretur in illo prædicato communi, quod aliqua indiuidua eiuſdem ſpeciei participarent non participatum ab alijs, & per tale prædicatum diſtinguerentur ab eis. Sed iam præcedenti concluſione oſtenſum eſt non dari tale prædicatum commune medium inter ſpecificum, & indiuiduale. Deinde quia ipſo etiam admiſſo, ſi talis maior diſtinctio non habeatur ratione indiuiduationum, ſed ratione talis prædicati, & ſimiliter exceſſus perfectionis, iam ſumus extra præſentem quæſtionem, quæ procedit de diſtinctione, & perfectione, quæ præcisè poteſt haberi ab ipſis indiuiduationibus; tum tandem quia data oppoſita ſententia non apparet, cur ſicut plura indiuidua poſſunt alia excedere in perfectione, ita quoque vnum ſigillatim ſumptum nequeat aliud excedere, quo caſu dato ruit iſta reſponſio, quia tunc illud excederet non ratione alicuius prædicati ſibi communis cum alijs, ſed præcisè ratione ſuæ hæcceitatis.

172 Quintò dantur aliqua indiuidua eiuſdem ſpeciei, in quibus nullus cernitur perfectionis exceſſus, vt conſtat in rebus homogeneis, ſi enim aqua in plures diuidatur partes, conſurgunt plura indiuidua, quæ ſunt æquè perfecta in eſſe indiuiduali; ſed eſt eadem ratio de illis, & omnibus alijs cuiuſcumque ſpeciei; ergo omnia prorſus erunt eiuſdem perfectionis indiuidualis; probatur minor, quia in alijs quoque indiuiduis aliarum ſpecierum non aliud reperitur in ipſis præter naturam ſpecificam, niſi propriæ indiuiduales differentiæ; cum ergo in exemplo allato de pluribus aquis differentiæ indiuiduales non ponant exceſſum perfectionis vnius indiuidui ſuper aliud, idem dicendum erit de indiuiduis aliarum ſpecierum, quia quantum ad hoc omnes indiuiduales differentiæ ſunt eiuſdem rationis in quacunque ſpecie. Conf. quia ſi aliqua inæqualitas perfectionis ex differentia indiuiduali prouenire poſſet, maximè proueniret ex differentia indiuiduali animarum rationalium, eo quia videmus vnam operari melius alia, & ex perfectiori operatione arguitur perfectior forma, ſed hoc non eſt ſufficiens vt talis inæqualitas ponatur in ipſis, ergo tantò minus in alijs, maior patet, quia hac de cauſa præſens quæſtio ſpecialiter agitatur de animabus rationalibus ab Auctoribus potius, quam de alijs indiuiduis. Probatur minor, quia quicunque exceſſus perfectionis reperitur quoad operationes animæ inter diuerſos homines, reperitur etiam in eodem homine quoad diuerſa tempora, magna namque variatio cernitur in ipſis, dum homo eſt puer, iuuenis, vel ſenex, magna etiam contingit ex quibuſdam morbis, & quidem non quia eadem anima modò ſit perfectior, modò imperfectior ſeipſa ſubſtantialiter, ſed ex varia temperie corporis, & organorum quæ modò magis, modo minus purgata ſunt; cum ergo talis differentia, vel varietas in operationibus animæ ſufficienter colligatur ex ſola diuerſitate temperamenti accidentalis, & aliorum humorum ſine vlla prorſus diuerſitate ſubſtantiali, aut indiuiduali corporis vel animæ, malè ex hoc capite arguitur exceſſus perfectionis ſubſtantialis vnius animæ ſuper aliam. Conf. adhuc, quia ſi ex perfectiori operatione volumus ſemper arguere maiorem perfectionem ſubſtantialem in operante, tunc talis perfectio, vel perfectionis exceſſus tribui deberet naturæ potius,

quam individuali differentiæ, quia natura eſt ratio agendi differentia verò individualis tantùm conditio agendi, vel agentis, ergo talis inæqualitas nullo pacto ex parte differentiarum poteſt attendi. Demum pro hac concluſione eſt expreſſa Ariſtot. auctoritas 3. Met. 11. vbi in individuis eiuſdem ſpeciei docet non dari prius, & poſterius, hoc ait, magis, & minus perfectum, vt colligitur ex verbis textus, quæ ponderavi diſput. cit. de gen. nom. 138.

173 Dico 3. inter individua eiuſdem ſpeciei ex vi individuationum maiorem ſubſtantialem diſſimilitudinem, vel diverſitatem reperiri non poſſe præter hanc; quod vnum non eſt aliud; dixi ſubſtantialem, quia maior diſtinctio accidentalis vtique haberi poteſt ſuprà eſſe hoc, & eſſe illud, minimum aut ratione intenſionis, vel extenſionis, vel alterius accidentis, conſequentis hanc individualem differentiam, vel illam. Concluſio hæc ſequitur ex præcedenti, vbi probatum eſt quemcunq; exceſſum perfectionis entitativæ repertum inter individua, ſi daretur, inducere inter illa maiorem diſtinctionem, quam ſit individualis, ideſt quod hoc non ſit illud; & ideò cum ibi probatū ſit non dari talem exceſſum inter individua eiuſdem ſpeciei, ſequitur indè non dari poſſe talem maiorem diſſimilitudinem inter illa; vndè & eiſdem ferè rationibus probatur, ſicut illa; eadem ſunt principia conſtitutiva, & diſtinctiva, & eodem prorſus modo, quo conſtituunt, etiam diſtinguunt, vt quæ ſpecificè conſtituunt, ſpecificè etiam diſtinguant, & quæ individualiter conſtituunt, individualiter quoque tantùm diſtinguant, non autem diſtinctione maiori; ſed differentia individualis tantùm individualiter conſtituit, ergo tantùm individualiter diſtinguit; maior eſt probata, minor de ſe patet, & conſequentia eſt clara; & hoc argumentum adeò evidens mihi videtur, vt non videam quid probabiliter reſponderi poſſit; Si namq; dicatur ex vi individuationis, vt ſic, haberi vtique ſolam individualem diſtinctionem, ſed ratione talis individuationis poſſe haberi aliquam maiorem. Præterquamquod hæc evaſio præcluſa eſt paulo ſuprà num. 171. eodem argumento reijcitur, quia ratio ſuperior maiorem diſtinctionem cauſat, quam inferior, quia eſt vniverſalior, & diſtinguit ſecundum eſſe magis commune; ſi ergo ratione individuationis, vt ſic, habetur tantum individualis diſtinctio nimirum, quod hoc non ſit illud, implicat quod poſſit haberi diſtinctio maior per talem individuationem, quia hæc eſt ratio inferior ad illam. Et ſi dicatur cum Ouvied. talem diſtinctionem maiorem haberi ratione prædicati communis, quod poſſunt aliqua individua ſub eadem ſpecie participare, & non alia, hoc etiam num. cit. 171. refutatum eſt. Conf. quia diſtinctio individualis, quæ facit hoc non eſſe illud, eſt vltima, & minima diſtinctio inter omnes diſtinctiones ſubſtantiales; ergo ſi datur, vel dari poteſt maior diſtinctio ſubſtantialis inter individua eiuſdem ſpeciei præter eſſe hoc, & illud, hæc erit diverſum genus quoddam ab individuali diſtinctione, neque per differentias individuales poterit haberi; prima conſequentia patet, quia ſi eſt maior diſtinctio, quam eſſe hoc, & illud; ergo non eſt individualis diſtinctio, quia hæc ea ſuo genere eſt vltima, & minima inter omnes; alia conſequentia etiam patet, quia per differentias individuales non niſi individualis diſtinctio haberi poteſt.

174 Deindè ſi eſſet maior diſtinctio inter plura individua eiuſdem ſpeciei præter eſſe hoc, & illud, & talis diſtinctio eſt per prædicata intrinſeca, & ſubſtantialia, ſequitur contradictio, quòd eſſent, & non eſſent eiuſdem ſpeciei, eſſent quidem ex ſuppoſitione, non eſſent autem, quia dicuntur differre pluſquam numero, ſed omnis talis diſtinctio, quando eſt per prædicata intrinſeca, & ſubſtantialia, eſt eſſentialis, & ſpecifica diſtinctio, ſicut enim nequit dari prædicatū ſubſtantiale medium inter individuale, & ſpecificum, ita nequit dari diſtinctio media inter ſpecificam, & numeralem, vt conſtat ex dictis in prima Concluſione contra Ouvied. & Averſam. Conf. quia modò arguimus hominem, & equum ſpecie diſtingui, quia ex operationibus arguimus inter ea maiorem diverſitatem, vel diſſimilitudinem, quam quod hoc non ſit illud; ergo ſi talis diſſimilitudo maior reperitur inter plura individua eiuſdem ſpeciei, & habetur per prædicata eis intrinſeca, & ſubſtantialia, poterit hinc deduci, quod non ſint eiuſdem, ſed diverſæ ſpeciei, ſicut eadem ratione deducimus, Petrum, & Brunellum ſpecie diſtingui. Dices non quæcunque prædicata intrinſeca, & ſubſtantialia, ſi ſint diverſa, inferre inter ſua conſtituta ſpecificam diverſitatem, ſed ſolùm quando ſunt quidditativa, & eſſentialia, qualia non ſunt quæ diſtinguunt aliqua individua vnius ſpeciei. Contra, quia talia prædicata ſi darentur, eſſent intrinſeca, & communia pluribus, ergo nihil eis deficeret, vt eſſent quidditativa, & eſſentialia, & conſequenter ſpecificè diſtinguerent ſua conſtituta ab alijs, conſequentia patet, quia Philoſophi per prædicata quidditativa, & eſſentialia, intelligere ſolent prædicata intrinſeca, & communia pluribus. Et ſi dicas cum Arriag. & Ouvied. talia prædicata non diſtinguere ſpecificè, quia non diſtinguunt notabiliter, hæc evaſio præcluſa eſt ſupra n. 167.

Argumenta ad oppoſitum ſoluta.

175 IN Contrarium Primò obijciunt contrà ſecundam concluſionem, quod ſicut genus contrahitur per differentias ſpecificas inæquales, ita etiam contrahi debet ſpecies per numerales. Deindè argui Arriag. cit. ſubſec. 2. quia cognitio de Petro ſolo nō differt ſpecie à cognitione de Ioanne, & Paulo, vt fatentur omnes, ſed cognitio de Ioanne, & Paulo ſimul perfectior eſt, quia plura obiecta repræſentat, quam cognitio de ſolo Petro, ergo duo individua eiuſdem ſpeciei poſſunt eſſe inæqualia. Rurſus arguit Ouvied. cit. ſ. 4. nu. 30. duo individua poſſunt habere aliquod prædicatum ipſis commune, quod non ſit commune alijs; ergo poſſunt in hoc prædicato phyſicè ſuperare prædicatum illi correſpondens in alijs individuis, ergo ſecundùm hoc prædicatum poſſunt hæc individua eſſe alijs perfectiora, ergo inæqualia. Tandem arguunt ex auctoritate Salomon. cap. 8. vbi Deo refert gratias, quod animam bonam ſortitus ſit in comparatione ad alios homines; & ex Ariſt. 2. de generat. animal. cap. 5. vbi ait, ſicut anima eſt perfecta magis, vel minus, ita corpus præparat.

Reſp. negando paritatem, quandoquidem differentijs ſpecificis inæqualitas perfectionis non repugnat, benè tamen individualibus, vt probatum eſt. Ad 2. ſupponitur falſum in argumento nempe cum Petrus, & Paulus ſimul cognoſcuntur, cognoſci eodem actu, nam pluribus actibus ſaltem numero diſtinctis cognoſci, tam oſtendi contrà Arriag. diſp. 6. de Anim. quæſt. 9. Ad 3. negatur aſſumptum, nam tale prædicatum intrinſecum, & commune pluribus individuis eiuſdem ſpeciei, non autem omnibus, repugnare monſtratum eſt concluſione prima; quo etiam admiſſo, ſi in ipſo fundatur inæqualitas perfectionis illorum individuorum, iam non habebitur ex ipſis differentijs individualibus, ſed ipſæ adhuc æquales erunt. Ad vlt. gratias Deo refert Salomon, quod acceperit animam meliorem non quidem ſubſtantialiter, ſed accidentaliter ratione diſpoſitionis corporalis, ac donorum ſuperadditorum gratiæ, & naturæ, quo ſenſu etiam intelligi debet, quod communiter dicitur animam Chriſti Domini fuiſſe perfectiorem animæ Iudæ; Ariſt. loc. cit. loquitur de animabus ſpecie diverſis, quod ſi contendatur loqui de eiſdem ſpecie, interpretandus eſt de maiori perfectione accidentali; cætera argumenta contra hanc concluſionem vrgentia tum de animis rationalibus, tum de alijs formis materialibus ſoluta ſunt diſp. 5. cit. de gener. q. 3. ar. 2.

176 Secundò arguit Arriag. contra ſecundam concluſionem Petrus, & Paulus ſunt individua eiuſdem ſpeciei, ſed tamen habent maiorem diſſimilitudinem inter ſe, quam numericam, ergo &c. probat minorem, quia Petrus, & Paulus includunt vniones magis inter ſe diſſimiles, quam eſſe hanc, & hanc, ergo & ipſi inter ſe magis differunt, quam numero, etiamſi non ſpecificè, conſequentia patet, probatur antecedens, quia vnio Petri ex ſe determinatur ad materiam, & formam Petri, ita vt non poſſit poni inter materiam, & formam Pauli, hæc autem non eſt ſola, & pura differentia numeralis, quia talis differentia verſatur quoque inter plures vniones poſſibiles inter materiam, & formam huius, vel illius, ergo eſt differentia maior numerali, & tamen non eſt ſpecifica.

Reſpondet Poncius cit. negando minorem, ad cuius probationem ait, quod Petrus, vel Paulus non includit talem vnionem, vt habet illam maiorem differentiam, eſſet enim idem numero Petrus, quamvis illam non includeret, ſed aliam quamcunque; Quod ſi Petrus ex natura ſua peteret talem vnionem particularem pluſquam numero diſtinctam ab vnione, quam peteret Paulus, dicendum eſſet, quod eſſent diſtinctæ ſpeciei, nec refert, quod communiter reputentur eſſe eiuſdem ſpeciei, quia conſiderantur communiter, vt homines, & vt includunt formalitates ſpectantes ad eſſe hominis, quâ homo eſt præcisè, eaſq; quæ conſequuntur ad illas formalitates, vndè cum in his formalitatibus non habeant diſſimilitudinem, meritò cenſentur eiuſdem ſpeciei humanæ, quamvis ſecundum alias conſiderationes eſſent diverſæ ſpeciei. Hæc ſolutio falſa eſt quoad vtramq; partem; quoad primam quidem, quia falſum eſt, quod Petrus eſſet idem numero homo, ſi haberet vnionem Pauli, quia illæ vniones habent diverſos numero terminos, & fundamenta, vndè Petrus habendo vnionē Pauli, non haberet eandem numero materiam, & formam, ex quibus modò conſtat, & ſic non eſſet idem numero homo, impoſſibile ergo eſt Petrum, vt ſic, conſtitui ex vnione Pauli. Quoad aliam partem adhuc falſior eſt, quis enim non niſi mente captus concederet Petrum, & Paulum eſſe diſtinctæ ſpeciei? nec refert, quod inquit debere abſolutè loquendo eiuſdem ſpeciei, quia conſiderantur cōmuniter vt homines, vt includunt formalitates ſpectantes ad eſſe hominis, vt ſic, nempe animalitatem, & rationalitatem; non, inquam, id ſufficit ad evitandum hoc abſurdum, quia negant Adverſarij vnionem non pertinere ad eſſentiam compoſiti, tum quia hic quadrat maxima illa Scoti, & generalis regula ab eodem aſſignata 2. d. 1. q. 6. ad 1. princ. quod quæcunq; differentia ſufficit ad diſtinguendum, ſed non quæcunque identitas ſufficit ad perfectam identitatem aliquorum, vndè iuxta hanc regulam Petrus, & Paulus ex diverſitate ſpecifica vnionum ſuarum deberent ſimpliciter, & abſolutè dici ſpecie differre potius, quam convenire ratione animalitatis, & rationalitatis.

177 Reſponderi itaque poteſt melius tripliciter, primò negando minorem, quod diſtinctio inter vnionem Petri, & Pauli ſit maior, quam numerica, & ad probationem dicitur, quod illa maior diverſitas, quam habere videntur præter numeralem, non eſt eis intrinſeca, ſed accidentalis, & extrinſeca ratione diverſitatis extremorum, vt magis mox explicabitur in ſolutione ſequentis argumenti. Vel conceſſa tali diverſitate inter illas vniones, adhuc negatur conſequentia hinc deducta, quod nempe talis eadem diverſitas redundet quoq; inter Petrum, & Paulum, quia vnio non includitur in eſſentia compoſiti, ſed tantum vt conditio ſine qua non, vt dictum eſt diſput. 5. q. 12. artic. 2. vnde quamvis etiam vniones Petri, & Pauli eſſent diverſæ

ſpe-

Digitized by Google

ſpeciei, adhuc non ſequenter Petrum, & Paulum eſſe diuerſæ ſpeciei, & pluſquam numero diſtinctos. Hanc tamen ſolutionem impugnat Ponc. cit. quia quamuis vniones non includerentur per ſe in compoſito, ſed per modum conditionis, tamen materia Petri reſpicit vnionem Petri ſic, vt non poſſit ſubiectare vnionem Pauli; ergo eſt differentia pluſquam numerica inter materiam, quæ per ſe includitur in Petro, à materia Pauli, & conſequenter Petrus, & Paulus diſtinguuntur pluſquam numero non minus, quam ſic diſtinguerentur, ſi per ſe includerent vniones. Tum quia quæcunque ex natura ſua intrinſeca præſupponunt conditiones diuerſæ rationis ſunt diuerſæ rationis, ſed Petrus præſupponit (vt in hac ſecunda reſponſione ſupponitur) vnionem diſtinctæ rationis ab ea, quam præſupponit Paulus; ergo Petrus, & Paulus ſunt diſtinctæ rationis. Attamen hæc reſponſio deſpicienda non eſt, quandoquidem eam probabilem iudicat Doctor 4. d. 43. quæſt. 1. in fine lit. I. vbi ait, quod compoſitum poteſt redire idem, licet non redeat eadẽ vnio partium, quia illa vnio non eſt de eſſentia totius. Neque impugnationes Poncij moleſtiam ferunt, quia falſum eſt aſſumptum, quod ſcilicet materia Petri ita reſpiciat vnionem Petri, vt nequeat ſubiectare vnionem Pauli, vnio quidem Petri determinatè reſpicit materiam Petri, quia cum ſit eſſentialis determinatio nequit eſſe indifferens, non tamen è contra, quia materia quantum eſt de ſe indifferens eſt ad quamlibet vnionem, ſicut ad quamlibet formam, immo hoc ipſum fatetur Poncius ipſe in ſua ſolutione ad hoc argumentum, dum ait quod Petrus eſſet idem numero homo, quamuis talem vnionem non includeret, ſed aliam quamcunq. vnde paucis verbis ſibi contradicit. Ad aliam impugnationem quicquid ſit de maiori, quam non probat, negatur minor, quia in hac ſecunda ſolutione conceditur quidem vniones Petri, & Pauli eſſe diuerſæ rationis, vel ſaltim pluſquam numero diſtingui, non tamen conceditur Paulum ex ſua intrinſeca ratione præſupponere vnionem diuerſæ rationis ab ea, per quam conſtituitur Petrus, cum enim ponatur concurrere, vt pura conditio, non autem vt quid intrinſecum, & eſſentiale ipſi, non eam præſupponit ex ſua intrinſeca ratione.

Tandem conceſſo vnionem eſſe de eſſentia compoſiti, & vniones Petri, & Pauli eſſe diuerſæ rationes, vel ſaltim pluſquam numero differre, adhuc negatur hinc ſequi Petrum, & Paulum eodem modo debere diſtingui, quia vt monet Doctor 2. d. 3. quæſt. 6. I. non tanta eſſe diſtinctio debet in conſtitutis, quanta eſt in conſtituentibus, quia poſſunt conſtituentia, nedum ſpecie differre, immo eſſe primò diuerſa, vt conſtat de differentijs indiuidualibus, & adhuc conſtituta conuenire in aliqua communi ratione quidditatiua, eo quod cum differentia indiuiduali communem naturam includunt, quæ eſt communis omnibus indiuiduis; ita igitur dicendum in propoſito, quod quamuis vniones Petri, & Pauli eſſent diuerſæ rationis, vel pluſquam numero differentes, quia tamen præter vniones continent materiam, & formam, quæ eiuſdem rationis ſunt in vtroque, & ſolo numero differunt, ideò non ſequitur Petrum, & Paulum ita diſtingui debere, ſicut vniones ipſorum.

178 Secundò arguit idem, Ouied. vrgendo exempla inſinuata ſupra num. 164. quæ adducebat prima opinio, nam viſio vnius albedinis diſtinguitur, magis à viſione alterius albedinis; ergo habet aliquam diſſimilitudinem cum viſione alterius albedinis pluſquam numericam; item præſentia localis, qua ponitur Petrus Romæ magis eſt diſſimilis præſentiæ; qua ponitur Venetijs, quam alteri præſentiæ, qua poneretur Romæ, ergo inter præſentiam Romanam & Venetam, eſt maior differentia, quam inter plures Romanas, ſed illæ numero diſtinguuntur, ergo illæ pluſquam numero, cum tamen omnes ſint eiuſdem ſpeciei ex dictis in Phyſica. Item duæ actiones, quibus poſſunt ignis A, v. g. & ignis B. producere duos numero calores ſunt magis diſſimiles, ſeu magis diſtinguuntur, quam duæ actiones quibus poſſet ignis A, vel B. producere eundem numero calorem diſiunctim, ſed illæ duæ numero differunt, ergo illæ duæ pluſquam numero intra eandem ſpeciem.

Reſpondet Poncius loc. cit. actionem qua producitur vnus calor, hoc ipſo quod ex natura ſua determinatur ad illum calorem, ita nequeat etiam de potentia abſoluta ad alium terminari, eſſe omninò diſtinctæ ſpeciei ab alia actione, per quam producitur alius calor numero diſtinctus, & idem ait eſſe dicendum ſeruata proportione de Vbi, & viſionibus, alijſque rebus eiuſdem rationis. Hanc ſolutionem, quæ eſt multorum Recentiorum impugnat Ouied. quia hinc ſequeretur indiuidua humana ſpecie diſtingui, nam modus vnionis eſt de eſſentia hominis, ergo ſi vnio quæ eſt in Petro ſpecie diſtinguitur ab ea, quæ eſt in Paulo, ſequitur etiam Petrum, & Paulum ita inter ſe diſtingui. Sed hoc argumentum iam ſupra ſolutum eſt; & ideò ex eo communi medio debet impugnari præfata reſponſio, quod diſtinctio ſpecifica reſpectuum, & actionum ſumi debet ex termino, vel fundamento, ſeu ratione fundandi, vel ſaltim ex aliqua ſpeciali conditione, & connotato, vt dictum eſt in Logica, ſed ex nullo horum capitum ſumi poteſt ſpecifica conditio prædictorum in allatis exemplis, cum omnes illi reſpectus verſentur inter terminos, & fundamenta eiuſdem ſpeciei; ergo enumerati reſpectus nequeunt poni ſpecie diſtincti, Conf. à fortiori, quia aliæ quædam relationes tam rationis, quam reales, quæ habent terminos, vel fundamenta magis diuerſa, quam enumeratæ, quia tamen habent rationem fundandi eiuſdem rationis, aut conſimilem modum denominandi, adhuc non poſſunt ſpecie diſtingui, vt patet de relatione genereitatis fundata in ſubſtantia, & accidente, vel relationibus ſpecieitatis fundatis in homine, & equo, quas proindè ponit Doctor quol. 6. X. tantùm numero diſtinctas, idem etiam contingit de ſimilitudinibus duarum albedinum, & duarum nigredinum, vt dixi diſp. 8. Log. q. 10. art. 2. in fine, quia licè naturæ, quæ ſunt extrema illarum relationum, ſint alterius rationis, modus tamen vnitatis, qui eſt ratio proxima fundandi eas, eſt vtrobique eiuſdem rationis, eo modo quo dicunt Arithmetici proportionem duplam inter duo, & quatuor repertam eſſe eiuſdem rationis cum ea, quæ reperitur inter quinque, & decem, etiamſi numeri, qui illas fundant, ſpecie inter ſe differant; ſicut ergo hac ratione ex dictis ibidem omnes paternitates ſunt eiuſdem rationis inter ſe, omnes item ſimilitudines, & omnes diſſimilitudines, quod enim reperiantur in his, & illis naturis ſpecie diuerſis eſt prorſus accidentale rationibus earum; ſic à fortiori dicendum in propoſito de relationibus in argumento enumeratis, quod omnes ſint eiuſdem ſpeciei, quia verſantur inter extrema eiuſdem ſpeciei, & omnes habent rationem fundandi eiuſdem rationis.

179 Quod autem illi reſpectus ita ſe habeant, vt quæ afficiunt hæc extrema, nequeant afficere alia, hoc non efficit, vt debeant cenſeri alterius rationis, quia talis repugnantia non oritur ex natura, & eſſentia ipſorum, ſed potius ex eorum hæcceitate, & ideò non facit eos eſſe alterius rationis ab alijs reſpectibus, qui petunt alia extrema, ſed ſolam arguere poteſt numericam diſtinctionem inter ipſos, non verò maiorem, ſicut ex eo, quod negatio identitatis cum alio indiuiduo reperiatur in vno, & non in alio, non arguit inter ea maiorem diſtinctionem, quam numericam. Cum verò inſtatur debere arguere maiorem ſaltem intrà eandem ſpeciem, quia omnes reſpectus, qui poſſunt eſſe inter eadem numero extrema, inter ſe magis conueniunt, quam cum alijs reſpectibus eiuſdem rationis, qui non poſſunt eſſe inter illa eadem extrema, ſed petunt alia numero diſtincta; & ideò cum omnes illi inuicem comparati numero diſtinguantur, debent pluſquam numero ab alijs differre. Reſp. talem diſtinctionem eſſe maiorem maioritate accidentali, non autem ſubſtantiali, & intrinſeca, eo ferè modo, quo dicere ſolemus plures calores, vt quatuor, magis differre à calore, vt ſex, quam differant ab inuicem, nam magis differunt non maiori diſtinctione ſubſtantiali, ſed accidentali ex maiori, vel minori pluralitate graduum, quæ accidit calori, vt ſic; ſic in propoſito plures v. g. præſentiæ Romanæ plus differunt à præſentijs Venetis, quam ipſæ differant inter ſe, ſed maioritas illa non eſt ſubſtantialis, ſed accidentalis, quia accidit præſentiæ, vt ſic, quod ſit Romana, vel Veneta; neque Romana denominatio competit pluribus illis præſentijs, quas ego poſſum habere Romæ, ratione alicuius prædicati illis intrinſeci, ac eſſentialis, ſed ex aliquo ſuperaddito reſpectu ad centrum, vel polos, qui illis præſentijs accidit ſi non phyſicè, & ſeparabiliter, ſaltim metaphyſicè, & ideò non eſt commune prædicatum intrinſecum illis, quod proindè inter illas, & alias præſentias, ſcilicet Venetas inducat maiorem diſtinctionem ſubſtantialem, quam ſit numerica; & ita pariformiter dicendum de vnionibus pluribus poſſibilibus inter materiam, & formam Petri, & alijs poſſibilibus in Paulo, nam omnes ſunt eiuſdem rationis, & omnes numero differunt, & adhuc magis differunt Petrinæ vniones, à Paulinis, quam Petrinæ inter ſe, hic tamen exceſſus diſtinctionis non eſt ſubſtantialis, ſed accidentalis, & extrinſecus, quia competit eis per aliquod prædicatum, quod eis accidit ſaltim metaphyſicè, ſicut v. gr. diceremus magis diſtingui plures homines albos à pluribus nigris, quam albi diſtinguantur inter ſe, magis, inquam, accidentaliter, non ſubſtantialiter.

180 Et adhuc facilius ſoluitur argumentum de viſionibus, & alijs actibus intellectus, aut appetitus comparatis ad idem numero obiectum, vel plura eiuſdem rationis, quia huiuſmodi actus non ſunt puri reſpectus, vt enumerati in alijs exemplis, ſed ſunt entitates abſolutæ de genere qualitatis, vt notat Doctor quol. 13. ac proindè ordo ad obiectum non eſt intrinſecus, & eſſentialis eis, quia reſpectus non eſt de eſſentia abſoluti, ſed ad ſummum realiter identificatus; vndè cum abſolutum ſaltim natura præcedat reſpectum in ipſo fundatum, ſiue ſit prædicamentalis, ſiue tranſcendentalis, nequit indiuiduari per ordinem ad aliud, atque ideò, inquit Doctor, cum dicitur actus per obiecta diſtingui, id intelligi debere manifeſtatiuè, ac veluti extrinſecè. Atque ita in propoſito, ita numero diſtinguuntur duæ viſiones terminatæ ad duas albedines, ſicut duæ determinatæ ad eandem, nec magis ſubſtantialiter diſtinguuntur illæ duæ inter ſe, quam iſtæ duæ; quia maior diſconuenientia inter illas reperta, quia ſcilicet terminatur ad diuerſas numero albedines itaut quæ terminatur ad vnam nequeat terminari ad aliam, eſt illis extrinſeca, & accidentalis, & eis realiter identificatus, non tamen formaliter, & eſſentialiter; vndè vnaquæque illarum viſionum, etiam quatenus hæc, quantum eſt de ſe ita poſſet terminari ad illam albedinem, ſicut ad illam, quia talis reſpectus non eas ſingulariz at, ſed eas ſupponit indiuiduatas.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XII.

An vnitas indiuidualis ſit principium numeri, & hæc in omnibus rebus reperiatur, vbi etiam de radice multiplicationis indiuidualis.

181 PRæter vnitatem tranſcendentalem, quæ eſt entis, vt ſic, adæquata paſſio, & eſſentialem, ſeu formalem, quæ ponitur propria naturarum communium prædicamentalium, in hac vltima quæſtione explicanda eſt vnitas indiuidualis, quæ dicitur omnium maxima, & ponitur paſſio indiuidui: & quia vulgò appellari ſolet etiam apud metaphyſicos vnitas numeralis, videndum eſt, an id rectè dicatur, adeo quod ipſa ſola propriè dicatur principium numeri, quem etiam principiare poſſit in omni ente, ſiue prædicamento. Nominales 1.d.24. docent non ſolam vnitatem indiuidualem eſſe principium numeri, ſed etiam quamlibet aliam tam formalem, quam tranſcendentalem, & fundantur in communi modo loquendi, iuxta quem dicimus non ſolùm duos lapides, duos homines, ſed etiam duas naturas, duo genera, duo prædicamenta, & denique duo vel tria entia, ita Rubion loc. cit. cum alijs Nominalibus. Alij verò communiter extra ſcholam Nominalium docent ſolam vnitatem indiuidualem eſſe principium numeri propriè dicti, qui tamen adhuc inter ſe diſcrepant, nam quidam ita limitant hanc vnitatem, quæ eſt principium numeri, vt in ſolis rebus quantis reperiatur, adeout ſola vnitas indiuidualis de genere quantitatis ſit principium numeri propriè dicti, quorum vnicum fundamentum eſt, quia numerus eſt ſpecies quantitatis, & ex diuiſione quantitatis continuæ dicitur reſultare 3. Phyſ. 63. ſic paſſim videntur ſentire Thomiſtæ ex D. Thoma 4. Metaph. ſect.2. Capreol. 1. diſt. 24. quæſt. 1. art. 1. Iauel. 4. Metaph. q. 8. Soncin. 4. Metaph. quæſt. 25. Durand. 1. diſt. 24. quæſt. 2. Fonſec. 5. Metaph. cap. 13. q. 3. ſect. 3. Suarez diſp. 4. Metaph. ſect. 9. num. 8. & ſeqq. vndè conſequenter deducunt vnitatem, quæ eſt principium numeri ſuperaddere accidens, quod eſt de genere quantitatis, atque ideò talem vnitatem in rebus ſolùm materialibus, & quantis reperiri. Alij verò è contra vnitatem, quæ eſt principium numeri, non ad ſolum reſtringunt quantitatis prædicamentum, ſed illam extendunt ad quodcunque prædicamentum, & quodlibet genus entium, itaut quodlibet indiuiduum in vnoquoque genere habeat ſuam vnitatem, quæ poſſit eſſe principium alicuius numeri, ſi cum alijs entibus computetur, ita quoque Nominales loc. cit. & alij ex Realibus extra Scholam D. Thomæ; & hunc dicendi modum quoque ait eſſe probabilem noſter Alenſis 5. Metaph. tex. 12. & lib. 10. ab initio, ac etiam inferius in eodem libro tex. 21. licèt dicat priorem eſſe probabiliorem de mente Philoſophi, qui ſolum videtur poſuiſſe numerum in ijs, quæ reſultant ex diuiſione continui; determinatè tamen ex noſtris tenent Baſſol. 1. diſtinct. 24. quæſt. vn. artic. 3. Tatar. in Logica cap. de quant. notab. 3. & alij ex Scotiſtis, & ſequuntur Recentiores paſſim.

182 Dico primò ſola vnitas indiuidualis eſt principium numeri propriè dicti, & numerum conſtituit alijs conſimilibus vnitatibus adiuncta. Hæc eſt communis contra Nominales, & probari poteſt ex communi modo loquendi nedum vulgarium, ſed etiam Sapientũ qui per vnitatem numeralem, quæ eſt principium numeri ſolam indiuidualem intelligunt, quo factum eſt vt per vnitatem numeralem ſola ſignificetur vnitas indiuidualis, & ſingularis, ſic loquitur Scotus 2.d.3.q.8. per totam quæſtionem, vbi vnitatem indiuidualem ſemper appellat numeralem; & hunc loquendi modum docuit ipſe Ariſtot. 3. Met. 14 dum ait *numero enim vnum dicere, aut ſingulare nil differt, ita enim ſingulare dicimus, quod vnum numero eſt*, & 10. Met. tex. 1. rurſus repetit *numero igitur, indiuiſibile eſt ſingulare*, & de hoc vnio numero, quod hic vult eſſe idem, ac ſingulare ſubdit ſtatim tex. 2. quod eſt menſura numeri, quod vtique verum non eſſet, niſi veram, & rigoroſam vnitatem numeralem importaret. Ex quo communi loquendi modo confici poteſt prima ratio pro noſtra concluſione, ſola vnitas numeralis principium eſt numeri propriè dicti, hac enim de cauſa numeralis denominatur, quia numerum cauſat, & conſtituit, ſed inter omnes vnitatis gradus ſola vnitas indiuidualis, & ſingularis vocatur vnitas numeralis, ergo ſola vnitas indiuidualis eſt principium numeri.

Deindè illa vnitas eſt principium numeri propriè dicti, vt hic de eo loquimur, quæ omnem prorſus excludit numeralem multitudinem, & cum ea incompoſſibilis eſt, nam vnitas numeralis multitudini numerali directè opponitur; ſed talis eſt ſola vnitas indiuidualis, non verò ſpecifica, generica, vel tranſcendens, ergo ipſa ſola eſt principium numeri. Maior patet, probatur minor, quia vnitas ſpecifica ſtat cum multitudine numerali, vnitas generica cum multitudine ſpecifica, & denique tranſcendens cum multitudine generica, adeò vt ſola vnitas ſingularis omnem prorſus excludit multitudinem, ergo hæc ſola eſt principium multitudinis numeralis. Conf. vnum quod eſt principium numeri debet eſſe indiuiſibile in plura numero ex Ariſto. Metaphyſic. ab initio, ſed tale eſt ſolùm vnum numero, non autem vnum ſpecie, vel genere, ergo &c. Conf. adhuc, quia per numerum res ſecernuntur, & diſtinguuntur ab inuicem, ſed per vnitatem vniuerſalem, qualis eſt ſpecifica, & generica, vel tranſcendens, res numeratæ non diſtinguuntur, ſed potius in eis confunduntur, ac adunantur, & ſolùm per vnitates ſingulares omninò inter ſe diſtinguuntur, ergo hæc ſola vnitas eſt principium numeri.

183 Præterea, ſi non tantùm indiuidualis vnitas poteſt eſſe principium numeri, ſed etiam quælibet alia vnitas ſpecifica, generica, & tranſcendens, ergo vnitas numeralis nedum erit omnium infima, ſed potius omnium ſuprema, imo omnes aliæ erunt ſpecies quædam numeralis vnitatis, etiam ipſamet vnitas tranſcendens, quæ ponitur paſſio adæquata entis; hoc autem conſtat omninò falſum eſſe, quia tunc admittendus eſſet aliquis conceptus entis communior ipſo ente, vt ſic, cuius ponatur paſſio vnitas numeralis, vt ſic, quæ ponitur eſſe communior ipſa vnitate tranſcendenti iuxta hunc modum dicendi Nominalium. Conf. quia vel vnitas numeralis ponitur eſſe quædam determinata ſpecies vnitatis tranſcendentalis, vel è contrà; ſi primum, habetur intentum, quod ſcilicet vnitas tranſcendens nequit eſſe principium numeri, quia vnitas numeralis aliquid ei ſuperaddit, ratione cuius eſt principium numeri; ſi ſecundum, ſequitur id quod prius, ſcilicet vnitatem numeralem eſſe communiorem vnitate tranſcendenti, quæ eſt paſſio entis adæquata. Demum videmus rationes vniuerſales, naturaſque communes non numerari, niſi quatenus intelliguntur contractæ per hæcceitates, ac indiuiduales differentias, duo enim animalia ſignificant hoc, & illud animal, duo entia hoc, & illud ens; ergo vnitas numeralis ſolas conſequitur differentias indiuiduales, & ratione ipſarum poteſt aliquo pacto applicari naturis communibus, non autem ratione gradus vniuerſalis ipſarum, vt volunt Nominales; vide Paſqual. tom. 2. Met. diſp. 46. ſect. 8. vbi nobiſcum hanc concluſionem defendit, ac etiam Meurïs. lib. 2. Met. cap. 8. q. 7.

Fundamentum verò Nominalium friuolum eſt, quia numerus abuſiuè ſolùm, & impropriè applicatur naturis communibus, quo etiam pacto applicatur entibus rationis, ſecundis intentionibus, & chimæris; dicimus namque duo entia rationis, duas ſpecies &c. ſic pariter dicimus hoc, & illud genus, hanc & illam ſpeciem, & tamen ex hoc modo loquendi non deducitur ſingularitatem propriè illis naturis conuenire in ſua communitate conſideratis, quia id ſolùm abuſiuè dicitur, & non propriè, ſed per tranſlationem inſinuando per vocabula hæcceitatis gradum determinatum, etſi communem illarum naturarum in toto ordine entium. Accedit quod modò dicebamus numerum non applicari cum aliquali proprietate naturis communibus, niſi quatenus aliquo pacto contractæ intelliguntur ſaltem incompletè per ſingularitatem; ergo ſingularitas, vel melius ſingulare eſt propria, & immediata radix vnitatis numeralis.

184 Dico 2. hæc vnitas, quæ eſt principium numeri, reperitur in omni ente, non autem in ſolis rebus materialibus, aut in ſolo prædicamento quantitatis. Hanc tenent Baſſol. Tatar. Meurïs. & alij Scotiſtæ, ac Nominales contra Thomiſtas, ſed inter alios egregiè defendit, & probat tum auctoritate, tum ratione noſter acutiſſimus Aureolus 1. d. 24. art. 3. prop. 1. nam Io. 19. Angelis tribuitur numerus duodenarius, non poſſum rogare Patrem, & exhibebit mihi modò pluſquã duodecim legiones Angelorum; ſimiliter & Dæmon reſpondit Luc. 8. quod nomen ſibi erat legio, qui numerus ſecundum Hyeronimum, & Bedam eſt ſex millia ſexcenti ſexaginta ſex, ergo numerus verè reperitur in non quantis. Deindè probatur ratione, nam numerus diſcreta quantitas eſt ſubiectum in Arithmetica, ſed rebus omnibus materialibus annihilatis, remanente ſola Angelorum multitudine, adhuc Arithmetica locum haberet circa multitudinem illam, quoniam ibi reperiretur par, & impar, cubum, & quadratum, & ſic de omnibus paſſionibus, quas Arithmeticus conſiderat, ergo &c. Tum quia vbicunque eſt vera ratio ſummæ, ibi eſt ratio numeri, quæ conſiſtit in ſũma, ſed diuerſæ ſummæ reperiri poſſunt in Angelis, eis enim attribui poteſt ternarius, quaternarius, millenarius, & ſic de alijs, ergo &c. Tũ quia forma non diuerſificatur, quantumcunque applicetur ad ſubiecta alterius rationis, vndè eadem eſt albedo ſpecificè in margarita, & niue; ſed formalis ratio numeri conſiſtit in clauſione menſoratiua, quæ importatur per trinitatem, quaternitatem, & ſic de alijs; ergo ſiue reperiatur huiuſmodi menſuratiua concluſio in rebus materialibus, & quantis, ſiue in rebus immaterialibus, & abſtractis, ipſa remanebit eiuſdẽ rationis in omnibus. Tum demum, vbi reperitur totum diſcretũ, & partes diſcretæ, ibi verè eſt numerus, qui dicitur diſcreta quantitas, ſed in Angelis eſt totũ diſcretum, ac etiã partes diſcretæ, denarius enim Angelorũ eſt quoddã totum conſtitutum ex decem Angelis ab inuicem diſtinctis nõ continuis, vel vnitis, vt patet; ergo verè in ipſis eſt numerus diſcreta quantitas, & vnitas, quæ eſt principium numeri.

185 Et ex hoc deduci poteſt ratio à priori noſtræ concluſionis, quia numerus ſecundum ſuam rationem formalem conſeruari poteſt in rebus non quantis, & immaterialibus, ergo immeritò reſtringitur ſolum ad res materiales, & coarctatur ad prædicamentum quantitatis. Probatur aſſumptum, quia numerus numeratus, de quo hic eſt ſermo, de ſuo formali eſt collectio quędã vnitatum, quæ importans diſcretionẽ, & numerabilitatẽ, vndè collectio ſe habet veluti materiale numeri, diſcretio verò, vel numerabilitas, tanquam formale; hoc totum habetur in rebus immaterialibus, & non quantis, haberi namque poteſt collectio vnitatum, id eſt plurium indiuiduorum, habetur etiam diſcretio talium vnitatum, & licet non ſit diſcretio per diſcontinuationem, ſeu per negationem continuitatis; habetur tamen per diuerſitatem hæcceitatum, quæ diſcretio ſufficit ad conſtituendã pluralitatem, quæ numerari poſſit, perindè ac in rebus quantis; ergo in rebus immaterialibus negari nequit numerus dictus cum omni pro-

pric-

prietate, & vnitas quæ talis numeri ſit principium, & hęc eſt ratio fundamentalis concluſionis, qua paſſim vtuntur Nominales.

Fundamentum vero oppoſitę ſententię facilè ſoluitur, quia nititur purę Ariſt. auctoritati, qui benignè interpretandus eſt, quod cum numerum reponit in prędicamento quantitatis, loquitur de numero quantitatiuo, & materiali, qui reſultat ea diuiſione, continui, & cuius principium eſt vnitas quantitatiua in indiuiſione continui conſiſtens, vt Tatar. & Baſſolius exponunt, & de hoc numero pręcipuè mentionem facit, quia numerus rerum materialium eſt ſenſibilior, & nobis notior; non ob id tamen in alijs quoque rebus negari debet numerus, ſi in eis eadem, vel conſimilis ratio inueniatur, propter quam ponitur in rebus quantis, qui ad illud prędicamentum ſpectet, in quo ſunt res numeratæ, pręſertim quia numerus non eſt aliquod totum à rebus numeratis ea natura rei diuerſum, ſoletque dici numerus tranſcendens, eo quia per omnia, & ſingula prędicamenta vagatur, & in omnibus rebus in ſuo genere, vel ſpecie multiplicitatis reperitur; & in eodem ſenſu vnitas principium illius numeri dicitur tranſcendens, non quod ſit ea, quę ipſum ens ſequitur immediatè, ſed quia ad nullum ſpecialem gradus entis coarctatur, ſed per omnia vagatur.

186 Dico tertio vnitatem; quæ eſt principium numeri non eſſe quidpiam realiter à re numerata diſtinctum, & pręſertim non eſſe accidens de genere quantitatis illi realiter ſuperadditum. Concluſio eſt contra Thomiſtas, & ſequitur ex dictis ſupra diſp. 5. de vnitate tranſcendentali, quam diximus cum ente, vt ſic realiter identificari, vt cum ſuo proprio, ac adęquato ſubiecto, cum enim vnitas numeralis ſit quędam eius ſpecies, cum ſit quædam determinata vnitas, debet & ipſa includere rationem vnitatis, vt ſic, quę eſt tranſcendens, vt pote quę eſt inchoatio indeterminata cuiuſcunque gradus inferioris vnitatis, cum igitur vnitas numeralis debeat proportionem ſeruare cum vnitate, vt ſic, velut cum ſuo genere, ſequitur, quod ſicut vnitas tranſcendens cum ente, vt ſic realiter identificatur, ita quoque quęlibet talis vnitas cum quodlibet tali ente identificari debet, & ſic in propoſito vnitas numeralis cum re numerata identificari debebit. Pręterea probari poteſt omnibus illis rationibus, quibus loc. cit. probatum eſt vnum, vt ſic, ab ente non diſtingui realiter, ſicut enim ibi arguebatur, quod illud realiter diſtinctum enti ſuperadditum deberet eſſe vnum non tantum, vt quo, ſed etiam vt quod, quia non tantum eſſet formalitas quędam, ſed vera, & propria res, atque ideò propriam in recto haberet vnitatem; ſic etiam argui poteſt in propoſito, de vnitate numerali, quod ſi eſt aliquid realiter ſuperadditum rei numeratæ, & præſertim accidens de genere quantitatis, tunc & ipſum propriam haberet numeralem vnitatem, & cum alijs entibus numerari poſſet, & ſic daretur proceſſus in infinitum. Tum quia, vt arguit Rubion. diſt. 24. cit. q. 2. facta præciſione à re numerata cuiuſcunque realiter diſtincti, & ſolùm concipiatur ſecundum proprium eſſe, adhuc res illa numerari poteſt, & cum alijs ſimul ſumpta numerum componere ternarium, vel quaternarium per modum vnitatis. Tum quia omnis ſubſtantia poteſt eſſe ſine omni accidente actualiter inhærente præſertim abſoluto, ſed impoſſibile eſt eſſe tres angelos, vel homines ſine numero ternario; ergo nec numerus huiuſmodi eſt accidens realiter ſuperadditum, nec vnitates illæ ex quibus reſultat.

Probatur vlterius, & magis adhuc declaratur, nam aliud eſt loqui de vnitate quantitatiua, quæ eſt principium numeri quantitatiui, qui dicitur reſultare ex diuiſione continui, & aliud eſt loqui de vnitate entitatiua, ſeu indiuiduali, quæ eſt principium numeri tranſcendentis, nam vnitas quantitatiua, cum conſiſtat in indiuiſione continui, eſt quidem accidens realiter ſuperadditum ſubſtantiæ materiali, ſicut & ipſa quantitas eſt illi accidentaria, & extrinſeca, & ſic etiam numerus quantitatiuus, eſt accidens ipſis rebus numeratis, quæ proindè ſine tali numero exiſtere poſſunt, vndè duæ guttæ aquæ ſeparatæ, ſi inuicem vniantur, amittunt dualitatem quantitatiuam, & rurſus acquirunt ſi denuo ſeparentur; at aliæ vnitates numericæ entitatiuæ ſunt intrinſecè rebus quarum dicuntur vnitates, quia quicquid eſt intrinſecè eſt vnum in ſeipſo, vnde ſic res ſine talibus vnitatibus reperiri non poſſunt, ſic etiam ſine numero ex illis reſultant, vndè quando duæ guttæ aquæ vniuntur, quamuis amittant dualitatem quantitatiuam, & fiant vna aqua per continuitatem, adhuc tamen retinent dualitatem tranſcendentalem, quia adhuc retinent ſuas hæcceitates, & adhuc ſunt duæ res, non vna per identitatem, ſed tantùm per coniunctionem; & ratio huius eſt, vt notauit Ant. And. 10. Metaph. quæſt. 3. quia vnitas quantitatiua negat diuiſionem continui; ſed omnis alia vnitas numerica entitatiua negat diuiſionem ex contradictione ortam, quia enim hoc ens non eſt illud ens, ſit vt vnum dicatur. Neque hic rationes Thomiſtarum ſigillatim referre opere prætium eſt, quia ex doctrina modò tradita facillimè diluuntur tum quia Soncin. 4. Metaph. quæſt. 55. cit. oppoſitum huius concluſionis non probat, niſi quibuſdam auctoritatibus Commen. de quibus parum nobis curandum eſt, quia non ſumus in Schola Commentatoris ſed Scoti.

187 Poſtremò addendum eſt id, quod benè adnotauit Paſqualig. diſp. cit. rationem menſuræ, quam ait Ariſt. 10. Metaph. tex. 2. conuenire vnitati, quæ eſt principium numeri, non pertinere ad formale conſtitutiuum ipſius, ſed eſſe paſſionem conſequentem talem vnitatem, quatenus eſt pars componens numerum; hoc autem probatur, quia non eſt idem conceptus, qui de vnitate formatur, vt eſt principium numeri, & vt eſt menſura numeri; nam dicitur principium numeri ratione indiuiſionis, quam in ſe importat, & diuiſionis ab alio, ratione cuius ſit, vt poſſit eſſe compars cum illo alio ad numerum componendum, dicitur autem menſura, quatenus replicata, & ſæpius repetita manifeſtat numeri ſummam, & quantus ſit, menſurare enim eſt per rem notam aliam ignotam manifeſtare. vt docet Doctor quol. 14. Si autem huiuſmodi conceptus inter ſe conferantur nempe quod talis res, tanquam pars indiuiſa veniat in conſtitutionem numeri, & quod rurſus ſit menſura numeri conſtituti, ſatis conſtat illum eſſe priorem, & iſtum poſteriorem, & hunc ab illo deriuari, ex eo enim vnitas eſt menſura numeri, quia eſt pars indiuiſibilis eius, vt docet Ariſt. loc. cit. & ideò benè concipi poteſt vnitatem eſſe partem conſtitutiuam numeri præſcindendo ab eo, quod ſit menſura, non tamen è contrà; eſt autem regula generalis, quod quotieſcunque plures conceptus per ſe alicui conueniunt, ille pro eſſentia conſtituendus eſt, qui primò tali rei competit, & à quo alij originem ducunt, vt patet in homine, qui plures habet conceptus proprios ei per ſe competentes, ſcilicet rationalitatem riſibilitatem, diſcurſiuitatem, &c. & ſola rationalitas pro eius eſſentiali ratione conſtituitur, quia primò homini competit, & alij vero ſecundariò, & ab ea originem ducunt, atq; ideò conſtituuntur pro paſſionibus; ſic ergo in propoſito diſcurrendum eſt de ratione indiuiſionis, & menſuræ in vnitate, quæ eſt principium numeri, quod prima ſit ratio eſſentialis eius, & altera paſſio.

At obijciunt, quod ratione indiuiſionis in ſeipſa res ab alia diuiditur, & diuiſio formaliter dicit receſſum, vnitas vero numeralis dicit acceſſum, quia debent vnitates componentes numerum inter ſe accedere; atque ideò quod vnitas ratione indiuiſionis nequeat eſſe principium numeri conſtitutiuum. Sed optimè occurrit Paſqualig. log. cit. ſec. 4. verum quidem eſſe vnamquamque rem hoc modo per ſuam vnitatem ab alia recedere, quatenus cum ipſa non communicat in eodem eſſe: at ex hoc ipſo receſſu habet, vt ſimul poſſit accedere ad aliam componendo numerum, quia non accidit per acceſſum illi receſſui oppoſitum, ſcilicet per communicationem in eodem eſſe, ſed alio acceſſu, nempe per collectionem partium diſcretarum, qui quidem acceſſus in actu primo dicit indiuiſionem in ſeipſo, & diuiſionem ab eo, ad quod accedit, vt pars diſcreta ad conſtituendum numerum cum ipſo.

188 Pro complemento huius diſputationis de principio indiuiduationis, ac vnitate indiuiduali reſoluendum eſt ex hactenus dictis dubium de radice multiplicationis indiuidualis, vndè ſcilicet proueniat, quod intra eandem ſpeciem poſſint indiuidua multiplicari numero. Thomiſtæ paſſim aiunt hanc radicem eſſe materiam præſertim ſignatam, vndè & aliqui explicant, quod cum materia ponitur à D. Thoma principium indiuiduationis, hoc non debet intelligi de principio formali, nam, & ipſi fatentur id eſſe differentiam indiuidualem, ſed de radicali, quia nimirum eſt radix, vndè prouenit multiplicatio indiuidualis, & a qua multiplicata ſumuntur omnes differentiæ indiuiduales, ſupponunt enim materiam habere ex ſe ſuam indiuiduationem, atque quod in diuerſas partes diuidi poſſit, vndè conſequenter negant ſubſtantias ſpirituales eſſe numero multiplicabiles ſub eadem ſpecie, eo quia carent materia, nec eſſe poſſunt actu informantes materiam. Alij verò hanc opinionem tenent eſſe probabilem in rebus materialibus, quia re vera in ipſis materia eſt cauſa, & ratio, qua multiplicari poſſint indiuidua, ſicè ſubſtantiæ ſpirituales aliundè multiplicari poſſint, quem dicendi modum ex Recentioribus ſequitur Auerſa qu. 9. ſec. 6. concl. 3. quod probat, quia pluribus in locis expreſsè ſignificauit Ariſt. materiam in his inferioribus eſſe principium multiplicationis indiuiduorum; non enim rectè Scotus (inquit) 2. d. 3. q. 6. §. *ad quæſtionem quintam*, tentauit explicare per materiam debere intelligi ipſam indiuidualem differentiam, quia ſatis manifeſtè apparet in textu, Ariſt. intellexiſſe materiam phyſicam, vt verè, & propriè ipſum nomen materię ſonat. Probat etiam ratione, quia intantùm multiplicari poſſunt plura, & plura indiuidua in rebus materialibus, inquantum materia ex natura ſua habet plures partes, & poteſt diuidi in plures portiones, in quibus plures formas recipere queat. Et in tantùm formæ ipſæ multiplicari poſſunt, inquantum habent materiæ copiam, ac etiam animæ rationales per ordinem ad materiam ideò multiplicari poſſunt, quia ex parte materiæ eſſe poſſunt plura corpora; ſic ergo materia eſt cauſa, vt indiuidua multiplicari poſſint.

Cæterum materiam non eſſe principium radicale multiplicitatis indiuiduorum luculenter oſtendit Doctor quol. 2. art. 1. vt enim eſſet tale principium, non ſolum ipſa deberet ex ſe multiplicabilis eſſe in diuerſas portiones, ſed etiam deberet eſſe ratio multiplicitatis formarum, tam ſubſtantialium, quam accidentalium vt etiam Thomiſtæ ipſi concedunt, qui ex hoc capite eam ponunt radicem omnis indiuidualis multiplicitatis in rebus materialibus; ſed hoc eſt falſum, vt ibi ſolidè probat Doctor, & oſtenſum eſt ſupra ex inſtituto q. 8. Tum quia multiplicatio indiuidualis formæ haberi poteſt ſine multiplicatione indiuiduali materiæ, nam etiam naturaliter loquendo poteſt eadem numero materia ſub diuerſis numero formis ſucceſſiuè reperiri per varias mutationes; ergo materia non eſt radix multiplicitatis indiuidualis abſolutè loquendo. Tum quia adhuc minus conſequenter loquuntur Auctores illi, qui materiam volunt eſſe in materialibus

præ-

Digitized by Google

præciſam radicem multiplicitatis indiuidualis, & poſtea adhuc talem admittunt multiplicitatem in ſubſtantijs ſpiritualibus; nam in cauſis præciſis ſi affirmatio eſt cauſa affirmationis, negatio quoq; è contra eſt cauſa negationis, ſi ergo materia; eſt radix præciſa pluralitatis indiuidualis, vbi non eſt materia neq; talis multiplicitas admitti poterit, vndè in hoc magis conſequenter loquuntur Thomiſtę, qui cum id aſſerant, conſequenter negant ſubſtantias ſeparata poſſe numero multiplicari. Conf. quia ſi natura materialis, & formalis conueniunt in effectu indiuidualis multiplicitatis, etiam in eius radice conuenire deberent, quia idem effectus formalis non habetur niſi per eandem cauſam formalem, & eadem paſſio vbicunq; ponatur, ſemper eandem habet radicem, à qua promanat; aut ergo materia poni debet in omnibus naturis ſic multiplicabilibus, tanquam præciſa cauſa, & radix eiuſdem paſſionis, aut in nullis ad conſequenter loquendum.

189 Dicendum igitur eſt cum Doctore loc. cit. & 2. d. 3. qu. 1. & 7. quod vel ſit ſermo de multiplicatione actuali, vel de aptitudinali, ſeu multiplicabilitate, ſi ſit ſermo de actuali multiplicatione, natura actualiter multiplicatur per differentias indiuiduales ipſam diuidentes, & contrahentes, quia iſta ſunt principia formalia indiuiduantia naturam; ſi verò ſit ſermo de multiplicitate aptitudinali, cum hęc ſit paſſio ipſius naturæ creatæ, radix eius ex parte ipſius naturæ eſt aſſignanda, & eſt hæc, quod indiuiduatio non ſit de eſſentia naturæ, ſtatim enim ac natura creata concipitur eſſe non de ſe, hæc, ſeu non in ſuo conceptu includere ſingularitatem, tunc etiam concipitur eſſe de ſe multiplicabilis, & per varias differentias contrahibilis; quod quidem probari poteſt tum à contrario, tum à conſimili cum Doctore loc. cit. à contrario quidem, quia ideò natura diuina non eſt multiplicabilis in plures naturas conſimiles, quia eſt de ſe hæc, & in ſuo intrinſeco conceptu ſingularitatem includit; ergo è contra quia natura creata non eſt de ſe hæc nec in ſuo conceptu intrinſeco claudit ſingularitatem, ideò de ſe multiplicabilis eſt in plures naturas conſimiles, & hæc eſt proxima radix talis multiplicabilitatis; probatur etiam à pari de natura generica, quia formalis cauſa ſuæ multiplicationis ſpecificæ ſunt ipſæ differentiæ ſpecificæ illam diuidentes, & contrahentes, cauſa verò radicalis ſuæ multiplicabilitatis eſt tamen eſſentia, quatenus in ſe, vel in ſuo intrinſeco conceptu differentias ſpecificas non includit, nam eo ipſo, quod in ſuo conceptu quidditatiuo determinationem ſpecificam non includit, remanet de ſe indifferens ad determinari ſpecificè per varias differentias eſſentiales; ergo pariter in propoſito, quia natura ſpecifica non includit in ſuo quidditatiuo conceptu indiuiduales differentias remanet ex ſe indifferens ad quodcunq; determinatiuum eiuſdem rationis, quod eſt eſſe multiplicabile numero, & indiuidualiter; & hanc quoq; ſententiam de radice multiplicitatis indiuiduales tenet Paſqualig. diſp. 44. ſect. 2. quamuis ibi Scotum non memoret, qui tamen fuit eius præcipuus Auctor, quod eſt commune vitium Recentiorum, Veteres ſub ſilentio prætereuntium, vt nouæ doctrinæ habeantur Auctores.

190 Auctoritates verò Ariſt. quæ frequenter ſolent adduci pro Thomiſtarum ſententia, iam explicatę ſunt ſuprà qu. 6. art. 1. à nu. 37. & ſeqq. & falſum eſt, quod aiebat Auerſa Scotum omnes illas interpretari de materia pro indiuiduali differentia, quaſdam enim ita exponit, quia re vera de materia ſic accepta loqui Ariſt. colligitur ex ipſo contextu, aliàs verò, vbi loquitur de materia partis, & phyſica, alio modo exponit, nec vllam auctoritatem extorquet, vt loc. cit. cumulatè oſtendi. Neque etiam ratio ab eodem adducta eſt alicuius momenti, materiam namq; non eſſe cauſam multiplicitatis formarum ſatis conſtat ex dictis ſupra q. 8. ſed ſicut in materia non aſſignatur alia radix extrinſeca indiuidualis multiplicationis, quia eſt de ſe, & ab intrinſeco ſuo multiplicabilis, ita neque debet aſſignari in forma, ſed ipſa quoq; ab intrinſeco multiplicabilis poni debet, ſicut vniuerſaliter quælibet natura creata, tam completa, quam incompleta; conſtat etiam ex dictis qu. 6. & 7. non eſſe radicem multiplicitatis indiuiduorum, niſi quatenus eſt principium intrinſecum eorum conſtitutiuum phyſicè, quatenus, ſcilicet compoſitum hoc conſtat ex hac materia, & illud ex illa, qua etiam ratione forma dici poſſet radix multiplicitatis eorum, cum enim ambæ ſint partes phyſicæ compoſiti naturalis, ſicut hęc nequeunt conſiſtere ſine materia, & forma, ita ſine ipſis multiplicari nequeunt, vt enim multiplicentur, opus eſt multiplicetur totum, & integrum eſſe eorũ, atq; ideò materiã, & formã, ex quibus conſtant, ex quo capite nõ magis concludi poteſt radicẽ indiuidualis multiplicitatis eſſe materiã, quã formã.

DISPVTATIO XI.

De Subſtantia, eiuſque Subſiſtentia.

1 *MVneris Metaphyſici eſſe ſubſtantiam, & accidens ſecundum ſe conſiderare dictum eſt ab initio huius Operis diſp. 1. quæſt. 1. & 2. & rurſus præcipuam diuiſionem entis finiti eſſe in ſubſtantiam, & accidens dictum eſt ab initio huius ſecundi Tomi diſp. 7. quæ poſteà per varia prædicamenta diſtribuuntur; & quia de eorum gradibus communibus, & particularibus, per quos lineam prædicamentalem conſtituunt, hactenus diſputatum eſt cumulatè, remanet, vt in ſequentibus diſputationibus naturam, & eſſentiam ipſius ſubſtantiæ, & Accidentis perſcrutemur, de quibus agit Metaphyſicus, vt de præcipuis partibus ſubiectiuis entis finiti, & quia ſubſtantiam inquit Philoſophus 7. Met. ab initio eſſe a toto genere accidente priorem, prius de ſubſtantia, eiuſque ſubſiſtentia tractabimus in præſenti diſp. poſt modum de accidente, eiuſque inhærentia in ſequenti.*

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit ſubſtantia, prout ab Accidente diſtinguitur.

2 VT ex titulo quæſiti conſtat non accipitur hic ſubſtantia pro eo, quod eſt ſummum genus prædicamenti ſubſtantiæ, & competit ſolummodo illis, de quibus hoc ſummum genus prædicatur in quid, quid enim ſit ſubſtantia in hoc ſenſu explicatum eſt ex inſtituto diſp. 7. log. qu. 1. art. 1. dum texturam prædicamenti ſubſtantiæ conſtituerem, ſed accipitur pro eo, quod à toto genere opponitur accidenti, ſiue ſit finitum, ſiue infinitum, ſiue completum, ſiue incompletum, quo pacto ſub nomine ſubſtantiæ comprehenduntur Deus, Angeli, compoſita ſubſtantialia, materia, & forma ſubſtantialis, eorum partes, & omnes denique differentiæ, & modi, & proprietates harum ſubſtantiarum; verum tamen eſt, quod ſubſtantia hoc modo ſumpta accidenti contrapoſita non diuidit ens finitum, ſed ens tranſcendenter ſumptum vt dixi diſp. 7. met. q. 1. num. 24. vt eſt commune Deo, & creaturis; quamuis autem de ſubſtantia creata præcipuè in hac diſp. ſit ſermo, & vt eſt pars ſubiectiua entis finiti, vt modò dixi in præfatione ad Diſputationem, tamen quia ſubſtantia ipſa creata per rationem, qua diſtinguitur ab accidente, conuenit cum ſubſtantia increata, rationabiliter mouetur quæſtio de ſubſtantia, vt eſt vtrique communis, hoc enim modo ſumpta ſubſtantia adæquatè diſtinguitur ab accidente; Hæc dubitatio apud antiquiores non multum viguit, omnes namque potius ſuppoſuiſſe videntur, quam probaſſe ſubſtantiam, & accidens differre per aptitudinẽ, vel ineptitudinem ad inhærendum formaliter vel ſaltem radicaliter ſumptas, non vlterius inquirentes quid hoc ipſum importet inhærere, vel non inhærere ſubiecto; at apud Recentiores res eſt acerrimè controuerſa vt eſt videre apud Hurtad. diſp. 10. Met. ſect. 2. Ouied. controu. 6. met. punt. 1. Auerſ. quæſt. 17. log. ſect. 1. Ponc. diſp. 12. log. quæſt. 1. Meuriſſ. lib. 3. ſuæ met. quæſt. 1. & Arriag. diſp. 4. met. ſect. 2. vbi dicere non veretur rem hanc eſſe è difficilioribus totius Philoſophiæ ab antiquioribus vix tactam, & a Recentioribus nondum explanatam.

3 Omnes in hoc conuenire videntur, quod eſſe per ſe, ſiue perſeitas ſit ratio formalis conſtitutiua ſubſtantiæ, ſicut è contra eſſe in alio, ſeu inalietas eſt ratio conſtitutiua accidentis; ſed quamuis, inquam, omnes in hoc conueniant, adhuc tamen Meuriſſ. quæſt. 2. cit. in fine ait ſe non audere determinare, an eſſe per ſe ſit ratio quidditatiua ſubſtantiæ imo potius ſuſpicari non eſſe, eo quia Doctor 4. d. 12. quæſt. 1. ad argumenta principalia eodem modo philoſophatur de per ſe reſpectu ſubſtantiæ, ac de in alio reſpectu accidentis, & tamen non ſentit in alio eſſe de ratione quidditatiua accidentis etiam in 1. d. 3. quæſt. 2. & d. 22. quæſt. 1. docet nos non poſſe pro hoc ſtatu habere conceptum quidditatiuum de ſubſtantia; Hoc tamen remouere nos non debet à ſententia communi, quia non eſt eadem ratio de eſſe per ſe, & eſſe in alio, nam inalietas de ſuo formali conceptu dicit reſpectum ſiue actualem, ſiue aptitudinalem accidentis ad ſubiectum, cui ineſt, vel ineſſe poteſt, & ideo benè inquit Doctor 4. loc. cit. non poſſe accidens abſolutum per tale reſpectum in ſuo eſſe quidditatiuo conſtitui, quia reſpectus nunquam per ſe includitur in ratione abſoluti, at perſeitas non dicit vllum talem reſpectum, imo ex vi nominis a quocunque tali præſcindit, & ideò non currit eadem

Digitized by Google

dem ratio de perſeitate in ordine ad ſubſtantiam conſtituendam, & de inalietate in ordine ad accidens; vnde falſum eſt in hoc ſenſu Doctorem eodem modo philoſophari de per ſe reſpectu ſubſtantiæ, & de in alio reſpectu accidentis; & ſi eodem modo philoſophatur, id erit ſi perſeitas accipiatur pro quadam ineptitudinem ad inhærendum, quę ſit quidam reſpectus tranſcendentali in ſubſtantia, veluti oppoſitus aptitudini accidentis ad inhęrendum, in quo vtique ſenſu currit eadem ratio hinc inde, & vtique verum eſt perſeitatem hoc modo ſumptam non poſſe eſſe rationem conſtitutiuam ſubſtantiæ eadem ratione, qua accidens abſolutum non poteſt conſtitui per inalietatem, vt poſtea dicemus; Quando autem Doct. 1.d.3.quæſt.3.& d.22. quæſt.1. dicit pro ſtatu iſto conceptum quidditatiuum ſubſtantiæ haberi non poſſe, verum dicit, quia non niſi mediantibus accidentibus illum venari poſſumus pro ſtatu iſto ex dictis diſp.6. An quæſt.6.art.2. neque hic non prętendimus aſſignare nudum, & purum quidditatiuum ſubſtantiæ conceptum, ſed ſolum rationem illam, qua proximius, ac intimius attingitur, & circumſcribitur, & hanc cum communi dicimus eſſe perſeitatem, ſed dubium eſt, quomodo explicari debeat ita perſeitas, vt nobis proximius quidditatiuam rationem ſubſtantiæ inſinuare poſſit, & hic eſt ſtatus propoſitæ quęſtionis, circa quam ſunt varij modi dicendi, quos ſigillatim referre, & examinari hic intendimus, vt probabiliorem inueniamus.

4 Primò Soncin. 4. met. qu. 1. ad 2. & qu. 19. ad 7. & clarius 5. met. q. 14. perſeitatem ſubſtantiæ conſtitutiuam docet eſſe puram negationem eſſendi in alio, & ideò ait modum conſtituentem ſubſtantiam, enſque determinantem ad illam, eſſe tantum negationem, vnde inquit, quod licet ens quidditatiuè includatur in ſubſtantia, non tamen in eo, per quod contrahitur ad conceptum ſubſtantiæ, quia id ſolum eſt quædam negatio, quam circumſcribimus hac voce *per ſe*. Hic dicendi modus paſſim ab omnibus reijcitur, vt prorſus irrationabilis, quem refutaſſe recordor. diſp. 7. log. q. 1. art. 1. ab initio, & diſp. 2. de natura entia q. 6. art. 2. n. 167. Sed pręter ibi dicta denuo reijcitur; quia hoc ipſum quoque de inalietate accidentis conſtitutiua aſſeri poteſt, quod ſcilicet dicat puram negationem exiſtendi in ſe, & per ſe, atque ita præter rationem entis nil aliud erit poſitiuum in toto ordine entium, quod eſt patentiſſimum abſurdum; Tum quia ſi conceditur ad hoc euitandum abſurdum inalietatem dicere in accidente rationem poſitiuam, potiori ratione idipſum de ſubſtantia concedi debebit, quæ ſub ratione ſubſtantiæ perfectior eſt accidente, quod ſi non concedatur, concedendum erit accidens eſſe perfectius ſubſtantia, quod eſt abſurdum non minus euidens priori. Tum quia ſi ſubſtantia, & accidens inuicem comparentur, ſicut poſitiuè conueniunt in ente, ſic etiam poſitiuè proprijs rationibus differunt; ergo per aliquod poſitiuum ſubſtantia conſtitui debet in tali eſſe ſubſtantiæ, per quod poſitiuè differat ab accidente. Nec refert, quod ſoleat perſeitas explicari per negationem eſſendi in alio, velut in ſubiecto ad modum accidentis, quia etiam è contra ſolet inalietas explicari per negationem exiſtendi in ſe, & per ſe; neque nouum eſt ſoleri differentias rerum conſtitutiuas per quaſdam explicari negationes concomitantes ipſas, veluti nobis notiores, ſic enim brutalitas quæ eſt differentia poſitiua brutorum conſtitutiua explicatur, per irrationalitatem, quæ eſt rationalitatis negatio, ſpiritualitas, quę eſt differentia poſitiua ſubſtantiarum ſpiritualium conſtitutiua, explicatur per immaterialitatem, & incorporeitatem, quę ſunt negationes materialitatis, & corporeitatis; infinitas poſitiua Dei perfectio per negationem finitatis, & ſic paſſim fit de alijs differentijs nobis ignotis. Et licet concedamus poſitiuum illud, quod ens contrahit ad conſtituendam ſubſtantiam non includere formaliter, & quidditatiuè rationem ipſam entis, quia nunquam determinatiuum alicuius generis, vel ſuperioris formaliter includit illud, non tamen ſequitur eſſe purum non ens, vel puram negationem, quia includit ens ſaltem realiter, vt explicatum eſt diſput. citat. de natura entis quæſt. 6. art. 2. tenendum ergo eſt cum communi perſeitatem conſtitutiuam ſubſtantię rationem poſitiuam importare, in qua contineatur ratio quoque ipſa entia, vel formaliter, vt volunt Thomiſtę, vel ſaltem realiter, & identicè, vt aiunt Scotiſtę.

5 Secundo explicuerunt alij perſeitatem ſubſtantię conſtitutiuam per reſpectum formalem ineptitudinis poſitiuè ad inhęrendum, qui ſit tranſcendentalis, eo quia per oppoſitum reſpectum aptitudinalis inhęrentię conſtituitur accidens. Hunc dicendi modum meritò, reijcit Ponc. loc. citat. quia ſubſtantia eſt eſſentialiter quid abſolutum, nullum autem abſolutum eſſentialiter conſtituitur per relatiuum, quia tunc eſſentialiter eſſet ad ſe, & non ad ſe, ad aliud, & non ad aliud. Tum quia omnis talis reſpectus pręſupponit aliquid poſitiuum peculiare ſubſtantię, ratione cuius competit ſubſtantię, ita quod nequit competere accidenti, ergo hoc poſitiuum propriè erit eſſentiale conſtitutiuum ſubſtantię, & ad ipſum talis reſpectus ineptitudinis, ſi datur in ſubſtantia, per modum proprietatis, & eiſdem rationibus probat Doct. 4. d. 12. q. 1. neque accidens poſſe eſſentialiter conſtitui per reſpectum aptitudinalis inhærentiæ, vt diſp. ſeq. videbitur. Hinc infert Ponc. concl. vlt. perſeitatem ſubſtantiæ conſtitutiuam optimè explicari, vt ſit illud poſitiuum, ad quod ſequitur formaliter ineptitudo ad inhærendum, ſiue illa ineptitudo ſit quid poſitiuum, ſiue ſola negatio; quod probat, quia re vera ad conſtitutiuum ſubſtantiæ ſequitur illa ineptitudo, & ad nihil aliud ſequitur, & nequit melius explicari illa perſeitas, quam ſic. Conf. quia eo ipſo, quod concipimus aduenire enti aliquid poſitiuum, ad quod ſequitur, tanquam ad radicem formalem, talis ineptitudo, non intelligendo aliquid aliud, intelligimus quod conſtitutum ex ente, & tali poſitiuo ſit quid per ſe ſubſiſtens, & eo ipſo poſſumus ipſum diſtinguere ab omni accidente; ergo ſic benè explicatur perſeitas conſtitutiua ſubſtantiæ.

6 Cęterum nec etiam hic poſterior modus dicendi ſatisfacit, licèt enim verum ſit perſeitatem ſubſtantiæ conſtitutiuam conſiſtere in radice, ſeu principio exigitiuo ineptitudinis ad inhærendum, ſicut è contra eſſentia accidentis conſiſtit in radice, ſeu exigentia oppoſitæ aptitudinis; attamen non explicatur adhuc, quid dicat hęc actualis, vel aptitudinalis inhærentia in accidente, & quid dicat oppoſita ineptitudo in ſubſtantia, & tamen in hoc puncto conſiſtit tota huius quæſtionis difficultas, nam quomodocunque explicetur hæc inhærentia accidentis per dependentiam eius ad ſubiectum, videtur etiam conuenire formis ſubſtantialibus materialibus, quæ ſunt in materia, tanquam in ſubiecto, & ab eis in ſuo eſſe, & fieri dependent, non minus quam ipſæ accidentales formæ, vt ex dicendis patebit, prius ergo explicandum venit, quid dicat aptitudo ad inhærendum, in accidente, & oppoſita ineptitudo in ſubſtantia, antequam per radicem talis ineptitudinis eſſentiam ſubſtantiæ explicemus, & præmiſſa tali explicatione inhęſionis, vel non inhæſionis, tunc vtique concedo, quod per radicem ineptitudinis ad inhærendum optimè explicabitur eſſentia ſubſtantiæ, & per radicem oppoſitæ aptitudinis eſſentia accidentis. Conf. quia ſi dicamus v.g. eſſentiam quantitatis conſiſtere in radice, vel principio exigitiuo extenſionis, vel diuiſibilitatis, prius explicare oportet qualis ſit hæc diuiſibilitas, quæ ponitur propria quantitatis, an ſcilicet ſit diuiſibilitas in partes entitatiuas, vel ſolùm quantitatiuas, vndè abſolutè dicendo, quod eſſentia quantitatis conſiſtit in radice diuiſibilitatis, non benè explicatur eius eſſentia, ſic etiam in propoſito diſcurrendum eſt de radice ineptitudinis ad inhęrendum, in qua ponitur conſiſtere eſſentia ſubſtantiæ, vt diſtinguitur ab accidente.

7 Tertiò, Alij ſequentes præfatum dicendi modum, vt adhuc magis rem explicent, declarant rationes inhęſionis, & non inhęſionis per dependentiam ac independentiam à ſubiecto, adeout per talem dependentiam, vel independentiam, aut ſaltem per principia earum exigitiua abinuicem quidditatiuè ſecernantur ſubſtantia, & accidens, & vnum per dependentiam, & aliud per independentiam à ſubiecto eſſentialiter conſtituatur. Sed re vera hoc non eſt ſufficiens diſcrimen inter ſubſtantiam, & accidens, quia omnis forma ſubſtantialis materialis in omnium ferè ſententia cauſatur materialiter à ſubiecto, atque ideò ab eo dependet in ſuo eſſe fieri, & conſeruari, non minus, quam accidens à ſubiecto, quantitas v.g. vel qualitas, vt dictum eſt diſp. 2. Phyſ. q. 7. art. 2. ergo etiam formæ ſubſtantiales ſaltim materiales erunt in ſubiecto per inhærentiam, non ergo ex hoc capite poſſunt differre ſubſtantia, & accidens, ſiquidem vtriuſque eſt communis inhærendi conceptus. Reſpondent aliqui non eodem modo formas ſubſtantiales materiales à materia pendere, ſicut accidentales, quia iſtæ vere pendent ab ea, vt à ſubiecto eductionis, illæ verò pendent à materia, vt à conditione neceſſaria ad earum fieri, & conſeruari, & ideò accidentales verè dicuntur inhærere ſubiecto, non autem ſubſtantiales. Contrà, quia ita impoſſibile eſt naturaliter loquendo formam ſubſtantialem materialem eſſe, vel fieri ſine materia, ſicut formam accidentalem eſſe, vel fieri ſine ſubiecto; ergo æqualis hinc indè videtur indigentia, ac proindè dependentia à ſubiecto, tum quia aſſignanda eſt ratio, cur forma ſubſtantialis ſubiectum exigat ſolùm, tanquam conditionem, & per eandem rationem aſſeri quoque idipſum poterit de forma accidentali, quod nempe à ſubiecto non dependeat, niſi tanquam à conditione, quia ęqualis hinc indè cernitur exigentia.

8 Quartò, Alij ſic rem explicant, quod eſſe in ſubiecto per inhęſionem eſt eſſe in alio, cum quo non ſit vnum per ſe, ſed per accidens, & hinc eſt, quod forma ſubſtantialis, licèt ſit in ſubiecto, & à ſubiecto materialiter dependeat, non tamen dicitur eſſe in eo per inhęſionem, ſed per ſimplicem informationem, quia cum materia vnum per ſe conſtituit; & certè rem ita explicuiſſe videtur Scotus ipſe quol. 9. ab initio §. *de ſecundo*, vbi dicit, quod ſubſtantia dicitur ens per ſe prout diſtinguitur contrà ens in alio, & ſic per ſe ens eſt idem, quod non inhęrens actualiter, nec aptitudinaliter, & hoc modo quęcunque ſubſtantia non tantum compoſita, ſed etiam materia, & forma eſt ens per ſe, quia forma ſubſtantialis licèt inſit materię informando, non tamen inhęrendo, quia inhęrere dicit non per ſe informare, quia inhęrens nec eſt actus ſimpliciter, ſed actus ſecundum quid, nec cum illo cui inhęret, facit per ſe vnum, oppoſita conueniunt ei, quod per ſe informat; ita Doctor loc. cit. At neque hoc ſatisfacit, quia prius eſt formam in ſe eſſe ſubſtantiam, vel accidens, quam conſtituere vnum per ſe, vel vnum per accidens, & potius dici debet formam conſtituere vnum per ſe, & ſubſtantiale, quia eſt ſubſtantia, quam è contrà eſſe ſubſtantiam, quia facit per ſe vnum, & ſubſtantiale; ergo ratio aſſignata cur hęc forma ſit ſubſtantia, & illa accidens non eſt ſufficiens. Tum quia hęc videtur petitio principij, hoc enim eſt, quod quęritur in propoſito, cur videlicet exiſtente in materia forma equi, & eius quantitate, forma equina dicatur cum materia vnum per ſe ſubſtantiale conſtituere, & ideò dicatur ſubſtantialis, non autem ipſa quantitas, ſed conſtituat vnum per accidens, ideoque dicatur accidentalis. Neque Doctor loc. cit. quando hoc diſcrimen poſuit inter ſubſtantiam, & accidens, aſſignauit illud, vt differentiam à priori, & vltimatam, imò rationem reddidit cur vna forma dicatur per ſe informare, & facere per ſe

vnum,

Digitized by Google

vnum, alia verò vnum tantum per accidens, quia nempe inhęrens non eſt actus ſimpliciter, ſed actus ſecundum quid, quę quidem eſt vera ratio à priori, vt poſteà explicabitur.

9 Quintò, Alij explicant formam accidentalem eſſe in materia per inhęſionem, non verò ſubſtantialem, quia hęc eſt in materia per modum conſtituentis aliquid cum ea, veluti compars; accidentalis autem non eſt in materia hoc modo, quia nec eſt pars ipſius, neque alicuius compoſiti, quod ſimul conſtituat cum ea, & quidem hoc pacto videtur Ariſt. ipſe in antepręd. cap. 2. explicaſſe inhęrentiam accidentis in ſubiecto, dum ait, *in ſubiecto eſſe dico, quod cum in aliquo ſit, non ſicut quædam pars impoſſibile eſt eſſe ſine eo, in quo eſt*. Neque hæc explicatio eſt ad rem, quia vel forma ſubſtantialis, & accidentalis comparantur ad ſubiectum, quod informant, & ſic neutra eſt illius conſtitutiua; vel comparantur ad concretum ex ipſis, & ſubiecto, quod informant, & ſic vtraque eſt pars illius, ita enim homo, & albedo ſunt partes vnius compoſiti, nempe hominis albi, ſicut anima, & corpus ſunt partes hominis; ergo ex hoc capite forma ſubſtantialis, & accidentalis in nihilo differunt, ſed pari paſſu currunt; Ariſt. autem loc. cit. ſolùm ſignificare voluit formam accidentalem non eſſe partem compoſiti per ſe vnius, ſicut eſt forma ſubſtantialis, quod planè verum eſt, ſed rationem huius non aſſignauit, quam hic veſtigamus.

10 Sextò, Alij explicant accidens illud eſſe, quod poteſt adeſſe, vel abeſſe ſine ſubiecti corruptione, & ideò dicitur eſſe in ſubiecto per inhæſionem, at ſubſtantia nequit abeſſe, niſi cum ſubiecti corruptione, & ideò non eſt forma ſubſtantialis in ſubiecto per inhęſionem, quam explicationem Scotus etiam innuiſſe videtur quæſt. 15. prædicam. Hæc tamen quoque communiter reijcitur, quia tam forma ſubſtantialis, quam accidentalis abeſſe poteſt ſine ſubiecti corruptione, & neutra abeſſe poteſt ſine corruptione compoſiti ex forma, & ſubiecto, ſic enim manet integer homo in ſuo eſſentiali eſſe deficiente albedine, ſicut manet corpus, vel materia prima abſcedente anima, & ita deficiente albedine non manet compoſitum album, ſicut deficiente anima non manet homo. Fortè dicet, quod materia corrumperetur, niſi abſcedente vna ſubſtantiali forma alia ſuccederet. Contra, quia hoc in primis nil refert ad inhærentiam, vel inhærentię negationem. Deinde quia in noſtra ſententia recedit anima è corpore, & nulla forma ſuccedit loco ipſius, & non ob id anima eſt accidens. Tandem quia etiam in formis quibuſdam accidentalibus eſt neceſſaria ſucceſſio vnius formæ ad aliam, nullum enim ſubiectum ſine præſentia eſſe poteſt, vel vbicatione, & vna amiſſa alia neceſſariò debet in ipſo ſuccedere, & tamen non ob id præſentia, vel vbicatio eſt forma ſubſtantialis. Et falſum eſt Scotum loc. citat. per hoc diſtinguere formam ſubſtantialem ab accidentali, ſed ex hoc diſtinguit, quod illa dat eſſe ſimpliciter materiæ, hæc verò eſſe ſecundum quid ſubiecto, quæ eſt vera differentia, vt poſtea explicabitur.

11 Septimò, aliter ſolent explicare Thomiſtæ, vt nimirum forma ſubſtantialis dicatur, quæ aduenit enti in potentia, accidentalis verò, quæ aduenit enti in actu, quæ proinde vnum per ſe cum ſuo ſubiecto conſtituere nequit, quia ex duobus entibus in actu vnum per ſe conſtitui nequit ex 7. Met. 49. hinc forma accidentalis dicitur eſſe in ſubiecto per inhæſionem, quia informat ens in actu, ſubſtantialis verò per ſubſtantialem vnionem, quia informat ens in potentia. Sed neque hic modus dicendi ſufficienter rem explicat, cum enim dicunt Thomiſtæ formam lapideam v.g. ſubſtantialem eſſe, quia aduenit ſuo ſubiecto velut enti in potentia, vel ſenſus eſt aduenire enti exiſtenti in potentia ad ipſam formam lapidis ſuſcipiendam, & ſic etiam forma accidentalis vtique aduenit ſuo ſubiecto, vt enti in potentia, vt de ſe manifeſtum eſt; vel ſenſus eſt aduenire enti in potentia ad omnem prorſus actum etiam entitatiuum, & exiſtentiæ, & in hoc ſenſu falſum eſt formam accidentalem aduenire enti in actu, ſubſtantialem verò enti in potentia, quia ita forma ſubſtantialis præſupponit ſuum ſubiectum exiſtens, & proprium actum entitatiuum habens, ſicut forma accidentalis, vt patet ex dictis in Phyſica. Vel ſenſus eſt, vt melius explicat Doctor qu. 15. prædicam. quod forma accidentalis aduenit enti in actu completo, & ſpecifico per formam ſubſtantialem iam conſtituto, non ita forma ſubſtantialis; & in hoc etiam ſenſu falſum eſt præſertim in ſententia Doctoris omnem formam ſubſtantialem aduenire enti in potentia, idest denudato ab omni actu ſubſtantiali, quia anima non aduenit materiæ primæ nudæ, ſed informatæ, & præparatæ per formam mixti, ſeu corporeitatis, vnde non eſt de ratione formę ſubſtantialis, vt ab accidentali diſtinguitur, quod conſtituat ſemper rem in eſſe ſpecifico perfecto, & vltimo. Denique hic quæritur conceptus quidditatiuus ſubſtantiæ, vt conuenit materiæ, formæ, & compoſito, hic autem aſſignatus à Thomiſtis, quod de ratione ſubſtantiæ eſt, vt adueniat enti in potentia, & de ratione accidentis, vt adueniat enti in actu, non eſſet communis omnibus prædictis ſubſtantijs, ſed proprius formæ ſubſtantialis, immo nec eſſe poteſt conceptus primus, & proprius ipſius formæ ſubſtantialis, quia prius eſt formam eſſe in ſe ſubſtantiam, quam aduenire enti in potentia, & pariter prius eſt albedinem v.g. eſſe in ſe formam accidentalem, quam aduenire enti in actu; ergo per id non benè explicatur ratio vtriuſque formæ, & diſcrimen vnius ab alia à priori.

12 Octauò aliter adhuc rem explicat Suarez diſp. 16. Met. ſect. 1. n. 13. loquit enim ideò v.g. albedinem eſſe in ſuo ſubiecto per inhæſionem, quia non eſt eiuſdem ordinis, & prædicamenti cum eo, & ideò non facere cum ea per ſe vnum, at forma lapidis v.g. eſt eiuſdem ordinis, & prædicamenti cum materia, quam informat, & idcircò conſtituit cum ea vnum per ſe. Verùm hæc eſt aperta principij petitio, hoc enim eſt, quod quæritur in propoſito, quare hæc forma v.g. anima ſit ſubſtantialis, & eiuſdem ordinis, ac prædicamenti cum materia, cum informat, non autem quantitas, albedo, & aliæ conſimiles, quæ dicuntur accidentales. Deindè conſtructio, & diſtinctio prædicamentorum eſt omninò poſterior naturis rerum, vnde prius eſt has naturas eſſe ſubſtantiales, quam eſſe in prædicamento ſubſtantiæ diſtributas, & ſic etiam de accidentalibus, vndè ex diſtinctione, & diuerſitate inter res ipſas reperta, diuerſas claſſes earum diſtinxerunt Philoſophi; non ergo ideò hæc forma eſt ſubſtantialis, & illa accidentalis, quia illa pertineat ad primum prædicamentum, iſta verò ad poſteriora, ſed potius è contra res ſe habet.

13 Nono, dixerunt alij proprium ſubſtantiæ conceptum eſſe ſubſtare accidentibus, idest in ſe recipere accidentia, illaque ſuſtentare. Quæ explicatio tribuitur Boetio, & communiter impugnatur, quia etiam quædam accidentia recipiunt in ſe, & ſuſtentant alia accidentia, & communior ſententia tenet de quantitate; verum hæc impugnatio, non vrget, quia cum illi Auctores explicant ſubſtantiæ conceptum per ſubſtare accidentibus, ita intelligunt, vt accidentia ſuſtentet, tanquam omnino primum, & vltimatum ſubiectum, quod vtique nec quantitati, nec alijs accidentibus competere poteſt. Quare ex eo potius hic dicendi modus impugnari debet, quia hic quæritur conceptus ſubſtantiæ quidditatiuus, vt etiam Deum comprehendit, qui tamen accidentibus ſubſtare non poteſt. Tum quia vt docet Scot. 1. d. 8. quæſt. 1. lit. F. licet ſubſtantia creata talis dicatur tum à ratione ſubſiſtendi, tum à ratione ſubſtandi, quia ipſa ſubſtare poteſt accidentibus, ita tamen ei competunt iſtæ rationes, vt ſola ratio ſubſiſtendi, vel per ſe exiſtendi ſit eſſentialis, & primaria, ratio verò ſubſtandi ſecundaria, & concomitans, quia ſubijci accidentibus non eſt primum, quod inuenitur in ſubſtantia, prius enim eſt rem in ſe eſſe, quam alijs ſubeſſe, & non ideo ſubſtantia per ſe exiſtit, & conſiſtit, quia accidentibus ſubeſt, ſed è contrà, qua de cauſa Ariſt. in prædicam. ſubſtantiæ rationem ſubſtandi inter affectiones eius connumerauit, non verò tanquam eius formalem rationem aſſignauit. Vnde cum dicimus ſubſtantiam eſſe, quæ accidentibus ſubſtat, iam nota ſupponitur quidditatiua ratio tam ſubſtantiæ, quàm accidentis, & vtriuſque quidditatiua diſtinctio, non verò aſſignatur, quia tunc committeretur circulus vitioſus, vt benè notauit Arriag. declarando vnum per alterum, & ignotum per æquè ignotum, dicendo ſubſtantia eſt, quæ accidentibus ſubſtat, & accidentia ſunt, quæ inhærent ſubſtantię.

14 Decimò, plerique alij conceptum ſubſtantię explicant per eſſe radicem ſubſiſtentię, conceptum verò accidentis per eſſe radicem inhęrentię, & in hoc ſenſu intelligunt perſeitatem eſſe conſtitutiuam ſubſtantię, & inaleitatem accidentis, quem dicendi modum, vt probabilem tenet Auerſa quęſt. 17. Log. ſect. 1. in fine. Sed hic quoque dicendi modus communiter reijcitur, quia admitti nequit ſine vitio circuli, quandoquidem nec ſubſtantia explicari valeat, niſi per ſubſtantiam, nec inhęrentia, niſi per accidens, vnde ignotum per æquę ignotum explicabitur. Tum quia ſi quæratur, cur quantitas, vel qualitas nequeat eſſe radix ſubſtantiæ, & humanitas inhærentiæ, ſtatim reſpondebitur, quia illa ſunt accidentia, & hæc eſt ſubſtantia; ſi igitur è contra quæſito, cur hæc ſit ſubſtantia, & illa accidentia, reſpondeatur, quia hęc eſt radix ſubſiſtentiæ, illa verò inhærentię, iam conſtat committi circulum, vt notant Arriag. & Ouied.

15 Vndecimò, Hurtad. diſp. 10. Met. nouum ſibi excogitauit modum explicandi conceptum ſubſtantiæ quidditatiuum, & ait ſubſtantiam, prout ab accidente diſtinguitur, eſſe illam, quæ propriè dicitur res, quod probat, quia interrogationi *quod eſt res* non reſpondetur *alba aut nigra*, ſed ſi quæras *quid eſt hoc?* reſpondetur *Petrus, aut equus* & interroganti *quale ſit, aut quantum*, reſpondetur album, aut paruum; id ergo per quod reſpondetur quæſtioni *id quod* rem vocat, & rem in hoc ſenſu ait eſſe ſubſtantiam, de quo explicandi modo conceptum ſubſtantiæ, & accidentis ſatis ſibi plaudit hic Auctor, quia per hanc explicationem inquit ſe reduxiſſe ſolutionem huius quæſtionis ad prima principia. Sed planè ita dicendo potius reduxiſſe videtur hoc dubium ad quæſtionem de nomine rei, an ſcilicet accidens verè, & propriè poſſit dici res, & quidem ſi verum eſt rem, & ens reale eſſe ſynonima, ſicut accidens verè, & propriè dicitur ens, quia includit rationem quidditatiuam entis non minus, quam ſubſtantia, ita verè, & propriè poterit dici res. Imò inquit Doctor quol. 3. artic. 1. quod ſi adhuc magis propriè nomen rei accipere velimus, vt diſtinguitur contrà modum, vel circumſtantiam rei, quo pacto accipitur à Boetio lib. 1. de Trinit. prima tria genera, ſcilicet ſubſtantia, quantitas, & qualitas rem monſtrant, alia verò rei circumſtantias. Quod ſi adhuc preſſius accipiatur nomen rei, vt ſolam ſignificet ſubſtantiam, cætera verò ſint modi, vel circumſtantię ipſius ſubſtantiæ, hæc inſtantia inquit Doctor 2. diſt. 1. quæſt. 5. §. *quod ſi adhuc* videtur tantum contendere de nomine modi, & rei, licèt enim modus non ſit ita res, ſicut illa, cuius eſt modus, non tamen nulla res eſt, ſicut nec nullum ens, quia tunc nihil eſſet, quarè concedit Doctor, quod in hoc ſenſu, & in comparatione ad ſubſtantiam quantitas, vel qualitas poteſt dici modus, vel circumſtantia, id tamen non obſtat, quin abſolutè loquendo poſſint dici res verè, & propriè; malè ergo, & ſatis ineptè explicat Hurtad. conceptum ſubſtantiæ quidditatiuum per nomen rei, quia hoc etiam conuenit acciden-

accidenti, vndè melius explicuiſſet conceptum ſubſtantiæ per ipſum nomen *ſubſtantia*, quam nomine *rei*, quia nomen rei commune eſt accidentibus, non tamen nomen ſubſtantiæ.

16 At occurrit Hurtad. ſe non accipere nomen *rei* vtcumq; ſed præcisè pro eo, per quod reſpondetur quæſtioni in quid, cum interrogamus quid eſt hoc; cui quidem non reſpondetur per accidens dicendo eſſe album, aut nigrum, ſed eſſe hominem, vel equum, vndè etiam ſi quis interrogetur quid emerit, non reſpondet emiſſe album, vel nigrum, ſed equum, vel bouem. Contrà, quia etiam in hoc ſenſu nomen rei conuenit accidenti, ſeu compoſitis per accidens, nam ſi quis emanat ſtatuam, interrogatus quid emerit, reſpondet, ſtatuam, & ſi petas quid eſt hoc, reſpondet ſtatua; rurſus ſicut dicimus emiſſe hominem, ita etiam dicimus emiſſe Æthiopem, qui dicit formam accidentalem. Reſpondet Hurt. hæc artificialia, vt ſtatua, & cathedra, vulgò dici rem ſecundum quid, & non abſolutè, quia rectè noſcitur idem manere lignum ſtatua effecta, vel deſtructa, & figuram eſſe accidens; ſic etiam ait nos dicere emiſſe Æthiopem ad diſcriminandum eum hominem ab alijs. Sed hæc ſolutio argumentum non tangit, cuius robur in hoc conſiſtit, quod oſtendit per concreta accidentalia optimè reſpondeti quæſtioni, *in quid*, ſiue modo ita reſpondeatur ob hanc rationem, ſiue ob illam, parum refert ad propoſitum, ſufficit enim, vt per talem reſponſionem ſatisfiat quæſtioni in quid, quacumque de cauſa id contingat. Deindè ſi abſolutè lignum debet dici res, non autem ipſa ſtatua, quia rectè noſcitur idem manere lignum ſtatua effecta, vel deſtructa, vt inquid Hurtad. ergo non erit ſubſtantia abſolutè loquendo, quia dicatur res, ſed quia permanet idem lignum accedente, vel recedente figura ſtatuæ, & tunc iſte modus dicendi coincidit cum ſexto iam relato, qui ſubſtantiam explicabat per oppoſitionem eum accidente, cuius natura eſt poſſe adeſſe, & abeſſe abſque ſubiecti compoſitione.

17 Duodecimò, Ouuied. cit. contr. 6. Met. punc. 1. §. 2. ſubſtantiam definit eſſe id, *quod primariò, & propter ſe intenditur à natura*, id autem propter ſe, & primariò ait intendi, quod non intenditur propter aliud adæquatè ab ipſo diſtinctum, quod enim intenditur propter illud, cum quo ſaltim inadæquatè identificatur, propter ſe intendi dicitur, ſic materia, & forma, etſi propter totum intendantur, à quo illarum quælibet inadæquatè diſtinguitur, propter ſe intenduntur, quia totum à materia, forma, & vnione non diſtinguitur; vndè concludit ſubſtantiam ſic definiri poſſe, vt ſit id, quod non intenditur propter aliud adæquatè ab ipſo diſtinctum. Sed hic dicendi modus valdè recedere videtur à communi modo explicandi ſubſtantiam, & accidens per perſeitatem, & inaſeitatem, in quo dicebam ab initio quæſtionis omnes conuenire, niſi fortè dicatur *ens per ſe* dici, quod per ſe intenditur, ens autem in alio, quod intenditur propter aliud; ſed tunc etiam redeunt difficultates ſupratactæ, nam in hoc ſenſu forma ſubſtantialis dicetur eſſe propter aliud, quia eſt ens in alio, ſcilicet in materia. Quod ſi eſſe propter ſe, & propter aliud ſumantur in ſenſu magis proprio, vt ab hoc Authore explicantur, adhuc graues ingruunt difficultates, quia forma ſubſtãtialis eſt finis materiæ, & materia verè, & propriè eſt propter formam ex 2. Phyſ. 23. ergo materia non erit ſubſtantia, ſed accidens. Item materia, & forma, & vnio ſunt propter compoſitum, quod quidem in ſententia noſtra à materia, & forma ſimul ſumptis adæquatè diſtinguitur, quatenus dicit tertiam entitatem vltra illas, & rurſus in noſtra ſententia admittente plures formas ſubſtantiales in animatis vna ordinatur ad aliam, & eſt propter illam, nempe forma mixti intenditur propter animam, quæ ab ipſa adequatè diſtinguitur; ergo ſaltim in noſtris principijs hęc ſententia ſuſtineri nequit. Tum quia in compoſitis accidentalibus quędam propter ſe intenduntur, vt patet in artificalibus, nam cum artifex ex ligno ſtatuam conficit, vel cathedram, intendit propriè figuram, vel totum concretum ex ligno, & tali figura, & lignum ordinat ad figuram, non è contra. Tum quia elementa ſunt ordinata à natura ob compoſitionem mixtorum, quę ſunt corpora ab elementis adæquatè diſtincta, & tamen ſunt corpora ſubſtantialia; ergo non bene definitur ſubſtantia eſſe id, quod primario, & propter ſe intenditur à natura.

18 Decimotertiò; Arriag. diſp. 4. Met. ſec. 6. ſic explicat. Conceptus ſubſtantię *quicquid intrinſecè conſtituit primam rem* nomine autem primę rei intelligit id quod primò, & per ſe intenditur à natura, vel primò, & per ſe exiſtit, vel quia eſt prima radix cęterorum, & per hanc definitionem, inquit, primò includi Deum, & omnes ſubſtantias ſimplices, quia primò, & per ſe exiſtunt; includitur etiam materia prima per ſe exiſtens; includuntur prętetea omnes formę ſubſtantiales, quę ſunt primę radices; excluduntur verò à ratione ſubſtantię quantitas, primę qualitates, colores, duratio, vbicatio, entia artificioſa quia hęc omnia nec per ſe primò exiſtunt, nec ſunt de conceptu primę radicis, imò potius accidunt rei primę, ergo ſunt accidentia.

Hęc quoque explicatio eſt ſatis implicata, & multa falſa continet; nam in ipſa definitione per primam rem videtur intelligere rem primò conſtitutam, & poſtea in explicatione primę rei intelligit, & comprehendit nedum Deum, & omnes ſubſtantias ſimplices, ſed etiam materiam primam, & omnes formas ſubſtantiales, at materia & forma non ſunt prima res conſtituta, ſed partes conſtituentes. Deinde explicans quid intelligat nomine *prima rei* ait ſe intelligere id, quod primò, & per ſe intenditur à natura, vel primò, & per ſe exiſtit, vel quia eſt prima radix cęterorum, ex quo ſequitur hanc primitatem non competere ſubſtantijs comparatione accidentium per aliquam rationem eis communem, ſed disiunctiuè per rationes peculiares vnicuiq; proprias, quod eſt falſum, quia ſubſtantia à toto genere præcedit accidentia ſub ratione ſubſtantiæ, vt eſt communis omnibus ſubſtantijs compoſitis, & ſimplicibus, completis, & incompletis. Rurſus probans in virtute huius explicationis omnes ſubſtantias concludi ſub hac definitione, & omnia accidentia excludi, ait Deum & ſubſtantias ſimplices & materiam includi, quia primò, & per ſe exiſtunt, omnes formas ſubſtantiales verò, quia ſunt primę radices cęterorum, & denique omnia accidentia excludi, quia nec primò exiſtunt, nec ſunt de conceptu primæ radicis, ſed potius à prima radice originata; ex quo patet ex tribus particulis appoſitis pro primitate rei, ideſt ſubſtantię explicanda, duas poſteriores ſufficere pro conſtitutione omnium ſubſtantiarum, & excluſione accidentium, nam recenſendo omnes ſubſtantias illas dicit eſſe tales, ideſt primas res, quia vel per ſe, & primò exiſtunt, vel ſunt primæ radices cęterorum, & nihil meminit primæ particulæ, quod ſcilicet talis res primò, & per ſe intendatur à natura, ergo hæc conditio eſt ſuperflua pro conſtitutione ſubſtantiæ, cum aliæ duæ ſufficiant. Tum tandem quia hac etiam explicatione admiſſa ſequitur ſolam materiam eſſe ſubſtantiam, non autem formam, nec compoſitum. Probatur conſequentia, nam duę illæ conditiones primitatem ſubſtantiæ conſtituentes ſoli materiæ competunt, nam forma non per ſe, & primò exiſtit, ſed in materia, & poſt materiam, & ſic etiam compoſitum exiſtit per materiam, & formam; & ſola materia eſt prima radix cæterorum, non autem forma, quia & quantitas, & cęterę diſpoſitiones præcedunt formam in materia, non autem à forma dimanant iuxta principia illius Doctoris, imò materia nedum eſt radix accidentium, verum etiam ipſius formæ ſubſtantialis, quæ radicatur in ea; ergo verè & propriè ſola materia erit ſubſtantia iuxta hunc dicendi modum.

Reſolutio Quæſiti.

19 Vt ergo pateat quid ſit in hoc dubio de mente Doctoris noſtri, & ſecundum veritatem dicendum notanda eſt eius elegans doctrina, quàm docet 4. d. 11. qu. 3. lit. Y. & ſæpius adduxi in Phyſic. diſp. 2. q. 1. art. 3. & diſp. 5. q. 11. art. 1. & diſp. 5. de gen. & corr. q. 1. art. 1. & alibi frequenter; cum enim tota difficultas in aſſignanda diſtinctione ſubſtantiæ ab accidente pendeat ex parte formæ ſubſtantialis materialis, quæ eſt in ſubiecto, & ſubiecto innititur, ſicut accidens, ac proinde à forma accidentali differre non videtur, Doctor loc. cit. ea in hoc, quod forma ſubſtantialis dat eſſe ſimpliciter, & forma accidentalis eſſe ſecundum, quid vnde conſequenter per hoc, & à priori diſtinguit ſubſtantiam ab accidente, quod ſubſtantia eſt ens ſimpliciter, accidens autem ens ſecundum quid; pro cuius diſcriminis declaratione diſtinguit de ente ſimpliciter ex Ariſt. 1. de gen. tex. 12. & inde, vbi probat ex non ente ſimpliciter non poſſe fieri aliquid, nam vel *ſimpliciter* accipitur pro vniuerſaliter, & tunc non ens ſimpliciter eſt purum nihil, & ſic ex non ente ſimpliciter non poteſt aliquid fieri, & illi non enti oppoſitum eſt quodcunque ens quantumcunque minimum habeat de entitate; alio modo accipitur ens ſimpliciter, prout diſtinguitur contra ens ſecundum quid, & tunc ens ſimpliciter eſt ſubſtantia, ens ſecundum quid eſt accidens; cũ ergo in propoſito dicitur forma ſubſtantialis ab accidentali differre, quod illa dat eſſe ſimpliciter non debet intelligi de eſſe ſimpliciter primo modo, quod ſcilicet immediatè ſequitur non eſſe ſimpliciter, ſed dat eſſe ſimpliciter, vt diſtinguitur contra eſſe ſecundum quid; quod probat, quia ſi accidens primò adueniret materiæ, & ſi daret ei primum eſſe formale, non tamen daret ei eſſe ſimpliciter, ſed ſecundum quid, quia non eſt actus, niſi ſecundum quid; nulla etiam forma ſubſtantialis materialis eſt quæ det eſſe ſimpliciter materiæ, & hoc ſi tenetur eſſe ſimpliciter, ideſt eſſe recedens à non eſſe, quia materia habet eſſe ſimpliciter iſto modo etiam ſine omni forma, non ergo ſola forma ſubſtantialis dat eſſe ſimpliciter, ideſt vniuerſaliter, nec etiam ſimpliciter, ideſt primum.

20 Sed accipiendo eſſe ſimpliciter ſecundo modo, prout diuiditur contra ſecundum quid, dicit, quod ſicut ens diuiditur in prius, & poſterius, vel primum, & ſecundum, & prius continet ſub ſe ſubſtantiam, & poſterius accidens, ita ſimpliciter in iſto intellectu æquiualet ei, quod eſt primum naturaliter, & ſecundum quid ęquiualet ei, quod eſt poſterius naturaliter, & iſto modo omne accidens dat eſſe ſecundum quid, vnde tandem concludit Doctor, quod forma ſubſtantialis ſiue adueniat alicui iam habenti eſſe, ſiue non, dat eſſe ſimpliciter hoc ſecundo modo, ſed non primo, ſicut forma accidentalis cuicunque adueniat dat eſſe non ſimpliciter, ſed ſecundum quid; Quam doctrinam rurſus reperit Doctor, ac adhuc declarat paulo infra in ſolutione ad 2. pro opin. lit. D. nam ſi accipiatur, inquit dare eſſe ſimpliciter pro primò dare eſſe, nec omni, nec ſoli formæ ſubſtantiali conuenit dare eſſe ſimpliciter, quia ſi primò adueniret quantitas materiæ poſſet illi dare eſſe formale primum, licet non primum recedens à non eſſe, & forma aliqua ſubſtantialis poteſt aduenire ſecundò, & tertiò, vt in ſententia ponente plures formas ſubſtantiales in eodem compoſito. Sed diſtinguendo eſſe ſimpliciter contra ſecundum quid, ſicut primum naturaliter contra

& for-

Digitized by Google

ſecundum naturaliter, ſic omnis forma ſubſtantialis dat eſſe ſimpliciter, & primum, & accidentalis non ſimpliciter, ſed ſecundum quid; non ergo quæras, concludit Doctor, ad veſtigandam differentiam inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, & ad dignoſcendum, an hæc forma ſit ſubſtantialis, vel accidentalis, ſi primò, vel ſecundo adueniat iſta forma alicui, nam quandocunque adueniat, talem actum nata eſt tribuere, qualis forma eſt in ſeipſa; ita diſertè Doctor loco cit. ex quo colligitur, quod non debet diſtingui forma ſubſtantialis ab accidentali abſolutè loquendo per hoc quod illa det primum eſſe, & hæc ſecundum, quia circa ly *primum* contingere poteſt æquiuocatio, nam ſi per eſſe primum intelligatur primum eſſe recedens à non eſſe, id eſt quod immediatè ſequitur non eſſe, neutra forma dat ſic eſſe primum ſubiecto, quia vtraque ſupponit illud in eſſe; ſi per eſſe primum intelligatur eſſe extrinſecum & formale quod primò communicatur ſubiecto à forma ipſum informante, neque in hoc ſenſu forma ſubſtantialis poteſt ab accidentali ſecerni per dare primum eſſe ſubiecto, quia ſi quantitas ponatur coæua materiæ, ac in ea immediatè diſpoſitiones præcedere ad introductionem formæ ſubſtantialis, tunc forma accidentalis dat primum eſſe formale, non autem forma ſubſtantialis; ſi tandem eſſe primum accipiatur pro eſſe primo naturaliter, quod diſtinguitur contra eſſe ſecundum naturaliter, hoc pacto forma ſubſtantialis dat eſſe primum ſubiecto, quia dat eſſe ſimpliciter, etiamſi adueniat poſterius forma accidentali, & è contra forma accidentalis dat tantum eſſe ſecundum, quia dat eſſe ſecundum quid, etiamſi adueniat prius forma ſubſtantialis.

21 Et ſi quæras (inquit Doctor) vndè poteſt probari, quod forma ſubſtantialis det eſſe ſimpliciter, non verò forma accidentalis, ſi de ratione neutrius eſt dare illud eſſe, quod immediatè recedit à non eſſe, quod propriè videtur eſſe ſimpliciter. Et rurſus moueo ego aliud dubium, vndè probari poteſt, quod forma ſubſtantialis det eſſe primum formale naturaliter, vt diſtinguitur à ſecundo naturaliter, ſi non omninò primò, & immediatè informat materiam. Reſpondet ad 1. dubium ipſe Doctor, & inquit, aut tu quæris de re in ſe, aut in comparatione ad cognitionem noſtram; ſi in ſe, nulla eſt cauſa, quare iſta dat eſſe ſimpliciter, & illa ſecundum quid, niſi quia hæc eſt forma ſubſtantialis, & illa accidentalis, ſicut enim nulla eſt cauſa, quare calidum calefacit, quia immediata eſt, & inter cauſam immediatam, & effectum non eſt alia cauſa media; ita in genere cauſæ formalis hæc eſt immediata, calor conſtituit calidum, & anima hominem, & eſt immediatio formæ ad actum formalem; ſi autem quæras in comparatione ad cognitionem noſtram, ait quod Philoſophi diſtinxerunt formam ſubſtantialem ab accidentali per quædam media à poſteriori, vt potè per iſta habere contrarium, & non habere, recipere magis, & minus per eam, & non recipere, poſſe eſſe totum, & non eſſe, & huiuſmodi, ſed ad ſe in breuiter dicit vnum eſſe medium, per quod manifeſtius diſtinguitur quantùm ad cognitionem noſtram, quæ forma etiam adueniens enti in actu ſit ſubſtantialis, & quæ accidentalis; quamdiù enim proceditur in ſubſtantialibus ſemper poſterior eſt perfectior prioribus; quādo autem venitur ad accidentales, ſequens eſt imperfectior vltima præeiſtente; quæ autem ſit perfectior, hoc nobis innoteſcere non poteſt, niſi à poſteriori, & illud eſt rationabile in ſe, & in nobis, in ſe quidem, quia in eodem genere non aduenit forma formæ, niſi vt perfectius conſtituat in illo genere, in alio autem quicquid aduenit, ſcilicet vt accidens imperfectius eſt quacunque præſuppoſita forma ſubſtantiali. Poteſt quoque dici formam ſubſtantialem dare eſſe ſimpliciter, quia cum ſit ſubſtantia, eſt ens ſimpliciter, & ſic dat eſſe eiuſdem rationis cum ipſa, forma accidentalis dat eſſe ſecundum quid, quia cum ſit accidens, eſt ens tantùm ſecundum quid, vt docet Ariſt. 7. Met. tex. 14. vbi videndus eſt Alenſis in quæſtiuncula, quam mouet, an accidentia ſint entia ſimpliciter, vbi concludit cum Ariſt. ſolam ſubſtantiam poſſe dici ens ſimpliciter propter ſuum eſſe fixum, & ratum, quod de ſe habet, quale non habet accidens, quod habet eſſe fixum & ratum in alio, & ideò nequit dici ens ſimpliciter, ſed tantum ſecundum quid, & cum addito, ſcilicet in alio. Dices formam quoque ſubſtantialem materialem habere eſſe fixum in alio, & non in ſe, atque ideo dici non poſſe ens ſimpliciter, & propriè ſubſtantiam, ſed potius accidens. Reſp. negando conſequentiam, quia etſi aliquam habeat dependentiam à materia, tamen hæc dependentia non eſt ab alio alterius generis, ſicut eſt in accidente, quod in ſuo eſſe à ſubſtantia dependet; & ideò cum omni proprietate dicitur ens in alio; & hinc colligitur, quare forma ſubſtantialis materialis etiamſi à materia dependeat in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, adhuc tamen dicitur habere ſuam perſeitatem, & ratitudinem, quantùm ſufficit, vt dicatur ſubſtantia, quia non indiget alio alterius generis, vt dicatur eſſe, & exiſtere, ſicut indiget accidens.

22 Et hinc patet ad 2. dubium, quare ſubſtantia à toto genere dicatur ens primum naturaliter, & accidens ens ſecundum naturaliter, & conſequenter quare forma ſubſtantialis dicatur dare eſſe primum naturaliter etiam ſi poſterius forma accidentali materiam informaret, vel ſaltim non immediatè informaret materiam primam, vt eſt de anima rationali, eſt quia naturaliter loquendo quod de ſe habet eſſe fixum, & ratum, præcedit in eſſe illud, quod non habet eſſe, niſi illi innixum, quia hoc indiget illo ad ſuum eſſe, & exiſtere, non è contra. Et ſic forma ſubſtantialis, quantumcunque mediatè materiam informet, adhuc tamen dat eſſe ſimpliciter, & primum naturaliter, quia dat tale eſſe fixum, & ratum, quale prouenire non poteſt à forma accidentali; & è contra, forma accidentalis quantumcunque immediatè informaret materiam, ſemper dabit eſſe ſecundum quid, & ſecundum naturaliter, quia non dat eſſe firmum, & fixum, & ſicut dat forma ſubſtantialis.

Et ex hoc tandem patet facilis totius quæſiti reſolutio ſubſtantiam, & accidens, non per aliud abinuicem quidditatiuè differre, & in ſe eſſentialiter conſtitui, niſi per id, quod ſemper aſſignauit Ariſt. & alij cum ipſo, ſcilicet per perſeitatem, & inalietatem ſaltim radicaliter ſumptas, explicando tamen illas, vt modò diximus, vt ſcilicet perſeitas dicat fixionem, & ratitudinem entitatis in ſeipſo abſque dependentia, & ſuſtentatione in alio alterius generis, hoc enim modo quælibet ſubſtantia etiam formam materialem includendo dicitur per ſe eſſe, & per ſe exiſtere, quo modo non conuenit accidenti; de modis ſubſtantialibus non loquor, quia hi ſecundum principia noſtra non ſunt directè, & quidditatiuè ſubſtantia, ſed dicuntur ſubſtantiales, quatenus inter ſubſtantias verſantur, illaſque tangunt ſub aliqua ratione ſubſtantiali, vt de vnione ſubſtantiali dictum eſt diſp. 5. Phyſ. q. 9. licèt reipſa in ſe ſint accidentia de genere reſpectus; inalietas è contrà, quæ circumſcribit differentiam accidentis, dicit oppoſitam dependentiam ab alio alterius generis, tanquam à ſubiecto, & indigentiam eius, vt in eo fulciatur, & ſuſtentetur, quæ ſatis explicatur per phraſim eſſendi in alio per inhærentiam, quia inhærentia ex vi nominis importare videtur in forma inhærente, indigentiam quandam maiorem ſuſtentantis, quam habeat forma ſubſtantialis etiam materialis, & minorem firmitatem in ſuo eſſe, qua de cauſa hic modus eſſendi in alio à Philoſophis appropriatus eſt accidenti, & hæc ſunt quæ mihi dicenda videntur pro explicatione perſeitatis ſubſtantiæ, & inalietatis accidentis iuxta principia DD. ſubtilis, & Irrefragabilis; videatur Scotus 2. diſt. 12. quæſt. 1. in ſolutione ad 2. principale, vbi non obſcurè totam hanc doctrinam inſinuat, cum ait omne eſſe cuiuſcunque alterius generis à ſubſtantia, ſcilicet accidentis eſſe imperfectius quocunque quod eſt para ſubſtantiæ, quia indiget ſuſtentari ab alio, quod eſt alterius generis.

QVÆSTIO II.

An ſubſtantia ſingularis conſtituatur actu per ſe exiſtens, & ſubſiſtens per aliquid realiter ſuperadditum, & ex natura rei diſtinctum.

23 QVæſtio, vt conſtat ex ipſo titulo, de ſubſtantia ſingulari creata intelligitur, nam in natura diuina non admittitur aliquid ab ipſa realiter diſtinctum, quo fiat actu per ſe exiſtens, & ſubſiſtens. Quicunque non diſtinxerunt inter ſubſiſtentiam, & per ſe exiſtentiam ſubſtantiæ, eodem modo de vtraque diſcurrunt, & ideò qui à parte rei exiſtentiam ab eſſentia reali, & actuali non diſtinguunt, ſicut ponunt ſubſtantiam ſingularem per ſe exiſtere in rerum natura independenter à ſubiecto ſeipſa, & non per aliquid realiter ſuperadditum, ita quoque ſeipſa ſubſiſtere dicunt; & ita ſenſiſſe videtur Ariſt. 7. Met. tex. 41. vbi nullam agnoſcere videtur differentiam, ſaltim à parte rei, inter naturam ſubſtantialem ſingularem exiſtentem, & ſubſiſtentiam, ſed eo ipſo quod à parte rei aliqua ſubſtantia ſingularis eſt exiſtens, vult eſſe ſubſiſtentem abſque aliquo nouo addito; à qua ſententia parum, vel nihil diſtat opinio, quæ ſolet adſcribi Durand. 1. d. 34. qu. 1. Henric. quol. 4. q. 4. Aureolo 3. d. 1. q. 1. & alijs, qui ſolam diſtinctionem rationis ratiocinantis, vel in modo ſignificandi abſtracto, & concreto ponunt inter naturam, & ſuppoſitum, vndè dicunt hanc humanitatem, quæ eſt natura ſingularis, & hunc hominem, qui dicitur ſuppoſitum, non niſi penes modum ſignificandi differre concretum, & abſtractum, quatenus abſtractum ſignificat naturam per ſe, concretum verò ſignificat rem per modum naturam habentis, in re tamen ſunt omnino idem natura, & habens naturam, ſeu ſuppoſitum, & ſubſiſtens. Capreolus è contra nec ipſe diſtinguens inter per ſe exiſtentiam ſubſtantiæ, eiuſque ſubſiſtentiam 3. d. 5. q. 3. art. 3. cum quibuſdam alijs Thomiſtis, quia exiſtentiam ab eſſentia realiter diſtinguit, vltrò concedit ſubſtantiam ſingularem non ſeipſa exiſtere, nec ſubſiſtere, ſed per aliquid realiter ſuperadditum, qui eſt modus per ſe exiſtendi ſuperadditus ſubſtantiæ, vt ab accidente diſtinguitur.

Alij verò diſtinguentes inter ſubſiſtentiam, & per ſe exiſtentiam ſubſtantiæ, diuerſimodè de vtraque diſcurrunt iuxtà ſua principia; qui enim exiſtentiam ab eſſentia reali, & actuali non diſtinguunt realiter, conſequenter dicunt ſubſtantiam ſingularem ſeipſa quidem, & non per aliquid realiter ſupperadditum per ſe exiſtere independenter à ſubiecto, adhuc tamen ſubſiſtere per aliquid realiter ſuperadditum, & ab ea reipſa diſtinctum; ita Scotiſtæ, & Recentiores communiter. Qui verò exiſtentiam realiter ab eſſentia ſecernunt, vt Thomiſtæ, nedum volunt ſingularem ſubſtantiam ſubſiſtere per aliquid realiter ſuperadditum ipſi, verumetiam & per ſe exiſtere per alium modum ſuperadditum à ſubſiſtentia diuerſum, & inter iſtos modos nedum ponunt diſtinctionem, ſed etiam ordinem prioritatis, & præcedentiæ, & volunt ſubſiſtentiam in ſubſtantia ſingulari præcedere exiſtentiam, & naturam non eſſe capacem exiſtentiæ, niſi quouſque fuerit ſubſiſtens, ita Caiet. 3. p. quæſt. 4. art. 2. Medina ibid. & alij Thomiſtæ.

24 Dico Primò ſubſtantiam ſingularem ſeipſa realiter per ſe exiſtere inde-

Digitized by Google

independenter à ſubiecto, & non per aliquid realiter ſuperadditum. Concluſio eſt Scoti 4.d.12.q.1.& eſt communis omnium, qui exiſtentiam ab eſſentia reali, & actuali non diſtinguunt à parte rei, ſeu realiter, & ex hoc principio poteſt primò probari, quia ſi verum eſt in vniuerſum exiſtentiam realiter ab eſſentia non diſtingui, vt ex profeſſo oſtenſum eſt diſp. 8. q. 2. per ſe exiſtentia, quæ eſt propria ſubſtantiæ, non erit realiter à ſubſtantia diſtincta; ſicut neque in accidente propria eius exiſtentia ab ipſo realiter diſtinguitur. Tum quia licèt ſubſiſtentia ſit aliquid realiter ſubſtantiæ ſingulari ſuperadditum, & ab ipſa ex natura rei diſtinctum, non tamen idem iudicium ferri debet de per ſe exiſtentia, quod ex diuerſis muneribus, ad quæ deſtinata ſunt, ſatis apertè colligitur, nam ſubſiſtentia ſubſtantiæ ſingulari datur, vt conſtituatur incommunicabile alteri, ſicut natura ſuppoſito, at per ſe exiſtentia aſſignatur eidem, vt per ſe exiſtat independenter à ſubiecto modo explicato quæſt. præced. ſed ſubſtantia ſingularis, licèt non per ſuammet entitatem ſit incommunicabilis alteri ſuppoſito, ſed per aliquid ſuperadditum, vt patebit concluſione ſequenti, adhuc tamen ſuamet entitate eſt à ſubiecto independens, ergo eſt per ſe exiſtens independenter ab eo ſeipſa, & non per aliquid realiter ſuperadditum. Tum quia ſi per ſe exiſtentia realiter diſtingueretur à ſubſtantia ſingulari, ſicut ſubſiſtentia; ergo ſeparari poſſet ab ea, ſicut de facto ſeparata eſt ſubſiſtentia in natura aſſumpta à Verbo; tunc facta tali ſeparatione quæro, num ſubſtantia ſingularis expoliata ex hypotheſi propria exiſtentia, adhuc per ſe exiſtat independenter ab alio, tanquam à ſubiecto, cui inhæreat, an verò ſuſtentetur in alio, velut in ſubiecto ad modum accidentis; primum dici nequit, quia tunc per ſe exiſteret adhuc ablata propria exiſtentia, quod implicat, vel concedendum eſt talem per ſe exiſtentiam eſſe ſibi realiter identificatam; ſecundum etiam implicat, quia ſicut ſubſtantiæ entitas nequit in entitatem accidentis tranſire, ita nec fieri poteſt, vt ſubſtantia ſit in alio per inhærentiam, & in eo ſuſtentetur, velut accidens in ſubiecto. Tum, quia etiamſi de facto natura humana ſit in Verbo, vt fide docemur ex myſterio Incarnationis, adhuc tamen non eſt in Verbo, ſicut in ſubiecto, ſed ſicut natura in alieno ſuppoſito, & per vnionem, quæ dicitur hypoſtatica, non autem inhæſiua, qualis eſt vnio accidentis cum ſubiecto; ergo natura humana adhuc in Verbo exiſtens per ſe exiſtit hoc modo, ideſt independenter ab alio, velut à ſubiecto; ergo non amiſit hanc rationem, vel modum per ſe exiſtendi, quod ſufficiens indicium eſſe debet hunc modum per ſe exiſtendi non eſſe ab ipſa natura ſingulari realiter diſtinctum. Videatur Doctor 3.d.1.qu.1. ad 5. prin. vbi ait, quod non eodem eſt natura humana per ſe exiſtens, & perſona perſonalitate creata, & negat quod per ſe exiſtentia in natura intellectuali ſit perſonalitas accipiendo per ſe, vt diſtinguitur contra ineſſe alij, vt ſubiecto, quia ad perſonalitatem requiritur independentia ad aliud ſuppoſitum.

25 Dico ſecundò, accipiendo ſubſiſtere propriè pro per ſe incommunicabiliter eſſe alteri, velut ſuppoſito, ſingularem ſubſtantiam non ſeipſa realiter ſubſiſtere, ſed per aliquid realiter ſuperadditum, & ab ipſa à parte rei diſtinctum. Hæc eſt communis omnium Theologorum, ac magis in fide nota contra Philoſophos, qui non diſtinxerunt inter ſubſtantiam ſingularem, & ſuppoſitum; & quamuis efficaciter probari non poſſit ratione naturali, & ex lumine naturæ, vt omnes Theologi fatentur, quia totum motiuum agnoſcendi diſtinctionem inter naturam ſingularem, & ſubſiſtentiam, ſeu ſuppoſitum ex myſterio Incarnationis Dominicæ nobis illuxit, per quod factum eſt, vt natura humana, non in proprio, ſed in alieno ſuppoſito nempe diuino ſuppoſitaretur, & ſubſiſteret; attamen ſuppoſito lumine fidei euidenter oſtenditur eiuſmodi diſtinctio realis inter ſubſtantiam ſingularem, & ſubſiſtentiam, vel ſuppoſitum; Et quidem primò id oſtendunt ex myſterio Trinitatis, Centin. de Incarn. diſp. 1. cap. 5. Auerſa quæſt. 18. Phil. ſect. 2. Aretin. 3. d. 1. q. 1. art. 10. & alij Theologi, quia abſolutè loquendo multa tribuuntur ſuppoſitis diuinis, quæ non tribuuntur naturæ diuinæ, & è contra, & ſic habetur in cap. *damnamus* extra de Summa Trin. & Fide Cathol. Pater enim dicitur generare Filium, & Filius generari à Patre, & Spiritus Sanctus dicitur procedere à Patre; & Filio; at vero diuina natura, non dicitur generans, neque genita, nec ſpirans, nec ſpirata; ipſa etiam dicitur communicabilis pluribus perſonis, & nulla perſona dicitur communis tribus. Rurſus in Deo eſt vna eſſentia, & natura ſingularis ſunt tria ſuppoſita conſtituta, & diſtincta per tres ſubſiſtentias perſonales; ergo vltra naturam ſingularem datur ſubſiſtentia terminans naturam, & ſimul cum illa conſtituens ſuppoſitum; bene ergo inde licebit arguere hoc etiam euenire in rebus creatis, & aliquam diſtinctionem intercedere inter naturam, & ſuppoſitum. Hæc tamen ratio non ſatis mihi efficax videtur ad conuincendum propoſitum, nam in propoſita concluſione intendimus probare realem diſtinctionem inter naturam ſingularem, & ſubſiſtentiam, vel ſaltem talem, vt natura ſingularis poſſit propria ſubſiſtentia priuari; at quamuis aliqua diſtinctio detur inter naturam diuinam, & tria ſuppoſita in quibus ſubſiſtit, non tamen tanta diſtinctio admitti poteſt, quanta hic intenditur; non ergo inde idoneum deducitur argumentum; Tum quia licet in ſententia Scoti diſtinguente relationes originis in diuinis ex natura rei formaliter à diuina eſſentia poſſit ex myſterio Trinitatis concludi aliqua quoque diſtinctio ex natura rei inter naturam, & ſuppoſitum in creatis, attamen in principijs Thomiſtarum, & aliorum Theologorum illa à parte rei nullatenus actualiter diſtinguentium, non poteſt inde maior deduci diſtinctio inter naturam, & ſuppoſitum, quam rationis ad ſummum ratiocinatæ; at ſimilem diſtinctionem quoque in creatis admittunt Durand. & Aureol. tenentes oppoſitum huius concluſionis; ergo inſufficienter deducitur argumentum ex myſterio Trinit. ad eos conuincendos. Tum quia ibi natura ſingularis eſt adhuc pluribus communicabilis, vt quod, non autem ſubſtantia ſingularis creata, ergo ex hoc capite magis videtur poſſe confundi in creatis ſubſtantia ſingularis cum ſuppoſito, quam in diuinis, & ideò non inde ſufficiens argumentum deducitur ad creata ad concludendam diſtinctionem naturæ ſingularis à ſuppoſito, quia ſubſtantia ſingularis creata eſt magis incommunicabilis, quam diuina.

26 Melius itaque probatur ex myſterio Incarnationis, quo fide docemur Verbum diuinum aſſumpſiſſe naturam humanam in athomo, ideſt ſingularem, non tamen perſonam, ſeu ſuppoſitum creatum, item naturam humanam in Verbo propria carere ſubſiſtentia, ac ſubſiſtere ſubſiſtentia Verbi; ita enim paſſim loquuntur SS. Patres, & Concilia docent; ergo neceſſe eſt, vt in re aliqua intercedat diſtinctio inter hanc humanitatem, & proprium ſuppoſitum, & inter naturam ſingularem, ac propriam ſubſiſtentiam, & quidem tanta, quantum ſufficit vt illa poſſit ſeparari ab iſta, & aſſumi ſine iſta. Conf. quia ſi natura, & ſubſiſtentia ſunt idem prorſus à parte rei, ergo quod à parte rei dicitur de vno, dici quoque debebit de altero, vnde cum ſubſiſtentia creata non ſit aſſumpta, neque etiam natura dici poteſt aſſumpta, & ſi hæc eſt aſſumpta, etiam & iſta, quorum vtrumque eſt hæreticum. Præterea etiam Theologi illi, qui oppoſitum huius concluſionis defendunt, ſi catholicè ſentire velint, fateri coguntur Verbum aſſumpſiſſe quidem naturam in athomo, ideſt humanitatem ſingularem, non tamen perſonam, vel ſuppoſitum humanum; ergo aliquid deeſt humanitati aſſumptæ, cuius defectu nequit dici perſona, vel ſuppoſitum, & hoc nil aliud eſt, quam modus propriæ ſubſiſtentiæ, quo formaliter natura ſingularis conſtituitur formaliter in ratione ſuppoſiti. Quod ſi reſpondeant humanitatem aſſumptam non dici perſonam, vel ſuppoſitum, non quia deſit aliquid, ſed potius quia aliquid eſt ſibi additum, nempe vnio ad Verbum, quod propriè dicitur habens humanitatem, ipſa verò humanitas dicitur eſſe in Verbo, ſicut forma, vel natura in ſuppoſito, & ideo humanitas illa nequit dici ſuppoſitum, neque homo, quia habet alium modum eſſendi ratione cuius eſt potius in alio, quam in ſe. Contra, quia vt bene infert Suarez, ex hac ſolutione ſequitur ad rationem ſuppoſiti, & ſubſiſtentiæ ſaltem requiri negationem vnionis ad aliud, ſeu carentiam modi exiſtendi in alio, & in tali negatione formaliter ratio ſubſiſtentiæ conſiſtet, & hoc ſufficit vt natura ſingularis poſſit dici realiter diſtincta à ſubſiſtentia ſaltem diſtinctione reali negatiua, quo pacto dici ſolet materia realiter à priuatione diſtingui, quia negatio realis, & ſeparabilis à ſuo ſubiecto non ſola ratione dicitur ab eo ſecerni; & hoc ſufficit propoſito noſtro, neque enim hic diſputamus adhuc, an ſubſiſtentia addat ſupra naturam ſingularem aliquid reale ſupperadditum poſitiuum, & poſitiuè diſtinctum, nam de hoc poſteà diſputabitur.

27 Dices cum Durando humanitatem aſſumptum à Verbo non dici perſonam, quia non concipitur per modum concreti, & habentis naturam, ſed per modum habitæ, & poſſeſſæ à ſuppoſito alienæ naturæ. Contrà, quia nec perſona, nec ſuppoſitum conſtituitur in tali eſſe ex noſtro modo concipiendi, ſed ex ijs prædicari, quæ ſibi realiter conueniunt, & à parte rei, ſiue ſint prædicata poſitiua, ſiue negatiua, ergo ſi humanitas Chriſti habet quicquid à parte rei requiritur ad intrinſecam conſtitutionem ſuppoſiti, & perſonæ, poterit dici perſona cum omni veritate, quæ fuit hæreſis Neſtorij. Tum quia ſi ad rationem perſonæ, & ſuppoſiti ſufficit, vt ait Durandus, vt illud poſſit concipi in concreto, & per modum habentis naturam, adhuc humanitas Chriſti poterit dici perſona, quia humanitas à Verbo aſſumpta fuit indiuidua, & ſingularis, indiuiduum vero, & ſingulare reſpectu naturæ ſpecificæ, & quidditatis, vt ſic, habet rationem concreti, & habentis naturam, quia natura verè includitur, & continetur in indiuiduo; ergo in oppoſita ſententia verè poterit dici perſona. Confirm. quia in diuinis Deus, vt eſt concretum Deitatis, & concipitur per modum habentis Deitatem, non eſt perſona, nec ſuppoſitum, quia adhuc ita in concreto ſumptus eſt communis tribus perſonis; ergo falſum eſt ad rationem ſuppoſiti ſufficere, vt natura ſignificetur in concreto, ſed re vera aliquid à parte rei debet ſuperaddere naturæ.

28 Dico 3. ſubſiſtentiam in ſenſu præcedentis concluſionis non eſſe confundendam cum per ſe exiſtentia ſubſtantiæ ſingularis, qua hæc dicitur à ſubiecto independens. Concluſio hæc ſequitur ex duabus præcedentibus, nam ſubſiſtentia propriè ſumpta reddit ſubſtantiam alteri incommunicabilem, veluti formam ſuppoſito, at per ſe exiſtentia reddit illam duntaxat ab alio independentem, vt à ſubiecto etiamſi ſit communicabilis alteri, vt ſuppoſito, vt conſtat de natura ſingulari aſſumpta à Verbo, quæ eſt communicata Verbo, vt alieno ſuppoſito, & ideò propria ſubſiſtentia caret, non autem ab eo dependet, vt à ſubiecto, & ideò propria per ſe exiſtentia non caret; ergo modus ſubſiſtentiæ non eſt confundendus cum modo per ſe exiſtentiæ, cũ natura poſſit vnum amittere ſine altero. Conf. quia etſi communiter, ac fuſiori ſermone loquendo ſoleat interdum ſubſiſtentia ſubſtantiæ cum eius per ſe exiſtentia confundi, attamen propriè loquendo ab inuicem ſecerni debent, vt modi prorſus diuerſi, & ideò ad omnem confuſionem tollendam, ait Doctor quol. 4. M. & quol. 5. V. ſed præcipuè

quol. 9. ab initio ſubſiſtere, vel per ſe exiſtere multipliciter ſumi poſſe; vno modo communiſſimè, quo ſenſu per ſe exiſtens dicitur, vel ſubſiſtens, quod ſolitariè exiſtit, & hoc modo per ſe exiſtentia poteſt accidenti competere, quando eſt ſeparatum à ſubiecto, vt in Euchariſtia; ſecundo modo minus communiter pro omni eo, quod alteri non inhæret, nec habet aptitudinem ad inhærendum, & in hoc ſenſu quælibet ſubſtantia non tantùm compoſita, ſed etiam materia, & forma ſubſiſtere dici poſſunt, quia forma ſubſtantialis licèt inſit materiæ informando, non tamen per inhæſionem, vt declaratum eſt præc. quæſt. quia inhærere dicit non per ſe informare, quia inhærens nec eſt actus ſimpliciter, ſed ſecundum quid, nec cum illo cui inhæret facit per ſe vnum. Tertio tandem modo propriè illud dicitur ſubſiſtere, quod eſt in vltima actualitate, itaquod non eſt amplius ordinabile ad aliquem actum ſimpliciter vltra illum, quem habet, qui quidem actus vlterior poſſit eſſe actus eius per ſe, & quod hoc modo dicitur per ſe exiſtens dicitur propriè ſubſiſtens, & ſolet appellari ſuppoſitum, & in natura intellectuali perſona, quia omne tale ens eſt prima ſubſtantia non amplius alteri communicabilis, nec vt quod, ſcilicet vt ſuperius inferiori, nec vt quo, itaut poſſit eſſe pars eſſentialis eius, vel ratio agendi, ſeu principium quo; in hoc igitur vltimo ſenſu dicimus ſubſiſtentiam non eſſe confundendam cum per ſe exiſtentia, quæ eſt propria cuiuſcunque naturæ ſubſtantialis, ſed eſſe peculiarem modum ſubſtantiæ ſingularis diuerſum ab exiſtentia eiuſdem. Denique contra Capreolum probari poteſt ſubſiſtentiam non coincidere cum exiſtentia naturæ ſingularis, ex illo vniuerſali principio extra Thomiſticam Scholam vniuerſaliter recepto, quod exiſtentia non realiter diſtinguitur ab eſſentia reali, & actuali; vnde cum ſubſiſtentia ita diſtinguatur à ſubſtantia ſingulari ex concluſione præcedenti, quia natura poteſt eſſe ſine ipſa, vt patet in natura à Verbo aſſumpta, ſequitur non coincidere cum eius exiſtentia, ſed eſſe modum diſtinctum ab ea, & ad diuerſum munus deſtinata ſi quidem deſeruit non ad per ſe exiſtendum independenter ab alio, vt a ſubiecto, ſed vt à ſuppoſito, itaquod facit naturam ſingularem omnino incommunicabilem.

28 Dico tandem ſubſiſtentiam non præcedere, imo potius ſupponere exiſtentiam in natura ſingulari. Hæc eſt communis contra Caiet. & probatur primò ex communi modo loquendi omnium dicentium ſubſiſtentiam eſſe vltimum terminum, & complementum naturæ, non eſſet autem talis, ſi poſt ipſam adhuc expectaretur exiſtentia in natura. Tum quia tantùm abeſt, quod natura non ſit proximè capax exiſtentiæ, niſi prius ſubſiſtens intelligatur, vt Caiet. aiebat, quod potius res omnino è contrà ſe habet, quod non eſt proximè capax ſubſiſtentiæ, niſi prius intelligatur exiſtens, quod ita oſtendo, nam ſubſiſtentia præſertim, ſi ponatur modus poſitiuus, vt ponunt Thomiſtæ non poteſt fundari in entitate naturæ, niſi actuali, & extra cauſas, non enim ſubſiſtentia actualis fundari poteſt in natura omnino poſſibili, quia fundatum debet proportionari cum fundamento, & è contrà, at eo ipſo, quod natura ponitur actualiter eſſe, & extra cauſas, intelligitur exiſtens, ergo in natura ſingulari prior eſt exiſtentia, quam ſubſiſtentia. Tum quia prius eſt in re, quod ei conuenit inſeparabiliter quam quod ei conuenit ſeparabiliter, quia hoc magis intelligitur ei accidere, quam illud; ſed exiſtentia inſeparabiliter conuenit naturæ ſingulari, non autem ſubſiſtentia, quia natura aſſumpta in Verbo ſecundum communiorem, & veriorem propriam adhuc retinet exiſtentiam, non autem ſubſiſtentiam. Tum quia prius eſt rem eſſe, quam incommunicabiliter eſſe, & ideò etiam in diuinis prior eſt exiſtentia, quæ eſt eſſentialis quam ſubſiſtentiæ perſonales, & incommunicabiles; ſed ſubſtantia ſingularis per exiſtentiam conſtituitur in eſſe actuali, & extra cauſas, per ſubſiſtentiam verò redditur incommunicabilis alteri, vt ſuppoſito, ergo in natura exiſtentia præcedit ſubſiſtentiam, non è contrà, ſed ne teramus tempus in re de ſe manifeſta, & ab omnibus conceſſa, de qua etiam dixi diſp. 8. met. q. 3. in fine n. 164.

Diſſoluuntur Rationes aduerſæ.

29 PRimò obijcitur contra 1. concl. quia ita explicatur per ſe exiſtere in ſubſtantia, ſicut inhærere in accidente; ſed accidens conſtituitur ſubiecto inhærens per modum inhærentiæ ab ipſo diſtinctum; ergo ſic etiam ſubſtantia conſtituitur per ſe exiſtens. Deinde, quia ratio quidditatiua ſubſtantiæ non eſt ipſe modus per ſe exiſtendi; ſed principium exigitiuum eius, ſicut pariter dicitur de inhærentia in accidente, ergo nil obſtat, quin ponatur modus reipſa ab ea diſtinctus. Rurſus de facto in Verbo natura humana non per ſe exiſtit independenter ab alio, vt à ſubiecto, quia ſuſtentatur in eo, ergo talis per ſe exiſtentia eſt modus à ſubſtantia diſtinctus; cum poſſit ſine ipſo exiſtere. Demum accidens ſeparatum in Euchariſtia dicitur per ſe exiſtens ad inſtar ſubſtantiæ per quendam modum per ſe exiſtendi ei de nouo à Deo tributum oppoſito modo inhærendi, ergo de facto, & naturaliter ſubſtantia per ſimilem modum diſtinctum per ſe exiſtit.

Reſp. negando paritatem, ſiquidem accidens abſolutum poteſt non inhærere ſubiecto, vt conſtat in Euchariſtia, at ſubſtantia nequit non per ſe exiſtere, & ideò ſicut intrà genus accidentis accidentia modalia, ſiue reſpectiua non indigent modo inhærendi diſtincto, quia non poſſunt non inhærere ſubiecto, ita in propoſito, quia ſubſtantia nequit non per ſe exiſtere, non indiget modo per ſe exiſtendi diſtincto, ſicut indiget modo ſubſiſtendi. Ad 2. negatur conſequentia, quia neque exiſtentia in creatis eſt de quidditate rei, & tamen non ponitur modus reipſa, ſeu realiter diſtinctus ab eſſentia, ſed tantùm eo diſtinctionis genere, quo modus intrinſecus diſtinguitur à re, cuius eſt modus, quæ eſt diſtinctio valdè minor diſtinctione reali; & hoc etiam modo per ſe exiſtentia erit diſtincta a ſubſtantia, vt modus intrinſecus eius, non autem realiter itaut ſubſtantia poſſit eſſe ſine ipſa. Ad 3. negatur aſſumptum, quia natura humana adhuc in Verbo exiſtit independenter ab eo, vt à ſubiecto, quia non eſt in eo per vnionem inhæſiuam, qualis eſt accidentis ab ſubiectum, ſed per vnionem hypoſtaticam, qualis eſt naturæ ad ſuppoſitum, neque ſuſtentatur in eo, vt accidens in ſubiecto, ſed laxiori modo, en pacto, quo natura dicitur ſuſtentari in ſuppoſito, non propriè tanquam in ſubiecto, ſed potius tanquam in termino vltimato ſuæ dependentiæ, vt ex infrà dicendis magis conſtabit. Ad vlt. negatur aſſumptum, vt dixi diſp. 3. Phyſ. q. 4. art. 2. ex Scoto 4. d. 12. quæſt. 1. & 6. § *ad argumenta* quo etiam conceſſo adhuc negatur conſequentia, quia accidenti ſeparato, vt per ſe exiſteret, daretur à Deo modus ille per ſe eſſendi, quia accidens de ſe ineptum eſt, vt ita exiſtat, & ideò indigeret nouo modo ſuperaddito ad ſic eſſendum, at ſubſtantia de ſe apta eſt ad ſic exiſtere, atque ideò talis modus per ſe exiſtendi debet poni ei intrinſecè congenitus, & conſubſtantialis, vt potè illi connaturalis, vnde potius argumentum facit ad oppoſitum, quia ex eodem capite, vnde arguitur in accidente ſeparato indigentia talis modi per ſe exiſtendi, arguitur ſubſtantiam nullā talis modi habere indigentiā à ſe diſtincti.

Secundò contra 2. concl. probando ſubſiſtentiam nihil reipſa diſtinctum ſuperaddere ſingulari ſubſtantiæ, ſuppoſitum nil aliud eſt niſi compoſitum ex hac materia, & ex hac forma, & præter hæc nil aliud eſſe cogitari poteſt, hoc autem totum eſt idem, quod hæc natura ſingularis, ergo ſuppoſitum nihil addit reale ſupra naturam ſingularem, ſed ſolùm per noſtrum modum conſiderandi. Tum 2. non plus differunt concretum, & abſtractum in prædicamento ſubſtantiæ quam accidentis, ſed in prædicamento accidentis idem prorſus ſignificant album v. g. & albedo, ergo pariter ſuppoſitum, & natura, homo, & humanitas in prædicamento ſubſtantiæ. Tum 3. quæ eadem generatione generantur, & corruptione deſinunt non ſunt inter ſe realiter diſtincta, hoc enim eſt præcipuum ſignum identitatis realis, ſic ſe habent natura ſingularis, & ſubſiſtentia, ergo &c. Tum 4. natura ſingularis, & per ſe exiſtens eſt ens in actu, cum conſtituatur per formam; ergo ſi ei ſuperueniret ſubſiſtentia, vt modus diſtinctus, hæc foret accidens. Tandem quod conuenit omnibus ſuppoſitis ſpeciei pertinet ad naturam ſpecificam, ſed ſubſiſtentia conuenit omnibus ſuppoſitis ſpeciei, ergo ſubſiſtentia non eſt diſtincta à natura ſpecifica; hæc vltima tria argumenta ex Acerbo lib. 2. qq. peripat. qu. 11. deſumit Auerſa qu. 18. ſuæ Phil. ſect. 2. ſed re vera Auctor ille licet probabilem dicat eſſe opinionem Henrici, & Durandi, longè tamen probabiliorem ait eſſe oppoſitam in fine quæſtionis.

30 Reſp. negando aſſumptum, nam humanitas Chriſti eſt compoſita ex hac materia, & ex hac forma, & tamen non eſt ſuppoſitum, vt Fides docet, tum quia in ſententia noſtra compoſitum dicit tertiam entitatem vltra hanc materiam, & hanc formam, cuius propria eſt ſubſiſtentia, de qua loquimur, quæ eſt quidam modus eſſendi incommunicabiliter, ratione cuius talis natura ſingularis ſuppoſita, & ſubſiſtens, nequit vt ſic eſſe actus alterius, qui licet apud Philoſophos non diſtinguatur à compoſito ſingulari, tamen ex myſterio Incarnationis nobis innotuit diſtingui. Ad 2. primò negari poteſt paritas, quia accidens non ſubſiſtit, ſicut ſubſtantia; deinde conceſſa paritate ad minorem dicendum, quod licet quoad principalem ſignificatum idem omnino dicant album, & albedo, tamen quoad connotatum plus dicit album, quam albedo, quia præter formam addit ſubiectum, in quo habetur forma, & ſic à pari concretum ſubſtantiale præter naturam connotat ſuppoſitum ex Doctore 1. d. 4. q. 1. in fine, cui natura quaſi dicitur inhærere ex eodem quol. 5. litt. V. vnde argumentum potius facit ad oppoſitum & rurſus aduertendum eſt aliud eſſe loqui de concreto perſonato, vt eſt Petrus, aliud de non perſonato, ſicut eſt homo correſpondens humanitati, vt ſic, de quo affert exemplum Durandus, nam licet de tali concreto concederetur quod Durandus inquit, quod idem omnino ſignificent, non tamen de alio concreto poteſt concedi. Ad 3. ait Auerſa loc. citat. poſſe aliqua ſimul fieri, & corrumpi, etiamſi diſtincta ſint, ac etiamſi fiant per diſtinctas actiones, & ita ſe habent ſubſiſtentia, & natura. Hæc tamen reſponſio non eſt ad argumentum, non enim aſſumit argumentum in maiori illa non realiter diſtingui, quæ ſimul fiunt, & ſimul corrumpuntur, ſic enim vtique poſſet negari maior, vt facit Auerſa, ſed dicit illa non diſtingui realiter, quæ eadem generatione fiunt, & eadem corruptione deſinunt, quod planè eſt potiſſimum ſignum realis indiſtinctionis, vt dixi diſp. 6. Met. q. 8. num. 185. & ſumitur ex Ariſtot. 4. Meta. text. 3. potius ergo eſt neganda minor licet enim per naturalem reſultantiam ſubſiſtentia ſequatur ad naturam ſingularem, ſi à Deo non impediatur non tamen fit immediatè eadem prorſus actione cum illa, & in hoc ſenſu explicat Trombet. hanc regulam in formalit. part. 4. art. 4. ac Ariſt. dictum 4. Meta. 3. quæ vna productione generantur eſſe idem, debet enim intelligi de his, quæ per ſe fiunt, ac immediatè vnica reali actione, quæ autem dicuntur vnica actione produci, vel potius comproduci eo præcisè, quia vnum ex alio reſultat, minimè opus eſt vt ſint realiter idem, ſed ſolum idem ſubiecto dicuntur, vel connexione quadam, quia re vera

imme-

Digitized by Google

immediatè, & proximè non fiunt vna, & indiuiſibili actione reali; aduerte tamen hanc reſponſionem præſertim locum habere in ſententia docente ſubſiſtentiam importare gradum poſitiuum naturæ ſuperadditum, nam ſi ponatur conſiſtere in negatiuo, non poteſt dici propriè generari, vel produci ſed conſequi ad naturam ſingularem eo ipſo, quod non vnitur alteri ſuppoſito.

31 Ad 4. reſpondet idem Auerſa citat. naturam antecedenter ad ſubſiſtentiam eſſe per ſe in actu naturæ, non autem in actu ſuppoſiti, vnde poteſt illi ſuperuenire modus ſubſtantialis in ratione ſuppoſiti. Neque iſta ſolutio eſt ad argumentum, quod contendit ſubſiſtentiam futuram accidens, ſi naturæ ſuperuenit conſtitutæ in actu naturæ, vt aliquid realiter diſtinctum quod poſſit adeſſe, & abeſſe, nam natura in actu naturæ conſtituitur per formam, quod autem aduenit enti ſic in actu eſt accidens; ſed præterea falſum eſt, quod ſubſiſtentia adueniat naturæ ſolum conſtitutæ in actu naturæ vt ait Auerſa, quia aduenit naturæ conſtitutæ etiam in actu ſeu in eſſe ſingularis. Quare potius dicendum eſt cum Mairon. 3. d. 1. & 2. q. 11. rationem ſuppoſitalem in creatis non conſtituere ſimpliciter quia aduenit naturæ iam in eſſe ſingulari conſtitutæ, ſed tantum dare eſſe incõmunicabile, vnde colligitur probabilius eſſe, quod in negatione conſiſtat, quam in poſitiuo, quia cum hoc adueniret enti in actu, & eſſet ab ipſo à parte rei diſtinctum, difficilè euaditur quin ſit accidens, vnde & hoc erit argumentum, ex quo probari poterit ſubſiſtentiam conſiſtere in negatiuo. Ad vlt. reſpondet Auerſa quod conuenit omnibus ſuppoſitis ſpeciei ſpectat quidem ad ipſam ſpeciem, non tamen neceſſario debet ſpectare ad naturam, prout diſtinctam à ſuppoſito, & ita ſe habet ſubſiſtentia. Neque hæc eſt legitima ſolutio, quia male conceditur ſubſiſtentiam eſſe de ratione naturæ ſpecificæ etiam prout identificatæ ſuppoſitis, nam & indiuidualis differentia, & exiſtentia proximiores ſunt naturæ ſpecificæ, quam ſit ſubſiſtentia, nec tamen ad eſſe ſpecificum ſpectare dicuntur; non ergo eſt abſolute concedenda illa maior, quod conuenit omnibus ſuppoſitis ſpeciei pertinet ad naturam ſpecificam, ſed eſt ſic diſtinguenda; quod conuenit omnibus ſuppoſitis ſpeciei ratione ipſius ſpeciei hoc vtique pertinet ad naturam ſpecificam, quia cenſetur eſſe prædicatum eſſentiale primi, vel ſaltim ſecundi modi; quod autem competit omnibus indiuiduis ipſius ſpeciei non ratione ipſius ſpeciei, ſed aliundè, falſum eſt id pertinere ad naturam ſpecificam, alioquin etiam indiuidualis differentia ad naturam ſpecificam pertineret, eo quia conuenit omnibus, & ſingulis indiuiduis; vnde argumentum probat plus quam velit arguens, nam ipſe ſolum probare intendit ſubſiſtentiam non diſtingui reipſa à natura ſingulari, ſed à parte rei eſſe omnino idem cum ipſa, argumentum verò probat eſſe etiam omnino idem cum natura ſpecifica. Alia argumenta facit Aureol. loc. citat. valde confuſa, & implicata, quorum tandem vis ad hoc reducitur, quod natura, & ſuppoſitum non differunt, niſi ſicut concretum, & abſtractum, vt arguebat Durand. atq; ideò vlteriori non indigent examine & ſolutione; illa tamen ſigillatim ſoluta videre potes apud Capreol. loc. citat. & Caiet. 3. p. q. 4. ar. 2. Dices Scot. quol. 19. M. & Cc. dicere inter naturam, & proprium ſuppoſitum eſſe realem identitatem, Reſp. Scotum ibi comparatiuè loqui, non abſolutè; comparat enim naturam ad proprium ſuppoſitum, & alienum, & ait talem realem identitatem habere cum proprio, qualem non habet cum alieno, quatenus de ſuo quidditatiuè prædicatur, non de alieno.

32 Tertio contra 3. concl. probatur per ſe exiſtentiam, & ſubſiſtentiam in ſubſtantia omnino coincidere, primò ex communi modo loquendi, iuxta quem indifferenter dicimus ſubſtantiam, vt ab accidente diſtinguitur, per ſe exiſtere, & ſubſiſtere. Deinde per ſubſiſtentiam, quæ eſt affectio ſubſtantiæ, excluditur ab ea formaliter inhærentia, quæ eſt affectio accidentis; ergo ſubſiſtentia coincidit formaliter cum per ſe exiſtentia, quæ ſubſtantiam formaliter conſtituit à ſubiecto independentem. Tandem ſubſiſtentia in omni rigore ſumpta dicit modum per ſe exiſtendi ſine dependentia à ſuſtentante, hac enim præciſe de cauſa humanitas à Verbo aſſumpta dicitur propria carere ſubſiſtentia, quia in eo ſuſtentatur, & ab eo, vt à ſuſtentante dependet, & è contra mea humanitas dicitur in ſe ſubſiſtens, ſeu propriam poſſidere ſubſiſtentiam, quia in ſe, & per ſe ſuſtentatur, & non in alio; ſed dependere, vel non dependere ab alio aliquid tanquam à ſuſtentante eſt ab ipſo dependere, vel non dependere, tanquam a ſubiecto, cui innititur, ergo ſubſiſtentia coincidit omnino cum per ſe exiſtentia excludente dependentiam à ſubiecto.

Reſp. vltrò concedendo in communi modo loquendi per ſe exiſtentiam, & ſubſiſtentiam ſolere confundi, & per vtrumque promiſcuè ab accidente ſecerni, cœterum quia ex fide cognouimus ſubſiſtentiam à ſubſtantia diuelli, nunquam tamen per ſe exiſtentiam, qua conſtituitur à ſubiecto, independens, ideò de ſingulis propriè loquendo confundi non debent. Ad aliud per ſubſiſtentiam nedum à ſubſtantia excluditur inhærentia, & dependentia ab alio, vt à ſubiecto, ſed etiam dependentia ab alio, vt a ſuppoſito, quo pacto dependet modo humanitas Chriſti à Verbo, at per ſe exiſtentia non hanc dependentiam excludit a ſubſtantia, ſed tantum primam, & hæc eſt propria differentia inter per ſe exiſtentiam, & ſubſiſtentiam ſubſtantiæ, & ideò negatur conſequentia. Ad vltim. dico magnam in hanc materia contingere æquiuocationem in ſuſtentationis vocabulo, vt magis patebit ex dicendis qq. ſeq. vnde pro ſolutione rationis nũc dicere ſufficiat certum eſſe, quod cum modo dicimus humanitatem aſſumptam ſuſtentari in Verbo, non intelligitur ſuſtentari in ipſo, tanquam in ſubiecto inhæſionis, vt Fides docet, ſed alio modo longè diuerſo ab eo, quo accidens dicitur ſuſtentari in ſubiecto, cui inhæret, atq; ideò neganda eſt minor vniuerſaliter ſumpta, quod ſcilicet dependere ab alio, tanquam à ſuſtentante, ſit ſemper dependere ab eo, tanquam à ſubiecto informationis, vel inhæſionis, quia poteſt dari ſuſtentatio alterius rationis ab illa, quæ conuenit accidenti, quæ formaliter excludatur per ſubſiſtentiam, vt conſtabit ex dicendis.

33 Quartò, contra 4. concl. arguunt Thomiſtæ, quia concipitur natura ſecundum eſſentiam abſtrahendo ab exiſtentia, & adhuc in tali ſtatu concipi poteſt ſubſiſtens, ſeu cum ſubſiſtentia, verè enim dicimus Antichriſtum eſſe ſuppoſitum, eſſe perſonam; quamuis actu non exiſtat. Reſp. gratis concedendo etiam ipſam ſubſiſtentiam, nedum conſiderari poſſe, vt actu poſitam in rerum natura, ſed etiam præciſè ſecundum ſuam eſſentiam abſtrahendo ab actualitate eſſendi, & ſub hac conſideratione applicari poteſt ad naturam ſub eſſe poſſibili dicendo, Antichriſtus eſt ſuppoſitum, eſt perſona; ſed iam diſput. 8. q. 2. dictum eſt exiſtentiam eſſe ita cum eſſentia connexam, vt exiſtentia ſemper eſſentiam comitetur in quocunque ſtatu, vt modus eius intrinſecus ſeruata proportione, ita nimirum vt eſſentiam in eſſe poſſibili comitetur immediatè exiſtentia pariter poſſibilis, & eſſentiam in eſſe actuali pariter exiſtentia actualis, & ſic etiam de ſubſiſtentia dicere poſſumus, quod comitari poteſt ſubſtantiam ſingularẽ tam in eſſe actuali, quam in eſſe poſſibili, vt probat argumentum; attamen cum applicatur naturæ in eſſe poſſibili, ita proportione ſeruata illi conuenire, ſicut applicatur naturæ in eſſe actuali, atque ideò ſicut cum applicatur naturæ in eſſe actuali, ſupponit exiſtentiam in natura, exiſtentiam, inquam, actualem, alioquin natura non foret in eſſe actuali, ita proportionaliter cum applicatur naturæ in eſſe poſſibili ſupponit in ea exiſtentiam poſſibilem, quia non datur eſſentia poſſibilis, niſi in ordine ad exiſtentiam poſſibilem.

34 Quintò tandem obijciunt aliqui falſum eſſe, quod dictum eſt concluſ. 2. non poſſe naturali ratione probari realem diſtinctionem ſubſiſtentiæ, ſeu ſuppoſitalitatis à ſubſtantia ſingulari, nec talem diſtinctionem Philoſophis, & præcipuè Ariſtot. fuiſſe notam, nam 1. Met. dixit actiones eſſe ſuppoſitorum, & 1. de anim. 64. ait, quod humanitas nec ſtet, nec ambulat, ſed homo; ergo re vera Ariſt. cognouit ſuppoſitalitatem a ſingularitate diſtinctam in ſubſtantia. Accedit etiam ratio naturalis, quia nequit Petrus concipi, vt ens completum, & per ſe exiſtens, quin concipiatur vt habens negationem exiſtentiæ in alio, ſiue tanquam in ſubiecto, ſiue tanquam in ſuppoſito diſtincto; ſed ratio ſuppoſiti creati præſertim in tali negatione conſiſtit, vt poſtea patebit, ergo poteſt hæc cognoſci, vt à ſingularitate diſtinctam, quæ dicit quid poſitiuum. Reſp. aliud eſſe, quod Ariſt. agnouerit rationem ſubſiſtentiæ, & ſuppoſitalitatis, aliud quod eam quoque agnouerit, vt a ſingularitate diſtinctam, & ſeparabilem, hoc ſecundum negaui in concluſione ſecunda, non vero primum, nam apud Ariſtot. prima ſubſtantia eſt idem, quod ſuppoſitum, quandoquidem apud ipſum omnis ſubſtantia ſingularis, & indiuidua eſt incommunicabilis, vt quod, & vt quo, & eſt independens actualiter, & aptitudinaliter ad ſuppoſitum alienum; quod ſi etiam concedere velimus aliquo pacto diſtinxiſſe inter ſingularitatem, & ſuppoſitalitatem, ita vt illam ſtatuerit in poſitiuo, hanc vero in negatiuo, adhuc tamen inter eas ſeparabilitatem non agnouit, adeo quod poſſit natura ſingularis propria ſuppoſitalitate priuari, & illis negationibus denudari, vt nobis innotuit ex fide. Adhuc tamen aduertendum eſt Ariſt. 1. Metaph. non dicere, quod actiones ſint ſuppoſitorum, ſed ſingularium, per quem loquendi modum potius innuitur ſuppoſitum à ſingulari non diſtinxiſſe, & 2. de anim. 64. pariter non habet illa verba, nec comparat humanitatem cum homine, ſed animam, & actiones quaſdam animalicas melius homini ait attribui; quam animæ, quia ſunt totius coniuncti, & non ſolius animæ. Ad rationem reſpondetur per idem concedendo poſſe naturaliter agnoſci ratio ſubſiſtentiæ, & ſuppoſitalitatis, vt à ſingularitate aliquo pacto diſtincta, præſertim ſi ponatur conſiſtere in dictis negationibus, non tamen tanta diſtinctione, quantam fides docet, adeo vt vna poſſit ſeparari ab altera in ſubſtantia ſingulari.

35 At inſtat Lorca in 3. part. diſputat. 28. memb. 1. probans Ariſt. etiam talem ſeparabilitatem agnouiſſe inter naturam ſingularem, & ſuppoſitum, idque probat ex 5. Metaph. cap. 8. text. 15. in fine, vbi habet hæc verba, *accidit igitur duobus modis ſubſtantiam dici, & ipſum vltimum ſubiectum, quod non dicitur de alio, & id quod cum quod quid ſit etiam ſeparabile fuerit, tale verò cuiuſque forma, & ſpecies.* Reſpondet Poncius tom. 3. ſui Curſus diſputat. 18. quæſt. 6. num. 80. male ex his verbis colligere Lorcam ſeparabilitatem ſubſtantiæ ſingularis à propria ſubſiſtentia, ſiquidem ſecundum omnes Expoſitores ibi enumerat primam, & ſecundam ſubſtantiam, & per primam intelligit ſubſtantiam ſingularem, & per ſecundam vniuerſalem, quam dicit eſſe ſeparabilem à ſubſtantia prima, quatenus poteſt formaliter reperiri in pluribus ſubſtantijs primis, cum ad nullam determinetur, vt patet; non autem intelligit ipſam ſubſtantiam ſingularem eſſe à ſuppoſito realiter ſeparabilem, vt Lorca intendit; immo ex hoc loco Poncius ait potius colligi, quod Philoſophus nullo modo admiſerit diſtinctionem ſuppoſiti à ſubſtantia ſingulari, quia dicit ſubſtantiam ſingularem eſſe illam, quæ de nullo dicitur; ſed ſi daretur ſuppoſitum diſtinctum à ſubſtantia ſingulari id eſ-

Digitized by Google

ſet falſum, quia de tali ſuppoſito poſſet prædicari illa ſubſtantia ſingularis ſecundum omnes. Fateor non benè Lorcam probare intentum ex loc. citat. quia per quod quid eſt non intelligit Ariſtot. ſubſtantiam ſingularem, ſed vniuerſalem; cum tamen hanc ait eſſe ſeparabilem non debet exponi, vt ait Poncius, quia poteſt formaliter reperiri in pluribus ſubſtantijs primis, quia hoc non arguit ſeparabilitatem aliquam ſubſtantiæ ſecundæ à primis, ſed potius identitatem inadæquatam in omnibus, & ſingulis; deinde falſum eſt, quod admittendo diſtinctionem realem inter ſubſtantiam ſingularem, & ſuppoſitum, tunc poſſit prædicari ſubſtantia ſingularis de ſuppoſito proprio, vt ſuperius de inferiori, quia tunc non eſſet ſingularis, de cuius ratione eſt eſſe incommunicabile, vt quod; debet ergo ille locus exponi cum noſtro Alenſi ibidem, quod ſecundo modo dicitur ſubſtantia quodcunque fuerit tale, quod per ipſum eſt aliquid ens, & per quod fuerit aliquid ſeparabile, & diſtinctum ab alio; tale verò, quod ſic dicitur ſubſtantia, eſt forma, & ſpecies, vniuſcuiuſque, nam vnumquodque per formam eſt ens, quia forma eſt ratio eſſendi, & etiam per formam vnumquodque diſtinguitur ab omni alio, quia illud idem, quod eſt principium eſſendi, eſt principium diſtinguendi, per eandem enim formam, per quam homo eſt homo, per eandem non eſt aſinus; vide aliam expoſitionem apud Scotum, in eodem loco, vbi aliter textum legit, & per ſeparabile intelligit quodcunque indiuiduum, quatenus eſt à quolibet alio diuerſum, & ſeparatum.

Io. de S. Thoma quæſt. 7. Phyſic. articul. 1. contendit & ipſe probare ratione naturali diſtinctionem ex natura rei inter ſingularitatem ſubſtantiæ, & ſubſiſtentiam, quia accidentia non immediatè recipiuntur in natura, quia ſic pertinerent ad rationem naturæ, & cum ea permiſcerentur; exigit ergo natura aliquid, quo reddatur ſubiectum, quod reſpectu eorum quæ ſunt extrinſeca naturæ, & hoc eſt ſubſiſtentia. Reſp. argumentum retorqueri de ipſa ſubſiſtentia, quæ aduenit naturæ, & in ipſa recipitur, vnde diceretur pertinere ad rationem naturæ; quod tamen eſt falſum; diceret ergo Ariſtot. naturam per ſingularitatem conſtitui ſufficiens ſubiectum ad recipienda omnia accidentia, quæ ſunt aduentitia naturæ, nec alium modum ſubſiſtentiæ diſtinctum eſſe neceſſarium; & ſubſiſtentiam non eſſe ſimpliciter ad hoc munus neceſſariam conſtat in humanitate Chriſti, quæ habet omnia accidentia ipſam naturaliter conſequentia, & tamen caret propria ſubſiſtentia.

QVÆSTIO III.

Quid ſignificet ſubſiſtentia, quidue ſubſiſtens.

36 QVamuis quæſtione præcedenti probatum ſit ſubſiſtentiam ſumptam pro exiſtentia incommunicabili ſubſtantiæ ſingularis eſſe à parte rei diſtinctam ab ipſa, vt per Dei potentiam poſſit ab ea ſeparari, vt factum eſt in myſterio Incarnationis, adhuc tamen non conſtat quænam ſit ratio formalis, & effectus formalis talis ſubſiſtentiæ, quam naturæ communicat, dum eam reddit formaliter ſubſiſtentem; præmittenda verò eſt huius difficultatis reſolutio, quia ex ea pendet reſolutio quæſtionis principalis huius materiæ, an ſuppoſitum addat ſupra naturam aliquid formaliter poſitiuum, vel præcisè negatiuum, nam ſi effectus formalis ſubſiſtentiæ ſit poſitiuus, ſiue talis, qui nequeat haberi, niſi per formam poſitiuam, conſequenter aſſerendum erit ſubſiſtentiam, ſiue ſuppoſitalitatem ſupra naturam addere formalitatem poſitiuam; ſi verò effectus formalis ſubſiſtentiæ ſit præcisè negatiuus, ſiue talis, qui poſſit haberi per ſimplicem negationem, opus non erit ſubſiſtentiam addere ſupra naturam quid poſitiuum, ſed ſufficiens erit ſola negatio, ne entia ſine neceſſitate multiplicentur. Hæc verò difficultas adeò ardua eſt, vt aliqui Theologi omninò illi cedant, & in nulla ſententia quietem inueniat teſte Eminentiſs. Card. de Lugo diſp. 12. de Incarn. ſect. 3. n. 25. quia tamen ex ea pendet, vt dixi, reſolutio principalioris quæſtionis huius materiæ, ac etiam aliæ omnes minus principales, quæ de ſubſiſtentia ventilari ſolent, non eſt præſenti difficultati cedendum, ſed potius omni conatu contendendum pro veritate indaganda, vel ſaltim probabiliori eius reſolutione.

37 Vt verò certa ab incertis, & controuerſa à communiter conceſſis in hac quæſtione ſeparemus, notandum eſt in præſenti materia pro eodem prorſus vſurpari ab omnibus nomen ſubſiſtentiæ, ſuppoſitalitatis, & perſonalitatis, quia hæc nomina eandem formalitatem ſignificant, & ſolum pœnes connotata differunt, ideſt penes diuerſas naturas, quas afficiunt, ex eo enim quod hæc formalitas afficit naturam ſubſtantialem, vt ſic, ſiue ſit intellectualis natura, ſiue non; dicitur abſolutè ſubſiſtentia, & ſuppoſitalitas; ſi verò natura affecta per ipſam ſit intellectualis, nedum dicitur ſubſiſtentia, & ſuppoſitalitas, ſed etiam perſonalitas, quia perſona datur tantum in natura intellectuali, vnde denominatio perſonalitatis in formalitate ſuperaddita naturæ ſingulari eſt denominatio mere extrinſeca deſumpta à natura, quam afficit, quando ſcilicet illa natura eſt intellectualis; aliqui etiam adhuc per connotata diuerſa volunt inter ſe diſtingui ſubſiſtentiam, & ſuppoſitalitatem, quia ſubſiſtentia afficere poteſt indifferenter naturam completam, & incompletam, at dum afficit ſubſtantiam completam, dicitur ſuppoſitalitas, dum afficit incompletam, dicitur ſubſiſtentia præciſè, vnde anima ſeparata dici quidem poteſt ſubſiſtens, ſed non ſuppoſitum, adeout nomina ſubſiſtentiæ, ſuppoſitalitatis, & perſonalitatis, & rurſus illorum concreta ſubſiſtens, ſuppoſitum, & perſona ſe habeant ſicut magis, & minus commune, quia perſona eſt ſuppoſitum, & ſubſiſtens, non è contra, item ſuppoſitum, eſt ſubſiſtens, non è contra; vnde Petrus, vel Michael eſt perſona, ſuppoſitum, & ſubſiſtens; at Baiardus, vel hic lapis eſt quidem ſuppoſitum, & ſubſiſtens, non tamen perſona, quia non ſunt ſuppoſita intellectualis naturæ; ſic etiam anima, ſi ei tribuatur partialis ſubſiſtentia, dicitur quidem ſubſiſtens, non tamen ſuppoſitum, quia non eſt natura completa, hæc, inquam, eſt doctrina ab omnibus communiter conceſſa.

38 Nomen etiam Hypoſtaſis idem modo ſignificat, quod perſona, ideſt ſuppoſitum in natura intellectuali, quamuis enim antiquitus aliquam pateretur æquiuocationem, quia interdum idem ſignificabat quod *ſubſtantia*, & ideò recuſabant SS. Patres tres hypoſtaſes admittere in diuinis, ne eſſentiam multiplicare viderentur; modo tamen ex communi vſu loquentium vſurpatur pro perſona, & ideò ab Eccleſia conceditur poſſe ſine formidine dici tres hypoſtaſes eſſe in diuinis. Quid autem ſit perſona Boet. lib. de duabus naturis, & vna perſona Chriſti eam definit, quod ſit *rationalis naturæ indiuidua ſubſtantia*, quam definitionem recipit D. Th. 1. p. qu. 29. art. 1. Sed ſic ſimpliciter prolata, vt verba ſonant, non placet Doctori 1. d. 23. q. vn. §. *Ad quæſtionem*, quia ex ea ſequeretur animam eſſe perſonam, cum ſit rationalis naturæ indiuidua ſubſtantia, ſimiliter & Deitatem, immo & naturam à Verbo aſſumptam, cum ſit indiuidua, tum quia ſolus homo propriè dicitur rationalis à Suarez tamen lib. 1. de Trin. cap. 5. quem Poncius imitatur diſp. 18. cita. q. 6. num. 59. nititur hanc definitionem defendere, dicens, per *ſubſtantiam* intelligi ſubſtantiam completam, & ideò excluditur anima rationalis, item intelligi ſubſtantiam ſingularem, & particularem, quod ſignificatur per ly *indiuidua*, quæ particula ſignificat etiam incommunicabilitatem, ideò excluditur Deitas; item per naturam rationalem accipi naturam intellectualem.

39 Verum ſi Suarez rectè aduertiſſet, non dixiſſet Scotum ſimpliciter improbaſſe definitionem Boetij, quia etſi prædictam definitionem ſic ſimpliciter prolatam non approbet, eam tamen recipit, & defendit exponendo illam, vel corrigendo per definitionem traditam à Richardo 4. de Trin. c. 22. quæ eſt, quod perſona *eſt intellectualis naturæ incommunicabilis exiſtentia* vbi pro *rationalis* ponitur *intellectualis*, pro *indiuidua incommunicabilis*, pro *ſubſtantia exiſtentia*, quo etiam pacto definitionem Boetij ea ponit Suarez. Hæc itaque definitio optima eſt, quia ibi ponitur aliquid, vt genus, ſcilicet exiſtentia, vel ſubſiſtentia, quæ accipitur pro ente ſubſiſtente. Secundò ponitur aliquid loco differentiæ non tamen ſpecificæ, vel vltimæ, quia hoc conuenit etiam ſuppoſito, & tale eſt *incommunicabilis*, tandem ponitur aliquid loco vltimatæ differentiæ, licet penes connotata, ſcilicet *natura intellectualis*, per quod perſona differt à ſuppoſito. Declarat verò Doctor incommunicabilitatem, quam dicit perſona eſſe duplicem duplici communicabilitati oppoſitam, aliquid enim dici poteſt communicabile, dupliciter, vel *vt quod* quo modo ſuperius dicitur communicari inferioribus, ita vt quodlibet ſit ipſum; alio modo *vt quo* ſicut alicui communicatur forma, qua aliquid eſt tale ſecundum ipſam, ſed non eſt ipſa, vt anima communicatur corpori, & vtroque modo Deitas eſt communicabilis, & neutro modo perſona poteſt eſſe communicabilis, ſed vtraque incommunicabilitas pertinet ad rationem perſonæ, & ideò anima non eſt perſona, quia habet ſecundam communicabilitatem, neque Deus, quia habet primam, neque diuinitas, quia habet vtramque. Quamuis autem hæc definitio ex integro non conueniat ſuppoſito, quia non conuenit nec Lapidi, nec Baiardo; ſi tamen dematur ly *intellectualis natura*, & loco eius ponatur *naturæ ſubſtantialis* definitio conuenit etiam ſuppoſito. Ex his tandem definitionibus habemus, quod omnis perſona, omne ſuppoſitum, vel ſubſiſtens, qua tale, eſt ſubſtantia incommunicabilis, & perſonalitas, ſuppoſitalitas, vel ſubſiſtentia formaliter dicit incommunicabilitatem aliquam; adeo quod eſſe incommunicabile eſt effectus formalis, quem ſubſiſtentia, vel ſuppoſitalitas tribuit naturæ, quam afficit; tota difficultas eſt in explicando, qualis ſit iſta incommunicabilitas, quamuis enim Scotus eam clarè expreſſerit. Recentiores tamen denſiſſimas tenebras huic materiæ ſuis ſpeculationibus offuderunt.

ARTICVLVS I.

Varij modi dicendi referuntur, ac reijciuntur.

40 PRimò dixerunt aliqui rationem formalem ſubſiſtentiæ conſiſtere in collectione accidentium, & conditionum indiuidualium, adeoquod effectus formalis eius ſit reddere naturam ſubſtantem accidentibus, eiſque informatam, quæ opinio tribuitur Henric. quol. 5. q. 2. Ægid. in tract. de comp. Argent. 3. d. 6. q. 1. & videtur apertè conſentire D. Th. 1. p. quæſt. 3. art. 3. Hic tamen dicendi modus paſſim reijcitur, quia ſubſiſtentia ſpectat aliquo modo ad complementum ſubſtantiale ſubſtantiæ, accidentia verò ſpectant ad complementum accidentale duntaxat, vndè de facto variatur accidentium collectio, dum vnum amittitur, vel aliud de nouo acquiritur, & tamen non variatur ratio ſuppoſiti, & ſi per potentiam Dei ſubſtantia ſingularis omnibus expoliaretur accidentibus ſuis, adhuc remaneret in ſe ſubſiſtens, & terminata in ratione ſubſtantiæ. Neque etiam conſiſtere poteſt in collectione conditionum indiuiduantium, quia ſi per conditiones

Digitized by Google

tiones indiuiduantes intelligitur intrinſeca indiuidualia differentia naturæ, ſic conſtat ſubſiſtentiam non in ea conſiſtere, quia aduenit naturæ ſingulari, & ſingularitatem in natura ſupponit; ſi autem intelligantur conditiones extrinſecè indiuiduantes, cum ſic non importent, niſi variam accidentium collectionem, redit argumentum factum de accidentibus. Deinde in humanitate Chriſti ſunt omnia ſua accidentia naturaliter humanitatem conſequentia, ſicut item omnes conditiones indiuiduantes, quocunque modo accipiantur, quia vt aiunt PP. aſſumpſit naturam in athomo, ideſt certam, & ſingularem; & tamen adhuc caret in Chriſto propria ſubſiſtentia, vt fides docet; ergo nequit formaliter ſubſiſtentia conſiſtere in tali collectione, nec eius formalis effectus eſſe poteſt ſubſtare accidentibus, quia humanitas Chriſti ſuis accidentibus ſubſtat, & adhuc propria ſubſiſtentia caret.

Dices humanitatem Chriſti ſubſtare accidentibus ratione diuinæ ſubſiſtentiæ ſupplentis munera ſubſiſtentiæ creatæ. Contra, quia repugnat diuinam ſubſiſtentiam eſſe rationem ſuſcipiendi accidentia, nec ipſa ſupplet vices ſubſiſtentiæ creatæ, niſi in ijs, quæ ab imperfectione abſtrahunt; tum quia ad ſuſtentanda accidentia ſufficit in ſubſtantia modus intrinſecus ſuæ per ſe exiſtentiæ, quo conſtituitur independens ab alio, tanquam à ſubiecto, & ex hoc enim, quod eſt ſic independens, fit vt poſſit terminare conſimilem alterius dependentiam, vt notat Doctor 4. diſt. 2. q. 1. hanc autem per ſe exiſtentiam, quã dixi quæſt. præced. eſſe à ſubſiſtentia diſtinctam, adhuc retinet humanitas in Verbo, ergo ratione ipſius poteſt ſubſtare accidentibus. Tandem reijcitur hic dicendi modus, quia ſubſiſtentia explicari debet per aliquam incommunicabilitatem, vt conſtat ex definitionibus aſſignatis perſonæ, & ſuppoſiti in omni Schola receptis; at in prædicta explicatione ſubſiſtentiæ nullius fit mentio incommunicabilitatis, ſed dicitur præciſè formalem eius effectum eſſe, quod reddat ſubſtantiam accidentibus ſubſtantem. Quod ſi aliquam agnoſcit incommunicabilitatem per hoc, quod ait eam conſiſtere in collectione conditionum indiuiduantium, nec adhuc ſatiſfacit, quia hæc eſt incommunicabilitas, vt quod, quæ eſt effectus formalis ſingularitatis, non verò ſubſiſtentia, nam ſingularitas eſt, quæ reddit naturam incommunicabilem, vt quod, & hęc licèt etiam ad ſubſiſtentiam requiratur ex Scot. loc. cit. non tamen eam formaliter conſtituit, quia eſt ſibi communis cum ſingularitate.

41 Secundò, dixerunt alij effectum formalem ſubſiſtentiæ eſſe reddere naturam potentem operari, quia ſcilicet ſubſiſtentia eſt ratio operandi, vel ſaltem conditio omninò requiſita ad operandum, quia actiones ſunt ſuppoſitorum, ita Recentiores nonnulli apud Arriag. loc. cit. Hic quoque dicendi modus communiter reijcitur, & quidem primò ea generali ratione, quia ſubſiſtentia, vt ſic, neceſſariò importat aliquam incommunicabilitatem, de qua nullam mentionem facit hæc explicatio. Deinde falſum eſt ſubſiſtentiam, ſiue in poſitiuo, ſiue in negatiuo ponatur conſiſtere, eſſe rationem agendi, vel conditionem adeò neceſſariò requiſitam, vt natura ſine illa operari non poſſet, ſi poſſet ſine illa exiſtere, vt infra patebit in proprio quęſito; itaque his, & alijs dicendi modis relictis, qui in explicanda ratione formali ſubſiſtentiæ, vel eius formali effectu, non eam ab incommunicabilitate deſumunt, velut omninò improbabilibus, examinandi ſunt alij, qui eam explicant per aliquam incommunicabilitatem, quam de ſua ratione formali ſuppoſitum, & perſonam importare apud omnes eſt in confeſſo.

42 Tertiò, alij dicunt incommunicabilitatem, quam dicit ſuppoſitum formaliter, vel formaliter tribuit ſuppoſitalitas, eſſe incommunicabilitatem communicabilitati oppoſitam, quam dicit accidens, ideſt ineptitudinem ad inhærendum alteri, velut ſubiecto; ita videtur ſentire Suarez loc. cit. dum ait vnum ex præcipuis ſubſiſtentiæ formalibus effectibus eſſe reddere naturam independentem à ſubiecto inhæſionis. Hic quoque dicendi modus paſſim diſplicet, & ab Arriag. diſp. 4. Met. ſect. 5. nu. 58. ita reijcitur, quia dependentia à ſubiecto inhæſionis in re conuenit etiam ſubſtantiæ, ſiquidem dependentia accidentis à ſubiecto in re non differt à dependentia formæ materialis ſubſtantialis ab eodem ſubiecto, etiamſi vna vocetur inhærentia, alia non; neque enim minus dependet forma ſubſtantialis, quam accidentalis; ergo ſubſiſtentia, quæ eſt propria ſubſtantiæ, nequit in tali independentia à ſubiecto inhæſionis conſiſtere. Hæc ratio falſum aſſumit in antecedente, quia dependentia ab alio, vt à ſubiecto inhæſionis, directè repugnat ſubſtantiæ, vt diſtinguitur ab accidente, & quamuis forma ſubſtantialis materialis in ſuo eſſe, & fieri à materia dependeat, ſicut accidens, adhuc tamen verum eſt non eſſe in materia per inhæſionem, nec adhuc tantam eſſe dependentiam formæ ſubſtantialis à materia, quanta eſt accidentis à ſubiecto, quia hoc in ſuo eſſe dependet ab alio alterius generis, non autem forma ſubſtantialis, vt declaratum eſt q. 1. huius diſput. nu. 19. & 22. Ouiedo contr. 4. Met. punct. 3. n. 4. cum Eminentiſs. de Lugo cit. n. 31. improbant hunc dicendi modum, quia etiam ablata propria ſubſiſtentia, manet res independens à ſubiecto; ergo hanc independentiam aliundè habet res, quam à ſubſiſtentia; antecedens probant, quia ex eo præciſè, quod materia, vel anima rationalis terminet actionem creatiuam, intelligitur independens à ſubiecto, creatio autem non eſt ſubſiſtentia, ſed productio; ergo antecedenter ad ſubſiſtentiam intelligitur res à ſubiecto independens; Licet hęc ratio ſit efficacior præcedenti, adhuc tamen non videtur abſolutè conuincere, quia etiam accidens abſolutum, vt quantitas, vel qualitas actionem creatiuam terminare poteſt, ſi in ſe producatur, & non in ſubiecto, nec tamen hinc rectè infertur eſſe à ſubiecto independens, ſicut eſt ſubſtantia, quia adhuc aptitudinaliter ſaltem dependet ad illud. Dices ſaltem inferri independentiam actualem, quam habet ratione cuiuſdam modi perſeitatis, quam Deus tribuit accidenti eo ipſo, quod illud extra ſubiectum producit, vel conſeruat, vt patet in Sacramento Euchariſtiæ, vbi accidentia conſeruat extra ſubiectum per quendam perſeitatis modum ſubſtantiali conſimilem, ſed Contra, quia falſum eſt accidenti in tali caſu præſtari à Deo nouum perſeitatis modum ſubſtantiali conſimilem, quia talis modus ſibi repugnat vt oſtendi diſputat. 3. Phyſ. quæſt. 4. artic. 1. ſed illud in tali caſu dicitur præciſè creari, & actionem creatiuam terminare, quia non in ſubiecto producitur, qui eſt quidam perſeitatis modus merè negatiuus, non autem poſitiuus, qualem importat independentia ſubſtantiæ ad ſubiectum, non ergo ex eo præciſè, quod aliquid terminet actionem creatiuam ſtatim deducitur eius independentia ad ſubiectum poſitiua, qualis eſt independentia ſubſtantiæ, quia tunc accidens abſolutum terminus creationis nullo modo eſſe poſſet.

Idcircò Poncius diſp. 52. quæſt. 6. num. 60. aliter impugnat, quia ſcilicet omnis ſubſtantia completa, ſiue incompleta habet ex ſe ineptitudinem ad inhærendum; ergo non eſt ſuperaddendus aliquis modus ſeparabilis ab ipſa, ex qua iſta ineptitudo formaliter proueniat; conſequentia patet, probatur antecedens, quia ſi per impoſſibile poneretur humanitas abſque aliquo modo ſeparabili haberet illam ineptitudinem; ſecundo, quia accidens ex ſe habet aptitudinem ad inhęrendum abſque modo ſuperaddito; ergo è contra ſubſtantia non indiget modo diſtincto, vt dicatur inepta ad inhærendum. Neque hæc ratio rectè procedit, quia hic non eſt ſermo de independentia ſubſtantiæ aptitudinali à ſubiecto, hanc enim concedunt omnes non conuenire ſubſtantiæ per modum diſtinctum, ſed per propriam entitatem, ſicut è contra oppoſita dependentia aptitudinalis à ſubiecto conuenit etiam accidenti per propriam entitatem, ſed ſermo eſt de independentia actuali, & Auctores huius modi dicendi dicunt hanc haberi in ſubſtantia per modum diſtinctum, qui dicitur ſubſiſtentia, ſicut è contra in accidente dependentia actualis à ſubiecto habetur per modum inhærentiæ ſuperadditum, & diſtinctum. Itaque improbandus eſt hic dicendi modus ex dictis quæſt. præcedent. concl. 2. n. 24. quia nempe ſubſtantia actualiter per ſe exiſtit per quendam exiſtentiæ modum à ſubſiſtentia diſtinctum, eique intrinſecum, ac realiter identificatum, quæ realis identitas ex eo deducitur, quia nec per Dei potentiam poteſt vnquam ſubſtantia inhærere ſubiecto, vnde etiam eadem Chriſti humanitas, quamuis ſit in Verbo, non tamen eſt in eo, velut in ſubiecto, accidens verò abſolutum inhæret per modum inhæſionis diſtinctum, quia de potentia Dei abſoluta poteſt ſine tali modo reperiri, vt in Euchariſtia conſtat; quam tandem improbationem etiam Poncius adhibet, vt inſtantiam modo factam contra eius rationem euadat.

43 Quartò, dicunt alij incommunicabilitatem, quam affert ſubſiſtentia naturæ ſingulari, eſſe incommunicabilitatem per modum partis in ordine ad totum eſſentiale, vel integrale; Fauet Scotus quol. 9. ab initio, § *de ſecundo*, vbi ait illud dici per ſe ſubſiſtens ſubſiſtentia propriè dicta, de qua hic loquimur, quod habet actualitatem vltimatam, ita quod non eſt per ſe ordinabile ad aliquem actum ſimpliciter vltra illum, quem habet, qui quidem actus vlterior poſſit eſſe actus eius per ſe. Hoc refutant alij, quia etiam partes ſubſtantiales in compoſito habent propriam ſubſiſtentiam, & tamen adhuc communicantur, & alijs compartibus vniuntur ad conſtituendum totum; & quando id negaretur de illis, dum ſunt actu in compoſito, attamen non videtur poſſe negari, dum ſunt extra compoſitum, ſcilicet de anima, & corpore ſeparatis, tunc enim habent propriam ſubſiſtentiam, & tamen vnum eſt ordinabile ad aliud, & ambo ad totum, quod ſunt apta conſtituere. Hæc tamen ratio non multum vrgere videtur, quia Doctor loc. cit. negat partibus eſſentialibus ſiue in toto, ſiue extra totum propriam ſubſiſtentiam, quia ſunt ordinabiles ad vlteriorem actum, & aliquod per ſe vnum conſtituendum; vnde concludit ſolum totum completum ſiue compoſitum, ſiue ſimplex, ſicut eſt Angelus poſſe dici propriè per ſe ſubſiſtens, & ſuppoſitum. Sed fortius adhuc probatur neque reſpectu totius cõpleti poſſe ſubſiſtentiam ſic explicari per incommunicabilitatem, ſcilicet per modum partis, quia cum totum ſit de ſe incapax talis communicationis per modum partis eſſentialis, ſuperfluè ponitur ſubſiſtentia in eo, vt modus diſtinctus per quem talis communicationis fiat incapax, qua ratione etiam reiectus eſt præcedens dicendi modus declarans ſubſiſtentiam per independentiam à ſubiecto inhæſionis; id, inquam, reiectum eſt, quia cum ſubſtantia ſit de ſe incapax talis inhærentiæ, fruſtra additur modus diſtinctus, quo fiat illius inhæſionis incapax. Fateor hanc rationem ſufficienter conuincere non poſſe ſubſiſtentiam totius completi adæquatè per hanc incommunicabilitatem explicari, quia de ſe eſt ſic incommunicabile, & non per aliquem modum ſuperadditum, qualis eſt ſubſiſtentia, de qua hic loquimur; vnde dicendum eſt, quod Doctor loc. citat. non vtique intendit ſubſiſtentiam adæquatè explicare per talem præciſè incõmunicabilitatem, ſed ſolum innuit ipſam quoq; concurrere ad eam conſtituendam præſuppoſitiuè ſaltem cum alijs poſtea

explicandis, quæ ipſam formaliter conſtituunt.

Quantum verò ſpectat ad incommunicabilitatem per modum partis integralis fatentur ferè omnes hanc non eſſe de ratione formali ſubſiſtentiæ, neque effectum formalem eius, quia talis communicatio, vel communicabilitas optimè ſtat cum ſubſiſtentia, de facto nam que natura mea propria perſonalitate affecta communicatur partibus integralibus de nouo per generationem acquiſitis, cum quibus facit vnum vnitate continuitatis, & integritatis; & quamuis vna pars communicetur alteri, non tamen communicatur vt quo, ſicut poteſt natura communicari ſuppoſito, quia hæc pars aliquam talem denominationem non ſuſcipit ab alia. Neque eſt eadem ratio de partibus eſſentialibus, & integralibus, partes namque eſſentiales, cum ſint conſtitutiuæ totius eſſentialis phyſici, quod eſt quoddam tertium realiter ab ipſis diſtinctum, ſunt in ſeipſis eſſentialiter entia incompleta, ideoque ſuppoſitalitatis, & ſubſiſtentiæ propriè dictæ incapaces; at partes integrales non ſunt conſtitutiuæ alicuius totius ab ipſis vnitis realiter diſtincti, vt patet ex dictis in phyſica, atque ideò non ſunt ita partes, vt ſint entia eſſentialiter incompleta, immo eſſentialiter ſunt ita entia completa, ſicut ipſum totum, & ſicut ipſum directè in eodem prædicamento conſtituuntur, & directè eiuſdem generis omnia prędicata ſuperiora quidditatiuè recipiunt, ſicut totum integrale, cuius ſunt partes, ſic enim quidditatiuè, & per ſe lignum dicitur hoc lignum ſemipalmare, ſicut totum lignum palmare, quod conſtituit; cum ergo ſubſiſtentia dicat vltimum naturæ ſubſtantialis complementum, partibus integralibus ea hoc capite ſubſiſtentia non repugnabit, quia non ſunt entia eſſentialiter incompleta, ſicut repugnat partibus eſſentialibus, neque incommunicabilitas per modum partis integralis erit de ratione formali ſubſiſtentiæ, aut ad effectum formalem eius pertinebit.

44 Quintò, Poncius diſputat. 18. citat. à num. 64. multis conatur hanc incommunicabilitatem explicare, quam importat ſubſiſtentia, & perſonalitas, & tandem num. 67. concludit hanc incommunicabilitatem eſſe oppoſitam communicatione, quia communicatur natura diuina tribus perſonis, & natura humana Verbo, & num. 68. hanc concluſionem ponit, vt aliqua ſubſtantia ſingularis completa dicatur perſonari, non requiritur vlla alia negatio, quam actualis communicationis cum alio ſiue formaliter, ſiue realiter diſtincto, cum quo faceret vnum per ſe. Neſcio qua ratione hic Auctor introducat communicabilitatem diuinæ naturæ tribus perſonis ad explicandam incommunicabilitatem perſonalitatis, cum ſit planè difficilior ipſa incommunicabilitate perſonæ; tum quia hic non eſt ſermo de perſonalitate diuina, neque de perſonalitate communi ad diuinam, & humanam, ſed de creata, & humana præciſe, quæ eſt omninò alterius rationis à diuina; tum quia communicabilitas conueniens diuinæ naturæ tollitur à natura creata per ipſam ſingularitatem, non autem per perſonalitatem, eo enim ipſo, quod natura creata eſt ſingularis, eſt etiam pluribus incommunicabilis, vt quod, cum talis communicabilitas ſit ſpeciale priuilegium diuinæ naturæ ratione infinitatis eius; quamuis ergo perſonalitas creata tollat immediatè a natura communicabilitatem, illam, qua modò humanitas Chriſti eſt Verbo communicata, non tamen immediatè, & formaliter tollit eam, qua natura diuina communicatur pluribus perſonis, ſed hæc tollitur a ſingularitate, & ideò non ſpectat ad formalitatem perſonæ niſi preſuppoſitiuè. Deinde ait Doctor 3. diſt. 1. quæſt. 1. art. 3. non ſufficere ad perſonam conſtituendam ſolam negationem actualis communicationis alteri, vt quo, quia tunc anima ſeparata eſſet ſuppoſitum, & perſona, cum talem habeat negationem. At ipſe dicet ſe loqui in ſua concluſione de ſubſtantia ſingulari completa, & ideò non valere inſtantiam de anima rationali. Sed ſatius fuiſſet loqui abſolutè, & Scoto ſe conformare in modo explicandi perſonalitatem, per duplicem negationem communicationis actualis, & aptitudinalis, cuius neceſſitatem aufert per hoc, quod loquitur de ſubſtantia completa. Sed neque adhuc ſic dicendo aſſequitur intentum, quia vt ait Doctor loc. cit. litr. H. licet negatio dependentiæ potentialis ad alienum ſuppoſitum nulli naturæ creatæ conueniat, quia quælibet eſt in potentia obedientiali ad Deum, tamen negatio aptitudinis ineſt cuilibet naturæ perſonabili in ſe, etiam quando actu dependet, vt patet in natura aſſumpta à Verbo; ergo etiam vt natura completa dicatur in ſe perſonari, non ſufficit ſola negatio communicationis actualis, ſed etiam requiritur negatio communicationis aptitudinalis. Tandem id quod habet in ea prima concluſione, quod ſcilicet negatio actualis communicationis naturæ cum alio, cum quo faceret vnum per ſe, ad conſtituendam perſonalitatem requiritur, & quod perſonalitas conſiſtit in tali negatione, contradicit ſuæ concluſioni tertiæ ſub num. 72. vbi ait, quod incommunicabilitas, quam dicit perſona, non benè explicatur, eſſe illa, à qua habet non poſſe communicari alicui, cum quo faciat vnum per ſe; quia Verbum diuinum eſt perſona, & tamen de facto in Chriſto communicatur per ſe naturæ humanæ aſſumptæ, cum qua facit vnum per ſe hominem, hæc, inquam, videtur mihi manifeſta contradictio in prima, & tertia concluſione huius Auctoris, aut ipſum non intelligo, quia re vera ibi adeo obſcurè, & perplexè loquitur, vt vix percipi poſſit, quid dicere velit.

45 Sextò Cardinalis de Lugo non minus doctrina, quam dignitate eminentiſſimus diſput. 12. citat. ſect. 3. num. 31. dicit effectum formalem propriæ ſubſiſtentiæ eſſe reddere naturam ſubſiſtentem, ſeu terminatam in ſe ſola, & exiſtentem per ſe, & non in alio, quod probat ex ipſa vocis ſignificatione, ſubſiſtere enim aliquem apud Latinos eſt ita ſiſtere, vt non progrediatur vlterius, quare ſubſiſtere in ſcidem erit, quod in ſe ſiſtere, ſeu in ſe terminari; ergo hæc terminatio, & negatio communicationis eſt potiſſimus, & primarius effectus ſubſiſtentiæ, quæ ideò appellatur perſeitas, ſeu perſonalitas, quia facit naturam exiſtere per ſe, exiſtere autem per ſe eſt idem, quod non exiſtere in alio, vt conſtat ex terminis. Inferius poſtea numer. 33. declarat hunc effectum primarium ſubſiſtentiæ propriæ eſſe quid poſitiuum, ſcilicet perficere, & complere naturam ſubſtantialem, quæ ſecundum ſe erat incompleta, & exigebat ſubſtentaculum, cui inniteretur, ſicut accidens exigit illud, licet non cum eadem imperfectione, quia accidens ob ſuam debilitatem exigit ſuſtentari, & fulciri ab alio, ſeu in alieno ſuppoſito, at natura ſubſtantialis propter ſuam perfectionem non indiget hoc, ſed ſuſtentat ſeipſam, quia à ſeipſa habet per emanationem ſubſtentaculum illud, quo abſque alterius auxilio ſuſtentetur, & ideò dicitur ſuſtentari in ſe, & eſſe per ſe, & ſubſiſtere in ſe, quia licet ſuſtentaculum, ſeu ſubſiſtentia ſit aliquid ſuperadditum, eſt tamen proprium ipſius naturæ ſubſtantialis, & per quod ipſa natura ſeipſam ſuſtentat; & hunc effectum formalem ait colligi ex myſterio Incarnationis, quia ex ipſo habemus ſubſiſtentiam in homine eſſe aliquid ſuperadditum, quo natura indiget ad ſuam perfectionem, & complementum ſubſtantiale, nec apparet quam aliam perfectionem accipere poſſit ab illa entitate ſuperaddita, niſi id, quod dictum eſt. Tandem num. 34. ait ex hoc effectu formali poſitiuo oriri incommunicabilitatem, quam natura habet ex ſubſiſtentia, quamuis enim ſit aliqua incommunicabilitas adeò eſſentialis ſubſtantiali naturæ, vt non indigeat modo ſuperaddito ad illam habendam, nam natura ſubſtantialis completa eſt ſic incommunicabilis alteri, vt ſubiecto, vel toti per modum partis, vt ſupra dictum eſt, prouenire tamen poteſt à ſubſiſtentia addita naturæ negatio illius communicationis, quæ ſecluſa ſubſiſtentia poſſet ſaltem diuinitus eſſe, qua v.g. poſſet humanitas ſecluſa ſubſiſtentia propria ſaltem diuinitus communicari alieno ſuppoſito, ſubſiſtentia verò adueniens impedit hanc communicationem, & ideò dicitur terminus vltimus naturæ, quia ſigillat illam, & quaſi muro circundat, ne ipſi pateat exitus ad aliam ſubſtantiam. Hanc eandem opinionem tenent Ouuied. & Arriag. loc. citat. cum hoc diſcrimine, quod Ouuied. nullam facit mentionem de illo effectu ſecundario; benè tamen Arriag. dicens ex eo effectu poſitiuo ſubſiſtentiæ, quod ſit complementum ſubſtantiale naturæ, ſequi alium negatiuum, ſcilicet repugnantiam ex natura rei cum qualibet alia ſubſiſtentia propria, vel aliena, quia in eo ipſo, quod ſit natura completa ex natura rei repugnat cum alio complemento, nam duæ formæ præſtantes omninò eundem effectum ſuperfluæ ſunt in eodem ſubiecto.

46 Fateor hunc dicendi modum eſſe potiorem ex hactenus adductis, atque ideo non immeritò ſectatores habuiſſe Eminentiſs. virum alios pręclaros ſuæ ſocietatis Auctores iam cit. & quantum ad illam incommunicabilitatem, quam inquit eſſe effectum ſecundarium, libenter etiam fateor ipſam eſſe effectum formalem ſubſiſtentiæ, de qua hic eſt ſermo, & eſt ſuperaddita naturæ, & ratione ipſius conuenit naturæ ſingulari; & quidem immeritò id negat Poncius loc. citat. numer. 65. dicens naturam ex ſeipſa habere incommunicabilitatem naturalem, ſeu negationem communicationis reſpectu cuiuſcunque cui non poteſt communicari, niſi ſupernaturaliter, ſi enim id verum eſſet planè omnis ſubſiſtentia, & ſuppoſitalitas de medio tolleretur, nec vlla prorſus incommunicabilitas poſſet eſſe effectus formalis eius, quia dicit naturam meam v.g. ex ſeipſa habere negationem communicationis, cui communicari non poteſt, niſi ſupernaturaliter, non verò ratione ſubſiſtentiæ propriæ, quæ ipſam modo terminat, quod eſt prorſus falſum, quia ſi talis incommunicabilitas, vel incommunicatio ſic ei conueniret, neque per potentiam Dei tolli poſſet; concedendum eſt ergò talem incommunicationem, ſeu negationem communicationis, quam modo natura mea, cum alieno ſuppoſito, eſſe effectum formalem ſubſiſtentiæ, vel perſonalitatis meæ, & ipſa mediante conuenire naturæ ſingulari, & ideò ablata propria perſonalitate a natura mea, ſtatim communicari poſſet alieno ſuppoſito, & aliena ſubſiſtentia terminari, vt erudiſſimè diſcurrit Eminentiſsim. de Lugo, & conſentit quoque Arriag.

Cœterum pace tanti viri, quod ait de illo effectu primario, & poſitiuo approbare non poſſum, ſcilicet quod effectus primarius ſubſiſtentiæ propriæ ſit aliquid poſitiuum, & conſiſtat in perficere, complere, & ſuſtentare naturam ſubſtantialem; nam niſi fiat vis in verbis, & rem ipſam attendere velimus, inueniemus hunc effectum, qui primariò tribuitur, ſubſiſtentiæ, eſſe negatiuum, non poſitiuum, & per meram negationem haberi poſſe, idque deducitur ex ipſo vocabulo ſubſiſtentiæ, ſubſiſtere namque vt etiam ipſe docet, eſt in ſe ſiſtere, ſeu in ſe terminari, & non vlterius progredi; ſed ſic eſt, quod natura eo ipſo, quod non intelligitur vlterius communicari, nec vt quod, nec vt quo, ſufficienter intelligitur in ſe ſiſtere, & in ſe terminari; ergo ſubſiſtere naturæ eſt effectus pręciſè negatiuus. Tum quia ſi perſonari naturam in ſe explicetur per hoc quod natura ſuſtentetur in aliqua re, vel modo poſitiuo ab ipſa diſtincto, vt illi Auctores explicant, tunc re vera natura in ſe non ſiſteret, ſed vlterius pergeret ad ſuppoſitum, quod ponitur aliquid ab ipſa diſtinctum, & tunc maximè

ximè

Digitized by Google

ximè non eſſet ſola in ſe, ſed in ſuppoſito, quod eſt aliquid ab ipſa diuerſum. Nec ſuffragatur, quod ait Eminentiſſ. Lugo propterea adhuc dici naturam ſubſtantialem in ſe ſiſtere, & ſeipſam ſuſtentare, quia licet ſubſiſtentia, & ſuppoſitum ſit quid ab ipſa ex natura rei diſtinctum, eſt tamen proprium ipſius naturæ ſubſtantialis, nec eſt res alterius generis, ſicut eſt id, in quo ſuſtentatur accidens, quod propterea non dicitur in ſe ſuſtentari, ſed in alio. Fateor hanc eſſe optimam doctrinam, quam ego quoque adhibui quæſt. 1. huius diſp. in fine, vt oſtenderem differentiam inter perſeitatem ſubſtantiæ, & inhærentiam accidentis, & cum maiori adhuc indigentia dependere à ſubiecto formam accidentalem, quam ſubſtantialem materialem, etiamſi ambæ à ſubiecto dependeant in fieri, & conſeruari in genere materialis cauſæ; hoc tamen non ſaluat, quod ſi natura petit aliquid à ſe diſtinctum, etiamſi in proprio genere in quo nitatur, quin minus dici debeat in alio ſuſtentari, & non in ſe propriè, ſicut à pari conſtat de forma ſubſtantiali, quæ licet non fulciatur in alio, alterius generis, ſicut accidens, ſed in aliquo de genere ſubſtantiæ ſibi proportionato, quia tamen id eſt aliquid ab ipſa realiter diſtinctum, non dicitur in ſe ſuſtentari, ſed in alio; ergo pariter dicendum erit idem in propoſito, ſi natura re vera ſuſtentatur in aliquo ſibi ſuperaddito poſitiuo, & ab ipſa ea natura rei diuerſo, quantumcunque ponatur eſſe eiuſdem generis.

47 Deinde Card. de Lugo diſp. 12. cit. ſect. 7. in fine loquens de cauſa materiali ſubſiſtentiæ dici eſſe ipſam naturam, quia cum ſubſiſtentia ſit modus ſubſtantialis, neceſſe eſt quod dependeat à ſubiecto, non eſt autem aliud ſubiectum, niſi ipſa natura, à quo poſſit ſuſtentari; ita ille, ex quo ſic argumentor, ſubſiſtentia, vel perſonalitas verè ſuſtentatur, & poſitiuo modo in natura ſingulari, à qua dimanant, vt dicunt Auctores, cum quibus diſſerimus; ergo nequit natura è contra verè, & propriè dici in ſubſiſtentia ſuſtentari, modo quodam poſitiuo, ſed negatiuè tantum, quatenus in ſe terminatur, nec extra ſe progreditur, vt ſiſtat in alio, ſicut accidens; conſequentia probatur, quia etiam in ſententia iſtorum Auctorum, nec in eodem genere cauſæ, nec in diuerſo poſſunt cauſæ eſſe ſibi inuicem cauſæ ſecundum eandem rationem, ſed tantum ſecundum diuerſas, vt dictum eſt diſp. 8. Phyſ. q. 1. art. 1. num. 6. hoc autem contingeret, ſi natura ſuſtentaretur in perſonalitate, & vice verſa perſonalitas in natura. Conf. quia quamplures ex his Auctoribus explicare ſolent indiuiſibilia terminatiua de genere quantitatis per ſolam negationem vlterioris longitudinis, lineam per negationem vlterioris latitudinis, & ſuperficiem per negationem vlterioris profunditatis; ergo tanto magis terminatiua ſubſtantiæ, vt ſunt modi ſubſiſtentiæ, poterunt explicari per negationem ſuſtentationis in alio, itaquod tunc ſubſtantia re vera ſubſiſtere in ſe, & in ſe ſuſtentari dicatur, quia non ſuſtentatur in alieno ſuppoſito, nec ad alienum ſuppoſitum dependentiam dicit; probatur conſequentia, quia muneribus magis poſitiuis indiuiſibilia quantitatis terminatiua deſeruire debent, quam terminatiua ſubſtantiæ; ergo ſi illis non obſtantibus terminatiua quantitatis poſſunt per ſolas negationes explicari, tanto magis terminatiua ſubſtantiæ.

48 Septimò tandem videntes alij per nullam peculiarem incommunicabilitatem ſufficienter ſubſiſtentiam explicari dixerunt effectum formalem ſubſiſtentiæ eſſe conſtituere naturam omnino incommunicabilem, quia ſubſiſtentia conſtituit ſuppoſitum per ſe exiſtens & naturam in ſe ſubſiſtentem, cui repugnat ea vi huius ſubſiſtentiæ, eſſe in alio, ſiue tanquam in ſubiecto, ſiue tanquam in toto, ſiue tanquam in alieno ſuppoſito, & alio quocunque modo; ita Vaſquez tom. 1. in 3. part. diſput. 32. cap. 4. ſolet varijs modis hic dicendi modus refutari, ſed breuiter reijcitur ex dictis, quia re vera falſum eſt ſubſiſtentiam omnem prorſus communicabilitatem excludere à natura ſubſiſtente, quia ſecundum communiorem non excludit communicabilitatem per modum partis integralis, imò & aliqui contendunt ſatis probabiliter vt dictum eſt n. 43. neque communicabilitatem excludere per modum partis eſſentialis, vnde & propriam ſubſiſtentiam tribuunt partibus phyſicis in compoſito, qua ratione dicunt eſſe immediatè in ſe aſſumptibiles à Verbo, vnde in triduo mortis corpus, & anima Chriſti abinuicem ſeparata manſerunt adhuc immediatè in ſeipſis vnita verbo. Deinde ſubſtantia incompleta tam ſimplex, quàm compoſita ex ſeipſa eſt incommunicabilis alteri, vt ſubiecto, ac vt toti, & non per aliquem modum ſuperadditum, vt ſuperius probatum eſt; ergo falſum eſt ſubſiſtentiam omnem incommunicabilitatem adferre naturæ, quia natura nonnullas ex ſe habet incommunicabilitates, & non per ſubſiſtentiam ſuperadditum, Notat tamen Mairon. 3. quæſtion. 11. quod licet ſola incommunicabilitas ſuppoſitalis ſit de ratione formali ſubſiſtentiæ, vt concludemus articul. ſequent. aliæ tamen incommunicabilitates, quas & ipſe ibi enumerat, concurrere poſſunt ad rationem ſuppoſiti ſaltim fundamentaliter, & præſuppoſitiuè modo mox explicando ad finem ſequent. articuli.

ARTICVLVS II.

Ratio formalis ſubſiſtentiæ, eiuſque formalis effectus declaratur.

49 VT conſtat ex definitionibus allatis ab initio quæſtionis perſonæ, & ſuppoſiti, facilè deducitur rationem formalem perſonalitatis, & ſubſiſtentiæ in incommunicabilitate conſiſtere ſeu in negatione communicationis, vel communicabilitatis, dicitur enim perſona intellectualis naturæ incommunicabilis exiſtentia, & ſic etiam ſuppoſitum dicitur incommunicabiliter exiſtens in natura ſubſtantiali, vnde conſtat ſubſtantiam ſingularem per incommunicabilitatem præcisè conſtitui in eſſe ſuppoſiti, & perſonæ, ſi fuerit natura intellectuali, & conſequenter patet effectum eius formalem eſſe merè negatiuum, ſcilicet reddere naturam incommunicabilem, idenque fruſtra laborare, qui quærunt aliquem eius effectum poſitiuum, nam à forma negatiua, ſicut eſt perſonalitas, poſitiuum effectum expectare vanum eſt; idque ſatis conſtat ex diſputatione habita ſupra numer. 46. cum Card. de Lugo quare ſolum remanet declarandum, qualis ſit iſta incommunicatio, vel incommunicabilitas, quam ſecum affert perſonalitas, ſeu ſubſiſtentia; & quamuis eam ſufficienter expreſſerit Doctor 1. d. 23. q. vn. §. *ad quæſtionem* declarando definitionem perſonæ, vt dixi ſupra num. 39. attamen adhuc clarius res eſt enucleanda ex Scot. 3. d. 1. qu. 1. art. 3. & quol. 19. vbi de hac materia agit ex profeſſo; triplex itaque præſertim communicatio excogitari, & aſſignari poteſt, quæ per ſubſiſtentiam tollatur, & impediatur in natura ſubſtantiali, vt etiam adnotauit Card. de Lugo cit. num. 33. prima in ordine ad ſubiectum aliquod, à quo ſuſtentetur in genere cauſæ materialis per modum inhæſionis; ſecunda in ordine ad totum, quibus dicuntur communicari partes, dum ipſum conſtituunt, ac etiam adinuicem; tertia in ordine ad ſuppoſitum, vel ſubſiſtentiam alienam, à qua natura ſuſtentari dicatur; & quidem prima communicatio, vel incommunicabilitas non remouetur à ſubſtantia ſingulari per ſubſiſtentiam, de qua hic eſt ſermo, & eſt aliquid ſuperadditum naturæ, ſed remouetur per quendam alium modum intrinſecum ſubſtantiæ identificatum, quo ab accidente diſtinguitur, & dicitur per ſe exiſtentia contradiſtincta ab inhærentia accidentis; vt dictum eſt qu. 2. huius diſp. num. 24. Neque etiam ſecunda communicatio, vel incommunicabilitas per modum ſcilicet partis remouetur à ſubſtantia ſingulari per ſubſiſtentiam, nam communicatio per modum partis integralis cum ſubſiſtentia benè compatitur, & communicatio per modum partis eſſentialis etiam ſecundum aliquos compatitur cum ſubſiſtentia ſaltim partiali, & incompleta, à ſubſtantia verò completa ſiue ſimplici, ſiue compoſita remouetur, non per ſubſiſtentiam ſuperadditam, ſed ex propria entitate & ratione formali, qua ens completum eſt, ſub hac enim ratione prorſus illi repugnat communicari alteri, & in alterius conſtitutionem venire per modum partis eſſentialis; ſola igitur tertia communicatio, vel incommunicabilitas, ſcilicet in ordine ad ſuppoſitum alienum, in quo natura ſuſtentetur impediri poteſt per propriam ſubſiſtentiam, dum eam reddit incommunicabilem alieno ſuppoſito, hac enim præcisè de cauſa Chriſti humanitas propria caret ſubſiſtentia, quia talem incommunicabilitatem non habet ſed alieno eſt communicata ſuppoſito, in quo ſubſiſtit, vnde per negationem præcisè talis communicabilitatis optimè explicatur affectus formalis ſubſiſtentiæ.

50 Verùm ad maiorem adhuc hujus communicabilitatis declarationem, quam formaliter impedit ſubſiſtentia, & incommunicabilitatis, quam formaliter ponit, notandum eſt, quod vt ad propoſitum ſpectat dependentia, & incommunicabilitas idem ſignificant, & ſic pariter negatio dependentię, & negatio communicabilitatis; hęc autem dependentia naturæ, ſiue communicabilitas, vt quo, & per modum formę totius, qua aliquid dicitur tale in ordine ad ſuppoſitum poteſt eſſe triplex actualis, aptitudinalis, & potentialis, vt docet Scot. 3. d. 1. quęſt. 1. art. 3. §. *non aſſerendo*, prima dicit actum; & eſt quando natura aliqua verè eſt ſuppoſito alterius naturæ communicata, & conſequenter ab ipſo dependet quoad hoc, vt eſt modò de natura humana in Chriſto, dicimus enim aliquid actu dependere ad aliud, quando, dependentia talis terminatur actu ad illud, vt viſio v. g. vel intellectio dicitur actu dependere ab obiecto, quando actu terminatur ad illud, etiamſi ſit obiectum merè terminatiuum, & non motiuum; ſecunda dependentia dicit aptitudinem, & eſt quando natura inclinationem habet, & propenſionem ad dependere, & communicari, alicui ſuppoſito, vt in eodem exemplo patet de natura humana in Chriſto, quę inclinationem habet ad dependere a ſuppoſito proprio creato, & humano; tertia tandem ab aptitudine pręſcindit, & meram capacitatem dicit, ſeu non repugnantiam ad ſic dependere ab aliquo ſuppoſito, quo pacto eadem humana natura in Chriſto dicitur habere meram capacitatem, ſeu non repugnantiam, vt dependere poſſit a ſuppoſito diuino; ſicut autem datur triplex dependentia, vel communicabilitas in natura ad ſuppoſitum, ita dari poteſt triplex negatio dependentię, & communicabilitatis, ſcilicet negatio dependentię actualis, aptitudinalis, & potentialis; prima habetur in natura cum actu non dependet a ſuppoſito extrinſeco, ſic natura mea modo negationem habet communicationis ad alienum ſuppoſitum; ſecunda negatio ha-

betur in natura, cum ipſa inclinationem non habet ad oppoſitum actum, ſic eadem natura mea dicitur habere talem negationem, quia non habet naturalem propenſionem ad alienum ſuppoſitum. Tertia tandem negatio dicit repugnantiam ad actum, nam cui negatur potentia, repugnat & actus; poteſt etiam ex Doctore hæc triplex negatio alijs exemplis explicari extra propoſitum, nam ſi v.g. ſuperficies non ſit alba dicitur habere negationem primi generis; lapis ſurſum exiſtens habet negationem ſecundi generis, quia habet negationem aptitudinis ad Vbi ſurſum, quia inclinatur ad Vbi deorſum, non tamen habet negationem, quia non implicat, vt ſit ſurſum. Angelus tandem dicitur habere tertiam hanc negationem reſpectu albedinis, quia albedo ſibi repugnat.

51 Hac prænotata doctrina inquit Doctor loc. cit. quod ad hoc, vt aliqua natura ſingularis poſſit dici ſuppoſitum, ſeu ſubſiſtere, debet habere duplicem negationem communicabilitatis; vt quo actualis, ſcilicet, & aptitudinalis, itaquod natura ſingularis, ſit independens ab alieno ſuppoſito, & actu, & aptitudine, idest nec ſit actu illi communicata, neque ad talem communicationem habeat aptitudinem; ratio eſt, quia ſola prima negatio, ſcilicet communicationis actualis non ſufficit ad rationem perſonæ; nam etiam anima ſeparata habet hanc negationem, quia non eſt actu communicata corpori, & tamen non dicitur ſuppoſitum, vel perſona, quia adhuc eſt illi communicabilis in aptitudine, ſeu dependentiam aptitudinalem habet ad illud; nec etiam ſola ſecunda negatio, ſcilicet communicationis, vel dependentiæ aptitudinalis ſatis eſt, nam humana natura in Chriſto talem negationem habet reſpectu diuini ſuppoſiti, quia non habet naturalem propenſionem ad diuinam ſubſiſtentiam, ſed ad propriam, & tamen in Chriſto non habet propriam ſubſiſtentiam, & perſonalitatem; requiritur ergo genuina illa negatio ſimul, & ſemel, vt natura ſingularis in ſe ſubſiſtere dicatur; tertia verò negatio, non requiritur, nam nulla natura creata repugnantiam habet, vt ſuppoſito alterius naturæ communicetur ſaltem diuinæ, cum ſit in perfecta potentia obedientiali ad voluntatem diuinam, ideoque natura creata dici poteſt in ſe ſubſiſtere etiamſi dependentiam habeat potentialem ad eſſendum in alieno ſuppoſitu. Vnde deducitur ſubſiſtentiam ſupra naturam ſingularem addere ſolum illam duplicem negationem communicationis, vt quo, ſeu dependentię ad alienum ſuppoſitum tam actualis, quam aptitudinalis, & in illa duplici negatione formaliter conſiſtere, atque ideò effectum eius formalem eſſe reddere naturam & actu, & aptitudine incommunicatam alieno ſuppoſito, & ſic eſſe effectum merè negatiuum; ita docet Doctor nedum loc. citat. 3. diſtinct. prima, quæſtion. prima, articul. 3. ſed etiam diſtinct. 6. quæſtion. prima, A, & quol. 19. articul. 5. & primo, diſtinct. 7. Cc. & diſtinct. 23. §. *Ad quæſtionem*, & ita paſſim ſolent Scotiſtæ explicare rationem formalem perſonalitatis, & ſubſiſtentiæ, qua data expoſitione opus non eſt ſubſiſtentiam ſuperaddere naturæ aliquid poſitiuum ab ipſa diſtinctum, quia cum effectus formalis eius ſit ſolum negatiuus, poterit per conceptum ſubſtantiæ negatiuum haberi. Quæres, an negatio communicationis ad alienum ſuppoſitum, quam præſefert ſubſiſtentia, & ſuperaddit naturæ ſingulari, ſit propriè negatio, vel potius priuatio. Rubion. 3. d. 2. q. 2. ait eſſe priuationem, quoniam negatio propriè ſumpta, vt a priuatione diſtinguitur, eſt eius, quod eſt impoſſibile ſubiecto, de quo dicitur, vt non viſus in lapide; priuatio eſt carentia alicuius ſubiecto non impoſſibilis, ſed poſſibilis ſiue naturaliter, ſiue ſupernaturaliter, vt cæcitas in oculo; quia ergo ſuppoſitum creatum non addit naturæ ſingulari negationem communicationis potentialis ad alienum ſuppoſitum, ſed ſolùm ſuppoſitum diuinum, ideò negatio quam dicit perſonalitas in humano ſuppoſito erit priuatio, & ſolùm in ſuppoſito diuino erit propriè negatio. Hæc tamen eſt controuerſia de nomine, nam ſi negatio, & priuatio ſumantur in ſenſu aſſignato a Rubion. quod negatio connotet ſubiectum incapax omnino formæ negatæ, vt eſt non viſus in lapide, & priuatio è contrà connotet ſubiectum capax, nulli dubium eſt negationem, quam dicit ſubſiſtentia creata, eſſe dicendam priuationem; quia natura creata ad alienum ſuppoſitum dependere poteſt; at ſi priuatio magis propriè ſumatur, vt eſt negatio in ſubiecto aptonato, ita nequit dici priuatio quia eſt negatio dependentiæ nedùm actualis ſed etiam aptitudinalis, quia natura qualibet habet aptitudinem tantùm ad ſubſiſtendum in ſe, ſeu habet connaturalem exigentiam tantùm proprij ſuppoſiti, non alieni. Quod ſi etiam aptitudo ſumatur pro quacunque inclinatione, & propenſione præſcindendo à connaturali coexigentia, quia in hoc ſenſu etiam natura creata aptitudinem habet ad vnionem hypoſtaticam cum diuino ſuppoſito, vt infrà dicetur num. 60. adhuc in hoc ſenſu negatio importata per ſubſiſtentiam creatam poterit dici priuatio, vnde patet ex vera acceptione negationis, & priuationis vtrumque probabiliter aſſeri poſſe.

52 In oppoſitum Primò arguit Card. de Lugo ſect. 3. num. 34. probans hanc explicationem ſubſiſtentię per duplicem negationem communicationis ad alienum ſuppoſitum eſſe inſufficientem, quia per ipſam explicatur ſolum effectus ſecundarius ſubſiſtentiæ, non autem effectus formalis primarius; nam prouenit quidem à ſubſiſtentia propria hæc incommunicatio naturæ cum alieno ſuppoſito, videtur tamen omninò intelligenda quidditas ſubſiſtentię in ordine ad aliquam aliam perfectionem poſitiuam, quam formaliter tribuat ſubiecto, & ea qua oriatur illa incommunicabilitas, alioquin fruſtra videretur eſſe hæc entitas, quæ appellatur ſubſiſtentia, ſicut ſi diceres frigiditatem dari ſubiecto ad hoc ſolum, vt impediat calorem in eodem, & calorem vt impediat frigiditatem, ſanè non explicaretur effectus primarius illarum qualitatum, ſed tantum ſecondarius, & fruſtra eſſent illæ qualitates ſi alium effectum non haberent. Confirmat id etiam Ouuied. pręcedenti inſiſtens argumento, quia hoc quod eſt meam ſubſiſtetiam impedire naturam meam, ne alieno communicetur ſuppoſito eſt ſecundarius effectus ſubſiſtentię; ſed quælibet forma preter effectum ſecundarium debet habere primarium; ergo cum prædicta duplex negatio explicet tantum effectum ſubſiſtentiæ ſecundarium, non eſt ſufficiens.

Reſp. hoc argumentū cum ſua confirmatione, ſi benè aduertatur, ſupponere id quod eſt controuerſia, atq. ideò quodammodo principium petere, nam habere effectum primarium a ſecundario diſtinctum conuenire ſolet formis poſitiuis non autem priuationibus, vel negationibus, & ideò cum in argumento ſupponatur impedimentum, quod affert ſubſiſtentia propria naturæ, ne alteri ſuppoſito communicetur, eſſe effectum ſecundarium eius, atque ideò vltra iſtum aſſignandum eſſe quoq. primarium, iam de ſubſiſtentia loquitur argumentum, perinde, ac ſi eſſet forma poſitiua, atq. ideo non eſt à fallacia immune; ſuſtinendo igitur rationem formalem ſubſiſtentiæ in negatione prædicta communicationis cum alio ſuppoſito conſiſtere, dicendum eſt tale impedimentum non eſſe effectum ſecundarium, ſed primarium cuiuslibet negationis, quia negatio directè, & ſeipſa formam negatam excludit, vt v.g. albedo in pariete adiunctam habet negationem vnionis nigredinis cum ipſa, & talis excluſio eſt vtique effectus ſecundarius reſpectu albedinis ipſius, at reſpectu talis negationis eſt formaliſſimus, & omninò primus eius effectus, quia talis negatio directè, & per ſe primò opponitur nigredini, vel coniunctioni cum nigredine, nec alius effectus primarius quæri debet in ea iſtum antecedens. Præterea concedendo hanc repugnantiam communicationis naturæ cum alio ſuppoſito eſſe effectum ſecundarium, ſi quæratur primarius, à quo procedit, hic planè non eſt quid poſitiuum per ſubſiſtentiam importatum, ſed potius dici debet eſſe ipſam naturæ ſubſtantialis ſingularitatem, ad quam naturaliter conſequitur negatio illa duplex, ſi non præueniatur à ſuperiori agente, quod talem conſecutionem impediat ſuppoſitando naturam in alieno ſuppoſito; & ſic non eſt dicendum incommunicationem naturæ à propria ſubſiſtentia procedere, ſed potius eſſe ipſammet ſubſiſtentiam, quæ ad modum ſecundarij effectus conſequitur ad ſingularitatem naturæ ſubſtantialis connaturaliter, niſi præueniatur a ſupernaturali agente, & benè poteſt talis effectus ſecundarius explicari per ſimplicem negationem, quia exhibetur modo quodam negatiuo non permittendo naturam alteri ſuppoſito communicari.

53 Secundò arguit Arriag. quia licet id habeat ſubſiſtentia, quod formaliter impedit communicationem naturę cum alio ſuppoſito, adhuc non poteſt eſſe proprius effectus illius, quia hic eſt effectus communis alijs rebus odium v.g. reddit ſubiectum incapax amoris, & incapax odij, aſſenſus reddit incapax diſſenſus circa idem obiectum inepte autem quis explicaret effectum formalem odij eſſe reddere ſubiectum incapax amoris, & è contra effectum formalem amoris eſſe reddere ſubiectum incapax odij, ſic etiam arguit Ouuied. reducendo ſolum argumento magis ad formam.

Reſp. hoc quoque argumentum eadem laborare fallacia, arguitur enim de ſubſiſtentia, ſicut ſi foret forma poſitiua, hoc enim ſuppoſito vtique non benè eius eſſentia explicaretur per hoc, quod eſt reddere ſubiectum incapax alterius ſubſiſtentiæ, vt benè probat exemplum in argumento adductum de alijs formis poſitiuis; verùm præſcindendo a tali ſuppoſitione dico proprium effectum ſubſiſtentiæ eſſe reddere naturam alteri ſuppoſito incommunicatam, ac proinde in ſe ſiſtentem, & ſubſiſtentem, quatenus alieno non nititur ſuppoſito neque talis effectus eſt communis omnibus alijs formis nam quamuis forma quælibet ſuum redat ſubiectum oppoſitæ formę incapax, & in hoc munere quęlibet forma conueniat in communi conſiderato, adhuc tamen poſtea diſtinguuntur, quod hęc hanc formam excludit, & illa illam, atque ideò non eſt eadem omnium oppoſitio, ſicut nec eadem extrema; & falſum eſt, quod vrget Ouuied. non poſſe nos ex tali mutua formarum oppoſitione rimari à poſteriori earum naturas, & diſtinctionem, ex quo enim videmus calorem pugnare cum frigore, & non cum ſiccitate, & ſiccitatem cum humiditate, non cum calore, colligimus diuerſam earum qualitatum eſſe naturarum, & conditionem. Addo inſuper hoc, & pręcedens argumentum poſſe ęquè benè vrgeri contra ſingularitatem, quod non benè definiatur, aut benè aſſignetur effectus eius formalis, quod ſit reddere naturam, quam contrahit, incommunicabilem, vt quod alteri indiuiduo, quo tamen modo etiam ipſi Aduerſarij explicant effectum formalem ſingularitatis, quia fatentur naturam de ſe eſſe indifferentem, vt huic, vel illi indiuiduo communicetur, determinari autem, & reddi extrinſecè incommunicabilem alteri indiuiduo per ſingularitatem; quod autem ſic militet difficultas contra ſingularitatem, ſicut contra perſonalitatem patebit applicando illa eadem argumenta ad ſingularitatem, ſic enim arguere licebit, quia dicendo quod ſingularitas eſt illa, quæ determinat naturam ad Petrum v. g. conſtituendum, & per quam redditur incapax alterius ſingularitatis, non explicatur aliquis eius effectus proprius, quia hic eſt effectus communis omnibus alijs formis, nam vna forma ſubſtantialis reddit

dit materiam incapacem alterius formæ ſubſtantialis, & vniuerſaliter vna forma incompoſſibilis alteri, dum eſt in ſubiecto, redditur in ſenſu compoſito incapax illius, non ergo benè per illum conceptum explicatur ratio formalis ſingularitatis. Tum quia hoc quod eſt hæcceitatem Petri reddere naturam ſuam incommunicabilem Paulo, vel Franciſco, & impedire, ne poſſit illis ſingularitatibus affici, eſt effectus ſecundarius ſingularitatis; ergo præter hunc debet afferri primarius, iam ergo vides, quomodo hoc argumentum, quod adeò feruenter Recentiores contra Scotum vnanimiter vrgent, quia perſonalitatem explicui per hoc, quod eſt reddere naturam incommunicabilem, vt quo, alteri ſuppoſito, æquè benè militet contra communem explicationem ſingularitatis, & ab omnibus receptam, quod ſit illa, qua natura formaliter redditur incommunicabilis, vt quod, alteri indiuiduo, vnde qua ratione ſoluitur factum contra ſingularitatem, diſſolui etiam debebit factum contra perſonalitatem.

54 Tertiò arguit Ouied. quia explicando ſubſiſtentiam per hoc, quod reddit naturam incommunicabilem alteri ſuppoſito idem per idem definitur, & explicatur, quia in hac explicatione ponitur ſuppoſitum, cui natura incommunicabilis dicitur, quod ſuppoſitum conſtituitur per ſubſiſtentiam, cuius naturam inquirimus, & quæ eſſet cognoſcenda, vt poſſemus cognoſcere, quid ſit naturam eſſe incommunicabilem alteri ſuppoſito, qua etiam ratione conuictus Poncius diſput. cit. 18. concluſ. 3. num. 72. damnat hac explicationem ſubſiſtentiæ. Deinde probat effectum formalem ſubſiſtentiæ non poſſe in aliquo negatiuo conſiſtere, quia effectus formalis eſt totum reſultans ex forma, & ſubiecto, ſed ſubſiſtentia eſt quid poſitiuum, natura, quæ ſubſiſtentia afficitur, poſitiua eſt, ergo totum reſultans ex natura, & ſubſiſtentia eſt quid poſitiuum; ergo &c.

Reſp. hoc argumentum militare pariter contra definitionem ſingularis, cum dicitur id eſſe, quod eſt indiuiſibile in plura ſingularia, de quibus prædicetur vt ſuperius de ſuis inferioribus, ac etiam contra explicationem ſingularitatis, quando dicitur eſſe illa, per quam natura redditur incommunicabilis alteri ſingulari, vel indiuiduo, quia in his & ſimilibus explicationibus ponitur ſingulare, cuius natura quæritur, & veſtigatur; itaque dicendum eſt poſſe interdum poni aliquid eiuſdem rationis cum definito in eius definitione, non quidem tanquam quid propriè explicans ipſum definitum, quia ignotum per æquè ignotum explicaretur, ſed tanquam additum; ſic abſolutum definitur eſſe, quod non refertur, vel ordinatur ad aliud abſolutum, genus generaliſſimum, quod alij generi non ſupponitur &c. vbi vides abſolutum non propriè declarari per aliud abſolutum in eius definitione poſitum, ſed per negationem ordinis, & referentiæ ad illud, & illud aliud abſolutum poni, vt merè additum, non autem vt declaratiuum definiti, ſic in propoſito ſuppoſitum definitur eſſe, quod eſt incommunicabile alteri ſuppoſito, vbi aliud ſuppoſitum ponitur, vt additum, non vt declaratiuum definiti, nam ſuppoſitum propriè declaratur per illam incommunicabilitatem, vt quo, & ponitur ſuppoſitum, vt explicetur terminus talis incommunicabilitatis, quod & in alijs multis deſcriptionibus poteſt obſeruari. Accedit, quod ſuppoſitum poſitum in ea definitione eſt ſuppoſitum diuinum, quod in poſitiuo conſiſtit, non creatum, quia hoc nequit alterius ſuppoſiti dependentiam terminare. Neque Poncius ſatis ſibi conſtat, dum num. 72. hanc explicationem perſonæ damnat, quia paulò ſupra n. 67. incommunicabilitatem perſonæ ipſemet explicauerat per negationem incommunicabilitatis, qua natura diuina communicatur tribus perſonis, & natura humana de facto communicata eſt diuino ſuppoſito, ergo & ipſe quoque tenetur ex parte hanc explicationem admittere, cum & ipſe rationem ſuppoſiti creati explicet per incommunicabilitatem ſuppoſito extrinſeco. Ad aliud argum. negatur minor quoad primam partem, quod ſcilicet ſubſiſtentia formaliter ſumpta ſit quid poſitiuum, hoc enim gratis aſſumit Ouied. & ſine vlla probatione, ſed an re vera quid poſitiuum importet quæſt. ſequ. videbitur.

55 Quartò natura dicitur dependere à proprio ſuppoſito, ac in ipſo ſuſtentificari, hic autem eſt effectus poſitiuus, non negatiuus, neque enim aliquid dicitur à negatione dependere, aut in negatione fulciri, & ſuſtentari. Conſ. quia de facto natura aſſumpta dicitur propriè fulciri, & ſuſtentari in Verbo, ac ipſi inniti, & quoad hoc munus dicitur Verbum diuinum ſupplere vices ſuppoſiti creati; ergo ſuppoſitum creatum erga naturam exercet poſitiuum munus ipſam ſuſtentando.

Reſp. illa vocabula dependentiæ, & ſuſtentationis naturæ in ſuppoſito re vera vſurpari ſolum ab Auctoribus, qui ſubſiſtentiam ſtatuunt in aliquo poſitiuo, alioquin apud alios non cenſentur idonea ad explicandum munus ſubſiſtentiæ, vel per illa non intelligunt, niſi illam communicabilitatem, quam dicit natura ad ſuppoſitum, vnde non eſt vera dependentia, nec vera ſuſtentatio, qualis eſt accidentis in ſubiecto, nec enim explicari valet in quo genere cauſæ natura dependeat à propria ſubſiſtentia; quod ſi per hoc intendatur ſolum dependentia quedam à poſteriori, non verò tanquam ab alio influente in ipſam naturam, poteſt adhuc optimè dici natura dependere à propria ſubſiſtentia hoc modo, licet ponatur mera negatio, eo modo quo dicimus hominem v.g. dependere à poſteriori à negatione brutalitatis, ita notarunt de hoc vocabulorum vſu ſcilicet dependentiæ, & ſuſtentationis Liche. 3. d. 1. q. 1. & Aret. ibid. art. 12. & prius Ocham 3. ſent. qu. 1. Ad Conſ. concedit Aret. ibid. cum natura eſt in alieno ſuppoſito verè dependere ab illo, ac ſuſtentari in illo, & ſic modò naturam aſſumptam à Verbo verè ſuſtentari in ipſo; & ſic etiam ſentit Ponc. diſt. 18. cit. nu. 74. vbi per hoc talem explicat dependentiam naturæ à Verbo, quia de facto nec produceretur, nec conſeruaretur illa humanitas abſque vnione cum Verbo; verum & ipſe quoque ibi fatetur hanc non eſſe dependentiam cauſati ad cauſam in vllo genere cauſæ propriè influentis in ipſius eſſe, vt docet Doct. 3. d. 1. q. 1. art. 1. vnde re vera nequit dici natura dependere ab ipſo niſi tanquam à puro termino vnionis, quam fundat ad ipſum, tanquam ad alienum ſuppoſitum, cui communicatur, vt quo, denominando ipſum hominem; vnde ſolum in hoc verius dici poteſt natura dependere ab alieno ſuppoſito, quam à proprio, quia cum propria ſubſiſtentia ſit mera negatio, non dicitur verè communicari proprio ſuppoſito, nec propriè dicitur negatio terminare eius dependentiam, & communicabilitatem, benè tamen in hoc ſenſu dicitur dependere à ſuppoſito alieno quia illi verè vnitur, & verè communicatur, vt quo, præſtando extrinſeco ſuppoſito denominationem eandem, quam præſtaret intrinſeco, & proprio; cum igitur non verius dicatur Verbum fulcire, & ſuſtentare naturam aſſumptam, quam ſuſtentaretur in proprio ſuppoſito, ſicut ſuſtentatio in illo non importat quid poſitiuum, ita nec Verbum ſuſtentando illam ſupplet munus poſitiuum.

56 Quintò arguitur non benè explicari ſubſiſtentiam per incommunicabilitatem ad alienum ſuppoſitum, quia ſic explicatur per negationem communicationis, quæ eſt naturaliter impoſſibilis, imò & quæ implicare videatur, quia natura nequit alteri communicari, niſi vt quod vel vt quo, communicatur vt quod, pluribus indiuiduis de quibus prædicatur vt ſuperius de inferioribus communicatur, vt quo, quod communicatur proprio ſuppoſito non quidem vt forma partis, ſed vt forma totius, denominandò ipſum quidditatiuè talem, quia Petrus humanitate eſt homo, & hac humanitate eſt hic homo quidditatiuè; at nullo ex his modis poteſt natura communicari ſuppoſito alterius præſertim naturæ, quia nequit illud intrinſecè conſtituere in eſſe, quod ipſa præſtat, atque ideo nequit illud denominare quidditatiuè tale, nec illi communicari, vt quo, vllo modo.

Reſp. vt communiter concedunt Theologi, nos non habere aliud veſtigium ad concedendum modum diſtinctum ſubſiſtentiæ præterquam ex myſterio Incarnationis, vbi docemur humanitati propriam deeſſe ſubſiſtentiam, quia ipſa eſt communicata diuino ſuppoſito: & hinc arguimus ſubſiſtentiam, vt eſt modus ſubſtantiæ ſingulari ſuperadditus, dicere incommunicationem, vel incommunicabilitatem alteri ſuppoſito, quia hac præcisè de cauſa dicitur humanitas aſſumpta carere propria ſubſiſtentia, quia communicata eſt diuino ſuppoſito, & Card. de Lugo notauit diſp. 12. cit. n. 31. ita explicatam fuiſſe ſubſiſtentiam ab Epiphanio Diacono in 7. Synod. generali act. 6. to. 3. poſt medium, vt dicit naturam per ſe ſubſiſtentem, vel per ſe exiſtentem eſſe illam, *quæ non indiget altera, vt ſubſiſtat*, quod eſt non indigere communicatione cum altera natura, vt per ſe exiſtat, quia nimirum natura ſubſtantialis à ſeipſa habet ſubſiſtentiam propriam, per quam ſubſiſtat abſq. conſortio alterius naturæ; habemus ergo ex fide poſſe vnam naturam communicari ſuppoſito alterius naturæ, & ex tali communicatione propriam ſubſiſtentiam amittere, vnde benè ex hoc deducimus ſubſiſtentiam conſiſtere in negatione talis communicationis. Vnde etiam ex hoc deduci debet falſum eſſe quod natura nequeat communicari, vt quo, niſi proprio ſuppoſito, quia per humanitatem aſſumptam Verbum verè, & propriè dicitur homo, & humanitas eſt actus, & ratio eſſendi tale reſpectu illius ſuppoſiti, & licet non ſit actus eſſentialis, & quidditatiuus, eſt tamen denominatiuus, quia verè & propriè Verbum denominatur homo. Dices Verbum diuinum ſuppoſitum de facto communicari in Chriſto humanæ naturæ, ergo non eſt de ratione ſuppoſiti, quod ſit incōmunicabile alteri. Reſp. hic eſſe ſermonem de ſuppoſito creato, quod conſtituitur per negationem, non de diuino, quod eſt poſitiuum; deinde Verbum vnitur naturæ præcisè per modum terminantis eius dependentiam, quod incommunicabilitati non repugnat.

57 Poſtremò arguitur, quia quando etiam velimus ſubſiſtentiam explicare per negationem communicationis naturæ alteri ſuppoſito, id præcisè fieri deberet per negationem actualis communicationis, non verò aptitudinalis, & ratio eſt, quia natura ex ſeipſa talem ineptitudinem habet, vt ſuppoſito alterius naturæ communicetur, non vero per aliquid à ſeipſa diſtinctum, & ſuperadditum. Conf. quia negatio, quam importat perſonalitas, contingenter conuenit naturæ, & eſt ab ea ſeparabilis, ſicut ipſa perſonalitas, ſed negatio aptitudinis ad alienum ſuppoſitum eſt neceſſariò coniuncta cum natura, quia illi competit ratione aptitudinis, quam habet ad ſubſiſtendum in ſe; ergo talis negatio ad perſonalitatem non ſpectat, nec habetur ab ipſa.

Reſp. ad hanc difficultatem Rubion. 3. d. 2. q. 2. art. 1. in ſol. ad primum concedendo totum, quod in argumento, eiuſque confirmatione aſſumitur, vnde cōcedit negationem eſſendi in alio ſuppoſito aptitudinaliter conuenire naturæ ſingulari ex ſeipſa, & eſſe ab ipſa inſeparabilem, & ſolam negationem eſſendi in alio actualiter eſſe ſeparabilem, neque illi conuenire ex ſe, ſed ratione voluntatis diuinæ ipſam non aſſumentis, nec in alio ſuppoſito ponentis, vnde tandem concludere videtur ſolam negationem actualis communicationis pertinere ad formalitatem perſonæ, aliam verò non niſi fundamentaliter,

Digitized by Google

tet, & præſuppoſitiuè, quatenus natura, quæ non habet actualem communicationem cum alieno ſuppoſito, ſupponitur, quod nec habeas aptitudinalem, quam ſolutionem ſequitus etiam Poncius diſp. 18. citat. nu. 77. ſi eum ſatis intelligo, nam ſatis obſcurè loquitur, ac etiam Aret. facere videtur 3. d. 1. qu. 5. art. 12. nam cum propoſuiſſet primum argumentum Doctoris contra opinionem de negatiuo, quod ſcilicet nequeat perſonalitas ſolam negationem actualis communicationis importare, quia tunc anima ſeparata eſſet perſona, & cum Doctore reſpondiſſet argumentum ab inſufficienti procedere, quia ad rationem perſonæ non ſufficit negatio actualis dependentiæ, ſed requiritur etiam negatio dependentiæ aptitudinalis, quam anima ſeparata non habet, quia dependet aptitudinaliter ad corpus; ſubdit, quod etiam eſtò anima vtramque negationem haberet, adhuc tamen perſona non eſſet, quia eſt ſubſtantia incompleta, at illud, quod perſona appellari debet, vltra duplicem illam dependentiæ negationem, oportet quod ſit ſubſtantia completa, & alteri inniti haud apta, quod animæ ſeparatæ non competit; & quidem argumentum propoſitum cum ſua confirmatione hoc mihi conuincere, immo & euroſquere videtur.

58 Imò & ipſe Doctor quol. 19. art. 3. lit. Y. clariſſimis verbis concedit totum id, quod argumentum propoſitum contendit, dum ait, ad perſonalitatem igitur propriam creatam oportet concurrere duas negationes primam, & tertiam (prima autem erat, vt ipſe præmiſerat, negatio dependentiæ actualis ad alienum ſuppoſitum, & tertia erat negatio dependentiæ aptitudinalis) ita quod tertia eſt quaſi habitualis neceſſariò conueniens naturæ, cui conuenit, ſiue ſit perſonata in ſe, ſiue in perſona aliena, ſed alia negatio, ſcilicet actualis dependentiæ ſuperueniens illi negationi complet perſonalitatem propriam, ita Doctor loc. citat. quibus verbis manifeſtè fatetur talem negationem dependentiæ aptitudinalis ad alienum ſuppoſitum de ſe, & neceſſariò conuenire naturæ, non autem contingenter, & ſeparabiliter ratione alicuius ſuperadditi naturæ, & ab ea ſeparabilis, qualis eſt perſonalitas in natura creata; hæc igitur ſolutio mihi videtur bona, & neceſſaria, neque Doctorem voluiſſe illam negationem aptitudinalis dependentiæ concurrere ad perſonalitatem, niſi fundamentaliter, & præſuppoſitiuè, vt innuit vltimis verbis relatis, *ſed alia negatio, ſcilicet actualis dependentia ſuperueniens iſti negationi complet perſonalitatem propriam*, vnde patet, quod ipſe voluit tantum negationem aptitudinalis dependentiæ ad alienum ſuppoſitum, præſuppoſitiuè, & fundamentaliter ſpectare ad perſonalitatem, quatenus negatio in natura creata actualis dependentiæ ad alienum ſuppoſitum rationem perſonalitatis non habet, niſi prius intelligatur ſubiectum eius ineptum eſſe ad dependendum ad alieno ſuppoſito, quod etiam Doctor indicauit 3. d. 1. quæſt. 1. dicens ſub litt. E, negationem aptitudinalis huius dependentiæ concedi debere in natura creata in ſe perſonata ad Verbum, ne violenter dicatur eſſe in proprio ſuppoſito, ſicut lapis violenter quieſcit ſurſum; quibus verbis ſignificat hanc negationem non ſpectare formaliter, & directè ad rationem perſonalitatis, ſed materialiter tantum, & præſuppoſitiuè modo nunc explicato, ne natura violenter in proprio ſuppoſito quieſcere dicatur, ſicut lapis ſurſum, non autem quia formaliter conſtituat ſimul cum negatione actualis dependentiæ rationem ſuppoſiti, & perſonæ.

59 Dices, ſi ex hoc capite neceſſaria eſt in natura in ſe perſonata negatio dependentiæ aptitudinalis ad alienum ſuppoſitum; ergo quando perſonatur in alieno ſuppoſito erit in eo violenter, quod eſt falſum, quia tunc natura humana violenter quieſceret in Verbo; ergo hæc negatio dependentiæ aptitudinalis ad alienum ſuppoſitum nullo modo requiritur ad rationem perſonæ creatæ. Reſpondent quidam ex Scoto ibid. lit. F. hoc non ſequi, quia licet non ſit aptitudo naturalis naturæ creatæ ad dependendum à diuino ſuppoſito, eſt tamen aptitudo obedientiæ, quia natura illa eſt in perfecta obedientia ad dependendum per actionem agentis ſupernaturalis. Hæc tamen reſponſio non ſatisfacit, quia Doctor in 3. d. 27. F. concedit, quod ſi aqua per potentiam obedientialem ſurſum aſcenderet, adhuc talis aſcenſus foret ſibi violentus; ex quo dixi diſputat. 6. Phyſic. quæſt. 1. artic. 2. numer. 54. & diſput. 12. numer. 15. potentiam obedientialem in rebus non ſufficere ad tollendam ſimpliciter violentiam, quando à Deo mouentur contra proprias, ac innatas inclinationes; neque Doctor cit. 3. d. 1. q. 1. F. docet oppoſitum, non enim ibi per aptitudinem, quam vocat obedientiæ, intendit excludere à natura creata violentiam ad exiſtendum in alieno ſuppoſito, ſed tantum non repugnantiam, vt ponatur in eo, ſiue id contingat cum violentia, ſiue non; hæc enim ſunt eius verba, nec tamen hæc inde pendentia aptitudinalis ponit repugnantiam ad dependentiam actualem, quia licet non ſit aptitudo talis naturæ ad dependendum, eſt tamen aptitudo obedientiæ, quia natura illa eſt in perfecta obedientia &c. ais igitur potentiam obedientiæ excludere à natura creata non repugnantiam, vt ponatur in alieno ſuppoſito, non autem inquit, quod excludat violentiam.

60 Variæ ſunt ſolutiones, & gloſſæ Scotiſtarum ad hanc difficultatem, vera tamen ſolutio, ex ipſa Doctoris littera colligitur, non enim Doctor cum ponit in natura creata aptitudinem ad propriam ſubſiſtentiam, & ineptitudinem ad alienam, loquitur de aptitudine, vt dicit ſimplicem paſſiuam inclinationem ad aliquam formam recipiendam, & per ineptitudinem ſimplicem negationem talis aptitudinis, ſed loquitur de aptitudine, & inclinatione, vt aiunt, actiua, quæ nempe coniuncta eſt cum virtute actiua acquirendi illam formam, ad quam paſſiuam habet inclinationem, & per ineptitudinem intelligit negationem eius aptitudinis, hoc autem colligitur ex verbis ipſius ita ſcribentis loc. citat. 3. diſtinct. 1. quæſt. 1. articul. 38. litt. E *diſtinguendum eſt inter dependentiam actualem, potentialem, & aptitudinalem, & hoc vocando aptitudinalem, quæ ſemper quantum eſt de ſe eſſet in actu, quomodo graue aptum natum eſt eſſe in centro, vbi ſemper eſſet quantum eſt de ſe, niſi eſſet impeditum*, vbi, vt vides, aptitudinem accipit quodam ſpeciali ſenſu, quo quidem modo anima ſeparata non habet aptitudinem ad corpus, quia anima nequit ſeipſam vnire corpori, ſed indiget ope externi agentis; graue autem eſt ita aptum ad eſſendum deorſum, vt ſimul cum aptitudine, & inchoatione inditam quoque habeat virtutem actiuam ſe faciendi deorſum, & ſibi ſtatim acquirendi talem perfectionem, niſi impediatur ab agente extrinſeco illud ſurſum detinente; hanc ergo aptitudinem, ſeu inclinationem actiuam intendit negare Doctor in natura creata ad vnionem hypoſtaticam, & ad dependendum à Verbo, non autem aptitudinem ſumptam pro ſola propenſione, & inchoatione paſſiua rei, alioquin expreſsè ſibi contradiceret, cum talem aptitudinem, & naturalem inclinationem admittat in entibus ordinis naturalis ad perfectiones ſupernaturales quæſt. 1. prolog. & ſic etiam intelligendus eſt, cum quol. 19. articul. 3. ſub litt. V. negat in natura creata aptitudinem ad formas ſupernaturales, vt ibi Gadius exponit; natura igitur creata in verbo ſuppoſitata non dicitur ibi violenter exiſtere, quia ad talem vnionem nedum habet puram potentiam obedientialem paſſiuam, ſed etiam aliquam propenſionem; ſed quia hanc non habet cum virtute actiua eam ſibi acquirendi, ſicut habet ad ſubſiſtentiam propriam, in hoc ſenſu dici poteſt in Verbo pati violentiam quandam ſecundum quid, non tamen ſimpliciter, quia violentia ſimpliciter in paſſo attenditur contra principium paſſiuum, de quo principaliter dicitur natura, non contra actiuum, de quo dicitur minus principaliter, vt dixi diſputat. 6. Phyſicor. quæſt. 1. articul. 1. immo tenendo cum communiori Scotiſtarum, quod natura præciſè dicatur de principio paſſiuo, & quod nulla violentia detur contra principium actiuum, tunc natura in Verbo nullam abſolute pateretur violentiam, attamen quod etiam detur aliqua violentia contra principium actiuum colligitur expreſsè ex Doctore loc. cita. 3. diſt. 1. q. 1. & quol. 19. dum ait lapidem ſurſum detineri violenter, nedum quia habet inclinationem paſſiuam ad eſſe deorſum, ſed etiam quia cum tali paſſiua inclinatione habet virtutem actiuam, qua ſtatim faceret ſe deorſum, niſi impediretur ab extrinſeco agente. Alij dicunt naturam in Verbo nullam prorſus violentiam pati; quia ab eo accipit ſubſiſtentiam longè perfectiorem ſua propria ſibi debita, quod approbat Lichet. 3. diſtinctione 1. quæſt. 1.

QVÆSTIO IV.

An ſubſiſtentia naturæ ſuperaddita ſit quid poſitiuum, vel negatiuum.

61 Conueniunt omnes ferè Theologi contra Durand. Aureol. aliosque Nominales ſubſiſtentiam, ſiue ſuppoſitalitatem ſupra naturam ſingularem, quam reddit ſubſiſtentem, aliquid reale ſuperaddere, quod etiam ab ipſa ſeparari poſſit ſaltim per potentiam diuinam, vt factum eſſe in Incarnationis myſterio Fide ſancitum eſt. Conueniunt item omnes ſuppoſitalitatem, ſiue perſonalitatem addere naturæ ſingulari negationem dependentiæ ad alienum ſuppoſitum, ſiue ſit vna, ſiue plures, parum refert ad propoſitum, quia de ſe ſatis exploratum eſt eo ipſo, quod natura aliqua in ſe ſubſiſtit, non eſſe vnitam hypoſtaticè ſuppoſito extrinſeco eo modo, quo nunc natura aſſumpta vnita dicitur Verbo diuino, atque ideò habere in ſe negationem talis vnionis, & communicationis ad alienum ſuppoſitum; omnes, inquam, Theologi in hoc conueniunt, ſed difficultas eſt, an perſonalitas addat præciſè ſupra naturam hanc realem negationem, vel potius aliquam etiam poſitiuam entitatem, quæ habeat rationem modi, vel rei, parum refert, per quam natura reddatur formaliter incommunicabilis alteri ſuppoſito, & ad quam ſequatur prædicta vna, vel duplex negatio communicationis ad illud; primam partem defendunt Ocham tertio, diſtinctione prima, quæſtione prima, vbi Rubion, Marſilius, & alij Nominales, alteram partem communiter defendunt Thomiſtæ 3. part. quæſt. 4. articul. 2. vbi Caietan. cum alijs ex Dominicana familia; item PP. Societatis communiter Suarez diſputat. 34. Metaph. ſect. 2. & in 3. part. loc. citat. Vaſquez ibid. tom. 1. diſputat. 31. Card. de Lugo diſputat. 12. de Incarnat. ſect. 2. Hurtad. diſputat. 18. Metaph. ſect. 3. Arriag. diſput. 4. Metaph. ſect. 11. Ouied. controuerſ. 6. Metaphyſic. punct. 2. Auerſa quæſt. 58. Phil. ſect. 2. Blaſius a Concept. diſpu. 8. Metaph. quæſt. 2. Io. de S. Tho. quæſt. 7. Phyſ. art. 1. Ripa de ente, & eſſentia cap. 5. quæſt. 3. vbi rurſus Caietan. & alij Thomiſtæ. Ferrar. 4. contra Gentes capit. 43. Capreol. 3. diſtinct. 5. quæſt. 3. & alij quamplures etiam extra Thomiſtarum Scholam.

62 Scotus in 3. d. 1. qu. 1. art. 3. vtramque opinionem videtur iudicaſſe probabilem, inquirens enim ibi, quid ſit illud, quod ſuppoſitum vel perſona addit ſupra naturam, & quo formaliter, dicitur ſuppoſitata in ſe, & perſonata, an ſcilicet ſit quid poſitiuum, vel potius negatiuum, ait, *quid autem ſit illud proprium; quo natura dicitur in ſe perſonata duæ videntur viæ probabiles*. Hinc Scotiſtæ inter ſe ſunt diuiſi circa mentem Doctoris in hoc puncto, aliqui enim cenſent de mente Scoti vtramque opinionem eſſe æquè probabilem, & ideò argumenta ſoluunt pro vtraque parte; alij concedunt vtique iudicaſſe probabiſ-

babilem

Digitized by Google

babilem opinionem de negatiuo, ſed probabiliorem oppoſitam de poſitiuo, & ideò hanc præciſè defendunt, vt Lich. 3. d. 1. q. 1. Rada in 3. controuerſ. 5. art. 1. Centinus nuper diſp. 1. de Incarn. c. 5. Herrer. in 3. ſent. & in manuali Theologico. Alij è contra conceduot apud Doctorem fuiſſe probabilem opinionem de poſitiuo, ſed longè probabiliorem aliam de negatiuo, & ideò hanc præciſè amplectuntur, vt Aretin. 3. d. 1. q. 1. art. 2. Vulp. tom. 3. p. 1. diſputat. 63. art. 2. & alij quamplures. Alij tandem abſolutè negant Scotum in hac re fuiſſe problematicum, & dicunt firmiter adhæſiſſe opinioni de negatiuo, vt Faber in 3. d. 1. q. 1. diſput. 2. Meuriſſe lib. 5. ſuæ Metaph. quæſt. 4. Poncius tom. 3. ſui Curſus diſp. 18. q. 6. n. 91 vbi ait, quod licet Scotus oppoſitam ſententiam vocet probabilem, ex hoc non ſequi, quod ipſe eam probabiliter tenere voluerit, nam nos etiam putamus multas ſententias Thomiſtarum probabiles, quas tamen non ſuſtinemus ipſi probabiliter, & in hoc etiam ſenſu eam ſequuntur antiquiores Scotiſtæ Baſſol. 3. d. 1. q. 1. ar. 1. Mair. q. 11. & alij.

ARTICVLVS I.

Opinio de poſitiuo eſt probabilis.

63 NOn loqoor hic de probabilitate huius opinionis in ſe, nam & numerus, & quod eſt magis eſt grauitas Auctorum eam tenentium, & probabilitas rationum, quibus propugoatur ſatis oſtendunt eius probabilitatem; ſed loquor de eius probabilitate etiam in ſchola Subtilium, & in ſententia Scoti, & dico re vera hanc opinionem non eſſe prorſus alienam à mente Doctoris, immo eam iudicaſſe probabilem, & quamuis oppoſitam cenſuerit probabiliorem, non tamen hanc improbabilem tenuiſſe, ſed ſub titulo probabilitatis reliquiſſe. Hæc concluſio ponitur contra Fabrum, alioſque Scotiſtas negare audentes Doctorem fuiſſe in hoc controuerſia problematicum, & aſſerentes eum adeo firmiter adhæſiſſe opinioni de negatiuo, vt oppoſitam de poſitiuo penitus cenſuerit improbabilem; & clarè colligitur ex expreſſis verbis Doctoris iam allegatis ex 3. diſtinct. 1. quæſt. 1. artic. 3. §. *Ideò propter iſtum*, vbi has duas vias, ſeu opiniones de poſitiuo, & negatiuo vocat probabiles, & inferius in eodem articulo procedendo ad reſolutionem quæſiti ſub lit. E, vtitur verbo problematico *non aſſerendo*, quo quidem loquendi modo planè indicare noluit in eodem gradu probabilitatis habuiſſe Doctorem vtramque opinionem, vt nonnulli Scotiſtæ deducunt, ſed ſolum non adeò declinare ad opinionem de negatiuo, vt oppoſitam penitus abhorrere videretur. Idem quoq. indicat modus ille loquendi de ſubſiſtentia, quo vtitur quol. 5. litt. V. vbi declarans plures ſubſiſtendi modos ait ſubſiſtere eſſe æquiuocum, vno enim modo accipitur pro per ſe eſſe, alio modo pro incommunicabiliter per ſe eſſe, ſiquidem communicabile intelligitur non quaſi ſubſiſtens, ſed quaſi inhærens ſubſiſtenti, & quaſi modum inhærentiæ habens; hoc autem nequit intelligi de duplici illa negatione, quia nullum ens poſitiuum dici poteſt quaſi inhærens negatiuo, ſed debet de poſitiua entitate explicari, quam perſonalitas, vel ſuppoſitalitas naturæ ſuperaddat, eique ipſa natura innitatur. Idem rurſus colligitur ex illo loquendi modo, quo vtitur 3. diſtinct. 5. quæſt. prim. & quol. 19. dum inquit naturam ſuſtentari in ſuppoſito, & à ſuppoſito dependere, vnionemque hypoſtaticam ait eſſe relationem ſuſtentificati ad ſuſtentificans, nam ille loquendi modus, vt ſupra dictum eſt, ab eis ſolum vſurpari poteſt, qui tenent effectum formalem ſubſiſtentiæ eſſe poſitiuum, & ſubſiſtentiam quid poſitiuum importare; quia phraſis illa indicat ſubſiſtentiam aliquod reale munus erga naturam exercere, ac poſitiuum; cum ergo Doctor admittat talem loquendi modum, vt idoneum, ac conſequenter etiam ipſe vtatur, argumento eſt illam opinionem, vt probabilem, admiſiſſe.

64 Deinde Scot. 3. d. 1. qu. 4. ſuſtinet probabiliter ſuppoſitum creatum poſſe terminare dependentiam alterius naturæ creatæ; ſed hæc opinio nequit conſiſtere, niſi aſſeratur, ſubſiſtentiam dicere quid poſitiuum; ergo ſententia de poſitiuo probabilis eſt in ſua doctrina. Minor probatur, quia illa vnio fieret in perſona, non in natura, tunc ſic, vel talis vnio ad aliquod terminatur, vel ad nihil; ſi primum, habetur intentum, ſi ſecundum, ergo non ens terminaret realem dependentiam entis poſitiui, quod implicat. Reſp. Faber diſp. 2. cit. c. 5. & ſequitur Meuriſs. cit. q. 4. negando minorem, ad probationem inquit terminum illius vnionis formalem eſſe duplicem negationem prædictam, & terminum materialem eſſe naturam ſingularem, ex quibus integratur terminus adæquatus; nam ſicut materia prima (inquit) ſine priuatione nequit eſſe ſubiectum potens recipere formam, per priuationem autem fit formaliter potens, ita natura ſingularis ſine illa duplici incommunicabilitate non poteſt formaliter aſſumere ad ſui vnionem in perſona altam naturam, quia tunc non eſſet formaliter in ſe perſona. Inferius tamen in eodem c. ad 6. declarans quomodo poſſit Verbum ſupplere ſuppoſitum creatum, inquit, quod ſuppoſitum creatum, ſeu modus ille eſſendi naturæ incommunicabiliter eſt aliquid reale, licet non poſitiuum, ſed negatiuum, & hinc falſum eſt vnionem illam ad nihil terminari.

65 Hæc tamen reſponſio non ſatisfacit, hoc enim eſt, quod argumentum probat negationem, ſcilicet eſſe non poſſe rationem formalem terminandi realem relationem, & parum refert, quod natura ſingularis concurrat, vt terminus materialis, & mediatus, quia tota difficultas eſt de termino formali, & immediato, qui eſt perſonalitas, ad hoc enim terminus materialis, & mediatus ſe habet mere per accidens, & remotè. Quod verò ſubdit in comprobationem ſuæ ſolutionis Faber de materia, quod ſit ſubiectum formæ per priuationem, & per eam fiat formaliter potens recipere formam, eſt omnino falſum; nam materia eſt ſubiectum formæ quamdiù illi ſubſtat, & tamen tunc non adeſt priuatio, quia receſſit in aduentu formæ, cum ſint incompoſſibiles; neq. minus per eam fit formaliter potens recipere formam, eſſe enim ſubiectum potens ad recipiendam formam eſt quid poſitiuum, cum relationem dicat realem ad formam, ergo nequit per aliquod poſitiuum conſtitui, quod autem Fabrum decepit fuit vulgaris loquendi modus, quo dici ſolet tunc tantum materiam eſſe in potentia ad formam, quando illa caret, eamq. recipere poteſt; quod quidem non impedit ne potentia re vera perſeueret in materia adhuc in aduentu actus, & poſt receſſum priuationis; vt declaraui diſp. 9. Met. q. 5. nu. 104. vbi etiam explicui ſenſum vulgaris illius dicti. Dices, relationem realem terminari poſſe ad terminum non realem, nec actu exiſtentem ex dictis diſp. 8. Log. q. 6. art. 1. Contra, quia id ad ſummum ibi conceſſum eſt de relationibus tranſcendentalibus, de prædicamentalibus verò minimè, immo dictum eſt ibi relationem prædicamentalem petere neceſſariò terminum realem, & actu exiſtentem, talis autem vnio naturæ aſſumptæ ad ſuppoſitum creatum eſſet relatio actualis, & prædicamentalis ex dictis diſp. 5. phyſ. qu. 9. de vnione ſubſtantiali. Tum quia quando etiam concederetur relationem realem poſſe eſſe ad terminum non realem, & ad puram negationem, hoc tamen de fundamento aſſeri non poteſt, quia fundamentum nequit eſſe minoris entitatis, quam ſit fundatum in ipſo, ſed illa vnio, quæ eſſet inter naturam aſſumptam, & ſuppoſitum creatum aſſumens eſſet relatio mutua, & realis ex parte vtriuſque extremi ob eorum limitationem, & ideo in ſuppoſito aſſumente fundari non poſſet in pura negatione, vt in fundamento proximo, & immediato, ſeu in ratione fundandi.

63 Neque etiam ſatisfacit alia ſolutio, quam innuit, quod nempe duplex illa negatio, in qua conſiſtit perſonalitas, ſit ens reale ſaltim priuatiuum, & negatiuum ideoq. relationem realem terminare poſſit; nam in primis falſum eſt, quod aliqua priuatio, vel negatio ex eo, quod datur à parte rei, citrà quamcumq. intellectus operationem, poſſit dici ens reale priuatiuum, vel negatiuum, quia ens reale, vt ſic dicit conceptum poſitiuum, atque ideò repugnat, & eſt veluti implicantia in adiecto diuidere ens reale in poſitiuum, & negatiuum, eſſet enim perindè ac ſi aliquid diuideretur in ſeipſum, & in oppoſitum ſui ipſius; ex hoc igitur quod aliqua priuatio, vel negatio datur à parte rei in ſubiecto, vt cæcitas in oculo, tenebra in aere ante omnem intellectus operationem, inferri non debet eſſe ens reale priuatiuum, vel negatiuum, ſed tantum eſſe priuationem realem, eſſe realem negationem, vt ex inſtituto dictum eſt diſp. 4. Phyſ. q. 1. art. 1. & in hoc ſenſu hic nos quoq. dicimus ſubſiſtentiam, vel perſonalitatem creatam addere aliquid reale ſupra naturam, non quod illa duplex negatio ſit aliquid reale priuatiuum, vel negatiuum, ſed quia eſt negatio à parte rei formaliter reperta in natura, & non per opus intellectus, quia à parte rei talis natura non eſt vnita, & communicata extrinſeco ſuppoſito. Sed quando etiam hoc totum concederetur, adhuc argumentum non ſoluitur, quia illa vnio naturæ aſſumptæ ad ſuppoſitum creatum aſſumens vtiq. eſſet vnio realis, ac eus reale poſitiuum; ergo adhuc fundari non poſſet, aut terminare ad ens reale negatiuum duntaxat, quia nequit fundamentum eſſe minoris entitatis fundato ſuper ipſum.

67 Reſpondent proinde alij Scotiſtæ negando, quod poſſit ſuppoſitum creatum terminare dependentiam alterius naturæ, & negant Scotum id aſſertiuè, vel ſaltim probabiliter dixiſſe loc. cit. 3. d. 1. q. 4. quia vt conſtat ex ipſa littera nihil de hoc puncto ibi aſſertiuè reſoluit, ſed dubius manſit. Verum neque id ſatisfacit, imò potius confirmat, quod dicimus, Doctorem iudicaſſe probabilem ſententiam de poſitiuo, ſi enim illam totaliter abieciſſet, vt improbabilem, de illo puncto dubius non manſiſſet, ſed reſolutè negaſſet poſſe ſuppoſitum creatum terminare dependentiam alterius naturæ, quandoquidem certum ſit vnionem realem ad negationem terminari non poſſe. Reſpondet Poncius qu. 52. cit. nu. 132. Doctorem non manſiſſe dubium in hoc puncto ex ſuppoſitione ſuæ ſententiæ de conſtitutione perſonæ per negationem, quia in ea ſententia nulla poterat de hoc eſſe dubitatio, cum certum ſit nullam relationem realem ad puram negationem terminari poſſe vel in ea fundari, ſed inquit manſiſſe dubium ex ſuppoſitione ſententiæ communioris de conſtitutione perſonę creatę per poſitiuum, in qua adhuc ſententia res prorſus eſt dubia. Sed ex neutro capite manſit dubius Doctor in hoc puncto, non enim potuit ex primo capite manere dubius, ſcilicet ex ſuppoſitione ſententię de negatiuo, quia iuxta hanc viam exploratum eſt ſuppoſitum creatum alterius naturę dependentiam terminare non poſſe, vt ſatis probat ratio dubitandi propoſita; ſed neque etiam ex alio capite, quia iuxta aliam ſententiam de poſitiuo falſum eſt rem adhuc eſſe prorſus dubiam imò, potius eſt certa, & explorata pars affirmatiua, quia nulla ſufficiens ratio repugnantiæ aſſignari poteſt, cur id fieri nequeat; quare potius dicendum Doctorem in reſolutione illius dubij manſiſſe dubium, & problematicè proceſſiſſe, quia eius reſolutio pendebat ex diuiſione illius quæſtionis,

an

Digitized by Google

an perſonalitas dicat quid poſitiuum, vel negatiuum, & quia vtraque pars apud eum probabilis erat, ideò circa reſolutionem illius quæſiti dubius manſit, relinquens deciſionem ad vtrumlibet iuxta vnam, vel alteram viam; vt optimè adnotauit P. Bellutus Collega meus tract. de Incarn diſp. 3. qu. 2. num. 16.

68 Præterea hoc ipſum probare contendit Centinus argumento, vt ipſe inquit, non vulgari, nam Doctor in 1. d. 26. loquens de conſtitutiuis diuinarum perſonarum ait per relationes, quæ ſunt quid poſitiuum conſtitui; non ergo poteſt Doctor aſſertiuè tenere in 3. ſent. quod perſona per negationes conſtituatur, quia tunc ſibi inconſtans eſſet; ergo vel ſolam opinionem de poſitiuo amplecti tenetur, vel ſaltem vt probabilem approbare. Hoc tamen argumentum eſt omninò vulgare, & ſoluitur ab eodem Doctore loc. cit. in 3. d. 1. qu. 1. § *per hoc ad argumentum*, vbi negat paritatem de diuina, & humana perſona, quia humana & creata dicit tantum duplicem negationem communicationis ad alienum ſuppoſitum, actualem, ſcilicet & aptitudinalem, non verò potentialem, quia non dicit repugnantiam ad ſic aſſumi, at diuina perſona dicit vltra illas negationes etiam repugnantiam & quia repugnantia ad aliquam affirmationem non conuenit alicui ſubiecto, niſi ob oppoſitam affirmationem ſibi intrinſecè, & neceſſariò competentem, & propter aliquam entitatem poſitiuam, hinc eſt quod diuina perſona debet neceſſariò conſtitui per aliquid poſitiuum, non ſic humana.

At Centinus loco citato hanc reſponſionem affert ex Fabro, & tanquam eſſet Fabri, & non potius ipſius Scoti, eam impugnat hoc pacto, ratio perſonæ ex Scoto in 3. nihil dicit in communi poſitiuum; ergo nec in diuinis quid poſitiuum dicet per regulam Scoti, quæcunque talia ſunt vbicunque ponuntur ſunt talia; ſi ergo ratio perſonæ poſtulat non entitatem poſitiuam, ſiue diuina ſit, ſiue creata perſona entitatem poſitiuam non admittet. Adde (inquit Centinus) quod perſonarum diſparitatem Scotus in 3. non penes conſtitutiuum, ſed penes maiorem, vel minorem implicantiam deſumit, etenim diuinæ perſonæ quamcunque dependentiam ſpernunt, ſiue actualem, ſiue aptitudinalem, ſiue potentialem, creatæ verò, & humanæ potentialem non renuunt, ſiquidem diuinæ voluntatis imperio obedientiali poteſtate ſubiectantur. Hæc replica minus valet argumento principali, nam falſum aſſumit, quod ratio perſonæ, vt ſic, & in communi ad creatam, & increatam nil poſitiuum dicat ſeu dicat negationem ex Scoto in tertio ſent. diſtinct. 1. quæſt. 1. cum enim ibi Doctor ait perſonam negationibus conſtitui in ratione perſonæ apertè, & non ſemel proteſtatur ſe loqui de perſona creata, non de perſona diuina, aut perſona in communi ad vtramque: Et falſum inſuper eſt ponere ibi Doctorem diſcrimen inter perſonam creatam, & diuinam penes tantum plures, vel pauciores negationes importatas, non penes conſtitutiuum, id, inquam, falſum eſt, nam ex hoc quod diuina perſona habet ſimpliciter repugnantiam ad communicari alieno ſuppoſito, non ſic humana, deducit illam debere conſtitui per aliquid poſitiuum, non verò iſtam. Contra, rurſus inſtat Centinus, quia ratio perſonæ, vt ſic, eſt aliquo pacto vniuoca diuinæ, & creatæ, vt concedit Doctor 3. diſtinct. 1. quæſtio. 1. lit. G. ſi ergo perſona, vt ſic in communi, dicit quid poſitiuum, habetur intentum, ſi negatiuum, ergo diuina perſona conſtituetur per negatiuum, quod Doctor negauit in 1. diſtinct. 26. Ad hanc quoque replicam occurrit ipſe Doctor loco citato ab arguente, immò mouet ibi Scotus difficultatem hanc in terminis, quia conſtituendo perſonam creatam formaliter per negationes, & diuinam per aliquid poſitiuum, tunc non videtur perſona eſſe vniuocè in diuinis, & in creaturis, quia eſt ibi aliquid formaliter incommunicabile, omninò, hic autem non reſpondet, inquam, Doctor, quod ratio perſonæ, vt ſic, vt dicit duplicem negationem nempè communicationis actualis, & aptitudinalis, eſt vniuoca Deo, & creaturæ, ſiue perſonæ diuinæ, & creatæ, negatio, enim eſt vniuoca multis, quando idem affirmatum à pluribus negatur; vt verò dicit negationem etiam dependentiæ potentialis, quo pacto reperitur in diuinis, ſic ratio perſonæ non eſt vniuoca, vnde infert, quod ſi incommunicabile, prout pertinet ad rationem perſonæ perfectæ, dicit non tantum negationem communicationis vtroque modo, ſed etiam repugnantiam ad communicari, nulla erit perfectè perſona, niſi diuina, illa enim tantum aliquid includit abſolutè, quo contradictoriè ſibi repugnat communicari quocunque modo, vt quod, & vt quo, perſona enim diuina non tantum habet negationem communicationis actualis, & aptitudinalis, ſed etiam potentialis, & repugnantia talis nunquam eſſe poteſt, niſi per entitatem poſitiuam, & ideò ſequitur perſonam illam nunquam eſſe ſine tali entitate, ſed perſona creata non ſic eſt incommunicabilis, & ideo non oportet ſibi tribuere talem entitatem perſonalem; ita Scot. ibid.

69 Dices, ſi ergo perſona, vt dicit duplicem negationem communicationis, ſcilicet actualis, & aptitudinalis, eſt vniuocè communis creatæ, & diuinæ; ergo dari poterit conceptus præſcindens à poſitiuo, & negatiuo quod diſput. 2. de natura entis quæſt. 9. articul. 3. refutatum eſt, probatur conſequentia, quia perſona creata eſt quid negatiuum pro formali, diuina verò eſt quid poſitiuum. Reſp. negando conſequentiam, quia conceptus perſonæ in communi ad creatam, & increatam ſecundum illam duplicem negationem eſt præciſè conceptus negatiuus, & conuenit perſonæ, vt præciſè dicit illam duplicem negationem, non autem, vt dicit aliquid poſitiuum, & ideò falſum eſt conceptum illum perſonæ in communi, vt ſic, præſcindere à poſitiuo, & negatiuo, nam eſt præciſè negatiuus; Neque diſput. 2. de natura entis qu. 2. art. 3. abſolutè negaui dari poſſe conceptum aliquem præſcindentem à poſitiuo, & negatiuo, immò id conceſſi de conceptu principij in fieri diſp. 1. Phyſ. qu. 1. concl. 2. ſed præciſè hoc ibi negatum eſt de conceptu entis realis, quia ens reale, vt ſic, ex ſuo formali conceptu quid poſitiuum dicit, & ideò implicat eſſe de ſe præciſum à poſitiuo, & negatiuo, vnde ſicut loco citato in Phyſica ideo conceſſi conceptum principij in fieri communem vniuocæ materiæ formæ, & priuationi à poſitiuo, & negatiuo præſcindentem; quia ratio principij in fieri, vt ſic, non neceſſario dicit ordinem, vel habitudinem poſitiuam principij ad principiatum, ſed ab vtroque præſcindit, & æquè bene ſaluari poteſt in materia, forma, & priuatione, quo etiam pacto ibi diſcurrebam de genere moris, vt moralitas eſt quid commune vniuocum ad ſpecies Bonitatis, & malitiæ, quæ formaliter in priuatione conſiſtit, ſic etiam in propoſito dici poſſet dari conceptum perſonæ vniuocum diuinis, & humanis, qui à poſitiuo, & negatiuo præſcindat, quia perſona, vt ſic, de ſuo conceptu formali non dicit neceſſariò quid poſitiuum, ſicut dicit reale, & ideò poteſt ab vtroque præſcindere, ſicut dicitur de conceptu principij in fieri in genere phyſico, & de conceptu moralitatis in communi in genere moris, non ergo ex hac vniuocatione perſonæ diuinæ, & humanæ in ratione communi perſonæ neceſſariò deducitur Scotum amplecti debuiſſe opinionem de poſitiuo circa perſonæ creatæ conſtitutionem, vt deducebat Centinus, immo nec benè deducitur debuiſſe ob id opinionem illam approbare vt probabilem, nam poteſt adhuc ſaluari illa vniuocatio etiam præciſè tenendo opinionem de negatiuo circa conſtitutionem perſonæ creatæ, & aliam totaliter reprobando, vt modò oſtenſum eſt.

70 Poſtremò probabilitas huius ſententiæ de poſitiuo in ſchola ſubtilium deduci debet ex grauitate Auctorum eam deffendentium, nam eam tenet, & propugnat præcipuus inter omnes Scotiſtas, & Scoti expoſitor fideliſſimus Lichet. 3. diſtinct. 1. quæſt. 1. & 2. diſt. 23. cui etiam ibidem Bargius adhærere videtur, item Rada part. 3. controuerſ. 1. artic. 1. de Scotica doctrina valdè benemeritus, & nouiſſimè Mauritius Centinus Melitenſis Epiſcopus, & inter Scotiſtas adhuc viuentes non eleganter minus, quam tenaciter defendit eandem A. R. P. M. Modeſtus Gauatius Ferrarienſis perpetuo amoris, & amicitiæ vinculo mihi coniunctiſſimus, & in doctrina Scotica verſatiſſimus, vt oſtendunt ſubtiliſſimæ Diſputationes, quas edidit de Peccato Originali, & Habituali, immo nedum vt probabilem eam tuetur, ſed etiam vt longè probabiliorem oppoſita, in quo tamen puncto amicitiæ veritatem præferre volo articulo ſequenti; ſatis ſit amicitiæ datum, ſi in eius gratiam ſententiam de poſitiuo valde probabilem, nec a Scoto alienam fateor, & declaro.

Sed obijt Faber diſput. 2. citat. cap. 3. quod Scotus 3. d. 1. q. 1. vtramque hanc opinionem adducit de poſitiuo, & negatiuo, & rationes adducit pro vtraque parte, ſed confutat opinionem de poſitiuo, & rationes pro ea ſoluit, non autem aliam de negatiuo confutat, nec rationes pro ea adductas diſſoluit ſed ſolum eam declarat quomodo intelligi debeat, ac defendi; ergo Scotus non fuit problematicus in hac re, ſed aſſertiuè adhæſit opinioni de negatiuo. Deinde alium locum adducit Vulpes in 3. d. 5. qu. 2. §. *Ad aliam quæſtionem*, vbi determinat perſonam creatam non potuiſſe à Verbo aſſumi, ſicut aſſumpta eſt natura ſingularis, & rationem adducit, quia in 5. quæſt. diſt. 1. dictum erat, quod perſonalitas creata dicit negationem dependentiæ actualis ad aliud vt ad ſuppoſitum illius naturæ, cum igitur contradictio ſit naturam actualiter dependere ad perſonam extrinſecam, & non dependere; naturam autem aliquam aſſumi eſt ipſam actualiter dependere hac dependentia ſpeciali, contradictio eſt ipſam aſſumi; & ſimul habere perſonalitatem propriam, & poſtea ſubdit Doctor hæc verba; ſed qui ponerent perſonalitatem creatam dicere aliquam entitatem poſitiuam vltra naturam ſingularem, propter quam repugnet ſibi aſſumi, non tamen naturæ ſingulari, eos oporteret aliam cauſam quærere, quare perſona non poſſit aſſumi, ſed illud ſuppoſitum eſt improbatum quæſt. 1. & contra iſtud bene valet ratio illa, quæ facta eſt de diuiſione ſubſtantiæ, & accidentis, & ſubſtantiæ triplicis, hæc Doctor, ex quibus patet firmiter adhæſiſſe opinioni de negatiuo, & oppoſitam improbaſſe.

71 Ad argumentum Fabri reſpondet Centinus conſecutionem eſſe voluntariam, nam ſi vtramque partem probabilem putaret Doctor, potuit pro libito eam tueri tantum, quæ maioribus irretita videbatur difficultatum laqueis reliquam auctorum cenſuræ remittens. Neſcio quid ſibi velit in hac ſolutione Centin. quia Faber non admittit Doctorem vtramque partem putaſſe probabilem; & quando vtramque admittatur putaſſe probabilem, vt ego concedo, non ſequitur, vt ait Centin. potuiſſe Doctorem pro libito eam tueri tantum, quæ maioribus erat difficultatibus obnoxia, ſed potius è contra eam defendere debebat, quæ minores pati videbatur difficultates, vt re vera fecit, vnde quia opinionem de negato vidit expeditiorem, & minoribus expoſitam difficultatibus, hac de cauſa eam amplexus eſt, declarauit, & rationes contra ipſam diſſoluit, vt ſic faciendo non quidem oppoſitam de poſitiuo omnino improbabilem declararet, ſed potius vt eam de negatiuo declararet probabiliorem relinquendo aliam in ſua probabilitate. Et ſic etiam reſpondendum eſt ad alium locum à Vulpio adductum, inde ſcilicet tantum deduci, quod Doctor longè probabiliorem cenſuerit opinionem de negatiuo, quam ſit oppoſita

poſita

poſita de poſitiuo, non verè quod iſtam eſſe voluerit omnino improbabilem.

Fortè quiſpiam cuperet huius ſententiæ de poſitiuo ſectator, quod hic rationes diſſoluerem contra eam articulo ſequenti obijciendas ad magis oſtendendam huius opinionis probabilitatem; hoc tamen facere nec poſſum, nec debeo, quia quamuis hanc probabilem putem, adhuc tamen oppoſitam cenſeo probabiliorem, non cenſeam autem eam probabiliorem, ſi rationes contra vtramq. diſſoluerem, nam tunc ambas æquè probabiles declararem, nec eſſe rationes magis conuincentes pro vna parte, quam pro alia; tum quia hanc opinionem de poſitiuo in maiori gradu probabilitatis conſtituere non intendo, quam fecerit Doct. ſicut ergo Doct. non diſſoluit rationes contra eam, vt oppoſitam oſtenderet probabiliorem, ita & ego facere debeo veſtigijs mei Præceptoris inhærens. Satis ergo ſit fateri rationes pro oppoſita ſententia de negatiuo mox adducendas eſſe quidem validas, & difficillimæ ſolutionis non tamen omnino eſſe demonſtrationes inſolubiles.

ARTICVLVS II.

Opinio de negatiuo eſt probabilior.

72 QVod hęc opinio apud Scotum fuerit perpetuo probabilior oppoſita ex eo euidenter conſtat, quod hanc ſemper magis declarat ac defendit, vt conſtat 3.d. 1.q. 1.art. 3. quol. 19. art. 3. & vbi difficultates emergunt in hac materia ſemper eas reſoluit ex ſuppoſitione ſententiæ de negatiuo, vt patet 3. d. 5. quæſt. 2. litt. C. in ea difficultate, an perſona creata poſſit aſſumi, vbi etiam dicit ſententiam de poſitiuo fuiſſe ſufficienter improbatam d. 1. qu. 1. quantum ſufficit ne dicatur probabilior iſta, & 1. d. 2. q. 2. Cc. & d. 23. & quol. 19. & vbicunque loquitur de ſuppoſito ſemper definit eſſe illud, quod eſt incommunicabile, vt quod, & vt quo, tam actualiter quàm aptitudinaliter, non tamen potentialiter loquendo de ſuppoſito creato, & 3. diſtinct. 6. quæſ. 1. litt. B. ait ſubſiſtentiam vltra exiſtentiam nihil addere niſi negationem duplicis dependentiæ actualis, & aptitudinalis; quod ergo hæc fuerit mens Doctoris noſtri nullus remanet ambigendi locus. Quod etiam in ſchola ſubtilium hæc ſit probabilior patet, nam tribus, vel quatuor Scotiſtis exceptis iam citatis alij paſſim tuentur ſententiam de negatiuo, vel vt abſolutè veriorem, vel ſaltim vt probabiliorem, ita Baſs. Tata. Mairon. Faber, Meuriſs. Poncius, Bellutus Collega meus tractat. de Incarnat. diſput. 1. quæſt. 1. & alij frequenter. Neque hęc ſententia eſt probabilis ſolum in ſcola ſubtilium, ſed etiam Nominalium, & aliorum, vnde Vvandingus Societatis Ieſu Theologus (referente Poncio diſput. 4. de Incarna. num. 39.) ait eſſe communem inter Scolaſticos, & teneri à D. Thoma, & Patribus, & nu. 47. ait ſe legiſſe triginta octo Doctores eam ex profeſſo tenentes, vnde falſo inquiunt aliqui Recentiores hanc ſententiam de negatiuo extra cancellos noſtræ ſcholæ non exire.

73 Et quidem huius ſententiæ probabilitas ſufficienter deduci poſſet ex dictis quæſtion. præcedent. vbi oſtenſum eſt rationem ſubſiſtentiæ, & ſuppoſitalitatis formaliter conſiſtere in negatione communicationis naturæ ſingularis ad aliud ſuppoſitum, nec vllum effectum poſitiuum circa naturam ſingularem exercere, ſed merè negatiuum reddendo eam incommunicabilem, vel incommunicatam alteri ſuppoſito, vnde tota definitio perſonæ, vel ſuppoſiti ibidem tradita no. 19. ex Boetio, & Riccard. & ab omni Schola recepta, quod ſit intellectualis naturæ incommunicabilis exiſtentia, naturæ ſingulari conuenire poteſt ex integro, ſi cum hac præciſè negatione intelligatur nullo poſitiuo ſuperaddito; nam eo ipſo eſſet ſubſtantia ſingularis in ſe, & per ſe exiſtens, & ſubſiſtens, & nulli alteri ſuppoſito communicata, vt quod, vel vt quo, atque ita nihil ſibi deeſſet, quo minus perſona diceretur, vel ſuppoſitum. Dices ipſi deeſſe, quod non ſit perſona, vel ſuppoſitum, quia non eſt natura in ſe completa, & terminata quouſq. intelligatur illud poſitiuum ſuperadditum, quod ponitur eius complementum, & terminus, immo neque tunc dici poſſe incommunicabilem, quia non aſſignatur entitas poſitiua, quæ ſit cauſa talis negationis, non enim conſequi poteſt immediatè ad ipſam naturam ſingularem, quia tunc talis negatio ex ſe illi conueniret, & ab ea inſeparabilis eſſet. Contra, quia talis reſponſio aſſignari non poteſt, abſque manifeſta principij petitione, nam quæro cur mea humanitas præciſo quocunque poſitiuo à ſingularitate diſtincto dicatur entitas ſubſtantialiter incompleta, & in quo ſenſu, non enim dici poteſt entitas incompleta, ſicut materia, & forma, quia ipſa eſt entitas totalis, nec in alterius compoſiti ſubſtantialis compoſitionem venire poteſt, cuius ipſa ſit pars eſſentialis, & directè ponitur in prędicamento, eſt ergo entitas completa, quam ſufficit vt dicatur perſona vel ſuppoſitum in prędicamento ſubſtantię, & ſingularitas, dicetur eſſe vltimum complementum, & vltimus terminus naturæ in prędicamento ſubſiſtantię, non verò aliquid ſubſtantiale ipſi ſingularitati ſuperadditum; quod ſi aliud genus complementi, vel termini adinuenias, dicam, illud eſſe ſuperfluum, & merè fictum, nec aſſignari poſſe, niſi cum petitione principij.

Dices ſingularitatem eſſe vltimum complementum, & terminum communicabilitatis naturę, vt quod non autem; vt quo, quia natura ſingularis etiam completa, ſeu totalis eſt communicabilis alteri ſuppoſito, vt quo, atque ideò aliquid adhuc ſuperaddendum eſſe, quo totaliter eius communicabilitas terminetur, tam vt quod, quam vt quo. Hoc libenter admitto, ſed nego hoc ſuperadditum eſſe debere quid poſitiuum, ſufficit enim quod ſit pura, & ſimplex negatio communicationis ad alienum ſuppoſitum. Dices debere eſſe poſitiuum, quia ſicut natura communicabilitas; vt quod, per aliquod poſitiuum completur, & terminatur, quod eſt ſingularitas, ita etiam pariter eius communicabilitas, vt quo, per aliquod poſitiuum ipſi ſingularitati ſuperadditum compleri, ac terminari debet, quod ſubſiſtentia dicatur, vel ſuppoſitalitas. Contra, quia ſi hęc paritas valeret, argui poſſet, quod ſicut natura redditur incommunicabilis, vt quod, per aliquid poſitiuum ſuperadditum ſibi realiter identificatum, quod eſt ſingularitas, ita etiam dici deberet reddi incommunicabilem, vt quo, per aliquid additum ſibi realiter identificatam, & ab ea prorſus inſeparabile, quare non eſt idem iudicium faciendum de negatione communicabilitatis, vt quod, & vt quo, nam prima negatio eſſentialiter, ac inſeparabiliter conuenit naturę ſingulari, & ideò conuenit ei neceſſariò per aliquam entitatem ſibi intrinſecam, at negatio communicabilitatis, vt quo, non ei neceſſariò conuenit, & inſeparabiliter, ideò neceſſe non eſt, quod inſit naturę ſingulari per aliquam entitatem illi intrinſecam, ſed ſufficit quod conſequantur ad eam naturaliter ex eo quod conſequatur ad eam naturaliter ex eo quod agens ſupernaturalem eam non aſſumat, aut in alio ſuppoſito ponat, eo modo quo negatio albedinis ſequitur ad ſuperficiem non quidem per aliquam entitatem ſibi intrinſecam, ſed ex eo pręciſè, quod agens naturale non ponit albedinem in ea, iuxta regulam, quam tradit Doct. de negationibus 3. d. 1. q. 1. G. & quol. 19. ar. 3. quod negatio quę ab intrinſeco prouenit, & neceſſariò, ac indiſpenſabiliter conuenit ſubiecto, pręſupponit aliquid poſitiuum, quod ſit eius cauſa; cum verò negatio ab extrinſeco prouenit, & ſubiecto conuenit accidentaliter, non neceſſariò debet dari aliquod poſitiuum, quod ſit illius cauſa.

74 Dices ſubſiſtentiam debere eſſe complementum, ac terminum poſitiuum ſubſtantiæ, ſicut eſt punctus terminus lineæ in quantitate, linea ſuperficiei, & ſuperficies corporis. Contra, quia non deſunt etiam ex Auctoribus cum quibus diſputamus qui indiuiſibilia terminatiua quantitatis explicent cum Nominalibus per ſolam negationem vlterioris extenſionis, vt punctum per negationem vlterioris longitudinis, lineam per negationem vlterioris latitudinis; & ſuperficiem per negationem vlterioris profunditatis, vnde explicatur incertum per ferè æquè incertum. Tum quia indiuiſibilia terminatiua quantitatis ponuntur entia realia, & poſitiua in continuo, quia ad munera realia, ſeu effectus reales in continuo deſeruire debent vt oſtenſum eſt diſp. 9. Phyſic. quæſt. 2. articul. 2 ſed ſubſiſtentia ad nullum tale munus deſeruit in ſubſtantia, neque effectum formalem poſitiuum ſubſtantiæ præſtat, ſed merè negatiuum, vt conſtat ex quæſt. præced. art. 2. quia eam præciſè reddit incommunicabilem alteri ſuppoſito, nullum autem poſitiuum præciſè poni debet, vt ad illud ſequatur aliqua negatio, præſertim quando illa negatio prouenit ab extrinſeco, & contingenter ineſt ſubiecto, vt eſt in propoſito de negatione per ſubſiſtentiam formaliter importata. Quamuis, inquam, hæc ſola ratio ſufficeret, pro huius opinionis probatione, adhuc tamen expediet eam probare proponendo quamplures, & grauiſſimas difficultates, quibus opinio de poſitiuo vexatur, in quarum ſolutione non minus illius opinionis Tutores inter ſe diſſentiunt, & digladiantur, quam nobiſcum in puncto principali controuerſiæ, quæ quidem difficultates è contra opinionem de negatiuo non vexant, aut facillimè per eam diluuntur.

Difficultas Prima.

75 PRima itaque oppoſitæ opinionis difficultas conſiſtit in explicanda hac entitate poſitiua, quæ dicitur ſubſiſtentia, vel ſuppoſitalitas. Nam aliqui dicunt eſſe ipſam ſingularitatem intrinſecam naturæ; ſed hoc eſt falſum, quia ſingularitas eſt realiter identificata cum natura, quam ſingularizat, vt conſtat ex diſputat. præced. & ab ea prorſus inſeparabilis, non verò ſubſiſtentia; tum quia ſingularitas reddit naturam incommunicabilem tantum, vt quod, non vt quo, ſubſiſtentia verò, ſeu ſuppoſitalitas reddit etiam incommunicabilem, vt quo; tum quia ſingularitas etiam in accidente inuenitur, & in humanitate aſſumpta à Verbo, in quibus tamen ſubſiſtentia non reperitur. Alij dicunt ſubſiſtentiam importare collectionem accidentium, ſeu characteriſticas proprietates accidentarias. Sed hoc quoque falſum eſt, quomodocunque explicetur, vt dixi nu. 40. quia ſuppoſitum dicit ſubſtantiam vltimatè completam in genere ſubſtantiæ, quo pacto à quocunq. accidente præſcindit, quia prius non conſtituitur in ſuo eſſe per aliquod poſterius; tum quia nemo dat, quod non habet, accidens non eſt ſubſiſtens nec vt quo, nec vt quod, ergo &c. tum quia Verbum humanitatem aſſumpſit cum omnibus accidentibus homini conuenientibus, & tamen non aſſumpſit ſuppoſitum. Alij dicunt eſſe ipſam ſubſtantiæ exiſtentiam, vt opponitur inhærentiæ, vt Capreolus; & hoc ſupra refutatum eſt quæſt. 2. num. 27. quia talis per ſe exiſtentia de ſe conuenit ſubſtantiæ, & non per aliquod ei ſuperadditum; tum quia talis per ſe exiſtentia inuenitur in humanitate aſſumpta, quę non inhæret Verbo, vt accidens, & inuenitur etiam in partibus compoſiti ſubſtantialis ſine incommunicabilitate, quę eſt proprius effectus ſubſiſtentiæ, de qua hic eſt ſermo;

tum

Digitized by Google

tum quia vniuerſaliter loquendo exiſtentia non diſtinguitur reipſa ab eſſentia actualis, ex dictis diſput. 8. benè tamen ſubſiſtentia, cum ſit ſeparabilis ab ea; quare fruſtra nititur omninò Blaſius à Concept. diſp. 8. Metaph. per duas integras, & ſufficientes quæſtiones 3. & 4. vt aliquem veritatis colorem huic opinioni afferat, quamuis enim fortè aſſequeretur in ſchola D. Thomæ, extra tamen illam nunquam alicui placere potuit, immo & intra illam quamplures ſunt grauiſſimi Auctores, ab ea prorſus abhorrentes, nam quocunque modo explicetur ingentes ſemper patitur difficultates, vt eſt videre apud Suar. diſp. 34. Met. ſect. 4. ab initio.

76 Alij proinde Thomiſtę dicunt ſubſiſtentiam eſſe entitatem quandam mediam inter naturam & exiſtentiam, per quam ipſa natura ſingularis reddatur capax, & ſuſceptiua ipſius exiſtentię, ita Caiet. 3. part. quęſt. 4. artic. 2. quem ſequuntur Naxar. 1. part. quęſt. 58. articul. 2. controuerſ. 5. Cabrera 3. quęſt. 4. articul. 2. diſputat. 3. Bannes 1. part. quæſt. 3. art. 3. dub. 1. Sed hoc etiam ſupra reieci quæſt. 2. nu. 28. nec alijs placet nobilibus Thomiſtis, qui aſſerunt nunquam D. Thomam admiſiſſe illam realitatem mediam inter eſſentiam, & exiſtentiam, & abſque SS. Præceptoris beneplacito dicunt eius ſcholam de foris à Caiet. fuiſſe introductam teſte Blaſio à Concept. loc. cit. vbi eam proinde pluribus inſequitur etiam ex principijs S. Thomæ. Hinc Ioannes à S. Thom. quæſtion. 7. Phyſicor. inquit ſubſiſtentiam addere ſupra naturam terminum quendam, ſeu formalitatem ſubſtantialem excludentem modum inhærentiæ, & modum partis communicabilis, ſicque reddere naturam terminatam, & incommunicabilem vlteriori termino, ſicut etiam punctum terminat lineam poſitiua additione, & terminatione, licet poſtea cum Caietan. ſentiat & ipſe, quod prius terminat ſubſiſtentia naturam, & vltimò exiſtentia adueniat, tanquam primò, & per ſe conueniens ſuppoſito, & mediante ſuppoſito ipſi naturæ. Sed hic Auctor quoque explicare tenebatur, quid ſit hæc formalitas ſubſtantialis, an materia, forma, vel compoſitum, quod quidem non expreſſit. Deinde malè dicit per hanc formalitatem ſubſtantialem excludi modum inhærentiæ, & modum partis communicabilis, quatenus nequit natura totius alteri inhærere, aut in alterius compoſitione venire per modum partis; nam vt dictum eſt ſupra nu. 46. ſubſtantia tam ſimplex, quam compoſita ex ſeipſa eſt incommunicabilis alteri, vt ſubiecto, vel toti eſſentiali, & non per aliquid ſuperadditum ab ea ſeparabile; & ſi loquitur de communicabilitate etiam per modum partis integralis, falſum eſt hanc eſſe de ratione formali ſubſiſtentiæ, vel effectum formalem eius, quia hæc aquæ portio, quæ eſt ſuppoſitum, vniri poteſt cum alia portione aquæ ad conſtituendum totum aliquod integrale, vt dictum eſt ſupra num. 43. Quod denique aſſerit cum Caiet. exiſtentiam aduenire ſubſiſtentiæ ſupra refutatum eſt num. 28. & diſp. 8. qu. 3. nu. 164. & reijcitur ex ipſo exemplo quod affert de indiuiſibilibus terminatiuis quantitatis, quæ quidem adueniunt quantitati iam exiſtenti, & exiſtentem ſupponunt quantitatem, quam afficiunt, & ſic pariter dici debet in propoſito de ſubſiſtentia, ſi eſſet eodem modo terminus ſubſtantiæ quod eam afficere non poſſet, niſi præſupponeret exiſtentem; ſed quod neque hoc exemplum ſit rei noſtræ proportionatum paulo ſupra dictum eſt num. 74. quia termini quantitatis ad realia munera, & poſitiua ſunt à natura deſtinata, non autem ſubſiſtentia, de qua hic eſt ſermo.

77 Hac de cauſa Alij Recentiores paſſim concedunt ſubſiſtentiam aduenire naturæ ſingulari iam actu exiſtenti, quia prius eſt hanc naturam exiſtere ſingularem in actu, quam ipſam ſuppoſitari; vnde & in Chriſto manet natura humana ſingulariter actu exiſtens, & non manet ſuppoſitata in proprio ſuppoſito; At ſic dicendo difficilè ſaluatur hanc entitatem naturæ ſingulari aduenientem non eſſe accidens, vt benè vrget Baſſolius 3. d. 1. quæſt. 3. art. 1. *§. ſed quantum ad ipſum articulum* quia omne poſitiuum reale adueniens naturæ, & præſupponens ipſam exiſtere ſingulariter in actu eſt ſibi accidens, quia accidens eſt illud, quod aduenit rei præexiſtenti in effectu ſecundum vltimum eſſe, & completum generis, ſpeciei, & indiuidui talis generis ſecundum omnes loquentes de accidente, ac etiam ſuadet ratio, quia tale quid nec eſt genus illius, cui aduenit, nec ſpecies, nec differentia ſubſtantialis quæcunque ſit illa, nec aliquis gradus in prędicamento, ſi ergo illud, quo formaliter ſuppoſitum eſt ſuppoſitum dicat aliquid poſitiuum reale oportet neceſſario, quod illud ſit accidens at impoſſibile eſt ſubſtantiam ſuppoſitari per accidens, ergo &c.

Idcirco Vuading. diſput. 4. de incarn. dub. 2. §. 1. vt refert Ponc. cit. tenet ſuppoſitum nihil poſitiuum ſuperaddere naturæ; ſed poſtea §. quintò volens explicare, quid formaliter dicat ſuppoſitalitas ait non conſiſtere in negatione, ſed ipſa totalitate poſitiua naturæ ſingularis. Sed hoc ſtatim reijcitur, quia ſi res ita ſe habeat, ſequitur Verbum non ſolum aſſumpſiſſe naturam humanam, ſed etiam perſonam, & ſuppoſitalitatem ipſam, probatur conſequentia, quia Verbum aſſumpſit nedum partes naturæ humanæ, ſed etiam humanitatem ipſam, vt eſt quoddam totum ex illis conſtitutum, immò hanc ſibi primò, & immediatè copulauit, vt ait Doctor. 3. d. 2. q. 2. Reſp. Vuading. quod licèt Verbum totam naturam aſſumpſerit, non tamen aſſumpſit totalitatem naturæ in qua conſiſtit perſonalitas quia cum denominatione totalitatis, & perſonæ eſt incompatibilis illa aſſumptio ſeu vnio naturæ ad Verbum, ad quod declarandum affert exemplum in temperie corporis humani, ſed aptius foret exemplum de vna portione aquæ ſeparata ab alia, quia in eo ſtatu præciſionis ab alia habet rationem totius, & denominationem totalitatis, quam amittit eo ipſo, quod cum alia aqua coniungitur, etiamſi nullam ex ſuis partibus, aut prædicatis intrinſecis amittat; Contra quia non datur denominatio ſine forma denominante; ſi ergo Verbum totam aſſumpſit naturam humanam, ſeu totum ex partibus conſtitutum, ergo etiam totalitatem, quia ſine totalitate non poſſet dici totum, ergo etiã aſſumpſit perſonam; Tum quia ſi denominatio perſonę non eſt compatibilis cum vnione naturæ ad Verbum, ergo ſignum eſt negationem talis vnionis eſſe de ratione formali perſonæ, ſeu perſonalitatem in tali negatione conſiſtere, nam poſita tali negatione habetur denominatio perſonæ, & ipſa ablata quocunque alio poſitiuo remanente non habetur; ergo in hac negatione præciſè, non autem in ipſa totalitate conſiſtit perſonalitas. Exemplum de aqua non eſt ad rem, vel ſi eſt ad rem facit pro nobis, non eſt quidem ad rem, quia hic eſt ſermo de totalitate eſſentiali, quam retinet humanitas in Verbo, in exemplo verò adducto eſt ſermo de totalitate integrali, quam hæc aqua amittit eo ipſo, quod cum illa coniungitur, nam ſi eſſet ſermo de eſſentiali, falſum eſt quod eam amittat, quando cum alia aqua coniungitur, Deinde vt aiebam potius exemplum eſt pro nobis, quia hæc aquæ portio dicitur in ſe integraliter vnum totum, quam diù eſt ab alia portione ſeparata, ſeu quamdiu habet negationem coniunctionis cum ea, & hanc denominationem amittit eo ipſo, quod cum alia aqua coniungitur, & continuatur, ergo totalitas, ſeu denominatio totalitatis in hoc ſenſu etiam in propoſito noſtro, non poterit melius exprimi, quã per negationem vnionis naturæ cum alio ſuppoſito vide hunc dicendi modum fuſius impugnatum apud Poncium diſp. 18. cit. num. 87. qui etiam reſpondet ad illud exemplum de tempere.

Difficultas Secunda.

78 SEcunda difficultas contra ſententiam de poſitiuo eſt, num hęc poſitiua entitas, quam ſubſiſtentia naturæ ſuperaddit, ſit res vel modus, de quorum diſcrimine dixi diſp. 2. Met. qu. 6. art. 1. Suarez diſp. 34. Met. ſect. 4. num. 33. Valq. tom. 1. in 3. par. diſp. 31. cap. 6. Card. de Lugo diſp. 12. de Incar. ſect. 7. num. 83. Aueria qu. 18. Philoſ. cit. ſect. 7. Aret. Herrer. & Rad. cit. opinionem de poſitiuo probabiliter defendentes docent ſubſiſtentiam non eſſe rem, ſed potius modum exiſtendi ipſius naturæ ſingularis, non quidem modum intrinſecum, qualem nos dicimus eſſe finitatem creaturæ, & infinitatem Dei, vt perperam eos intellexit Centinus diſp. 1. de Incarn. cap. 5. num. 76. non diſcernens inter modum intrinſecum Scotiſtis familiarem, & modum extrinſecum Recentioribus ęque conſuetum, de quorum etiam diſcrimine dixi diſp. 2. Met. cit. q. 6. art. 1. ſed modum extrinſecum, vt benè notauit Aretin. quo ſenſu modum appellare ſolent vnionem præſentiam, actionem &c. Hurtad. autem diſp. 11. Met. ſect. 5. num. 50. & Arriag. diſp. 4. Met. ſect. 15. ſubſect. 2. affirmant eſſe rem, & non modum; vtrumque eſſe probabile cenſet Ouuied. controu. 4. Met. ſect. 6. num. 6. Negat tandem vtrumque Centinus loc. cit. & ait hanc entitatem poſitiuam naturę ſuperadditam nec eſſe modum, neque rem propriè de re loquendo, ſed eſſe realitatem, & impugnat non eſſe modum contra priores, quia ſubſiſtentia realiter diſtinguitur à natura ſingulari, & poteſt ab ea ſeiungi, at modus internus non ſic a re modificata diſtinguitur, vt patet de exiſtentia reſpectu eſſentiæ; ſed hęc impugnatio, vt dixi, procedit ex ignoratione acceptionis modi in ſenſu Recentiorum, & diſtinctionis, quam ponunt inter rem, & talem modum, quę ego ſuſè tradidi diſp. 2. cit. Met. num. 141. & diſp. 6. n. 158. dicunt enim rem, & modum in hoc ſenſu diſtingui modaliter, quod eſt rem poſſe ſeparari à modo, & ſine ipſo exiſtere, non è contra, non autem diſtingui realiter, quia quę ſic diſtinguuntur poſſunt eſſe ſine ſe inuicem, & ſeparata exiſtere, vnde patet impugnationem Centini ad rem non eſſe.

79 Potius ergo Auctores dicentes ſubſiſtentiam eſſe modum poſitiuum ſubſtantię in prędicto ſenſu impugnari poſſunt primo ex generali doctrina tradita de his modis extrinſecis diſp. 2. de natura entis q. 6. art. 1. nu. 143. quia huiuſmodi entitates, modales generatim loquendo ſunt entitates de genere reſpectiua & ex hoc procedit fatalis illa neceſſitas indiſpenſabilis, quia ſuaptè natura poſtulant ſemper affixas eſſe ſubiectis, & rebus modificatis, nam ſi forent de genere abſolutorum poſſent ſaltim per Dei potentiam per ſe exiſtere; cum ergo ſubſiſtentia ponatur ab illis entitas abſoluta, non erit modus, ſed poſitiua res; Dices, poſſe dari modus abſolutos, vt patet de indiuiſibilibus quantitatem terminantibus, & de figura, quę eſt quarta ſpecies qualitatis. Contra, quia tunc ex natura ſua non peterent eſſe alijs rebus affixi, & determinati, hoc enim directè repugnat abſolutorum naturę, quę per hoc diſtinguuntur à relatiuis, & illa exempla non ſũt ad propoſitum, quia linea, & ſuperficies non ſunt modi quantitatis, ſed verè ſpecies eius, & per potentiam Dei abſolutam poſſunt à continuo ſeparari; & figura quę ponitur quarta ſpecies qualitatis re vera potius eſt entitas relatiua, & ad prędicamentum reſpectiuum pertinet potius, quam ad abſolutum, vt dictum eſt diſp. 7. Log. quęſt. 3. art. 2. Deinde poſſunt ſpecialiter impugnari in propoſito, quia ſubſiſtentia debet facere, & conſtituere rem in ſe formaliter ſubſiſtentem, & per ſe ſtantem, & nulli alteri affixam, & coniunctam ſiue vt ſubiecto, ſiue vt ſuppoſito, at hic effectus formalis, quem debet ſubſiſtentia

præſta-

Digitized by Google

præſtare, directè repugnat naturæ modi, qui ſuapte natura petit eſſe alijs rebus effixus, & alligatus, ergo ſubſiſtentia nequit poni modus. Dices hoc tantum probare ſubſiſtentiam dici non poſſe ſubſiſtentem, vt quod, quod vtique verum eſt, attamen adhuc dicitur ſubſiſtens, vt quo, quod quidem ſufficit, quia vt forma det aliquem effectum, opus non eſt, quod ipſa eum formaliter ſuſcipiat, & dicatur talis, vnde albedo non dicitur alba, eſtò det eſſe album, quod paſſim cernitur in alijs formis. Contrà, quia licèt non oporteat formam eſſe formaliter talem, vt quod, quale eſſe tribuit, opus tamen eſt talem eſſe, vt quo, vt indè effectus formalis ſit illi proportionatus, & non eius naturæ repugnans; at in propoſito eſſe ſubſiſtentem etiam, vt quo, eſt effectus formalis directè repugnans naturæ modi, qui petit eſſe affixus alteri. Tum quia alioqui poſſemus dicere ſubſtantiam conſtitui poſſe formaliter ſubſiſtentem etiam per accidens, vel per modum qui inhærentiæ proteruiando, quod ipſe ſit formaliter ſubſiſtens, vt quo, licèt non vt quod, imò ſic etiam proteruiare poſſemus de alijs formis dicendo, quod aqua formaliter frigida conſtituitur per calorem, & paries albus formaliter per nigredinem, dicendo quod licèt calor non ſit frigidus, vt quod, eſt tamen frigidus, vt quo, & ſimiliter quod nigredo eſt alba vt quo, licèt non vt quod, qua ratione diſp. 2. Phyſ. q. 4. art. 2. probaui animam rationalem hominis, quia de ſe ſpiritualis eſt, dare non poſſe eſſe corporeum, & impugnaui ſolutionem quorundam dicentium eſſe talem, vt quo, licet non vt quod,

80 Alij verò, qui concedunt ſubſiſtentiam eſſe rem propriè dictam impugnari debent per argumentum quod facit Scotus 3. d. 5. q. 2. quia ſubſtantia, quæ eſt res ſubſtantialis propriè dicta, vt res diſtinguitur contra modum, diuiditur ex 2. de anima, & 7. Met. in materiam, formam, & compoſitum, & ad minus concedi deberet, quod eſſet forma ſubſtantialis, quia cum eius munus ſit terminare vltimo, & actuare naturam, potius eſſet forma, quam materia, & compoſitum, & ſic ſubſiſtentia faceret cum natura veram compoſitionem phyſicam ex per ſe actu, & per ſe potentia, vnde in ſubſtantijs immaterialibus præter compoſitionem metaphyſicam, dari etiam deberet phyſica compoſitio, & in materialibus omnibus plures darentur ſubſtantiales formæ, & plures ſubſtantiæ compoſitæ, quæ omnia ſunt abſurda. Quando tandem Centinus dixit ſubſiſtentiam nec eſſe rem, nec modum, ſed realitatem, nullam prorſus claritatem, huic difficultati attulit, quia non explicuit, quid nomine realitatis intelligat, ſi enim realitatis nomen accipit, vt ſolet accipi in noſtra Schola pro formalitate, & aliquitate alicuius rei, vt dici ſolet de Petreitate, rationalitate, animalitate &c. tunc vtique ſubſiſtentia non erit propriè res, at neque diſtinctionem realem fundare valebit in ordine ad naturam, vt ipſe contendit concl. 3. num. 70. quia diſtinctio realis propriè dicta ſolùm verſatur inter rem, & rem, & tantò minus ſeparabilis erit à natura, quia realitas immergitur per identitatem in re, ac entitate, cujus eſt realitas, nec per Dei potentiam poteſt vnum ab alio ſeparari; ſi verò diſtinctionem realem fundare poteſt à natura, tunc non erit propriè realitas, ſed potius res, quia res eſt illa, quæ diſtinctionem realem propriè ſumptam fundare poteſt, vt dictum eſt diſp. 6. Met. q. 8.

Difficultas tertia.

81 Tertia difficultas, an iſta entitas naturæ ſuperaddita faciat aliquam compoſitionem cum ipſa veram, & realem; Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. quem ſequitur Nazarius 1. p. q. 30. art. 2. & Fonſec. 5. Metaph. cap. 8. q. 6. in fine negant, quia vt docet Ariſt. 7. Met. 49. ex duobus extremis nequit quid vnum fieri, niſi vnum ſe habeat, vt actus, & aliud, vt potentia, in propoſito autem non comparantur adinuicem natura, & ſubſiſtentia, vt actus, & potentia, quia ſubſiſtentia reſpicit naturam per modum termini præcisè, & ideò ſicut punctum compoſitionem non facit cum linea, quam terminat, ita nec ſubſiſtentia cum eſſentia, quare concludunt facere ad ſummum compoſitionem cum his, non autem ex his. Sed Contrà, quia ſuppoſitum creatum non eſt ſimplex quid, ſed verè compoſitum ad differentiam ſuppoſiti diuini, & non eſt compoſitum cum his tantùm, ſed etiam ex his, quia eſt aliquod vnum per ſe etiam ſecundum hos Auctores, non enim componitur ex rebus diuerſorum generum, ergo ſuppoſitalitas cum natura veram facit compoſitionem. Deindè probatur inuicem comparari per modum actus, & potentiæ, vt excludatur illa reſponſio de compoſitione cum his, quia ſubſiſtētia terminando naturam ipſam perficit, & complet, ergo comparantur, vt actus, & potentia. Exemplum verò de puncto lineam terminante non eſt ad rem quia compoſitio lineæ cum puncto eſt ſolùm compoſitio integralis, & ideò eſt tantum compoſitio cum his, at compoſitio ex natura, & ſubſiſtentia in propoſito eſt eſſentialis, quia ſpectat ad complementum ſubſtantiale naturæ, & ideò dici debet compoſitio ex his. Dices ſubſiſtentiam reſpectu naturæ habere ſolùm rationem actus terminantis, non autem informantis eam, vt patet de ſubſiſtentia Verbi naturam humanam in Chriſto terminante, & ideò illa compoſitio erit cum his, non ex his. Contrà, quia ſubſiſtentia creata verè afficit, modificat, & actuat naturam, rurſus verè recipitur, & manet in natura velut in ſubiecto, cum ex ea pendeat in genere materialis cauſæ, ergo re vera habet reſpectu ipſius rationem actus informantis, non autem purè terminantis, vndè exemplum de ſubſiſtentia diuini Verbi non eſt ad rem, quia ob ſuam infinitatem eſt purè terminans, & nequit informare naturam aſſumptam, vel in ea recipi, hæc autem ſubſiſtentiæ creatæ non repugnant.

82 Si autem affirmatiuè reſpondeatur cum Suarez cit. & Auerſa q. 18. ſec. 6. maiores ſuppetunt difficultates, quia ſi ſe habent vt actus, & potentia, non apparet num poni debeat forma accidentalis, vel potius ſubſtantialis, nam ex vna parte videtur poni debere forma accidentalis, quia aduenit enti in actu completo nempe huic humanitati, quæ eſt per ſe ens in actu cum ſit conſtituta per formam ſubſtantialem ſpecificam, & indiuidualem, quæ eſt hæc anima; ex alio capite videtur formæ ſubſtantialis, quia ponitur ſubſtantiæ, & pertinere ad complementum ſubſtantiale naturæ; ſed tunc redeunt abſurda paulò ſupra inculcata, quia cum natura, & ſubſiſtentia ſint extrema realiter diſtincta, præter compoſitionem metaphyſicam in ſubſtantijs immaterialibus, dari deberet alia compoſitio phyſica ſubſtantialis, & in materialibus plures eſſent formæ ſubſtantiales, & compoſitiones ſubſtantiales. Tum quia tunc tribueret naturæ incommunicabiliter exiſtere in genere cauſæ formalis, ſed iſta cauſalitas nequit à Deo ſuppleri, ergo non poſſet Verbum ſupplere vicem ſuppoſiti creati reſpectu naturæ humanæ, quod eſt falſum.

Reſpond. Suarez to. 1. 3. part. diſp 8. ſect. 3. concedendo ſubſiſtentiam ſe habere per modum actus, non tamen per modum formæ, quia actus latius patet, quam forma, ſicut capacitas generalius quoddam eſt, quam potentia paſſiua; & hoc quia formæ includit in ſuo conceptu imperfectionem entis incompleti natura ſua ordinati ad complendam vnam eſſentiam integram cum aliquo, cui vt ſubiecto vnitur, & hinc eſt, quod nullo modo in Deo ratio formæ reperitur, at ſubſiſtere in ſuo conceptu illam imperfectionem non dicit, vndè in Deo reperitur, & conſequenter poterit à Deo ſuppleri. Contrà, forma vt forma dicit aliquod ens incompletum ordinatum ad conſtituendum aliquod vnum, ſed ſubſiſtentia creata dicit tale ens incompletum ordinatum ad conſtitutionem ſuppoſiti cum natura, ergo verè eſt forma. Quod verò ait Suarez rationem ſubſiſtentiæ reperiri in Deo, non verò rationem formæ, parum refert, quia etiam eſſe intellectuale in ſuo conceptu non includit imperfectionem, ideoque in Deo reperitur, & tamen eſſe intellectuale creatum dicit imperfectionem, & nequit à Deo ſuppleri, vt patet, non enim poteſt homo rationalis dici abſque anima rationali; ſic igitur à pari, quia ſubſiſtere creatum includit imperfectionem ſe habebit per modum formæ, & à Deo ſuppleri nequibit.

83 Alij autem ad euitanda alia abſurda deducta de pluribus compoſitionibus phyſicis reſpondent, quod eſtò ſubſiſtentia, & natura ſimul componant ſuppoſitum, non propterea appellandas eſſe partes, nec opus eſſe, vt omnis compoſitio dicatur fieri ex partibus, ſed ſatis eſſe, quod dicatur fieri ex extremis componentibus, quia per partes propriè intelliguntur illæ, quæ componunt naturam, ſcilicet materia, & forma, ita Auer. loc. cit. Contra, quia hæc ſolutio planè tota verbalis eſt, quia reddi debet ratio, cur illa extrema componentia nequeant dici partes componentes, quotieſcunque enim aliqua duo extrema concurrunt ad conſtitutionem vnius, quod adæquatè illa duo in ſe includit, & à ſingulis illorum ſolum inadæquatè conſtituitur, planè illa duo extrema rationem partis habere dicuntur pro qualitate totius conſtituti, nimirum erunt partes integrales, ſi totum integrale conſtituunt, erunt partes eſſentiales, ſi conſtituunt eſſentiale. Confirmatur quia hac data ſolutione poſſet negari omnis compoſitio tam phyſica, quàm metaphyſica, tam eſſentialis, quàm integralis, nam dici poſſet ſingula componentia habere rationem extremorum, non verò partium. Et cum dicitur per partes propriè intelligi debere materiam, & formam, quæ componunt naturam, hoc vtique abſolutè verum eſt; ſed ex hypotheſi, quod ſubſiſtentia dicat entitatem poſitiuam naturæ ſuperadditam, & ab ea realiter diſtinctam, cum qua vnum per ſe conſtituit, quod dicitur ſuppoſitum deducimus dari debere aliam compoſitionem phyſicam ſubſtantialem, & quod præter formam ſubſtantialem compoſiti dari debeat alia conſtitutiua ſuppoſiti, & præter materiam primam, quæ eſt immediatè capax formæ compoſiti, dari debeat alia materia veluti ſecunda per ſe ordinabilis ad recipiendam aliam formam, quæ conſtituatur ſuppoſitum, & hæc erit ipſa natura ſingularis, quæ iuxtà hunc dicendi modum adhuc non eſt ſubſtantialiter completa, ſed compleri debet per aliam veluti formam ſubſtantialem ſuperuenientem.

Reſpondebis iterum ſubſiſtentiam non poſſe dici formam ſubſtantialem, licèt actuet naturam, & perficiat, quia eſt modus, non res, forma autem eſt res, quæ ſe ſola exiſtere poteſt ſaltim per potentiam Dei abſolutam. Contra, quia ſubſiſtentia per Aduerſarios eſt ſubſtantia ſaltim, vt diſtinguitur ab accidente, & actuat naturam, ac perficit ſubſtantialiter, quæ ſunt munera ſubſtantialis formæ; tum quia non eſt de ratione formæ ſubſtantialis, vt ſic, quod poſſit eſſe ſine materia, quia etiamſi haberet neceſſariam cum materia connexionem, non ob id deſiſteret eſſe forma, vndè Ariſt. agnouit formam ſubſtantialem, nec tamen nouit poſſe diuinitus conſiſtere abſq; materia; ergo quod nequeat ſic exiſtere non tollit ab ea rationem formæ. Deindè non deſunt, qui volunt ſubſiſtentiam eſſe rem, & non modum, & quod per diuinam potentiam poſſit exiſtere ſeparata à natura; ergo nil ei deeſt, vt forma ſubſtantialis dicatur.

Diffi-

Digitized by Google

Difficultas quarta.

84 QVarta Difficultas mouetur à Scoto in terminis 2. d. 1. q. 5. §. *Contrà primam viam*, in quarto argumento; nam ſi perſonalitas creata in aliqua entitate poſitiua cõſiſtit, & realiter ab ea diſtincta, vel ſaltem modaliter in ſenſu Recẽtiorum, tunc poſſet produci natura, & conſeruari ſine perſonalitate, quod eſt magnum inconueniens. Quæ quidem difficultas facilè euitatur in ſententia de negatiuo, nam hoc non poteſt à natura auferri, niſi adueniente illo cuius eſt negatio, ſiquidem negatio immediatè, & formaliter tollitur per formam poſitiuam, quam negat, & cum hęc ſit vnio ad aliud ſuppoſitum, ſequitur non poſſe naturam priuari propria ſubſiſtentia, niſi per vnionem ad aliud ſuppoſitum, ac proindè aliena ſubſiſtentia ſubſiſtere eo ipſo, quod non ſubſiſtat ſubſiſtentia propria. At in ſententia de poſitiuo ex vtraque parte graues vrgent difficultates; nam ſi negetur poſſe naturam etiam de potentia Dei abſoluta ſine aliqua perſonalitate exiſtere propria, vel aliena, vt de facto negant Suarez diſp. 34. Met. ſect. 6. num. 35. Fonſec. lib. 5. Met. cap. 8. q. 6. ſect. 5. Auerſa q. 17. cit. ſect. 3. Contrà probatur efficaciter conſequentia argumenti, nam Deus omne prius naturaliter, & realiter à poſteriori diſtinctum poteſt facere ſine poſteriori, ſed natura, vt ſingularis eſt prior, & realiter diſtincta ab hac realitate perſonali, ergo poteſt Deus facere naturam ſingularem ſine perſonalitate, qua ratione probat Doctor 2. d. 12. q. 2. materiam per Dei potentiam ſine forma omni ſubſtantiali exiſtere poſſe. Reſpondent Suarez, & Auerſa maiorem non eſſe vniuerſaliter veram, nam quantitas eſt prior figura, & omni præſentia locali, & tamen eſſe non poteſt abſque omni figura, vel præſentia; addit Aretin. quod ſicut Deus non poſſet facere poſito fundamẽto, & termino, quod relatio non oriatur, quia ſequitur de neceſſitate naturæ; ita neque perſonalitas ea ipſa natura non pullulet, ſi dimittatur, nam quamuis natura prior ſit perſonalitate, impoſſibile tamen videtur, quod ipſa manente etiam entitas perſonalitatis non maneat. Hæc tamen ſolutio communiter reijcitur ab alijs, quia quantitas poteſt eſſe ſine figura ſituali, ſi ad punctum redueatur, & corpus poteſt expoliari omni preſentia locali, vt Doctor docet quol. 11. Quod ſi iſta concedere non libeat cum alijs, tunc eſt neganda paritas de ſubſiſtentia ex vna parte, & de figura, & præſentia ex alia in ordine ad quantitatem; quia figura, & præſentia ſunt entitates reſpectiuæ, quæ neceſſariò conſequi ſolent extrema in eſſe poſita, ſi fuerint intrinſecùs aduenientes, vel ſaltem approximata, ſi fuerint aduenientes extrinſecùs, at ſubſiſtentia ponitur entitas abſoluta; & ideò conſultò Doctor 2. d. 12. quæſt. 2. §. *reſpondeo ad quæſtionem*, ad illam maiorem, omne prius diſtinctum realiter a poſteriori poteſt eſſe ſine contradictione abſque illo, vt eſſet vniuerſaliter vera; & nullam pateretur inſtantiam, addidit quod illud prius diſtinctum realiter à poſteriori debet eſſe abſolutum ad excludendas inſtantias de relatiuis; per quod etiam reijcitur Aretini ſolutio, quia non eſt tanta connexio neceſſaria inter vnum abſolutum, & aliud, quod ad ipſum conſequitur realiter diſtinctum, quanta eſt neceſſaria connexio duorum extremorum cum relatione inde conſequente.

Dices cũ quibuſdam fieri non poſſe, quin fluat iſte modus poſitiuus à natura ſingulari, dato, quod non præueniatur ab alieno ſuppoſito, atque ideò neceſſariò, & indiſpenſabiliter debere naturam habere propriam ſubſiſtentiam, ſi non habet alienam. Sed hoc effugium facilè præcluditur, quia vt benè vrget Meurifa. qua ratione Deus impediuit eius fluxum in Incarnatione Verbi, eadem ratione potuiſſet impedire, etiamſi Verbum incarnatum non fuiſſet, nam impedimentum talis fluxus non habet neceſſariam, & intrinſecam incluſionem alterius ſuppoſiti. Conf. quia impedimentum talis fluxus eſt prius naturaliter quam vnio alterius ſuppoſiti cum natura à qua fingitur fluere talis modus, ergo poteſt à Deo impediri ſine vnione naturæ ad alienum ſuppoſitum. Dices impediri formaliter per ipſam actualem vnionem. Contrà, nam ideò natura vnitur à Deo alieno ſuppoſito, quia per impedimentum fluxus propriæ ſubſiſtentiæ datur locus alienæ, ergo impedimentum talis fluxus eſt prius naturaliter vnione naturæ ad alienum ſuppoſitum. Tum quia talis fluxus eſt in genere cauſæ efficientis, ſed omnis talis efficientia cauſæ ſecundæ poteſt à Deo impediri per ſolam ſuſpenſionem ſui concurſus, abſque productione alicuius poſitiui, quo illa impediatur, vt paſſim aiunt Theologi, ergo &c.

85 Idcircò alij communiter concedunt poſſe naturam diuinitus manere nudam omni ſubſiſtentia tam propria, quam aliena, ita Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. Medina ibid. cum alijs Thomiſtis Valent. ibi diſp. 1. q. 4. punc. 2. Hurtad. diſp. 12. Met. ſec. 9. Arriag. diſp. 4. Met. ſec. 13. ſubſec. 6. Card. de Lugo diſp. 12. cit. ſec. 7. Albertin. de prædic. ſubſtantiæ d. 2. q. 4. Ouiued. controu. 6. Met. pun. 6. Lich. 3. d. 2. q. 1. Centin. diſp. cit. quod etiam probabilius putat Aretin. cit. Attamen nec iſti ſunt a difficultatibus immunes, primò quia ſubſtantia vel debet exiſtere per ſe, vel in alio, nec datur medium, ergo vel cum ſubſiſtentia propria, vel aliena. Nec reſpondere valet, quod adhuc eſſet per ſe, quia non in alio, tanquam in ſubiecto inhæſionis. Nam de hoc nullus dubitat, neque hic eſt ſermo de ſubſiſtentia, prout talem excludit inexiſtentiam, quia eſſe per ſe, vt talẽ excludit inexiſtentiã, cõuenit ſubſtantiæ ex ſe, & non per modum ſuperadditũ, ſed ſermo eſt de eſſe per ſe, vt excludit eſſe in alio, vt ſuppoſito, a quo ſuppoſitari dicatur natura, & perſonari, quo pacto natura humana eſt in Verbo, in hoc, inquã, ſẽſu natura neceſſario vel eſt in ſe, vel in alio. Reſpõdent huius partis tutores dato caſu naturam v. g. humanitatem tunc exituram per ſe negatiuè, ideſt non cum alio non tamen per ſe poſitiuè. Hanc ſolutionem infringit Auerſa cit. quia ſicut intelligi non poteſt naturã eſſe in alio ſolùm negatiuè ita videtur pariter non poſſe eſſe per ſe ſolum negatiuè, & abſq. modo poſitiuo ſubſiſtentiæ. Hæc tamen replica parum valet, cum manifeſtam aſſumat diſparitatem, quia naturam eſſe in alieno ſuppoſito formaliſſimè dicit reſpectum poſitiuum vnionis, at ipſum eſſe per ſe, & non in alieno ſuppoſito non præfert neceſſariò conceptum poſitiuum, ſed ſaluari poteſt per negatiuum. Potius ergo deficiunt ſic reſpondentes, quia ita dicendo pedibus iuncti in ſententiam labuntur de negatiuo, quia tunc re vera natura dici poſſet ſuppoſitata, & perſonata ex eo præcisè, quod per ſe negatiuè exiſtat, ideſt non alteri ſuppoſito communicata.

86 Deinde principaliter arguitur contra hunc poſteriorem dicendi modum, quia vel natura ſic nuda omni ſubſiſtentia v. g. humanitas ſingularis Petri poſſet agere, & pati, & alias habere operationes naturæ connaturales, vel non, & neutrum poteſt aſſeri ſine magno incommodo; non enim in primis dici poteſt, quod proprias operationes non haberet, quia adhuc haberet principia tam proxima, quàm remota illarum, vt v. gr. humanitas Petri haberet animam, eiuſque potentias, ſcilicet intellectum, & voluntatem, ergo poſſet intelligere, & velle. Tum quia tales actiones exercere poteſt anima à corpore ſeparata, ergo tanto magis poteſt eſſe principium earum, dum conſtituit humanitatem ſingularem, eſto non ſuppoſitatam. Probatur conſequentia, quia eius potentiæ rationales non eſſent magis incompletę, & inſufficientes in tali ſtatu, quàm in ſtatu animæ ſeparatę. Dices in tali caſu humanitatem Petri operaturam non fore, non quia deſinit principia *quo* agendi, ſed quia deficit conditio agentis, vel agendi, quę eſt ſuppoſitalitas, & pertinet ad principium *Quod*, cum actiones ſint ſuppoſitorum ex 1 Met. Contrà, quia ibi habetur actiones eſſe ſingularium, non autem ſuppoſitorum & in caſu poſito natura eſt ſingularis; ergo non deficit conditio agentis, vel agendi. Deindè illud ad ſummum verificari poteſt connaturaliter, & iuxtà quod contingit ſecundum communem naturæ curſum, at in præſenti ſumus in caſu miraculoſo, in quo non oporteret dictum illud verificari. Demum dictum illud abſolutè loquendo falſum eſt, quia & accidentia ſeparata in Euchariſtia agunt, & anima in ſtatu ſeparationis intelligit, & vult, quæ tamen ſuppoſita non ſunt.

Si verò concedatur naturam ſingularem in tali ſtatu abſque ſubſiſtentia proprias habere poſſe operationes, tunc aliud ſequitur abſurdum, nimirum ſuperfluam eſſe omninò perſonalitatem, & ſubſiſtentiam in natura ſingulari, quia ad nihil prorſus deſeruire videtur, cum æquè pati poſſit, & agere cum illa, ac ſine illa. Dices neceſſariam eſſe ad vltimatum complementum, & perfectionem conſummatam naturæ. Contrà quia ideò aliqua forma dicitur perficere ſubiectum, quod afficit, quatenus illud aptum reddit, vt benè ſe habeat in ordine ad aliquam actionem, vel paſſionem, ſi ergo ſubſiſtentia id ſubſtantiæ non præſtat, non videtur quomodo dici poſſit illi afferre vltimum complementum ſubſtantiale, & perfectionem conſummatam. Dices neceſſariam eſſe ad terminandam naturam, quæ abſque illa foret terminata, etiamſi proprias haberet operationes. Contrà, quia ſi in tali ſtatu ęquè benè ſe habet natura quoad omnia ſine ſubſiſtentia perindè, ac cum ipſa, dicetur natura ſufficienter terminari poſitiuè per ipſam ſingularitatem, nec indigere vlteriori termino poſitiuo; hucque gratis confingi. Dices tandem neceſſariam eſſe ſubſiſtentiam, vel ſuppoſitalitatem, vt reddat naturam ſingularem alteri ſuppoſito incommunicabilem. Contrà, quia ad id ſufficit mera negatio, vt inquit Scotus, nec eſt neceſſaria aliqua forma poſitiua, imò eſt ad id omninò inepta, quia nulla forma poſitiua ponitur pręcisè in ſubiecto ad præſtandum effectum merè negatiuum, ſed ad ſummum hic erit effectus eius ſecundarius, nam eius effectus primarius debet eſſe poſitiuus, vt benè probat argumentum Card. de Lugo ſupra relatum n. 52. ſi ergo non poteſt aſſignari aliquod munus poſitiuum, quod pręſtet iſta ſubſiſtentia poſitiua naturæ ſingulari ſuperaddita, cum poſſit æquè benè ſe habere ad omnem actionem, & paſſionem cum illa, ac ſine illa, vt hactenus probatum eſt fruſtrà ponitur hæc ſubſiſtentia poſitiua, & præſtabit cum Scoto admittere ſolam ſubſiſtentiam negatiuam; vide Poncium diſp. 28. cit. n. 93. vbi hoc argumentum fusè proſequitur.

Difficultas Quinta.

87 QVinta Difficultas eſt de cauſis ſubſiſtentiæ materiali, & efficiente quæ in opinione de negatiuo facilè reſoluitur, nam cauſa materialis eſt ipſa natura ſingularis alteri ſuppoſito non communicata, cauſa verò efficiens (eo tamen modo, quo negationes dici poſſunt habere cauſam) eſt agens ſupernaturale eam non ſibi aſſumens, aut alteri ſuppoſito eam non copulans, at in ſententia de poſitiuo grauis eſt difficultas de vtraque cauſa, & in primis de materiali: alij qui aſſerunt cum Caiet. nullam ſibi cauſam talem aſſignari debere, & nequaquã naturã poſſe dici ſubiectum ſuæ ſubſiſtentiæ, quia cum ſubſiſtentia formaliter det eſſe per ſe, & dicat eſſe per ſe, nihil magis illi repugnat, quam eſſe in alio, & eſſe in ſubiecto, atque ideò dicunt ſubſiſtentiam habere rationem puri termini, & eſſe ſubſiſtentem. Alij è contrà firmiter aſſerunt ſubſiſtentiam a natura pendere in genere materialis cauſæ, & naturam eſſe ſubiectum ſubſiſtentiæ, quia modus ve-

re

rè ineſt rei, quam afficit, & modificat, ita Card. de Lugo diſp. 12. cit. ſec. in fine. Arriag. diſp. 4. Met. in fine. Ouuied. controuer. 6. Met. punc. 6. nu. 17. Auerſa quæſt. 18. cit. ſec. 7. & alij paſſim. Quod autem id non repugnet modo ſubſiſtentiæ, vt dicebant priores, ita declarant, quia de ratione ſubſiſtentiæ eſt eſſe per ſe, non vt quod, ſed, vt quo, ideſt non quod ipſa ſubſiſtentia debeat per ſe ſubſiſtere, & per ſe eſſe, ſed quia eſt id, quod natura habet eſſe per ſe, & ideò ſicut ad hoc, vt albedo faciat album, opus non eſt, quod ſit alba, vt quod ſed ſufficit, quod ſit alba, vt quo, ita ad hoc vt ſubſiſtentia faciat ſubſiſtere, non eſt neceſſe, quod ipſa ſubſiſtat, vt quod, ſed ſufficit, quod ſubſiſtat, vt quo, ita præſertim rem declarat Blaſius a Concep. diſp. 8. Met. q. 1. n. 31. contra Caiet. Cæterum quamuis admiſſa opinione de poſitiuo putem hos poſteriores Auctores melius diſcurrere, attamen per hanc doctrinam non enodari argumentum priorum iam ſupra oſtendi nu. 79. Et ideò Auerſa cit. aliter reſpondet dicens, quod ſubſiſtentia non dat eſſe per ſe ſumendo eſſe per ſe pro nō dependere à ſubiecto, quia in hoc ſenſu ex ſe ſubſtantia per ſe exiſtit, ſed prout negat communicationem alteri ſuppoſito, & hanc rationem eſſendi per ſe ideſt hanc incōmunicabilitatem maximè habet ſubſiſtentia. Sed neque hæc ſolutio ſufficit, quia talis poſitiua entitas dicta ſubſiſtētia de facto communicatur alteri, ſcilicet naturæ ſingulari quam afficit vt forma ſubiecto, ergo nequit talem incommunicabilitatem præſtare ſuppoſito; tum quia effectus formalis ſubſiſtentiæ eſt rem ita in ſe exiſtentem conſtituere, vt nulli alteri ſit affixa, vel copulata, ſiue illud ſe habeat, vt ſubiectum, ſiue vt ſuppoſitum, at hoc directè repugnat ſubſiſtentiæ, quia cum ſit modus petit indiſpenſabiliter eſſe alteri ſemper affixa, & alligata; ergo nequit dare naturæ effectum ſibi prorſus repugnantem vt deducebam ſuprà num. cit. 79.

Deindè poſſunt hi Auctores, impugnari argumento tacto num. 47. quia ſi ſubſiſtentia verè ſubiectatur in natura ſingulari, ac in ea ſuſtentatur, ſequitur cauſas eſſe ſibi inuicem cauſas in eodem genere cauſæ, & ſecundum eandem rationem, quod omnes inficiantur contra Thomiſtas. Probatur conſequentia, quia in opinione de poſitiuo natura verè ſuſtentatur in proprio ſuppoſito, & ad illud verè dependet, ac illi innititur, quibus locutionibus Auctores illius opinionis vtuntur, vt demonſtrent veram cauſalitatem ſuppoſiti erga naturam, & quia explicatur per relationem ſuſtentantis ad ſuſtentificatum, non videtur importari, niſi cauſalitas materialis, quæ per talem relationem explicare ſolet; ergo ſi è contrà ſubſiſtentia dependet à natura in genere materialis cauſæ, dabitur circulus in his cauſalitatibus; & natura, ac ſubſiſtentia erunt ſibi inuicem cauſæ in eodem genere cauſæ, & ſecundum eandem rationem, quod falſum eſſe iam dixi diſp. 8. Phyſ. q. 1. art. 1. nam natura dicetur ſuſtentari per ſubſiſtentiam, eique inniti, & è contra ſubſiſtentiam ſuſtentari in natura. Quod ſi dicat naturam ſuſtentari per ſubſiſtentiam, vt in ſuppoſito, & ſubſiſtentiam ſuſtentari in natura, vt in ſubiecto, quæ ſunt diuerſa cauſalitatum, & ſuſtentationum genera, tenentur quoque ad hanc diuerſitatem declarandam, quā minimè explicant; vndè cum vtrinq; ſint graues difficultates, præſtat negare cum Scoto ſubſiſtentiam eſſe modum poſitiuum in natura receptum, & naturam per ſubſiſtentiam poſitiuè ſuſtentari.

88 De cauſa efficiente eſt maior difficultas, an ſcilicet immediatè ab ipſa natura dimanet, quam afficit, an potius producatur ab ipſo generante naturam, ita vt cum ea comproducatur ab eodem agente. Caiet. & Capreol. quos ſequuntur Vaſq. p. 3. diſp. 54. cap. 4. Albertin. ſu. ra. 1. q. 10. Auerſ. q. 18. ſec. 8. dicunt ſubſiſtentiam produci a generante & non ab ipſa natura quorum præcipua ratio eſt, quia actiones ſunt ſuppoſitorum, hoc eſt procedunt a natura in priori inſtanti naturæ iam terminata per ſubſiſtentiam, ergo ſubſiſtentia non poteſt procedere à natura, cuius eſt ſubſiſtentia, quia ſupponeret ſeipſam, antequam eſſet. Conf. quia cauſa efficiens externa non ſolum producit naturam ſubſtantialem, ſed pro tota ſuppoſitum, quando v. g. ignis generat ignem, & Deus creat Angelum; & hoc non ſolum debet intelligi concomitanter (loquitur Auerſa) quia producit naturam cui conuenit ſubſiſtentia ſuppoſiti conſtitutiua, ſed propriè, & formaliter, quod producat rationem ipſam formalem, per quam conſtituitur ſuppoſitum. Alij è contra contendunt ſubſiſtentiam proximè, & immediatè natura produci, remotè ſolùm, & mediatè a generante, ita Lichet. 3. d. 1. q. 1. Medin. p. 3. q. 4. art. 2. Suarez diſp. 34. Met. ſec. 6. tom. 1. p. 3. diſp. 7. ſec. 3. dub. 3. Hurtad. diſp. 11. Met. ſec. 9. Card. de Lugo ſec. 7. cit. nu. 144. quorum præcipuum fundamentum eſt, quia paſſiones connaturales dicuntur communiter proximè dimanare, & reſultare ab eſſentia, quarum ſunt paſſiones ob neceſſariam connexionem, quam habent cum ipſa, ſed maiorem vtiq; connexionem habet cum natura modus ſubſtantialis propriæ ſubſiſtentiæ, quam aliæ naturales proprietates, ergo &c.

Cæterum, vt benè adnotarunt Arriag. diſp. 5. cit. ſec. 3. ſubſec. 3. & Ouuied. punc. 6. cit. nu. 19. nulla eſt ratio conuincens pro vna, vel altera parte, non quidem ratio priorum, quia principium illud abſolutè falſum eſt, nam calor ſeparatus agit, & anima ſeparata intelligit, vndè melius diceretur actiones eſſe ſingularium, vt loquitur Ariſt. 1. Met. non vero ſuppoſitorum, & quo modo hoc debeat intelligi dicetur infrà q. vlt. tum quia vt ait Ouuied. con. eſſo, quod natura debeat ſupponi ſubſiſtens ad alios effectus à ſubſiſtentia diſtinctos producendos, non ſequitur ita quoque debere ſupponi ſubſiſtentem ipſam ſubſiſtentiam producendam; ſicut a pari ad producendam, vel recipiendam præſentiam non debet ſupponi ſubiectum præſens, & ſi ad alios effectus ſic debeat ſupponi, ſic etiam tenendo quantitatem dare extenſionem ſubſtantiæ, non ſequitur, quod ſi ſubiectum ſupponitur extenſum ad recipienda accidentia corporea, ſic etiam ſupponi debeat ad recipiendam quantitatem cum per ipſum fiat formaliter extenſum, & ſic in alijs ſimilibus formis. Nec minus vrget illa confirmatio, nam ſicut actiones non propriè dicuntur ſuppoſitorum principiatiuè, ſed ſingularium, ita etiam terminatiuè; ſufficit enim quod actio attingat quid certum, ac deſignatum in rerum natura per ipſam productum, ad quod ſufficit ſingularitas ſine ſubſiſtentia; & ſufficit vt actiones dicantur ſuppoſitorum terminatiuè, concomitanter tantùm, & conſecutiuè, vt dicebatur in argumento, vt nempe actio ad talem naturam terminetur, ad quam conſequitur ſubſiſtentia, licèt non per illam primam actionem formaliter, cuius oppoſitum non probat Auerſa. At neque etiam eſt ratio conuincens pro altera parte, nam ſi teneatur ſubſiſtentiam eſſe aliquo pacto neceſſariam ad agendum ſaltim vt conditionem, tunc cernitur manifeſta diſparitas inter ſubſiſtentiam naturæ, aliaſque eius proprietates, nam antè ſubſiſtentiam non haberetur in natura quicquid ad agendum, & operandum deſideratur, benè tamen antè alias proprietates & ideò illæ benè poſſunt à natura dimanare, & tribui naturæ, vt proximo principio, non ſic ſubſiſtentia, ſed hæc debebit ab eodem agente produci, à quo natura producitur; & adhuc conceſſo ſubſiſtentiam nullo pacto eſſe neceſſariam ad agendum ſed ad actiones ſe habere merè materialiter, & concomitanter, adhuc eſt diſparitas inter ſubſiſtentiam, & alias proprietates connaturales, quia adhuc intimior eſt, ac immediatior naturæ, quam aliæ paſſiones, ſeu accidentia connaturalia (hæc enim intelligimus pro paſſionibus in præſenti, vt communi modo loquendi conformemur) adeout ob talem intimitatem, & immediationem non ab ea produci debeat, ſed potius ſimul cum ipſa ab eadem cauſa, quia eſt adeò naturæ intima, vt cenſeatur omninò illi coæua. Cum igitur determinari non poſſit, quæ re vera ſit cauſa efficiens huius poſitiuæ entitatis, quam aiunt ſubſiſtentiam importare, præſtabit negare talem entitatem poſitiuam importare per ſubſiſtentiam, quam effectum poſitiuum admittere, cuius efficientem cauſam aſſignare non poſſumus.

Difficultas Sexta.

89 SExta difficultas, & quidem magni momenti eſt theologica, nam diſputatur ab ipſis an perſona creata, vt ſic, potuerit à Verbo hypoſtaticè aſſumi, ideſt an non ſolum natura potuerit aſſumi, ſed etiam perſonalitas ab ipſa formaliter, vel ſaltim natura creata retenta adhuc propria perſonalitate. Et quia Neſtorius duas eſſe perſonas aſſerebat in Chriſto diuinam, & humanam, ne videantur Theologi huic hæreſi fauere, omnes ferè reſpondent negatiuè exceptis paucis quibuſdam Recentioribus, vt teſtatur Card. de Lugo diſp. 12. cit. ſec. 6. nu. 68. Et quidem in ſententia de negatiuo facillimè oſtenditur hæc impoſſibilitas, vt notat Doctor 3. d. 5. q. 2. §. *ad aliam quæſtionem*, nam ſi ſermo ſit de perſonalitate ſola, ſi hæc ponatur in ſola negatione conſiſtere dependentiæ actualis, & aptitudinalis ad alienum ſuppoſitum, ſequitur euidenter ipſam non eſſe aſſumptibilem, quia quod non eſt quid poſitiuum, non aſſumitur, nec aſſumi poteſt, quia fundare nequit realem, & poſitiuam vnionem ad aliud ſuppoſitum, ſi vero ſermo ſit de natura perſonata, ideſt pro toto aggregato ex natura ſingulari, & perſonalitate ſequitur etiam euidenter in hac opinione non poſſe naturam creatam retenta propria perſonalitate vniri in ſenſu compoſito alteri ſuppoſito, quia vt arguit Doctor loc. cit. contradictoria verificarentur de eadem natura, nam ex eo, quod aſſumeretur actualiter dependeret ad aliud, & ex eo, quod ſupponitur eſſe perſonata, ſeu retinere propriam perſonalitatem, actualiter non dependeret ad aliud, & ſic ſimul & ſemel dependeret ad aliud, & non dependeret ad aliud.

Cæterum in opinione de poſitiuo difficile ſaluatur, quin potuerit perſona, vt ſic, aſſumi à diuino ſuppoſito in vtroq; ſenſu; nam ſi loquamur de perſona pro formali, ideſt de ipſa perſonalitate, licèt fateantur omnes ipſam eſſe entitatem inaſſumptibilem, difficulter tamen reddūt huius rei rationem, quia omne poſitiuum creatum videtur aſſumptibile cum omne ens tale ſit in perfecta potentia obedientiali ad Deum, vt arguit Doctor 3. d. 1. q. 1. art. 3. §. *Contra primam viam.* Neque valet communis Aduerſariorum ſolutio illud ſolum eſſe aſſumptibile, quod pertinet ad veritatem naturæ humanæ, ſeu ad formalem hominis conſtitutionem, ad quam non pertinet perſonalitas. Non valet, quia in primis ſi perſonalitas dicit quid poſitiuum, non poteſt aſſignari ratio, cur magis ſingularitas, quam perſonalitas ad veritatem naturæ humanæ pertineat. Tum quia neque etiam ſingularitas pertinet ad rationem naturæ humanæ, & eſſentialem hominis conſtitutionem, vt ſic, & tamen ponitur aſſumptibilis, & de facto aſſumpta à Verbo. Tum quia ſemper vrget ratio Scoti, quod omnis poſitiua entitas creata, vel creabilis eſt æquè in potentia obedientiali ad Deum, & ideò tenentur aſſignare rationem, cur omnis entitas poſitiua pertinens ad rationem naturæ ſit aſſumptibilis, non autem omnis ratio pertinens ad rationem perſonæ, alioquin manifeſta petitio principij committitur, quia id eſt, quod argumentum probat etiam perſonam, vt ſic, eſſe aſſumptibilem, ſi perſonalitas dicit quid poſitiuum, cum ſit æquè in potentia obedientiali ad Deum; ex hoc enim, quod ſit inaſſumptibilis, nos ſtatim deducemus non eſſe entitatem poſitiuam.

90 Propterea Suarez p. 3. tom. 1. diſp. 14. ſec. 1. ne videatur principij

petere, conatur aſſignare rationem, cur perſonalitas non ſit in potentia obedientiali, vt poſſit aſſumi, & rationem reddit, quia licet perſonalitas dicat quid poſitiuum, non tamen eſt aſſumptibilis, quia eſt modus exiſtendi per ſe incommunicabiliter, & ideò contradictionem implicat, quod ille modus communicetur alteri, aſſumi autem perſonaliter eſt communicari alteri; ergo perſonalitas formaliter eſt incommunicabilis, & inaſſumptibilis, affert exemplum, nam inhærentia formaliter includit repugnantiam eſſendi per ſe, licèt enim accidens poſſit eſſe ſine ſubiecto, tamen modus eſſendi accidentis, ſcilicet illa inhærentia formaliter includit repugnantiam eſſendi per ſe formaliter, & ideo illi repugnat per ſe eſſe, & exiſtere; ita ille modo, qui dicitur perſonalitas, repugnat aſſumi, & terminari ab alia perſona, & alteri communicari ex ſua ratione formali. Contrà, quia ſi hæc ratio deducta ex conditione modi, qui non poteſt ſuum effectum formalem communicare, niſi ſolum illi rei, cuius eſt modus, quia illi ſoli eſt alligatus, & affixus, ſufficiens eſt ad oſtendendam inaſſumptibilitatem, & incommunicabilitatem meæ v. g. ſubſiſtentiæ alteri ſuppoſito, tunc idem quoque poterit concludi de omnibus alijs entitatibus modalibus, quod ſint inaſſumptibiles, & alteri incommunicabiles, quia hoc eſt de ratione cuiuſcunque modi, vt ſuum effectum communicare nequeat, niſi illi rei, cuius eſt modus. Dices hanc rationem non deduci ex ratione generali modi, ſed ſpeciali talis nempe modi, qualis eſt ſubſiſtentia, qui eſt modus exiſtendi per ſe incommunicabiliter. Contrà, quia ipſa eſt incommunicabilis naturæ ſingulari, quam afficit, & quam tu dicis reddere incommunicabilem, & illa pars ſubſiſtentiæ, quæ eſt in manu, vnitur cum alia parte ſubſiſtentiæ, quæ eſt in brachio; ergo non eſt per ſe primò incommunicabilis. Deinde ſupra n. 79. oſtendi, quod ſi ſubſiſtentia ponitur eſſe quid poſitiuum, potius dici debet res, quam modus cum ponatur entitas abſoluta, & cum ponatur eſſe ſubſtantia, poterit per Dei potentiam a natura ſeparari, & per ſe exiſtere, ſi enim poteſt id Deus facere de accidente abſoluto, vt fides docet in Sacramento Euchariſtiæ, quantò magis poterit hoc facere de ſubſtantia? eo autem quod per ſe exiſteret, tunc poſſet aſſumi; vndè etiam illud exemplum de inhærentia non eſt ad rem, quia inhærentiæ repugnat omnimoda perſeitas, ſeu per ſe exiſtentia, non autem ſubſiſtentiæ, quæ ponitur poſitiua, repugnat omnimoda incommunicabilitas, vt oſtenſum eſt; imò exemplum illud potius eſt ad oppoſitum, quia ideò modus inhæſionis non poteſt per quamcunque potentiam per ſe exiſtere, quia eſt entitas relatiua, quæ neceſſariò verſatur inter hæc extrema, quibus ſublatis ipſam quoque interire neceſſe eſt, at hæc ſubſiſtentia poſitiua ponitur entitas abſoluta, & ſubſtantialis, vndè nihil prohibet quin poſſit per ſe exiſtere, & per ſe exiſtens aſſumi.

91 Sed adhuc cum maiori difficultate ſaluatur, quin poſſit aſſumi perſona pro ſubſtrato, ideſt natura perſonata retenta adhuc propria perſonalitate, vndè & ipſe Card. de Lugo, qui cum alijs antiquioribus Theologis tenet hoc eſſe impoſſibile, fatetur difficilè poſſe rationem efficacem adduci, qua oſtendatur talis impoſſibilitas, quo factum eſt vt Recentiores quidam Theologi contrà omnem antiquitatem auſi ſint aſſerere poſſe de potentia Dei abſoluta naturam creatam ſimul terminari perſonalitate propria, & aliena, quia nullam videtur rationem efficacem allatam ab antiquis Theologis pro oppoſita parte, vt experimentum fieri poteſt aliquas percurrendo alijs multis prætermiſſis, quas Suarez loc. cit. reijcit, vt inefficaces. Caiet. 3. par. quæſt. 4. art. 2. probat quia natura per propriam perſonalitatem terminatur intenſiuè, & extenſiuè & ideò propria perſonalitas non admittit conſortium alterius perſonalitatis. Sed hæc eſt manifeſta petitio principij, dicere enim quod natura propria perſonalitate terminatur intenſiuè, & extenſiuè perindè eſt, ac ſi diceret naturam ita terminari per eam, vt non poſſit ſimul alia perſonalitate terminari, vt benè notauit Aret. 3. diſt. 5. quæſt. 2. art. 2. Rurſus probat Caiet. quia eo illo modo, quo humanitas terminatur propria perſonalitate, ſequitur, quod dum ſic terminata eſt, non poſſit aſſumi, quin aſſumatur talis perſonalitas propter naturalem connexionem, quam inter ſe habent. Sed neque hæc ratio valet, vt notauit idem Aretin. quia cum perſonalitas ſit res, vel modus rei à natura realiter diſtinctus, nihil repugnare videtur humanitatem aſſumi, quæ eſt capax aſſumptionis, manente perſonalitate inaſſumpta, quia eſt incapax talis aſſumptionis ſecundum eos; alias item rationes ibi adducit Aretin. quas reijcit, vt inualidas. Et quia ipſe probabiliter opinionem de poſitiuo defendit, ſubdit quod in ea opinione talis impoſſibilitas ſic poſſet oſtendi dicendo, quod natura conſtituitur quidem in eſſe perſonæ per aliquod poſitiuum, illam tamen entitatem poſitiuam neceſſario conſequitur duplex illa negatio actualis, & aptitudinalis dependentia, atque ideò ſi perſona aſſumeretur, adhuc ſequeretur contradictio, quam in ea quæſtione infert Doctor, ſcilicet quod eadem perſona dependeret, & non dependeret.

92 At neque hæc ratio eſt valida, nam Doctor loc. cit. 3. d. 5. q. 2. §. *ad aliam quæſtionem*, inquit illam rationem ea via contradictionis deductam optime concludere in opinione de negatiuo, quod ſcilicet eadem natura dependeret, & non dependeret ab alieno ſuppoſito, at opinantes perſonalitatem eſſe quid poſitiuum oportere aliam rationem aſſignare quare perſona non poſſit aſſumi, ſeu natura perſonata retenta propria perſonalitate, quamuis autem Doctor non declaret, quomodo illa ratio teneat in opinione de negatiuo, non verò de poſitiuo, facilè tamen declarari poteſt ex principijs eorum, qui perſonalitatem ſtatuunt in poſitiuo, ſiquidem vt conſtat ex dictis quæſt. 3. art. 2. perſonalitati tribuunt non tantùm effectum negatiuum excludendi à natura per ipſam terminata aliam perſonalitatem, ſed alium quoque effectum poſitiuum, & primarium, qui nimirum ſit naturam terminare, eique vltimum complementum ſubſtantiale afferre, vt benè explicat Card. de Lugo ſect. 3. num. 34. ad quem effectum primarium terminandi, & complendi naturam dicunt poſtea connaturaliter conſequi alium ſecundarium negatiuum, ſcilicet excludendi à natura per ipſam terminata aliam ſubſiſtentiam, ſicut vniuerſaliter de quacunque poſitiua forma contingit, quæ præter effectum ſuum formalem primarium, quem ſubiecto præſtat ſuæ naturæ proportionatum, ſecum naturaliter affert aliud ſecundarium, qui eſt expulſio, & excluſio alterius formæ incompoſſibilis ab eodem ſubiecto; certum eſt autem apud omnes Theologos, quod licet nequeat Deus per ſuam potentiam effectum primarium formæ in ſubiecto exiſtentis impedire, quia id manifeſtam includit repugnantiam, poteſt tamen impedire ſecundarium, ſcilicet excluſionem alterius formæ in eodem ſubiecto, hac enim ratione dicitur Deus poſſe ponere duo corpora in eodem loco, & duo contraria in ſummo in eodem ſubiecto, vt dictum eſt ſuo loco. Quamuis ergo verum ſit in opinione de poſitiuo ad entitatem illam poſitiuam, qua natura in ſe perſonatur, ſequi connaturaliter, & ex exigentia naturæ perſonatæ excluſionem, vel negationem coniunctionis cum alia perſonalitate, ſupernaturaliter tamen poteſt impediri hic effectus ſecundarius negatiuus, quo ſemel impedito natura propria perſonalitate retenta poterit adhuc vniri alieno ſuppoſito; in ſententia autem de negatiuo id fieri nequit, quia ſubſiſtentia alium effectum non habet, niſi præciſè negatiuum, & eſt facere naturam formaliter non vnitam alteri ſuppoſito, quæ negatio tolli non poteſt, niſi ponendo dictam vnionem; vnde patet, quomodo re vera illa contradictio ſequitur in opinione de negatiuo, quod natura actu dependeret, & non dependeret, non tamen in ſententia de poſitiuo, quia Deus impediret in natura perſonata in ſe, ac etiam aſſumpta ſequelam talis negationis.

93 Verùm adhuc Card. de Lugo ſect. 6. cit. num. 73. nititur oſtendere ex hoc ſequi aliquam contradictionem, nam ex vi propriæ ſubſiſtentiæ natura ſiſtit in ſeipſa, nec tendit vlterius ad aliud oppoſitum, ex vi alterius ponitur in alio ſuppoſito; at eſſe in ſe, & eſſe in alio ſunt termini virtualiter contradicentes, ergo nequit natura terminari propria ſubſiſtentia ſimul, & aliena; Attamen ex eadem doctrina, quam hic ipſe Auctor alibi approbat in eadem diſp. facilè ſoluitur hoc argumentum ab Ouied. controu. 6. cit. punct. 5. num. 10. naturam enim in ſe ſiſtere, duo dicit, vnum poſitiuum, aliud negatiuum, dicit poſitiuum naturam habere proprium terminum, ex vi cuius alio non indiget, & conſtituitur actu vndequaque completa, dicit tanquam quid negatiuum naturam non terminari alia ſubſiſtentia; primum illud poſitiuum eſt effectus primarius ſubſiſtentiæ inſeparabilis ab illa; ſecundum illud negatiuum eſt effectus ſecundarius ſubſiſtentiæ; ſicut eſt negatio frigiditatis in ſubiecto effectus ſecundarius caloris informantis ſubiectum, qui ſecundarius effectus à primo diſtinguitur, & eſt ſeparabilis ab illo; benè ergo dicitur in argumento, quod illi termini eſſe in ſe, & eſſe in alio ſunt termini virtualiter contradicentes, & non formaliter quatenus nimirum natura ſub propria perſonalitate petit ne terminetur aliena, attamen cum illa exigentia ſtare poteſt oppoſitum exigentiæ, vt dicitur de alijs formis incompoſſibilibus in ordine ad potentiam Dei abſolutam, conſeruando ſimul in eadem natura cum propria ſubſiſtentia etiam perſonalitatem alienam; & tunc ſequitur tantum eandem naturam eſſe in proprio ſuppoſito, & in alieno, non autem eſſe in proprio ſuppoſito, & non eſſe in proprio ſuppoſito, eſſe in alieno, & non eſſe in alieno, ſicut ſi Deus corpus meum modò in ſchola exiſtens conſtitueret ſimul, & ſemel in Eccleſia, vel Choro, tunc vtique valeret dicere, quod eſſem in ſchola, & eſſem extrà ſcholam, ſcilicet in Choro, non tamen inferre, quod eſſem in ſchola, & non eſſem in ſchola atque ideò tandem fatetur Lugo, neque hanc rationem eſſe conuincentem.

94 Hac itaque de cauſa Hurtad. diſp. 11. Met. ſec. 8. num. 24. Arriaga diſp. 4. Met. ſec. 13. ſubſec. 4. & Ouied. loc. cit. nu. 8. tenent nullam eſſe implicantiam perſonam poſſe aſſumi, ideſt naturam retenta propria perſonalitate ſimul quoque alia terminari, quod hac ratione probant ineluctabili quidem in opinione de poſitiuo, ſubſiſtentia propria non conſtituit naturam formaliter non vnitam alteri ſuppoſito, ſed tantum habet vt poſſit per ſeipſam exigere, ne natura quam afficit, vniatur vel terminetur per aliam ſubſiſtentiam, ergo non implicat naturam perſonatam aſſumi in ſenſu compoſito, conſequentia patet, quia indè non ſequuntur contradictoria formaliter, ſcilicet naturam eſſe vnitam, & non eſſe vnitam alteri ſuppoſito, ſed tantum ſequuntur contradictoria virtualiter, ſcilicet naturam eſſe in proprio ſuppoſito ſubſiſtentem, & ſimul in alieno; probatur antecedens naturam non eſſe vnitam alienæ ſubſiſtentiæ dicit formaliter negationem vnionis cum ſubſiſtentia aliena, eſſe verò terminatam per propriam ſubſiſtentiam dicit formaliter propriam ſubſiſtentiam efficientem naturam, ergo naturam eſſe terminatam hac ſubſiſtentia, & carere aliena ſunt effectus diſtincti, ſicut diſtinguitur poſitiuum, & negatiuum. Hæc, inquam, ratio ineluctabilis eſt in opinione de poſitiuo, verum in ſententia de negatiuo ſtatim ſoluitur negando antecedens cum eius probatione, quia cum iuxta illam perſonalitas propria dicat formaliter negationem vnionis naturæ cum alio ſuppoſito idem prorſus eſt formaliter naturam eſſe propria ſubſiſtentia terminatam, quod non eſſe alteri vnitam, neque in perſonalitate ipſa diſtingui

ſtingui poteſt effectus poſitiuus, & negatiuus, quia re vera nullum prorſus effectum poſitiuum exhibet ſubſiſtentia erga naturam, vt dixi quæſt. 3. art. 2. Vt igitur teneamus cum communi Theologorum perſonam eſſe inaſſumptibilem, ne vllum prorſus fomentum detur hæreſi Neſtorianæ, melius eſt defendere opinionem de negatiuo, quia iuxta aliam opinionem non poteſt euidenter oſtendi contra Neſtorium, quod ſola natura fuerit aſſumpta, & non perſona.

Dices ſufficienter Neſtorium ex hoc conuinci, quia non poteſt naturaliter eadem natura duplici ſubſiſtentia terminari, vnde ex eo quod fide doceamur humanitatem eſſe à Verbo aſſumptam, & ſubſiſtere ſubſiſtentia Verbi, optimè Patres, & Concilia intulerunt ſolam naturam fuiſſe aſſumptam, non vero perſonam, cum non ſint multiplicanda miracula ſine neceſſitate. Sed Contra hoc perbellè inſtat Card. de Lugo ſect. 6. cit. num. 69. quia tantum, & fortaſſe maius miraculum eſt auferre à natura ſubſtantiali completa propriam ſubſiſtentiam, quam conſeruare propiam ſubſiſtentiam cum aliena, nam ſicut datur per ſe repugnantia ſolum naturalis, & non eſſentialis inter duas illas ſubſiſtentias; ſic repugnat etiam naturaliter, & multo magis manere naturam completam ſine propria ſubſiſtentia, quæ eſt paſſio ei connaturaliter debita; Cur ergo magis dicendum eſt auferri propriam ſubſiſtentiam, ne ſubſiſtat miraculosè eadem natura per duplicem ſubſiſtentiam, & non potius manente propriam ſubſiſtentiam, ne maneat natura ſine paſſione connaturaliter debita; quod argumentum ſimile eſt illi, quo vtitur Doctor 4. d. 10. quæſt. 2. B. ad probandum quod ſi Deus poteſt ponere idem corpus in pluribus locis definitiuè, & ſacramentaliter, tanto magis circumſcriptiuè, ac dimenſiuè, quia prius eſt miraculum maius, quam poſterius.

95 Reſpondet Ouied. cit. num. 13. ſuppoſita ſubſiſtentia Verbi terminante naturam humanam nullum eſſe miraculum hanc carere propria ſubſiſtentia, quia etſi ſubſiſtentia debita ſit naturæ completæ, quando caret aliena, & idem debitum ſit carere aliena, vt habeat propriam, non tamen debita eſt eidem naturæ propria ſubſiſtentia ex ſuppoſitione, quod habeat alienam, ſicut non eſt debita frigiditas aquæ ex ſuppoſitione, quod calore informetur, nam talis informatio ſupernaturalis eſſet ſupra id, quod debebatur aquæ, & contra id, quod debebatur calori, quo ſupponitur aqua informari. Contra, quia omnes ferè concedunt humanitatem in Verbo exiſtentem habere inclinationem ad proprium ſuppoſitum, & appetitum ad propriam ſubſiſtentiam, vndè nituntur omnes declarare, quomodo adhuc ſtante tali inclinatione non exiſtat natura aſſumpta violenter in Verbo; falſum ergo eſt naturam ſub aliena ſubſiſtentia exiſtentem non habere debitum propriæ; quia ſi habet inclinationem ad propriam ſubſiſtentiam, habet etiam debitum, quod in tali inclinatione fundatur. Confir. ex illo ipſo exemplo adducto de frigiditate aquæ, quæ planè debita eſt aquæ ſub calore exiſtenti, nam ſi non eſſet ei debita in tali ſtatu, certè talis ſtatus non foret ei violentus, ſeu neuter. Dices frigus nequit connaturaliter recipi in aqua perſeuerante in ipſa calore. Contra, quia cum dicimus calorem deberi aquæ exiſtenti ſub calore hoc vtique non debet intelligi reduplicatiuè, quatenus calidæ, quia ſic non eſt capax frigoris, ſed potius ei repugnat, ſed ſpecificatiuè, ideſt quæ eſt ſub calore, nam in hoc ſenſu eſt capax eius, & ad eam naturalem habet appetitum, non ergo calor exiſtens in aqua tollit ab ea debitum habendi frigus, ſed tantùm in ſenſu compoſito. Demum oſtendo maius miraculum eſſe abſolute loquendo humanitatem in Verbo carere propria ſubſiſtentia, quam ſi propriam haberet ſimul cum aliena, quia dum natura caret propria ſubſiſtentia, priuatur effectu primario eius, & aliqua perfectione, quam per ipſam acquireret, dum autem retinens propriam ſubſiſtentiam etiam terminatur aliena, tunc priuatur tantum effectu ſecundario ſubſiſtentiæ, qui eſt effectus quidam negatiuus, ſcilicet excluſio alterius ſubſiſtentiæ; ergo conſtituitur in primo caſu in ſtatu magis præternaturali, vel violento, quam in ſecundo, quia in eo priuatur effectu connaturali magis ſibi debito, quam ſit ſecundus; nam effectus primarius formæ per ſe, & primò competit, ſecundarius autem veluti per accidens, & ſecundariò, & ideò ille eſt magis ſibi debitus, quam iſte, ergo prius eſt maius miraculum quã poſterius, & cum non ſint præſumenda maiora miracula in myſterijs fidei, quando fieri poſſunt per minora, potius dicendum eſſet naturam in Verbo habere propriam ſubſiſtentiam ſimul cum diuina, ſi hoc eſt poſſibile fieri, quam carere propria ſubſiſtentia, & ſubſiſtere per ſolam Verbi ſubſiſtentiam, alias etiam rationes theologicas pro opinione de negatiuo adducũt Scotus, & Scotiſtæ in hac materia, ſed quia ſumus in Metaphyſica, & non in Theologia, hæc ſola ratio theologica ſufficit.

96 Sed Contra obijcit Suarez diſp. 34. Met. ſect. 2. num. 17. quod potius in noſtra ſententia de negatiuo ſequitur illud inconueniens, quod ſuppoſitum, & perſona ſit aſſumptibilis abſolutè loquendo; probat conſequentiam, quia ſicut abſolutè concedimus tenebroſum aerem poſſe illuminari, & animam ſeparatam poſſe vniri corpori, quia eſſe tenebroſum, eſſe ſeparatum ſolam negationem dicunt, ita concedendũ eſſet ſimpliciter ſuppoſitum poſſe aſſumi, vel vniri alteri, quod eſt cõtra doctrinam P.P. & Conciliorum, Vaſq. loc. cit. fatetur hoc argumentum non vrgere, vndè illud ſoluit, quia non eſt par ratio de ſuppoſito reſpectu negationis dependentiæ, & aere reſpectu tenebrarum, quia tenebræ non ſunt de eſſentia aeris, ideoque depulſis tenebris poteſt aer illuminari, at independentia, ſeu duplex negatio dependentiæ eſt de eſſentia ſuppoſiti ex Scoto, & ideò nulla ratione fieri poteſt, vt illud dicatur poſſe aſſumi. Hæc tamen ſolutio non placet, poſſet Suarez ſiquidem replicare, quod ſicut tenebræ non ſunt de eſſentia aeris, quem tenebroſum denominant, ita neque illæ negationes ſunt de eſſentia naturæ, quam denominant independentem, & ſicut illæ negationes ſunt de eſſentia naturæ independentis, vt ſic, ſeu perſonatæ, & ſuppoſitatæ, ſic pariter tenebræ ſunt de eſſentia aeris tenebroſi vt ſic, ſumendo illud pro aggregato ex ſubiecto, & negatione, vel priuatione, quo pacto albedo quoque dicitur eſſe de eſſentia hominis albi, vt ſic. Ex alio ergo capite debet aſſignari diſparitas, & eſt hæc, quod ſuppoſitum alium modum habet ſignificandi ſuam negationem, quam importat, quam habeat aer tenebroſus in ordine ad ſignificandam ſuam priuationem, nam *ſuppoſitum*, cum ſit vnicum nomen & incomplexum ſignificat naturam, & negationem adiunctam per modum vnius, & naturam ſuppoſitatam in ſenſu compoſito, itaque ex modo ſignificandi nequeat facere ſenſum diuiſum, & ſpecificatiuum, ſed tantùm compoſitum, & reduplicatiuum, at *aer tenebroſus* cum ſit terminus complexus ſignificat ſubiectum, & priuationem in ſenſu diuiſo, non compoſito, & ideò admittit ſenſum ſpecificatiuum, ideſt ſignificat aerem, qui eſt tenebroſus, nec facit ſenſum reduplicatiuum, niſi adiungatur particula reduplicatiua dicendo *aer tenebroſus, vt ſic*, & hæc eſt ratio cur dici poſſit abſolutè aerem tenebroſum poſſe illuminari, non verò ſuppoſitum poſſe aſſumi, & communicari, quia in ſe includit, & reduplicat negationem communicationis, vel communicabilitatis, vt benè notauit Poncius cit. num. 122. non autem quia aer tenebroſus dicat ſolam luminis negationem, vt aiebat Suarez, nam non minus verè, & propriè dicitur aerem tenebroſum poſſe illuminari, quam aquam ſi frigidam poſſe calefieri frigiditate depulſa, & parietem nigrum poſſe dealbari, etiamſi albedo, & frigus dicant formas poſitiuas, & non ſimplicem negationem.

97 At rurſus inſtat Suarez contra hanc reſponſionem num. 18. quia hic ſenſus compoſitus, quem facit ſuppoſitum ſignificando naturam ſuppoſitatam, manifeſtum indicium eſt *ſuppoſitum* non ſignificare de formali negationem, ſicut *ſeparatum, & tenebroſum*, ſed ſignificare poſitiuam formam conſtituente ſuppoſitum, & fundantem illam negationem, ob quam ſuppoſitum dicitur inaſſumptibile, & incommunicabile. Et niſi ita dicamus, hæc propoſitio, ſuppoſitum non poteſt aſſumi, faciet ſenſum ridiculum, quia ſignificabit naturam aliquam manentem independentem, & incommunicatam in ſenſu compoſito non poſſe dependere, & communicari, quod nihil eſt dictu; periodè enim eſt ac ſi diceretur animam ſeparatam non poſſe vniri corpori intelligens non poſſe vniri manentem ſeparatam. Reſp. hoc argumentum quod totum in verbis conſiſtit, & in modo loquendi, ſi benè ponderetur, etiam Aduerſarios vrgere, quamuis enim perſonalitatem formaliter in poſitiuo ponant, fatentur tamen ad illud poſitiuum ſequi negationem communicationis, & ſic etiam ob inuolutam negationem in nomine ſuppoſiti, illa propoſitio etiam in eorum opinione faciet ſenſum aliquo modo ridiculum, & nugatorium, quod ſcilicet non poſſit aſſumi cum poſitiuo, ad quod neceſſariò ſequitur negatio aſſumptionis, vel communicationis, quia tunc eſſet aſſumptum, & non eſſet aſſumptum, aſſumptum quidem ex hypoteſi, non aſſumptum verò ob negationem neceſſariò connexam. Conf. quia etiam ſecundum ipſos ſuppoſitum dicit naturam ſingularem non alteri vnitam, vel communicatam, ſiue formaliter, & primò, ſiue concomitanter, & ſecundariò, parum refert ad ſenſum nugatorium euitandum, nam ſemper faciet ſenſum, quod natura independens, & incommunicata in ſenſu compoſito non poteſt dependere, & communicari. Negandum ergo eſt illam propoſitionem facere ſenſum falſum, & nugatorium, ſicut iſtam, anima ſeparata non poteſt vniri corpori, hæc enim propoſitio abſolutè prolata eſt falſa, quia cum ex modo ſignificandi faciat ſenſum diuiſum, & ſpecificatiuum, falſum eſt animam, quæ eſt ſeparata, non poſſe vniri corpori; quod ſi illam verificare voles per ſenſum compoſitum, & reduplicatiuum, hoc fieri debet ex vi particulæ reduplicatiuæ adiunctæ, v. g. *prout* vel *quatenus*, vt ſenſus ſit anima ſeparata, vt ſeparata, non poteſt vniri corpori, qui ſenſus vtique verus eſt, ſed ridiculus, & nugatorius, quia ſenſus eſt animam non poſſe eſſe corpori vnitam, quamdiu ſeparata manet; at non eſt talis ſenſus illius propoſitionis, ſuppoſitum non poteſt aſſumi, nam ille ſenſus eſt verus, & ſerius, ob rationem allatam, quia ſcilicet ſignificat naturam, & negationem per modum vnius, & ex modo ſignificandi facit ſenſum reduplicatiuum, & compoſitum, non autem diuiſum, & ſpecificatiuum.

ARTICVLVS III.

Argumenta metaphyſica contra opinionem de negatiuo ſoluta.

98 CONtra noſtram opinionem de negatiuo quamplura conſarcinant argumenta Aduerſarij tum metaphyſica, tum theologica, quæ quidem ſeiunctim referenda ſunt, & ſoluenda, primò quidem metaphyſica, & poſteà theologica; arguitur itaque ex Caiet. 3. part. quæſt. 4. art. 2. alijſque Thomiſtis ibidem, ſubſtantia ſecunda conſtituitur per aliquid reale, & poſitiuum, ergo tantò magis ſubſtantia prima, quæ eſt ſuppoſitum, cum hæc ſit maximè ſubſtantia, & perfectior illa ex cap. de ſubſtantia. Tum 2. quia omnes fatentur hæc nomina, hypoſtaſis, perſona, hic homo, & rurſus hæc pronomina ego,

tu, ille, ſignificare formaliter ſubſtantiam, non verò negationem. Tum 3. ſuppoſitum, quatenus ſuppoſitum, dicit perfectionem, & hoc eſt perfectiſſimum in genere ſubſtantiæ, ſed negatio nullam importat perfectionem cum ſit non ens, ergo &c. probatur maior, nam quod addit ſuppoſitum creatum indiuiduæ ſubſtantiæ eſt de perfectione, & complemento ſubſtantiæ, vndè & ſubſiſtentia dici ſolet maxima perfectio in genere ſubſtantiæ, & hanc rationem vocat Suarez oſtenſiuam, & Ouuied. probat eandem maiorem punct. 2. nu. 12. quia ſi ſubſiſtentia non perficeret naturam, illamque compleret penitus otioſa eſſet, & nullum eſſet munus, ſeu formalis ratio, per quam poſſet conſtitui, vt dicit ſe probaturum puncto ſequenti, Tum 4. quia tunc ſuppoſitum formaliter non ſignificaret per ſe vnum ſubſtantiale, ſed aggregatum quoddam ex natura reali, & negatione, quod tamen eſt contra communem loquendi, & concipiendi modum, cui rationi fidunt Scotiſtæ opinionem de poſitiuo tenentes, vt eſt videre apud Radam, & Centinum. Tum 5. quia negatio formaliter eſt nihil, vel ens rationis, ergo ſi ſuppoſitorum formaliter negatione conſtituitur, ſequitur quod ſit formaliter nihil, vel ens rationis. Tum 6. omnis negatio ſecundum ipſum Scotum fundatur in aliquo poſitiuo, & conſequitur ad aliquam affirmationem priorem, & nulla negatio apud ipſum poteſt de ſe eſſe incommunicabilis, niſi per affirmationem, quam conſequitur, & hac ratione ipſemet 2. d. 3. q. 2. contra Henricum probat indiuiduum addere aliquam poſitiuam differentiam ſpeciei, ergo negatio communicationis, vel communicabilitatis, quam dicit ſuppoſitum in aliqua affirmatione priori fundari debet, ad quam conſequatur. Tum tandem, quia hæc opinio de negatiuo non niſi verbis videtur differre ab opinione Durandi, qui dicebat naturam, & ſuppoſitum non differre, niſi penes modum ſignificandi concretum, & abſtractum, nam etiam Durand. fatetur in natura ſubſtantiali completa neceſſariam eſſe carentiam vnionis hypoſtaticæ ad alienam perſonam, vt poſſit ſuppoſitum appellari,

99 Reſp. quod Ariſt. per primam ſubſtantiam intellexit ſubſtantiam ſingularem, & hanc appellauit maximè ſubſtantiam, & perfectiorem, & ideò in eſſe tali, ſcilicet ſingulari per negationem conſtitui non poteſt, quo argumento vtitur ipſe Scotus 2. d. 3. q. 2. B. contra Henricum ad probandum ſingulare per negationem conſtitui nõ poſſe; an verò prima ſubſtantia idem ſit omninò, quod ſuppoſitum, ac inuicem conuertantur eſt quæſtio inter Doctores, quorum aliqui affirmant, quia hæc eſt ſubſtantia omninò completa, & perfecta in genere ſubſtantiæ, & omnis talis eſt ſuppoſitum; alij negant, quia humanitas Chriſti eſt hæc numero humanitas, & ſingularis, & tamen non eſt ſuppoſitum. Sed vel hæc quæſtio agitatur ſecundum mentem Ariſt. vel ſecundum veritatem, in primo ſenſu iam dixi ſupra num. 34. quod de mente Ariſtot. prima ſubſtantia, ſeu ſubſtantia ſingularis completa, & ſuppoſitum conuertuntur, nam etiamſi concedere velimus, quod aliquam agnouerit diſtinctionem inter ſingularitatem, & ſuppoſitalitatem (quod non omninò certum eſt) non tamen tantam agnouit, quantam nouerunt Theologi per fidem, vt ſcilicet ſingularitas poſſit à ſuppoſitalitate ſeparari, nam apud ipſum omnis ſubſtantia ſingularis completa eſt neceſſariò incommunicabilis, non ſolum, vt quod, ſed etiam vt quo, & repugnantiam habet vt communicetur alteri ſuppoſito, & ideò prima ſubſtantia, & ſuppoſitum in eius ſententia ſunt idem ſaltim materialiter, & conuertuntur; Si verò hæc quæſtio agitatur ſecundum rei veritatem, tunc diſtinguendum eſt de ſignificatione nominis primæ ſubſtantiæ, nam ſi per primam ſubſtantiam intelligatur ſolum ſubſtantia ſingularis, & indiuidua, tunc vtique non ſunt idem ſubſiſtantia prima, & ſuppoſitum, quia humanitas Chriſti eſt hæc numero, & ſingularis, & tamen non eſt ſuppoſitum; ſi verò per primam ſubſtantiam intelligatur ſubſtantia omninò in ſe perfecta, & completa, & actualiter, ac aptitudinaliter independens ad alienum ſuppoſitum, tunc prima ſubſtantia, & ſuppoſitum in hoc ſenſu conuertuntur, vnde patet hanc eſſe quæſtionem de nomine; in ſenſu itaque primo, quo ſubſtantia prima non eſt idem, quod ſuppoſitum, ſed ſolum quod ſubſtantia ſingularis completa, argumenta nil prorſus concludit; in alio verò ſenſu, quo ſunt idem, tunc dicendum cum Baſſolio cit. primam ſubſtantiam, quæ dicitur ſuppoſitum, eſſe maximè ſubſtantiam, quatenus includit ipſam ſubſtantiam ſingularem, non vero quantum ad id, quod illi ſuperaddit, quod eſt negatio; ſicut etiam ipſa ſingularis ſubſtantia dicitur perfectiſſima, & maxima ſubſtantia, quantum ad ſingularitatem, quam ſuperaddit naturæ communi contractæ, non autem quantum ad negationem diuiſionis in plura inferiora, & communicabilitatis ad illa, quæ conſequitur ad ipſam ſingularitatem.

100 Ad 2. concedo illa nomina, & pronomina in communi modo loquendi ſubſtantiam ſignificare, & quidem rationabiliter, quia nomina illa nedum ſignificant ſuppoſitalitatem, & perſonalitatem, ſed etiam naturam, ſicut etiam indiuiduum, vel ſingulare non ſignificat indiuiduationem præcisè, ſed compoſitum ex natura, & ſingularitate; & ſic quia natura, quam ſignificant, eſt ſubſtantia, ideò ſubſtantiam ſignificare dicuntur, quia ſignificant totum compoſitum ex natura, & ſuppoſitalitate. Adhuc tamen etiam in hoc puncto contingit controuerſia ferè de nomine, cum enim in integro ſignificato ſuppoſiti, vel perſonæ duo contineantur natura nempe, & negatio, quam perſonalitas importat, ſiue ſuppoſitalitas, diſputatur, an perſonæ, vel ſuppoſiti nomen de primariò ſignificato naturam dicat, & negationem connotet, aut è contra, vel potius vtrumque dicat ex æquo hoc vltimum quidem aſſeri non poteſt, quia tunc conceptus perſonæ, & ſuppoſiti non eſſet per ſe vnus, quia ex poſitiuo, & negatiuo talis conceptus per ſe vnus coaleſcere nequit, per quem vtrumque ex æquo exprimatur, vt ergo ſaluetur eius per ſe vnitas, opus eſt, vt vnum formaliter importetur, aliud verò connotetur ex modo ſignificandi principalis ſignificati iuxta regulam, quam ſæpè docet Doctor ad ſaluandã per ſe vnitatem conceptus concretorum, nam licet coaleſcat ex rebus diuerſi generis, quando tamen vtrumq; non importatur ex æquo, vt pars talis conceptus, ſed vnum, vt principale ſignificatum, aliud verò, vt additum, tunc non impeditur per ſe vnitas conceptus, ita docui frequentius in Logica cum Scoto q. 8. vniuerſ. in fine, & q. 15. ad 2. & q. 8. prædicatam ex 4. d. 1. q. 2. lit. A. & quol. 13. §. *De tertio principali*, vide d. 2. Log. q. 6. art. 2. & diſp. 6. q. 3. art. 2. ergo in propoſito, vt ſaluetur per ſe vnitas conceptus ſuppoſiti, & perſonæ opus eſt, vt vel natura importetur in recto, & negatio communicabilitatis connotetur, vel è contra, & ſiue hoc dicatur, ſiue illud parum refert, quia vtrumq. probabile iudicauit Doctor 1. d. 23. q. vn. D. & E. cæterum, quia in toto, & integro perſonæ ſignificato reperiuntur natura, & perſonalitas, & ex his perſonalitas habet rationem determinat ad eſſe perſonæ, hinc conſequenter dicendum eſt per nomen perſonæ, atq. ſuppoſiti magis formaliter ſignificari perſonalitatem, quam naturam, iuxtà regulam à Doctore aſſignatam 4. d. 13. qu. 1. I. quando ſunt aliqua duo diuerſa importata per vnum nomen, rationabile, eſt quod principaliter ſignificet formalius, & connotet illud quod eſt materiale, illud autem cenſetur formalius quod magis habet rationem determinantis, & qualificantis, vt idem docet 4. d. 11. q. 1. E quale in propoſito eſt perſonalitas reſpectu naturæ. Hinc qui perſonalitatem formaliter ſtatuunt in poſitiuo, conſequenter etiam dicunt perſonam de formali ſignificare poſitiuum, & connotare duplicem illam negationem, vt Rada 1. part. controu. artic. 2. ita quod perſona ſit formaliter exiſtentia incommunicabilis habens naturam intellectualem; qui verò eam ſtatuunt in negatiuo, conſequenter aiunt principalius importari nomine perſonæ negationem illam duplicem, & connotari naturam exiſtentem, vt Baſſol. 1. d. 23. cit. ita quod perſona formaliter ſit incommunicabilitas habentis exiſtentiam in natura intellectuali; quidquid de hoc dicatur quia vt dixi eſt lis ferè de nomine, parum refert ad præſentem difficultatem, quia quocunque modo dicatur ſemper verum eſt illa nomina, & pronomina ſignificare ſubſtantiam ſiue de principali, ſiue de connotato.

101 Ad 3. quidam Scotiſtæ negant minorem, quia negatio etiam poteſt dicere perfectionem, ſi ſit negatio imperfectionis, ſicut eſt in propoſito, quia perſonalitas eſt negatio dependentiæ ad alienum ſuppoſitum, quæ dependentia dicit imperfectionem in natura, quæ doctrina fuit Mairon. 1. d. 24. q. 2. & Poncio probatur hic num. 127. & diſp. 12. Log. q. 8. num. 3. oppoſitum tamen docui diſp. 5. Met. num. 47. quod etiam hic docet Baſſol. in ſol. ad 2. vbi ait, quod nulla prorſus negatio poteſt eſſe perfectio etiamſi ſit negatio imperfectionis, quia negatio cuiuſcunque ſiue perfectionis, ſiue imperfectionis non eſt aliquid poſitiuum, & ideò nequit participare paſſionem, vel modum intrinſecum entis, qualis eſt perfectio; imò quando hæc doctrina eſſet vera, adhuc eſt malè applicata, quia falſum eſt, quod dependentia ad diuinum ſuppoſitum, in cuius negatione conſiſtit creata perſonalitas ſit imperfectio, cum potius ſit maxima perfectio; itaque cum Baſſol. dicendum, quod ſuppoſitum creatum ſecundum rationem ſuam formalem, & ſecundum illud, quod addit ſuprà naturam non dicit perfectionem, licet benè neget imperfectionem dependendi, vel innitendi naturam extrinſeco ſuppoſito, quod intelligendum eſt ex hypoteſi, quod poſſit ſuppoſitum creatum terminare dependentiam alterius naturæ, tunc enim vtique talis dependentia imperfectionem poneret in natura dependente; & hæc eſt ipſiſſima Scoti doctrina quol. 19. vbi agit de hac materia, & infrà lit. D. ait, quod entitas hypoſtatica non eſt ſimpliciter perfecta, vel ſimpliciter perfectio, & lit. K. inquit quod entitas hypoſtatica non eſt ſecundum quam aliquid formaliter perficitur, ſed ſecundum quam recipit perfectionem vel, ſaltim determinatur ad perfectionem receptam; nec mirum hoc eſſe debet, quia nec ſuppoſitum diuinum, vt ſic, vel potius diuina perſonalitas dicit perfectionem ſimpliciter (licèt nec dicat imperfectionem) vt probat Doctor quol. 5. vndè cum dicitur ſubſiſtere eſſe maxima perfectio, reſpondet Doctor ibi lit. V. quod ſubſiſtere ſumi poteſt dupliciter vel pro per ſe eſſe, vel pro incommunicabiliter per ſe eſſe, primo modo dicit perfectionem, & perfectiſſimum eſſe, non autem ſecundo modo; & quando item dicitur ſuppoſitum eſſe perfectiſſimum in genere ſubſtantiæ, hoc non debet intelligi formaliter, quatenus dicit negationem, ſed fundamentaliter, & præſuppoſitiuè, inquantùm perſonalitas præſupponit naturam completam in genere ſubſtantiæ, in qua fundetur; ad aliam denique probationem Ouuied. negatur perſonalitatem propriè, & poſitiuè naturam perficere, & complere, id enim nequit intelligi niſi negatiuè, quatenus ſcilicet excludit dependentiam a quocunque ſuppoſito extrinſeco, & falſum eſt, quod ſi aliud munus poſitiuum non exerceret erga naturam, prorſus otioſa maneret, nam tantum præſtat, quantum poteſt præſtare negatio, falſum eſt inſuper quod poſſit præſtare munus poſitiuum, & ad eius probationes Puncto illo ſequenti ab ipſo cit. abundè dixi qu. 1. articul. 2.

Ad 4.

Digitized by Google

102 Ad 4. retorquet illud argumentum hic Poncius, ſicut & alia nonnulla, quia hoc idem fieri poſſet contra ſingulare, quod in ſententia communi Recentiorum per negationem conſtituitur; ergo tamen Recentiores non vidi tuentes ſingulare conſtitui per puram negationem, imò potius vnanimiter arguentes contra Henric. cui ea opinio tribuitur. Vndè melius retorqueretur ex dictis n. 77. vbi oſtendi, quod ſi ſuppoſitum conſtituitur per aliquid poſitiuum naturæ ſingulari ſuperueniens, cum id adueniat naturæ ſingulari actu exiſtenti, & completæ in genere ſubſtantiæ, erit accidens, & ſic cum natura ſingulari faciet vnum per accidens; ad argumentum igitur concedit Baſſol. ſuppoſitum, vt ſic, non eſſe aliquid per ſe vnum, benè tamen ſingulare, & indiuiduum, quod includitur ipſo, & ratione illius ſuppoſitum dicitur per ſe vnum, & vniuerſale in concreto prædicatur de ipſo ſuppoſito, non autem ratione negationis, ita etiam reſpondet Rubion. 3. diſt. 2. q. 2. Vel dicas, vt in ſolutione ad 1. adhuc ſaluari vnitatem conceptus perſonæ, quia non ex æquo importat poſitiuum, & negatiuum, vt partes eius conſtitutiuas, ſed vnum ſignificat, & aliud connotat, quod vnitatem conceptus non impedit ex Scoto loc. cit. hanc eandem difficultatem mouet Lichet. 3. diſt. 1. quæſt. 1. in § *non aſſerendo*, cui etiam ipſe reſpondet, quamuis enim ſteterit pro opinione de poſitiuo, non tamen admodum efficacem credidit. Dices, hoc argumentum fieri in terminis à Doctore 2. d. 3. q. 2. B. contra Henricum, qui dicebat ſingulare per negationem conſtitui, ac item in terminis refelli ſolutionem à nobis ex Baſſol. adductam, argumentum enim quod facit, eſt huiuſmodi; de ſingulari per ſe primò prædicatur illud, cuius eſt ſingulare, ſed de aliquo ente accepto ſub negatione non prædicatur per ſe aliqua entitas ratione totius ſubiecti, quia totum non eſt per ſe vnum; ſi ratione partis, ſcilicet ratione naturæ incluſæ, tunc non eſt prædicatio ſuperioris de inferiori, ſed eiuſdem de ſeipſo, ita Doctor, ſed hæc eſt noſtra reſponſio modo data, quod ſcilicet vniuerſale prædicatur de ſuppoſito ratione indiuidui, vel ſingularis incluſi; ergo non eſt idonea, nec ad mentem Doctoris. Negatur hæc conſequentia, nam argumentum optimè procedit contra ſingulare, quod per negationem non conſtituatur, non autem contrà ſuppoſitum, vel perſonam, ratio eſt, quia ſi natura communis v. g. humanitas prædicatur de Petro non ratione totius ſubiecti, ſed ratione naturæ incluſæ, tunc humanitas de ſeipſa præcisè prædicaretur, vt infert Doctor, & ſic non eſſet prædicatio ſuperioris de inferiori, ſed eiuſdem de ſeipſo; at non eſt ita in propoſito, quia cum dicitur *Petrus eſt homo*, intelligendo de ſuppoſito, humanitas non prædicatur de ſeipſa, ſicut in primo caſu, ſi ſingulare per negationem conſtitueretur, ſed prædicatur de hoc homine ſingulari, qui dicitur Petrus, & ratione huius humanitatis ſingularis in ſuppoſito incluſæ dicitur etiam de ſuppoſito; vndè iuxtà allatam ſolutionem poteſt benè humanitas quidditatiuè, & ſe prædicari de hac humanitate ſingulari, quæ in hoc ſuppoſito reperitur, & de ipſo quoque ſuppoſito dicetur prædicari, quia dicitur de natura ſingulari, vt connotat illas negationes, quas dicit ſuppoſitalitas, vndè non ſequitur idem de ſeipſo prædicari, ſicut ſequeretur, ſi ſingulare per negationem conſtitueretur, & ratio eſt, quia natura, quæ eſt pars ſingularis, & indiuidui eſt ipſa natura communis contracta per talem differentiam, vndè non diſtingueretur id quod prædicatur, & de quo prædicatur; ſed natura quæ eſt pars conſtitutiua ſuppoſiti, eſt natura ſingularis ipſa, quæ recipit per ſe prædicationem naturæ communis, vndè non eſt idem quod prædicatur, & id de quo prædicatur.

103 Ad 5. negatur conſequentia, nam aliud eſt loqui de ſuppoſitalitate, & aliud de ſuppoſito ipſo, ſuppoſitum namque duo dicit & naturam ſingularem, & illam duplicem negationem, vt dictum eſt ad 2. ſuppoſitalitas verò eſt præcisè duplex illa negatio; conceditur ergo negationem illam eſſe nihil poſitiuum, licèt concedendum non ſit eſſe ens rationis, cum ſit vera, & realis negatio conſequens naturam ſingularem ex natura rei ante quodcunque opus intellectus, vt notat Doctor 1. diſt. 43. quæſt. vn. ſed negatur quod inde deducitur, ſuppoſitum eſſe formaliter nihil, quia ſuppoſitum præter negationes naturam ſingularem includit, ſiue naturam ſingularem præſeferat negationes connotando, ſiue negationes importet connotando naturam, parum refert, & ideo non debet dici nihil. Ad 6. reſpondet ipſe Doctor 3. diſt. 1. quæſt. 1. art. 3. §. *per hoc ad argumenta*, dicens maiorem non eſſe vniuerſaliter veram, ſed verificari tantum de negatione, quæ ab intrinſeco prouenit, & repugnantiam inducit in ſubiecto ad oppoſitam affirmationem, talis eſt negatio irrationalitatis in homine, & ideò fundatur neceſſariò in aliquo poſitiuo, ratione cuius neceſſariò ei competit, & hæc eſt rationalitas; talis etiam eſt negatio communicabilitatis, vt quod, in indiuiduo, quia omninò repugnat ei in plura diuidi, de quibus prædicetur per modum ſuperioris, & ideò talis negatio conuenire illi debet per aliquam entitatem poſitiuam, in qua fundetur, & ad quam indiſpenſabiliter conſequatur, talis autem non eſt negatio communicationis, vt quo, naturæ ſingularis ad aliud ſuppoſitum, nam talis negatio conuenit illi contingenter, & extrinſecè, id eſt per defectum cauſæ extrinſecæ aſſumentis, à qua non aſſumitur, & quia non aſſumitur, ideò in ſe perſonatur per illam negationem, vndè quia talis negatio accidentaliter conuenit naturæ, & merè ab extrinſeco, non debet dari poſitiuum, quod ſit illius cauſa, vt patet de negatione lucis in aere, quæ quia contingenter ei conuenit, & ab extrinſeco ex abſentia nempe coloris luminoſi, ideò non conuenit aeri per aliquam entitatem poſitiuam ipſi intrinſecam. Dices, quod licèt id dici poſſit de negatione actualis communicationis ad alienum ſuppoſitum, non tamen de negatione aptitudinalis, hæc ſiquidem conuenit naturæ ſubſtantiali ab intrinſeco, quia quantum eſt ea ſe petit in ſe, & per ſe exiſtere, propterea naturæ debet conuenire per aliquid poſitiuum, & tale erit entitas ipſius naturæ, quia iſta negatio ſe habet, vt paſſio, fluens ab ipſa natura; & ideò non benè explicatur ratio perſonalitatis per duplicem illam negationem communicationis, & communicabilitatis. Reſpondetur hoc totum gratis eſſe conceſſum etiam de mente Doctoris quol. 19. art. 3. Y. ſupra in hac diſput. num. 57. vbi dictum eſt negationem communicationis aptitudinalis non pertinere ad formale conſtitutiuum perſonæ, ſed tantùm fundamentaliter, & præſuppoſitiuè.

104 Ad vlt. negatur aſſumptum, etenim Durand. ponebat rationem formalem ſuppoſiti in entitate naturæ in concreto ſignificatæ, & hinc ſolùm ratione differre à natura, nos autem ponimus diſtinctionem realem inter ſuppoſitum, & naturam, non quidem poſitiuam, quia ſuppoſitalitatem dicimus eſſe negationem, ſed negatiuam, qualis eſt inter ens, & non ens, fateorque libenter poſſe Durandum benignè interpretari, quod dum ait ſuppoſitum nihil ſuperaddere ſingulari naturæ, non fuerit eius mens, quod nihil omninò ſuperaddat nec poſitiuum, nec negatiuum, ſed ſolùm aſſerere voluit, quod non addat quid poſitiuum, licèt in modo loquendi aliqualiter exceſſerit. Dices cum Rada adhuc contra opinionem de negatiuo vrgere argumentum, quod fiebat contra opinionem Durandi, nam adhuc ſuppoſitum, & natura poſſent per identitatem de ſe inuicem efferri, dicendo, quod Petrus eſt ſua humanitas, probatur conſequentia, nam adhuc ſecundum hunc dicendi modum natura, & ſuppoſitum non differunt, niſi ſecundum modum ſignificandi, & non per aliqua realia poſitiua. Negat conſequentiam Baſſol. citat. in ſol. ad 5. nam ratio, quare natura non prædicatur per identitatem de ſuppoſito, licèt nihil reale poſitiuum naturæ ſuperaddat, eſt, quia ad prædicationem per identitatem opus eſt, quod vtrumque extremum, vel alterum ipſorum ſit infinitum formaliter, vel ſaltim permiſſiuè, & per conſequens, quod ſit poſitiuum, quod in propoſito non contingit. Addo in opinione de negatiuo non poſſe illam prædicationem verificari per identitatem eadem ferè ratione, qua non verificatur in opinione de poſitiuo, in ea namque ideò non verificatur hæc propoſitio, Petrus eſt ſua humanitas, quia Petrus non eſt ſua humanitas præcisè, ſed aliquid plus, at ſic etiam eſt in opinione de negatiuo ſeruata proportione, quia Petrus eſt aliquid plus, quam ſua humanitas, non quidem poſitiuum, ſed negatiuum, quod ſufficit ad falſificandam illam prædicationem per identitatem, quia compleaum ex humanitate, & negatione diſtinguitur ab humanitate præcisè ſumpta.

105 Secundò principaliter arguitur ad idem, nulla imperfectio repugnat alicui enti, niſi propter aliquam perfectionem illi conuenientem, quæ eſt entitas poſitiua, ſed dependere ad aliud ſuppoſitum eſt imperfectio, quæ repugnat ſuppoſito, & non per naturam, quia Verbum aſſumpſit naturam hanc, non tamen ſubſiſtentem, ergo per aliquam entitatem illi ſuperadditam, maior probatur, imò totum argumentum ex Scot. 2. d. 3. q. 2. lit. B. vbi ob id aſſerit naturam per aliquid poſitiuum indiuiduari, quia per indiuiduationem excluditur imperfectio a natura, ſcilicet diuiſibilitas, & diuidi. Tum 2. quia non magis ex ſe determinatur natura ad ſuppoſitalitatem, quam ad ſingularitatem, imò minus, quia natura creata poteſt ſtare ſine propria ſuppoſitalitate, non autem ſingularitate; ſed ad ſingularitatem determinatur per aliquid reale poſitiuum naturæ ſuperadditum, vt conſtat ex dictis diſp. præced. ergo tantò magis ad ſuppoſitalitatem. Tum 3. modus eſſendi accidentis non eſt perfectior modo eſſendi ſubſtantiæ, ſed modus eſſendi accidentis, qui eſt inhærere, dicit aliquid poſitiuum, ergo & modus eſſendi ſubſtantiæ, qui eſt ſubſiſtere. Tum 4. accidens dependet vltimatè ad ſuppoſitum ſubſtantiæ, ergo ſuppoſitum conſtituitur in eſſe ſuppoſiti per aliquam entitatem realem, probatur conſequentia, quia terminus realis dependentiæ debet eſſe realis, probatur aſſumptum, quia dependentia accidentis eſt rei communicabilis, quæ nequit terminari, niſi ad omninò incommunicabile, quale ſolùm eſt ſuppoſitum ſubſtantiæ. Tum 5. Scotus 3. d. 1. qu. 4. vult ſuppoſitum creatum poſſe ſaltim formaliter, ſi non effectiuè, alienam ſuſtentare naturam, quod dici non poteſt, niſi conſtituatur per aliquam poſitiuam entitatem in eſſe tali. Tandem arguitur ex muneribus, quæ perſonalitas exercet circa naturam, nam natura dicitur ſuſtentari in proprio ſuppoſito, dependere ab illo, illi inniti, item inclinari in propriam perſonalitatem, ab eaque perfici, & completi, quæ quidem omnia ſunt munera poſitiua.

106 Reſp. ad 1. Doctor ipſe 3. d. 1. q. 1. art. 3. & quol. 19. art. 3. vbi argumentum adducit in terminis, quod ſi dependere ad alienum ſuppoſitum repugnaret ſimpliciter naturæ creatæ ſingulari, ſicut ei repugnat diuidi in plura, de quibus prædicetur, repugnaret ei neceſſariò per aliquod poſitiuum, ſed nulli naturæ creatæ poteſt ſic repugnare, quia omnis entitas creata non ſolùm dependet ad increatum, vt ad cauſam, ſed etiam poteſt dependere hac ſpeciali dependentia, ita Doctor; pro perfectiori tamen argumenti ſolutione addendum eſt maiorem, & minorem in argumento aſſumptas abſolutè prolatas non eſſe vniuerſaliter veras, non quidem maiorem, quia vt notat Lichet. 2. diſt. 3. quæſt. 2. §. *in iſtis tamen* relationibus diuinis perſonas conſtituentibus ſimpliciter, & abſolutè repugnat

omnis imperfectio, & tamen ipſæ formaliter nullam dicunt perfectionem, cum ſint entia non quanta ex Scoto quol. 5. vnde non ſemper opus eſt, quod poſitiuum excludens ſimpliciter imperfectionem ab aliquo importet formaliter perfectionem, ſed ſufficit, quod non dicat imperfectionem; imò inquit Baſſolius cit. in ſol. ad 2. quod excludere aliquid imperfectionem formaliter eo modo quo negatio excludit affirmationem, poteſt conuenire alicui, quod non dicit perfectionem, quia nulla negatio dicit perfectionem; verum eſt tamen, quod illa negatio ad aliquod poſitiuum reducitur, à quo excludit illam imperfectionem, ſicut eſt in propoſito, & illud poſitiuum frequenter non eſt ratio excludendi talem imperfectionem neceſſariò, quia illud poſitiuum aliquando eſt indifferens ad illam imperfectionem, & ad negationem illius, quod autem ſit ſub altero illorum, hoc euenit ex actione extrinſeci agentis, vel ſuſpenſione illius, vt eſt in præſenti de negatione per ſuppoſitum importata. Neque etiam minor eſt abſolutè vera, vt notat Lichet. loc. citat. primò quia communicari alicui in ratione ſuppoſiti nullam dicit imperfectionem; quia diuina eſſentia tribus diuinis ſuppoſitis communicatur abſque omni imperfectione; deindè quia natura creata licet dependere ad alienum ſuppoſitum creatum diceret imperfectionem, tamen dependentia ad diuinum ſuppoſitum tantùm abeſt, vt dicat imperfectionem, quod potius maximam ponit perfectionem in natura tali ſuppoſito vnita. Ad 2. ex Baſſol. negatur paritas, quia ſic determinatur ad ſingularitatem, quod ſibi repugnat ſimpliciter ipſa manente diuidi, & multiplicari in plura; & ideo oportet, quod per aliquod poſitiuum id ſibi repugnet, ſcilicet per differentiam indiuidualem; non ſic autem ad ſuppoſitum creatum determinatur, ſed contingenter ad ipſum, ſic quod ipſa manens eadem poteſt illo non ſuppoſitari, ſed alio, & ideò licèt ex ſeipſa ad ſuppoſitum non determinetur, non tamen per aliquod poſitiuum ſuperadditum, ſed per aliquid negatiuum.

107 Ad 3. conſtat ex dictis quæſt. 2. per modum ſubſiſtentiæ, de quo hic eſt ſermo, non conſtitui ſubſtantiam independentem à ſubiecto inhæſionis, ſed tantùm conſtituitur incommunicabilis ad alienum ſuppoſitum, eſt autem independens à ſubiecto inhæſionis per aliquem modum intrinſecum ſibi realiter identificatum inhærentiæ oppoſitum, qui eſt propria ſubſtantiæ exiſtentia, & vtique eſt perfectior, & nobilior modo eſſendi accidentis. Ad 4. reſpondet ipſe Doctor quol. 19. P. & Q. quod vltimatè terminare duo dicit, primum eſt terminare; ſecundum eſt terminare ſic, quod nihil vlterius terminet; quantum ad primum terminus dependentiæ realis eſt aliqua entitas poſitiua, ſcilicet ſubſtantia ſingularis; quantùm ad ſecundum benè poteſt eſſe terminus aliquod negatiuum, vndè ad argumentum negatur conſequentia, cuius probatio procedit de eo quod terminat, non de eo, quod vltimatè terminat. Ad 5. non reſolutè illud aſſerit Doctor, ſed probabiliter iuxta aliam ſententiam de poſitiuo, quam ipſe probabilem cenſuit, vt conſtat ex dictis art. 1. huius quæſt. num. 64. & indè, vbi de hoc fusè diſputatum eſt. Ad vlt. iam dictum eſt ſuprà num. 55. illum loquendi modum de dependentia, & ſuſtentatione naturæ in proprio ſuppoſito pertinere ad opinionem de poſitiuo, alioquin in opinione de negatiuo non niſi impropriè vſurpari poteſt, vt ibi explicatum eſt ex Ocham 3. quæſt. 1. & Lichet. 3. d. 1. quæſt. 1. in §. *non aſſerendo*, ſic etiam cum dicitur natura inclinari in propriam perſonalitatem, debet intelligi, ac ſi diceretur eſſe propenſam ad per ſe ſtandum, non alteri innitendo; & denique ſic etiam intelligi debet, cum dicitur perfici, & compleri propria perſonalitate, quatenus nempe negatio per ipſam importata formaliter excludit à natura dependentiam à quolibet ſuppoſito extrinſeco, quæ dependentia poneret imperfectionem in ipſa, ſi eſſet ad aliud ſuppoſitum creatum, vndè per ipſam dicitur perfici negatiuè; dicitur etiam compleri, quia ſub tali negatione exiſtens nequit alteri communicari, cum quo faciat compoſitum aliquo pacto per ſe vnum. Et hæc munera ſic explicata benè poſſunt exerceri per ſimplicem negationem.

108 Tertiò arguit Io. de S. Thoma q. 7. Phyſ. art. 1. independens eſt perfectius dependente, ſed dependens eſt aliquid poſitiuum; ergo independentia in illo genere non poteſt eſſe ſola negatio, licèt per negationem explicetur; vnde fit argumentum, omne non ſubſiſtens, inquantum tale, eſt imperfectius ſubſiſtente, vel perfectibile per ſubſiſtentiam, vt patet in anima ſeparata, & quacunque alia parte, quæ imperfectior eſt, quam res ſubſiſtens, vt pote incompleta, & perfectibilis, ſubſiſtens autem eſt integrum perfectum, & completum; ergo potius non ſubſiſtens dicet negationem illius perfectionis, quam res ſubſiſtens ſolum addat negationem ſine aliqua poſitiua perfectione ſupra naturam. Reſpond. ſatis conſtare ex dictis ſubſiſtentiam, ſeu ſubſiſtentiæ nomen plures habere ſignificationes, quæ ſunt diſtinguendæ, ne in argumento fallacia contingat, & ab vna fiat tranſitus ad aliam, ſolet namque ſubſiſtentia interdum ſumi, prout à re ſubſiſtente excludit communicationem, & inexiſtentiam in alio, ſicut in ſubiecto inhæſionis, vel in toto quod conſtituit per modum partis, & ſic vtique verum eſt ſubſiſtens eſſe perfectius non ſubſiſtente, & independens perfectius eſſe dependente in tali genere, & in hoc ſenſu conceditur ſubſiſtentiam dicere quid poſitiuum; verùm hæc non eſt ſubſiſtentia, de qua hic eſt ſermo, & quæ eſt modus naturæ ſuperadditus, quia omnis ſubſtantia completa tam ſimplex, quam compoſita ex ſe ipſa eſt ſic independens, & incommunicabilis alteri, vt ſubiecto, ac vt toti, & non per aliquem modum ſuperadditum; vt dictum eſt quæſt. 2. & 3. Sed hic eſt ſermo de ſubſiſtentia, prout dicit incommunicabilitatem ſuppoſitalem, ſeu alteri, vt ſuppoſito, & independentiam ab alio, vt à ſuppoſito naturam terminante, in quo ſenſu non eſt vniuerſaliter verum, quod natura in ſe ſubſiſtens, & ab alieno ſuppoſito independens ſit perfectior natura ſubſiſtente in alio & ab alio dependente, nam ſi talis dependentia eſſet ad diuinum ſuppoſitum, tunc perfectior eſt natura dependens, quam independens, quia in eo perfectiori modo ſubſiſtit, quam in ſe; & quia naturæ creatæ ſubſiſtentiam nos in opinione de negatiuo explicamus præcisè per independentiam ad diuinum ſuppoſitum, & negamus ſuppoſitum creatum talem dependentiam poſſe terminare, & ſupplere, hinc abſolutè dicimus negationem dependentiæ quam importat ſuppoſitum, dicere negationem alicuius maioris perfectionis, ſcilicet vnionis hypoſtaticæ ad diuinum ſuppoſitum, quia ſolum per illam vnionem excludi poteſt propria ſubſiſtentia à natura creata, cum nullum aliud ſuppoſitum poſſit illam aſſumere, quam diuinum.

Sed Contra hanc ſolutionem, quam benè præuidit, hic Auctor inſtat tripliciter, primò quia ſubſiſtentia naturalis, & propria non ſolum opponitur vnioni hypoſtaticæ, ſed etiam opponitur modo exiſtendi accidentis, qui eſt inhærentia, & modo exiſtendi tanquam pars incompleta, vtrumque enim repugnat ſuppoſito, & conſequenter ab illo excluditur, fruſtra ergo reſtringitur ad negationem vnionis hypoſtaticæ. Deinde quia ſubſiſtentia propria eſt aliquid naturale primò, & per ſe, quia conſtituit aliquid ordinis naturalis; ergo non poteſt primò, & per ſe conſiſtere in negatione vnionis hypoſtaticæ, quæ ſupernaturalis eſt, licet illam etiam excludat, ſicut in quacunque re naturali inuenitur negatio rationis ſupernaturalis, non tamen illa negatione res naturales conſtituuntur primò, & per ſe. Demum, quia vel iſta negatio vnionis hypoſtaticæ ſumitur priuatiuè, vel purè negatiuè; ſi purè negatiuè non poteſt conſtituere perſonam, nam etiam accidentibus, imò & entibus rationis conuenit negatio vnionis hypoſtaticæ; ſi priuatiuè, ſolam conuenit naturæ, vt capaci vnionis hypoſtaticæ, ſolùm autem eſt capax per potentiam obedientialem; ergo priuatio etiam illi conuenit ſecundum hanc capacitatem; ergo ſi per illam conſtituitur ſubſiſtentia naturalis, conueniet ſubſiſtentia naturalis ſecundum capacitatem obedientialem, quo nihil abſurdius dici poteſt.

109 Reſp. negando aſſumptum, quamuis enim natura ſuppoſitabilis, vel ſuppoſitata ſit nedum alteri incommunicabilis, vt ſuppoſito, ſed etiam vt ſubiecto inhæſionis, ac vt toti, cuius ſit pars conſtitutiua, adhuc tamen falſum eſt has communicabilitates excludi ab ea formaliter per ſuppoſitalitatem, quia ex ſeipſa eſt ſic incommunicabilis alteri, & non per aliquem modum ſibi ſuperadditum, & ab ea ſeparabilem, nam talis incommunicabilitas perpetuò & indiſpenſabiliter illi conuenit, vnde remanet, vt ſola incommunicabilitas ſuppoſitalis ſit de ratione ſuppoſiti, vt ſic, & per ſuppoſitalitatem ſola communicabilitas excludatur illi oppoſita, atque ideò recta ratione reſtringitur ad ſolam negationem vnionis hypoſtaticæ; vt conſtat ex dictis qu. 3. art. 1. & 2. Ad 2. negatur conſequentia, quia negatio formæ ſupernaturalis, eſt negatio naturalis, & rem conſtituit in eſſe naturali, ſic enim negatio gratiæ in anima noſtra dicitur naturalis, quia ex principijs eius naturalibus gratia non eſt illi debita, & ſic in propoſito dicendum de ſubſiſtentia, quod naturam creatam conſtituit in eſſe naturali, quia ex naturalibus non coexigit natura exiſtere in ſuppoſito diuino, ſed in ſeipſa, nec aliud myſterium in hoc argumento video. Ad vlt. patet ex dictis numer. 51. negationem vnionis hypoſtaticæ in natura creata ſumi poſſe per modum negationis, & priuationis, quatenus enim eſt capax illius per potentiam obedientialem dicitur priuatio, quatenus non habet aptitudinem ad illam, ſeu naturalem coexigentiam eius, ſic poteſt dici negatio; ſed ex hoc quod talis negatio dici poſſit priuatio attenta in natura capacitate obedientiali, quam ad vnionem hypoſtaticam habet, planè non video, quomodo ſequatur quod ſubſiſtentia quoque naturalis conueniet naturæ ſecundum capacitatem obedientialem, nam ad propriam ſubſiſtentiam dicimus naturam habere aptitudinem, & naturalem inclinationem, quatenus eſt illi connaturaliter debita, & ſolum in ordine ad diuinam ſubſiſtentiam dicimus habere capacitatem obedientialem, gratis ergo deducitur illa conſequentia, & ſine ratione.

110 Quartò arguit Arriag. diſp. 4. ſect. 11. ſubſect. 1. ſpecialiter contra modum dicendi Scoti, qui ſubſiſtentiam explicat per duas negationes vnam aptitudinalis dependentiæ, aliam actualis, & in eis conſtituit rationem ſuppoſiti, nam ſic dicendo ponit negationem ſuppoſiti in negatione rei alias omnino repugnanti naturæ, non aliter ac ſi diceret in lapide rationem ſuppoſiti conſiſtere in negatione aptitudinalis, & actualis intellectionis, repugnat namque omninò naturæ dependere ad alienum ſuppoſitum in creatis, cum id ſit negatiuum, ideoque realem dependentiam naturæ terminare non poſſit. Deindè ſi vna negatio dicit nec diuinitus poſſe naturam terminari alieno ſuppoſito, certè iam ibi includitur, quod actu non terminetur, quid ergo duæ ponuntur negationes? Tandem cum alienum ſuppoſitum ſit negatio, inde fiet, vt in me negatio alterius ſuppoſiti ſit negatio negationis, quod planè eſt chimericum, nam negatio ſemper eſt reſpectu termini poſitiui, ponere autem duas negationes, quæ nullum terminum poſitiuum negent, ſed vna neget aliam; & nihil habeant amplius eſt imperceptibile.

Re-

Digitized by Google

Reſpondeo Arriag. ſic arguendò oſtendere non ſatis mentem Scoti ſe percepiſſe in hac materia, nam Scotus eſtò explicet perſonalitatem creatam per duplicem negationem dependentiæ, ſeu communicationis actualis, & aptitudinalis ad alienum ſuppoſitum, addit tamen non debere adiungi tertiam negationem, ſcilicet communicationis potentialis, quia omnis creatura eſt in potentia obedientiali ad Deum vt alieno communicetur ſuppoſito, & ſola diuina natura talem habet repugnantiam, ideoque ſolum diuinum ſuppoſitum illa triplici gaudet negatione; non ergo Scotus ponit perſonalitatem in negatione rei omninò repugnantis naturæ, quia omnis natura creata poteſt alieno terminari ſuppoſito, ſi non creato, quia negatiuum eſt (eſto id adhuc multi affirment ex noſtris Scotiſtis eo non obſtante) ſaltim diuino, quod ſufficit ad ſolutionem argumenti; deinde etiam falſum eſt explicari non poſſe perſonalitatem per negationem rei, ſeu dependentiæ repugnantis naturæ, nam ſic de facto explicatur diuina perſonalitas, cum ipſa dicat etiam negationem potentialis dependentiæ ad alienum ſuppoſitum, eſto verum ſit huiuſmodi negationem petere aliquam poſitiuam entitatem diuinæ naturæ intrinſecam, ob quam ei neceſſariò, & indiſpenſabiliter conuenit, & quæ ſit cauſa talis repugnantiæ, vndè quamuis ita explicari nequeat creata perſonalitas, benè tamen poteſt explicari diuina. Ad 2. non dicit Scotus naturam creatam nec diuinitus alieno poſſe terminari ſuppoſito, ſed ſolum dicit non habere aptitudinem ad alienum ſuppoſitum, quia exigit in ſe ſubſiſtere, & non in alio, neque confundi debent negatio dependentiæ aptitudinalis, & potentialis, primam habet ſuppoſitum creatum non ſecundam; quamuis autem negatio potentiæ inferat vtique negationem actus, nam non fit, niſi quod fieri poteſt, negatio tamen aptitudinis non infert ſemper negationem actus, quia lapis non habet aptitudinem ad eſſe ſurſum, & tamen interdum eſt actu ſurſum; ſic in propoſito natura humana non eſt apta aptitudine exigentiæ eſſe in diuino ſuppoſito, & tamen de facto ſubſiſtit in illo; Ad vltimum negatur conſequentia primò, quia creata perſonalitas non explicatur, niſi per incommunicabilitatem ad diuinum ſuppoſitum, quia nobis non conſtat fidei lumine alio ſuppoſito communicari poſſe, deindè quando explicaretur etiam per incommunicabilitatem, vel negationem dependentiæ ad ſuppoſitum creatum, quod eſt negatiuum, non adhuc ſequitur illa conſequentia, quia perſonalitas mea non dicit negationem alterius ſuppoſiti immediatè, ſed negationem communicationis, ſeu vnionis hypoſtaticæ cum alio ſuppoſito, quæ quidem vnio non eſt negatio.

111 At contra inſtat Arriag. probans non benè explicari perſonalitatem creatam per negationem præcisè communicationis ad diuinum ſuppoſitum; primò quia ſubſiſtentia humana eadem eſſet, etiamſi ſubſiſtentia diuina quid poſitiuum non eſſet, in quo caſu ſecundùm Scotum ſubſiſtentia humana explicari non poſſet. Deinde, quia ratio ſubſiſtentiæ prout abſtrahit à creata, & increata, non erit eis magis communis, quam ens ſit commune enti, & negationi, vnde creaturæ nullam habebunt veram, & realem ſubſiſtentiam. Tandem quia vanus eſt hic modus diſcurrendi ponere in creaturis nouam entitatem, aut ſuppoſitalitatem ſolùm ad negandam vnionem cum ſuppoſito Dei, nam hoc pacto etiam poſſemus in lapide ponere aliud ſuppoſitum ad negandam vnionem eius cum homine, & aliud ad negandam vnionem cum ſanctificatione diuina &c. quod eſt manifeſtè falſum.

Reſp. imò perſonalitatem creatam melius explicari non poſſe, quã per negationem communicationis ad diuinum ſuppoſitum, & ratio eſt, quam affert doctiſſimus Card. de Lugo diſp. 12. cit. 2. nu. 54. quia non omnis incommunicabilitas putanda eſt per perſonalitatem importari, aut à perſonalitate tribui, ſed negatio tantùm communicationis reſpectu illius, cui poſſet per diuinam potentiam ſupernaturaliter communicari, quia non niſi per fidem notitiam habuimus ſubſiſtentiæ, de qua hic eſt ſermo; vnde cum ex fide nobis innotuerit ſolum, quod natura creata poſſit communicari diuino ſuppoſito, non poſſumus recta ratione perſonalitatem naturæ creatæ, niſi per negationem communicationis cum diuino ſuppoſito explicare, & cum ait Arriag. quod ſubſiſtentia humana eadem eſſet, ſi diuina quid poſitiuum non eſſet, negatur, quia tunc natura creata inaſſumptibilis eſſet, & ſic ſubſtantia ſingularis aliam ſubſiſtentiam non haberet præter illam, qua ſecernitur ab accidente, quam vtique concedimus eſſe quid poſitiuum, non tamen à ſubſtantia realiter diſtinctum; neq; id mirum non eſſe debet, quia talem ſubſiſtentiam naturæ ſuperadditam non nouimus, niſi quia fides docet in Chriſto eſſe humanitatem ſine propria, & connaturali ſubſiſtentia. Ad 2. ſatis dictum eſt ſupra num. 68. & 69. & mox iterum dicemus. Ad vlt. non eſt vanus Scoti diſcurſus, ſed potius quem facit Arriag. nam ſuppoſitalitas explicari debet vtique per aliquam incommunicabilitatem, vt omnes concedunt, nec melius explicari poteſt, quam per incommunicabilitatem ſuppoſitalem, & hoc in ordine ad ſuppoſitum, à quo creata natura poteſt aſſumi, cumque ex fide non conſtet aſſumi poſſe præterquam à diuino ſuppoſito, rationabiliter explicatur per negationem ad illud, non autem ad alia, quæ talem dependentiam terminare non poſſunt.

ARTICVLVS IV.

Argumenta Theologica contrà eandem opinionem enodata.

112 SEd prætereà opinionem de negatiuo adoriuntur Aduerſarij argumentis theologicis, & primò argumentum producunt ex Trinitatis myſterio, nam diuina perſonalitas dicit quid poſitiuum vt omnes fatentur Theologi; ergo etiam creata perſonalitas, nam creata perſonalitas eſt quædam participatio perſonalitatis diuinæ iuxtà illud Pauli *à quo omnis paternitas in Cœlo, & in terra &c.* Tum quia diuina natura eſt per ſe, & eſſentialiter ſubſiſtens, & nihilominus ei additur aliquod poſitiuum incommunicabile ſaltim ratione diſtinctum, ergo tantò magis natura creata indiget tali addito, cum non ſit per ſe eſſentialiter ſubſiſtens, ſicut diuina. Tum quia diuinæ naturæ additio talis poſitiui minus conuenire videtur ob ſummam eius ſimplicitatem, & tamen ibi admittitur, ergo tanto magis admitti debet in natura creata. Tum quia alioquin non ſaluatur vniuocatio conceptus perſonæ, vt ſic, ad creatam, & increatam, ſi vna ponatur poſitiua, & alia negatiua, quia poſitiuo, & negatiuo nihil eſt commune vniuocum, ita arguunt Suarez, Caiet. Fonſec. Hurtad. loc. cit. qui proptereà putãt Scotum ſatis inconſequenter eſſe locutum, cum ipſe admittat prædicata tranſcendentia, inter quæ eſt perſonalitas, eſſe vniuoca Deo, & creaturis, & ideò cum diuinam perſonalitatem concedat in primo ſent. importare quid poſitiuum, hoc ipſum quoq; de creata concedere debebat in 3. ſent. vt conſequenter loqueretur ad ſua principia.

Reſp. conceſſo antecedente ob rationem ſæpè dictam, quia nempe diuina perſona repugnantiam habet, vt alteri ſuppoſito communicetur, quæ repugnantia ſupponit entitatem poſitiuam in perſona, quæ ſit intrinſeca radix talis repugnantiæ, negando conſequentiam ad perſonam creatam, quæ talem repugnantiam non habet, ad primam probationem dico potius probare oppoſitum, nam ſi perſonalitas creata eſt participatio perſonalitatis diuinæ, tam debet ab ipſa in perfectione deficere, atque ideò per negatiuum conſtitui, hac enim de cauſa, vt notat Doctor 3. d. 1. q. 1. G. perſona creata deficit in perfectione perſonalitatis à diuina perſona, quia hæc eſt ſimpliciter, & omninò incommunicabilis, creata verò ſecundum quid tantum, nimirum quandiu retinet negationem vnionis cum alio ſuppoſito, quæ tamen abſolutè eſt ab ea ſeparabilis, nec iſta conſequentia abſolutè tenet, perſonalitas creata eſt participatio diuinæ, ergo debet eſſe poſitiua, ſicut illa, nam ſic etiam argui poſſet de alijs perfectionibus communibus Deo, & creaturis, dicendo ſapientia creata eſt participatio diuinæ ſapientiæ, ergo eſt ſubſtantia, ſicut illa; tum quia perſonalitas in diuinis aliquod munus poſitiuum exercet præſertim in ordine ad actus notionales, non autem in creatis, nam licèt ſit aliquo pacto conditio ad operandum requiſita modo ſequenti quæſt. explicando, non tamen eſt propriè principium operandi. Ad 3. probationem illius conſequentiæ dico perſonalitates diuinæ addi naturæ non ex indigentia, vt nimirum per eas ſimpliciter, & abſolutè ſubſiſtat quemadmodum innuit argumentum, ſed vt per eas reddatur incommunicabilis, & vbi ante earum aduentum intelligebatur communicabiliter ſubſiſtere, per eas poſteà intelligatur ſubſiſtere incommunicabiliter, vnde & hæc probatio potius eſt ad oppoſitum, quia cum ſubſiſtentia addatur naturæ ad reddendam eam incommunicabilem, ex hoc capite potius indiget aliquo poſitiuo ſuperaddito natura diuina, quam ſingularis creata, quia hæc præciſo quocunque alio eſt vlterius incommunicabilis, ſaltim vt quod, at illa etiam in ſua ſingularitate eſt pluribus communicabilis, atq. ideò ex hoc capite magis indiget poſitiuo ſuperaddito natura diuina, quam creata. Ad 3. probationem negatur additionem poſitiui, quo natura diuina incommunicabilis redditur, repugnare eius ſummæ ſimplicitati, vt fusè probat Doctor 1. d. 2. qu. 7. Ad 4. Fab. diſp. 2. cit. c. 5. negat abſolutè perſonam vniuocè dici de diuina, & creata, atque hanc eſſe reſponſionẽ Doctoris 3. d. 1. q. 1. art. 3. hoc tamen falſum eſt quia Doctor ibi ſub lit. G. concedit perſonam diuinam cum creata vniuocari in illa duplici negatione dependentiæ, ſcilicet actualis, & aptitudinalis ad alienum ſuppoſitum, non autem in tertia negatione nimirum dependentiæ potentialis, quia hæc neceſſariò quid poſitiuum ſupponit, in quo radicetur, & tantùm in diuina perſona reperitur, quæ eſt perfecta perſona, non in creata ſed de vniuocatione perſonæ diuinæ, & creatæ fusè dictum eſt ſupra art. 1. nu. 68. & 69. neq; eſt cur Aduerſarij hoc argumentum ex vniuocatione perſonalitatis deſumptum adeò feruenter contra Doct. vrgeant & de eius conſequentia admirentur, quaſi Doctor hoc argumentum non præuiderit, ac inconſequentiam quæ ſibi poterat obijci in hoc eius aſſerto, nam ipſemet loc. cit. 3. d. 1. quæſt. 1. art. 3. §. *per hoc ad argumenta*, totam hanc difficultatem præuidit, & in terminis optimè ſoluit; vndè tandem hanc rationem ex myſterio Trinitatis deductam contra opinionem de negatiuo fatentur Arriag. & Lugo cit. non eſſe efficacem.

113 Secundo arguit Hurtad. diſput. 15. Metaph. ſect. 3. natura diuina præciſa per intellectum à relationibus nullam habet dependentiam ab alio, ſed potius illius negationem, tam aptitudinalem quàm actualem, ibi enim nulla eſt imperfectio, nec magis dependet natura à relatione, quam hæc ab illa, ſed natura ſic præciſa non eſt ſuppoſitum, ergo ſuppoſitum non conſtituitur negatione

dependentiæ, alioquin natura diuina ſic independens eſſet ſuppoſitum.

Reſp. quod Scotus per dependentiam naturæ à ſuppoſito intelligit communicationem ipſius illi, communicatur autem natura proprio ſuppoſito quaſi per identitatem cum illo, non quod ſuppoſitalitas ab ipſa natura realiter non diſtinguatur, & ſit ſeparabilis ab ipſa, ſed quia quidditatiuè includitur in conſtituto ex ipſa, & natura ſingulari, cui ſuperadditur, communicatur verò ſuppoſito alieno per vnionem hypoſtaticam ad illud, vnde magis propriè dicitur dependere à ſuppoſito, cum alieno ſuppoſito communicatur, quam quando communicatur proprio, quia huic non communicatur tanquam alicui extrinſeco ab ipſa diſtincto, ita hanc dependentiam diſertis verbis Doctor explicuit quol. 19. §. *ſecundò poteſt*, lit. M. vbi ait naturam dependere ad ſuppoſitum eſt ipſam communicari ſuppoſito proprio, vel alieno; iuxta quam explicationem negandum eſt eſſentiam diuinam à relationibus præciſam habere negationem vtriuſque dependentiæ, quamuis enim vt ſic, non intelligitur actu communicata diuinis ſuppoſitis, eſt tamen illis communicabilis, & ideò in hoc ſenſu non habet negationem dependentiæ aptitudinalis, ſcilicet communicabilitatis, atque ideò perſona dici nequit. Dices, ſaltem, vt ſic à relationibus præciſa eſt incommunicabilis ſuppoſito alieno, ſeu alterius naturæ, quod ſufficit vt perſona diceretur, ſi perſonalitas in tali conſiſteret incommunicabilitate. Reſpond. neque adhuc dici poſſe perſonam, quia eſt communicabilis proprio ſuppoſito, qua communicabilitate etiam debet perſona carere.

114 Tertiò vlterius ex myſterio Incarnationis argumenta deducunt, nam multa dicuntur à Concilijs, & Patribus, quæ in ſententia de negatiuo ſaluari nequaquam poſſunt, primò enim dicitur, quod perſona diuina in Chriſto Domino ſupplet perſonalitatem creatam, ſed nihil ſuppleret, ſi perſonalitas eſt nihil; dicitur etiam Verbum aſſumendo humanitatem conſumpſiſſe perſonam creatam, non naturam, nihil verò conſumpſiſſet, ſi perſonalitas creata nihil eſſet. Secundò dicitur Verbum aſſumpſiſſe naturam humanam, non ſuppoſitum, quæ Conciliorum definitio vana eſſet, & ridicula in Scoti ſententia de negatiuo, quia vel ſenſus eſſet, vt ait Hurtad. Verbum ſibi vniuit humanitatem non relinquens eam ſolitam aut ſine vnione ad ſe, vel vt ait Lugo ſenſus eſſet naturam aſſumptam à Verbo non manſiſſe per ſe exiſtentem ſine vnione ad Verbum quod adeo clarum eſt, vt nemo ſanæ mentis putare poſſit, Neſtorium, aut alium hæreticum de hoc dubitaſſe, quis enim diceret data ea vnione manſiſſe in Chriſto ſuppoſitum creatum? id enim eſſet formaliſſimè dicere fuiſſe humanitatem vnitam, & non vnitam Verbo; nec ad reijciendum hunc errorem fuiſſet cum hæreticis neceſſaria longa adeo, ac ſeria diſputatio, quia ſtatim potuiſſent conuinci patentiſſimæ contradictionis, quando ergo definiuit Eccleſia in Concilio Epheſino contra Neſtorium Verbum aſſumpſiſſe naturam, & non perſonam humanam, non ſolum intellexit docere per vnionem humanitatis cum Verbo ablatam fuiſſe à natura negationem vnionis, quia id de ſe clarum erat, & ab hæreticis gratiſſimè, ſed docere voluit ablatam eſſe entitatem aliquam poſitiuam conſtituentem ſuppoſitum creatum, quam ſimul cum natura aſſumptam eſſe volebat Neſtorius; ita concludit Arriag. Tertiò dicitur, hac vnione naturam humanam fuiſſe exaltatam, at in opinione Scoti potius depreſſa fuiſſet, quia ſine tali vnione fuiſſet ab alio independens, & per hanc vnionem fit dependens, nobilius autem eſt independens, quàm dependens. Quartò dicunt naturam aſſumptam pro nullo inſtanti fuiſſe ſub propria perſonalitate, ſed ſemper ſubſtitiſſe ſubſiſtentia Verbi, hoc autem eſſet falſum in opinione Scoti, quia humanitas Chriſti fuit prius producta ſaltem prioritate naturæ, antequam fuerit producta vnio hypoſtatica in ipſa, ſed in illo priori habuit negationem actualis, & aptitudinalis communicationis; ergo in illo priori fuit in ſe perſonata, ſi in talibus negationibus perſonalitas conſiſtit.

115 Reſpondetur negando aſſumptum nam per opinionem de negatiuo omnia benè ſaluantur dicta à Patribus, & Concilijs de myſterio Incarnationis, ſi rectè intelligantur; ad 1. probationem reſpondet Faber diſput. 2. citat. capitul. 5. ad 6. quod perſona Verbi ſupplet modum eſſendi naturæ ſingularis, qui eſt cum illa negatione duplicis dependentiæ; ſi enim natura creata ſingularis ſibi relicta eſſet, exiſteret per ſe, ideſt non dependeret actu, nec aptitudine ad extrinſecum ſuppoſitum, & hoc ex ſe ipſa haberet, & non aliunde; per aſſumptionem autem factum eſt, vt natura creata habeat hoc idem eſſe cum illa duplici negatione, ſcilicet quod non dependeat actu, nec aptitudine ad alienum ſuppoſitum, natura enim creata modò aſſumpta à Verbo eſt ita perfectè perſonata aliena perſona, ac ſi eſſet perſonata propria perſonalitate, & in hoc ſenſu inquit, quod perſona Verbi ſupplet perſonalitatem creatam, nec ob id dicitur ſupplere nihil, ſed aliquid, licèt non ſit poſitiuum, ſcilicet illum modum eſſendi. Hæc tamen ſolutio falſa eſt, nam falſum eſt perſonam diuinam eo modo ſupplere in Chriſto perſonalitatem creatam, vt faciat eam actu independentem ad alienum ſuppoſitum, ſicut faceret creata perſonalitas, ſi enim humanitas aſſumpta actu dependet ad extrinſecum ſuppoſitum, ergo non habet negationem talis dependentiæ actualis. Fortè dicet Faber perſonam Verbi facere humanitatem aſſumptam actu independentem ad quodcunque aliud ſuppoſitum extrinſecum præter ſuppoſitum Verbi. Sed licèt hoc ſit verum, non ob id tamen rectè dicitur humanitas eſſe in Verbo cum negatione dependentiæ actualis ad extrinſecum ſuppoſitum, quia actu dependet ad ipſum Verbum, quod eſt ſuppoſitum extrinſecum naturæ aſſumptæ, vndè eſt implicantia in adiecto, quod natura ſit aſſumpta à Verbo, & ſit actu independens ab extrinſeco ſuppoſito, quia tunc eſſet vnita, & non vnita Verbo. Neque etiam benè diceretur adhuc in eo ſenſu diuinam perſonam ſupplere modum eſſendi independentem, quem naturæ aſſumptæ ſibi dimiſſæ præſtaret creata perſonalitas, hæc enim ita reddit independentem propriam naturam, quam afficit, à ſuppoſito alieno, vt eam faciat prorſus actu independentem à quocunque ſuppoſito extrinſeco; hoc autem præſtare nequit diuina perſonalitas, nam eo ipſo, quod naturam creatam terminat, reddit eam actu dependentem ab aliquo extrinſeco ſuppoſito, ſcilicet diuino; ergo hæc Fabri ſolutio implicantiam ponit in adiecto, quod verò ait perſonalitatem diuinam non ſupplere nihil, ſed aliquid, quia perſonalitas creata, cuius vices gerit, eſt aliquid negatiuum, licèt non ſit aliquid poſitiuum, iam ſupra reieci num. 66. quia negatio eſtò ſit realis, malè appellatur ens, vel aliquid negatiuum.

116 Pro exacta itaque huius difficultatis ſolutione aduertendum eſt id, quod docet doctiſſimus Card. de Lugo, quod communiter dicitur perſonalitatem diuinam in Chriſto ſupplere vices perſonalitatis creatæ, quod natura humana Chriſti accipit à ſubſiſtentia Verbi omne id, quod haberet à propria ſubſiſtentia, non eſſe in omni rigore intelligendum, quia licet verum ſit humanitatem Chriſti ſubſiſtere per ſubſiſtentiam Verbi, adhuc tamen certum eſt non ſubſiſtere per eam eodem prorſus modo, quo ſubſiſteret per propriam ſubſiſtentiam creatam, ſiquidem creata perſonalitas, ſiue ponatur in poſitiuo, ſiue in negatiuo, tribuit naturæ ſecundum omnes, vt à nullo ſuppoſito extrinſeco actu dependeat, quod planè præſtare nequit diuina perſonalitas, vt dictum eſt contra Fabrum, tum quia natura per propriam ſubſiſtentiam ſubſiſtit in ſe, & per ſe, nec eſt alteri communicata, & per ſubſiſtentiam alienam ſubſiſtit in alio, & cum alio, per quam doctrinam eneruatur penitus argumentum vltimum Hurtad. quod affert loc. citat. §. 32. vbi concedit Verbum ita debere ſupplere vices hypoſtaſis, & perſonalitatis creatæ, vt humanitati aſſumptæ tribuat omnem prorſus effectum formalem, omnemque denominationem, quam tribuit hypoſtaſis creata, quod probat euenire non poſſe, ſi creata perſonalitas in negatione conſiſtit; eneruatur (inquam) quia falſum eſt hoc aſſumptum. Dicitur ergo Verbum ſupplere, vel gerere vices perſonalitatis creatæ & quoad eſſe, & quoad operari in hoc ſenſu, quoad eſſe quidem, quia in eo inſtanti, in quo natura humana, ſi ſibi dimiſſa fuiſſet, habuiſſet duplicem illam negationem, ratione cuius diceretur per ſe eſſe, & ab alio non dependere, Verbum naturam illam præuenit, ne per ſe ſtaret, fecitque quod ab alio dependeret, & quæ ſibi dimiſſa in ſe perſonata fuiſſet, modò aſſumpta dicatur perſonata in alio; ſicut è contra circa accidentia eucharistica dicitur Deus ſupplere vices ſubiecti, non quia ſe ſe accidentibus ſubijciat, & illa in ſe recipiat, ſed quia per ſpecialem concurſum ſecundum modum ita modo illa conſeruat ſine ſubiecto, ſicut prius conſeruabat cum ſubiecto; quoad operari etiam in hoc ſenſu dicitur ſupplere vices ſuppoſiti creati, vt benè declarat P. Bellutus Collega meus tractat. de Incarn. diſput. 1. quæſt. 1. num. 18. quia ſicut ſuppoſitum creatum eſt, quod vltimò denominatur agere, & pati, ita Verbum vltimò denominabatur agere, & pati quoad actiones humanas, ad hoc autem non exigitur poſitiua entitas in ſuppoſito creato, quia vt patebit quæſt. ſequent. ſuppoſitum non concurrit phyſicè influendo per ſubſiſtentiam in actiones, & hoc eſt ly *aliquid* quod dicitur ſupplere Verbum; vndè patet hoc argumentum; quod adeò magnificant Aduerſarij poſſe contra ipſos retorqueri, quandoquidem etiam ſecundum ipſos multos effectus præſtat naturæ propria perſonalitas, quos perſonalitas extrinſeca ſupplere non poteſt.

117 Ad aliud de conſumptione perſonalitatis creatæ per increatam Faber cit. num. 43. ait in hoc ſenſu debere intelligi, quia perſonalitas Verbi aſſumendo naturam conſumpſit incommunicabilitatem creatam, ſiue illum modum eſſendi cum illa duplici negatione; quia ille modus in natura humana Chriſti non eſt, & ſic per vnionem incarnationis à natura humana non aufertur aliquid poſitiuum, ſed ſolum fit acquiſitio duplicis dependentiæ actualis, ſcilicet & aptitudinalis, & deperditio duplicis independentiæ. Verùm hæc ſolutio contradicit ei, quod dixerat immediatè antea ſub num. 42. ad illud de ſupplemento perſonalitatis creatæ per increatam, dixit enim hoc ſupplementum fieri, inquantum per aſſumptionem factum eſt, vt natura creata haberet hoc idem eſſe cum illa duplici negatione dependentiæ, ſcilicet actualis, & aptitudinalis in Verbo ad alienum ſuppoſitum; at in hac poſteriori reſponſione inquit hanc duplicem negationem conſummari in aduentu perſonalitatis increatæ, & quod fit acquiſitio duplicis dependentiæ actualis, & aptitudinalis, & deperditio duplicis dependentiæ, ecce manifeſtam contradictionem in paucis verbis. Deindè falſum eſt amitti per vnionem hypoſtaticam negationem dependentiæ aptitudinalis in humanitatem aſſumpta, amittitur quidem, vel potius impeditur negatio dependentiæ actualis, at negationem dependentiæ aptitudinalis ſemper retinet

in Verbo, vt palam & non ſemel docet Doctor. Tandem neque placet modus loquendi Fabri, quod in hoc ſenſu perſonalitas increata conſumpſiſſe dicatur creatam, quia per vnionem hypoſtaticam deſtructa fuerit negatio dependentiæ actualis eo modo, quo dicitur priuatio conſumi in aduentu formæ, quia per talem modum loquendi ſignificatur naturam in aliquo priori inſtanti habuiſſe negationem actualis dependentiæ ad Verbum, atq; ideò fuiſſe in ſe perſonatam, & poſteà per vnionem hypoſtaticam illius humanitatis ad Verbum eam negationem fuiſſe expulſam, & conſummatam, & ita plane videtur ſentire Faber ex eius loquendi modo, hoc autem minime dici poteſt, vt mox declarabitur, quia natura à Verbo aſſumpta, nunquam fuit in ſe perſonata, ſed ſemper in Verbo. Cum ergo dicunt Patres, vel Concilia Verbum conſumpſiſſe perſonalitatem creatam in humanitate aſſumpta, ſenſus eſt, quod aſſumendo naturam in eo ipſo inſtanti, quo in ſe perſonari debebat, impediuit in ea reſultantiam perſonalitatis creatæ, quod ita benè verificatur, ſi perſonalitas creata in negatione conſiſtat, perindè ac ſi conſiſteret in poſitiuo; quod ſi in eo ſenſu rigoroſo accipiatur illa locutio, vt prætendit argumentum, & non potius in ſenſu nunc dato, planè nedùm probaret perſonalitatem creatam quid poſitiuum eſſe, ſed etiam infuiſſe naturæ priuſquam aſſumeretur, & in ipſa actuali aſſumptione fuiſſe deſtructam, & conſumptam, quod dici nequit, quia tunc natura pro aliquo inſtanti prius in ſe perſonata fuiſſet, quam Verbo vnita.

118 Ad 2. probationem illius aſſumpti ex PP. & Concilijs dicentibus naturam fuiſſe aſſumptam, non autem perſonam contra Neſtorium, Poncius diſp. 18. cit. à n. 123. optimè oſtendit contra Recentiores in argumento allegatos, quomodo determinatio Conciliorum contra Neſtorium de aſſumptione naturæ, & non perſonæ, adhuc in ſententia de negatiuo non eſt inepta, & ridicula, imò verior, & magis ſeria, quam in ſententia de poſitiuo, ſiquidem opinio de negatiuo magis euidenter conuincit errorem Neſtorij, quam opinio de poſitiuo, vt oſtendi art. 2. difficultate 6. à n. 89. & indè. Sed ad exactam huius puncti intelligentiam ſciendum eſt Neſtorium non agnouiſſe veram, realem, & phyſicam vnionem inter naturam humanam, & Verbum, ſed tantum vnionem aſſiſtentiæ, vel vnionem moralem ſecundum dignitatem, affectum, & gratiam, vndè Chriſtum tantùm hominem dicebat, non autem Deum, ſed in quo Deus ſpeciali quadam prærogatiua habitaret, vt refert Alfonſus de Caſtro l. 4. tit. *Chriſtus* hæreſi 3. & ſic ſtante tali vnione duntaxat inter naturam, & Verbum, benè poterat Neſtorius aſſeuerare etiam vnionem perſonæ humanæ cum Verbo, abſq; vlla contradictione, quia perſona non dicit negationem vnionis accidentalis naturæ cum alio ſuppoſito, ſed vnionis per ſe, & ſubſtantialis, & ideò Concilium Epheſinum ad hunc errorem damnandum determinauit inter naturam aſſumptam, & Verbum non eſſe ſolam vnionem accidentalem, & moralem nempe per aſſiſtentiam, vel affectum, aut dignitatem, ſed veram, phyſicam, realem, & ſubſtantialem; ex qua determinatione contra Neſtorium facta determinat conſequenter Verbum ſolam naturam aſſumpſiſſe, non perſonam, eo quia perſonæ conceptus licèt ſtare poſſet cum vnione accidentali naturæ humanæ ad diuinum ſuppoſitum, non tamen ſtare poteſt cum vnione, ſeu communicatione per ſe, & ſubſtantiali, quia perſona in ſuo conceptu talem incommunicationem includit, ſiue formaliter, ſiue concomitanter, vndè tam in opinione de negatiuo, quam de poſitiuo cum vnione naturæ ad diuinum ſuppoſitum ſaluari nequit in natura ſic vnita ratio propriæ perſonalitatis, quia hæc vel conſiſtit in negatione formaliter talis vnionis, & communicationis, vel ſaltim ad eam neceſſariò conſequitur. Et ſic patet quomodo Concilium per hanc determinationem non magis fauet vni opinioni, quam alteri, & ſi fauet, potius fauet opinioni de negatiuo, vt potè, quæ immediatius, ac euidentius conuincit errorem Neſtorij per euidentem contradictionem.

119 Hinc patet etiam quomodo in argumento fallacia cõmittatur, vt oſtendatur ridicula Concilij determinatio in opinione de negatiuo, quia Recentiores ſupponunt, vt conceſſam à Neſtorio realem, & phyſicam vnionem inter naturam, & Verbum, qua data vtique neceſſaria non erat determinatio Concilij, quod Verbum aſſumpſerit naturam, & non perſonam, in ſententia de negatiuo, quia perſona dicit formaliter naturam non vnitam alteri ſuppoſito; at falſum eſt aſſumptum, quod Neſtorius talem vnionem phyſicam inter naturam, & Verbum concederet, concedebat enim ſolam vnionem accidentalem, & moralem. Et ſi vnionem phyſicam concedebat, poſſet argumentum pariter in Aduerſarios retorqueri, quod fuiſſet ridicula determinatio Concilij contra Neſtorium, vel ſaltim minimè neceſſaria, quia in ſententia quoque de poſitiuo, ſi perſonalitas non dicit formaliter negationem vnionis ad aliud ſuppoſitum, dicit tamen eam concomitanter, adeout natura cum ſua perſonalitate ſit incommunicabilis alteri ſuppoſito, vndè etiam iuxtà hanc ſententiam Neſtorius conceſſa vnione phyſica naturæ cum Verbo, ac etiam perſonæ, ſibi contradixiſſet, quia natura in ſe perſonata in quacunque ſententia ſignificat naturam non alteri communicatam, ſiue hanc negationem dicat formaliter, ſiue tantùm concomitanter. Poſſet etiam ſecundò reſponderi fortè Neſtorium tenuiſſe opinionem de poſitiuo, & quod cum natura cogitauerit quoque fuiſſe aſſumptam illam entitatem, quam addit naturæ perſonalitas iuxtà hanc opinionem; & quod ideo ad hunc errorem conuellendum determinauerit Concilium fuiſſe quidem à Verbo naturam aſſumptam, non tamen illam entitatem, quam cogitauit Neſtorius perſonalitatem ſuperaddere naturæ; ex hoc autem, quod talis fuerit opinio Neſtorij, non ſequitur Concilium per ſuam determinationem voluiſſe quoad hoc fauere opinioni de poſitiuo, quam tenebat Neſtorius, ſed vtramque opinionem in ſua probabilitate reliquit, & punctum quod erat de fide definiuit, ſcilicet naturam duntaxat fuiſſe à Verbo aſſumptam, non verò perſonalitatem, ſi hæc dicat entitatem poſitiuam naturæ ſuperadditam, vt putauit Neſtorius.

120 Ad 3. probationem dico argumentum æquè militare contra vtramque opinionem, nam etiam in opinione de poſitiuo, natura in ſe ſubſiſtens dicitur ab alieno ſuppoſito independens, & eo ipſo quod ab alio aſſumitur, dicitur aliquo pacto dependere ad illud, quare in vtraque opinione fatendum eſt naturam humanam in Chriſto per vnionem hypoſtaticam ad Verbum fuiſſe mirabiliter exaltatam, quatenus fuit aſſumpta ad ſubſiſtentiam longè nobiliorem, quam ſit propria, vndè dependentia ad alienum ſuppoſitum creatum eſſet quidem imperfectior, quam independentia, ſed dependentia ad ſuppoſitum diuinum eſt perfectior independentia naturæ in ſeipſa, vt dixi nu. 108. Ad 4. probationem reſpondetur ex Lichet. 3. d. 1. q. 1. in §. *non aſſerendo*, negando minorem cum probatione, quia in eodem inſtanti, quo nata erat humanitas Chriſti per ſe ſtare, & per ſe exiſtere fuit aſſumpta à Verbo, vndè non eſt intelligendum, quod ipſa in aliquo priori inſtanti naturæ poſitiuo fuerit per ſe actu exiſtens, & in alio poſteriori inſtanti naturæ fuerit aſſumpta, & perſonata in Verbo, quia tunc fuiſſet prius in ſe perſonata, ſed intelligendum eſt, quod ſimpliciter in eodem inſtanti naturæ, quo fuit nata per ſe ſtare, & exiſtere fundando illam duplicem negationem, fuit à Verbo aſſumpta, & conſequenter à ſubſiſtentia Verbi impedita reſultatio in natura illius duplicis negationis, quæ connaturaliter in eodem inſtanti ad eam ſequi debebat. Dices, humanitas Chriſti non fuit producta per actionem hypoſtaticè vnitiuam, ſed in aliquo priori naturæ inſtanti ſupponebatur producta ante ipſam vnionem, vt omnes concedunt, & in illo priori erat per ſe exiſtens, & ſine vnione ad diuinum ſuppoſitum, ergo erat verè perſona, ſi perſonalitas conſiſtit in negatione talis vnionis. Reſpond. ex Scoto 2. diſt. 1. quæſt. 3. §. *Reſpondeo*, & 3. diſt. 3. quæſt. 1. G. reſpectu tertij vnum dici poſſe prius natura conuenire alio vel ordine naturæ poſitiuo, quando nimitum vnum re vera prius ineſt illi, quam inſit poſterius, ſicut eſt de animali, & rationali in homine, de materia, & forma in compoſito per ſe, de ſubſtantia, & accidente in compoſito per accidens, vel ordine naturæ priuatiuo, quando nimirum vnum dicitur prius illi tertio conuenire, quam aliud, non quod re vera prius inſit, de facto, ſed quia prius ineſſet, niſi ab agente extrinſeco impediretur, quo ſenſu priuatio dicitur prius natura conuenire materiæ, quam forma, etiam ſi materia ſimul concrearetur cum forma, non quidem quia priuatio verè prius inſit de facto, quam forma in tali caſu, ſed quia prius ineſſet, niſi agens eius reſultantiam impediret introducendo formam in materia in illo ipſo inſtanti, in quo debebat reſultare priuatio; hoc ergo ſecundo modo dicitur humanitati aſſumptæ prius conueniſſe negatio vnionis ad Verbum, quam ipſa vnio, non quia de facto prius infuerit illi talis negatio in aliquo inſtanti naturæ, ſed quia prius infuiſſet, niſi eius reſultantia impedita fuiſſet à ſupernaturali agente producente in ipſa vnionem ad Verbum in illo eodem omninò inſtanti, in quo negatio talis vnionis reſultare debebat.

121 Quæres, an ſaltim natura humana prius potuerit in ſe perſonari, quam aſſumi. Quidam Theologi hoc negarunt, vt refert Baſſolius 3. diſt. 5. quæſt. vn. art. 3. quia tunc aſſumpta fuiſſet natura ſimul cum perſonalitate, quod eſt impoſſibile, vel opus fuiſſet perſonalitatem deſtrui, & conſummari, vt ſola natura diceretur aſſumpta, ſed corrupto ſuppoſito corrumpitur natura neceſſariò, quia deſtructis primis ſubſtantijs impoſſibile eſt aliquid aliorum remanere ex cap. de ſubſtantia. Oppoſitum tamen eſt omninò tenendum, vt docet Baſſol. ibidem, quod natura prius ſuppoſitata, & perſonata in proprio ſuppoſito poteſt, vel potuit aſſumi à diuino ſuppoſito non manente ſua ſuppoſitalitate propria, ſicut nec modò manſit, quia nullam implicat contradictionem, quod in tali natura fundaretur reſpectus vnionis cedente propria ſuppoſitalitate, quia contingenter ſtat ſub illa; tum quia ſicut naturæ non repugnat priuari propria ſuppoſitalitate, & inniti alteri pro primo inſtanti, ita nec pro quocunque alio ſequenti; quia non eſt ad hoc magis determinata, & alligata in alio inſtanti, quam in primo, & è conuerſo, & ſi repugnaret ſibi pro alio inſtanti, etiam repugnaret ſibi pro primo, & ſic nunquam poſſet aſſumi. Hinc etiam benè reſpondet Baſſol. cit. ad motiuũ opinionis oppoſitæ, quod ſi argumentum concluderet, probaret etiam, quod nunquam poſſet aſſumi natura, quia ita benè oportet priuari naturam propria ſuppoſitalitate in primo inſtanti, quando aſſumitur, ſicut ſi poſtea in alio inſtanti aſſumeretur; & quod ſi Verbum modo dimitteret naturam aſſumptam propria ſuppoſitalitate reſtituta, oporteret illam naturam corrumpi, & de nouo reparari, vel reproduci cum propria perſonalitate, quod apud omnes falſum iudicatur; aſſumeretur ergo natura iam perſonata relinquendo propriam perſonalitatem, quæ ab ipſa ſeparabilis ſupponitur, cum ei conueniat contingenter, & per vnionem hypoſtaticam acquireret

per-

Digitized by Google

perſonalitatem alienam, vnde nulla naturæ corruptio interueniret; & cum dicitur, corruptis primis ſubſtantijs impoſſibile eſt aliquid aliorum remanere, occurritur ex dictis num. 99. vel Ariſt. per primam ſubſtantiam intelligere ſubſtantiam ſingularem, qua vtique deſtructa impoſſibile eſt alia remanere, vel ſi etiam ſuppoſitum intelligit, hoc ideò dixit, quia non agnouit poſſe naturam ſingularem propria ſuppoſitalitate caui, & denudari.

122 Quartò, vlterius arguunt Suarez, Arriag. Lug. Hurt. & alij ex abſurdis, quæ ex noſtra ſequerentur opinione, nam ſequitur primò humanitatem Chriſti eſſe tam completam ſubſtantiam ex omni parte, ſicut eſt perſona Petri, & Pauli, quia nulla entitas poſitiua ſibi deeſt, quam non habeat Petrus, & Paulus; ex quo vlterius ſequitur ſecundò non poſſe cum Verbo facere vnum per ſe, nec inter ea vnionem ſubſtantialem intercedere poſſe, nam ex duobus entibus in actu, qualia eſſent in caſu humanitas, & Verbum, omninò completis, & perfectis vnum per ſe fieri nequit, opus eſt ergo, vt humanitati aſſumptæ aliquid poſitiuum ad ipſam pertinens deficiat, atque ita ſit incompleta ſubſtantialiter, vt cum Verbo vnum per ſe conſtituere poſſit; Sequitur tertiò Verbum ipſum poſt vnionem non eſſe perſonam, nam ex eo præcisè in opinione de negatiuo humanitas aſſumpta amittit propriam perſonalitatem, quia vnitur Verbo, & ſic non amplius eſt per ſe, & in ſe ſine alio; ergo pari ratione Verbum, quia vnitur alteri, & non amplius ſine alio exiſtit, propriam amittit perſonalitatem. Sequitur 4. naturam aſſumptam adhuc in Verbo propriam retinere perſonalitatem, quia habet illas duas negationes dependentiæ actualis, & aptitudinalis, in quibus Scotus conſtituit formalitatem ſuppoſiti, quod habeat ſecundam, concedit Scotus ipſe, quod habeat quoque primam, probatur, quia natura humana habet in Chriſto omnes reales conceptus, per quos ſi dimitteretur ſubſiſteret per Scotum abſque nouo poſitiuo, ergo per eoſdem eſt modò omninò independens à Verbo in ratione ſuppoſiti, tum quia humanitas, dum in ſe exiſtit, non dependet à proprio ſuppoſito, cum ſit quid negatiuum, quod realem dependentiam terminare non poteſt; ergo cum aſſumitur à Verbo nulla dependentia remanet et ſupplenda, conſequentia patet à pari de accidentibus euchariſticis, quorum dependentiam à ſubiecto ideò dicitur Deus ſupplere, quia re vera *antea* à ſubiecto dependebant. Sequitur quintò Chriſtum non eſſe vniuocè hominem nobiſcum, quia perſonalitas humanitatis eius eſt poſitiua, & noſtra eſſet negatiua. Demum vrget Caiet. quia ſi natura aſſumpta à Verbo modò dimitteretur, tunc eſſet alia perſona diſtincta à perſona Verbi & conſequenter alia ſubſtantia; ergo perſona addit quid poſitiuum naturæ, quia ponit in numerum, & alietas perſonalis eſt diuerſitas poſitiua ſubſtantialis.

123 Reſpondetur negando vllum ſequi abſurdum ex opinione de negatiuo; & quidem primum, quod inde deducitur, non ſolum non eſt abſurdum, ſed potius maximè neceſſarium, imo hæc eſt ſecunda ratio, quam facit Doctor 3. d. 1. qu. 1. *§. contra primam viam*, contra opinionem de poſitiuo, quia inde ſequitur naturam à Verbo aſſumptam carere illa entitate poſitiua, quæ ponitur vltima, & actualiſſima, ac determinatiſſima in tali natura, & quidem ſi Chriſtus eſt ita perfectus homo ſicut Petrus, & Paulus, cur eius humanitas, non debet dici ita perfecta, & integra ſubſtantia, ſicut humanitas Petri, & Pauli? Ad ſecundum abſurdum, quod hinc deducitur, ſi argumentum eſt bonum, æquè ſequitur ad vtramque opinionem, nam apud Philoſophos ita repugnat ex duobus entibus completis, & ſubſtantialiter perfectis fieri vnum per ſe, ſicut ex vno completo, & alio incompleto, hac enim de cauſa forma accidentalis adueniens compoſito ſubſtantiali non facit cum eo aliquid per ſe vnum, quia licet ipſa ſit entitas incompleta, tamen compoſitum ſubſtantiale eſt ens completum, & ſic in propoſito cum Verbum diuinum ſit ſubſtantialiter completum, non poterit facere per ſe vnum cum natura humana, quantumcunque ponatur incompleta, & imperfecta; negandum eſt igitur ex Verbo, & natura aſſumpta fieri aliquod per ſe vnum vnitate compoſitionis, vt ex per ſe actu, & per ſe potentia, quemadmodum aſſumitur in argumento, quia nec humanitas, nec Verbum poſſunt habere rationem partis eſſentialis, tum quia talis vnio naturæ cum Verbo dicitur mirabilis, & ineffabilis, non eſſet autem talis, ſi conſtitutum per illam eſſet vnum vnitate compoſitionis ex per ſe actu, & per ſe potentia, quia hæc vnio eſt ſatis nota, & familiaris Philoſophis; ſed ex Verbo, & natura dicitur fieri ens per ſe vnum ſuppoſitaliter, vel perſonaliter per actualem dependentiam naturæ ad Verbum, qui eſt modus vnionis ſupernaturalis, ac ineffabilis, & cum dicitur ex duobus entibus in actu vnum per ſe fieri non poſſe, hoc vtique verum eſt in vnitate naturæ, & eſſentiæ, benè tamen fieri poteſt vnum in ſubſiſtentia; multa alia Poncius habet pro ſolutione huius argumenti diſput. 18. citat. à num. 139. ſed data ſolutio mihi videtur ſufficiens, pro cuius tamen perfectiori intelligentia poteſt videri Doctor 3. diſtinct. 6. quæſt. 3. & P. Bellutus Collega meus diſputat. 2. de Incarn. quæſt. 2. an perſona Chriſti fuerit ſimplex, vel compoſita, & an Chriſtus ſit quid vnum per ſe, vel per accidens.

124 Ad 3. dicitur hoc quoq; abſurdum facere contra opinionem de poſitiuo, quia ſecundum eam ad perſonalitatem ſequitur ſaltim negatio communicationis, nec aufertur talis negatio à natura, niſi etiam auferatur entitas poſitiua, ad quam neceſſario conſequitur talis negatio; vnde cum in Incarnatione Verbum naturæ humanæ communicetur, amittendo talem negationem ſequitur etiam debere amittere entitatem poſitiuam, ad quam conſequitur; quare ſicut à nobis quærunt Aduerſarij, cur vnio abſtulit rationem ſuppoſiti à natura, & non à Verbo, cum id quoque ſit vnitum naturæ; ſic nos quærimus ab eis, cur ex vnione humanitatis ad Verbum tollatur à natura perſonalitas poſitiua cum negatione conſequente, & non etiam ex eadem vnione tollatur perſonalitas Verbi cum negatione conſequente; omnes ergo tenemur ad huius difficultatis ſolutionem, pro qua primò debet negari paritas, quia perſonalitas Verbi dicit quid poſitiuum, & non ſimplicem negationem vnionis hypoſtaticæ, vt dicit perſonalitas creata, deinde quia vnio non eſt mutua in illis extremis, nam ſola humanitas fundat vnionem, Verbum verò ſimpliciter eam terminat; item ſub tali vnione humanitas à Verbo dependet, non autem Verbum ab humanitate, & ideò humanitas ſola amittit negationem actualis dependentiæ, non autem Verbum. Præterea, quia re vera non tantum humanitas dicatur vnita Verbo, ſed etiam Verbum humanitas per ſolam terminationem vnionis, quæ in humanitate fundatur, addendum eſt non quamlibet vnionem demere rationem ſuppoſiti, ſed vnionem per modum actus, & rationis eſſendi, & conſtituendi aliquid in tali eſſe, hæc enim ſolum incommunicabilitatem excludit, vt quo; vnio autem, quæ verbo tribuitur, eſt per modum conſtituti, & terminantis, quæ incommunicabilitati minimè repugnat; denique perſonalitas dicit negationem communicationis cum alieno ſuppoſito, non cum aliena natura, & ideò quamuis Verbum vniatur humanitati in Chriſto non dicitur amittere rationem ſuppoſiti, benè tamen humanitas, quia communicatur ſuppoſito diuino.

125 Ad 4. negatur abſurdum illud ſequi, quia licèt humanitas in Chriſto habeat negationem dependentiæ, ſiue communicationis aptitudinalis cum Verbo, non tamen habet negationem actualis, cum ſit actu illi communicata; ad primam huius impugnationem dico, quod licet natura aſſumpta eoſdem habeat conceptus poſitiuos in Chriſto, ac in ſeipſa, non tamen habet eandem negationem actualis communicationis, vel dependentiæ, quia talis negatio non ei conuenit ab intrinſeco, & ratione talium conceptuum, ſed ex ſuſpenſione actionis extrinſecæ agentis potentis eam aſſumere, & non aſſumentis; ad aliam impugnationem concedo antecedens, & conſequens, ſi ſumatur dependentia pro vera, & reali cauſalitate arguente imperfectionem in dependente; negatur tamen vtrumque ſi ſumatur pro communicatione, vt etiam Doctor explicat quol. 19. *§. ſecundò poteſt*, nam verè natura in ſe ſuppoſitata communicatur proprio ſuppoſito, quia Petrus verè dicitur homo humanitate, & per conſequens hoc modo dependet etiam actu à Verbo, quia Verbum eſt homo humanitate, cum hac tamen differentia, quod Petro eſt communicabilis quidditatiuè, Verbo autem denominatiuè. Ad 5. potius illud abſurdum ſequitur in opinione de poſitiuo, quia vt ex Scoto dicebam ad 1. nu. 123. humanitati Chriſti deeſſet entitas poſitiua, quæ eſt præcipuum eius complementum ſubſtantiale eius in nobis, vnde ſaltim non eſſet perfectus homo, ſubſtantialiter, ſicut nos, negatur ergo illa conſequentia, quia humanitas in Verbo propriam non habet perſonalitatem, & illa quam habet in Verbo eſt quidem poſitiua, ſed eſt ei extrinſeca, & aduentitia, tum quia vniuocatio à gradibus attenditur penes prædicata eſſentialia naturæ, non verò extranea, & aduentitia, vt ſunt ſingularitas, & ſuppoſitalitas. Ad vlt. humanitas modò in Verbo ſubſiſtens eſt alia ſubſtantia à Verbo realiter, non tamen perſonaliter, quia non eſt diuerſa perſona ab eo, quod ſi dimitteretur à Verbo, euaderet etiam alia ſubſtantia perſonaliter, non quidem ex additione nouæ ſubſtantiæ, ſed ex additione duntaxat noui modi eſſendi, quatenus prius erat Verbo coniuncta, & nunc eſt ſeparata, quæ ſeparatio ſufficit, vt dicatur aliud ſuppoſitum, quia talis denominatio ſumitur præcisè ex diuerſo modo eſſendi ſuppoſita diuerſitate naturarum, vt conſtat de vna portione aquæ, quæ dum eſt alteri vnita, non dicitur alia aqua ab illa, aut diuerſum ſuppoſitum ab ea, benè tamen eo ipſo, quod ſeparatur ab ea abſque additione alicuius poſitiui, & notandum id, quod etiam Poncius aduertit, quoq; Caiet. hoc argumento vrgeri, cum ipſe admittat poſſe humanitatem à Verbo dimitti abſq; reſtitutione propriæ perſonalitatis, quo caſu explicare tenetur, an talis natura dimiſſa eſſet alia ſubſtantia à Verbo, & quomodo.

126 Demum Blaſius à Concep. diſp. 8. 8. Metaph. quæſt. 2. quatuor præſertim rationibus vrget ſententiam de negatiuo, quarum prima, ſecunda, & quarta coincidunt cum haſtenus adductis, & ſolutis, vndè quartam ſolum reſtat adducere, & ſoluere; ſi ſuppoſitum, inquit, conſtituatur per aliquod negatiuum, ſequitur quod Deus non redemerit nos. Quod actiones Chriſti non ſint infiniti valoris; quod non ſit communicatio Idiomatum in Chriſto, quæ ſunt omnia falſa, & abſurda. Probatur conſequentia, quia ſi ſuppoſitum conſtituitur per quid negatiuum formaliter, non poſſunt actiones refundi in ſuppoſitum formaliter, tanquam in principium illarum, quia negatiuum nequit influere in poſitiuum; cum ergo Verbum in Chriſto ſuppleat munus perſonalitatis humanæ, Verbum non producet, vt quod, actiones humanitatis Chriſti, & ſic Filius Dei non dicetur Redemptor noſter, ſed ſola humanitas Chriſti; nec Deus dicetur mortuus per communicationem idiomatum, nec actiones Chriſti humanæ erunt infiniti valoris, quia non refundetur amplius in Verbum, tanquam in principium *Quod*, quæ eſt ratio, quare tantus valor eis à

Theo-

Digitized by Google

Theologis concedatur. Confir. quia illa ſubſtantia, quæ habet omnia, quæ habet ſuppoſitum creatum, habet illa omnia, in quæ poteſt reduci actio; ſed humanitas Chriſti ſine Verbo habet omnia poſitiua, quæ dicit ſuppoſitum creatum v.gr. Petri; ergo habet omnia, in quo poteſt reduci actio humanitatis ſine Verbo, nec in Verbum reduci poterit, nec a Verbo actiones Chriſti valorem habebunt infinitũ.

127 Reſp. actiones naturæ non refundi in ſuppoſitum, tanquam in principium quo, vel quod influens phyſicè in ipſas, ſed tantum tanquam in principium, quo formaliter conſtituitur ſuppoſitum, & vltimatè denominatur agere, & pati, ſeu habere actiones & paſſiones naturæ; quia habet naturam, à qua procedunt, quod quidem poteſt ſuppoſito conuenire etiam ſi per ſolam negationem in tali eſſe conſtituatur; & in hoc ſenſu actiones & paſſiones humanitatis Chriſti verè tribuuntur diuino ſuppoſito vices ſupplenti ſuppoſiti creati, quatenus ſibi vnitam habet naturam, à qua illæ actiones, vel paſſiones phyſicè procedunt, & ideò negantur conſequentiæ in argumento deductæ, quia adhuc in hoc ſenſu benè verificatur Filium Dei eſſe Redemptorem noſtrum, & actiones humanas Chriſti eſſe infiniti valoris, quantum valet ſuppoſitum dignificare actiones, quatenus nimirum omnes actiones, & paſſiones naturæ, ipſi tribuuntur, vt vltimatè denominato, & in ſe verè habenti naturam, à qua tales actiones, vel paſſiones phyſicè procedunt. Ad Confirmat. reſpondetur ex eodem fundamento, quod licet omnes actiones, & paſſiones poſſint in naturam reduci, tanquam in principium quo, vel quod phyſice influens, non tamen tanquam in id, quod vltimatè denominatur agere, vel pati, ſic enim attribuuntur ſoli ſuppoſito, & ideò actiones humanæ Chriſti non poſſunt in hoc ſenſu tribui humanitati, ſed debent tribui Verbo: ſed pro maiori intelligentia huius ſolutionis reſoluenda eſt quæſtio ſequens.

QVÆSTIO V.

An, & quomodo ſubſiſtentia concurrat ad operationes ſuppoſiti.

128 Breuiter, ac dilucidè dubium hoc reſoluit P. Bellutus Collega meus tract. de Incarn. diſput. 8. quæſt. 1. in quarta dubitatione adeout ferè nihil mihi ſuperſit in præſenti dicendum vlterius de mente Doctoris, & reſolutione huius quæſiti. Cæterum quia P. Blaſius a Concept. diſp. 8. Metaph. quæſt. 6. alcè de quibuſdam Theologis, quibus etiam Scotum admiſcet, conqueritur, & cauſatur, quod omnem actiuitatem ſuppoſitalitati ſuſtulerint cum ingenti rerum fidei detrimento; nec non ſine iniuria Chriſti Domini neceſſarium duxi rem hanc amplius declarare, & pro dignitate diſcutere, vt pateat quam immerito ne dicam temere, hic Auctor tam acrem inuſſerit cenſuram opinioni neganti influxum poſitiuum ſuppoſitalitatis in ordine ad actiones, & operationes naturæ. Vt autem pateat ſenſus quæſtionis, & in quo conueniant Auctores, ac diſcrepent, notandum eſt omnes gratis concedere non in eo ſenſu intelligendum eſſe commune illud axioma, *actiones ſunt ſuppoſitorum*, quod anſam præbuit huic controuerſiæ, vt nullæ prorſus poſſint dari actiones, quæ à ſuppoſito non procedant, & in quas ſubſiſtentia non influat; certum eſt enim, quod anima ſeparata non eſt ſuppoſitum, & tamen intelligit, & amat, & vt dicitur à Theologis in tract. de Trin. diuina natura concipitur elicere operationes, quas vocant eſſentiales, antequam concipiatur perſonata, & terminata per ſuas relationes & etiam accidentia ſeparata in eucharistia ſuas dicuntur exercere operationes; vndè ſolum dubium eſt de actionibus, quæ fiunt in natura ſuppoſitata, nam in illas contendunt Thomiſtæ nedum naturam ſed etiam ſuppoſitalitatem partialiter influere, adeout ex natura, & ſubſiſtentia integretur principium totale, & completum omnium operationum, quod dicitur ſuppoſitum.

129 Præterea gratis concedunt omnes ſuppoſitum ea natura & ſubſiſtentia conſtitutum eſſe illud cui maximè attribuantur operationes, aliaque munera, ſiue eſſe illud quod denominatur operari, aliaque munera exercere, naturam autem eſſe principium quo ſuppoſitum operatur, & propter hoc ſubſiſtentia, & ſuppoſitum dicuntur ſaltim denominatiuè concurrere; & ratio huius eſt quam Doctor aſſignat 4. d. 12. quæſt. 3. Aa. & 1. d. 12. quæſt. 1. ad 2. quia ſcilicet natura conſideratur per modum partis, ſuppoſitum verò ſe habet, vt totum ex natura, & ſubſiſtentia coaleſcens, pars autem licèt etiam eſſet principium totale, & adæquatum actionis alicuius, quia ſe habet per modum partis, non poteſt dici operari, vt quod, ſed vt quo, quia ex ipſo, quod ſit pars, & illud quo aliud operatur: id patet in operationibus inorganicis animæ, ac penitus immaterialibus vt ſunt intelligere, & velle, quæ licèt ab anima ipſa procedant, vt à principio totali, & adæquato, adhuc tamen denominatiuè dicuntur eſſe totius, & tribuuntur toti, dicendo, quod homo intelligit, & amat, vt quod nõ autẽ anima, quandiu eſt corpori coniuncta, niſi vt quo, vt tradidit Ariſt. 1. de anim. tex. 64. imò quod minus videtur, hoc ipſum dicitur de aqua calida, quod calefacit, vt quod nõ autẽ calor in ipſa exiſtẽs, etiãſi ſolus calor, vt de ſe patet ſit integrũ principiũ, & adæquatũ calefactionis, cũ aqua cõcurrat merè per accidens, vt ſubiectũ, & vehiculũ caloris; hac igitur de cauſa omnes concedunt actiones quaſcunque à natura ſuppoſitata prodeuntes eſſe ſuppoſitorum denominatiuè, neque de hoc eſt controuerſia; ſed quæſtio eſt, an actiones ſint ſuppoſitorum etiam elicitiuè, adeò vt phyſicè concurrat partialiter ſubſiſtentia ſimul cum natura ad operandum, ita quod natura quidem ſit principium quo eatum, partiale, & incompletum, ſuppoſitum verò ſit principium quod integrum, & completum eſt natura, & ſubſiſtentia coaleſcens.

130 Hac præmiſſa declaratione pro tituli quæſtionis intelligentia, tres in hac controuerſia ſunt ſententiæ, duę extremę, & vna media; Prima extrema docet ſubſiſtentiam eſſe principium per ſe, ac formale actionum ſuppoſiti, ſi non integrum, & adæquatum, ſaltim partiale, & inadęquatum, itant ſimul influat cum ipſa natura, & actio non minus immediatè, ac per ſe pendeat à ſubſiſtentia, quam a natura, atque ita volunt actiones eſſe ſuppoſitorum nedum denominatiuè, vt omnes fatentur, ſed etiam elicitiuè, & hanc ait Blaſius Concept. loc. cit. eſſe communem omnium Thomiſtarum p. 3. q. 15. art. 1. & q. 1. art. 2. & inter alios citat Nazarium controu. 3. Aſturicens. in relectione de gratia Chriſti quæſt. 5. dub. 5. Aluarez diſp. 5. & Fland. in Met. lib. 1. q. 5. art. 2. attamen Io. de S. Thom. non ita rigoroſè tribuit actiones ſubſiſtentiæ, nam reſpondendo ad fundamentum partis oppoſitę concedit, quo ſubſiſtentia non influit, vt principium operandi, ſed vt terminans, ſeu vt modificans ipſum principium, reddenſque illud operatiuum, vt quod, ita habet q. 7. Phyſ. art. 2. Vnicum motiuum Thomiſtarum ad tribuendas actiones ſuppoſito in tanto rigore fuit (vt benè notauit Suar. diſp. 14. met. ſect. 7.) vt defenderent actiones Chriſti ab humanitate proficiſcentes eſſe aliquo modo diuinas, ſeu Dei operationes, ad has enim propoſitiones verificandas putant eſſe neceſſarium, vt ab ipſa ſubſiſtentia Verbi per ſe, ac proximè profluant, quæ ſupplet in Chriſto vices ſubſiſtentię creatæ; & hac de cauſa dixit Blaſius a Concep. oppoſitam ſententiam defendi non poſſe abſque maxima Chriſti iniuria, & piarum aurium offenſione.

Oppoſita ex diametro ſententia docet ſubſiſtentiam nullo modo eſſe principium agendi, nec per ſe requiri, & concurrere ad actiones, ſed merè concomitanter, & per accidens, ita Vaſq. 3. p. diſp. 8. cap. 2. & diſp. 2 2. cap. 5. vbi ait ſubſiſtentiam propriam, aut alienam nec eſſe quidem conditionem requiſitam ex parte principij ad agendum, ſed ipſi naturæ, v.g. humanitati poſſe tribui actionem, nedum tanquam principio agendi, vt quo, ſed etiam, vt quod, ſequitur Albert. de prędicam. ſubſtãtię diſp. 3. q. 1. n. 17. Arriag. diſp. 4. Met. ſect. 13. ſubſec. 5. & amplecti videtur Ouiued. controu. 6. Met. punct. 3. num. 14. Media tandem ſententia fatetur quidem ſubſiſtentiam nullo pacto eſſe principium operandi nec adæquatum, nec inadęquatum, concedit tamen concurrere, vt conditionem ad agendum neceſſario requiſitam, & in hunc modum conſtituere naturam in potentia proxima ad agendum; Verùm quia inter conditiones ad exercitium cauſę neceſſarias, quędam ſunt ſimpliciter, ac indiſpenſabiliter neceſſarię in ordine ad quamcunque potentiam, quędam verò tantum ſecundum quid, & ſecundum communem naturę curſum; adhuc ſunt inter ſe diuiſi Auctores huius, medię ſententię: quidam enim dicunt eſſe conditionem ſimpliciter, & abſolutè neceſſariam ad agendum, adeout neque a Deo ſit ſupplebilis, quia eſt conditio complens in eſſe ſubſtantiali naturam, ſine qua conditione eſſet proximè impotens ad agendum; ſic loquitur Auerſa quęſt. 18. cit. ſect. 9 & Fab. noſter theor. 87. cap. 2. in fine vbi ait, quod ſubſiſtentia concurrit, non quidem tanquam ratio agendi, ſed tanquam conditio agentis per ſe neceſſaria, niſi enim natura ſubſiſtat, agere non poteſt, vnde poteſt eſſe ratio, propterquam natura ſit in potentia proxima ad agendum, & ideò per ſe concurrit, non autem merè per accidens, & concomitanter, ita ille; & ſic etiam defendit Card. de Lugo diſp. cit. ſect. 7. nu. 109. Alij verò dicunt eſſe conditionem neceſſariam tantùm ſecundum quid, & ſecundum communem naturę curſum, quia iuxta naturalem ordinem ſubſiſtentia in natura per ſe pręſupponitur, & pręrequiritur ad operationes exercendas, tamen de potentia Dei abſoluta fieri poſſe, vt operationes prodeant à natura non ſupponendo ſubſiſtentiam, ita ſignificauit Caiet. 3. p. quęſt. 2. art. 11. & hęc etiam eſt opinio Suarez ſect. 8. cit. eſto citari ſoleat pro priori modo dicendi, quamuis enim num. 10. dicat ſubſiſtentiam non merè concomitanter ſe habere ad actionem, ſed eſſe conditionem per ſe neceſſario requiſitam ex parte agentis, addit tamen nu. 15. quod ſi per poſſibile, vel impoſſibile conſeruaretur natura abſq; vlla ſubſiſtentia propria, vel aliena, poſſe adhuc naturam illam operari, deberique illi concurſum generalem ad ſuas operationes, quia ipſa natura in ſe habet totam virtutem requiſitam ex parte principij ad operandum; & ſic etiam docet P. Bellutus Collega meus loc. cit. ex Doctore pluribus in locis: nec repugnat Lugo, vt patet ex his quæ habet loc. cit. n. 103.

131 Dicendum primò ſubſiſtentiam creatam non habere proprium & immediatum influxum nec totalem, nec partialem in actiones ſuppoſiti; Hæc concluſio ponitur ad excludendam primam extremam ſententiam, & eſt Scoti vbicunque docet ſubſiſtentiam creatam conſiſtere in negatiuo, hoc enim ipſo fatetur non poſſe ſubſiſtentiam nec totaliter, nec partialiter in actiones poſitiuas naturæ influere; & extra ſchola D. Thomæ eſt communiter recepta, & probatur primò ratione phyſica etiam admiſſa opinione de poſitiuo nam apud philoſophos in actione reali principium formale agendi eſt natura; illud enim eſt principium formale agendi, quod eſt ratio, cur agens aſſimilet ſibi paſſum, quam aſſimilationem intendit in actione agens formaliter quidem ſi eſt agens vniuocum, aut ſaltim virtualiter, ſi eſt agens æquiuocum ſed agens non intendit ſibi aſſimilare paſſum in ſingularitate,

aut

Digitized by Google

aut ſuppoſitalitate, ſed tantum in natura, in hac enim conueniunt, & in illa differunt; ergo principium formale, & ratio adæquata agendi in quacunque actione eſt natura duntaxat, qua ratione Philoſophi nedum à principio formali agendi ſuppoſitalitatem excludunt, ſed etiam ſingularitatem, quam dicunt eſſe conditionem tantum ſine qua non agentis, vel agendi; ergo ſingularitas hac de cauſa excludi debet a principio formali actionis, tanto magis excludi debebit ſuppoſitalitas, tum quia hæc eſt magis extrinſeca naturæ, quam illa, ſiquidem ſingularitas eſt realiter identificata naturæ, & ab ea protſus inſeparabilis, non verò ſuppoſitalitas; tum quia ſingularitas eſt magis neceſſaria ad agendum, quam ſubſiſtentia, ſiquidem animæ ſeparatæ, & accidentibus ſeparatis in Euchariſtia conuenit actio, quibus non conuenit ſuppoſitalitas; & tandem omninò implicat aliquid agere, niſi fuerit ſingulare, quia actiones ſunt ſingularium, & circa ſingularia ex 1. Met. cap. 1. poteſt tamen aliquid agere, eſto non ſit ſuppoſitum, vt conſtat in exemplis allatis.

Confirmatur, quia agens per actionem dum intendit aſſimilare ſibi paſſum, intendit etiam ſe illi communicare, quantum poteſt; ergo illud tantum poni poteſt principium talis actionis, quod poteſt eſſe principium talis communicationis; ergo natura ſolùm poteſt eſſe tale principium, non verò ſingularitas, aut ſuppoſitalitas; probatur hæc vltima conſequentia, ſiquidem cætera patent, nam ſola natura dat eſſe communicabile, alia verò dant eſſe incommunicabile, ſingularitas quidem dat incommunicabilitatem, vt quod, ſuppoſitalitas verò vt quod, & vt quo. Conf. vlterius, quia actiones proportionantur ſuis principijs, & in effectu ſemper aliqua formalitas reperitur, in qua aſſimilatur ſuæ cauſæ, præſertim quando fuerit vniuocus; ſed actiones proportionantur formæ, ſeu naturæ, non verò ſuppoſitalitati, vel ſingularitati; ergo hæc non ſunt principia illarum productiua, nec ſunt rationes agendi; probatur maior, quia ſi inter agens, & actionem, & eius effectus talis proportio neceſſaria non eſſet, tunc quodlibet dici poſſet produci à quolibet, nec determinati effectus haberent determinatas cauſas, probatur minor inductione, nam calor, & calefactio manant à calore, frigus, & frigefactio à frigore, viuere ab anima, neque in effectu producto poteſt alia formalitas aſſignari, in qua ſuæ cauſæ aſſimiletur, niſi natura, & eſſentia, nam per alias formalitates nempe ſingularitatem, & ſuppoſitalitatem diuerſificatur potius, & diſcernitur ab ea. Conf. tandem, quia natura propriè eſt, quæ habet facultates, & virtutes agendi, ideoque ipſa ſola ſuis prædita facultatibus eſt ſufficiens principium, & quo, quod, vnde dimanet actio; ergo fruſtra additur ſubſiſtentia, vt principium partiale actionis.

132 Secundò probatur ex natura ipſius ſubſiſtentiæ, nam hæc in creatis non eſt quid intrinſecè conſtituens naturam, ſed eſt modus quidam naturæ, ideoq; naturam ſupponit in ſuo integro eſſe conſtitutam, non ſolum inquantum eſt principium formale eſſendi, ſed etiam inquantum eſt principium effectiuum operandi vel per ſeipſam immediatè, vel per facultates, quæ ad ipſam conſequuntur, qua de cauſa Io. de S. Th. cit. fatetur ingenuè non influere, vt principium in operationes ſuppoſiti, ſed tantùm vt terminans, ſeu modificans ipſum principium, reddenſq; illud operatiuum, vt quod; quod quidem præſtare poteſt, etiamſi ponatur concurrere, vt ſola conditio neceſſaria ad agendum, non autem vt principium partiale. Confir. quia exiſtentia eſt modus intimior eſſentiæ, quam ſit ſubſiſtentia, & tamen communiter non ponitur ratio, ſeu principium agendi, ſed tantum conditio agentis; ergo tanto minus id erit de ſubſiſtentia aſſerendum, quæ eſt modus magis extrinſecus aliorum, ac vltimò adueniens. Rurſus vnio quoq; eſt modus ſubſtantiæ compoſitæ intimior, quam ſubſiſtentia, & tamen non ponitur principium agendi, ſed tantum conditio neceſſario præſuppoſita; ergo tanto minus ſubſiſtentia; Demum nullus vniuerſaliter modus adueniens naturæ ſiue intrinſecus, ſiue extrinſecus confert illi nouam vim actiuam in ordine ad operationes ſibi connaturales, quia dicunt tantùm modificare naturam, ac eius actiuitatem quæcunque ſibi adueniunt poſt eius integram conſtitutionem; ergo id pariter aſſerendum de ſubſiſtentia, imò tantò magis de ipſa, quia eſt vltimus omninò modus ſpectans ad complementum naturæ, vt terminus eius.

133 Tertiò probatur ex natura ipſius actionis realis, hæc enim vt exerceatur à natura, non exigit in ipſa rationem ſubſiſtentiæ; ergo ſignum eſt naturam de ſe eſſe ſufficiens principium cuiuſcunque operationis citra ſubſiſtentiam, conſequentia patet, quia ſi ſubſiſtentia eſſet neceſſarium abſolutè comprincipium operationis cum natura, nunquam natura poſſet ſe ſola vllam attingere operationem; probatur aſſumptum exemplo de anima ſeparata, quæ agit abſq; ſuppoſitalitate, ac etiam in accidentibus, nam vt docet Doctor 1. d. 4. qu. 2. color hic ſingularia exiſtens, vt poſſit agere, non determinat ſibi rationem ſuppoſiti, quia ratio ſuppoſiti propriè non reperitur in accidentibus, & licèt ſit in ſuppoſito ſubſtantiæ, tamen inquantum intelligitur abſq; vlla ſubſiſtentia in ſuppoſito, vt hic color exiſtens, poteſt eſſe principium operationis realis, ſicut ſi eadem albedo eſſet in tribus ſuppoſitis, vel ſuperficiebus haberet actum realem, ſcilicet vnam rationem diſgregandi; & hoc idem magis patet in accidentibus Euchariſtiæ.

Reſpondet Blaſius à Concep. loc. cit. nu. 93. non requiri à Thomiſtis abſolutè, & de neceſſitate omnimoda ſuppoſitum ad quancunq; actionem, taliter quod non poſſit dari actio ſine ſuppoſito, ſed ſolùm volunt actiones, quæ fiunt à natura ſuppoſitata, nedum à natura procedere, ſed etiam à ſuppoſitalitate, tanquam à comprincipio effectiuo cum natura illarum actionum; ad illud de anima ſeparata concedit eam habere actiones à ſuppoſito non dependentes, ac proindè ait ab ea procedere, vt à principio incompleto, & inadæquato, ac propterea non eſſe operationes ità perfectas, ſicut ſunt illæ, quas elicit in corpore; ad illud tandem de accidentibus euchariſticis ait ea agere in virtute ſuppoſiti panis, in quo anteà præextiterunt, & cuius ſunt virtutes, & ſic licet ſuppoſitum panis non ſit amplius in ſe, agit tamen in virtute ſua exiſtens. Hæc ſolutio multa falſa continet, nec ſatis ſibi conſtat, nam in primis concedit poſſe dari aliquá actionem ſine ſuppoſito, & poſteà hoc negat contendens etiam accidentia ſeparata agere in virtute ſuppoſiti panis, quod non exiſtit, nec reperitur in rerum natura, quod planè repugnat, vt oſtendi diſp. 7. Phyſ. q. 4. art. 1. exiſtentia ſiquidem eſt omninò neceſſaria in cauſa efficiente ex ibi dicti. Item vult in homine ad omnes actiones animaſticas concurrere cum anima etiam ſuppoſitalitatem, & poſteà concedit has à ſola anima procedere in ſtatu ſeparationis, tanquam à principio inadæquato; ſic argumentor, vel ſuppoſitalitas in homine eſt comprincipium eſſentialiter neceſſarium cum anima concurrens ad operationes animaſticas, vel tantum ſecundum quid; ſi primum, ergo anima ſe ſola nunquam illas poterit elicere operationes, non enim vna cauſa partialis poteſt ſe ſola attingere effectum, ad cuius productionem neceſſariò exigit concurſum alterius partialis concauſæ, vt patet de Patre, & Matre in generatione prolis; ſi verò ſuppoſitalitas eſt tantum neceſſaria ſecundum quid, ergo illæ operationes præſertim in ſtatu ſeparationis ab anima procedunt, vt à principio totali, & adæquato. Demum ſi concedit poſſe abſolutè dari actionem realem ſine ratione ſuppoſiti, iam eo ipſo fatetur illud axioma, *actiones ſunt ſuppoſitorum*, non eſſe vniuerſaliter verum, niſi per ſuppoſitum intelligatur ſingulare, vt communiter exponi ſolet, quandoquidem dari poſſunt actiones reales, quæ non ſunt ſuppoſitorum.

134 Quartò quia gratis concedit hic Auctor num. 84. ſenſum ipſius axiomatis non eſſe, quod nullæ poſſint omninò dari actiones, quæ à ſuppoſito non procedant, vt à principio, *quod*, ſed in hoc ſenſu intelligendum eſſe, quod actiones, quæ fiunt in natura ſuppoſitata, nedum à natura procedunt, ſed etiam à ſubſiſtentia, vt à comprincipio partiali; ad hanc, inquam, reſponſionem refutandam oſtendo ex eo, quod ipſe docet cum cæteris Theologis etiam actiones, quæ fiunt in natura ſuppoſitata, à ſola natura procedere, tanquam à principio totali, & adæquato; nam in Deo tota ratio agendi ad extrà eſt natura, ſeu diuina voluntas, & perſonalitates diuinæ nullum habent influxum in actiones ad extrà, qua de cauſa eſt commune axioma apud Theologos, quod actiones ad extrà in Trinitate ſunt indiuiſa, ſicut eſt indiuiſa natura; ergo etiam in natura ſuppoſitata, vel ſuppoſitabili natura eſt principium totale, & adæquatum operationum eius præciſa ſuppoſitalitate. Dices, ſubſiſtentias perſonales ſaltim eſſe principium productionum ad intra, nam paternitas conſtituit Patrem in ratione principij potentis generare filium; ergo etiam ſubſiſtentia creata poteſt complete principium formale operandi. Contra, quia diuina natura etiam ad intrà eſt principium integrum, & completum operationum, quas vocant eſſentiales, præciſis relationibus, vndè vt dicitur in materia de Trin. & concedit hic Auctor loc. citat. antequam concipiatur diuina natura per ſuas relationes terminata, concipitur elicere operationes eſſentiales. Deindè etiam in actionibus notionalibus ſeu productionibus ad intrà, vt ſunt generatio, & ſpiratio, vult Doctor 1. d. 7. q. vn. cui ſubſcribunt quamplures Theologi, intellectum, & voluntatem diuina eſſentia illas fœcundante potentias eſſe principia integra, & adæquata generandi, & ſpirandi, relationem verò perſonæ producentis eſſe neceſſariam duntaxat conditionem, & hoc ſatis eſſe, vt perſona dicatur generare, vel ſpirare, non autem diuina natura, tanquam principium quod. Et tandem, ſi cum alijs Theologis concederetur diuinas ſubſiſtentias ſpectare ad principia adæquata generandi, & ſpirandi, adhuc neganda eſt paritas, ſi deducatur ad ſubſiſtentias creatas, quia in diuinis ſubſiſtentiæ ſolæ perſonas diſtinguunt, & conſequenter conſtituunt principium producens, & productum, quæ vt talia debent diſtingui; in creatis autem, vbi naturæ ſeipſis, vel proprijs ſingularitatibus ſecernuntur, opus non eſt naturam conſtitui in ratione producentis per ſubſiſtentiam.

135 Quintò ſimile argumentum ad hoc idem probandum ſumi ſolet ex myſterio Incarnationis, nam Verbum in natura humana aſſumpta ſupplet vices ſubſiſtentiæ creatæ, & tamen non habebat ſpecialem influxum in operationes illius effectiuum, quia nulla perſona diuina aliquid operatur ad extrà, quod etiam aliæ perſonæ non operentur, ſiquidem operationes ad extrà ſunt communes omnibus; ſignum ergo eſt ſubſiſtentiam creatam non habere peculiarem influxum effectiuum in operationes naturæ, qui debeat à Verbo ſuppleri. Reſpondent Thomiſtæ imò eſſe neceſſarium hunc peculiarem influxum perſonalitatis Verbi in actiones humanitatis aſſumptæ, vt actiones illæ poſſint dici diuinæ, ſeu Dei operationes, ac etiam vt ſubſiſtentia Verbi dicatur in omnibus ſupplere vices ſubſiſtentiæ creatæ, nam ſi id non ſuppleret, in re principaliori deficeret. Contrà, nam hæc euaſio præcluditur ex ipſo argumento, quia actiones Trinitatis ad extra ſunt indiuiſæ, nec poteſt aliquid efficere vna perſona, quod non efficiatur ab alia; ergo ſubſiſtentia Verbi non ſupplet creatam ſub-

Digitized by Google

ſubſiſtentiam quoad aliquam actiuitatem, ſed ſolùm quoad terminationem naturæ aſſumptæ, alioquin aliqua actiuitas conueniret Verbo ad extrà per propriam relationem, quæ communis non eſſet alijs perſonis; & ad veritatem illarum propoſitionum, quod actiones humanæ Chriſti ſunt diuinæ, & Dei operationes ſufficit illa terminatio, nam ob talem terminationem illæ operationes tribuebantur ſuppoſito diuino, & ſuppoſitum diuinum verè dicebatur illas operationes habere, quia naturam habebat, à qua procedebant. Dices, actiuitatem propriæ ſubſiſtentiæ humanitatis Chriſti non quidem immediatè ſuppleri à Verbo per propriam relationem, ſed per diuinam voluntatem, ſic enim loqui videtur Blaſius à Concep. dum inquit Deum per perſonam Verbi ſupplere in Chriſto munus perſonalitatis creatæ. Contra, quia tunc conceditur, quod intendimus, perſonalitatem Verbi non habere influxum actiuum in actiones humanitatis Chriſti; tum quia tunc humanitas Chriſti non fuiſſet proprium & integrum principium humanarum actionum, ſed fuiſſet diuinitas cum humanitate, quod eſt voluntariè dictum, & abſque fundamento.

136 Dicendum 2. neq; ſubſiſtentiam ſe habere merè per accidens, & concomitanter ad operationes ſuppoſiti, ſed aliquo modo antecedenter, non quidem prioritate cauſalitatis, ſed ſimplicis præſuppoſitionis naturalis. Hæc concluſio ſtatuitur contra aliam ſententiam extremam, & probatur, quia ſi ſubſiſtentia merè per accidens, & concomitanter ſe haberet ad operationes ſuppoſiti, vt aſſerit illa ſententia, tunc illa prædicatio, *Petrus operatur*, eſſet eiuſdem rationis cum illa, *muſicus ædificat*, quod euidenter conſtat eſſe falſum, quia hæc ſecunda propoſitio eſt de ſubiecto merè per accidens, non autem prima. Conſequentia patet, nam hæc prædicatio, *muſicus ædificat*, ideò eſt de ſubiecto merè per accidens, quia muſica per accidens omninò, & concomitanter ſe habet ad ædificationem; ſi ergo eodem modo ſe habet ratio ſuppoſiti ad operationem, vt ſic, hæc prædicatio, *Petrus operatur*, erit eiuſdem rationis cum illa. Conſ. quia ſi ſuppoſitalitas non magis requiritur ad operandum, quam muſica ad ædificandum, ſiue maiorem non habet cum operatione connexionem, quam muſica cum ædificatione, nulla poteſt afferri ratio, cur tribuantur potius operationes ſuppoſito, quam ædificium muſicæ.

Reſpondet Arriag. diſcrimen inter illas propoſitiones in hoc conſiſtere, quod muſica neque requiritur ad ædificandum neque neceſſariò eſt connexa cum ædificante, quia eſt accidens illius quinto modo, vnde licet ſit vera ea propoſitio, *muſicus ædificat*, dicitur tamen per accidens; at ſubſiſtentia, quia per ſe connexa eſt cum natura operante, licet ad operationem non requiratur, ſicut nec requiritur muſica, dicitur tamen per ſe concurrere non perſeitate connexionis cum natura operante. Contra, quia aliqua ſunt accidentia, quæ neceſſariò ſunt connexa cum natura operante, vt potè à quibus ſaltem à poſteriori pendet in ſua conſeruatione, vt ſunt vbicatio, duratio apud alios, quæ eam realiter diſtinguunt à re durante, & alia quædam huiuſmodi, quibus tamen non tribuitur operatio cum tanta proprietate, quanta tribuitur ſubſiſtentiæ, non enim ita propriè dicitur vbicatum operari, aut durans, ſicut ſuppoſitum, quod eſto affirmet Arriaga, hoc tamen eſt voluntariè dictum, quia actiones eſſe ſuppoſitorum eſt commune axioma, & famigeratum dictum, non verò quod actiones ſint vbicatorum, aut durantium, ergo quandam peculiarem habent operationes à ſuppoſito dependentiam quam non habent ab Vbi vel duratione; & ratio eſt quia ſubſiſtentia in natura operante aliquo modo ſe habet antecedenter ad operationes, vbicatio autem, & duratio merè concomitanter.

137 Hoc autem oſtenditur probando ſecundam concluſionis partem, quod ſcilicet ſubſiſtentia ſe habet, vt aliquid naturaliter præuium ad omnem operationem, omniaque accidentis naturæ etiam connaturaliter conuenientia, quia vt habet Doctor in 3.d.5.q.2.art.5. & quol.19. P. illud negatiuum, vel poſitiuum, quod ſubſiſtentia importat, ſtatim ſequitur naturam ſingularem, etiamſi tunc nullam exerceret operationem, eſſetque abſq; omnibus accidentibus ſibi naturaliter conuenientibus; prius enim conuenit naturæ omne id, quod pertinet ad rationem eſſendi ſubſtantialem, quam aliud omne extrinſecum; cum ergo ſubſiſtentia pertineat ad modum eſſendi ſubſtantialem naturæ, quia eſt modus exiſtendi per ſe, & pertinens ad actum primum, operatio autem ſit quid aduentitium pertinens ad actum ſecundum, planè ſequitur ſubſiſtentiam præcedere operationem in ſuppoſito, & non merè concomitanter ad eam ſe habere. Et quidem, vt notat Doctor loc. citat. hoc verum eſt nedum de natura in proprio ſuppoſito, ſed etiam in alieno, adeout ſubſiſtentia etiam aliena prius, & immediatius ſe habeat ad naturam, quam operationes, & alia accidentia, quia, vt inquit Doctor, in eodem inſtanti naturæ, in quo perſonaretur in ſe, ſi ſibi dimitteretur, in eodem perſonatur à perſona aſſumente, vnde ſi ſubſiſtentia propria eſt prior natura quacunque operatione, id etiam verum erit de ſubſiſtentia aliena, quæ in eadem natura ſuccedit loco illius in eodem prorſus inſtanti, quo illa pullularet. Et hinc verificatur, quod communiter inquiunt Theologi animam Chriſti nullum actum meritorium exercere potuiſſe priuſquam vniretur Verbo, quo talem vnionem meruerit, quia in humanitate Chriſti prius ordine naturæ præſupponitur vnio hypoſtatica ad Verbum, quam intelligatur quæcunque operatio.

Tandem, quod hæc prioritas, & anteceſſio ſubſiſtentiæ ad operationes in ſuppoſito non ſit prioritas actualitatis, ſed ſimplicis præſuppoſitionis naturalis, quæ erat vltima pars concluſionis, ſequitur ex dictis concluſione præcedente, cum enim ibi ſtatutum ſit non pertinere ad principium actiuum, nec vllam actiuitatem habere in ordine ad operationes, hic conſequenter dicendum eſt talem prioritatem non eſſe cauſalitatis, quæ explicatur per hoc, quod vnum ſit ab alio, ſed ſimplicis naturalis præſuppoſitionis, quæ explicatur per hoc, quod vnum in vno priori ſigno intelligitur, in quo non intelligitur aliud, quo pacto in anima intellectus dicitur prior voluntate, non quia hæc potentia dimanet ab illa, ſed quia in anima vna præintelligitur alteri; poteſt etiam dici prioritas inconſequentiæ, ſeu à qua non conuertitur ſubſiſtendi conſequentia, valet ſiquidem dicere humanitas operatur, ergo eſt ſuppoſitata, non tamen è contra eſt ſuppoſitata, ergo operatur.

138 Dico tandem ſubſiſtentiam in natura ſuppoſitata, vel ſuppoſitabili ſe habere, vt conditionem, ſine qua natura non ageret; dico in natura ſuppoſitata, vel ſuppoſitabili, quia in alijs naturis, quæ non ſunt aptæ ſuppoſitari, talis conditio neceſſaria non eſt, vt patet in accidentibus ſeparatis. Hæc concluſio ſequitur ex duabus præcedentibus, ſi enim ſubſiſtentia non ſe habet ex vna parte merè per accidens, & concomitanter ad operationes ſuppoſiti, vt dictum eſt concluſione ſecunda; & ex alia parte non pertinet ad rationem agendi nec adæquatè, nec inadęquatè, vt dictum eſt in primo aſſerto, remanet vt ſit neceſſaria ad operandum per modum conditionis ſine qua non, atque ideò indiget potius declaratione, quam probatione, ne contradicere videatur Patri Belluto Collegæ meo, qui diſputat. citat. q.1. n.26. negat eſſe conditionem, ſine qua natura non ageret; nam ſi per conditionem ſine qua non intelligatur illa, quæ vniuerſaliter interuenit in omni prorſus actione, & operatione, ac etiam cuiuſcunque agentis, qualis eſt exiſtentia, ſic vtique non eſt conditio ſine qua non ad agendum per ſe neceſſariò requiſita, quia non in omni natura reperitur talis neceſſitas, ſed tantum in natura ſuppoſitata, vel ſuppoſitabili, & in hoc ſenſu neceſſitatem huius conditionis ad agendum negat P. Collega meus loc. citat. cum id probet exemplo accidentis ſeparati; alioquin in natura ſuppoſitabili immediatè infra n.27. fatetur neceſſariò concurrere ſubſiſtentiam ad operationem, vt aliquid naturaliter præuium. An verò in tali natura ſit conditio ſimpliciter neceſſaria ad operandum, ac indiſpenſabiliter, ſicut eſt exiſtentia, etiam de potentia Dei abſoluta; an verò regulariter tantum, & ſecundum communem naturæ curſum, vt dici ſolet de approximatione agentis ad paſſum, pendet ex alio puncto, num ſcilicet natura ſubſtantialis poſſit per potentiam Dei abſolutam ſine ſubſiſtentia omni tam propria, quam aliena conſeruari; ſi enim affirmatiuè reſpondeatur, tunc dicendum eſt ſubſiſtentiam non eſſe conditionem per ſe, & ſimpliciter ad agendum neceſſariam, quia ſi natura ſubſtantialis eſſet ſine omni ſubſiſtentia, adhuc illa natura haberet integram virtutem ſuam actiuam, ſecundum quam ſuppoſito illo primo miraculo poſſet deinceps connaturaliter exire in actum ſecundum operando, ſi enim hoc non negatur accidenti ſeparato à propria inhærentia, tantò magis id poterit, ac debebit concedi ſubſtantiæ ſingulari ſeparatæ à propria ſubſiſtentia, quæ eſt perfectioris entitatis, & actiuitatis.

139 Neq; hinc ſequitur, vt vrget Ouuied. loc. cit. §.17. quod ſi effectus abſolutè ſine tali conditione haberi poteſt, non erit propriè conditio, alioquin etiam dici poſſet eſſe conditionem ad intelligendum habere pileum, & ad ędificandum eſſe muſicum; non, inquam, ſequitur, quia habere pileum reſpectu intellectionis, aut eſſe muſicum reſpectu ędificationis, & alia huiuſmodi accidentia, ſatis conſtat nullam per ſe connexionem habere cum illis effectibus, nec etiam ſecundum communem naturæ curſum, & ideò nequeunt vllo pacto appellari conditiones requiſitæ ad illos effectus ponendos, quia etiam naturaliter tam benè ponuntur ſine illis conditionibus, ac cum illis; ſubſiſtentia verò ex natura rei connectitur ſubſtantiæ, & pręcedit quamcunque operationem eius, & ideò benè meretur nomen conditionis neceſſario requiſitæ ad operandum ſaltim ſecundum communem naturæ curſum. Si verò teneatur nec etiam per potentiam Dei abſolutam poſſe ſubſtantiam ſingularem conſeruari, & exiſtere ſine omni ſubſiſtentia propria, vel ſaltim aliena, tunc conſequenter eſt aſſerendum illam eſſe conditionem ſimpliciter, & abſolutè neceſſariam, & per quamcunque potentiam diſpenſabilem, & quia hoc poſterius probabilius eſt, imo neceſſario aſſerendum in opinione de negatiuo, vt dixi ſupra n.84. ideò probabilius quoq; erit aſſerere ſubſiſtentiam in natura ſubſtantiali, & ſuppoſitabili eſſe conditionem per ſe ſimpliciter neceſſariam ad operandum.

Et quod dictum eſt de ſubſiſtentia in ordine ad agendum, proportionaliter etiam dici debet de ipſa in ordine ad patiendum accidentia recipiendo, quod nimirum prius ſubiectum ſupponitur in ſe ſubſiſtens, quam accidentia recipiat, non tamen eſt ratio, vel principium paſſiuum adęquatum, vel inadęquatum ad ea recipienda, aliter Verbum in Chriſto omnia reciperet accidentia, licet ſuppoſitum denominetur pati, ſicut & agere, ob eandem rationem ſuperius aſſignatam numero 129. & hinc eſt, quod Petrus denominatur albus, calidus &c. non autem hæc humanitas; & hac eadem ratione ſuppoſitum quoque dicitur generari, & corrumpi per vltimatam denominationem, licet id quod verè generationem terminat, & corruptionem ſit hęc natura ſingularis; non verò duplex ne-

Digitized by Google

negatio, quæ ad ipſam conſequitur, & in qua conſiſtit perſonalitas, vt notat Doctor 3.diſtio.22.quæſt.vn. G.

Satisfit Obiectionibus.

140 IN oppoſitum contra 1.concl. Primò ſolent obijcere Thomiſtæ tritum axioma, quod aiunt ex Ariſt.deſumi 1.Met.cap. 1. *Actiones ſunt ſuppoſitorum*, ex quo deducunt ſuppoſitum ex natura, & ſubſiſtentia conſtitutum eſſe integrum, & adæquatum principium actiuum operationum. Verum, quia Doctor citat 4.diſt. 12. quæſt. 3. ad 2. principale optimè aduertit illam propoſitionem ex Philoſopho non haberi ſub illis terminis, nam tantum habet quod *actiones, & generationes ſunt circa ſingularia*, vnde neque loquitur de principio elicitiuo actionis, ſed tantum de termino ad quem illius. Ideò illud corroborant auctoritate Damaſceni libr. 3. de Fide capit. 15. in principio, vbi apertè dixit, agens quod operatur eſſe perſonam; ac tandem ex Concil. Florent. ſeſſ. 18. & 19. vbi Ioan. Theologus ad declarandum, quod Pater generat, & non eſſentia, ſubdit rationem, quia eſſentia non ſignificat ſuppoſitum. *Actiones autem ſunt ſuppoſitorum, ſicut in humanis vniuerſa clamat Philoſophia*, inquit ille ſeſſion. 19. paulò ante medium.

Reſp. ſi in eo axiomate ſuppoſitum ſumeretur pro ſingulari, vt loquitur Ariſtot. planè argumentum nihil probat ad propoſitum de ſubſiſtentia, nam etiamſi concedatur actiones eſſe ſingularium elicitiuè, non tamen hinc ſequitur, quod etiam eodem modo ſint ſuppoſitorum, ſed ſufficiet, quod ſint eorum denominatiuè, vt poſtea explicabimus cum Doctore. Sed accipiendo etiam ſuppoſitum in proprio ſignificato, adhuc ex eo vulgari loquendi modo non probant Thomiſtæ ſufficienter intentum, quod ſcilicet ſubſiſtentia debeat ſe tenere formaliter ex principij actiui; nam etiam paſſiones ſunt ſuppoſitorum, & ſuppoſitis tribuuntur, ſicut actiones, ſicut enim non dicitur humanitas generare, ſed hic homo, ita nec humanitas dicitur generari, ſed hic homo, ſcilicet Petrus, & tamen non ita dicitur ſubſiſtentia ſe tenere ex parte principij paſſiui formaliter, ſicut ſe tenet ex parte principij actiui, & præſertim ſententia plurium Thomiſtarum aſſerentium ſubſiſtentiam immediatè à ſuamet natura reſultare, non autem à generante produci immediatè, ſed quod immediatè producitur eſſe naturam dumtaxat ſingularem; ſic etiam actiones inorganicæ ipſius animæ, vt intelligere, & velle certum eſt à ſola anima dumtaxat proficiſci, vt à principio actiuo adæquato, & tamen toti compoſito tribuuntur, & totius hominis eſſe dicuntur, non ergo ex tali modo loquendi rectè deducitur actiones eſſe totius ſuppoſiti elicitiuè, ſicut neque in exemplo allato rectè deduceretur intelligere, & velle eſſe totius compoſiti elicitiuè; inquit itaque Doctor tam loc.cit. 4. d.12.quæſt.3. quam in 1.d.12.quæſt.1. ad 2. quod actio eſt ſuppoſiti, vt vltimatè denominati ab actione non vero formæ, cuius rei in 3. diſt. 12.quæſt.1. reddit rationem phyſicam ſuperius allegatam nu. 129. quia omnis forma exiſtens in alio, vt forma, ſicut dat eſſe illi, ita dat illi aliquo modo denominari à ſua actione, & licet forma in ſuppoſito denominetur ab actione ſua, non tamen vltima denominatione, ſed vlterius denominatur ſuppoſitum ab eadem actione; quia ergo natura conſideratur in ſuppoſito ad modum partis, eſto ſit principium adæquatum operationum, non tamen dicitur operari, vt quod, ſed vt quo, quia eo ipſo quod eſt pars, eſt alterius ordinabilis, & eſt illud quo aliud operatur, quod ſi forma actiua ſit ſeparata à ſuppoſito, vel compoſito; vt eſt de anima ſeparata, vel de accidentibus ſeparatis per miraculum vtiq. in tali ſtatu vltima denominatione denominari poteſt, quia tunc per ſe exiſtit, nec eſt alteri ratio agendi, vnde concludit quod actio non denominat vltima denominationatione, niſi ſuppoſitum, vel habens modum ſuppoſiti, quod addit propter animam, & accidentia ſeparata.

141 Hanc eandem notabilem doctrinam adhuc magis logicè explicat Doctor 4.d.12. q.3. citat. dicens, quod ab eodem abſtracto, & maximè dicente reſpectum poſſunt accipi plura denominatiua denominantia plura, ad quæ cadit illa forma, & ſecundum ordinem, ſicut ab hoc abſtracto potentialitas accipitur hoc concretum proximum, quod eſt potentia, & dicitur de calore, & vlterius hoc concretum, quod eſt potens, & dicitur de igne habente calorem; eodem modo poteſt accipi ab actione vnum concretum, quod denominaret principium formale agendi, & illud de calore diceretur, vt puta calor calificat, id eſt eſt quo habens agit, & ſic calor eſt potentia calefactiua; nec tamen eſt potentialitas, nec potens; ſed non accipitur ab actione communiter, niſi denominatiuum denominans vltimum denominabile, ad quod terminatur tota dependentia illius formæ; & concedo (inquit Doctor) quod quantumcunque formæ denominentur ab actione, cum iſta forma nata ſit eſſe in ſuppoſito, poſſet vlteriori denominatione ſuppoſitum denominari ab actione. Sed dices, ſaltim hac denominatione vſitata, qua aliquid dicitur agere forma non denominatur ab actione, ſignum euidens non ipſam ſe ſola eſſe principium agendi adæquatum, ſed hoc ea ipſa conſtitui ſimul cum ſubſiſtentia. Reſpondet Doctor, forma habens rationem formæ, id eſt forma informans non ſic denominatur, quia tunc eſt alteri ratio, qua ipſum denominatur hac denominatione, at quando non informat, ſed per ſe exiſtit, tunc poteſt ſic denominari, & ſi ipſa non dependet vlterius ad aliquid denominatum, denominatio eius erit vltima; vbi rurſus concludit, quod actiones ſunt ſuppoſitorum, vel habentium modum ſuppoſiti, & per habere modum ſuppoſiti nihil, inquit, poſitiuum intelligo vltra eſſentiam formæ, ſed tantum negationem informandi aliquod, quod per iſtam formam agat.

Et hæc illius axiomatis expoſitio ſufficit ad probandum, quod volebat Ioan. Theologus in Concil. Florent. nam loc. citat. probare intendebat hanc propoſitionem eſſe veram *Pater generat*, hanc verò falſam, *eſſentia generat*, & rationem adducebat, quia eſſentia non eſt ſuppoſitum, actiones autem ſunt ſuppoſitorum, quæ ratio optimè concludit intentum, quia diuina eſſentia in diuinis non eſt ſuppoſitum, quia eſt communicabilis, nec habet modum ſuppoſiti, quia non per ſe exiſtit ſolitariè, ſed exiſtit in tribus ſuppoſitis, & ideo iuxtà explicationem allatam eſto eſſentia paternum intellectum fecundans eſſet principium quo totale, & adæquatum generationis filij, nunquam tamen eſſentia dici poteſt principium, *quod* quia eſt ratio agendi, & producendi alteri, & ſic ſemper verum eſt dicere, quod Pater dumtaxat generat in diuinis, non autem diuina eſſentia. Immo hanc rationem Doctor ipſe adducit in terminis, & declarat 1.d.3.q.5.§. *quantum autem ad 2. art.* adducitur, inquit, alia ratio, quia in creaturis forma non generat, nec generatur, ſed compoſitum, Deitas autem ſe habet quaſi forma in perſona, ergo ipſa non generat, nec generatur; ſubdit Doctor, quod iſta ratio minorem habet euidentiam in diuinis, quam in creaturis, quia in creatis forma non eſt aliquid per ſe exiſtens, vt poſſit eſſe operans; in diuinis autem eſſentia non cointelligendo proprietates perſonales eſt de ſe ens in actu. Poſtea tamen confirmat eam rationem ſic, & declarat, quia operatio, quæ eſt neceſſario diſtincti operantis, non poteſt eſſe eius, quod in diuinis ſe habet, vt forma, quia ipſa eſt per ſe indiſtincta, vt tribus, talis autem operatio eſt perſonalis, quæ eſt generare, ideoque debet eſſe alicuius realiter diſtincti à genito, cumque hoc nequeat eſſe natura, erit aliquod diuinum ſuppoſitum; ſic declaratur à Scoto ratio, quam adhibuit Epiſcopus ille in Concil. Florent. ad probandum, quod Pater generat, non verò eſſentia, ex qua ratione ſic declarata minimè deducitur actiones eſſe ſuppoſitorum elicitiuè, ſed tantum denominatiuè, quia in ea ratione non attenditur principium *quo*, ſed *quod*, quia hoc tantum eſt illud, quod debet à producto realiter diſtingui, vt potè illud, quod non tantum includit rationem agendi, vel producendi, ſed etiam conditionem producentis, qualis eſt in Patre paternitas, & relatio originis, quæ realiter diſtinguit diuina ſuppoſita, vt ait Doctor 1.d.7. quæſt.vn.

142 Secundò arguit Io. de S. Thom. loc. citat. nam operari ſequitur eſſe; ergo illud quod ſignificatur ſolum, vt forma, & habens eſſe, *vt quo*, non poteſt operari, vt quod, ſed hoc pertinebit ad ſuppoſitum, quod eſt habens eſſe, & naturam. Reſp. ex doctrina Scoti allegata gratis concedendo non poſſe formam, vt eſt in alio dici agens, vt quod, quia nequit denominari ab actione vltimata denominatione, & ſolum quod eſt ita denominabile dici poteſt agens, vt quod, & hoc eſt dumtaxat ipſum ſuppoſitum, ad quod vltimatè terminatur tota dependentia illius formæ; verum ex hoc concludi nequit ſubſiſtentiam influere ſimul cum natura in operationes ſuppoſiti, aut eſſe aliquo pacto principium operandi, ſed tantum ſe habere, vt terminans, ſeu modificans ipſum principium, reddenſque illud operatiuum, *vt quod*, vt fatetur hic ipſe Auctor in ſolutione ad argumentum in oppoſitum, vbi re vera non abhorret à noſtra opinione media, ſed tantum ab opinione Vaſquez dicentis ſubſiſtentiam ſe habere ad operandum merè concomitanter; & per accidens, ſicut habere caput nudum, vel coopertum ad ambulare.

143 Tertiò arguit Blaſius à Concept. Vnumquodque agit ſecundum quod eſt in actu, ſed nihil eſt per quod res ſit magis in actu, quam per actum conſtitutiuum ſuppoſiti; ergo nihil eſt, per quod res ſit magis actiua, quam per actum ſuppoſiti conſtitutiuum, ergo ſuppoſitum, vt ſuppoſitum actiuè concurrit ad actionem, duæ conſequentiæ patent, maior eſt commune axioma, probat minorem, quia actus per quem conſtituitur ſuppoſitum in eſſe ſuppoſiti eſt exiſtentia per ſe vnita cum natura totali, & completa, hæc autem eſt actus perfectiſſimus actuans, & perficiens quæcunque alia; alias addit quatuor, vel quinque confirmationes ad hoc argumentum, quas non refero, quia eodem falſo fundamento vtuntur.

Reſp. negando minorem cum ſua probatione, nam per ſuppoſitalitatem non conſtituitur natura in actu, ſed conſtituitur incommunicabilis, vel incommunicata alteri ſuppoſito, neque perſonalitas, aut ſuppoſitalitas eſt exiſtentia, ſed incommunicabilitas prædicta, quia exiſtentiam per ſe ſubſtantiæ optimè nouerunt Philoſophi, non tamen ſubſiſtentiam, de qua hic loquimur tum quia vt ſatis conſtat ex dictis, malè confunditur ſubſiſtentia, ſiue ſuppoſitalitas cum per ſe exiſtentia, quę diſtinguit ſubſtantiam ab accidente, quia hanc de ſe habet ſubſtantia quælibet, non verò per modum realiter ſuperadditum, qualis eſt ſubſiſtentia, de qua eſt ſermo; & humanitas Chriſti talem habet per ſe exiſtentiam, non tamen ſubſiſtentiam, adeoue tota hæc ratio nititur principio paſſim negato extra ſcholam D. Thomæ, ac etiam ab alijs Thomiſtis. Imò concedendo etiam, quod per ſe exiſtentia ſit ratio conſtitutiua ſuppoſiti, non adhuc probat intentum, quandoquidem nec ipſa exiſtentia, vt communiter dicitur, eſt ratio ipſa agendi, vel pertinet ad rationem, & principium formale agendi, hæc enim eſt ipſa natura, & eſſentia præciſe, natura enim propriè eſt quæ habet facultates, & virtutes agendi, exiſtentia verò eſt con-

conditio ſimpliciter ad agendum neceſſaria, quæ naturam modificat, non verò confert virtutem ipſam agendi; vnde cum dicitur vnumquodq; agere ſecundum quod eſt in actu, per hoc tantum ſignificatur eſſentiam operari non poſſe, niſi de potentia traducatur ad actum, & in actu ponatur, adeò quod exiſtentia non eſt virtus actiua, per quam operatur eſſentia, vel per quam eſt operatiua, ſed eſt modus ponens eſſentiam in tali ſtatu, vt actu poſſit operari.

144 Quartò, arguit idem theologicè ex myſterio Incarnationis, ſi ſuppoſitum nullo modo influit actiuè in operationem, aut per modum principij; ergo ſuppoſitum Chriſti nullo modo nos redemit, aut pro nobis ſatisfecit, quod eſt in fide erroneum, probat conſequentiam, eo modo ſuppoſitum Chriſti nos redemit, & pro nobis ſatisfecit, quo influxit in opera, quibus redempti ſumus, ergo ſi ſuppoſitum Chriſti, vt ſic, nullum influxum actiuum præbuit in opera illa ſatisfactionis, & redemptionis noſtræ, re vera nos non redemit, aut ſatisfecit pro nobis. Conf. eo modo influxit in ea opera, quo ſuppoſitum connaturale influxiſſet, ſi eam naturam aſſumptam terminaſſet, quia ſuppoſitum diuinum ſuppleuit vices eius; ergo ſi ſuppoſitum in ratione ſuppoſiti nullo modo influit in ratione principij eliciuit, nullo modo influxit in opera redemptionis noſtræ. Rurſus, quia non poteſt aliquod opus tribui ei, ad quod nihil prorſus contribuit; ſed ſi ſuppoſitum Chriſti nullum prorſus influxum præbuit in opera redemptionis noſtræ, nihil prorſus ei contribuit ergo &c. Demum reſpondere non vales opus redemptionis noſtræ ei tribui per communicationem Idiomatum, & ratione humanitatis, quia non ſolum ſic, ſed etiam per ſe, & tanquam principio *quod* per ſe influendi tribuitur Chriſto redemptio noſtra, & propterea non humanitas, ſed Chriſtus homo dicitur mediator Dei, & hominum traditus, crucifixus, mortuus pro nobis; ergo cum Chriſtus Dominus ſit nomen ſuppoſiti diuini terminantis naturam humanam debet intelligi ſecundum proprietatem ſermonis quod fuerit Redemptor noſter.

Reſp. hoc argumentum, cui adeò fidunt Thomiſtæ, nihil prorſus valere, quia Chriſtus, & ſuppoſitum eius nedum redemit nos agendo, ſed etiam patiendo, paſſus enim eſt pro nobis, mortuus, & ſepultus, & tamen etiam ipſi Thomiſtæ concedere debent non ita diuinum ſuppoſitum nos redemiſſe patiendo; vt in ſe reciperet dolorem, & mortem, quia eſt incapax receptionis ſubiectiuæ, & materialis, ſed ſolum ratione humanitatis, quæ erat ei hypoſtaticè vnita, ob hanc enim terminationem ſolam omnes humanæ naturæ paſſiones tribuebantur Verbo cum eadem prorſus veritate, & proprietate, qua tributæ fuiſſent proprio ſuppoſito; ſicut ergo hoc ſufficit, vt pro nobis verè dicatur ſatisfeciſſe per paſſiones, ita etiam per actiones. Neque præter terminationem vnitatis hypoſtaticæ in Verbo ad ſaluandas illas veritates, quod Dei Filius nos redemerit, & pro nobis ſatisfecerit opus eſt recurrere ad peculiarem actiuitatem diuini ſuppoſiti, quam habuerit in opera redemptionis, immo id apud omnes extra ſcholam D. Thomæ non ſolum cenſetur neceſſarium; Sed potius manifeſtum abſurdum, quia opera Trinitatis ad extra ſunt indiuiſa, & ideò in nullum opus noſtræ Redemptionis habuit influxum poſitiuũ, qui non fuerit communis Patri, & Filio; vt ergo ſolus Filius dicitur noſter Redemptor ſufficit, quod ipſe ſolus terminauerit vnionem hypoſtaticam humanitatis aſſumptæ, ex tali enim terminatione cum omni proprietate ei tribuuntur actiones omnes, & paſſiones humanitatis aſſumptæ eo modo quo actiones, & paſſiones ſuppoſitis conuenire poſſunt, quatenus verè in ſe naturam illam habebat, quæ opera illa eliciebat vel ſibi erat ratio illa efficiendi; poteſt igitur totum præfatum argumentum retorqueri in Thomiſtas de paſſionibus, quas vtique diuinum Verbum in ſe phyſicè non recepit, ſed ſola humanitas, & quicquid ipſi reſpondebunt ad argumentum factum de paſſionibus, reſpondebimus & nos ad hoc ipſum factum de actionibus; quod nimirum ad ea omnia verificanda, quod Dei Filius non redemerit, quod pro nobis ſatisfecerit, quod fuerit noſter mediator &c. ſufficit, quod terminaret hypoſtaticè humanitatem, quæ erat ipſi principium quo omnia agendi, & patiendi pro nobis, atq; ideò falſum eſt, quod nihil contulerit ad opera noſtræ redemptionis, nam diuinum ſuppoſitum in Chriſto eſto non eſſet principium adæquatum, vel inadæquatum agendi, vel patiendi pro nobis, erat tamen conditio omnino neceſſariò requiſita ad naturam aſſumptam, vt poſſet pro nobis pati, & operari, & ex hac doctrina facile eſt reſpondere ad ſingulas confirmationes argumenti in forma, quod gratia breuitatis omitto.

145 Quintò, arguit ex myſterio Trinitatis, quod totum ait ruere, niſi ſuppoſito, vt ſic, concedatur actiuitas, ſequitur enim tunc, quod perſonæ diuinæ non eſſent inter ſe realiter diſtinctæ, nam realis diſtinctio, quæ eſt inter eas, fundatur in hoc, quod vna ex illis, ab altera procedat, ſicut Filius à Patre, vel ex duabus, ſicut Spiritus ſanctus a Patre, & Filio, ſublato ergo quod Pater actiuè influat in Filium, & Pater, & Filius in Spiritum ſanctum ruit totum Trinitatis myſterium; quæ fuit hæreſis Sabelij. Deinde ſi non ſuppoſitum in diuinis verè elicit actiones notionales, ſed natura, tunc multiplicabitur eſſentia in tribus diuinis ſuppoſitis, quæ fuit hæreſis Trinitariorum, probatur conſequentia, quia inter producens, & productum verſatur diſtinctio realis. Demum Concil. Later. cap. *Damnamus* de Summ. Trinitat. ſub Innoc. III. decernit veram eſſe ſententiam Magiſt. ſentent. quæ aſſerebat eſſentiam diuinam non generare, & contrariam Abbatis Ioachim damnat; ergo ſuppoſitum verè influit actiuè, vt quod, in actiones, non eſſentia.

Reſp. fateor hanc rationem longè efficaciorem eſſe præcedenti, ſi enim eius efficacia benè perpendatur, probat principium, vt quod, vt ſic, debere eſſe elicitiuum actionis, & non tantum denominatiuè ſic dictum, vt ſupra explicabamus, nam realis diſtinctio in diuinis attenditur penes principium *quod* producendi, non penes principium *quo*, & fundatur in hoc, quod verè vnum ſuppoſitum producat aliud, & phyſicè actionem attingat, non verò denominatiuè tantum, itaque ſciendum eſt de principijs productionum ad intra inter Theologos duplicem eſſe ſententiam, quidam, enim volunt ſubſiſtentias, re vera ad tale principium pertinere, itaut paternitas ſimul cum eſſentia, vel memoria fœcunda ſit principium generandi, & conſtituat cum ea principium, quod generat; alij volunt ſolam memoriam fœcundam v. g. eſſe totale & adæquatum principium generationis, verum tamen paternitatem eſſe conditionem neceſſariam ad exercendum actum generandi, qui quidem exerceri debet à ſuppoſito diſtincto realiter à producto, quod tale principium formale producendi habeat à ſeipſo, & non ab alio, quale in diuinis eſt ſuppoſitum Patris, in quam opinionem valde inclinat Doctor 1. diſt. 7. quæſt. vn. §. *quia autem*, ſi prima teneatur opinio, quæ magis expedita eſt ad hanc difficultatem euitandam, tunc eſt neganda paritas de ſubſiſtentijs diuinis, & creatis, quia in diuinis ſolæ ſubſiſtentiæ perſonas diſtinguunt, & conſequenter conſtituunt principium producens, & productum, quæ vt talia diſtingui debent; in creatis autem non eſt iſta neceſſitas, quia hic ſuppoſita non diſtinguuntur per perſonalitates præciſè, ſed per naturas ipſas ſingulares, & ideò opus non eſt, vt in creatis natura per ſubſiſtentiam conſtituatur in ratione producentis, vt euenit in diuinis. Neque eſt, cur conetur Blaſius citat. ex analogia ſuppoſiti creati ad increatum deducere, quod ſi hoc eſt actiuum, etiam & illud; quandoquidem quantum ad actiuitatem iam eſt aſſignata diſparitas. Si verò alia teneatur opinio, tunc dicendum integrum principium *quod*, vt eſt v.g. Pater, vtique actiuè influere in generationem, non tamen ratione ſubſiſtentiæ, quaſi hæc pertineat ad principium formale producendi, quia hoc eſt memoria fœcunda dumtaxat, & ratione illius præciſè Pater generat, & paternitas concurrit tantum, vt conditio ponens memoriam fœcundam in ſuppoſito, in quo poteſt in actum ſecundum erumpere, & ſic adhuc benè ſaluari diſtinctionem realem inter producens, vt quod, & productum ex vi proceſſionis vnius ab alio, nam producens *quod* ſemper realiter diſtinguitur à producto, nam includit relationem originis, vt conditionem agendi, vel agentis, quæ ſola diſtinguit realiter diuina ſuppoſita, quæ diſtinctio nequit haberi per principium *quo* præciſè ſumptum.

146 Ad Conf. negatur conſequentia, quia diſtinctio realis in diuinis verſatur ſolum inter producens, & productum, vt quod, diuina autem natura præciſè ſumpta nec generat, nec generatur, & ideò ad nullum ſuppoſitum in diuinis productum poteſt fundare realem diſtinctionem; quod ſi Vaſquez, quem præcipuè Blaſius ibi impugnat, concedit generationem Filij poſſe procedere à diuina eſſentia, nedum vt à principio quo, ſed etiam quod, vt ei tribuit Auctor ille, viderit ipſe Vaſquez, non enim in hoc ſenſu facimus nos actiuam naturam. Ad vltim. ex illa determinatione Concil. Later. abſolutè intellecta negaretur omnis actiuitas diuinæ naturæ in productionibus ad intra, & tota tribueretur ſubſiſtentijs, vel ſuppoſitis, quod tamen eſt falſum, quia fatentur omnes Theologi etiam diuinam naturam pertinere ad principium *quo* illarum productionum, vnde quando Concil. determinat eſſentiam non generare, neque ſpirare, loquitur de principio *quod*, quandoquidem illud realem diſtinctionem neceſſariò fundare debeat à producto, non verò principium quo, & hanc fundare poteſt etiam ſi actiuè, & immediatè non influat ratione ſubſiſtentiæ, quia includit relationem originis, vt conditionem, quæ diuina ſuppoſita realiter diſtinguit; quare autem de proprietate ſermonis dici non debeat eſſentia generare in diuinis, ſed Pater, iam ſupra declaraui numer. 141. quam rationem adhuc magis explicat Mairon. 1. d. 7. quæſt. 1. §. *poſtquam viſum eſt* vbi quærit, quare cum diuina eſſentia verè pertineat ad principium formale productionum ad intra, tamen nequit dici generare, neque ſpirare, & recitat multos dicendi modos, quos refutat, & tandem ſolum approbat modum dicendi Doctoris dicentis principium quod, & quo ex oppoſito diſtingui, præſertim cum principium quo eſt vltimum, ſicut eſt in propoſito diuina eſſentia, cum enim ſic ſe habet, tunc principium quo nunquam eſſe poteſt principium quod; cuius puncti ſi maiorem cupis intelligentiam vide Mairon. ipſum loc. cit.

147 Sextò, ſi ſuppoſitum non influit actiuè in actiones ſuas, ſed natura ſola, ſequitur quod ſuppoſita non erunt beata, ſed natura eorum, & ſic non S. Petrus, ſed natura eius, & non B. Virgo, ſed eius natura, non Chriſtus, ſed natura Chriſti erit beata; probatur conſequentia, quia actio, vt actio formaliter, vt ſic, non denominat, niſi agens, atqui viſio beatifica eſt formaliter actio, ergo non denominat beatum, niſi principium eius.

Reſp. neque hoc argumentum eſſe alicuius momenti, quia non eſt omnino certum apud omnes, an intellectus creatus reſpectu obiecti beatifici ſe habeat actiuè, vel merè paſſiuè illam recipiendo totaliter ab obiecto beatifico productam, immo hanc partem ſatis probabilem iudicauit Doctor plurib. in locis 1. diſt. 3. q. 8. C. & 4. diſt. 14. q. 1. & d. 31.

Digitized by Google

d.31.qu.1.& 4.d.49.quæſt.11. neque verum eſt intellectionem eſſe veram, & propriam actionem, vt ſupponunt Thomiſtæ, niſi tantum æquiuocè, & grammaticaliter, ſed eſt qualitas vitalis, qua intellectus intentionaliter aſſimilatur obiecto, eique vitaliter coniungitur, vt dictum eſt diſp.6 de anim. q.3. art.1. vnde ſi intellectus haberet in ſe viſionem beatam totaliter ab obiecto beatifico productam, ipſo merè paſſiuè ſe habente, adhuc beatus eſſet, non ergo ob beatitudinem neceſſaria eſt actiuitas in potentia beata, vt argumentum ſupponit. Sed quando etiam cum communiori ſupponatur potentiam beatam actiuè concurrere, opus non eſt ſuppoſitum ſub ratione ſuppoſiti actiuè ſe habere ad illam, ſed ſufficit quod beatam viſionem, aut fruitionem attingat mediante natura, ſeu facultatibus eius, quæ ſunt intellectus, & voluntas; id enim ſufficit, vt verè dicatur beatus etiam ſecundum rationem ſuppoſiti.

148 Poſtremò arguitur contra 3. concluſ. probando ſubſiſtentiam nec etiam ſe habere ad operationes ſuppoſiti, vt conditionem ſimpliciter requiſitam, ſed merè concomitanter, & per accidens, alias ex mutatione ſubſiſtentiæ variaretur operatio ſecundum ſubſtantiam, quod eſt falſum, conſtat enim eandem manere operationem mutato ſuppoſito, ſicut in anima ſeparata eadem intellectio, & volitio, & in accidente ſeparato eadem calefactio, & infrigidatio, quæ erat in coniuncto, ita arguit Vaſquez loc. citat. Deinde arguit Ouied. quia non apparet in quo genere, neque qua ratione ſubſiſtentia poſſit eſſe conditio, vt natura operetur, non eſt enim applicatio agentis ad paſſum, neque diſpoſitio ad effectum, neque huc vſque conditionis genus cognitum fuit, ad quod poſſit ſubſiſtentia reduci. Demum arguit Arriag. intantum dici poſſe conditionem ad operandum, inquantum eſt quid requiſitum a poſteriori, vt exiſtat natura, vt dicitur de vnione accidentis ad ſubiectum, & ideò ſicut ſuppoſito primo miraculo conſeruatio caloris ſine ſubiecto naturaliter calefacit, ita ſimiliter ſi natura ſine ſubſiſtentia conſeruaretur, connaturaliter operaretur, quia non eſt vnde operationem ſubſtantiæ faciamus magis dependentem, vt à conditione, à ſubſiſtentia, quam operationem accidentis ab vnione ad ſubiectum.

Reſp. illud probare ad ſummum, quod ſubſiſtentia non ſit per ſe, & directè principium actionis, non tamen quod non ſit conditio, nam benè poteſt variari conditio non variata actione, præſertim quando non eſt ex numero earum, quæ vniuerſaliter, & indiſpenſabiliter in quacunque interueniunt actione, qualis in propoſito eſt ſubſiſtentia, vt dictum eſt; ſic ignis calorem eundem, vel in eodem gradu in manu mea producit facta æquali approximatione, ſiue hæc contingat ex vno latere, ſiue ex alio, & ſic pariter in propoſito requiritur quidem naturam eſſe ſubſiſtentem, priuſquam exeat in operationem, parum tamen refert, quod hac vel illa ſubſiſtentia ſubſiſtat, dummodo ſubſiſtat. Ad 2. ſicut quantitas dici ſolet conditio ſubſtantiæ ad recipiendum alia accidentia, quia prius quantitatem recipere debet, quam alia, vnde non intelligitur diſpoſita ad alia accidentia recipienda, niſi prius quantitatem receperit, ſic in propoſito poteſt dici ſubſtantia per ſubſiſtentiam diſponi ad agendum, quia prius intelligi debet ſubſiſtens, antequam aliquam operationem exerceat, quia ſubſiſtentia eſt quid prærium ad omnes operationes, & accidentia ſubſtantiæ, adeout intelligi nequeat, ſubſtantia proximè ad agendum diſpoſita, vel patiendum alia accidentia recipiendo, niſi prius fuerit ſubſiſtens, quamuis hæc non ſit prioritas cauſalitatis, ſed ſimplicis præſuppoſitionis naturalis. Ad vltim. ſi teneatur poſſe ſubſtantiam conſeruari ſine quacunque ſubſiſtentia per potentiam Dei abſolutam, ſicut accidens de facto conſeruatur ſine omni inhærentia, concedo totum argumentum, at neque adhuc dici debet tunc ſubſiſtentiam ad actiones ſuppoſitorum ſe habere merè per accidens, & concomitanter, ſed potius velut conditionem ad illas requiſitam ſecundum communem naturæ curſum; ſi verò teneatur oppoſitum, quod nequeat ſubſtantia ſine ſubſiſtentia conſeruari, vt dici debet in opinione de negatiuo, tunc conſequenter dicendum eſt operationem ſubſtantiæ magis a ſubſiſtentia pendere, quam operationem accidentis ab inhærentia, quia per miraculum docemur in euchariſtia accidentia exiſtere, & operari ſine ſubiecto, non tamen docemur ſubſtantiam fuiſſe ſine aliqua ſubſiſtentia, vnde in myſterio Incarnationis humanitas Chriſti aſſumpta quidem fuit a Verbo ſine propria ſubſiſtentia, at ibi ſubſiſtit per ſubſiſtentiam diuinam; vnde quantum ex lumine fidei potuit nobis innoteſcere, magis pendere videtur ſubſtantia à ſubſiſtentia, quam accidens ab inhærentia.

QVÆSTIO VI.

Quibus rebus ſubſiſtentia conueniat.

149 ACcidenti ſuprè natura ſubſiſtentiam non conuenire, & præſertim quando ſubiecto inhæret, apud omnes compertum eſt, nam vt docuit Doctor 1.d.4.qu.2. in corpore quæſtionis color hic ſingularis exiſtens non determinat ſibi rationem ſuppoſiti, quia ratio ſuppoſiti propriè non reperitur in accidentibus, & ratio eſt, quia ſubſiſtentia importat incommunicabilitatem ſuppoſito alterius naturæ, accidens verò eſt incommunicabile ſua pienatura ſuppoſito ſubſtantiæ, & ideò nequit dici ſubſiſtens. Dubium tamen eſt inter Doctores, an ſubſiſtentia ſaltem ei conueniat, dum extra ſubiectum a Deo de facto conſeruatur in Euchariſtiæ Sacramento; partem affirmantem amplectū videntur Caiet. 3.part. q.78. artic.1. Suarez tom.3. in 3.part. diſp.39 ſect 2. Vaſquez ibid. diſp.194. cap.2. Conineh. de Sacramentis q.77. articul.1. dub.2. Becan.ibid. cap.20. qu.1. Card.de Lugo diſputat.13.de incarna. ſect.7.numer.94. & alij Recentiores volentes accidenti ſeparato deberi modum quendam poſitiuum ſuperadditum, quo conſtituatur per ſe exiſtens, actuali inhærentiæ directè repugnantem. Oppoſitum tamen reputo omninò verum, vt docet Doctor 4.d.12.qu.1.& 6. § *ad argumenta*, quod cumulatè probaui diſp.3. Phyſ. qu.4. art.2. & rationem breuiter indicat Doctor 3.d.1.qu.9. § *tertius articulus*, quia modus ille, quod verè eſt proprius vnius generis, non conuenit alicui alterius generis; ſicut enim eſt illi proprius, ita eſt cuicunque alij incompoſſibilis; nec quod adducitur de accidente ſeparato, inquit, concludit propoſitum, quia non habet illum modum, qui eſt proprius ſubſtantiæ, modus enim ſubſtantiæ eſt per ſe eſſe naturaliter, hoc eſt in eſſendo non inclinari naturali aptitudine ad aliud, non ſic autem accidens ſeparatum. Deindè ille modus ſecundum illos Auctores collatus accidenti ſeparato diceretur modus ſubſiſtentiæ, quatenus hæc opponitur inhærentiæ, vt ipſi declarant, at hic non accipitur ſubſiſtentia, prout opponitur inhærentiæ, vt ſæpius dictum eſt in hac diſp. ex Doctore 3.d.1.qu.1.ad 3.prin. quia talis ſubſiſtentia conuenit de ſe ſubſtantiæ, & non per aliquid realiter ſuperadditum, ergo etiam ſi modum illius ſubſiſtentiæ haberet accidens, non tamen hunc, de quo hic eſt ſermo, quia etiamſi ſit ſeparatum, natum eſt communicari, vt quo, ſuppoſito alterius naturæ, ſcilicet ſubſtantiæ, & ideò etiam ſeparatum caret ſubſiſtentia, nec poteſt dici ſuppoſitum. Confir. quia hac ratione negat Doctor ſubſiſtentiam in hoc ſenſu animæ ſeparatæ, quia adhuc retinet communicabilitatem ad corpus; ergo tanto magis negari debet accidenti ſeparato.

150 Eſt longe maior difficultas de partibus ſubſtantiæ compoſitæ, tam eſſentialibus, quam integralibus, num ſcilicet ſingulæ habeant proprias ſubſiſtentias partiales, ex quibus coaleſcat ſubſiſtentia totalis compoſiti, tum eſſentialis, tum integralis, an potius detur in compoſito vna ſola ſubſiſtentia ſimplex, & indiuiſibilis, quæ omnes partes afficiat; qua de re tres ſunt ſententiæ inter Recentiores, apud quos ſolùm acriter hæc controuerſia ventilatur, duæ extremæ, & vna media. Prima eſt Suar. diſp.34. Met. ſect.5. quem ſequitur Auerſa quæſt. 19. Philoſoph. ſect.3.& qu.20. ſec.9.& Hurtad. diſp.2. Phyſ. ſect.7. dicentis quamcunque ſubſiſtentiam ſubſtantiæ materialis compoſitæ conſtare ex partibus tam eſſentialibus correſpondentibus, ſcilicet partibus eſſentialibus eiuſdem ſubſtantiæ, quam integralibus correſpondentibus nimirum partibus eius integralibus, atque ideò ſuſtinet quamlibet eſſe diuiſibilem adeò vt diuiſis partibus a ſe inuicem deſtruatur quidem ſubſiſtentia totalis totius compoſiti ex illis, ſed ſicut remanent partes, ſic quoque manent ſubſiſtentiæ earum partiales, ſiue illæ partes fuerint eſſentiales ſiue integrales; addit tamen Suar. ex modum peculiarem correſpondentem formis materialibus non poſſe propriè appellari ſubſiſtentiam etiam partialem, eo quia nequeunt per ſe ſeparatæ exiſtere, vt anima rationalis, nec ſunt incommunicabiles ſubiecto, vti materia prima, vnde ſolum modum materiæ primæ, & animæ rationalis vocat ſubſiſtentiam, illum quidem quia materia prima per ſe exiſtere poteſt, & nulli eſt incommunicabilis, vt ſubiecto, illum verò quia anima rationalis etſi ſit communicabilis alteri, vt ſubiecto, adhuc tamen per ſe ſeparata exiſtere poteſt.

Fundamentum huius opinionis eſt, quia ſi eſſet vnicus modus, vel vnica ſubſiſtentia in compoſito eſſentiali, quæritur quid primò, & immediatè afficiat, vel materiam, vel formam, vel vtramque ſimul, vel totum immediatè, & partes mediatè; non primum, nec ſecundum, quia ſubſiſtentia vnius partis tantùm eſt inadæquata, & incompleta, ergo eſt inepta ad afficiendum totum, quod debet completè, & adæquatè ſubſiſtere; non tertium, quia non poteſt idem indiuiſus modus afficere duas res diſtinctas, ſeu duo diſtincta ſubiecta, tum quia in homine eſſet ſpecialis difficultas, nam vel hic modus eſſet ſpiritualis, & ſic non poſſet afficere corpus, vel materialis, & ſic non poſſet afficere animam, quia eſſent inter ſe improportionata. Nec tandem quartum, quia compoſitum ſecundùm communiorem non habet aliam tertiam entitatem reſultantem ex vnione partium, cui entitati poſſit per ſe, & proximè attribui ſubſiſtentia, ſed non eſt alia entitas totius, niſi entitas ſuarum partium vnitarum, ergo ſic etiam ſubſiſtentia totius aliud non erit, quam ſubſiſtentiæ partiales inter ſe coniunctæ. Nec ſufficit dicere cum Lugo, & alijs aduerſæ opinionis incommodum non eſſe, quod eadem ſimplex & incompoſita ſubſiſtentia faciat materiam, & formam in compoſito ſubſiſtere, ſicut non eſt inconueniens, quod vniantur vnica ſimplici vnione. Nam admiſſo, quod de vnione dicitur (quod tamen falſum eſt, vt conſtat ex dictis in Phyſica) eſt adhuc manifeſta diſparitas de vnione, & ſubſiſtentia, quia cum vnio ponatur modus aliquo pacto relatiuus, poteſt etiam aliquo pacto vtramque partem afficere vnam ſubiectiuè, alteram verò terminatiuè, & ſic poſſet ſufficere vnica vnio inter vtramque, at ſubſiſtentia ponitur modus abſolutus, & ideò ſi recipitur in materia tantùm, nequit afficere formam vllo modo, neque e contra.

Et hoc argumentum magis adhuc viget in toto integrali v.g. in tota aqua, nam ſi eius ſubſiſtentia eſt indiuiſibilis, vel eſſet indiuiſibiliter tota in toto, & tota in qualibet parte totius maris v.g. ad inſtar

inſtar rei ſpiritualis, ſicut eſt anima rationalis in corpore, & hoc dici non poteſt, quia talis ſubſiſtentia eſt res materialis, & corpora, & ideò non poteſt ita indiuiſibiliter per totum diffundi ad modum rei ſpiritualis, tum quia tunc idem numero afficiens aquam Adriaticis maris, afficeret ſimul aquam Baltici, Indici, vel Atlantici, quod naturaliter eſt impoſſibile; Vel talis ſubſiſtentia indiuiſibilis eſſet in vno certo puncto tota aquæ Oceani; & neque hoc rationabiliter dici poteſt, quia præterquam quod tale punctum certum deſignari non poteſt, cum non ſit maior ratio de vno, quam de alio, adhuc deſignatum non ſufficit, quia tunc tale punctum duntaxat ſubſiſtere diceretur, non verò cæteræ partes, quia ſicut eas non afficeret, ita nec etiam poſſet reddere ſubſiſtentes; tum quia Verbum, vt ſuppleret vices ſubſiſtentiæ creatæ, non vniuit ſe alicui determinato puncto corporis humani, ſed toti corpori, & ſingulis partibus eius; ergo hæc totalis ſubſiſtentia totius integralis poni debet diuiſibilis, & integrata ex pluribus partialibus ſimul coniunctis.

151 Alia ſententia extrema negat ſubſiſtentias partiales tam in compoſito eſſentiali, quam in integrali, & inquit ſufficere vnicam, & ſimplicem pro toto compoſito, quod ſolum ſubſiſtere dicitur, ita Io. de S. Thoma qu.7. Phyſ. art.3. pro qua citat Cabreram, Aluarez, Nazarium, aliuſq; D. Thomæ Interpretes ad 3. part. qu.2. Et fundamentum eſt, quia ſubſiſtentia videtur propria ſolius naturæ completæ, & totalis, nec per ſe competere partibus præſertim eſſentialiter incompletis, ponitur enim ad conſtituendum ſuppoſitum; quod non eſt niſi ſubſtantia completa, ac totalis, vnde debet præintelligi ſubſtantia completa, cui ſuperueniat modus ſubſiſtentiæ conſtituens ſuppoſitum; quia ergo pars, quæ totum conſtituit, ſiue fuerit eſſentiale, ſiue integrale, nequit dici ſuppoſitum, ita neque dici debet habere ſubſiſtentiam, quæ ſuppoſitum conſtituit, ſed tantùm in laxiori ſignificato, vt v. gr. opponitur inhærentiæ, in quo ſenſu nemo dubitat partes ſubſtantiales habere propriam ſubſiſtentiam. Conf. quia ſubſiſtentia, vt hic de ea loquimur, nedum habet reddere naturam alteri incommunicabilem, vt ſubiecto, ſed etiam vt toti, & ſuppoſito; ſed materia, & forma, ac etiam partes integrales, vt manus, & caput, ſunt maximè communicabiles, & actu communicantur, dum ſunt in toto; ergo non poteſt illis per ſe competere propria ſubſiſtentia. Nec ſuffragatur reſponſio Auctorum aduerſæ partis dicentium non eſſe de ratione huius ſubſiſtentiæ, de qua hic eſt ſermo, incommunicabilitatem per modum partis eſſentialis, vel integralis, nec eius officium eſſe dare incommunicabilitatem alteri, velut toti, ſed vt ſuppoſito alienæ naturæ, ſiue facere, vt natura, quæ terminatur propria ſubſiſtentia, non poſſit alia terminari; & ideò pars in compoſito habet propriam ſubſiſtentiam, ſiue eſſentialis fuerit, ſiue integralis, quia non eſt communicata alieno ſuppoſito. Non, inquam, valet, quia licèt ſola incommunicabilitas ſuppoſitalis ſit de ratione formali ſubſiſtentiæ, aliæ tamen incommunicabilitates concurrere poſſunt, & debent ad rationem ſuppoſiti ſaltem fundamentaliter, & præſuppoſitiuè; & ſic etiam videtur ſupponere Doctor quol.9. ab initio §. *de ſecundo*, vbi ait illud dici per ſe ſubſiſtens ſubſiſtentia propriè dicta, quod habet actualitatem vltimatam, ita quod non eſt per ſe ordinabile ad aliquem actum ſimpliciter vltra illum, quem habet, qui actus vlterior poſſit eſſe actus eius per ſe, qua ratione ibidem excludit à ratione ſubſiſtentis propriè dicti nedum materiam, & formam, ſed etiam animam rationalem.

152 Tertia ſententia media negat omninò ſubſiſtentias, aut modos partiales eſſentiales materiæ & formæ correſpondentes, admittit autem modos partiales correſpondentes partibus integrantibus, quos tamen adhuc negat vocari poſſe ſubſiſtentias, perſiſtendo in eodem fundamento præcedentis ſententiæ, quia de ratione ſubſiſtentiæ eſt facere rem, quam afficit, omni modo incommunicabilem, ergo cum pars tam phyſica, quam integralis actu exiſtens in toto, ſit communicata toti, & vna pars alteri, nulla poteſt dici verè, & propriè ſubſiſtens; ita Vaſq. in 3. p. diſp. 32. c.4. Lugo de Incarnat. diſp. 12. ſect. 3. Lorca diſp. 29. Arriaga verò diſp.4. Met. ſect.9. licet neget cum Vaſquez partialem ſubſiſtentiam partibus eſſentialibus, adhuc tamen partibus integralibus eam concedit etiam propriè dictam, quia quælibet pars integralis abſolutè eſt natura conſtans materia, & forma, vnde eget integrali propria ſubſiſtentia, quælibet autem pars eſſentialis non eſt natura propriè completa, ſed pars naturæ, vnde non terminatur propria ſubſiſtentia. Poncius verò diſputat. 18. citato. eſto numer. 155. eodem modo loquatur de partibus integralibus, concedendo illis proprias partiales ſubſiſtentias, de eſſentialibus tamen diſtinguit, quod ſi conſiderentur, vt actu ſunt in ſuppoſito materiali, non habeant partiales ſubſiſtentias, ſeparatim tamen exiſtentes eas habere, id enim conſtat de anima rationali ſeparata, tum quia inde colligimus humanitatem habere perſonalitatem propriam, quia completur de facto per ſuppoſitalitatem Verbi, ſed tam anima ſeparata in triduo, quam Corpus Chriſti ſeparatum complebantur per ſuppoſitalitatem Verbi, ergo ſeparatim exiſtentia, ſi non vnirentur cum Verbo, haberent complementum proprium ſiue negatiuum, ſiue poſitiuum ab ipſis realiter diſtinctum, & illud complementum eſſet ſubſiſtentia partialis. Ouuied. tandem controuerſ. 6. Metaphyſicor. punct. 4. omnes has opiniones vt probabiles admittit, vel dubias, quia fatetur ingenuè nu. 13. non niſi per coniecturas in hac re poſſe procedi.

153 Quid in tali, ac tanta confuſione dicendum ſit fateor me ignorare, vel vix diſcernere poſſe; & quidem ſatis conſtat huiuſmodi difficultates ea ſententia præſertim de poſitiuo originem ducere, vt conſtabit eas ponderanti, vnde ad has euitandas præſtabit rurſus amplecti ſententiam de negatiuo ſuperius traditam, & declaratam, iuxta quam ſatis minus vrgent difficultates illæ. Verùm quia etiam aliquo pacto procedere poſſunt in ſententia de negatiuo, in primis iuxta hanc viam partibus integralibus ſingulis videtur concedenda propria ſubſiſtentia, & ratio eſt quam ſuperius inſinuaui numer. 43. quia communicatio, vel communicabilitas partis integralis ad conſtituendum totum integrale non eſt illa, quam negat ſubſiſtentia formaliter, aut ſaltim negatam præſupponit, hæc enim pars aquæ, aut fructum ligni ita ens completum eſt, ac directè in genere, ſicut tota aqua, vel integrum lignum, quod conſtituit cum alia comparte, & ideò ex hoc capite quælibet pars aquæ dici poteſt ſubſiſtere, & eſſe ſuppoſitum, quia non ordinatur ad vnum per ſe conſtituendum cum alia comparte ab ipſis realiter diſtinctum, non enim ita diſtinguitur totum integrale à ſuis partibus ſimul ſumptis, ſed aliud non eſt quam ipſæ partes ſimul vnitæ, & inuicem per ſua indiuiſibilia continuatæ, vt dixi diſputat. 5. Phyſ. q. 13. art. 2. Et quamuis etiam vna pars communicet cum alia, hæc communicatio ſubſiſtentiam non excludit, quia non vnitur hypoſtaticè cum illa; ſicut humanitas fuit vnita Verbo, nec illi communicatur, vt quo, ſicut communicatur natura ſuppoſito, vnde nulla pars talem denominationem recipit ab alia, qualem recipit Verbum à natura ſecum vnita, nam per humanitatem ſibi vnitam Verbum dicitur homo, non ſic vinum dicitur aqua, aut aqua vinum ex hoc quod vna portio aquæ iungatur cum portione vini, niſi vnum corrumpatur, & ſubſtantialiter in aliud conuertatur; ergo concedendum eſt partes integrales cuiuſcunque totius ſiue homogenei, ſiue etherogenei proprias habere ſubſiſtentias, & vnaquamque dici poſſe ſuppoſitum, quia non ſunt ita partes, vt habeant rationem entis incompleti, quod nequit ſuppoſitum dici ea communi acceptione huius nominis. Vnde neque opus eſt dicere, quod ait Poncius diſputat. 18. citato num. 156. in hoc genere compoſitionis integralis poſſe duo ſuppoſita, vt duas aquæ portiones, conuenire in compoſitionem alicuius tertij ſuppoſiti proprijs retentis ſuppoſitalitatibus; non inquam, opus eſt id aſſerere, quia ſicut tota illa aqua ex duabus illis portionibus conſtituta non eſt vnum per ſe totum ab illis portionibus aquæ diſtinctum, ſed ſunt illæ ſimul coadunatæ, & continuatæ, ſic neque eſt vnum per ſe ſuppoſitum, ſed duo ſuppoſita ſimul coniuncta per indiuiſibilia de genere quantitatis, licet iuxta communem loquendi modum dici ſoleat vnum ſuppoſitum, ſicut dicitur vnum totum; & de toto integrali eiuſque partibus hoc ipſum debet aſſeri, etiamſi teneatur ſubſiſtentiam dicere quid poſitiuum.

154 De partibus eſſentialibus verò quia ſunt verè & propriè partes ex quibus conſtituitur per ſe vnum tertium ab eis realiter diſtinctum, vt monſtrat Doctor 3. d. 2. quæſt. 2. artic. 2. non videtur eis concedenda propria ſubſiſtentia rigoroſè ſumpta, ſed tantum in eo ſenſu, quo dixi diſp. 2. Phyſ. quæſt. 2. articul. 2. quia enim ſunt entia incompleta, & alteri communicabilia per modum partis eſſentialis non videtur eis conuenire poſſe ſubſiſtentia propriè dicta, vt ait Doctor quol. 9. §. *de ſecundo*, & ſic etiam loquitur Liebet. 3. diſtinct. 1. quæſt. 1. in ſolutione quinti principalis, quamuis enim ſubſiſtentia de qua eſt ſermo in hac diſputatione, formaliter excludat ſolam communicationem alteri, vt ſuppoſito, non autem, vt ſubiecto, vel vt toti, aut alteri comparti, tamen incommunicabilitates illæ ad illam præſuppoſitiuè, vel fundamentaliter ſaltem ſpectare videntur, cum enim ſubſiſtentia ſit vltimus omnino naturæ terminus, ſeu totius communicabilitatis eius videtur neceſſariò præſupponere in natura ſic terminabili omnes alias incommunicabilitates ſupradictas iuxta dicta quæſt. 3. art. 1. numer. 43. & 48. nam ſi eſſet alio modo communicabilis, & quidem modo ſubſtantiali, non poſſet dici natura per ſubſiſtentiam vltimò terminata in ſua communicabilitate. Tum quia ſi partes in toto propriam haberent ſubſiſtentiam præſertim poſitiuam, cum humanitas immediatè fuerit vnita Verbo, & ea mediante partes, vt docet Scot. 3. d. 2. quæſt. 2. ſequeretur etiam humanitatem in Verbo propriam habere ſubſiſtentiam completam, quia cauſalitates cauſarum intrinſecarum nequit à Deo impediri, cum ergo ſubſiſtentiæ partiales materiæ, & formæ ſint cauſæ intrinſecæ ſubſiſtentiæ compoſiti ſicut materia, & forma vnitæ impediri nequeunt, quin conſtituant totum, ita nec earum ſubſiſtentiæ partiales, quia conſtituant totalem, & adæquatam, & ſic humanitas aſſumpta à Verbo propriam haberet ſubſiſtentiam cauſatam à ſubſiſtentiam partium; aut ergo negandum eſt partes in toto propriam habere ſubſiſtentiam, aut dicendum ipſas quoque eſſe immediatè Verbo vnitas per diſtinctum vnionis modum ab humanitate, vt tenet Ouuied. loc. citat. Et tandem ponendo totum dicere tertiam entitatem realiter à partibus diſtinctam, illa tertia entitas eſt ſufficiens ſubiectum vnius totalis ſubſiſtentiæ ſimplicis, & hæc ſola ſufficeret, vt tota illa ſubſtantia diceretur ſubſiſtere eo modo, quo ſuppoſitum ſubſtantiale per ſe ſubſiſtere debet, hac enim de cauſa Auctores primæ opinionis ſubſiſtentias partiales multiplicabant, quia negabant totum dicere tertiam entitatem à partibus vnitis realiter diſtinctam; nulla igitur videtur neceſſitas multiplicandi ſubſiſtentias partiales in compoſito, niſi in ſenſu quem docui diſputatio. 2. Phyſicor. citat. quæſt. 2. articul. 2. ex Doctore quol. 9. ab initio.

155 Sed adhuc dubium remanet de partibus eſſentialibus ſeparatim

tim exiſtentibus; num in tali ſtatu proprijs gaudeant partialibus ſubſiſtentijs; nam ex vna parte videtur affirmandum, quia in triduo fuerunt aſſumpta immediatè à Verbo corpus, & anima abinuicem ſeparata, & complebantur per ſubſiſtentiam Verbi, quæ loco propriè fuit ſubrogata, ergo propriam videntur habere ſubſiſtentiam in tali ſtatu; ex alia parte videtur id negandum, quia partes eſſentiales etiam ſeparatim exiſtentes ſunt per ſe ordinabiles ad vlteriorem actum, & ad totum eſſentiale conſtituendum; ſi ergo verum eſt, quod ſubſiſtentiam importans incommunicabilitatem alteri, vt ſuppoſito, ſupponit in natura ſic incommunicabili alias quoque incommunicabilitates nempe alteri, vt ſubiecto, vt toti, & alteri comparti, adhuc etiam partibus eſſentialibus ſeparatim exiſtentibus videtur neganda propria ſubſiſtentia. Ob id forte poſſet vtrumque probabiliter defendi, adhuc tamen probabilius videtur nec partes ſeparatim exiſtentes propriam habere ſubſiſtentiam propriè dictam ob rationem proximè allatam, quia ſubſiſtentia non videtur ſtare poſſe cum vlteriori communicabilitate eſſentiali, nam natura ſic communicabilis verè nequit dici terminata in ſua communicabilitate; nec in ſe ſiſtere, cum poſſit adhuc vlterius progredi, & ſe ſe defendere. Neque ratio adducta pro altera parte, quod corpus, & anima in triduo fuerint immediatè Verbo vnita, mihi multum vrgere videtur, etiamſi ab alijs valde efficax cenſeatur, quia Theologi quamplures docent Verbum potuiſſe aſſumere nedum partes eſſentiales ſeparatim exiſtentes, ſed etiam formam accidentalem ſeparatam a ſubiecto, & videtur ex Doctore deduci 3.d.22.quæſt.vn.in fine, & tamen hinc deduci nequit accidens ſeparatum propriam habere ſubſiſtentiam; non ergo ex eo, quod aliquid poſſit vtrumque à Verbo aſſumi, ſtatim deducere licet quod propriam habeat ſubſiſtentiam, vel ſuppoſitalitatem, & ratio eſt, quia vnio alicuius creatæ entitatis ad perſonam Verbi poteſt fieri multipliciter, vt notat P. Belluttus Collega meus diſputat. 3. de Incarnat. quæſt.4. numer. 56. vel enim fieri poteſt per modum perſonationis, vt cum aſſumitur natura intellectualis, vel per modum ſuppoſitationis, & hypoſtaſeitatis, vt cum aſſumitur natura irrationalis, vel per modum ſubſtantialis cuiuſdam ſuſtentificationis ſine ratione actus & potentiæ, vt cum aſſumitur aliquid, quod ex ſe non eſt natum immediatè ſuppoſitari, vel ſubſiſtere, niſi prout ſubſiſtere excludit, non poſſet per ſe exiſtere independenter ab alio, vt a ſubiecto quo ſenſu aſſumeretur ad ſubſiſtentiam anima rationalis, aut materia ſeparata, & talis vnio non eſſet ad Verbum, vt importat ſubſiſtentiam prout exercet officium termini incommunicabilis, ſed vt exercet officium habendi eſſe independenter ab alio, vt à ſubiecto, hoc enim largo modo dicitur etiam ſubſiſtere, vnde tale etiam eſſe independens ſuppleri poteſt per immediatam vnionem ad Verbum, quod etiam eſt hoc pacto independens; vel tandem vnio poteſt fieri ad Verbum per modum ſimplicis ſuſtentificationis ſine ratione actus, & potentiæ, & ſic poſſunt vniri Verbo omnes formæ materiales tam ſubſtantiales, quam accidentales; patet ergo non omne quod poteſt aſſumi à Verbo, ſtatim aſſumi perſonalitatem, vel ſubſiſtentiam, ſed ad talem independentiam, qualis naturę rei aſſumptibilis conueniſe nata eſt.

156 Poſtremo quæri ſolet, an ſubſiſtentiam, quæ à parte rei diſtinguitur à natura conueniat etiam ſubſtantijs ſpiritualibus creatis, ſeu angelis (de ſubſiſtentia namque ſumpta pro per ſe exiſtentia, vt diſtinguitur, contra inhærentiam res difficultate vacat) & quidem D.Thomas part.1.quæſt.3.articul.3.apertè docuit in his, quæ non ſunt compoſita ex materia, & forma non differre ſuppoſitum à natura, idem dixit 3.diſtinct.5.qu.1.art.3.ideoque Hurtad.diſp.11.Met.ſect.4. defendit vt probabile in Angelis ſuppoſitum à natura non diſtingui, & Ouied.controuerſ.6. Meta. punct.2. §.17. inquit facile non eſſe ex diſtinctione ſuppoſiti a natura in homine inferre eandem diſtinctionem in Angelo, nam ex eo quod in homine natura conſtet ex materia, & forma non infertur eadem compoſitio in natura angelica, ergo ex eo quod ſuppoſitum humanum dicat compoſitionem ex natura, & ſubſiſtentia; non infertur eadem compoſitio in ſuppoſito angelico. Tum quia totum motiuum diſtinguendi ſubſiſtentiam à natura vt ſæpe dictum eſt, habemus ex myſterio incarnationis, ſed hinc tantum immediatè inferri poteſt talis diſtinctio in ſuppoſito humano, non autem in angelico; vnde tandem concludit ſaltem eſſe poſſibilem naturam ſpiritualem, quæ ſecum realiter ſubſiſtentiam habeat identificatam.

157 Sed quicquid ſit de ſubſtantia ſpirituali poſſibili, certum eſſe debet illam, quæ de facto creata eſt, habere ſuam ſubſiſtentiam realiter naturæ ſuperadditam, & non minus in illa diſtingui ſuppoſitum a natura, quam diſtinguatur in homine alijſque materialibus ſubſtantijs, & ſic omnes Theologi paſſim ſupponunt, & præſertim Doctor 3.d.1. quæſt.1. & d.2.q.1.art.2. & probant communiter, quia natura angelica non minus eſt aſſumptibilis à Deo, quam humana; ergo ſicut ob talem aſſumptibilitatem concluſa eſt in ſpecie humana diſtinctio ſuppoſiti a natura, quia aſſumpſit naturam, & non ſuppoſitum, ita quoque concludi debet in angelica; probatur aſſumptum primò auctoritate D. Pauli ad Hæb.2. vbi commendans beneficium Incarnationis in nos inquit, *quia nuſquam Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit*, plane per hoc ſupponens potuiſſe Verbum naturam angelicam aſſumere, ſicut aſſumpſit humanam, ſi voluiſſet; tum etiam ratione, quia de facto anima rationalis, quæ eſt naturæ ſpiritualis, in triduo mortis Chriſti manſit immediatè vnita Verbo; ergo ſi anima rationalis, quæ eſt ſubſtantia ſpiritualis incompleta, ſubſiſtentiam habet ſuo modo ſuperadditam, vt communiter aiunt, ratione cuius potuit aſſumi à Verbo, tanto magis eam habebit Angelus, qui eſt ſubſtantia ſpiritualis completa. Conf. quia ſubſiſtentia ita non conuenit naturæ humanæ ex ſpeciali ſua ratione, quia materialis ſit, & corporea, ſed potius ex generali quadam ratione ſibi communi cum Angelis, ergo ex diſtinctione ſuppoſiti in natura humana, optimè poteſt inferri diſtinctio etiam in angelica; antecedens eſt Doctoris quol.9.ab initio, vbi eodem modo diſcurrit de ſuppoſito angelico, & materiali, & ait ex eodem medio communiter concludi ſubſiſtentiam propriè dictam de igne, ſicut de angelo, immo de quocunque quod eſt completè in aliqua ſpecie ſubſtantiæ, nam angelus eſt perfectus in ſpecie perfecta, immo perfectiori, quam ſit aliqua ſpecies ſubſtantiæ materialis; ſi ergo aliqua ſubſtantia materialis eſt ita in actu vltimo quod non eſt per ſe ordinabilis ad aliquem actum vlteriorem, alioquin poſſet eſſe proceſſus in infinitum in ſubſtantijs materialibus, vt quælibet poſſet eſſe pars alterius, multo magis angelus eſt per ſe ſubſiſtens ſecundum intellectum prædictum: ita Doctor ibi.

158 Ad rationem dubitandi in oppoſitum in primis dicendum non deeſſe Auctores graues, qui in angelis quoque admittant compoſitionem ex materia, & forma ſpiritualibus iuxta probabilem doctrinam Seraphici Doctoris 2.d.3.p.1.ar.1.qu.2.quam defendit Cauell.in lib.de anim.qu.21. Deinde in communi ſententia talem phyſicam compoſitionem in angelis non admittente negari debet paritas de compoſitione ex materia, & forma, & ex natura, & ſubſiſtentia, nam in ſubſtantijs materialibus compoſitionem ex materia, & forma arguimus præſertim ex earum corruptibilitate, quæ cum in angelis non reperiatur, conſequenter deducimus huiuſmodi ſpirituales ſubſtantias phyſica compoſitione ex materia, & forma carere; at non ſic eſt de compoſitione ex natura, & ſubſiſtentia, nam ex medio communi arguimus tam in natura materiali, quam ſpirituali ſubſiſtentiam eiuſdem rationis, vt dictum eſt ex Scoto quol. 9. & conſequenter eandem compoſitionem naturæ, & ſubſiſtentiæ in vtraque natura affirmare debemus. Ad aliud negamus ex myſterio Incarnationis deduci tantum diſtinctionem ſuppoſiti à natura in natura humana, quamuis enim directè, & immediatè ex tali myſterio deducatur tantum in ea, conſequenter tamen rectè deducitur etiam in qualibet alia ſubſtantiali natura, cum quælibet ſit æque aſſumptibilis à Deo, ſicut illa; alioquin ſi argumentum valeret, nec etiam in alijs ſubſtantijs materialibus præter humanam diſtinctio ſuppoſiti a natura admitti deberet. Neq; D.Thomas oppoſitum ſcotit, ſiquidem 3.par.quæſt.4.art.1.ad 3. expreſsè docet angelicam naturam ita eſſe à Deo aſſumptibilem, ſicut humanam, & per vnionem hypoſtaticam poſſe priuari propria ſubſiſtentia, locum verò in oppoſitum citatum benignè interpretantur Expoſitores eius; vt ſcilicet per ſuppoſitum intellexerit indiuiduum, quod vtique à natura reipſa non diſtinguitur. Caiet.tamen 3.part.qu.4.art.1. fatetur S.Thom. eo loco re vera de ſuppoſito in propriu ſenſu eſſe locutum, & in naturis ſpiritualibus negaſſe diſtinctionem ſuppoſiti à natura, re tamen maturius conſiderata in 3. p. vbi erat proprius huius materiæ locus ſe correxiſſe, & illud dictum retractaſſe.

D I-

Digitized by Google

DISPVTATIO XII.

De Accidente, & inhærentia.

1 *POſt diſputationem de ſubſtantia, eiuſque ſubſiſtantia, ſequitur immediatè diſputatio de Accidente, eiuſque inhærentia; & ſicut præcedens diſputatio non de ſubſtantia fusè ſumpta pro cuiuſcunque rei eſſentia instituta eſt, ſed ſpecialiter pro ente, quod per ſe exiſtit, & ſubſiſtit, quo pacto eſt pars quædam ſubiectiua entis realis; ita pariter præſens diſputatio inſtituitur non de accidente fusè ſumpto pro quocunque prædicato extraneo ab eſſentia rei, & dici ſolet accidens prædicabile, nam de ipſo cumulatè tractatum eſt in Logica, ſed ſpecialiter ſumpto pro ente, quod non per ſe exiſtit, & ſubſiſtit, ſed alteri velut ſubiecto innititur, & inhæret, quo pacto dici ſolet accidens prædicamentale, & eſt pars quædam ſubiectiua entis contradiſtincta à ſubſtantia, quæ primum conſtituit prædicamentum; integram quidem feci diſputationem de forma accidentali in Phyſica nempe diſput. 3. in qua tractaui quæcunque ſpectant ad illum vt eſt principium mutationis accidentalis, attamen non eius eſſentia eſt ibi declarata, ſed hic in Metaphyſica reſeruata, vt in proprio loco, hoc enim ſpectat ad Metaphyſicum veſtigare, ſicut illud ad Phyſicum, licet multa ibi tractauerim, quæ hic ab alijs tractari ſolent; hic ergo ea, quæ magis ad eſſentiam accidentis ſpectare videntur, tractabimus, cætera verò erunt in dicta Diſp. 3. Phyſica videnda, vt plena, & exacta accidentis cognitio habeatur.*

QVÆSTIO PRIMA.

An accidens ſit ens ſimpliciter propriam habens exiſtentiam, ac proinde à ſubſtantia realiter diſtinctum.

2 ACcidens, vt à ſubſtantia condiſtinguitur, definiri ſolet, quod ſit *ens ſubiecto inhærens* quæ quidem definitio eſt in omni ſchola recepta; & quidem per inhærentiam ad ſubiectum non ſignificatur qualiſcunque modus exiſtendi in ſubiecto, nam etiam forma ſubſtantialis eſt in ſubiecto, & à ſubiecto dependet in ſuo eſſe, ſi fuerit materialis, ſed denotatur modus ille accidentalis exiſtendi in ſubiecto, qui eſt ita proprius accidenti, vt nec ſubſtantiæ completæ, nec partibus eius conuenire poſſit; qualis autem ſit iſte modus ineſſendi accidentalis, & quomodo differat à modo ineſſendi ſubſtantiali, declaratum eſt ſatis quæſt. 1. præced. Diſputat. num. 19. Rurſus cum dicitur accidens ens ſubiecto inhærens, non debet intelligi de actuali inhæſione, & vnione ad ſubiectum, quia accidentia abſoluta ſine tali inhæſione poſſunt exiſtere per potentiam Dei abſolutam, vt patebit q. 2. nec etiam de inhæſione aptitudinali, vt paſſim ſolet explicari, nam talis aptitudo potius eſt paſſio accidentis, quam differentia eſſentialis illius conſtabit loc. citat. ſed debet intelligi de inhærentia radicali, adeout radix, ſeu principium exigitiuum talis aptitudinis ſit eſſentia, & ratio formalis accidentis; quæ definitio amplius patebit ex dicendis.

3 Ex hoc autem, quod accidens dicitur ens alteri, vt ſubiecto, inhærens, oritur quæſtio propoſita, hinc enim dixerunt aliqui accidens non eſſe intrinſecè, & eſſentialiter ens, ſed tantum per denominationem extrinſecam à ſubſtantia, vt Ægidius 4. Metaphyſicor. quæſtion. 3. Iulius Sirenus diſputatio, de ſubiecto primæ Philoſop. ſect. 2. capitul. 20. alij verò Thomiſtæ, eſto concedant accidens eſſe intrinſecè, & eſſentialiter ens, adhuc tamen negant poſſe dici ens ſimpliciter, & abſolutè, ſed dicunt eſſe ens ſecundum quid, ſeu ens cum addito, vt ens in alio, vel ens entis, quod etiam docet Alenſis 7. Metaphyſic. quæſtiunc. in text. 14. ita Scoto in prædicament. capit. 4. quæſtion. 1. conclus. 3. Iauell. 7. Metaphyſic. quæſt. 2. in fine. Hac eadem de cauſa nonnulli Thomiſtæ negant accidenti propriam exiſtentiam, aiuntque exiſtere exiſtentia ſubſtantiæ, ita idem Scot. 1. Phyſic. quæſt. 9. vnde & quidam auſi ſunt dicere pro accidentibus Euchariſtiæ remanere eandem exiſtentiam ſubſtantialem panis, & vini, quod & probabile cenſet Baones part. 1. quæſt. 4. articul. 2. dub. 2. ad 3. Demum circa diſtinctionem accidentis à ſubſtantia dicunt Recentiores opus non eſſe, quod ab ea diſtinguatur realiter, vt res à re, nam licet ita diſtinguantur accidentia abſoluta, vt quantitas, & qualitas ſubſtantia, quia mutuò poſſunt ſeparari, ac ſeparata exiſtere, alia tamen accidentia, quæ dicuntur modalia de cæteris prædicamentis, non ſic diſtinguuntur ab ea, ſed tantum modaliter, quia licet ſubſtantia poſſit ab eis ſeparari, & ſeparatum exiſtere, non tamen hæc accidentia poſſunt exiſtere ſine illa, vt patet de omnibus accidentibus relatiuis, quod quidem genus diſtinctionis apud Recentiores dicitur diſtinctio modalis, non quidem illa modalis intrinſeca Scotiſtis conſueta, hanc enim illi non agnoſcunt, ſed modalis extrinſeca, de quarum diſcrimine dixi diſput. 6. Met. qu. [illegible]0. ita diſcurrit Aueſa cum communi Recentiorum qu. 21. Phil. ſect. 9. vbi etiam ab initio ſectionis refert Ferrar. 2. contra Gentes c. 18. ſenſiſſe non oportere accidens à parte rei eſſe diſtinctum à ſubſtantia, ſed poſſe inueniri accidens ſola ratione diſtinctum; cui adhuc conueniat inhærentia, quæ dicitur eſſentialis accidenti.

4 Pro reſolutione quæſiti Dico Primò accidens eſſe intrinſecè, & eſſentialiter ens, ac proinde poſſe in hoc ſenſu, ac debere dici ens ſimpliciter, & abſolutè, licet in alio ſenſu dici poſſit ens ſecundum quid, & cum addito. Concluſio eſt communis apud omnes probatos Auctores, quam docet Doctor 4. d. 12. quæſt. 1. & indiget potius declaratione, quam probatione, & quidem quoad primam partem, quod accidens ſit intrinſecè, & eſſentialiter ens, probatur euidentiſſimè, nam ens reale, vt ſic, dicitur illud, quod verè, & realiter eſt, aut ſaltim eſſe poteſt in rerum natura citrà quamcumque intellectus operationem, per hoc enim ſecernitur à nihilo, & ab ente rationis, quod autem ſit in ſe, vel in alio pertinet ad peculiares modos eſſendi realiter; ergo per hoc, quod accidens ſit in alio velut in ſubiecto, non ob id deſinit eſſe ens, vel excluditur à formali ratione entis, immo non poſſet eſſe verè, & realiter in alio, niſi verè, & propriè eſſet. Conf. quia ab Ariſtot. ens reale verè diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, ita quod aliud ens eſt ſubſtantia, aliud accidens, & eſt diuiſio vniuoci in vniuocata, vt conſtat ex dictis diſputat. 8. quæſt. 1. num. 22. quia ens vniuocè dicitur de ſubſtantia, & accidente vt latè probatum diſputat. 2. de natura entis q. 5. & licet aliqua interueniat analogia, non tamen talis eſt, quæ vniuocationem excludat, vt ibi oſtenditur; ergo re vera accidens eſt ens intrinſecè, & eſſentialiter; & in hoc ſenſu etiam accidens dici debet ſimpliciter, & abſolutè ens, quia cum omni proprietate illud dicitur ſimpliciter, & abſolutè tale, quod intrinſecè, & eſſentialiter rationem illius includit.

5 Quia tamen accidens participat intrinſecè rationem entis per dependentiam à ſubſtantia, & per attributionem ad illam, vt pluribus in locis docet Philoſophus, hoc pacto dici poteſt ens ſecundum quid, & entis ens, vt ſit quidem verè, & propriè ens, ſed eſſentialiter pendens ad aliud, vnde cum dicitur ens ſecundum quid in hoc ſenſu, illa particula non eſt diſtractiua entitatis ab accidente, quaſi accidens non participet verè, & eſſentialiter rationem entis; ſed diminutiua perfectionis gradibus entitatis, quatenus deficit à perfectione entitatis ſubſtantiæ, vnde dicitur ens ſecundum quid, non in ſe, & abſolutè conſideratum, ſic enim potius dici debet ens ſimpliciter, ſed in comparatione ad ſubſtantiam, vt dixi diſputat. 2. de natura entis quæſt. 5. num. 111. & 124. & ſeqq. & hoc modo rem explicat Ariſtot. ipſe 7. Met. tex. 14. quod nempe ob talem analogiam, & dependentiam accidentis à ſubſtantia in participanda entis ratione ſubſtantia dicitur ens ſimpliciter accidens verò ſecundum quid, & cum addito *Quemadmodum enim & ipſum eſt, ineſt quidem omnibus, non tamen ſimiliter, ſed huic quidem primò, illis verò conſequenter*, quaſi dicere velit, quod ratio eſſendi eſſentialiter quidem conuenit omnibus per denominationem intrinſecam, ſed prius ſubſtantiæ, & conſequenter accidentibus vnde cum Ariſt. appellat accidens non abſolutè ens, ſed cum addito, quia entis, & cum ait accidentia non eſſe per ſe entia, ſed paſſiones, & affectiones entis, ſcilicet ſubſtantiæ 7. Met. 2. & 3. lib. 12. tex. 3. per has, & conſimiles loquendi formulas nil aliud ſignificare intendit, niſi ordinem eſſentialem accidentis ad ſubſtantiam, vt explicat Doctor cit. 4. d. 12. q. 1. id tamen non impedit, quin poſſit in alio ſenſu accidens dici ens ſimpliciter, & abſolutè per ſuam intrinſecam entitatem, nam creatura quoque dicitur ſimpliciter, & abſolutè ens, etiamſi intrinſecè non participet eſſe, niſi dependenter à Deo, & per ſubordinationem eſſentialem ad primum ens.

6 Et hoc etiam eodem modo explicuit Alenſis citat. intentionem Philoſophi in præfato tex. 14. lib. 7. Met. quia quando (inquit Alenſis) commune dicitur analogicè de aliquibus, ſimpliciter, & ſine additione prolatum, intelligitur ſemper de eo, quod eſt præcipuum in

tota analogia; cum ergo ens dicatur de decem prædicamentis ſecundum prius, & poſterius, ſi ſine additione proferatur, ſemper intelligitur de ſubſtantia, cum additamento autem de alijs prædicamentis; & hoc eſt, quod dixit Philoſophus, quod qualitas eſt ens, ſed non ens ſimpliciter, & ſine additione, ſed ent, quod eſt qualitas; cui etiam adiungi poteſt doctrina Scot. 2. d. 1. q. 5. § *quod ſi adhuc*, vbi notatat ens reale verè, & propriè diuidi in decem prædicamenta, non tamen omnia, in quæ diuiditur ens, eſſe æquè perfecta entia, quia qualitas reſpectu ſubſtantiæ poteſt dici modus, & tamen in ſe eſt vera res; hac igitur quoque de cauſa ſubſtantia dicitur ens ſimpliciter, & abſolutè, accidentia verò cum addito, quia licet in ſe ſint vera entia, tamen comparatione ſubſtantię induunt rationem modi; & per hanc doctrinam explicantur omnes Ariſt. auctoritates quæ ſolent à Thomiſtis adduci contra hanc concluſionem, quas ſigillatim ſolutas, & explicatas videre potes loc. cit. diſp. 2. de natura entis qu. 5. art. 2. cum adducerentur contra vniuocationem entis ad ſubſtantiam, & accidens.

7 At inſtat Iauell. loc. cit. accidens in abſtracto non eſt ens per ſe ſubſiſtens, nec poteſt conc ipi per ſe ſubſiſtens, qui enim ſit conciperet accidens in abſtracto, eſſet, ac ſi conciperet Ideam Platonit abſtractam per ſe eſſe, quę foret conceptio falſa; ſolum ergo habet eſſe in alio, & concipi poteſt ſolum in alio; ergo non eſt ſimpliciter ent, ſed ſolum ens ſecundum quid. ſeu in alio. Reſpondet Doctor 4. d. 12. q. 1. L. quod nulla forma poteſt habere conceptum perfectum quietatiuum, niſi cointelligatur illud, cuius eſt forma, definitio autem exprimit conceptum perfectum definiti; & ideò quantumcumq; eſſentialia formę exprimerentur ſine illo, cuius eſt forma quamuis quidditas eius indicaretur, tamen non eſſe conceptus perfectus quietans intellectum, & ideò nec definitiuut, poteſt ergo accidens concipi à ſubiecto præciſum ſecundum prędicata ſua eſſencialia, & per conceptum purè quidditatiuum, & tunc conciperetur non quidem, vt ſubſiſtens per ſe ad modum Ideę Platonis, quia nõ conciperetur cum repugnantia ad eſſe in alio, qualem habet, id quod concipitur eſſe per ſe ſubſiſtens ſed cõciperetur pręcindendo ab inhęrentia cum alio præſertim actuali, verum tamen eſt, quod iſte conceptus eſſet imperfectus, quia non eſſet quietatiuus. Et quando etiam concederetur nullo pacto concipi poſſe nec quietatiuè, nec quidditatiuè ſine alio, ſed opus eſſe quod concipiatur in alio actualiter, vel ſaltim aptitudinaliter, adhuc hinc non bene deduceretur, quod propriam entitatem non haberet, ſed ſolum quod eam habeat cum dependentia iam explicata ad ſubſtantiam, & cum propenſione ad exiſtendum in ea.

8 Dico 2. omne accidens habere propriam exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia ſubſtantiæ. Hæc concluſio eſt Doctoris citat. 4. diſtinct. 12. quæſt. 1. § *hic dicitur*, & debet eſſe indubitata præſertim apud eos qui exiſtentiam ab eſſentia realiter non diſtinguunt, vt dictum eſt diſputat. 8. quæſt. 4. ſi enim exiſtentia aliud non eſt realiter, quam ipſa realis, & actualis rei entitas, planè dum accidentia actu ſunt extra cauſas, & in rerum natura, etiamſi non per ſe ſubſiſtant, ſed in alio, actualem ſuam entitatem habere debent ab actuali entitate ſubiecti diſtinctam; & conſequenter eandem quoque retinere caſu, quo per miraculum à Deo ſepararentur a proprio ſubiecto. Immo hoc ipſum fatentur meliores Thomiſtæ, etiamſi exiſtentiam diſtinguant realiter ab eſſentia cum Caietan. de ente, & eſſentia capit. 7. vt eſt videre apud Flandriam 7. Metaph. quæſt. 1. artic. 5. vbi hoc multiplici probat ratione, ſed præſertim illa, quæ mihi videtur euidentiſſima, implicat aliquid corrumpi ſuo proprio eſſe remanente, quia illud, quod corrumpitur, poſtquam corruptum eſt, non amplius eſt, cum corruptio terminetur ad non eſſe, vnde aſſerere aliquid corrumpi, & poſt eius interitum adhuc eius exiſtentiam remanere, eſt dicere aliquid ſimul corrumpi, & non corrumpi, quod implicat in terminis; ſed manifeſtum eſt ad ſenſum aliquod accidens corrumpi ſubiecto eius, in quo erat, remanente; ergo eſſe illius accidentis non remanet, eſſe illius ſubiecti remanente; cum ergo non ſit eadem res, quæ remanet in eſſe, & quæ deſinit eſſe, ſequitur quod non eſt idem eſſe exiſtentiæ ſubſtantiæ, & accidentis. Et quamuis Suarez diſputat. 31. Metaphyſicor. ſect. 11. dicat diſtinguentes realiter exiſtentiam ab eſſentia difficulter probare poſſe, quod accidentia gaudeant propria exiſtentia, vnde ad argumentum modo factum dici poſſet nullam ſequi contradictionem, quia licet accidente corrupto eius exiſtentia remaneat non ſequitur non eſſe corruptum, quia non exiſtebat exiſtentia propria, ſed aliena, ſcilicet per exiſtentiam ſubiecti; quamuis, inquam, res ita habeat, parum noſtra id refert, viderint ipſi Thomiſtæ, ſi conſequenter loquantur ad ſua principia, ſufficit nobis prædictam rationem concludere in ſententia communi non diſtinguente exiſtentiam realiter ab eſſentia, aliam rationem ad hoc adduxi ex Scot. citat. diſputat. 8. quæſt. 4.

Sed obijcitur, quia accidens non eſt ens, niſi quia entis, id eſt ſubſtantiæ, quod non eſſet verum, niſi idem eſſet eſſe entis, quod eſt ſubſtantia, & ipſius accidentis. Deinde accidentis eſſe eſt ineſſe, id eſt eſſe in alio, ſeu eſſe per aliud, ergo non exiſtit per propriam exiſtentiam, ſed per alienam. Rurſus quæ ſimul producuntur habent vnum eſſe, quia productio terminatur ad exiſtentiam rei, ſed accidentia ſimul cum ſubſtantia producuntur. Demum relatio eſt accidens reale, & tamen propriam exiſtentiam non habet, quia ſi eam haberet, poſſet ſaltim per Dei potentiam ſine extremis eſſe, & conſeruari, ſicut ob id conſeruari poteſt accidens abſolutum.

9 Reſp. accidens dici ent, quia entis, non quia ſubſtantiæ, & accidentis ſit idem eſſe realiter, ſeu eadem exiſtentia, ſed quia eſſe exiſtentiæ accidentis præſupponit eſſe exiſtentiæ ſubſtantiæ; & ideò aiebat Doctor 4. diſtinct. 12. quæſt. 1. litter. G. quem ſequitur Soncin. 7. Metaphyſic. quæſt. 1. cum dicitur accidens eſſe ens, quia entis, hoc non intelligitur in ratione principij formalis, ſeu efficientis, & ſubiectiui, quatenus nimirum accidens pendet à ſubſtantia in genere cauſæ efficientis, & materialis. Ad 2. accidentis eſſe dicitur ineſſe, non actualiter, ſed aptitudinaliter, quatenus accidens aptum eſt inhærere alteri, ſeu habere ſuam exiſtentiam alteri innixam, non autem quia debeat exiſtere per exiſtentiam alterius. Ad 3. majorem diſtinguo, ſi producantur ſimul eadem indiuiſibili actione, concedo, ſi verò dicuntur ſimul produci, ſed diuerſis actionibus inter ſe connexionem habentibus, nego, ita autem eſt in propoſito de ſubſtantia, & accidentibus, quæ ſubſtantiam naturaliter concomitantur, in alijs autem accidentibus prorſus aduentitijs eſt etiam falſa minor, quia ſubſtantiæ etiam duratione præexiſtenti ab extrinſeco adueniunt. Ad 4. etiam relatio, ſi ponitur accidens ab extremis reipſa condiſtinctam, propriam exiſtentiam habere cenſenda eſt ab exiſtentia ſubiecti condiſtinctum, licet ob peculiarem ſuam conditionem ſine ſubiecto, ac etiam termino exiſtere repugnet, neque hinc ſufficiens argumentum deducitur ad negandum relationi propriam exiſtentiam, nam etiam in ſententia noſtra totum à partibus diſtinguente, vtique totum propriam habet exiſtentiam aliam ab exiſtentia partium, ſicut & aliam entitatem, eſtò non poſſit exiſtere ſine partibus; vel vt exemplo vtar ab omnibus conceſſo, creatura propriam habet exiſtentiam realiter ab exiſtentia Dei diſtinctam, & tamen nequit exiſtere, vel conſeruari ſine Deu; poteſt igitur eſſe, vt aliqua duo diuerſas vtique habeant exiſtentias, & adhuc exiſtentia vnius ſeparari nequeat ab exiſtentia alterius ob peculiarem connexionem, quam inter ſe habeant ex innata eorum conditione, mutuam, vel non mutuam; Sed quia de hoc etiam tractaui diſp. 8. cit. q. 4. ad alia pergo.

10 Dico 3. accidens prout hic de eo eſt ſermo, à ſubſtantia realiter diſtingui; Hęc quoque aſſertio communis eſt, & quidem quod non ſufficiat ſola rationis diſtinctio ſatis exploratum eſt, quia ſubſtantia, & accidens ita inter ſe diſtinguuntur, vt poſſit ſubſtantia ſeparari ab hoc, & illo accidente naturaliter, vel ſaltim ſupernaturaliter; ergo maior diſtinctio inter ea verſatur, quam rationis, etenim ſola rationis diſtinctio ad talem ſeparationem, vel ſeparabilitatem ſufficiens non eſt. Tum quia eſtò talis diſtinctio ſufficere poſſit inter ſubſtantiam, & accidens ſumptum pro extraneo ab eſſentia rei, quo ſenſu differentia dicitur accidere generi, quod ſolet dici accidens metaphyſicum, & prędicabile, non tamen ſufficit, ſi accidens ſumatur phyſicè pro eo, quod alteri inhęret, velut ſubiecto, & dicitur accidens prędicamentale, nam talis inhęrentia eſt quidam reſpectus realis, qui verſari petit inter extrema realiter diſtincta. Vnde quod ſola ratione ab alio diſtinguitur, non propriè illi inhęrere dicitur. Deinde, quod realis diſtinctio intercedat inter ſubſtantiam, & accidentia abſoluta, vt ſunt quantitat, & qualitas, cum omni proprietate; qualis eſt illa, quę verſatur inter rem, & rem, concedunt omnet, quia motuò poſſunt ſeparari, & ſeparatæ exiſtere ſaltim per potentiam Dei abſolutam, vt patet in eucariſticia accidentibus; & quamuis Nominales id negent de quantitate, id eſt quia nolunt eſſe aliquid ſubſtantiæ corporeæ ſuperadditum, ſi enim concederens ipſam eſſe accidens ſuperadditum ſubſtantiæ Illicò concederent etiam eſſe realiter ab ea diſtinctam, vt dicunt de qualitate; ergo nequit negari accidens abſolutum eſſe à ſubſtantia realiter, ac entitatiuè diſtinctum.

11 Sola remanet difficultas de accidentibus relatiuis, quæ à Recentioribus accidentia modalia vocantur, quia enim ſubſtantia licèt poſſit ab eis ſeparari, & ſeparata exiſtere, non tamen è contra, ideò dicunt talem diſtinctionem ex natura rei inter ea repertam non eſſe dicendam realem, ſed modalem duntaxat, qualis vocari ſolet, quæ verſatur inter rem, & modum. Cæterum, inquit Doctor quol. 3. art. 1. & 1. d. 8. qu. 5. §. *quod ſi adhuc*, hanc eſſe puram quæſtionem de nomine, vt potè quæ pendet ex varia acceptione terminorum *rei*, & *modi*, *diſtinctionis realis*, & *modalis*, inquit enim accidens relatiuum poſſe dici rem, & modum; rem quidem, quatenus eſſentialiter cadit ſub diuiſione entis realis, & omne tale eſt res, ſeu ens reale; poteſt verò dici modus, quatenus eſt imperfecta entitas ad quamcunque abſolutam comparata per ſe exiſtere non potens, ſed neceſſariò illi inhærens, & affixa, vt modus rei modificatæ per ipſam; ſic etiam, ſi realis diſtinctio ſumatur in proprio ſignificato pro ea diuerſitate, quæ inter aliqua duo reperitur, quorum vnum poteſt ſine alio exiſtere, ſiue id mutuò contingere poſſit, ſiue non, in hoc ſenſu debent dici realiter diſtingui; ſi vero magis rigoroſe ſumatur pro ea diuerſitate, quæ inter duo reperitur, quorum alterum ſine altero reciprocè poteſt exiſtere, non dicitur realis, ſed modalis; verùm quia hæc ſecunda acceptio realis diſtinctionis eſt voluntaria, quia vt aliqua duo realiter diſtincta cum omni proprietate dicantur, ſufficit vt vnum poſſit ab alio ſeparari, & ſine eo exiſtere, ſiue id mutuo contingat, ſiue non, præſtat dicere ſubſtantiam, & accidens relatiuum eſſe realiter diſtincta abſolutè loquendo; & ratio eſt, quia ex hoc quod accidens relatiuum ſine ſubſtantia exiſtere nequeat, non è contra, non benè infertur, quod non ſint mutuò realiter diſtincta, ſed tantùm quod non ſint mutuò realiter ſeparabilia cum retentione propriæ exiſtentiæ, quod diſtinctioni reali merè accidit, quæ ſufficienter per hoc conſtituitur, quod vnum poſſit eſſe ſine alio, quomodocunque id contingat, ſiue mutuò, ſiue non mutuò. Denique

ſuperius

Digitized by Google

ſuperius diſp. 6. quæſt. 10. oſtendi diſtinctionem hanc modalem Recentiorum ſeceroi quidem à diſtinctione rationis, ac etiam à diſtinctione noſtra formali, non tamen conſtituere ſpeciem diſparatam, & condiſtinctam à diſtinctione reali, ſed ad ipſam pertinere, & reducis ergo ſimpliciter, & abſolutè loquendo etiam accidentia relatiua, ſiue modalia poni debent à ſubſtantia realiter diſtincta; & hac ratione diſputat. 5. Phyſ. quæſtion. 9. dixi vnionem ſubſtantialem realiter a partibus diſtingui, & vniuerſaliter omnem relationem prædicamentalem a fundamento diſp. 8. Log. q. 5. art. 1.

12 Quæri hic etiam ſolet, an accidens ſit forma ſimplex, vel potius compoſitum ex materia, & forma; Reſpondet Doctor 8. Metaphyſ. quæſt. 1. & cum eo Ant. And. quæſt. 5. & Faber diſp. 2. quod eſt omninò ſimplex phyſicè loquendo, metaphyſicè tamen componitur ex genere, & differentia, quod etiam docet 1. diſt. 8. quæſt. 3. §. *Teneo opinionem meam mediam*, & quidem quod metaphyſicam admittat compoſitionem omni protſus dubitatione vacat, nam in prædicamentis accidentium aſſignantur generici, ſpecifici, ac differentiales, ſicut in prædicamento ſubſtantiæ, quod verò non ſit phyſicè compoſitum nimirum ex materia, & forma, probat, quia tunc albedo, verbi gratia non poſſet ſe tota informare ſubiectum, ergo talis compoſitio accidenti repugnat, conſequentia patet, quia accidens à natura deſtinatum eſt, vt ſe toto ſit forma alterius, ſcilicet ſubſtantiæ; probatur aſſumptum, quia licèt albedo eſſet informatiua ratione illius partis eſſentialis, quæ eſt actus, id tamen repugnaret ei ratione alterius, quæ eſt potentia, ſiquidem materia eſt potentia omninò paſſiua, & informabilis, & nullo pacto rationem informatiui poteſt habere; Tum quia ſi pars materialis in accidente poſſet informare, tantò magis in ſubſtantia, cuius pars materialis eſt ſubſtantia, ac proindè perfectior materia accidentis: Imò neque albedo poſſet informare ſubiectum ratione partis actualis, & formalis, quia illa pars formalis eſt adæquatus actus, & forma materiæ ſuæ accidentalis, ergo non poteſt ſimul, & ſemel informare ſubiectum ſubſtantiale, aliter non eſſet actus ſuæ materiæ adæquatus, qua etiam ratione probat Doctor 2. d. 16. qu. vn. §. *Alia opinio*, animam rationalem non eſſe ex materia, & forma compoſitam; ſic etiam expreſsè docuit Ariſt. 8. Met. 12. vbi habet quod accidentia non habent materiam *ex qua*, ſed tantum *in qua*, & idem habet Auctor. lib. 6. princ. vbi ait accidens eſſe formam ſimplicem.

Obijcies, accidens eſt definibile; ergo conſtat ex materia, & forma, ex quibus definitio conſtat 8 Met. tex. 9. Tum 2. eſt generabile, & corruptibile, vt patet, omne autem tale conſtat materia, & forma, quia materia eſt cauſa corruptionis 7. Metaphyſic. 22. Tum 3. omnis motus eſt ad aliquem per ſe terminum totalem; ergo alteratio v.g. calefactio aliquem talem terminum habere debet, hic autem nequit eſſe v. gr. aqua calida, quia hoc eſt ens per accidens, ergo erit ipſe calor ex materia, & forma compoſitus. Tum 4. ſi accidens eſſet forma ſimplex, tunc eſſet perfectius ſubſtantia, quia ſimplicitas eſt perfectio ſimpliciter, quæ tribuitur Deo. Tum 5. quia compoſitum ſubſtantiale eſſet magis cauſatum, & dependens, quia à cauſis intrinſecis, quam accidens, dependens autem à toto genere eſt imperfectius independente; ergo ſubſtantia etiam ex hoc capite eſſet imperfectior accidente. Tum tandem, quod cum alio realiter conuenit, & ab eo realiter differt, eſt compoſitum ex duobus, in quorum altero conuenit, & per reliquum differt, albedo, & nigredo realiter conueniunt in ratione coloris, & realiter differunt rationibus proprijs ſpecificis, ergo &c.

13 Reſp. ex Scot. cit. negando conſequentiam, neque Ariſt. cit. ait definitionem conſtare ex partibus, quarum vna ſit materia, & alia forma, ſed quod vna ſe habet, vt materia, ſcilicet genus, & alia, vt forma, ſcilicet differentia, quod infert in accidente compoſitionem tantum metaphyſicam, quo autem ſenſu genus dicatur ſumi à materia, & differentia a forma, dictum eſt diſp. 5. Log. qu. 3. art. 2. Ad 2. ait Doctor accidens eſſe generabile, & corruptibile, non quidem tanquam compoſitum, ſed ſicut generabilis, & corruptibilis dicitur omnis forma ſubſtantialis materialis, & quidem materia nedum eſt cauſa corruptionis compoſiti, quod intrinſecè conſtituit, ſed etiam formæ, quam ſuſtentat, eo quia reſpectu eius eſt in potentia contradictionis ex 9. Met. ideoque cum ea contingentem, ac diſſolubilem habet connexionem, alioquin argumentum probaret formam quoque ſubſtantialem eſſe ex materia intrinſecè compoſitam; hac igitur eadem ratione accidentalis forma dicitur corruptibilis, quia cum ſubiecto ſuo neceſſariam non habet connexionem, & vlterius quia ipſa habet contrarium extrinſecum, à quo expellitur, & inſidet ſubiecto, quod eſt corruptibile, cum eius immediatum ſubiectum ſit compoſitum, & non materia prima ex dictis diſp. 3. Phyſ. q. 1. quod non competit formæ ſubſtantiali. Ad 3. iam dictum eſt diſp. 5. Phyſ. qu. 13. ar. 2. in fin. quod mutatio accidentalis non dicitur per ſe vna à termino primo, & adæquato, quemadmodum mutatio ſubſtantialis, quia nullus talis acquiritur per mutationem ſubſtantialem, ſed dicitur per ſe vna à termino formali, & ſi talis dicitur à termino adæquato, hic erit forma ipſa accidentalis in concreto, vt calefactionis calidum, quod ſic acceptum eſt per ſe vnum, quia non ex æquo ſignificat aquam, & calorem, ſed de principali ſignificato dicit calorem, & de connotato ſubiectum.

14 Ad 4. ſi argumentum valeret, probaret pariter tum materiam, tum formam eſſe compoſito ſubſtantiali perfectiora, quod eſt falſum, inquit itaque Doctor argumentum petere magnum tractatum quomodo illud, quod eſt ſimpliciter perfectionis non ſemper concludit illud eſſe ſimpliciter perfectius, in quo eſt excellentius illud, ſed tantum ſecundum quid; hanc autem doctrinam directè tradit 1. d. 8. q. 1. ad p. vbi etiam hoc argumentum ſoluit in terminis applicatum ad materiam primo negando ſimplicitatem materiæ dicere perfectionem ſimpliciter, quia ſimplicitas, vt dicit perfectionem ſimpliciter, excludit à ſimplici nedum compoſitionem, ſed etiam componibilitatem, quam non excludit ſimplicitas materiæ; deinde admiſſo etiam quod ſimplicitas materiæ dicat perfectionem ſimpliciter, adhuc negat eſſe nobiliorem compoſito, quia quando ſunt duæ naturæ habentes peculiares, & diuerſas perfectiones, illa nobilior cenſeri debet, cui conuenit perfectio aliam excedens à toto genere, ad rem actualitas eſt perfectio ſimpliciter, & ſimplicitas eſt perfectio ſimpliciter, compoſito autem conuenit maior actualitas, licet non maior ſimplicitas, materiæ autem licet conueniat ſimplicitas, non tamen tanta actualitas, quanta competit compoſito, ſimpliciter autem, & abſolutè loquendo actualitas eſt perfectior ſimplicitate, & ita ſimpliciter perfectius poteſt eſſe illud, cui conuenit actualitas ſine ſimplicitate; quam illud, cui conuenit ſimplicitas ſine actualitate; ita Doctor loc. citat. quæ tota reſponſio quadrat propoſito noſtro, nam vel negandum eſt ſimplicitatem accidentis dicere perfectionem ſimpliciter, quia non excludit compoſſibilitatem cum alio, immo neque actualem compoſitionem metaphyſicam; vel ſi concedatur dicere perfectionem, adhuc neganda eſt conſequentia, quia ſubſtantia compoſita eſt actualior accidente, cum ſit vltimus actus vlterius omnino incommunicabilis alteri per modum actus, & actualitas à toto genere ſimplicitatem antecellit; & per hanc doctrinam patet etiam ad 5. quia actualitas, quæ conuenit ſubſtantiali compoſito, præſtat à toto genere independentiæ, quam habet accidens à cauſis intrinſecis, quia talis independentia accidentis non ſtat cum tanta actualitate, quantam habet compoſitum, quod nequit eſſe actus alterius, vel aliud informare nec per ſe, nec per accidens, vt Sent. oſtendit quol. 9. cui accedit hoc quoque argumentum probatum, ſi quid concluderet, tam materiam, quàm formam, eſſe compoſito ſubſtantiali perfectiora, quia minus dependentia. Ad vltimum ait Doctor ad ſaluandam conuenientiam, & diſconuenientiam realem ſpecierum accidentis ſufficere compoſitionem metaphyſicam ex realitatibus generis, ac differentiæ.

QVÆSTIO. II.

Quid ſit, & quotuplex inhærentia accidentis.

15 INhærentia eſt vnio, qua accidens copulatur, vel aptum eſt copulari ſubiecto, à quo dependet in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari; & ſolet duplex aſſignari, vna actualis, altera aptitudinalis, prima eſt, qua accidens de facto, & actualiter inhæret ſubiecto; altera eſt, qua dicitur aptum inhærere, ſeu exigitiuum inhæſionis, etiam ſi actualiter non inhæreat, ſed per ſe exiſtat, vt dicitur de accidentibus in Euchariſtia; ita paſſim omnes, & conſentit Doctor 4. d. 12. q. 1. ſed circa vtramq; inhæſionem eſt difficultas, quid dicant, num ſcilicet ſuperaddant aliquid entitati accidentis aliquo pacto ex natura rei condiſtinctum ab ea, vel nihil prorſus. Circa inhærentiam actualem, ſicut negant Nominales vnionem ſubſtantialem eſſe modum aliquem poſitiuum materiæ, & formæ intimè præſentibus ſuperadditum, ſic pariter loquuntur in propoſito de inhærentia actuali accidentis ab ſubiectum, quod nihil omninò addat accidenti, & ſubiecto indiuiſis, ac intimè præſentibus, volentes formam, & ſubiectum, immediatè ſeipſis vniri, & non per aliquid ſuperadditum & ſic inter alios Nominales enixe tuetur Rub. 4. d. 12. q. 1. art. 2. Alij verò extra ſcholam Nominalium, ex lo gratis concedant inhæſionem actualem eſſe aliqui ſuperadditum formæ accidentali, & ſubiecto, mediante quo dicuntur vniri, & copulari, negant tamen inhærentiam aptitudinalem quidpiam prorſus addere etiam formaliter aut ratione diſtinctum ab ipſa accidentis entitate, & eſſentia, ita paſſim loquuntur Thomiſtæ, dum accidens definiunt per inhærentiam aptitudinalem, eamque ponunt de eſſentia illius, ſic etiam ſentit Alenſis 7. Met. quæſtiunc. 3. in tex. 5. ſequitur Auerſa q. 21. Phil. ſect. 2. concl. 3. vbi inquit re vera addi non debere ſupra eſſentiam accidentis, aut excogitari alia aptitudinem, & potentiam proximam ad inhærendum ab eſſentia accidentis diſtinctam, quia nulla eſt neceſſitas, vel vtilitas eam conſtituendi, quia optimè intelligitur ipſum accidens proximè per ſuam eſſentiam eſſe aptum ad inhærendum, & hanc aptitudinem eſſe eſſentialem eius rationem, & ſic etiam valde probabile iudicat Ponc. diſp. 13. q. 1. nu. 12. vbi ait nunquam ſibi placuiſſe, quod dentur vlli reſpectus aptitudinales à ſuis fundamentis diſtincti, quia nulla ratio efficax ad hoc afferri poteſt.

16 Dico Primò inhærentiam actualem eſſe modum poſitiuum reipſa ſuperadditum accidenti præſertim abſoluto (nàm de relatiuo dicemus poſtea) & ab eo realiter, vel ſaltem modaliter diſtinctum, vt ſolet diſtingui modus extrinſecus à re, cuius eſt modus, ita Doct. 4. d. 12. q. 1. cum ſuis, quæ concluſio eſt quoque communis extra ſcholam Nominalium, & probatur eiſdem omnino rationibus, quibus probatum eſt diſp. 5. Phyſ. q. 8. art. 2. vnionem ſubſtantialem aliquid ſuperaddere partibus indiſtantibus contra Nominales, quarum præcipuam applicando ad propoſitum ſic poteſt argui, quia poteſt accidens abſolutum à ſubiecto ſeparari per Dei potentiam, & ſine inhæren-

Digitized by Google

tia ad illud conſeruari, vt fides docet in ſacramento Eucharistiæ; ergo inhærentia actualis non eſt præciſè ipſa entitas accidentis, ſed quid ab ea diſtinctum, quia permanet entitas accidentis inhærentia ſublata. Reſpondet Rubion concedendo inhærentiam actualem aliquid aliud importare præter entitatem accidentis, quia importat etiam ſubiectũ illius, ſeu ambo extrema importat accidens, & ſubiectum, & hæc quidem non vt abſolutè ſumpta, ſed vt vnita, ac indiuiſa, ſed vltra ea ſic ſumpta nil prorſus ſuperaddit, quia poſſunt vniri immediatè quocunque ab eis diſtincto medio circumſcripto, cum non magis diſtinguantur nec minus immediatè ſint vnibilia, quam accidens, & ſua inhærentia, quæ tamen extra ſcholam quoq. Nominalium ponuntur immediatè vniri ne detur proceſſus in infinitum, licet autem immediatè accidens, & ſubſtantia ſeipſis vniantur, non tamen neceſſariò, & per conſequens poſſunt diuidi, & vnum ab alio ſeparari.

Hæc tamen reſponſio communis Nominalium ſatis loc. cit. exploſa eſt, nam poſſet modo Deus in ſacramento altaris non deſtruere ſubſtantiam panis, ſed illam conſeruare indiſtantem ab accidentibus deſtruendo ſolum inheſionem illorum ad illam; ergo inhærentia actualis aliquid ſuperaddit vnioni locali, vel per indiſtantiam accidentis, & ſubiecti, nam ſupra talem vnionem dicit informationem, & ſuſtentationem accidentis in ſubſtantia; ergo dicit aliquid aliud præter extrema ſimul ſumpta, vel ſolum vnita per indiſtantiam. Tum quia cum aiunt inhærentiam actualem importare ambo extrema, non abſolutè ſumpta, ſed vt vnita, & indiuiſa, eo ipſo fatentur vnionem extremis ſuperadditam, quia ambo diſiunctim ſumpta poſſunt eſſe ſine vnione, ergo quando concipiuntur vnita, tunc concipiuntur ſub aliquo modo quem prius non habebant. Inſtantia verò, quæ de ipſa inhærentia afferebatur, non valet, quia cum ipſa ſit accidens relatiuum, ac proinde non potens per vllam prorſus potentiam ſe ipſa immediatè exiſtere, eſt neceſſariò ac indiſpenſabiliter alteri affixa non media alia vnione, non ſolum quia in ratione vnicodi eſt ita *quo*, vt nequeat eſſe *quod*, ne detur proceſſus in infinitum, ſed præſertim quia ipſa non eſt indifferens, vt exiſtat in alio, aut per ſe ſolitariè, ſolum verò quod eſt ſic indifferens modo eget ſuperaddito, quo eius indifferentia determinetur, vt ſit vnitum cum alio, nam ſine tali addito nunquam diceretur vnitum, ita Doct. 4. d. 12. q. 1. lit. I. diſcurrit reddens rationem, cur albedo inhæreat ſubiecto per inhærentiam ab ipſo reipſa diſtinctam, inhærentia verò ſeipſa albedini inhæreat, & non mediante alia inhærentia; alias rationes pro hac concluſione, ac Nominalium euaſiones præcluſas vide loc. cit. in Phyſica.

17 Contra hanc concluſionem Rubion. loc. cit. multipliciter inſtat, inter nulla immediatè vnita, vel vnibilia poni debet forma aliqua media, quia tunc non forent immediatè vnita, ſed omne accidens a ſubiecto ſeparatum eſt ipſi immediatè vnibile, ergo &c. probatur minor, quia inhærentia ponitur ſic immediatè vnita albedini, a qua non minus diſtinguitur inhærentia actualis, quam albedo ipſa a ſubiecto. Tum 2. quia ſi talis inhærentia daretur, eſſet poſterior accidente, ſubiecto, quia cum ponatur reſpectus præſupponit extrema iam in eſſe poſita, immo cum ſit extrinſecus aduenien̄s, nedum præſupponit accidens, & ſubiectum, ſed etiam accidens in ſubiecto, quia ſupponit extrema approximata; ergo ſuperfluit hæc inhærentia, cum accidens ſit in ſubiecto antecedenter ad ipſam. Tum 3. ita ſe habet inhærentia ad accidens, ſicut ſubſiſtentia ad ſubſtantiam, ſed hæc non ponit aliquid ſubſtantiæ ſuperadditum, ergo nec illa accidenti. Tum tandem quia nequit aſſignari cauſa efficiens talis inhærentiæ, vel enim procederetur ab ipſo accidente, & hoc non, quia non omnia accidentia ſunt actiua, vt communiter dicitur de quantitate, quæ non eſt de genere actiuorum, vel à ſubiecto accidentis, & neque, quia ſubiectum ad ſummum concurrere poteſt etiam in genere efficientis cauſæ ad producendum ipſum accidens, quod recipit, non autem aliquam aliam formam in ipſo accidente, quod recipit, & producet.

Reſp. inhæſionem actualem non mediare inter accidens, & ſubiectum, vt quod, ſeu vt aliquid vniens, ſed ſolum vt quo, ſeu vt rationem formalem vniendi, quod non tollit immediatam eorum coniunctionem, ſicut cum oculus parietem videt, non quia mediet viſio, dicitur parietem mediatè videre, ſed immediatè, quia viſio non mediat, vt viſibile quod, ſed vt ratio formalis videndi; cur autem inter inhærentiam, & albedinem, in qua fundatur, non mediet aliquid vniens, & copulans, nec vt quod, nec vt quo, paulo antea dixi, quia inhærentia non eſt de ſe indifferens, vt inhæreat, vel non inhæreat, ſed neceſſariò, ac indiſpenſabiliter eſt ſemper alteri affixa, atque ideò indiget alia inhærentia. Ad 2. ſufficienter dixi diſputat. 5. Phyſ. q. 8. art. 2. numer. 104. loquendo de vnione ſubſtantiali; an autem inhærentia re vera ſit prior, vel poſterior accidente per ipſam inhærente mox dicam. Ad 3. ait Doct. 4. d. 12. quæſt. 1. §. *ad argumenta principalia*, paritatem de per ſe eſſe ſubſtantiæ, & eſſe in alio accidentis, non benè currere niſi vtrumque accipiatur aptitudinaliter, nam ſi accipiantur actualiter, eſt aperta diſparitas inter ſubſiſtentiam ſubſtantiæ, & inhæſionem accidentis accipiendo ſubſiſtentiam pro per ſe exiſtentia, vt excludit inhærentiam, etenim inhærentia diſtinguitur ab accidente abſoluto, quia poteſt accidens ſine ipſa conſeruari, vnde accidentia relatiua, quæ nequeunt eſſe ſine ſubiecto, non indigent modo inhærendi diſtincto, & ſi pariter cum natura ſubſtantialis non poſſit non exiſtere per ſe, non indiget alio modo diſtincto, quo conſtituatur ita per ſe exiſtens, ſicut indiget accidens abſolutum, vt alteri inhærere dicatur; poteſt tamen paritas admitti ſumendo ſubſiſtentiam pro per ſe exiſtentia incommunicabili, quia hæc ſuperaddit aliquid negatiuum naturæ, ſine quo exiſtere poteſt per potentiam Dei abſolutam, vt conſtat ex præced. diſputat.

18 Ad vltimam quidam dixere modum inhærentiæ effectiuè manare ab ipſo accidente, quibus Suarez ſubſcribere videtur 3. p. tom. 3. diſp. 2. ſect. 3. dub. 3. alij volunt potius cauſari à ſubiecto in ipſo accidente, & in hoc conſiſtere cauſalitatem ſubiecti; cæterum cum hic ſit reſpectus extrinſecus aduenien̄s, quia non eſt niſi actualis vnio accidentis ad ſubiectum, & cum talis reſpectus poſſit cauſalitatem efficientis immediatè terminare ex Doct. 3. d. 1. quæſt. 1. & quol. 11. dicendum eſt non manare effectiuè nec a ſubiecto, nec ab accidente, ſed ab eodem efficiente, a quo ſit accidens, vel a quo accidens vnitur ſubiecto, & quidem quod non ab ipſo accidente dimanet, exprimit Doctor 4. d. 12. quæſt. 1. lit. Q. vbi ait, quod albedo non facit ſe inhærere ſubiecto, ſed agens albedinem producens, & quod ſi ſubiectum hoc gerit munus, hoc ei competit in ratione agentis, quatenus non tantum potentialiter, ſed etiam virtualiter continet formam, & inferius litt. Q. ait, quod accidens non poteſt ſe effectiuè vnire ſubiecto, vnde ſi Deus reduceret ſubſtantiam panis, & nihil aliud faceret, remaneret accidens ſine ſubiecto, ſicut modo, nec vniretur ſubſtantiæ panis reproductæ; quod etiam nequeat à ſubiecto effectiuè manare, quatenus ſubiectum eſt, probatur, quia cauſalitas eius in ratione ſubiecti eſt omnino paſſiua, & tota conſummatur in recipiendo, & ſuſtentando accidens, reſtat ergo vt inhærentia accidentis effectiuè manet ab eodem agente a quo ipſum accidens producitur, idem enim agens, quod accidens producit in ſubiecto, efficit etiam, vt ſit in ſubiecto.

Secundo arguit, quod eſt in ſubiecto alio mediante, nullo modo poteſt illi eſſe ratio eſſendi in ſubiecto, quia tunc eſſet circulus, ſed ſi inhærentia eſſet forma ab accidente diſtincta, ipſa nunquam eſſet ſubiectiuè in ſubſtantia, niſi mediante accidente eius immediato fundamento, nec enim inhærentia albedinis poteſt eſſe in ſubſtantia, niſi albedo ipſa ſit in ſubſtantia, ergo &c. Conf. quia cum ſubſtantia ſit ſuſceptiua immediatè omnium accidentium, nullum accidens videtur eſſe ponendum, cui repugnet omninò recipi in ſubſtantia immediatè, & primò, ſed tali inhærentiæ, ſi ponatur repugnat in ſubſtantia recipi primo, quia ſubiectum immediatum inhærentiæ debet eſſe inhærens. Demum, ſi inhærentia eſt aliqua realis forma accidentalis, quæritur in quo genere ſit ponenda, non poteſt poni in genere actionis, & paſſionis, quia nulla res talium generum poteſt eſſe terminus actionis non eſt actio, huiuſmodi verò inhærentia eſt terminus actionis, cum ſit reſpectus extrinſecus aduenien̄s; omnis etiam actio, & paſſio reſpicit aliquem terminum productum, quod non facit huiuſmodi inhærentia actualis.

19 Reſp. inhærentiam non recipi, nec ſubiectari in ſubſtantia, ſed in accidente immediatè, nec propriè ipſa dicitur inhærere, ſed eſt ratio cur accidens, cui ponitur modus, inhærere dicatur, ſicut neque ſubſiſtentia, quæ eſt modus ſubſtantiæ, dicitur ſubſiſtere, ſed eſt ratio formalis, cur ſubſtantia ſubſiſtat, & eſt ita *quo*, vt nequeat eſſe *quod*. Ad Conf. negatur aſſumptum, non enim opus eſt omnia accidentia immediatè in ſubſtantia recipi, & ſubiectari, ſed ſufficit ſi immediatè, vel ſaltem mediatè ad illam dependeant, vt ad omninò primum, & vltimatum ſuæ dependentiæ terminum; immo in probabiliori ſententia ſola quantitas immediatè inhæret ſubſtantiæ corporeæ, cætera verò accidentia mediante quantitate, vt dictum eſt in Phyſicis. Ad vltimum abundè explicata eſt natura vnionis formæ ad ſubiectum, ſiue ſit ſubſtantialis, ſiue accidentalis, diſputat. 5. Phyſic. quæſt. 9. quod prædicamentum pertineat, & in primis dictum eſt non eſſe entitatem abſolutam, ſed merè reſpectiuam ex Scot. 3. diſt. 1. quæſt. 1. quia vnio non eſt ad ſe, ſed ad aliud, nec poteſt intelligi vnio, niſi vnius ad aliud a ſe diſtinctum, qui eſt intellectus relatiuus, deinde ex eodem Scot. 4. diſtinct. 12. quæſt. 1. C. dictum eſt eſſe reſpectum extrinſecus aduenientem, quia non ſequitur neceſſariò extrema poſita in eſſe, poteſt enim Deus formam, & ſubiectum ſeparata conſeruare ſine vnione, & poteſt vnio per ſe terminare actionem vnitiuam agentis, quod eſt proprium reſpectus extrinſecus aduenientis. Cuius autem generis ſit notum ſex ait Doctor loc. citat. quod fortè pertinet ad genus paſſionis, ſi paſſio dicat non tantum reſpectum paſſi ad agens, ſed ad formam, vel ad genus actionis, ſi actio dicat non tantum reſpectum agentis ad patiens, ſed informantis ad illud quod informatur, per quam ampliationem illorum generum, euitatur argumentum a Rubion. allatum; breuius tamen ibidem dixi ex Baſſolio 4. diſtinct. 12. quæſt. 1. articul. 1. inhærentiam ſpectare ad prædicamentum habitus, quia talis habitudo eſt aliquo modo derelicta ex adiacentia formę ad ſubiectum, vel eſt ipſamet adiacentia formę, vnde Auctor 6. princ. ponit in eo prædicamento album eſſe, & quantum eſſe quod non eſt, niſi habere quantitatem, & qualitatem inhęrentem, ideoque in logica prędicamentum habitus pręcipuè conſtitui in illa mutua habitudine, quia ſubiectum dicitur habere formam, & forma haberi a ſubiecto; per quam explicationem excluditur inſtantia, quam contra hoc facit Auerſa quæſt. 21. ſect. 3. quod nempe illud prędicamentum conſiſtit tantum in denominatione extrinſeca, vel reſpectu conſurgente ex adiacentia veſtium circa corpus, ac proinde docet inhęrentiam non eſſe determinati generis, ſed vagari per plura, & eſſe nouem generibus communem,

quod

Digitized by Google

quod etiam tenet Meuriſſe libr. 3. quæſtion. 5. ſuæ Metaphyſicæ.

Sed dices, illud quod eſt determinati generis non poteſt competere pluribus generibus, accidens autem, vel inhærens quantum ad per ſe rationem nominis conuenit omnibus nouem generibus, ergo &c. Reſpondet Doctor non eſſe inconueniens, quod eſt determinati generis denominare plura genera, vt nonnulli dicunt de reſpectu creationis, quod per ſe pertinet ad genus relationis, & tamen denominat quodlibet aliud à Deo, ſic igitur in propoſito poteſt ille reſpectus pertinere per ſe ad vnum genus, & tamen denominatiuè dici de relationibus, vel reſpectibus nouem generum. Dices ex Simplicio ſuper prædic. *eſſe in* non conſtituere aliquod ſpeciale genus, quia vnum *eſſe in* eſt omnium nouem generum. Occurrit rurſus Doctor, vel *eſſe in* accipitur denominatiuè, & ſic circuit omnia genera accidentium, ſicut hoc quod eſt inhærere, vel accidere, vel accipitur pro ipſa habitudine per ſe ſignificata per *eſſe in*, & hoc modo accipitur aliquod genus ab *eſſe in*, quia eſt ſpecies determinata in vno genere; ſi autem intelligat, quod *eſſe in* quantum ad per ſe rationem, quam importat, non pertineat ad aliquod genus determinatum, ſed per ſe ad plura genera negandus eſt; non enim eſt tantæ auctoritatis, quod propter dictum eius debeat concedi oppoſitum eius, quod ratio concludit, ratio autem conuincit, quod ille conceptus quem importat *eſſe in* poteſt quidditatiuè contineri in aliquo genere, licet denominatiuè dicatur de formis, quæ ſunt in multis generibus, non enim dicitur quidditatiuè de albedine, & linea, quia illud, quod eſſentialiter includit reſpectum non eſt ad ſe ſecundum Auguſt. 7. de Trinit. cap. 2. ita Doctor.

20 Tertiò vrgetur, quis diſcerni nequit, num hæc inhærentia ſit prior, vel poſterior accidente, nam ex vna parte videtur eſſe prior, nam ſi eſſet poſterior, cum omne priuaſit in aliquo ſigno, in quo non eſt poſterius, ſequitur quod accidens aliquando exiſteret, & non inhæreret. Tum quia hæc inhærentia eſt cauſalitas, per quam accidens in ſua entitate à ſubiecto dependet; ergo eſt accidente prior, ſicut cauſalitas omnis eſt prior effectu ſuo. Tum etiam, quia hæc inhærentia non eſt niſi vnio accidentis ad ſubiectum, atq; ideò mediat, & intercedit inter hoc, & illud, vt nexus vnius cum altero; ergo inhærentia prius, & immediatius attingit ſubiectum, quam accidens per illam inherens, ergo eſt prior accidente; quod conf. à ſimili, quia ex hoc, quod quantitas mediat inter ſubſtantiam, & qualitatem, & qualitas ſubſtantiæ inhæret media quantitate, optimè illatum eſt quantitatem eſſe qualitate priorem; ergo ex hoc quod inhærentia mediat inter accidens, & ſubiectum, & accidens ſubiecto inhæret media inhærentia, optimè inferri poterit prioritas huius ad illud, & his rationibus fulti Recentiores paſſim tenent inhærentiam eſſe accidente priorem. Attamen ex alia parte poſterior eſſe videtur, quia hæc inhærentia non eſt, niſi actualis vnio accidentis cum ſubiecto, vnio autem, vt ſic, non producit extrema vnibilia, ſed potius illa ſupponentia eſſe ſuo copulat adinuicem; ergo inhærentia non cauſat, aut nõ eſt cauſalitas ſubiecti erga ipſum accidens; ſed ſupponit in ſuo eſſe, vt copuletur ſubiecto. Tum quia modus eſſendi debet ſupponere rem ſimpliciter eſſe, ſed inhærentia eſt modus eſſendi accidentis, ergo ſupponit accidens ſimpliciter eſſe, ſicut è contra ſubſiſtentia, quia eſt modus quidam eſſendi ſubſtantiæ, non conſtituit eam ſimpliciter in eſſe, ſed in eſſe incommunicabili. Tum tandem quia reſpectus fundatus in aliquo eſt poſterior eo, & vniuerſaliter reſpectus ſupponit extrema, ad quæ conſequitur, ſed hæc inhærentia eſt reſpectus vnionis formæ ad ſubiectum, ergo vtrumq; ſupponit in eſſe; & hac ratione Doctor 4. diſtinctione 12. q. 1. M. abſolutè tenet inhærentiam eſſe accidente poſteriorem illis verbis, *ad tertium dubium dico, quod ille reſpectus inhærentiæ eſt poſterior albedine, ſicut vniuerſaliter reſpectus fundatus in aliquo eſt poſterior fundamento.*

21 Reſp. itaque inhærentiam eſſe accidente poſteriorem, ad primam rationem in oppoſitum negatur conſequentia, quia prioritas accidentis ad inhæſionem non eſt prioritas temporis, quæ ſola explicatur per verbum *eſt* & *in quo*, & propriè menſurat exiſtentiam rei, ſed eſt prioritas naturæ, & ſimplicis naturalis præſuppoſitionis, nec propriè menſurat exiſtentiam rei. Ad 2. negatur aſſumptum, vt enim vniuerſaliter dictum eſt de vnione cuiuſcunque formæ diſp. 5. Phyſ. q. 4. art. 5. cauſalitas ſubiecti erga formam non conſiſtit in vnionem cum ipſa, quia cauſalitas eſt reſpectus intrinſecus adueniens de genere relationis, vnio autem eſt reſpectus extrinſecus adueniens de genere habitus; tùm quia ex vi cauſalitatis effectus dicitur recipere eſſe, at ex vi vnionis nullum extremorum dicitur produci, & recipere eſſe, ſed potius ſupponuntur ante vnionem exiſtentia, & per vnionem intelliguntur recipere præciſè eſſe vnitum; tum tandem quia quando etiam concederetur antecedens adhuc neganda eſſet conſequentia, quia adhuc falſum eſt cauſalitatem eſſe quid medium inter cauſam, & effectum, illumq; natura præcedere, vt optimè notauit Doctor 2. d. 1. q. 2. lit. E. dicens, quod fallit nos imaginatio, dum putamus relationem cauſalitatis mediam veluti viam, inter cauſam, & effectũ, quia re vera ſequitur, ſicut vniuerſaliter nulla relatio ponitur, niſi poſitis extremis. cauſalitas autem formaliter ſumpta in relatione conſiſtit cauſæ ad effectum, quæ omnia fusè declarata ſunt diſput. 5. Phyſ. q. 2. Ad 3. reſpondetur ex eadem Scoti doctrina nunc allegata, quod ſi ſenſum ſequamur, ac imaginationem noſtram vtiq; vnio mediare videtur inter extrema vnita, quaſi nexus amborum, quia noſ concipimus vnionem inter ſubiectum, & formam ad modum puncti inter partes lineæ, & ad modum glutinis inter partes tabulæ; falſa tamen eſt imaginatio, & per rationem corrigenda, quia diuerſa ratio prorſus eſt de vnionem inter formam, & ſubiectum ex vna parte, & de pũcto inter partes lineæ, & glutinis inter partes tabulæ ex alia; quæ enim phyſicè vniuntur, vt ſubiectum, & forma, immediatè vniũtur inter ſe; at partes tabulæ, & lineæ re vera non vniuntur immediatè adinuicem, ſed vniuntur in aliquo tertio, cui tanquam termino communi copulari dicuntur, vnde factum eſt, vt quantitas continua deſcribatur illa, cuius partes copulantur alicui tertio tanquam communi termino, vnio igitur phyſica formæ, & ſubiecti non eſt quid abſolutum, & materiale inter ea interiectum, in quo quaſi in tertio illa vniri dicantur, ſic enim immediatè vnita non fuerit, ſed potius eſt relatio ſubſequens extrema prius natura inuicem materialiter, & fundamentaliter coniuncta, vt illa deinceps denominet formaliter vnita, ſicut ſimilitudo ſequitur albedines fundamentaliter ſimiles, vt illas denominet formaliter tales; prius ergo natura forma ponitur in ſubiecto, & ſtatim immediatè ſequitur reſpectus inhærentiæ; & cum dicimus per inherentiam, vel media inhærentia accidens fundari in ſubiecto, & vniri ſubiecto, non eſt ſenſus, quod hæc vnio, & inhærentia ſit quoddam medium materiale, & abſolutum inter extrema ad modum glutinis inter partes tabulæ, immediatè enim forma eſt in ſubiecto excluſo quocunq; tali medio, ſed iſtæ, & ſimiles locutiones ſenſum faciunt formalem, quod ſcilicet albedo denominatur formaliter inhærens ſubiecto per inhærentiã in ipſa fundatam, atq; dicitur adinuicem vnita formaliter per relationẽ vnionis hinc inde reſultantẽ eo modo quo declarat Doct. 4. d. 13. q. 1. P. cauſalitatẽ eſſe viam in effectum, & eſſe rationem denominandi formaliter cauſam in ratione cauſæ, etiamſi re vera talis relatio ſequatur poſito effectu in eſſe.

22 Itaque dum forma exiſtit in ſubiecto, poſſunt in tali ſtatu dupliciter conſiderari, vel materialiter, & fundamentaliter, & ita præcedunt relationem vnionis, vel formaliter, & denominatiuè, quatenus vnita, & ſic relatio potius præcedit ipſa extrema ſub tali denominatione, ſicut vniuerſaliter forma ſuum effectum formalem in ſubiecto natura præcedit; hinc patet reſponſio ad argumentum diſtinguendo antecedens de medio formali, & relatiuo, & de materiali, & abſoluto, vnio vtiq; mediat inter ſubiectum, & formam, non vt medium materiale, & abſolutum, ſed formale, & relatiuum, & ideò prius, & immediatius accidens attingit ſubiectum materialiter, & fundamentaliter, quam relatio inſurgat inhæſionis, neq; ob id relatio iſta eſt ſuperflua, immo adhuc eſt neceſſaria, vt denominetur formaliter inhærens, quia cuiuſcunque *quod* neceſſarium eſt ſuum *quo*, ideſt cuiuſcunque concreto forma denominans, vt quo; neq. hoc eſt peculiare in relatione vnionis, ſed eſt cõmune omnibus extremis relationum conceptis præciſa relatione, nec difficilius eſt concipere tunc extrema ſolũ fundamentaliter, talia, & non formaliter, vt duo alba fundamentaliter ſimilia, antequam relatio ſimilitudinis formaliter conſurgere intelligatur, quam concipere ſubſtantiam ſolum fundamentaliter ſubſiſtentem, antequam intelligatur modus ſubſiſtentiæ ab ipſa dimanare, vt dictum eſt in Log. diſp. de relatione, quæ ſolutio applicari poteſt argumento ſecundo ex Rubion. adducto ſupra numer. 17. Demum ad illam vltimam conf. negatur paritas de quantitate intercedente inter qualitatem, & ſubſtantiam, & vnione intercedente inter accidens, & ſubiectum, mediat enim quantitas inter ſubſtantiam, & qualitatem in ratione ſubiecti, in quo immediatè recipitur qualitas, & mediante ipſa recipitur in ſubſtantia; vnio verò mediat inter accidens, & ſubiectum, non in ratione ſubiecti recipientis, ſed in ratione medij relatiui, quo formaliter accidens denominatur ſubiecto inhærens, & in ſubiecto receptum, vnde hac de cauſa etiam intercedere debet inter quantitatem & qualitatem ſibi immediatè inhærentem.

Quartò arguitur, quia eſt difficultas, an hæc inhærentia ſit vnica relatio, vel vnicus modus inter ſubiectum, & formam intercedens, vel potius duplex, quorum vna ſe teneat ex parte formæ, & alia ex parte ſubiecti, nam ex vna parte vnica vnio ſufficere videtur, quia vnio eſt eſſentialiter duorum vnio, vnde eſt intelligibile vnionem vnire, & non vnire duo extrema, & vnum alteri coniungere, qua ratione Recentiores paſſim dicunt vnicam vnionem ſufficere inter ſubiectum, & accidens, quorum aliqui volunt hanc proximè, & immediatè ineſſe ſubiecto non autem ipſi accidenti, alij è contra. At ex alia parte duplex modus vnionis videtur germinandus, vnus inhæſionis ex parte accidentis, quod dicitur inhærere, & in ipſo reſideat, alter ſuſtentationis ex parte ſubiecti, qui ſit in ipſo ſubiecto, cum munera diuerſa exercere debeant quæ commodè nequeunt per vnum, ac eumdem modum ſuppleri.

23 Reſp. ex Scot. 4. d. 12. quæſt. 1. duplicem inhæſionis modum poni debere inter formam, & ſubiectum, quorum vnus ſe teneat ex parte formæ, alter ex parte ſubiecti ſicut dictum eſt pariter de vnione ſubſtantiali inter materiam, & formam diſputat. 5. Phyſic. quæſt. 10. vbi pluribus probatum eſt hoc aſſertum contra Recentiores, quæ rationes ſunt communes tam pro vnione ſubſtantiali, quam accidentali, de qua hic eſt ſermo, atque ideò ſunt ibi relegandæ; ratio autem in oppoſitum adducta probat tantum, quod per vnicum vnionis modum vtique vna pars eſt alteri vnita, at non eodem modo, ſed altera eſt vnita intrinſecè, illa nimirum, quæ vnionem fundat,

altera verò extrinſecè, tantum, quatenus vnionem terminat, cum tamen vtraque vnita intrinſecè poni debent ob rationes loc. cit. adductas.

Auerſa tamen q. 21. cit. ſect. 3. concl. 3. putat vnicam eſſe inhærentiam inter accidens, & ſubiectum, & hanc proximè, & immediatè ſubiecto ineſſe, non autem ipſi accidenti, quod inhærere dicitur; probat autem quia inhærentia eſt cauſalitas ſubiecti erga ipſum accidens, ſed cauſalitas debet eſſe quid medium inter cauſam, & effectum in illo genere cauſæ, in quo exercetur, & quodammodo prius ipſa cauſalitas debet prodire, & dependere à cauſa, vt ea mediante prodeat, & dependeat effectus; at ſi inhærentia ineſſet immediatè accidenti, planè non mediaret in genere cauſæ ſubiectiuæ inter ſubiectum, & accidens, nec prius prodiret, & dependeret à cauſa, nec ea mediante accidens à ſubiecto penderet, nec ipſum accidens dependeret à tali cauſalitate; ſed potius ex oppoſito accidens mediaret inter ſubiectum, & inhærentiam, & prius accidens quam inhærentia, dependeret à ſubiecto, & mediante accidente dependeret inhærentia, atq; ab ipſo accidente, tanquam ſubiecto ſuo dependeret ipſa inhærentia, nec aliter ea omnia ſaluari poſſunt, niſi inhærentia dicatur immediatè ineſſe ſubiecto. Conf. quia ita ſe habet hæc inhærentia in genere cauſæ materialis, ſicut actio in genere cauſæ effectiuæ; ſed prorſus fieri non poſſet, vt actio immediatè prodiret ab ipſo effectu ſed omnino debet immediatè prodire ab agente, vt ſic ea mediante producatur effectus; ergo ſic pariter cauſalitas ſubiecti erga accidens non poteſt immediatè ineſſe ipſi accidenti, ſed debet immediatè ineſſe ſubiectu. Demum apud Scot. ſubiectum eſt id, quod recipit, & ſuſtentat accidens, & tamen non per modum, qui ei immediatè inſit, ergo è contra vt accidens verè inhæreat, non eſt neceſſe inhærentiam illi ineſſe ſed ſufficit, quod inſit ſubiecto.

24 Reſp. argumentum procedere ex falſa ſuppoſitione maioris, quod cauſalitas, per quam accidens à ſubiecto dependet conſiſtat ſimpliciter, & abſolutè in inhærentia, & vnione, cum potius conſiſtat in reſpectu, qui dicitur eductio, vt vniuerſaliter de omni forma materiali ſiue ſubſtantiali, ſiue accidentali dictum eſt diſp. 5. Phyſ. q. 4. art. 1. ſed hoc etiam admiſſo, adhuc neganda eſt minor ex proximè dictis, non enim cauſalitas re vera mediat inter cauſam, & effectum nec cauſalitas prius, & immediatius effectu prodit à cauſa, quia potius ad abſolutum in cauſa ſequitur immediatè abſolutum in effectu, & immediatè poſtea relatio effectus eſt cauſam, quæ eſt cauſalitas paſſiua, & cauſæ ad effectum (ſi cauſa ſit relationis capax) quæ eſt cauſalitas actiua, effectus autem à cauſalitate dependet, vt à quo denominatur formaliter cauſatus, & dependens, ex quo non ſequitur cauſalitatem eſſe ſimpliciter effectu priorem, ſed eſſe duntaxat priorem effectu, vt ſtat ſub tali denominatione cauſati, concedo etiam inhærentiam non mediare inter ſubſtantiam, & accidens in ſenſu, quo contendit Auerſa, nec prius prodire à cauſa, quam accidens ipſum, mediat quidem in ratione medij formalis, & relatiui, & ea in hoc ſenſu mediante accidens à ſubiecto formaliter dependet, vt à ſuſtentante, & ipſum accidens à tali inhærentia dependet, vt à quo denominatur formaliter inhærens, cum infertur ex hoc, quod tunc potius accidens mediaret inter ſubiectum, & inhærentiam, concedo accidens mediare inter ſubiectum, & inhærentiam, quatenus fundamentaliter prius ſubiecto adhæret, quam inhærentia inter ea conſurgere dicatur, licet in alio ſenſu ſcilicet in ratione medij relatiui inhærentia re vera mediare dici debeat inter accidens, & ſubiectum, ſic enim inhærentia immediatè attingit ſubiectum in ratione termini, cui copulat, & coniungit formaliter ipſum accidens, prius etiam accidens à ſubiecto fundamentaliter, quam inhærentia eius ab eodem dependeat, vt à termino, licet non formaliter; non tamen mediante accidente dependet inhærentia à ſubiecto, quia non dependet ab eo, niſi vt à termino, cui coniungit accidens in ratione medij relatiui, & ideò ſeipſa immediatè dependet ad illud.

Ad Conf. rurſus in maiori falſo ſupponitur, quod cauſalitas ſubiecti erga accidens in inhærentia conſiſtat, ſed ea admiſſa dico ad minorem vtrq; impoſſibile eſſe, quod actio ipſa procedat ab effectu immediatè, velut à fundamento, ſic enim omnino debet ab agente prodire, non quidem vt effectus habeat eſſe ea mediante in ſenſu ab Auerſa intento, nam cum prodit ab agente, velut à fundamento, iam ſupponitur effectus in eſſe, velut terminus talis relationis, ſed vt ea mediante in ratione termini relatiui agens dicatur formaliter cauſans, & efficiens, ſicut etiam eadem ratione debet etiam ab effectu in eodem inſtanti immediatè prodire, velut à fundamento, cauſalitas paſſiua, vt denominetur formaliter cauſatus, & dependens, & ſic pariter dicendum de cauſalitate ſubiecti erga accidens. Ad vlt. negatur aſſumptum, vt enim dictum eſt requiritur etiam ex parte ſubiecti propria inhærentia, vt per eam denominetur formaliter recipere, & ſuſtentare accidens, & eadem ratione propria inhærentia neceſſaria erit ex parte accidentis, vt dicatur recipi, & inhærere, cum enim ſint denominationes intrinſecæ, ac inſuper contrariæ, & oppoſitæ non poſſunt ab vno, & eodem inhæſionis modo deſumi, ſed vnaquæque à ſuo exiſtente in proprio ſubiecto.

25 Dico Secundò inhærentiam aptitudinalem quoq; eſſe quidpiam eſſentiæ accidentis abſoluti (nam de relatiuo dicemus q. ſeq.) non quidem realiter, ſed formaliter ex natura rei ſuperadditum, & eodem modo ab ipſa diſtinctum. Concluſio eſt Scot. cit. 4. d. 12. q. 1. contra Thomiſtas, & alios nullo pacto diſtinguentes inhærentiam aptitudinalem ab eſſentia accidentis, & quidem quod non ſit aliquid realiter eſſentiæ accidentis ſuperadditum, & ab ea ſic diſtinctum concedunt ipſi Aduerſarij; & ſatis conſtat ex principio iam apud Scotum trito, quod aptitudines non addunt rem diſtinctam ſupra naturam aptam, vt docet Doct. 4. d. 49. q. 10. ab initio, & latè probatum eſt diſp. 5. Log. q. 4. art. 1. duo oſtenditur paſſionem propriam cuiuſcunq; rei, quæ præſertim in aptitudine conſiſtit, non diſtingui realiter à ſuo ſubiecto, ſi enim riſibilitas, quæ in homine eſt aptitudo ad ridendum, & mobilitas, quæ in corpore naturali eſt aptitudo ad motum, ab illis ſubiectis realiter diſtinguantur, tunc ſicut in eis aſſignatur aptitudo diſtincta ad illos actus ridendi, & motus; ſic pariter & alia aptitudo aſſignanda eſſet ad illas aptitudines diſtinctas, de qua rurſus quæſtio rediret, an eſſet ab eis ſubiectis realiter diſtincta, nec ne, ſi non, pariter id erit de illa prima aptitudine aſſerendum, ſi ſic, dabitur proceſſus in infinitum.

Quod verò ſit aliquid formaliter ex natura rei ſuperadditum eſſentiæ accidentis, & ſic ab ipſa diſtinctum, probatur ex duobus principijs in ſchola præſertim noſtra ſatis notis, primum eſt quod aptitudo vniuerſaliter loquendo in rebus abſolutis ſupponit rem, cuius eſt aptitudo, in ſuo eſſe quidditatiuo conſtitutam, & ab ea fluere, & manare dicitur, hac ratione probat Doctor 2. d. 3. q. 7. A. & quol. 2. C. animas non inter ſe diſtingui indiuidualiter primò, & à priori per aptitudinem, & inclinationem ad diuerſa corpora, quia natura ipſa abſoluta eſt prior natura aptitudine, quæ eſt formalitas quædam reſpectiua, ſeu reſpectus quidam aptitudinalis, abſolutum autem à toto genere præcedit reſpectum, ſiue hic ſit actualis, ſiue aptitudinalis, tum quia prius res eſt ad ſe, quàm ad aliud, tum quia reſpectus fundatur in abſoluto, & fundatum ex natura rei ſemper præſupponit fundamentum, quod verò ratio aptitudinis, & inclinationis ſit reſpectiua non abſoluta, ſatis de ſe conſtat, quia nihil dicitur inclinari ad ſe, ſed ad aliud, & aptitudo ſemper eſt ad aliquem actum aptitudo. Alterum principium fuſè à nobis probatum diſput. 8. Log. q. 2. eſt quod abſolutum non includit in ſuo conceptu formali, & quidditatiuo reſpectum, ſiue ſit prędicamentalis, ſiue tranſcendentalis, quia tunc eſſet formaliter ad ſe, & non ad ſe, ad aliud, & non ad aliud, cum ergo aptitudo dicat relationem tranſcendentalem, nequit includi in conceptu quidditatiuo naturæ abſolutæ, ſed conſequitur ad eam per modum propriæ paſſionis; & ex his duobus principijs neceſſario infertur inhærentiam aptitudinalem non eſſe ipſam accidentis eſſentiã, & quidditatem, ſed aliquid immediatè conſequens ad illam per modum propriæ paſſionis. Conf. id etiam ex principijs Aduerſariorum, nam & ipſi rerum quidditates conſtituere ſolent non in earum aptitudinibus, ſed in radice, vel principio exigitiuo illarum, ſic dicere ſolent hominis eſſentiam non eſſe riſibilitatem, ſed principium exigitiuum eius, quod eſt rationalitas, vel humanitas, mobilitatem non eſſe eſſentiam corporis naturalis, ſed radicem illius, quæ eſt naturalitas, ſic etiam dicere ſolent eſſentiam quantitatis non per impenetrabilitatem conſtitui, ſed per principium eius exigitiuum, ergo vniuerſaliter ita ſe habet in rebus abſolutis; quod aptitudo non cõſtituit eſſentiam rei, ſed eam ſupponit natura priorem, vt principium, à quo fluit, & dimanat; & ſic pariter dicendum eſt in propoſito ad aptitudine accidentis ad inhærendum; cum ſit eadem ratio de omnibus.

26 Quod ſi ab hac generali doctrina de aptitudine naturarum volunt excludere aptitudinem accidentis ad inhærendum, non debent hoc dicere ſolum, vt facit Auerſa, ſed etiam probare, & oſtendere diſparitatem inter hanc aptitudinem, & alias; quod enim ait Auerſa nullam eſſe neceſſitatem, vel vtilitatem conſtituendi hanc aptitudinem in accidente ab eius eſſentia diſtinctam, quia optimè intelligitur ipſum accidens proximè per ſuam eſſentiam eſſe aptum ad inhærendum; id minimè probat, nam ſic quoque dicam ego de quacunque alia aptitudine, v.g. riſibilitate, mobilitate, penetrabilitate, quod fruſtra diſtinguantur ab eſſentijs, quia optimè intelligi poteſt hominem per ſuam eſſentiam eſſe proximè aptum formaliter ad ridendum, corpus naturale ad moueri, & quantitatem aptam ad impenetrationem; debet ergo aſſignare ratio diſparitatis, cur id ſpecialiter poſſit aſſeri de aptitudine accidentis ad inhęrendum, non verò de alijs. Poncius verò loc. cit. quia vidit ingenuè argumentum, vel æque vrgere pro omnibus, vel pro nullis, probabile iudicat, quod non dentur vlli reſpectus aptitudinales à ſuis fundamentis formaliter diſtincti. Attamen ne à communi recedere videatur, ſubdit, quod ſi aliqui ſunt concedendi, non niſi illi, quorum conceptus non inuoluitur in conceptu eſſentiali fundamenti, vt v.g. riſibilitas, ſeu aptitudo ad ridendum, quæ poteſt dici non eſſe differentia eſſentialiter conſtitutiua hominis, quia poteſt homo intelligi ſecundum prædicata eſſentialia ſine eo, quod intelligatur nec radicaliter, nec formaliter eſſe riſibilis. Neque hoc ſatisfacit, quia dicam & ego pariter inhærentiam aptitudinalem non inuolui in conceptu eſſentiali accidentis, nec eſſe eius eſſentialem differentiam, quia poteſt accidens intelligi ſecundum prædicata eſſentialia, ſi non quietatiue, ſaltem quidditatiue, vt dictum eſt n. 7. ſine eo, quod intelligatur nec radicaliter, nec formaliter inhærens; nec videtur cur magis poſſit intelligi homo ſecundum prædicata eſſentialia abſq; eo quod intelligatur radicaliter, vel formaliter riſibilis, quam ipſum accidens nec formaliter, nec radicaliter inhærens in ſuo conceptu quidditatiuo; aut ergo id aſſerendum eſt de quocunq; reſpectu aptitudinali, aut de nullo, niſi ſeria aſſignetur diſparitas, & non voluntariè dicta.

Con-

Digitized by Google

Contra hanc ſecundam concluſionem arguit Poncius loc. cit. quia talis aptitudo ad inhærendum naturæ accidentis ſuperaddita videtur omnino ſuperfluere, nam accidens per ſuam eſſentiam, & conſtitutiua ſua, eſſentialiſ præſtare poteſt quicquid poteſt ipſi per talem aptitudinem conuenire. Reſpondeo hoc argumentum æquè probare de omni aptitudine reſpectu cuiuſcunque eſſentiæ abſolutæ, vel de nulla, & ideò pro omnibus negatur aſſumptum, quia aptitudinea referunt eſſentias abſolutas ad aliud tranſcendentaliter, & cum nullus reſpectus includatur in eſſentia abſoluti dicendum eſt eſſentiam abſolutam non ſeipſa formaliter ita referri, ſed per relationem formaliter ſuperadditam. Contra inſtat Poncius, quia ipſamet differentia eſſentialis accidentis, quam vocant radicem illius aptitudinis formalis, nequit intelligi niſi per modum reſpectus hoc eſt per modum alicuius, quod aptú natum ſit principiare illam aptitudinem formalem, & tamen hoc non obſtante non eſt reſpectus ſecundum eos, qui aſſerunt aptitudinē illam formalitas diſtinctam; ergo aliquid, quod non eſt verè reſpectus poteſt tamen eſſe talis naturæ, vt non poſſit intelligi niſi per modum reſpectus, & hoc ipſe vocat reſpectum ſecundum dici, quia nimirum re vera eſt entitas abſoluta; tamen dicitur reſpectus, quia nequit explicari, niſi per modum relatiui, ſic enim poſteà explicat reſpectum ſecundum dici inferius diſp. 15. de Relatione num. 6. vbi exemplificat de potentia, parte, habitu, & ſimilibus, & per relationes ſecundum eſſe intelligit illas, quæ verè ſunt relationes, & non tantùm vocem, aut noſtrum loquendi modum.

27 Reſp. non benè explicari per hoc diſcrimen inter relatiua ſecundum eſſe, & ſecundum dici, vt oſtendi diſp. 8. Log. q. 2. in fine quia Ariſt. cap. de relatione inter relatiua ſecundùm dici quædam enumerat, quæ verè dicunt relationem ad aliud, vt ſenſum, & ſcientiam, & non ſecundum vocem tantùm; & talia etiam ſunt, quæ ipſe Poncius enumerat inter relatiua ſecundum dici, nam potentia, pars, & habitus verè dicunt relationem ad aliud, & non ſecundum vocem tantum; aut noſtrum loquendi modum, neque hac ratione relatiua ſecundum dici appellantur, ſed potius quia accidentaliter ac denominatiuè ſunt relatiua, ad differentiam relatiuorum ſecundum eſſe, quæ ſunt relatiua eſſentialiter, vt ibi ex profeſſo explicatum eſt; tum quia ſic explicando relatiua ſecundum dici, non poſſet diſcerni inter abſolutum, & reſpectiuum, ſed omnia ad libitum dici poſſent entia abſoluta, vt paternitas, & filiatio, quia ſi explicentur per relationem, dicetur id fieri ſecundum vocem, & per noſtrum loquendi modum, in ſe tamen verè eſſe entia abſoluta, etiamſi nequeant à nobis, niſi per reſpectum explicari; & poterit negari dari relationes, quæ ſint verè relationes proteruiendo, quod ſint omnia abſoluta, eſtò per relationem explicata. Quod verò dicebat ipſamet differentiam eſſentialem accidentis, quam vocant radicem illius aptitudinis formalis, non poſſe intelligi niſi per modum reſpectus, hoc eſt per modum alicuius, quod aptum natum ſit principiare illam aptitudinem formalem, fateor hoc ſatis vrgere, at non tantùm in propoſito, ſed vniuerſaliter de quacunq; eſſentia, quæ eſt principium radicale, & exigitiuum alicuius aptitudinis, quam tamen non dicimus eſſe reſpectum, vel reſpectum eſſentialiter includere; vnde per hoc probaretur non benè explicari eſſentiam quantitatis per eſſe principium exigitiuum impenetrabilitatis, nec rationalitatem, aut humanitatem per eſſe radicem riſibilitatis &c. aut concedendum eſſe tales eſſentias abſolutas eſſe formaliter, ac eſſentialiter relatiuas, aut dari proceſſum in infinitum.

28 Verum huic quoque difficultati poteſt ſatisfieri ad ſaluandos reſpectus aptitudinales in rebus ab ipſis formaliter diſtinctos, ſi notetur doctrina egregia Scoti 2. d. 1. qu. 6. in corpore quæſiti §. *dico tunc ad quæſtionem*, vbi ait, quod quicquid eſt potens agere eſt aliquod ens habens actum primum, & prior eſt ibi ſecundum naturam ratio actus primi ſecundum ſe, quam in comparatione ad actum ſecundum, cuius poteſt eſſe principium, ita quod licet illud, quo tale ens eſt principium actus ſecundi, non ſit aliud à natura ſua, non tamen prima entitas ſua eſt natura ſua, vt eſt principium talis actus ſecundi, ſed natura ſua, vt in ſe eſt hæc; ſic igitur in propoſito, quando dicimus aptitudinem ad inhærendum manare ab eſſentia accidentis, aut ad impenetrationem ab eſſentia quantitatis, & ſic de alijs, non eſt cogitandum, quod eſſentia ſit principium talis aptitudinis per aliam aptitudinem, quia cum talis aptitudo ſit ſemper coniuncta cum actu vel effectu ſibi proportionato & prorſus ab ea inſeparabilis per quamcunq. potentiam, nam quantitas eſt ſemper cum impenetrabilitate, humanitas cum riſibilitate &c. talis aptitudo ad huiuſmodi paſſiones principiandas non eſt diſtincta ab ipſa eſſentia abſoluta rei, nec eſt ab ea etiam formaliter diſtincta tanquam vera formalitas relatiua, quia non refert ad terminum realiter diſtinctum, at illæ paſſiones ſunt veri reſpectus tranſcendentales, & ab ea formaliter diſtincti, quia eā verè referunt ad terminum realiter diſtinctum, & rurſus poſſunt ſeparari ab actibus, vt riſibilitas a riſu, impenetrabilitas ab actuāli impenetratione, & ſic de alijs; & rurſus cum explicamus eſſentiam rerum, per hoc quod ſunt radices, ac principia exigitiua ſuarum paſſionum, hoc non eſt intelligendum reduplicatiuè, ſed ſpecificatiuè, vt nimirum humanitas ſit illa entitas abſoluta, quæ eſt principium riſibilitatis, quantitas, quæ principium impenetrabilitatis, qui conceptus, vt patet eſt omninò abſolutus, nec vllum in ſe reduplicat, vel inuoluit reſpectum, quia vt aiebat Doctor, licet illud quo tale ens eſt principium actus ſecundi, vel alicuius aptitudinis (vt magis ad rem loquamur) non ſit aliud à natura ſua, non tamen prima entitas ſua eſt natura ſua, vt eſt principium talis actus ſecundi, vel aptitudinis, ſed natura ſua, vt in ſe eſt hæc, quæ doctrina valdè notanda eſt pro ſolutione præſentis difficultatis.

29 Secundò principaliter arguitur ex Aleuſi loc. cit. ſicut natura ſubſtantiæ eſt apta nata eſſe in ſeipſa, ita natura accidentis eſt apta nata eſſe in alio; ſed aptitudo eſſendi in ſe nihil addit ſubſtantiam, ergo nec aptitudo eſſendi in alio aliquid addit ſupra eſſentiam accidentis. Conf. quia vel eſſentia accidentis ſeipſa eſt in alio, aut per aliquid ſuperadditum; ſi primum habetur intentum, ſi per aliud quæritur de illo alio, aut ſeipſo eſt in ſubiecto, aut per aliud, ſi ſeipſo, æquè poterat dici de primo, ſi per aliud, dabitur proceſſus in infinitum.

Reſpondet Doctor 4. d. 12. qu. 2. ad 1. prin. paritatem conſiſtere in hoc, quod ſicut per ſe eſſe in ſubſtantia negat aptitudinem ad inhærendum, ita eſſe in alio, vel poſſe eſſe in alio affirmat illam aptitudinem in accidente, per quem loquendi modum ſignificat non eſſe in ſubſtantia talem aptitudinem poſitiuam eſſendi in ſe illi ſuperadditam, ſicut eſt in accidente ad eſſendum in alio, ſed ſolam negationem aptitudinis, aut potentiæ ad inhærendum; & quidem ſatis rationabiliter, quia aptitudo in accidente ad eſſendum in alio admitti poteſt per modum cuiuſdam aptitudinalis reſpectus eſſentiæ ſuperadditi, quia illud re vera refert ad aliud, tanquam ad terminum realiter diſtinctum, & poteſt talis aptitudo ſeparari ab actu, vt patet in accidentibus euchariſticis, quod quidem aſſeri nequit de aptitudine ſubſtantiæ ad per ſe, & in ſe eſſendum, quia nihil verè refertur ad ſeipſum, ſed ad terminum realiter diſtinctum, nec vnquam ſubſtantia ſeparari poteſt ab actu per ſe, & in ſe exiſtendi (niſi per ſe eſſe ſumas pro per ſe exiſtere incommunicabiliter) ſicut aptitudo accidentis ad inhærendum ab actuali inhæſione ſeparatur, & ideò propriè loquendo aptitudo ſubſtantiæ ad per ſe, & in ſe eſſendum non eſt aliquid ſubſtantiæ ex natura rei ſuperadditum, & ab eſſentia eius formaliter diſtinctum, ſed ipſa prorſus eſſentia ſubſtantiæ, vel ad ſummum negatio ſuperaddita inhæſionis aptitudinalis ad aliud; & ideò illa paritas abſolutè ſumpta eſt abſolutè neganda. Ad Conf. æquè probat argumentum de inhærentia actuali, ſicut aptitudinali, quod non ſit aliquid ſuperadditum accidenti; ſi ergo, argumentum fiat de inhæſione actuali, dicendum eſt, vt ſuprà in prima concluſione, accidens abſolutum inhærere media inhærenti modo iam explicato, inhærentiam verò ſeipſa realiter, & formaliter accidenti inhærere, quia non eſt de ſe indifferens, vt poſſit ineſſe, vel non ineſſe alteri, ſed neceſſariò eſt alligata rei, vt modus rei modificatæ per ipſum, & eſt eſſentialis determinatio alterius, vt actu dicatur vnitum, & ſic non datur proceſſus in infinitum, ſed datur ſtatus in modo inhærentiæ; quia alia inhærentia non inhæret, ſed ſeipſa; ſi verò argumentum fiat de inhærentia aptitudinali, dico eſſentiam accidentis inhærere alteri per inhærentiam ſuperadditam non quidem realiter, ſed formaliter, & ideò dici poteſt ſeipſa inhærere aptitudinaliter, quia non per aliquid realiter ſuperadditum, & ſic nunquam ſequitur proceſſus in infinitum nec in rebus, nec in formalitatibus.

Tandem arguit Aucrſa cit. quia ſi in accidente diſtinguitur aptitudo ad inhærendum, ſic pariter in forma ſubſtantiali diſtinguenda erit alia aptitudo informatiua præter eius eſſentialem rationem, quod videtur inconueniens. Reſpon. concedendo gratis etiam in forma ſubſtantiali eadem ratione diſtinguendam eſſe aptitudinem informatiuam ab eius eſſentiali ratione.

QVÆSTIO III.

An inhærentia ſit de eſſentia accidentis.

30 HAoc quæſtionem tractat Doctor ex inſtituto 7. Met. q. 1. & 4. d. 12. q. 1. vbi in corpore quæſiti §. *ad quæſtionem*, notat hanc difficultatem non moueri de accidente ſumpto pro per ſe ſignificato nempè pro ipſa accidentalitate, ſeu accidentia, quæ eſt formale, & per ſe ſignificatum accidentis, vt ſic, quia hæc formaliſſimè eſt ipſamet inhærentia, ſed de accidente ſumpto pro denominato ab inhærentia, & accidentalitate, nempe pro illa forma, quæ denominatur accidens, ſiue inhærens, ſiue hæc ſit forma abſoluta, vt quantitas, vel color, ſiue reſpectiua, vt ſimilitudo, vel paternitas. Triplex ſententia ſolet hic referri, duæ extremæ, & vna media; prima ſententia extrema tribuitur Ariſt. & alijs gentilibus Philoſophis, qui non agnoſcentes ſeparabilitatem accidentis à ſubiecto videntur affirmaſſe inhærentiam nedùm aptitudinalem, ſed etiam actualem eſſe de eſſentia accidentis cuiuſcunque tam abſoluti, quam reſpectiui, idque tenet in ſententia Ariſt. Iandun. 7. Met. q. 1. Baccon. 1. d. 28. q. 1. art. 3. Sueſſan. diſp. 1. Met. c. 4. & alij Peripatetici. Alia ſententia extrema neutram affirmat eſſe de eſſentia accidētis, vt ſic, licèt vltro concedat inhærentiam aptitudinalem eſſe accidenti realiter identificatam, vt eius propriam paſſionem, ac proindè illi eſſentialem in ſecundo modo dicendi per ſe, non autem in primo, quia tunc propriè diceretur de eſſentia accidentis, vt prædicatum eius quidditatiuum, & hæc adſcribitur Scoto 7. Met. qu. 1. vbi ita diſcurrunt Scotiſtæ Metaphyſici Ant. And. Tromb. Orbelius, Faber, Zerbius, Meuriſſe lib. 3. ſuæ Met. q. 5. Canon. 1. Phyſ. q. 4. & rurſus 4. d. 12. q. 1. vbi Scotiſtæ Theol. Baſſolius, Tatar. Aretin. Faber, Iribarn. Rada 4. part. controuer. 12. art. 1. & alij. Media ſenten-

ſententia tandem docet inhærentiam actualem vnquè non eſſe de eſſentia accidentis, benè tamen inhærentiam aptitudinalem, imò hanc eſſe rationem ipſam eſſentialem accidentis, & differentiam quidditatiuam conſtitutiuam eius,& hæc tribuitur D.Thom.7.Met. Lec.1. & 4. d. 12. q.1. art. 1. ac ita cum eo diſcurrunt cæteri Thomiſtæ Metaph.7. Met. qu. 1. Iauellus, Zanard.& alij, Caiet. de ente, & eſſentia qu. 15. Capreol. 4. d. 42. quæſt. 1. ad 1. Heruæus quol. 4. & Recentiores paſſim.

31 Dico Primò, inhærentiam actualem nec eſſe de eſſentia, imò nec realiter identificatam cum accidente abſoluto. Concluſio eſt Scoti loc. cit. & eſt ferè communis paucis quibuſdam exceptis Recentioribus, qui aſſerunt quibuſdam accidentibus etiam abſolutis repugnare ſeparabilitatem à ſubiecto. Quod non ſit de eſſentia probat Doctor, & oſtendit eſſe de mente Philoſophi ſub lit.F. quia nihil eſt de eſſentia alicuius, niſi quod pertinet ad quidditatem eius, et nullus reſpectus poteſt eſſe de per ſe conceptus abſoluti, alioquin in tali conceptu contradictoria includerentur, ſcilicet eſſe ad ſe, & non eſſe ad ſe, eſſe ad aliud, & non eſſe ad aliud; ergo cum inhærentia actualis dicat reſpectum vnionis formæ ad ſubiectum cui inhæret, non erit de eſſentia entis abſoluti, quod à ſua formali ratione omnem excludit reſpectum. Conf. quia ſi reſpectus clauderetur in conceptu quidditatiuo entis abſoluti, non eſſet maior ratio cur talis entitas dici deberet reſpectiua potius, quam abſoluta, vndè vel eſſet ſimul eſſentialiter abſoluta, & reſpectiua, vel neutrum, quorum vtrumque repugnat. Reſpondet Iuſtinus Sirenus diſp. de ſubiecto primæ Philoſ. ſect.2. c.22. vbi tenet oppoſitum huius concluſionis de mente Philoſophi, accidens, vt accidens, non eſſe abſolutum, ſed relatiuum, ſecundum verò alias conſiderationes, eſſe vtique abſolutum, nempe vt ens, & vt tale accidens eſt ſecundum ſingulas ſpecies quantitas, qualitas, albedo &c. Hæc ſolutio non eſt ad propoſitum, quo hic tractatur præſens quæſtio, nam hic diſputatur de accidente pro materiali, & pro denominato ab accidentalitate, & inhærentia, non verò pro formali, & per ſe ſignificato, vt dictum eſt ab initio quæſtionis, quamuis autem in hoc ſecundo ſenſu verum ſit accidens abſolutum eſſe relatiuum, vt ſtat reduplicatiuè ſub tali denominatione, falſum tamen eſt de accidente ſumpto pro materiali, ac denominato. Tum quia ſi accidens, vt ſic, eſt formaliter relatiuum; ergo quantitas, qualitas, color &c. erunt relatiua, etiam quatenus talia accidentia ſecundum ſingulas ſpecies, quia ſpecies includit eſſentialiter genus, & genus relatiuum non poteſt contrahi per differentias abſolutas.

32 Ideò aliter reſpondet Gandau. loc. cit. abſolutè minorem eſſe veram de ente totaliter abſoluto, quale non eſt accidens, quod quidem licèt ſit abſolutum à termino, quia non eſt ſecundum ſuam entitatem ad aliud, ſicut pater ad filium non tamen eſt abſolutum à ſubiecto, quia ab ipſo eſſentialiter dependet, vndè nihil eſt abſolutum à ſubiecto, niſi ſubſtantia. Neque hæc ſolutio ſatisfacit, quia omnis ordo, & relatio eſt ad terminum; ergo ſi accidens abſolutum dependet eſſentialiter à ſubiecto, dependeret ad illud, tanquam ad terminum ſuæ dependentiæ, & ipſum ſubiectum accidentis eſſet terminus talis relationis dependentiæ. Tum quia omne, quod includit habitudinem ad terminum, tanquam aliquid de eſſentia ſua, eſt ad terminum, ergo ſi accidens abſolutum includit eſſentialiter talem habitudinem, erit eſſentialiter ad aliud, tanquam ad terminum. Demum hanc ſolutionem directè impugnat Doctor cit. § *Tertia concluſio*, probando accidens abſolutum non dependere eſſentialiter à ſubiecto, nulla eſt dependentia eſſentialis, & ſimpliciter neceſſaria alicuius abſoluti ad aliquid, quod non eſt de eſſentia eius, ſed tantum eſt ei, cauſa extrinſeca, niſi ad cauſam extrinſecam ſimpliciter primam, ſcilicet ad Deum; ſubiectum autem non eſt de eſſentia accidentis, quia tunc homo albus non eſſet ens per accidens, quod eſt contra Philoſoph. 5. Met. cap. de ente, & cap. de vno, & 7. Met. cap. 3. quia addendo alicui id, quod eſt de eſſentia eius non habetur ens per accidens, præcipue ſi illud in ſe ſit ens per ſe; accidens autem ſecundum ſe eſt ens per ſe ſecundum Philoſoph. 5. Met. cap. de ente, vnde & per ſe eſt in genere. Nec ſubiectum eſt cauſa extrinſeca ſimpliciter prima, ſed Deus præciſè eſt huiuſmodi cauſa, qui non eſt ſubiectum accidentis, ergo dependentia accidentis abſoluti ab ſubiectum non eſt ſimpliciter neceſſaria, voco ſimpliciter neceſſariam (ait Doctor) cuius oppoſitum includit contradictionem. Maior probatur, quia cauſalitatem cuiuſcunque cauſæ extrinſecæ reſpectu cuiuſcunque cauſati perfectè ſupplere poteſt prima cauſa, quia habet in ſe omnem talem cauſalitatem eminentius, quam ſecunda cauſa. Si dicas ſubiectum eſſe cauſam materialem reſpectu accidentis, & Deus ſupplere non poteſt vicem cauſæ materialis, ſicut nec formalis: Contrà inſtat Doctor, quia ſecundum Ariſt. 8. Met. 12. accidentia non habent materiam ex qua, ſed in qua, vel ſi habent ex qua, illud non eſt ſubiectum, quia ſubiectum cum accidente facit ens per accidens, vt dictum eſt, per ſe autem intrinſecum eſſentiæ accidentis ſiue materia, ſiue forma non conſtituit ens per accidens, quia accidens, vt totum quoddam eſt, eſt ex omnibus pertinentibus ad eſſentiam eius.

34 Ex iſta ratione patet (ſubdit Doctor) quare Philoſophi dicerent, quod accidens non poteſt eſſe ſine ſubiecto, non quidem quia ponerent ſubiectum eſſe de eſſentia accidentis, imò ex eis conſtituitur ens per accidens; nec quia de eſſentia entis abſoluti ponerent inhærentiam, vel reſpectum quemcunque ad ſubiectum, quia contradictio eſt, quod in per ſe ratione abſoluti includatur aliquis reſpectus, quia tunc eſſet abſolutum; ſed tantummodò, quia ponerent ordinem cauſarum ſimpliciter neceſſarium, ita quod prima cauſa non poteſt cauſare cauſatum cauſæ ſecundæ ſine ſecunda cauſa; ſubiectum autem habet aliquam cauſalitatem reſpectu accidentis loquendo de ordine naturali cauſarum, & ideò ſine iſta cauſa in ordine ſuæ cauſalitatis poſita negarent accidens eſſe; & pro tanto dicitur 1. Phyſ. quod intellectus quærens ſegregationem paſſionum à ſubiectis erit quærens impoſſibilia, non quidem impoſſibile quaſi includat aliquid repugnans primæ rationi, ſeu quidditati accidentis abſoluti, ſed propter hunc neceſſarium ordinem cauſarum poſitum à Philoſophis.

Auerſa tandem q. cit. 21. ſect. 2. ad 2. quia tenet inhærentiam actualem eſſe de eſſentia quorundam accidentium abſolutorum, quibus in eius ſententia à ſubiecto omninò ſeparari repugnat, reſpondet minorem argumenti principalis valere tantum de reſpectu prædicamentali, non tranſcendentali, nam benè inueniri poteſt relatio tranſcendentalis, quæ ſit de eſſentia entis abſoluti, & tunc talis res dicetur quidem abſoluta à reſpectu prædicamentali, non tamen tranſcendenti, vndè dici poterit, ac debebit, eſſentialiter relatiua; & ſubdit hac ratione Scotum quoque fateri de ratione eſſentiali entis creati eſſe ordinem dependentiæ ad Deum, vt mirandum hinc ſit, cur eo fundamento putauerit inhærentiam non poſſe eſſe de eſſentia accidentis. Sed talia accidentia abſoluta inſeparabilia à ſubiecto non dari ſtatim patebit; deindè hæc reſponſio familiariſſima Aduerſarijs ſæpius refutaſſet, præſertim verò diſp. 8. Log. q. 2. quia ſi argumentum benè perpendatur æquè concludit de reſpectu tranſcendentali, & prædicamentali, vis enim eius in eo conſiſtit, quod ſequeretur contradictio de abſoluto, ſi includeret eſſentialiter reſpectum, quod eſſet ad ſe, & non ad ſe, ad aliud, & prædicamentaliter, vel tranſcendenter, quodcumque enim ponatur, ſemper ſequitur contradictio. Quod verò ſubdit Auerſa de Doctore noſtro, vt ipſum oſtendat hic immemorem, vel non conſequenter locutum, quantùm habeat veritatis iudicet prudens Lector ex verbis, quæ habet ipſe Doctor loc. cit. F. probando hanc concluſionem, hæc enim ſunt eius verba, *nihil eſt de eſſentia alicuius, niſi quod pertinet intrinſecè ad quidditatem eius, reſpectus autem aliquis licet ſit idem fundamento, ſicut dictum eſt de reſpectu creaturæ ad Deum vbi ſuprà, non tamen eſt de quidditate eius, quia tunc nulla eſſentia creatura eſſet abſoluta*, ex quibus patet Scotum totum oppoſitum habere eius, quod ipſe refert, nec vnquam docuiſſe de ratione eſſentiali entis creati eſſe ordinem dependentiæ ad Deum; tenet quidem hanc eſſe dependentiam eſſentialem, ac etiam creaturæ realiter identificatam, non tamen eſſentialiter, & quidditatiuè.

35 Altera verò concluſionis pars, quod ſcilicet actualis inhærentia nec etiam realiter ſit identificata cum accidente abſoluto probatur à Scoto 7. Met. q. 1. cit. impoſſibile eſt, quod idem maneat, & corrumpatur, quia aliter eſſet, & non eſſet ſimul; ſed manente, & exiſtente accidente abſoluto, non manet actualis inhærentia, vt patet in venerabili Sacramento, vbi accidentia ſunt ſeparata ſine actuali inhærentia, aliàs ſi illa inhærentia maneret cum propter illam ſubiectum denominabatur prius ab accidente, & dicebatur panis quantus ita diceretur poſt tranſubſtantiationem panis, quod eſt falſum. Et quidem falſum eſt, quod aiebat Auerſa cit. dari quædam accidentia abſoluta, quibus omninò repugnat ſeparari à ſubiecto, & in his actualem inhærentiam eſſe ipſis realiter identificatam, vbi exemplificat de figura in genere qualitatis, quæ eſt à quantitate inſeparabilis, de tempore in genere quantitatis, quod eſt à motu inſeparabile, de numero qui nequit eſſe ſine rebus numeratis; & generaliter de modis, qui per nullam potentiam per ſe eſſe poſſunt ſeparati à rebus, quas modificant. Hoc, inquam, eſt falſum, quia omne accidens abſolutum, qua ratione abſolutum eſt, poteſt per Dei potentiam à ſubiecto ſeparari, & ſeparatum conſeruari, & hoc eſſe veriſimile de omnibus ex Sacramento Euchariſtiæ non ſine fundamento poteſt deduci, vt ex profeſſo probatum eſt diſp. 3. Phyſ. qu. 3. art. 1. Neque exempla allata ab Auerſa ſunt ad rem, figura namque propriè loquendo non importat quid abſolutum, ſed potius reſpectiuum, vt dixi diſp. 7. Log. q. 3. art. 2. ex Scoto 4. d. 12. q. 4. F. dicitur tamen qualitas, quia habet modum denominandi qualitatis, vt ibi dictum eſt ex Scoto quol. 18. lit. I. rurſus nec tempus, nec numerus ſunt propriè, & veræ ſpecies quantitatis, nec ſi eſſent, tempus poni deberet realiter diſtinctum à motu, & numerus à rebus numeratis, vt dictum eſt diſp. 7. Log. qu. 2. art. 2. & denique modi, vt vnio, præſentia, ſeſſio &c. ſunt accidentia relatiua, vt ſæpius dictum eſt, non abſoluta; quod ſi quis modus ponatur abſolutus, potius habebit rationem rei, quam modi, & per Dei potentiam abſolutam poterit ſe ſolo exiſtere.

Contra hanc concluſionem plura fieri ſolent à Philoſophis argumenta, quæ iam ſoluta ſunt diſp. 3. Phyſ. q. 3. art. 1. vbi probatum eſt omne accidens abſolutum poſſe per Dei potentiam eſſe ſine ſubiecto; alia quoque ad idem pertinentia ſoluta ſunt paulò ſuprà in hac diſp. q. 2. argumenta verò Gandauenſis coincidunt cum ea rationibus, quæ afferuntur à Doctore loc. cit. 4. d. 12. quæſt. 1. infrà lit. E. verſ. *Contrà iſtam concluſionem*, & ſunt omninò videnda, nam continent optimas difficultates, & ſolutiones ad ipſas ſunt mirabili doctrina refertæ, quæ hic non refero, non quia præteriri debeant, ſed quia apud Doctorem videri poſſunt, nam ſunt faciles, & claræ, nec maiori indigent declaratione.

36 Dico ſecundò, inhærentia actualis non tantùm eſt eadem realiter accidente reſpectiuo, verùm etiam eſt de eius eſſentia. Et Scoti loc. cit.

Digitized by Google

cit. quoad vtramque partem infrà lit. D. §. *Secunda concluſio*; & quoad primam partem eſt contrà Canon. cit. 1. Phyſ. qu. 4. vbi tenet de potentia Dei abſoluta etiam accidens reſpectiuum poſſe ſine ſubiecto exiſtere; & probatur ex illa maxima Scoti 2. d. 1. q. 5. illa relatio eſt eadem fundamento, ſine qua fundamentum eſſe implicat ab intrinſeco, ſed inhærentia actualis accidentis reſpectiui eſt huiuſmodi, ergo realiter identificatur cum ipſo; maior probata eſt fusè diſput. 8. Log. q. 2. ex Doctore loc. cit. minorem ipſe probat hic, reſpectus eſt habitudo eſſentialiter inter duo extrema, ergo ſicut tollere terminum, ad quem eſt reſpectus, eſt tollere, vel deſtruere reſpectum, ita tollere illud, cuius eſt reſpectus, nempe ſubiectum, vel fundamentum, eſt tollere reſpectum, & deſtruere rationem reſpectus; non ergo quia accidens reſpectiuum eſt accidens (inquit Doctor) ideò requirit ſubiectum, vel fundamentum, ſed quia reſpectus eſt reſpectus, ideò requirit cuius ſit, & ad quod ſit.

Reſpondebit quiſpiam pro Canonico, quod aliud eſt ſubiectum reſpectus, & aliud fundamentum, ſubiectum enim eſt illud, cui inhęret fundamentum proximum relationis, ſicut ſubiectum ſimilitudinis eſt, cui inhęret albedo, & quod dicitur ſimile alteri, ſed fundamentum eſt albedo, modò licet relatio non poſſit eſſe ſine fundamento, tamen videtur, quod poſſit eſſe ſine ſubiecto, ſicut etiam fundamentum eius, putà albedo. Hæc tamen euaſio nulla eſt, quia albedo etiam debet dici ſubiectum, & non tantum fundamentum relationis, & ipſa etiam propriè loquendo ſuſcipere poteſt denominationem relationis, quam fundat, nempe dici ſimilis, vt dixi diſput. 8. Log. q. 5. & ratio eſt, quia cum relatio creata ſit accidens reſpicit fundamentum proximum, in quo fundatur, nedum in ratione fundamenti, quod eſt ſibi commune cum relatione diuina, ſed etiam in ratione ſubiecti, quatenus accidens eſt; vnde idem eſt relationem creatam ſine ſubiecto eſſe non poſſe, ac ſine proximo fundamento, & ideò ratio adducta optimè concludit; in conſueto tamen loquendi modo ſoli fundamento remoto tribuitur nomen ſubiecti, & denominati, quia denominatio tendit ad ipſum, tanquam ad vltimò denominatum, cæterum adhoc propriè loquendo fundamentum immediatum, & proximum relationis creatæ poteſt, ac dici debet ſubiectum proximum relationis, ac denominari per ipſam, vt albedo ſimilis. Accedit ex Baſſol. 4. d. 13. q. 1. §. *Dico ad hoc*, quod ſunt etiam quidam reſpectus, qui habent idem pro ſubiecto immediato, & immediatè & propriè denominato per ipſos, & etiam pro fundamento, ſicut ſunt Vbi, vel etiam motus, ſeu mutatio, fundamentum etiam ipſorum immediatè denominatur per ipſos, vt ſubiectum eorum, vt corpus mutatum, vel locatum. Deindè, vt relatio ſimilitudinis manere dicatur, ſufficit vt remaneat albedo, neq. opus eſt, vt maneat ſubiectum albedinis nempe quantitas, vel ſubſtantia, quia hæc non ſunt propriè fundamenta ſimilitudinis, ſed ipſius albedinis; atque ideò defendere, quod poſſit ſimilitudo ſeparari à ſubſtantia, vel quantitate, non eſt defendere oppoſitum huius concluſionis, quia non ob id relatio ſimilitudinis manet in tali caſu ſine ſuo proprio fundamento, & proximo ſubiecto, ſed albedo eſt quæ remanet ſine ſubiecto, & hoc eſſe poſſibile iam conceſſum eſt in præcedenti aſſertione.

37 Verùm de iſtis accidentibus, quibus omninò repugnat eſſe ſine ſubiecto, dubitari ſolet, num ita ſint affixa ſingula ſuis ſubiectis, vt non niſi in illo determinatè eſſe poſſint; vel potius talem habeant indifferentiam, vt à Deo collocari poſſint in hoc, vel alio conſimili ſubiecto, ita quod non niſi vagè aliquod ſibi determinet ſubiectum, Et quamuis aliqui dicant in hoc tantùm ſecundo ſenſu eſſe alligata ſubiecto; primum tamen longè probabilius eſt, ac de mente Doctoris 4. d. 43. quæſt. 1. in fine, vbi notat etiam de potentia Dei abſoluta eundem numero reſpectum redire non poſſe, niſi idem numero fundamentum redeat, atque terminus; & ratio eſt, quia ſi dicatur reſpectum eundem numero haberet talem indifferentiam, vt poſſit à Deo collocari in hoc, vel alio conſimili ſubiecto, redit eadem difficultas perindè ac ſi diceremus poſſe à Deo per ſe conſeruari ab omni ſubiecto ſeparatum, nam ſiue hoc, ſiue illud dicatur, ob talem indifferentiam indigeret relatio inhærentia diſtincta, per quam determinaretur, vt in hoc potius ſubiecto collocaretur, quam in illo, quæ variari deberet in variatione ſubiecti, de qua inhærentia quoque eadem rurſus rediret difficultas; quare potius dicendum eſt quemcunque reſpectum eſſe alicui certo ſubiecto affixum per inhærentiam ſibi realiter identificatam. Dices ita quidem eſſe, poſtquam ſemel tale accidens in certo ſubiecto collocatum eſt, quod deinceps ad aliud transferri non poteſt, at ab initio potuiſſe in vno, vel alio conſimili ſubiecto collocari; Sed Contra, quia ſi hæc actualis inhæſio in tali ſubiecto identificatur tali accidenti actu exiſtenti, ſic etiam ſibi proportionato modo identificabatur in eſſe poſſibili, quia indiuiduum poſſibile quantum ad omnia prædicata eſſentialia, & realiter identificata, eſt omninò idem cum indiuiduo actu exiſtenti. Confir. quia vel tale accidens iam productum in tali ſubiecto reſidet per inhærentiam ſibi identificatam, vel non; ſi primum, ſignum eſt, quod etiam ab initio ex natura ſua adhuc in eſſe poſſibili ad certum ſubiectum determinatum erat, ſi ſecundum, ergo poſt primam inhæſionem poterit adhuc à Deo ab eo ſubiecto diuelli, in quo iam eſt productum, & in alio reponi.

38 Altera verò pars aſſerti, quod ſcilicet inherentia actualis ſit de eſſentia accidentis reſpectiui eſt cōtra Tromb. Aretin. Ant. And. aliosque Scotiſtas affirmantes quidem actualem inhærentiam eſſe veluti paſſionem realiter identificatam cum accidente reſpectiuo, negantes tamen eſſe de eſſentia ea præſertim ratione ductos, quod relatio eſſentialiter conſtituatur per *eſſe ad*, non autem per *eſſe in*, quæ tamen ſuppoſitio eſt falſa, nam vt oſtendi diſp. 8. Log. quæſt. 4. relatio non minus eſſentialiter conſtituitur per *eſſe in*, quam per *eſſe ad*, & expreſsè indicat Doctor loc. cit. lit. D. dum inquit reſpectum eſſe habitudinem eſſentialiter inter extrema, & ideò ſicut tollere terminum ad quem reſpectus eſt tollere, vel deſtruere reſpectum, ita tollere illud, cuius eſt reſpectus, eſt tollere reſpectum; Et cum in relatione creata, quæ accidens eſt, coincidant ſaltem materialiter ratio fundamenti, atque ſubiecti proximi, vt modo dictum eſt, ſequitur euidenter, quod ſi eſſe in velut in fundamento, eſt de eſſentia relationis, etiam eſſe in, velut in ſubiecto, Et ſic, quamuis relatio creata in ratione accidentis, vt ſic, non habeat eſſentialiter eſſe actu in ſubiecto, neque non eſſe in eo poſitiuè loquendo, ſed tantùm exigitiuè, & radicaliter, tamen in ratione talis accidentis, nimirum relatiui, habet eſſentialiter eſſe actu in ſubiecto, quia de ratione relationis eſſentiali non minus eſt *eſſe in*, quam *eſſe ad*, vt latè probatum eſt loc. cit. diſp. 8. Log. qu. 4. vbi argumenta aliorum Scotiſtarum in oppoſitum ſoluta ſunt, & hic repetere ſuperuacaneum eſt. Dices, ſi *eſſe in*, eſt de eſſentia accidentis reſpectiui, vt ſic, ergo dabitur conceptus in quid communis illi ſeptem generibus inferior conceptu entis ſuperior eis, qui proindè erit genericus, & ſic non erunt generaliſſima. Reſp. eandem fieri poſſe difficultatem de *eſſe ad*, quæ eſt habitudo communis in quid ad illa ſeptem genera, quare vltro fatendum eſt illa non eſſe genera generaliſſima, & ſuprema ſimpliciter, & abſolutè, ſed in ſerie determinata entium, vt vniuerſaliter de omnibus illis decem generibus dictum eſt diſp. 6. Log. q. 1. de quibus eadem currit difficultas quoad alias rationes communes.

39 Dico 3. inhærentia aptitudinalis eſt quidem realiter eadem cum accidente abſoluto, non tamen de eius eſſentia; cæterum cum accidente reſpectiuo, nedum eſt realiter idem, ſed etiam de illius eſſentia; Colligitur ex Scot. cit. & quidem, quod ſit eadem realiter cum vtroque accidente concedunt omnes Scotiſtæ, & probant, quia huiuſmodi inhærentia non eſt niſi aptitudo cuiuſcunque accidentis ad inhærendum, nulla autem aptitudo realiter diſtinguitur a natura, cuius eſt aptitudo, vt dictum eſt quæſt. præced. concl. 2. tum quia quantumcunque accidens abſolutum ſeparetur a ſubiecto, tamen ſemper retinet naturalem illam propenſionem, vt ei inhæreat, ergo talis inhærentia aptitudinalis eſt accidenti, vt ſic, realiter identificata. Præterea, quod non ſit de eſſentia accidentis abſoluti concedunt pariter Scotiſtæ omnes contra Thomiſtas, & ſatis manet probatum ex dictis, quia nullus reſpectus eſt de eſſentia abſoluti, ſed inhærentia huiuſmodi eſt reſpectus aptitudinalis propenſionis, & inclinationis accidentis ad ſubiectum, cui natum eſt inhærere, ergo non eſt de eius eſſentia, & hoc idem probant quæcunque adducta ſunt quæſt. pręced. ad probationem ſecundæ concluſionis. Cæterum, quod talis inhærentia nedum ſit realiter identificata, ſed etiam de eſſentia accidentis reſpectiui non concedunt Scotiſtæ; verum quia nullam habent rationem efficacem pro hac parte, oppoſitum teneo, vt magis in ratione fundatum; & probatur, quia ſi inhærentia actualis eſt de eſſentia accidentis reſpectiui, vt iam probatum eſt; ergo tantò magis inhærentia aptitudinalis, quia aptitudo eſt intimior eſſentiæ rei, quam actus talis aptitudinis, vnde minus conſequenter loquitur Poncius diſp. 13. q. 1. vbi concluſione quarta tenet inhærentiam actualem eſſe de eſſentia accidentis reſpectiui, & concluſione ſecunda id negat de aptitudinali, cum tamen a fortiori idipſum de ea quoque concedere debuiſſet; Imò iuxta regulam ſuperius traditam qu. præced. in fine non debet inhęrētia aptitudinalis in accidente reſpectiuo ab eius eſſentia diſtingui, vnde ſicut in relatione non diſtinguitur ab eius eſſentia aptitudo eſſendi ad aliud, quia eſſentia relationis eſt ipſemet formalis, & actualis, ordo, ſiue habitudo ad aliud, ita neque ab eius eſſentia diſtingui debet aptitudo eſſendi in alio, cum ita ſit de eius eſſentia *eſſe in* ſicut *eſſe ad*; non ergo hęc aptitudo *ad eſſe in*, ſicut neque ad *eſſe ad* ponenda eſt formalitas ſuperaddita eius eſſentię ſicut ponitur in accidente abſoluto, ſed quod ſit ipſamet eius quidditas, & eſſentia. Conf. quia ideo in accidente abſoluto inhærentia aptitudinalis diſtinguitur formaliter ab eius eſſentia, & ponitur formalitas ei ſuperaddita, quia ſaltem per Dei potentiam poteſt talis aptitudo ad inhærendum ab actuali inhæſione ſeparari, vt in Euchariſticis accidentibus contingit; ergo è contra, quia in accidente reſpectiuo nunquam fieri poteſt talis ſeparatio, hinc deducendum eſt nec actum, nec aptitudinem ad eſſendum in alio ab eius eſſentia, & quidditate diſtingui.

40 Ex dictis itaque conſtat non benè à Scotiſtis 7. Met. qu. 1. huic quæſito reſponderi, dum dicunt paſſim neutram inhærentiam eſſe de eſſentia accidentis, ſiue ſit abſolutum, ſiue reſpectiuum; quia licet ſit verum de accidente abſoluto, non tamen reſpectiuo, & quamuis Doctor ibi 7. Met. quæſt. 1. in corpore quæſiti dicat in prima concluſione neutram inhærentiam eſſe de eſſentia accidentis, ſatis tamen conſtat ex eius verbis, non loqui de vtroque accidente tam abſoluto, quàm reſpectiuo, vt Ant. And. intellexit, & cum eo alij Scotiſtæ, ſed de accidente tantùm abſoluto. Conſtat inſuper non poſſe de accidente in communi vt ſic, quæſitum reſolui, quod vtraque inhærentia, vel neutra, aut altera tantum ſit de eius eſſentia, quia neutra eſt de eſſentia accidentis

ciden-

Digitized by Google

cidentis abſoluti, & vtraque eſt de eſſentia accidentis relatiui, ſed ad huius quæſiti reſolutionem procedi debet, vt fecimus, ſtatuendo peculiares concluſiones de accidente abſoluto, & reſpectiuo; Vnde tandem reſtat, quod inhærentia, ſeu inexiſtentia, quæ eſt differentia conſtitutiua accidentis, vt à ſubſtantia ſecernatur, ſit disiunctiuè vel inhærentia actualis, vt in accidente reſpectiuo, vel principium exigitiuum eius, vt in abſoluto, & in hoc ſenſu intelligi, & explicari debet communis definitio, quæ traditur de accidente, vt ſic, quod ſit ens alteri inhærens allata ab initio huius diſp. n. 2.

41 Contra hanc concluſionem vrgent Thomiſtæ probando inhærentiam ſaltem aptitudinalem eſſe de eſſentia accidentis, vt ſic, primò ex definitione ipſius accidentis, quod dicitur ens alteri inhærens, & accidentis eſſe in Boetio dicitur ineſſe; cum enim hoc intelligi non poſſit de inhærentia actuali, ſaltem debet intelligi de aptitudinali, nec iuuat recurrere ad inhærentiam radicalem, quia in accidente hæc non diſtinguitur ab aptitudinali, nec debent multiplicari entia ſine neceſſitate. Conf. quia inhærere ſubiecto non conuenit accidenti merè ab extrinſeco, & præter eius naturam, ſed maximè ab intrinſeco ex propria eius natura; igitur inhærentia ſaltem aptitudinalis erit de eius eſſentia. Tandem ens eſſentialiter diuiditur in ſubſtantiam, & accidens, & ſubſtantia habet eſſe per ſe, accidens in alio, ſed perſeitas eſt ratio eſſentialis conſtitutiua ſubſtantiæ, ergo inalietas erit conſtitutiua accidentis, non actualis, ergo aptitudinalis, ita diſcurrit Auerſa q. 21. cit. ſect. 2.

42 Reſp. accidentis eſſe eſt ineſſe aptitudinaliter, non quia in accidente abſoluto hæc aptitudo ad inhærendum ſit eius eſſentia, ſed quia eſt paſſio propria eam concomitans, & per paſſiones eſſentiæ rerum ſolent circumſcribi, vnde inhærentia radicalis potiori iure erit eſſentia accidentis, quam aptitudinalis, quia hæc eam conſequitur, & falſum eſt in accidente abſoluto talem inhærentiam aptitudinalem à radicali non diſtingui, vt dictum eſt quæſt. præced. concl. 2. licèt ſit verum de accidente reſpectiuo. Ad Conf. negatur conſequentia antecedente conceſſo, ſufficit enim, vt ſit illius paſſio, eique competat in ſecundo modo dicendi per ſe, ne dicatur conuenire ab extrinſeco, & præter eius naturam. Ad vlt. ſi valet, concludit nedum aptitudinalem inhærentiam eſſe de eſſentia accidentis, ſed etiam actualem, quia perſeitas actualis, vt excludit actualem, & aptitudinalem inhærentiam, conuenit ſubſtantiæ, itaque ſi velimus etiam in ſubſtantia diſtinguere perſeitatem aptitudinalem ab eius eſſentia cuius oppoſitum probabilius dixi quæſt. præced. in fine, tunc dicendum, vt innuit Doctor cit. 4. d. 12. q. 1. ad 1. principale illam diuiſionem entis in ſe, & in alio non eſſe per differentias, vel modos intrinſecos, ſed per innatas proprietates; vndè vera, & per ſe diuiſio ſic aſſignari debet, vt notat Aretin. art. 1. illius quæſt. not. 3. eorum quoddam eſt, cuius naturæ competit eſſe per ſe, aliud cuius naturæ debetur eſſe in alio, & tunc ſequitur tantum, quod eſſe in alio radicaliter erit differentia eſſentialiter diſtinguens accidens à ſubſtantia.

43 Secundò arguit Alenſ. cit. analogia, quam habet accidens ad ſubſtantiam, non eſt accidentalis, & contingens, ſed de eius eſſentia, ſed hæc oritur à dependentia aptitudinali, quam habet accidens ad ſubſtantiam, ergo hæc erit de eius eſſentia, ſicut ipſa analogia. Deindè quia ſi de eius eſſentia non eſt talis aptitudo, poterit concipi accidens ſine illa inhærentia, tunc autem vel concipitur, vt ens in ſe, vel vt in alio; ſi primum, ergo concipitur, vt ſubſtantia; ſi ſecundum, ergo concipitur cum aptitudine ad inhærendum, quod eſt contrà ſuppoſitum, vel concedendum eſſe de eius eſſentiali conceptu.

Reſp. concedendo analogiam non conuenire per accidens accidenti, & ab extrinſeco, ſed eſſe illi eſſentialem in ſecundo modo dicendi per ſe, ſicut eſt ipſa dependentia aptitudinalis ad ſubſtantiam, in qua fundatur; & hoc ſufficit ne dicatur illi aduenire contingenter, neque ad hoc eſt opus, quod dependentia aptitudinalis competat ei in primo modo. Ad aliud concedit Tromb. cit. 7. Met. q. 1. ad 3. prin. poſſe accidens concipi ſine tali aptitudine, qui tamen conceptus licet eſſet quidditatiuus, quia omnia prædicata eſſentialia inuolueret, non tamen eſſet quietatiuus, cuius rationem mox ſubijciam, melius tamen dixiſſet Tromb. poſſe accidens non concepta aptitudine ad inhærendum, quam ſine ipſa, quia primus concipiendi modus eſt præciſiuus, qui fieri poteſt ſine mendacio, at ſecundus eſt diuiſiuus, & mendax, & cum quæritur, an in hac conceptione, vel præciſione concipiatur accidens, vt in ſe, vel in alio, dico concipi vt ens in ſe, & per ſe perſeitate tertij modi, quatenus non concipitur, vt ens in alio, ex quo non ſequitur concipi, vt ſubſtantiam, quia ens per ſe, quod eſt ſubſtantia, eſt ens, cui omninò repugnat inhærere, modò naturæ accidentis in tali præciſione non repugnat inhærere. Dices hanc ſolutionem deſtruere ſeipſam, quia illud eſt aptum inhærere, cui non repugnat inhærere, ſed accidens in tali præciſione eſt huiuſmodi, ergo &c. Reſp. Trombet. quod aptitudo ad inhærendum eſt duplex, vna fundamentalis, & remota, altera formalis, & propinqua, prima aptitudo eſt ipſum fundamentum, & natura, cui nata eſt competere ipſa aptitudo eſt ipſum fundamentum, & natura, cui nata eſt competere ipſa aptitudo formalis, ſicut dicimus hominem ſecluſa riſibilitate eſſe riſibilem fundamentaliter, id eſt eſſe fundamentum, cui non repugnat riſibilitas, quæ eſt aptitudo formalis ad ridendum; aptitudo verò formalis, & propinqua eſt reſpectus quidam aduentens fundamento conſtituens ipſum in eſſe formali, & propinquo ad eliciendum actum, ad quem eſt aptitudo; capiendo aptitudinem primo modo conceditur accidens in tali præciſione eſſe aptum inhærere aptitudine nempè fundamentali, & remota, quam ſupra dicebamus radicalem; ſi verò capiatur aptitudo ſecundo modo negatur accidens in tali præciſione eſſe ſic aptum inhærere, ex quo tamen non ſequitur aptitudinem formalem eſſe de intellectu accidentis, ſed ſolam aptitudinem fundamentalem, ſiue radicalem, quæ nihil poſitiuum ponit abſolutum, vel reſpectiuum ſupra fundamentum.

44 Tertiò ad idem inter alias Doctor mouet hanc difficultatem valdè ſubtilem reſpectus accidentis ad ſubiectum eſt accidenti intimior, quam reſpectus creaturæ ad Deum, quia accidens definitur per ſubiectum, & creatura non definitur per Deum; ſed reſpectus dependentiæ creaturæ ad Deum eſt omnino realiter idem cum creatura, ergo & reſpectus dependentiæ accidentis ad ſubſtantiam eſt de eius eſſentia in primo modo. Reſp. Doctor negando aſſumptum, ad probationem inquit, quod identitas reſpectus ad fundamentum, vel non identitas non eſt ratio, quare terminus reſpectus cadat in definitione fundamenti, vt additum; nec etiam dependentia eſſentialis, & neceſſaria eſt cauſa, quod terminus dependentiæ addatur in definitione fundamenti dependentis, tunc enim Deus magis poneretur in definitione cuiuſcunque creati, quam ſubſtantia in definitione accidentis; ſed ratio eſt, quia fundamentum reſpectus quandoque eſt forma informans aliud, & perfectio eiuſdem dans ei eſſe ſimpliciter, vel ſecundum quid, & cum perfectio non poſſit perfectè, & diſtinctè concipi conceptu quietatiuo intellectus, niſi cointelligatur illud, cuius eſt forma, propterea terminus reſpectus cadit in definitione fundamenti, vt additum, cum ſit perfectibilis per talem formam, quæ eſt ipſum fundamentum reſpectus, & ideo quantuncunque eſſentialia formæ exprimerentur ſine illo, cuius eſt forma, quamuis quidditas eius indicarentur, tamen non eſſet conceptus perfectus quietans intellectum, & ideò nec definitiuus, ſed cauſatum, quod eſt in ſe quoddam compoſitum ſubſiſtens, ſi concipiatur in ſe, intellectus ibi quieſcit non requirens aliud cointelligere, vndè ſi hominem concipio eſſe animal rationale, ſtatim ibi quieſcit animus, nec vlterius veſtigat, an Deus ſit hominis creator.

45 Quartò accidens natura ſua eſt ordinatum ad efficiendam ſubſtantiam, ergo ſuapte natura debet reſpicere ſubſtantiam, ergo talis ordinatio erit de eius eſſentia, atque ideò dici ſolet entis ens. Reſp. hoc totum ſaluari abſque eo, quod aſſeratur talem ordinationem eſſe de eius eſſentia, ſi dicatur natam eſſe conſequi ad eius naturam, & eſſentiam, & hac de cauſa dicitur entis ens quia dependentia ad ſubſtantiam eius naturam, & eſſentiam neceſſariò conſequitur.

Deinque arguunt Scotiſtæ ex Ant. And. 1. Metaph. quæſt. 1. concl. 1. ad probandum nec inhærentiam actualem, nec aptitudinalem eſſe de eſſentia accidentis reſpectiui, quia fundamentum reſpectus eſt aliquid præter reſpectum, quia nihil fundat ſeipſum, vndè ſecundum Auguſt. omne quod relatiuè dicitur eſt aliquid præter relationem; ergo inhærentia non eſt de eſſentia accidentis reſpectiui. Reſp. hanc rationem, ſicut & aliam ſupra adductam, afferri à Scoto 7. Met. qu. 1. concluſ. 1. ad probandum inhærentiam non eſſe de eſſentia accidentis abſoluti, quia aliquid ſuperaddit eius naturæ realiter, ſi eſt actualis inhærentia, vel ſaltem formaliter, ſi eſt aptitudinalis; & ideò minus aptè transfertur ab Ant. And. ad id probandum de accidente reſpectiuo, cuius naturæ, & eſſentiæ nec ea inhærentia aliquid addit, vt iam probatum eſt.

Q V Æ S T I O IV.

De factione, & origine formarum accidentalium, num ſcilicet fiant ex nihilo, vel potius ex materia, ſeu præiacente ſubiecto.

46 HÆc quæſtio iam reſoluta fuit in Phyſicis tam de formis ſubſtantialibus diſp. 2. q. 7. art. 2. tam de accidentalibus diſp. 3. qu. 5. & reſolutio fuit, omnes formas tam accidentales, quam ſubſtantiales materiales, & corporeas, ſola anima rationali excepta, quæ eſt immaterialis, & incorporea, non fieri ex nihilo, ſed fieri ex materia, & dependenter à ſubiecto, quantum ſufficit, ne dicantur fieri de nihilo, & creari, hoc enim inter formas omnes eſt proprium ſolius animæ rationalis, quæ proindè immediatè à ſolo Deo producitur; licèt poſteà ſit difficultas, quomodo formæ fieri dicantur ex præiacente ſubiecto, num ſcilicet per aliquas inchoationes ipſarum in materia, an potius per ſimplicem continentiam earum in eius paſſiua potentia; & hæc eſt communis opinio, & plauſibiliter recepta in omni ſchola Thomiſtarum, Scotiſtarum, Auerroiſtarum, Nominaliſum, ac deniq; in ipſa ſchola libera P. P. Societatis, vt eſt videre apud omnes Auctores de hac materia tractantes, quos ſingillatim referre hic longum eſſet, de quo poteſt videri Suarez diſp. 5. Met. ſect. 2. & omnes vnanimiter in hoc dictum conſenſere, vt notauit Auerſa quæſt. 20. ſuæ Philoſoph. ſect. 7. ad ſaluandum, & verificandum formas non fieri ex nihilo, quod eſſet creari, & virtute cauſarum naturalium fieri non poteſt.

47 Quoniam verò poſt primam Phyſicæ noſtræ editionem Ferchius decem edidit quæſtiones, vel Veſtigationes Peripateticas, in quarum prima tenet formas omnes fieri ex nihilo, atque ideò inquit commune illud axioma, *ex nihilo nihil fit*, non eſſe adeò verum apud Ariſt.

Digitized by Google

Ariſt. præſertim, vt communiter cenſetur; ideò diſputat. 5. de gen. & cor. q. 1. art. 1. eius dicti veritatem oſtendimus, & formas materiales ex nihilo non fieri, ſed verè educi de potentia materiæ rurſus confirmauimus ex principijs paſſim ab omnibus conceſſis. Poſt verò aliquot annos huius opinionis ſuæ de factione formarum ex nihilo contra noſtram impugnationem ſuſcepit defenſionem cum tanta acerbitate, vt non apologetico, ſed ferali ſtylo ſit vſus. Et quia loc. cit. eam communem ſententiam, quod formæ materiales non fiant ex nihilo, ſed ex potentia materiæ educantur, & veritatem illius principij *ex nihilo nihil fit* potius ſuppoſuimus, vt ab omnibus conceſſam, quam probauerimus, & ſolùm eius motiuis, ac fundamentis ſatisfacere curauimus ex communi doctrina paſſim in ſcholis conceſſa, tanquam nedum in ſe vera, ſed etiam de mente Ariſt. & ſui Commentatoris; hic Auctor in præfata ſua defenſione nobis per ſingulas ferè paginas exprobrat, quod hæc communis opinio neq; à nobis ſit vnquam probata præſertim ex Ariſt. neque ab omnibus noſtræ claſſis Philoſophis, aut Theologis, & quod omnes in hac materia principium petamus proponendo noſtram opinionem, non probando. Hac igitur de cauſa quæſtionem hanc rurſus hic tractare decreui, nec abs re, quia vt rectè Suarez adnotauit diſp. 15. Met. ſect. 2. quantum ad factionem, & eductionem formarum de potentia materiæ eſt eadem difficultas de formis accidentalibus, & ſubſtantialibus materialibus, nam qua ratione dicentur formæ ſubſtantiales ex nihilo fieri, aut ex materia educi, eadem ratione idipſum de accidentalibus aſſeri poterit, ac debebit, atq; ideò de omnibus in communi hic erit ſermo, cum quantùm ad hoc non differant; ſcopuſque meus erit oſtendere opinionem illam communem, quod formæ non fiunt ex nihilo, nequaquam principium petere, ſed ſolidiſſimis rationibus tum ex Ariſtot. tum ex vera philoſophia depromptis iamdudum à primarijs Philoſophiæ, ac Theologiæ proceribus fuiſſe firmatam, ac ſtabilitam, quibus Auctor ille reſpondere vel noluit, vel non valuit, quarum aliquæ loc. cit. fuerunt etiam à nobis adductæ, licèt non omnes, quia vt dixi, opinio illa eſt paſſim ab omnibus recepta, vndè opus non erat nouas rationes pro ipſa adducere, ſed ſatis erat aduerſa ab illo Auctore allata diſſoluere.

48 Et quia non puram, ac ethnicam Ariſtot. Philoſophiam, quæ à vera philoſophia, ſeu à Philoſophia in ſe diſtinguitur teſte eodem Auctore lib. 1. Defenſ. n. 3. ſcribimus, vt ab initio noſtri operis, & in progreſſu pluries proteſtati ſumus, magis curabimus rationibus, quam frequentibus Ariſt. auctoritatibus (licet nec iſtas prætermittâ) aſſerta noſtra comprobare, quandoquidem nec ipſa Ariſt. teſtimonia aliquid valeant, niſi fuerint ratione ſuffulta; & ſatis erit ſi oſtendero quicquid in hac materia dixero de formarum factione, contra Ariſt. non eſſe, imò ſatis conſentaneum; hoc prænotare volui ad præcludendum illius Auctoris effugium, qui rationes irridet, nec vllum recipit dictum quantumuis rationabile, niſi ſit expreſſo Ariſtot. teſtimonio comprobatum, vndè cum dicimus ex communi ſententia formas materiales ideò dici tales, quia ſuaptè natura in ſuo eſſe fieri, & conſeruari pendent à materia, ait lib. 3. Defenſ. pag. 298. num. 42. nihil hic haberi ex Ariſt. & noſtram rationem in Ariſt. auctoritate non fundari, atq; adeò in ſchola Ariſt. non receptam iri; cum dicimus eaſdem formas interire ſtatim ac à materia diuelluntur, etiam ſub eodem numero reijcit hoc dictum, quia nihil ex Ariſtotele; cum dicimus per hoc eiuſmodi formas ab anima rationali ſecerni, quæ ob ſui immaterialitatem independenter à materia fit, & conſeruatur, rurſus ſub eodem numero hoc dictum irridet, quia nihil ex Ariſtot. ſi aſſumimus animam rationalem eſſe formam immaterialem, ipſe negat ſub nu. 43. dicens animam rationalem eſſe materialem; ſi etiam quandoque dicimus formas materiales per hoc ab anima rationali ſecerni, quod omnes educuntur de potẽtia materiæ, ipſa verò de foris venit ex lib. 2. de gener. animal. cap. 3. ait nos vocabulorum ſignificata cum noſtræ claſſis Philoſophis ſumere ad placitum noſtrum, non verò Ariſtot. iuxtà cuius phraſim dici debet oppoſitum, quod ſcilicet nulla alia forma educitur de potentia materiæ, niſi intellectiua lib. 1. Defenſ. pag. 55. n. 53. ſi dicimus compoſitum dependere à materia, & forma, velut à cauſis internis; formam fieri in materia, & dependenter ab ea, ait hanc dependentiam eſſe ex noſtro capite inuentam, non ex Ariſt. probatam, lib. 1. pag. 49. num. 46. legit quippe in 1. de Cælo 100. & 12. Met. 38. effectus dependere à cauſa efficiente, vel finali, hoc eſt à cauſa externa, dependere à cauſa interna, non legit; quaſi id Ariſt. expreſsè non dixerit 2. Phyſ. tex. 28. vbi de cauſis intrinſecis loquitur, vel ſi Ferchius non legit, Ariſt. non dixerit, vel ſi denique Ariſtot. non dixit; non ſit verum, non ſit recipiendum, non aſſerendum, quaſi valeat arguere ab auctoritate negatiuè; hæ ſunt ſolutiones, quas paſſim affert Auctor ille ad noſtras rationes eludendas.

49 Hunc nouum philoſophandi modum didicit Ferchius à Cremonino, qui vt refert doctiſſimus Raguſeus diſp. 15. de formis elementorum part. 1. c. 2. rationes omnes irridebat ſine Ariſt. teſtimonio, quaſi ratio indigeat Ariſt. teſtimonio, & non potius è contrà; dicebat multa in latinis Interpretibus inueniri, quæ Ariſt. ne per ſomnũ quidem ſuſpicatus eſt; Leuiſſima obiectio (inquit Raguſeus) eſt ne igitur hac de cauſa eorum doctrina contemnenda? nihil contra Ariſt. Latini dixerunt, ſed multa diſputando docuerunt, quæ pariter ipſemet Ariſt. docuiſſet, ſi eiſdem propoſitis dubitationibus reſpondere coactus eſſet, cæpit Auerroes peripateticam philoſophiam propoſitis hinc indè dubitationibus atque earum ſolutionibus ſubtiliorem reddere; non eſt hoc nouam inducere philoſophiam, ſed iam traditam, communiterque receptam Ariſt. philoſophiam diligentius expendere, ſubtiliuſque examinare; neque ſpernendum eſt, ac tanquam à veritate alienum reijciendum quicquid apud Ariſt. non inuenitur, neque enim neceſſe eſt (inquit Raguſeus) vt Ariſt. omnia dixerit; & inferius par. 5. eiuſdem diſp. cap. 5. cum aiebat Cremoninus dictitare latinos rerum differentias nobis incognitas eſſe, vix tamen locum vllum in Ariſt. ab eiſdem afferri, vbi id ſcriptum ſit; occurrit Raguſeus, ſac nihil hac de re Ariſtot. ſcripſiſſe, falſa ne igitur ideò erit eiuſmodi propoſitio? non ergo quælibet propoſitio indiget Ariſtot. teſtimonio in ſui comprobationem, & ſi nuſquam Ariſt. dixiſſet animam rationalem eſſe formam immaterialem, compoſitum à ſuis cauſis intrinſecis ipſum eſſentialiter conſtituentibus dependere, adhuc ſunt veræ, cum eas ſuadeat manifeſta ratio, propoſitiones illæ, & conſimiles; quot ſunt Auctores qui de re philoſophica doctiſſimè ſcripſerunt tam veteres, quam Recentiores abſque vllo Ariſtot. teſtimonio ſolis rationibus aſſerta ſua probantes? legatur Rubion in quatuor ſent. lib. quem Ferchius ipſe pag. 270. lib. Defenſ. appellat famigeratum Doctorem, & nulli dubium eſt de rebus philoſophicis, ac Metaphyſicis acutiſſimè ſcripſiſſe, cum tamen nunquam, aut rariſſimè ſaltim Ariſtotelem producat; legantur Scriptores huius ætatis Societatis Ieſu, & numero, & eruditione grauiſſimi rariſſimè quoque Ariſt. citantes, & de eius auctoritate parum curantes, nunquid ob id erunt iſti ex albo Philoſophorum expungendi? cauſam verò, cur velint quidam Peripatetici nonniſi ex Ariſt. textu argumentari, & reſponderi debere, perbellè ediſſerit Raguſeus loc. iam cit. diſp. 15. peripat. par. 1. cap. 1. quia ſi ſemel ex Ariſtotelici textus hiſtoria extrahantur, & rationibus perſtringantur, ſtatim animo concidunt, & languent, vt piſces extra elementum aquæ, neſcientes quid probare, vel reijcere, niſi ex Ariſt. placito ſine vlla ratione; hoc tamen non dico, vt Ariſt. auctoritas in Philoſophia debeat omninò contemni, nam vt dixi epiſt. ad lectorem in prima editione Romana tomi Phyſici, extrema vitia ſunt nil velle recipere, & approbare, niſi ex Ariſt. auctoritate, aut hanc omninò deſpicere, tanquam ſi eſſet vulgaris quidam Philoſophus, ſed vt teneatur quidem Ariſt. auctoritas, non ita tamen, vt ratio ſit illi præferenda; teneantur itaque Ariſt. dicta, præſertim quæ ratione probat, nam ferè nihil ſine ratione dixit, non tamen adeò tenaciter in eius verba iuretur, vt quicquid ipſe non dixit, falſum cenſeri debeat, ſi ſufficienti ratione fuerit ſtabilitum; & hic erit ingenuus philoſophandi modus.

50 Præterea Ferchius loc. cit. nedum ſingularis voluit apparere in factione formarum ex nihilo tuenda, ſed etiam in vocabulorum ſignificato voluit à communi diſcedere, nam creatio communiter à Theologis, & Philoſophis non ſecernitur à factione ex nihilo, vt eſt videre 2. ſent. d. 1. cum Magiſtro, & 1. p. q. 45. art. 1. cum D. Thoma, vnde paſſim definitur ab ipſis, quod ſit productio totius entis ex nihilo; at ipſe contra communem Theologorum & Philoſophorum contendit creationem propriè, ac theologicè ſumptam, nedum diſtingui à factione ex nihilo, imo potius omnino ei opponi, quia eſt productio entis ex aliquo principio præſuppoſito, & interno ipſi producto, quod pluribus ſacræ Scripturæ, & Patrum auctoritatibus ſtabilire conatur, vt ſtatim referam; nedum ergo de formarum factione ex nihilo eſt hic cum præfato Auctore diſputandum, ſed etiam de ipſo nomine factionis ex nihilo, & creationis, quæ idem importare pugnaciſſime renuit, & quia quæſtio de nomine ſemper quæſtionem de re præcedit ex 2. Poſt. prius de nominibus creationis, & factionis ex nihilo diſputationem inſtituemus, & poſtea de re ipſa inquiremus, num formæ materiales omnes fiant ex nihilo, vel potius ex materia, & quomodo; & quoniam tota hæc diſceptatio plura continet puncta, quæ ſimul reſolui nequeunt, in plures articulos ſecabitur, ſingula per ordinem diſcutiendo; in hac autem diſceptatione cum ipſo non par pari rependam; quæ ad contumelias, & conuitia pertinent, quibus vbique ſcatet libellus ille ſuus totus quantus eſt, libentiſſimè pro Chriſti amore miſſa faciam, & iuxta præceptum Apoſtoli vincere in malo non enitar, ſed vincere in bono malum, reſpondere doctrinæ, conuitijs obmuteſcere.

ARTICVLVS I.

An factio ex nihilo ſit creatio, & è contrà.

51 NEgat Ferchius lib. 1. Defenſ. pag. 17. nu. 9. quia S. Auguſtinus tom. 7. in lib. 1. contra Aduerſarium Legis, & Prophetarum ex ſacra Scriptura veteris, & noui teſtamenti ex profeſſo quæſiuit ſignificata iſtarum vocum *facere*, & *creare*, quoniam Aduerſarius ex iſtis duabus vocibus impugnabat Deum Legis, & Prophetarum, aſſerens Deum eſſe malum eo quod eſſet creans malum; hac neceſſitate reſpondendi compulſus Auguſtinus in dicto lib. cap. 23. duo ſignificata ponit iſtorum verborum, primum eſt, vt facere, & creare promiſcuè accipiantur, atque idem ſignificent; ſecunda ſignificatio eſt determinata, vt facere ſit ex eo, quod omninò non erat, creare verò ex eo, quod erat, & in aliam faciem mutetur; optimè S. Auguſtinus, vt accuratiſſimus ſacrorum Scrutator, & ſupremus ſacrorum Theologorum Doctor poſt canonicos authores loquitur, nam 2. Machab. 7. ſcriptum eſt, *peto nate, vt aſpicias Cælum, & terram, & omnia,*

Digitized by Google

nia, quæ in his ſunt, vt ſcias, quod ex nihilo fecit illa Deus, ergo facere propriè accipitur, quando aliquid dicitur fieri ex nihilo, ſed creare ex aliquo, vt lib. Sap. 11. legimus, quæ creauit orbem terrarum de materia inuiſa, ſiue informi ex D. Aug. & ad Heb. 9. opera manufacta ab artificibus dicuntur opera creationis, quo circa iuxtà ſacros Theologos eſt de aliquo principio præſuppoſito, & ipſi, quod producitur, interno, aliquid producere. Franciſcus Vicomercatus nobilis Peripateticus lib. 1. de principijs rerum naturalium cap. 22. de naturalibus Philoſophis its ſcribit. Vndè Phyſici omnes in id conſenſere, ex nihilo nihil gigni, nec eam quæ inter creationem, & generationem, quæ à Theologis traditur, diſtinctionem agnouerunt, vt creatio ſit ex nihilo, generatio ex ſubiecto, atque materia, quam diſtinctionem vocabulorum, vndè acceperint ignoramus, ſiquidem non ex Mundi creatione à Moſe deſcripta, nec enim illud creauit, quo vſus eſt Interpres, productionem ex nihilo ſignificat, nam vbi nos habemus, *creauit*, hebraicè eſt *bara*, quo omnis ferè actio, & formatio ſignificatur; rurſus in eodem loco ſubijcitur Deum cete grandia creaſſe, item hominem, quæ tamen certum eſt non ex nihilo facta; ad hoc Pererius in Geneſim lib. 1. cap. 1. explicans illud, *in principio creauit Deus*, obſeruat quod vocabula *bara* hebraicum, atque *creauit* latinum in Scriptura non accipitur pro factione ex nihilo; vt Scholaſtici Philoſophi, & Theologi volunt, ſed facere, & creare confunduntur, nimirum in ſignificato primo S. Auguſtini. Quocircà (tandem concludit Ferchius) vos Offenſores excluditis à numero Theologorum S. Auguſtinum, ſacræ Scripturæ authores canonicos, tum Prophetas, tum hiſtoricos, ac item tam Euangeliſtas, quam Apoſtolos, inſuper & Deum ipſum Theologum eſſe negatis, quia quando locutus eſt in ſacris Scriptoribus, & in Filio ſuo incarnato, non accepit vocabulum creationis, ſicut vos vultis, & veſtræ claſſis Theologi; hæc Ferchius ibi, per quos noſtræ claſſis Theologos vtique intelligit Scholaſticæ Theologiæ Proceres D. Thomam, Scotum, Alenſem, Albertum magnum, D. Bonauenturam, Ægid. Romanum, Io. Baccon. Henricum, & denique Scholaſticos omnes Theologos, cum Magiſtro Sent. iuxtà quorum conſuetudinem accepimus nos creationis vocabulum pro factione ex nihilo, nos, inquam, cum omnibus iſtis ait pro ſua modeſtia negare Prophetas, Apoſtolos, Euangeliſtas, & Deum ipſum eſſe Theologum, & nos huc impuliſſe contentionem de vocabulo.

52 Poſtea inferius eodem lib. pag. 34. num. 27. rem adhuc magis declarans, diſtinguo, inquit, quod creatio vel theologicè accipitur, vel ſcholaſticè, Scholaſtici enim Theologi, ac Philoſophi non acceperunt ſignificatum creationis ex diuina Scriptura, hoc eſt, ex ſacra Theologia; creatio theologicè eſt productio entis ex aliquo præſuppoſito principio, & interno ipſi producto, & genus creationis eſt productio, extenditurq. creatio, & ad intrà in Deo, & ad extrà in creaturis, ad intra Sapientia primogenita antè omnem creaturam in Eccleſiaſt. 24. de ſe loquitur *ab initio & antè ſæcula creata ſum*, & cum 70. Interp. Prouerb. 8. *Dominus creauit me principium viarum ſuarum*, vt eſt apud S. Cyrillum 5. Theſauri cap. 1. & 4. quoniam Filius Dei non ex nihilo, ſed ex ſubſtantia Patris præſuppoſita, & inexiſtente ipſi Filio productus eſt, idcircò & dicitur creatus. Ad extrà Sap. 13. *non enim erat impotens manus tua, quæ creauit Orbem Terrarum de materia informi*. Geneſ. 5. *maſculum, & feminam creauit eos*, de luto nimirum, & coſta. Creatio ſcholaſticè eſt factio alicuius entis ex nihilo ſui, genus verò creationis in hoc ſenſu eſt factio, quæ diſtinguitur in factionem ex aliquo, & factionem ex nihilo. Vndecunque ſit hoc ſignificatum acceptum, ex ſacra Scriptura non eſt, in qua nunquam reperitur hæc loquendi forma *creatio ex nihilo*.

53 Denique lib. 2. Defenſ. vt penitus ſuam declaret opinionem, integram inſtituit diſputationem de vocabulis factione ex nihilo, & creatione à pag. 242. & indè, ac ipſo capite primo reddens rationem, cur in ſua prima veſtigatione adhibita ſit locutio *factionis ex nihilo* nō *creationis*, duplicem affert, & ſecundam, quæ magis facit ad rem, habet in eodem c. nu. 94. his verbis; angebar etiam, ac pudore ſuffuſus videbam oportere me oſtendere, quod Scholaſtici Theologi in iſto ſacro vocabulo creationis cōmuniter diſcedunt à ſacra Scriptura, prætereà conuerſus ad philoſophos ſcholaſticos, videbam eos nunquam accipere ſignificatum illius vocabuli *creatio*, ex Ariſt. ſed ex proprio capite, vt propter hoc exterritus de vocabulo creationis nihil dicere voluerim; promiſi autem oſtendere vocabulum creationis ab Offenſoribus, nec in doctrina Chriſti Domini, nec in Doctrina Ariſt. rectè accipi, ac proindè perperam obijci mihi tot vicibus, tot clamoribus creationem, quaſi non ſit mihi liberum abſtinere à diſputatione de vocabulo diſordinante, tum à Chriſto, tum ab Ariſt. Mox cap. 2. ex varijs ſacræ Scripturæ locis hinc indè conſarcinatis nititur oſtendere creationem non eſſe factionem ex nihilo, ſed productionem ex aliquo præſuppoſito principio; vbi tanquam notabiliora teſtimonia replicat, quæ prius adduxerat ex 2. Machab. cap. 7. *peto nate, vt aſpicias* &c. pro factione ex nihilo; pro creatione autem ex aliquo illud Geneſ. cap. 1. *maſculum, & feminam creauit eos*, at hominem creauit ex præſuppoſito limo terræ, mulierem ex præſuppoſita coſta viri; non autem creauit ex nihilo, igitur in Doctrina Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti creatio eſt ex aliquo, ſed creatio ex nihilo non eſt tradita; repetit rurſus quod ſupra notauerat in illud Geneſ. 1. *in principio creauit Deus Cœlum, & terram*, ex Vicomercato, & Pererio vocabulum Hebræum *bara*, & Græcum *Epyſe* non ſignificare factionem ex nihilo, ſed quamcunque formationem, ſiue productionem; repetit rurſus locum Sapien. cap. 11. (quem tamen locum ſuprà retulit ex capit. 13. & ſub alijs verbis) *non enim impoſſibilis erat, omnipotens manus tua, quæ creauit orbem terræ ex materia inuiſa*, ſiue vt S. Auguſt. ex græco legit de materia informi, quare creauit Deus Cœlum, & terram iuxtà ſacram Scripturam, & S. Auguſt. non de nihilo, ſed de informi materia. Iterum replicat locum ex Gen. 1. 21. *creauit Deus cete grandia* &c. hic piſces, & aues creari dicuntur, ſed de aqua.

54 Deindè n. 97. reperit denuò locum Eccleſiaſtici 24. vbi applicat inquit hoc verbum creare (voluit tamen dicere *creari*) ſecundæ perſonæ diuiniſſimæ Trinitatis, ideſt Sapientiæ dicenti de ſe *ego ex ore altiſſimi prodiui primogenita ante omnem creaturam*, nam hæc eadem Sapientia de ſe dicit *ab initio, & ante ſæcula creata ſum*, & *qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo*, reperit tandem, quod dixerat ex Prouerb. cap. 8. *Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarum, antequam quidquam faceret à principio*, vbi legunt 70. *Dominus creauit me initium viarū ſuarum*, quibus locis certum eſt Verbum Dei eſſe genitum de ſubſtantia Patris, tanquam de principio præſuppoſito, ſed interno ipſi Filio producto, non autem eſſe genitum ex nihilo; quare in iſtis locis creari non ſignificat produci ex nihilo; ea propter in Symbolo Nicæno primo ex 1. tom. Concil. car. 532. dicitur filius Dei *natus, non factus*, cautè ſanctiſſimi Patres dixerunt natum, ſed negauerunt factum; non negauerunt, nec affirmauerunt creatum: negauerunt Verbum Dei eſſe factum probantes ex Euangelio Io. quoniam per ipſum facta ſunt omnia, ergo Verbum non eſt factum; non dixerunt eſſe creatum, ne loquerentur cum Ario, qui dicebat Filium Dei eſſe creatum, intelligens quod creare ſit ſpecies quædam ipſius facere, volebat enim Arius, quod creare ſit facere ex nihilo, noluerunt negare eſſe creatum, quia ſacra ſcriptura attribuit vocem creari ipſi ſapientiæ genitæ. Ex qua animaduerſione duo mihi videntur colligi (ſubdit Ferchius, ſed alterum adhæſit calamo) primum, quod creare abſtrahit ab ipſo facere, & includit ipſum producere, ſic enim creare ſignificat producere ex principio præſuppoſito ordine naturæ, vel temporis, & interno ipſi producto, in quo ſenſu, & Salomon, & Eccleſiaſticus dixerunt diuinam ſapientiam eſſe creatam; ſimilia videntur eſſe illa Eccl. 1. *prior omnium creata eſt ſapientia, & intellectus prudentia ab æuo, fons ſapientiæ Verbum Dei in excelſis*; & paulò poſt, vnus eſt altiſſimus creator omnium, omnipotens &c. *ipſam creauit illam in Spiritu ſancto*, Magiſter in 2. d. 2. hæc explicat de Angelis, vt commodior explicatio ſit, ea intelligere de Verbo; pergit Ferchius alia conſarcinare loca de vocabulo creationis ex ſacra Scriptura, à quibus abſtinere poterat, ſicut & ego ab illis referendis abſtineo, quia in ipſis ſit vtique mentio creationis, ſed non additur, an ſit ex aliquo, vel ex nihilo, atque ideò non magis ipſi fauent, quam nobis, & noſtræ claſſis Theologis; ad idem probandum repetit rurſus ex integro ſub n. 103. auctoritatem D. Auguſt. tom. 6. contra Aduerſarium Legis, & Prophetarum lib. 1. cap. 23.

55 Tandem n. 104. quia ex communi placito creationi opponitur annihilatio, rurſus ex quibuſdam ſacræ Scripturæ locis nititur oſtendere in ſacris literis, quod ad nihilum redigitur, poſt annihilationem aliquid ſui relinquere, & poſtea cap. 3. nu. 105. probat hanc eandem phraſim de creatione, & annihilatione fuiſſe Ariſt. nempe quod creatio ſit productio rei ex aliquo ſui, & annihilatio ſit reſolutio eiuſdem in aliquid ſui; vndè demum totam illam diſputationem his verbis concludit; ex quo apparet Chriſtianos Peripateticos non cum Ariſt. creationem, vel annihilationem ponere, aut negare, ſed ex proprio genio, & ingenio Ariſtoteli ſuas opiniones affingere; & quia nos iuxtà conſuetudinem Chriſtianorum Peripateticorum, ac etiam omnium Theologorum Scholaſticorum Magiſtri ſent. D. Th. D. Bon. Albert. Alenſ. Ægid. Henric. Baccon. &c. nomen creationis, & annihilationis accepimus, nos cum iſtis noſtræ claſſis Theologis ita perſtringit, hæc mihi de creatione, atque annihilatione ſint explicata ex doctrina Chriſti Domini, & Ariſtot. vt oſtenderem Offenſores meos, nec in Theologia Chriſti, nec in philoſophia Ariſt. intellexiſſe creationis nomen; vndè enim Scholaſtici ſuum ſignificatum acceperint, quia nec Vicomercatus, nec Pererius dixere, neque ego dicere audeo; locutus ſum cum Ariſt. & regente Deo, locutio mea fuit conformis dictis Dei, qui factionem ex nihilo nos docuit, creationem ex nihilo non expreſſit. Hæc ſunt, quæ Ferchium dimouerunt à communi ſententia, & mouerunt ad traducendos omnes Theologos, tanquam omninò recedentes in hac materia à Doctrina Chriſti, & Ariſt.

56 Oppoſita ſententia, quod factio ex nihilo ſit creatio, & è contrà, communis eſt, ac famigerata apud omnes Scholaſticos Doctores cuiuſcunque ſint Scholæ, ſiue Theologos, ſiue Philoſophos Chriſtianos, vt Ferchius ipſe fatetur; ita notionem huius nominis *Creationis*, declarauit Magiſter Sententiarum 2. d. 1. part. 1. his verbis Creator eſt, qui de nihilo aliquid facit, & creare propriè eſt de nihilo aliquid facere; facere verò non modò de nihilo aliquid operari, ſed etiam de materia, vndè & homo, & angelus dicitur aliqua facere, ſed non creare, vocaturque factor, ſiue artifex, ſed non creator, hoc enim nomen ſoli Deo propriè congruit, qui eſt de nihilo quoddam, & de aliquo aliqua facit, ipſe ergo eſt creator & opifex, & factor, ſed creatoris nomen ſibi propriè retinuit, alia verò etiam creaturis communicauit; in Scriptura tamen ſæpe creator accipitur tanquam factor, & creare, tanquam facere, ſine diſtinctione ſignificationis; hæc Magiſter, quibus vltimis verbis tacitè reſpondet illis ſacræ Scripturæ

Digitized by Google

pturæ locis, in quibus innuitur creatio eſſe productio de aliquo. D. Thomas 1. par. quæſt. 45. art. 1. mouet hoc idem quæſitum à nobis propoſitum, an creare ſit aliquid ex nihilo facere, proponit pro parte negatiua auctoritatem Auguſtini allatam contra Aduerſarium legis, & Prophetarum, facere eſt quod omninò non erat, creare verò, eſt ex eo, quod iam erat, educendo aliquid conſtituere; poſteà in corpore quæſiti reſoluit, quod creatio, quæ eſt emanatio totius eſſe, eſt ex non ente, quod eſt nihil; & tandem ad præfatam auctoritatem dicit in ſol. ad 1. quod Auguſtinus æquiuocè vtitur nomine creationis, ſecundum quod creari dicuntur ea, quæ in melius reformantur, vt cum dicitur aliquis creari in epiſcopum, ſic autem non loquimur dici de creatione, ſed ſicut dictum eſt; ita S. Doctor ibid. Sic pariter Scotus 2. d. 1. qu. 2. in reſolutione quæſtionis creationem definiens ait, Reſpondeo *creare eſt aliquid de nihilo in effectu producere*, quam definitionem explicat ex doctrina Anſelm. monolog. cap. 8. ſic etiam loquitur D. Bon. 2. d. 1. artic. 3. qu. 1. & alij Theologi paſſim.

57 Secundò, probatur auctoritatibus SS. Patrum, quos paſſim afferunt Doctores Theologi, Athanaſius ſerm. 3. contra Arrianos col. 16. Dei verbum non eſſe creatum ita explicat, non eſſe quidpiam, quod ex nihilo prodierit; Auguſtinus lib. 12. de Ciuit. Dei cap. 25. ferè ab initio creationem explicuit per factionem ex nihilo his verbis, ſupradicta illa ſpecies artificibus quibuſque tribuatur, hæc autem altera, non niſi vni artifici creatori, & conditori Deo, qui mundum ipſum, & Angelos ſine vllo mundo, & ſine vllis Angelis fecit; & lib. de Geneſ. ad literam imperfecto c. 1. paulò poſt principium inquit Deum creaſſe omnia, quæ ſunt, inquantum ſunt, catholica diſciplina dici iubet, itaut creatura omnis ſiue viſibilis, ſiue inuiſibilis, non de Dei natura, ſed à Deo facta de nihilo, nihilque in ea eſſe, quod ad Trinitatem pertineat, niſi quod Trinitas condidit, illa condita eſt; ſic etiam loquitur lib. 1. de Geo. contra Manichæos cap. 2. poſt medium, & tom. 1. lib. de Fide, & Symbolo cap. 6. quibus in locis etiam Ferchius ipſe concedit lib. 2. Defenſ. pag. 256. Auguſtinum accepiſſe creare, vt idem eſt, quod facere ex nihilo. Nec ſuffragatur alius Auctoris occurſus illis in locis Auguſtinum de creatione impropriè loqui proprie tantùm loco ipſo citato contra Aduerſarium legis, & Prophetarum, prout creare eſt aliquid ex aliquo producere. Nam non eſt veriſimile vno tantum in loco creationem accepiſſe in proprio ſenſu, in alijs verò ſemper impropriè, ſed potius è contra in eo loco æquiuocè, & abuſiue ſumpſiſſe creationis nomen, vt explicat. S. Thomas loc. cit. in alijs autem propriè, & vniuocè, vt poſteà dicam. Anſelm. monolog. 8. & ſine omni repugnantia à creatrice ſubſtantia dici poteſt omnia eſſe facta ex nihilo eo modo, quo dici conſueuit diuitem fieri ex paupere, qui prius erat pauper, nunc eſt diues, quod anteà non erat; hoc modo poteſt intelligi creatrix eſſentia de nihilo cuncta creaſſe, ideſt quæ prius nihil erant, nunc per illam facta ſunt aliquid. Cyrillus lib. 5. Theſauri cap. 3. paulò poſt principium creandi virtus ipſam rerum ſubſtantiam nihilo ad eſſe producit, & cap. 4. (quo loci eum pro ſe citat Ferchius) aliquantò poſt initium, ea creari dicuntur quæ ex nihilo ad eſſe procedere intelliguntur. Ambroſius lib. 1. Exameron. cap. 4. in fine, exponens primam rerum creationem de Deo ait, qui momento imperij ſui hanc tantam pulchritudinem Mundi ex nihilo fecit eſſe, quæ non erat. Damaſc. lib. 4. Fidei cap. 8. paulò ante medium probat Filium Dei non eſſe per creationem productum, non enim ex non ente ad eſſe deductus Filius Dei; & poſt medium, creatura facta eſt, non ex Dei ſubſtantia, quippè quæ ex nihilo ad eſſe voluntate eius, atque virtute producta eſt. Gregorius hom. 26. in Euang. propè finem, longè minus eſt Deo reparare, quod fuit, quam creaſſe, quod non fuit, aut quod mirum, ſi hominem ex puluere reficit, qui ſimul omnia ex nihilo creauit, mirabilius namque eſt Cœlum, & Terram ex nulli exiſtentibus condidiſſe, quam ipſum hominem ex terra reparare. Imò Iuſtinus Martir in admonitorio contra gentes teſtatur hanc creationis notionem non fuiſſe priſcis Philoſophis ignotam, quia Plato diſtinxit inter Creatorem, & Opificem, quod creator ex nihilo producit rem, opifex verò ex materia ſubiecta.

58 Tertiò, probatur auctoritatibus Conciliorum, Lateranenſe, ſiquidem ſub Innoc. 3. cap. 1. circa principium, fide tenendum eſſe definit, quod Deus ſimul ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam, vbi verbum condere idem ſignificat, quod creare; Toletanum 11. in Fidei profeſſione Filium Dei, ait, nec factum, nec de nihilo, hoc eſt nec creatum. Sed præſertim id euidentiſſimè conuincitur, ac ineluctabiliter, ex Concilio Nicæno tom. 1. Concilior. à cart. 521. vſque ad 525. vbi damnatus fuit Arius, eo quia aſſerebat Filium Dei eſſe creatum, ideſt ex nihilo productum, vndè in confeſſione Fidei lib. 2. circa finem anathemizant Patres eos qui dicunt, quia ex nullis ſubſtantibus factus eſt, & licèt id mirabiliter euincatur ex omnibus actis illius Concilij, adhuc magis euincitur ex diſputatione, quam Patres habuerunt cum illo Philoſopho partes Arianas agente probabat enim ille Filium Dei, ſeu diuinum Verbum eſſe creatum illa eadem auctoritate, quam adducit Ferchius ex Prouerb. c. 8. iuxta lectionem 70. Interpretum *Dominus creauit me initium viarum ſuarum*, contendebat enim Philoſophus, ſicut & Ferchius, diuinam ſapientiam genitam, quæ eſt Verbum Dei, ita de ſe loqui; negabant hoc conſtantiſſimè Patres, quod & varijs rationibus ibi demonſtrant, & explicabant dictum illud de ſapientia rationali creata, ideſt natura tam angelica, quàm humana, quaſi ſummus Opifex ab æterno mente præconceperat creandum prius quacunque alia creatura prioritate intentionis, & dignitatis, vnde in hoc ſenſu dicit, Dominus poſſedit me ab initio viarum ſuarum, antequam quidpiam faceret à principio, in hoc ſenſu dicit ab initio, & ante ſæcula eſſe creatam, non realiter, ſed idealiter in diuina mente, in hoc denique ſenſu appellat ſe primogenitam ante omnem creaturam, vt ibi fusè explicatur; Ex quo diſcurſu præcluditur effugium Ferchij iam relatum pag. 249. nu. 97. quod Patres in eo Concilio non negauerunt Filium Dei eſſe creatum, quia ſacra Scriptura attribuit vocem *creari* ipſi ſapientiæ genitæ; nec tamen id affirmauerunt, ne loquerentur cum Ario, qui dicebat Filium Dei eſſe creatum, intelligens, quod creare ſit ſpecies quædam ipſius facere, volebat enim Arius, quod creare ſit facere ex nihilo. Hæc, inquam, ſolutio tollitur ex præfata diſputatione habita à patribus cum Philoſopho illo, cui nunquam concedere voluerunt vocem *creari* in ſacra Scriptura attribui ipſi Sapientiæ genitæ. Falſum eſt ergo, quod non negauerint Filium Dei eſſe creatum; imo id expreſſe negarunt eam q. auctoritatem de ſapientia intellectuali creata explicauerunt; Et quando Patres in Concilio Nicæno id expreſsè non negaſſent, ſatis apertè negauerunt alij, & præſertim Athanaſius in Symbolo, dum ait, *Filius à Patre ſolo eſt, non factus, nec creatus, ſed genitus*.

59 Et cum ait Ferchius non dixiſſe Patres in Concilio Nicæno Filium Dei eſſe creatum, ne loquerentur cum Ario, qui per eſſe creatum intelligebat eſſe factum ex nihilo; Hoc nedum non ſoluit argumentum, ſed mirabiliter confirmat communem opinionem, quod ſcilicet & ipſi quoque Patres ſentirent creationem eſſe factionem ex nihilo, & ideò negabant eſſe creatum, ne concederent eſſe ex nihilo factum, cuius rei manifeſtum inditium eſt, quod nunquam Patres Concilij contra Arium hoc argumentum adhibuerunt, creari eſt produci ex aliquo principio præſuppoſito interno producto, ergo Filius Dei, quamuis ſit creatus, non tamen eſt ortus ex nihilo; nunquam, inquam, vſi ſunt hoc argumentum, quod tamen obuium erat ad conuincendum Arium, nec vnquam contra ipſum vrſerunt, quod impropriè acciperet vocabulum creationis, ſignum ergo eſt, quod quantum ad ſignificatum vocabuli creationis cum Ario conueniebant, & idcircò negabant Filium Dei eſſe creatum nam ſi cum ipſo in eo ſignificato non conueniſſent, & ſenſiſſent creationem eſſe productionem ex aliquo principio, & non ex nihilo, nulla erat occaſio negandi Filium Dei eſſe creatum; Eadem de cauſa illa quoque auctoritas Eccleſ. 1. *prior omnium creata eſt Sapientia*, non debet intelligi de Sapientia diuina, vt vult Ferch. quia vt ait Magiſter 2. d. 2. part. 1. Sapientia illa, quæ Deus eſt, creata non eſt, ſapientia Patris eſt genita, non facta, nec creata; ſed debet intelligi vel de ſapientia intellectuali creata in genere, vt comprehendit corpoream, & ſpiritualem, vt explicabant P.P. Concilij Niceni, alia auctoritas Prouerbior. 8. vel debet intelligi de natura intellectuali angelica præcisè, vt magiſter exponit, quæ ſæpè in ſcriptura Lux, & Sapientia dicitur; Et nimis audacter vult Ferchius ſuam expoſitionem, vt intelligatur de Verbo diuino, eſſe commodiorem expoſitione Magiſtri; imò ſuæ expoſitionis irrationabilitas deducitur ex verbis ipſis ſequentibus ab ipſo relatis, *ipſe creauit illam* (nempè ſapientiam) *in Spiritu Sancto*, hæc inquam, verba omnino ſuadent illud dictum de Verbo diuino non poſſe intelligi, quia Verbum non dicitur produci per Spiritum ſanctum, ſed è contrà, cum hic ab vtroq. procedat; vnde concludo Filium Dei ad intra non poſſe dici creatum abſq. manifeſto Arianiſmi periculo.

60 Quarto probatur ex Sacra Scriptura, & primo ex illo Geneſ. cap. 1. In principio creauit Deus Cœlum, & terram, vbi ait Gloſa, quod creare eſt aliquid ex nihilo facere, & quod per creationem hic debeamus intelligere factionem ex nihilo, ſuadet manifeſta ratio, vt notat Aretinus commentarij in Geneſ. cap. 1. quia ibi fit ſermo de prima omnino productione rerum, quæ nullam materiam ſupponit, quam etiam expoſitionem deducit Suar. de operibus ſex dierum cap. 1. num. 51. ex S.S. Patribus, quorum regula eſt, quoties res, quæ omninò non erant creari dicuntur, verbum creandi ſignificare productionem ex nihilo, quia res carens omni eſſe reali, & actuali tam totali, quam partiali non eſt capax alterius modi productionis, ſed hoc modo ſumitur, cum dicitur Deus in principio creaſſe Cœlum; & terram; quam doctrinam ait eſſe Cyrilli Alexand. lib. 5. theſ. c. 4. vbi inter alia dicit, quando nondum producta creari dicuntur, neceſſariò de nihilo ad eſſe procedere intelliguntur, idem optime lib. 1. in Geneſ. in principio, & Chryſoſtom. hom. 2. Rupert. & alij; ac denique Athanaſ. de Incarnatione Verbi in principio, ex nihilo, ac prorſus nunquam extantibus Deum Patrem per Verbum ſuum rerum vniuerſitatem feciſſe agnoſcit, cum ad illum modum loquitur per verbum ſuum, in principio creauit Deus &c. & in epiſt. quod Nic. Synodus decreta ſua congruis, & pijs verbis contra hæreſim Arianorum expoſuerit, non longè à principio, ita ne Deus condit, vt homo; abſit, Deus enim creat, cum vocat ea, quæ non ſunt ſine vllius rei aut opere, aut opera, homines autem &c.

61 Nec dicas cum Ferch. quod vocabulum hebræum *bàra*, ex Vicomercato, & Pererio non ſignificat factionem ex nihilo, ſed quamcunque formationem, ſiue factionem, nam auctoritates gloſæ, & Sanctorũ adductæ, explicantes illud verbum, *creauit*, per factionẽ ex nihilo præferri debent Pererio, & Vicomercato, qui fuit purus Philoſophus; & Pererius ipſe lib. 5. de materia cap. 5. de creatione docet cũ cæteris Theologis primam illam omniũ rerũ productionẽ, de qua fit

mentio

mentio cap. 1. Geneſ. fuiſſe factionem ex nihilo; & denique ſi Pereriua ſic exponit, contrariam expoſitionem dat Aretin. loc. cit. non inferioris illi auctoritatis dicens, hoc verbum hebræum *bara*, quod latinè verſum eſt *creauit*, propriè ſignificare tantùm productionem rei ex nihilo. Nec rurſus valet, quod ait Ferchius pag. 246. cœlum, & terram non fuiſſe facta ex nihilo, ſed de materia inuiſa, vel informi; ideoque per creationem intelligi non poſſe factionem ex nihilo; nam ita apertè repugnat auctoritati adductæ ex 2. Machab. cap. 7. & per Cœlum, & Terram ait Aretin. ex Aug. lib. 12. confeſſ. cap. 17. in fine, & cap. 19. & 20. & lib. 1. de Geneſ. contra Manich. cap. 7. intelligi debere materiam primam, ex qua conſtant omnia corpora, ſed primò, & principaliter Cœlum, & Terram, & ob hanc cauſam eorum nominibus eam appellauit; ait etiam ex eodem D. Auguſtin. 12. confeſſ. cap. 7. & Origen. hom. 1. in Geneſ. nomine Cœli intellexiſſe Moſen naturam angelicam, per terram verò materiam informem omnium corporum; & quidem cum ibi ſit ſermo de rerum omnium productione, planè opus erat etiam de ipſius materiæ primæ productione, verba facere, ne quia putaret hanc eſſe increatam, & Deo coæternam, cumque hæc per factionem ex nihilo fieri ſit neceſſe, planè creatio eius non niſi factionem ex nihilo ſignificare poteſt: ita contendit demonſtrare Aug. lib. de Fide, & Symbol. cap. 2. contra nonnullos hæreticos, qui dicebant materiam, ex qua Deus fabricauit mundum, eſſe improductam, & Deo coæternam; ſi omnipotentem Deum, inquit, fabricatorem mundi eſſe concedunt, fateantur neceſſe eſt ex nihilo eum feciſſe, quæ fecit, non enim aliquid eſſe poteſt, cuius creator non eſſet, cum ſit omnipotens, quia etſi aliquid fecit ex aliquo, ſicut hominem de limo, non vtique fecit ex eo, quod ipſe non fecerat, quia terram, vnde limus eſt, ex nihilo fecerat, & ſi ipſum Cœlum, & terram, id eſt ipſum mundum, & omnia, quæ in eo ſunt, ex aliqua materia fecerat, ſicut ſcriptum eſt, qui feciſti mundum ex materia inuiſa, vel informi, nullo modo credendum eſt illam ipſam materiam, de qua factus eſt mundus, quamuis informem, quamuis inuiſam, quocunque modo eſſet per ſeipſam eſſe potuiſſe, tanquam coæternam, & coæuam Deo, ſed quemlibet modum ſuum, quem habebat, non habebat niſi ab omnipotenti Deo: cum ergo materia quoque fuerit terminus creationis, imò prima res creata ab initio mundi, vt Scotus notat 2. d. 12. q. 2. §. *reſpondeo ad quaſt.* ex eodem Auguſt. lib. 13. confeſſ. nec potuerit ad extra produci, niſi per factionem ex nihilo, oportet, quod contineatur, & cadat ſub verbo creationis, quod ponitur in Geneſis cap. 1.

64 Quintò deducitur adhuc ex alijs ſcripturæ locis, nam pſ. 32. *ipſe dixit, & facta ſunt, ipſe mandauit, & creata ſunt*, quem locum lepidè pro communi ſententia exponit Ricc. 2. d. 1. art. 1. q. 1. ad 1. vbi inquit, quod cum Pſaltes ad factum addidit creatum, non vtiq. intendebant creationem ex oppoſito diſtinguere à factione, ſed notare, quod factio eſt pluſquam creatio, vnde ſecunda pars illius verſus redditur ſpecificatio primæ partis, vt oſtendatur creaturas non quomodocunq. à Deo factas fuiſſe, ſed per creationem, quæ eſt factio ex nihilo; At inquit Ferchius pag. 248. n. 97. res mundi, de quibus ſit mentio Geneſ. c. 1 facta proculdubio fuiſſe ex præexiſtenti materia, atque adeò per creationem hic intelligi factionem ex præexiſtenti materia. Hæc reſponſio repugnat expoſitioni D. Amb. lib. 4. de Sacram. cap. 4. vbi ex modo, quo virtute diuini ſermonis producta ſunt omnia ex nihilo, declarat modum mirabilem, quo panis in Euchariſtia virtute diuini ſermonis tranſubſtantiatur in corpus Chriſti, quæ planè verſio non ſit ex præexiſtente materia panis, qua manet in corpore Chriſti per tranſubſtantiationem producto; cælum non erat, mare non erat, terra non erat, ſed audi dicentem, ipſe dixit & facta ſunt, ipſe mandauit, & creata ſunt: ergo tibi vt reſpondeam, non erat corpus Chriſti ante conſecrationem, ſed poſt conſecrationem dico tibi, quod iam eſt corpus Chriſti, ipſe dixit & factum eſt, ipſe mandauit, & creatum eſt; ita Amb. Item Eccleſ. 18. qui viuit in æternum creauit omnia ſimul, inter quæ comprehenditur quoque materia prima, quæ nequit fieri, niſi ex nihilo; & Coloſſ. 1. in principio condita ſunt vniuerſa in Cælis, & in Terra, viſibilia, & inuiſibilia, ſiue Troni, ſiue Dominationes, ſiue Principatus, ſiue Poteſtates, omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt. ex quibus Scripturæ locis, & conſimilibus conficit hunc diſcurſum Faſol. p. 1. tom. 3. qu. 45. art. 1. ad oſtendendam communem ſententiam eſſe in Scriptura fundatam; ſi res omnes, quæ non ſunt Deus, ab ipſo Deo factæ ſunt, ergo fieri non potuerunt ex aliquo, quod non eſt Deus, quoniam hoc aliud, quod non eſt Deus, inter omnia à Deo facta contineatur neceſſe eſt, nihil autem factum eſſe poteſt ex ſeipſo, quia id, ex quo fit res, debet præſupponi rei, eiuſque factioni: ergo res omnes, quæ non ſunt Deus, factæ ſunt ex nulla prorſus re præſuppoſita, quod eſt fieri ex nihilo, ſed factæ ſunt per creationem, ergo creatio eſt factio rei ex nihilo; ergò ſcriptura explicitè docens res omnes, quæ non ſunt ipſe met Deus, factas à Deo per creationem neceſſario contendere, eſt docere ſaltim implicitè, quod creare non ſit propriè aliud, quàm ex nihilo facere; quod argumentum tangit Aug. lib. de natura boni contra Manich. cap. 26. cum Deum omnia feciſſe de nihilo ita probat, non enim creat, vndè aliquid faceret, de quo Apoſt. aperiſſimè dicit, quoniam ex ipſo, & per ipſum & in ipſo ſunt omnia, & initio cap. idem confirmat verbis Rom. 4. ita diſcurrens, quia Deus omnia, quæ de ſe non genuit, ſed per Verbum ſuum fecit, non de his rebus, quæ iam erant, ſed de his, quæ omninò non erant, hoc eſt de nihilo fecit; ita dicit Apoſt. qui vocat ea, quæ non ſunt, tanquam ea, quæ ſunt.

63 Sextò ex ipſa matura, & accurata conſideratione, quam ait Ferchius feciſſe in ſcripturis circa vocabula factionis, & creationis reuoluendo Concordantias Bibliorum, oſtendo creationem ex intentione ſacræ ſcripturæ eſſe factionem ex nihilo, nam in ea ſua Diſputatione plurima affert loca, in quibus exprimit ſcriptura Cœlum, & terram & omnia extrà Deum fuiſſe facta ex nihilo, alia quoque plura affert, in quibus ſcriptura dicit ea omnia fuiſſe à Deo facta per creationem ſimpliciter, & abſolutè prolatam non addendo, vel exprimendo particulam ex aliquo; licet enim interdum hæc particula *ex aliquo* addatur verbo creationis, regulariter tamen non additur, ſed abſolutè profertur, vt experimentum fieri poteſt in ijs ipſis locis à Ferchio pro ſe adductis; ex quo ſic argumentum erigo. Cœlum, & Terram, & omnia extrà Deum facta ſunt ex nihilo, vt pluribus in locis ſcriptura docet, ſed pluribus in locis docet quoque hæc omnia fuiſſe à Deo facta per creationem; ergo creatio eſt factio ex nihilo, & in ſcriptura creatio propriè dicta à factione ex nihilo non ſecernitur; Et hinc deducitur, quare ſcriptura cum vocabulo creationis particulam *ex nihilo* non coniungat, ſed ſolum cum vocabulo factionis, ratio eſt, quia factio eſt proximum genus ad creationem, & ad alias mutationis ſpecies, quibus res de non eſſe ad eſſe traducuntur, creatio autem eſt vna ſpecies determinata factionis, qua res de nihilo ad eſſe traducitur, cum ergo ſcriptura loquitur de factione rerum creatarum à Deo, opus erat addere particulam *ex nihilo*, vt exprimeretur ſpecies factionis, qua ſunt à Deo productæ, non autem cum loquebatur de creatione, quia iam creatio in ſe, & adæquatè ſumpta dicit factionem ex nihilo, ſicut cum dicitur *homo* opus non eſt addere particulam *rationalis* quia illam in ſe includit, bene tamen cum dicitur animal, vt hominem ſignificet. Vndè tantum abeſt, vt ex hoc loquendi modo ſacræ ſcripturæ, quod vocabulo creationis non addit particulam *ex nihilo*, deduci debeat iuxtà eius phraſim creationem importare factionem ex aliquo, vt putauit Ferchius, quod potius oppoſitum omninò deduci debet, ſcilicet ideò non addi illam particulam, quia in ſe formaliſſimè aliud non eſt, quam factio de nihilo.

64 Poſtremo, quia vt notauit Magiſter 2. ſent. diſt. 1. ab initio in ſacra ſcriptura ſæpe creator accipitur tanquam factor, & creare tanquã facere ſine diſtinctione ſignificationis, eo quia non ſemper loquitur ſcriptura in rigore ſcholaſtico, hinc Theologi paſſim ſententiarij quidem ad eum locum, Summiſtæ verò p. 1. q. 45. art. 1. plures, & varias vocabuli creationis ſignificationes aſſignant, vt loca ſcripturæ poſſint benè intelligi, & vt propria ſignificatio huius vocabuli poſſit ab alijs diſcerni, quas omnes ſigillatim recenſet Aretin. Com. cit. in Geneſim; primo ergo modo ſumitur latiſſimè pro cuiuſcunque rei productione, etiamſi non ſit de nihilo, ſed de aliquo tanquam de ſubſtantia generantis, in quo ſenſu D. Aug. lib. de Fide, & Symbolo cap. 4. dicit, quod creare apud latinos idem eſt, quod generare. in quo ſenſu explicant multi Patres illud prou. 8. *Dominus creauit me, antequã quidquam faceret à principio*, ſi de diuina ſapientia ſeu de diuino Verbo intelligatur, & non potius de ſapientia intellectuali creata, vt poſteà explicuerunt P.P. Concilij Niceni, ne ansam Ario præberent fundandi ſuum errorem in ſcriptura, vel de ipſo diuino Verbo, qua homo eſt, non qua filius Dei, vt alij Patres expoſuerunt, quia re vera Chriſti humanitas fuit in mente diuina primogenita ante omnem creaturam. Secundò ſumitur interdum moraliter pro regeneratione per gratiam, quo ſenſu dixit Pſaltes pſal. 50. *Cor mundum crea in me Deus*; & ad Galat. 5. neq; circumciſio aliquid valet, neq; præputium, ſed noua creatura; & ad Epheſ. cap. 2. ipſius enim factum ſumus creati in Chriſto Ieſu in operibus bonis, & c. 4. renouamini ſpiritu mentis veſtræ, & induite nouum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis. Tertiò adhuc ſumitur in ſenſu morali, vt creari ſit idem, quod euehere rem præexiſtentem ad altiorem ſtatum, quo ſenſu dicitur aliquis creari in Epiſcopum, vel Cardinalem, & hunc ſenſum ait S. Th. p. 1. q. 45. art. 1. ad 2. intendi ab Aug. loc. cit. contrà Aduerſarium legis, & prophetarum lib. 1. cap. 23. vt colligitur ex expreſſis eius verbis, diſtinguens enim inter creare, & facere, inquit, id dicitur fieri, quod ſi non fieret omninò non eſſet, creari autem ex eo, quod ordinaretur aliquid vel conſtitui, ſicut dicimus creari Magiſtratus, & Vrbes, ex quo clarè conſpicitur hanc acceptionem creationis ibi ab Aug. poſitam, vt à factione diſtinguitur, non eſſe propriam, & phyſicam, ſed potius moralem; Et quidem, quod in hoc ſenſu morali accipiat Aug. verbum *creare*, non autem pro phyſica productione ex aliquo principio interno ipſi producto, vt contendit Ferchius, ex eo deducitur, quia ſi ſic acciperet non bene ſolueret argumentum Aduerſarij legis, & Prophetarum, qui vrgebat Deum legis eſſe malum, eo quod eſſet creans malum ex Iſaia 41. ad hoc argumentum ſoluendum aſſignauit Aug. acceptionem allegatam creationis, vt diſtinguitur à factione, & accipiendo creationem in præfato ſenſu morali argumentum optime ſoluitur, & explicatur ſenſus quo Deus dicitur creans malum, quatenus morali prouidentia ſua efficit, vt malum faciem mutet, & conuertatur in bonum, vel vt ait ipſe Auguſtinus, quoniam peccatoribus ea conuertit in malum diſpoſitione ſeueritatis ſuæ, quæ bonitatis eius largitate bona facta ſunt; quod ſi acciperet in ſenſu phyſico prætenſo à Ferchio pro aliquid producere de aliquo principio præſuppoſito, & interno ipſi rei productæ, non bene ſatisfit argumento Aduerſarij, quia Deus malum non creat, in

hoc

Digitized by Google

hoc ſenſu, cum non ſit quid poſitiuum; Verum tamen eſt Suarez diſput. 20. Met. ſec. 5. nu. 22. concedere etiam in hoc ſenſu accipi ibi ab Aug. creationis numero pro noua, ſcilicet productione ex præiacente materia creata, ſed negat hanc eſſe propriam creationis acceptionem.

65 Rurſus quarto modo ſumi ſolet creatio pro conuerſione, ſeu ordinatione, in qua ſignificatione illud creari dicitur, quod in ſe deficit, ſi in bonum conuertatur vel ordinetur, quo ſenſu ſolent explicare Patres locum allegatum Iſaiæ 45. *ergo Dominus faciens pacem, et Creans malum*, qui ſenſus reducitur, vel potius omninò coincidit cum modo relato ex Auguſtino, & eſt ſenſus moralis non phyſicus. Quintò modo, qui eſt phyſicus, ſumitur pro factione ex præexiſtente materia, vt ſit idem quod generatio, ita paſſim, & eleganter dicitur liberorum procreatio, & à Lucretio lib. 2. Creatrix rerum natura dicitur, ſic dicitur Geneſ. 1. Creauit Deus cete grandia, quæ tamen ibidem dicuntur producta ex aquis, non ex nihilo, & paulò poſt, Creauit Deus hominem quem tamen non fecit ex nihilo, ſed de limo terræ formauit, vt legitur capit. ſequ. Sexto ſumitur pro productione eius, quod tandem proximè, vel remotè originem trahit ex nihilo, atque huiuſmodi productio dicitur factio, reſque producta facta, creataque nuncupatur, & hoc modo ſumitur paſſim in communi loquentium vſu, & præſertim ſic accepta ſæpiſſimè legitur in Scripturis ſacris, hoc modo de Filio Dei dicitur in Symbolo Athanaſij, non factus, nec creatus, ſed genitus, & in Symbolo Miſſæ, genitum, non factum, negaturque aduerſus Arium Filium Dei eſſe creatum, vel creaturam, & ſumpta creatione hoc modo tota latitudo entis realis diuiditur in increatum, & creatum, in creatorem, & creaturam, & omne ens reale aliquid à Deo creatum, & creatura dicitur. Denique ſumitur creatio pro factione rei ex nihilo, ideſt non de aliquo ſubiecto, quod vel intrinſecum illi ſit, vel à quo pendeat in ſuo eſſe, & hæc ab omnibus Theologis recognoſcitur, vt legitima, & propria acceptio nominis creationis. & iuxtà has varias acceptiones nominis creationis facile poſſunt explicari Scripturæ, in quibus vario modo de creatione ſit ſermo, has autem duas vltimas creationis acceptiones aſſignauit Doctor 3. d. 1. q. 1. A.

66 Ex dictis autem facile quoque occurritur quibuſcunque à Ferchio obiectis in oppoſitum, neq; enim aliquid noui producit aut ex Scripturis, aut ex Patribus, quod à Theologis Scholaſticis, antequam ipſe naſceretur, non fuerit oculatè præuiſum, ac ſufficienter dilutum, imò ſufficientiſſimè, adeout ſuperuacaneus omninò fuerit meus labor in hoc articulo ad declarandam rem notiſſimam, ac à nemine controuerſam in ſcholis, illa namque Auguſtini auctoritas contra Aduerſarij legis, & Prophetarum, quam adeo exaggerat, ac veluti ex proprio penu adducere videtur (ait enim pag. 255. n. 103. animaduerti autem hoc idem ante me à S. Auguſtino fuiſſe obſeruatum &c. quaſi locus ille non fuerit ab alijs obſeruatus) à Theologis paſſim adducitur, & explicatur vt viſum eſt, quorum ſolutiones, & explicationes Ferchius diſſimulauit; videantur expoſitores D. Thomæ p. 1. q. 45. art. 1. vbi cum D. Thoma optimè illum locum explicant. Videatur quoque Baſſolios 2. d. 1. qu. 2. art. 1. vbi benè explicat eundem Aug. locum dicens, quod ibi accipit creare pro recreare; & pro communi acceptione creationis in vſu apud Scholaſticos adducit Anſel. monol. 8. & Damaſcen. in ſua Log. c. 36. Obiectio de vocabulo hæbræo *bara* latinè verſo in *creauit* n. 60. ſatis eſt diluta. Item illæ duæ auctoritates Eccleſiaſt. 24. de ſapientia dicente *ab initio, & ante ſæcula creata ſum*, & rurſus Prouerb. 8. *Dominus creauit me initium viarum ſuarum*, quibus vſi ſunt nitiſtos, vt probet *Filium Dei ad intra eſſe creatum*, ac Ariani quoque vtebantur ad eiuſdem propoſitionis probationem, ſatis explicuerunt P.P. Concilij Nicæni relati ſuprà nu. 58. & 59. ac etiam alij citati num. 64. Quare ſcriptura addat particulam *ex nihilo*, vocabulo factionis, non verò creationis dictum eſt n. 63. & in quo ſenſu quandoq; addat creationi particulam ex aliquo, vt cum ait hominem creatum de limo terræ, & Deum de materia inuiſa cuncta creaſſe, explicatum eſt n. 65. quod addit pag. 256. n. 14. de ſignificato vocabuli annihilationis, quod poſt ſe aliquid relinquit rei annihilatæ, & probat ex pluribus pſalmorum auctoritatibus, *ad nihilum deductus eſt in conſpectu eius malignus* 14. *ad nihilum deuenient, tanquam aqua decurrens*, pſal. 57. & ſimilibus, ſatis conſtat intelligendas eſſe in ſenſu morali de homine peccatore à ſtatu gratiæ collapſo, vndè annihilatio in hoc ſenſu opponitur creationi in tertio, vel quarto ſenſu. De notione verò creationis, & annihilationis iuxta mentem Ariſt. partim ſolliciti debemus eſſe, tum quia hoc nomen potius theologicum eſt, quam philoſophicum, & ideo à Theologis petenda eius notio, non à Philoſophis, tum quia etiamſi quidam velint Platonem agnouiſſe notionem creationis, vt eſt factio ex nihilo vt ſupra dixi ex Iuſtino Martyre, tamen de Ariſt. res non eſt omnino certa, quam plures enim putant, quos ſequitur Pererius lib. de materia cap. 7. talem notionem fuiſſe illi omnino ignotam; vndè ſi interdum hoc vtitur vocabulo, in quinto tantum ſenſu illud vſurpare viſus eſt, verum tamen eſt, Scotum 1. diſt. 8. quæſt. 5. & diſtin. 1. quæſt. 2. ſentire fuiſſe ab Ariſt. olfactam creationem æternam Intelligentiarum, Cœli, & materiæ primæ, licèt non eam expreſſerit ſub hac formalitate productionis de nihilo, de quo dixi diſputat. 5. Metaph. quæſt. 6. art. 1. n. 125.

67 Quod verò addit ſe cum Vicomercato ignorare, vndè Scholaſtici Theologi ſuum ſignificatum creationis acceperint friuolum eſt

de Vicomercato mirum non eſt qui fuit purus Peripateticus, & plus in lectione Ariſt. quam Patrum verſatus: at quod ignorat ipſe cum Vicomercato, aperit Bannes p. 1. q. 45. art. 1. vbi ait, quod hæc acceptio eſt familiaris omnibus Theologis quam hauſerunt ex Mag. Sent. in 2. d. 1. & ex Aug. lib. 12. Confeſſ. cap. 25. & ex alijs Patribus (addo ego) iam ſupracitatis; hanc ergo acceptionem docuerunt non S.S. Patres Lombardus, quem ipſe Ferchius pag. 22. appellat Theologorum Magiſtrum (quia ibidem ei fauet in inchoationibus formarum, licèt inferius pag. 250. nec etiam pro diſcipulo recipere dignetur, dum eius explicationem reijcit auctoritatis illius Eccleſiaſt. 1. *Sapientiam Dei* &c. & ſuam propriam inquit eſſe commodiorem) & hanc denique confirmauit, vniuerſalis conſenſus omnium Theologorum Scholaſticorum cuiuſcumque ſcholæ, quibus in eruenda vera, & propria creationis ſignificatione tum ex Scripturis, tum ex S. S. Patribus magis credendum eſt, quam ſoli Ferchio, vndè liberè nimis, ne dicam impudenter, ac imprudenter, blaterat omnes ſcholaſticos Theologos in iſto Sacro vocabulo creationis à Sacra Scriptura diſcedere; ipſe potius omninò redarguendus eſt, quod ſolus voluerit in hoc Sacro vocabulo à communi, & vnanimi Theologorum conſenſu recedere, ex hoc ſiquidem auſu notam, vt minimum temeritatis incurrit iuxtà canones, ab Aretio relatos in Prologomen. ad 3. Sent. circà opiniones qualificandas, vbi ita ſcribit; *ſecundo dico, quod vnanimis Doctorum Scholaſticorum conſenſus efficit tam vehementem probabilitatem, vt qui oppoſitum ſentiret; temeritate ſit arguendus, vt qui ſe rapidiſſimo fluuio opponeret.*

ARTICVLVS II.

An formæ fiant ex nihilo ab agente naturali immediate.

68 Affirmat Ferchius veſtig. 1. per totam, vbi proindè conſequenter aſſerit propoſitionem illam, adeò in Peripato famigeratam *ex nihilo nihil fit*, non eſſe ita veram, vt Peripatetici iactant, imò nec eſſe ab Ariſtot. prolatam, vt eius propriam, ſed de mente Antiquorum, apud quos hoc axioma vigebat, & ne lector ſtatim perculſus hæreat ignota peregrinitate aſſerti, quod dicere, & audire non conſueuit, adducit auctoritatem quandam Ariſtot. in lib. cui titulus eſt de Xenophane ab initio veſtig. cap. 1. poſteà in progreſſu falſitatem illius propoſitionis pluribus modis nititur oſtendere. Nos diſputat. 5. de gen. quæſt. 1. artic. 1. eius opinionem impugnauimus veritate propugnandi illius axiomatis in Peripato *ex nihilo nihil fit* præſertim per cauſas naturales; de hoc indignatus Ferchius noſtris impugnationibus acertimè reſpondit lib. 2. Defenſ. quem totum inſumit ad defendendam hanc factionem formarum ex nihilo ab agente naturali, & demonſtrandam falſitatem illius dicti apud Ariſt. *ex nihilo nihil fit*, cuius veritatem inquit nec nos, nec noſtræ claſſis Philoſophos vnquam ſufficienter probaſſe.

69 Itaque meæ partes erunt in hac quæſtione oſtendere punctum, de quo eſt controuerſia, licet non fuerit à nobis multiplici ratione probatum, vtpotè quod iudicauimus ſatis ex communi omnium conſenſu remanere firmatum, fuiſſe tamen duobus argumentis, & quidem in Ariſt. fundatis, ſufficienter ſtabilitum, dixi autem punctum, de quo eſt controuerſia, quia neque nos loco citato contendimus eam propoſitionem eſſe vniuerſaliter veram, imo gratis conceſſimus eſſe falſam reſpectu agentis ſupernaturalis Dei etiam in Ariſt. ſententia, ad cuius aures ſuſtinet Scotus Cœlos, intelligentias, & materiam primam fuiſſe à primo efficiente ex nihilo producta 1. diſtin. 8. qu. 5. conceſſimus etiam ex nihilo fieri aliquid ab agente naturali, tanquam ex termino à quo, & per modum obiecti concurrente tamen communi ſubiecto, à quo recedit priuatio, & ſuccedit forma; & in his duobus ſenſibus diximus loc. citat. peregrinum non eſſe, neque nouum apud Peripateticos, quod aliquid ex nihilo fiat, & non ente, nam in primo ſenſu concedunt Peripatetici quamplures de mente Ariſt. Cœlos, intelligentias, & materiam primam eſſe ex nihilo producta, vt ly nihil excludit omnem partem præſuppoſitam rei faciendæ, ac præiacens ſubiectum, à Deo ab æterno; & in ſecundo ſenſu omnes concedunt compoſitum fieri per accidens ex nihilo, ſeu non ente, ideſt ex priuatione, quæ erat in materia, in quacunque generatione naturali, vt Ariſt. docet 1. Phyſ. 74. & 75. & recedit adueniente forma. Neque hic volo cum Ferchio altercari de nomine, qui lib. 2. defenſ. cap. 15. & 16. grauiter nos obiurgat, quod dixerimus priuationem eſſe nihil, & non ens abſolute loquendo, nam inquit cap. 16. pag. 239. quod priuatio ſit nihil nemo ex Peripateticis antiquis, quod ſciam, conceſſit; quod non ens in communi ſit nihil eſt omninò falſum in Ariſtot. & Peripateticis; non enim, inquam, hic contendere volo de quæſtione, quæ nequit eſſe, niſi de nomine; certum eſt Ariſtot. prædicto tex. 75. appellare priuationem *non ens*, dum ait, *ex priuatione enim, quæ eſt per ſe non ens, non ex eo quod ineſt, fit*; certum eſt quoque Ferchium ipſum illo cap. 4. veſtig. 1. vbi ait ſe docere oppoſitum, quod ſcilicet priuatio non eſt nihil, priuationem appellare nihil ſub nu. 10. in fine; cum enim ibi feciſſet hanc inſtantiam, quod vtique Ariſt. inuexit ipſum fieri per accidens ex eo, quod non ineſt, ſcilicet ex priuatione, quæ non permanet in re facta, at priuatio negat entitatem vnius partis tantum, & relinquit entitatem alterius partis, igitur res fit partim ex ente, partim ex non ente, non autem vniuerſim ex nulla parte præexiſtente; Reſpondet ibidem, & tandem

Digitized by Google

dem reſponſionem recapitulando inquit, aliquid per accidens fit ex non ente, vel ſecundum partem, vel ſecundum totum, concedo, quia ipſum nihil non ineſt facto; aliquid per ſe fit ex non ente, nego, quia ipſum nihil non ineſt facto, vbi ſub nomine *nihil* etiam priuationem comprehendit, quæ negat entitatem vnius partis tantùm, & concedit aliquid fieri ex non ente ſecundum partem (quod præciſè non ens apud ipſum eſt priuatio) quia ipſum nihil non ineſt facto, & nihil quod eſt terminus à quo talis factionis eſt priuatio.

70 Deindè falſum eſt, quod inquit apud Peripateticos non inueniri, quod non ens in communi, ſeu non ens, vt ſic, ſit nihil, nam D. Thom. eſt optimus Peripateticus, & tamen 1. par. qu. 44. art. 1. in corpore ait, *idem eſt nihil, quod nullum ens* & ipſe etiam veſtig. 1. nu. 61. hoc ſignificatum huius nominis nihil concedit ex Scot. quol. 3. ab initio; & quando nec Ariſt. nec vllus Peripateticus id diceret, adhuc concedendum eſſet non ens, vt ſic, & nihil omninò idem eſſe ac inter ſe conuerti, & adhuc concedendum eſſet priuationem eſſe nihil pro formali, licet connotet aliquid, in quo eſt, tanquam in ſubiecto aptu, quia eſt negatio in genere; verum tamen eſt quod cum dicimus compoſitum fieri, ex non ente, vel nihilo, quod eſt priuatio, non intelligimus priuationem eſſe ita nihil, vt neget omnem partem compoſiti, ſed vnam tantùm nempe formam, vnde ſi in hoc ſenſu Ferchius accipit nihil concedendum eſt priuationem non eſſe nihil, quia non eſt negatio vtriuſque partis, ſed vnius tantùm; ſed vt dixi, hæc eſt lis de nomine & acceptio nihil in hoc ſenſu eſt omninò voluntaria. Id igitur, in quo cum ipſo eſt controuerſia de re, eſt factio formarum ex nihilo ab agente naturali, & immediatò, quam nos negamus incunctanter cum omnibus Peripateticis ſolo Philopono excepto, vt ipſe dicit, & ſufficienter prætendimus fuiſſe probatum loc. cit. ex duplici via nempè ex parte facientis & ex parte rei factæ; vtar autem ſynonimè in hac quæſt. vocabulo creationis, & factionis ex nihilo, tùm quia iam illam probaui coincidere in præced. quæſt. tùm quia omnes ita loquuntur excepto Ferchio.

71 Prima itaq. & præcipua ratio, quam ibi adduximus ad excludendam factionem formarum ex nihilo per agentia naturalia diſp. 5. de gen. q. 1. art. 1. nu. 11. & quæ impulit Philoſophos hunc communem conſenſum, fuit quotidianum experimentum; videbant enim nunquam aliquid de nouo fieri, niſi præcedente aliquo alio, ex quo illud fieret, vt aquam ex aere, animal ex ſemine, & nunquam agentia naturalia quicquam operari, niſi in aliquo ſubiecto, & dum aliquid corrumpitur, remanere quidpiam in genito, quod erat in corrupto, vnde meritò concluſerunt cauſas naturales non poſſe quicquam ex nihilo producere, & abſq. præuio ſubiecto operari, nec deſtruendo poſſe res naturales in prorſus nihil reſoluere; quæ ratio eſt Ariſt. 1. Phyſ. 62. & 63. licet non ſit ibi citatus, vbi hac inductione probat ſemper in omni actione, & tranſmutatione naturali aliquid ſubijci, ex quo fit; cum ergo nequeat agens naturale operari, niſi circa aliquod ſubiectum, ſignum euidens eſt, non poſſe rem producere ex nihilo, ſiue hæc ſit forma, ſiue compoſitum, agit enim ſemper in præſuppoſita, ac determinata materia; hæc inquam eſt ratio Ariſt. à nobis adducta loc. cit. nu. 11. vbi etiam pro hac veritate Peripatetica citamus Auer. 2. Met. com. 25. quare immeritò Ferchius lib. 2. defenſ. c. 1. dicit nos pro iſto axiomate *ex nihilo nihil fit* citare ſolùm Auerroem, & nullam ex Ariſt. adducere rationem; ſi vidit citatum Auerroem, vidit quoque adductam rationem, quæ etſi communis ſit, & valde frequens, non tamen ob frequentiam ſuum amiſit robur, atq. ideò reſpondere tenebatur, vel ſaltem non dicere, quod ſola Auerrois auctoritate fuerit à nobis illud axioma ſtabilitum; tum quia ipſemet veſtig. 1. c. 14. nu. 43. in fine independentiam efficientis præſertim ſecundi à materia ait eſſe probatu difficillimã, non ergo erat hæc ratio à nobis loc. cit. adducta ſpernenda, & diſſimulanda, ſed ſoluenda, eſt etiam S. Bon. 2. d. 1. art. 1. q. 1. in fine.

72 At loco nunc citato innuit ſolutionem, & inquit ſubiectum eſſe quid impertinens ad rationem factionis de nihilo, negationem verò termini ad quem, & cuiuſcunque partis, quæ ſit aliquid termini, per ſe requiri in termino a quo factionis ex nihilo Contra, quia vt docet Scotus 2. d. 5. qu. 2. G. ex 1. Phyſ. 64. generatio in creaturis mutationem annexam habet, quæ non niſi in ſubiecto exerceri poteſt, vnde dupliciter conſiderari poteſt, vel in ratione productionis, & factionis, quo ſenſu conuenit compoſito; & in ratione mutationis, quo ſenſu conuenit ſubiecto, & mobili, quod de priuatione tranſit ad formam ex Ariſt. cit. quamuis ergo ſubiectum vtiq. ſit impertinens ad generationem, ſeu factionem formæ in ratione productionis conſideratam, falſum tamen eſt eſſe impertinens, vt habet annexam mutationem, & quatenus fit cum mutatione ſubiecti tranſeuntis de priuatione ad formam; cum ergo factio formæ ab agente naturali non contingat ſine mutatione, in hoc ſenſu ſubiectum eſt per ſe, & neceſſariò requiſitum, in quod agat, & in quo formam producat. Deindè in factione formæ, quæcunque illa ſit ſiue naturalis, ſiue artificialis, ſemper experimur interuenire ſubiectum; ergo non ſe habet ad talem factionem impertinenter omninò, & per accidens, ſed neceſſariò, & per ſe concurrit ad illam, antecedens eſt Ariſt. 1. Phyſ. tex. cit. 62. & 63. imò in toto progreſſu primi illius libri, vbi in omni mutatione, & generatione oſtendit præter contraria interuenire ſubiectum; conſequentia patet, quia cauſa per accidens non neceſſariò, & per ſe ad effectum concurrit, neque cum ea habet effectus eſſentialem connexionem.

73 Reſpondet loc. cit. veſtig. 1. n. 44. plerumque ſubiectũ in factione formæ interuenire ex ratione facti, non ex ratione effectionis, quando etenim res facta eſt nata eſſe in ſubiecto, a quocunq; vel quomodocũq; tandé producatur, in ſubiecto erit, veluti calor ſiue à Sole æquiuocè producitur, ſiue a calore vniuocè, ſiue naturaliter in aerem, ſiue violenter in aquam, ſemper in ſubiecto producitur, quia ratio eius talis eſt, vt in ſubiectu inhærere aptum ſit, ſed per 2. Phyſ. tex. 78. vnumquodque vt aptum natura eſt, ſic agitur; quando autem res facta eſt nata per ſe exiſtere, & non in ſubiecto, tunc producens, quamuis producat factione, faciet rem non in ſubiecto; idem repetit lib. 1. defenſ. n. 19. vbi ait ex parte facientis materiam non requiri in actione ſua, ſed ex parte facti, etenim efficiens ſecundum facit totum non in ſubiecto, formam facit in ſubiectu, vnde requirere ſubiectum *in quo* eſt ex indigentia facti.

74 Contra multipliciter inſto, primò malè dicit ſubiectum *plerumque* interuenire in factione formæ ab agente naturali, quia Ariſt. in decurſu totius primi Phyſ. non dixit plerumque in factione formæ ſubiectum interuenire, ſed vniuerſaliter, & ſemper, ac in quacumque tranſmutatione tam ſubſtantiali, quam accidentali. Item contra hanc ſolutionem procedit argumentum Scoti 4. diſt. 12. qu. 4. H. nam agens, quod habet in virtute ſua actiua complete terminum, poteſt ponere illum in eſſe, ſi non impediatur; ergo agens creatum, ſi de ſe habet virtutem factiuam ex nihilo, poſſet ponere terminum in eſſe ſine quocunque paſſo, & ſic poſſet facere accidens ſine ſubiecto, & formam ſubſtantialem ſine materia, quod patet manifeſtè contra ſeculum; vnde agens creatum (ait Doctor) propter duo requirit paſſum, ſcilicet propter ſe, quia paſſum eſt concauſa cum agente creato, quod habet virtutẽ limitatam in agendo, & ideò requirit cauſam aliam ſcilicet materialem concurrentem in fieri; & propter effectum etiam, quod eſt compoſitum ex materia, tanquam parte præexiſtente, & forma, tanquam parte adueniente. Deindè ſecundum ipſum nulla ſubſtantialis forma dependet in ſuo eſſe à materia, quod probat primo libr. defenſ. à numer. 47. vſque ad 50. & libr. 3. cap. 7. vbi in fine concludit, independentiam à materia eſſe communem omnibus ſubſtantialibus formis, ſi ergo formæ ſubſtantiales omnes ſunt a materia independentes, iam ſubiecto, vel materia non indigebunt, quia dependentia prouenit ex indigentia, & ſic factio cuiuſcunque formæ ſubſtantialis poterit ab agente naturali exerceri abſque interuentu materiæ, probatur conſequentia, quia hic nulla erit eius indigentia nec ex parte facientis, neque ex parte facti, non quidem facientia, quia quamuis ſit efficiens ſecundum, adhuc tamen per Ferchium virtutem habet ex nihilo productiuam, non ex parte facti, quia nulla forma ſubſtantialis indiget ſubiecto ſecundùm ipſum. Demum quando id modo negare vellet de alijs formis ſubſtantialibus, hoc tamen negari non poteſt de anima rationali, hæc enim eſt forma nata per ſe exiſtere, & non tantum in ſubiecto, ſi etiam & materia prima nullo prorſus indiget ſubiecto, cum ſit ſubiectum omninò primum aliorum, ſi ergo ſubiectum in factione rei non interuenit, niſi ex indigentia facti, cuius ſit pars, vt in factione compoſiti, vel cuius ſit ſubiectum, vt in factione formæ, planè in ſententia Ferchij ratio aſſignari nequibit, cur agens naturale nequeat producere animam abſque vllo prorſus ſubiecto, ac etiam materiam primam, cum in horum factione nulla adſit indigentia ſubiecti nec ex parte facientis, neque rei factæ; tum quia in ipſa reſponſione ipſe inquit, quod quando res facta nata eſt per ſe exiſtere, & non in ſubiecto, tunc producens faciem rem non in ſubiecto, tunc producens faciet rem non ſubiecto. Et quidem de materia prima id vltrò videtur Ferchius concedere, quod poſſit fieri ex nihilo ab agente naturali, nam lib. 2. defenſ. c. 8. num. 48. epilogans, quæ ſingulariter dixit veſtig. & ab alijs non dicta, nona propoſitio eſt illa, *faciens ex nihilo non ſolum eſſe cauſam primam, ſed ſecundam, etiam reſpectu materiæ primæ oſtendi;* aut ergo hanc propoſitionem nonam non intelligo, aut per ipſam concedit non ſolum cauſam primam, ſed etiam ſecundam poſſe materiam primam ex nihilo facere, quod an ſit abſurdum, & contra Ariſt. Lectori diiudicandum relinquo; & ſi in hoc ſenſu intelligat cauſam ſecundam eſſe faciens ex nihilo reſpectu etiã materiæ primæ manifeſtè ſibi contradicit, nam ipſe ait lib. 2. defenſ. cap. 7. num. 45. fundamentũ ſuæ factionis ex nihilo eſſe Ariſt. dictum in lib. de Xenofonte, quod hæc propoſitio, *ex nihilo nihil fit*, ſit falſa, non eſt autem falſa in compoſitis, ergo in ſimplici forma, & materia ſimplici; at ſi agens naturale in factione compoſiti faceret ſimul materiam, & formam, iam compoſitum non diceretur fieri ex aliqua ſui præſuppoſita parte, ſed diceretur fieri ex nihilo, vt nihil negat quancumque partem præexiſtentem; Attamen veſtig. 1. cap. 13. in fine expreſsè negat materiam primam poſſe effici, & fieri ab agente naturali, & materiali, vnde non intelligo in quo ſenſu dicat loc. cit. ſe probaſſe veſtig. 1. *faciens ex nihilo nõ ſolum eſſe cauſam primã, ſed ſecundã, etiã reſpectu materiæ primæ*, clarius loquatur, ſi vult intelligi.

75 Secunda ratio ex eadem via, ſcilicet ex parte facientis deſumpta quod ſcilicet nequeat agens materiale corporeum formas ex nihilo producere, adducitur à Scot. 4. d. 1. q. 1. §. *ideò dici poteſt* concl. 3. vbi ſic probat nullam formam materialem eſſe poſſe principium creandi, vel faciendi aliquid ex nihilo, quia ſicut in eſſendo præſupponit materiam, in qua ſit, ita in agendo præſupponit materiam, in quam agat, alioquin terminus actionis eſſe abſolutior à materia, quam

Digitized by Google

quam forma actiua, quod eſt falſum, quia terminus actionis non poteſt eſſe perfect or ſuo principio productiuo, eſſet autem perfectior, ſi eſſet abſolutior à materia, quia abſolui à materia perfectionem arguit, ſed formalis terminus actionis non poteſt eſſe perfectior formali principio agendi, quia nihil eſt formaliter principium formale producendi aliquid perfectius ſeipſo, nihil enim agere poteſt vltrà ſuam ſpeciem, ergo &c. Ferchius hanc Scoti rationem adducit veſtig. 5. cap. 13. num. 59. ſuppreſſo Doctoris nomine, quem adhuc aperto Marte impugnare, & aſpernari non audebat, non tamen eam adducit, vt à Scoto conficitur, nam Doctor ſic arguit, forma materialis ſicut in eſſendo præſupponit materiam, in qua ſit, ita in agendo, præſupponit materiam, in quam agat, alioquin terminus actionis eius eſſet abſolutior à materia, quam ipſa forma. Ferchius verò ſic rationem Scoticam affirmat, vt facilius ſoluat, quod pendet à materia in eſſendo, non poteſt in agendo eſſe à materia independens, ſed compoſitum, & forma materialis dependet in eſſendo à materia, ergo & in agendo, quare materiam non producent, ſed præſupponent productam; vbi, vt vides, non adducit probationem conſequentiæ, quam facit Doctor, quod ſcilicet tunc terminus actionis eius eſſet abſolutior à materia, quam ipſa forma, cum tamen in hac probatione tota vis argumenti conſiſtat. Equidem non tenetur Auctor referre Aduerſarij argumentum ſub eiſdem omninò terminis, tamen illud adducendo nullam particulam prætermittere debet, quæ ad argumenti vim pertinet; incidit ergo Ferchius in errorem, quem paſſim alijs exprobare ſolet, quod fideliter non referantur argumenta ſua, quod eſſentialiores particulæ prætermittantur &c. at videamus quid ad rationem Scoti reſpondeat, vt ab ipſo conficitur.

Reſpondet nimis probari ex dependentia, quoniam omne compoſitum, & omnis forma materialis dependet à forma, & compoſito producentibus, à compoſito vt faciente, à forma vt ratione faciendi, ſed per eos quod pendet in eſſendo non poteſt producere aliquid eiuſdem rationis cum eo, à quo pendet, ergo compoſitum non poterit producere ſibi ſimile, neque forma erit ratio producendi ſimilem formam, ſicut compoſitum non poteſt producere materiam ſimilem illi quam habet, at Ariſtot. 2. de anim. 34. ait eſſe naturaliſſimum viuentibus perfectis generare ſibi ſimile, quod multis etiam non viuentibus conuenit, præſertim vniuocis agentibus; ſubindè nu. 40. affert rationem ex Ariſtot. 2. de Gener. animal. cap. 6. cur forma non ſit ratio producendi materiam ſimilem illi, à qua dependet, quam tandem inquit eſſe, quia materia eſt prior forma natura, & generatione ex 1. Phyſ. 82. & 1. de partibus animalium cap. 1. & ideò nequit effici à forma, quia nullum per ſe poſterius tempore, vel naturali origine poteſt eſſe cauſa effectiua ſui prioris, nam generans præcedit genitum, forma autem, cum ex nihilo ſui fiat, remouit ab agente corporeo aliquid fieri ex nihilo.

76 Hæc ſolutio vim argumenti non euacuat, quandoquidem non ſolum probat agens naturale ſemper in ſua actione materiam ſupponere, in quam agat, ſed nec poſſe formam producere, niſi dependenter ab ea, vndè licet fiat ex nihilo ſui, tanquam ex parte, fit tamen ex aliquo, tanquam ex proprio, & neceſſario ſubiecto, in quo fiat, quæ dependentia tollit eius creationem, & abſolutam ex nihilo factionem, vt etiam Ferchius ipſe fatetur, qui idcircò ad hoc euitandum, & ſaluandam factionem ex nihilo, mordicus negat formas ſubſtantiales dependere à materia in vllo cauſalitatis genere, vt poſtea patebit, in ſuo fieri, eſſe, & conſeruari; vndè cum talem dependentiam formæ à materia hic concedit, manifeſtè ſibi contradicit, nec argumentum ſoluit. Quod autem ait Scoticum argumentum nimis probare, verum eſt contrà ipſum nimis probare, quia probat, quod ipſe probari nollet, ſcilicet formam materialem non poſſe ab agente naturali ex nihilo produci, non tamen probat, quod non poſſit ſibi ſimile producere, dummodò id faciat dependenter à materia; Cum vero id nititur oſtendere ex alio argumento (quod habet Doctor 4. loc. citat. infrà lit. li. ad probandum formam non poſſe producere, vel eſſe rationem producendi materiam) quia quod pendet in eſſendo, non poteſt producere aliquid eiuſdem rationis cum eo, à quo dependet; ergo compoſitum non poterit producere ſibi ſimile, neque forma erit ratio producendi ſimilem formam, quia omne compoſitum, & omnis forma materialis dependent à forma, & compoſito producentibus; dico neque argumentum retorqueri, vt à Scoto conficitur, nec conſequentiam benè probari; Scotus enim non dicit omne, quod pendet in eſſendo, non poſſe producere aliquid eiuſdem rationis cum ipſo, à quo pendet, vt Ferchius aſſumit, ſed ita arguit, forma materialis dependet in eſſendo à materia, ergo in agendo non poteſt eſſe principium producendi aliquid eiuſdem rationis cum materia; quod vtique verum eſt, quia dependet à materia, vt à ſubiecto omninò primo ingenerabili, & incorruptibili, vndè concludit argumentum in ſubiecta materia, de qua fit ſermo, non vniuerſaliter in omnibus, vt prætendit contra Scotum retorquere Ferchius; ſed nec etiam benè probatur illa conſequentia, quia falſa eſt propoſitio aſſumpta in eius probationem, quod compoſitum, & omnis forma materialis dependeant à forma, & compoſito producentibus; dependent quidem ab illis producentibus in eo inſtanti temporis, quo producuntur, ſed deinceps non pendent ab illis, ſic filius à patre dependet in eſſe in eo, quo producitur inſtanti, at non deinceps, imo conſeruatur in eſſe defuncto patre, at forma materialis eſt coniuncta cum materia, & ab ea pendet in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, quandiu durat, vndè patet magnam diſparitatem inter argumentum vt à Scoto factum, & vt à Ferchio retortum.

77 Cùm verò reddit rationem ex Ariſtot. 2. de gener. animal. capit. 6. cur forma non ſit ratio producendi materiam ſimilem illi, à qua pendet, quia materia eſt prior natura, ac origine forma; in primis palam ſibi contradicit, quandoquidem lib. 3. Defenſ. pag. 340. nu. 21. vult formam eſſe priorem natura materia, quia eſt perfectior illa. & perfectum eſt prius natura imperfecto, & Scotum, Aragonium, & Zerbium à ſchola peripatetica excludit, vt ignaros Ariſt. diſcipulos, quia dicunt contrà Ariſtot. materiam eſſe prius natura forma, ac generatione; falſum tamen eſt, quod ſic dicendo à doctrina communis Præceptoris exorbitent, quia & ipſe in hoc loco fatetur eam propoſitionem eſſe Ariſtot. 1. de partibus animal. cap. 1. vndè rationabilius ipſe à ſchola Ariſtotel. eſt excludendus, quam Scotus cum ſuis diſcipulis. Ratio autem, quo id probat, planè optima eſt, at non ex Ariſtotel. deſumpta loco ab ipſo citato 2. de generat. animal. cap. 6. quia de hac re ibi nec tractat, nec loquitur de ordine prioritatis, & poſterioritatis inter materiam, & formam ſeruato, vt conſtat ex verbis eius ab ipſo relatis, ſed ſolum dicit materiam eſſe ſubiectum primum, & vltimum omnium formarum; ſed probatio ex integro ſublata eſt ex Scoto cit. 4. diſtinct. 1. quæſt. 1. lit. Ii. vbi id ex inſtituto ſic probat, quando aliquam ſecundum totum genus ſuum habent ordinem adinuicem, quodlibet vnius habet ſimilem ordinem ad quodlibet alterius, exemplum, ſi albedo ſecundum totam ſpeciem ſit prior nigredine, ſic quælibet eſt prior qualibet; ſed quælibet forma materialis ſecundum totum genus ſuum eſt poſterior origine tota materia ſua receptiua; ergo quælibet talis forma eſt poſterior ad quamlibet materiam, ſed poſterius origine, vel generatione non eſt principium producendi prius; ergo forma ſubſtantialis non poteſt creare materiam, hæc Doctor. loc. cit. vnde patet illam rationem non eſſe ab Ariſt. deſumptam, ſed à Scoto, quem non memorat, ne videatur à Scoto didiciſſe, vel eius Lectura profeciſſe, ſed Ariſtot. vt conſtat ex eius verbis lib. 3. Defenſ. pag. 332. ab initio, non negabo me aliquando legiſſe Scotum, & voluiſſe diſcere, non dicam me profeciſſe ex eius doctrina &c.

78 Tertia Ratio, quam adduximus ad idem loc. citat. diſputat. 5. de generat. quæſt. 1. artic. 1. num. 14. & 15. procedit, ex ratione facti, & directè deſtruit fundamentum Ferchij, ſuper quod ædificauit factionem ſuam ex nihilo; præcipuum enim, imò vnicum eius fundamentum ad ſaluandum formas fieri ex nihilo eſt, quia non fiunt ex materia, nec à materia dependent in ſuo eſſe in vllo genere cauſæ, ſed potius è contra forma dependet à materia, quod pluribus probare contendit tum ex Ariſt. & Scoto, tum etiam ratione, admiſſa namq. tali dependentia formæ à materia in genere materialis cauſæ, quam vocant extrinſecam, & ſubiectiuam, videbant opus eſſe fateri formas ex nihilo non fieri, ſed ex præiacente ſubiecto, qui quidem concurſus materialis, & ſubiectiuus tollit creationem, & factionem formarum ex nihilo; hinc ait nunquam nos probaturos neq. ex Ariſt. neque ex Scoto formam fieri ex materia, & à materia dependere in ſuo eſſe, & quod hoc quærere in Ariſt. ſit nodum in ſcirpo quærere, ſic loquitur lib. 2. Defenſ. cap. 10. n. 62. hinc in eodem lib. pag. 207. nu. 54. putans id ſufficienter ex Ariſt. demonſtraſſe (vt mox referam) ex tex. 58. 1. Phyſic. ad nos conuerſus ait; Adoertite Offenſores mei acutiſſimi quid Ariſt. docuerit me? docuit ille, & ego didici, quod muſicum non fit ex homine, quod forma ſimplex non fit ex materia, & vos audetis contra Ariſt. aſſerere muſicum fieri ex homine præſuppoſito, formam ex materia præſuppoſita? vnde putans per hoc de ſua factione ex nihilo victoriam reportaſſe, hanc exigit demonſtrationem dicens, Nunc argumentor pro me; hoc vnum effugium eſt Aduerſarijs negantibus formam fieri ex nihilo, dicunt quippè formam fieri ex materia, ſed Ariſt. expreſsè hoc negat, ergo reſtat vt Philoponus docuit, formam fieri ex nihilo; Cum itaq. id ſit Ferchij præcipuum fundamentum, pacato animo enitar ac voce demiſſa demiſſis declamationibus oſtendere ex Ariſtot. formas materiales fieri ex materia, & ex Scoto dependere ab ea in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, qua dependentia probata factio ex nihilo Ferchiana in nihilum reſoluetur; & ſi hoc non probauero, pignus deſero.

Id autem probauimus iam loc. cit. de generatione nu. 15. quia non inuenitur locus apud Ariſtot. vbi expreſſerit formas fieri ex nihilo in ſenſu Ferchij, benè tamen reperitur locus, vbi expreſſit fieri ex materia, vtque id conuinceremus etiam ex auctoritatibus pro ſua factione ex nihilo ab ipſo adductis veſtig. 5. ad hoc produximus tex. 58. 1. Phyſic. vbi ait Ariſtot. *muſicum fieri ex immuſico*, quod nos explicabamus cum nonnullis Expoſitoribus idem eſſe, quod formam muſicæ fieri ex ſubiecto forma priuato; contra quam expoſitionem vehementer inuehit Ferchius lib. 2. Defenſ. cap. 9. & 10. vt omninò textui repugnantem, quandoquidem per immuſicum intelligit Ariſtot. ſimplicem priuationem, non verò ſubiectum forma priuatum, vt colligitur ex eius diſcurſu, ibi enim ponit diſcrimen inter oppoſitum, & ſubiectum, id eſt priuationem, & materiam quoad ipſum fieri formæ ex ipſis, & inquit de priuatione nedum fieri locutionem in recto dicendo *non muſicum fit muſicum*, verumetiam in obliquo *ex non muſico fit muſicum*, at de ſubiecto non loquimur in obliquo, ſed in recto, *non enim ex homine factus eſt muſicus, ſed homo factus eſt muſicus*, in quo exemplo Ariſtot. muſicum eſt forma ſimplex,

Digitized by Google

& homo eſt materia ſimplex, & ait nos dicere non poſſe, quod muſicum fiat ex homine, ſcilicet quod forma fiat ex materia, cui textui concinit alter in 7. Met. 25. vbi ait Ariſt. quod ex ægrotante fit ſanus, ſed non ex homine fit ſanus, vbi per ſanum intelligit formam ſanitatis, & per hominem materiam; vndè tandem concludit ex eo contextu oppoſitum colligi illius, quod nos per ipſum probare intendebamus, ſcilicet formam non fieri ex materia, vt ex ſubiecto, ſed ex priuatione, vt ex termino.

79 Sed Contra, probo explicationem noſtram eſſe textui accommodatam, immò magis, quam oppoſitam, eamque deduco ex tex. 43. vbi ait Ariſt. quod muſicum fit ex non muſico, non quidem ex omni, ſed ex immuſico, ita ergo hic tex. 58. intendit Ariſt. muſicum fieri ex immuſico, ſicut ibi, ſed tex. 43. per immuſicum non intelligit ſimplicem muſicæ negationem, ſed negationem muſicæ in ſubiecto apto, ergo pariter tex. 58. per immuſicum intelliget priuationem, prout in ſubiecto, ſeu ſubiectum prout forma priuatum; Maior patet, quia eſt eadem propoſitio hic, & ibi, *muſicum fit ex immuſico;* minor probatur ex communi Expoſitorum, qui notant Ariſt. textu illo 43. ideò dixiſſe album fieri ex non albo, & muſicum ex non muſico, ſed non ex omni, ſed ex determinato, ſcilicet ex nigro, & immuſico, quia album, & non album, vt ſic, muſicum, & non muſicum ſunt contradictoriè oppoſita, at muſicum, & immuſicum ſunt oppoſita ſecundum priuationem, & habitum, inter quæ eſt maxima differentia, cum priuatiuè oppoſitum neget formam in ſubiecto, ſupponatque ſubiectum illud eſſe aptum natum illam recipere, quod non conuenit contradictoriè oppoſitis; non ergo per immuſicum intelligit ibi ſolam muſicæ negationem, aut priuationem præſcindendo à ſubiecto, ſed priuationem prout in ſubiecto capaci formæ oppoſitæ, ſeu ſubiectum, prout tali forma priuatum, ita notauit Cartar. controu. 1. in eum textum, vt Toletus ibid. qui etiam id confirmat ex S. Thoma, mouens enim ibi dubium, quare ex contrario vno, vt ex termino fiat alterum. Reſpondet ex D. Tho. quia ſubiectum, quod debet recipere alterum contrarium debet eſſe in potentia proxima ad illud; ergo per immuſicum intelligit ibi ſubiectum muſica priuatum, & in potentia proxima ad illam, vnde idem Toletus poſteà conſequenter, cum Ariſt. inferius tex. 58. & deinceps ait *muſicum fieri ex immuſico*, inquit tex. 60. quoad immuſicum dicit ſubiectum cum priuatione, vel forma oppoſita muſicæ iuxta explicationem ſuperius traditam tex. 43.

80 Præuidit Ferchius hunc textum 43. futurum illi infeſtum, & noſtræ explicationi valdè proficuum, & ideò lib. 2. eodem cap. 9. nu. 60. contendit probare etiam in eo textu per immuſicum ſimplicem intelligi priuationem, ſeu ſuppoſitum, non verò ſubiectum ſub oppoſito, quia in eo loco de ſolis principijs contrarijs agit, nempè à tex. 41. ad 51. & a 51. incipit probare dari tertium ſubiectum duobus contrarijs, quare in tex. 43. nequiuit Ariſt. per immuſicum denotare ſubiectum nondum notum; Sed planè hoc non impedit, quin adhuc tex. 43. per immuſicum non intelligatur ſubiectum forma priuatum, vel priuatio prout in ſubiecto, quamuis enim ex profeſſo probare incipiat dari tertium ſubiectum duobus contrarijs ſolùm à tex. 51. illud tamen implicitè etiam ibi inſinuauit, quod explicitè inferius erat demonſtrandum. Deindè principaliter, quod per *immuſicum* tex. 55. intelligatur non ſimplex priuatio, & oppoſitum, ſed ſubiectum ſub priuatione, ſeu ſub oppoſito, probo euidenti ratione, ibi enim ait, quod de oppoſito non ſolùm dicitur in obliquo, quod ex non muſico fit muſicum, ſed etiam in recto, quod non muſicum fit muſicum, at hæc propoſitio in recto eſſet prorſus falſa, ſi non muſicum ſimplicem importat priuationem præſcindendo à ſubiecto, ergo debet importare ſubiectum prout forma priuatum, ſeu ſubiectum ſub oppoſito; Probatur minor, quia in nullo genere oppoſitorum verificari poteſt, quod oppoſitum fiat ſuum oppoſitum, ſicut nigredo non fit albedo, neque tenebra lux, nec vniuerſaliter priuatio fit forma, & nihil aliquid; Conf. quia illa propoſitio in recto pronunciata *non muſicum fit muſicum*, duos tantùm ſenſus habere poteſt, primus eſt quod ſimplex priuatio vertatur in formam per ſe, & primò, & non muſica in muſicam, & hic eſt omninò falſus; ſecundus eſt quod per accidens non muſicum nempè priuatio fiat muſicum nempè ratione ſubiecti, cui inſidet, quod de priuatione tranſit ad formam, & hic ſenſus eſt verus, qui ab Ariſt. intenditur, & poſteà explicatur tex. 75. cum inquit *nos autem & ipſi dicimus fieri quidem nihil ſimpliciter ex eo, quod non eſt, ſed tamen fieri ex eo, quod non eſt, vt ſecundum accidens, ex priuatione enim, quæ eſt per ſe non ens, non ex eo, quod ineſt, fit*; Stilo igitur in explicatione iam data, quod ibi per immuſicum intelligitur ſubiectum forma priuatum, non verò ſimplex, & pura priuatio præſcindendo à ſubiecto; ait autem Ariſt. ibi *muſicum non fieri ex homine*, non vt indicet formam nullo modo fieri ex materia, vt Ferchius exponit, ſed vt indicet non fieri ex materia abſolutè ſumpta, quia tunc quodlibet fieret ex quolibet, ſed ex ſubiecto exiſtente ſub oppoſito, quia contrarium fit ex ſuo contrario, vt ſupra dixerat tex. 43. Quod ſi Ferchius adhuc tenaciter inſiſtet ibi per immuſicum intelligi ſimplicem priuationem, nolo vlterius altercari, quia vt verum fatear, ex illo contex. nequit re vera colligi, num Ariſt. conceſſerit, vel negauerit formam ſecundum rem fieri ex materia, aut ex ſola priuatione, quia ſecundum omnes Expoſitores ibi Philoſophus quantum ad hoc ponit diſcrimen inter oppoſitum, & ſubiectum, non quantum ad rem, ſed quoad vocem tantum, & modum loquendi; & ideò non eſt cur Ferchius vim tantam faciat in eo contextu, quem nos adduximus, non ad id abſolutè conuincendum, ſed vt dixi potius ad reuincendum ipſum ex proprijs dictis, & retorquendum telum, quod iecerat, in ipſum.

81 Textus etiam 25. quem producit ex 7. Met. vbi ait Ariſt. negare ex homine fieri ſanum, vbi per ſanitatem intelligit formam, & per hominem materiam, vt ſignificet formam non fieri ex materia, minus fideliter adducitur, non enim abſolutè negat ibi Ariſt. ex homine fieri ſanum, immo diſertè docet ſanum fieri ex vtroque, ſcilicet ex priuatione, & ex materia, magis tamen propriè ex priuatione, quam ex materia, ecce verba textus, quæ mirabiliter nobis fauent, & demonſtrant falſum eſſe conſequens indè à Ferchio deductum, quod forma dicatur fieri tantum ex priuatione, vel oppoſito, non verò ex materia, *cauſa verò eſt, quia fieri contingit ex priuatione, & ſubiecto, quod dicimus materiam, vt putà & homo, & ægrotus fit ſanus, magis tamen dicitur ex priuatione fieri, velut ex ægroto ſanus, quam ex homine*, nota quod ait formam, ſcilicet ſanitate fieri ex priuatione, & ex ſubiecto, quamuis in vſu loquendi magis dicatur fieri ex priuatione, quam ex materia; & quod eſt magis notatu dignum, Alenſis in hunc locum textum hunc exponit per tex. 58. 1. Phyſ. & ait primæ propoſitio patet ex 1. Phyſ. tex. 58. (qui in margine citatur) nam aliquando dicimus, quod ex non albo fit album, & aliquando dicimus quod ex potentia albo, quod eſt materia, fit album, per quod innuit Alenſ. noluiſſe Ariſt. 1. Phyſ. 58. negare, quod muſicum fiat ex immuſico, accipiendo immuſicum pro ſubiecto; deindè declarat etiam, cur in communi modo loquendi album potius dicatur fieri ex non albo, ſcilicet ex priuatione, quam ex ſubiecto potentiæ albo, quia ſcilicet hæc præpoſitio *ex* videtur notare quendam ordinem, & quendam tranſitum, quando enim dicimus, quod ex hoc fit hoc, ſenſus videtur eſſe, quod hoc corrupto fiat hoc, quia in generatione materia manet ſub forma generata; & priuatio formæ generatæ corrumpitur, ergo propriùs dicitur quod ex hoc fit hoc de priuatione, quam de materia violentiſſimè, ergo, ne dicam infidè deduxit ex hoc textu Ferchius formam fieri tantum ex priuatione, non ex materia.

82 Demum ad firmius id probandum de mente Ariſt. & omnia loca à Ferchio adducta contra ſeipſum militare, produco ex 5. Met. cap. 24. vbi ex profeſſo Ariſt. recenſet, & examinat ſex habitudines, vel ſignificata per particulam *ex aliquo* importata, inter quæ tandem enumerat hæc duo, tanquam præcipua, fieri ex materia, tanquam ex parte, quod eſt proprium compoſiti, & fieri ex materia, tanquam ex ſubiecto; quod eſt proprium formæ; produco verba textus ex communi verſione, quæ circumfertur *ex ſenſibili; namque materia compoſita ſubſtantia eſt, forma quoque ex materia;* & quidem longè clarior eſt hæc auctoritas pro noſtra eductione formarum ex materia, quod *forma quoque fit ex materia*, quam illa adducta à Ferchio pro factione formarum ex nihilo, quod *muſicum non fit ex homine*, ex 1. Phyſ. 58. nam hæc auctoritas vltrò admittit gloſam iam datam, quod muſicum non fit ex homine, ſed ex immuſico, quia forma non fit ex materia quomodocunque conſiderata, ſed ex ſubiecto priuato, quod & priuationem abijcere debet, cum formam ſuſcipit; ac auctoritas pro me adducta eſt adeò clara, & obuia, vt nullam admittat ſine violentia gloſam, quomodo enim gloſare vis hoc dictum Ariſtotelicum, *forma fit ex materia*, ita vt oſtendas formam non fieri ex materia, ecce nunc Ferchi dilectiſſime modum in ſeipſo quæſitum, & inuentum, ecce clarius in Ariſt. expreſſum, quod forma fiat ex materia, quam ex nihilo. Sed quamuis locus ſit clarior pro noſtra aſſertione, quam deſiderari queat, & ne in peregrinos ſenſus textum hunc deducas, & dicas alium eſſe ab eo, quem verba præſeferunt, accipe in eius confirmationem expoſitionem Doctoris irrefragabilis (quia tibi non placet auctoritas expoſitionis Scoti, qui tibi eſt Aragonius, licèt non Mauritio, Fabro, Cauello, & alijs Scotiſtis vniuerſaliter) qui in locum cit. 5. Met. tex. 29. habet hæc verba. Notandum eſt diligenter, quod ſicut vult Commentator in principio illius capituli; licèt *ex*, dicatur multis modis, tamen famoſior modus eius eſt, quando *ex*, notat habitudinem cauſæ materialis, ita quod hoc fit hoc, ſicut ex potentia materiæ; non eſt ſenſus, quod hoc fiat poſt hoc, ſed eſt ſenſus, quod hoc perficitur per hoc, ſcilicet potentia per formam, & hoc trahitur ad hoc, ſcilicet materia ad perfectionem.

Neque ſuſpiceris hunc locum latuiſſe Ferchium, qui pro hac re totum euoluit Ariſtotelem vbicunque de ſignificato huius præpoſitionis *ex* eſt locutus, vidit & ex hoc ipſo loco nos falſitatis conuincere voluit apud Lectores tamen ſuæ Defenſionis, non Ariſtotelia, vndè lib. 2. c. 10. ſic nos charitatiuè alloquitur, Obſecro vos, reſpirate ad veritatem, Ariſt. 1. Phyſ. poſuit ipſum fieri *ex*, vt ex termino, vel vt ex parte, in 1. de gen. anim. adiecit duo ſignificata fieri ex efficiente, & fieri poſt aliquid, in 5. Met. 29. ſex poſuit ſignificata ſubdiuidens aliqua ex illis quatuor, & quod notabile eſt, nullo ex his locis per particulam *ex*, declarauit habitudinem formæ ad materiam, vt vos id quærentes in Ariſt. ſcirpi nodum quærere videamini, ita Ferchius ſolito ſupercilio. Quantum verò veritatis habeat hæc Ferchij relatio locorum Ariſt. vbi ſignificata particulæ *ex*, recenſet, ex verbis tex. 29. lib. 5. Met. quiſque diiudicare poteſt, nam in eo ipſo loco diſertiſſimè dicit Ariſt. quod *forma fit ex materia*, & tamen adhuc ipſe audet dicere notabile eſſe nullo ex locis ab ipſo citatis per particulam *ex*, declaraſſe habitudinem formæ ad materiam; non

eſt

eſt notabile, quod ait Ferchius, cum totum oppoſitum habeatur in præallegato textu, at planè notabilis eſt actus ab illo bono viro adhibitus in relatione illius loci, nam ex loco t. Phyſ duo ſignificata refert ibi ab Ariſ. poſita, fieri ex, vt ex parte, vel vt ex termino, ex loco 2. de gen. anim. refert alia duo ſignificata ibi ab Ariſ. expreſſa, fieri ex efficiente, & fieri poſt aliquid; at ex loco 5. Met. 29. valdè ſibi infeſto, vbi ex inſtituto adamuſſim explicat Ariſ. habitudines particulæ *ex*, tantum in generali refert ſex ſignificata, non recenſendo ipſa ſingillatim, ne cogeretur dictum illud referre, quod Tauro caput obtruncat *forma quoq; fit ex materia*, ita candidè, & fideliter loquitur, qui nos vbiq; in illo libro, vel potius libello falſitatis, mendacij, & infidelitatis redarguit, & falſatores textuum Ariſ. ſæpius appellat. Ac neque etiam locum ex t. de gen. anim. fideliter retulit, nam ibi c. 18. non tantùm illa duo ſignificata recenſet Ariſt. fieri ex efficiente, & fieri poſt aliquid, ſed etiam alia plura, & præſertim vnum contrarium fieri ex alio contrario, vt ex termino recedente, formam ſcilicet ex priuatione, & ex alio, tanquam ex ſubiecto manente, ſcilicet ex materia; ecce Ariſt. verba *gignitur enim contrarium ex contrario, quod corrumpitur* hoc ſpectat ad fieri formæ ex priuatione, quæ *abijcitur & aliud quidpiam ſubijci oportet ex quo primo immanente fit*, hoc ſpectat ad fieri formæ ex materia, tanquam ex ſubiecto; Neque dici poteſt, quod hic particula *ex quo*, dicat habitudinem partis; quia hic de factione contrarij ſimplicis nempe formæ ſequitur, non verò de factione compoſiti; tum quia de hac habitudine *ex quo*, tanquam ex parte, locutus erat ſupra, cum dixerat, *alio modo, cum ex ære ſtatuam, aut ex ligno lectum & quæcunque ex materia fieri dicimus, vt ex aliquo, quod inſit, & formetur, totum fit*, conſtat ergo omnia loca à Ferchio pro ſe adducta contra ipſum militare, & ab ipſo truncata, ac falſata referri.

83 Quarta ratio deduci debet ex Scoti auctoritate, contra quem ait nos pugnare, dum formas materiales dicimus ex materia fieri, & educi, ac ab ea dependere in ſuo eſſe fieri, & conſeruari, & hic rurſus oſtendam etiam in illis eiſdem locis, quos contra nos adducit, Scotum docere oppoſitum, itaq. lib. de primo principio c. 2. concl. 9. ait materiam eſſe priorem forma ſecundum independentiam, quia concernens, & informans videtur dependere a permanente, & informato quia formatum præintelligitur informabile; & ſi quæras, quo ordine eſt prior, reſpondeo, inquit, ſecundum iſtum ordinem, ſecundum quē forma cauſatur de materia prius cauſata ab ipſo ente neceſſario, ita Scotus ibi, & concl. 14. non omne dependens eſt exceſſum ab eo, à quo dependet, patet, compoſitum dependet a materia, cum ipſum ſit multum perfectius, ſimiliter forma dependet a materia, vt tactum eſt concl. 9. in theor. 59. concluſione 9. cauſæ poſſunt eſſe ſibi inuicem cauſæ in diuerſo genere cauſalitatis, non in eodem, prima pars probatur, quia per efficientem eſt finis, & è conuerſo; per materiam eſt forma, & è contrariò, ergo apud Scotum materia eſt cauſa formæ in genere materialis cauſæ, quam dicunt extrinſecam, & ſubiectiuam. In 1. d. 9. q. 1. ad 2. prin. expreſsè concedit dependentiam formæ à materia. In 2. d. 12. q. 2. in fine contra ſe hoc facit argumentum, materia videtur plus dependere a forma, quam forma quæcunq; à materia, ſed formæ naturales aliquæ non poſſunt ſeparari a materia, ergo nec materia a forma; reſpondet poſſe dici, quod licet entitas materiæ ſit minus perfecta, quam formæ, non tamen plus eſt dependens, imò minus, & ideò poteſt fieri ſine forma, non è conuerſo, quibus verbis facit materiam minus dependentem a forma, & formam magis dependentem ab ea, in 4. d. 1. q. 1. lit. H. ſic arguit, forma materialis dependet in eſſendo a materia; ergo & in agendo, & lit. KK. Philoſophi poſuerunt ordinem cauſarum ſecundarum ſimpliciter neceſſarium, ita quod forma materialis non poteſt ab alio agente produci, niſi concurrente materia, tanquam cauſa neceſſaria præſuppoſita termino productionis; quibus verbis apertè admittit concurſum materialem materiæ in formam per modum paſſiuæ eductionis. In quol. 2. non longe a principio ex articulo quodam Pariſienſi agnoſcit formas materiales eſſe eductas de potentia materiæ, quæ eductio eſt cauſalitas materiæ in formam, vt ex profeſsò declaratum eſt diſp. 5. Phyſ. q. 4. art. 1. & quol. 9. lit. B. ait, hinc etiam patet, quarè anima ſeparata non eſt perſona, licèt enim non ſit nata inhærere, & ideo ſit ens per ſe ſecundo modo prædicto, licet etiam poſſit eſſe ens per ſe primo modo, ſcilicet ſolitariè, non tantùm per virtutem cauſæ extrinſecæ, ſicut poteſt accidens, vel forma materialis, ſed virtute naturæ ſuæ ſibi relictæ, & hoc quia non neceſſario dependet a materia in proprio ſuo eſſe; quibus verbis diſtinguit animam rationalem ab omnibus alijs materialibus formis, quia ipſa non dependet a materia in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, vt cæteræ dependent. Et planè eſt hoc adeò certum, & exploratum in Scoti doctrina, vt de hoc dubitare ſit nefas; idque negare nequeat, niſi parum in ea dubitare ſit nefas; idque negare nequeat, niſi parum in ea verſatus. Vide 4. d. 12. quæſt. 4. H. vbi clariſſimè ait ſubiectum concurrere ſimul cum agente in genere materialis cauſæ ad fieri formæ tam accidentalis, quàm ſubſtantialis, ſic etiam 2. d. 18. q. vn. A.

84 Prætereà id probo ex ipſius Ferchij placito, cui frequenter placet ſibimet repugnare, vt nos poſſit impugnare, nam veſtig. c. 53. nu. 40. mouet hoc dubium, cur autem forma non ſit ratio producendi materiam ſimilem illi, à qua dependet, laborioſius eſt dicere, in qua dubij propoſitione iam apertè fatetur formam a materia dependere in ſuo eſſe. Deinde c. ſequenti num. 44. quærens cur ſubiectum requiratur in factione formæ materialis; reſpondet id prouenire ex ratione facti, non ex ratione effectionis, quando etenim res facta nata eſt eſſe in ſubiecto, à quocunque vel quomodocunque tandem producatur, in ſubiecto erit, veluti calor ſiue à Sole æquiuocè productus, ſiue à calore, vniuocè, ſiue naturaliter in aerem, ſiue violenter in aquam, ſemper in ſubiecto producitur, quia ratio eius talis eſt, vt in ſubiecto inhærere aptum ſit, ſed per ſecundum Phyſ. 78. vnumquodque vt aptum natura eſt, ſic agitur; & idem confirmat lib. 1. Defenſ. nu. 19. vbi ait ex parte facientis materiam non requiri in actione ſua, ſed ex parte facto, etenim efficiens ſecundum facit totum non in ſubiecto, formam facit in ſubiecto, vnde requirere ſubiectum *in quo*, eſt ex indigentia facti, nempe formæ materialis. Quibus etiam verbis palam fatetur formas materiales pendere ſuaptè natura in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari à materia, nam dependentia oritur ex indigentia, ideò omnisque effectus a cauſa pendere dicitur, quia illa indiget, vt ponatur in eſſe, & ſi ea non indigeret, tam ab ea non dependeret dicere ergo formas materiales indigere ſuaptè natura ſubiecto, cui innitantur, & à quo ſuſtententur, eſt apertè fateri illas in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari dependere a materia, vt a cauſa earum materiali, & ſubiectiua; vndè diſp. præced. q. 1. nu. 7. dicebam hac ratione, ſcilicet per dependentiam & independentiam a ſubiecto non benè formam ſubſtantialem ab accidentali diſtingui.

85 Quinta ratio ad idem, quod ſcilicet forma materialis creari nequeat, aut ex nihilo fieri ab agente naturali adducitur a Scoto 4. d. 1. q. 1. §. *ideò dici poteſt*, vbi hoc ita probat, forma quæ creatur, prius naturaliter eſt a cauſa efficiente, quam materiam informet, at forma materialis non poteſt eſſe ab aliqua creatura prius naturaliter, quam informet materiam ſuam, vel potentiale ſuum, ergo &c. probatio maioris, quia ſi non prius naturaliter, ergo non accipit eſſe a cauſa, niſi illa actione, qua ſubiectum informatur, ſed illa informatio eſt mutatio propriè dicta, & ita non creatio, aut ſimplex factio ex nihilo, ſed ex præſuppoſito ſubiecto; probatio minoris, nulla creatura poteſt formæ materiali dare eſſe abſolutum in ſe, hoc eſt, abſq; hoc quod informet ſuum potentiale, quia ſi poſſet ſic dare eſſe, poſſet, & illud conſeruare, vt realiter virtute creaturæ maneret in aliqua duratione talis forma ſine materia, formam autem materialem dico (inquit Doctor) omnem illam, quæ ex natura ſua neceſſariò inclinatur naturaliter, vt ſit actus materiæ; ſiue ſit ſubſtancialis, ſiue accidentalis. Ferchius rationem hanc non adducit, ſed ex ſuis principijs reſpondebit forte negando maiorem, poteſt enim agens producere formam in ſubiecto etiam in eo primo inſtanti, quo eam producit, & adhuc eam dicetur producere ex nihilo, quia licet præſupponatur materia, non tamen præſupponitur, vt pars facti, ſed vt extraneum ſubiectum formæ; ad tollendam autem creationem non ſufficit præſuppoſitio ſubiecti, in quo forma neceſſariò fiat, ſed requiritur præſuppoſitio partis, quo fit vt compoſitum non dicatur fieri ex nihilo, quia fit ex materia tanquã ex præſuppoſita parte ſui, forma vero fit ex nihilo, quia non fit ex aliqua ſua præſuppoſita parte, quamuis ſemper fiat in præiacente ſubiecto.

Sed Contra, ſola ſubiecti præſuppoſitio concurrentis in genere materialis cauſæ ad productionem formæ ſufficit ad excludendam eius ex nihilo factionem; ergo allata reſponſio, quæ etiam eſt communis inchoatoribus formarum vim argumenti non tollit, probatur aſſumptum ex eodem argumento, quia talis præſuppoſitio ſubiecti facit, vt illa actio ſit eſſentialiter tranſmutatiua, & cum mutatione connexa, nam eo ipſo, quod ſubiectum præſupponitur, iam erit actio in ſubiecto, & conſequenter non erit creatio, quia creatio eſt actio independens a ſubiecto. Cum quis ideò aliquid dicitur creari, ex nihilo fieri, quia totaliter emergit à virtute actiua agentis abſq; concurſu alterius cauſæ, ſi ergo ad factionem formæ concurrit neceſſario ſubiectum, in quo fiat, & a quo dependeat in eſſe, & conſeruari, planè illa non erit factio ex nihilo, ſed dependens ab aliquo præterquam a virtute actiua agentis, quod eſt contra rationem creationis, & factionis ex nihilo. Tum quia ideo anima rationalis inter omnes formas ſubſtantiales dicitur per creationem produci, quia licet producatur in ſubiecto, ſcilicet in corpore, non tamen dependenter ab eo in genere materialis cauſæ, nempè ſubiectiuæ, ac ſuſtentatiuæ, quia ſuæ virtuti relicta poteſt etiam extra corpus conſeruari, quod de cæteris formis non contingit; ergo talis dependentia formæ à materia in ſuo fieri, itaut nequeat fieri, niſi in materia, nec extra eam connaturaliter conſeruari poſſit, tollit rationem creationis, & factionis ex nihilo. Tum quia ſi talis factio formæ cum indigentia ſubiecti, à quo dependeat, eſt adhuc creatio, & factio ex nihilo, non magis erit anima terminus creationis, quàm cæteræ formæ, nec vllum erit diſcrimen inter animæ rationalis creationem, & aliarum formarum factionem, nam æqualiter omnes ex nihilo fient, & creabuntur; nam ſi dicatur diſcrimen eſſe, quia anima rationalis non fit cum indigentia ſubiecti, cui inniti debeat, vt aliæ formæ, refutabitur hoc diſcrimen ſtatim, quia indigentia ſubiecti non tollit rationem creationis, & factionis ex nihilo. Tum quia cum creatio dicatur à Theologis eſſe propria rerum ſubſiſtentium, & a ſubiecto independentium ſi quælibet forma ſubſtantialis indifferenter creatur, & fit ex nihilo, vt anima rationalis, tunc omnes formæ ſubſtantiales vt infert Suar. diſp. 15. Met. ſec. 2. nu. 9. eſſent ſubſiſtentes, & independentes a materia in fieri, & conſequenter in eſſe, quod eſt abſurdiſſimum, alias omnes animæ brutorum eſſent immortales. Tum tandem quia ſi formæ ſubſtantialis creari dicatur, ſeu ex nihilo fieri ob dictam cauſam, quia nimirum non fiunt

ex aliqua ſui præſuppoſita parte, etiam accidentales fieri debebunt ex nihilo, quia etiam forma accidentales fit ex nihilo ſui, & non præexiſtit actum in ſubiecto neque ſecundum ſe totam, neque ſecundum partem, vt infert idem Suarez. Et quidem formas accidentales concedit Ferchius eſſe à ſubiecto dependentes lib. 3. defenſ. cap. 2. num. 46. hoc enim videtur eſſe diſcrimen, quod ſtatuit inter formas ſubſtantiales, & accidentales, quod illæ ſunt independentes in ſuo eſſe, & fieri, non vero illæ; ſi ergo illæ dependent in ſuo fieri a materia, non dicentur creari, vel ex nihilo fieri, vt ſubſtantiales, ob talem dependentiam è materia, & tamen fit adhuc pariter quælibet ex nulla ſui præſuppoſita parte; ergo non ſola negatio præſuppoſitæ partis tollit rationem creationis, aut factionis ex nihilo, ſed etiam ſubiecti præiacentis; Quod ſi affirmet Ferchius vtramque formam ex nihilo fieri, quia neutra fit ex aliqua ſui præſuppoſita parte, tunc non videtur cur magis vna fiat independenter a ſubiecto, quam alia.

86 Demum, quia hoc quoque eſt vnum ex præcipuis Ferchij fundamentis, quod ad factionem ex nihilo, vel ex aliquo per ſe ſpectet ratio partis, non ſubiecti, vt probat lib. 2. defenſ. cap. 12. vndè conceſſo antecedente, quod forma materialis fiat ex materia, ſeu dependentes ab ea, negat adhuc conſequentiam, quod non fiat ex nihilo, quia materia præcedit tantum, vt eius ſubiectum, non autem vt pars intrinſeca, hoc quoque fundamentum quantum fieri poteſt, eſt convellendum; pro itaque ad creationem, vel factionem ex nihilo, vel ex aliquo nedum per ſe ſpectare rationem partis, verum etiam ſubiecti, vtique id probem, ſuppono, quod ſæpius dixi, philoſophiam quam profitemur, & conſcribimus, non eſſe puram Ariſt. philoſophiam multis erroribus ſcatentem, ſed veram philoſophiam, quæ eſt ancilla Theologiæ; quare in philoſophia talis aſſignari debet notio creationis, vel factionis ex nihilo, quæ nullum indicat in Theologia abſurdum, at ſi definiamus creationem eſſe præciſe factionem ex nihilo, tanquam ex parte præſuppoſita, & non etiam tanquam ex præſuppoſito ſubiecto, magnum ſequitur in Theologia abſurdum, niſi admittantur inchoationes formarum, quas tamen neque Ferchius admittit, ergo &c. probatur minor, quia tali definitione creationis data, & negato ſeminario formarum, vt facit Ferchius, ſequitur de facto dari creaturam, imo omnem creaturam de facto creare nedùm aliquod accidens, ſed etiam aliquam ſubſtantiam ſimplicem, nempe ſubſtantialem formam, at nullus eſt Catholicorum, qui affirmet creatam eſſe à Deo aliquam naturam, cui tanquam cauſæ principali conueniat propria, & natiua virtute creare, & ſolum diſputatur inter ipſos, an ſaltim aliqua talis creatura ſit poſſibilis, cui Deus communicet virtutem creatiuam, & etiam in hac quæſt. de potentia Dei abſoluta maior & ſanior Theologorum pars ſtat pro negatiua; ita Magiſter 4. d. 5. D. Thom. p. 1. q. 45. art. 5. Scotus 4. d. 1. quæſt 1. Ocham 2. qu. 7. Henr. quol. 4. qu. 37. Ægid. quol. 5. q. 1. quos Sacræ Theologiæ Proceres, & Duces ſequuntur paſſim Recentiores Suarez diſp. 20. Met. ſec. 2. Vaſq. par. 1. diſp. 175. cap. 1. & alij.

Imo, quod de facto nulla creatura poſſit creare, tanquam cauſa principalis, ideſt per formam intrinſecam actiuam attingendo terminum creationis præſertim alicuius ſubſtantiæ volunt eſſe de fide; vt notat Aret. 4. d. 1. qu. 1. art. 9. & probant tum ex Concilijs, tum ex S.S. Patribus, nam Concilium Lateranenſe cap. firmiter de Summa Trinitate ſolùm Deum omnium Creatorem agnoſcit, & in Symbolo Concilij Nicæni dicitur, factorem Cœli, & Terræ &c. D. Aug. 12. de Ciu. Dei cap. 21. & 3. de Trinit. cap. 2. *nec boni nec Angeli mali poſſunt eſſe creatores alicuius rei*, & lib. 9. de Geneſ. ad lit. *creare naturam nullus Angelus poteſt neque ſeipſum*, Sanctus Athanaſ. ſerm. 2. contra Arianos. Neque Angeli, inquit, creare poſſunt, cum & ipſi ſint creaturæ, quinimo nec Sol quidem, cum ſit res creata, vnquam efficeret, vt quod nihil eſt, aliquid fiat; vbi ex ratione creaturæ infert, Sanctus Pater impoſſibilitatem creandi; Cyrillus Alexand. lib. 6. theſauri cap. 2. nulla inquit creatura vnquam ſubſtantiam ex nihilo producere poterit, finitæ namque id virtutis eſſe non poteſt; & infrà, num, inquit, excogitare poteſt quiſpiam mentis compos creare, quod creatur, & a nihilo producere, quod à nihilo productum eſt? (vbi S. Pater mentis impotes appellat oppoſitum aſſerentes) præcipua Dei veri proprietas eſt vt è nihilo poſſit ſubſtantias producere, & lib. 14. cap. 6. poteſtas, inquit, creandi diuinæ ſolummodò ineſt naturæ; & lib. 2. contra Iulian. & hoc maximè, inquit, contra diuinam gloriam militat etiam alios putare poſſe creare, & ex nihilo producere, non enim fas eſt dicere, quod ea quæ diuinæ, & ineffabilis naturæ propria, & eximia ſunt naturaliter poſſint eſſe quibuſdam ab ipſa factis; & denique Damaſcen. lib. 2. de fide cap. 3. ſub finem, quicunque dicunt Angelos conditores eſſe cuiuſcunque ſubſtantiæ, ipſius Diaboli, inquit, ſunt eorum quidem Patris. Ex quibus S. S. Patrum teſtimonijs duo contra Ferchium colliguntur, vnum eſt pertinens ad quæſtionem præcedentem, quod apùd eos idem eſt creare, quod ex nihilo aliquid facere, quæ duo ipſe diſtinguit, alterum eſt pertinens ad præſentem quæſtionem, quod nulla creatura poteſt creare, & aliquid ex nihilo facere, quod ipſe aſſerit in præſenti quæſtione, ad quod quidem euitandum abſurdum omnes tam Theologi, quam Philoſophi, aut conceſſerunt ſeminarium formarum, aut dixerunt ad factionem ex nihilo, vel ex aliquo, nedum per ſe ſpectare rationem partis, ſed etiam ſubiecti præiacentis, quorum neutrum Ferchius admittit. Video tamen quid ad hoc ſit ille reſponſurus, nempe ad ſolitum effugium properare dicens ſe loqui in ſententia Ariſt. ſe veſtigare mentem viri pagani, non veritatem, non debere miſceri ſacra prophanis, quia nempe vult ſuam philoſophiam, non vt ancillam Dominæ deſeruire Theologiæ, ſed aduerſari, vt rebellem, non eam conſtruere, ac ei fundamenta præbere, ſed deſtruere; Ferchius lib. 2. cap. 11. pro ſua factione formarum ex nihilo citat Mair. ſed quantum ei faueat colligitur ex his, quæ habet 2. d. 12. q. vlt. vbi cum feciſſet hoc argumentum, ſi non dantur rationes ſeminales in materia, videtur forma ex nihilo fieri. Reſpondet, quod non, quia concurrit cauſa materialis, quæ ſuo modo cauſat eam, ſicut agens cauſat, non quod aliquid tranſeat de materia in formam, anima autem fit de nihilo, quia à materia non dependet.

Ferchij Obiectiones retorquentur, ac diluuntur.

87 CONfusè admodum, & indiſtinctè hinc indè lib. 1. p. 2. & 3. Defenſ. probat hic Auctor prout occaſio poſtulat, vel non, ſuam factionem formarum ex nihilo, ac independentiam cuiuſcunque ſubſtantialis formæ a materia in eſſe, fieri, & conſeruari, tum auctoritatibus Ariſt. & Scoti, tum etiam rationibus, quas hic in vnum colligere ſatagam; & quidem ex Ariſ. duas præcipuè auctoritates adducit, ac ſæpiſſimè repetit lib. 2. cap. 9. 10. & ſeq. quibus oſtendere intendit formam non fieri ex materia, aut dependenter ab ea, prima eſt ex 1. Phyſ. 52. vbi ait muſicum non fieri ex homine, vbi per muſicum intelligitur forma, & per hominem materia; altera affinis habetur 7. Met. 25. vbi inquit ſanum non fieri ex homine, ex quibus tale erigit argumentum cap. 9. cit. num. 54. hoc vnum effugium eſt aduerſarijs negantibus formam fieri ex nihilo, dicunt quippè formam fieri ex materia, ſed Ariſt. expreſsè hoc negat loc. cit. ergo reſtat formam fieri ex nihilo.

Reſp. hæc teſtimonia non minus nobis, quam Ferchio fauere ex dictis num. 79. & ſeq. nam licè in primo loco neget muſicum fieri ex homine, ideſt ex materia nudè, & abſolutè ſumpta, quia quodlibet non fit ex quolibet, ſed contrarium ex ſuo contrario 1. Phyſ. 43. attamen ibi concedit muſicum fieri ex immuſico, ideſt ex ſubiecto exiſtente ſub oppoſito, ſeu ſub priuatione, vt ibi explicatum eſt, in 2. quoque loco, ſcilicet 7. Met. 25. non abſolutè negat formam fieri ex materia, imò expreſsè docet ſanitatem fieri ex vtroque tam ſcilicet ex priuatione, quam ex materia, licèt in communi modo loquendi magis dicatur fieri ex priuatione, quam ex materia, vt explicui numer. 81. Sed hic rurſus aduertendum eſt vtique Ariſt. loc. cit. per muſicum, & ſanum intelligere formam, ſed muſica, & ſanitas ſunt formæ accidentales, quas Ferchius ponit a materia dependentes in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari lib. 3. Defenſ. cap. 4. & cap. 2. num. 46. vndè huiuſmodi textus etiam contra ipſum militabunt, cum Ariſt. ibi neget expreſsè ſecundum ipſum formas accidentales ex materia fieri, ſeu dependenter à materia. Tandem ad argumentum ex illis textibus erectum nego minorem, quod ibi Ariſt. expreſsè aſſeruerit tantum formam non fieri ex materia, nam indiſcriminatim docet fieri ex materia, & priuatione, vt conſtat ex dictis; imò cum 5. Met. cap. 24. tex. 49. expreſsè affirmauerit formam fieri ex materia ex dictis nu. 82. argumentum retorqueo, præcipuum Ferchij effugium ad affirmandum formam fieri ex nihilo eſt formam non fieri ex materia, ſed Ariſt. expreſsè oppoſitum affirmat nempe formam ex materia fieri, reſtat ergo, vt non fiat ex nihilo.

88 Secundò ad excludendam hanc dependentiam formæ materialis à materia in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari arguit rurſus lib. 1. pag. 49. num. 46. & ait hanc dependentiam formæ materialis à materia eſſe ex nobis natam, non ex Ariſt. & proindè ſe non conceſſurum dependentiam formæ à materia, niſi ex Ariſt. probauerimus, legit quippè in 1. de Cœlo tex. 100. & 12. Met. 38. effectus dependere à cauſa efficiente, vel finali hoc eſt a cauſa externa, dependere a cauſa interna non legit.

Reſp. argumentum etiam retorqueri in ipſum, quia ipſe concedit, quod omninò negare non poteſt, compoſitum eſſentialiter dependere à ſuis partibus, vt à cauſis internis ipſum conſtituentibus ibid. num. 47. & pag. 214. nu. 64. ex Ariſt. 1. Phyſ. 82. & 2. Phyſ. 28. cum cauſam materialem definit eſſe, ex qua fit aliquid, cum inſit, fieri autem dependentiam importat, ex quo principio probat contra nos formam non dependere à materia, quia non fit ex materia; ergo quia compoſitum fit ex materia, vt ex parte, opus eſt vt fateatur ab ea dependere, vt à cauſa interna, imò eſſentialior eſt dependentia compoſiti a cauſis internis, quam ab efficiente ſaltim creato, vt docet Scot. 4. d. 12. q. 1. ſiquidem multi effectus dependent ab efficiente in fieri, non tamen in conſeruari, at compoſitum à ſuis partibus dependet in eſſe, fieri, & conſeruari adeo eſſentialiter, vt nec Deus ipſe talem dependentiam ſupplere queat; non ergo negari poteſt effectus à cauſa quoque interna dependere, vndè quamuis Ariſt. loc. cit. dicat effectus dependere à cauſa efficiente, & finali, hoc eſt à cauſa externa, non tamen negat dependere ab interna; vnde hoc eſt argumentum ab auctoritate negatiuè, dependere à cauſa externa legit in Ariſt. dependere à cauſa interna non legit, ergo talis dependentia non eſt admittenda, quem arguendi modum valdè exprobat ipſe Peterius veſt. 1. cap. 5. num. 20. vbi hanc tradit regulam, quod Ariſt. affirmat, & negat, idem Peripatetico

Digitized by Google

tetico affirmandum, & negandum at ſi Ariſt. non affirmat, nec negat, non eſſe affirmandum, vel negandum Peripatetico ſine vitio conſequentis non dicitur, multas veritates Ariſt. nec attingit quidem, multas quoque omnium conſenſu ſcripſit, quæ ad nos non peruenerunt, nil igitur niſi dicta dicere, eſt nos veritate, ac iudicio priuare; hæc Ferchius ibi, & veriſſimè, ergo ex ipſo poteſt aliquid veri proferri præter Ariſtotelem, & ex eo quod Ariſtot. aliquid non dixerit, non benè deducitur aſſerendum non eſſe ſine vitio conſequentis etiam a Peripatetico; peccat ergo ſic arguendo contra monitum à ſe datum, tandem auctoritas illa eſt extra propoſitum noſtrum, quia hic non diſputatur de dependentia compoſiti a cauſis internis, neque nos dicimus formam à materia pendere, vt a cauſa materiali interna, ſed in genere cauſæ materialis extrinſecæ, & ſubiectiuæ, vt potè ex qua educitur, non ex qua componitur.

Tertiò arguit ratione ibidem, omne cauſatum per ſe dependet à qualibet per ſe cauſa eius, & a nullo alio per ſe dependet, ſed materia eſt per ſe cauſata à forma in genere finis per 2. Phyſ. 23. & 1. de partibus cap. 1. ergo materia per ſe dependet à forma, cum autem forma nullo modo ſit cauſata à materia reſtat vt forma nullo modo dependeat a materia. Et quia hoc argumentum videtur ſibi ſatis validum illud repetit libr. 3. pag. 327. ſub his terminis, nullum per ſe principium dependet eſſentialiter a principiato, ſed è contra, forma eſt per ſe principium ipſius materiæ, atque ipſius eſſe reperta in materia, ergo forma non pote eſſentialiter dependere a materia, minor in 2. Phyſ. cap. vlt. probatur ab Ariſto. ſcilicet formam eſſe principium finale materiei.

89 Reſp. citò nimis oblitum eſſe eius, quod immediatè antea dixerat in præcedenti argumento, nam ibi dixit ſe apud Ariſt. legiſſe 1. de Cœlo 100. & 12. Metaph. 38. effectus dependere à cauſa efficiente, vel finali, hoc eſt a cauſa externa, dependere à cauſa interna, non legit; non ergo conſequenter aſſumit in hoc argumento, quod facit immediate poſt, vt vniuerſaliter veram illam maiorem, omne cauſatum per ſe, per ſe dependet à qualibet per ſe cauſa eius, nam compoſitum eſt per ſe cauſatum à materia, & forma etiam per ipſum pag. 244. num. 64. vt à cauſis internis, & tamen in Ariſt. dependentiam a cauſa interna non legit. Ego tamen, vt rem gratam faciam, nedum illam maiorem concedo, ſed totum etiam primum diſcurſum ex integro, ſed nego aſſumptum ſubillati entimematis, quod forma nullo modo cauſata ſit à materia, hæc enim eſt propoſitio controuerſa, quam in argumento aſſumit, & non probat, ideoque principium petit; probat quidem materiam à forma dependere in genere finalis cauſæ, at non probat formam nullo modo eſſe a materia cauſatam, de quo eſt quæſtio, itaque materia dependet a forma in genere finalis cauſæ; & forma viciſſim à materia in genere cauſæ materialis non quidem intrinſecæ, ſed intrinſecæ, & ſubiectiuæ, eo modo quo concedit Ferchius ipſe formam accidentalem a ſuo ſubiecto dependere, cui innititur, ac inhæret, neque hoc eſt inconueniens, quia cauſæ ſunt ſibi inuicem cauſæ 2. Phyſ. 30. licet in diuerſo genere cauſæ, & ſecundum diuerſas rationes, quod ibi declarat exemplo in cauſa efficiente, & finali, vt laborare cauſa eſt bonæ valetudinis, & hæc laborandi, ſed non eodem modo, ſed hoc quidem, vt finis, illud autem, vt principium motus; ſpecialiter autem exemplum affert in cauſa efficiente, & finali, quia id euidentius experimur in illis, non vero quia non poſſit, ac debeat tale dictum extendi ad alia quoque genera cauſarum, vt dictum eſt diſputat. 8. Phyſ. quæſt. 1. art. 1. nam intellectus eſt cauſa efficiens, & materialis intellectionis, & intellectio eſt cauſa formalis eius, quatenus intelligens, & Scotus ipſe thor. 19. concluſ. 9. dictum hoc extendit etiam ad cauſas intrinſecas, nam per materiam eſt forma, & è contra in diuerſo genere cauſæ. Ad idem argumentum prout formatur ab ipſo lib. 3. pag. 327. reſpondetur per idem, alioquin eodem argumento probaretur laborem eſſe non poſſe cauſam ſanitatis hoc modo, nullum per ſe principium eſſentialiter dependet a principiato, ſed è contra, ſanitas eſt per ſe principium, & cauſa laboris, quia labor ab ipſa pendet in genere cauſæ finalis; ergo ſanitas non poteſt dependere eſſentialiter a labore, ſeu a labore cauſari, quod tamen negat Ariſtot. loc. citat. ſicut ergo ad hoc argumentum dicitur in eo genere cauſæ, in quo ſanitas eſt principium, & cauſa laboris, vtique non poſſe laborem eſſe cauſam ſanitatis, benè tamen in diuerſo genere cauſę, in quo nulla eſt contradictio, quia non in eodem genere cauſę eſt principium, & principiatum, dependens, ac independens, ſed in diuerſo, ſic etiam dicendum in propoſito de materia, & forma, quod hęc cauſa illius in genere cauſę finalis, materia verò eſt cauſa formę in genere cauſę materialis, & ſubiectiuę; concludit itaque argumentum, quod forma quatenus eſt principium materię in genere cauſę finalis, planè in hoc genere à materia non dependet, ſed materia ab ipſa, at in genere cauſę materialis res è contra ſe habet, quod forma eſt principiata, & cauſata à materia, & hęc eſt eius principium; cui addendum eſt, quod diximus diſputat. 7. Phyſ. quęſtion. 2. articul. quinto, cauſalitatem finis non eſſe phyſicam, & realem, ſed potius moralem, quia quando finis cauſat non eſt exiſtens, & tamen exiſtentia vel eſt ratio, vel ſaltem conditio eſſentialiter neceſſaria ad phyſicè cauſandum, vnde abſolutè loquendo, & in genere phyſico magis dependet forma à materia, quam è contra, vt innuit Doctor 2. d. 12. qu. 2. in fine.

90 Quartò nihil habens perfectius eſſe in aliquo genere ad illud, quod habet minus perfectum eſſe in tali genere dependet ex Scot. 1. d. 35. L. dictus, & forma in genere ſubſtantiæ habet perfectius eſſe, quam potentia, & materia; igitur forma ſubſtantialis à materia non dependet, ita arguit ibidem. Et quia hoc etiam argumentum æſtimat ineluctabile, ſurſus illud repetit libr. tertio, pagin. 300. præciſa auctoritate Scoti ſub hac forma, omnis dependentia eſt imperfectio formaliter, vel neceſſario habet annexam imperfectionem, ſed forma ſubſtantialis non eſt imperfectior materia, immo eſt bonum diuinum, & appetibile, materia eſt fæx ſubſtantiarum; igitur forma nulla in fieri, eſſe, & conſeruari dependet a materia.

Reſpondeo prius ad argumentum in ſe, vt formatur libr. 3. cap. 7. pag. 300. deinde vt firmatur auctoritate Scoti, & hic iterum dico citò nimis oblitum eſſe, quod in eo capite num. præcedente nobis exprobauerat, cum enim diceremus formas materiales ideò dici tales quia ſuaptè natura in ſuo eſſe fieri, & conſeruari materiæ ſunt immerſæ, & alligatæ ait *immerſa & alligata* eſſe metaphoras à diſputat. reijciendas, immemor ſe quoque has metaphoras alibi non ſemel adhibuiſſe, nam veſtig. 1. cap. 19. numer. 62. ab initio appellatur ab ipſo ſcientia naturalis *alligata materia*, & veſtig. 6. libr. 1. pag. 254. col. 1. ſupra numer. 16. appellatur *Phyſicus alligatus materia*; nunc igitur ipſum rogo, cum ait cap. citat. numer. 43. quod *materia eſt fæx ſubſtantiarum* an ſit locutio propria, & genuina, vel potius metaphorica, & figurata, primum aſſerere non poteſt, quia fæx propriè ſignificat craſſiorem partem aliquorum in fundo vaſis ſubſidentem, ſi ergo eſt figurata locutio, & metaphorica, cur in eodem cap. num. immediate præcedenti prohibet nobis in diſputatione locutiones metaphoricas? num forte, quia omnia ſibi licent, vt viro magnæ auctoritatis, nihil nobis? ſed an in ſcientijs liceat vti metaphoris infra ex Ariſt. diſcutiemus; nunc ad argumentum redeamus, & antequam ſoluatur, conſideremus, num ſit in forma; omnis dependentia eſt imperfectio formaliter; vel neceſſariò habet annexam imperfectionem, hæc eſt maior, ſed forma ſubſtantialis non eſt imperfectior, quam materia, immo eſt bonum diuinum, & appetibile, materia eſt fæx ſubſtantiarum, hæc eſt minor; igitur forma nulla in fieri eſſe, & conſeruari dependet à materia, hæc eſt concluſio, in qua palam eſt colligi, quod non fuit in præmiſſis ſeminatum, quia hæc concluſio dependet ab hac propoſitione, nullum perfectius dependet ab imperfectiori, quæ tamen in ſyllogiſmo præmiſſa non fuit; quia ergo argumentum non eſt in forma, reſpondeo ad materiam, & dico argumentum, ſi valet, concludere pluſquam velit, adeout, in ipſum retorqueri poſſit, nam nedum probabit formam à materia non dependere, ſed nec etiam compoſitum, quod quidem eſt perfectius omni ſubſtantia etiam forma ipſa.

91 Atque ideò dicendum ex Scoto 2. d. 12. q. 2. in fine, quod licet entitas materiæ ſit minus perfecta, quàm formæ, non tamen eſt plus dependens, immo minus, & ideò poteſt eſſe ſine forma, non è conuerſo; per quod Doctor concedit plus formam dependere a materia, quam materiam à forma; neque eſſe inconueniens perfectius interdum dependere ab imperfectiori, quia licet quoad hoc dependens, vt ſic, ſit imperfectius independenti, poteſt eſſe ex alio capite, quod id, a quo dependet, ſit ſimpliciter imperfectius, & dependens ſimpliciter perfectius, quia eſſe poteſt, quod in re dependente reperiatur aliqua perfectio, quæ a toto genere excellenter ſit ipſa independentia, qualis in propoſito eſt actualitas formæ, & compoſiti, quæ a toto genere ſuperat independentiam materiæ, quæ commixta eſt cum alijs pluribus imperfectionibus, quam doctrinam diſertè declarat Doct. 1. d. 8. q. 1. ad 1. & 4. d. 12. q. 2. E. & F. vbi ad hanc rem memorabilia docet; ſed quid moror? reſponſio ad argumentum habetur in terminis à Doctore libr. de primo principio cap. 2. concluſ. 14. quæ eſt hæc, non omne dependens eſt exceſſum ab eo, a quo dependet, & probat, quia compoſitum dependet a materia, cum ipſum ſit multum perfectius, ſimiliter forma dependet a materia, vt ait probatum eſſe concl. 9. & tamen forma eſt perfectior. Neque hoc argumentum eſt nouum, immo paſſim adduci ſolet lib. 7. Metaph. quæſt. illa, an forma ſit prior materia, & compoſito, ad probandum eſſe perfectiorem compoſito, quia hoc dependet ab illa, & dependentia arguit ſemper imperfectionem independentem, cui argumento tam dudum ſatisfeci diſputat. 8. Phyſ. q. 2. art. 2. nu. 37. quod licet compoſitum ſit dependens a partibus, tamen cum hoc eſt actualius illis, & actualitas eſt maior perfectio quam ſit independentia. Ad hoc etiam pertinet ſolutio, quam affert Doctor ad ſimile argumentum 8. Metaph. quæſt. 1. ad conſ. 2. princ. vbi ait, quod licet ens cauſatum ſit ſimpliciter imperfectum, quia dependens, tamen illud ens limitatum, cuius entitas propria requirit neceſſariò, quod ſit cauſatum, poteſt eſſe perfectius tale ens, ſi eſt à pluribus cauſatum, quam aliud ens, quod eſt à paucioribus cauſatum, quod non recipit tantam perfectionem; nam in dependentibus benè poteſt illud dependens eſſe perfectius, quod dependet a pluribus, a quorum quolibet recipit aliquam perfectionem ſui, quæ omnia requiruntur propter ſuam perfectionem, ita quod nullum per ſe ſufficeret, vnde communiter cauſata perfectiora, quæ non immediate ſunt a Deo, à pluribus cauſis dependent, quia propter eorum maiorem perfectionem non ſufficiunt ita paucę ad cauſandum illa, ſicut alia imperfecta, cui conuenit S. Bon. 2. d. 15. art. 1. qu. 2. ad 3.

92 Ad idem argumentum prout firmatur auctoritate Scoti 1. diſt. 35.

Digitized by Google

paſſiuæ, & actiuæ in effectu, & in cauſa, ſi eſt relationis capax, quod additur ob primam cauſam relationis incapacem, vnde non eſt neceſſaria relatio cauſalitatis propriè, vt ponatur effectus in rerum natura abſolutè loquendo, quia ad virtutem abſolutam cauſæ ſequitur immediatè abſolutum effectus, nec relatio eſt virtus actiua, vel ratio agendi, ſed eſt neceſſaria in ratione formæ denominantis, actiua nimirum in cauſa, vt denominetur formaliter cauſans, & paſſiua in effectu, vt denominetur formaliter dependens, & cauſatus, vt docet idem Scotus 4.d.13.q.1. lit. P. quam doctrinam fusè explicui, ac defendi contra Nominales, ac Recentiores, quorum eſt argumentum præſens, diſp. 5. Phyſ. qu. 2. concl. 2. ex qua ad argumentum in propoſito concedendus eſt totus primus diſcurſus, & diſtinguendum eſt conſequens vltimum indè deductum, ergo forma prius eſt educta in eſſe eſſentiæ, & exiſtentiæ propriæ & per conſequens non dicetur educta propter iſtos reſpectus reales, concedendo id fundamentaliter, negando formaliter, ac in ratione formæ denominantis, vt vniuerſaliter dicitur in alijs cauſis, quia vt dixi hæc difficultas communis eſt omnibus cauſalitatibus.

Septimò arguit ad idem lib. 1. cap. 7. nu. 54. probans formas non contineri in potentia materiæ, de qua educantur, forma antequam actu recipiatur in materia, nec eſt in materia, nec eſt in potentia materiæ, ſi namque forma dicatur eſſe poſſibilis, vel poſſibilis recipi, aut ea materia, aut ea potentia receptiua materiæ, forma vtique denominabitur poſſibilis, & in potentia, vel denominatione formali à potentia materiæ, vel denominatione cauſali; non primò denominatione formali, quoniam potentia materiæ eſt relatio, quæ formaliter fundatur in materia, & materiam denominat formaliter potentem recipere formam, ergo illa eadem numero potentia neque eſt formaliter in forma, neque formam formaliter denominat poſſibilem recipi, aut eſſe in potentia receptiua, quandoquidem eadem relatio numero non poteſt eſſe formaliter fundata, & in fundamẽto, & in termino eſſentialiter diuerſis, quo circa forma formaliter denominatur poſſibilis recipi à relatione potentiæ, quæ vel fundatur in forma habẽte eſſe ſimpliciter, ſicut anima rationalis præexiſtens ante actualem receptionem denominatur poſſibilis recipi in corpus; vel fundatur in forma habente eſſe ſecundum quid, nempè eſſe poſſibile à cauſis, atque hoc pacto a potentia fundata in forma, terminata ad materiam, forma denominatur formaliter receptibilis. Neque ſecundò forma eſt in potentia receptibilis cauſaliter à materia, quoniam forma non cauſatur à materia in genere cauſæ extrinſecæ efficientis, aut finalis, vt conſtat, neque in genere cauſæ intrinſecæ, vt materialis, aut formalis. alioquin forma non eſſet ſimplex. Quin potius materia eſt in potentia ratione formæ, non forma ratione materiæ, quia enim forma eſt receptibilis, ideò quæritur materia, quæ ſit receptiua, quod ſi forma non eſſet potentia receptibilis, Deus, & natura materiam non feciſſent, ſed quia anima hominis, vel leonis recipi poteſt, ideò membra hominis, vel leonis talia fiunt, qualia requiruntur, vt animæ dictæ poſſint recipi, cauſaliter itaque potentia materiæ, & materia eſt in forma, & in potentia formæ, ſicut ens ad finem eſt in fine, vel efficiente; forma non eſt in potentia materiæ, vel in materia cauſaliter; ſed forma formaliter poteſt recipi per potentiam fundatam in eſſentia formæ, ſicut & eſſentia formæ recipitur actu in materia, cuius autem eſt potentia eius eſt actus, & è conuerſò.

96 Reſpondeo totum hoc longum argumentum poſſe pariter retorqueri in cauſa efficiente, in cuius potentia actiua continetur forma, ſicut in paſſiua materiæ ſeruata proportione, dum enim forma dicitur poſſibilis fieri ab agente, vel eius potentia, vt v. g. ſanitas à medicina, vel ab ea ſic denominatur denominatione formali, vel cauſali; non primum, quia potentia actiua cauſæ eſt relatio, quæ fundatur in ipſa entitate cauſæ, non in ipſa entitate effectus, & ideò ſolam entitatem cauſæ poteſt denominare potentem, non verò effectum poſſibilem; neque ſecundum, quoniam ſanitas non eſt propter medicinam, ſed medicina potius propter ſanitatem, ergo ſanitas nequit dici poſſibilis cauſaliter à virtute actiua medicinæ, ſed potius hęc dici debet poſſibilis propter ſanitatem, patet autem tot hoc argumentum in cauſa efficiente retortum non concludere, quia res antequam producatur à ſua cauſa efficiente dicitur poſſibilis obiectiuè per denominationem extrinſecam ab ipſamet potentia actiua cauſæ, non autem per aliquam poſitiuam relationem in ſeipſa fundatam, quia antequam producatur nihil eſt, & nullum habet eſſe proprium formale, in quo aliqua talis relatio fundari poſſit, quæ ipſam denominet realiter poſſibilem, vt Doctor inſinuat 1.d.36. q. vn. M. & adhuc magis declarat Canonicus 2. Phyſ. qu. 1. art. 2. in primo dicto, vbi ait, quod poſſibilitas, ſiue potentia, qua creatura dicitur ab æterno poſſibilia, non eſt aliqua potentia in creatura formaliter exiſtens, cum in tali ſtatu ſit actualiter nihil, ſed eadem potentia, qua Deus poteſt producere creaturas, creaturæ ſunt poſſibiles produci ab eo, quod fusè declaraui diſp. 6. Met. quæſt. 2. à nu. 65. explanando potentiam obiectiuam, vt à ſubiectiua ſecernitur; poteſt etiam effectus denominari poſſibilis à virtute actiua cauſæ cauſaliter, vt v.g. ſanitas à medicina, quatenus per ipſam poteſt cauſari in genere efficientis cauſæ, quia licèt medicina ſit, & fiat propter ſanitatem in genere cauſæ finalis, ſanitas tamen fit à medicina, vel per medicinam in genere efficientis, hæc itaque tota ſolutio ad argumentum applicari debet, cum ſit de cauſa materiali, in cuius potentia paſſiua continetur forma, poteſt enim ab ea dici poſſibilia, & denominatione formali, & denominatione cauſali, formali quidem, quia licet potentia materiæ ſit relatio quædam aptitudinalis fundata in entitate materiæ, & intrinſecè non niſi materiam, in qua fundatur, poſſit denominare potentem; tamen denominatione extrinſeca poteſt quoque formam denominare poſſibilem recipi in ipſa eo modo, quo Deus denominatur creator per relationem creationis, non quidem in ipſo exiſtentem, ſed in ipſa creatura, vt monet Doctor 1. diſt. 30. quæſt. 2. lit. I. non poteſt autem forma denominari realiter poſſibilis recipi per aliquam relationem potentiæ in ſeipſa fundatam, vt ait arguens, quia quamdiu exiſtit in potentia actiua efficientis, & in paſſiua cauſæ materialis, nihil eſt reale, & nullum eſſe reale, vel formale propriom habet, in quo fundari poſſit aliqua talis relatio, quæ ipſam intrinſecè denominet verè, & realiter poſſibilem, nam illud eſſe ſecundum quid, in quo ait Ferchius talem relationem fundari, nullum eſſe reale actuale eſt præter ipſum eſſe cauſæ potentis ponere effectum in eſſe, vnde remanet, quod dici ſolum poſſit poſſibilis obiectiuè per denominationem extrinſecam deſumptam a potentia ſuarum cauſarum, tam efficientis, quam materialis; dixi obiectiuè, quia de potentia logica aliter diſcurri debet iuxta dicta diſput. cit. Met. quæſt. 2.

97 Poteſt etiam dici poſſibilis cauſaliter per materiam, quatenus per ipſam poteſt cauſari in genere cauſæ materialis, licet materia dicatur cum ſua potentia dependere à forma in genere cauſæ finalis, quia materia eſt propter formam, non è contra. Et cum id impugnatur, quia ſi forma cauſaretur à materia in genere cauſæ materialis, cum hoc ſit genus cauſalitatis intrinſecæ, tunc forma non eſſet ſimplex, ſed compoſita, dico materiam exercere cauſalitatem intrinſecam ſolum reſpectu compoſiti, in quo manet velut eius pars eſſentialis, ſed aliam quoque exercet extrinſecam reſpectu formæ, quæ dicitur cauſalitas ſubiectiua, quatenus forma in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari ab ea neceſſariò, & indiſpenſabiliter pendet, & dicitur extrinſeca, quatenus non conſtituit formam per modum partis, quo pactu conſtituit compoſitum, licet ex alio capite adhuc dici poſſit intrinſeca, quatenus per eam neceſſariò vnitur formæ, & neceſſario eſt cum ipſa forma coniuncta, quamdiu forma exiſtit, in quo adhuc ſecernitur ab alijs cauſis extrinſecis fine, & efficiente, quæ regulariter, ſunt ab effectu diſiunctæ, & diſtinctæ. Quod quidem materialis cauſalitatis genus licet Ferchius neget reſpectu formarum ſubſtantialium, adhuc tamen etiam inuitus admittere cogitur reſpectu formarum accidentalium, quas ponit à ſubiecto omnino dependentes, cum ab eo ſint prorſus inſeparabiles, & quidem cum hæc ſit quædam dependentia poſterioris ad prius, a quo pendet, & conſeruatur in ſuo eſſe, nequit eſſe niſi dependentia cauſalitatis; & cum hæc non poſſit poni ſemper in genere cauſæ efficientis, quia non omnia ſubiecta immanenter in ſe cauſant accidentia, vt patet de calore in aqua, opus eſt quod ſit in genere cauſæ materialis, non quidem illius ſpeciei, qua materia dicitur cauſare compoſitum per modum partis potentialis, ſed alterius rationis, quæ dicitur ſubiectiua, quatenus accidens ſuapte natura nedum petit in ſuo ſubiecto recipi, ſed etiam inniti, & ſuſtentari, quæ quidem ſuſtentatio, & innitentia eſt materialis cauſalitas, qua ſubiectum dicitur cauſare accidentia in genere materialis cauſæ, & materia formas ſubſtantiales omnes ſola excepta intellectiua.

98 Et quod materia hanc cauſalitatem materialem, exerceat erga formam, quodque talis cauſalitas materialis admitti debeat præter eam, quam habet in ordine ad compoſitum, perſpicuè declarat Zerbius lib. 7. Metaph. quæſt. 3. §. *Propter tertium*, in fine, vbi mouet hoc dubium, Verum materia reſpectu formæ habeat aliquam cauſalitatem, & pro parte negatiua affert rationem tactam in argumento, quia tota cauſalitas materiæ eſt intrinſeca, ſed materia reſpectu formæ non habet aliquam cauſalitatem intrinſecam; ergo non eſt cauſa eius; maior probatur, quia materia, & forma ponuntur cauſæ intrinſecæ ſecundo Phyſicorum, & 5. Metaphyſicorum efficiens autem & finis extrinſecæ, ſed impoſſibile eſt aliquam cauſam extrinſecam cauſare intrinſecè, aut è conuerſò, ergo &c. minor verò principalis deducitur, quia ſi materia formam intrinſecè cauſaret, tunc eſſet pars formæ, quod non eſt poſſibile. Reſpondet deinde Zerbius decidendo quæſitum affirmatiuè, quod nempe materia habet rationem cauſæ reſpectu formæ, cum ab ea dependeat, & ad rationem in oppoſitum dicit, quod cauſalitas dupliciter dici poteſt intrinſeca, vno modo ex hoc, quod cauſa eſt pars intrinſecè conſtitutiua cauſati, & hoc modo maior illa aſſumpta non eſt vera, alio modo generalius ex hoc, quod cauſa vnitur alicui, cum quo conſtituit aliquod vnum intrinſecè, & tali modo maior rationis eſt vera, quomodo minor aſſumpta ſub ea eſt falſa, vt patet; aliud quoque argumentum contra hoc ibi facit, quod apud eundem Auctorem ſolutum videre potes; verum autem materia ſit magis cauſatiua formæ ſubſtantialis, quam accidentalis ait tractaſſe lib. 5. Met. qu. 15. ſatis ergo liquet cauſalitatem materialem non ſolùm ſe ad compoſitum extendere, ſed etiam ad quamlibet formam materialem tam ſubſtantialem, quàm accidentalem, vt dixi diſp. 5. Phyſ. quæſt. 4. art. 1. & 2. Hic tandem nota manifeſtam Ferchij contradictionem in ſuis dictis; hic enim ſcilicet lib. 1. Defenſ. c. 7. nu. 54. negat formas contineri in potentia paſſiua materiæ, quod concedit veſtig. 1. c. 4. in fine, vbi ait poſſibile eſſe duplex, poſſibile tranſmutabile, quo modo res dicuntur eſſe in potentia paſſiua ſubiecti, & poſſibile factibile,

ſe, quo pacto effectus dicitur eſſe in potentia factiua efficientis; ita ille:

Alia Ferchij ad idem argumenta ſoluta, ac retorta.

FErchius lib.2.Defenſ.ca.10.denuò reſumit idem probandum, quod ſcilicet forma non fiat ex materia, nec à materia dependeat in eſſe, quoniam eiuſdem te, & ratione ad idem te, & ratione non eſt habitudo, niſi vna vnius rationis; ſed forma ſimplex eſt vna, & vnius rationis materia ſimplex, ad quam forma refertur, eſt vna vnius rationis, igitur forma ſimplex ad materiam ſimpliciter non habet, niſi habitudinem vnam vnius rationis; atqui habitudo ſignificata per *eſſe in*, diuerſa eſt à relatione ſignificata per *eſſe ex* ſiquidem anima rationalis, vt vos vultis, fit in materia ſubiecta, non fit ex ea; ſic ex 1. de Anima 65. ſi viſus de oculo ſenis migraret in oculum iuuenis, fieret in oculo iuuenis, non ex oculo iuuenis, ſimiliter & intellectus migrans de corpore corrupto in corpus de nouo genitum, fit in corpus nouum, non ex corpore; & in hypotheſi data 4. Phyſ. 58. color, vel ſonus exiſtentes extra ſubiectum, ſi de nouo ab efficiente ſubiecto varientur fierent in ſubiecto, non ex ſubiecto igitur forma, quæ habet ad materiam relationem ſignificatam per *eſſe in* in 7.Met.26.27. & 4.Phyſ. 23. non poteſt habere habitudinem aliam indicatam per *eſſe ex*, vel *fieri ex*; vt meritò Ariſtot. dicat formam non fieri ex materia, vt ſanus non fit ex homine 7. Metaph.25. muſicum non fit ex homine 1.Phyſ.58.Conf.quia Ariſtot.2.Phyſ. 28. & 5. Metaph. 2. deſcripſit cauſalitatem materiæ in ordine ad compoſitum, non ad formam, ſcribens; materia eſt *ex qua, fit aliquid, cum inſit*, & 1. Phyſic.82.ſimiliter deſcripſit materiam primam eſſe *ſubiectum primum, ex quo inexiſtente aliquid fit, non ſecundum accidens, & cum corrumpitur in hoc abibit vltimum*, materia ergo eſt cauſa compoſiti, non formæ; ſic in 2. de gener.animal.cap.18.

99 Reſp.concedendo totum primum diſcurſum, vt potè fundatum in illa maiori, quæ eſt maxima quædam Scoti, eſto ipſum non citet, quol.12.lit.A. ad minorem ſubſumptam dico, quod habitudo ſignificata per *eſſe in*, poteſt ſumi dupliciter; vel vt dicit puram, & ſimplicem receptionem formæ in ſubiecto, quo pacto etiam anima rationalis dicitur eſſe in corpore, & fieri in corpore; vel vt dicit etiam ſuſtentationem, id eſt dependentiam omnimodam formæ à materia in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, quæ enim ita indigent ſubiecto, non ſolum dicuntur recipi in ſubiecto, ſed etiam in ipſo ſuſtentari, & ſuſtentari; ſic etiam habitudo ſignificata per *eſſe ex*, poteſt dupliciter ſpectari; vel vt ly *ex* dicit habitudinem partis, vel vt dicit habitudinem ſubiecti; nam habere quoque hoc ſignificatum ſupra ex Ariſtot. oſtenſum eſt num.82.5.Meta.tex.29.& 1.de Gener.animal. cap. 3. ſi itaque *eſſe ex* ſumatur, vt dicit habitudinem partis vtique eſt omninò habitudo alia ab *eſſe in*, quocunque modo ſumpto, at ſi *eſſe ex* ſumatur, vt dicit habitudinem ſubiecti, quo pacto forma dicitur fieri ex materia 5.Meta.59. ſic iſta habitudo coincidit cum *eſſe in*, ſecundo modo ſumpto, licet adhuc diſtinguatur ab *eſſe in* ſumpto primo modo, quia anima intellectiua dicitur eſſe in materia, ſed non ex materia, quia eſt in ea per ſimplicem receptionem, & informationem, non vero per ſuſtentationem, ac innitentiam, quæ dicit eſſentialem dependentiam, vnde capiendo *eſſe in*, & *eſſe ex* ſecundo modo ex iam declaratis idem eſt explicare cauſalitatem materiæ in formam per *eſſe in ſubiecto*, ac per *eſſe ex ſubiecto*, quia ſic non ſunt diuerſæ habitudines, ſed vna eadem; & in hoc ſenſu diximus diſp.5.Phyſ.q.4.art.1.& diſp. 5. de Gener.quæſt.1 art.1. Ariſt. explicare quidem ſæpius cauſalitatem materiæ in formam ſiue ſubſtantialem ſiue accidentalem per habitudinem *in quo*, eam tamen ita explicare, vt omninò coincidat cum habitudine *ex quo*, tanquam ex ſubiecto, quia nimirum explicat *eſſe in* per neceſſariam, ac indiſpenſabilem innitentiam formæ in ſubiecto, ita quod ab eo pendeat neceſſario in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari; verum tamen eſt frequentius Ariſtot. explicuiſſe cauſalitatem ſubiecti in ordine ad formam præſertim accidentalem per habitudinem *in*, & non *ex*, vt inſinuaret accidens non habere materiam *ex qua* per modum partis, vt compoſitum, ſed tantum materiam *in qua*, vt etiam ait Scot.4.d.12. quæſt.1. E. a qua tamen neceſſariò, ac indiſpenſabiliter pendeat in ſuo eſſe, & fieri, quod quidem habetur loc.cit.7.Met.26 27. & 4.Phyſ.23. non tamen tex.58. ad illos verò textus ex 1.Phyſ.52. & 7 Met.25. noſtros ab arguente repetitos iam dictum eſt ſupra non magis illi fauere, quam nobis; & præſertim ſecundum. Ad Conf. licet eis in locis 1. Phyſ.82.& 2.Phyſ. 28. intendat deſcribere cauſalitatem materiæ præſertim in ordine ad compoſitum, & non in ordine ad formam, alibi tamen deſcripſit cauſalitatem eius etiam in ordine ad formam, quandoque quidem per habitudinem *in quo* ſecundo modo ſumptam, & interdum etiam per habitudinem *ex quo*, vel *ex qua*, pariter ſecundo modo ſumptam, vt 5. Met.29.& 1.de Gener.animal.capitul 3. ex dictis ſupra num.82.

Secundò, arguit auctoritatibus Scoti, nam theor.21.principali concl. 7. *forma*, inquit, *eſt in omni compoſito ex partibus materialibus poſſibilibus manere diuiſis, aliud ab illis; nec ex illis*; ibidem vlt.cap.citat Scotus 7.Metap. cap.vlt. ergo cum Scoto forma non eſt ex materia, idque acceptum refert Ariſto.7.Metaph.cap.vlt. Rurſus 9. Metaph.quæſt.13. tres reſpectus in materia conſiderat ad agens, ad compoſitum, ad formam primum reſpectum explicat per *in quam* ſecundum per *ex qua*, tertium per *in qua*, & ad rem ſcribit, *ſed tantum eſt materia proprium receptiuum formæ, & ideò in qua, non ex qua*, Item quol.2. D. materia inquit, non eſt per ſe cauſa formæ, licet ſit materia formæ ſecundum Auic. & nullo modo videtur aliquid eſſe hoc per illud, quod non eſt per ſe eius cauſa. Demum quol.9.lit.H, ſecundum Ariſt.concedit, quod forma ſubſtantialis eſt independens reſpectu materiæ, quia eſſe principij principalis eſt independens reſpectu principiati, & reſpectu principij minus principalis, & ideò dicitur magis ens, tum materia, tum compoſito.

100 Reſp. ad 1. locum me ingenuè fateri non benè percipere nec verba ablata Doctoris, nec quomodo ex illis deducatur formam ex materia non fieri, nam ea verba ſunt adeo confuſa, vt neque conſtructionem grammaticalem colligere poſſim, nam ly *aliud ab illis*, debet ad cõpoſitũ referri, quod tamen in ea propoſitione non ponitur in recto; forma quidẽ ponitur in recto, ſed cũ ea ly *aliud*, cõſtrui, nõ poteſt, ſi cõſtruatur cũ cõpoſito, verũ eſt, quod eſt *aliud ab illis*, ſed non debere addi *nec ex illis*, quia verè compoſitũ eſt ex illis; nec benè refertur ad formam, ſeu cum forma conſtruitur, vt Ferchius velle videtur, vt inde deducat formam ex materia non fieri, quia ly *nec ex illis*, proximè conſtituitur cum ly *aliud* quod vtique ad formam ſine ſolœciſmo referri nequit; dum vero Scotus ibid.citat cap. vltim. Metaph. non eum locum citat, quaſi ab Ariſtot. acceperit ibi formam ex materia non fieri, quia id non docet Ariſtot. in eo loco, ſed voluit innuere eo loci haberi alietatẽ compoſiti à partibus, quę poſſunt manere diuiſæ, ac diſſolutæ deſtructo compoſito, quod ibi Ariſt. probat ex ſyllaba B A, quæ amplius non manet etiamſi A, & B, maneant diſſoluta, vnde B A, aliquid amplius importare videtur præter A & B, qua etiã auctoritate vtitur Doctor 3. diſt.2. quæſt.2. ad idem probandum nempe alietatem totius à partibus; vnde quantum capio, ſuſpicor Scotum per eam propoſitionem voluiſſe ex 7. Metaph. cap. vlt. indicare alietatem totius à partibus, non vero, quod forma non fiat ex materia; quod eo vel maximè dicendum eſt, ne Doctorem ferè in eodem loco faciamus ſibi contradictorium, nam paulo ſupra theor.19.concl. 9. manifeſtè aſſerit materiam eſſe cauſam formæ, & formam materiæ in diuerſo genere cauſæ ad 2. explicat Doctor ibi cauſalitatem materiæ in ordine ad formam per habitudinem *in qua*, & non *ex qua*, ne eam confunderet cum cauſalitate, quam exercet erga compoſitum, & explicari ſolet per habitudinem *ex qua*, vt ex parte, attamen vt dixi diſput.Metaph. quæſt.1.art.3.num.34. explicando diuiſionem *ex qua*, ſubdiuidi debet in potentiam purè receptiuam, qualis eſt potentia materiæ reſpectu animæ, ac in ſuſtentatiuam, & receptiuam ſimul, qualem habet reſpectu aliarum formarum, & hæc potentia *in qua*, coincidit cum potentia *ex qua*, tanquam ex ſubiecto, immo Doctor in ea quæſtione oppoſitum apertè ſentire videtur, nam in argumento allato ab initio quæſt. pro parte negatiua probat materiam eſſe aliquo modo principium reſpectu formæ, & reſpectu quarumdam, ſcilicet materialium habere aliam habitudinem, quam receptiuam, quam nos vocamus ſuſtentatiuam, quæ includit receptiuam, vel neceſſariò ſupponit, & rationem illam inſolutam relinquit, cum tamen in aliis argumenta principalia ſemper reſoluere ſoleat, tanquam aliquid veri continentem; & ſurſus in argumento ad oppoſitum concedit, & approbat communem diſtinctionem formarum, quod quædam educuntur de potentia materiæ, quædam non, quod nequit intelligere, niſi de eductione ſuperius explicata num. 94. nam eductionem per inchoationes formarum, & rationes ſeminales inquit ibi lib. ſeptimo, Metaphyſicor. quæſt. de rationibus ſeminalibus fuiſſe repulſam.

101 Ad 3. locum ex quol. 12. lit. D. dico inde potius oppoſitum deduci, ſcilicet materiam eſſe cauſam formæ, & ad eius eſſe concurrere, nam habet ibi Doctor hæc verba; *nunc autem quæcunque entitas præcipuè abſoluta ſeipſa primò eſt in ſuo eſſe, quia ſeipſa primò recedit à non eſſe ad eſſe, quia licet multa concurrant ad ſuum eſſe, ſicut materia ad eſſe formæ, & forma ad eſſe materiæ, & tamen nullum concurrens eſt ſibi prima ratio eſſendi in ſuo eſſe, ergo ſeipſa primò eſt hoc &c.* vbi vides expreſsè dicit materiam concurrere ad eſſe formæ. Quando verò in conſequenti dicit, quod materia non eſt per ſe cauſa formæ, intendit, quod non eſt per ſe cauſa, id eſt cauſa intrinſeca, ſicut eſt cauſa compoſiti, alioquin paucis verbis ſibi contradiceret, quod autem hic ſit intellectus verborum Doctoris ibidem palam conſtat ex eius diſcurſo, nam ibi oſtendere intendit, quod nulla & vniuerſaliter nulla forma indiuiduatur per materiam, vt per ſe principium indiuiduationis eius, vt dicebant Thomiſtæ, hoc autem ſic oſtendit, quia principium formale indiuiduationis rei ſemper eſſe debet aliquid intrinſecum ipſi, ſed materia non eſt per ſe cauſa formæ, id eſt cauſa eius intrinſeca, ſicut eſt cauſa compoſiti, ergo non eſt principium indiuiduationis eſt cauſa intrinſeca reſpectu illius, ſed materia non eſt pars intrinſeca reſpectu illius, ſed materia non eſt pars intrinſeca formæ, ergo materia non eſt principium indiuiduationis eius, & quod talis ſit ſenſus Doctoris ibidem clarè colligitur ex concluſione illius, mee diſcurſus, cum tandem concludit; ergo fruſtra quæritur ratio ſingularitatis determinatæ per aliquod extrinſecum, tanquam per principium formale, quomodocunque extrinſecum ſit cauſa aliqualis concomitans, quia ſemper oportet, quod prima ratio formalis ſingularitatis ſignatæ ſit per aliquid per ſe intrinſecum ſingulari; quibus verbis concedit ſurſus materiam eſſe aliquo modo cauſam formæ, cum ait, *quomodocunque extrinſecum ſit cauſa aliqualis &c.* tamen quia non eſt cauſa intrinſeca, aut quid intrinſecum formæ, negat

poſſe

Digitized by Google

poſſe poni principium indiuiduationis eius; vnde Gadius ibidem ita erigit rationem Doctoris; quidquid eſt principium indiuiduationis eius, quia omne tale eſt principium intrinſecum ſingularis; vnde arguens locum citatum non intellexit, & Doctorem paucis verbis fecit ſibi contradictorium, dummodo eius aſſerto ſatisfacere. Ad locum ex quol. 9. iam dixi in eo quolibeto haberi totum oppoſitum, nedum litt. B. vt dictum eſt n. 23. ſed etiam litt. C. vbi oſtendit tertiam rationem inibi adductam, ad probandum, quod Angelus nequeat informare materiam, quia non dependet à materia, vt aliæ formæ inferiores, oſtendit (inquam) non concludere, quia dici poſſet, quod Angelus poteſt quidem eſſe ſine materia etiam perfectiori modo, quã anima intellectiua, ſed tamen poteſt eſſe in materia, quia licet dependere à materia ſit imperfectionis, non tamen eſt euidens, quod poſſe communicare actualitatem ſuam materiæ ſit imperfectionis, & præcipue quando talis communicatio poteſt eſſe ſine dependentia; quibus verbis ſignificat Doctor omnes formas inferiores, excepta anima intellectiua, communicari materiæ cum dependentia ab ea, vt ibi notat Gadius, vnde deducit, quod formæ communicantes eſſe materiæ ſunt in duplici differentia, quædam cum dependentia ad materiam, vt forma ſenſitiua, & corporeitatis, quædam ſine dependentia à materia, vt anima intellectiua; Vnde cum inferius litt. H. §. *de tertio principali*, ſoluendo primum illud argumentum, quod forma eſt magis ens, quam compoſitum, ait hoc non debere intelligi, quod ſit prius, & maius ſecundum perfectionem, ſed ſecundum principalitatem, & independentiam, quia eſſe principij principalioris, ſcilicet formæ eſt independens reſpectu principiati, & reſpectu principij minus principalis, ſcilicet materiæ, Gadius ait hoc non debere intelligi de independentia abſolutè ſumpta, & in quocunque genere cauſæ, alioquin Doctor ſibi manifeſtè contradiceret, ſed de independentia in genere cauſæ finalis, quia in hoc genere cauſæ, quod eſt nobilius cæteris, forma non dependet à materia, ſed è contra, quia 2. Phyſ. 25. materia eſt propter formam, non autem è contra; ex hoc autem velle deducere omnem independentiam abſolutè eſt fallacia conſequentis à ſecundum quid ad ſimpliciter.

Tertiò arguit eodem cap. dato etiam formam ex materia fieri (quod tamen nunquam probatum eſt) adhuc non benè inferiur, non fieri ex nihilo, quia non quæcunque habitudo ſignificata per *fieri ex*, excludit factionem ex nihilo, ſed habitudo ſignificata per modum partis; vnde poſtea cap. ſequenti nempe 11. in fine denuò ſic repetit idem argumentum, quod ex nulla parte præſuppoſita ſui fit, ex nihilo fit, & ſecundum inchoatores creatur, ſed forma fit ex nulla ſui præſuppoſita parte, ergo fit ex nihilo, & ſecundum dictos creatur; & addit argumentum eſſe inſolubile, niſi ad placitum noſtrum mutemus ſignificatum terminorum, & per ſolutionem vocalem euitare velimus difficultatem realem, ſed ineuitabilem; & quia vidit ſtatim nos maiorem negaturos cum Scoto 2. d. 1. q. vn. & 4. d. 1. quæſt. 1. Pp. & 7. Metaph. quæſt. 12. tanquam inſufficientem, quia ad factionem ex nihilo requiritur etiam negatio ſubiecti præſuppoſiti, illicò ſubdit, quam ob rem qua facilitate placitum veſtrum affirmatis ad factionem ex nihilo requiri negationem ſubiecti præſuppoſiti, eadem facilitate à nobis negatur id requiri, probate, non petite; & deinde cap. ſequenti, ſcilicet nu. 74. & 75. idem Scoto improperat, quod vtique locis citatis id aſſeruerit, at nunquam probauerit, ſed principium petierit; & quod licet id aſſerat, non eſſe tantæ auctoritatis, vt negari non poſſit, quia Scotus non eſt oraculum Dei, vt ei contradicere non liceat, & quod afferre auctoritatem Scoti contra Scoti aduerſarios (inter quos ſe quoque eſſe profitetur ſic inſlando) eſt petere principium; vos non recipitis Aquinatem, nos non recipimus Scotum; ita ille animo lubenti.

102 Reſp. an ſufficienter probatum ſi formam fieri ex materia, tum ex Ariſtot. tum ex ratione ſatis conſtat ex dictis; quantum vero ſpectat ad illud argumentum inſolubile, doleo in primis, quod in eo conficiendo aſſertores inchoationum vocet *inchoatores*, cum toties in toto ſuo lib. Defenſ. nos acriter redarguat, quod hoc nomine eos appellauerimus, quod eſt nomen iniurioſum, & conuitioſum; repetam, quod ſæpè dixi, omnia ſibi licent, nihil nobis; doleo inſuper, quod nec D. Thomas cum tota ſua florentiſſima ſchola, nec Scotus cum tota ſua ſubtiliſſima negantes factionem formarum ex nihilo, & earundem inchoationes, totis conatibus ſuis argumentum illud ſoluere valuerint, niſi vocaliter, & terminos peruertendo, doleo Scoto impingi, quod dixerit, at nunquam probauerit, ad factionem ex nihilo, ſeu creationem non ſufficere negationem partis præſuppoſitæ, ſed etiam requiri negationem ſubiecti præſuppoſiti, cum loc. cit. id ſtrenuè probauerit, & præſertim in 4. d. 1. quæſt. 1. cum oſtendit agens naturale, ſeu creatum ideò creare non poſſe; nec aliquid ex nihilo producere, quia in quacunque actione ſua ſubiectum præſupponit, ex qua experientia, & neceſſitate, vnanimi conſenſu deduxere ſapientiores tum Philoſophorum, tum Theologorum agens naturale non poſſe creare, nec aliquid ex nihilo producere, imò & SS. Patres ſuperius citati; doleo tandem, quod Ferchius Franciſcani inſtituti dicat, quod contra ipſum adducere Scoti auctoritatem ſit petere principium, & quod Franciſcano dicere liceat, vos non recipitis Aquinatem, nos non recipimus Scotum, quamuis enim Dominicano id liceat, Franciſcano nequaquam, niſi rebelli, & transfugæ; ac præſertim in materia, de qua loquimur, in qua nec Franciſcanus negaret Aquinatem, nec Scotum Dominicanus. Sed dum Scoto, & nobis petitionem principij improperat, incidit in foueam, quam fecit, nam iste arguit inſolubiliter, & aſſumit maiorem *quod ex nulla parte præſuppoſita ſui fit ex nihilo fit*; adducit noſtram reſponſionem per interemptionem maioris, tanquam inſufficientis, quia ad factionem ex nihilo vlterius requiritur negatio ſubiecti præſuppoſiti; & quando maior negata erat illi probanda, dicit nobis *probate, non petite*; recordare Ferchi, quod modo tu es arguens, nos ſumus reſpondentes, & negamus maiorem, tibi ergo incumbat probare, ne petas, non autem nobis; probet ergo, nec petas, ne in errorem incidas nobis exprobratum.

Probauit tamen aliquando maiorem illam aſſumptam nempe veſtig. 1. cap. 14. nu. 43. quia ſi ſubiectum præſupponi eſt cauſa tollens factionem ex nihilo, ergo ſubiectum non præſupponi eſt cauſa factionis ex nihilo; quare ſi anima præexiſteret ante corpus, homo de nouo factus ex parte præexiſtente eſſet factus de nihilo; quod argumentum pluries repetit poſtea in ſua Defenſione inchoando ſtatim lib. 1. cap. 1. nu. 2. Cui tamen paucis verbis reſponſum eſt iamdudum diſputat. 5. de gener. quæſt. 1. art. 2. nu. 16. negando conſequentiam, quia modus ille arguendi valet tantum in cauſis præciſis, modo licet ſubiectum præſupponi ſit cauſa ſufficienter tollens factionem ex nihilo, non tamen eſt cauſa præciſa, & adæquata. Ferchius videns hoc ferè vnico verbo argumentum ſolutum, lib. 2. Defenſ. cap. 12. illud nititur roborare, ac ſolutionem infringere, quia duæ ſunt propoſitiones, inquit, in quibus argumentum fundatur, prima *quod per ſe ineſt ſemper ineſt*, nam quod per ſe eſt, eſt de omni, atque adeò ineſt omni ſubiecto, & omni tempore; ſecunda *quod affirmat affirmatio, hoc negat negatio*, nam in contradictorijs idem prædicatum reſpectu eiuſdem ſubiecti affirmatur, & negatur; tunc ſi conſideremus factionem ex aliquo, & ex nihilo aliquid, & nihil ſunt contradictoria, ergo eadem habitudo affirmatur in factione ex aliquo, quæ negatur in factione ex nihilo per ſecundam propoſitionem; ſi igitur in factione ex nihilo intelligeretur negari ſubiectum præſuppoſitum, & per præſentiam ſubiecti præſuppoſiti inferri negationem factionis ex nihilo; ergo in factione ex aliquo oportebit affirmare ſubiectum præſuppoſitum per ſe, ſicut in factione ex nihilo per ſe negatur; at falſum eſt iſtud, quoniam ſi anima præexiſteret ante corpus, homo de nouo factus ex parte præexiſtente, eſſet factus de nihilo, quod eſt abſurdum; quia verò quod per ſe ineſt, ſemper ineſt, ſed in iſta factione de aliquo non ineſt affirmatio ſubiecti præſuppoſiti, ergo hæc affirmatio ſubiecti præſuppoſiti per accidens ſe habet ad factionem ex aliquo, & vt ſic non requiritur; quare & negatio ſubiecti præſuppoſiti per accidens ſe habet ad factionem ex nihilo, atque illam non aufert.

Deinde arguit vlterius ex doctrina tradita ab Ariſt. 1. Poſter. 99. de cauſa præciſa, ſeu proxima, nam talis cauſa affirmata affirmat, & negata negat; ſeu cauſa re nota aliter ſe habet, nam facit demonſtrationem negatiuam, itaut de effectu prædicetur cauſa remota, de ſubiecto negetur, pro ſuppoſito facto ſic arguit; omne tollens factionem ex nihilo eſt ſubiectum præſuppoſitum, in factione hominis ex forma ſola præexiſtente non eſt ſubiectum præſuppoſitum, igitur in factione ex hominis ex forma ſola præexiſtente non eſt quid tollens factionem ex nihilo, quare homo ſic factus, erit factus ex nihilo, quod eſt abſurdum; falſa eſt itaque concluſio, ergo aliqua præmiſſarum, non minor, ergo maior, quod ſubiectum præſuppoſitum ſit cauſa tollens factionem ex nihilo. Tandem concludit, quod ſicut in factione ex aliquo ratio partis per ſe requiritur, & ſemper adeſt, ratio ſubiecti præſuppoſiti non per ſe requiritur, quia non ſemper adeſt, ſed per accidens proſuit eſt, vt vna pars tanquam ſubiectum aliam recipiat; ita in factione ex nihilo per ſe negetur ratio partis, omnino per accidens eſt, ſi negatur ratio ſubiecti, cum ratio ſubiecti præſuppoſiti nec ſit cauſa per ſe remota, nec propinqua; quia ergo demonſtratur agit de his, quæ ſunt per ſe, ſophiſta de his, quæ ſunt per accidens, iſta habitudo ſubiecti præſuppoſiti in factione ex aliquo, vel ex nihilo dimittenda eſt.

103 Reſp. in multis ſimilibus fallaciam horum argumentorum deprehendi poſſe, ac retorqueri, loquentes Formaliſtæ de identitate, & diſtinctione reali dicunt illa eſſe eadem realiter, quæ nec ſunt ſeparata, nec ſeparabilia, nec ſe habent vt producens, & productum, & dicunt iſtas omnes particulas eſſe copulatiuè accipiendas, vnde non valet conſequentia, hoc non eſt ſeparatum ab illo, ergo eſt idem realiter cum illo, quia materia, & forma in compoſito non ſunt ſeparata, & tamen non ſunt realiter idem, illa verò dicunt eſſe realiter diſtincta, quod vel ſunt actu ſeparata, vel poſſunt ſeparari, vel ſaltim ſe habent, vt cauſa, & cauſatum, producens, & productum, voluntque has particulas ſumi disiunctiuè, quia ad inferendam diſtinctionem realem ſufficit habere aliquam iſtarum conditionum, quia quælibet iſtarum eſt ſufficiens cauſa realis diſtinctionis, non tamen præciſa, & adæquata; ſic etiam ad conſtituendam v. g. perſonam duplex requiritur negatio dependentiæ ad alienum ſuppoſitum, vna actualis, & alia aptitudinalis, vt docet Scot. 3. d. 1. q. 1. & vna ſine alia non ſufficit; non ſufficit negatio ſola dependentiæ actualis, quia tunc anima ſeparata eſſet perſona, cum actu non dependeat; non ſufficit negatio ſola dependentiæ aptitudinalis, quia hanc habet humanitas à Verbo aſſumpta, quæ tamen non eſt perſona, ad auferendam verò perſonalitatem ſufficit defectus alterius negationis tantum, vt patet in exemplis allatis, nec vtraque neceſſario deficere debet, nec hæc, nec

hec illa determinatè, ſed ſufficit, quod altera illarum deficiat indeterminatè, vnde ſi natura dependeat actualiter, & non aptitudinaliter, non eſt perſona, ſi dependeat aptitudinaliter, & non actualiter, adhuc non eſt perſona; ſic igitur in propoſito ad rationem creationis, vel factionis ex nihilo requiritur negatio duplex ſimul; & ſemel negatio, ſcilicet partis præexiſtentis, ac etiam ſubiecti præiacentis, & vna ſine altera non ſufficit, ad factionem ex nihilo conſtituendam, nam ſi pars præexiſtat, & non ſubiectum, vt v.g. forma, & non materia, vt ſi anima præexiſteret ante corpus, homo ex ea productus non dicitur de nihilo factus; ſi præexiſtit ſubiectum formæ faciendæ, & non aliqua eius pars, adhuc non dicitur fieri ex nihilo; ſed ex aliquo, & ſic ad ponendam creationem duplex illa negatio requiritur ſimul, ad eam verò tollendam ſufficit defectus alterius negationis, nempe vel præexiſtentia partis, vel ſubiecti disiunctiuè, & vna vel altera eſt ſufficiens cauſa ad tollendam creationem; licet non præciſa, & adæquata. Sicut ergo in exemplo allato de identitate, & diſtinctione non valet primum argumentum factum ſic arguendo, ſi ad identitatem realem requiritur negatio ſeparationis, & per poſitionem ſeparationis infertur negatio identitatis realis, ſeu realis diſtinctio; ergo ad diſtinctionem realem oportet affirmare actualem ſeparationem per ſe, ſicut in identitate per ſe negatur, quod tamen falſum eſt, quia ſi duo non ſunt actu ſeparata, poſſunt adhuc eſſe realiter diſtincta, quia ſufficit, quod ſint ſeparabilia; ſic pariter idem argumentum non valebit in propoſito de factione ex nihilo, & factione ex aliquo; & ſicut in argumento facto de identitate, & diſtinctione fallacia in hoc conſiſtit, quod poſitio ſeparationis, & ſeparabilitatis ponitur eſſe neceſſaria ſimul, & coniunctiuè ad diſtinctionem, ſicut negatio ſeparationis, & ſeparabilitatis eſt ſimul neceſſaria, & coniunctiuè ad identitatem; ita quoque fallacia in argumento facto in propoſito de factione ex nihilo, & ex aliquo in hoc conſiſtit, quod poſitio ſubiecti ita ponitur eſſe neceſſaria ad factionem ex aliquo, ſicut negatio eius eſt neceſſaria ad factionem ex nihilo, quod falſum eſt, quia ad factionem ex nihilo vtraque negatio eſt neceſſaria tam partis præexiſtentis, quàm ſubiecti, at ad factionem ex aliquo ſufficit defectus tantum alterius negationis, nempe vel poſitio partis præexiſtentis, vel ſubiecti.

104 Quando verò ſubditur in eodem argumento; quod per ſe ineſt ſemper ineſt, ſed in iſta factione de aliquo nempe hominis ex anima præexiſtente, non ineſt affirmatio ſubiecti præſuppoſiti; ergo &c. dicam hanc rurſus inſtantiam retundi in exemplo allato de identitate, & diſtinctione ſic arguendo, quod per ſe ineſt ſemper ineſt, ſed in diſtinctione non eſt neceſſaria actualis ſeparatio diſtinctorum, ergo hęc affirmatio ſeparationis per accidens ſe habet ad diſtinctionem, quare & negatio eius per accidens ſe habet ad identitatem, atq. illam non aufert; patet autem quod hæc inſtantia non benè procedit arguendo a diſtinctione ad identitatem, quia licet affirmatio ſeparationis non ſit neceſſaria ad realem diſtinctionem, quia ſufficit ſola ſeparabilitas, tamen ad identitatem neceſſaria eſt negatio ſeparationis, quoniam in identitate omnes illæ particulæ copulatiuè ſumuntur; ſic pariter in propoſito, non valet arguere a factione de aliquo ad factionem de nihilo, itaut ſicut ad factionem de aliquo non eſt neceſſaria affirmatio ſubiecti præſuppoſiti, ſic pariter ad factionem de nihilo neceſſaria non ſit oppoſita negatio, quia duæ illæ negationes ſunt neceſſariæ ſimul ad factionem ex nihilo, at ad factionem ex aliquo ſufficit poſitio, ſeu præexiſtentia partis, vel ſubiecti. Neque quia ſub disiunctione tantum eſt neceſſaria præexiſtentia partis, vel ſubiecti, ritè deducitur poſitionem ſubiecti ſe habere omnino per accidens ad factionem ex aliquo, & conſequenter eſſe impertinens ad illam, nam hic calor v.g. ita in manu per ſe producitur ab igne, vt idem numero diſiunctim potuerit quoque à Sole produci, tanquam a per ſe cauſa, quia ad rationem per ſe cauſæ ſufficit, vt ſecundum propriam naturam directè influat in effectum, & non per aliquod ſibi accidens, & indirectè, ſicut muſicus dicitur ædificare ex Scot. 1. diſtinct. 2. qu. 2. l. nec eſt de eſſentia effectus cauſæ per ſe, vt ſecundum ſuam entitatem non poſſit procedere ab alia cauſa per ſe, vt dictum eſt diſput. 8. qu. 3. artic. 1. nam idem numero effectus poteſt a pluribus cauſis per ſe produci disiunctim. Et tandem, cum dicitur, quod per ſe ineſt, ſemper ineſt, nam quod per ſe eſt, eſt de omni, atque ideò ineſt omni ſubiecto, & omni tempore, hoc tantum infert negationem ſubiecti præſuppoſiti debere ineſſe cuicumque factioni ex nihilo, quia ad eam per ſe pertinet in primo modo, non autem oppoſitam affirmationem ineſſe debere omni factioni ex aliquo, quia non eodem modo concurrit negatio ſubiecti præſuppoſiti ad factionem ex nihilo conſtituendam; & oppoſita affirmatio ad factionem ex aliquo, vt explicatum eſt.

Ad aliud argumentum deductum ex Ariſtot. 1. Poſt. 99. de cauſa præciſa, dico poſſe pariter retorqueri in exemplis allatis ſic arguendo, omne tollens identitatem eſt actualis ſeparatio, ſed inter formam informantem, & materiam informatam non eſt actualis ſeparatio ergo inter materiam, & formam ſic ſumptas non eſt quid tollens identitatem, hæc concluſio eſt falſa, non minor, ergo maior, & meritò quidem, quia licet actualis ſeparatio ſit ſufficiens cauſa, vel ſignum realis diſtinctionis, non tamen præciſa, & adæquata, quia iſta ſecluſa ab alijs adhuc cauſis haberi poteſt inter aliqua duo realis diſtinctio; ſic igitur in propoſito de factione ex aliquo, & nihilo eſt falſa maior, non quidem in eo ſenſu, quo deducitur ab arguente, quod ſubiectum præſuppoſitum ſit cauſa tollens factionem ex nihilo, ſic enim abſolutè, ac indefinitè ſumpta vtique vera eſt, ſed eſt falſa eo modo quo aſſumitur in ipſo argumento cum ſigno ſcilicet vniuerſali, *omne tollens factionem ex nihilo eſt ſubiectum præſuppoſitum*, quia factio ex nihilo præciſè, & adæquatè non tollitur per ſubiectum præſuppoſitū, vt ſignificat illa maior, ſed aut per ſubiectum præſuppoſitum, aut partem præſuppoſitam, ratione primi forma materialis non dicitur creari, aut ex nihilo fieri, ratione ſecundi compoſitum; vnde nota aliam fallaciam ab arguente inductam ad decipiendum, nam arguendo maiorem profert vniuerſalem hoc modo *omne tollens factionem ex nihilo eſt ſubiectum præſuppoſitum*; dum verò poſt totum diſcurſum primum ſubinfert; falſa eſt itaque concluſio, minor eſt vera, ergo falſa maior, quod *ſubiectum præſuppoſitum ſit cauſa tollens factionem ex nihilo*, iam vides quod hæc non fuit maior aſſumpta, quia maior aſſumpta erat vniuerſalis, in primo diſcurſu & in ſecundo ponitur indefinita, vel abſolutè ſumpta, quo ſenſu eſt vera; quia ergo tot fallaciæ in his duobus argumentis ſunt inuolutæ, fuit neceſſaria aliqualis prolixitas ad eas detegendas. Hoc idem argumentum ibi vrget, vt magis conuincens contra quoſdam dicentes creationem eſſe productionem ex nihilo, vt ly *nihil*, præciſè excludit materiam, & ſubiectum, inter quos enumerat Baſſol. 2. diſt. 1. quæſt. 2. Concedo contra iſtos argumentum vrgere, quia ſi negatio ſubiecti præciſè ponit creationē, poſitio quoque ſubiecti præciſè ponet factionem ex aliquo. Sed falſo citatur Baſſol. inter iſtos, nam 2. d. 18. q. vn. ar. 2. §. *nota hic*, & §. *&* *ita dico*, dicit expreſſè creationē tolli, vel quia aliquid fit ex aliquo, tanquam ex parte, vt compoſitum, vel tanquam ex ſubiecto, vt forma materialis, & concludit quod vterque modus creationem excludit. Et loc. cit. ab ipſo Ferchio 2. d. 1. q. 2. ar. 1. nihil tale habet, ſolum dicit, quod creatio eſt *productio alicuius non de aliquo*, non ſpecificando, num ly *de*, dicat habitudinem partis, vel ſubiecti, ſed immediatè poſt videtur innuere, quod dicat vtramque dum inquit, & ſic puto, quod eam conceſſerunt omnes Philoſophi, nam Plato, Ariſt. & Auicen. poſuerunt entia ſimplicia, & incorruptibilia eſſe a Deo effectiuè, non de aliquo, ſicut de materia, vel ſubiecto, vel aliqua natura præiacente, per quam vltimam particulam innuit habitudinem partis.

105 Quartò tandem eodem c. 10. lib. 2. vrget quod ſuum ſolet appellare fundamentum, ſecundum Ariſtot. in lib. de Xenophane, & de Zenone, *aliquid fit ex nihilo*, hoc dictum verificandum eſt vel in ſimplicibus, vel in compoſitis, non in compoſitis, quoniam compoſita fiunt ex aliqua parte ſui præſuppoſita per 7. Metaphyſ. 23. & 24. ſi ergo compoſitum fit ex aliqua parte ſui, non fit ex nihilo ſui, & licet fiat ex priuatione, tamen priuatio non eſt nihil, quia eſt negatio tantum partis formalis, nihil verò dicit negationem cuiuſcunque partis; reſtat ergo, vt ſimplicia fiant ex nihilo, materia non eſt talis, cum in toto decurſu vniuerſi nec fiat, nec corrumpatur 1. Phyſ. 82. ergo dictum Ariſtot. ſaltim verificandum eſt in forma, vt ipſa forma fiat ex nihilo, quod quidem argumentum in decurſu primi, & ſecundi lib. Defenſ. frequentiſſimè repetat, ac refricat.

Reſp. ſi liber ille genuinus eſt Ariſt. adhuc ex eius ibi dictis non ritè deduci formas fieri ex nihilo etiam ipſo Ferchio teſte, nam ipſo relatore veſtig. 1. cap. 5. poſtquam negauit dictum illud, *ex nihilo nihil fit*, eſſe vniuerſaliter verum, volens aliqua eſſe ex nihilo facta, explicans quænam ſint iſta ex nihilo facta, habet hæc verba, *nam de his ipſis admodum dicitur, & fieri ea, quæ non ſunt & non multa facta fuiſſe ex ijs, quæ non ſunt*; quæ verba ita exponit Ferchius ibidem, quid eſt non multa? quia compoſita omnia, quæ in dies fiunt, fiunt ex ijs, quæ ſunt, & ſoluunt, at quæ facta ſunt ex ijs, quæ non ſunt, multa non ſunt, ſcilicet entia prima, vt materia, & immateriales ſubſtantiæ. Quod ſi formas multas obieceris, me nego illas propriè non fieri, multas quoque inſenſibiles ex aliquo ſui fieri, multas non terminare actiones, vt quæ in ad aliquid ſunt, ſic actionem, & paſſionem; hæc ibi Ferchius, quibus in primis fatetur ea quæ dixit Ariſtot. libr. allegato eſſe facta ex nihilo non eſſe multa, ſed pauca, ſcilicet entia prima, vt materiam, & immateriales ſubſtantias, & quia poterat quis obijcere etiam omnes formas tam ſubſtantiales, quam accidentales ex nihilo fieri, & adeo quæ ex nihilo fiunt non eſſe parua, ſed multa; obiectionem excludit dicendo formas propriè non fieri, & multas fieri ex aliquo ſui; itaque in eo capite Ferchius apertiſſimè fatetur ex eo Ariſtotel. dicto, quod *aliquid fit ex nihilo*, in libr. præallegato colligi tantùm materiam primam, & intelligentias immateriales, non autem formas fieri ex nihilo; quæ cum ita ſe habeant, vt eſt videre veſtig. 1. cap. 5. non video, quomodo poſtea dicere potuerit formarum factionem ex nihilo fundari in illo Ariſtot. dicto, cum ipſe exponat cap. præcit. dictum illud ad formas non extendi, quia tunc facta ex nihilo multa eſſent, non pauca, contra expreſſa Ariſt. verba dicentis *non multa facta fuiſſe ex his, quæ non ſunt*, ſanè ſi Ferchius aliud fundamentum non fecit pro ſua factione formarum ex nihilo præter illam Ariſt. auctoritatem, ſua factio ex nihilo eſt fundata in nihilo, quia Ariſt. ibi hoc non intendit, imo oppoſitum ex ipſa Ferchij expoſitione relata.

106 Aliam quoque ſolutionem dedi ad hanc auctoritatem diſp. 3. de gener. qu. 1. art. 1. num. 16. quod nempe rectè dixerit Ariſt. eam propoſitionem *ex nihilo nihil fit*, non eſſe adeo vniuerſaliter veram, vt ab Antiquis proferebatur, quia ex nihilo fit aliquid tanquam ex termino à quo, & re vera priuatio eſt vnum ex tribus principijs rerum naturalium, vt latè oſtendi 1. Phyſ. contra antiquos, & ideò meri-

tò

rò dixit non eſſe vniuerſaliter veram, quia in hoc ſenſu eſt falſa; ſed contra hanc ſolutionem, & doctrinam vehementer inuehitur Ferchius lib. 2. cap. 15. & 16. noſque redarguit, quod conſiderimus nihil cum priuatione, quia nec Ariſt. nec aliquis ex peripateticis antiquis, quod ſciam dixit vnquam priuationem eſſe nihil; conqueritur etiam quod confunderimus factionem ex priuatione, & ex nihilo, quod dixerimus compoſita fieri ex nihilo, quia fiunt ex priuatione in quo non ſolùm contra Ariſt. loquimur, ſed nobiſmetipſis contradicimus, hæc nobis in præfatis capitibus 15. & 16. improperat, quæ etiam ſuprà obiecerat eodem lib. cap. 3. eadem ferè vtrobique repetendo; ſam ſupra dixi ab initio huius articuli num. 71. me nolle cum Ferchio diſputare de nihilo, ſed de aliquo meque moleſtiſſimè induci ad quæſtiones de nomine, & præſertim eorum nominum, quæ varias poſſunt habere ſignificationes, vt in propoſito eſt hoc nomen *nihil* cum enim ens, & nihil contradictoriè opponantur, & quot modis dicitur vnum oppoſitorum, totidem dicatur, & reliquum, quot modis aliquid dici poteſt ens, totidem poterit dici nihil, vt refert ipſemet Ferchius ex Scoto quol. 3. veſtig. 1. cap. 12. num. 61. ſicut autem proprium, & præcipuum entis ſignificatum eſt, quod habet, vel habere poteſt eſſe extra animam, ac in rerum natura, ita propriè nihil appellatur id, quod non habet, nec habere poteſt eſſe extra animam, ideſt non poteſt habere veram eſſentiam, & exiſtentiam, & ita ſe habent omnes negationes entis realis, quæ ſi fuerint in aliquo ſubiecto dicuntur negationes in genere, ſi extra ſubiectum, dicuntur negationes extra genus ex eodem Scoto 1. d. 23. qu. vn. H. vnde communiter dici ſolet negationem extrà genus eſſe terminum a quo creationis, & ad quem annihilationis, quia negat tam partem, quàm ſubiectum rei faciendæ; & negationem in genere eſſe terminum à quo generationis, & ad quem corruptionis, quia negat tantum partem formalem rei faciendæ; non verò negat ſubiectum, imò illud ſupponit, tanquam id in quo fundatur, & ſi fuerit aptum ad formam negatam recipiendam, negatio illa in genere dicitur priuatio ex dictis in Phyſica.

107 Quamuis, inquam, ab initio articuli ab hac quæſtione de puro nomine decreuerim abſtinere, de nihilo diſputarem, ſed de re aliqua quia tamen de hoc tot Ferchius loc. cit. excitat rumores, vt mihi penitus aures obtundat, quaſi ſit hæreſis in Philoſophia appellare priuationem nihil, & dicere in eo ſenſu res fieri de nihilo, quatenus fiunt ex ſui priuatione; hic breuiter probare intendo vtrumque bene dici & ſecundum Ariſt. & ſecundum veritatem, & quod ita loquantur probati Auctores paſſim, primò quidem ſecundum veritatem, quia ens & nihil contradicunt, vt apud omnes eſt in confeſſo, cum ergo priuatio non ſit ens reale, erit nihil; tùm quia nihil, & non aliquid apud Logicum æquippollent, priuatio non eſt aliquod, ſeu eſt non aliquid, ergo nihil; tum quia non ens, & nihil æquipollent, ſicut nihil, & non aliquid, ſed priuatio eſt per ſe non ens 5. Phyſ. 75. ergo per ſe nihil, tum tandem quia nihil in proprio ſignificato, vt concedit Ferch. cit. dicitur illud, quod non habet, nec habere poteſt eſſe extra animam, ideſt nec veram eſſentiam, nec veram exiſtentiam; ſed priuatio eſt huiuſmodi, cum ſit per ſe non ens, ideoque excludat a ſe omninò rationem entis realis; ergo verè, & propriè eſt nihil; Ex hoc deduco, quod ſi priuatio poteſt dici nihil, poſſunt quoque res naturales dici fieri ex nihilo in hoc ſenſu, quatenus fiunt priuatione, tanquam ex termino a quo nam re vera res quælibet naturalis dicitur, fieri ex ſui priuatione, & priuatio dicitur tertium principium rerum naturalium; ſi ergo priuatio nihil eſt aliquid in hoc ſenſu dicitur fieri de nihilo, verum tamen eſt id non abſolutè proferri, quia ſi id abſolutè diceretur ſignificaretur compoſitum fieri ex nulla ſui præſuppoſita parte, tamen cum ſpecificatione prędicta poteſt dici; & ſic de facto loquuntur probatiſſimi Auctores 1. Phyſ. q. illa, an priuatio ſit aliqua entitas poſitiua, & an ſit principium rerum naturalium in fieri, nam in deciſione primi quęſiti dicunt priuationem eſſe formaliter non ens eſſe nihil, & ſolum materialiter, & connotatiuè eſſe aliquid, & in reſolutione ſecundi dicunt, quod licèt non eos, & nihil nequeat eſſe principium rerum naturalium in facto eſſe benè tamen in fieri, videantur Canon. 1. Phyſ. qu. 10. Ant. And. de tribus principijs qu. penult. & alij tractatores has quęſt. libr. 1. Phyſ. qui ſic ita loquuntur; vide etiam Ant. And. 7. Met. qu. 11. ad primum princip. vbi priuationem appellat nihil formaliter, & ait generationem eſſe productionem ex nihilo, ſi ex dicat habitudinem termini, quia eſt ex priuatione, quę nihil eſt.

108 Quod verò neq. hic modus ſit ab Ariſt. alienus colligitur ex ipſo Ferchio veſtig. 1. cap. 4. vbi ex duplici limitatione ab Ariſt. facta illius dicti *ex nihilo nihil fit*, oſtendi quomodo de eius mente ſit vera, & quomodo falſa prima limitatio habetur (ait Ferchius) 1. Phyſ. à 73. ad 77. vndè tex. 75. ſcribit *nos autem & ipſi dicimus fieri quidem nihil ſimpliciter ex eo, quod non eſt, ſed tamen fieri ex eo, quod non eſt, vt ſecundum accidens, ex priuatione enim, quę eſt per ſe non ens, non ex eo quod ineſt, fit* quibus verbis docet aliquid fieri ex non ente, ſcilicet priuatione per accidens, quia non remanet in re facta, non per ſe; ſi ergo per hoc dictum Ariſt. limitat illam propoſitionem *ex nihilo nihil fit*, & declarat in quo ſenſu ſit vera, & in quo falſa, ergo per non ens, quod eſt priuatio idem intelligit, quod nihil, alioquin hęc non eſſet limitatio, aut declaratio illius propoſitionis *ex nihilo nihil fit*. Et rurſus notandum eſt hic modus loquendi Ariſt. ſiquidè cum ait tex. 75. ex non ente, quod priuatio fieri aliquid per accidens, vtitur eadem formula loquendi, quam adhibuerat ſupra tex. 33. & 34. referendo eam propoſitionem de mente Antiquorum, ibi autem ita loquitur *videtur autem Anaxagoras ſic infinita opinari, quoniam putabat communem opinionem Phyſicorum eſſe veram quod nihil fit ex eo, quod non eſt* & ſtatim tex. 34. *ſi enim omne quod fit neceſſe eſt fieri aut ex ijs quæ ſunt; aut ex his, quę non ſunt, horum autem id, quod eſt, ex ijs, quæ non ſunt, fieri impoſſibile eſt, de hac enim conueniunt opinione omnes, qui de natura* ſicut ergo tex. 33. & 34. per *nihil fieri ex eo, quod non eſt*, intelligit de mente antiquorum *ex nihilo fieri*, abſolutè loquendo, ſic pariter inferius tex. 75. volendo limitare, & declarare illam propoſitionem quo ſenſu ſit vera, & quo falſa, illis verbis *nos autem & ipſi dicimus fieri quidem nihil ſimpliciter ex eo, quod non eſt, ſed tamen fieri ex eo quod non eſt, vt ſecundum accidens* opus eſt vt per ea verba aliquid *fieri ex eo, quod non eſt ſecundum accidens* per ly *quod non eſt* intelligat *nihil*, ſicut intelligebatur ſupra tex. 33. & 34. atque ita verificetur ex nihilo fieri aliquid, non quidem per ſe, ſed per accidens, ergo in Ariſt. idiomate priuatio dici poteſt nihil, & ex nihilo aliquid fieri, tanquam ex termino à quo intelligendo per nihil priuationem ipſam. Conf. quia *id quod non eſt* apud Ariſt. tam ſonat *nihil* abſolutè dictum, vt tex. 33. & 34. quam ipſam priuationem vt text. 75. ergo in lingua Ariſt. priuatio poteſt dici nihil, & cum tex. 75. dicat ex eo quod non eſt fieri poſſe aliquid per accidens periodè eſt, ac ſi dixiſſet ex nihilo quod eſt priuatio, aliquid per accidens fieri poſſe.

109 Accedit, vt ſupra notatum eſt ab initio articuli num. 69. Ferchium eodem cap. 4. ſub num. 10. expreſsè id totum concedere, cum colligens dicta reſponſionis ad quoddam dubium incidens inquit, *aliquid per accidens fit ex non ente vel ſecundum partem vel ſecundum totum concedo, quia ipſum nihil non ineſt facto; aliquid per ſe fit ex non ente, nego quia ipſum nihil non ineſt facto*, ſupra autem immediatè declarauerat ipſe, quod fit ex non ente ſecundum partem eſſe compoſitum, quia materia præexiſtit, vnde non ens quod eſt terminus à quo factionis eius, non negat omnes partes entis facti, ſed aliquam tantùm, quod autem fit ex non ente ſecundum totum eſſe formam, quæ quando fit forma, fit tota de nouo, & non ens, quod eſt eius terminus a quo, negat omnes partes entis facti; cum ergo concedit aliquid fieri ex non ente vel ſecundum partem, vel ſecundum totum per accidens, quia ipſum nihil non ineſt facto, ſanè per nihil intelligit terminum à quo factionis ex non ente tam ſecundum partem, quam ſecundum totum; factio autem ex non ente ſecundum partem eſt factio compoſiti, & ſic a primo ad vltimum terminum, à quo factionis compoſiti appellat nihil, & declarat compoſitum fieri ex nihilo per accidens quia ipſum nihil non ineſt facto ſecundum partem, qua etiam ratione forma dicitur fieri ex nihilo per accidens, quia ipſum nihil non ineſt facto ſecundum rem. Sed quia Ferchius vidit his ſuis verbis manifeſtè appellaſſe priuationem *nihil*, & ſic conceſſiſſe aliquid fieri ex nihilo per accidens, quatenus fit ex priuatione, noſque fundatè; & candidè hoc totum ex ſuis relatis verbis dedoxiſſe, lib. 2. cap. 3. in fine num. 20. hęc eadem verba reſcribit ex veſtig. 1. num. 10. quæ hic reſcribo (inquit) vt cognoſcat Lector meos Oſſenſores hęc vidiſſe, ſed fraudulenter omiſiſſe, ſic autem reſcribit, *Colligo dicta, aliquid per accidens fit ex non ente vel ſecundum partem, vel ſecundum totum, concedo, quia ipſum non ens non ineſt facto*, confer hæc verba cum his quę habet veſtig. 1. numer. 10. & videbis verbum *nihil*, ibi poſitum, hic fraudulenter tranſmutatum in *non ens*, ne conuincatur appellaſſe priuationem *nihil*, & conceſſiſſe aliquid fieri ex nihilo per accidens, quatenus fit ex priuatione, hinc poterit iudicare Lector quis noſtrum verba fraudulenter omiſerit, vel tranſmutauerit; falſo itaque & calumnioſè cauſatur fuiſſe illi fraudulenter impoſitum, quod veſtig. 1. illo cap. 4. priuationem appellauerit nihil, conceſſeritque totum fieri per accidens ex nihilo, quatenus fit ex priuatione, quę eſt non ens, & nihil, tanquam ex termino à quo, & per modum abiectionis, nam apertè ibi ita loquitur, vt conſtat ex allato diſcurſo & potius fraudulentia in ipſum recidit ſua verba negantem, & tranſmutantem. Demum etiam ratione cogi poteſt, vt hoc fateri debeat, cum enim album fit ex non albo per album intelligendo formam, & per non album negationem albedinis, vtique hęc negatio albedinis apud ipſum poteſt dici nihil, quia negat omnes partes entis facti, vel factibilis, & de facto ipſam appellat nihil, ideò dicit formam fieri ex nihilo, tunc quęro, an talis negatio albedinis, vnde fit album, ſicut ex termino à quo, ſit in ſubiecto albedinis capaci, vel non, hoc ſecundum dici non poteſt, quia illi negationi ſuccedit albedo in eodem ſubiecto, ſi verò eſt in ſubiecto capaci, ergo erit negatio priuatio, nam priuatio eſt negatio in ſubiecto apto; & ſic priuatio eſt nihil, cum talis negatio ſit nihil ſecundum Ferchium, & cum ex hac eadem priuatione fiat compoſitum, quia non ex diuerſa priuatione fit forma, atque compoſitum, ipſum quoque in hoc ſenſu dici poterit fieri ex nihilo.

110 At inſtat Ferch. cap. 15. nos apertè loqui contra Ariſt. dum priuationē nihil appellamus, & quod fieri ex nihilo ſit fieri ex priuatione, nam volēs Ariſt. lib. cit. de Xenophane oſtendere falſitatem illius dicti *ex nihilo nihil fit*, probat auctoritate Heſiodi concedentis aliqua ex nihilo facta fuiſſe carminibus. *Primum ante omne aliud (inquit) Chaos exiſtit, inde patenti. Pectore cunctorum ſedes firmiſſima tellus. Atque Auctor his cunctis ſpecio immortalibus anteit. Ex quibus illa ait genita fuiſſe*

Digitized by Google

fuiſſe, ipſa autem ex nihilo; hinc Ariſt. facit duo membra, vel ordines factorum, in vno ponit prima ex nihilo genita, nempè Chaos ſeu materiam primam, & primum Deorum immortalium genitorum Amorem in ſecundo membro, vel ordine ponit omnia alia corpora genita ex primis; in hoc ſecundo membro ponit factionem ex aliquo præexiſtente, & per conſequens ex priuatione præexiſtente in ſubiecto, ergò ſecundum Ariſtotel. fieri ex nihilo non eſt fieri ex priuatione.

Reſp. hoc argumentum facilè retorqueri in arguentem, volentem formas fieri ex nihilo, nam dum album fit ex non albo, vel fit ex priuatione præexiſtente in ſubiecto, vel non, hoc ſecundum aſſeri nequit, vt iam probatum eſt, quia illa negatio eſt in ſubiecto, non autem extra ſubiectum, vel ergo dando primum eſt concedendum priuationem eſſe nihil, vt forma, ſcilicet albedo dicatur fieri ex nihilo, vel formæ non fiunt ex nihilo, quod ipſe negat; ad argumentum dicendum, nos aſſerere priuationem dici poſſe *nihil*, non tamen *nihil* priuationem, quia *nihil*, latius ſe habet, quam priuatio, quia ſub ſe comprehendit tam negationem in genere, quam extra genus, vnde omnis priuatio eſt nihil, ſed non è contra, & ſic conſequenter dicimus fieri ex priuatione eſſe fieri ex nihilo, quia ab inferiori ad ſuperius affirmatiuè tenet, non tamen fieri ex nihilo, eſſe fieri ex priuatione, quia à ſuperiori ad inferius non tenet affirmatiuè, neque dicimus quod apud Ariſt. fieri ex nihilo ſit ſemper fieri ex priuatione, ſed quod aliquando per *nihil*, priuationem intelligit, & quod in hoc ſenſu concedit aliquid fieri poſſe ex nihilo, quia res omnes naturales fiunt ex priuatione, vt ex termino à quo; Verum tamen eſt lib. de Xenophane non tantum in hoc ſenſu dicere aliquid fieri ex nihilo contra Antiquos, qui non agnoſcebant, vel agnoſcentes priuationem ſpernebant, ſed etiam capiendo nihil, vt dicit negationem extra genus, & cuiuſcunque partis, vel ſubiecti præexiſtentis, hoc enim modo fatetur cum Heſiodo facta eſſe de nihilo materiam primam, & Intelligentias immediatè à Deo; & quamuis in ſolutione data ad hanc auctoritatem diſp. 5. de Generat. q. 1. art. 1. num. 16. ſolus primus ſenſus ſit expreſſus, tamen ille ſecundus non eſt negatus, vt contendit argumentum, quaſi nos dixerimus Ariſt. ibi, quando dixit ex nihilo aliquid fieri, intellexerit præcisè tanquam ex priuatione, & negatione in genere.

211 Deinde inſtat Ferch. eodem c. num. 83. ſic dicendo nobiſmet contradicere, quia diſp. 5. de gen. cit. quæſt. 1. art. 1. nu. 15. explicando definitionem creationis, cum dicitur factio entis ex nihilo, dicimus ly *nihil*, duas negationes ſignificare, ideſt negationem omnium partium rei factæ, & negationem ſubiecti præſuppoſiti; ergo cum poſtea num. 16. explicando auctoritatem ex lib. de Xenophane dicimus priuationem eſſe nihil, ſequitur primò, quod cum forma fit ex priuatione, fiat ex nullo ſubiecto, & nulla parte, quod nos negamus; ſequitur ſecundò quod cum compoſitum fit ex priuatione fiat ex nihilo, ideſt ex nulla præſuppoſita parte, & ſubiecto, ſequitur 3. quod idem compoſitum fit ex aliquo ſui, quia fit ex præſuppoſita parte, & non ex aliquo ſui, quia fit ex priuatione, quæ cum ſit nihil, negat & partem, & ſubiectum iuxta explicationem à nobis datam huius particulæ in definitione creationis; hinc tandem concludit nos contradictionem fugere non poſſe, quia num. 16. ipſum nihil nobis ſignificat priuationem, hoc eſt negationem ſolius formæ antea numer. 15. ipſum nihil ſignificabat nobis negationem omnis ſubiecti præſuppoſiti, & omnis partis, at negato ſubiecto præſuppoſito impoſſibile eſt intelligere priuationem, igitur impoſſibile eſt, quod ipſum nihil ſignificet priuationem, ſi negationem ſubiecti ſignificat.

Reſp. *nihil*, poſſe dupliciter ſumi, vel genericè, vt ſub ſe continet tam negationem in genere, quàm extra genus, vel ſpecificè, vt dicit propriè negationem extra genus negantem tam partem, quam ſubiectum, quando nu. 15. diximus nihil in definitione creationis poſitum negare tam partem, quàm ſubiectum præſuppoſitum, ſermo erat de nihilo ſpecificè ſumpto pro negatione, ſcilicet extra genus, quæ ponitur terminus à quo creationis; quando n. 16 priuationem appellamus nihil ſumitur nihil genericè, vt eſt quid commune ad negationem in genere, & negationem extra genus, qua diſtinctione data omnes illæ tres conſequentiæ præcluduntur, vt patet, quia omnes fundantur in hoc, quod priuatio à nobis appelletur nihil ſpecificè, ſicut ſumitur in definitione creationis, quod eſt falſum, quia ſumitur genericè tantum; & per eandem diſtinctionem tollitur illa contradictio faciliimè ſine fuga; & ex hac diſtinctione rurſus confirmatur priuationem dici poſſe, ac debere nihil, vt ſumitur genericè, quia pars ſubiectiua benè ſuſcipit nomen ſui generis, nam homo dicitur animal, albedo color &c. & ideo cum *nihil* ſit quid commune ad negationem in genere, & extra genus, optimè priuatio, nihil dici poteſt, ac debet in hoc ſenſu.

212 Præterea vrget numer. 85. vel priuatio, & nihil conuertuntur, vt idem ſit fieri ex priuatione, & ex nihilo, aut priuatio eſt magis communis, vt genus ad nihil, tanquam ad vnam ſpeciem, & ad aliud quoduis tanquam ad aliam ſpeciem, aut priuatio eſt minus communis, tanquam ſpecies, vel quaſi ſpecies contenta ſub nihilo; non primum, neque ſecundum, vt nos quoque concedimus; at neque tertium, quia tunc ſic arguit, quicquid fit ex priuatione fit ex nihilo, & non è contra iuxta hoc tertium membrum, forma verò fit ex priuatione, vt muſicum ex immuſico, ergo forma fit ex nihilo, quod nos negamus; item compoſitum fiet ex nihilo, quod Ariſtot. negat 7. Metaph. 23. & 24. Reſp. hoc argumentum in arguentem retorqueri, vt ſupra, forma fit ex priuatione, vt muſicum ex immuſico, vel ergo priuatio eſt ab ipſo dicenda nihil, vt ſaluet formas fieri ex nihilo, vel formæ non fient ex nihilo, ſed ex præiacente ſubiecto, in quo eſt priuatio, quod ipſe negat; faciliimè verò ſoluitur ex diſtinctione data, quicquid fit ex priuatione fit ex nihilo, genericè ſumpto, concedo, ſpecificè nego, deinde concedo minorem, & diſtinguo conſequens, ergo forma fit ex nihilo genericè ſumpto, non ſpecificè, vt ipſe ſuſtinet; ſic etiam compoſitum fiet ex nihilo genericè ſumpto, non ſpecificè; alia demum tria argumenta addit eodem c. nu. 86. & 87. quæ ſunt eiuſdem farinæ, & ex data diſtinctione labuntur.

213 Ex his denique ſatisfit omnibus obiectionibus, & impoſturis, quas contra nos congerit lib. 2. c. 4. vbi ait, neque nos intellexiſſe ſecundam limitationem illius propoſitionis *ex nihilo nihil fit*, quam ipſe aſſerit veſtig. 1. cap. 4. numer. 11. & 1. Phyſ. 78. & 12. Met. 8. per diſtinctionem entis per actum, & potentiam; quia non rectè percepimus, quid ſit fieri ex non ente actu, vel ſecundum totum, vel ſecundum partem, ideoque falſo illi impoſuiſſe, quod dixerit compoſitum in hoc ſenſu dici poſſe fieri ex nihilo, quatenus fit ex non ente actu, quia falſitatem adeò palpabilem neque ſomniauit in illo c. 4. veſtig. 1. vnde lib. 2. Defenſ. c. 4. cit. n. 24. pag. 180. concludit in hæc verba. *Quod ſi legeritis Vos Offenſores in 4. capite meæ veſtigationis primæ, quod compoſitum aſſeruerim fieri ex nihilo erroni ſit loquens, verum tamen eſt me non inuenire, nec videre in cap. cit. 4 tale quid dictum eſſe. aut ergo errani ergo, aut vos videntes in illo capite quod in eo ſcriptum non eſt*, ita audacter loquitur, vt ſua audacitate Lectori perſuadeat noſtram cæcitatem, & barditatem in legendo illo capite quarto veſtig. primæ; producantur in medium eius verba, & iudicet æquus Lector, an dixerit ibi n. 11. compoſitum dici poſſe fieri ex nihilo, quatenus fit ex non ente actu, verba eius ſunt iſta. *Secunda limitatio ponitur in 1. Phyſ. 78. & 12. Met 8. diſtincto quippè ente per actum, & potentiam, ex non ente actu, ſed potentia ente fit ens, quibus locis ſermonem facit Ariſt. de generatione compoſiti, non de factione ſimplicium ergo limitata eſt propoſitio* (tota hanc conſequentiam) *quia aliquid fit ex nihilo actu*, hæc ſunt eius verba fideliſſimè relata, quibus verbis declarat cum hac limitatione ſumpta ex Ariſt. locis citatis aliquid fieri ex nihilo actu, cumque locis citatis non loquatur Ariſtot. de factione ſimplicium, ſed de generatione compoſiti, vt ipſe Ferchius fatetur, conſequenter dum ait *aliquid fieri ex nihilo actu*, non intelligit de ſimplicibus, ſed de compoſito, non ergo cæci nos fuimus, vel bardi in ſua veſtigatione legenda, ſed cæcus ipſe, & bardus in conſcribenda; poterat tamen Ferchius hic quoque ſe tueri ab hac, quam ipſe dicit, impoſtura, vt fecerat capite 5. præcedenti in fine, vbi ſua verba immediatè præcedentia, quæ modo allegata ſunt, reſcribendo, verbum *nihil* mutauit in *non ens*, dolo vt ens ne in dolo caperetur; ſic, inquam, hic facere poterat, & reſcribere, *ergo limitata eſt propoſitio, quia aliquid fit ex non ente actu*, ſic enim effugium habebat, quo ſe reciperet, at ponendo *ex nihilo actu*, vt iacet, profectò eſt omnis fuga præcluſa; Ex hac itaque impoſtura ſimul cum alia ſupra notata num. 109. quæ non ſunt leuis momenti, prudens Lector conijcere poteſt querelas omnes, quas Ferchius in nos congerit toto illo lib. 2. imò toto opere ſuo Defenſiuo, falſas eſſe, calumnioſas, ac impoſitorias.

ARTICVLVS III.

An formæ fiant per inchoationes rerum in materia præcedentes.

214 Ferchius, vt maiorem nanciſcatur occaſionem explendi libidinem obloquendi contra Scotum, & Scotiſtas, non contentus ſua defendere placita, voluit etiam defendere aliena, quæ etſi ipſe non teneat, libenter tamen tuetur, quia ſunt contra Scotum, & Scotiſtas; totumque itaque primum librum inſumit ad defendendum ſeminarium formarum poſitum à Contaren. in ſua quæſtione de formarum origine, in quo plura aſpera, & conuitioſa in nos effutit, atque Scotiſtas omnes. Cum enim contigerit nobis diſp. 5. de Gener. q. 6. ponentes formarum inchoationes, & ſeminarium ab hac denominatione ſumpta appellare inchoatores, & Seminariſtas, eodem lib. 1. cap. 4. num. 30. & 31. acerbiſſimè nos redarguit, quod nomine adeò contumelioſo, ac ignominioſo grauiſſimos illius opinionis Auctores dehoneſtauerimus; & cum in eadem quæſt. 4. cit. nu. 145. dixerimus opinionem de inchoationibus formarum iam dudum fuiſſe à noſtris funditus dirutam Scot. 2. d. 18. qu. vn. Baſſol. ibid. Canon. 2. Phyſ. qu. 1. Ant. And. lib. de tribus principijs qu. 7. & 7. Met. qu. 11. Zerb. ibid. quæſt. 9. Rubion. 2. diſt. 12. qu. 3. Faber. theor. 26. & 7. Met. diſp. 15. Angeſt. libr. 2. de formarum proprietatibus pag. 17. & alijs; cum inquam dixerimus hanc opinionem ſatis à Scoto, & Scotiſtis conuulſam, & impugnatam, ipſe cap. 3. eiuſdem libri ab initio ita reſpondet conuiciando totam Subtilium Scholam; ſatis ad iudicium veſtrum, non ſatis ad iudicium Aduerſariorum; ſuum vnicuique pulchrum, ſed Scotus, & Scotiſtæ pro vno habentur, tum quia qui eaſdem Scoti rationes tranſcribunt, de nouo aut nihil, aut parum faciunt, tùm quia qui ſe alligauerunt vni Authori, nolunt ex proprio iudicio loqui, ſed ex voluntate loquuntur illius; ita liuidè Ferchius in Scotiſtas omnes, & ſequitur, inter hos tamen, quos citatis, falsò citatis Zerbium, qui 7. Met. q. 9. art. 2. poſt relatam Scoti opinionem ſcribit, Fuit autem motus Scotus ad ſic determinandum rationes ſeminales in rebus animatis ſolum propter appa-

apparentiam, & ipſas non coagere in generatione, ſed ad alterationem præuiam propter rationes inductas, quæ in rei veritate nihil concludunt, quicquid ſit opinione ſua, &c. ſtatimque Zerbius Scoti rationes diſſoluit, en quàm præclarè cum Scoto (ait Ferch.) concinit, & quam iudicat à Scoto, & ſuis dirutam opinionem de inchoatione formarum. Demum, quia inter omnes modo ponendi ſeminarium formarum dicimus poſitionem Contareni eſſe alijs irrationabiliorem, vt potè quia ponit hoc ſeminarium eſſe quandam eſſentiam ſpiritualem materiæ concreatam, & alijs de cauſis ibi inſinuatis, cap. 4. numer. 30. rurſus acriter coercet, quod auſi ſimus opinionem tanti viri falſam dicere, & abſurdam, & a Peripato penitus eliminandam.

115 Licet hæc omnia ad impoſturas pertineant, conuitia, & maledicta, tamen quia hìc quoque Scotiſtæ & vniuerſa Subtilium Schola vituperatur, non ſunt hæc penitus ſub ſilentio dimittenda, non eſt nouum in ſcholis opinantes interdum à ſuis opinionibus appellare, ac denominare; ſic Nominales dicti ſunt, quia negarunt vniuerſalia in eſſendo, ſeu naturas reales communes admittentes ſolum vniuerſalia in ſignificando, & tribuentes communitatem vocibus & nominibus, vt notant omnes ferè Auctores in ea quæſtione, & ex oppoſito qui naturas reales, & vniuerſalia in eſſendo conceſſerunt, ea ſua opinione appellati ſunt Reales; Formaliſtæ dicti ſunt illi, qui formalitates intruſerunt vltra res ipſas; & Anaxagoras, alijque Philoſophi, antiqui, qui dixerunt formas omnes in materia latere, & per varias diſpoſitiones pro occaſione ab agente extrinſeco introductas ſucceſſiuè manifeſtari, Latitatores dicti ſunt, vt teſtatur Zerbius 7. Metaph. quæſt. 9. § *propter ſecundum*, vbi ait, quod non ſolus Anaxagoras ex antiquis fuit formarum latitator, immo cum eo fuit Empedocles Siculus ætate prior Anaxagora, eodem igitur titulo, non autem irridendi, vel ſubſanandi, aſſertores inchoationum, & ſeminarij Inchoatores, & Seminariſtæ à nobis ſunt appellati, quo etiam nomine abſque hæſitatione appellati ſunt ab ipſo Ferchio lib. 2. c. 11. propè finem illis verbis; quod ex nulla parte præſuppoſita ſui fit ex nihilo fit; & ſecundum Inchoatores creatur. Quid verò dicam de ingenti illa impoſtura, & liuida huius viri amarulentia in confratres ſuos, & condiſcipulos Scotiſtas, niſi verba de Iſmaele ab Angelo pronunciata in Geneſ. c. 16. 12. *Hic erit ferus homo, manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum, & è regione vniuerſorum fratrum ſuorum figet tabernacula*, quantum valeant Scotiſtæ, & quantæ æſtimationis vniuerſa ſubtilium ſchola hic idem Auctor aliquando ſui compos in vita Scoti cumulatè demonſtrauit, appello de hac calumnia ad ipſum non iratum in eo loco; ſi nos æſtimat offenſores ſuos, quo nomine ad caſtra potius pertinente, quam ad ſcholas, toto eo libro nos vocat, gratis in Scotiſtas, & ingratè in communem Magiſtrum, coſtem ſui furoris ad modum furioſi contorquet, ſine perſonarum diſcretione, nobis tantum bellum indicere debebat, ſed hæc miſſa faciamus, vt quæ pertinent ad icommata, & conuitia.

116 Quantum verò ſpectat ad citationem Zerbij pro noſtra opinione, iam & ipſe quoque fatetur Zerbium in hac quæſtione fuiſſe problematicum cum rationes ſoluat pro vtraque parte, & vtramque aſſerat eſſe defenſibilem, ſi ergo ſtat pro vtraque parte, ſicut hac ratione Ferchius eum bis citat capite immediatè ſequenti nu. 26. & 30. pro affirmatiua parte inchoationum, eadem quoque licentia nobis erit datum citare pro negatiua; verba vera Zerbij, quæ Ferchius refert ex art. 2. circa medium poſt relatam Scoti opinionem, quibus perſuaſit ſibi Zerbium firmiter ſtare pro formarum inchoationibus, profectò ſunt extra propoſitum, quia opinio, quam refert Zerbius ex Scoto, & ſtatim dimittere videtur ſoluendo eius rationes, non eſt de rationibus ſeminalibus in materia reſpectu omnium formarum in vniuerſum, ſed tantum in animatis, atque viuentibus, vt patet ex ipſis verbis ex Zerbio relatis ab ipſo; *fuit autem motus Scotus ad ſic determinandum rationes ſeminales in rebus animatis &c.* & ideo cum eius rationes nihil concludere dicit in rei veritate, non loquitur de opinione formarum inchoationes in materia negante, ſed illas tantum admittente ex ſpeciali quadam ratione in viuentibus, vnde hallucinatus eſt Ferchius ea verba intelligendo de opinione negante ſeminarium in materia, & de rationibus eam probantibus, cum de tali opinione Zerbius ibi non loquatur. Denique nec immeritò Contareni opinionem in hac re falſam eſſe diximus, & à Peripato eliminandam, nam & ipſe quoque Contaren. fatetur eam in Peripato eſſe nouam, vel ſaltim obſoletam cap. 9. in fine; & cap. 11. ab initio inquit, *propoſitum noſtra ſententia fundamentum omnes ferè expoſitores euertere nituntur*, & cap. 12. ab initio rurſus inquit; *quoniam autem prohabitam noſtram aſſertionem* ſeu *opinionem formam corporeitatis aſſerentem* (*quæ cum noſtra maximam habet affinitatem*) *aut aliam conſimilem ferè omnes expoſitores impugnant*; ſi ergo Contarenus ipſe, vt ingenuè natus, ingenuo quoque fatetur hanc ſuam opinionem eſſe duram, & aſperam, & obſoletam, pauciſſimos habere ſectatores ab omnibus ferè expoſitoribus & Peripateticis refelli, fruſtra laborat Ferchius huic opinioni plurium Auctorum longo catalogo, & verborum grauitate relatorum ca. 4. calculum procurare, vt ei aliquem tribueret veritatis colorem, & ſi nos ſimilia diximus de tali opinione, ſumus excuſatione digni, nec ipſo inuito, & renitente omnino locuti ſumus. Fatemur nos quoq; plures, & graues Auctores docuiſſe formarum inchoationes; at vt mox patebit, non omnes eodẽ modo eas defendunt, ſed valde diuerſis, inter quos duriorẽ eſſe diximus Contareni poſitionem, & minus rationabilẽ, vnde rurſus fruſtra catalogum illorum Auctorum adducit ad oſtendendam poſitionis Contareni probabilitatem, quia illorum pars maior inchoationes quidem formarum docuerunt, non tamen iuxta Contareni poſitionem, quam ipſe defendam ſuſcepit in eo primo libro.

117 Vt autem eam magis explicet, ac teneatur c. 8. num. 43. recitat tres modos a Scoto relatos 7. Metaph. queſt. 12. dependentium inchoationes formarum, quintum quo ponitur potentia paſſiua materiæ eſſe ratio ſeminalis; ſextum quo agens principale dicitur ratio ſeminalis, quos modos reijcit Scotus, tanquam improprios; quatuor alios & ſingillatim, & ſimul refutat. Primus diſtinguit vniuerſale genus, & ſpecies ſubalternas, ac ſpecialiſſimas, primo modo forma generis eſt concreata materiæ ab æterno, atque hæc eſt ratio ſeminalis, quæ non fit de nouo, ſecundo modo fit de nouo in tempore. Secundus diſtinguit in forma vnam partem concreatam materiæ, quæ eſt ratio ſeminalis, & non fit, & aliam partem formæ, quæ de nouo fit cum forma tota conſtituta ex parte priore, & ex parte noua, Tertius ponit formam præciſe, & non vnitam materiæ, ſed in generatione fieri vnitam materiæ, & iſte eſt modus Contareni, qui ſeminarium omnium formarum ponit ab æterno in materia quodammodo vnitum ſecundum aliquem gradum ſpecialem determinatum, alios verò gradus in ſeminario latentes affirmat non immediatè vnitos per informationem, ſed vniri, quando materia receperit diſpoſitiones ſufficientes ab agente naturali. Quartus ponit formam præeſſe, & vnitam materiæ, ſed in eſſe incompleto, fieri autem ab agente naturali in eſſe completo. Ex illa commemoratione modorum pro rationibus ſeminalibus apertum eſt (inquit Ferchius) quod ratio ſeminalis materiæ concreata ſecundum nullum ex illis modis fit de nouo; ſecundum tertium modum quantum ad eſſentiam ſuam forma non fit de nouo (ſicut neque ſecundum quartum) ſed fit vnita, hoc eſt informans materiam; hanc autem eſſe Contareni ſententiam verba illius ex quæſt. origine formarum. c. 10. cart. 140. oſtendunt, dixit autem. Cum itaque formæ naturales habeant eſſe reale, nec ipſæ potuerint de nouo produci, ſequitur neceſſariò (iuxta philoſophiam Ariſtot. loquendo) quod habeant eſſe æternum, quoniam verò non poſſunt ſemper habere ſuum eſſe determinatum; perfectum, ac penitus actuale, quandoquidem non ſemper exiſtunt eorum corpora ſine quibus quoad eſſe abſolutum, & perfectum exiſtere non valent ex 12. Met. 17. propterea rationabiliter colligitur, quod habeant tale eſſe ex ſe confuſum, indeterminatum, ac poteſtatiuum, quale nos eas habere fatemur, donec latent intra illam eſſentiam ſpiritualem materiæ ſemper inhærentem, quæ eſt ipſarum formarum inchoatio, ac ſeminarium; in qua forma illa, quæ de nouo in generatione apparet, non tanquam ex aliqua diuerſa eſſentia producta, ſed tanquam illius eſſentiæ ſeminariæ gradus exurgens, cæteriſque gradibus redundans genitum illud ſecundum rationem ſuæ naturæ informat, ac determinata, ſicuti dum antea alius gradus diuerſus redundaret, & dominaretur, ipſe intra illam eſſentiam ſeminariam latens, ac conſopitus permanſerat.

Et pag. 143. linea 33. rurſus ait, ante generationem equi vtique adeſt in materia forma, id eſt gradus adeſſe canis quoad integritatem ſuæ eſſentiæ, non autem quoad totalitatem exiſtentiæ, ſeu actualem determinationem naturæ compoſiti, ſcilicet, equi quam quidem actualitatem exiſtentiæ non acquirit per aliquam eius additionem eſſentialem, ſed ſolum per additionem habitudinis, ac copulationis eius cum illa materia. Patet ex his, ait Ferchius, ad Contareni opinionem, quod gradus ſpecificus formæ equi aderat confuſè in ſeminario inhærente ipſi materiei, ſed ille gradus ſpecificus aſtans materiei non erat copulatus per informationem cum materia, copulatur autem, quando diſpoſitiones ſufficientes ad formam equi ab agente naturali ſunt inductæ; tunc verò ex materia, & gradu ſpecifico formæ vnitis, materia acquirit eſſe ſpecificum formæ equi, atque ſpecificam denominationem; deinde ex illis vnitis ſic fit compoſitum ſubſtantiale tanquam ſubſtantia facta de nouo; nam compoſitum, vt equus fit, materia, & forma non fit 7. Met. 26. & 27. ſic enarrata, & declarata opinione Contareni, quia hæc patitur & communes difficultates, quæ fieri ſolent in generali contra formarum inchoationes, at etiam ſpeciales, quas contra ipſum vrſimus diſp. 5. de gen. q. 6. nititur Ferchius reſpondere, & primò occurrit ſpecialibus c. 3. & 9. & deinde generalibus ca. 55. ego ſingulas eius ſolutiones referam, ac reijciam ex ipſa doctrina Scoti, & Scotiſtarum, vt patet non eſſe cuilibet datum Scotica reſoluere argumenta; referam prius argumenta militantia in generali cõtra formarum inchoationes cum Ferchij ſolutionibus, & poſtea militantia in ſpeciali contra poſitionem Contareni.

118 Primo itaque contra formarum inchoationes in generali arguebamus diſp. 2. Phyſ. q. 7. art. 1. num. 158. quia materia in generatione tranſit de non eſſe formæ ad formæ, ſeu de priuatione ad formam; ergo forma ante generationem nec ſecundum ſe totam, nec ſecundum aliquid ſui, ſiue eſſentiæ, ſiue exiſtentiæ præcedit in materia, quia priuatio, & forma ſe totis opponuntur, tam ſecundum eſſentiam, quam exiſtentiam, & ſunt incompoſſibiles in materia ſecundum quemcunque gradum. Reſpondet Ferchius lib. 1. c. 11. num. 73. negando conſequentiam, materia quippè vel dicitur tranſire non eſſe formæ ſimpliciter, & nego, vel ſecundum quid quoad ineſſe in materia, vel non ineſſe, & concedo; ſed ex hoc non ſequitur quod forma non eſſet antea ſimpliciter, ſiue in ſeminario, vt aliæ formæ, ſiue extra, vt anima rationalis, igitur eſt fallacia a ſecundum quid ad ſimpliciter, id eſt ab

eſſe

Digitized by Google

eſſe in ad eſſe ſimpliciter; ſi priuatio non opponitur formæ in eſſe ſimpliciter, ſed formæ in ſubiecto; ſint quatuor materia ſubeſſe, forma ineſſe; priuatio negat à materia ipſum ſubeſſe, & informari primo, conſequenter negat ineſſe à forma, ſiue informare, & nihil aliud ſpectans ad formam negat, ſiquidem priuatio non eſt negatio formæ ſimpliciter, ſed in ſubiecto 4. Metaph. 4 quam ſolutionem ait eſſe Zerbij; ad probationem conſequentiæ diſtinguit primam partem aſſumpti, priuatio & forma ſe totis opponuntur, quoad incluſionem, quia nihil incluſum in vna quidditatiuè incluſum eſt in altera, & concedo, quoad conditiones, vel diſpoſitiones formæ, nego; negat pariter ſecundam partem aſſumpti nempe priuationem, & formam eſſe incompoſſibiles in materia ſecundum quemcunque gradum, quoniam affirmatio eſt menſura negationis, ideò quod ponitur per affirmationem in materia, hoc tollitur per priuationem, non quidem ſimpliciter, ſed à materia; quandoque autem forma tota ſecundum eſſentiam, & eſſe, ſecundum rem, & modum abeſt à ſubiecto, quo caſu dato priuatio à materia totam formam negat; quandoque etiam priuatio partim poteſt expelli, partim remanere, ſicut & forma poteſt partim induci in materiam, partim non induci, vt patet in formis ſuſcipientibus magis & minus, de quarum numero ait quoque eſſe ſubſtantiales formas iuxta S. Bonauent. 2. diſt. 3 nu. 3. & d. 13. nu. 30. & alia plura addit loc. cit. ſed in relatis verbis ſtat ſumma ſolutionis.

At Ferchius in primis pace ſui vim argumenti percepiſſe non videtur, dum ait in deductione illius conſequentiæ committi fallaciam à ſecundum quid ad ſimpliciter; id eſt ab *eſſe in* ad *eſſe ſimpliciter*, non enim argumentum probare intendit materiam, dum de non eſſe formæ tranſit ad eſſe formæ quod tranſeat ad eſſe formæ ſimpliciter, ſed tantum ſecundum quid ſcilicet quoad ſubeſſe ex parte ſua, & quoad ineſſe ex parte formæ, & ex hoc deducit formam non præexiſtere in materia nec ſecundum ſe totam, nec ſecundum aliquid ſui, quicquid modò ſit an extra materiam habuerit ſuum eſſe ſimpliciter, vt dicitur de anima rationali, ſiue non; vt ergo vim argumenti percipiat, vtor eius argumento, quod in eodem primo libro cap. 7. num. 54. contra nos vrgebat ad probandum formam non præcedere in potentia materiæ, antequam fieret, nam Ariſt. 4. Phyſ. 23. modos *eſſendi in* enumerat, quorum vnus eſt, quo forma eſt in materia, quando ei vnitur per informationem; ſi ergo in generatione materia tranſit de non eſſe formæ ad eſſe formæ, id eſt ad eſſe ſub forma; ergo prius non erat in materia, non erat in ſeminario formarum, ſed tunc inducitur, vt ſit in ea, propterea quod forma, quæ actu eſt in materia, nō poteſt recipi, ſiquidem oportet recipiens eſſe denudatum à natura recepti, ita ille contra nos arguebat loco citato, & ita non modo eius armis vtimur contra ipſum defendentem cum Contareno formas ſecundùm totum ſuum eſſe ſimpliciter præcedere in materia; itaque vis argumenti conſiſtit in hoc, quod ſi forma ſecundum totum ſuum eſſe ſimpliciter continetur in ſeminario formarum ante generationem, materia non tranſibit per generationem de non eſſe ſub forma ad eſſe ſub forma, quia generationem ſicut forma erat in ipſa ſecundum ſuum eſſe ſimpliciter, ita quoque materia ſuberat illi. Negabit fortè Ferchius ex iam adducta doctrina Contareni formam equi, vel canis eſſe vnitam cum materia ante generationem equi, vel canis, nam illi actu vnitur per actualem generationem, & tunc ſolum actu materiam informat, reſultatq; ex tali vnione determinatum compoſitum equi, vel canis, antea verò forma talis non erat in materia actu, & ſecundum eſſe diſtinctum, ſed tātū ſecundū eſſe potentiale, & cōfuſū in cōmuni ſeminario formarū.

119 Sed hæc euaſio Ferchij pro Contareno ex eodem Ferchij relato argumento præcluditur, quia Ariſtot. 4. Phyſ. 43. forma non dicitur eſſe in materia niſi per vnionem informatiuā, ergo ante generationem vel non præexiſtebat forma in materia ſecundum ſuum eſſe ſimpliciter, vel erat ei vnita per informationem, nam alium ineſſentiæ modum formæ in materia ſecundum ſuum eſſe ſimpliciter Ariſt. nō agnouit, & omne recipiens debet eſſe denudatum à natura recepti, ergo forma non præerat in materia nec ſecundum totum, nec ſecundum partem, nec ſecundum eſſe eſſentiæ nec exiſtentiæ. Tum quia ſi forma præfuit in materia ſecundum ſuum eſſe ſimpliciter, & totale; ergo præfuit ſecundum ſuum eſſe actuale non autem poſſibile tantum, quia eſſe, vel ſimpliciter eſt eſſe actuale, & non potentiale tantum. Deinde ſi gradus ille ſpecificus ante generationem equi v.g. adſtabat materiei, nec erat copulatus cum materia, & ideò equum non conſtituebat; ergo omnes formæ materiales eſſent per ſe ſubſiſtentes, etiam ipſæmet accidentales, quia quantum ad hoc eadem eſt ratio de forma ſubſtantiali, & accidentali, & hoc eſt argumentum, quod fecit Scotus 7. Met. q. 12. contra illum tertium dicendi modum, quem ex hoc ſolo abſurdo ſufficienter refutatum arbitratur dicens, *contra tertium dicendi modum non oportet multum vti, quia ponit accidens ſine ſubiecto hoc eſt. ſine hoc quod informet ſubiectum, & formam materialem ſine hoc, quod perficiat materiam, & multa alia quæ poſſent inferri*. Ferch. hoc Scoticum argumentum quod vincè deſtruit poſitionem Contareni, olfacere noluit, quamuis eius Defenſor, ſed defenſionem Clienti relinquit qui proinde videns ſe tutela deſtitutum nititur reſpondere per ſe ipſum cap. 11. circa medium dicens, ſubſiſtere quidem per ſe ſubſtantias illas ſpirituales materiam non informantes, quæ exiſtentiam, & naturam actualiter determinatam ex ſeipſis habere natæ ſunt, at gradus iſti formales, quoniam ſine materia nequeunt determinatam exiſtentiā obtinere, propterea materiæ neceſſariò connexui addicti ſunt, adeout, ſiue ſecundū actualem exiſtentiā determinationis, ſcilicet informationis, ſiue ſecundū confuſā, & indiſtinctā ſuæ eſſentiæ inexiſtētiā ſint inſeparabiliter ei coniuncti. Cōtra, ſi ita eſt, quod gradus huiuſmodi ſūt ſēper materiæ inſeparabiliter coniuncti; ergo etiā ante generationē erant vniti, & copulati cum materia, quod antea negabatur, implicat autē dicere idē ſecundum idem inexiſtere, & non inexiſtere.

120 Reſpondet Contarenus ibid. (Ferchio interim ad hæc tacente) duplicem eſſe inexiſtentiam formæ, aliam, ſcilicet latè, communiter, & abſolutè ſumptam, quo quidem modo illa etiam inexiſtere dicuntur, quæ coniuncta ſint alicui in eſſe potentiali, ſecundum quam ſignificationem licet dicere gradus non actu informantes inexiſtere materiæ, quamuis ſolum ſecundum eorum eſſentiam potentialem, id eſt non actu ſecundum ſuas naturas determinantes ſint materiæ coniuncti; alio verò modo preſſius, ac perfectius ſumitur inexiſtentia graduū formalium, ſcilicet pro actuali determinatione ſubiecti ſecundum proprias ipſorum graduum naturas, in quo ſenſu rectè dictum fuit gradus formales materiæ non ſemper inexiſtere. Contra, ad præcludendum hoc effugium opus eſt Contareno declarare quid intelligat per hoc eſſe confuſum, & potentiale, quod dicit formas habere in materia ante generationem; vel enim intelligit eſſe potentiale, quod dici ſolet obiectiuum, & excludit actualitatem eſſendi, & hoc aſſerere nō poteſt, quia vult formas præhabere ſuum eſſe ſimpliciter ante generationem in materia, eſſe autem ſimpliciter, & extra intellectum, non eſt eſſe poſſibile tantum quod eſt eſſe in cauſis, & eſſe ſecundum quid, vel intelligit eſſe potentiale prout excludit eſſe determinatum, quod magis videtur intendere Contare. etiam ex ipſa Ferchij explicatione, quia hoc eſſe determinatum ait haberi ſolum per actualem vnionem formæ cum materia, quia tunc ex tali vnione reſultat determinata natura v.g. equi, vel canis. Et neque hoc ſatisfacit, quia vnio nihil intrinſecum ſuperaddit formæ, ſed gradus ille ſpecificus totam ſuam determinationem habet antecedenter ad vnionem, aut ergo ante generationem gradus ille inerat materiæ, vel non; ſi primum, ergo inerat ſecundum ſuum eſſe actuale, & ſecundum determinatam naturam, quia gradus ille de ſe determinatus eſt per talem differentiam ſpecificam, non verò per vnionem ad materiam, ſi ſecundum, ergo erit per ſe ſubſiſtens, & extra materiam, non autem intra materiam, & ſic redit argumentum principale Scoti; quod implicat ponere formas materiales perpetuò materiæ inhærentes in ſeminario formarum, & poſtea aſſerere, quod non ſunt illi vnitæ, ſed vniuntur in ipſa generatione; quia non videtur quo alio modo eſſe poſſint in materia, niſi vel per informationem, vel per ſimplicem aſſiſtentiam, ſi materiæ inſunt primo modo, tollitur prorſus ſubſtantialis generatio, & nihil prorſus fit de nouo nec materia, nec forma, nec compoſitum; ſi non inſunt materiæ eo modo, ſed per ſimplicem aſſiſtentiam, ergo erunt per ſe ſubſiſtentes, quod pariter negat Contaren. Benè igitur diximus diſputat. 5. de gener. qu. 6. præuidiſſe quidem Contaren. potiores difficultates, nec illas diſſimulaſſe, vt fecit Ferchius in 1. libr. defenſ. ſed adhuc eū ſentiores eſſe difficultates, quam eius ſolutiones, quæ non omnino argumenta euacuant, & ideo Ferchij tutela indigebant, at vt video ipſum deſerit in feruentiori Marte.

121 Deinde neque valet reſponſio Ferchij ad probationem conſequentiæ, cum negat priuationem, & formam eſſe incompoſſibiles ſecundum quemcunque gradum, quia priuatio partim poteſt expelli, partim non expelli, ſi forma introducenda ſuſcipit magis, & minus, vnde cum duobus gradibus albedinis receptis ſtat priuatio graduum recipiendorum; ſed in primis accipit in hac ſolutione ſubſtantiam ſuſcipere magis, & minus, quam negat Contar. & bene ea. illo 55. pag. 114. reſpondendo ad argumentum, quod ex ſua opinione ſequeretur formas ſubſtantiales intendi, & remitti, vbi negat hanc conſequentiam, non ergo hoc eſt defendere, ſed impugnare Contaren. dum autem ad hoc affert auctoritatem. S. Bon. poſſem dicere, vt ipſe nobis aſſolet in Philoſophia afferendas eſſe auctoritates Ariſt. non aliorum, Ariſt. autem oppoſitum manifeſte docuit nempe ſubſtantiam non intendi, nec remitti, nec magis, & minus ſuſcipere cap. de ſubſt. & 8. Metaph. ca. 10. cum inferius in eodem c. numer. 77. ait, in hoc, quod forma ſubſtantialis ſuſcipiat magis, & minus multos Scotiſtas conuenire cum Seraphico, & Subtili; reſpondeo falſum eſſe Doctorem ſubtilem hanc opinionem docuiſſe, quia potius oppoſitum docuit, vt dixi diſput. 5. de gener. & cor. quæſt. 5. art. 2. & inferius diſputat. 10. quæſt. 1. concl. 2. & ſi aliqui Scotiſtæ tenent ſubſtantiam ſuſcipere magis, & minus, non tamen volunt, quod ſuſcipiat magis, & minus per intenſionem, & remiſſionem (niſi forte Ant. And.) ad inſtar formæ accidentalis v.g. caloris, & albedinis, quæ modò eſt magis inteoſa, modò minus, ſed volunt quod ſuſcipiat magis, & minus indiuiſibiliter, & tota ſimul, ita ut ſemel inducta non amplius ſucceſſiuè intendatur, vel remittatur, ſed ſemper cum eis permaneat quouſque corrumpatur, & ſic defendit Fab. theor. 55. & hunc modum indicauit Doctor 8. Met. q. 3. ſi quis hanc partem defendere vellet, & forte in hoc ſenſu intelligit S. Bon. ſubſtantiam ſuſcipere magis, & minus, non autem quod ſuſcipiat intenſionem & remiſſionem ſucceſſiuè, vt accidentia ſuſcipiunt, quia oppoſitum docuit Ariſt. pluribus in locis, & ratio repugnat, vt ſuo loco dictum eſt.

Sed admiſſo etiam, quod forma ſubſtantialis intenderetur, ac remitteretur, adhuc nunquam dici poteſt, & omnino repugnat priuationem, & formam ſimul exiſtere etiam pro temporis inſtanti, quia tunc contradictoria ſequerentur, de eodem, reſpectu eiuſdem, ac in eodem temporis momento, quod forma eſſet in ſubiecto, & non eſſet in ſubiecto;

Digitized by Google

ſubiecto; quod autem ait Ferchius in oppoſiti comprobationem cum duobus gradibus albedinis receptis ſtare priuationem duorum graduum recipiendorum, vtique verum dicit, ſed non probat formam ſtare cum ſui priuatione; quis non videt, dum aqua calefit, & eſt primus, vel ſecundus gradus caloris inductus, ſtare cum illis gradibus priuationem tertij, & quarti; quis de hoc dubitat? cum ergo in argumento dicitur formam & priuationem eſſe incompoſſibiles, ſermo eſt de forma, & priuatione comparatis ſecundum eundem gradum, quia ſi ſecundum diuerſos comparatio fiat, vt v. g. priuatio tertij gradus cum duobus iam in ſubiecto exiſtentibus non ob id dicuntur priuatio, & forma ſimul exiſtere, ſed priuatio vnius gradus exiſtere cum gradu præcedenti; quia ergo materia in generatione tranſit totaliter de non eſſe formæ ad eſſe formæ, hinc argumentum deducit formam non præexiſtere in materia, nec ſecundum ſe totam, nec ſecundum aliquid ſui. Tum quia etiam Ferchius ipſe in hoc eodem c. 18. num. 78. fatetur argumentum ex partitione formæ deductum ſecundum diuerſas partes intenſionis non facere contra S. Bonau. & Contarenum ponentes totam eſſentiam formæ præexiſtere in Seminario, ac ſecundum omnes gradus, atque totam extrahi ſecundum eſſe actuale ſpecificum; ergo fruſtra quoque recurrit ipſe ad hanc partitionem formæ, vt ſoluat noſtrum argumentum, quia nec S. Bon. nec Contar. talem partitionem admittunt in inchoatione formæ, & ſecundum eos non expectatur noua pars formæ ab agente introducenda, ſed ſolum vnio totius formæ præexiſtentis in materia cum materia, quam dicunt haberi ope agentis extrinſeci per præuias diſpoſitiones.

122 Secundò arguebatur ex Baſſolio a. d. 18. quæſt. vn. quod non ſolum forma, & priuatio ſunt ſimul incompoſſibiles in materia, ſed etiam formæ ipſæ adinuicem non ſe compatiuntur in eodem ſubiecto nec ſecundum ſe totas, nec ſecundum aliquas ſui partes, nec ſecundum eſſe eſſentiæ, nec ſecundum eſſe exiſtentiæ, quia eſſentiæ ipſæ formarum ſunt, quæ inuicem repugnant, & in qualibet parte formæ includitur eſſentia formæ.

Reſpondet Ferchius negando Baſſolij dictum, & primò de ormis ſubſtantialibus, nam formæ ſubſtantiales non ſunt inter ſe contrariæ, nec incompoſſibiles ratione ſui, ſed ratione diſpoſitionum contrariarum, quas exigunt, vt ſint in actu completo; deinde quoad formas accidentales in eſſe intenſo, & completo aliquæ formæ accidentales ſunt contrariæ, quæ non obſtante nullæ ſunt in eſſe potentiali, & incompleto incompoſſibiles, at nec in eſſe completo, & actuali, ſed remiſſo ſunt incompoſſibiles, præſertim (inquit) ſecundum nos, qui ponimus contraria duo ſimul eſſe poſſe in eadem numero materia; quæ præſertim quoad primam partem fuit reſponſio ipſius Contaren. c. 11. cit. pag. 148. propè finem. Contra primam partem ſolutionis inſto, quia minus conſultò confunditur in ea formarum contrarietas, & incompoſſibilitas, quia incompoſſibilitas reperiri poteſt nedum inter inuicem oppoſita, ſed etiam inter diſparata, vt docet Doct. 1. d. 51. q. 2. de filiatione, & ſpiratione paſſiua, & nos cum ipſo diſput. 9. log. qu. 1. de oppoſitis, oppoſita propriè dicuntur illa, quæ ſpeciali modo inter ſe adinuicem pugnant, & ſic inter ſe pugnant, vt non æquè pugnent cum tertio, vt calor ita repugnat frigori, vt non eadem ratione pugnet cum alijs, vt v. g. cum ſono, vel dulcedine; diſparata verò ſunt illa, quæ ita inter ſe repugnant, vt eadem ratione indeterminatè, & indifferenter cum quolibet alio repugnent, & hæc ſunt duplicis generis, alia quæ habent ſolam incompoſſibilitatem formalem, quia vnum nequit eſſe alterum, vt albedo, & dulcedo; alia quæ habent incompoſſibilitatem ſubiectiuam etiam, quia nequeunt eſſe in eodem ſubiecto, etiamſi contraria, & oppoſita non ſint, vt duæ formæ ſubſtantiales, illæ namque etiam quocunque accidente præciſo in eadem materia eſſe non poſſunt ſaltim naturaliter loquendo, quia tunc idem conſtitutum ex eis eſſet ſimul, & ſemel in pluribus ſpeciebus eſſentialibus, poſſunt ergo plures ſubſtantiales formæ eſſe incompoſſibiles, & inuicem repugnare, non quidem oppoſitè, & contrariè, ſed diſparatè etiam antecedenter ad diſpoſitiones; tum quia contrarietas diſpoſitionum, quas exigunt, ex tali earum intrinſeca incompoſſibilitate ortum ducit, ideò enim tales diſpoſitiones contrarias petunt, quia ſunt talis naturæ, vndè dici ſolent inter ſe contrariæ ſaltim virtualiter, quæ virtualis contrarietas ſufficit, ne ſimul poſſint eſſe naturaliter in materia.

Neque etiam ſubſiſtit altera pars ſolutionis de formis accidentalibus, nam in eſſe potentiali vtique nullæ formæ ſunt incompoſſibiles in eodem ſubiecto, quia incompoſſibilitas, & repugnantia formalis earum prouenit ex actuali entitate illarum, vnde quamdiu conſiderantur in eſſe poſſibili, nulla incompoſſibilitas eis conuenit in tali ſtatu, quia talis ſtatus abſtrahit ab actualitate eſſendi; quando verò ſunt in eſſe actuali, & remiſſo vtiq. ſimul eſſe poſſunt, quia vt ſic contraria non cenſentur, ſed tantum ſub gradibus intenſio, neque nos dicimus duo contraria eſſe poſſe ſimul in eodem ſubiecto naturaliter loquendo, ſed tantum de potentia Dei abſoluta, vt dictum eſt diſp. 1. quæſt. 5. articul. 2.

123 Tertiò vrgebatur, quod Infinitæ eſſent formæ in materia actu, quia ſi omnes præcedunt ſecundum aliquid ſui, cum ſint poſſibiles formæ infinitæ ſincathegorematicè; erit vtiq. ſub infinitis formis imperfectis, & incompletis. Reſpondet primò hoc non à nobis conſequenter inferri, quia diſp. 5. de gen. q. 2. art. 2. n. 68. tenemus, quod ſi omnes formæ ſubſtantiales ſint in materia in eſſe incompleto, non ſequitur infinitas; deinde eadem diſp. q. 7. ar. 2. n. 172. non eſt nobis inconueniens, ſi detur infinitas ſincategorematica in rebus actualitatibus, quarè multo minus inconueniens erit, ſi detur in formis imperfectis, & incompletis ſub modo potentiali, & abſolutè loquendo non concludit, quia iuxtà S. Bon. concreauit Deus ab initio ipſi materiæ rationes ſeminales ſecundum multitudinem ſpecificam finitas, multiplicatio quoque indiuiduorum dato initio, & fine mundi erit finita, & ideò conſequentia non tenet; ſic etiam Contar. ponit in ſeminario latentes gradus ſpecificos finitos, quia ſpecies ſubſtantiales nequeunt eſſe infinitæ ſecundùm Ariſt. ad ſingularia verò habenda in infinitum non eſt neceſſe ponere ſingulorum indiuiduorum ſingulas rationes ſeminales, nam ipſe gradus ſpecificus formæ ex coniunctione ſui cum hac materia efficit vnū ſingulare, ex coniunctione cum alia materia aliud ſingulare; & item ex alia & alia coniunctione eiuſdem gradus ſpecifici etiam cum eadem portione materiæ exurgit aliud, & aliud ſingulare.

Sed primum gratis, & falsò nobis imponitur, nam ibi verba noſtra ſunt iſta, nec etiam alia ratio benè deducit, quia opinio illa non inquit formas in compoſiti diſſolutione in materiam rurſus immergi, & velut in eius gremio abſcondi, & latere quouſq. rurſus ab agente extrinſeco foras extrahantur, vt aſſerebant Anaxagoriſtæ, & conſentire videntur aſſertores inchoationum, imò docet formas à materia diuelli, & veluti loco diſſitas in ſe, & per ſe conſeruari, admiſſa ergo illa opinione (nempe de ſeparabilitate cuiuſcunq. formæ) non ſequitur hæc infinitas formarū in materia, ſed potius in ſeipſis; hæc ibi, quibus verbis, vt patet, data illa opinione de formarum ſeparabilitate, ac perennitate non dicimus infinitatem non ſequi, ſed non ſequi in materia, ſed potius in ſeipſis; affirmamus ergo infinitatem ſequi, licet non in materia falſum eſt ergo quod nobis hic imponitur. Quod verò nobis adſcribit in alio loco de infinitate ſincategorematica etiam in rebus actualibus non repugnante, planè verū eſt, at nō omnes id concedūt, imò quamplures negant & præſertim ex aſſertoribus inchoationū, & ideò contra ipſos argumentum vrgetur ad hominem. Quod ait ex S. Bon. rationes ſeminales ſpecificas in materia eſſe finitas, & ideò in illis infinitatem non ſequi, planè data illa hypotheſi conſequentia noſtra non tenet, adhuc tamen ſequitur in indiuiduis, cum mundus ſecundū Philoſophum ſit perennaturus, & cum hæc quæſtio tractetur intrà terminos Peripateticos, vt ab initio Diſp. proteſtatur Ferchius cum Contra. c. 9. neſcio quomodo nunc extra chorum ſaltet, præſertim cum nobis frequenter id obijcere ſoleat, vt non venialem errorem. Neq. hoc etiam inconueniens ſatis fæliciter Contar. euitat, dum ait pag. 145. propè finem non tot gradus indiuiduales in ſeminario præexiſtere, quot poſſunt indiuidua produci in quacunq. ſpecie, quia idem gradus ſpecificus cum alia, & alia materia coniunctus poteſt intra eādem ſpeciem diuerſa conſtituere indiuidua ſucceſſiuè. Quoniam hinc ſequitur idem indiuiduum ſemel corruptum poſſe iterum numero redire, nam contingere poteſt, vt poſt multas annorum centurias idem gradus ſpecificus per diſpoſitiones eiuſdem rationis eidem numero portioni materiæ coniungatur, ſi autem eædem partes eſſentiales redeunt, profectò idem quoque numero totum redire neceſſe eſt.

Conatus eſt hunc quoq. nodum diſſoluere doctiſs. Contar. etiamſi ſatis iudicet implicatum, negando adhuc conſequentiam, quia eſſentia alicuius rei compoſitæ, nedum in ſimplici eſſentia eius partium eſſentialium conſiſtit, ſed etiam in tali determinata vnione eſſentiali ipſarum, quæ fit per determinatum concurſum plurium accidentium, quod cum gradus aliquis formalis, & materia, quæ olim compoſitum aliquod determinatum conſtituerant, non poſſint denuo ſecundum eandem prorſus diſpoſitionem vniri, inde ſequitur, vt ex diuerſitate illius vnionis eſſentialis non amplius valeant illud met compoſitum conficere. Cæterum vnionem non eſſe de eſſentia compoſiti, ſed conditionem tantum neceſſariò ſimpliciter requiſitam pro conſtitutione totius latè probatum eſt diſp. 5. Phyſ. q. 12. ar. 2. atq. ideò Doct. 4. d. 43. q. 1. ad vltimum probabiliter tenet compoſitum poſſe idem redire, licet non redeat eadem vnio partium, dummodo redeant eædem partes; tum quia vt ibidem Doct. aduertit, ſi partes redeunt, eædem, veriſimile eſt etiam vnionem redire eundem numero; nam eius numeralis identitas non videtur à loco, & tempore dependere, aut alijs accidentibus extrinſecis; & quamuis illa prior vnio fuerit interrupta, hoc non officit, quia interruptum poteſt redire idem numero, & non tantùm abſolutum, ſed reſpectus, ſi extrema eius redeant eadem numero, hæc autem vnio eſt reſpectus prædicamentalis extrinſecùs adueniens, vt ſæpè dictum eſt, vel ſaltem tranſcendentalis; vide Baſſol. 2. d. 18. impugnantem hoc dictum §. *contra tertium modum*.

124 Quartò arguebatur ex Scoto 2. diſt. 18. retorquendo fundamentum inchoatorum, quod erat tale, ſi forma non præcedit in materia ſecundum vllam prorſus inchoationem; ergo forma creatur, & fit ex nihilo; quod argumentum ita retorquet Doctor, illa pars formæ, quæ de nouo producitur, non præceſſit in materia, quia de nouo generatur, ergo fit ex nihilo ſui, quia pars, ſeù inchoatio præcedens ab illa diſtinguitur, ergo illa pars adhuc creatur. Reſpondet Ferchius, pro ijs, qui ponunt vnam partem formæ eſſe inchoationem, aliam partem de nouo produci, ſufficienter reſpondiſſe Zerbium, & Suciſſanum, ſed contra S. Bon. & Contaren. ponentes totam eſſentiam formæ præexiſtere in ſeminario ſecundum eſſe poteſtatiuum, atque totam extrahi ſecundum eſſe actuale ſpecificum, hæc ratio calorem non habet; ſupponit enim formam in eſſe actuali, & completo fieri ſecundum partem ex forma incompleta ſecundum partem; at ſecundum Doctorem ſeraphicum particula *in*, in eductione formæ

Digitized by Google

de ſeminario non dicis partem, ſed conſubſtantialitatem, quo pacto ex globo fit roſa. Sed contra, nam prius admiſi etiam in forma ſubſtantiali partes intenſiuas, itaut ſecundum vnum gradum præexiſteret in materia, non ſecundum alium; Deindè quamuis argumentum re vera directè concludat contra ponentes formam ſecundum vnam partem in materia præcedere, & ſecundum aliam de nouo produci, attamen, vt à Scoto conficitur 7. Met. quæſt. 1a contra omnes militat opiniones, ſiue ponatur forma præexiſtere ſecundum partem, ſiue ſecundum totum, ſiue ſecundum eſſe eſſentiæ, ſiue exiſtentiæ; quia poſitis quibuſcunque præexiſtentibus, aut aliquid nouum eſt, cuius nihil præficit, aut non; ſi ſic, quæcunq; præexiſtunt fruſtra ponuntur propter creationem vitandam, quia aliquid quantumcunq. modicum eſt, & non ex aliquo ſui; ſi non, nulla eſt generatio, quia tunc quodlibet eſſet in quolibet, & nulla entitas quantumcunq. perfecta eſt noua; cum igitur Contaren. non neget nouitatem generationis, imo dicat per eam acquiri de nouo copulationem gradus cum materia, & nouã eius determinationem, & exiſtentiæ actualitatem, de iſta noua completione, actuatione, & vnione procedit argumentum, quod cum fiant ex nihilo ſui, dici debent creari, ſeu ex nihilo fieri; neq; dicas iſthæc non propriè produci, quia habent rationem modi, & modus non eſt per ſe producibilis, quia re vera hæc ſolutio magis conſiſtit in verbis, & in modo loquendi, quam in re, nam illa determinatio, iſta vnio re vera antea non erat, & poſtea eſt, ergo facta eſt, & cum ſit facta de nihilo ſui, erit creata; & ſic patet inchoatores creationem non euitare, niſi omninò negent generationem de nouo, cum Anaxagoriſtis.

125 Quod verò dicebat ſecundum S. Bon. particulam *ex*, in eductione formæ de ſeminario non dicere partem, ſed conſubſtantialitatem, quo pacto ex globo fieri roſa dicitur, quicquid ſit de hac conſubſtantialitate, cui contradicere nolo ob reuerentiam tanti Doctoris, certum eſt, quod vt explicatur à Ferchio, parum iuuat ad euadendum relatum argumentum, quia cum tota hac conſubſtantialitate diceretur forma fieri de nihilo, vt ipſe explicat ſupra c. 10. n. 70. Tum quia Ferchius hic pro ſuo inſtituto tenetur poſitionem Contareni tueri ex eius principijs, non ex alienis; vndè quia ex eius principijs, non loquitur, per ſeipſum reſpondet huic argumento Contar. c. 15. pag. 142. à principio, & vltrò concedit in generatione nullam formam generari, quæ non præfuerit, ſed gradum quendam eſſentialem illius ſubſtantiæ ſpiritualis, qui prius in ipſa torpebat, & latitabat, excitari per diſpoſitiones, & vt cæteris gradibus ſuperemineat, educi, vt inde reſultet noua generatio; Neque hinc ſequitur non dari nouam generationem, etiamſi forma de nouo non fiat, quia non eſt forma, quæ fit, & generatur 7. Met. 26. & 27. & lib. 8. tex. 8. ſed compoſitum, vndè cum ex permutatione horum graduum ſubiectum recipiat diuerſam ſpeciem, denominationem, definitionem ac eſſe ſubſtantiale, propterea iure dicetur ipſum compoſitum generari, ac eſſentialiter tranſmutari, quæ quidem tranſmutatio ab alijs differt accidentalibus, quia in eis non fit permutatio gradus alicuius eſſentialis, ſed ſolùm alicuius accidentis. Sed Contra, quia compoſitum ex ipſo Contareno diſp. de diſtinctione partium à toto non eſt ſubſtantia diſtincta à partibus vnitis, ipſumque componentibus; cum ergo non generetur nec materia, nec forma, ſequitur nullatenus dari generationem ſubſtantialem, quia nullus datur terminus eius; Dices cum ipſo ibid. cap. 4. generari formam in materia ex 7. Metaph. 26. quatenus introducitur, & connectitur eſſentialiter cum materia, ex quibus compoſitum conſtituitur. Contrà, ex hoc ſequitur ſolam vnionem de nouo haberi per generationem, at vnio eſt accidens, cum ſit relatio ipſo quoq; Ferchio concedente lib. 2. n. 26. ergo illa generatio non erit ſubſtantialis, ſed accidentalis, cum non terminetur ad nouam ſubſtantiam, quæ accipiat eſſe de nouo, ac ſimpliciter fiat, nam formam fieri in materia non eſt ſimpliciter fieri, ſed fieri in hoc. Reſp. Contar. cap. 4. cit. vnionem, ſicut & omnem relationem poſſe dupliciter conſiderari, vel, ſcilicet formaliter pro ſolo illo reſpectu vnionis abſtractæ, & ſic eſt quidem pura relatio, & accidens, vel conſideratur ſubiectiuè, ſeu fundamentaliter, & tunc falſum eſt, quod ſemper vnio ſit accidens, ſeu relatio ſimplex, vnio enim eſſentialis, quæ fundatur in eſſentiali habitudine, & coniunctione partium non eſt quidem accidens, ſed quoddam eſſentiale, quod quidem eſſentiale non eſt aliquid partibus coniunctis, & totum actualiter componentibus ſuperadditum.

Sed vnionem phyſicam inter materiam, & formam non eſſe ſubſtãtiam formaliter, ac entitatiuè, ſed accidens latè probaui diſp. 5. Phyſ. q. 9. non enim ſubſtantialis dicitur, quia formaliter ſumpta, ac entitatiuè ſubſtantiam importet, aut modum ſubſtantialem, ſed ſicut actio productiua termini ſubſtantialis entitatiuè eſt accidens, denominatur tamen ſubſtantialis a termino producto, qui eſt ſubſtantia, ita vnio dicitur ſubſtantialis, quia eſt inter ſubſtantias ſub rationibus ſubſtantialibus, vt docet Scot. 3. d. 7. q. 1. D. ſi ergo forma ſubſtantialis non fit de nouo in generatione ſubſtantiali, neq; compoſitum vt ſubſtãtia diſtincta à materia, & forma, ſed ſola earum vnio, ſequitur generationem ſubſtantialem non dari, ſed omnem eſſe accidentalem; Denique data hac ſententia, quod ſolum compoſitum de nouo producatur, & nullatenus forma, quicquid ponatur in materia præcedere, non formarum inchoatio dici debebit, quia iuxta hunc dicendi modum forma non fit nec ſecundum totum, neq; ſecundum partem, ſed potius dici debebit inchoatio cõpoſitorum, & ita loquendũ eſſe tenet Aureol. 2. d. 18. q. vn. ar. 1. qui negãt formas vllo modo fieri de nouo ſimpliciter.

126 Quintò adhuc idem fundamentum de vitanda creatione retorquebatur ex Canon. 2. Phyſ. quæſt. 1. nam vel gradus, & pars formæ actualis, quam dicunt in materia præcedere, & producta, vel improducta, non ſecundum, vt patet, ſi primum, ergo vel eſt producta ex nihilo ſui, vel ex aliquo, ſi ſecundum, ergo dabitur proceſſus in infinitum; ſi primum, ergo creationem non euitant, ad quam euitandam has formarum inchoationes excogitarunt. Reſp. Ferchius hanc quoque retorſionem Canonici ſupponere in gradu ſpecifico formæ inchoato, & conſummato partem, & partem, quod ſuppoſitum ipſe cum Contaren. non tenet; ſed neque concludere contra Seminariſtas illud tenentes, quia productio formæ in ſeminario eſt à Deo ex nihilo; non vitant autem creationem Auctores, nec vitare intendunt in reſpectu ad Deum primò producentem eſſentias formarum, ſed intendunt euitare in reſpectu ad agens ſecundum, quod in generatione naturali non faciat formam ex nihilo, ſed ex aliquo, non tamen ex parte, ſicuti fit compoſitum, ſed ex toto conſubſtantiali, vt agens ſecundum non largiatur multitudinem entitatis formalis, ſed perfectionem. Contra, repeto quod dixi ſupra, ſi ipſe non tenet illud ſuppoſitum de partibilitate formæ, cur in tali partibilitate fundauit ſuã reſponſionem ad primum aſſignans plures gradus, & partes intenſionis, nedum in forma accidentali, ſed etiam in ſubſtantiali? modo ait, quod negat, quia omnia ſibi licent; hæc itaq. retorſio Canonici fundatur in retorſione Doctoris facta in præcedenti argumento, & contra Inchoatores partibilitatem formæ admittentes optimè concludit, & ab ipſis creationem non euitari etiam reſpectu agentis ſecundi, nam quæritur cur agens primam partem formæ materiæ concreatam ex nihilo feciſſe dicatur, reſpondebunt vtique id eſſe, quia ex nulla ſui parte præcedente facta eſt; at ex hoc ipſo infertur, quod ſicut hac ratione prima illa pars formæ concreata materiæ à Deo dicitur ex nihilo facta, quia ex nulla parte ſui præcedente, ita eadem ratione altera pars formæ ab agente naturali producta, facta eſt ex nihilo, quia hæc pars poſterior diſtincta eſt ab illa priori, & illa non eſt pars iſtius, licèt ambæ ſint partes totius, & integræ formæ; ergo adhuc incurritur creationis incõmodum etiam reſpectu agentis naturalis; & ideò dixi retorſionẽ Canonici fundari in retorſione Doctoris.

127 Sextò, tandem arguebamus contra modum dicendi illorum Seminariſtarum, qui pro formarum inchoatione ponebant in materia præcedere eſſe quoddam earum non actuale, ſed merè poſſibile, nam vel per hoc eſſe poſſibile formarum intelligitur eſſe poſſibile ſubiectiuum, & hoc non eſt aliquod eſſe formæ, ſed eſſe materiæ, veluti ſubiecti præcedentis, ex quo forma fit, & in hoc ſenſu coincidit cum communi ſententia; vel intelligitur eſſe obiectiuum formarum, at hoc non poteſt dici inchoatio formæ in materia præcedens, quia tale eſſe poſſibile eſt à potentia actiua efficientis cauſæ, quatenus eſſe poteſt terminus actionis illius ex Scot. diſt. 12. q. 1. & non in potentia paſſiua materiæ. Reſpondet Ferchius poſſibile, quod eſt ratio ſeminalis, nec eſt ſubiectiuum, quia non eſt entitas ſubiecti, nec eſt obiectiuum, quia non eſt entitas efficientis, ſed eſt poſſibile formale, quoniam forma eſt prius in potentia, poſterius a befficiente extrahitur de potentia ad actum; fundatur verò hæc poſſibilitas in eſſentia formæ exiſtente extra nihil, extra mentem, & extra cauſas exiſtente, inquam, ſed ſub modo poſſibilitatis, & incompleti, quæ poſſibilitas eſt ad actualitatem completam, conſequuntur tamen in eadem eſſentia formæ poſſibilia duo reſpectus, alter ad efficiens, à quo forma poteſt extrahi ad actum perfectum, qua le efficiens eſt cauſa naturalis externa, & ipſa quoque ratio ſeminalis, vt cauſa effectiua partialis interna, alter ad materiam, quam poteſt informare actu ſecundum eſſe perfectum, vnde ſecundum iſtos duos reſpectus poteſt dici & poſſibile obiectiuum in ordine ad efficiens, & poſſibile ſubiectiuum in ordine ad paſſum, quamquam hoc ſecundum ſit minus propriè dictum, nam potius appellandum eſt poſſibile informatiuum, quia forma poteſt informare, non ſubijci, materia vero eſt poſſibile ſubiectiuum, quæ poteſt ſubijci; hinc liquet argumentum hoc vltimum continere fallaciam conſequentis ab inſufficienti enumeratione; quia præter poſſibile ſubiectiuum, & obiectiuum datur poſſibile formale, quod declarauit Zerbius 7. Metaph. q. 9. diſtinguens formale formabile, & formale formarum.

128 Non opus erat Ferchium hoc argumentum ſoluere pro Contaren. defenſione, & inchoationum formarum, quia vt dicebamus in ea quæſt. 6. diſp. 2. Phyſ. nu. 137. ſententia, contra quam vltimum illud argumentum direximus, & tribuitur Baccon. 2. d. 18. quæſt. vn. art. 2. & quol. 1. q. 6. art. 2. non propriè ponit inchoationes formarum, quia nihil reale, & actuale formæ ponit in materia præcedere, ſed purum eſſe poſſibile, quod in generatione poſtea dicunt conuerti in eſſe actuali eiuſdem formæ. Sed quicquid ſit de hoc, certũ eſt, quod ſi nos hanc reſponſionem dediſſemus, & hoc poſſibile formale vltra poſſibile ſubiectiuum, & obiectiuum intruſiſſemus ſine expreſſo Ariſt. textu, ſed ex ſola Zerbij auctoritate, vel nobis, millies dixiſſet, *nihil ex Ariſt. nihil ex Ariſt.* nullus Auctor præter Ariſt. apud me facit auctoritatem, mihi Scotum adducere, vel alios Auctores eſt petere principium, oſtendite mihi textum vt vobis credam; hęc igitur omnia dicta ſua, & ſimilia nunc contra ipſum repeto, nam quando ego tractaui de poſſibili obiectiuo (quod hic dicit in margine ab Aquario irrideri 7. Met. dilucid. 11.) diſputat. 6. Metaph. quæſt. 2. firmaui illud & rationibus, & Ariſt. auctoritatibus, quæ ibi videri poſſunt; ſic pariter hic facere debebat Ferchius, qui Ariſtot. lingua loqui profitetur, hoc poſſibile formale nouiter intruſum oſtendere in Ariſtot. vt ei credamus, &

non

Digitized by Google

non ex ſolo Zerbij teſtimonio, plura, ac innumera ſperabam ab hoc viro Ariſtot. loca produci pro defenſione Seminarij Contareni, ſed nulla hactenus audiui, benè tamen plura expreſsè contra Ariſtot. dicta, vt quod ſubſtantia incipiat magis, & minus per intenſionem, & remiſſionem. Sed poſtquam hoc poſſibile formale ex Ariſt. teſtimonio probare nequiuit, probaſſet ſaltem ratione, aut aliqua rationabili declaratione, ſed neque id præſtitit, nam ſi Baſſolio credere volumus 2 d. 18. qu. vn. § *Contra tertium modum*, hoc poſſibile formale ita declaratum implicat contradictionem, dicere enim, quod illud poſſibile ſit ens aliquid poſitiuum, & extra intellectum, & cum hoc quod nullam habeat actualitatem ſibi propriam, eſt contradicere, actus enim, & potentia ſufficienter diuidunt ens, & ſic diuidunt, quod omne ens extra intellectum neceſſariò eſt ens actu, & quod non eſt ens actu, non eſt ens extra intellectum poſitiuum, ſed nihil poſitiuum eſt in actu, niſi habens actualitatem propriam, ergo &c. Tum quia aut eſſentia formæ, in qua talis eius poſſibilitas fundatur, eſt exiſtens, vel non exiſtens, ſi non eſt exiſtens, ergo erit poſſibilitas obiectiua, ſi verò eſt exiſtens, vt ipſe inquit, ergo nequit dicere reſpectum ad efficiens, à quo extrahatur ad actum perfectum, quia efficiens nihil extrahit de potentia ad actum, niſi de potentia vel ſubiectiua, vel obiectiua, primo modo materiam deducit agens ad actum formalem, & ſpecificum, & largitur multitudinem, ſcilicet entitatis formalis, ſecundo modo extrahit ad actum formam non exiſtentem, & compoſitum, & quodcunque poſſibile obiectiuum largiendo actum exiſtentiæ. Tum quia hæc exiſtentia, ſed ſub modo poſſibilitatis, & incompleti, quæ poſſibilitas ſit alicuius rei exiſtentis ad actualitatem completam, eſt propria materiæ, vt colligitur ex Ariſto. quandocunque de materia loquitur, ergo irrationabiliter prorſus tribuitur formæ. Deinde quod forma per reſpectum ad materiam, quam informare poteſt, dici poſſit poſſibile ſubiectiuum eſt omnino contra rationem, vt & ipſemet fatetur, quia forma poteſt informare, non ſubijci; materia verò eſt poſſibile ſubiectiuum, quia poteſt ſubijci, & tamen cognito hoc loquendi modo, vt erroneo, adhuc ipſo vtitur infra lib. 2. cap. 5. numer. 26. vbi ait formam habere potentiam ſubiectiuam in ordine ad materiam, quatenus eam informare poteſt; abeat ergo hoc poſſibile formale intruſum abſque ratione, vt nulla Ariſtot. auctoritate ſtabilitum. Tandem, quod ait rationem ſeminalem cum agente extrinſeco coagere ad ſui complementum, vt cauſam partialem internam, videtur impoſſibile, quia nihil poteſt efficere ſeipſum, vt dictum in Phyſicis.

Rationes ſpeciales contra eandem poſitionem.

128 Diſp. 2. Phyſ. qu. 7. inchoationes formarum refellimus in generali, at diſp. 5. de gener. q. 6. eandem Contareni poſitionem duabus præſertim rationibus ſpecialibus impugnauimus, quibus etiam diximus illam poſitionem reddi cæteris irrationabiliorem, & minus perceptibilem. Prima ratio eſt, quia inchoationes formarum poni ſolent à Seminariſtis, vt ſint quædam initia factionis formarum ab agente naturali, ne de nihilo fieri dicantur; cum ergo Contarenus ponat formam nullo pacto produci per generationem, ſed ſolum excitari, vt cæteris gradibus ſupereminéat, fruſtra ponit ſeminarium formarum, quia ex tali poſitione non conſequitur finem, ad quem eſt excogitatum. Quod ſi dicat tale ſeminarium ab ipſo poſitum deſeruire, non quidem vt ex eo formæ educantur, ac de nouo fiant, tanquam ex parte, vel alio modo creationem excludente, ſed vt in eius gremio formæ omnes foueantur, ac veluti conſopitæ iaceant, vt loquitur Contaren. donec per præuias diſpoſitiones ab agente naturali euocentur, & excitentur. Replicauimus ibi ex tali metaphora loquendi potius appellari debere illud cubile formarum, quam Seminarium, ex quo formæ fiant, cum nullatenus de nouo producantur, ſed in illo modò lateant, modò appareant, modò excitentur, modo ſopitæ iaceant.

Hanc noſtram rationem Ferchius libr. 1. c. 8. multipliciter traduxit, poſtquam enim ipſam ad ſuum libitum efformauit primò inquit falſum eſſe, alios Inchoatores libenter admittere, quod formæ ſubſtantiales de nouo producantur, quia ex quatuor modis ponendi formarum inchoationes relatis ab ipſo numero 117. ex Scoto 7. Metaphyſicor. quæſtione 12. apertum eſt, quod ratio ſeminalis materiæ concreata ſecundum nullum ex illis fit de nouo; ſecundò falſum eſſe ad nullum finem Contarenum poſuiſſe Seminarium formarum, nam quamuis non concedat formas de illo de nouo produci, concedit tamen alios fines, quos ibi ſeptem enumerat; tertiò falſum eſſe alias opiniones ſeminarium ad hooc finem poſuiſſe, vt formæ fiant de nouo, nam tertius modus à Scoto relatus aſſerit formas vniri de nouo, non fieri de nouo, & quartus modus ſentit formam non fieri de nouo quoad rem, ſed quoad modum eſſendi; denique ait irriſoriè nos accepiſſe metaphoras à Contaren. adductas de ſopore, ac excitatione, indeque per iocum ſeminarium ab ipſo poſitum appellaſſe cubile, quod tamen ſine ioco aſſeri poſſet, quia licet eandem rem occultam diuerſis exemplis, ac metaphoras declarare, vnde ex varijs muneribus dici poteſt ſeminarium, gremium, latibulum, promptuarium, theſaurus, ac denique etiam cubile, in quo ſopitæ ſint ab æterno, & in tempore ab agente naturali excitentur formæ, vt quaſi vigiliam, & quaſi operationem exerceant naturalem.

Hæc tamen non eſt vera, ſed impoſtoria traductio, quoad primum imponitur nobis, quia licet dixerimus alios inchoatores poſuiſſe formas de nouo produci, addidimus tamen cum hoc etiam admiſiſſe ſemper aliquid formæ præcedere, vt ex eo fieri formæ de nouo dicerentur, & non de nihilo; nec vnquam diximus rationem ſeminalem materiæ concreatam ſecundum aliquem ex relatis modis fieri de nouo; ſi enim fuit ipſi materiæ concreata, iam de nouo ab agente naturali fieri non poteſt, niſi iam actum agat, ſed diximus aliam partem formæ, vel modum ab agente naturali de nouo produci, non ipſam rationem ſeminalem in materia præcedentem. Quod ſecundum etiam imponitur nobis, quia non diximus Contarenum abſque vllo fine ſeminarium illud ſtatuiſſe, ſed non ad eum finem, ad quem ab alijs fuit inſtitutum, nam alij poſuerunt, vt ex eo fierent de nouo formæ ſine periculo creationis, hæc autem duo valde differunt, & ſecundum aſſerimus, non primum, vt ipſe nobis impingit in argumento, quod ad libitum ſuum efformat nomine noſtro. Et falſum eſt alios modos à Scoto relatos non admiſiſſe productionem aliquam formæ, vel quantum ad rem, vt duos primos, vel quantum ad modum eſſendi, vt quartum; tertius quidem non ponit formam vllo modo produci de nouo, ſed ſolam eius vnionem, vel copulationem cum materia, at hic eſt modus Contar. vt & Ferchius ipſe fatetur, & ideo non eſt enumerandus inter alios à modo Contar. diuerſos. Denique ſi hic admittit, & defendit metaphoras Contareni de ſopore, & excitatione formarum, ſi habet pro philoſophicè dicto, quod formæ in ſeminario per totam dormiant æternitatem, & in tempore poſtea ab agente naturali quaſi ad vigiliam excitentur, & ad operationem, ſeuerè nimis nobiſcum agit inferius lib. 3. pag. 293. c. 7. n. 42. vbi nos corripit, quod ad declarandum materialitatem formarum vt ab anima intellectiua diſtinguantur, dicamus illas eſſe, quæ ſuapte natura in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari materiæ ſunt immerſæ, & alligatæ, quia hæc vocabula, inquit, *immerſa, & alligata*, ſunt metaphoræ à diſputatione reijciendæ; iudicet æquus Lector, ſi Ferchius, cum tanta indulgentia Contareno permittit metaphoram ſoporis, & vigiliæ in formis, num nobis abſque ſcrupulo permittere poſſit aliam metaphoram immerſionis, & alligationis ad materiam; ob quam excæcat paſſio animum, nec ſinit cernere verum.

130 Secunda ratio, quare hæc poſitio ſit cæteris irrationabilior, erat, quia cæteri omnes formarum Inchoatores hoc ſeminarium poſuerunt eſſe quid corporeum, & materiale, vt Auicen. qui ponebat formam corporeitatis, at Contaren. ponit hoc ſeminarium eſſe quandam eſſentiam ſpiritualem materiæ concreatam, ac ei perpetuò hærentem, quod à ſeculo non eſt auditum, at explicare tenetur, quare hoc ſeminarium formarum debeat potius eſſe ſpirituale quidpiam, quam corporale, ſiue enim inſeruiat, vt formæ ex eo traducantur, ſiue vt in eius gremio foueantur, planè ad hoc munus obeundum maiorem proportionem videbatur habere eſſentia corporalis, quam ſpiritualis, cum & ipſæ formæ materiales ſint, & corporeæ. Tenetur etiam explicare, quomodo hæc eſſentia ſpiritualis materiæ illabatur, ac inexiſtat, num ſcilicet vt forma informans, ſicut anima rationalis dicitur eſſe in corpore, an potius, vt forma aſſiſtens, & quicquid dicatur eſt purum, ac merum figmentum.

Reſpondet Ferchius lib. 1. ca. 9. quod etiam quædam formæ in materia, & corpore exiſtentes dicuntur ſpiritus, hęc enim vox *ſpiritus*, ex D. Aug. lib. de cognitione veræ vitæ tom. 9. n. 183. ſex habet ſignificata, quorum vnum eſt, vt anima brutorum dicatur Spiritus, vt Geneſ. 6. *interficiam omnem carnem, in qua Spiritus vitæ eſt*, Eccl. 3. *quis ſcit ſi ſpiritus hominis aſcendat ſurſum, & ſpiritus iumentorum deſcendat deorſum?* & 13. de ciuitat. Dei c. 24. ex diuina ſcriptura memorat Aug. ſpiritum hominis, ſpiritum pecoris, ſpiritum corporeum, vt ventum, nulla ergo neceſſitas erat in Theologia ex ſubſtantia ſpirituali nominata intelligere ſubſtantiam intellectualem, vt Deum, Angelum, animam rationalem; & in philoſophia Ariſt. nomen ſpiritus nunquam inuenitur vſurpatum pro ſubſtantia ſpirituali, & incorporea, ſed ſignificat ſemper corpus aliquod ſubtile, mobile, ac motiuum celerrimè, ad quod adducit nonnulla ex Ariſt. loca, in quibus ſpiritus, & forma ſpiritualis, qua conſtituitur ſpiritus, non eſt intelligendus angelus aliquis, vel dęmon, ſed ſubſtantia quædam, & forma exiſtens in corpore, quę tamen dat eſſe corporeum, cum etenim ſint diuerſi gradus formarum, gradus corporeitatis datur à forma corporeitatis, ſed gradus ignis, vel auri, vel ſanguinis, vel plantæ non dantur à forma corporeitatis, propter hoc eſſentia ſpiritualis ſeminarij dicitur, quia vt ſic non dat eſſe corporeum, ſed eſt indifferens ad eſſe corporeum, ad eſſe ignis, ad eſſe auri, & cætera; dixit etiam ſpiritualem eſſentiam ſeminarij ad vitandas difficultates, quæ ſequuntur opinionem Auicen. repoſita ab ipſo ca. 9. cart. 336. vbi etiam explicat, quare hoc ſeminarium ſit potius ſpirituale quidpiam, quam corporale; ſubdit etiam n. 65. nos in argumento confundere ſimilitudinem cum proportione, corporale, & corporale habent maiorem ſimilitudinem, non habent maiorem proportionem, extrema ſimilitudinis in eadem qualitate conueniunt, & ſunt idem, extrema proportionis frequenter ſunt maximè diſſimilia, atque diuerſa, eſt namque proportio inter cauſa, & cauſatum, potentiam, & obiectum, materiam, & formam, motiuum, & mobile, terminum à quo, & ad quem, Deum, & creaturam, & Scot. 1. d. 1. qu. 3. C. ait, quod proportio requirit diſſimilitudinem proportionatorum, ſicut communiter dicitur in omni proportione, ſicut patet de materia, & forma, parte, & toto, cauſam, & cauſato, & cæteris proportionalibus; conſiderentur anima rationalis, & corpus humanum, hæc habent per ſe

Digitized by Google

proportionem ad conſtituendum hominem, at anima ſpiritualis eſt, & informat corpus, eſt inextenſa in ſubiecto extenſo, eſt incorruptibilis, & immortalis in carne mortali, & corruptibili &c. proportio ergo eſt inter formas eductas & materiam, ex qua educuntur, non autem ſimilitudo. Denique vt reſpondeat vltimæ parti argumenti ait Contaren. ſufficienter quoque explicaſſe, an hæc eſſentia ſpiritualis reſpectu materiæ ſit forma informans, vel aſſiſtens, etenim ſecundum ipſum illa eſſentia ſpiritualis per vnum aliquem gradum immediate informat materiam, alij gradus in ea latentes mediante eſſentia inhærent materiæ.

131 Sed Contra, probo non ſine fundamento per eſſentiam ſpiritualem apud Contaren. nos intellexiſſe ſubſtantiam incorpoream, ac immaterialem, quoniam regula eſt apud Philoſophos, & Theologos, à Ferchio acceptata veſtig. 1. c. 17. nu. 49. quod quando vox aliqua abſolutè profertur, ſtat pro ſuo famoſo, & proprio ſignificato; ſed ſic eſt, quod nomen ſpiritus, licet varia habeat ſignificata, primum tamen & principale eſt, quod ſignificet rem incorpoream, & immaterialem, ac inextenſam; ergo cum a Contaren. abſolutè pronunciatur *eſſentia ſpiritualis* in præcitata quæſtione, & ſine vlla declaratione, vt ibi eſt videre, ea tenus nobis accepta eſt pro ſuo principali ſignificato, ſcilicet pro immateriali forma, atque incorporea; maior patet, probatur minor ex illo eodem loco D. Aug. lib. de cognitione veræ vitæ, quem reſpondens adducit, nam ibi nomen ſpiritus ſex habet ſignificata; primo dicitur ſummus Spiritus omnium Deus, vt ibi Spiritus eſt Deus, ſecundo modo Angeli ſpiritus nuncupantur, vt ibi, facit Angelos ſuos ſpiritus; tertiò anima rationalis, vt ibi, exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam; quartò vita brutorum, vt ibi, quis ſcit, ſi ſpiritus iumentorum &c. quintò venti, vt ibi, ſpiritus procellarum, ſexto aer vt ibi, aperui os meum, & attraxi ſpiritum, iam ergo patet, quod tribus primis modis, qui ſunt principaliores, ſignificat ſpiritus ſubſtantiam immaterialem, & incorpoream; ergo vox iſta ſpiritus, vel ſpirituale abſolutè pronunciatum ſumi debet pro aliquo incorporeo, & immateriali, & eſt neceſſitas in Theologia ex ſubſtantia ſpirituali nominata intelligere ſubſtantiam intellectualem, Angelum vel animam rationalem, quia hæc ſunt ſignificata principalia illius nominis; cum ergo Contaren. formam Seminarij eſſentiam vocet ſpiritualem abſolutè, & abſq. vlla limitatione, vel declaratione, in ſuo principali ſignificato accipienda eſt ex regula iam tradita pro forma incorporea, & immateriali. Conf. quia ideò Contaren. formam ſeminarij appellauit ſpiritualem, vt penitus excluderet formam corporeitatis ab Auicen. introductam pro Seminario; ergo ſpirituale ſumitur à Contaren. prout excludit corporeum, & extenſum, vel ſaltim ſic ſumi debet, ſi non ex eius intentione, ſaltim ex modo loquendi. Tum quia quamuis Ariſt. regulariter vtatur, nomine ſpiritus ad ſignificandum corpus aliquod ſubtile, mobile, ac motiuum celerrimè, tamen nomen ſpirituale inde deductum nunquam applicat ad res cum materia communicatas, vt notauit S. Bon. 2. d. 3. art. 1. q. 2. in corpore quæſti immediate ante ſolutionem obiectionum, dum ait Philoſophum dicere, quod ſpiritualium, & corporalium non eſt materia vna, vbi etiam addidit Marginiſta, quod Ariſt. nunquam eſt vſus iſto nomine *ſpirituale*, vbi materia reperitur, non ergo ad phraſim Ariſtot. vocauit Contar. formam materialem, ſeminarij ſpiritualem. Præterea licet forma ſeminarij poſita à Contar. non tantum det eſſe corporeum, vt præſtabat forma corporeitatis Auicen. ſed det quoque eſſe ignis ferri, plantæ &c. & ad hæc omnia ſit indifferens, non videtur, cur ex hoc capite dici poſſit eſſentia, vel forma ſpiritualis etiam ad phraſim Ariſt. qui per ſpiritum intelligit corpus aliquod ſubtile, mobile, ac motiuum celerrimè.

132 Quod verò ſubdit de diſcrimine inter ſimilitudinem, & proportionem à nobis ignorato antequam illud nobis declararet, à nobis declaratum fuit diſputatione ſeptima, Phyſic. quæſtion. 6. articul. 5. à num. 132. explicando quæ proportio inter cauſam, & effectum eſſe debeat, & diſputat. 6. de Anim. quæſtion. 7. articul. 1. numer. 207. explicando quod inter potentialem, & obiectum non eſt neceſſaria ſimilitudo in eſſendo, ſed ſufficit proportio mouentis ad mobile, pro quo citauimus ibi Doctorem 4. d. 45. quæſt. 2. A. & antequam Ferchius citaret nos 1. d. 3. q. 3. C. ad cognoſcendum tale diſcrimen, nos illud viderimus nedum in eo loco, ſed etiam qu. 1. prologi X. & 2. d. 3. qu. 9. & d. 12. qu. 1. & 3. d. 1. qu. 1. ad 2. prin. & 4. d. 1. qu. 1. §. *Ratio ſecunda*, & 4. d. 49. qu. 11. & quol. 12. & 14. & alibi frequenter, cum nil frequentius oſſendatur in Scoto, quam hoc diſcrimen inter ſimilitudinem, & proportionem. Sed quod nobis impingit reſpondens vereor ne recadat in ipſum, quod nempe non bene perceperit diſcrimen inter illa, licet enim verum ſit proportionem poſcere diſſimilitudinem inter ſua extrema in quibuſdam conditionibus, non tamen in omnibus, imò ſi nullam haberent conuenientiam, nullam proportionem inter ſe fundare poſſent, hinc dicitur quod inter ens, & non ens nulla cadit proportio, eadem ratione ait Doctor 4. d. 1. q. 1. I. punctum eſſe improportionabilem lineæ, quia in quantitate non conueniunt neque proportio cauſæ ad cauſatum, motiui ad mobile excludit ſimilitudinem in eſſe, quia cauſa vniuoca, & effectus vniuocus conueniunt in eſſe, & in modo eſſendi, cum ſint eiuſdem ſpeciei, idem etiam poteſt mouere ſeipſum, nec tamen eſt à ſeipſo diſſimile in eſſe, quando ergo inquit Doctor 1. d. 3. qu. 3. C. proportionem requirere diſſimilitudinem proportionatorum, hoc non debet abſolutè intelligi, vt Ferchius voluiſſe videtur, ſed tantum quod debent eſſe diſſimilia in illis conditionibus comparatur ad inuicem in ratione cauſæ, & effectus, motiui, & mobilis, quia inter illas rationes eſt neceſſariò diſſimilitudo, vt ibi optimè explicant Lichet. & Bargius, vndè optimè proportio ſaluatur etiamſi conueniant in alijs, ideòq; formæ corporeæ, & materiales etiamſi cum materia in materialitate conueniant, adhuc tamen proportionantur in ratione actus, & potentiæ; non ergo eſt abſolutè vera doctrina, quam tradit Ferchius de diſcrimine inter proportionem, & ſimilitudinem, ſi velit proportionem neceſſariò excludere ſimilitudinem in eſſe, imo S. Bon. 2. d. 19. art. 1. q. 1. ratione ſexta probat animam eſſe immortalem ex proportione inter potentiam, & obiectum in hoc ſenſu quia veritas eius obiectum eſt incorruptibilis, ergo & anima.

Deinde adhuc falſius eſt quod inquit inter formas eductas, & materiam ex qua educuntur eſſe quidem proportionem, non tamen ſimilitudinem; licet enim non debeat eſſe ſimilitudo in eſſe ſpecifico, tamen eſſe debet ſimilitudo quantum ad hoc, quod ambo ſint corporea, & extenſa, nam ſi forma ſit ſpiritualis, & impartibilis proportionari quidem poteſt cum materia in ratione actus, & potentiæ, receptibilis, ac receptiui minimè verò in ratione formæ, vel effectus educti, & in ratione cauſæ, vndè educta ſit, quia vt notat Doctor 4. d. 1. q. 1. §. *contra iſtam opinionem*, & S. Bonau. 2. d. 18. art. 2. q. 2. antè reſolutionem quæſtionis nulla forma ſpiritualis talem habet proportionem cum materia, vt ab ea poſſit educi, licet habeat, vt in eam poſſit induci, & recipi, qua de cauſa dixit Ariſt. 2. de gener. animal cap. 3. animam intellectiuam de foris venire; ergo ſeminarium formarum, ex quo debent educi materiales formæ, licet in alijs rationibus ſpecificis poſſit, ac debeat eſſe diſſimile ab ipſis, tamen quantum ad materialitatem, & corporeitatem conuenire debent, quia nec forma corporalis poteſt educi de ſeminario ſpirituali, nec forma ſpiritualis de corporali; vt ergo ſeminarium ſit idoneum promptuarium, vndè educantur formæ, debet eſſe corporeum, ſicut formæ ipſæ educibiles, non verò incorporeum, & ſpirituale; atque ideò non erit debita ad eductionem proportio, vt ait Ferchius, ſi ſeminarium ex quo, ſit ſpirituale, & forma educta corporalis. Rurſus non ſolum ex indigentia materialitatis formæ debet illud ſeminarium, vndè educitur, corporeum eſſe, ac materiale, ſed etiam ex indigentia materialis agentis illam educentis, vt benè notauit Baſſolius 2. d. 18. qu. vn. *§. contra tertium modum*, nam ſi tale ſeminarium ponatur quid ſpirituale, tunc agens corporale non poſſet ipſum attingere per actionem ſuam, & ita tale ſeminarium nihil faceret ad generationem formarum, fruſtraque poneretur.

133 Denique cum ait Contaren. quæſt. de origine formarum cap. 9. benè explicare, quare hoc ſeminarium formarum potius poni debeat ſpirituale quidpiam, quam corporale, & an hæc eſſentia ſpiritualis ſeminaria ſit forma informans, vel aſſiſtens, fateor hanc explicationem repetita diligentia me in illo capite aduertere non potuiſſe; imò ex eo capite oppoſitum colligo eius, quod ait Ferchius, dum enim nos petimus, quomodo hęc eſſentia ſpiritualis materiæ illabatur, ac inexiſtat, an ſicut forma informans, vel potius aſſiſtens, reſpondet ipſe nu. 67. quod ſecundum Contaren. per vnum aliquem gradum immediatè informat materiam, alij verò gradus in ea latentes mediante eſſentia inhærent materiæ; at in eo capite nono apertè negat Contaren. eſſentiam illam ſpiritualem informare materiam nec quoad gradum corporeitatis, vt aiebat Auicen. nec quoad alium quemlibet actum, quia peripateticæ legis non permittunt vllam formam informantem materiam ab ea inſeparabilem, vt ait ſe probaſſe quæſt. de ſimplicitate Cœli; tum quia ſi daretur aliqua forma perpetuò materiæ per informationem inhærens, tunc non fieret reſolutio cuiuſcunq; compoſiti vſque ad materiam primam, ſed vſque ad tale compoſitum, quod eſt contra Ariſt. 1. Phyſ. 82. vbi definitur materia, quod ſit primum ſubiectum, ex quo inexiſtente res fiunt, ac in quod vltimo reſoluuntur. Tum etiã quia hoc aſſerendo irrita, ac vana redderetur ratio Ariſt. qua ex medio tranſmutationis inuenit materiam primam: ſi enim in nulla tranſmutatione fieret reſolutio vſque ad materiam primam, ſed ſolùm vſque ad tale compoſitum progreſſus reſolutionis admitteretur, inde ratio primæ materię penitus informis nunquam cognoſci potuiſſet; his, & ſimilibus rationibus improbat eo cap. Contar. formam corporeitatis ab Auicen. poſitam pro ſeminario formarum, quæ nullam indicant rationem, cur forma ſeminaria potius ſpiritualis poni debeat quam corporalis, nec indicant Contarenum velle formam ſuam ſeminariam ſpiritualem per vnum aliquem gradum immediatè informare materiam, vt ei tribuit Ferchius, ſed potius oppoſitum, quia ſi talem formam admitteret ſi perpetuò materiam informantem, eadem inconuenientia ſequerentur contra ſuam formam ſpiritualem, quæ ipſe infert contra formam corporeitatis Auicen. inferius verò cap. 11. pag. 143. in fine nec eſſentiam illam ſpiritualem, nec gradus in ea latentes vult eſſe formas per ſe ſubſiſtentes, quia id ſolum inquit conuenire ſubſtantijs ſpiritualibus materiam non informantibus, ergo re vera Contarenus non explicuit, cur hoc ſeminarium formarum potius ſpirituale poni debeat, quam corporale, neque an hæc eſſentia ſpiritualis ſit forma informans, vel aſſiſtens, quia cap. 9. videtur negare eſſe informantem, & cap. 11. videtur negare eſſe ſubſiſtentem.

134 Tertia adhuc ratio ad poſitionem Contareni impugnandam deducitur ex abſurdis ad eam conſequentibus, nam ſi illa ſpiritualis eſſentia pro ſeminario formarum materiæ concreata materiam informat perpetuò per vnum aliquem gradum vt ei tribuit Ferchius præ-

Digitized by Google

præterquam quod explicari non poteſt quodnam compoſitum ſit iſtud, & quodnam eſſe recipiat materia à forma ſeminaria ſecundum talem gradum, adhuc ſequuntur illa inconuenientia, quæ Contaren. inferebat contra formam corporeitatis Auicen. quod nempe daretur aliqua forma inſeparabilis à materia, & nunquam fieret reſolutio vſque ad materiam. Nec valet dicere, hoc abſurdum non eſſe ſecundum gradum genericum, indeterminatum, & confuſum quia ſic etiam reſpondere poſſet Auicen. de ſua forma corporeitatis. Sequeretur etiam omnes formas ignis, aquæ, ferri, lapidis &c. eiuſdem eſſe eſſentiæ, quia omnes conuenirent in illa forma ſeminaria, & in illa omnes identificarentur, atque ita ſolum differrent quoad gradus intra eandem eſſentiam, atque ſpeciem, atque ideò differrent tantum accidentaliter, quia magis, & minus intra eandem ſpeciem differentiam tantum parit accidentalem. Nec valet, quod ait Contaren. quod adhuc differrent ſecundum gradus eſſentiales, quia cum omnes illi gradus determinati ſint eiuſdem eſſentiæ vt ipſe concedit cap. 9. in fine, & c. 10. pag. 140. ab initio, vbi vult non tam eſſe varias eſſentias, quam eiuſdem eſſentiæ varios gradus, planè talis diuerſitas nequit eſſe, niſi accidentalis, & intra eandem ſpeciem eſſentialem. Conſ. quia cap. 11. pag. 142. concedit formas canis, & equi, vt latent in eſſentia illa ſpirituali ſeminaria, nedùm ab ea non diſtingui eſſentialiter, ſed nec etiam eſſentias habere inter ſe actualiter diſtinctas. Quod ſi dicas tunc inter ſe gradus illos actualiter, & eſſentialiter diſtingui, quando à generante determinationem, & complementum recipiunt, vt ipſe ibid. innuere videtur; hoc ſtatim reijcitur ex eo, quod docet in eodem capite pag. 143. circa medium, vbi dicit quod forma, vel gradus equi non accipit determinationem, & complementum per aliquam eius additionem eſſentialem, ſed ſolum per additionem habitudinis, ac copulationis cum materia; ſi ergo non additur in generatione aliqua eſſentialis differentia, ſicut antè generationem gradus illi non erant inter ſe eſſentialiter diſtincti, ita neque poſt, ſed tantum accidentaliter ratione diuerſarum diſpoſitionum. Tum quia ſi differentia inter illos gradus verè eſſentialis eſſet, tunc illa eſſentia ſpiritualis non conſiſteret in indiuiſibili, quod Ariſt. repugnat 8. Metaph. cap. 10. eſſentiæ ſunt ſicut numeri. Nec valet ſolutio Contar. Ariſt. ibi loqui de gradibus determinatis, & ſpecificis; nam doctrina, quam ibi tradit, & ratio qua id probat, valet generaliter de omnibus eſſentijs tam ſpecificis quam genericis, vt intuenti patebit, loquitur enim non tantum de eſſentijs diſparatis, ſed etiam ſubordinatis.

135 Quarta, & vltima ratio eſt, quia vt diximus ab initio huius quæſtionis de origine formarum, eadem quantùm ad hoc currit difficultas de origine formarum ſubſtantialium, & accidentalium, ſi namque ſeminario non admiſſo, ſequitur formam ſubſtantialem ab agente naturali creari, quia fieret ex nihilo ſui, nam ſubiectum nihil eſt ſui, idem pariter ſequitur de forma accidentali, atque ideò aut ponendum eſt quoque ſeminarium, & inchoatio pro formis accidentalibus, ſicut ponitur pro ſubſtantialibus, aut qua ratione non erit neceſſarium reſpectu accidentalium ad euitandam creationem, nec erit pariter neceſſarium reſpectu ſubſtantialium. Et quidem hoc argumentum directè procedit generaliter contra omnes inchoatores; Specialiter tamen contra Contar. deduci poteſt, quia cum ipſe velit omne quid fieri ex alio conſtitutiue, vt mox videbimus eius fundamentum examinando, nec videret tale principium, ex quo forma ſubſtantialis poſſit conſtitui, cum ſit ſimplex, credidit eſſe ab æterno in materia concreatas, ergo idem pariter erit dicendum de forma accidentali, cum ſit forma ſimplex, aut qua ratione admittitur huius noua productio abſque creationis periculo; aut ope alicuius principij, ex quo conſtitutiuè fiat, idem quoque de forma ſubſtantiali erit aſſerendum. Neque dicat Contaren. cap 11. in fine accidentia eſſe adeò vilis, & exilis entitatis, vt illorum origo, non ita ſeuerè, vt origo formarum ſubſtantialium, ſit indaganda; nam accidentia magis ad oculum fiunt de nouo, ac intereunt, & ideò principaliter de ipſis quærendum eſt, quomodo de nouo fiant ſine creationis periculo, & ſine aliquo principio, vel ſubiecto, ex quo conſtitutiuè fiant, tanquam ex parte intrinſeca ipſorum.

Reſpondet Contar. ibidem nulla accidentia ex nihilo fieri, quia producuntur per emanationem ex ſubſtantijs, nam ſicut ipſæ ſubſtantiæ primam originem ſuæ eſſentiæ ſubſtantialis habent à primo ente, ſcilicet à Deo, ita & ipſæ valent per emanationem producere accidentia, quæ ſunt entia deteriora. Contra, quando ignis v. gr. producit calorem in manu mea, vel illum calorem creat, & producit ex nihilo, vel ex aliquo, non primum, vt Contar. quoque concedit; ſi ex aliquo nimirum ex ſubiecto, & non tanquam ex principio conſtitutiuo facti, quia eſt forma ſimplex, idem quoque de forma ſubſtantiali dicere poterit, ac debebit; neque vera erit illa ſua propoſitio, quam aſſumit, vt vnicum fundamentum ſuæ poſitionis, quod ad factionem ex aliquo præexigitur ſubiectum, vt pars conſtitutiua rei factæ. Si dicat creationem accidentium euitari præcisè, quia de nouo fiunt per agentia naturalia; præter quam quod hoc non ſufficit, quia requiritur concurſus materialis cauſæ ſimul cum agente naturali, adhuc hoc admiſſo, idem pariter de formis ſubſtantialibus dici poterit excepta rationali anima, quod poſſint ab agente naturali immediatè de nouo produci abſque vlla creatione, quia quantum ad hoc eſt eadem ratio de productione formæ ſubſtantialis, & accidentalis, vt ſæpè dixi.

Obiectiones ad oppoſitum ſolutæ.

136 Fundamentum Contareni, quod iacit pro ſua poſitione quæſt. cit. cap. 10. ſic retulimus diſp. 5. de gen. quæſt. 10. nil fieri poteſt ab agente naturali, quin ſubiectum aliquod conſtitutiuum illius rei concurrat, velut pars intrinſeca eius, in hoc enim ſenſu ſemper docuit Ariſt. quicquid fit ex aliquo fieri, & non ex nihilo, vt patet 1. de gener. 27. 7. Met. 22. 1. phyſ. 33. 34. & 75. cum ergo formæ non habeant, ex quo poſſint ſubiectiuè conſtitui, concludendum eſt eſſe ingenerabiles, & incorruptibiles, alioquin ex nihilo fieri dicerentur. Neque hoc euitatur, ſi dicas ſufficere, vt ſubiectum præcedat, in quo forma producenda recipiatur; minimè, nam Ariſt. 1. Phyſ. 82. probans materiæ neceſſitatem in quacunque rerum productione, ne ex nihilo fieri dicantur, ait, *ſi enim fit, aliquid ſubijci oportet, ex quo fiat*, quibus verbis ſignificari videtur neceſſitas alicuius ſubiecti, ex quo res fiat conſtitutiuè, nam ſi determinare voluiſſet Ariſt. quod illud ſubiectum concurrere debeat, vt receptiuum tantum, non vtique dixiſſet requiri ſubiectum, *ex quo fiat*, ſed *in quo fiat*.

Reſpondemus huic argumento diſp. 5. cit. de gen. qu. 10. nu. 143. falſam eſſe illam maiorem, & nunquam ſufficienter probatam, ſcilicet opus eſſe, ne res creari dicatur, aut ex nihilo fieri, debere fieri ex aliquo velut ex parte; Ferchius lib. 1. cap. 4. ait hic nos per cautelam ſophiſticam tranſire à parte arguentis ad partem reſpondentis; quod qua ratione dicat non video, nam immediatè antè numerum præcitatum fundamentum Contaren. adducimus, & ſtatim ſub illo num. 143. reſpondemus ad illud, neque impugnandas aſſumimus formarum inchoationes, ſed ſupponimus fuiſſe ſufficienter impugnatas à Scoto 2. diſt. 18. alijſque Scotiſtis, vt ibi eſt videre; vndè hæc mera impoſtura eſt; c. autem 2. num. 15. ait argumentum Contar. à nos fideliter non referri; primò in maiore Contaren. à parte ſubiecti ſolam ſubſtantiam proponit *nulla ſubſtantia poteſt ab agente naturali eſſentialiter produci*, vos extenditis ad quodcumque ens dicentes, *nil fieri poteſt ab agente naturali*, omittitis quoque particulam, *eſſentialiter*, quæ neceſſaria eſt, dum eſſentia formarum ponitur ab æterno fuiſſe, & negatur de nouo fieri, non negatur fieri ſecundum totalem exiſtentiam, vel ſecundum modum actus, aut perfecti, aut determinati; ſecundò in prædicato maioris ait Contar. *quin ſubiectum aliquod conſtitutiuum eius concurrat*, vos adulterinam particulam adiungitis, *velut pars intrinſeca eius*, ſubiectum, & pars differunt, vt ſuprà num. 2. concluſionem Contar. prorſus violatis, Contar. colligit, *quare formæ ſubſtantiales non poſſunt eſſentialiter produci ab agente naturali*, vos concluditis formas eſſe ingenerabiles, & incorruptibiles; fortaſsè, vt occultè inſinuaretis argumentum Contaren. non eſſe in forma, quoniam colligit prædicatum in concluſione, quod in neutra præmiſſarum collocatur; Subdit num. 16. neque fideliter à nobis referri Contar. præoccupatam reſponſionem; ſcribitis, Ariſt. 1. Phyſ. 82. probans materiæ neceſſitatem in quacunque productione, Contar. vero ait, & litera 82. 1. Phyſ. in qua probans Philoſophus æternitatem materiæ, ex eo quod ſi illa aliquando producta fuiſſet, id factum eſſet ex alia materia; Contar. probans *æternitatem*; inquit, vos pro æternitate *neceſſitatem* materiæ ſcribitis, differunt neceſſitas, & æternitas; Profectò Ariſt. 1. Phyſ. 82. probat neceſſitatem materiæ in quacunque generatione, & corruptione, vt præter duo contraria ponatur ſubiectum, quod eis ſubijci poſſit, & ex quo ſubiecto cum forma conſtare poſſit compoſitum; vos autem quod factum eſt tex. 52. tranſtuliſtis ad 82. falſam citationem Contareno veraci in citando adſcribentes; hæc Ferch. loc. cit. ſolito ſupercilio.

137 At euidenter oſtendo fundamentum Contar. eſſe fideliter relatum, ſicut præoccupatam reſponſionem, ibi enim diſputabatur de origine, non cuiuſcunque formæ, ſed formarum ſubſtantialium, igitur loquendo in ſubiecta materia, in qua eramus, de inchoationibus formarum ſubſtantialium, illa noſtra propoſitio, *nil fieri poteſt ab agente naturali &c.* æquiualet omninò propoſitioni Contar. nam non erat ibi ſermo, niſi de productione eſſentiali, & de productione ſubſtantiæ, dum enim aqua fit calida, non dicitur hæc productio eſſentialis, nec dicitur ſubſtantia produci; Neque nos particulam adulterinam adiunximus illi maiori, cum diximus *velut pars intrinſeca eius*, imò hæc erat neceſſaria ad explicandum quid ſit eſſe ſubiectum conſtitutiuum alicuius rei ad differentiam alterius rei, vel formæ, quam in ſe recipit, ſed intrinſecè non conſtituit, neque oppoſitum deducitur ex his, quæ Ferchius habet ſuprà num. 2. ibi enim ſic loquitur *ad excludendam factionem ex nihilo Contar. exigit, vt res fiat ex ſubiecto conſtitutiuè, Ferchius, vt res fiat ex parte, ſiue illa ſit ſubiectum, vt materia, ſiue forma*, ergo ratio partis etiam ſecundum ipſum conuenit ſubiecto conſtitutiuo, & licèt in plus ſe habeat eſſe partem, quam ſubiectum conſtitutiuum, quia forma eſt pars, nec tamen eſt ſubiectum conſtitutiuum, tamen ratio partis conuenit ſubiecto conſtitutiuo, & materia eſt pars ſubiectiua conſtitutiua compoſiti naturalis, & ideò non ſpuriè addita eſt illa particula *velut pars intrinſeca*, ſed erat neceſſaria ad ſenſum Contar. falſum quoque eſt concluſionem à nobis deductam eſſe à concluſione Contar. diuerſam, & argumentũ, vt à nobis conficitur non eſſe in forma, & in concluſione colligere, quod in neutra præmiſſarum collocatur, nam maior eſt illa *nihil*

fieri poteſt ab agente naturali, quin ſubiectum aliquod conſtitutiuum eius concurrat, qua huic æquiualet *nihil eſt generabile ab agente naturali quin ſubiectum aliquod &c.* minor eſt, *ſed formæ non habent, ex quo poſſint ſubiectiuè conſtitui*, ſequitur concluſio, ergo ſunt ingenerabiles ab agente naturali, & conſequenter etiam incorruptibiles; quamuis ergo Contaren. argumentum ſit aliquantiſper in verbis permutatum, vt breuius reduceretur, ſenſus tamen omninò idem eſt, nec vllum verbum neceſſarium deficit.

138 Quo autem ad impoſturam inſidæ relationis præoccupatæ reſponſionis eiuſdem Auctoris, alium expurgatorem præter ipſum Ferchium nolo, qui veſtig. 1. cap. 17. nu. 49. referens argumenta Pererij, & Piccol. primum, quod adducit, erat hoc; Ariſ. & peripatetici putant euidenter demonſtratam eſſe æternitatem materiæ primæ in 1. Phyſ. 82. quia ſi vnquam fuiſſet producta, oporteret eam eſſe productam ex aliquo ſubiecto, quare antè materiam eſſet alia materia, & ſic res procederet in infinitum. Reſpondet Ferchius ibi Ariſt. probare materiam eſſe ingenerabilem, & incorruptibilem eo modo, quo generantur, & corrumpuntur compoſita, non autem eſſe æternam; & num. 50. habet hæc verba. *miror autem viros alioqui eruditos in illo tex. 82. 1. Phyſ. aſſerere æternitatem materiæ, cum in textu materia non dicatur æterna*; ſi ergo verum eſt Contaren. vt ait Ferchius, ſum ait in eo tex. 82. probari æternitatem materiæ, iam Ferchius ipſe deprehenditur mendax, & inconſultò miratur de Pererio, & Piccol. quod hoc dixerint; Sed nos fideliter Contar. præoccupatam reſponſionem aſſerimus, & ipſe in ſua Defenſione Contar. offendit, non defendit; hæc ſunt formalia Cont. verba cap. 10. Nec dicat aliquis indè tantùm colligi neceſſitatem alicuius ſubiecti, in quo res producenda recipiatur, non tamen inferri neceſſitatem alicuius principij, ex quo res ipſa conſtitutiuè fiat; tollitur enim hoc effugium ex litera 82. tex. eiuſdem 1. Phyſ. in qua probans Philoſophus æternitatem materiæ ex eo, quod ſi illa aliquando producta fuiſſet, id factum eſſet ex alia materia, ea verba profert, *ſi enim ſit, aliquid ſubijci oportet, ex quo fiat*, quibus expreſsè ſignificari videtur neceſſitas alicuius ſubiecti, ex quo res fiat conſtitutiuè, nam ſi determinare voluiſſet Ariſt. quod illud ſubiectum concurrere debeat, vt receptiuum tantùm, non vtique dixiſſet requiri ſubiectum *ex quo fiat*, ſed dixiſſet *in quo fiat*; ita Contaren. ibi; ex quibus verbis conſtat totum eius intentum in hac præoccupatione fuiſſe oſtendere ex illo tex. 82. in cuiuſcunque rei factione interuenire debere materiam, non tantum vt ſubiectum *in quo forma*, & mutationis, ſed etiam, vt ex quo conſtituatur intrinſecè res facta, vndè de æternitate materiæ non curat ibi, ſed de neceſſitate alicuius ſubiecti, ex quo res fiat conſtitutiuè, & talem neceſſitatem deducere intendit ex Ariſt. tex. 82. cit. dum probat materiæ neceſſitatem, vt principij conſtitutiui rei factæ; quare quamuis neceſſitatem poſuerimus in nullo Contaren. offendimus, qui in hoc propoſito de æternitate materiæ ſollicitus non eſt, ſed de neceſſitate per modum principij intrinſecè conſtitutiui, vt palam ex eius verbis conſtat.

139 Ipſe verò Contar. offendit, dum vult talem neceſſitatem etiam per modum principij conſtitutiui probari tex. 52. non autem in tex. 85. nam Contar. apertè dicit probari talem neceſſitatem tex. 82. illis verbis, *ſi enim ſit ſubijci aliquid oportet ex quo ſit*, & veraciſſimè hoc aſſerit Contar. ſicut falſiſſime id Ferchius negat; nam tex. 52. probat vtique Ariſt. neceſſitatem materiæ, vt principij, in quo recipitur forma, vel priuatio, & ſic commune ſubiectum contrariorum; non tamen vt principij, *ex quo*, ſimul cum forma conſtituatur compoſitum, vt perperam Ferchius arbitratur, quia de materia in ratione talis principij ibi nec verbum quidem, ſed tantùm, vt eſt ſubiectum contrariorum, quo pacto eſt principium in fieri, non in facto eſſe, eſt principium mutationis, non compoſiti; neceſſitas verò eius, vt principij *ex quo*, res fit, & conſtituitur, oſtenditur tantum tex. 82. vt optimè Contar. quia planè non ſatis fidum inuenit Procuratorem in ſua cauſa, cum loco defenſionis ipſum offendat, dum negat tex. 82. oſtendi ab Ariſt. neceſſitatem materiæ in ratione principij conſtitutiui, quod aſſerit Contar. Sed agè redeamus ad argumentum Contar. & proponatur eodem prorſus modo, quo proponitur ab ipſo, ne cauſetur Ferchius; nulla ſubſtantia poteſt ab agente naturali eſſentialiter produci, quin ſubiectum aliquod conſtitutiuum concurrat; ſed formæ rerum naturalium, quæ ſunt ſubſtantiæ, non habent ex quo poſſint ſubiectiuè conſtitui, quare non poſſunt eſſentialiter produci ab agente naturali, & ad probationem maioris repetantur Ariſt. teſtimonia iam ſupra adducta in noſtra relatione argumenti. Adhuc reſpondeo eodem modo, vt ſuprà (vt hinc pateat non maiorem argumentorum energiam habere ſub verbis ipſiſſimis Contar, quam ſub noſtris) negando maiorem, ſi abſolutè ſumatur, quandoquidem illam tantùm verificatur in factione compoſitorum, non autem cuiuſcunque ſubſtantiæ, ad loca Ariſt. & præſertim ex tex. 85. 1. Phyſ. quibus probare intendit Contar. quicquid fit, fieri ex aliquo tanquam ex ſubiecto rei factæ conſtitutiuo, reſpondeo ex ipſo Ferchio eius Procuratore veſtig. 1. cap. 17. num. 49. & 50. quod cum ait Ariſt. in eo textu, *ſi enim fiat ſubijci aliquid oportet primum, ex quo inexiſtente fiat*, hæc Ariſt. propoſitio præcisè eſt de ipſo fieri, vt competit compoſito, quod fit ex ſubiecto primo inexiſtente, & ideò concluſio quoque Ariſt. præcisè eſt de ipſo fieri compoſitorum, ne plus colligatur in concluſione, quam ſeminatum ſit in præmiſſis; non verò loquitur de fieri in communi ſimpliciter, & abſolutè ſumpto, quo pacto etiam formæ conuenire poteſt; itaque fieri ſpeciale, quod eſt ex parte præexiſtente, compoſito tribuitur, & à forma, ac materia æqualiter remouetur, fieri commune ſiue ex parte præexiſtente per modum ſubiecti, ſiue non ex parte proculdubio competit formæ.

140 Secundò arguit Ferchius lib. 1. cap. 2. in fauorem Contaren. probans formas ſubſtantiales nec verè produci, neq; verè corrumpi, ſed tantum per accidens, idque probare contendit ex Scoto, & Ariſt. vt oſtendat nos oppoſitum tenentes nec Scotiſtas, nec Ariſtotelicos eſſe, non vtique Scotiſtas, quoniam Scotus 2. d. 17. q. 1. A. B. C. ponit totum produci per ſe formas per accidens totum propria productione produci, formam non propria productione, ſed productione totius, totum prius natura, formam poſterius ad productionem totius, totum produci, vt primum terminum, ita quod fieri totius eſt via, & ratio ad eſſe formæ. Atque per hoc ſecundùm Scotum Ariſt. vitat creationem animæ, quia ſicut forma Cœli ſecundum Philoſophos non creatur, eo quod forma Cœli non prius fuit terminus creationis, quam Cœlum, ſic, neque in productione animæ rationalis actio Dei terminatur in primo ſigno naturæ ad eſſe animæ, ſed actio Dei in primo ſigno naturæ terminatur ad eſſe totius hominis, in ſecundo ſigno ad eſſe animæ humanæ terminatur per accidens; Theologi verò tenēt oppoſitum, quod actio Dei in primo ſigno naturæ terminatur ad animam rationalem, in ſecundo ad vnionem animæ cum corpore, atque ad productionem totius, propter hoc Theologi ponunt animam intellectiuam creari, Ariſt. negat; his conſonat Scot. omninò in 4. d. 43. q. 2. M. docens ſecundum Ariſt. animam rationalem non creari, quoniam non producitur propria, & priori productione, quam producatur totus homo, ſed eadem productione totius producitur & anima idipſum in primo d. 3. q. 6. X. Y. docet Scotus tam in generatione ſubſtantiali, quam accidentali, nempe quod totum per ſe generatur, & corrumpitur forma per accidens, ideoq; forma non dicitur produci, nec eſſe terminus productionis, ſed tantum compoſitum; nota particulam *tantum*, compoſitum producitur, & ipſum generatur, & corrumpitur, qui autem Scotiſtæ Scoto contradicunt, in hoc non ſunt Scotiſtæ, tales ſunt offenſores, dum aiunt formas ſubſtantiales verè produci, verèque corrumpi.

141 Reſp. quod ſi finis, non volantibus oculis, vt dicere ſolet, diſputationes noſtras Ferchius legiſſet, vidiſſet hæc omnia, & ſingula loca iamdudum à nobis citata diſp. 2. Phyſ. q. 7. art. 2. num. 145. & 146. & diſp. 5. de Gener. num. 15 & 143. vidiſſet falsò, & perperam hæc loca ab ipſo intellecta, vidiſſe Ariſt. ſecundùm Scotum non ita euitare creationem, vt ipſe ait, nec Theologos ponere animam creari ob rationem ab ipſo allatam; vidiſſet tandem quamlibet formam ſubſtantialem, non dum verè, & propriè produci, ſed etiam per ſe produci propria productione diſtincta a productione compoſiti, & ſanum intellectum datum ad loca Ariſt. & Scoti, cum inquiunt ſolum compoſitum per ſe produci, formam verò per accidens, quæ omnia ibi latè declaramus non ex noſtro capite, ſed ex animaduerſione Lich. 2. d. 17. q. 1. & Tromb. 12. Met. qu. 5. qui ſicuti fuerunt Scotiſtæ fideliſſimi, & melius Ferchio Scotum intellexerunt, ita & nos; vide hæc omnia ibi per extenſum, ne bis iam dicta repetantur, vnum duntaxat locum citat. ipſe à nobis non allegatum 1. d. 3. quæſt. 6. X. Y. vbi ait, quod Scotus docet tam in generatione ſubſtantiali, quam accidentali, quod totum per ſe generatur, & corrumpitur, forma per accidens; ſed falſum eſt Doctorem hoc ibi dicere, quis enim diceret totum per accidens per ſe generari, cum non ſit vnum per ſe? imò ibi diſertè docet oppoſitum, quod ens ſecundum quid, & per accidens nequit eſſe per ſe terminus generationis; ſolum inquit ibi, quod cum forma, quæ eſt terminus mutationis, non habeat eſſe propriè, ſed ſit illud, quo compoſitum habet eſſe, ita ipſa non dicitur produci, nec eſſe terminus productionis, ſed tantum compoſitum, ſiue illud compoſitum ſit ens per ſe, ſiue per accidens; nota quod non dicit ens per accidens per ſe generari, vt ei Ferchius impingit, nota etiam, quod non dicit formam non habere eſſe, ſimpliciter, & abſolutè ſumptum, prout excludit non eſſe, quia ſic vtique tam forma, quam materia habent propriam entitatem aliam ab entitate compoſiti, ſed dicit formam non habere eſſe propriè, cum ſit illud, quo compoſitum habet eſſe idest eſſe proprium, & ſolitarium, vt explicat Sampſon. 5. phyſ. qu. 1. imò & Scotus ipſe quol. 9. ab initio, quod per ſe eſſe poteſt ſumi tripliciter &c. vndè concludit, quod ſicut non habet eſſe propriè, & per ſe idest ſolitarium, & per ſe ſubſiſtens in hoc ſenſu, ita non per ſe producitur, vt per ſe productio eſt talis eſſe per ſe acquiſitio, ſed ſicut habet non eſſe ſimpliciter, vt recedit à non eſſe, ita etiam habet per ſe productionem propriam, quæ talis eſſe eſt acquiſitio, vt ait Tromb. loc. cit. & ſic etiam explicare videtur S. Bon. 2. d. 7. par. 2. art. 1. qu. 1. ad argumenta; imò in hoc ſenſu prius forma producitur, quam compoſitum, vt notat Lichet. cit. quia cum forma ſit cauſa compoſiti, certè opus eſt, vt prius habeat eſſe in rerum natura, quam compoſitum ipſum, vndè prorſus implicat, quod Ferchius inquit tanquam de mente Scoti, totum prius natura produci, formam poſterius ad productionem totius, ita quod fieri totius eſt via, & ratio ad eſſe formæ; imo res è contra ſe habet, quod produci formæ eſt vis ad productionem totius, nam prius natura forma intelligitur è materia educi, vel in ipſa recipi, ac induci, quam intelligatur compoſitum produci, cum totum non producatur, nec coaleſcat, niſi ex partibus vnitis; & quando totum dicitur primus terminus generationis, omnes explicant quod ſit primus primitate intenſionis totalitatis, & adæquationis, vt diximus diſp. 5. de gen. num. 15. non autem de priorita-

te

Digitized by Google

te executionis, quæ ſunt adeò certa, vt nequeat quis dubitare, niſi volens.

142 Deindè conceſſo, quod contendit Ferchius, formam nullo pacto per ſe, & propria productione produci, ſed tantum ad productionem totius, adhuc non ſequitur, quod nequeat dici verè produci; ad hoc enim ſufficit, quod producatur ad productionem alterius, nam verè, & realiter produci in plus ſe habet, quam per ſe, & propria productione produci; nam ſicut verè, & realiter ſunt in rerum natura formæ tam ſubſtantiales, quàm accidentales, ita debēt eſſe termini alicuius productionis ſiue propriè, ſiue alterius, ad quod conſequuntur, alioquin entia improducta forent. At inſtat Ferchius num. 12. Quod per accidens eſt, non verè eſt ex lib. 6. Metaph. ſum. cap. 1. ſed formæ vniuerſaliter producuntur per accidens, & per accidens corrumpuntur, vt Scotus docet in Schola Ariſt. ergo non verè producuntur. Hoc argomentum non videtur in forma, mutantur enim termini in maiori, & minori, & fit tranſitus abeſſe ad produci. Facilè tamen reſpondetur ex declaratione iam data, quo ſenſu forma dicatur produci per accidens, quo etiam pacto poterit explicari Ariſt. cum ait, quod per accidens eſt, non verè eſſe, non enim vtique voluit Ariſt. negare formas tam ſubſtantiales, quàm accidentales verè, & realiter eſſe in rerum natura, ſed eſſe nihil, aut pura entia rationis, quis demens hoc diceret? & tamen iuxta intellectum Ferchij hoc ſequeretur, ſed dicuntur eſſe per accidens, quia non ſunt per ſe in tertiò perſeitatis modo, vt entia per ſe ſubſiſtentia, ſed ſunt in alio, & cum alio. Sed præterea eam propoſitionem in terminis apud Ariſt. loc. cit. non inuenio, ſed ſi ibi, vel alibi habeatur, intelligi debet iuxtà ſenſum alterius propoſitionis, quam habet 1. Phyſ. 27. & 30. cum ait *quod verè eſt nulli accidit*, quod dictum iuxtà communem Expoſitorum ita interpretari ſolet, quod verè, & per ſe ſubſiſtit, ſicut ſubſtantia non eſt alteri accidens, & ſi per verè eſſe intelligit per ſe eſſe, & ſubſiſtere, quo pacto verè eſſe competit tantùm compoſitis, & ſuppoſitis.

143 Tandem ex hac doctrina Scoti, & Scotiſtarum enodantur cauillationes nonnullæ in nos à Ferchio intortæ lib. 1. c. 6. cum enim diximus diſp. 5. de gen. q. 6. quod compoſitorum propriè eſt fieri ex 1. Phyſ. 64. & 7. Met. 26. & 27. & 8. Met. 8. quia fit ex alio, vt ex parte, & eſt id, *quod* fit, non autem *quo*, aliud fit, cuius fit pars, forma verò non fit, ſed potius infit, ſeu fit in alio. Ferchius loc. cit. primò dicit nos illos textus ex eius fonte hauſiſſe veſtig. 1. nu. 49. & 50. ſecundò violaſſe primam, & vltimam citationem, quia Ariſ. non docet in illis textibus formam fieri in materia, vel infieri; nec nos conſiderare Ariſ. textum, tandem ex hoc deduci formam non fieri ſimpliciter, ſed in alio, non fieri quoad eſſe, ſed quoad ineſſe, & ſic eſſe eſſentialiter ingenerabilem, vt dicebat Contar. cuius tamen oppoſitum ex hoc non probare putabamus, at probare non poteramus, niſi arguendo a ſecundum quid ad ſimpliciter hoc modo, forma fit in alio, & cum alio, ergo forma fit. Hæc ſunt verba liuoris, non veritatis, hoc textu iam nos citauimus in diſp. 2. Phyſ. q. 7. art. 1. antequam ſuæ Veſtigationes eſſent impreſſæ, & quidem mirum eſt huius hominis genium, ſi aliquam Scoticam propoſitionem apud ipſum inuenimus, & dicamus eam à Scoto ſumpſiſſe, negat ita factum, ſed ait ſe hauſiſſe ex eodem fonte, vndè Scotus hauſit lib. 3. pag. 332. & dum nos citamus textus tritiſſimos, & communiſſimos, qui paſſim apud omnes leguntur, contendit eſſe ab ipſo hauſtos, omnia ſibi licent, nihil nobis; primum, & vltimum textum non violauimus, quia non diximus in eis textibus determinatè doceri formam fieri in materia, vel infieri, ſed poteſt citationem omnium illorum textuum ſimul ad probandum ſolum compoſitum propriè fieri, diximus formam non propriè fieri ſed potius infieri, *vt ibidem oſtendit Ariſt.* hæc ſunt noſtra verba loc. cit. de gener. vnde ly *ibidem*, referri debet ad tex. 26. & 27. Meta. vbi hoc habetur, non autem ad alios, vbi non habetur ſed Ferchius particulam *ibidem* referre voluit ad textus, in quibus nō habetur vt anſam inueniret calumniæ; quod autem ait nos examinare quid fit, vel non fit in textu Ariſ. recidit in ipſum, qui 1. Phyſ. 82. defendendo Contar. affirmat ibi aſſeri, & probari materiæ æternitatem, negat verò veſtig. 1. offendendo Perer. & Piccol. vt patet ex dictis ſuprà nu. 138. quam etiam accuratè conſideret ipſe Ariſ. textus patet ex dictis ſupra num. 81. & 82.

144 Quod autem ex eo, quod Ariſ. dixerit formam non fieri propriè, ſed compoſitum, ipſam verò potius infieri, non benè deduci, quod forma nullo modo ſimpliciter, & abſolutè fiat, eſt expreſſa doctrina nedum Scoti, & Scotiſtarum loc. cit. ſed etiam S. Bon. 2. d. 7. p. 2. art. 2. q. 1. de rationibus ſeminalibus, cum enim ad oppoſitum arguiſſet formam non produci ab agente naturali, quia ſolius compoſiti eſt fieri, ex Ariſt. cit. reſpondet, quod ſicut dicit Philoſophus, propriè loquendo forma non generatur, ſed compoſitum cum enim producitur forma, non producitur in ſe, nec per ſe, ſed vt in materia, & ſic facit compoſitum, & ad illud terminatur generatio, nihilominus generatio, vel productio naturalis reſpicit compoſitum principaliter gratia formæ, & ideò idem S. Bon. 2. d. 1. art. 1. qu. 1. non longè à principio ait, quod ſi formæ non producerentur, omninò nihil produceretur; non ergo benè deducitur ex eo quod forma fit in materia, non autem per ſe, & in ſe ſicut compoſitum, quod nullatenus fiat, ſed ſit ingenerabilis, vt Contar. & Ferchius pro eo deducebat; Tum quia nec Ferchius ipſe tale argumentum admittit, veſtig. 1. cap. 17. num. 50. imo ait ex hoc argumento inferri ridiculam concluſionem, quod ſcilicet forma ſit æterna, vndè reſpondet ibi, quod propriè fieri, & corrumpi eſt compoſitorum, & hoc modo materia, & forma non fiunt, ſed alio modo forma fit, ſcilicet per fieri in communi; itaque fieri ſpeciale, quod eſt ex parte præexiſtente compoſito, tribuitur, ſed à forma, & à materia æqualiter remouetur, fieri in commune ſiue ex parte præexiſtente, ſiue non ex parte proculdubio competit formæ; ſic Ferchius, nun ergo per ipſum valet hæc conſequentia, forma fit in materia, nec fit ex materia, tanquam ex parte, ergo nullatenus fit, quia poteſt fieri per fieri in communi, licèt non per fieri in ſpeciali ex alio, tanquam ex parte, cum hoc ſit proprium compoſitorum, & quidem ſi hoc argumentum valeret, non minus de forma ſubſtantiali probaret, quam de accidentali, quia nec ipſa fit per ſe, & in ſe, ſed in alio; ergo inferri poſſet non fieri ſimpliciter, & quoad eſſe, ſed tantum ſecundum quid, & quoad ineſſe, vndè patet illas Ferchij inſtantias eſſe meras cauillationes; illud verò argumentum à ſecundùm quid ad ſimpliciter, forma fit in alio, ergo forma fit, non eſt a nobis confectum, ſed ipſe ſic conficit, vt materiam calumniandi habeat, & ſubſannandi; nos diſp. 5. cit. quæſt. 6. ſolum diximus ex eo quod forma non fiat propriè, ſicut compoſitum, aut quod fiat in materia non benè deduci, quod nullo modo fiat, ſed ſit ingenerabilis, vt Contar. contendebat, ſed ſolum quod fieri nequeat, niſi dependenter à ſubiecto, in quo fiat, & conſeruetur, nec poſſe de nouo acquirere eſſe, niſi per ineſſe; non autem quod acquirat ſolum ineſſe, & ſimpliciter præhabuerit eſſe.

145 Tertiò arguit Ferchius pro Contar. cap. 5. nu. 40. principia non fiunt ex alterios, forma & materia ſunt principia, ergo forma non fit ex materia, neque fit ex compoſito, quoniam id, ex quo aliquid fit, eſt præſuppoſitum ordine naturæ, vel durationis ei, quod ex ipſo fit, ſed forma non præſupponit compoſitum ordine naturæ, vel durationis, nam principium eſſet prius principiato contra 5. Meta. ergo forma non fit ex compoſito, neque fit ex alia forma iuxtà 12. diuinorum tex. 12. & 7. Met. 32. ergo forma non fit ex forma, cum ergo non fiat ex aliquo accidente, aut dicendum eſt fieri ex nihilo, vt vult Ferchius, aut eſſe ingenerabilem, & perrennem, vt vult Contar.

Reſp. hoc argumentum contradicere præcedenti relato nu. 140. vbi volebat ex Ariſt. & Scot. fieri, & eſſe totius præcedere natura fieri, & eſſe partium, quod hic negatur, ſed quicquid ſit de hoc, dico breuiter formam fieri ex materia, non quidem tanquam ex parte, ſed tanquam ex ſubiecto, ex cuius potentia educitur, & à quo in ſuo eſſe dependet in genere materialis cauſæ, & hoc eſſe dictum ad phraſim Ariſt. iam ſatis oſtendi art. præced. quæ hic repetere non oportet; quomodo autem intelligendum ſit principia non fieri ex alterutris iam dictum eſt diſp. 1. Phyſ. qu. 1. id eſſe intelligendum in eodem genere principiandi, nam in diuerſo genere nil obſtat vnum ex alio fieri poſſe, ſic enim forma extra controuerſiam fit ex priuatione, tanquam ex termino a quo.

146 Quartò contendit cap. 10. opinionem de formarum inchoationibus fuiſſe expreſsè D. Aug. 3. de Trinit. c. 7. & 8. vbi docet *omnium, quæ ad oculos noſtros prodeunt occulta quadam ſemina in elementis mundi latere, per quæ illa, quæ illa, quæ in occulto erant in apertum progrediuntur*, quam etiam auctoritatem adducit Magiſter in littera d. 7. par. 2. Sed ad hanc auctoritatem iam reſponſum fuit diſp. 2. Phyſ. q. 7. art. 1. nu. 139. per rationes ſeminales occultas intelligi ab Auguſtino facultates, & virtutes naturalium cauſarum agentium, & patientium, ex quarum applicationem adinuicem varij oriuntur effectus, & per hoc explicaoit Magos, & Dæmones non ſua virtute creaſſe animalia in Ægypto, ſed applicando actiua paſſiuis protuliſſe; ita hanc auctoritatem exponit S. Thomas p. 1. qu. 115. art. 2. & Scotus 2. d. 18. qu. vn. L. pro qua etiam expoſitione Amicus in Phyſ. tract. 6. q. 3. dub. 1. art. 2. affert Durand. 2. d. 18. q. 2. Hernæum ibid. q. vn. art. 3. Ægid. 2. d. 8. Capreol. 1. d. 42. q. vn. art. 3. & Henric. quol. 4. q. 14. & denique Zerbius ipſe, quem pro ſe citat Ferchius 7. Met. q. 9 propè finem ſoluendo argumenta Seminariſtarum expreſsè ait auctoritatem Auguſtini noſtræ ſententiæ non contradicere, ſi debitè audiatur; Ex quo patet penitus ſuperuacaneam fuiſſe fraternam illam correptionem nobis à Ferchio factam libr. 1. c. 10. ab initio, vbi ait huic opinioni de rationibus ſeminalibus nos reuerentiam, & honorem deferre debuiſſe vel hoc nomine, quod Sanctus Auguſtinus eſt, niſi ſumma noſtra modeſtia obſtitiſſet.

147 Poſtremò hanc opinionem roborat auctoritate S. Bon. 2. d. 7. q. 10. & d. 18. art. 1. q. 3. vbi expreſsè Seraphicus Doctor hanc ſententiam docet, quam proindè nos quoque ait defendere debuiſſe, vt potè qui ſumus Doctores Seraphici Collegij; hinc de tanto facinore in nos ſic inuehit lib. 1. c. 4. num. 32. Sixtus Quintus felic. record. in diplomate quo declarauit D. Bon. inter primarios Eccleſ. Doctores reponendum, bis affirmat à ſe inſtitutum fuiſſe Collegium Seraphicum in Vrbe ad S. Bonau. doctrinam docendam, & propagandam in vtilitatem Eccleſiæ; vos offenſores in illud Collegium cooptati fuiſtis, pecunias eccleſiaſticas in vſum veſtrum conſumpſiſtis, coronam doctoratus cum voce actiua intra Religionem, paſſiua ad dignitates intra, & extra Religionem indè reportaſtis; Vſurpatis beneficium Eccleſiaſticum, ſi officium propter quod dabatur, non exercetis, at non ſolum non propagatis doctrinam Seraphicam, ſed eam confutatis, conuellitis, vituperatis, ſcilicet pro magis beneficijs reddi ſolet magna ingratitudo; Et rurſus eandem repetit amarulentiam infra cap. 9. numer. 62. dicens; & vos, qui vt audiretis D. Bon. doctrinam ex inſtituto Sixti Quinti ſanctæ record. honores

Digitized by Google

Seraphicos, & eccleſiaſticos obtinuiſtis, pecuniam Eccleſiæ conſumpſiſtis, panem D. Bonauen. deuoraſtis, tam ignominioſè proſcinderis Doctoris Eccleſiæ, & Religionis noſtræ ſummi doctrinam? ſi eam non auditis, veſter eſt defectus, qui à debito officio deflexiſtis; hæc ibi Ferchius ſolito ſupercilio, ac imperiali auctoritate.

Reſpondeo rurſus repetendo illud Euang. *Medice cura te ipſum, eijce primum trabem de oculo tuo* &c. hic benè quadrat addagium, *cacabus ad ollam*; quamuis verum ſit Baccalaureos, quamdiu degunt in Seraphico Collegio, iuſſu Sixti Quinti doctrinam S. Bonau. audire teneri & Regentes pro tempore eandem docere, ob reuerentiam tanti Doctoris, ſub cuius auſpicijs Collegium illud fuit erectum; attamen extra Collegium illud in quibuſcunque alijs Seraphicæ Religionis noſtræ gymnaſijs, & Collegijs tùm ex Religionis conſuetudine immemorabili; tùm ex præſcripto variarum Conſtitutionum Pontific. & præſertim Vrbanarum in cap. quintum Regulæ tit. 4. de literaria fratrum Scholaſticorum occupatione doctrina Scoti doctoris Subtilis legitur, & auditur; quod ſi in aliquo puncto mens expreſſa Scoti non habeatur ex D. Bon. Doctore ſeraphico, vel Alexandro Alenſi Doctore irrefragabili ſumenda eſt reſolutio ex præſcripto Conſt. Vrb. loc. cit. ita adamuſſim fecimus nos in noſtra Philoſophia conſcribenda, Scoti ſententiam docemus, & profitemur, vbi eius mentem habemus expreſſam, quod ſi non ſit expreſſa, ſupplementum accipimus ex D. Bon. vel Alenſi, vt videre eſt diſp. 10. Phyſ. qu. 2. art. 2. & diſp. 11. qu. 6. n. 98. & alibi; nec vllibi, quod ſciam, defendimus vnquam opinionem aliquam reiectam à S. Bon. vt omninò improbabilem, & vt erroneam damnatam, vti defendit Ferchius, qui veſtig. 6. tuetur circulationem animarum rationalium ex ſuppoſitione æternitatis cum Ariſt. ad euitandam earum infinitatem actualem, & adhuc acrius propugnat toto lib. 4. Defenſ. quam quidem poſitionem D. Bonau. expreſsè damnat vt peſſimum errorem, nedum in Theologia, ſed etiam in Ariſt. philoſophia 2. diſtinct. 1. artic. 1. quæſtion. 2. vbi in argumentis ad oppoſitum ex quinta via ex indè probat Mundum non fuiſſe de facto ab æterno productum, quia nunc forent infinitæ animæ rationales in actu, quia ſunt incorruptibiles; & præoccupans quandam reſponſionem inquit: *Si tu dicas ad hoc, quod circulatio eſt in animabus, vel quod vna anima eſt in omnibus hominibus; primum inquit, eſt error in philoſophia quia vt vult Philoſophus, proprius actus eſt in propria materia, ergo non poteſt anima, quæ fuit perfectio vnius, eſſe perfectio alterius etiam ſecundum Philoſophum*; & ſtatim in reſolutione quæſtionis in fine antè ſolutionem argumentorum ad oppoſitum iterum ſubdit, *ad vitandum autem infinitatem actualem neceſſe fuit ponere aut animæ rationalis corruptionem, aut vnitatem, aut circulationem, & ita auferre beatitudinem, vnde iſte error & malum habet initium, & peſſimum finem*, iam ergo patet Ferchium tenere poſitionem in via Ariſt. ſuppoſita mundi æternitate, quam in eadem via reprobat, & damnat, vt peſſimum errorem Seraphicus Doctor, atque ideò ipſe proſcindit verè, conuellit, & vituperat doctrinam Seraphicam, & magnam reddit ingratitudinem pro ingenti beneficio, in Seraphico Collegio accepto, cuius & ipſe fuit alumnus; eandem animarum circulationem damnat, vt errorem, & ſomnium in philoſophia etiam 2. diſt. 18. art. 2. quæſt. 2. in corpore.

148 Sed inueniemur vlterius, quis noſtrum magis deflectat à Doctrina Seraphica in hac ipſa controuerſia, quam tractamus de formarum origine, Tres in hac re ſunt ſententiæ prima eſt S. Bon. quod educantur de ſeminario formarum ab initio materiæ concreatarum; altera eſt S. Thomæ, Scoti, & aliorum, quod educantur de ſimplici potentia paſſiua materiæ abſque ſeminario, vel inchoatione præuia illarum; vltima demum eſt Ferchij, qui pro ea citat Philoſophum (alium auctorem non addo, quia apud Doctores Scholaſticos alium auctorem pro hac ſententia citatum non video, imò nec ipſum Philoſophum) formas omnes ex nihilo produci ab agente naturali; ex his tribus poſitionibus de formarum origine primam approbat, & recipit Seraphicus Doctor; ſecundam, quam nos ſequimur, explicitè non probat, vt improbabilem, & erroneam; tertiam tandem omninò reprobat, nam 2. d. 7. qu. 10. vt ipſe citat, in corpore quæſiti determinat agens naturale educere, & producere quidem formas ſubſtantiales, non quidem ex nihilo, ſed ex ſeminario formarum præexiſtente in materia, quia agens naturale nequit aliquid ex nihilo producere, vt iam probauerat ſupra 2. d. 1. art. 1. qu. 1. in fine; quod rurſus docet 2. d. 18. art. 1. qu. 3. in corpore quæſiti, vbi admittit rationes ſeminales in materia, vt neceſſarias ad productionem formarum ab agente naturali, quia ex materia fit, vel educitur forma mediante operatione naturæ, quæ non producit aliquid ex nihilo, & ideo rationabiliter (inquit) ponitur ratio ſeminalis eſſe eſſentia formæ producendæ differens ab illa ſecundum eſſe completum, & incompletum, ſiue ſecundum eſſe in potentia, & eſſe in actu; patet ergo etiam in hac ipſa quæſtione de formarum origine magis Ferchium deflectere à doctrina Seraphica, quam nos, cum teneat ſententiam manifeſtè à S. Bon. reprobatam; & tamen adeò audacter, & acriter obijcit nobis, quod à Sancti Doctoris doctrina deuiemus, & non alia de cauſa, quia vt ſæpius inculcauimus, omnia ſibi licere putat, nihil nobis.

ARTICVLVS IV.

Quomodo formæ materiales fiant per eductionem de potentia materiæ, earumque diſcrimen ab anima rationali.

149 QVia igitur formæ materiales non fiunt ex nihilo, vt probatum eſt art. 2. neque fiunt ex ſeminario formarum, in quo præceſſerint ſecundum aliquod eſſe proprium actuale totale, vel partiale, vt conſtat ex dictis art. 3. remanet, quod fieri dicantur per eductionem de potentia materiæ, ſeu per neceſſarium concurſum cauſæ materialis, tum ſcilicet recipiendo, tum ſuſtentando formam, qui concurſus, ſi benè intelligatur obſtat, ne forma materialis creari dicatur, ſicut creari dicitur anima rationalis, quæ in corpore quidem recipitur, cum fit, non tamen in eo ſuſtentatur, & ideò non dicitur fieri dependenter à materia, nec dependenter ab ea conſeruari. Quid ſit autem formam educi, vel eductam eſſe de potentia materiæ ex inſtituto declarauimus diſp. 2. Phyſ. q. 7. art. 2. num. 148. vbi dicimus formam educi de potentia materiæ nil aliud eſſe, quam ſuum fieri neceſſariò eſſe fieri in materia, & quod ſuum eſſe neceſſariò eſt eſſe in materia, ita quod ſi ſit aliqua forma, quæ vtique ſit, & fiat in materia, tamen abſolutè fieri poſſit, quantum eſt ex ſe, ſine materia, illa non dicitur educi, quia de neceſſitate ſuum eſſe, & fieri, non eſt neceſſariò eſſe, & fieri in materia; pro qua explicatione ibi Scotum allegauimus 4. d. 1. q. 1. antè Hh. vbi ait *formam autem materialem dico eſſe omnem illam, quæ ex natura ſua neceſſariò inclinatur naturaliter, vt ſit actus materiæ, ſiue ſit ſubſtantialis, ſiue accidentalis*, pro eadem explicatione adduximus quoque Canonicum 2. Phyſ. q. 1. art. 1. vbi ait formam educi de potentia materiæ nihil aliud eſſe, quam formam dependere in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari ab ipſa materia; & ex hoc eſſe dicitur forma educi ab intrà, & non dari ab extrà, quia ſuum eſſe neceſſariò eſt eſſe in materia, ſicut in ſubiecto proprio ſibi, ſi quæ autem forma eſt, quæ poſſit eſſe ſine compoſito, & ſine materia, illa dicitur ab extrà, quia de neceſſitate ſuum eſſe non eſt neceſſariò in materia eſſe; adduximus quoque Baſſolium 2. d. 18. quæſt. vn. art. 2. §. *& ita dico*, vbi eodem modo loquitur, quibus nunc addo Tromb. q. de immortal. animæ art. 2. Hinc poſteà diſp. 5. de gener. & cor. quæſt. 2. art. 2. n. 68. diximus formas materiales ideò dici tales, quia ſuapte natura in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari materiæ ſunt immerſæ, & alligatæ, ita quod fatali neceſſitate ruant eo ipſo, quod ab ea diuelluntur, in quo ab anima rationali ſecernuntur, quæ ob ſui immaterialitatem independenter à materia fit, & conſeruatur, vndè etiam dum corpus informat, ſuo modo ſubſiſtit, qua de cauſa dum ab eo ſeiungitur, non ſtatim interit, ſed ſeparata ſeruatur.

Reſpondet Ferchius lib. 3. cap. 8. hanc eductionis definitionem eſſe ex noſtro capite prolatam, non ex Ariſt. probatam, eſſe noſtram ſingularem, quam omnes alij negabunt, ite igitur (inquit n. 46.) & concordate cum alijs in ſignificato vocis, & probate nobis tale ſignificatum ex Ariſtotele, & tunc audiemus; Secundo inquit, probationem ex Scoto 4. d. 1. q. 1. H. h. non eſſe ad rem, quia ibi Scotus loquitur de forma materiali, eamque deſcribit, at eductionis non meminit. Tertiò inquit lib. 1. cap. 7. pag. 55. num. 53. male nos cum Modernis, qui non ſequuntur impoſitionem terminorum ab Ariſt. poſitorum, per hoc alias formas ab anima rationali ſecernere, quod omnes ſint eductæ de potentia materiæ præter ipſam, quia potius res è contra ſe habet, quod nulla alia forma educitur de materia, niſi intellectiua, quod etiam rurſus confirmat lib. 2. cap. 12. pag. 226. in fine capitis. Quartò rurſus lib. 3. cap. 7. num. 43. pag. 299. ait malè nos diſcernere alias formas ab anima rationali, quia hæc ſit immaterialis, cæteræ verò materiales, quia anima rationalis eſt materialis & per materiam in qua, & per materiam ex qua, & titulus immaterialitatis à nobis animæ datus non eſt Scoti, ſed Aquinatis. Quintò in eodem capite num. 42. ait declarare formam materialem per hoc, quod eſt immerſa materiæ, & alligata, eſſe phraſim Thomiſticam, non Scoticam, & eſſe metaphoras à diſputatione reijciendas. Tandem lib. 3. cap. 2. num. 51. pag. 269. & c. 7. num. 44. pag. 300. nos redarguit, quod etiam diſtinxerimus cæteras formas ab anima rationali, quia aliæ formæ ſunt penitus materiæ immerſæ, & ab ea prorſus dependentes in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, at anima intellectiua non ità, quia eſt forma veluti ſubſiſtens, & à materia independens, ait enim id eſſe contra Scotum quol. 9. vbi reſolutè negat animam ſubſiſtere, præſertim verò, quandò eſt in corpore; ita diſcurrit Ferchius loc. cit. ſolito ſupercilio, vbi ſic diſcurrendo ſtylo illo ſuo per modum Dialogi malè diſcerni poteſt, an iſta proferat reſpondendo, vel potius contra nos arguendo.

150 Sed ſiue iſtæ ſint ſolutiones, ſiue inſtantiæ, ſingula illa ſua ſex dicta facilè refelluntur, & quidem dum ait definitionem illam eductionis formarum, & explicationē per dependentiam, & inhærentiam formarum in materia eſſe noſtram, & ex noſtro capite inuentam, quam omnes alij negabunt, palam contradicit his, quæ ſupra dixerat eodem lib. 3. cap. 2. pag. 270. num. 52. vbi ait doctrinam hanc de eductione formarum propter dependentiam, & inhærentiam formæ à Thomiſtis eſſe tranſcriptam; quare cum nobis inquit, ite, & concordate cum alijs in ſignificato vocis, poſſumus rationabilius replicare, quod eat ipſe, ſecumque concordet, & poſteà cum

audie-

audiemus; ſed in vtroque loco male loquitur, quia modus ille explicandi eductionem formarum per dependentiam à materia in genere cauſæ materialis in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, neque eſt à nobis inuentus, neq; à Thomiſtis tranſcriptus, ſed eſt communis omnium Peripateticorum negantium formas materiales ex nihilo fieri, aut ex ſeminario formarum traduci, vt teſtatur Suarez diſp. 15. Met. ſec. 2. numer. 10. & 13. & Scotiſtæ præſertim ita loquuntur, vt ibidem oſtendimus citando Canon. & Baſſol. quibus etiam addi poteſt Tromb. cit. & Tatar. 1. Phyſ. quæſt. vtrum principia rerum naturalium ſint contraria notab. 4. vbi ait, formam educi de potentia materiæ eſt produci ab agente de potentia ſubiecti ſic, quod illa forma dependeat ab illo ſubiecto, ſic quod non poſſit eſſe ſine ſubiecto, & ita paſſim loquuntur quoque alij Scotiſtæ, quare melius dixiſſet Ferchius hanc doctrinam de formarum eductione eſſe à Scoto, & Scotiſtis tranſcriptam, quam ex Thomiſtis.

Præterea hæc formarum eductio eſt vtique magis ex Ariſt. probata, quam factio earum ex nihilo; nam ſupra in hac ipſa quæſt. art. 2. n. 82. aperte probatum eſt ex Ariſt. formas materiales fieri ex materia, non quidem tanquam ex parte, quia hoc eſt proprium compoſiti, ſed tanquam ex ſubiecto, in quo neceſſariò fiunt, ac ſuſtentantur, probatum, inquam, id eſt ex 5. Metaph. cap. 24. & 1. de Gener. animal. cap. 18. ex quibus locis non candide relatis contendebat ipſe Ferchius probare oppoſitum; vbi verò Ariſt. ſuam illam factionem formarum ex nihilo vel ſaltim à longè inſinuauerit, nunquam Ferchius oſtendit, nec veſtig. 1. neque toto lib. Defenſ. ſolum affert locum, & ſæpe repetit ex lib. de Xenophane, & Zenone, vbi Ariſt. non acceptat vt vniuerſaliter verum commune illud Antiquorum pronunciatum *ex nihilo nihil fit*, cum ergo hoc ſit verum in compoſitis, quia fiunt ex aliqua ſui parte præſuppoſita, remanet quod ſit falſum in ſimplicibus, & cum materia non fiat ex nihilo, quia eſt ingenerabilis, & incorruptibilis 1. Phyſ. 82. remanet, vt hoc ſolum in formis ſit falſum, quia ipſæ re vera fiunt ex nihilo, quia ex nulla ſui præſuppoſita parte. Sed locum illum contra ipſum militare iam ſuprà oſtendi art. 2. num. 105. etiam ex ipſius confeſſione veſtig. 1. cap. 5. vbi nu. 13. apertè fatetur, quod quando Ariſt. libro cit. dixit contra Antiquos illam propoſitionem *ex nihilo nihil fit*, non eſſe vniuerſaliter veram, quia aliqua re vera facta ſunt ex nihilo, fatetur, inquam, Ferchius hoc Ariſt. dictum ad formas non extendi, quia ibi Ariſt. inquit *non multa facta fuiſſe ex his, quæ non ſunt*, ſignificat enim ibi ex auctoritate Heſiodi ſolum materiam primam, & amorem, ſeu Intelligentias fuiſſe ex nihilo producta; non ergo per hæc ex nihilo facta potuit intelligere formas, inquit Ferchius, quia tunc ex nihilo facta eſſent multa, & valdè multa, ſicut ſunt formæ, non autem pauca, vt ait Ariſt. nullus ergo remanet locus in Ariſt. ex quo oſtendat Ferchius factionem formarum ex nihilo, atque ideò magis eſt in Ariſt. fundata noſtra formarum eductio de potentia materiæ, quam factio earum ex nihilo.

Sed fac vlterius noſtram formarum eductionem nullibi ab Ariſt. fuiſſe inſinuatam, ergo ob id non debet recipi, nec nos debemus in Peripato audiri? Hæc conſequentia deduci nequit ſine vitio conſequentis etiam ipſo Ferchio teſte veſtig. 1. cap. 11. num. 50. cum enim Pererius ibi ab eo adductus probaret non dari creationem, vel factionem alicuius ex nihilo in Philoſophia, quia nuſquam Ariſtot. nec leuiter quidem talem factionem ex nihilo ſignificauit, Ferchius hunc arguendi modum valdè exprobrat Pererio, & ait eſſe ab auctoritate negatiuè, atque fallacem, & proinde talem dat regulam, quam & ſuprà retuli num. 58. in ſimili propoſito; quod Ariſt. affirmat, & negat, idem Peripatetico affirmandum, vel negandum, at ſi Ariſt. non affirmat, nec negat, non eſſe affirmandum, vel negandum Peripatetico ſine vitio conſequentis non dicitur, multas veritates Ariſtot. nec attigit quidem, multas quoque omnium conſenſu ſcripſit, quæ ad nos non peruenerunt, nil igitur, niſi dicta dicere eſt nos veritate, ac iudicio priuare; ita Ferchius ibi; ſicut ergo Pererius malè probat non dari in Philoſophia creationem, vel factionem ex nihilo, quia ex Ariſtot. non probatur, nec ab Ariſt. innuitur, teſte ipſo Ferchio; ita in propoſito è contrà malè initat ipſemet eductionem formarum recipi non debere, quia non probatur, nec innuitur ab Ariſt. aut ſi benè contra nos hic inſtat, benè quoq; Pererius contra ſuam factionem ex nihilo arguebat; at Ferchius modò vult ſuam inſtantiam contra nos vrgere, quia omnia ſibi licere putat, nihil alijs; in ore ſuo omnia pretioſa, at eadem in aliorum ore ſordida.

151 Secunda ſolutio, vel inſtantia, quod probatio à nobis adducta ex Scoto 4. d. 1. q. 1. Hh. non ſit ad rem, facilè reijcitur ex ipſo Scoti diſcurſu, quamuis enim ibi vocabulum eductionis non habeat, diſertè tamen declarat factionem formarum materialium, prout ab anima intellectiua diſcriminantur, & ait formam materialem eſſe omnem illam, quæ ex natura ſua neceſſariò inclinat naturaliter, vt actus materiæ, ſiue ſit ſubſtantialis, ſiue accidentalis, & omnem talem inquit ibi ſuapte natura præſupponere materiam, in qua ſit, nec ab illa eſſe ita abſolutum, vt extra eam exiſtere poſſit. Deinde ſub litt. Ii. proſequens idem diſcrimen formæ materialis ab immateriali, ſic arguit, forma materialis dependet in eſſendo à materia; ergo & in agendo; Et ſub litt. KK. repetit, & iterum illud de materia, & concluſio ſecunda manifeſta ſunt apud Philoſophos, qui poſuerunt ordinem cauſarum ſecundarum eſſe ſimpliciter neceſſarium, ita quod forma materialis non poteſt ab alio agente produci, niſi concurrente materia, tanquam cauſa præſuppoſita termino productionis, quibus verbis apertè admittit concurſum materialem materiæ in formam per modum paſſiuæ eductionis. Et tandem, vt à formis materialibus animam intellectiuam diſcriminaret ſubdit, ſi quæras, an ex dictis poſſit haberi propoſitum de anima intellectiua. Reſpondeo, inquit, quicquid Philoſophi ſenſerint de ea, an creetur, vel non, tangetur diſtinct. de Reſurrectione; ſed ex concluſionibus prædictis manifeſtè oſtenditur propoſitum de ipſa, non enim poteſt creari ab Angelo, patet ex prima, nec à quacunque natura merè intellectuali creata, patet per idem, nec ab aliqua corporali ſubſtantia, ſiue per formam ſubſtantialem, ſiue per accidentalem, quia ipſa anima eſt nobilior quacunque forma ſubſtantiali, vel accidentali, forma autem ignobilior non eſt principium actiuum ad producendam nobiliorem; quibus verbis indicat Doctor ſuprà per formas materiales intellexiſſe omnes accidentales, & ſubſtantiales à materia dependentes in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari; cum ergo Doctor ibi talem factionem formæ materialis deſcribat, & à materia dependentiam in eſſendo, qualis non conuenit animæ intellectiuæ, planè ſatis ad rem circumſcribit eductionem formarum materialium de potentia materiæ, vt ab anima rationali ſecernuntur.

152 Tertia etiam ſolutio, vel inſtantia facilè excluditur; verum quidem eſt modernos paſſim animam rationalem ab alijs formis materialibus ſecernere per hoc, quod ipſa non educitur de potentia materiæ, ſicut aliæ; & ita præſertim loquitur Pererius (quem adduco) quia etiam Ferchius eiuſdem auctoritate in Geneſim ſuum firmauit placitum, quod creatio non ſit productio ex nihilo, lib. 1. Defenſ. n. 9. pag. 17. & lib. 2. cap. 2. num. 95. libro de materia, & priuatione cap. 8. his verbis. Ad has autem obiectiones facilè reſpondere poſſumus hoc modo; ad primam habet ſanè generatio aliquam ſimilitudinem creationis propter eam rationem, quæ in obiectione poſita eſt, ſed hoc intereſt, quia id quod creatur, vel non requirit vllum ſubiectum, vel certè tantùm, vt recipiens, nec eiuſmodi vt per affectiones, & diſpoſitiones eius producatur, id quod creari debet, at quod generatur exigit neceſſariò materiam, tanquam id, in quo ipſum recipiatur, ſuſtentetur, & per cuius diſpoſitiones, & affectiones procreetur; & forma quæ creatur non eſt eiuſdem ordinis cum materia, in qua recipitur, vt patet in anima rationali, & gratia, forma verò, quæ per generationem fit, eiuſdem generis, & ordinis eſt cum materia ſua; ſed hac de re lege Scotum 4. d. 18. q. vn. acutè, doctèque diſputantem; non dicitur autem forma induci in materia (ne quis falsò opinetur formam per ſe productam extrinſecus adiungi materiæ, ſed dicitur educi ex materia, vt intelligatur forma produci cohærens, immò immerſa materiæ per tranſmutationem eius inſeparabilis ab ea in fieri, eſſe, & operari, cuius rei illud clariſſimum eſt argumentum, quod per contrarias affectiones, & mutatione materiæ non ſolum ſeparatur à materia, vt fit in anima rationali, ſed penitus interit, vt in alijs omnibus formis phyſicis contingit; ita Pererius, quibus verbis, vt patet, nobiſcum eſt, & cum Scoto in explicatione vocabulorum creationis, & eductionis, & immeritò pro ſe citati à Ferchio.

Clarius adhuc ad rem propoſitam loquitur eodem lib. cap. 22. ad 6. dubitationem reſpondens enim ſic loquitur; Ad 6. apud Chriſtianos Philoſophos, & Theologos, aliud eſt aliquid eſſe formam materiæ, & aliud eſſe formam omninò materialem, illud enim dicitur eſſe forma materiæ, quod dat eſſe materiæ, & ſimul cum ea facit vnum compoſitum eſſentiale, quod ſit ens ſpecificè completum, & abſolutum, id autem vocatur forma materialis, quod eſt eductum de potentia materiæ, eique immerſum, & ab ea inſeparabile; quo circà anima rationalis dicitur forma materiæ, propriè autem non appellatur forma materialis; vt autem planius intelligatur, quid ſit educi è potentia materiæ, exponemus quinque proprietates, quas habent formæ omnes eductæ ex potentia materiæ, prima eſt, quod tales formæ producuntur ab agentibus materialibus per actiones materiales, & per diſpoſitiones materiales, hoc eſt, hærentes, & infixas in ipſa materia. Secunda eſt, quod tales formæ pendent in fieri à materia, hoc eſt, non poſſunt gigni, niſi intra materiam, eique penitus copulatæ, non enim per ſe producuntur, & extrinſecus adueniunt, & adiunguntur, materiæ. Tertia eſt, quod pendent à materia in eſſe, nam extra eam materiam, in qua ab initio productæ ſunt, ne puncto quidem temporis, aut per ſe ſubſiſtere, aut in alia materia exiſtere poſſunt, ſed planè idē eſt eas ſeparari à ſua materia, quod ipſa penitus interire. Quarta eſt, quod pendent à materia in operationibus ſuis, ex quo fit, vt operationes huiuſmodi formarum ſubiectiuè non ſint in forma, ſed in toto compoſito. Quinta eſt quod pendent à materia quidditatiuè, quamobrem ſine ea nequeunt aut definiri, aut perfectè intelligi; eas igitur formas materiales, & eductas ex potentia materiæ appellare oportet, in quibus inerunt prædictæ quinque proprietates; hæc Pererius. quibus ſufficientiſſimè mihi explicatum videtur *eductionis* vocabulum, quod Ferchius lib. 2. cap. 8. num. 45. ait eſſe adeo obſcurum, vt non fuerit hactenus ſufficienter explicatum, vndè eius explicationem enixè poſtulat à nobis, & noſtræ Claſſis Philoſophis, atque Theologis.

153 Verùm neque hoc *eductionis* vocabulum eſt à Modernis inuentum, neque diſcrimen illud, quod anima rationalis ſit educta de potentia materiæ, cœteræ verò quidem; ſed antiquiſſima ſunt apud Peripateticos præſertim Scotiſtas, & Thomiſtas; Scotus quidem non ſemel vocabulum eductionis habet, vt Ferchius ipſe fatetur, illudque præ-

Digitized by Google

præſertim declarat 2.d.12.q.1. lit. G. vbi duplicem extractionem numerat, vnam compoſiti de potentia obiectiua, alteram formæ de potentia ſubiectiua materiæ his verbis; ſecunda extractio eſt ſecundum quod agens de potentia materiæ præexiſtentis, & quæ in fine generationis eſt pars compoſiti, educit formam, quæ eſt altera pars compoſiti, quæ prius non fuit in actu, nec in re extra ſicut materia, &c. Et 9.Met. q.13. § *ad oppoſitum* ait, cum omnis materia recipiat formam ſuam, ſequeretur quod eodem modo ſe habet materia aeris ad formam ignis, & corpus organicum ad animam intellectiuam, aer etiam ad lumen, & eſſet nihil dictu, quod quædam formæ educuntur de potentia materiæ, ſine paſſi, quædam non, & vanum eſſet quærere, quæ ſint, & quæ non, quæ ſunt contra dicta communia, & contra Philoſophum, ſecundum quem, vt videtur, intellectus eſt ab extra; ita Scotus, quibus apertè fatetur hanc diſtinctionem eſſe peripateticam, & de mente Philoſophi 2. de gener. animal. cap. 3. vbi ait animam intellectiuam de foris venire. Et rurſus quol. 2. ab initio tres refert articulos damnatos in Vniuerſitate Pariſienſi, quorum tertius eſt, *quod forma non recipiens diuiſionem, niſi ſecundum diuiſionem materiæ, error, niſi intelligatur de formis eductis de potentia materiæ*, & ſtatim ſubdit doctor, ergo de formis non eductis de potentia materiæ hoc dicere eſt error, & per hanc formam immaterialem non eductam de potentia materiæ intelligit animam intellectiuam, de qua ibi loquitur, vt patet ex verbis ſequentibus; iam ergo Doctor agnoſcit animam rationalem eſſe formam immaterialem, & non eductam de potentia materiæ, hocque diſcrimen agnoſcit tota Vniuerſitas Pariſienſis; non ergo hoc eſt inuentum Modernorum, neque alienum à mente Philoſophi, quam non intellexiſſe totam Sorbonicam Scholam temerarium eſſet aſſerere.

Sed volens experiri, num etiam Ferchius ipſe aliquando admiſerit, & approbarit hoc diſcrimen inter animam intellectiuam, & cæteras formas, quod hæ ſint eductæ de potentia materiæ, non illa, accepi librum ſuarum Veſtigationum, indicem lego verbo *forma*, & notatum reperio veſtig.6.num.113. *forma educta, non educta* locum citatum quæro, & video ex Raguſeo afferri reſponſionem ad 1. argumentum Alexandri his verbis; Raguſeus diſput.21. cap.11. maiorem negat de forma extrinſecus accedente, quæ non educitur de potentia materiæ; negat minorem de forma educta, nam anima, quæ eſt intellectus, ſola extrinſecus accedit authore Ariſt. 2. de gener. animal. cap.3. quam reſponſionem, & doctrinam in ea contentam approbat Ferchius, dum ipſam non reijcit, imò in indice rerum notabilium reponit; ergo diſcrimen illud inter animam rationalem, & cæteras formas adeò exploratum eſt, ac familiare apud meliores Peripateticos, vt Ferchius ipſe aliquando illud approbauerit. Quod verò ait inter omnes formas ſolam animam intellectiuam eductam eſſe de potentia materiæ, præterquam quod eſt propoſitio male ſonans, nullum prorſus habet fundamentum præter Ferchij voluntatem terminos peruertere volentis, vt inter omnes ſingularis appareat, ſicut poſtea conſtabit.

154 Quarta quoque ſolutio, vel inſtantia eſt prorſus voluntaria, nam diſcrimen illud inter animam intellectiuam, & cæteras formas, quod hæ ſint materiales, id eſt prorſus à materia pendentes in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, anima verò immaterialis, quia non ita dependens, approbatur paſſim a Philoſophis, & Theologis, ideoque Pererius ſupra relatus n.152. dicebat, apud Chriſtianos Philoſophos, & Theologos aliud eſſe aliquid eſſe formam materiæ, & aliud eſſe formam omnino materialem, illa enim vocatur forma materialis, quæ eſt educta de potentia materiæ, eique ei immerſa, ac ab ea inſeparabilis, quocircà infert animam rationalem poſſe quidem dici formam materiæ, non tamen formam materialem; & hac eadem ratione Scotus ipſe quol. 2. ab initio loc. cit. animam rationalem vocat formam immaterialem, quia non eſt educta de potentia materiæ, alias verò materiales, quia ſunt eductæ, ſic etiam loquitur 4. d. 1. q. 1. Hh. & ſeq. vbi formas materiales vocat, quæcunque dependent à materia in fieri, & in eſſendo, animam verò rationalem ab earum numero excludit, quia non ita dependet; ſic etiam loquitur 8. Met. qu.2. ad argumenta, cum dicit accidens eſſe generabile, & corruptibile, non quidem tanquam compoſitum, ſed ſicut generabile, & corruptibile dicitur omnis forma ſubſtantialis materialis. Imò id magis ex profeſſo docet quol.9. per totum, vndè Ferchius intendit de mente Doctoris deducere oppoſitum, ais enim liter. B. hinc etiam patet, quare anima ſeparata non eſt perſona, licèt enim non ſit nata inhærere, & ideò ſit ens per ſe ſecundo modo prædicto, licèt etiam poſſet eſſe ens per ſe primo modo, id eſt ſolitariè, non tantum per virtutem cauſæ extrinſecæ, ſicut poteſt accidens, vel forma materialis, ſed virtute naturæ ſuæ ſibi derelictæ, & hoc quia non neceſſariò dependet à materia in proprio ſuo eſſe &c. quibus verbis omnem formam à materia dependentem in eſſe vocat materialem, à quorum numero excludit animam intellectiuam, quia non dependet à materia, & conſequenter apud ipſum dici non debet anima forma materialis, ſed immaterialis. Deinde ſub lit. C. oſtendens tertiam rationem non concludere, quæ adducebatur ad probandum angelum materiam informare non poſſe, ait rationem illam non probare, quia non ideò quod forma aliqua à materia recedat, ſiue ſit immaterialis, repugnat ei eſſe in materia, ſeu informare materiam, quia licet anima intellectiua ita recedat à materia, tamen ita perfectè poteſt vniri materiæ, ſicut aliqua forma inferior, quia licet dependere à materia ſit imperfectionis, vt patet in cæteris formis inferioribus, non tamen eſt euidens, quod poſſe communicare actualitatem ſuam materiæ ſit imperfectionis, & præcipuè, quando talis communicatio poteſt eſſe ſine dependentia, vnde Doct. formas inferiores materiæ communicatas cum dependentia in eſſe, vocat materiales, ſeu materiam concernentes, alias vero non ſic communicatas cum dependentia, vocat immateriales, ac à materia recedentes, qualis eſt anima, vt ibi Gadius explicat; Item, quod anima rationalis non ſit forma materialis, alias vero vtique docet quol. 9. lit. P.

155 Rurſus ſub lit. K. poſtquam dixit animam corrupto toto adhuc in ſuo eſſe remanere, *aliæ autem formæ materiales non manent in ſuo eſſe corrupto toto*, vndè per materialem diſtinguit cæteras formas inferioris ordinis ab anima rationali. Et denique lit. H. diſertè declarat, cur debeat anima dici forma immaterialis, & in quo ſenſu dici poſſit materialis, etenim docens, qualis immaterialitas poſſit legitimè concludi ex immaterialitate operationum animæ, inquit, *ex hoc ergo medio, ſcilicet ex operatione poteſt concludi ipſius animæ talis immaterialitas hoc eſt, à materia in eſſendo ſeparabilitas, non autem illa immaterialitas vlterior, quæ eſt impoſſibilitas informandi materiam*, quibus verbis ſignificat, vt Gadius adnotauit, in duplici ſenſu poſſe animam dici immaterialem, primò quia eſt ſeparabilis à materia, quatenus non dependet ab ea, vt cæteræ formæ inferiores, & materiales, vt ſupra dixerat, & in hoc ſenſu concedit eſſe immaterialem, imò talem dici debere ad differentiam aliarum formarum inferiorum, quæ dicuntur materiales; ſecundò dici poſſet immaterialis, quia non poſſit eſſe perfectio materiæ, nec informare materiam, quo ſenſu Intelligentiæ dicuntur formæ abſtractæ, ac Immateriales, & ſic negat Doctor animam dici poſſe immaterialem imò in hoc ſenſu ait dici poſſe, ac debere materialem, quia poteſt informare materiam, ac eſſe perfectio materiæ, ergo titulus immaterialitatis, nedum ab Aquinate, ſed etiam à Dunſio animæ rationali tribuitur, vt à cæteris formis inferioribus diſcriminatur, quæ dicuntur formæ materiales.

Deinde Raguſeus diſp. 16. de formarum origine hanc eandem doctrinam affert, vt in Peripato communi calculo receptam, vndè cap. 2. pro intelligentia quæſtionis nonnullas præmittit obſeruationes ab omnibus conceſſas, & præſertim tertiò obſeruat formas informantes duplices eſſe, alias omninò materiales, alias partim materiales, partim immateriales, prioris generis ſunt omnes illæ formæ, quæ in eſſe, & conſeruari, vt aiunt, à materia pendent, quæque abſque materia conſiſtere nullo modo queunt, poſterioris generis ſunt formæ illæ, quæ in materia quidem producuntur, tamen in eſſe, & conſeruari à materia non pendent, imò abſque materia aliquando conſiſtere poſſunt, & eiuſmodi formæ ſunt animæ rationis participes, quæ in humanis quidem corporibus producuntur, non tamen organorum, aut vllius affectionis vi, propterea à corporibus non pendent, ſed ab eiſdem ſolutæ per ſeipſas conſiſtere poſſunt. Sed eandem quoque diſtinctionem formarum materialium, ac immaterialium, hoc eſt, à materia pendentium, vel non pendentium, tradidit etiam aliquando Ferchius ipſe, nam veſtig.3.n.44.pag.93. quærens, cur plerumque ſubiectum in factione formæ de nihilo ſui requiratur, ſi enim omnes ex nihilo fiunt, vt opinatur ipſe, in nullius formæ factione videtur neceſſarium ſubiectum. Reſpondet hanc neceſſitatem prouenire ex ratione facti, non ex ratione effectionis, quando etenim res facta eſt nata eſſe in ſubiecto à quocunque vel quomodocunque tandem producatur in ſubiecto erit, veluti calor, ſiue a Sole æquiuocè productus, ſiue à calore vniuocè, ſiue naturaliter in aere, ſiue violenter in aqua, ſemper in ſubiecto producitur, quia ratio eius talis eſt, vt ſubiecto inhærere aptum ſit; quando autem res facta eſt nata per ſe exiſtere, & non in ſubiecto, tunc producens quauis factione producat, faciet rem non in ſubiecto; hæc planè formarum diſtinctio, quæ hic traditur à Ferchio, de natis produci, & inhærere ſubiecto, & de aptis per ſe exiſtere, ac independenter ab eo, coincidit omninò cum diſtinctione communiter tradita de formis materialibus, & immaterialibus, nam per materiales intelligunt formas prioris generis, & per immateriales formas generis poſterioris, vt patet ex earum explicatione.

156 Quinta inſtantia, vel potius cenſura, quod declaratio materialitatis formæ per hoc quod ſit immerſa, & alligata materiæ, ſit Thomiſtica phraſis, non Scotica, & ſit à diſputatione reijcienda, vt locutio metaphorica, & figurata, facilè refellitur, quia per talem figuratam locutionem denotatur omnino dependentia formæ materialis à materia in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, ac omnimoda inſeparabilitas ab ipſa, vnde cum Scotus quoque & Scotiſtæ talem agnoſcant dependentiam in cæteris formis à materia, iam in iſto dogmate, & declaratione conueniunt cum Thomiſtis, ſiue in loquendo eadem phraſi vtantur, ſiue non, hoc enim parum refert. Et falſum eſt in ſcientijs, ac diſputationibus metaphoris vti interdum non licere, vt docet Cartarius in Phyſ. controu. 5. ſuper tex. 69. & controu. 3. ſuper tex. 81. vbi ait Ariſt. materiam appetere formam, ſicut fœmina marem, & turpe pulchrum, quæ abſque dubio eſt metaphorica, & figurata locutio, nec alicui mirum eſſe debere inquit, ſi Ariſt. interdum vſus ſit metaphoris in rebus ipſis explicandis, ſicut in præſenti, dum explicat materiam primam, ſicut pariter lib. 3. de anim. dum docet naturam intellectus noſtri, eo quia in explicatione rerum difficillimæ cognitionis illis vti eſt conueniens, quia metaphoricæ locutiones ad analogiam reducuntur, vt ait Ariſt. 2. lib. Rethoric. & eo vel maximè tunc licet vti metaphora cum talis cognitio per metaphoram non tranſcendit terminos

proprios

Digitized by Google

proprios artis, ſicque ſe habet cognitio materiæ primæ, ac intellectus noſtri, quæ quidem etſi ſint per metaphoras, ſeu per analogiam explicata, tales tamen declarationes non excedunt terminos phyſicos. ita Cartar. ibid. Imò Ferchius ipſe hac ipſa doctrina aliquando eſt vſus lib. 1. Defenſ. cap. 8. n. 61. pag. 65. cum enim diceret Contarenus formas ab æterno conſopitas manere in ſeminario formarum, ibique latere quouſque per diſpoſitiones ab agente naturali exiſtentur ad perfectam exiſtentiam, ac operationem, noſque diſp. 5. de Gener. qu. 6. argueremus ex tali metaphora ſeminarium illud potius dici debere cubile formarum, in quo formæ ſopitæ iaceant per totam æternitatem, & ab agente naturali euocentur, & exiſtentur in tempore &c. Ferchius ibi inquit hanc metaphoram non eſſe irridendam, quia licet interdum rem aliquam occultam metaphoris, & exemplis declarare, & nil vetare, quin ſeminarium formarum à Cont. poſitum poſſit dici cubile, in quo ſopitæ ſint ab æterno, & in tempore ab agente naturali exiſtentur formæ vt quaſi vigiliam, & quaſi operationem exerceant connaturalem, ſi ergo in ſcientijs licet interdum metaphoris vti, & de facto ipſe Contareno permittit metaphoram de ſopore formarum ab æterno in materia, ac earum vigilia, & excitatione in tempore vt legitimam, cur ambò nobis vetitum erit vti metaphoris immerſionis, & alligationis ad materiam ad declarandam materialitatem formarum? Quis non videt maiorem habere cum formis materialibus proportionem vocabulum immerſionis, & alligationis ad materiam, quam vocabula ſoporis, & vigiliæ, quæ ſunt animatorum propria, & tamen Ferchius hanc metaphoram approbat, illam reprobat à ſcientia.

Deindè cap. illo 7. lib. 3. vbi num. 42. de hac metaphora nos reprehendit, ſtatim nu. 43. ad declarandam materiæ primæ imperfectionem appellatur ab eo, *fex ſubſtantiarum*, quæ ſanè locutio non eſt naturalis, & propria, ſed metaphorica, & figurata, quia *fex* propriè ſignificat craſſiorem partem liquorum in fundo vaſis ſubſiſtentem; cur igitur metaphoris ipſe vtitur in illo eodem loco, vbi nobis illas vetat? Sed quid plura? has eaſdem metaphoras, quas hic eſſe à diſputatione reijciendas, *immerſa, & alligata materię*, alibi ipſe non ſemel adhibuit, nam veſtig. 1. cap. 19. nu. 62. ab initio appellatur ab ipſo ſcientia naturalis *alligata materię*, & veſtig. 6. lib. 1. pag. 254. col. 2. ſupra nu. 56. appellatur Phyſicus, *alligatus materię*, ſi ergo ipſi licuit has ipſas adhibere metaphoras, ac in eodem ferè propoſito, cur amabo non licebit nobis ſanè non video quid ſit rationabiliter hic Ferchius reſponſurus, niſi fortè dicat multa licere ſeni, quæ non Iuueni; Denique quod forma materialis ſit actus immerſus materiæ non eſt phraſis, quam viderim apud Aquinatem, ſed apud Alenſem 7. Met. tes. 8. in fine, & 12. Met. 14.

157 Sexta demum, vltimaque ſolutio, vel iſtantia, quod malè diſtinxerimus animam rationalem ab alijs formis per independentiam à materia, & ſubſiſtentiam, & contra Scotum animam appellauerimus ſubſiſtentem, cum id reſolutè neget quol. 9. aut nulla eſt, aut planè calumnioſa, quia nec Doctor ibi abſolutè negat animam eſſe ſubſiſtentem, neque nos abſolutè id affirmamus, vt tribuit nobis Ferchius diſp. 5. de gen. quæſt. 2. art. 2. ibi namque bis diximus animam rationalem eſſe formam ſubſiſtentem, ſemel nu. 65. & iterum nu. 68. nec vnquam id abſolutè affirmamus, ſed cum limitatione, nam ſubſiſtentia ſimpliciter, & abſolutè dicta dubio procul ſoli conuenit compoſito, & ſuppoſito, vt ait Doctor quol. 9. A. ſed in primo loco diximus eam formam ſubſiſtentem comparatione aliarum formarum inferiorum, quæ in ſuo eſſe, & fieri prorſus à materia dependent, ac proindè dicuntur formæ ſuaptè natura materiæ inhærentes, & quia anima rationalis non ita dependet, ritè appellatur à nobis, & ab alijs forma ſubſiſtens in hoc ſenſu quatenus excludit inhæſionem, ac dependentiam à materia communem alijs; profero verba noſtra ſub illo nu. 65. *Secus eſt de anima, eſto deſineret in corpore, quia eſt forma per ſe ſubſiſtens, vnde ſicut in eius inceptione eſto ſit in corpore, non ob id dicitur educi, vel generari, quia non ſit dependenter ab eo, ſed ſolum cum eo, ratione ſuæ ſubſiſtentiæ, & independentię, ita &c.* vbi patet per ſubſiſtentiam aliud nos non intelligere, quam independentiam eius à materia, quam omnes animæ intellectiuæ concedere tenentur; Rurſus ſub nu. 68. dicimus animam rationalem ab alijs materialibus formis per hoc diſcriminari, *quia ob ſui immaterialitatem independenter à materia ſit, & conſeruatur, vnde etiam dum corpus informat, ſuo modo ſubſiſtit*, quibus verbis iterum cum limitatione, *ſuo modo*, dicimus animam ſubſiſtere in corpore, quatenus in ſuo eſſe, & conſeruari ab ipſo non dependet; quam tamen limitationem fraudulenter Ferchius immutauit, vt videremur abſolutè tribuere ſubſiſtentiam animæ in corpore, vbi enim nos ſcribimus diſp. 5. cit. quæſt. 2. art. 2. nu. 68. col. 2. linea 15. *vnde etiam, dum corpus informat ſuo modo ſubſiſtit*, ipſe lib. 3. c. 7. n. 44. pag. 300. ita noſtra verba refert, & reſcribit, *vnde etiam, dum corpus informat, in ſuo eſſe ſubſiſtit*, abſtulit particulam limitatiuam a nobis poſitam, *ſuo modo*, & poſuit abſolutam, *in ſuo eſſe*; ita candidus eſt in referendis noſtris dictis, qui vbique nos appellat falſatores ſuorum; immeritò tamen, quia abbreuiamus quidem ſæpè ſua dicta, & argumenta, quia non putabamus ſingula ſua verba ſingula continere myſteria, nunquam tamen falſauimus, vel tranſmutauimus, ita vt ſenſum omninò peruertant; neque vnquam profeſſi ſumus ſingula eius verba, ac integrum referre textum, vt ipſe circa noſtrum profitetur, vnde referendo noſtra dicta, & verba mutando, quibus myſterium ſubeſt, vt eſt illa particula *ſuo modo* falſator voluntariè, & ſtudioſè omninò deprehenditur.

158 Quod autem in ſenſu explicato iuxta mentem Doctoris poſſit anima rationalis dici forma ſubſiſtens, vt nempè ſubſiſtentia excludit inhærentiam, & dependentiam formæ a materia in ſuo eſſe clarè docuit Doctor eodem quol. 9. vnde oppoſitum ipſe deducere intendit, etenim ſub lit. B. ait, quod anima poteſt dici ens per ſe, nedum ſecundo modo, ſed etiam primo modo (nempè ex tribus modis per ſe eſſendi, quos immediatè anteà præmiſerat ſub lit. A.) quia poteſt à materia ſeparari, & per ſe exiſtere potiori iure, quam accidens, & quælibet alia ſubſtantiali forma, quia poteſt ſolitariè exiſtere, non tantùm per virtutem cauſæ extrinſecæ, ſicut poteſt accidens, vel forma materialis, ſed virtute ſuæ naturæ ſibi relictæ, & hoc quia non neceſſariò pendet a materia in ſuo eſſe, ſicut cæteræ formæ, quem modum ſubſiſtendi vocat infra lit. L. ſubſiſtere impropriè, & ſecundum quid, quia rigoroſè accipiendo vocem ſubſiſtentiæ ſoli ſuppoſito tribui ſolet; Quod totum iam declarauimus diſp. 2. Phyſ. quæſt. 2. art. 2. quam doctrinam nedum diximus eſſe Scoti quol. 9. ſed etiam Scotiſtarum, & præſertim Baſſulij 2. d. 12. quæſt. 1. art. 3. ad 3. vbi optimè declarat, quo ſenſu materia, & anima poſſint dici ſubſiſtere, quamuis enim (ait) dici nequeant ſubſiſtere accipiendo vocem *ſubſiſtere*, pro eſſe completo ſuppoſitali, dici tamen poſſunt ſubſiſtere, quia poſſunt ſuaptè natura præſertim anima rationalis per ſe ſolitariè exiſtere, & hæc quidem naturaliter; Quamuis autem ex illis tribus modis quibus aliquid dici ſolet ens per ſe, à Scoto aſſignatis ſub lit. A. ſolùm ens per ſe tertio modo dicat eſſe propriè ſubſiſtens, non ideò hoc dixit, quia præfatum modum ſubſiſtendi animæ rationalis, & materiæ, quatenus dicit independentiam a ſubiecto, nolit admittere, vt verum, & rationalem, quia vt notaui diſp. 2. cit. Phyſ. talem modum ſubſiſtendi non rarum ſub nomine per ſe eſſendi quol. 9. A. ſed etiam ſubſiſtendi agnoſcit quol. 4. M. & quol. 5. V. quibus in locis diuinam naturam appellat ſubſiſtentem ob independentiam à ſubiecto, etiamſi communicabilis ſit ſuppoſito; Sed ita dixit, vt oſtenderet proprium, & rigoroſum modum ſubſiſtentiæ eſſe illum tertium pro incommunicabiliter per ſe eſſe.

Imo in hoc eodem ſenſu, quo nos locuti ſumus, Ferchius quoque ipſe lib. 2. defenſ. cap. 5. nu. 27. pag. 553. ipſam animam rationalem cum D. Auguſt. appellat formam ſubſiſtentem ad differentiam aliarum his verbis *ſic anima rationali in receſſu à corpore ſeruatur in eſſe ſimpliciter, propter quod à S. Auguſt. ſiue Gennadio de Eccleſiaſticis dogmatibus appellatur forma ſubſtantiua* quod idem eſt, ac forma ſubſiſtens, & rurſus animam rationalem ſubſiſtere docuit idem Auguſt. lib. de cognitione veræ vitæ cap. 5. vbi ita diſcurrit *anima eſt ſpiritualis ſubſtantia, omne enim, quod alij vitam ſubminiſtrat, ipſam eſt neceſſe, vt ſubſiſtat, ſed anima vitam corpori tribuit; igitur anima realiter ſubſiſtit*; quod ergo anima rationalis ſit forma ſubſiſtens ad differentiam aliarum, quę ſunt omninò in ſuo eſſe à materia dependentes, non eſt ſola phraſis Thomiſtica, ſed etiam D. Auguſt. Scoti, atque ipſius Ferchij, qui vt ſæpius dixi ſecum pugnare non curat, dummodo nos impugnet; vide Tatar. 2. de anim. quęſt. 1. notab. 1. eodem modo diſcurrentem de animę ſubſiſtentia; etiam S. Bon. vocat animam formam ſubſiſtentem quia eſt à corpore independens in eſſe 2. d. 17. art. 1. q. 2. & 3. in reſolutione quęſiti & d. 18. ar. 1. q. 2. ad 1. prio.

Obiectiones Ferchij diluuntur.

159 IN oppoſitum Primò obijcit Ferch. libr. 3. cap. 2. numer. 11. pag. 269. quod ſit contra Scotum dicere animam rationalem eſſe ſubſiſtentem, Scotus enim in 4. d. 43. qu. 1. §. *de primo* refert opinionem Aquinatis 4. d. 44. quæſt. 1. dicentis, quod aliorum animalium forma non eſt per ſe ſubſiſtens vt poſt compoſiti ſolutionē manere valeat, ſicut eſt de anima rationali. Idem fundamētum, quod anima ſit per ſe ſubſiſtens refert Scotus quol. 9. artic. 2. in 2. ratione contra ſeipſum, & reſpondet; Quamuis iſta ponatur ratio fundamentalis pro concluſione iſta, quod anima intellectiua eſt ſubſiſtens, tamen concluſio non videtur vera loquendo propriè de ſubſiſtente eo modo, quo prius dictum eſt, quod ens per ſe tertio modo ibi accipiendo, dicitur ſubſiſtens, ſed nec anima intellectiua vnita eſt per ſe ſubſiſtens, idest ſolitariè, ſicut accidens in altari dicitur per ſe ens. Deindè tribus modis ex quol. 9. A. dicitur ens per ſe, primò non cum alio, ſic accidens ſeparatum à ſubiecto eſt ens per ſe; ſecundò non inhærens actu, & aptitudine, ſic omnis forma ſubſtantialis eſt ens per ſe; tertiò non per ſe ordinabile ad aliud, ſicut ſuppoſitum eſt ens per ſe, & illud ſolum propriè dicitur ſubſiſtens, per ſe ſubſiſtens primo modo non competit animæ vnitæ cum corpore, vt Scotus dicit, & quoad hunc ſenſum ſeparata nihil plus haberet, quam accidens ſeparatum; ſecundo modo omnis forma ſubſtantialis eſt ſubſiſtens, & hoc modo anima intellectiua nil plus habet, quam cæteræ formæ ſicut ergo abſurdè diceremus accidens ſeparatum per ſe ſubſiſtere, vel quamlibet formam ſubſtantialem per ſe ſubſiſtere, ſic abſurdè hoc dicitur de anima rationali in duobus illis ſenſibus. Tertio modo impoſſibile eſt, vt anima intellectiua ſit per ſe ſubſiſtens, quia eſt per ſe communicabilis, vt forma materiæ, & eſt nata eſſe per ſe pars totius compoſiti.

Præterea Scotus quol. 9. ad L. ſcribit *anima intellectiua non dicitur ſubſiſtens, niſi impropriè, & ſecundum quid, licèt dicatur ens, & per ſe ens primo modo accipiendo eſſe*, ſcilicet quoad eſſe exiſtentiæ. Amplius

Digitized by Google

plius Scotus quol.4. M. *quod ſubſiſtere eſt æquiuocum, vno modo accipitur propter ſe eſſe prout excludit inhærere & in alio eſſe, vt pars in toto &c. alio modo ſubſiſtere eſt incommunicabiliter per ſe eſſe*, ſi loquamur de anima vnita corpori, non eſt ſubſiſtens primo modo, quia eſt per ſe pars in toto; non ſecundo, quia intrà, & extra totum eſt per ſe communicabilis, non eſt igitur doctrina Scoti, quod anima rationalis ſit ſubſiſtens. Sed eſt fundamentum Thomiſtarum, ſicut & doctrina de eductione propter dependentiam, & inhærentiam formæ è Thomiſtis tranſcripta eſt.

160 Reſp. ad 1. Doctorem in eiſdem verbis ex ipſo relatis ſatis apertè declarare, quo ſenſu anima rationalis nequeat dici ſubſiſtens loquendo nimirum de ſubſiſtentia propriè dicta, quo pacto ſoli conuenit compoſito, & ſuppoſito, non negat tamen dici poſſe ſubſiſtentem, quatenus poteſt eſſe per ſe ſolitariè, non tantum per virtutem cauſæ extrinſecæ, ſicut poteſt accidens, vel forma materialis, ſed virtute naturæ ſuæ ſibi relictæ, & hoc quia non neceſſariò dependet à materia in ſuo eſſe proprio, imò his ipſis verbis affirmat hoc modo dici poſſe ſubſiſtentem, & ens per ſe primo modo ſub lit B. quem ſubſiſtendi modum vocat inferius lit. L. ſubſiſtentiam ſecundum quid, ac impropriam ad differentiam ſubſiſtentiæ rigoroſè ſumptæ, quæ ſoli conuenit ſuppoſito. Ad 2. ſatis declaret Doctor lit. B. quomodo anima vnita, ſed præſertim etiam ſeparata dicatur potiori iure per ſe ens, ſiue ſubſiſtens primo modo, ſcilicet ſolitariè exiſtens vel exiſtere potens, quam accidens ſeparatum, quia hoc habet anima ex natura ſua quod poſſit ſeparari, & ſeparata exiſtere, non verò accidens, vnde patet falſum eſſe, quod ait Ferchius quoad illum primum modum per ſe eſſendi vel ſubſiſtendi animam ſeparatam nil plus habere, quam accidens ſeparatum, nam anima ſeparata ita per ſe exiſtit ſuapte natura, ſed accidens virtute tantum agentis extrinſeci ſupplentis vices ſubiecti, & ideò potiori iure anima ſeparata poteſt dici per ſe ſubſiſtere, quam accidens ſeparatum, quia anima ſeparata ita exiſtit virtute propria, non verò accidens ſeparatum. Ad 3. locus ille quol. 9. L. facit pro nobis, nam fatetur Doctor poſſe in aliquo ſenſu ſubſiſtentia tribui animæ intellectiuæ, quo non poteſt tribui cæteris formis materialibus à materia inſeparabilibus. Ad locum denique ex quol. 4. M. primò concedi poteſt nec animæ vnitæ, nec ſeparatæ conuenire ſubſiſtentiam in illa duplici acceptione ibi memoratæ, ſed in ea acceptione, quam explicat Doctor quol. 9. B. quatenus ſcilicet dum eſt coniuncta materiæ, non ita dependet ab ea quin poſſit ſeparari, & quando eſt ſeparata dicitur per ſe ſubſiſtere, ideſt ſolitariè exiſtere, & licet non ſit ſuppoſitum, quia eſt incommunicabilis, tamen habet modum ſuppoſiti, vt notat Doctor 1. d. 12. q. 1. ad 2. & 4. d. 12. q. 3. ad 2. & in hoc tantum ſenſu nos quoq. animam dicimus eſſe formam ſubſiſtentem. Deindè dici poteſt ſubſiſtere primo modo acceptum duo habere membra, ſumitur enim prout excludit inhærere, vel in alio eſſe, vt pars in toto, quamuis ergo anima vnita ſubſiſtens dici nequeat, vt ſubſiſtere excludit in alio eſſe, vt pars in toto, adhuc tamen dici poteſt ſubſiſtere, vt excludit inhærere, ideſt dependere à materia in eſſe, fieri, & conſeruari, quo ſenſu formæ omnes materiales dicuntur inhærere materiæ. Et ſaltem anima ſeparata poterit dici ſubſiſtens primo modo quia in tali ſtatu excludit inhærere, & in alio eſſe ad modum partis, quia acta non conſtituit totum, ſed per ſe exiſtit.

161 Secundò obiicit Ferchius lib. 3. c. 7. num. 43. pag. 299. probans animam rationalem eſſe formam materialem, & per materiam in qua, & per materiam ex qua per S. Bonau. 2. d. 17. qu. 2. & Scotum quæſt. 15. in lib. de anima, & ait quod titulus ille immaterialitatis datus animæ non eſt Scoti, ſed Aquinatis nam Scotus tale facit argumentum contra Aquinatem quol. 9. *ſi inſtetur quod ſimili ratione poſſet concludi per operationem & vlterius per potentiam, quod anima intellectiua ſit immaterialis, & tamen concluſio eſt falſa, hoc eſt, quod non ſit perfectio materiæ, licèt ſecundum aliquos vera ſit de immateriali, hoc eſt non compoſita ex materia, & forma*, anima ergo intellectiua eſt materialis, quia perfectio materiæ, & quia ea materia ſecundum Scotum, licet ſecundum aliquos exiſtimetur immaterialis hoc ſecundo modo. Reſpondet ibi Doctor Subt. pro Aquinate, ſed illam reſponſionem duplici argumento reprobat, & relinquit inſtantiam, tanquam benè probantem. Hoc idem ibi probat in margine ex Scot. 4. diſt. 1. quæſt. 1. Gg. vbi ſub nomine formæ materialis comprehendit etiam animam rationalem.

Reſp. Doctorem ſeipſum declarare, quo ſenſu dicat falſum eſſe, quod anima intellectiua ſit immaterialis, ita ſcilicet quod non poſſit eſſe perfectio materiæ, & in hoc ſenſu neque nos aſſerimus eſſe animam formam immaterialem, ſicut eſt Angelus, ſed dicimus eſſe immaterialem in ſenſu, quem Doctor ipſe magis declarat lit. H. quia quamuis informet materiam, ab ea tamen non dependet in eſſendo, vt cæteræ formæ inferiores, ſed ab ea ſeparari poteſt, & ſeparata conſeruari; totam itaque vim illius quartæ rationis, & quomodo ex operatione immateriali poſſit alicuius naturæ concludi immaterialitas lit. H. illis verbis, *ex hoc ergo medio, ſcilicet operatione poteſt concludi ipſius naturæ talis immaterialitas, hoc eſt, à materia in eſſendo ſeparabilitas, non autem illa immaterialitas vlterior, quæ eſt impoſſibilitas informandi materiam*, ex quibus verbis patet Doctorem concedere animam eſſe immaterialem in eo ſenſu, qui paſſim intenditur, quia non dependet à materia, & eſt ab ea ſeparabilis, & eam negat eſſe immaterialem, vt immaterialitas dicit impoſſibilitatem informandi materiam, quo ſenſu nemo aſſerit animam eſſe formam immaterialem, niſi qui cum Auerroe faciunt eam formam aſſiſtentem; hic tamen modus loquendi, quod nempe forma materialis vocetur, quæ poteſt eſſe perfectio materiæ, non eſt admodum vſitatus, nam iuxtà communem loquendi modum forma materialis appellatur, quæ à materia dependet in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, vt ipſe quoque Doctor declarauit 4. d. 1. quæſt. 1. Hh. vndè ritè dicebat Pererius ſupracit. num. 152. apud Philoſophos aliud eſſe aliquid eſſe formam materiæ, aliud verò eſſe formam materialem; atque ideò animam intellectiuam benè dici formam materiæ, non tamen propriè formam materialem. Quamuis autem quoad materiam *ex quo*, probabile putauerit D. Bonau. animam eſſe compoſitam, ac etiam Scot. q. 15. de anim. inclinauerit, attamen in lib. Sent. vbi maiorem facit auctoritatem oppoſitum docuit pluribus in locis, Sed præſertim 2. d. 16. q. vn. §. *alia opinio*, lit. F. imò & in illo ipſo quol. 9. lit. H. vbi ait non includere materiam partis, addit autem *corporalem*, vt abſtraheret ab illa quæſtione, an ſaltim habeat materiam ſpiritualem. Quod tandem Ferchius ad marginem adiecit Doctorem 4. d. 1. q. 1. Gg. ſub nomine formæ materialis animam quoque intellectiuam comprehendere conſtet prorſus falſum eſſe ex diſcurſu ipſius Scoti ibidem ſuprà relato nu. 251. quin potius Doctor ibi formam materialem ab anima intellectiua diſcriminat ſub litt. KK. & ipſe S. Bonau. 2. d. 18. art. 2. qu. 1. in reſolutione quæſiti, quamuis animam componat ex materia, & forma, vocat nihilominus formam immaterialem, quia à corpore independentem.

162 Tertiò lib. 1. cap. 7. n. 53. pag. 55. probat Ferchius animam non benè diſtingui à cæteris formis, quod aliæ ſint eductæ de potentia materiæ, ipſa verò minimè, nam potius res è contra ſe habet, quod ipſa ſola eſt educta de potentia materiæ, quod probat tali diſcurſu; quoniam diſtinctio vocum educi & induci fundatur ſuper illum textum & 2. de Gen. anim. c. 3. formæ poſſunt comparari vel ad efficiens *ex quo* vel ad materiam *in qua*; formæ quæ ab agente extrinſeco in materia veniunt educi, hoc eſt ab extrè duci dicantur, talis eſt ſola mens; animæ aliæ, quæ non veniunt ab extrinſeco ſed intrinſeco agente, non dicantur educi, quia non veniunt ab extrinſeco; formæ omnes in ordine ad materiam in ea fiunt, & ſunt, vnde omnes quoad fieri in materia induci dicantur, quando ſcilicet totum fit, quando totum deſtruitur, ſola mens educitur de materia, & potentia materiæ, quoniam extrà materiam ducitur, eſt enim ſeparabilis, aliæ formæ ſunt inſeparabiles, vndè non poſſunt eſſe ſine toto, ſed cum toto intereunte intereunt; ſunt quippè ex 13. Met. ſum. 1. cap. 2. priores toto ratione, non ſubſtantia, vndè nulla alia forma educitur de potentia materiæ, niſi intellectiua.

Reſp. hoc argumentum plus eſſe imperatorium, quam probatorium, propoſitiones ſiquidem proferuntur in modo imperatiuo, ſed non probantur, nec mirum, quia Ferchius ipſe vltrò fatetur ſe in hoc diſcurſu voluntariè loqui, & ad placitum ſuum, vndè quia cæteri Philoſophi, ac Theologi nolunt eius imperio ſubiici, totum eius, quantus eſt, diſcurſum ex integro negabunt. & præſertim propoſitionem illam adeò malè ſonantem *nulla alia forma educitur de materia, niſi intellectiua*, quam ſaluare nequit Ferchius niſi terminos peruertendo, & ſumendo contrario modo, quam faciant alij, & cum magna improprietate, nam vt notat Canonicus 2. Phyſ. q. 1. ar. 1. educi eſt ab eſſe intrè duci, & non ab extrà dari, & in hoc ſignificato etiam Sacra Scriptura vtitur hoc vocabulo 2. Eſdræ qu. 15. aquam de petra eduxiſti, & ſic etiam habet communis loquendi modus; non ergo formæ, quæ ab agente extrinſecus in materia veniunt dici debent educi, hoc eſt, ab extra duci, ſed propriè loquendo dici debent induci, ideſt aliunde producta introduci in materia. Et adhuc minus propriè, quando homo deſtruitur, animæ diceretur educi de materia; quia eductio formæ apud Philoſophos pertinet ad generationem totius, non ad corruptionem, & magna confuſio eſt velle eodem eductionis vti vocabulo in hominis generatione, ac eiuſdem corruptione, adeò vt mens dicatur educi, & cum gignitur homo quatenus ab extra dicitur iuxta primam explicationem in generatione, & quatenus extrà materiam ducitur in corruptione iuxtà ſecundam; imò hæc duo ſignificata eductionè animæ in generatione, & interitu totius ſibi prorſus repugnare videntur, quoniam in generatione animam educi idem eſt, quod ab extrà duci in corpus, in corruptione vero hominis animam educi eſt ab intra duci ad extra, ideſt à corpore extrà corpus, quæ omnia conſtant eſſe prorſus voluntariè dicta, & abſque vllo prorſus fundamento; animam rationalem nec eſſe formam materialem, nec eductam de potentia materiæ probat Trumb. qu. de immort. anim. art. 1. concl.

Quarto quia diſp. 5. cit. de Gen. q. 2. ar. 2. nu. 65. admittimus gratiam non creari, ſed potius educi de potentia animæ iuxtà dicta diſputat. 3. Phyſ. qu. 5. art. 2. de formis ſupernaturalibus in vniuerſum, Ferch. l. 3. defenſ. cap. 2. multis Scoti auctoritatibus munitus nos adoritur oſtendens de mente Doctoris gratiam, cæteraq; dona ſupernaturalia verè & propriè creari, & annihilari, ſed præſertim vim facit in quadam Scoti auctoritate 3. d. 13. q. 1. vbi ait Angelum, animam, & gratiam propriè creari, quia de nihilo producuntur à primo efficiente, vndè tandem concludit nos eſſe transfugas à ſchola Scot. ad Schola Caiet. & Suar.

163 Reſp. nos loc. cit. diſp. 3. Phyſ. q. 5. art. 2. omnes ferè illas auctoritates adduxiſſe, & præſertim illam, quam cenſet magis vrgentem

Digitized by Google

tem 3.d.11.q.1. atq; ideò vltrò ibi conceſſiſſe Scotum magis inclinaſſe ad oppoſitam partem, quod nempe gratia creetur, addidimuſque ita locutum eſſe, non ob aliquam rationem vrgentem, quam nunquam adducit, ſed ne recederet à communi modo loquendi Scripturarum, & PP. qui dicunt gratiam in nobis à Deo creari, vel concreari, quas etiam auctoritates diximus explicari poſſe de creatione in ſenſu morali, vt nempe gratia creari dicatur ea eo, quod homines ſecundum ipſam creantur, ideſt in nouo eſſe conſtituuntur ex nihilo, ideſt non ex meritis ſecundum illud ad Epheſ.2. creati in Chriſto Ieſu in operibus bonis, vt explicat D.Thom.p.2.q.110.art.2.ad 3. vndè tandem concluſimus ibi propè finem articuli, quod qui vult ſuſtinere cum communiori, & non minus probabili gratiam, & cæters dona ſupernaturalia creari, id tenere debet ob auctoritatem Sanctorum, Scripturarum, & ſcholaſticorum antiquiorum, quorum auctoritati maximè eſt tribuendum, non autem ob aliquam rationem cogentem, quia re vera nulla talis ad eſt, imò potius vrget in oppoſitum inſiſtendo in notione iam aſſignata eductionis. Neq; deſunt Scotiſtæ nobiles tum ex antiquioribus tum ex Recentioribus nobiſcum ſentientes, ex Antiquioribus enim id luculenter tenet Mairon.3.d.1.q.5. vbi ab initio ſic loquitur; Hic prætermittendum eſt, quod quatuor modis dicitur aliquid creari à Deo, primò ſicut à cauſa vniuerſali tantum, & ſic anima creatur à Deo, quia Deus cum omni cauſa ſecunda concurrit; ſecundo modo ſicut à cauſa particulari, vel partiali, vt humanitas Chriſti, vbi Deus ſuppleuit cauſalitatem agentis particularis; tertio modo, ſicut à cauſa totali, ſed in genere cauſæ efficientis tantum, vt gratia creatur à Deo totaliter, & effectiuè, ſed dependet ab anima ſubiectiuè, ſicut à cauſa materiali in qua; quartò ſicut cauſa totalis ſuppletur, quia nulla alia cauſa concurrit, & hoc modo Angelus creatur totaliter à Deo, quia in ſuo eſſe, ſicut in ſuo fieri dependet, non dependet niſi a Deo; vbi vt vides, ait gratiam creari, non quia verè non educatur de potentia materiæ, pendeatque ab anima in ſuo eſſe, fieri, & conſeruari, ſed quia in genere cauſæ efficientis totaliter dependet a Deo, vndè etiam iuxtà hanc explicationem intelligi poſſunt Scripturæ, & Patres, cum aiunt gratiam creari, vel a ſolo Deo dari, quia nempe nulla alia cauſa ſecunda concurrit ad eius productionem in genere cauſæ efficientis; licèt concurrat aliqua in genere cauſæ materialis, ſcilicet anima.

164 Ex Recentioribus quoque id tenent tanquam probabile Poncius diſp.13. log.q.2. nu.21. Gregorius Ruiz controu. 3. in quartum ſent. Scoti concluſione prima (licèt in ſecunda concluſione doceat quoque oppoſitum, vt probabilius) vbi id probat, quia gratia pendet ab anima in eſſe, & fieri, ergo gratia educitur de potentia materiæ, conſeqoentiam probat, nam formam educi de potentia ſubiecti eſt pendere ab eo in eſſe, & fieri. Imò idipſum Ferchius quoque tenetur aſſerere gratiam, ſcilicet & cætera dona ſupernaturalia educi de potentia animæ, non verò creari, nam ipſe lib.3.c.4.& c.8. nu.46. negat formas ſubſtantiales à materia dependere in ſuo eſſe, & fieri, & ait hanc dependentiam ſolis accidentalibus formis conuenire ea ratione, qua accidentia ſunt, quæ nata ſunt inhærere ſubiecto; Cum ergo & gratia, & alia dona ſupernaturalia ſint formæ accidentales, à materia pendebunt in ſuo eſſe, & fieri, & conſequenter non incipiunt in anima per creationem, ſed per eductionem; Neque dicas obſtare, quod ſunt formæ ſupernaturales, nam quod eſſentialiter conuenit generi, nequit repugnare ſpeciei; ſi igitur eſſentialiter, & per ſe conuenit formæ accidentali, vt ſic, à ſubiecto pendere in ſuo eſſe, & fieri, vt etiam Ferchius concedit, ſic etiam per ſe conuenit tam formis naturalibus, quam ſupernaturalibus, quæ ſunt eius ſpecies. Tum quia actus ſupernaturales non ponuntur creari, imò à nobis effici partialiter, vt aiunt de viſione, & fruitione beata; ergo ſupernaturalitas non obſtat, quin gratia poſſit educi de anima. Quod tandem ait nos eſſe transfugas de Schola Scoti ad Scholam Caiet. parum curamus, quia ad conuitia ſpectat; quis noſtrum ſit transfuga, Scotoque ac ſubtilium Scholæ rebellis, poterit prudens Lector ex toto ſuæ Defenſionis libro coniectare, in quo nedùm vbique opiniones tenet Scoto, & Scotiſtis aduerſiſſimas, ſed nullibi ceſſat eos ſubſannare, & conuitiari omni depoſito pudore; vndè lib.1.c.8. ab initio non pudet vocare Scotiſtas omnes tranſcriptores, de nouo parùm, aut nihil facientes; quin etiam Scotum ipſum Præceptorem eadem nota denigrat lib.3. pag.341. n.82. & ait vbique ſe non recipere Scotum, & apud ipſum Scoti auctoritatem valere, ſicut apud Thomiſtam; Sed hęc odioſiſſima mittamus ex rabie, & virulentia in confratres eructata, non ex veritate deprompta.

Poſtremo pluribus probat formam ſubſtantialem non educi de potentia materiæ, nec ab ea dependere in ſuo eſſe, & fieri lib. 1. pag. 49. n.46.& ſeq. & rurſus lib.2. c.10. quæ omnia ſoluta ſunt ſupra in hac q.art.2.n.87.& indè, neque opus eſt hic repetere.

QVÆSTIO V.

De formarum deſitione, vel interitu.

Circà formarum originem, & inceptionem tota quæſtione præcedenti verſati ſumus tam ſubſtantialium, quam accidentalium, qua ſumpta occaſione occurrimus obiectis à Ferchio contra noſtram ſententiam in 1. & 2. lib. Defenſ. vt tueretur vel ſuam factionem ex nihilo, vel factionem ex ſeminario formarum cum Contareno; nunc de earundem formarum deſitione, & interitu agendum eſt, vt hac occaſione ad alia poſſimus occurrere, quæ obijcit lib.3.& 4. quod quidem maiori, qua potero breuitate, duobus articulis præſtabo.

ARTICVLVS I.

An omnis forma Phyſica ſit corruptibilis.

165 Omnem formam phyſicam, ſiue ſubſtantialis ſit, ſiue accidentalis, ſola anima rationali excepta, ſicut generabilis eſt, ac verè incipit in materia, ita quoque eſſe corruptibilem, ac in materia deſinere iam diſp.5.de gener.qu.2.art.2. determinatum eſt, ac ipſa quoque experientia docet in omnibus traſmutationibus tam ſubſtantialibus, quam accidentalibus, quæ quotidie contingunt. Neque obſtat, quod afferri ſolet ex Ariſtot. 1. Phyſ.& 7.Met.& alibi frequenter, quod fieri, & corrumpi proprium eſt compoſiti, non formæ. Quia vt benè Suarez notauit diſp.15. Met. ſec. 2. hæc inſtantia magis conſiſtit in verbis, & modo loquendi, quam in re, etenim forma re vera antea non erat, & poſteà eſt, ergo facta eſt; & poſt corruptionem compoſiti non amplius eſt loquendo de formis materialibus, & anteà erat, ergo verè deſinit eſſe; & quando Ariſt. loc.cit. dixit fieri eſſe compoſitorum, non formarum planè non loquitur de fieri quocunque modo ſumpto, ſed certo quodam, & peculiari modo, qui ſoli compoſito conuenit, vt paſſim omnes Metaphyſica explicant 7. Met.q.illa, an ſolum compoſitum per ſe generetur.

Ferchius tamen veſtig.6. lib.1. c.2. probauit quibuſdam rationibus in Ariſt.textu fundatis omnem formam ſubſtantialem, prout ab accidentali diſtinguitur, eſſe ſeparabilem a materia, ſempiternam, atq; incorruptibilem, diſputatiuè tamen potius, quam aſſertiuè, & quia inſolutas eas reliquit (qua de cauſa ignoro, fortè ad exercitium aliorum) vt eius monitum obſeruaremus datum veſtig. 4. nu.46. *æquum non eſſe, quæ contrà veritatem pugnant, inſoluta dimittere, aut in iudicio de veritate præuaricari*, eas diluimus loc. cit. de gener. & cor. & quando rem gratam ei feciſſe arbitrabamur eius præcepto obtemperando, ecce quod totus in furorem verſus lib.3. Defenſ. conclamat, & perſtrepit illas rationes non fuiſſe à nobis ſolutas, & adhuc in ſuo robore remanere, ſic enim loquitur libr. illo pag. 271. num.14. Quia tamen impugnantibus eſt omninò repugnandum, affirmo illam vniuerſalem, *omnis forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis*, eſſe falſam, ſed vos non eſſe ſufficientes veſtris rationibus ad probandum, quod illa ſit falſa, neque eſſe ſufficientes veſtris reſponſionibus ad defendendum, quod illa non ſit vera, ſic enim eſt à me munita, vt vos iactare poſſitis, ſed ruinam afferre illius concluſionis non poſſitis; ita Ferchius ſolito ſupercilio; & ſic integrum tertium illum librum conſumit in defenſione illius propoſitionis, quam fatetur eſſe falſam, atque ideò totum librum impendit in defenſione falſitatis, quod an Philoſophum deceat veritatis veſtigatorem alieno iudicio relinquimus.

166 Cæterum, quam benè dixit loc.cit.veſtig.4.n.46. æquum non eſſe, quæ contra veritatem pugnant, inſoluta dimittere, aut in iudicio de veritate præuaricari; tam malè dixit poſteà lib.3.Defenſ. pagina 271. n.14. impugnantibus eſſe omninò repugnandum, etiam quando pro veritate pugnant, nam vltrò fatetur ibi nos impugnare propoſitionem falſam, & veritatem propugnare; hoc, inquam, malè dicitur, nam pugnanti pro veritate vtrique diſputanti nota cedendum eſt, non repugnandum, aut contradicendum; quod enim ad diſputandum ingenuum Philoſophum compellit, & excitat, eſt veritatis inueniendæ deſiderium, non æmulatio, iactantia, & contendendi libido, vndè ex allegatis verbis illius Auctoris palam colligitur motum eſſe ad illam defenſionem, non ex veritatis inquirendæ deſiderio, ſed ex mera æmolatione, ac contentionis æſtu, ac mera indignatione, quod eius rationes, tanquam proprio Marte inuentas ſoluere tentauerimus; cum tamen argumenta illa, quibus eam propoſitionem ſtabiliuit, ſint communiſſima, & ex tritiſſimis Ariſt. textibus collecta, ſicut & ſolutiones noſtræ communes ſunt, & deſumptæ ab Expoſitoribus illorum textuum Scoto, Alenſi, D.Thoma, & alijs. Nec quæro ſuccenſeat nobis Auctor ille, quod dicamus argumenta illa eſſe communia, illis verbis quæ habet lib.3 Defenſ.pag.263.n.4. *Intelligo inuentionem veſtram, quæſiuiſtis, vtrum apud alium aliquem illas rationes inuenire poſſitis, vt oſtenderetis illas non eſſe peregrinas; non potuiſtis hac vice, etiam falſum mihi imponendo, oſtendere, quod rationes illæ non ſint meo labore partæ, ſed cum diuino lumine illuſtrante*; non, inquam, ita ſuccenſeat, quia talem inquiſitionem planè non fecimus, imò libenter eſſe ex ſuo penu ibi admiſimus; quia tamen nunc eius verbis cogor ad hanc inquiſitionem faciendam, oſtendam eſſe argumenta communiſſima vno vel altero excepto, quod in falſa fundatur textuū Ariſt. expoſitione ex proprio capite data; diſplicet tamen quod ait has rationes fuiſſe proprio labore partas, *ſed cum diuino lumine illuſtrante*, nam ſepius ibi fatetur, & præſertim paulò infrà pag.271.n.14. propoſitionem illam *omnis forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis*, ad cuius probationem eas induxit, eſſe falſam; ſi ergo falſa eſt, pudeat eum dicere rationes illas falſum probantes fuiſſe proprio labore partas diuino lumine illuſtrante, quia Deus, qui eſt ſumma veritas, ad mendacium non illuſtrat, nec ad comprobationem falſi concurrit.

Quoniam verò queritur hic Auctor has ſuas rationes non fuiſſe à nobis fideliter relatas, & verba omiſiſſe neceſſaria ad vim argumenti

Digitized by Google

tum eſt vnum ex iſtis tribus, ſcilicet *forma*, quæ habet duas conditiones *quidditatem*, *& ſeparabilitatem*, & comparata ad reliquas duas ſubſtantias, ſcilicet materiam, & formam diſtinguitur ab eis per ſeparabile, & per quid; ſecunda auctoritas ex 7. Metaph. 8. *Ex his itaque ſpeculantibus, accidit ſubſtantiam eſſe materiam, at impoſſibile eſt, etenim ſeparabile, & quod quid videntur maximè ineſſe ſubſtantia, propter quod forma, & quod ex ambobus ſubſtantia videtur eſſe magis, quam materia*, liquidò conſtat in textu præcisè comparari tres ſubſtantias inter ſe, & non ad accidens de quo nec verbum quidem; & Ariſt. per *quidditatem*, *& ſeparabilitatem*, probat formam eſſe magis ſubſtantiam, quam ſit materia, ſi loqueretur de ſeparabilitate ab accidente, hoc eſt commune tribus ſubſtantijs comparatis, non proprium formæ, ergo nihil concluderet; præterea quidditas competit ſoli formæ, ſed in ordine ad materiam, quam ſpecificat, & ad compoſitum, quod conſtituit; ergo & ſeparabilitas conuenit ſoli formæ in ordine ad compoſitum, ſine quo poteſt eſſe, quantum eſt ex ſe, ſicut prius realiter poteſt eſſe ſine poſteriori, ergo & ſimiliter habet ſeparabilitatem à materia. Tertia auctoritas ex 12. Metaphyſ. 26. ſimiliter ponit formam ſeparabilem eſſe comparando ad ſubſtantias, & non accidens, *cadunt autem hæc in prædictas cauſas, actus namque forma eſt, ſi ſeparabilis ſit, & quod ex ambobus, priuatio etiam, vt tenebra, aut ægrotans, potentia autem materia, hæc namque eſt, quod ambo fieri poteſt*, comparatur actus ad potentiam, & compoſitum, comparatio eſt inter ſubſtantias, vt conſtat, atque actus dicitur eſſe forma, ſi ſeparabilis ſit, vbi ſeparabile ſoli actui datur non compoſito, quia compoſitum non poteſt ſeparari à partibus, non materię in ratione potentiæ, quia potentia non eſt ſeparabilis ab actu menſurante, ſi autem ſeparabile reſpectu accidentium diceretur, eſſet commune tribus ſubſtantijs, & non proprium ipſius actus.

170 De hac Ferchij expoſitione illorum trium textuum dicam, quod ipſe inquit de noſtra; eſt expoſitio inermis, verba ſua ſunt, ſed nulla auctoritate, nulla ratione fulta, & ex proprio capite data, & in primis hæc ſua expoſitio contradicit his, quæ habet in formatione primi argumenti veſtig. 6. libr. 1. capitul. 2. hic enim dicit fieri in illis textibus comparationem tantum inter ſubſtantias, & nec verbum quidem fieri de accidentibus; ibi autem in quarta obſeruatione dicit, quod in 12. Metaph. & 5. Metaph diſcriminatur forma ſubſtantialis, & accidentalis, & ſubſtantialis affirmatur ſeparabilis, accidentalis minimè; ergo ex eius confeſſione in illis textibus non fit tantum comparatio inter ſubſtantias quoad ſeparabilitatem, ſed etiam inter ſubſtantiam, & accidens. Deinde hic ait ſeparabilitatem, de qua fit mentio in illis textibus, eſſe propriam formę, nec conuenire materiæ, ac compoſito, imò formam per ipſam diſcriminari ab illis; at ibi in tertia obſeruatione dicitur, quod in eis textibus ponitur differentia inter materiam, & formam, atque ſeparabilitas magis attribuitur formę, ſanè materia ratione, & re eſt à ſingulis formis ſeparabilis, ergo & forma omnis erit hoc pacto ſeparabilis, quibus verbis palam concedit Ferchius ſeparabilitatem, de qua eſt ſermo in eius textibus, eſſe quidem communem materiæ, & formæ, magis tamen conuenire formæ, & per hoc formam diſcriminari à materia; Rurſus hic negat materiæ conuenire ſeparabilitatem à forma, quia potentia non eſt ſeparabilis ab actu menſurante; ibi verò in eadem tertia obſeruatione manifeſtè concedit materiam re, & ratione eſſe à ſingulis formis ſeparabilem.

Sed præterea oſtendo hanc expoſitionem non eſſe ad intentionem textus; nam in 1. loco ſcilicet 5. Metaph. 15. vel loquitur de ſeparabilitate, vt communis eſt omni ſubſtantiæ, vel planè in ſenſu longè diuerſo ab eo, quem comminiſcitur Ferchius, id autem probo non exponendo illum textum ex meo capite, vt ipſe facit, ſed cum Alenſi, & Scoto; Alenſis enim exponit, quod ibi Ariſt. reducit omnes modos ſubſtantiæ ad duos, vno modo ſubſtantia dicitur, vt ſubiectum vltimum, ideſt prima ſubſtantia, quia ad illud ſtat tota reſolutio prædicamenti; alio modo dicitur ſubſtantia quodcunque fuerit tale, quod per ipſum eſt aliquid ens, & per quod fuerit aliquid ſeparabile, & dictum ab alio, tale verò quod ſic dicitur ſubſtantia, eſt forma, & ſpecies vniuſcuiuſque, nam vnumquodque per formam eſt ens, quia forma eſt ratio eſſendi, & etiam per formam vnumquodque diſtinguitur ab omni alio, quia illud idem, quod eſt principium eſſendi eſt principium diſtinguendi, per eandem enim formam, per quam homo eſt homo, per eandem non eſt Aſinus; ita Alenſis, ex qua expoſitione patet ſeparabilitatem ſumi ab Ariſt. iuxta hanc expoſitionem in ſenſu longè diuerſo ab eo, quem Ferchius intendit, nam forma dicitur ſeparabilis, quatenus conſtitutum per ipſam ſeparatur, & ſecernitur à quocunque alio; Et cum hac expoſitione conſonat quoque Scoti expoſitio, cum in eundem textum ait, quod ibi Ariſt. reducit omnes dictos modos ſubſtantiæ ad duos, ſubſtantia vno modo eſt ſecundum quam dicitur ſubiectum vltimum, ideſt prima ſubſtantia, quæ ita ſubijcitur, quod non adhuc de alio prædicatur, & quod eſt hoc aliquid ens, quaſi per ſe exiſtens, & ſeparabile fuerit, ideſt diſtinctum ab omnibus alijs; tale verò ideſt alio modo dicitur ſubſtantia vniuſcuiuſque forma, & ſpecies; ita Scotus concinens Alenſi, & ſolum in hoc differens, quod ſeparabilitatem tribuit ſubſtantiæ in primo ſignificato vt, ſcilicet dicit primam ſubſtantiam, non autem formæ; vnde etiamſi Ferchius contendat ſumi ſeparabilitatem, non pro diſtinctione, vel diſtinguibilitate, vt exponunt Alenſis, & Scotus, ſed in ſenſu ab ipſo prætenſo, adhuc intentum non habet, quia talis ſeparabilitas ſubſtantiæ adſcribitur in primo ſignificato, nimirum vt eſt vltimum ſubiectum, quæ cum 7. Met. 7. diuidatur per ipſum in materiam, formam, & compoſitum, iam hic erit ſermo non de ſeparabilitate à materia, quæ ſit propria formæ, ſed de ſeparabilitate, quæ eſt communis tribus ſubſtantijs, quæ quidem eſt ſeparabilitas ab accidente; Neque recurrat Ferchius ad ſolitum effugium dicendo hanc non eſſe Scoti expoſitionem, ſed Antonij Andreæ ab Aquioate reſcriptam, nam potius eſt ab Alenſi reſcripta, & quando etiam concederetur eam expoſitionem non eſſe Scoti, ſed Antonij Andreę, hoc ſufficit, vt ſit præferenda ſuæ, quia ſicut ipſe dicit pluries valere vnum Ariſt. quam decem Mirones lib. 3. pag. 327. num. 63. ita dico pluris valere vnum Aragonium, quam mille, & centum mille Ferchios.

171 In ſecundo etiam loco nempe 7. Met. 8. ſatis clarè conſtat ex ipſis verbis contextus non ibi ſermonem fieri de aliqua ſeparabilitate, quæ ſit propria formæ, ſed quæ ſit communis ad minus formæ, & compoſito, quia per eſſe ſeparabile, quod maximè conuenit ſubſtantiæ probat formam, & compoſitum eſſe magis ſubſtantiam, quam materia; ſed ne exponere videam ex proprio capite, audiantur Alenſis, & Scotus; Alenſis inquit, in parte iſta, quia probauit ſecundum opinionem aliorum, quod materia erat maximè ſubſtantia, hic oſtendit, quod non eſt verum, ſed quod compoſitum, & forma ſunt magis ſubſtantia, quam materia, & eſt ratio eius talis, de ratione ſubſtantiæ eſt, quod ſit ſeparabilis, & quod ſit hoc aliquid in ſe ſubſiſtens, ſed hoc magis conuenit compoſito, & formæ, quam materiæ, ergo ipſa ſunt magis ſubſtantia, quam materia; hæc Alenſis, cui ſic concinit Scotus in eundem textum, arguit contra dictas opiniones oſtendens, quod materia non eſt maximè ſubſtantia per talem rationem, de ratione ſubſtantiæ videntur eſſe duo, ſcilicet quod ſit ſeparabilis ab alijs, & quod ſit hoc aliquid, ſed materia non eſt huiuſmodi, ergo materia non eſt maximè ſubſtantia, ita Scotus; ex quibus apparet hic eſſe ſermonem de ſeparabilitate, vt eſt communis omni ſubſtantiæ, & ex eo probari formam, & compoſitum eſſe magis ſubſtantias, quia talis ſeparabilitas, magis conuenit formæ, & compoſito, quam materię, vt & Ferchius ipſe fatetur veſtig. 6. lib. 1. cap. 2. formando primam rationem in tertia obſeruatione. Ex quo facilè diluitur ratio, qua probabat Ferchius hic ſermonem eſſe de quadam ſeparabilitate, quæ ſit propria formæ, quia per quidditatem, & ſeparabilitatem probat Ariſt. formam eſſe magis ſubſtantiam, quam ſit materia, ſi loqueretur de ſeparabilitate ab accidente, hoc eſt commune tribus ſubſtantijs comparatis, non proprium formæ, atque adeò nihil concluderet; falſum eſt aſſumptum, quia vt conſtat ex expreſſis verbis textus non ſola forma probatur eſſe magis ſubſtantia, quam materia, ſed etiam compoſitum, *etenim ſeparabile, & quod quid videntur maximè ineſſe ſubſtantia, propter quod forma, & quod ex ambobus ſubſtantia videtur eſſe magis, quam materia*, quamuis autem de ſeparabilitate loquatur, vt communis tribus ſubſtantijs comparatis, adhuc benè concludit formam, & compoſitum eſſe magis ſubſtantias, quia ſunt magis ſeparabiles, & hoc aliquid, quam materia, vt Ferchius ipſe dicebat veſtig. 6. lib. 1. cap. 2. formando primum argumentum in tertia obſeruatione.

In tertio tandem loco ex 12. Metaph. 26. neque fit ſermo de aliqua ſeparabilitate, quæ ſit propria formæ, quia ſeparabilitas tribuitur ibi tam formæ, quam compoſito, dum dicitur *actus namque forma eſt, ſi ſeparabilis ſit, & quod ex ambobus*, adeoque tam forma, quam compoſitum ſunt actus ſeparabiles, loquitur ergo de illa ſeparabilitate, quæ communis eſt omni ſubſtantiæ, & per quam ſubſtantia à toto genere diſtinguitur ab accidente, de qua ſeparabilitate in tex. 25. immediatè præcedenti locutus erat dicens, *cum autem quædam ſeparabilia ſint, quædam inſeparabilia ſint, illa ſunt ſubſtantia*; imò ſi rurſus Scoticam, & Alenſem expoſitionem attendere velimus in nullo ex his ſenſibus loquitur Ariſt. de ſeparabilitate actus, ſed in ſenſu Platonicorum, vt apud ipſos eſt videre, & denique ſi etiam loqueretur de ſeparabilitate formæ in ſenſu Ferchij, nihil certi indè deduci poteſt, quia loquitur conditionatè *actus namque forma eſt, ſi ſeparabilis ſit*; Ex his itaque conſtat, cum ait Ariſt. formam eſſe ſeparabilem, vel intelligendum eſſe de ſeparabilitate ab accidentibus, quæ eſt communis omni ſubſtantiæ, vel in alio certè ſenſu ab eo, quem Ferchius finxit ex ſuo capite abſque adminiculo rationis, vel alicuius Auctoris.

Tertium, & quartum Argumentum.

172 Tertiò principaliter arguit Ferchius veſtig. cit. in 8. Met. tex. 8. violentiſſimè id conficitur, dum Ariſt. differit de ſubſtantia, quæ eſt forma *neceſſe eſt, inquit, aut ſempiternam hanc eſſe, aut corruptibilem abſque eo, quod corrumpatur, & factam eſſe abſque eo, quod fiat, oſtenſum eſt autem, & declaratum in alijs, quod formam nullus facit, neque generatur, ſed efficitur hoc, fit autem quod ex his*, in hac auctoritate obiectua primam partem, in qua talem disiunctiuam facit Philoſophus, neceſſe eſt formam ſubſtantialem aut eſſe ſempiternam, aut eſſe corruptibilem abſq; eo, quod corrumpatur, & eſſe factam abſque eo quod fiat, ſed pars ſecunda huius disiunctiuę eſt ſimpliciter falſa, nempe vt aliquid ſit factum abſque fieri, & corruptum abſque corrumpi; ergo prima pars eſt vera dicens omnem formam ſubſtantialem eſſe ſempiternam. Poſſes reſpondere illam disiunctiuam non eſſe ſufficien-

Digitized by Google

ſufficienter, nam primò forma non eſt ſempiterna, ſecundò non generatur ſine generatione, ſed tertiò verum eſſe, quod forma generatur, ſed generatione. Contra inſurgit Ariſt. in ſecunda parte dicens oſtenſum eſſe alibi, quod nullus facit formam, quodque forma non fit. Rectè ait, nam hoc demonſtrauit 7.Met.à 26. ad 32. vt mox dicam; compoſitum ergo fit, forma non fit, niſi fiat ſine fieri, & corrumpatur ſine corrumpi.

Quartò arguit Ariſt. 12.Met.12.ac in 7.Met.26.27.32. teſtibus demonſtrat materiam, & formam non fieri; ſi namq; forma fiat, atque omne, quod fit, fit ex materia, & forma, ergo forma fiet ex alia forma, & materia ex alia materia in infinitum, ita Philoſophus, colligit hinc formam non fieri, niſi ſecundùm accidens; ſi igitur accidentia conſequentia formam fient, forma dicetur fieri, ſi non fiant, non dicetur fieri. Quia verò ſimile, vel eodem argumento in 1. Phyſ. 82. concluſum eſt materiam non eſſe generabilem, aut corruptibilem, ob id pleriq. omnes inferunt materiam eſſe perennem, etſi compoſita oriantur, & occidant; æquum eſt de forma quoq. aſſerere eam eſſe perennem, cum vtrobiq. eadem ſit concluſa ingenerabilitas, & eadem demonſtratione.

Reſp. in primis hæc duo argumenta non eſſe propria, ſed communia, nam primum argumentum, cuius vis conſiſtit in hoc, quod ſolum compoſitum fit, & forma non fit, adducitur ab omnibus metaphyſicis 7.Met. quæſt. illa, an compoſitum tantùm primò, & per ſe generetur, vbi etiam declarant, quo ſenſu intelligendus ſit Ariſt.loc.cit.cum ait compoſitum fieri, non formam: adducitur à Pererio lib.6. de forma c.3.in illo dubio, an omnes formæ phyſicæ ſint generabiles, & corruptibiles ſub his verbis; ſed dicet aliquis, Ariſt.7. Met. & 12. lib. affirmare neque materiam, neq. formam generari, ſed totum compoſitum, ergo nulla forma eſt generabilis, & reſpondet Ariſt. illis verbis ſignificare voluiſſe formam non generari per ſe, atq. ſeparatim à materia, ſed eam generari in materia, quod nihil aliud eſt, quam generari ipſum compoſitum; vtitur etiam hoc argumento S. Bonau. 2.d.7.part.2. qu.1. ad probandum formam non produci à natura, & eodem modo reſpondet. Aliud quoq. argumentum adducitur in terminis ab omnibus metaphyſicis in præfata quæſtione, & per eam probant, non quidem formam eſſe ſimpliciter ingenerabilem, & incorruptibilem, vt Ferchius, ſed non per ſe primò generari, vel corrumpi, quia omne, quod ſic generatur, generatur ex materia, tanquam ex parte ſui, ſed forma non habet materiam partem ſui, ergo &c. videantur Scotus, Ant. And. Soncin. & alij in ea quæſtione.

173 Ad hæc duo argumenta, ſicut ferè in idem coincidunt, ita eadem ferè ſolutione ſatiſfecimus diſput. 5. de gener. qu.2. art. 2. nu. 70. & 71. quod Ariſt. in eis locis non negat, abſolutè formam fieri, ſed negat fieri eo modo, quo compoſitum nempè per ſe primò, & vt aliquid per ſe exiſtens, & ſubſiſtens, quia quod hoc modo fit, ex materia & forma fit, vnde per hanc rationem non concludi ingenerabilitatem formæ ſimpliciter, & abſolutè loquendo, & quomodocunque, ſed tantùm ingenerabilitas per ſe, qualis eſt ea, quæ compoſito conuenit. Hanc ſolutionem impugnat Ferchius, primò quia in relatione tertij argumenti magnam partem textus omiſimus ex 8.Met.tex.8. ex qua noſtra reſponſio refellitur; deindè nu.61. quia quando verbum *fit* prædicatur ſecundum adiacens, ſignificat fieri ſimpliciter, quando tertium adiacens, ſignificat fieri tale, vel tantum, vel aliud iuxta exigentiam tertij adiacentis, ſed in 12. Met. 12. in textu ponitur *fit* ſecundum adiacens *poſt hæc quod neque materia fit, neque forma* igitur forma non fit ſimpliciter ſecundum ſuum proprium eſſe, ſed ſecundum quid fit in alio nempè ratione ſui accidentis, quod fit in alio, alia plura habet Ferchius pro defenſione huius tertij. & quarti argumenti, & impugnatione noſtræ ſolutionis, & præſertim pro defenſione tertij plures facit obſeruationes circa textum 8.ex lib. 8. Met. quæ hic nec reſcribere nec impugnare curo, quia noſtra ſolutio ad hunc, & alios textus, approbatur, imò datur ab ipſo alibi nempè veſtig.1.cap.17.n.50. vnde vel ſua ſolutio non eſt bona, vel eius impugnatio non eſt efficax, & alicuius momenti.

Itaq. loc.cit. veſtig.1.c.17.n.49. apud Ferchium arguunt Pererius, & Piccol. quod apud Ariſt. non detur creatio, quia Ariſt. & Peripatetici putant euidenter demonſtratam eſſe æternitatem materiæ primæ in 1.Phyſ.82. quia ſi vnquam fuiſſet producta, oporteret eam eſſe productam ex aliquo ſubiecto, quare ante materiam primam eſſet alia, & ſic res procederet in infinitum. Ferchius huic argumento reſpondens no.50. redarguit hos Auctores, quod dixerint 1.Phyſ.82. aſſertam eſſe æternitatem materiæ (in quo palam ſibi contradicit, id ipſum cum Contareno concedens lib.1.Defenſ.cap.2.in fine num.16. vt ſupra notaui n.138.) his verbis, miror autem viros alioqui eruditos ex illo tex.82 1.Phyſ. aſſerere æternitatem materiæ, cum in textu materia non dicatur æterna, & merito quidem, quoniam eadem ratione omnis forma aſſereretur æterna; ſiquidem in 7.diuinorum 28. forma fieri negatur, ſicut & materia fieri negatur *fit enim, vt puta ænea ſphæra, ſed non ſphæra, neque æs, et in ære fit, ſemper namque oportet præexiſtere materiam, et formam; etc.* in eodem 7. text.26. & 27. ampliauit hanc rationem probantem, quod nec materia, nec forma fiant, ne infinitus progreſſus concedatur; idem præſtat 12. Met.12. & eadem propoſitione, omne quod fit, fit ex aliquo ſubiecto, & aliquid fit, quæ de compoſito eſt vera, clariſſimè verò in 8.Met. de forma, inquit, *neceſſe eſt aut ſempiternam hanc eſſe, aut corruptibilem abſque eo, quod corrumpatur, et factam eſſe abſque eo, quod fiat; oſtenſum eſt autem, ac declaratum in alijs, quod formam nullus facit neque generatur, ſed efficitur hoc, fit autem quod ex his.* Si igitur illi Peripatetici inquit Ferchius, ex negatione ipſius fieri, & interire arbitrantur probè colligi æternitatem, cum Ariſt. tam multis locis negat, quod forma fiat, vel intereat, conſequens eſt, vt omnis forma ſit æterna, quod eſt ridiculum; Quare oportet cum Ariſt. dicere, quod forma fit abſque eo, quod fiat. & corrumpitur abſque eo, quod corrumpatur, nam propriè fieri, & corrumpi eſt compoſitorum, & hoc modo materia, & forma non fiunt, ſed alio modo forma fit, ſcilicet per fieri in communi, per quod fieri etiam materia fit, certè Ariſt. propter eandem rationem negauit materiam, & formam fieri, ne ſi fiant ex aliquo, infinitus proceſſus occurrat; itaque fieri ſpeciale, quod eſt ex parte præexiſtente compoſito tribuitur, ſed à forma, et à materia æqualiter remouetur; fieri commune ſiue ex parte præexiſtente, ſiue non ex parte, proculdubio competit formæ, noſque arbitramur materiæ eadem ratione fieri, ita Ferchius ibi.

174 Conferas modò hoc Ferchij argumentum cum tertio, & quarto illorum duodecim, quæ ſcribit veſtig.6.lib.1.cap.2.& videbis eundem eſſe prorſus diſcurſum, & ex eiſdem textibus deductum, ad inferendam eandem concluſionem ridiculam (vt ipſe inquit) quod omnis forma ſit æterna; ſi ergo hoc conſequens, quod omnis forma ſit æterna, ridiculum eſt, ex eius confeſſione, etiam illa duo argumenta, ſcilicet tertium, & quartum erunt ridicula, & non adeò efficacia, vt poſteà exaggerat veſtig.6. lib.1. cap.2. & lib. 3. Defenſ. cap.9. niſi fortè valde vrgentia ſint veſtig.6. non verò veſtig. 1. ex mutatione loci; Conferas item ſuam reſponſionem ad hæc argumenta veſtig.1.num.50. cum noſtra ſupra relata, & videbis eſſe eandem in ſubſtantia; quare ſi ſua eſt bona ſolutio, etiam noſtra, niſi fortè in ore ſuo ſit bona, & pretioſa, non autem in noſtro, & ſi ipſo referens auctoritatem ex 8. Met.tex.8.*neceſſe eſt autem* non omiſit partem textus, ex qua ſua reſponſio refelli poterat, neq. nos hunc defectum commiſimus, ſed quantum neceſſarium erat ad argumenti valorem allegauimus, cum totum, & integrum textum referamus, ſicut ipſe refert veſtig.1.nu.50. Quare quando etiam impugnat ſolutionem noſtram probans formam non fieri ſimpliciter ſecundum ſuum eſſe, ſuam quoq. ſolutionem impugnat, datam ad idem argumentum veſtig.1.nu.50. in qua & ipſe concedit formam verè fieri ſecundum ſuum eſſe ſimpliciter per fieri communi, licet non per fieri ſpeciale, quod proprium eſt compoſitorum, ergo noſtram impugnans ſolutionem, ſuam quoque deſtruit, cum qua noſtra coincidit; ex quo patet verum eſſe, quod ſæpius diximus Ferchium non curare ſibimet repugnare, dum modo nos impugnet.

Attamen, vt verum fatear, nec bene impugnat ſolutionem ſuam, nec deſtruit noſtram, ſi vera eſt doctrina, per quam occurrit cuidam replicæ Piccol. loc.cit. veſtig.1.cap.17.n.49. ait enim Ferchius negaſſe Ariſt. materiam fieri 1.Phyſ. 82. quatenus fieri eſt proprium compoſitorum nempe ex parte præexiſtente, fieri verò commune in ratione non ponitur; At inſtat pro Piccol. quod tunc ratio Ariſt. qua probat materiam non fieri, peccaſſet per fallaciam conſequentis, quia ex eo quod materia non poteſt propriè gigni, neque corrumpi inferret ſimpliciter, & abſolutè non gigni, nec interire. Occurrit Ferchius fallaciam non adeſſe, quando enim vox aliqua abſolutè profertur, ſtat pro ſuo famoſo, & proprio ſignificato, quapropter cum Ariſt. infert, quod materia ſit ingenerabilis, & incorruptibilis, infert abſolutè abſque vlla fallacia; ex hac ergo ſua doctrina eneruatur ſua impugnatio noſtræ ſolutionis, ac etiam ſuæ, quia quando verbum *fit* abſolutè profertur, & prædicatur ſecundum adiacens, ſtat pro ſuo famoſo, & proprio ſignificato, quale eſt fieri compoſito conuenïens per modum ſubſiſtentis, ac per ſe ſtantis. & ideò cum dicitur 12.Metaph. 12. *poſt hæc quod neque materia fit, neque forma* remouetur à forma non fieri in communi, & abſolutè ſumptum, ſed fieri ſpeciale, quod eſt proprium compoſiti, quæ eſt communis reſponſio, & expoſitio illius textus, ſicut & aliorum ad idem ex 7.Metaph.26. & 27.

Quintum argumentum.

175 QVintò arguit eodem c.9.n.8. in 1.de anim.tex.12. ac 13. traditur, ſi forma habeat proprium opus, in quo non communicat cum habente corpus, formam ſeparari poſſe à materia, nunc autem omnis forma ſubſtantialis habet opus proprium, in quo materia non cõmunicat, cum in 2. de ortu, & interitu 53. dicatur materiæ proprium eſſe pati, & recipere, agere autem alterius potentiæ, ſcilicet formæ, atque in 1.Metaph.ſum.2. cap. 2. apertiſſimè traditur materiam non poſſe ſeipſam tranſmutare, quapropter forma agit, materia nullatenus agit; ergo non communicat in proprio ipſius formæ; ſed quia hoc argumentum non ſatis videbatur in forma, illud reducit ad formam Ferchius lib.3.Defenſ.cap.9.num.62. & alia de cauſa mox aperienda.

Reſp. neq; hoc argumentum eſſe nouum, neque proprium, ſed longè antea præmiſſum, ac retortum ab alijs, & quidem primò à S.Bon. 2.d.19.art.1.q.2. vbi quærit, an quæuis anima etiam mortalis ex prima conditione immortalis fuerit, & pro parte negatiua ſic arguit, nulla forma eſt ſeparabilis à corpore, niſi quia habet operationem propriã,

præter

præter corpus, ſed nullus ſpiritus brutalis eſt huiuſmodi, ergo &c. Maior manifeſta eſt ex Philoſopho 1. de anim. Deindè idem argumentum retorquetur etiam a Pererio loco iam cit. ſi extrà materiam ſubſiſterent formæ materiales, operarentur ne aliquid? ſi nihil eſſent otioſæ, ſi aliquid, vel illa actio eſſet motus phyſicus, at nullus motus phyſicus poteſt eſſe ſine materia, vel non eſſet, ergo neque illæ formæ eſſent phyſicæ; itaque Ferchius motiuum argumenti ex D. Bon. deſumpſit, & maiorem veram, de ſuo adiecit minorem falſam, quam probauit tritiſſima auctoritate, parum tamen ad rem faciente, ex 2. de ortu, & interitu 53. quod materiæ eſt pati, formæ eſt agere. Ad hoc argumentum breuiter reſpondemus diſp. 5. de gen. num. 72. plus probare, quam eius Auctor velit, probat enim non ſolum etiam formam accidentalem eſſe ſeparabilem, quia ipſa quoque habet in hoc ſenſu proprium opus, in quo non communicat cum materia, calor enim in aqua non communicat in calefaciendo cum ipſa; ſed probat etiam formam materialem ſeparatam non futuram otioſam, ſed proprium opus exequi, cuius oppoſitum docet Auctor ille in eodem cap. Decimus igitur omnes formas materiales in ſuis operationibus communicate cum materia, quia cum ſint extenſæ, non poſſunt modo inextenſo operari, non habent autem talem modum, niſi in materia, vndè etiamſi proprium formæ ſit agere, tamen non eſt in potentia proxima ad agendum, niſi cum eſt in materia.

Hanc ſolutionem Ferchius impugnat, & primò negat argumentum ſuum concludere, quod forma accidentalis etiam ſit ſeparabilis, & quod habeat propriom opus, in quo non communicat cum materia, quia ex fundamentis cap. 2. veſtig. 6. poſitis accidens eſt inſtrumentum formæ ſubſtantialis in agendo, quamobrem in omni actione accidentis, vt inſtrumenti forma ſubſtantialis, vel compoſitum eſt agens principale, cum autem forma ſubſtantialis agit, materia prima non eſt agens principale reſpectu actionis elicitæ à forma ſubſtantiali; neque eſt par ratio de forma ſubſtantiali, & accidentali, quia accidens à ſua materia *in qua*, accipit eſſe, & agere 7. Met. 2. accidentia ſunt entis &c. Sed forma ſubſtantialis dat eſſe ipſi materiæ, at agere illi non communicat, materia verò neque eſſe, neque agere dat formæ ſubſtantiali, ad probationem, quod aqua non communicat cum actione caloris, ait nos petere principium, quoniam calor in materia receptus non eſt inſtrumentum formæ aquæ, ſed formæ ignis prius exiſtentis in materia; concedit tamen indè ſequi formam ſeparatam non futuram otioſam, & negat oppoſitum docuiſſe illo 2. cap. veſtig. 6. Tandem ad ſolutionem in ſe ait ſuum argumentum dicere formam non communicare cum materia propriam operationem extenſio autem non eſt materia prima, ſed accidens quoddam, & inſtrumentum formæ operantis, ergo nil ad rem; ſi etiam principalis cauſa communicat operationem inſtrumentalis cauſæ, non ſequitur, ergo communicat ipſi materiæ operationem, deinde communicare proprium opus cum materia, eſſet, ſi materia eſſet inſtrumentum cooperans formæ, ſicut pedes cooperantur potentiæ motiuæ in ipſo ambulare 2. de gener. animal. cap. 3. ſicut pupilla cooperatur viſui in efficienda ſenſatione 2. de anim. 9. & patet in 1. de anim. 12. Met. & 13. Sed vos (inquit) loco ipſius cooperari inſtrumentaliter, vultis quod ex eo operatio communicetur materiæ, quia forma in materia operatur, nonne, & anima rationalis in materia operatur intelligendo, & volendo? an propterea communicat operationes has corpori, & materiæ? non vtique quæ de potentia proxima dicitis non ſunt ad propoſitum, agimus de communicatione operationis formæ cum materia, vos de conditione conſtituente principium operatiuum in potentia proxima.

176 Sed in primis malè negat accidentalem formam habere propriam operationem, reſpectu cuius ſe habeat, vt agens principale ſimpliciter, & abſolutè loquendo, quia vt notat Doctor 4. d. 12. q. 1. §. *dico ergo* quamuis in ordine ad actionem ſubſtantiæ generatiuam accidens concurrere nequeat niſi vt inſtrumentum ſubſtantiæ diſponendo ad terminum principalis agentis, tamen in ordine ad actionem alterius accidentis productiuam eſt agens principale, non verò inſtrumentale, & agit in virtute propria, non in virtute ſubſtantiæ, vt ex inſtituto oſtenſum eſt diſp. 7. Phyſ. qu. 6. art. 4. hinc declarans Doctor cit. lit. C. auctoritatem illam communem ex 2. de anima 50. quod calor eſt inſtrumentum animæ, inquit in nutritione dari duas actiones, & duo principia agendi, reſpectu alterationis præuiæ principium agendi eſt calor, reſpectu formæ carnis inducendæ principium eſt anima, vel forma carnis, & primum agens dicitur inſtrumentum reſpectu ſecundi, non propriè ſubordinatione virtutis ad virtutem ſed effectus ad effectum, vndè magis propriè diceretur agens diſpoſitiuum, quam inſtrumentale; & hoc ſufficienter probatum eſt diſp. Phyſ. cit. ne dicat Ferchius more ſuo nos in hoc quoque principium petere, quod accidens poſſit eſſe agens principale in productione alterius accidentis, in quo conſiſtit robur retorſionis illius argumenti; & in hoc ſenſu dicimus calorem in aqua exiſtentem calefacere manum, vt agens principale, non verò vt inſtrumentum formæ ignis, à quo fuit productus, quia poteſt talis ignis abeſſe, aut deſtructus eſſe, vndè calefaciendo manum nec eſt inſtrumentum formæ ignis, nec formæ aquæ, ſed agens principale, vt clarè oſtendit Doctor loc. cit. vndè retorſio argumenti adhuc ſtat in robore, quia re vera accidentalis forma eſt agens principale propriam habens operationem, & ex propria virtute ſufficienter prodeuntem in productione alterius accidentis, quia talis effectus re vera non excedit talem virtutem productiuam. An verò dixerit veſtig. 6. lib. 1. c. 2. formam ſubſtantialem ſeparatam futuram otioſam in tali ſtatu, vel potius id ei impoſuerimus, poterit quiſque experiri legendo, quæ habet in fine illius capitis, vbi ſic loquitur; ſi reluctèrit, quod otioſæ futuræ ſint formæ, ſi accidentibus deſtitutæ ſuis agere, vel pati nequeant, fruſtrà igitur erunt. Reſponderi poteſt fruſtrà in tota ſpecie concedendum non eſſe, in ſingulari aliquo non eſſe negandum; ſemper autem aliqua forma cuiuſcunque ſpeciei in actu perfecto eſt; ſed neque vlla forma ſingularis eſt fruſtrà, ſi enim nunquam ad actum perfectum eſſet peruentum, fruſtrà eſſet, ſatis autem eſt, ſi tempore congruo, vel ſemel operetur, ſicut argumentatiua facultas, poſtquam viuens perfectam ſtaturam attigit, non amplius agit, nec tamen eſt fruſtrà, ita Ferchius, quibus verbis palam concedit formam ſubſtantialem ſeparatam futuram otioſam, & nihil acturam, non tamen eſſe fruſtra, quia ſemel eſt operata tempore congruo, cum proprijs erat accidentibus prædita, vndè non video qua fronte neget illud aſſeruiſſe in eo capite.

177 Impugnatio autem noſtræ ſolutionis eſt, quia falſum eſt, quod communicare formam cum materia in propria operatione contingat tantum, ſi materia ſit inſtrumentum cooperans formę, ſicut pedes cooperantur potentiæ motiuæ in ipſo ambulare, & pupilla viſui in efficienda ſenſatione; eſt quidem hic vnus modus, quo operatio formæ communicatur corpori, velut inſtrumento, quæ communicatio impedit ſeparabilitatem formæ, ſi hæc neceſſario operatur per determinata corporis organa, at ſunt alij modi communicationis operationum formæ cum materia eius ſeparabilitatem impedientes; hinc Expoſitores paſſim in præfatos textus 12. & 13. 1. de anima aduertunt tribus, vel quatuor modis poſſe formam in ſua operatione communicare cum materia, quorum quilibet ſufficit ad impediendam ſeparabilitatem; primò, quia communicatur operatio corporis velut inſtrumento, & eſt illa quæ exercetur ab anima in determinata corporis parte mediante organo corporeo, vt eſt viſio, auditio &c. ſecundò dicitur operatio communis, non quia per organum exerceatur, ſed quia præſupponit operationem factam per organum, & ſic intelligere in nobis pro ſtatu iſto poteſt dici hoc modo operatio communis, quia præſupponit operationem phantaſiæ, quæ eſt potentia organica; tertiò dicitur operatio communis, quandò ſic conuenit toti, vt non ſolum alicui parti, & organo inſit, ſed toti ipſi viuenti, & omnibus eius partibus vt nutriri, augeri &c. & ſic etiam in non viuentibus operatio dicitur communis, & non propria formæ, quia operatio eſt primò totius, & non formæ, vt ignitio, nam hæc operatio per ſe, & adæquatè conuenit toti igni, vt agenti principali, & adæquato, non autem ipſi formę ignis; quartò tandem modo dicitur operatio communis, & non propria formæ, ſi proximum, & adæquatum operationis receptiuum non ſit ſola forma, ſed conſtitutum ex materia, & forma, quo pacto quælibet operatio ſenſitiua dicitur eſſe primò compoſiti ex materia, & forma, ſicut proprij receptiui, non enim ipſa anima eſt immediatè receptiua viſionis ſed ipſum organum, quod eſt compoſitum ex anima, & determinata corporis parte vt patet in princ. de ſenſu, & ſenſato, & ideò anima ſeparata non poteſt ſentire, quia non habet proximum receptiuum ſenſationis quod eſt organum, vt notauit Doctor quol. 9. lit. G. & H. Hinc Tromb. quæſt. de immortal. anim. art. 1. concl. 6. probans animæ immortalitatem, ac ſeparabilitatem ex text. 13. 1. de anim. ideò ait intelligere eſſe propriam animæ operationem, quia eam non communicat corpori, non enim intelligere recipitur in corpore, ſed in ſolo intellectu, nec elicit illam operationem mediante corpore, vt potentia organica; non ergo forma dicitur præcisè ſuam operationem communicare materiæ, tanquam inſtrumentali cauſæ, ſicut anima operationem ſenſitiuam communicat corpori, ſed etiam quia operatio dicitur eſſe adæquatè totius habentis, vt principij adæquatè actiui, ac etiam interdum receptiui, ſi actio fuerit immanens; & ſic quia omnis operatio formæ materialis, vt extenſa, & corporea, eſt adæquatè totius compoſiti, vt ignitio ignis, ideò nulla materialis forma dicitur propriam habere operationem, ſed in operari dicitur cum materia communicare, quatenus ſicut in eſſendo à materia neceſſariò dependet, ita quoque in operando, vt notat Doctor 4. diſtinction. 1. quæſtione prima, Hh. & Ii.

178 Immo hic eſt ſenſus propriè intentus ab Ariſt. loc. cit. 1. de anim. 12. inquit enim, *dubitationem autem habent, & paſſiones animæ vtrum ſint omnes communes, & habentis, an ſint aliqua, & ipſius animæ propria*, vbi nomine habentis non materiam intelligit, ſed totum compoſitum, adeout illæ dicantur operationes communes, quæ ſunt neceſſariò totius coniuncti, vnde ſi forma habet aliquam operationem, quæ ſit neceſſariò totius coniuncti, non erit ſeparabilis; cumque talis ſit omnis forma materialis, quia eius operatio eſt neceſſariò totius compoſiti, ſequitur omnem talem formam eſſe inſeparabilem. Vnde etiamſi argumentum formetur, vt ipſe denuò format lib. 3. cap. 9. n. 62. adhuc non vrget; nam maior illa, quam aſſumit, *quæcunque forma habet proprium opus, in quo non communicat cum materia ſubiecta habente, talis forma poteſt ſeparari à materia per 1. de anim. 12. & 13.* non benè colligitur ex his textibus, nam vt dixi, ibi Ariſtot. nomine habentis non intelligit materiam, ſed totum compoſitum, neque vt forma in ſua operatione cum materia communicare dicatur, oportet, quod ei communicet ſuam operationem, vt cauſæ inſtrumentali, ſed tunc ſufficienter communicare dicitur, quando eius operatio eſt neceſſariò totius compoſiti, & nequit ob eius extenſionem exerceri, niſi in materia; & in hoc ſenſu falſa eſt minor, quam ſubdit, *ſed omnis forma ſubſtantialis habet proprium opus, in quo non communicat cum materia prima*,

Digitized by Google

& denique falſa eſt eius probatio, quod enim materiæ ſit pati, & agere formæ, probat tantum formam non communicare cum materia in operatione, quaſi eam illi communicet, vt cauſæ inſtrumentali; at non probat, quod non poſſit dici communicare in alio ſenſo iam prædeclarato, quatenus, ſcilicet ſicut à materia dependet in eſſendo, ita & in operando, quo ſenſu adhuc anima intelligendo in corpore nequit dici communicare cum materia, in tali operatione, quia licet pro ſtatu iſto intelligat in corpore, non tamen dependenter à corpore, nec tanquam à principio intellectiuo elicitiuo, nec receptiuo. Studioſè vero Ferchius argumentum hoc quintum alio modo hic efformat libro 3. Defenſ. c. 9. n. 62. quam prius formauerat veſtig. 6. l. 1. cap. 2. & hic, tam in maiori quam in minori meminit ſolum materiæ primæ, non corporis, vti prius fecerat, quia ſi nomine corporis vſus fuiſſet, impugnatio ſua non fuiſſet ad rem, quæ tota conſiſtit in hoc, quod forma nequit operationem ſuam communicare materiæ, tanquam inſtrumento, quod quidem licet verum ſit de materia prima, non tamen de materia organizata, ſiquidem anima, vt cauſa principalis communicat parti corporis vim operandi, ſeu ſuam operationem, qua vtitur velut inſtrumento ad ſuam ſenſationem exercendam, vt pedibus deambulationem, pupillæ viſionem &c. atq; ideò data opera, vt ſua impugnatio vim haberet particulam *corpus*, quod in argumento poſuerat veſtig. 6. n. 8. hic lib. 3. nu. 62. in materiam primam commutauit.

Sextum argumentum.

179 SExtò arguit Ferchius, vnum contrarium non poteſt recipere, vel afficere alterum 1. Phyſ. 51. & 12. Metaph. 6. ac 2. de gen. & corrupt. 5. corruptibile, & incorruptibile ſunt contraria 10. Metaph. c. vlt. ergo ſi materia eſt incorruptibilis, vnum contrarium reciperet alterum, & duo contraria ſimul manerent, ita hoc ſextum argumentum efformat lib. 3. Hoc quoq; argumentum tangitur a Metaphyſic. 10. Metaph. quæſt. vltim. vbi diſputant, an corruptibile, & incorruptibile differant genere, & benè explicant, quo ſenſo contraria dicantur; tangitur etiam à nonnullis 1. Phyſic. quæſt. illa, an omnia principia ſint contraria, probando hanc etiam contrarietatem inter materiam, & formam reperiri, quia vna eſt corruptibilis, alia incorruptibilis; demum affertur ab Auerroiſtis ad probandum animam rationalem non eſſe formam informantem, vt eſt videre apud Fabrum theor. 67. cap. 1.

Reſponſum eſt ad hoc argumentum diſput. 5. gener. n. 73. plus probare, quam velit Auctor, ſic enim probaret, quod anima rationalis nequit recipi in corpore, quod corruptibile, eſt velut in ſubiecto, nec lumen, & motum in Cælo intellectiones, & volitiones in Angelis, accidentia quædam in materia, hæc enim omnia ſunt formæ incorruptibiles in ſubiectis incorruptibilibus receptæ dicendum igitur corruptibile, & incorruptibile non eſſe contraria propriè dicta, vt notat Zerb. 10. Metaph. quæſt. vlt. ad 5. princ. quod eo præſertim verum eſt, ſi genere logico differre dicantur, quia contraria propriè accepta conueniunt in genere, & differunt ſpecie, vt ex eorum conſtat definitione; ſed contraria dicuntur, quatenus ſunt valde diuerſa, & habent oppoſitas quodammodo rationes, & differunt ſecundum potentiam, & impotentiam, vt ibi explicant Alenſis, & Scotus, quo quidem ſenſu actus, & potentia dicerentur opponi, & contrariari, & nihilominus vnum recipitur in alio, æquiuocat itaque ratio de contrarijs fusè, & rigoroſe ſumptis.

Ferchius lib. 3. cap. 9. num. 64. primò ad ſequelam eorum inconuenientium his verbis occurrit, dico vos ſpontè oblitos eſſe, quod ea poſitione in cap. 2. dictæ formæ ſubſtantiales, & compoſita ſubſtantialia ſunt incorruptibilia ſecundum eſſe præcisè ſubſtantiale, compoſſibilia ſecundum eſſe accidentiale; igitur niſi petatis principium anima veluti forma ſubſtantialis eſt in materia ſubſtantiali, tanquam incorruptibile in ſubiecto incorruptibili; ſecundò dixi formam ſubſtantialem eſſe in ſubiecto incorruptibili, non dixi eam recipi quoniam etſi forma ſubſtantialis ſit ſeparabilis, quoniam non eget materia ad ſui eſſe, immo potius continet, terminat, perficit, dat eſſe ipſi materiæ, quia tamen forma ſubſtantialis nil habet eam pellens, nulla forma ſubſtantialis ſecundum ſe a materia ſeparatur, niſi ſecundum accidens, quare neque recipitur in materia, niſi ſecundum accidens. Tertio vos maximè illius argumenti vi impugnamini, qui teneris illam opinionem, quod anima intellectiua ſit mortalis in Ariſtot. ſi igitur, & forma corporeitatis, & anima rationalis ſunt corruptibiles in materia incorruptibili, iam contra vos infero, vnum contrarium recipi in alio per ſe contrario, & duo contraria ſimul manere, reliquæ inſtantiæ veſtræ vnam propoſitionem vobis memorare debent, contraria ſunt ſub eodem prædicamento, quæ autem ſunt in vno, non habent contrarietatem cum ijs, quæ in altero in ſummulis hoc diſcere poteratis tract. 3. *contraria ſunt, quæ ſub eodem genere poſita, à ſe inuicem maximè diſtant*, ſed & Ariſt. prædicament. de qualis hoc aſſeuerauerit, 10. Metaph. theor. 14. 1. de Gener. 50. & 55. generabile igitur & ingenerabile in eodem genere ſubſtantiæ ſunt contraria, ita quoque corruptibile, & incorruptibile; ſed accidens corruptibile, & ſubſtantia incorruptibilis non ſunt in eodem prædicamento, quare neque accidens, & ſubſtantia ſunt contraria, & inſtantiæ non ſunt ad propoſitum.

Deinde reijcit ſolutionem ipſam argumenti, quia maior, illa, vnum contrarium non poteſt recipere, vel afficere alterum, valet de contrarijs etiam fusè acceptis, nam de his loquitur 1. Phyſ. 42. & 43. 50. 51. & 56. vbi contraria accipit pro priuatiuè oppoſitis, & ait vnum non afficere aliud, nec alterum recipere; vnde quamuis corruptibile, & incorruptibile eſſent tantum contraria fusè, adhuc benè ſequitur, quod vnum non recipitur in alio; ſed adhuc ſubdit falſum eſſe, quod hæc non ſint verè, & per ſe contraria, quia corruptibile, & incorruptibile ſunt (inquit) in eodem genere, quod legere noluiſtis 10. Metaph. cap. vlt. ſunt per ſe contraria, non per accidens, quia ſunt ſub eodem genere, & ſub diuerſa ſpecie, nec eidem inſunt propter determinationem internæ naturæ. verum propter reuerentiam trium Doct. quos citaſtis, hoc tranſilio; ſolum oſtendi ſolutionem veſtram non ſoluere, & aſſumere, quod corruptibile, & incorruptibile non ſint ſub eodem genere, quod eſt contra textum.

180 Sed oſtendo Ferchium inconuenientia ex ſuo argumento illata non bene euadere; & falſa eſſe illa ſua tria dicta; nam veſtig. 6. lib. 1. c. 2. n. 4. dixit quidem formas ſubſtantiales ex poſitione eſſe incorruptibiles ſecundum eſſe ſubſtantiale, non tamen hoc dixit de compoſitis ſubſtantialibus, neque etiam hoc dicunt, qui ponunt inchoationes materiæ coæuas, nam licet ponant formam in materia præcedere ſecundum ſuum eſſe totale, vel partiale, aduenientibus tamen diſpoſitionibus volunt formam de nouo materiæ vniri, & compoſitum per hoc ſubſtantialiter de nouo generari, & non tantum ſecundum eſſe accidentale, vt patet ex dictis quæſt. præc. art. 3. quare potius ipſe oblitus eſt, quod ibi dixerat, non autem nos. Deinde falſo negat ſe dixiſſe *formam recipi in ſubiecto*, & falsò aſſerit ſe dixiſſe *formam ſubſtantialem eſſe in ſubiecto*, nam in hoc ſuo ſexto argumento, vt formatur ab ipſo tam veſtig. 6. cap. 2. numer. 9. quam libr. 3. cap. 9. num. 64. ſemper vtitur verbo recipi, & recipere, & ex eo quod forma recipitur in materia, quæ eſt incorruptibilis, contendit formam quoque eſſe incorruptibilem, quia alioqui vnum contrarium reciperetur in alio, falſum quoque eſt tertium dictum, ac mera impoſtura, quod nos teneamus animam intellectiuam eſſe mortalem apud Ariſtot. ſimpliciter, & abſolutè loquendo, vt eſt videre diſput. 5. de Anim. quæſt. 10. liber impreſſus eſt videri poteſt. Contraria eſſe ſub eodem prædicamento, nedum docuimus diſp. 9. Log. ex profeſſò quæſt. 5. art. 1. ſed etiam in eadem ſolutione ſui argumenti, quam ipſe verbatim refert num. 65. vbi dicimus, quod *contraria propriè accepta conueniunt in genere, & differunt ſpecie, vt ex eorum conſtat definitione*, vnde opus non erat, quod per irriſionem, & contemptum remitteret nos ad hoc diſcendum ad tract. 3. Summul. potius ipſi addiſcendum eſſet non ita crebrò ſibi contradicere in eadem fere pagina, nam hic ſub num. 65. ait generabile, & ingenerabile in eodem genere ſubſtantiæ eſſe propriè contraria, & num. 67. in argumento ſeptimo ſtatim ſubſtantiæ nihil eſſe contrarium, quæ eſt manifeſta contradictio, at ipſe parum ſibimet contradicere curat, dummodo nobis contradicere poſſit per fas, & nefas.

181 Impugnatio etiam ſolutionis noſtræ friuola eſt, falſum ſi quidem eſt maiorem illam in argumento aſſumptam, quod vnum contrarium nequit aliud recipere, verificari quoque in contrarijs omnibus etiam fusè ſumptis, quamuis enim verificetur in quibuſdam ita ſumptis, vt in priuatiuè oppoſitis de quibus loquitur Ariſtot. 1. Phyſ. loc citat. non tamen in omnibus prorſus, vnde Aquarius ad quæſt. 8. Ferrarienſis tenet materiam, & formam quoque eſſe principia inter ſe contraria, quia habent nonnullas contrariorum conditiones, opponuntur enim, vt actus, & potentia, perfectum, & imperfectum, turpe, & pulchrum &c. inquit tamen habentibus talem contrarietatem non repugnare eſſe ſimul, ac vnum in alio recipi, ſed ſolum habentibus contrarietatem poſitiuam, vel priuatiuam, falſum inſuper eſt, quod corruptibile, & incorruptibile, ſint per ſe, & propriè contraria, quia tunc in genere ſubſtantiæ eſſet contrarietas quod ipſe negat etiam in hac eadem poſitione, vt patebit argumento ſequenti; tum quia & ipſe diſcere poterat ex tract. 1. Summul. c. de oppoſitis, ad quem locum nos remiſit, eſſe præcipuam conditionem contrariorum, quod ſub eodem genere poſita eidem ſuſceptibili viciſſim inſint, à quo mutuò ſe expellant, quod conuenire nequit materiæ, & formæ, quia materia eſt ſubiectum formæ, vnde etiamſi vna ſit corruptibilis, & alia incorruptibilis, non idcirco cenſenda ſunt propriè contraria; falſum eſt etiam nos aſſumere in argumento, quod corruptibile, & incorruptibile non ſint ſub eodem genere, oppoſitum enim iam pridem docuimus ex inſtituto diſp. 7. Log. quæſt. 1. art. 1. dum Angelos reponeremus in prædicamento ſubſtantiæ cum alijs ſubſtantijs corruptibilibus noſtra reſponſio eſt hæc, *dicendum igitur corruptibile, & incorruptibile non eſſe contraria propriè dicta, vt notat Zerb. 10. Met. qu. vlt. in ſol. ad 1. princ. quod eo præſertim verum eſt, ſi genere logico differre dicantur* &c. quod audidimus propter Zerbium dicentem loco citato corruptibile, & incorruptibile non diuidere aliquod genus, adeout ſint immediatè ſub eodem genere, ſed immediate diuidere ipſum ens, quod non eſt genus, & vt patet, locutio noſtra eſt conditionata *ſi genere logico differre dicantur* conſuetum tamen ſatis eſt Ferchio nobis abſolutè adſcribere, quod dicimus conditionate, vt ſtatim etiam patebit argumento ſequenti. Quod tandem ait ſe poſſe probare corruptibile, & incorruptibile eſſe contraria propriè dicta, at abſtinere à probatione propter reuerentiam trium Doctorum, quos citauimus, cum legi, non potui in cachinum non prorumpere; quantam ferat vir ille reuerentiam in Scotum præceptorem quiſque videre poteſt toto lib. Defenſ. per ſingulas ferè paginas.

Septi-

Septimum Argumentum .

SEptimò arguit veſtig.6.num.10. & lib.3.defenſ. nu.67. omne quod corrumpitur, corrumpitur à contrario 5. Phyſ.47. & 1. de Cælo 20.1.de Gen.5 a.& 8.de Gen.49. forma ſubſtantialis non habet contrarium, nam ca cap. de ſubſtantia, ſubſtantiæ nihil eſt contrarium, ergo forma ſobſtantialis non corrumpitur. Si dicatur accidens connexum cum ſobſtantia perire, & eo pereunte perire formam ſubſtantialem. Contra inſtat, contrarium accidens præualens eſt contrarium accidentibus diſponentibus, non eſt contrarium ſubſtantiali formæ, vnum enim vni contrarium per primum de Cœlo, & 10. Metaph. 14. ergo pereunte accidente forma ſubſtantialis non peribit ſecundò quia ſubſtantia eſt valentior accidente; ergo accidens contrarium in ſubſtantia oppugnanda præualere non poteſt.

182 Reſp. neque hoc argumentum eſſe recens, nec proprio labore partum, ſed adeò tritum, quod proponi ſolet Tyronibus in prædicamento ſubſtantiæ contra illam ſobſtantiæ proprietatem, quod non habeat contrarium, vnde ſub his terminis adducitur à Tatar. cap. de ſubſt. quæſt.2. quicquid corrumpitur, à ſubſtantia corrumpitur, ergo ſubſtantia habet contrarium, vel ſequitur incorruptibilem eſſe; & ad idem adducitur ab Ant. And. aliiſq; metaphyſicis 10.Met.q. penult. & nullus Nouitius eſt, qui eius ſolutionem non ſciat; adducitur etiam in terminis à Zabarel. lib.2. de materia cap.8. ad probandam incorruptibilitatem quantitatis in materia ſic arguendo in tertio argumento, ſi quantitas interiret, haberet contrarium, quidquid enim interit, à ſuo contrario interimitur, atqui non habet quantitas contrarium, ergo interire non poteſt, ad hoc argumentum reſponſum eſt diſputat. 5. citat.num.74. formas materiales ideò eſſe corruptibiles, quia vt materiam informent, certas requirunt diſpoſitiones, quibus amiſſis ſeruari in ea amplius non poſſunt, cumque extra materiam nequeant conſiſtere, quia ab illa quoad ſuum eſſe dependent, non ſecus ac lumen à corpore luminoſo in genere cauſæ efficientis, ideò extra illam ſtatim pereunt. Et hac de cauſa Tatar. c.de ſubſt. quæſt.2. ad 3. inter formas ſubſtantiales admittit contrarietatem virtualem ratione diſpoſitionum contrariarum, quas efflagitant, & Ant. And. 10. Met. q.5. & Faber ibidem diſput.8. admittunt contrarietatem, ſi non in omni rigore ſumatur, quantum nempe ſufficit, vt vna dicatur alteri incompoſſibilis in eodem ſubiecto, quæ ſanè repugnantia ſufficit, vt vna alteram deſtruere dicatur, & in hoc ſenſu omne quod corrumpitur à ſuo contrario corrumpitur, non verò ſemper à contrario rigoroſè ſumpto; immo Mayron. paſſu 16. in prædicam. veram contrarietatem admittit inter formas ſubſtantiales, quod abſque dubio deterius aſſereretur, quam earum incorruptibilitas; ad impugnationem forma ſubſtantialis pellitur à materia, non ab accidente pugnante, niſi diſpoſitiuè, ſed ab altera forma ſubſtantiali ei incompoſſibili, vt declarauimus diſput.7. Phyſ.quæſt.6.art.2.

Hanc ſolutionem conatur Ferchius euertere lib.3.c.9. num.67. & tria nobis imponit iniquè, primò nos contradictionis redarguit, quoniam in reſponſione ad 1. & 2. conceſſimus ſubſtantiam eſſe ſeparabilem ab accidentibus, & nunc oppoſitum dicimus formam ſubſtantialem, & per conſequens compoſitum ſubſtantiale ſine accidentibus eſſe non poſſe. Secundò imponit quod dicamus formam dependere à materia in genere cauſæ efficientis, ſicut lumen à luminoſo. Tertiò quod hic concedamus veram, & formalem contrarietatem inter formas ſubſtantiales, quam ſupra diſputat. 1. de Gen. quæſt. 2. contra Cremoninum negauimus. Hæc inquam, tria falsò nobis imponuntur in reſponſione ſiquidem ad 1. & 2. non diximus abſolutè ſubſtantiam eſſe ſeparabilem ab accidentibus quomodocunque & à quocunque, ſed quantum eſt ex ſe ob prioritatem, ſcilicet naturalem, quam habet ad accidens ratione cuius prioritatis ſibi non repugnat à quocunque accidente ſeparari quantum eſt ex ſe, vt declarat Doctor 2. diſt 3. q.4. D. & quol. 2. infra B. quia prioritas naturæ includit prius poſſe eſſe ſine poſteriori abſque contradictione ex 5. Met. c. de priori, cum quo tamen adhuc ſtat, vt ſecundum naturæ curſum forma in materia certas requirat diſpoſitiones, quibus amiſſis ſeruari in ea amplius non poſſit, quæ doctrina in eadem reſponſione paulò infra à nobis adhuc magis declaratur illis verbis. Ad alias tres impugnationes vnica ſolutione ſatisfit probare de potentia Dei abſoluta, non autem ſecundum communem naturæ curſum, iuxta quem experimento conſtat, ſubſtantiam, quamlibet certa ſibi poſcere accidentia pro eius conſeruatione, à quibus in ſuo eſſe pendet pendentia, vt aiunt, à poſteriori, velut à conditione concomitante, ſic ignis pendet à calore, & aqua à frigore &c. hæc ibi; ex quibus conſtat hanc contradictionem omnino gratis nobis impingi. Alterum quoque dictum, quod nempe hic dicamus formam dependere à materia in genere cauſæ efficientis, ſicut lumen à luminoſo, quis non videt eſſe meram calumniam? dicimus lumen dependere à corpore luminoſo in genere cauſæ efficientis, non autem formam à materia eodem modo; id quod diximus eſt, formam dependere à materia in ſuo genere, ſcilicet cauſæ materialis, ſicut lumen à luminoſo, ſeruata tamen proportione & tale exemplum attulimus, vt magis explicaretur neceſſaria dependentia materialis formæ à materia, quia ſunt quidam effectus, qui ſolum in fieri dependent à cauſa ſecunda efficiente, non in conſeruari, vt domus ab artifice, calor productus in manu ab igne, in qua per aliquantum temporis conſeruatur etiam abſente igne; at lumen continuo dependet à luminoſo tam in fieri, quam in conſeruari, adeout remoto corpore luminoſo, ſtatim quoque lumen euaneſcit; ſic à pari ſeruata proportione vtriuſque generis cauſalitatis nempe materialis, & efficientis dicimus formam dependere à materia in ſuo genere, ſicut lumen à luminoſo in ſuo, adeout in eius reſponſionis intelligentia nemo poſſit errare, niſi volens, vnde nullum hinc motiuum habuit Ferchius horribilis illius inuectiuæ. *Tantum ne monſtrum ad hãc miſeriam redigor vt legam, & reſcribã tã tetras falſitates? materia cuius præcisè eſt pati, vobis eſt cauſa efficiens*, an materia ſit nobis cauſa efficiẽs videri poteſt diſp.2. Phyſ. q.8. ar.5. Ferchius quidem lib.1. Defenſ. actiuitatem in materia non abhorruit pro formarum inchoationibus.

183 Tertium tandem nobis impoſitum, quod hic cum Mayron. tribuamus ſubſtantiæ formalem, & veram contrarietatem, quam negauimus ſupra diſp.2.q.5. eſt quoque mera impoſtura, videatur diſp.7. q.1.art.3. in explicatione quartæ proprietatis ſubſtantiæ, vbi dicimus erraſſe Mayron. paſſu 16. ſtatuentem in ſubſtantijs veram contrarietatem; non eſt locutio noſtra abſoluta, ſed conditionata; dicimus enim, *Immò Mayron. paſſu 16. in prædicam. veram contrarietatem admittit inter formas ſubſtantiales, quod abſque dubio conſultius aſſereretur, quam earum incorruptibilitas*, nota, *conſultius aſſereretur*, non aſſeritur, id eſt quando alterum horum duorum ſuſtineri deberet, forma ſubſtantialis eſt incorruptibilis, conſultius aſſereretur primum quam ſecundum, vt innuit Doctor quol.9. infra K. neutrum tamen abſolutè aſſeri debet, quia nec habet contrarium, nec incorruptibilis eſt; ſimilis eſt hæc conſequentia alteri, quam facit lib.4. Defenſ. vt art. ſeq. dicemus, quia enim aliquando nobis dicere per exagerationem contingit diſp.5.q.7.art.2. n.172. ad conuellendam ſuam animarum circulationem, abſurdiorem, vel ſaltim æquè abſurdam eſſe animarum tranſmigrationem, ac ipſam mortalitatem, ſtatim nos facit Aleſſandręos, & aſſertores mortalitatis animæ, hoc eſt loqui conditionatè, & per comparationem, non ſimpliciter, & abſolutè; iam ſupra dixi impreſſum eſſe Tomum de Anima multis ab hinc annis quiſque videre poteſt diſp.1. q.10. quid ſentiamus de animę immortalitate etiam in Ariſtot. ſententia; At Ferchius patentes ſuas contradictiones vellet nobis impingere, nam ipſemet in hac eadem de contrarietate in prædicamento ſubſtantiæ palam ſibi repugnat, ſub nu. enim 45. in pręcedenti argumento defendit generabile, & ingenerabile, corruptibile, & incorruptibile propriè, & verè eſſe contraria in genere ſubſtantiæ, & nunc in ſeptimo argumento num.47. ait in prædicamento ſubſtantiæ non dari contrarietatem, ergo in hac re ipſemet contradictorius depræhenditur, non autem nos.

Octauum argumentum .

OCtauò arguit veſtig.6.num.13. materia ideò à contrarijs non deſtruitur vnquam, quia nulli eſt contraria, ſed neque forma vlli eſt contraria, non igitur forma deſtruetur vnquam. Item omne compoſitum, qua ſubſtantiale eſt, ſemper erit, ſcilicet in eſſe imperfecto, & inchoato, quod enim eſt indifferens ad ambo oppoſita recipienda neutri opponitur, & à neutro oppoſitorum læditur; ſubſtantia verò quælibet cum ſui mutatione eſt contrariorum ſuſceptiua; ergo ab vtroque contrario recepto differt, & à neutro offenditur. Si dicas formam interire, quando interit accidens connexum, quoniam omnis forma flagitat certa accidentia, quibus deſinentibus deſinit. Contra, inſtat, forma quidem poſtulat accidentia quædam ad completam actualitatem ſuam, & ſecundum accidens; ſecundum ſe non poſtulat, quoniam ſubſtantia eſt ſeparabilis 7.Met.4. Secundo quoniam omne abſolutum prius eſſentialiter independens à poſteriori poteſt eſſe ſine poſteriori, talis verò eſt ſubſtantia, ſi comparetur ad quodcunque accidens. Tertiò ad deſtructionem minus neceſſarij, non deſtruitur magis neceſſarium, at forma ſubſtantialis eſt magis neceſſaria, accidentalis minus, cum accidens pendeat in eſſendo à ſubſtantia, non è contra. Quartò prius eſſentialiter ad ſui eſſe non poſſit poſterius eſſentialiter, alioqui nulla eſſet cauſa, quæ præcederet effectum tempore, quod aduerſatur, & experientiæ, & Philoſopho ſecundo Poſter. 58.

184 Reſp. hoc argumentum parum, vel nihil à præcedenti differre, & ideò diſp.5. de gen. n.74. ſatisfactum eſt per eandem ſolutionẽ formas materiales ideò eſſe corruptibiles, ſicut & materialia compoſita, quia vt materiam informant, certas requirunt diſpoſitiones, quibus deficientibus opus eſt quoque formam deficere, atque compoſitum ex ipſa; Ad illas tres impugnationes vnica ſolutio data eſt probare de potentia Dei abſoluta, ſeu de potentia logica, quæ præcisè dicit contradictionis non implicantiam, non autem de potentia phyſica, quæ reſpicit agens naturale, & communem naturæ curſum, iuxtà quem experimento conſtat ſubſtantiam quamlibet certa ſibi poſcere accidentia pro eius conſeruatione, à quibus in ſuo eſſe pendet pendentia, quam vocant à poſteriori, velut à conditione concomitante, quæ melius, & aptius diceretur naturalis coexigentia ſuorum accidentium naturaliter conſequentium, vt dictum eſt diſput.3. Phyſ.qu.3. artic.1. num.43. ſic ignis pendet à calore, aqua à frigore, Sol à luce &c. vnde illis rationibus dicebamus Doctorem 2.d.12.q.2. contra D. Thomam probare materiam poſſe de potentia Dei abſoluta exiſtere ſine omni forma, quæ ideò minus conſultò nunc aſſeruntur, vt probantes ſecundum communem naturæ curſum ſeparationem ſubſtantiæ ab his accidentibus; quod autem regulariter forma ſubſtantialis accidentia

Digitized by Google

quædam, ac in certo quodam gradu ſibi determinet pro conſeruatione ſui, quibus deficientibus ipſam quoque deficere eſt neceſſe, ipſa experientia docet, & Doctor 4. d. 12. qu. 3. R. Cæterum quia deſiderat Ferchius ad ſingulas ſingillatim reſponderi lib. 3. nu. 72. ad 1. cum ait ſubſtantiam, ſeu formam ſubſtantialem non poſtulare aliquod accidens ad ſuum eſſe ſubſtantiale, ſed tantum ad completam actualitatem ſuam, & ſecundum accidens, negatur hoc aſſumptum ea proximè dictis, ad probationem ex 7. Met. 4. cum ait Ariſ. ibi ſubſtantiam eſſe ſeparabilem, vel ſeparari poſſe à quolibet accidente, debet id intelligi de potentia logica, non autem phyſica, vt notat Tromb. 7. Met. q. 3. & eſt explicatio Scoti quol. 2. infrà B. & 4. d. 1. q. 1. KK. & 2. d. 3. q. 4. D. & 7. Met. q. 2. quod nempè ſubſtantia eſt ſeparabilis ab accidente quocunque non quod poſſit hoc ab agente naturali fieri, ſed quia quantum eſt de ſe non repugnat ſibi contradictoriè poſſe eſſe prius duratione accidente, qui locus explicabitur ex profeſſo quæſt. ſeq.

Ad 2. pariter dicendum aſſumptum non ſemper verificari in ordine ad potentiam phyſicam, ſed logicam, iuxtà quam attenditur potentia abſoluta Dei, quam licèt Ariſt. non nouerit, nouit tamen ipſam potentiam logicam 5. Met. cap. de potentia tex. 17. quæ conſiſtit in non repugnantia rei, alioquin eadem ratione probaretur materiam poſſe naturaliter exiſtere ſine omni forma. Ad 3. ait Doctor 1. d. 30. qu. 2. §. *ad 2. quæſtionem*, maiorem verificari vniuerſaliter in neceſſario à ſe, & ex ſe, non autem ſemper in neceſſario ab alio, quia cum iſtius neceſſitas non ſit ſumma, poteſt interdum habere aliquam connexionem cum minus neceſſario, quo deficiente deficit etiam magis neceſſarium; ſic paſſio eſt minus neceſſaria, quam quidditas, quia hæc eſt neceſſaria in primo modo dicendi per ſe, & illa in ſecundo, & nihilominus deſtructa paſſione deſtruitur etiam & quidditas ob neceſſariam connexionem inter vtramque, ſic igitur in propoſito forma ſubſtantialis in ſuo eſſe ſubſtantiali neceſſariam habet connexionem cum accidentali diſpoſitione in certo quodam, ac determinato gradu, non quidem tanquam cum aliquo, quod ad eius eſſe præexigatur, vel coexigatur, ſed quod ad eſſe eius neceſſario conſequitur, de quo neceſſitatis modo loquitur Doctor quol. 8. lit. S. & 7. Met. qu. 2. paulò antè argumentorum ſolutionem, & ideò hæc non eſt vera, & propria dependentia, nam talis datur in poſteriori reſpectu prioris non è contrà.

185 Ad 4. diſtinguo aſſumptum, prius eſſentialiter non petit poſterius ad ſui eſſe, tanquam quid præexactum, vel coexactum ad eius eſſe, concedo, tanquam quid neceſſario conſequens, nego, qua ratione, licet detur aliqua cauſa effectum ſuum tempore præcedens, aliquæ tamen habent illum ſibi coæuum, nec non niſi natura præcedunt illum, vt Sol lucem, ignis calorem &c. ſic in propoſito forma ſubſtantialis petit diſpoſitionem ſibi neceſſariam, quæ neceſſario ad ipſam conſequitur. Immeritò tamen queritur Ferchius de nobis, quod dixerimus nonnullas ex præſentis propoſitionibus ex Scoto deſumpſiſſe dicens, *ſi accepiſſem aliquam propoſitionem ex Scoto, id non feciſſem quia Scoti eſt, ſed quia ex eodem fonte accepi, ex quo Scotus accepit, nempè ex Ariſt. quia propoſitiones illæ erant protritæ in Peripato ante natiuitatem Scoti, & Scotiſtarum*; Fortè pudet ipſum has propoſitiones à Scoto didiciſſe? planè libenter magis eas apud Scotum lego, quàm apud Ariſt. quia Scotus eas ratione valida fundat, & firmat, vt plurimum, non Ariſt. Sed mirabile hominis genium conſidera, qui à communi Præceptore diſcere dedignatus, & poſteà non ſemel nobis obijcit, ſi aliquam adducimus quantumuis protritam Ariſt. auctoritatem, ei fuiſſe ſublatam, ex ſuo fonte hauſtam, ex ſuo decem quæſtionum libello perindè, ac ſi foret mare magnum doctrinæ Peripateticæ, & quaſi auctoritates illæ non extarent in alijs libris antè Ferchij natiuitatem, ſic parum infra in hoc eodem cap. 9. lib. 3. pag. 342. cum citaremus illam propoſitionem in Peripato vulgatiſſimam ex 9. Met. *priora generatione ſunt poſteriora perfectione*, tex. 15. quam Scotus ſæpiſſimè memorat. 1. d. 5. quæſt. 2. O. & quol. 13. R. & alibi ait non eſſe ex noſtro ſacco, non ex Ariſt. aut Scoto deſumptam, ſed ex mari magno ſuarum Veſtigationum veſtig. 10. num. 69. quaſi pro noſtro profectu plus eius Veſtigationibus incumbamus, quam Scoto, & Ariſt. quaſi ea propoſitio non in alijs extet libris & alibi ſæpiſſimè eam non meminoremus in logica, & Phyſica, quæ antè eius veſtigationes fuerunt impreſſæ. Immeritò tandem cauſatur, quod ſolutionem principalem huius argumenti non referamus, tanquam ſuam, ſed cur dicitis *reſpondetur, vt ibi*. & non dicitis *reſpondetur, vt Ferchius reſpondet, fortè, quia nihil quod vobis placeat, vultis vt meum recognoſcere? ſi quid fuiſſet impugnandum, nomen meum plenis buccis clangere voluiſſetis*, turbati animi verba ſunt iſta, eam ſolutionem non retulimus, vt ſuam, quia re vera non eſt ſua; ſed communis omnium ad hoc ipſum argumentum, quod autem commune eſt, ſibi appropriare non licet, ſuumque vocare; an quæ benè dicit, & nobis placent, recognoſcamus, vt ſua, videre poteſt lector diſp. 6. de anim. quæſt. 8. art. 2. vbi plura approbamus, & recipimus eius dicta de primo cognito, eo quia in ea quæſtione cum Scoto militat; ex quo quiſque conijcere poterit nos non ex liuore, vel contentionis æſtu ipſum in alijs impugnaſſe, ſed quia quæ dicebat, Scoto repugnabant, vel veritati, quam nos in noſtra Philoſophia veſtigamus Scoto duce, ac præceptore, cuius vtinam eſſemus digni Diſcipuli.

Nonum, ac Decimum Argumentum.

186 NOnò arguit, veſtig. 6. numer. 12. & rurſus lib. 3. defenſ. num. 75. materia prima eſt æterna, ergo & omnis forma ſubſtantialis: probatur conſequentia, quod magis accedit ad eſſe diuinum, magis de illo participat, ſed eſſe diuinum eſt eſſe vltima optimum, & ſempiternum 12. Met. 39. forma verò ex 1. Phyſ. 81. eſt bonum diuinum, & appetibile, materia eſt indiga ipſius eſſe diuini, & appetit illud, ſcilicet formam, ergo forma magis participat de ipſo eſſe ſempiterno, quam materia. Secundò, quod habet rationem finis intenti ab omnia agente ſubcæleſti, hoc magis eſt in ipſomet agente appetente, vel in effectu intento ab agente eodem; ſed 2. de anim. 34. & 37. omnia agunt, vt ipſo eſſe ſemper, & diuino participent, illiuſque cauſa agunt quæcumque agunt ſecundum naturam, ergo forma activa in agente appetit ipſum ſemper eſſe, & communicat effectui ipſi ſemper eſſe; ergo forma eſt ſempiterna. Tertiò, quod eſt perfectiori propinquius, & ſimilius eſt melius per 3. Top. loco 32. & 33. Sed forma eſt magis propinqua Deo, & ipſi fini intento ab omnibus agentibus, qui eſt æternitas, ergo forma eſt magis ponenda æterna, quam materia, alioquin materia magis participaret fine intento, quam forma, ſi materia eadem numero ſemper eſſet, forma non ſemper eſſet.

Decimò arguit eiſdem locis, in 3. Top. loco primo, quod eſt diuturnius, & ſtabilius, hoc melius, at ex Ariſt. 2. de gen. animal. eſſe, quam non eſſe, & viuere, quam non viuere melius, ergo ſemper eſſe melius, quam non ſemper eſſe, nemoque eſt, qui cæteris paribus non velit magis mille annos viuere, quam cum piſce ephemero ex 1. de hiſtor. animal. cap. 5. aut cum auibus ad Hipanim ex 5. de hiſt. animal. c. 19. viuere vnum diem.

Reſp. hoc quoque nonum argumentum cum decimo, quod eſt veluti eius confirmatio, afferri ſolere ab omnibus paſſim 1. Phyſ. quæſt. illa, an materia ſit ingenerabilis, & incorruptibilis, ſi namque talis, loquiunt, eſſe, foret perfectior, & nobilior, quam ſit forma, quæ eſt corruptibilis, & adhuc magis in terminis adducitur à S. Bonau. 2. d. 7. par. 2. art. 2. qu. 1. intendens hoc argumento probare formam à natura non produci; & eſt ſecundum argumentum ab initio quæſt. nobilius principium eſt forma, quam materia, & magis dicit quid diuinum, ergo cum natura non poſſit in minus, quia non poteſt in productionem materiæ, imo eſt à ſola creatione, multo fortius videtur de forma; vnde ſolutio, quam affert ad hoc Seraphicus Doctor, poſſet his quoque applicari, quæ cum eo coincidunt; Attamen diſp. 5. de gen. num. 75. ad ambo ſimul diximus abundanter fuiſſe ſatisfactum diſp. 2. Phyſ. q. 8. art. 2. in fine, vbi quæritur an materia ſit ingenerabilis, & incorruptibilis, & in oppoſitum ſolet obijci idem argumentum, hunc ſcilicet ſequi materiam eſſe forma nobiliorem ac compoſito, aut formam quoque eſſe incorruptibilem, cui argumento ibi reſponſum eſt negando conſequentiam tum quia nobilitas ſimpliciter attenditur ex perfectiori gradu naturæ, non ex aliqua peculiari eius conditione; tum quia maior, vel minor duratio non infert vniuerſaliter in his inferioribus maiorem, vel minorem perfectionem, nam vt docet Scot. 1. d. 2. quæſt. 2. §. *oſtenſis igitur*, 2. d. 1. quæſt. 3. ex Ariſt. 1. Ethic. cap. 6. non eſt perfectius, quod durat per decem annos, quam quod durat per diem; tum denique quando aliqua duo habent duas perfectiones, alterius rationis illud cenſetur ſimpliciter nobilius, quod habet perfectionem ſuperioris ordinis iuxta Scoti regulam. 1. d. 8. qu. 1. ad 1. quam fuſius declarat 4. d. 12. quæſt. 2. *§. hic ſunt duæ opiniones*; in propoſito materia habet incorruptibilitatem, forma, & compoſitum actualitatem, & hæc eſt perfectio ſuperioris ordinis illa, atque ideò compoſitum, & forma ſunt ſimpliciter nobiliores materia. ita reſpondemus ibi, & mentionem facimus de compoſito, quia re vera argumentum non minus probat de compoſito, quod debeat eſſe ſempiternum, & incorruptibile, quam de ipſa forma, cum compoſitum ſit perfectius forma, cum & totam eius perfectionem includat, & aliquid aliud, quod & ex Ariſt. & ratione probatum eſt diſp. 8. Phyſ. q. 2. art. 2. num. 36. licèt & hoc quoque audeas Ferchius negare lib. 3. pag. 341. n. 82. dicens totum fortaſſe (conſcientia remordet veritatem adeò patentem negare) eſſe ſimpliciter imperfectius, quam forma, ſecundum quid perfectius.

187 Quoniam verò diſputat. citat. de gener. num. 75. integram hanc reſponſionem non retulimus, ne eadem repeterentur, ſed ad eam lectorem remittendo diſput. 2. Phyſic. quæſt. 8. art. 2. breuiter diximus locum illum Topicum intelligi debere, cum cætera ſunt paria, quod hic non contingit. Ideò Ferchius lib. 3. defenſ. c. 9. num. 76. ait nos reſpondere ad argumentum decimum, nonum autem ſupprimere; nec ad illud benè reſpondere; quia non oſtendimus in quo ſit paritas, vel imparitas in habendo ipſo eſſe æterno inter materiam, & formam, & loca illa Scoti à nobis citata inquit ſe prius vidiſſe, quam nos abecedarium diſceremus. At impoſtura eſt nos nonum ſupprimere argumentum, immo lectorem pro eius ſolutione remittimus ad diſputat. 2. Phyſ. quæſt. 8. art. 2. in hoc vbi hoc argumentum fuerat à nobis ſolutum, antequam in veſtig. 6. c. 2. lib. 1. illud ex alijs Auctor hic transſcriberet; vnde ex ſolutione ibi data diſput. 2. Phyſ. reſpondeo ad idem argumentum vt hic conficitur, negando conſequentiam, ad probationem quod magis accedit ad eſſe diuinum, magis de illo participat &c. iam diximus reſpondendum eſſe ex aurea regula tra-

dita

dita à Scoto.1.d.8.quæſt.1.ad 1.& 4.d.12.quæſt.2.lit.E.vbi ſimili argumento probat quantitatem eſſe perfectiorem qualitate, quia quod eſt propinquius perfectiori eſt ſimpliciter perfectius, quantitas eſt ſimpliciter propinquior ſubſtantiæ, quam qualitas, ſubſtantia autem eſt perfectiſſimum entium, ergo quantitas eſt perfectior qualitate. Reſpondet, ſi in primo perfecto concurrunt ſimul multæ perfectiones, qualitercunque multæ non curo modò, aliquid fortè poteſt eſſe ſibi propinquius ſecundum vnam perfectionem, & non ſecundum aliam; vt potè Deus eſt ſimpliciter neceſſe eſſe, & hæc neceſſitas eſt in ipſo perfectio ſimpliciter; quanto ergo aliquid eſt magis neceſſarium tanto erit propinquius Deo, & ſic Cælum eſt Deo propinquius quocunque corruptibili; præter hoc autem Deus eſt natura intellectualis ſimpliciter perfecta, huic ſecundum hoc magis appropinquat creatura merè intellectualis, licet finita, cuiuſmodi eſt natura angelica, & poſt hanc natura ſenſitiua, quæ magis appropinquat intellectuali, quam non ſenſitiua, in hoc ergo ordine propinquius eſt Deo muſca, quam Cælum; poſſet ergo inferri ex primo ordine, quod Cœlum eſt propinquius Deo, & per conſequens perfectius muſca; ex ſecundo autem ordine, quod muſca eſt perfectior Cælo, & ita oppoſita.

Dico ergo (inquit Doctor reſoluendo dubium propoſitum) quod quandocunque in primo concurrunt perfectiones qualitercunque diſtinctæ, vel diſparatæ illud eſt ſimpliciter perfectius, quod eſt ſibi propinquius ſecundum illud quod habet rationem perfectioris, ſicut ſecundum Philoſophum 3.Topic.non ſequitur Simiam eſſe meliorem equo, licet ſit ſimilior in conditionibus nobiliſſimis ſimpliciter, conditio autem nobilior ſimpliciter in primo, eſt intellectualitas, magis, quam neceſſitas eſſendi eo modo, intelligendo magis, quo eſt ibi diſtinctio, & ideò homo eſt ſimpliciter nobilior Cælo; nec mireris talem ordinem diuerſum aſſignari ad primum ſecundum diuerſas perfectiones, quia quælibet perfectio poteſt eſſe principium vnius hierarchiæ naturalis vel ſecundum Philoſophos vnius catenæ aureæ, & ita ſecundum diuerſas perfectiones ſimpliciter in primo participatas ordinatè à diuerſis poſſunt attendi diuerſæ catenæ aureæ. Ad propoſitum dico (tandem infert) quod in ſubſtantia, vt eſt primum entium eſt duplex ordo prioritatis, vnus in ſubſtando alijs, quod includit recipere alia, & perfici ab eis, alius actualitatis intenſiuæ, & ſecunda perfectio eſt ſimpliciter maior, quam prima, quia prima conuenit potentiali, vel ſaltim requirit illud, cui conuenit eſſe potentiale, quantitas autem propinquior eſt ſubſtantiæ ſecundum primam rationem, quia immediatior ſecundum rationem receptiui; qualitas autem ſecundum aliam, ipſa enim eſt principium agendi, non ſic quantitas, & ſecundum hoc apparet minor actualitas eius ita Doctor loc. cit.ex hoc breuiter diximus ad argumentum diſp.2.Phyſ.cit.materiam vtique habere incorruptibilitatem, ac æternitatem, & in hoc magis accedere ad eſſe diuinum, quam formam, at formam habere actualitatem, quæ eſt perfectio ſuperioris ordinis, quam ſit incorruptibilitas, atque ideò ſimpliciter, & abſolutè loquendo formam adhuc magis accedere ad eſſe diuinum, quam materiam; quod eo vel maximè dicendum eſt, quia etiamſi daretur formam eſſe æternam, & perennem materia non appeteret illam ratione talis perfectionis, ſcilicet perennitatis, cum illam de ſe habeat, ſed ratione actualitatis, & ideò quando 1.Phyſic.81. forma dicitur bonum diuinum, & apetibile, hoc intelligi debet de perfectione per actualitatem importata non per æternitatem, quod etiam indicare voluit Philoſophus, cum dixit materiam appetere formam, ſicut turpe pulchrum, talis enim pulchritudo formæ conuenit propter actualitatem, non propter æternitatem, nam hæc etiam conuenit materiæ.

188 Ad 1. Conſ.ſi bene concluderet, nedum probaret æternitatem formæ ſubſtantialis, ſed etiam accidentalis, nam hæc quoque appetit ſui conſeruationem, & agit, vt ipſo ſemper eſſe, & diuino participet & ſic probaret æternitatem cuiuſcunq. entis, & compoſiti tam ſubſtantialis, quam accidentalis, quod neque Ferchius ex ea poſitione concedit; ex eo ergo quod ens quodcunque appetit ſemper eſſe, & ſui conuerſationem ex 2.de anim. 34. non ſine fallacia deducitur formam quamlibet eſſe actu ſempiternam, ſed deducere debebat, quod appetit ſemper eſſe, & eſſe ſempiternam, quantum eſt ex ſe, ſicut & aliud quodcunque ens, & in hoc ſenſu loquitur Ariſtot.2.de anima text.34. dicens, *naturaliſſimum enim operum, quæ in viuentibus, quæcunque perfecta & non mutilata ſunt aut generationem ſpontaneam habent, eſt facere aliud, quale ipſum, animal quidem animal, plantam autem plantam, vt ipſo ſemper, & diuino participent ſecundum quod poſſunt, omnia enim illud appetunt, & illius cauſa agunt omnia, quæcunque agunt ſecundum naturam*, in textu autem 37.de hac re nec verbum, quidem, vnde falſo text.37.ad hoc adducit, & text. 34. omnino abutitur. Ad aliam Conſ.ex 3.Top.patet reſponſio ex ipſo Scoto loc. citat.4. d.12. quæſt.2.vbi illum locum cit. Ad argumentum decimum ex eodem 3. Top. loco primo, quod eſt diuturnius, & ſtabilius, hoc melius; patet ex eadem doctrina, quod valet cæteris partibus, in propoſito autem cętera non ſunt paria, quia materia eſt ens potentiale, forma vero actuale, quæ actualitas eſt perfectio altioris ordinis, quam ſit perennitas, quam paritatem, & imparitatem Ferchius vidiſſet, ſi Scotum conſuluiſſet loco, ad quem lectorem pro ſolutione remiſimus. Deinde huic propoſitioni ex 3.Topic.loc.1.*diuturnius, & ſtabilius, hoc melius* aliam propoſitionem oppono ex 1.moral.Nichomac.cap.6. vbi ait Ariſtot. *Veruntamen nec quia ſempiternum aliquid eſt, ideò magis bonum, eris ſiquidem neq. album quod diutius, quam quod vno die tantum durat albius eſt*, qua de cauſa ſupra dixi, quod maior, vel minor duratio non infert vniuerſaliter in his inferioribus maiorem, vel minorem perfectionem niſi cætera ſint paria. Vide tandem Scot.4.d.49. q.2.ad 5.prin.vbi benè explicat propoſitionem illam ex 3.Top.quomodo non ſit abſolutè vera, ſed cæteris paribus.

Ad hoc etiam idem argumentum reſpondet Pererius lib. 6. de forma c.4.dicens poſſe aliquid eſſe ingenerabile dupliciter, vel quia propter ſuam perfectionem eſt ſupra generationem, vt intelligentiæ, vel quia ob ſuam imperfectionem eſt infra generationem, tanquam propè nihil exiſtens, vt materia prima, quæ non propter ſe facta eſt incorruptibilis, ſed propter formas, vt nimirum ſedem, & domicilium certum præberet accedentibus, atque abeuntibus formis quod autem dici ſolet, incorruptibile nobilius eſſe corruptibili, verum quidem eſt in iis, quæ ſunt eiuſdem ordinis, & rationis, vt ſi ambo ſint vel materiæ, vel formæ, vel ſubſtantiæ compoſitæ, alioquin quantitas Cæli, quæ eſt incorruptibilis, nobilior eſſet, quam forma equi, quæ eſt corruptibilis; ita Pererius cuius ſolutionẽ adduxi, non quia melior ſit ſolutione Scoti, ſed vt pateat hoc non eſſe argumentũ proprio labore partum, ac recens, ſed adultum, vel potius decrepitum. Ad illud verò, quod inquit Ferchius ſolito ſupercilio, & magiſtrali, ea loca Scoti à nobis citata vidiſſe, antequam nos abecedarium diſceremus, totum concedimus, cum ipſe ſit grandęuus, & iam ętate prouectus, vel potius ſenio confectus, & nos fere dimidium ętatis eius habeamus; at conſequentiam negamus, quam hinc implicitè intendit deducere, ex doctrina Ariſt.nuper adducta ex 1.moral.c.6.dum docet perfectius non eſſe, quod per multos durauit annos, quam quod vno ſolo anno, vel die; hocque noſtrum ętatis ſpatium Deo fauente non omnino inutile duximus iterendo, ludicra, & inutilia ſcribendo, aut octo vel decem quęſtiones componendo, ſed integram, & totam Scoti Logicam Philoſophiam, & Metaphyſicam, improbo labore lucubrauimus in ſeptem tomos opus diſtributum, in quibus ſi non per ſingulas lineas textus Ariſtot.citamus, vt ipſe profitetur in ſuis Veſtigationibus, quod nobis valde frequenter exprobrare ſolet, quod plures Scotum citemus, quam Ariſtotelem, cauſa non eſt, quia Ariſtotelici textus hiſtoria ſit nobis ignota, ſed quia operis noſtri ſcopus non fuit ſolam Ariſt. veſtigare mentem, ſed veram in ſe Philoſophiam conſcribere, & iuxta Scoti principia; magiſque rationi, quam ſimplici, ac ieiunę auctoritati innixam, vt in epiſtola liminari in tomo Phyſico primę editionis proteſtati fuimus; & Aduerſarijs Recentioribus occurrere qui de Ariſtot. auctoritate parum, vel nihil curant, ſed ſolum rationi incumbunt; atque ideò contra ipſos magis rationibus agendum eſt quam frequenti grandiore textuum Ariſtot.quos ſine ratione non recipiunt, vnde & ipſe gratior eſſet, ſi cum textus Ariſtot. adducit rationem quoque ex ipſo adiungeret, & non puram auctoritatem iuxta decretum Ariſtot. 8. Phyſic.25. nullam opinionem eſſe reprobandam ſine ratione.

189 Hanc tamen reſponſionem ex ipſo Scotico fonte manantem nititur Ferchius oppugnare loc.cit. his verbis; duplex actualitas conſideretur, actualitas eſſendi, eſt ipſum eſſe, ſiue actualis exiſtentia, & actualitas informationis, ſicut forma eſt actus informans materiam; prima actualitas tantæ dignitatis eſt, vt ſi de quidditate Dei, imino ſi Scot.credimus quol.6.ipſa vita Dei, quæ ponitur in definitione æternitatis à Boetio, eſt actualis exiſtentia; quare actualis exiſtentia eſt perfectio ſimpliciter, ſic etiam æternitas eſt perfectio ſimpliciter, & vtraque ponitur in definitione, vel quaſi de definitione Dei ab Ariſt. ſecunda actualitas informationis non eſt perfectio ſimpliciter, ſed neceſſariò habet annexã imperfectionẽ partis, talitque actualitas Deo repugnat; ergo in actualitate eſſendi materia, & forma cõueniunt, ſi ergo materia habet actualitatem eſſendi ſempiternã, forma non; ergo plus accedit ad Deum materia in eſſe diuino, in eſſe ſimi, in participatione Dei in ſubtilitate. Adde quod materia per vos eſt independens ab omni cauſa ſecunda etiam à forma, ſed forma dependet à cauſa ſecunda effectrice in eſſendo, dependet à materia per vos, & non è conuersò; dependet ab accidentibus à poſteriori, vt vultis; ergo etiam in ratione independentiæ magis accedit materia ad Deum, à quo Cęlum, & natura dependet 12. Met. 82. Denique duo hæc argumenta mea nituntur in ipſo *eſſe ſemper*, quæ duo ſunt in ipſa quidditate Dei, vnum idest *eſſe* conuenit materiæ, & formæ; de ipſo *ſemper* eſt controuerſia parificantur in eſſe; ſed finis optatus ab omni agente ſecundo eſt ipſum *eſſe ſemper* idest finis continet ambas conditiones, hæ ſunt in materia; ſi etiam ſunt in forma, benè concludo propoſitum, ſi non ſunt in forma, ſequuntur abſurda in argumentis illata, à nobis non ſublata.

Reſp. faciliter ex allata Scoti doctrina 4.d.12.q.2.F. vbi docet, quod licet actualitas eſſendi conueniat tam quantitati, quam qualitati, attamen actualitatis longè perfectior eſt, quam actualitas quantitatis, & ſecunda eſt perfectio ſimpliciter maior, quam prima, quia prima conuenit potentiali, vel ſaltim requirit illud, cui conuenit eſſe potentiale, qualitas etiam eſt principium agendi, non ſic quantitas, & ſecundum hoc apparet minor actualitas eius; ſic pariter in propoſito verum quidem eſt actualitatem eſſendi conuenire tam materiæ, quam formæ; attamen quæ formæ conuenit præſcindendo etiam ab actualitate informationis, longè perfectio, eſt quam quæ conuenit materiæ, quia actualitas formæ eſt determinata, & ſpecifica, non permixta potentiæ ſubiectiuæ, & eſt principium agendi, non ſic actualitas materiæ; & ideò quando etiam actualitas eſſendi ſemper

Digitized by Google

materiæ conueniret, non formæ, adhuc non ſequitur materiam magis participare eſſe diuinum, quod eſt puriſſimus actus, quam forma, ſed forma adhoc erit quid perfectius, ac diuinius ob rationem allatam ex Scoto cit. & 1. d. 8. quæſt. 1. ad 3. modus talis actualitatis non conuenit formæ ratione informationis, & quatenus pars compoſiti, ſed ſecundum ſuam rationem eſſentialem in hoc conſiſtentem, quod ipſa ſit, quo aliquid eſt tale ſpecificè, & determinatiuè, vt docet Scotus 1. diſt. 8. quæſt. 4. lit. X. Ad 2. ſatis ſuprà num. 91. declaratum eſt independentiam in his inferioribus non ſemper arguere maiorem perfectionem in independente, quam ſit in dependente, niſi cætera ſint paria, alioquin ratione independentiæ nedùm concluderetur materiam eſſe perfectiorem forma, ſed etiam ipſo compoſito, quod ibi oſtenſum eſt ex Scoto pluribus in locis, quæ hìc repetere nolo, ſicut ipſe per ſingulas ferè paginas hoc argumentum repetit; quod tamen etiam adducitur, & ſoluitur à Pererio lib. 6. de forma cap. 4. cit. quæſt. 1. quia licet exiſtentia formæ pendeat ab exiſtentia materiæ, quatenus forma materialis nequit extra materiam nec eſſe, nec operari, adhuc tamen exiſtentia formæ præſtantior eſt, quam exiſtentia materiæ, quia illa eſt ſpecifica, ac determinata, hæc autem eſt entitatiua tantum, & indeterminata, & per illam determinabilis, & perfectibilis, vndè per hoc præcisè præſtat exiſtentia formæ exiſtentiæ materiæ, non verò quia exiſtentia formæ ſit perpetua, ac independens à materia, vt ait Ferchius; qui tamen falsò in hoc ſecundo argumento ait nos ponere materiam omninò independentem à forma, fatemur enim ipſam a forma dependere, tum in eſſe ſuo intrinſeco & eſſentiali in genere cauſæ finalis 2. Phyſ. 23. quia materia eſt propter formam, non è contra; tum in eſſe extrinſeco ſubſtantiali aduentitio ſpecifico, & determinato, quod a forma recipit, in genere cauſæ formalis extrinſecæ, quo pacto paries albus, vcſic, dicitur ab albedine dependere. Ad vltimum negatur duo incluſa in *eſſe ſemper* includi in ipſa quidditate Dei, eſſe quidem eſt de quidditate Dei, at æternitas eſt modus intrinſecus, non prædicatum quidditatiuum ex quol. 6. per totum, negatur etiam materiam, & formam purificari in eſſe, ſeu in ipſa exiſtentia, quia etiam præſcindendo à ſempiternitate, ac independentia, adhuc longè perfectior eſt à toto genere exiſtentia formæ, ſeu eſſe formæ, quod eſt ſpecificum, ac determinatum, quam eſſe materiæ, quod eſt purè entitatiuum, ac determinabile, & hinc negatur tandem excluſa ſempiternitate à forma ſecutura abſurda in argumentis illata.

Vndecimum argumentum.

190. VNdecimò arguit veſtig. ſexta numero decimoquarto & lib. 3. Defenſ. numer. 77. ſi forma ſubſtantialis accedit, & recedit à materia abſque ortu, & interitu materiæ, cum ortu, & interitu ipſiuſmet formæ; ergo forma accidentalis, & ſubſtantialis ſunt idem re, & ratione, ſolùm nomine diſcernuntur; probatur conſequentia ex Ariſt. & Porphyrio, Porphyrius dicit, Accidens eſt, quod adeſt, & abeſt ſubiecto præter ſubiecti corruptionem; Ariſt. 1. Topic. cap. 4. accidens eſt, quod contingit eidem ineſſe, & non ineſſe; ſi autem forma ſubſtantialis incipiat, ac deſinat eſſe, planè adeſt, & abeſt ſubiecto ſuo præter ſubiecti, ideſt materiæ corruptionem, planè contingit formam eidem ſubiecto ineſſe, & non ineſſe; quare eadem tota definitio congruit etiam illis formæ, quæ nomine tenus appellatur, ſubſtantialis. Nam quod aiunt nonnulli ſubiectum accidentis in actu priori ſimpliciter eſſe oportere, vnde prius recipitur in materia forma ſubſtantialis, quam accidentalis. Hoc voluntariè dicunt, neque enim in definitionibus accidentis ea conditio eſt repoſita, & item materia prima nuncupata eſt ſubiectum 1. Phyſ. 82. atque 1. de gener. 24. quare optimè accipitur per nomen ſubiecti; ſed & duabus aliud effugium difficultatibus patet, nam quia forma animæ corporis formam organici præſupponit, anima non erit forma ſubſtantialis, aduenit enim, & abſcedit a ſubiecto exiſtente actu ſecundum formam ſubſtantialem. Item materia refertur ad agens relatione reali, omne enim paſſiuum reale ad actiuum realiter refertur 3. Phyſ. 3. & 5. Met. 20. materia verò eſt in potentia paſſiua, & actu patitur ab agente introducente formam; Materia item eſt ſubiectum generationis, quæ eſt via in formam 2. Phyſ. 14. ergo illa relatio potentiæ paſſiuæ, paſſionis, mutatio ipſa, ſunt accidentia realia, quæ immediatè recipiuntur in materiam; quare non eſt de ratione accidentis, quatenus huiuſmodi, præſupponere materiam ſub forma ſubſtantiali, ſed hæc eſt conditio cuiuſdam accidentis, quod modò exquirere nihil attinet.

191 Reſp. hoc quoque argumentum eſſe protritum, afferrique ab omnibus Metaphyſicis in quæſtione, quomodo accidens, & ſubſtantia inter ſe differant, vt videri poteſt diſp. præced. quæſt. 5. vbi citantur Auctores de hoc tractantes; ac etiam ab omnibus Phyſicis 1. Phyſ. dum agunt de diſcrimine inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, de quo etiam ibi nos egimus diſp. 2. q. 1. art. 1. num. 5. ad 2. & art. 3. ad 2. nu. 26. ſed magis ex profeſſo diſp. 5. qu. 11. art. 1. quem locum diſſimulauit Ferchius, quia loco art. 1. citatus eſt per errorem art. 3. qui in ea quæſtione non adeſt; & habetur in terminis à Scoto qu. 15. prædicam. an partes ſubſtantiæ ſint ſubſtantiæ in argumentis pro parte negatiua his verbis, forma non eſt ſubſtantia, quia eſt in ſubiecto, & quia adeſt, & abeſt præter ſubiecti corruptionem, vt in tranſmutatione ſubſtantiali patet; habetur etiam apud Tatar. lib. 2. de anima quæſt. 1. art. 1. § *primò ſciendum*, vbi mouet dubium, vtrum omnis anima dicatur eſſe ſubſtantia, & arguit pro parte negatiua, quia commune eſt omni ſubſtantiæ in ſubiecto non eſſe, ſed anima eſt in ſubiecto, quia in corpore, ergo &c. Tum quia anima poteſt adeſſe, & abeſſe ſubiecto, ideſt corpori præter ſubiecti, ideſt corporis corruptionem, igitur &c. Ad hoc autem argumentum reſponſum eſt diſp. 5. de gener. num. 75. abundè ſatisfactum eſſe locis nunc citatis in Phyſ. in quibus vberè aſſignatur differentia formæ ſubſtantialis ab accidentali, de quo adhuc etiam exactius actum eſt diſp. præced. qu. 1. & diximus neque adhuc argumentum concludere intentum, ſi totum concedatur, adhuc enim nec ipſe diſcrimen aſſignabis formæ ſubſtantialis ab accidentali, ſi enim dicat ex hoc differre, quod forma accidentalis, dum à ſubiecto diuellitur, ſtatim interit, non ſic ſubſtantialis, non ſatiafacit, quia & nos dicemus, vt ipſe obijcit alijs, hoc eſſe voluntariè dictum, nec in definitione accidentis eam conditionem reponi, atque ideò totam ex integro conuenire formæ ſubſtantiali, etiamſi ſeparabilis ponatur, & incorruptibilis.

Ferchius lib. 3. Defenſ. num. 77. diſcrimen à nobis poſitum ex Scoto diſp. 5. Phyſ. q. 11. art. 1. videre noluit, quia pro primo articulo illius quæſt. citatur tertius, quia Amanuenſis, vel impreſſor pro prima numeri figura accipit tertiam, & ſolùm refert locum ex diſp. 2. Phyſ. q. 1. art. 3. ad 2. vbi obiter hoc dubium tangimus, & dicimus eſſe inferius ex profeſſo expendendum, ſcilicet diſp. 6. qu. 11. art. 1. vnde nos non fugimus ſolutionem argumenti, vt ipſe ait, cum ibi ſit ſolutum aſſignando verum diſcrimen inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, antequam ſuas decem imprimeret Veſtigationes, ſed ipſe potius refugit impugnationem illum diſſimulando locum; quod quidem diſcrimen adhuc exactius explicatum eſt diſp. præced. quæſt. 5. per totam, adeò vt præter ibi dicta aliud hic non ſit addendum. Ad id verò quod addidimus, neque adhuc argumentum ſuum concludere intentum ſi totum concedatur, reſpondet n. 78. his verbis, ſæpius tentaſtis arguendo contra me exprimere à me ſolutionem argumentorum, ſed fruſtra; non ſoluam; dico igitur me nullam conditionem ponere in definitione Accidentis Ariſtotelica, nam Ariſtot. in cap. 2. antepradicam. ſcribit *in ſubiecto verò eſſe dico, quod cum in aliquo ſit, non ſicut quadam pars, impoſſibile eſt eſſe ſine eo in quo eſt, vt quadam grammatica in ſubiecto quidem eſt in anima* ex iſtis conditionibus duæ *eſſe in ſubiecto*, & *non eſſe partem ſubiecti*, conueniunt omni formæ, ſed accidentalis forma *non poteſt eſſe ſine ſubiecto*, ex hoc ſi ſeiungatur à ſubiecto neceſſariò interit; quare ſi ita deſcripſi accidens, vt adueniat ſine ortu ſubiecti, cum ortu ſui, & recedat ſine interitu ſubiecti, at cum interitu ſui, in hac ſecunda parte explicaui particulam *in eſſe ſubiecto* nouam conditionem non poſui; & credendum eſt Porphyrium idem intellexiſſe per vocabula abeſſe, & adeſſe, quod Ariſtot. intellexit per ineſſe, & non ineſſe. Poteſt etiam ponderari ad principale propoſitum argumenti particula *contingit*, quoniam formam accidentalem *contingit ineſſe, & non ineſſe*; ergo ex oppoſito formam ſubſtantialem non contingit ineſſe, & non ineſſe, ſed neceſſariò ineſt ſubiecto, & nunquam non ineſt; ergo ſeparabilis eſt, quia per hoc diſtinguitur ab accidente, quod forma accidentalis non poteſt eſſe ſine ſubiecto, ſubſtantialis poteſt.

192 Hæc reſponſio potius eſt Sophiſtæ decipere volentis, quam veri, & ingenui Philoſophi veritatis veſtigatoris, nam in hoc tertio lib. pag. 271. num. 4. fatetur propoſitionem illa *omnis forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis*, eſſe falſam etiam de mente Ariſtot. veſtig. 6. lib. 1. c. 6. & 7. cum ergo veſtig. 4. num. 45. dicat *æquum non eſſe, quæ contra veritatem pugnant inſoluta dimittere, aut in iudicio de veritate præuaricari*, ſi videbat hæc argumenta duodecim illam falſam propoſitionem probantia non eſſe a nobis ſufficienter ſoluta, tenebatur in hoc tertio libro, oſtenſa noſtrarum ſolutionum inſufficientia, veras ſuas ſolutiones adiungere, nec ſinere lectorem in iudicio de veritate præuaricari; quare cum hic obſtinatè dicit, *non ſoluam*, & mordicus nititur adhuc eam falſitatem fulcire, ac ſtabilire, nec boni Theologi, nec ingenui Philoſophi functus eſt officio. Sed vt verum fatear neminem arbitror ſolutionem horum argumentorum ab illo exprimere, cum enim ſint communiſſima, & protrita, vt oſtenſum eſt, quiſque etiam modicè inſtructus illa ex ſe diſſoluere poteſt, quandoquidem nihil omnino concludant, & præſertim hoc vndecimum circa quod verſamur, ex diſcrimine formæ ſubſtantialis, & accidentalis deductum nullatenus vrget etiam ipſo Ferchio teſte, qui veſtig. 6. lib. 1. c. 6. & 7. probat de mente Ariſtot. formam ſubſtantialem non poſſe ab accidentali vniuerſaliter diſcerni, quod ſubſtantialis ſit re ſeparabilis à materia, accidentalis autem non re, ſed ratione tantum, quia 5. Met. tex. 3. & 6. Met. text. 1. & 2. formarum ſubſtantialium quaſdam dicit eſſe ſeparabiles re a materia, nempe animam intellectiuam, & quaſdam inſeparabiles, nempe alias formas materiales; ſi ergo hoc non eſt verum, ac legitimum diſcrimen formæ ſubſtantialis ab accidentali, hoc argumentum vndecimum in tali diſcrimine fundatum nihil vrget.

193 Præterea adhuc vrget inſtantia à nobis iam facta, quod toto hoc argumento conceſſo, adhuc non euitatur quod definitio accidentis non competat ex integro ipſi formæ ſubſtantiali, quia ſua illa conditio, per quam vnam ab alia ſecernit, quod nempe forma accidentalis *adueniat ſine ortu ſubiecti, cum ortu ſui, & recedat ſine interitu ſubiecti, at cum interitu ſui*, non reponitur in definitione accidentis, nec à Porphyrio, nec ab Ariſtot. data, Porphyrius enim inquit accidens eſſe illud *quod adeſt, & abeſt præter ſubiecti corruptionem* vbi, vt patet nullam

mentio-

Digitized by Google

mentionem facit de corruptione formæ, quam vtique addere ſciuiſſet, ac debuiſſet, ſi per ipſam proprie forma accidentalis à ſubſtantiali diſcerneretur. Ariſtot. ait, accidens eſt, *quod contingit eidem inesse, & non ineſſe.* vbi quoque nulla fit mentio de ortu formæ accidentalis, dum ſubiecto aduenit, neque de interitu, dum recedit. Nec ſuffragatur Ferchio locus adductus ex c. 2. antepræedic. *in ſubiecto verò eſſe dico, quod cum in aliquo ſit, non ſicut quædam pars, impoſſibile eſt eſſe ſine eo*, quaſi per hoc Ariſtot. indicare voluerit ineſſe ſubiecto, quod eſt proprium accidentis, eſſe ita illi inhærere, vt non poſſit eſſe ſine ſubiecto abſq; ſui interitu, & per hoc diſtinguatur ab ineſſe formæ ſubſtantialis. Non, inquam, ſuffragatur, quia eſſe ſic alligatum ſubiecto, vt extra illud forma ſeparata exiſtere nequeat commune eſt tam formæ accidentali, quam ſubſtantiali materiali ex Ariſt. 8. Met. 3. & 6. Met. 1. & 2. teſte ipſo Ferchio loc. modò cit. veſtig. 6. lib. 1. c. 6. & 7. Tum quia quantum ad eſſe in ſubiecto, vt ſic, parea facit Ariſt. formam ſubſtantialem, & accidentalem 4. Phyſ. 23 enumerans modos eſſendi in dicens, *amplius vt ſanitas in calidis, & frigidis, & omninò forma in materia*, vbi, vt patet, quantum ad eſſe in ſubiecto eodem modo loquitur de forma ſubſtantiali, & accidentali. Tum quia in illo eodem loco ab ipſo citato c. 2. antepræd. falſum eſt Ariſt. diſtinguere formam accidentalem à ſubſtantiali per hoc, quod accidentalis ita ſit in ſubiecto, vt non poſſit eſſe ſine eo, non ita ſubſtantialis, nam potius per hoc diſtinguit, quod accidens non eſt pars alicuius compoſiti per ſe vnius, benè tamen forma ſubſtantialis, quod illis verbis innuit *non ſicut quædam pars* forma verò in ratione partis refertur ad compoſitum, non ad ſubiectum, & ſic vult innuere accidens non eſſe partem vnius per ſe compoſiti, non verò ſubiecti, vt explicat Ferchius quia enim ignorat formam non eſſe partem ſubiecti, quod informat? quæ explicatio deducitur ex his, quæ paulò infra habet Ariſt. cap. de ſubſtantia circa medium, dum ait *non conturbent autem nos ſubſtantiarum partes, quæ ita ſunt in toto, quaſi in ſubiecto ſint, ne fortè cogamur eas non eſſe ſubſtantias, conſiteri, non enim ita eæ, quæ ſunt in ſubiecto dicebantur, quaſi vt partes ineſſent alicui*, vbi, vt patet, formam ſubſtantialem ab accidentali diſtinguit per hoc, quod ineſt alicui per ſe toto, vt pars eius, non ſic ea, quæ ſunt in ſubiecto, ſcilicet accidentia.

194 Neque etiam alia ponderatio facta circa particulam *contingit*, facit ad rem, quoniam illa contingentia in definitione accidentis poſita ab Ariſt. potius ad ſubiectum referri debet, cui contingit habere, vel non habere formam, nam forma accidentalis ex parte ſua non contingenter ineſt ſubiecto, ſed neceſſario, cum extra illud exiſtere nequeat, vt ipſemet fatetur, data autem hac explicatione tota illa definitio æquè conuenit formæ ſubſtantiali perinde ac accidentali, quia materiæ tam eſt contingens habere vel non habere hanc formam, vel illam ſubſtantialem, quam ſubiecto habere hanc, vel illam accidentalem, vel non habere; immo ille ſuus diſcurſus videtur implicatorius, dum inquit formæ ſubſtantiali non contingere ineſſe, & non ineſſe, ſed neceſſariò ineſt ſubiecto; nam immediate ſupra hoc attribuebat formæ accidentali, quod neceſſario ineſſet, quia ſine ſubiecto eſſe non poteſt, & per hoc eam ſecernebat à ſubſtantiali quomodo ergo immediatè infra poteſt ſine contradictione manifeſta talem neceſſitatem inhærentiæ ad ſubiectum tribuere formæ ſubſtantiali, & negare accidentali quomodo item ex hoc, quod *forma ſubſtantialis neceſſario ineſt ſubiecto, & nunquam non ineſt*, hæc enim ſunt eius formalia verba, deducit hanc conſequentiam *ergo ſeparabilis eſt*, nam ex illo antecedente potius mihi inferendum videbatur, *ergo non eſt ſeparabilis*, nam forma quæ neceſſario ineſt ſubiecto, & ſine ſubiecto eſſe non poteſt, inſeparabilis dicitur, quia non poteſt per ſe ſeparata à ſubiecto exiſtere, ſed tantum in ſubiecto.

Hic denique nota totum hoc vndecimum argumentum integrum hic fuiſſe relatum vt iacet veſtig. 6. nu. 14. etiam cum illis duabus difficultatibus, quibus patere dixit ſolutionem ab ipſo inter arguendum allatam, & impugnaram quia hic lib. 3. Defenſ. nu. 77. inquit à nobis diſputat. 5. de gener. 75. ſtudioſè fuiſſe omiſſas, & ad illas non reſpondiſſe. Verum equidem eſt fuiſſe nobis à nobis ſtudioſe omiſſas, nec reſpondiſſe ad illas, & ratio eſt, quia duæ illæ difficultates ad nos non attinebant, nam illæ difficultates adducuntur ab ipſo ad impugnandam reſponſionem ab ipſo inter arguendum allatam, *quod aiunt nonnulli ſubiectum accidentis in actu priori ſimpliciter eſſe oportere, vnde prius in materia recipitur forma ſubſtantialis, quam accidentalis*, hanc ſolutionem nos non recipimus, neque hoc eſt diſcrimen, quod poſuimus inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, immo nos quoq; illud reiecimus diſputat. 5. Phyſ. quæſt. 11. articul. 1. numer. 128. ac etiam diſputat. præced. quæſt. 1. vt communem dicendi modum Thomiſtarum, & ideo opus non erat illis duabus difficultatibus reſpondere, quæ noſtram ſolutionem minimè vrgebant; Verum tamen eſt Thomiſtas quoque parum, vel nihil illis duabus vrgeri difficultatibus, nam ad primam de anima rationali præſupponente in materia formam corporeitatis, ſtatim aſſumptum negabunt, vt manifeſtam principij petitionem, quia ideò ipſi non admittunt formam corporeitatis præcedere animam in materia, quia tunc anima adueniret enti in actu, & ſic anima forma ſubſtantialis non eſſet, ſed accidentalis. Ad aliam de generatione, alijſque reſpectibus immediatè in materia fundatis facilè reſpondebunt, & benè, quod cum loquiunt formam accidentalem præſupponere in materia ſubſtantialem, non de quacunque forma accidentali loquuntur, ſed de forma accidentali perfecta, & completa, qualem inquiunt eſſe dumtaxat accidens abſolutum, ſcilicet quantitatem, & qualitatem; & ideò duæ illæ difficultates à Thomiſtis facilè contemnentur.

Duodecimum, & vltimum argumentum.

195 DVodecimò & poſtremò ſic arguit veſtig. 6. libr. 1. num. 15 perfectum eſt prius imperfecto natura 1. de Cælo textu 10. qua propoſitione Princeps Peripateticorum probat motum circularem eſſe prius natura recto, & naturalem priorem eo, qui eſt præter naturam, perpende materiam, & formam informatricem, forma eſt vtique perfectior, & perfectio, nam endelechia eſt; ergo forma eſt prior, & antiquior, quam materia in rerum natura; ſi ergo materia ſuæ exiſtentiæ neſcit exordium, aut epilogum, neque forma ortum, aut interitum patietur. Hoc verò argumentum ita retulimus breuitatis gratia diſp. 5. de gen. nu. 76. perfectum eſt prius imperfecto etiam tempore 1. de Cælo 10. forma eſt materia perfectior, & antiquior in rerum natura; ſi ergo materia ſuæ exiſtentiæ exordium neſcit, tanto magis forma nec ortum, aut interitum patietur.

Reſp. hoc quoque argumentum eſſe protritum, & vulgare, affertur ſiquidem à Metaph. 7. Metaph. quæſt. illa, an forma ſit prior materia, & compoſito, vbi declarauit eſſe priorem prioritate perfectionis, non originis, vel durationis, & ſic etiam ad hoc idem argumentum reſpondet Pererius lib. 6. de forma c. 4. quæſt. 2. Nos tamen diſput. citat. de gener. num. 76. diximus hoc etiam argumentum plus æquo probare, vt conficitur à Ferchio, ſi enim materia eſt æterna, & forma eſt antiquior materia, ac prior nedum perfectione, ſed etiam duratione, profecto pluſquam æterna erit, & ante æternitatem; iam igitur diſputat. 1. de Cælo quæſt. 5. ab initio contra eumdem Auctorem, cui propoſitio illa valde familiaris eſt, diximus non eſſe vniuerſaliter, ſed indefinitè accipiendam, & præſertim in propoſito veritatem habere non poteſt, quia potius materia præcedit formam prioritate originis, vt docet Doctor 2. diſtinct. 12. quæſt. 1. & 2. ex D. Aug. quo autem ſenſu forma ſit prior materia, vide Doctorem 7. Metaph. q. 6. Ant. Andr & Zerb. ibidem. Accedit ex ea maiori abſolutè prolata æquè benè inferri poſſe compoſitum etiam tempore præire materiam, & formam, quia eſt perfectius ambobus. Vide quæ conſequentiæ deducantur ex quibuſdam propoſitionibus, quas indefinitè protulit Ariſtot. & hi blaterones eius recipiunt pro vniuerſaliſſimis; quaſi propoſitiones omnes Ariſtot. ſint vniuerſaliter veræ? ſanè aliam afferuit propoſitionem 9. Metaphyſicor. 15. huic ex diametro oppoſitam *priora generatione ſunt poſteriora perfectione*, quomodo ergo ambæ erunt vniuerſaliter veræ. Irrationabilis hic philoſophandi nonnullorum modus inde trahit originem, quod iſti ſimpliciſſimæ, & ieiunæ Ariſtotel. auctoritati nimirum fidunt, nec niſi ſolis auctoritatibus ſua aſſerta probant, quod quam virum Philoſophum dedeceat diximus diſputat. 1. quæſtione 1. articul. 1. Hæc eſt noſtra reſponſio ad 12. argumentum loco citato.

196 Ferchius lib. 3. Defenſ. numer. 79. vehementer conqueritur de falſa relatione ſui argumenti à nobis facta, illudque conferendo cum ipſo, vt ab eo conficitur veſtig. 6. num. 15. quatuor comminiſcitur à nobis fallaria. Prima fallacia, inquit, eſt, quia ego fideliter textum citaui, in quo non eſt illa particula *etiam tempore*, quam vos ſpuriam infideliter incluſiſtis. ſecunda eſt, quia reliquiſtis adiunctam particulam ſequentem, etenim in demonſtratione propoſitiones ſunt vniuerſales, Ariſtot. verò, vt ſcripſi, vtitur illa propoſitione in demonſtratione, qua demonſtrat motum circularem eſſe recto natura priorem, & naturalem motum eo, qui præter naturam, atque tandem dari quintum corpus, quod ſit prius elementis, quo fit, vt illa propoſitio ſit vniuerſalis *omne perfectum eſt prius natura imperfecto*, hanc particulam cautè omiſiſtis, quia refutat veſtram reſponſionem, contenditis enim illam propoſitionem eſſe indefinitam. Tertia fallacia, quia ſcribo *perpende materiam, & formam informatricem, forma eſt vtique perfectior, & perfectio, nam endelechia eſt*, hæc eſt mea minor cum ſua probatione cognita Peripateticis ex 2. de anim. 2. 6. & 7. vos loco minoris poſuiſtis concluſionem in minori ſic *forma eſt materia perfectior, & antiquior in rerum natura* poſt ambas propoſitiones ſequitur in mea veſtigatione concluſio talis, *ergo forma eſt prior, & antiquior, quam materia in rerum natura*; Quarta fallacia, nam ſubſumo conditionalem in 12. argumento *ſi ergo materia ſua exiſtentia neſcit exordium, aut epilogum, neq; forma ortum aut interitum patietur; ſed ſiue ſeparetur, ſiue aliter, ſatis, ſuperque oſtenſa eſt ſeparabilis*, vos verò in antecedente omiſiſtis particulam de interitu, ſcilicet *epilogum*, & contra regulas grammaticæ conſtructionis ſcripſiſtis *tanto magis forma nec ortum, aut interitum patietur*, vbi ſolæciſmus eſt, nam particula comparatiua *tanto magis*, ponitur, & terminus comparationis non ponitur; ſic voluiſtis apud lectorem traducere meam imperitiam grammaticæ, logicæ, philoſophiæ.

197 Quatuor hæc non ſunt fallaciæ noſtræ, ſed eius impoſturæ, & vt incipiamus à prima, verum quidem eſt 1. de Cælo 12. non poni ab Ariſt. illam propoſitionem *perfectum eſt prius imperfecto*, cum illa particula *etiam tempore*, attamen cum hac particula ponitur 8. Phyſic. 75. qui locus cum tali particula refertur etiam à Ferchio veſtig. 1. cap. 9. num. 22. & lib. 2. Defenſ. pag. 240. quare cum ſit eadem propoſitio, quæ habetur 1. de Cælo 12. & 8. Phyſic. 75. & ad eandem concluſionem probandam inducatur, nempe motum circularem eſſe recto priorem, quamuis 1. de Cælo 12. non exprimatur particu-

la *prius tempore*, ſubintelligi debet, ne propoſitio hic, vel ibi ſit manca, & ideo piaculum non fuit, nec ſceleratum, ſi illam addidimus particulam *prius tempore*. Præterquamquod eam addidimus, ne imperitiam logicè arguentis apud lectorem traduceremus (quamuis ipſe oppoſitum dicat) & ne eius argumentum fallax deprehenderetur, dum in concluſione colligit, quod in præmiſſis non ſeminauerat, colligit enim Ferchius *ergo forma eſt prior, & antiquior, quam materia in rerum natura*, quæ planè concluſio ſine fallacia deduci nequit, niſi in illa maiori *perfectum eſt prius imperfecto* apponatur, vel ſubintelligatur particula *prius tempore*, nam antiquitas dicit prioritatem temporis, vt conſtat; ſi ergo in maiori non intelligitur talis prioritas, ſed ſola prioritas naturæ, quomodo in concluſione concludit de forma reſpectu materiæ prioritatem durationis? non ergo eſt fallacia in argumento ſuo, vt à nobis relato, ſed vt ab ipſo confecto, dum illam particulam *prius tempore* omiſit, vnde de bono opere nos lapidamur ab eo, dum nobis fallaciam impingit, qui eius argumentum referendo eius fallaciam lectori occultare curauimus. Secunda fallacia, inquit, eſt, quia caute relinquimus particulam *prius natura*, vt potè quæ refutat noſtram reſponſionem, in qua dicimus eam propoſitionem eſſe indefinitam, quæ tamen vniuerſalis eſt ea particula appoſita, ſic dicendo *omne perfectum eſt prius natura imperfecto*. Fateor ita poni ab Ariſtotel. citat. 1. de Cælo 22. at certe neque cum hac particula ab ipſo Ferchio refertur, ſed abſolutè ſic *perfectum eſt prius imperfecto*. vnde ſi nos propoſitionem illam falſauimus, quia particulam *prius tempore* addidimus, falſauit & ipſe, quia particulam *prius natura* non poſuit, ſi nos peccauimus per exceſſum, ipſe per defectum. Tum quia, vt dixi, tam 8. Phyſic. 75. & 1. de Cælo 22. hæc propoſitio inducitur ad probandum demonſtratiue prioritatem motus circularis reſpectu recti, ſi ergo particula *prius tempore* addita propoſitionem facit non vniuerſaliter veram, ſed tantum indefinitam; cum Ariſtotel. 8. Metaphyſicor. 75. aſſumat propoſitionem illam cum tali particula *prius tempore* non demonſtrabit, nec eius propoſitio erit vniuerſalis, ſed indefinita. Tum quia infra numero 83. pagin. 343. illam propoſitionem *perfectum imperfecto eſt prius tempore* abſolutè ſumptam ſine particula *prius natura*, concedit eſſe vniuerſalem. Tum tandem, quia falſum eſt, quod a nobis ablata ſit ab ea propoſitione particula *prius natura*, quia vt notat Doctor quol. 4. & cum eo docent Formaliſtæ noſtri, in prioritate temporis includitur prioritas naturæ, & quod tempore præcedit alium, etiam natura præcedit, quia temporis prioritas, vt maior, infert naturæ prioritatem, vt minorem; & particula illa ampliatiua *etiam tempore* ſatis indicat non fuiſſe intentionis noſtræ naturæ prioritatem omnino prætermittere, immo illam incluſam præſuppoſuiſſe in ipſa temporis prioritate.

198 Tertia fallacia eſt, inquit, quia quam ipſe fecit concluſionem, nos facimus minorem, ita ſanè, vt celaremus fallaciam argumenti, vt ab ipſo confictum, nam arguendo, vt ipſe arguit in hunc modum *perfectum eſt prius imperfecto, perpende materiam, & formam informatiuam. forma eſt vtique perfectior & perfectio. nam endelechia eſt; ergo forma eſt prior & antiquior, quam materia, in rerum natura*, clare patet in concluſione a parte prædicati, vel minoris extremitatis poni particulam, quæ nec fuit in maiori, nec in minori, ſcilicet *antiquior*, quæ quidem fallacia non contingit formando argumentum ex noſtro relatu ſic *perfectum eſt prius imperfecto etiam tempore 1. de Cælo 12. forma eſt materia perfectior, & antiquior: ſi ergo materia ſuæ exiſtentiæ neſcit exordium* &c. & quamuis loco minoris poſuerimus ſuam concluſionem redigendo argumentum ad breuiorem formam, nullum ob id ei præiudicium illatum eſt, quia illa non erat vltima concluſio, vnde argumentum adhuc ſub tali forma ſine vlla fallacia totum ſuum retinet robur, ſi quid habet. Quarta tandem fallacia etiam falſo imponitur, quia in concluſione a nobis illata, cum ambæ particulæ ponantur nempe ortus, & interitus, quando ſit ſermo de forma, ambæ quoque debent intelligi de materia, vnde infertur concluſio de forma; vnde implicitè cum carentia exordij materiæ intelligitur etiam carentia interitus, præſertim quia apud Ariſtot. 1. de Cælo text. 126. eo ipſo, intelligitur etiam carentia interitus, præſertim quia apud Ariſt. 1. de Cælo tex. 126. eo ipſo, quod aliquid non habet exordium, conſequenter nec patitur interitum, *ſi enim ingenerabile eſt*, inquit, *& incorruptibile eſſe ſupponitur, & ſi generabile, corruptibile eſſe neceſſe eſt*, tum quia abſolute loquendo, & in virtute argumenti ſolus ortus tam ex parte materiæ, quam formæ poni deberet, non autem interitus, quia in toto primo argumento non fit mentio, niſi de duratione à parte ante, ad quam pertinet ortus, non autem de duratione à parte poſt, ad quam ſpectat interitus; & in concluſione vltima deducta illa particula comparatiua erat omnino neceſſaria, ſcilicet *tanto magis*, nec ſine vitio conſequentis taceri poteſt, nam in toto priori argumento in qualibet propoſitione, ac etiam in ipſa concluſione ponitur comparatio cum excellentia ex parte formæ in perfectione, ac duratione reſpectu materiæ, vt patet illud intuenti; ne ergo fallacia committatur debet in concluſione ſub illa perſeuerare adhuc ſermo comparatiuus inter materiam, & formam quoad perfectionem, & durationem, ita vt concludatur, *ſi ergo materia ſuæ exiſtentiæ neſcit exordium, vel interitum, tanto magis forma nec ortum, nec interitum patitur*, ſupple quia eſt perfectior, & antiquior materia, vnde falſum eſt, quod ponatur in concluſione ſub illa particula comparatiua *tanto magis*, ſine termino comparationis, quia terminus comparationis in hac concluſione eſt ille idem, qui terminus erat in comparatione habita in præmiſſis, & in toto priori diſcurſu; vndè à primo ad vltimum patet, nedum nos ſuum argumentum in nullo falſaſſe, vel deturbaſſe, ſed ad meliorem formam, & ab omni fallacia immunem per nos redactum eſſe, quia immunitate non gaudet, vt ab ipſo conficitur.

199 Ad 1, quod dicebamus propoſitionem illam *perfectum eſt prius imperfecto natura, & tempore*, non eſſe vniuerſaliter, ſed indefinitè accipiendam, & præſertim in propoſito veritatem habere non poſſe, quia potius materia præcedit formam prioritate originis, vt docet Doct. 2. d. 12. qu. 1. ex D. Aug. &c. occurrit, quod terminus Auguſtini acceptus a Doctore ſubtili conſiderari debet in Theologia, non habet locum in Philoſophia Ariſt. Scotus, Aragonius, Zerbius ſunt Ariſt. diſcipuli, qui ſi negant doctrinam præceptoris, mali diſcipuli ſunt, & a ſchola excludendi, ſi cum Ariſt. ſunt confitebuntur *perfectum eſſe prius imperfecto ordine naturæ*. Et inferius num. 83. oſtendit hanc propoſitionem eſſe vniuerſalem, quia ſyllogiſmus in prima figura directus, ſi maiorem non habeat vniuerſalem, continet fallaciam conſequentis, & non eſt in modo; Ariſt. autem in prima figura talem facit ſyllogiſmum; perfectum prius natura eſt imperfecto, ſed circulus eſt perfectus, recta linea verò nulla, ergo circulus eſt prior natura, quam linea recta, ſi maior eſt vniuerſalis, probaui quod optabam, & vos malè mentis eam eſſe indefinitam; ſi non eſt vniuerſalis, ergo impingitis Ariſt. fallaciam conſequentis.

200 Sed vereor ſanè, ne potius Ferchius ſit ab Ariſt. ſchola eliminandus, quam Scotus cum ſuis diſcipulis, dum negat veritatem adeò apertam, ſicut eſt illa, quod materia præcedit natura, & origine formam, quam & ipſe aliquando faſſus eſt, atque probauit ex ipſomet Ariſt. vt eſt videre veſtig. 1. c. 13. num. 40. vbi habet hæc verba, *materia eſt per ſe prior natura, & generatione, quam forma, quod habet 2. de partibus animal. cap. 2.* & per hoc ibi probat formam non eſſe rationem producendi materiam ſimilem illi, à quo dependet, (ecce dependentiam formæ à materia conceſſam, quæ toto lib. Defenſ. perpetuò negatur) quia nullum per ſe poſterius tempore, vel naturali origine poteſt eſſe cauſa effectiua ſui prioris, ſed materia eſt prior ſecundum naturalem originem, ac etiam ſecundum tempus reſpectu formæ per 2. de partibus animal. cap. 1. igitur nullius formæ naturalis vi poteſt effici materia, vel interire; ita arguit ibi Ferchius; ex qua patentiſſima contradictione poterit conijcere lector, qui magis mereatur à Peripato excludi, & exſibilari, num Ferchius refuga, an Scotus cum ſuis ſubtiliſſimis diſcipulis. Dum verò num. 83. accingitur ad probandum illam propoſitionem eſſe vniuerſaliter veram *omne perfectum eſt prius natura imperfecto*, planè expectabam ipſam inductione comprobaturum, quæ eſt vera methodus probandi veritatem vniuerſalem alicuius propoſitionis per veritatem ſingularium ſub ea contentarum ex 1. Topic. c. 10. ſed fuit vana ſpes, probat enim quia ſyllogiſmus Ariſt. quo probat motum circularem eſſe prius natura recto, eſt in prima figura; ecce veriſſimum, ac indubitatum, quod dicere ſoleo teſteſitos, vel textuales Ariſt. hiſtoricos nullam propoſitionem ſcire probare ratione, ſed tantùm Ariſt. teſtimonio, vndè non amplius erimus Peripatetici, ſed Pytagorici, apud quos, vt fertur, nullius propoſitionis erat probatio præter hanc *Magiſter dixit*; occurrit tamen Ferchius infra nu. 84. dicens; ſi Ariſt. abſque ratione eſſet locutus, ſine ratione Ariſtotelici ſequerentur, ſed nec ante, nec poſt Ariſt. aliquis Philoſophus repertus eſt, qui tam eſſet ratione armatus, quam ipſe; citare ergo Ariſt. eſt citare rationem; Concedatur totum, ſi ergo Ariſt. nunquam ſine ratione locutus eſt, non debent probari propoſitiones ſolo Ariſt. teſtimonio, ſed ratione per ipſum adducta; & ſic in propoſito, ſi volebat Ferchius probare ex Ariſt. propoſitionem illam *omne perfectum eſt prius natura imperfecto* eſſe vniuerſaliter veram debebat adducere rationem, qua eam probat Ariſt. non autem probare, quia ſyllogiſmus, in quo accipit Ariſt. eam propoſitionem pro maiori, eſt in prima figura, atque ideò vniuerſalis eſſe debet; at ipſe ex more propoſitiones omnes ſola auctoritate probat, nunquam ratione, vel rariſſimè [illegible].

201 Ad abſurda, quæ deducebamus ex illa propoſitione *perfectum eſt prius imperfecto etiam tempore*, quod ſcilicet forma eſſet pluſquam æterna, ac ante æternitatem, quia eſt perfectior materia, quæ eſt æterna, & quod compoſitum quoque præcederet tempore ſuas partes, quia eſt perfectior vtraque Reſpondet ſub n. 82. ſequuntur hæc abſurda ex corruptela per vos inducta Ariſt. propoſitionem; vos vtique dixiſtis *etiam tempore*, non Ariſtoteles, non ego; de partibus autem ac toto diſcuſſio eſt prolixior propoſito; Scotus quol. 9. H. docuit formam ſecundum principalitatem, & independentiam eſſe priorem, & magis ens tum materia, tum compoſito, & in theor. 20. principali concl. 5. Vlterius ſi totum eſt ſuæ partes, tunc duæ partes ſunt pluſquam totum 10. Nicomac. c. 2. bonum vnum cum altero magis expetendum, quā ſolum, & in hoc ſenſu totum eſt perfectius, dummodo partes ambæ ſint bonæ, & perfectæ, ſicut Ariſt. limitat. 6. Topic. nunc autem forma eſt bonum, & perfectio, materia eſt indiga boni, & imperfecta, vndè dubium eſt, an duæ ſimul debeant dici perfectius, & melius, quam forma ſola; ſi autem totum ſit à partibus diuerſum, fortaſſe totum eſt ſimpliciter imperfectius, totum quippe eſt realiter cauſatum a forma, dependens eſſentialiter, poſterius naturaliter ipſa, habet in ſe defectum primæ vnitatis, perfectæ ſimplicitatis, quidditatis ſpecificantis, & actualitatem emendicat a forma, propter hos defectus repugnat

toti

Digitized by Google

toti eſſe prius, quam materia, vel forma; formæ non repugnat, imo eſt independens, & prior, & magis ens, quam materia, quam totum, non igitur ex maiori primi de Cœlo 12. concluditur de toto, quod efficaciter concluditur de forma.

202 Hæc tamen reſponſio omninò friuola eſt, ac irrationabilis, quia ſupra oſtenſum eſt nu.197. illam particulam *prius tempore*, non à nobis fuiſſe intruſam in ea propoſitione *perfectum eſt prius imperfecto*, ſed poſitam ab Ariſt. 8. Phyſ. 75. ac etiam ab ipſo Ferchio locis ibi citatis, non ergò nos tantum, ſed & Ariſt. & ipſe dixerunt *perfectum eſſe prius imperfecto etiam tempore*, licet id modo neget ad euitanda abſurda inde ſequentia, ſub nu. 82. immò ſub nu. 83. non ſolum concedit hanc propoſitionem eſſe veram, ſed vult etiam eſſe vniuerſalem, abſolutè ſumptam etiam non memorata particula prius natura (de qua prius ſub num. 79. adeò erat anxius, quia ſine ipſa dicebat propoſitionem illam non eſſe vniuerſaliter veram, atque ideò nos illam falſaſſe eã ſupprimendo particulam) vnde ſic erigit ibi demonſtrationem ab Ariſt. factam 8. Phyſ. 75 ad oſtendendum motum circularem eſſe priorem recto etiam tempore *perfectum imperfecto eſt prius tempore, motus circularis eſt perfectus, motus rectus eſt imperfectus, ergo motus circularis recto eſt tempore prior*; & immediatè poſt numero 84. probat eam propoſitionem eſſe vniuerſaliter veram, quia ex nono Metaphyſic. 17. actus ſemper tempore quoque præcedit potentiam; & ſic perfectum eſt ſemper prius imperfecto etiam tempore; ergo hæc propoſitio etiã cum illa particula *prius tempore* ex confeſſione quoque ipſius Ferchij non eſt ſpuria, non adulterina, ſed Ariſtotelis genuina, & ideo non euitat abſurda inde deducta, ſi contendit ipſam eſſe vniuerſaliter veram; Quæ dicit de toto, & partibus ad euitandum abſurdum, quod præcedere tempore partes, ſi perfectum præcedit tempore imperfectum, omnia falſa ſunt, & in ſuperioribus ſoluta, Scotus quol. 9. infra lit. H. totum oppoſitum habet, ait quidem formam eſſe magis ens, quã compoſitum, ſecundum principalitatem, ac independentiam, at inquit compoſitum adhuc eſſe prius, & maius forma ſecundum perfectionem, & in hoc ſenſo explicat locum, quem adduxerat in oppoſitum, ex 7. Metaphyſic. text. 7. iuxta verſionem antiquam, *ſi forma eſt magis ens materia, erit & compoſito propter eandem rationem*, ſcilicet quoad principalitatem, & independentiam, quod etiam intelligi non debet abſolutè in quocunque genere cauſæ, ſed in genere cauſæ finalis, quod eſt nobilius cæteris, ſic enim materia dependet à forma, non è contra 2. Phyſ. 23. vt ſupra explicui nu. 101. & ſic etiam explicari debet Doctor, cum eandem habet propoſitionem theor. 20. prin. concluſione quinta, ne ſibi contradicat 8. Met. q. 2. ad 2. princ. vbi concedit ſubſtantiam compoſitam eſſe ſuis partibus perfectiorem, verum tamen eſt iuxta verſionem, quæ modo eſt in vſu, manifeſtè docere Ariſtotelem ſeptimo Metaphyſ. ſeptimò compoſitum eſſe perfectius ens tam materia, quam forma, ſic enim iacet *ſi forma prior materia eſt, & magis ens, illud quoque quod ex ambobus eſt, prius erit ob eandem rationem*.

203 Alia quoque reſponſio, quod totum eſt perfectius, dummodo partes ſint bonæ, & perfectæ ſicut Ariſt. limit. 6. Topic. at quamuis forma ſit bona, & perfecta materia tamen eſt indiga boni, ac imperfecta, quia non eſt Ferchij reſponſio, ſed Pererij, & Zimar. illam ſuo loco recipi diſp. 8. Phyſ. qu. 2. art. 2. nu. 36. quia materia habet gradum perfectionalem determinatum in entibus, per quem diſtat à ſummo ente; tum quia materia eſt ſubſtantia, cum ſit principium intrinſecum compoſiti ſubſtantialis, tum quia eſt perfectior quolibet accidente, & quodlibet accidens in ſuo genere dicit aliquam perfectionem; tum tandem quia eſt eſſentialiter ens, ergo includit ſaltim bonitatem entis primariam, quæ vel eſt paſſio entis, vel modus intrinſecus à qua bonitas, vel paſſio dimanat; deniq. de iſta reſponſione tota, & citatione ex lib. 6. Topic. dicam, quod ipſe dixit reſpondens ad quoddam Pererij argumentum veſtig. 1. c. 17. nu. 51. *multa dicuntur, pauca probantur; vaga citatio textuum parum vtilitatis lector, parum conciliat auctori, quotus enim quiſque eſt, qui vnius authoritatis conſulendæ gratia totum librum legere velit?* ob quam oculatus, & rigidus eſt Ferchius in alios ſibi omnia permittens. Vltima demum ſolutio in qua concedit compoſitum eſſe ſimpliciter imperfectius forma, eſt alijs abſurdior, nam oppoſitum oſtendi diſp. Phyſ. 8. cit. nu. 36. quia Ariſt. cap. de ſubſtantia ait primam ſubſtantiam, per quam intelligit compoſitum, ac ens per ſe ſubſiſtens directè in prædicamento poſitum, eſſe maximè ſubſtantiam; tum quia illud, quod includit omnem perfectionem alterius, & vltra hoc aliam ſuperaddit, eſt perfectius ſimpliciter illo, ſed compoſitum eſt huiuſmodi reſpectu formæ, nam ſupra illam addit perfectionem materiæ entitatiuam, ac etiam propriæ tertiæ entitatis, quam admittit Ferchius in hac tertia ſolutione, ratio, qua probat, & confirmat hanc ſolutionem, eſt quod totum ſit imperfectius ſimpliciter forma, quia eſt cauſatum à forma dependens eſſentialiter, poſterius naturaliter ipſa &c. æque bene probat eſſe imperfectius materia, & iam ſoluta eſt ſuperius nu. 91. vbere ex Scoto pluribus in locis quantum attinet ad cauſalitatem, & dependentiam totius à partibus; quantum verò ad poſterioritatem, potius ex iſta inferri deberet oppoſitum quia poſteriora generatione ſolent eſſe priora perfectione 9. Met. 15. & deniq. licet forma ſit actus dans eſſe ſpecificum compoſito, eſt tamen actus informans, quæ actualitas annexam habet imperfectionem partis ex ipſo Ferchio eodem lib. 2. nu. 76. in defenſione decimi argumenti, at compoſitum eſt actus ſubſiſtens quæ actualitas eſt longè perfectior actualitate informationis.

204 Denique ad aliam propoſitionem, quam adducimus ex 9. Met. 15. *priora generatione ſunt poſteriora perfectione*, oppoſitam illi, *perfectum eſſe prius imperfecto tempore*, vt hanc oſtenderemus non eſſe vniuerſaliter accipiendam, ſed indefinitè; reſpondet primò adnotationem huius propoſitionis ex noſtro ſacco non venire, ſed à nobis fuiſſe notatam ex ſua veſtig. 10. nu. 69. ait deinde n. 84. propoſitionem non ſic haberi 9. Met. 15. ſed ſic *qua generatione poſteriora, forma & ſubſtantia priora ſunt, vt vir puero*, nos autem eam propoſitionem inuertere, quaſi propoſitiones inuertere nihil referat; ait denique cuius ſenſum ſciretis, ſi tex. 13. non præcedentem legiſſetis? in eodem genito numero potentiam præcedere dicitur, ſimpliciter tamen actum eſſe priorem potentia, & perfectum imperfecto, vt generans genito, concluditurque tex. 17. non, *& quemadmodum diximus tempore ſemper præcedit actus, alius ante alium vſque ad eum, qui eſt primò mouentis*, notatu particulam *ſemper*, nam mihi videtur vniuerſalis, non indefinita; idem educitur ex 12. Met. 40. ex 14. Met. cap. 4. ex 3. de Anim. 19. 27. Scotus cum Ariſt. eſt nam quol. 13. C. affert ex 9. Met. 13. tex. ſic, actus eſt prior potentia non ſolùm tempore & ratione, ſed etiam ſubſtantia, hanc propoſitionem, vt maiorem in ſyllogiſmo ponit Scotus; ergo tanquam vniuerſalem ponit. At de illo ſale *ex veſtro ſacco* à baiulis deducto iam ſup. dixi n. 185. quod nos illam propoſitionẽ inuerterimus eſt mera impoſtura, nam ita apud alios reperitur, ita refertur à Doctore 1. d. 5. qu. 2. lit. O. & quol. 13. ſupra lit. R. ita denique reperitur etiam in ſuo ſacco loco ab ipſo citato veſtig. 10. nu. 69. Sed hæc omnia ſunt dicteria, ac ludrica, at interim non video, quid ad inſtantiam reſpondeat, inſtantia eſt illam propoſitionem *perfectum eſt prius imperfecto tempore*, non eſſe vniuerſalem, ſed indefinitam, quia oppoſita propoſitio habetur ex 9. Met. 15. *priora generatione ſunt poſteriora perfectione*; reſponſio eſt eam propoſitionem eſſe vniuerſaliter veram, quod probat ex eodem. 9. Metaphyſ. tex. 17. & ex Scoto quol. 13. quia actus eſt ſimpliciter prior potentia etiam tempore; hoc planè non eſt reſpondere, ſed principium petere; hoc enim, eſt quod contendit inſtantia noſtra, illam propoſitionem non eſſe vniuerſaliter veram, quoniam in rebus generabilibus poſteriora tempore ſunt perfectione priora, quia natura procedit de perfecto ad imperfectum.

205 Sed adhuc ex illis eiſdem textibus oſtendo illam propoſitionẽ *actus eſt prior potentia* apud Ariſt. loquendo de prioritate temporis non eſſe vniuerſaliter veram, & poſtquam enim Philoſophus de actu, & potentia in ſe tractauit tex. 13. & ſeq. comparat illa adinuicem quoad prioritatem, & poſterioritatem, & inquit, *omni itaque tali* (ſcilicet potentia) *prior eſt actus & ratione, & ſubſtantia, tempore verò quodammodo quidem eſt, quodammodo verò non*, quibus vltimus verbis indicat eam propoſitionem quoad prioritatẽ temporis non eſſe vniuerſaliter veram; pergit deinde Philoſophus declarare illos tres modos prioritatis actus de potentiam, & probat in eodem textu eſſe abſolutè priorem ratione, ideſt notione, ac definitione, quia potentia magis noſcitur, & definitur per actum, quam è conuersò, nam poſſibile ex hoc dicitur poſſibile, quia poteſt habere actum, & ita ratio poſſibilis ſumitur ex natura actus, ex hoc enim dicimus habere potentiam ædificandi, quia poteſt habere actum ædificandi, & potentiam ſpeculatiuam, quia poteſt ſpeculari; loquitur deinde de prioritate temporis, & inquit, quod in eodem numero potentia præcedit actum, prius enim materia fuit in potentia ad hominem, quam eſſet actu homo, & prius ſemen frumento, & viſiuum videnti; in diuerſis autem numero actus præcedit potentiam, quia generans eſt prius genito, nam homo in potentia fit homo actu, & muſicum in potentia fit muſicum actu ſemper mouente aliquo primo, ideſt ab aliquo mouente primo reducitur ens in potentia ad actum, mouens autem, ideſt agens eſt iam ens in actu, ita exponunt hunc textũ Scotus, & Alenſis; tandem tex. 15. loquitur de alio prioritatis modo, qui quidem pertinet ad prioritatem perfectionis, & ait actum etiam ſubſtantia eſſe potentia abſolutè priorem; *quia qua generatione poſteriora forma, & ſubſtantia priora ſunt, vt vir puero, & homo ſemine*, quod ſic ibidem declarat Alenſis, quia in motu naturæ id, quod eſt prius in intentione, eſt poſterius in executione, & quia natura procedit de imperfecto ad imperfectum; ideò perfecta ſunt prius in intentione, ſed tamen ſunt poſterios generatione, omne autem perfectum, vt ſic, potentialitatem dicit reſpectu perfecti, perfectum autem dicit actum, & ideò ſicut perfectum præcedit imperfectum intentione, & nobilitate, ita actus potentiam; & hoc eſt quod dicit (inquit Alenſis) Ariſt. quod manifeſtum eſt, quod actus eſt prior potentia ſubſtantia, & ſpecie, nam in his, quæ habent generationem, illa, quæ ſunt poſteriora ſpecie, ſubſtantia, & intentione, ſunt priora generatione; & è conuerſo ea, quæ ſunt poſteriora generatione, ſunt priora ſpecie, & perfectione, eo modo quo dicimus, quod vir eſt prior puero perfectione, & non generatione, & homo ſpermate; ita Alenſis.

206 Hinc tandem tex. 17. prædicta epilogans concludit, quod actus eſt prior potentia, ſubſtantia ideſt perfectione, & ſecundum rationem, ideſt definitione, & etiam tempore, quemadmodum dictum eſt, ſemper enim præaccipitur vel præexigitur actus alius ante alium, ſecundum quem, ſcilicet agens eſt in actu, & hoc vſq. ad eum actum, quod eſt mouens, vel vt loquitur Ariſt. qui eſt primo mouentis; ex quo patet, quod cum ait *tempore ſemper præcedit actus* non intendit inducere vniuerſalem prioritatem temporis in actu ad potentiam, quia talem vniuerſalitatem excluſit ſupra tex. 13. dum dixit interdum actum eſſe priorem tempore potentia, interdum è contra; ſed ly *ſem-*

per

per refertur ad ſenſum, quo ibi declarauit actum ſemper præcedere potentiam, ſcilicet in diuerſis numero, quia ſemper eſt alius ante alium vſque ad eum, qui eſt primo mouentis, alioquin in eodem numero potentia præcedit tempore actum; quod ſi illa propoſitio *actus præcedit tempore potentiam* eſſet vniuerſaliter vera in ſenſu Ferchij, tunc eſſet vera non tantùm in diuerſis numero, vt inquit Ariſt. ſed etiam in eodem numero, quod tamen ipſe negat, & in ſenſu Ariſt. aſſumit Scotus propoſitionem illam loc.cit.quol.13.lit.C. conſtat ergo actum eſſe priorem potentia ſimpliciter, & abſolutè loquendo quoad prioritatem diffinitionis, & perfectionis, non verò temporis, quemadmodum etiam dictum eſt diſp.6.Met.q.5. & hoc etiam ſenſu Peretius lib. 6.c.4.explicat formam eſſe materia priorem ordine, ſcilicet perfectionis, & intentionis, non autem ordine durationis; Queritur Ferchius propè finem lib.3. Defenſ. quod quoſdam Peripateticos aliquantulum perſtringamus, vt nimium fidentes actoritatibus eius, in cuius dictis vindictam ſtringit, & ipſe viruientum calamum in immeritem & innocentiſſimum Præceptorem Scotum, cuius vtinam eſſet dignus corrigiam calceamenti ſoluere; in Cælum tamen ſcommata non aſcendunt.

ARTICVLVS II.

An forma ſemel corrupta, vel à materia ſeparata denuò redire naturaliter poſſit ad eandem materiam informandam.

207 FErchius veſtig.6 lib.6 cap.10.& 14. vt argumentum euitaret de infinitate animarum rationalium ex aſſerta animæ immortalitate, & ſuppoſita mundi æternitate in Ariſt. ſententia admiſit animarum circulationem in humana corpora, adeout naturaliter, ſeu ſecundum communem naturæ curſum eadem anima iam à corpore ſeparata redire poſſit, imò de facto redeat procedentibus ſeculis ad idem corpus humanum, ſi non numero, ſaltem ſpecie idem informandum. Hanc animarum circulationem, & regreſſum in humana corpora ſiue eadem numero, ſiue ſolum ſpecie, vt ipſe profitetur latè impugnauimus, & reprobauimus diſp.5.de gener.q.7.art.2. vt impium in fide catholica, & vt erroneam, fictitiam, ac fabuloſam in vera Philoſophia, ac denique vt minime fundatam in Ariſtot. Hinc Ferchius totum lib. 4. Defenſ. impedit in defenſionem huius circulationis; quam conqueritur nos denigraſſe vocando eam fabulam, & figmentum, quod non fecerunt nec D. Aug. nec Scotus; ita loquitur lib.4.cap.2.nu.10.& quia eius impietatem opinionis oſtendimus cum Scoto 4.d.43.q.3. *§. hic ſciendum*, & D.Aug.12.de Ciuit Dei cap.13. vt refert Doctor, quibuſdam ſcripturæ locis præſertim Pſalm. 11. *in circuitu impij ambulant* per quos impios explicat S.Aug Philoſophos animarum circulatores; & per rationem de beatitudine, quia ſecundum illum circulum nulla eſſet vera beatitudo, pro eo quod anima beata reditura eſſet ad miſerias, quas prius habuit, & ita dũ beata eſt, aut credit ſe numquam redituram, & ſic falſa opinione beata eſt, aut credit ſe redituram, & tunc timet, & per conſequens non eſt beata. Reſpondet ibi eodem nu.10.quod S.Aug. & Scotus in Theologia ſcribunt, vnde procedunt ex principijs reuelatis, nempe ſcientia ſupernaturali ſpiritualibus ſpiritualia comparantes; & nos in Philoſophiam naturalem, quæ procedit ex naturaliter notis, adducimus auctoritates rationes, quæ non ſunt naturaliter notæ, & petimus principium procedendo ex ignotis; & ſic infra nu.25. hanc D. Aug. rationem deductam ex beatitudine diſſoluit dicens procedere ex ſupernaturaliter notis, quia perpetuitas beatitudinis non eſt naturaliter nota, vnde ſic arguendo, anima eſt beata, ergo perpetuò eſt beata, inquit ſophiſma committi figuræ dictionis mutando quale in quando.

208 Cæterum Ferchius capere non vult punctum à nobis toties inculcatum, quod ſicut proteſtati ſumus in epiſtola limitari ad Lectorem tomo phyſico in prima editione, non ſuſcipimus puram, & ethnicam Ariſt. philoſophiam tradere, & explicare, ſed philoſophiam in ſe, ac veram, & Chriſtianam Philoſophiam, quæ Theologiæ debeat inſeruire, eliminatis erroribus Ariſt. quare cũ ita res ſe habeat, ea primo noſtro inſtituto tenemur in philoſophia refellere opiniones, quæ noſtræ Theologiæ aduerſantur, nedum ex principijs naturalibus, ſed etiam reuelatis; Deinde ratio D. Aug. ſi bene ponderetur, non procedit ea ſola conditione perpetuitatis beatitudinis, ſed etiam ex ipſa ratione beatitudinis in ſe, de cuius ratione eſt, vt excludat infelicitatem, & miſeriam, cui directè opponitur, ſaltem pro eo tempore, quo anima ponitur beata; fęlix namq; ille eſt, qui nunquam efficitur miſer 1. Ethic. capit.10. vbi ad fœlicitatem videtur Ariſtol. exigere etiam perpetuitatem, ac non excluderetur data hac animarum circulatione, quia vel anima beata crederet ſe nunquam redituram, vt arguit Aug. ſic falſa opinione beata eſſet, quæ non eſſet vera beatitudo, aut credit ſe redituram, & tunc timet; & per conſequens nec adhuc eſſet beata, hoc eſt Auguſtini argumentum, non autem illud ſophiſticum, ad quod conatur Ferchius reducere argumentum Auguſtini. Neque de nobis conqueri debet Ferchius, quod hanc ſuam circulationem figmenti, & fabulæ denigrauerimus titulis, nam adhuc longè grauiori cenſura fœdauit eam, atque damnauit S. Bonau. Seraphicus Doctor, cuius doctrinam ipſe confitetur, 2.d.1.ar.1. q.2.propoſitione, quinta, probans enim ibi mundum non eſſe ab ęterno, quia nunc extarent infinitæ animæ rationales, quia ſunt formæ incorruptibiles, præoccupat Ferchij reſponſionem hunc modo. *Si tu dicas ad hoc, quod circulatio eſt in animabus, vel quod vna anima eſt in omnibus hominibus; primum eſt error in Philoſophia, quia vt vult Philoſophus, proprius actus eſt in propria materia; ergo non poteſt anima, quæ fuit perfectio vnius eſſe perfectio alterius etiam ſecundum Philoſophum*, quibus vltimis verbis etiam aliam Ferchij euaſionem præcludit, cum an hanc circulationem rueri ad aures Ariſt. dicit enim S.Bon. hunc eſſe errorem etiam in philoſophia Ariſt. & paulò infrà in fine reſolutionis queſiti iterum repetit *Ad vitandam autẽ infinitatem actualẽ neceſſe fuit ponere, aut animæ rationalis corruptionem, aut vnitatem, aut circulationẽ, & ita auferre beatitudinem, vnde iſte error & malum habet initium, & peſſimũ finẽ*; determinat itaque Seraphicus Doctor hanc opinionem de animarum circulatione, nedum erroneam eſſe in fide catholica, ac in vera & Chriſtiana Philoſophia, ſed etiam in Philoſophia Ariſt. vt hoc pacto omne præcluderent effugium impijs Circulatoribus ad hunc errorem defendendum, eandem rurſus refutat 2.d.18.art.2.quæſt.2. vbi vocat nedùm errorem, ſed etiam ſomnium in Philoſophia. Eandem quoque fert cenſuram in hanc opinionem Alphonſus de Caſtro aduerſus hæreſes verbo *Anima* hæreſi octaua quam poſteàquam confutauit etiam naturali ratione, appellan. poetarum figmentum, ſi quis Platonem imitatus dicat, cum in aliud corpus animæ transfunduntur, præteritorum obliuiſci, & tandem concludit, *ex quo apertè conuincitur hanc doctrinam non ſolum à fide catholica, ſed etiam à vera Philoſophia eſſe alienam*, & ſic etiam loquitur *Triumphus catholicæ veritatis aduerſus omnes hæreſes*, editus à D. Ambroſio à Mediolano de Ruſconibus de Cumis Monaco Caſinenſi referendo acta Albigenſium, & Albanenſium hæreſi octaua, non ergo abſque magno fundamento hanc opinionem figmentum, & fabulam appellauimus & Tatar.4.d.43. quæſt.2. vocat fatuam; Nunc itaque videamus quomodo occurrat Ferchius rationibus quibus loco citato hunc errorem reprobamus diſput.5.de gen.q.7.artic.2.

209 Prima ratio incipit ibi nu.168. quia ſiue hæc circulatio admittatur in quæcunque corpora animalia promiſcuè, ſiue in ſola humana, vt tenet Ferchius ad Ariſt. mentem ſuppoſita mundi æternitate, coguntur Circulatores iſti admittere animarum regreſſum ad eadem corpora etiam numero poſt varias aliorum corporum informationes, cur enim poſt multas annorum centurias contingere nequit, eandem materiam ab eadem rurſus anima informari? & ſic in opinionem incidunt Platonicis adſcriptam, quod procedentibus ſæculis poſt completam circulationem octauæ ſphæræ ijdem omninò effectus redibunt qui antea fuerunt; & ſic dicimus contra ipſos procedere rationes ibidem præcedenti num.167. factas contra Platonicos, & omnia abſurda contra eoſdem inducta, præſertim illud quod omnes actus liberi tollerentur ex parte voluntatis noſtræ, nam ſi redituri ſunt ijdem omnino effectus eadem cœleſti circulatione redeunte; ergo neceſſe erit in eadem prolabi peccata in hoc ſæculo, quæ in ſuperiori patrata fuere, nec liberum erit cuique vxorem ducere, vel in cęlibatu permanere, cum ad eundem ſtatum vitæ ciuilis redire cogatur in hoc ſęculo, quem habuit in elapſis.

Ferchius lib.4. huic rationi multipliciter occurrit, & in primis c.1. ait nos falsò hanc opinionem de eodem numero reditu rerum poſt completam circulationem octauæ ſphæræ Platonicis tribuere, & falſum quod hoc referant D.Aug.lib.12.de Ciuit.Dei cap.13. D.Hier. in cap.1.Eccl. Deinde cap.2.nu.14. ait rationem adductam ex abſurdo, quod tollerentur omnes actus liberi, ex Scoto tranſcriptam non concludere, cum multi Catholici teneant in actu libero ſtare neceſſitatem cum libertate; qui enim ponunt omnes actus liberos ab æterno prædeterminatos cum præmotione phyſica in voluntate, ſiue ab ſonte illa, ponunt conſequenter neceſſario in ſenſu compoſito elici actus, nunquam enim elicitur actus in ſenſu diuiſo, cum hac tamen neceſſitate tenent libertatem; negat deniq. poſſe vnquam contingere, quod eadem anima reuertatur ad eandem numero materiam informandam; & rationem aſſignat c.2. nu.13. ex eodem Scoto 4.d.43. q.3.C. quoniam per actionem liberam poteſt materia diuerti ab illo ſitu, in quo prius erat, & per actionem talem eſſe diuiſa, & diſperſa (vbi non in noſtro textu irrepſiſſe errorem, cum ibi legatur *per actionem naturalem*, de quo nos vehementer Ferchius coarguit, quia re vera *per actionem talem*, Doctor intelligit actionem liberam, de qua immediatè antea locutus erat, vnde legendo naturalem emergit ſenſus omninò oppoſitus; ſed re vera non fuit noſter error, qui integram rationem ex Scoto tranſcripſimus, quæ habetur ſub lit. C. ſed Typographi, quia cum inueniret dictionem *talem* non ſatis in prima litera apertam, accepit *talem*, pro dictione *naturalem*, abbreuiata) addit etiam materiam primam eſſe diuiſibilem in infinitum, nam quando diuiditur magnitudo, diuiditur, & ſubiectum, cum ergo ſint infinitæ partes proportionales in materia, poſſintq. in ipſa eſſe infinitæ diuiſiones, & coniunctiones, ac proinde & infinitæ congregationes, & diſgregationes partis cuiuslibet cum qualibet, infinitum autem eſt impoſſibile pertranſire; idcircò cum infinitis diſperſionibus pars à parte ſegregetur, non eſt poſſibile, vt omnes partes eædem quæ integrant vnam materiam numero adæquatam vni animæ, iterum congregentur.

210 Sed in primis diſp.5.qo.7. nos abſolutè non diximus eam opinionem de reditu eorundem numero effectum poſt multa ſæcula eſſe Platonicum, nec vt talem referri a S.S. Aug. & Hier. loc.cit. ſed diximus eam opinionem Platonicis adſcribi ſolere ab Auctoribus, hæc

hæc enim ſunt noſtra formalia verba à quæſtionia *prima opinio extrema, quæ Platonicis ſolet adſcribi &c.* & ita re vera eſt, quod Auctores paſſim eam Platonicis adſcribere ſolent, ita Marginiſtæ Scoti ibid. 4. diſt.43. quæſt.2. ab initio & Tatar. ibid. non longè à principio teſtatur hanc fuiſſe veram opinionem Platonis, Pererius lib.6. de forma cap.24. Auerſa quæſt.37. ſuæ phil.ſect.9. & alij paſſim, Toletus etiã, & Baunes 2.de gener. quæſt. vlt. dicunt hanc opinionem Platoni ſolere adſcribi, ſed plures ex eius Sectatoribus non eam admittere, vt Platonis ſententiam, & præſertim Iamblicum; non ergo errauimus dicendo hanc opinionem ſolere Platonicis adſcribi. Neque etiam loc. citauimus D. Auguſt. Hier. Fiſin. & Alcin. vt teſtes, quod hęc fuerit Platonis opinio, ſed vt referentes illam opinionem, quam dixeramus Platonicis adſcribi, nam & in hac quæſtione, & in alijs nunquam mens noſtra fuit impugnare opinantes, ſed opiniones, cuiuſcumque illæ fuerint, Verum tamen eſt, quod licèt D. Auguſt. 22. de Ciuitate Dei cap.13. opinionem illam non referat, vt Platonis, ſic tamen eam referre videtur lib.22. de Ciuit. Dei cap.27. vbi comparans ad inuicem opiniones Platonis, & Porphyrij de anima rationali ſic loquitur; ſingula quædam dixerunt Plato, atque Porphyrius, quæ ſi inter ſe communicare potuiſſent, ſacti eſſent fortaſſe Chriſtiani, Plato dixit ſine corporibus animas in æternum eſſe non poſſe, ideò enim dixit etiam ſapientium animas poſt longum tempus tamen ad corpora redituras, Porphyrius autem dixit animam purgatiſſimam, cum redierit ad Patrem, ad hæc mala mundi numquam eſſe redituram; dicat itaque cum Platone Porphyrius, redibunt ad corpora, dicat Plato cum Porphyrio non redibunt ad mala, & ad ea corpora redire conſentient, in quibus nulla mala patiantur; hæc itaque non erunt, niſi illa, quæ promiſit Deus beatas animas in æternum cum ſua æterna carne facturus; hæc ibi D. Aug. ex quibus apertè conſtat Platonem apud ipſum huius opinionis fuiſſe, quæ paſſim ei adſcribitur, pro qua etiam citatur a Mairon. 4. diſt.46. quæſt.2. imò & a S. Bon. 2. diſt.18. art.2. qu.2. in corpore.

211 Reſponſio verò quam affert ad Scoti rationem ex noſtra libertate deductam, quod data hac poſitione non concludit, quia Catholici quamplures tenent in actu libero ſtare neceſſitatem cum libertate, eſt omninò extra propoſitum, nam Catholici neceſſitatem, quam dicunt ſtare cum libertate, dicunt eſſe neceſſitatem conſequentiæ, & ex ſuppoſitione diuini decreti, non autem conſequentis; at ex præfata poſitione redirent ijdem omnino actus voluntatis noſtræ ex reditu eiuſdem cęleſtis circulationibus, & aſtrorum aſpectus, vnde cum redirent ijdem in virtute naturalis cauſæ, planè talis eorum neceſſitas ne dum eſſet conſequentiæ, ſed etiam conſequentis, talis eſt enim neceſſitas effectus a cauſa naturali pendentis, quæ libertatem omninò deſtruit. Ratio denique quam adducit n.13. ad interrogationem noſtram, cur nequeat poſt multas annorum centurias eadem numero materia eadem rurſus anima informari; quia per actionem liberam poteſt materia diuerti, & diſpergi, friuola eſt, quia ſicut per actionem agentis liberi poteſt materia ab eodem ſitu diuerti, ac diſpergi, ſic pariter poterit per actionem eiuſdem agentis ad denuo diſperſam coadunari, & ad eundem ſitum reduci; & per eam rationem non intendit Doctor probare impoſſibile eſſe naturaliter redire eandem materiam ſub eadem numero forma, ſicut Ferchius intendere videtur noſtræ interrogationi reſpondens, ſed tantum probare intendit hoc non neceſſario futurum eſſe ex vi circulationis cæleſtis, vt aiebat opinio Platonicis adſcripta; Quod tandem aiebat de diuiſibilitate materiæ in infinitas partes, ex qua deducebat nunquam naturaliter poſſe eandem materiæ portionem reparari, vt eadem forma informetur, refellitur ex Scoto 4. d.43. q.3. F. ad rationes pro 3. opin. quia pars materiæ eadem non obſtante diuiſione materiæ manet; ergo in illa parte reduceretur eadem forma, quæ prius, ſi non propter aliud impeditur reditio eiuſdem formæ, niſi propter alietatem materiæ, & tunc generatum nouum eſſet partim numeraliter idem ei, quod præfuit, partim diuerſum; quia pro illa parte materiæ, quæ manet eadem, eſſet genitum idem prius corruptum, ſimiliter naturaliter poteſt eadem materia ſaluari tota ſine diuiſione, vt potè ignis in vrinali incluſus conuertatur in aerem, & è conuerſò totus ille aer conuertatur in ignem, hic non eſt diſperſio materiæ, quare concludit Doctor per hanc diuiſionem, & diſperſionem materiæ non benè euitari regreſſum eiuſdem numero formæ naturaliter, vti concedit Ferchius; Tum quia ſi infinitæ ſunt poſſibiles ſegregationes, & congregationes partium materiæ, infinities quoque ſuppoſita mundi æternitate iuxta poſitionem redire debent ijdem effectus numero in hoc vniuerſo, & ideò non videtur impoſſibile, vt aliquando contingat earundem particularum materiæ congregatio, quæ alias fuit, vt ſub eandem formam tranſire poſſit.

212 Videns itaque Ferchius per hoc non ſatisfieri argumento, inferius eodem lib.4. num.15. vt magis fundatè reſpondeat, noſtram accipit ſolutionem, quam præoccupando indicauimus diſp.5. cit. art.2. num.168. illis verbis. *Nec dicat Ferchius ſemper animam in corpus nouũ regredi, quia licet redire poſſit eadem materia, quia hæc non corrumpitur, ſed permanet eadem in genito, & corrupto, non tamen redire poteſt eadem mixtionis forma, quæ corpus conſtituit, quia hæc corrumpitur.* Hanc, inquam, noſtram ſolutionem libenter accepit Ferchius, quam ampliat, & declarat num.18.19.20. 21. vbi hoc iacto fundamento, tanquam à ſe inuento, nec à nobis præuiſo, ſic nos alloquitur; *conuertite vos in quamcumque faciem, in quemcunque ventum, non poteritis ipſum deſtruere, poteſt canis rabidus ſaxum iniectum dentibus conſtringere, confringere non poteſt*, quibus rabidis verbis potius ſe rabidum canem oſtentat, quam nos. Verùm immeritò ſibi arrogat ſolutionem, quam nos ipſi ſuppeditauimus, & quamuis hoc negare contendat c.3. num.21. dicens hanc ſolutionem quoq. dediſſe veſtig.6. tamen quia longiſſima eſt, ac in duos libros diſtributa, citare debebat locum per capita, vel numeros, vbi talem aſſignauit ſolutionem, vaga citatio, vt ipſe inquit veſtig.1. c.57. n.53. per integros libros parum vtilitatis lectori, parum fidei conciliat auctori; in ea veſtig. 6. bis ex profeſſo tractat de hac circulatione lib.2. c.10. & 14. & nullibi ex his locis, inuenire potui hanc ſolutionem, de qua adeò gloriatur, vndè palam eſt hanc ipſum apud nos conſpexiſſe, ſibi placuiſſe, & appropriaſſe. At hæc quoq; ſolutio licet longè melior præcedenti, refellitur, primo quia innititur puncto de forma corporeitatis in viuentibus poſita præter animam, quod non eſt minus controuerſum, quam punctum, quod præ manibus habemus. Tum quia non probauit Ferchius, vt debebat pro hac ſolutione fundanda, formam mixti ſeparabilem non eſſe naturaliter numero eandem, niſi per auctoritatem Ariſt. 2. de gener. c. vlt. quæ corrumpuntur ſecundum ſubſtantiam non eadem numero redire, ſed ſpecie quam Scotus 4. d.43. q.2. §. *Quantum ad iſtum articulum*, oſtendit opus non eſſe, quod intelligatur vniuerſaliter, & de quocunque effectu omninò, ſed vt in pluribus; imò ibidem §. *De 2. articulo*, ait poſſibile eſſe naturæ reducere corpus mixtum idem ſuppoſita tertia opinione in præced. art. quod probat, quia ſi talis opinio ſit vera, quandocunque materia tota eadem approximatur agenti eidem ſine impedimentis poteſt reduci idem, nec tantum eidem agenti numero, ſed eidem ſecundum ſpeciem, quia identitas ſecundum ſpeciem in agente æquiualet identitati numerali; probatio, ſi in iſto inſtanti hic ignis ex illo ligno generat ignem hunc, & ſi in eodem inſtanti ille alius ignis eſſet approximatus eidem ligno, generaret eundem ignem; ſed poſſibile eſt totam materiam, ex qua formabatur corpus iſtud, alias in generatione naturali eſſe iterum ſub forma ſeminis, & menſtrui in alia matrice, ſicut probatur per dictum Gregorij moral.4. & ponitur lib.2. diſt.20. q.2. ergo tunc in alia matrice formaretur idem corpus minimum. Tum quia etiamſi de facto concedamus nec omnes, nec aliquos effectus redire eoſdem numero, ſecundum communem naturæ curſum, nulla tamen intrinſeca impoſſibilitas aſſignari poteſt aut ex parte effectuum reproducibilium, aut ex parte cauſarum, ſed ſolum extrinſecum impedimentum, vt latè probamus cum Scoto qu. cit. art.2. num.173. & conſentit Ferchius ipſe lib.4. numer.13. cum reddens cauſam, cur nequeat idem omninò effectus reuerti, ait iure ſtatutum eſt, vt idem non reparetur, ſed nouum producatur, ne ſcilicet aliquid nimirum, aliquid nihil de actu participet ex infinitis ſingularibus effectibus ab eadem cauſa poſſibilibus, non ergo abſolutè, & intrinſecè implicat redire virtute cauſarum naturalium eandem mixtionis formam, & in eadem materia, ſed tantum per extrinſecum Auctoris naturæ decretum, quia ſi eandem facit redire animam procedentibus ſæculis, nulla poteſt reddi ratio conuincens, cur quoq. non eandem permittat redire formam mixtionis ſub eadem materia. Demiq. ſi hæc ſolutio valida eſt, non piget, gloria noſtra erit, & quod ſolida ſit, & quod Ferchius dignatus ſit eam à nobis mutuare.

Secunda ratio propugnata.

213 SEcundum argumentum contra animarum circulationem ponitur à nobis diſp.5. cit. q.7. art.2. n. 165. quia rationes factæ contra Platonicos n. 167. abſolutè impugnant circulationem animarum, ſiue in eadem corpora numero, ſiue ſpecie, ſic enim tollitur vera beatitudo animæ, vt conſtat ex diſcurſu Auguſtini relato contra Platonicos, nam reditura eſſet ad miſerias, ſiue in eodem numero, ſiue in eodem ſpecie corpore, parum refert; quem diſcurſum D. Auguſto conetur Ferchius inualidum oſtendere nu.25. ſufficienter tamen muniuimus ſupra, & contra eius ſolutiones propugnatus eſt nu.205. ab initio articuli. Et quia ſæpè ſolet hic Auctor euadere dicendo id aſſerere in ſententia Ariſt. ſuppoſita mundi æternitate, non autem ſecundum veritatem; ibidem hoc effugium præcluſimus quia candidiores Philoſophi de mente Ariſt. immortalitatem animæ defendunt, vt in ſtatu ſeparationis beari poſſit; ſed hanc non aſſequitur, ſi ponatur immortalis, & ſeparabilis cum debito regrediendi ad corpora ſemper, atque adeò nihil refert animam ſtatuere immortalem, & ſeparabilem hoc modo, vel abſolutè mortalem; ad quid enim hęc immortalitas, quæ animam in meliori ſtatu non ponit, quam mortalitas ipſa? ſanè minimè opus erat, vt tam prolixa diſput. Ferchius Alexandreos aſſertores mortalitatis animæ inſectaretur, & redargueret, ſi adeò exilem, & ſeruilem immortalitatem ei adſcribere volebat, nam tandem dat eis manus, ad deſtruendum alium animæ ſtatum, in quo rectè geſtorum præmia referat, malè verò pænas luat, vnde ſatius fuiſſet, quod cum eis in animæ mortalitatem conſenſiſſet, quam cum Pitagoreis in eius regreſſum ad corpora, fabuloſior ſiquidem eſt animarum circulatio etiam in ſola corpora humana, quam ipſa mortalitas; & vtique ex Philoſophia potiores rationes habemus, & ex Ariſtot. plura loca pro animæ mortalitate, quam pro eius circulatione ſtra ibi.

214 Quoniam veritas odium parit, diſcurſus hic noſter Ferchij præcordia vulnerauit, ac ideò in furorem egit, vt lib.4. n.27. nedum contra

Digitized by Google

contra nos, ſed omni pudore poſtpoſito contra omnes Scotiſtas, & contra Scotum ipſum præceptorem ſuum ſtris habenis ad ſcam ſtiere, ac debacchari audeat his verbis; *Ita eſt, vt dixiſti, vincat veritas, candidiores Philoſophi ſunt, qui ſuppoſita mundi æternitate defendunt ad mentem Ariſtot. animæ immortalitatem; ſed Scotus veſter Doctor Subtilis ſecundum Ariſtot. defendit animam eſſe mortalem propter æternitatem motus ſic Ioannes Baſſolius. Petrus Tatar. Philippus Fauentinus, ſic vos quoque qui animam intellectiuam eſſe mortalem tenetis; ergo & Scotus. & Scotiſtæ nigro lapo Epicuri excluſi ſunt à candidioribus Philoſophis, & inter nigriores incluſi*, proh! vobis; Hæc iniquiſſimè & mendaciſſimè Ferchius in Scotum, & Scotiſtas, quam calumniam in Scotum non ſemel inculcat ſupra lib. 3. Defenſ. cap. 1. num. 5. inquit, *Scotus Doctor veſter 4. diſt. 43. qu. 2. proponit iſtas duas enunciationes, prima, Anima intellectiua eſt immortalis, atque pro ipſa auctoritates, & rationes ex alijs profert, & diſſoluit, ſecunda, Anima intellectiua eſt mortalis, & ex ſe affert pro iſta auctoritates, vel rationes, nec tamen ſoluit*, ex quo ſubinfert num. 6. quod *Scotus deſeruit defenſionem veritatis catholicæ, quia noluit defendere veritatem iſtam, anima eſt immortalis, quando noluit ſoluere argumenta, quæ contra ipſam attulit*, Inferius etiam eodem lib. 3. cap. 6. eandem calumniam vehementius inculcat, nam n. 30. inquit *Alexandræus quidam, nempe veſter Doctor argumenta pro hac propoſitione negatiua anima non eſt mortalis, omnia ſoluit argumenta pro hac affirmatiua, anima eſt mortalis, nulla ſoluere voluit*, & ſub nu. 52. *Scotus 4. d. 43. q. 2. proponit iſtas duas, anima intellectiua non eſt mortalis, quæ vera eſt, & anima intellectiua eſt mortalis quæ falſa eſt, omnes auctoritates, & rationes pro veritate factas ad vnam vſque diligentiſſime ſoluit, auctoritates, vel rationes pro falſitate nullatenus ſoluit* & ſub eodem numero paulò infra *dico Scotum debuiſſe, & iure philoſophico, & iure theologico ſoluere argumenta pro negatiua, atq. cum hoc non fecerit, nec boni Philoſophi, nec boni Theologi eſſe functum officio, quia fecit contra finem intentum à Theologo, & Philoſopho, quæ debuit ſoluere, non ſoluit, quæ debuit defendere, non defendit, quæ debuit probare, non probauit, quæ debuit non probare, probauit.*

215 Deinde eodem cap. num. 33. *hinc duo mala ſecuta ſunt, primum in Doctoribus qui animaduerterent Scotum ſcripſiſſe contra Fidem Catholicam ſic, vt argumenta pro veritate deſtrueret, & argumenta contra veritatem catholicam conſtrueret, & conſtructa relinqueret, ſed in fine quatuor verba bona proferret ad lectorem fallendum, ex his appares, quanta ſint gratiæ referendæ miſericordiæ creatoris &c.* & alia plura contumelioſa proſequitur ibi contra piiſſimum Doctorem, & præceptorem ſuum ingratiſſimus homo. Et infra num. 37. ita ait *quidem falſitas iſta, quam Scotus probatam reliquit, eſt capitalis*, & tandem in fine capitis concludit, & totum virus effundit. *Dico Scotum malefeciſſe, quia contra veritatem Fidei Catholicæ probauit hæreſim, & probationes non ſoluit*, At non contentus adeo immortaliter infamaſſe piiſſimum Doctorem appellando Alexandræum, & animæ rationalis interfectorem toto lib. 3. locis citatis; iterum lib. 4. n. 27. ſermonem blaſphemum redire facit in præceptorem appellando ipſum Epicureum, & luto Epicuri excluſum à candidioribus Philoſophis; & inferius n. 36. inquit Scotum probaſſe falſitatem falſitate falſificando nimirum textus duos Ariſtot. 4. d. 43. q. 2. ſupra I. & infra K. & quia hanc calumniam crebrò quoque nobis impingit, ſubinfert per contemptum ſummum, *vos ſanè eritis imitatores præceptoris veſtri in referendis auctoritatibus*; hæc omnia in ſubtiliſſimum Doctorem ſcommata, & conuitia ad verbum referre volui, vt omnibus futuris ſeculis, conſtet inſolens ac temerarius auſus diſcipuli in Magiſtrum, Aſtianactæ in Hectorem, & minuſculi muris in Indicum Elephantem, vtarq. eius verbis, quæ habet in fine primi libri noſtram exaggerando ferocitatem in alios Auctores; tædet hæc & legiſſe, & ſcripſiſſe, qui plura volet, & ad nauſeam vſque legat Ferchij librum, & talia contra Scotum eiaculata reperiet maledicta, qualia nunquam auſi ſunt dicere infenſiores Scoti Aduerſarij, & gloriæ eius æmuli.

116 Neſcio planè quinam inſanus furor hominem hunc impulerit in tot ſcommata, & conuitia in piiſſimum præceptorem, quem alias adeo extulit ſupra alios Doctores tum vitæ puritate, tum doctrinæ integritate, & pietate tam in vita eiuſdem, quam in Apologia pro eodem; væ qui dicitis, bonum malum, & malum bonum, inquit Propheta; ab hac ingenti, & immaniſſima impoſtura Scotum cum ſuis diſcipulis vindicabo, primo ex ipſo Ferchio, deinde ex reſolutione eiuſdem Scoti in ea quæſt. de animæ immortalitate 4. diſt. 43. q. 2. Ferchius veſtig. 6. lib. 2. cap. 6. de Ariſt. ſententia in hac re tres ait vigere Peripateticorum ſententias; prima eſt communior, quod anima ſit immortalis, ſecunda, quod mortalis, quam c. 7. ait eſſe Alexandræorum, dicentium Ariſt. aſſertiuè tenuiſſe animæ rationalis mortalitatem. Tertia denique, facit Ariſtotelem dubium, cum hoc tamen, quod magis in immortalitatem conſenſerit, & expreſſius hanc pluribus auctoritatibus docuerit, licèt quædam alia habuerit principia, quæ in dubitationem eius animum reuocabant, & ſuſpendebant, & hanc eſſe ait opinionem Scoti, & Scotiſtarum, fideliter, & veraciſſime, imò in eodem c. 6. nu. 95. contendit Scot. quol. 21. Q. non amplius dubium, & ancipitem potuiſſe Ariſtotelem de animæ immortalitate, ſed certum, ac ſine vlla hæſitatione. Si igitur ea eius relata talis eſt ſententia Scoti, & Scotiſtarum, eamq; omninò diſcriminauit à ſententia Alexandræorum aſſertiuè tenentium animæ mortalitatem in Ariſtot. qua conſcientia, qua fronte auſus eſt poſtea toto lib. 3. & 4. defenſ. Scotum cum ſuis ſequacibus appellare Alexandræos, ac Epicureos, animæ interfectores, mortalitatis aſſertores? & præſertim nos, qui in proprio quæſito de hac re diſp. 1. de anim. qu. 10. num. 133. pro reſolutione quæſiti talem ſtatuimus de mente Scoti concluſionem *Dicendum eſt animæ rationalis immortalitatem eſſe de Fide, & pro ſtatu iſto, quamuis efficaciſſimis rationibus probetur, non tamen vera, & rigoroſa demonſtratione oſtendi poſſe; Ariſtotelem autem, licet hanc veritatem agnouerit. illam tamen non ita clarè, ac indubitanter docuiſſe, ſed cum aliqua formidine ad oppoſitum*, deinde num. 134. probamus ab initio, quod Ariſt. agnouerit hanc veritatem ex multis locis ipſius; & tandem in fine eiuſdem numeri concludimus, quod licèt Ariſtot. ex quibuſdam eius principijs habuerit formidinem ad oppoſitum, tamen illa ipſa loca ad bonum ſenſum deduci poſſe propter conſuetam eius loquendi obſcuritatem, & magis ad immortalitatem inclinaſſe, quia immortalitatem expreſſe aſſeruit, licèt non demonſtrauerit, mortalitatem vero nuſquam, ſed ſolum ex quibuſdam principijs, & propoſitionibus deducitur; & ſic etiam adamuſſim loquuntur Scotiſtæ alij Scotum ſecuti; ergo iniquiſſime, & mendaciſſimè Scotus, & Scotiſtæ recenſentur à Ferch. inter Alexandræos, & Epicureos, nunquid Scotus tenet cum Alexandræis intellectum agentem eſſe Deum, vt animæ mortalitatem defendat?

217 Sed breuiter videamus etiam Scoti progreſſum in 4. d. 43. qu. 2. vbi ait Ferch. Scotum tanquam Alexandræum animæ mortalitatem docere; Scotus in ea quæſtione quærit, Vtrum poſſit eſſe notum per rationem naturalem reſurrectionem generalem hominum eſſe futuram; reſpondet in corpore quæſiti ex tribus propoſitionibus poſſe concludi propoſitum, & ſi illæ omnes ratione naturali eſſent notæ, haberemus propoſitum, ſunt autem illæ, Prima, *anima intellectiua eſt forma hominis ſpecifica*; ſecunda *anima eſt incorruptibilis* ex quibus ſequitur, quod forma ſpecifica hominis ſit incorruptibilis; additur tertia, quod *forma ſpecifica hominis non remanebit perpetuo extra corpus*; Ex quo iam patet primum Ferchij mendacium, cum ait Scotum ibi proponere has duas enunciationes. *Anima intellectiua eſt immortalis, anima intellectiua eſt mortalis*; nam in reſponſione ad quæſtionem proponit tres propoſitiones iam relatas, non verò duas à Ferchio allegatas; Deinde procedit ad indagandam veritatem ſingularum, aiſque primam non tantum ex fide, ſed etiam ex ratione naturali eſſe notam; De ſecunda propoſitione incipit veſtigare ſub lit. H. & pro parte affirmatiua ſcilicet, quod anima intellectiua ſit immortalis varias Ariſtotelis auctoritates, & rationes adducit; pro negatiua verò duas duntaxat auctoritas ex Ariſtotele adducit; prima eſt ea 7. Metaph. cap. vlt. vbi vult, quod omnes partes, quæ poſſunt manere ſeparatæ à toto ſunt elementa, id eſt partes materiales, & præter tales neceſſe eſt ponere in toto aliquam formam, qua totum eſt illud quod eſt, quæ non poteſt manere ſeparata à parte materiali toto non manente; ergo ſi conceſſit animam intellectiuam eſſe formam hominis, non ponit eam manere ſeparatam à materia toto non manente. Præterea principium videtur apud eum, quod incipit eſſe, deſinit eſſe, vndè 1. de Cœlo contra Platonem videtur habere pro incompoſſibili, quod aliquid inceperit, & ſit perpetuum, & incorruptibile, & 3. Phyſ. c. de infinito, Cuius eſt principium eius finis eſt.

218 Propoſitis hoc modo auctoritatibus, & rationibus pro vtraq; parte, ſub lit. I. reſoluit quæſitum de ſecunda propoſitione, an ſit naturaliter nota, & inquit. Poteſt dici, quod licet ad illam ſecundam propoſitionem probandam ſint rationes probabiles, non tamen demonſtratiuæ, imo nec neceſſariæ; & quod adducitur pro ea ſecundum primam viam de auctoritatibus Philoſophorum dupliciter poteſt ſolui, vno modo quia dubium eſt, quid Philoſophus circa hoc ſenſit, variè enim loquitur in diuerſis locis, & habuit diuerſa principia, ex quorum aliquibus videtur ſequi vnum oppoſitum, ex alijs aliud; vndè probabile eſt, quod in illa concluſione ſemper fuerit dubius, & nunc magis accedere ad vnam partem, nunc ad aliam iuxtà hoc quod tractabat materiam conſonam vni parti magis, quam alteri. Eſt & alia reſponſio realior, quia non omnia dicta à Philoſophis etiam aſſertiuè, erant ab eis probata per neceſſariam rationem naturalem; ſed frequenter non habebant, niſi quaſdam probabiles perſuaſiones, vel vulgatam opinionem præcedentium Philoſophorum; vnde quandoque Philoſophi acquieſcunt propter ſuas perſuaſiones probabiles, quandoque propter aſſertiones ſuorum principiorum præter rationem neceſſariam, & illa reſponſio ſufficeret ad omnes auctoritates, licet eſſent expreſſa, quod non concludunt propoſitum; ita Doctor, per quam ſecundam reſponſionem concedit Ariſtotelem tenuiſſe aſſertiuè immortalitatem animæ, non tamen per rationem naturalem neceſſariam, & rigoroſè demonſtratiuam, ita quod aliquo modo ſolui non poſſit, & ideo ſoluit poſtea auctoritates, & rationes, quæ fuerant pro immortalitate adductas, non vt oſtendat Ariſt. de hac re fuiſſe dubium, vel tenuiſſe animæ mortalitatem, ſed vt oſtenderet non probaſſe immortalitatem aſſertam ratione omninò neceſſaria, & demonſtratiua; Ex quo conſtat Scotum, non niſi per ſummam calumniam à Ferchio Alexandræum dici nam ipſe concedit Ariſtotelem expreſſè tenuiſſe immortalitatem animæ (licet id non probauerit rigoroſa demonſtratione) quod directè Alexandræi negant, & ideò inter candidiores Philoſophos computandus eſt, non inter Epicureos.

219 Deindè §. *de tertia propoſitione*, ad tertiam illam propoſitionem trutinandam deſcendit, ac deniq; lit. T. quæſito principali reſpondens

dens ait. *Diuerſo, quod illarum trium propoſitionum, ex quibus formatur ratio ad reſurrectionem quodammodo à priori, quia ſumpta ſunt à forma hominis reſuſcitandi; prima eſt naturaliter nota ſed aliæ duæ non ſunt ſufficienter notæ ratione naturali, licet ad eam ſint quædam perſuaſiones probabiles; ad ſecundam quidem plures probabiliores, vnde & illam videtur magis expreſsè ſenſiſſe Philoſophus; ad tertiam autem pauciores. & per conſequens ex iſtis non eſt per illam viam ſufficienter nota ratione naturali*. Hinc tandè concludit lit. X. ac etiam in fine quæſtionis ſecundam propoſitionem, ſcilicet de immortalitate animæ, non teneri per rationem naturalem, quæ demonſtratiuè neceſſitet ad aſſenſum ſed per fidem, & euangelium dicente Chriſto nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere; Quod etiā inibi probat auctoritate D. Auguſt. 13. de trin. ca. 9. vbi hoc apertè docet his verbis: *humanis quippe argumentationibus hæc inuenire conātes vix pauci magno præditi ingenio abundantes otio, doctrinisque ſubtiliſſimis eruditi, ad indagandam ſolius animæ immortalitatem peruenire potuerunt; fides autem iſtis totum hominem immortalem futurum, qui vtique conſtat ex anima, & corpore, & ob hoc verè beatum, non argumentatione humana, ſed diuina auctoritate promittit*, quibus verbis D. Aug. docet acutiſſimos Philoſophos omnibus conatibus ſuis via tantum potuiſſe animæ immortalitatem agnoſcere, non autem plenè, & euidenti argumentatione humana, ideoque potius teneri per certitudinem fidei quam demonſtrationis.

220 Ex dictis itaq. patet, quare Scotus explicitè non ſoluerit duas illas auctoritates, quas adduxit pro animæ mortalitate, & quidem exigui momenti, vt Ferchius ipſe fatetur, quia procedunt ex communibus, non ex proprijs, de quibus tamen tot iurgia excitauit, quaſi Doctor hæreticus, vel hæreſiarca euaſerit ipſos non ſoluendo, ſic enim loqui non pudet ipſum de pijſſimo Præceptore lib. 3. nu. 5. Nam de ſenſu Ariſt. inquit § *poteſt dici*, nos poſſe dupliciter diſcurrere, primò dicere poſſumus, quod fuerit dubius, variè enim loquitur in diuerſis locis, & habuit diuerſa principia ex quorum aliquibus videtur ſequi mortalitas, & ex alijs immortalitas; deinde realius, & magis ad intentionem Philoſophi dici poteſt, quod aſſertiuè tenuerit immortalitatem, non tamen per rationes omninò demonſtratiuas, ſed ſolum valdè probabiles, quia non omnia dicta à Philoſophis etiam aſſertiuè, erant ab eis probata per neceſſariam rationem naturalem; diſcurrendo de mente Ariſt. primo modo, vt oſtendatur Ariſt. dubius fuiſſe pro vtraque parte, vtiq. vt arguit Ferchius, debent argumenta reſolui vel pro vtraque parte, vel pro neutra; at diſcurrendo ſecundo modo minimè opus erat illas auctoritates diſſoluere adductas pro animæ mortalitate, quia iuxta hanc viam conceditur Ariſt. aſſertiuè tenuiſſe animæ immortalitatem, & per rationes valdè probabiles, licet non demonſtratiuas, cui aſſertioni illa principia communia, quæ videntur oppoſita, minimè præiudicant, quia licet ex illis principijs communibus procedendo, non concludatur immortalitas animæ, ſed potius mortalitas, ex alijs tamen principijs proprijs ſufficienter, ac valde probabiliter deducitur; adhuc tamen ſequendo iſtam ſecundam viam tenebatur Doctor ſoluere rationes adductas pro animæ immortalitate, non quidem vt oſtenderentur nullatenus concludere, quia ſic faceret Ariſt. magis ad mortalitatem declinare, quam immortalitatem, ſed vt oſtenderentur non concludere neceſſariò, ac demonſtratiuè. Quod ſi Ferchius inſtet etiam iuxtà hanc ſecundam viam debuiſſe Scotum ſoluere, & explicare duas illas auctoritates ab ipſo adductas pro animæ mortalitate, vt oſtenderet Ariſtotelem aſſertiuè, & non ancipiter tenuiſſe animæ immortalitatem. Reſp. Scotum hoc etiam ſufficienter præſtaſſe lit. L. dum explicat auctoritatem adductam ex 12. Met. 16. pro immortalitate his verbis. Ad illud de 12. Met. dicitur, quod Ariſt. ponit illud ſub diuino, & dicit, *forſan*; ſed non dicit forſan ad illud, quod intellectus manet poſterius; & ſequitur, *omne namque impoſſibile forſan*, vbi dubitat, an poſſibile ſit omnem animam manere poſt compoſitum; ſi ergo expreſsè aſſerat (poteſt dici) quod tamen non fuit per rationem neceſſariam demonſtratum, ſed per rationes probabiles perſuaſum. Quib. verbis Doctor contendit Ariſt. non dubitatiuè, ſed aſſertiuè dixiſſe intellectum manere poſt compoſiti corruptionem, per quod ſufficienter ſatisfacit implicitè auctoritati, quam in oppoſitum adduxerat ex 7. Met. c. vlt. vbi dixiſſe videtur vniuerſaliter formam non poſſe manere ſeparatam toto non manente, nam poſtea 12. Metaph. 16. & 17. expreſsè excipit intellectum quem manere ait poſt compoſiti diſſolutionem; & per eandem auctoritatem ſatisfecit quoque implicitè alteri principio ex 1. de Cælo deducto, *quod incipit eſſe deſinit eſſe*, nam & in eodem loco 12. Met. 16. ab hoc principio vniuerſali intellectum expreſsè excipit, qui incipit cum compoſito, ſcilicet homine, ſed non deſinit cum ipſo, immo manet poſt ipſum; Cum ergo Doctor contendat in eo tex. 16. & 12. Met. Ariſtot. non dubiè, ſed aſſertiuè, & expreſsè docuiſſe animam manere poſt hominis interitum, eo ipſo ſignificat principia illa duo in oppoſitum militantia, fuiſſe tandem ibi ab Ariſt. limitata, & excepta in intellectu.

221 Poſſumus etiam aliter huic Ferchij querimoniæ ex Doctiſſimo Raguſeo occurrere diſp. 34. c. 19. vbi duas ex Scoto relatas vias explicandi mentem Ariſt. adamuſſim ſecutus eſt, nam quando erat iuuenis ait eam opinionem eſſe ſecutum, quæ doctiſſimis quibuſque viris, atque in perypatetica philoſophia haud parum exercitatis, maximè probata eſt; Ariſtotelem in hac difficultate ſemper hæſitaſſe, & dubiū extitiſſe; poſtea inquit tēporis progreſſu, & re maturius cōſiderata in eā veniſſe ſententiam (quæ eſt altera via à Scoto inſinuata) quod Ariſt. ab initio quidem de hoc negotio hæſitauerit, at re diligentiſſimè conſiderata immortalem prorſus humanam animam cenſuiſſe, verùm quoniam apertiſſimè cognouit veritatem hanc de animæ immortalitate ſuæ philoſophiæ principijs penitus aduerſari, ne iterum philoſophiam alijs principijs fundare cogeretur, ſtudioſos maluit de ipſius ſententia, quæ ad eam rem pertineret, dubios atque incertos eſſe; vnde concludit quod ſi Ariſtotelicæ philoſophiæ principia dumtaxat ſpectemus, immortalem animam ſtatuere nulla ratione nos poſſe, ſi ea vero, quæ de anima diſertè ſcripſit, diligenter attendamus neceſſe omnino eſſe, immortalem illam fateamur. Ita ergo Doctor iuxta ſecundam viam fatetur Ariſt. aſſertiuè, & expreſsè tenuiſſe, & docuiſſe quædam ſuæ philoſophiæ principia, quæ tali dogmati non ſatis erant conſentanea, & ſunt illa præſertim, de quibus meminit Doctor in illis duabus auctoritatibus ad oppoſitum; neque tenebatur Scotus hæc Ariſt. principia cum tali dogmate componere, cum nec Ariſtot. ipſe compoſuerit, ſed ſemper difficultatem occultauerit ex talibus principijs orientem; cum quo adhuc ſtat, quod non ob id fuerit Alexandrçus quod non negauerit immortalitatem fuiſſe Ariſt. notam, aſſertamque ab ipſo expreſsè; an vero conſequenter ad ſua principia lectoris iudicium reliquit, proponendo illa principia ſuæ philoſophiç, quibus repugnare videtur; rationes verò pro immortalitate adductas diſſoluit, vt ſçpè dixi, non vt oſtenderet Ariſtot. fuiſſe dubium, aut ad mortalitatem inclinaſſe, ſed vt oſtenderet non eſſe illas demonſtrationes omninò neceſſarias, ac inſolubiles, & nota nunquam Scotum dixiſſe animam ſecundum philoſophiam, vel Ariſtot. eſſe mortalem, ſed ſolum quod nequit rigoroſa demonſtratione oſtendi eius immortalitas.

222 Quod tandem dicebat Ferchius lib. 4. num. 36. Scotum 4. d. 43. q. 2 K. falſificaſſe textum 66. primi de anima, quia Ariſt. habet in græco & latino *ipſum igitur intelligere, & ipſum ſpeculari marceſcit alio quodam interius corrupto*, quod quidem intelligere eſt accidens, quod aliquando eſt, aliquando non eſt. Scotus autem habet *intellectus corrumpitur in nobis quodam interiori corrupto*; falſificaſſe etiam tex. vlt. ex 7. Met. quem adducit pro mortalitate animę ſupra lit. L. nam in relatione illius textus ſuperius allegati num. 217. in hoc duas ponit particulas, in quibus tota vis argumenti conſiſtit, quę tamen non ſunt in textu, prima eſt particula *omnes*, quę non eſt in textu; ſecunda de forma, quę non poſſet manere ſeparata à parte materiali. Hoc inquam totum calumnia eſt manifeſta, & odioſiſſima in Pręceptorem petulantia, fieri enim poteſt, vt vſus ſit Doctor alia verſione antiquiori diuerſa ab ea; qua vtimur, nam tales extare verſiones minus fideles circa illos textus 65. & 66. teſtatur Raguſeus diſput. 21. cit. capitul. 6. circa medium in margine immo & eadem verſione tunc temporis vtebatur S. Bonauent. 2. diſt. 18. art. 2. quęſt. 1. in corpore quæſiti referendo opinione Comment. & 8. d. 19. art. 1. q. 1. in tertio argumento ab initio & in ſcripto Oxonienſi ſic loquitur, non ſic loquitur in Reportatis tum quia nec omnino certum ſit, an per *ipſum intelligere* intelligat Ariſt. actum ipſum ſecundum intelligendi, qui eſt accidens; nam loquitur de illo intelligere, quod deſinit alio quodam interius corrupto hoc autem durante non deſinit, at intelligere pro actu ſecundo ceſſat, & deſinit illo etiam quodam interiori ſuperſtite, quia non ſemper intelligimus, & intellectio tranſit, & illud interius remanet. Ex textu 7. Met. vltimo non retuli, Doctoris verba, ſed ſenſum, & falſum eſt vim rationis inde deductæ conſiſtere in illis duabus particulis; ſiquidem in Reportatis eandem affert rationem, vel auctoritatem pro animæ mortalitate ſine illis particulis ſic arguens; 7. Meta. in fine declarat Ariſtot. quod partes remanentes poſt diſſolutionem tantum erant materiales in compoſito, ſicut patet de carne, & quod alia eſt forma ab vtraque parte, ſi igitur anima intellectiua ſit forma corporis, ſequens fuit dicere, quod non remanet poſt corruptionem compoſiti, quia quicquid poteſt remanere poſt diuiſionem, eſt pars materialis ſecundum eum; patet ergo vim argumenti conſiſtere ſine illis particulis, quàm verò candidus ſit Ferchius in referendis textibus Ariſtotel. conijce ex dictis ſupra num. 82.

Tertia Ratio propugnata.

223 Tertium argumentum contra animarum circulationem deduximus diſp. 5. de gen. nu. 169. ex eo quod Ferchius in veſtig. 6. lit. a. c. 10. & 14. vbi eam probat, quia Ariſtot. quidem improbat tranſitum animarum in quodlibet corpus cuiuſcunq; ſpeciei 1. de anima 55. at de corpore in corpus humanum determinatæ ſpeciei non improbat; ſed nullibi quoque eam affirmat ſubdimus nos, adeout non magis ipſe affirmare hoc poſſit in Ariſt. ſententia, quam nos negare. Nec dicat hoc colligi ex 2. de gen. c. vlt. vbi ponit in rebus generalibus circulum in ſpecifica identitate ad eorum perennem conſeruationem, in perpetuis verò ponit circulum in numerica identitate, & ideò, quia corpora humana ſunt corruptibilia, redeunt eadem ſpecie tantum; at quia rationales animæ ſunt indeſinentes, eædem numero ſecundum circulum reuertentur quod etiam confirmat ex 4. de gen. an. c. vlt. vbi ait Ariſt. animalium ortus circuitu cæleſti gubernari, nempè vt ſubcæleſtia cæleſtem circulationem imitentur. Sed certè nil minus cogitauit Ariſt. præfatis in locis, quam aſſerere animarum rationalium circulationem nam primo loco per ingenerabilia eadem numero recurrentia in circuitu cæleſtes intelligit orbes, vt omnes exponunt præſertim Scot. 4. d. 43. qu. 1. ad 3. prin. & conſtat

ſtat ex ipſo contextu, ſic enim reuoluuntur in girum, vt eadem numero ad idem reuertantur punctum, quia eorum circulatio eſt per motum localem, non generationis, & corruptionis; anima autem ſi per circulum reuerteretur in corpora, ſanè talis circulatio non fieret per ſolum motum localem, ſed per veram mutationem ſubſtantialem, qualis eſt generatio, alio verò loco intendit ſolum Ariſt. oſtendere circulationem in corruptibilibus in ſpecifica identitate per generationem pendere à circulatione orbium cæleſtium, præſertim Solis, & Lunæ factam per motum localem in identitate numerica, alioqui probaret quoque motum, & circulationem animarum brutorum, cum de cuiuſcunque animalis ortu, & interitu ibi loquatur.

Reſpondet Ferchius lib. 4. c. 4. n. 41. & 44. non adduxiſſe illos duos textus ad concludendum, quod anima rationalis in corpore circulariter generato cum identitate ſpecifica reuertatur circulariter in identitate numerica, ſed ſolum ad oſtendendum omnium ſubcæleſtium in generali, & animalium in ſpeciali generationes perfici circulatione. Deinde num. 30. ait quod in textibus 51. 52. 53. primi de Anima Ariſt. animæ migrationem, vel regreſſum nullatenus tangit, ſed ingreſſum præciſè, ſiue enim primò, ſiue ſecundò, vel tertiò anima in corpus ponatur, ſemper expoſcit corpus determinatæ ſpeciei, non autem cuiuslibet; regreſſum autem in corpora vel alterius, vel eiuſdem ſpeciei non negat, ſed affirmat in corpus eiuſdem ſpeciei; vnde in 1. de Anima 65. Ariſt. expreſsè docet viſiuam, quæ erat in oculo ſenis, poſſe videre, ſi accipiat oculum iuuenis; ergo de materia, de paſſo, de inſtrumento vnius ſpeciei poterit migrare in aliam numero materiam, paſſum, inſtrumentum eiuſdem ſpeciei; ſed quod ex hypotheſi impoſſibili dicitur de ſenſu, ibidem ſine hypotheſi affirmatur de intellectu, qui de corpore ſeneſcente incorruptus migrat in corpus adoleſcens.

224 Sed an per illos duos textus contenderit veſtig. 6. lib. 2. c. 14. probare circulationem animarum de corpore in corpus eiuſdem ſpeciei in numerica identitate; & an hæc fuerit ſua concluſio ex illis deducta, conijci poteſt ex his quæ habet ibi in prima ſua aſſertione, in qua ſic loquitur. *Circulus eſt ab Ariſtot. poſitus in rebus generabilibus vniuerſaliter ad eorum perennem conſeruationem ex libr. 2. de gener. & corr. cap. vltim. ſpecialiter in 4. de gener. animal. cap. vltim. aſſeuerauit Philoſophus animalium ortus circuitu cæleſti gubernari, nempè vt ſub cæleſtia cæleſtem circulationem imitentur; porrò quæ ſunt perpetua eadem numero redeunt, quæ ſunt caduca redeunt eadem ſpecie, ergo quia corpora humana ſunt corruptibilia, redeunt eadem corpora ſpecie, non numero, quia rationales animæ ſunt indeſinentes, eadem numero ſecundum circulum reuertentur*, hæc eſt concluſio quam colligit ex toto illo diſcurſu, in qua planè loquitur de circulatione animarum in corpore in identitate numerica. Quod autem ait in ſecundo loco nempe text. 51. 52. 53. nullatenus ab Ariſtot. tangi animarum migrationem, vel regreſſum, ſed ingreſſum præciſè, verum vtique eſt; at in hoc ſibi palam contradicit, nam veſtig. 6. libr. 2. capitul. 10. numer. 226. & capitul. 14. numer. 144. apertè dicit, ibi Ariſtotel. reprobare migrationem animarum in quodlibet corpus, vt bruti, vel plantæ, vnde quia ibi non reprobat migrationem in corpora eiuſdem ſpeciei, cum hanc quoque refellere debuiſſet, ſi ſibi diſplicuiſſet, deducit talem migrationem eſſe de mente Ariſtotel. in hac ergo reſponſione ſuam illam argumentationem omnino deſtruit, & ſibi contradicit, Denique quod Ariſtot. 1. de Anima 65. docuerit migrationem intellectus de corpore ſeneſcente in corpus adoleſcens, in eo textu talem doctrinam non video, & nulli dubium eſt, quod ſi adeò expreſsè loqueretur Ariſtotel. vt iactat Ferchius, talem quoque auctoritatem adduxiſſet veſtig. 6. lib. 2. capitul. 14. vbi remis, & velis hanc migrationem aſtruere nititur de mente Ariſt. vt autem pateat de tali migratione ibi nec quidem verbum fieri totum hic reſcribo textum 65. *Intellectus autem videtur innaſci ſubſtantia quædam exiſtens, aut non corrumpi, maximè enim corrumperetur vtique ab ea, quæ eſt in ſenio, debilitate, nunc autem quemadmodum in ſenſorijs accidit, ſi enim acciperet ſenex oculum talem, & videret vtique ſicut & iuuenis, quapropter ſenium non eſt, quia ſuſtineat aliquid anima, ſed in eo quo, ſicut in ebrietatibus, & morbis*, vbi planè nullius talis migrationis intellectus de corpore in corpus fit abſoluta mentio, ſed ſolum conditionata de ſenſu ex hypotheſi impoſſibili, quod ſi ſenex acciperet oculum iuuenis, videret ſicut iuuenis; & hoc exemplo vtique noluit ex tali hypotheſi impoſſibili tranſitus potentiæ ſenſitiuæ de corpore in corpus declarare, & affirmare ſine hypoteſi migrationem intellectus de corpore ſeneſcente in adoleſcens, vt ait Ferchius; ſed ſolum declarare voluit, vt ibi omnes exponunt, quod ſicut debilitas ſenij in viſiua potentia non redundat in virtutem animæ in ſe, ſed tantum per organum, cui eſt alligata, ita nullo modo attingit virtutem incorpoream, cuius eſt nullum organum omnino, qualis eſt intellectus, alias plures habet Ferchius cauillationes loc. citat. contra hanc tertiam rationem, quas libenter tranſilio, quia plus dicacitatis, & mordacitatis oſtentant, quam veritatis.

Quarta Ratio propugnata.

225 QVartum argumentum directè impugnans animarum circulationem habetur diſp. 5. cit. n. 170. & eſt ratio Ariſt. 1. Poſt. tex. 4. qua reijciebat circulationem Platonicam, ibi enim contra Platonem inferebat, quod noſtrum ſcire eſſet quoddam reminiſci eorum, quæ ſciuimus in alio ſæculo; hæc ratio autem æquè conuincit, ſiue anima in idem numero corpus redire dicatur, ſiue in idem ſpecie, habitus enim, & ſpecies intelligibiles in anima recipiuntur, & conſeruantur, non in toto coniuncto; & cum nulla ſit ratio, cur in ſtatu ſeparationis illas adhuc non retineat, cum ab organis non dependeant, & habeant eſſe permanenter ad differentiam actuum, nec vllum contrarium eis opponatur, conſequenter quando rurſus redibit ad informandum corpus, ſpecies ſuppeditabit ad recognoſcenda obiecta antea nota, ſiue in alio corpore, ſiue in eodem, vnde ratio contra Platonem non procedit, quia poneret animam redire in idem corpus, ſed abſolutè, quia ponebat eam rurſus in corpus reuerti, ſiue ſit idem numero, ſiue ſpecie & ideò circulationem animarum impugnat quocunque modo ponatur, & hæc eſt ratio, quam affert Doctor 4. d. 43. q. 3. lit. C. qua citat Ariſtot. 1. Poſt. tex. 4. vbi arguit contra Platonem, qui dicebat addiſcere noſtrum non eſſe, niſi reminiſci, vt rurſus ait quol. 15. R.

Ferchius lib. 4. c. 5. primò inquit hanc rationem quam producimus, vt Ariſtotelicam, multa contra Ariſt. continere; prima particula, quam ait eſſe contra Ariſt. eſt illa *habitus enim, & ſpecies intelligibiles in anima recipiuntur, & conſeruantur, non in toto coniuncto* hanc probat eſſe contra Ariſt. quia obiecta memoriæ, & reminiſcentiæ ſunt phantaſmata, & in phantaſia, quare ſunt in toto coniuncto, & coniuncto deſtructo deſtruuntur, in libro de memoria, & reminiſcentia ſpecies memorabilium collocat in primo ſenſitiuo c. 1. *quare manifeſtum eſt, quod primo ſenſitiuo horum cognitio eſt, memoria autem ea, quæ eſt intelligibilium non ſine phantaſmate eſt, quare intellectiui ſecundum accidens vtique erit, per ſe autem primi ſenſitiui* pereunte autem per ſe ſubiecto ſpecierum memorabilium, & actuum memorandi, & habituum, perit etiam ſpecies & habitus, qui ſunt in ſubiecto per accidens; quare ſi qui ſunt habitus, vel ſpecies memorabilium in intellectu, ipſi corrumpuntur corrupto coniuncto, & ſpeciebus memorabilibus in coniuncto exiſtentibus infra c. 2. & vlt. ſignificat, quod reminiſcentia, & memoria ſunt partis ſenſitiuæ, ſunt corporeæ, ſunt totius coniuncti, & per accidens ſunt ipſius intellectiui.

226 Hæc impugnatio in primis non eſt ad propoſitum, quia in ſignata particula noſtra ſermo eſt de habitibus ſpiritualibus & ſpeciebus intelligibilibus, non autem de ſenſibilibus de quibus procedit impugnatio, quamuis autem ſpecies ſenſibiles, & phantaſticæ ſint in toto coniuncto, intelligibiles tamen ſunt in potentia intellectiua præciſè ex Ariſt. 3. de Anima text. 6. vbi ait animam eſſe locum ſpecierum intelligibilium, non tamen totam, ideſt ſecundum omnes ſuas potentias, ſed ſolum ſecundum potentiam intellectiuam, vt ibi paſſim explicant expoſitores. Circa quod notat Doctor 3. diſt. 3. q. 6. N. valde melius conſeruari ſpecies intelligibiles in intellectu, quam ſenſibiles in organo memoriæ ſenſitiuæ, quia illæ ſaltim per læſionem ac indiſpoſitionem organi, in quo ſubiectantur, corrumpi poſſunt, ſed non illæ, tum quia ſunt immateriales, tum quia non habent contrarium, tum quia imprimuntur intellectui, qui nunquam marceſcit, quia de cauſa ait Doct. ibid. intellectum fuiſſe conſulto ab Ariſt. non ſubiectum, ſed locum ſpecierum appellatum, quia habet potiſſimam loci proprietatem, quæ eſt conſeruare locatum; imò 4. d. 45. q. 1. & 3. declarat ſpecies adeò indelebiliter imprimi in intellectu, vt etiam maneant poſt mortem, vt dictum eſt diſpu. 6. de Anima q. 4. art. 1. nu. 76. Vnde falſa eſt illa conſequentia à Ferchio deducta, quod ſpecies intelligibiles in intellectu corrumpantur corrupto coniuncto, & ſpeciebus memorabilibus in coniuncto exiſtentibus, nam poſſunt ſpecies deficere in parte ſenſitiua ob organi læſionem, & non in intellectiua, quam talis læſio non tangit, neque oppoſitum docet Ariſt. loc. cit. lib. de memoria, & reminiſcentia; ſed ſolum docet potentiam intellectiuam pro ſtatu iſto non poſſe ſuis ſpeciebus conſeruatis vti ad rememorandum ſine phantaſmate, ob neceſſariam connexionem potentiarum. Nec etiam voluit ibi Ariſt. negare memoriam intellectiuam vltra ſenſitiuam, imò ibi eam expreſsè admittit, vt notat Doctor 4. d. 45. q. 2. §. *de ſecundo*, dicit enim quorundam intelligibilium nos memorari, vt quod triangulus habet tres angulos, & hoc quidem quia didicit, & fuit ſpeculatus; & licet ibi dicat, quod memoria intelligibilium non eſt ſine phantaſmate, non propter hoc negandum eſt memoriam eſſe in intellectu, ſicut non negatur intelligere in intellectu, eſto ſecundum ipſum ibi, & 3. de anim. 30. & 39. nunquam intelligamus ſine phantaſmate ob connexionem potentiarum pro ſtatu iſto. Quia ergo pro ſtatu illo memoria intellectiua pendet à ſenſitiua, non è contra, & ſenſitiua eſt veluti radix intellectiuæ, ideo Ariſt. ibi tantum extollit memoriam ſenſitiuæ, & quodammodo illam euehit ſupra intellectiuam; & eadem de cauſa inquit memoriam per ſe eſſe primo ſenſitiui, per accidens verò eſſe partis intellectiuæ; ita loquitur Ariſt. non quia negare intendat veram memoriam in parte intellectiua, ſed quia nulla recordatio pertinet ad intellectum pro ſtatu illo, tanquam primario, & radicaliter ſufficientem, vt ibidem explicat Doctor ſub lit. K. & nos cum ipſo diſp. 6. de anima q. 4. art. 1. 77. Quę quidem expoſitio pręterquam quod non exiguum habet in Ariſt. fundamentum, concordat cum noſtra Theologia docente animas ſeparatas recordari præteritorum, vnde Lucæ 16. diues ille recordabatur fratrum ſuorum, & Abraham Lazari ſine miniſterio memoriæ ſenſitiuæ, & ideo optimus Doctor, ita Ariſt. philoſophiam explicat, vt noſtram Theologiam potius aſtruat, quam deſtruat; ſed Ferchius ita explicat, vt deſtruat, dum negat in anima ſeparata remanere ſpecies, & habitus in ſtatu coniunctionis acquiſitas. Videatur Doct. loc. cit. 4. d. 45. q. 3. §. *de ſecundo*, vbi nedum explicat,

ſed

ſed etiam retorquet auctoritates à Ferchio adductas ex lib. de mem. & remin. pro deſtructione memoriæ intellectiuæ, quæ communiter adducuntur ab omnibus negantibus memoriā intellectiuam apud Ariſt.

227 Secunda particula noſtræ rationis, quam impugnat, eſt illa, *& cum nulla ſit ratio, cur in ſtatu ſeparationis illa adhuc non retineat, cum ab organis non dependeant, & habeant eſſe permanenter ad differentiam actuum*, ait ſub nu. 51. hanc particulam in primis continere cautelam ſophyſticam, quia non reddimus rationem concluſionis, ſed quærimus rationem ab alijs, quod fit propter defectum probationis, quam cauillationem, nedum hic obijcit, ſed millies alibi in toto illo ſuo libro. Hanc tamen non eſſe cautelam ſophyſticam, ſed legitimum arguendi modum comprobat praxis Auctorum omnium, qui frequenter aſſerta ſua probare ſolent, quia nulla eſt ratio vrgens ad oppoſitum, & hoc præſertim fieri ſolet in quæſtionibus de potentia D. abſoluta, in quibus probari ſolet aliquid eſſe Deo poſſibile, quia non implicat, & non implicatio probatur ſoluendo rationes in oppoſitum. Et in propoſito cum dicimus nullam eſſe rationem, cur in ſtatu ſeparationis non conſeruentur in anima habitus, & ſpecies intelligibiles. hoc non dicimus ob defectum probationis, quam latè ſuo loco aſſignauimus diſp. 6. de anima q. 4. art. 1. probando neceſſitatem ſpecierum intelligibilium pro memoria præſertim intellectiua; ſed quia non omnia in vno loco ſunt promiſcuè confundenda, ſed aliqua etiam ſunt ſupponenda ex alibi dictis. Et dum ab arguente dicitur, nullam eſſe rationem contrà aliquam ſuam propoſitionem, non hoc dicitur, quia à reſpondente rationem petat, ſed vt reſpondens vel concedat illam propoſitionem, vel ſi negat paratus eſt reddere rationem ſuæ propoſitionis, & hæc ſufficiant pro expurgatione huius frequentiſſimæ querelæ, quam toties nobis inculcat, & refricat. Deinde inquit hanc particulam eſſe contrà Ariſt. lib. de longitudine, & breuitate vitæ cap. 2. inquit *corruptis animalibus corrumpuntur & ſcientia, & ſanitas, quæ in animalibus*, nos autem hic affirmamus habitum ſcientiæ non corrumpi; hoc idem colligit ex c. de quali, vbi habetur *ſi quis vel mediocriter ſumat ſcientiam, niſi grandis permutatio facta ſit vel ab ægritudine, vel ab aliquo huiuſmodi &c. non videntur facilè poſſe moueri*, at nulla eſt permutatio in homine atrocior 3. Nicom. c. 9. quam mors, vnde in tali permutatione omnes ſcientiæ, & virtutes acquiſitæ ſecundum Ariſt. pereunt, hoc autem eſt, quia perit ſubiectum primum, ſine quo intellectus nihil intelligit, amat, odit, reminiſcitur.

228 Neq; hæc impugnatio eſt ad propoſitum, quia quamuis etiam verum ſit multos habitus ſcientificos remanere in anima ſeparata, vt docet Scot. 4. d. 45. q. 1. iuxtà illud D. Hier. in prolog. Bibliæ *diſcamus in terris, quorum nobis ſcientia remanebit in Cœlis*, tamen de conſeruatione horum habituum modò non eſt ſermo in argumento, ſed de conſeruatione ſpecierum intelligibilium iam anteà in ſtatu coniūctionis acquiſitarum præſertim eſt ſermo, & quamuis in prima particula loquamur tam de habitibus, quam de ſpeciebus, quæ recipiuntur in anima, tamen cum poſteà in ſecunda dicimus illa remanere in ſtatu ſeparationis, reſtringimur ad ſpecies; vnde in quibuſdam etiam codicibus noſtris legitur ſic illa particula, *& cum nulla ſit ratio, cur in ſtatu ſeparationis illas adhuc non retineat* &c. non autem legitur *illa*, & hoc euidenter colligitur ex his, quæ immediatè ſequuntur, nam reddentes rationem, cur illhæc in ſtatu ſeparationis conſeruentur, ac perſeuerent, addimus quia *nullum contrarium eis opponitur*, hoc autem non vtique de habitibus intelligi debet, qui contrarium habent, ſed de ſpeciebus præcisè, vt diximus diſp. 6. de Anim. cit. q. 4. artic. 1. nu. 76. vbi habetur, quod licèt habitus ſit forma permanens, tamen habet contrarium, cuius actione deſtrui poteſt, at ſpecies ſiue intelligibiles, ſeu ſenſibiles contrario carent, nam ſpecies contrariorum v. gr. albi, & nigri ſimul manent in eodem oculo, quare ſi aliàs contingat eius ſubiecto inſidere incorruptibili, vt de intelligibilibus euenit, perpetuò conſeruantur in eo. Et denique quod in noſtro argumento ſit præcipuè ſermo de ſpeciebus intelligibilibus, cum dicimus perſeuerare quoque in ſtatu ſeparationis, & nullum contrarium eis opponi, colligitur ex concluſione, quam deducimus illis verbis, *conſequenter quando rurſus redibit ad informandum corpus, ſpecies ſuppeditabit ad recognoſcenda obiecta anteà nota*; argumentum itaque de ſpeciebus præſertim procedit, non de habitibus, non enim dicimus animam ſeparatam ſuppeditare habitus, ſed ſpecies intelligibiles ad recognoſcenda obiecta anteà nota, per quod etiam refellitur obiectio quam facit num. 52. contra tertiam particulam, quaſi dixerimus habitibus nullum eſſe contrarium. At quando etiam diceremus tam ſpecies, quam habitus conſeruari in anima ſeparata, ſi iſti à contrario non deſtruantur, non eſſet malè dictum, quia, vt dixi, abſolutè verum eſt ab anima ſeparata multos habitus deferri hic acquiſitos ad aliam vitam; Et illæ auctoritates à Ferchio in oppoſitum adductæ, quomodo debeant intelligi, & explicari, iam diximus diſp. 3. de anima q. 6. de deſitione habituum in fine, & doctrina ibi tradita eſt Scoti 4. diſtinct. 45. quæſt. 1. vnde illæ difficultates ſolutæ fuerunt, antequam ab ipſo obijcerentur, & nedum ibi, ſed etiam diſput. 8. quæſt. 1. artic. 1. nu. 15. vbi agimus de permanentia ſpecierum, & habituum in anima ſeparata.

229 Deindè ſub eodem n. 52. vt oſtendat nec ſpecies, nec habitus in anima ſeparata conſeruari, inquit, bifariam formas deſtrui, vel per cauſam poſitiuè deſtruentem, quo pacto ignorantia praua deſtruit ſcientiam, virtus vitium; vel per ceſſationem cauſæ influentis, aut conſeruantis, quo pacto actus videndi, vel intelligendi deſinit eſſe ceſſante influxu actuali in cauſa, & ſpecies in ſenſu exteriori ceſſat abſente obiecto, & ſic etiam ait ſcientiam deſtrui poſſe per obliuionem, ſicut namque ex actibus generatur, & conſeruatur habitus, ſic per non actum diuturno tempore amittitur, & eſt exemplum de lumine, quod deficit abſente luminoſo; imò ait ibi in margine nos veritate coactos lib. de Gener. cart. 277. col. 1. docere accidentia, quæ non habent contrarium, corrumpi per ceſſationem influxus conſeruatiui. Denique ait præter has deſtructiones formarum dari aliam deſtructionem per accidens, vt Ariſtot. paulo anteà relatus dixit; ſiue igitur ſpecies intentionales contrarium habeant, ſiue non, deſtruuntur vel deſtructione ſubiecti per accidens, vel ceſſatione cauſæ conſeruantis, habitus verò deſtruuntur & per ſe, & per accidens, & per negationem contrarij, & per negationem conſeruantis, vndè tandem concludit in argumento noſtro eſſe paralogiſmum conſequentis ab inſufficienti enumeratione cauſarum corruptionis, vel deſitionis. Sed de permanentia ſpecierum intelligibilium iam ſuo loco tractatum erat abundè diſp. 6. de anima quæſt. 4. art. 1. quæ hoc loco ſupponi debebant, non enim corrumpuntur per ſe, quia nullum habent contrarium, non per accidens ad corruptionem ſubiecti, quia imprimuntur in ſubiecto incorruptibili; non deſinunt per ceſſationem cauſæ influentis, vel conſeruantis, quia non habent eſſe in fieri ad inſtar entis ſucceſſiui, ſicut habent actus, nec neceſſariò pendet à cauſa efficiente in ſuo fieri, & conſeruari; vt dictum eſt diſp. 6. cit. de anima n. 76. & quando diſp. 5. de gener. qu. 4. nu. 104. dicimus accidentia non habentia contrarium, corrumpi per ceſſationem influxus conſeruatiui, ſermo ibi erat de lumine in aere, ſpeciebus intentionalibus in medio, & alijs accidentibus, quæ à cauſis efficientibus neceſſariò pendent in fieri, & conſeruari, quales non ſunt ſpecies intelligibiles; per illum verò modum deſtructionis per accidens ab Ariſt. relatus lib. de long. & breu. vitæ cap. 2. voluit ſignificare duntaxat deſtructionem ſpecierum in intellectu ex deſtructione ipſarum in phantaſis, non quidem ſimpliciter, ſed ſecundum quid nimirum quantum ad operationem, quia pro ſtatu iſto quamuis intellectus deſtructa ſpecie phantaſtica adhuc intelligibilem retineat, non tamen poteſt exire in actum ob connexionem potentiarum, eo modò quod Doctor 4. diſtinct. 43. quæſt. 1. ad 2. prin. explicat textum 66. primi de anima iuxtà antiquam verſionem, *intellectus corrumpitur quodam interiori corrupto*, idest impeditur quantum ad operationem, & ſic quaſi corruptus habetur, non quod ſit corruptus ſimpliciter, ſed hæc auctoritas magis explicabitur infrà num. 240. De habituum verò deſitione ex inſtituto egimus diſp. 3. de anima quæſt. 6. vbi dictum eſt habitus per accidens corrumpi ad deſtructionem ſubiecti, & etiam per ſe ex contrarijs actibus ſiue deſtructione ſubiecti, nunquam tamen ex ceſſatione actuum verè, & propriè deſtrui ſolitariè ſumpta, ſed quatenus ceſſatio ab actibus eſt in cauſa, vt in plurimum, quod eliciantur actus oppoſiti, vndè falſum eſt, quod ait Ferchius in hoc propoſito, vt ibi eſt videre.

230 Rurſus ſub num. 53. reſponſionem affert, quam dederat veſtig. 6. lib. 2. num. 146. ex Ariſt. 3. de anima 20. dicente *non reminiſcimur autem, quoniam intellectus paſſiuus corruptibilis eſt, & ſine hoc nihil intelligit*; hæc igitur eſt ratio, cur non reminiſcamur eorum, quæ anima in alio corpore cognouit, quia reminiſcentia, & memoria non ſunt ſine imaginatione, & intellectus non intelligit quicquam eorum, quæ pertinent ad reminiſcentiam ſine imaginatione; imaginatio, quæ eſt intellectus paſſiuus præcedentium hominum, corrupta eſt, & ſine imaginatione illa præcedente, non poteſt ille intellectus, qui eſt immortale, & æternum, & impaſſibile in nobis exiſtens, intelligere aliquid reminiſcibile, ſic in primo de anima 66. aſſeritur, quod corrupto habente corpore intellectiuum non meminit, neque amat, quia iſtæ operationes, vel paſſiones non erant ipſius intellectus, ſed ipſius communis habentis. Hæc reſponſio refellitur à nobis diſputat. 5. cit. ſub eodem num. 170. quia Ariſt. textus non adducitur ad rem. Ariſt. enim ibi non mouet dubitationem, cur non reminiſcamur eorum, quæ anima cognouit in alio corpore, ſed cur ſi intellectus eſt à corpore ſeparabilis, non reminiſcimur poſt mortem eorum, quæ nouit coniunctus, & inquit non reminiſci ob defectum imaginatiuæ, quæ ad reminiſcentiam inſeruit, quæ Ariſtot. doctrina præſenti dubitationi applicari minimè poteſt, nam difficultas vrget de anima non in ſtatu ſeparationis, ſed uno corpori coniuncta, cur non recordetur eorum, quæ nouit in alio corpore, in quo ſtatu vtique imaginatio non deeſt, vt eius miniſterio valeat vti ſpeciebus iampridem acquiſitis in alio corpore; dicere autem, quod ad hunc vſum neceſſaria foret imaginatiua alterius corporis, & non ſufficere imaginatiuam præſentis, vt Ferchius innuit, eſt voluntariè dictum, nam inquit Ariſtot. 1. de anima 65. quod ſi ſenex acciperet oculum iuuenis, videret, vt iuuenis; ergo ſi ad operationem ſenſitiuæ, quæ vtique eſt organis magis alligata in ſuis operationibus, quam intellectiua, ſufficeret aliud organum, dummodò eſſet ei coniunctum, tantò magis in propoſito dicendum eſt de anima rationali, quod imaginatiua corporis nouiter informati ſufficit ei ad exercendam quamcunque operationem ab ea dependentem, quam in alio corpore poterat exercere, nec opus eſſe imaginatiua illius.

231 Occurrit ad hæc lib. 4. n. 55. primò malè à nobis explicari textum 20. tertij de anima de homine mortuo, & intellectu ſeparato, ſic

Digitized by Google

enim Piccol. in illum textum arguit, de intellectu coniuncto verum eſt ipſum nihil intelligere ſine intellectu paſſiuo corruptibili de intellectu ſeparato falſum eſt, at Ariſt. loquitur de illo intellectu incorruptibili, qui nihil intelligit ſine intellectu paſſiuo corruptibili, ergo non loquitur de intellectu ſeparato, ſed coniuncto, verum intellectus ſeparatus eſt hominis mortui coniunctus viui, loquitur itaque Ariſt. de hominibus viuis, non de mortuis, quando ait *non reminiſcimur*; hoc etiam probat ponderando verba textus, nota ſubiectum quæſiti *nos*, nota prædicamentum *reminiſcimur*, ex parte ſubiecti Ariſt. loquitur de ſe, & ſuis, hi erant viui, & intellectus coniunctus in eis; ex parte prædicati probat idem ex 1. de anima 66. vbi reminiſci non intellectui, ſed toti coniuncto conuenire dicitur. Cæterum Ariſt. tex. 20. cit. loqui de intellectu ſeparato, & poſt mortem eſt communis ferè omnium Interpretum expoſitio, quorum alios referam, qui ſunt ad manum altos vtique relaturus, ſi haberem, quia eſt communis expoſitio tam veterum, quam Recentiorum Peripateticorum; ita exponit Themiſtius lib. 3. de anima cap. 28. conferens hunc textum cum tex. 66. primi de anima, vbi cum ait intellectum non reminiſci, vtique de intellectu ſeparato loquitur, & homine poſt mortem, ait enim *quare & hoc corrupto neq; meminit neq. amat, non enim illius erant, ſed communis quod quidem deſtructum eſt*, quibus verbis ait Themiſtius reſpódere illa in illo text. 20. tertij de anima, non recordamur id circò ab occaſu, quia hic impatibilis eſt, intellectus verò, qui patibilis dicitur, aboletur, & ſine hoc nihil intelligit; ſic etiam de homine poſt mortem, & de intellectu ſeparato ex eodem tex. 66. primi de anima hunc textum explicuit Eminent. Cardinalis Oregius amantiſſimus olim mei Mæcenas in doctiſſima ſua Diſput. de animæ immortalitate pag. 112. ex græco; vndè neſcio, qua ratione Ferchius ex illo tex. 66. 1. de anim. deducere prætendat in hoc 20. tertij de anim. illi correſpondente de intellectu coniuncto; & homine viuo ſermonem fieri cum indè totum oppoſitum deducatur, ex hoc enim, quod *reminiſci* non intellectui ſeparato, ſed toti coniuncto conuenit, vt ibi habetur, ſequitur *non reminiſci*, de quo eſt ſermo tex. 20. 3. de an. conuenire intellectui ſeparato, & homini defuncto, & hac etiam ratione Raguſeus diſputat. 21. de animæ immortal. capit. 8. verſus finem hunc text. 20. eodem modo explicat, quod loquatur de homine defuncto, quia clarum eſt, dum nos viuimus, reminiſci, & falſum eſſet dicere de nobis viuentibus abſolutè, quod non reminiſcamur; quare poſt mortem (inquit) remanet ſolum intellectus ſemper intelligens, & nunquam reminiſcens, quaſi velit Ariſtot. docere intellectum ſeparatum ſolis acquiſitis ſpeciebus in continuo intelligendi actu verſari; quibus verbis tradit Raguſeus ſpecies intelligibiles hic acquiſitas in intellectu ſeparato conſeruari, non ergo id monſtrum eſt apud Peripateticos, neque piaculum in Ariſtot. ſententia, ſic etiam explicat Contaren. quæſt. de immortal. animæ capit. 2. ratione 13. Tromb. ibidem, artic. 1. concl. 6. in fine. D. Th. 3. de an. cap. 20. Auerſa, Conimb. Caiet. Thien. in hunc textum Apollinaris ibid. & alij paſſim.

232 Itaque dicendum in eo tex. de Intellectu ſeparato ſermonem fieri, & hoc quidem colligitur, tam ex priori parte textus, quam ex poſteriori, nam in priori parte ſic loquitur *ſeparatus autem ſolum eſt hoc, quod quidem eſt, & hoc ſolum eſt immortale, & perpetuum*, in poſteriori autem ſic *non reminiſcimur autem, quia hoc quidem impoſſibile eſt*, quibus verbis ſatis patet non de viuentibus loqui, quis enim demens diceret reminiſcentiam in hoc ſtatu nobis non conuenire? loquitur ergo de ſtatu ſeparationis; quomodo autem id intelligendum ſit, declarat Doctor. 4. d. 45. q. in fine, quod poſt mortem non reminiſcimur, quatenus non manet memoria ſenſitiua, ſeu cogitatiua, quam Ariſt. ibi vocat intellectum paſſiuum ob propinquitatem ad verum, & proprium intellectum, & cum ait in tali ſtatu nos non reminiſci, non debet intelligi de quacunque reminiſcentia, quia etiam ait ſine tali intellectu paſſiuo ibidem nihil intelligi, & tamen certum eſt intellectum ſeparatum intelligere, alioquin immortalis non eſſet, quia in ſtatu ſeparationis propriam operationem habere non poſſet; ſed ſicut vult dicere animam nihil poſſe intelligere eo intelligendi modo, quo vtitur in corpore, ſcilicet recurrendo ad phantaſmata, ita vult dicere non reminiſci eo modo, quo reminiſcimur in hoc ſtatu per dependentiam à memoria ſenſitiua, quia tunc non adeſt ordo ille neceſſarius potentiarum intellectiuæ, & ſenſitiuæ in operando circa idem obiectum, qualis nunc interuenit pro ſtatu iſto; & hoc etiam modo explicat Doctor Ariſt. lib. de memoria, & remin. 4. d. 45. q. 3. §. *de ſecundo* nam licet ibi dicat memoriam intelligibilium non dari ſine phantaſmate, non propter hoc negandum eſt memoriam eſt in intellectu, ſicut non negatur intelligere in intellectu, & tamen ſecundum ipſum ibi non intelligimus ſine phantaſmate; hinc dicebat S. Thom. cit. intelligere eſſe quodam modo æquiuocum in ſtatu coniunctionis, & ſeparationis ob diuerſum intelligendi modum, & ſi etiam dici poteſt de reminiſci; ſic etiam hunc textum Conimb. exponunt non omnem recordationem extincto corpore deperire, ſed eam duntaxat, quę fit interuentu imaginationis quam etiam expoſitionem dat Contar. q. de immortal. animæ c. 7. ad 8. Cum verò dicebat Ferchius, quod ſi in eo tex. 20. ſermonem haberet Ariſt. de anima ſeparata, dicendum erat in numero ſingulari, non reminiſcitur autem anima, non autem in numero plurali de nobis *non reminiſcimur autem*, in quo loquendi modo ſuam expoſitionem Ferchius ſpecialiter fundauit; reſpondeo & expoſitionem illam, ac quoque ponderationem modi loquendi Ariſt. eſſe verbatim de ſumptam à Caiet. lib. 3. de anima in eum textum. Huic verò Caiet. ponderationi trifariam reſpondet Capredonus de Theologia Ariſt. lib. 1. c. 10. primò ex doctrina D. Th. 1. p. qu. 75. art. 4. ad 1. docet ibi hominem ſumi pro anima, & hoc modo ſumpſit hic Ariſ. quandoquidem ſecundum ipſum 9 Ethic. illud potiſſimum videtur eſſe vnumquodq; quod eſt in ipſo principale, ſicut quod facit Ciuitatis Rector, ciuitas facere dicitur; Cum itaq; anima intellectiua ſit quid in homine potiſſimum, anima intellectiua pro homine ſumitur, ac per hoc dicitur homo, quo circà potuit dicere Ariſt. de anima ſermonem habens *nos homines reminiſcimur*; ſecundò reſpondet Ariſt. doctrinam eſſe 1. de anima 64. conuenientius dici, hominem addiſcere, vel intelligere per animam, quam animam ipſam addiſcere, vel intelligere, & pari modo de reminiſcentia nos aptius per animam reminiſci dicimur quam animam reminiſci, & ideò Ariſ. loc. cit. aſſerit melius dici *nos non reminiſci*, quam animam, vel aliquam animæ partem non reminiſci; vt ergo Ariſt. doceret doctrinam ſibi conformem loquendo de anima poſt mortem dixit *non reminiſcimur*, hoc eſt, nos homines qui ſumus poſt mortem ſecundum partem principalem, ſcilicet ſecundum animam intellectiuam *non reminiſcimur*. Tertiò tandem ait Ariſt. dixiſſe *non reminiſcimur*, quia de reminiſcentia loquebatur, cuius ſubiectum eſt totum humanum compoſitum, & non anima ſola, & ad hoc explicandum ait, *non reminiſcimur*; notat tamen hic idem Auctor lib. 1. cit. c. 39. ad 1. quod cum Ariſt. hic, & 1. de anima 63. inquit non dari reminiſcentiam poſt mortem, ſermonem habere de reminiſcentia ad partem ſenſitiuam ſpectante, non autem de memoria ad intellectum pertinente, quam in anima ſeparata aſſerit inueniri, in qua etiam vult conſeruari de mente Ariſt. habitus, & ſpecies hic acquiſitas c. 38. & 39. & reſpondet ad omnia allata à Ferchio in oppoſitum; vbi etiam notandum eſt doctiſſimum hunc Thomiſtam doctrinam ibi Ariſt. ſingulariter profiteri, & quid ipſe ſenſerit de anima & alijs ſubſtantijs ſeparatis, ideoque librum illum Theologiam Ariſt. nuncupaſſe; quod addo ne dicat Ferchius, vt ſolet, nos extrà Peripatum abire, & extrà propoſitum.

238 Deindè vlterius dicit, num. 41. quod etiamſi admitteretur anima nouum corpus informans retinere ſpecies in alio corpore acquiſitas, non ſufficit imaginatiua præſens, vt eius miniſterio valeat vti ſpeciebus prius acquiſitis, vt nos dicebamus, quia requiritur phantaſma, & conſideratio actualis ipſius phantaſmatis in imaginatione ad hoc, vt intellectus valeat vti ſcientia acquiſita. At nos hanc euaſionem præcluſimus ſuprà per paritatem ſumptam ex tex. 65. primi de anim. de potentia diſiua, quod ſi ſenex acciperet oculum iuuenis, videret vt iuuenis. Verum, quia punctus difficultatis pendet ex cauſalitate phantaſmatis, & modo concurrendi ad intellectionem; promptius hæc reſponſio infringitur ex eo, quod communiter dici ſolet non ita eſſentialiter pendere intellectum à phantaſmatibus in ſecunda motione, ſicut in prima, in qua accipit comprincipium efficiendi actum intelligendi, qua ratione dicebat Ariſt. 3. de anima 8. & 8. Phyſ. 32. non egere amplius intellectum alio motore ad intelligendum cum ſpecies impreſſas adeptus fuerit, quam doctrinam recipit, & approbat Doctor 1. d. 3. ad 1. prin. ac etiam 4. d. 45. q. 1. ad 1. princ. vbi explicans illam auctoritatem ex 3. de anim. 39. ita ſe habent phantaſmata ad intellectum, ſicut ſenſibilia ad ſenſum, ergo ſicut ſenſus non poteſt aliquam ſenſationem habere, niſi moueatur à ſenſibili, ſic nec intellectus aliquam intellectionem, niſi moueatur à phantaſmate; reſpondet, quod illa auctoritas debet intelligi quoad acquiſitionem ſpeciei, & hoc primam, & primæ, ſed quoad vſum non eſt intelligendum; & ratio eſt, quia intellectus poteſt vti forma prius acquiſita, licet illa non habeantur, quæ prius neceſſaria erant ad acquirendam illam formam, non ſic ſenſus loquendo de ſenſu exteriori poteſt vti aliqua forma prius acquiſita, quia non eſt conſeruatiuus ſpeciei prius receptæ ad poſterius operandum; ſic igitur in propoſito conceſſo ſemel, quod ſpecies acquiſitæ ab anima in veteri corpore conſeruentur in ipſa, poterit ipſis vti in corpore nouo, etiamſi non adſit illa eadem phantaſia prior, virtute cuius illas acquiſiuit, & per eas cognoſcere quidditates anteà habitualiter notas, & recognoſcere obiecta anteà cognita, quia illa non eſt amplius neceſſaria ad talia obiecta recognoſcenda, cum in ordine ad illa ſe habeat intellectus, velut in ſecunda motione. Cui quoque doctrinæ ſubſcribit Raguſeus diſp. 21. c. 11. ad 2. Alexandræorum, vbi probans animam ſeparatam poſſe propriam habere operationem, vtique ſpeciebus hic acquiſitis independenter à phantaſmatibus inquit, animaduertere oportet phantaſmata non neceſſariò ad ipſam intellectionem efficiendam neceſſariò concurrere, ſed priuatim tantummodo ad ſpecies intelligibilis eductionem requiri; vbi autem intelligibile obiectum in ſua ſpecie refulgens intellectui præſto eſt, tunc intellectus abſque vllo phantaſmatum auxilio in intelligendo actum erumpere poteſt, anima igitur a corpore ſeiuncta (inquit) quamuis nullum amplius commercium cum phantaſmatibus habeat, multas tamen intelligibiles ſpecies habet, quibus optime ſuum intelligendi munus exerceat; eadem igitur ratione in propoſito noſtro, ſi anima cum illis ſpeciebus in nouum corpus reuertatur poterit obiecta in ipſis relucentia iterum recognoſcere, & recogitare abſque phantaſmatum auxilio.

Præterea Alphonſus de Caſtro aduerſus hæreſim hanc de animarum tranſmigratione lib. 2. cit. de Anim. her. 8. idem contorquet argumentum de præteritorum memoria, & ſolutionem ex Ferchio allatam euincit caſu D. Pauli narrato 2. Corinth. 12. ſiquidem in tertium

Coe-

Cœlum raptus vidit arcana Dei, quæ non licet homini loqui, in quo raptu, quamuis ipſe dubius ſit, an eius anima in corpore fuerit, an extra corpus, hoc tamen eſt certum, animam tunc minimè corporeis ſenſibus vſam, ſed ipſam ſolam ſine vllo corporis adminiculo in illa fuiſſe arcanorum contemplatione, quoniam corporei ſenſus ad illa contemplanda minimè valerent, & tamen poſteà illorum, quæ vidit reminiſcebatur; ſi ergo huius, quod in breuiſſimo tempore extrà viſum eſt cum ad corpus rediit, reminiſcitur, multò magis anima illorum reminiſceretur, in quibus per tot tempora in alio corpore viuens remorata eſt; eandem denique rationem contrà animarum circulationem vrget S. Bonau. 2. d. 18. art. 2. q. 2. in corpore quæſiti.

Quinta Ratio propugnata.

234 QVintum argumentum erat diſp. 5. cit. nu. 272. quia etiamſi ratio adducta à Ferchio in præcedenti argumento ſufficiens eſt pro obliuione geſtorum in alio corpore, quare in nouo corpore aſſumpto non recordatur geſtorum ſaltim extrà corpus in proximo ſtatu ſeparationis? Reſpondet Ferchius veſtig. 6. lib. 2. nu. 147. quoniam intellectus poſſibilis innaſcitur in corpore, ſicut tabula, in qua nihil eſt pictum 3. de anima 14. & iure ex proportione materiæ, materia quippè non recipit formam nouam, niſi veteribus abiectis, vt nuda accedas ad nudam ita intellectus acceſſurus ad corpus denudatur ab accidentibus oppoſiti ſtatus, ſcilicet ſeparationis. Ratio quoque illius ſtatus coniunctionis hoc exigit, ſcilicet propter ordinem potentiarum cognitiuarum in agendo, ſicut in eſſendo; in eſſendo materia eſt propter formam, corpus propter animam; in agendo actio corporis eſt propter actionem animæ, & actio formæ ſenſitiuæ propter actionem intellectiuæ; hæc cum ita ſint neceſſarium eſt intellectiones, & habitus animæ ſeparatæ in iterata coniunctione deleri, ne anima occupata circa obiecta ſecum aduecta naturalem famulatum reſpueret. Sed loc. cit. hanc reſponſionem refellimus, quia in primis textus Ariſtot. non facit ad rem, nam Ariſt. ibi ideò dixit intellectum poſſibilem innaſci in corpore, ſicut tabula, in qua nihil eſt depictum, quia ſupponebat tunc primò innaſci, & fieri, non autem, quod præcederet in alio ſtatu, nam ſi hoc ſuppoſuiſſet, ſanè non dixiſſet accedere omni ſpecie nudum.

Repellit hanc impugnationem Ferchius lib. 4. cap. 7. nu. 57. quia Ariſt. de nuditate loquitur in textu *oportet autem ſic, vt in tabula, in qua nihil eſt ſcriptum actu, quod quidem accidit in intellectu*, de nuditate ergo ab omni ſpecie textus loquitur, de innaſci verò vel primò, vel ſecundò, vel decimò nihil, in textu Ariſt. vndè inquit nos componere textus nouos ad ipſum decipiendum. Deindè ait, fieri intellectum tunc primò eſt ſimpliciter falſum in Ariſt. quia 2. de gener. animal. cap. 3. ſolus intellectus eſt antè corpus, & extrinſecus accedit, ſic 1. de anima 65. *intellectus innaſci videtur ſubſtantia quædam exiſtens, & non corrumpi*, eſt ergo ſubſtantia quædam exiſtens antè corpus, & non naſcitur cum corpore, ſed tantum innaſcitur. Rurſus 1. de anima 82. de intellectu animaſtico *rationabiliſſimum enim eſſe hunc antiquiſſimum, & dominum ſecundum naturã*, ſi antiquiſſimus, & elemẽtis prior ſecundum naturam, qui fieri poteſt, vt fiat, quando innaſcitur in corpus nouum? quare concludit falſum eſſe, quod Ariſt. in eo textu ſupponeret tunc intellectum primò innaſci, & fieri, & non in alio ſtatu præceſſiſſe, idque à nobis proponi, ſed non probari.

235 Sed errauimus circà illum tex. 14. 3. de anima vtentes verbo *innaſci*, quod in textu non eſt, planè Ferchius ipſe cauſa noſtri erroris fuit, qui veſtig. 6. lib. 2. n. 147. poſtulationi reſpondens, quare non recordamur ſaltim geſtorum extra corpus? occurrit, *quoniam intellectus poſſibilis innaſcitur in corpore ſicut tabula, in qua nihil eſt depictum 3. de anim. 14.* ſi ergo de innaſci nihil eſt in textu, cur tale verbum memorat referens illum textum? ipſe ergo nouos componit textus, non autem nos; attamen noſtra expoſitio ad illum textum veriſſima eſt, ſcilicet ab initio intellectum in corpore innaſci, ſicut tabulam, in qua nihil eſt depictum, quia ſupponit, vel intendit in alio ſtatu non præceſſiſſe, ſed tunc primò innaſci, & fieri in corpore; quod ex ipſo contextu colligitur, quia ſi in alio ſtatu præceſſiſſet, cum alijs intellectionibus, & habitibus, quos tunc exerceret in iterata vnione cum corpore, tunc non diceretur innaſci, ſicut tabula, in qua nihil fuit depictum, ſed ſicut tabula, in qua fuit quidem aliquid depictum, ſed poſteà abraſum. Deindè in eo textu, vt notant Apollinaris, ac cæteri Expoſitores, ſoluit dubitationem quandam ſuperius præmiſſam, dicens quod paſſio multipliciter accipitur, quædam enim eſt paſſio propriè ſumpta, quæ fit cum abiectione contrarij, ſicut calefactio; quædam verò largè ſumpta, per quam ſola fit acquiſitio, vel ſola deperditio qualitatis; & conſequenter ad dubitationem dicit, quod intellectus, dum intelligit, ab intelligibilibus non patitur paſſione corruptiua, ſed ſolum perfectiua, intellectus enim eſt in potentia ad intelligibilia, antequam intelligat illa, neque eſt aliquid illorum in actu, niſi cum actu intelligit ipſum, & ex hoc, quod ab intelligibili recipit intellectionem, non neceſſariò abijcitur alia diſpoſitio contraria, ſicut in tabula raſa contingit, in qua nihil eſt pictum, ipſa enim ad omnem picturam eſt in potentia, & cum in ea de nouo producitur pictura, non propter hoc diſpoſitio aliqua contraria abijcitur; at hoc non contingeret ſi intellectus in alio ſtatu præceſſiſſet cum intellectionibus, & habitibus alijſque accidentibus oppoſitis, & incompoſſibilibus ſtatui coniunctionis, nam vt poſſet in corpore intelligere opus eſſet, vt ab intellectu abijcerentur huiuſmodi diſpoſitiones contrariæ, vt de facto Ferchius affirmat, quia accidentia in ſtatu ſeparationis, & coniunctionis ſunt oppoſita, & ſe inuicem impediunt. Deniq; vt notant Conimb. in hoc textu, & Caiet. 3. de anima cap. 2. de intellecto agente, hic locus eſt aduerſus Platonem, qui in Menone, Phædro, alijſque in locis docuit noſtros animos antequam in hæc caduca, & moribunda corpora deſcenderent, omnium rerum notiones in ſe conſignatas habuiſſe, ſed contagione corporis, & quaſi tetri carceris inſolentia in obliuionem ſuperioris intelligentiæ delabi, reminiſci tamen diſcendo, atque ita omnem noſtram diſciplinam recordationem quandam eſſe, & hunc errorem confutauimus (inquiunt) ex inſtituto initio lib. 1. Poſt. vbi eius meminit Ariſt. Ex qua notatione duo ſunt colligenda aduerſus Ferchium, vnum eſt re vera Ariſt. in hoc textu docere intellectum in corpore innaſci, omninò primò itaut in alio ſtatu non præceſſerit antè corpus, quia loquitur aduerſus Platonicos, qui ita dicebant; alterum eſt huius erroris Ariſt. quoque meminiſſe 1. Poſt. cap. 1. (quod ſupra negabat Ferchius lib. 4. n. 48.) idem habes D. Th. 2. contra gentes cap. 93.

236 Deindè falſum eſt, quod ait Ferchius animam rationalem antè corpus præexiſtere, & non potius cum ipſo ſimul fieri etiam ſecundum Ariſt. eſtò verum ſit non cum ipſo deſinere, quandoquidem ita expreſſe docuit Ariſt. 12. Met. tex. 16. & 17. ibi namque de formarum inceptione ſermonem habens diſtinguit de duobus formarum generibus, quædam enim ſunt formæ mouentes, ſicut Intelligentiæ, & iſtas inquit antè ſingularum rerum generationem exiſtere; aliæ verò ſunt formæ, quæ habent rationem cauſæ formalis, & compoſitum conſtituentis, & has inquit non prius exiſtere, quam compoſitum per ipſas conſtitutum, & ſub iſto ſecundo genere formarum animam quoq; rationalem comprehendit; nam quærens deindè, tex. 17. an aliqua formarum ſecundi generis poſt compoſiti diſſolutionem queat manere ſuperſtes, ait in quibuſdam id contingere poſſe, & ſpecificat hanc eſſe animam rationalem; ambos textus hic reſcribo, vt pateat eorum claritas; *cauſæ itaque mouentes, tanquam anteà ortæ exiſtunt; quæ verò, vt ratio, ſimul ſunt, cum enim ſanus fit homo, tunc etiam ſanitas eſt, & forma æneæ ſphæræ ſimul atque ænea ſphæra, ſi autem aliquid poſterius permanet, conſiderandum eſt, in quibuſdam enim nihil prohibet, veluti ſi anima tale ſit, non omnis, ſed intellectus, omne namque fortaſſis impoſſibile eſt*; vbi Alenſis, cui concinit Scotus, exponit dicens, notandum eſt, quod ſententia Philoſophi in breui eſt iſta, quod de eſſentia cuiuslibet formæ eſt, quod incipiat eſſe cum forma compoſita, ſed tamen aliqua forma eſt, quæ poteſt habere eſſe poſt ſubſtantiam compoſitam, ſicut eſt intellectus, licet enim potentiæ ſenſitiuæ, quæ ſunt alligatæ organis, non habeant eſſe poſt ſubſtantiam compoſitam, tamen forma intellectiua habet eſſe; ecce textum clarum, & clariorem eius expoſitionem Alenſis, quem non ſemel Ferchius in lib. defenſ. appellat Metaph. expoſitorem ſublimem; vnde neſcio ex quo capite prætendat Ferchius veſtig. 6. lib. 2. nu. 146. ex hoc textu oppoſitum probare, quod anima corpori præexiſtat, dum inquit, *idem autem eſt dicere in 12. Met. 17. quod anima poſterius manet, & quod ſit antè*, nam Ariſt. expreſsè docet animam poſterius corpore manere, & antè illud non præexiſtere; & Scotus 4. d. 43. quæſt. 2. M. ait in principijs Ariſt. animam accipere eſſe de nouo, cum non ponat eam perpetuo præceſſiſſe ſine corpore, nec prius in alio corpore.

Loca verò quæ in oppoſitum adducit aut falſa ſunt, aut malè intellecta, nam ſecundò de gen. animal. cap. 3. vtique ait ſolum intellectum extrinſecus accedere, & non ex ſpumoſo, & craſſo ſemine oriri, quemadmodum ſentientem, & vegetantem, quæ ex potentia materiæ educuntur, nequaquam tamen exprimit antè corpus præexiſtere, nam verba textus ſunt iſta, *reſtat igitur, vt mens ſola extrinſecus accedat, eaque ſola diuina ſit, nihil enim cum eius actione communicat actio corporalis*, in quibus verbis, vt patet, nulla fit prorſus mentio de mentis præexiſtentia antè corpus, ſed ſolum dicitur extrinſecus aduenire, non autem intrinſecus de potentia materiæ, ſiue anteà præextiterit, ſiue tunc actu in corpore producatur extrinſecus à Deo. Alter quoque locus ex 1. de anim. 65. *intellectus innaſci videtur ſubſtantia quædam exiſtens*, omninò extorqueri videtur, cum indè infert Ferchius ergo ſubſtantia quædam exiſtens antè corpus, & non naſcitur cum corpore, ſed tantum innaſcitur? nam potius ex illa phraſi deducitur animum naſci, atque produci, & non quidem extra, vel antè corpus, ſed in corpore, hoc enim ſonat *innaſci*, quod in alio naſci, in alio fieri; ſubdit tamen, quod innaſcitur, vt *ſubſtantia quædam exiſtens*, ne quis ſuſpicaretur naſci, & fieri in materia, vt aliæ formæ ſubſtantiales, quæ fiunt in materia, ac dependentes ab ea, ac proindè dicuntur formæ materiales, & inhærentes, non autem per ſe exiſtentes, cuius tex. optimam tradit expoſitionem Card. Oreg. q. cit. ad 5. & velle ſic arguere, intellectus innaſcitur, vt ſubſtantia quædam exiſtens; ergo eſt ſubſtantia exiſtens antè corpus, eſt manifeſta fallacia conſequentis, ſicut ſi diceretur Petrus eſt exiſtens, ergo eſt exiſtens antè Paulum, qui eſt pater eius. Alter deniq; locus ex 1. de anim. 82. non adducitur ad rem, quia non eſt ibi ſermo de prioritate temporis, ſed naturæ, & dignitatis, vt colligitur ex verbis immediatè præcedentibus, *animæ autem aliquid eſſe melius, & præſtantius impoſſibile eſt, impoſſibilius autem adhuc intellectu*, vndè & antiquitas ibi prioritatem ſignificat excellentiæ, ac dignitatis animæ ſupra cæteras formas inferiores, vt indicat verbum *dominij*.

237 Secundò reſponſionem illam Ferchij ad argumentũ principale datam

datam veſtig. 6. lib. 2. n. 147. vlterius impugnauimus diſp. 5. de gen. t. nu. 171. quia ratio, quam ibi adducit ex proportione formæ ad materiam non conuincit, materia enim denudari debet veteribus formis, vt nouam ſuſcipiat, quia illæ opponebantur nouæ, & eius acceſſum impediebant; at non videtur, cur anima debeat pariter exuere ſpecies vel habitus, quos in ſtatu ſeparationis habebat, quia hæc accidentia non impediunt eius coniunctionem cum corpore. Inſtat Ferchius lib. 4. nu. 78. in hac impugnatione, vel reſponſione nos principium petere, dum dicimus non videri neceſſarium animam ſeparatam exuere intellectiones, & ſpecies illius ſtatus in reunione cum corpore, quia hæc accidentia non impediunt, eius coniunctionem cum corpore; hoc, inquit, erat nobis probandum, non proponendum, nam accidentia ſtatus ſeparationis, & coniunctionis ſunt oppoſita, & ideò dum anima ſeparata reunitur debet illius ſtatus accidentia dimittere, nam intellectus coniunctus eſt alligatus ſenſibus in recipiendis obiectis, & obiectorum cognitione, ſeparatus eſt ſolutus à ſenſibus, & nihil ab eis recipere poteſt. At falſum eſt hic nos principium petere, & in probatione deficere, nos enim in noſtra ſolutione negamus illam ſuam paritatem ex materia, & forma deſumptam, quia materia quidam denudari debet veteribus formis, vt nouam ſuſcipiat, quia opponebantur nouæ, & eius acceſſum impediebant, quo pacto accidentia animæ ſeparatæ negamus impedire coniunctionem eius cum corpore; atque ideò cum nos reſponderemus, & negaremus, ad aliud non tenebamur, ſed ipſi incumbebat probare paritatem, & talem oppoſitionem, quam poſteà hic probat, vt ſuo muneri ſatisfaceret ex oppoſitione ſtatuum ſeparationis, & coniunctionis; at non probat ſufficienter, quia non omnia accidentia, quæ animæ conueniunt in ſtatu coniunctionis repugnant omnibus, quæ ei competunt in ſtatu ſeparationis, & è contra, ſicut enim ſpecies hic acquiſitas retinere poteſt in alio ſtatu, quod non obſcurè Ariſt. ſignificauit 1. Ethic. cap. 11. vbi vult defunctas animas multa cognoſcere, quæ hic fiunt, nempe proſperos amicorum ſucceſſus, vel infortunia, quod non videtur melius fieri poſſe, quam per ſpecies amicorum hinc aduectas; ita quoque ſi poſſit item anima in corpus reuerti, poterit ſecum deferre ſpecies, vel habitus, quos habeat in priori ſtatu; nam ſpecies vnius obiecti non repugnat cum ſpecie alterius etiamſi vna eſſet infuſa, & alia acquiſita, & intellectio alicuius obiecti ſemper eſt eiuſdem rationis, ſiue ab anima coniuncta eliciatur, ſiue ſeparata, vndè ſtatus illi opponuntur ſolum in modo cognoſcendi, & acquirendi ſpecies per dependentiam, vel independentiam à ſenſibus, nequaquà verò in ſpeciebus ipſis acquiſitis, ac intellectionibus, quia omnes ſunt ſpirituales & eodem modo à ſuis obiectis ſpecificantur in vtroque ſtatu.

At rurſus num. 79. probare contendit accidentia animæ ſeparatæ tam ſcilicet actus, ſpecies, & habitus debere deleri, vt cum corpore poſſit denuò coniungi, quia natura nec redundat in ſuperfluis, nec deficit in neceſſarijs; ſi anima coniuncta intelligat obiecta, & habitus ſpectantes ad ſtatum ſeparationis, iam impedietur ab intellectione obiectorum pertinentium ad ſtatum coniunctionis 2. Topic. loc. 33. non contingit ſimul plura cogitare; ergo ſuperfluum eſt ſecum aduehere obiecta ſeparationis, nam hoc eſt aduehere impedimenta. Secundò anima intellectiua in corpore nihil intelligit ſine miniſterio corporis, & ſenſuum 3. de anim. 30. 39. ergo obiecta ſeparationis non intelliget, cum illa ſint intelligibilia, & non per ſenſum; nec dici poteſt, quod intelligantur ſine ſenſuum famulatu, quia modi illi intelligendi per ſenſum ſunt incompoſſibiles. Tertiò quia ſi intellectus ſecum deferret obiecta ſeparationis, ſemper circa talia obiecta verſaretur, quæ de ſe ſunt magis intelligibilia, & ad quæ magis inclinatur 1. Met. t. quam circa ſenſibilia, & in idem recidit ratio ſubſequens; Denique aliam rationem deducit ex 3. de anima 61. quæ in ſumma conſiſtit in hoc, natura ad melius tum animæ, tum corporis, tum totius compoſiti conſiſtit, vt intellectus in corpore exiſtens nihil cognoſcat niſi famulatu corporis, & ſenſuum, quem famulatum non reſpiceret, ſi obiecta meliora ſine hoc famulatu cognoſcere poſſet, & in eorum cognitione fælicitate potiri, qui enim habet finem, non quærit media ad acquirendum finem.

238 Reſp. ad hæc omnia facilè ſuppoſita doctrina ſuperius ex Scoto allegata nu. 233. quam tenent ex Peripateticis quamplures, & præſertim Raguſeus ibi citatus, & Coſtunius de triplici ſtatu animæ rationalis diſp. 1. ſect. 8. Cardinales Tolet. 1. de anim. text. 12. & Oregius qu. cit. ad 4. nimirum intellectum, etiam in ſtatu coniunctionis phantaſmatibus non indigere, niſi in prima motione, id eſt in acquiſitione ſpecierum, & prima intellectione facta per eas in ſecunda verò motione non ſemper illis indigere, ſed vti poſſe ſpeciebus antea acquiſitis ſine recurſu ad phantaſmata, pro quo Bargius 1. d. 3. q. 6. §. *Ad aliud de Philoſopho*, duas adducit Scoti auctoritates valde expreſſas, vnam 4. d. 45. q. 1. ad 1. prin. iam ſuperius allegatam, alteram 1. d. 8. q. 4. in corpore quæſiti; Itaque ad 1. negatur ſequela antecedentis, quod ſcilicet ſi anima ſeparata ſecum deferat obiecta ſeparationis impediretur ab intellectione obiectorum ad ſtatum coniunctionis pertinentium, ad probationem ex 2. Topic. loc. 33. quod non contingit ſimul plura cogitare, quicquid ſit de ſenſu huius propoſitionis modo, de quo dixi diſp. 6. de anima qu. 9. dico, quod ſi vtraque obiecta ſimul intelligere nequibit, ſufficit, vt poſſit intelligere ſucceſſiuè, & diſiunctim vnum poſt aliud. Ad 2. verificatur aſſumptum præſertim in prima motione, non tamen ſemper in ſecunda, vnde comparatis ab intellectu ſpeciebus obiectorum ſeparationis, illiſque retentis in nouo ſtatu coniunctionis, poterit eis vti abſque phantaſmatum adminiculo, & in eorum conſideratione ſe habebit, velut in ſecunda motione; quare negatur conſequentia, ad probationem dico, quod licet in ſtatu ſeparationis dari nequeat modus intelligendi per ſenſum, ſeu per dependentiam à ſenſibus, quia anima in tali ſtatu eſt quocumque ſenſu deſtituta, attamen in ſtatu coniunctionis, non repugnat modos intelligendi independenter à ſenſibus, non quidem ſimpliciter, & abſolutè, & reſpectu cuiuſcumque obiecti, hoc enim pacto eſt proprius dumtaxat ſtatus ſeparationis, ſeu animæ ſeparatæ, ſed in ſecunda motione, & reſpectu obiectorum, quorum ſpecies fuerunt antea comparatæ in ſtatu ſeparationis, nam ſi comparatæ fuiſſent in ſtatu coniunctionis, mediatè ſaltem eorum intellectio penderet à ſenſibus. Ad 3. occurrendum ex doctrina Scoti 2. diſt. 42. qu. 4. §. *reſpond. ergo*, quod ex imperio voluntatis poterit intellectus diuerti à conſideratione obiecti potentioris ad mouendū ad contemplationē debilioris, vti etiam modo de facto pluries contingit; nec illud profuſum argumentum cum ſua conf. maius myſterium continet.

Ad vltimum dico idem ferè argumentum afferri à Doctore, vel ſaltem valdè ſimile 4. d. 41. q. 2. ab initio ad probandum, quod anima ſeparata non poſſit acquirere cognitionem alicuius prius ignoti, quia tunc intellectus fruſtra vniretur corpori, probatio conſequentiæ, non vnitur propter perfectionem corporis, quia forma non eſt propter materiam, ſed è conuerſo 2. Phyſ. ergo vnitur propter perfectionem ſui acquirendam, vt ſcilicet per viam ſenſuum in corpore acquirat ſcientiam, ſed illud eſſet fruſtra, ſi ſeparata ſine vſu ſenſuum poſſet eam acquirere. Reſpondet Doctor lit. F. ad 1. princ. quod non ſequitur fruſtra animam vniri corpori, eſtò enim quod propter perfectionem animæ fieret iſta vnio vt ſcilicet acquireret perfectionem ſuam ex tali vnione, non ſequitur, quod fruſtrà vniatur, ſi per aliam viam poſſet eam acquirere; ſi enim aliquid ordinatur ad finem non fruſtra fit, ſi alio modo poſſit finis acquiri, ſicut ſi ſanitas poſſit acquiri per lotionem, & potionem, non fruſtrà fit lotio, etſi per potionem poſſit ſanitas haberi, ita etſi cognitio poſſit acquiri per vſum ſenſuum, & per alium modum ab anima ſeparata, non fruſtra fit vnio ex quo ipſa eſt conueniens vno modo acquirendi cognitionem; aliter & magis ad rem, quod vnio animæ ad corpus non eſt finaliter propter perfectionem corporis, nec ſolam perfectionem animæ, ſed propter perfectionem totius conſiſtentis ex illis partibus, & ideò licèt nulla perfectio poſſit accreſcere huic parti, vel illi, quæ non poſſet haberi ſine tali vnione, tamen non ſit fruſtra vnio, quia perfectio totius, quæ principaliter intenditur à natura, non poſſet haberi, niſi illo modo; ita Doct. ibi, ex qua doctrina ſufficienter ſoluitur propoſitum argumentum ex hypotheſi, quod anima ſeparata denuò reuniatur corpori retentis habitibus, & ſpeciebus, quæ habebat in ſtatu ſeparationis Deinde S. Bon. 2. d. 18. art. 2. q. 2. in reſolutione quæſiti ait ſomniū eſſe hanc animarum circulationem, & quod cum recedunt à corpore obliuiſcantur malorum, quæ habuerunt in corpore, & cum denuò accedunt, obliuiſcantur prius cognitorum.

Sexta Ratio Propugnata.

239 SExtum argumentum contrà animarum circulationem factā diſp. 7. cit. de gen. q. 7. art. 2. nu. 172. erat, quia multi habitus vitioſi in voluntate generati in ſtatu coniunctionis permanebunt in ipſa in ſtatu ſeparationis, & tamdiu conſeruari poterunt in ipſa, quouſque recurrente vice ſua iterum nouo corpori vniatur, & ſic ille homo in eadem inclinabitur vitia, ſiquè alter homo ex præcedenti corpore conſtitutus. Ferchius cap. 8. lib. 4. in primis notat nos in hoc argumento redargutionis, nam ſuperius in primo argumento volebamus, quod homo conſtitutus ex eodem intellectu cum præcedente corpore corrupto, & homo conſtitutus ex eodē intellectu cum corpore de nouo genito eſſet idem homo numero, nunc veritate conuicti dicimus; quod eſſet alter, & alter numero. Hæc tamen eſt mera calumnia, nunquam enim diximus animam, quæ hoc anno recedit à corpore hoc, ſi poſt multos annos reuertatur in aliud numero corpus, eundem numero hominem conſtituere, quaſi ſola formæ identitas ſufficiat ad vnitatem, & identitatem numeralem compoſiti ſine identitate materiæ; ſed in primo argumento diximus quod admittentes circulationem animarum in diuerſa numero corpora eiuſdem ſpeciei coguntur & ipſi concedere circulationem Platoni adſcriptam in idem numero corpus, ſicut enim naturaliter videmus eandem materiam ad diuerſas tranſire formas, cur poſt multas annorum centurias contingere nequit eandem materiam rurſus eadem anima informari, ſi animæ continuò redeunt ordine circulari ad corpora informanda? nulla ergo eſt redargutio in hoc argumento, niſi quam ipſe fingit, & nobis affingit.

Deindè negat aſſumptum, quia nullus habitus vel bonus, vel malus cum intellectiua recedente recedit de corpore; ſed intereunte corpore interit, ſtatus enim coniunctionis, & ſtatus ſeparationis ſunt ſtatus oppoſiti in anima rationali, oppoſitorum oppoſitæ ſunt conditiones, & affectiones; quando igitur anima tranſit ab vno ſtatu ad alium, omnia præteriti ſtatus accidentia deponit & nuda procedit ad ſtatum oppoſitum, vt alternatim fungatur operationibus congruis huic, vel illi ſtatui. Tum quia amare, odiſſe non ſunt operationes intellectus, ſed compoſiti, quo deſtructo intellectus amare, aut odiſſe non poteſt 1. de anima 60. non poteſt triſtari, aut gaudere, iraſci,

vel

vel timere 1.de anima 63. non poteſt miſereri, cogitare, addiſcere, reminiſci 1.de anim.64. denique hæc dicere de anima intellectiua eſt ac ſi diceremus animam texere, vel ædificare. Demum ex hac noſtra ratione arguit ad inconueniens, cum enim anima intellectiua in corpore innaſcitur, ex corpore multas prauas inclinationes concupiſcentiæ, & iracundiæ ſubit propter pugnam ſenſualis appetitus contrà rationem, & corporis contrà animam; non ergo à Deo eſſet anima in corpus infundenda vnquam, ne à corpore, & ſenſu inclinetur ad iſta vitia.

240 Cæterum non adhuc ſufficienter probauit Ferchius in hominis interitu deleri ab intellectu omnes ſpecies hic impreſſas, & omnes habitus, nec ratione, nec ex Ariſtot. illa namque ratio ex oppoſitione ſtatuum deducta iam ſupra diluta eſt num.237. nam ſtatus ſeparationis, & coniunctionis non opponuntur in obiectis ipſis intellectis & rationibus cognoſcendi, quæ ſunt ſpecies intelligibiles, ſed in modo cognoſcendi, ſeu in modo vtendi illis, nam in ſtatu coniunctionis vtimur illis dependenter à phantaſmatibus, in ſtatu ſeparationis independenter, licet in ſtatu quoque coniunctionis aliquo pacto vſus illarum dari poſſit independenter à ſenſibus ex dictis nu. 235. in ſecunda motione. Nec etiam ſufficienter probauit ex Ariſtot. nam illa quoque duo loca ab ipſo adducta ex libr. de longit. & breuit. vitæ cap. 2. & ex cap. de qualit. in prædicamen. in quibus videtur docere Ariſtot. habitus in intellectu exiſtentes corrumpi ad corruptionem eorum, qui ſunt in ſenſibus, iam explicata ſunt ſupra num. 228. & 229. ex dictis ſuo loco de hac re diſp.3. de anim. quæſt.6. in fine, & diſput. 8. quæſt. 1. art. 1. num.15. imò ex Ariſtot. colligit oppoſitum Scot. 1.diſt.3. quæſt.6. N. ex 3. de anim. tex.6. dum mentem appellat locum ſpecierum, quia eſt ſcilicet conſeruatiua earum, & Raguſeus diſputat. 20. cap.8. ex tex.20. 3. de anim. vbi ait Ariſtot. docere poſt mortem nos non reminiſci geſtorum in hac vita, non quia ſpecies hic acquiſitæ deletæ ſint in ipſo hominis interitu, ſed quia iam acquiſitis ſpeciebus in continuo actu intelligendi verſatur, vndè non tam eſt reminiſcens, quam continuo per eas intelligens, & ſic etiam ſignificaſſe videtur 1. Ethic. capit. 11. vbi vult defunctas animas cognoſcere proſperos amicorum ſucceſſus, vel infortunia, quod manifeſtum ſignum eſt in anima ſeparata remanſiſſe amicorum ſpecies, & ſimulacra. Quinimò in illo ipſo loco in oppoſitum citato de longitud. & breuit. vitæ capit. 2. dum ait deſtructo animali deſtrui ſcientiam, planè non loqui videtur de habitu ſcientifico animæ inhærente, ſed alio exiſtente in ipſo animali, ſeu eius phantaſia, qui ſcientifico correſpondet, loquitur enim eodem modo de corruptione ſcientiæ, & ſanitatis, quod tamen non benè diceretur ſi per ſcientiam intelligeret habitum ſcientificum animæ inſidentem, imo ibi videtur diſtinguere ſcientiam, quæ eſt in animali, & ait ad eius interitum corrumpi, à ſcientia, quæ eſt in anima, ſic namque loquitur *corruptis animalibus corrumpuntur, & ſcientia, & ſanitas, quæ in animalibus*, & ſtatim ſubdit *quapropter & de anima ratiocinabitur quis vtique ex his, ſi enim eſt non natura, ſed quemadmodum ſcientia in anima, ſic & anima in corpore, erit vtique ipſius & alia corruptio præter corruptionem, qua corrumpitur corrupto corpore, quare quoniam non videtur eſſe talis, aliter vtique habebit ad corporis communionem*, & D.Thomas in huius textus expoſitione ait Ariſtot. hic de anima intellectiua non loqui, quia dicit eſſe corruptibilem, vnde hæc auctoritas vel nobis fauet, vel certè non aduerſatur. Denique animam ſeparatam ſecum ſpecies deferre hic à phantaſmatibus elicitas, ac etiam per eas intelligere in ſtatu ſeparationis tenet quoque Contaren. cui tantum defert Ferchius, quæſt. de immortalitat. animæ capit.7. ad 8. vbi etiam approbat doctrinam Scoti de anima ſeparata, & angelis in hac materia quantum ad modum cognoſcendi per ſpecies, ac eam amplectitur, idem etiam tenet Capredonus de Theologia Ariſt. lib.1. cap. 38. & 39. vbi vult de mente Ariſt. & habitus, & ſpecies hic acquiſitas in anima ſeparata permanere, & ait in morte ſcientiam corrumpi quoad id, quod ſe tenet ex parte ſenſus non autem intellectus.

241 Quæ autem adducuntur ex text. 63. 64. primi de anima non ſatis fideliter allegantur, nam in text. 63. non habetur animam non poſſe triſtari, gaudere, iraſci, vel timere, ſed potius text. 64. vbi nec etiam loquitur abſolutè, ſed dubitatiuè cum particula *forſaſſis*; imò contextus illi etiam Ferchio ſunt explicandi, quandoquidem videantur animæ omnem prorſus auferre propriam operationem, & ponere eſſe ſolius compoſiti, & habentis omnes operationes, etiam illas, quas dicimus eſſe inorganicas, indifferenter enim ibi loquitur de actionibus ſenſitiuis, & intellectiuis, organicis, & inorganicis, & inquit omnes eſſe compoſiti, & habentis iraſci, miſereri, addiſcere, cogitare &c. per quod excluditur etiam communis reſponſio, quod Ariſtot. ibi loquatur de operationibus organicis, quæ ſunt totius coniuncti, vt principij tam actiui, quam receptiui; nam loquitur ibi etiam de addiſcere, & intelligere, quæ non ſunt ita totius habentis; itaque ex Scoto 4.diſt.45.quæſt.1.E cuiuſcunque totius forma non eſt nata per ſe eſſe, eius totius poteſt eſſe aliqua operatio propria, quæ non poteſt eſſe formæ ſuæ; ſed per oppoſitum cuius forma ſpecifica nata eſt per ſe eſſe; illius totius non poteſt eſſe aliqua operatio perfecta, quæ non poſſit eſſe formæ, vt operantis, quia operatio perfectiſſima non poteſt ineſſe, niſi inſit ſecundum formam perfectiſſimam; & non poteſt eſſe ſecundum formam perfectiſſimam, & poſſibilem per ſe eſſe, niſi poſſit illi per ſe ineſſe, quia illud erit per ſe immediatum receptiuum. & ita ſi per ſe eſt, per ſe poteſt recipere, concedo ergo (inquit Doctor) quod intellectio eſt propria operatio totius hominis, ſed ſecundum formam perfectiſſimam in eo, tanquam ſecundum rationem propriam operandi, nec hoc ſolum, ſed quia hæc forma eſt ſeparabilis, ſic ineſt ſecundum eam, quod poteſt eſſe eius, & ideò ſic eſt propria totius, quod poteſt eſſe partis, licèt quamdiu eſt in toto, denominatio actionis non tribuatur ipſi immediatè, ſed ſuppoſito, cuius eſt pars, quandoquidem actiones ſuppoſitorum eſſe dicantur 1. Metaph. in proœmio, vt declarat Doctor 1. diſt.12.quæſt.1.ad 2.princ. & 4.diſtinct.12.quæſt. 3. ad 2. princ. quam etiam expoſitionem Scoti recipit, & approbat Contaren. quæſt. cit. de immortal. animæ capit. 7. ad 8. eſt tamen adhuc differentia inter actiones organicas, vt videre, & inorganicas, vt intelligere, quod iſtæ tribuuntur ſuppoſito præcisè, vt vltimè denominato, non autem vt immediatè earum actiuo, & receptiuo, illæ verò vtroque modo, & ideò nequaquam dici poſſunt operationes propriæ ipſius formæ, ſed neceſſariò ſunt ipſius habentis. Denique argumentum, quod deducit ad inconueniens ex noſtra ratione, nullum eſt, nam noſtra ratio indè inconueniens deducit, quod ex hypoteſi homo de nouo conſtitutus per eandem animam ad ſtatum coniunctionis reuertentem in eadem inclinaretur vitia, in quæ alter homo ex præcedenti corpore conſtitutus ex prauis habitibus animæ inhærentibus non autem ex hoc, quod inclinaretur in vitia, & prauas inclinationes ex corpore nouo contractas.

Vltima Ratio Propugnata.

242 POſtremò circulationem animarum impugnauimus diſp. cit. de gener. num.168. & num.272. quia turpius abſurdum, vel ſaltim æquè turpe, & noſtræ fidei pernicioſum non minus eſt circulatio animarum quam ſit mortalitas ipſa, ita diximus num.272. Tum quia etiam ex philoſophis potiores rationes, & ex Ariſtot. plura, ac manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione, ita diximus num.168. primum argumentum abſolutè procedit, & ſecundum veritatem Fidei noſtræ Catholicæ; alterum verò procedit in via Ariſtotelis.

Ferchius lib 4. pag.433.cap.1. valdè infidè hunc noſtrum refert diſcurſum, vt illum calumniari poſſet, tanquam hæreticum, & parum fidei noſtræ conſentaneum, vbi enim nos dicimus *ex philoſophia potiores rationes, & ex Ariſt. plura, ac manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione*, relicta comparatione referibit noſtram propoſitionem, tanquam abſolutè prolatam ſic *nos habemus ex philoſophia potiores rationes pro animæ mortalitate*, quam quidem propoſitionem nunquam nos aſſeruimus, ſed oppoſitam, nam diſp.1.de anima q.1.c.de animæ immortalitate n.12.hæc verba habemus *ex his omnibus colligitur, quomodo opinio de immortalitate naturaliter ſit euidentior, quia euidentiores pro ſe rationes habet quarum præcipuæ ſunt quatuor vltimæ*; non ergo diximus ex philoſophia haberi potiores rationes pro mortalitate animæ abſolutè loquendo, neque facta comparatione cum immortalitate, ſed præcisè facta comparatione cum animarum circulatione, vt patet ex noſtra propoſitione iam relata ex n.168.in fine; & turſus, cum diximus haberi ex philoſophia potiores rationes pro animæ mortalitate, quam pro circulatione, non loqui nos de philoſophia in ſe, quæ eſt vera philoſophia, vt nobis impingit Ferchius in eodem cap. ſed de philoſophia Ariſt. quia in eo paragrapho, vbi eam habemus propoſitionem ſub n.168. diſputamus cũ Ferchio de circulatione in ſententia Ariſt. vt patet ex illis verbis *Nec dicat Ferchius id ſentire in ſententia Ariſt. ſuppoſita mundi æternitate, non autem ſecundum veritatem*, ad quod præcludendum effugium ſtatim ſubdimus *Nam candidiores philoſophi*, de mente Ariſt. immortalitatẽ animæ defendunt &c. quam periodum terminamus illis verbis, *& vtique ex philoſophia potiores rationes, & ex Ariſt. plura ac manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione*, quæ vltima verba addita ſunt ad declarandum philoſophiam, de qua eſt ſermo in ea propoſitione, eſſe philoſophiam Ariſt. non autem ad innuendum oppoſitum, vt intelleait Ferchius, vt nos calumniari poſſet; tum quia inferius nu.272. volentes diſtinguere, philoſophiam in ſe à Philoſophia Ariſtotelis, hanc vocamus peripateticam, illam verò veram philoſophiam his verbis *hæc igitur, & alia abſurda ſequuntur in vera philoſophia, ac etiam Peripatetica ex animarum circulatione*; ergo per philoſophiam in diſcurſu facto num. 168. intelligimus philoſophiam Ariſtot. de qua ibi erat ſermo, non autem philoſophiam in ſe; & ibi duas facimus comparationes, primò comparamus immortalitatem cum mortalitate & dicimus candidiores Philoſophos de mente Ariſ. immortalitatem animæ defendere; deindè mortalitatem comparamus cum circulatione, & dicimus ex philoſophia, & Ariſt. plures haberi rationes, & locos pro mortalitate, quam pro circulatione; quod rurſus nunc aſſerimus, nam pro mortalitate plures extant auctoritates, & rationes deducuntur ex Ariſtot. vt patet apud Auctores eam tuentes de mente Ariſt. at pro circulatione nec vnus quidem textus poteſt afferri, vt conſtat ex ſupradictis num.224.

243 Deindè ſub nu.272. comparando rurſus mortalitatem cum circulatione dicimus *hoc enim turpius putamus abſurdum, vel ſaltim æquè turpe, & noſtræ fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas* Ferchius hinc noſtram propoſitionem lib.4.p.433.c.1.ab initio ita reſcribit *hoc enim turpis putamus abſurdum, vel ſaltim æque turpè, & fidei*

noſtra pernicioſius, quam ſit ipſa mortalitas, vbi, vt vides, fraudulenter particulam æquatiuam *pernicioſam non minus*, immutat in exceſſiuam *pernicioſius*, & paulo inferius ſub eadem phraſi exceſſiua repetit ruſus eandem noſtram propoſitionem hoc modo, tertium nempe à nobis aſſertum eſt *pernicioſior eſt immortalitas cum tranſmigratione animarum, quam ſit ipſa mortalitas reſpectu fidei catholicæ*, in qua propoſitione præter indicatam fraudem particulæ exceſſiuæ facit nos aſſerere nedum circulationem, ſed etiam ipſam immortalitatem illi coniunctam eſſe mortalitate pernicioſiorem, quod tamen abſit a nobis vnquam aſſertum eſſe, quia quoad eſſe magis vel minus, vel æquè pernicioſum, nunquam comparauimus mortalitatem cum immortalitate ſiue per ſe ſumpta, ſiue circulationi adiuncta, ſed præcisè comparauimus cum ipſa circulatione; & valde apud me differunt illæ duæ propoſitiones, circulatio eſt pernicioſior, vel æque pernicioſa, ac mortalitas ipſa; immortalitas cum circulatione eſt pernicioſior ipſa mortalitate, nam prædicatum *pernicioſius aut æque pernicioſum*, in prima propoſitione affirmatur de ipſa circulatione præciſe, in ſecunda vero affirmatur nedum de circulatione, ſed etiam de ipſa immortalitate, ſi non per ſe ſumpta, ſaltim circulationi coniuncta; ſuper hanc impoſturam poſteà Ferchius integram inſtituit Diſputationem ad cognoſcendum, vtrum pernicioſior ſit Fidei Catholicæ mortalitas animæ intellectiuæ, an immortalitas cum regreſſu in humana corpora tantum; & cap. 1. illius Diſp. probat mortalitatem eſſe longe pernicioſiorem, quam ſit immortalitas cum regreſſu ex Concil. Lateranen. ſub Leone X. ſeſſ. 8. vbi tanquam pernicioſiſſimus error damnatur animæ mortalitas, *cum illa non ſolum verè, per ſe, & eſſentialiter humani corporis forma exiſtat, verum & immortalis, & pro corporum, quibus infunditur, multitudine ſingulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicanda ſit, quod manifeſtè conſtat ex Euangelio, cum Dominus ait, animam autem occidere non poſſunt, & alibi, qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam, & cum æterna præmia, et æterna ſupplicia pro merito vitæ iudicandis repromittit*; hic expreſſè eſt damnata mortalitas animæ, at regreſſus animarum in corpora humana, neque in hoc Concilio, neque in alijs reperitur damnatus, ergo eſt pernicioſior mortalitas animæ, quam immortalitas cum regreſſu.

244 Reſp. in primis negando minorem, nam Thriumphus Catholicæ veritatis ſupra cit. hæreſi octaua, quæ erat Albigenſium, & Albanenſium, refert, quod Eccleſia vniuerſalis in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. Papa, & Federico I. Romanorum Imperatore anno ſalutis 1179. 5. Martij Celebrato 300. & amplius P. P. inter quos præſidebat Summus Pontifex Alexander III. hanc aſſertionem cum cæteris Albigenſium erroribus damnauit, Imò & in eodem Conc. Later. ſub Leone X. a Ferchio adducto, ac etiam in eodem decreto non obſcurè hæc hæreſia damnatur ex duplici capite; nedum enim decernit Concilium, quod anima ſit immortalis in præallegato decreto, ſed inſuper, quod eſt multiplicabilis, multiplicata, & multiplicanda pro corporum multitudine, per quod ſignificat eandem animam plures homines ſucceſſiue non conſtituere, vt aſſerunt circulatores; decernit item pœnas, & præmia animabus hinc decedentibus reſpondentia æterna eſſe, atque perpetua, quod non ſtat cum circulatione, quæ ſtatuit animas ſtatis temporibus ſæpius, ac infinities ad corpora regredi, ergo in eodem decreto ſimul cum mortalitate damnatur circulatio, quod neq; Ferchius negare potuit diſp. cit. c. 4. in fine; Deinde conceſſo etiam toto argumento nil ritè contra nos concluditur, neq; enim nos diximus circulationem eſſe Fidei Catholicæ pernicioſiorem quam ſit mortalitas ipſa, ſed diximus non eſſe minus pernicioſam, neque in titulo pernicioſitatis comparauimus mortalitatem cum immortalitate, aut per ſe ſumpta, aut circulationi coniuncta, ſed præciſe cum ipſa circulatione; & hanc præciſe diximus *eſſe æque turpe abſurdum, et noſtræ Fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas*, quam etiam eandem phraſim adhibuimus diſp. 1. de anima q. 10. de anim. immortalitate nu. 158. illis verbis *& certè minus abſurdum eſt imponere Ariſt. hanc haſitationem, quam circulationem animarum, cum hæc circulatio ſit æque impia, ac mortalitas animæ*.

245 Imò quando etiam hoc diximus, non vtique abſolute locuti ſumus, ſed per quandam exaggerationem, quia vt notat Doctor 2. d. 33. q. vn. ad primum ſecundum Philoſophum 2. Ethic. c. vlt. ſicut in moribus via deueniendi ad medium eſt aliqualiter procedere vltrà medium verſus extremum, ita frequenter Sancti extinguendo contra ſe hæreſes pullulantes exceſſiue locuti ſunt volentes declinare ad aliud extremum, & ita multum ponderandum eſt contra quos hæreticos Sancti ſunt locuti, ſicut Auguſt. contra Arium videtur quaſi declinare ad Sabelliū, & è conuerſo, ſimiliter contra Pelagium declinare ad Arium, & è conuerſo; hac quippe cautela ſe Ferchius excuſat lib. 3. c. 6. nu. 30. cur non ſoluerit rationes à ſe facta pro ſeparabilitate cuiuſcunque ſubſtantialis formæ in vniuerſali, videbam enim, inquit, Alexandræos multos ad hoc malum inclinatos, vt crederent animam intellectiuam eſſe mortalem, & inſeparabilem fundari in vniuerſali negatiua *nulla forma eſt ſeparabilis*; vt ergo mentes Peripateticorum ad hanc veritatem *quædam forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis, ſimpliciter, & incorruptibilis*, adducerem, inchoaui ad extremum contrarium, & pro viribus oſtendi, omnem formam ſubſtantialem eſſe ingenerabilem; & incorruptibilem, & ſeparabilem, vt mens lectoris grauata in hanc partem longè facilius ad veritatem intentam, hoc eſt ad formam ſeparabilem cum Ariſt. tendam accederet. Hanc eandem excuſationem nos quoque aſſumimus non minus nobis, quam ipſi valituram; videbamus enim nonnullos animæ immortalitatem tuentes quidem, ſed cum hoc errore, vt crederent eandem animam ſæpius redire ſæculorum ſucceſſu ad diuerſa corpora informanda, quod quidem & veritati, & Ariſt. aduerſatur, vt ergo mentes horum Peripateticorum ad hanc veritatem, quod non datur animarum circulatio, adduceremus; inchoauimus ad extremum contrarium, & diximus circulationem animarum eſſe turpius abſurdum, vel ſaltim æque turpe, & noſtræ Fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas, quod per exaggerationem, inquam dictum eſt, ac veluti per exceſſum, vt mens lectoris grauata in hanc partem, longe facilius veritatem intentam, hoc eſt; ad circulationem negandam accederet ſecundum veritatem, ac etiam ſecundum Ariſt. quam circulationem Faber aduerſus Atheos diſp. 1. cap. 12. num. 261. tribuit Pythagoreis, & Platonicis, & ait nunquam fuiſſe ab Ariſt. admiſſam.

246 Demum c. 4. illius Diſp. pag. 452. nobis rurſus imponit, quod lectores hortemur ad Alexandræorum opinionem amplectendam, illis verbis, Verùm Oſtenſores mei ad Alexandræorum opinionē hortantur dicentes *ſatius fuiſſe cum Alexandræis conſentire in animæ mortalitatem abſolute*, hæc quoque mera impoſtura eſt, nam nu. 168. diximus, candidiores Philoſophos de mente Ariſt. immortalitatem animæ defendere, vt in ſtatu ſeparationis beari poſſit, quare ſi Ferchius eam volebat infinities eſſe ad huius mundi miſerias redituram, Alexandræis manum dare ad deſtruendum altum animæ ſtatum, in quo rectè geſtorum præmia referat, male verò pœnas luat, *vnde ſatius fuiſſet, quod cum eis in animæ mortalitatem conſenſiſſet, quam cum Pitagoreis ſatius regreſſum ad corpora, fabuloſior ſiquidem eſt animarum circulatio etiam in ſola corpora humana, quam ipſa mortalitas, & vtique ex philoſophia, & ex Ariſt. plura, ac manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione*, Et rurſus inferius n. 172. concludimus in hæc verba *reſolutè dicimus ſatius eſſe in Ariſt. ſententia animæ mortalitatem tenere, quam immortalitatem aſſerere cum tam abſurda appendice tranſmigrationis animarum, hoc enim turpius putamus abſurdum, vel ſaltim æque turpe, & noſtræ fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas*. Ex hoc vtroque loco conſtat ſemper ſermonem eſſe de immortalitate animæ in Ariſt. ſententia, non autem in philoſophia in ſe; conſtat etiam abſolutè loquendo nos aſſerere de mente Ariſt. immortalitatem animæ defendi debere cum candidioribus Philoſophis; & tandem comparatione facta inter mortalitatem, & circulationem dicimus in Ariſt. plures reperiri auctoritates, & rationes pro mortalitate, quam pro circulatione, quia pro illa plures referuntur ab Alexandræis, nulla verò pro iſta à Circulatoribus, vt conſtat ex dictis; atq; ideò dicebamus ex hypotheſi, quod horum duorum errorum alter in Ariſtotelis ſententia defendi deberet, præſtare potius mortalitatem tenere apud Ariſt. quam non ſemel hæſitando ſignificauit, quam circulationem ab ipſo neque ſomniatam, abſolutè tamen loquendo in eius ſententia teneri debere immortalitatem animæ quam expreſſius ſignificauit, & apertiſſime non ſemel faſſus eſt, licet neceſſaria ratione non demonſtrauerit, quæ eſt ſententia Scoti 4. d. 43. q. 2. Ex hac itaque vltimæ rationis impugnatione ſatis patet, quod in toto volumine Defenſionis Ferchij correſpondent vltima primis; à conuitijs, & impoſturis initium ſuſcepit, ex eiſdem creuit progreſſus, & tandem in hæc deſinit, quibus à volumine detractis, ſicut pro defenſione nihil, aut fictionis ex nihilo præſertim elaboratum eſt, ita reſoluitur in nihilum; & hæc dicta ſufficiant pro reſponſione ad doctrinam, quam inter iniurias, & conuitia ſparſam in eo libro vix colligere potui; ad ſcommata, & conuitia fateor me eſſe imparē, & impotem ad reſpondendum, quod ſi etiam potens eſſē, nec adhuc reſpōderem; nam & ſtatus Religioſus, & Philoſophiæ ſtudiū ne coercet.

Vt autem Lector æquus iudex in hac cauſa eſſe poſſit, in calce huius Reſpōſionis adſcribo, quæ eleganter dixit doctiſſimus Raguſeus diſp. 23. c. 20. de quorundam auditorum, & Auctorum temeritate, & arrogantia; de illis inquit, *non poſſum equidem non illorum temeritatem, atque inanem arrogantiam vehementer deplorare, qui nullo prorſus ratione ducti, nec vllis fundamentis ſubnixi, ſed ſola fide auctoris cuipiam habita, libere tanquam veriſſima pronunciare audent quæcunque vel ab auctore illo ſcripta ſunt, vel quæ ab eodem excerpere aliquo modo poſſunt*; de illis vero ait, Vocare hos ego ſoleo ſcientiarum perturbatores, veritatiſq; obſcuratores, nec quidem iniuria, hi enim cum rerum varietate, de quibus loquuntur, tam lepido quodam dicendi genere multitudinis primum animos ad beneuolentiam alliciunt; vbi dein apud diuites, vulgareſque homines fama celebres facti ſunt, quæcunque videantur ſuo arbitratu pronunciant, auctores alios commendant, alios condemnant; dictorum, ſententiarumue aliorum cenſores ſe exhibent, quaſi ij ſoli propterea quod reconditarum literarum cultores vocitentur, rerum omnium iudices honorarijque arbitri ſint conſtituti; His vulgus, his iuuenes nulla prorſus habita ratione, omni diſcrimine remoto, iuxta vera, ac falſa, quæ tanquam firmiſſima, ac conſtantiſſima cum cæteris poſtea communicant, ac ſi eadem ab ipſius veritatis ore percepiſſent; quid plura? omniſcientes iſti eo temeritatis peruenerunt, nimioque multitudinis applauſu adeò tumidi facti ſunt, vt illos non pudeat vel grauiſſimorum in quacunque ſcientia Doctorum ſententias aperte corrigere, quorum certè ineptiſſimi eſſent auditores.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

De ordine accidentis ad ſubſtantiam.

247 ARiſt.9.Met.tex.4.comparans ſubſtantiam cum accidentibus triplicem præſertim tribuit primitatem ſubſtantiæ in ordine ad accidentia, nimirum primitatem definitionis, cognitionis,& temporis illis verbis *ſubſtantia & ratione, & cognitione, & tempore omnium primum eſt*, quas omnes prioritates latè declarat Doctor 7.Metaphyſ.quæſt.2.3.& 4.vbi Ant. And.Zerb. Faber. & alij Metaph. ego de hac re breuiter agam in hac ſola quæſtione, quia difficultate vacat.

Circa primam prioritatem ſubſtantiæ ad accidens nempe rationis conueniunt Expoſitores per hoc Ariſt.intellexiſſe prioritatem definitionis accipiendo nimirum rationem pro definitione iuxta conſuetam Ariſt.phraſim,quod manifeſtè colligitur ex eius probatione,inde enim probat ſubſtantiam eſſe ſic accidente priorem,quia accidens definitur per ſubſtantiam,non è contra; pro cuius intelligentia recolendum eſt ex dictis diſp.1.Log.q.4.art.2.ab initio duplicem aſſignari ſolere definitionem,vnam purè quidditatiuam ex ſolo nempe genere,& differentia conſtantem, quæ eſt propria ſubſtantiæ, alteram verò per additamentum datam,& eſt illa quæ vltra genus,& differentiam aliud exigit extraneum additum, vt res perfectè, & exactè intelligatur per ordinem ad ipſum,& hoc modo dicuntur accidentia definiri per ſubſtantiam 7.Met.15.16.17.ſicut enim accidens non dicitur ſimpliciter, & abſolutè ens, ſed cum addito *entis ens*, modo ſuperius explicato q.1.ſic etiam definiri debet definitione non ſimpliciter dicta, ſed per additamentum data, res enim definiri debent, ſicuti ſunt; ratio autem, cur ſubſtantia cadere debeat in definitione accidentis per additamentum innuitur à Doctore 4.d.12.q.1.L. quia omne accidens habet rationem formæ inhærentis, talis autem formæ nequit haberi perfectus conceptus quietans intellectum ſine illo,cui inhæret,conceptus autem perfectus formæ inhærentis non poteſt haberi quietans intellectum, niſi cointelligatur id cuius eſt,& cui inhæret; cum igitur definitio exprimat perfectè conceptum definiti, ideò quantumcunque eſſentialia formæ exprimerentur ſine illo,cuius eſt forma,quamuis quidditas eius indicaretur,tamen non eſſet conceptus perfectus quietans intellectum & ideò nec definitiuus, & hæc eſt neceſſitas definiendi accidens per ſubſtantiam.

Et ſi obijcias,ergo pari eſt neceſſitas formam ſubſtantialem definiri per additum.ſicut & accidens. Reſp. vtrobique eſt neceſſitas (inquit Doctor) patet per Philoſophum definientem animam 2.de anima, vbi ſtatim ponit corpus, quod eſt perfectibile ipſius, vel totum compoſitum,cuius ipſa eſt pars,nec aliquid ponit pertinens ad eſſentiam animæ,ſed tantummodo hoc, quod eſt actus, quod ſignificat reſpectum animæ ad illud,cuius eſt forma,non tamen eſt ſimilis additio hic, & ibi,quia in definitione formæ ſubſtantialis additur aliquid,quod facit per ſe vnum cum ipſa,vel cuius ipſa eſt per ſe pars,quod dico propter modum dicendi diuerſum formam definiri vel per totum, vel per materiam,ſed in definitione formæ accidentalis additur aliquid,cum quo non facit per ſe vnum,nec cuius eſt pars per ſe. Dices definitio eſt oratio perfecta explicans eſſentiam, & quidditatem rei; ergo quicquid pertinet ad eſſentiam, & quidditatem rei explicandam non eſt additum, ſed eſſentiale. Negatur conſequentia, quamuis enim quicquid pertinet ad eſſentiam rei nequeat eſſe quid additum,ſed eſſentiale,attamen quod pertinet ad eam explicandam poteſt eſſe quid additum, & præter eſſentiam,quia eſſentia rei explicari poteſt nedum per prædicata quidditatiua, ſed etiam per aliqua eſſentiam neceſſario conſequentia,qualis eſt in propoſito ordo tranſcendentalis,quem dicit forma ad materiam, accidens ad ſubiectum.

248 Circa aliam primitatem nempe cognitionis notat Doctor. 7. Met.q.3.& cum eo Ant And.poſſe dupliciter intelligi,quod ſubſtantia ſit prior cognitione ipſo accidente, vel primitate originis, & generationis,vel primitate perfectionis;quando Ariſt.inquit ſubſtantiam eſſe priorem accidente cognitione,non intelligit de prioritate originis, nam in hoc ſenſu falſum pro ſtatu iſto,& reſpectu cognitionis noſtræ, res potius è contra ſe habet, quod accidens eſt prius cognitione ſubſtantia iuxta illud, quod docuit Ariſt.1.de anima tex.11. accidentia magnam partem conferunt ad cognoſcendum quodquid eſt, ex quo ſic arguitur,illud eſt prius cognitione alio via originis,ex cuius cognitione in cognitionem alterius deducimur, ſed ſic eſt, quod ex cognitione accidentis pro ſtatu iſto deuenimus in cognitionem ſubſtantiæ,non eſſe contra, ergo &c. Probatur minor, quia pro ſtatu iſto omnis noſtra cognitio ortum ducit à ſenſu, & ideò nihil intellectus cognoſcere poteſt,quod aliquo modo non fuerit in ſenſu,ſed illud,quod eſt in ſenſu eſt ſpecies accidentis, quia obiecta ſenſuum exteriorum ſunt accidentia,vt patet,ergo &c. hoc modo probat Doctor accidens eſſe prius ſubſtantia quoad cognitionem primitate originis 1.d.3.q.3. K.& d.22.q.1.de quo ex profeſſo tractaui diſp.6.de anima q.6.art.2.

248 Loquitur ergo Ariſt.de primitate perfectionis, intenditq. ſubſtantiam eſſe priorem cognitione,quam ſit accidens, quoad perfectionem,quatenus ſubſtantia eſt perfectius cognoſcibile,quam accidens, eſt autem perfectius cognoſcibile,quia habet perfectius quod quid eſt quod expreſſe colligitur ex ipſo Ariſt. contextu, vbi ſic loquitur *ſcire enim tunc putamus vnumquodque magis,cum quid eſt homo,aut ignis ſciamus,quam quale,aut quantum,aut Vbi*, notat tamen Doctor qu. 3. cit.in fine, quod licèt ſubſtantia ſit perfectius cognoſcibile ſimpliciter, tamen poteſt perfectius adhuc cognoſci à nobis accidens ſecundum proportionem cognoſcibilitatis ſuæ.neq.iſta duo repugnant,quia perfectius v.g. ſpecies alicuius albi remiſſi mihi repreſentat ipſum album,cuius eſt ſpecies, quam ſpecies ſolis repræſentet oculo Aquilæ ipſum Solē,& magis video albū ſecundū proportionem viſibilitatis ſuæ,quam Aquila Solem ſecundum proportionem viſibilitatis ſuæ, licèt Sol ſimpliciter ſit perfectius viſibile, quam hoc album; non ergo repugnat, inquit Doctor,quod ſubſtantia ſimpliciter ſit in ſe perfectius intelligibile,ac etiam nobis ſi poſſemus illam pro ſtatu iſto cognoſcere ſub proprio conceptu quidditatiuo,& adhuc tamen accidēs ſit perfectius cognoſcibile nobis ſecundum proportionem cognoſcibilitatis ſuæ. Obijci ſolet,quod accidentia ſupernaturalia, vt lumen gloriæ,gratia,charitas &c.ſint priora ſubſtantia quoad cognitionem etiam prioritate perfectionis,quia ſunt in ſua entitate perfectiora,quā ſit ſubſtantia cum ſint ordinis ſupernaturalis.Reſp.negando aſſumptū quamuis enim in genere moris accidentia ſupernaturalia ſint perfectiora ſubſtantia,tamen in genere entis quælibet ſubſtantia etiam minima præſtat omnibus accidentibus etiam ſupernaturalibus, vt docet Scotus 3.diſt.13.quæſt.1.ad 3.princ.

250 Concinit huic expoſitioni Alenſis 7.Met.tex.4.& 5.quæſtiuncula quinta, vtrum ſubſtantia ſit prior accidente notitia; Dicendum eſt, inquit,quod prius notitia poteſt eſſe duobus modis, vno modo quaſi paſſiuè, vt ſi ſenſus,prius idest prius cognitum, ita quod illud vocetur,prius notitia, ſuper quod fertur noſtra notitia, & cognitio prius; ſecundo modo poteſt intelligi prius notitia quaſi actiuè, quaſi dicatur prius notitia, quod facit maiorem notitiam, non quia prius cognoſcatur à nobis,ſed quia quando cognoſcitur,facit maiorem notitiam de re, quam aliquid aliud; primo modo accipiendo prius notitia, accidens poteſt eſſe prius notitia ipſa ſubſtantia,& quadam prioritate temporis, quia prius tempore fertur noſtra notitia ſuper accidens,quam ſupra ſubſtantiam,ſecundo modo, accipiendo prius notitia ſubſtantia eſt prior notitia accidente,quia ſi de eadem re cognoſcitur ſubſtantia rei,& accidens rei, maiorem notitiam habemus de ipſa re per ipſam ſubſtantiam, quam per accidens, ita quod prius notitia non eſt,prius notitia in tempore, ſed prius hoc eſt dignius, vel nobilius notitia, & iſto modo accipit his Philoſophus, quia ipſe dicit, quod ſi de eadem re cognoſcimus,quid eſt,quale eſt, maiorem cognitionem habemus per ipſum quid eſt,quale per ipſum quale eſt, quia vnumquodque ſicut ſe habet ad eſſe, ſic ad notitiam 2.Met.4. ita Alenſis.

251 Circa prioritatem temporis, quam etiam attribuit ſubſtantiæ in ordine ad accidens eſt maior difficultas, quia nullo, vnquam tempore fuit ſubſtantia ſine accidentibus, ſed ab initio cæpit ſubſtantia accidentibus comitata; tum quia ſubſtantia non eſt prior accidente, quod eſt eius propria paſſio,non enim reperitur,vel reperiri poteſt ſubſtantia ſine propria paſſione; tum demum, quia ſi eſt prior tempore omni accidente; ergo eſt prior ipſo tempore, cum tempus ſit quoddam accidens, & ſic tempus erit ante tempus. Ad hanc difficultatem explicandam varij ſunt modi dicendi quorum præcipuos breuiter hic tangam,vt melior eligatur,ex Scoto 7.Met.q.2.

Prima expoſitio eſt Commentatoris 6.Met. tex.com. 4. vbi diſtinguit de accidente ſeparabili, & inſeparabili, & ait quod ſi ſubſtantia comparetur ad accidens ſeparabile,quælibet ſubſtantia tam ſimplex, quam compoſita, dici poteſt prior tempore ſuis accidentibus, quia quædam illorum tempore præcedit, vel ſi illorum aliqua non præcedit, ſaltim quantum eſt ex ſe poteſt ab illis ſeparari; ſi verò comparatur ad accidens inſeparabile,tunc nō verificatur de ſubſtantia compoſita,ſed ſolùm de materia,quæ,cum ſit ingenerabilis,& incorruptibilis, præcedit tempore quodlibet accidens proprium ſubſtantiæ cōpoſitæ eam conſequens ratione formæ,quæ de nouo aduenit, vt v. gr. ignis non eſt prior tempore calore,tamen materia ignis eſt prior tempore caliditate,quæ conſequitur formam ignis. Hæc expoſitio multipliciter reijcitur a Scoto loc. cit. & quamuis quoad primam partem poſſit ad bonum ſenſum reduci,vt poſtea patebit adducendo Scoti expoſitionem,tamen quoad ſecundam partem, nec eſt in ſe vera, neque ad intentionem Ariſt.non quidem in ſe vera,nam vel eſt ſermo de materia,vt informata aliqua forma ſubſtantiali, & ſic non eſt prior tempore accidentibus talem formam conſequentibus,ſub qua ſupponitur eſſe; in materia vero vt antecedit talem formam, præcedit quantitas interminata,quæ eſt illi coæua in opinione Commentatoris, ergo in nullo ſtatu accidentia præcedit. Neque etiam eſt ad intentionem Ariſ. nam de eadem ſubſtantia aſſerit triplicem illam primitatem temporis cognitionis, ac definitionis,at ſubſtantia gaudens hac triplici primitate in ordine ad accidentia non eſt materia prima,ſed ſubſtantia completa, nam materia potius eſt valde ignota,& cognoſcitur per analogiam ad formam,ergo &c.

252 Secunda expoſitio eſt Alenſis loc.cit.pro qua etiam citatur D. Thomas, quod pro tanto ſubſtantia dicitur eſſe prior tempore accidentibus, quia dari poteſt, immò de facto datur aliqua ſubſtantia ſine omni prorſus accidente, nempè Deus, vnde cuicunque ſubſtantiæ, qua talis, non repugnat præcedere omne accidens tempore, & ſine omni accidente exiſtere; quia ergo non omnis ſubſtantia eſt ſub accidente, omne tamen accidens eſt in ſubſtantia, ideò ſubſtantia dicitur prior tempore ipſo accidente; & hæc quoque expoſitio innuitur à

Digitized by Google

Comment. loc. cit. Sed & hæc quoque reijcitur à Scoto loc. cit. quamuis enim in ſe poteſt aliquam veritatis ſpeciem præſeferre, omninò tamen aliena eſt ab intentione Philoſophi, quia ipſe in tali comparatione ſubſtantiæ ad accidens non loquitur de aliqua ſubſtantia ſingulari, ſed de ſubſtantia in ſe; tùm quia loquitur de ſubſtantia, quæ eſt in genere, qualis non eſt Deus diuidit enim ens in ſubſtantiam, quantitatem, qualitatem, & alia prædicamenta, & intendit oſtendere prædicamentum ſubſtantiæ præcedere quodlibet prædicamentum accidentis; tum quia non loquitur de vna ſubſtantia comparatione accidentium alterius, quia ſubſtantia non dicitur ſeparabilis, niſi reſpectu accidentium ſuorum, quæ ſibi inſunt. Tum tandem, quia quando etiam ſic loqueretur, adhuc falſum eſt ſuppoſita mundi æternitate Deum duratione præcedere aliarum ſubſtantiarum accidentia, nam facta tali ſuppoſitione forent Deo coæterna.

Tertia expoſitio eſt Zimaræ theor. 9. & Zabarel. lib. 2. de materia c. 8. dicentium hanc prioritatem temporis conuenire ſubſtantiæ reſpectu accidentis ſeparabilis, nam reſpectu inſeparabilis ſolùm eſt prior natura; vndè dicunt, quod cum Ariſt. ait ſubſtantiam præcedere accidens ratione, cognitione, tempore, & natura, non debet intelligi coniunctim, quaſi quælibet ſubſtantia quodlibet accidens omnibus his quatuor modis præcedere debeat, ſed disiunctim itaut præcedat vel tempore, vel natura &c. At neque hæc expoſitio vera eſt, neque ad intentionem Philoſophi, primò quia illa particula *natura* in pleriſque codicibus tam Græcis, quam Latinis non habetur; tum quia illam primitatem tribuit Ariſtot. ſubſtantiæ abſolutè in ordine ad quodcunque accidens, ait enim *ſubſtantia & ratione, & cognitione, & tempore, & natura omnium primum eſt*, & coniunctiue legit, non diſiunctiuè; tum quia difficultas adhuc vrget de ſubſtantia in ordine ad accidens ſeparabile, quia quamuis tale accidens à ſubſtantia ſeparari poſſit, nunquam tamen ſubſtantia ſine omni tali accidente reperitur, quod neceſſarium videtur, vt dicatur omne tale accidens duratione præcedere.

253 Quarta itaq. expoſitio eſt Scoti loc. cit. Met. quæſt. 2. §. *Ideò dicitur ſic*, vbi ait, quod cum ſubſtantia dicitur eſſe prior omni accidente, non accipitur tempus, vt definitur 4. Phyſ. nam primitas temporis eſt ipſius ſubſtantiæ, inquantùm ſubſtantia eſt, ſed tempus non eſt menſura, niſi motus, & quietis, & eorum, quæ ſunt in motu, & quiete, ſubſtantia autem ſecundum ſe non eſt aliquid tale, ſed abſtrahit à motu, & quiete; nec etiam accipitur hic tempus pro quacunque duratione, vel menſura extrinſeca ſucceſſiua alia ab eſſentia rei, nam de illa eſſet quæſtio, quia tunc ſubſtantia poſſet eam præcedere, cum ſit ei accidens; itaque illud à Philoſopho dicitur hic prius tempore alio, quod poteſt quantum eſt de ſe ſeparatum exiſtere ab illo, aliud autem non ſine ipſo, & in hoc ſenſu ſubſtantia dicitur eſſe prior quocunq. accidente, quia quantum eſt ex ſe poteſt eſſe ſine omni accidente ratione ſuæ independentiæ; & hanc expoſitionem colligit Doctor ex ipſa Ariſt. litera, vbi per talem ſeparabilitatem probat prioritatem temporis in ſubſtantia reſpectu cuiuslibet accidentis, *aliorum enim quæ prædicantur, nullum eſt ſeparabile ſed hæc ſola*, ex quo deducit vlterius Doctor prioritatem temporis, vt hic à Philoſopho accipitur, coincidere cum prioritate naturæ, quam definiuit 5. Met. 16. cum dixit *quædam verò ſecundum naturam & ſubſtantiam quæcunque contingunt abſque alijs eſſe, iſta verò ſine illis minime*, vbi vt vides eodē modo loquitur ibi de prioritate naturæ, ſicut hic in 7. Met. loquitur de prioritate temporis; & ratio eſt, quia hic non loquitur de anteceſſione temporis actuali, quæ eſt vera, & propria tēporis prioritas, quo pacto Adam nos viuentes præceſſit, ſed de anteceſſione temporis aptitudinali, quæ coincidit cum prioritate naturæ eſſendi 5. Met. definita tex. 16. quia, inquit Doctor, nihil eſt prius natura in hoc ſenſu, quod nō ſit etiam prius tēpore nempè aptitudinaliter; eandem expoſitionem confirmat 2. d. 3. q. 4. D. dicens, omne quod eſt prius natura alio, eſt prius duratione hoc modo, ſcilicet quod quantum eſt de ſe non repugnat ſibi contradictoriè poſſe eſſe prius duratione ſuo poſteriori, vniuerſaliter enim prioritas naturæ includit in priori poſſe eſſe ſine poſteriori ſine contradictione ex 5. Met. cap. de priori; ſic etiam explicat 4. d. 1. q. 1. KK. quod ſubſtantia ſecundum totum genus ſuum præcedit quodcunq. accidens definitione, cognitione, & tempore, hoc eſt ſeparabilitate quantum eſt in ſe; & ſic tandem loquitur quol. 2. lit. B.

254 Vt autem declaret, quo pacto poſſit hæc prioritas temporis ſic explicata conuenire ſubſtantiæ tam reſpectu accidentis ſeparabilis, quam inſeparabilis, inquit vnum poſſe præcedere aliud tempore in ſenſo prædeclarato dupliciter, vno modo, quia non dependet ab illo, alio modo, quia non eſt cauſa neceſſaria illius, quod probatur per oppoſitum, quia ſi vnum non poteſt ab alio ſeparari, hoc eſt, vel quia dependet ab illo; vel quia eſt neceſſaria cauſa illius; & tunc inquit, quod ſubſtantia reſpectu accidentium ſeparabilium eſt prior vtroq. modo, quia nec dependet ab illis, nec eſt illorum cauſa neceſſaria, at reſpectu accidentium inſeparabilium eſt prior vno modo tātum, quia ſcilicet non dependet ab eis, non tamen alio modo, quia eſt neceſſaria cauſa illorum, ſubiectum enim eſt neceſſaria cauſa ſuæ paſſionis, & ratione talis intrinſecæ neceſſitatis nequit ab ea ſeparari, licèt ex alio capite poſſet ſeparari nempe ratione independentiæ. Adhuc tamen dici poteſt, ac etiam magis ad intentionem Ariſt. quod cum dixit ſubſtantiam eſſe priorem tempore omni accidente, non loquitur de accidente inſeparabili, ſicut eſt propria paſſio, ſed de accidentibus ſeparabilibus, quæ ſunt in cæteris prædicamentis, & hoc euidenter colligitur ex ipſa litera, inquit enim quod ſubſtantia eſt prior omnibus alijs prædicamentis, quia nullum illorum eſt à ſubſtantia ſeparabile, ipſa vero ſubſtantia eſt ſeparabilis ab illis, paſſio autem ſubſtantiæ ſecundum principia noſtra non eſt in prædicamento accidentis, ſed in prædicamento ſui ſubiecti, cui identificatur, ſaltim per reductionem. Quod autem Ariſt. per prioritatem temporis non intellexerit anteceſſionem actualem durationis, quam propriè, & principaliter ſignificat, ſed ſolam prioritatem naturæ eſſendi, explicatam non per actualiter eſſe vnum ſine alio, ſed per poſſe eſſe quantum eſt ex ſe, colligitur apertè ex ipſo Ariſ. progreſſu, quatuor enim modos prioritatis enumerat, quibus ait ſubſtantiam præcedere accidens definitionis, ſcilicet cognitionis, temporis, & naturæ; *ſubſtantia*, inquit, *& ratione, & cognitione, & tempore, & natura omnium primum eſt*, & poſtea non niſi triplicem probat in ea prioritatem definitionis, cognitionis, & temporis, confundens prioritatem temporis cum prioritate naturæ, nec aliam addit rationem ad oſtendendam prioritatem naturæ ab ea diuerſam, qua probat prioritatem temporis, ſignum euidens accepiſſe prioritatem temporis, prout coincidit cum proprietate naturæ eſſendi, quæ conſiſtit in ſeparabilitate prioris à poſteriori, nempe pro anteceſſione durationis aptitudinali, nam in hoc ſenſu coincidit cum prioritate naturæ eſſendi. Et hæc etiam fuit explicatio Alex. Aphrodiſ. 7. Met. tex. 4. vbi ait ſubſtantiam eſſe priorem tempore multis ſuis accidentibus actu, vniuerſim omnibus aptitudine, quam recipit Schainus in eodem loco Fonſeca 7. Met. c. 1. q. 2. ſec. 2. Suarez diſp. 32. Met. ſec. 1. in fine, Auerſa q. 28. Phil. ſec. 9. in calce, & alij paſſim; iuxta quam expoſitionem patet quid ſit dicendum ad difficultates propoſitas ſupra num. 251. contra hanc proprietatem, vrgent enim de prioritate temporis propriè accepta pro actuali, anteceſſione durationis vnius ad aliud.

255 Sed Contra hanc expoſitionem arguunt ex Thomiſtis nonnulli quia confundit prioritatem temporis cum prioritate naturæ, quæ in tali independentia, & ſeparabilitate conſiſtit prioris à poſteriori ex 5. Met. 16. at Ariſt. vt patet ex allegato textu prioritatem temporis diſtinguit à prioritate naturæ. Tum quia aliàs nugatio eſſet in ſermone Philoſophi, & ſuperflua eſſet particula illa *tempore*, ſi ſolam volebat ſignificare naturæ prioritatem, & non durationis propriè dictam.

Faber 7. Met. q. 4. cap. 2. negat prioritatem naturæ benè explicari per ſeparabilitatem prioris à poſteriori, quia potius de ſe includit inſeparabilitatem, vndè negat prioritatem naturæ explicari ab Ariſt. 5. Met. tex. 16. non enim explicat ibi propria naturæ prioritatem, ſed illam, quæ dicitur prioritas, à quo non conuertitur ſubſiſtendi conſequētia; prioritatem verò naturæ propriè dictam explicat in poſtprædicamentis cap. de priori, vbi aſſerit, quod illud eſt prius natura alio, quando inter ea conuertitur ſubſiſtendi conſequentia, ſed vnum eſt cauſa alterius; quod declaratur exemplo paſſionis, & ſubiecti, nam exiſtere ente exiſtit vnum, & exiſtente vno exiſtit ens, ſed ens eſt cauſa vnius, & in hac cauſalitate conſiſtit prioritas naturæ, ex quo deducitur (inquit) quod illud, quod eſt prius natura non poteſt eſſe ſeparatum ab aliquo, imò illa inter quæ cadit naturæ prioritas tantum, cadit inſeparabilitas vnius ab alio, vt patet de ſubiecto, & paſſione; at prioritas temporis, quam ponit Ariſt. in textu, & declarauit Scotus, eſt talis, quod illud, quod ponitur eſſe prius tempore alio, eſt ſeparabile ab illo, quantum eſt ex ſe, concedit itaque Faber hic Ariſt. loqui de prioritate temporis, non naturæ ſubdit tamen loqui de prioritate temporis aptitudinali, non verò actuali, quæ eſt prioritas temporis propriè dicta, & per hanc dictionem inquit reſolui omnes difficultates.

256 Sed hæc reſponſio eſt omninò præter intentionem Scoti, & Ariſt. Scotus locis omnibus citatis prioritatem temporis, quam aſſignauit Philoſophus 7. Met. 4. ſubſtantiæ in ordine ad accidentia, explicauit de prioritate naturæ eſſendi, quam per ſeparabilitatem prioris à poſteriori definiuit 5. Met. 16. & diſertè inquit talem ſeparabilitatem inferre talem prioritatem naturalem ſubſtantiæ ad accidens; nec inconueniens eſt prioritatem temporis ſic ſumptam cum tali prioritate naturæ coincidere, quia nec illa prioritas naturæ eſt intelligendi duntaxat, ſed etiam eſſendi, & illa prioritas temporis non eſt actualis, ſed aptitudinalis, vndè talis prioritas temporis aptitudinalis coincidit cum prioritate naturæ eſſendi, quæ per prædictam ſeparabilitatem explicari ſolet Ariſt. etiam loc. cit. prioritatem temporis aptitudinalis ſumpſit pro prioritate naturæ, tum quia eodem modo eam definiuit, quo fuit ab ipſo definita prioritas naturæ eſſendi 5. Met. 16. tum quia non diuerſa ratione probauit proprietatem temporis, & naturæ ſubſtantiæ ad accidens, ſed per eandem omninò rationem nempe ſeparabilitatis, & quidem rationabiliter, quia licet prioritas temporis actualis differat à prioritate naturæ, tamen prioritas temporis aptitudinalis non differt, ſed omninò coincidit cum prioritate naturæ eſſendi, quæ per talem ſeparabilitatem explicatur. Deindè falſum eſt, quod ait Faber, hanc prioritatem ſeparabilitatis, & ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam non eſſe veram naturæ prioritatem, & naturæ prioritatem in prioritate cauſalitatis præcisè conſiſtere, vt ipſe deducit ex poſtprædicam. cap. de priori. Nam quamuis prioritas cauſalitatis ſit quidam verus, & præcipuus modus prioritatis naturæ, quo cauſa dicitur eſſe prior natura ſuo effectui, adhuc tamen dantur alij modi prioritatis, & præſuppoſitionis naturalis etiam inter ea quorum vnum non ponitur cauſa, vel quaſi cauſa alterius, ſic intellectua

poten-

Digitized by Google

potentia in anima dicitur eſſe naturaliter prior volitiua, licet hæc non cauſetur ab ea, ſic etiam priuatio dicitur natura præcedere formam in materia, non eſſe creaturæ præcedere eius eſſe ordine naturæ &c. inter quæ tamen nulla cauſalitas intercedit; ergo prioritas naturæ non conſiſtit præcisè in prioritate cauſalitatis. Et quamuis Ariſtot. in poſt prædicam. cap. de Priori hanc prioritatem cauſalitatis prioritatem ſecundum naturam appellauerit, & à prioritate ſecundum inconuertentiam diſtinxerit, attamen 5. Met. 16. & 7. Met. hanc quoque appellauit prioritatem naturæ, prout à prioritate temporis diſtinguitur actuali, ſecundum quam vnum dicitur exiſtere actualiter prius alio in aliqua duratione; atq; ideò non vnus duntaxat modus prioritatis debet aſſignari, ſed plures, vt de facto aſſignaui diſp. 9. log. q. 2. art. 1. ne confuſio contingat in diuerſo modo loquendi de prioritate naturæ; etiam pariter negandum eſt, quod Faber aiebat, ad prioritatem naturæ pertinere inſeparabilitatem potius à poſteriori, quam ſeparabilitatem, vt patet de ſubiecto, & paſſione; quamuis enim id veritatem haberet in prioritate naturæ intelligendi, non tamen in prioritate naturæ eſſendi, quæ potius in tali ſeparabilitate conſiſtit.

Itaq. ad argumentum propoſitum Thomiſtarum dicendum eſt non confundere Ariſt. hic prioritatem temporis propriè dictam, quæ nimirum in actuali anteceſſione durationis conſiſtit, cum prioritate naturæ eſſendi, ſed prioritatem duntaxat temporis aptitudinalem, quæ non eſt propria durationis prioritas, ſed naturæ in eſſendo; & falſum eſt Ariſt. cit. 7. Met. 4. diſtinguere prioritatem temporis à prioritate naturæ, nam non diuerſa rationem vtramque prioritatem de ſubſtantia oſtendit, ſed eadem omnino ratione, ſcilicet ſeparabilitatis prioris à poſteriori abſque vlla contradictione ab intrinſeco proueniente; vndè nec particula *tempore* ſuperfluit, aut nugatoria eſt, ſicut neque particula *natura*, ſed vna eſt alterius declaratiua, adiungitur namque *natura*, ne temporis prioritas propriè ſumatur pro actuali anteceſſione durationis; ſed aptitudinali tantum; & adiungitur *tempore*, ne prioritas naturæ ſumeretur pro ſimplici præſuppoſitione naturali, quæ dicitur prioritas naturæ intelligendi, quæ omnem ſeparabilitatem excludit.

QVÆSTIO VII.

An accidens corporeum ſubiectari poſſit in ſubiecto incorporeo, & è contra incorporeum in corporeo.

257 HOc eſſe naturaliter impoſſibile fatentur omnes, & expreſsè negat Doctor 4. d. 1. qu. 5. §. *contra iſtam opinionem*, & 2. d. 12. q. 2. C. & quol. 14 B. § *ad intellectum quæſtionis*, & q. 19. V. & D. Bon. 2. d. 18. art. 2. q. 2. ante reſolutionem quæſtioni. Quod accidens corporeum, & materiale in ſubiecto ſpirituali, & incorporeo nequeat ſubiectari probatur, quia talis forma habet plures partes extenſiuas, quarum vna petit naturaliter eſſe extra aliam (hic enim ſermo eſt de partibus extenſionis, non autem intenſiuis, quæ etiam in ſubiecto indiuiſibili coadunari poſſunt) ergo connaturaliter nequit forma corporea in ſubiecto ſpirituali, & indiuiſibili collocari, quia tunc huiuſmodi partium pluralitas, & extremitas non conſequeretur finem à natura optatum, & præſtitutum. Quod autem neq; è contra poſſit naturaliter accidens ſpirituale in ſubiecto corporeo recipi, & ſubiectari ſuadet Doctor cit. 4. d. 1. q. 5. §. *contra opin. iſtam*, quia aut talis forma eſſet ibi indiuiſibiliter, id eſt aut tota in toto, & tota in qualibet parte, aut tota in toto, & pars in parte, non primo modo, quia inter omnes formas perficientes materiam ſola intellectiua ponitur talis; non ſecundo modo, quia tunc extenderetur per accidens in ſubiecto, quod eſt contra rationem formæ ſpiritualis. Dices, quod anima rationalis, quamuis ſit forma ſpiritualis, adhuc tamen etiam naturaliter in ſubiecto materiali, & corporeo recipitur, & ſubiectatur; ergo idem quoque dici poterit de forma accidentali ſpirituali, & incorporea. Contra, quia vt aiebat Doctor, hoc ſpecialiter animæ rationali conuenit, quia eſt in corpore per ſimplicem informationem, non vero per inhæſionem, aut dependentiam ab eo, at forma accidentalis non poteſt eſſe in ſubiecto naturaliter independenter ab eo, cum ſit forma ſuapte natura à ſubiecto dependens in fieri, & conſeruari, vndè ſi poneretur eſſe in ſubiecto extenſo, erit tota in toto, & tota in qualibet parte, ſicut anima, non autem pars in parte, quia partes non habet, & ſic tota pendebit eſſentialiter in ſuo eſſe, fieri & conſeruari à toto ſubiecto, ac etiam ſimul à ſingulis ſubiecti partibus totaliter, & ſic eſſentialiter pendebit à pluribus cauſis totalibus, quod ſaltim naturaliter repugnat ex dictis diſp. 8. Phyſ. q. 3. art. 3.

258 Maior eſt difficultas de potentia Dei abſoluta, & ſupernaturaliter, an hoc fieri poſſit, in qua Poncius diſp. 13. Log. qu. 2. concl. 1. partem tenet affirmatiuam cum quibuſdam Recentioribus. Oppoſitum tamen probabilius eſt, & præſertim in ſententia Doctoris; qui locis citatis non tantum loquitur regulariter, & ſecundum id, quod euenit iuxtà communem naturæ curſum, ſed etiam de potentia Dei abſoluta, nam 4. d. 1. q. 5. §. *contra opin. iſtam* loquitur de Sacramentis, & reijcit virtutem quandam ſupernaturalem, & ſpiritualem, quam ponebat illa opinio in ipſis à Deo productam, quod vtique naturaliter contingere nequit, ſed ſupernaturaliter euenire illa opinio contendebat, & præter rerum ordinem, ſic pariter loquitur in 4. d. 12. q. 2. §. *hic ſunt*, lit. C. diſputatur enim ibi, an ſicut in Sacramento Euchariſtiæ quantitas ſine ſubiecto remanet, ita etiam poſſit remanere qualitas, & quædam opinio id negabant, quia ſi albedo eſſet ſine quantitate, eſſet ſpiritualis, & ſic nulla eſſet repugnantia, quin ineſſet ſpiritui, & ſic ſpiritus poſſet eſſe albus; reſpondet ſub lit. C. ad 4. non habet apparentiam, quia ſicut lapis non poteſt eſſe ſapiens, quia nullo modo habet rationem receptiui reſpectu ſapientiæ, ſic angelus non poteſt eſſe albus, quia nullo modo eſt ſuſceptiuus formæ eius, ſiue forma iſta poneretur diuiſibilis, ſiue non (& nota particulam *nullo modo*, ad omnes euaſiones præcludendas) nunc quidem eſt duplex ratio, quarè non poteſt eſſe albus, vna eſt extenſio in ipſa forma, & inextenſio angeli; alia ratio, quia hæc forma eſt hæc forma, & Angelus eſt angelus, & ſecunda ratio eſt eſſentialis ratio impoſſibilitatis; prima non, quia eſt veluti ratio ſecundaria, & conſequens, qua adhuc ablata remanet prima, per quod ſignificat id implicare ex ratione formali formæ, atq; ſubiecti, atq; ideo nec de potentia Dei abſoluta fieri poſſe; ſic tandem loquitur etiam quol. 19. lit. V. vbi ait ita angelo repugnare albedinem ſicut naturæ diuinæ alienam perſonationem, vndè in angelo nedùm ponit negationem actus, & aptitudinis ad recipiendam in ſe albedinem, ſed ponit quoq; poſitiuam repugnantiam, ſicut in natura diuina ponit repugnantiam ad perſonationem alienam; certum ergo eſt apud Doctorem etiam de potentia Dei abſoluta repugnare, quod accidens ſpirituale ſit in ſubiecto corporeo, & accidens corporeum in ſubiecto ſpirituali; quod etiam adhuc magis exprimit 4. d. 44. q. 2. §. *aliter dicitur*, vbi æqualem reputat repugnantiam ſuſcipientis ad ſuſceptum etiam in ordine ad potentiam Dei abſolutam, quod in angelo recipiatur albedo ac in lapide ſapientia, loquitur autem ibi de potentia abſoluta, quia diſputat, quo modo ignis infernalis crucit malignos ſpiritus, idem colligitur ex 1. d. 8. quæſt. 1. §. *tertia concluſio*, vbi indè probat Deum non eſſe materialem, nec quantum, quia non eſt capax alicuius accidentis materialis.

259 Quoad primam partem, quod ſcilicet nec de potentia Dei abſoluta poſſit accidens corporeum in ſubiecto recipi incorporeo, & ſpirituali, vt albedinem, vel calorem in angelo aut anima, vel quantitatem, probatur, quia tunc angelus harum formarum denominationes reciperet, vndè diceretur albus, quantus, calidus &c. ſed talium denominationum angelus eſt prorſus incapax; ergo etiam, & formarum, vndè tales deriuantur denominationes; conſequentia patet, quia hoc ipſo, quod ſubiectum eſt alicuius denominationis formalis incapax, ſufficienter arguitur in eo incapacitas formæ, quia non eſt capax formæ, niſi vt ſimilem capiat ab ea denominationem. Quæ etiam ratio probat concluſionem quoad alteram partē, non poſſe, ſcilicet accidens ſpirituale, vt intellectionem, & ſapientiam recipi in ſubiecto corporeo v. g. lapide quia tunc lapis diceretur ſapiens, & intelligens, quod ſi lapis talis eſt prorſus incapax denominationis hinc ſtatim deducitur eſſe quoque incapax talis formæ denominantis.

Reſpondet Poncius in append. apolog. num. 241. poſſe in angelo recipi quantitatem, albedinem &c. ac pariter ſapientiam in lapide abſque eo, quod angelus dicatur quantus, & albus, ac lapis ſapiens; & ratio eſt, quia quantitas, & albedo non denominant ſubiectum quantum, & album, niſi cui inſunt extenſo modo, quo pacto non ponerentur in angelo, qui eſt indiuiſibilis; nec pariter ſapientia lapidem denominaret ſapientem, quia non ſic denominare poteſt, niſi potentiam, quæ ſapienter agere poteſt. Contra, quia redit idem argumentum, quod ſi angelus tales denominationes ſuſcipere nequit; ergo neque formas, vndè tales denominationes deriuantur, probatur conſequentia quia effectus formalis formæ primarius, qui in eius denominatione conſiſtit, formaliſſimè habetur per ſolam receptionem formæ in ſubiecto, vndè ſubiectum eſſe quantum, vel quale aliud formaliter non eſt, quam habere quantitatem, aut qualitatem, vt docet Ariſt. in prædicamentis cap. de habere, & Auctor ſex principiorum in eodem capite, dum dicunt, *nihil aliud eſt dicere albedinem, aut longitudinem habere, quam album, aut longum eſſe*, & ſic etiam docet Scotus 1. d. 3. q. 7. §. *ad auctoritatem*, lit. Y. habere qualitatem eſt eſſe quale, ergo eo ipſo, quod angelus habeat albedinem, & quantitatem, ſiue habeat extenſo, vel inextenſo modo diceretur albus, & quantus. Tum quia falſum eſt albedinem non poſſe denominare, niſi ſubiectum in quo repetitur extenſo modo, quia indiuiſibiliter reperitur in puncto quantitatis, & adhuc illud denominat album, ergo ſi poteſt in angelo recipi, poterit illum conſequenter denominare album. Tum quia, ſi concedatur etiam non poſſe albedinem præbere denominationem albi, niſi illi ſubiecto, in quo ponitur extenſo modo, ex hoc potius deduci debet nullatenus recipi in angelo, quia non vnitur ſubiecto, niſi illud denominet tale, & denominatio ſubiecti à forma, non eſt niſi vnio eius cum forma, ſi ergo nequit denominare ſubiectum, niſi in quo reperitur modo extenſo, ſequitur recipi non poſſe in ſubiecto, cui nequit vniri modo extenſo, quia formam eſſe ſubiecto vnitam eſt denominare ſubiectum tale.

Reſpondet Poncius in append. apolog. nu. 242. poſſe ſubiectum eſſe capax formæ, à qua non recipit omnem denominationem, quam poteſt dare, & affert exemplum de natura irrationali, quæ eſt capax vnionis hypoſtaticæ ad perſonalitatem diuinam, & tamen non eſt capax denominationis perſonæ, quam perſonalitas nata eſt dare mediante vnione hypoſtatica ad ipſam; quam paritatem fusè proſequitur; ſic ergo albedo poterit eſſe in aliquo ſubiecto, quod non denominet album, & ſapientia ſapiens, vndè nu. 244. tandem ait duplicem eſſe effectum formalem albedinis, vnum, qui conſiſtit in communicatione formali ipſius albedinis quoad ſuam entitatem præcisè alterum, qui

per refertur ad ſenſum, quo ibi declarauit actum ſemper præcedere potentiam, ſcilicet in diuerſis numero, quia ſemper eſt alius ante alium vſque ad eum, qui eſt primo mouentis, alioquin in eodem numero potentia præcedit tempore actum; quod ſi illa propoſitio *actus præcedit tempore potentiam* eſſet vniuerſaliter vera in ſenſu Ferchij, tunc eſſet vera non tantùm in diuerſis numero, vt inquit Ariſt. ſed etiam in eodem numero, quod tamen ipſe negat, & in ſenſu Ariſt. aſſumit Scotus propoſitionem illam loc. cit. quol. 13. lit. C. conſtat ergo actum eſſe priorem potentia ſimpliciter, & abſolutè loquendo quoad prioritatem diffinitionis, & perfectionis, non verò temporis, quemadmodum etiam dictum eſt diſp. 6. Met. q. 5. & hoc etiam ſenſu Peretius lib. 6. c. 4. explicat formam eſſe materia priorem ordine, ſcilicet perfectionis, & intentionis, non autem ordine durationis; Queritur Ferchius propè finem lib. 3. Defenſ. quod quoſdam Peripateticos aliquantulum perſtringamus, vt nimium fidentes authoritatibus eius, in cuius dictis vindictam ſtringit, & ipſe virulentum calamum in immerentem & innocentiſſimum Præceptorem Scotum, cuius vtinam eſſet dignus corrigiam calceamenti ſoluere; in Cælum tamen ſcommata non aſcendunt.

ARTICVLVS II.

An forma ſemel corrupta, vel à materia ſeparata denuo redire naturaliter poſſit ad eandem materiam informandam.

207 FErchius veſtig. 6 lib. 6 cap. 10. & 14. vt argumentum euitaret de infinitate animarum rationalium ex aſſerta animæ immortalitate, & ſuppoſita mundi æternitate in Ariſt. ſententia admiſit animarum circulationem in humana corpora, adeout naturaliter, ſeu ſecundum communem naturæ curſum eadem anima iam à corpore ſeparata redire poſſit, imò de facto redeat procedentibus ſeculis ad idem corpus humanum, ſi non numero, ſaltim ſpecie idem informandum. Hanc animarum circulationem, & regreſſum in humana corpora ſiue eadem numero, ſiue ſolum ſpecie, vt ipſe profitetur latè impugnauimus, & reprobauimus diſp. 5. de gener. q. 7. art. 2. vt impium in fide catholica, & vt erroneam, fictitiam, ac fabuloſam in vera Philoſophia, ac denique vt minimè fundatam in Ariſtot. Hinc Ferchius totum lib. 4. Defenſ. impedit in defenſionem huius circulationis; quam conqueritur nos denigraſſe vocando eam fabulam, & figmentum, quod non fecerunt nec D. Aug. nec Scotus; ita loquitur lib. 4. cap. 2. nu. 10. & quia eius impietatem opinionis oſtendimus cum Scoto 4. d. 43. q. 3. *§. hic ſciendum*, & D. Aug. 12. de Ciuit. Dei cap. 13. vt refert Doctor, quibuſdam ſcripturæ locis præſertim Pſalm. 11. *in circuitu impij ambulant* per quos impios explicat S. Aug. Philoſophos animarum circulatores, & per rationem de beatitudine, quia ſecundum illum circulum nulla eſſet vera beatitudo, pro eo quod anima beata reditura eſſet ad miſerias, quas prius habuit, & ita dū beata eſt, aut credit ſe nunquam rediturum, & ſic falſa opinione beata eſt, aut credit ſe rediturum, & tunc timet, & per conſequens non eſt beata. Reſpondet ſub eodem nu. 10. quod S. Aug. & Scotus in Theologia ſcribunt, vnde procedunt ex principijs reuelatis, nempe ſcientia ſupernaturali ſpiritualibus ſpiritualia comparantes; & nos in Philoſophiam naturalem, quæ procedit ex naturaliter notis, adducimus auctoritates rationes, quæ non ſunt naturaliter notæ, & petimus principium procedendo ex ignotis; & ſic infra nu. 25. hanc D. Aug. rationem deductam ex beatitudine diſſoluit dicens procedere ex ſupernaturaliter notis, quia perpetuitas beatitudinis non eſt naturaliter nota, vnde ſic arguendo, anima eſt beata, ergo perpetuo eſt beata, inquit ſophiſma committi figuræ dictionis mutando quale in quando.

208 Cæterum Ferchius capere non vult punctum à nobis toties inculcatum, quod ſicut proteſtati ſumus in epiſtola liminari ad Lectorem tomo phyſico in prima editione, non ſuſcipimus puram, & ethnicam Ariſt. philoſophiam tradere, & explicare, ſed philoſophiam in ſe, ac veram, & Chriſtianam Philoſophiam, quæ Theologiæ debeat inſeruire, eliminatis erroribus Ariſt. quare cū ita res ſe habeat, ex primo noſtro inſtituto tenemur in philoſophia refellere opiniones, quæ noſtræ Theologiæ aduerſantur, nedum ex principijs naturalibus, ſed etiam reuelatis; Deinde ratio D. Aug. ſi bene ponderetur, non procedit ex ſola conditione perpetuitatis beatitudinis, ſed etiam ex ipſa ratione beatitudinis in ſe, de cuius ratione eſt, vt excludat infælicitatem, & miſeriam, cui directè opponitur, ſaltim pro eo tempore, quo anima ponitur beata, fęlix namq; ille eſt, qui nunquam efficitur miſer 1. Ethic. capit. 10. vbi ad fælicitatem videtur Ariſtot. exigere etiam perpetuitatem, at non excluderetur data hac animarum circulatione, quia vel anima beata crederet ſe nunquam redituram, vt arguit Aug. ſic falſa opinione beata eſſet, quæ non eſſet vera beatitudo, aut credit ſe rediturum, & tunc timet; & per conſequens nec adhuc eſſet beata, hoc eſt Auguſtini argumentum, non autem illud ſophiſticum, ad quod conatur Ferchius reducere argumentum Auguſtini. Neque de nobis conqueri debet Ferchius, quod hanc ſuam circulationem figmenti, & fabulæ denigrauerimus titulis, nam adhuc longè grauiori cenſura fœdauit eam, atque damnauit S. Bonau. Seraphicus Doctor, cuius doctrinam ipſe confitetur, 2. d. 1. ar. 1. q. 2. propoſitione, quinta, probans enim ibi mundum non eſſe ab æterno, quia nunc extarent infinitæ animæ rationales, quia ſunt formæ incorruptibiles, præoccupat Ferchij reſponſionem hoc modo. *Si tu dicas ad hoc, quod circulatio eſt in animabus, vel quod vna anima eſt in omnibus hominibus; primum eſt error in Philoſophia, quia vt vult Philoſophus, proprius actus eſt in propria materia; ergo non poteſt anima, quæ fuit perfectio vnius eſſe perfectio alterius etiam ſecundum Philoſophum*, quibus vltimis verbis etiam aliam Ferchij euaſionem præcludit, cum ait hanc circulationem ineri ad aures Ariſt. dicit enim S. Bon. hunc eſſe errorem etiam in philoſophia Ariſt. & paulò infrà in fine reſolutionis quæſiti iterum repetit *Ad vitandam autē infinitatem actualē neceſſe fuit ponere, aut animæ rationalis corruptionem, aut vnitatem, aut circulationē, & ita auferre beatitudinem, vnde iſte error & malum habet initium, & peſſimū finē;* determinat itaque Seraphicus Doctor hanc opinionem de animarum circulatione, nedum erroneam eſſe in fide catholica, ac in vera, & Chriſtiana Philoſophia, ſed etiam in Philoſophia Ariſt. vt hoc pacto omne præcluderent effugium impijs Circulatoribus ad hunc errorem defendendum, eandem rurſus refutat 2. d. 18. art. 2. quæſt. 2. vbi vocat nedùm errorem, ſed etiam ſomnium in Philoſophia. Eandem quoque fere cenſuram in hanc opinionem Alphonſus de Caſtro aduerſus hæreſes verbo *Anima* hæreſi octaua quam poſteàquam confutauit etiam naturali ratione, appellan. poetarum figmentum, ſi quis Platonem imitatus dicat, cum in aliud corpus animæ transfunduntur, præteritorum obliuiſci, & tandem concludit, *ex quo aperte conuincitur hanc doctrinam non ſolum à fide catholica, ſed etiam à vera Philoſophia eſſe alienam*, & ſic etiam loquitur *Triumphus catholicæ veritatis aduerſus omnes hæreſes*, editus à D. Ambroſio à Mediolano de Ruſconibus de Comis Monaco Caſinenſi referendo acta Albigenſium, & Albanenſium hæreſi octaua, non ergo abſque magno fundamento hanc opinionem figmentum, & fabulam appellauimus & Tatar. 4. d. 43. quæſt. 2. vocat fatuam; Nunc itaque videamus quomodo occurrat Ferchius rationibus quibus loco citato hunc errorem reprobamus diſput. 5. de gen. q. 7. artic. 2.

209 Prima ratio incipit ibi nu. 168. quia ſiue hæc circulatio admittatur in quæcunque corpora animalia promiſcuè, ſiue in ſola humana, vt tenet Ferchius ad Ariſt. mentem ſuppoſita mundi æternitate, coguntur Circulatores iſti admittere animarum regreſſum ad eadem corpora etiam numero poſt varias aliorum corporum informationes, cur enim poſt multas annorum centurias contingere nequit, eandem materiam ab eadem rurſus anima informari? & ſic in opinionem incidunt Platonicis adſcriptam, quod procedentibus ſæculis poſt completam circulationem octauæ ſphæræ iidem omninò effectus redibunt qui antea fuerunt; & ſic dicimus contra ipſos procedere rationes ibidem præcedenti num. 167. factas contra Platonicos, & omnia abſurda contra eoſdem inducta, præſertim illud quod omnes actus liberi tollerentur ex parte voluntatis noſtræ, nam ſi redituri ſunt iidem omnino effectus eadem cœleſti circulatione redeunte; ergo neceſſe erit in eadem prolabi peccata in hoc ſæculo, quæ in ſuperiori patrata fuere nec liberum erit cuique vxorem ducere, vel in celibatu permanere, cum ad eundem ſtatum vitæ ciuilis redire cogatur in hoc ſęculo, quem habuit in elapſis.

Ferchius lib. 4. huic rationi multipliciter occurrit, & in primis c. 1. ait nos falsò hanc opinionem de eodem numero reditu rerum poſt completam circulationem octauæ ſphæræ Platonicis tribuere, & falſum quod hoc referant D. Aug. lib. 12. de Ciuit. Dei cap. 13. D. Hier. in cap. 1. Eccl. Deinde cap. 2. nu. 14. ait rationem adductam ex abſurdo, quod tollerentur omnes actus liberi, ex Scoto tranſcriptam non concludere, cum multi Catholici teneant in actu libero ſtare neceſſitatem cum libertate; qui enim ponunt omnes actus liberos ab æterno prædeterminatos cum præmotione phyſica in voluntate, ſiue abſque illa, ponunt conſequenter neceſſario in ſenſu compoſito elici actus, nunquam enim elicitur actus in ſenſu diuiſo, cum hac tamen neceſſitate tenent libertatem; negat deniq. poſſe vnquam contingere, quod eadem anima reuertatur ad eandem numero materiam informandam, & rationem aſſignat c. 2. nu. 13. ex eodem Scoto 4. d. 43. q. 3. C. quoniam per actionem liberam poteſt materia diuerti ab illo ſitu, in quo prius erat, & per actionem talem eſſe diuiſa, & diſperſa (vbi non in noſtro textu irrepſiſſe errorem, cum ibi legatur *per actionem naturalem*, de quo nos vehementer Ferchius coarguit, quia re vera *per actionem talem*, Doctor intelligit actionem liberam, de qua immediatè antea locutus erat, vnde legendo naturalem emergit ſenſus omninò oppoſitus; ſed re vera non fuit noſter error, qui integram rationem ex Scoto tranſcripſimus, quæ habetur ſub lit. C. ſed Typographi, quia cum inueniret dictionem *talem* non ſatis in prima litera apertam, accepit *talem*, pro dictione *naturalem*, abbreuiata) addit etiam materiam primam eſſe diuiſibilem in infinitum, nam quando diuiditur magnitudo, diuiditur, & ſubiectum, cum ergo ſint infinitæ partes proportionales in materia, poſſintq. in ipſa eſſe infinitæ diuiſiones, & coniunctiones, ac proindè & infinitæ congregationes, & diſgregationes partis cuiuslibet cum qualibet, infinitum autem eſt impoſſibile pertranſire; idcircò cum infinitis diſperſionibus pars à parte ſegregetur, non eſt poſſibile, vt omnes partes eædem quæ integrant vnam materiam numero adæquatam vni animæ, iterum congregentur.

210 Sed in primis diſp. 5. qu. 7. nos abſolutè non diximus eam opinionem de reditu eorundem numero effectum poſt multa ſæcula eſſe Platonicum, nec vt talem referri à SS. Aug. & Hier. loc. cit. ſed diximus eam opinionem Platonicis adſcribi ſolent ab Auctoribus, hæc

Digitized by Google

hæc enim ſunt noſtra formalia verba à quæſtionia *prima opinio extrema, quæ Platonicis ſolet adſcribi &c.* & ita re vera eſt, quod Auctores paſſim eam Platonicis adſeribere ſolent, ita Marginiſtæ Scoti ibid. 4. diſt. 43. quæſt. 3. ab initio & Tatar. ibid. non longè à principio teſtatur hanc fuiſſe veram opinionem Platonis, Pererius lib. 6. de forma cap. 24. Auerſa quæſt. 37. ſuæ phil. ſect. 9. & alij paſſim, Toletus etiã, & Bannes 2. de gener. quæſt. vlt. dicunt hanc opinionem Platoni ſolere adſcribi, ſed plures ex eius Sectatoribus non eam admittere, vt Platonis ſententiam, & præſertim Iamblicum; non ergo errauimus dicendo hanc opinionem ſolere Platonicis adſcribi, Neque etiam loc. citauimus D. Auguſt. Hier. Fiſin. & Alcin. vt teſtes, quod hęc fuerit Platonis opinio, ſed vt referentes illam opinionem, quam dixeramus Platonicis adſcribi, nam & in hac quæſtione, & in alijs nunquam mens noſtra fuit impugnare opinantes, ſed opiniones, cuiuſcumque illæ fuerint, Verum tamen eſt, quod licet D. Auguſt. 12. de Ciuitate Dei cap. 13. opinionem illam non referat, vt Platonis, ſic tamen eam referre videtur lib. 22. de Ciuit. Dei cap. 27. vbi comparans ad inuicem opiniones Platonis, & Porphyrij de anima rationali ſic loquitur; ſingula quædam dixerunt Plato, atque Porphyrius, quæ ſi inter ſe communicare potuiſſent, facti eſſent fortaſſe Chriſtiani, Plato dixit ſine corporibus animas in æternum eſſe non poſſe, ideò enim dixit etiam ſapientium animas poſt longum tempus tamen ad corpora redituras, Porphyrius autem dixit animam purgatiſſimam, cum redierit ad Patrem, ad hæc mala mundi numquam eſſe redituram; dicat itaque cum Platone Porphyrius, redibunt ad corpora, dicat Plato cum Porphyrio non redibunt ad mala, & ad ea corpora redire conſentient, in quibus nulla mala patiantur; hæc itaque non erunt, niſi illa, quæ promiſit Deus beatas animas in æternum cum ſua æterna carne facturus; hæc ibi D. Aug. ex quibus apertè conſtat Platonem apud ipſum huius opinionis fuiſſe, quæ paſſim ei adſcribitur, pro qua etiam citatur a Mairon. 4. diſt. 46. quæſt. 2. imò & a S. Bon. 2. diſt. 18. art. 2. qu. 2. 10 corpore.

211 Reſponſio verò quam affert ad Scoti rationem ex noſtra libertate deductam, quod data hac poſitione non concludit, quia Catholici quamplures tenent in actu libero ſtare neceſſitatem cum libertate, eſt omninò extra propoſitum, nam Catholici neceſſitatem, quam dicunt ſtare cum libertate, dicunt eſſe neceſſitatem conſequentiæ, & ex ſuppoſitione diuini decreti, non autem conſequentis; at ex præfatæ poſitione redirent ijdem omnino actus voluntatis noſtræ ex reditu eiuſdem cęleſtis circulationibus, & aſtrorum aſpectus, vnde cum redirent ijdem in virtute naturalis cauſæ, planè talis eorum neceſſitas ne dum eſſet conſequentiæ, ſed etiam conſequentis, talis eſt enim neceſſitas effectus a cauſa naturali pendentis, quæ libertatem omninò deſtruit. Ratio denique quam adducit n. 13. ad interrogationem noſtram, cur nequeat poſt multas annorum centurias eadem numero materia eadem rurſus anima informari; quia per actionem liberam poteſt materia diuerti, & diſpergi, friuola eſt; quia ſicut per actionem agentis liberi poteſt materia ab eodem ſitu diuerti, ac diſpergi, ſic pariter poterit per actionem eiuſdem agentis ad denuo diſperſam coadunari, & ad eundem ſitum reduci; & per eam rationem non intendit Doctor probare impoſſibile eſſe naturaliter redire eadem materiam ſub eadem numero forma, ſicut Ferchius intendere videtur noſtræ interrogationi reſpondens, ſed tantum probare intendit hoc non neceſſario futurum eſſe ex vi circulationis cæleſtis, vt aſebat opinio Platonicis adſcripta; Quod tandem aſebat de diuiſibilitate materiæ in infinitas partes, ex qua deducebat nunquam naturaliter poſſe eandem materiæ portionem reparari, vt eadem forma informetur, refellitur ex Scoto 4. d. 43. q. 3. F. ad rationes pro 3. opin. quia pars materiæ eadem non obſtante diuiſione materiæ manet; ergo in illa parte reduceretur eadem forma, quæ prius, ſi non propter aliud impeditur reditio eiuſdem formæ, niſi propter alietatem materiæ, & tunc generatum nouum eſſet partim numeraliter idem ei, quod præfuit, partim diuerſum; quia pro illa parte materiæ, quæ manet eadem, eſſet genitum idem prius corrupto, ſimiliter naturaliter poteſt eadem materia ſaluari tota ſine diuiſione, vt potè ignis in vrinali incluſus conuertatur in aerem, & è conuerſò totus ille aer conuertatur in ignem, hic non eſt diſperſio materiæ, quare concludit Doctor per hanc diuiſionem, & diſperſionem materiæ non benè euitari regreſſum eiuſdem numero formæ naturaliter, vti concedit Ferchius; Tum quia ſi infinitæ ſunt poſſibiles ſegregationes, & congregationes partium materiæ, infinities quoque ſuppoſita mundi æternitate iuxta poſitionem redire debent ijdem effectus numero in hoc vniuerſo, & ideò non videtur impoſſibile, vt aliquando contingat earundem particularum materiæ congregatio, quæ alias fuit, vt ſub eandem formam tranſire poſſit.

212 Videns itaque Ferchius per hoc non ſatisfieri argumento, inferius eodem lib. 4. num. 18. vt magis fundatè reſpondeat, noſtram accipit ſolutionem, quam præoccupando indicauimus diſp. 5. cit. art. 2. num. 168. illis verbis. *Nec dicas Ferchius ſemper animam in corpus nouũ regredi, quia licet redire poſſit eadem materia, quia hæc non corrumpitur, ſed permanet eadem in genito, & corrupto, non tamen redire poteſt eadem mixtionis forma, quæ corpus conſtituit, quia hæc corrumpitur.* Hanc, inquam, noſtram ſolutionem libenter accepit Ferchius, quam ampliat, & declarat num. 18. 19. 20. 21. vbi hoc iacto fundamento, tanquam à ſe inuento, nec à nobis præuiſo, ſic nos alloquitur; *conuertite vos in quamcunque faciem, in quemcunque ventum, non poteritis ipſum deſtruere, poteſt canis rabidus ſaxum iniectum dentibus conſtringere, confringere non poteſt*, quibus rabidis verbis potius ſe rabidum canem oſtentat, quam nos. Verùm immeritò ſibi arrogat ſolutionem, quam nos ipſi ſuppeditauimus, & quamuis hoc negare contendat c. 3. num. 23. dicens hanc ſolutionem quoq. dediſſe veſtig. 6. tamen quia longiſſima eſt, ac in duos libros diſtributa, citare debebat locum per capita, vel numeros, vbi talem aſſignauit ſolutionem, vaga citatio, vt ipſe inquit veſtig. 1. c. 37. n. 53. per integros libros parum vtilitatis lectori, parum fidei conciliat auctori; in ea veſtig. 6. bis ex profeſſo tractat de hac circulatione lib. 2. c. 10. & 14. & nuſpiam ex his locis, inuenire potui hanc ſolutionem, de qua adeò gloriatur, vndè palam eſt hanc ipſum apud nos conſpexiſſe, ſibi placuiſſe, & appropriaſſe. At hæc quoq; ſolutio licet longè melior præcedenti, refellitur, primo quia innititur puncto de forma corporeitatis in viuentibus poſita præter animam, quod non eſt minus controuerſum, quam punctum, quod præ manibus habemus. Tum quia non probauit Ferchius, vt debebat pro hac ſolutione fundanda, formam mixti ſeparabilem non eſſe naturaliter numero eandem, niſi per auctoritatem Ariſt. 2. de gener. c. vlt. quæ corrumpuntur ſecundum ſubſtantiam non eadem numero redire, ſed ſpecie quam Scotus 4. d. 43. q. 2. §. *Quantum ad iſtum articulum*, oſtendit opus non eſſe, quod intelligatur vniuerſaliter, & de quocunque effectu omninò, ſed vt in pluribus; imò ibidem §. *De 2. articulo*, ait poſſibile eſſe naturæ reducere corpus mixtum idem ſuppoſita tertia opinione in præced. art. quod probat, quia ſi talis opinio ſit vera, quandocunque materia tota eadem approximatur agenti eidem ſine impedimentis poteſt reduci idem, nec tantum eidem agenti numero, ſed eidem ſecundum ſpeciem, quia identitas ſecundum ſpeciem in agente æquiualet identitati numerali; probatio, ſi in illo inſtanti hic ignis ex illo ligno generat ignem hunc, & ſi in eodem inſtanti ille alius ignis eſſet approximatus eidem ligno, generaret eundem ignem; ſed poſſibile eſt totam materiam, ex qua formabatur corpus iſtud, alias in generatione naturali eſſe iterum ſub forma ſeminis, & menſtrui in alia matrice, ſicut probatur per dictum Gregorij moral. 4. & ponitur lib. 2. diſt. 20. q. 2. ergo tunc in alia matrice formaretur idem corpus minimum. Tum quia etiamſi de facto concedamus nec omnes, nec aliquos effectus redire eoſdem numero, ſecundum communem naturæ curſum, nulla tamen intrinſeca impoſſibilitas aſſignari poteſt aut ex parte effectuum reproducibilium, aut ex parte cauſarum, ſed ſolum extrinſecum impedimentum, vt latè probamus cum Scoto qu. cit. art. 2. num. 173. & conſentit Ferchius ipſe lib. 4. numer. 15. cum reddens cauſam, cur nequeat idem omninò effectus reuerti, ait iure ſtatutum eſt, vt idem non reparetur, ſed nouum producator, ne ſcilicet aliquid nimirum, aliquid nihil de actu participet ex infinitis ſingularibus affectibus ab eadem cauſa poſſibilibus, non ergo abſolutè, & intrinſecè implicat redire virtute cauſarum naturalium eandem mixtionis formam, & in eadem materia, ſed tantum per extrinſecum Auctoris naturæ decretum, quia ſi eandem facit redire animam procedentibus ſæculis, nulla poteſt reddi ratio conuincens, cur quoq. non eandem permittat redire formam mixtionis ſub eadem materia. Deniq. ſi hæc ſolutio valida eſt, non piget, gloria noſtra erit, & quod ſolida ſit, & quod Ferchius dignatus ſit eam à nobis mutuare.

Secunda ratio propugnata.

213 SEcundum argumentum contra animarum circulationem ponitur à nobis diſp. 5. cit. q. 7. art. 2. n. 168. quia rationes factæ contra Platonicos n. 167. abſolutè impugnant circulationem animarum, ſiue in eadem corpora numero, ſiue ſpecie, ſic enim tollitur vera beatitudo animæ, vt conſtat ex diſcurſu Auguſtini relato contra Platonicos, nam reditura eſſet ad miſerias, ſiue in eodem numero, ſiue in eodem ſpecie corpore, parum refert; quem diſcurſum D. Auguſto conetur Ferchius inualidum oſtendere nu. 25. ſufficienter tamen muniuimus ſupra, & contra eius ſolutiones propugnatus eſt nu. 202. ab initio articuli. Et quia ſæpè ſolet hic Auctor euadere dicendo id aſſerere in ſententia Ariſt. ſuppoſita mundi æternitate, non autem ſecundum veritatem; ibidem hoc effugium præcluſimus quia candidiores Philoſophi de mente Ariſt. immortalitatem animæ defendunt, vt in ſtatu ſeparationis beari poſſit; ſed hanc non aſſequitur, ſi ponatur immortalis, & ſeparabilis cum debito regrediendi ad corpora ſemper, atque adeò nihil refert animam ſtatuere immortalem, & ſeparabilem hoc modo, vel abſolutè mortalem; ad quid enim hęc immortalitas, quæ animam in meliori ſtatu non ponit, quam mortalitas ipſa? ſanè minimè opus erat, vt tam prolixa diſput. Ferchius Alexandreos aſſertores mortalitatis animæ inſectaretur, & redargueret; ſi adeò exilem, & ſeruilem immortalitatem ei adſcribere volebat; nam tandem dat eis manus, ad deſtruendum alium animæ ſtatum, in quo rectè geſtorum præmia referat, malè verò pœnas luat, vnde ſatius fuiſſet, quod cum eis in animæ mortalitatem conſenſiſſet, quam cum Pitagoreis in eius regreſſum ad corpora, fabuloſior ſiquidem eſt animarum circulatio etiam in ſola corpora humana, quam ipſa mortalitas; & vtique ex Philoſophia potiores rationes habemus, & ex Ariſtot. plura loca pro animæ mortalitate, quam pro eius circulatione; hæc ibi.

214 Quoniam veritas odium parit, diſcurſus hic noſter Ferchij præcordia vulnerauit, ac ideò in furorem egit, vt lib. 4. n. 27. nedum

contra

Digitized by Google

contra nos, ſed omni pudore poſtpoſito contra omnes Scotiſtas, & contra Scotum ipſum præceptorem laxatis habenis ad iram fu.ere, ac debacchari audet his verbis; *Ita eſt. vt dicitis, vincat veritas, candidiores Philoſophi ſunt, qui ſuppoſita mundi æternitate defendunt ad mentem Ariſtot. animæ immortalitatem; ſed Scotus veſter Doctor Subtilis ſecundum Ariſtot. defendit animam eſſe mortalem propter æternitatem motus ſic Ioannes Baſſolius. Petrus Tatar. Philippus Faucetinus, ſic vos quoque qui animam intellectiuam eſſe mortalem tenetis; ergo & Scotus, & Scotiſtæ nigro luto Epicuri excluſi ſunt à candidioribus Philoſophis, & inter nigriores incluſi*, proſit vobis, Hæc iniquiſſimè & mendaciſſimè Ferchius in Scotum, & Scotiſtas, quam calumniam in Scotum non ſemel inculcat ſupra lib. 3. Defenſ. cap. 1. num. 5. inquit, *Scotus Doctor veſter 4 diſt. 43. qu. 2. proponit iſtas duas enunciationes, prima, Anima intellectiua eſt immortalis, atque pro ipſa auctoritates, & rationes ex alijs profert, & diſſoluit, ſecunda, Anima intellectiua eſt mortalis, & ex ſe affert pro iſta auctoritates, vel rationes, nec tamen ſoluit*, ex quo ſubinfert num. 6. quod *Scotus deſeruit defenſionem veritatis catholicæ, quia noluit defendere veritatem iſtam, anima eſt immortalis, quando noluit ſoluere argumenta, quæ contra ipſam attulit*, Infeſtius etiam eodem lib. 3. cap. 6. eandem calumniam vehementius inculcat, nam n. 30. inquit *Alexandræi quidam, nempe veſter Doctor argumenta pro hac propoſitione negatiua anima non eſt mortalis, omnia ſoluit argumenta pro hac affirmatiua, anima eſt mortalis, nulla ſoluere voluit*, & ſub nu. 32. *Scotus 4. d. 43. q. 2. proponit iſtas duas, anima intellectiua non eſt mortalis, quæ vera eſt, & anima intellectiua eſt mortalis quæ falſa eſt, omnes auctoritates, & rationes pro veritate factas ad vnam vſque diligentiſſime ſoluit, auctoritates, vel rationes pro falſitate nullatenus ſoluit* & ſub eodem numero paulò infra *dico Scotum debuiſſe, & iure philoſophico, & iure theologico ſoluere argumenta pro negatiua, atq. cum hoc non fecerit, nec boni Philoſophi, nec boni Theologi eſſe functum officio, quia fecit contra ſuum intentum à Theologo, & Philoſopho, quæ debuit ſoluere, non ſoluit, quæ debuit defendere, non defendit, quæ debuit probare, non probauit, quæ debuit non probare, probauit*.

215 Deinde eodem cap. num. 33. *hinc duo mala ſecuta ſunt, primum in Doctoribus qui animaduertentes Scotum ſcripſiſſe contra Fidem Catholicam ſic, vt argumenta pro veritate deſtrueret, & argumenta contra veritatem catholicam conſtrueret, & conſtructa relinquet, ſed iuſtitie quatuor verba bona proferret ad lectorem fallendum, ex his apparet, quantæ ſint gratiæ referendæ miſericordiæ creatoris &c.* & alia plura contumelioſa proſequitur ibi contra piiſſimum Doctorem, & præceptorem ſuum ingratiſſimus homo. Et infra num. 37. *ita ait quidem falſitas iſta, quam Scotus probatam reliquit, eſt capitalis*, & tandem in fine capitis concludit, & totum virus effundit. *Dico Scotum maleſeciſſe, quia contra veritatem Fidei Catholicæ probauit hæreſim, & probationes non ſoluit*, At non contentus adeo immaniter infamaſſe piiſſimum Doctorem appellando Alexandræum, & animæ rationalis interfectorem toto lib. 3. locis citatis; iterum lib. 4. n. 27. ſermonem blaſphemum redire facit in præceptorem appellando ipſum Epicureum, & luto Epicuri excluſum à candidioribus Philoſophis. & inferius n. 36. inquit Scotum probaſſe falſitatem falſitate falſificando nimirum textus duos Ariſtot. 4. d. 43. q. 2. ſupra I. & infra K. & quia hanc calumniam crebrò quoque nobis impingit, ſubinfert per contemptum ſummum, *vos ſanè eritis imitatores præceptoris veſtri in referendis auctoritatibus*; hæc omnia in ſubtiliſſimum Doctorem ſcommata, & conuitia ad verbum referre volui, vt omnibus futuris ſeculis, conſtet inſolens ac temerarius auſus diſcipuli in Magiſtrum, Aſtianactæ in Hectorem, & minutuli muris in Indicum Elephantem, vtarq. eius verbis, quæ habet in fine primi libri noſtrem exaggerando ſeracitatem in alios Auctores; tædet hæc & legiſſe, & ſcripſiſſe, qui plura volet, & ad nauſeam vſque legat Ferchij librum, & talia contra Scotum eiaculata reperiet maledicta, qualia nunquam auſi ſunt dicere infenſiores Scoti Aduerſarij, & gloriæ eius æmuli.

216 Neſcio planè quinam inſanus furor hominem hunc impulerit in tot ſcommata, & conuitia in piiſſimum præceptorem, quem alias adeo extulit ſupra alios Doctores tum vitæ puritate, tum doctrinæ integritate, & pietate tam in vita eiuſdem, quam in Apologia pro eodem; væ qui dicitis, bonum malum, & malum bonum, inquit Propheta; ab hac ingenti, & immaniſſimâ impoſtura Scotum cum ſuis diſcipulis vindicabo, primò ex ipſo Ferchio, deindè ex reſolutione eiuſdem Scoti in ea quæſt. de animæ immortalitate 4. diſt. 43. q. 2. Ferchius veſtig. 6. lib. 2. cap. 6. de Ariſt. ſententia in hac re tres ait vigere Peripateticorum ſententias; prima eſt communior, quod anima ſit immortalis, ſecunda, quod mortalis, quam c. 7. ait eſſe Alexandræorum, dicentium Ariſt. aſſertiuè tenuiſſe animæ rationalis mortalitatem. Tertia denique, facit Ariſtotelem dubium, cum hoc tamen, quod magis in immortalitatem conſenſerit, & expreſſius hanc pluribus auctoritatibus docuerit, licèt quædam alia habuerit principia, quæ in dubitationem eius animum reuocabant, & ſuſpendebant, & hanc eſſe ait opinionem Scoti, & Scotiſtarum, fideliter, & veraciſſime; imò in eodem c. 6. nu. 95. contendit Scot. quol. 21. Q. non amplius dubium, & ancipitem potuiſſe Ariſtotelem de animæ immortalitate, ſed certum, ac ſine vlla hæſitatione. Si igitur ex eius relata talis eſt ſententia Scoti, & Scotiſtarum, eamq; omninò diſcriminauit à ſententia Alexandræorum aſſertiuè tenentium animæ mortalitatem in Ariſtot. qua conſcientia, qua fronte auſus eſt poſtea toto lib. 3. & 4. defenſ. Scotum cum ſuis ſequacibus appellare Alexandræos, ac Epicureos, animæ interfectores, mortalitatis aſſertores? & præſertim nos, qui in propeio quæſito de hac re diſp. 1. de anim. qu. 10. num. 133. pro reſolutione quæſiti talem ſtatuimus de mente Scoti concluſionem *Dicendum eſt animæ rationalis immortalitatem eſſe de Fide, & pro ſtatu iſto, quamuis efficaciſſimis rationibus probetur, non tamen vera, & rigoroſa demonſtratione oſtendi poſſe; Ariſtotelem autem, licet hanc veritatem agnouerit illam tamen non ita clarè, ac indubitanter docuiſſe, ſed cum aliqua formidine ad oppoſitum*, deinde num. 134. probamus ab initio, quod Ariſt. agnouerit hanc veritatem ex multis locis ipſius; & tandem in fine eiuſdem numeri concludimus, quod licèt Ariſtot. ex quibuſdam eius principijs habuerit formidinem ad oppoſitum, tamen illa ipſa loca ad bonum ſenſum deduci poſſe propter conſuetam eius loquendi obſcuritatem, & magis ad immortalitatem inclinaſſe, quia immortalitatem expreſſe aſſeruit, licèt non demonſtrauerit, mortalitatem verò nunquam, ſed ſolum ex quibuſdam principijs, & propoſitionibus deducitur; & ſic etiam adamuſſim loquuntur Scotiſtæ alij Scotum ſecuti; ergo iniquiſſimè, & mendaciſſimè Scotus, & Scotiſtæ recenſentur à Ferch. inter Alexandræos, & Epicureos, nunquid Scotus tenet cum Alexandræis intellectum agentem eſſe Deum, vt animæ mortalitatem defendat?

217 Sed breuiter videamus etiam Scoti progreſſum in 4. d. 43. qu. 2. vbi ait Ferch. Scotum tanquam Alexandræum animæ mortalitatem docere; Scotus in ea quæſtione quærit, Vtrum poſſit eſſe notum per rationem naturalem reſurrectionem generalem hominum eſſe futuram; reſpondet in corpore quæſiti ex tribus propoſitionibus poſſe concludi propoſitum, & ſi illæ omnes ratione naturali eſſent notæ, haberemus propoſitum, ſunt autem illæ, Prima, *anima intellectiua eſt forma hominis ſpecifica*; ſecunda *anima eſt incorruptibilis* ex quibus ſequitur, quod forma ſpecifica hominis ſit incorruptibilis; additur tertia, quod *forma ſpecifica hominis non remanebit perpetuo extra corpus*; Ex quo iam patet primum Ferchij mendacium, cum ait Scotum ibi proponere has duas enunciationes. *Anima intellectiua eſt immortalis, anima intellectiua eſt mortalis*; nam in reſponſione ad quæſtionem proponit tres propoſitiones iam relatas, non verò duas à Ferchio allegatas; Deinde procedit ad indagandam veritatem ſingularum, atque primam non tantum ex fide, ſed etiam ex ratione naturali eſſe notam; De ſecunda propoſitione incipit veſtigare ſub lit. H. & pro parte affirmatiua ſcilicet, quod anima intellectiua ſit immortalis varias Ariſtotelis auctoritates, & rationes adducit; pro negatiua verò duas duntaxat auctoritas ex Ariſtotele adducit; prima eſt ex 7. Metaph. cap. vlt. vbi vult, quod omnes partes, quæ poſſunt manere ſeparatæ à toto ſunt elementa, id eſt partes materiales, & præter tales neceſſe eſt ponere in toto aliquam formam, qua totum eſt illud, quod eſt, quæ non poteſt manere ſeparata à parte materiali toto non manente; ergo ſi conceſſit animam intellectiuam eſſe formam hominis, non ponit eam manere ſeparatam à materia toto non manente. Præterea principium videtur apud eum, quod incipit eſſe, deſinit eſſe, vndè 1. de Cœlo contra Platonem videtur habere pro incompoſſibili, quod aliquid inceperit, & ſit perpetuum, & incorruptibile, & 3. Phyſ. c. de infinito, Cuius eſt principium eius finis eſt.

218 Propoſitis hoc modo auctoritatibus, & rationibus pro vtraq; parte, ſub lit. I. reſoluit quæſitum de ſecunda propoſitione, an ſit naturaliter nota, & inquit. Poteſt dici, quod licet ad illam ſecundam propoſitionem probandam ſint rationes probabiles, non tamen demonſtratiuæ, imo nec neceſſariæ; & quod adducitur pro ea ſecundum primam viam de auctoritatibus Philoſophorum dupliciter poteſt ſolui, vno modo quia dubium eſt, quid Philoſophus circa hoc ſenſit, variè enim loquitur in diuerſis locis, & habuit diuerſa principia, ex quorum aliquibus videtur ſequi vnum oppoſitum, ex alijs aliud; vnde probabile eſt, quod in illa concluſione ſemper fuerit dubius, & nunc magis accedere ad vnam partem, nunc ad aliam iuxtà hoc quod tractabat materiam conſonam vni parti magis, quam alteri. Eſt & alia reſponſio realior, quia non omnia dicta à Philoſophis etiam aſſertiuè, erant ab eis probata per neceſſariam rationem naturalem; ſed frequenter non habebant, niſi quaſdam probabiles perſuaſiones, vel vulgarem opinionem præcedentium Philoſophorum; vnde quandoque Philoſophi acquieſcunt propter ſuas perſuaſiones probabiles, quandoque propter aſſertiones ſuorum principiorum præter rationem neceſſariam, & illa reſponſio ſufficeret ad omnes auctoritates, licet eſſent expreſſa, quod non concludunt propoſitum; ita Doctor, per quam ſecundam reſponſionem concedit Ariſtotelem tenuiſſe aſſertiuè immortalitatem animæ, non tamen per rationem naturalem neceſſariam, & rigoroſè demonſtratiuam, ita quod aliquo modo ſolui non poſſit, & ideo ſoluit poſtea auctoritates, & rationes, quæ fuerant pro immortalitate adductas, non vt oſtendat Ariſt. de hac re fuiſſe dubium, vel tenuiſſe animæ mortalitatem, ſed vt oſtenderet non probaſſe immortalitatem aſſertam ratione omninò neceſſaria, & demonſtratiua; Ex quo conſtat Scotum, non niſi per ſummam calumniam à Ferchio Alexandræum dici nam ipſe concedit Ariſtotelem expreſsè tenuiſſe immortalitatem animæ (licet id non probauerit rigoroſa demonſtratione) quod directè Alexandræi negant, & ideò inter candidiores Philoſophos computandus eſt, non inter Epicureos.

219 Deinde §. *de tertia propoſitione*, ad tertiam illam propoſitionem trutinandam deſcendit, ac deniq; lit. T. quæſito principali reſpondens

dens ait. *Dico ergo, quod illarum trium propoſitionum, ex quibus formatur ratio ad reſurrectionem quodammodo à priori quia ſumpta ſunt à forma hominis reſuſcitandi; prima eſt naturaliter nota ſed aliæ duæ non ſunt ſufficienter notæ ratione naturali, licet ad eam ſint quadam perſuaſiones probabiles; ad ſecundam quidem plures probabiliores, vnde & illam videtur magis expreſsè ſenſiſſe Philoſophus; ad tertiam autem pauciores. & per conſequens exiſtit non eſt per illam viam ſufficienter nota ratione naturali*. Hinc tandē cōncludit hic, X. ac etiam in fine quæſtionis ſecundam propoſitionem, ſcilicet de immortalitate animæ, non teneri per rationem naturalem, quæ demonſtratiuè neceſſitet ad aſſenſum ſed per fidem, & euangelium dicente Chriſto nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere; Quod etiā inibi probat auctoritate D. Auguſt. 13. de trin. ca. 9. vbi hoc apertè docet his verbis; *humanis quippe argumentationibus hæc inuenire conātes vix pauci magna præditi ingenio abundantes otio, doctrinisque ſubtiliſſimis eruditi, ad indagandam ſolius animæ immortalitatem peruenire potuerunt; fides autem iſta totum hominem immortalem futurum, qui vtique conſtat ex anima, & corpore, & ob hoc verè beatum, non argumentatione humana, ſed diuina auctoritate promittit*, quibus verbis D. Aug. docet acutiſſimos Philoſophos omnibus conatibus ſuis vix tantum potuiſſe animæ immortalitatem agnoſcere, non autem plenè, & euidenti argumentatione humana, ideoque potius teneri per certitudinem fidei quam demonſtrationis.

220 Ex dictis itaq. patet, quare Scotus explicitè non ſoluerit duas illas auctoritates, quas adduxit pro animæ mortalitate, & quidem exigui momenti, vt Ferchius ipſe fatetur, quia procedunt ex communibus, non ex proprijs, de quibus tamen tot iorgia excitauit, quaſi Doctor hæreticus, vel hæreſiarca euaſerit ipſas non ſoluendo, ſic enim loqui non pudet ipſum de piiſſimo Præceptore lib. 3. nu. 5. Nam de ſenſu Ariſt. inquit § *poteſt dici*, non poſſe dupliciter diſcurrere, primò dicere poſſumus, quod fuerit dubius, variè enim loquitur in diuerſis locis, & habuit diuerſa principia ex quorum aliquibus videtur ſequi mortalitas, & ex alijs immortalitas; deinde realius, & magis ad intentionem Philoſophi dici poteſt, quod aſſertiuè tenuerit immortalitatem, non tamen per rationes omninò demonſtratiuas, ſed ſolum valdè probabiles, quia non omnia dicta à Philoſophis etiam aſſertiuè, erant ab eis probata per neceſſariam rationem naturalem; diſcurrendo de mente Ariſt. primo modo, vt oſtendatur Ariſt. dubius fuiſſe pro vtraque parte, vtiq. vt arguit Ferchius, debent argumenta reſolui vel pro vtraque parte, vel pro neutra; at diſcurrendo ſecundo modo minimè oportebat illas auctoritates diſſoluere adductas pro animæ mortalitate, quia iuxtà hanc viam conceditur Ariſt. aſſertiuè tenuiſſe animæ immortalitatem, & per rationes valdè probabiles, licet non demonſtratiuas, cui aſſertioni illa principia communia, quæ videntur oppoſita, minimè præiudicant, quia licet ex illis principijs communibus procedendo, non concludatur immortalitas animæ, ſed potius mortalitas, ex alijs tamen principijs proprijs ſufficienter, ac valde probabiliter deducitur; adhuc tamen ſequendo iſtam ſecundam viam tenebatur Doctor ſoluere rationes adductas pro animæ immortalitate, non quidem vt oſtenderentur nullatenus concludere, quia ſic faceret Ariſt. magis ad mortalitatem declinare, quam immortalitatem, ſed vt oſtenderentur non concludere neceſſariò, ac demonſtratiuè. Quod ſi Ferchius inſtet etiam iuxtà hanc ſecundam viam debuiſſe Scotum ſoluere, & explicare duas illas auctoritates ab ipſo adductas pro animæ mortalitate, vt oſtenderet Ariſtotelem aſſertiuè, & non ancipiter tenuiſſe animæ immortalitatem. Reſp. Scotum hoc etiam ſufficienter præſtaſſe lit. L. dum explicat auctoritatem adductam ex 12. Met. 16. pro immortalitate his verbis. Ad illud de 12. Met. dicitur, quod Ariſt. ponit illud ſub diuino, & dicit, *forſan*; ſed non dicit forſan ad illud. quod intellectus manet poſterius; & ſequitur, *omne namque impoſſibile forſan*, vbi dubitat, an poſſibile ſit omnem animam manere poſt compoſitum; ſi ergo expreſsè aſſerat (poteſt dici) quod tamen non fuit per rationem neceſſariam demonſtratum, ſed per rationes probabiles perſuaſum. Quib. verbis Doctor contendit Ariſt. non dubitatiuè, ſed aſſertiuè dixiſſe intellectum manere poſt compoſiti corruptionem, per quod ſufficienter ſatisfacit implicitè auctoritati, quam in oppoſitum adduxerat ex 7. Met. c. vlt. vbi dixiſſe videtur vniuerſaliter formam non poſſe manere ſeparatam toto non manante, nam poſtea 12. Metaph. 16. & 17. expreſsè excipit intellectum quem manere ait poſt compoſiti diſſolutionem; & per eandem auctoritatem ſatisfecit quoque implicitè alteri principio ex 1. de Cælo deducto, *quod incipit eſſe deſinit eſſe*, nam & in eodem loco 12. Met. 16. ab hoc principio vniuerſali intellectum expreſsè excipit, qui incipit cum compoſito, ſcilicet homine, ſed non deſinit cum ipſo, immo manet poſt ipſum; Cum ergo Doctor contendat in eo tex. 16. & 12. Met. Ariſtot. non dubiè, ſed aſſertiuè, & expreſsè docuiſſe animam manere poſt hominis interitum, eo ipſo ſignificat principia illa duo in oppoſitum militantia, fuiſſe tandem ibi ab Ariſt. limitata, & excepta in intellectu.

221 Poſſumus etiam aliter huic Ferchij querimoniæ ex Doctiſſimo Raguſeo occurrere diſp. 34. c. 19. vbi duas ex Scoto relatas vias explicandi mentem Ariſt. adamuſſim ſecutus eſt, nam quando erat iuuenis ait eam opinionem eſſe ſecutum, quæ doctiſſimis quibuſque viris, atque in peripatetica philoſophia haud parum exercitatis, maximè probata eſt; Ariſtotelem in hac difficultate ſemper hæſitaſſe, & dubiū excitaſſe; poſtea inquit tēporis progreſſu, & re maturius cōſiderata in eā veniſſe ſententiam (quæ eſt altera via à Scoto inſinuata) quod Ariſt. ab initio quidem de hoc negotio hæſitauerit, at re diligentiſſimè conſiderata immortalem prorſus humanam animam cenſuiſſe; verùm quoniam apertiſſimè cognouit veritatem hanc de animæ immortalitate ſuæ philoſophiæ principijs penitus aduerſari, ne iterum philoſophiam alijs principijs fundare cogeretur, ſtudioſos maluit de ipſius ſententia, quæ ad eam rem pertineret, dubios atque incertos eſſe; vnde concludit quod ſi Ariſtotelicæ philoſophiæ principia dumtaxat ſpectemus, immortalem animam ſtatuere nulla ratione nos poſſe, ſi ea verò, quæ de anima diſertè ſcripſit, diligenter attendamus neceſſe omninò eſſe, immortalem illam fateamur. Ita ergo Doctor iuxta ſecundam viam fatetur Ariſt. aſſertiuè, & expreſsè tenuiſſe, & docuiſſe quædam ſuæ philoſophiæ principia, quæ tali dogmati non ſatis erant conſentanea, & ſunt illa præſertim, de quibus meminit Doctor in illis duabus auctoritatibus ad oppoſitum; neque tenebatur Scotus hæc Ariſt. principia cum tali dogmate componere, cum nec Ariſtot. ipſe compoſuerit, ſed ſemper difficultatem occultauerit ex talibus principijs orientem; cum quo adhuc ſtat, quod non ob id fuerit Alexandreus quod non negauerit immortalitatem fuiſſe Ariſt. notam, aſſertamque ab ipſo expreſsè; ſed non vero conſequenter ad ſua principia lectori iudicium reliquit, proponendo illa principia ſuæ philoſophiæ, quibus repugnare videtur; rationes verò pro immortalitate adductas diſſoluit, vt ſæpè dixi, non vt oſtenderet Ariſtot. fuiſſe dubium, aut ad mortalitatem inclinaſſe, ſed vt oſtenderet non eſſe illas demonſtrationes omninò neceſſarias, ac inſolubiles, & nota nunquam Scotum dixiſſe animam ſecundum philoſophiam, vel Ariſtot. eſſe mortalem, ſed ſolum quod nequit rigoroſa demonſtratione oſtendi eius immortalitas.

222 Quod tandem dicebat Ferchius lib. 4. num. 56. Scotum 4. d. 43. q. 2. K. falſificaſſe textum 66. primi de anima, quia Ariſt. habet in græco & latino *ipſum igitur intelligere, & ipſum ſpeculari marceſcit alio quodam interius corrupto*, quod quidem intelligere eſt accidens, quod aliquando eſt, aliquando non eſt. Scotus autem habet *intellectus corrumpitur in nobis quodam interiori corrupto*; falſificaſſe etiam tex. vlt. ex 7. Met. quem adducit pro mortalitate animæ ſupra lit. L. nam in relatione illius textus ſuperius allegati num. 217. in fine duas ponit particulas, in quibus tota vis argumenti conſiſtit, quę tamen non ſunt in textu, prima eſt particula *omnes*, quę non eſt in textu; ſecunda de forma, quę non poſſet manere ſeparata à parte materiali. Hoc inquam totum calumnia eſt manifeſta, & odioſiſſima in Pręceptorem petulantia, fieri enim poteſt, vt vſus ſit Doctor alia verſione antiquiori diuerſa ab ea; qua vtimur, nam tales extare verſiones minus fideles circa illos textos 61. & 66. teſtatur Raguſeus diſput. 21. cit. capitul. 6. circa medium in margine immo & eadem verſione tunc temporis vtebatur S. Bonauent. 2. diſt. 18. art. 2. quęſt. 1. in corpore quæſiti referendo opinione Comment. & 8. d. 19. art. 1. q. 1. in tertio argumento ab initio & in ſcripto Oxonienſi ſic loquitur, non ſic loquitur in Reportatis, tum quia nec omnino certum ſit, an per *ipſum intelligere* intelligat Ariſt. actum ipſum ſecundum intelligendi, qui eſt accidens; nam loquitur de illo intelligere, quod deſinit alio quodam interius corrupto hoc autem durante non deſinit, at intelligere pro actu ſecundo ceſſat, & deſinit illo etiam quodam interiori ſuperſtite, quia non ſemper intelligimus, & intellectio tranſit, & illud interius remanet. Ex textu 7. Met. vltimo non retulit, Doctoris verba, ſed ſenſum, & falſum eſt vim rationis inde deductæ conſiſtere in illis duabus particulis; ſiquidem in Reportatis eandem affert rationem, vel auctoritatem pro animæ mortalitate ſine illis particulis ſic arguens, 7. Meta. in fine declarat Ariſtot. quod partes remanentes poſt diſſolutionem tantum erant materiales in compoſito, ſicut patet de carne, & quod alia eſt forma ab vtraque parte, ſi igitur anima intellectiua ſit forma corporis, ſequens fuit dicere, quod non remanet poſt corruptionem compoſiti, quia quicquid poteſt remanere poſt diuiſionem, eſt pars materialis ſecundum eum; patet ergo vim argumenti conſiſtere ſine illis particulis, quàm verò candidus ſit Ferchius in referendis textibus Ariſtotel. conijce ex dictis ſupra num. 82.

Tertia Ratio propugnata.

223 Tertium argumentum contra animarum circulationem deduximus diſp. 5. de gen. nu. 169. ex eo quod Ferchius de veſtig. 6. lit. 2. c. 10. & 14. vbi eam probat, quia Ariſtot. quidem improbat tranſitum animarum in quodlibet corpus cuiuſcunq; ſpeciei 1. de anima 55. at de corpore in corpus humanum determinatæ ſpeciei non improbat; ſed nullibi quoque eam affirmat ſubdimus nos, adeout non magis ipſe affirmare hoc poſſit in Ariſt. ſententia, quam nos negare. Nec dicat hoc colligi ex 2. de gen. c. vlt. vbi ponit in rebus generabilibus circulum in ſpecifica identitate ad eorum perennem conſeruationem, in perpetuis verò ponit circulum in numerica identitate, & ideò, quia corpora humana ſunt corruptibilia, redeunt eadem ſpecie tantum; at quia rationales animæ ſunt indeſinentes, eædem numero ſecundum circulum reuertentur quod etiam confirmat ex 4. de gen. an. c. vlt. vbi ait Ariſt. animalium ortus circuitu cæleſti gubernari, nempè vt ſubcæleſtia cæleſtem circulationem imitentur. Sed certè nil minus cogitauit Ariſt. præfatis in locis, quam aſſerere animarum rationalium circulationem nam primo loco per ingenerabilia eadem numero recurrentia in circuitu cæleſtes intelligit orbes, vt omnes exponunt præſertim Scot. 4. d. 43. qu. 1. ad 3. prin. & con-

ſtat

Digitized by Google

ſtat ex ipſo contextu, ſic enim reuoluuntur in girum, vt eadem numero ad idem reuertantur punctum, quia eorum circulatio eſt per totum localem, non generationis, & corruptionis; anima autem ſi per circulum reuerteretur in corpora, ſanè talis circulatio non fieret per ſolum motum localem, ſed per veram mutationem ſubſtantialem, qualis eſt generatio, alio verò loco intendit ſolum Ariſt. oſtendere circulationem in corruptibilibus in ſpecifica identitate per generationem pendere à circulatione orbium cæleſtium, præſertim Solis, & Lunæ factam per motum localem in identitate numerica, alioqui probaret quoque motum, & circulationem animarum brutorum, cum de cuiuſcunque animalis ortu, & interitu ibi loquatur.

Reſpondet Ferchius lib. 4. c. 4. n. 41. & 42. non adduxiſſe illos duos textus ad concludendum, quod anima rationalis in corpore circulariter generato cum identitate ſpecifica reuertatur circulariter in identitate numerica, ſed ſolum ad oſtendendum omnium ſubcæleſtium in generali, & animalium in ſpeciali generationes perfici circulatione. Deinde num. 30. ait quod in textibus 51. 52. 53. primi de Anima Ariſt. animæ migrationem, vel regreſſum nullatenus tangit, ſed ingreſſum præcisè, ſiue enim primò, ſiue ſecundò, vel tertiò anima in corpus ponatur, ſemper ea poſcit corpus determinatæ ſpeciei, non autem cuiuslibet; regreſſum autem in corpora vel alterius, vel eiuſdem ſpeciei non negat, ſed affirmat in corpus eiuſdem ſpeciei; vnde in 1. de Anima 65. Ariſt. expreſsè docet viſiuam, quæ erat in oculo ſenis, poſſe videre, ſi accipiat oculum iuuenis; ergo de materia, de paſſo, de inſtrumento vnius ſpeciei poterit migrare in aliam numero materiam, paſſum, inſtrumentum einſdem ſpeciei; ſed quod ea hypotheſi impoſſibili dicitur de ſenſu, ibidem ſine hypotheſi affirmatur de intellectu, qui de corpore ſeneſcente incorruptus migrat in corpus adoleſcens.

224 Sed an per illos duos textus contenderit veſtig. 6. lib. 2. c. 14. probare circulationem animarum de corpore in corpus eiuſdem ſpeciei in numerica identitate; & an hæc fuerit ſua concluſio ex illis deducta, conijci poteſt ex his quæ habet ibi in prima ſua aſſertione, in qua ſic loquitur. *Circulus eſt ab Ariſtot. poſitus in rebus generabilibus vniuerſaliter ad earum perennem conſeruationem ex libr. 2. de gener. & corr. cap. vltim. ſpecialiter in 4. de gener. animal. cap. vltim. aſſeuerauit Philoſophus animalium ortus circuitu cæleſti gubernari, nempè vt ſub cæleſtium cæleſtem circulationem imitentur; porrò quæ ſunt perpetua eadem numero redeunt, quæ ſunt caduca redeunt eadem ſpecie; ergo quia corpora humana ſunt corruptibilia, redeunt eadem corpora ſpecie, non numero, quia rationales animæ ſunt indeſinentes, eadem numero ſecundum circulum reuertentur*, hæc eſt concluſio quam colligit ex toto illo diſcurſu, in qua planè loquitur de circulatione animarum in corpore in identitate numerica. Quod autem ait in ſecundo loco nempe text. 51. 52. 53. nullatenus ab Ariſtot. tangi animarum migrationem, vel regreſſum, ſed ingreſſum præcisè, verum vtique eſt; at in hoc ſibi palam contradicit, nam veſtig. 6. libr. 2. capitul. 10. numer. 226. & capitul. 14. numer. 144. apertè dicit, ibi Ariſtotel. reprobare migrationem animarum in quodlibet corpus, vt bruti, vel plantæ, vnde quia ibi non reprobat migrationem in corpora eiuſdem ſpeciei, cum hanc quoque refellere debuiſſet, ſi ſibi diſplicuiſſet, deducit talem migrationem eſſe de mente Ariſtotel. in hac ergo reſponſione ſuam illam argumentationem omnino deſtruit, & ſibi contradicit, Denique quod Ariſtot. 1. de Anima 65. docuerit migrationem intellectus de corpore ſeneſcente in corpus adoleſcens, in eo textu talem doctrinam non video, & nulli dubium eſt, quod ſi adeò expreſsè loqueretur Ariſtotel. vt iactat Ferchius, talem quoque auctoritatem adduxiſſet veſtig. 6. lib. 2. capitul. 14. vbi remis, & velit hanc migrationem aſtruere nititur de mente Ariſt. vt autem pateat de tali migratione ibi nec quidem verbum fieri totum hic reſcribo textum 65. *Intellectus autem videtur innaſci ſubſtantia quædam exiſtens, aut non corrumpi, maximè enim corrumperetur vtique ab ea, quæ eſt in ſenio, debilitate, nunc autem quemadmodum in ſenſorijs accidit, ſi enim acciperet ſenex oculum talem, & videret vtique ſicut & iuuenis, quapropter ſenium non eſt, quia ſuſtinuit aliquid anima, ſed id in quo, ſicut in ebrietatibus, & morbis*, vbi planè nullius talis migrationis intellectus de corpore in corpus fit abſoluta mentio, ſed ſolum conditionata de ſenſu ex hypotheſi impoſſibili, quod ſi ſenex acciperet oculum iuuenis, videret ſicut iuuenis; & hoc exemplo vtique noluit ex tali hypotheſi impoſſibili tranſitus potentiæ ſenſitiuæ de corpore in corpus declarare, & affirmare ſine hypoteſi migrationem intellectus de corpore ſeneſcente in adoleſcens, vt ait Ferchius; ſed ſolum declarare voluit, vt ibi omnes exponunt, quod ſicut debilitas ſenij in viſiua potentia non redundat in virtutem animæ in ſe, ſed tantum per organum, cui eſt alligata, ita nullo modo attingit virtutem incorpoream, cuius eſt nullum organum omnino, qualis eſt intellectus, alias plures habet Ferchius cauillationes loc. citat. contra hanc tertiam rationem, quas libenter tranſilio, quia plus dicacitatis, & mordacitatis oſtentant, quam veritatis.

Quarta Ratio propugnata.

225 Quartum argumentum directè impugnans animarum circulationem habetur diſp. 5. cit. n. 170. & eſt ratio Ariſt. 1. Poſt. tex. 4. qua reijciebat circulationem Platonicam, ibi enim contra Platonem inferebat, quod noſtrum ſcire eſſet quoddam reminiſci eorum, quæ ſciuimus in alio ſæculo; hæc ratio autem æquè conuincit, ſiue anima in idem numero corpus redire dicatur, ſiue in idem ſpecie, habitus enim, & ſpecies intelligibiles in anima recipiuntur, & conſeruantur, non in toto coniuncto; & cum nulla ſit ratio, cur in ſtatu ſeparationis illas adhuc non retineat, cum ab organis non dependeant, & habeant eſſe permanenter ad differentiam actuum, nec vllum contrarium eis opponatur, conſequenter quando rurſus redibit ad informandum corpus, ſpecies ſuppeditabit ad recognoſcenda obiecta antea nota, ſiue in alio corpore, ſiue in eodem, vnde ratio contra Platonem non procedit, quia poneret animam redire in idem corpus, ſed abſolutè, quia ponebat eam rurſus in corpus reuerti, ſiue ſit idem numero, ſiue ſpecie & ideò circulationem animarum impugnat quocunque modo ponatur, & hæc eſt ratio, quam affert Doctor 4. d. 43. q. 3. lit. C. qua citat Ariſtot. 1. Poſt. tex. 4. vbi arguit contra Platonem, qui dicebat addiſcere noſtrum non eſſe, niſi reminiſci, vt rurſus ait quol. 15. R.

Ferchius lib. 4. c. 5. primò inquit hanc rationem quam produximus, vt Ariſtotelicam, multa contra Ariſt. continere; prima particula, quam ait eſſe contra Ariſt. eſt illa *habitus enim, & ſpecies intelligibiles in anima recipiuntur, & conſeruantur, non in toto coniuncto* hanc probat eſſe contra Ariſt. quia obiecta memoriæ, & reminiſcentiæ ſunt phantaſmata, & in phantaſia, quare ſunt in toto coniuncto, & coniuncto deſtructo deſtruuntur, in libro de memoria, & reminiſcentia ſpecies memorabilium collocat in primo ſenſitiuo c. 1. *quare manifeſtum eſt, quod primo ſenſitiuo horum cognitio eſt, memoria autem ea, quæ eſt intelligibilium non ſine phantaſmate eſt, quare intellectiui ſecundum accidens vtique erit, per ſe autem primi ſenſitiui* pereunte autem per ſe ſubiecto ſpecierum memorabilium, & actuum memorandi, & habituum, perit etiam ſpecies & habitus, qui ſunt in ſubiecto per accidens; quare ſi qui ſunt habitus, vel ſpecies memorabilium in intellectu, ipſi corrumpuntur corrupto coniuncto, & ſpeciebus memorabilibus in coniuncto exiſtentibus inſra c. 2. & vlt. ſignificat, quod reminiſcentia, & memoria ſunt partis ſenſitiuæ, ſunt corporeæ, ſunt totius coniuncti, & per accidens ſunt ipſius intellectiui.

226 Hæc impugnatio in primis non eſt ad propoſitum, quia in ſignata particula noſtra ſermo eſt de habitibus ſpiritualibus & ſpeciebus intelligibilibus, non autem de ſenſibilibus de quibus procedit impugnatio, quamuis autem ſpecies ſenſibiles, & phantaſticæ ſint in toto coniuncto, intelligibiles tamen ſunt in potentia intellectiua præcisè ex Ariſt. 3. de Anima text. 6. vbi ait animam eſſe locum ſpecierum intelligibilium, non tamen totam, id eſt ſecundum omnes ſuas potentias, ſed ſolum ſecundum potentiam intellectiuam, vt ibi paſſim explicant expoſitores. Circa quod notat Doctor 3. diſt. 3. q. 6. N. valde melius conſeruari ſpecies intelligibiles in intellectu, quam ſenſibiles in organo memoriæ ſenſitiuæ, quia illæ ſaltim per læſionem ac indiſpoſitionem organi, in quo ſubiectantur, corrumpi poſſunt, ſed non illæ, tum quia ſunt immateriales, tum quia non habent contrarium, tum quia imprimuntur intellectui, qui nunquam marceſcit, quia de cauſa ait Doct. ibid. intellectum fuiſſe conſultò ab Ariſt. non ſubiectum, ſed locum ſpecierum appellatum, quia habet potiſſimam loci proprietatem, quæ eſt conſeruare locatum; imò 4. d. 45. q. 1. & 3. declarat ſpecies adeò indelebiliter imprimi in intellectu, vt etiam maneant poſt mortem, vt dictum eſt diſpu. 6. de Anima q. 4. art. 1. nu. 74. Vnde falſa eſt illa conſequentia à Ferchio deducta, quod ſpecies intelligibiles in intellectu corrumpantur corrupto coniuncto, & ſpeciebus memorabilibus in coniuncto exiſtentibus, nam poſſunt ſpecies deficere in parte ſenſitiua ob organi læſionem, & non in intellectiua, quam talis læſio non tangit, neque oppoſitum docet Ariſt. loc. cit. lib. de memoria, & reminiſcentia; ſed ſolum docet potentiam intellectiuam pro ſtatu iſto non poſſe ſuis ſpeciebus conſeruatis vti ad rememorandum ſine phantaſmate, ob neceſſariam connexionem potentiarum. Nec etiam voluit ibi Ariſt. negare memoriam intellectiuam vltra ſenſitiuam, imò ibi eam expreſsè admittit, vt notat Doctor 4. d. 45. q. 3. §. *de ſecundo*, dicit enim quorundam intelligibilium nos memorari, vt quod triangulus habet tres angulos, & hoc quidem quia didicit, & fuit ſpeculatus; & licet ibi dicat, quod memoria intelligibilium non eſt ſine phantaſmate, non propter hoc negandum eſt memoriam eſſe in intellectu, ſicut non negatur intelligere in intellectu, eſto ſecundum ipſum ibi, & 3. de anim. 30. & 39. nunquam intelligamus ſine phantaſmate ob connexionem potentiarum pro ſtatu iſto. Quia ergo pro ſtatu iſto memoria intellectiua pendet à ſenſitiua, non è contra, & ſenſitiua eſt velut radix intellectiuæ, ideo Ariſt. ibi tantum tribuit memoriæ ſenſitiuæ, & quodammodo illam euehit ſupra intellectiuam; & eadem de cauſa inquit memoriam per ſe eſſe primo ſenſitiui, per accidens verò eſſe partis intellectiuæ; ita loquitur Ariſt. non quia negare intendat veram memoriam in parte intellectiua, ſed quia nulla recordatio pertinet ad intellectum pro ſtatu iſto, tanquam primario, & radicaliter ſufficientem, vt ibidem explicat Doctor ſub lit. K. & nos cum ipſo diſp. 6. de anima q. 4. art. 1. 77. Quæ quidem expoſitio præterquam quod non exiguum habet in Ariſt. fundamentum, concordat cum noſtra Theologia docente animas ſeparatas recordari præteritorum, vnde Lucæ 16. diues ille recordabatur fratrum ſuorum, & Abraham Lazari ſine miniſterio memoriæ ſenſitiuæ, & ideo optimus Doctor, ita Ariſt. philoſophiam explicat, vt noſtram Theologiam potius adſtruat, quam deſtruat; ſed Ferchius ita explicat, vt deſtruat, dum negat in anima ſeparata remanere ſpecies, & habitus in ſtatu coniunctionis acquiſitas. Videatur Doct. loc. cit. 4. d. 45. q. 3. §. *de ſecundo*, vbi nedum explicat,

ſed

Digitized by Google

ſed etiam retorquet auctoritates à Ferchio adductas ex lib. de mem. & remin. pro deſtructione memoriæ intellectiuæ, quæ communiter adducuntur ab omnibus negantibus memoriã intellectiuam apud Ariſt.

227 Secunda particula noſtræ rationis, quam impugnat, eſt illa, *& cum nulla ſit ratio, cur in ſtatu ſeparationis illa adhuc non retineat, cum ab organis non dependeant, & habeant eſſe permanenter ad differentiam actuum*, ait ſub nu. 51. hanc particulam in primis continere cautelam ſophyſticam, quia non reddimus rationem conclusionis, ſed quærimus rationem ab alijs, quod fit propter defectum probationis, quam cauillationem, nedum hic obijcit, ſed millies alibi in toto illo ſuo libro. Hanc tamen non eſſe cautelam ſophyſticam, ſed legitimum arguendi modum comprobat praxis Auctorum omnium, qui frequenter aſſerta ſua probare ſolent, quia nulla eſt ratio vrgens ad oppoſitum, & hoc præſertim fieri ſolet in quæſtionibus de potentia Dei abſoluta, in quibus probari ſolet aliquid eſſe Deo poſſibile, quia non implicat, & non implicatio probatur ſoluendo rationes in oppoſitum. Et in propoſito cum dicimus nullam eſſe rationem, cur in ſtatu ſeparationis non conſeruentur in anima habitus, & ſpecies intelligibiles, hoc non dicimus ob defectum probationis, quam latè ſuo loco aſſignauimus diſp. 6. de anima q. 4. art. 1. probando neceſſitatem ſpecierum intelligibilium pro memoria præſertim intellectiua; ſed quia non omnia in vno loco ſunt promiſcuè confundenda, ſed aliqua etiam ſunt ſupponenda ex alibi dictis. Et dum ab arguente dicitur, nullam eſſe rationem contrà aliquam ſuam propoſitionem, non hoc dicitur, quia a reſpondente rationem petat, ſed vt reſpondens vel concedat illam propoſitionem, vel ſi negat paratus eſt reddere rationem ſuæ propoſitionis, & hæc ſufficiant pro expurgatione huius frequentiſſimæ querelæ, quam toties nobis inculcat, & refricat. Deindè inquit hanc particulam eſſe contrà Ariſt. lib. de longitudine, & breuitate vitæ cap. 2. inquit *corruptis animalibus corrumpuntur & ſcientia, & ſanitas, quæ in animalibus*, nos autem hic affirmamus habitum ſcientiæ non corrumpi; hoc idem colligit ex c. de quali, vbi habetur *ſi quis vel mediocriter ſumat ſcientiam, niſi grandis permutatio facta ſit vel ab ægritudine, vel ab aliquo huiuſmodi &c. non videntur facilè poſſe moueri*, at nulla eſt permutatio in homine atrocior 3. Ethic. c. 9. quam mors, vnde in tali permutatione omnes ſcientiæ, & virtutes acquiſitæ ſecundum Ariſt. pereunt, hoc autem eſt, quia perit ſubiectum primum, ſine quo intellectus nihil intelligit, amat, odit, reminiſcitur.

228 Neq; hæc impugnatio eſt ad propoſitum, quia quamuis etiam verum ſit multos habitus ſcientificos remanere in anima ſeparata, vt docet Scot. 4. d. 45. q. 1. iuxta illud D. Hier. in prolog. Bibliæ *diſcamus in terris, quorum nobis ſcientia remanebit in Cœlis*, tamen de conſeruatione horum habituum modò non eſt ſermo in argumento, ſed de conſeruatione ſpecierum intelligibilium iam anteà in ſtatu coniũctionis acquiſitarum præſertim eſt ſermo, & quamuis in prima particula loquamur tam de habitibus, quam de ſpeciebus, quæ recipiuntur in anima, tamen cum poſteà in ſecunda dicimus illa remanere in ſtatu ſeparationis, reſtringimur ad ſpecies; vnde in quibuſdam etiam codicibus noſtris legitur ſic illa particula, *& cum nulla ſit ratio, cur in ſtatu ſeparationis illas adhuc non retineat* &c. non autem legitur *illa*, & hoc euidenter colligitur ex his, quæ immediatè ſequuntur, nam reddentes rationem, cur illæ in ſtatu ſeparationis conſeruentur, ac perſeuerent, addimus quia *nullum contrarium eis opponitur*, hoc autem non vtique de habitibus intelligi debet, qui contrarium habent, ſed de ſpeciebus præcisè, vt diximus diſp. 6. de Anima q. 4. artic. 1. nu. 76. vbi habetur, quod licèt habitus ſit forma permanens, tamen habet contrarium, cuius actione deſtrui poteſt, at ſpecies ſiue intelligibiles, ſeu ſenſibiles contrario carent, nam ſpecies contrariorum v. gr. albi, & nigri ſimul manent in eodem oculo, quare ſi aliàs contingat eius ſubiecto inſidere incorruptibili, vt de intelligibilibus euenit, perpetuò conſeruantur in eo. Et denique quod in noſtro argumento ſit præcipuè ſermo de ſpeciebus intelligibilibus, cum dicimus perſeuerare quoque in ſtatu ſeparationis, & nullum contrarium eis opponi, colligitur ex concluſione, quam deducimus illis verbis, *conſequenter quando rurſus redibit ad informandum corpus, ſpecies ſuppeditabit ad recognoſcenda obiecta anteà nota*; argumentum itaque de ſpeciebus præſertim procedit, non de habitibus, non enim dicimus animam ſeparatam ſuppeditare habitus, ſed ſpecies intelligibiles ad recognoſcenda obiecta anteà nota, per quod etiam refellitur obiectio quam facit num. 52. contra tertiam particulam, quaſi dixerimus habitibus nullum eſſe contrarium. At quando etiam diceremus tam ſpecies, quam habitus conſeruari in anima ſeparata, ſi iſti à contrario non deſtruantur, non eſſet malè dictum, quia, vt dixi, abſolutè verum eſt ab anima ſeparata multos habitus deferri hic acquiſitos ad aliam vitam; Et illæ auctoritates à Ferchio in oppoſitum adductæ, quomodo debeant intelligi, & explicari, iam diximus diſp. 3. de anima q. 6. de deſitione habituum in fine, & doctrina ibi tradita eſt Scoti 4. diſtinct. 45. quæſt. 1. vnde illæ difficultates ſolutæ fuerunt, antequam ab ipſo obijcerentur, & nedum ibi, ſed etiam diſput. 8. quæſt. 1. artic. 1. nu. 15. vbi agemus de permanentia ſpecierum, & habituum in anima ſeparata.

229 Deindè ſub eodem n. 52. vt oſtendat nec ſpecies, nec habitus in anima ſeparata conſeruari, inquit, bifariam formas deſtrui, vel per cauſam poſitiuè deſtruentem, quo pacto ignorantia praua deſtruit ſcientiam, virtus vitium; vel per ceſſationem cauſæ influentis, aut conſeruantis, quo pacto actus videndi, vel intelligendi deſinit eſſe ceſſante influxu actuali in cauſa, & ſpecies in ſenſu exteriori ceſſat abſente obiecto, & ſic etiam ait ſcientiam deſtrui poſſe per obliuionem, ſicut namque ex actibus generatur, & conſeruatur habitus, ſic per non actum diuturno tempore amittitur, & eſt exemplum de lumine, quod deficit abſente luminoſo; imò ait ibi in margine nos veritate coactos lib. de Gener. cart. 277. col. 1. docere accidentia, quæ non habent contrarium, corrumpi per ceſſationem influxus conſeruatiui. Denique ait præter has deſtructiones formarum dari aliam deſtructionem per accidens, vt Ariſtot. paulo anteà relatus dixit; ſiue igitur ſpecies intentionales contrarium habeant, ſiue non, deſtruuntur vel deſtructione ſubiecti per accidens, vel ceſſatione cauſæ conſeruantis, habitus verò deſtruuntur & per ſe, & per accidens, & per negationem contrarij, & per negationem conſeruantis, vndè tandem concludit in argumento noſtro eſſe paralogiſmum conſequentis ab inſufficienti enumeratione cauſarum corruptionis, vel deſitionis. Sed de permanentia ſpecierum intelligibilium iam ſuo loco tractatum erat abundè diſp. 6. de anima quæſt. 4. art. 1. quæ hoc loco ſupponi debebant, non enim corrumpuntur per ſe, quia nullum habent contrarium, non per accidens ad corruptionem ſubiecti, quia imprimuntur in ſubiecto incorruptibili; non deſinunt per ceſſationem cauſæ influentis, vel conſeruantis, quia non habent eſſe in fieri ad inſtar entis ſucceſſiui, ſicut habent actus, nec neceſſariò pendet à cauſa efficiente in ſuo fieri, & conſeruari; vt dictum eſt diſp. 6. cit. de anima n. 75. & quando diſp. 5. de gener. qu. 4. nu. 104. dicimus accidentia non habentia contrarium, corrumpi per ceſſationem influxus conſeruatiui, ſermo ibi erat de lumine in aere, ſpeciebus intentionalibus in medio, & alijs accidentibus, quæ à cauſis efficientibus neceſſariò pendent in fieri, & conſeruari, quales non ſunt ſpecies intelligibiles; per illum verò modum deſtructionis per accidens ab Ariſt. relatus lib. de long. & breu. vitæ cap. 2. voluit ſignificare duntaxat deſtructionem ſpecierum in intellectu ex deſtructione ipſarum in phantaſia, non quidem ſimpliciter, ſed ſecundum quid nimirum quantum ad operationem, quia pro ſtatu iſto quamuis intellectus deſtructa ſpecie phantaſtica adhuc intelligibilem retineat, non tamen poteſt exire in actum ob connexionem potentiarum, eo modò quod Doctor 4. diſtinct. 43. quæſt. 1. ad 2. prin. explicat textum 66. primi de anima iuxtà antiquam verſionem, *intellectus corrumpitur quodam interiori corrupto*, idest impeditur quantum ad operationem, & ſic quaſi corruptus habetur, non quod ſit corruptus ſimpliciter, ſed hæc auctoritas magis explicabitur infrà num. 240. De habituum verò deſitione ex inſtituto egimus diſp. 3. de anima quæſt. 6. vbi dictum eſt habitus per accidens corrumpi ad deſtructionem ſubiecti, & etiam per ſe ex contrarijs actibus ſiue deſtructione ſubiecti, nunquam tamen ex ceſſatione actuum verè, & propriè deſtrui ſolitariè ſumpta, ſed quatenus ceſſatio ab actibus eſt in cauſa, vt in plurimum, quod eliciantur actus oppoſiti, vndè falſum eſt, quod ait Ferchius in hoc propoſito, vt ibi eſt videre.

230 Rurſus ſub num. 53. reſponſionem affert, quam dederat veſtig. 6. lib. 2. num. 146. ex Ariſt. 3. de anima 20. dicente *non reminiſcimur autem, quoniam intellectus paſſiuus corruptibilis eſt, & ſine hoc nihil intelligit*; hæc igitur eſt ratio, cur non reminiſcamur eorum, quæ anima in alio corpore cognouit, quia reminiſcentia, & memoria non ſunt ſine imaginatione, & intellectus non intelligit quicquam eorum, quæ pertinent ad reminiſcentiam ſine imaginatione; imaginatio, quæ eſt intellectus paſſiuus præcedentium hominum, corrupta eſt, & ſine imaginatione illa præcedente, non poteſt ille intellectus, qui eſt immortale, & æternum, & impaſſibile in nobis exiſtens, intelligere aliquid reminiſcibile, ſic in primo de anima 66. aſſeruitur, quod corrupto habente corpore intellectiuum non meminit, neque amat, quia illæ operationes, vel paſſiones non erant ipſius intellectus, ſed ipſius communis habentis. Hæc reſponſio refellitur à nobis diſputat. 5. cit. ſub eodem num. 170. quia Ariſt. textus non adducitur ad rem. Ariſt. enim ibi non mouet dubitationem, cur non reminiſcamur eorum, quæ anima cognouit in alio corpore, ſed cur ſi intellectus eſt à corpore ſeparabilis, non reminiſcimur poſt mortem eorum, quæ nouit coniunctus, & inquit non reminiſci ob defectum imaginatiuæ, quæ ad reminiſcentiam inſeruit, quæ Ariſtot. doctrina præſenti dubitationi applicari minimè poteſt, nam difficultas vrget de anima non in ſtatu ſeparationis, ſed nouo corpori coniuncta, cur non recordetur eorum, quæ nouit in alio corpore, in quo ſtatu vtique imaginatio non deeſt, vt eius miniſterio valeat vti ſpeciebus iampridem acquiſitis in alio corpore; dicere autem, quod ad hunc vſum neceſſaria foret imaginatiua alterius corporis, & non ſufficere imaginatiuam præſentis, vt Ferchius innuit, eſt voluntariè dictum, nam inquit Ariſtot. t. de anima 65. quod ſi ſenex acciperet oculum iuuenis, videret, vt iuuenis; ergo ſi ad operationem ſenſitiuæ, quæ vtique eſt organis magis alligata in ſuis operationibus, quam intellectiua, ſufficeret aliud organum, dummodò eſſet ei coniunctum, tantò magis in propoſito dicendum eſt de anima rationali, quod imaginatiua corporis nouiter informati ſufficit ei ad exercendam quamcunque operationem ab ea dependentem, quam in alio corpore poterat exercere, nec opus eſſe imaginatiua illius.

231 Occurrit ad hæc lib. 4. n. 55. primò malè à nobis explicari textum 20. tertij de anima de homine mortuo, & intellectu ſeparato, ſic

enim

Digitized by Google

enim Piccol. in illum textum arguit, de intellectu coniuncto verum eſt ipſum nihil intelligere ſine intellectu paſſiuo corruptibili de intellectu ſeparato falſum eſt, at Ariſt. loquitur de illo intellectu incorruptibili, qui nihil intelligit ſine intellectu paſſiuo corruptibili, ergo non loquitur de intellectu ſeparato, ſed coniuncto, verum intellectus ſeparatus eſt hominis mortui coniunctus viui, loquitur itaque Ariſt. de hominibus viuis, non de mortuis, quando ait *non reminiſcimur*; hoc etiam probat ponderando verba textus, nota ſubiectum quæſiti *nos*, nota prædicamentum *reminiſcimur*, ex parte ſubiecti Ariſt. loquitur de ſe, & ſuis, hi erant viui, & intellectus coniunctus in eis; ex parte prædicati probat idem ex 3. de anima 66. vbi reminiſci non intellectui, ſed toti coniuncto conuenire dicitur. Cæterum Ariſt. tex. 20. cit. loqui de intellectu ſeparato, & poſt mortem eſt communis ferè omnium Interpretum expoſitio, quorum illos referam, qui ſunt ad manum alios vtique relaturus, ſi haberem, quia eſt communis expoſitio tam veterum, quam Recentiorum Peripateticorum; ita exponit Themiſtius lib. 3. de anima cap. 35. conferens hunc textum cum tex. 66. primi de anima, vbi cum ait intellectum non reminiſci, vtique de intellectu ſeparato loquitur, & homine poſt mortem, ait enim *quare & hoc corrupto neq; meminit neq. amat, non enim illius erant, ſed communis quod quidem deſtructum eſt*, quibus verbis ait Themiſtius reſpódere illa in iſto text. 20. tertij de anima, non recordamur id circò ab occaſu, quia hic impatibilis eſt, intellectus verò, qui patibilis dicitur, aboletur, & ſine hoc nihil intelligit; ſic etiam de homine poſt mortem, & de intellectu ſeparato ex eodem tex. 66. primi de anima hunc textum explicuit Eminent. Cardinalis Oregius amantiſſimus olim mei Mæcenas in doctiſſima ſua Diſput. de animæ immortalitate pag. 112. ex græco; vndè neſcio, quâ ratione Ferchius ex illo tex. 66. 1. de anim. deducere prætendat in hoc 20. tertij de anim. illi correſpondente de intellectu coniuncto; & homine viuo ſermonem fieri cum indè totum oppoſitum deducatur, ex hoc enim, quod *reminiſci* non intellectui ſeparato, ſed toti coniuncto conuenit, vt ibi habetur, ſequitur *non reminiſci*, de quo eſt ſermo tex. 20. 3. de an. conuenire intellectui ſeparato, & homini defuncto, & hac etiam ratione Raguſeus diſputat. 21. de animæ immortal. capit. 8. verſus finem hunc text. 20. eodem modo explicat, quod loquatur de homine defuncto, quia clarum eſt, dum nos viuimus, reminiſci, & falſum eſſet dicere de nobis viuentibus abſolutè, quod non reminiſcamur; quare poſt mortem (inquit) remanet ſolum intellectus ſemper intelligens, & nunquam reminiſcens, quaſi velit Ariſtot. docere intellectum ſeparatum ſolis acquiſitis ſpeciebus in continuo intelligendi actu verſari; quibus verbis tradit Raguſeus ſpecies intelligibiles hic acquiſita in intellectu ſeparato conſeruari, non ergo id monſtrum eſt apud Peripateticos, neque piaculum in Ariſtot. ſententia, ſic etiam explicat Contaren. quæſt. de immortal. animæ capit. 2. ratione 13. Tromb. ibidem, artic. 1. concl. 6. in fine. D. Th. 3. de an. cap. 20. Auerſa, Conimb. Caiet. Thien. in hunc textum Apollinaris ibid. & alij paſſim.

232 Itaque dicendum in eo tex. de intellectu ſeparato ſermonem fieri, & hoc quidem colligitur, tam ex priori parte textus, quam ex poſteriori, nam in priori parte ſic loquitur *ſeparatus autem ſolum eſt hoc, quod quidem eſt, & hoc ſolum eſt immortale, & perpetuum*, in poſteriori autem ſic *non reminiſcimur autem, quia hoc quidem impoſſibile eſt*, quibus verbis ſatis patet non de viuentibus loqui, quis enim demens diceret reminiſcentiam in hoc ſtatu nobis non conuenire? loquitur ergo de ſtatu ſeparationis; quomodo autem id intelligendum ſit, declarat Doctor. 4. d. 45. q. in fine, quod poſt mortem non reminiſcimur, quatenus non manet memoria ſenſitiua, ſeu cogitatiua, quam Ariſt. ibi vocat intellectum paſſiuum ob propinquitatem ad verum, & proprium intellectum, & cum ait in tali ſtatu nos non reminiſci, non debet intelligi de quacunque reminiſcentia, quia etiam ait ſine tali intellectu paſſiuo ibidem nihil intelligi, & tamen certum eſt intellectum ſeparatum intelligere, alioquin immortalis non eſſet, quia in ſtatu ſeparationis propriam operationem habere non poſſet; ſed ſicut vult dicere animam nihil poſſe intelligere eo intelligendi modo, quo vtitur in corpore, ſcilicet recurrendo ad phantaſmata, ita vult dicere non reminiſci eo modo, quo reminiſcimur in hoc ſtatu per dependentiam a memoria ſenſitiua, quia tunc non adeſt ordo ille neceſſarius potentiarum intellectiuæ, & ſenſitiuæ in operando circa idem obiectum, qualis nunc interuenit pro ſtatu iſto; & hoc etiam modo explicat Doctor Ariſt. lib. de memoria, & remin. 4. d. 45. q. 3. §. *de ſecundo* nam licet ibi dicat memoriam intelligibilium non dari ſine phantaſmate, non propter hoc negandum eſt memoriam eſſe in intellectu, ſicut non negatur intelligere in intellectu, & tamen ſecundum ipſum ibi non intelligimus ſine phantaſmate; hinc dicebat S. Thom. cit. intelligere eſſe quodam modo æquiuocum in ſtatu coniunctionis, & ſeparationis ob diuerſum intelligendi modum, & ſi etiam dici poteſt de reminiſci, ſic etiam hunc textum Conimb. exponunt non omnem recordationem extincto corpore deperire, ſed eam duntaxat, quæ fit interuentu imaginationis quam etiam expoſitionem dat Contar. q. de immortal. animæ c. 7. ad 8. Cum verò dicebat Ferchius, quod ſi in eo tex. 20. ſermonem haberet Ariſt. de anima ſeparata, dicendum erat in numero ſingulari, non reminiſcitur autem anima, non autem in numero plurali de nobis *non reminiſcimur autem*, in quo loquendi modo ſuam expoſitionem Ferchius ſpecialiter fundauit; reſpondeo & expoſitionem illam, ac quoque ponderationem modi loquendi Ariſt. eſſe verbatim deſumptam à Caiet. lib. 3. de anima in eum textum. Huic verò Caiet. ponderationi trifariam reſpondet Captedonus de Theologia Ariſt. lib. 1. c. 10. primo ex doctrina D. Th. 1. p. qu. 75. art. 4. ad 1. docet ibi hominem ſumi pro anima, & hoc modo ſumpſit hic Ariſt. quandoquidem ſecundum ipſum 9. Ethic. illud potiſſimum videtur eſſe vnumquodq; quod eſt in ipſo principale, ſicut quod facit Ciuitatis Rector, ciuitas facere dicitur; Cum itaq; anima intellectiua ſit quid in homine potiſſimum, anima intellectiua pro homine ſumitur, ac per hoc dicitur homo, quocircà potuit dicere Ariſt. de anima ſermonem habens *nos homines reminiſcimur*; ſecundò reſpondet Ariſt. doctrinam eſſe 1. de anima 64. conuenientius dici, hominem addiſcere, vel intelligere per animam, quam animam ipſam addiſcere, vel intelligere; & pari modo de reminiſcentia nos aptius per animam reminiſci dicimur quam animam reminiſci, & ideò Ariſt. loc. cit. aſſerit melius dici *nos non reminiſci*, quam animam, vel aliquam animæ partem non reminiſci; vt ergo Ariſt. doceret doctrinam ſibi conformem loquendo de anima poſt mortem dixit *non reminiſcimur*, hoc eſt, nos homines qui ſumus poſt mortem ſecundum partem principalem, ſcilicet ſecundum animam intellectiuam *non reminiſcimur*. Tertiò tandem ait Ariſt. dixiſſe *non reminiſcimur*, quia de reminiſcentia loquebatur, cuius ſubiectum eſt totum humanum compoſitum, & non anima ſola, & ad hoc explicandum ait, *non reminiſcimur*; notat tamen hic idem Auctor lib. 1. cit. c. 39. ad 1. quod cum Ariſt. hic, & 1. de anima 63. inquit non dari reminiſcentiam poſt mortem, ſermonem habere de reminiſcentia ad partem ſenſitiuam ſpectante, non autem de memoria ad intellectum pertinente, quam in anima ſeparata aſſerit inueniri, in qua etiam vult conſeruari de mente Ariſt. habitus, & ſpecies hic acquiſitas c. 38. & 39. & reſpondet ad omnia allata à Ferchio in oppoſitum; vbi etiam notandum eſt doctiſſimum hunc Thomiſtam doctrinam ibi Ariſt. ſingulariter profiteri, & quid ipſe ſenſerit de anima & alijs ſubſtantijs ſeparatis, ideoque librum illum Theologiam Ariſt. nuncupaſſe; quod addo ne dicat Ferchius, vt ſolet, nos extrà Peripatum abire, & extrà propoſitum.

233 Deindè vlterius dicit, num. 41. quod etiamſi admitteretur anima nouum corpus informans retinere ſpecies in alio corpore acquiſitas, non ſufficit imaginatiua præſens, vt eius miniſterio valeat vti ſpeciebus prius acquiſitis, vt nos dicebamos, quia requiritur phantaſma, & conſideratio actualis ipſius phantaſmatis in imaginatione ad hoc, vt intellectus valeat vti ſcientia acquiſita. At nos hanc euaſionem præcluſimus ſuprà per paritatem ſumptam ex tex. 65. primi de anim. de potentia diſiua, quod ſi ſenex acciperet oculum iuuenis, videret vt iuuenis. Verum, quia punctus difficultatis pendet ex cauſalitate phantaſmatis, & modo concurrendi ad intellectionem; promptius hæc reſponſio infringitur ex eo, quod communiter dici ſolet non ita eſſentialiter pendere intellectum à phantaſmatibus in ſecunda motione, ſicut in prima, in qua accipit comprincipium efficiendi actum intelligendi, qua ratione dicebat Ariſt. 3. de anima 8. & 8. Phyſ. 32. non egere amplius intellectum alio motore ad intelligendum cum ſpecies impreſſas adeptus fuerit, quam doctrinam recipit, & approbat Doctor 1. d. 3. ad 1. prin. ac etiam 4. d. 45. q. 1. ad 1. princ. vbi explicans illam auctoritatem ex 3. de anim. 39. ita ſe habent phantaſmata ad intellectum, ſicut ſenſibilia ad ſenſum, ergo ſicut ſenſus non poteſt aliquam ſenſationem habere, niſi moueatur à ſenſibili, ſic nec intellectus aliquam intellectionem, niſi moueatur à phantaſmate; reſpondet, quod illa auctoritas debet intelligi quoad acquiſitionem ſpeciei, & hoc primam, & primæ, ſed quoad vſum non eſt intelligendum; & ratio eſt, quia intellectus poteſt vti forma prius acquiſita, licet illa non habeantur, quæ prius neceſſaria erant ad acquirendam illam formam, non ſic ſenſus loquendo de ſenſu exteriori poteſt vti aliqua forma prius acquiſita, quia non eſt conſeruatiuus ſpeciei prius receptæ ad poſterius operandum; ſic igitur in propoſito conceſſo ſemel, quod ſpecies acquiſitæ ab anima in veteri corpore conſeruentur in ipſa, poterit ipſis vti in corpore nouo, etiamſi non adſit illa eadem phantaſia prior, virtute cuius illas acquiſiuit, & per eas cognoſcere quidditates anteà habitualiter notas, & recognoſcere obiecta anteà cognita, quia illa non eſt amplius neceſſaria ad talia obiecta recognoſcenda, cum in ordine ad illa ſe habeat intellectus, velut in ſecunda motione. Cui quoque doctrinæ ſubſcribit Raguſeus diſp. 21. c. 11. ad 2. Alexandræorum, vbi probans animam ſeparatam poſſe propriam habere operationem, vtique ſpeciebus hic acquiſitis independenter à phantaſmatibus inquit, animaduertere oportet phantaſmata non neceſſariò ad ipſam intellectionem efficiendam neceſſariò concurrere, ſed prius tantummodò ad ſpeciei intelligibilis eductionem requiri; vbi autem intelligibile obiectum in ſua ſpecie refulgens intellectui præſto eſt, tunc intellectus abſque vllo phantaſmatum auxilio in intelligendo actum erumpere poteſt, anima igitur à corpore ſeiuncta (inquit) quamuis nullum amplius commercium cum phantaſmatibus habeat, multas tamen intelligibiles ſpecies habet, quibus optimè ſuum intelligendi munus exerceat; eadem igitur ratione in propoſito noſtro, ſi anima cum illis ſpeciebus in nouum corpus reuertatur poterit obiecta in ipſis relucentia iterum recognoſcere, & recogitare abſque phantaſmatum auxilio.

Prætereà Alphonſus de Caſtro aduerſus hæreſim hanc de animarum tranſmigratione lib. 2. cit. de Anim. hæ. 8. idem contorquet argumentum de præteritorum memoria, & ſolutionem ex Ferchio allatam euincit caſu D. Pauli narrato 2. Corinth. 12. ſiquidem in tertium

Cœ-

Cœlum raptus vidit arcana Dei, quæ non licet homini loqui, in quo raptu, quamuis ipſe dubius ſit, an eius anima in corpore fuerit, an extra corpus, hoc tamen eſt certum, animam tunc minimè corporeis ſenſibus vſam, ſed ipſam ſolam ſine vllo corporis adminiculo in illa fuiſſe arcanorum contemplatione, quoniam corporei ſenſus ad illa contemplanda minimè valerent, & tamen poſteà illorum, quæ vidit reminiſcebatur; ſi ergo huius, quod in breuiſſimo tempore extrà viſum eſt cum ad corpus rediję, reminiſcitur, multò magis anima illorum reminiſceretur, in quibus per tot tempora in alio corpore viuens remorata eſt; eandem deniq; rationem contrà animarum circulationem vrget S. Bonau. 2. d. 18. art. 2. q. 2. in corpore quæſiti.

Quinta Ratio propugnata.

234 QVintum argumentum erat diſp. 5. cit. nu. 278. quia etiamſi ratio adducta à Ferchio in præcedenti argumento ſufficiens eſt pro obliuione geſtorum in alio corpore, quare in nouo corpore aſſumpto non recordatur geſtorum ſaltim extra corpus in proximo ſtatu ſeparationis? Reſpondet Ferchius veſtig. 6, lib. 2. nu. 147. quoniam intellectus poſſibilis innaſcitur in corpore, ſicut tabula, in qua nihil eſt pictum 3. de anima 14. & iure ex proportione materiæ, materia quippe non recipit formam nouam, niſi veteribus abiectis, vt nuda accedat ad nudam ita intellectus acceſſurus ad corpus denudatur ab accidentibus oppoſiti ſtatus, ſcilicet ſeparationis. Ratio quoque iſtius ſtatus coniunctiuus hoc exigit, ſcilicet propter ordinem potentiarum cognitiuarum in agendo, ſicut in eſſendo; in eſſendo materia eſt propter formam, corpus propter animam; in agendo actio corporis eſt propter actionem animæ, & actio formæ ſenſitiuæ propter actionem intellectiuæ; hæc cum ita ſint neceſſarium eſt intellectiones, & habitus animæ ſeparatæ in iterata coniunctione deleri, ne anima occupata circa obiecta ſecum aduecta naturalem famulatum reſpueret. Sed loc. cit. hanc reſponſionem refellimus, quia in primis textus Ariſtot. non facit ad rem, nam Ariſt. ibi ideò dixit intellectum poſſibilem innaſci in corpore, ſicut tabula, in qua nihil eſt depictum, quia ſupponebat tunc primò innaſci, & fieri, non autem, quod præcederet in alio ſtatu, nam ſi hoc ſuppoſuiſſet, ſanè non dixiſſet accedere omni ſpecie nudum.

Repellit hanc impugnationem Ferchius lib. 4. cap. 7. nu. 57. quia Ariſt. de nuditate loquitur in textu *oportet autem ſic, vt in tabula, in qua nihil eſt ſcriptum actu, quod quidem accidit in intellectu*, de nuditate ergo ab omni ſpecie textus loquitur, de innaſci verò vel primò, vel ſecundò, vel decimò nihil, in textu Ariſt. vndè inquit nos componere textus nouos ad ipſum decipiendum. Deindè ait, fieri intellectum tunc primò eſt ſimpliciter falſum in Ariſt. quia 2. de gener. animal. cap. 3. ſolus intellectus eſt antè corpus, & extrinſecus accedit, ſic in 1. de anima 65. *intellectus innaſci videtur ſubſtantia quadam exiſtens, & non corrumpi*, eſt ergo ſubſtantia quædam exiſtens antè corpus, & non naſcitur cum corpore, ſed tantum innaſcitur. Rurſus 1. de anima 82. de intellectu animaſtico *rationabiliſſimum enim eſſe hunc antiquiſſimum, & dominum ſecundum naturã*, ſi antiquiſſimus, & elemẽtis prior ſecundum naturam, qui fieri poteſt, vt fiat, quando innaſcitur in corpus nouum? quare concludit falſum eſſe, quod Ariſt. in eo textu ſupponeret tunc intellectum primò innaſci, & fieri, & non in alio ſtatu præceſſiſſe, idque a nobis proponi, ſed non probari.

235 Sed erraui mus circa illum tex. 14. 3. de anima vtentes verbo *innaſci*, quod in textu non eſt, planè Ferchius ipſe cauſa noſtri erroris fuit, qui veſtig. 6. lib. 2. n. 147. poſtulari nobi reſpondens, quare non recordamur ſaltim geſtorum extra corpus? occurrit, *quoniam intellectus poſſibilis innaſcitur in corpore ſicut tabula, in qua nihil eſt depictum 3. de anim.* 14. ſi ergo de innaſci nihil eſt in textu, cur tale verbum memorat referens illum textum? ipſe ergo nouos componit textus, non autem nos; attamen noſtra expoſitio ad illum textum veriſſima eſt, ſcilicet ab initio intellectum in corpore innaſci, ſicut tabulam, in qua nihil eſt depictum, quia ſupponit, vel intendit in alio ſtatu non præceſſiſſe, ſed tunc primò innaſci, & fieri in corpore; quod ex ipſo contextu colligitur, quia ſi in alio ſtatu præceſſiſſet, cum alijs intellectionibus, & habitibus, quos tunc exerceret in iterata vnione cum corpore, tunc non diceretur innaſci, ſicut tabula, in qua nihil fuit depictum, ſed ſicut tabula, in qua fuit quidem aliquid depictum, ſed poſtea abraſum. Deindè in eo textu, vt notant Apollinaris, ac cæteri Expoſitores, ſoluit dubitationem quandam ſuperius præmiſſam, dicens quod paſſio multipliciter accipitur, quædam enim eſt paſſio propriè ſumpta, quæ fit cum abiectione contrarij, ſicut calefactio; quædam verò largè ſumpta, per quam ſola fit acquiſitio, vel ſola deperditio qualitatis; & conſequenter ad dubitationem dicit, quod intellectus, dum intelligit, ab intelligibilibus non patitur paſſione corruptiua, ſed ſolum perfectiua, intellectus enim eſt in potentia ad intelligibilia, antequam intelligat illa, neq; eſt aliquid illorum in actu, niſi cum actu intelligit ipſum, & ex hoc, quod ab intelligibili recipit intellectionem, non neceſſariò abijcitur alia diſpoſitio contraria, ſicut in tabula raſa contingit, in qua nihil eſt pictum, ipſa enim ad omnem picturam eſt in potentia, & cum in ea de nouo producitur pictura, non propter hoc diſpoſitio aliqua contraria abijcitur; at hoc non contingeret ſi intellectus in alio ſtatu præceſſiſſet cum intellectionibus, & habitibus alijſq; accidentibus oppoſitis, & incompoſſibilibus ſtatui coniunctionis, nam vt poſſet in corpore intelligere opus eſſet, vt ab intellectu abijcerentur huiuſmodi diſpoſitiones contrariæ, vt de facto Ferchius affirmat, quia accidentia in ſtatu ſeparationis, & coniunctionis ſunt oppoſita, & ſe inuicem impediunt. Deniq; vt notant Conimb. in hoc textu, & Caiet. 3. de anima cap. 2. de intellectu agente, hic locus eſt aduerſus Platonem, qui in Menone, Phædro, alijſque in locis docuit noſtros animos antequam in hæc caduca, & moribunda corpora deſcenderent, omnium rerum notiones in ſe conſignatas habuiſſe, ſed contagione corporis, & quaſi tetri carceris inſolentia in obliuionem ſuperioris intelligentiæ delabi, reminiſci tamen diſcendo, atque ita omnem noſtram diſciplinam recordationem quandam eſſe, & hunc errorem confutauimus (inquiunt) ex inſtituto initio lib. 5. Poſt. vbi eius meminit Ariſt. Ex qua notatione duo ſunt colligenda aduerſus Ferchium, vnum eſt re vera Ariſt. in hoc textu docere intellectum in corpore innaſci, omninò primò itaut in alio ſtatu non præceſſerit antè corpus, quia loquitur aduerſus Platonicos, qui ita dicebant; alterum eſt huius erroris Ariſt. quoque meminiſſe 1. Poſt. cap. 1. (quod ſupra negabat Ferchius lib. 4. n. 48.) idem habet D. Th. 2. contra gentes cap. 93.

236 Deindè falſum eſt, quod ait Ferchius animam rationalem antè corpus præexiſtere, & non potius cum ipſo ſimul fieri etiam ſecundum Ariſt. eſtò verum ſit non cum ipſo deſinere, quandoquidem ita expreſſe docuit Ariſt. 12. Met. tex. 16. & 17. ibi namque de formarum inceptione ſermonem habens diſtinguit de duobus formarum generibus, quædam enim ſunt formæ mouentes, ſicut Intelligentiæ, & iſtas inquit antè ſingularum rerum generationem exiſtere; aliæ verò ſunt formæ, quæ habent rationem cauſæ formalis, & compoſitum conſtituentia, & has inquit non prius exiſtere, quam compoſitum per ipſas conſtitutum, & ſub iſto ſecundo genere formarum animam quoq; rationalem comprehendit; nam quærens deindè, tex. 17. an aliqua formarum ſecundi generis poſt compoſiti diſſolutionem queat manere ſuperſtes, ait in quibuſdam id contingere poſſe, & ſpecificat hanc eſſe animam rationalem; ambos textus hic reſcribo, vt pateat eorum claritas; *cauſæ itaque mouentes, tanquam anteà orta exiſtunt; quæ verò, vt ratio, ſimul ſunt, cum enim ſanus ſit homo, tunc etiam ſanitas eſt, & forma aneæ ſphæræ ſimul atque anea ſphæra, ſi autem aliquid poſterius permanet, conſiderandum eſt, in quibuſdam enim nihil prohibet, veluti ſi anima tale ſit, non omnis, ſed intellectus, omne namque fortaſſis impoſſibile eſt*; vbi Alenſis, cui concinit Scotus, exponit dicens, notandum eſt, quod ſententia Philoſophi in breui eſt iſta, quod de eſſentia cuiuſlibet formæ eſt, quod incipiat eſſe cum forma compoſita; ſed tamen aliqua forma eſt, quæ poteſt habere eſſe poſt ſubſtantiam compoſitam, ſicut eſt intellectus, licet enim potentiæ ſenſitiuæ, quæ ſunt alligatæ organis, non habeant eſſe poſt ſubſtantiam compoſitam, tamen forma intellectiua habet eſſe; ecce textum clarum, & clariorem eius expoſitionem Alenſis, quem non ſemel Ferchius in lib. de ſeoſ. appellat Metaph expoſitorem ſublimem; vnde neſcio ex quo capite pretendat Ferchius veſtig. 6. lib. 2. nu. 146. ex hoc textu oppoſitum probare, quod anima corpori præexiſtat, dum inquit, *idem autem eſt dicere in 12. Met. 17. quod anima poſterius manet, & quod ſit antè*, nam Ariſt. expreſsè docet animam poſterius corpore manere, & antè illud non præexiſtere; & Scotus 4. d. 45. quæſt. 2. M. ait in principijs Ariſt. animam accipere eſſe de nouo, cum non ponat eam perpetuo præceſſiſſe ſine corpore, nec prius in alio corpore.

Loca verò quæ in oppoſitum adducit aut falſa ſunt, aut malè intellecta, nam ſecundò de gen. animal. cap. 3. vtique ait ſolum intellectum extrinſecus accedere, & non ex ſpumoſo, & craſſo ſemine oriri, quemadmodum ſentientem, & vegetantem, quæ ex potentia materiæ educuntur, nequaquam tamen exprimit antè corpus præexiſtere, nam verba textus ſunt iſta, *reſtat igitur, vt mens ſola extrinſecus accedat, eaque ſola diuina ſit, nihil enim cum eius actione communicat actio corporalis*, in quibus verbis, vt patet, nulla fit prorſus mentio de mentis præexiſtentia antè corpus, ſed ſolum dicitur extrinſecus aduenire, non autem intrinſecus de potentia materiæ, ſiue anteà præextiterit, ſiue tunc actu in corpore producatur extrinſecus à Deo. Alter quoque locus ex 1. de anim. 65. *intellectus innaſci videtur ſubſtantia quadam exiſtens*, omninò extorqueri videtur, cum indè infert Ferchius ergo ſubſtantia quædam exiſtens antè corpus, & non naſcitur cum corpore, ſed tantum innaſcitur? nam potius ex illa phraſi deducitur animum naſci, atque produci, & non quidem extra, vel antè corpus, ſed in corpore, hoc enim ſonat *innaſci*, quod in alio naſci, in alio fieri; ſubdit tamen, quod innaſcitur, *vt ſubſtantia quadam exiſtens*, ne quis ſuſpicaretur naſci, & fieri in materia, vt aliæ formæ ſubſtantiales, quæ fiunt in materia, ac dependenter ab ea, ac proindè dicuntur formæ materiales, & inhærentes, non autem per ſe exiſtentes, cuius tex. optimam tradit expoſitionem Card. Oreg. q. cit. ad 5. & vult ſic arguere, intellectus innaſcitur, vt ſubſtantia quadam exiſtens; ergo eſt ſubſtantia exiſtens antè corpus, eſt manifeſta fallacia conſequentis, ſicut ſi diceretur Petrus eſt exiſtens, ergo eſt exiſtens antè Paulum, qui eſt pater eius. Alter deniq; locus ex 2. de anim. 82. non adducitur ad rem, quia non eſt ibi ſermo de prioritate temporis, ſed naturæ, & dignitatis, vt colligitur ex verbis immediatè præcedentibus, *anima autem aliquid eſſe melius, & praſtantius impoſſibile eſt, impoſſibilius autem adhuc intellectu*, vndè & antiquitas ibi prioritatem ſignificat excellentiæ, ac dignitatis animæ ſupra cæteras formas inferiores, vt indicat verbum *domini*.

237 Secundò reſponſionem illam Ferchij ad argumentũ principale

Digitized by Google

datam veſtig. 6. lib. 2. n. 147. vlterius impugnauimus diſp. 5. de gener. nu. 171. quia ratio, quam ibi adducit ex proportione formæ ad materiam non conuincit, materia enim denudari debet veteribus formis, vt nouam ſuſcipiat, quia illæ opponebantur nouæ, & eius acceſſum impediebant; at non videtur, cur anima debeat pariter exuere ſpecies vel habitus, quos in ſtatu ſeparationis habebat, quia hæc accidentia non impediunt eius coniunctionem cum corpore. Inſtat Ferchius lib. 4. nu. 78. in hac impugnatione, vel reſponſione nos principium petere, dum dicimus non videri neceſſarium animam ſeparatam exuere intellectiones, & ſpecies illius ſtatus in reunione cum corpore, quia hæc accidentia non impediunt, eius coniunctionem cum corpore; hoc, inquit, erat nobis probandum, non proponendum, nam accidentia ſtatus ſeparationis, & coniunctionis ſunt oppoſita, & ideò dum anima ſeparata reunitur debet illius ſtatus accidentia dimittere, nam intellectus coniunctus eſt alligatus ſenſibus in recipiendis obiectis, & obiectorum cognitione, ſeparatus eſt ſolutus à ſenſibus, & nihil ab eis recipere poteſt. At falſum eſt hic nos principium petere, & in probatione deficere, nos enim in noſtra ſolutione negamus illam ſuam paritatem ex materia, & forma deſumptam, quia materia quidem denudari debet veteribus formis, vt nouam ſuſcipiat, quia opponebantur nouæ, & eius acceſſum impediebant, quo pacto accidentia animæ ſeparatæ negamus impedire coniunctionem eius cum corpore; atque ideo cum nos reſponderemus, & negaremus, ad aliud non tenebamur, ſed ipſi incumbebat probare paritatem, & talem oppoſitionem, quam poſteà hic probat, vt ſuo muneri ſatisfaceret ex oppoſitione ſtatuum ſeparationis, & coniunctionis; at non probat ſufficienter, quia non omnia accidentia, quæ animæ conueniunt in ſtatu coniunctionis repugnant omnibus, quæ ei competunt in ſtatu ſeparationis, & è contra, ſicut enim ſpecies hic acquiſitas retinere poteſt in alio ſtatu, quod non obſcurè Ariſt. ſignificauit 1. Ethic. cap. 11. vbi vult defunctas animas multa cognoſcere, quæ hic fiunt, nempe proſperos amicorum ſucceſſus, vel infortunia, quod non videtur melius fieri poſſe, quam per ſpecies amicorum hinc aduectas; ita quoque ſi poſſit item anima in corpus reuerti, poterit ſecum deferre ſpecies, vel habitus, quos habeat in priori ſtatu; nam ſpecies vnius obiecti non repugnat cum ſpecie alterius etiamſi vna eſſet infuſa, & alia acquiſita, & intellectio alicuius obiecti ſemper eſt eiuſdem rationis, ſiue ab anima coniuncta eliciatur, ſiue ſeparata, vndè ſtatus illi opponuntur ſolum in modo cognoſcendi, & acquirendi ſpecies per dependentiam, vel independentiam à ſenſibus, nequaquā verò in ſpeciebus ipſis acquiſitis, ac intellectionibus, quia omnes ſunt ſpirituales & eodem modo à ſuis obiectis ſpecificantur in vtroque ſtatu.

At rurſus num. 79. probare contendit accidentia animæ ſeparatæ tam ſcilicet actus, ſpecies, & habitus debere deleri, vt cum corpore poſſit denuò coniungi, quia natura nec redundat in ſuperfluis, nec deficit in neceſſarijs; ſi anima coniuncta intelligat obiecta, & habitus ſpectantes ad ſtatum ſeparationis, iam impeditur ab intellectione obiectorum pertinentium ad ſtatum coniunctionis 2. Topic. loc. 35. non contingit ſimul plura cogitare; ergo ſuperfluum eſt ſecum aduehere obiecta ſeparationis, nam hoc eſt aduehere impedimenta. Secundò anima intellectiua in corpore nihil intelligit ſine miniſterio corporis, & ſenſuum 3. de anim. 30. 39. ergo obiecta ſeparationis non intelliget, cum illa ſint intelligibilia, & non per ſenſum; nec dici poteſt, quod intelligantur ſine ſenſuum famulatu, quia modi illi intelligendi per ſenſum ſunt incompoſſibiles. Tertiò quia ſi intellectus ſecum deferret obiecta ſeparationis, ſemper circa talia obiecta verſaretur, quæ de ſe ſunt magis intelligibilia, & ad quæ magis inclinatur 1. Met. 8. quam circa ſenſibilia, & in idem recidit ratio ſubſequens; Deniquè aliam rationem deducit ex 3. de anima 61. quæ in ſumma conſiſtit in hoc, natura ad melius tum animæ, tum corporis, tum totius compoſiti conſiſtit, vt intellectus in corpore exiſtens nihil cognoſcat niſi famulatu corporis, & ſenſuum, quem famulatum non reſpiceret, ſi obiecta meliora ſine hoc famulatu cognoſcere poſſet, & in eorum cognitione fælicitate potiri, qui enim habet finem, non quærit media ad acquirendum finem.

238 Reſp. ad hęc omnia facilè ſuppoſita doctrina ſuperius ex Scoto allegata nu. 233. quam tenent ex Peripateticis quamplures, & prçſertim Raguſeus ibi citatus, & Coſtuoius de triplici ſtatu animæ rationalis diſp. 1. ſect. 8. Cardinales Toler. 3. de anim. text. 18. & Oregius qu. cit. ad 4. nimirum intellectum, etiam in ſtatu coniunctionis phantaſmatibus non indigere, niſi in prima motione, id eſt in acquiſitione ſpecierum, & prima intellectione facta per eas in ſecunda verò motione non ſemper illis indigere, ſed vti poſſe ſpeciebus antea acquiſitis ſine recurſu ad phantaſmata, pro quo Bargius 1. d. 3. q. 6. §. *Ad aliud de Philoſopho*, duas adducit Scoti auctoritates valde expreſſas, vnam 4. d. 45. q. 1. ad 1. prin. iam ſuperius allegatam, alteram 1. d. 8. q. 4. in corpore quęſiti; Itaque ad 1. negatur ſequela antecedentis, quod ſcilicet ſi anima ſeparata ſecum deferat obiecta ſeparationis impediretur ab intellectione obiectorum ad ſtatum coniunctionis pertinentium, ad probationem ex 2. Topic. loc. 33. quod non contingit ſimul plura cogitare, quicquid ſit de ſenſu huius propoſitionis modo, de quo diximus diſp. 6. de anima qu. 9. dico, quod ſi vtraque obiecta ſimul intelligere nequibit, ſufficit, vt poſſit intelligere ſucceſſiuè, & diſiunctim vnum poſt aliud. Ad 2. verificatur aſſumptum præſertim in prima motione, non tamen ſemper in ſecunda, vnde comparatis ab intellectu ſpeciebus obiectorum ſeparationis, illiſque retentis in nouo ſtatu coniunctionis, poterit eis vti abſque phantaſmatum adminiculo, & in eorum conſideratione ſe habebit, velut in ſecunda motione; quare negatur conſequentia, ad probationem dico, quod licet in ſtatu ſeparationis dari nequeat modus intelligendi per ſenſum, ſeu per dependentiam à ſenſibus, quia anima in tali ſtatu eſt quocumque ſenſu deſtituta, attamen in ſtatu coniunctionis, non repugnat modus intelligendi independenter à ſenſibus, non quidem ſimpliciter, & abſolutè, & reſpectu cuiuſcumque obiecti, hoc enim pacto eſt proprius dumtaxat ſtatus ſeparationis, ſeu animæ ſeparatę, ſed in ſecunda motione, & reſpectu obiectorum, quorum ſpecies fuerunt antea comparatæ in ſtatu ſeparationis, nam ſi comparatæ fuiſſent in ſtatu coniunctionis, mediatè ſaltim eorum intellectio penderet à ſenſibus. Ad 3. occurrendum ex doctrina Scoti 2. diſt. 42. qu. 4. §. *reſpond. ergo*, quod ex imperio voluntatis poterit intellectus diuerti à conſideratione obiecti potentioris ad mouendū ad contemplationē debilioris, vel etiam modo de facto plures contingit; nec illud profuſum argumentum cum ſua conſ. maius myſterium continet.

Ad vltimum dico idem ferè argumentum afferri à Doctore, vel ſaltim valdè ſimile 4. d. 45. q. 2. ab initio ad probandum, quod anima ſeparata non poſſit acquirere cognitionem alicuius prius ignoti, quia tunc intellectus fruſtra vniretur corpori, probatio conſequentiæ, non vnitur propter perfectionem corporis, quia forma non eſt propter materiam, ſed è conuerſo 2. Phyſ. ergo vnitur propter perfectionem ſui acquirendam, vt ſcilicet per vſum ſenſuum in corpore acquirat ſcientiam, ſed illud eſſet fruſtrà, ſi ſeparata ſine vſu ſenſuum poſſet eam acquirere. Reſpondet Doctor lit. F. ad 1. princ. quod non ſequitur fruſtra animam vniri corpori, eſtò enim quod propter perfectionem animæ fieret iſta vnio vt ſcilicet acquireret perfectionem ſuam ex tali vnione, non ſequitur, quod fruſtra vniatur, ſi per aliam viam poſſet eam acquirere; ſi enim aliquid ordinatur ad finem non fruſtra fit, ſi alio modo poſſit finis acquiri, ſicut ſi ſanitas poſſit acquiri per lotionem, & potionem, non fruſtrà fit lotio, etſi per potionem poſſit ſanitas haberi, ita etſi cognitio poſſit acquiri per vſum ſenſuum, & per alium modum ab anima ſeparata, non fruſtra fit vnio ex quo ipſa eſt conueniens vno modo acquirendi cognitionem; aliter & magis ad rem, quod vnio animæ ad corpus non eſt finaliter propter perfectionem corporis, nec ſolam perfectionem animæ, ſed propter perfectionem totius conſiſtentis ex illis partibus, & ideò licèt nulla perfectio poſſit accreſcere huic parti, vel illi, quæ non poſſet haberi ſine tali vnione, tamen non fit fruſtrà vnio, quia perfectio totius, quæ principaliter intenditur à natura, non poſſet haberi, niſi illo modo; ita Doct. ibi, ex qua doctrina ſufficienter ſoluitur propoſitum argumentum ex hypoteſi, quod anima ſeparata denuò reuniatur corpori retentis habitibus, & ſpeciebus, quæ habebat in ſtatu ſeparationis. Demum S. Bon. 2. d. 18. art. 2. q. 2. in reſolutione quæſiti ait ſomnium eſſe hanc animarum circulationem, & quod cum recedunt à corpore obliuiſcantur malorum, quę habuerunt in corpore, & cum denuò accedunt, obliuiſcantur prius cognitorum.

Sexta Ratio Propugnata.

239 SExtum argumentum contrà animarum circulationem factū diſp. 7. cit. de gen. q. 7. art. 2. nu. 172. erat, quia multi habitus vitioſi in voluntate generati in ſtatu coniunctionis permanebunt in ipſa in ſtatu ſeparationis, & tamdiu conſeruari poterunt in ipſa, quouſque recurrente vice ſua iterum nouo corpori vniatur, & ſic ille homo in eadem inclinabitur vitia, in quę alter homo ex præcedenti corpore conſtitutus. Ferchius cap. 8. lib. 4. in primis notat nos in hoc argumento redargutionis, nam ſuperius in primo argumento volebamus, quod homo conſtitutus ex eodem intellectu cum præcedente corpore corrupto, & homo conſtitutus ex eodē intellectu cum corpore de nouo genito eſſet idem homo numero, nunc veritate conuicti dicimus; quod eſſet alter, & alter numero. Hæc tamen eſt mera calumnia, nunquam enim diximus animam, quæ hoc anno recedit à corpore hoc, ſi poſt multos annos reuertatur in aliud numero corpus, eundem numero hominem conſtituere, quaſi ſola formæ identitas ſufficiat ad vnitatem, & identitatem numeralem compoſiti ſine identitate materiæ; ſed in primo argumento diximus quod admittentes circulationem animarum in diuerſa numero corpora eiuſdem ſpeciei, coguntur & ipſi concedere circulationem Platoni adſcriptam in idem numero corpus, ſicut enim naturaliter videmus eandem materiam ad diuerſas tranſire formas, cur poſt multas annorum centurias contingere nequit eandem materiam rurſus eadem anima informari, ſi animæ continuò redeunt ordine circulari ad corpora informanda? nulla ergo eſt redargutio in hoc argumento, niſi quam ipſe fingit, & nobis affingit.

Deindè negat aſſumptum, quia nullos habitus vel bonus, vel malus cum intellectiua recedente recedit de corpore; ſed intereunto corpore interit, ſtatus enim coniunctionis, & ſtatus ſeparationis ſunt ſtatus oppoſiti in anima rationali, oppoſitorum oppoſitæ ſunt conditiones, & affectiones; quando igitur anima tranſit ab vno ſtatu ad alium, omnia præteriti ſtatus accidentia deponit & nuda procedit ad ſtatum oppoſitum, vt alternatim fungatur operationibus congruis huic, vel illi ſtatui. Tum quia amare, odiſſe non ſunt operationes intellectus, ſed compoſiti, quo deſtructo intellectus amare, aut odiſſe non poteſt 1. de anima 66. non poteſt triſtari, aut gaudere, iraſci,

vel timere 1. de anima 63. non poteſt miſereri, cogitare, addiſcere, reminiſci 3. de anim. 64. denique hæc dicere de anima intellectiua eſt ac ſi diceremus animam texere, vel ædificare. Demum ex hac noſtra ratione arguit ad inconueniens, cum enim anima intellectiua in corpore innaſcitur, ex corpore multas prauas inclinationes concupiſcentiæ, & iracundiæ ſubit propter pugnam ſenſualis appetitus contrà rationem, & corporis contrà animam; non ergo à Deo eſſet anima in corpus infundenda vnquam, ne à corpore, & ſenſu inclinetur ad iſta vitia.

240 Cæterum non adhuc ſufficienter probauit Ferchius in hominis interitu deleri ab intellectu omnes ſpecies hic impreſſas, & omnes habitus, nec ratione, nec ex Ariſtot. illa namque ratio ex oppoſitione ſtatuum deducta iam ſupra diluta eſt num. 237. nam ſtatus ſeparationis, & coniunctionis non opponuntur in obiectis ipſis intellectis & rationibus cognoſcendi, quæ ſunt ſpecies intelligibiles, ſed in modo cognoſcendi, ſeu in modo vtendi illis, nam in ſtatu coniunctionis vtimur illis dependenter à phantaſmatibus, in ſtatu ſeparationis independenter, licet in ſtatu quoque coniunctionis aliquo pacto vſus illarum dari poſſit independenter à ſenſibus ex dictis nu. 235. in ſecunda motione. Nec etiam ſufficienter probauit ex Ariſtot. nam illa quoque duo loca ab ipſo adducta ex libr. de longit. & breuit. vitæ cap. 2. & ex cap. de qualit. in prædicamen. in quibus videtur docere Ariſtot. habitus in intellectu exiſtentes corrumpi ad corruptionem eorum, qui ſunt in ſenſibus, iam explicata ſunt ſupra num. 228. & 229. ex dictis ſuo loco de hac re diſp. 3. de anim. quæſt. 6. in fine, & diſput. 8. quæſt. 1. art. 1. num. 15. imò ex Ariſtot. colligit oppoſitum Scot. 1. diſt. 3. quæſt. 6. N. ex 3. de anim. tex. 6. dum mentem appellat locum ſpecierum, quia eſt ſcilicet conſeruatiua earum, & Ragnſeus diſputat. 20. cap. 8. ex tex. 20. 3. de anim. vbi vult Ariſtot. docere poſt mortem nos non reminiſci geſtorum in hac vita, non quia ſpecies hic acquiſitæ deletæ ſint in ipſo hominis interitu, ſed quia iam acquiſitis ſpeciebus in continuo actu intelligendi verſatur, vndè non tam eſt reminiſcens, quam continuo per eas intelligens. & ſic etiam ſignificaſſe videtur 1. Ethic. capit. 11. vbi vult defunctas animas cognoſcere proſperos amicorum ſucceſſus, vel infortunia, quod manifeſtum ſignum eſt in anima ſeparata remanſiſſe amicorum ſpecies, & ſimulacra; Quinimò in illo ipſo loco in oppoſitum citato de longitud. & breuit. vitæ capit. 2. dum ait deſtructo animali deſtrui ſcientiam, planè non loqui videtur de habitu ſcientifico animæ inhærente, ſed alio exiſtente in ipſo animali, ſeu eius phantaſia, qui ſcientifico correſpondet, loquitur enim eodem modo de corruptione ſcientiæ, & ſanitatis, quod tamen non benè diceretur ſi per ſcientiam intelligeret habitum ſcientificum animæ inſidentem, imo ibi videtur diſtinguere ſcientiam, quæ eſt in animali, & ait ad eius interitum corrumpi, à ſcientia, quæ eſt in anima, ſic namque loquitur *corruptis animalibus corrumpuntur, & ſcientia, & ſanitas, quæ in animalibus*, & ſtatim ſubdit *quapropter & de anima ratiocinabitur quis vtique ex his, ſi enim eſt non natura, ſed quemadmodum ſcientia in anima, ſic & anima in corpore, erit vtique ipſius & alia corruptio præter corruptionem, qua corrumpitur corrupto corpore, quare quoniam non videtur eſſe talis, aliter vtique habebit ad corporis communionem*, & D. Thomas in huius textus expoſitione ait Ariſtot. hic de anima intellectiua non loqui, quia dicit eſſe corruptibilem, vnde hæc auctoritas vel nobis fauet, vel certe non aduerſatur. Deniq. animam ſeparatam ſecum ſpecies deferre hic à phantaſmatibus elicitas, ac etiam per eas intelligere in ſtatu ſeparationis tenet quoque Contaren. cui tantum defert Ferchius, quæſt. de immortalitat. animæ capit. 7. ad 4. vbi etiam approbat doctrinam Scoti de anima ſeparata, & angelis in hac materia quantum ad modum cognoſcendi per ſpecies, ac eam amplectitur, idem etiam tenet Capredonus de Theologia Ariſt. lib. 5. cap. 38. & 39. vbi vult de mente Ariſt. & habitus, & ſpecies hic acquiſitas in anima ſeparata permanere, & ait in morte ſcientiam corrumpi quoad id, quod ſe tenet ex parte ſenſus non autem intellectus.

241 Quæ autem adducuntur ex text. 63. 64. primi de anima non ſatis fideliter allegantur, nam in text. 63. non habetur animam non poſſe triſtari, gaudere, iraſci, vel timere, ſed potius text. 64. vbi nec etiam loquitur abſolutè, ſed dubitatiuè cum particula *fortaſſis*; imo contextus illi etiam Ferchio ſunt explicandi, quandoquidem videantur animæ omnem prorſus auferre propriam operationem, & ponere eſſe ſolius compoſiti, & habentis omnes operationes, etiam illas, quas dicimus eſſe inorganicas, indifferenter enim ibi loquitur de actionibus ſenſitiuis, & intellectiuis, organicis, & inorganicis, & inquit omnes eſſe compoſiti, & habentis iraſci, miſereri, addiſcere, cogitare &c. per quod excluditur etiam communis reſponſio, quod Ariſtot. ibi loquatur de operationibus organicis, quæ ſunt totius coniuncti, vt principij tam actiui, quam receptiui; nam loquitur ibi etiam de addiſcere, & intelligere, quæ non ſunt ita totius habentis; itaque ex Scoto 4. diſt. 45. quæſt. 1. E cuiuſcunque totius forma non eſt nata per ſe eſſe, eius totius poteſt eſſe aliqua operatio propria, quæ non poteſt eſſe formæ ſuæ; ſed per oppoſitum cuius forma ſpecifica nata eſt per ſe eſſe; illius totius non poteſt eſſe aliqua operatio perfecta, quæ non poſſit eſſe formæ, vt operantis, quia operatio perfectiſſima non poteſt ineſſe, niſi inſit ſecundum formam perfectiſſimam, & non poteſt eſſe ſecundum formam perfectiſſimam, & poſſibilem per ſe eſſe, niſi poſſit illi per ſe ineſſe, quia illud erit per ſe immediatum receptiuum, & ita ſi per ſe eſt, per ſe poteſt recipere, concedo ergo (inquit Doctor) quod intellectio eſt propria operatio totius hominis, ſed ſecundum formam perfectiſſimam in eo, tanquam ſecundum rationem propriam operandi, nec hoc ſolum, ſed quia hæc forma eſt ſeparabilis, ſic ineſt ſecundum eam, quod poteſt eſſe eius, & ideò ſic eſt propria totius, quod poteſt eſſe partis, licèt quamdiu eſt in toto, denominatio actionis non tribuitur ipſi immediatè, ſed ſuppoſito, cuius eſt pars, quandoquidem actiones ſuppoſitorum eſſe dicantur 1. Metaph. in proœmio, vt declarat Doctor 1. diſt. 12. quæſt. 1. ad 2. princ. & 4. diſtinct. 12. quæſt. 3. ad 2. princ. quam etiam expoſitionem Scoti recipit, & approbat Contaren. quæſt. cit. de immortal. animæ capit. 7. ad 8. eſt tamen adhuc differentia inter actiones organicas, vt videre, & inorganicas, vt intelligere, quod illæ tribuuntur ſuppoſito præcisè, vt vltimè denominato, non autem vt immediatè earum actiuo, & receptiuo, illæ verò vtroque modo, & ideò nequaquam dici poſſunt operationes propriæ ipſius formæ, ſed neceſſariò ſunt ipſius habentis. Denique argumentum, quod deducit ad inconueniens ex noſtra ratione, nullum eſt, nam noſtra ratio indè inconueniens deducit, quod ex hypoteſi homo de nouo conſtitutus per eandem animam ad ſtatum coniunctionis reuertentem in eadem inclinaretur vitia, in quæ alter homo ex præcedenti corpore conſtitutus ex prauis habitibus animæ inhærentibus non autem ex hoc, quod inclinaretur in vitia, & prauas inclinationes ex corpore nouo contractas.

Vltima Ratio Propugnata.

242 POſtremò circulationem animarum impugnauimus diſp. cit. de gener. num. 168. & num. 172. quia turpius abſurdum, vel ſaltem æquè turpe, & noſtræ fidei pernicioſum non minus eſt circulatio animarum quam ſit mortalitas ipſa, ita diximus num. 172. Tum quia etiam ex philoſophia potiores rationes, & ex Ariſtot. plura, ac manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione, ita diximus num. 168. primum argumentum abſolutè procedit, & ſecundum veritatem Fidei noſtræ Catholicæ; alterum verò procedit in via Ariſtotelis.

Ferchius lib. 4. pag. 433. cap. 1. valdè infidè hunc noſtrum refert diſcurſum, vt illum calumniari poſſet, tanquam hæreticum, & parum fidei noſtræ conſentaneum, vbi enim nos dicimus *ex philoſophia potiores rationes, & ex Ariſt. plura, ac manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione*, relicta comparatione reſcribit noſtram propoſitionem, tanquam abſolutè prolatam ſic *nos habemus ex philoſophia potiores rationes pro animæ mortalitate*, quam quidem propoſitionem nunquam nos aſſeruimus, ſed oppoſitam, nam diſp. 1. de anima q. 1. c. de animæ immortalitate n. 1 · 2. hęc verba habemus *ex his omnibus colligitur, quomodo opinio de immortalitate naturaliter ſit euidentior, quia euidentiores pro ſe rationes habet quarum præcipuæ ſunt quatuor vltimę*; non ergo diximus ex philoſophia haberi potiores rationes pro mortalitate animæ abſolutè loquendo, neque facta comparatione cum immortalitate, ſed præcisè facta comparatione cum animarum circulatione, vt patet ex noſtra propoſitione iam relata ex n. 168. in fine; & rurſus, cum diximus haberi ex philoſophia potiores rationes pro animæ mortalitate, quam pro circulatione, non loquimur de philoſophia in ſe, quæ eſt vera philoſophia, vt nobis impingit Ferchius in eodem cap. ſed de philoſophia Ariſt. quia in eo paragrapho, vbi eam habemus propoſitionem ſub n. 168. diſputamus cũ Ferchio de circulatione in ſententia Ariſt. vt patet ex illis verbis *Nec dicat Ferchius id ſentire in ſententia Ariſt. ſuppoſita mundi æternitate, non autem ſecundum veritatem*, ad quod præcludendum effugium ſtatim ſubdimus *Nam candidiores philoſophi*, de mente Ariſt. immortalitatẽ animæ defendunt &c. quam periodum terminamus illis verbis, *& vtique ex philoſophia potiores rationes, & ex Ariſt. plura ac manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione*, quæ vltima verba addita ſunt ad declarandum philoſophiam, de qua eſt ſermo in ea propoſitione, eſſe philoſophiam Ariſt. nos autem ad innuendum oppoſitum, vt intellexit Ferchius, vt nos calumniari poſſet; tum quia inferius nu. 172. volentes diſtinguere, philoſophiam in ſe à Philoſophia Ariſtotelis, hanc vocamus peripateticam, illam verò veram philoſophiam his verbis *hęc igitur, & alia abſurda ſequuntur in vera philoſophia, ac etiam Peripatetica ex animarum circulatione*; ergo per philoſophiam in diſcurſu facto num. 168. intelligimus philoſophiam Ariſtot. de qua ibi erat ſermo, non autem philoſophiam in ſe; & ibi duas facimus comparationes, primò comparamus immortalitatem cum mortalitate & dicimus candidiores Philoſophos de mente Ariſ. immortalitatem animæ defendere; deindè mortalitatem comparamus cum circulatione, & dicimus ex philoſophia, & Ariſt. plures haberi rationes, & locos pro mortalitate, quam pro circulatione; quod rurſus nunc aſſerimus, nam pro mortalitate plures extant auctoritates, & rationes deducuntur ex Ariſtot. vt patet apud Auctores eam tuentes de mente Ariſt. at pro circulatione nec vnus quidem textus poteſt afferri, vt conſtat ex ſupradictis num. 224.

243 Deindè ſub nu. 172. comparando rurſus mortalitatem cum circulatione dicimus *hoc enim turpius putamus abſurdum, vel ſaltem æquè turpe, & noſtrę fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas* Ferchius hanc noſtram propoſitionem lib. 4. p. 433. c. 1. ab initio ita reſcribit *hoc enim turpius putamus abſurdum, vel ſaltem æquè turpè, & fidei*

noſtra pernicioſum, quam ſit ipſa mortalitas, vbi, vt vides, fraudulenter particulam æquatiuam *pernicioſam non minus*, immutat in exceſſiuam *pernicioſius*, & paulo inferius ſub eadem phraſi exceſſius repetit rurſus eandem noſtram propoſitionem hoc modo, tertium nempe à nobis aſſertum eſt *pernicioſior eſt immortalitas cum transmigratione animarum, quam ſit ipſa mortalitas reſpectu fidei catholicæ*, in qua propoſitione præter indicatam fraudem particulæ exceſſiuæ facit nos aſſerere nedum circulationem, ſed etiam ipſam immortalitatem illi coniunctam eſſe mortalitate pernicioſiorem, quod tamen abſit a nobis vnquam aſſertum eſſe, quia quoad eſſe magis vel minus, vel æquè pernicioſum, nunquam comparauimus mortalitatem cum immortalitate ſiue per ſe ſumpta, ſiue circulationi adiuncta, ſed præcisè comparauimus cum ipſa circulatione; & valde apud me differunt illæ duæ propoſitiones, circulatio eſt pernicioſior, vel æque pernicioſa, ac mortalitas ipſa; immortalitas cum circulatione eſt pernicioſior ipſa mortalitate, nam prædicatum *pernicioſius aut æque pernicioſum*, in prima propoſitione affirmatur de ipſa circulatione præciſe, in ſecunda verò affirmatur nedum de circulatione, ſed etiam de ipſa immortalitate, ſi non per ſe ſumpta, ſaltem circulationi coniuncta; ſuper hanc impoſturam poſteà Ferchius integram inſtituit Diſputationem ad cognoſcendum, vtrum pernicioſior ſit Fidei Catholicæ mortalitas animæ intellectiuæ, an immortalitas cum regreſſu in humana corpora tantum; & cap. 2. illius Diſp. probat mortalitatem eſſe longe pernicioſiorem, quam ſit immortalitas cum regreſſu ex Concil. Lateranen. ſub Leone X. ſeſſ. 8. vbi tanquam perniciſiſſimus error damnatur animæ mortalitas, *cum illa non ſolum vere, per ſe, & eſſentialiter humani corporis forma exiſtat, verum & immortalis & pro corporum, quibus infunditur, multitudine ſingulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicanda ſit, quod manifeſtè conſtat ex Euangelio, cum Dominus ait, animam autem occidere non poſſunt, & alibi, qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam, & cum æterna præmia, et æterna ſupplicia pro merito vitæ iudicandis repromittit*; hic expreſſe eſt damnata mortalitas animæ, at regreſſus animarum in corpora humana, neque in hoc Concilio, neque in alijs reperitur damnatus, ergo eſt pernicioſior mortalitas animæ, quam immortalitas cum regreſſu.

244 Reſp. in primis negando minorem, nam Thriumphus Catholicæ veritatis ſupracit. hæreſi octaua, quæ erat Albigenſium, & Albanenſium, refert, quod Eccleſia vniuerſalis in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. Papa, & Federico I. Romanorum Imperatore anno ſalutis 1179. 5. Martij Celebrato 300. & amplius P. P. inter quos præſidebat Summus Pontifex Alexander III. hanc aſſertionem cum cæteris Albigenſium erroribus damnauit, Imò & in eodem Conc. Later. ſub Leone X. a Ferchio adducto, ac etiam in eodem decreto non obſcure hæc hæreſis damnatur ex duplici capite; nedum enim decernit Concilium, quod anima ſit immortalis in prææallegato decreto, ſed inſuper, quod eſt multiplicabilis, multiplicata, & multiplicanda pro corporum multitudine, per quod ſignificat eandem animam plures homines ſucceſſiue non conſtituere, vt aſſerunt circulatores; decernit item pœnas, & præmia animabus hinc decedentibus reſpondentia æterna eſſe, atque perpetua, quod non ſtat cum circulatione, quæ ſtatuit animas ſtatis temporibus ſæpius, ac infinities ad corpora regredi, ergo in eodem decreto ſimul cum mortalitate damnatur circulatio, quod neq; Ferchius negare potuit diſp. cit. c. 4. in fine; Deinde conceſſo etiam toto argumento nil ritè contra nos concluditur, neq; enim nos diximus circulationem eſſe Fidei Catholicæ pernicioſiorem quam ſit mortalitas ipſa, ſed diximus non eſſe minus pernicioſam, neque in titulo pernicioſitatis comparauimus mortalitatem cum immortalitate, aut per ſe ſumpta, aut circulationi coniuncta, ſed præciſe cum ipſa circulatione; & hanc præciſe diximus *eſſe æque turpe abſardum, et noſtræ Fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas*, quam etiam eandem phraſim adhibuimus diſp. 1. de anima q. 10. de anim. immortalitate nu. 158. illis verbis *& certè minus abſurdum eſt imponere Ariſt. hanc haſitationem, quam circulationem animarum, cum hæc circulatio ſit æque impia, ac mortalitas animæ*.

245 Imò quando etiam hoc diximus, non vtique abſolute locuti ſumus, ſed per quandam exaggerationem, quia vt notat Doctor 2. d. 33. q. vn. ad primum ſecundum Philoſophum 2. Ethic. c. vlt. ſicut in moribus via deueniendi ad medium eſt aliqualiter procedere vltrà medium verſus extremum, ita frequenter Sancti extinguendo contra ſe hæreſes pullulantes exceſſiue locuti ſunt volentes declinare ad aliud extremum, & ita multum ponderandum eſt contra quos hæreticos Sancti ſunt locuti, ſicut Auguſt. contra Arium videtur quaſi declinare ad Sabelliũ, & è conuerſo, ſimiliter contra Pelagium declinare ad Arium, & è conuerſo; hac quippe cautela ſe Ferchius excuſat lib. 3. c. 6. nu. 30. cur non ſoluerit rationes à ſe facta pro ſeparabilitate cuiuſcunque ſubſtantialis formæ in vniuerſali, videbam enim, inquit, Alexandræos multos ad hoc malum inclinatos, vt crederent animam intellectiuam eſſe mortalem, & inſeparabilem fundari in vniuerſali negatiua *nulla forma eſt ſeparabilis*; vt ergo mentes Peripateticorum ad hanc veritatem *quædam forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis, ſimpliciter, & incorruptibilis*, adducerem, inclinaui ad extremum contrarium, & pro viribus oſtendi, omnem formam ſubſtantialem eſſe ingenerabilem; & incorruptibilem, & ſeparabilem, vt mens lectoris grauata in hanc partem longè facilius ad veritatem intentam, hoc eſt ad formam ſeparabilem cum Ariſt. tendam accederet. Hanc eandem excuſationem nos quoque aſſumimus non minus nobis, quam ipſi valituram; videbamus enim nonnullos animæ immortalitatem tuentes quidem, ſed cum hoc errore, vt crederent eandem animam ſæpius redire ſæculorum ſucceſſu ad diuerſa corpora informanda, quod quidem & veritati, & Ariſt. aduerſatur, vt ergo mentes horum Peripateticorum ad hanc veritatem, quod non datur animarum circulatio, adduceremus; inclinauimus ad extremum contrarium, & diximus circulationem animarum eſſe turpius abſurdum, vel ſaltem æque turpe, & noſtræ Fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas; quod per exaggerationem, inquam dictum eſt, ac veluti per exceſſum, vt mens lectoris grauata in hanc partem, longe facilius veritatem intentam, hoc eſt; ad circulationem negandam accederet ſecundum veritatem, ac etiam ſecundum Ariſt. quam circulationem Faber aduerſus Atheos diſp. 1. cap. 12. num. 261. tribuit Pythagoricis, & Platonicis, & ait nunquam fuiſſe ab Ariſt. admiſſam.

246 Demum c. 4. illius Diſp. pag. 452. nobis rurſus imponit, quod lectores hortemur ad Alexandræorum opinionem amplectendam, illis verbis, Verum Oſtentores mei ad Alexandræorum opinionē hortantur dicentes *ſatius fuiſſe cum Alexandræis conſentire in animæ mortalitatem abſolute*, hæc quoque mera impoſtura eſt, nam nu. 168. dicimus, candidiores Philoſophos de mente Ariſt. immortalitatem animæ defendere, vt in ſtatu ſeparationis beari poſſit, quare ſi Ferchius eam volebat infinities eſſe ad huius mundi miſerias redituram, Alexandræis manum dare ad deſtruendum alium animæ ſtatum, in quo rectè geſtorum præmia referat, male verò pœnas luat, *vnde ſatius fuiſſet, quod cum eis in animæ mortalitatem conſenſiſſet, quam cum Pitagoreis in eius regreſſum ad corpora, fabuloſior ſiquidem eſt animarum circulatio etiam in ſola corpora humana, quam ipſa mortalitas, & vtique ex philoſophia, & ex Ariſt. plura, et manifeſtiora habemus loca pro animæ mortalitate, quam eius circulatione*; Et rurſus inferius n. 172. concludimus in hæc verba *reſolutè dicimus ſatius eſſe in Ariſt. ſententia animæ mortalitatem tenere, quam immortalitatem aſſerere, cum tam abſurda appendice tranſmigrationis animarum, hoc enim turpius putamus abſurdum, vel ſaltem æque turpe, & noſtræ fidei pernicioſum non minus, quam ſit ipſa mortalitas*. Ex hoc vtroque loco conſtat ſemper ſermonem eſſe de immortalitate animæ in Ariſt. ſententia, non autem in philoſophia in ſe; conſtat etiam abſolutè loquendo nos aſſerere de mente Ariſt. immortalitatem animæ defendi debere cum candidioribus Philoſophis; & tandem comparatione facta inter mortalitatem, & circulationem dicimus in Ariſt. plures reperiri auctoritates, & rationes pro mortalitate, quam pro circulatione, quia pro illa plures referuntur ab Alexandræis, nulla verò pro illa à Circulatoribus, vt conſtat ex dictis; atq; ideò dicebamus ea hypotheſi, quod horum duorum errorum alter in Ariſtotelis ſententia defendi deberet, præſtare potius mortalitatem tenere apud Ariſt. quam non ſemel hæſitando ſignificauit, quam circulationem ab ipſo neque ſomniatam, abſolutè tamen loquendo in eius ſententia teneri debere immortalitatem animæ quam expreſſius ſignificauit, & apertiſſime non ſemel faſſus eſt, licet neceſſaria ratione non demonſtrauerit, quę eſt ſententia Scoti 4. d. 43. q. 2. Ex hac itaque vltimæ rationis impugnatione ſatis patet, quod in toto volumine Defenſionis Ferchij correſpondent vltima primis, à conuitijs, & impoſturis initium ſuſcepit, ea eiſdem creuit progreſſus, & tandem in hæc deſinit, quibus à volumine detractis, ſicut pro defenſione nihili, aut factionis ex nihilo præſertim elaboratum eſt, ita reſoluitur in nihilum; & hæc dicta ſufficiant pro reſponſione ad doctrinam, quam inter iniurias, & conuitia ſparſam in eo libro vix colligere potui; ad ſcommata, & conuitia fateor me eſſe imparē, & impotem ad reſpondendum, quod ſi etiam potens eſſe, nec adhuc reſpōderem; nam & ſtatus Religionis, & Philoſophiæ ſtudiū me coercet.

Vt autem Lector æquus iudex in hac cauſa eſſe poſſit, in calce huius Reſpōſionis adſcribo, quę eleganter dixit doctiſſimus Raguſeus diſp. 23. c. 20. de quorundam auditorum, & Auctorum temeritate, & arrogantia; de illis inquit, *non poſſum equidem non illorum temeritatem, atq; inanem arrogantiam vehementer deplorare, qui nulla prorſus ratione ducti, nec vllis fundamentis ſubnixi, ſed ſola fide auctori cuipiam habita, libere tanquam veriſſima pronunciare audent quæcunque vel ab auctore illo ſcripta ſunt, vel quæ ab eodem excerpere aliquo modo poſſunt*; de iſtis vero ait, Vocare hos ergo ſoleo ſcientiarum perturbatores, veritatiſq; obſcuratores, nec quidem iniuria, hi enim cum rerum varietate, de quibus loquuntur, tam lepido quodam dicendi genere multitudinis primum animos ad beneuolentiam alliciunt; vbi dein apud diuites, vulgareſque homines fama celebres facti ſunt, quæcunque videantur ſuo arbitratu pronunciant, auctores alios commendant, alios condemnant; dictorum, ſententiarumue aliorum cenſores ſe exhibent, quaſi ij ſoli propterea quod reconditarum literarum cultores vocitentur, rerum omnium iudices honorarijque arbitri ſint conſtituti; His vulgus, his iuuenes nulla prorſus habita ratione, omni diſcrimine remoto, iuxta vera, ac falſa, quæ tanquam firmiſſima, ac conſtantiſſima cum cæteris poſtea communicant, ac ſi eadem ab ipſius veritatis ore percepiſſent; quid plura? omniſcientes illi eo temeritatis peruenerunt, nimioque multitudinis applauſu adeò tumidi facti ſunt, vt illos non pudeat vel grauiſſimorum in quacunque ſcientia Doctorum ſententias aperte corrigere, quorum certè ineptiſſimi eſſent auditores.

QVÆ-

Digitized by Google

Q V Æ S T I O VI.

De ordine accidentis ad ſubſtantiam.

247 ARiſt.9.Met.tex.4.comparans ſubſtantiam cum accidentibus triplicem præſertim tribuis primitatem ſubſtantiæ in ordine ad accidentia, nimirum primitatem definitionis, cognitionis, & temporis illis verbis *ſubſtantia & ratione, & cognitione, & tempore omnium primum eſt*, quas omnes prioritates latè declarat Doctor 7.Metaphyſ.quæſt.2.3.& 4.vbi Ant.And.Zerb. Faber. & alij Metaph. ego de hac re breuiter agam in hac ſola quæſtione, quia difficultate vacat.

Circa primam prioritatem ſubſtantiæ ad accidens nempe rationis conueniunt Expoſitores per hoc Ariſt.intellexiſſe prioritatem definitionis accipiendo nimirum rationem pro definitione iuxta conſuetam Ariſt.phraſim, quod manifeſtè colligitur ex eius probatione, inde enim probat ſubſtantiam eſſe ſic accidente priorem, quia accidens definitur per ſubſtantiam, non è contra; pro cuius intelligentia recolendum eſt ex dictis diſp.1.Log.q.4.art.2.ab initio duplicem aſſignari ſolere definitionem, vnam purè quidditatiuam ea ſolo nempe genere, & differentia conſtantem, quæ eſt propria ſubſtantiæ, alteram verò per additamentum datam, & eſt illa quæ vltra genus, & differentiam aliud exigit extraneum additum, vt res perfectè, & exactè intelligatur per ordinem ad ipſum, & hoc modo dicuntur accidentia definiri per ſubſtantiam 7.Met.15.16.17.ſicut enim accidens non dicitur ſimpliciter, & abſolutè ens, ſed cum addito *entis ens*, modo ſuperius explicato q. 4.ſic etiam definiri debet definitione non ſimpliciter dicta, ſed per additamentum data, res enim definiri debent, ſicuti ſunt, ratio autem, cur ſubſtantia cadere debeat in definitione accidentis per additamentum innuitur à Doctore 4.d.12.q.1.L.quia omne accidens habet rationem formæ inhærentis, talis autem formæ nequit haberi perfectus conceptus quietans intellectum ſine illo, cui inhæret, conceptus autem perfectus formæ inhærentis non poteſt haberi quietans intellectum, niſi cointelligatur id cuius eſt, & cui inhæret; cum igitur definitio exprimat perfectè conceptum definiti, ideò quantumdunque eſſentialia formæ exprimerentur ſine illo, cuius eſt forma, quamuis quidditas eius indicaretur, tamen non eſſet conceptus perfectus quietans intellectum & ideò nec definitiuus, & hæc eſt neceſſitas definiendi accidens per ſubſtantiam.

Et ſi obijcias, ergo par eſt neceſitas formam ſubſtantialem definiri per additum ſicut & accidens. Reſp. vtrobique eſt neceſſitas (inquit Doctor) patet per Philoſophum definientem animam 2.de anima, vbi ſtatim ponit corpus, quod eſt perfectibile ipſius, vel totum compoſitum, cuius ipſa eſt pars, nec aliquid ponit pertinens ad eſſentiam animæ, ſed tantummodo hoc, quod eſt actus, quod ſignificat reſpectum animæ ad illod, cuius eſt forma, non tamen eſt ſimilis additio hic, & ibi, quia in definitione formæ ſubſtantialis additur aliquid, quod facit per ſe vnum cum ipſa, vel cuius ipſa eſt per ſe pars, quod dico propter modum dicendi diuerſum formam definiri vel per totum, vel per materiam, ſed in definitione formæ accidentalis additur aliquid, cum quo non facit per ſe vnum, nec cuius eſt pars per ſe. Dices definitio eſt oratio perfecta explicans eſſentiam, & quidditatem rei; ergo quicquid pertinet ad eſſentiam, & quidditatem rei explicandam non eſt additum, ſed eſſentiale. Negatur conſequentia, quamuis enim quicquid pertinet ad eſſentiam rei nequeat eſſe quid additum, ſed eſſentiale, attamen quod pertinet ad eam explicandam poteſt eſſe quid additum, & præter eſſentiam, quia eſſentia rei explicari poteſt nedum per prædicata quidditatiua, ſed etiam per aliqua eſſentiam neceſſario conſequentia, qualis eſt in propoſito ordo tranſcendentalis, quem dicit forma ad materiam, accidens ad ſubiectum.

248 Circa aliam primitatem nempe cognitionis notat Doctor. 7. Met.q.3.& cum eo Ant And.poſſe dupliciter intelligi, quod ſubſtantia ſit prior cognitione ipſo accidente, vel primitate originis, & generationis, vel primitate perfectionis, quando Ariſt. inquit ſubſtantiam eſſe priorem accidente cognitione, non intelligit de prioritate originis, nam in hoc ſenſu ſaltim pro ſtatu iſto, & reſpectu cognitionis noſtræ, res potius è contra ſe habet, quod accidens eſt prius cognitione ſubſtantia iuxta illud, quod docuit Ariſt.1.de anima tex. 11. accidentia magnam partem conferunt ad cognoſcendum quodquid eſt, ex quo ſic arguitur, illud eſt prius cognitionem alio via originis, ex cuius cognitione in cognitionem alterius deducimur, ſed ſic eſt, quod ex cognitione accidentis pro ſtatu iſto deuenimus in cognitionem ſubſtantiæ, non eſſe contra, ergo &c. Probatur minor, quia pro ſtatu iſto omnis noſtra cognitio ortum ducit à ſenſu, & ideò nihil intellectus cognoſcere poteſt, quod aliquo modo non fuerit in ſenſu, ſed illud, quod eſt in ſenſu eſt ſpecies accidentia, quia obiecta ſenſuum exteriorum ſunt accidentia, vt patet, ergo &c. hoc modo probat Doctor accidens eſſe prius ſubſtantia quoad cognitionem primitate originis 1.d.3.q.3. K.& d.22.q.1.de quo ex profeſſo tractaui diſp.6.de anima q.6.art.2.

248 Loquitur ergo Ariſt.de primitate perfectionis, intenditq. ſubſtantiam eſſe priorem cognitione, quam ſit accidens, quoad perfectionem, quatenus ſubſtantia eſt perfectius cognoſcibile, quam accidens, eſt autem perfectius cognoſcibile, quia habet perfectius quod quid eſt quod expreſsè colligitur ex ipſo Ariſt. contextu, vbi ſic loquitur *ſcire enim tunc putamus vnumquodque magis, cum quid eſt homo, aut ignis ſciamus, quam quale, aut quantum, aut Vbi*, notat tamen Doctor qu. 3. cit. in fine, quod licèt ſubſtantia ſit perfectius cognoſcibile ſimpliciter, tamen poteſt perfectius adhuc cognoſci à nobis accidens ſecundum proportionem cognoſcibilitatis ſuæ, neq. iſta duo repugnant, quia perfectius v.g. ſpecies alicuius albi remiſſi mihi repræſentat ipſum album, cuius eſt ſpecies, quam ſpecies ſolis repræſentet oculo Aquilæ ipſum Solē, & magis video albū ſecundū proportionem viſibilitatis ſuæ, quam Aquila Solem ſecundum proportionem viſibilitatis ſuæ, licèt Sol ſimpliciter ſit perfectius viſibile, quam hoc album; non ergo repugnat, inquit Doctor, quod ſubſtantia ſimpliciter ſit in ſe perfectius intelligibile, ac etiam nobis ſi poſſemus illam pro ſtatu iſto cognoſcere ſub proprio conceptu quidditatiuo, & adhuc tamen accidēs ſit perfectius cognoſcibile nobis ſecundum proportionem cognoſcibilitatis ſuæ. Obijci ſolet, quod accidentia ſupernaturalia, vt lumen gloriæ, gratia, charitas &c. ſint priora ſubſtantia quoad cognitionem etiam prioritate perfectionis, quia ſunt in ſua entitate perfectiora, quā ſit ſubſtantia cum ſint ordinis ſupernaturalis. Reſp. negando aſſumptū quamuis enim in genere moris accidentia ſupernaturalia ſint perfectiora ſubſtantia, tamen in genere entis quælibet ſubſtantia etiam minima præſtat omnibus accidentibus etiam ſupernaturalibus, vt docet Scotus 3.diſt.13.quæſt.1.ad 3.princ.

250 Concinit huic expoſitioni Alenſis 7.Met.tex.4.& 5.quæſtiuncula quinta, vtrum ſubſtantia ſit prior accidente notitia; Dicendum eſt, inquit, quod prius notitia poteſt eſſe duobus modis, vno modo quaſi paſſiuè, vt ſi ſenſus, prius id eſt prius cognitum, ita quod illud vocetur, prius notitia, ſuper quod fertur noſtra notitia, & cognitio prius; ſecundo modo poteſt intelligi prius notitia quaſi actiuè, quaſi dicatur prius notitia, quod facit maiorem notitiam, non quia prius cognoſcatur à nobis, ſed quia quando cognoſcitur, facit maiorem notitiam de re, quam aliquid aliud; primo modo accipiendo prius notitia, accidens poteſt eſſe prius notitia ipſa ſubſtantia, & quadam prioritate temporis, quia prius tempore fertur noſtra notitia ſuper accidens, quam ſupra ſubſtantiam, ſecundo modo, accipiendo prius notitia ſubſtantia eſt prior notitia accidente, quia ſi de eadem re cognoſcitur ſubſtantia rei, & accidens rei, maiorem notitiam habemus de ipſa re per ipſam ſubſtantiam, quam per accidens, ita quod prius notitia non eſt, prius notitia in tempore, ſed prius hoc eſt dignius, vel nobilius notitia, & iſto modo accipit his Philoſophus, quia ipſe dicit, quod ſi de eadem re cognoſcimus, quid eſt, quale eſt, maiorem cognitionem habemus per ipſum quid eſt, quale per ipſum quale eſt, quia vnumquodque ſicut ſe habet ad eſſe, ſic ad notitiam 2.Met.4. ita Alenſis.

251 Circa prioritatem temporis, quam etiam attribuit ſubſtantiæ in ordine ad accidens eſt maior difficultas, quia nullo, vnquam tempore fuit ſubſtantia ſine accidentibus, ſed ab initio cœpit ſubſtantia accidentibus comitata; tum quia ſubſtantia non eſt prior accidente, quod eſt eius propria paſſio, non enim reperitur, vel reperiri poteſt ſubſtantia ſine propria paſſione; tum demum, quia ſi eſt prior tempore omni accidente; ergo eſt prior ipſo tempore, cum tempus ſit quoddam accidens, & ſic tempus erit ante tempus. Ad hanc difficultatem explicandam varij ſunt modi dicendi quorum præcipuos breuiter hic tangam, vt melior eligatur, ex Scoto 7.Met.q.2.

Prima expoſitio eſt Commentatoris 6.Met. tex.com. 4. vbi diſtinguit de accidente ſeparabili, & inſeparabili, & ait quod ſi ſubſtantia comparetur ad accidens ſeparabile, quælibet ſubſtantia tam ſimplex, quam compoſita, dici poteſt prior tempore ſuis accidentibus, quia quædam illorum tempore præcedit, vel ſi illorum aliqua non præcedit, ſaltim quantum eſt ex ſe poteſt ab illis ſeparari; ſi verò comparatur ad accidens inſeparabile, tunc nō verificatur de ſubſtantia compoſita, ſed ſolùm de materia, quæ, cum ſit ingenerabilis, & incorruptibilis, præcedit tempore quodlibet accidens proprium ſubſtantiæ cōpoſitæ eam conſequens ratione formæ, quæ de nouo aduenit, vt v. gr. ignis non eſt prior tempore calore, tamen materia ignis eſt prior tempore caliditate, quæ conſequitur formam ignis. Hæc expoſitio multipliciter reijcitur a Scoto loc. cit. & quamuis quoad primam partem poſſit ad bonum ſenſum reduci, vt poſtea patebit adducendo Scoti expoſitionem, tamen quoad ſecundam partem, nec eſt in ſe vera, neque ad intentionem Ariſt. non quidem in ſe vera, nam vel eſt ſermo de materia, vt informata aliqua forma ſubſtantiali, & ſic non eſt prior tempore accidentibus talem formam conſequentibus, ſub qua ſupponitur eſſe; in materia verò vt antecedit talem formam, præcedit quantitas interminata, quæ eſt illi coæua in opinione Commentatoris, ergo in nullo ſtatu accidentia præcedit. Neque etiam eſt ad intentionem Ariſt. nam de eadem ſubſtantia aſſerit triplicem illam primitatem temporis cognitionis, ac definitionis, at ſubſtantia gaudens hac triplici primitate in ordine ad accidentia non eſt materia prima, ſed ſubſtantia completa, nam materia potius eſt valde ignota, & cognoſcitur per analogiam ad formam, ergo &c.

252 Secunda expoſitio eſt Alenſis loc.cit. pro qua etiam citatur D. Thomas, quod pro tanto ſubſtantia dicitur eſſe prior tempore accidentibus, quia dari poteſt, imò de facto datur aliqua ſubſtantia ſine omni prorſus accidente, nempè Deus, vnde cuicumque ſubſtantiæ, qua talis, non repugnat præcedere omne accidens tempore, & ſine omni accidente exiſtere; quia ergo non omnis ſubſtantia eſt ſub accidente, omne tamen accidens eſt in ſubſtantia, ideò ſubſtantia dicitur prior tempore ipſo accidente; & hæc quoque expoſitio innuitur a

Digitized by Google

potentia in anima dicitur eſſe naturaliter prior volitiua, licet hæc non cauſetur ab ea, ſic etiam priuatio dicitur natura præcedere formam in materia, non eſſe creaturæ præcedere eius eſſe ordine naturæ &c. inter quæ tamen nulla cauſalitas intercedit; ergo prioritas naturæ non conſiſtit præciſè in prioritate cauſalitatis. Et quamuis Ariſtot. in poſt prædicam. cap. de Priori hanc prioritatem cauſalitatis prioritatem ſecundum naturam appellauerit, & à prioritate ſecundum inconſequentiam diſtinxerit, attamen 5. Met. 16. & 7. Met. hanc quoque appellauit prioritatem naturæ, prout à prioritate temporis diſtinguitur actuali, ſecundum quam vnum dicitur exiſtere actualiter prius alio in aliqua duratione; atq; ideò non vnus duntaxat modus prioritatis debet aſſignari, ſed plures, vt de facto aſſignaui diſp. 9. log. q. 2. art. 1. ne confuſio contingat in diuerſo modo loquendi de prioritate naturæ; etiam pariter negandum eſt, quod Faber aiebat, ad prioritatem naturæ pertinere inſeparabilitatem potius à poſteriori, quam ſeparabilitatem, vt patet de ſubiecto, & paſſione; quamuis enim id veritatem haberet in prioritate naturæ intelligendi, non tamen in prioritate naturæ eſſendi, quæ potius in tali ſeparabilitate conſiſtit.

Itaq. ad argumentum propoſitum Thomiſtarum dicendum eſt non confundere Ariſt. hic prioritatem temporis propriè dictam, quæ nimirum in actuali anteceſſione durationis conſiſtit, cum prioritate naturæ eſſendi, ſed prioritatem duntaxat temporis aptitudinalem, quæ non eſt propria durationis prioritas, ſed naturæ in eſſendo; & falſum eſt Ariſt. cit. 7. Met. 4. diſtinguere prioritatem temporis à prioritate naturæ, nam non diuerſa rationem vtramque prioritatem de ſubſtantia oſtendit, ſed eadem omninò ratione, ſcilicet ſeparabilitatis prioris à poſteriori abſque vlla contradictione ab intrinſeco proueniente; vndè nec particula *tempore* ſuperfluit, aut nugatoria eſt, ſicut neque particula *natura*, ſed vna eſt alterius declaratiua, adiungitur namque *natura*, ne temporis prioritas propriè ſumatur pro actuali anteceſſione durationis; ſed aptitudinali tantum; & adiungitur *tempore*, ne prioritas naturæ ſumeretur pro ſimplici præſuppoſitione naturali, quæ dicitur prioritas naturæ intelligendi, quæ omnem ſeparabilitatem excludit.

QVÆSTIO VII.

An accidens corporeum ſubiectari poſſit in ſubiecto incorporeo, & è contrà incorporeum in corporeo.

257 HOc eſſe naturaliter impoſſibile fatentur omnes, & expreſsè negat Doctor 4. d. 1. qu. 5. *§. contra iſtam opinionem*, & 2. d. 22. q. 2. C. & quol. 14 B. *§. ad intellectum quaeſtionis*, & q. 19. V. & D. Bon. 2. d. 18. art. 2. q. 2. ante reſolutionem quæſtioni. Quod accidens corporeum, & materiale in ſubiecto ſpirituali, & incorporeo nequeat ſubiectari probatur, quia talis forma habet plures partes extenſiuas, quarum vna petit naturaliter eſſe extra aliam (hic enim ſermo eſt de partibus extenſionis, non autem intenſionis, quæ etiam in ſubiecto indiuiſibili coaduonari poſſunt) ergo connaturaliter nequit forma corporea in ſubiecto ſpirituali, & indiuiſibili collocari, quia tunc huiuſmodi partium pluralitas, & extreitas non conſequeretur finem à natura optatum, & præſtitutum. Quod autem neq; è contra poſſit naturaliter accidens ſpirituale in ſubiecto corporeo recipi, & ſubiectari ſuadet Doctor cit. 4. d. 1. q. 5. §. *contra opin. iſtam*, quia aut talis forma eſſet ibi indiuiſibiliter, id eſt aut tota in toto, & tota in qualibet parte, aut tota in toto, & pars in parte, non primo modo, quia inter omnes formas perficientes materiam ſola intellectiua ponitur talis; non ſecundo modo, quia tunc extenderetur per accidens in ſubiecto, quod eſt contra rationem formæ ſpiritualis. Dices, quod anima rationalis, quamuis ſit forma ſpiritualis, adhuc tamen etiam naturaliter in ſubiecto materiali, & corporeo recipitur, & ſubiectatur; ergo idem quoque dici poterit de forma accidentali ſpirituali, & incorporea. Contrà, quia vt aiebat Doctor, hoc ſpecialiter animæ rationali conuenit, quia eſt in corpore per ſimplicem informationem, non vero per inhæſionem, aut dependentiam ab eo, at forma accidentalis non poteſt eſſe in ſubiecto naturaliter independenter ab eo, cum ſit forma ſuapte natura à ſubiecto dependens in fieri, & conſeruari, vndè ſi ponatur eſſe in ſubiecto extenſo, erit tota in toto, & tota in qualibet parte, ſicut anima, non autem pars in parte, quia partes non habet, & ſic tota pendebit eſſentialiter in ſuo eſſe, fieri & conſeruari à toto ſubiecto, ac etiam ſimul à ſingulis ſubiecti partibus totaliter, & ſic eſſentialiter pendebit à pluribus cauſis totalibus, quod ſaltim naturaliter repugnat ex dictis diſp. 8. Phyſ. q. 3. art. 3.

258 Maior eſt difficultas de potentia Dei abſoluta, & ſupernaturaliter, an hoc fieri poſſit, in qua Poncius diſp. 13. Log. qu. 2. concl. 3. partem tenet affirmatiuam cum quibuſdam Recentioribus. Oppoſitum tamen probabilius eſt, & præſertim in ſententia Doctoris, qui locis citatis non tantum loquitur regulariter, & ſecundum id, quod euenit iuxtà communem naturæ curſum, ſed etiam de potentia Dei abſoluta, nam 4. d. 1. q. 5. §. *contra opin. iſtam* loquitur de Sacramentis, & reijcit virtutem quandam ſupernaturalem, & ſpiritualem, quam ponebat illa opinio in ipſis à Deo productam, quod vtique naturaliter contingere nequit, ſed ſupernaturaliter euenire illa opinio contendebat, & præter rerum ordinem, ſic pariter loquitur in 4. d. 12. q. 2. §. *hic ſunt*, lit. C. diſputatur enim ibi, an ſicut in Sacramento Euchariſtiæ quantitas ſine ſubiecto remanet, ita etiam poſſit remanere qualitas, & quædam opinio id negabant, quia ſi albedo eſſet ſine quantitate, eſſet ſpiritualis, & ſic nulla eſſet repugnantia, quin ineſſet ſpiritui, & ſic ſpiritus poſſet eſſe albus; reſpondet ſub lit. C. ad 4. non habet apparentiam, quia ſicut lapis non poteſt eſſe ſapiens, quia nullo modo habet rationem receptiui reſpectu ſapientiæ, ſic angelus non poteſt eſſe albus, quia nullo modo eſt ſuſceptiuus formæ eius, ſiue forma iſta poneretur diuiſibilis, ſiue non (& nota particulam *nullo modo*, ad omnes euaſiones præcludendas) nunc quidem eſt duplex ratio, quarè non poteſt eſſe albus, vna eſt extenſio in ipſa forma, & inextenſio angeli; alia ratio, quia hæc forma eſt hæc forma, & Angelus eſt angelus, & ſecunda ratio eſt eſſentialis ratio impoſſibilitatis; prima non, quia eſt veluti ratio ſecundaria, & conſequens, qua adhuc ablata remanet prima, per quod ſignificat id implicare ea ratione formali formæ, atq; ſubiecti, atq; ideo nec de potentia Dei abſoluta fieri poſſe; ſic tandem loquitur etiam quol. 19. lit. V. vbi ait ita angelo repugnare albedinem ſicut naturæ diuinæ alienam perſonationem, vndè in angelo nedùm ponit negationem actus, & aptitudinis ad recipiendam in ſe albedinem, ſed ponit quoq; poſitiuam repugnantiam, ſicut in natura diuina ponit repugnantiam ad perſonationem alienam; certum ergo eſt apud Doctorem etiam de potentia Dei abſoluta repugnare, quod accidens ſpirituale ſit in ſubiecto corporeo, & accidens corporeum in ſubiecto ſpirituali; quod etiam adhuc magis exprimit 4. d. 44. q. 2. §. *aliter dicitur*, vbi æqualem reputat repugnantiam ſuſcipientis ad ſuſceptum etiam in ordine ad potentiam Dei abſolutam, quod in angelo recipiatur albedo ac in lapide ſapientia, loquitur autem ibi de potentia abſoluta, quia diſputat, quo modo ignis infernalis crucit malignos ſpiritus, idem colligitur ex 1. d. 8. quæſt. 1. §. *tertia concluſio*, vbi indè probat Deum non eſſe materialem, nec quantum, quia non eſt capax alicuius accidentis materialis.

259 Quoad primam partem, quod ſcilicet nec de potentia Dei abſoluta poſſit accidens corporeum in ſubiecto recipi incorporeo, & ſpirituali, vt albedinem, vel calorem in angelo aut anima, vel quantitatem, probatur, quia tunc angelus harum formarum denominationes reciperet, vndè diceretur albus, quantus, calidus &c. ſed talium denominationum angelus eſt prorſus incapax ergo etiam, & formarum, vndè tales deriuantur denominationes; conſequentia patet, quia hoc ipſo, quod ſubiectum eſt alicuius denominationis formalis incapax, ſufficienter arguitur in eo incapacitas formæ, quia non eſt capax formæ, niſi vt ſimilem capiat ab ea denominationem. Quæ etiam ratio probat concluſionem quoad alteram partē, non poſſe, ſcilicet accidens ſpirituale, vt intellectionem, & ſapientiam recipi in ſubiecto corporeo v. g. lapide quia tunc lapis diceretur ſapiens, & intelligens, quod ſi lapis talis eſt prorſus incapax denominationis hinc ſtatim deducitur eſſe quoque incapax talis formæ denominantis.

Reſpondet Poncius in append. apolog. num. 241. poſſe in angelo recipi quantitatem, albedinem &c. ac pariter ſapientiam in lapide abſque eo, quod angelus dicatur quantus, & albus, ac lapis ſapiens; & ratio eſt, quia quantitas, & albedo non denominant ſubiectum quantum, & album, niſi cui inſunt extenſo modo, quo pacto non ponerentur in angelo, qui eſt indiuiſibilis; nec pariter ſapientia lapidem denominaret ſapientem, quia non ſic denominare poteſt, niſi potentiam, quæ ſapienter agere poteſt. Contra, quia redit idem argumentum, quod ſi angelus tales denominationes ſuſcipere nequit; ergo neque formas, vndè tales denominationes deriuantur, probatur conſequentia quia effectus formalis formæ primarius, qui in eius denominatione conſiſtit, formaliſſimè habetur per ſolam receptionem formæ in ſubiecto, vndè ſubiectum eſſe quantum, vel quale aliud formaliter non eſt, quam habere quantitatem, aut qualitatem, vt docet Ariſt. in prædicamentis cap. de habere, & Auctor ſex principiorum in eodem capite, dum dicunt, *nihil aliud eſt dicere albedinem, aut longitudinem habere, quam album, aut longum eſſe*, & ſic etiam docet Scotus 1. d. 3. q. 7. §. *ad auctoritatem*, lit. Y. habere qualitatem eſt eſſe quale, ergo eo ipſo, quod angelus habeat albedinem, & quantitatem, ſiue habeat extenſo, vel inextenſo modo diceretur albus, & quantus. Tum quia falſum eſt albedinem non poſſe denominare, niſi ſubiectum in quo reperitur extenſo modo, quia indiuiſibiliter reperitur in puncto quantitatis, & adhuc illud denominat album, ergo ſi poteſt in angelo recipi, poterit illum conſequenter denominare album. Tum quia, ſi concedatur etiam non poſſe albedinem præbere denominationem albi, niſi illi ſubiecto, in quo ponitur extenſo modo, ex hoc potius deduci debet nullatenus recipi in angelo, quia non vnitur ſubiecto, niſi illud denominet tale, & denominatio ſubiecti à forma, non eſt niſi vnio eius cum forma, ſi ergo nequit denominare ſubiectum, niſi in quo reperitur modo extenſo, ſequitur recipi non poſſe in ſubiecto, cui nequit vniri modo extenſo, quia formam eſſe ſubiecto vnitam eſt denominare ſubiectum tale.

Reſpondet Poncius in append. apolog. nu. 242. poſſe ſubiectum eſſe capax formæ, à qua non recipit omnem denominationem, quam poteſt dare, & affert exemplum de natura irrationali, quæ eſt capax vnionis hypoſtaticæ ad perſonalitatem diuinam, & tamen non eſt capax denominationis perſonæ, quam perſonalitas nata eſt dare mediante vnione hypoſtatica ad ipſam; quam paritatem fusè proſequitur; ſic ergo albedo poterit eſſe in aliquo ſubiecto, quod non denominet album, & ſapientia ſapiens, vndè nu. 244. eandem ait duplicem eſſe effectum formalem albedinis, vnum, qui conſiſtit in communicatione formali ipſius albedinis quoad ſuam entitatem præcisè; alterum, qui

Digitized by Google

conſiſtit in communicatione albedinis modo extenſo; primum effectum debet albedo communicare ſubiecto cuicunque ineſt, ſiue ſit corporeum, ſiue incorporeum, alioquin ſequeretur contradictio non tamen ſecundum, & ſic eſſet in angelo. Ad 2. impugnationem ait me loqui contra omnes Philoſophos, qui dicunt albedinem quoad ſe totam, & omnes partes eius eſſe extenſè diuiſibilem, & ſubiectari in ſubiecto extenſo, & nemo ponit vllam partem ipſius ſubiectatam in puncto quantitatiuo, & ideò negat antecedens, quod albedo ſit in puncto quantitatis.

Sed in primis exemplum illud de vnione hypoſtatica non eſt ad rē, quia inquit Doctor 3. d. 2. qu. 1. ſub D. quod perſonari non eſt denominatio ſumpta ab vnione hypoſtatica, vt ſic, ſed à natura aſſumpta, quæ ſi eſt intellectualis dicitur perſonari, ſi verò ſit irrationalis dicitur ſolum ſuppoſitari, at in propoſito eſſe album, vel calidum ſunt denominationes formales, quæ præcisè à forma deriuantur, non autem à ſubiecto, vndè malè ex hoc infert nu. 243. quod aliqua forma poſſit eſſe in aliquo ſubiecto ſine eo, quod tribuat ipſi denominationem omnem, quam poſſet tribuere alij ſubiecto; hoc enim falſum eſt, quia denominatio, quam ex parte ſua nata eſt præſtare forma, indifferenter communicatur cuicunque ſubiecto. Inepte etiam diſtinguitur duplex ille formalis effectus albedinis, nam effectus formalis albedinis, & cuiuſcunque alterius formæ explicatur ab Ariſtot. loc. cit. per hoc præcisè, quod ſubiectum habeat talem formam, non autem hoc, vel illo modo, tum quia quod albedo ſit in ſubiecto extenſo modo, non habet hoc è ſeipſa, ſed à quantitate, cui inſidet, & ad cuius extenſionem attenditur; ergo talis modus non pertinet intrinſecè ad effectum eius formalem, qui præcisè ab ipſa attendi debet; tum quia extenſio non proprie requiritur, vt det denominationem albedinis, quia albedo exiſtens in puncto quantitatis, ita illud denominat album, ſicut partem, ſed potius vt exercere poſſit operationem diſgregandi viſum; Malè etiam negat ad 2. impugnationem antecedens, quia non dixi in illo totam albedinem, vel eius partem eſſe in puncto quantitatis, ſed punctum albedinis, vndè dixi quod albedo reperitur indiuiſibiliter in puncto quantitatis, ex quo loquendi modo benè poterat Poncius deprehendere me locutum non eſſe de tota albedine, aut albedinis parte, ſed de puncto albedinis correſpondente puncto quantitatis, quæ dicitur albedo punctualis. At inſtat, quod peſſimè vocetur punctum albedinis albedo, nam ſicut punctum quantitatis non vocatur quantitas, nec facit aliquid quantum, ita nec punctum albedinis vocari debet albedo, aut poterit facere album. Sed friuola eſt inſtantia, nam licet punctum quantitatis non dicatur abſolutè, quantitas, dicitur tamen quantitas punctualis, & albedo exiſtens in puncto quantitatis dicitur pariter albedo punctualis ad differentiam albedinis extenſæ, quæ eſt in partibus quantitatis; & licet punctum non faciat ſubiectum, cui ineſt quantum, quia eſſe quantum eſt eſſe extenſum, & diuiſibile, quod puncto repugnat, tamen eſſe album, eſſe calidum, ſicut poteſt conuenire indiuiſibili extenſionis, quod proindè ponitur à Doctore 2. d. 2. q. 9. eſſe poſſe ſubiectum alterationis, & intenſionis, ita præſtari poteſt per indiuiſibile albedinis, vel caloris, & certè ſi tota ſuperficies eſt alba, non ſolum eius partes albæ dicuntur per partes albedinis, ſed etiam eius indiuiſibilia per indiuiſibilia albedinis, quod ſi hoc Poncius negat, peſſimè negat, & contrà omnes loquitur Philoſophos.

260 Hinc Poncius loc. c. in logica concedit angelum in tali caſu denominari album, calidum, quantum &c. inquit tamen non poſſe dici quantum, niſi per quantum intelligendo habens quantitatem, ſi namq; per quantum intelligeretur ſubſtantia habens partes quantitatiuè extenſas, angelus in eo caſu, non eſſet quantus. Contrà, quia forma eiuſdem rationis in quocunq; ſubiecto ponatur, ſemper tribuit effectum formalem eiuſdem rationis; ergo ſi albedo, vel quantitas ponerentur in angelo, tanquam in ſubiecto per ipſas informato, præſtarent eandem denominationem, ſeu eiuſdem rationis cum ea, quā modò corporibus præſtant, quibus inſunt; ſed quantitas exiſtens in ſubſtantia materiali reddit eam formaliter impenetrabilē, & albedo reddit eam formaliter viſus diſgregatiuā, ergo huiuſmodi formæ, ſi ponerentur in angelo, eodē modo ipſum denominare deberent, & ſic in eo caſu Angelus eſſet formaliter impenetrabilis, ac diſgregatiuus viſus, quod implicat, quia ſuapte natura penetrabilis eſt cū quacunq; ſubſtātia, & de ſe inuiſibilis; Et ſic etiam dicendum eſſet è contrà, ſi accidens ſpirituale poneretur in ſubiecto corporeo, vt ſapientia in lapide &c. & quāuis de intellectione, aut amore poſſet euadi, quod non diceretur intelligens, vel amans, hoc eſt quia tales denominationes vitales non conſiſtunt in ſimplici, & pura receptione formæ, ſeu actus vitalis in ſubiecto, ſed in operatione, quæ conſiſtit in quadam tendentia vitali in obiectum intellectum, & amatum ex dictis in lib. de an. at ſi ſumantur formæ, vel accidentia ſpiritualia quorum denominationes habeantur ſufficienter per eorum vnionem ad ſubiectum, equidem de iſtis argumentum concludit ſine vlla prorſus euaſione.

261 Altera pars concluſionis, quod ſcilicet accidens ſpirituale recipi nequeat in ſubiecto corporeo, poteſt adhuc ſpeciali ratione probari ſuperius à Scoto inſinuata 4. d. 1. qu. 5. B. quia vel talis forma accidentalis eſſet tota in toto, & tota in qualibet parte, ſicut anima rationalis in corpore, & hoc non, quia ſimul dependeret eſſentialiter à pluribus cauſis totalibus in genere cauſæ materialis, ſcilicet ab illis partibus, quarum quælibet totaliter illam ſuſtentaret, quod implicat, vt dictum eſt diſp. 8. Phyſ. quæſt. 3. art. 2. vel eſſet tota in toto, & pars in parte, & ſic non eſſet ſpiritualis, ſed materialis, nam extenſio repugnat cum ſpiritualitate; & hæc quidem ratio adducitur à Scoto loc. cit. vt abſolutè probet etiam de potentia Dei abſoluta, nedum modo extenſo vt exponit Poncius, ſed nec inextenſo, poſſe accidens ſpirituale recipi in ſubiecto corporeo, vt ſatis liquet ex ipſo Scoti diſcurſu, qui ſuo dilemmate partem vtramque refutat.

Reſpondet Poncius loc. cit. hoc argumentum probare ex hypoteſi tantum, quod poneretur forma ſpiritualis in ſubiecto corporeo, ſicut à qualibet parte illius penderet totaliter in eſſe in genere materialis cauſæ, quo ſenſu concedit implicare idem accidens ſpirituale poni in ſubiecto corporeo iuxta principia Scoti negantis poſſe eundem effectum dependere è pluribus cauſis totalibus, & adæquatis in eodem ordine, et non ſolum hoc modo, ſed alijs quoque non implicantibus poteſt cogitari, quod forma accidentalis, & ſpiritualis ponatur in ſubiecto extenſo, & corporeo; quamuis enim talis forma ſuapte natura à ſubiecto dependeat in eſſe, & conſeruari, non ita tamen neceſſariò, quin eam Deus producere poſſit abſque tali dependentia, quo dato caſu poteſt eam ad ſubiectum taliter vniri, vt non dependeat ab illo, quo pacto anima rationalis dicitur eſſe in corpore; non enim Deus in rerum productione, aut conſeruatione tenetur conformari connaturali earum exigentiæ; Deindè etiamſi deberet neceſſariò accidens dependere à ſuo ſubiecto, poſſet adhuc poni in pluribus partibus ſubiecti realiter, vt ab omnibus, & ſingulis penderet quidem, non totaliter, ſed partialiter, adeout ſi vlla pars illius ſubiecti totalis periret, perire etiam deberet illa forma, niſi Deus partialem illum influxum ſuppleret in genere cauſæ efficientis; Tandem poſſet eam formam ſpiritualem taliter in ſubiecto corporeo collocare, vt dependeret ab aliqua parte illius totius quoad eſſe, & conſeruari totaliter, & adæquatè, non tamen à cæteris partibus nec totaliter, nec partialiter; his igitur tribus modis contendit Poncius poſſe accidens ſpirituale in ſubiecto corporeo collocari abſque vlla prorſus implicantia, & hoc etiam eſt præcipuum eius fundamentum ad defendendum oppoſitum concluſionis noſtræ.

262 Sed Contrà, quia in primis non deſunt aſſerentes modum vnionis formæ accidentalis cum materia non poſſe à ſuſtentatione præſcindi, & poſita vnione materiæ cum tali forma ſtatim intelligi dependentiam ex parte formæ, & ſuſtentationem ex parte materiæ; ſi ergo in accidente non diſtinguantur duo modi ex natura rei, vnus informationis ſimplicis, & alius inhærentiæ, quæ eſt dependentia à ſubiecto, ſed dicatur per vnum, & eundem modum informare, & dependere, tunc primus modus collocandi accidens ſpirituale in ſubiecto corporeo prorſus implicabit; nec paritas aſſumpta de anima rationali valebit, quia in ea datur ſimplex receptio, & informatio ſine ſuſtentatione, & dependentia à materia, quia non eſt nata dependere ab ea, ſi enim eſſet forma ſic dependere nata, non poſſet in materia recipi, quin ſimul, & ſemel etiam ab ea dependeret; ergo in propoſito quia forma quælibet accidētalis etiam ſpiritualis ita nata eſt à ſubiecto pendere, non poterit in eo collocari, quin ſtatim ab eo dependeat. Et per hoc etiam præcluditur tertius modus, in quo dicebatur ita poſſe accidens ſpirituale in ſubiecto corporeo collocari, vt ab aliqua duntaxat parte pendeat in eſſe, & conſeruari, non verò à cæteris; ſi namque cæteras quoque partes ſubiecti informat, etiam à cæteris dependebit, ſi nequeat informatio talis formæ à dependentia, & ſuſtentatione præſcindi. At neque alius modus aſſignatus collocandi accidens ſpirituale in ſubiecto extenſo indiuiſibiliter, itaut partialiter pendeat à ſingulis partibus, videtur rationabilis; quia non apparet in primis, quo pacto concurſus materialis illarum attemperari poſſit, itaut pars quæ nata eſt totum illud accidens, & totaliter ſuſtentare, mox non niſi partialiter concurrat, & inadæquatè ſuſtentet, nam quamuis fortè in cauſa efficienti hoc poſſet admitti attamen in materiali non facilè poteſt explicari, tum quia eo ipſo quod talis forma eſt tota in toto, & tota in qualibet parte, iam eſt tota in vna parte independenter ab alia, nec videtur cur deſtructa forma in vna parte debeat quoque in alijs informatio ceſſare; quod ſi dicatur debere in cæteris ceſſare, quia à ſingulis dependet partialiter, et inadæquatè, & ab omnibus ſimul adæquatè; hæc erit petitio principij; quia id eſt, quod impugnatur, non poſſe à ſingulis partialiter tantum dependere, quia eſt forma tota non ſolum in toto, ſed etiam in qualibet eius parte; ergo admiſſa ſemel dependentia formæ à ſubiecto, & quod ſit indiuiſibiliter in qualibet eius parte, à ſingulis etiam totaliter dependebit, ac adæquatè; & per hoc reijcitur impugnatio ad hoc facta à Poncio append. apolog. n. 227.

263 Denique dum ex eo probat Doctor non poſſe accidens ſpirituale recipi totum in toto, & totum in qualibet parte ſubiecti materiali, quia hoc tantum conuenit animæ rationali, ſupponit, quod accidens ponatur in ſubiecto iuxtà connaturalem modum ſuæ informationis, quod eſt informare inhæſiuè, ac dependenter ab eo, & quidem totaliter, & adæquatè ab eo, in quo totum reſidet; facta autem hac ſuppoſitione argumentatur hoc eſſe impoſſibile, quia vel poni deberet idem effectus à pluribus cauſis totalibus totaliter, & adæquatè dependere; vel accidens eſſe in ſubiecto independenter ab eo in genere materialis cauſæ, quod inter omnes formas ſoli animæ rationali competere dicitur, aliæ namq; ſuapte natura pendent à ſubiecto, quod informant, in ſuo eſſe, & conſeruari, ſiue ab agente naturali in tali ſubiecto collocentur, ſiue immediatè à Deo; In hoc itaque ſenſu tantum dixit Doctor, quod ſi accidens ſpirituale in ſubiecto cor-

po-

Digitized by Google

pareo collocaretur, & Indiuiſibiliter in qualibet eius parte, tunc idem effectus penderet adæquatè ſimul, & ſemel à pluribus cauſis totalibus; ſi namque alia multiplicentur miracula, & ſupponatur tale accidens poni in ſubiecto per modum ſimplicis vnionis, qui non habeat rationem ſuſtentationis fateor argumentum non tenere; & facta tali ſuppoſitione plane ex hoc capite non negaſſet Doctor accidens ſpirituale poſſe à Deo collocari in ſubiecto corporeo; adhuc tamen ex alio capite repugnantia manet inſinuata in probanda altera concluſionis parte, nimirum ex incapacitare denominationis formæ ſpiritualis accidentariæ in materiali ſubiecto, vt in præcedenti ratione deductum eſt.

QVÆSTIO VIII.

An idem numero accidens poſſit ſimul eſſe in diuerſis ſubiectis; & plura numero in eodem.

264 QVæſtio hæc, vt ex eius titulo patet, duas habet partes, & quoad primam partem non procedit naturaliter, hoc enim modo certum eſt apud omnes idem numero accidens, nedum ſimul plura numero ſubiecta adæquata informare non poſſe, ſed neque etiam ſucceſſiuè, ſiquidem tunc idem accidens migraret de ſubiecto in ſubiectum, quod eſt naturaliter impoſſibile; procedit ergo quæſtio in hac parte quoad potentiam Dei abſolutam, & quærit num idem numero accidens poſſit in diuerſis ſubiectis realiter, ac æquè immediatè inhærere; Et quamuis Poncius affirmatiuam teneat partem diſp. 13. cit. q. 3. iuxtà quæ dixerat quæſt. præc. quia accidens ſpirituale, vt ibi ſtatuerat, poteſt eſſe in pluribus partibus einſdem ſubiecti extenſi ergo pariter idem numero accidens poteſt eſſe in pluribus ſubiectis diſtinctis etiam non vnitis inter ſe, non enim maior repugnantia hic cernitur, quam ibi. Attamen Scotus oppoſitam negatiuam expreſsè docuit 3. d. 1. qu. 2. §. *contrà hoc*, vbi volens probare non poſſe eandem naturam à pluribus diuinis perſonis ſimul aſſumi, quia talia natura eſſet infinita, ſic arguit, quia ſicut forma ſubſtantialis, quæ ſubſtantialiter perficeret plura ſuppoſita eſſet actualiter illimitata, ita accidens conſequens, quod accidentaliter perficeret eadem ſuppoſita, eſſet illimitatum; exemplum, ſicut anima eſt illimitata ad perficiendum plures partes corporis ſubſtantiales, ita ſcientia eſt accidens illimitatum reſpectu plurium partium corporis; igitur ſicut eſſentia diuina, quia eſt eſſentialiter natura trium ſuppoſitorum eſt infinita quaſi natura eſſentialis eorum, ita natura humana eſſet infinita, licèt quaſi natura aduentitia pluribus ſuppoſitis. Conf. iſtud, quia ita impoſſibile videtur vnum accidens eſſe in duobus ſubiectis, ſicut vnam formam ſubſtantialem eſſe in duabus materijs; igitur ſi neceſſariò ſequitur infinitas ex hoc, quod vna forma ſubſtantialis eſt in pluribus materijs, neceſſariò ſequitur infinitas, ex hoc, quod vnum accidens eſt in multis; ita Doctor loc. cit.

265 Totum hunc diſcurſum Scoti ex integro referre volui, vt pateat expreſsè docuiſſe partem negatiuam quæſiti; & quam immeritò dicat Poncius loc. cit. Scotum non abſolutè negaſſe poſſe idem accidens eſſe ſimul in pluribus ſubiectis, neque abſolutè dixiſſe ex hoc ſequi infinitatem formæ accidentalis, ſed tantum eſſe conditionaliter locutum hoc modo, *ſi neceſſariò ſequitur infinitas in forma ſubſtantiali ex hoc, quod vna ſit in pluribus materijs neceſſariò ſequitur infinitas ex hoc, quod vnum accidens eſt in multis*; Verùm licèt ita loquatur in confirmatione illa, attamen in ratione principali, quam Poncius omiſit, nunc allata, non loquitur conditionatè, ſed abſolutè, arguit enim *ſicut forma ſubſtantialis, quæ ſubſtantialiter perficeret plura ſuppoſita, eſſet actualiter illimitata, ita accidens conſequens, quod accidentaliter perficeret eadem ſuppoſita, eſſet illimitatum.* Vndè ſuppoſita hac ratione principali, cum in confirmatione deducit *igitur ſi neceſſariò ſequitur infinitas in forma ſubſtantiali &c.* non poteſt dici, quod conditionatè loquatur, ſed potius abſolutè, eſt enim, ac ſi diceret, ſi igitur neceſſariò ſequitur infinitas in forma ſubſtantiali, vt nunc probatum eſt, ſic etiam in accidentali, abſolutè ergo tenet nullam formam ſiue ſubſtantialem, ſiue accidentalem poſſe ſimul informare plura ſubiecta adæquata, quia tunc ſequeretur talem formam eſſe infinitæ perfectionis.

266 Quomodo autem hinc ſequeretur talem formam futuram eſſe infinitæ perfectionis latè probaui ratione à Scoto inſinuata, & à Licheto optimè deducta diſp. 5. Phyſ. q. 7. art. 2. n. 97. quia quanto aliqua forma eſt illimitatior ad perficiendum plura perfectibilia, tanto in ſe eſt perfectior, & hinc eſt, quod arguimus animam intellectiuam inter omnes formas perfectiorem, quia vna, & eadem ſimul perficit omnes partes compoſiti, & ſi eadem anima poſſet ſimul plura corpora perficere, adhuc perfectior indicaretur; ergo ſi eadem forma numero poſſet plures, & plures materias adæquatas in infinitum (quod dicendum eſt ſi ſemel dicamus poſſe tres, vel quatuor ſimul informare, quia non eſſet maior ratio de tribus, vel quatuor, ac pluribus in infinitum) informare, iam illa forma eſſet perfectionis infinitæ. Quia verò Recentiores hanc rationem infirmare conantur aſſumpta paritate de materia, quæ per potentiam Dei poteſt pluribus formis ſimul ſubijci, & de corpore quod poteſt in pluribus locis replicari, abſque quod ſequatur in eis infinita perfectio. Hanc paritatem excluſi cum Licheto loc. cit. quia corpus reſpectu plurium locorum merè paſſiuè ſe habet, nullamque habet virtutis exercitium in eorum aquiſitione, nec illis aliquam præſtat perfectionem; ſic etiam materiam pluribus ſubijci formis non maiorem argueret in ea perfectionem, ſed potius imperfectionem, cum talis ſubijcibilitas dicat paſſiuitatem; at formam informare materiam dicit perfectionem, quia importat actuationem materiæ, quam vim actuandi, & perficiendi forma habet ab intrinſeco, & ex natura ſua, vndè quanto eſt de ſe illimitatior ad plura perfectibilia perficienda, tantò eſt perfectior; tum quia informatio fit per exercitium virtutis informatiuæ in genere cauſæ formalis, non ſic replicatio corporis in pluribus locis, & materiæ ſub pluribus formis; nam ad hæc omnia & corpus, & materia merè paſſiuè ſe habent, quæ ſolutio fundamentũ habet in Scoto 3. d. 14. q. 2. in fine, & 4. d. 10. q. 2. R.

267 At contra hanc ſolutionem multipliciter inſurgit Poncius diſp 4. Phyſ. num. 66. tum quia corpus non ſolum paſſiuè ſe habet, ſed etiam exercet virtutem repletiuam bene, quam forma exercet informatiuam. Tum 2. quia eatenus corpus merè paſſiuè ſe haberet ad plura loca, quia haberet eſſe in illis formaliter à pluribus vbi productis à ſolo Deo, ſed etiam forma haberet eſſe in pluribus materijs per plures vniones à ſolo Deo productas. Tum 3. quia ſi ſit maioris perfectionis in forma informare plures materias, ſic etiam maioris eſſet perfectionis in materia informari pluribus formis; & ſi forma nequit informare plures materias ſine exercitio nouæ virtutis informatiuæ, ſic etiam materia nequit informari pluribus formis præſertim eductis abſque exercitio nouæ virtutis ſuſtentatiuæ. Tum denique quia ad ſummum concluderet argumentum caſu, quo poneretur forma poſſe extendi ad informandas plures materias in infinitum, non autem quatuor tantum, vel decem. Ad hæc omnia explicitè, vel implicitè ex præfata Scoti, & Licheti doctrina reſpondi loc. cit. antequam obijcerentur à Poncio, quia eadem obijciebantur à Ruuio, Murcia, & alijs, vt ibi eſt videre n. 81. & 24. tam in prima, quam in ſecunda impreſſione tomi phyſici. Ad 1. itaque ex doctrina allata negatur aſſumptum, quia vt docet Scot. quol. 11. N. corpus replere locum eſt facere diſtare latera continentis, hoc autem poteſt intelligi dupliciter (inquit Doctor) vel effectiuè, & ſic agens diſtendens latus à latere facit ea diſtare, vel quaſi formaliter, & ſic medium, vel corpus interceptum dicitur facere diſtare latera continentis, ex quo patet virtutem repletiuam in corpore non eſſe actiuam, & ratio eſt, quia corpus per ſuam quantitatem facit diſtare latera continentis, quantitas autem non eſt forma actiua; tum quia vt docet idem Doctor 4. d. 10. q. 2. lit. L. repletio non dicit niſi præſentiam corporis contenti à continente, at informatio vltrà præſentiam formæ in materia dicit etiam exercitium virtutis informatiuæ in genere formalis cauſæ, quod non dicit præſentia corporis ad locum; tum quia forma eſt perfectio materiæ, corpus non eſt perfectio loci; atque ideò ex hoc quod forma plures, & plures poſſit informare materias adæquatas benè poteſt deduci infinitas, non ita ex hoc, quod poſſit corpus poni à Deo in pluribus locis.

268 Ad 2. dictum eſt ibi n. 78. in fine, quod licèt replicaretur forma in pluribus materijs, non tamen informaret ex vi ſimplicis replicationis, ſicut præciſè ratione illius dicitur eſſe corpus in pluribus locis, ſed per verum exercitium virtutis informatiuæ, & formalis cauſalitatis, quæ cauſalitas non exercetur à corpore, dum ponitur in pluribus locis, cuius rei ſignum eſt, quia ad informandam materiam trium palmorum maior virtus informatiua requiritur in forma, quam ad informandam materiam vnius palmi, qua ratione anima dicitur alijs formis perfectior, quia poteſt vna, & eadem plures informare eiuſdem corporis partes. Ad 3. negata eſt ibidem primam paritas ex Scoto cit. 3. d. 14. q. 2. in fine, vbi ait, quod infinitas extenſiua ad aliqua, vt ad formas recipiendas non concludit infinitam entitatem receptiui, ſicut patet de materia, ſi eſſet receptiua infinitarum formarum, imò magis concludit imperfectionem; alia verò paritas de virtute ſuſtentatiua materiæ, quod deberet augeri, ſi plures ſimul reciperet formas eductas, etiamſi concedatur parum vrget, quia virtus hæc ſuſtentatiua ſemper eſt potentia paſſiua, quæ à toto genere Imperfectionem dicit, vndè ex eius augmento in materia, non ſequitur in ipſa maior perfectio ex doctrina Scoti relata. Ad 4. dixi loc. cit. n. 82. quod qua ratione poneretur eadem forma poſſe ſimul informare tres, vel quatuor materias, ſic etiam poſſet informare infinitas, eo modo quo deducit Doctor 3. d. 1. qu. 2. §. *contra hoc obijcitur*, quod qua ratione poſſet natura eſſe in duabus perſonis, pari ratione, & in infinitis; tum quia ſi forma eſſet determinata ad quatuor v. g. vel ſex materias palmares, vltra quas non poſſet alias informare, tunc omnes iſtæ ſimul ſumptæ integrarent adæquatam materiam pro tali forma, & ſingulæ eſſent inadæquatæ, vnde non amplius defenditur, quod poſſit eleuari ad informandas plures adæquatas.

Has ſolutiones rurſus impugnat Poncius in append. apolog. à n. 20. potius repetendo eadem argumenta, quam noua formando; quia ſi forma non informaret plures materias ex vi ſimplicis replicationis, ſed per verum exercitium virtutis informatiuæ, ſic neque corpus repleret diuerſa loca ex vi replicationis, ſed per exercitium virtutis repletiuæ. Tum quia licèt ſuſtentatiua virtus dicat imperfectionem, tamen hæc ipſa imperfectio habet aliquam perfectionem annexam, ratione cuius ſuſtentare plura eſſet maioris perfectionis, quam pauciora, ſicut ex hoc ipſo colligi poteſt materiam primam eſſe perfectiorem quantitate, eo quia poteſt recipere, & ſuſtentare formam ſubſtantialem, quam nequit ſuſtentare quantitas. Tum quia virtus informatiua dicit imperfectionem entis incompleti, ergo ſi hoc non obſtante maioris eſt perfectionis in forma plures informare materias, etiam non obſtante, quod virtus ſuſtentatiua dicat imperfectionem, erit maioris

perfe-

Digitized by Google

perfectionis plura ſuſtentare, quam pauciora. Deniq. ſolutionem ad 4. impugnat, quia ſine magna incuria, vel ignorantia conſequentia illa deduci nequit, quod ſi eadem forma poteſt duas, vel tres informare materias, ergo infinitas, & quod eam conſequentiam admittunt, ideò hoc dicunt, quia putant non ſequi eo perfectiorem eſſe formam, quo plures informauerit materias, aliam quoq. ſolutionem ad idem argumentum redarguit, nam quamuis materia determinaretur ad certum numerum formarum, ille certus numerus non eſſet materia adæquata in ſenſu quæſtionis, quia in hac quæſtione per materiam adæquatam intelligitur materia illa, cum qua facere poteſt vnum per ſe, quale eſſet vnum corpus organicum completum reſpectu animæ, & vna materia diuiſa numero ab alia reſpectu formæ ignis, vel aquæ, numerus autem omnium materiarum, quas poſſet informare anima non eſſet materia adæquata in hoc ſenſu, ſed quælibet ex illis materijs eſſet adæquata, & cõſequẽter forma plures tales informãs informaret plures adæquatas in ſenſu quæſtionis, locum vero Scoti 3.d.14.q.2. in fine, in quo tota noſtra ſolutio, ait minimè nobis fauere, nam Scot. loquitur de perfectione non inuoluente imperfectionem ex conceptu ſuo formalis, qualis perfectio eſt in cauſa efficiente, de cuius perfectione agit Doctor, non verò loquitur de perfectione inuoluente imperfectionem ex conceptu ſuo formali, qualis eſt perfectio, quam habet materia, quatenus ſuſtentatiua.

269 Sed neque iſtæ impugnationes ſunt valdè vrgentiores præcedentibus, nec valdè differentes, ad 1. iam cum Licheto ſupra notabilem aſſignaui diſparitatem in replicatione formæ in pluribus materijs, & corporis in pluribus locis, & in virtute informatiua ex parte formæ, ac virtute loci repletiua ex parte corporis, & arguenti incumbebat hanc paritatem probare, & non ſimpliciter proponere, at eam ſemper propoſuit, numquam probauit, quod hactenus viderim; & quidē cum forma ſit actus, & perfectio materiæ, & eo perfectior, quo plurium partium materię ſimul informatiua, corpus autem nequaquā ſit perfectio loci cui ſit præſens, neq. perfectius ſit, quia ponatur à Deo in pluribus locis, quia hoc totum ei prouenit ab extrinſeco, nunquā ſufficienter probari poterit aſſumpta paritas de corpore in pluribus locis, & forma in pluribus materijs, quantum eſt neceſſarium in propoſito. Ad 2. primò poteſt abſolute negari, quod virtus ſuſtentatiua dicat aliquam perfectionem, prout pertinet ad genus cauſæ materialis, cum enim, vt ſic, à paſſiuitate, & receptibilitate præſcindi nequeat, nullam poteſt dicere perfectionem, & hinc eſt, quod Deus talem virtutem ſuſtentatiuam nullo pacto ſupplere poteſt in genere cauſæ materialis, ſed tantùm in genere cauſæ efficientis, & ideò Doctor 1.d.8. q.3. *§. Teneo opinionem meam*, ait rationem ſubſtandi accidentibus in ſubſtantia dicere imperfectionem, ideoq. ſub hoc ſignificato nomen ſubſtantiæ Deo attribui non poſſe, vt ſcilicet dicitur à ſubſtando, ſed tantum vt dicitur à ſubſiſtendo, iuxta quam doctrinam negandū vlterius erit, quod Poncius aſſumit, quod ſuſtentare plura ſit maioris perfectionis, quam ſubſtentare pauciora, nam cæteris paribus ſubſtantia, quæ paucioribus ſubſtat accidentibus, cenſetur perfectior ea, quæ ſubſtat pluribus, quia cenſetur actualior, & à potentialitate remotior, & ideò neq. valet aſſumpta paritas de virtute informatiua formæ, & ſuſtentatiua materiæ. Sed neq. etiam valet concedendo, quod arguens intendit, ſcilicet quod virtus ſuſtentatiua dicat aliquam perfectionem illi imperfectioni annexam, quia vt notat Doctor 4. d.12.q.2. F. ſi fiat comparatio inter virtutem actuatiuam, quæ ſe tenet ex parte formæ, & ſuſtentatiuam, quæ ſe tenet ex parte materiæ, illa eſt longè maior perfectio quam iſta, nam illa nempe actualitas eſt perfectio ſimpliciter ex genere ſuo nullam ex ſuo conceptu claudens imperfectionem, atq. ideo primo enti competere poteſt, non ita ſuſtentatiuitas, quia hæc ex ſua ratione conuenit potentiali, vel ſaltim requirit illud cui conuenit, eſſe potentiale; vnde ex hoc, quod materia pluribus ſubijciatur formis in infinitum, nunquam ſequi poteſt infinita perfectio in ipſa, quia infinitas non eſt nata ſequi niſi ad perfectionem ſimpliciter, quæ ex ſuo conceptu nullam includit imperfectionem; benè tamen ſequi poteſt ex hoc, quod forma ſit in pluribus materijs eas ſimul actuando ob oppoſitam rationem, quia omnium actualitas eſt perfectio nullam includens imperfectionem ex genere ſuo.

270 Ad 3. reſpondetur ex eadem doctrina, quod virtus actuatiua formæ per accidens ſolùm dicit imperfectionem entis incompleti, nõ autem ex genere ſuo, quod optimè declarauit Scot. 1.d.8.q.4. X. dum ait, quod forma in creaturis habet aliquid imperfectionis, ſcilicet quia eſt forma informans aliquid, & pars compoſiti; aliquid etiam habet, quod non eſt imperfectionis, ſed conſequitur eam ſecundum ſuam rationem eſſentialem, ſeu formalem, ſcilicet quod ipſa ſit, quo aliquid eſt tale, exemplum, ſapientia in nobis eſt accidens, hoc eſt imperfectionis, ſed quod ipſa ſit, quo aliquid eſt ſapiens, hoc non eſt imperfectionis, ſed eſſentialis rationis ſapientiæ; quibus verbis oſtendit Doctor virtutem actuatiuam formæ in ſua ratione formali non includere, quod ſit pars, & imperfectionem entis incompleti, ſed merè per accidens; & ideò negatur conſequentia, quod erit quoq. maioris perfectionis in materia ſuſtentare plura non obſtante imperfectione ſuſtentationis, ſicut non obſtante imperfectione informationis eſt maior perfectio in forma plures informare materias, negatur, inquam, ob rationem allatam, quia virtus actuatiua formæ eſt perfectio ſimpliciter non includens imperfectionem ex genere ſuo, vnde imperfectio informationis, & partis annexa non impedit augmentum perfectionis eius in infinitum, quia talis imperfectio eſt per accidens illi connexa, quatenus actuatiuam virtutem habet, at virtus ſuſtentatiua materiæ, vel eſt imperfectio ſimpliciter, & abſolutè loquendo, vel ſaltim per ſe, & neceſſariò ex genere ſuo connexam habet imperfectionem, & ideò deduci nequit eſſe perfectiorem, quo plura ſuſtentauerit; aut quod ſi non eſt perfectior, quo plures ſuſtentauerit formas, nec etiam forma ſit futura perfectior, ſi plures informauerit materias, vt intendit deducere arguens.

271 Ad 4. immeritò ait Poncius eam conſequentiam non ſine magna incuria, & ignorantia deduci, nam vt dixi in argumento eandem prorſus conſequentiam, vel ſaltim omninò ſimilem deducit Doctor cit. 3.d.1.q.2. §. *contra hoc obijcitur*, vbi ſic arguit, quia eſſentia diuina concluditur eſſe infinita ex hoc, quod ipſa eadem poteſt eſſe in tribus perſonis, igitur iſta natura eſſet infinita, ſi poſſet eſſe in pluribus perſonis, probatur conſequentia, quia qua ratione poſſet eſſe in duabus perſonis, pari ratione, & in infinitis; ita ibi diſcurrit Doctor, ita eius diſcurſus comprobationem notauit ibi Lichet. & Aterinus cum ipſo Doctorem frequenter alibi ſimilem deduxiſſe conſequentiam, ſic enim arguit 1.d.2.p.1.q.3. quod ſi poſſent eſſe plures Dij, ergo & infiniti; ſic etiam arguit diſtinct. 2. part. 2. queſt. 4. quod ſi poſſent eſſe plures filij in diuinis, ergo & infiniti, ſic pariter arguit quol. 2. quod ſi poſſunt eſſe plures productiones eiuſdem rationis in diuinis poſſunt eſſe infinitæ, niſi appareat determinatio ad certum numerum, ergo cum magna incuria (abſit, quod dicam, ignorantiam) Poncius dixit, non niſi ex magna incuria, vel ignorantia poſſe illam deduci conſequentiam, cum modus ille arguendi ſit Scoto familiariſſimus; ſic enim argui poteſt & in præſenti, & in ſimilibus, niſi appareat determinatio ad certum numerum, quam determinationem Poncius adhuc apparere non fecit. Impugnatio vero alterius noſtræ ſolutionis ad illud 4. argumentum planè oſtendit impugnantem noſtram non percepiſſe ſolutionē, vel potius noluiſſe percipere, quæ conſiſtit in hoc, quia ſi ponatur forma eſſe determinata ad certum numerum materiarum, vltrà quas non poſſet alias ſimul informare, vel hęc determinatio conueniret ſibi ex natura rei, ſicut v.g. hæc anima determinatur ex ſua natura ad informandum corpus palmorum decem, vel per aliquid de nouo ſibi à Deo ſuperadditum, quo aucta ſit eius informatiua virtus, & quocunque modo dicatur, ſemper ſequitur aggregatum ex illis materijs eſſe adæquatum perfectibile talis formæ ſic ſuapte natura determinatæ, vel à Deo eleuatæ, & ſub tali eleuatione conſideratæ, vt euidenter oſtendo diſp. 5. cit. n. 50. & ſingulas materias v.g. palmares eſſe perfectibilia inadæquata, ſicut brachium dicitur animæ perfectibile inadęquatum; & parum refert quod vna materia palmaris ſit alteri palmari continua, vel diuiſa quo ad hoc, continuitas enim, vel diſcontinuitas non facit, quod brachium v.g. dicatur, vel non dicatur adęquatum animæ perfectibile, nam brachium etſi ſit reſiduo corporis continuatum non ob id dicitur adęquatum perfectibile animę, ſed ſemper eſt inadęquatum ſiue ſit continuatum, ſiue diuiſum, & continuitas facit ſolum, vt poſſit proximè ab anima informari; & ideò ſi anima ſemel ponatur ſufficiens, & determinata ad decem materias palmares informandas ſingulæ per ſe ſumptæ, ſibi inuicem continuatæ, ſiue non, erunt inadęquatum perfectibile reſpectu talis formæ, quia per nullam ex eis exhauritur tota virtus informatiua formæ.

Demum explicatio, quam affert ad locum Scoti 3.d.14. q.2. in fine, etiamſi admittatur, nobis non officit, ſiue enim loquatur de perfectione non inuoluente imperfectionem, ſiue non, ſufficit nobis, quod doceat infinitatem extenſiuam ad formas recipiendas non concludere infinitatem entitatiuam receptiui; imò cum materia, vt ſuſtentatiua, dicat perfectionem inuoluentem ex ſuo conceptu imperfectionem, vt ipſe ibi fatetur, ſequitur materiam non futuram ſimpliciter perfectiorem ex hoc, quod plures ſuſtentet formas, hoc tamen non ſequitur de forma, quia hęc in ratione actuantis dicit perfectionem ab omni imperfectione ex ſua ratione formali remotam, & ideò ſi hæc plures in infinitum poſſit informare materias, benè deducitur in ipſa infinitas perfectionis, non ſic in materia; vndè quocunque modo explicetur auctoritas illa, ſemper eſt pro nobis, & paritatem ab Aduerſarijs aſſumptam de virtute informatiua formæ, ac ſubſtentatiua materiæ mirabiliter labefactat.

272 Secundò principaliter probatur hoc idem aſſertum ex Scoto loc. cit. ſpeciali ratione de formis à materia dependentibus, quia tunc illa eadem forma dependeret à pluribus cauſis totalibus, & adęquatis in genere cauſæ materialis, quod repugnat; vt Poncius quoque concedit, quam rationem latè tractaui diſp. 5. phyſ. q.7. art. 2. probando eandem formam ſubſtantialem plures materias adęquatas ſimul, & ſemel informare non poſſe; Sed ait hoc non impedire, quominus poſſit poni in pluribus ſubiectis, niſi dependeat totaliter, & adęquatè à quolibet ex illis pluribus, ſed non debet dependere ſic neceſſariò, poteſt enim fieri, quod à quolibet ex illis partialiter tantùm, ac inadęquatè dependeat, aut nullatenus ab eis dependere ſupplente Deo interim vices illorum in genere cauſę efficientis; Sed an hoc benè dicatur, & pręſertim ad mentem Scoti iam ſupra dictum eſt nu. 262. & 263. itaque pro exacta huius quęſiti reſolutione videnda ſunt quę dixi in ſimili quæſito de forma ſubſtantiali diſp. 5. cit. Phyſ. qu. 7. art. 2. nam quantum ad hoc quicquid ibi de forma ſubſtantiali dictum eſt, ibi pariter de accidentali eſt aſſerendum.

273 Quoad aliam quęſtionis partem, num ſcilicet plura accidentia ſolo numero diuerſa in eodem ſubiecto eſſe poſſint, ſunt tres ſententię; prima eſt Thomiſtarum id abſolutè negantium etiam de potentia

tentia

tentis Dei abſoluta ; quod adeò mordicus illorum nonnulli defendunt, vt nedum negent poſſe plura accidentia numero differentia in eodem ſubiecto ſimul reperiri, ſed nec etiam ſucceſſiuè, vndè voluod ſemper reproduci in eodem ſubiecto idem numero accidens, qu & antè perierat, ſcilicet eundem calorem, idem lumen, idem vbi, imòdo eundem motum localem, ſi fiat ſuper idem ſpatium, vndè quanuaqua reducitur ad priſtinam frigiditatem, dicunt acquirere eandem numero, quam amiſerat, quia ſemper idem accidens reproducitur; Et quidem ſuppoſito, quod accidens per ſubiectum indiuiduaretur, vt tenet communis Thomiſtarum, ſanè ita dicendum eſſet, nam quodcunque accidens in ipſo poneretur, haberet idem indiuiduatiuum, & ideò eſſet idem indiuiduum accidens; ita refert Suarez diſp. 5. Met. ſec. 9. nu. 1. Thomiſtæ tamen communiter concedunt plura accidentia ſolo numero diuerſa poſſe eſſe in eodem ſubiecto ſucceſſiuè & repugnantiam attendunt ſolum in ordine ad ſimultatem, vt videre eſt apud Blaſium à Concep. diſp. 4. Metaph. quæſt. 3. vbi pro hoc modo dicendi citat Fland. 5. Metaph. quæſt. 9. ar. 7. Soncin. 7. Metaph. quæſt. 3. Caiet. 3. 3. p. qu. 35. art. 5. Capreol. 1. diſt. 9. quæſt. 2. art. 5. Salmaticen. trac. de princ. indiuid. diſp. 2. dub. 3. Alia ſententia pariter negat vnquam naturaliter contingere poſſe, quod duo accidentia ſolo numero differentia in eodem reperiantur ſubiecto, tamen in ordine ad potentiam Dei abſolutam cum diſtinctione procedit, nam accidentia intenſionis incapacia poteſt quidem Deus in eodem ſubiecto multiplicare numero, nequaquam tamen illa, quæ ſunt intenſionis capacia, & præſertim per gradus homogeneos, quia non poteſt Deus impedire eorum vnionem intenſiuam, per quam fiunt vnum numero accidens; ita Paſqual. tom. 2. Met. diſput. 42. & alij nonnulli.

274 Tertia tandem ſententia eſt Scoti 3. d. 8. qo. vn. §. *contrà iſtam rationem*, & 5. Met. qu. 7. vbi nedum negat id repugnare in ordine ad potentiam Dei abſolutam, ſed etiam naturaliter concedit euenire in quibuſdam accidentibus præſertim reſpectiuis ſuppoſita earum reali diſtinctione à fundamento, quam Thomiſtæ concedunt; quem ſequuntur Scotiſtæ ibidem, & Ant. And. 5. Met. q. 2. Tromb. q. 7. Faber diſp. 12. fusè, & exactè, Aureolus 1. d. 7. q. 2. ar. 1. Suarez diſp. 5. cit. ſec. 2. & alij quamplures; Quod probat ex oppoſito Thomiſtarum fundamento, quia tenet accidentia non primò indiuiduari ex eorum ſubiecto, ſed ab vltima eorum realitate, vt conſtat ex dictis ſupra diſp. 10. qu. 8. quarè cum accidentia in ſeipſis habeant, quo indiuiduentur, & numero per ſe diſtinguantur, item & poſteriora ſint ſubiecto, cui inſunt, nihil repugnabit plura in eodem ſubiecto eſſe poſſe, quandoquidem cum vnitate prioris multitudo ſtare poſſit poſterioris, non ergo id repugnat ex parte indiuiduationis eorum; At neque id etiam repugnat ex capacitate ſubiecti, quia ſubiectum habens potentialitatem ad plures formas eiuſdem ſpeciei eſt illimitatum ad illas, ſed quod eſt illimitatum ad aliqua non amittit capacitatem ad alia, eſtò aliquid illorum actu habeat; ergo eſtò ſubiectum vnum accidens habeat, aliud etiam poterit recipere ſaltim ab agente ſupernaturali, ideoque ex parte eius repugnantia attendi nequibit, qua etiam ratione probatum eſt diſp. 5. Phyſ. q. 4. art. 2. plures formas ſubſtantiales diſparatas nedum numero, ſed etiam ſpecie diuerſas, poſſe in eadem materia coniungi de potentia Dei abſoluta. Conſ. quia quod eſt illimitatum ad aliqua non oportet compluriſicari cum illis, ſed ſubiectum accidentium eſt illimitatum ad plura accidentia eiuſdem rationis, nam ſaltim plura recipit ſucceſſiuè, vt ſanior pars Thomiſtarum concedit; ergo non oportet illis compluriſicari, & ideò abſolutè non repugnat plura accidentia ſolo numero diuerſa in eodem ſubiecto collocari. Variæ reſponſiones Thomiſtarum ad hoc argumentum ex dictis ſupra diſp. 10. q. 8. refelli poſſunt, ſiquidem omnes in eo fundantur, quod vnitas numeralis accidentis dependeat ex vnitate numerali ſubiecti, quod præterquamquod videtur petitio principij loc. cit. abundè confutatum eſt.

275 Deinde principaliter probat Doctor experimento etiam de facto plura accidentia ſolo numero differentia in eodem ſubiecto reperiri; pluresnamque phantaſticè ſpecies ſolo numero differentes reperiuntur in eodem organo phantaſiæ; item plures ſpecies viſibiles ſolo numero diuerſæ in eadem parte medij; item plures relationes eiuſdem ſpeciei, puta plures paternitates in eodem homine ad plures filios, quæ omnia pluriſicari ſolo numero neceſſe eſt in eodem ſubiecto, vt latè probat Doctor loc. citat. Ad hoc argumentum tres affert ſolutiones Caiet. loc. cit. vna eſt, quod plures ſpecies ſunt in eodem organo, at non in eadem parte, ſed in diuerſis, quia cum ſint intentionales videntur ſaluari in puncto, vt patet de videntibus per minimum foramen multa antea, altera eſt, quod ſpecies, & forma adueniens alteri formæ eiuſdem ſpeciei vnitur cum illa, & fit vna numero cum illa, intenſior tamen, ſicut lumen generatum in eodem diaphano à ſecunda candela fit idem lumen numero cum primo, non autem eſt aliud lumen numero à primo diſtinctum. Tertiò tandem negat ſpecies intentionales Petri, & Pauli ſolo numero diſtingui, quia aliud eſt conſiderare obiecta in eſſe reali, & aliud ea conſiderare in eſſe ſenſibili, & repræſentatiuo, vel præſentabili, quamuis enim primo modo ſolo numero differant Petrus, & Paulus, tamen ſecundo modò differunt ſpecie, quia illæ ſpecies habent inter ſe aliquam differentiam, per quam differunt ſpecie abinuicem, nam vna repræſentat vnum album, & alia aliud album, & ob hanc diuerſam repræſentationem ſunt diuerſarum ſpecierum; & hanc ſolutionem Thomiſtæ paſſim recipiunt, vt Salmaticenſes, & Blaſius à Concep. loc. cit. Paſqualig. diſp. 42. cit. ſect. 2. num. 15. & alij paſſim; perperam tamen inquit Faber hanc quoque ſolutionem à Suarez recipi, nam ſect. 18. cit. num. 16. expreſsè inquit ſpecies viſibiles Petri, & Pauli conuenire in ratione ſpecifica, & ſolo numero differre, eamque diſſimilitudinem in repræſentando diuerſa numero obiecta ait eſſe maiorem numerali materialiter tantum, non autem formaliter, ac intra ſphæram eiuſdem ſpeciei. Demum ad illud de pluribus paternitatibus in eodem homine in ordine ad diuerſos filios paſſim aiunt Thomiſtæ plures terminos eiuſdem rationis attingi poſſe per vnam, ac eandem numero relationem.

276 Hæc vltima ſolutio de relationibus, quod vna, & eadem numero ſufficit ad plures terminos præſertim adæquatos latè reiecta eſt diſp. 8. Log. q. 6. art. 2. vbi adamuſſim omnes, ac ſinguli modi refutantur, quibus Thomiſtæ hactenus conati ſunt id explicare; vndè hic alias de ſpeciebus intentionalibus reſtat refellere; Prima quidem ab ipſomet Scoto excluditur, quia organum oculi, vel phantaſiæ non poſſunt in tot minimas partes diuidi, quæ poſſent per ſe informari tot ſpeciebus viſibilibus, vel imaginabilibus, quot poſſunt ſimul eſſe in toto organo, vndè cum ſit modicæ quantitatis citò impleretur ſpeciebus, nec poſſet alias recipere; tum quia organum non niſi in partes ſenſibiles diuidi poteſt, & iſtæ ſunt neceſſariò quantæ, ergo non tot poſſunt in ipſo aſſignari, quot ſpecies ſunt in eo receptibiles, ac receptæ, atque ideò debent eſſe in eadem parte compenetratæ; Similiter arguit 5. Met. q. 7. n. 4. de pluribus ſpeciebus in medio, ponatur hic vnũ album tantum, ſcilicet ouum, ſpecies eius erit in toto medio illuminato, quantum durat virtus eius, ponatur aliud album, ſpecies eius erit in eadem parte cum ſpecie alterius albi, aut illud aliud non videbitur ab oculo diſpoſito, quod eſt contrà ſenſum. Secunda quoq; ſolutio reiecta eſt diſp. 5. de anima q. 2. ar. 2. n. 34. quia ſi in eodem medio eſſét ſpecies duarum albedinum, non integrarent vnam perfectiorem, & ratio eſt, quia impoſſibile eſt, quod per eandem ſpeciem magis intenſam videantur ſimul diſtinctè magis, & minus intenſum album, ſed oculus per ſpecies videt diſtinctè illa duo alba, licet vnum ſit intenſum, alterum remiſſum; ergo non per eandem ſpeciem intẽſiorem, ſed per duas omninò diſtinctas. Tum quia tunc oculus non videret, vt de facto videt, duo obiecta, ſeu duas albedines, vnam magis intenſam, & aliam minus, ſed videret vnam albedinem intenſiorem illis duabus, quia ſicut eſt vna ſpecies, ſic vnum tantum repræſentaret obiectum, ac etiam falsò repræſentaret, quia non datur album ita intenſum à parte rei in eſſendo, ſicut eſt intenſa ſpecies in repræſentando; Ibidem etiam refutatum eſt, quod dicebatur de lumine, quia ſi eſſent duo lucida aliquantulum inter ſe diſtantia eidem medio applicata, in quo extaret columna, vel aliud corpus opacum, hæc duo lucida duas vmbras oppoſitas cauſarent, vt patet experientia; ergo quodlibet producit lumen diſtinctum, patet conſequentia, quia vmbra eſt priuatio lucis; ergo ſi ſunt duæ priuationes, erunt duo lumina, non vnum intenſius, quod adhuc vlterius ibi proſequor cum Scoto cit. 5. Met. qu. 7. Tum quia quando adhuc concederetur lumen ſecundæ candelæ fieri idem numero lumen, ſed intenſius, cum lumine prioris candelæ, non adhuc ſequitur concedi debere vnam ſpeciem repræſentantem fieri vnam numero cum alia ſpecie adueniente, quia cum repræſentent diuerſa numero obiecta, non poſſunt euadere vna numero ſpecies.

277 Tertia tandem reſponſio, quod ſpecies, ſcilicet huius, & illius albi repræſentatiuæ ſpecie abinuicem differant, & eſſentialiter, impugnata eſt ſuprà diſp. 10. quæſt. 11. & ab eodem Doctore cit. diſtinct. 8. quæſt. vn. reijcitur, quia tam ſpecies expreſſæ, quam impreſſæ diſtinguuntur per obiecta, & quidem ſub eſſe repræſentabili conſiderata; quare ſi obiecta ſolo numero differentia repræſentant, & ſub eadem ratione ſpecifica, ac ſolum numeraliter diuerſa, nequaquam ſpecies repræſentatiuæ ſpecie abinuicem different, ſed ſolum numero; & illa quæcunque ſit diſſimilitudo in repræſentando, ad ſummum materialis erit, ac veluti accidentalis, non autem eſſentialis, & ſpecifica. Confirm. ex dictis loc. citat. quia non videtur poſſibile, quod aliqua ſpecie diſtinguantur, quæ non recipiant aliqua ſpecie diſtincta, at ſpecies ſenſibiles huius, & illius albi ita ſe habent, quod nec in eſſe rei, nec in eſſe repræſentatiuo reſpiciunt aliqua ſpecie diſtincta, ſed tantum numero; ergo inter ſe non niſi numero differunt. At occurrit Paſqualig. diſp. 42. cit. ſect. 2. nu. 15. quod quamuis hoc, & illud album ſolum indiuidualiter differant, ſunt tamen ita diuerſa, vt ſpecies repræſentatiua vnius nequeat vllo modo repræſentare aliud, ex quo fit, quod cum repræſentare conueniat ſpeciebus non ratione ſuæmet indiuiduationis, ſed ratione eſſentiæ, atque hæ ſpecies differant inter ſe in eſſe repræſentatiuo, quia quod vna repræſentat nequit repræſentari per aliam, conſequenter differant in eſſentia. Quod etiam confirmat, quia plus differunt duæ ſpecies intentionales duorum indiuiduorum inter ſe, quam duæ ſpecies eiuſdem indiuidui, ſed illæ numero differunt, ergo illæ differunt pluſquam numero, & conſequenter ſpecie. Verùm ad hæc, & ſimilia ſatis dictum eſt ſupra diſput. 10. quæſt. 11. quæ hic non ſunt repetenda, ſed neceſſariò ibi videnda pro confutatione huius tertiæ ſolutionis. Tandem quando concederetur huiuſmodi ſpecies intentionales inter ſe ſpecie differre, plures tamen paternitates in eodem patre, vel ſimilitudines in eodem albo, non niſi numero poſſunt inter ſe differre, nec vllatenus fingi poteſt hæc accidentia relatiua inter ſe ſpecie differre; ergo ſaltim in his accidentibus vrgebit argumentum.

278 Oppoſitum probare nititur Blaſius à Concep. loc. cit. hoc argumento, ſubiectum eſt de ſe impotens ad recipiendũ ſimul duo accidenden-

Digitized by Google

dentia eiuſdem ſpeciei, & ſolo numero diuerſa, & nihil poteſt ei addi etiam de potentia abſoluta, per quod reddatur potens ad illa ſimul recipienda; ergo nec naturaliter, nec ſupernaturaliter hoc poteſt euenire à conſequentia patet, probatur aſſumptum quoad primam partem, quia ſi eſſet ſubiectum ex ſe potens, poſſet connaturaliter illa recipere, quotieſcunque enim datur in ordine naturæ potentia paſſiua, quæ ex ſe nata eſt aliquem recipere actum, toties debet dari potentia actiua potens reducere talem potentiam ad actum; probatur quoad aliam partem, quia non poteſt illa recipere, niſi per natiuam, & propriam entitatis ſuæ virtutem, neque enim aliter recipit accidentia, quam per exhibitionem propriæ entitatis ſuæ; ergo ſi entitas ſubiecti eſt ex ſe inſufficiens, & impotens ad receptionem duorum accidentium ſolo numero diuerſorum, manebit ſemper in illa inſufficientia, & in illa impotentia. Conſ. quia ſi potentia, quæ eſt in ſubiecto ad receptionem accidentium ſolo numero differentium, non eſt determinata, & limitata ad receptionem ſolum vnius ſimul, & pro eodem inſtanti, non erit potius determinata ad receptionem duorum, quatuor, ſex, centum, mille, ac infinitorum; & ſic ſubiectum habebit potentiam ad recipienda ſimul infinita accidentia ſolo numero diuerſa, atque ideò eius potentia erit infinita in actu, nam potentia actiua Dei dicitur infinita in actu, quia quantum eſt ex ſe poteſt ſe ad infinitos effectus extendere.

279 Reſp. hoc argumentum deſtruere potentiam obedientialem in rebus, vel ſaltim confundere obedientialem cum naturali, dum id, quod rei non conuenit naturaliter, negat etiam conuenire poſſe per diuinam potentiam; & ſi valeret, æquè benè probaret non poſſe per diuinam potentiam qualitatem augeri in infinitum, nec idem corpus poni in pluribus locis ſimul, aut duo corpora in eodem loco, quia ſi qualitas eſſet ex ſe potens ad talem intenſionem, poſſet connaturaliter illam recipere, ſic pariter ſi idem corpus eſſet de ſe potens ad eſſe in pluribus locis, aut cum alio corpore ad eſſendum in eodem loco, poſſet quoque connaturaliter ſic ſe habere; quod ſi naturaliter nequit ſic ſe habere, ergo neque ſupernaturaliter; non enim poni poteſt in pluribus locis, aut in eodem loco ſimul cum alio corpore, niſi per exhibitionem propriæ entitatis ſuæ, & ſic in multis alijs poſſet inſtari. Vt ergo ad ſimile argumentum dictum eſt diſput. 8. Phyſic. quæſt. 2. nu. 330. diſtinguenda eſt in rebus potentia naturalis ab obedientiali, non quidem entitatiuè, ſed in ordine ad agens, & dicendum multa conuenire poſſe illis ratione potentiæ obedientialis, quæ non conueniunt ratione naturalis, quia per illā comparatur ad agens illimitatum, per iſtam verò ad agens limitatum; neque iſtæ potentiæ repugnans adinuicem, quia ſunt vna potentia ad diuerſa comparata, nec quæ conueniunt rei ex vi potentiæ obedientialis, dicuntur repugnare, vel eſſe contra naturam illius, eo quia non conueniunt ſecundum potentiam naturalem, quia non dicitur potentia naturalis, quaſi ita determinatè petat, & abſolutè poſtulet ipſa natura rei, ſed quia ita petit in ordine ad agens naturale, abſolutè tamen eſt indifferens ad hoc, & illud, & ideò quæ conueniunt rei ex vi potentiæ obedientialis dicuntur ſupra naturam rei, non contra naturam, & ſic in propoſito ex vi potentiæ naturalis, & per ordinem ad agens naturale reſpectu quorundam accidentium, licet non abſolutè reſpectu omnium determinetur ad recipiendum vnum duntaxat accidens eiuſdem ſpeciei, non autem plura ſimul; adhuc tamen ex vi potentiæ obedientialis, & in ordine ad agens ſupernaturale poteſt recipere plura ſimul, ex quo non ſequitur hanc pluralitatem repugnare naturæ ſubiecti, quia potentia non dicitur naturalis, eo quod ſic abſolutè poſtulet natura rei, ſed quia ita poſtulat, vt ſubeſt actioni agentis naturalis. Neque etiam confirmatio rectius concludit, nam ſi argumentum valeret, æquè probaret ſubiectum non poſſe ſimul recipere plura accidentia ſpecie differentia, quod eſt contra experientiam, & conſequentia eodem modo probatur, quia non erit potius determinata ad receptionem duorum, trium, &c. quam millium, & infinitorum, & ſic eius potentia erit infinita in actu; neganda eſt ergo conſequentia, quia vt notat Doctor 3. d. 14. q. 2. in fine infinitas extenſiua ad aliqua, vt ad formas recipiendas, non concludit infinitam entitatem, vel virtutem receptiui, ſicut patet de materia, ſi eſſet receptiua infinitarum formarum, immo magis concludit imperfectionem, ſed infinitas extenſiua ad aliqua, vt ad effectus ſimul cauſalibus concludit infinitatem extenſiuam, eo quod talis pluralitas concludit maiorem perfectionem in eo, quod ad plura ſe extendit; non ita de receptiuo. Deinde plura accidentia numero diuerſa ſunt quidem poſſibilia, non tamen infinita actu, & cathegorematicè; ſed ſincathegorematicè tantum, id eſt finita in infinitum.

280 Cæterum cum Auctores tertiæ ſententiæ concedant plura accidentia ſolo numero diuerſa etiam naturaliter poſſe in eodem ſubiecto reperiri, eſt adhuc difficultas in ijs aſſignandis. Quidam Thomiſtæ diſtinguunt de accidentibus completis, & incompletis, quales dicunt eſſe ſpecies intentionales, & iſta concedunt poſſe numero multiplicari in eodem ſubiecto, conuicti argumento ſupra facto de ſpeciebus, de cæteris verò negant, nempe de completis, ita præſertim inter alias Iauellus 5. Met. quæſt. 16. qui vario modo declarant, cur hæc poſteriora accidentia intentionalia dicantur incompleta, non verò alia. Alij alio modo diſtinguunt, quædam eſſe accidentia propria, ſeu intrinſecè à ſubiecto manantia, & hæc aiunt plura numero eſſe non poſſe in eodem ſubiecto; quædam verò extrinſeca, & aduentitia, quæ proinde dici ſolent accidentia communia, & hæc aiant poſſe ſimul eſſe, pro qua citatur Iand. 5 Met. quæſt. 36. Alij diſtinguunt aliter, nam quædam accidentia habent latitudinem intenſiuam, quæ intendi poſſunt per additionem partis ad partem; alia verò carent huiuſmodi intenſiua latitudine, & hæc poſteriora inquiunt poſſe ſimul numero plurificari in eodem ſubiecto, non verò priora, quia illa nequeunt coadunari in eodem ſubiecto, quin vnum numero accidens internum conſtituat, atque ita ſignificauit Doctor 3. d. 8. quæſt. vn. B. Alij rurſus id concedunt ſolum de accidentibus intentionalibus, item & realibus reſpectiuis, & abſolutis non eductis de potentia materiæ, & tandem de eductis, ſi non per motum educantur; & negant ſolum de accidentibus realibus abſolutis, eductis per motum de potentia materiæ ac ita ſignificauit Doctor 5. Met. quæſt. 7. quem ſequitur Ant. And. & alij Met. Scotiſtæ ibidem quæſt. 8. & Aret. 3. d. 8. q. vn. art. 2. vbi fateor me non ſatis intelligere quid intelligant per accidentia non educta de potentia materiæ, niſi id explicetur cum Fabro, vt aliqua dicantur non eſſe educta, quia non ſunt educta per motum, & cum præuia alteratione abiectiua è natura ſubiecti, hoc enim modo ſpecies ſenſibiles non ſunt eductæ de potentia materiæ, neque lumen in medio, quia iſtæ formæ non inducantur cum alteratione abijciente à ſubiecto, quamuis alias abſolutè loquendo dici eductæ debeant, quia eo modo, quo ſunt, à materia dependent in ſuo fieri, & conſeruari, vt optimè notauit etiam Trombet. 9. de immortal. animæ art. 2. §. *pro reſponſione ad has argumenta*.

281 Alij tandem alio adhuc modo diſtinguunt de accidentibus numero differentibus, quædam enim ita differunt ſolo numero, vt præter diſtinctionem entitatum in reliquis omnibus habeant quandam ſimilitudinem, & conuenientiam, ſcilicet in munere vel officijs ad quod deſtinantur, & in quacunque habitudine, quam dicunt, vt ſunt duo calores, duæ albedines, & ſimilia; alia verò ſunt, quæ licet in ſpecifica ratione conueniant, & ſub ea tantum numero differant, tamen non habent inter ſe tantam ſimilitudinem, ſed differunt vel in munere, vel in habitudine, quæ eſt veluti diuerſitas quædam materialis, vt ſunt v. g. duæ viſibiles ſpecies diuerſorum indiuiduorum (nam ſi eſſent eiuſdem ſe haberent, vt accidentia prioris generis) vt item ſunt duæ relationes paternitatis &c. hac igitur præmiſſa diſtinctione dicunt quod accidentia prioris generis naturaliter multiplicari nō poſſunt in eodem ſubiecto, benè tamen quæ ſunt poſterioris generis; quod præterquam quod experientia conſtat, adhuc valida roboratur ratione tum ex fine, tum ex efficienti deducta; ex fine quidem, quia multiplicatio accidentium prioris generis eſſet ſuperuacanea, & otioſa, non ſic quæ eſt accidentium ſecundi generis ratione diuerſorum munerum, & diuerſarum habitudinum; ex efficienti item, quia quando accidentia ſunt omnino ſimilia nullum agens per ſe intendit aut pluralitatem eorum, aut aliud inducere in ſubiectum iam habens aliud omnino ſimile, quia ſolum intendit agens reddere paſſum ſibi ſimile, quod per vnam tantum huiuſmodi formam conſequitur; at verò quando accidentia non ſunt omnino ſimilia, ceſſat hæc ratio, & ſubiectum indiget maiori aſſimilatione, & ideò agens illam procurat, vt v. g. quamuis medium recepta ſpecie Petri ſit illi ſimile intentionaliter non eſt ſufficienter ſimile Paulo, & ideo manet in Paulo virtus ad inducendum ſpeciem, qua illud reddat ſimile, & ſic de alijs; ita rem hanc explicuit Suarez citat. diſputat. 5. ſect. 8. num. 10. quam explicationem dubio procul à Scoto deduxit 3. d. 8. quæſt. vn. ſiquidem ibi Doctor probans duo accidentia non repugnare ſolo numero diuerſa in eodem ſubiecto eſſe arguit à fortiori ex eo, quod etiam de facto plura aliquando ſunt in eodem ſubiecto, & non exemplificat, niſi de accidentibus ſecundi generis, ſcilicet de ſpeciebus phantaſticis, item & de relationibus. Immo ſibi obijciens, quare ergo per operationem naturæ non poteſt eadem quantitas diſponi, & alterari ad plures qualitates ſimul habendas, quæ ſunt eiuſdem rationis; huic difficultati occurrens de his tantum loquitur, quæ ſunt accidentia primi generis; & ideo benè dixit Faber loco citato, modum dicendi Suarez omnino cum opinione Scoti coincidere.

At inſtat Paſqual. diſputat. 42. citat. ſect. 4. in fine, quod licet admittatur prædicta diſtinctio accidentium, quæ habent idem munus, & diuerſum, id tamen ſufficienter non probat plura numero accidentia poſſe in eodem ſubiecto reperiri præſertim naturaliter, quia huiuſmodi accidentia diuerſum munus habentia differunt ſpecie, & non ſolo numero, nam exercent diuerſa illa munera ratione proprij eſſe, hoc autem eſſe nequit ratione proprij eſſe indiuidualis, nam omnia quæ haberent diuerſam indiuiduationem, exercerent etiam diuerſum munus; opus eſt ergo, quod illud exerceant ratione alicuius eſſe diuerſi, quod non ſit indiuiduatio, diuerſitas autem ſupra diuerſitatem indiuidualem importat diuerſitatem eſſentialem. Sed hæc difficultas, vt diat, reſoluta eſt ſupra diſp. 10. quæſt. 11. vbi etiam dictum eſt non quamcunque differentiam quomodocunque maiorem numerali eſſe ſpecificam, nam maſculus & fœmina v. g. magis inter ſe diſtinguuntur, quam duo maſculi, vel fœminæ ſolo numero differentes.

QVÆSTIO IX.

De Accidentia, & formis ſupernaturalibus.

282 FAtale eſt (vera dicam) quod quæ contra me aut impugnando, aut reſpondendo ſcribit P. Poncius non niſi in fine vel compoſitionis, vel excuſionis Tomi, ad manus perueniant, impugnatic

Digitized by Google

grauit nonnulla mea phyſica in ſuo tomo phyſico, quæ tunc ſolum mihi innotuerunt, cum ad finem tomi phyſici poſtera properaret editio, vt in epiſt. liminari lectorem fecit ibi monitum Typographus, quo factum eſt, vt in eo Tomo eius obiectionibus adamuſſim ſatisfacere non potuerim, vt voluiſſem, ſed per quaſdam additiones ſuis locis opportunè interiectas, & celerrimè factas, ne prælum otiaretur; ita nunc pariter contigit, cum enim ad finem ferè Tomi poſterioris Met. properaret editio, ad manus peruenit Appendix Apologetica, in qua Poncius illis occurrit additionibus; nec ſine mei admiratione, cum libellum videam Romæ impreſſum 1645. vnde valdè dolui, quod non citius ab amicis fuerit miſſus; ſicut enim, cum primum prodijt *Defenſio Ferchij*, ſine mora reſpondi, ita pariter cum Poncio feciſſem, cum hunc Auctorem minimè illi inferiorem exiſtimem; ne tamen videar vel pugnam refugere, vel dedignari, in his tribus vltimis quæſtionibus quædam tangere volui huc ſpectantia, cætera reſeruando ſoluenda, ac diluenda in opportuniorem locum, cum nimirum tomus de gener. & corr. denuò excudetur, vt potè qui magnam habet cum tomo phyſico affinitatem. Cum itaque diſputat. 3. Phyſic. quæſt. 5. articul. 2. probabile ſtatuerim non ſolum actus ſupernaturales, ſed etiam habitus de potentia ſui ſubiecti educi, licet non tanquam de mente Doctoris, quem ibi dixi in oppoſitam partem manifeſtè pendere; quamuis idipſum probabile quoque cenſeat Poncius ipſe..... voluit tamen rationes ſoluere, quibus hoc problema loc. cit. ſtabilitum fuit, ſed an id aſſecutus ſit, faciamus experimentum.

283 Prima ratio, qua id probatum fuit loc. citat. eſt hæc, omnis forma accidentalis, cum ſit apta inhærere ſubiecto, nata quoque eſt fieri, & conſeruari dependenter ab eo, ergo cum habitus ſupernaturales ſint formæ accidentales, debent fieri dependenter à ſubiecto, & conſequenter creari. Sic refert Poncius argumentum noſtrum, puto tamen, quod per errorem pro *educi*, poſuerit, *creari*, in concluſione, alioquin nec illa eſt noſtra, nec rectè ex antecedentibus deducta, & eſt error adeò expreſſus, vt ſtatim erratorum indicem adiuerim, vbi tamen hunc notatum non reperi, vt itaque ſit noſtrum argumentum pro *creari*, legatur educi, *educi*. Reſpondet ad hoc breuiter Poncius in hoc argumento manifeſtè principium peti in antecedenti, quod ab omnibus Thomiſtis, & Scotiſtis aſſerentibus gratiæ creationem negatur. Sed cum antecedens duas contineat partes, explicare debebat, an in vtraque principium petatur, an in altera tantum, & quænam hęc ſit; antecedentis prima pars eſt hæc, *omnis forma accidentalis, eſt apta nata inhærere ſubiecto*, & quoad hanc partem arbitror neque à Thomiſta, neque à Scotiſta negari, altera pars antecedentis, quam fortè negabunt, eſt illa, *nata quoque eſt fieri, et conſeruari dependenter ab eo*, ſed certè hæc ſecunda pars ſequitur immediatè ex prima, nam ſi forma aliqua nata eſt inhærere ſubiecto, ſtatim ſequitur modum factionis eius eſſe per dependentiam à ſubiecto, ſicut è contra, eo ipſo, quod aliqua forma nata eſt per ſe ſubſiſtere, ſeu exiſtere independenter à ſubiecto, ſtatim ſequitur modum factionis eius eſſe per independentiam à ſubiecto, vt communiter dicitur de anima rationali; ſicut ergo valeret arguere, anima rationalis eſt forma per ſe exiſtere nata, & non alteri inhærere, vt ſubiecto, ergo nata eſt fieri, & conſeruari independenter ab eo, ſic è contra valebit arguere, omnis forma accidentalis eſt apta inhærere ſubiecto; ergo nata eſt fieri, & conſeruari dependenter ab eo; non ergo in illa antecedente petitur principium, quia quoad primam conceditur ab omnibus, & ſecunda pars immediatè ſequitur ex prima.

284 Secunda ratio erat talis, ideò anima rationalis dicitur creari, & non educi de corpore (licet in nullo inſtanti etiam naturæ prius ſit in ſe, quam in corpore, cum exiſtentia rei non menſuretur per inſtans naturæ) quia de ſe nata eſt ſubſiſtere; ergo cum habitus ſupernaturales non ſint formæ natæ per ſe ſubſiſtere, ſi in primo inſtanti in quo fiunt, fiunt in ſubiecto, planè ex eo educentur, nam hoc eſt formam educi de potentia materiæ, non prius in ſe produci, quam in ſubiecto, ſi forma eſt nata inhærere. In hoc argumento primò notat Ponc. multos defectus num. 180. in primis, quod anima rationalis non ſit in vllo inſtanti naturæ prius in ſe, quam in corpore, videtur contra omnes tenentes eius creationem, qui propterea aſſerunt duas actiones interuenire in eius productione, vnam qua ipſamet producitur, & hanc priorem, alteram poſteriorem, qua vnitur corpori, ſed hoc nequit fieri, quin ipſa prius habeat eſſe, quam ſit in corpore, non autem prioritate temporis, ergo prioritate naturæ; quam etiam doctrinam ait nos tradere diſp. 3. Phyſ. nu. 67. de formis ipſis eductis, in quarum eductione duas fatemur actiones, vnam qua producuntur quoad ſubſtantiam, alteram quoad modum ſuſtentationis, ex quibus illa eſt indifferens ad hoc vt ponatur actio ſuſtentatiua, aut non ponatur, quod ſtare non poteſt abſq. prioritate naturæ prioris actionis prioritate ſaltim, à qua non conuertitur ſubſiſtendi conſequentia. Quin & ipſemet Scotus 2. d. 17. quæſt. 6. nu. 5. expreſsè aſſerit, quod in eodem inſtanti temporis, in quo gratia creatur, infunditur animæ, ſed in alio, & alio inſtanti naturæ, quia prius natura charitas creatur, quam animæ infunditur; idem etiam in 4 d. 1. q. 1. nu. 26. *§. Secunda concluſio*, in probanda ſua concluſione vtitur hac maiori, forma quæ creatur, prius naturaliter eſt à cauſa efficienti, quam materiam informet, quia ſi non prius naturaliter, ergo non accipit eſſe à cauſa, niſi actione illa, qua ſubiectum informatur, quæ non eſt creatio. Deinde irridet rationem noſtram pro ea doctrina adductam, nempe quod ideò non poſſit anima eſſe natura prior, quia exiſtentia rei non menſuratur per inſtans naturæ, quæ ſi valeret ſequeretur non ſolum falſam eſſe doctrinam Scoti iam traditam de præceſſione formæ creatæ ad inheſionem, ſeu informationem, ſed etiam materiam ipſam non poſſe præcedere natura formam eductam, & ſic non poſſe eſſe cauſam eius.

285 Sed ad hæc omnia occurrimus diſput. 2. quæſt. 7. art. 2. nu. 144. 145. & 146. citando hæc, & alia loca Doctoris, antequam à Poncio hic obijcerentur, vbi benè explicuimus; quo ſenſu intelligendum ſit formam, quæ creatur prius naturaliter eſſe à cauſa efficiente, quam materiam informet ſub num. 146. & quo ſenſu dicatur anima rationalis à Scoto 4. d. 43. quæſt. 2. alia actione produci, & alia vniri, & quod in aliquo inſtanti naturæ prius in ſe producitur, quam materiæ vniatur, vt ait ibidem §. *poteſt dici*, & 2. d. 17. qu. 1. non enim ita intelligi debet, quaſi in aliquo ſigno naturæ prius in ſe exiſtat, quam in corpore, quia hoc aſſeri nequit, tum quia productio, & exiſtentia rei non menſuratur per inſtantia naturæ, ſed temporis, vt explicui diſput. 9. Log. quæſt. 2. art. 1. tum quia etiam ex dictis ibidem explicando varias naturæ prioritates, nulla naturæ prioritas explicatur per hoc, quod in aliquo ſigno exiſtat prius in quo non exiſtat poſterius, etiamſi ſit eſſet prioritas natura eſſendi, ſed per poſſe eſſe in aliquo ſigno quantum eſt de ſe, in quo aliud non exiſtat, iuxta explicationem ab Ariſt. datam 5. Met. 16. de prioritate naturæ, quod illa dicuntur priora natura, quæ poſſunt eſſe ſine alijs non tamen alia ſine ipſis; nam ſi prioritas explicetur per actualem anteceſſionem in exiſtentia, & non potentialem tantum, tunc talis prioritas non eſt naturæ prioritas, ſed durationis, vt ſupra explicatum eſt quæſt. 6. nu. 253. & inde; quare cum ait animam rationalem prius in ſe produci in aliquo ſigno naturæ, quam ſit in corpore, loquitur in eo ſenſu, quem docet 4. d. 1. quæſt. 1. quia non eſt nata à materia dependere in ſuo fieri, etiamſi in omnino primo inſtanti fiat in materia, adhuc prius natura dicit ordinem ad efficiens, quam ad materiam, quia eſt forma, quæ totaliter continetur in virtute actiua agentis, & nullo modo, in paſſiua ſubiecti, & ita eſt de anima rationali; tum quia cum anima rationalis producatur in corpore à Deo, ſed independenter ab eo in genere materialis cauſæ, quia materia nullum habet influxum materialem in ipſam, vt habet in cęteras formas materiales, hac ratione benè dicitur prius natura in ſe produci, quam ſit in corpore, cum naturæ prioritas ſæpè explicari ſoleat per talem indepeodentiam; cum qua explicatione benè intellecta adhuc benè perſiſtit doctrina à Scoto tradita locis ſupracitatis de præceſſione formæ creatæ ad inhęſionem, ſeu informationem, quia eo ipſo, quod creatur, fit independenter à ſubiecto, tanquam à cauſa, neque ſequitur inconueniens contra nos ab arguente illatum, nempe materiam ipſam non poſſe pręcedere natura formam eductam, & ſic non poſſe eſſe cauſam eius; vt enim materia dicatur natura pręcedere formam eductam minimè opus eſt, quod in aliquo inſtanti naturæ materia exiſtat, in quo non exiſtat forma, quia vt dixi, nec exiſtentia rei menſuratur per inſtans naturæ, nec prioritas naturę explicatur per hoc, quod vnum in aliquo priori ſigno exiſtat, in quo non exiſtat aliud, ſed per hoc, quod vnum poſſit quantum eſt ex ſe, ſine alio exiſtere, ſi ſit prioritas naturę eſſendi; quare cum materia ita ſe habeat vt quantum eſt ex ſe poſſit exiſtere ſine forma educta, ſemper dicitur eam natura præcedere, etiamſi talis forma educta eſſet ſibi coęua in exiſtentia.

286 Neque nos diſput. 3. Phyſ. num. 67. habemus doctrinam de formis eductis, quam refert arguens, immo potius oppoſitum, nam ibi ad 2. dicimus, quod anima rationalis non dicitur conſeruari dependenter à materia, quia eius vnio cum materia non eſt ſuſtentatio, at vnio aliarum formarum eſt ſuſtentatio, & ideò dependenter ab illa conſeruantur; quod ſi interdum illa doctrina alibi à nobis innuitur, non tamen eo modo, quo ibi ab arguente refertur, ſed vt à nobis explicatur loco citato diſputat. 2. numer. 146. vbi dicimus animam rationalem alia actione produci, & alia vniri, quia prior actio non neceſſario ſimpliciter dependet à ſecunda ex intrinſeca ratione animę, poſſet enim in ſe produci, & non vniri; è contra verò cœteræ formæ etſi diuerſa actione producantur, & vniantur, prior tamen actio à ſecunda dependet ſi producantur iuxta earum exigentiam, quam ita produci poſtulant, vt ipſum agens producendo vniat, & vniendo producat, qua ratione dicimus eadem actione produci, & vniri; ita loquimur ibi.

Deinde reſpondet num. 181. ad rationem in ſe, & ait argumentum ita procedere, ac ſi quis argueret hoc modo, ideò dicitur Antichriſtus futurus, quia Deus hoc reuelauit, ergo cum Deus non reuelauit Franciſcum futurum, debemus dicere, quod non ſit futurus; quod ſi etiam per ly *ideò* intelligant cauſam ſolam, & præciſam adhuc eodem modo peccat, quia etiam in caſu de Antichriſto poteſt fieri, quod ideo ſolummodo, & præciſè dicatur Antichriſtus futurus quia Deus id dixit, nec tamen valet conſequentia, itaque directè nego conſequentiam, quia quamuis illa eſſet ſola ratio, ob quam anima diceretur creari, & illa ratio non conueniret habitibus, non ſequeretur quod habitus non crearentur, quia poſſet alia ratio illis conuenire, ob quam crearentur, quæ alia ratio ſi conueniret animæ, tum falſum eſſet antecedens in ſenſu præciſo.

287 Hæc ſolutio ſatis oſtendit arguentem vel non percipiſſe, vel potius noluiſſe percipere vim argumenti, quod quidem fundatur in ratione ipſa eductionis, ac formæ educibilis etiam ab ipſo conceſſa in hac ipſa reſponſione ad tertiam additionem num. 175. vbi ait *Immo ego ipſe doce eductionem conſiſtere in fieri cum dependentia, tanquam à cau-*

Digitized by Google

à cauſâ, quæ eſt ipſiſſima ratio eductionis, quam nos explicuimus diſput.2.Phyſ.q.7. art. 2.per totum, quod & ipſe fateri coactus fuit diſputat.4.Phyſ. num.27. cum ergo ſecundum ipſum, & nos ratio eductionis conſiſtat in fieri cum dependentiam à ſubiecto, tanquam à cauſa materialiter influente in formam eductam, & forma educibilis ſit quæ nata eſt fieri, & conſeruari in ſubiecto cum tali dependentia, noſtrum argomentum ita procedit *ideò anima rationalis dicitur creari, & non educi de corpore, quia de ſe nata eſt ſubſiſtere, vnde quantumcunq; in corpore producatur ſemper independenter ab eo producitur, & illud reſpicit, vt ſubiectum merè in quo non ex quo*, hoc eſt noſtrum antecedens, quod vt patet fundatur in ratione eductionis & formæ educibilis, quæ conſiſtit in fieri formæ cum dependentia à ſubiecto, tanquam à cauſa, vnde cum anima non ita dependenter à corpore fiat quia de ſe nata eſt ſubſiſtere, inferimus ipſam non educi de corpore etiam producatur in corpore, ſed creari, & ex hoc, quia habitus ſupernaturales non ſunt formæ natæ per ſe ſubſiſtere, ſed inhærere, inferimus, quod ſi producuntur in ſubiecto fiunt dependenter à ſubiecto; cum talem dependentiam exigat eorum natura inhæſiua, nam hoc eſt formam educi de potentia materiæ, non prius in ſe produci, quam in ſubiecto, ſi eſt forma nata inhærere. Poncius verò ſtudiosè illud noſtrum antecedens non retulit ex integro, ſed mutilatum hoc modo *anima rationalis ideò dicitur creari, quia de ſe nata eſt ſubſiſtere*, vt hinc nos carperet argumentandi ab inſufficienti cauſa creationis, non autem præciſa, & adæquata, quia quælibet forma etiam educibilis poteſt à Deo creari ſi extra ſubiectum produceretur, ac independenter ab ipſo, ſeu ipſo non concurrente in genere materialis cauſæ; at nos non ita arguimus, ſed dicimus animam ideò creari, & non educi de corpore, quia de ſe nata eſt ſubſiſtere, & quia independenter producitur ab eo, quam aliam cauſam creationis, quæ poteſt etiam alijs formis conuenire materialibus, ſi extra ſubiectum à Deo producantur, licet non ſint natæ ſubſiſtere, ſubticuit Poncius, vt argumentum calumniari poſſet, & facilius ſoluere.

Denique ſoluto argumento etiam vltima verba, quæ in noſtro habetur conſequente, redarguit, quæ ſunt illa, *nam hoc eſt formam educi de potentia materiæ non prius in ſe produci, quam in ſubiecto, ſi eſt forma nata inhærere*, ſubdit ad hæc verba Poncius. Si loquantur de prioritate temporis eſt falſum, & id aſſerere hic eſt petere principium, ſi verò loquantur de prioritate naturæ etiam eſt falſum ſuppoſita doctrina ipſorum, quod forma creata non prius natura producatur quam inſit. At iam explicui, in quo ſenſu negamus formam creatam v. gr. animam prius in ſe produci, quam ſit in ſubiecto, in aliquo ſigno naturæ, & in quo ſenſu id debeat concedi, quia nempe independenter fit à ſubiecto, etiamſi fiat in ſubiecto, vnde ratione talis independentiæ prius natura dicit ordinem ad efficiens, quam ad materiam ideoque prius dicitur in ſe produci, quam ſit in ſubiecto, non autem quia re vera in aliquo ſigno etiam naturæ exiſtat, in quo non exiſtat in ſubiecto, cum rei exiſtentia non menſuretur per inſtantię naturæ, ſed temporis; & quia habitus ſupernaturales, ſicut & vniuerſaliter quælibet accidentalis forma, non prius in hoc ſenſu in ſe producitur, quam in ſubiecto, quia producitur dependenter à ſubiecto iuxta exigentiam ſuę naturæ inhęſiuæ, hinc arguimus productionem eorum in ſubiecto non eſſe creationem, ſicut eſt animæ productio, ſed eductionem, nam cum forma nata eſt inhærere, ſi ſit in ſubiecto, fit etiam dependenter ab ipſo in genere materialis cauſæ, ideoque dicitur educi, & non creari.

288 Tertia ratio erat ad idem, quia ſi poneretur gratia in vno inſtanti creata, deinde animæ infuſa, etiamſi in fieri à ſubiecto non dependeret, adhuc tamen dependeret in conſeruari, quia non eſt forma ſubſiſtens, vt anima, atque ita conſequenter eius deſitio erit corruptio & non annihilatio, quia deſinit in ſubiecto, à quo dependebat in conſeruari, ex quo poſtea ſequitur, quod etiam per eductionem incipere debeat, ſi deſinit per corruptionem. Reſpondet Poncius nu. 182. ſi loquantur de inſtanti naturæ itaut velint, quod ſi gratia creatur pro vno inſtanti naturæ, & infundatur deinde pro alio inſtanti naturæ, quod cum creabitur in primo inſtanti temporis, in quo includuntur illa duo inſtantia naturæ, & conſequenter conſeruari poterit pro alijs inſtantibus creatiuè abſque dependentia à ſubiecto, non obſtante, quod non ſit forma ſubſiſtens, quia ſicut hoc non impediret creationem ipſius in primo inſtanti in caſu poſito, ita nec conſeruationem abſque dependentia à ſubiecto poſſet impedire, & ſic non deberet deſinere per corruptionem, ſed per annihilationem. Quod ſi loquantur de inſtanti tempori, itaut velint quod ſi gratia crearetur in inſtanti temporis extra ſubiectum, & poſtea poſteritate temporis poneretur in ſubiecto, tum etiam negandum eſt, quod deberet conſeruari ab illo ſubiecto cum dependentia, nec hoc probatur per hoc, quod non ſit forma ſubſiſtens.

289 Nos loquimur in argumento de inſtanti temporis, & non naturæ, quia vt ſæpius dictum eſt, productio, & exiſtentia rei non menſuratur per inſtans naturæ, ſed temporis. Et falſum eſt, quod in caſu poſito in tépore ſequenti, cum gratia ponitur in ſubiecto, ſcilicet anima, non conſeruaretur dependenter ab eo, quia cum ſit forma accidentalis, ac proinde apta inhærere, ſtatim ac ponitur in ſubiecto, illi inhæret, & conſequenter ab eo in ſuo eſſe, & conſeruari dependet, hoc enim eſt formam inhærere ſubiecto, quod ipſum informare cum dependentia ab ipſo in ſuo eſſe, & conſeruari, vnde quia non eſt forma nata per ſe ſubſiſtere, ſed inhęrere, eo ipſo, quod ponitur in ſubiecto, dependet in ſuo conſeruari ab ipſo, adeoquod extra ipſum ſuapte natura exiſtere nequeat. Confirmatur, quia ſi in Sacramento Euchariſtię denuò reproduceretur à Deo ſubſtantia panis ſub ſuis accidentibus, eſto ante talem reproductionem conſeruentur illa accidentia à Deo influxu creatiuo, quia independenter à ſubiecto, tamen in caſu reproductionis conſeruarentur deinceps influxu eductiuo, quia dependenter à ſubiecto iuxta connaturalem eorum exigentiam, non alia ratione niſi quia ſunt formæ ſuaptenatura inhæſiuæ, & non ſubſiſtentes vt anima, ergo idem pariter de gratia dicendum eſſet, quod poſita in anima dependenter, conſeruetur ab ipſa, cum currat hinc indè eadem ratio quátum ad hoc, vel ſi hoc negatur de gratia, poterit etiam id negari de accidentibus Euchariſticis eo caſu poſito de reproductione ſubſtantiæ ſub ipſis, quod tamen à nullo negatur, quod ſciam. Cum autem ait, quod ſicut hoc, ſcilicet non eſſe formam ſubſiſtentem non impediret creationem eius in primo inſtanti in caſu poſito, ita nec conſeruationem abſque dependentia à ſubiecto poſſet impedire. Dico, quod ſicut hoc non impedit creationé eius in primo inſtanti, ita nec impediret conſeruationem eiuſdem pro tempore, ſequenti creatiuè, ſi quemadmodum in primo inſtanti extra ſubiectum producta fuit, ita etiam extra ſubiectum perſeueraret deinceps, at ſicut impediret eius creationem in primo inſtanti, ſi pro tunc produceretur in ſubiecto, ita etiam tempore ſequenti impediret conſeruationem creatiuè, ſi ponatur in ſubiecto deinceps, ex hoc enim, quod non eſt per ſe ſubſiſtere nata, ſed inhærere, petit connaturaliter in ſubiecto fieri, & conſeruari, vnde eo ipſo quod fit in ſubiecto, vel conſeruatur in eo, cenſenda eſt fieri, & conſeruari dependenter ab eo, quia fit, & conſeruatur iuxta naturalem ſuam exigentiam. Et planè eſt voluntarium omnino, ac ſine fundamento dicere quod forma accidentalis creata extra ſubiectum ſi poſteà in ſubiecto ponatur, adhuc conſeruentur influxu creatiuo, & non potius eductiuo, ac dependentia ab ipſo, nam eadem quoque ratione è contra dici poſſet, quod accidentia Euchariſtica conſeruantur adhuc influxu eductiuo, eo quia ab initio, dum erant in pane ante conſecrationem, ita conſeruabantur dependenter à ſubiecto.

290 Quarta ratio erat, quia Scot. 4. d. 1. quæſt. 1. lit. *ſecunda concluſio*, omnem illam formam vocat materialem, id eſt ex materia eductam, vel educibilem, quæ ex natura ſua inclinatur naturaliter, vt ſit actus materiæ, itaut ſuaptenatura aliter nequeat exiſtere, ſed hæc ratio conuenit habitibus ſupernaturalibus; ergo non creantur. Reſpondet Poncius ſub num. 183. hanc noſtram explicationem illius loci non eſſe de mente Scoti, ſed potius contra ipſum, nempe *itaut ſuaptenatura aliter nequeat exiſtere* nam ſi hoc intelligeret Scotus, contradiceret ſibi; vnde inquit ſenſum illorum verborum eſſe illum, quod omnia illa forma ſit materialis, id eſt educibilis connaturaliter à ſubiecto, quę ex natura ſua inclinatur, vt ſit actus materię cum dependentia ab ipſa, hæc autem ratio non competit habitibus ſupernaturalibus in ſententia eorum, qui dicunt eos creari.

Sed planè ſenſus verborum Scoti citati in explicatione formæ materialis & educibilis, eſt, quem nos dedimus, neque noſter ſenſus eſt ab eo diuerſus, quem Poncius ipſe aſſignat, cum enim dicimus formam materialem eſſe illam, quæ neceſſariò ex natura ſua naturaliter inclinatur, vt ſit actus materiæ, itaut ſuaptenatura aliter nequeat exiſtere, niſi in materia, volumus ſignificare, quod eſt actus materię cum dependentia ab ipſa, vt ipſe explicat, quia ex tali dependentia procedit neceſſitas ſic exiſtendi in materia, & ſi talis dependentia non adeſſet, nec etiam forma totalem neceſſitatem haberet exiſtendi, ſemper in ſubiecto, vt conſtat de anima rationali, cum autem ſubdit, quod hęc ratio non competit habitibus ſupernaturalibus, oppoſitum in ea ratione oſtendimus ex Scoto loc. citat. quia per eam definitionem formę materialis, vel educibilis ſola anima rationalis ibidem à Scoto excluditur, quæ non cum tali neceſſitate inclinatur, vt ſit actus materiæ, quia ſuaptenatura, & ſecluſo miraculo poteſt extra illam exiſtere; vnde præter animam rationalem ſub ea deſcriptione omnem formam comprehendit, ſiue ſit ſubſtantialis, ſiue accidentalis, vt patet ex ipſo contextu.

291 Quinta ratio eſt, quod actus ſupernaturales educantur ex potentia ſubiecti, & non creentur, ergo idem dici poterit de habitibus, nam nulla ratio poteſt adduci de habitibus, quę non eluđatur in actibus. Reſpondet Poncius negando conſequentiam cũ probatione, nã eſt vna diſparitas, ob quam id debet dici de actibus, quæ non currit de habitibus, & quidem obuia, & euidens, quia ſcilicet noſtra potentia virtute ſua propria concurrit cum habitu ad producendos actus, & propterea quandoquidem non poſſit attingere terminum creationis debent actus educi, habitus autem ſupernaturalis non producitur à noſtra potentia, nec quidem partialiter, ſed à ſolo Deo, & propterea ex hoc capite non debet educi.

Fateor prædictam diſparitaté inter actus, & habitus eſſe obuiam, & euidentem, at quia non multum vrget in propoſito, ideò Scotiſtæ à me citati art. 2. cit. alias diſparitates adducunt inter actus, & habitus, & parum de iſta curant, quantumuis obuia, ac euidenti, & quidem hæc diſparitas parum, vel nihil facit ad rem, non enim ideò Deus dicitur creare habitus ſupernaturales, quia immediatè ipſe illos producat abſque interuentu cauſæ ſecundæ efficientis, quia in ſententia multorum anima vegetatiua, & ſenſitiua à Deo immediatè producuntur ſine conſortio cauſæ ſecundæ efficientis, & tamen non creantur, ſed dicuntur à Deo immediatè educi de potentia materiæ; tum quia concurſus cauſæ ſecundæ materialis excludit rationem eductionis à factione

for-

Digitized by Google

formæ, non autem concurſus cauſæ ſecundæ efficientis, tum quia cum hoc, quod nulla cauſa creata efficiens cum Deo concurrat ad productionem ſupernaturalium habituum, ſed a ſolo Deo producantur, adhuc conſiſtere poteſt, quod non creentur, ſed educantur, ſi illos ipſemet immediatè producat in anima, & dependenter ab ea. Tum quia Theologi, aſſim admittunt quoſdam actus ſupernaturales à Deo in nobis immediatè operatos, vt colligi videtur ex Concil. Trid. ſeſſ. 6. c. 5. *tangente Deo cor hominis* &c. quos etiam videtur admittere, vt eductos de potentia animæ, immediatè à Deo, non autem eſſe creatos; ergo creatio, vel eductio alicuius formæ non ponitur, vel aufertur per concurſum cauſæ ſecundæ efficientis, vel negationem eius, ſed per concurſum cauſæ materialis, vel eius defectum; non ergo ex hoc actus dicentur educi, & non creari, habitus autem è contra, quia ad illorum productionem concurrit cauſa ſecunda efficiens cum Deo, non autem ad productionem illorum; ſed ex hoc, quod ad productionem actuum concurrit cum Deo cauſa materialis, & fiunt dependenter ab ipſa, non autem habituum; quod ſi etiam habitus fierent ab ea dependenter, ipſi quoque dici deberent educi, & non creari, vt nos probabile cenſemus. Denique diſparitas iſta nequit adduci ſine manifeſta principij petitione; ſi enim ex actuum ſupernaturalium eductione quis etiam arguat eductionem habituum, & negetur paritas, quia potentia noſtra virtute ſua concurrit ad productionem actuum, & quia nequit attingere terminum creationis, debent educi, habitus autem ſupernaturales non producantur a noſtra potentia, quia creantur; ſi inquam, ita reſpondeatur planè committitur manifeſta principij petitio; quia pro ratione diſparitatis adducitur id, quod eſt in controuerſia.

292 Obijcit deindè, quod non ſoluerimus rationem ab ipſo adductam pro creatione gratiæ in ſupplemento facto ab ipſo ad quæſt. 6. diſtinct. 17. primi, & quod defendamus ſententiam Scoto omninò contrariam, nec benè nos ſatisfeciſſe locis Doctoris in oppoſitum apertè loquentis, & tandem quod proinde maneant adhuc integra, & inſoluta quatuor argumenta, quæ oppoſuit contra noſtram explicationem eductionis.

Reſpondeo nos hactenus non vidiſſe rationem illã, nec eſſe ad manus ſupplementum; illud neque opus erat, vt adeò inſudaret ad oſtendum eductionem habituum ſupernaturalium non eſſe de mente Doctoris, quia id nos quoq; libenter admittimus diſp. 3. cit. n. 77. diximus tamen Doctorem id tenuiſſe potius ob Sanctorum, & Scripturarum auctoritates, quam ob aliquam rationem conuincentem, ac poſſe illam ſententiam defendi, vt valdè probabilem ob Scholaſticorum etiã antiquiorum auctoritatem, quibus eſt maximè deferendum; oppoſitam tamen etiam tutati ſumus loc. cit. intra terminos ſolius probabilitatis, idq; nobis licere poſſe iudicauimus, cùm quia nonnulli Scotiſtæ id etiam fecerunt tum ex antiquis, tum ex Recentioribus, vt dixi ſupra numer.... tum quia Doctor ipſe nunquam probando creationem habituum ſupernaturalium, videtur illam potius tenuiſſe ſolum ex ſuppoſitione communioris ſententiæ, quam quod per fundatam rationem id aſſerendum putaret.

293 An verò adhuc maneant inſoluta quatuor argumenta ab ipſo obiecta diſp. 4. nu. 27. contra explicationem noſtram eductionis diſp. 2. Phyſ. quæſt. 7. art. 2. nu. 145. nunc eſt examinandum, ibi dicimus, formam educi, vel eductam eſſe de potentia materiæ, formaliter nil aliud eſſe, quam ſuum fieri neceſſariò eſſe fieri in materia, & quod ſuum eſſe neceſſariò eſt eſſe in materia, ita quod ſi fit aliqua forma, quæ vtique ſit, & fiat in materia, tamen abſolutè fieri poſſit, quantum eſt ex ſe ſine materia, & eſſe ſine materia, iſta non dicitur educta, quia de neceſſitate ſuum eſſe non eſt neceſſariò eſſe in materia, quam explicationem ibi colligimus ex Doctore 4. d. 1. q. 1. §. *Secunda concluſio*, & probauimus, quia iuxta hanc explicationem optimè inſinuatur ad rationem eductionis, non ſufficere ex parte materiæ concurſum receptiuum, ſed etiam ſuſtentatiuum requiri, ita quod eductio formæ formaliter importat dependentiam formæ ad ſubiectum, in quo recipitur, & ſuſtentatur, tanquam ad cauſam, à qua dependet in genere materialis cauſæ; per illam namque neceſſitatem fiendi, & exiſtendi in materia benè indicatur dependentia formæ à materia, ſicut è contra vbi talem neceſſitatem non videmus, vt in anima rationali, nec etiam in eaſt formalem dependentiam arguimus, quam etiam eductionis explicationem Poncius ipſe amplectitur tùm diſp. 4. Phyſ. cit. tùm in ea append. apologet. §. *Tertia additio*, nu. 175. verbis ſupra relatis. *Imò ego ipſe dico eductionem conſiſtere in fieri cum dependentia à ſubiecto, tanquam à cauſa*, vnde & ipſe fatetur diſp. cit. nu. 27. fortè de ſolis verbis nobiſcum diſputare.

Primò igitur arguebat contra aſſignatam eductionis explicationem quod anima rationalis habet ſuum fieri in materia, adeout eſſet miraculum, quod produceretur extra materiam, & tamen non educitur; ergo eductio non conſiſtit in hoc quod ſuum fieri neceſſariò ſit fieri in materia. Reſponſum eſt ad hoc diſp. 2. cit. quæſt. 7. art. 2. in fine ex dictis in eo articulo patere, quo pacto anima rationalis fiat naturaliter in materia, quia nimirum illam exigit, non vt veram cauſam ſuæ exiſtentiæ, ſed vt conditionem concomitantem eius naturalem ſtatum, quod ex eo arguimus, quia poſt corporis interitum adhuc anima conſeruatur abſque miraculo, non autem forma materialis; vnde maius miraculum eſſet, ſi forma materialis extra materiam fieret, quam ſi fieret anima rationalis, quia hæc non habet tantam materiæ neceſſitatem, ſicut illa, ad ſuam exiſtentiam, cum eam tantum requirat, vt conditionem concomitantem, non vt cauſam.

Reijcit Poncius in append. nu. 175. hanc ſolutionem, quia non tollit impugnationis vim, quia non oſtendit ſufficere pro eductione, quod aliquid fiat neceſſariò in ſubiecto, quod eſt intentum impugnationis, benè quidem oſtendit, quod ſi educi non eſſet fieri neceſſariò quandocunque in ſubiecto, ſed fieri cum dependentia à ſubiecto, contra hoc non eſſet exemplum de anima, quæ quamuis fiat in ſubiecto, non tamen fit cum dependentia à ſubiecto, tanquam à cauſa, ſed contra hoc non adduxi illud exemplum, ſed contra fieri præcisè in ſubiecto neceſſariò, & naturaliter, imò ego ipſe dico eductionem conſiſtere in fieri cum dependentia, tanquam a cauſa, quod ſi per ſuum fieri in ſubiecto intelligunt Maſtrius, & Bellutus fieri cum dependentia, certe debebant illud proponere, quando tractabant de eius explicatione. Addo vlterius, quamuis hic propter hoc exemplum de anima videantur admittere dependentiam formæ eductæ quoad ſuum fieri à ſubiecto, ex, quo edocetur, quia dicunt formam materialem exigere materiam, vt veram cauſam ſuæ exiſtentiæ, hoc tamen videri contra eorum principium diſp. 3. num. 67. §. *hæc argumenta*, vbi reſpondentes ad obiectionis aliquas meas dicunt neceſſariò concedendas eſſe duas actiones cauſæ educentis, ſeu conſeruantis formam à ſubiecto, vnam, qua conſeruatur, ſeu habet eſſe ipſamet entitas formæ, alteram qua conſeruatur vnio ipſius ad ſubiectum; nam hic videntur negare dependentiam formæ quoad ſuam entitatem à ſubiecto, licet dependeat quoad ſuam vnionem, vnde non videntur admittere aliam dependentiam formæ eductæ à ſubiecto, quam talem qualem habet anima, quia anima etiam dependet quoad vnionem. Addit tandem malum eſſe illud indicium ex quo colligunt, quod forma materialis exigat ſubiectum, tanquam cauſam, anima verò exigat, nempè quia anima poteſt abſque miraculo conſeruari ſine ſubiecto, forma non poteſt, nam gratia nequit abſque miraculo conſeruari ſine ſubiecto, & tamen non exigit ſubiectum, tanquam cauſa quandoquidem creatur iuxta communem Scotiſtarum.

294 Sed oſtendo ſolutionem allatam tollere omnino vim impugnationis, nam ipſe fatetur tolli, ſi per eam oſtendatur educi non eſſe neceſſariò fieri quomodocunq; in materia, vel ſubiecto, ſed fieri cum dependentia ab eo, & fatetur contra hoc tunc non procedere exemplum de anima, quæ quamuis fiat in ſubiecto, non tamen fit cum dependentia à ſubiecto, tanquam à cauſa; ſed per ſolutionem allatam hoc totum oſtenditur, vt patet eam legenti præſertim apud nos, ergo verè tollit vim impugnationis; & ſub illo num. 148. in ipſa explicatione eductionis benè, & apertè explicuimus dependentiam formæ educibilis à ſubiecto, tanquam à cauſa in genere materialis cauſæ, diximus enim per eam neceſſitatem factionem, & conſeruationem formæ materialis in ſubiecto iuxtà ſuæ naturæ exigentiam optimè indicari dependentiam formæ à ſubiecto, tanquam à cauſa, à qua dependet, adeout opus non erat, vt Poncius hanc expreſſionem deſideraret in nobis, cum quia adhuc expreſſius id docemus diſp. 5. Phyſ. q. 4. art. 1. Et rurſus ſub eodem num. 145. in ipſamet eductionis explicatione dicimus per eam benè explicari concurſum materiæ non ſolùm attingere debere vnionem formæ, ſed etiam ipſammet exiſtentiam formæ, & neceſſarium eſſe non ſolùm, vt conditionem concomitantem ad connaturalem eius ſtatum, qualis eſt modo corpus ad animam rationalem, ſed etiam, vt veram, cauſam in primo inſtanti, in quo fit; vnde falſum eſt, quod addit nos propter exemplum de anima allatum in ſuo argomento poſtea admiſiſſe dependentiam formæ eductæ quoad ſuum fieri à ſubiecto. Neque oppoſitum dicimus infra diſp. 3. nu. 67. non enim ibi negamus dependentiam formæ quoad ſuam entitatem à ſubiecto, ſed ſolùm dicimus diſtinguendam eſſe actionem, qua conſeruatur entitas ipſa formæ à Deo, & qua conſeruatur eius vnio ad ſubiectum, & ex vi prioris conſeruari entitatem formæ abſolutè præſcindendo à ſubiecto, quia influxus ille Dei terminatur ad ſolam entitatem formæ, & indifferens eſt ad conſeruandam formam, dum eſt in ſubiecto, vel extra ſubiectum, ideoque determinatè conſeruari in ſubiecto ſolùm ex vi poſterioris, quia hæc terminatur ad vnionem, per quam formaliter dicitur forma inhære ſubiecto, per quam doctrinam minimè reuocatur, quod dictum fuit diſp. 2. num. 148. in eductionem formæ materiam concurrere, ciuſque concurſum non ſolum attingere debere vnionem formæ, ſed etiam ipſammet entitatem formæ; Quod denique addit malum eſſe illud indicium &c. quia gratia nequit ſine miraculo conſeruari abſque ſubiecto, & tamen non exigit ſubiectum, tanquam cauſam; dico potius ex hoc deduci debere, quod gratia non creatur, ſed educitur iuxta connaturalem modum, quo exigunt formæ aliæ accidentales produci, & hanc eſſe vnam præcipuam rationem, quæ nos mouit ad aſſerendam, vt probabilem, eductionem formarum ſupernaturalium, cum enim in ſubiecto fiant, & exiſtant tanta neceſſitate, quanta fiunt, & exiſtunt in eo aliæ formæ accidentales naturales, vtique iſta neceſſitas æqualem dependentiam à ſubiecto arguebit in omnibus.

295 Secundò arguit, quia forma materialis, quæ educitur, non ita neceſſariò habet ſuum fieri in materia, quin poſſet quantum eſt ex natura ſua fieri, & conſeruari abſque materia. Reſponſum eſt à nobis loc. cit. hoc negando, quandoquidem directè repugnet naturæ materialis formæ fieri, vel conſeruari extra materiam.

Refellit Poncius hanc ſolutionem loc. cit. num. 176. horribili apparatu ab initio, ait enim ſuſtineri non poſſe in principijs philoſophiæ, aut Scoti, aut fidei, quia ſecundum veram philoſophiam, & Scotum vbique omne abſolutum non habens neceſſariam connexionem cum

alio

illo abſoluto, poteſt de potentia abſoluta conſeruari, & produci ſine illo, non etiam ſecundum principia fidei, ex quibus conſtat accidentia eucharistica conſeruari abſque ſubiecto; ergo non poteſt ſaluo hoc principio fidei teneri, quod forma materialis, quantum eſt ex natura ſua non poſſit produci, & conſeruari abſque ſubiecto, & quod ita conſeruari ſit contra naturam ipſius. Vnde re vera hæc propoſitio Maſtrij (inquit) meretur cenſuram non philoſophicam tantum, ſed theologicam; niſi poſſit defendere ſe dicendo quod ipſe, dum dicit eſſe contra naturam formæ materialis, quod poſſit conſeruari, & produci abſque ſubiecto, quantum eſt ex natura ſua velit dicere, quod ſit contra naturam ipſius, quod ex natura ſua exigeret connaturaliter ſic produci; aut conſeruari. Ita planè intelligo, atque ita paſſim alij loquuntur, vnde opus certè non erat tantam commouere tempeſtatem, & Philoſophorum, & Theologorum contra meam reſponſionem, quam alium ferre ſenſum poſſe non credo, niſi quem ipſe tandem faſſus eſt, & ait eſſe doctrinam veram, & communem. At non potens de re cenſuram ferre, contendit ſaltim modum loquendi eſſe improprijſſimum, neque enim (inquit) vllo modo propriè loquendo, idem eſt dicere, non poteſt quantum eſt ex natura ſua produci extra ſubiectum, & ex natura ſua non exigit, aut non poteſt exigere ſic produci. Deinde ſi in hoc ſenſu loquatur (ſoluit) non reſpondet ad meam obiectionem, nam ego oppoſui, quod non peteret ita eſſe in ſubiecto, quin poſſet eſſe extra ipſum quantum eſt ex natura ſua, & intellexi hoc in ſenſu proprio, ſic, ſcilicet vt non repugnet ipſi de potentia abſoluta poni extra ſubiectum. At hic planè eſt ineptiſſimus & improprijſſimus loquendi modus dicere nempe quæ non repugnāt rebus de potentia Dei abſoluta, & per ſolam obedientialem potentiam poſſunt conuenire, quod illis conueniant ex natura ſua, ſic enim dici poſſet ex natura ſua igni conuenire non calefacere, graui non deſcendere, quia de potentia Dei abſoluta poſſunt hæc agentia ab his connaturalibus actionibus impediri; tum quia re vera idem eſt dicere, accidens quantum eſt ex ſui natura, & conditione non poteſt produci extra ſubiectum, & quod ex natura ſua non exigit ſic produci, adeo quod ly *ex natura ſua*, dicit naturalem eius exigentiam. Si ergo ſuo argumento cum ait, formam materialem non ita neceſſariò habere fieri in materia, quin poſſit *quantum eſt ex natura ſua fieri, & conſeruari abſque materia*, ſic intelligit, vt non repugnet ipſi de potentia abſoluta poni extra ſubiectum, vt ipſemet explicat, ſanè impropriè magis loqui non poterat, quia quæ conueniunt rebus de potentia Dei abſoluta non dicuntur eis conuenire ex natura ſua, ſed potius ſupra, vel præter naturam, ſi non contra naturam, & tunc admiſſa hac improprietate loquendi, vtique non eſt negandum aſſumptum in argumento, ſed conſequentia quę inde deducitur, quia vt aliqua forma dicatur educi, non obſtat, quod per Dei potentiam fieri poſſit, & conſeruari ſine ſubiecto per miraculum, ſed obſtaret, ſi ita citra miraculum poſſet exiſtere, vt euenit de anima rationali, quæ ad interitum corporis non interit, ſed adhuc ſine miraculo conſeruatur ſeparata ſine ipſo, nam illa forma, quæ ſic nata eſt per ſe exiſtere citra miraculum, etiam ſi ſit in ſubiecto, cenſenda eſt non dependere ab ipſo in ſuo eſſe, tanquam à cauſa.

296 Tertiò arguit, quod quamuis forma materialis exigat fieri, & conſeruari in materia, tamen ſi actu non dependeret à materia in fieri, non educeretur; & ſimiliter quamuis anima rationalis poſſit connaturaliter fieri, & conſeruari abſque dependentia à materia, tamen ſi dependeret à materia educeretur; ergo malè explicatur eductio dicendo, quod illa forma educatur, quæ fit in materia, & petit connaturaliter non eſſe, nec conſeruari abſque materia. Ad hoc reſponſum eſt diſp. 2. Phyſic. citat. quod ſi forma materialis non fieret cum dependentia à materia, vtique non fieret per eductionem, adhuc tamen ſuapte natura peteret ſic fieri, nec enim actualem eductionem ponimus conſiſtere in tali exigentia, ſed in actuali dependentia formæ à materia ex tali exigentia ſuborta.

Reijcit hanc ſolutionem Poncius in append. num. 177. & ait, mirum eſt, quod non videtint hanc reſponſionem excludi per alteram partem obiectionis, quam non tetigerunt, credo, quia non potuerunt nam dicitur in obiectione, quod anima rationalis, ſi produceretur dependenter à ſubiecto, educeretur, & tamen non haberet dependentiam ex exigentia dependentiæ ſubortam; ergo malè explicatur in hac reſponſione eductio conſiſtere in dependentia ex exigentia dependentiæ ſuborta. Fateor fuiſſe à nobis omiſſam ſolutionem ad alteram obiectionis partem, non quia non potuerimus illam aſſignare, ſed potius quia eam non neceſſariam dijudicauimus, cum quique videre poſſit implicare manifeſtè, quod in ea proponitur, nempe animam rationalem fieri poſſe cum dependentia à materia; ſi enim educeretur de corpore, tunc non amplius eſſet forma immaterialis, ſed materialis, quia tunc tota educeretur de toto corpore, & pars de parte, quare ſicut implicat formam immaterialem fieri materialem, ſic implicat animam rationalem educi de corpore, & fieri dependenter à materia, & hæc eſt ratio, cur ad alteram illius obiectionis partem reſpondere neglexímus. Dices, ſi forma materialis fieri poteſt independenter à materia, & per creationem, vt in prima parte obiectionis concedimus, cur non etiam è contra poterit forma immaterialis fieri per eductionem, ac dependentiam à materia vt dicitur in altera obiectionis parte? Reſp. rationem ex dictis modò deduci, quia concedendo primum, nullum ſequitur inconueniens v.g. quod forma materialis fiat immaterialis, cum enim etiam facta per creationem adhuc retineat exigentiam, vt fiat, & conſeruetur cum dependentia à ſubiecto, manet adhuc in linea formarum materialium, at concedendo ſecundum, ſequitur inconueniens iam illatum, quod forma immaterialis fiat materialis, eo modo, quo deductum eſt.

297 Quartò opponebat, quod habitus ſupernaturales petant produci, & conſeruari in ſubiecto, ita vt miraculum eſſet, quod conſeruarentur abſque ſubiecto, & tamen non educuntur, quandoquidem ſecundum Scotiſtas communiter creentur. Ad hoc etiam reſponſum eſt loc. cit. hac ratione habitus quoque ſupernaturales connaturalius produci per creationem, quam per eductionem, quam ſolutionem refutat Poncius loc. cit. n. 179. adducendo, & ſoluendo ſingulas rationes, quibus à nobis probata fuerat eductio etiam habituum ſupernaturalium, quas rationes iam in hac ipſa quæſtione propugnauimus, & eius ſolutiones impugnauimus.

Alias quoque reſponſiones, quas affert Poncius in append. citato apolog. ad noſtras phyſicas additiones libenter hic adduxiſſem, ac refutaſſem, ſi loci opportunitas adeſſet, ſed quia ad varias materias philoſophicas ſpectant, quæ non commodè poſſunt hic in vnum reduci, ſatius mihi viſum eſt, id reſeruare opportunioribus locis, & præſertim in recuſione quamcitius habenda tomi de gener. & corr. vbi multa opportunè cadent. Interim nota non ſingulas illius Auctoris reſponſiones, ad noſtras phyſicas additiones egere confutatione, cum enim in aliquibus viderit nos veritatem acu tetigiſſe, non audet contradicere, ſed controuerſiam reducit ad quæſtionem de nomine, ſeque defendit Burlæicis armis confugiendo ad diſtinctionem de larga, & ſtricta vocabulorum acceptione; quod quidem prudens lector experiri poterit in reſponſione ad ipſam primam noſtram additionem, quę in præfata append. apolog. habetur nu. 64. cum enim in ea additione contra ipſum probauerim ad mutationem Phyſicam requiri de mente Ariſt. & Scoti, quod priuatio præcedat duratione formam in materia, nec ſufficere, quod præcedat natura præſertim negatiuè, vt ipſe aſſerebat, reſpondet in hoc puncto inter nos non eſſe quæſtionem, niſi de nomine, quia ita eſt, vt nos dicimus, ſi phyſica mutatio propriè, & ſtrictè ſumatur ipſum verò, quando hoc negauit eſſe neceſſarium, mutationem accepiſſe non ſtrictè, ſed largè, ita reſpondet ad noſtra fundamenta ibid. num. 166.

298 Hic tamen diſſimulare nequeo, quod habet ibid. num. 164. vbi ait, dicunt præterea in proponenda mea ſententia, quod ego doceam priuationem in caſu, quo fieret generatio, abſque præceſſione temporaria, vt ita loquar, priuationis, præcedere debere natura formam, non tamen poſitiuè, quaſi pro aliquo ſigno naturæ priuatio præcedat formam in materia, ſed negatiuè, quatenus re vera præceſſiſſet. At nec ego propono hanc doctrinam, nec ab vllo benè proponi poteſt, quia inuoluit manifeſtam contradictionem, habetur enim in ea, quod priuatio præcedat natura formam, & tamen, quod hoc non ſit quaſi præcederet pro aliquo ſigno naturæ, vnde cum præcedere natura, nihil aliud ſit, quam præcedere pro ſigno naturæ, manifeſta eſt contradictio, quod præcedat natura, & tamen non præcedat pro aliquo ſigno naturæ; ego verò docui, quod præcedat negatiuè natura, & pro ſigno naturæ, non verè, quod præcedat poſitiuè natura, aut in ſigno vllo naturæ; ita Poncius. Sed planè doctrinam illam & explicationem de prioritate naturæ poſitiua, & priuatiua, vel negatiua, vt à nobis affertur in additione citata, abſque vlla contradictione propoſuit Doctor non ſemel locis ibi citatis in terminis 2. d. 1. q. 2. § *Reſpondeo*, & 3. d. 3. q. 1. lit. B & vt explicatur ab ipſo Doctore prioritas illa naturæ negatiuæ negatiua, patet nullam inuoluere contradictionem; immo hæc ipſa doctrina, & ſub his terminis mihi videtur proponi ab ipſomet Poncio diſp. de priuat. n. 8. & ſeq. cum enim dicimus mutationem eſſe tranſitum ſubiecti à non eſſe tale, ad eſſe tale, ideoque priuationem re vera tempore præcedere formam, ait intelligi debere non quidem de non eſſe tale, quod præceſſit in ſubiecto, ſed quod præceſſiſſet, ſi forma introducta non fuiſſet; ergo hæc explicatio prioritatis naturæ negatiuæ, nedum à Scoto proponitur, ſed etiam ab iſtomet Auctore, qui proinde immeritò hanc explicationem damnat veluti implicatoriam.

QVÆSTIO X.

De Accidentibus relatiuis.

299 NVllam relationem dari poſſe, quæ ſuum terminum natura præcedat, immo id manifeſte deſtruere naturam reſpectus præſertim actualis, qui ſequitur extrema in actu poſita, nedum oſtendi diſp. 8. log. ſed etiam diſp. 5. Phyſ. q. 2. & iuxta Scoti doctrinam, & iuxta rei veritatem in ſe. Oppoſitum tamen tenet Poncius in append. apolog. nu. 33. vbi ait ex alijs dictis ab ipſo diſp. 17. log. nu. 42. actionem, qua agens creatum producit terminum, eſſe relationem natura ſua præcedentem terminum, qui producitur, quam doctrinam ait ab incunabulis accepiſſe à melioribus, quos vnquam viderit Scotiſtas, non verbales, & textuales, quibus cortex tantum Scoti, non ſpiritus, non vita comperta eſt, ſed reales, & ſolidos, qui rationum medullas penetrare ſatagebant. Et quia nos oppoſitum aſſerimus etiam de ipſa relatione cauſalitatis diſp. 5. cit. q. 2. contendit loco cit. noſtras probationes ad hoc ibi adductas diſſoluere, & infirmare.

Primo itaque ibi probata fuit alligata doctrina de relationibus in vniuerſum, ac etiam de ipſa relatione cauſalitatis ex Scot. in 2. d. 1. q. 2. E. vbi ait, quod fallit nos imaginatio, dum putamus relationem

cauſa-

cauſalitatis mediare, veluti viam inter cauſam, & effectum, quia re vera ſequitur, ſicut vniuerſaliter nulla relatio ponitur, niſi poſitis extremis; idem etiam clarius 1.d.35.q. vn. L. vbi ait *omnis igitur actualis relationis terminus eſt aliquod ens actu, in quocunq. igitur inſtanti natura cauſa refertur ad effectum, tunc eſt in termino eſſe actuale, poteſt autem illud abſolutum terminans eſſe ſine reſpectu ad ipſum; igitur ita eſt ſimul cum iſto reſpectu, quod eſt prius naturaliter eo,* idem legitur 1.d.43. q.vn.C. *non eſt aliquis reſpectus prior ex parte cauſa, quam ex parte cauſati, immo ab ipſa cauſa ſub ratione abſoluti eſt ipſum cauſatum ſub ratione abſoluta, & poſtea tertiò ſequitur reſpectus* &c. idem quoque legitur 1.d.30.q.2. *Quomus agens creatum tale eſt, quod poſito aliquo effectu per ipſum ad ipſum, vt ad fundamentum, & ad productum, vt ad terminum conſequitur habitudo eorum, ratio autem quare relatio actualis conſequitur, non eſt niſi, quia hoc eſt hoc, & illud eſt illud, ſicut ratio quare albedine, & albedine poſitis ſequitur relatio realis actualis, vt ſimilitudo, non eſt niſi hoc albedo, & illa albedo* &c. idem habet 1.d 30.q.2. ſub G. dum probat relationes etiam mutuas non terminari, niſi ad abſolutum, cumque id probaſſet de paternitate, & filiatione inquit *non enim ex hoc ſequitur niſi, quod iſta duo abſoluta ſunt priora iſtis duabus relationibus & hoc eſt verum, imò ambo abſoluta ſunt priora vtraq. relatione, quia qualibet relatio non tantum præexigit fundamentum, ſed etiam terminum,* & loquitur de prioritate naturæ, vt cõſtat ex eius diſcurſu, ex hoc enim, quod relationes mutuæ ſunt ſimul natura, infert quod ambo abſoluta ſunt priora vtraq. relatione, idem etiam docet 4.d.12. q.1.D.& d.12.q.1.D & quol. 11.& alibi ſæpè, vbi vniuerſaliter de omni relatione docet, quod non inſurgit, niſi poſitis extremis in actu, & affert exemplum etiam in ipſis reſpectibus actionis, & productionis.

Et hæc quidem loca Scoti, vt verba ipſa ſonant intelligunt omnes vnanimiter Scotiſtæ, vno vel altero excepto inferioris notæ, & præſertim Expoſitores eius magnus Lichetus, Bargius, Tartaretus, & alij, quos dubio procul arbitror, & in hoc, & in alijs vltra corticem ſenſum Doctoris vſque ad præcordia penetraſſe longè melius, quam Scotiſtæ à Poncio relati ſuppreſſo nomine, quorum nomina libenter audiuiſſem, illorum namque ſuppreſſio ſuſpicionem vehementem ingerit Scotiſtas illos eſſe verbales, & fictitios, non reales, & ſolidos, vt inquit ipſe; At n. 34. ait has auctoritates non ſufficere pro luculenta noſtri aſſerti probatione, quod ait conſtare explicatione ſua, quæ eſt inter præcipuos huius ætatis Scotiſt. qui ſua opera non commiſerunt typis, communiſſima; Verum ſi hæc ſua explicatio adeò excellens eſt, vt valeat ipſa ſola ſatisfacere tot, tamque apertis Scoti teſtimonijs in oppoſitum, eam in medium afferre debebat, vt conſiderari poſſet; citare verò pro eius corroboratione præcipuos huius ætatis Scotiſtas, qui typis non tradiderunt, vanum eſt, quia poſſet quilibet ſimiles citare auctores pro ſuis placitis comprobandis nominibus ſuppreſſis etiamſi non extarent; ergo pro meo placito Scotiſtas omnes adduxi, qui typis tradiderunt, tam veteres, quam Recentiores, vno vel altero excepto. Quod ſi dicat illam ſuam explicationem eſſe, quam dedi diſp. 17. log. n.51. nec voluit hæc repetere; dico me quoque illam pluribus confutaſſe diſp.6. Met. q. 5. art.4. quæ nec ego volo hic repetere.

300 Secundò probata fuit, ibidem, quia oppoſita doctrina, quod nempe relatio præcedat natura terminum deſtruit eſſentiam relationis, natura ſiquidem eius eſt, vt ſit habitudo inter duo extrema, ergo niſi ſint extrema, non erit hæc habitudo, ſicut non poteſt eſſe vnio, niſi ſint partes vnitæ, & vno extremorum deficiente vnio euaneſcit. Deridet hoc argumentum Poncius, & reſpondet negando, quod per eam doctrinam deſtruatur natura relationis, ad cuius probationem diſtinguit conſequens, niſi ſint priora natura, negat conſequentiam, niſi ſint pro illo ipſo inſtanti temporis, ſecundùm quod exigitur a relatione iuxta naturam, particulæ relationis, concedit conſequentiam, ad exemplum de vnione dicit primò aliquam vnionem non præſupponere natura vtrumque extremum, vt patet de vnione, quæ eſt cauſalitas materiæ circa formam eductam, & quamuis deficiente quocunque extremo deficeret vnio, non ſequitur ex hoc præſuppoſito extremorum natura, ſed ſufficit neceſſaria ſimultas temporis, dicit ſecundo alias vniones, quæ præſupponunt extrema hoc habere ex eo, quod ipſæmet ea natura ſua non prærequirantur ad productionem vllius ex extremis, vnde non eſt idem dicendum de ipſis, ac de alijs vnionibus, ac relationibus, quæ ex natura ſua prærequiruntur, tanquam cauſalitates productiuæ extremorum.

Sed planè potius deridenda videtur allata reſponſio quam argumentum, vtpotè quæ plura inuoluit falſa, & mirabilia, non ſi eſſentia relationis in eo conſiſtit, quod ſit habitudo inter duo extrema, & quidem actualis exiſtentia. ſi ſit actualis, nedum pro quocunque temporis inſtanti illa duo extrema relatio poſtulabit, ſed pro quocunque etiam ſigno naturæ, quia etiam pro quocunque tali ſigno petit habere, quod ei ab intrinſeco, & eſſentialiter conuenit, vnde ſicut homo nedum pro quocunque temporis inſtanti eſt animal rationale, ſed etiam pro quocunque ſigno naturæ, ſic etiam & relatio nedum pro quocunque temporis inſtanti, ſed etiam naturæ inter duo extrema verſatur; & ſi pro aliquo ſigno naturæ non intelligitur inter duo verſari, iam illa non erit relatio, ſed quid abſolutum. Tum quia terminus, & fundamentum, vt relatiua ſunt, nedum ſunt ſimul tempore, ſed etiam natura, quam relatiuorum ſimultatem ita explicat Doctor 1.d.28.q.2.F. vt ſe mutuò inferant in exiſtendo; ergo fundamentum cum relatione nequit natura terminum præcedere, & hoc valet de quacunque relatione, quia hæc doctrina datur de relatione à toto genere. Tum quia relatio paſſim ponitur præſertim à Scotiſtis cauſari ab extremis, loquendo præcipuè de relatione neceſſariò extrema conſequente, hæc enim non habet aliam cauſam ab extremis, vt monet Doctor 1.d.17.q.5. §. *quantum ad iſtum articulum*; cum ergo cauſa debeat ſaltim natura præcedere cauſatum, etiamſi ſint ſimul tempore, opus eſt quod extrema ſint priora natura ipſa relatione. Ex quo tandem ſequitur omnino implicare, quod habet in fine ſolutionis dari, *quaſdam relationes, quæ ex natura ſua prærequiruntur, tanquam cauſalitates productiuæ extremorum*, nam ſi verum eſt, quod communiter dicitur relationes cauſari ab extremis, tantum abeſt, quod relatio debeat extrema præcedere, vt eorum cauſalitas, vt potius res è contra omnino ſe habeat, quod extrema debeant natura relationem præcedere veluti eius concauſæ, vel dabitur circulus in cauſalitate relationum, & extremorum eius. Quod autem ait hoc patere de vnione, quæ eſt cauſalitas materiæ circa formam eductam, hoc vtique fortè patebit in Schola Recentiorum, quibus eſt illa doctrina communis, non tamen in Schola Scotiſtarum, apud quos id eſt omnino falſum, vt oſtendi diſp.5. Phyſ.q.4.art.1.

301 Tertiò probata fuit, quia repugnat dari relationem, quæ non terminetur ad aliquid, repugnat dari relatiuum abſq. correlatiuo; ergo non eſt excogitabilis relatio, quæ natura terminum præcedat in fundamento, quia tunc in eo ſigno relatio intelligeretur eſſe, nec tamen intelligeretur terminus eius, qui non niſi in poſteriori ſigno intelligitur; & fundamentum in eodem ſigno intelligeretur in eſſe relatiuo abſque correlatiuo, quod non concipitur, niſi in poſteriori ſigno, cum tamen relatiua ſint ſimul natura. Reſpondet primò hoc argumentum militare contra paternitatem diuinam præcedentem origine terminum, & filiationem, vnde cum non probet, quin illa præcedat, nihil probabit in propoſito. Reſpondet ſecundò diſtinguendo antecedens, repugnat dari relationem, quæ non ſit ad terminum exiſtentem pro omni ſigno naturæ, vel originis, quo intelligitur relatio, & repugnat relatiuum abſque correlatiuo exiſtente pro omni inſtanti naturæ, & originis, quo exiſtit relatiuum, negat antecedens; repugnat dari relationem, quin terminetur ad terminum pro omni inſtanti temporis, & relatiuum ſine correlatiuo exiſtente pro eodem temporis inſtanti concedit; & pro eodem etiam inſtanti naturæ ita vt vnum non præcedat alterum pro inſtanti vllo naturæ *in quo*, licet præcedat pro inſtanti naturæ *à quo*; diſtinguit etiam conſequens, non eſt excogitabilis relatio, quæ terminum præcedat natura pro inſtanti *in quo* tranſeat; pro inſtanti *à quo* negat conſequentiam, & negat quod ſit inconueniens, quod relatio intelligatur pro inſtanti naturæ *à quo*, in quo non intelligitur terminus, & relatiuum pro inſtanti *à quo*, in quo non intelligitur correlatiuum; nec correlatiua debent eſſe ſimul natura ſic, vt vnum non poſſit eſſe prius alio prioritate *à quo*, quamuis non debeat eſſe prius altero prioritate *in quo*, de quarum prioritatum diſtinctione, cum ab omnibus ſupponatur non eſt neceſſe hic agere.

Sed nulla iſtarum ſolutionum ſubſiſtit, non quidem prima, quia aliud eſt loqui de prioritate naturæ, aliud de prioritate originis, ſiquidem cum ſimultate naturæ ſtat originis prioritas, vt ex profeſſo oſtendi diſp.9. Log.q.2. art.1. & 2. ex Scoto 1.diſt.28.q.3.F.& 4.d.13. q.1.S. vbi ait, quod licet paternitas ſit ſimul natura cum filiatione, & Pater ſimul natura cum Filio, adhuc tamen ſtat, quod Pater prior ſit origine Filio, quia licet relatiua ſint ſimul natura, prout ſimultas dicit non poſſe eſſe ſine ſe inuicem, tamen cum hoc ſtat prioritas originis, quæ nihil aliud dicit, niſi à quo eſt aliud, vt idem docet quol.4. §. *Contra iſtam rationem*, & 1.diſtinct.10. q.vn. in fine; non ergo argumentum noſtrum militat contra paternitatem diuinam, eo quod hæc origine terminum præcedat, quia argumentum loquitur præciſè de prioritate naturæ, & hanc contendit excludere ab omnibus relatiuis, & ſicut concludit in creatis ita pariter in diuinis, quia etiam in diuinis Pater, & Filius ſunt ſimul natura, nec inter illa datur prioritas naturæ, ſed originis tantum, quatenus Filius eſt à Patre. Diſtinctio verò adhibita in ſolutione ſecunda ex dictis in refutatione ſolutionis ad præcedens argumentum exploſa manet, vbi oſtenſum eſt inter relatiua, vt ſic, ſimultatem temporis non ſufficere, ſed etiam requiri ſimultatem naturæ, vt docet Ariſtot.c.de ad aliquid, vbi docet relatiua, eſſe ſimul natura, contra quam relatiuorum proprietatem illa ſecunda ſolutio directè militat. Quod quidem Poncius conſiderans tertiam tandem addit ſolutionem, in qua concedit relatiua eſſe ſimul etiam in eodem naturæ inſtanti *in quo*, poſſe tamen vnum relatiuum aliud præcedere prioritate naturæ *à quo*, ac pariter in eodem ſenſu poſſe natura ſuum terminum præcedere, nempe prioritate naturæ *à quo*. Sed neque etiam hæc alia reſponſio ſufficit, immo valde inconſultò confundit prioritatem naturæ cum prioritate originis, nam ſola prioritas originis propriè loquendo explicatur per ordinem à quo aliud, & à prioritate naturæ diſtinguitur, & poteſt eſſe ſine illa, vt patet in cauſa, & effectu, vt relatiua ſunt, quæ dicuntur ſimul natura, ſed cauſa eſt prior origine effectu, quia eſt *à quo aliud*, & è contra datur prioritas naturæ ſine illo ordine *à quo aliud*, vt eſt prioritas ſimplicis præſuppoſitionis abſq; vlla cauſalitate; & inſtantia naturæ dicuntur inſtantia *in quibus*, non autem *à quibus*, non quod in vno detur prius, in quo non ſit poſterius, vt dicemus, aliter eſſent inſtantia durationis *in quibus*, ſed quatenus in vno inſtanti præſupponitur aliquid eſſe non neceſſario præſuppoſito poſteriori, quod in relatiuis contingere nequit, quæ ſunt ſimul nedum naturali exiſtentia, ſed etiam

etiam naturali intelligentia, vt vocat Doctor 1. diſtinct. 2. q. 2. §. *de primo*, quæ omnia fusè declarata ſunt diſputat. 9. cit. log. qu. 2.

302 Quartò ſub n. 41. nos redarguit, quod diſp. 5. Phyſ. cit. n. 12. dixerimus relationem cauſalitatis, & actionis, qua denominatur cauſa efficiens efficere, non eſſe extrinſecus aduenientem ſed intrinſecus, & loquit id à nobis contrà omnia principia dici, nam certum eſt actionem, quæ eſt cauſalitas cauſæ efficientis, ſpectare ad prædicamentum actionis, & conſequenter eſſe relationem extrinſecus aduenientem, non verò prædicamenti ad aliquid, ad quod ſpectant relationes intrinſecus aduenientes. Sed rurſus quod ait certum eſſe de actione, quæ eſt cauſalitas efficientis cauſæ, quod ſcilicet ſpectet ad prædicamentum actionis, ſi fortè certum ſit in Schola Recentiorum, non tamen in Schola Scotiſtarum, nam vt dixi diſputat. cit. phyſ. nu. 12. Scotus 4. diſtinct. 13. quæſt. 1. G. & H. quem locum Poncius fortiter diſſimulauit, disertè diſtinguit actionem de genere relationis, quæ eſt productiua termini, & effectus, ab actione de genere actionis, quæ non eſt productiua termini, ſed præcisè transmutatiua ſubiecti, itaut pro termino reſpiciat non aliquem effectum per ipſam factum, ſed aliquod ſubiectum per ipſam transmutatum, vndè dum ignis aquam calefacit, actio prædicamenti actionis non reſpicit pro termino calorem in ipſa productum, ſed aquam per calorem transmutatam, nec vna actio debet confundi cum alia, & prima eſt de genere relationis ac intrinſecus adueniens ſecunda verò de genere actionis, ac extrinſecus adueniens, idque probat Doctor ibidem hac ratione, ille dicitur reſpectus intrinſecus adueniens, qui poſitis extremis neceſſariò conſequitur ad ea ex vi præciſæ poſitionis ipſorum, ſed ſtatim ac ad abſolutum in cauſa ſequitur abſolutum in effectu conſequitur in ambobus extremis præſertim in creatis relatio producti, ad producens, & è contra ex Scoto 1. diſtinct. 30. G. & diſtin. 35. L. & 43. C. & 2. diſt. 1. q. 2. E. ergo eſt reſpectus intrinſecus adueniens; Quia tamen, vt dixi diſp. 7. phyſ. q. 2. efficiens duo reſpicit terminum, ſcilicet vel effectum ab ipſo productum, & ſubiectum ab ipſo tranſmutatum, ſi cauſalitas efficientis conſideretur, vt reſpicit ſubiectum, vtique dici debet importare relationem extrinſecus aduenientem, at quia non benè exprimitur adæquarè per talem habitudinem, cum adhuc magis præcipuè importet habitudinem ad effectum productum, ideò abſolutè loquendo malè ponitur importare relationem extrinſecus aduenientem, de quo rurſus videri poſſunt quæ contra hunc Auctorem diſcuſſi in hac materia diſputat. 6. Met. quæſt. 1. art. 5. Tum quia cauſalitas, ſimpliciter, & abſolutè dicta importat dependentiam actiuam, vel paſſiuam cauſæ, & effectus, per quam cauſa dat eſſe, & effectus recipit eſſe, quæ quidem dependentia ſequitur neceſſariò extrema in eſſe poſita, atq; ideò inter relationes extrinſecus aduenientes eſt recenſenda.

Poſtremò ſub eodem nu. 41. ait falſum eſſe, quod diximus loc. cit. relationes paternitatis, & filiationis agnoſci ab omnibus Scotiſtis, velut intrinſecus aduenientes; cum potius ſint extrinſecus aduenientes, & præſertim in ſententia, quam ipſe amplectitur, ponente illas eſſe ipſammet actionem, & cauſalitatem. At planè immeritò id negat, videatur Magiſter Formalit. cum omnibus Formaliſtis in diuiſione entis in abſolutum, ac reſpectiuum, quandoquidem diuidentes reſpectiuum in reſpectum intrinſecus, & extrinſecus aduenientem, dicunt relationem intrinſecus aduenientem eſſe, quæ neceſſariò ponitur poſitis fundamento, & termino, & afferunt exemplum de paternitate, filiatione, ſimilitudine &c. ſic etiam loquitur Tatar. cap. de ad aliquid q. 4. dub. 1. art. 2. cum cæteris Pariſienſibus, & ſic denique loquuntur alij Scotiſtæ, adeout nullum Scotiſtam præter Poncius viderim id negantem.

303 Obijcit deindè n. 42. præcipuum fundamentum Recentiorum tenentium cauſalitatem eſſe priorem effectu, non poſteriorem; datur aliquis influxus cauſæ in effectum, qui neceſſariò prærequiritur ad poſitionem effectus, & ad reſultantiam cuiuſcunq; relationis ſequentis in effectu ad cauſam, ſiue tanquam ratio fundandi, ſiue tanquam conditio, ſine qua non, ſed ille influxus eſt diſtinctus à cauſa, & effectu, & hoc ſuppoſito eſt cauſalitas, qua cauſa denominatur cauſare in actu ſecundo, habet enim omnia ad hoc requiſita; ergo cauſalitas cauſæ non ſequitur effectum; probatur antecedens, quia poteſt eſſe effectus, & cauſa quoad entitatem ſuam abſolutam in rerum natura ſimul exiſtentes, vt cum Deus ſe ſolo effectum produceret, ſine eo quod ſequatur illa relatio poſterior effectu, quę ſit cauſalitas, vt eſt euidens; ergo debet eſſe aliquid præter illas entitates, ratione cuius ſequatur illa relatio; ſed nihil aliud aſſignari poteſt præter influxum aliquem præuium cauſæ in effectum; probatur etiam minor quoad primam partem, in qua ſola poteſt eſſe difficultas, quia poteſt eſſe entitas cauſæ, & effectus abſq; illo influxu, vt iam dictum eſt; ergo influxus ille diſtinguitur ab illis realiter ſiue modaliter; quo argumento propoſito, quia apud nos ait inuenire non potuiſſe ſolutionem illi applicabilem, rogat, vt ſi illud vnquam ſoluere velimus, id faciamus in forma, vt intelligatur, & videatur an quidpiam dicamus ad propoſitum.

Reſp. antequam reſpondeam in forma prius examinandum eſt, an hoc argumentum ſit in forma, mihi enim, vt efformatur ab ipſo, pluſquam tribus videtur conſtare terminis, vt patet conſideranti minorē, vbi aſſumitur eum influxum eſſe à cauſa, & effectu diſtinctum, & præterea eſſe cauſalitatem ipſam, & hinc tandem concluditur cauſalitatem cauſæ non ſequi effectum vbi vt patet, non tota ſubijcitur minor extremitas; cumque argumentum ſit in tertia figura, vbi medium in vtraq. ſubijcitur, non facilè videtur ad quem illius modum pertineat, cum conſtet ex duabus particularibus affirmatiuis; ſed quidquid ſit de hoc, iam in forma reſpondeo negando ſimul maiorem, & minorem cum ſuis probationibus, neutra enim benè probatur, non quidem maior, nam maior eſt hæc, *datur aliquis influxus cauſa in effectum, qui neceſſariò prærequiritur ad poſitionem effectus, & reſultantiam cuiuſcunque relationis ſequentis in effectu ad cauſam*, id autem non concluditur in probatione maioris illius quæ ab arguente dicebatur antecedens, quaſi argumentum eſſet enthimema, & non potius integer ſyllogiſmus ex tribus propoſitionibus contextus, ſed concluditur hæc, *ergo debet eſſe aliquid præter illas entitates ratione cuius ſequatur illa relatio*, quæ ſanè vt patet, non eſt maior illa probanda, nam in ea aſſumebatur admittendum eſſe influxum aliquem præcedentem poſitionem effectus, ſed hic in probatione maioris concluditur, quod talis influxus debeat eſſe aliquid præter entitates cauſæ, & effectus, ratione cuius ſequatur relatio illa; Sed neq. hoc etiam ritè concluditur, nam enthimema aſſumptum in probationem maioris erat hoc; *poteſt eſſe effectus, & cauſa quoad entitatem ſuam abſolutam in rerum natura ſimul exiſtentes, vt cum Deus ſe ſolo effectum produceret ſine eo, quod ſequatur illa relatio, quæ ſit cauſalitas; ergo debet eſſe aliquid præter illas entitates ratione cuius ſequatur relatio illa*, ſanè aut ergo vim conſequentiæ huius non percipio, aut omninò vitioſè deducitur, cum potius oppoſitum omninò deduci deberet, ſi enim ſumitur in antecedēte, quod poteſt eſſe effectus, & cauſa in rerum natura ſine eo, quod ſequatur illa relatio poſterior effectu, quæ ſit cauſalitas, quomodò hinc deducitur influxum debere eſſe aliquid præter illas entitates ratione cuius ſequatur illa relatio? imò cum Deus nequeat aliquid producere influxu, ſi effectum producit ſine eo, quod aliqua ſequatur relatio poſterior effectu, quæ ſit cauſalitas, potius deduci debebat aut influxum non eſſe aliquid præter entitates cauſa, & effectus, aut ſaltim non eſſe aliquid, ratione cuius ſequatur illa relatio. Eadem ratione nec ritè probatur minor quoad primam partem, quod ſcilicet ille influxus ſit realiter, vel modaliter à cauſa, & effectu diſtinctus, quia ſi poteſt eſſe in rerum natura entitas cauſæ, & effectus abſq. illo influxu, vt patet in Deo producente, potius hinc deduci debet nullum eſſe neceſſarium talem influxum à cauſa, & effectu diſtinctum, ſed eſſe aliquem modum huic, vel illi realiter identificatum, & abſolutè poſſe produci effectum abſque influxu medio realiter, vel modaliter diſtincto.

304 Quantum ego conieċtare potui, vis argumenti, ſi tamen vllam habet, poteſt in hoc conſiſtere, quod cum in creatis ſequatur talis relatio in effectus ad cauſam, vt etiam concedunt Scotiſtæ oppoſitæ opinionis, debet admitti in cauſa aliquid præuium, quod ſit veluti ratio fundandi talem relationem, vel ſaltim conditio ſine qua non, & hoc eſſe nequit, niſi præuius influxus in cauſa ad poſitionem effectus; alioquin non eſſet maior ratio, cur talis relatio ſequi debeat in effectu, dū a cauſa creata producitur, quam dum producitur à ſolo Deo. Sed etiā in hoc ſenſu deductum argumentum nihil probat, aut æquè probat de Deo, & cauſa creata, quia neq. Deus producit effectum ſine influxu; & ſi hic influxus eſſet ratio fundandi relationem ſequentem, talis relatio eſſe deberet in cauſa, non in effectu, quia in eo fundatur relatio, in quo eſt ratio fundandi, atq. ad argumentum in ſe dicendum eſt, ſiue effectus procedat à cauſa creata, ſiue à Deo immediatè, ſemper ad abſolutum in cauſa ſequi immediatè abſolutū in effecto, vt ait Doctor 2. d. 1. q. 2. ad princ. & in effectu ſemper ſequi relationem ad cauſam, quæ eſt ipſa paſſiua cauſalitas, ſeu dependentia effectus à cauſa, cum hoc ſolo diſcrimine, quod dependentia à cauſa prima eſt cum ipſo effectu identificata, cum ſit ei eſſentialiſſima, vt ait Doctor 4. d. 12. q. 1. ad 2. princ. non autem dependentia à cauſa ſecunda, & ratio, cur in effectu ſemper talis ſequatur relatio dependentiæ, non eſt aliquid præuium in cauſa, velut ratio fundandi, aut conditio ſine qua non, vt in argumento aſſumitur, ſed eſt præciſe ipſa poſitio cauſæ, & immediata conſecutio effectus ad eam, nam inter hæc duo extrema in actu poſita ſequitur neceſſariò, & vniuerſaliter relatio effectus ad cauſam, cum ſit intrinſecus adueniens, abſque alia noua, & diſtincta entitate, quæ ſit ratio fundandi, & etiam ſequitur relatio in cauſa ad effectum, ſi cauſa ſit relationis capax, vt ait Doctor 2. d. 1. q. 2. ad 2. princ. niſi ordo ad neceſſarium, & talem relationem fundat cauſalitas actiuæ, aliud poni non poteſt, vt innuit Doctor 2. d. 1. q. 2. ad 1. princip. niſi ordo ad neceſſariò prærequiſita ad agendum, & ad alias concauſas, ratione cuius cauſa dicitur eſſe in potentia proxima ad producendum effectum, & ad fundandam relationem actualem cauſalitatis, vbi antea erat tantum in potentia remota nec aliud myſterium in hoc argumento notare potui, quæ omnia fusè declarata ſunt diſp. 5. cit. q. 2.

305 Deinde aliud quoque argumentum intorquet Poncius loc. cit. n. 35. & 40. virtute cuius nedum putat proſternere noſtrum aſſertum, quod ſcilicet cauſalitas conſiſtat in reſpectu cauſæ ad effectum, qui etiam ſit poſterior effectu, ſed etiam omnes probationes, quibus illud ſtabilire contendimus, eſt autem hoc, quia cauſa habet aliquam denominationem, quando effectus erit ab ipſo, quæ non habetur à reſpectu ſequente effectum, & per ipſum intelligitur cauſa ſufficienter cauſare, & effectus produci; ergo ſuperfluit quicunque reſpectus conſequens vel ſaltim ille non erit influxus cauſæ, ſed illud aliud, à quo ſumitur præfata denominatio, antecedens probat tum ad hominē, quia inquit nos talem denominationem admittere ante reſultantiam relationis; tum in ſe, quia in illo ſigno, in quo effectus eſt à cauſa, & ſe-

Digitized by Google

& ſequitur relatio in effectu, eſt aliquid ex parte cauſæ, aut effectus, vel vtriuſque ratione cuius ſequitur ille reſpectus in effectu ad cauſam, quod non eſſet, quando non ſequeretur ille reſpectus; impoſſibile eſt enim, quod aliquis reſpectus habeat neceſſariò ſequi ad extrema pro aliquo inſtanti, qui non ſequeretur pro alijs inſtantibus, niſi ſit aliquid pro illo inſtanti, pro quo ſequitur, quod non eſſet pro inſtantibus alijs, pro quibus non ſequeretur; ſed quodcunque illud eſt, dabit denominationem aliquam cauſæ accidentalem, ſine qua poſſet eſſe; ergo cauſa pro illo inſtanti, pro quo ab ipſo exit effectus, habet aliquam denominationem accidentalem, quæ non prouenit à reſpectu poſteriori.

Reſp. negando aſſumptum, quia in eodem omnino temporis inſtanti, in quo cauſa denominatur cauſans, & operans, ſumitur talis denominatio cauſæ vel intrinſecè ab ipſo reſpectu cauſalitatis actiuæ ſibi inhærente, ſi eſt relationis capax, vel extrinſecè ab ipſa cauſalitate paſſiua, vel dependentia effectus ad cauſam, vt in cauſa prima contingit, quæ non eſt relationis capax, nam ad abſolutum in cauſa non prius prioritate temporis ſequitur abſolutum effectus, quam relationes præfatæ conſequantur, ſed hęc omnia habentur eodem temporis inſtanti, in quo cauſa dicitur operans, & effectum producens, & ideò ab illis relationibus præcisè tales denominationes habentur, nec vnquam tales denominationes conceſſi loc. cit. haberi in cauſa, & effectu antecedenter ad eas relationes, vt arguens imponit, quia operatio cauſæ non attenditur nec menſuratur per inſtans naturæ, ſed per inſtans temporis, ſicut & exiſtentia effectus ad probationem antecedentis dico, vt ad precedens argumentum, vel nihil omnino precedere in cauſa, aut in effectu, vel vtroque, quod ſit ratio ſequelæ illius relationis, ſed hęc immediatè conſequitur ad ambo illa extrema in eſſe poſita, ſicut pariter in hoc, & illo albo nihil ponitur præuium, vt inſurgat ſimilitudo inter illa, pręter albedines ipſas in rerum natura poſitas, talis enim eſt natura cuiuſcunq; relationis intrinſecus aduenientis, vt conſequatur pręcisè ipſas extremorum entitates in actu poſitas nullo alio pręuio ab ipſis realiter diſtincto, & pro quolibet inſtanti ponuntur cauſa, & effectus, pro quolibet etiam illa relatio neceſſariò conſequitur. Vel ſi aliquid eſt neceſſarium de nouo in cauſa, vt talis relatio ſequatur, aliud poni non poteſt, vt nuper dicebam, niſi ordo ad neceſſariò prærequiſita ad agendum, & ad alias concauſas. Sed ab hoc ordine, & habitudine non denominatur cauſa actu operans, & producens effectum, ſed tantum dicitur eſſe in potentia prox.ima ad agendum, & operandum, vbi antea non erat, niſi in potentia remota; vnde ſemper ſtat quod actualis, & formalis denominatio cauſæ, & effectus deſumi nequeat, niſi à relationibus conſequentibus poſitionem effectus, qui immediatè conſequitur ad virtutem abſolutam cauſæ.

DISPVTATIO XIII.

De ſubſtantijs Spiritualibus Deo, & Intelligentijs.

1 *Conſiderationem ſubſtantiarum abſtractarum, quatenus naturali lumine ſunt cognoſcibiles, Ariſtot. 3. de Anima 36. remiſit ad primam Philoſophiam his verbis*, vtrum contingat aliquid ſeparatorum intelligere, ipſum exiſtentem non ſeparatum à magnitudine, aut non; conſiderandum eſt poſterius, *& ideò Ariſtot. de his agit libr. 12. Metaphyſic. dictum eſt autem diſputat. 1. Metaphyſ. quæſt. 1. num. 10. & 11. Intelligentias pertinere ad Metaphyſicam noſtram quantum ad conceptus proprios ex communibus, & ad Metaphyſicam in ſe quoad conceptus proprios ex proprijs; rationes autem proprias, & ex proprijs ipſius Dei pertinere ad Theologiam ſupernaturaliter reuelatam; & quidem in hac vltima Diſputat. meus erat exactè pertractare de Deo, & Intelligentijs quantum ad præfatos conceptus ad Metaphyſicam pertinentes, & de eorum attributis naturaliter cognoſcibilibus, vt in Tomo phyſica in fine de primo Motore pollicitus eram; cæterum quia cognitio de his ſubſtantijs, ſi intra ſolos naturalis luminis terminos ſi ſtamus, admodum debilis eſt, ac exigua, vt ait Ariſtot. 2. Metaphyſ. text. 1*, ſicut Veſpertilionum oculi ad lumen dici ſe habent, ita & intellectus animæ noſtræ ad ea, quæ manifeſtiſſima omnium ſunt, *conſultius viſum eſt totam hanc tractationem ad Sacram Theologiam reſeruare, ac etiamne volumen hoc ſecundum Metaphyſ. nimis excreſcat, & mole primum excedat; quare hic perfunctoriè ſolum exiſtentiam, & naturam harum nobilium ſubſtantiarum venabimur cætera ad eſſentiam, & attributa illarum ſpectantia ad Theologiam reſeruando exactius pertractanda.*

QVÆSTIO I.

An poſſit naturaliter demonſtrari Deum eſſe, & quomodo.

2 Ad eliminandum, omninoque euellendum impijſſimum, ac beſtialiſſimum Atheiſtarum errorem, qui vt ſine Deo viuerent, Deum eſſe negarunt, mouent quæſitum præſens omnes tum Theologi, tum Met. vel ad calcem Metaphyſ. vel ad initium Theologiæ; non eſt autem ſermo de Deo ſub ratione Deitatis, vt ſic, qui dicitur conceptus Dei proprius ſub proprijs, quia ſub hoc conceptu non eſt nobis cognoſcibilis lumine naturali, ſed tantum ſupernaturali lumine fidei; ſed ſermo eſt de Deo, vt ſignificatur, & concipitur nomine entis infiniti, & independentis, ac etiam primæ cauſæ incauſatæ, qui dicuntur conceptus Dei proprij ex communibus, & ſunt nobis poſſibiles, & attingibiles lumine naturali, & pro ſtatu iſto; quare ſenſus quæſiti eſt, an poſſit naturaliter demonſtrari dari in rerum natura vnum primum ens incauſatum, ac infinitum, & à cæteris independens, à quo alia omnia entia dependeant, vt à primo principio. Omnes Metaphyſici, ac Theologi vno, vel altero excepto affirmant demonſtrari poſſe naturaliter Deum eſſe, & contrariam ſententiam, quæ Rabbi Moyſi, & Petro de Aliaco ſolet adſcribi, alij temerariam cenſent, alij erroneam, vt videre eſt part. 1. quæſt. 2. artic. 2. de qua cenſura videri poteſt Smiſinchius tract. 1. diſput. 1. quæſt. 4. Et quidem, quod etiam ſecluſa reuelatione diuina naturalis ratio dictet Deum eſſe expreſsè ex Sacra Scriptura colligitur, cum ait ex creaturis cognoſci creatorem vtique per diſcurſum naturalem ab effectis ad cauſam, ita habetur Pſalm. 18. *Cœli enarrant gloriam Dei*, Sap. 13. *à magnitudine ſpeciei, & creaturæ cognoſcibiliter poterit Creator horum videri*, hinc Apoſtolus ad Rom. 1. reprehendit Philoſophorum, & gentium vecordiam, quod Deum ipſum ex creaturis coacti cognouerint, & tamen vt Deum non glorificauerint *inuiſibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque eius virtus, & diuinitas.*

Quamuis autem omnes ferè Scholaſtici, vt dixi, in hoc conueniant, quod poſſit exiſtentia Dei naturali lumine demonſtrari, fatentur tamen pariter non poſſe propter quid, & à priori demonſtratione rigoroſe demonſtrari, & ratio eſt, quam ſignificat Doctor 1. diſtinct. 2. quæſt. 1. nam Deus, vt eſt hæc eſſentia ſingularis, & ſuaptè natura exiſtens, non cognoſcitur à nobis ſecundum ſe diſtinctè, quatenus ſignificatur hoc nomine Dei, ſed ſolum ex creaturis à nobis confusè cognoſcitur, quatenus confusè ſignificatur nomine entis infiniti, ergo medium, quo à priori poteſt demonſtrari eſſe de ente infinito eſt omninò nobis ignotum, atque ideò remanet id ſolum oſtendi poſſe per demonſtrationem à poſteriori. Conf. quia ad demonſtrationem à priori requiritur, vt à demonſtrante habeatur defoitiuus conceptus ſubiecti; at pro ſtatu iſto non habemus definitiuum conceptum Deitatis, quia modo concipimus ipſum ſub ratione tantum attributali, aut modo intrinſeco; ergo eius exiſtentia nequit à nobis propriè demonſtrari à priori, ſed tantum à poſteriori; variæ autem viæ ſunt ad hanc veritatem venandam à poſteriori, quæ tamen omnes non ſunt efficaces, quas innuit S. Thomas 1. par. quæſt. 2. artic. 3. ac eius Expoſitores.

3 Prima ratio, quæ occurrit, eſt illa vulgata ſumpta ex Ariſtot. 8. Phyſicor. cap. 4. 5. & 10. & 11. Metaphyſic. cap. 3. ex motu deducta; cum enim quicquid mouetur ab alio moueatur, quod & ipſum moueri neceſſe ſit, idque ab alio, nec fas ſit in infinitum progredi, quia ſic non eſſet primum mouens, neceſſe eſt deuenire ad aliquod primum mouens, quod cætera moueat immotum, quod Deus eſt. Sed hanc viam ex motu deſumptam non eſſe ſufficientem ad coocludendam exiſtentiam primi Motoris iam oſtendi diſputatione vltim. Phyſicor. quæſtione 8. articul. 3. cum Scoto quæſt. 3. prolog. 5. & 1. diſtinctione 2. quæſt. 1. per totam, quæ ſunt ibi videnda, non hic repetenda.

Secunda ratio ſumitur ex gradibus perfectionum, cum enim detur in rebus creatis magis, & minus bonum, verum, nobile, debet eſſe aliquid optimum, veriſſimum, nobiliſſimum, quod ſit menſura bonitatis, veritatis, & nobilitatis cæterorum omnium, ac proinde, quod ſit ſummè, ac infinitè ens, ideoque cæterorum omnium entium cauſa, quod eſt D. O. M. *Neque* hæc ratio ſatis conuincere videtur, nec illæ conſequentiæ legitimè deductæ, nam in quantitate diſcreta datur maior, & minor numerus nec tamen datur infinitus numerus, aut maximus, quo maior dari nequeat; ſic etiam in quantitate continua datur maius, & minus corpus, non tamen infinitæ molis, aut maximum, quo maius dari nequeat. Nec ſatisfacit, quod inquit Valentia, ad huius rationis efficaciam ſufficere, quod quotieſcunque datur à parte rei magis, & minus, detur etiam maximum inter ea, quæ de facto exiſtunt vt patet in corporibus, quorum omnium datur maximum, quo maius non exiſtit, vt vltimum Cœlum; ſic enim pariter legitimè infertur inter ea, quæ ſunt magis, & minus entia dari aliquod ens, quo maius non ſit inter ea, quæ de facto exiſtunt, & hoc erit Deus. Non, inquam, ſatisfacit, quia Deus nedum debet eſſe maius ens omnibus entibus actu exiſtentibus, ſed etiam poſſibilibus; ergo ex eo, quod detur ens maximum, & perfectiſſimum omnium entium actu exiſtentium non concluditur hoc eſſe Deum, niſi quoq; probetur eſſe maximum omnium poſſibilium. Tum quia neq; etiam ex hoc bene deducitur, quod illud primum, & perfectiſſimum ſit cauſa omnium cæterorum, quia homo eſt perfectiſſimus omnium animalium, & tamen non eſt cauſa cæterorum, & Angelus eſt perfectiſſimus ſpirituum creatorum, & tamen non eſt cauſa aliorum ſpirituum inferiorum, quæ etiam inſtantiæ fieri poſſunt in genere accidentium.

4 Tertia

Digitized by Google

4 Tertia ratio, quam adhibet Doctor loc. cit. 1. diſt. 2. quæſt. 1. §. *quantum ad 1. art.* ſumitur ex ratione effectus, & ſubordinationis cauſarum efficientium, poteſtque deduci vel vt fecimus diputat. 15. phyſ. quæſt. 8. artic. 3. numer. 104. vel breuius hoc modo, conſtat multas eſſe res in hoc mundo productas, ideſt quæ acceperunt eſſe poſt non eſſe, vel igitur res hujuſmodi ſunt à ſe ipſis productæ, & hoc non, quia nihil producit ſeipſum ex dictis diſp. 8. Phyſ. quæſt. 2. art. 1. vel ab alio, & de hoc rurſus quæritur, an ſit à ſeipſo productum, vel ab alio, cumque nequeat dari proceſſus in infinitum in ordine producentium ſeu effectiuu, & cauſæ, opus eſt aſſignare vnam primam cauſam omnium increatam, & incauſatam, quæ ſit aliorum cauſa. Quæ ratio, ſi benè perpendatur, intentum ſatis conuincit, & nititur duobus principijs, naturaliter notis primum eſt, nihil ſeipſum producere, ſed quicquid producitur ab alio debere produci, cuius principij veritatem loc. cit. in Phyſica ſatis demonſtrauimus, quia producens eſt prius ſaltim natura producto, & ad exercitium actus productionis requiritur exiſtentia realis, & actualis in cauſa, quarè ſi idem ſeipſum realiter produceret, tunc eſſet prius, & poſterius natura ſeipſo, ac ſimul eſſet exiſtens, & non exiſtens, quatenus enim producens eſt prius producto, ac exiſtens, vel præexiſtens; quatenus verò productum poſterius eſt, & non exiſtens, quia cum producitur tranſit de non eſſe ad eſſe, & ſic de eodem contradictoria verificarentur; aliud principium eſt, quod in ordine producentium nequit dari proceſſus in infinitum, & præſertim in eſſentialiter ordinatis, ſumiturque ex Ariſt. 2. Met. tex. 2. & probatur multipliciter à Doctore loc. cit. K. euidentior tamen probatio, quæ ex eiuſdem dictis colligi poteſt eſt. Quod ſi in cauſis ſubordinatis talis daretur progreſſus in infinitum, tunc tota illa cauſarum collectio (eo modo, quo colligi poteſt multitudo ſincathegorematicè infinita) eſſet dependens, & independens, quæ contradicunt, probatur hæc ſequela ex Smiſinch. eſſet quidem dependens, quia nulla dicitur eſſe in illa collectione, quin ſit dependens, ergo tota collectio eſt dependens, quia quod negatur de omnibus partibus collectionis diſtributiuè, etiam negatur de tota collectione, cum collectio non ſit aliquid præter omnes partes diſtributiuè, vt conſtat; independens quoque, nam nec extrà illam collectionem eſt aliqua cauſa, à qua collectio dependeat, cum ponatur eſſe collectio omnium cauſarum, nec intrà collectionem eſt aliqua, à qua collectio dependeat adæquatè, alias enderet totum ab aliqua ſui parte adæquatè; non ergo dari poteſt progreſſus in infinitum in tali ordine producentium, ſed omninò perueniri debet ad aliquod primum ens increatum, & incauſatum, quod ſi cæterorum principium cum in genere cauſæ efficientis, quam finalis, quandoquidem tales cauſalitates nullam imperfectiorem importent, vt materialis, & formalis, ſed potius perfectionem.

5 Confirmat Doctor totum hunc diſcurſum loc. cit. K. quia effectiuum nullam imperfectionem ponit neceſſario, ergo poteſt eſſe in aliquo ſine imperfectione, ſed ſi in nullo eſt effectiuitas ſine dependentia ad aliquid prius, in nullo eſt ſine imperfectione; ergo effectiuitas independens poteſt ineſſe alicui naturæ, & illa eſt ſimpliciter prima; ergo effectiuitas ſimpliciter prima eſt poſſibilis; quod ſi tale efficiens primum eſt poſſibile, erit quoq; de facto exiſtens, quia cum ſit primum ens, & à ſe, non ab alio conſequenter erit neceſſe eſſe. Conatus eſt Baſſolius 1. d. 2. qu. 1. hanc rationem diſſoluere admittendo proceſſum in infinitum etiam in eſſentialiter ordinatis, vndè vniuerſitas cauſatorum non eſt aliquod vnum eſſentialiter, quod debeat intelligi dependere ab vna cauſa extrinſeca illi vniuerſitati, ſed pro tanto datur intelligi iſte vniuerſitas cauſata, quia quælibet pars eius cauſata non eſt à ſe ipſa, ſed ab alia, & illa ab alia, & ſic in infinitum. Sed vt hæc euaſio præcluderetur, paulò aliter probaui illius progreſſus infiniti abſurditatem, quam paſſim probari ſoleat; quod ſcilicet tota illa cauſarum collectio eſſet dependens, & independens, dependens quidem, quia nulla illarum ponitur prima, independens verò, quia nulla extrinſeca ponitur, à qua tota illa collectio dependeat; Fateor tamen neq; hanc euaſionem ſufficienter præcludi per illud dilemma Smiſinch. nam diceret Baſſol. totam illam collectionem cauſarum eſſe dependentem, non quia tota dependeat ab aliqua cauſa prima toti illi collectioni extrinſeca, ſed quia diſtributiue, vna cauſa dependet ab alia perfectiori, & illa adhuc à perfectiori, & ſic infinitum, quod autem affirmatur de partibus omnibus collectionis diſtributiuè, affirmatur de tota collectione, & ſic erit tota dependens, & ſic etiam reſpondet Rubion. 1. d. 2. q. 1.

Sed inſtabit quis ex Scoto cit. lit. K. ad hanc euaſionem præcludendam, quia quo cauſa eſt ſuperior, eo eſt perfectior in cauſando; ergo in infinitum ſuperior erit in infinitum perfectior, & ita infinitæ perfectionis in cauſando, & per conſequens non cauſans in virtute alterius, quia quælibet talis in virtute alterius cauſans eſt imperfectè cauſans, quia eſt dependens ab alia in cauſando. At neque hæc inſtantia conuincit, neque hic modus arguendi tenet in multitudine ſincategorematicè infinita, vt dixi diſp. 9. Phyſ. q. 2. art. 2. nu. 35. quia in tali collectione non datur vltimum, vel ſupremum, alioquin ſincathegorematicè infinita nō foret inſtantia autem procedit perindè ac ſi perueniri deberet ad aliquam cauſam, quæ ſit infinitæ perfectionis, & infinitè diſtet ab alijs inferioribus cauſis, quæ imaginatio eſt falſa, quia ſuppoſito proceſſu in infinitum in cauſis nunquam perueniri poterit ad aliquam cauſam infinitæ perfectionis, & in infinitum ab inferioribus diſtantem; ſed tantum perueniri poterit ad cauſam perfectiorem, & perfectiorem in infinitum, & à qualibet inferiori non quidem infinitè diſtantem, ſed finitè in infinitum. Quare ex quinque probationibus, quas Doctor adducit 1. d. 2. q. 1. K. ad improbandum progreſſum in infinitum in eſſentialiter ordinatis, puto validiorem eſſe quintam, & vltimam probationem ſuperius tactam, ſcilicet quia effectiuum nullam imperfectionem ponit neceſſariò ideò poni debet in aliquo ſine imperfectione, & tale erit primum efficiens, & à ſe, nam per hanc quintam rationem euaſio præfata Baſſolij ſufficienter præcluditur, licet hanc etiam ſoluere nitatur, pro hac demonſtratione Doctoris videatur Suarez diſp. 29. Met. ſect. 2. num. 20. & ſeq. qui eam elegantiſſimè deducit, & pertractat.

6 Quarta ratio, ex præcedenti eſt veluti confirmatio ſumitur ex poſſibili, & neceſſario, cum enim ea, quæ ſunt contingentia poſſint eſſe, & non eſſe, debet admitti aliquod ens neceſſarium, per quod ea quæ ſunt poſſibilia capiant eſſe, quod quidem ens neceſſarium ſit cauſa ſuæ neceſſitatis, ſeu ex ſe habeat eſſe neceſſarium, & ſit incauſatum ab alio, ne detur proceſſus in infinitum. At fortè dicetur ad hoc, ſicut ad præcedens argumentum, quod quodlibet contingens in particulari de poſſibilitate ad actum reductum eſt per aliud indiuiduum, quod erat exiſtens, & hoc rurſus per aliud, & ſic in infinitum, nec ideò opus eſſe recurrere ad aliquod ens, cui neceſſariò, & à ſe conueniat exiſtere, vt cætera entia contingentia per ipſum reducantur de potentia ad actum. Sed hæc euaſio ſtatim præcluditur, quia de eſſentia contingentis eſt, quod poſſit eſſe, & non eſſe, poſſunt eſſe, quando non dum exiſtunt, poſſunt non eſſe, quando actu exiſtunt; ſi ergo de facto tota entium contingentium collectio non exiſteret, poſſent iſta contingentia de potentia ad actum deduci; aut ergo per ſeipſa, aut per aliud, quod non ſit contingens; ſi ſecundum; habetur intentum, primum verò dici non poteſt, quia vt ſuprà probatum eſt, nihil poteſt ſemetipſum de nō eſſe ad eſſe ducere, & omne quod producitur ab alio realiter diſtincto produci opus eſt; tum quia ea ſuppoſitione illa entia contingentia non eſſent, & conſequenter in ſeipſis nihil eſſent. Dices, rurſus quodlibet ens contingens diſtributiuè de poſſibilitate ad actum eſſe reductum per aliud indiuiduum, quod erat exiſtens, & illud per aliud, & ſic in infinitum. Contrà, quia licet illa ſolutio videretur aliquo pacto præcedenti argumento adaptari, cum tota collectio cauſatum, & cauſatorum dicebatur dependens, non quia tota dependeret ab aliqua vna toti collectioni extrinſeca, ſed quia vna cauſa illius collectionis dependebat ab alia, & hæc rurſus ab alia perfectiori in infinitum; attamen huic argumento de tota collectione entium contingentium adaptari non poteſt, quia non ſolum ſingula illa entia contingentia petunt ab alio produci, ſed etiam tota collectio, quia tota illa collectio ex ſua ratione eſſentiali petit per ſe, & ab intrinſeco reduci de potentia ad actum exiſtendi per aliquod ens, cui neceſſariò per ſe exiſtere in actu exercito conueniat; Probatur hoc; quia tota illa collectio poteſt non eſſe, & de non eſſe ad eſſe deduci; & hoc ab alio ente, quod ſit omnino extra illam collectionem; hoc autem erit ens neceſſarium, à ſe, & independens; vnde hæc quarta ratio ſic deducta adhoc mihi videtur efficacior, quam ſit tertia, nam illa tertia ex ſolutionibus Baſſolij non parum infirmatur, iſta verò nequaquam, imò per iſtam poteſt illa validè confirmari.

7 Quinta ratio, omnibus euidentior ſumitur ex admirabili ordine, & connexione partium huius vniuerſi, ac eiuſdem gubernatione, cum enim res omnes naturales etiam omnis cognitionis expertes propter finem operentur, nec ſe ad illum dirigere valeant, & tamen ab illo minimè aberrent, neceſſe eſt, vt ſit aliquod ſupremum intelligens, quod illas omnes ad ſuum finem dirigat; & hoc argumentum ſæpe nobis à ſacra Scriptura ſuggeritur, cum inquit Sap. 13. *à magnitudine ſpeciei, & creaturæ cognoſcibiliter poterit creator horum videri*; & Prouerb. 3. *Dominus ſapientia fundauit terram, ſtabiliuit Cælos prudentia, ſapientia illius eruperunt abyſſi, & nubes rore concreſcunt*, & Pſalm. 18. *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat firmamentum*, vnde hac via inceſſerunt etiam S. S. Patres pulcherrimum illum, quem videmus, creaturæ, ordinem, & miram circa res omnes prouiſionem vni Factori, & Gubernatori adſcribentes; ſic Iuſtinus quæſtion. 61. gentium interrogatus vnde probetur Deum eſſe reſpondet *ex eorum, quæ ſunt contreatione, conſtitutione, ſtabilitate*, & Dionyſ. cap. 7. de diuinis nominibus ait *Deum cognoſci ex creaturarum ordinatiſſima diſpoſitione*. Euſebius ſeptimus præpar. Euangelica capit. ſecundo, *ſicut domus ſine artifice, aut pannus ſine texente fieri non poteſt, ita neque vniuerſum hoc ſine auctore* Lactantius libro primo de falſa religione cap. 2. *Nemo eſt tam rudis, tam feris moribus, qui oculos in Cælum tollens non aliquam intelligit eſſe prouidentiam ex ipſa rerum magnitudine, motu, diſpoſitione conſtantia, vtilitate, pulchritudine, temperatione*. ſic etiam loquitur Nazianzenus orat. 2. de theol. ſic denique Chryſoſtom. hom. 9. ad pop. Antioch. vbi explicans illud Pſalm. 18. Quomodo, inquit Cæli enarrant gloriam Dei; vocem non habent, os non poſſident, illis non eſt lingua, quomodo igitur narrant? per ipſum aſpectum (reſpondet) cum enim videris pulchritudinem, magnitudinem, celſitudinem, ſitum, formam per tantum corpus permeare, tanquam vocem audiens, & ad aſpectum diſcens, adoras eum, qui tam pulchrum, & admirabile corpus creauit, tacet Cælum, ſed ipſius aſpectus vocem tuba clariorem emittit, per oculos, non per aures nos docens, hic

hic enim ſenſus à natura eſt illo certior, ac manifeſtior; hæc & ſimilia eleganti ſſimè habet ibi Chryſoſtomus ad rem noſtram.

8 Eodem etiam argumento, vt ad rem promptiſſimo, vſi ſunt Philoſophi ad perſuadendum vnum reperiri primum ens, ac vnam primam cauſam, à qua cætera omnia in eſſe dependeant, vndè Cicero lib. 2. de natura Deorum inquit, quando machinatione quadam aliquid moueri videmus, vt ſphæram, & alia permulta, non dubitamus, quin illa opera ſint rationis; certè dubitandum minus eſt cum impetum Cœli cum admirabili illa celeritate moueri, vertique videmus conſtantiſſimè conficientem anniuerſarias viciſſitudines cum ſumma ſalute, & conſeruatione rerum omnium, quin ea non ſolum ratione fiant, ſed etiam excellenti, & diuina ratione. Et apud eundem Ciceronem lib. eodem Velleius ſimili diſcurſu Cottæ dubitationem de exiſtentia huius primi entis diſſoluit, eiuſque exiſtentiam comprobauit. Quidem enim poteſt eſſe tam apertum, tanque perſpicuum, cum Cœlum ſuſpeximus, cæleſtiaque contemplati ſumus, quam eſſe aliquod numen præſtantiſſimæ mentis, quo hæc regantur. Quod ni ità eſſet, non potuiſſet aſſenſu omnium dicere Ennius, Aſpice hoc ſublime candens, quem vocant omnes Iouem; illum verò, & Iouem, & dominatorem rerum, & omnia nutu regentem; Plato in Sympoſio dicit ea pulchritudine omninò rerum creatarum pulchritudinem quandam diuinæ naturæ de repente conſpici, & Ariſt. tandem 12. Met. cap. 2. ait quonam pacto ordo erit, non exiſtente aliquo perpetuo ſeparato, ac permanente? quod cap. 10. declarat exemplo domus, familiæ, & exercitus, qui ſine duce, & rectore eſſe non poteſt. Videatur denique Hurtadus diſp. 20. Met. ſect. 1. vbi graphicè ac elegantiſſimè hoc argumentum proſequitur, ac tanta dicendi venuſtate, ac energia, vt planè rudem quemlibet, ac inſeniatum hominem de hoc ſuprà omnia importantiſſimo dogmate poſſit erudire, ac efficaciter perſuadere etiam renitentem; Et qui adhuc plura deſiderat P. Fabrum noſtrum conſulat lib. aduerſus impios Atheos diſp. 1. vbi de hac re vbertimè, & eruditiſſimè ſcribit.

Soluuntur Obiectiones.

9 IN oppoſitum Primò obijci ſolet, quod ſi daretur Deus, omne malum tolleretur de mundo, quia deberet eſſe infinita bonitas excludens omne malum; ergo cum tot ſint mala, totque peccata in mundo, videtur quod non ſi Deus, probatur ſequela maioris, nam ſi vnum contrarium eſſet actu in rerum natura infinitum, nihil ſibi contrarium eſſet in natura, ergo ſi aliquod bonum ſit actu infinitum, quale eſſet Deus, ſi daretur, nihil mali eſſet in vniuerſo. Conf. corpus infinitum nullum aliud corpus ſecum compatitur; ergo nec ens infinitum aliud ens cum eo; probatio conſequentiæ, tum quia ſicut repugnat dimenſio dimenſioni, ita actualitas actualitati repugnare videtur; tum quia ſicut ſi eſſet aliud corpus ab infinito faceret cum illo aliquid maius infinito, ita ſi eſſet aliud ens ab infinito, faceret aliquid maius infinito.

Reſpond. Doctor loc. cit. quod cauſa infinita actiua ex neceſſitate naturæ non compatitur ſibi aliquod contrarium, ſiue ſit ei contrarium formaliter ſcilicet ſecundum aliquod, quod conuenit ſibi eſſentialiter, ſiue virtualiter, ſcilicet ſecundum rationem effectus ſui, quem virtualiter includit, vtroque enim modo impediret quodlibet incompoſſibile ſuo effectui, ſicut argutum eſt prima, Deus autem eſt liberè, ac voluntariè agens reſpectu omnium, quæ ſunt extrà ipſum, & ideò compatitur malum; Quod etiam permittit ad maiorem oſtenſionem ſuæ bonitatis, vt ſcilicet ex malo bonum educat, vt dicit Auguſ. Dices numquid Philoſophi ponentes Deum agere, ex neceſſitate naturæ non ponebant eſſe aliquod malum in vniuerſo? Reſpondet Doctor Philoſophos in hac re eſſe deceptos etiam ſecundum naturale lumen. Ad Conf. negatur conſequentia cum eius probationibus, ad primam ait Doctor, quod non eſt ſimilis incompoſſibilitas dimenſionum in replendo locum, & eſſentiarum in ſimul eſſendo, non enim vna entitas ſic replet totam naturam entitatis, quin cum iſta alia entitas poſſit ſtare, hoc autem non debet intelligi de repletione locali, ſed quaſi menſuratione eſſentiali; ſed vna dimenſio replet eundem locum ſecundum vltimum capacitatis ſuæ, & ideò aliud cum ipſo eſſe non poteſt replens locum, ſed bene poſſet eſſe cũ eo aliud corpus non replens locum, itaquod vna entitas poteſt eſſe cum alia, ſicut poſſet reſpectu loci cum corpore replente locum aliud corpus eſſe non replens locum. Similiter ad aliam probationem negat paritatem, quia corpus infinitum, ſi eſſet cum alio, fieret totum maius vtroque ratione dimenſionum, quia dimenſiones alterius corporis eſſent aliæ à dimenſionibus corporis infiniti, & eiuſdem rationis cum eis, & ideò totum maius eſſet propter diuerſitatem dimenſionum, & totum non maius, quia dimenſio infinita non poteſt excedi; hic autem tota quantitas infinitæ perfectionis nullam recipit additionem in ratione talis quantitatis ex coexiſtentia alicuius finiti ſecundum talem quantitatem.

10 Secundò formæ ſe habent, ſicut numeri 8. Met. 10. ſed in numeris aſcendendo ſecundum perfectionem non eſt dare primum, quia in ipſis eſt proceſſus in Infinitum, ergo &c. Deindè, ſi tale ens primum daretur, vel eſſet à ſe, vel ab alio, non ſecundum, quia tunc non eſſet primum, ſi à ſe, vel igitur effectiuè, quod eſt impoſſibile, quia nihil ſeipſum efficit, vel finaliter, & hoc non, quia ſicut nihil efficit ſeipſum, ita nihil eſt finis ſui; nec tandem materialiter, vel formaliter, quia tunc oporteret, quod aliquo effectiuò eſſet, quod formam introduceret in materiam. Demum ſi eſſet tale agens primum, ſeu prima cauſa omnium, aut ageret neceſſariò, & naturaliter, & ſic nihil eſſet contingens in vniuerſo, aut contingenter, & ſic nihil eſſet neceſſarium, quorum vtrumque eſt falſum.

Reſpond. quod Ariſt. per eam oppoſitionem re vera non intendit inducere ſimilitudinem inter ſpecies, & numeros, qualia in argumento prætenditur ex dictis diſp. 2. num. 178. ſed hoc etiam admiſſo nihil indè concluditur; ſed tantùm ex argumento, & paritate aſſumpta ſequitur, quod ſicut in numeris aſcendendo nunquam peruenitur ad perfectiſſimum, quia infinitum pertranſiri non poteſt, ſic pariter cum inter Deum, & creaturam ſit infinita diſtantia quoad perfectionem, aſcendendo per ſpecies poſſibiles nunquam perueniretur ad Deum. Ad 2. primum ens dicitur eſſe à ſe affectiuè, non quidem poſitiuè, quaſi ſeipſum efficiat, ſed priuatiuè, quatenus non eſt cauſatum ab alio. Ad 3. prima cauſa eſt agens liberum ad extra, & agit extra omnia contingenter, vnde in tota rerum creatarum vniuerſitate nihil eſt neceſſarium ſimpliciter, ſed omnia ſunt ſimpliciter contingentia, ac poſſibilia non eſſe præter primum ens.

11 Tertiò poteſt Deus inuincibiliter ignorari, quod vtique non eſſet, ſi naturali lumine eius exiſtentia attingi poſſet; probatur aſſumptum, nam pſalm. 13. dixit inſipiens in corde ſuo non eſt Deus, & Exod. 5. dixit Pharao ſe neſcire Deum. Tum, quia ſi talis ignorantia non eſſet poſſibilis, credibile non eſſet tot extitiſſe homines Idolatras falſos Deos colentes. Tum tandem, quia Molina in hac ipſa quæſtione refert ex multorum relatu audiuiſſe Braſiliæ incolas nullum coluiſſe Deum antequam à Luſitanis edocerentur.

Reſp. negando aſſumptum, alioquin Philoſophi gentium, qui coluerunt Idola, fuiſſent excuſabiles, cuius oppoſitum aſſerit Apoſt. Rom. 1. hinc Damaſcen. lib. 7. orthod. fidei c. 2. ait *notitia Dei eſt omnibus à natura inſita* &c. 1. & 3. *neque id aliquis ratione vtens ignorare poteſt*, & D. Greg. lib. 27. moral. c. 3. *Omnis homo eo ipſo, quod rationalis eſt conditus, debet ex ratione colligere eum qui ſe condidit, Deum eſſe*, quare ad 1. probationem dicendum ignorantiam inſipientis, & Pharaonis fuiſſe vincibilem, & omninò culpabilem, eo quod eis media non deferunt cognoſcendi Deum, ſed excecauit eos malitia eorum, & ſic pariter dicendum ad aliam de antiquis Idolorum cultoribus, & de Braſiliæ incolis, ſi tamen relatio illa Molinæ fide digna ſit.

12 Quartò tandem arguunt Scholaſtici quidam non poſſe Dei exiſtentiam naturali ratione, ſed tantùm fide cognoſci, primò quia Hebr. 11. accedentem ad Deum oportet credere, quia eſt; ergo fide ſolum cognoſci poteſt exiſtentia Dei, non vero lumine naturali; hinc Patres non rarò ſignificant ſine altiori lumine diuinæ reuelationis Deum cognoſci non poſſe, ita D. Aug. de Ciuit. Dei cap. 7. de Philoſophis agens inquit, *quidam eorum quadam magna* (de Deo) *quantùm diuinitùs adiuti ſunt inuenerunt, quantùm autem humanitùs impediti ſunt, errauerunt*. Nec valet, quod aliqui reſpondent ex D. Thom. 2. 2. quæſt. 1. art. 7. D. Paulum, & Patres loqui de Deo, vt eſt author ſupernaturalis, & remunerator in tali ordine, non autem de Deo, vt conſideratur intrà ordinem naturæ; Nam Damaſcen. 1. de fide orthod. c. 2. ait *fieri nequit, vt præter ea, quæ diuinitùs à ſacroſanctis veteris, & noui Teſtamenti oraculis patefacta, & explanata ſunt, quidquam de Deo loquamur, aut etiam omnino cogitemus*, loquitur autem ibi de Deo, quatenus concipitur, tanquam increatus, ſempiternus, ab omni conuerſione, & commotatione liber, ſimplex, compoſitionisque ac corporis expers, bonus, iuſtus, rerum omnium architectus &c. quæ eſt Dei conſideratio in ordine naturæ. Deinde Scriptura ipſa Sap. 13. & 14. expreſsè negat poſſe Deum ex creaturis diſcurſu naturali cognoſci, imò potius nos in errorem ducere, quam in Dei cognitionem, inquit enim creaturas in *Dei odium factas eſſe, & in tentationem animabus hominum, & in muſcipulam pedibus inſipientium; ideoque non potuiſſe eos, in quibus Dei ſcientia non ſubeſt, de his quæ videntur bona intelligere eum, qui eſt, neque operibus attendentes cognoſcere quis eſſet artifex, ſed aut ignem, aut ſpiritum, aut citatum aerem, aut gyrum ſtellarum, aut nimiam aquam, aut Solem, & Lunam rectores Orbis terrarum Deos putaſſe*. Denique de eodem nequit eſſe ſcientia, & fides, ſed Deum eſſe eſt articulus fidei, ergo nequit demonſtratiuè cognoſci nec à priori, nec à poſteriori.

Reſp. D. Paulum loc. cit. re vera de Deo loqui, vt ex ſupernaturalis Auctor, vt liquet ex ipſo contextu, & in eodem ſenſu regulariter loquuntur SS. Patres, quod ſi interdum aliqui loquuntur de Deo etiam, vt eſt Auctor naturæ, ſolùm inſinuare voluerunt nos non poſſe naturali lumine Dei notitiam comparare pro ſtatu iſto abſque plurium errorum periculo præſertim quo ad quid eſt, & circa eius attributa, vt in Philoſophis experientia docuit, qui etſi vnius Dei exiſtentiam agnouerint, tamen in explicanda eius natura, & eſſentia valdè hallucinati ſunt. Ad 2. dicendum creaturas per accidens ſolum eſſe factas in muſcipulam animabus dominum, nempe propter inſipiens cor eorum, vt ibidem Sapientia explicat dicens *pedibus inſipientium*, nam ſi ſapienter vtantur homines lumine naturali ex contemplatione mirabilis huius molis Vniuerſi non pauca vera de Deo poſſunt philoſophari. Ad vltimum non non eſt illa ſpecialis difficultas huius materiæ, ſed eſt communis omnibus illis, quæ dici ſolent creditæ, & demonſtratæ; vnde breuiter occurrendum eſt ex dictis diſp. vlt. Logicæ poſſe in eodem intellectu, & de eodem obiecto ſimul manere habitum fidei, & ſcientiæ etiam in eodem tempore, & in hoc ſenſu poſſe de eodem

Digitized by Google

dem obiecto haberi fidem, & ſcientiam nempè habitualiter, ſiue etiam actus illorum habituum poſſint eſſe ſimul, ſiue non, de quo ibi dictum eſt; & hæc ſufficiant pro hac quæſtione in præſenti, de qua fuſius in Theologia; alia verò plurima Atheorum argumenta, vel potius delj-ria P. Faber loc. cit. diſp. 1. exactiſſimè ſoluit.

QVÆSTIO II.

Quomodo Deus ſit cognoſcibilis naturaliter ab intellectu viatoris quoad quid eſt.

13 DE hac re tractat fuſiſſimè, & exactiſſimè Doct. 1. d. 3. p. 1. pro cuius breui reſolutione, quantum ad Metaphyſicum ſpectat, notandum ex Doctore ibidem triplicis generis eſſe conceptus, qui poſſunt de Deo formari, alij ſunt communes Deo, & creaturis, vt quod ſit ſubſtantia, vita intellectualis, ſpiritus &c. alij ſunt proprij ex communibus, vt quod Deus ſit ens infinitum, ſummè bonus, ſummè ſapiens, ſummè iuſtus &c. alij tandem ſunt proprij ex proprijs, vt quod ſit vnus, & trinus &c. hoc prænotato.

Dicendum eſt cum Doctore loc. cit. naturaliter, ſed ſolius luminis naturalis ductu non tantum haberi poſſe de Deo conceptus primi generis, ſed etiam ſecundi, non tamen tertij generis, nimirum proprios ex proprijs. Probatur aſſertum quoad omnes partes; probatur quoad primam, quia Deum concipimus ſub ratione entis, ſubſtantiæ, vitæ intellectualis, in quibus conceptibus conuenit Deus cum creaturis nedum analogicè, ſed etiam vniuocè nimirum ſicut in prædicatis dictis in quid de Deo, & creatura, vt patet ex dictis diſp. 2. Met. per totam; hoſque conceptus acquirimus naturali lumine ducti, vt patet ex dictis ibidem. Quoad ſecundam partem probat Doctor ibid. §. *quartò dico*, vbi ait, quod ad multos conceptus proprios de Deo poſſumus peruenire, qui non conueniunt creaturis, cuiuſmodi ſunt conceptus omnium perfectionum ſimpliciter in ſummo, & perfectiſſimus conceptus, in quo quaſi in quadam deſcriptione perfectiſſimè cognoſcimus Deum, eſt concipiendo omnes perfectiones ſimpliciter, & in ſummo; tamen conceptus perfectior, & ſimplicior nobis poſſibilis inquit, eſt conceptus entis ſimpliciter infiniti, iſte enim eſt ſimplicior, quam conceptus entis boni, vel entis veri, vel aliquorum ſimilium, quia infinitum non eſt quaſi attributum, vel paſſio entis, ſiue eius de quo dicitur, ſed dicit modum intrinſecum illius entitatis, ita quod cum dico ens infinitum, non habeo conceptum quaſi per accidens ex ſubiecto, & paſſione, ſed conceptum per ſe ſubiecti in certo gradu perfectionis, ſcilicet infinitatis, ſicut albedo intenſa non dicit conceptum per accidens, ſicut albedo viſibilis, imò intenſio dicit gradum intrinſecum albedinis in ſe, & ita patet ſimplicitas huius conceptus, ſcilicet ens infinitum; hos igitur, & ſimiles conceptus proprios Deo ex communibus poſſumus habere de Deo via naturalis diſcurſus.

14 Quomodo autem præfati conceptus poſſint haberi via naturalis diſcurſus explicat Doctor citat. 1. diſtinct. tertia, quæſt. prima §. *quintò dico*, quia formari poſſunt per abſtractiones à noſtro intellectu factas medijs ſpeciebus à creaturis acceptis; quia ſiue vniuerſalius, & minus vniuerſale cognoſcantur per eandem ſpeciem minus vniuerſalis, ſiue vtrumque habeat ſpeciem intelligibilem ſibi propriam, ſaltem illud quod poteſt imprimere, vel cauſare ſpeciem minus vniuerſalis in intellectu, poteſt etiam cauſare ſpeciem cuiuſcunque vniuerſalioris; & ita creaturæ, quæ imprimunt proprias ſpecies in intellectu, poſſunt etiam imprimere ſpecies tranſcendentium, quæ communiter conueniunt eis, & Deo; & tunc intellectus propria virtute poteſt vti multis ſpeciebus ſimul ad concipiendum illa ſimul, quorum ſunt iſtæ ſpecies, puta ſpeciem boni, ſpeciem ſummi, ſpeciem actus ad concipiendum ſummum bonum, & actualiſſimum; quod apparet ſic per locum à minori, imaginatiua enim poteſt vti ſpeciebus diuerſorum ſenſibilium ad imaginandum compoſitum ex illis diuerſis, ſicut apparet imaginando montem aureum.

15 Quo tandem ad tertiam partem concluſio eſt Doctoris loc. citat. §. *tertiò dico*, vbi ait, quod Deus non cognoſcitur naturaliter à Viatore in particulari, & propriè, hoc eſt, ſub ratione huius eſſentiæ, vt hic, & in ſe; probat autem, quia Deus ſub ratione talis cognoſcibilis eſt obiectum voluntarium, & non naturale, niſi reſpectu ſui intellectus tantum, & ideò à nullo intellectu creato poteſt ſub ratione huius eſſentiæ, vt hæc, naturaliter cognoſci; nec aliqua eſſentia naturaliter cognoſcibilis à nobis ſufficienter oſtendit hanc eſſentiam, vt hæc, nec per ſimilitudinem vniuocationis, nec imitationis; vniuocatio enim non eſt, niſi in generalibus rationibus; imitatio etiam deficit, quia imperfecta eſt, nam creaturæ imperfectè diuinam imitantur eſſentiam; ergo Deus, vt hæc eſſentia, & ſub conceptu proprio ex proprijs naturaliter ab intellectu creato attingi non poteſt. Reſtat ergo poſſe Deum à nobis via naturalis diſcurſus cognoſci quoad quid eſt per conceptus communes, & proprios ex communibus; triplex autem ſolet aſſignari via cognoſcendi Deum naturaliter ex D. Dionyſio, prima eſt via cauſalitatis, cum ab ipſis rebus effectis ad primam cauſam omnium effectricem progredimur, hacque via potius attingimus quod eſt de Deo, quam quid eſt; ſecunda dicitur via remotionis, cum ſcilicet quicquid eſt imperfectionis in creaturis à Deo remouemus, & hac via potius cognoſcitur quid non ſit Deus, quam quid ſit; tertia tandem dicitur via eminentiæ, cum ſcilicet, quicquid eſt perfectionis in rebus creatis, Deo qui eminenter omnia continet, attribuimus, & hæc eſt melior via, & magis directa ad veſtigandum quid ſit de Deo, vt docet Doctor loc. cit.

16 In oppoſitum adducit Doctor quædam argumenta probantia Deum nullo modo quantum ad quid eſt ab intellectu viatoris attingi poſſe, primò quia ex 3. de anima 30. & 39. phantaſmata ſe habent ad intellectum, ſicut ſenſibilia ad ſenſum, igitur intellectus nihil intelligit, niſi cuius phantaſmata poteſt per ſenſus apprehendere, Deus autem non habet phantaſma, ergo &c. Tum 2. quia ſicut ſe habet oculus noctuæ ad lumen ſolis, ſic intellectus noſter ad ea, quæ ſunt manifeſtiſſima naturæ; ergo impoſſibile eſt nos Deum cognoſcere, ſicut impoſſibile eſt noctuam Solem intueri. Tum 3. infinitum inquantum infinitum eſt ignotum ex 1. Phyſic. & 2. Metaph. ergo nequit intellectus noſter Deum attingere ſub ratione entis infiniti. Tum demum Greg. ſuper Ezech. loquit, quantumcunque mens noſtra in contemplatione Dei profecerit, non ad illud, quod ipſe eſt, ſed ad illud, quod ſub ipſo eſt, attingit.

Reſpondet Doctor §. *ad argumenta principalia*, propoſitionem Ariſtotel. præſertim intelligi debere in prima motione, qua intellectus nimirum mouetur ad acquiſitionem ſpecierum non ſemper in ſecunda, qua ſcilicet mouetur ad actum cognoſcendi per ſpecies iam acquiſitas; tum quia vt paulò ſupradictum eſt, quamuis Deus non habeat proprium phantaſma formaliter; cognoſcitur tamen virtualiter ex phantaſmate creaturarum modo explicato. Ad 2. ait Doctor, quod oculus noctuæ non habet cognitionem, niſi intuitiuam, & naturalem, & quantum ad iſtas duas conditiones poteſt exponi auctoritas Ariſtot. de impoſſibili, quia ſicut impoſſibile eſt illi oculo naturaliter, & intuitiuè conſiderare obiectum illud, ſic intellectui noſtro eſt impoſſibile naturaliter, & intuitiuè cognoſcere Deum. Ad 3. inquit, quod licet nequeat intellectus creatus infinita obiecta ſimul attingere naturaliter, quia id argueret in ipſo infinitam virtutem, adhuc tamen poteſt obiectum infinitum intenſiuè attingere, quia intellectio talis infiniti non concludit infinitatem actus, quia non oportet actum habere talem modum qualem habet obiectum, quia actus ſub ratione finiti poteſt eſſe ad obiectum ſub ratione infiniti, niſi eſſet actus comprehenſiuus, & concedo, quod talem actum circa obiectum infinitum non habemus, nec eſt poſſibile, de quo vide 3. diſtin. 14. q. 2. lit. F. Ad vlt. conceptus ille, qui poteſt naturaliter de Deo à nobis haberi, dicitur à Gregorio eſſe ſub Deo, quia eſt imperfectior, ac deterior conceptu proprio ipſius Dei ex proprijs eius accepto, adeout ſenſus ſit, quod cum concipimus Deum ex creaturis, numquam nos attingere ſingularem, & proprium conceptum ipſius Dei, vt hæc eſſentia, ſed conceptum valdè inferiorem illi; & hæc quoad hanc quæſtionem dicta ſufficiant, quia exactior cognitio ad Theologiam reſeruatur.

QVÆSTIO III.

An poſſit ratione naturali probari præter Deum extare alias ſubſtantias ſpirituales in vniuerſo.

17 PEr huiuſmodi ſubſtantias ſpirituales intelligimus naturas quaſdam completas intellectuales à Deo diſtinctas, & ſic immateriales, vt ſint corporeæ molis expertes, quam experimur in his materialibus ſubſtantijs. Et quæſtio non vertitur de poſſibili, nam poſſibilem eſſe talem naturam negari nequit, illud enim dicitur ſua pte natura repugnare, quod in ſuo conceptu contradictoria includit, ſeu prædicata ſeinuicem deſtruentia, vt quod accidens ſit ſubſtantia, Deus creatura &c. at in conceptu ſubſtantiæ ſpiritualis iam explicatæ talis prædicatorum repugnantia minimè reperitur; nam nec ſpiritualitas repugnat cum ſubſtantia, vt ſic, neque intellectualitas, nam Deus eſt ſubſtantia ſpiritualis, & incorporea; nec repugnat cum ſubſtantia creata, vt ſic, quia anima rationalis eſt ſpiritualis ſubſtantia creata; nec repugnat cum ſubſtantia completa, vt ſic, quia Deus eſt talis ſubſtantia completa: poſſunt ergo componi hæc omnia prædicata ſimul ad vnam naturam conſtituendam, quæ ſit ſubſtantia creata intellectualis completa, & hæc erit Angelus. Quæſtio igitur eſt de facto, an ratione naturali poſſit probari dari de facto in rerum natura huiuſmodi ſpirituales ſubſtantias completas intellectuales; & eſt triplex opinio, prima affirmat poſſe probari ratione naturali ſaltem à poſteriori deducta ex pluribus effectibus nobis notis deducta, qui nequeunt referri, niſi in Dæmones, vel Angelos, ita Faber opuſculo aduerſus Atheos tota diſput. 1. Secunda affirmat id poſſe conſtare nedum ratione à poſteriori, ſed etiam à priori, vt Suarez diſput. 35. Metaph. ſect. 1. Tertia tandem negat vtrumque & aſſerit exiſtentiam harum ſubſtantiarum non niſi ex principijs fidei poſſe conſtare, ita Vulpes dum alijs plurimis tom. 1. p. 2. diſp. 8. art. 1.

18 Dicendum primò actualem exiſtentiam harum ſubſtantiarum ſpiritualium non ſufficienter oſtendi ratione naturali à priori. Probatur hæc concluſio examinando, & ſoluendo rationes, quibus prætendit Suarez oppoſitum à priori demonſtrare, quas omnes refert, & reijcit Vulpes loc. cit. Primo itaq. ex Suarez hanc rationem refert, vt à priori oſtendentem angelos eſſe; non repugnat à parte rei, neque deeſt virtus ex parte primæ cauſæ, ergo euidens eſt dari ſubſtantias creatas prorſus immateriales ſubſiſtentes; probat antecedens, ſubſtantiam ſimul eſſe creatam, & immaterialem nullam inuoluit repu-

gnan-

Digitized by Google

gnantiam, hoc quippè prædicatum immateriale non excedit limites creaturæ; ergo poteſt talis ſubſtantia creari. Et reſpondet ſequelam eſſe vitioſam, ſiquidem ex poſſibilitate non rectè infertur factum, niſi quando cauſa non modo eſt infinitæ potentiæ, vt queat impedimentum omne ſuperare, verum, & naturaliter agit, prout poteſt. Cæterum minus candidè refert Vulpes hoc, & ſequens argumentum Suarez, ſiquidem hæc non adducuntur ab ipſo ad probandam actualem exiſtentiam ſubſtantiarum immaterialium, ſed ad oſtendendam ſolam poſſibilitatem earum, ſeu non repugnantiam; inquit enim ſub nu. 2. in fine, aliud eſt quærere, aut probare has ſubſtantias eſſe poſſibiles, aliud eſſe de facto, illud enim prius pendet ex ſola diuina potentia, cum non repugnantia ex parte rei; hoc autem poſterius præter potentiam requirit diuinam voluntatem, quæ difficilius oſtendi poteſt, quia eius decretum liberum eſt, cum tamen facultas, ſeu potentia ſit neceſſaria. Hinc num. 3. ponit primam concluſionem his verbis, dico primò poſſe ratione demonſtrari eſſe poſſibiles ſubſtantias creatas immateriales, ſiue ſpirituales; & poſteà numero quinto ponit ſecundò concluſionem his verbis, dico ſecundò ratione naturali poſſe ſufficienter oſtendi eſſe in vniuerſo ſubſtantias aliquas creatas omninò immateriales; & primam concluſionem probat ratione à Vulpio adducta, cum eodem antecedenti, *quia non repugnat ex parte rei, neque etiam ex parte cauſæ efficientis*, ſed non cum eodem conſequenti, nam hinc infert Suarez *ergo euidens eſt huiuſmodi effectum eſſe poſſibilem*, iuxtà concluſionem probandam, Vulpes autem infert, *ergo euidens eſt dari ſubſtantias creatas prorſus immateriales ſubſiſtentes.*

19 Secundò aliam rationem à priori pro exiſtentia Angelorum refert Vulpes ex Suarez, poſſibilius videtur ſubſtantiam immaterialem dari, quam materialem, illà de facto exigit; ergo debet illa quoque exiſtere neceſſariò; probatur maior cauſa efficiens ſemper intendit ſibi aſſimilare effectum; ergo quo effectus eſt cauſæ ſimilior, eò vt ab illa fiat, eſt aptior, Deus eſt prima omnium cauſa, eſtque ſubſtantia ſpiritualis; ergo poſſibilius eſt, magiſque conſentaneum, vt ab eo procedant effectus immateriales, quam materiales. Deindè reducit hoc argumentum Vulpes ad inconueniens, quia ex eo infertur dari ſubſtantiam creatam ſpiritualem infinitæ perfectionis Deo adæquatè ſimilem ſimilitudine vniuocationis in gradu numerico, quod eſt erroneum; hinc iterum dicit aſſumptum in maiori tantum poſſibilitatem talis effectus inferre, non factum, quoniam Deus agens liberum præcisè agit, quæ vult. Cæterum neque hoc aliud argumentum Suarez refert candidè Vulpes, nam facit quædam hoc argumentum Suar. ſect. 1. cit. n. 3. non tamen ad probandam actualem exiſtentiam angelorum ſed ſolam poſſibilitatem, vt ibi eſt videre; imò reductionē illam, quam facit Vulpes quoad actualem Angelorum exiſtentiam, præoccupauit Suarez quoad poſſibilitatem, de qua in eo argumento loquebantur, his verbis. Dices, hoc diſcurſu probaretur ſubſtantiam infinitè perfectam eſſe maximè poſſibilem, quia eſſet ſimillima Deo. Reſp. negando ſequelam, talis enim ſubſtantia non poteſt eſſe effectus Deo ſimilis, quia nō poteſt eſſe effectus, nā hoc ipſo, quòd ſit effectus, eſt in eſſentia diſſimilis Deo, de cuius ratione eſt, vt non ſit effectus; item ſi eſt effectus, eſt dependens, ſi eſt dependens, nō eſt infinita per eſſentiam, quia hęc infinitas requirit eſſe per eſſentiam; repugnat ergo tanta ſimilitudo ad Deum, ſeu potius æqualitas rationi effectus; ſimilitudo autem in ſola ratione immaterialis ſubſtantię non repugnat cum ratione effectus, & ideò ſuppoſita diuina omnipotentia, rectè concluditur talem effectum eſſe maximè poſſibilem; ita Suarez ex quo ſatis conſtat Suarez in pręfato argumento loqui de poſſibilitate, non de actuali exiſtentia angelorum; & præoccupaſſe inſtantiam factam à Vulpes. Aliud etiam argumentum ex Suarez refert Vulpes nu. 2. ad idem, quo à poſteriori ex exiſtentia actuali animæ intellectiuæ infert à poſteriori poſſibilitatem ſubſtantiæ immaterialis completæ, quod argumentum fideliter refert, & ait non eſſe ad rem, quia nō probat factum, de quo hic diſputamus, ſed poſſibilitatem; quod etiam de duobus præcedentibus melius dixiſſet ea fideliter referendo.

20 Tertiò probat directè Suarez cit. nu. 5. dari de facto ſubſtantias ſeparatas immateriales ex D. Th. p. 1. q. 50. art. 1. ad perfectionem vniuerſi pertinuit, vt in eo eſſet hic gradus ſubſtantiarum immaterialium ſed Deus condidit vniuerſum perfectum, ergo ſunt in eo huiuſmodi ſubſtantiæ; maior probatur, quia ad perfectionem effectus pertinet, vt ſit perfectè ſimilis cauſæ, ergo ad perfectionem vniuerſi ſpectat quod ſit ſimile Deo quoad fieri poſſit, cum ergo Deus ſit ſubſtantia immaterialis, & intellectualis, ad perfectionem vniuerſi ſpectat, vt in eo ſint ſubſtantiæ immateriales, & intellectuales, ratione quarum ſit ſimile Deo ſecundum hunc gradum; probatur minor, tum quia à perfecta cauſa, & ſummè bona, quæ nulli inuidet, & potentiſſima, quæ à nemine impediri poteſt, non debuit effectus prodire, niſi perfectus, tum etiam quia Deus in condendo vniuerſo intendit, & communicationem ſuæ bonitatis, & ſuæ perfectionis manifeſtationem. Hæc ratio non benè conſequentiam deducit, quia cum Deus ſit agens liberum ad extra, non tenetur ad productionem effectuum perfectiorum, vndè ſecundum Theologos potuit vniuerſum producere longè perfectius, quam ſit modò; quare licet in Angelis ſit maior ſimilitudo cum Deo, quam in qualibet alia creatura, potuit tamen pro ſi libertate eos nolle producere ſola perfectione humana contentus quātum ad hunc gradum intellectualitatis, qui eſt immaterialis ex parte animæ; imò angeli de facto producti non ſunt Deo ſimillimi in perfectione, & poſſet vtique alios ſibi ſimiliores producere, quos tamen producet nunquam, & ideò argumentum non concludit ſufficienter factum.

Quartò arguitur, ad idem, naturali lumine diuiditur ſubſtantia prędicamentalis in corpoream, & ſpiritualem, ſed datur ſubſtantia purè corporea, & materialis; ergo pariter dari oportet ſubſtantiam, purè incorpoream, & ſpiritualem, nec talis ſubſtantia poteſt eſſe Deus, quia ratione ſuæ infinitatis ponitur extrà prędicamentum. Hanc rationem rectè refellit Vulpes loc. cit. primò quia argumentum oſtendit poſſibilitatem, non factum; ſecundò quia non deſunt, qui Deum in prædicamento recludunt; tertiò tandem negat eſſe naturaliter notum ſubſtantiam prædicamentalem illo modo diuidi, nam potius ſic diceretur diuidi ſubſtantiam traſcendentalem, vt illa diuiſio reciprocetur cum diuiſione entis in finitum, & infinitum, creatum, & increatum.

21 Dicendum Secondò exiſtentiam harum ſubſtantiarum ſpiritualium probari poſſe naturaliter ratione à poſteriori, & ab effectu valdè probabili, licet non omninò neceſſaria. Concluſio probatur eodem modo, quo præcedens, examinando, & expendendo duas rationes, quibus à poſteriori ſolet probari exiſtentiam Intelligentiarū in vniuerſo. Prima ratio eſt Ariſt. qui 8. Phyſ. & 12. Met. à text. 42. earum exiſtentiam deduxit ex motu, & conuerſione Cęlorum, hic enim non poteſt ab ipſis Cęlis oriri, ſed eſt ab extrinſeco motore, vt ex Ariſt. probatum eſt diſp. 2. de Cælo q. 4. art. 3. concluſione prima; hic autem nequit eſſe mouens corporeum, & materiale, vt ibidem deductum eſt concluſione ſecunda; ergo erit immateriale, & incorporeum & ſic mouebitur ab aliqua Intelligentia; hæc autem nequit eſſe Intelligentia prima, quia cum hæc ſit infinitæ virtutis, vt conſtabit q. ſeq. moueret in non tempore, vt ibidem probatum eſt art. 4. remanet ergo, vt vnumquodque Cęlum à propria intelligentia aſſiſtente moueatur.

Cæterum quamuis hæc ratio in Ariſt. principijs aliquam poſſit probabilitatem habere, attamen non neceſſariò concludit ex naturaliter notis, imò ſupponit aliqua falſa etiam ſiſtendo intrà limitea luminis naturalis; quamuis enim de facto verum ſit tam ſecundum Ariſt. quam ſecundum veritatem Cælos ab extrinſeco moueri, non ab intrinſeco, vt loc. cit. dictum eſt diſp. 2. Cęli num. 137 attamen ſtatim num. 140. additum eſt non poſſe aſſignari aliquam rationem cogentem, & demonſtrantem neceſſariò ita eſſe, & repugnantiam inuoluere Cęlos à ſeipſis moueri, cum theſauri ſapientiæ, & omnipotentiæ Dei ſint infiniti. Deindè, quando etiam demonſtraretur Cęlos neceſſariò ab extrinſeco motore cieri debere, non neceſſariò oſtenditur hunc Motorem debere eſſe à primo diuerſum, ſicut enim Deus immediatè totum hunc Orbem produxit, ita quoque abſque vlla prorſus deiectione, & turpitudine dici poteſt immediatè Cęlos mouere, ſicut abſque vlla etiam deiectione ad omnes actiones cauſarum ſecundarum ponitur immediatè concurrere; nec benè deducitur motum eorum futurum inſtantaneum, quamuis enim ſit infinitæ virtutis, attamen ad extra liberè agit, non neceſſariò, etiam iuxta exigentiam luminis naturalis, & ſic ex propria libertate poterit immediatè mouere Cęlum ſucceſſiuè, & in tempore. Denique quando etiam admittere ſingulos Cælos habere proprios, & immediatos motores à Deo diſtinctos, non neceſſariò probatur illos eſſe debere incorporeos & immateriales, cur enim mouere non poſſent Cęlos, etiamſi corporei eſſent? Si enim dicas corpus illud defatigatum iri irrequieta circumuolutione, facilè negabitur conſequentia, cum enim Cęli nec graues, nec leues ſint minore reſiſtentia mouentur, quam palea ventia, imò nulla, vt inquit Hurtad. diſp. 12. Met. ſect. 2. & ſi fingamus corpus eaaoime defatigationis incapax, tantam habebit virtutem circumuehendi Cælos, vt magnes trahendi ferrum, & paleas ſuccinum abſque vllo labore. Quod ſi rurſus vrgeas, hinc ſequi penetrationem illius corporis mouentis cum Cęlo, quia cum Cęli ſint contigui, nequit inter illos mediare corpus abſque penetratione. Iterum negabitur conſequentia, quia vel ponetur vnus tantum motor corporeus exiſtens in extima ſuperficie vltimi Cęli, vel ſi ſingulis Cęlis correſpondet proprius motor, poterit Deus in ſphæra mota illud incidere, & quaſi cælare, vt de Sole dicitur, & cæteris aſtris.

22 Alia ratio euidentior, & quæ planè conuincere videretur Dęmonum, & Angelorum exiſtentiam, deducitur ex effectibus mirabilibus Magorum, & Energomenorum, vt catenas prærumpere, fores effringere, vehi per aera, loqui aliena lingua, occulta præuidere, & diuinare futura enunciare, &c. vt patet in hiſtoria Exodi in Magis Pharaonis, in reſponſione Idolorum apud Gentiles, & in illo Simone Mago, qui Dæmonis opera in ſublime euolauit, vt oſtenderet ſe eſſe Deum, non autem quem D. Petrus prædicabat; quorum prodigiorum, & quaſi miraculorum longum facit catalogum ex antiquis hiſtorijs Faber opuſc. citat. aduerſus Atheos diſputat. 1. cap. 6. & experientia videmus in Energumenis aliquem ruſticum aliena lingua loquentem, quam nunquam didicit, nec alium in eo loquentem audiuit, ac etiam de rebus abditiſſimis diſcurrentem, qui quidem effectus reduci nequeunt in cauſam aliquam naturalem nobis notam, ſed Dęmonibus, & Intelligentijs videntur omninò eſſe tribuendi. Non deſunt tamen, qui hoc etiam argumentum nedum valdè probabile, ſed etiam fortè euidentiſſimum niſi ſunt eludere, qui effectuum mirabilium prædictorum volunt eſſe cauſam cor-

pora

pora cœleſtia, non dæmones; ſed hanc euaſionem optimè impugnat Faber opuſc. cit. diſp. 1. cap. 7. Alij contendunt prædictos mirabiles effectus ex forti hominis imaginatione procedere. Sed & hos quoque optimè confutat Faber loc. cit. cap. 8. Alij dixerunt opera prædicta ex proprietate naturæ contingere, vt ex peculiari hominis complexione, vel ex atra bili, aut habitibus terræ, quos etiam mirabiliter reuincit idem doctiſſimus Pater loc. cit. cap. 10. cuius impugnationes hic non refero ad vitandam prolixitatem, tum quia adeò eleganter, & eruditè ab ipſo pertractantur, vt apud ipſum mereantur legi, & ſine vlla prorſus moleſtia, valdè pulchra, & curioſa ſunt.

23 Reſtat itaque vt hæc mirabilia prodigia, non niſi in aliquam ſubſtantiam ſeparatam, & immaterialem ſenſibus noſtris imperuiam reducantur tanquam in veram, & propriam cauſam, & hæc erit vel Deus, vel anima ſeparata, vel aliquis Dæmon; Deus talis cauſa eſſe non poteſt plerumque enim opera Magorum ad malum finem diriguntur, & mala ſunt, ac pernicioſa, vndè volatus Simonis Magi nequaquam potuit eſſe cauſa, niſi permiſſiuè, quia falſi fuiſſet teſtis, & mendacio ſpecialiter fauiſſet ad decipiendum, quod impium eſt cogitare. Neque poteſt eſſe anima ſeparata, quia, vt ait Hurtad. & alij nonnulli, anima ſeparata ex natura rei ſine miraculo corpus mouere non poteſt, quin illi vniatur, vt patet experientia, non enim mouet, niſi medio corpore vnito, quia non eſt actus aſſiſtens, ſed informans. Item quia in ſuis actionibus à corpore pendet, eſt enim proprium formæ aſſiſtenti corpora mouere, quin illis vniatur, non autem formæ informanti, Deus autem non concurrit miraculosè, ſed permiſſiuè ad dæmoniacas illuſiones. Sed oppoſitum huius, vt valdè probabilius docui diſp. 8. Phyſ. q. 3. n. 32. & 33. animam ſcilicet ſeparatam poſſe alia corpora à ſe ſoltas angeli mouere, illiſq; impulſum imprimere, vndè hæc probatio non conuincit, quin illi mirabiles, ac celerrimi motus in eius virtutem motiuam inorganicam referri poſſint, quam poſſidere, & extrà corpus exercere poſſe iam dixi ibid. n. 28. ex Scoto 4. d. 10. q. 7. illa etiam idiomata, ac etiam rerum abditarum diſcurſus in homine rudi poſſent in aliquam animam ſeparatam referri, quæ vel tales ſpecies hinc aduexiſſet in alium ſtatum ſeparationis, vel ſtatim à Deo recepiſſet infuſas poſt ſeparationem; & ideò in hac ſecunda concluſione dixi pro ipſa adduci poſſe aliquam rationem à poſteriori valdè probabilem, non tamen omninò conuincentem Dæmonum exiſtentiam, cum huiuſmodi effectus poſſint animabus ſeparatis adſcribi. Cæterum, quia fortè non minor difficultas eſt ratione naturali animæ immortalitatem veſtigare, & ſtatum ſeparationis eius, ſi quia ex vi huius ſecundi argumenti moueretur ad concedendam exiſtentiam animarum ſeparatarum, quæ ſunt ſubſtantiæ ſpiritualis incompletæ, poterit etiam abſque magno incommodo pariter concedere exiſtentiam aliarum ſubſtantiarum ſpiritualium completarum; poteſt in hac materia videri Daniel Sennert. tom. 2. medicinæ practicæ lib. 6. par. 9. vbi morbos admittit ex faſcino, Incantatione, & Venefic.js inductos Dæmonis ope, quia in cauſas naturales difficulter reduci poſſunt.

QVÆSTIO IV.

An poſſit naturaliter oſtendi Deum eſſe infinitæ virtutis, & ex Ariſtotele, aliaſque Intelligentias ab ipſo eſſe productas.

24 Quoad primam quæſiti partem eſt duplex ſententia, prima eſt affirmatiua Scoti 1. diſt. 2. quæſt. 2. & quol. 7. in ſolutione ad 1. princ. & tractatu de primo principio, & D. Thomæ par. 1. quæſt. 25. art. 2. & conſequenter omnium Scotiſtarum, & Thomiſtarum Caietan. quæſt. præcipua de infinitate Dei, Soncin. 12. Metaph. quæſt. 41. Iauel. eod. lib. quæſt. 20. Capredon. lib. 3. theolog. Ariſtot. cap. 127. Tol. 3. Phyſ. quæſt. 2. Conimb. 8. Phyſ. cap. 10. quæſt. 1. Suarez diſp. 30. Metaph. quæſt. 2. Faber theor. 54. Vulpes tom. 2. part. 1. diſput. 42. art. 8. Contaren. diſp. 15. cap. 6. Bonet. lib. 7. theolog. naturalis cap. 7. Henric. part. 35. quæſt. 6. Ægid. 1. d. 41. quæſt. 1. Albert. 8. Phyſic. tract. 4. cap. 1. Aleoſ. 12. Met. 41. Saxij tom. 2. Catalt. diſp. 1. q. 1. & aliorum paſſim, Alia ſententia negatiua eſt Nominalium Ocham quol. 7. q. 22. & 23. Arim. 1. diſt. 42. quæſt. 2 art. 1. Baccon. 1. d. 43. 44. 45. Piccol. lib. de Cœlor. motoribus cap. 33. Zabarel. 8. Phyſic. in expoſ. tex. 78. & 79. Bonamici lib. 10. de motu cap. 20. Raguſei diſp. 10. Peripat. vbi ait nec etiam ratione naturali hoc poſſe probari, ſed ait infinitatem virtutis primi motoris ſola fide teneri.

Dicendum tamen eſt poſſe naturali ratione probari Deum eſſe infinitæ virtutis in agendo, ac etiam ex Ariſt. Concluſio eſt Scoti loc. cit. & probatur ratione à priori, nam eſt naturali lumine notum Deum eſſe ens infinitum formaliter ſecundum perfectionem entitatiuam, cum ſit ens per eſſentiam, & à ſe, ac omnino independens ab alio; ergo etiam naturali lumine erit notum à priori Deum habere infinitam virtutem cauſatiuam, habens enim eſſe infinitum, & illimitatum, potentiam finitam, & limitatam habere nequit; antecedens patet ex dictis q. 1. probat Doctor ſequelam quol. 7. lit. Y. quod habet à ſe entitatem, à ſe habet potentiam actiuam, quæ eam conſequitur, quod autem habet à ſe aliquid, habet illud in tota plenitudine, quæ ſibi poteſt competere, nihil enim habetur limitatè in aliquo, niſi habeatur ab aliquo agente determinante illud ad certum gradum, quia ſi vnum ens habeat à ſe plenitudinem entitatis, & aliud ens non habeat à ſe talem plenitudinem, ſed entitatem limitatam omninò, nulla eſſet ratio, quare illud plus haberet plenitudinem entitatis quam iſtud ſed videtur eſſe caſus, qui non poteſt eſſe in his, quæ ſunt à ſe; ergo ex hoc, quod Deus habet à ſe entitatem, & virtutem, eam habet cum tota plenitudine, & proindè formaliter infinitam intenſiuè. Eadem ratione quoque probauit Suarez à priori infinitatem entitatiuam in Deo diſp. 30. Metaph. ſect. 2. num. 22. ad quam conſequitur infinitas virtutis, id quod eſt ens per participationem limitari poteſt aut voluntate dantis tantam perfectionem, & non maiorem, aut capacitate recipientis; id autem quod eſt ens per eſſentiam à nullo limitari poteſt, quia ſicut nullam habet cauſam, à qua pendeat, ita nullum habet principium, à quo limitetur, ſed Deus eſt ens per eſſentiam, ergo cum eius perfectio à nullo limitari poſſit, ſequitur quod ſit infinita.

25 Reſpondet Raguſeus diſp. 10. cap. 15. diuinam perfectionem à nullo principio exteriore limitari, ſed ex ſemetipſa, nam ſicut Deus ex ſemetipſo eſt, ita ex ſemetipſo habet illum gradum perfectionis, qui conuenit primo enti hic autem gradus ſummus eſt inter omnia entia, non autem infinitus. Hæc tamen ſolutio facilè reijcitur, quia nequit reddi ratio, vt arguebat Doctor, quare Deus à ſeipſo fuerit ita determinatus, & limitatus; tum quia aſſignato in quolibet ente quocunque perfectionis gradu, non implicat dari ens perfectius, ſi gradus ille fuerit finitus, ergo implicat Deum habere determinatum gradum perfectionis, quia Deus, vt ait Anſelmus, de ſua ratione formali eſt, quo maius excogitari non poteſt. Tum quia vel hoc ſummum ens, quale poneretur Deus ex hypotheſi, eſſet capax maioris perfectionis, vel incapax; ſi incapax, ergo eſt quid finitum, & limitatum tam poſitiuè, quam permiſſiuè: quod ſi eſt capax maioris, reſtat quærendum quare determinatus ſit ex ſe ad tot gradus perfectionis, & non plures; tum quia limitatio eſt priuatio quædam, & defectus, qui primo enti repugnat ob ſummam eius perfectionem, vndè ſequitur primum ens non poſſe eſſe in ſummo perfectum, niſi ponatur formaliter infinitum. Tum quia tunc aſſignari non poſſet repugnantia, cur alter Deus poſſibilis non ſit, id enim oſtendi ſolet, quia duo infinita repugnant vt probat Scot. quol. 5. at non repugnant duo finita etiamſi ambo ſumma ponantur, quia vt notat Doctor 3. d. 13. q. 1. ſummò poſitiuè repugnat quidem habere aliquid maius ipſo, non tamen repugnat habere æquale. Tum tandem quia Raguſeus ipſe diſp. 10. cit. ad quartam Scoti rationem concedit ex hypoteſi, quod Deus ſit ens finitum eminentiſſimum tamen ſuper omnia alia entia, poſſe dari abſolutè aliquid perfectius Deo, quia ens finitum eſt, licet non qua eminentiſſimum in ſenſu compoſito. Sed hoc directè repugnat rationi Dei, qui de ſua formali ratione adeo perfectum eſſe debet iuxtà exigentiam luminis naturalis, vt nihil perfectius eo excogitari poſſit; ſatis ergo lumen ipſum naturale indicat Deum eſſe debere ens infinitum in entitate, & conſequenter etiam in virtute, vt deducit Bonet. loc. cit. §. *de primo motore*, quia ſicut res ſe habet ad entitatem, ita & ad virtutem; videatur Doctor 1. d. 2. q. 2. §. *oſtenſis igitur*, vbi quatuor vijs ex naturalibus probat infinitatem Dei in entitate, & virtute; & Alenſis 12. Met. tex. 41. probat etiam ex modo actionis, quia res producit ex nihilo, quod eſt potentiæ infinitæ.

26 Deindè probat vlterius Doctor quol. 7. ad 1. prin. non etiam eſſe de mente Ariſt. 8. Phyſ. 78. & 79. & 12. Met. 41. his ſiquidem in locis, probat Ariſt. primum motorem indiuiſibilem eſſe, ac impartibilem, ac nullam prorſus habere magnitudinem, & hoc quia habet virtutem infinitam, quæ nec in magnitudine finita reperiri poteſt, nec in infinita, quia iſta non datur, probat verò habere virtutem infinitam intenſiuè, quia infinito tempore mouet, ita expreſsè arguit 8. Phyſ. ſed adhuc clarius 12. Met. 41. his verbis *quod itaque eſt quædam æterna, immobiliſque ſubſtantia, & à ſenſibilibus ſeparata conſtat ex dictis oſtenſum autem eſt, quod nec vllam magnitudinem poſſibile eſt hanc ſubſtantiam habere, verum impartibilis, indiuiſibiliſque eſt, nam in infinito tempore mouet, nihil verò finitum infinitam potentiam habet; cum verò omnis magnitudo aut infinita, aut finita ſit, finitam quidem propter hoc non haberet magnitudinem, infinitam verò, quoniam omninò nulla eſt infinita magnitudo.* Ex quo reijcitur communis Aduerſariorum ſolutio dicentium ibi Ariſt. loqui tantum de infinita virtute primi motoris ſecundum durationem, & hanc aſſumere ad probandum primum motorem carere magnitudine vt oſtitur Raguſeus oſtendere c. 8. ex ipſo Ariſt. diſcurſu. Reijcitur inquam, quia cum ex eo probat Ariſt. primum motorem non eſſe in magnitudine, quia habet virtutem infinitam, planè de illa loquitur infinitate, cui repugnat eſſe in magnitudine, at infinitati ſecundum durationem non repugnat eſſe in magnitudine, nam Cœlum habet virtutem infinitam ſecundum durationem (inquit Doctor) cum ſit indiſſolubile, infinitoque tempore virtutem ſuam his inferioribus communicabit ex ipſo Ariſt. ergo loquitur de infinitate intenſiua virtutis, non autem durationis, alioquin argumentum non concluderet.

Conf. ex diſcurſu ipſius Ariſt. 8. Phyſ. 78. volens enim probare ibi primum motorem carere magnitudine, quia eſt virtutis infinitæ, aſſumit ad probandum hac propoſitionem, quod *impoſſibile eſt vllum finitum mouere infinito tempore*, vndè tandem in eodem argumento concludit, *quod igitur non contingit finitum infinito tempore mouere manifeſtum eſt*, quæritur ergo, an cum ait, nullum finitum poſſe mouere infinito tempore loquatur de finitate virtutis ſecundum durationem, vel ſecundum intenſionem, primum dici non poteſt, quia tunc Ariſtot. propoſitio ridicula foret, ſenſus enim eſſet, quod durat finito

nito tempore non poſſe aliquod corpus mouere per infinitum tempus, loquitur ergo ibi de finitate, & infinitate virtutis ſecundum durationem. Idem colligitur ex alio diſcurſu, quem habet tex.79. nam rurſus ibi probat primum motorem eſſe omnis magnitudinis expertem, quia ſi infinita virtus, qualis eſt illa primi motoris, eſſet in magnitudine, moueret in non tempore &c. rurſus quæritur, quomodo accipiatur ab Ariſtot. infinitas virtutis in hoc aſſumpto, ſi loquitur de infinitate ſecundum intenſionem, habetur intentum, ſi verò ſecundum durationem, falſum rurſus eſſet aſſumptum, nam virtus agendi in hæc inferiora eſt in Cælo infinitæ durationis ſecundum Ariſtot. & tamen in hæc inferiora non agit momento calefaciendo, & generando, loquitur ergo de infinitate virtutis ſecundum intenſionem, & hanc aſſumit, vt medium, ad probandum, quod primus motor ſit omnis magnitudinis expers, infinitatem verò ſecundum durationem ex parte motus aſſumit, vt medium ad inducendam infinitatem ſecundum intenſionem in mouente, quia nullum finitum poteſt mouere infinito tempore.

27 Sed Dices, ex infinitate ſecundum durationem in præfato ſenſu ex parte motus non videri bene deduci infinitatem ſecundum intenſionem in mouente, quoniam virtus mouendi tempore infinito ineſt etiam reliquis Intelligentijs, quæ tamen idcircò non exiſtimantur eſſe infiniti vigoris. Reſpondet ad hoc dubium Alenſis 12. Met. text. 41. quod mouere per tempus infinitum poteſt eſſe duobus modis, vno modo in virtute propria, alio modo in virtute alterius, quod primo modo mouet eſt potentiæ infinitæ, quod ſecundo modo mouet, non oportet, quod ſit potentiæ infinitæ, videmus enim, quod ſecundum opinionem Philoſophi Cælum mouet hæc inferiora per tempus infinitum, & tamen non propter hoc eſt potentiæ infinitæ, & hoc quia mouet in virtute alterius; ita Alenſis ibi, cui concinit Scot. ibidem in expoſitione eiuſdem textus, & quol. 7. lit. Y. At contra hanc ſolutionē ſubtiliter inſtat Doctor ibidem, quia ſi in hoc ſenſu tenet Ariſt. conſequentia; quia ſcilicet mouet per infinitum tempus à ſe, & non virtute alterius videretur inepta, quia æquè benè deduceretur de eadem conſequentia ſi moueret motu finito, ſed à ſe. Reſpondet verò, concedo, inquit, quod vis principalis in hoc ſtat, quod eſt mouere à ſe, ſed aliquam euidentiam habet ratio de motu infinito, quia ſecundum Ariſt. motus primus eſt primò infinitus, & ita ille eſt magis proprius primò mouenti, primitas autem motionis eſt medium proprium ad propoſitum, vt intelligatur in antecedente, mouet motu infinito prima infinitate, quæ ſcilicet non eſt ab infinitate motus alterius, ſed à ſola virtute illius mouentis; quia tamen Ariſt. non expreſſit illam particulam à ſe; ideò inquit lit. X. concedo ergo cū iſta concluſione, quod Ariſt. ſiue ſufficienter probauerit intentum ſuum, ſiue non; intellexit de infinitate potentiæ intenſiua; veriſimile tamen eſt Ariſt. illam particulam ſubintellexiſſe, quia loquebatur de primo motore, qui à ſe mouet. Sed rurſus occurrit Raguſeus cit. c. 11. conceſſo adhuc primum motorem à ſe mouere, non adhuc hinc benè deduci, quod ſi infinitæ virtutis, ſed ſolum omnium mouentium eſſe perfectiſſimum, cæteriſq; omnibus perfectione anteire. At contra oſtendit Scotus lit. Y. hinc optimè deduci, quod virtus primi motoris ſit infinita intenſiuè, quia quod habet à ſe potentiam actiuam habet à ſe entitatem, quod autem habet à ſe aliquid, habet illud in tota plenitudine, quæ ſibi poteſt competere, nihil enim habetur limitatè in aliquo, niſi habeatur ab aliquo agente determinante illud ad certum gradum, ex hoc igitur, quod primum mouens mouet à ſe, benè ſequitur ipſum eſſe infinitæ potentiæ intenſiuæ.

28 In oppoſitum arguit Raguſeus diſp. 10. cit. c. 10. probans infinitam primi motoris virtutem non ſolum Ariſtotelicæ Philoſophiæ principijs accommodari non poſſe, verum eandem etiam omnem philoſophiam penitus auertere, nam 1. de Cœlo 76. negat apertè Deum plures mundos condere poſſe, quod cum eius infinitate virtutis non cohæret. Tum 2. quia 2. lib. de Cælo tex. 35. docet motum primi Cæli eſſe determinatæ velocitatis, idque ob determinatam primi motoris in mouendo virtutem, poſſet autem multò velocius Cœlum mouere, ſi primus motor eſſet infinitæ virtutis. Tum 3. quia 1. Phyſic. ex confeſſione omnium Philoſophorum affirmat ex nihilo nihil fieri; quod vtique non aſſereret, ſi primum motorem infinitæ virtutis poſuiſſet, quia tunc poſſet vtique ex nihilo aliquid facere. Tum 4. ſecundum eundem à priuatione ad habitum non datur regreſſus, at admiſſa primi motoris infinitate, in eiuſdem pariter doctrina mortuorum reſurrectionem fateri oporteret. Tum 5. cogeretur etiam Ariſt. concedere materiam primam ſine forma, & accidentia ſine ſubiecto exiſtere poſſe, hæc enim omnia fieri poſſunt ab agente virtutis infinitæ. Tandem hoc admiſſo fateri quoque cogeretur Deum aut nihil omnino agere, aut omnem effectum infinitum edere, ſiquidem quod agit neceſſitate naturæ, vt tenet Scotus Deum agere ex Ariſtot. placito, omni conatu agit, & effectum ſibi ſimilem effingere nititur.

Reſp. & pro ſolutione notandum ex Scoto quol. 7. cit. *§. de conſequentia autem*, quod cum inquit Doctor Ariſt. nouiſſe Deum eſſe infinitæ virtutis, per infinitam potentiam non intellige te omnipotentiam, eo modo, quo à Theologis recipi ſolet, quæ eſt infinita potentia actiua efficiendi quodcunque etiam immediatè ſine cauſis ſecundis talem enim omnipotentiam, & infinitatem virtutis Ariſt. non nouit, quia ipſe poſuit neceſſariam connexionē cauſarum, itaquod impoſſibile eſt ſecundum eum primas cauſas agere ſine ſecundis, ſiue cauſam omnino primam ſine ſecunda cauſa, & hanc inquit eſſe rationem, cur non conceſſit materiam poſſe eſſe ſine forma 2. d. 12. qu. 2. F. nec accidens ſine ſubiecto, aut ſubiectum ſine accidente 4. d. 12. qu. 1. ſub lit. E. itaque per infinitam virtutem intellexit Ariſt. potentiam actiuam infinitam in ſe in efficiendo quodcunque alligatam tamen neceſſario cum concurſu cauſarum ſecundarum. Ex hoc facilè occurritur obiectionibus Raguſei; Ad 1. dicendum ex Scoto 2. d. 3. quæſt. 7. in fine non poſſe ſecundam Ariſt. alios mundos à Deo produci, etiamſi virtutis ſit infinitæ, quia mundus de facto productus conſtat ex tota materia nedum actuali, ſed etiam potentiali, adeò quod impoſſibilitas ſit attendenda non ex parte Dei, ſed ex impoſſibilitate rei, nihil enim potuit poſſe produci nouum in immobilibus, ſeu in ſempiternis ſecundum quod talia ſunt ſcilicet immobilia, & ſempiterna, & quia non concordant cum eo Theologi in hac propoſitione, omne corpus ſempiternum eſt ex tota materia illius ſpeciei actuali, & potentiali, ideò non eſt concordandum cum eo in concluſione. Ad 2. ait vtique Ariſt. ibi motum primi Cœli eſſe determinatæ velocitatis, at minimè dicit id euenire propter determinatam primi motoris in mouendo virtutem, ſed potius ex exigentia effectuum à Cœlo producibilium in his inferioribus vnde ratione ſui poſſet vtique Cælum mouere velocius cum primus motor ſit infinitæ virtutis in mouendo, ſed ratione effectuum non poteſt, quia opus eſt quod vtatur cauſis ſecundis, & illis mediantibus agat propter neceſſariam connexionem, quam habet cum ipſis ob imperfectionem effectuum.

29 Ad 3. quando ex confeſſione etiam Antiquorum dixit ex nihilo nihil fieri, loquebatur in ordine ad agentia naturalia, & cauſas ſecundas, nam aliqua ab æterno concedit facta fuiſſe ex nihilo à cauſa primæ, vnde & creationem æternam agnouit, vt poſtea patebit, quare ſi ad creationem, ſeu factionem ex nihilo virtus infinita requiritur, vt communior ſententia tenet, argumentum reducitur ad oppoſitum. Ad 4. negatur conſequentia, cū enim in ſui operatione ſecundum Philoſophum ſine cauſis ſecundis agere nequeat, & agat iuxta exigentiā illarum, ſi formæ ſemel corruptæ, vel à materia abiunctæ ad eandem materiam informandam ſuaptè natura redire nequeunt, ſic nec etiam per potentiam Dei redire poſſunt, quæ cauſis ſecundis neceſſariò eſt allegata. Ad 5. negatur conſequentia quoq; ob eandem rationem, quia propter ordinem eſſentialem cauſarum ſecundarum cum prima ſecundum Philoſophum ſimpliciter neceſſarium, non poteſt prima cauſa cauſare effectum ſecundæ ſine ipſa cauſa ſecunda, vnde quia materia prima concurrit in genere cauſæ materialis ad eductionem formæ, & ſubiectum ad eductionem accidentis, imò & interdum in genere cauſæ efficientis, hinc eſt, quod ſecundum Ariſt. nec etiam per Dei potentiam poteſt eſſe materia ſine forma, vel ſubiectum ſine accidente, aut è contra, vt docuit Doctor loc. cit. Ad vlt. impoſſibilitas, cur nequeat à Deo produci effectus infinitus ad extra, etiamſi ſecundum Ariſt. poneretur agere neceſſario, planè in limitationem diuinæ potentiæ refundi nequit, ſed potius attendi debet ex repugnantia ipſius creaturæ, quæ infinita produci non poteſt, eo enim ipſo, quod eſt ab alio, finita, & limitata eſt, vt docet Scot. 1. d. 43. lit. B. addit tamen Alenſis lib. 12. Met. in text. 41. in hac ipſa quæſtione, quod potentia agētis non ſolum menſurari debet penes factum, vel penes actionem, ſed etiam pœnes modum agendi; licet ergo quodlibet factum, & creatum ab hac potentia ſit finitum, tamen modus agendi, qui eſt ex nihilo, non poteſt eſſe, niſi potentiæ infinitæ.

Sed adhuc inſtat ſubtiliter Doctor 1. d. 2. q. 2. in fine, quia ſi Ariſt. ſtatuit Deum infinitę virtutis, & cum hoc ad extra naturaliter agentem; ergo ageret in non tempore. Reſpon. Doctor ibidem gratis concedendo hæc duo non ſatis cohærere in ſententia Philoſophi, & ideò inferius diſt. 8. q. 5. ait Ariſt. re vera latitantes conceſſiſſe contradictiones, dum ex vna parte ponit Deum infinitæ virtutis, & neceſſario agentem ad extra, & ex alia ponit agere ſucceſſiuè, & dari contingentiam in rebus, nam ad primam illam poſitionem ſequitur euidenter Deum ad extra agere in non tempore, & omnem tolli contingentiam rebus; quæ difficultas apud Theologos non vrget, qui peripateticos tenentes Deum ad extra eſſe agens liberum, quamuis enim Deum dicant eſſe infinitæ virtutis, non tamen ſequitur quod agat in non tempore, quia ſicut in poteſtate eius eſt agere, & non agere, ita in poteſtate eius eſt agere in tempore, & agere in non tempore? alia plura argumenta contra noſtrum aſſertum, quod non ſit de mente Ariſt. adducit, & ſoluit Faber theor. 54. c. 3. & rurſus alia quoq; pro oppoſita ſententia diluit Bargius 1. d. 2. q. 2. in fine ad quos Scotiſtas lectorem remitto.

30 Quoad aliam quæſtionis partem, nempe de productione aliarum Intelligentiarum à Deo, Scotus quol. 7. *§. Sed quia*, duo dicit, nempe talem productionem, & cauſationem aliarum Intelligentiarum à prima eſſe naturaliter demonſtrabilem, & hanc etiam conceſſiſſe Ariſtotelem ipſum, primum probat, quia non poſſunt eſſe duæ naturæ intellectuales ſimpliciter infinitæ, ſed quæcunque natura intellectualis, ſi eſt à ſe, ſiue incauſata, ipſa eſt ſimpliciter infinita, ergo non poſſunt eſſe plures naturæ intellectuales ſimpliciter incauſatæ; prima eſt incauſata, alioquin non eſſet prima, ergo quælibet alia eſt cauſata, maiorem probauit diffusè Doctor 1. d. 2. q. 1. minorem probat ibidem, quia quod habet eſſe à ſe habet illud cum omni plenitudine, & ſine vlla prorſus limitatione, vt ſupra deductum eſt. Quod autem talis cauſatio Intelligentiarum à prima fuerit ab Ariſt. conceſſa probat Doctor quol. cit. *§. Secundum ſcilicet quod Ariſt.* ex varijs eius dictis, vt ſuperius probatum eſt ex profeſſo diſp. 6. Met. q. 6. de cauſæ neceſſariorum art. 1, imò ibidem ſub lit. Hh. declarat quoque modum huius productio-

ctio-

Digitized by Google

ctionis ad mentem Ariſt. quem adhuc magis declarat Faber. theor. 56. de cauſatione Intelligentiarum c. 3. ex Auerroe, & Zimara theor. 12. & approbat quoq. Contaren. diſp. de productione Vniuerſi à Deo c. 4. & quia hunc productionis Intelligentiarum modum adhuc etiam magis videtur explicaſſe Auicen. quam Ariſt. ſubdit Doctor, quod hæc quoque fuit intentio Auicen. expreſsè 9. Met. cap. 4. quod omnia Intelligentia cauſata eſt à primo, & fortè in hoc non ſolum non contradicit Ariſt. ſed explicat illud de modo, & ordine productionis, quod Ariſt. non explicauit; & ſi dicatur Ariſt. poſuiſſe omnem Intelligentiam à primo immediatè productam, tunc Auicen. quantum ad ordinem quem ponit, contra adicit ei, ſed ad propoſitum, quod Intelligentia ſit producta, habetur concordia, De modo autem illius cauſationis ſatis haberi poteſt ex intentione Auicen. quoad hoc, ſcilicet quod non poſuit eam per motum, & mutationem, vel cum aliqua nouitate, ſed quod totum eſſe Intelligentiæ ſemper eſſet à primo, & in diuerſitate eſſentiæ, ſicut nos ponimus, quod Filius ſemper eſt à Patre in eadem eſſentia, & ſicut ſecundum Ariſt. ſempiternum eſt lumen in illis corporibus perſpicuis, quæ nunquam cadunt in vmbra alicuius corporis, ſcilicet corporum cauſantium vmbram in vniuerſo, & tamen illud lumen perpetuū in corporius illuminatis poneretur à Sole effectiuè; non enim illud lumen diceretur à ſe formaliter, quia tunc non eſſet eiuſdem rationis cum lumine in illa parte, quæ aliquando non illuminatur, nam illud lumen, cum ſit nouum, certum eſt, quod cauſatum eſt à Sole, quod autem cauſatum eſt non eſt eiuſdem rationis cum eo, quod eſt à ſe; ſic eſt in propoſito pariter dicendum de productione Intelligentiarum à primo efficiente.

31 Contra hoc aſſertum de productione Intelligentiarum à Deo plura obijci ſolent, quæ iam ſoluta ſunt diſp. 6 Met. cit. q. 6. art. 1. à nu. 122. vna tantum difficultas ibi mota fuit, & non plenè ſoluta, ſed in hunc locum remiſſa, erat autem, quia ſi Intelligentiæ fuiſſent ab æterno productæ immediatè à Deo ſimul cum Cœlo, & materia prima, hoc eſſe nequit niſi per creationem cum ſint ſubſtantiæ ſimplices, ſed hanc Ariſt. non admiſit, quia ſemper dixit ex nihilo nihil fieri, ergo &c. pro cuius difficultatis plena reſolutione videndum hic breuiter, an re vera Ariſt. aliquam admiſerit creationem ſaltim æternam entium neceſſariorum, Creationem fuiſſe penitus Ariſtoteli ignotam tenent Peripatetici quamplures Hentic. quol. 8. quæſt. 9. Greg. 2. diſt. 1. quæſt. 1. Iandun. 2. Met. quæſt. 5. Aureol 4. quæſt. proæm. art. 1. Marſil. 2. quæſt. 1. art. quos mordicus ſecuti ſunt Piccol. lib. de Creatione, & Pererius in Phyſ. lib. 5. cap. 7. vbi plures ad hoc congerit Ariſt. auctoritates, & rationes. Primò quia 1. Phyſ. 33. & 34. commendat commune decretum omnium Antiquorum ex nihilo nihil fieri poſſe. Secundò non poteſt fieri aliquid ex ſimpliciter non ente 1. Phyſ. 75. Tertiò non quodlibet fit ex quolibet, ſed vnumquodque ex ſuo oppoſito, quod eſt contrarium, vel priuatio 1. Phyſ. 43. Quartò lib. 6. Met. 22. dicit omne quod fit ex aliquo fieri. Quintò nunquam Ariſt. nec in Phyſ. nec in Met. definit efficiens, niſi per id vnde principium motus, & nunquam hunc modum indicauit efficiendi per creationem abſque motu, & mutatione. Sextò lib. 5. Met. tex. 17. definit potentiam actiuam per paſſiuam dicens illam eſſe principium tranſmutandi aliud, inquantum aliud, & apud eum nullum poteſt eſſe agens abſque patiente, ſicut nec actio ſine paſſione, & ſubiecto, quod creationi aduerſatur, in qua cernimus agens ſine patiente, & potentiam actiuam ſine paſſiua. Septimò probat 1. Phyſ. 82. primam materiam non eſſe productam, quia debuiſſet produci ex alia priori materia, quod eſt inconueniens, ergo non cognouit aliam productionem niſi ex materia, ſic etiam lib. 8. probat æternitatem temporis, & motus ex eo, quod ſi hæc eſſent facta, fuiſſent facta per motum, & tempus. Octauò lib. 1. de Cælo Platonem dicentem Cœlum eſſe natum ab aliquo principio, ſed nunquam interiturum confutat, quia quod incipit eſſe factum eſt ex materia, ergo corruptibile; & hunc tandem concludit nihil reperiri aut fingi poſſe, quod ſit magis contrarium ſententiæ Ariſtotel. & Peripateticæ doctrinæ, quam creationē.

32 Oppoſita ſententia communior, & probabilior eſt creationem ſaltim æternam nunquam fuiſſe ab Ariſt. expreſsè negatam, imò prius in quibuſdam locis eam non obſcurè inſinuaſſe; ita Auerr. 2. Met. com. 4. & 12. Met. com. 44. & lib. de ſubſt. Orbis cap. 2. & ibidem etiam Aphrodis. Scotus 2. d. 1. quæſt. 3. & quol. 7. D. Thom. lib. 8. Phyſ. Sec. 2. Durand. 1. d. 35. q. 3. n. 7. Riccard. 2. d. 1. art. 3. q. 2. Maior. ibid. q. 2. Argentin. 2. d. 1. q. 1. art. 3. Thomiſtæ paſſi, vt Caiet. de ente, & eſſentia q. 10. Soncin. 12. Met. q. 15. & 16. Iauell. ibid. q. 5. Scoto 2. Phyſ. q. 2. Bannes p. 1. q. 44. art. 1. ad 7. Molin. q. 45. art. 1. in fine Suarez diſp. 20. Met. ſect. 2. n. 26. Tolet. 8. Phyſ. q. 5. Commb. ibid. cap. 2. quæſt. 2. art. 2. Contaren. diſp. de productione Vniuerſi à Deo c. 8. Capreolus de theolog. Ariſt. lib. 3. cap. 139. Scotiſtæ quoque vt Faber theor. 56. cap. 4. Ferchius veſtig. 1. & 2. vbi etiam creationem nouam, & temporalem admittit de mente Ariſt. in quo planè nimis exceſſit, vt dictum eſt diſp. 1. de Cœlo qu. 5. ab initio, Saxius tom. 2. Cataſt. diſp. 1. q. 3. alij paſſim; Et hæc ſententia ſatis probata manet ex dictis diſp. 6. Met. qu. 6. art. 1. vbi res æternas ſancitum eſt de mente Philoſophi fuiſſe ab æterno productas à Deo per ſimplicem emanationem abſq. motu, & mutatione, quæ tamen ſit creatio, & productio ex nihilo rem ipſam præcedente ordine naturæ priuatio, non poſitiuo, vt ibi explicatum eſt; Sed præter ibi dicta adhuc probari poteſt ex lib. 8. Phyſ. tex. 15. circa finem vbi reprehendit Democritum, quod ipſius ſemper non vult principium quærere, hoc eſt, quod dixerit æterna, quæ ſemper ſunt, non habere cauſam, ex qua ſint factæ, & æternitatem non impedire quo minus res æternæ cauſam habeant, probat exemplo trianguli, quem habere tres angulos æquales duobus rectis, fuit verum ab æterno, & tamen huius rei ab æterno etiam fuit cauſa. Cum verò ſubdit ibi, principiorum, quæ perpetua ſunt, non eſt altera cauſa, loquitur de principijs complexis, & demonſtrabilius. Clarior autem, quam deſiderari queat in hoc dubio, extat locus lib. de mundo ad Alexandrum cap. 6. nam ibi eximit dependentiam rerum à Deo in genere cauſæ efficientis per creationem his verbis. *Verus igitur ſermo eſt, à maioribuſque prædictus inter homines vniuerſa cum ex Deo, tum per Deum conſtituta fuiſſe, atque coagmentata &c.* Probant etiam id aliqui de anima rationali, nam 2. de gener. animal. cap. 3. dixit illam venire de foris, id eſt non educi de potentia materiæ, & conſequēter fieri per creationem; Sed hanc rationem non approbat Scotus 4. d. 43. q. 2. M. quia licet ſecundum Ariſt. productio animæ rationalis non ſit eductio, quia in ſuo fieri non dependet à materia, tanquam ex ſubiecto, quod neceſſario præexigat in ſua factione, attamen neque eſt creatio proprie dicta, quia non ponitur actio Dei ab ipſo prius ad animam terminata in ſe, quam ſit materiæ vnita, & conſequenter non ſit propria actione, vnde actionem illam Dei, per quam anima accipit eſſe, dicit quodam modo mediare inter eductionem, & creationem proprie dictam; de quo dixi diſput. 1. de anima qu. 16. num. 156.

33 Ad auctoritates in oppoſitum adductas facilis eſt ſolutio; ad 1. iam ductum eſt diſp. 6. q. 6. art. 1. nu. 122. propoſitionem illam *ex nihilo nihil fit*, recipi ab Ariſtot. vt vniuerſaliter veram reſpectu naturalis agentis, quod eſt finitæ virtutis, ac etiam reſpectu agentis ſupernaturalis, quando res producit per generationem ad modum agentis naturalis, & per motum, vel mutationem, non autem quando producit per ſimplicem dimanationem abſque interuentu generationis, motus, vel mutationis, quo pacto Intelligentias ſecundum Ariſt. immediatè produxit ab æterno ſibi coæuas. Ad tres auctoritates ſequentes loqui ibi de factionibus agentis naturali conſuetis per generationem, motum, & mutationem; ſed præcipuè 1. Phyſ. 75. & 7. Met. 22. loquitur ſpeciatim de factione compoſitorum, non verò ſimplicium, & ait illa fieri non poſſe ex nihilo, ſed neceſſariò ex aliquo, tanquam ex parte. Ad quintam, & ſextam iam dixi ſupra diſp. 6. cit. q. 6. nu. 123. Ariſt. 9. Met. tex. 1. expreſſe conceſſiſſe potentiam actiuam, & efficientiam ſine motu, vt ibi explicant Expoſitores, & præſertim Alenſis exponent, quod ibi ait Philoſophus, *potentia in plus eſt, quam illa, quæ ſecundum motum ſolum dicitur*, regulariter autem cauſam efficientem declarat per motum more phyſico, quia hic modus agendi agentium naturalium proprius eſt, ac nobis proinde notior, & magis familiaris, in quo etiam ſenſu loquitur, cum inquit, cuilibet efficienti tempe per motum, & mutationem correſpondere in omni actione ſubiectum patiens. Ad 7. dictum etiam eſt diſp. 6. nu. 122. Ariſt. ibi non probare materiam eſſe ſimpliciter improductam, ſed ſolum non eſſe genitam, nec generabilem, quia hæc eſt factio ex præiacente ſubiecto, & hinc concludit non eſſe factibilem ab agente naturali, quia nihil facere poteſt, niſi generando, non tamen concludit vllo modo eſſe à Deo factibilem, vel factam, qui ex infinitate ſuæ virtutis res alio modo condere poteſt, quam via generationis; dictum eſt pariter loc. cit. nu. 125. Ariſt. 8. Phyſ. arguere contra Antiquos, qui dicebat factum eſſe motum, & tempus, ac mundum ipſum in tempore generatum, & tamen alium factionis modum non agnoſcebant, quam per motum, & tempus, vnde arguit, veluti ad hominem. Ad vlt. etiam diſcurſus ille contra Platonem eſt, veluti ad hominem, dicebat enim Plato Cælum eſſe naturæ elementaris, vt ex materia factum, quare cum materia ſit corruptionis principium optimè concludit Ariſt. ex conceſſi Cælum aliquando corrumptum iri.

34 Sed adhuc inſtabis, quod apud Ariſt. ingenitum, ac æternum conuertuntur lib. 1. de Cælo tex. 125. ſed mundus in Ariſtot. ſent. eſt æternus, ergo ingenitus, Tum quia poſita creatione diſcurſus labaſcit, quo 8. Phyſ. & 12. Met. probat mobile, & motum eſſe æternum, nam alioqui, inquit, mobile factum eſſet per motum, & motus factus eſſet ex motu. Reſp. quod licet apud Ariſt. conuertantur æternum, & ingenitum, hoc eſt, non genitum per veram, & propriam generationem, quę eſt ex ſubiecto, non tamen conuertuntur æternum, & improductum, cum 8. Phyſ. 15. doceat non repugnare æternis, etiam vt ſunt æterna habere principium, & cauſam ſuæ entitatis, licet non durationis, ideoque Democritū redarguebat, quod vniuerſaliter ipſius *ſemper* principium quærere non volebat; imò ſi apud Ariſt. æternum, & improductum conuerterentur, non ideo inſudaſſet 8. Phyſ. pro oſtenſione æternitatis mundi, vt notaui diſp. 6. num. 125. nam facilè, & abſolutè arguere poterat omne improductum eſt æternum, mundus eſt improductus, ergo æternus, quo obuio argumento cum non ſit vſus, non obſcurè ſignificauit apud ipſum æternum, & improductum non conuerti; Ad aliud iam ſupra dictum eſt Ariſt. 8. Phyſ. argumentari ad hominem ex poſitione Antiquorum, qui ſolam factionem per motum & ex materia agnoſcebant, contra quos inſtat, motus nequit fieri per motum, alioquin in motibus faciendis daretur proceſſus in infinitum, ſed per vos quicquid fit, per motum fit, ergo motus non eſt factus, ergo æternus, nam & ipſi admiſcebatur id quod non eſt factum eſſe æternum.

Tandem arguunt, quia Ariſt. id tantum cognouit, quod naturali ratione oſtendi poteſt, ſed poſſibilitas creationis naturali ratione oſtendi non poteſt, imò potius oppoſitum ergo &c. minorem probant multipliciter, tum quia implicat dari productionem eius, quod

tan-

Digitized by Google

tantùm eſt in potentia actiua, & non paſſiua, ſicut è contra implicat dari productionem eius, quod tantùm eſt in potentia paſſiua, & non actiua, id autem ſequeretur, ſi creatio poſſibilis eſſet; tum quia tunc ens, inquantum ens, eſſet producibile, quia creatio eſt productio rei ſecundum omnimodam realitatem ſuam, ſed hoc dici non poteſt, alioquin etiam Deus ipſe poſſet eſſe terminus creationis. Tum tandem quia nihil in aliquid verti non poteſt, non enim vnum oppoſitum poteſt in aliud oppoſitum commutari, id autem ſequeretur, ſi creatio poſſibilis eſſet, vt pluribus probat Aureolus 4. quæſt. proœm. artic. 1. ergo &c.

35 Reſp. negando minorem, quamuis enim multorum Theologorum ſit opinio non poſſe demonſtrari rem aliquam eſſe factam, vel fieri poſſe per creationem, oppoſitum tamen probabilius eſt, ac de mente Doctoris 2. diſt. 8. quæſt. 2. vbi §. *Reſpondeo*, poſſibilitatem creationis Deo non repugnare ita probat, Deus poteſt immediatè aliquid cauſare, & efficere, igitur poteſt creare, & aliquid de nihilo facere; igitur poteſt aliquid immediatè facere; imo antecedens, eſt manifeſtum quia Deus eſt primum efficiens ex 2. diſt. 1. lib. ſi nihil poteſt immediatè facere, tunc nec etiam mediatè poteſt aliquid facere, quia eſt primum efficient, & ita nullum effectum producet; conſequentiam probo ſic, quia ſi poteſt efficere aliquid; igitur illud non habet eſſe ex ſe neceſſarium formaliter, & habet eſſe a cauſa, igitur habet eſſe poſt non eſſe ſecundum intellectum illius membri, immediatè etiam producit nullo alio præſuppoſito, quia ſi aliquid aliud præſupponeret, illud aliud eſſet effectum ab eo, ſicut patet ex d. 8. primi; igitur illud non eſſet immediatè effectum ab eo; habemus igitur (concludit Doctor) a primo antecedente ad iſtud conſequens, quod producit aliquid ordine naturæ de non eſſe ad eſſe, & nullo præſuppoſito; ſecundum ergo illum intellectum creat, & iſta ratio, inquit videtur innui ab Auic. 6. Met. c. 2. Imò nedum eſſe poſſibilem creationem videtur lumine naturali oſtendi poſſe, ſed etiam de facto dari, circa materiam primam, cum enim hæc ſit imperfectiſſima, facilè intelligitur illam non eſſe à ſe, quia eſſe à ſe eſt perfectio omnium maxima, ſed non poteſt eſſe ab alio per generationem, quia generatio ſupponit ſubiectum præexiſtens; ergo debet eſſe per creationem; vnde Pererius lib. 5. Phyſ. cap. 7. eſtò obnixè tueatur creationem non fuiſſe Ariſt. notam, fatetur tamen poſſe naturali lumine oſtendi, ad quod adducit octo rationes, quæ apud ipſum videri poſſunt, de quo etiam videri poteſt Suarez diſp. 20. Met. ſect. 1.

36 Itaque argumentum propoſitum neganda eſt minor, cum ſuis probationibus; ad primam nego maiorem quoad primam partem cum paritate aſſumpta in eius probationem, nam potentia paſſiua dicit eſſentialem ordinem ad actiuam, vt ideò ſit omnino impoſſibile ſubiectum, cui conuenit potentia paſſiua, actuari poſſet ſine agente vim habente illud ad actum deducendi, at potentia actiua vniuerſim inſpecta non neceſſariò reſpicit paſſiuam nempe ſubiectum, vel paſſum, in quod agat, ſed effectum tantum, vnde res produci poteſt ex nihilo. Ad 2. negatur ſequela maioris, quia ens, vt ſic, non dicit realitatem ſubiectiuam, quæ ſit productionis capax diſtinctam à realitate rationalis entis, ſed dicit conceptum inadæquatum, vt conſtat ex dictis diſp. 2. quare ſola ratio entis finita eſt producibilis; ratio verò infinita entis, quæ reperitur in Deo, improducibilis, conceptus tandem entis ab vtraque abſtractus ab vtroque præſcindit, ſcilicet à producibili, & improducibili. Ad 3. negatur minor, cum enim per creationem dicitur aliquid ex nihilo fieri, hoc non in eo ſenſu intelligendum eſt, vt nihil conuertatur in aliquid, aut quod nihil ſit materia ex qua ea le ens fiat hoc enim vtique omninò repugnat, vnde ly *ex*, non dicit habitudinem materialis cauſæ, ſed habitudinem ordinis, qui reperiri ſolet inter terminum à quo, & ad quem, vt explicat Scot. 2. diſtinct. 1. qu. 2. §. *Reſpondeo*, ex Anſelm. in Monologio cap. 8. vt ſenſus ſit id quod nihil erit in actu reale, incipiat eſſe aliquid per effectionem alterius, in quo nulla apparet repugnantia; quod ſi particulam *ex*, iuxta habitudinem materialis cauſæ intelligere placeat, tunc non quidem poſitiuè, ſed negatiuè exponenda eſt ex eodem Anſel. ſicut aliquia dicitur loqui de nihilo, id eſt de nulla re, tunc enim in hoc ſenſu, quoq. creatur dicitur fieri de nihilo, id eſt de non aliquo præexiſtente, quod habeat reſpectu eius vel rationem ſubiecti, vel partis conſtituentis, vnde ly *ex*, poſitum in definitione creationis vtroq. modo accipi poteſt, ſcilicet vt dicat ordinem vnius poſt aliud, ſcilicet prioris, & poſterioris, vt ſenſus ſit *ex nihilo ſit aliquid*, id eſt poſt nihil ſit aliquid, ſicut ex nocte ſit dies, id eſt poſt noctem, ac etiam, vt excudat aliquod realiter præxiſtens, tanquam cauſam rei fiendæ, ſiue per modum materiæ, ſiue per modum formæ, quare in creatione quod erat nihil poteſt fieri ens non per conuerſionem nihili in ens, vt contendit Aureolus, ſed quia poſt nihil factum eſt ens, ſicut ex nocte dicitur dies fieri; Qui tamen Aureoli argumenta optat videre ſingillatim ſoluta conſulat Capredonum lib. 3. de Theolog. Ariſt. c. 141. & 142. ac ſeqq. vbi de hac re exactiſſimè tractat, & hæc, & alia plura reſoluit argumenta, quæ hic miſſa facio, quia propriè ad tractationem Theologicam ſpectant, de Creatione, ſicut & alia plura ad hanc Diſp. pertinentia de Deo, & Intelligentijs commodius in Theologia tractantur in proprijs Tractatibus; & hic operi metaphyſico ſit vltima impoſita manus ad Dei gloriam.

F I N I S.

Franciſcus Coli Presbiter Lucenſis
Publ. Corrector emendauit.

AØ 1 3453066

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google